

Alkitab
Bahasa Jawa

Bahasa Sehari-hari 1994

Kejadian

1 ¹ Ing jaman kuna sing wiwitan mula Gusti Allah nitahaké jagad.

² Bumi kaanané isih ora karu-karuwan, tur sepi banget. Salumahé bumi ketutupan banyu, mangka kaanané peteng ndhedhet. Déné Rohé Allah makarya ana ing sandhuwuré banyu.

³ Gusti Allah nuli ngandika, "Anaa padhang." Banjur ana padhang.

⁴ Gusti Allah mirsani yèn padhang mau wis becik. Panjenengané nuli misah padhang karo peteng,

⁵ sing padhang diarani "rina," sing peteng diarani "wengi". Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapisan.

⁶ Gusti Allah nuli ngandika, "Anaa penthèngan^a kang misahaké banyu dadi loro, ing panggonané dhéwé-dhéwé." Banjur iya dadi mengkono.

⁷ Kaya mengkono Gusti Allah wus yasa penthèngan kanggo misahaké banyu sing ana sangisoring penthèngan karo

---

^apenthèngan: cakrawala.

banyu sing ana sandhuwuré penthèngan mau.

⁸ Penthèngan kuwi diarani "langit". Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapindho.

⁹ Gusti Allah banjur ngandika, "Banyu kang ana ing sangisoring langit padha nglumpuka dadi siji, supaya katona dharatané." Banjur iya dadi mengkono.

¹⁰ Dharatan mau diarani "bumi," lan klumpukané banyu diarani "segara". Gusti Allah mirsani yèn kaanané wis becik.

¹¹ Panjenengané nuli ngandika, "Bumi metokna tetuwuhan rupa-rupa, yakuwi thethukulan kang nuwuhaké wiji, lan wit-witan kang metokaké woh-wohan." Banjur iya dadi mengkono.

¹² Bumi metokaké tetuwuhan warna-warna, iya thethukulan sing nuwuhaké wiji, semono uga wit-witan sing metokaké woh-wohan. Gusti Allah mirsani yèn kuwi mau kabèh wis becik.

¹³ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang katelu.

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika, "Ing langit anaa pepadhangé sing misahaké rina lan wengi, sarta kanggo tengeran

wiwitané dina, taun lan mangsa riaya manut prenataling agama.

¹⁵ Karo menèh padha dadia pepadhang ing langit lan madhangana bumi." Banjur iya dadi mengkono.

¹⁶ Gusti Allah yasa pepadhang loro sing gedhé, yakuwi srengéngé ngerèh wayah rina, lan rembulan ing wayah bengi, mengkono uga yasa lintang-lintang.

¹⁷ Pepadhang-pepadhang mau diprenahaké déning Gusti Allah ana ing langit kanggo madhangi bumi,

¹⁸ ngerèh wayah rina lan wayah bengi, apa déné misahaké padhang karo peteng. Gusti Allah mirsani yèn kabèh mau wis becik.

¹⁹ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapat.

²⁰ Gusti Allah nuli ngandika, "Ing banyu anaa kéwan banyu warna-warna, lan ing awang-awang anaa manuké."

²¹ Gusti Allah nitahaké kéwan kang gedhé-gedhé banget, lan warna-warna sing padha urip ing banyu, semono uga sakèhé manuk. Gusti Allah mirsani yèn kuwi kabèh wis becik.

²² Nuli padha diberkahi; pangandikané marang kéwan-kéwan sing ana ing

banyu, "Padha bebranahana^b lan tangkar-tumangkara, ngebakana banyuning segara. Lan manuk-manuk padha tangkar-tumangkara ana ing bumi."

²³ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kalima.

²⁴ Gusti Allah banjur ngandika, "Ing bumi anaa kéwan werna-werna, kéwan ingon-ingon lan kéwan alasan, kang gedhé lan kang cilik." Banjur iya dadi mengkono.

²⁵ Gusti Allah yasa sato kéwan kuwi mau kabèh, sarta dipirsani wis becik.

²⁶ Gusti Allah nuli ngandika, "Ayo Kita padha yasa manungsa, nulad gambar lan pasemon Kita. Manungsa iku ngwasanana iwak-iwak, manuk-manuk, lan sakèhé kéwan ingon-ingon lan kéwan alasan, sing gedhé tekan sing cilik dhéwé pisan."

²⁷ Gusti Allah nuli yasa manungsa nulad gambar lan pasemoné Piyambak. Enggoné nitahaké manungsa mau lanang lan wadon.

---

^bbebranahan: tangkar-tumangkar: berkembang biak.

²⁸ Nuli padha diberkahi, pangandikané, "Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara; turunmu padha ngebakana lan ngwasanana bumi. Mengkono uga padha ngwasanana sakèhing iwak, manuk-manuk lan kéwan-kéwan alasan."

²⁹ Sarta pangandikané menèh, "Kowé padha Dakparingi sarupané thethukulan kang metokaké wiji, apa déné sarupané woh-wohan minangka panganmu;

³⁰ nanging sakèhing sato-kéwan alasan lan sakèhing manuk sarta sarupaning kéwan-kéwan liyané Dakparingi suket lan godhongé tetuwuhan minangka pangané." Banjur iya dadi mengkono.

³¹ Gusti Allah nuli mirsani samubarang yasané, lan kabèh mau wis becik banget. Mengkono wis dadi soré lan wis dadi ésuk; yakuwi dina kang kanem.

2¹ Mengkono mau rampungé dumadiné jagad lan saisiné kabèh.

² Ing dina kapitu Gusti Allah wis ngrampungaké sakèhing yasané, banjur kèndel enggoné makarya.^c

³ Dina kapitu mau nuli diberkahi sarta disengker, merga ing dina kuwi Panjenengané kèndel ing pakaryan

---

^cmakarya: nyambut-damel.

enggoné nitahaké samubarang yeyasané.

⁴Kaya mengkono dumadiné jagad nalika dititahaké. Nalika Gusti Allah nitahaké jagad,

⁵ing bumi durung ana tetuwuhan, lan durung ana wiji sing thukul, awit Gusti Allah durung nekakaké udan lan durung ana wong ngolah bumi.

⁶Nanging ana banyu metu saka sangisoring lemah lan nelesi palemahan mau kabèh.

⁷Gusti Allah banjur mundhut lemah saka ing bumi kawangun manungsa; nuli bolongané irungé kasebul nganggo napasing urip, mula manungsa banjur urip.

⁸Gusti Allah banjur yasa petamanan ing tanah Èden, ing sisih Wétan. Ana ing petamanan kono Gusti Allah enggoné mapanaké manungsa sing didhapur mau.

⁹Ing petamanan kono Gusti Allah nukulaké sakèhé wit-witan sing katon asri, lan sing metokaké woh-wohan sing becik kanggo pangan. Ing satengahing petamanan uga ana witing kauripan, lan witing pangerti bab kang ala lan becik.

¹⁰Ing kono ana kali gedhé sing ngilèni petamanan mau. Ing sanjabané petamanan kali gedhé kuwi banjur cawang dadi kali papat.

¹¹Kali sing kapisan jenengé Pison; kali iki iliné ngubengi ing satanah Hawila.

¹²(Ing tanah kono ana emasé murni, uga ana bangsané blendok sing ambuné wangi banget, sarta sesotya-sesotya^d sing rupané éndah banget.)

¹³Kali sing kapindho jenengé Gihon, iliné ngubengi satanah Kus.

¹⁴Kali kang katelu Tigris, lakuné metu ing sawétané tanah Asyur; déné kali kang kapat, Éfrat.

¹⁵Gusti Allah mapanaké manungsa ana ing petamanan Éden, didhawuhi ngolah lan ngreksa petamanan mau,

¹⁶karo dingandikani mengkéné,
"Sarupané wit-witané petamanan iki wohé olèh kokpangan,

¹⁷kejaba mung witing pangerti bab kang ala lan becik, kuwi wohé aja kokpangan. Awit samasa kowé mangan wohé mau, ing dina kuwi uga kowé bakal mati."

---

^dsesotya: séla ingkang adi.

¹⁸ Gusti Allah banjur ngandika, "Ora prayoga yèn manungsa mung ijèn waé. Dakyasakné kanca kang sembada."

¹⁹ Gusti Allah banjur mundhut lemah, nuli kadhapur dadi sarupané sato kéwan lan sarupané manuk. Kabèh mau banjur dipapanaké ana ing ngarepé manungsa, awit Gusti Allah kersa mirsani, kepriyé manungsa enggoné mènèhi jeneng marang kéwan-kéwan mau. Yakuwi mula-bukané kéwan lan manuk padha duwé jeneng dhéwé-dhéwé.

²⁰ Mengkono dadiné manungsa mènèhi jeneng marang sarupané kéwan. Nanging ora ana manungsa siji waé sing bisa dadi réwangé sing sembada.

²¹ Gusti Allah nuli ndadèkaké manungsa mau turu kepati, lan igané dipundhut siji; tilas panggonané iga kang kapundhut mau diisèni daging.

²² Iga sing kapundhut saka manungsa mau nuli didhapur déning Gusti Allah dadi wong wadon, banjur dipapanaké ana ing ngarepé manungsa.

²³ Ing kono manungsa nuli ngucap, "Yaiki titah sing kaya aku, sing balungé saka balungku, lan dagingé

saka dagingku. Manungsa iki diarani 'kedhini',^e awit kajupuk saka kedhana."^f

²⁴ Mulané wong lanang pinesthi ninggal bapa-biyungé lan rumaket marang rabiné, sarta sekaroné bakal dadi badan siji.

²⁵ Manungsa lanang lan wadon mau sekaroné padha wuda, éwadéné ora rumangsa isin.

3¹ Padha-padha kéwan sing katitahaké déning Gusti Allah, ula kuwi kéwan sing sugih akal. Ula mau takon karo wong wadon, "Apa bener Gusti Allah ora marengaké kowé mangan wohing wit-witan kabèh sing ana ing petamanan iki?"

² Wangsulané wong wadon, "Wohé wit-witan ing petamanan iki padha olèh dakpangan,

³ kejaba mung wohé wit sing ana ing satengahé petamanan; sing didhawuhaké déning Gusti Allah, 'Aja kokpangan, malah kokgepok waé ora kena, supaya kowé aja padha mati.'"

⁴ Ula banjur kandha, "Kuwi ora bener! Kowé ora bakal mati!

---

^ekedhini: èstri.

^fkedhana: jaler.

⁵ Gusti Allah enggoné ngandika mengkono mau merga pirsá yèn samasa kowé padha mangan woh kuwi, kowé bakal dadi kaya Gusti Allah, lan ngerti apa sing becik lan sing ala."

⁶ Wong wadon bareng namataké banjur kesengsem marang kaéndahané wit lan wohé mau, sing sajak prayoga dipangan lan bisa ngolèhaké kapinteran, mulané banjur methik woh mau, nuli dipangan. Sing lanang diwènèhi lan iya mèlu mangan.

⁷ Sanalika iku uga pikirané wong loro mau kabukak, temahan padha weruh yèn wuda. Mulané banjur padha nggandhèng-nggandhèng godhong anjir kanggo nutupi awaké.

⁸ Soréné bareng lan sumiliré angin, manungsa lan sing wadon padha krungu sebawané tindaké Gusti Allah lumampah ana ing petamanan, nuli padha umpetan ing antarané wit-witan, supaya ora konangan.

⁹ Gusti Allah banjur nimbali manungsa, pangandikané, "Kowé ana ing endi?"

¹⁰ Wangsulané manungsa, "Sareng kawula mireng Panjenengan tindak

wonten ing petamanan, kawula ajrih, mila lajeng umpetan, awit kawula wuda."

¹¹ Gusti Allah ndangu, "Sapa kang ngandhani kowé, yèn kowé wuda? Apa kowé mangan wohing wit sing ora Dakparengaké kokpangan?"

¹² Aturé manungsa, "Tiyang èstri ingkang Panjenengan paringaken dados sisihan kawula menika ingkang nyukani wohipun wit wau dhateng kawula, sarta lajeng kawula tedha."

¹³ Gusti Allah banjur ndangu marang wong wadon, "Apa sebabé kowé koktumindak mengkono?" Aturé wong wadon, "Sawer ingkang ngapusi kawula, temahan kawula lajeng nedha."

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang si ula, "Sarèhné kowé nglakoni kang mengkono kuwi, mulané kowé kena ing ipat-ipat merga penggawému. Ing ngatasé sarupané kéwan, mung kowé dhéwé kang nampani paukuman iki. Wiwit saiki lakumu bakal nlosor, lan kowé bakal mangan lebu sajegé uripmu.

¹⁵ Kowé lan wong wadon iki bakal tansah padha memungsuhan; semono uga turuné wong wadon iki lan turunmu. Turuné wong wadon iki bakal ngremuk

endhasmu, lan kowé bakal ngremuk tungkaké."

¹⁶ Gusti Allah nuli ngandika marang wong wadon, "Aku bakal muwuhi rekasamu sajroné kowé ngandheg, nglarani lan nglairaké anak; éwadéné kowé bakal tansah kepéncut marang bojomu, mangka wong kuwi bakal ngwasani kowé."

¹⁷ Gusti Allah nuli ngandika marang wong lanang, "Sarèhné kowé nggugu marang tembungé rabimu, sarta mangan wohé wit sing ora Dakparengaké kokpangan, mulané bumi kena ing ipat-ipat krana kowé: Supaya kowé bisa mangan pametuné bumi iki, sajegé urip kowé bakal ngrekasa.

¹⁸ Bumi bakal metokaké eri lan rerungkudan; iya pametuné kuwi sing dadi panganmu.

¹⁹ Enggonmu mangan rejekimu nganggo nyambut-gawé abot, nganti tekan patimu, bali marang bumi asalmu. Sarèhné kowé kuwi lebu, mula bakal bali dadi lebu menèh."

²⁰ Manungsa (Adam) awèh jeneng marang bojoné Kawa, merga wong

wadon kuwi dadi lajering manungsa kabèh.

²¹ Gusti Allah banjur yasa sandhangan saka welulang dianggokaké marang Adam lan Kawa.

²² Gusti Allah nuli ngandika, "Saiki manungsa wis padha karo Kita, ngerti bab kang becik lan kang ala. Mulané saiki manungsa aja nganti methik sarta mangan wohé wit panguripan, temah urip ing selawasé."

²³ Gusti Allah banjur nundhung manungsa saka petamanan Èden, kadhawuhan ngolah lemah kang dadi asalé.

²⁴ Sawusé mengkono Gusti Allah banjur mrenahaké malaékat Kerub ing sawétané petamanan Èden, karo nggawa pedhang murub sing tansah diobat-abitaké. Kuwi kanggo njaga, supaya aja ana wong sing wani nyedhaki witing panguripan.

4¹ Adam urip bebarengan karo Kawa, somahé, temah Kawa ngandheg, lan mbabar anak lanang. Pangucapé Kawa, "Merga saka pitulungané Gusti Allah aku duwé anak lanang." Mulané anaké mau dijenengaké Kain.

² Sawisé kuwi Kawa mbabar anak lanang menèh, dijenengaké Abil. Abil dadi pangon wedhus, lan Kain dadi wong tani.

³ Sawisé wetara mangsa Kain mau nyaosaké kurban marang Gusti Allah saka pametuné lemahé.

⁴ Déné Abil uga njupuk cempé tembéan,⁹ disembelèh lan dagingé sing apik dhéwé kacaosaké minangka kurban marang Gusti Allah. Gusti Allah rena marang pisungsungé Abil,

⁵ nanging pisungsungé Kain ditampik, mula Kain nepsu banget, lan ulaté mbesengut.

⁶ Gusti Allah nuli ngandika marang Kain, "Yagéné kowé nepsu? Apa sebabé ulatmu mbesengut?"

⁷ Menawa tumindakmu becik, mesthi ulatmu padhang. Nanging sarèhné tumindakmu ala, dosa wis cumepak ana ing ngareping lawangé atimu, arep ngwasani kowé; nanging kuwi kudu koktelukaké."

⁸ Kain banjur kandha karo Abil, adhiné, "Ayo padha menyang tegalan." Bareng

---

⁹tembéan: sepisanan.

wis tekan tegalan Abil nuli digebug sarta dipatèni.

⁹ Gusti Allah nuli ndangu marang Kain, "Abil adhimu ana ing endi?" Aturé Kain, "Kawula mboten sumerep. Menapa kawula menika pamomongipun adhi kawula?"

¹⁰ Pangandikané Gusti Allah, "Yagéne kowé koknglakoni pretingkah kang mengkono? Getihé adhimu sesambat marang Aku saka ing bumi, nyuwun piwales.

¹¹ Mulané kowé kena ing ipat-ipat lan katundhung saka ing bumi kéné, merga lemah iki wis mangap nadhahi getihé adhimu nalika kokpatèni.

¹² Menawa kowé nggarap lemah, ora bakal ana pametuné. Kowé bakal ora duwé panggonan sing tetep lan bakal nglembara ana ing bumi."

¹³ Unjuké Kain marang Gusti Allah, "Paukuman menika awrat sanget, ngantos kawula mboten kiyat nyanggi.

¹⁴ Panjenengan sampun nundhung kawula saking bumi ngriki, tebih saking pengayoman Panjenengan. Kawula badhé dados tiyang nglembara ingkang mboten gadhah panggènan ingkang

tetep wonten ing bumi, lan sintena kémawon ingkang mrangguli kawula temtu badhé mejahi kawula."

¹⁵ Nanging Gusti Allah ngandika, "Ora pisan-pisan. Menawa ana kang matèni kowé, bakal kawales tikel ping pitu." Kain nuli diparingi ciri^h déning Gusti Allah, supaya aja nganti dipatèni déning sapa waé sing mrangguli.

¹⁶ Kain banjur mundur saka ngarsané Gusti Allah lan manggon ing tanah Nod, ing sawétané tanah Éden.

¹⁷ Kain lan bojoné duwé anak lanang, dijenengaké Hénokh. Kain nuli ngedegaké kutha dijenengaké kaya jenengé anaké mau, yakuwi Hénokh.

¹⁸ Hénokh nurunaké Irad. Irad nurunaké Mekhuyaèl; Mekhuyaèl nurunaké Metusaèl, Metusaèl nurunaké Lamèkh.

¹⁹ Lamèkh duwé bojo loro: Ada lan Zila.

²⁰ Ada duwé anak Yabal, lan Yabal kuwi dadi leluhuré bangsa sing ngingu raja-kaya lan manggon ing kémah.

²¹ Adhiné Yabal jenengé Yubal, dadi leluhuré para wong sing seneng nylempung lan nyuling.

---

^hciri: tandha, tenger.

²² Zila nglairaké Tubal-Kain, dadi leluhuré para sayangⁱ lan pandhé. Tubal-Kain duwé adhi wadon, jenengé Naamah.

²³ Lamèkh kandha karo bojo-bojoné mengkéné, "Ada lan Zila, padha rungokna kandhaku! Yèn ana wong natoni aku, wong kuwi mesthi dakpatèni, semono uga yèn ana nonoman sing gawé bilurku.

²⁴ Yèn wong matèni Kain diwales ping pitu, nanging yèn matèni aku, bakal diwales ping pitung puluh pitu."

²⁵ Adam lan Kawa diparingi anak menèh. Pangucapé Kawa, "Gusti Allah wis maringi aku anak lanang ijolé Abil, sing dipatèni Kain." Mulané anak mau dijenengaké Sèt.

²⁶ Sèt duwé anak lanang, dijenengaké Énos. Nalika semono wong wiwit padha manambah klawan nyebut Asmané Gusti Allah.

5¹ Iki sejarahé Adam. [Nalika Gusti Allah nitahaké Adam, kadamel nulad pasemoné Gusti Allah piyambak.

ⁱsayang: tukang tembaga.

² Padha katitahaké lanang lan wadon, sarta padha diberkahi lan diarani "manungsa".]

³ Nalika Adam umur 130 taun nuli kaparingan anak lanang, sing rupané mèmper karo bapakné. Anak mau dijenengaké Sèt.

⁴ Sawisé kaparingan anak Sèt, Adam isih kawuwuhan umur 800 taun, sarta kaparingan anak lanang lan wadon,

⁵ lan tilar-donya nalika umur 930 taun.

⁶ Nalika Sèt umur 105 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Énos.

⁷ Sawisé kuwi Sèt isih kawuwuhan umur 807 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

⁸ sarta tilar-donya nalika umur 912 taun.

⁹ Nalika Énos umur 90 taun kaparingan anak lanang, jenengé Kénan.

¹⁰ Sawisé iku Énos isih kawuwuhan umur 815 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹¹ lan tilar-donya nalika umur 905 taun.

¹² Nalika Kénan umur 70 taun kaparingan anak lanang, jenengé Mahalaléèl.

¹³ Sawisé kuwi Kénan isih kawuwuhan umur 840 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹⁴ sarta tilar-donya nalika umur 910 taun.

¹⁵ Nalika Mahalaléèl umur 65 taun kaparingan anak lanang, jenengé Yarèd.

¹⁶ Sawisé kuwi Mahalaléèl isih kawuwuhan umur 830 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹⁷ sarta tilar-donya nalika umur 895 taun.

¹⁸ Nalika Yarèd umur 162 taun kaparingan anak lanang, jenengé Hénokh.

¹⁹ Sawisé kuwi Yarèd isih kawuwuhan umur 800 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

²⁰ sarta tilar-donya nalika umur 962 taun.

²¹ Nalika Hénokh umur 65 taun kaparingan anak lanang, jenengé Metusalah.

²² Sawisé kuwi Hénokh isih kawuwuhan umur 300 taun, kaparingan anak lanang lan wadon.

²³ Umuré Hénokh nyandhak 365 taun.

²⁴ Hénokh uripé tansah tetunggilan karo Gusti Allah. Dumadakan Hénokh ilang, merga kapulung déning Panjenengané.

²⁵ Nalika Metusalah umur 187 taun kaparingan anak lanang, jenengé Lamèkh.

²⁶ Sawisé kuwi Metusalah isih kawuwuhan umur 782 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

²⁷ sarta tilar-donya nalika umur 969 taun.

²⁸ Nalika Lamèkh umur 182 taun kaparingan anak lanang.

²⁹ Pangucapé Lamèkh, "Bocah iki bakal ngluwari kita saka pegawéan kita sing abot, yakuwi nggarap lemah sing wis dibendoni^j déning Gusti Allah." Mulané anaké dijenengaké Nuh.

³⁰ Sawisé kuwi isih kawuwuhan umur 595 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

³¹ sarta tilar-donya nalika umur 777 taun.

³² Nalika Nuh umur 500 taun kaparingan anak lanang telu, yakuwi Sèm, Kham lan Yafèt.

---

^jdibendoni: dipun ukum.

6¹ Manungsa sangsaya akèh,
sumebar ing bumi, lan duwé anak
wadon-wadon.

² Para putrané Allah bareng weruh yèn
anak-anaké wadon para manungsa mau
padha ayu-ayu, endi sing disenengi nuli
dipèk bojo.

³ Gusti Allah banjur ngandika, "Roh-Ku
ora bakal selawasé nunggil karo
manungsa, sing uripé mung nuruti
hawa-nepsuning daging. Manungsa
mesthi mati. Umuré ora bakal luwih saka
120 taun."

⁴ Wiwit nalika semono ing bumi ana
wong-wong sing dedegé gedhé dhuwur
gagah prakosa, yakuwi anak-turuné
para wong wadon anaké manungsa,
sing kawin karo para putrané Allah.
Wong-wong prakosa mau para perwira
ing jaman kuna, sing kondhang jenengé.

⁵ Bareng Gusti Allah pirsá gedhéning
durakané manungsa ing bumi, lan
saobah-isiking atiné selawasé ala waé,

⁶ ing kono Gusti Allah keduwung
enggoné nitahaké manungsa ana ing
bumi. Gusti Allah cuwa ing penggalih,

⁷ nganti ngandika, "Manungsa kang
Daktitahaké bakal Daktumpes saka

lumahing bumi, semono uga sakèhé kéwan lan sarupaning manuk, merga Aku keduwung marang apa kang wis Daktitahaké."

⁸Mung Nuh sing gawé renaning penggalihé Allah.

⁹Iki critané Nuh. Nuh kuwi wong mursid, tanpa cacad ana ing antarané wong-wong ing jaman semono. Uripé Nuh tansah tetunggilan karo Gusti Allah.

¹⁰Nuh duwé anak lanang telu, jenengé: Sèm, Kham lan Yafèt.

¹¹Nanging wong liya-liyané mau ala ana ing pamirsané Allah. Ing endi-endi anané mung panganiaya.

¹²Gusti Allah pirsá yèn bumi wis dadi ala babar-pisan, awit manungsa kabèh uripé kebak piala.

¹³Gusti Allah nuli ngandika marang Nuh, "Aku wis gawé putusan mungkasi uripé manungsa kabèh, arep Daktumpes babar-pisan, merga bumi wis kebak panganiaya.

¹⁴Kowé gawéa prau; gawénen saka kayu gofèr, kayu sing sentosa. Ing njeroné prau gawénen singgetan-singgetan, ing njero lan ing njabané usarana lenga kenthel.

¹⁵ Gawénen dawané 133 mèter, ambané 22 mèter, lan dhuwuré 13 mèter.

¹⁶ Prau mau gawèkna payon, lan ing antarané payon lan sisihé prau kudu ana lowongan 44 sèntimèter. Prau kuwi gawénen tundha telu. Lawangé pasangen ing lambungé.

¹⁷ Aku bakal nekakaké banjir gedhé sing ngelebi bumi, kanggo numpes sarupané tumitah sing urip. Sakèhé tumitah sing ana ing bumi mesthi bakal mati.

¹⁸ Nanging Aku kersa gawé prejanjian karo kowé. Mlebua ing prau, kowé lan anak-anakmu, bojomu lan bojoné anak-anakmu.

¹⁹ Iya nggawaa mlebu sarupané bangsa kéwan, saben jinis nyejodho, supaya padha urip bareng karo kowé.

²⁰ Sawernané anaa sing lanang lan sing wadon. Bangsa manuk warna-werna, bangsa kéwan nusoni warna-werna, apa déné sakèhé bangsa kéwan rumangkang, nlosor lan gumremet ana ing bumi warna-werna; saben jinisé bakal ana sejodho nekani kowé, supaya lestaria urip.

²¹ Semono uga nggawaa sarupaning pangan kanggo kowé lan kanggo kéwan-kéwan mau."

²² Nuh nindakaké sakèhing dhawuhé Gusti Allah.

7 ¹ Gusti Allah nuli ngandika marang Nuh, "Kowé lan sabrayatmu kabèh padha mlebu ing prau, awit Daktingali mung kowé dhéwé kang mbangun-turut marang dhawuh-Ku.

² Nggawaa saben jinisé kéwan sing kalal mitung jodho, lan saben jinis kéwan sing ora kalal nyejodho.

³ Iya nggawaa saben jinis manuk mitung jodho, supaya saben jinis kéwan lan manuk ora katut kasirnakaké, bisaa tangkar-tumangkar menèh ana ing bumi.

⁴ Pitung dina engkas Aku bakal nekakaké udan deres nganti patang puluh dina lawasé, supaya sakèhing titah sing urip mati kabèh."

⁵ Nuh nuli ngèstokaké apa sadhawuhé Gusti Allah.

⁶ Nalika banjir patopan^k ngelebi bumi mau Nuh umur 600 taun.

---

^kpatopan: bandhang, ageng.

⁷ Nuh lan bojoné, anak-anaké lan para mantuné wadon padha mlebu kabèh ana ing prau, ngoncati banjir patopan.

⁸ Kéwan sing kalal lan kéwan sing ora kalal, apa déné manuk lan sedhéngah titah sing duwé nyawa,

⁹ padha nekani marang Nuh, mlebu ing prau nyejodho, kaya sing dadi dhawuhé Allah marang Nuh.

¹⁰ Kecrita sawisé pitung dina mau, banjiré patopan ngelebi bumi.

¹¹ Nalika Nuh umur 600 taun, ing sasi kapindho tanggalé ping pitulas, nuju ing dina kuwi sakèhé sumbering segara sing ana ing sangisoring bumi padha bedhah, lan lawanging langit padha kawengakaké,

¹² temah udan deres kaesokaké ing bumi lawasé nganti patang puluh dina patang puluh bengi.

¹³ Bareng sedina iku uga Nuh mlebu ing prau bebarengan karo anak-anaké: Sèm, Kham lan Yafèt, mengkono uga bojoné Nuh lan para anak-mantuné wadon telu iya padha mèlu.

¹⁴ Bareng karo Nuh mau iya padha mèlu mlebu prau, saben jinis kéwan

ingon-ingon lan kéwan alasan, gedhé cilik, apa menèh saben jinis manuk,

¹⁵ saben jinis nyejodho-nyejodho,

¹⁶ kaya sing dadi dhawuhé Gusti Allah marang Nuh. Sawisé mengkono Gusti Allah piyambak nginebaké lawangé prau.

¹⁷ Banjir patopan mau saya mundhak gedhé, nganti patang puluh dina lawasé, ngelebi bumi,

¹⁸ temah prauné kaangkat, kumambang ana ing sandhuwuré banyu.

¹⁹ Banyuné tansah mundhak dhuwur, temah nutupi sakèhing gunung sing dhuwur-dhuwur, malah iya sing dhuwur dhéwé pisan.

²⁰ Enggoné mundhak-mundhak dhuwur mau nganti tekan pitung mèter sandhuwuré pucaké gunung-gunung mau.

²¹ Saben titah sing ana ing bumi padha mati; manuk, kéwan lan manungsa.

²² Sakèhing makluk sing ambekan padha mati.

²³ Kaya mengkono enggoné Gusti Allah numpes sakèhing tumitah ing bumi: manungsa, kéwan lan manuk; mung kari Nuh lan kabèh sing bebarengan karo Nuh ana ing prau mau.

²⁴ Banjir patopan mau ora surud-surud, suwéné nganti satus sèket dina.

8 ¹ Gusti Allah nuli ngèngeti marang Nuh lan marang sakèhing kéwan sing padha mèlu ana ing prau. Mulané banjur nekakaké angin ana ing bumi, temah banyuné wiwit surud.

² Karo déné sumbering segara ing sangisoring bumi lan lawanging langit kabèh padha kapepetan, udané deres banjur terang.

³ Banyuné nuli surud sajroné satus sèket dina.

⁴ Wasana nalika sasi kapitu tanggalé ping pitulas prauné kandhas ana ing pegunungan tanah Ararat.

⁵ Banyuné sangsaya surud nganti tekan sasi kasepuluh. Nalika tanggal siji sasi kasepuluh pucak-pucaké gunung-gunung wiwit padha katon.

⁶ Sawisé patang puluh dina, Nuh banjur ngengakaké jendhélané prau,

⁷ lan ngeculaké manuk gagak.

Manuk mau ora bali, nanging mabur mrana-mréné nganti banyuné asat babar-pisan.

⁸ Sawisé mengkono Nuh ngeculaké manuk dara, arep meruhi apa banyuné wis surud temenan.

⁹ Nanging sarèhné banyuné isih nutupi salumahé bumi, manuk dara mau ora olèh péncokan, mulané mbalèni Nuh menyang prau. Nuh banjur ngegaraké tangané, darané dicekel lan dilebokaké menèh ing prau.

¹⁰ Nuh nuli ngentèni pitung dina engkas, banjur darané dieculaké menèh.

¹¹ Bareng wayah soré dara mau teka, cucuké nggondhol godhong zaitun sing isih seger, mulané Nuh ngerti yèn banyuné wis surud.

¹² Sawisé kuwi Nuh ngentèni menèh pitung dina lawasé. Nuli darané dieculaké menèh. Dara mau ora bali menèh.

¹³ Nalika Nuh umur 601 taun, tanggal siji sasi kapisan, banyuné wis surud babar-pisan. Nuh nuli mbukak payoné prau, sarta ngawasaké kiwa-tengené. Lemahé wis katon asat.

¹⁴ Nalika tanggal pitulikur sasi sing kapindho, bumi wis garing temenan.

¹⁵ Gusti Allah banjur ngandika marang Nuh,

¹⁶ "Padha metu saka prau, kowé, bojomu, anak-anakmu lan para anak mantumu.

¹⁷ Semono uga sarupané manuk lan kéwan, supaya padha bebranahan lan tangkar-tumangkar ngambra-ambra ana ing bumi."

¹⁸ Nuh banjur metu saka ing prau, bebarengan karo bojoné, anak-anaké lan para anak mantuné.

¹⁹ Sarupané kéwan lan manuk nuli padha metu saka ing prau, sapantha-sapantha manut jinisé.

²⁰ Nuh banjur yasa mesbèh konjuk marang Gusti Allah; nuli njupuk saka panunggalané jinis kéwan lan manuk sing kalal, dicaosaké dadi kurban obaran ana ing mesbèh mau.

²¹ Ganda arum sing sumebar saka kurban obaran mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Panjenengané nuli ngandika mengkéné, "Ing sebanjuré Aku ora bakal nyepatani bumi iki merga penggawéné manungsa, sing obah-osiké atiné ala wiwit cilik mula. Aku wis ora bakal numpes menèh sarupané titah kang urip kaya kang wus Daktindakaké.

²² Selawasé mesthi bakal ora kendhat ana mangsa nyebar lan mangsa panèn, mangsa atis lan mangsa panas, ketiga lan rendheng, rina lan wengi."

9 ¹ Gusti Allah mberkahi Nuh lan anak-anaké, pangandikané, "Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara sarta ngebakana bumi.

² Sarupané kéwan ing bumi lan sarupané manuk sarta iwak bakal wedi lan giris marang kowé. Kéwan-kéwan mau kabèh wis kapasrahaké marang kowé.

³ Lah kabèh iki kena kokpangan, padha kaya tetuwuhan ijo; kabèh mau dipasrahaké supaya dadi panganmu.

⁴ Mung daging kang isih ana nyawané, yakuwi daging sing isih ana getihé, kuwi aja kokpangan, awit nyawa kuwi dunungé ana ing getih.

⁵ Sapa sing matèni manungsa bakal kaukum. Aku bakal ngukum pati marang sarupaning kéwan sing matèni manungsa.

⁶ Sing sapa matèni manungsa, bakal dipatèni déning manungsa, awit manungsa katitahaké nulad gambaré Gusti Allah.

⁷ Ana déné kowé padha bebrannahana lan tangkar-tumangkara, supaya anak putumu ngambra-ambra ngebaki bumi."

⁸ Karo menèh Gusti Allah ngandika marang Nuh lan anak-anaké,

⁹ "Saiki Aku arep gawé prejanjian karo kowé lan turunmu ing sapungkurmu,

¹⁰ lan karo sadhéngaha titah sing urip, yakuwi sarupané manuk, sarupané kéwan sing mèlu kowé metu saka ing prau.

¹¹ Aku gawé prejanjian karo kowé, yèn ing sebanjuré Aku ora bakal numpes sakèhing nyawa kang urip srana keleben ing banyu.

¹² Minangka pretandhané prejanjian kang Daktetepaké selawas-lawasé ing antara-Ku karo kowé, sarta sarupaning nyawa urip kang mèlu kowé,

¹³ Aku bakal mrenahaké kluwung ana ing mendhung. Kluwung mau bakal dadi pretandhané prejanjian ing antarané Aku karo bumi.

¹⁴ Samangsa-mangsa Aku ngumpulaké mendhung ing sandhuwuré bumi, mangka kluwungé banjur katon ana ing kono,

¹⁵ Aku mesthi bakal ngèngeti ing prejanjian-Ku karo kowé lan karo sarupaning nyawa urip, temah ora bakal ana banjir patopan menèh kang numpes sarupaning titah kang urip.

¹⁶ Samangsa ing mendhung ana kluwung, bakal Dakpandeng supaya ngèngeti ing Prejanjian langgeng ing antarané Allah karo sedhéngah nyawa urip kang ana ing bumi.

¹⁷ Iku pretandhané prejanjian kang Dakgawé ing antarané Aku karo sarupané titah urip kang ana ing bumi."

¹⁸ Anak-anaké Nuh sing padha metu saka ing prau yakuwi: Sèm, Kham lan Yafèt. (Déné Kham kuwi bapakné Kenaan.)

¹⁹ Anaké Nuh telu-teluné mau dadi leluhuré wong sadonya.

²⁰ Nuh kuwi wong tani. Iya sing wiwitan dhéwé gawé kebon anggur.

²¹ Bareng ngombé angguré, Nuh nuli mendem, nguculi sandhangané kabèh, banjur turu ana ing kémahé.

²² Nalika Kham, bapakné Kenaan, weruh kaya mengkono, banjur crita karo seduluré loro sing ana ing njaba.

²³ Sèm lan Yafèt nuli njupuk jubahé bapakné, kasampiraké ing pundhak lan karo mlaku mungkur nutupi awaké Nuh, temahan ora weruh kawirangané bapakné.

²⁴ Bareng Nuh mari enggoné mendem, lan krungu apa sing dadi penggawéné Kham, anaké sing ragil,

²⁵ banjur ngandika, "Kena ing ipat-ipat si Kenaan! dadia baturé-baturé sedulur-seduluré.

²⁶ Pinujia Allahé Sèm! Kenaan bakal dadi baturé Sèm.

²⁷ Allah maringana ombèr¹ marang Yafèt, karebèn manggon bebarengan karo turuné Sèm. Déné Kenaan kuwi bakal dadi baturé Yafèt!"

²⁸ Sawisé banjir patopan Nuh isih ginanjar umur telung atus sèket taun.

²⁹ Nalika tilar-donya umuré Nuh 950 taun.

10 ¹ Iki tedhak-turuné anak-anaké Nuh: Sèm, Kham lan Yafèt. Sawisé banjir patopan telu-teluné padha kaparingan anak-anak lanang.

² Turuné Yafèt yaiku: Gomèr, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mèsèkh lan Tiras.

---

¹ombèr: longgar.

Kuwi padha dadi leluhuré bangsa-bangsa kang disebut kaya jenengé wong-wong mau.

³Turuné Gomèr yakuwi bangsa-bangsa Askenas, Rifat lan Togarma.

⁴Turuné Yawan yakuwi bangsa-bangsa: Élisa, Spanyol, Siprus lan Rodhès.

⁵Bangsa-bangsa mau padha manggon ing sauruting pesisir lan ing pulo-pulo. Kabèh kuwi turuné Yafèt, sing padha manggon miturut taleré ing tanahé dhéwé-dhéwé, migunakaké basané dhéwé-dhéwé.

⁶Turuné Kham yakuwi: Kus, Mesir, Libia lan Kenaan. Padha dadi bangsa-bangsa sing jenengé kaya jenengé wong-wong sing nurunaké mau.

⁷Turuné Kus yakuwi bangsa Séba, Hawila, Sabta, Raéma, lan Sabteka. Turuné Raéma yakuwi bangsa-bangsa Syéba lan Dédan.

⁸Kus duwé anak lanang jenengé Nimrod. Nimrod mau dadi ratu sing wiwitan ing bumi.

⁹Merga pitulungané Gusti Allah, Nimrod dadi juru-mbebedhag sing peng-pengan, nganti ana pocapan mengkéné, "Muga-

muga Gusti Allah mberkahi kowé kaya Nimrod."

¹⁰Ing wiwitan, kratoné Nimrod mengku kutha-kutha Babil, Érèkh lan Akad, telu-teluné ana ing tanah Babilonia.

¹¹Saka kono Nimrod ngelar jajahané tekan Asyur, banjur ngedegaké kutha-kutha Ninewé, Réhobot-Ir, Kalah,

¹²lan Résèn, kang dunungé ing antarané Ninewé lan kutha gedhé Kalah.

¹³Turuné Mesir yakuwi bangsa-bangsa Lidhia, Anamim, Lehabim, Naftukhim,

¹⁴Patrusim, Kaslukhim, lan Kaftorim, yakuwi leluhuré bangsa Filistin.

¹⁵Anaké lanang Kenaan sing mbarep jenengé Sidon, banjur Hèt, padha dadi leluhuré bangsa-bangsa sing jenengé disebut miturut jenengé para leluhuré mau.

¹⁶Kenaan uga dadi leluhuré bangsa-bangsa Yébusi, bangsa Amori lan bangsa Girgasi,

¹⁷bangsa Hèwi, bangsa Arki, bangsa Sini,

¹⁸bangsa Arwadi lan bangsa Semari, sarta bangsa Hamati. Taler-taleré bangsa Kenaan mau sumebar tekan endi-endi,

¹⁹temah tapel watesé bangsa Kenaan kuwi wiwit saka ing Sidon, ing peneré Gérar tutug ing Gaza, lan mengétan ing peneré Sodom, Gomora, Admah lan Zéboim, cedhaké Lasa.

²⁰Kuwi mau padha turuné Kham, sing padha manggon manut taleré ing tanahé dhéwé-dhéwé, lan padha migunakaké basané dhéwé-dhéwé.

²¹Déné Sèm, kakangné Yafèt, kuwi leluhuré bangsa Ibrani.

²²Anak-anaké Sèm sing lanang yakuwi Élam, Asyur, Arpakhsad, Lud lan Aram, dadi para leluhuré bangsa-bangsa sing jenengé kaya jenengé para leluhuré mau.

²³Turuné Aram yakuwi bangsa-bangsa Us, Hul, Gètèr lan Mas.

²⁴Arpakhsad nurunaké Sélah, lan Sélah nurunaké Ébèr.

²⁵Ébèr duwé anak lanang loro. Sing siji jenengé Pèlèg, awit nalika semono bumi kapérang-pérang. Anak sing kapindho jenengé Yoktan.

²⁶Yoktan dadi leluhuré bangsa-bangsa: Almodad, Sèlèf, Hazar-Mawèt lan Yérah,

²⁷Hadoram, Uzal lan Diklah,

²⁸Obal, Abimaèl lan Syéba,

²⁹ Ofir, Hawila lan Yobab. Kuwi mau kabèh padha turuné Yoktan.

³⁰ Tanah sing dienggoni wiwit saka Mésa tekan Séfar, yakuwi tanah pegunungan ing sisih Wétan.

³¹ Kabèh mau turuné Sèm, sing padha manggon ing tanahé dhéwé-dhéwé manut taleré, lan nganggo basané dhéwé-dhéwé.

³² Bangsa-bangsa mau kabèh padha turuné Nuh, miturut sarasilahé dhéwé-dhéwé; pemanggoné padha pencar-pencar; yakuwi sabubaré banjir patopan.

11 ¹ Biyèn-biyèné bangsa-bangsa ing salumahé bumi kuwi basané mung siji lan tembung-tembungé padha.

² Kecrita nalika padha nglembara mengétan, nuli padha tekan panggonan lempar ing tanah Babilonia, banjur padha manggon ana ing kono.

³ Wong-wong mau padha saiyeg kandha mengkéné, "Ayo padha gawé bata lan diobong karebèn atos." Batané dienggo mbangun, déné sing dienggo nglépa tir kenthel.

⁴ Kandhané menèh, "Ayo saiki kita padha mbangun kutha nganggo menara

sing dhuwuré sundhul langit. Mengko kita rak dadi wong misuwur, lan ora padha pating slebar."

⁵ Gusti Allah nuli tedhak mirsani kutha lan menara sing lagi digarap wong-wong mau,

⁶ pangandikané, "Wong-wong iki padha tunggal bangsa lan tunggal basa. Mangka iki lagi wiwitaning réka-rékané. Suwé-suwé rak ora kena dipenggak karepé.

⁷ Mula ayo padha dikisruhaké basané, supaya siji lan sijiné padha déné ora ngerti karepé."

⁸ Mengkono enggoné Gusti Allah mbuyaraké wong-wong mau saka ing kono menyang salumahé bumi, nganti wurung enggoné ngedegaké kutha.

⁹ Mulané kutha mau diarani Babil, merga ana ing kono Gusti Allah ngisruhaké basané wong sing padha manggon ana ing bumi, lan saka ing kono dibuyaraké tekan ngendi-endi.

¹⁰ Iki tedhak-turuné Sèm. Rong taun sawisé banjir patopan, nalika Sèm umur 100 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Arpakhsad.

¹¹ Sawisé kuwi Sèm isih kawuwuhan umur 500 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹² Nalika Arpakhsad umur 35 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Sélah.

¹³ Sawisé kuwi Arpakhsad isih kawuwuhan umur 403 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁴ Nalika Sélah umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Ébèr.

¹⁵ Sawisé kuwi Sélah isih kawuwuhan umur 403 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁶ Nalika Ébèr umur 34 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Pèlèg.

¹⁷ Sawisé kuwi Ébèr isih kawuwuhan umur 430 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁸ Nalika Pèlèg umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Réhu.

¹⁹ Sawisé kuwi Pèlèg isih kawuwuhan umur 209 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁰ Nalika Réhu umur 32 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Sérug.

²¹ Sawisé kuwi Réhu isih kawuwuhan umur 207 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²² Nalika Sérug umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Nahor.

²³ Sawisé kuwi Sérug isih kawuwuhan umur 200 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁴ Nalika Nahor umur 29 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Téréh.

²⁵ Sawisé kuwi Nahor isih kawuwuhan umur 119 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁶ Sawisé Téréh umur 70 taun, kaparingan anak lanang telu, yakuwi Abram, Nahor lan Haran.

²⁷ Iki tedhak-turuné Téréh: Téréh duwé anak Abram, Nahor lan Haran. Haran duwé anak lanang Lot.

²⁸ Haran mati ing kutha kelairané, yakuwi Ur ing tanah Babilonia. Nalika semono bapakné isih urip.

²⁹ Abram kawin karo Sarai, lan Nahor karo Milka, anaké Haran. Haran duwé anak lanang liyané, jenengé Yiska.

³⁰ Déné Sarai kuwi gabug, ora duwé anak.

³¹ Téréh ngajak Abram, anaké. Lot, putuné, lan Sarai, mantuné, bojoné Abram, lunga saka ing kutha Ur ing tanah Babilonia, menyang tanah Kenaan.

Nanging bareng tekan ing Haran, banjur padha manggon ana ing kono.

³²Térah mati ana ing Haran kono; umuré 205 taun.

12 ¹Gusti Allah ngandika marang Abram, "Kowé lungaa! Negaramu, bangsamu lan omahé bapakmu tinggalen. Kowé mangkata menyang negara sing bakal Daktedahaké marang kowé.

²Kowé bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé, bakal Dakberkahi lan jenengmu Dakgawé misuwur. Karo menèh kowé bakal dadi marganing berkah kanggo wong akèh.

³Sing sapa mberkahi kowé bakal genti Dakberkahi, nanging sing sapa nyupatani kowé bakal genti Daksupatani; lan merga kowé sakèhing bangsa ing bumi bakal binerkahan."

⁴Abram budhal, ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah. Lot mèlu. Nalika budhal saka Haran, Abram umuré pitung puluh lima taun.

⁵Abram mboyong Sarai, bojoné, karo Lot, keponakané, sarta barang-darbèké kabèh, karo réwang-réwangé enggoné olèh ana ing Haran, digawa menyang

tanah Kenaan. Bareng wis tekan ing kono,

⁶ Abram banjur ndlajahi tanah mau nganti tekan ing kutha Sikèm, ing papan pangibadah sing ana wit-witané, sacedhaké Morèh. Nalika semono tanah mau isih dienggoni wong Kenaan.

⁷ Ana ing kono Gusti Allah ngetingal, sarta Abram dingandikani mengkéné, "Tanah iki bakal Dakparingaké marang tedhak-turunmu." Abram nuli ngedegaké mesbèh konjuk marang Allah, kang ngetingal mau.

⁸ Sawisé kuwi Abram nuli nerusaké lakuné mengidul menyang pegunungan, sawétané kutha Bètèl, lan masang kémah ing antarané kutha Bètèl lan kutha Ai. Bètèl mono ana ing sisih Kulon, déné Ai ing sisih Wétan. Ana ing kono Abram uga ngedegaké mesbèh konjuk marang Allah, sarta memuja nyebut Asmané Allah.

⁹ Sawisé mengkono Abram nuli budhal menèh, pindhah saka panggonan siji menyang sijiné, ngener tanah Kenaan sisih Kidul.

¹⁰ Kocapa bareng ing tanah Kenaan kono ana pailan^m gedhé, Abram nuli budhal menyang tanah Mesir, lan manggon ana ing kono nganti sawetara mangsa.

¹¹ Nalika arep mlebu ing tanah Mesir, Abram kandha karo Sarai, bojoné, "Rupamu kuwi ayu.

¹² Samasa wong Mesir weruh rupamu, sarta padha ngarani yèn kowé kuwi bojoku, aku mesthi bakal dipatèni lan kowé diuripi.

¹³ Mulané beciké ngakua yèn kowé adhiku wadon, supaya aku ora dipatèni merga saka kowé, lan direngkuh becik."

¹⁴ Temenan, bareng Abram tekan tanah Mesir, wong Mesir weruh yèn Sarai kuwi ayu banget.

¹⁵ Bareng ana abdiné Sang Pringonⁿ sawetara sing iya weruh, nuli ngaturi pirsang Sang Prabu lan matur yèn Sarai kuwi ayuné ora ana sing nandhingi, temahan Sarai banjur diboyong déning Sang Prabu menyang kedhaton.

---

^mpailan: awis tedha.

ⁿSang Pringon: julukanipun ratu ing tanah Mesir.

¹⁶ Krana saka Sarai, Abram direngkuh becik déning Sang Pringon, sarta kaparingan wedhus, sapi, kuldi lanang-wadon, unta, sarta batur-tukon lanang lan wadon.

¹⁷ Nanging Gusti Allah nekakaké kasangsaran marang Sang Pringon lan wong sakedhaton kabèh merga saka Sarai, bojoné Abram mau.

¹⁸ Sang Pringon nuli nimbali Abram, sarta ngandika, "Kokmengkono tumindakmu marang aku? Yagéne kowe kokora matur yèn Sarai kuwi bojomu?"

¹⁹ Yagéne kokakokaké sedulurmu wadon, nganti banjur dakpundhut garwa? Wis, iki bojomu, gawanen lunga!"

²⁰ Sang Pringon nuli dhawuh marang para abdiné ngeteraké Abram tekan ing tapel wates. Abram lan bojoné padha budhal nggawa sabarang-darbèké kabèh.

13 ¹ Abram lan bojoné nuli budhal saka tanah Mesir, nggawa sabarang-darbèké kabèh, bali menyang tanah Kenaan sisih Kidul. Lot iya mèlu.

² Abram dadi wong sugih. Ingon-ingoné akèh banget, mengkono uga duwé slaka lan emas sapirang-pirang.

³ Enggoné manggon ngalih-ngalih, nganti tekan cedhak kutha Bètèl, papan sing biyèn tau dienggoni,

⁴ yakuwi ana ing antarané Bètèl lan Ai, sing biyèn tau diedegi mesbèh. Abram banjur memuja marang Gusti Allah karo nyebut Asmané.

⁵ Kocapa Lot sing ngetutaké Abram, iya duwé brayat, batur-tukon, sarta ingon-ingon wedhus lan sapi akèh.

⁶ Mangka papan kono ora cukup yèn dienggoni bebarengan, temahan saka akèhé ingon-ingoné, wong loro mau padha ora bisa nunggal sapangonan.

⁷ Pangoné Abram karo pangoné Lot banjur padha tukaran. Kejaba kuwi papan kono iya dienggoni déning bangsa Kenaan lan bangsa Fèris.

⁸ Abram nuli kandha karo Lot, "Aku lan kowé rak padha sedulur. Yèn aku lan kowé nganti padha padu, kuwi ora becik; semono uga pangonku lan pangonmu. Tanah sanegara iki rak isih jembar.

⁹ Mulané beciké aku lan kowé padha pepisahan waé; yèn kowé ngiwa, aku

daknengen; yèn kowé nengen, aku dakngiwa."

¹⁰ Lot mawas yèn tanah ngaré sakiwa-tengené Kali Yardèn nganti tekan kutha Zoar kuwi kabèh loh banget. Kaéndahané tanah kono kaya petamanané Allah utawa kaya tanah Mesir. (Nalika semono Sodom lan Gomora durung karusak déning Gusti Allah.)

¹¹ Dadiné Lot milih tanah ngaré sauruté Kali Yardèn mau kabèh dadi duwèké, banjur budhal mengétan. Mengkono Abram lan Lot padha pepisahan.

¹² Abram tetep manggon ana ing tanah Kenaan, sarta Lot ngenggoni tanah ngaré sauruté Kali Yardèn lan nancebaké kémahé cedhak karo kutha Sodom.

¹³ Déné wong Sodom kuwi kalakuané ala banget lan dosané sundhul langit.

¹⁴ Sawisé Lot misah, Gusti Allah ngandika marang Abram, "Ngadega, ndelenga mengalor lan mengidul, mengétan lan mengulon.

¹⁵ Tanah sing kokdeleng kuwi kabèh bakal Dakparingaké marang kowé lan turunmu, sarta bakal dadi duwèké turunmu ing selawas-lawasé.

¹⁶Turunmu bakal Dakgawé akèh banget, nganti ora kena diétung, awit kaanané kaya déné lebuning bumi.

¹⁷Saiki lungaa, tanah iki dlajahana sepira dawa lan ambané, awit tanah iki bakal Dakparingaké marang kowé."

¹⁸Sawisé mengkono Abram nuli mbedhol kémahé, banjur manggon ing sacedhaké wit-witan ing kutha Mamré, ora adoh saka Hébron. Ing kono Abram banjur ngedegaké mesbèh konjuk marang Gusti Allah.

14¹Kecrita ana raja papat, yakuwi: Amrafèl, raja ing Babilonia. Ariokh, raja ing Élasar, Kédorlaomèr, raja ing Élam, lan Tidhéal, raja ing Goyim, ²nglurug perang nglawan marang raja lima liyané, yakuwi: Béra, raja ing Sodom, Birsia, raja ing Gomora, Syinab, raja ing Admah, Syèmébèr, raja ing Zéboim, lan ratu ing Béla (utawa Zoar).

³Raja lima mau padha sekuthon.^o Tentarané padha diklumpukaké ana ing Lebak Sidim, kang saiki disebut Segara Mati.

⁴Rolas taun lawasé negarané raja lima kuwi dijajah déning Raja Kédorlaomèr,

---

^osekuthon: bersekutu (bhs. Ind.).

nanging bareng telulas tauné raja lima mau banjur padha brontak.

⁵Ing taun ping patbelasé Kédorlaomèr sakancané lan tentarané padha nglurug numpes bangsa Réfaim ing Asytérot-Karnaim, bangsa Zuzim ing Ham, bangsa Émim ing Syawé-Kiryataim,

⁶lan bangsa Hori ing pegunungan Édom, banjur dioyak nganti tekan Èlparam, ing sapinggiré segara wedhi.

⁷Sabaliné Kédorlaomèr sakancané nuli njujug kutha Kadès, sing nalika semono karan Èn-Mispat, lan ngobrak-abrik tanahé wong Amalèk, sarta nelukaké wong Amori, kang manggon ing Hazazon-Tamar.

⁸Kecrita raja ing Sodom, raja ing Gomora, raja ing Admah, raja ing Zéboim lan raja ing Béla nata tentarané ana ing Lebak Sidim,

⁹nuli perang mungsuh Kédorlaomèr, raja ing Élam, Tidhéal, raja ing Goyim, Amrafèl, raja ing Babil, lan Ariokh, raja ing Élasar, raja papat lawanan lima.

¹⁰Lebak ing Sidim kuwi kebak sumur aspal. Nalika raja Sodom lan raja Gomora padha keplayu, banjur kacemplung ana

ing kono. Raja-raja liya-liyané padha ngungsi menyang ing pegunungan.

¹¹ Raja papat sing padha menang perangé, njarah-rayah sakèhé barang-darbèké wong Sodom lan Gomora, sarta tandhoné pangan kabèh, nuli padha lunga.

¹² Déné Lot, keponakané Abram kang manggon ing Sodom, uga katut dibandhang, semono uga sabarang-darbèké kabèh.

¹³ Mung ana wong siji sing bisa oncat, lan nglapuraké lelakon kuwi kabèh marang Abram, wong Ibrani. Abram mau manggon ing sacedhaké wit-witan, papan pangibadah duwèké Mamré, wong Amori. Mamré saseduluré, yakuwi Éskol lan Anèr, kuwi kanca sekuthoné Abram.

¹⁴ Bareng Abram krungu yèn keponakané dibandhang, banjur nglumpukaké baturé sing pinter perang, cacahé 318, diajak budhal ngoyak mungsuh nganti tekan kutha Dhan.

¹⁵ Balané Abram mau nuli dipantha-pantha lan dikon nggropyok mungsuh ing wayah bengi. Mungsuhé kalah, banjur dioyak nganti tekan ing Hobah, saloré kutha Damsyik.

¹⁶ Sakèhé raja-brana sing digawa mungsuh kena direbut menèh, semono uga Lot lan barang-darbèké, apa déné wong-wong lan prejurit-prejurit sing dibanding mungsuh.

¹⁷ Saulihé saka perang karo Kédorlaomèr sarta raja-raja sing mbiyantu, Abram dipethuk déning raja Sodom ing Lebak Syawé (sing uga karan Lebak Raja).

¹⁸ Mèlkisèdèk, Raja Salèm, imaming Allah Kang Mahaluhur, ngasta roti lan anggur kanggo Abram,

¹⁹ nuli mberkahi Abram mengkéné, "Gusti Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang nitahaken langit lan bumi mugimugi mberkahi panjenengan!

²⁰ Kamulyakna Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang sampun nelukaken mengsah-mengsah panjenengan." Sawisé kuwi Abram banjur ngaturaké saprasepuluhé barang rayahané^P marang Mèlkisèdèk.

²¹ Raja ing Sodom banjur ngandika marang Abram, "Barang-barang rayahan menika sedaya mugimugi panjenengan

---

^PPrayahan: rampasan.

pundhut, kula namung nedha wangsul tiyang-tiyang kula."

²² Nanging Abram mangsuli, "Kula sumpah ing ngarsanipun Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang nitahaken langit lan bumi,

²³ bilih kula mboten badhé mendhet menapa-menapa saking kagungan panjenengan, dadosa namung benang saeler kémawon, utawi tangsuling trumpah, supados panjenengan mbénjing mboten ngandika, 'Aku kang nyugihaké Abram.'

²⁴ Menggah kula piyambak mboten badhé mendhet menapa-menapa; namung menapa ingkang sampun katedha déning para réncang kula kémawon panjenengan lilakna, mekaten ugi Anèr, Éskol lan Mamré ingkang tumut nglurug perang kaliyan kula, kajengipun sami mendhet menapa ingkang dados wewenangipun."

15 ¹ Sawisé lelakon mau, Gusti Allah ngandika marang Abram sajroning wahyu mengkéné, "Abram, kowé aja wedi. Aku iki tetamèngmu, kang bakal maringi ganjaran gedhé marang kowé."

² Nanging Abram matur, "Dhuh Allah! Menapa ginanipun peparing menika kanggé kula; kula rak mboten gadhah anak. Ingkang badhé marisi griya kula saisinipun menika pun Élièzer, réncang kula, tiyang Damsyik."

³ Sarta unjuké menèh, "Sarèhné Gusti mboten maringi anak dhateng kula, mila réncang kula ingkang badhé marisi sedaya barang gadhahan kula."

⁴ Gusti Allah nuli ngandika marang Abram, "Dudu baturmu Élièzer kang bakal marisi barang-darbèkmu, nanging anakmu lanang dhéwé."

⁵ Abram nuli dituntun menyang ing njaba sarta dingandikani, "Delengen langit kuwi, itungen lintangé yèn kowé bisa. Iya semono bakal cacahé turunmu!"

⁶ Abram ngandel yèn pangandikané Allah mau bakal kelakon temenan. Merga saka pangandelé mau Abram kepétung wong sing bener ana ing ngarsané Gusti Allah.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Abram, "Aku iki Allah, kang wis ngirid lakumu saka Ur, ing tanah Babilonia.

Kowé arep Dakparingi bumi iki dadia duwèkmu."

⁸ Unjuké Abram, "Dhuh Allah, ingkang Mahaluhur. Kadospundi enggèn kula sumerep, bilih bumi menika èstu badhé dados gadhahan kula?"

⁹ Gusti Allah nuli dhawuh, "Aku jupukna sapi wadon kang umur telung taun, wedhus jawa wadon kang umur telung taun, wedhus gèmbèl lanang kang umur telung taun, manuk drekuku siji lan piyik dara siji."

¹⁰ Abram ngladèkaké kéwan-kéwan mau kabèh, sarta padha disigari, sigarané kéwan siji-sijiné disèlèhaké adu-arep, mung manuké kang ora disigar.

¹¹ Nalika manuk gagak padha nyamber arep mangan dagingé kéwan-kéwan mau, banjur digusahi déning Abram.

¹² Bareng ngarepaké surup, Abram keturon nganti pules. Dumadakan ketaman rasa wedi lan giris banget.

¹³ Gusti Allah ngandika marang Abram, "Turunmu bakal dadi wong neneka ana ing tanah kang dudu duwèké, sarta bakal padha dadi batur lan ditindhes nganti patang atus taun lawasé."

¹⁴ Nanging bangsa kang padha dikawulani mau bakal Dakukum, lan turunmu bakal budhal saka ing tanah kono karo nggawa bandha akèh.

¹⁵ Kowé dhéwé bakal dawa umurmu, lan bakal mati klawan tentrem rahayu, banjur kakubur.

¹⁶ Sawisé patang turunan anak-turunmu lagi bakal bali mréné, merga Aku ora arep nundhung wong Amori, kang ngenggoni tanah iki, sadurungé dosané katog."

¹⁷ Kecrita bareng wis wengi lan peteng ndhedhet, dumadakan katon ana anglo kumelun lan obor murub mlaku metu antarané sigaran-sigaran kéwan mau.

¹⁸ Ing wektu iku uga Gusti Allah damel prejanjian karo Abram, pangandikané, "Turunmu bakal Dakparingi tanah iki, wiwit saka tapel watesé^q tanah Mesir nganti tekan Bengawan Éfrat,

¹⁹ yakuwi tanahé bangsa Kèni, bangsa Kénas, bangsa Kadmon,

²⁰ bangsa Hèt, bangsa Réfaim,

²¹ bangsa Amori, bangsa Kenaan, bangsa Girgasi lan bangsa Yébus."

---

^qtapel wates: kikis.

16 ¹ Sarai, bojoné Abram durung duwé anak. Nanging duwé batur-tukon, wong Mesir sing isih prawan, jenengé Hagar.

² Sarai nuli matur marang Abram, "Gusti Allah mboten maringi anak dhateng kula. Mila prayoginipun menawi panjenengan ngempali réncang-tumbasan kula menika, supados piyambakipun saged gadhah anak kanggé kula." Abram sarujuk karo rembugé Sarai.

³ Dadiné Sarai, bojoné Abram, ngaturaké Hagar, batur-tukoné, asal saka Mesir, marang Abram supaya diselir. Nalika semono Abram enggoné manggon ing tanah Kanaan wis olèh sepuluh taun.

⁴ Abram nuli ngumpulni Hagar, mula Hagar banjur ngandheg. Bareng rumangsa yèn wis ngandheg, Hagar dadi angkuh lan ngrèmèhaké Sarai, bendarané.

⁵ Sarai nuli matur marang Abram, "Kula ingkang ngaturaken Hagar dhateng panjenengan, nanging sareng rumaos sampun ngandheg, piyambakipun ngrèmèhaken dhateng kula. Menika rak lepat panjenengan. Mugi Gusti

Allah tumindak adil dhateng kula lan panjenengan."

⁶ Wangsulané Abram, "Kowé kuwi rak kwasa mrenata baturmu. Sakarepmu tindakna!" Wiwit semana Hagar banjur disiya-siya déning Sarai, mula banjur minggat.

⁷ Kecrita Malaékaté Pangéran nemoni Hagar ing sacedhaké sumur, ing dalan sing anjog ing segara wedhi Sur.

⁸ Pangandikané Malaékat mau, "Hagar, baturé Sarai, kowé saka ngendi lan arep lunga menyang ngendi?" Wangsulané Hagar, "Kula menika késah saking ngarsanipun bendara kula Sarai."

⁹ Malaékat banjur ngandika, "Kowé balia menyang panggonané bendaramu lan manuta ing sadhawuhé."

¹⁰ Ana menèh pangandikané Malaékat mengkéné, "Turunmu bakal Dakdadèkaké akèh banget, nganti ora kena diétung merga saka akèhé.

¹¹ Kowé bakal duwé anak lanang, kuwi jenengna Ismaèl, merga Pangéran wis miyarsakaké pesambatmu.

¹² Wataké anakmu bakal kaya kuldi alas, bakal nglawan marang saben wong, lan saben wong bakal nglawan

dhèwèké. Uripé bakal mencil, adoh saka sanak-seduluré."

¹³ Hagar mbatin, "Apa Gusti Allah nggatèkaké temenan karo aku?" Mulané Hagar banjur ngluhuraké Asmané Allah sing wis menggali marang dhèwèké, lan disebut: "Pangéran iku Allah kang nggatèkaké." Pangunandikané, "Aku wis ndeleng Panjenengané kang nggatèkaké aku."

¹⁴ Mulané sumur mau karan Lakhai-Roi (tegesé: etuké Allah kang nggatèkaké aku). Dunungé sumur mau ing antarané kutha Kadès lan kutha Bèrèd.

¹⁵ Bareng Hagar nglairaké anak lanang, déning Abram bocah mau dijenengaké: Ismaèl.

¹⁶ Nalika semono umuré Abram 86 taun.

17 ¹ Nalika Abram umur 99 taun, Gusti Allah ngetingal lan ngandika karo Abram mengkéné, "Aku iki Allah Kang Mahakwasa. Kowé mbangun-turuta, lan tansah nglakonana sakersa-Ku.

² Aku arep gawé prejanjian karo kowé, lan arep ndadèkaké turunmu akèh banget."

³ Abram banjur sujud sumungkem.
Gusti Allah mbanjuraké ngandika,

⁴ "Iki prejanjian-Ku karo kowé: Kowé bakal dadi leluhuré bangsa akèh.

⁵ Mulané jenengmu ing sabanjuré aja disebut Abram menèh, nanging Abraham, merga kowé bakal dadi leluhuré bangsa pirang-pirang.

⁶ Anak-putumu bakal akèh banget, lan ing antarané bakal ana sing padha dadi ratu. Saking akèhé nganti dadi pirang-pirang bangsa.

⁷ Aku bakal netepi janji-Ku karo kowé lan karo anakmu, turun-temurun. Prejanjian iki bakal langgeng ing selawasé. Aku bakal dadi Allahmu lan Allahé turun-turunmu.

⁸ Aku bakal maringaké tanah sing saiki kokenggoni kaya déné wong neneka iki marang kowé lan turun-turunmu. Tanah Kenaan iki kabèh bakal dadi duwèké turun-turunmu, selawas-lawasé; lan Aku bakal dadi Allahé."

⁹ Pangandikané menèh, "Déné kowé, netepana prejanjian-Ku iki: ya kowé, ya anak-anakmu, turun-temurun.

¹⁰ Kowé lan tedhak-turunmu kabèh sing lanang kudu tetak.

¹¹ Kowé tetaka, minangka pretandhané prejanjian-Ku karo kowé.

¹² Semono uga kowé kudu netaki turunmu saben bayi lanang kang umur wolung dina lan uga kang dudu turunmu, kang lair ana ing omahmu, utawa batur-tukon, senajan wong mau ora klebu turunmu dhéwé.

¹³ Sapa waé kang lair ana ing omahmu, lan batur-tukonmu, iku padha tetakana, sarta dileluria ing selawasé.

¹⁴ Saben wong lanang ing antaramu kang ora tetakan iku dudu umat-Ku, merga ora setya marang prejanjian-Ku."

¹⁵ Gusti Allah banjur ngandika menèh marang Abraham, "Sarai bojomu aja kokceluk Sarai menèh, nanging Sarah.

¹⁶ Sarah bakal Dakberkahi, lan kowé bakal Dakparingi anak lanang patutan saka dhèwèké. Sarah bakal Dakberkahi lan dadi ibuné bangsa pirang-pirang. Turuné bakal ana sing padha dadi ratu."

¹⁷ Abraham nuli sujud sumungkem ing bumi, nanging ing batiné ngguyu, pangunandikané, "Wong sing wis umur satus taun apa iya kelakon duwé anak?"

¹⁸ Abraham nuli munjuk marang Gusti Allah, "Menapa mboten prayogi Ismaèl

kémawon ingkang dados ahli-waris kula?"

¹⁹ Nanging Gusti Allah ngandika, "Ora, Sarah, bojomu bakal nglairaké anak lanang patutan saka kowé; bocah mau mbésuk jenengna Iskak. Aku bakal netepi janji-Ku karo dhèwèké lan turun-turuné, sarta nglestarèkaké prejanjian mau ing selawas-lawasé.

²⁰ Panyuwunmu kanggo Ismaèl iya wis Daksembadani, mulané bakal Dakberkahi lan bakal Dakparingi turun akèh banget. Ing antarané bakal ana rolas sing dadi penggedhéné bangsa, kang akèh banget cacahé.

²¹ Nanging prejanjian-Ku bakal Daktetepaké karo Iskak, anakmu sing bakal lair saka Sarah taun ngarep, ing pendhaké mangsa iki."

²² Sawisé ngandika mengkono Gusti Allah nuli jengkar.

²³ Ing dina iku uga Abraham banjur netaki Ismaèl lan sakèhé wong lanang sing lair ana ing omahé, sarta para batur-tukon lanang kabèh, ringkesé sakèhé wong lanang sing klebu brayaté.

²⁴ Nalika Abraham tetak umuré 99 taun;

²⁵ déné Ismaèl, anaké, umur telulas taun.

²⁶ Karo-karoné tetaké nunggal sedina,

²⁷ bebarengan karo sakèhé wong lanang sing ana ing omah kono.

18 ¹ Kecrita Gusti Allah ngetingal menèh marang Abraham, ing sacedhaké wit-witan papané pangibadah, ing Mamré. Nalika semono wayah awan pinuju panas-panasé. Abraham lagi linggihan ing ngarepan,

² dumadakan ana priyayi telu teka.

³ Énggal-énggal Abraham menyat, methukaké, banjur sumungkem, sarta matur, "Menawi dhangane ing penggalih, mangga sami kula aturi pinarak ing pondhok kula, mangké badhé kula segah sawontenipun.

⁴ Mangké kula pendhetaken toya kagem wijik, lajeng kersaa lenggahan, ngaso ing éyuban.

⁵ Mangké lajeng badhé kula aturi dhahar sawontenipun, kanggé wewahing kekiyatan." Wangsulane para kang rawuh, "Iya, daktrima, aku dakmampir."

⁶ Abraham nuli énggal-énggal mlebu ing kémah ngandhani Sarah, tembungé,

"Gelis, gawéa roti, njupuka glepung telung taker."

⁷ Banjur énggal-énggal menyang panggonané sapi, milih pedhèt sing lemu, dipasrahaké marang batur, dikon énggal-énggal nyembelèh lan ngolah dagingé.

⁸ Sawisé mengkono banjur ngladèkaké susu kenthel, pohan lan daging pedhèt sing diolah mau, kabèh kasaosaké para tamu. Déné Abraham dhéwé nunggoni karo ngadeg ing sacedhaké para tamu kang padha dhahar.

⁹ Para tamu padha ndangu, "Bojomu Sarah ana ing ngendi?" Unjuké Abraham, "Wonten ing nglebet."

¹⁰ Ana tamuné siji sing nuli ngandika, "Sangang sasi engkas aku bakal mréné menèh. Sarah, bojomu bakal wis duwé anak lanang." Mangka Sarah ngrungokaké saka ing mburi lawang, ing pengkerané tamu sing padha lenggahan.

¹¹ Abraham lan Sarah kuwi dhèk semana wis padha tuwa, lan Sarah wis ora garap sari.^r

¹² Mulané Sarah ing batin ngguyu, karo ngunandika, "Apa tenan aku isih bisa

---

^rgarap sari: haid.

duwé anak? Wong aku wis nini-nini mengkéné, mangka bojoku ya wis tuwa."

¹³ Gusti Allah banjur ngandika karo Abraham, "Yagéné Sarah kokngguyu, lan muni ing batin, 'Apa ya temenan aku bakal duwé anak?'

¹⁴ Ing ngatasé Allah ora ana barang sing mokal. Suk taun ngarep, pendhaké mangsa iki, Aku bakal mréné menèh lan Sarah mesthi wis duwé anak lanang."

¹⁵ Merga saka wediné Sarah sélak, "Kula mboten gumujeng." Senajan mengkono Gusti Allah ngandika, "Ora, kowé wis ngguyu."

¹⁶ Sawisé mengkono para tamu telu mau tindak bebarengan ngener ing kutha Sodom. Abraham nguntapaké tamuné.

¹⁷ Gusti Allah ngunandika, "Apa Aku ora arep blaka karo Abraham bab apa kang arep Daktindakaké?"

¹⁸ Mangka turuné Abraham iku rak bakal dadi bangsa gedhé lan kwasa, lan sakèhé para bangsa ing bumi rak bakal kaberkahan merga saka dhèwèké?

¹⁹ Apa Abraham ora wis Dakpilih supaya mulang marang anak-turuné netepi pitedahé Allah, sarta urip nglakoni

kautaman lan kabeneran? Yèn padha nurut, Aku bakal netepi apa kang wis Dakjanjèkaké marang Abraham."

²⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Abraham, "Aku krungu pesambat tumrap kutha Sodom lan Gomora, merga dosané gedhé banget.

²¹ Mula Aku arep mrana nyatakaké apa pesambat mau bener mengkono."

²² Tamuné mau sing loro budhal menyang Sodom, nanging Abraham isih kèri, ngadeg ana ing ngarsané Gusti Allah.

²³ Abraham marek lan munjuk, "Menapa Panjenengan inggih badhé numpes tiyang mursid sareng kaliyan tiyang duraka?

²⁴ Saupami ing salebeting negari ngriku wonten tiyang sèket ingkang mursid, menapa tiyang-tiyang menika inggih badhé Panjenengan tumpes? Menapa Panjenengan mboten milujengaken negari menika krana tiyang mursid sèket ingkang manggèn wonten ing ngriku?

²⁵ Panjenengan mesthi mboten badhé mejahi tiyang mursid sareng kaliyan tiyang duraka, awit menawi mekaten rak mboten mbédakaken tiyang mursid

kalian duraka. Menapa inggih Hakim ingkang ngadili tiyang sajadad mboten badhé nindakaken kaadilan?"

²⁶ Pangandikané Gusti Allah, "Yèn ing negara Sodom ana wong mursid sèket waé, mesthi Dakéman krana saka wong-wong mau."

²⁷ Unjuké Abraham menèh, "Dhuh Pangéran, kula menika namung lebu lan awu kémawon, mila mboten pantes munjuk ing ngarsa Panjenengan.

²⁸ Tiyang mursid sèket wau mbokmenawi wonten kirangipun gangsal. Menapa krana saking kirang tiyang gangsal wau Panjenengan badhé numpes tiyang sanegari sedaya?"

Pangandikané Gusti Allah, "Menawa ing kono ana wong patang puluh lima waé kang mursid, negara iku mesthi ora Daktumpes."

²⁹ Abraham nuli munjuk menèh, "Mbokmenawi ing ngriku namung wonten tiyang kawan dasa ingkang mursid?" Paring wangsulané Gusti Allah, "Mesthi bakal Dakwurungaké, merga saka wong patang puluh mau."

³⁰ Aturé Abraham, "Dhuh Allah, sampun ngantos duka. Mbokmenawi wontenipun

namung tigang dasa." Pangandikané Gusti Allah, "Mesthi Dakwurungaké yèn ana wong telung puluh waé sing mursid."

³¹Unjuké Abraham sepisan menèh, "Nyuwun ngapunten, déné kula sampun kumawantun ing ngarsanipun Pangéran. Kadospundi saupami ing ngriku namung kepanggih tiyang kalihdasa ingkang mursid?" Pangandikané Allah, "Mesthi ora bakal Daktumpes."

³²Abraham isih ngenyang menèh, "Sampun duka, dhuh Pangéran, awit saking atur kula ingkang pungkasan menika, mbokmenawi ing ngriku namung kepanggih tiyang sedasa ingkang mursid." Pangandikané Gusti Allah, "Mesthi ora bakal Daktumpes merga saka wong sepuluh sing mursid."

³³Sawisé rampung ngandika karo Abraham, Gusti Allah banjur tindak, lan Abraham nuli mulih.

19¹Nalika Lot nuju lungguhan ana ing gapuraning kutha Sodom ing wayah soré, malaékat loro mau rawuh mrono. Bareng weruh malaékat mau Lot énggal-énggal menyat methukaké lan mbagèkaké klawan kurmat.

² Aturé, "Mbokbilih wonten dhangan ing penggalih, sumangga kula aturi pinarak tuwin nyaré ing pondhok kula; samenika kula aturi siram-siram rumiyin, mbénjing-énjing nglajengaken tindak." Wangsulané malaékat mau, "Ora, aku arep turu ana ing ratan kéné waé."

³ Nanging sarèhné Lot adreng banget panyuwuné, para malaékat mau nuli mlebet ing omahé, banjur diolah-olahaké roti tanpa ragi, nuli padha mangan.

⁴ Kocapa bareng para tamu mau lagi waé arep padha mapan saré, omahé Lot dikepung déning wong-wong Sodom tuwa enom, ora ana sing kèri.

⁵ Wong-wong mau padha ngundang-undang, tembungé, "Endi wongé sing padha nginep ing omahmu kéné. Wetokna, arep dakturoni!"

⁶ Lot nuli metu; lawangé ditutup menèh, banjur kandha karo wong-wong Sodom,
⁷ tembungé, "Para sedhèrèk, sampun ta nglampahi ingkang nistha mekaten.

⁸ Kula gadhah anak èstri kalih, ingkang taksih prawan. Menika badhé kula pasrahaken dhateng para sedhèrèk, badhé dipun menapakaken, mangga sakersa. Namung para tamu kula

sampun ngantos dipun ganggu, margi sampun sami ngaub ing pondhok kula."

⁹ Nanging pambengoké wong akèh mau, "Hus, nsih! Ngertia yèn kowé kuwi wong neneka, kathik isih arep mulang barang. Apa njaluk dakgebugi ngungkuli wong sing merdhayoh ing omahmu?" Lot nuli dijorogaké lan lawangé arep dibejad.

¹⁰ Nanging kocapa malaékat loro mau nuli mbukak lawangé. Lot digèrèd mlebu ngomah, lawangé nuli dikancing menèh.

¹¹ Déné wong sing padha ana ing ngarepé lawang mau wiwit sing cilik tekan sing gedhé, dipicakaké mripaté, nganti padha ora bisa nemokaké lawangé kémah.

¹² Malaékat loro mau nuli ngandika marang Lot, "Apa kowé isih duwé sedulur ana ing kutha kéné? Anakmu lanang lan wadon sarta kabèh sedulurmu ing negara kéné jaken metu saka panggonan iki.

¹³ Jalaran kutha kéné arep Daklebur, awit wis akèh pesambat kang kapireng Allah mungguh durakané wong kéné, lan Aku padha didhawuhi nglebur kutha iki."

¹⁴ Lot nuli metu, kandha karo calon mantuné loro, tembungé, "Énggal padha

metua saka kutha kéné, merga Gusti Allah bakal numpes kutha iki." Nanging calon mantuné loro mau malah ngarani Lot mung sembranan waé.

¹⁵ Bareng wis rada padhang, malaékat loro mau nuli nyereg marang Lot, "Wis, gèk énggal, bojo lan anakmu loro gawanen lunga saka kéné, supaya kowé aja katut kalebur karo kutha iki."

¹⁶ Lot mangu-mangu. Nanging Gusti Allah asih marang Lot, mulané diéman. Tangané Lot lan bojoné nuli dicandhak, mengkono uga anaké wadon loro, banjur dituntun metu lan ditinggal ing sanjabané kutha.

¹⁷ Karo dikandhani, "Rikat mlayua, ngungsia menyang pegunungan. Aja nolèh ngiwa utawa nengen lan aja mandheg ana ing tanah ngaré kéné, supaya kowé padha ora katut katumpes."

¹⁸ Nanging Lot munjuk, "Dhuh Gusti, mugi kula sampun kadhawuhan mlajeng dhateng paredèn.

¹⁹ Kula matur nuwun sanget déné sampun Panjenengan wilujengaken, nanging paredèn menika tebih sanget. Mesthi kula badhé ketutupan déning

bebendu menika, ngantos kula badhé èstu pejah.

²⁰ Ing ngajeng menika wonten kitha alit, ingkang mboten patos tebih. Keparenga kula mrika kémawon, supados kula saged wilujeng."

²¹ Wangsulané malaékat, "Ya wis becik. Negara iku bakal ora daklebur.

²² Énggal mranaa! Awit aku ora bisa tumindak apa-apa, yèn kowé durung tekan ing kana." Sarèhné Lot nyebut kutha kuwi cilik, mulané kutha mau keteloh jeneng Zoar.

²³ Kocapa bareng srengéngéné wis mlethèk lan Lot wis tekan Zoar,

²⁴ Gusti Allah nuli nekakaké udan wlirang lan geni saka ing langit ana ing kutha Sodom lan Gomora,

²⁵ sarta nglebur kutha-kutha mau lan kiwa-tengené, bareng karo wong, kéwan lan tetuwuhan sing ana ing kono kabèh.

²⁶ Bojoné Lot mandheg lan nolèh, temah sanalika malih dadi tugu uyah.

²⁷ Ésuké, isih umun-umun, Abraham marani papan sing winginé dienggo ngadeg ana ing ngarsané Gusti Allah.

²⁸ Bareng nyawang eneré Sodom lan Gomora lan sakiwa-tengené, nuli weruh

ana kebul kumelun saka ing bumi, kaya kebulé pawon gampang.

²⁹ Kaya mengkono nalika Gusti Allah nglebur Sodom lan Gomora, kanthi ngèngeti Abraham lan ngirid Lot metu saka panggonan sing dilebur.

³⁰ Sarèhné wedi manggon ana ing Zoar, Lot lan anaké wadon loro nuli pindhah menyang ing pegunungan, manggon ana ing guwa.

³¹ Anak wadon sing tuwa kandha karo adhiné, "Bapak kuwi ngunduri sepuh, mangka sanegara kéné ora ana wong lanang sing ngumpul, supaya kita duwé anak.

³² Beciké bapak diombèni anggur supaya mendem lan nuroni kita, temah kita bakal duwé anak."

³³ Dadi benginé Lot diwènèhi ngombé anggur; anak sing tuwa nuli amor turu karo bapakné. Lot saking mendemé ora ngerti tekané lan lungané anaké mau.

³⁴ Ésuké anak wadon sing mbarep mau kandha karo adhiné, "Dhèk bengi aku wis dituroni bapak. Ayo mengko bengi bapak digawé mendem menèh, banjur kowé gentèn turu karo bapak, supaya kita padha duwé anak kabèh."

³⁵Wengi kuwi uga Lot diombèni anggur nganti mendem, lan anaké sing nom genti turu karo bapakné. Lot saking mendemé ora ngerti tekané lan lungané anaké mau.

³⁶Anak wadon karo-karoné banjur ngandheg karo bapakné.

³⁷Anak sing mbarep nglairaké anak lanang lan dijenengaké Moab, dadi leluhuré bangsa Moab sing saiki iki.

³⁸Adhiné iya nglairaké anak lanang, dijenengaké Bèn Ami, dadi leluhuré bangsa Amon sing saiki iki.

20¹Abraham pindhah saka ing Mamré menyang ing Kenaan sisih Kidul, sarta manggon ing Gérar, antarané kutha Kadès lan Sur, dadi wong neneka.

²Sarah, bojoné, diakokaké seduluré wadon. Nganti Abimèlèh, raja Gérar, utusan nimbali Sarah, arep dipundhut garwa.

³Nanging Gusti Allah ngrawuhi Abimèlèh sajroning impèn, pangandikané, "Kowé bakal mati merga saka wong wadon sing kokpèk bojo iku, merga dhèwèké wis duwé bojo."

⁴ Sarah pancèn durung dikapak-kapakaké. Mulané Abimèlèh matur, "Dhuh Pangéran, kula mboten lepat. Kénging menapa Panjenengan badhé mejahi kula?"

⁵ Menapa mboten Abraham piyambak ingkang criyos dhateng kula, bilih Sarah menika sedhèrèkipun èstri? Lan Sarah piyambak rak inggih wicanten, bilih Abraham menika sedhèrèkipun jaler. Dados enggèn kula tumindak mekaten menika kalayan manah resik."

⁶ Gusti Allah nuli ngandika menèh sajroning pangimpèn, dhawuhé, "Pancèn Aku ngerti yèn tumindakmu klawan ati kang resik, mulané kowé Dakcegah supaya ora nglakoni dosa. Kowé aja nggepok wong wadon kuwi.

⁷ Saiki Sarah balèkna. Sing lanang iku nabi, karebèn dhèwèké ndongakaké keslametanmu. Déné yèn ora kokbalèkaké, ngertia yèn kowé mesthi bakal mati, ya kowé, ya wong saisiné omahmu!"

⁸ Ésuké umun-umun Abimèlèh tangi turu, banjur nglumpukaké baturé kabèh, padha dicritani impèné, temahan wong sakedhaton padha wedi banget.

⁹ Abraham iya ditimbali lan dingandikani, "Kénging menapa panjenengan koktumindak mekaten dhateng kula? Lepat kula menapa, déné kula lan negari kula ngantos panjenengan dhawahi kalepatan semanten agengipun? Tumindak panjenengan ingkang kados mekaten menika mboten pantes.

¹⁰ Kénging menapa panjenengan nglampahi kados mekaten?"

¹¹ Wangsulane Abraham, "Kula gadhah panginten, bilih tiyang ing ngriki mboten sami ajrih dhateng Gusti Allah. Mila kula ajrih mbokbilih kula dipun pejahi déning tiyang ingkang mélik dhateng sémah kula.

¹² Tur Sarah menika pancèn inggih sedhèrèk kula saèstu; prenahipun kaliyan kula nunggil bapak sanès biyung. Lajeng kula pendhet dados sémah kula.

¹³ Sarèhne kula dipun kersakaken déning Gusti Allah késah nglembara mrika-mriki, tebih saking sanak-sedhèrèk, piyambakipun lajeng kula kethik, 'Yèn awaké dhéwé ana ing paran, kowé ngétokna katresnanmu marang

aku srana ngaku yèn aku iki sedulurmu lanang."

¹⁴ Sawisé kuwi Abimèlèh mbalèkaké Sarah marang Abraham, malah digawani batur-tukon, wedhus lan sapi.

¹⁵ Pangandikané marang Abraham, "Tanah kula taksih wiyar, kula aturi milih pundi ingkang panjenengan remeni, lajeng dedalema ing ngriku."

¹⁶ Déné Sarah dipangandikani, "Abraham, sémah panjenengan, sampun kula sukani arta sèwu pérak, minangka bukti dhateng sedaya tiyang bilih panjenengan mboten kalepatan. Saben tiyang badhé mangertos bilih panjenengan mboten kalepatan menapa-menapa."

¹⁷ Abraham banjur saos sukur marang Allah, ndongakaké Abimèlèh, temahan Abimèlèh kaparingan waras, lan garwané tuwin para baturé wadon padha bisa duwé anak menèh.

¹⁸ Mauné, nalika Sarah, bojoné Abraham, ana ing kedhaton, para wong wadon mau padha digawé gabug déning Gusti Allah.

21 ¹ Kecrita Gusti Allah manggihi Sarah, kaya sing wis

dingandikakaké, prelu ngleksanani janjiné.

² Mulané Sarah banjur ngandheg lan mbabar anak lanang, patutan saka Abraham. Kelakoné mau trep ing wektu sing wis ditemtokaké déning Allah, senajan Abraham wis tuwa.

³ Bayiné banjur dijenengaké: Iskak.⁵

⁴ Bareng umur wolung dina bayi mau ditetaki.

⁵ Nalika netaki Iskak, Abraham umur satus taun.

⁶ Sarah muni ngéné, "Seméné Gusti Allah enggoné paring kabegjan marang aku, nganti aku ngguyu.

⁷ Sapa sing krungu mesthi bakal nggeguyu aku. Dhèk biyèn sapa wani kandha karo Abraham yèn aku bakal duwé anak? Éwasemono saiki aku kelakon duwé anak, senajan bojoku wis tuwa banget."

⁸ Bocahé mundhak gedhé lan nalika disapuh, Abraham nganakaké pésta sukuran gedhèn.

---

⁵Iskak: tembung Ibrani, nama menika tegesipun: "Dhèwèké ngguyu". (PD. 18:12, 15).

⁹Ing sawijining dina, nalika Ismaèl, anaké Abraham patutan saka Hagar, wong Mesir, lagi dolanan karo Iskak,

¹⁰Sarah matur karo Abraham, "Hagar lan anakipun menika panjenengan késahaken. Anakipun réncang-tumbasan menika mboten kénging tumut nampi warisan. Sedaya warisan menika hakipun anak kula Iskak."

¹¹Aturé Sarah sing mengkono mau gawé seriking atiné Abraham, merga Ismaèl kuwi iya anaké.

¹²Nanging Gusti Allah ngandika marang Abraham, "Kowé aja ngebotaké Ismaèl lan Hagar. Apa sapenjaluké Sarah kuwi turutana. Merga turuné Iskak sing bakal marisi prejanjian-Ku.

¹³Déné turuné Ismaèl iya bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé, merga bocah kuwi iya anakmu."

¹⁴Ésuké Abraham njupuk roti lan banyu saimpes diwènèhaké marang Hagar. Semono uga Ismaèl dibopong, digéndhongaké ing gegeré embokné, banjur dikon lunga. Hagar nuli mangkat. Lakuné kesasar tekan segara wedhi Bèrsyéba.

¹⁵ Bareng sanguné banyu entèk blas, Hagar banjur nyèlèhaké anaké ana ing ngisor grumbul;

¹⁶ dhèwèké dhéwé lungguh wetara satus mèter saka panggonan mau. Pangunandikané, "Aku ora tegel ndeleng anakku mati." Karo nangis Hagar sesambat. Déné Ismaèl, anaké, uga nangis.

¹⁷ Gusti Allah midhanget tangisé Ismaèl. Dumadakan ana Malaékaté Pangéran ngaruh-aruhi Hagar saka ing langit, "Ana apa Hagar? Aja kuwatir! Gusti Allah wis midhanget tangisé anakmu.

¹⁸ Ngadega, anakmu tangèkna, merga arep Dakdadèkaké bangsa gedhé."

¹⁹ Gusti Allah mbukak mripaté Hagar, mula weruh ana sumur, nuli diparani. Impesé diisèni banyu lan bocahé diombèni.

²⁰ Gusti Allah ngreksa bocah mau. Bareng wis gedhé, senengané mbebedhag lan manggon ana ing pesamunan Paran.

²¹ Embokné nggolèkaké jodho wong saka tanah Mesir.

²² Kecrita ing nalika semana Raja Abimèlèh lan Pikhhol, sénapatiné, padha

nemoni Abraham, tembungé, "Sarèhné Gusti Allah nyembadani sedaya prekawis ingkang panjenengan lampahi,

²³ pramila panjenengan kersaa prejanji ing ngarsanipun Allah dhateng kula, bilih panjenengan mboten badhé mblénjani; inggih dhateng kula, utawi dhateng anak tuwin sanak-sedhèrèk kula. Malah panjenengan kersaa damel kesaénan dhateng kula lan negari kula, ingkang panjenengan enggèni menika, kados enggèn kula sampun damel saé dhateng panjenengan."

²⁴ Wangsulané Abraham, "Inggih, kula prejanji."

²⁵ Nanging Abraham iya banjur nglairaké pangresulané marang Raja Abimèlèh prekara sumuré sing direbut déning para abdiné Raja Abimèlèh klawan rodha-peksa.

²⁶ Pangandikané Abimèlèh, "Prekawis menika kula malah mboten ngertos sinten ingkang nindakaken. Kénging menapa panjenengan kokmboten ngandika dhateng kula? Lan dumugi sepriki inggih mboten wonten tiyang ingkang suka sumerep dhateng kula."

²⁷ Abraham banjur njupuk wedhus lan sapi sawetara diaturaké marang Raja Abimèlèh. Wong loro mau banjur gawé prejanjian.

²⁸ Nanging Abraham nyisihaké cempé wedhus gèmbèl pitu.

²⁹ Raja Abimèlèh banjur miterang, "Menapa kersa panjenengan kokmisahaken cempé pitu menika?"

³⁰ Wangsulané Abraham, "Panjenengan kersaa nampi cempé pitu menika, minangka pretandha enggèn panjenengan ngakeni, bilih sumur menika gadhahan kula."

³¹ Mulané panggonan kono disebut Bèrsyéba,^t merga wong loro mau padha gawé prejanjian ana ing kono.

³² Sawisé padha gawé prejanjian mau, Abimèlèh nuli mulih menyang negara Filistia kadhèrèkaké Pikhhol.

³³ Abraham banjur nandur wit tamariska^u ana ing Bèrsyéba lan memuja marang Gusti Allah, srana nyebut Asmané kang langgeng.

---

^tBèrsyéba: ing basa Ibrani nama menika tegesipun: "Sumur sumpah" utawi "sumur pitu".

^utamariska: bangsanipun palem.

³⁴ Abraham dadi wong neneka sing manggon sawetara lawasé ana ing negarané wong Filistia kono.

22 ¹ Sawisé lelakon kuwi mau Gusti Allah nuli ndadar precayané Abraham, pangandikané, "Abraham!" Unjuké Abraham, "Kawula, Gusti!"

² Dhawuhé Gusti Allah, "Ngajaka Iskak, anakmu ontang-anting^v sing koktresnani, menyang tanah Moria.^w Ana ing kana anakmu gawénen kurban ing gunung kang bakal Daktuduhaké marang kowé."

³ Ésuké umun-umun Abraham banjur nglapaki kuldiné, ngajak abdi loro lan anaké, Iskak, karo nggawa kayu sing wis disigari, sing arep kanggo saos kurban obongan. Banjur padha budhal mlaku menyang panggonan sing didhawuhaké déning Gusti Allah.

⁴ Ing telung dinané Abraham weruh panggonan mau saka kadohan.

⁵ Nuli kandha karo abdi-abdiné, "Kowé kèria ana ing kéné karo kuldiné. Aku karo Iskak dakterus mrana saos kurban

---

^vontang-anting: anak tunggal (bhs. Ind.).

^wMoria: Gusti Allah nyawisaken.

marang Allah. Yèn wis rampung aku dakbali mréné menèh."

⁶Kayu sing arep kanggo saos kurban dikon manggul Iskak. Abraham dhéwé nggawa geni lan ladingé. Nalika lagi padha mlaku bareng,

⁷Iskak matur, "Pak". Wangsulané Abraham, "Apa nggèr?" Pitakoné Iskak, "Latu lan kajengipun sampun wonten, nanging cempé ingkang badhé kadamel kurban pundi?"

⁸Wangsulané Abraham, "Allah piyambak sing bakal maringi." Sekaroné banjur nerusaké lakuné.

⁹Satekané panggonan sing dingandikakaké déning Gusti Allah, Abraham banjur gawé mesbèh lan nata kayuné. Iskak banjur dibanda, ditumpangaké ing sandhuwuré kayu ing mesbèh.

¹⁰Nuli njupuk ladingé, arep dienggo nyembelèh anaké.

¹¹Nanging Malaékaté Pangéran nguwuh^x saka ing langit, "Abraham, Abraham!" Aturé Abraham, "Kula, Gusti."

¹²Pangandikané malaékat, "Bocah kuwi aja koktatoni, aja kokkapak-kapakaké.

---

^xnguwuh: celuk-celuk.

Saiki aku ngerti yèn kowé bekti lan manut marang sadhawuhé Allah, nganti ora ngéman anakmu ontang-anting kapundhut kadadèkaké kurban."

¹³ Abraham nolèh ngiwa-nengen, weruh ana wedhus gèmbèl lanang sunguné kecanthol ing grumbul. Wedhus mau banjur dijupuk lan digawé saos kurban, liruné anaké.

¹⁴ Abraham njenengaké panggonan mau: "Allah nyawisi". Tekan sepréné ana unèn-unèn: "Gusti Allah wis nyawisi ana ing gunungé."

¹⁵ Malaékaté Pangéran nguwuh menèh saka ing langit marang Abraham,

¹⁶ "Aku supaos demi Asma-Ku piyambak, rèhné kowé ora owel nyaosaké anakmu ontang-anting,

¹⁷ mulané Aku bakal nglubèraké berkah-Ku marang kowé. Anak-turunmu bakal dadi akèh banget kaya lintang ing langit lan kaya wedhi ing gisiking segara. Anak-turunmu bakal nelukaké para mungsuhé lan ngrebut kutha-kuthané.

¹⁸ Lantaran turunmu sakèhing bangsa ing bumi bakal padha binerkahan, merga kowé wis nglakoni apa sing Dakdhawuhaké."

¹⁹ Sawisé mengkono Abraham banjur marani abdi-abdiné, nuli padha bebarengan mulih menyang Bèrsyéba. Abraham saterusé manggon ana ing kono.

²⁰ Sawisé lelakon mau Abraham olèh kabar yèn Nahor, adhiné, duwé anak lanang wolu patutan saka Milka, bojoné, yakuwi:

²¹ Us, sing mbarep, banjur adhi-adhiné: Bus, Kemuèl, sing dadi leluhuré bangsa Aram,

²² Kèsèd, Hazo, Pildasy, Yidlaf, lan Béтуèl.

²³ Béтуèl kuwi bapakné Ribkah.

²⁴ Nahor duwé selir jenengé Réuma, sing nglairaké Tébah, Gaham, Tahasy lan Maaka.

23 ¹ Umuré Sarah nyandhak satus pitulikul taun,

² banjur tinggal-donya ana ing Kiryat-Arba, yakuwi Hébron, ing tanah Kenaan. Abraham nunggoni lan nangisi layoné.

³ Layon mau banjur ditinggal nemoni anak-anaké Hèt, tembungé,

⁴ "Kula wonten ing ngriki dados tiyang ngamanca, ingkang mondhok wonten negari panjenengan. Menawi mboten

wonten pakèwedipun, kula kepéngin tumbas siti ing ngriki kanggé ngubur sémah kula."

⁵ Wong-wong Hèt nuli padha mangsuli,

⁶ "Panjenengan rak presasat raja wonten ing satengahing bangsa kula. Pramila sumangga kula aturi milih piyambak panggènan ingkang panjenengan kersakaken kanggé pesaréan. Kula sami bingah menawi panjenengan kersa nyarèkaken ingkang séda wonten ing ngriki."

⁷ Abraham banjur mbungkuk ngurmati para anaké Hèt mau,

⁸ sarta mangsuli, "Menawi para sedhèrèk sampun marengaken kula ngubur sémah kula wonten ngriki, kula nyuwun tulung kersaa nembungaken dhateng Éfron, anakipun Zohar,

⁹ supados kula angsal numbas Guwa Mahpéla, gadhahanipun, ingkang keprenah ing sisihé pategilanipun. Pinten reginipun badhé kula bayar, lan panjenengan kula aturi neksèni, margi siti menika menawi sampun dados gadhahan kula, badhé kula enggé kuburan."

¹⁰ Éfron dhéwé pinuju mèlu linggih karo wong-wong Hèt mau. Éfron banjur mangsuli Abraham, diseksèni déning sedulur-seduluré sing padha nglumpuk ana ing sekèthèngé negara mau,

¹¹ "Rama Abraham ingkang kula hurmati. Pasitèn menika kula aturaken dhateng panjenengan; mekaten ugi guwa ingkang wonten ing ngriku, inggih kula aturaken pisan. Para sedhèrèk sedaya kula aturi nyeksèni atur kula menika. Sumangga ingkang séda kula aturi nyarèkaken ing ngriku."

¹² Abraham mbungkuk hurmat menèh marang para anaké Hèt,

¹³ lan kaseksènan déning wong-wong mau kandha karo Éfron mengkéné, "Kula aturi menggalih atur kula. Menawi kepareng, pasitèn menika sedaya badhé kula tumbas lan kula bayar, supados kula saged ngubur sémah kula wonten ing ngriku."

¹⁴ Éfron mangsuli,

¹⁵ "Rama Abraham, siti menika namung pengaos kawan atus arta slaka; menapa tegesipun arta semanten menika tumrap panjenengan lan kula? Sumangga kaagema nyarèkaken ingkang séda."

¹⁶ Abraham sarujuk karo penjaluké Éfron mau, nuli nimbang dhuwit slaka (sing payu kanggo dol-tinuku), cacahé 400 sèkel, kaseksènan déning bangsa Hèt.

¹⁷ Mengkono mulané lemahé Éfron ing Mahpéla, Wétan Mamré, guwa lan sakèhé wit-witan sing ana ing palemahan mau,

¹⁸ katetepaké dadi duwèké Abraham; diseksèni déning wong-wong Hèt, sing padha mèlu rembugan ing sekèthèngé negara mau.

¹⁹ Abraham banjur ngubur Sarah ana ing Guwa Mahpéla, cedhak karo kutha Mamré, ing tanah Kenaan.

²⁰ Dadi lemah karo Guwa Mahpéla diresmèkaké déning wong Hèt dadi duwèké Abraham, kanggo kuburan.

24 ¹ Kecrita Abraham wis sepuh banget. Ing sabarang tumindaké binerkahan déning Allah.

² Ing sawijining dina Abraham nimbali abdiné sing tuwa dhéwé, sing diprecaya ngurus bandhané kabèh, dikon sumpah

srana numpangaké tangané ing sangisoring cethiké^y Abraham.

³Tembungé, "Sumpaha demi Allah ing swarga lan bumi, yèn kowé ora arep nggolèkaké jodho anakku Iskak, wong wadon tanah Kenaan kéné.

⁴Lungaa menyang tanah kelairanku, anakku golèkna jodho saka antarané sanak-sedulurku."

⁵Abdi mau nuli matur, "Kadospundi menawi laré èstrinipun mboten purun dipun ajak mriki; menapa putra panjenengan lajeng kula ajak mrika?"

⁶Nanging Abraham mangsuli, "Anakku aja pisan-pisan kokgawa mrana!

⁷Merga Allah ing swarga wis ndhawuhi supaya aku ninggal balé-omahé bapakku, bangsaku lan negaraku, sarta paring prejanji klawan sumpah, yèn bakal maringaké negara iki marang anak-turunku. Panjenengané piyambak bakal ngutus malaékaté ndhisiki lakumu, temah ing kana kowé bakal ketemu karo

---

^ynumpangaken tangan ing sangandhaping cethik: menika caranipun tiyang kala semanten ngucapaken sumpah lan sumpah menika mboten saged dipun éwahi.

bocah wadon sing gelem dipèk bojo anakku.

⁸ Déné yèn bocah wadon mau ora gelem kokgawa, kowé luwar saka sumpahmu iki. Nanging aja pisan-pisan anakku kokbalèkaké menyang negara asalku."

⁹ Abdi mau banjur numpangaké tangané ana ing sangisoring cethiké Abraham, bendarané, lan sumpah yèn arep nglakoni apa sing didhawuhaké bendarané.

¹⁰ Abdi mau banjur budhal nggawa unta sepuluh dimomoti raja-brana rupa-rupa. Lakuné ngener tanah Aram-Naharayim, sing biyèn dienggoni Nahor; dunungé ing saloré Mésopotamia.

¹¹ Satekané ing kono untané dijerumaké ana ing sacedhaké sumur. Nalika semono wis soré, wayahé wong wadon padha teka ngangsu ing sumur mau.

¹² Abdi mau nuli ndedonga, "Dhuh Allahipun bendara kula Abraham. Kula nyuwun tulung mugèng kula kautus angkala damel. Kersaa ngrentahaken sih dhateng bendara kula Abraham.

¹³ Kula badhé ngentosi wonten ing sumur ngriki, lan sekedhap malih

laré-laré èstri saking dhusun badhé dhateng ngangsu.

¹⁴ Kula badhé wicanten dhateng salah setunggaling laré èstri wau, 'Aku wènèhana ngombé'. Menawi laré èstri wau mangsuli, 'Mangga kula aturi ngunjuk, malah unta-unta sampéyan inggih badhé kula sukani ngombé pisan', menika dados pretandha bilih laré wau ingkang Panjenengan kersakaken dados jodhonipun bendara kula Iskak. Srana mekaten kula ngertos, bilih Panjenengan netepi prejanjian Panjenengan kaliyan bendara kula Abraham."

¹⁵ Kecrita sadurungé abdi mau rampung enggoné ndedonga, ana bocah wadon teka nyunggi jun, jenengé Ribkah, anaké Bétuèl. (Bétuèl kuwi anaké Milka, bojoné Nahor, adhiné lanang Abraham.)

¹⁶ Ribkah mau rupané ayu banget, isih prawan. Dhèwèké medhun menyang sumur, ngisèni juné, banjur bali munggah menèh.

¹⁷ Abdi mau énggal-énggal maju methukaké karo kandha, "Endhuk, mbok aku wènèhana ngombé sethithik saka junmu."

¹⁸ Wangsulané bocah wadon mau, "Mangga pak." Juné nuli énggal diedhunaké, disangga nganggo tangané, lan wongé ditulungi ngombé.

¹⁹ Sawisé awèh ngombé, bocah wadon mau nuli muni, "Unta sampéyan badhé kula sukani ngombé pisan satuwukipun."

²⁰ Juné nuli disuntak ing wadhah sing kanggo ngombé unta-unta. Banjur bali mlayu menyang sumur ngangso kaké untané kabèh.

²¹ Abdi mau tansah ngawasaké sapolahé bocah wadon kuwi karo sumlengeren. Dhèwèké yakin, yèn yaiki bocah wadon sing dikersakaké déning Gusti Allah dadi jodhoné Iskak, bendarané.

²² Bareng bocah wadon mau wis rampung enggoné ngombèni unta-unta kabèh, si abdi nuli njupuk anting-anting emas sing boboté setengah sèkel, dienggokaké ing irungé bocah wadon mau. Lan gelang emas sepasang sing boboté sepuluh sèkel dienggokaké ing tangané;

²³ karo takon, "Endhuk, kowé kuwi anaké sapa? Apa ing omahé bapakmu ana panggonan sing kena kanggo nginep aku sakancaku?"

²⁴ Wangsulané bocah wadon mau, "Kula menika anakipun Bétuèl, putunipun Nahor lan Milka.

²⁵ Ing griya kula kathah damèn lan tedha kéwan. Papan kanggé nyipeng inggih wonten."

²⁶ Abdi mau banjur sumungkem sujud marang ngarsané Allah, karo munjuk,

²⁷ "Pinujia Allahé bendaraku Abraham, sing wis ngetingalaké sih lan kasetyané marang bendaraku, sing ngirid lan njujugaké aku ing omahé seduluré bendaraku."

²⁸ Bocah wadon mau mlayu mulih lan nyritakaké lelakoné marang ibuné.

²⁹ Ribkah kuwi duwé kakang, jenengé Laban.

³⁰ Bareng krungu critané adhiné lan ndeleng anting-anting irung lan gelang sing ana ing tangané adhiné, Laban énggal-énggal mlayu nemoni abdiné Abraham, sing isih ngadeg ing sacedhaké sumur.

³¹ Laban banjur ngajak abdi mau, tembungé, "Sedhèrèk ingkang kinasih, mangga sampéyan mampir, sampun wonten ing njawi. Mangga, sampéyan ngaso ing griya kula. Sampun kula cawisi

kamar lan panggènan kanggé unta-unta sampéyan."

³² Abdiné Abraham banjur mlebu ing omah. Laban ngedhun-edhunaké momotané unta-unta, njupuk damèn kanggo slèmèké, sarta pakan kanggo kéwan-kéwan mau. Nuli nggawa banyu kanggo wisuh sikilé para tamu.

³³ Nanging bareng disuguh mangan, abdiné Abraham mau kandha ngéné, "Nyuwun ngapunten, kula mboten badhé nedha, menawi dèrèng ngaturaken kapreluan kula." Wangsulane Laban, "Mangga sampéyan criyosaken."

³⁴ Abdiné Abraham banjur matur, "Kula menika abdinipun Abraham,

³⁵ tiyang ingkang binerkahan sanget déning Allah, ngantos dados tiyang ingkang sugih sanget. Kagungan raja-kaya rupi ménda gèmbèl, ménda jawi, lembu, unta, kuldi, slaka, emas, réncang-tumbasan jaler lan èstri.

³⁶ Sarah, garwanipun, kaparingan anak jaler nalika sampun sepuh sanget. Pramila bendara kula Abraham marisaken bandhanipun sedaya dhateng anakipun jaler wau.

³⁷ Kula dipun dhawuhi prejanji kanthi supaos déning bendara kula mekaten, 'Kowé aja pisan-pisan nggolèkaké jodho anakku bocah wadon saka tanah Kenaan, ³⁸ nanging golèkna saka ing antarané sanak-seduluré bapakku. Énggal mangkata mrana!'

³⁹ Kula inggih matur, 'Kadospundi menawi laré èstri wau mboten purun kula bekta?'

⁴⁰ Ngandikanipun, 'Gusti Allah sing dakbektèni bakal ngutus malaékaté ngirid lakumu lan mberkahi kowé, temah kowé bakal olèh gawé. Kowé bakal nggawa jodhoné anakku saka ing antarané sanak-sedulurku.

⁴¹ Yèn kowé wis marani sanak-sedulurku, mangka kowé ditampik, kowé lagi luwar saka sumpahmu.'

⁴² Dinten menika wau kula dumugi ing sumur, lajeng ndedonga ing salebeting batos, 'Dhuh Allahipun bendara kula Abraham, kula nyuwun tulung supados lampah kula angsula damel.'

⁴³ Kula badhé ngentosi ing sumur ngriki. Menawi wonten laré èstri dhateng ngangsu, kula lajeng badhé nembung:

‘Mbok aku wènèhana ngombé saka ing junmu sethithik waé,’

⁴⁴ mangka laré wau lajeng mangsuli: ‘Mangga, kula aturi ngombé, lan unta-unta sampéyan badhé kula ombèni pisan,’ mugi menika dados titikan, ‘Bilih laré èstri menika ingkang Panjenengan kersakaken dados jodhonipun bendara kula Iskak.’

⁴⁵ Enggèn kula ndedonga salebeting batos dèrèng rampung, lhakok Ribkah dhateng mbekta jun, badhé ngangsu mriku. Sareng minggah saking sumur lajeng kula celaki kaliyan mungel, ‘Mbok aku wènèhana ngombé saka ing junmu sethithik waé.’

⁴⁶ Piyambakipun kokénggal-énggal ngedhakaken junipun, kaliyan mungel, ‘Mangga sampéyan ngombé,’ lajeng nawèni badhé ngombèni unta-unta kula pisan. Kula lajeng ngombé lan unta-unta kula inggih lajeng dipun ombèni.

⁴⁷ Sesampunipun mekaten kula lajeng takèn, ‘Ndhuk, kowé kuwi anaké sapa?’ Wangsulanipun, ‘Kula anakipun Bétuèl. Bétuèl menika anakipun Nahor lan Milka.’ Kula lajeng mendhet anting-anting irung

lan gelang emas, kula anggèkaken piyambakipun.

⁴⁸ Mila kula lajeng nyembah sujud dhateng Gusti Allah sesembahanipun bendara kula Abraham, déné sampun kersa ngirid lampah kula njujug dhateng sedhèrèkipun bendara kula, temah saged kepanggih kaliyan laré èstri menika.

⁴⁹ Samangké mangga kula aturi ngandika menapa panjenengan badhé nandukaken katresnan lan kuwajiban panjenengan dhateng bendara kula Abraham, menapa mboten, supados kantenan menapa ingkang badhé kula tindakaken."

⁵⁰ Laban lan Bétuèl banjur mangsuli, "Sarèhné prekawis menika sampun kakersakaken déning Pangéran piyambak, pramila kula namung sami pasrah, ndhèrèk ing sakersanipun.

⁵¹ Sumangga, kajengipun Ribkah tumut sampéyan lan kajodhokaken kaliyan putranipun bendara sampéyan, kados ingkang kadhawuhaken déning Pangéran."

⁵² Bareng krungu wangsulan sing mengkono mau abdiné Abraham banjur sujud nyembah marang Gusti Allah.

⁵³ Abdi mau nuli ngetokaké sandhangan lan rerenggan emas lan slaka, diwènèhaké marang Ribkah. Semono uga kakangné lan ibuné padha diaturi barang-barang sing larang regané.

⁵⁴ Sawisé mengkono abdiné Abraham lan kanca-kancané lagi padha gelem mangan lan ngombé, sarta nginep ana ing omah kono. Ésuké, sawisé padha tangi, abdiné Abraham nuli kandha karo sing duwé omah, "Keparenga kula samenika mantuk dhateng panggènanipun bendara kula."

⁵⁵ Nanging kakangné lan ibuné Ribkah kandha, "Mbok ngentosi seminggu utawi sedasa dinten malih; sesampunipun menika kajengipun Ribkah tumut."

⁵⁶ Nanging abdi mau matur, "Kula sampun panjenengan gondhèli. Pangéran sampun nglestantunaken lampah kula, mila keparenga kula tumunten bidhal, mantuk dhateng panggènanipun bendara kula."

⁵⁷ Banjur diwangsuli, "Saénipun kula nantun dhateng Ribkah piyambak rumiyin, kadospundi pemanggihipun."

⁵⁸ Ribkah nuli diundang lan ditari, "Apa kowé gelem diajak budhal saiki?" Wangsulané, "Inggih, purun."

⁵⁹ Ribkah nuli dililani budhal, bareng karo abdiné Abraham sakancané, dikanthèni pamomongé.

⁶⁰ Ribkah diberkahi déning kakang lan ibuné mengkéné, "Ribkah, muga-muga kowé kaparingana turun mayuta-yuta! Muga-muga tedhak-turunmu nelukaké lan ngwasani kutha-kuthané mungsuhé."

⁶¹ Sawisé mengkono, Ribkah lan para réwangé wadon banjur padha tata-tata lan budhal nunggang unta mèlu abdiné Abraham.

⁶² Kocapa Iskak mentas bali saka alas, liwat sumur Lakhai-Roi, merga nalika semono dhèwèké manggon ing tanah Kanaan sisih Kidul.

⁶³ Ngarepaké surup, Iskak metu saka kémah arep mlaku-mlaku ing ara-ara samun golèk hawa seger. Dumadakan weruh iring-iringan unta teka.

⁶⁴ Bareng Ribkah weruh Iskak, banjur énggal-énggal medhun saka untané,

⁶⁵ sarta takon karo abdiné Abraham, "Tiyang jaler ingkang methukaken kita menika sinten?" Wangsulané abdi mau,

"Inggih menika bendara kula Iskak." Ribkah banjur énggal-énggal njupuk krudhungé kanggo nutupi rainé.

⁶⁶ Abdiné Abraham mau nuli nyritakaké lelakoné kabèh marang Iskak.

⁶⁷ Iskak banjur ngajak Ribkah, digawa mlebu menyang kémahé Sarah, ibuné, sarta sabanjuré dadi bojoné. Iskak tresna banget marang Ribkah, lan dadi panglipur sawisé ditinggal mati ibuné.

25 ¹ Abraham kawin menèh karo wong wadon jenengé Ketura.

² Ketura mau anak-anak: Zimran, Yoksan, Médan, Midian, Isbak, lan Suah.

³ Yoksan duwé anak: Syéba lan Dédan. Anaké Dédan kuwi wong Asyur, wong Letus lan wong Léum.

⁴ Midian duwé anak: Éfa, Èfèr, Hénokh, Abida, lan Èldaa. Iku kabèh anak-turuné Ketura.

⁵ Senajan Abraham marisaké bandhané kabèh marang Iskak,

⁶ éwasemono nalika sugengé akèh pawèwèhé marang anak-anaké sing patutan saka bojo liya-liyané. Nanging banjur padha dikon pindhah menyang tanah sawétané Kenaan, kapisah karo Iskak, anaké.

⁷ Bareng wis tuwa banget lan umuré genep satus pitung puluh lima taun,

⁸ Abraham tilar-donya,

⁹ kakubur déning Iskak lan Ismaèl, anaké, ana ing Guwa Mahpéla, ing palemahan tilas duwèké Éfron, anaké Zohar, wong Hèt, ing sisih wétané Mamré.

¹⁰ Palemahan mau wis dituku Abraham saka anak-turuné Hèt. Sarah, bojoné Abraham, iya kakubur ana ing kono.

¹¹ Satilaré Abraham, Gusti Allah mberkahi Iskak, kang manggon ing sacedhaké sumur Lakhai-Roi.

¹² Ismaèl kuwi anaké Abraham, patutan saka Hagar, wong Mesir, batur-tukoné Sarah.

¹³ Ismaèl duwé anak rolas, kaya kang kasebut ing ngisor iki, wiwit sing tuwa dhéwé: Nébayot, Kédar, Abdéèl, Mibsam, Misma, Dumah, Masa, Hadad, Téma, Yétur, Nafisy lan Kédma; padha dadi leluhuré bangsa rolas. Désa sing dienggoni uga disebut manut jeneng-jenengé wong-wong mau.

¹⁴ (25:13)

¹⁵ (25:13)

¹⁶ (25:13)

¹⁷ Nalika tinggal-donya Ismaèl umuré satus telung puluh pitu taun.

¹⁸ Anak-turuné Ismaèl manggon ing tanah sing dunungé ing antarané Hawila lan Sur, sawétané tanah Mesir, nganti tekan Asyur, dadi adoh saka panggonané anak-turuné Abraham liya-liyané.

¹⁹ Iki tedhak-turuné Iskak, anaké Abraham.

²⁰ Nalika Iskak umur patang puluh taun kawin karo Ribkah, adhiné Laban, anaké Bétuèl, wong Aram saka Mésopotamia.

²¹ Sarèhné Ribkah ora duwé anak, Iskak banjur nyenyuwun marang Allah. Gusti Allah nyembadani panyuwuné, temahan Ribkah banjur ngandheg.

²² Bayiné kembar, lan nalika isih ana ing wetengan bayi-bayi mau padha gelutan. Pangunandikané Ribkah, "Yagéné aku kokkudu ngalami mengkéné?" Mulané banjur nyuwun pirsá marang Allah.

²³ Pangandikané Gusti Allah, "Ing wetengmu ana bangsa loro, sing padha sesatron, sing enom luwih rosa ketimbang karo sing tuwa, sing mbarep bakal ngawula marang sing ragil."

²⁴ Bareng wis tekan wektuné, Ribkah nuli mbabar; bayiné kembar loro lanang kabèh.

²⁵ Sing mbarep kulité semu abang kebak wulu. Mulané banjur dijenengaké Ésau.^z

²⁶ Bareng bayi sing kapindho lair, tangané nyekeli tungkaké Ésau. Mulané dijenengaké Yakub.^a Nalika bocah loro mau padha lair, Iskak umuré sewidak taun.

²⁷ Bocah loro mau padha mundhak gedhé. Ésau dadi tukang mbebedhag sing pinter banget. Senengané tlusupan ana ing alas; nanging Yakub wataké anteng, senengané ana ing omah waé.

²⁸ Iskak tresna karo Ésau, merga pekaremané mangan daging olèh-olèhané Ésau enggoné mbebedhag. Nanging Ribkah luwih tresna marang Yakub.

²⁹ Ing sawijining dina nalika Yakub lagi nggodhog kacang abang, Ésau teka, bali

---

^zÉsau: wonten sesambetanipun kaliyan Séir: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "kebak wulu".

^aYakub: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'tungkak' utawi 'ngapusi'.

saka enggoné mbebedhag. Ésau ngelih banget.

³⁰ Banjur kandha karo Yakub, "Aku ngelih banget. Aku wènèhana sing abang-abang kuwi, sethithik waé." Mulané Ésau diparabi: Édom.^b

³¹ Yakub mangsuli, "Dakwènèhi, angger wewenangmu pembarep genti kokwènèhaké aku."

³² Ésau banjur muni, "Aku ora preduli karo wewenangku dadi pembarep. Aku sélak mati kaliren."

³³ Wangsulané Yakub, "Sumpah dhisik yèn wewenangmu dadi pembarep kokwènèhaké aku." Ésau banjur sumpah ngeculaké wewenangé dadi pembarep marang Yakub.

³⁴ Yakub banjur awèh roti lan kacang abang godhogan marang Ésau. Sawisé mangan lan ngombé Ésau banjur lunga. Kaya mengkono Ésau enggoné ngrèmèhaké wewenangé dadi pembarep.

26¹ Kecrita ing negara kono ana pailan gedhé, kaya dhèk jamané Abraham. Iskak banjur lunga menyang Gérar, sowan ing ngarsané Abimèlèh,

---

^bÉdom: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'abang'.

raja ing Filistin, saprelu nyuwun supaya dililani manggon ana ing kono.

²Sebab Gusti Allah wis ngetingal marang Iskak lan ngandika, "Kowé aja lunga menyang tanah Mesir, manggona ana ing tanah kéné, kaya sing Dakdhawuhaké marang kowé.

³Aku bakal nganthi lan mberkahi kowé. Tanah iki kabèh bakal Dakparingaké marang kowé lan marang anak-turunmu. Aku bakal netepi janji-Ku marang Abraham, bapakmu.

⁴Anak-turunmu bakal Dakdadèkaké akèh banget nganti kaya lintang ing langit, lan tanah iki kabèh bakal Dakparingaké dadi duwèké. Sakèhé bangsa ing bumi bakal nyuwun Dakberkahi, kaya enggon-Ku mberkahi anak-turunmu.

⁵Kowé bakal Dakberkahi, merga saka Abraham, kang mbangun-turut marang Aku lan nglakoni sakèhé prenatal lan dhawuh-Ku."

⁶Mulané Iskak tetep manggon ana ing Gérar.

⁷Nalika wong-wong ing kono padha nakokaké bab Ribkah, Iskak mangsuli yèn Ribkah kuwi adhiné, dudu bojoné.

Iskak wedi yèn dipatèni wong-wong ing kono merga kepéngin ngrebut Ribkah, awit Ribkah kuwi rupané ayu banget.

⁸ Kocapa bareng wis wetara suwé enggoné manggon ana ing Gèrar kono, lan Raja Abimèlèh pinuju ngungkap saka jendhélané, panjenengané ngonangi Iskak lagi sih-sinihan karo Ribkah, bojoné.

⁹ Iskak banjur ditimbali lan dipangandikani, "Dados Ribkah menika saèstunipun garwa panjenengan ta! Kénging menapa panjenengan kokngendika bilih piyambakipun menika rayi panjenengan?" Wangsulane Iskak, "Kula kuwatos dipun pejahi menawi kula ngaken, bilih Ribkah menika sémah kula."

¹⁰ Pangandikané Abimèlèh, "Tumindak panjenengan ingkang kados mekaten menika tumrap kula sabangsa mboten pantes sanget. Saupami kelampahan wonten salah setunggaling tiyang kula ngempali garwa panjenengan menapa mboten lepat panjenengan piyambak?"

¹¹ Abimèlèh nuli ndawuhaké marang rakyaté kabèh mengkéné, "Sapa sing

ngganggu-gawé Iskak utawa bojoné, bakal kena ukum pati."

¹² Iskak nyebar wiji ing tanah kono, lan taun kuwi panèné tikel satus, merga saka berkahé Pangéran.

¹³ Bandhané saya mundhak akèh nganti wekasané Iskak dadi wong sing sugih banget.

¹⁴ Sarèhné raja-kayané sing rupa wedhus gèmbèl lan sapi, semono uga baturé akèh banget, wong Filistin padha mèri.

¹⁵ Banjur padha ngurugi sumur-sumur sing didhudhuk déning para abdiné Abraham, nalika Abraham isih urip, ditableg lemah.

¹⁶ Raja Abimèlèh banjur ngandika marang Iskak, "Panjenengan kula aturi késah saking ngriki, awit kawibawan panjenengan sampun nglangkungi kula sedaya."

¹⁷ Iskak banjur lunga saka tanah kono, lan manggon ing Lembah Gérar, nganti kepara suwé.

¹⁸ Sumur-sumur sing didhudhuk nalika jamané Abraham lan ditableg déning wong-wong Filistin didhudhuk menèh.

Sumur-sumur mau dijenengi padha kaya enggoné njenengi bapakné biyèn.

¹⁹ Abdi-abdiné Iskak padha ngedhuk sumur ana ing Lembah Gérar kono lan metu banyuné.

²⁰ Nanging para pangon ing Gérar padha ngajak tukaran karo para pangoné Iskak. Padha muni, "Sumur iki duwèkku." Mulané Iskak njenengi sumur mau "Ésèk," tegesé: tukaran.

²¹ Abdiné Iskak ngedhuk sumur liyané, lan ing kono dadi padu menèh. Mulané sumur mau dijenengi: "Sitna," tegesé: memungsuhan.

²² Iskak banjur pindhah saka ing kono lan ngedhuk sumur menèh, nanging ora ndadèkaké tukar-padu. Mulané sumur mau dijenengi: "Réhobot," tegesé: Ombèr. Ujaré, "Saiki Gusti Allah maringi ombèr marang Aku ing bumi kéné, lan kita bakal saya makmur."

²³ Saka ing kono Iskak pindhah menyang Bèrsyéba.

²⁴ Ing sawijining dina, ing wayah bengi Gusti Allah ngetingal marang Iskak, pangandikané, "Aku iki Allahé bapakmu Abraham. Aja wedi. Aku nganthi marang kowé. Aku bakal mberkahi kowé, lan

anak-turunmu bakal Dakgawé akèh banget, merga saka janji-Ku marang Abraham, abdi-Ku."

²⁵ Iskak banjur ngedegaké mesbèh lan ngluhuraké Asmané Gusti Allah ana ing kono. Iskak nuli masang kémah lan abdiné padha ngedhuk sumur menèh.

²⁶ Ing sawijining dina Raja Abimèlèh teka saka Gérar, karo Ahuzat, penaséhaté, lan Pikhol, sénapatiné, arep ketemu karo Iskak.

²⁷ Iskak takon, "Kénging menapa samenika panjenengan sami rawuh mriki, mangka rumiyin panjenengan nundhung kula saking Gérar?"

²⁸ Wangsulané Abimèlèh sakancané, "Samenika sampun tetéla, bilih Gusti Allah nganthi dhateng panjenengan, lan kula kinten saé menawi kita sami damel prejanjian. Kula aturi sumpah,

²⁹ bilih panjenengan mboten badhé nandukaken pendamel awon dhateng kula, kados déné kula inggih mboten badhé nandukaken pendamel awon dhateng panjenengan. Kula sampun damel saé dhateng panjenengan, sarta panjenengan késah tanpa kula menapak-menapakaken. Kanggé kula

sampun cetha, bilih panjenengan menika dipun ayomi déning Allah."

³⁰ Iskak banjur nganakaké pésta kanggo ngormati Abimèlèh sakancané, nuli padha mangan lan ngombé.

³¹ Ésuké Iskak lan Abimèlèh bebarengan padha sumpah. Iskak nuli nguntapaké tamuné nalika padha budhalan, sawisé kuwi banjur padha pepisahan.

³² Ing dina iku uga baturé Iskak padha teka lapur, yèn sumur sing padha didhudhuk wis metu banyuné.

³³ Iskak banjur njenengi sumur mau "Séba," tegesé: Sumpah; mula kutha ing kono disebut Bèrsyéba.

³⁴ Nalika umur patang puluh taun Ésau rabi karo prawan loro saka bangsa Hèt, jenengé Yudit, anaké Beèri lan Basmat, anaké Élon.

³⁵ Wong wadon loro mau gawé susahé Iskak lan Ribkah.

27 ¹ Kecrita nalika wis tuwa, Iskak ing sawijining dina ngundang Ésau, anaké mbarep, dikandhani, "Nggèr anakku." Wangsulane Ésau, "Kula, pak."

² Iskak banjur kandha mengkéné, "Kowé ngerti yèn aku wis tuwa lan

mbokmenawa ora suwé menèh bakal mati.

³ Mulané gendhéwa lan panahmu jupuken, lan lungaa mbebedhag kéwan ing alas.

⁴ Olahen sing énak kaya sing dadi karemanku, mbanjur ladèkna mréné. Sawisé dakpangan kowé bakal dakberkahi; kuwi berkahku pungkasan kanggo kowé sadurungé aku mati."

⁵ Ribkah krungu apa sing dikandhakaké Iskak marang Ésau. Mulané bareng Ésau wis mangkat mbebedhag.

⁶ Ribkah banjur kandha karo Yakub, "Aku mau krungu bapakmu kandha karo kakangmu Ésau mengkéné,

⁷ "Lungaa mbebedhag, aku olèhna kéwan alas, kuwi olahen lan ladèkna mréné. Sawisé rampung enggonku mangan, aku bakal mberkahi kowé ana ing ngarsané Pangéran, sadurungé aku mati."

⁸ Ribkah nerusaké enggoné ngandhani Yakub, anaké, "Mulané, nggèr, kandhaku iki rungokna lan lakonana.

⁹ Lungaa menyang panthaning wedhus, milihha cempé wedhus jawa loro sing

lemu, mengko dakolahé kaya sing dadi karemané bapakmu.

¹⁰ Banjur aturna supaya didhahar, lan sawisé mengkono kowé bakal diberkahi sadurungé bapakmu tilar-donya."

¹¹ Nanging Yakub mangsuli, "Bu, kakang badanipun rak kebak rambut, mangka kulit kula klimis.

¹² Mangké yèn bapak nggrayangi badan kula lan pirsá yèn kula apusi, kula rak badhé mboten dipun berkahi, malah badhé dipun ipat-ipati."

¹³ Pangucapé ibuné, "Nggèr, aja kuwatir. Karebèn aku sing nyangga ipat-ipaté. Kowé nglakonana apa sing dakkandhakaké mau. Lungaa, njupuka cempé-cempéné."

¹⁴ Yakub banjur lunga njupuk cempé loro mau lan diaturaké marang ibuné. Ribkah banjur ngolah masakan senengané Iskak,

¹⁵ nuli njupuk sandhangané Ésau sing apik dhéwé, sing disimpen ing omahé, dienggokaké Yakub.

¹⁶ Lengen lan guluné Yakub sing klimis kuwi ditutupi nganggo kulit cempé.

¹⁷ Daging sing wis diolah mau lan roti panggangan banjur dikon ngladèkaké.

¹⁸ Sawisé mengkono Yakub banjur mlebu ing kamaré bapakné lan matur, "Bapak!" Wangsulané Iskak, "Kowé kuwi sapa? Ésau apa Yakub?"

¹⁹ Yakub mangsuli, "Kula Ésau, putranipun bapak ingkang mbajeng. Dhawhipun bapak wau sampun kula lampahi. Mangga kula aturi lenggah lan dhahar daging ingkang sampun kula masak menika. Sesampunipun lajeng kula aturi mberkahi kula."

²⁰ Iskak banjur clathu, "Kokgelis temen enggonmu olèh bedhagan, nggèr?" Wangsulané Yakub, "Menika mboten sanès margi saking berkahipun Pangéran, Allah sesembahanipun bapak."

²¹ Iskak banjur akon Yakub nyedhak, "Nyedhaka mréné, nggèr. Awakmu dakgrayangané, apa nyata kowé kuwi anakku Ésau apa dudu."

²² Yakub banjur nyedhak, nuli digrayangi bapakné. Pangucapé Iskak, "Swaramu kokkaya swarané Yakub, nanging tanganmu kaya tangané Ésau."

²³ Enggoné pangling karo Yakub kuwi merga tangané Yakub mau uga dhiwut-dhiwut kaya tangané Ésau.

²⁴ Sadurungé mberkahi, Iskak takon menèh karo Yakub, "Apa kowé kuwi anakku Ésau temenan?" Wangsulané Yakub, "Inggih, leres!"

²⁵ Iskak banjur kandha, "Aku jupukna dagingé sairis. Sawisé dakpangan, kowé nuli bakal dakberkahi." Yakub banjur ngladèkaké dagingé, sawisé kuwi diaturi ngunjuk anggur sethithik.

²⁶ Iskak akon Yakub nyedhak, pangucapé, "Nyedhaka mréné, nggèr. Aku ambungen."

²⁷ Bareng Yakub nyedhak lan ngambung bapakné, Iskak ngambu gandané sandhangané Ésau. Yakub banjur diberkahi, pangucapé, "Gandané anakku kuwi kaya gandané lemah subur sing binerkahan ing Gusti Allah.

²⁸ Muga Allah maringana marang kowé ebuning langit, lan bumi sing eloh. Muga Panjenengané maringi kowé gandum lan anggur klawan lubèr!

²⁹ Para bangsa padha ngawulaa marang kowé lan nungkula ana ing ngarepmu. Kowé mengkua sakèhé sanak-sedulurmu lan anak-anaké biyungmu padha ngurmatana marang kowé. Wong sing nyumatani kowé kenaa ing supata, lan

wong sing mberkahi kowé diberkahana déning Allah."

³⁰ Bareng Iskak wis rampung enggoné mberkahi, Yakub banjur mundur. Ora let suwé Ésau teka saka enggoné mbebedhag.

³¹ Kéwan bedhagané banjur diolah lan diladèkaké marang bapakné. Aturé, "Mangga lenggah pak, lan dhahar masakan daging angsal-angsalan kula mbebedhag, tumunten kersaa mberkahi kula!"

³² Iskak nuli takon, "Lho, kowé kuwi sapa?" Wangsulané Ésau, "Kula Ésau, putra mbajeng panjenengan."

³³ Awaké Iskak sekojur gemeter, banjur takon, "Yèn ngono, sing nggawa masakan kéwan bedhagan mréné mau sapa? Masakané wis dakpangan sadurungé kowé teka. Banjur uga wis dakberkahi, berkahku pungkasan, lan berkah kuwi bakal tetep selawas-lawasé."

³⁴ Bareng krungu tembungé bapakné mengkono mau Ésau banjur nangis kelara-lara merga kecuwan. Aturé marang bapakné, "Dhuh bapak, mugi

inggih kersa maringi berkah dhateng kula."

³⁵ Wangsulané Iskak, "Adhimu wis mréné ngapusi aku lan ngrebut berkah sing jané arep dakwènèhaké kowé."

³⁶ Pangucapé Ésau, "Mula bener jenengé Yakub.^c Wis ping pindho iki dhèwèké ngapusi aku. Biyèn wis ngakali wewenangku dadi pembarep, saiki berkah sing mesthiné kanggo aku direbut." Aturé Ésau marang bapakné, "Menapa bapak mboten kagungan berkah sanèsipun kanggé kula?"

³⁷ Wangsulané Iskak, "Yakub wis dakdadèkaké bendaramu, lan sanak-seduluré kabèh bakal ngawula marang dhèwèké. Gandum lan anggur iya wis dakwènèhaké. Kowé wis ora komanan apa-apa, nggèr!"

³⁸ Ésau adreng penjaluké marang bapakné, "Menapa bapak namung kagungan berkah menika thok? Dhuh bapak, èstu kula ugi nyuwun panjenengan berkahi." Ésau enggoné njaluk mau karo nangis keranta-ranta.

---

^cYakub: mirsanana Kej 25:26.

³⁹ Iskak banjur mangsuli, "Papan sing bakal kokenggoni kuwi cengkar, ora ana lemahé eloh lan ebun sing tumurun.

⁴⁰ Srananing panganmu kuwi pedhang, nanging kowé bakal ngawula marang adhimu. Bisané luwar saka pamengkuné, yèn brontak nglawan dhèwèké."

⁴¹ Ésau gething banget karo Yakub, merga Yakub wis ngrebut berkah sing saka bapakné. Pangucapé Ésau ing batin, "Titènana, ora suwé menèh bapak bakal tilar-donya. Sawisé pelayadané rampung, Yakub bakal dakpatèni."

⁴² Bareng Ribkah ngerti rancangané Ésau sing mengkono mau, Yakub banjur diundang lan dikandhani, "Rungokna, kakangmu Ésau niat arep males kowé; kowé arep dipatèni.

⁴³ Énggal lungaa menyang panggonané kakangku Laban ing Haran,

⁴⁴ lan mondhoka ana ing kono sawetara mangsa, nganti kakangmu lilih atiné.

⁴⁵ Yèn wis, mengko aku bakal kongkonan wong mrana marani kowé. Apa aku dikon kélangan anak loro tunggal sedina!"

⁴⁶ Ribkah banjur matur marang Iskak, "Kula mboten betah ngraosaken sémah-

sémahipun Ésau, tiyang-tiyang bangsa Kenaan menika. Menawi Yakub inggih angsal laré èstri Hèt kados menika, kula aluwung pejah kémawon."

28¹ Iskak banjur ngundang Yakub. Sawisé diberkahi banjur diweling mengkéné, "Nggèr, aja pisan-pisan kowé amèk bojo wong Kenaan.

² Lungaa menyang tanah Mésopotamia, ing omahé embahmu Bétuèl, bapakné ibumu, lan amèka bojo saka panunggalané anaké Laban, kakangné ibumu.

³ Allah Kang Mahakwasa muga-muga mberkahi enggonmu jejodhoan lan maringi anak putu pirang-pirang, nganti kowé dadi leluhuré bangsa akèh!

⁴ Muga-muga Pangéran mberkahi kowé lan anak-turunmu, kaya enggoné mberkahi marang Abraham. Muga-muga tanah sing kokenggoni iki dadi duwèkmu, kaya sing dijanjèkaké déning Allah marang Abraham!"

⁵ Mengkono Iskak enggoné nglungakaké Yakub menyang tanah Mésopotamia, menyang panggonané Laban, anaké Bétuèl, wong Aram. Ribkah, ibuné Yakub lan Ésau, kuwi adhiné Laban.

⁶Ésau ngerti yèn Iskak wis mberkahi Yakub lan Yakub dikon lunga menyang tanah Mésopotamia, supaya golèk bojo wong saka kana. Lan iya ngerti yèn enggoné mberkahi Yakub mau karo diweling supaya aja pisan-pisan olèh bojo wong Kenaan,

⁷sarta Yakub nggugu marang pituturé bapak lan ibuné lan lunga menyang tanah Mésopotamia.

⁸Merga saka kuwi Ésau ngerti yèn Iskak satemené éwa karo wong-wong wadon bangsa Kenaan.

⁹Mulané Ésau banjur lunga nemoni Ismaèl, anaké Abraham, lan ngepèk bojo anaké Ismaèl, sing jenengé Mahalat, adhiné Nébayot, diwayuh karo bojoné tuwa.

¹⁰Yakub mangkat saka Bèrsyéba menyang tanah Haran.

¹¹Bareng srengéngéné surup, Yakub tekan ing sawijining panggonan, banjur nginep ana ing kono. Sawisé njupuk watu dienggo bantal, Yakub banjur nggléthak mapan turu.

¹²Nuli ngimpi, lan sajroning ngimpi weruh ana andha ngadeg ing bumi, pucuké sundhul langit. Uga weruh

Malaékaté Allah padha mungguh mudhun ing andha mau.

¹³ Dumadakan Gusti Allah piyambak jumeneng ana ing sisihé lan ngandika, "Aku iki Allahé Abraham lan Iskak. Tanah sing kokturoni iki bakal Dakparingaké marang kowé lan anak-turunmu.

¹⁴ Anak-turunmu cacahé bakal kaya lebuning bumi; bakal padha ngambra-ambra sumebar tekan ngendi-endi. Para bangsa bakal padha kaberkahan merga saka kowé lan anak-turunmu.

¹⁵ Saparan-paranmu bakal Dakkanthi. Kowé bakal Dakulihaké mréné. Lan kowé ora bakal Daktinggal, nganti apa sing Dakjanjèkaké marang kowé iki kelakon kabèh."

¹⁶ Yakub banjur nglilir, pangucapé, "Nyata Allah ana ing kéné. Mangka aku ora nyana!"

¹⁷ Saka wediné dhèwèké muni, "Panggonan iki wingit, awit Allah dedalem ing kéné. Iki mesthi gapuraning swarga!"

¹⁸ Ésuké, isih umun-umun Yakub wis tangi. Watu sing dienggo bantal turu banjur diedegaké kanggo tandha

pengéling-éling, sarta diesoki lenga zaitun.

¹⁹ Panggonan mau dijenengi: Bètèl.^d Ing mauné jenengé Lus.

²⁰ Yakub banjur janji ana ing ngarsané Pangéran mengkéné, "Yèn Gusti Allah nyata ngirid lakuku, lan ngreksa marang aku, maringi aku pangan lan sandhang penganggo,

²¹ apa déné ngulihaké aku, slamet tekan omahé bapakku, Panjenengané dakakoni dadi Allah lan pepundhènké.

²² Aku bakal nyaosaké saprasepuluhé apa waé, sing diparingaké marang aku. Déné watu sing dakdegaké iki bakal dadi papan pamujan marang Allah."

29 ¹ Yakub banjur nerusaké lakuné, ngener ing tanah sawétané Kanaan.

² Dumadakan weruh ana sumur ing ara-ara, lan ing sacedhaké kono ana wedhus telung pantha padha njerum, merga ing sumur kono panggonané wong padha ngombèkaké wedhusé. Sumur mau ana tutupé watu gedhé.

---

^dBètèl: nama menika ing basa Ibrani tegesipun "Pedalemanipun Allah".

³Yèn wedhusé wis nglumpuk kabèh, lagi para pangon nyingkiraké watu sing nutupi cangkemé sumur mau, lan wedhusé padha diombèni. Yèn wis rampung watu tutup mau dibalèkaké menèh.

⁴Yakub banjur ngaruh-aruhi para pangon sing ana ing kono, "Sampéyan niku tiyang pundi?" Wangsulané para pangon, "Tiyang Haran."

⁵Pitakoné Yakub menèh, "Napa sampéyan tepang kalih Laban, anaké Nahor?" Wangsulané, "Inggih tepang."

⁶Pitakoné Yakub menèh, "Napa pak Laban taksih wilujeng?" Wangsulané, "Inggih. Lha nika, laré èstri sing nggiring méndané mriki, nika Rahèl, putrané pak Laban."

⁷Pangucapé Yakub, "Niki rak taksih siyang, kokméndané empun digiring wangsul, niku sebabé napa? Napa mboten saé diombèni, lajeng diengèn malih?"

⁸Wangsulané, "Dèrèng saged sami ngombèni, yèn dèrèng sedaya sami nglempak. Sebab séla sing nutupi sumur niku kedah diangkat sesarengan, digolingaké, ménda-ménda lajeng

diombèni. Menawi mboten sesarengan kalih kanca kathah kita mboten kiyat ngangkat sélané."

⁹ Sajroné isih caturan karo para pangon mau, Rahèl teka nggiring wedhusé bapakné.

¹⁰ Bareng weruh Rahèl, Yakub banjur menyat menyang sumur. Watuné diangkat lan disisihaké. Wedhus-wedhusé nuli diombèni.

¹¹ Sawisé kuwi banjur ngambung Rahèl, karo nangis merga saka bungahé.

¹² Tembungé Yakub, "Aku iki anaké Ribkah, adhiné bapakmu."

¹³ Rahèl banjur énggal-énggal mulih, ngandhani bapakné.

¹⁴ Bareng Laban krungu critané anaké bab Yakub, keponakané, banjur ora sranta, mlayu menyang sumur, arep mbagèkaké. Yakub banjur dirangkul lan diambungi, sarta diajak mlebu ing omahé. Sawisé Yakub nyritakaké sakèhé lelakoné, Laban banjur clathu, "Sejatiné kowé kuwi isih kulit-dagingku dhéwé." Yakub mondhok ana ing kono lawasé nganti sesasi.

¹⁵ Ing sawijining dina Laban kandha karo Yakub mengkéné, "Senajan kita

iki isih padha sedulur, kuwi ora ateges yèn kowé nyambut-gawé ing kéné tanpa dakopahi. Saiki kandhaa waé, kowé njaluk opah pira?"

¹⁶ Déné Laban mau duwé anak wadon loro; sing mbarep jenengé Léa, lan adhiné jenengé Rahèl.

¹⁷ Léa mripaté mblalak, déné Rahèl pawakané apik lan rupané ayu.

¹⁸ Yakub ngesir Rahèl, mulané kandha karo Laban, tembungé, "Kula sagah ngèngèr panjenengan pitung taun, angger kula dipun parengaken kawin kaliyan Rahèl."

¹⁹ Wangsulané Laban, "Ya kena. Luwih becik dakwènèhaké kowé ketimbang dakwènèhaké wong liya. Mulané wis mèlua aku waé."

²⁰ Yakub nglakoni ngèngèr pitung taun supaya olèh Rahèl. Kanggoné Yakub pitung taun mau mung kaya sawetara dina, kagawa saka tresnané marang Rahèl.

²¹ Yakub banjur matur marang Laban, "Wekdal kula ngèngèr sampun rampung. Keparenga kula samenika kawin kaliyan kang putra Rahèl."

²² Laban banjur mantu gedhèn lan ngulemi kenalané kabèh.

²³ Bengi kuwi sing ditemokaké karo Yakub dudu Rahèl, nanging Léa, lan kuwi sing dikumpuli Yakub.

²⁴ Laban nggawani Léa batur wadon, jenengé Zilpa.

²⁵ Lagi ésuké Yakub ngonangi, yèn sing dikumpuli turu kuwi Léa. Banjur marani Laban lan matur, "Menika kadospundi? Enggèn kula ndhèrèk panjenengan menika rak supados angsal Rahèl? Kénging menapa panjenengan ngapusi kula?"

²⁶ Wangsulané Laban, "Miturut adat ing kéné sing enom ora kena dinatinghaké dhisik nglangkahi sing tuwa.

²⁷ Ngentènana nganti kraméan pitung dina iki rampung. Mengko Rahèl uga dakwènèhaké marang kowé, angger kowé gelem ngèngèr aku pitung taun lawasé."

²⁸ Yakub manut. Sawisé kraméan mantu rampung, Laban mènèhaké Rahèl, anaké, dadi bojoné Yakub.

²⁹ Kejaba kuwi Laban mènèhaké batur-tukon sing jenengé Bilha.

³⁰ Rahèl uga dikumpul, malah luwih ditresnani ketimbang Léa. Yakub nyambung enggoné nyambut-gawé mèlu Laban pitung taun lawasé.

³¹ Bareng Gusti Allah mirsa, yèn Léa ora pati ditresnani kaya Rahèl, Léa diparingi anak, nanging Rahèl ora.

³² Léa ngandheg lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Allah wis mirsani kasusahanku, lan saiki bojoku bakal tresna karo aku." Mulané bocah mau banjur dijenengaké Rubèn.^e

³³ Sawisé kuwi Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Léa banjur muni, "Pangéran wis midhanget yèn aku dikiwakaké, mulané aku ditambahi anak." Bocah mau banjur dijenengaké: Siméon.^f

³⁴ Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Bojoku bakal luwih kecancang marang aku, awit saiki

---

^eRubèn: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "delengen, anak lanang" lan "wis mirsani kasusahanku".

^fSiméon: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "krungu".

anakku lanang telu." Bocah mau banjur dijenengaké: Lèwi.⁹

³⁵Sawisé kuwi Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Saiki aku arep memuji marang Pangéran." Bocah mau banjur dijenengaké: Yéhuda.^h Sawisé kuwi Léa ora duwé anak menèh.

30¹Rahèl ora duwé-duwé anak. Mulané mèri karo mbakyuné. Banjur kandha karo Yakub, "Aku wènèhana anak; yèn ora, aku trima mati."

²Yakub nepsu karo Rahèl. Tembungé, "Aku rak dudu Allah. Allah sing ora marengaké kowé duwé anak."

³Rahèl banjur mangsuli, "Wis, iki Bilha, baturku, kumpulana, supaya duwé anak. Mengko anaké dakpèké."

⁴Bilha, baturé mau nuli diwènèhaké marang Yakub supaya dipèk bojo. Yakub banjur ngumpululi Bilha,

⁵temah Bilha ngandheg lan mbabar anak lanang.

---

⁹Lèwi: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "kecancang".

^hYéhuda: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "puji".

⁶ Pangucapé Rahèl, "Allah mbélani aku. Panyuwunku dijurungi; aku diparingi anak lanang." Bocah mau banjur dijenengaké: Dhan.ⁱ

⁷ Bilha banjur ngandheg menèh lan mbabar anak lanang sing kapindho.

⁸ Pangucapé Rahèl, "Aku wis memungsuhan karo mbakyuku ngrebut berkahé Allah lan aku menang." Mulané bocahé dijenengaké: Naftali.^j

⁹ Bareng Léa ngerti yèn enggoné duwé anak wis mandheg, banjur mènèhaké Zilpa marang Yakub supaya dipèk bojo.

¹⁰ Zilpa banjur duwé anak lanang.

¹¹ Pangucapé Léa, "aku wis bathi"; mulané bocah mau banjur dijenengaké: Gad.^k

¹² Zilpa duwé anak lanang menèh.

¹³ Léa banjur ngucap, "Wah begja temen aku iki"; mulané bocah mau dijenengaké: Asyèr.^l

---

ⁱDhan: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "mbélani".

^jNaftali: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "memungsuhan".

^kGad: nama menika ing basa Ibrani tegesipun: "bathi".

^lAsyèr: nama menika ing basa Ibrani tegesipun: "begja".

¹⁴ Nalika mangsané panèn gandum, Rubèn nemu tanduran dudai^m ing pategalan. Tanduran mau diwènèhaké marang Léa, ibuné. Rahèl nembung marang Léa, "Aku mbok njaluk tanduran sing ditemu anakmu kuwi, sethithik waé."

¹⁵ Wangsulané Léa, "Apa durung cukup enggonmu mbujuki bojoku? Isih arep njaluk tanduran dudai iki?" Rahèl genti mangsuli, "Wis ta, aku wènèhana tanduran kuwi sethithik, mengko bengi Yakub karebèn turu karo kowé."

¹⁶ Bareng Yakub soréné mulih saka pategalan, Léa methukaké karo muni, "Bengi iki kowé kudu turu karo aku, merga aku wis mbayar nganggo tanduran dudai saka anakku." Bengi kuwi Yakub ngumpululi Léa.

¹⁷ Gusti Allah njurungi panyuwuné Léa, mulané Léa ngandheg lan mbabar anak lanang sing kalima.

¹⁸ Pangucapé Léa, "Allah wis mberkahi aku, merga aku mènèhaké Zilpa

---

^mdudai: taneman ingkang saged dipun damel jampi. Ing basa Ibrani namanipun "dodayim". Taneman menika dipun anggep nggadhahi khasiat saged nyuburaken rahim.

marang bojoku." Mulané bocah mau dijenengaké: Isakar.ⁿ

¹⁹Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang kang kanem.

²⁰Pangucapé, "Allah wis paring ganjaran sing éndah marang aku. Saiki bojoku bakal ora ngrèmèhaké aku, merga aku wis awèh anak lanang enem." Bocah mau banjur dijenengaké: Zébulon.^o

²¹Sawisé kuwi Léa isih duwé anak menèh, wadon, dijenengaké: Dina.

²²Gusti Allah ngèngeti marang Rahèl, lan nyembadani panyuwuné. Rahèl diparingi subur,

²³temahan ngandheg lan mbabar anak lanang. Pangucapé Rahèl, "Gusti Allah wis mbuwang wirangku srana maringi anak lanang marang aku.

ⁿIsakar: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani ingkang tegesipun: "batur séwan," "ana pituwas".

^oZébulon: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "tampa" lan "ganjaran".

²⁴ Muga-muga aku diparingi anak lanang siji engkas." Mulané bocah mau dijenengaké: Yusuf.^P

²⁵ Bareng Rahèl wis duwé anak Yusuf, Yakub nembung karo Laban, "Keparenga kula wangsul dhateng negari kula malih.

²⁶ Sémah-sémah lan anak-anak kula, ingkang kula labeti kalayan ngèngèr panjenengan, kula suwun; lan keparenga kula késah saking ngriki. Panjenengan pirsá bilih kula sampun nyambut-damel kanthi tumemen."

²⁷ Nanging Laban mangsuli, "Rungokna nggèr. Aku olèh sasmita, yèn enggonku kaberkahan déning Allah iki merga saka kowé.

²⁸ Mulané munia waé kowé njaluk opah pira, mesthi dakturuti."

²⁹ Yakub genti mangsuli, "Panjenengan pirsá piyambak kadospundi enggèn kula nyrempeng nyambut-damel. Raja-kaya panjenengan mindhak dados kathah mergi saking pangrimat kula.

---

^PYusuf: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani ingkang tegesipun: "muga-muga aku diparingi anak lanang siji engkas" lan "Gusti Allah wis mbuwang wirangku".

³⁰ Sadèrèngipun kula dhateng mriki bandha panjenengan mboten sepintena. Mangka samenika dados kathah sanget. Gusti Allah sampun paring berkah kathah dhateng panjenengan margi saking kula. Samenika kula kepéngin nyambut-damel kanggé brayat kula piyambak."

³¹ Pitakoné Laban, "Kowé njaluk apa?" Aturé Yakub, "Kula mboten nyuwun épah menapa-menapa. Kula sagah ngrimati ménda-ménda panjenengan malih, uger panjenengan nyarujuki usul kula mekaten:

³² Keparenga kula ningali ménda panjenengan sedaya lan misahaken ménda gèmbèl ingkang cemeng lan ménda jawi ingkang wonten blentong utawi wonten tutulipun. Menika ingkang kula suwun minangka épahan kula.

³³ Mbénjing panjenengan saged mirsani menapa kula temen saèstu menapa mboten. Menawi panjenengan dhateng mriksa gadhahan kula, gampil kémawon enggèn panjenengan nitik. Saupami kula ngantos gadhah ménda jawi ingkang mboten wonten blentongipun utawi tutulipun, lan malih gadhah ménda gèmbèl ingkang mboten cemeng,

ménda-ménda menika mesthi enggèn kula nyolong."

³⁴ Laban mangsuli, "Ya wis, aku nyarujuki usulmu kuwi."

³⁵ Ing dina iku uga Laban misahaké wedhus jawa lanang, sing ana blentongé utawa tutulé, mengkono uga wedhus jawa wadon sing ana blentongé utawa tutulé, lan sakèhé wedhus gèmbèl sing ireng; wedhus-wedhus mau dipisahaké, banjur dititipaké marang anak-anaké.

³⁶ Wedhus-wedhus mau digawa lunga ngedohi panggonané Yakub, adohé wetara lakon telung dina; Yakub mung kena ngengon wedhus-wedhus liyané.

³⁷ Sawisé kuwi Yakub banjur nglumpukaké pang-pangé wit hawar,^q badam lan berangan. Kulité pang-pang mau sapérangan diklothoki, nganti dadi plonthang, putih lan ijo.

³⁸ Pang-pang plonthang mau banjur disèlèhaké ana ing panggonané wedhus-wedhus mau padha ngombé, merga lumrahé wedhus-wedhus mau yèn arep ngombé padha kawinan.

---

^qwit hawar: kajeng libnah; kajeng badam: kajeng lus; kajeng hawar: kajeng armon.

³⁹ Wedhus-wedhus sing padha kawinan ing sacedhaké pang-pang mau yèn manak anaké mesthi ana sing blentong, ana sing tutul lan ana sing ireng.

⁴⁰ Yakub banjur misahaké wedhus-wedhus gèmbèl saka wedhus-wedhus jawa. Wedhus-wedhus gèmbèl mau nuli diwor karo wedhus jawa sing ana blentongé, sing tutul utawa sing ireng. Srana mengkono Yakub duwé pepanthan wedhus dhéwé, lan ora diemoraké karo pepanthané wedhusé Laban.

⁴¹ Ing kalané kéwan-kéwan sing rosa arep padha kawinan, Yakub masang pang-pang sing kulité sapérangan diklèthèki ana ing ngarepé kéwan-kéwan mau lan ana ing wadhah pakané.

⁴² Nanging pang-pang mau ora dipasang ana ing ngarepé kéwan-kéwan sing ringkih. Mulané Laban mung olèh kéwan sing putih lan ringkih, déné Yakub olèh kéwan sing rosa, sing rupané ireng, ana blentongé, utawa ana tutulé.

⁴³ Srana mengkono Yakub dadi wong sugih banget. Duwé batur akèh, lanang lan wadon, sarta wedhus, unta lan kuldi sepirang-pirang.

31 ¹Yakub tau krungu anak-anaké lanang Laban padha rasanan mengkéné, "Yakub kuwi nguriki barang darbèké bapak; olèhé sugih kuwi rak merga ngakali bapak."

²Yakub uga krasa yèn ulaté Laban wis ora sumèh kaya sabené.

³Gusti Allah nuli ngandika marang Yakub, "Muliha menyang negarané bapakmu lan sanak-sedulurmu. Aku bakal nganthi kowé."

⁴Sawisé mengkono Yakub banjur ngajak Rahèl lan Léa rembugan ana ing pangonané wedhus-wedhus.

⁵Kandhané Yakub, "Daksawang kaya-kaya bapakmu saiki wis ora seneng karo aku. Nanging Gusti Allah sing disembah bapakku nganthi aku.

⁶Kowé padha ngerti dhéwé, yèn enggonku nyambut-gawé kanggo bapakmu iki ora baèn-baèn, aku ngetog tenagaku temenan.

⁷Éwasemono bapakmu ngapusi aku lan opahku digonta-ganti rambah ping sepuluh. Tujuné Gusti Allah ora marengaké yèn aku nganti rugi.

⁸Nalika Laban kandha karo aku, 'Wedhus sing ana blentongé kuwi sing

dadi opahmu,' banjur wedhus kabèh angger manak, anaké ana blentongé. Nalika Laban muni, 'Wedhus sing lorèng kuwi dadi opahmu,' nuli sakèhing wedhus sing manak, anaké lorèng.

⁹ Mengkono Gusti Allah enggoné mundhut raja-kayané bapakmu lan diparingaké aku.

¹⁰ Nalika mangsané wedhus padha kawinan, aku sajroning impèn weruh kabèh wedhus lanang sing kawinan kuwi rupané lorèng-lorèng, utawa ana blentongé lan ana tutulé.

¹¹ Ing sajroning impèn mau Malaékaté Allah ngandika marang aku, 'Yakub', Aku mangsuli, 'Kula, Gusti'.

¹² Malaékat mau banjur nerusaké ngandika, 'Delengen, kabèh wedhus lanang sing kawinan rupané lorèng utawa ana blentongé. Kuwi Dakgawé mengkono, merga Aku weruh sapenggawéné Laban marang kowé.

¹³ Aku iki Allah sing biyèn ngetingal marang kowé ana ing Bètèl; ing kana kowé biyèn ngedegaké watu kanggo pengéling-éling, sing kokesoki lenga zaitun. Ana ing kana kowé wis kelair

janjimu karo Aku. Saiki kowé mangkata, balia menyang negara kelairanmu!"

¹⁴ Léa lan Rahèl banjur padha mangsuli, "Aku rak wis padha ora arep nampa warisan apa-apa saka bapak.

¹⁵ Aku wis padha dianggep wong liya. Aku rak wis padha diedol, lan pepayoné rak wis ditampani, malah wis dientèkaké.

¹⁶ Kabèh bandha sing dipundhut Gusti Allah saka bapak, kuwi dadi duwèkku lan duwèké anak-anakku. Wis, tindakna apa sadhawuhé Gusti Allah!"

¹⁷ Yakub banjur tata-tata. Anak lan bojoné padha ditunggagaké untané.

¹⁸ Kabèh raja-kayané lan sebarang-darbèké enggoné olèh ana ing tanah Mésopotamia digawa lunga menyang tanah Kanaan, panggonané Iskak, bapakné.

¹⁹ Nalika semono Laban lagi lunga nyukur wedhus-wedhusé. Rahèl banjur nyolong reca, sing kanggo ngreksa omah, duwèké bapakné.

²⁰ Déné Yakub nglimpèkaké Laban, mula mangkaté tanpa pamit.

²¹ Lungané Yakub kesusu-susu, nggawa sebarang darbèké kabèh. Bareng wis

nyabrang Bengawan Éfrat lakuné banjur ngener ing pegunungan Giléad.

²² Let telung dina lagi ana sing ngandhani Laban yèn Yakub lunga.

²³ Laban banjur nglumpukaké sanak-seduluré diajak nututi Yakub. Sawisé pitung dina Yakub ketutupan ing pegunungan Giléad.

²⁴ Nanging ing wayah bengi Gusti Allah ngetingal marang Laban lan ngandika mengkéné, "Kowé aja wani-wani ngganggu gawé Yakub."

²⁵ Nalika semono Yakub wis pasang kémah ana ing salah sawijining punthuk. Laban lan wong-wongé pasang kémah ana ing punthuk liyané, ing panggonan kono uga.

²⁶ Laban kandha karo Yakub mengkéné, "Yagéné kowé kokgakali aku, anak-anakku wadon kokgawa mlayu kaya wong bandhangan.

²⁷ Yagéné aku kokakali lan lungamu ngglenes tanpa pamit? Saupama kowé pamit, rak ya mesthi dakidini lan dakuntapaké klawan bungah, dakiringi nganggo terbang lan clempung?

²⁸ Apa aku ora olèh ngrangkul anak-putuku sadurungé pepisahan? Kowé kuwi ora lumrah wong!

²⁹ Yèn aku gelem, aku bisa gawé ngrekasamu, dalah sabrayatmu pisan. Nanging dhèk bengi Allahé bapakmu ngélingaké aku, supaya aja pisan-pisan aku ngganggu gawé kowé.

³⁰ Aku ngerti yèn lungamu merga kangen karo negaramu; nanging apa sebabé kowé koknyolong recaku, sing dakenggo ngreksa omahku?"

³¹ Wangsulané Yakub, "Enggèn kula késah dhedhemitan menika mergi kula ajrih, mbokbilih panjenengan njabel anak-anak panjenengan.

³² Bab reca panjenengan, menawi ing ngriki wonten tiyang ingkang mendhet, tiyang menika prayogi kaukum pejah. Mangga kula aturi mriksa barang-barang kula sedaya. Menawi wonten, mangga kula aturi mundhut. Lan tiyang-tiyang sami neksènana." Yakub ora ngerti yèn sing njupuk reca mau Rahèl.

³³ Laban banjur mlebu lan ngglédhah kémahé Yakub. Banjur mlebu ing kémahé Léa lan kémahé baturé loro,

nanging recané ora ketemu. Sawisé kuwi Laban banjur mlebu ing kémahé Rahèl.

³⁴ Nanging Rahèl ngumpetaké reca mau ana ing kanthonging lapaké untané; lapak mau banjur dilungguhi. Laban ngglédhahi kémahé Rahèl kabèh, nanging ora nemokaké recané.

³⁵ Rahèl banjur matur marang bapakné, "Nyuwun duka, déné kula linggih kémawon, mergi kula nembé wulanan."^r Senajan enggoné ngglédhahi nganti njlimet, Laban tetep ora bisa nemokaké recané.

³⁶ Saiki gentèn Yakub sing nepsu karo Laban, aturé, "Lepat kula menapa? Kula nerak prenatal menapa déné panjenengan kokngantos ngoyak-oyak kula?"

³⁷ Prabotipun griya kula sedaya panjenengan glédhahi, menapa wonten barang kagungan panjenengan ingkang katut kula bekta? Kula aturi nyèlèhaken wonten ing ngriki, supados tiyang-tiyang kula lan tiyang-tiyang panjenengan sami neksèni sinten ingkang leres, kula menapa panjenengan.

---

^rwulanan: garap sari: datang bulan (bhs. Ind.).

³⁸ Rak sampun kalihdasa taun laminipun enggèn kula ngèngèr panjenengan, menapa wonten ménda panjenengan ingkang kluron? Lan malih menapa naté kula nedha ménda jaler panjenengan, setunggal kémawon?

³⁹ Saben wonten ménda pejah kamangsa kéwan galak mesthi kula lintoni piyambak. Mboten naté kula lapur dhateng panjenengan lan mbekta ménda ingkang pejah wau kanggé mbuktèkaken bilih kula mboten lepat. Panjenengan nempahaken dhateng kula ménda ingkang dipun pendhet tiyang siang utawi dalu.

⁴⁰ Kados mekaten kawontenan kula selaminipun ngèngèr panjenengan, siang asring kebentèren, dalu kasrepen. Malah asring mboten ngliyep sedalu muput.

⁴¹ Kados mekaten kawontenan kula sedangunipun kula ngèngèr panjenengan kalihdasa taun laminipun. Ingkang kawanwelas taun kanggé lintu anak panjenengan kalih, lan nem taun supados pikantuk ménda-ménda menika. Mangka salebetipun kula ngèngèr, panjenengan sampun ngéwahi épah kula ngantos kaping sedasa.

⁴² Saupami kula mboten dipun ayomi déning Allahipun leluhur kula Abraham lan Iskak, temtu kula sampun panjenengan késahaken nglenthung. Nanging Gusti Allah sampun mirsani kasisahan kula lan pedamelan ingkang kula lampahi, lan kala wau dalu sampun maringi katemtuanipun."

⁴³ Laban banjur mangsuli, "Wong wadon loro iki apa dudu anakku; anak-anaké apa dudu duwèkku, lan wedhus-wedhus kuwi kabèh apa iya dudu duwèkku? Sejatiné kabèh sing ana ing kéné iki duwèkku. Nanging sarèhné aku ora bisa nggondhèli anak-anakku,

⁴⁴ mula beciké aku lan kowé padha gawé prejanjian waé. Ayo padha numpuk watu minangka tugu pengéling-éling sing neksèni anané prejanjian kita."

⁴⁵ Yakub banjur njupuk watu diedegaké dadi pengéling-éling.

⁴⁶ Banjur akon wong-wongé nglumpukaké watu digawé tumpukan. Sawisé mengkono banjur padha mangan ing sacedhaké kono.

⁴⁷ Laban njenengi tumpukan watu mau: Yégar-Sahaduta, nanging Yakub olèhé njenengi: Galèd.

⁴⁸ Tembungé Laban marang Yakub, "Tumpukan watu iki dadia pengéling-éling kanggo aku lan kowé." Mulané panggonan kono disebut: Galèd.

⁴⁹ Iya disebut: Mizpa,^s merga Laban kandha, "Muga-muga Gusti Allah ngreksa marang kita sajroné kita padha urip dhéwé-dhéwé."

⁵⁰ Clathuné Laban menèh, "Anak-anakku aja koksiya-siya lan aja padha kokwayuh. Senajan aku ora weruh, nanging élinga yèn Allah sing dadi seksi ing antarané aku lan kowé.

⁵¹ Watu-watu sing ditumpuk iki dadia pengéling-éling,

⁵² lan dadia seksi, yèn aku ora kena ngliwati tumpukan watu kuwi kanthi niat arep nglawan kowé. Semono uga kowé ora kena ngliwati tumpukan watu kuwi kanthi niat arep nglawan aku.

⁵³ Allah sesembahané Abraham lan sesembahané Nahor muga ngadili aku lan kowé." Yakub iya banjur sumpah demi Allah, sesembahané Iskak, bapakné, yèn bakal netepi prejanjian mau klawan temen-temen.

---

^sMizpa: dipun jagi, dipun reksa.

⁵⁴ Yakub banjur saos kurban obongan ana ing gunung kono karo ngundang sanak-seduluré, diajak mangan bebarengan. Sawisé mangan padha nginep ana ing gunung kono.

⁵⁵ Ésuké, isih umun-umun, Laban wis tangi; sawisé ngambungi anak-putuné banjur mangkat, mulih menyang ing omahé dhéwé.

32 ¹ Yakub banjur nerusaké lakuné. Dumadakan weruh ana Malaékaté Pangéran sawetara padha methukaké.

² Yakub banjur clathu, "Iki Pedalemané Allah." Mulané panggonan mau dijenengi: Mahanaim.

³ Sawisé kuwi Yakub banjur kongkonan wong sawetara ndhisiki lakuné menyang tanah Édom, nemoni Ésau, kakangné.

⁴ Kongkonan mau padha diweling mengkéné, "Matura karo bendaraku Ésau, 'Kang abdi Yakub matur mekaten: Kula ngaturi pirsá, bilih sadangunipun menika kula ngèngèr Laban.

⁵ Samangké kula gadhah lembu, kuldi, ménda gèmbèl lan ménda jawi, tuwin réncang sawetawis. Enggèn kula ngaturi pirsá menika mboten sanès supados

pisowan kula menika ndadosaken rena panjenengan."

⁶ Nalika bali, kongkonan mau padha matur, "Kula sampun kepanggih kaliyan kang raka Ésau, samenika sampun bidhal methukaken panjenengan, kadhèrèkaken tiyang kawan atus."

⁷ Krungu aturé para kongkonan mau Yakub wedi banget. Para baturé, mengkono uga wedhusé gèmbèl lan wedhus jawa, sapi lan untané dipérang dadi rong pantha.

⁸ Pangunandikané, "Saupama Ésau nempuh sing sapantha, digawé ludhes, saora-orané sing liyané bisa oncat."

⁹ Yakub ndedonga, "Dhuh Allah, ingkang dipun sembah leluhur kula Abraham lan Iskak; mugé kersa miyarsakaken atur kula! Panjenengan piyambak ingkang paring dhawuh, supados kula wangsul dhateng negari kula lan sanak-sedhèrèk kula. Panjenengan sampun prejanji badhé ngirid lampah kula wangsul kanthi wilujeng.

¹⁰ Kula mboten pantes nampi sih lan kasetyan ingkang tumanduk dhateng kula. Nalika kula mangkat, nyabrang Lèpèn Yardèn, kula mboten mbekta

menapa-menapa, kejawi teken. Mangka samangké kula wangsul mbekta pepanthan kalih menika.

¹¹ Adreng panyuwun kula, mugi kaluwarana saking tanganipun kakang kula Ésau. Kula ajrih mbokbilih mangké nempuh lan nggecak kula sedaya, para tiyang èstri lan laré-laré.

¹² Mugi Panjenengan ngèngeti janji Panjenengan, bilih Panjenengan badhé ngirid lampah kula wangsul dhateng panggènanipun bapak kula kanthi wilujeng. Sarta Panjenengan badhé maringi anak-turun kathah, ngantos mboten saged kaétang, mergi kathahipun kados wedhi ing gisiking seganten."

¹³ Yakub nginep ana ing kono. Nuli nisihaké raja-kayané sapérangan, kagawé atur-atur marang Ésau, kakangné.

¹⁴ Atur-atur mau rupa wedhus wadon rong atus, wedhus lanang rong puluh, wedhus gèmbèl wadon rong atus, wedhus gèmbèl lanang rong puluh,

¹⁵ unta sing isih nusoni telung puluh, saanaké pisan, sapi wadon patang puluh,

sapi lanang rolas, kuldi wadon rong puluh lan kuldi lanang sepuluh.

¹⁶ Kéwan-kéwan mau dipantha-pantha lan saben panthané dipasrahaké marang batur siji; karo diweling mengkéné, "Mlakua ndhisiki lakuku. Antarané pepanthan siji lan sijiné kudu ana leté."

¹⁷ Batur sing ana ing ngarep dhéwé diweling mengkéné, "Mengko yèn kepethuk kakangku Ésau lan ditakoni, 'Bendaramu sapa? Kéwan-kéwan iki duwèké sapa?',"

¹⁸ wangsulana, 'Gadhahanipun kang abdi Yakub. Menika atur-atur kanggé Ésau, bendaranipun. Kang abdi Yakub piyambak ngetutaken wonten wingking.'"

¹⁹ Batur sing kapindho, katelu lan kabèh sing kapasrahan pepanthan mau diweling padha: Yèn kepethuk Ésau dikon matur,

²⁰ "Kang abdi Yakub piyambak mlampah ngetutaken wonten wingking." Pikirané Yakub, "Muga-muga srana atur-atur iki Ésau lilih atiné, lan yèn mengko ketemu karo aku, wis bisa ngapura kaluputanku."

²¹ Mengkono atur-atur mau mlaku ndisik, lan Yakub dhéwé bengi kuwi kèri, nginep ana ing kémah.

²² Ing bengi kuwi uga Yakub tangi lan nyabrangaké bojoné loro sarta seliré loro tuwin anaké sewelas, ing Kali Yabok.

²³ Nuli iya nyabrangaké sabarang darbèké kabèh.

²⁴ Nanging Yakub dhéwé kèri ijèn ana ing kémah. Dumadakan ana wong lanang teka nggelut Yakub nganti ngarepaké byar.

²⁵ Bareng ora bisa ngalahaké Yakub, wong mau banjur muntir cethiké Yakub nganti kesléo.^t

²⁶ Clathuné wong mau, "Aku culna, iki wis arep byar." Wangsulané Yakub, "Panjenengan mboten badhé kula culaken, menawi dèrèng mberkahi kula."

²⁷ "Jenengmu sapa?," pitakoné wong mau. Wangsulané, "Yakub."

²⁸ Clathuné wong mau, "Jenengmu aja disebut Yakub menèh, nanging Israèl; merga kowé wis gelut karo Allah lan karo manungsa, mangka menang."

²⁹ Yakub genti takon, "Asma panjenengan sinten?" Nanging

---

^tkesléo: kecethit.

diwangsul, "Kowé ora prelu takon jenengku!" Yakub banjur diberkahi.

³⁰ Pangunandikané Yakub, "Aku wis ketemu karo Allah adu-arep, éwasemono isih lestari urip." Mulané panggonan mau dijenengi Pnièl.

³¹ Bareng srengéngéné mlethèk Yakub banjur mangkat. Lakuné pincang, merga cethiké keso.

³² Tekan sepréné wong Israèl, anak-turuné Yakub, padha ora mangan daging sing ana ing cethik, merga cethiké Yakub keso nalika gelutan karo Allah mau.

33 ¹ Yakub weruh Ésau teka saka kadohan, ditutaké wong patang atus. Anak-anaké dikon mèlu ibuné dhéwé-dhéwé, yakuwi Léa, Rahèl lan abdiné loro.

² Selir-selir karo anak-anaké mlaku ana ing ngarep dhéwé, banjur Léa karo anak-anaké, nuli Rahèl lan Yusuf ana ing mburi dhéwé.

³ Déné Yakub mlaku ana ing ngarepé iring-iringan mau. Bareng tekan ngarepé Ésau, Yakub banjur sujud ping pitu.

⁴ Nanging Ésau mlayoni methukaké. Yakub dirangkul lan diambungi. Loro-loroné padha tangis-tangisan.

⁵ Bareng weruh wong wadon-wadon lan bocah-bocah Ésau takon, "Sing padha mèlu kowé iki sapa?" Wangsulané Yakub, "Menika anak-anak kula, kanugrahan peparingipun Pangéran."

⁶ Selir loro karo anak-anaké banjur padha maju sujud.

⁷ Nuli Léa karo anak-anaké, lan pungkasan dhéwé Rahèl karo Yusuf.

⁸ Pitakoné Ésau, "Panthan-panthan kéwan sing kepethuk aku mau apa karepé?" Wangsulané Yakub, "Menika kula saosaken kagem klangenan."

⁹ Nanging Ésau clathu, "Dhi, aku wis kecukupan samubarang. Kowé ora susah mènèhi apa-apa."

¹⁰ Yakub adreng aturé, "Mbok sampun, menawi panjenengan rena ing penggalih kersaa nampi menapa ingkang kula aturaken menika. Menggahing kula, kabingahan mergi saged kepanggih panjenengan sarta nampèni kesaénan panjenengan menika kados sumerep Gusti Allah piyambak.

¹¹ Mila kersaa nampi bebingah kula menika. Gusti Allah sampun nresnani kula, sarta maringi samukawis ingkang

kula betahaken." Merga saka adrengé Yakub, Ésau gelem nampani hadiah mau.

¹² Ésau banjur clathu, "Wis ayo padha budhal, nerusaké laku. Aku dakmlaku ana ngarep."

¹³ Wangsulané Yakub, "Matur nuwun, namung kula aturi menggalih, bilih laré-laré menika taksih ringkih lan kathah kéwan ingkang sami nesepi. Menawi kula dipunsesa lampahipun, senajan namung sedinten kémawon, temtu badhé sami pejah.

¹⁴ Mila kula aturi tindak rumiyin, kula badhé mlampah lon-lonan satétahipun. Wosipun kula lan kéwan-kéwan tuwin laré-laré menika sasaged-saged énggal sowan panjenengan wonten ing Édom."

¹⁵ Wangsulané Ésau, "Ya wis, yèn mengkono karebèn wong-wongku sawetara ana sing mbarengi lakumu." Nanging Yakub clathu, "Kula kinten mboten prelu. Kula sampun bingah sanget panjenengan rena ing penggalih kersa kepanggih kaliyan kula."

¹⁶ Mengkono ing dina mau Ésau mulih menyang Édom.

¹⁷ Déné Yakub nerusaké lakuné ngener ing Sukot, banjur pasang kémah ana ing

kono, lan gawé kandhang kanggo ngéyub kéwan-kéwané. Mulané panggonan mau dijenengaké: Sukot.

¹⁸Yakub kelakon bali saka tanah Mésopotamia tekan kuthané Sikèm, ing tanah Kenaan, kanthi slamet. Banjur pasang kémah ing sacedhaké kutha.

¹⁹Lemah sing dienggoni mau dituku saka anak-anaké Hamor, bapakné Sikèm, rega satus dhuwit slaka.

²⁰Yakub banjur ngedegaké mesbèh ana ing kono lan dijenengi: "Allahé Israèl iku Allah."

34 ¹Ing sawijining dina Dina, anaké Léa karo Yakub, dolan karo bocah-bocah wadon Kenaan.

²Nalika Sikèm, anaké Hamor wong Hèwi, sing dadi raja ana ing kono, weruh, Dina banjur diculik lan dipeksa dikumpul.

³Sikèm mau kepéncut karo Dina, anaké Yakub, mula bocah wadon mau dirimuk arep dipèk bojo.

⁴Sikèm kandha karo bapakné, "Bapak kula aturi mbudidaya, supados laré èstri menika dados sémah kula."

⁵Yakub krungu yèn anaké wadon wis dirusuhi, nanging sarèhné anak-anaké

lagi padha angon wedhus-wedhusé ana ing ara-ara, dadi mung meneng waé, ngentèni yèn anaké wis padha teka.

⁶ Hamor, bapakné Sikèm teka, arep rembugan karo Yakub.

⁷ Nalika semono anak-anaké Yakub pinuju teka saka pangonan. Bareng padha krungu bab lelakon mau padha kagèt banget lan sanalika muntab. Sebab srana tumindaké, meksa ngumpuli anaké Yakub mau, Sikèm gawé wirangé wong Israèl kabèh.

⁸ Hamor kandha karo Yakub mengkéné, "Anak kula Sikèm kepéncut dhateng kang putra Dina. Keparenga panjenengan ngidini anak kula kawin kaliyan Dina.

⁹ Bangsa kula lan bangsa panjenengan prayogi sami bebésanan.

¹⁰ Mangké panjenengan saged lestantun manggèn wonten ing ngriki, sesarengan kaliyan bangsa kula, merdika badhé milih panggènan pundi kémawon ingkang panjenengan kersakaken.

Panjenengan wenang nggadhahi pasitèn lan menawi ngersakaken dedagangan inggih kénging, sakersa panjenengan."

¹¹ Sikèm kandha karo bapakné Dina lan kakang-kakangné, "Menawi panjenengan

maringaken Dina dados sémah kula, menapa kémawon ingkang panjenengan kersakaken badhé kula saosaken.

¹² Kula aturi ngandika kémawon, rupi menapa, lan pinten kathahipun tumbasan ingkang kedah kula aturaken, badhé kula saosi sakersa panjenengan, uger laré èstri menika angsal kula pendhet dados sémah kula."

¹³ Sarèhné Sikèm wis ngrusuhi Dina, mulané kakang-kakangné banjur padha nggorohi Sikèm lan Hamor, bapakné,

¹⁴ mengkéné clathuné, "Kula mboten sami saged ngidini adhi kula angsal tiyang ingkang mboten tetak.

¹⁵ Kula sami saged ngidini namung mawi sarat setunggal: panjenengan kedah dados kados kula, tegesipun, sedaya tiyang jaler ing tengahing bangsa panjenengan kedah dipun tetaki,

¹⁶ nembé kula saged nyukakaken anak-anak kula èstri dhateng panjenengan lan mendhet putra-putra èstri panjenengan; kula lajeng badhé manggèn sesarengan kaliyan panjenengan, lan kita badhé dados bangsa setunggal.

¹⁷ Menawi panjenengan mboten kersa nampi sarat menika, dados mboten

kersa tetak, kula badhé sami mendhet wangsul laré èstri menika, lajeng késah saking ngriki."

¹⁸Hamor lan Sikèm nganggep sarat sing dikandhakaké déning anak-anaké Yakub mau murwat.

¹⁹Mulané Sikèm banjur nyarujuki tanpa dipikir dawa, merga saka tresnané marang Dina. Mangka ing antarané kulawargané, Sikèm kuwi sing kajèn dhéwé.

²⁰Hamor lan Sikèm banjur padha rembugan karo para kawulané ana ing gapuraning kutha, mengkéné clathuné,

²¹"Wong-wong Israèl kuwi atiné becik; mulané karebèn bébas padha manggon dadi siji karo kita ing kéné. Bumi kita rak jembar. Karebèn jaka-jaka kita padha kawin karo prawan-prawané kana, lan jaka-jakané kana karebèn kawin karo prawan-prawan kéné.

²²Nanging wong-wong Israèl mau enggoné gelem manggon bebarengan karo kita ing kéné dadi sabangsa, ana saraté siji, yakuwi: kabèh wong lanang kita kudu tetak, kaya wong-wong kana.

²³Mbésuk raja-kayané lan barang darbèké rak dadi duwèk kita. Mulané

becik menawa kita padha ngrujuki penjaluké."

²⁴ Para kawula kabèh padha rujuk karo usulé Hamor lan Sikèm, nganti wong lanang kabèh ing kutha kono padha ditetaki.

²⁵ Kocapa bareng telung dinané, nalika wong-wong sing ditetaki mau lagi lara-larané, anaké Yakub loro, Siméon lan Lèwi, kakangné Dina, padha njupuk pedhang, nuli nlusup mlebu ing kutha, matèni kabèh wong lanang sing ana ing kono,

²⁶ uga Hamor lan Sikèm. Banjur njupuk Dina saka omahé Sikèm, digawa mulih.

²⁷ Anak-anaké Yakub liyané padha njarah-rayah kutha mau kanggo males, merga adhiné wis digawé wirang.

²⁸ Wedhus, sapi, kuldi lan kabèh sing ana ing kutha lan ing pangonan dijarah-rayah.

²⁹ Kabèh sing pengaji dijupuk. Wong wadon lan bocah-bocah dicekel, lan isiné omah-omah ing kutha kono dirampas entèk-entèkan.

³⁰ Yakub banjur kandha karo Siméon lan Lèwi, "Kowé padha gawé susahku. Saiki wong Kenaan lan wong Fèris, sarta

kabèh wong ing negara kéné bakal padha sengit karo aku. Kita rak mung wong sethithik. Yèn wong pribumi kéné padha saiyeg nglawan aku lan nempuh aku, apa kita sebrayat ora bakal musna?"

³¹ Nanging padha mangsuli, "Kula mboten trimah adhi kula dipun garap kados sundel."

35 ¹ Ing sawijining dina Gusti Allah ngandikani Yakub, "Aku Allah sing wis ngetingal marang kowé, nalika kowé ngungsi nyingkiri kakangmu Ésau. Lungaa menyang Bètèl. Manggona ana ing kono lan gawéa mesbèh kanggo Aku."

² Yakub banjur ngandhani brayaté lan wong-wong liyané sing padha mèlu dhèwèké, "Ayo padha budhal menyang Bètèl. Ana ing kana aku arep gawé mesbèh kagem Gusti Allah, sing wis nulungi aku nalika uripku ngrekasa, lan wis nganthi aku ing salakuku. Mulané sakèhé brahala sing kokgawa buwangen, padha sesucia lan salina sandhangan sing resik."

³ (35:2)

⁴ Wong-wong mau banjur masrahaké sarupané brahala sing padha disimpen

marang Yakub, semono uga anting-anting sing padha dienggo. Yakub mendhem barang-barang mau ing ngisor wit gedhé sacedhaké kutha Sikèm.

⁵ Nalika Yakub lan anak-anaké padha budhal, atiné wong-wong ing kutha-kutha saubengé kono didadèkaké wedi déning Allah, nganti padha ora wani ngoyak Yakub lan anak-anaké.

⁶ Mengkono Yakub lan brayaté wis kelakon tekan tanah Kenaan, ing kutha Bètèl, sing biyèn jenengé Lus.

⁷ Ing kono Yakub banjur gawé mesbèh. Panggonan mau dijenengaké "Bètèl," merga ing papan kono Gusti Allah wis ngetingal marang Yakub, nalika ngungsi nyingkiri kakangné.

⁸ Iya ing kono uga Déborah, embané Ribkah tilar-donya, banjur dikubur ana ing ngisor wit gedhé ing sakidulé Bètèl. Mulané wit mau dijenengi: "Wit Petangisan."

⁹ Saulihé saka tanah Mésopotamia Yakub diketingali menèh déning Allah sarta diberkahi.

¹⁰ Pangandikané marang Yakub, "Jenengmu aja Yakub menèh, nanging

Israèl." Mengkono Gusti Allah enggoné ngelih jeneng Yakub dadi: Israèl.

¹¹ Pangandikané Allah, "Aku Allah Kang Mahakwasa. Padha bebranahana! Kowé bakal dadi leluhuré bangsa-bangsa lan nurunaké raja-raja.

¹² Tanah sing Dakparingaké marang Abraham lan Iskak bakal Dakparingaké marang kowé lan anak-turunmu."

¹³ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur sumengka nilar Yakub.

¹⁴ Yakub banjur ngedegaké watu pengéling-éling ing papan kono. Watu mau diesoki anggur lan lenga zaitun kanggo saosan konjuk marang Allah.

¹⁵ Panggonan kono dijenengi: "Bètèl".

¹⁶ Sawisé mengkono Yakub lan brayaté budhalan saka Bètèl. Nalika lakuné isih rada adoh karo kutha Éfrata, Rahèl nglarani arep nglairaké, mangka enggoné nglairaké mau ngrekasa.

¹⁷ Nalika lagi tengah-tengahé nglarani mau dhukun-bayiné kandha, "Aja kuwatir Rahèl, anakmu lanang menèh."

¹⁸ Nanging Rahèl wis ora kuwat. Sadurungé tilar-donya Rahèl njenengi

anaké Bènoni,^u nanging bapakné njenengaké bayi mau Bènyamin.^v

¹⁹Rahèl banjur dikubur ing pinggir dalan menyang kutha Éfrata, sing saiki karan Bètléhèm.^w

²⁰Ing papan kono Yakub ngedegaké watu pengéling-éling. Watu tengerané kuburé Rahèl mau isih tekan sepréné.

²¹Yakub banjur nerusaké lakuné. Sawisé ngliwati menara Édèr banjur pasang kémah.

²²Nalika manggon ing kono Rubèn ngumpul Bilha, seliré bapakné. Krungu kedadéan mau Yakub nepsu banget. Yakub duwé anak lanang rolas.

²³Anaké Léa yakuwi: Rubèn (pembarep), Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, lan Zébulon.

²⁴Anaké Rahèl: Yusuf lan Bènyamin.

²⁵Anaké Bilha, baturé Rahèl: Dhan lan Naftali.

²⁶Anaké Zilpa, baturé Léa: Gad lan Asyèr. Kuwi mau kabèh lairé ana ing Mésopotamia.

---

^uBèBènoni: anak ing kasisahan.

^vBènoni: anak ingkang ketengen (kinurmatan).

^wBètléhèm: griya roti.

²⁷ Yakub tilik Iskak, bapakné sing manggon ing Mamré cedhak Hébron. Abraham, embahné swargi, biyèn iya manggon ing kono.

²⁸ Iskak wis tuwa banget, umuré nyandhak satus wolung puluh taun. Iskak tilar-donya, déning anak-anaké, Ésau lan Yakub dikubur ing Guwa Mahpéla.

²⁹ (35:28)

36 ¹ Iki anak-turuné Ésau, sing iya karan Édom.

² Ésau rabi karo wong-wong wadon Kenaan, yakuwi: Ada, anaké Élon, wong Hèt; Oholibama, anaké Ana, putuné Zibéon, wong Hèwi;

³ Basmat, anaké Ismaèl, adhiné Nébayot.

⁴ Ada duwé anak Élifas, Basmat duwé anak Rehuèl,

⁵ lan Oholibama duwé anak Yéus, Yaélam lan Korah. Kuwi mau kabèh anaké Ésau sing lair ing tanah Kenaan.

⁶ Ésau mboyong bojo-bojoné, anak-anaké lanang lan wadon, sarta wong kabèh sing mèlu dhèwèké, raja-kaya lan raja-brana enggoné olèh ana ing Kenaan,

budhal menyang liya panggonan, pisah karo Yakub, adhiné.

⁷ Enggoné misah karo Yakub mau jalaran tanah sing dienggoni mau pangonané ora nyukupi, merga saking akèhé ingon-ingoné Yakub lan Ésau.

⁸ Mulané Ésau banjur milih manggon ing pegunungan Édom.

⁹ Iki anak-turuné Ésau, leluhuré wong Édom.

¹⁰ Ada, bojoné Ésau, duwé anak lanang, jenengé Élifas. Élifas duwé anak lanang lima, yakuwi: Téman, Omar, Zépo, Gaétam lan Kénas. Élifas duwé bojo liyané menèh, jenengé Timna. Timna duwé anak lanang, jenengé Amalèk. Bojoné Ésau sing jeneng Basmat duwé anak lanang, jenengé Rehuèl. Rehuèl duwé anak lanang papat, jenengé: Nahat, Zérah, Syama lan Miza.

¹¹ (36:10)

¹² (36:10)

¹³ (36:10)

¹⁴ Bojoné Ésau sing jeneng Oholibama, anaké Ana lan putuné Zibéon, duwé anak lanang telu, yakuwi: Yéus, Yaélam lan Korah.

¹⁵ Iki bangsa-bangsa anak-turuné Ésau: Élifas, anak pembarepé Ésau, dadi leluhuré bangsa-bangsa: Téman, Omar, Zépo, Kénas,

¹⁶ Korah, Gaétam lan Amalèk. Kuwi kabèh anak-turuné Ada, bojoné Ésau.

¹⁷ Rehuèl, anaké Ésau dadi leluhuré bangsa-bangsa: Nahat, Zérah, Syama lan Miza. Kuwi kabèh anak-turuné Basmat, bojoné Ésau.

¹⁸ Iki bangsa-bangsa anak-turuné Ésau saka bojo liyané, sing jeneng Oholibama, anaké Ana, yakuwi: Yéus, Yaélam lan Korah.

¹⁹ Kuwi kabèh bangsa-bangsa anak-turuné Ésau.

²⁰ Wong pribumi ing tanah Édom dipérang-pérang miturut anak-turuné Séir, wong Hori. Jenengé bangsa-bangsa mau: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Dision, Èzèr lan Disian.

²¹ (36:20)

²² Lotan kuwi leluhuré bangsa Hori lan Héman. (Lotan duwé sedulur wadon sing jeneng Timna.)

²³ Syobal kuwi leluhuré bangsa-bangsa: Alwan, Manahat, Ébal, Séfo lan Onam.

²⁴ Zibéon duwé anak lanang loro, yakuwi Aya lan Ana. (Ana kuwi sing nemu tuk banyu panas ing segara wedhi, nalika lagi angon kuldiné bapakné.)

²⁵ Ana kuwi bapakné Dision, lan Dision dadi leluhuré bangsa-bangsa: Hèmdan, Èsban, Yitran lan Kéran. Ana iya duwé anak wadon, sing jenengé Oholibama.

²⁶ (36:25)

²⁷ Ezèr kuwi leluhuré bangsa-bangsa: Bilhan, Zaawan lan bangsa Akan.

²⁸ Dision kuwi leluhuré bangsa Us lan bangsa Aran.

²⁹ Bangsa-bangsa Hori ing tanah Édom yakuwi: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Dision, Ezèr lan Disian.

³⁰ (36:29)

³¹ Sadurungé ing Israèl ana raja, tanah Édom wis duwé raja.

³² Raja sing kapisan yakuwi: Béla anaké Béor, lan kuthané jenengé Dinhaba.

³³ Béla mati digentèni Yobab, anaké Zérah, saka Bozra.

³⁴ Sapatiné Yobab, sing nggentèni Kusam, saka tanah Téman.

³⁵ Sapatiné Kusam, sing nggentèni Hadad, anaké Bédad, saka kutha Awit;

Hadad kuwi sing ngalahaké wong Midian, nalika perang ana ing daérah Moab.

³⁶ Sapatiné Hadad digentèni Samla, saka Masréka.

³⁷ Sapatiné Samla digentèni Saul, saka Réhobot, sacedhaké kali.

³⁸ Sapatiné Saul digentèni Baalhanan, anaké Akhbor.

³⁹ Sapatiné Baalhanan digentèni Hadar saka Pahu (bojoné jenengé Méhétabéèl, anaké Matrès, lan putuné Mézahab).

⁴⁰ Iki jenengé para penggedhé, bawahané Ésau, miturut bangsa, panggonan lan jenengé dhéwé-dhéwé: Timna, Alwa, Yètèt,

⁴¹ Oholibama, Éla, Pinon,

⁴² Kénas, Téman, Mibzar,

⁴³ Magdhièl, lan Iram. Panggonané bangsa-bangsa mau disebut miturut jenengé bangsa sing manggon ing kono.

37 ¹ Yakub manggon ing tanah Kenaan, tilas panggonané bapakné.

² Riwayaté brayaté Yakub mau mengkéné: Anaké Yakub sing jeneng Yusuf kuwi nonoman, umur pitulas taun. Yusuf mau gawéané angon wedhus, bebarengan karo kakang-kakangné,

yakuwi anaké Bilha lan Zilpa, seliré bapakné. Kenakalané kakang-kakangné mau gawéné diwadulaké karo bapakné.

³Yakub tresna karo Yusuf, ngungkuli katresnané karo anak-anak liyané, merga Yusuf lairé nalika bapakné wis tuwa. Ing sawijining dina Yusuf digawèkaké jubah apik banget.

⁴Bareng kakang-kakangné ngerti yèn Yusuf ditresnani ngungkuli sedulur-seduluré kabèh, banjur padha gething karo Yusuf, temah padha dijothak.

⁵Ing sawijining bengi Yusuf ngimpi. Nalika impèné dicritakaké karo sedulur-seduluré, ndadèkaké saya sengité karo dhèwèké.

⁶Critané Yusuf mau mengkéné, "Aku ngimpi,

⁷kayané aku lan kowé kabèh lagi padha ana ing pategalan mbentèli gandum. Bentèlanku ngadeg mbegegeg. Déné bentèlan-bentèlanmu kabèh padha ngrubung bentèlanku lan sungkem ana ing ngarepané bentèlanku mau."

⁸Banjur diunèni sedulur-seduluré, "Apa kokkira, kowé arep dadi ratu ngerèh aku kabèh?" Merga saka impèn sing

dicritakaké mau kakang-kakangné saya nemen gethingé marang Yusuf.

⁹ Liya dina Yusuf ngimpi menèh, lan iya dicritakaké karo kakang-kakangné, "Aku ngimpi menèh. Nang kanané aku weruh srengéngé, rembulan lan lintang sewelas padha sujud ana ing ngarepku."

¹⁰ Impèn mau uga dicritakaké bapakné. Banjur disendhu bapakné, "Kuwi impèn apa? Apa kokkira aku lan ibumu sarta sedulur-sedulurmu bakal teka lan sumungkem sujud ana ing ngarepmu?"

¹¹ Merga saka kuwi sedulur-seduluré padha serik atiné karo Yusuf, nanging bapakné nyathet prekara kuwi mau ing sajroning ati.

¹² Ing sawijining dina nalika kakang-kakangné Yusuf padha angon wedhusé bapakné ana ing Sikèm,

¹³ Yakub kandha karo Yusuf, "Kowé dakkongkon menyang Sikèm, panggonané kakang-kakangmu padha angon wedhus." Wangsulane Yusuf, "Inggih, pak."

¹⁴ Clathuné bapakné, "Kakang-kakangmu tilikana apa padha slamet, lan wedhus-wedhusé apa kabèh padha becik. Banjur énggal balia, aku

kabarana." Yusuf banjur mangkat saka Lembah Hébron. Ora wetara suwé banjur tekan Sikèm.

¹⁵ Saka kana Yusuf mlaku menyang ara-ara. Ing dalan kepethuk karo wong lanang sing nakoni, "Sampéyan pados menapa?"

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Kula madosi kakang-kakang kula ingkang sami angèn ménda. Menapa sampéyan sumerep sami wonten pundi?"

¹⁷ Wangsulané wong mau, "Sampun sami bidhal saking ngriki. Kula mireng sami badhé dhateng Dotan." Yusuf banjur mangkat nusul kakang-kakangné mrana lan ketemu ana ing Dotan.

¹⁸ Saka kadohan wis padha weruh klédhangé Yusuf. Sadurungé tekan panggonan kono, kakang-kakangné padha rembugan arep matèni Yusuf.

¹⁹ Clathuné, "Lha kaé tukangé ngimpi mréné.

²⁰ Ayo, padha dipatèni, banjur dibuwang ing sumur sing asat. Mengko dikandhakaké yèn bocahé dimangsa kéwan galak. Jajal, impèné kelakon apa ora."

²¹ Krungu gunemé sedulur-seduluré mau Rubèn golèk réka arep nylametaké Yusuf. Clathuné, "Aja dipatèni.

²² Cukup dicemplungaké ing sumur sing ana ing ara-ara samun kéné. Aja pisan-pisan dipilara." Enggoné muni mau merga kepéngin ngentas Yusuf, banjur dikon bali menyang panggonané bapakné.

²³ Kecrita bareng tekan ngarepé kakang-kakangné, Yusuf banjur diblèjèdi, lan sawisé jubahé sing apik banget mau diuculi,

²⁴ banjur dicandhak lan dicemplungaké ing sumur asat.

²⁵ Bareng lagi padha mangan, dumadakan padha weruh ing kadohan ana wong-wong Ismaèl saka Giléad padha liwat arep menyang tanah Mesir. Unta-untané padha dimomoti rempah-rempah lan kismis.

²⁶ Yéhuda kandha karo sedulur-seduluré, "Apa gunané matèni Yusuf lan nyidhem prekarané?

²⁷ Apa ora luwih becik diedol waé marang wong Ismaèl kaé. Dadi ora prelu dipilara. Bocah kuwi rak kulit-daging

kita dhéwé." Sedulur-seduluré padha nyarujuki.

²⁸ Bareng para sudagar Midian padha liwat, Yusuf dientas saka ing sumur, banjur diedol menyang wong-wong Ismaèl, payu rong puluh dhuwit slaka. Sawisé mengkono Yusuf banjur digawa para sudagar mau menyang tanah Mesir.

²⁹ Bareng Rubèn mbalèni ing sumur mau lan ngerti yèn Yusuf wis ora ana ing kono, nuli nyuwèk sandhangané merga saka sedhihé.

³⁰ Banjur marani sedulur-seduluré karo clathu, "Bocahé kokwis ora ana! Gèk njur kepriyé aku iki?"

³¹ Banjur padha nyembelèh wedhus bérok. Jubahé Yusuf nuli dicelupaké ing getih mau,

³² lan dikirimaké marang bapakné, karo kandha, "Kula sami manggih jubah menika. Menapa menika sanès jubahipun Yusuf, putra panjenengan?"

³³ Yakub banjur nitik jubah mau, pangucapé, "Iya, iki jubahé anakku! Anakku mesthi ditubruk kéwan galak lan dipothèng-pothèng."

³⁴ Yakub nyuwèk sandhangané merga saka sedhihé lan nganggo sandhangané

wong kepatèn. Pirang-pirang dina lawasé Yakub nangisi Yusuf.

³⁵Anak-anaké kabèh, lanang lan wadon padha teka arep nglipur, nanging ora kéguh. Pangucapé, "Selawasé urip aku bakal nangisi anakku." Mengkono Yakub enggoné nangisi Yusuf, anaké.

³⁶Déné satekané ing tanah Mesir Yusuf diedol déning wong-wong Midian marang Potifar, komandhan keamanan kraton.

38 ¹Kecrita Yéhuda misah saka sedulur-seduluré lan manggon bebarengan karo wong jenengé Hira, wong saka Adulam.

²Ana ing kono tepungan karo bocah wadon Kenaan, anaké Sua.

³Bocah wadon mau dipèk bojo,

⁴banjur duwé anak lanang dijenengaké Èr. Duwé anak menèh, lanang, dijenengaké Onan.

⁵Sawisé kuwi duwé anak lanang menèh, dijenengaké Séla. Nalika bocah mau lair, Yéhuda lagi lunga menyang Kézib.

⁶Yéhuda ngolèhaké jodho Èr, anaké mbarep, bocah wadon jenengé Tamar.

⁷Èr kuwi klakuané ala, mulané banjur kapundhut déning Gusti Allah.

⁸ Yéhuda banjur kandha karo Onan, adhiné Èr, "Kowé ngumpulana bojoné kakangmu, supaya duwé anak. Kuwi wis dadi kuwajibanmu, supaya kakangmu duwé turun."

⁹ Nanging Onan ngerti, yèn anak mau mengko bakal ora dadi duwèké. Mulané saben kumpul karo randhané kakangné, wijiné diwetokaké ing lemah, supaya kakangné ora duwé turun.

¹⁰ Penggawéné sing mengkono mau ora ndadèkaké keparengé Gusti Allah, mulané Onan banjur kapundhut.

¹¹ Yéhuda banjur kandha karo Tamar, "Kowé muliha waé menyang ing omahé wong tuwamu lan ngentènana nganti anakku Séla wis gedhé." Awit Yéhuda kuwatir mbok menawa Séla uga banjur mati, kaya kakang-kakangné. Tamar banjur mulih menyang omahé wong tuwané.

¹² Ora wetara suwé bojoné Yéhuda mati. Bareng wektuné petangisan wis entèk, Yéhuda ngajak Hira, kancané sing saka Adulam, lunga menyang Timna, nyukur wedhus-wedhusé.

¹³ Ana sing awèh weruh marang Tamar, yèn Yéhuda, maratuwané, arep nyukur wedhus-wedhusé ing Timna.

¹⁴ Tamar nuli salin sandhangan, nganggo krudhung lan lungguh ing gapuraning kutha Énaim, ing pinggir dalan sing ngener ing Timna. Awit Tamar ngerti yèn Séla, anaké ragil Yéhuda, wis gedhé, éwasemono durung dikawinaké karo dhèwèké.

¹⁵ Bareng Yéhuda weruh Tamar, pengirané wong wadon kuwi wanita tuna susila, merga rainé dikrudhungi.

¹⁶ Yéhuda banjur marani, ora ngerti yèn wong wadon mau mantuné dhéwé, tembungé, "Kowé njaluk opah pira?" Tamar gentèn takon, "Sampéyan badhé nyukani menapa?"

¹⁷ Wangsulane Yéhuda, "Kowé mengko dakteri cempéné wedhus-wedhusku." Tamar gentèn mangsuli, "Inggih purun, nanging kula nyuwun tanggelan, ingkang saged kula simpen, ngantos kula nampi ménda kintunan sampéyan."

¹⁸ Pitakoné Yéhuda, "Tanggungan apa?" Wangsulané Tamar, "Sesupé cap^x sampéyan sakalungipun, lan teken ingkang sampéyan cepengi menika." Yéhuda banjur mènèhaké barang-barang mau, nuli ngumpulni Tamar, temah Tamar ngandhut.

¹⁹ Tamar nuli mulih, nyopot krudhungé lan nganggo sandhangan randha menèh.

²⁰ Ora wetara suwé Yéhuda kongkonan Hira, kancané, ngeteraké cempé lan njaluk bali barang-barang sing digawé tanggungan, nanging wong wadon mau digolèki ora ketemu.

²¹ Wong-wong ing Énaim ditakoni, "Wanita tuna susila sing nalika semono ana ing pinggir dalan kéné kaé saiki ana ing ngendi?" Diwangsuli, "Ngriki mboten naté wonten wanita tuna susila."

²² Hira banjur bali lan kandha karo Yéhuda, "Wongé wis dakgolèki nanging ora ketemu. Wong-wong malah muni, yèn ing kono ora tau ana wanita tuna susila."

---

^xcap: sesupéé cap ginanipun kados tandha tangan ingkang mratélakaken bilih prejanjian utawi undhang-undhang wau asli saking ingkang gadhah sesupé.

²³ Clathuné Yéhuda, "Ya wis, karebèn barang-barang mau dipèk, angger kita ora digeguyu wong. Aku rak wis akon ngeteraké cempéné, nanging wongé ora ana."

²⁴ Wetara let telung sasi Yéhuda olèh kabar mengkéné, "Mantumu Tamar laku bédhang, lan saiki ngandhut." Pangucapé Yéhuda, "Wongé gawanen metu saka kutha lan obongen nganti mati!"

²⁵ Nalika lagi digawa, Tamar kongkonan ngabari maratuwané, uniné, "Enggèn kula ngandheg menika saking tiyang ingkang gadhah barang-barang menika. Kula aturi nitik sesupé cap, kalung lan teken menika gadhanipun sinten?"

²⁶ Yéhuda ora pangling karo barang-barang mau, banjur clathu, "Wong kuwi bener, aku sing salah. Mesthiné dhèwèké dakkawinaké karo Séla, anakku." Sawisé kuwi Yéhuda ora tau ngumpuli Tamar menèh.

²⁷ Bareng tekan wektuné babaran, jebul anaké kembar.

²⁸ Nalika babaran mau, ana bayi sing ngetokaké tangané. Tangan mau banjur dicekel déning dhukuné lan ditalèni

nganggo benang abang. Tembungé, "Iki sing lair dhisik."

²⁹Jebul tangan mau ditarik mlebu menèh, lan bayi sijiné sing lair dhisik. Dhukuné banjur clathu, "Kowé kokndresel ngono." Mulané bayi sing lair dhisik mau dijenengaké Pèrès.

³⁰Sawisé kuwi lagi bayi sijiné metu, yaiku sing tangané ana benangé abang. Mulané bayi mau dijenengaké Zérah.

39 ¹Yusuf digawa wong-wong Ismaèl menyang tanah Mesir, lan dituku Potifar, komandhan keamanan kraton.

²Yusuf dikanthi déning Allah, nganti pegawéan apa waé sing dipasrahaké, bèrès. Dhèwèké manggon ing omahé bendarané.

³Bareng weruh yèn Yusuf mau dikanthi déning Allah lan sarupaning pegawéan sing dicekel bèrès,

⁴bendarané tresna karo Yusuf lan dipitaya ngurusi omahé lan bandhané kabèh.

⁵Wiwit wektu kuwi Gusti Allah mberkahi brayaté wong Mesir mau lan barang darbèké kabèh, sing ana ing omah lan iya sing ana ing palemahané, merga saka Yusuf.

⁶ Kabèh barang darbèké dikon ngurusi Yusuf, nganti Potifar wis ora meruhi thek-kliweré ngomah, ngertiné mung mangan. Yusuf kuwi gagah lan rupané bagus.

⁷ Suwé-suwé bojoné Potifar kasmaran karo Yusuf, lan nonoman mau dibujuk diejak turu bebarengan.

⁸ Nanging Yusuf ora gelem, pangucapé, "Nyuwun ngapunten. Bendara kula sampun masrahaken sedaya kagunganipun dhateng kula, ngantos mboten menggalih menapa-menapa.

⁹ Pangwaos kula mboten béda kaliyan panjenenganipun piyambak. Mboten wonten barang setunggal kémawon ingkang mboten kapasrahaken dhateng pangwaos kula, kejawi garwanipun. Menapa kula tegel nglampahi piawon kados mekaten lan damel dosa ing ngarsanipun Allah?"

¹⁰ Senajan saben dina dibujuk, nanging Yusuf tetep ora gelem nanggapi.

¹¹ Ing sawijining dina nalika mlebu ngomah arep nyambut-gawé, ing njero omah kono pinuju ora ana wong.

¹² Bojoné Potifar banjur nggocèki jubahé Yusuf karo clathu, "Ayo turu

karo aku." Nanging Yusuf mberod mlayu; jubahé ditinggal ana ing tangané bendarané.

¹³ Bareng Yusuf mlayu metu, ninggal jubahé,

¹⁴ bojoné Potifar mau nyeluki batur-baturé karo clathu, "Delengen! Wong Ibrani sing digawa mréné bojoku kuwi arep sembrana karo aku. Dhèwèké mlebu ana ing kamarku, arep meksa ngumpuli aku, nanging aku nuli celuk-celuk seru.

¹⁵ Bareng aku celuk-celuk, dhèwèké banjur mlayu metu, jubahé ditinggal ana ing sandhingu."

¹⁶ Jubah mau disèlèhaké ing sandhingé, nganti sing lanang teka.

¹⁷ Wong wadon mau banjur ngothak-athik crita kaya ing ngarep mau, dikandhakaké karo bojoné, tembungé, "Tiyang Ibrani ingkang panjenengan bekta mriki menika sampun mlebet kamar kula, badhé sembrana kaliyan kula.

¹⁸ Nanging kula lajeng bengok-bengok. Piyambakipun lajeng mlajeng lan nilar jubahipun ing sandhing kula."

¹⁹ Potifar muntab.

²⁰ Yusuf dikon nyekel lan dilebokaké ing kunjaran, panggonané para punggawa kraton sing ditahan. Yusuf uga ditahan ana ing kono.

²¹ Nanging Yusuf dikanthi déning Gusti Allah lan diberkahi, mula kepalané kunjaran kono tresna karo dhèwèké.

²² Yusuf didadèkaké lurahé wong-wong tahanan liyané, lan dipasrahi pegawéan kabèh sing ana ing kunjaran kono.

²³ Kepalané kunjaran wis ora prelu ngawat-awati apa sing dipasrahaké marang Yusuf. Merga dikanthi déning Allah, pegawéan apa waé sing dicekel Yusuf, bèrès.

40 ¹ Let sawetara mangsa ana pegawé kraton loro ditahan merga keluputan karo Sang Prabu.^y Sing siji juru-minuman, yakuwi wong sing kapasrahan ngurusi unjukané Sang Prabu, sijiné juru-dhaharan, yakuwi wong sing kapasrahan ngurusi dhaharan.

² Sang Prabu duka banget karo wong loro mau,

---

^ySang Prabu: ing tanah Mesir Sang Prabu ugi dipun juluki Sang Pringon, ingkang tegesipun: Ratu.

³ mula dhawuh supaya padha ditahan ing kunjaran kraton, panggonané Yusuf ditahan.

⁴ Ana ing kunjaran kono rada suwé, lan kepala kunjaran préntah marang Yusuf ngladèni tahanan loro mau.

⁵ Ing sawijining bengi, wong loro mau padha ngimpi. Impèné béda-béda.

⁶ Nalika ésuké Yusuf teka, wong loro mau ulaté katon suntrut.

⁷ Yusuf banjur takon, "Kokketingal sedhik. Manapa ingkang dipun raosaken?"

⁸ Wangsulané, "Dhèk bengi aku padha ngimpi, nanging ing kéné ora ana wong sing bisa nerangaké tegesé." Clathuné Yusuf, "Kula kinten namung Gusti Allah piyambak ingkang maringi kesagedan nerangaken tegesipun impèn. Cobi panjenengan cariyosaken impèn panjenengan."

⁹ Juru-minuman banjur nyritakaké impèné, "Nèng kanané kaya-kaya ing ngarepku ana wit anggur.

¹⁰ Ana pangé telu. Bareng godhongé padha trubus, banjur metu kembangé, sarta metu wohé, mateng-mateng.

¹¹ Kayané aku lagi nyekeli gelas unjukané Sang Prabu. Aku banjur methik woh anggur mau, nuli dakperes ana ing gelas, sarta daksaosaké Sang Prabu."

¹² Yusuf nuli mangsuli, "Menika jarwanipun mekaten: Pang tiga menika tegesipun tigang dinten.

¹³ Salebeting tigang dinten menika Sang Prabu badhé ngluwari panjenengan. Panjenengan badhé kawangsulaken dhateng pedamelan panjenengan malih, ngladosi unjukanipun Sang Prabu kados ingkang sampun-sampun.

¹⁴ Namung menawi sampun wangsul malih dhateng pedamelan panjenengan, sampun kesupèn dhateng kula. Panjenengan ngaturana pirsa dhateng Sang Prabu bab kawontenan kula, sarta kula kasuwuna luwar saking kunjaran menika.

¹⁵ Kula menika leresipun dipun culik saking bangsa kula, inggih menika bangsa Ibrani. Lan ing tanah Mesir ngriki kula mboten naté nglampahi piawon, ingkang pantes kaukum ing kunjaran."

¹⁶ Bareng krungu yèn impèné juru-minuman mau maknané becik, juru-dhaharan banjur nyritakaké impèné

marang Yusuf: "Aku iya ngimpi. Ana ing kanané aku lagi nyunggi ténong telu isi dhaharan.

¹⁷Ténong sing ndhuwur dhéwé isi dhaharan rupa-rupa kagem Sang Prabu, nanging dhaharan mau dithotholi manuk-manuk."

¹⁸Wangsulané Yusuf, "Jarwanipun impèn menika mekaten: Ténong tiga menika tegesipun tigang dinten.

¹⁹Tigang dinten malih Sang Prabu badhé utusan nigas gulu panjenengan. Badan panjenengan badhé dipun gantung lan dados tedhanipun peksi-peksi."

²⁰Let telung dina, yakuwi dina wiyosané Sang Prabu, panjenengané nganakaké kraméan gedhèn kanggo para abdi kabèh. Juru-minuman lan juru-dhaharan didhawuhi metokaké saka ing kunjaran, digawa ana ing ngarepé para abdi kraton kabèh.

²¹Juru-minuman dibalèkaké ing pegawéané menèh,

²²nanging juru-dhaharan diukum pati. Kelakoné mau kabèh cèples karo sing dikandhakaké Yusuf.

²³ Nanging juru-minuman ora kèlingan marang Yusuf, wis lali babar-pisan.

41 ¹ Let rong taun Sang Pringon ngimpi, kaya-kaya lagi jumeneng ing sapinggiring Bengawan Nil.

² Dumadakan ana sapi lemu-lemu, kulité klimis, jumedhul saka kali; banjur nyenggut suket ing sapinggiré kali mau.

³ Ora let suwé ana sapi pitu liyané uga jumedhul, nanging kuru-kuru, presasat mung balung karo kulit. Padha ngadeg ing sandhingé sapi-sapi sing lemu-lemu mau.

⁴ Sapi sing kuru-kuru mau nuli mangan sapi sing lemu-lemu. Sang Prabu banjur nglilir;

⁵ nanging banjur bali saré lan ngimpi menèh. Nèng kanané pirsá ana wulèn gandum pitu, aos-aos, tur tuwa-tuwa, jumedhul saka damèn siji.

⁶ Banjur ana wulèn pitu liyané, sing gabug lan geseng, kayané kebrangas déning angin saka ing segara wedhi.

⁷ Wulèn gandum sing gabug banjur nyaplok wulèn gandum sing mentes (aos). Sang Prabu nuli nglilir lan pirsá yèn mung ngimpi.

⁸Ésuké Sang Prabu ora kepénak penggalihé, mulané banjur dhawuh nimbali sakèhé tukang sihir lan para ulama satanah Mesir. Impèné nuli dicritakaké, nanging ora ana wong siji waé sing bisa nerangaké tegesé.

⁹Juru-minuman matur marang Sang Prabu, "Samangké kula badhé blaka, bilih kula naté nglampahi ingkang mboten leres.

¹⁰Sang Prabu nalika semanten duka dhateng juru-dhaharan lan dhateng kula, lajeng ndhawuhaken supados kula kekalih dipun kunjara ing griyanipun komandhan keamanan kraton.

¹¹Ing setunggaling dalu kula kekalih sami ngimpi, ingkang gadhah teges piyambak-piyambak.

¹²Ing kunjara ngriku wonten nènèman Ibrani, réncangipun komandhan keamanan kraton. Kula kekalih nyriyosaken impèn kula piyambak-piyambak dhateng nènèman wau, piyambakipun lajeng nerangaken maknaipun.

¹³Sedaya kelampahan kados ingkang dipun terangaken, inggih menika, bilih Sang Prabu badhé mangsulaken kula

dhateng pedamelan kula malih, nanging ngukum pejah juru-dhaharan."

¹⁴ Sang Prabu banjur utusan nimbali Yusuf, lan sanalika iku uga diwetokaké saka kunjaran. Sawisé cukur lan salin penganggo, Yusuf nuli sowan ing ngarsané Sang Pringon.

¹⁵ Sang Pringon banjur ngandika marang Yusuf, "Aku ngimpi, nanging ora ana wong sing bisa nerangaké maknané. Aku dikandhani wong, yèn kowé bisa nerangaké impèn."

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Sanès kula gusti, nanging Gusti Allah piyambak ingkang badhé maringi ketrangan."

¹⁷ Sang Prabu banjur ngandika, "Ing sajroning impènku mau kaya-kaya aku lagi ngadeg ing pinggir Bengawan Nil.

¹⁸ Saka kali mau banjur jumedhul sapi pitu sing lemu-lemu lan kulité klimis, nuli padha nyenggut suket ing sapinggiré kali.

¹⁹ Dumadakan ana sapi pitu liyané jumedhul, kuru-kuru presasat mung balung karo kulit. Durung tau aku weruh sapi sing èlèké kaya ngono ing tanah Mesir kabèh.

²⁰ Sapi sing kuru-kuru mau padha mangan sapi sing lemu-lemu nganti entèk kabèh.

²¹ Éwasemono sapi sing kuru-kuru mau isih tetep padha kuruné kaya sadurungé mangan. Aku banjur nglilir.

²² Bareng turu menèh, aku ngimpi menèh, kaya-kaya weruh ana wulèn gandum pitu mentes-mentes tur wis tuwa, metu saka damèn siji.

²³ Dumadakan ana wulèn gandum pitu liyané jumedhul, nanging kuru-kuru lan kebrangas déning angin ing segara wedhi.

²⁴ Wulèn gandum sing kuru-kuru mau nuli nguntal wulèn sing mentes-mentes. Impèn iki wis dakcritakaké marang para tukang sihir, nanging siji waé ora ana sing bisa nerangaké tegesé."

²⁵ Yusuf banjur matur, "Impèn kekalih menika maknanipun sami. Gusti Allah maringi sumerep dhateng panjenengan, menapa ingkang badhé kelampahan.

²⁶ Lembu pitu ingkang lema-lema sarta wulèn pitu ingkang mentes-mentes menika tegesipun sami, inggih menika mangsa mirah tedha pitung taun.

²⁷ Lembu pitu kera-kera ingkang jumedhul sesampunipun menika, sarta wulèn gandum pitu ingkang kera lan kebrangas déning angin ing seganten wedhi, menika ngibarataken mangsa paceklik^z ingkang laminipun pitung taun.

²⁸ Kula wau sampun matur, bilih Gusti Allah paring sumerep dhateng Sang Prabu menapa ingkang badhé kelampahan.

²⁹ Badhénipun wonten mangsa mirah tedha wradin ing sanegari Mesir.

³⁰ Nanging sesampunipun menika badhé wonten pailan ingkang laminipun inggih pitung taun, ngantos tiyang badhé kesupèn dhateng mangsa mirah tedha ingkang sampun dipun alami, awit pailanipun badhé ageng sanget, ngantos damel cengkaring siti.

³¹ (41:30)

³² Déné supenanipun Sang Prabu ngantos rambah kaping kalih, menika tegesipun, bilih prekawis menika sampun dados kekancinganipun Gusti Allah lan mboten kénging kaéwahan, tur badhé énggal kelampahan.

---

^zpaceklik: pailan: awis tedha.

³³ Milanipun prayogi sanget menawi Sang Prabu ngupados tiyang ingkang lantip saha wicaksana, ingkang saged kaangkat dados pengageng ing negari ngriki.

³⁴ Kejawi menika Sang Prabu ugi kula aturi ngangkat pegawé-pegawé sanèsipun, ingkang kaparingan pangwaos narik sapragangsalipun sedaya panènan gandum selaminipun mangsa kalubèran pitung taun wau; dipun tandhoa ing kitha-kitha sarta kajagi.

³⁵ (41:34)

³⁶ Gandum wau dadosa tandhon tedha kanggé mangsa pitung taun samangsa tanah Mesir ngalami pailan. Srana mekaten rakyat mboten badhé ngalami pejah kaliren."

³⁷ Sang Pringon lan para pegawéné nyarujuki panemuné Yusuf.

³⁸ Mula ngandika marang para pegawé mau, "Apa ana wong sing luwih mumpuni ketimbang karo Yusuf, merga dhèwèké kadunungan Rohé Allah?"

³⁹ Banjur ngandika marang Yusuf, "Gusti Allah wis maringi weruh iki kabèh marang kowé, dadi cetha yèn kowé luwih

lantip lan luwih wicaksana ketimbang karo sapa waé.

⁴⁰ Kowé bakal dakangkat dadi gubernur ing negara kéné, lan rakyat kabèh bakal nglakoni apa sing kokpréntahaké. Ora ana wong sing ngungkuli pangwasamu, kejaba aku dhéwé."

⁴¹ Sawisé mengkono Sang Pringon banjur nglolos sesupéné cap krajan saka astané, dienggokaké ing drijiné Yusuf, karo ngandika, "Wiwit saiki kowé dakdadèkaké gubernur ing satanah Mesir kabèh." Yusuf banjur dienggoni jubah léna alus, lan dikalungi kalung emas,

⁴² (41:41)

⁴³ sarta ditumpakaké ing kréta keprabon. Pengawalé Sang Pringon mlaku ing ngarepé karo alok-alok, "Minggir. Minggir." Mengkono Yusuf diangkat dadi gubernur ing tanah Mesir kabèh.

⁴⁴ Sang Pringon ngandika marang Yusuf, "Aku sing dadi raja, nanging tanpa palilahmu wong ing satanah Mesir ora kena nindakaké apa-apa."

⁴⁵ Sang Pringon banjur maringi nama basa Mesir marang Yusuf, yakuwi:

Zafnat-Paanéah.^a Uga diparingi sisihan, jenengé Asnat, anaké Potiféra, imam ing Héliopolis. Nalika diangkat dadi gubernur mau Yusuf umur telung puluh taun. Yusuf nuli mundur saka ing ngarsané Sang Pringon, mider ndlajahi tanah Mesir kabèh.

⁴⁶ (41:45)

⁴⁷ Sajroné pitung taun tanah Mesir ngalami mangsa murah pangan, pametuné bumi nganti turah-turah.

⁴⁸ Yusuf ngumpulaké gandum mau, ditandho ana ing kutha-kutha. Ing saben kutha diedegi lumbung kanggo nandho gandum pametuné palemahan ing sakiwa-tengené.

⁴⁹ Saking akèhé gandum nganti kaya wedhiné segara, mulané banjur wis ora diétung menèh pira sing mlebu lumbung.

⁵⁰ Sadurungé mangsa pailan Yusuf wis duwé anak lanang loro, patutan saka Asnat.

⁵¹ Pangucapé Yusuf, "Allah wis nggawé aku lali karo sakèhé kasusahanku lan

---

^aZafnat-Paanéah: tiyang ingkang njarwakaken prekawis-prekawis ingkang gaib.

karo brayaté bapakku." Mulané anaké dijenengaké: Manasyè.^b

⁵²Déné anaké sing kapindho dijenengaké: Éfraim,^c pangucapé, "Allah maringi anak ana ing tanah panggonanku nandhang kesrakat."

⁵³Bareng mangsa pitung taun murah pangan wis rampung,

⁵⁴tanah Mesir banjur katerjang pailan nganti pitung taun lawasé, kaya sing dikandhakaké déning Yusuf. Malah sajadad kabèh katerjang pailan, mung ing tanah Mesir dhéwé sing ana pangan.

⁵⁵Bareng padha kekurangan pangan, rakyat Mesir banjur padha nyuwun pangan marang Sang Pringon. Sang Pringon banjur dhawuh karo wong-wong mau supaya padha sowan Yusuf lan nuruta ing sapréntahé.

⁵⁶Bareng pailané saya nemen lan wrata satanah Mesir kabèh, Yusuf banjur mbukak lumbung-lumbung gandumé kabèh sarta diedol karo wong Mesir.

⁵⁷Wong saka manca negara iya padha mrono suku gandum karo Yusuf, merga

---

^bManasyètegesipun: "marakaké lali".

^cÉfraimtegesipun: "maringi anak".

negara sajadad padha katerjang pailan gedhé.

42¹ Bareng Yakub krungu yèn ing Mesir ana gandum, banjur kandha karo anak-anaké, "Yagéné kowé kok ora cékat-cèket?"

² Aku krungu yèn ing tanah Mesir ana gandum. Mbok padha mranaa, tuku gandum, supaya kita padha ora mati kaliren."

³ Kakang-kakangné Yusuf wong sepuluh banjur padha mangkat tuku gandum.

⁴ Mung Bènyamin, adhiné Yusuf, ora dililani mèlu, merga Yakub kuwatir yèn anaké ragil mau kena alangan.

⁵ Merga anané pailan ing tanah Kenaan, anak-anaké Yakub bebarengan karo wong liya-liyané padha tuku gandum menyang tanah Mesir.

⁶ Yusuf, sing dadi gubernur ing tanah Mesir, nedhengé ngedoli gandum marang wong saka ngendi-endi. Mulané kakang-kakangné Yusuf iya padha teka lan sungkem ing ngarepé.

⁷ Yusuf ora pangling karo kakang-kakangné, nanging éthok-éthok ora kenal, malah takon karo sereng, "Kowé wong ngendi?" Wangsulané

kakang-kakangné, "Kula sami saking negari Kenaan, sowan kula badhé tumut tumbas tedha."

⁸ Senajan Yusuf dhéwé ora pangling, nanging kakang-kakangné padha pangling karo Yusuf.

⁹ Yusuf kèlingan marang impèné dhèk biyèn bab kakang-kakangné. Banjur clathu, "Kowé kuwi telik; tekamu arep nitik tanah kéné endi sing ora dijaga kuwat."

¹⁰ Wangsulané kakang-kakangné, "Èstu sanès, gusti! Enggèn kula sami mriki menika saprelu tumbas tedha.

¹¹ Kula sami sasedhèrèk, tunggil bapak. Kula sami tiyang saé-saé, sanès telik."

¹² Wangsulané Yusuf, "Ora! Kowé kabèh kuwi telik. Tekamu arep nitik tanah kéné endi sing ora kuwat penjagané."

¹³ Gentèn diwangsuli karo sedulur-seduluré, "Kula menika asal Kenaan, sami sasedhèrèk, waunipun kalihwelas, tunggil bapak. Setunggal sampun pejah lan ingkang ragil wonten griya kaliyan bapak."

¹⁴ Clathuné Yusuf, "Rak bener ta kandhaku, yèn kowé kuwi telik kabèh.

¹⁵ Saiki aku arep weruh sepira katemenanmu. Aku sumpah demi asmané Sang Pringon. Kowé ora bakal lunga saka kéné, yèn adhimu sing ragil ora koksusulaké mréné.

¹⁶ Kowé salah siji kudu bali njupuk adhimu ragil. Liyané daktahan ana ing kéné, nganti ketitik yèn kowé padha ora goroh. Demi asmané Sang Pringon, yèn adhimu nganti ora teka, tandha yèn kowé kabèh kuwi telik!"

¹⁷ Wong sepuluh mau banjur dilebokaké ing pakunjaran nganti telung dina.

¹⁸ Let telung dina Yusuf kandha karo sedulur-seduluré mau, "Aku iki wong sing ngabekti karo Gusti Allah. Yèn kena, kowé dakéman uripmu.

¹⁹ Yèn kowé pancèn padha wong temen, salah siji kèri kéné, liyané kena mulih nggawa gandum sing wis koktuku kanggo brayat-brayatmu sing padha kekurangan pangan.

²⁰ Nuli padha balia mréné ngajak adhimu sing cilik dhéwé, minangka bukti yèn kandhamu mau nyata, lan kowé ora dakukum pati." Kakang-kakangné mau padha ngrujuki usul mau,

²¹ banjur padha rasanan, "Saiki kita padha ngrasakaké piwalesé penggawé kita marang Yusuf dhèk biyèn. Kaya apa biyèn enggoné ngrerepa njaluk diwelasi, nanging kita ora padha ngrèwès karo pesambaté. Mulané saiki kita padha nandhang sengsara."

²² Rubèn clathu, "Aku biyèn rak wis kandha. Bocahé aja kokkapak-kapakaké! Nanging kowé padha ora nggugu. Saiki kita diwales."

²³ Rèhné enggoné padha guneman karo Yusuf mau nganggo juru-basa, mulané para seduluré ora ngira yèn Yusuf ngerti kabèh apa sing padha dirembug.

²⁴ Yusuf metu saka kono, nangis. Bareng wis lilih banjur bali mrono menèh lan akon mbanda Siméon ing ngarepé para seduluré.

²⁵ Yusuf akon supaya karung-karungé kakang-kakangné padha diisèni gandum nganti kebak, lan dhuwité dibalèkaké ing karungé dhéwé-dhéwé. Uga akon supaya wong-wong mau padha digawani panganan kanggo sangu ana ing dalan. Dhawuh mau iya banjur ditindakaké.

²⁶ Sawisé karung-karungé dimomotaké ing kuldi, wong-wong mau banjur padha mangkat.

²⁷ Bareng tekan papan panginepan ana sing mbukak karungé arep njupuk gandum kanggo makani kuldiné, weruh dhuwité temumpang ing sandhuwuré gandum.

²⁸ Banjur padha alok, "Lho, dhuwité kokdibalèkaké, disèlèhaké ana ing ndhuwur gandum." Kabèh padha entèk atiné, lan saka wediné siji-sijiné padha clathu, "Apa kersané Allah karo kita iki?"

²⁹ Satekané ing tanah Kanaan, banjur padha crita karo Yakub bab lelakon-lelakon sing padha dialami. Tembungé,

³⁰ "Gubernur Mesir menika priyantunipun kasar. Kula sami dipun westani telik, ingkang kadakwa nitik panggènan ingkang mboten dipun jagi kiyat.

³¹ Kula ugi matur, bilih kula menika tiyang saé-saé,

³² sasedhèrèk, tiyang kalihwelas, tunggil bapak. Setunggal sampun pejah, lan ingkang ragil kantun wonten Kanaan kaliyan bapak."

³³ Nanging gubernur wau ngandika, "Aku kepéngin weruh apa kandhamu kuwi nyata. Kowé salah siji kudu kèri ana ing kéné. Liyané kena mulih ngeteraké gandumé kanggo brayatmu sing padha kurang pangan.

³⁴ Adhimu sing ragil jaken mréné. Yèn ngono aku precaya kowé dudu telik, nanging wong sing temen. Adhimu bakal dakbalèkaké, lan kowé kabèh kena dedagangan ana ing tanah kéné."

³⁵ Nalika padha nyuntaki karungé jebul nemu kanthongé dhuwit dhéwé-dhéwé. Bareng weruh dhuwité isih ana ing kono padha wedi banget, semono uga Yakub.

³⁶ Yakub kandha, "Apa aku kon kélangan anakku kabèh? Yusuf wis ora ana. Siméon ya wis ora ana. Saiki kowé arep ngajak Bènyamin mèlu mrana. Apa aku kon ora ngenes!"

³⁷ Rubèn banjur kandha karo bapakné, "Menawi Bènyamin mboten wangsul, anak kula jaler kekalih menika panjenengan pejahi kémawon. Bènyamin kula aturi masrahaken dhateng kula, mboten-mbotenipun menawi ical."

³⁸ Nanging Yakub kandha, "Ora! Bènyamin ora kena mèlu. Kakangné wis

mati. Saiki mung kari ijèn. Yèn mengko ana ing dalan ana apa-apa, apa ora marakaké aku, sing wis tuwa iki, mati ngenes?"

43 ¹Pailan sing nrejang tanah Kenaan saya banget,
²mulané bareng tandhoné gandum olèhé tuku saka Mesir wis entèk, Yakub banjur kandha karo anak-anaké, "Padha lungaa menèh menyang Mesir tuku gandum."

³Yéhuda mangsuli, "Gubernur ing ngrika sampun mantos-mantos, bilih kula mboten badhé dipun lilani sowan malih, menawi mboten ngajak adhi kula ingkang alit piyambak.

⁴Menawi bapak marengaken Bènyamin tumut, kula sami badhé bidhal.

⁵Menawi mboten, kula inggih mboten badhé bidhal, mergi gubernuripun sampun mantos-mantos kados mekaten."

⁶Clathuné Yakub, "Kowé saben-saben mung gawé susahku waé. Yagéné kowé kokkandha yèn duwé adhi barang?"

⁷Wangsulané anak-anaké,
"Priyantunipun tlesih sanget enggènipun takèn bab brayat. Nakèkaken, 'Apa

bapakmu isih urip? Apa kowé isih duwé adhi lanang liyané?' Kula sami kepeksa mangsuli sedaya ingkang dipun takèkaken. Kula rak mboten sami nginten, bilih piyambakipun badhé akèn kita ngejak adhi kula sowan mrika?"

⁸Yéhuda banjur matur, "Larénipun kajengipun tumut, supados kula sami saged bidhal tumunten, lan brayat kita mboten pejah kaliren.

⁹Tanggelanipun gesang kula piyambak. Menawi wonten menapa-menapa, kula ingkang tanggel jawab dhateng bapak selami kula gesang.

¹⁰Menawi mboten ndadak ngentos-entosi mekaten, temtu kula sami sampun kaping kalih késah-wangsul dhateng Mesir."

¹¹Yakub banjur kandha, "Yèn pancèn kudu mengkono, nggawaa pisungsung katur marang gubernur kana, rupa wulu-wetuné bumi ing kéné sing becik dhéwé: kismis, madu, bumbu, kemiri, badam.

¹²Nggawaa dhuwit tikel loro, merga dhuwit sing dibalèkaké lan dilebokaké ing karungmu kaé, kudu diaturaké menèh. Mbok menawa biyèn kaé kliru.

¹³ Adhimu Bènyamin jaken, lan énggal balia.

¹⁴ Muga-muga Gusti Allah Kang Mahakwasa rentah welasé marang kowé, temahan gubernuré marengaké Siméon lan Bènyamin bali bareng kowé. Déné yèn pancèn wis kuduné aku kélangan anak-anaku, ya wis kepriyé menèh."

¹⁵ Sedulur-seduluré Yusuf nggawa pisungsung kanggo gubernur, lan dhuwit tikel loro, banjur budhal menyang Mesir, karo ngajak Bènyamin. Satekané ing kana nuli ngadhep Gubernur Yusuf.

¹⁶ Nalika Yusuf weruh Bènyamin teka bebarengan karo kakang-kakangné, banjur dhawuh marang kepalané rumah-tangga gubernuran, "Wong-wong kaé jaken menyang omahku. Belèhna apa-apa lan masaken, merga awan iki arep dakjak mangan bebarengan."

¹⁷ Abdi mau nindakaké apa sing didhawuhaké, nuli ngajak wong-wong mau menyang omahé Yusuf.

¹⁸ Nalika arep diajak mrana, wong-wong mau padha wedi banget, rasanané, "Awaké dhéwé padha digawa mréné iki rak merga dhuwit sing dibalèkaké lan dilebokaké ana ing karung-karungé

dhéwé kaé. Iki mesthi arep digropyok, kuldi-kuldi dijupuk, awaké dhéwé arep didadèkaké batur-tukon."

¹⁹ Mulané bareng wis cedhak karo omahé banjur padha kandha karo abdi sing ngeteraké mau,

²⁰ "Nyuwun ngapunten, pak. Kula menika sampun naté sami mriki tumbas gandum.

²¹ Nalika wangsul saking ngriki, wonten ing pesipengan kula sami mbikak karung-karung, lan manggih arta kula piyambak-piyambak taksih wetah, temumpang ing nginggil gandum. Kula sami mboten ngertos sinten ingkang nglebetaken arta wau ing karung-karung menika. Samenika arta menika badhé kula aturaken wangsul. Kejawi menika kula inggih mbekta arta kanggé tumbas gandum malih."

²² (43:21)

²³ Wangsulané abdi mau, "Aja kuwatir. Mesthiné Allah sing dibektèni bapakmu kuwi sing nglebokaké dhuwit mau ana ing karung-karungmu. Merga dhuwitmu tukon gandum biyèn wis daktampa."

²⁴ Siméon wis diteraké awor sedulur-seduluré, banjur padha bebarengan

mlebu ing omahé Yusuf. Ana ing kono dicepaki banyu kanggo wisuh sikil, lan pangan kanggo kuldi-kuldiné.

²⁵ Sawisé kuwi wong-wong mau banjur nyawisaké barang-barang sing arep disaosaké marang gubernur, sing arep rawuh wektu kuwi. Sadurungé wis padha diwènèhi weruh, yèn arep diajak mangan bebarengan karo gubernur.

²⁶ Bareng Yusuf teka, pisungsung mau padha digawa mlebu lan disaosaké Yusuf karo sujud lan nyembah.

²⁷ Yusuf pitakon bab keslametané wong-wong mau, banjur kandha, "Kowé tau padha crita bab bapakmu sing wis tuwa kaé. Priyé kabaré? Apa isih sugeng?"

²⁸ Wangsulané, "Inggih, kang abdi bapak kula taksih gesang, inggih bagas kesarasan, mboten kekirangan setunggal menapa." Banjur padha nyembah.

²⁹ Karo nyawang Bènyamin, Yusuf takon, "Apa iki adhimu ragil, sing biyèn kokkandhakaké kaé? Muga-muga Gusti Allah mberkahi kowé, enggèr!"

³⁰ Karo ndelengaké adhiné, atiné Yusuf trenyuh banget. Mèh ora kuwat ngampet, mulané banjur énggal metu

saka kono, mlebu ing kamaré dhéwé, nangis.

³¹ Bareng wis raup banjur metu menèh saka kamaré, atiné dikuwat-kuwataké. Banjur dhawuh tata-dhahar.

³² Yusuf méjané dhéwé, sedulur-seduluré iya ana ing méja dhéwé, lan wong-wong Mesir sing padha mèlu mangan iya lungguh ing méja dhéwé; kuwi merga wong Mesir nganggep yèn wong Ibrani mono luwih asor ketimbang karo wong Mesir.

³³ Méjané sedulur-seduluré adhep-adhepan karo méjané Yusuf. Lungguhé wong-wong mau ditata urut wiwit saka sing mbarep tekan sing ragil. Nalika weruh prenahé enggoné dilungguhaké, wong-wong mau padha gumun.

³⁴ Kabèh padha diladèni olah-olahan saka méjané Yusuf, lan bagéané Bènyamin tikel limané liya-liyané. Kabèh padha mangan lan ngombé bebarengan karo Yusuf nganti sawaréagé.

44 ¹ Yusuf ndhawuhi marang kepala rumah-tangané mengkéné, "Karungé wong-wong kuwi kebakana gandum sakuwaté nggawa, lan dhuwité

tukon gandum sèlèhna ing ndhuwur gandum ing karungé dhéwé-dhéwé.

²Tuwungku slaka lebokna ing karungé sing ragil, dadèkna siji karo dhuwité tukon gandum." Abdi mau nindakaké apa sing didhawuhaké déning Yusuf.

³Ésuké isih umun-umun wong-wong mau dikon budhal karo kuldi-kuldiné.

⁴Lagi waé metu saka kutha, Yusuf dhawuh marang abdiné kepala rumah-tangga, "Gelis, wong-wong mau tututana. Yèn wis kecandhak munia, 'Yagéné kabecikan kokkokwales nganggo piala.

⁵Yagéné tuwungé slaka bendaraku kokcolong? Tuwung kuwi rak diagem ngunjuk lan diagem lantaran ngramal? Kowé kuwi pancèn trah wong ala!"

⁶Bareng sedulur-seduluré Yusuf wis ketutupan, abdi mau clathu kaya welingé Yusuf mau.

⁷Wong-wong mau nuli padha mangsuli, "Sampéyan sampun ndakwa sing mboten-mboten. Kula wantun sumpah, yèn mboten nglampahi piala kados ngoten!

⁸Sampéyan sumerep dhéwé, arta tumbasan gandum sing kepanggih

onten karung-karung kula rak empun kula bekta teng tanah Kenaan, kula wangsulaké. Kanggé napa kula sami nyolong tuwung emas napa slaka kagungané bendara sampéyan!

⁹ Cekaké ngèten mawon: Tiyangé sing mendhet barang wau, kénging dipejahi, lan kula sedaya gelem dadi réncang tumbasan sampéyan."

¹⁰ Wangsulané abdiné Yusuf, "Iya! Mung wong sing nyolong tuwung kuwi waé sing dadi batur-tukonku. Liyané bébas, kena nerusaké laku."

¹¹ Wong-wong banjur énggal-énggal padha ngedhunaké karungé dhéwé-dhéwé lan dibukaki.

¹² Abdiné Yusuf banjur mriksa karungé siji-siji, wiwit saka karungé sing tuwa nganti sing enom dhéwé. Tuwungé ketemu ana ing karungé Bènyamin!

¹³ Kabèh nuli padha nyuwèk penganggoné merga saka sedhihé. Karung-karungé banjur diunggahaké ing kuldi menèh lan kabèh nuli bali menyang kutha.

¹⁴ Nalika Yéhuda saseduluré tekan ing omahé Yusuf, priyayiné isih ana ing kono, nuli padha sujud ing ngarepé.

¹⁵ Yusuf nuli clathu, "Kowé kuwi wong apa? Apa kowé ora ngerti yèn aku iki wong sing weruh sadurungé winarah?"

¹⁶ Yéhuda mangsuli, "Kula mboten saged matur menapa-menapa, gusti. Kula mboten saged mabeni utawi ngleresaken badan kula piyambak. Gusti Allah piyambak ingkang sampun melèhaken dhateng klepatan kula. Kula sedaya trimah dados réncang-tumbasan panjenengan, mboten namung adhi kula ragil, ingkang kanggénan tuwung panjenengan menika."

¹⁷ Clathuné Yusuf, "Ora, wong sing njupuk tuwungé waé sing bakal dadi batur-tukonku. Liyané kena mulih menyang panggonané wong tuwamu."

¹⁸ Yéhuda banjur maju nyedhaki Yusuf karo matur, "Nyuwun pangapunten, gusti. Keparenga kula matur sawontenipun. Sampun kesesa duka, mergi panjenengan menika presasat Sang Pringon piyambak.

¹⁹ Panjenengan sampun ndangu dhateng kula sedaya, menapa bapak kula taksih gesang lan menapa kula taksih gadhah sedhèrèk sanèsipun.

²⁰ Kula sampun matur, bilih bapak kula sampun sepuh, lan nalika adhi ingkang ragil menika lair, bapak sampun sepuh sanget.

²¹ Panjenengan dhawuh supados kula sami ngajak adhi ingkang alit piyambak menika sowan mriki, supados panjenengan saged mirsani.

²² Kula inggih sami matur, bilih laré menika mboten saged pisah kaliyan bapakipun, mergi menawi katilar déning adhi menika, bapak kula temtu badhé pejah.

²³ Mangka panjenengan dhawuh, bilih kula mboten klilan sowan mriki, menawi mboten ngajak adhi kula ingkang alit piyambak wau.

²⁴ Pramila nalika wangsul saking ngriki, kula inggih sami nyariyosaken pangandika panjenengan wau dhateng bapak.

²⁵ Bapak ndhawuhi kula sami késah malih mriki tumbas gandum.

²⁶ Kula matur, bilih mboten badhé késah dhateng Mesir lan sowan gubernur menawi adhi ingkang ragil menika mboten tumut.

²⁷ Bapak lajeng ngandika, bilih putranipun ingkang patutan saking Rahèl menika namung kalih.

²⁸ Ingkang setunggal sampun pejah, saged ugi dipun mangsa kéwan galak, awit bapak mboten naté sumerep laré menika malih wiwit késah saking griya.

²⁹ Menawi kula sami ngajak késah anak setunggalipun wau, mangka kénging alangan wonten ing margi, temtu sisahipun menika badhé nyengkakaken pejahipun bapak, awit bapak sampun sepuh.

³⁰ Pramila saupami kula wangsul kepanggih bapak tanpa mbekta laré menika, temtu bapak badhé tumunten pejah. Semanten tresnanipun bapak dhateng laré menika. Lan gandhèng kaliyan umuripun ingkang sampun kathah menika, temtu badhé njalari pejahipun.

³¹ (44:30)

³² Kejawi saking menika, kula sampun sumpah nanggal kawilujenganipun laré menika; yèn ngantos mboten wangsul, kula ingkang badhé nyanggi paukumanipun salaming gesang kula.

³³ Mila panyuwun kula, gusti, keparenga kula kémawon ingkang panjenengan dadosaken réncang-tumbasan gentosipun adhi kula. Laré menika kajengipun wangsul kaliyan kakang-kakangipun.

³⁴ Kula mboten saged wangsul menawi mboten kaliyan laré menika. Kula mboten badhé tegel ningali kasisahanipun bapak kula."

45 ¹ Yusuf wis ora kuwat ngampet rasaning atiné ana ing ngarepé para seduluré. Mulané wong-wong padha didhawuhi metu saka kamar kono supaya bisa kandha blak-blakan karo sedulur-seduluré mau.

² Bareng para abdi wis padha metu Yusuf banjur nangis seru banget, nganti wong Mesir padha krungu, lan ngaturaké marang Sang Pringon.

³ Yusuf clathu marang sedulur-seduluré, "Aku iki Yusuf! Bapak apa isih sugeng?" Krungu tembungé Yusuf sing mengkono mau, para sedulur-seduluré wedi banget nganti ora bisa kumecap.

⁴ Yusuf clathu menèh, "Majua mréné." Banjur padha nyedhak. Yusuf clathu

menèh, "Aku iki Yusuf, sing biyèn kokedol menyang Mesir.

⁵Aja kuwatir lan aja nutuh awakmu dhéwé, awit wis dadi kersané Allah piyambak ngutus aku mréné, ndhisiki tekamu, supaya aku nylametaké wong akèh.

⁶Mangsané pailan lagi kelakon rong taun, isih limang taun lawasé ora bakal ana wong mluku utawa panèn.

⁷Allah wis ngutus aku ndhisiki lakumu mréné supaya nylametaké kowé, mengkono uga anak-turunmu kabèh, srana patrap sing élok iki.

⁸Dadi dudu kowé sing nggawa aku mréné, nanging Allah piyambak. Panjenengané sing ngangkat aku dadi pegawéné Sang Pringon sing dhuwur dhéwé. Aku dipitaya mrenata sanegara kabèh. Sakèhé pangwasa ing Mesir ana ing tanganku.

⁹Saiki kowé padha énggal muliha, matura marang bapak mengkéné, 'Keng putra Yusuf meling kula matur dhateng bapak: Gusti Allah sampun ngangkat kula dados pangwaos ing satanah Mesir sedaya. Bapak kula aturi tumunten rawuh mrika.

¹⁰ Saged manggèn ing tanah Gosèn, supados celak kaliyan kula, semanten ugi putra-putra lan para wayah, ménda-ménda lan lembu tuwin sedaya kagunganipun.

¹¹ Menawi manggèn ing Gosèn kula saged nyekapi sedaya kabetahanipun bapak. Mangsanipun pailan taksih gangsal taun malih. Lan kula badhé ikhtiyar, supados bapak, brayat-brayat lan kéwan ingah-ingahan mboten kekirangan tedha."

¹² Yusuf nerusaké clathuné, "Tamatna aku. Kowé Bènyamin, delengen aku, aku rak Yusuf temenan.

¹³ Aturna marang bapak, sepira gedhéné pangwasaku ing Mesir kéné, lan critakna kabèh apa sing padha kokdeleng. Banjur énggal-énggal bapak boyongen mréné."

¹⁴ Bènyamin, adhiné, nuli dirangkul karo nangis. Bènyamin mèlu nangis lan ngrangkul kakangné.

¹⁵ Isih karo nangis Yusuf ngrangkuli kakangné siji-siji lan diambungi. Sawisé kuwi banjur padha jagongan.

¹⁶ Bareng mireng yèn Yusuf ketamon sedulur-seduluré, Sang Pringon lan para pegawéné padha mèlu bungah.

¹⁷ Pangandikané Sang Pringon marang Yusuf, "Sedulur-sedulurmu kandhanana supaya padha nggawaa pangan sakuwaté, digawa mulih menyang Kenaan.

¹⁸ Konen mboyong bapakné lan brayat-brayaté mréné. Bakal dakwènèhi palemahan sing apik dhéwé satanah Mesir, supaya padha bisa urip sarwa kecukupan saka pametuné lemah mau.

¹⁹ Sedulur-sedulurmu kandhanana: Yèn methuk bapakné lan brayaté supaya saka kéné nggawa kréta, karebèn ditumpaki wong-wong wadon lan anak-anaké sing isih cilik.

²⁰ Ora susah padha owel ninggal barang-barangé sing ora kegawa, merga ana ing kéné bakal padha dicepaki barang sing apik dhéwé ing satanah Mesir."

²¹ Anak-anaké Yakub nglakoni apa sing didhawuhaké mau. Yusuf awèh kréta, kaya sing didhawuhaké Sang Pringon, karo pangan kanggo sangu ana ing dalan.

²² Para seduluré diwènèhi penganggo anyar sasetèl-sasetèl, nanging Bènyamin diwènèhi telung setèl lan dhuwit slaka telung atus.

²³ Bapakné dikirimi barang-barang sing apik dhéwé satanah Mesir, dimomotaké kuldi sepuluh iji. Kuldi sepuluh liyané dimomoti gandum, roti lan panganan liya-liyané kanggo sangu ana ing dalan yèn mbésuk lunga menyang Mesir.

²⁴ Yusuf banjur nguntapaké sedulur-seduluré budhal, lan nalika mangkat padha diweling, supaya ana ing dalan aja padha tutuh-tinutuh.

²⁵ Mengkono enggoné padha mlaku saka tanah Mesir mulih menyang Kanaan, ketemu karo Yakub, bapakné.

²⁶ Yakub dicritani, "Pak, Yusuf jebul taksih gesang. Samenika nyepeng pangwaos sanegari Mesir!" Krungu sing mengkono mau Yakub rasané kaya disamber bledhèg, lan ora ngandel babar-pisan.

²⁷ Yakub lagi ngandel temenan bareng padha nyritakaké kabèh sing diwelingaké Yusuf lan weruh kréta sing kanggo methuk bapakné samangsa menyang Mesir.

²⁸ Clathuné Yakub, "Dadi, anakku Yusuf isih urip! Yèn mengkono wis lega atiku. Aku kepéngin weruh mumpung aku isih urip!"

46 ¹ Yakub ngringkesi barang-darbèké, banjur lunga menyang Bèrsyéba, saos kurban marang Allah, sesembahané Iskak, bapakné.

² Nalika wayah bengi Gusti Allah ngandika marang Yakub sajroné impèn, "Yakub, Yakub." Wangsulane Yakub, "Kula, Gusti!"

³ Pangandikané Allah, "Aku iki Allah, sesembahané bapakmu. Aja kuwatir bab enggonmu arep lunga menyang Mesir. Ana ing kana anak-turunmu bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé.

⁴ Aku bakal ngirid lakumu menyang Mesir, lan lakuné anak-turunmu bali mréné. Yusuf bakal nunggoni kowé nganti sangajalmu!"

⁵ Yakub banjur budhal saka Bèrsyéba, nunggang kréta kiriman saka ing Mesir, semono uga para mantuné wadon lan putu-putuné sing isih cilik-cilik.

⁶ Ingon-ingoné lan kabèh barang darbèké enggoné olèh ana ing tanah Kanaan digawa menyang Mesir.

⁷ Semono uga anak-putuné kabèh lanang lan wadon.

⁸ Wargané brayaté Yakub sing mèlu menyang Mesir yakuwi:

⁹ Rubèn, anaké mbarep, karo anak-anaké: Hénokh, Palu, Hézron lan Karmi.

¹⁰ Siméon, karo anak-anaké: Yemuèl, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar lan Saul, anak patutan saka bojoné asal Kenaan.

¹¹ Lèwi karo anak-anaké: Gèrson, Kéhat lan Mérari.

¹² Yéhuda karo anak-anaké: Séla, Pèrès lan Zérah. (Anaké Yéhuda liyané: Èr lan Onan mati ana ing Kenaan.) Anak-anaké Pèrès, yakuwi Hézron lan Hamul.

¹³ Isakar karo anak-anaké: Tola, Puah, Ayub lan Simron.

¹⁴ Zébulon, karo anak-anaké: Sérèd, Élon lan Yahléèl.

¹⁵ Kabèh kuwi anak-anaké Yakub sing patutan saka Léa, lan kalairaké ana ing Mésopotamia. Kejaba kuwi isih duwé anak wadon jenengé Dina. Dadi turuné Yakub patutan saka Léa mau kabèh cacahé telung puluh telu.

¹⁶ Gad karo anak-anaké: Ziflon, Hagi, Syuni, Èzbon, Éri, Arodi lan Arèli.

¹⁷ Asyèr karo anak-anaké: Yimna, Yiswa, Yiswi, lan Béria, sarta anaké wadon sing jeneng Sérah. Anak-anaké Béria yakuwi: Hèbèr lan Malkièl.

¹⁸ Kabèh kuwi anaké Yakub patutan saka Zilpa, baturé wadon olèhé mènèhi Laban marang Léa, anaké wadon.

¹⁹ Rahèl, bojoné Yakub liyané duwé anak lanang loro, yaiku: Yusuf lan Bènyamin.

²⁰ Ana ing Mesir Yusuf duwé anak loro, yaiku Manasyè lan Éfraim, patutan saka Asnat, anaké wadon Potiféra, imam ing Héliopolis.

²¹ Anak-anaké Bènyamin yakuwi: Béla, Bèkèr, Asibèl, Naaman, Éhi, Ros, Mupim, Hupim lan Atèd.

²² Wong patbelas mau anak putuné Yakub patutan saka Rahèl.

²³ Dhan karo Husim, anaké.

²⁴ Naftali karo anak-anaké: Yahzéèl, Guni, Yézèr lan Silèm.

²⁵ Wong pitu kuwi anak-turuné Yakub patutan saka Bilha, batur wadon olèhé mènèhi Laban marang Rahèl, anaké wadon.

²⁶ Anak lan putu-putuné Yakub — ora kepétung mantu-mantuné — kabèh cacahé sewidak enem.

²⁷ Anak-anaké Yusuf sing lair ing tanah Mesir ana loro, dadi brayaté Yakub sing ana ing Mesir cacahé kabèh pitung puluh wong.

²⁸ Yakub kongkonan Yéhuda mangkat ndhisiki nemoni Yusuf supaya methuk ana ing Gosèn.

²⁹ Yusuf banjur numpak kréta menyang Gosèn methuk bapakné. Bareng ketemu Yusuf ngrangkul bapakné, diambungi karo nangis nganti suwé.

³⁰ Clathuné Yakub marang Yusuf, "Saiki aku lila mati, merga wis weruh kowé isih urip."

³¹ Yusuf banjur kandha karo kakang-kakangné lan sanak-seduluré liyané, "Aku daksowan Sang Pringon dhisik, ngaturi pirsá yèn sanak-sedulurku sing saka Kenaan wis teka kabèh.

³² Dakmatur pisan yèn sanak-sedulurku kuwi tukang angon wedhus lan sapi, lan yèn raja-kayané tuwin sebarang darbèké wis digawa mréné kabèh.

³³ Yèn didhawuhi sowan lan didangu bab pegawéanmu,

³⁴ padha matura yèn kowé kabèh tukang ngingu raja-kaya wiwit cilik mula, ora béda karo para leluhurmu. Mengko kowé rak didhawuhi manggon ana ing tanah Gosèn." Enggoné kandha mengkono mau merga Yusuf ngerti yèn wong Mesir kuwi ora seneng srawung karo tukang ngingu raja-kaya.

47 ¹ Yusuf ngajak seduluré lima sowan Sang Pringon. Unjuké, "Bapak lan sedhèrèk-sedhèrèk kula sampun dhateng saking tanah Kenaan, mbekta raja-kayanipun, ménda lan lembu, tuwin barang-darbèkipun sedaya. Samenika taksih sami wonten ing tanah Gosèn."

² Sedulur-seduluré mau banjur dikenalaké karo Sang Pringon.

³ Pendanguné Sang Pringon marang wong-wong mau, "Pegawéanmu apa?" Wangsulané, "Kula sami ngingah raja-kaya, kados para leluhur kula, gusti.

⁴ Késah kula mriki mergi negari Kenaan, ingkang kula enggèni, saweg katerjang pailan. Saking sangetipun ngantos ing papan pangènan mboten wonten rumput kanggé nedhani kéwan-kéwan kula.

Keparenga kula sami manggèn ing tanah Gosèn."

⁵ Sang Pringon banjur ngandika marang Yusuf, "Sarèhné bapakmu lan sedulur-sedulurmu wis tekan kéné,

⁶ karebèn dadi wargané negara Mesir, lan nggarap lemah ing kéné, mapanna ing tanah Gosèn. Kuwi tanah sing apik dhéwé sanegara Mesir. Yèn ana sing pinter, pasrahana nyekel raja-kayaku pisan."

⁷ Yusuf uga nyowanaké bapakné, ditepungaké karo Sang Pringon. Sang Pringon banjur diberkahi déning Yakub.

⁸ Pendanguné marang Yakub, "Umur sampéyan pinten?"

⁹ Wangsulané Yakub, "Umur kula satus tigang dasa taun lan selaminipun menika nglembara. Katandhing kaliyan umuripun para leluhur kula, ingkang ugi dados tiyang nglembara, umur kula taksih sekedhik, tur namung kebak kasangsaran."

¹⁰ Sawisé mengkono Yakub banjur pamitan karo mberkahi Sang Pringon.

¹¹ Yusuf ngéguhaké pemanggoné bapakné lan sedulur-seduluré ana ing tanah Mesir. Padha diwènèhi lemah

sing becik dhéwé ing negara kono, cedhak karo kutha Ramsès, kaya sing didhawuhaké Sang Pringon.

¹² Bapakné lan sanak-seduluré tekan sing cilik dhéwé padha dicukupi pangané.

¹³ Pailané gedhé banget nganti wong satanah Mesir dalasan Kenaan padha nandhang keluwèn.

¹⁴ Saben ana wong tuku gandum Yusuf nyetoraké dhuwit pepayoné mau marang kedhatoné Sang Pringon.

¹⁵ Bareng ing Mesir lan ing Kenaan wong wis padha ora duwé dhuwit kanggo tuku gandum, wong-wong banjur nemoni Yusuf lan kandha, "Kula sami nyuwun tedha. Sampun ngantos dipun tégakaken pejah kaliren. Kula sampun katelasan arta, mila nyuwun dipun éguhaken."

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Yèn dhuwitmu entèk, mbayara nganggo kéwan, ingon-ingonmu."

¹⁷ Wong-wong banjur padha ngeteraké ingon-ingoné marang Yusuf rupa jaran, wedhus gèmbèl, wedhus jawa, sapi lan kuldi, diijolaké pangan. Dadi ing taun kuwi wong-wong padha diwènèhi pangan, lironan karo kéwan ingon-ingon.

¹⁸Ing taun candhaké wong-wong mau padha nemoni Yusuf menèh, aturé, "Gusti, walèh-walèh menapa. Kula sampun sami katelasan arta lan kéwan ingah-ingahan kula, sampun kula saosaken panjenengan sedaya. Kula mboten saged nyaosaken menapa-menapa, kejawi badan kula lan pasitèn kula.

¹⁹Sampun ngantos kula dipun tégakaken pejah kaliren, nyuwun dipun éguhaken! Pasitèn kula sampun ngantos sami bera. Sumangga kula aturi mundhut badan kula lan pasitèn kula, kalintonana tedha. Kula badhé dados réncang-tumbasanipun Sang Pringon lan pasitèn kula kajengipun dados kagunganipun. Kula nyuwun dipun paringi gandum kanggé sangu gesang lan winih supados siti kula mboten bera."

²⁰Yusuf banjur nukoni lemah satanah Mesir kabèh. Saben wong kepeksa ngedoli lemahé, saka bangeté pailan. Mengkono labeté Yusuf, lemah satanah Mesir dadi kagungané Sang Pringon.

²¹Lan kabèh wong sanegara Mesir dadi batur-tukoné.

²² Mung lemahé para imam dhéwé sing ora dituku Yusuf. Para imam ora prelu ngedoli lemah, merga para imam uripé dicukupi déning Sang Pringon.

²³ Clathuné Yusuf marang rakyat, "Kowé lan lemahmu wis dadi kagungané Sang Pringon. Kowé dakwènèhi wiji, sebaren ana ing palemahanmu.

²⁴ Mbésuk yèn panèn, sapralimané pametuné saosna marang Sang Pringon. Liyané enggonen wiji lan enggonen mangan karo brayatmu."

²⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Matur nuwun sanget, gusti. Mergi saking pitulungan panjenengan kula sami saged gesang. Kula sami rila dados abdinipun Sang Pringon."

²⁶ Banjur digawé prenatal déning Yusuf kanggo sanegara Mesir kabèh, yakuwi sapralimané pametuné panènan kudu disaosaké marang Sang Pringon. Prenatan mau isih dienggo nganti sepréné. Mung lemahé para imam ora dadi kagungané Sang Pringon.

²⁷ Wong Israèl padha manggon ana ing tanah Mesir, ing daérah Gosèn, padha dadi sugih, lan bebranahan ana ing kono.

²⁸Yakub urip pitulas taun ana ing tanah Mesir, dadi nyandhak umur satus patang puluh pitu taun.

²⁹Bareng wis cedhak ngajalé, banjur kongkonan marani Yusuf, anaké, tembungé, "Tanganmu tumpangna ana ing cethikku lan sumpaha yèn kowé ora arep ngubur aku ana ing tanah Mesir.

³⁰Aku kuburen ana ing kuburané para leluhurku. Jisimku gawanen mrana lan kuburen ana ing kuburané para leluhurku." Yusuf banjur mangsuli, "Dhawhipun bapak badhé kula èstokaken."

³¹Clathuné Yakub, "Kowé sumpaha." Yusuf nuli sumpah, lan Yakub banjur saos panuwun.

48¹Ora let suwé Yusuf dikabari yèn bapakné lara. Mulané banjur mangkat, ngajak anaké loro, yakuwi: Manasyè lan Éfraim.

²Nalika krungu Yusuf teka, Yakub ngetog kekuwatané supaya bisa njenggèlèk, banjur lungguh ing peturoné.

³Clathuné marang Yusuf, "Allah Kang Mahakwasa wis ngetingal marang aku

ana ing Lus, ing tanah Kenaan, lan mberkahi aku,

⁴ pangandikané, 'Kowé bakal Dakparingi anak-putu akèh, supaya anak-turunmu dadi bangsa pirang-pirang. Tanah Kenaan iki bakal Dakparingaké marang anak-turunmu dadi darbèké ing selawas-lawasé.'"

⁵ "Yusuf, nggèr! Anakmu Éfraim lan Manasyè sing lair ing tanah Mesir, sadurungé aku tekan kéné, kuwi dakpèk anak. Kuwi anakku, ora béda karo Rubèn lan Siméon.

⁶ Yèn kowé duwé anak menèh, anak mau ora dakanggep anakku, nanging tetep dadi anakmu. Warisané kajupukaké saka warisané Éfraim lan Manasyè.

⁷ Dakgawé mengkono merga saka Rahèl, ibumu. Aku sedhih banget nalika ditinggal mati ana ing tanah Kenaan, ora adoh saka Éfrata, saulihku saka Mésopotamia. Ibumu dakkubur ing kana, ing pinggir dalan sing menyang Éfrata." (Éfrata mau saiki disebut: Bètéléhèm.)

⁸ Nalika weruh anak-anaké Yusuf, Yakub takon, "Bocah-bocah kuwi sapa?"

⁹ Wangsulané Yusuf, "Menika anak kula, paringipun Gusti Allah, sadangunipun

kula wonten Mesir." Pangucapé Yakub, "Konen nyedhak mréné, arep dakberkahi."

¹⁰ Pandelengé Yakub wis suda, merga saka tuwané. Mung kari lamat-lamat. Bocah loro mau dicedhakaké karo Yakub déning bapakné. Yakub ngrangkul bocah loro mau karo diambungi.

¹¹ Yakub banjur clathu, "Daksengguh aku wis ora bakal ketemu karo kowé menèh, jebul Gusti Allah marengaké aku isih bisa ndeleng kowé, malah uga anak-anakmu."

¹² Yusuf ngangkat anak-anaké saka pangkoné bapakné, banjur sungkem dhéwé ana ing ngarepé Yakub.

¹³ Sawisé kuwi banjur mrenahaké Éfraim, sing ragil ing sisih kiwané Yakub, lan Manasyè, sing mbarep, ana ing sisih tengené. Nanging Yakub numpangaké tangané tengen ana ing sirahé Éfraim lan tangané kiwa ana ing sirahé Manasyè.

¹⁴ (48:13)

¹⁵ Sawisé mengkono Yusuf nuli diberkahi, tembungé, "Muga-muga Allah, sing dibektèni Abraham lan Iskak sajroné nglembara, iya Allah kang ngirid lakuku tekan sepréné,

¹⁶lan muga-muga Malaékat sing ngluwari aku saka sakèhing rubéda mberkahi bocah loro iki. Muga-muga jenengku lan jenengé Abraham lan Iskak dilestarèkaké ana ing bocah-bocah iki! Muga-muga kowé padha bebranahan lan kaparingan turun pirang-pirang."

¹⁷Ing batin Yusuf ora seneng Yakub numpangaké tangané tengen ana ing sirahé Éfraim, mulané tangané bapakné nuli diangkat lan dielih saka sirahé Éfraim ana ing sirahé Manasyè.

¹⁸Aturé marang bapakné, "Pak, klintu. Ingkang mbajeng menika. Astanipun bapak ingkang tengen katumpangna ing sirahipun laré menika!"

¹⁹Nanging Yakub meksa ora gelem ngelih tangané tengen, pangucapé, "Nggèr, aku ngerti. Anak-turuné Manasyè uga bakal dadi bangsa gedhé. Nanging pangwasané adhiné bakal luwih gedhé. Lan anak-anaké adhiné bakal dadi bangsa gedhé pirang-pirang."

²⁰Bocah loro mau sanalika iku uga nuli padha diberkahi, tembungé, "Jenengmu bakal disebut samasa wong Israèl andum berkah. Bakal padha clathu, 'Muga-muga Allah ndadèkaké kowé kaya

Éfraim lan Manasyè." Mengkono Éfraim mau diprenahaké sandhuwuré Manasyè.

²¹ Yakub banjur kandha karo Yusuf, "Kowé ngerti yèn ora suwé menèh aku bakal kapundhut, nanging Gusti Allah sing bakal nganthi kowé kabèh, lan ngirid kowé mulih menyang tanahé leluhurmu.

²² Kowé dhéwé, dudu sedulur-sedulurmu, dakbagèhi tanah Sikèm, tanah sing subur, sing biyèn dakrebut saka wong Amori, daklakoni perang, nganggo pedhang lan panahku."

49 ¹ Yakub nglumpukaké anak-anaké lan dikandhani, "Padha mrénéa, cedhak karo aku. Dakkandhani apa sing mbésuk bakal padha kokalami."

² "Anak-anakku, padha ngrungokna, padha gatèkna tembungé Israèl, bapakmu.

³ Rubèn, anakku sing mbarep, kowé kuwi kekuwatanku sing maujud, woh sing kawitan saka enggonku dadi wong lanang, kowé sing gagah prakosa dhéwé ing antarané anak-anakku.

⁴ Karosanmu presasat banjir bandhang, nanging wurung dadi pembarep, merga

kowé wis ngumpulni bojoné bapakmu, lan gawé jemberé peturonku.

⁵Kowé Siméon lan Lèwi, kowé padha sasedulur. Gamanmu kokenggo ngrodha-peksa.

⁶Aku ora seneng mèlu ing pirembugané, merga yèn wis muring tegel matèni wong. Sapi lanang dikencèt^d nganti lumpuh, mung kanggo kesenangan.

⁷Nepsuné kenaa ing supata, semono uga brangasané lan ambek siyané. Kowé bakal daksebar wrata ing satanah Israèl. Bakal dakpencar-pencar ing antarané sedulur-seduluré.

⁸Yéhuda, kowé bakal dialem déning para sedulurmu, kowé bakal mbekuk githoking mungsuhmu, lan sedulur-sedulurmu bakal nungkul marang kowé.

⁹Yéhuda kaya anaké singa, sawisé matèni mangsané banjur bali menyang pandhelikané, ngulèt banjur turu. Sapa sing wani nggepok?

¹⁰Yéhuda bakal nyekel pangwasané keprabon, turuné bakal ana sing dadi raja ing selawas-lawasé. Bangsa-bangsa bakal padha saos bulu-bekti marang

---

^ddikencèt: otot sukunipun dipun iris.

dhèwèké, sarta nyembah lan sujud ana ing ngarepé.

¹¹ Wit anggur sing becik dhéwé dienggo nyancang kuldiné, penganggoné dikumbah ing anggur, sing abangé kaya getih.

¹² Mripaté mbranang merga ngombé anggur, untuné putih merga ngombé susu.

¹³ Zébulon bakal manggon ing pinggiring segara. Prau-prau bakal padha labuh ing pelabuhané. Wilayahé jembaré bakal tekan tapel watesé Sidon.

¹⁴ Isakar, kaya kuldi sing rosa, nglémprak ing antarané karung-karung momotan.

¹⁵ Yèn weruh panggonan sing becik kanggo ngaso lan tanah sing nyenengaké, gegeré banjur mendhak, nampani momotan, mulané dipeksa nyambut-gawé kaya batur-tukon.

¹⁶ Déné kowé Dhan, bakal dadi hakim ing antarané bangsamu, talermu bakal ora kalah karo taler-taler liyané ing Israèl.

¹⁷ Kowé kaya ula ing pinggir dalan, ula sing mandi ing pinggir lurung, sing

nyokot tungkaké jaran, nganti sing nunggang kejungkel.

¹⁸ ‘Dhuh Allah, kawilujengan saking Paduka, menika ingkang kula ajeng-ajeng.’

¹⁹ Gad, kowé bakal dirampog, nanging kowé bakal genti ngrampog.

²⁰ Asyèr, palemahanmu bakal metokaké pangan nganti lubèr, pangan sing pantes didhahar para raja.

²¹ Naftali, kaya menjangan ing alas, anak-anaké apik-apik rupané.

²² Yusuf kaya anggur sing subur, sing tuwuh ing sapinggiring sumber, pang-pangé ngrembuyung mrambat nglangkahi pager.

²³ Ditempuh déning mungsuhé, dioyak nganggo gendhéwa lan panah,

²⁴ nanging panahé (Yusuf) panggah, lan lengené tetep rosa, merga disantosakaké déning Allahé Yakub Kang Mahakwasa, déning Pangon, Pengayomané Israèl.

²⁵ Allahé bapakmu mitulungi kowé. Kang Mahakwasa mberkahi kowé, srana udan saka ing langit, lan sumber saka ing dhasaré bumi. Diparingi anak lan raja-kaya,

²⁶gandum lan kekembangan.

Gunung-gunung sing wis tuwa banget, barang-barang sing nyenengaké saka gunung kalanggengan. Muga-muga berkah mau kabèh tumurun ing sirahé Yusuf lan ing embun-embuné. Merga dhèwèké sing dipilih saka ing antarané sedulur-seduluré.

²⁷Bènyamin, kaya asu ajag sing galak; ésuk golèk mangsan, soréné ngemah-ngemah nganti ludhes."

²⁸Kuwi kabèh taleré Israèl, cacahé rolas, lan disebut déning bapakné nalika andum berkah marang anak-anaké, saben anak diberkahi dhéwé-dhéwé.

²⁹Sawisé kuwi Yakub banjur weling karo anak-anaké mengkéné, "Ora suwé menèh aku bakal tinggal-donya, kaya para leluhurku. Mbésuk aku kuburen ing kuburané leluhurku, ing guwa, sing ana ing palemahané Éfron, wong Hèt kaé.

³⁰Ing Guwa Mahpéla, sawétané Mamré, ing tanah Kenaan. Guwa kuwi wis dituku Abraham saka Éfron, digawé kuburan.

³¹Abraham lan Sarah, Iskak lan Ribkah wis padha dikubur ana ing kono. Léa uga dakkubur ing kana.

³² Palemahan lan guwa kuwi wis dituku saka wong Hèt. Aku kuburen ana ing kono uga."

³³ Sawisé ninggal weling marang anak-anaké, Yakub banjur turon lan tilar-donya.

50 ¹ Yusuf banjur ngrung kebi bapakné, rainé diambungi karo nangis.

² Yusuf kongkonan para abdiné njebadi layoné.

³ Carané njebadi layon mau manut tata-cara, suwéné nganti patang puluh dina. Déné wong Mesir nganakaké patangisan suwéné pitung dina.

⁴ Sawisé wektuné pelayadan rampung, Yusuf banjur kongkonan pegawé kraton, "Matura marang Sang Pringon,

⁵ "Nalika bapak kula ngajengaken tilar-donya, akèn kula sumpah, supados jisimipun kula kubur ing kuburan, ingkang sampun kacawisaken ing tanah Kenaan. Pramila kula nyuwun palilah késah mrika ngubur bapak kula. Sesampunipun rampung kula badhé wangsul malih."

⁶ Sang Pringon banjur ngandika, "Mangkata, bapakmu kuburen miturut janjimu."

⁷ Yusuf banjur budhal arep ngubur bapakné. Pegawé kraton kabèh, para sesepuh lan para penggedhéné Mesir, kerig lampit mèlu ngeteraké Yusuf nguntapaké layoné bapakné.

⁸ Brayaté, sedulur-seduluré lan sanak-kadangé ora ana sing kèri, kabèh padha mèlu nguntapaké layoné Yakub. Mung bocah-bocah lan kéwan ingon-ingon sing kari ana ing tanah Gosèn.

⁹ Prejurit sing numpak kréta perang lan sing numpak jaran uga padha mèlu. Nganti iring-iringané sing nguntapaké layon dawa banget.

¹⁰ Satekané ing désa Atad, ing panggonané wong nutu gandum, sawétané Kali Yardèn, banjur dianakaké petangisan sing sora banget. Ana ing kono Yusuf ngadani upacara penguburan pitung dina.

¹¹ Wong Kenaan sing padha ndeleng upacara penguburan ing Atad mau padha muni, "Wah, apik temen petangisané

wong Mesir kuwi." Mulané panggonan mau dijenengaké: Abèl-Mizraim.^e

¹² Mengkono anak-anaké Yakub enggoné nglakoni apa sing diwelingaké bapakné.

¹³ Layoné digawa menyang tanah Kenaan lan dikubur ing Guwa Mahpéla, sawétané Mamré, ing palemahan sing dituku Abraham saka Éfron, wong Hèt, kanggo kuburan.

¹⁴ Sawisé rampung ngubur bapakné, Yusuf banjur bali menyang Mesir, bebarengan karo para seduluré lan wong kabèh sing padha mèlu nguntapaké layon.

¹⁵ Bareng bapakné tilar-donya, sedulur-seduluré Yusuf padha rerasaan, "Yèn Yusuf isih ngendhem sengit karo kita lan males piala, sing biyèn kita lakoni, sing gawé sengsarané, awaké dhéwé iki mesthi cilaka."

¹⁶ Mulané banjur padha kongkonan nemoni Yusuf, tembungé, "Sadurungé bapak tilar-donya ninggal weling kanggo kowé mengkéné,

---

^eAbèl-Mizraim: tanah ngaré Mesir. (Ébèl-Mizraim: Petangisan Mesir).

¹⁷ "Kaluputané para sedulurmu marang kowé apuranen! Mulané aku, para abdiné Allah, iya Allah sing dibektèni déning bapak, sakèhé kaluputanku marang kowé apuranen." Krungu piwelingé sedulur-seduluré mau Yusuf banjur nangis.

¹⁸ Sedulur-seduluré nuli padha teka dhéwé lan sujud jèngkèng ana ing ngarepé Yusuf karo kandha, "Aku dadèkna batur-tukonmu."

¹⁹ Nanging Yusuf mangsuli, "Aja kuwatir. Aku dudu Allah.

²⁰ Kowé wis padha ngrantam nindakaké piala marang aku, nanging Gusti Allah piyambak sing ngowahi niatmu sing ala mau, digawé srana mitulungi wong akèh, sing padha urip saiki-iki, merga lelakon sing kepungkur.

²¹ Aja sumelang. Aku sing arep ngopèni uripmu lan uripé anak-anakmu." Mengkono Yusuf enggoné nentremaké sedulur-seduluré nganggo tembung panglipur sing nglejaraké ati, nganti kabèh padha lega.

²² Yusuf tetep manggon ing tanah Mesir, karo sanak-seduluré, nganti umur satus sepuluh taun.

²³ Isih menangi Éfraim duwé putu. Uga menangi lairé anak-anaké Makir, putuné Manasyè.

²⁴ Kandhané Yusuf karo sedulur-seduluré, "Ora suwé menèh aku bakal mati, nanging Gusti Allah bakal ngopèni kowé kabèh lan ngirid kowé metu saka negara kéné, menyang negara sing wis dijanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub."

²⁵ Sedulur-seduluré banjur padha dikon sumpah, tembungé, "Sumpaha, yèn samasa Gusti Allah ngirid kowé metu saka tanah kéné, balungku bakal kokgawa pisan."

²⁶ Yusuf banjur tilar-donya ing tanah Mesir, genep umur satus sepuluh taun. Layoné nuli dijebadi lan dilebokaké ing trebela.

Keluaran

1 ¹ Para putrané Yakub sing padha mèlu budhal menyang tanah Mesir, bebarengan karo para brayaté yaiku:

² Rubèn, Siméon, Lèwi, Yéhuda,

³ Isakar, Zébulon, Bènyamin,

⁴ Dhan, Naftali, Gad, Asyèr.

⁵ Turuné Yakub mau kabèh ana pitung puluh, déné putrané lanang sing jeneng Yusuf wis ndhisiki ana ing Mesir.

⁶ Yusuf dhéwé lan sedulur-seduluré, sarta sabarakané wis padha mati kabèh,

⁷ nanging turuné, yakuwi wong-wong Israèl, padha bebranahan dadi akèh banget, nganti ngebaki tanah Mesir.

⁸ Mula bareng ana raja anyar sing ora pirsabab sejarahé Yusuf wiwit nyekel pepréntahan ing Mesir.

⁹ Raja mau ngandika marang rakyaté, "Bangsa Israèl kuwi tumrap kita mbebayani, sebab cacahé akèh banget tur wongé rosa-rosa.

¹⁰ Samasa ana perang, wong-wong kuwi bisa uga mèlu mungsuh nglawan kita, banjur lunga saka negara kéné.

Kita kudu golèk réka bisané wong-wong kuwi ora sangsaya tambah akèh."

¹¹ Kanggo nindhès bangsa Israèl, wong Mesir banjur ngangkat wong-wong kereng kadadèkaké mandhor nglurahi^a wong Israèl. Bangsa Israèl dipeksa mbangun kutha Pitom lan Raamsès, minangka gudhang kanggo nyimpen bandhané Sang Pringon.^b

¹² Nanging senjata wong Israèl ditindhès, cacahé malah saya tambah akèh lan sumebar sanegara kabèh; mula wong Mesir dadi saya wedi banget.

¹³ Wong Israèl banjur ditindhès tanpa welas,

¹⁴ nganti uripé sangsara banget. Wong-wong mau padha dipeksa gawé bata kanggo yasa bangunan-bangunan sarta dikon nggarap palemahané wong Mesir.

¹⁵ Sang Pringon dhawuh marang para dhukun bayi sing padha tulung marang para wong wadon Ibrani, yaiku dhukun Sifrah lan dhukun Puah.

---

^anglurahi: mbawahaken.

^bSang Pringon: julukanipun raja ing tanah Mesir.

¹⁶ Mengkéné, "Yèn kowé padha tulung wong Ibrani setitèkna! Yèn lair lanang patènana, déné yèn wadon aja kokpatèni!"

¹⁷ Nanging dhukun-dhukun bayi mau padha wedi marang Allah lan ora nglakoni dhawuhé Sang Pringon. Bayi-bayi lanang ora padha dipatèni.

¹⁸ Sang Pringon banjur nimbali dhukun-dhukun bayi mau sarta ndangu, "Apa sebabé bayi-bayi lanang ora kokpatèni?"

¹⁹ Wangsulané, "Tiyang èstri Ibrani menika mboten kados tiyang èstri Mesir. Tiyang-tiyangipun gampil sanget nglairaken. Sadèrèngipun dhukun bayi dhateng, bayinipun sampun lair."

²⁰ Merga saka kuwi Allah mberkahi marang dhukun-dhukun bayi mau sarta maringi turun akèh banget, sebab wong-wong mau padha wedi marang Allah. Bangsa Israèl saya tambah akèh lan saya sentosa.

²¹ (1:20)

²² Sang Pringon banjur dhawuh marang rakyaté kabèh, "Sabèn ana bayiné wong Ibrani lair lanang kudu dibuwang ing Bengawan Nil, nanging sing lair wadon aja kokpatèni!"

2¹ Nalika semana ana wong lanang turun-Lèwi ningkah karo wong wadon uga turun-Lèwi;

² wong wadon mau nglairaké anak lanang. Bareng weruh yèn bayiné mau bagus banget, banjur didhelikaké nganti telung sasi lawasé.

³ Nanging sarèhné brayat mau ora bisa ngumpetaké menèh, nuli gawé wadhah saka glagah nganggo dipopok tir supaya ora klebon banyu. Bayiné nuli disèlèhaké ing wadhah mau, banjur digawa menyang kali. Wadhah mau nuli didokok ana ing satengahing glagah-glagah ing pinggir Bengawan Nil.

⁴ Déné mbakyuné bayi mau ngadeg kepara adoh karo ngawat-awati, merga arep weruh kepriyé bakal kedadéané.

⁵ Ing kono putrané putri Sang Pringon tindak menyang kali arep siram; déné para embané padha mlaku-mlaku ing pinggir kali kono. Dumadakan putri mau pirsá wadhah sing ana ing satengahé glagahan, banjur utusan embané njupuk.

⁶ Bareng pirsá yèn ing njero wadhah ana bayiné, lan bayi mau nangis, putri mau runtuh welasé, sarta ngandika, "Iki genah anaké wong Ibrani."

⁷ Mbakyuné bayi mau banjur matur, "Menapa panjenengan kersa kula padosaken tiyang èstri Ibrani ingkang saged nesepe bayi menika?"

⁸ "Iya becik," mengkono wangsulané putrané putri Sang Pringon mau; bocah wadon mau banjur ngundang embokné.

⁹ Sang putri dhawuh marang embokné bayi, "Bayi iki gawanen, kowé bakal dakopahi." Bayiné banjur digawa sarta disusoni déning embokné.

¹⁰ Bareng bocahé wis gedhé, nuli diaturaké marang sang putri; bocah mau kapundhut dadi putra angkat lan diparingi jeneng Musa. Pangandikané, "Merga bocah iki dakentas saka ing banyu."

¹¹ Bareng wis diwasa Musa nuli lunga niliki para seduluré, yaiku bangsa Ibrani. Ing kono Musa weruh enggoné wong-wong mau dipeksa nyambut-gawé abot. Malah iya weruh ana wong Mesir matèni wong Ibrani.

¹² Musa nolèh ngiwa-nengen. Bareng dikira ora ana wong sing weruh, wong Mesir mau banjur dipatèni sarta dipendhem ing wedhi.

¹³ Ésuké Musa bali lan weruh ana wong Ibrani loro lagi padha kerengan. Musa takon marang wong sing luput, "Yagéné kowé nggebugi wong Ibrani, bangsamu dhéwé?"

¹⁴ Wangsulané wong mau, "Sapa sing ngangkat kowé dadi penggedhé lan hakim? Apa kowé iya arep matèni aku kaya enggonmu matèni wong Mesir wingi kaé?" Musa kuwatir, batiné, "Yèn ngono, prekara iki wis konangan."

¹⁵ Bareng Sang Pringon mireng lelakon mau, banjur golèk akal supaya bisa matèni Musa. Nanging Musa lolos saka ing kedhaton, nuli manggon ing tanah Midian. Yitro, imam ing tanah Midian kono duwé anak wadon pitu. Ing sawijining dina, nalika Musa lagi lungguh ing sacedhaké sumur, bocah wadon pitu mau padha teka arep nimba kanggo ngombèni wedhusé bapakné.

¹⁶ (2:15)

¹⁷ Nanging ana pangon lanang sawetara teka. Bocah-bocah wadon mau nuli padha ditundhung. Musa banjur ngadeg nulungi bocah-bocah wadon mau sarta ngombèni wedhus-wedhusé.

¹⁸ Nalika bocah-bocah wadon mau tekan ing ngomah, ditakoni bapakné, "Yagéné dina iki mulihmu gasik?"

¹⁹ Wangsulané, "Wonten tiyang Mesir ingkang sampun nulungi kula saking pretingkahipun para pangèn. Tiyang menika malah nimbakaken sarta ngombèni ménda-ménda."

²⁰ "Saiki wongé ana ngendi?" pitakoné Yitro marang anak-anaké. "Yagéné wong mau koktinggal lunga? Coba undangan mréné, kita ajak mangan bebarengan."

²¹ Musa sabanjuré mondhok ana ing omahé Imam Yitro kono, malah banjur dipèk mantu, diolèhaké anaké sing jeneng Zipora.

²² Zipora mau mbabar anak lanang, dijenengaké Gérsom, merga Musa duwé gagasan mengkéné, "Aku ana ing kéné iki wong manca."

²³ Sawisé let pirang-pirang taun Sang Pringon séda, nanging bangsa Israèl uripé tetep sangsara, sebab dipeksa nyambut-gawé abot, temah sambat ngaru-ara nyuwun tulung marang Allah.

²⁴ Gusti Allah midhangetaké pesambaté bangsa Israèl mau lan ènget marang janjiné karo Abraham, Iskak lan Yakub.

²⁵Gusti Allah mirsa kasangsarané bangsa Israèl enggoné dadi batur, mulané banjur nggatosaké marang pesambaté.

3¹ Ing sawijining dina Musa angon wedhus jawa lan wedhus gèmbèl duwèké Imam Yitro, maratuwané, yakuwi imam ing tanah Midian. Nalika lagi nggiring wedhus-wedhusé pindhah menyang ara-ara liyané, lakuné Musa nganti tekan ing Gunung Sinai, yaiku gunung suci.

² Ing kono Malaékaté Pangéran rawuh ing sajroning urubing geni kang ana ing tengahing grumbul. Musa weruh yèn grumbul mau murub nanging ora kobong.

³ "Anèh," batiné. "Apa sebabé grumbul kuwi ora kobong? Beciké dakparanané."

⁴ Nalika Allah mirsa Musa nyedhaki panggonan mau, banjur ngandika saka ing tengahing grumbul, "Musa! Musa!" Unjuké Musa, "Nuwun! Kawula wonten ing ngriki."

⁵ Gusti Allah banjur ngandika, "Aja nyedhak! Trumpahmu copoten, sebab lemah sing kokidak iku suci.

⁶ Aku iki Allahé leluhurmu, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub." Musa nuli nutupi rainé, sebab wedi nyawang marang Allah.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika, "Kasangsarané umat-Ku ing Mesir wis Dakpirsani. Aku wis mireng pasambaté wong-wong kuwi kang padha nyuwun diluwari saka ing panindhesé wong Mesir. Sejatiné Aku mirsa sakèhing kasangsarané.

⁸ Mulané Aku tedhak prelu nguwalaké wong-wong iku saka ing tanganing wong Mesir sarta ngirid menyang papan sing ombèr. Tanah sing gemah ripah, lan saiki dienggoni wong Kanaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus.

⁹ Tangisé bangsa-Ku wis Dakpirengaké sarta patrapé wong Mesir nindhes wis Dakpirsani.

¹⁰ Saiki kowé Dakutus nemoni Sang Pringon, lan nuntun umat-Ku metu saka ing tanah kono."

¹¹ Nanging Musa matur, "Kawula menika sinten, déné kadhawuhan sowan raja lan ngirid tiyang Israèl medal saking tanah Mesir?"

¹² Gusti Allah banjur ngandika, "Aku bakal nunggil karo kowé sarta menawa bangsa mau wis kokirid metu saka ing tanah Mesir, kowé kabèh bakal ngabekti marang Aku ing gunung iki. Yakuwi buktiné yèn Aku kang ngutus kowé."

¹³ Aturé Musa, "Nanging menawi kawula manggihi tiyang-tiyang Israèl, lajeng kawula criyosi, 'Gusti Allah pepundhèné leluhurmu wis ngutus aku nemoni kowé kabèh', mangka tiyang-tiyang menika lajeng takèn, 'Sapa asmané?', wangsulan kawula dhateng tiyang-tiyang menika lajeng kadospundi?"

¹⁴ Pangandikané Pangéran, "Aku iki Panjenengané Kang Ana. Wong-wong mau kudu kokkandhani, 'Panjenengané Kang Ana wis ngutus aku nemoni kowé kabèh.'

¹⁵ Kandhakna karo bangsa Israèl, yèn Aku iki Allah, sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub. Aku wis ngutus kowé nemoni wong-wong mau. Allah, yakuwi asma-Ku langgeng selawas-lawasé, dadia sebutan-Ku kanggo sakèhing bangsa turun-temurun.

¹⁶ Mangkata, para pemimpiné bangsa Israèl kabèh padha kumpulna. Kandhaa

karo wong-wong mau, yèn Aku, Allah sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub, wis ngrawuhi kowé. Kandhakna yèn Aku wis ngetingal marang kowé, sarta wis mirsa apa sing ditindakaké wong-wong Mesir marang dhèwèkné.

¹⁷ Lan Aku bakal ngluwari bangsa Israèl saka panindhésé bangsa Mesir. Bangsa Israèl mau bakal Dakirid menyang tanah sing gemah ripah loh jinawi; negarané wong Kenaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus.

¹⁸ Umat-Ku bakal nggugu karo kowé. Sabanjuré mangkata bebarengan karo para pemimpiné Israèl mau sowan Sang Pringon lan matura, yèn Pangéran, Allahé wong Ibrani wis ngrawuhi kowé. Nyuwuna palilah lunga menyang ara-ara samun sing adohé lakon telung dina, prelu saos kurban marang Pangéran Allahmu."

¹⁹ Gusti Allah banjur ngandika menèh, "Aku mirsa, yèn Sang Pringon ora bakal nglilani kowé lunga, kejaba menawa dipeksa.

²⁰ Nanging Aku bakal ngetingalaké pangwasa-Ku. Ing kana Aku bakal

ngukum wong Mesir nganggo kasangsaran sing nggegirisi. Sabanjuré kowé kabèh bakal dililani lunga.

²¹ Wong-wong Mesir bakal Dakgawé supaya ngurmati kowé kabèh, nganti samasa kowé padha mangkat iya bakal padha disangoni.

²² Saben wong wadon Israèl njaluka dandanan emas lan slaka marang wong Mesir, tanggané tunggal saomah. Barang-barang mau enggokna anak-anaké lanang lan wadon. Srana mengkono dadi bisa nggawa raja-branané wong-wong Mesir."

4 ¹ Musa nuli matur, "Nanging kadospundi menawi tiyang-tiyang Israèl mboten pitados dhateng kawula saha mboten purun mirengaken tembung kawula? Menapa ingkang badhé kawula tindakaken, menawi tiyang-tiyang menika wicanten, bilih Gusti Allah mboten ngrawuhi kawula?"

² Gusti Allah banjur ndangu marang Musa, "Apa sing ana ing tanganmu kuwi?" "Menika teken," aturé Musa.

³ Gusti Allah nuli ngandika, "Tekan iku uncalna!" Musa banjur nguncalaké

tekené. Teken mau malih dadi ula. Musa mlayu ngedohi,

⁴ nanging Gusti Allah ndawuhi, "Buntuté ula kuwi ranggèhen lan cekelen." Musa banjur ngranggèh sarta nyekel buntuté ula mau; ulané malih dadi teken menèh ana ing tangané Musa.

⁵ Gusti Allah ngandika menèh, "Kuwi tindakna, kanggo mbuktèkaké marang umat Israèl, yèn Aku, Allah sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub, wis ngrawuhi kowé."

⁶ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa, "Tanganmu lebokna ing klambimu." Musa manut; bareng tangané didudut dadi budhugen, putih kaya kapas.

⁷ Allah nuli ngandika, "Tanganmu lebokna menèh ing klambimu." Musa nindakaké mengkono, sarta bareng didudut tangané wis waras kaya sijiné.

⁸ Pangandikané Allah, "Yèn wong-wong ora precaya karo kowé, sarta ora ngandel karo mujijat kang kapisan, bakal padha ngandel samasa weruh mujijat kang kapindho.

⁹ Yèn pancèn durung gelem precaya marang kowé, senjata wis nyipati

mujijat rong warna mau, lan ora padha gelem ngrungokaké tembungmu, njupuka banyu saka ing Bengawan Nil sethithik lan esokna ing lemah. Banyu mau bakal malih dadi getih."

¹⁰ Nanging Musa matur, "Adhuh, Gusti, sampun ta ngutus kawula, awit kawula mboten saged gineman, rumiyin mboten lan mangké sesampunipun Gusti ngandika dhateng kawula, kawula inggih badhé tetep mboten saged gineman. Ilat kawula kaken, gineman kawula plegak-pleguk."

¹¹ Gusti Allah banjur ngandika mengkéné, "Sapa sing nitahaké ilaté manungsa? Sapa sing nitahaké wong bisu lan wong budheg? Sapa sing nitahaké wong melèk lan wong wuta? Apa dudu Aku, Allah?"

¹² Saiki, lungaa, Aku bakal ngerèh ilatmu sarta ngandhani apa waé sing kudu kokucapaké."

¹³ Musa matur, "Gusti, kawula nyuwun, mugi ngutus tiyang sanès kémawon, sampun kawula."

¹⁴ Gusti Allah banjur ndukani Musa sarta ngandika, "Kepriyé! Aku mirsa yèn Harun, sedulurmu, wong Lèwi kuwi,

pinter guneman. Harun bakal teka nemoni kowé, lan bakal bungah atiné déné bisa ketemu kowé.

¹⁵ Kandhakna apa sing kudu diucapaké. Aku bakal ngerèh ilatmu lan ilaté Harun sarta ngandhani apa sing kudu kokucapaké lan koktindakaké.

¹⁶ Harun sing bakal caturan karo umat minangka wakilmu. Dhèwèkné iku bakal dadi lésanmu, déné kowé kaya déné lurahé kang bakal kandha apa sing kudu diucapaké.

¹⁷ Tekenmu gawanen. Srana teken kuwi kowé bakal gawé pretandha-pretandha sing nélakaké yèn Aku sing ngutus kowé."

¹⁸ Musa mulih menyang omahé Yitro, bapakné maratuwa, sarta matur, "Kula keparenga wangsul dhateng sedhèrèk-sedhèrèk kula ing Mesir, nuwèni menapa taksih sami wilujeng." Yitro nglilani sarta nguntapaké mangkaté Musa.

¹⁹ Nalika Musa isih ana ing tanah Midian, Gusti Allah ngandikani, "Balia menyang Mesir! Sakèhé wong sing arep matèni kowé wis ora ana."

²⁰ Bojoné lan anak-anaké ditunggangaké ing kuldi sarta

bebarengan mangkat menyang Mesir. Déné Musa dhéwé nggawa teken sing didhawuhaké déning Allah.

²¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku wis paring pangwasa marang kowé gawé kaélok-an-kaélok-an. Dadi yèn kowé wis tekan Mesir, sakèhing kaélok-an mau tindakna ana ing ngarepé Sang Pringon. Nanging Aku bakal mangkotaké atiné, mulané bakal ora nglilani lungané bangsa Israèl.

²² Nuli matura marang Sang Pringon, yèn Aku, Allah, dhawuh mengkéné, 'Israèl kuwi putra-Ku mbarep;

²³ kowé Dakdhawuhi supaya nglilani putra-Ku lunga, temah bisa ngabekti marang Aku. Nanging yèn kowé ora ngolèhaké, Aku bakal matèni anakmu pembarep!"

²⁴ Ing sawijining dina, nalika lagi lelungan menyang Mesir ing dalan, Gusti Allah rawuh ing kémahé Musa; Musa arep dipatèni.

²⁵ Zipora banjur njupuk lading watu sing landhep kanggo netaki anaké, lan ikuté digepokaké ing sikilé Musa. Pangucapé

Zipora, "Panjenengan menika pengantèn rah^c tumrap kula."

²⁶Kandhané mengkono mau ana gandhèngé karo sunat. Merga saka kuwi Gusti Allah ora sida matèni Musa.

²⁷Dhèk semana Gusti Allah ngandika marang Harun, "Lungaa menyang ara-ara samun nemoni Musa." Harun banjur lunga nemoni seduluré ing gunung suci. Bareng Harun ketemu karo Musa banjur nyalami.

²⁸Musa kandha karo Harun apa sing didhawuhaké déning Allah, nalika ndhawuhi bali menyang Mesir, uga sakèhing kaélokana sing kudu ditindakaké.

²⁹Musa lan Harun banjur padha lunga bebarengan menyang Mesir sarta nglumpukaké penggedhéné Israèl kabèh.

³⁰Harun nyritakaké apa sing wis didhawuhaké Allah marang Musa kabèh, sarta Musa nindakaké sakèhing kaélokana ing ngarepé wong-wong mau.

---

^cpengantèn rah: prejanjianipun Gusti Allah kaliyan umatipun kaupamèkaken kados déné sesambetanipun mantèn jaler lan èstri. Wonten ing ngriki teteping prejanjian wau srana wutahing rah.

³¹ Wong-wong banjur padha ngandel. Bareng krungu yèn Gusti Allah wis ngrawuhi lan pirsas kasangsarané wong Israèl, banjur padha sujud nyembah, marang Allah.

5¹ Musa lan Harun sowan Sang Pringon sarta matur, "Pangéran, Allahipun Israèl dhawuh mekaten, 'Umat-Ku lilanana lunga, supaya ngabekti marang Aku ana ing ara-ara samun.'"

² Sang Pringon ndangu, "Pangéran Allahmu kuwi sapa? Apa sebabé aku kudu ngrungokaké Allahmu lan nglilani bangsa Israèl lunga? Aku ora tepung karo Allahmu kuwi sarta Israèl ora daklilani lunga."

³ Musa lan Harun matur, "Pangéran, Allahipun tiyang Ibrani sampun ndhawuhi kula, supados panjenengan nglilani tiyang Ibrani késah dhateng ara-ara samun, ingkang tebihipun lampahan tigang dinten, prelu saos kurban dhateng Pangéran Allah, inggih Allah kula. Menawi kula sedaya mboten nglampahi, Pangéran badhé mejahi kula srana sesakit saha perang."

⁴ Sang Pringon ngandika marang Musa lan Harun, "Apa karepmu wong-wong

kuwi kokkon ninggal pegawéané? Batur-batur kuwi kudu bali nyambut-gawé menèh!

⁵ Bangsamu cacahé wis luwih akèh tinimbang bangsa Mesir. Lan saiki kowé kabèh arep lèrèn, ora nyambut-gawé!"

⁶ Ing dina kuwi uga para pengawas bangsa Mesir sarta para mandhor Israèl didhawuhi mengkéné,

⁷ "Bangsa kuwi aja kokwènèhi merang menèh kanggo gawé bata, karebèn golèk dhéwé.

⁸ Wong-wong kuwi konen gawé bata cacahé padha kaya wingi-wingi, siji waé ora kena kurang. Dhasar wong kurang gawéan, mulané tansah golèk alesan supaya dililani lunga saos kurban marang Allahé.

⁹ Mulané pegawéané tambahana sing luwih abot, aja diwènèhi wektu kanggo ngaso, supaya ora kober ngrungokaké crita sing ora-ora."

¹⁰ Para pengawas Mesir sarta mandhor-mandhor Israèl nuli padha budhal lan kandha karo wong-wong Israèl, "Sang Prabu dhawuh supaya aku padha ora mènèhi merang menèh marang kowé.

¹¹ Kowé kabèh kudu golèk dhéwé, nanging olèhmu gawé bata kudu padha cacahé karo sing wingi-wingi."

¹² Bangsa Israèl banjur lunga ngubengi tanah Mesir golèk merang.

¹³ Saben dina wong Israèl mau dipeksa déning para pengawas supaya gawé bata cacahé padha kaya nalika diwènèhi merang.

¹⁴ Para pengawas Mesir nuli padha nggebugi mandhor-mandhor Israèl sing diwajibaké ngatur gawéané para batur. Wong Mesir mau padha takon, "Yagéné wong-wong Israèl ora gawé bata padha cacahé karo wingi-wingi?"

¹⁵ Mandhor-mandhor Israèl banjur sowan Sang Prabu sarta sesambat, "Kénging menapa panjenengan matrapi kula sedaya mekaten?"

¹⁶ Kula mboten dipun paringi merang, nanging kedah damel bata. Samenika kula sami dipun gebagi, mangka panjenengan ingkang tanggel jawab."

¹⁷ Sang Pringon dhawuh, "Kowé padha kesèd, ora gelem nyambut-gawé. Kuwi sebabé kowé padha njaluk dililani saos kurban marang Allahmu.

¹⁸ Ayo nyambut-gawé menèh! Kowé padha ora diwènèhi merang, nanging kudu bisa gawé bata sing padha cacahé."

¹⁹ Mandhor-mandhor padha krasa yèn wong-wongé padha répot banget, awit didhawuhi kudu gawé bata cacahé padha kaya wingi-wingi.

²⁰ Sapungkuré sowan Sang Pringon wong-wong mau banjur padha nemoni Musa lan Harun sing pancèn lagi ngentèni.

²¹ Tembungé mandhor-mandhor mau, "Gusti Allah sampun mirsa pokal panjenengan, mila mesthi badhé ngukum panjenengan, sebab panjenengan ingkang dados jalaranipun kula sami dipun sengiti déning Sang Pringon tuwin para pengageng. Panjenengan nyukani dhadhakan dhateng piyambakipun kanggé mejahi kula."

²² Musa banjur sowan marang ngarsané Allah menèh, aturé, "Dhuh Allah, menapa sebabipun Paduka ndhatengaken kasangsaran dhateng bangsa menika? Menapa sebabipun Paduka ngutus kawula mriki?"

²³Wiwit kawula sowan dhateng Sang Pringon, matur dipun utus déning Allah, Sang Pringon sampun nyiya-nyiya bangsa menika; lan Paduka mboten maringi pitulungan menapa-menapa."

6¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Saiki kowé bakal weruh apa sing bakal Daktindakaké marang Sang Pringon. Dhèwèké bakal Dakpeksa nglilani umat-Ku budhal. Sejatiné, dhèwèké bakal Dakpeksa énggal-énggal nglungakaké umat-Ku saka negara iki."

²Gusti Allah ngandika marang Musa, pangandikané, "Aku iki Allah,

³kang ngetingal marang Abraham, Iskak lan Yakub, Allah Kang Mahakwasa, nanging Aku durung nyumurupaké yèn asma-Ku Allah, kang suci.

⁴Karo déné Aku iya wis janji karo leluhurmu, yèn arep maringaké negara Kanaan, sing biyèn padha dienggoni nalika dadi wong neneka.

⁵Pesambaté wong Israèl sing dianggep budhak déning bangsa Mesir, wis Dakrungu, sarta Aku kèngetan marang janji-Ku.

⁶Mula kandhakna marang bangsa Israèl, yèn Aku ngandika marang

dhèwèké, 'Aku iki Allah; Aku bakal nulungi kowé kabèh sarta ngluwari kowé saka panindhesé bangsa Mesir. Aku bakal ngagem pangwasa-Ku kanggo ngukum bangsa Mesir klawan paukuman sing abot; déné kowé bakal Dakslametaké kabèh.

⁷ Kowé kabèh bakal Dakdadèkaké umat-Ku sarta Aku bakal dadi Allahmu, sing ngluwari saka panindhesé wong Mesir.

⁸ Kowé bakal Dakirid kabèh menyang ing tanah sing Dakjanjèkaké nganggo sumpah marang Abraham, Iskak lan Yakub. Tanah mau bakal Dakparingaké dadi duwèkmu dhéwé, Aku iki Allah."

⁹ Sakèhé pangandikané Allah kuwi diterusaké Musa marang bangsa Israèl, nanging wong-wong mau padha ora gelem ngrungokaké, merga atiné semplah, awit saka panindhes sing abot banget.

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

¹¹ "Sowana Sang Pringon lan matura, supaya nglilani bangsa Israèl lunga saka negarané."

¹² Nanging Musa matur, "Tiyang Israèl kémawon mboten purun mirengaken kawula, menapa malih Sang Pringon. Kawula mboten saged cantenan."

¹³ Gusti Allah nuli dhawuh marang Musa lan Harun, "Kandhakna marang bangsa Israèl lan marang Sang Pringon, yèn Aku wis ndhawuhaké kowé ngirid bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir."

¹⁴ Rubèn, pembarepé Yakub, duwé anak lanang cacahé papat, yakuwi: Hénokh, Palu, Hésron lan Karmi. Iya wong-wong iki leluhuré taler Rubèn.

¹⁵ Siméon duwé anak lanang nem, yakuwi: Yemuèl, Yamin, Ohad, Yakhin, Zohar lan Saul, ibuné wong wadon Kenaan. Yakuwi leluhuré taler Siméon; kulawarga iki diarani manut jenengé.

¹⁶ Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari; wong-wong iki leluhuré turun-Lèwi; kulawarga iki iya diarani manut jenengé. Lèwi umuré 137 taun.

¹⁷ Gèrson duwé anak lanang loro, yakuwi: Libni lan Simèi; wong-wong kuwi turuné akèh.

¹⁸ Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl. Umuré Kéhat nganti 133 taun.

¹⁹ Mérari duwé anak lanang loro, yakuwi: Mahli lan Musi. Iki taler Lèwi miturut sejarahé dhéwé-dhéwé.

²⁰ Amram omah-omah karo Yokebèd, adhiné wadon bapakné, déné anaké yakuwi: Harun lan Musa. Uripé nganti 137 taun.

²¹ Yizhar duwé anak lanang telu, yakuwi: Korah, Nèfèg lan Zikri.

²² Uzièl iya duwé anak lanang telu, yaiku: Misaèl, Èlsafan lan Sitri.

²³ Harun nikah karo Èlizéba, anaké wadon Aminadab; iya seduluré wadon Nahason; duwé anak Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

²⁴ Korah duwé anak lanang telu, yakuwi: Asir, Èlkana lan Abiasaf. Iku padha dadi leluhuré turun-Korah.

²⁵ Èléazar anaké lanang Harun, nikah karo putrané Putièl, duwé anak Pinéhas. Yaiki sarasilahé kulawarga Lèwi sarta miturut gotrahé.

²⁶ Iya Harun lan Musa iki sing didhawuhi Gusti Allah ngirid wong-wong Israèl metu saka ing tanah Mesir.

²⁷ Wong loro kuwi sing ngaturi Sang Pringon supaya mbébasaké wong Israèl.

²⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa ing tanah Mesir,

²⁹ dhawuhé, "Aku iki Pangéran Allah. Apa waé sing wis Dakdhawuhaké marang kowé, aturna marang Sang Pringon."

³⁰ Nanging Musa matur, "Gusti, Panjenengan mirsa bilih kawula mboten pinter gineman; kadospundi sagedipun Sang Pringon mirengaken atur kawula?"

7 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku bakal ndadèkaké kowé kaya déné Allah ing ngareping Sang Pringon, lan sedulurmu Harun bakal guneman minangka nabimu.

² Sarupaning dhawuh-Ku kandhakna marang Harun. Harun préntahen supaya matur marang Sang Pringon, karebèn nglilani wong Israèl lunga saka tanah Mesir.

³ Nanging Aku bakal mangkotaké atiné Sang Pringon, temah dhèwèkné bakal ora ngrungokaké aturmu, senajan Aku nganti nekakaké kasangsaran gedhé.

⁴ Mulané Mesir bakal Dakukum nganggo wewelak-wewelak sing abot, banjur

Israèl kabèh, umat-Ku, bakal Dakirid metu saka ing negara kono.

⁵ Wong Mesir bakal weruh, yèn Aku iki Allah, samasa Aku ngukum dhèwèkné sarta ngirid bangsa Israèl metu saka ing negarané."

⁶ Musa lan Harun nindakaké sadhawuhé Gusti Allah.

⁷ Nalika padha sowan Sang Pringon mau, umuré Musa 80 taun lan Harun 83 taun.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

⁹ "Menawa Sang Pringon njaluk supaya kowé gawé kaélokkan minangka bukti, Harun konen njupuk tekené sarta nguncalna ing ngareping sang Pringon. Teken mau bakal malih dadi ula."

¹⁰ Musa lan Harun banjur sowan Sang Pringon sarta nindakaké apa sing didhawuhaké Gusti Allah. Harun nguncalaké tekené ana ing ngarsané Sang Pringon lan para penggedhé, teken mau nuli malih dadi ula.

¹¹ Sang Pringon banjur nimbali wong-wong sing pinter lan para ahli sibir; wong-wong mau banjur nindakaké mengkono uga srana japa-mantrané.

¹² Wong-wong kuwi padha nguncalake tekené ing lemah lan teken-teken mau iya malih dadi ula, nanging teken-teken mau banjur diuntal déning tekené Harun.

¹³ Senajan mengkono Sang Pringon tetep mangkotaké galihé lan ora kersa mirengaké aturé Musa lan Harun, cocog karo sing dingandikakaké Allah.

¹⁴ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sang Pringon kuwi wangkot atiné; ora gelem nglilani lunga bangsa Israèl.

¹⁵ Mulané sowana ing wayah ésuk, samasa raja mau ana ing Bengawan Nil. Teken sing malih dadi ula mau gawanen sarta nunggonana ing pinggir kali.

¹⁶ Matura marang raja mau, 'Pangéran Allahipun tiyang Ibrani, ngutus kula supados matur dhateng panjenengan kersaa nglilani umat Israèl késah ngabekti dhateng Pangéran wonten ing ara-ara samun. Ngantos dumugi samangké panjenengan mboten kersa miyarsakaken.

¹⁷ Samangké Pangéran Allah ingkang Mahamulya ngandika, bilih panjenengan badhé pirsia sinten Gusti Allah menika, srana lelampahan ingkang badhé katindakaken. Panjenengan pirsani,

teken menika badhé kula sabetaken ing toyaning Bengawan Nil, sakala toyanipun badhé malih dados rah.

¹⁸Ulam-ulam badhé pejah, saha kali menika ambetipun badhé bacin, ngantos bangsa Mesir mboten badhé saged ngombé toyaning kali."

¹⁹Gusti Allah ngandika marang Musa, "Harun konen njupuk tekené sarta konen ngacungaké ing banyuning kali, ing kalèn-kalèn lan ing blumbang-blumbang ing Mesir. Banyuné bakal malih dadi getih, lan ing sanegara Mesir kabèh ing tong-tong kayu lan ing pengaron watu sakèhé banyu bakal malih dadi getih."

²⁰Musa lan Harun ngèstokaké sadhawuhé Allah. Ing ngarepé Sang Pringon lan para penggedhé, Harun ngacungaké tekené nuli disabetaké ing banyuné Bengawan Nil. Banyu sing ana kali kabèh banjur malih dadi getih.

²¹Iwak-iwak ing njero kali kono padha mati, lan ambuné kali dadi bacin banget; srana mengkono wong Mesir ora bisa ngombé banyuné kali mau. Satanah Mesir kabèh kebak getih.

²²Nanging para ahli sihir nindakaké mengkono uga srana japa-mantrané,

temahan Sang Pringon tetep mangkotaké galihé. Panjenengané ora miyarsakaké aturé Musa lan Harun, kaya sing wis dingandikakaké déning Allah.

²³ Sang Pringon banjur minger kondur menyang kedhaton lan ora maèlu marang prekara mau.

²⁴ Sarèhné banyu kali ora kena diombé, mulané wong Mesir kabèh padha ndhudhuk lemah sakiwa-tengené kali golèk banyu kanggo ngombé.

²⁵ Kang mengkono mau nganti pitung dina suwéné, sawisé Gusti Allah ndhawahi wewelak marang Bengawan Nil.

8¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Sowana Sang Pringon menèh sarta aturna yèn Allah ngandika mengkéné, 'umat-Ku lilanana budhal ngabekti marang Aku.

² Yèn ora koklilani lunga, negara iki bakal Dakdhawahi wewelak kodhok, minangka paukuman.

³ Bengawan Nil bakal kebak kodhok; kéwan-kéwan mau bakal mentas saka ing banyu, banjur mlebu ing kedhatonmu, ing kamar-kamar lan peturon; omah-omahé para penggedhé

lan rakyatmu, mengkono uga ing pawon lan ing panci-panci.

⁴ Kodhok-kodhok mau bakal nyoloti awakmu, awaké rakyatmu sarta awaké menterimu kabèh."

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Harun konen ngacungaké tekené ing sandhuwuring kali-kali, kalèn-kalèn sarta blumbang-blumbang karebèn kodhok-kodhok padha teka lan ngebaki tanah Mesir."

⁶ Harun nuli ngacungaké tekené ing sandhuwuring banyu kabèh; kodhok-kodhok banjur padha teka ngebaki tanah Mesir.

⁷ Para tukang sihir srana japa-mantrané iya bisa metokaké kodhok-kodhok mratani tanah Mesir.

⁸ Sang Pringon banjur nimbali Musa lan Harun, dhawuhé, "Nyenyuwuna marang Allah supaya Panjenengané ngilangi kodhok-kodhok iki; aku bakal nglilani bangsamu lunga saos kurban marang Allah!"

⁹ Musa matur, "Kanthi bingahing manah kula badhé ndedonga kagem Sang Prabu, para pengageng saha rakyat panjenengan. Kodhok-kodhok

menika nunten badhé katumpes, kejawi ingkang wonten ing Bengawan Nil. Sang Prabu kula aturi netepaken wekdalipun mbénjing menapa enggèn kula kedah ndongakaken panjenengan."

¹⁰ Dhawuhé raja ing Mesir, "Ndedongaa sésuk!" Aturé Musa, "Kula badhé ngèstokaken, Sang Prabu badhé mirsa, bilih mboten wonten Allah sanèsipun. Kejawi Pangéran, Allah kula.

¹¹ Sang Prabu, para pengageng sarta rakyat badhé luwar saking gangguaning kodhok-kodhok menika. Kodhok-kodhok badhé ical sedaya kejawi ingkang wonten ing Bengawan Nil."

¹² Musa lan Harun banjur mundur, sarta ndedonga marang Allah nyuwun ilangé kodhok-kodhok mau.

¹³ Gusti Allah nyembadani panyuwuné Musa, mula kodhok-kodhok ing omah-omah, ing pekarangan lan ing pategalan padha mati kabèh.

¹⁴ Bathangé banjur diklumpukaké nganti ngundhung-undhung, temah sanegara Mesir kabèh ambuné bacin.

¹⁵ Nalika kodhok-kodhok mau wis padha mati, raja ing Mesir tetep mangkotaké galihé. Lan, kaya sing

dingandikakaké déning Gusti Allah, tetep ora miyarsakaké aturé Musa lan Harun.

¹⁶ Gusti Allah nuli ngandika marang Musa, "Harun konen nyabetaké tekenmu ing leburné bumi, supaya lebu mau dadi lemud ngebaki tanah Mesir kabèh!"

¹⁷ Musa lan Harun banjur padha ngèstokaké sadhawuhé Allah. Déné Harun ngacungaké tekené, nuli nyabetaké teken mau ing leburné bumi. Lebu mau dadi lemud lan padha ngroyok manungsa lan kéwan.

¹⁸ Para ahli sihir padha nandhingi; padha kepéngin metokaké lemud, nanging ora bisa. Para manungsa lan kéwan tetep dikroyok ing lemud.

¹⁹ Para ahli sihir banjur padha matur marang Sang Pringon, "Menika pretandha saking Allah piyambak." Éwadéné Sang Pringon tetep ora kersa miyarsakaké aturé Musa lan Harun, padha karo sing wis dingandikakaké déning Gusti Allah.

²⁰ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sésuk lungaa sing ésuk nemonana Sang Pringon ana ing kali. Aturna pangandika iki, 'Umat-Ku lilanana ngabekti marang Aku.

²¹ Yèn kowé ora nglilani, Aku bakal nekakaké laler ngebyuki kowé, para penggedhé sarta rakyatmu. Omahé wong Mesir bakal padha kebak laler.

²² Nanging Aku bakal mbédakaké wilayah Gosèn, panggonané umat-Ku. Ing kana bakal ora ana laler, supaya kowé kabèh padha ngerti yèn Aku, Allah, kang lagi tumindak ing negara kéné.

²³ Aku bakal mbédakaké umat-Ku karo rakyatmu."

²⁴ Gusti Allah nekakaké laler akèh banget ing kraton lan ing omahé para abdiné Sang Pringon. Sanegara Mesir kabèh nandhang sangsara banget merga saka laler-laler mau.

²⁵ Sang Pringon banjur nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Saosa kurban marang Allahmu ana ing negara kéné waé."

²⁶ "Menika mboten saged kula tindakaken," atur wangsulané Musa, "Sebab tiyang-tiyang Mesir badhé serik manahipun, mergi saking kéwan ingkang kula saosaken dhateng Allah kula. Menawi kula nyembelèh kéwan sarta kula damel kurban ing panggènanipun tiyang Mesir ngriki, mangka tiyang

menika sami sengit dhateng kula, temtu badhé mbenturi séla dhateng kula sabangsa, ngantos pejah.

²⁷ Kula kedah késah dhateng ara-ara samun ingkang tebihipun lampahan tigang dinten prelu saos kurban dhateng Allah kula, kados ingkang sampun dipun dhawuhaken dhateng kula."

²⁸ Sang Pringon nuli dhawuh, "Aku nglilani kowé kabèh lunga saos kurban marang Pangéran, Allahmu, angger aja adoh-adoh. Aku ya dongakna!"

²⁹ Aturé Musa, "Sapengker kula saking ngriki, kula badhé ndedonga dhateng Gusti Allah, supados mbénjing-énjing laler-laler menika ical, mboten ngganggu Sang Prabu, para pengageng sarta rakyat ing Mesir. Nanging Sang Prabu sampun ngantos mblénjani malih sarta sampun ngantos ngalang-alangi enggènipun bangsa Israèl saos kurban dhateng Gusti Allah."

³⁰ Musa mundur, banjur ndedonga marang Allah,

³¹ lan Allah nyembadani panyuwuné Musa. Laler-laler mau sumingkir. Ora ana laler siji-sijia sing kèri.

³² Nanging raja Mesir tetep mangkotaké atiné lan ora nglilani bangsa Israèl lunga.

9 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sowana marang Sang Prabu, matura yèn Allahé wong Ibrani ngandika mengkéné, 'Umat-Ku luwarana, supaya bisa ngabekti marang Aku.

² Yèn kowé meksa ora nglilani, lan arep terus kokkukuhi,

³ kowé bakal Dakukum nganggo pageblug ing antarané kéwan-kéwanmu kabèh — jaran, kuldi, unta, sapi, wedhus gèmbèl, sarta wedhusmu liyané kabèh.

⁴ Aku bakal mbédakaké antarané kéwané wong Israèl lan kéwané wong Mesir. Kéwané wong Israèl ora ana siji waé sing bakal mati.

⁵ Aku, Allah, netepaké, ing dina sésuk olèh-Ku arep nindakaké prekara iki!"

⁶ Ésuké Gusti Allah nindakaké prekara mau. Kéwané bangsa Mesir padha mati kabèh, nanging kéwané bangsa Israèl ora ana sing mati siji-sijia.

⁷ Nalika raja ndangu, wong-wong banjur matur, yèn kéwané wong Israèl ora ana siji-sijia sing mati. Éwasemono raja Mesir tetep mangkotaké galihé lan ora nglilani bangsa Israèl lunga.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Njupuka awuné pawon sawetara gegem. Ing ngarepé raja, awu mau sawurna.

⁹ Awu mau dadi lembut lan bakal sumebar rata satanah Mesir. Ing endi-endi banjur bakal ana memala wudun ing awaké manungsa lan kéwan, wusanané mecah dadi korèng."

¹⁰ Musa lan Harun banjur njupuk awu sethithik nuli sowan Sang Prabu. Musa nyawuraké awuné mendhuwur. Banjur ana memala wudun ing awaké manungsa lan kéwan sing sabanjuré dadi korèng.

¹¹ Para ahli sihir ora bisa nemoni Musa, merga awaké sekojur wudunen kaya wong Mesir liyané.

¹² Nanging Gusti Allah mangkotaké atiné raja Mesir, kaya sing wis dingandikakaké, merga ora mirengaké aturé Musa lan Harun.

¹³ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sésuk-ésuk lungaa sowan marang Sang Prabu lan matura yèn Pangéran Allahé wong Ibrani ngandika mengkéné, 'Kowé nglilanana umat-Ku supaya bisa ngibadah marang Aku.

¹⁴ Sepisan iki ora mung para penggedhé lan rakyatmu sing Dakukum, nanging uga kowé dhéwé, supaya kowé padha ngerti yèn Aku iki ing salumahing bumi ora ana sing madhani.

¹⁵ Menawa Aku kersa ngagem pangwasa-Ku kanggo ngukum kowé lan rakyatmu mesthi kowé wis Dakgebag klawan pageblug lan kowé kabèh mesthi bakal padha tumpes.

¹⁶ Nanging Aku isih ngéman marang uripmu, supaya kowé weruh pangwasa-Ku lan supaya asma-Ku kaluhuraké ana ing salumahing bumi.

¹⁷ Nanging kowé isih tetep ngalang-alangi lan ora gelem nglilani umat-Ku lunga.

¹⁸ Sésuk Aku bakal nekakaké udan ès sing deres banget, sing durung tau kelakon ing tanah Mesir.

¹⁹ Saiki préntahna supaya raja-kaya lan sakabèhing barang-darbèkmu diprenahaké ing panggonan sing becik. Para manungsa lan kéwan sing ana ing njaba tanpa éyub-éyub, samasa ketiban ès bakal padha mati!"

²⁰ Sawetara penggedhé padha wedi marang pangandikané Allah. Para batur

lan raja-kayané banjur padha digawa mlebu ngomah supaya slamet.

²¹ Nanging para penggedhé liyané ora maèlu marang pangandikané Allah mau; batur-batur sarta raja-kayané ditinggal ing njaba tanpa éyub-éyub.

²² Gusti Allah nuli ngandika marang Musa, "Tanganmu acungna ing langit, banjur bakal ana udan ès ing satanah Mesir kabèh. Manungsa, kéwan lan tanduran ing tegal bakal padha kodanan."

²³ Musa banjur ngacungaké tekené ing langit. Gusti Allah banjur ndhatengaké gludhug, udan ès sarta bledhèg nyamber-nyamber.

²⁴ Udané ès, dibarengi bledhèg apa déné lésus sing nggegirisi banget; kaanan sing mengkono mau durung tau kelakon ing tanah Mesir.

²⁵ Udan ès mau wrata sanegara kabèh lan nyirnakaké apa waé sing ana ing njaba, iya manungsa iya kéwan. Lésusé ngrusak sakèhing tanduran ing tegalan sarta ngrubuhaké sakèhing wit-witan.

²⁶ Mung tanah Gosèn, panggonané wong Israèl, ora ana udan ès.

²⁷ Raja Mesir banjur nimbali Musa lan Harun, dhawuhé, "Sepisan iki aku ngaku kedosan marang Allah. Allah sing bener, déné aku lan rakyatku sing salah.

²⁸ Ndedongaa marang Allah, merga aku kabèh wis padha sangsara merga udan ès iki. Aku janji nglilani kowé padha lunga, aja padha manggon ing kéné menèh."

²⁹ Aturé Musa marang Sang Prabu, "Menawi kula sampun dumugi ing njawi kitha, kula badhé ndedonga dhateng Gusti Allah. Gludhugipun nunten badhé kèndel, déné jawahipun badhé terang lan panjenengan badhé sami mirsa, bilih bumi menika kagunganipun Gusti Allah.

³⁰ Nanging kula sumerep bilih Sang Prabu saha para pengageng dèrèng sami ajrih dhateng Gusti Allah."

³¹ Tanduran rami lan jewawut padha rusak, mangka jewawuté wis wayahé ngundhuh; déné raminé lagi semi.

³² Mung tanduran gandum sing ora rusak, merga durung mangsané.

³³ Musa banjur mundur lan tindak menyang njaban kutha, sarta ngangkat astané ndedonga marang Gusti Allah.

Sanalika gludhugé lan udané ès sirep, sarta udané banjur terang.

³⁴ Bareng Sang Pringon pirsa kaanan mau banjur mbacutaké enggoné gawé dosa. Raja lan para penggedhé tetep mangkotaké penggalihé kaya adaté.

³⁵ Sang Pringon ora nglilani wong Israèl budhal, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang Musa.

10 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa, "Mangkata sowan Sang Pringon. Raja mau lan para penggedhéné wis Dakdadèkaké wangkot atiné, supaya Aku bisa gawé kaélok-an-kaélok-an ing satengahé wong-wong mau,

² sarta kowé bakal bisa crita marang anak putumu, kepriyé pendamel-Ku marang bangsa Mesir lan bab sakèhé kaélok-an kang kelakon ana ing kono, supaya kowé padha weruh yèn Aku iki Allah."

³ Musa lan Harun banjur sowan Sang Pringon sarta matur, "Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Ibrani, ngandika mekaten, 'Nganti kapan enggonmu mbangkang marang Aku? Umat-Ku lilanana lunga, supaya bisa ngibadah marang Aku.

⁴ Menawa kowé isih tetep ora nglilani, sésuk Aku bakal nekakaké walang ing negaramu.

⁵ Bakal ana walang akèh banget nutupi lemahé bumi, nganti ora katon lemahé. Walang-walang mau bakal mangan apa waé sing durung sirna déning udan ès, malah wit-witan sing isih urip iya bakal dipangan nganti ludhes.

⁶ Walang kuwi bakal nutupi kratonmu, omahé para penggedhé lan rakyat. Kasangsaran iki luwih nggegirisi yèn ditandhing karo sing dialami leluhurmu." Musa banjur mundur saka ing ngarsané Sang Pringon.

⁷ Para penggedhé banjur padha matur marang Sang Pringon, "Ngantos mbénjing menapa tiyang menika kedah damel sangsara kita? Tiyang-tiyang Israèl menika mugi panjenengan lilani késah kémawon, supados saged ngibadah dhateng Allahipun. Menapa Sang Prabu mboten pirsá, bilih negari Mesir sampun risak?"

⁸ Musa lan Harun banjur ditimbali menèh déning Sang Prabu sarta kadangu, "Kowé kabèh padha kena

ngibadah marang Allahmu, nanging sejatiné sapa sing arep lunga?"

⁹ Aturé Musa, "Kula sedaya, mekaten ugi laré-laré saha tiyang-tiyang ingkang sampun sepuh. Kula sami badhé mbekta laré-laré kula, ménda gèmbèl, ménda bérok saha lembu kula sedaya, sebab kula sami badhé ngawontenaken riaya kanggé ngurmati Gusti Allah."

¹⁰ Dhawuhé raja, "Aku sumpah demi Allah, yèn aku ora bakal nglilani kowé padha nggawa bojomu lan anak-anakmu! Wis cetha yèn kowé arep padha nganakaké komplotan arep mbrontak.

¹¹ Ora! Kowé kena lunga, nanging ngamungna wong-wong lanang waé sing ngibadah marang Allah!" Kanthi tetembungan mau Musa lan Harun ditundhung saka kedhaton.

¹² Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Tekenmu athungna ing sandhuwuring tanah Mesir. Walang-walang bakal padha teka lan mangan sakèhing tanduran sing durung sirna merga udan ès."

¹³ Musa banjur ngathungaké tekené lan Allah ndhatengaké angin saka Wétan, midid sedina muput sarta sewengi natas.

Bareng wayah ésuk angin mau wis nggawa walang.

¹⁴Walang-walangé padha neba, cacahé akèh banget nganti satanah Mesir kebak walang kabèh. Wong-wong durung tau lan ora bakal meruhi menèh walang sing semono akèhé.

¹⁵Walang-walang mau ngebaki satanah Mesir kabèh, nganti katon ireng, sarta padha mangan apa waé sing durung musna sawisé udan ès, mengkono uga woh-wohan. Wit-witan sarta tanduran ing tanah Mesir babar-pisan wis ora ana sing ijo rupané.

¹⁶Sang Prabu banjur énggal-énggal nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Aku wis gawé dosa marang Allahmu sarta marang kowé kabèh.

¹⁷Sepisan iki apuranen dosaku sarta ndedongaa marang Allahmu, supaya kersa nyingkiraké bebaya pati iki saka aku."

¹⁸Musa banjur mundur lan ndedonga marang Allah.

¹⁹Gusti Allah banjur ngingeraké enering angin, diwalik dadi angin saka Kulon sing banter banget. Walang-walang padha katut ing angin menyang ing Teluk Suèz.

Satanah Mesir ora ana walang siji waé sing kèri.

²⁰ Nanging raja Mesir tetep mangkotaké penggalihé lan ora nglilani wong Israèl lunga.

²¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Tanganmu athungna ing langit, tanah Mesir banjur bakal peteng ndhedhet."

²² Musa ngathungaké astané, lan sajroné telung dina Mesir peteng ndhedhet.

²³ Sajroné telung dina mau wong Mesir ora weruh apa-apa sarta ora ana siji waé sing metu saka ing omahé. Éwasemono ing panggonané wong Israèl tetep padhang.

²⁴ Raja Mesir nimbali Musa lan dhawuh, "Kowé padha kena lunga ngibadah marang Allah. Para wong wadon lan bocah-bocah kena mèlu; nanging wedhus gèmbèl, wedhus bérok lan sapimu kudu ditinggal ing kéné."

²⁵ Musa matur, "Menawi mekaten Sang Prabu kedah maringi kéwan kanggé sesaosan saha kurban obongan kagem Allah kula.

²⁶ Mboten! Kula badhé sami mbekta kéwan kula sedaya; mboten wonten

ingkang badhé kula tilar. Kula piyambak ingkang badhé milih kéwan ingkang badhé kaaturaken dhateng Allah.

Sadèrèngipun dumugi ing ngrika, kula mboten sumerep kéwan ingkang pundi ingkang badhé kula aturaken dhateng Gusti Allah."

²⁷ Gusti Allah mangkotaké penggalihé raja Mesir, mula ora nglilani bangsa Israèl lunga.

²⁸ Dhawuhé raja marang Musa, "Lungaa saka ngarepku. Aja nganti aku weruh kowé menèh! Yèn nganti ketemu kowé menèh, kowé bakal mati!"

²⁹ Aturé Musa, "Saèstu badhé kelampahan kados ingkang sampun panjenengan ngandikakaken. Sang Prabu mboten badhé pirsá kula malih."

11 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku bakal nekakaké paukuman sepisan engkas marang raja Mesir sarta marang rakyaté. Sawisé mengkono, mesthi raja mau bakal nglilani kowé kabèh padha lunga; malah arep padha nundhung kowé kabèh saka kéné.

² Merga saka kuwi kandhaa karo bangsa Israèl; préntahna njaluk emas-emasan lan slaka marang tanggané."

³ Gusti Allah ndadèkaké wong Mesir ngajèni marang bangsa Israèl. Malah Musa dadi wong gedhé ana ing ngarepé para penggedhé sarta rakyat ing Mesir kabèh.

⁴ Musa matur marang raja ing Mesir, "Gusti Allah ngandika mekaten, 'Kira-kira tengah wengi Aku bakal ndlajah tanah Mesir,

⁵ lan saben anak mbarep ing Mesir bakal mati, wiwit pembarepé raja Mesir nganti anak lanang pembarepé batur wadon sing nggiling gandum. Mengkono uga sing lair kawitan saka raja-kayané iya bakal mati.

⁶ Ing satanah Mesir kabèh bakal ana tangisan sing nrenyuhaké, sing durung tau kelakon sarta ora bakal kelakon menèh.

⁷ Déné wong Israèl lan raja-kayané ora bakal diganggu. Sebanjuré kowé bakal ngerti, yèn Aku, Allah, mbédakaké wong Mesir lan wong Israèl!"

⁸ Wusanané Musa matur, "Para pengagengipun Sang Prabu badhé sami

dhateng saha sujud ing ngajeng kula sarta kula badhé kapurih késah mbekta bangsa kula sedaya. Sesampunipun menika kula badhé bidhal." Musa banjur mundur saka ngarsané Sang Prabu karo duka banget.

⁹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Raja Mesir ora bakal ngrungokaké aturmu, preluné supaya Aku bisa damel kaélokkan luwih akèh menèh ing tanah Mesir."

¹⁰ Wis akèh Musa sarta Harun enggoné nindakaké kaélokkan ana ing ngarsané raja Mesir, nanging Gusti Allah mangkotaké penggalihé raja mau, temah ora nglilani wong Israèl lunga saka negarané.

12 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun ing tanah Mesir. Pangandikané,

² "Sasi iki bakal dadi sasi wiwitaning taunmu.

³ Bab iki préntahna marang umat Israèl kabèh, yakuwi: Ing tanggal sepuluh sasi iki saben wong lanang kudu nyepakaké wedhusé gèmbèl siji utawa cempé wedhus bérok siji kanggo brayaté.

⁴Yèn brayat kuwi cacahé wongé kesethithiken kanggo ngentèkaké wedhus gèmbèl siji utawa cempéné wedhus bérok, brayat mau nglumpuka karo tanggané sing cedhak sarta mangana wedhusé bebarengan, nganti bisa ngentèkaké daging sing kena dipangan.

⁵Kowé kabèh padha kena milih antarané wedhus gèmbèl apa wedhus bérok, anggeré lanang, umuré setaun sarta tanpa cacad.

⁶Sebanjuré ing tanggal patbelas, benginé, umat Israèl kabèh kudu nyembelèh kéwan-kéwan mau.

⁷Getihé kéwan kuwi kudu dijupuk sethithik, diosèraké ing pipining lawang kiwa-tengen sarta ing ndhuwuré omah sing dienggo mangan cempé mau.

⁸Ing benginé dagingé kéwan mau kudu dipanggang lan dipangan karo jangan pait sarta roti tanpa ragi.

⁹Kéwan mau kabèh kudu dipanggang, saendhasé, sikilé sarta jeroané. Daging sing wis dipanggang mau panganan, aja ana sing dipangan mentahan utawa digodhog.

¹⁰ Dagingé sethithik waé ora kena diengèh nganti ésuk. Yèn ana turahané kudu diobong nganti entèk.

¹¹ Enggonmu mangan kudu karo rerikatan, lambungmu sabukana, sikilmu nganggoa trumpah lan tanganmu nyekela teken. Yaiki sing jenengé Riaya Paskah kanggo ngormati Aku, Allahmu.

¹² Ing bengi kuwi Aku bakal tindak ndlajahi tanah Mesir, lan matèni saben anak lanang mbarep, iya anaking manungsa, iya anaking kéwan. Aku bakal ngukum sarupaning déwa-déwa ing tanah Mesir, Aku iki Allah.

¹³ Getih ing pipi lawanging omahmu kuwi kanggo tandha yèn kuwi omah-omah panggonanmu. Yèn Aku mirsa getih mau, omah iku bakal Daklangkungi, temah kowé ora Daktumpes ing sajroné Aku ngukum tanah Mesir.

¹⁴ Ing dina kuwi kowé kabèh kudu gawé riaya kagem Allah, minangka pengéling-élingmu marang apa sing wis Daktindakaké. Dina kuwi dadia dina riaya ing selawas-lawasé."

¹⁵ Gusti Allah ngandika, "Sajroné pitung dina kowé kabèh ora kena mangan roti nganggo ragi. Ing dina kapisan aja ana

ragi ing omahmu, sebab yèn sajroné pitung dina mau ana wong sing mangan roti nganggo ragi, wong mau ora kena dadi umat-Ku menèh.

¹⁶Ing dina kapisan sarta dina kapitu kowé kabèh kudu ngumpul ngibadah. Ing dina kuwi ora kena ana sing nyambut-gawé, kejaba nyedhiakaké pangan.

¹⁷Dina gedhé iki kudu kokpèngeti, merga iya ing dina iki Aku ngentasaké bangsamu metu saka ing tanah Mesir. Mulané sebanjuré turun-temurun dina iki tetep pèngetana, dadèkna dina gedhé.

¹⁸Ing sasi kapisan, wiwit tanggal patbelas soré nganti tanggal selikur soré, kowé kabèh ora kena mangan roti sing ana raginé.

¹⁹Sajroné pitung dina mau aja nyimpen ragi ing omahmu. Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing mangan roti nganggo ragi, wong kuwi kudu dianggep dudu umat-Ku."

²⁰(12:19)

²¹Musa ngumpulaké sakèhing tuwa-tuwané Israèl, banjur dhawuh marang wong-wong mau, "Lungaa, golèka cempé wedhus gèmbèl utawa cempéning

wedhus bérok lan sembelèhen, supaya brayatmu mèngeti Riaya Paskah.

²² Njupuka suket isop^d satekem, banjur celupna ing bokor sing isi getihing kéwan mau sarta osèr-osèrna ing pipining lawang lan ing ndhuwuré. Sapa waé ora kena metu saka omah nganti ésuk.

²³ Samasa Gusti Allah tindak ndlajahi negara iki ndawahaké wewelak marang wong Mesir, Panjenengané bakal mirsa getih ing ndhuwur sarta ing pipining lawang, temah bakal ora nglilani Malaékat sing nekakaké wewelak mlebu ing omahmu.

²⁴ Mulané kowé lan anak-putumu kudu padha nindakaké prenatal iki ing selawas-lawasé.

²⁵ Yèn kowé kabèh wis padha mlebu ing negara sing diparingaké Allah kaya sing dijanjèkaké, padha netepana upacara kuwi.

²⁶ Déné yèn anak-anakmu padha takon, apa karepé upacara mau,

²⁷ kowé kudu mangsuli, ‘Yaiki kurban Riaya Paskah kanggo ngormati Gusti Allah, sebab omahé wong-wong Israèl

---

^disop: bangsaipun glagah wangi kanggé upacara sesuci.

dilangkungi, nalika Allah mejahi anak-anaké mbarep wong Mesir, mangka kita diayomi!" Wong Israèl banjur padha tumelung lan sumungkem sujud.

²⁸Sawisé mengkono nuli padha lunga nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah marang Musa lan Harun.

²⁹Ing tengah wengi Allah mejahi saben anak pembarep ing tanah Mesir, wiwit pembarepé Sang Pringon nganti pembarepé wong tahanan ing pakunjaran; malah tekan kéwan sing lair kawitan iya dipatèni.

³⁰Ing wengi kuwi, Sang Pringon, para penggedhé sarta wong Mesir kabèh padha tangi. Ing satanah Mesir kabèh keprungu tangis lan panjerit sing nrenyuhaké, merga ora ana omah siji waé sing ora kepatèn anaké lanang mbarep.

³¹Ing bengi kuwi uga Sang Pringon nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Lungaa saka kéné, kowé sarta bangsamu! Metua saka negaraku! Lungaa saos kurban marang Allahmu kaya sing kokkarepaké.

³² Wedhus gèmbèl, wedhus jawa sarta sapimu kabèh gawanen! Lungaa, aku padha suwunna berkah!"

³³ Kaya mengkono wong-wong Mesir padha neseg kanthi adreng marang bangsa Israèl, supaya padha énggal lunga saka ing tanah Mesir; pangucapé, "Yèn kowé ora énggal-énggal lunga, aku kabèh mesthi padha mati."

³⁴ Wong-wong Israèl banjur padha njupuk roti sing isih wujud jladrèn tanpa ragi, kabuntel ing sléndhang, nuli disampiraké ing pundhaké.

³⁵ Wong-wong mau wis nindakaké apa sing didhawuhaké déning Musa. Mengkono uga iya wis padha njaluk barang-barang mas-masan lan slaka sarta sandhangan marang wong Mesir.

³⁶ Allah ndadèkaké wong Mesir padha ngajèni marang wong Israèl, sarta mènèhi apa waé sing dijuluk. Dadiné wong Mesir presasat dijarah-rayah déning wong Israèl.

³⁷ Wong Israèl banjur padha budhal saka kutha Raamsès menyang kutha Sukot, cacahé wong lanang wetara 600.000 (nem kethi); ora kepétung wong wadon lan bocah-bocah.

³⁸ Akèh wong-wong bangsa liya warna-warna padha mèlu, mengkono uga akèh banget wedhus gèmbèl, wedhus jawa sarta sapi kang iya padha digawa.

³⁹ Wong-wong mau padha mbakar roti tanpa ragi, yakuwi jladrèn gawan saka Mesir, sebab padha dikon lunga dadakan, nganti ora kober nyawisaké sangu.

⁴⁰ Wong Israèl enggoné manggon ing tanah Mesir lawasé wis 430 taun.

⁴¹ Ing dina pungkasan taun sing ping 430 mau, umaté Allah padha tirakatan^e kagem Pangéran Allahé, merga padha dientasaké saka ing tanah Mesir.

⁴² Bengi kuwi uga dadi bengi tirakatan kanggo sakèhé wong Israèl turun-temurun kagem kamulyané Pangéran, Allahé.

⁴³ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Yaiki prenatal Riaya Paskah. Wong bangsa liya ora kena mèlu mangan Paskah iki.

⁴⁴ Nanging batur sing wis koktuku kena mèlu mangan, angger wis koktetaki.

⁴⁵ Wong neneka sarta buruh opahan ora kena mangan.

---

^etirakatan: lèk-lèkan.

⁴⁶ Enggonmu mangan daging cempé kudu ana ing panggonané cempé mau dimasak, ora kena digawa metu. Aja pisan-pisan nugel balungé cempé iku.

⁴⁷ Sapasamuwané Israèl kabèh kudu netepi prenatal iki.

⁴⁸ Yèn ana wong bangsa liya sing tetep pemanggoné ing antaramu, mangka kepéngin mangan Paskah kanggo ngormati Allah, wong mau kudu koktetaki dhisik, sawisé iku lagi kena mèlu mangan. Sawisé mengkono wong manca mau kaanggepa kaya déné wong Israèl asli, sarta kena mèlu mèngeti Riaya Paskah.

⁴⁹ Prenatan tumraping wong Israèl asli lan wong bangsa liya kang manggon ing tengahmu iku padha."

⁵⁰ Kabèh wong Israèl padha mbangun-turut sarta nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah marang Musa lan Harun.

⁵¹ Ing dina kuwi Allah ngirid para taleré umat Israèl metu saka ing tanah Mesir.

13 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Sakèhing anak lanang mbarep saosna marang Aku. Saben anak

lanang mbarepé wong Israèl, lan saben kéwan lanang sing lair wiwitan kuwi kagungan-Ku."

³Préntahé Musa marang bangsa Israèl mengkéné, "Dina iki pèngetana, yakuwi dina enggonmu padha metu saka ing tanah Mesir, panggonanmu dadi batur-tukon. Iya ing dina kuwi enggoné Gusti Allah merdikakaké kowé kabèh saka pangwasané wong Mesir. Aja padha mangan roti nganggo ragi.

⁴Ing dina iki, sasi Abib kowé kabèh padha lunga saka tanah Mesir.

⁵Nganggo sumpah Allah njanjèni leluhurmu arep maringaké tanahé wong Kanaan, Hèt, Amori, Hèwi lan Yébus. Sawisé Allah ngirid kowé lan kowé ngenggoni negara sing sugih sarta subur kuwi, saben taun ing sasi kapisan kowé kabèh kudu nganakaké riaya mengkono.

⁶Sajroné pitung dina kowé kudu padha mangan roti tanpa ragi, lan ing dina kapitu nganakna riaya kanggo ngurmati Allah.

⁷Iya sajroné pitung dina ing negaramu aja nganti ana roti sing nganggo ragi.

⁸Ing wiwitaning riaya, kowé kudu nyritani anak-putumu, yèn olèhé padha

nganakaké riaya iku kanggo mèngeti apa sing wis ditindakaké Allah kanggo kowé kabèh, yakuwi budhalan saka ing tanah Mesir.

⁹Prenatan mengkono mau dadia pretandha ana ing tangan sarta tetenger ana ing bathukmu. Srana pèngetan iku kowé bakal tansah diélingaké supaya Angger-anggeré Allah tansah kokucapaké lan koksinau. Sebab Gusti Allah wis ngluwari kowé kabèh saka ing tanah Mesir nganggo pangwasa sing gedhé.

¹⁰Riaya iki kudu dianakaké saben taun ing wektu sing wis ditemtokaké."

¹¹Préntahé Musa marang bangsa Israèl mengkéné, "Gusti Allah bakal ngirid kowé kabèh menyang negara Kenaan, sing dijanjèkaké nganggo sumpah marang kowé sarta marang leluhurmu. Sawisé tanah mau dipasrahaké marang kowé,

¹²kowé kabèh kudu nyaosaké anakmu lanang sing mbarep lan kéwan lanang sing lair kawitan. Kabèh kuwi kagungané Allah.

¹³Nanging saben kuldi lanang sing lair kawitan kudu ditebus nganggo nyaosaké

cempé wedhus gèmbèl minangka gantiné. Déné yèn kowé ora gelem nebus kuldi mau, kéwan mau kudu diputung guluné. Semono uga anakmu lanang sing mbarep iya kudu koktebus.

¹⁴ Déné yèn ing tembé mburi anakmu takon tegesé prenatal iki, kudu kokwangsuli mengkéné, 'Kanthi pangwasa kang gedhé Gusti Allah ngirid kita metu saka ing tanah Mesir, kuwi panggonan kita dadi batur-tukon.

¹⁵ Nalika Sang Pringon mangkotaké penggalihé sarta ora nglilani kita padha lunga saka ing Mesir, Gusti Allah mejahi saben anak lanang pembarep, iya manungsa, iya kéwan. Yakuwi sebabé kita saos kurban marang Allah wujud kéwan lanang sing lair kawitan, nanging kudu nebus anak mbarep kita.'

¹⁶ Srana mengkono prenatal mau ngélingaké marang kita, dadi pretandha ana ing tangan lan ing bathuk kita, kang tansah ngélingaké marang kita, yèn Allah ngentasaké kita saka ing tanah Mesir ngagem pangwasa gedhé."

¹⁷ Nalika bangsa Israèl dililani lunga déning Sang Pringon, Allah enggoné ngirid ora metu pesisir nuju negara

Filistia, senjata dalam iku luwih cedhak. Gusti Allah menggalih, "Bangsa iki menawa kecuwan atiné, aja nganti banjur bali menyang tanah Mesir, yaiku samasa ngerti yèn dhèwèkné kudu perang."

¹⁸ Mulané Gusti Allah enggoné ngirid bangsa iku diénggokaké metu ara-ara samun nuju marang Segara Teberau. Lan wong Israèl tansah cecawis maju ing perang.

¹⁹ Balungé Yusuf digawa déning Musa saka tanah Mesir, sebab nalika uripé wis njaluk sumpahé wong Israèl mengkono. Yusuf wis weling, "Yèn Gusti Allah ngentasaké kowé kabèh, jisimku gawanen saka panggonan iki."

²⁰ Wong Israèl banjur padha mangkat saka Sukot tekan kutha Étam, ing tapel watesé ara-ara samun.

²¹ Gusti Allah tindak ana ing ngarepé, ing wayah awan ana ing tugu méga, déné ing wayah bengi ana ing tugu geni kanggo nuntun lakuné; mulané wong-wong mau awan bengi bisa nerusaké lakuné.

²² Sedina muput tugu méga mau ana ing ngarepé, lan sewengi natas tugu geni ngirid bangsa mau.

14 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

² "Wong Israèl préntahana bali menèh nganti tekan ing ngarepé kutha Pi-Hahiroth, antarané kutha Migdol lan Segara Teberau, cedhaké kutha Baal-Zéfon, lèrèna ana ing kono.

³ Sang Pringon bakal ngira yèn wong Israèl kesasar lakuné lan padha kepepetan déning ara-ara samun.

⁴ Aku bakal mangkotaké atiné, temah bakal nututi kowé. Ing kono Aku bakal numpes Sang Pringon sabalané. Srana lelakon mau wong-wong bakal ngluhuraké Aku, lan wong Mesir bakal weruh yèn Aku iki Allah." Wong Israèl padha nindakaké dhawuhé Allah mau.

⁵ Bareng Sang Pringon pirsya yèn bangsa Israèl wis budhal, Sang Prabu lan para penggedhéné padha gela, banjur ngucap, "Apa sing kudu kita tindakaké? Yagéné kita ngolèhaké wong Israèl lunga; kita rak banjur kélangan batur."

⁶ Sang Pringon banjur nyiapaké kréta perang lan tentarané, sarta

⁷ mangkat karo nggawa krétané kabèh, klebu krétané sing becik-becik, cacahé nem atus, ditunggangi para pemimpiné perang.

⁸ Allah ndadèkaké Sang Pringon wangkot atiné, mula banjur budhal saka negarané ngoyak wong Israèl sing dikanthi déning Allah.

⁹ Wadyabala Mesir karo jaran lan krétané kabèh ngoyak wong Israèl, tekan panggonané wong Israèl sing lagi padha ngaso ing kémah ing sangareping kutha Pi-Hahiroth, sacedhaké Baal-Zéfon.

¹⁰ Wong Israèl bareng weruh Sang Pringon lan wadyabalané wis cedhak, padha wedi, banjur sesambat marang Allahé.

¹¹ Tembungé marang Musa, "Menapa ing Mesir mboten wonten kuburan, déné kita ngantos dipun bekta mriki namung prelu nglurug pejah? Cobi kula aturi mirsani menapa kedadosanipun, enggèn kula sami dipun bekta medal saking tanah Mesir!

¹² Kula rak sampun matur dhateng panjenengan wonten tanah Mesir. Panjenengan kula aturi ngèndelaken kula kémawon, kajengipun kula tetep

dados batur ing Mesir. Langkung saé dados batur tinimbang pejah ing ara-ara samun menika."

¹³ Musa mangsuli, "Aja wedi! Atimu sing teteg, lan kowé bakal padha weruh apa sing ditindakaké Allah kanggo nylametaké kowé ing dina iki. Merga wong Mesir sing padha kokdeleng ing dina iki, iku bakal ora kokdeleng menèh ing selawas-lawasé.

¹⁴ Gusti Allah piyambak kang bakal maju perang kanggo kowé; kowé padha menenga waé."

¹⁵ Pangandikané Allah marang Musa, "Yagéné kowé padha sesambat nyuwun tulung? Wong Israèl padha konen nerusaké lakuné.

¹⁶ Tekenmu angkaten sarta acungna ing segara. Banyuning segara bakal miyak dadi loro, sarta wong Israèl olèhé nyabrang segara bakal ngambah lemah sing gasik.

¹⁷ Wong Mesir bakal Dakdadèkaké wangkot atiné nganti padha ngoyak wong Israèl, lan Aku bakal numpes Sang Pringon sawadyabalané lan kréta-krétané pisan.

¹⁸ Srana mengkono wong Mesir bakal padha ngerti yèn Aku iki Allah, yaiku samasa Aku wis nedahaké kaluhuran-Ku marang Sang Pringon."

¹⁹ Malaékaté Allah sing ana ing ngareping barisané wong Israèl banjur pindhah tindak ana ing mburiné.

²⁰ Tugu méga uga banjur mapan ana ing antarané wong Mesir lan wong Israèl. Tumraping wong Mesir méga mau njalari peteng ndhedhet, nanging tumraping wong Israèl madhangi, temah ing sajroning sewengi iku golongan sing siji ora bisa nyedhaki sijiné.

²¹ Musa banjur ngathungaké astané ing arahé segara. Allah nuli nekakaké angin saka Wétan banter banget, sewengi muput. Saking bantering angin mau ndadèkaké segarané asat lan banyuné kapiyak.

²² Wong Israèl banjur padha mlaku metu ing tengahing segara sing gasik, déné banyu ing sakiwa-tengené presasat témbok kang ngamping-ampingi.

²³ Wong Mesir lan jarané kabèh, kréta lan tentarané padha ngoyak nututi wong Israèl ing tengahing segara.

²⁴ Bareng ngadhepaké pajar Gusti Allah mirsani wadyabala Mesir saka ing tugu geni lan méga, banjur gawé bingungé tentara Mesir.

²⁵ Rodhaning kréta padha macet, nganti lakuné dadi rendhet. Pangucapé wong Mesir, "Allah mbantu wong Israèl, nglawan marang kita. Ayo padha lunga waé saka kéné!"

²⁶ Pangandikané Allah marang Musa, "Tanganmu athungna menyang segara, banyuné bakal nangkeb pulih ngelebi wong Mesir, dalasan kréta-kréta lan balané jaranan."

²⁷ Musa banjur ngathungaké astané menyang segara; bareng ésuk banyuné nangkeb pulih kaya mauné. Wong Mesir padha mlayu arep mentas, nanging diklelebaké déning Allah ing segara.

²⁸ Banyuné nangkeb sarta ngelebi kréta-kréta, sing nunggang sarta wadyabala sing padha nututi wong Israèl, nganti wong Mesir mau padha mati kabèh.

²⁹ Nanging wong Israèl padha mlaku ngambah dhasaring segara sing gasik, banyuné dadi kaya témbok ing kiwa-tengené.

³⁰Ing dina kuwi Allah ngluwari bangsa Israèl saka tanganing bangsa Mesir. Déné wong Israèl padha weruh jisimé wong Mesir sing padha mati pating ngglasah ana ing pinggir segara.

³¹Bareng weruh dhéwé gedhéning pangwasané Allah enggoné ngalahaké wong Mesir, wong Israèl banjur padha wedi banget sarta precaya marang Panjenengané, semono uga marang Musa, abdiné.

15 ¹Musa lan para wong Israèl banjur nglagokaké kidung pamuji katur marang Allah, mengkéné: "Dakngidung konjuk marang Pangéran, merga enggoné perang wis menang. Jaran lan sing nunggang kabèh padha kaklelebaké ing segara.

²Pangéran ngreksa marang aku, klawan astané kang rosa, temah wis nylametaké bangsaku. Pangéran iku Allahku, pepundhèné leluhurku, mulané arep dakpuji kaluhurané.

³Pangéran iku sénapati ing perang, asmané kasebut Allah.

⁴Bala Mesir, jaran lan krétané diklelebaké ing segara. Para prawira sing pilihan padha kleleb ing Segara Teberau.

⁵ Padha kakubur ing segara sing jero, padha kelem kaya watu ing dhasaring banyu.

⁶ Asta tengené Allah ngéram-éramaké, mungsuh diremuk ajur-mumur.

⁷ Kalayan kaluhuran ingkang agung, Paduka sampun numpes sakathahing mengsah Paduka. Bebendu Paduka mulad-mulad, mbesmi mengsah presasat dami.

⁸ Seganten Paduka sebul, toya piyak minggah, ngadeg jejeg kados témbok, ngantos dhasaring seganten kénging kaambah.

⁹ Pangucapipun mengsah, 'Padha dakoyaké, dakrayahé barang-darbèké, dakedum-edum, dakjupuk ing sakarepku, dakunus pedhangku, lan apa sing diduwèni dakgawa kabèh.'

¹⁰ Napas saking Paduka sepisan kémawon, njalari tiyang Mesir sami kleleb. Sami kelem presasat timah, ing toya ingkang nggegirisi.

¹¹ Déwa pundi saged nyamèni Paduka, Allah Mahamulya lan Mahasuci? Sinten ingkang saged damel kaélokkan lan makarya kanthi pangwaos?

¹² Menawi Paduka ngangkat asta tengen Paduka, lajeng sami kauntal déning bumi.

¹³ Paduka setya dhateng janji Paduka, umat ingkang Paduka luwari lajeng Paduka irid, dhateng tanah paduka ingkang suci srana pangwaos.

¹⁴ Para bangsa sami mireng, lajeng sami gemeter. Tiyang Filistin sami kedher, lan para pengageng Édom sami gègèr. Para pangwaos ing Moab sami ajrih sanget, tiyang-tiyang Kenaan sami semplah, gemeter.

¹⁵ (15:14)

¹⁶ Sami ketaman ing pagiris sareng sumerep pangwaos Paduka, dhuh Pangéran. Sami njenger saking ajrihipun, ngantos umat Paduka mengker késah saking ngriku, inggih umat ingkang Paduka luwari saking pangawulan.

¹⁷ Bangsa Israèl Paduka irid saha Paduka tanem wonten ing redi kagungan Paduka piyambak, ing panggènan ingkang Paduka dalemi, ing pasucèn yasané asta Paduka.

¹⁸ Inggih Paduka, dhuh Allah, ingkang ngerèh langgeng ing selami-laminipun."

¹⁹ Nalika wong Israèl padha mlaku nratas segara, padha ngambah ing lemah gasik. Nanging bareng wong Mesir lan kréta-krétané dalah balané jaranan padha mlebu ing segara, Gusti Allah nangkebaké banyuné menèh, temah padha kleleb.

²⁰ Miryam, nabi wadon, mbakyuné Harun, nuli njupuk terbangé, lan bebarengan karo para wong wadon liyané sing iya padha nabuh terbang nuli padha jejogèdan, ngrepèkaké kidung, surasané:

²¹ "Padha ngidunga kagem Pangéran Allah, awit gedhé kaluhurané. Jaran karo sing nunggangi padha diklelebaké ing segara."

²² Musa banjur ngirid bangsa Israèl saka Segara Teberau menyang ing segara wedhi Sur. Enggoné mlaku ngliwati ara-ara, mangka sajroning telung dina padha ora olèh banyu.

²³ Banjur tekan ing panggonan sing jenengé Mara. Banyu ing panggonan kono rasané pait banget, nganti ora kena diombé. Panggonan mau dijenengaké Mara, tegesé pait.

²⁴ Wong-wong padha ngedumel marang Musa, pangucapé, "Kula sami badhé ngombé menapa?"

²⁵ Musa banjur ndedonga klawan ngganter^f marang Allah. Gusti Allah nedahaké kayu marang Musa. Musa nguncalaké kayu mau ing banyu; banyuné banjur kena diombé. Iya ing panggonan kono wong Israèl padha diparingi prenatal-prenatal kang kudu ditetepi, sarta iya padha ditètèr imané.

²⁶ Pangandikané Gusti Allah, "Kowé kudu padha mbangun-turut marang Aku sarta nindakaké sekabèhing dhawuh-Ku. Menawa kowé padha tumindak mengkono, kowé ora bakal Dakukum nganggo memala sing wis Daktandukaké marang wong Mesir. Aku iki Allah kang marasaké kowé."

²⁷ Sabanjuré wong-wong Israèl tekan panggonan sing jenengé Élim. Ing kana ana sumber cacahé rolas sarta wit kurma pitung puluh. Wong-wong Israèl banjur padha ngedegaké kémah ing sacedhaké sumber mau.

16 ¹ Umat Israèl kabèh banjur padha mangkat saka ing Élim; lan ing

---

^fngganter: temen-temen.-temen.

tanggal limalas sasi loro, tekan segara wedhi Sin, yakuwi antarané Élim lan Gunung Sinai.

²Ana ing kono umat Israèl padha nggrundeli Musa lan Harun,

³tembungé, "Langkung saé menawi Gusti Allah enggènipun mejahi kula wonten ing Mesir, sebab wonten ing ngrika kula samboten-mbotenipun saged ngadhep kuwali isi daging lan roti ngantos tuwuk. Nanging samenika panjenengan sampun ngirid kula sapasamuwan dumugi ngriki supados kula sami pejah kaliren."

⁴Pangandikané Allah marang Musa, "Aku bakal nekakaké pangan kaya udan saka ing langit kanggo kowé kabèh. Saben dina kowé kudu padha nglumpukaké pangan kuwi sacukupé kanggo sedina. Srana patrap mengkono Aku bakal pirsapa apa wong-wong iku iya padha mbangun-turut karo dhawuh-Ku apa ora.

⁵Ing dina kaping nem wong Israèl kudu padha nglumpukaké sarta masak pangan mau tikel laroné adaté."

⁶Musa lan Harun banjur ngandika marang wong-wong Israèl, "Mengko soré

kowe bakal padha ngerti yèn Allah sing ngluwari kowe saka ing tanah Mesir.

⁷Sésuk kowe bakal padha ndeleng cahyaning Pangéran kang mblerengi, mretandhani yèn Gusti Allah rawuh. Panjenengané wis mirengaké panggrundelmu marang Panjenengané, iya marang Panjenengané piyambak, sebab aku iki rak mung nindakaké dhawuhé."

⁸Musa banjur ngandika, "Mengko soré Gusti Allah bakal maringi daging marang kowe, sarta sésuk-ésuk roti nganti sawaregmu, merga Panjenengané wis miyarsa panggrundelmu marang Allah. Yèn kowe nggrenengi aku, iku satemené kowe nggrenengi Gusti Allah."

⁹Musa banjur ngandika marang Harun, "Umat kabèh kumpulna ing ngarsané Allah, sebab Panjenengané wis midhanget panggrundelé."

¹⁰Bareng Harun ngandika marang umat Israèl, kabèh banjur padha madhep marang ing ara-ara samun. Sanalika iku uga cahya kamulyané Allah ngetingal ana ing sajroning méga.

¹¹Pangandikané Allah marang Musa,

¹² "Aku wis midhanget panggrundelé wong Israèl. Kandhakna karo wong-wong iku, yèn ing wayah soré bakal padha mangan daging, lan ing wayah ésuk bakal padha mangan roti sawaregé. Srana mengkono wong-wong bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran Allahé."

¹³ Ing wayah soré ana manuk gemak⁹ gegrombolan akèh banget padha neba nganti nutupi panggonan sing kanggo ngedegaké kémah; déné ésuké banjur ana bun ing sakubenging kémah.

¹⁴ Bareng bun mau wis nguwab, banjur katon ana barang tipis kaya sisik rata saara-ara samun. Wujudé alus banget kaya bun sing njendhel.

¹⁵ Bareng wong Israèl weruh, banjur padha takon-tinakon, "Apa kuwi?" Musa banjur ngandika marang wong-wong Israèl, "Iya iki pangan sing diparingaké marang kowé kabèh.

¹⁶ Gusti Allah wis dhawuh, supaya saben wong njupuk sacukupé kanggo brayaté, wong siji rong liter, saben brayat njupuka miturut jiwané."

---

⁹gemak: puyuh..

¹⁷ Wong-wong Israèl banjur padha nindakaké dhawuh mau; nalika ditaker nganggo gomèr^h ana sing olèhé nglumpukaké luwih, nanging uga ana sing kurang.

¹⁸ Sing nglumpukaké akèh jebul ora turah, lan sing nglumpukaké sethithik iya ora kurang, mula saben wong mung nglumpukaké sepira butuhé.

¹⁹ Musa kandha karo wong-wong mau, "Aja nyimpen pangan iki tekan sésuk-ésuk."

²⁰ Nanging ana sawetara wong Israèl sing padha ora nggugu marang dhawuhé Musa. Wong-wong mau padha nyimpen pangan tekan dina ésuké. Nanging ésuké pangan mau jebul mambu lan kebak sèté, ndadèkaké dukané Musa.

²¹ Saben ésuk wong-wong Israèl padha nglumpukaké pangan sacukupé, déné yèn srengéngéné wis panas, pangan sing kèri ing lemah banjur ajèr.

²² Ing dina kanem wong-wong padha nglumpukaké pangan nganti tikèl loro, wong siji patang liter. Para pemimpiné umat kabèh padha teka sarta nglapuraké marang Musa.

---

^hgomèr: mirsanana Kel 16:36.

²³ Musa banjur kandha marang wong-wong mau, "Sésuk kuwi dina Sabbath. Gusti Allah wis netepaké yèn dina Sabbath kuwi dina kanggo ngaso, yakuwi dina kagem Panjenengané. Ing dina kuwi apa sing arep kokpanggang, panggangen, lan apa sing arep kokgodhog, godhogen. Turahané kudu disisihaké lan disimpen kanggo ésuké."

²⁴ Turahané pangan mau banjur padha disimpen kanggo ing dina ésuké netepi dhawuhé Musa. Pangan mau ora mambu lan ora ana sèté.

²⁵ Musa ngandika, "Ya iki panganmu kanggo ing dina iki, sebab dina iki dina Sabbath, dina pengasoan kanggo ngormati Allah, sarta kowé sethithik waé ora bakal nemu pangan ing sanjabaning kémah.

²⁶ Nem dina lawasé kowé kudu nglumpukaké pangan, nanging dina kapitu kuwi dina kanggo ngaso; ing dina iku ora ana roti."

²⁷ Ing dina kapitu ana wong Israèl sawetara arep nglumpukaké pangan, nanging ora olèh apa-apa.

²⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Nganti pira lawasé enggonmu

padha ora mbangun-turut marang dhawuh-dhawuh-Ku?

²⁹Titènana yèn Aku, Allah, wis maringi kowé dina kanggo ngaso. Mulané ing dina kanem Aku maringi pangan kanggo rong dina. Ing dina kapitu kudu padha ngaso ing omah, ora kena lunga."

³⁰Dadi ing dina kapitu wong-wong padha ora nyambut-gawé.

³¹Pangan mau dijenengaké manna déning wong Israèl. Manna kuwi rupané kaya wiji cilik, wernané putih lan rasané kaya biskuit, sing digawé nganggo madu.

³²Pangandikané Musa, "Gusti Allah wis ndhawuhi kita, supaya nisihaké manna sethithik kanggo turun kita, supaya turun kita padha ngerti pangan sing diparingaké déning Allah marang kita ana ing ara-ara samun; yakuwi nalika Gusti Allah ngirid kita metu saka ing tanah Mesir."

³³Dhawuhé Musa marang Harun, "Njupuka guci, isènana manna rong liter sarta dokokna ing Papan Palengghané Allah, disimpen kanggo turun kita."

³⁴Harun banjur nyèlèhaké guci ing sangareping Pethi Angger-angger,

disimpen, manut dhawuhé Allah marang Musa.

³⁵ Manna kuwi dadi pangané wong Israèl sajroné patang puluh taun, nganti padha tekan Kenaan, panggonané sing tetep.

³⁶ (Gomèr iku takeran kanggo barang garing sing lumrahé dienggo dhèk jaman semana; sagomèr padha karo rong puluh liter.)

17 ¹ Umat Israèl kabèh banjur padha budhal saka segara wedhi Sin lan pindhah-pindhah saka papan siji menyang papan sijiné manut dhawuhé Allah. Banjur padha ngedegaké kémah ing Rafidim, nanging ing kana ora ana banyu.

² Umat Israèl nuli padha ngresula marang Musa lan kandha, "Kula nyuwun toya kanggé ngombé." Wangsulané Musa, "Yagéne kowé padha madoni aku sarta nyoba marang Allah?"

³ Sarèhné sing padha ngelak akèh banget, mulané padha ora meneng-meneng nggrundeli Musa, tembungé, "Kénging menapa kula panjenengan irid medal saking tanah Mesir, ndadosaken

kula saha anak kula tuwin kéwan kula sami pejah kasatan?"

⁴ Musa banjur matur marang Allah, unjuké, "Menapa ingkang kedah kula lampahi kanggé bangsa menika? Kawula temtu badhé dipun benturi séla."

⁵ Dhawuhé Allah marang Musa, "Mlakua ing sangareping wong akèh, supaya ditutaké déning para tuwa-tuwané bangsa Israèl. Teken sing kokenggo nyabet banyu kali kaé gawanen, banjur mangkata.

⁶ Aku bakal jumeneng ing sandhuwuré watu karang ing Gunung Sinai; watu karang kuwi banjur sabeten, temah bakal metu banyuné kanggo ngombé." Musa banjur nindakaké dhawuhé Gusti Allah ana ing ngarepé tuwa-tuwané bangsa Israèl.

⁷ Panggonan kono banjur kasebut Masa lan Mériba, merga wong Israèl wis padha madoni lan nyoba marang Allah mau, tembungé, "Gusti Allah apa iya ana ing tengah-tengah kita?"

⁸ Nalika semana tentara Amalèk nglurug, merangi wong Israèl ana ing Rafidim.

⁹ Musa banjur dhawuh marang Yosua, "Aku pilihna wong kanggo methukaké perang nglawan wong Amalèk. Sésuk aku arep ngadeg ing ndhuwur punthuk karo nggawa tekené Allah."

¹⁰ Yosua nglakoni dhawuhé Musa maju perang nglawan wong Amalèk. Déné Musa, Harun lan Hur, padha munggah ing punthuk.

¹¹ Angger Musa enggoné ngangkat astané dhuwur, wong Israèl perangé menang. Nanging yèn astané mandhap, wong Amalèk sing menang.

¹² Suwé-suwé astané Musa keju, mulané banjur dijupukaké watu kanggo lenggah; Harun lan Hur padha nyangga astané Musa nganti surup.

¹³ Kaya mengkono wong Amalèk enggoné padha ditumpes déning Yosua nganggo landheping pedhang.

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Lelakon iki kabèh tulisen, supaya dadi pengéling-éling. Kandhakna marang Yosua yèn wong Amalèk bakal Daksirnakaké babar-pisan."

¹⁵ Musa banjur yasa mesbèh sarta dijenengaké, "Gusti Allah kuwi Panjiku".

¹⁶Pangandikané Musa, "Panjiné Allah cekelen sing dhuwur! Gusti Allah bakal nglestantunaké perangé nglawan Amalèk turun-temurun!"

18 ¹Yitro mara sepuhé Musa, imam ing Midian, mireng bab samubarang sing ditandukaké déning Allah marang Musa lan bangsa Israèl, nalika Panjenengané ngirid bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir.

²Yitro banjur mangkat niliki Musa, ngasta Zipora, garwané Musa sing isih kèri ana ing tanah Midian,

³mengkono uga putrané kakung loro, Gérsom lan Élièzer. Sing mbarep nama Gérsom, sebab Musa ngandika, "Aku iki wong neneka ing negara manca,"

⁴déné putra sing nomer loro nama Élièzer, awit Musa ngandika, "Allahé leluhurku wis nulung sarta nylametaké aku nganti ora dipatèni déning raja ing Mesir."

⁵Yitro, bebarengan karo garwa lan putrané Musa loro tekan ing ara-ara samun panggonané Musa ngedegaké kémah ana ing gunung suci.

⁶Yitro utusan ngabari yèn arep rawuh.

⁷ Mulané Musa metu methukaké, sarta sungkem ing ngarsané Yitro, lan ngaras panjenengané. Sawisé padha bagé-binagé bab keslametané, banjur padha mlebet ing kémahé Musa.

⁸ Musa nyariyosaké marang marasepuhé apa sing wis ditandukaké déning Allah marang raja lan bangsa Mesir, kanggo ngluwari wong Israèl. Musa iya nyariyosaké sakèhing ngrekasané ing sedalan-dalan, sarta kepriyé enggoné padha ditulungi déning Allah.

⁹ Bareng Yitro mireng bab kuwi kabèh penggalihé bungah banget,

¹⁰ banjur ngandika, "Pinujia Allah sing wis ngluwari kowé kabèh saka ing astané raja lan bangsa Mesir! Pinujia Allah sing wis ngluwari umaté saka enggoné dadi batur-tukon.

¹¹ Saiki aku ngerti, yèn Allah kuwi luwih luhur tinimbang karo sakèhing déwa, sebab kabèh mau ditindakaké nalika wong Mesir tumindak sawenang-wenang marang bangsa iki."

¹² Yitro banjur nyaosaké kurban obongan sarta kurban sembelèhan sawetara katur marang Allah. Harun sarta para tuwa-tuwané bangsa Israèl

kabèh mèlu dhahar bebarengan minangka pangibadah marang Allah.

¹³ Ésuké Musa ngadili prekara pasulayané wong Israèl. Pegawéan kuwi gawé répoté Musa wiwit ésuk tekan bengi.

¹⁴ Nalika Yitro pirsas apa waé sing ditindakaké Musa, banjur ndangu, "Apa waé sing koktindakaké kanggo bangsa iki? Yagéné kabèh mau koktandangi dhéwé, nganti bab njaluk pitutur waé kudu padha ngadeg wiwit ésuk tekan bengi?"

¹⁵ Wangsulané Musa, "Menika kedah kula lampahi, mergi tiyang-tiyang ingkang kepéngin ngertos kersanipun Allah menika sami takèn dhateng kula.

¹⁶ Menawi wonten tiyang ingkang sami regejegan, kula ingkang kedah nyukani putusan sinten ingkang leres, mawi kula sumerepaken dhateng prenatal saha Angger-anggering Allah."

¹⁷ Yitro banjur ngandika, "Cara sing mengkono kuwi kurang prayoga.

¹⁸ Kowé mung gawé kesel awakmu dhéwé lan wong-wong kuwi. Pegawéan iki kakèhen yèn mung ditindakaké déning wong siji.

¹⁹ Coba pituturku iki lakonana. Gusti Allah bakal nunggil karo kowé. Pancèn becik makili bangsa iki ing ngarsané Allah sarta nglantaraké sarupaning prekara marang Panjenengané.

²⁰ Nanging kowé uga kudu mulang wong-wong kuwi bab prenataling Allah sarta nuturi carané urip sing becik sarta nindakaké pegawéan sing prayoga.

²¹ Kejaba kuwi kowé kudu milih wong lanang sawetara sing sembada, iku dadèkna hakim sing nglurahi wong sèwu, wong satus, wong sèket lan wong sepuluh. Wong-wong mau kudu sing ngabekti marang Allah, kena diprecaya sarta ora gelem nampani besel (suap).

²² Wong-wong mau kang kudu ngadili umat ing samangsa-mangsa. Prekara-prekara sing gedhé-gedhé kena diaturaké marang kowé, nanging prekara sing cilik-cilik karebèn dirampungi para hakim dhéwé. Yèn mengkono bisa ngènthèngaké ayahanmu, sebab wong-wong mau padha mèlu mikul tanggung jawabmu.

²³ Yèn enggonmu nindakaké dhawuhé Allah kaya mengkono, kowé bakal ora kekeselen; tur wong-wong padha mulih

kanthi lega atiné, merga prekarané wis putus."

²⁴ Musa ndhèrèk marang dhawuhé Yitro,

²⁵ banjur milih wong-wong Israèl sing sembada, lan diangkat dadi para hakimé bangsa, ana sing mimpin wong sèwu, wong satus, wong sèket lan wong sepuluh.

²⁶ Wong-wong mau dadi hakim gemathok, kang ngadili wong-wong sing padha prekaran. Prekara sing angèl diaturaké marang Musa, déné sing gampang dirampungaké dhéwé.

²⁷ Sawisé mengkono Musa nuli nguntapaké Yitro kondur menyang negarané.

19¹ Sawisé lelakon mau bangsa Israèl banjur budhal saka Rafidim. Ing tanggal siji sasi katelu sapungkuré saka Mesir, padha tekan ing ara-ara samun ing pegunungan Sinai. Banjur padha ngedegaké kémah ing sikiling Gunung Sinai kono,

² (19:1)

³ déné Musa minggah ing gunung prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah. Gusti Allah ngandika sora saka ing gunung

mau lan Musa kadhawuhan nerusaké pangandika mau marang wong Israèl, turuné Yakub,

⁴"Kowé kabèh wis padha weruh apa kang Daktandukaké marang wong Mesir, lan kepriyé enggon-Ku ngirid kowé Dakparakaké ing ngarsa-Ku kéné kanthi pangwasa kang gedhé, kaya déné manuk garudha sing nggéndhong anaké ing swiwiné.

⁵Kang iku, saiki yèn kowé padha mbangun-turut marang dhawuh-Ku sarta padha netepi janji-Ku, kowé bakal padha Dakdadèkaké umat kekasih-Ku. Salumahing bumi iki kagungan-Ku, déné kowé kabèh bakal dadi umat-Ku kang pinilih,

⁶sarta kowé bakal padha dadi umat kang Daksengker ngladosi Aku ana ing kraton-Ku."

⁷Musa banjur mandhap sarta ngumpulaké para tuwa-tuwané bangsa, dicritani apa sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

⁸Kabèh padha mangsuli bebarengan, "Kula badhé sami nindakaken sadhawhipun Gusti Allah." Lan wangsulan iki diaturaké déning Musa

marang Gusti Allah. Pangandikané Allah marang Musa, "Aku bakal ngrawuhi kowé ing sajroning mendhung kang peteng; sarta wong-wong bakal padha krungu pangandika-Ku marang kowé; wiwit wektu iki wong-wong bakal padha ngandel marang kowé.

⁹(19:8)

¹⁰Saiki wong-wong iku paranana, padha konen sesuci ing dina iki lan sésuk kanggo ngibadah. Sandhangané kudu padha dikumbah.

¹¹Mbésuk embèn kudu wis padha cemawis. Ing dina kuwi Aku bakal tedhak menyang Gunung Sinai, supaya wong-wong kabèh padha ndeleng marang Aku.

¹²Gawéa pager ing sakubengé gunung kuwi, supaya aja ana sing munggah ing gunung, apa menèh nyedhak ing sikilé gunung. Sing sapa ngliwati pager, bakal kaukum pati.

¹³Wong mau kudu dibenturi watu utawa dipanah, lan ora kena digepok ing tangan. Larangan iki kanggo manungsa lan kéwan; sapa waé sing ngliwati pager kudu diukum pati. Mung sawisé krungu

uning slomprèt, bangsa mau kabèh lagi kena mungga ing gunung."

¹⁴ Musa banjur mandhap saka gunung lan dhawuh supaya wong-wong padha sesuci kanggo ngibadah. Dhawuhé, "Mbésuk embèn kowé kudu wis padha cecawis lan tekan dina kaping teluné kowé ora kena padha nyedhaki wong wadon." Bangsa mau nuli padha sesuci sarta ngumbahi sandhangané.

¹⁵ (19:14)

¹⁶ Ing dina katelu ana gludhug lan bledhèg. Mendhung kandel katon ana ing sandhuwuring gunung, banjur keprungu swarané slomprèt banter banget. Wong-wong ing kémah padha giris kabèh.

¹⁷ Musa banjur ngirid wong-wong mau metu saka palerebané séba ing ngarsané Gusti Allah; banjur padha ngadeg ing sikiling gunung.

¹⁸ Gunung Sinai kabèh ketutupan mendhung kang peteng, merga Allah wis rawuh ing gunung ana ing sajroné urubing geni. Mendhung mau kumelun kaya keluké pawon. Gunungé dadi oreg.

¹⁹ Swarané slomprèt saya banter. Musa banjur munjuk, déné Allah paring wangsulan saka ing sajroning gludhug.

²⁰ Gusti Allah nuli tumedhak marang pucuking Gunung Sinai sarta nimbali Musa supaya marek. Musa uga banjur minggah.

²¹ Gusti Allah nuli ngandika, "Mudhuna sarta bangsa kuwi élingna, yèn ora kena mbrobos ing pager, sarta nyedhak ndeleng Aku, temah akèh sing bakal padha mati.

²² Mengkono uga para imam sing kepéngin nyedhaki Aku, kudu sesuci, supaya aja ketaman ing bebendu."

²³ Aturé Musa marang Allah, "Bangsa menika mboten badhé minggah, mergi Gusti sampun ngandikani kawula, bilih redi menika kadadosna panggènan ingkang suci; saha sampun wonten pageripun mubeng."

²⁴ Dhawuhé Gusti Allah, "Mudhuna sarta mrénéa menèh karo Harun. Nanging para imam lan rakyat aja nganti mbrobos ing pager, sowan ing ngarsa-Ku, temah kena ing bebendu."

²⁵ Musa banjur mandhap sarta nerusaké dhawuhé Allah marang wong-wong mau.

20 ¹ Gusti Allah banjur ngandika
mengkéné,

² "Aku iki Allahmu sing wis ngentasaké
kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu
dadi batur-tukon.

³ Aja padha nduwèni allah liyané kejaba
Aku.

⁴ Aja padha gawé reca utawa tetironé
apa waé sing ana ing langit, ing bumi,
utawa ing banyu sangisoring bumi
kanggo disembah-sembah.

⁵ Aja padha sujud utawa ngabekti
marang reca mau, awit Aku iki Allahmu,
Allah sing sujanan. Aku bakal ngukum
wong sing sengit marang Aku, nganti
turun ping telu lan ping pat.

⁶ Nanging Aku nresnani sakèhing turuné
wong sing padha tresna marang Aku lan
nindakaké dhawuh-Ku.

⁷ Aja padha ngrèmèhaké marang
asma-Ku, sebab Aku, Allahmu, bakal
ngukum sapa waé sing ngrèmèhaké
asma-Ku.

⁸ Élinga lan sucèkna dina Sabbath.

⁹ Nem dina kowé padha nyambuta-
gawé.

¹⁰ Nanging dina kapitu kuwi dina kang
katetepaké déning Pangéran kanggo

ngaso. Ing dina kuwi kowé aja padha nyambut-gawé, mengkono uga anak-anakmu, réwangmu, kéwanmu utawa wong liya sing ana ing wewengkonmu.

¹¹ Sajroné nem dina Aku nitahaké bumi, langit, segara, lan saisiné kabèh; nanging ing dina kapitu Aku lèrèn. Mulané Aku mberkahi dina Sabbath mau sarta Daksucèkaké.

¹² Padha ngajènana bapa lan biyungmu, supaya dawa umurmu ana ing tanah sing Dakparingaké marang kowé.

¹³ Aja padha mematèni.

¹⁴ Aja padha laku bédhang.

¹⁵ Aja padha nyenyolong.

¹⁶ Aja padha ngucapaké paseksi goroh tumrap pepadhamu.

¹⁷ Aja padha mélik marang omahé pepadhamu, apa déné bojoné, baturé lanang utawa wadon, sapi utawa kuldiné lan apa waé sing dadi duwèké pepadhamu."

¹⁸ Bareng wong-wong padha krungu gumlegering gludhug lan bledhèg sarta uniné slomprèt, apa menèh weruh kumeluning mendhung ing gunung, banjur padha wedi banget, nuli padha mundur, ngadohi.

¹⁹ Aturé marang Musa, "Mugi panjenengan kémawon ingkang ndhawuhi kula, sampun Gusti Allah, mindhak kula sami pejah."

²⁰ Pangucapé Musa, "Aja padha kuwatir, Gusti Allah kersa nguji kowé, supaya kowé padha wedi-asih marang Allah, sarta ora padha gawé dosa."

²¹ Nanging wong-wong padha ngadeg ing kadohan, mung Musa piyambak nyelak ing mendhung kang peteng, panggonané lenggah Gusti Allah.

²² Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Wong-wong Israèl padha dhawuhana mengkéné, 'Kowé wis padha krungu pangandika-Ku saka ing langit.

²³ Kowé aja padha gawé brahala saka slaka utawa emas ing sandhing-Ku.

²⁴ Aku gawèkna mesbèh saka lemah; kuwi enggonen saos kurban obongan lan kurban slametan, rupa wedhus lan sapimu. Panggonan ngendi waé sing bakal Dakpilih, kanggo ngibadah marang Aku, iya ing panggonan kono Aku bakal nuwèni lan mberkahi kowé.

²⁵ Yèn kowé gawé mesbèh saka watu, aja nganggo watu tataan, sebab watu

tatahan wis kagepok ing tatahmu, dadi wis ora patut kanggo Aku.

²⁶Mengkono uga enggonmu munggah ing mesbèh aja nganggo undhak-undhakan, supaya aja nganti katon kawiranganmu."

21 ¹Allah banjur ngandika marang Musa, "Gawéa prenatal kanggo wong Israèl mengkéné,

²Yèn kowé tuku batur-tukon wong Israèl, wong mau kudu dadi batur-tukon sajroné nem taun. Ing taun kapitu kudu diluwari tanpa mbayar tebusan apa-apa.

³Yèn enggoné dadi batur isih jaka, wong mau nalika diluwari ora kena nggawa bojo. Nanging yèn enggoné dadi baturmu wis omah-omah kena nggawa bojoné.

⁴Yèn bendarané mènèhaké wong wadon supaya dadi bojoné, mangka banjur duwé anak, bojo lan anaké dadi duwèké bendarané; batur mau nalika diluwari kudu mung lunga dhéwé.

⁵Nanging yèn batur mau tresna marang bendara, bojo lan anaké, sarta ora gelem diluwari,

⁶bendarané kudu ngejak wong mau menyang panggonan sing kanggo

ngibadah. Ing kono batur mau konen ngadeg lèndhèhan lawang utawa cagaké lawang; déné bendarané kudu nyoblos kupingé batur mau; lan wong mau bakal dadi baturé sajegé urip.

⁷Yèn ana wong wadon Ibrani dadi batur, wong mau ora kena diluwari kaya carané ngluwari batur lanang.

⁸Yèn wong wadon mau didol marang wong lanang sing nduwèni niat arep ngepèk bojo, mangka banjur ora seneng, wong wadon mau kudu didol marang bapakné wong wadon mau, ora kena marang wong manca, sebab wong lanang mau wis mblénjani janji.

⁹Yèn ana wong tuku batur wadon arep didadèkaké mantuné, batur mau kudu dianggep kaya anaké dhéwé.

¹⁰Yèn ana wong lanang arep rabi menèh, kudu mènèhi bojoné sing kapisan sandhang, pangan lan wewenang padha kaya mauné.

¹¹Yèn ora netepi kuwajibané, wong lanang mau kudu ngluwari bojoné kang kapisan tanpa nganggo mbayar tebusan."

¹²"Sing sapa menthung wong nganti ndadèkaké patiné, kudu diukum pati.

¹³ Nanging yèn olèhé menthung mau ora dijarag, dadi tangané mau diagem déning Gusti Allah nindakaké mengkono, wong mau kena ngungsi menyang ing panggonan sing bakal Daktuduhaké, sarta ana ing kana wong mau bakal slamet.

¹⁴ Nanging yèn ana wong muntab nepsuné lan njarag matèni wong liya, wong sing matèni mau senajan wis mlayu menyang mesbèh-Ku prelu nylametaké awaké, kudu diukum pati.

¹⁵ Sing sapa menthung bapak utawa biyungé kudu diukum pati.

¹⁶ Sing sapa nyulik wong, banjur didol utawa didadèkaké baturé dhéwé, kudu diukum pati.

¹⁷ Sing sapa ngipat-ipati bapak utawa biyungé kudu diukum pati.

¹⁸ Yèn ana wong regejegan sing siji menthung nganggo watu utawa ngantem, nanging ora njalari patiné, mung kepeksa turonan,

¹⁹ banjur bisa tangi lan mlaku tekenan, wong sing menthung utawa ngantem iku kudu ngopèni wong sing diantem mau nganti wongé waras; kejaba iku kudu

mènèhi ganti-rugi sajroné wong mau nganggur.

²⁰ Sing sapa nggebugi baturé lanang utawa wadon, nganti batur mau mati sanalika, wong mau kudu diwales.

²¹ Nanging yèn batur mau ora mati sajroné sedina utawa rong dina, bendarané ora bakal diwales. Merga batur mau duwèké dhéwé.

²² Yèn ana wong sawetara padha kerengan, mangka natoni wong sing lagi meteng nganti kluron, nanging ora ndadèkaké cilakané wong wadon mau, sing menthung kudu didhendha manut sepira penjaluké bojoné, miturut putusané hakim.

²³ Nanging yèn wong wadon mau nganti mati, ukumané nyawa gantiné nyawa,

²⁴ mripat gantiné mripat, untu gantiné untu, tangan gantiné tangan, sikil gantiné sikil,

²⁵ mlicèt gantiné mlicèt, tatu liruné tatu, abuh liruné abuh.

²⁶ Sing sapa nyabet mripaté baturé lanang utawa wadon nganti batur mau wuta, batur mau kudu diluwari minangka liruné mripaté.

²⁷ Yèn ana wong nyabet baturé nganti untuné rampal, batur mau kudu diluwari minangka liruné untuné."

²⁸ "Yèn ana sapi nyundhang wong nganti mati, kéwan mau kudu dibenturi watu nganti mati, sarta dagingé ora kena dipangan, nanging sing duwé sapi ora bakal diukum.

²⁹ Nanging upamané sapi mau nduwèni pakulinan nyundhang wong, mangka sing duwé wis diélikaké, éwasemono kéwan mau meksa ora dikandhang, yèn sapi mau kelakon nyundhang wong nganti mati, kéwan mau kudu dibenturi watu nganti mati; déné sing duwé uga kudu diukum pati.

³⁰ Menawa sing duwé sapi mau olèh mbayar dhendhan kanggo nebus nyawané, wong mau kudu mbayar kabèh sing dadi kuwajibané.

³¹ Prenatan mengkono mau uga kanggo bocah lanang utawa wadon sing disundhang sapi nganti mati.

³² Yèn sing disundhang nganti mati mau batur lanang utawa wadon, wong sing duwé kéwan mau kudu mbayar dhuwit slaka telung puluh marang sing duwé

batur, lan sapiné kudu dibenturi watu nganti mati.

³³ Sing sapa njupuk tutup sumur utawa ndhudhuk sumur ora ditutupi, banjur ana sapi utawa kuldi sing kacemplung sumur mau,

³⁴ sing duwé sumur kudu mbayar ganti-rugi marang sing duwé kéwan; nanging bathangé kéwan mau dadi duwèké.

³⁵ Yèn ana sapi matèni sapi duwèké wong liya, sing duwé kudu padha adol kéwané sing isih urip, dhuwité banjur diparo.

³⁶ Nanging yèn sapi mau pancèn duwé pakulinan nyundhang, mangka sing duwé ora nglebokaké sapiné ing kandhang, wong mau kudu mbayar ganti-rugi rupa sapi lanang sing isih urip, déné sapi sing wis mati tetep dadi duwèké."

22¹ "Sing sapa nyolong sapi utawa wedhus gèmbèl, mangka banjur didol utawa disembelèh, kudu ngijoli. Sapi siji ijolé sapi lima, déné wedhus gèmbèl siji ijolé papat.

² Wong mau kudu ngijoli sing wis dicolong. Yèn ora duwé apa-apa, wong

kuwi kudu didol dadi batur-tukon kanggo ijolé barang sing wis dicolong. Yèn kéwan colongan mau sapi, kuldi utawa wedhus gèmbèl, kecekel isih urip, sing nyolong kudu ngijoli saben kéwan siji ijolé loro. Yèn ana maling ing wayah bengi kecekel ing sajroning omah, banjur dipatèni, sing matèni ora diukum. Nanging yèn kedadéan mau ing wayah awan, sing matèni kudu diukum pati.

³ (22:2)

⁴ (22:2)

⁵ Sing sapa ngumbar kéwané ing pategalan utawa kebon anggur, mangka kéwan mau banjur saba sarta mangan tanduran tegalé wong liya, sing duwé kéwan kudu mbayar ganti-rugi nganggo pametuné pategalan utawa kebon angguré dhéwé.

⁶ Sing sapa ngobong-obong pategalané, mangka geni mau nyalad grumbul ri, banjur mrèmèn ngobong pategalané wong liya, sarta ngobong gandum sing lagi thukul utawa lagi dienèni, wong sing ngobong-obong mau kudu mbayar ganti-rugi.

⁷ Sing sapa gelem nyimpen titipan dhuwit utawa barang sing pengaji

duwèké wong liya, nanging barang mau banjur dicolong maling ing omahé, yèn malingé kecekel, kudu mbayar tikel loro.

⁸Nanging yèn malingé ora kecekel, wong sing nyimpen barang pengaji mau kudu digawa menyang panggonan ngibadah lan ana ing kono kudu sumpah yèn ora nyolong barang titipan mau.

⁹Yèn ana cecongkahan bab barang sing ilang, upamané sapi, kuldi, wedhus gèmbèl, sandhangan utawa apa waé, mangka banjur ketemu, mangka karoné padha ngaku yèn nduwèni barang mau, wong-wong mau kudu padha digawa menyang panggonan ngibadah. Wong sing ditetepaké salah kudu mbayar tikel loro marang layanané congkrah.

¹⁰Menawa ana wong ngopèni titipan kuldi, sapi, wedhus gèmbèl, utawa kéwané wong liya mangka kéwan mau banjur mati, tatu utawa dicolong ing wong, nanging ora ana seksiné,

¹¹wong kuwi kudu lunga menyang panggonan ngibadah lan sumpah yèn ora nyolong kéwan sing dititipaké mau. Menawa kéwan mau ora dicolong, sing duwé kudu nrima, déné sing ngopèni ora prelu mbayar ganti-rugi.

¹² Nanging yèn kéwan mau dicolong dhéwé, sing ngopèni kudu mbayar ganti-rugi marang sing duwé.

¹³ Yèn kéwan mau dimangsa kéwan galak, wong sing ngopèni kudu nuduhaké bukti marang sing duwé, supaya ora prelu mbayar ganti-rugi.

¹⁴ Yèn ana wong nyilih kéwan, mangka banjur tatu utawa mati, lan sing duwé ora ana ing panggonan kono, sing nyilih kudu mbayar ganti-rugi.

¹⁵ Nanging yèn ing wektu mau sing duwé ana ing kono, sing nyilih ora prelu mbayar ganti-rugi. Déné yèn kéwan mau séwan, kabayara nganggo ongkos séwan."

¹⁶ "Sing sapa nuroni prawan sing durung pacangan, kudu mbayar mas kawin lan prawan mau dadia bojoné.

¹⁷ Nanging yèn bapakné prawan mau ora ngolèhaké anaké dipèk bojo, wong lanang mau kudu mbayar marang bapakné bocah wadon mas kawin sapantesé.

¹⁸ Wong wadon sing nindakaké ngèlmu sihir, kudu dipatèni.

¹⁹ Sing sapa laku jina karo kéwan kudu dipatèni.

²⁰ Sing sapa sesaji marang allah liyané Aku, kudu diukum pati.

²¹ Kowé aja nyia-nyia utawa nindhes marang wong manca; élinga yèn kowé biyèn iya padha dadi wong manca ana ing tanah Mesir.

²² Aja tumindak sewenang-wenang marang randha utawa bocah lola.

²³ Yèn kowé padha tumindak mengkono, Aku Allah sing bakal nulungi, menawa wong mau padha sesambat nyuwun tulung marang Aku.

²⁴ Aku bakal duka sarta matèni kowé klawan pedhang, temah bojomu dadi randha, lan anak-anakmu padha lola.

²⁵ Yèn kowé padha ngutangi dhuwit marang wong miskin umat-Ku, aja kaya tukang potang sing njaluk anakan.

²⁶ Yèn kowé nganti njupuk jubahé wong pepadhamu dadi barang gadhèn, kudu kokbalèkaké sadurungé suruping srengéngé,

²⁷ awit iya mung kuwi kemulé, iya mung kuwi sandhangané. Apa sing arep dienggo kemul samasa turu? Samasa wong mau sesambat marang Aku nyuwun tulung, Aku bakal nulungi merga Aku iki sipat asih mirma.

²⁸ Aja ngala-ala marang Allah, lan aja ngipati-ipati penggedhéné bangsamu.

²⁹ Aja lali saos pisungsung saka pametuné gandummu, peresané anggurmu, lan lenga zaitunmu marang Aku, ing wektu sing wis ditemtokaké.

Semono uga anakmu lanang kang pembarep iku saosna marang Aku,

³⁰ semono uga pedhèt lan cempé sing lair kawitan. Kéwan lanang sing lair kawitan mau karebèn kumpul karo biyungé sajroné pitung dina, déné ing dina kang kaping woluné anaking kéwan mau saosna marang Aku.

³¹ Umat-Ku kabèh, dadia wong suci, aja padha mangan daginging kéwan apa waé, sing matiné merga ditubruk kéwan galak; dagingé kéwan mau pakakna asu."

23 ¹ "Aja nyebar kabar goroh sarta aja mbiyantu wong kang luput lan aja gelem awèh paseksèn sing ora nyata.

² Aja mèlu-mèlu wong akèh nglakoni piala utawa gawé dhoyongé pengadilan.

³ Aja ngiloni wong miskin sing lagi diadili.

⁴Yèn kowé nemu sapiné utawa kuldiné mungsuhamu sing ketriwal, ulihna marang sing duwé.

⁵Yèn kuldiné mungsuhamu ambruk awit kabotan momotan, tulungana nangèkaké kuldi mau, aja koktégakaké.

⁶Aja gawé ruginé wong miskin yèn wong mau ngajokaké prekarané ing pengadilan.

⁷Aja ndakwa utawa matèni wong sing ora salah, merga Aku bakal ngukum sapa waé sing tumindak mengkono.

⁸Aja padha nampani besel, sebab besel kuwi marakaké wong ora weruh marang kabeneran, sarta ngisruhaké prekarané wong sing bener.

⁹Aja tumindak sewenang-wenang marang wong manca, kowé wis padha ngerti kepriyé rasané dadi wong manca, sebab biyèn kowé iya padha dadi wong manca ana ing tanah Mesir."

¹⁰"Sajroné nem taun kowé padha kena nanduri pategalanmu sarta ngundhuhi pametuné.

¹¹Nanging ing taun kapitu palemahanmu aja kokgarap. Sajroning taun mau aja ngundhuh pametuning tetuwuhan ing pategalanmu sing thukul

karepé dhéwé, karebèn pametuné kanggo wong miskin sarta turahané kanggo kéwan alasan. Sing mengkono mau iya tindakna tumrap kebon anggur lan witmu zaitun.

¹²Nem dina kowé kudu padha nyambut-gawé, nanging ing dina kapitu kowé aja padha nyambut-gawé, supaya para batur lan wong-wong manca sing padha nyambut-gawé kanggo kowé, semono uga kéwan-kéwanmu bisa padha ngaso.

¹³Rungokna apa sing wis Dakngandikakaké marang kowé kabèh. Aja padha nyenyuwun marang allah liyané, malah nyebut jenengé waé ora kena."

¹⁴"Kowé padha nganakna riaya kanggo ngormati Aku setaun ping telu.

¹⁵Ing sasi Abib, kowé kudu padha nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, kaya sing wis Dakdhawuhaké marang kowé, sebab ing sasi kuwi kowé padha budhal saka ing tanah Mesir. Aja padha mangan roti nganggo ragi ing sajroning riaya sing suwéné pitung dina kuwi. Aja ana sing séba marang Aku tanpa nggawa apa-apa.

¹⁶ Riaya Panèn iku anakna samasa kowé padha wiwit ngundhuhi tanduranmu. Déné Riaya Tarub Godhong anakna ing pungkasaning taun, sawisé kowé padha ngundhuhi pametuning kebon angguran kebon woh-wohan.

¹⁷ Saben taun samasa nganakaké riaya telu iki, wong lanang kabèh kudu padha séba ngibadah marang aku, Allahmu.

¹⁸ Yèn kowé padha saos kurban sembelèhan marang Aku, aja padha nyaosaké roti nganggo ragi. Gajihing kéwan sing disaosaké marang Aku sajroning riaya mau, aja koksipen nganti tekan ésuké.

¹⁹ Saben taun kowé kudu padha nggawa pametuning gandummu sing kawitan menyang Pedalemané Allahmu. Enggonmu nggodhog daginging cempé aja nganggo banyu susuné biyungé."

²⁰ "Aku bakal ngutus Malaékat-Ku ndhisiki lakumu, supaya njaga kowé ana ing dalan, sarta ngirid lakumu menyang panggonan sing wis Dakcawisaké,

²¹ mulané Panjenengané gatèkna sarta dhawuhé éstokna. Aja padha brontak marang Panjenengané, merga Aku sing

ngutus, temah kaluputanmu ora bakal diapura.

²²Yèn kowé padha mbangun-turut, sarta nindakaké sakèhing dhawuh-Ku, Aku bakal perang nglawan mungsuhmu kabèh.

²³Malaékat-Ku bakal ndhisiki lakumu sarta ngirid kowé menyang tanahé wong Amori, Hèt, Fèris, Kenaan, Hèwi lan Yébus; bangsa-bangsa mau bakal Daktumpes.

²⁴Aja padha sujud utawa ngabekti marang allah-allahé sarta aja niru sarak-saraké agamané. Allah-allahé sirnakna sarta cagak-cagak watu sing padha disembah iku rubuhna.

²⁵Yèn kowé padha ngabekti marang Aku, Pangéran Allahmu, kowé bakal padha Dakberkahi klawan pangan lan ombèn-ombèn, sarta Aku bakal marasaké sakèhing lelaramu.

²⁶Ing negaramu bakal ora ana wong wadon sing kluron utawa gabug;ⁱ kowé bakal Dakparingi umur dawa.

²⁷Bangsa-bangsa sing nglawan marang kowé bakal padha giris marang Aku. Para mungsuhmu bakal Dakgawé kisruh,

---

ⁱgabug: mboten gadhah anak.

temah kabèh bakal padha mlayu ninggal kowé.

²⁸ Mungsuh-mungsuhmu bakal Dakbuyaraké; wong Hèwi, wong Kenaan lan wong Hèt bakal Daktundhung, temah kowé kabèh padha bisa mlebu.

²⁹ Aku ora bakal nundhung wong-wong mau ing sajroning setaun, supaya tanah ing kono aja nganti bera, temah cacahé kéwan galak bakal dadi akèh banget ngungkuli cacahmu.

³⁰ Enggonmu nundhung wong-wong mau saka sethithik, nganti cacahmu wis cukup kanggo ngebaki tanah mau.

³¹ Watesé negaramu bakal Dakjembaraké saka Teluk Akaba nganti tekan Bengawan Éfrat, lan saka ing Segara Tengah tekan ara-ara samun. Kowé bakal Dakparingi pangwasa, mréntah wong-wong ing tanah kono. Sajroné kowé padha maju ngrebut tanah mau, kowé kudu padha nundhung wong-wongé.

³² Aja padha nganakaké prejanjian karo wong-wong mau utawa karo allah-allahé.

³³ Wong-wong mau aja padha olèh manggon ing tanahmu. Yèn koktogaké waé, wong-wong mau bakal njalari kowé

padha gawé dosa marang Aku. Yèn kowé padha nyembah allah-allahé, kowé mesthi bakal mati."

24 ¹ Allah ngandika marang Musa, "Kowé lan Harun, Nadab lan Abihu, sarta para tuwa-tuwané Israèl pitung puluh, padha sowana Aku ing pucak gunung. Padha nyembaha lan sujud marang Aku saka kadohan.

² Ora ana wong siji waé sing kena nyedhaki Aku kejaba mung kowé dhéwé; liyané ora kena cedhak-cedhak, malah para umat ora kena munggah ing gunung."

³ Musa banjur lunga sarta ngandharaké marang bangsané sakèhing dhawuh sarta prenatal sing diparingaké déning Allah. Para umat padha mangsuli bebarengan, "Kula badhé ngèstokaken sedaya pangandikanipun Allah."

⁴ Musa banjur nulis dhawuhé Allah mau kabèh. Ésuké, isih umun-umun, Musa gawé mesbèh nganggo watu rolas didegaké ing sikiling gunung mau; saben watu minangka wakiling taler Israèl sing cacahé rolas.

⁵ Musa banjur utusan nonoman sawetara, supaya saos kurban obongan

marang Allah sarta nyembelèh sapi sawetara kanggo kurban slametan.

⁶ Musa mundhut getihing kéwan mau, sing separo diisèkaké ing mangkok-mangkok; déné separoné dikepyuraké ing sandhuwuring mesbèh.

⁷ Musa banjur mundhut kitab prejanjian sing isi dhawuh-dhawuhé Gusti Allah, banjur diwaos kanthi sora ing ngareping bangsa mau. Aturé wong-wong mau, "Kula badhé ngèstokaken saha nindakaken dhawuhing Allah sedaya."

⁸ Musa banjur mundhut getih ing mangkok-mangkok mau, nuli dikepyuraké marang para umat. Tembungé, "Getih iki minangka ecaping prejanjian antarané Allah karo kowé kabèh, adhedhasar dhawuh-dhawuh sing wis dingandikakaké mau."

⁹ Musa, Harun, Nadab, Abihu lan para tuwa-tuwané Israèl pitung puluh banjur padha munggah ing gunung,

¹⁰ sarta padha ndeleng Allahé Israèl. Ancik-anciking sampéyané mèmper jrambah sesotya adi kang mencorong biru kaya langit.

¹¹ Allah ora numpes para tuwa-tuwané Israèl mau senajan wis padha ndeleng

Panjenengané. Wong-wong banjur padha mangan lan ngombè bebarengan.

¹² Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sowana marang ngarsa-Ku ing pucaking gunung iki. Aku bakal maringaké papan watu loro kang wis Dakserati sakèhing angger-angger, supaya kokwulangna marang bangsa kuwi."

¹³ Musa lan Yosua pembantuné padha tata-tata, nuli munggah ing gunung suci.

¹⁴ Pangandikané Musa marang tuwa-tuwané Israèl, "Ngentènana ing kéné nganti aku bali. Harun lan Hur uga kèri karo kowé ana ing kéné. Sing sapa duwé prekara, sowana marang wong loro kuwi supaya olèh karampungan."

¹⁵ Musa banjur minggah ing Gunung Sinai, nuli ana méga nutupi gunung mau.

¹⁶ Ana cahya gedhé sumorot mblerengi mretandhani yèn Gusti Allah tedhak ing gunung. Tumraping wong Israèl cahya mau kaya urubing geni ana ing pucak gunung. Sajroning nem dina gunung mau katutupan ing méga. Ing dina kapituné Gusti Allah nimbali Musa saka ing méga mau.

¹⁷ (24:16)

¹⁸ Musa banjur minggah mlebu ing sajroning méga. Enggoné ana ing dhuwur gunung mau lawasé patang puluh dina patang puluh bengi.

25 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Wong Israèl dhawuhana saos pisungsung mirunggan kanggo Aku. Pisungsung mau kudu metu saka lega-legawaning atiné.

³ Pisungsung mau arupa: emas, slaka lan tembaga;

⁴ kain léna alus, kain wol biru, wungu lan abang, kain sing digawé saka wulu wedhus,

⁵ lulang wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang, lulang alus, kayu akasia,

⁶ lenga kanggo lampu, bumbon kanggo lenga jebad lan dupa wangi,

⁷ watu aji warna-warna kanggo éfod sing dienggo Imam Agung lan tutup dhadha.

⁸ Bangsa kuwi dhawuhana gawé Kémah kanggo Aku, supaya Aku dedalem ing tengahing umat.

⁹ Kémah sarta praboté kudu digawé manut rancangan sing bakal Dakdhawuhaké marang kowé."

¹⁰ "Gawéa pethi saka kayu akasia sing dawané 110 sèntimèter, ambané lan dhuwuré 66 sèntimèter.

¹¹ Ing sisih njaba lan njeroné lapisana nganggo mas murni sarta wènèhana plisir mas mubeng.

¹² Gawéa gelangan mas papat kanggo ngusung pethiné, sarta pasangen ing sikilé papat, saben sisih gelangan loro.

¹³ Gawéa pikulan saka kayu akasia, banjur lapisan mas.

¹⁴ Pikulan kuwi slobokna ing gelangan kiwa-tengené pethi mau.

¹⁵ Pikulan-pikulan iku kudu tetep ana ing gelangan, ora kena dicopot.

¹⁶ Papan watu loro sing ana tulisané pepakon-pepakon-Ku sing bakal Dakparingaké, sèlèhna ing njeroné pethi mau.

¹⁷ Gawéa tutupé pethi mau saka mas murni, dawané 110 sèntimèter lan ambané 66 sèntimèter.

¹⁸ Gawéa pepethaning kerub loro nganggo swiwi saka mas tatakan,

¹⁹ pasangen ing ndhuwuring pethi mau.

²⁰ Pepethan kerub nganggo swiwi mau gawénen supaya dadi siji karo tutupé,

padha adhep-adhepan; déné swiwiné megar nutupi pethiné.

²¹ Papan watu loro mau sèlèhna ing njeroné pethi sarta tutupé pethi tumpangna ing ndhuwuré.

²² Ing kono Aku bakal ngrawuhi kowé, lan saka ing ndhuwur tutup antarané pepethan kerub nganggo swiwi mau, Aku bakal maringaké dhawuh-Ku kanggo bangsa Israèl."

²³ "Gawéa méja saka kayu akasia dawané 88 sèntimèter, ambané 44 sèntimèter, lan dhuwuré 66 sèntimèter.

²⁴ Lapisana mas murni sarta mubeng kemptu pasangana plisir mas.

²⁵ Gawéa wengkuning méja sing ambané 7,5 sèntimèter sarta wengku mau iya wènèhana plisir mas mubeng.

²⁶ Gawéa gelangan saka mas patang iji, kanggo slobokan pikulan sarta etrapna ing pojokané papat, sacedhaké wengku prenahé sikilé.

²⁷ Gelang slobokan pikulan mau kanggo nggotong méjané.

²⁸ Pikulan mau kudu digawé saka kayu akasia lan dilapisi mas.

²⁹ Gawéa piring, cangkir, kendhi lan mangkok sing kena dienggo nyaosaké

anggur. Kabèh mau kudu saka mas murni.

³⁰ Méja mau kudu disèlèhaké ing sangareping Pethi Prejanjian, sarta ing sandhuwuring méja kudu tansah ana roti saosan suci kagem Aku."

³¹ "Gawéa pedamaran saka mas murni. Dhasar sarta adeg-adegé kudu digawé saka mas; rerenggan awujud kembang, kudhup lan slagané^j kudu dadi siji karo dhasar lan adeg-adegé.

³² Ing adeg-adeg mau kudu ana pangé nem, saben sisih telung pang.

³³ Saben pang mau wènèhana rerenggan kembang telu karo kudhup sarta slagané.

³⁴ Adeg-adegé lampu mau wènèhana rerenggan kembang papat karo kudhup lan slagané.

³⁵ Ing sangisoring pang telu mau ana kudhupé siji.

³⁶ Kudhup-kudhup, pang-pang lan papan lampu mau wujud ukir-ukiran mas murni siji.

³⁷ Gawéa lampu cacahé pitu ing pedamaran mau sarta prenatal ing ndhuwuré, supaya madhangi ngarepé.

---

^jslaga: sogolan, ,tunas (Bhs. Ind.).

³⁸ Sapit lan tadhahé langes kagawéa saka mas murni.

³⁹ Pedamaran lan lampu-lampu mau sarta pirantiné kabèh kagawéa saka mas murni telung puluh lima kilogram.

⁴⁰ Pedamaran mau supaya digawé manut conto sing wis Daktuduhaké nalika ana ing gunung."

26 ¹ "Kémah Suci kuwi Palenggahan-Ku, njeroné kudu kokgawé saka kain léna alus sepuluh potong, ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang. Kain mau sulamana gambar kerub nganggo swiwi.

² Saben potong ukurané kudu padha, dawané rolas mèter lan ambané rong mèter.

³ Kain sing limang potong kudu disambung dadi siji, mengkono uga sing limang potong liyané.

⁴ Gawéa kolongan saka kain biru ing pucuking bagéan loro mau ing sisih njaba,

⁵ sèket kolongan ing bagéan sing siji lan sèket kolongan ing bagéan sijiné, adhep-adhepan.

⁶ Gawéa canthèlan mas sèket iji kanggo nyambung bagéan loro mau supaya bisa dadi siji.

⁷ Gawéa tutup Kémah nganggo kain sewelas potong saka wulu wedhus.

⁸ Kain-kain mau ukurané kudu padha, dawané telulas mèter, ambané rong mèter.

⁹ Kain sing limang potong kudu disambung dadi siji. Sing nem potong liyané iya disambung dadi siji, semono uga nem potong liyané menèh kudu iya disambung dadi siji. Sambungan sing ping nem kudu ditekuk lan dienggo nutupi Kémah sisih ngarep.

¹⁰ Kolongan sèket iji pasangen ing pinggiring kain sing siji lan kolongan sèket iji ing kain liyané.

¹¹ Gawéa canthèlan saka prunggu sèket iji lan olèhna kolongan mau supaya rong bagéan mau kena didadèkaké siji kanggo tutupé Kémah.

¹² Déné turahan kain sing setengah potong kanggo nutupi Kémah sisih mburi.

¹³ Turahané kain sing dawané sèket sèntimèter ing bagéan sing mujur ing

kiwa-tengen iku karebèn nutupi sisihing Kémah mau.

¹⁴ Gawéa tutup Kémah rong iji, sing siji saka kulit wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang lan sijiné nganggo kulit alus kanggo tutupé njaba.

¹⁵ Gawéa ragangan Kémah sing ngadeg jejeg saka kayu akasia.

¹⁶ Ragangan mau dawané patang mèter sarta ambané 66 sèntimèter.

¹⁷ Saben ragangan ana purusé kanggo nggandhèng ragangan siji karo sijiné.

¹⁸ Gawéa ragangan rong puluh kanggo ing sisih Kidul,

¹⁹ cagaké ragangan ngisoré nganggo umpak slaka loro; dadi kabèh ana umpak patang puluh.

²⁰ Gawéa ragangan rong puluh kanggo ing sisih Lor,

²¹ lan umpak slaka patang puluh, saben ragangan umpaké loro.

²² Ing Kémah mburi sisih Kulon, mbutuhaké ragangan nem,

²³ sarta ragangan loro kanggo ing pojok.

²⁴ Ragangan-ragangan pojokan mau saka ngisor tekan ndhuwur kudu digandhèng dadi siji.

²⁵ Dadiné ana ragangan wolu sarta umpak slaka nembelas, sabèn ragangan umpaké loro.

²⁶ Gawéa balok malang saka kayu akasia cacahé limalas, lima kanggo ragangan ing sisih siji,

²⁷ lima kanggo ing sisih sijiné, sarta lima kanggo bagéan mburi.

²⁸ Balok malang ing tengah, kudu dipasang ing tengah-tengahé ragangan, lajuran saka ing pucuk siji tekan ing pucuk sijiné.

²⁹ Ragangan Kémah sarta balok malang mau kudu dilapisi mas. Gelangan sing kanggo nyangga balok kudu digawé saka mas.

³⁰ Kémah mau adegna ing ndhuwur gunung manut rancangan sing wis Daktedahaké marang kowé.

³¹ Gawéa gordhèn^k saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang. Kain mau sulamana gambar kerub nganggo swiwi.

³² Kain mau gantungan nganggo canthèlan mas ing cagak akasia papat sing dilapisi mas sarta dipasang ing sandhuwuring umpak slaka.

---

^kgordhèn: kelir, geber.

³³ Gordhèn mau pasangan ing sangisoring canthèlan-canthèlan ing payoning Kémah. Pethi Prejanjian sing isi papan watu loro prenatal ing samburiné gordhèn. Gordhèn mau minangka singgetané Sasana Suci¹ lan Sasana Mahasuci.

³⁴ Tutupé sèlèhna ing sandhuwuring Pethi Prejanjian.

³⁵ Méja sesaji kudu disèlèhaké ing sanjabaning Sasana Mahasuci ing sisih Lor, pedamaran kudu disèlèhaké ing sisih Kidul sajroning Kémah Suci.

³⁶ Kanggo lawanging Kémah kudu digawèkaké gordhèn saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, direngga nganggo sulaman.

³⁷ Kanggo gordhèn mau kudu digawèkaké cagak lima saka kayu akasia dilapisi mas, lan diwènèhi canthèlan mas. Gawéa umpak prunggu lima kanggo cagak-cagaké."

27¹ "Gawéa mesbèh saka kayu akasia, wujudé pesagi; dawa lan ambané padha, yakuwi 2,2 mèter. Dhuwuré 1,3 mèter.

---

¹Sasana Suci: panggènanènan suci.

² Wènèhana sungu ing saben pojok sisih ndhuwur. Sungu-sungu mau kudu dadi siji karo mesbèh, sarta dilapisi prunggu.

³ Gawéa wadhah awu, sekop, baki, garpu lan wadhah geni. Piranti iku mau kabèh kudu digawé saka prunggu.

⁴ Gawéa kranjang tembaga, awujud jala sarta wènèhana gelangan papat ing pojoké kanggo ngusung.

⁵ Dhuwuré kranjang mau separoné dhuwuré mesbèh. Lan dipasanga ing sangisoring wengkuné.

⁶ Gawéa pikulan saka kayu akasia sing dilapisi prunggu,

⁷ sarta slobokna ing gelangan pikulan ing sisih mesbèh kanggo ngusung.

⁸ Mesbèh iku gawénen saka blabag, ing njero kothong, manut rancangan sing Dakdhawahaké marang kowé nalika ana ing gunung."

⁹ "Gawéa plataran ing kiwa-tengené Kémah Palenggahan-Ku sing diwatesi nganggo gordhèn kain léna alus. Ing sisih Kidul gordhèn mau dawané 44 mèter,

¹⁰ disangga cagak prunggu rong puluh nganggo umpak prunggu rong puluh;

nganggo canthèlan lan blandar saka slaka.

¹¹ Gawénen kaya mengkono uga ing sisih Lor.

¹² Ing sisih Kulon gordhèné dawané 22 mèter, nganggo cagak rong puluh sarta umpak rong puluh.

¹³ Ing sisih Wétan, sing ana lawangé, plataran mau ambané 22 mèter.

¹⁴ Ing kiwa-tengené lawang kudu ana gordhèn sing dawané 6,6 mèter nganggo cagak telu lan umpak telu.

¹⁵ (27:14)

¹⁶ Kanggo lawangé kudu ana gordhèn sing dawané sangang mèter saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, sarta direngga nganggo sulaman. Gordhèn mau kudu disangga déning cagak papat sandhuwuring umpak papat.

¹⁷ Kabèh cagak sakiwa-tengené lawang mau digandhèng nganggo gandhèngan slaka; canthèlané kudu saka slaka lan umpaké saka prunggu.

¹⁸ Pager sakubenging plataran mau dawané 44 mèter, ambané 22 mèter sarta dhuwuré 2,2 mèter. Gordhèné

digawé saka kain léna alus sarta umpaké saka prunggu.

¹⁹ Piranti sing dienggo ana ing Kémah, pathoké lan pageré kabèh digawé saka prunggu."

²⁰ "Wong Israèl préntahana nggawa lenga zaitun sing becik dhéwé, kanggo ngisèni damar-damar ing sajroning Kémah Palenggahan-Ku supaya disumed saben bengi.

²¹ Harun lan anak-anaké kudu padha nyumed damar-damar mau. Panggonané pedamaran mau ana ing sanjabané gordhèn sing nutupi Pethi Prejanjian. Ing panggonan-Ku, lampuné kudu tetep murub wiwit surup nganti ésuk. Dhawuh iki kudu ditindakaké selawas-lawasé déning wong Israèl lan turun-turuné."

28 ¹ "Harun kakangmu lan anak-anaké, yakuwi Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar, padha undangan. Wong-wong mau kapisahna saka wong-wong Israèl, supaya padha ngladèni Aku dadi imam.

² Gawéa sandhangan imam kanggo Harun, sandhangan kaluhuran sing éndah.

³ Sakèhing tukang jait sing prigel, sing wis Dakparingi kapinteran padha klumpukna. Padha préntahana nggawé sandhangané Harun, sing Dakpiji ngladèni Aku dadi imam.

⁴ Wong-wong mau kudu gawé sandhangan tutup dhadha, éfod, jubah, klambi sulaman, serban lan sabuk. Iki kabèh kanggo Harun lan anak-anaké, kene kanggo ngladèni Aku merga enggoné dadi imam.

⁵ Sandhangan imam mau kudu padha digawé saka benang biru, wungu lan abang, benang emas lan léna alus. Kejaba kuwi mau éfod kudu direngga nganggo sulaman.

⁶ (28:5)

⁷ Éfod mau ana pundhakané tangkeban loro, sing kanggo nangkebaké ing kiwa lan ing tengen.

⁸ Sabuké tenunan alus digawé saka bakal sing padha disambung dadi siji karo éfod.

⁹ Njupuka watu dlima^m loro. Golèka kemasan sing pinter ngukir jenengé anaké Yakub rolas urut manut umuré

---

^mwatu dlima: bangsanipun akik, rupinipun abrit.

ing watu mau, jeneng nem ing saben watu siji. Watu aji loro mau banjur dietrapna ing embanan mas lan dipasang ing pundhakané éfod kanggo pengéling-éling marang taleré Israèl rolas. Srana mengkono, Harun bakal nggawa jenengé taler rolas mau ing pundhaké ing ngarsané Allah, supaya Aku tansah ènget marang umat mau.

¹⁰ (28:9)

¹¹ (28:9)

¹² (28:9)

¹³ Kowé gawéa embanan mas loro,

¹⁴ lan ranté mas murni loro sing ditampar kaya tali, ranté mau gandhèngna karo embanané mas."

¹⁵ "Gawéa tutup dhadha kanggo Imam Agung sing kudu dienggo samasa arep negesⁿ kersané Allah. Bakal lan sulamané kudu padha karo bakal lan sulamané éfod.

¹⁶ Wujudé pesagi lan ditekuk dadi loro, amba lan dawané padha, 22 sèntimèter.

¹⁷ Akik patang larik mau pasangen ana ing tutup dhadha mau. Ing larikan kapisan: watu dlima, topas lan widuri sepah.

ⁿneges: miterang, ,kepéngin ngertos.

¹⁸Ing larikan kapindho: zamrud, watu nilam lan inten.

¹⁹Ing larikan katelu: watu lazuardi, akik lan watu kecubung.

²⁰Ing larikan kapat: watu pirus, yakut lan cempaka retina. Akik rolas mau kudu dipasang ing embanan mas.

²¹Watu-watu adi mau ukiren jeneng-jenengé anaké Yakub rolas, minangka wakiling taler-taleré Israèl.

²²Tutup dhadha kuwi wènèhana ranté mas murni, sing ditampar kaya tali.

²³Gawéa ali-ali mas loro lan pasangen ing pojok-pojok sisih ndhuwur tutup dhadha mau,

²⁴lan ranté mas loro iku lebokna ing ali-ali loro mau.

²⁵Pucuking ranté loro mau kudu ditalèkaké ing embanan loro. Srana mengkono tutup dhadha sisih ngarep mau digandhèng karo pundhakané éfod.

²⁶Gawéa ali-ali mas loro, banjur pasangen ing tutup dhadha pojok ngisor sisih njero sing temumpang ing éfod.

²⁷Gawéa ali-ali mas menèh loro sarta pasangen ing pundhakané éfod, sekaroné ing sisih ngarep rada ngisor

cedhak tekukan jaitan, sandhuwuring sabuk tenunan alus.

²⁸ Ali-ali tutup dhadha kuwi kudu diolèhaké ali-aliné éfod nganggo tali biru. Mulané tutup dhadha mau bakal tetep ana ing sandhuwuring sabuk lan ora bisa kapisah karo éfodé.

²⁹ Yèn Harun mlebu ing Papan Suci, kudu nganggo tutup dhadha sing wis direngga ukiran jenengé klompok-klompoké Israèl, supaya Aku, Allah, tansah ènget marang umat-Ku.

³⁰ Ing tutup dhadha pasangana Urim lan Tumim supaya dienggo Harun samasa sowan marang Aku. Enggoné kudu tansah nganggo tutup dhadha kuwi supaya bisa nyumurupi putusan-Ku tumrap wong Israèl."

³¹ "Karo menèh gawéa jubah sing nutupi éfod, kagawéa saka tenunan benang biru.

³² Bedhahan guluné diwènèhana pinggiran sing ditenun, supaya kuwat lan ora gampang suwèk.

³³ Plipitan ing ngisor kudu diwènèhi rerenggan rupa woh dlina saka benang biru, wungu lan abang, diselang-seling nganggo klinthingan mas.

³⁴ (28:33)

³⁵ Jubah mau kudu dienggo Harun samasa tugas. Preluné samasa sowan Aku ing Pasucèn utawa lunga saka Papan Suci kono, klinthingan mau bakal keprungu, supaya Harun ora nemahi mati.

³⁶ Gawéa rerenggan mas murni sing diukir nganggo tembung-tembung 'Sengkerané Allah'.

³⁷ Kuwi talèkna ing serban nganggo tali biru.

³⁸ Harun kudu masang rerenggan mas mau ing bathuké, supaya Aku, Allah, kersa nampa sakèhing pisungsung sing digawa déning wong Israèl marang Aku, senjata patrapé ngaturaké pisungsung mau ana kekurangané.

³⁹ Klambiné Harun kudu ditenun saka kain léna alus. Iya gawéa serban saka kain léna alus sarta sabuk sing disulam.

⁴⁰ Gawé klambi, sabuk lan kopyah kanggo anak-anaké Harun supaya padha katon luhur lan éndah.

⁴¹ Sandhangan mau enggokna Harun kakangmu sarta anak-anaké. Padha jebadana, wisudhanen lan sucèkna; srana mengkono wong-wong mau

diresmèkaké sarta disucèkaké kanggo ngladèni Aku dadi imam.

⁴² Gawéa clana cendhak saka kain léna kanggo wong-wong mau, déné dawané saka bangkèkan tekan pupu kanggo nutupi kawirangané.

⁴³ Harun lan anak-anaké samasa mlebu ing Kémah Palenggahan-Ku utawa nyedhaki mesbèh ngimami ing Pasucèn kudu nganggo sandhangan kuwi. Yèn mengkono ora bakal padha mati krana saka katon kawirangané. Prenatan iki tetep kanggo Harun lan para turuné."

29 ¹ "Mengkéné patrapé netepaké Harun lan anak-anaké ing kalungguhan imam, supaya bisa ngladèni Aku dadi imam. Njupuka sapi lanang sing isih nom lan wedhus gèmbèl lanang loro sing tanpa cacad.

² Gawéa adonan saka glepung gandum sing becik dhéwé tanpa ragi. Sebagéan dadèkna roti nganggo lenga zaitun, sebagéan tanpa lenga, lan turahané gawénen roti kéringan sing dilèlèti lenga.

³ Pisungsung mau wadhahana ing wakul, saosna marang Aku, bareng karo kurban sapi lanang lan wedhus gèmbèl lanang loro.

⁴ Harun lan anak-anaké padha préntahana teka ing lawanging Kémah Palenggahan-Ku sarta adus manut prenataling agama.

⁵ Sandhanganing imam enggokna Harun: klambi, éfod, jubah sing nutupi éfod, tutup dhadha lan sabuk.

⁶ Serbané etrapna ing sirahé lan enggonana jamang suci sing ana ukirané 'Sesengkerané Allah'.

⁷ Banjur njupuka lenga jebad, esokna ing sirahé.

⁸ Anak-anaké kumpulna lan enggonana klambiné,

⁹ bangkèkané sabukana sarta kopyahé etrapna ing sirahé. Iya mengkono kuwi patrapé enggonmu netepaké Harun lan anak-anaké ing kalenggahan imam. Wong-wong mau lan turuné kudu ngladèni Aku dadi imam ing selawasé.

¹⁰ Sapi lanang mau banjur kudu kokgawa ing ngareping Kémah Palenggahan-Ku. Harun lan anak-anaké padha numpangna tangané ing endhasing sapi.

¹¹ Sapi lanang mau kudu disembelèh ing kono, ing ngarsa-Ku ing lawanging Kémah.

¹²Getihé jupuken sethithik, banjur lèlètna nganggo drijimu ing sungu-sunguning mesbèh; turahané siramna ing mesbèh sisih ngisor.

¹³Gajih sing ana ing wetengé kudu kokjupuk kabèh; atiné lan ginjelé loro apa déné gajihé sing nèmplèk; banjur obongen ing sandhuwuring mesbèh minangka pisungsung kagem Aku.

¹⁴Daging, kulit lan ususé kudu diobong ing sanjabaning Kémah. Iku kurban kanggo nebus dosané para imam.

¹⁵Banjur njupuka wedhus gèmbèl lanang mau salah siji. Harun lan anak-anaké numpangna tangané ing endhasing kéwan mau.

¹⁶Banjur sembelèhen, getihé jupuken sarta epyurna ing mesbèh mau patang sisih.

¹⁷Wedhus gèmbèl lanang mau kudu dikethok-kethok. Isining weteng lan sampilé mburi kudu dikumbah sarta diwor karo endhas lan kethokan liyané.

¹⁸Wedhus gèmbèl lanang mau obongen ing sandhuwuring mesbèh minangka kurban obongan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

¹⁹ Wedhusé gèmbèl liyané jupuken kanggo pisungsung. Harun lan anak-anaké numpangna tangané ing endhasing kéwan mau.

²⁰ Banjur sembelèhen, getihé jupuken sethithik sarta lèlètna ing kupingé Harun lan anak-anaké, ing jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen. Turahané getih mau kudu koksiramaké ing mesbèh patang sisih.

²¹ Getihé sing ana ing sandhuwuring mesbèh jupuken sethithik lan lenga kanggo upacara sethithik, banjur epyurna marang Harun lan anak-anaké sarta ing sandhangané. Srana mengkono Harun lan anak-anaké sarta sandhangané disucèkaké kagem Aku.

²² Gajihing wedhus gèmbèl lanang mau jupuken, semono uga buntuté sing ana gajihé, lapisan gajih ing njero wetengé, bagéaning ati sing becik, ginjel loro karo gajihé sarta pupuné tengen.

²³ Njupuka saka wakul, roti sing wis disaosaké marang Aku, siji sing diolah nganggo lenga zaitun, siji sing digawé tanpa lenga, lan siji roti gèpèng.

²⁴ Panganan mau kabèh sèlèhna ing èpèk-èpèké Harun lan anak-anaké, dadi pisungsung goyangan marang Aku.

²⁵ Roti-roti mau banjur jupuken sarta obongen ing sandhuwuring kurban obongan, dadi kurban dhaharan kagem Aku. Gandaning kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

²⁶ Dhadhané wedhus gèmbèl lanang mau jupuken lan saosna marang Aku minangka kurban goyangan; iku dadia pandumanmu.

²⁷ Ing sajroné upacara netepaké imam, dhadha lan pupuné wedhus lanang sing dienggo upacara mau kudu dipisungsungaké marang Aku minangka kurban goyangan lan disisihaké kanggo para imam.

²⁸ Prenatan-Ku iki ora kena diowahi, yaiku samasa umat-Ku misungsungaké kurban keslametan, dhadha lan pupuné kéwan mau dadia bagiané para imam. Yakuwi pisungsungé umat-Ku marang Aku, Pangéran Allahé.

²⁹ Yèn Harun tilar-donya sandhangan sing suci mau kudu diwarisaké marang anak-putuné, supaya dienggo samasa ditetepaké.

³⁰ Anaké Harun sing ngganti bapakné dadi imam lan mlebu ing Kémah Palenggahan-Ku prelu leladi ing Sasana Suci, kudu nganggo sandhangan mau suwéné pitung dina.

³¹ Njupuka dagingé wedhus gèmbèl lanang sing dienggo sajroning upacara ngresmèkaké Harun lan anak-anaké; daging mau banjur masaken ing panggonan kang suci.

³² Daging mau kudu padha dipangan bebarengan karo turahan roti ing kranjang.

³³ Wong-wong mau kudu padha mangan panganan sing dipisungsungaké sajroning upacara pangruwating dosa samasa padha ditetepaké. Mung imam sing kena mangan panganan mau, awit wis disaosaké marang Aku.

³⁴ Yèn ésuké isih ana turahan daging utawa roti, pangan mau kudu diobong nganti entèk, ora kena dipangan, awit wis disucèkaké.

³⁵ Upacara netepaké Harun lan anak-anaké ing kalungguhan imam kudu ditindakaké ing sajroning pitung dina, manut apa sing wis Dakdhawuhaké marang kowé.

³⁶ Saben dina kudu saos kurban sapi lanang siji minangka pangruwating dosa, kanggo nganakaké pirukunan. Srana kurban mau mesbèh bakal disucèkaké. Mesbèh mau banjur kudu kokjebadi nganggo lenga zaitun, disucèkaké kagem Aku.

³⁷ Pirukunan mengkono mau tindakna lawasé pitung dina. Srana mengkono mesbèh mau kasucèkaké babar-pisan. Sapa waé utawa apa waé sing nyénggol, bakal dadi suci, awit saka dayaning kasucèné."

³⁸ "Saben dina kudu dikurbanaké ing sandhuwuring mesbèh, wedhus gèmbèl loro sing umuré setaun.

³⁹ Sing siji kanggo pisungsung ing wayah ésuk, sijiné kanggo ing wayah soré.

⁴⁰ Bebarengan karo wedhus sing dhisik, kudu dipisungsungaké glepung gandum sakilogram dicampur karo lenga zaitun murni seliter. Pisungsungna uga anggur seliter.

⁴¹ Cempé wedhus gèmbèl sing kapindho dipisungsungaké ing wayah soré bebarengan karo glepung sakilogram, lenga zaitun seliter sarta anggur seliter.

Yaiku kurban dhaharan kagem Aku, lan gandané gawé renaning penggalih-Ku, Pangéran Allahmu.

⁴² Sebanjuré kanggo ing selawasé kurban obongan mau disaosaké ing ngarsa-Ku ing lawanging Kémah Palenggahan-Ku. Ing kono Aku bakal manggihi umat-Ku sarta ngandika marang kowé.

⁴³ Aku bakal ketemu karo bangsa Israèl, lan kamulyan-Ku bakal nucèkaké papan iku.

⁴⁴ Aku bakal nucèkaké Kémah lan mesbèh mau. Harun lan anak-anaké Dakpiji, supaya wong-wong mau ngladèni Aku dadi imam.

⁴⁵ Aku bakal dedalem ana ing tengahé bangsa Israèl, sarta jumeneng dadi Allahé.

⁴⁶ Wong-wong mau bakal padha ngerti yèn Aku Allahé, sing ngirid dhèwèké metu saka ing tanah Mesir; supaya Aku bisa dedalem ana ing tengahé; lan jumeneng dadi Allahé wong-wong mau."

30¹ Dawuhé Gusti Allah menèh marang Musa, "Gawéa mesbèh saka kayu akasia kanggo ngobong dupa.

² Wujudé pesagi, amba lan dawané padha 45 sèntimèter, sarta dhuwuré 90 sèntimèter. Sungu-sungu ing pojok papat dadi siji karo mesbèh mau.

³ Ing sisih ndhuwur, pinggiran mubeng lan sungu-sunguné kudu dilapis nganggo mas murni, sarta wènèhana wengku mas mubeng.

⁴ Gawéa gelangan pikulan loro, pasangan ing sangisoring wengku kiwa-tengen kanggo nylobokaké pikulan samasa mesbèhé dipikul.

⁵ Pikulan mau kudu digawé saka kayu akasia sarta dilapis mas.

⁶ Mesbèh kuwi sèlèhna ing sanjabaning gordhèn sing ana ing sangareping Pethi Prejanjian. Ing panggonan kono Aku bakal manggihi kowé.

⁷ Saben ésuk samasa Harun teka arep ngresiki damar-damar, kudu ngobong dupa sing gandané arum ing sandhuwuring mesbèh mau.

⁸ Mengkono uga samasa arep nyumed damar-damar ing wayah surup. Pangobongé dupa iku kudu ajeg ditindakaké ing selawasé.

⁹ Aja nyaosaké dupa liyané ing mesbèh iki. Iya aja nyaosaké kurban obaran

utawa kurban dhaharan, mengkono uga aja ngesokaké kurban unjukan ing sandhuwuring mesbèh iki.

¹⁰ Setaun sepisan Harun kudu nindakaké upacara nucèkaké mesbèh srana ngepyuri sungu papat mau nganggo getihing kéwan sing dikurbanaké kanggo pangruwating dosa. Prekara iki kudu ajeg ditindakaké setaun sepisan. Mesbèh iki selawasé kudu suci sarta dicawisaké kagem Aku, Pangéran Allahmu."

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

¹² "Samasa ngétung bangsa Israèl, saben wong kudu mbayar marang Aku dhuwit tebusané nyawané, supaya sajroné padha dicacahaké ora kena ing wewelak.

¹³ Sapa waé sing diétung mau kudu mbayar dhuwit manut katemtuaning rega. Dhuwit mau kudu dibayar dadi pisungsung kagem Aku.

¹⁴ Sing diétung yakuwi saben wong sing wis umur rong puluh taun utawa luwih; wong iku sing kudu mbayar dhuwit mau.

¹⁵ Wong sugih ora kena mbayar luwih saka semono, déné wong miskin ora kena mbayar kurang.

¹⁶ Dhuwit saka wong-wong Israèl mau klumpukna, enggonen miyara Kémah Palenggahan-Ku. Pajeg iki kanggo tebusané nyawané, sarta Aku bakal tansah ènget lan ngayomi wong-wong mau."

¹⁷ Pangandikané Allah marang Musa,

¹⁸ "Gawéa padasan saka prunggu, dhasaré iya saka prunggu. Bak mau prenahna ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur isènana banyu.

¹⁹ Banyu mau kanggo Harun lan anak-anaké supaya padha nindakaké upacara sesuci,

²⁰ sadurungé padha mlebu ing Kémah utawa nyedhaki mesbèh prelu saos kurban dhaharan. Wong-wong mau wajib wisuh tangan lan sikil dhisik, supaya ora padha mati. Prenatan iki kudu ditindakaké déning Harun lan anak-turuné ing selawasé."

²¹ (30:20)

²² Gusti Allah ngandika marang Musa,

²³ "Njupuka bumbu-bumbu sing becik dhéwé, blendok mur nem kilogram, kayu manis telung kilogram, tebu arum telung kilogram,

²⁴ sarta kayu téja nem kilogram, kabèh ditimbang manut timbangan sing resmi.

Tambahana lenga zaitun patang liter,

²⁵ lan gawéa lenga upacara, sing dicampur kaya lenga jebad.

²⁶ Campuran mau enggonen njebadi Kémah Palenggahan-Ku, Pethi Prejanjian,

²⁷ méja lan sapirantiné kabèh, pedamaran lan pirantiné, mesbèh kanggo ngobong dupa,

²⁸ mesbèh kanggo kurban obongan lan sapirantiné kabèh, sarta padasan lan dhasaré.

²⁹ Barang-barang mau dhèwèkna kagem Aku; srana patrap mengkono kabèh dadi suci. Sapa waé sarta apa waé sing nyénggol bakal nemahi cilaka merga dayaning kasucèné.

³⁰ Sawisé kuwi Harun lan anak-anaké jebadana sarta tetepna dadi imam ngladèni Aku.

³¹ Kandhakna marang bangsa Israèl, Lenga jebad iku sebanjuré mung kudu dienggo sajroning leladi marang Aku.

³² Lenga mau ora kena dienggo wong-wong lumrah, sarta kowé kabèh padha ora kena nganggo bumbu-bumbu

kaya mengkono mau. Lenga kuwi suci, lan kowé kabèh kudu padha nganggep suci.

³³ Sapa waé sing gawé lenga kaya mengkono mau, utawa nganggo kanggo sapa waé sing dudu imam, bakal ora Dakanggep dadi umat-Ku.”

³⁴ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Njupuka bumbu-bumbu iki akèhé padha blendok mur, kulit lokan,^o blendok rasamala sarta menyan tulèn.

³⁵ Kabèh mau enggonen gawé dupa, kacampur kaya lenga jebad. Tambahana uyah supaya tetep murni lan suci.

³⁶ Dupa mau salong dheplokèn nganti alus. Gawanen ing Kémah Palenggahan-Ku lan sawurna ing sangareping Pethi Prejanjian. Dupa mau anggepen barang sing suci banget, sing disedhiyakaké mung kagem Aku dhéwé. Aja ana sing gawé campuran kaya mengkono mau kanggo awaké dhéwé.

³⁷ (30:36)

---

^okulit lokan: bangsanipun kécé utawi kéyong, gesang wonten ing toya tawa utawi toya asin (seganten).

³⁸ Sapa waé sing gawé campuran kaya mengkono, bakal ora Dakanggep dadi umat-Ku."

31 ¹ Pangandikané Allah marang Musa,

² "Aku wis milih Bézaleèl, anaké Uri, putuné Hur saka klompok Yéhuda,

³ sarta wis Dakpenuhi Roh-Ku. Aku wis maringi pikiran, kapinteran lan kaprigelan bab sakèhing pegawéan sing pèni,

⁴ kanggo gawé rancangan sing mbutuhaké kaprigelan ing bab dandanan saka mas, slaka lan prunggu;

⁵ ngasah akik sing bakal diukir; ngukir-ukir kayu lan pegawéan-pegawéan liyané.

⁶ Aku iya wis milih Aholiab, anaké Ahisamakh saka klompok Dhan, kanggo mbantu Bézaleèl. Para tukang sing prigel wis Dakparingi keahlian supaya bisa gawé apa waé sing Dakdhawuhaké.

⁷ Yakuwi gawé Kémah Palenggahané Allah, Pethi Prejanjian lan tutupé, sakèhing prabot Kémah,

⁸ méja lan pirantiné, pedamaran saka mas murni sarta pirantiné, mesbèh kanggo ngobong dupa,

⁹ mesbèh kanggo kurban obongan lan sakèhing pirantiné. Padasan nganggo dhasar kanggo wisuh.

¹⁰ Sandhangan dhines kanggo para imam, lan penganggo kaimaman kanggo Harun lan anak-anaké, sing kudu dienggo samasa nindakaké tugasé,

¹¹ lenga jebad, lan dupa wangi kanggo ing Sasana Suci. Kabèh mau kudu digawé cocog karo pituduh sing wis Dakparingaké marang kowé."

¹² Gusti Allah ndhawuhi Musa,

¹³ supaya ngandhakaké marang bangsa Israèl, "Padha netepana prenatalé dina-dina Sabbat, dina sing Daktetepaké dadi dina kanggo ngaso. Selawasé dina kuwi dadia tandha prejanjian-Ku karo kowé kabèh, sing mretandhani yèn Aku, Allah, wis nimbali kowé kabèh dadi umat-Ku dhéwé.

¹⁴ Dina kanggo ngaso mau kudu koktetepi, sebab dina iku suci. Kowé kabèh sajroné nem dina kadhawuhan nyambut-gawé, nanging dina kapitu, kuwi dina gedhé sing kudu koksucèkaké kagem Aku. Sing sapa ora netepi, lan nyambut-gawé ing dina kuwi, kudu diukum pati.

¹⁵ (31:14)

¹⁶ Bangsa Israèl kudu netepi lan nganggep dina mau dadi tandhané prejanjian.

¹⁷ Dina iku dadia pepènget ing selawasé antarané bangsa Israèl lan Aku, merga Aku, Allah, wis nitahaké langit lan bumi ing sajroné nem dina, lan ing dina kapitu Aku lèrèn lan ngaso."

¹⁸ Bareng wis rampung enggoné ngandika marang Musa ing Gunung Sinai, Allah banjur maringaké papan watu loro sing wis katulisan dhawuh-dhawuhé Allah ngagem astané piyambak.

32 ¹ Nalika bangsa Israèl ngerti yèn Musa suwé ora mandhap-mandhap saka ing gunung, banjur padha ngumpul sowan Harun, aturé, "Kita mboten sami sumerep kawontenanipun Musa, tiyang ingkang sampun ngirid kita medal saking tanah Mesir. Mila mangga kula panjenengan damelaken allah ingkang saged ngirid kita."

² Harun banjur ngandika marang wong-wong mau, "Anting-anting emas sing dienggo bojo lan anak-anakmu copoten lan gawanen mréné."

³ Wong-wong mau banjur padha nyopot anting-antingé emas sing dienggo bojo lan anak-anaké diaturaké marang Harun.

⁴ Harun nampèni anting-anting mau, dilebur lan diiling ing cithakan, dadi reca sapi. Bangsa mau padha ngucap, "Hé Israèl, iki allah kita sing ngirid kita metu saka ing tanah Mesir!"

⁵ Harun banjur yasa mesbèh ing sangareping sapi emas mau lan ngandika, "Sésuk kita padha pésta kanggo ngurmati Allah."

⁶ Ésuké, isih umun-umun, wong-wong Israèl padha nggawa kéwan kanggo kurban obongan lan kurban slametan. Wong-wong mau padha pésta gedhèn, mangan lan ngombé sarta seneng-seneng.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Énggal mudhuna, sebab bangsamu sing kokirid metu saka ing tanah Mesir kuwi wis padha gawé dosa lan nampik marang Aku.

⁸ Wong-wong kuwi wis nyimpang saka dalan sing Daktedahaké. Wong-wong padha gawé sapi saka emas cor-coran, disembah sarta disajèni. Pangucapé

wong-wong mau, 'Yakuwi allah sing ngirid kita metu saka ing tanah Mesir.'

⁹ Aku mirsa yèn wong-wong mau padha wangkot atiné.

¹⁰ Saiki Aku aja kokpenggak. Aku duka marang wong-wong mau sarta bakal Daktumpes. Kowé sarta turunmu bakal Dakdadèkaké bangsa sing gedhé."

¹¹ Nanging Musa ngaturaké panyuwun marang Gusti Allah, aturé, "Gusti, kénging menapa Gusti dados duka sanget dhateng bangsa menika? Paduka sampun milujengaken bangsa menika saking Mesir kanthi pangwasa saha kekiyatan ingkang ageng!

¹² Menawi Paduka numpes tiyang-tiyang menika, tiyang Mesir badhé sami mungel bilih Gusti Allah sampun ngirid bangsa menika medal saking tanah Mesir, mergi badhé mejahi tiyang-tiyang menika ing paredèn sarta numpes tiyang-tiyang menika babar-pisan. Gusti sampun ngantos kelajeng duka, kersaa menggalih malih, sarta sampun ngantos ndhawahaken wewelak dhateng bangsa menika.

¹³ Kersaa ènget dhateng leluhur kawula Abraham, Iskak lan Yakub. Kersaa

ngèngeti bilih Paduka sampun janji kanthi supaos dhateng tiyang-tiyang menika, badhé maringi turun kathahipun kados lintang ing langit, mekaten ugi bilih tanah ingkang sampun Paduka janjèkaken menika badhé dados warisané turunipun ing selaminipun."

¹⁴ Gusti Allah banjur ora nglajengaké kersané lan ora ndawahaké wewelak marang bangsa mau.

¹⁵ Musa banjur mandhap saka ing gunung karo ngasta papan watu sing ditulis dhawuh-dhawuhé Allah rong sisih.

¹⁶ Gusti Allah piyambak sing damel papan watu mau sarta ngukir dhawuh-dhawuhé ing kono.

¹⁷ Nalika mandhap, Yosua krungu wong-wong Israèl padha surak-surak, banjur matur marang Musa, "Kula mireng surak-suraking perang ing panggènan kémah."

¹⁸ Pangandikané Musa, "Iku dudu suraké perang utawa panjerité wong kalah; kaé swarané wong menyanyi."

¹⁹ Bareng Musa wis rada cedhak karo panggonan kémah mau, banjur pirsapi sapi mas, déné wong-wong padha

jejogèdan, mula Musa banjur muntab duka banget. Ana ing sikiling gunung kono papan watu sing diasta nuli dibanting temah pecah.

²⁰ Musa banjur mundut sapi gawéané wong-wong Israèl mau, nuli diejur-ejur nganti lembut, diudheg ing banyu, banjur dikon ngombè wong-wong Israèl.

²¹ Pangucapé marang Harun, "Kowé dikapakaké déning wong-wong iku, kokkowé ngolèhaké wong-wong padha gawé dosa semono gedhéné?"

²² Wangsulané Harun, "Sampun duka dhateng kula. Tiyang-tiyang menika adreng sanget enggènipun tumindak duraka.

²³ Sami wicanten mekaten, 'Kita mboten sumerep kadospundi kawontenanipun Musa, tiyang ingkang sampun ngirid kita medal saking tanah Mesir; dados mangga kula panjenengan damelaken allah ingkang saged ngirid kita.'

²⁴ Kula lajeng akèn tiyang-tiyang menika masrahaken mas-masanipun dhateng kula. Anggèn-anggèn menika lajeng kula lebur dados lembu menika!"

²⁵ Musa pirsá yèn Harun sing ngeculaké bangsa Israèl kaya déné jaran kang

mbedhal metu saka ing gedhogané, temah dadi poyokané para satruné.

²⁶ Musa banjur jumeneng ing sangarepé gapuraning palereban sarta ngandika klawan sora, "Sabèn wong sing ngabekti marang Allah majua mréné!" Klompok Lèwi banjur padha teka nyedhaki Musa.

²⁷ Pangandikané Musa marang wong-wong mau, "Gusti Allah dhawuh supaya kowé kabèh padha ngunusa pedhangmu, mlakua ngliwati kémah-kémah iki, wiwit saka gapura iki tekan ing gapura kana sarta matènana sedulur-sedulurmu, kanca-kancamu lan tangga-tanggamu."

²⁸ Klompok Lèwi nindakaké dhawuh mau lan ing dina kuwi kira-kira ana wong telung èwu sing dipatèni.

²⁹ Pangandikané Musa marang klompok Lèwi, "Wiwit dina iki kowé wis padha misungsungaké awakmu dhéwé lumadi marang Allah, srana enggonmu padha matèni anak-anakmu lanang lan sedulur-sedulurmu. Mulané Gusti Allah bakal mberkahi kowé kabèh."

³⁰ Ésuké Musa ngandika karo bangsa mau, "Kowé kabèh wis nglakoni dosa gedhé. Déné saiki aku arep munggah gunung menèh sarta sowan

marang Allah; muga-muga kowé padha kaparingan pangapura."

³¹ Musa banjur minggah menèh sowan ing ngarsané Allah lan matur, "Bangsa menika sampun nglampahi dosa ingkang ageng. Tiyang-tiyang menika sami damel allah mas, lajeng dipun sembah.

³² Mugi Gusti kersa ngapunten dosanipun; menawi mboten, nama kawula mugi Paduka icali kémawon saking Kitab ingkang sampun Paduka serati nama-namanipun umat Paduka."

³³ Pangandikané Allah, "Wong-wong kang gawé dosa marang Aku iku jenengé bakal Dakbusak saka ing Kitab-Ku.

³⁴ Saiki lungaa, sarta wong-wong kuwi iriden menyang panggonan kang wis Dakdhawuhaké marang kowé. Élinga, yèn Malaékat-Ku bakal ngirid lakumu ana ing ngarep, nanging bakal tekan wektuné bangsa iki Dakukum merga saka dosa-dosané."

³⁵ Allah banjur ndhatengaké wewelak marang wong-wong Israèl kang padha meksa Harun gawé sapi mas mau.

33 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Kowé lan bangsamu sing kokirid saka ing tanah

Mesir, kudu lunga saka panggonan iki menyang negara sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub sarta turuné.

² Aku bakal ngutus Malaékat siji ngirid kowé kabèh, sarta Aku bakal nundhung wong Kenaan, Amori, Hèt, Fèris, Hèwi lan Yébus.

³ Kowé bakal lunga menyang negara sugih lan subur. Nanging Aku dhéwé bakal ora mbarengi lakumu, supaya kowé ora Daktumpes ana ing dalan, awit kowé kuwi bangsa sing wangkot atiné."

⁴ Sawisé bangsa mau krungu pangandikané Allah, banjur padha susah atiné. Gusti Allah dhawuh marang Musa supaya ngandhakaké marang wong-wong mau, dhawuhé, "Kowé kuwi bangsa sing wangkot atiné. Saupama Aku mbarengi kowé, senajan mung sedhéla waé, bisa uga Aku bakal numpes kowé kabèh. Anggon-anggonmu mas copoten lan Aku bakal menggali apa kang bakal Daktindakaké marang kowé." Dadi, wiwit saka ing Gunung Sinai, bangsa Israèl ora nganggo rerenggan mas menèh.

⁵ (33:4)

⁶ (33:4)

⁷ Musa mendhet Kémah Suci sarta diedegaké rada adoh saka ing panggonan kémah-kémah liyané. Kémah mau diarani Kémah Palenggahané Allah, sarta sapa waé sing kepéngin nyuwun pitedahé Allah, padha mrono.

⁸ Yèn Musa lunga menyang Kémah mau, wong-wong padha ngadeg ana ing sangareping lawangé kémahé dhéwé-dhéwé sarta ndelengaké Musa nganti mlebet.

⁹ Sawisé Musa mlebet, tugu méga banjur mudhun manggon ing lawanging Kémah Palenggahané Allah. Saka méga mau Gusti Allah ngandikan karo Musa.

¹⁰ Nalika wong-wong padha weruh tugu méga ing lawanging Kémah, banjur padha sujud.

¹¹ Gusti Allah enggoné ngandikan karo Musa adhep-adhepan, kaya wong omong-omong karo kancané. Musa banjur bali menyang kémahé. Nanging Yosua anaké Nun, pembantuné Musa sing isih enom, tetep ana ing sajroning Kémah mau.

¹² Ing sawijining dina Musa matur marang Allah, "Gusti, Paduka sampun

ndhawuhi kawula ngirid bangsa menika dhateng negari ingkang sampun Paduka janjèkaken menika, nanging Paduka mboten ngandikakaken sinten ingkang badhé Paduka utus nyarengi lampah kawula. Paduka sampun ngandika, bilih Paduka sampun pirsá dhateng kawula saha kawula pikantuk sih mirma ing ngarsa Paduka.

¹³ Menawi mekaten, mugi Paduka kersa ngandikakaken pangrèh paduka, supados kawula saged ngladosi karsa Paduka saha damel renaning penggalih Paduka. Mugi Paduka èngèt bilih Paduka sampun milih bangsa menika dados umat kagungan Paduka piyambak."

¹⁴ Pangandikané Allah, "Aku dhéwé sing bakal ngirid lakumu sarta maringi kemenangan marang kowé."

¹⁵ Aturé Musa, "Menawi paduka piyambak mboten nyarengi lampah kawula, kawula sampun ngantos Paduka dhawuhi késah bidhal saking panggènan menika.

¹⁶ Kadospundi enggèn kawula sumerep, bilih kawula sampun tapi sih-mirma wonten ing ngarsa Paduka, menawi Paduka mboten ngirid kawula?

Wontenipun Paduka ing tengah-tengah kawula sedaya badhé mbédakaken kawula kaliyan bangsa-bangsa sanèsipun ing bumi menika."

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Panyuwunmu bakal Daksembadani, awit Aku wis wanuh karo kowé sarta rena marang kowé."

¹⁸ Musa banjur nyuwun, "Paduka mugi kersa ngetingalaken kamulyan Paduka dhateng kawula."

¹⁹ Pangandikané Gusti Allah, "Sajroné Aku ngucapaké asma-Ku kang suci, Aku bakal tindak ing ngarepmu kanthi kaluhuran-Ku. Aku iki Allah, lan Aku bakal nedahaké kamirahan lan kawelasan-Ku marang wong-wong sing Dakpilih.

²⁰ Wedana-Ku ora bakal Daktedahaké marang kowé, sebab ora ana wong siji waé sing weruh Allah lan lestari urip.

²¹ Ing sisih-Ku iki ana watu karang, lan ing kono kowé bisa ngadeg.

²² Yèn ana cahya sumorot kuwi tandha yèn Aku langkung; kowé bakal Daklebokaké ing sela-selaning watu karang sarta Daktutupi ngagem asta-Ku nganti Aku wis langkung.

²³ Nuli Aku bakal nyingkiraké asta-Ku temah kowé bakal bisa ndeleng Aku saka mburi, nanging pasuryan-Ku ora bakal kokdeleng."

34 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Nataha papan watu loro kaya sing dhisik, lan Aku bakal nyerat pangandika sing katulis ing watu sing wis kokremuk.

² Sésuk-ésuk kowé kudu wis cecawis munggah ing Gunung Sinai, lan sowan marang Aku ing pucaking gunung kono.

³ Ora ana wong siji waé sing kena mèlu kowé utawa kumliwer ana ing gunung iku. Senajan wedhus utawa sapi uga ora kena nyenggut ing sikiling gunung."

⁴ Musa natah papan watu loro menèh, lan ésuké, umun-umun, watu mau diasta munggah ing Gunung Sinai, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁵ Gusti Allah banjur rawuh ing sajroning méga: Panjenengané jumeneng ana ing sacedhaké Musa, sarta nyebut asmané sing suci, yakuwi Allah.

⁶ Gusti Allah banjur langkung ing ngarepé Musa lan ngandika sora, "Aku iki Allah, sing asipat welas lan asih, gedhé sabaré, kamirahan lan kasetyané.

⁷ Aku netepi janji-Ku marang wong éwon-éwon sarta ngapura kaluputan, panerak lan dosa; nanging ngukum malesaké kaluputané bapak marang anak-putuné nganti turun ping telu lan ping pat."

⁸ Musa énggal-énggal sujud lan nyembah.

⁹ Aturé, "Gusti! Menawi Paduka saèstu nresnani kawula, kawula nyuwun, mugè kersaa nyarengi kawula. Bangsa menika pancèn wangkot manahipun, nanging mugè kersa ngapunten dosa lan duraka kawula sedaya, saha mugè kersa mundhut kawula sami dados kagungan Paduka piyambak."

¹⁰ Pangandikané Allah marang Musa, "Saiki Aku gawé prejanjian karo bangsa Israèl. Ing ngarepé wong-wong mau Aku bakal nindakaké kaélok-an-kaélok-an sing durung tau Daktindakaké ing antarané bangsa ngendi waé. Sakèhing bangsa bakal weruh kaélok-an sing Daktindakaké, sebab Aku, Allah bakal nindakaké prekara kang nggegirisi tumrap kowé kabèh.

¹¹ Mulané dhawuh-dhawuh kang bakal Dakparingaké marang kowé ing dina

iki lakonana. Aku bakal nundhung bangsa-bangsa Amori, Kanaan, Hèt, Fèris, Hèwi lan Yébus, samasa kowé padha maju.

¹² Aja padha gawé prejanjian karo wong-wong ing negara sing koktekani, sebab prekara mau bakal bisa njiret kowé dhéwé.

¹³ Dadi, aja padha nglakoni mengkono, nanging mesbèh-mesbèhé gempuren, tugu-tuguné remuken, lan cagak-cagaké brahala Asyéra duwèké wong-wong mau rubuhna.

¹⁴ Aja padha nyembah allah liyané, sebab Aku iki Allah sing sujanan; Aku ora marengaké yèn ana wong nyembah marang allah liyané.

¹⁵ Aja padha gawé prejanjian karo bangsa ing negara mau, sebab menawa wong-wong mau padha nyembah allah-allahé lan gawé kurban, mesthi bakal padha ngulemi kowé supaya mèlu mangan kurbané.

¹⁶ Menawa anak-anakmu mbésuk kawin karo wong wadon ing kono, wong-wong mau bakal padha mbujuk anak-anakmu ninggal Aku, diajak nyembah déwa-déwané.

¹⁷ Aja padha gawé lan nyembah marang allah-allah saka barang pelikan.

¹⁸ Padha nganakna Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, kaya sing wis Dakdhawahaké marang kowé. Kowé kudu padha mangan roti tanpa ragi sajroné pitung dina ing sasi Abib, sebab ing sasi kuwi kowé kabèh padha lunga saka ing tanah Mesir.

¹⁹ Saben anak lanang mbarep sarta kéwan lanang sing lair kawitan kuwi kagungan-Ku,

²⁰ nanging kuldi sing lair kawitan iku kudu koktebus nganggo cempéning wedhus gèmbèl siji minangka ijolé. Yèn kowé padha ora gelem nebus, guluné kéwan mau kudu kokputung. Saben anak lanang mbarep kudu koktebus. Sing sapa sowan marang Aku kudu nggawa pisungsung.

²¹ Nem dina kowé padha nyambutagawé; nanging ing dina kapitu padha lèrèna, senajan ing mangsa mluku utawa ing mangsa panèn.

²² Menawa kowé padha ngenèni gandum kang kawitan, padha nganakna Pésta Panèn. Riayakna uga Riaya Tarub Godhong ing pungkasaning taun, samasa kowé padha ngundhuhi woh-wohan.

²³ Setaun kaping telu wong-wong lanang kabèh kudu padha séba marang Aku, Allahé Israèl.

²⁴ Sawisé bangsa-bangsa Daktundhung, sarta wilayahmu Dakelar, ora ana wong sing bakal wani ngrebut negaramu, angger kowé padha tetep séba marang Aku setaun rambah kaping telu, yaiku ing riaya roti tanpa ragi, riaya panèn lan riaya undhuh-undhuh.

²⁵ Aja padha misungsungaké roti sing digawé nganggo ragi samasa kowé misungsungaké kurban kéwan marang Aku. Kéwan sing disembelèh kanggo kurban Riaya Paskah ora kena nginep tekan dina ésuké.

²⁶ Gandum kawitan pametuné lemahmu sing apik dhéwé kudu kokgawa menyang Pedalemané Allah. Dagingé cempé aja kokmasak nganggo banyu susuné emboké."

²⁷ "Pangandikané Allah marang Musa, Pangandika-Ku tulisen, sebab pangandika iki bakal Dakgawé prejanjian karo kowé sarta karo bangsa Israèl."

²⁸ Musa ana ing kono karo Gusti Allah suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, ora dhahar lan ora ngunjuk. Déné

prejanjian mau yaiku Angger-anggering Allah Sepuluh prekara, kang katulis ana ing papan watu.

²⁹ Nalika Musa mandhap saka ing Gunung Sinai ngasta Angger-angger Sepuluh mau, pasuryané mencorong awit wis aben-ajeng karo Allah; nanging Musa dhéwé ora pirsá.

³⁰ Bareng Harun lan para umat nyawang Musa padha weruh yèn pasuryané Musa mencorong, temah padha wedi nyedhaki.

³¹ Musa banjur nimbali wong-wong mau. Harun lan para tuwa-tuwané umat kabèh nuli iya padha nyedhaki Musa. Musa banjur ngandikani wong-wong mau.

³² Sawisé mengkono wong-wong Israèl kabèh uga banjur padha kumpul nyedhaki sarta padha dipangandikani bab apa kang wus kadhawuhaké déning Allah ing Gunung Sinai.

³³ Sajroné ngandikan karo wong-wong mau, Musa nutupi pasuryané nganggo kacu.

³⁴ Samasa mlebet ing Kémah Palenggahaning Allah prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah, kacu mau dibukak.

Sawisé metu, sakèhing pangandikané Allah nuli didhawuhaké marang bangsa Israèl,

³⁵déné wong-wong iya padha weruh yèn pasuryané Musa mencorong. Saben-saben bali saka sowan ana ing ngarsané Allah, Musa nutupi pasuryané nganggo kacu.

35¹Musa nglempakaké bangsa Israèl, banjur ngandika marang wong-wong mau, "Iki dhawuhé Allah marang kowé kabèh, sing kudu koklakoni:

²Sajroné nem dina padha nyambutagawé, nanging dina kapitu kuwi dina sing suci, dina kanggo ngaso, dina gedhé sing dipiji kagem Allah. Sapa waé sing nyambut-gawé ing dina mau kudu diukum pati.

³Dadèn geni ing omah ing dina Sabbath iya ora kena."

⁴Musa ngandika marang bangsa Israèl kabèh, "Mengkéné dhawuhé Allah: Nggawaa pisungsung kagem Gusti Allah saka kang kokduwèni.

⁵Sapa sing rila atiné misungsungna mas, slaka, utawa prunggu;

⁶ kain léna alus, wuluning wedhus gèmbèl, kain biru, wungu lan abang; kain saka wulu wedhus bérok;

⁷ lulanging wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang; lulang alus, kayu akasia,

⁸ lenga kanggo lampu; bumbu kanggo lenga jebad sarta dupa sing arum;

⁹ akik dlima lan akik liyané sing diembani kanggo kotang éfod lan tutup dhadhané Imam Agung."

¹⁰ "Sakèhing tukang sing ahli padha tekaa prelu gawé barang-barang sing didhawuhaké déning Allah, yakuwi:

¹¹ Kémah, payon lan tutupé, canthèlan lan ragangané, kendhité, cagaké lawang lan gordhèn sing kanggo nutupi;

¹² (35:11)

¹³ méja lan pikulané, sarta pirantiné kabèh; roti sing disaosaké kagem Allah;

¹⁴ pedamaran sapirantiné, damar karo lengané;

¹⁵ mesbèh kanggo ngobong dupa sarta pikulané, lenga jebad, dupa wangi; gordhèn ing lawanging Kémah,

¹⁶ mesbèh kurban obongan karo wancak-suji saka prunggu, pikulan karo pirantiné kabèh; padasan kanggo wisuh karo umpaké,

¹⁷ gordhèn kanggo lawanging plataran,
¹⁸ pathok sarta tali-temaliné kanggo
Kémah lan platarané;

¹⁹ sandhangan dhines sing dienggo para imam samasa ngladèni ing Kémah Suci sarta sandhangan dhines kanggo Imam Harun, sarta putra-putrané."

²⁰ Wong-wong Israèl banjur padha bubar.

²¹ Sapa waé sing atiné kabereg nuli kanthi lila padha nggawa pisungsung katur ing Allah kanggo gawé Kémah Palenggahaning Allah. Wong-wong mau padha nggawa apa waé sing dibutuhaké kanggo ngibadah sarta samubarang sing kanggo gawé sandhangané imam.

²² Sapa waé sing atiné lila legawa, wong lanang utawa wong wadon padha teka nggawa peniti, anting-anting, ali-ali, kalung, lan sawernaning anggon-anggon mas, banjur dipisungsungaké marang Allah.

²³ Sing padha duwé kain léna alus, kain benang biru, wungu utawa abang, kain saka wulu wedhus, lulang wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang, utawa lulang alus, padha misungsungaké barang-barang mau.

²⁴ Kabèh wong sing bisa nyumbang slaka lan prunggu, padha misungsungaké marang Allah. Mengkono uga tumrap wong-wong sing padha duwé kayu akasia sing kena dienggo dandanan mau.

²⁵ Sakèhing wong wadon sing pinter nenun padha nggawa benang léna alus sarta benang biru, wungu lan abang.

²⁶ Wong-wong mau uga ngantih benang saka wuluning wedhus.

²⁷ Para pemimpin padha nggawa akik dlima lan akik liyané sing bakal dijait ing kotang kanggo éfod, sarta tutup dhadha.

²⁸ Wong-wong mau iya padha nggawa bumbu lan lenga kanggo damar, lenga jebad sarta dupa sing gandané wangi.

²⁹ Kanthi rilaning ati wong-wong Israèl kabèh padha nggawa pisungsung katur ing Allah, kanggo gegawéan sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

³⁰ Musa banjur ngandika marang bangsa Israèl, "Gusti Allah wis miji Bézaleèl, anaké Uri, putuné Hur, saka klompok Yéhuda.

³¹ Wong mau katedhakan ing Rohé Allah, kaparingan keahlian, kaprigelan

lan pangertèn ing sawernaning
pegawéan,

³² kanggo ngrancang apa waé, kayata
nggarap mas, slaka lan prunggu;

³³ ngasah akik sing bakal diembani;
ngukir kayu sarta pegawéan liyané.

³⁴ Gusti Allah maringi kabisan marang
Bézaleèl mau lan iya marang Aholiab,
anaké Ahisamakh saka klompok
Dhan, mulangaké kapinterané marang
wong-wong.

³⁵ Gusti Allah wis maringi kaprigelan
marang wong-wong mau ing sarupaning
pegawéan tukang, yaiku gawéané ahli
ukir, ahli ngrancang lan ahli nenun
léna alus, wol biru, wungu lan abang,
sarta nenun liyané. Ringkes wong-wong
mau padha bisa nindakaké sakèhing
pegawéan sarta bisa ngrancang modhèl
sing becik.

36 ¹ Bézaleèl, Aholiab sarta sakèhing
tukang, sing wis diparingi
kaprigelan lan keahlian déning Gusti
Allah ngerti carané gawé barang sing
dibutuhaké kanggo mbangun Kémah.
Wong-wong mau kudu gawé samubarang
sing wis didhawuhaké déning Allah."

² Musa nglumpukaké Bézaleèl, Aholiab sarta tukang-tukang liyané sing wis kaparingan keahlian déning Allah, lan seneng mbantu, banjur didhawuhi supaya padha énggal miwiti nyambut-gawé.

³ Wong-wong mau padha nampani barang-barang sing wis disumbangaké déning wong Israèl lantaran Musa kanggo mbangun Kémah Suci. Nanging saben ésuk bangsa Israèl isih terus waé nggawa pisungsungé kapasrahaké marang Musa.

⁴ Tukang-tukang sing lagi padha nyambut-gawé mau,

⁵ banjur padha lapur marang Musa, "Barang-barang ingkang kapisungsungaken tiyang-tiyang menika sampun nglangkungi kabetahanipun ingkang kadhawuhaken déning Gusti Allah."

⁶ Musa banjur kandha karo wong-wong kabèh, yèn wis ora susah nggawa pisungsung menèh kanggo Kémah Suci, dadi wong-wong banjur ora nggawa pisungsung menèh.

⁷Barang-barang sing disaosaké kanggo ngrampungaké pegawéan wis turah-turah.

⁸Ing antarané para tukang sing padha nggarap pegawéan, ana sing prigel banget gawé Kémah Palenggahané Allah. Kémah mau padha digawé saka kain léna alus sepuluh potong ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur disulam nganggo gambar kerub nganggo swiwi.

⁹Saben potongan ukurané padha; dawa lan ambané rong mèter.

¹⁰Sing limang potong padha disambung dadi siji, mengkono uga sing limang potong liyané.

¹¹Nuli gawé tali kolongan saka kain biru kaetrapaké ing pinggir sisih njaba.

¹²Kolongan sèket iji kaetrapaké ing kain sing siji, mengkono uga ing kain pungkasan pérangan liyané, nganti padha adhep-adhepan.

¹³Wong-wong mau padha gawé kolongan emas sèket iji kanggo nggandhèng rong pérangan mau.

¹⁴Banjur padha gawé payoning Kémah saka kain wulu wedhus bérok sewelas potong.

¹⁵ Saben potong ukurané padha, dawané telulas mèter, déné ambané rong mèter.

¹⁶ Sing limang potong dijait dadi sapérangan; déné pérangan liyané nem potong.

¹⁷ Wong-wong mau masang kolongan sèket iji ing pinggiraning kain pérangan sing kapisan sarta kolongan sèket iji ing pinggiraning pérangan sing kapindho.

¹⁸ Banjur digawé kolongan sèket iji saka prunggu kanggo nyambung pérangan loro mau, supaya dadi payon siji.

¹⁹ Banjur padha gawé payon loro liyané, sing siji saka lulang wedhus bérok lanang sing dipulas abang, déné liyané saka lulang alus kanggo tutup ing njaba.

²⁰ Wong-wong mau banjur padha gawé balunganing Kémah saka blabag kayu akasia minangka cagak sing ngadeg jejeg.

²¹ Saben blabag dhuwuré patang mèter sarta ambané sewidak nem sèntimèter,

²² kanthi blandar sepasang kanggo nggandhèng blabag-blabag mau. Saben blabag ana blandaré sing padha rupané.

²³ Wong-wong mau padha gawé blabag rong puluh kanggo Kémah sisih Kidul,

²⁴ sarta umpak slaka patang puluh disèlèhaké ing sangisoré; saben blabag umpaké loro kanggo nyangga blandaré loro.

²⁵ Wong-wong mau padha gawé blabag rong puluh kanggo Kémah ing sisih Lor,

²⁶ karo umpak slaka patang puluh, saben blabag umpaké loro.

²⁷ Kanggo Kémah sisih mburi, yakuwi ing sisih Kulon, padha gawé blabag nem,

²⁸ sarta blabag loro ing saben pojok.

²⁹ Cagak-cagak ing pojok mau didadèkaké siji karo umpak bablas tekan ing ndhuwur. Iya mengkono enggoné gawé karo pisan mau ana ing pojok loro.

³⁰ Dadi ana cagak wolu lan umpak slaka nembelas, saben cagak umpaké loro.

³¹ Wong-wong mau padha gawé pengeret saka kayu akasia: cacahé limalas ditumpangaké cagak-cagak, saben sisih Kémah blandaré lima,

³² kanggo sisih liya-liyané uga lima, lan kanggo cagak-cagak ing sisih Kulon, yakuwi sisih mburi uga lima.

³³ Pengeret ing tengah, dipasang ing sandhuwuré cagak. Balok mau malang saka sisih lemah sing Lor tekan sisih Kidul.

³⁴ Cagak-cagak mau padha dilapisi nganggo emas, banjur padha dipasang gelangan emas kanggo nyangga balok-balok sing malang sing iya dilapisi emas.

³⁵ Wong-wong mau iya gawé gordhèn saka kain léna alus, sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur disulam nganggo gambar kerub nganggo swiwi.

³⁶ Kanggo nyanthèlaké gordhèn mau padha digawèkaké cagak papat saka kayu akasia. Cagak-cagak mau uga dilapisi emas, banjur digandhèng nganggo canthèlan emas. Sawisé mengkono banjur padha gawé umpak slaka papat kanggo nyangga cagak-cagak mau.

³⁷ Minangka lawanging Kémah padha gawé gordhèn siji saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur direngga nganggo sulaman.

³⁸ Gordhèn iki dicanthèlaké ing cagak lima sing digandhèng nganggo gelangan. Gelangan-gelangan sing kanggo nggandhèng mau padha dilapisi emas,

déné umpaké lima padha digawé saka prunggu.

37¹ Bézaleèl gawé Pethi Prejanjian saka kayu akasia, dawané 110 sèntimèter, ambané sarta dhuwuré padha, yakuwi 66 sèntimèter.

² Ing njaba lan ing njero dilapisi emas murni, lan nganggo wengku emas mubeng.

³ Banjur digawèkaké gelangan emas papat kanggo nylobokaké pikulan, sing dipasang ing sikilé Pethi papat, saben sisih gelangan loro.

⁴ Iya digawèkaké pikulan saka kayu akasia, dilapis nganggo emas.

⁵ Banjur dislobokaké ing saben sisihing Pethi mau.

⁶ Pethi mau iya digawèkaké tutup saka emas murni, dawané 110 sèntimèter lan ambané 66 sèntimèter.

⁷ Lan digawèkaké rerupan emas mujud kerub loro nganggo swiwi sing diukur,

⁸ sing siji ing sisih kéné, sijiné ing sisih kanané. Rerupan loro mau digawé dadi siji karo tutupé.

⁹ Digawé padha adhep-adhepan; déné swiwiné megar nutupi Pethi mau.

¹⁰ Bézaleèl gawé méja saka kayu akasia, dawané 88 sèntimèter, ambané 44 sèntimèter lan dhuwuré 66 sèntimèter.

¹¹ Méja mau dilapisi mas murni, mubeng dipasang plisir mas.

¹² Iya banjur digawèkaké wengku sing ambané 7,5 sèntimèter sakubengé méja mau. Wengkuning méja diwènèhi plisir mas.

¹³ Digawèkaké gelangan usungan papat sing dipasang ana ing pojok papat sandhuwuring sikilé.

¹⁴ Gelangan kanggo slobokan pikulan dipasang mèpèt wengkuning méja mau.

¹⁵ Pikulané digawé saka kayu akasia dilapisi mas.

¹⁶ Digawé uga piranti sing temumpang ing méja mau kayata: piring-piring, cangkir-cangkir, kendhi-kendhi lan mangkok-mangkok wadhah anggur saosan, kabèh digawé saka mas murni.

¹⁷ Bézaleèl gawé pedamaran saka mas murni. Bancikané lan sikilé saka mas sing diukir. Direngga nganggo kembang-kembangan, kudhup lan slagané irasan karo gagangé.

¹⁸ Pedamaran mau ana pangé nem metu saka lajeré, saben sisih telu.

¹⁹ Ing saben pang ana rerenggané kembang telu kaya kembang badam^p karo kudhup lan slagané.

²⁰ Ing gagangé ana rerenggan kembang papat kaya badam karo kudhup lan slagané.

²¹ Lan ing sangisoring saben pang sajodho ana kudhupé.

²² Wadhah lampu mau sarta kudhup-kudhupé lan pang-pangé digawé saka ukir-ukiran mas siji.

²³ Ing pedamaran mau digawèkaké damar pitu karo gunting lan tadhah langes saka mas murni.

²⁴ Kanggo gawé pedamaran sarta pirantiné kabèh mbutuhaké mas murni 35 kilogram.

²⁵ Bézaleèl gawé mesbèh saka kayu akasia kanggo padupan. Mesbèh mau pesagi, dawa lan ambané padha 45 sèntimèter. Dhuwuré 90 sèntimèter. Sungu-sunguné ing pojoké papat dadi siji karo mesbèhé.

---

^pbadam: kajeng lus.

²⁶Ing sisih ndhuwur, sisihé papat sarta sunguné dilapisi mas murni lan ing sakubengé digawèkaké plisir mas,

²⁷banjur digawèkaké gelangan kanggo mikul, dipasang ing sangisoring plisir ing sisihé loro kanggo slobokan pikulan samasa mesbèh mau diusung.

²⁸Pikulané padha digawé saka kayu akasia sarta dilapis mas.

²⁹Bézaleèl uga gawé lenga jebad lan dupa murni sing dicampur karo lenga wangi.

38¹ Bézaleèl gawé mesbèh saka kayu akasia kanggo kurban obongan. Wujudé pesagi, dawa lan ambané padha 2,2 mèter, déné dhuwuré 1,3 mèter.

²Ing pojoké mesbèh papat mau digawèkaké sungu papat, diiras dadi siji karo mesbèhé. Kabèh mau padha dilapisi nganggo tembaga.

³Uga digawèkaké sakèhé pirantining mesbèh mau, kayata: kuwali-kuwali, sérok, mangkok-mangkok, garpu-garpu sarta wadhah geni. Piranti mau kabèh digawé saka tembaga.

⁴ Digawèkaké jala saka tembaga sing diubedaké ing mesbèh wiwit saka ngisor nganti tekan tengah-tengahé.

⁵ Banjur digawèkaké gelangan kanggo ngusung, dipasang ing sangisoring pojoké mesbèh, papat.

⁶ Pikulané padha digawé saka kayu akasia sing dilapisi tembaga.

⁷ Pikulané mau dislobokaké ing gelangan sing ana ing iringaning mesbèh. Mesbèh mau digawé saka blabag sarta ing njeroné digawé kaya kothak.

⁸ Bézaleèl gawé padasan tembaga; déné dhasaré iya tembaga; asalé saka pengiloné para wong wadon sing padha ngladèni ing lawanging Kémah Palenggahaning Allah.

⁹ Bézaleèl mageri plataraning Kémah Palenggahané Allah nganggo gordhèn-gordhèn kain léna alus. Dawané gordhèn ing sisih Kidul 44 mèter,

¹⁰ disangga cagak tembaga rong puluh; saben cagak nganggo umpak tembaga, déné canthèlan sarta sing kanggo nyambung digawé saka slaka.

¹¹ Ing sisih Lor uga digawé kaya mengkono.

¹² Ing sisih Kulon dipasang gordhèn dawané 22 mèter; cagak sepuluh ana umpaké dhéwé-dhéwé, canthèlan sarta sing kanggo nyambung slaka.

¹³ Ing sisih Wétan, sing ana lawangé, ambané pager iya 22 mèter.

¹⁴ Ing kiwa-tengené lawang mau ana gordhèn ambané 6,6 mèter, nganggo cagak telu ana umpaké dhéwé-dhéwé.

¹⁵ (38:14)

¹⁶ Gordhèn ing sakubengé plataran mau kabèh digawé saka kain léna alus.

¹⁷ Umpaking cagak-cagaké digawé saka tembaga, déné canthèlané, sambungan sarta pucuking cagak digawé saka slaka.

¹⁸ Gordhèn ing lawanging plataran mau saka kain léna alus, ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang sarta dihias nganggo sulaman. Dawané 9 mèter sarta dhuwuré 2 mèter, kaya gordhèné plataran.

¹⁹ Gordhèn mau disangga cagak papat, siji-sijiné nganggo umpak. Canthèlan, tutup ing ndhuwur sarta sing kanggo nyambung digawé saka slaka.

²⁰ Kabèh blandar lan pageré sing ngubengi plataran digawé saka tembaga.

²¹ Iki daftaré barang-barang sing dienggo ing sajroning Kémah Palenggahané Allah, panggonan kanggo nyimpen papan watu loro sing ana tulisané Angger-anggering Allah, yaiku Pepakon Sepuluh. Daftar iku digawé atas dhawuhé Musa; déné wong-wong Lèwi sing nyambut-gawé, dipimpin Itamar, putrané Imam Harun.

²² Bézaleèl (anaké Uri lan putuné Hur saka klompok Yéhuda) nggarap sakèhing barang sing didhawuhaké déning Gusti Allah.

²³ Pembantuné, Aholiab anaké Ahisamakh saka klompok Dhan, tukang ahli ngrancang sing uga pinter nenun kain léna alus, biru, wungu lan abang.

²⁴ Mas sing dipisungsungaké marang Allah kanggo Kémah Suci kabèh ana sèwu kilogram, ditimbang manut timbangan resmi.

²⁵ Slaka sing dipisungsungaké miturut cacah jiwané bangsa Israèl gunggungé ana 3.430 kilogram, ditimbang manut timbangan resmi.

²⁶ Kabèh mau padha karo sing dibayar déning wong-wong sing wis didaftar sadurungé. Saben wong kudu mbayar

rega sing wis ditemtokaké, ditimbang manut timbangan resmi. Nalika diétung kabèh ana wong 603.550, yakuwi wong lanang sing wis umur 20 taun munggah.

²⁷Slaka, sing cacahé 3.400 kilogram kuwi dienggo gawé umpaking cagak satus, yakuwi cagaké Kémah Suci lan gordhèn. Saben umpak boboté 34 kilogram.

²⁸Déné turahané ana 30 kilogram. Déning Bézaleèl dienggo sambungan, canthèlan, kanggo cagak-cagaké, sarta tutup pucuking cagak-cagak mau.

²⁹Prunggu sing dipisungsungaké kabèh ana 2.425 kilogram.

³⁰Prunggu mau dienggo umpak lawanging Kémah Palenggahaning Allah, mesbèh karo jalané sing saka prunggu, kabèh pirantining mesbèh,

³¹umpaking pager ing sakubenging plataran lan lawanging plataran, blandaring Kémah kabèh lan cagak gordhèn.

39¹Bézaleèl lan Aholiab gawé sandhangan sing éndah-éndah saka benang biru, wungu lan abang sing dienggo déning para imam samasa ngladèni ing Sasana Suci.

Sandhanganing imam kanggo Harun dijait kaya sing wis didhawuhaké Allah marang Musa.

² Wong-wong mau padha gawé éfod saka kain léna alus, biru, wungu lan abang, sarta benang mas.

³ Wong-wong mau padha nipisaké blébékan mas, banjur dirajang dadi benang alus, nuli ditenun karo kain léna alus lan benang biru, wungu sarta abang.

⁴ Uga padha gawé taliné pundhak kanggo éfod sing dipasang ing pinggiré, supaya kena ditalèkaké.

⁵ Sabuké saka tenunan alus, bakalé padha, dipasang dadi siji karo éfod kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

⁶ Wong-wong mau padha nggosok akik, banjur dipasang ing plisir mas. Jenengé para putrané Yakub rolas nuli diukir ana ing watu-watu mau,

⁷ banjur padha dipasang ing sabuk bauné éfod minangka wakiling klompok Israèl rolas, kaya sing wis didhawuhaké Allah marang Musa.

⁸ Bézaleèl lan Aholiab padha gawé tutup dhadha, bakalé padha karo éfod, sulamané iya padha.

⁹ Wujudé pesagi ditekuk dadi loro, amba lan dawané padha, yakuwi 22 sèntimèter.

¹⁰ Ing tutup dhadha dipasang akik patang larik, ing larikan kapisan: watu dlima, topas sarta baiduri sepah;

¹¹ ing larikan kapindho: zamrud, watu nilam lan inten;

¹² ing larikan katelu: watu lazuardi, akik lan watu kecubung;

¹³ ing larikan kang kaping pat: watu pirus, yakut, sarta retina cempaka. Kabèh mau dipasang ing plisir mas.

¹⁴ Watu rolas mau siji-sijiné diukir jenengé putrané Yakub minangka wakiling klompok Israèl rolas.

¹⁵ Mengkono uga banjur digawé ranté-ranté saka mas murni sing dienam kaya tali.

¹⁶ Banjur digawèkaké ali-ali mas loro dipasang ing pucuk loro-loroné sisih ndhuwur tutup dhadha mau.

¹⁷ Ranté mas loro mau dislobokaké ing ali-ali loro,

¹⁸ pucuké padha ditalèkaké ing plisir loro, sisih ngarep ditalèkaké ing taliné bauné éfod.

¹⁹ Banjur padha gawé ali-ali mas loro liyané sing dietrapaké ing tutup dhadha sisih ngisor, ing tekukan sisih njero sing temumpang éfod.

²⁰ Banjur padha gawé ali-ali mas loro menèh sing dipasang ing tali éfod pérangan ngarep sisih ngisor, cedhak tekukan, ing sandhuwuring sabuk saka tenunan alus.

²¹ Kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa, wong-wong mau padha nggandhèng ali-ali tutup dhadha karo ali-aliné éfod nganggo tali biru, nganti tutup dhadha mau ana ing ndhuwur sabuk lan ora bakal ucul.

²² Jubah sing dienggo ing sandhuwuring éfod, kabèh saka benang biru.

²³ Guloné dikuwati nganggo pinggiran sing ditenun, supaya ora gampang suwèk.

²⁴ Ing pinggiran sisih ngisor dipasang rerenggan rupa woh dlima saka kain léna alus, lan benang biru, wungu sarta abang, diselang-seling karo loncèng

mas, kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

²⁵ (39:24)

²⁶ (39:24)

²⁷ Wong-wong mau padha gawé keméjan kanggo Harun lan anak-anaké,

²⁸ mengkono uga serban, kopyah, clana cekak saka léna,

²⁹ sarta sabuk saka kain léna alus, biru, wungu lan abang, direngga nganggo sulaman, kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

³⁰ Iya digawé blébékan saka mas murni sing dadi tandha yèn wong-wong mau wis dipiji kagem Gusti Allah. Ing blébékan mas mau ana ukir-ukiran tetembungan: "Dipiji kagem Gusti Allah."

³¹ Blébékan mas mau dipasang ing serban sisih ngarep, manut dhawuhé Allah marang Musa.

³² Wusanané sakèhing pegawéan sing kanggo gawé Kémah Palenggahaning Allah wis rampung. Wong Israèl enggoné nggarap kabèh mau kaya sing didhawuhaké Allah marang Musa.

³³ Kémah Palenggahaning Allah dalah sapirantiné kabèh nuli diaturaké marang

Musa, yaiku: Kémah, canthèlané,
blandar sing malang, cagak-cagak apa
déné umpaké,

³⁴ tutup saka lulang wedhus bérok
lanang sing dipulas abang, tutup saka
lulang alus, gordhèn sing nutupi Sasana
Mahasuci;

³⁵ Pethi Prejanjian sing isiné papan
watu loro karo pikulan sarta tutupé,

³⁶ méja saosan roti sapirantiné kabèh,

³⁷ pedamaran saka mas murni,
damar-damar sapirantiné, lenga kanggo
damar,

³⁸ mesbèh saka mas, lenga jebad, dupa
wangi, gordhèn lawanging Kémah,

³⁹ mesbèh tembaga karo jalané sing
saka tembaga, pikulan kanggo ngusung
lan pirantiné kabèh, padasan kanggo
wisuh lan lambarané,

⁴⁰ gordhèn-gordhèn kanggo pagering
plataran sarta cagak-cagak saumpaké,
gordhèn kanggo lawanging plataran
sarta tali-taliné, blandaring Kémah;
kabèh prabot sing dienggo ing sajroning
Kémah;

⁴¹ lan sandhangan khusus sing kudu
dienggo déning para imam ing Sasana

Suci sarta sandhangan dhines kanggo Imam Harun lan putra-putrané.

⁴² Wong-wong Israèl wis nindakaké sakèhing pegawéan mau kaya sing didhawuhaké Allah marang Musa.

⁴³ Musa banjur nliti kabèh mau sarta ngerti yèn wong-wong wis nggarap sarupaning pegawéan cocog karo sing wis didhawuhaké Allah. Musa banjur mberkahi wong-wong mau.

40 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Kémah Palenggahan-Ku pasengen ing tanggal siji sasi kapisan.

³ Pethi sing isi Pepakon Sepuluh lebokna, gordhèné banjur pasengen ing ngarepé.

⁴ Méjané lebokna, pirantiné tatanen ing méja mau. Pedamarané lebokna sarta damar-damaré pasengen.

⁵ Mesbèh mas kanggo ngobong dupa sèlèhna ing sangareping Pethi Prejanjian, gordhèné banjur gantungan ing lawanging Kémah.

⁶ Mesbèh kanggo kurban obongan prenatalna ing sangareping lawangé Kémah.

⁷ Padasan kanggo wisuh sèlèhna ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur isènana banyu.

⁸ Pageré pasangan ing sakubenging platarané Kémah, sarta gordhèné gantungan ing lawanging plataran.

⁹ Kémah sapirantiné kabèh banjur saosna marang Aku, carané yaiku dijebadi nganggo lenga jebad, déné kabèh mau bakal kasucèkaké kagem Aku.

¹⁰ Sebanjuré mesbèh sapirantiné jebadana nganggo lenga jebad, supaya kabèh mau suci.

¹¹ Mengkono uga padasan kanggo wisuh lan lambarané jebadana lan sucèkna sumaos marang Aku.

¹² Harun lan putra-putrané banjur tekakna ing lawanging Kémah lan konen sesuci manut upacara agama.

¹³ Sandhangané imam enggokna marang Harun, wongé jebadana supaya srana mengkono dhèwèké ditetepaké ngladèni Aku dadi imam.

¹⁴ Sawisé mengkono anak-anaké tekakna, lan enggonana klambiné.

¹⁵ Wong-wong mau jebadana kaya bapakné, supaya iya bisa ngladèni Aku

dadi imam. Enggoné kajebadan iku supaya dadi imam kanggo ing selawasé."

¹⁶ Musa banjur nindakaké kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁷ Mulané nalika tanggal siji, sasi siji ing taun kapindho sawisé bangsa Israèl lunga saka ing tanah Mesir, Kémah Palenggahaning Allah dipasang.

¹⁸ Musa masang umpaké, ngedegaké cagak-cagaké lan masang blandaré.

¹⁹ Payoning Kémah nuli digelar lan ing ndhuwuré dipasang payon.

²⁰ Banjur njupuk papan watu loro sing katulisan Pepakon Sepuluh sarta dilebokaké ing sajroning Pethi Prejanjian. Pikulané banjur dislobokaké ing gelangan sing kanggo ngusung sarta tutupé dipasang ing ndhuwuré.

²¹ Pethi mau disèlèhaké ing sajroning Kémah; sawisé mengkono gordhèn aling-aling banjur digantung ing ngarepé, kanggo ngaling-alingi Pethi Prejanjian.

²² Musa banjur nyèlèhaké méja roti saosan ing sajroning Kémah, ing sisih Lor sanjabaning gordhèn,

²³ roti sing dipisungsungaké didokok ing ndhuwur méja.

²⁴ Pedamarané nuli dipapanaké ing sajroning Kémah, sisih Kidul, adhep-adhepan karo méja mau;

²⁵ damar-damaré nuli disumed ing ngarsané Allah, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

²⁶ Mesbèh mas diprenahaké ing sajroning Kémah, sangareping gordhèn.

²⁷ Sawisé ngobong dupa wangi, kaya sing didhawuhaké déning Allah mau,

²⁸ Musa masang gordhèn ing lawanging Kémah,

²⁹ ing sangareping Kémah banjur didokoki mesbèh kanggo kurban obongan. Ing mesbèh mau dipisungsungaké kurban obongan sarta kurban gandum.

³⁰ Padasan kanggo wisuh disèlèhaké ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur diisèni banyu.

³¹ Musa, Harun lan anak-anaké,

³² saben arep mlebu ing Kémah Suci utawa nyedhaki mesbèh, wisuh tangan lan sikil ana ing kono.

³³ Ing sakubenging Kémah lan mesbèh mau dipasang tutup lan ing lawanging plataran digantungi gordhèn. Mengkono

Musa enggoné ngrampungaké pegawéan iku.

³⁴ Banjur ana méga nutupi Kémah Suci sarta cahyané mencorong ngebaki Kémah mau.

³⁵ Mulané Musa ora bisa mlebu ing sajroning Kémah.

³⁶ Yèn méga mau munggah ninggal Kémah Suci, bangsa Israèl banjur mbongkar kémah-kémahé, pindhah menyang ing panggonan liya.

³⁷ Yèn mégané tetep ana ing sandhuwuring Kémah Suci, wong-wong iya tetep ing kémah-kémahé.

³⁸ Sajroné lelungan mau bangsa Israèl ditenggani déning Allah ing sandhuwuring Kémah, yèn awan ana ing méga sarta yèn bengi ana ing geni murub.

Imamat

1 ¹ Gusti Allah nimbali Musa sarta dipangandikani saka Kémah Palenggahané Allah, banjur diparingi prenatal-prenatan

² sing kudu ditetepi déning wong Israèl samasa saos kurban. Yèn ana wong arep saos kurban obongan rupa kéwan, bisa rupa raja-kaya:^a sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa.

³ Yèn sapi, kudu sapi lanang, sing tanpa cacad. Sapi mau kudu disaosaké ana ing ngarep lawangé Kémah Palenggahané Allah, supaya ketrimaa ing ngarsané Allah.

⁴ Wong sing saos kurban kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, Gusti Allah banjur bakal nampi saosan kuwi lan ngapura dosa-dosané.

⁵ Sapi mau kudu disembelèh ing ngarep lawang Kémah Suci. Getihé kudu disaosaké déning imam anak-turuné Harun marang Allah, banjur disiramaké

---

^araja-kaya: ternak (bhs. Ind.).

kemput ing lambungé mesbèh, sing ana ing ngarep lawangé Kémah Suci mau.

⁶ Wong sing saos kurban mau banjur kudu ngelèti lulangé lan mragat sapi mau.

⁷ Imam kudu nataa kayu obong ana ing mesbèh, banjur disumed.

⁸ Tengkel-tengkelan sapi mau nuli katumpangna ana ing ndhuwur kayu, semono uga endhas lan gajihé.

⁹ Wong sing saos kurban mau kudu ngresiki jeroan lan sampilé sing mburi, kabèh mau banjur diobonga déning imam ing mesbèh. Gandané kurban obongan kuwi gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁰ Yèn sing digawé kurban rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kéwan mau kudu lanang lan mulus, tanpa cacad.

¹¹ Wong sing saos kurban kudu nyembelèh wedhusé ing cedhaké mesbèh sisih Lor, lan para imam kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing lambungé mesbèh mubeng.

¹² Sawisé wedhus mau ditengkel-tengkel imam banjur nglebokaké tengkel-tengkelan mau, karo endhas lan gajihé ana ing genining mesbèh.

¹³ Wong sing saos kurban mau kudu ngresiki jeroan lan sampilé wedhus sing mburi, kabèh mau banjur diobonga déning imam ana ing mesbèh sumaos marang Allah. Gandané kurban obongan mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁴ Yèn sing digawé kurban rupa manuk, kudu piyik dara utawa manuk drekuku.^b

¹⁵ Manuké mau kudu digawa déning imam menyang mesbèh, guluné banjur dipuntir lan endhasé diobong ing mesbèh kono. Getihé banjur diwetokaké srana dipijét ana ing lambungé mesbèh mubeng.

¹⁶ Telih saisiné kudu diwetokaké lan dibuwang ing sisih wétané mesbèh, panggonan buwangan awu.

¹⁷ Manuk mau kudu dicekel ing poking swiwiné lan disempal, mung aja nganti pisah saka awaké, banjur kudu diobong wutuh ana ing mesbèh. Gandané kurban obongan mau gawé renaning penggalihé Allah.

2¹ Yén wong saos kurban dhaharan gandhum. Glepung mau kudu diesoki lenga zaitun lan ditumpangi menyan,

---

^bdrekuku: deruk.

² banjur disaosaké déning para imam anak-turuné Harun. Imam kudu njupuk glepungé segegem karo lengané zaitun, sarta menyané kabèh, lan ngobong glepung mau ing mesbèh, minangka tandha yèn kurban dhaharan mau kabèh wis disaosaké dadi kurban katur marang Allah. Gandané kurban dhaharan mau gawé renaning penggalihé Allah.

³ Turahané kurban dhaharan mau dadi bagéané para imam. Turahan kuwi barang suci merga dijupuk saka dhaharan sing wis disaosaké marang Allah.

⁴ Yèn sing disaosaké roti bakaran, kudu roti sing tanpa ragi. Kena roti sing kandel, sing digawé saka jladrèn glepung, diulet karo lenga zaitun. Kena roti sing tipis, angger dilèlèti lenga zaitun.

⁵ Yèn sing disaosaké roti panggangan, kudu roti sing digawé saka glepung, tanpa ragi lan diulet karo lenga zaitun.

⁶ Yèn disaosaké kanggo kurban dhaharan, roti mau kudu diejur lan diesoki lenga zaitun.

⁷Yèn sing disaosaké roti gorèngan, kudu digawé saka glepung lan lenga zaitun.

⁸Roti mau dadi saosan marang Allah lan dipasrahna marang imam, sing kudu nggawa saosan mau menyang mesbèh.

⁹Imam nyuwil roti saosan mau lan ngobong cuwilan kuwi ana ing mesbèh. Kuwi mretandhani yèn kurban mau wis disaosaké marang Allah. Gandané kurban dhaharan mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁰Turahané kurban mau dadi bagéané para imam. Turahan kuwi suci merga dijupuk saka dhaharan sing wis disaosaké marang Allah.

¹¹Dhaharan sing arep disaosaké dadi kurban obongan konjuk marang Allah aja pisan-pisan diolah nganggo ragi utawa madu.

¹²Saben taun, sapéranganing gandum saka panèn sing kawitan, kudu koksaosaké marang Allah. Gandum mau ora kena diobong ing mesbèh.

¹³Saben kurban dhaharan kudu diuyahi, merga uyah kuwi nélakaké prejanjian antarané kowé karo Allah. Mula saben

saosan, sing kokgawé kurban, kudu kokuyahi.

¹⁴Yèn kowé padha nyaosaké sapéranganing gandum saka panèn sing kawitan marang Allah, gandumé kudu dipanggang dhisik utawa digawé glepung.

¹⁵Gandum mau kudu diesoki lenga zaitun lan ditumpangi menyan.

¹⁶Gandumé salong ana sing diobong bareng karo lengané zaitun lan menyané kabèh, minangka tandha yèn kurban dhaharan mau kabèh wis disaosaké marang Allah.

3¹Yén wong nyaosake kurban keslametan rupa sapi, sabiné kena lanang, kena wadon, nanging kudu mulus, tanpa cacad.

²Wong sing nyaosaké kurban mau kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, banjur nyembelèh sabiné ing ngareping lawangé Kémah Palenggahané Allah. Imam-imam anak-turuné Harun kudu nyiramaké getihé sapi mau ing lambungé mesbèh mubeng.

³Kurban keslametan sing disaosaké marang Allah mau sebagéan dienggo

kurban panggangan,^c yakuwi: gaji sing temèmpèl ing jeroan,

⁴ ginjel sagajihé, lan péranganing ati sing apik dhéwé.

⁵ Kabèh mau kudu diobong bebarengan karo pérangan liya-liyané, ing mesbèh déning imam. Gandané kurban panggangan mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁶ Yèn sing disaosaké ing kurban keslametan mau rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kena lanang, kena wadon, nanging kudu mulus, tanpa cacad.

⁷ Yèn sing disaosaké rupa wedhus gèmbèl,

⁸ wongé kudu numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau, banjur nyembelèh wedhusé ing ngarep Kémah Suci. Imam kudu nyiramaké getihé wedhus mau ing lambungé mesbèh mubeng.

⁹ Sing kudu disaosaké dadi kurban panggangan konjuk marang Allah, mung pérangan-pérangané, yakuwi: gaji, buntuté kabèh sing ana gajihé,

---

^ckurban panggangan: kurban ingkang katumpangaken ing kurban obongan.

dikethok ngepok, mèpèt ula-ula, gaji
sing temèmpèl ing jeroan,

¹⁰ ginjel sagajihé, lan péranganing ati
sing apik dhéwé.

¹¹ Imam kudu ngobong kabèh mau ing
mesbèh dadi kurban panggangan katur
marang Allah.

¹² Yèn sing disaosaké rupa wedhus
jawa,

¹³ wong sing saos kurban kudu
numpangaké tangané ing endhasé
wedhus mau, banjur nyembelèh
wedhusé ing ngarep Kémah Suci. Imam
kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing
lambungé mesbèh mubeng.

¹⁴ Sing kudu disaosaké imam dadi
kurban panggangan katur marang Allah,
yakuwi gaji kabèh sing temèmpèl ing
jeroan,

¹⁵ ginjel sagajihé, lan péranganing ati
sing apik dhéwé.

¹⁶ Kuwi mau kabèh diobonga déning
imam ing mesbèh, dadi kurban
panggangan sing gawé renaning
penggalihé Allah. Gajihé kéwan mau
kabèh kasaosna marang Allah.

¹⁷ Wong Israèl, sapa waé, ora kena
mangan gaji utawa getih. Prenatan iki

kanggo selawas-lawasé lan kudu ditetepi déning saben wong Israèl, sing padha manggon ing ngendi waé.

4¹ Gusti Allah ngandika menéh marang Musa,

² "Dhawuhna marang umat Israèl: Menawa ana wong sing ora kejarag nerak wewaleré Allah, kudu nyaosaké kurban pangruwating dosa, sing diprenata mengkéné:

³ Yèn sing gawé dosa kuwi Imam Agung, nganti njalari kaluputané umat Israèl kabèh, wong mau kudu saos kurban pangruwating dosa rupa sapi lanang nom siji, sing mulus tanpa cacad, konjuk marang Allah, supaya dosané diapura.

⁴ Sapi mau kudu digawa menyang lawanging Kémah Suci. Imam Agung mau kudu numpangaké tangané ana ing endhasé sapi mau, sapiné banjur disembelèh ana ing kono.

⁵ Getihé salong digawa mlebu ing Kémah.

⁶ Imam Agung nuli nyelupaké drijiné ing getih mau lan dikepyur-kepyuraké rambah ping pitu ing geber, sing ngadhepaké Pethining Prejanjian.

⁷Getih mau salong dilèlètaké ing sungu-sunguning mesbèh pedupan, ing njeron Kémah Suci. Turahané kudu disiramaké ing sikilé mesbèh sing kanggo nyaosaké kurban obongan ing njaban Kémah, ing ngarepé lawang.

⁸Imam kudu ngetokaké gaji sing nèmplèk ing jeroané sapi mau,

⁹ginjel sagajihé, sarta pérangan ati sing apik dhéwé.

¹⁰Kabèh mau kudu diobong déning imam ing mesbèh kurban obongan, ora béda karo kurban keslametan.

¹¹Lulangé kéwan mau kudu dikelèti, banjur daging, endhas, sampil, jeroan, usus-ususé,

¹²kabèh kudu digawa metu menyang njaban Kémah, lan diobong nganggo kayu ing panggonan suci sing dienggo mbuwang awu.

¹³Yèn sing gawé dosa mau umat Israèl kabèh, merga ora njarag nerak sing diwaleri déning Allah,

¹⁴yèn paneraké mau konangan, umat mau kudu énggal-énggal nggawa sapi lanang nom menyang Kémah Palenggahané Allah, digawé kurban pangruwating dosa.

¹⁵ Para pinituwané umat kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, sapiné banjur disembelèh ana ing kono.

¹⁶ Getihé salong dijupuk déning Imam Agung, digawa mlebu ing Kémah Suci.

¹⁷ Drijiné nuli dicelupaké ing getih mau lan dikepyur-kepyuraké ing geber ing ngarepé Pethining Prejanjian.

¹⁸ Getihé salong dilèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh padupan sing ana ing njeron Kémah kono. Turahané kudu disiramaké ing sikiling mesbèh kurban obongan, sing ana ing sanjabané Kémah, ing ngarep lawang.

¹⁹ Gajihé kéwan mau kudu ditokaké kabèh, banjur diobong ing mesbèh.

²⁰ Patrapé padha kaya yèn nyaosaké sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosa. Kaya mengkono patrapé Imam Agung enggoné nyaosaké kurban, tumrap dosané umat, lan Gusti Allah iya bakal ngapura dosa-dosa mau.

²¹ Sawisé mengkono sapi lanang sing wis disembelèh mau kudu digawa metu saka Kémah kono lan diobong, patrapé kaya enggoné ngobong sapi lanang sing dienggo kurban ngruwat dosané

Imam Agung. Kaya mengkono patrapé nyaosaké kurban pangruwating dosa sing ora dijarag kanggo umat.

²²Yèn sing nglakoni dosa mau kagolong penggedhé, merga nerak wewaleré Gusti Allah, tanpa dijarag,

²³wongé kudu énggal dikandhani. Wong mau kudu saos kurban pangruwating dosa rupa wedhus lanang sing mulus tanpa cacad. Tangané kudu ditumpangaké ing endhasé wedhus mau, lan wedhusé banjur disembelèh ing sacedhaké mesbèh, sisih Wétan, yakuwi panggonané nyembelèh kéwan sing arep digawé kurban obongan.

²⁴(4:23)

²⁵Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihing wedhus mau lan nglèlètaké getih mau ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh. Turahané kudu disiramaké ing sikilé mesbèh.

²⁶Patrapé padha karo nyaosaké kurban keslametan. Kaya mengkono patrapé nyaosaké kurban pangruwating dosa sing ora kejarag tumrap penggedhé, lan Allah bakal ngapura dosané wong mau.

²⁷Yèn ana wong lumrah sing gawé dosa, nerak wewaleré Gusti Allah, ora kejarag,

²⁸wong mau kudu énggal dikandhani supaya saos kurban rupa wedhus wadon sing mulus, tanpa cacad.

²⁹Wong mau kudu numpangaké tangané ing endhasé kéwan mau, kéwané banjur disembelèh ing sacedhaké mesbèh sing kanggo kurban obongan, yakuwi panggonané wong nyembelèh kéwan-kéwan sing arep kanggo kurban obongan.

³⁰Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihé kéwan mau, lan nglèlètaké getih mau ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh, lan turahané kudu disiramaké ing sikiling mesbèh.

³¹Gajihé kéwan mau kudu ditokaké kabèh, kaya patrapé saos kurban keslametan. Gajih mau kudu diobong déning Imam, supaya gandané gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban pangruwating dosa tumrap wong lumrah, lan Gusti Allah bakal ngapura dosané wong mau.

³² Nanging yèn kéwan sing digawé kurban pangruwating dosa kuwi wedhus gèmbèl, wedhusé kudu wadon lan mulus, tanpa cacad.

³³ Wongé kudu numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau, banjur nyembelèh wedhusé ing sisih loré mesbèh kurban obongan, yakuwi panggonané nyembelèh kéwan-kéwan sing arep kanggo kurban obongan.

³⁴ Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihé kéwan mau, lan nglèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh, lan nyiramaké turahané ana ing sikilé mesbèh.

³⁵ Gajihé kéwan mau kabèh kudu ditokaké, kaya patrapé saos kurban keslametan. Gajih mau kudu diobong ing mesbèh, bebarengan karo kurban dhaharan sing disaosaké marang Allah. Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban pangruwating dosa, kanggo wong sing ora njarag nerak wewaleré Allah. Gusti Allah bakal ngapura wong mau."

5 ¹ Panerak-panerak sing prelu disuwunaké pangapura srana kurban pangruwating dosa kuwi sing mengkéné:

Yèn ana wong dijuluk dadi seksi ing pengadilan, nanging ora gelem awèh ketrangan bab sawijining perkara, sing diweruhi utawa dirungu, wong mau keluputan lan kudu nyangga paukumané.

² Wong sing ora njarag nggepok barang sing najis, kayata bathang kéwan, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

³ Wong sing nggepok barang najis sing asalé saka manungsa, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

⁴ Wong sing sumpah tanpa dipikir bab apa sing dikandhakaké, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

⁵ Wong sing nglakoni perkara-prekara ing dhuwur mau kudu ngakoni luputé.

⁶ Merga dosané mau, wong kuwi kudu saos kurban marang Allah, rupa wedhus gèmbèl wadon siji utawa wedhus jawa wadon siji. Imam kudu nyaosaké kurban mau, supaya dosané wong mau diapura.

⁷ Yèn wong mau ora kuwat nyaosaké wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa kanggo nebus dosané, kudu nyaosaké manuk drekuku utawa manuk dara

sejodho; sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan.

⁸ Manuk-manuk mau kudu dipasrahaké marang imam; sing disaosaké dhisik kurban pangruwating dosa. Guluné manuk mau kudu dipuntir, nanging endhasé ora kena nganti pedhot.

⁹ Getihé manuk mau kudu diciprat-ciprataké ing sikilé mesbèh. Kuwi kurban sing kudu disaosaké supaya olèh pangapuraning dosa.

¹⁰ Sawisé kuwi imam lagi nyaosaké kurban sing kapindho, yakuwi kurban obongan, miturut prenatal. Kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban kanggo wong sing nerak wewaleré Allah, lan Gusti Allah bakal ngapura wong mau.

¹¹ Yèn wong sing nglakoni panerak mau ora kuwat nyaosaké manuk deruk sejodho utawa manuk dara sejodho kanggo kurban, kudu nyaosaké glepung sakilogram. Glepung mau ora kena diwènèhi lenga zaitun utawa menyan, merga dienggo saos kurban pangruwating dosa, lan ora kanggo kurban dhaharan.

¹² Glepung mau kudu dipasrahaké marang imam. Imam banjur kudu njupuk glepungé segegem, minangka tandha yèn glepungé kabèh kasaosaké kanggo kurban marang Allah. Glepung segegem mau banjur diobong ing mesbèh dadi kurban dhaharan. Kurban mau kurban pangruwating dosa.

¹³ Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban kanggo wong sing nglakoni panerak, lan Allah bakal ngapura wong mau. Turahané gandum mau dadi bagéané imam, ora béda karo yèn nyaosaké kurban dhaharan.

¹⁴ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa mengkéné,

¹⁵ "Menawa ana wong sing tanpa dijarag gawé dosa merga lali masrahaké pisungsung wajib kagem Allah, wong mau kudu nyaosaké kurban dhendha, rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa siji, lanang lan mulus, tanpa cacad. Regané ditetepaké miturut rega resmi.

¹⁶ Wong mau kudu mbayar sing dadi wajibé, ditambah rong puluh persèn. Kéwan mau kudu ditampakaké marang imam, lan imam kudu nyaosaké kéwan mau dadi kurban dhendha kanggo nebus

dosané wong mau, lan Allah bakal ngapura.

¹⁷Yèn wong tanpa dijarag nerak salah-sijining wewaleré Allah, wong mau keluputan, lan kudu diukum.

¹⁸Mulané kudu nyaosaké kurban dhendha sing kudu ditampakaké marang imam rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus lanang siji, sing tanpa cacad. Ajiné kudu ditetepaké manut rega sing kanggo ing Kémah Suci. Imam nyaosaké kurban mau kanggo nebus dosané wong sing keluputan mau, lan Allah bakal ngapura.

¹⁹Kaya mengkono mau prenatalé kurban dhendha supaya olèh apuraning dosa ing ngarsané Allah."

6¹ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa mengkéné,

²"Wong dadi nglakoni dosa ing ngarsané Allah, yèn ora gelem mbalèkaké barang titipan duwèké pepadhané wong Israèl, utawa menawa wong mau nyolong barang duwèké pepadhané utawa ngapusi pepadhané, utawa klawan sumpah ora ngaku yèn nemu barang duwèké pepadhané sing ilang. Wong mau kudu nyaosaké kurban dhendha.

³ (6:2)

⁴ Lan kudu mbalèkaké barang olèh-olèhané laku sing ora jujur mau. Wong mau sanalika kudu mbayar sepira regané barangé marang sing duwé, nganggo dipunjuli rong puluh persèn.

⁵ (6:4)

⁶ Kejaba kuwi wong mau kudu masrahaké marang imam wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa lanang siji, sing mulus tanpa cacad, kanggo saos kurban dhendha konjuk marang Allah. Regané kudu ditetepaké miturut rega sing kanggo ing Kémah Suci.

⁷ Imam kudu nyaosaké kurban dhendha, lan Allah bakal ngapura dosané wong mau."

⁸ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa,

⁹ "Harun lan anak-anaké wènèhana prenatal bab kurban obongan mengkéné: Kurban obongan kuwi kudu terus diobong ing geni sing ana ing mesbèh, sewengi muput. Genining mesbèh ora kena mati.

¹⁰ Imam banjur kudu nganggo clana cendhak lan jubah léna, ngukupa awuning gaji kurban obongan saka

mesbèh, kadokokna ing sandhingé mesbèh.

¹¹ Sawisé kuwi imam kudu salin penganggo, lan nggawa awu mau menyang sanjabané Kémah, ing papan sing suci.

¹² Geni ing mesbèh kudu dijaga supaya terus murub, ora kena mati. Saben ésuk imam kudu numpangaké kayu ana ing mesbèh, lan nata kurban obongan ditumpangaké ing geni mau, lan ngobong gajihé kurban keslametan.

¹³ Geniné kudu dijaga supaya tetep murub, aja nganti mati."

¹⁴ Prenatan bab kurban dhaharan konjuk marang Allah kuwi mengkéné: Imam anak-turuné Harun kudu nggawa kurban mau menyang mesbèh.

¹⁵ Banjur njupuk gandum sagegem karo lengané zaitun lan menyané sing temumpang ing gandum mau. Barang-barang mau banjur diobong ing mesbèh; mrelambangni yèn saosan kabèh wis kasaosaké marang Allah. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁶ Glepung turahané kudu digawé roti tanpa ragi, lan kudu dipangan

déning para imam, ing panggonan suci, ing platarané Kémah Palenggahané Allah. Kuwi bagéané para imam, sing diparingaké déning Allah saka kurban dhaharan. Pangan mau suci banget, padha kaya kurban pangruwating dosa lan kurban dhendha.

¹⁷ (6:16)

¹⁸ Saben wong lanang anak-turuné Harun kena mangan roti mau. Sebanjuré dadia prenatal langgeng. Wong liya sing nggepok dhaharan sing wis dienggo kurban, bakal ketaman bilai merga saka daya kasucèné kurban mau.

¹⁹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal bab netepaké imam, anak-turuné Harun, mengkéné:

²⁰ Ing dina tetepan mau imam sing arep ditetepaké kudu nyaosaké glepung gandum sakilogram marang Allah. (Padha akèhé karo kurban dhaharan pedinan.) Sing separo kudu disaosaké kanggo kurban ing wayah ésuk, turahané kanggo soréné.

²¹ Glepung mau kudu diulet karo lenga zaitun, banjur dipanggang, nuli diejur lan disaosaké dadi kurban dhaharan.

Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

²² Mengkono dadia prenatal langgeng; sabèn turuné Harun sing dadi Imam Agung kudu nyaosaké kurban kaya mengkono. Kabèh kudu diobong katur marang Allah.

²³ Kurban dhaharan sing disaosaké déning imam, kabèh kudu diobong nganti entèk, ora ana sethithik-thithika sing olèh dipangan.

²⁴ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

²⁵ supaya mènèhaké prenatal marang Harun lan anak-anaké bab kurban pangruwating dosa. Kéwan sing dienggo saos kurban pangruwating dosa kudu disembelèh ing sisih loré mesbèh sing kanggo ngobong kurban obongan. Kurban mau suci banget.

²⁶ Imam sing nyaosaké kurban kudu mangan bagéané ana ing papan suci, yakuwi ing platarané Kémah Palenggahané Allah.

²⁷ Sapa waé lan apa waé sing nggepok dagingé kéwan mau, bakal ketaman bilai, merga saka daya kasucèné kurban mau. Menawa ana klambi sing kecipratan

getihé kéwan mau, kudu dikumbah ing papan sing suci.

²⁸ Kuwali sing dienggo nggodhog dagingé kurban mau kudu diremuk. Yèn kuwali sing dienggo wadhah mau saka tembaga, kudu digosok, banjur diresiki nganggo banyu.

²⁹ Saben wong lanang anak-turuné imam kena mangan kurban sing suci banget kuwi.

³⁰ Kéwan sing getihé digawa mlebu ing Kémah Suci lan kanggo kurban pangruwating dosa, kudu diobong nganti entèk, ora kena dipangan.

7 ¹ Prenatan bab kurban dhendha sing suci banget kuwi mengkéné:

² Kéwan sing dienggo kurban kudu disembelèh ing saloré mesbèh sing kanggo nyembelèh kurban obongan; getihé banjur kudu disiramaké ing sikiling mesbèh mubeng.

³ Gajihé kabèh kudu disisihaké; déné sing kudu disaosaké ing mesbèh yakuwi buntut sagajihé, gajih sing tumèmpèl ing jeroan,

⁴ ginjel sagajihé, lan pérangané ati sing apik dhéwé.

⁵ Imam kudu ngobong gaji mau kabèh ing mesbèh, dadi kurban dhaharan konjuk marang Allah. Mengkono mau sing diarani kurban dhendha.

⁶ Saben wong lanang turuné imam kena mangan dagingé kurban mau, nanging kudu dipangan ing panggonan suci, merga kurban kuwi suci banget.

⁷ Prenatan bab pangruwating dosa lan kurban dhendha kuwi padha, yakuwi: Dagingé kéwan sing dikurbanaké kuwi dadi bagéané imam, sing ngladèkaké kurban mau.

⁸ Lulangé kéwan sing disaosaké dadi kurban obongan dadi bagéané imam sing ngladèkaké kurban mau.

⁹ Kurban dhaharan sing digorèng utawa dipanggang dadi bagéané imam sing ngladèkaké kurban.

¹⁰ Nanging kurban dhaharan sing ora diolah, ya sing diulet karo lenga utawa sing garingan, dadi haké para imam kabèh, anak-turuné Harun, lan kudu dibagé rata.

¹¹ Bab kurban keslametan sing disaosaké marang Allah kuwi prenatalé mengkéné:

¹²Yèn maksudé kurban mau kanggo saos panuwun marang Allah, kurban mau kudu dikanthèni saosan roti tanpa ragi. Rotiné kena kandel, diolah nganggo lenga zaitun. Kena roti tipis, angger dilèlèti lenga, utawa panganan sing digawé saka glepung, sing diadoni nganggo lenga zaitun.

¹³Saosan mau kudu ditambahi roti sing diolah nganggo ragi,

¹⁴salong kudu disisihaké dadi saosan mligi kagem Allah. Kuwi dadi bagéané imam sing njupuk getihé kéwan lan nyiramaké getih mau ing sikilé mesbèh mubeng.

¹⁵Dagingé kéwan sing dikurbanaké kudu dipangan ing dina kuwi uga, sethithik waé ora kena ana sing dingèngèh tekan ésuké.

¹⁶Yèn ana wong sing nyaosaké kurban keslametan kanggo ngluwari kaulé, utawa merga kepéngin saos sukur, kurban mau ora kudu dientèkaké ing dina kuwi. Turahané kena dipangan ésuké.

¹⁷Yèn ésuké menèh meksa ora entèk, daging sing turah kudu diobong nganti entèk.

¹⁸Yèn turahan mau dipangan, Allah bakal ora kersa nampi kurban mau. Kurban mau ora nekakaké berkah marang wongé, malah dianggep najis. Wong sing mangan kurban sing najis mau bakal kaukum.

¹⁹Daging sing najis mau iya kudu diobong nganti entèk lan daging sing kegepok barang sing najis ora kena dipangan. Mung wong sing ora najis manut prenataling agama, kena mangan dagingé kurban keslametan.

²⁰Wong sing manut prenataling agama najis, mangka mangan daginging kurban, kuwi disébratna saka umaté Allah.

²¹Semono uga wong sing najis merga nggepok salah sawijining barang sing najis, sing ana ing manungsa utawa kéwan, mangka mangan daging kurban, iya kasébratna saka umaté Allah.

²²Gusti Allah maringaké prenatal-prenatan mengkéné marang Musa

²³kanggo umat Israèl: Gajihé sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa ora kena dipangan.

²⁴Bathang kéwan sing matiné lumrah utawa merga dipatèni déning kéwan liya,

gajihé ora kena dipangan, nanging kena dienggo kepreluan liya.

²⁵ Wong sing mangan gajihé kéwan sing kena disaosaké dadi kurban marang Allah mau, kudu disébrataké saka umaté Allah.

²⁶ Manggona ana ing ngendi waé, wong Israèl babar-pisan ora kena mangan getihé manuk utawa getihé kéwan liya.

²⁷ Sapa sing nerak wewaler iki kudu disébrataké saka umaté Allah.

²⁸ Gusti Allah maringaké prenatal mengkéné marang Musa,

²⁹ kanggo bangsa Israèl: Wong sing nyaosaké kurban keslametan kudu nyisihaké sapéranganing kurban mau dadi pisungsung mligi kagem Allah.

³⁰ Wong mau dhéwé sing kudu nggawa kurban dhaharan kuwi. Gajih lan daging dhadhané kéwan sing dikurbanaké kudu disisihaké mligi kagem Gusti Allah.

³¹ Gajih mau kudu diobong déning imam ing mesbèh, nanging dagingé dhadha mau bagéané para imam.

³² Sampilé tengen kudu dipasrahaké minangka sumbangan mirunggan marang imam,

³³ sing ngladèkaké getih lan gaji dadi kurban keslametan.

³⁴ Daging dhadha lan sampilé tengen sing dipisungsungaké wong Israèl kuwi didhèwèkaké kanggo para imam. Kuwi wujudé sumbangané wong Israèl kanggo para imam, sing kudu ditetepi ing selawasé.

³⁵ Yakuwi bagéané para imam saka kurban dhaharan sing diparingaké déning Allah marang Harun lan anak-turuné, samasa ditetepaké dadi imam.

³⁶ Ing dina kuwi Gusti Allah ndhawuhaké marang umat Israèl, yèn saka kurban sing disaosaké, pérangan mau dadia sumbangan kanggo para imam. Prenatan iki kudu ditetepi déning wong Israèl selawas-lawasé.

³⁷ Mengkono mau prenatan-prenatan bab kurban obongan, kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa, kurban dhendha, kurban tetepan lan kurban keslametan.

³⁸ Prenatan-prenatan mau didhawuhaké déning Allah marang Musa ana ing Gunung Sinai, ing segara wedhi, nalika paring dhawuh marang bangsa Israèl supaya padha saos kurban.

8¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,
² "Harun lan anak-anaké prenahna
 ing lawangé Kémah Palenggahané Allah.
 Nggawaa penganggoné imam, lenga
 jebad, sapi lanang nom kanggo kurban
 pangruwating dosa, wedhus gèmbèl loro,
 lan roti tanpa ragi sewakul.

³ Sawisé kuwi umat Israèl kandhanana,
 supaya nglumpuk ing panggonan kono."

⁴ Musa nglakoni apa sing didhawuhaké
 déning Allah. Bareng umat Israèl wis
 padha nglumpuk kabèh,

⁵ Musa banjur kandha mengkéné, "Apa
 sing arep daktindakaké saiki, iki atas
 dhawuhé Allah."

⁶ Musa banjur nganthi Harun lan
 anak-anaké maju lan dikon sesuci, wisuh
 manut prenatalé agama.

⁷ Harun banjur dienggoni rangkepan lan
 jubah sarta sabuk. Sawisé kuwi banjur
 dienggoni éfod^d lan lambungé disabuki,
 sing digawé saka tenunan alus,

---

^défod: penganggénipun imam, kados rangkepan
 utawi oto, ingkang nutupi dhadha. Rangkepan
 wau wonten kados sak, kanggé ndèkèkaken Urim
 lan Tumim.

⁸ banjur masang tutupé dhadhané. Ing njeroné tutup dhadha mau dipasang Urim lan Tumim.^e

⁹ Harun banjur dienggoni serban. Ing serban sisih ngarep dipasang rerenggan emas. Kuwi tandhané yèn Harun wis dadi kagungané Allah. Kabèh mau ditindakaké déning Musa miturut dhawuhé Allah.

¹⁰ Musa banjur njupuk lenga jebad kanggo njabadi Kémah Palenggahané Allah lan sakèhing piranti sing ana ing Kémah kono.

¹¹ Lenga jebad mau salong diciprat-ciprataké rambah ping pitu ing mesbèh lan sakèhé pirantiné, iya ing jembangan lan umpaké. Srana mengkono barang-barang mau disucèkaké kagem Allah.

¹² Sawisé mengkono Harun banjur ditetepaké déning Musa, srana gesokaké lenga jebad ing sirahé Harun.

---

^eUrim lan Tumim: wujudipun séla, ginanipun kanggé neges utawi nyuwun pirsu dhateng kersanipun Gusti Allah, menawi imam salebetipun ngurus setunggaling prekawis mboten ngertos sinten ingkang leres, utawi putusan menapa ingkang kedah dipun dhawahaken, margi prekawisipun mengeng.

¹³ Musa banjur akon anak-anaké Harun maju, dienggoni kuluk kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa.

¹⁴ Musa banjur njupuk sapi lanang nom siji, disaosaké dadi kurban pangruwating dosa. Harun lan anak-anaké banjur padha numpangaké tangané ing endhasé sapi.

¹⁵ Sapiiné nuli disembelèh. Musa njupuk getihé sawetara, dilèlètaké nganggo drijiné ing sungu-sungu sing ana ing pojok-pojoké mesbèh supaya mesbèh mau disucèkaké kagem Allah. Turahané getih banjur disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng. Mengkono patrapé mesbèh mau disucèkaké lan disaosaké marang Allah manut prenataling Allah.

¹⁶ Sawisé kuwi Musa banjur njupuk gaji sing nèmplèk ing jeroané sapi sing wis disembelèh mau. Uga njupuk péranganing ati sing apik dhéwé lan ginjel sagajihé. Kabèh mau nuli diobong ing mesbèh.

¹⁷ Turahané sapi mau, iya daging, lulang sarta ususé, diobong ing sanjabané Kémah, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁸ Musa banjur njupuk wedhus gèmbèl lanang kanggo kurban obongan; Harun lan anak-anaké padha numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau.

¹⁹ Musa banjur nyembelèh kéwan kuwi, getihé disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng.

²⁰ Sawisé kuwi wedhusé banjur ditengkel-tengkel, jeroané lan sampilé diresiki nganggo banyu. Endhas, gajih lan turahan liyané diobong ing mesbèh miturut dhawuhé Allah marang Musa. Kuwi kurban dhaharan sing diobong, lan gandané gawé renaning penggalihé Allah.

²¹ (8:20)

²² Musa banjur njupuk wedhus gèmbèl lanang sing kapindho, kanggo netepaké imam. Harun lan anak-anaké numpangaké tangané ana ing endhasé kéwan mau.

²³ Musa banjur nyembelèh kéwan kuwi, lan njupuk getihé sethithik, dilèlètaké nganggo drijiné ing kupingé Harun sing tengen, jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen.

²⁴ Anak-anaké Harun banjur dikon maju. Musa banjur nglèlètaké getih ing

kupingé tengen anak-anaké Harun mau, ing jempolé tangan tengen, sarta ing jempolé sikil tengen.

²⁵ Musa banjur njupuk gajihé kéwan mau, gajih sing ana ing buntut, lan sakèhé gajih sing nèmplèk ing jeroan; banjur péranganing ati sing apik dhéwé, ginjel sagajihé, sarta sampil mburi sing tengen.

²⁶ Nuli njupuk roti tanpa ragi saka wakul, disaosaké marang Allah; roti kandel siji sing diolah nganggo lenga, lan roti tipis siji. Roti mau ditumpangaké ing gajih lan sampilé kéwan sing dienggo kurban mau.

²⁷ Barang-barang mau kabèh disèlèhaké ing tangané Harun lan anak-anaké, sing banjur padha nyaosaké dadi sesaosan mligi konjuk marang Allah.

²⁸ Sawisé mengkono Musa banjur njupuk barang-barang mau saka tangané Harun lan anak-anaké, diobong ing mesbèh, ditumpangaké ing kurban obongan, dadi kurban tetepan. Kuwi kurban dhaharan, sing gandané gawé renaning penggalihé Allah.

²⁹ Musa banjur njupuk daging dhadhané kéwan mau lan disaosaké dadi kurban

mirunggan konjuk marang Allah. Kuwi dadi bagéané Musa saka wedhus gèmbèl lanang mau, sing dienggo kurban tetepané imam. Musa nindakaké mau kabèh kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³⁰ Lenga jebad lan getihé salong dijupuk Musa, diciprat-ciprataké marang Harun lan anak-anaké sarta marang penganggoné. Mengkono patrapé Musa enggoné nucèkaké para imam lan penganggoné konjuk marang Allah.

³¹ Musa banjur kandha karo Harun lan anak-anaké, "Dagingé kurban kuwi padha gawanen menyang lawang Kémah Palenggahané Allah, lan olahen ana ing kono. Sawisé kuwi padha panganen karo roti sing ana ing wakul sing dienggo wadhah ing upacara tetepan, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³² Daging lan roti sing turah kudu diobong nganti entèk.

³³ Pitung dina lawasé kowé kabèh ora kena metu saka lawangé Kémah Palenggahané Allah. Sawisé upacara tetepan iki rampung, kowé lagi kena lunga.

³⁴ Allah ndhawuhi kita nindakaké apa sing kudu kita lakoni ing dina iki, kersané supaya dosa-dosamu kabèh diapura.

³⁵ Padha tugura ana ing lawangé Kémah iki, rina lan wengi, lawasé pitung dina, karo netepi apa sadhawuhé Allah.

Yèn ora mengkono kowé bakal mati. Mengkono dhawuhé Allah marang aku."

³⁶ Harun lan anak-anaké padha nglakoni kabèh sing didhawuhaké déning Gusti Allah lantaran Musa mau.

9¹ Sawisé upacara tetepan rampung, ésuké Musa ngundang Harun lan anak-anaké, sarta para pinituwané umat Israèl.

² Musa kandha karo Harun, "Njupuka pedhèt lanang nom siji lan wedhus gèmbèl lanang siji sing tanpa cacad, kanggo kurban obongan konjuk marang Allah. Sapiné lanang kanggo kurban pangruwating dosa, lan wedhusé gèmbèl kanggo kurban obongan.

³ Umat Israèl konen nggawa wedhus lanang siji, kanggo kurban pangruwating dosa, pedhèt siji lan cempé siji, loro-loroné umur setaun lan tanpa cacad.

⁴ Banjur sapi lanang siji lan wedhus lanang siji, kanggo kurban keslametan. Kéwan-kéwan mau kudu dienggo kurban konjuk marang Allah, bebarengan karo kurban dhaharan sing dicarub karo lenga. Kuwi kudu ditindakaké, merga ing dina iki Allah bakal ngrawuhi umaté."

⁵ Kabèh sing didhawuhaké Musa mau padha digawa ing ngarep Kémah lan umat kabèh padha nglumpuk ing kono, padha sungkem sujud marang Allah.

⁶ Musa banjur kandha, "Kowé didhawuhi nindakaké kuwi mau kabèh, supaya kowé bisa padha weruh kamulyané Allah sing ngéram-éramaké."

⁷ Banjur clathu karo Harun, "Menyanga mesbèh, kurban pangruwating dosa lan kurban obongan iki saosna, supaya olèh pangapuraning dosamu lan dosané umat. Tindakna manut dhawuhé Allah."

⁸ Harun nuli mangkat lan nyembelèh sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosané dhéwé.

⁹ Sawisé mengkono getihé kéwan mau digawa anak-anaké marang Harun. Harun nyelupaké drijiné ing getih mau, dilèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké

mesbèh. Turahané disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng.

¹⁰ Gajih, ginjel lan pérangané ati sing apik dhéwé diobong ing mesbèh, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa.

¹¹ Nanging daging lan lulangé kéwan mau diobong ing sanjabané Kémah.

¹² Harun banjur njupuk kéwan sing arep dienggo kurban obongan kanggo awaké dhéwé, nuli disembelèh. Getihé digawa déning anak-anaké dipasrahaké marang Harun. Harun nyiramaké getih mau ing lambungé mesbèh mubeng.

¹³ Endhas lan pérangan-pérangan liyané uga dipasrahaké marang Harun, banjur diobong ing mesbèh.

¹⁴ Jeroan lan sampilé kéwan mau banjur diresiki, nuli diobong ing mesbèh, ditumpangaké ana ing turahané kurban obongan.

¹⁵ Sawisé rampung, Harun banjur nyaosaké kurban kanggo umat Israèl. Wedhus sing arep dienggo kurban kanggo pangruwating dosa banjur dijupuk, disembelèh lan disaosaké, patrapé kaya enggoné nyaosaké kurban

pangruwating dosa kanggo dhèwèké dhéwé.

¹⁶ Uga kéwan sing arep kanggo kurban obongan dijupuk, banjur disaosaké manut prenatal.

¹⁷ Uga disaosaké kurban dhaharan. Glepungé dijupuk segegem, banjur diobong ing mesbèh, kanggo tambahané kurban obongan pedinan.

¹⁸ Harun banjur nyembelèh sapiné lanang sing kanggo kurban keslametan tumrap umat Israèl. Getihé kéwan mau diteraké déning anak-anaké; sawisé ditampani, getih mau banjur disiramaké ing lambungé mesbèh mubeng.

¹⁹ Gajihé sapi lan wedhus mau ditumpangaké ing dhadhané kéwan loro sing disembelèh mau,

²⁰ banjur digawa menyang mesbèh. Gajihé banjur diobong ing mesbèh,

²¹ nanging dagingé dhadha lan sampilé mburi dipasrahaké marang para imam, dadi pisungsung mirunggan marang Allah, kanggo para imam, kaya sing didhawuhaké marang Musa.

²² Sawisé kurban mau kabèh diladèkaké, Harun banjur ngangkat

tangané lan mberkahi umat Israèl, nuli mudhun.

²³ Musa lan Harun banjur mlebu ing Kémah Palenggahané Allah. Sametuné saka kono banjur mberkahi umat. Cahya kamulyané Allah ngetingal mblerengi para umat sing padha ana ing kono.

²⁴ Dumadakan Allah nekakaké geni saka ing langit lan ngobong kurban obongan lan sakèhé kang ana ing mesbèh. Weruh lelakon mengkono mau wong kabèh padha giyak-giyak lan banjur sungkem sujud marang Allah.

10 ¹ Ing sawijining dina Nadab lan Abihu, loro-loroné anaké Harun, padha nggawa pedupané dhéwé-dhéwé, banjur diisèni mawa ditumpangi menyan katur marang Allah. Nanging geni mau séjé, dudu geni suci, nyulayani karo dhawuhé Allah.

² Sanalika Allah nekakaké geni sing mbrangas wong loro mau nganti mati ngenggon, ana ing Kémah Palenggahané Allah kono.

³ Musa banjur kandha karo Harun, "Ya iki sing dikersakaké déning Allah nalika ngandika, 'Kabèh wong kang leladi kanggo Aku kudu ngurmati kasucèn-Ku;

Aku bakal ngetingalaké kamulyan-Ku marang umat-Ku." Nanging Harun meneng waé.

⁴ Mulané Musa banjur ngundang Misaèl lan Èlsafan, anak-anaké Uzièl, pamané Harun. Kandhané Musa, "Jisimé sedulurmu gawanen metu saka Kémah Suci menyang sanjabané Kémah."

⁵ Nuli padha tumandang; jisimé digotong dilambari nganggo sandhangan sing dienggo, digawa metu saka Kémah, kaya sing didhawuhaké Musa.

⁶ Musa banjur kandha karo Harun lan anak-anaké sing isih urip, yakuwi Èléazar lan Itamar, "Awas, rambutmu aja kokadhul-adhul lan klambimu aja koksuwèk kanggo nélakaké kasusahanmu. Yèn nglakoni mengkono kowé bakal mati, lan umat Israèl kabèh bakal kena bebenduné Allah. Wong Israèl liyané kena nangisi patiné wong loro sing kebrangas geniné Allah mau.

⁷ Nanging kowé, Harun lan anakmu loro aja metu saka Kémah Suci, supaya aja mati, merga kowé wis padha dijebadi lan wis dipiji ngladosi Allah." Harun lan anak-anaké padha nurut marang kandhané Musa.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Harun,

⁹ "Kowé lan anak-anakmu samasa arep mlebu ing Kémah Suci aja padha ngombé anggur utawa ombèn-ombèn liyané sing mendemi. Yèn wewaler iki kokterak kowé bakal mati. Dhawuh iki prenatal kanggo ing selawasé, kanggo anak-turunmu kabèh.

¹⁰ Kowé wajib mbédakaké samubarang sing sengkeran, yakuwi sing mligi kagem Allah, lan sing lumrah; sing suci lan sing najis.

¹¹ Sakèhing prenatal sing wis Dakdhawuhaké lantaran Musa, kudu kokwulangaké marang umat Israèl."

¹² Musa clathu karo Harun lan anak-anaké, yakuwi Èléazar lan Itamar, "Turahané kurban gandum sing disaosaké marang Allah kuwi jupuken, gawénen roti tanpa ragi lan panganen ing sacedhaké mesbèh, merga kurban kuwi suci banget.

¹³ Roti mau panganen ing panggonan suci. Kuwi pancèn bagéanmu, Harun, lan anak-anakmu lanang, saka dhaharan sing disaosaké marang Allah. Mengkono dhawuhé Allah marang aku.

¹⁴ Déné daging dhadha lan sampilé mburi kéwan sing digawé kurban kuwi kena kokpangan karo anak-anakmu lanang lan wadon. Kuwi saosan mligi marang Allah, sing disumbangaké kanggo para imam. Kuwi kena kokpangan ing sedhéngah panggonan sing suci. Saosan mau diparingaké marang kowé lan anak-anakmu dadi bagéanmu, saka kurban keslametan sing disaosaké déning umat Israèl.

¹⁵ Sampil mburi lan daging dhadha kuwi kudu diteraké marang kowé, samasa gajihé kéwan mau diobong minangka kurban dhaharan kagem Allah. Kuwi hakmu lan haké anak-anakmu ing selawasé, kaya sing didhawuhaké déning Allah."

¹⁶ Sawisé kuwi Musa nakokaké ana ing endi wedhus sing arep dienggo kurban pangruwating dosa. Dikandhani yèn wedhusé wis diobong. Musa nepsu marang Èléazar lan Itamar,

¹⁷ "Yagéné kurban pangruwating dosa kuwi ora kokpangan ing panggonan suci kana? Kurban mau suci banget, lan Allah wis maringaké marang kowé, supaya umat Israèl olèh apuraning dosa.

¹⁸ Sarèhné getihé kéwan kuwi ora digawa menyang Kémah Suci, kuduné kurban mau kokpangan ana ing kana, kaya sing dakkandhakaké."

¹⁹ Wangsulané Harun, "Ing dina iki umat Israèl rak wis nyaosaké kurban pangruwating dosa lan kurban obongan sumaos marang Allah? Apa aku iya isih bakal ketaman bebenduné Allah? Saupama ing dina iki uga aku mangan kurban pangruwating dosa apa bisa gawé renaning penggalihé Allah?"

²⁰ Musa nyarujuki usulé Harun mau.

11 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun kanggo bangsa Israèl mengkéné:

² Kéwan-kéwan dharatan, sing nggayemi lan tracaké belah, kuwi kabèh kalal, dadi kena dipangan.

³ (11:2)

⁴ Nanging unta, kancil lan marmut ora kena dipangan. Kéwan-kéwan mau kudu dianggep karam, merga senajan nggayemi, tracaké ora belah.

⁵ (11:4)

⁶ (11:4)

⁷ Babi iya ora kena dipangan; kudu dianggep karam, merga senajan tracaké belah, babi kuwi ora nggayemi.

⁸ Kéwan-kéwan sing mengkono kuwi ora kena dipangan, utawa digepok bathangé, merga kéwan-kéwan mau karam.

⁹ Sakèhé iwak sing ana kèpèté lan ana sisiké, kena dipangan.

¹⁰ Nanging sakèhé kéwan sing urip ing banyu, sing ora nganggo kèpèt lan sisik, kudu dianggep karam, dadi ora kena dipangan lan bathangé ora kena digepok.

¹¹ (11:10)

¹² (11:10)

¹³ Kowé ora kena mangan bangsané manuk-manuk iki: manuk garudha, manuk bidho, bangsané wulung, gagak lan manuk unta, manuk tahmas,^f blekok lan sakèhé manuk bangsané bango, kuntul, drembolok lan kalong.

¹⁴ (11:13)

¹⁵ (11:13)

¹⁶ (11:13)

---

^ftahmas: namanipun peksi, bangsanipun gagak, sabanipun ing wanci dalu; remenanipun nedha daging, malah bathang inggih purun.

¹⁷ (11:13)

¹⁸ (11:13)

¹⁹ (11:13)

²⁰ Kabèh kéwan gumremet sing nganggo swiwi kudu dianggep karam, kejaba sing bisa mencolot, kayata: walang, jangkrik, walang kadung, kuwi kena kokpangan.

²¹ (11:20)

²² (11:20)

²³ (11:20)

²⁴ Yèn nganti nggepok bathangé kéwan-kéwan sing nganggo tracak (kejaba kéwan sing tracaké belah lan nggayemi), sarta kéwan sikil papat sing ana cakaré, kowé dadi najis tekan wayah surup. Sing sapa nggawa bathangé kéwan-kéwan mau, sandhangané kudu dikumbah, lan iya dianggep najis tekan wayah surup.

²⁵ (11:24)

²⁶ (11:24)

²⁷ (11:24)

²⁸ (11:24)

²⁹ Tikus lumrah, tikus wirog, tikus pithi lan kadhal, sarupaning (sawernaning) kodhok, landhak,

menyawak, bengkarung, kéyong lan bunglon kudu dianggep najis.

³⁰ (11:29)

³¹ Sing sapa nggepok bathangé kéwan-kéwan mau dadi najis tekan surup.

³² Yèn bathangé kéwan kuwi nibani sawenèhing barang, barang mau dadi najis. Barang lan piranti apa waé, sing ketiban dadi najis lan kudu dikumbah nganggo banyu. Senajan wis dikumbah, barang mau tetep najis tekan surup, iya piranti sing digawé saka kayu, tenunan, kulit, utawa saka bagor.

³³ Yèn bathangé kéwan mau kacemplung ing kuwali, kuwali saisiné dadi najis kabèh. Kuwali mau kudu diremuk.

³⁴ Panganan sing lumrahé kena dipangan, nanging yèn kesiram banyuné kuwali mau, dadi najis; semono uga ombèn-ombèn ing wadhah sing kecemplungan bathang mau, iya dadi najis.

³⁵ Sakèhé barang sing ketiban bathang kaya mengkono mau dadi najis. Anglo lan luweng sing ketiban kudu diremuk.

³⁶ Sakèhé barang sing kegepok bathang mau dadi najis, kejaba etuk utawa sumur, kuwi dianggep tetep resik.

³⁷ Yèn bathang mau nibani wiji sing arep disebar, wiji mau tetep resik.

³⁸ Nanging yèn wiji mau lagi dikum ing banyu, mangka ketiban bathang, wijiné dadi najis.

³⁹ Wong sing nggepok bathangé kéwan sing kalal dadi najis tekan wayah surup.

⁴⁰ Wong sing mangan bathang mau, pérangan sing ngendi waé, kudu ngumbah sandhangané, éwasemono tetep najis tekan surup.

⁴¹ Kéwan cilik sing gemrayah ing lemah,

⁴² iya sing nggremet, sing sikil papat apa déné sing sikil akèh, kabèh karam.

⁴³ Kowé ora kena mangan bangsané kéwan-kéwan mau supaya ora dadi najis.

⁴⁴ "Aku iki Allahmu, mulané awakmu reksanen supaya tetep suci, merga Aku iki suci.

⁴⁵ Aku iki Allah sing ngirid lakumu kabèh metu saka tanah Mesir, supaya Aku jumeneng dadi Allahmu. Kowé padha dadia suci, merga Aku iki suci."

⁴⁶ Kaya mengkono prenatal bab kéwan dharatan lan bangsané manuk, kéwan sing urip ing banyu lan sakèhé kéwan gumremet.

⁴⁷ Kowé padha mbédakna sing tliti, endi kéwan sing kalal lan endi sing najis utawa karam.

12 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa

² kanggo bangsa Israèl mengkéné: Yèn ana wong wadon duwé anak, mangka metu lanang, wong kuwi najis, padha karo yèn nggarap sari, lawasé pitung dina.

³ Ing dina kaping woluné bayi mau kudu ditetaki.

⁴ Sabubaré duwé anak wong mau dianggep najis lawasé telung puluh telu dina, merga ngetokaké getih. Sawisé mampet enggoné ngetokaké getih, wong wadon mau lagi dadi resik. Sadurungé resik, ora kena nggepok barang sing kanggo ing pangibadah, lan ora kena mlebu ing Kémah Suci.

⁵ Yèn bayiné wadon, wong kuwi najis, kaya yèn lagi nggarap sari, lawasé patbelas dina. Sawisé bayèn wong wadon mau dianggep najis, lawasé

sewidak dina, merga ngetokaké getih; sawisé kuwi lagi dianggep resik.

⁶Yèn upacara pasucèné wis rampung, dadia anaké lanang utawa wadon, wong wadon mau kudu saos pisungsung marang imam ing lawanging Kémah Palenggahané Allah. Pisungsung mau rupa cempé, umur setaun, kanggo kurban obongan, lan manuk dara utawa manuk deruk siji kanggo kurban pangruwating dosa.

⁷Imam kudu nyaosaké pisungsung kuwi marang Allah lan nindakaké upacara pambirating najisé wong wadon mau, supaya dadi resik manut prenataling agama. Mengkono sing kudu ditindakaké déning wong wadon sawisé duwé anak.

⁸Yèn wong wadon mau ora duwé ragad kanggo nganakaké cempé, kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro; sing siji kanggo kurban obongan, sijiné kanggo kurban pangruwating dosa. Imam kudu nindakaké upacara pambirating najisé wong wadon mau, supaya dadi resik.

13 ¹Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun mengkéné:

²Yèn ana wong sing kulité mlenthung, boroken, utawa metu blentong-blentongé putih, bisa uga dadi winihé lelara kusta. Wong mau kudu disowanaké imam, anak-turuné Harun,

³supaya kulité sing lara mau dipriksa. Yèn wulu ing kulité sing lara mau malih dadi putih, lan kulit katoné lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, kuwi tandha yèn wong mau lara kusta. Imam banjur netepaké yèn wong kuwi najis.

⁴Nanging yèn pérangané kulit sing putih mau ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené lan wuluné ora malih dadi putih, wong mau kudu dipisah lawasé pitung dina.

⁵Sawisé pitung dina imam kudu mriksa wong mau menèh. Yèn miturut panemuné kulit sing lara mau rupané ajeg waé, dadi ora mrèmèn, wong kuwi kudu dipisah pitung dina menèh.

⁶Sawisé pitung dina, imam kudu mriksa wong mau menèh. Déné yèn larané suda, lan ora mrèmèn, wongé ditetepaké resik déning imam, tegesé lara kulit mau ora mbebayani. Wong mau kudu

ngumbah sandhangané lan dianggep resik.

⁷ Nanging yèn sawisé ditetepaké resik déning imam, larané kulit mau mbabrah, wongé kudu mriksakaké menèh marang imam.

⁸ Imam kudu mriksa menèh, lan yèn larané mbabrah temenan, wongé kudu ditetepaké najis, lan cetha yèn lara kusta.

⁹ Wong sing nandhang lara kusta, kudu disowanaké imam.

¹⁰ Imam banjur mriksa. Yèn kulit sing lara mau malih putih, lan wuluné uga dadi putih sarta metu korèngé,

¹¹ kuwi nélakaké yèn wongé lara kulit. Imam kudu netepaké wong mau najis. Wongé ora prelu dipisahaké (dikurung), awit wis cetha yèn najis.

¹² Yèn kulit sing katon putih mau mbabrah saawak sekojur,

¹³ imam kudu mriksa wong mau menèh. Yèn larané mau wis mrèmèn ngebeki awak sekojur lan kulité wis rata putih kabèh, wongé ditetepaké resik.

¹⁴ Nanging yèn metu korèngé, imam banjur kudu mriksa menèh. Lan yèn pancèn korèng, wongé kudu ditetepaké

najis, merga korèng kuwi nélakaké yèn wongé lara kusta.

¹⁵(13:14)

¹⁶Nanging yèn korèngé mari, lan dadi putih menèh, wongé kudu ngadhep marang imam menèh,

¹⁷supaya dipriksa. Yèn tetéla korèngé wis dadi putih, imam banjur netepaké wongé mau resik.

¹⁸Yèn ana wong wudunen, wis mari,

¹⁹nanging tilasé wudun mau abuh, lan rupané putih, utawa putih semu abang, wong mau kudu énggal-énggal sowan imam,

²⁰supaya dipriksa. Yèn kulit sing lara mau lekok ketimbang karo kulit ing sakiwa-tengené, sarta wulu sing ana ing kono malih dadi putih, imam kudu netepaké wong mau najis. Wudun kuwi tandhané yèn wong mau lara kusta.

²¹Nanging yèn manut pepriksan, wulu sing ana ing kono ora malih putih, lan panggonan kono ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, nanging katon luwih putih, wong mau kudu dipisahaké lawasé pitung dina.

²²Yèn malané mrèmèn, imam kudu netepaké wong mau najis, merga lara kusta.

²³Nanging yèn tilasé wudun mau ora mrèmèn, wong kuwi ditepaké resik.

²⁴Yèn wong kulité kobong, lan tatuné kulit mau katon putih utawa putih semu abang,

²⁵wongé kudu dipriksa déning imam. Yèn wulu ing tatu mau dadi putih, lan tatuné lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, kuwi tandha yèn tatu sing merga saka kobong mau saiki dadi lelara kusta. Mulané imam kudu netepaké wong kuwi najis.

²⁶Nanging yèn wulu ing tatu mau malih dadi putih, lan ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, wong mau kudu dipisahaké lawasé pitung dina.

²⁷Let pitung dina imam kudu mriksa wong mau menèh, lan yèn larané pancèn mrèmèn temenan, kuwi tandha yèn wong mau lara kusta. Imam kudu netepaké wong mau najis.

²⁸Nanging yèn ajeg waé lan ora mrèmèn, lan mung belang, tandha yèn dudu lara kusta. Imam banjur kudu

netepaké wong mau resik, awit malané mau mung tatu merga gosong.

²⁹Yèn ana wong lanang utawa wadon lara kulit ing sirah utawa gulu,

³⁰wongé kudu dipriksakaké imam. Yèn panggonan sing lara mau lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, lan rambut sing ana ing kono malih dadi kuning sarta rontog, kuwi tandha yèn wongé lara kusta. Wongé mau kudu ditetepaké najis.

³¹Yèn miturut pepriksané imam panggonan sing lara mau ora lekok ketimbang karo kiwa-tengené, nanging rambuté ora subur, wongé kudu dipisahaké pitung dina.

³²Sawisé pitung dina imam kudu mriksa panggonan sing lara mau menèh. Yèn larané ora mrèmèn lan rambuté ora malih semu kuning, apa menèh ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené,

³³wong mau kudu dicukur rambuté sing ana ing kiwa-tengené panggonan sing lara mau, lan kudu dipisahaké menèh pitung dina.

³⁴Ing dina kapituné, imam kudu mriksa menèh. Yèn larané ora mrèmèn lan kulit ing kono ora lekok ketimbang

karo kulit ing kiwa-tengené, wong mau ditetepna resik. Wongé banjur kudu ngumbah sandhangané.

³⁵ Nanging yèn larané mrèmèn sawisé wong mau ditetepaké resik,

³⁶ imam wis ora prelu mriksa apa rambuté wong mau malih semu kuning apa ora, merga wis cetha yèn wong kuwi najis.

³⁷ Nanging yèn manut penemuné imam, larané ora mrèmèn, lan rambut ing kono subur, kuwi tandha yèn larané wis mari, lan imam kudu netepaké wong kuwi resik.

³⁸ Yèn ana wong lanang utawa wadon sing kulité pating blentong,

³⁹ wong mau kudu dipriksakaké imam. Yèn blentongé mung semu putih, kuwi mung panu, lan wongé ditetepaké resik.

⁴⁰ Yèn wong lanang sirahé buthak, sisih ngarep utawa mburi, wong mau ora najis merga saka enggoné buthak.

⁴¹ (13:40)

⁴² Nanging yèn panggonan sing buthak mau ana tatuné putih semu abang, wong kuwi lara kusta.

⁴³ Mulané kudu dipriksakaké imam, lan yèn ketitik ana tatuné putih semu abang,

⁴⁴ imam kudu netepaké wong kuwi najis, merga nandhang lara kusta ing sirahé.

⁴⁵ Wong sing lara kusta, kudu nganggo sandhangan sing pating srempal, lan ora kena njungkati rambuté. Rainé sing ngisor kudu ditutupi, sarta alok-alok, "Najis! Najis!"

⁴⁶ Selawasé nandhang lelara mau, wong kuwi najis, wongé kudu manggon ing njaban désa, adoh saka wong liya-liyané.

⁴⁷ Yèn ana sandhangan sing amoh utawa suwèk, dadia sing digawé saka wol utawa léna,

⁴⁸ benang tenun utawa kulit,

⁴⁹ yèn panggonan sing amoh mau rupané semu ijo utawa semu abang, kuwi ateges ana budhugé sing wis mrèmèn; kudu dipriksakaké imam.

⁵⁰ Imam kudu mriksa barang mau lan nyingkiraké pitung dina.

⁵¹ Let pitung dina kudu dipriksa menèh, lan yèn rusaké wis semrambah, barang mau kudu dianggep najis.

⁵² Yèn wis kaya ngono mung kudu diobong.

⁵³ Nanging yèn manut pemriksané imam rusaké ora semrambah,

⁵⁴ imam kudu kongkonan ngumbah barang mau lan nyingkiraké lawasé pitung dina.

⁵⁵ Sawisé kuwi imam kudu mriksa menèh. Yèn panggonan sing rusak wernané ora malih, senajan rusaké ora mrèmèn, barang mau isih najis, dadi kudu diobong, ora preduli sing rusak mau pérangan sing ngarep apa sing mburi.

⁵⁶ Nanging yèn manut pemriksané imam rusaké ajeg, imam kudu nyuwèk pérangan sing rusak mau, dadia barangé saka tenun utawa saka kulit.

⁵⁷ Yèn panggonan sing disuwèk mau katon rusak menèh, kuwi tandha yèn rusaké mrèmèn. Barang mau kudu diobong déning sing duwé.

⁵⁸ Yèn sawisé dikumbah rusaké ilang, barang mau kudu dikumbah menèh. Sawisé kuwi lagi dianggep resik temenan.

⁵⁹ Mengkono prenatal bab sandhangan sing meprel, sing digawé saka léna utawa saka wol lan sedhéngah barang sing digawé saka kulit.

14¹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal marang Musa,

² bab upacara mbirat najisé wong sing wis mari enggoné nandhang lara kusta. Wongé kudu ngadhep marang imam, supaya imam netepaké yèn wong mau ing dina kuwi wis resik.

³ Imam kudu ngajak wong mau metu saka désa, banjur dipriksa. Yèn larané wis mari temenan,

⁴ imam kudu ngandhani wongé, supaya nggawa manuk sing ora karam rong iji, karo kayu cemara Libanon satengkel, tali abang lan gagangé suket hisop siji.

⁵ Manuké sing siji kudu disembelèh ana ing kuwali saka lemah, sing isi banyu resik saka sumur.

⁶ Manuk liyané kudu dicelupaké ing getihé manuk sing wis disembelèh mau, bareng karo kayuné cemara, tali abang lan gagangé hisop.

⁷ Getihé manuk sing ana ing kuwali mau kudu dikepyur-kepyuraké déning imam menyang wong sing wis waras mau rambah ping pitu. Imam banjur netepaké yèn wong mau wis resik. Sawisé kuwi manuk sing isih urip mau diculaké ana ing ara-ara.

⁸ Wongé banjur dikon ngumbah sandhangané, nyukur sirahé lan adus.

Wong kuwi saiki resik lan kena mlebu ing désa, éwasemono durung kena mulih manggon ing omahé dhéwé nganti pitung dina lawasé.

⁹Sawisé pitung dina wong mau kudu nyukur sirahé menèh, semono uga jénggoté, alisé lan kabèh wulu ing badané sekojur. Sawisé kuwi kudu ngumbah sandhangané, banjur adus. Sawisé mengkono wong mau dadi resik manut prenataling agama.

¹⁰Ing dina kaping woluné wong mau kudu nggawa cempé lanang loro, cempé wadon siji, umur setaun, sing tanpa cacad, karo glepung telung kilogram, sing wis diulet karo lenga zaitun, sarta lenga zaitun sapratelon liter.

¹¹Imam kudu nggawa wongé lan pisungsungé menyang lawangé Kémah Palenggahané Allah.

¹²Cempéné lanang siji lan lengané zaitun sapratelon liter mau kudu disaosaké déning imam dadi kurban dhendha. Kurban kuwi pisungsung mligi konjuk marang Allah lan dadi bagéané imam.

¹³Imam kudu nyembelèh cempéné ing panggonan suci, sing adaté kanggo

nyembelèh kéwan sing dienggo kurban obongan. Cempé mau kudu disembelèh ing kono, merga kurban dhendha lan kurban pangruwating dosa kuwi suci banget, lan dadi bagéané imam.

¹⁴ Imam kudu ndulit getihé cempé mau lan nglèlètaké ing kupingé tengen wong sing arep ditetepaké resik mau, semono uga jempolé tangan tengen, lan jempolé sikil tengen.

¹⁵ Imam banjur ngesok lengané zaitun sethithik ing èpèk-èpèké kiwa.

¹⁶ Sarta nyelupaké drijiné tengen siji ing lenga sing ana ing èpèk-èpèké kiwa, banjur ngepyur-ngepyuraké lenga mau rambah ping pitu ing njeron Kémah Palenggahané Allah.

¹⁷ Imam banjur ndulit lenga sing ana ing èpèk-èpèké karo getihé cempé mau, dilèlètaké ing kupingé tengen wong mau, jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen.

¹⁸ Turahané lenga sing ana ing tangané imam banjur diusapaké ing sirahé wong mau. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

¹⁹ Sawisé mengkono imam banjur nyaosaké kurban pangruwating dosa lan nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama. Imam banjur kudu nyembelèh kéwan sing arep dienggo kurban obongan,

²⁰ lan nyaosaké kurban mau bebarengan karo kurban gandum ing mesbèh. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama, supaya wongé dadi resik.

²¹ Yèn wongé mau ora duwé, lan ora kuwat nyaosaké kurban rupa kéwan telung iji, kaya sing ditetepaké, cukup nyaosaké cempé lanang siji waé. Kanggo kurban gandum cukup nyaosaké glepung sakilogram, sing diulet karo lenga zaitun; lan lenga zaitun sapratelon liter.

²² Kejaba kuwi iya kudu nyaosaké manuk dara utawa manuk drekuku loro; sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan.

²³ Saosan mau kabèh kudu dipasrahaké marang imam ing lawangé Kémah Suci, nunggal dina karo upacara pasucèné.

²⁴ Cempé lan lengané zaitun kudu disaosaké déning imam dadi saosan

mligi konjuk marang Allah; barang mau dadi bagéané imam.

²⁵ Imam banjur kudu nyembelèh cempé mau, lan nglèlètaké getihé sethithik ana ing kupingé tengen wong sing lagi arep disucèkaké, semono uga ing jempolé tangan tengen, lan jempolé sikil tengen.

²⁶ Imam kudu ngesokaké lengané zaitun ing èpèk-èpèké dhéwé sing kiwa,

²⁷ banjur nyelupaké drijiné tengen siji ing lenga mau, dikepyur-kepyuraké rambah ping pitu ing njeron Kémah Palenggahané Allah.

²⁸ Lenga mau salong ana sing diusapaké wongé, ing panggonan sing mauné diusapi nganggo getih, yakuwi: kuping tengen, jempol tangan tengen, lan jempol sikil tengen wong sing lagi arep disucèkaké.

²⁹ Turahané lenga sing ana ing tangané imam kudu diusapaké ing sirahé wongé. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

³⁰ Sawisé kuwi imam kudu nyaosaké salah siji dara utawa drekuku mau,

³¹ dienggo kurban pangruwating dosa; sijiné kanggo kurban obongan. Kaya

mengkono patrapé imam enggoné nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

³² Mengkono prenatalé ngresiki wong sing mauné lara kusta, mangka ora kuwat nyaosaké kurban-kurban sing ditetepaké kanggo upacara sesuci.

³³ Gusti Allah ndhawuhaké marang Musa lan Harun prenatal bab omah sing kena ing lelara budhug.

³⁴ "Samasa bangsa Israèl wis manggon ing Kanaan, tanah sing dijanjèkaké déning Gusti Allah.

³⁵ Sing sapa ngonangi tandha-tandhané lelara budhug ing omahé, kudu lapur karo imam.

³⁶ Sadurungé teka dhéwé mriksa, imam kudu akon ngetok-etokaké isining omah kabèh. Yèn ora ditokaké, barang-barang mau bakal ditetepaké najis. Imam kudu teka mriksa omah mau,

³⁷ endi sing kena ing lelara budhug. Yèn ana blentongé, rupané semu ijo utawa semu abang,

³⁸ imam kudu nutup omah mau lawasé pitung dina.

³⁹ Let pitung dina imam kudu teka mriksa menèh. Yèn blentongé mrèmèn,

⁴⁰ imam kudu mréntahaké ndhodholi bata lan lépané témbok sing blentong mau lan dibuwang ing sanjabané kutha ing panggonan sing najis.

⁴¹ (14:40)

⁴² Bata sing dibuwang mau diganti bata anyar lan dilépa nganggo lépa anyar.

⁴³ Yèn témbok mau ana blentongé menèh, mangka bata lan lépané sing lawas wis dibuwang,

⁴⁴ imam kudu teka mriksa menèh. Yèn blentongé wis mrèmèn tekan ngendi-endi, omah mau ditetepaké najis

⁴⁵ lan kudu dibrukaké. Kayu, bata lan lépané kabèh kudu dibuwang ing njaban kutha, ing panggonan sing najis.

⁴⁶ Sadurungé dibrukaké, sapa waé sing mlebu ing omah tutupan mau dadi najis nganti wayah surup.

⁴⁷ Sing sapa turon utawa mangan ing omah mau sandhangané kudu dikumbah.

⁴⁸ Yèn sawisé dilépa témboké mari blentongé, imam kudu teka mriksa lan netepaké omah mau resik, merga blentongé wis ilang babar pisan.

⁴⁹ Saraté netepaké omah mau resik manut prenataling agama kuwi

mengkéné: Imam kudu njupuk manuk loro, kayu cemara Libanon, tali abang lan gagang hisop.

⁵⁰ Manuk sing siji kudu disembelèh ing kuwali sing isi banyu resik saka sumur.

⁵¹ Kayuné cemara, tali abang, gagangé hisop lan manuk sing isih urip kudu dicemplungaké ing getihé manuk sing disembelèh lan ing banyu resik mau. Banyuné banjur diciprat-ciprataké ing omahé nganti rambah ping pitu.

⁵² Manuké sing isih urip banjur diculaké déning imam ing ara-ara sanjabané kutha. Mengkono patrapé imam enggoné nindakaké upacara nucèkaké omah supaya omah mau resik manut prenataling agama.

⁵³ (14:52)

⁵⁴ Mengkono prenatal bab lara kusta,

⁵⁵ plenthing, gudhig, korèng, panu utawa abuh, bab sandhangan lan omah sing kena lelara budhug.

⁵⁶ (14:55)

⁵⁷ Prenatan-prenatan kuwi kanggo dhasar netepaké najis lan orané sawijining barang, manut prenataling agama."

15 ¹ Gusti Allah ndawuhaké marang Musa lan Harun, prenatal-prenatan

² kanggo bangsa Israèl, mengkéné: "Umbel sing metu saka planangan kuwi najis,

³ iya sing ndlèwèr metu dhéwé, utawa sing kandheg, ora bisa metu, kuwi tetep najis.

⁴ Peturon sing dilungguhi utawa dituroni wong mau uga dadi najis.

⁵ Sapa sing nggepok wongé, nggepok peturoné utawa lungguh ing kono, utawa kena iduné, kudu ngumbah sandhangané lan kudu adus, sarta dadi najis tekan surup.

⁶ (15:5)

⁷ (15:5)

⁸ (15:5)

⁹ Lapak lan kursi sing dilungguhi wong sing kaya ngono mau uga dadi najis.

¹⁰ Sapa sing nggepok utawa sing ngangkat barang sing mentas dilungguhi utawa digepok wong mau, mangka ora wisuh tangan, kuwi najis tekan surup. Wong kuwi kudu ngumbah sandhangané lan adus; sarta najis tekan surup.

¹¹ (15:10)

¹² Grabah sing digepok wong sing kena memala mau kudu diremuk, baki saka kayu sing mentas dicekel kudu diasahi.

¹³ Yèn wong sing kena memala ngetokaké umbel mau wis mari, kudu ngentèni pitung dina. Sawisé kuwi kudu ngumbah sandhangané lan adus ing sumur, lagi dadi resik manut prenataling agama.

¹⁴ Ing wolung dinané wong mau kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro menyang lawanging Kémah Suci, dipasrahaké marang imam.

¹⁵ Imam kudu nyaosaké manuk-manuk mau, sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Mengkono patrapé nindakaké upacara pasucèn kanggo wong sing kena memala mau, manut prenataling agama.

¹⁶ Wong lanang sing ngetokaké mani kudu ngresiki awaké sekojur; wong mau najis tekan surup.

¹⁷ Apa waé, barang tenunan utawa kulit sing kena mani kudu dikumbah; barang mau najis tekan surup.

¹⁸Wonga lanang, wonga wadon, sawisé campur^g kudu adus; wong-wong mau najis tekan surup.

¹⁹Wong wadon sing lagi nggarap-sari^h kuwi najis lawasé pitung dina. Sapa sing nggepok wong wadon mau, najis tekan surup.

²⁰Barang sing dilungguhi utawa dituroni wong wadon sing lagi nggarap-sari, iya dadi najis.

²¹Sapa sing nggepok panggonan sing mentas dituroni utawa dilungguhi wong wadon sing lagi nggarap-sari, kudu ngumbah sandhangané lan adus; wong mau najis tekan surup.

²²(15:21)

²³(15:21)

²⁴Wong lanang sing nuroniⁱ wong wadon sing lagi nggarap-sari, kuwi najis lawasé pitung dina lan peturon sing dituroni mau iya dadi najis.

²⁵Wong wadon sing ngetokaké getih saliyané nggarap-sari, utawa luwih suwé enggoné ngetokaké getih ketimbang

---

^gcampur: bersetubuh (bhs. Ind.).

^hnggarap-sari: haid (bhs. Ind.).

ⁱnuroni: meniduri; bersetubuh (bhs. Ind.).

adaté, selawasé isih ngetokaké getih, dadi najis kaya yèn lagi nggarap-sari.

²⁶ Panggonan sing dituroni utawa dilungguhi uga dadi najis.

²⁷ Sapa sing nggepok panggonan mau iya dadi najis. Wong mau kudu ngumbah sandhangané; lan najis tekan surup,

²⁸ Yèn enggoné ngetokaké getih wis mampet, wong wadon mau kudu ngentèni pitung dina menèh. Lagi sawisé kuwi dadi resik manut prenataling agama.

²⁹ Ing wolung dinané wong mau kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro, dipasrahaké marang imam ana ing lawangé Kémah Palenggahané Allah.

³⁰ Manuk sing siji disaosaké kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama kanggo wong wadon."

³¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa, ngélikaké bangsa Israèl, supaya padha nggatèkaké awaké najis apa resik. Aja nganti wong-wong mau gawé najisé Kémah Suci, sing ana ing tengahé

bangsa mau. Sapa sing gawé najisé
Kémah Suci bakal nemahi mati.

³² Mengkono mau prenatal-prenatan
bab wong lanang sing ngetokaké umbel
lan mani,

³³ bab wong wadon sing nandhang
suker,^j sarta wong lanang sing nuroni
wong wadon sing najis.

16 ¹ Sapatiné anaké Harun loro,
nalika lagi padha marek ing
ngarsané Allah, Allah banjur ngandika
marang Musa,

² pangandikané, "Kandhaa karo
kakangmu Harun, yèn mung olèh
mlebu ing Papan Mahasuci sing ana
ing samburiné geber, mung ing wektu
sing wis Daktetepaké, merga ing kono
enggon-Ku ngetingal ing méga, ing
ndhuwuré Pethi Prejanjian. Yèn nerak
dhawuh kuwi, Harun bakal mati.

³ Samasa mlebu kudu nggawa pedhèt
lanang kanggo kurban pangruwating
dosa, lan wedhus gèmbèl kanggo kurban
obongan."

⁴ Gusti Allah banjur maringaké
prenatan-prenatan mengkéné,
"Sadurungé mlebu ing Papan Mahasuci,

---

^jsuker: nggarap-sari.

Harun kudu nganggo sandhangan imam, yakuwi klambi lan clana cendhak saka léna, sabuk lan serban."

⁵ Umat Israèl banjur kudu masrahaké wedhus lanang loro marang Harun, siji kanggo kurban pangruwating dosa, lan sijiné kanggo kurban bakaran.

⁶ Lan Harun kudu nyaosaké sapi lanang siji kanggo kurban pangruwating dosané dhéwé lan dosaning brayaté.

⁷ Wedhus lanang loro sing kanggo umat Israèl mau kudu digawa déning Harun menyang lawangé Kémah Suci.

⁸ Ana ing kono wedhus loro mau diundhi, sing siji ditengeri "kagem Gusti," sing sijiné "kanggo Azazèl".^k

⁹ Wedhus sing kagem Gusti kudu dienggo kurban pangruwating dosa.

¹⁰ Déné sing kanggo Azazèl kudu disaosaké ing ngarsané Allah urip-uripan, banjur diculaké ing ara-ara samun, kanggo Azazèl, supaya dosané umat Israèl diapura déning Allah.

---

^kAzazèl: namanipun dhemit ingkang manggèn ing ara-ara samun lan "ngwaosi" panggènan-panggènan ingkang cengkar lan suwung (Mat 12:43; Luk 11:24). Ing Prejanjian Anyar dhemit wau dipun sebat "Sétan".

¹¹ Sajroné nyaosaké sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosané awaké dhéwé lan brayaté,

¹² Harun kudu njupuk padupan sing dikebaki mawa saka mesbèh, sarta menyan alus rong gegem, digawa menyang Papan Mahasuci.

¹³ Ana ing ngarsané Allah kono Harun kudu nguwuraké menyan mau ing pedupan. Keluké menyan mau bakal mulek ngebeki tutupé Pethi Prejanjian, supaya Harun ora weruh Pethi mau, sebab yèn weruh mesthi bakal mati.

¹⁴ Harun banjur kudu njupuk getihé sapi mau sethithik, dikepyur-kepyuraké nganggo drijiné ing tutupé Pethi Prejanjian sing sisih ngarep. Ngarepé Pethi uga dikepyuri rambah ping pitu.

¹⁵ Sawisé kuwi Harun kudu nyembelèh wedhus sing kanggo kurban pangruwating dosa. Getihé wedhus mau banjur kudu digawa menyang Papan Mahasuci, dikepyur-kepyuraké ing tutupé Pethi Prejanjian lan ing ngarepé, kaya patrapé ngepyur-ngepyuraké getihé sapi lanang mau.

¹⁶ Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara kanggo nucèkaké Papan

Mahasuci saka najisé lan saka sakèhé dosané umat Israèl. Kémah Suci kuwi kudu disucèkaké, merga dumunung ana ing tengah-tengahé kémah, mangka kémah mau najis.

¹⁷Wiwit mlebu ing Papan Mahasuci nindakaké upacara sesuci nganti sametuné Harun saka ing kono, wong siji waé ora kena mlebu ing Kémah Suci. Sawisé rampung enggoné nindakaké upacara kanggo awaké dhéwé, banjur kanggo brayaté lan kanggo umat kabèh.

¹⁸Metu saka kono Harun kudu menyang mesbèh sing kanggo kurban obongan, nucèkaké mesbèh mau. Harun kudu njupuk getihé sapi lan getihé wedhus sethithik, disiramaké ing sungu-sungu sing ana ing pojoké mesbèh.

¹⁹Getih mau dikepyur-kepyuraké nganggo drijiné rambah ping pitu ing ndhuwur mesbèh. Mengkono patrapé nucèkaké mesbèh saka dosa-dosané umat Israèl, supaya mesbèh kuwi dadi suci.

²⁰"Sawisé rampung enggoné nindakaké upacara kanggo nucèkaké Papan Mahasuci lan pérangan-pérangané Kémah Suci sarta mesbèh, Harun banjur

kudu nyaosaké marang Allah wedhus urip sing kanggo Azazèl.

²¹ Harun kudu numpangaké tangané loro-loroné ing endhasé wedhus mau, karo ngakoni sakèhé keluputan, dosa lan paneraké umat Israèl. Srana mengkono durakané umat Israèl kabèh diemotaké ing endhasé wedhus mau. Wedhusé banjur kudu dieculaké ing ara-ara samun déning wong sing tinanggenah nindakaké.

²² Wedhus kuwi nyangga sakèhé dosané umat Israèl, digawa menyang panggonan sing cengkar lan suwung.

²³ Sawisé mengkono Harun kudu mlebu ing Kémah Suci nyopot sandhangané imam sing dienggo, banjur ditinggal ing kono.

²⁴ Dhèwèké nuli kudu adus ing panggonan sing suci lan nganggo sandhangané dhéwé. Sawisé mengkono banjur kudu metu nyaosaké kurban kanggo ngruwat dosané dhéwé lan dosané umat Israèl.

²⁵ Gajihé kéwan sing dienggo kurban pangruwating dosa banjur diobong ing mesbèh.

²⁶ Wong sing ngeculaké wedhus sing kanggo Azazèl ing ara-ara samun, sadurungé mlebu kémah kudu ngumbah sandhangané lan adus dhisik.

²⁷ Sapi lanang lan wedhus sing kanggo kurban pangruwating dosa, sing getihé digawa mlebu ing Papan Mahasuci kanggo ngruwat dosa, kudu digawa metu saka kémah lan diobong. Kulit, daging lan jeroané kudu diobong kabèh.

²⁸ Wong sing ngobong mau sadurungé mlebu kémah kudu ngumbah sandhangané lan adus."

²⁹ "Prenatan-prenatan ing ngisor iki kudu ditetepi selawas-lawasé. Saben tanggal sepuluh sasi kapitu, wong Israèl lan wong manca sing manggon ing satengahé umat mau kudu pasa lan ora kena nyambut-gawé, merga dina kuwi dina suci. Ing dina mau kudu dianakaké upacara kanggo nucèkaké bangsa Israèl saka dosané, supaya dadi resik manut prenataning agama.

³⁰ (16:29)

³¹ (16:29)

³² Imam Agung sing wis ditetepaké lan kejibah ngganti bapakné, kudu nindakaké upacara pasucèn mau. Imam

Agung mau kudu nganggo sandhangan imam,

³³ banjur nindakaké upacara nucèkaké Papan Mahasuci, pérangan-pérangané Kémah Suci, mesbèh, para imam lan umat Israèl kabèh.

³⁴ Upacara mengkono mau kudu ditindakaké setaun sepisan kanggo nucèkaké bangsa Israèl saka sakèhing dosané. Mengkono prenatal-prenatan sing kudu ditindakaké selawas-lawasé." Musa iya banjur nindakaké kaya sing didhawuhaké déning Allah.

17 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² supaya nerusaké prenatal iki marang Harun, anak-anaké lan bangsa Israèl kabèh.

³ Yèn wong Israèl nyaosaké kurban marang Allah rupa sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kudu nyembelèh kéwan mau ing lawangé Kémah Suci. Yèn disembelèh ing liya panggonan, wong mau nerak Angger-angger Allah, merga mutahaké getih. Wong mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

⁴ (17:3)

⁵ Maksudé prenatal iki supaya wiwit saiki bangsa Israèl yèn saos kurban rupa kéwan kudu disembelèh ana ing Kémah Palenggahané Allah, ora kaya biyèn ana ing ara-ara samun. Saiki saosan mau kudu digawa menyang lawangé Kémah Suci, dipasrahaké marang imam, nuli disembelèh ing kono dadi kurban keslametan.

⁶ Imam kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing lambungé mesbèh, sing ana ing ngarep Kémah Suci, banjur ngobong gajihé, supaya gandané gawé renaning penggalihé Allah.

⁷ Bangsa Israèl kudu setya marang Allah lan babar-pisan ora kena nyembelèh kéwan dienggo kurban kanggo nyembah marang para dhemit, sing diarani "dhemit-wedhus". Prenatan iki kudu ditetepi ing selawas-lawasé.

⁸ "Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono, saos kurban obongan utawa kurban liyané,

⁹ konjuk marang Allah, kudu disaosaké ana ing lawangé Kémah Suci. Yèn enggoné nyaosaké ana ing panggonan liya, wongé sing saos kurban mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁰Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono mangan daging sing isih ana getihé. Bakal diukum déning Allah lan disébrataké saka umat Israèl,

¹¹merga nyawané titah sing urip kuwi dunungé ana ing getih. Kuwi sebabé Allah dhawuh supaya getihé kabèh kudu disuntak ana ing mesbèh, kanggo ngruwat sakèhing dosané umat. Getih kuwi ngolèhaké panebusing dosa, merga ing getih mau ana nyawané.

¹²Kuwi sebabé wong Israèl lan wong manca sing manggon ing tengahé, ora kena mangan daging sing isih ana getihé.

¹³Wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing antarané bangsa Israèl, samasa mbebedhag olèh kéwan utawa manuk sing ora karam, getihé kéwan mau kudu diwetokaké nganti atus lan diurugi lemah.

¹⁴Merga nyawané saben titah sing urip kuwi dunungé ana ing getih. Yakuwi sebabé Allah ora marengaké bangsa Israèl mangan daging sing isih ana getihé. Saben wong sing nindakaké

mengkono kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁵ Wong Israèl utawa wong manca sing mangan dagingé kéwan sing mati lumrah, utawa sing matiné merga dimangsa kéwan galak, kudu ngumbah sandhangané, banjur adus. Wong mau najis nganti surup.

¹⁶ Sing ora nglakoni mengkono bakal kaukum."

18 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² supaya nerusaké prenatal mau marang bangsa Israèl mengkéné: "Aku iki Pangéran, Allahmu.

³ Kowé aja padha tiru-tiru pretingkahé wong Mesir, panggonanmu mondhok biyèn, utawa tiru-tiru bangsa Kenaan, sing negarané saiki kokenggoni merga saka pitulungan-Ku.

⁴ Angger-angger-Ku tetepana lan dhawuh-Ku lakonana. Aku iki Pangéran Allahmu.

⁵ Prenatan-prenatan lan angger-angger peparing-Ku iki lakonana. Sing sapa nindakaké, uripé bakal slamet. Aku iki Allah."

⁶ Gusti Allah paring prenatal mengkéné: "Aja ana wong nuroni sanak-seduluré dhéwé.

⁷ Aja nuroni biyungmu, supaya ora ngrèmèhaké marang bapa lan biyungmu.

⁸ Aja nuroni seliré bapakmu, supaya kowé ora ngrèmèhaké bapakmu.

⁹ Aja nuroni sedulurmu utawa sedulurmu kuwalon, iya sing digedhèkaké bareng karo kowé, utawa sing ora.

¹⁰ Aja nuroni putumu, kuwi bakal gawé wirangmu dhéwé.

¹¹ Aja nuroni sedulurmu nunggal bapa-biyung, merga kuwi sedulurmu dhéwé.

¹² Aja nuroni mbokcilikmu, iya sedulé bapakmu, utawa sedulé ibumu.

¹³ (18:12)

¹⁴ Aja nuroni bojoné pamanmu, merga kuwi mbokcilikmu.

¹⁵ Aja nuroni mantumu

¹⁶ utawa bojoné kakangmu.

¹⁷ Aja nuroni wong wadon utawa putuné wadon wong sing wis tau kokturoni. Sebab bisa uga wong kuwi isih sedulurmu, lan kuwi nerak adat.

¹⁸ Aja amèk bojo ipému (seduluré bojomu), sajroné bojomu isih urip.

¹⁹ Aja nuroni wong wadon sing lagi nggarap-sari.

²⁰ Aja nuroni bojoné wong liya. Penggawé sing mengkono mau najis.

²¹ Aja ngrujuki anakmu dienggo sajèn marang Molokh, merga penggawé mengkono mau nyewiyah marang Asmané Allah.

²² Wong lanang ora kena nuroni padha wong lanang. Allah sengit marang penggawé sing mengkono kuwi.

²³ Iya wong lanang, utawa wong wadon, ora kena nuroni kéwan. Sapa sing nglakoni mengkono dadi najis.

²⁴ Kowé aja dadi najis merga tumindak sing mengkono mau, sebab iya merga saka tumindak sing mengkono kuwi wong kapisra padha dadi najis, yakuwi sing padha manggon ing tanah Kanaan sadurungé kowé mlebu mrono. Mulané padha ditundhungi déning Allah, supaya kowé bisa manggon ing kono.

²⁵ Merga saka kalakuané sing duraka mau temah tanah sing dienggoni dadi najis. Mulané padha diukum déning Allah lan ora diparengaké manggon ana ing

kono. Nanging kowé aja pisan-pisan nglakoni sing mengkono. Kowé kabèh lan wong manca sing ana ing antaramu kudu padha netepi angger-anggeré Allah lan pepakoné,

²⁶ (18:25)

²⁷ (18:25)

²⁸ supaya kowé ora ketiban paukumané Allah lan ditundhung saka tanah kono, kaya sing dialami déning bangsa-bangsa kapisir sing manggon ing kono sadurungé kowé.

²⁹ Padha ngertia, yèn sapa sing nglakoni penggawé duraka, bakal disébrataké saka umaté Allah."

³⁰ Mulané Allah ngandika, "Padha netepna pepakon-pepakon-Ku lan aja niru penggawéné bangsa-bangsa kapisir sing biyèn manggon ing kono sadurungé kowé. Aja najisaké awakmu dhéwé srana nglakoni penggawé-penggawé mau. Aku iki Pangéran, Allahmu."

19 ¹ Gusti Allah utusan Musa ² ndhawuhaké marang bangsa Israèl mengkéné, "Kowé padha disuci, merga Aku, Allahmu suci.

³ Saben wong kudu ngajèni bapa-biyungé sarta nucèkaké dina Sabbath,

kaya sing Dakdhawuhaké. Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁴ Kowé aja nyingkur marang Aku lan nyembah marang brahala-brahala. Aja gawé lan nyembah brahala saka barang pelikan.¹ Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁵ Yèn kowé saos kurban keslametan, kudu manut prenatal sing Daktetepaké.

⁶ Dagingé kéwan kudu dipangan tunggal dina karo enggoné nyembelèh, utawa ésuké. Daging sing isih turah ing dina kateluné kudu diobong,

⁷ merga daging mau najis. Yèn meksa dipangan, kurbané Daktampik.

⁸ Sapa sing mangan daging mau, kuwi keluputan, merga nganggep daging sing wis dipething kanggo Aku kaya daging lumrah. Wong mau kudu disébrataké saka umat Israèl.

⁹ Yèn kowé derep, aja ngenèni gandum sing ana ing pinggir, lan aja ngasag gandum sing kliwatan.

¹⁰ Kowé aja bali menyang kebon anggurmu nglumpukaké woh anggur sing kecècèr. Kuwi dadi pandumané wong miskin lan wong manca. Aku iki Pangéran, Allahmu.

---

¹pelikan: tambang (bhs. Ind.).

¹¹ Kowé aja nyolong, ngapusi utawa goroh.

¹² Aja janji nganggo sumpah yèn sejatiné ora arep koktetepi, supaya aja nyawiyah Asmané Pangéran, Allahmu.

¹³ Kowé ora kena meres pepadhamu utawa ngrampas barangé. Opahé buruhmu aja kokcandhet, senajan mung sedina waé.

¹⁴ Kowé ora kena ngujar-ujari wong budheg, lan aja masang sandhungan ing ngarepé wong wuta, sing marakaké wong mau kesandhung. Kowé kudu wedi karo Allah; Aku iki Pangéran, Allahmu.

¹⁵ Enggonmu ngadili wong prekaran, kudu sing jujur lan adil. Aja ngéloni wong miskin lan éring marang wong sugih.

¹⁶ Kowé aja nyebar crita sing ora nyata sing gawé èlèké jenengé pepadhamu. Yèn pati-uripé wong sing didakwa ing pengadilan gumantung ing perkara sing lagi diadili, yèn paseksimu mau bisa mitulungi wongé, kowé awèha paseksi. Aku iki Allah.

¹⁷ Aja ngendhem sengit marang liyan. Perkara sing marakaké tukar padu, rembugan sing apik, supaya kowé aja gawé dosa merga wong mau.

¹⁸ Kowé aja males piala marang pepadhamu, utawa ngendhem sengit marang sapa waé, malah tresnaa marang pepadhamu kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé. Aku iki Allah.

¹⁹ Dhawuh-Ku èstokna. Kéwan sing ora padha bangsané aja kokkawinaké. Pategalan siji aja koksebari wijiné tetanduran loro sing ora padha bangsané. Kowé aja nganggo sandhangan tenunan sing ditenun nganggo benang sing ora padha jinisé.

²⁰ Yèn ana wong lanang sing wis janji arep ngedol batur-tukoné wadon marang wong lanang liya, sing arep nyelir batur mau, mangka sadurungé dibayar wis dituroni dhisik, wong mau lan baturé kudu diukum, nanging aja diukum pati, merga wong wadon kuwi batur-tukoné.

²¹ Wong lanang mau kudu nggawa wedhus lanang siji menyang Kémah Suci kanggo kurban dhendha.

²² Imam kudu nyaosaké wedhus mau kanggo kurban pasucèn, supaya dosané wongé dibirat, temah Allah bakal ngapura.

²³Yèn kowé padha mlebu ing tanah Kenaan lan nenandur woh-wohan rupa-rupa, wohé kudu kokanggep najis lan ora kena kokpangan nganti telung taun lawasé.

²⁴Ing taun kaping paté wohé wit-witan mau kudu koksaosaké dadi kurban konjuk marang Allah, kanggo nélakaké panuwunmu marang Aku, Allahmu.

²⁵Lagi taun kaping limané kowé padha olèh mangan wohé. Yèn prenatal-prenatan iki koklakoni, wohé wit-witanmu bakal saya wuwuh akèh. Aku iki Pangéran, Allahmu.

²⁶Kowé ora kena mangan daging sing isih ana getihé. Kowé ora kena nindakaké ngèlmu tenung lan pétungan rupa apa waé.

²⁷Rambutmu ora kena kokpèthèk^m utawa kokkuncung. Kowé ora kena nyukur jénggotmu.

²⁸Kowé ora kena natoni kulitmu karo digambari tandha-tandha utawa dipinggeti kanggo pengéling-éling marang wong mati. Aku iki Pangéran, Allahmu.

---

^mpèthèk: kados kuncung ing ngiringan kiwa-tengen.

²⁹ Kowé ora kena najisaké anakmu wadon kokdadèkaké wanita tuna susila ing papan panyembahan brahala. Srana tindak mengkono kowé padha mèlu nyembah brahala lan marakaké wong sanegara padha laku jina.

³⁰ Padha netepana prenatalé Sabbath, lan ngurmatana Pedaleman-Ku. Aku iki Allah.

³¹ Kowé ora kena njaluk pamrayoga karo dhukun utawa sedhéngah wong sing lelayanan karo rohé wong mati. Yèn kowé nindakaké sing mengkono, kowé bakal dadi najis. Aku iki Pangéran, Allahmu.

³² Kowé kudu ngajèni marang wong sing akèh umuré. Padha wedia marang Allah. Panjenengané hurmatana, merga Aku iki Allahmu.

³³ Wong manca sing ana ing tengahmu aja koksiya-siya.

³⁴ Wong-wong mau anggepen kaya bangsamu dhéwé, lan tresnanana kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé. Élinga yèn kowé dhéwé biyèn iya tau dadi wong manca ing tanah Mesir. Aku iki Pangéran, Allahmu.

³⁵ Kowé ora kena ngapusi wong liya srana migunakaké piranti palsu, dadia sing kanggo ngukur, iya sing kanggo nimbang utawa kanggo naker.

³⁶ Piranti sing kanggo ngukur, nimbang lan naker kudu sing cocog. Aku iki Yéhuwah, Allahmu, kang wis ngirid lakumu saka tanah Mesir.

³⁷ Sakèhé angger-angger lan pepakon-Ku padha tetepana. Aku iki Allahmu."

20 ¹ Gusti Allah ngutus Musa, ² ndhawuhaké marang bangsa Israèl mengkéné, "Sapa ing antaramu utawa wong manca sing manggon ing tengahmu, sing ngulungaké anaké dienggo sajèn marang Molokh, kudu dibenturi watu nganti mati déning wong kabèh sing manggon ing kono.

³ Wong sing ngulungaké anaké kanggo sajèn marang Molokh kuwi najisaké Kémah Suci lan nyewiyah marang Asma-Ku kang suci, temah Aku bakal ngukum wong mau, lan ora Dakanggep umat-Ku.

⁴ Yèn masarakat ing kono éthok-éthok ora weruh penggawéné wong mau lan ora nindakaké paukuman pati marang wong mau,

⁵ Aku dhéwé sing bakal ngukum wong mau sabrayaté kabèh, uga kabèh wong sing katut wong mau nyingkur marang aku lan nyembah marang Molokh.

⁶ Yèn ana wong merdhukun marang wong sing layanan karo rohé wong mati, wong mau bakal Dakukum, lan Daksébrataké saka umat-Ku.

⁷ Padha disuci, merga Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁸ Netepana angger-angger-Ku, merga Aku iki Allah, lan kowé kabèh Daksengker dadi duwèk-Ku."

⁹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal mengkéné: "Sapa sing nyupatani bapak utawa biyungé diukum pati. Wong mau mati merga salahé dhéwé.

¹⁰ Yèn ana wong Israèl laku jina karo bojoné pepadhané wong Israèl, sing laku jina mau karo-karoné kudu diukum pati.

¹¹ Wong lanang sing nuroni seliré bapakné kuwi gawé wirangé bapakné. Sing laku jina mau karo-karoné kudu diukum pati. Matiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹² Wong lanang sing nuroni mantuné, karo-karoné kudu diukum pati, merga

padha murang sarak, mulané patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹³Yèn ana wong lanang nuroni padha wong lanang, karo-karoné kudu diukum pati, merga nglakoni penggawé sing jember, patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹⁴Yèn ana wong lanang ngepèk wong wadon karo ibuné wong wadon mau pisan, telu-teluné kudu diukum pati-obong, merga wis padha tumindak sing ora patut. Lelakon sing mengkono aja nganti kedadéan ing antaramu.

¹⁵Yèn ana wong lanang nuroni kéwan, wong sakéwané kudu diukum pati.

¹⁶Yèn ana wong wadon nuroni kéwan, wong sakéwané kudu diukum pati. Patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹⁷Yèn ana wong lanang nuroni seduluré dhéwé tunggal bapak utawa tunggal biyung, karo-karoné kudu dianggep nglakoni penggawé nistha, mula kudu disingkiraké saka masarakat kono. Wong mau wis nuroni seduluré tunggal bapa-biyung, dadi kudu diukum.

¹⁸Wong lanang sing nuroni wong wadon sing lagi nggarap-sari, karo-karoné kudu ditundhung saka masarakat kono, merga

wis padha nerak prenatal bab kasucèn sing ditetepaké déning agama.

¹⁹Yèn ana wong lanang sing nuroni mbokciliké, loro-loroné kudu diukum, merga wis nerak prenataling adat.

²⁰Yèn ana wong lanang nuroni bojoné pamané, kuwi gawé wirangé pamané. Karo-karoné Dakukum, ora duwé anak.

²¹Yèn ana wong lanang ngepèk bojoné kakangné, bakal ora duwé anak nganti sapatiné. Penggawéné wong mau jember lan gawé wirangé kakangné."

²²Gusti Allah ngandika, "Kowé padha netepana angger-angger lan pepakon-Ku, supaya aja katundhung saka tanah Kenaan, tanah anjoning lakumu.

²³Kowé ora kena mèlu-mèlu adat tata-carané wong ing kono. Wong-wong kapir kuwi durakané gawé pegeling ati-Ku. Mulané Daktundhung, supaya kowé bisa manggon ing kono.

²⁴Aku wis janji maringaké tanah sing lohjinawi kuwi marang kowé dadi duwèkmu, mulané iya bakal Dakleksanani. Aku iki Allahmu, sing milih kowé saka antarané bangsa-bangsa.

²⁵Mulané kowé kudu padha bisa mbédakaké klawan titi endi kéwan utawa

manuk sing karam lan endi sing ora. Aja padha mangan kéwan utawa manuk sing karam. Kéwan sing wis Daktetepaké karam iki aja kokpangan, supaya kowé ora dadi najis.

²⁶ Kowé wis Dakpilih saka antarané bangsa-bangsa, supaya dadi duwèk-Ku dhéwé. Kowé kudu padha suci, merga Aku iki Allah kang suci.

²⁷ Saben wong dadia lanang utawa wadon sing lelayanan karo roh-rohé wong mati, kudu dibenturi watu nganti mati. Patiné mau merga saka salahé dhéwé."

21 ¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa maringaké prenatal marang para imam anak-turuné Harun mengkéné: "Imam ora kena najisaké awaké merga layad, mèlu upacara penguburané sanak-seduluré.

² Kejaba yèn sing mati mau ibuné, bapakné, anaké lanang utawa wadon, sedulé lanang,

³ utawa sedulé wadon sing durung kawin, lan manggon nunggal saomah.

⁴ Imam ora kena najisaké awaké merga layad wong mati, sing ana alurané sedulé kadang katut.

⁵Imam ora kena nyukur sirahé, pérangan sing endi waé; ora kena ngethok jénggoté, utawa natoni awaké nganggo piranti landhep, kanggo nélakaké enggoné susah merga kepatèn.

⁶Imam mau Daksengker dadi kagungan-Ku dhéwé, mulané ora kena gawé kucemé asma-Ku. Imam kuwi wong sing nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku, mulané kudu suci.

⁷Imam ora kena kawin karo wanita tilas tuna susila utawa wong wadon sing dudu prawan, utawa wong sing pegatan, merga imam kuwi duwèk-Ku dhéwé.

⁸Imam kudu ngakoni lan rumangsa dadi wong sing Daksengker kanggo Aku dhéwé, merga dhèwèké kuwi wong sing nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku. Aku iki Allah kang suci lan kang nucèkaké umat-Ku.

⁹Yèn anaké wadon imam dadi wanita tuna susila, kuwi ngina bapakné, mulané kudu diobong nganti mati.

¹⁰Déné Imam Agung disengker kagem Allah dadi imam, nganggo dijebadi lenga suci ing sirahé lan srana dienggoni sandhangan imam. Mulané rambuté ora kena dioré utawa ora kena nyuwèk

sandhangané kanggo nélakaké susahing atiné merga kepatèn.

¹¹ Imam Agung kuwi disaosaké marang Aku dadi wong sing Daksengker, mulané ora kena najisaké awaké; ora kena najisaké Kémah Suci merga metu saka kono, lan mlebu ing omah sing ana layoné, senajan kuwi layoné bapak utawa ibuné dhéwé.

¹² (21:11)

¹³ Imam Agung kudu kawin karo prawan saka taleré dhéwé, ora kena kawin karo randha utawa wong wadon sing dipegat, utawa wanita tilas tuna susila.

¹⁴ (21:13)

¹⁵ Yèn ora mengkono anak-anaké sing mesthiné suci bakal dadi najis. Aku iki Allah, sing wis nyengker wong mau dadi Imam Agung."

¹⁶ Dhawuhé Allah marang Musa

¹⁷ kanggo Harun, "Yèn ana anakmu sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku. Iki prenatal kanggo selawas-lawasé.

¹⁸ Wong sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban, kayata: wong wuta, wong lumpuh, wong sing cacad irungé;

¹⁹semono uga wong sing tangané apus, utawa wong sing sikilé pincang;

²⁰wong sing bungkok utawa cébol; wong sing lara mripaté, utawa duwé lara kulit, lan wong sing dikebiri.

²¹Anak-turuné Imam Harun sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban konjuk marang Aku.

²²Nanging olèh mangan panganan sing disaosaké marang Aku, dadia kurban dhaharan sing suci, utawa kurban dhaharan sing mligi kanggo Aku dhéwé.

²³Wong sing cacad mau ora kena cedhak-cedhak karo geber suci utawa cedhak-cedhak karo mesbèh. Wong mau ora kena gawé najisé piranti-piranti sing disengker kanggo Aku, merga Aku iki Allah, lan iya Aku sing nyengker piranti-piranti mau."

²⁴Kuwi kabèh didhawuhaké déning Musa marang Harun, marang anak-anaké lan marang umat Israèl kabèh.

22 ¹Gusti Allah ngandika marang Musa,

²supaya nglantaraké dhawuhé marang Harun lan anak-anaké mengkéné, "Kowé aja gawé kucemé asma-Ku kang suci. Mulané sesaosan-sesaosané umat

Israèl sing konjuk marang Aku kudu koksosaké klawan hurmat. Aku iki Allah.

³Yèn ana salah sijiné anak-turunmu sing kaanané najis, mangka nyedhaki sesaosané umat Israèl sing konjuk marang Aku. Wong mau ora kena nyaosaké kurban menèh ana ing mesbèh. Aku iki Allah.

⁴Yèn ana anak-turuné Harun sing lara kusta, utawa nandhang memala ngetokaké mani, wong mau ora kena mangan sesaosan suci, yèn durung ditetepaké resik manut prenatalé agama. Imam dadi najis menawa nggepok barang sing najis merga saka layon. Imam uga najis yèn nandhang memala ngetokaké mani,

⁵utawa yèn nggepok kéwan utawa wong sing najis.

⁶Imam sing najis, kuwi najisé tekan surup. Sawisé surup wong mau durung kena mangan barang sesaosan, menawa durung adus.

⁷Sawisé adus lagi kena mangan saka sesaosan suci mau, merga kuwi pancèn pangané.

⁸Imam ora kena mangan dagingé kéwan sing mati ngurag utawa sing matiné merga dimangsa kéwan galak. Yèn mangan, imam mau dadi najis. Aku iki Allah.

⁹Kabèh imam kudu netepi prenatal-prenatan sing wis Daktetepaké. Yèn ora, bakal keluputan lan nemahi mati, merga nerak prenatal-prenatan sing suci mau. Aku iki Allah, lan Aku sing nyengker para imam dadi kagungan-Ku.

¹⁰Sesaosan sing disengker konjuk marang Aku mung olèh dipangan déning brayaté imam dhéwé. Wong liya ora kena, senajan dadi saomah utawa nyambut-gawé kanggo imam.

¹¹Nanging batur-tukoné imam, sing dituku lan dibayar nganggo dhuwité imam dhéwé, utawa lair ing omahé imam mau, olèh mangan pangan sing kanggo imam mau.

¹²Anaké wadon imam, sing kawin karo wong dudu imam ora kena mangan saka sesaosan sing disengker konjuk marang Aku.

¹³Nanging yèn wis randha utawa pegatan lan ora duwé anak, lan wis mulih ing omahé wong tuwané, sarta

uripé gumantung wong tuwané, olèh mangan pangan sing kanggo imam. Mung brayaté imam dhéwé kena mangan saka sesaosan sing digawé kurban.

¹⁴ Menawa ana wong sing dudu brayaté imam, ora kejarag mangan saka pangan sesaosan suci mau, wongé kudu ngijoli regané pangan mau kabèh, diluwihi sapralimané.

¹⁵ Para imam ora kena awèh dhadhakan nganti sesaosan sing konjuk marang Aku, dicecamah,

¹⁶ merga nglilakaké sesaosan suci mau dipangan déning wong sing ora wenang mangan. Kuwi bakal njalari wong mau keluputan lan kena paukuman. Aku iki Allah, lan Aku sing nyengker sesaosan mau."

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa, supaya

¹⁸ nglantaraké dhawuh marang Harun, anak-anaké lan umat Israèl kabèh, prenatal-prenatal mengkéné: "Menawa ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono nyaosaké kurban obongan kanggo ngluwari kaulé, utawa kanggo saos sukur metu saka rilaning atiné dhéwé: Kéwan sing dienggo kurban

kudu lanang lan tanpa cacad, supaya ditampi déning Allah.

¹⁹ (22:18)

²⁰ Menawa kéwané ana cacadé, Allah ora bakal kersa nampi.

²¹ Menawa ana wong nyaosaké kurban keslametan konjuk marang Allah kanggo ngluwari kaulé, utawa kanggo saos sukur metu saka rilaning atiné dhéwé, kéwané kudu tanpa cacad supaya ditampi déning Allah.

²² Aja nyaosaké kurban marang Allah kéwan sing picak, sing balungé tugel, sing buntung, sing wudunen sing ana nanahé, sing kena lara kulit utawa gudhigen. Kéwan-kéwan sing mengkono mau aja koksaosaké kanggo kurban dhaharan ana ing mesbèh.

²³ Kurban sing disaosaké metu saka rilaning atiné dhéwé mau kena rupa kéwan sing cacad awaké, nanging kéwan sing mengkono mau ora kena kanggo kurban ngluwari kaul.

²⁴ Ora kena saos kurban konjuk marang Allah rupa kéwan sing dikebiri srana dijepit, diiris, digecak utawa dikethok. Aja ana sing nglakoni penggawé mengkono mau ing tanahmu.

²⁵ Kéwan pawèhé wong manca ora kena digawé kurban dhaharan. Kéwan sing mengkono mau dianggep cacad, dadi ora bakal ditampi déning Allah.

²⁶ Pedhèt, cempé wedhus gèmbèl, utawa wedhus jawa sing mentas lair, kudu diworaké karo emboké nganti pitung dina lawasé. Sawisé kuwi lagi kena kanggo saos kurban dhaharan.

²⁷ (22:26)

²⁸ Sapi lan pedhèté, wedhus gèmbèl lan cempéné, wedhus jawa lan cempéné aja digawé kurban nunggal sedina.

²⁹ Menawa nyaosaké kurban pamuji konjuk marang Allah kudu manut prenatal, supaya kurban mau ditampi déning Allah.

³⁰ Kurban kudu dipangan ing dina iku uga, lan ora kena dingèngèh tekan ésuké."

³¹ Gusti Allah ngandika, "Dhawuh-dhawuh-Ku tetepana. Aku iki Allah.

³² Aja gawé kucemé asma-Ku. Umat Israèl kabèh kudu ngakoni yèn Aku iki suci. Aku iki Allah, kang nucèkaké kowé kabèh.

³³ Aku kang ngirid kowé metu saka ing tanah Mesir, supaya Aku dadi Allahmu, Aku iki Allah."

23 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatan marang Musa, bab dina-dina riaya agama, mengkéné, "Ing dina riaya bangsa Israèl kudu nglumpuk ngibadah.

² (23:1)

³ Sajroné nem dina kowé padha nyambuta-gawé, nanging élinga, dina kapitu, dina Sabbath, kuwi dina kanggo ngaso. Ing dina mau aja padha nyambut-gawé, nanging kudu nglumpuk ngibadah.

⁴ Ing wektu-wektu sing wis ditetepaké, dina-dina riaya mau kudu diumumkané."

⁵ "Tumindaké Riaya Paskah kuwi kanggo ngluhuraké Gusti Allah; kawiwitan ing wayah suruping srengéngé, tanggal patbelas, sasi kapisan.

⁶ Ésuké, tanggal limalas kuwi wiwité Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi. Sajroné pitung dina kowé padha ora kena mangan roti sing digawé nganggo ragi.

⁷ Iya sajroné pitung dina mau kowé kudu saos kurban dhaharan konjuk marang Allah. Ing dinané kapisan

lan dinané kapitu kowé kudu padha nglumpuk ngibadah lan ora kena nyambut-gawé.

⁸ (23:7)

⁹Yèn kowé wis manggon ing tanah Kenaan lan panèn gandum, kowé kudu masrahaké marang imam, gandum saunting sing kokenèni dhisik dhéwé.

¹⁰ (23:9)

¹¹Ing dina candhaké dina Sabbath gandum mau kudu disaosaké kagem Allah piyambak, supaya rena penggalihé.

¹²Tunggal dina enggonmu nyaosaké kurban gandum mau, kowé iya kudu nyaosaké kurban obongan rupa wedhus gèmbèl, sing umur setaun lan tanpa cacad.

¹³Ing wektu iku uga kowé kudu nyaosaké kurban dhaharan rupa glepung rong kilogram, diulet karo lenga zaitun. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah, lan iya dibarengi saosan anggur saliter.

¹⁴Menawa durung nyaosaké kurban mau kabèh, kowé ora kena mangan gandummu anyar mau, embuh mentah, embuh dipanggang utawa dibakar.

Prenatan iki kudu ditetepi déning anak-turunmu kabèh selawas-lawasé."

¹⁵"Wiwit dina sawisé Sabbath, yakuwi wektumu nyaosaké gandum saunting sing kawitan, ngétunga pitung minggu wutuh.

¹⁶Ing dina kaping sèketé, yakuwi Sabbath sing kapitu, kowé kudu padha nyaosaké gandum menèh konjuk marang Allah.

¹⁷Saben brayat kudu nggawa roti loro, kasaosaké dadi saosan mirunggan kagem Allah. Saben roti mau kudu digawé saka glepung rong kilogram, diolah nganggo ragi lan kudu disaosaké dadi kurban gandum sing dienèni dhisik dhéwé.

¹⁸Bareng karo roti mau umat Israèl kudu nyaosaké wedhus gèmbèl pitu sing umur setaun, sapi lanang siji, lan wedhus jawa loro. Kabèh kudu mulus, tanpa cacad. Kéwan-kéwan mau kudu disaosaké dadi kurban obongan konjuk marang Allah, bebarengan karo kurban gandum lan kurban anggur. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁹ Iya nyaosna wedhus jawa lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, lan cempé wedhus gèmbèl lanang loro, umur setaun, kanggo kurban keslametan.

²⁰ Roti lan cempé wedhus gèmbèl loro mau disaosna déning imam dadi saosan mirunggan kagem Allah lan kuwi dadi bagéané imam. Saosan-saosan kuwi barang suci.

²¹ Ing dina mau kowé padha ora kena nyambut-gawé, kudu padha nglumpuk ngibadah. Anak-turunmu sing padha manggon ing endi waé kudu padha netepi prenatal iki selawas-lawasé.

²² Yèn kowé panèn, aja ngenèni gandum sing ana ing pinggiring palemahanmu, lan aja mbalèni gandum sing kecècèr. Kuwi bagéané wong-wong miskin lan wong-wong manca. Aku Pangéran, Allahmu."

²³ "Tanggal siji sasi kapitu kudu diriyakaké kaya dina Sabbath. Ing dina iki samasa krungu swarané slomprèt, kowé kabèh kudu nglumpuk ngibadah.

²⁴ (23:23)

²⁵ Padha nyaosna kurban dhaharan konjuk marang Allah, lan aja nyambut-gawé."

²⁶ "Tanggal sepuluh sasi kapitu kuwi dina pangruwating dosané umat, lan kudu diriayakaké nganggo upacara taunan. Ing dina mau kowé kabèh kudu padha pasa, lan nglumpuk ngibadah, sarta nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Allah.

²⁷ (23:26)

²⁸ Ing dina kuwi kowé ora kena nyambut-gawé, merga ing dina mau dianakaké upacara ngruwat dosa.

²⁹ Sapa sing mangan ing dina mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

³⁰ Sapa sing nyambut-gawé ing dina kuwi bakal diukum pati déning Allah.

³¹ Prenatan iki kudu ditetepi déning anak-turunmu kabèh, senajan manggon ana ing ngendi waé.

³² Wiwit tanggal sanga soré ing wektu srengéngé surup tekan soré candhaké, kudu kokriayakaké kaya dina Sabbath. Sedina sewengi mau kowé kudu padha pasa, ora kena mangan apa-apa."

³³ "Riaya Tarub Godhong kawiwitan tanggal limalas, sasi kapitu lan lawasé pitung dina.

³⁴ (23:33)

³⁵ Sajroné pitung dina mau kowé saben dina kudu nyaosaké kurban dhaharan. Ing dina kapisan lan kawolu kowé kudu padha nglumpuk ngibadah lan nyaosaké kurban dhaharan sarta ora kena nyambut-gawé.

³⁶ (23:35)

³⁷ (Kuwi mau kabèh dina-dina riaya sing kudu padha kokriayakaké. Ing dina-dina riaya mau kowé kudu padha ngluhuraké Allah srana nglumpuk ngibadah lan nyaosaké kurban dhaharan, kurban obongan, kurban gandum, kurban kéwan lan kurban anggur, manut kepreluan sedina-dinané.

³⁸ Dina-dina riaya mau dina Sabbath mirunggan, kejaba dina Sabbath sing lumrah, tambahé enggonmu padha saos kurban ngluwari kaul, lan tambahé kurban sukuran sing koksaosaké marang Allah.)

³⁹ Bubar panèn kowé kudu padha nganakaké kabungahan lawasé pitung dina, wiwit tanggal limalas sasi kapitu. Dina sing kawitan kuwi dina Sabbath mirunggan.

⁴⁰ Ing dina mau kowé kudu ngundhuh woh-wohan sing apik dhéwé saka

wit-witanmu. Banjur iya njupuka godhong palem lan pangé wit-witan sing godhongé ngrembuyung, banjur padha bebungaha ing dina riaya agama kuwi kanggo ngluhuraké Pangéran, Allahmu.

⁴¹ Riaya mau lawasé pitung dina.

Anak-turunmu kudu netepi prenatal iki ing selawas-lawasé.

⁴² Sajroné pitung dina mau umat Israèl kabèh kudu padha manggon ing kémah sing digawé saka gegodhongan,

⁴³ supaya anak-turunmu padha ngertia, yèn Allah ndhawuhaké marang bangsa Israèl manggon ing kémah sing presaja, nalika ngirid bangsa mau metu saka ing tanah Mesir. Panjenengané kuwi Pangéran, Allahmu."

⁴⁴ Musa ngumumaké marang bangsa Israèl prenatal-prenatal bab patrapé ngriyakaké dina-dina riaya agama mau kanggo ngluhuraké Allah.

24 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² maringaké prenatal-prenatal marang bangsa Israèl mengkéné, "Padha nyaosna lenga zaitun sing murni lan sing apik dhéwé kanggo lampu-lampu

panjeran sing ana ing Kémah Suci, supaya bisa murub terus.

³Saben soré Harun kudu nyumed lampu-lampu mau, dipanjer wiwit soré nganti ésuk, ana ing sanjabané geber, ing ngarepé Pethi Prejanjian, sing ana ing Sasana Mahasuci. Prenatan iki kudu ditetepi ing selawas-lawasé.

⁴Harun kudu ngupakara lampu-lampu sing ana ing jagragⁿ emas murni. Lampu-lampu mau kudu ajeg dipasang lan dipanjer ana ing Kémah Suci."

⁵"Njupuka glepung gandum pilihan rolas kilogram, lan gawéa roti rolas iji.

⁶Roti mau sèlèhna ing méja sing dilapis emas, sing ana ing Kémah Suci. Dadèkna rong tumpuk, satumpuké nem iji.

⁷Saben setumpuk dokokana menyan murni. Menyan kuwi minangka gantiné roti, tandha yèn rotiné wis disaosaké dadi kurban dhaharan marang Allah.

⁸Saben dina Sabbath kudu ana roti kaya mengkono kuwi ana ing Kémah Suci; kuwi prenatan kanggo ing selawas-lawasé, sing kudu ditetepi déning umat Israèl.

ⁿjagrag: ajug-ajug.

⁹ Roti mau dadi bagéané Harun lan anak-turuné. Lan kudu dipangan ing panggonan suci, merga roti mau klebu dhaharan sing kasaosaké marang Allah kanggo pangané para imam."

¹⁰ Ing panggonané umat Israèl kono ana wong lanang, bapakné wong Mesir lan ibuné wong Israèl, jenengé Sélomit. Sélomit kuwi anaké Dibri, saka taler Dhan. Ing sawijining dina wong mau padu karo wong Israèl. Sajroné padha padu, wong kuwi ngipat-ipati Gusti Allah. Mulané banjur diirid déning wong Israèl sawetara disowanaké Musa.

¹¹ (24:10)

¹² Wongé ditahan, ngentèni dhawuhé Allah, wong kuwi kudu dikapakaké.

¹³ Dhawuhé Allah marang Musa,

¹⁴ "Wongé gawanen metu saka ing désa. Saben wong sing krungu enggoné ngipat-ipati Allah, kudu numpangaké tangané ing sirahé wong mau, minangka paseksi yèn wong mau salah. Nuli wong sedésa kudu mbenturi wong mau nganggo watu nganti mati.

¹⁵ Banjur umumna marang umat Israèl yèn sapa sing ngipat-ipati Allah kudu mikul dosané,

¹⁶lan diukum pati. Sapa waé, dadia wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing tengahé Israèl, yèn ngipat-ipati Allah, kudu dibenturi watu nganti mati déning wong sadésa.

¹⁷Sapa sing matèni wong kudu diukum pati.

¹⁸Sapa sing matèni ingon-ingoné wong liya, kudu ngijoli. Dhasaré: 'Nyawa kudu diijoli nyawa'.

¹⁹Wong sing milara wong liya, kudu genti dipilara.

²⁰Sing gawé putungé balungé liyan. Kudu diwales diputung balungé. Sing gawé mripaté pepadhané wuta sesisih, kudu diwales mripaté sesisih digawé wuta. Sing ngantem pepadhané nganti rampal untuné, kudu diwales diantem nganti rampal untuné. Tatu apa waé sing disebabaké déning penggawéné, kudu diwales nganggo tatu sing saukur karo penggawéné.

²¹Sapa sing matèni kéwan, kudu ngijoli, nanging sapa sing matèni wong, kudu diukum pati.

²²Ukuman kanggo wong Israèl lan wong manca sing manggon ing tengahé,

padha waé, merga Aku iki Pangéran, Allahmu."

²³ Sawisé Musa ngumumaké prenatal mau marang bangsa Israèl, wongé sing ngipat-ipati Allah mau banjur digawa metu saka désa lan dibenturi watu nganti mati. Mengkono bangsa Israèl nglakoni apa sing kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

25 ¹ Gusti Allah ndhawuhi menèh marang Musa ing Gunung Sinai, supaya

² maringaké prenatal-prenatal marang umat Israèl mengkéné: "Yèn kowé mengko mlebu ing tanah sing dijanjèkaké Allah marang kowé, kowé ora kena nggarap lemahmu ing taun kapitu; srana mengkono kowé ngurmati Allah.

³ Sajroné nem taun kowé kudu nanduri lemahmu, magasi wit anggurmu, lan nglumpukaké panènmu.

⁴ Nanging taun kapitu kuwi konjuk marang Allah. Mulané ing taun mau lemahmu kudu kokjaraké waé. Pategalanmu aja koktanduri, lan kebon anggurmu aja kokpagasi.

⁵Tekan gandum sing thukul dhéwé aja kokenèni, lan wohé wit anggurmu sing ora kokpagasi uga aja kokundhuh; ing taun kuwi lemahmu karebèn ngaso.

⁶Éwasemono pametuné lemah mau bakal cukup kanggo panganmu, pangané para baturmu, buruhmu lan wong manca sing manggon ing tengahmu.

⁷Uga cukup kanggo pangané rajakayamu lan kanggo kéwan-kéwan alasan. Kabèh pametuné lemahmu mau klilan kokpangan."^o

⁸"Ngétunga pitung taun ping pitu, yakuwi patang puluh sanga taun.

⁹Tanggal sepuluh sasi pitu kuwi dina pangruwating dosa. Ing dina mau kudu ana wong sing ngunèkaké slomprèt ndlajahi sanegara.

¹⁰Mengkono enggonmu kudu nucèkaké taun sing kaping sèket, lan ngundhangaké pangluwaran marang wong sanegara kabèh. Ing taun mau sakèhé barang-darbé sing wis diedol kudu dibalèkaké marang sing duwé. Wong sing wis diedol dadi batur-tukon,

---

^oTaun Yobèl: Taun Kabingahan, ugi kawastanan Taun Pepulih.

kudu dibalèkaké marang kulawargané menèh.

¹¹ Lemahmu aja koktanduri, lan gandum sing thukul dhéwé aja kokenèni, lan aja ngundhuh woh anggur saka kebon anggurmu sing ora kokpagasi.

¹² Merga taun kuwi Taun Yobèl, sing kudu koksucèkaké. Pametuné thethukulan sing tuwuh dhéwé ing palemahanmu kuwi thok sing kena kokpangan.

¹³ Ing Taun Yobèl sakèhing palemahan sing wis diedol kudu dibalèkaké marang sing duwé.

¹⁴ Yèn kowé ngedol palemahan utawa tuku saka pepadhamu aja nganti gawé pitunané padha sedulur.

¹⁵ Regané lemah mau kudu ditetepaké miturut cacahing taun olèhé bakal panèn, tekan Taun Yobèl candhaké.

¹⁶ Sing diedol utawa dituku mau cacahing panènan, mulané regané lemah mau undha-usuk manut cacahé panènan sadurungé Taun Yobèl candhaké.

¹⁷ Kowé aja mblithuk sedulurmu padha bangsa, nanging wedia marang Allahmu."

¹⁸ "Padha netepana angger-angger lan dhawuhé Allah, supaya uripmu tentrem ana ing tanah kéné.

¹⁹ Pametuné tanah iki bakal cukup kokpangan nganti wareg, lan kowé bisa manggon ing kono klawan tentrem.

²⁰ Yèn ana wong takon, 'Apa sing bakal dakpangan ing taun kapitu, yèn ora kena nyebar lan ora kena ngenèni palemahanku?'

²¹ Ing taun sing kanem Gusti Allah bakal mberkahi palemahanmu nganti pametuné cukup kokpangan rong taun.

²² Malah yèn kowé nggarap lemahmu ing taun kawolu, panènanmu sing biyèn durung entèk kokpangan, isih cukup kokpangan nganti tekané panènan taun kawolu mau."

²³ "Kowé ora kena ngedol lemahmu; sing kena kokedol mung wewenangmu. Merga lemah kuwi dudu duwèkmu, nanging kagungané Allah. Déné kowé ibaraté kaya wong manca sing olèh wewenang nggarap lemah mau.

²⁴ Senajan lemah wis diedol, sing duwé lemah mau tetep wenang nebus lemahé menèh.

²⁵Yèn ana wong Israèl sing merga saka mlaraté kepeksa ngedol lemahé, sanak-seduluré sing cedhak dhéwé wajib nebus lemah mau.

²⁶Yèn wong mau ora duwé sanak-sedulur sing bisa nebus lemah kuwi, bisa uga wong mau mbésuk yèn wis kuwat, kuwagang nebus dhéwé.

²⁷Akèh sethithiké tebusan gumantung saka cacahé taun panènan nganti tekané Taun Yobèl. Ing Taun Yobèl lemah mau wajib dibalèkaké marang sing duwé biyèn.

²⁸Nanging yèn sing ngedol lemah mau ora duwé dhuwit kanggo nebus, lemah mau tetep dadi wewenangé sing tuku, nganti tekané Taun Yobèl. Ing taun kuwi lemah mau bakal bali dadi duwèké sing ngedol biyèn.

²⁹Omah ing njeron kutha sing dipageri témbok mubeng, yèn diedol kena ditebus sajroné setaun sawisé dol-tinuku mau.

³⁰Yèn sajroné wektu kuwi ora ditebus, wewenangé nebus omah mau ilang. Omah kuwi saterusé dadi wewenangé sing tuku turun-temurun. Ing Taun Yobèl omah mau ora dibalèkaké marang sing duwé biyèn.

³¹ Omah ing désa sing ora dipageri témbok mubeng yèn diedol prenatalé padha karo lemah pategalan, yakuwi: Sing ngedol wenang nebus omah mau, lan ing Taun Yobèl omah mau kudu dibalèkaké marang sing duwé.

³² Nanging wong Lèwi selawasé wenang nebus omahé ing njeron kutha sing ditetepaké dadi padunungané.

³³ Éwadéné yèn wong Lèwi sing ngedol omahé ing njeron kutha mau ora nebus, omah mau ing Taun Yobèl kudu dibalèkaké marang dhèwèké. Merga omahé wong Lèwi sing ana ing njeron kutha kuwi duwèké wong Lèwi ing antarané umat Israèl, sing ora kena diowah-owah.

³⁴ Ara-ara minangka pangonan sing ana ing kiwa-tengené kutha-kuthané wong Lèwi babar-pisan ora kena diedol. Kuwi duwèké wong Lèwi ing selawas-lawasé."

³⁵ "Yèn ing panggonanmu ana sedulurmu wong Israèl sing ora duwé nganti ora bisa madeg dhéwé, kudu koksokong, padha akèhé karo yèn kowé ngopahi buruh harian. Kaya mengkono patrapé enggonmu ngukup sedulurmu.

³⁶ Kowé aja njaluk anakan dhuwit sing kokutangaké marang sedulurmu sing kesrakat mau. Kowé wedia marang Allah. Karebèn sedulurmu mau lestari urip.

³⁷ (25:36)

³⁸ Mengkono dhawuhé Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé metu saka ing tanah Mesir lan maringaké tanah Kenaan marang kowé, supaya Panjenengané jumeneng dadi Allahmu."

³⁹ "Menawa ana sedulurmu wong Israèl sing manggon ing sacedhakmu nandhang kekurangan, nganti ngedol awaké dhéwé dadi batur-tukonmu, wong mau aja kokrengkuh kaya batur-tukon.

⁴⁰ Wong kuwi anggepen buruh harian ing omahmu tekan Taun Yobèl candhaké.

⁴¹ Ing wektu kuwi wong mau lan anak-anaké kudu metu saka omahmu, bali menyang kulawargané, lan menyang palemahané leluhuré.

⁴² Bangsa Israèl kuwi abdiné Allah, merga Panjenengané sing ngirid saka tanah Mesir; mulané ora kena diedol kaya batur-tukon.

⁴³ Dadi wong Israèl sing dadi baturmu ora kena disiya-siya. Padha wedia marang Allah.

⁴⁴Yèn kowé butuh batur-tukon,
tukua sing asalé saka bangsa-bangsa
sakiwa-tengenmu.

⁴⁵Utawa tukua anak-anaké wong
manca sing manggon ing antaramu.
Anak-anaké wong manca sing lair
ing negaramu, kena kokdadèkaké
batur-tukonmu,

⁴⁶Ian kena kokwarisaké marang
anak-anakmu selawasé urip. Nanging
pepadhamu wong Israèl ora kena
koksiya-siya.

⁴⁷Menawa ing tengahmu ana wong
manca dadi sugih, mangka ana
pepadhamu wong Israèl sing nandhang
kekurangan, lan ngedol awaké dadi
batur-tukoné wong manca mau utawa
marang sanak-seduluré wong manca
kuwi,

⁴⁸wong Israèl mau kena ditebus déning
seduluré lanang,

⁴⁹utawa déning pamané, utawa déning
naksanaké, utawa déning sanak-seduluré
sing cedhak. Utawa, menawa wong mau
ing tembé duwé dhuwit dhéwé, kena
nebus awaké dhéwé.

⁵⁰Wong sing dadi batur-tukon mau
kudu rembugan karo bendarané. Kudu

padha ngétung cacahé taun wiwit enggoné dituku dadi batur-tukon tekan Taun Yobèl candhaké. Sawisé mengkono lagi netepaké pira sing kudu dibayar kanggo panebusé. Rega mau kudu ditetepaké manut opahé harian.

⁵¹ Wong sing dadi batur-tukon kudu mbalèkaké sapérangané dhuwit patukon manut cacahé taun tekan Taun Yobèl candhaké,

⁵² (25:51)

⁵³ dadi kaya buruh sing dibayar déning bendarané, ora kena disiya-siya.

⁵⁴ Menawa ora ana patrap liyané kanggo ngluwari batur-tukon mau, dhèwèké lan anak-anaké kudu diluwari ing Taun Yobèl candhaké.

⁵⁵ Wong Israèl ora kena dadi batur-tukon selawasé urip, merga bangsa kuwi abdiné Allah. Allah piyambak sing ngirid bangsa mau metu saka ing tanah Mesir. Panjenengané kuwi Pangéran, Allahé."

26 ¹ Gusti Allah ngandika, "Aja gawé brahala utawa reca, lan tugu watu ukir-ukiran kanggo sesembahan. Aku iki Pangéran, Allahmu.

² Padha nucèkaké dina Sabbath, dina-dina riaya liyané, lan Pedaleman-Ku. Aku iki Allah.

³ Yèn kowé padha netepi angger-angger-Ku lan nglakoni prenatal-prenatan-Ku,

⁴ Aku bakal paring udan ing mangsané, temah bumi bakal ngetokaké asilé, lan wit-witan bakal ngetokaké woh.

⁵ Pametuné palemahan bakal lubèr-lubèr. Durung rampung olèhmu ngenèni gandum, kowé wis kudu ngundhuh anggur. Lan wis tekan wayahé nyebar gandum, kowé isih ngundhuh anggur. Kowé ora bakal padha kekurangan pangan, lan manggon klawan ayem ing tanahmu.

⁶ Aku bakal nekakaké katentreman ing negaramu, nganti kowé bisa padha turu kepénak tanpa ana sing koksumelangaké. Kéwan galak bakal Daksingkiraké saka tanahmu lan ora bakal ana peprangan menèh.

⁷ Mungsuhamu bakal koktelukaké kabèh.

⁸ Wong lima ing antaramu bakal ngalahaké wong satus, lan wong satus bisa ngalahaké wong sepuluh èwu.

⁹ Kowé bakal Dakberkahi lan Dakparingi sugih anak. Apa janji-Ku marang kowé, bakal Daktetepi.

¹⁰ Panènmu bakal lubèr-lubèr, nganti ora entèk kokpangan setaun. Malah kowé bakal mbuwang sisané panèn sing kepungkur, supaya ana panggonan kanggo nyimpen panèn sing anyar.

¹¹ Aku bakal dedalem ing tengahmu ing Kémah Suci-Ku, lan ora bakal ninggal kowé.

¹² Aku bakal nunggal karo kowé lan jumeneng dadi Allahmu, sarta kowé dadi umat-Ku.

¹³ Aku, Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé saka ing tanah Mesir, supaya kowé ora dadi batur-tukon menèh. Pangwasa sing nindhes kowé wis Dakremuk, supaya kowé dadi wong merdika."

¹⁴ Gusti Allah ngandika, "Sapa sing ora netepi pepakon-Ku bakal diukum.

¹⁵ Yèn kowé padha nerak prejanjian-Ku lan ngemohi angger-angger lan pepakon-pepakon-Ku,

¹⁶ kowé bakal Dakukum. Aku bakal nekakaké kasangsaran marang kowé. Yakuwi lara panas sing ora kena diwarasaké, sing marakaké mripatmu

dadi wuta lan uripmu ngenes. Kowé bakal padha nyebar wiji, nanging ora mangan pametuné, sebab mungsuh-mungsuhmu bakal teka nelukaké kowé lan ngentèkaké apa sing koktandur.

¹⁷ Kowé bakal Dakajar, nganti bakal ditelukaké déning mungsuh-mungsuhmu, lan wong sing sengit marang kowé kuwi sing bakal ngerèh kowé. Saka wediné kowé bakal padha mlayu, senajan ora ana sing ngoyak.

¹⁸ Yèn sawisé ngalami kuwi kabèh kowé meksa durung gelem mbangun-turut, paukuman-Ku bakal Daktikelaké pitu.

¹⁹ Kowé pancèn puguh banget, nanging bakal Dakeluk. Ora bakal ana udan, nganti lemahmu bakal garing, dadi atos kaya watu.

²⁰ Kangèlanmu bakal tanpa gawé, sebab lemahmu bakal ora ngetokaké apa-apa, wit-witan sing koktandur bakal ora ngetokaké woh.

²¹ Yèn kowé meksa isih durung gelem mbangun-turut marang Aku, paukuman-Ku bakal Daktikelaké pitu menèh.

²² Aku bakal nekakaké kéwan galak, sing nubruk anak-anakmu, mangsa

raja-kayamu lan kowé dhéwé nganti ludhes, mula cacahmu kari sethithik, nganti dalan-dalan ing tanahmu bakal dadi sepi.

²³Yèn sawisé lelakon kuwi kabèh kowé meksa durung gelem mbangun-turut, malah tetep nglawan marang Aku,

²⁴kowé bakal terus Dakajar lan aboté ukuman-Ku bakal Dakgawé tikel pitu ketimbang sing uwis-uwis.

²⁵Aku bakal nekakaké peprangan kanggo ngajar kowé merga enggonmu nerak prejanjian-Ku. Lan samasa kowé ngungsi ana ing kutha, Aku bakal nekakaké pageblug, yakuwi lelara sing ora kena diwarasaké, nganti kowé bakal kepeksa pasrah bongkokan marang mungsuhmu.

²⁶Kowé bakal kentèkan pangan, nganti wong wadon sepuluh cukup nganggo panggangan roti siji, kanggo manggang rotiné. Pangan bakal dipanci, lan senjata wis mangan éwadéné bakal isih ngelih.

²⁷Yèn sawisé mengkono kowé meksa isih nglawan marang Aku lan ora gelem mbangun-turut,

²⁸ Aku bakal duka lan nibakaké bebendu sing aboté tikel pitu ketimbang karo sing uwis-uwis.

²⁹ Kowé bakal keluwèn nganti téga mangan anakmu dhéwé.

³⁰ Panggonanmu nyembah brahala ing punthuk-punthuk bakal Dakgempur, mesbèh-mesbèhmu sing kokenggo ngobong menyan bakal Dakjugrugaké, lan bangké-bangkému bakal Daktumpangaké ing bathangé brahala-brahalamu sing wis ambruk. Kowé bakal Daktampik,

³¹ kutha-kuthamu bakal Daklebur, panggonan-panggonan sing kokenggo memuja brahalamu bakal Dakgempur, lan Aku bakal ora sudi nampa kurban-kurban sing koksaosaké.

³² Negaramu bakal Dakdadèkaké ludhes nganti mungsuh-mungsuhmu bakal gumun ndeleng karusakan sing semono mau.

³³ Aku bakal nekakaké peperangan ing tanahmu, lan kowé bakal Daksebar ing antarané para bangsa. Palemahanmu bakal dadi ara-ara samun, lan kutha-kuthamu bakal kari reruntuhan.

³⁴Ing wektu kuwi lemahmu sing ora tau kokwènèhi ngaso, bakal ngrasakaké ngaso. Sajroné kowé padha ana ing pembuwangan, lan urip ing antarané mungsuh-mungsuhmu, lemahmu bakal ora kegarap.

³⁵(26:34)

³⁶Ana ing pembuwangan, ing tanahé mungsuh-mungsuhmu kowé bakal tansah nandhang giris, nganti krungu kumrisiké godhong sing keterak angin waé kowé bakal mlayu merga wedi. Kowé bakal keplayu kaya wong sing dioyak mungsuh ing peprangan, lan kowé bakal padha tiba, senjata ing kiwa-tengenmu ora ana mungsuh.

³⁷Kowé bakal padha mlayu, sing siji nabrak sijiné, senjata ora ana sing ngoyak, sarta kowé bakal ora kecongah nglawan apa waé sing kokanggep mungsuh.

³⁸Kowé bakal padha mati ing tanah pembuwangan, tumpes déning mungsuh sing negarané kokenggoni.

³⁹Mung sapérangan cilik kekarèné bangsamu bakal urip menggrak-menggrik ana ing tanahé mungsuhmu

merga saka paneraké dhéwé lan paneraké para leluhuré.

⁴⁰ Nanging anak-turunmu bakal ngrumangsani paneraké dhéwé lan paneraké leluhuré, yakuwi enggoné nglawan marang Aku, lan mbrontak Aku,

⁴¹ nganti Dakbuyaraké lan Daksebar ana ing negara-negaraning mungsuhé. Wekasané, sawisé anak-turunmu mau gelem ngrumangsani lan nyangga paukumané dosané enggoné mbrontak Aku,

⁴² Aku bakal ngélingi prejanjian-Ku, yakuwi maringaké tanah mau marang umat-Ku.

⁴³ Nanging tanah kuwi kudu disuwungaké, supaya bisa aso temenan. Lan umat-Ku kudu nyangga sakèhing paukumané enggoné ora gelem nglakoni angger-angger-Ku lan ora ngèstokaké pepakon-pepakon-Ku.

⁴⁴ Senajana mengkono selawasé manggon ing negarané mungsuh, ora bakal Daktégakaké utawa Daksirnakaké. Merga saupama Daksirnakaké ateges Aku ora setya karo janji-Ku, mangka Aku iki Pangéran, Allahé.

⁴⁵ Aku bakal éling marang prejanjian-Ku karo para leluhuré, sing Dakirid metu saka ing tanah Mesir srana ngetingalaké pangwasa-Ku marang para bangsa kabèh, maksudé supaya Aku jumeneng dadi Allahé."

⁴⁶ Kaya mengkono angger-angger lan prenatal-prenatal sing diparingaké déning Allah ana ing Gunung Sinai, marang Musa, kanggo bangsa Israèl.

27 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa kanggo bangsa Israèl mengkéné: "Wong sing disaosaké marang Allah srana kaul,

² (27:1)

³ kena diluwari nganggo mbayar dhuwit manut pengaji resmi, sing diprenata mengkéné: — Wong lanang, sing umuré 60 taun luwih: ajiné 15 dhuwit slaka.; — Wong wadon, sing umuré 60 taun luwih: ajiné 10 dhuwit slaka.; — Wong lanang, sing umuré 20 tekan 60 taun: ajiné 50 dhuwit slaka.; — Wong wadon diwasa: ajiné 30 dhuwit slaka.; — Bocah lanang, sing umuré 5 tekan 20 taun: ajiné 20 dhuwit slaka.; — Bocah wadon: ajiné 10 dhuwit slaka.; — Bocah lanang sangisoré

5 taun: ajiné 5 dhuwit slaka.; — Bocah wadon cilik: ajiné 3 dhuwit slaka.

⁴ (27:3)

⁵ (27:3)

⁶ (27:3)

⁷ (27:3)

⁸ Yèn sing kaul mau wong ora duwé, dadi ora kuwat mbayar pengaji sing ditetepaké mau, kudu nggawa wong utawa bocah sing disaosaké marang Allah srana kaul mau marang imam. Imam kudu netepaké pengaji sing luwih cendhèk manut kekuwatané wong mau.

⁹ Yèn sing disaosaké marang Allah srana kaul mau kéwan sing kena dienggo kurban, ora kena diijoli nganggo kéwan liya, merga apa sing disaosaké marang Allah kuwi suci. Yèn meksa diijoli kéwan liyané, kéwan loro-loroné dadi kagungané Allah.

¹⁰ (27:9)

¹¹ Yèn sing dikaulaké mau kéwan sing karam, dadi ora kena digawé kurban, wongé sing kaul mau kudu nggawa kéwané marang imam.

¹² Imam kudu netepaké regané kéwan mau. Rega sing wis ditetepaké mau ora kena dienyang.

¹³Yèn wongé kepéngin nebus nganggo dhuwit, dhèwèké kudu mbayar regané kéwan mau diluwahi sapralimané.

¹⁴Yèn ana wong nyaosaké omahé marang Allah srana kaul, imam kudu netepaké regané omah mau manut kaanané omahé. Rega sing ditetepaké mau ora kena dienyang.

¹⁵Yèn wongé arep ngijoli omah mau nganggo dhuwit, kudu mbayar regané diluwahi sapralimané.

¹⁶Yèn ana wong arep nyaosaké sapérangané lemahé marang Allah, regané kudu ditetepaké miturut akèhé wiji gandum sing dibutuhaké saupama lemah mau digarap. Saben rong puluh kilogram wiji gandum diregani sepuluh dhuwit slaka.

¹⁷Menawa lemah mau disaosaké pas salebaré Taun Yobèl, kudu dibayar mung manut apa regané waé.

¹⁸Yèn enggoné nyaosaké lemah mau wis sawetara taun salebaré Taun Yobèl, imam kudu ngétung pira pengajiné lemah mau saupama diedol pas salebaré Taun Yobèl, banjur ngétung isih pirang taun menèh tekané Taun Yobèl

candhaké, nuli netepaké regané lemah mau sangisoré pengajiné.

¹⁹Yèn wongé arep nebus lemah sing disaosaké mau, kudu mbayar regané lemah diluwahi sapralimané.

²⁰Yèn wong mau ngedol lemahé tanpa mbayar tebusané marang Allah, wewenangé nuku bali lemah mau ilang.

²¹Ing Taun Yobèl lemah mau selawas-lawasé dadi kagungané Allah lan diparingaké marang para imam.

²²Yèn ana wong nyaosaké marang Allah lemah olèhé tuku,

²³imam kudu neksir regané manut cacahé taun tekan Taun Yobèl candhaké. Wong mau ing dina kuwi uga kudu mbayar rega sing ditetepaké déning imam. Dhuwit kuwi dadi kagungané Allah.

²⁴Ing Taun Yobèl, lemah mau dibalèkaké marang sing duwé sekawit, utawa marang anak-turuné.

²⁵Sakèhing rega kudu ditetepaké manut pathokan sing kanggo ing Kémah Suci.

²⁶Anak pembarepé kéwan, kuwi dadi kagungané Allah, mulané ora kena disaosaké dadi kurban manasuka.

Pedhèt, cempéné wedhus gèmbèl utawa cempéné wedhus jawa kuwi kagungané Allah.

²⁷ Anak pembarepé kéwan sing karam kena ditebus nganggo rega resmi, diluwahi sapralimané. Yèn kéwan mau ditebus, kena diedol marang wong liya nganggo rega resmi.

²⁸ Wong ora kena ngedol utawa nuku menèh barang sing wis disaosaké marang Allah tanpa sarat, iya sing rupa manungsa, iya kéwan utawa palemahan. Ing selawas-lawasé dadi kagungané Allah.

²⁹ Malah manungsa pisan sing wis diruwat manut prenatalé Allah ora kena ditebus; wong mau kudu dipatèni.

³⁰ Sapraseduluhé pametuné bumi kabèh, iya gandum iya woh-wohan kudu kasaosaké marang Allah.

³¹ Yèn sing duwé arep nebus sapérangan, kudu mbayar apa mesthiné, diluwahi sapralimané.

³² Sapraseduluhé raja-kaya kuwi kagungané Allah. Yèn kéwan-kéwan disaosaké, saben kéwan sing kaseduluh kudu disaosaké marang Allah.

³³ Sing duwé raja-kaya mau ora kena milih sing becik-becik utawa sing ala-ala, utawa nglironi. Yèn dilironi, kéwan sing dilironi lan sing kanggo nglironi loro-loroné dadi kagungané Allah lan ora kena ditebus."

³⁴ Kaya mengkono prenatal sing didhawuhaké déning Allah ana ing Gunung Sinai, marang Musa, kanggo bangsa Israèl.

Bilangan

1 ¹ Nalika tanggal siji, sasi kapindho, taun kapindho sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, Gusti Allah ngandika marang Musa ing Kémah Palenggahané Allah ana ing ara-arané pegunungan Sinai,

² dhawuhé, "Kowé lan Harun padha naca hna wong Israèl miturut taler^a lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Gawéa cathetan jenengé wong lanang kabèh, ³ sing umur rong puluh taun mungga, sing wis bisa perang.

⁴ Saben taler konen ngangkat penggedhé kanggo ngréwangi kowé."

⁵ Iki daftaré para penggedhéné taler-taler ing Israèl, sing dipilih nindakaké pegawéan mau: (Taler-Penggedhéné taler); Rubèn-Élizur bin Sédhéur; Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai; Yéhuda-Nahason bin Aminadab; Isakar-Nétanéèl bin Zuar; Zébulon-Éliab bin Hélon; Éfraim-Élisama bin Amihud; Manasyè-Gamalièl bin Pédazur; Bènyamin-Abidan

---

^ataler: ingkang nurunaken; pancer; gotrah.

bin Gédéoni; Dhan-Ahiézer bin Amisiadai; Asyèr-Pagièl bin Okran; Gad-Éliasaf bin Déhuèl; Naftali-Ahira bin Énan.

⁶ (1:5)

⁷ (1:5)

⁸ (1:5)

⁹ (1:5)

¹⁰ (1:5)

¹¹ (1:5)

¹² (1:5)

¹³ (1:5)

¹⁴ (1:5)

¹⁵ (1:5)

¹⁶ (1:5)

¹⁷ Wong rolas mau ngréwangi Musa lan Harun,

¹⁸ nglumpukaké wong Israèl kabèh ing tanggal siji, sasi kapindho lan nyathet wong mau kabèh miturut taler lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Kabèh wong lanang sing umur rong puluh taun munggah dicathet lan dicacahaké,

¹⁹ kaya sing didhawuhaké déning Allah. Kabèh mau ditindakaké déning Musa ana ing ara-arané pegunungan Sinai.

²⁰ Wong-wong lanang sing umur rong puluh taun munggah lan bisa dadi

prejurit, jenengé dicathet miturut taleré lan kulawargané wiwit saka taler Rubèn, anak pembarepé Yakub; cathetan mau mengkéné: (Taler-Cacah); Rubèn-46.500; Siméon-59.300; Gad-45.650; Yéhuda-74.600; Isakar-54.400; Zébulon-57.400; Éfraim-40.500; Manasyè-32.200; Bènyamin-35.400; Dhan-62.700; Asyèr-41.500; Naftali-53.400; Gunggungé kabèh: 603.550;

21 (1:20)

22 (1:20)

23 (1:20)

24 (1:20)

25 (1:20)

26 (1:20)

27 (1:20)

28 (1:20)

29 (1:20)

30 (1:20)

31 (1:20)

32 (1:20)

33 (1:20)

34 (1:20)

35 (1:20)

36 (1:20)

37 (1:20)

38 (1:20)

39 (1:20)

40 (1:20)

41 (1:20)

42 (1:20)

43 (1:20)

44 (1:20)

45 (1:20)

46 (1:20)

47 Wong Lèwi ora mèlu diétung,

48 merga Gusti Allah wis ngandika
marang Musa,

49 "Yèn kowé nyathet jeneng-jenengé
wong sing bisa dadi prejurit, wong Lèwi
ora susah kokkatutaké.

50 Wong Lèwi kuwi sakulawargané konen
ngupakara Kémah Palenggahané Allah.
Kuwajibané yakuwi: Ngangkat Kémah
Palenggahané Allah saubarampéné sarta
dadi imam sing leladi ing Kémah mau.
Wong-wong mau padha manggona ing
sakiwa-tengené Kémah Suci.

51 Samasa ngalih panggonan, wong
Lèwi kudu ngrucati Kémah Suci mau
lan masang menèh ing liya panggonan.
Kejaba wong Lèwi, sapa waé sing
nyedhak ing Kémah Palenggahané Allah
kudu diukum pati.

⁵² Wong Israèl liyané kudu padha ngedegaké kémahé dhéwé-dhéwé; saben wong mèlu klompok lan miturut gendérané dhéwé.

⁵³ Nanging para wong Lèwi kudu ngedegaké kémahé cedhak karo Kémah Suci mau. Kudu padha njaga aja nganti ana wong nyedhak mrono, supaya Aku ora duka lan ngukum umat Israèl."

⁵⁴ Wong Israèl padha nglakoni sakèhé dhawuhé Allah sing diparingaké marang Musa mau.

2¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun mengkéné:

² Samasa wong Israèl ngaso ing papan palèrènan, saben wong kudu ngedegaké kémahé saklompok-saklompok miturut gendéra sing nengeri golongané.

Yakuwi gambar sing mrelambanghi taleré. Kémah-kémah mau kabèh kudu didegaké ngubengi Kémah Palenggahané Allah.

³ Ing sisih Wétan kémahé golongan Yéhuda, sing kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: (Taler-Penggedhéné-Cacah); Yéhuda-Nahason bin Aminadab-74.600; Isakar-Nétanéèl

bin Zuar-54.400; Zébulon-Éliab bin Hélon-57.400; Gunggungé kabèh: 186.400; Golongan Yéhuda kudu mlaku ing ngarep dhéwé.

⁴(2:3)

⁵(2:3)

⁶(2:3)

⁷(2:3)

⁸(2:3)

⁹(2:3)

¹⁰Ing sisih Kidul kémahé golongan Rubèn, kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: Taler-Penggedhéné-Cacah; Rubèn-Élizur bin Sédhéur-46.500; Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai-59.300; Gad-Éliasaf bin Déhuèl-45.650; Gunggungé kabèh: 151.450; Golongan Rubèn kudu mlaku ing mburiné golongan Yéhuda.

¹¹(2:10)

¹²(2:10)

¹³(2:10)

¹⁴(2:10)

¹⁵(2:10)

¹⁶(2:10)

¹⁷Samburiné golongan Rubèn taler Lèwi, karo mikul Kémah Palenggahané

Allah. Saben klompok lakuné miturut urutan kaya enggoné ngedegaké kémah, iya miturut gendérané golongané. Golongan Lèwi kudu mlaku ing samburiné golongan Rubèn.

¹⁸Ing sisih Kulon kémahé golongan Éfraim, saben wong kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: Taler-Penggedhéné-Cacah; Éfraim-Élisama bin Amihud-40.500; Manasyè-Gamalièl bin Pédazur-32.200; Bènyamin-Abidan bin Gédéoni-35.400; Gunggungé kabèh: 108.100; Golongan Éfraim kudu mlaku ing mburiné golongan Lèwi.

¹⁹ (2:18)

²⁰ (2:18)

²¹ (2:18)

²² (2:18)

²³ (2:18)

²⁴ (2:18)

²⁵Ing sisih Lor kémahé golongan Dhan, sing kudu padha ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: (Taler-Penggedhéné-Cacah); Dhan-Ahiézer bin Amisiadai-2.700; Asyèr-Pagièl bin

Okran-41.500; Naftali-Ahira bin Énan-53.400; Gunggungé kabèh: 157.600; Golongan Dhan kudu mlaku ing mburi dhéwé.

²⁶ (2:25)

²⁷ (2:25)

²⁸ (2:25)

²⁹ (2:25)

³⁰ (2:25)

³¹ (2:25)

³² Cacahé bangsa Israèl sing dicathet miturut taler ing klompoké dhéwé-dhéwé, kabèh gunggungé 603.550.

Miturut dhawuhé Allah marang Musa,

³³ wong Lèwi ora diétung bareng karo wong-wong Israèl liyané.

³⁴ Mengkono wong Israèl padha nglakoni sakèhé dhawuhé Allah marang Musa.

Wong-wong mau padha ngedegaké kémahé sekelompok-sekelompok miturut gendérané dhéwé-dhéwé, lan mlaku miturut urutané keturunané dhéwé-dhéwé.

3¹ Iki anak-turuné Harun lan Musa, nalika Gusti Allah ngandika karo Musa ana ing Gunung Sinai.

² Harun duwé anak lanang papat, yakuwi: Nadab, pembarep; banjur Abihu, Èléazar lan Itamar.

³ Enggoné padha ditetepaké dadi imam nganggo upacara, sirahé diesoki lenga jebad.

⁴ Nanging Nadab lan Abihu padha tinggal-donya ana ing ara-ara samun, nalika ngobong dupa nganggo geni sing ora disengker déning Allah. Wong loro mau padha ora duwé turun. Dadi nalika Harun isih urip, mung kari Èléazar lan Itamar sing nindakaké pegawéan imam.

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa,

⁶ "Wong-wong taleré Lèwi konen sowan mréné, supaya diangkat dadi réwangé Harun.

⁷ Kaum Lèwi kudu leladi ing Kémah Palenggahané Allah lan diwajibaké ngladèni para imam minangka gantiné umat Israèl kabèh.

⁸ Kudu padha ngupakara praboté Kémah Suci lan nglakoni ayahan-ayahan^b kanggo umat Israèl liyané.

⁹ Ringkesé kaum Lèwi mligi ngladèni Harun lan anak-anaké.

---

^bayahan: kuwajiban, tugas.

¹⁰Harun lan anak-anaké kudu koktetepaké dadi imam. Liyané wong-wong kuwi, sapa waé sing kumawani nglakoni ayahan imam bakal diukum pati."

¹¹Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

¹²"Kaum Lèwi kuwi saiki Dakpilih mligi kanggo Aku dhéwé. Nalika Aku matèni anak pembarepé wong Mesir, Aku wis milih anak pembarepé saben brayaté umat Israèl lan anak pembarepé kéwan-kéwané. Dadi minangka gantiné anak lanang pembarepé wong Israèl, Aku milih wong Lèwi kanggo Aku dhéwé; wong-wong kuwi dadi duwèk-Ku. Aku iki Allah."

¹³(3:12)

¹⁴Ana ing ara-ara samuné pegunungan Sinai Gusti Allah dhawuh marang Musa,

¹⁵supaya nyathet kaum Lèwi miturut leluhuré lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Saben bocah lanang umur sesasi munggah jenengé kudu dicathet.

¹⁶Musa iya banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau.

¹⁷Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari. Wong telu

kuwi sing dadi leluhuré wong Lèwi, sing nurunaké turun telu, sing disebut miturut jenengé leluhur siji-sijiné. Gèrson duwé anak lanang loro, yakuwi: Libni lan Simèi. Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl. Mérari duwé anak lanang loro, yakuwi: Mahli lan Musi. Kuwi mau kabèh padha dadi leluhuré kulawarga, sing disebut miturut jenengé leluhuré dhéwé-dhéwé.

¹⁸ (3:17)

¹⁹ (3:17)

²⁰ (3:17)

²¹ Turuné Gèrson yakuwi kulawargané Libni lan kulawargané Simèi.

²² Cacahé bocah lanang sing umur sesasi munggah ana 7.500.

²³ Sing dadi penggedhéné yakuwi Èléazar bin Laèl. Turuné Gèrson mau kudu ngedegaké kémahé ing sisih Kulon, mburiné Kémah Suci,

²⁴ (3:23)

²⁵ sarta dipasrahi ngurusi payoné Kémah njaba njero, geber ing lawangé Kémah,

²⁶ geber-geber ing plataran sing ngubengi Kémah lan mesbèh, sarta

geber ing gapuraning plataran. Dadiné padha dipasrahi nindakaké sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

²⁷Turuné Kéhat yakuwi: kulawargané Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

²⁸Cacahé bocah lanang sing umur sesasi munggah ana 8.600.

²⁹Penggedhéné yakuwi Élisafan bin Uzièl. Turuné Kéhat mau kudu ngedegaké kémahé ing sakidulé Kémah Suci.

³⁰(3:29)

³¹Kuwajibané ngurusi Pethi Prejanjian, méja, lampu-lampu, mesbèh-mesbèh, lan kabèh piranti sing dienggo para imam ing Papan Suci, semono uga geber ing Sasana Mahasuci. Dadiné padha dipasrahi ngurusi sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

³²Penggedhéné taler Lèwi yakuwi Èléazar, anaké Harun. Wong kuwi dipasrahi nata wong-wong sing kuwajiban ngladèni ing Papan Suci.

³³Turuné Mérari yakuwi kulawargané Mahli lan kulawargané Musi.

³⁴Cacahé wong lanang sing umur sesasi munggah ana 6.200.

³⁵ Penggedhéné turun-Mérari yakuwi Zurièl bin Abihail. Turun-Mérari kudu ngedegaké kémahé ing saloré Kémah Suci.

³⁶ Turun-Mérari mau dipasrahé ngurusi balungané Kémah, yakuwi cagak-cagak, blandar, umpak lan sakèhé praboté. Dadiné padha diwajibaké nglakoni sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

³⁷ Uga padha dipasrahi ngurusi cagak-cagak, umpak, pathok-pathok lan tali-tali sing ana ing plataran njaba.

³⁸ Musa lan Harun sarta anak-anaké kudu ngedegaké kémahé ing ngarepé Kémah Palenggahané Allah, yakuwi ing sisih wétané; lan padha dipasrahi nindakaké upacara pangibadah kanggo bangsa Israèl ing Papan Suci. Wong liyané, sapa waé, sing wani-wani nindakaké upacara mau kudu diukum pati.

³⁹ Cacahé wong lanang turuné Lèwi sing umur sesasi munggah dicathet miturut kulawargané dhéwé-dhéwé atas dhawuhé Allah, cacahé kabèh 22.000.

⁴⁰ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sakèhé anak lanang pembarep ing

Israèl kuwi duwèk-Ku. Dadi, catheten jenengé saben anak lanang pembarep ing Israèl sing umur sesasi munggah. Nanging kanggo ijolé Aku netepaké wong Lèwi kabèh dadi duwèk-Ku! Aku iki Allah! Lan raja-kayané wong Lèwi uga Daktetepaké kanggo ijolé sakèhé kéwan ing Israèl sing lair sepisanan."

⁴¹ (3:40)

⁴² Musa nindakaké apa sadhawuhé Allah; jenengé anak pembarep sing umur sesasi munggah kabèh dicathet, cacahé kabèh 22.273.

⁴³ (3:42)

⁴⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁴⁵ "Saiki kowé nyaosna wong Lèwi kabèh dadi duwèk-Ku kanggo gantiné bocah lanang pembarep ing Israèl kabèh; mengkono uga saosna raja-kayané wong Lèwi kanggo ijolé raja-kaya anak-sepisanan duwèké wong Israèl.

⁴⁶ Sarèhné cacahé anak lanang pembarep ing Israèl kacèk 273 luwih akèh ketimbang karo anak-anaké Lèwi, mulané luwihané, 273 kuwi kudu ditebus nganggo dhuwit slaka 5 iji miturut rega resmi;

⁴⁷ (3:46)

⁴⁸ dhuwit mau kudu dipasrahaké marang Harun lan anak-anaké."

⁴⁹ Musa uga banjur nindakaké dhawuh mau;

⁵⁰ njupuk dhuwit slaka 1.365 iji,

⁵¹ dipasrahaké marang Harun lan anak-anaké.

4 ¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa
² ngétung wong Lèwi turun-Kéhat miturut kulawargané dhéwé-dhéwé,

³ sarta nyathet jenengé wong lanang kabèh sing umur antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ing Kémah Suci.

⁴ Kuwajibané wong-wong mau ngrumati barang-barang sing suci banget.

⁵ Déné dhawuhé Gusti Allah marang Musa mau mengkéné, "Ing wektuné mbedhol Kémah Suci, Harun lan anak-anaké kudu mlebu ing Kémah, ngedhunaké geber sing ana ing ngarepé Pethi Prejanjian, nuli nutupi Pethiné nganggo geber mau.

⁶ Sawisé kuwi geberé banjur ditutup nganggo lembaran kulit sing alus, lan kulit alus mau dilapisi mori biru. Sawisé

kuwi lagi kayuné sing kanggo ngusung dipasang."

⁷ Méja sing dienggo nyaosaké roti sesaji konjuk marang Allah kudu ditaplaki nganggo mori biru. Ing méja mau kudu disèlèhi piring, baki wadhah dupa, baki sesaosan, lan kendhi isi anggur saosan. Selawasé kudu ana roti cumawis ing méja kono.

⁸ Kabèh mau kudu ditutupi nganggo mori abang, isih ditumpangi menèh tutup saka kulit alus salemba. Kayuné sing kanggo ngusung nuli dipasang.

⁹ Papan kanggo nyèlèhaké lan lampu-lampuné semono uga sapit lan tadhahé langes sarta wadhahé lenga zaitun kudu ditutupi nganggo mori biru.

¹⁰ Pedamaran^c mau saubarampéné kudu dibuntel nganggo kulit alus selemba lan ditumpangaké ing pengusungan.

¹¹ Méja emas uga kudu ditaplaki mori biru, banjur ditutupi nganggo kulit alus selemba. Sawisé kuwi kayuné sing kanggo ngusung mesbèh mau dipasang.

¹² Kabèh prabot sing dienggo ing Papan Suci kudu dijupuk lan dibuntel nganggo mori biru. Banjur kudu ditutupi nganggo

---

^cPedamaran: papan kanggé nyèlèhaken lampu.

kulit alus selemba, sawisé kuwi banjur ditumpangaké ing pengusungan.

¹³ Awu lan gajih sing temèmplèk ing mesbèh kudu diresiki, sawisé mengkono mesbèhé kudu ditutupi nganggo mori wungu selemba.

¹⁴ Sakèhé piranti sing dienggo ing upacara saos kurban ing mesbèh kudu ditumpangaké ing kono, yakuwi: pedupan, garpu, cuthik lan jembangan. Kabèh mau kudu ditutupi nganggo kulit alus salemba, kayu sing kanggo ngusung banjur dipasang.

¹⁵ Yèn wis wektuné wong kabèh mbedhol kémahé, turuné Kéhat kudu padha ngangkat lan mikuli barang-barang suci mau, yakuwi sawisé Harun lan anak-anaké rampung enggoné nutupi barang mau sapraboté kabèh. Wong-wong turun-Kéhat kuwi ora kena nggepok barang-barang suci mau; yèn nggepok mesthi bakal mati. Kaya mengkono kuwajibané kaum Kéhat samasa Kémah Suci dielih menyang liya panggonan.

¹⁶ Éléazar, anaké Harun, dipasrahi ngurusi Kémah Suci mau kabèh, uga lengané lampu-lampu, dupa, kurban

dhaharan, lenga jebat, lan sarupané barang sing ana ing Kémah Suci kono, sing dipilih kagem Allah.

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

¹⁸ "Barang-barang kuwi kabèh Dakpilih, mulané kudu dicegah aja nganti kaum Kéhat cedhak-cedhak mrono, supaya aja nemahi mati. Supaya aja kedadéan sing mengkono Harun lan anak-anaké kudu ngandhani saben wong Kéhat sing ngladèni ing Kémah Suci bab kuwajibané dhéwé-dhéwé lan barang apa sing kudu digawa samasa Kémah mau dipindhah.

¹⁹ (4:18)

²⁰ Éwasemono yèn meksa ana wong Kéhat sing mlebu ing Kémah lan ndeleng imam-imam enggoné ngringkesi barang-barang suci sing arep digawa ngalih ing panggonan liya, wong mau bakal mati."

²¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa

²² ngétung wong Lèwi turuné Gèrson, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé.

²³ Musa kudu nyathet saben wong lanang sing umuré antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-

gawé ana ing Kémah Palenggahané Allah.

²⁴Turun-Gèrson dipasrahi mikuli payoné Kémah njaba-njero; lembaran kulit alus sing dienggo nutupi, geberé lawang Kémah,

²⁵(4:24)

²⁶geber-geber sing ana ing plataran saubengé Kémah lan mesbèh; geber sing ana ing gapurané plataran, lan sakèhé prabot sing dienggo masang barang-barang mau. Turuné Gèrson dipasrahi nindakaké sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

²⁷Musa lan Harun kudu nggatèkaké supaya pegawéan sing dipasrahaké déning Harun lan anak-anaké marang turuné Gèrson padha ditindakaké ing samesthiné; lan kabèh barang sing kudu digawa, supaya digawa.

²⁸Kaya mengkono kuwajibané turuné Gèrson ing Kémah Suci. Tumindaké pegawéan mau diatur déning Itamar, anaké Harun.

²⁹Gusti Allah paring dhawuh marang Musa ngétung wong Lèwi turuné Mérari, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé.

³⁰ Musa kudu nyathet jenengé wong lanang sing umuré antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ana ing Kémah Suci.

³¹ Turun-Mérari kuwi kuwajibané nggawa ragangané Kémah, yakuwi blandar-blandar, cagak-cagak sing ana ing plataran saubengé Kémah sarta umpak-umpaké, pathok-pathok lan tali-tali, karo sakèhé bekakas kanggo ngedegaké. Saben wong diwènèhi kuajiban nggawa barang sing wis ditemtokaké.

³² (4:31)

³³ Kaya mengkono kuwajibané turun-Mérari kanggo ngurusi Kémah Suci. Tumindaké pegawéan mau diatur déning Itamar anaké Harun.

³⁴ Miturut dhawuhé Allah, Musa Harun lan parapenggedhéné umat Israel padha nganakaké cacah jiwa sing kaping teluné kanggo taler Léwi, yakuwi turuné Kéhat, turuné Gèrson lan turuné Mérari. Cacah jiwa mau dianakaké miturut keturunan, kulawarga, sarta brayaté dhéwé-dhéwé. Jenengé wong lanang kabèh sing umur telung puluh taun tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ing Kémah

Suci dicathet, olèh-olèhané mengkéné:
 (Turuné-Cacahé); Kéhat-2.750; Gèrson-
 2.630; Mérari-3.200; Gunggungé kabèh:
 8.580;

³⁵ (4:34)

³⁶ (4:34)

³⁷ (4:34)

³⁸ (4:34)

³⁹ (4:34)

⁴⁰ (4:34)

⁴¹ (4:34)

⁴² (4:34)

⁴³ (4:34)

⁴⁴ (4:34)

⁴⁵ (4:34)

⁴⁶ (4:34)

⁴⁷ (4:34)

⁴⁸ (4:34)

⁴⁹ Miturut dhawuhé Allah lantaran
 Musa saben wong jenengé dicathet lan
 ditetepaké kuwajibané dhéwé-dhéwé
 sing kudu ditindakaké lan sing kudu
 digawa samasa Kémah Suci dielih ing
 panggonan liya.

5 ¹Gusti allah dhawuh marang Mus,
²"Wong Israèl dhawuhana
 mengkéné: Wong sing lara kusta, wong
 sing ngetokaké umbel mani, lan wong

sing nggepok layon, kudu dllungakaké saka kémahé wong Israèl.

³ Wong mau kudu dikon lunga, supaya aja gawé najisé papan sing Dakenggoni bebarengan karo umat-Ku."

⁴ Wong Israèl iya banjur nindakaké dhawuh mau. Kabèh wong sing nandhang lelara kaya kasebut ing ndhuwur mau padha dilungakaké saka kémah.^d

⁵ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal marang Musa, kangge bangsa Israèl mengkéné: Yén ana wong sing ora setya marang Allah lan gawé ruginé pepadhané,

⁶ (5:5)

⁷ wong mau kudu ngakoni salahé lan ngijoli marang wong sing digawé tuna, dipunjuli rong puluh persèn.

⁸ Nanging yén wong sing digawé tuna mau wis mati, mangka ora duwé sanak sedulur sing cedhak, ijolé kudu disaosaké marang Allah, lan dadi bagéané imam. Kejaba kuwi isih ditambahi wedhus jawa lanang sing dienggo saos kurban pangruwating dosané.

---

^dtetempuh: leliru: ijol ganti rugi (Bhs. Ind.).

⁹ Mengkono uga saben saosané wong Israèl sing mligi kaaturaké marang Allah, kuwi dadi bagéané imam.

¹⁰ Dadi sesaosan sing ditampakaké marang salah sawijining imam kuwi dadi bagéané imam mau.

¹¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa,

¹² supaya maringaké prenatal marang umat Israèl mengkéné: Yèn ana wong lanang sujono^e karo somahé kanthi pandakwa yèn sing wadon diwori turu wong lanang liya, nanging ora ana buktiné, marga enggoné laku jina mau ana ing papan sing sepi wong, dadi ora ana sing neksèni, mangka iya ora konangan; utawa yèn ana wong lanang sujono karo somahé, mangka sing wadon mau sanyatané ora tumindak sèdhèng,^f

¹³ (5:12)

¹⁴ (5:12)

¹⁵ wong lanang mau kudu ngajak somahé sowan imam. Wong mau kudu nggawa pisungsung kaya mesthiné, yakuwi glepung jewawut sakilogram. Glepung mau ora kena disoki lenga

---

^esujono: cemburu (bhs. Ind.).

^fsèdhèng: serong (bhs. Ind.).

zaitun utawa ditumpangi menyan, merga disaosaké déning wong lanang sing nyujanani somahé, lan maksudé arep nyumurupi pangirané mau bener apa ora.

¹⁶ Imam kudu akon wong wadon mau maju, ngadeg ing ngarepé mesbèh.

¹⁷ Imam banjur njupuk mangkok sing digawé saka lemah, diisèni banyu suci sethithik. Sawisé mengkono banjur njumput lemah sethithik saka ing jrambahé Kémah Suci, diuwuraké ing banyu suci mau, supaya dadi banyu sing nekakaké paukuman.

¹⁸ Wong mau rambuté banjur dioré, lan ing tangané disèlèhi glepung sing arep disaosaké mau. Mangkok sing isi banyu dicekeli dhéwé déning imam.

¹⁹ Sawisé mengkono imam kudu ngucapaké sumpah lan wong wadon mau dijuluk ngiyani sumpahé. Imam kudu muni, "Yèn kowé ora laku jina, kowé ora kena paukumané banyu iki.

²⁰ Nanging yèn kowé laku jina,

²¹ muga-muga kowé kena paukumané Pangéran. Kandhunganmu mengkeret lan watengmu busung.

²² Banyu iki bakal mlebu ing wetengmu lan njalari wetengmu busung lan kandhunganmu mengkeret." Wong wadon mau kudu mangsuli, "Inggih, kula purun; mugé Gusti Allah nindakna kados mekaten."

²³ Imam banjur kudu nulis isiné paukuman kuwi, lan mbusak nganggo banyu sing ana ing mangkok mau.

²⁴ Banyu mau bisa marakaké wong wadon kuwi krasa lara banget. Nanging sadurungé dikon ngombé banyuné,

²⁵ imam kudu njupuk glepung sing arep disaosaké lan tangané ngathung nyaosaké glepung mau kaaturaké marang Allah. Sawisé mengkono kudu nyèlèhaké glepung mau ana ing mesbèh.

²⁶ Imam banjur kudu njupuk glepungé segegem kanggo tandha enggoné nyaosaké saosan mau, lan ngobong glepung mau ana ing mesbèh. Banyuné banjur diombèkaké marang wong wadon mau.

²⁷ Yèn wong wadon mau pancèn nglakoni jina, banyu kuwi bakal marakaké wong wadon mau krasa lara banget. Wetengé dadi busung lan kandhungané mengkeret. Wong wadon

mau bakal disebut wong sing tanpa paukiman ana ing tengahé bangsané.

²⁸ Nanging yèn wong wadon mau ora luput, ora bakal tanpa paukiman lan bisa duwé anak.

²⁹ Kaya mengkono prenatalé yèn wong lanang nyujanani karo somahé, merga sing wadon mau dikira laku jina. Wong wadon mau kudu dikon ngadeg ing ngarepé mesbèh lan imam kudu nindakaké upacara.

³⁰ (5:29)

³¹ Wongé lanang dhéwé ora keluputan, nanging bojoné, yèn pancèn salah, kudu nyangga salahé.

6 ¹ Gusti Allah dhawuhi Musa, ² supaya maringaké prenatal-prenatan marang bangsa Israèl mengkené: Wong lanang utawa wadon sing nglairaké janji masrahaké awaké sumaos marang Allah dadi nasir,

³ orakena ngombé ombèn-ombèn sing digawé saka wohé anggur lan ora kena mangan woh anggur iya sing isih seger, iya sing digaringaké.

⁴ Selawasé dadi nasir ora kena mangan sarupaning panganan sing digawé saka anggur, dadia wjiné utawa kulité.

⁵ Selawasé dadi nasir wong mau ora kena ngethok utawa nyukur rambuté, nganti saentèké wektuné enggoné masrahaké awaké sumaos marang Allah. Sajroné wektu mau rambuté lan jénggoté kudu diingu sethukulé.

⁶ Rambuté kuwi kanggo tandha yèn dhèwèké masrahaké awaké sumaos marang Allah. Wong mau ora kena najisaké awaké: ora kena nydhaki wong mati, senajan layoné bapakné, ibuné utawa seduluré pisan.

⁷ (6:6)

⁸ Selawasé dadi nasir wong mau masrahaké awaké marang Allah.

⁹ Yèn rambuté nasir mau dadi najis merga nggepok wong sing mati dadakan ing sandhingé, kudu ngentèni pitung dina. Sawisé mengkono kudu nyukur rambuté lan jénggoté, supaya dadi resik menèh.

¹⁰ Ing dina ping woluné wong mau kudu nggawa piyik dara utawa manuk drekuku loro marang imam ing ngarepé lawangé Kémah Suci.

¹¹ Manuk sing siki kudu disaosaké imam dienggo kurban pangriwating dosa, sijiné dienggo kurban obongan kanggo

ngilangi najisé merga nggepok layon mau. Ing dina iku uga wong mau kudu nucèkaké rambuté,

¹² lan masrahaké awaké menèh sumaos marang Allah tekan saganepé dinané enggoné janji dadi nasir mau. Wektu sing wis dilakoni ora kepétung menèh, merga rambuté wis kena ing najis. Wong mau kudu nggawa cempé wedhus gèmbèl umur setaun disaosaké kanggo kurban dhendha.

¹³ Yèn janjiné wis rampung, wong mau kudu nindakaké upacara, yakuwi ngadhep ing lawangé Kémah Suci,

¹⁴ lan nyaosaké marang Allah kéwan telu sing ora cacat, yakuwi cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun siji kanggo kurban obongan, cempé wedhus gèmbèl wadon umur setaun siji kanggo kurban pangruwatinnng dosa, lan wedhus gèmbèl lanang siji kanggo kurban keslametan.

¹⁵ Kejaba kuwi kudu nyaosaké roti tanpa ragi sewakul, yakuwi roti bunder sing digawé saka glepung diulet karo lenga zaitun, lan roti tipis sing dilèlèti lenga zaitun. Karo menèh kudu nyaosaké gandum lan anggur.

¹⁶ Imam kudu nyaosaké kuwi mau kabèh konjuk marang Allah, sarta nyaosaké kurban pangruwating dosa lan kurban obongan.

¹⁷ Bebarengan karo nyaosaké roti sewakul mau, imam iya kudu nyaosaké wedhusé gèmbèl lanang kanggo kurban keslametan. Uga gandum lan anggur mau kudu disaosaké marang Allah.

¹⁸ Wongé sing dadi nasir mau kudu nyukur rambuté ana ing lawangé Kémah Suci lan nyemplungaké rambuté ing geni panggonané kurban keslametan mau.

¹⁹ Sawisé mengkono, samasa sampilé wedhus lanang sing ngarep wis diolah, banjur dijupuk déning imam, disèlèhaké ing tangané nasir mau, karo roti bunder siji lan roti tipis siji saka wakul mau.

²⁰ Imam banjur nyaosaké kuwi mau kabèh mligi konjuk marang Allah. Kuwi kurban suci sing dadi bagéané imam, ditambahi dhadha lan sampilé wedhus gèmbèl lanang, sing miturut prenatal dadi bagéané imam. Sawisé rampung kabèh, wong sing dadi nasir mau lagi kena ngombé anggur.

²¹ Mengkono mau prenatal kanggo wong sing masrahaké awaké dadi nasir.

Nanging yèn wong mau wis nglairaké janji arep nyaosaké kurban ngluwihi apa mesthiné, janjiné mau kudu ditetepi.

²² Gusti Allah dhawuh marang Musa

²³ supaya kandha karo Harun lan anak-anaké, yèn mberkati umat Israèl kudu nganggo tembung mengkéné:

²⁴ Allah muga maringana berkah, lan kowé padha direksaa.

²⁵ Allah muga maringana sarupaning prekara sing becik, lan kowé padha kaparingana sih-rahmat.

²⁶ Allah muga mirsani kanthi kawelasan, lan kowé padha kaparingana tentrem rahayu.

²⁷ Gusti Allah ngandika, "Yèn sajroné andum berkah marang umat Israèl nganggo nyebut Asma-Ku, Aku iya bakal mberkahi umat mau."

7¹ Bareng Musa wis rampung enggoné ngedegaké Kémah Palenggahané Allah, Kémah mau sapraboté banjur dipasrahaké marang Allah nganggo upacara, apa déné migunakaké lenga pasucèn. Mengkono uga mesbèh lan piranti-pirantiné kabèh disucèkaké.

² Para penggedhéné turun sing dadi panuntun ing taler-taleré umat Israèl, sing didhawuhi nindakaké cacah jiwa,
³ padha nggawa pisungsong konjuk marang Allah. Olèhé nggawa nganggo grobag sapi nem, saben penggedhé loro grobag siji sapi siji. Sawisé padha disaosaké,

⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁵ "Pisungsong iki tampanana lan pigunakna mbésuk samasa leladi ing Kémah Palenggahané Allah; barang-barang iki kabèh pasrahna marang kaum Lèwi miturut kuajibané dhéwé-dhéwé."

⁶ Grobag-grobag lan sapi-sapi mau nuli dipasrahaké marang kaum Lèwi.

⁷ Grobag loro lan sapi papat dipasrahaké marang para turuné Gèrson,

⁸ grobag papat lan sapi wolu marang para wong turun-Mérari. Gawéané wong-wong mau dipimpin déning Itamar, anaké Harun.

⁹ Mung wong turuné Kéhat ora dipasrahi grobag lan sapi déning Musa, awit wong-wong mau kudu padha mikul barang-barang suci sing dadi tanggung jawabé.

¹⁰ Para penggedhéné uga nggawa pisungsong kanggo kraméan ing upacara nucèkaké mesbèh. Nalikané pisungsong mau arep disaosaké ana ing mesbèh,

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Padha kandhanana yèn para penggedhé, saben dina kudu nyaosaké pisungsong kanggo ing mesbèh, lawasé rolas dina."

¹² Para penggedhé iya banjur padha nyaosaké pisungsong miturut gilirané mengkéné: (Dina-Taler-Penggedhé); Kapisan-Yéhuda-Nahason bin Aminadab; Kapindho-Isakar-Nétanéèl bin Zuar; Katelu-Zébulon-Éliab bin Hélon; Kapat-Rubèn-Élizur bin Sédhéur; Kalima-Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai; Kanem-Gad-Éliasaf bin Déhuèl; Kapitu-Éfraim-Élisama bin Amihud; Kawolu-Manasyè-Gamalièl bin Pédazur; Kasanga-Bènyamin-Abidan bin Gédéoni; Kasepuluh-Dhan-Ahiézer bin Amisiadai; Kasewelas-Asyèr-Pagièl bin Okran; Karolas-Naftali-Ahira bin Énan; Pisungsong disaosaké para penggedhé mau kabèh padha, yakuwi piring slaka siji sing boboté 1,5 koligram, lan basi slaka siji, sing boboté 800 gram, miturut

ukuran bobot resmi. Piring slaka lan basi mau dikebaki glepung sing diulèni nganggo lenga zaitun kanggo kurban dhaharan. Sebanjuré: piring emas siji, sing boboté 110 gram, kebak menyan. Sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun, kanggo kurban obongan, wedhus lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; sapi loro; wedhus gèmbèl lima lan wedhus lanang lima lan cempé gèmbèl umur setaun kanggo kurban keslametan.

13 (7:12)

14 (7:12)

15 (7:12)

16 (7:12)

17 (7:12)

18 (7:12)

19 (7:12)

20 (7:12)

21 (7:12)

22 (7:12)

23 (7:12)

24 (7:12)

25 (7:12)

26 (7:12)

27 (7:12)

28 (7:12)

29 (7:12)

30 (7:12)

31 (7:12)

32 (7:12)

33 (7:12)

34 (7:12)

35 (7:12)

36 (7:12)

37 (7:12)

38 (7:12)

39 (7:12)

40 (7:12)

41 (7:12)

42 (7:12)

43 (7:12)

44 (7:12)

45 (7:12)

46 (7:12)

47 (7:12)

48 (7:12)

49 (7:12)

50 (7:12)

51 (7:12)

52 (7:12)

53 (7:12)

54 (7:12)

55 (7:12)

56 (7:12)

57 (7:12)

58 (7:12)

59 (7:12)

60 (7:12)

61 (7:12)

62 (7:12)

63 (7:12)

64 (7:12)

65 (7:12)

66 (7:12)

67 (7:12)

68 (7:12)

69 (7:12)

70 (7:12)

71 (7:12)

72 (7:12)

73 (7:12)

74 (7:12)

75 (7:12)

76 (7:12)

77 (7:12)

78 (7:12)

79 (7:12)

80 (7:12)

81 (7:12)

82 (7:12)

83 (7:12)

⁸⁴ Dadi gunggunging pisungsung sing disaosaké déning para penggedhé rolas kanggo nucèkaké mesbèh mau wujudé:
 -Piring slaka rolas iji lan basi slaka rolas siji sing boboté kabèh 27,6 kilogram.
 -Piring emas rolas iji, sing boboté 1,32 kilogram, kebak menyan. -Sapi lanang rolas, wedhus gèmbèl lanang rolas, cempé sing umur setaun rolas, disaosaké bebarengan karo kurban gandum kanggo netepi kurban obongan. -Wedhus rolas kanggo kurban pangruwating dosa.
 -Sapi lanang patlikur, wedhus gèmbèl lanang sewidak, wedhus jawa sewidak, cempé wedhus gèmbèl sing umur setaun sewidak kanggo kurban keslametan.

⁸⁵ (7:84)

⁸⁶ (7:84)

⁸⁷ (7:84)

⁸⁸ (7:84)

⁸⁹ Nalika Musa mlebu ing Kémah Palenggahané Allah nampani dhawuh saka Gusti Allah, Panjenengané ngandika saka sandhuwuré tutupé Pethi Prejanjian, saka antarané pepethan⁹ malaékat loro sing nganggo swiwi.

---

⁹pepethan: gambar wewujudan.

8¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,
² "Harun kandhanana, yèn masang lampu pitu ing pedamaran^h kudu diatur supaya sunaré mengarep."

³ Harun iya banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau. Lampu-lampu dipasang miturut adhepé pedamaran.

⁴ Pedamaran kuwi saka ndhuwur tekan ngisor digawé saka emas murni, miturut conto sing diparingaké déning Gusti Allah marang Musa.

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa,

⁶ "Wong-wong Lèwi padha dhèwèkna, pisahen karo umat Israèl liyané, lan nganggo upacara pasucèn

⁷ carané mengkéné: Wong-wong mau kepyurana nganggo banyu suci sing mligi kanggo upacara, lan konen nyukur awaké sekojur sarta ngumbah sandhangané, supaya padha dadi suci miturut prenatalé agama.

⁸ banjur konen njupuk sapi lanang enom siji lan kurban gandum sapreluné, yakuwi glepung sing diulet karo lenga zaitun. Lan kowé, Musa, kudu njupuk

---

^hpedamaran: papan nyèlèhaken lampu.

sapi lanang siji engkas dienggo kurban pangruwating dosa.

⁹Sawisé mengkono umat Israèl kabèh, mengkono uga wong Lèwi padha klumpukna ing platarané Kémah Suci.

¹⁰Umat Israèl kudu numpangaké tangané ing sirahé wong-wong Lèwi.

¹¹Sebanjuré Harun kudu nyaosaké wong-wong Lèwi mau dadi pisungsungé umat Israèl. Mligi konjuk marang Aku, supaya bisa nindakaké pegawéané kagem Aku.

¹²Wong Lèwi nuli kudu padha numpangaké tangané ing endhasé sapi lanang loro mau, sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Srana upacara mau wong-wong Lèwi diluwari saka dosa-dosané.

¹³Wong-wong Lèwi kuwi dadia pisungsung mligi konjuk marang Aku. Déné Harun lan anak-anaké dhawuhana dadi penggedhéné.

¹⁴srana cara mengkono kowé kudu milih para wong Lèwi saka ing antarané umat Israèl liyané, mligi dadi kagungan-Ku.

¹⁵ Sawisé upacara nyaosaké wong-wong Lèwi konjuk marang Allah, wong kuwi diparengaké nyambut-gawé ing Kémah Suci.

¹⁶ Wong-wong mau wis Dakdadèkaké sesulihé anak lanang pembarep kabèh ing Israèl; mulané mligi dadi kagungan-Ku dhéwé.

¹⁷ Nalika Aku gawé patiné sakèhé bocah lanang pembarep ing Mesir, saben anak lanang pembarep ing brayaté wong Israèl lan saben anaké kéwan sing sepisanan wis Dakpilih dadi kagungan-Ku.

¹⁸ dadiné kanggo ijolé kabèh anak lanang pembarep ing Israèl Aku milih wong Lèwi,

¹⁹ kaanggep pisungsungé umat Israèl. Wong-wong Lèwi kuwi Dakpasrahaké marang Harun lan anak-anaké, supaya padha dadi imam ngladèni wong Israèl ing Kémah Suci. Wong Lèwi kuwi sing nyuwunaké pangapuraning dosa kanggo bangsa iki marang Aku, supaya ora kena ing paukuman samasa nyedhak ing panggonan suci mau."

²⁰ Mulané Musa, Harun lan bangsa Israèl kabèh banjur padha masrahaké wong Lèwi marang Allah, kaya sing

kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

²¹ Wong-wong Lèwi banjur padha nucèkaké awaké miturut prenatalé agama lan ngumbah sandhangané. Harun nuli nyaosaké wong-wong mau dadi pisungsung mligi sumaos marang Allah. Harun iya nindakaké upacara pangruwating dosané wong-wong Lèwi mau.

²² Déné bangsa Israèl nindakaké sakèhé dhawuhé Allah lantaran Musa sing magepokan karo wong Lèwi. Merga saka mengkono wong-wong Lèwi padha wenang nyambut-gawé ing Kémah Suci dipimpin déning Harun lan anak-anaké.

²³ Gusti Allah ngandika marang Musa,

²⁴ "Sabèn wong Lèwi lanang wiwit umur selawé taun kudu nglakoni kuwajibané ing Kémah Suci,

²⁵ lan dibébasaké saka kuajiban mau yèn wis nyandhak umur sèket taun.

²⁶ Sawisé kuwi wong mau kena ngréwangi wong Lèwi liyané sing nglakoni tugas ing Kémah Suci, nanging kuajiban apa waé sing dilakoni, ora kena ditindakaké ijèn. Mengkono carané

enggoné mrenata pegawéané wong Lèwi.

9¹ Nalika sasi kapisan, taun kapindho, sawisé bangsa Israèl metu saka ing Mesir, Gusti Allah ngandika marang Musa ing ara-ara samuné pegunungan Sinai mengkéné,

² "Tanggal patbelas sasi iki, yèn srengéngéné surup, bangsa Israèl kudu ngriyakaké Paskah miturut prenatal sing wis ditetepaké."

³ (9:2)

⁴ Musa iya banjur akon bangsa Israèl ngriyakaké Paskah.

⁵ Ing wayah surupé srengéngé tanggal patbelas sasi kapisan mau, bangsa Israèl ngriyakaké Paskah ing ara-ara samuné pegunungan Sinai. Kabèh padha ditindakaké miturut apa sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁶ Nanging ana wong sawetara sing najis miturut prenataling agama merga padha nggepok wong mati, dadi ora kena mèlu ngriyakaké Paskah. Wong-wong mau banjur padha ngadhep marang Musa lan Harun,

⁷ aturé, "Kula sami najis, awit sami nggepok tiyang pejah. Nanging menapa kula inggih sami mboten kénging tumut nyaosaken kurban dhateng Allah, sesarengan kaliyan sedhèreèk-sedhèrèk kula sabangsa?"

⁸ Wangsulané Musa, "Ngentènana dhisik, nganti aku tanpa dhawuh saka Allah."

⁹ Gusti Allah banjur dhawuh marang Musa,

¹⁰ "Kandhaa marang bangsa Israèl mengkéné, 'Yèn ana ing antaramu utawa anak-turunmu sing najis merga nggepok wong mati, utawa lagi lelungan adoh, mangka kepéngin ngriyakaké Paskah,

¹¹ kuwi kepareng, nanging enggonmu ngriyakaké kudu ing sasi candhaké ing wayah soré tanggal patbelas. Dina kuwi riyakna nganggo mangan roti tanpa ragi lan jangan pait.

¹² Pangan mau ora kena diturahaké nganti ésuké lan kéwan sing disaosaké marang Allah mau aja ana balungé sing ditugel. Paskah mau kudu diriyakaké miturut prenatal sing wis ditetapaké.'

¹³ Wong sing kaanané resik miturut prenatalé agama, lan ora lagi lelungan

adoh, mangka ora ngriyakaké Paskah, kuwi kudu disingkiraké saka umat-Ku, merga ora nyaosaké kurban marang Aku ing wektu sing wis ditetepaké. Wong mau kudu mikul dosané.

¹⁴Yèn ing antaramu ana wong liya sing arep mèlu ngriyakaké Paskah, enggoné ngriyakaké Paskah kudu miturut prenatal lan sarat-saraté. Prenatan iki kanggo saben wong, iya wong Israèl utawa wong liyané."

¹⁵Nalika Kémah Palenggahané Allah didegaké, ing dina kuwi ana mega ing sandhuwuré Kémah mau. Ing wayah bengi méga mau mencorong kaya geni.

¹⁶(9:15)

¹⁷Yèn méga mau munggah, wong Israèl kudu budhal, yèn mégané mudhun, wong Israèl banjur kudu masang kémahé, ing panggonan sing didhuni méga mau.

¹⁸Wong Israèl padha mbedhol lan masang kémahé manut dhawuhé Allah. Selawasé méga mau ana ing sandhuwuré Kémah Suci, bangsa Israèl tetep manggon ing panggonan kono.

¹⁹Senajan méga mau suwé ana ing sandhuwuré Kémah Suci, wong Israèl

iya manut marang Allah, lan ora kesusu budhal.

²⁰ Anak kalané méga mau mung mandheg sawetara dina. Senajan kepriyé waé, dhawuhé Allah kuwi sing dienggo pathokan wayahé lèrèn lan budhal.

²¹ Ana kalané méga mau mandheg mung antarané surup tekan ésuk. Yèn mégané munggah, sanalika iku uga kabèh padha budhal.

²² Selawasé méga mau mandheg, embuh rong dina embuh sesasi, embuh setaun luwih, wong kabèh padha tetep ing panggonan mau. Nanging yèn mégané munggah, wong kabèh nuli padha budhal.

²³ Bangsa Israèl lèrèn ing sawijining panggonan lan budhal saka kono miturut sawuhé Allah lantaran Musa.

10 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Gawéa slomprèt slaka tatahan loro, kanggo tandha nglumpukaké rakyat utawa mbudhalaké wadyabala.

³ Yèn slomprèt loro-loroné uniné dawa kuwi tandhané wong kabèh kudu

nglumpuk, ing sakiwa-tengenmu, ing ngarepé Kémah Suci.

⁴Nanging yèn sing diunèkaké mung siji, sing kudu nglumpuk mung para penggedhé thok.

⁵Yèn uniné cekak-cekak kuwi tandhané para taler sing manggon ing sawétané Kémah Suci kudu budhal.

⁶Tandha cekak-cekak sing kapindho, tandhané taler-taler sing manggon ing sakidulé Kémah Suci kudu budhal. Dadi tandha cekak-cekak kuwi pretandhané wong kudu budhal.

⁷Nanging yèn dawa, kuwi pretandha yèn wong kudu nglumpuk.

⁸Sing ngunèkaké slomprèt mau kudu imam-imam, anak-anaké Harun." Prenatan kaya mengkéné iki kudu ditindakaké ing selawasé,

⁹"Yèn kowé lagi parang nglawan mungsuh sing nyerang negaramu, kowé ngunèkna slomprèt-slomprèt mau. Aku Pangéran Allahmu bakal mitulungi lan nguwalaké kowé saka mungsuh-mungsuhmu.

¹⁰Semono uga yèn kowé padha bungah-bungah ngriyakaké sasi anyar, utawa riaya-riaya miturut prenatalé

agama. Slomprèt kuwi iya unèkna samasa kowé nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan konjuk marang Allah. Aku bakal mitulungi kowé. Aku iki Pangéran, Allalmu."

¹¹ Ing tau kapindho sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, ing tanggal loro, sasi kapindho, méga ing sandhuwuré Kémah Suci munggah.

¹² Wong Israèl iya banjur padha budhal, metu saka ara-ara samuné pegunungan Sinai. Satekané ing ara-ara samun Paran, méga mau nuli mudhun mandheg.

¹³ Bangsa Israèl kuwi budhalé atas dhawuhé Allah lantaran Musa.

¹⁴ Lakuné ajeg padha karo urutan sing wis ditetepaké. Sing lakuné ngiringaké gendérané Yéhuda mangkat dhisik, saklompok-saklompok, penggedhéné Nahason bin Aminadab.

¹⁵ Nétanéèl bin Zuar kuwi penggedhéné taler Isakar,

¹⁶ lan Éliab bin Hélon penggedhéné taler Zébulon.

¹⁷ Kémah Suci nuli dibedhol. Turuné Gèrson lan turuné Mérari sing mikul Kémah banjur budhal.

¹⁸ Disusul golongan sing dipimpin taler Rubèn, saklompok-saklompok dipenggedhèni Élizur bin Sédhéur.

¹⁹ Sélumièl bin Zurisiadai kuwi penggedhé golongané taler Siméon,

²⁰ lan Éliasaf bin Déhuèl penggedhé golongané taler Gad.

²¹ Disusul para wong Lèwi saka golongan turuné Kéhat karo nggawa barang-barang suci. Satekané ing palèrènan candhaké, Kémah Suci wis dipasang menèh.

²² Disusul karo golongan sing dipimpin taler Éfraim, saklompok-saklompok, dipenggedhèni Élisama bin Amihud.

²³ Gamalièl bin Pédazur mimpin taler Manasyé,

²⁴ lan Abidan bin Gédéoni manggedhèni golongan taler Bènyamin.

²⁵ Sing budhal kèri dhéwé golongan sing dipimpin taler Dhan. Kuwi sing ngirid golonga-golongan kabèh. Lakuné saklompok-saklompok, dipenggedhèni déning Ahiézer bin Amisiadai.

²⁶ Pagièl bin Okran mimpin golongan-golongané taler Asyèr.

²⁷ Déné Ahira bin Énan mimpin golongan-golongan taler Naftali.

²⁸ Kaya mengkono urutané klompok, lan golongané saben umat Israèl mlaku pindhah panggonan.

²⁹ Musa kandha karo Hobab bin Déhuèl, wong Midian, ipéné, "Aku saiki arep padha mangkat menyang panggonan sing miturut pangandikané Allah arep diparingaké marang aku kabèh. Gusti Allah wis janji arep ndadèkaké Israèl dadi bangsa sing makmur. Kowé mèlua aku supaya mbésuk mèlu ngrasakaké kemakmuran mau."

³⁰ Wangsulané Hobab, "Matur nuwun, nanging aku kepéngin bali menyang tanah kelairanku."

³¹ "Lho, aku aja koktinggal," kandhané Musa, "Kowé rak dadi pemimpinku, merga weruh panggonan ing ara-ara samun sing kena kanggo lèrèn."

³² Yèn kowé mèlu aku, mbésuk kowé dakpandumi sakèhing berkah sing diparingaké déning Allah marang aku."

³³ Sawisé bangsa Israèl budhal saka pegunungan Sinai, disebut gunung suci, mlaku sajroné telung dina. Pethiné Prejanjian mlaku ana ing ngarep dhéwé karo golèk panggonan sing becik kanggo lèrèn.

³⁴ Sajroné ngolah-ngalih saka palèrènan siji menyang sijiné, méganing Pangéran yèn awan tansah ana ing ndhuwuré umat Israèl.

³⁵ Saben Pethi Prejanjian arep diangkat, Musa munjuk mengkéné, "Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng. Mengsah-mengsah sami buyara, lan tiyang ingkang sengit dhateng Paduka sami keplajenga saking ngarsa Paduka."

³⁶ Déné samasa mandheg, Musa munjuk, "Dhuh Allah, mugi kersa mberkahi para umat Israèl ingkang cacahipun maèwu-èwu menika."

11 ¹ Bangsa Israèl padha nggrundeli Gusti Allah merga enggoné padha ngrekasa nandhang kekurangan rupa-rupa. Bareng mreng panggrundelé wong Israèl mau, Gusti Allah duka, nuli nekakaké geni ing palèrènan kono. Geniné mulad-mulad ngobong kémah-kémah sawetara.

² Wong-wong banjur padha bengok-bengok njaluk tulung karo Musa. Musa nuli ndedonga marang Allah, temah geniné banjur sirep.

³ Merga saka lelakon mau, panggonan kono dijenengaké Tabera. sing tegesé ing

panggonan kono Gusti Allah nekakaké geni.

⁴Ing antarané wong Israèl ana wong-wong manca sing ketagihan mangan énak. Wong-wong Israèl iya banjur ana sing mèlu-mèlu kepéngin mangan iwak, mulané banjur padha grundelan. Tembungé, "Mbok yèn ngéné iki ana sing ngeteri iwak!

⁵Ana ing Mesir kita bisa mangan iwak satutugé, tanpa ngetokaké dhuwit. Bisa mangan timun, semangka, p'rei, brambang lan bawang!

⁶Ana ing kéné kita padha kentèkan tenaga, mangka ora ana sing dipangan, kejaba mung manna thok."

⁷(Manna kuwi rupané kaya tumber, wernané putih semu kuning.

⁸Tekané ing palèrènan pandhak bengi, bareng karo tibané bun.) Ésuké wong-wong padha nglumpukaké manna, nuli didheplok dadi glepung, banjur digawé roti bunder-bunder utawa gèpèng. Rasané kaya roti sing dipanggang, nganggo lenga zaitun.

⁹(11:8)

¹⁰Musa krungu panggrundelé wong-wong Israèl, sing padha ngadeg

nggrombol-nggrombol ing ngarepé lawang Kémah Suci. Gusti Allah duka, nganti Musa sedhih banget.

¹¹ Mulané banjur matur marang Allah, "Kénging menapa Paduka tumindak mekaten dhateng kula? Menapa mboten rena dhateng kula? Kénging menapa kula dipun bruki tanggél jawab ngrimati tiyang-tiyang menika?

¹² Rak sanès kula ingkang nitahaken utawi damel tiyang-tiyang menika selaminipun mlampah dhateng negari ingkang Paduka janjèkaken kaliyan supaos dhateng leluhuripun?

¹³ Samenika tiyang-tiyang menika sami ketagihan, kepéngin sanget nedha ulam. Saking pundi saged kula angsal ulam kanggé nyukani nedha tiyang semanten kathahipun?

¹⁴ Cekakipun kula mboten sagah nyanggi tanggél jawab ingkang semanten awratipun namung piyambakan!

¹⁵ Menawi kapurih terus-terusan kados mekaten, nyuwun ngapuntèn, kula aluwung dipun pejahana kémawon, supados mboten ngraosaken awrating sesanggèn kula."

¹⁶ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Kowé nglumpukna wong pitung puluh sing diéringiⁱ lan dianggep dadi panuntuné umat iki. Konen ngadhep Aku ing Kémah Suci, ngadeg jèjèr karo kowé.

¹⁷ Aku bakal tumedhak ndhawuhi kowé. Aku bakal njupuk sapérangané Roh sing Dakparingaké marang kowé, lan bakal Dakedum-edum marang wong mau. Wong-wong mau mengkoné bakal bisa mbiyantu mikul tanggung jawab, ngrumati bangsa iki; dadi kowé ora dhèwèkan."

¹⁸ Saiki bangsa kuwi kandhanana mengkéné, "Kowé padha nucèkna awakmu kanggo sésuk. Kowé bakal padha mangan iwak. Gusti Allah wis mirengaké pesambatmu lan panggrundelmu; kowé padha kepéngin mangan iwak, lan nganggep yèn ing Mesir kaananmu luwih becik. Saiki Gusti Allah bakal maringi iwak, lan kuwi kudu kokpangan.

¹⁹ Iwak mau ora mung cukup kanggo sedina utawa rong dina, limang dina utawa sepuluh dina, uga ora mung cukup kanggo rong puluh dina,

---

ⁱering: ajrih lan asih (tresna).

²⁰ nanging kanggo sesasi muput, nganti kowé jelèh lan wetengmu kewaregen. Kuwi merga kowé padha nampik marang Gusti Allah sing ana ing tengahmu, lan merga kowé wis padha nggrundeli Panjenengané sarta nganggep yèn luwih becik saupama kowé ora lunga saka tanah Mesir."

²¹ Musa uga matur marang Gusti Allah, "Cacahipun tiyang ingkang kawula irid menika 600.000, mangka Paduka ngandika badhé maringi ulam cekap kanggé sewulan?"

²² Pinten kémawon cacahipun lembu lan ménda ingkang prelu dipun pragat kanggé nyekapi kabetahanipun tiyang semanten dipun klempakaken sedaya rak inggih dèrèng cekap?"

²³ Gusti Allah paring wangsulan, 'Pangwasa-Ku iki tanpa wangenan. Saiki uga kowé bakal ngerti, apa sing Dakkandhakaé iki bakal kelakon apa ora."

²⁴ Musa banjur meetu saka Kémah Suci lan ngumumaké marang bangsa Israèl kabèh, apa sihng dingandikakaké déning Allah. Musa nglumpukaké para

pemimpin pitung puluh, dikon ngadeg ing saubengé Kémah Suci.

²⁵ Gusti Allah banjur tumedhak ing méga lan ngandika marang Musa, banjur mundhut sapérangané Roh sing kaparingaké marang Musa, nuli diedum-edumaké wong pitung puluh mau. Bareng Roh nedhaki, wong-wong mau banjur padha caturan kaya nabi, senjata ora let suwé banjur meneng.

²⁶ Ana wong loro saka antarané wong pitung puluh mau, yaiku Éldad lan Médad, kari ana ing kémahé, ora mèlu ngadeg bebarengan karo kanca-kancané ing Kémah Suci. Wong loro mau uga katedhakan Roh lan iya padha caturan kaya nabi.

²⁷ Ana nonoman sing weruh lelakon mau, banjur mlayu awèh weruh marang Musa.

²⁸ Yosua bin Nun, abdiné Musa, sing wiwit nom dadi pembantuné, matur marang Musa mengkéné, "Ndara, tiyang kalih menika dipun dhawuhana supados sami mèndel!"

²⁹ Wangsulané Musa, "Kokmempeng temen enggonmu mbélani aku? Sing daksuwun malah supaya Gusti Allah

kersa maringaké Rohé marang sabangsa kabèh, lan ndadèkaké sabangsa kabèh dadi nabi!"

³⁰ Musa banjut mulih, semono uga wong pitung puluh mau padha mulih menyang kémahé dhéwé-dhéwé.

³¹ Gusti Allah nekakaké angin saka segara. Angin mau nggawa manuk gemak pirang-piran sing padha mabur cendhèk banget. Tekan palèrèhane wong Israèl manuk-manuk mau padha méncok saenggon-enggon nganti sawetara kilomèter sakiwa-tengené palèrèhan. Saking akèhé nganti padha tumpang tindih, dhuwuré tumpukané wetara samèter.

³² Sedina kuwi, benginé sewengi muput lan ésuké sedina dheg wong Israèl padha sengkud nglumpukaké manuk gemak mau. Saben wong nglumpukaké ora kurang saka sèwu kilogram. Manuk-manuk mau padha disigari lan dipépé nganti garing ana ing sakubengé palèrènan.

³³ Gusti Allah duka pirsá enggoé padha dremba^j lan nggragas, mulané banjur diukum srana pageblug.

---

^jdremba: remen nedha, murka.

³⁴ Merga saka kuwi panggonan kono dijenengaké "Kibrot-Taawa (kuburan dremba)," jalaran iya ana ing kono panguburé wong sing padha mati kena paukuman mau.

³⁵ Bangsa Israèl ngalih ssaka kono menyang kutha Hazérot lan masang kémah ana ing kono.

12 ¹ Musa bebojoan karo wong Kus yaiku bangsa Étiopia, harun lan Miryam ora ngrujuki.

² Tembungé, "Apa Gusti Allah mung ngandika lantaran Musa waé? Apa iya ora lantaran kita uga?" Gusti allah midhanget apa sing padha diucapaké wong loro mau.

³ (Musa kuwi wong sing lembah ing ati, ngungkuli wong sajadakabèh.)

⁴ Sanalika Gusti Allah ngandika marang Musa, Harun lan Miryam, "Padha lungaa ngadhep Aku ana ing Kémah Suci." Wong telu mau banjur sowan.

⁵ Gusti Allah banjur tedhak ana ing tugu méga, ing sangarepé Kémah Suci, sarta ngandika, "Harun lan Miryam!" Wong loro mau banjur sowan.

⁶ Pangandikané Allah, "Rungokna tembungKu! Aku ngandika marang para

nabi sing ana ing antaramu nganggo sasmita rupa gambar-wewayangan lan Aku ngandika sajroning impèn.

⁷ Nanging ora kaya mengkono cara-Ku ngandika marang Musa, sing Dakparingi ayahan nuntun umat-Ku Israèl.

⁸ Aku ngandika adu-arep karo Musa, cetha lan ora wujud bedhèkan. Malah Musa wis ndeleng rupa-Ku. Yagéne kowé wani-wani maido?"

⁹ Gusti Allah duka marang wong loro mau. Nalika Panjenengané mengker,

¹⁰ lan tugu méga mau munggah saka Kémah Suci kono, Miryam dumadakan kecandhak lara kusta. Kulité dadi putih kaya kapuk. Nalika Harun méngo ndelengaké Miryam lan weruh yèn Miryam nandhang lara kusta,

¹¹ banjur kandha karo Musa, "Dhuh bendara, mugè sampun négakaken kula kekalih sami kaukum margi dosa ingkang sampun sami kula lampahi awit saking bodho kula.

¹² Sampun négakaken Miryam kados bayi kluron, ingkang lair mawi badan ingkang setengah bosok."

¹³ Musa banjur ndedonga, "Dhuh Allah, mugè kersa nyarasaken tiyang menika."

¹⁴ Dhawuhé Allah, "Saupama rainé diidoni bapakné, apa dhèwèké ora kudu krasa wirang lawasé pitung dina? Mulané wetokna saka palèrènan pitung dina; sawisé kuwi kena bali menèh."

¹⁵ Miryam banjur diwetokaké saka palèrènan pitung dina lan sajroné Miryam durung bali, bangsa Israèl ora lunga saka panggonan kono.

¹⁶ Sawisé budhal saka Haserot banjur padha masang kémah ana ing ara-ara samun Paran.

13 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Saka ing antarané para pemimpin saben taler pilihan wong siji, dadèkna telik, supaya niti tanah Kanaan, sing arep Dakparingaké marang wong Israèl."

³ Musa nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau, banjur milih wong rolas ksebut ing ngisor iki, mangkat saka ara-ara samun Paran. (Taler-Panuntun); Rubèn-Syamua bin Zakur; Siméon-Safat bin Hori; Yéhuda-Kalèb bin Yéfune; Isakar-Yigal bin Yusuf; Éfraim-Hoséa bin Nun; Bènyamin-Palti bin Rafu; Zébulon-Gadièl bin Sodi; Manasyè-Gadi bin Susi; Dhan-Amièl bin Gemali;

Asyèr-Setur bin Mikhaél; Naftali-Nahbi
bin Wofsi; Gad-Guèl bin Maki;

⁴ (13:3)

⁵ (13:3)

⁶ (13:3)

⁷ (13:3)

⁸ (13:3)

⁹ (13:3)

¹⁰ (13:3)

¹¹ (13:3)

¹² (13:3)

¹³ (13:3)

¹⁴ (13:3)

¹⁵ (13:3)

¹⁶ Kuwi jenenge-jenengé para telik
sing ditugasaké Musa supaya niti tanah
Kenaan. Hoséa bin Nun jenengé diganti
Musa dadi Yosua.

¹⁷ Nalika wong-wong mau dikon
mangkat, Musa weling mengkéné,
"Mlakua ngalor, menyang tanah Kenaan
sisih Kidul, banjur mlakua terus menyang
tanah pegunungan.

¹⁸ Titinen kaanané tanah kono, pira
cacahé rakyaté lan sepira kekuwatané;

¹⁹ tanah kuwi ala apa becik. Apa rakyaté
padha manggon ing pedésan apa ing
kutha-kutha sing diubengi bètèng.

²⁰ Delengen buminé loh apa ora, lan akèh wit-witané apa ora. Aja lali nggawaa woh-wohan sing tuwuh ana ing kana." (Nalika semana lagi ungsun anggur.)

²¹ Wong rolas mau banjur budhal, lakuné ngalor karo nliti tanah mau wiwit saka segara wedhi Zin sisih Kidul terus nganti tekan kutha Réhob, tekan dalan sing ngene menyang Hamat.

²² Sing ditliti dhisik sisih Kidul, njujug kutha Hébron, panggonané wong-wong Ahiman, Sesai lan Talmai, anak-turuné bangsa sing disebut wong Énak. (Kutha Hébron kuwi didegaké pitung taun sadurungé kutha Zoan ing tanah Mesir.)

²³ Banjur padha tekan tanah ngaré Éskol. Ana ing kana padha mancas pange' wit anggur. Saking aboté pang mau nganti kudu dipikul wong loro. Uga padha nggawa woh dlima lan woh anjir kanggo olèh-olèh.

²⁴ Panggonan kono dijenengaké Lembah Éskol, merga ana ing kana padha mancas pangé wit anggur.

²⁵ Sawisé nliti tanah kono lawasé patang puluh dina, para telik mau banjur padha mulih,

²⁶lapur marang Musa, Harun lan bangsa Israèl kabèh sing lagi padha lèrèn ing Kadès, ing ara-ara samun Paran. Para telik mau nyritakaké apa sing padha disumurupi. Woh-wohan sing padha digawa dituduhaké marang bangsa Israèl.

²⁷Kandhané marang Musa, "Kula sampun nлити tanah menika lan sumerep, bilih sitinipun loh saèstu, lan menika wujudipun woh-wohan ingkang saking ngrika.

²⁸Nanging rakyatipun tanah ngriku rosa-rosa. Kithanipun ageng-ageng, tur mawi bètèng ingkang sentosa. Wonten ing ngrika kula inggih sami kepanggih kaliyan tiyang-tiyang kados buta.

²⁹Tanah wau ing sisih Kidul dipun enggèni tiyang Amalèk. Ing paredèn tiyang Hét, Yébus lan Amori. Celak Seganten Tengah lan sauruting Lèpèn Yarden dipun enggèni tiyang Kenaan."

³⁰Nanging Kalèb nentremaké atiné wong-wong sing padha cilik atiné, sarta matur marang Musa, "Kita kedah nglurug perang lan ngrebat negari menika samenika ugi, mergi kekiyatan

kita mboten kawon kaliyan kekiyatanipun bangsa-bangsa menika."

³¹ Nanging para telik liyané sing tekané barng karo kalèb padha muni, "Mboten, kita mboten saged nglurugi perang, mergi kawon kiyat katandhing kaliyan bangsa-bangsa wau."

³² Para telik mau iya padha nyebar kabar goroh ing kalangané umat Israèl bab tanah sing padha didlajahi mau, ujaré, "Tanah kana pemetuné ora sepiraa, dipangan rakyaté dhéwé waé ora cukup. Mangka wong-wong kana dedegé lan rosané ora ilok.

³³ Malah aku padha weruh wong-wong sing awaké kaya buta, yakuwi anak-turuné Énak. Ditandhing karo wong-wong kuwi, kita iki mung presasat walang, lan iya mesthi ngono penganggepé wong-wong marang kita."

14 ¹ Ana wong-wong Israèl sing sewengi dheg padha nangis pating jlerit.

² Padha nggrundeli Musa lan Harun, tembungé, "Rak luwih becik kita padha mati ing tanah Mesir utawa ing segara wedhi kéné!

³ Apa preluné Gusti Allah ngirid kita menyang tanah Kanaan kuwi? Kita rak mung bakal mati ing peprangan lan anak-bojo kita dadi tawanan. Ayo, kita padha bali waé menyang tanah Mesir!"

⁴ Sing siji banjur kandha karo sijiné, "Ayo padha milih pemimpin lan bali menyang Mesir menèh!"

⁵ Musa lan Harun banjur padha jèngkèng ana ing ngarepé bangsa Israèl.

⁶ Yosua bin Nun lan Kalèb, sing uga padha dadi telik mau, padha nyuwèk-nyuwèk sadhangané, mretandhani sedhiling atiné.

⁷ Banjur kandha karo wong Israèl kabèh "Tanah sing kita dlajahi kaé ora ana sing madhani apiké.

⁸ Yèn ana keparengé Allah, Panjenengané bakal ngirid kita mrana lan maringaké tanah sing loh lan subur kuwi marang kita.

⁹ Aja padha nglawan marang kersané Allah. Bangsa-bangsa kuwi bakal kita telukaké klawan gampang. Apa Allah ora mimpin kita? Lan Panjenengané wis nelukaké para déwa sing ngayomi bangsa-bangsa mau. Mulané aja wedi."

¹⁰ Wong sing nglumpuk ing kono ngancam arep mbenturi watu wong papat mau nganti mati. Dumadakan cahya kamulyané Allah ngetingal ing sandhuwuré Kémah Suci.

¹¹ Pangandikané Allah marang Musa, "Pira lawasé bangsa iki enggoné nglawan marang Aku? Pira suwéné enggoné tetep ora ngandel marang Aku, senajan wis padha weruh kaélokan pirang-pirang sing Daktindakaké?"

¹² Mulané bangsa iki bakal Dakélingaké nganggo paukuman. Lan kowé, Musa, bakal Dakdadèkaké leluhuré bangsa sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang bangsa iki!"

¹³ Nanging aturé Musa, "Dhuh Allah, tiyang Mesir sampun sami mangertos, bilih Paduka piyambak ingkang ngirid bangsa menika medal saking tanah Mesir.

¹⁴ Lan criyos menika sampun kodhang ing ngatasipun bangsa-bangsa ing ngriki. Dados sampun sami mangertos bilih Paduka nuntun bangsa menika. Ugi sampun sami mireng, bilih Paduka ngetingal kalayan cetha menawi méga Paduka kèndel ing sanginggil kula

sedaya. Ing wanci siyang Paduka ngrumiyani lampah kawula sedaya ing salebeting méga, sarta menawi dalu ing salebating tugu latu.

¹⁵ Menawi Paduka nyirnakaken umat menika, bangsa-bangsa ingkang sampun sami mireng bab pangwaos Paduka, sami badhé criyos,

¹⁶ bilih Paduka sampun mejahi umat menika ing ara-ara samun, mergi mboten saged ngirid umat menika mlebet ing negari, ingkang sampun Paduka janjèkaken.

¹⁷ Pramila, dhuh Pangéran, Paduka kersaa ngetingalaken pangwaos Paduka dhateng para abdi Paduka, lan kersaa nindakaken menapa ingkang sampun Paduka janjèkaken. Paduka sampun ngandika,

¹⁸ 'Aku, Allah ora gampang duka. Sih lan kasetyan-Ku Dakparingaké klawan lubèr. Aku ngapura marang wong sing nerak wewaler-Ku^k lan nglawan marang Aku. Senajan mengkono paukuman tumrap kaluputané para bapak bakal Daktibakaké marang ana-putuné, turun ping telu lan ping pat.'

---

^kwewaler: awisan, larangan.

¹⁹ Samenika, dhuh Allah, mergi Paduka ngasihi umat menika lan setya dhateng janji Paduka, kawula nyuwun kersaa ngapunten dosanipun umat menika, kados déné enggèn Paduka ngapunten piyambakipun wiwit sami medal saking tanah Mesir."

²⁰ Gusti Allah banjur ngandika, "Ya wis, Aku bakal ngapura dosané umat iki, kaya panyuwunmu.

²¹ Nanging Aku janji nganggo dhasar gesang-Ku piyambak lan kaluhuran-Ku sing ngèbeki bumi,

²² wong iki kabèh siji waé ora ana sing lestari lan mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang para leluhuré, merga ora padha mbangunturut marang Aku lan ora uwis-uwis nyoba marang Aku. Mangka wis padha weruh kamulyan-Ku. Mangka wis padha weruh kamulyan-Ku sing mblerengi, lan kaélok-an-kaélok-an sing Daktindakaké ing tanah Mesir lan ing ara-ara samun.

²³ Wong-wong kuwi mesthi ora bakal mlebu ing Tanah Prejanjian. Ing antarané wong-wong mau ora bakal ana sing napakaké sikilé ing tanah kono.

²⁴ Kejaba abdi-Ku Kalèb. Dhèwèké setya marang Aku. Mulané bakal Dakgawa menyang tanah sing wis didlajahi. Tanah ngaré sing dienggoni wong Amalèk lan wong Kenaan saiki bakal dadi duwèké anak-turuné Kalèb, abdi-Ku. Dadi sésuk kowé, Musa, balia menyang ara-ara samun, sing tekan Teluk Akaba."

²⁵ (14:24)

²⁶ Pangandikané Gusti Allah marang Musa lan Harun,

²⁷ "Isih pira lawasé wong-wong ala iki enggoné ngedumel nglawan marang Aku? Aku wis bosen ngrungokaké panggrundelé!

²⁸ Padha wangsulana mengkéné; Allah ngandika, 'Aku sumpah nganggo dhasar asma-Ku dhéwé, kowé bakal ketekan kaya sing kokjaluk dhéwé. Aku iki Pangéran, kaya mengkono pangandika-Ku.

²⁹ Kowé bakal padha mati lan layonmu bakal pating gléthak ana ing segara wedhi kéné. Kejaba Kalèb lan Yosua ora ana panunggalanmu sing umuré rong puluh taun munggah bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang kowé.

³⁰ (14:29)

³¹ Kowé padha ngucap yèn anak-anakmu bakal dadi tawanan! Nanging bocah-bocah kuwi sing bakal Dakgawa mlebu ing tanah, sing koktampik mau; lan tanah kono bakal dadi duwèké.

³² Déné kowé bakal padha mati ing segara wedhi kéné.

³³ Anak-anakmu bakal nglembara ing ara-ara samun kéné nganti patang puluh taun lawasé. Merga enggonmu ora setya, anak-anakmu bakal padha nandhang sangsara, nganti wong panunggalanmu sing pungkasan mati.

³⁴ Kowé bakal padha nyangga dosamu nganti patang puluh taun lawasé, miturut cacahé dina enggonmu padha nelik ndlajahi tanah mau, yakuwi patang puluh dina; sedina kaétung setaun. Kowé bakal ngrasakaké kepriyé rasané yèn Daksingkur!

³⁵ Aku sumpah yèn Aku bakal nindakaké sing mengkono mau marang kowé; lan wong ala sing padha saiyeg nglawan marang Aku. Ing segara wedhi kéné kowé kabèh bakal ngalami mati. Aku, Pangéran sing ngandika!"

³⁶ Wong-wong sing padha dikongkon Musa nelik ing tanah Kenaan sabaliné padha gawé laporan sing ora nyata, nganti ndadèkaké wong Israèl padha ngedumel marang Gusti Allah. Mulané padha diukum srana pageblug, kang njalari patiné.

³⁷ (14:36)

³⁸ Panunggalané wong rolas sing nelik tanah Kenaan, mung Yosua lan Kalèb dhéwé sing padha lestari urip.

³⁹ Nalika Musa nglantaraké dhawuhé Pangéran mau marang umat Israèl, kabèh padha sedhih banget.

⁴⁰ Ésuké isih umun-umun wong-wong mau padha tata-tata arep nglurug menyang daérah pegunungan. Tembungé, "Pancèn aku wis padha nglakoni dosa. Nanging saiki aku arep padha menyang tanah sing dingandikakaké marang kita."

⁴¹ Nanging Musa kandha, "Yagéné saiki kowé arep nglanggar dhawuhé Allah? Kowé ora bakal olèh gawé!

⁴² Aja padha lunga. Kowé bakal kalah perangmu merga Allah ora nunggil karo kowé.

⁴³Yèn kowé perang karo wong Amalèk lan wong Kenaan, kowé kabèh bakal mati ing peprangan. Allah ora bakal mitulungi kowé, merga kowé padha mbaléla marang Panjenengané."

⁴⁴Éwasemono wong-wong Israèl mau padha ora ngrèwès, malah tanpa dipikir dawa padha menyang daérah pegunungan, senajan Musa lan Pethiné Prejanjian ora mèlu mangkat.

⁴⁵Wong Amalèk lan wong Kenaan sing padha manggon ing kana padha nglawan wong Israèl, temah wong Israèl padha kalah, sarta dioyak nganti tekan kutha Horma.

15 ¹Gusti Allah maringaké marang Musa

²prenatan-prenatan kanggo bangsa Israèl sing kudu dilakoni samasa manggon ana ing tanah Kenaan, mengkéné:

³Kanggo kurban obongan utawa kurban netepi janji utawa kurban sukuran, utawa kurban sing disaosaké ing dina-dina riaya, kepareng nyaosaké: sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, wedhus gèmbèl wadon siji utawa wedhus jawa

siji. Gandané kurban dhaharan kuwi gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁴Sapa sing saos kurban rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kudu iya nyaosaké bareng karo wedhus-wedhus mau glepung sakilogram, sing disoki lenga zaitun saliter lan anggur saliter kanggo kurban dhaharan.

⁵(15:4)

⁶Yèn sing dienggo kurban mau wedhus gèmbèl lanang, kudu iya nyaosaké glepung rong kilogram, diesoki lenga zaitun karotengah liter,

⁷karo anggur karotengah liter, kanggo kurban dhaharan. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁸Yèn sing dienggo kurban mau sapi lanang siji kanggo kurban obongan utawa kurban netepi janji, utawa kurban keslametan,

⁹kudu dibarengi telung kilogram glepung sing disoki lenga zaitun rong liter,

¹⁰karo anggur rong liter kanggo kurban dhaharan. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹¹ Iki kabèh sing kudu disaosaké bebarengan karo saben kéwan, yèn sing digawé kurban rupa sapi lanang siji, utawa wedhus gèmbèl wadon, utawa wedhus jawa.

¹² Yèn sing digawé kurban mau kéwan luwih saka siji, sesaosan sing rupa glepung, lenga zaitun lan anggur iya kudu diluwihi miturut cacahé kéwan sing dienggo kurban.

¹³ Iki prenatal sing kudu ditetepi déning saben wong Israèl samasa saos kurban dhaharan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴ Saben wong manca sing ana ing tengahmu, iya sing manggoné mung sawetara mangsa, utawa sing selawasé; samasa saos kurban dhaharan kudu netepi prenatal mau kabèh supaya gandané gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁵ Hukum lan prenatal iki kanggo kowé lan kanggo wong manca sing manggon ing tengahmu, kabèh padha, merga kowé lan wong manca kuwi kanggoné Allah padha waé. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé.

¹⁶ (15:15)

¹⁷ Gusti Allah maringaké marang Musa

¹⁸ prenatal-prenatan kanggo wong Israèl, sing kudu ditetepi yèn wis padha manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran.

¹⁹ Wulu wetuning bumi sing kokenggoni kuwi sapérangan kudu kokpething kasaosaké marang Pangéran.

²⁰ Roti kawitan sing kokpangan saka gandum sing kokenèni dhisik dhéwé, kudu koksaosaké kanggo kurban marang Pangéran. Carané kaya yèn kowé nyaosaké gandum kawitan sing kokdeplok.

²¹ Roti kawitan sing kudu koksaosaké mau mligi kagem Pangéran; iki prenatal kanggo ing selawas-lawasé.

²² Bisa uga mbésuk ana wong sing lali netepi prenatal sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang Musa.

²³ Lan bisa uga mbésuk bangsa Israèl lali netepi sakèhé prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa mau.

²⁴ Yèn umat Israèl nglakoni kaluputan merga saka ora ngertiné, kuwi kudu nyaosaké kurban obongan rupa sapi lanang siji dikanthèni kurban dhaharan

lan anggur kaya sing wis ditetepaké. Gandané kurban mau gawé renaning Penggalihé Pangéran. Kejaba saka kuwi uga kudu nyaosaké kurban panebusing dosa rupa wedhus gèmbèl lanang siji.

²⁵ Imam banjur kudu nindakaké upacara pangruwating dosa kanggo umat. Gusti Allah bakal ngapura umat mau, merga kaluputané mau ora dijarag, lan iya wis nyaosaké kurban pangruwating dosa konjuk marang Allah, rupa kurban dhaharan.

²⁶ Wong Israèl kabèh lan wong manca sing manggon ing tengahé bakal diapura, merga kabèh padha katut gawé kaluputan mau.

²⁷ Yèn wong nglanggar prenatal tanpa dijarag, kudu saos kurban wedhus jawa wadon siji sing umur setaun kanggo pangruwating dosané.

²⁸ Imam kudu nindakaké upacara pangruwating dosa ana ing mesbèh, kanggo tandha yèn wong mau wis luwar saka dosané; Gusti Allah iya banjur ngapura.

²⁹ Prenatan iki kanggo sapa waé sing nglakoni dosa tanpa dijarag, iya wong

Israèl, utawa wong manca sing tetep manggon ing kono.

³⁰ Nanging yèn wong Israèl utawa wong manca nglakoni kaluputan srana dijarag, wong kuwi ngrèmèhaké marang Allah, kudu diukum pati,

³¹ merga nglawan marang Allah lan nglanggar prenatalé Allah. Wong mau mati merga salahé dhéwé.

³² Nalika wong Israèl padha ana ing ara-ara samun, ana wong lanang golèk kayu ing dina Sabbath.

³³ Wong mau digawa ngadhep marang Musa, Harun lan umat kabèh,

³⁴ lan ditahan merga durung cetha kudu dikapakaké.

³⁵ Pangandikané Pangéran marang Musa, "Wong kuwi kudu diukum pati ing sanjabané pedésan. Wong kabèh kudu mbenturi wong mau nganggo watu nganti mati."

³⁶ Wongé nuli diirid metu saka pedésan lan dibenturi watu nganti mati, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³⁷ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa

³⁸ supaya maringaké prenatal marang wong Israèl mengkéné, "Gawéa

gomyok ing plisiring¹ jubahmu, lan saben gomyok talènana nganggo tali biru. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé.

³⁹ Gomyok-gomyok kuwi gunané kanggo ngélingaké kowé. Saben-saben kowé weruh gomyok mau, kowé bakal kèlingan marang sakèhé prenatal-prenatan-Ku, nuli bakal koklakoni. Lan srana mengkono kowé bakal ora nyingkur marang Aku sarta ora nuruti karepmu dhéwé.

⁴⁰ Gomyok-gomyok mau bakal ngélingaké kowé nglakoni prenatal-prenatan kabèh; yèn ngono kowé temen-temen dadi umat kagungan-Ku.

⁴¹ Aku iki Pangéran, Allahmu. Aku sing ngirid kowé metu saka tanah Mesir, supaya Aku dadi Allahmu. Aku iki Allah."

16 ¹ Korah bin Yizhar, turuné Kéhat, taler Lèwi, wani miwiti mbrontak nglawan marang Musa. Dhèwèké dibantu wong telu saka taler Rubèn — yakuwi Datan lan Abiram, anak-anaké Éliab lan On anaké Pèlèt —. Kejaba kuwi dibantu wong Israèl 250 liyané, yakuwi para

---

¹plisir: aris: pinggiring jubah.

penggedhé sing misuwur, sing dipilih déning rakyat.

²(16:1)

³Wong-wong mau kabèh bebarengan ngadhep marang Musa lan Harun, karo kandha, "Musa, rungokna! Saben wong ing Israèl kéné dipilih kagem Allah. Lan Gusti Allah ana ing tengah kita. Nanging yagéné kowé koknganggep awakmu ngungkuli umaté Allah. Tumindakmu sing mengkono kuwi wis kebangeten!"

⁴Bareng krungu tembung mau, Musa banjur jèngkèng, sumungkem ing bumi sarta ndedonga.

⁵Banjur kandha karo Korah lan kanca-kancané, "Sésuk-ésuk Gusti Allah bakal maringi pirsam marang kita, sapa wongé sing dipilih déning Allah. Wong sing dipilih kuwi sing bakal ditugasaké nyedhaki mesbèh.

⁶Sésuk-ésuk kowé lan kanca-kancamu kudu padha nggawa pedupan, didokoki geni lan menyan, nuli kudu digawa nyedhaki mesbèh. Mengko kita bakal weruh sapa sing sanyatané dipilih déning Allah. Kowé wong-wong Lèwi sing pancèn kebangeten!"

⁷(16:6)

⁸ Musa banjur nerusaké kandhané karo Korah, "Rungokna, kowé wong Lèwi kabèh!

⁹ Apa kokkira iki prekara sepélé déné Allahé Israèl wis milih kowé kabèh saka antarané umat Israèl, supaya nindakaké tugas ing ngarsané, lan mlebu ing Kémah Suci, sarta nyambut-gawé kanggo umat Israèl?

¹⁰ Kowé Korah lan wong-wong Lèwi liyané. Kowé rak wis nampa kaurmatan saka Allah, yagéné kowé saiki isih kepéngin dadi imam?

¹¹ Yèn kowé, Korah lan kanca-kancamu padha ngresula, mèri karo Harun, kuwi satemené Allah piyambak sing padha koklawan!"

¹² Musa banjur akon ngundang Datan lan Abiram, nanging padha ora gelem teka, kandhané, "Aku emoh mara!

¹³ Apa isih kurang enggonmu gawé sengsaraku, kokgawa metu saka tanah Mesir sing loh jinawi supaya aku padha ngalami mati ing pesamunan kéné? Apa saiki kowé isih arep mréntah aku?

¹⁴ Wis cetha yèn kowé ora bakal ngirid aku menyang panggonan sing loh jinawi, lan kokpandumi sawah sarta kebon

anggur. Apa saiki kowé isih arep ngapusi aku menèh? Ora, aku ora sudi mara!"

¹⁵ Musa nepsu banget lan matur marang Allah, "Dhuh Allah, mugi sampun kersa nampi sesaosan ingkang kasaosaken déning tiyang-tiyang menika. Dèrèng naté kula damel pitunanipun tiyang-tiyang menika, senajan kuldi setunggal kémawon dèrèng naté kula tampi saking piyambakipun."

¹⁶ Musa banjur kandha karo Korah, "Sésuk-ésuk kowé lan wong 250 kanca-kancamu padha tekaa ing Kémah Suci. Harun iya bakal teka mrana.

¹⁷ Kowé kudu padha nggawa pedupan dhéwé-dhéwé, sing wis kokdokoki menyan. Kuwi saosna ing mesbèh."

¹⁸ Kacrita ésuké saben wong mau nggawa pedupan diisèni mawa limang iji lan menyan, nuli ngadeg ing lawangé Kémah Suci, bareng karo Musa lan Harun.

¹⁹ Sawisé mengkono Korah banjur nglumpukaké umat Israèl kabèh, nuli ngadeg adhep-adhepan karo Musa lan Harun. Dumadakan wong kabèh padha weruh cahya kamulyané Allah sumunar mblerengi.

²⁰ Pangandikané Allah marang Musa lan Harun,

²¹ "Padha sumingkira saka wong-wong kuwi, arep Daksirnakaké saiki uga."

²² Nanging Musa lan Harun nuli sujud sumungkem ing bumi, aturé, "Dhuh Allah. Paduka ingkang paring gesang dhateng sedaya tumitah. Menapa mergi tiyang setunggal ingkang nglampahi kalepatan, umat sedaya badhé Paduka sirnakaken?"

²³ Pangandikané Allah marang Musa,

²⁴ "Wong kabèh konen sumingkir saka kémahé Korah, Datan lan Abiram."

²⁵ Musa lan penggedhéné Israèl nuli padha menyang kémahé Datan lan Abiram.

²⁶ Kandhané Musa marang wong-wong Israèl kabèh, "Padha sumingkira saka kémahé wong-wong ala iki, lan aja nggepok barang-darbèké apa waé. Yèn padha ora nurut, kowé bakal padha kasirnakaké bareng karo wong-wong ala kuwi."

²⁷ Wong akèh mau nuli padha nyingkir saka kémahé Korah, Datan lan Abiram. Datan lan Abiram metu, ngadeg ana

ing lawanging kémahé dhéwé-dhéwé, saanak-bojoné.

²⁸ Musa banjur kandha karo umat Israèl kabèh, "Nganggo cara iki kowé bakal padha weruh enggonku didhawuhi nindakaké iki kabèh. Iki ora merga saka karep-Ku dhéwé.

²⁹ Yèn wong-wong iki padha mati kaya patrapé wong lumrah tanpa diukum déning Allah, kuwi tandhané yèn aku ora diutus déning Allah.

³⁰ Nanging yèn Allah nindakaké prekara sing durung tau kokrungu sadurungé, lan yèn bumi ngangapaké cangkemé lan nguntal wong-wong kuwi urip-uripan mudhun ing papané wong mati dalah sabarang-darbèké, kuwi tandhané yèn wong-wong mau padha nglawan marang Allah."

³¹ Lagi waé Musa meneng, bumi sing dienciki Datan lan Abiram mlekah,

³² nguntal urip-uripan wong-wong mau lan para brayaté, bebarengan karo kanca-kancané Korah kabèh apa déné sabarang-darbèké.

³³ Mengkono enggoné padha kacemplung urip-uripan ing donyané wong mati bebarengan karo barang-

darbèké kabèh. Buminé nuli mingkem menèh pulih kaya mauné.

³⁴ Wong Israèl kabèh sing padha ana ing kono krungu panjerité wong-wong sing kauntal déning bumi mau, nuli padha mlayu, karo bengok-bengok, "Rikat mlayu! Aja nganti kita iya katut diuntal ing bumi!"

³⁵ Gusti Allah banjur nekakaké geni, mulad-mulad mangsa wong 250 sing padha nyaosaké menyan ing pedupan mau.

³⁶ Gusti Allah ngandika marang Musa,

³⁷ "Èléazar anaké Imam Harun konen ngukupi turahané pedupan-pedupan, sing gemléthak ing antarané wong-wong sing kasirnakaké mau. Areng-areng sing ana ing pedupan-pedupan mau dokokna ing panggonan liya, merga pedupan-pedupan kuwi suci.

³⁸ Barang-barang kuwi wis dipilih nalika disaosaké ana ing mesbèhé Pangéran. Mulané jupukana saka panggonané wong-wong sing katumpes mau. Barang-barang kuwi kudu digemblèng, didadèkaké lèmpèngan tipis, lan lèmpèngan-lèmpèngan mau kagawéa

tutup kanggo mesbèh. Kuwi dadia pengéling-éling tumrap bangsa Israèl."

³⁹ Èléazar banjur nglumpukaké pedupan-pedupan mau, lan akon wong nggemblèng dadi lèmpèngan-lèmpèngan tipis, kagawé tutup mesbèh.

⁴⁰ Kuwi kanggo pengéling-éling tumrap bangsa Israèl, yèn kejaba anak-turuné Harun ora ana wong sing kepareng nyedhaki mesbèh, ngobong dupa konjuk marang Allah. Wong sing nglanggar prenatal mau bakal ditumpes kaya Korah lan kanca-kancané. Mulané kabèh mau ditindakaké déning Èléazar kaya kang kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁴¹ Ésuké wong Israèl kabèh padha nepsoni Musa lan Harun, kandhané, "Kowé sing marakaké umaté Allah salong padha mati."

⁴² Sawisé bebarengan padha nglawan marang Musa lan Harun, wong-wong mau padha nolèh marang Kémah Suci. Ing kono padha weruh Kémah mau ketutupan méga lan nyunaraké cahya kamulyané Allah, sing mblerengi.

⁴³ Musa lan Harun padha ngadeg ing lawangé Kémah Suci.

⁴⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁴⁵ "Sumingkira saka wong-wong kuwi. Arep Daktumpes ing panggonan kono uga." Musa lan Harun nuli padha sujud sumungkem ing bumi.

⁴⁶ Kandhané Musa marang Harun, "Pedupané jupuken, isènana mawa limang iji saka mesbèh, nuli mawa kuwi pyurana menyan. Pedupan kuwi énggal gawanen ing panggonané wong akèh, lan nindakna upacara pirukun. Gelis lakonana! Paukumané Allah wis wiwit mulad-mulad lan paukumané wis wiwit nempuh marang umaté."

⁴⁷ Harun banjur nindakaké apa sing dikandhakaké Musa. Énggal-énggal njupuk pedupané lan mlayu ing satengahé umat Israèl sing lagi padha nglumpuk. Bareng weruh yèn paukumané wis wiwit nempuh, menyané banjur diuwur-uwuraké ing mawa, lan miwiti nindakaké upacara pirukun.

⁴⁸ Paukumané nuli sirep, lan Harun ngadeg ing antarané wong sing wis mati lan sing isih urip.

⁴⁹ Cacahé sing mati nalika iku ana 14.700, durung kepétung wong sing padha mati bareng karo Korah.

⁵⁰ Sawisé paukuman mau sirep, Harun banjur bali marani Musa ana ing ngarepé lawang Kémah Palenggahané Allah.

17 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Bangsa Israèl konen masrahaké teken rolas marang kowé; saben penggedhéné taler masrahna teken siji. Jenengé saben penggedhé mau tulisen ing tekené dhéwé-dhéwé.

³ Jenengé Harun tulisen ing teken sing saka taler Lèwi. Saben penggedhé taler kudu ana tekené.

⁴ Teken-teken mau gawanen menyang Kémah Suci, sèlèhna ing ngarepé Pethi Prejanjian. Ana ing panggonan kono enggon-Ku bakal nemoni kowé.

⁵ Tekené wong sing Dakpilih, mengko bakal semi. Nganggo cara mengkono Aku bakal nyirep swarané wong-wong sing ora lèrèn-lèrèn nggrundeli kowé."

⁶ Prekara kuwi diumumaké déning Musa marang wong Israèl kabèh. Para penggedhé banjur padha masrahaké tekené dhéwé-dhéwé marang Musa;

saben penggedhé masrahaké teken siji. Cacahé kabèh ana rolas. Tekené Harun uga ana ing antarané teken-teken mau.

⁷Teken-teken mau kabèh nuli disèlèhaké déning Musa ing ngarepé Pethi Prejanjian.

⁸Ésuké nalika Musa mlebu ing Kémah Suci, weruh tekené Harun sing makili taler Lèwi, wis semi. Malah wis metu kembangé iya banjur megar lan metokaké woh ketapang sing wis mateng.

⁹Musa banjur nglumpukaké teken-teken mau, lan dituduhaké marang umat Israèl. Kabèh padha weruh lelakon mau, nuli saben penggedhé njupuk bali tekené dhéwé-dhéwé.

¹⁰Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Tekené Harun balèkna ing ngarepé Pethi Prejanjian. Teken kuwi kudu disimpen kanggo pengéling-éling tumrap wong Israèl sing senengané mbrontak lan sing sapa ora marèni panggrundelé bakal mati."

¹¹Musa nglakoni apa sing kadhawuhaké déning Allah.

¹²Bangsa Israèl nuli kandha karo Musa, "Yèn mengkono rak cilaka kita kabèh iki!

¹³Yèn wong sing nyedhaki Kémah Palenggahané Allah mesthi kaukum pati; iki ateges yèn kita kabèh bakal padha kasirnakaké."

18 ¹Gusti Allah ngandika marang Harun, "Harun, kowé lan anak-anakmu sarta wong-wong Lèwi kudu nyangga sakèhing kaluputan sing magepokan karo Kémah Suci kéné. Nanging mung kowé lan anak-turunmu waé sing nyangga kabèh kaluputan sing magepokan karo tugas kaimaman.

²Sanak sedulurmu saka taler Lèwi jaken nyambut-gawé bebarengan karo kowé, lan konen ngréwangi kowé, samasa kowé lan anak-anakmu lagi nglakoni ayahan ing Kémah Suci.

³Taler Lèwi kudu nglakoni kuwajibané tumraping kowé lan nglakoni ayahané ing Kémah Palenggahané Allah kéné, nanging ora kena nggepok barang-barang suci sing ana ing Papan Suci utawa sing ana ing mesbèh. Yèn nganti padha nggepok, wong mau lan kowé pisan bakal mati.

⁴Wong-wong mau kudu nyambut-gawé bebarengan karo kowé lan padha nglakoni apa sing dadi kuwajibané

lan sedhéngah tugas ing Kémah Palenggahané Allah, nanging sapa waé sing ora duwé wewenang, ora kena ngladèni kowé.

⁵ Mung kowé lan anak-anakmu dhéwé sing kepareng nindakaké ayahan ing Papan Suci lan ing mesbèh, supaya Aku ora duka menèh marang bangsa Israèl.

⁶ Aku dhéwé sing wis milih sanak sedulurmu, wong Lèwi saka tengahé bangsa Israèl Dakparingaké marang kowé. Wong-wong kuwi Dakpilih kanggo ngladèni ing Kémah Palenggahané Allah.

⁷ Nanging mung kowé lan anak-anakmu sing kepareng nindakaké pegawéan imam, ngladèni ing mesbèh lan Papan Suci. Yakuwi tanggung jawabmu, merga kowé lan anak-anakmu sing Dakparingi kanugrahan dadi imam. Saben wong sing ora wenang, yèn nyedhak barang-barang suci mau bakal kaukum pati."

⁸ Pangandikané Allah marang Harun, "Sakèhing pisungsung sing mligi kanggo Aku lan ora diobong kanggo kurban, kuwi dadi bagéanmu. Iki prenatal kanggo selawas-lawasé ing ngatasé kowé lan anak-turunmu.

⁹ Pisungsiung-pisungsiung mahasuci, sing ora diobong ing mesbèh sing dadi bagéanmu yakuwi: kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa, kurban dhendha. Sabarang kabèh sing disaosaké marang Aku dadi kurban suci, kuwi dadi bagéanmu lan anak-anakmu.

¹⁰ Kuwi kudu kokanggep suci, mula kudu kokpangan ing panggonan sing suci. Sing kena mangan mung wong lanang.

¹¹ Kejaba kuwi, sakèhing pisungsiung khusus sing disaosaké déning umat Israèl kanggo Aku, kuwi iya dadi bagéanmu; Dakparingaké marang kowé lan anak-anakmu, lanang lan wadon. Prenatan iki kanggo selawas-lawasé. Saben wargané brayat sing resik miturut prenataning agama, kepareng mangan saosan mau.

¹² Kowé Dakpandumi sing apik dhéwé saka pametuné bumi, panènan sing kawitan, sing saben taun disaosaké déning umat Israèl marang Aku, yakuwi: lenga zaitun, anggur lan gandum.

¹³ Kabèh kuwi kanggo kowé. Saben wargané brayat sing resik miturut

prenataning agama, kepareng mangan saosan mau.

¹⁴ Sabarang sing mligi disaosaké marang Aku kuwi dadi bagéanmu.

¹⁵ Saben anak pembarep, dadia manungsa utawa kéwan sing disaosaké déning wong Israèl marang Aku, kuwi dadi bagéanmu. Kowé kudu nampa dhuwit tebusané saben anak pembarep lan anaké saben kéwan karam, sing lair kawitan.

¹⁶ Bocah mbarep kudu ditebus samasa umur sesasi. Rega resmi sing wis ditetepaké yakuwi limang slaka.

¹⁷ Nanging pembarepé sapi, wedhus gèmbèl lan wedhus jawa ora kena ditebus. Kéwan-kéwan mau mung kanggo Aku dhéwé lan kudu disaosaké dienggo kurban. Getihé siramna ing mesbèh lan gajihé kudu dienggo kurban dhaharan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

¹⁸ Déné dagingé dadi bagéanmu, mengkono uga dhadha lan sampil mburi.

¹⁹ Pisungsung khusus sing disaosaké wong Israèl marang Aku, kuwi selawasé Dakparingaké marang kowé lan anak-anakmu lanang lan wadon. Kuwi dadia

prejanjian ing antarané Aku lan kowé turun-temurun."

²⁰ Gusti Allah uga ngandika marang Harun, "Kowé padha ora nampa warisan apa-apa. Kowé padha ora nampa panduman lemah saka tanah sing Dakjanjèkaké. Aku Allah, ya Aku iki pandumanmu."

²¹ Pangandikané Allah marang Harun, "Kabèh prasepuluhan sing disaosaké déning wong Israèl marang Aku, wis Dakparingaké marang wong Lèwi. Kuwi opahé enggoné ngrawat Kémah Suci.

²² Wong Israèl liyané ora kepareng nyedhak ing Kémah Suci, supaya aja nemahi mati.

²³ Wiwit saiki mung wong Lèwi dhéwé sing kepareng ngrawat Kémah Suci lan mikul sakèhing tanggung jawab ing ngatasé pegawéan mau. Prenatan iki uga kanggo anak-turunmu ing selawas-lawasé. Wong Lèwi ora bakal nampa warisan apa-apa ana ing Israèl,

²⁴ merga wis Dakparingi warisan, yakuwi prasepuluhan sing disaosaké déning umat Israèl mligi kanggo Aku. Kuwi sebabé Aku ngandika marang

wong Lèwi, yèn dhèwèké ora nampa panduman warisan ana ing Israèl."

²⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa

²⁶ supaya ndhawuhaké marang wong Lèwi, "Yèn kowé padha nampa pisungsung prasepuluhan saka wong Israèl sing dadi pandumanmu, kowé nyaosna saprasepuluhé pandumanmu mau konjuk marang Aku, minangka pisungsung khusus.

²⁷ Pisungsung khusus kuwi dianggep padha karo pisungsung rupa gandum anyar lan anggur anyar sing disaosaké déning wong tani.

²⁸ Srana mengkono kowé padha nyaosaké pisungsung khusus marang Aku, saka prasepuluhan sing padha koktampa saka umat Israèl. Pisungsung khusus sing konjuk marang Allah kuwi kudu koktampakaké marang Imam Harun.

²⁹ Pasrahna apa sing becik dhéwé saka sing koktampa.

³⁰ Sawisé sing becik dhéwé wis kokpasrahaké marang Harun, turahé kena kokjupuk, ora béda karo wong tani njupuk apa sing turah, sawisé nyaosaké pisungsungé.

³¹ Apa sing turah mau kena kokpangan karo brayatmu ana ing endi waé, merga kuwi opahé enggonmu ngladèni ana ing Kémah Suci.

³² Kowé ora kesalahan, angger kowé wis nyaosaké bagéan sing becik dhéwé marang Allah. Nanging aja pisan najisaké pisungsung suci sing disaosaké déning wong Israèl. Srana mangan pisungsung mau, sadurungé nyaosaké sing becik dhéwé konjuk marang Allah. Yèn kowé nganti nindakaké sing mengkono, kowé bakal diukum pati."

19 ¹ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa lan Harun

² supaya gawé prenatal kanggo bangsa Israèl mengkéné: Njupuka sapi sing ulesé abang, tanpa cacad lan sing durung tau ditumpangi pasangan.

³ Kuwi pasrahna Imam Èléazar. Sapi mau kudu digawa metu saka ing kémah, banjur disembelèha ing ngarepé Imam Èléazar.

⁴ Imam Èléazar banjur kudu njupuk getihé kéwan mau sethithik lan dikepyur-kepyuraké ing Kémah Suci nganti ping pitu.

⁵ Kéwan mau wutuh, dadi klebu kulit, daging, getih lan jeroané kudu diobong ing ngarepé Imam Éléazar.

⁶ Sawisé mengkono imam mau kudu nyemplungaké ing geni kayu aras selonjor, carang hisop^m siji, tali sing rupané abang saeler.

⁷ Imam banjur kudu ngumbah sandhangané lan adus dhisik sadurungé mlebu ing kémah, éwasemono dhèwèké isih najis tekan wayah surup.

⁸ Wong sing ngobong sapi mau iya kudu ngumbah sandhangané lan adus; awit wong mau najis tekan surup.

⁹ Banjur kudu ana wong sing resik miturut prenatal agama, nglumpukaké awuné sapi abang mau, didokokaké ing panggonan sing resik miturut prenatalé agama, ing sanjabané kémah. Awuné sapi abang mau disimpen ana ing kono, disedhiyakaké karo banyu pasucèn, kanggoné samasa umat Israèl nganakaké upacara pangruwating dosa.

---

^mhisop: namanipun taneman ingkang gagang lan ronipun kanggé nyiprat-nyiprataken barang èncèr (cuwèr) kadosta rah (Kel 12:22; Bil 19:18; Mzm 51:9; Yoh 19:29).

¹⁰ Wong sing nglumpukaké awuné sapi mau kudu ngumbah sandhangané, éwasemono wong mau tekan surup tetep najis. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé, iya kanggo wong Israèl, utawa kanggo wong manca sing bebarengan manggon ana ing kono.

¹¹ Sing sapa nggepok mayit, dadi najis nganti pitung dina.

¹² Ing dina katelu lan kapituné wong mau kudu ngresiki awaké nganggo banyu suci, supaya resik miturut prenatalé agama. Yèn ora ngresiki awaké ing dina katelu lan kapitu wong mau tetep najis.

¹³ Sing sapa nggepok mayit, mangka ora ngresiki awaké nganggo banyu suci, kuwi wong najis. Wong mau gawé najisé Kémah Suci, mulané kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁴ Yèn ana wong sing tinggal-donya ana ing kémah, kabèh wong sing ana ing kémah kono, lan sapa sing mlebu mrono, dadi najis.

¹⁵ Kendhi lan kuwali sing ana ing kémah kono sing ora ditutupi, iya dadi najis.

¹⁶ Wong sing nggepok mayité wong sing dipatèni utawa sing mati lumrah ing pategalan, utawa yèn nggepok kijingé

wong mati ing kuburan, utawa balungé wong mati, wong mau najis pitung dina.

¹⁷ Kanggo ngresiki awaké, wong mau kudu njupuk awuné sapi abang, sing wis diobong kanggo pangruwating dosa, dilebokaké ing kendhi, diisèni banyu anyar.

¹⁸ Yèn nggepok mayité wong sing mati ing sajroning kémah kuwi carané mengkéné: kudu ana wong sing resik, miturut prenataling agama, njupuk carang hisop siji; carang mau dicelupaké ing banyu suci sing ana ing kendhi mau, banjur diciprat-ciprataké nganggo hisop mau ing kémah lan wong kabèh sing ana ing kémah kono. Yèn sing digepok mau mayité wong sing dipatèni utawa sing matiné ana ing tegalan utawa yèn nggepok kijing utawa balungé wong mati, kudu ana wong sing resik miturut prenataling agama nyiprat-nyiprataké banyu suci mau marang sing padha najis.

¹⁹ Kuwi kudu ditindakaké menèh ing dina katelu lan kapituné. Lagi sawisé dina sing kapitu upacara pasucèn mau rampung. Wong-wong sing padha najis mau kudu padha ngumbah

sandhangané lan adus. Sawisé wayah surup wong-wong mau wis resik menèh.

²⁰ Sapa sing dadi najis, mangka ora nindakaké upacara pasucèn, kuwi tetep najis, merga durung diciprati banyu suci mau. Wong kuwi gawé regedé Kémah Suci, mulané kudu disébrataké saka umaté Allah.

²¹ Prenatan iki kudu koktetepi ing selawas-lawasé. Wong sing nyiprat-nyiprataké banyu suci mau dadi najis nganti surup.

²² Barang sing digepok déning wong sing najis, semono uga wong liya sing nggepok barang mau, iya dadi najis tekan surup.

20 ¹ Nalika sasi kapisan wong Israèl kabèh wis tekan segara wedhi Zin lan padha masang kémah ana ing Kadès. Miryam tilar-donya ing kono, nuli kakubur.

² Ing palèrèhan kono ora ana banyu, mulané wong-wong padha nekani Musa lan Harun

³ karo grundelan tembungé, "Luwih becik saupama kita iki padha mati ing ngarepé Kémah Suci, bareng karo sedulur-sedulur kita biyèn kaé.

⁴Yagéne aku kokgawa menyang pesamunan kéné? Apa aku kokkon mati karo raja-kayaku ana ing kéné?

⁵Preluné apa aku kokgawa metu saka tanah Mesir, menyang panggonan sing gawé sengsara mengkéné, sing ora ana tandurané apa-apa? Ora ana gandum, ora ana wit anjir, ora ana anggur, ora ana wit dlima. Malah banyu waé ora ana!"

⁶Musa lan Harun padha menyang Kémah Suci lan ngadeg sacedhaké lawangé. Ana ing kono banjur padha sujud sumungkem. Cahya kamulyané Pangéran nuli nyunari wong loro mau.

⁷Pangandikané Allah marang Musa,

⁸"Njupuka tekenmu. Kowé lan Harun kakangmu akona umat Israèl kabèh supaya padha nglumpuk. Ana ing ngarepé wong kabèh mau kowé ngucapa marang gunung watu, supaya metokaké banyu. Srana mengkono kowé ngétokna banyu saka gunung watu kuwi kanggo ngombé umat lan raja-kayané."

⁹Musa nuli njupuk tekené saka Kémah Suci, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁰Bareng Musa lan Harun wis nglumpukaké umat kabèh ing ngarepé

gunung watu mau, banjur Musa kandha karo wong akèh mau, "Rungokna, hèh wong jahat, apa aku kudu ngetokaké banyu saka gunung watu iki?"

¹¹ Musa banjur ngangkat tangané lan njojoh gunung watu mau nganggo tekené kaping pindho. Sanalika banyuné metu, wusana umat kabèh lan raja-kayané bisa padha ngombé.

¹² Nanging Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Sarèhné kowé ora padha precaya marang Aku lan ora ngormati marang kaluhuran-Ku ana ing ngarepé umat Israèl, mulané kowé ora bakal ngirid bangsa iki mlebu ing tanah sing wis Dakparingaké marang umat-Ku."

¹³ Iya ana ing tuk Mériba kéné wong Israèl padha nglawan Allah, sarta Allah ngetingalaké kamulyané marang bangsa mau.

¹⁴ Sawisé lelakon mau, saka Kadès kono Musa kongkonan wong nemoni raja Édom, dikon matur, "Panjenengan pirsia sepinten kasisahan ingkang kasanggi déning sedhèrèk panjenengan, umat Israèl.

¹⁵ Leluhuripun sami késah dhateng tanah Mesir, lan kula sami ngantos dangu wonten ing ngrika. Kula lan para leluhur kula sami dipun aniaya déning tiyang Mesir.

¹⁶ Wusana kula sami sesambat dhateng Pangéran. Panjenenganipun miyarsakaken pesambat kula, lajeng ngutus Malaékatipun ngirid kula medal saking tanah Mesir. Samenika kula sami dumugi ing Kadès, kitha alit ing tapel watesé daérah panjenengan.

¹⁷ Menawi kepareng kula nyuwun idin ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula mboten badhé sami ngidak-idak pategilan lan kebon anggur panjenengan. Inggih mboten badhé ngombé toya saking sumur panjenengan. Kula badhé medal mergi ageng kémawon, tanpa nyimpang ngiwa utawi nengen, ngantos medal saking tapel wates daérah panjenengan."

¹⁸ Nanging wong Édom mangsuli, "Ora kena kowé liwat negaraku kéné. Yèn kowé meksa, bakal dakpethukaké nganggo pedhang."

¹⁹ Wangsulane wong Israèl, "Kula namung badhé mlampah medal mergi

ageng kémawon, lan menawi kula utawi raja-kaya kula ngombé ing sumur panjenengan, kula sagah mbayar menapa mesthinipun, angger kula dipun parengaken langkung. Namung menika panyuwun kula."

²⁰ Nanging diwangsulí, "Ora kena!" Malah wong Édom banjur metu nggawa wong akèh lan ngajokaké tentarané pisan.

²¹ Bareng wong Édom ora ngolèhaké wong Israèl liwat ing daérahé kono, wong Israèl banjur nyimpang dalan.

²² Bangsa Israèl nerusaké lakuné nganti tekan Gunung Hor.

²³ Ana ing sacedhaké tapel watesé Édom kono Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

²⁴ "Harun arep Dakpundhut, Dakklumpukaké karo para leluhuré, mulané bakal ora mlebu ing negara sing wis Dakjanjèkaké marang bangsa Israèl. Sebab kowé wong loro wis keluputan, nerak dhawuh-Ku ing sacedhaké tuk Mériba.

²⁵ Harun lan Èléazar, anaké, ajaken munggah Gunung Hor.

²⁶ Sandhangan kaimamané Harun uculana, enggokna Èléazar. Harun banjur bakal Dakpundhut ana ing kono."

²⁷ Musa nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah. Wong telu mau padha munggah ing Gunung Hor, diawasaké déning wong Israèl kabèh.

²⁸ Musa nguculi penganggoné Harun, dienggokaké Èléazar, anaké, Harun tinggal-donya ing pucaké Gunung Hor kono. Musa lan Èléazar nuli mudhun saka gunung mau.

²⁹ Bareng weruh yèn Harun tinggal-donya, wong Israèl kabèh padha nangisi; lawasé petangisan nganti telung puluh dina.

21 ¹ Arad mono sawijining kutha ing tanah Kenaan sisih Kidul. Bareng rajané kutha mau krungu yèn bangsa Israèl arep teka liwat dalan Atarim, bangsa Israèl banjur diserang lan wong-wongé sawetara ditawan.

² Wong Israèl banjur ngaturaké janji marang Allah, unjuké, "Menawi Pangéran marengaken kula saged ngawonaken tiyang-tiyang menika, kitha-kitha satiyangipun sedaya badhé kula saosaken dhateng Paduka tanpa

sarat, sarta tiyang-tiyangipun badhé kula tumpes sedaya."

³ Gusti Allah miyarsakaké panyuwuné wong Israèl mau lan mbiyantu nelukaké wong Kenaan. Wong Kenaan lan kutha-kuthané ditumpes kabèh. Panggonan kono banjur dijenengaké Horma.

⁴ Wong Israèl banjur lunga saka Gunung Hor, menyang Teluk Akaba, maksudé ngalang ngubengi tanah Édom. Nanging sajroné mlaku entèk sabaré,

⁵ banjur padha muni-muni nyalahaké Gusti Allah lan Musa, tembungé, "Kénging menapa kula dipun bekta medal saking tanah Mesir kapurih pejah ing seganten wedhi menika. Ing ngriki mboten wonten tedha; toya kanggé ngombé inggih mboten wonten. Kula sami bosen nedha tetedhan ingkang rèmhèn menika!"

⁶ Gusti Allah nuli nekakaké ula mandi ing satengahé wong Israèl, nganti akèh sing padha mati dicokot ula mau.

⁷ Wong Israèl nuli padha ngadhep marang Musa lan matur, "Kula sampun sami damel dosa nglepataken Gusti Allah lan panjenengan. Samenika kula aturi nyuwun dhateng Pangéran, supados

sawer-sawer menika kasingkirna saking tengah kula." Musa banjur ndedonga kanggo bangsa Israèl.

⁸Gusti Allah nuli dhawuh marang Musa gawé ula tiron saka tembaga lan didhawuhi masang ing cagak. Saben wong sing dicokot ula dikon mandeng ula tembaga mau, supaya mari.

⁹Musa banjur gawé ula tiron saka tembaga, dipasang ing cagak. Saben wong sing dicokot ula lan mandeng ula tembaga mau banjur dadi waras.

¹⁰Wong Israèl nuli nerusaké lakuné, banjur pasang kémah ing kutha Obot.

¹¹Saka panggonan kono nuli ngalih menyang tilasé kutha Abarim ing ara-ara samun sawétané tanah Moab.

¹²Banjur ngalih saka kono menyang Lebakⁿ Zèrèd.

¹³Saka kono ngalih menèh menyang panggonan saloré Kali Arnon, yakuwi pesamunan sing ambané nganti tekan tanahé wong Amori. (Kali Arnon kuwi tapel watesé tanahé wong Moab karo tanahé wong Amori.)

ⁿLebak: tanah ingkang andhap lan radin.

¹⁴ Mulané ing 'Kitab Perangé Allah' ana tulisan: "Désa Wahèb, ing tanah Sufa lan ing lebaké Kali Arnon,

¹⁵ lan lèrèng-lèrèngé lebak sing jembaré nganti tekan désa Ar, sing ngener ing tapel watesé tanahé wong Moab."

¹⁶ Saka kono padha ngalih menyang Beèr panggonan sing ana sumuré. Ing kono Allah ngandika marang Musa, "Wong Israèl padha klumpukna, arep Dakparingi banyu kanggo ngombé."

¹⁷ Ana ing kono wong Israèl padha menyanyi mengkéné: "Sumur-sumur padha etokna banyumu saiki, arep dakpethuk karo memuji,

¹⁸ Sumur sing dikedhuk para putra raja, dijerokaké déning para penggedhéne bangsa, nganggo tekené keprabon, ya tekené para penggedhé kedhaton." Saka pesamunan kono wong Israèl banjur ngalih menyang Matana,

¹⁹ saka kono menyang Nahalièl, banjur menyang Bamot;

²⁰ saka Bamot menyang lebaké wong Moab, cedhak karo pucaké Gunung Pisga, ngadhepaké segara wedhi.

²¹ Wong Israèl kirim utusan marang Sihon, raja Amori, dikon matur mengkéné,

²² "Kula nyuwun idin ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula lan raja-kaya kula mboten badhé nyimpang saking mergi, ngidak-idak pategilan lan kebon-kebon anggur, sarta ngombé saking sumur-sumur panjenengan. Kula namung badhé mlampah urut mergi ageng, ngantos medal saking wilayah panjenengan."

²³ Nanging Raja Sihon ora ngidini wong Israèl liwat ing wilayahé. Malah nglumpukaké tentarané, banjur nglurug menyang Yahas, ing pesamunan, nyerang wong Israèl.

²⁴ Nanging ing peprangan mau akèh wong Amori sing mati. Wilayahé banjur direbut lan dienggoni wong Israèl, saka Kali Arnon tekan Kali Yabok, sing sisih Lor, yakuwi tapel watesé tanahé wong Amon, sing kuat.

²⁵ Srana mengkono wong Israèl nelukaké kutha-kuthané wong Amori kabèh, uga Hèsbon lan kutha-kutha cilik ing sakiwa-tengené. Wong Israèl banjur padha manggon ing kono.

²⁶ Hèsbon kuwi kutha krajané Raja Sihon. Raja mau tau perang karo raja Moab sing biyèn, lan ngrebut wilayahé nganti tekan Kali Arnon.

²⁷ Mulané pujangga padha duwé kekidungan mengkéné: "Tekaa ana ing Hèsbon, negarané Raja Sihon; kepéngin aku nyipati, kutha iki didandani.

²⁸ Tau kelakon ing kutha iki, tentara Sihon murub kaya geni, gawé ludhes kutha Ar, tanah Moab, pegunungan sauruté Kali Arnon padha dilalap.

²⁹ Kowé wong Moab kena musibah! Déwa Kamos sing koksembah! Kamos téga wongmu dadi pengungsi, bojomu ditawan raja Amori.

³⁰ Nanging wis ludhes saiki turuné, saka Hèsbon tekan Dibon saterusé, saka Nasim tekan Nofah, cedhak Médeba, lebur kabèh tinggal-donya."

³¹ Wong Israèl banjur manggon ing tanahé wong Amori.

³² Sawisé mengkono Musa banjur akon wong-wong golèk dalan sing becik dhéwé kanggo nyerang kutha Yaézèr. Kutha kuwi iya banjur direbut déning wong Israèl, mengkono uga kutha cilik-cilik

ing sakiwa-tengené. Wong-wong Amori ditundhungi lunga.

³³ Saka kono wong Israèl lakuné ngenering kutha Basan. Og rajané wong Basan methukaké karo nggawa tentarané, banjur perang ing kutha Édrèi.

³⁴ Pangandikané Allah marang Musa, "Aja wedi karo Og. Wong kuwi Dakulungaké marang kowé, sarakyaté lan sanegarané. Tumpesen kaya enggonmu numpes Raja Sihon lan Hèsbon."

³⁵ Og banjur dipatèni wong Israèl, mengkono uga anak-anaké lan rakyaté kabèh, ora ana sing kari. Tanah mau banjur dienggoni déning wong Israèl.

22 ¹ Bangsa Israèl maju terus lan masang kémah ing Lebak Moab, sawétané Kali Yardèn, ing ngarepé kutha Yérikho.

² Nalika raja Moab, sing jeneng Balak bin Zipor, krungu carané wong Israèl nggempur wong Amori, lan cacahé wong Israèl mau,

³ raja lan rakyaté padha wedi banget.

⁴ Wong Moab banjur kandha karo para penggedhéné wong Midian, "Bangsa Israèl kuwi ora suwé menèh bakal

numpes bangsa-bangsa kabèh sing ana ing kiwa-tengen kita, kaya sapi sing nyenggut ing pangonan." Mulané Raja Balak

⁵ banjur ngirim utusan nimbali Biléam bin Béor, sing manggon ing kutha Pétor, cedhak karo Bengawan Éfrat lan marang negara-negara sing klebu mitrané. Utusan mau dikon kandha karo Biléam mengkéné, "Ndadosna ing pamirsa, bilih wonten setunggaling bangsa dhateng saking tanah Mesir, tiyang-tiyangipun sumebar wonten ing pundi-pundi. Bangsa wau saged ndhatengaken bebaya kanggé negari kula.

⁶ Cacahipun langkung ageng ketimbang kaliyan bangsa kula. Mila, kula aturi dhateng ngipati-banjar bangsa menika, supados saged kula kawonaken sarta kula tundhung saking negari kula. Kula yakin bilih sinten ingkang panjenengan berkahi, temtu badhé nampi berkah, lan sinten ingkang panjenengan ipati-banjar temtu badhé nampi paukuman."

⁷ Para penggedhéné wong Moab lan wong Midian mau nuli padha budhal, karo nggawa opahé Biléam, banjur

padha nemoni Biléam lan ngandhakaké apa sing diwelingaké déning Raja Balak.

⁸ Biléam mangsuli, "Saénipun panjenengan sami tilem ngriki kémawon. Mbénjing-énjing kula badhé nyriyosaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran dhateng kula." Para utusané Moab mau iya banjur padha nginep ing kono.

⁹ Gusti Allah banjur ngrawuhi Biléam sarta ndangu, "Wong-wong sing padha nginep ing omahmu kuwi sapa?"

¹⁰ Atur wangsulané Biléam, "Menika utusanipun Raja Balak saking Moab, saprelu mbekta pawartos,

¹¹ bilih wonten setunggaling bangsa dhateng saking Mesir, tiyang-tiyangipun sumebar ing negari Moab ngriku.

Raja Balak ngersakaken supados kula ngipati-upati bangsa ingkang dhateng saking Mesir wau, supados saged dipun kawonaken lan dipun tundhung saking ngriku."

¹² Pangandikané Allah marang Biléam, "Kowé aja mèlu mrana lan aja ngipati-upati wong Israèl, merga bangsa kuwi wis Dakberkahi."

¹³Ésuké Biléam ketemu menèh karo para utusané Balak, banjur kandha, "Panjenengan sami wangsul kémawon, Gusti Allah mboten marengaken kula tumut mrika kaliyan panjenengan."

¹⁴Para utusan banjur padha mulih, matur marang Balak, yèn Biléam ora gelem mèlu mangkat bebarengan karo para utusan.

¹⁵Balak nuli kongkonan utusan liyané, cacahé luwih akèh, lan pangkaté luwih dhuwur ketimbang karo utusan sing dhisik.

¹⁶Para utusan mau banjur padha mangkat nemoni Biléam, nggawa piwelingé Balak mengkéné, "Kula suwun sampun ngantos nampik panyuwun kula rawuh ing Moab.

¹⁷Panjenengan badhé kula caosi épah kathah sanget, lan kula badhé ngèstokaken sedaya dhawuh panjenengan. Mangga kula aturi rawuh lan ngipat-ipati bangsa menika."

¹⁸Nanging Biléam mangsuli, "Senajan kula dipun bayar mawi pérak lan emas ingkang wonten ing kedhatonipun Balak sedaya, kula mboten badhé nglawan dhawuhipun Allah, sesembahan kula.

Senajan ing prekawis ingkang sepélé pisan, kula mboten kecongga nglawan dhateng Panjenenganipun.

¹⁹Nanging prayogi menawi panjenengan sami ngaso ing ngriki sauntawis, kados para utusan ingkang rumiyin. Kula kepéngin sumerep menapa Allah kagungan dhawuh sanèsipun malih dhateng kula."

²⁰Benginé Gusti Allah ngrawuhi Biléam lan ngandika, "Wong-wong kuwi ngajak kowé lunga. Wis mèlua. Mung waé, kowé aja nindakaké apa-apa kejaba sing Dakdhawuhaké marang kowé."

²¹Ésuké Biléam ngabah-abahi^o kuldiné, banjur budhal karo para utusan menyang Moab.

²²Bareng Biléam budhal, Gusti Allah duka banget. Nalika Biléam lagi nunggang kuldiné, ditutaké baturé loro, Malaékaté Pangéran jumeneng, ngadhang Biléam ing tengah dalan.

²³Bareng weruh Malaékat jumeneng ing ngarepé karo ngasta pedhang ligan,^p kuldi mau karepé arep nyingkiri, mulané banjur nyimpang metu tegalan. Nanging

---

^ongabah-abahi: makèhi.

^pligan: mboten dipun rangkani.

banjur digebugi déning Biléam, supaya bali menèh ing dalan.

²⁴Nanging Malaékat mau banjur jumeneng ing dalan sing ciyut, sing kiwa-tengené ana témboké watu, ing antarané kebon anggur.

²⁵Nalika kuldi mau weruh Malaékaté Pangéran, banjur mlaku mèmèt ing témbok watu, nganti sikilé Biléam kebarut. Kuldiné nuli digebugi menèh.

²⁶Malaékaté Pangéran banjur saya nyedhak, lan jumeneng ing panggonan sing luwih ciyut banget, nganti wong liwat ora bisa nyimpang ngiwa utawa nengen.

²⁷Bareng weruh Malaékaté Pangéran jumeneng ana ing ngarepé, kuldi mau banjur ndhéprok. Biléam nepsu banget. Kuldiné nuli digebugi menèh nganggo tekené.

²⁸Gusti Allah banjur mbikak cangkemé kuldi mau, wusana kuldi mau bisa caturan. Clathuné kuldi mau marang Biléam, "Kula nglampahi menapa déné panjenengan gebagi ngantos rambah ping tiga?"

²⁹ Wangsulané Biléam, "Merga aku wis kokgawé geguyon! Upama aku nyekel pedhang, kowé mesthi wis dakpatèni!"

³⁰ Wangsulané kuldi, "Menapa mboten sampun dangu enggèn kula ngabdi dados kuldi titihan panjenengan? Menapa naté kula mbangkang dhateng panjenengan?" "Ora tau," wangsulané Biléam.

³¹ Gusti Allah nuli mbikak mripaté Biléam, mula weruh Malaékaté Pangéran jumeneng ing ngarepé ngasta pedhang ligan. Biléam banjur sujud sumungkem ing bumi.

³² Pangandikané Malaékat mau, "Yagéné kuldimu kokgebugi nganti ping telu? Tekaku arep nyegah, supaya kowé aja sida lunga.

³³ Begja déné kuldimu weruh Aku lan minggir nganti ping telu. Yèn ora kowé mesthi wis Dakpatèni, lan kuldimu Dakslametaké!"

³⁴ Atur wangsulané Biléam, "Kula sampun nglampahi dosa. Kula mboten mangertos, bilih Paduka jumeneng wonten ing tengah mergi, nyegati lampah kula. Menawi kula mboten

kepareng késah, kula badhé wangsul kémawon."

³⁵ Nanging Malaékaté Pangéran ngandika, "Terusna lakumu, mèlua wong-wong kuwi. Nanging poma, kowé ora kena guneman yèn ora Dakdhawuhi." Biléam nuli nerusaké lakuné karo para utusané Balak.

³⁶ Bareng Balak krungu yèn Biléam arep teka, banjur mangkat methukaké ing Ar, yakuwi sawijining kutha ing sapinggiré Kali Arnon, ing tapel watesé Moab.

³⁷ Pangucapé Balak marang Biléam, "Kénging menapa panjenengan mboten rawuh nalika kula aturi ingkang sepisan? Menapa panjenengan nginten bilih kula mboten saged nyaosi épah ingkang murwat?"

³⁸ Wangsulané Biléam, "Menika mboten sisah dipun rembag. Cekakipun kula sampun dumugi ngriki. Nanging kula mboten kepareng gineman sakecap-kecapa, menawi mboten angsal dhawuh saking Gusti Allah."

³⁹ Biléam banjur diajak menyang kutha Huzot.

⁴⁰ Ana ing kana Balak nyembelèh sapi lan wedhus gèmbèl; dagingé salong

ana sing diwènèhaké Biléam lan para penggedhé sing dadi kancané.

⁴¹ Ésuké Biléam digawa Balak menyang Gunung Bamot Baal. Saka panggonan kono Biléam bisa weruh bangsa Israèl sapérangan.

23 ¹ Pangucapé Biléam marang Balak, "Kula nyuwun dipun damelaken mesbèh pitu lan nyuwun dipun sedhiani lembu jaler pitu lan ménda gèmbèl pitu."

² Balak nglakoni apa sing dijuluk Biléam. Biléam banjur nyaosaké kurban rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji ana ing saben mesbèh.

³ Biléam kandha karo Balak, "Kula aturi jumeneng celak kaliyan kurban obongan menika. Kula badhé ndedonga, menapa Gusti Allah kersa paring wangsit^q menapa mboten. Panjenengan badhé kula aturi pirsaya sedaya, ingkang dipun ngandikakaken déning Pangéran dhateng kula." Biléam banjur lunga dhèwèkan munggah ing pucaking gunung.

⁴ Ana ing kono Gusti Allah ngrawuhi Biléam. Aturé Biléam marang Allah,

---

^qwangsit: pangandika ingkang nerangaken prekawis ingkang dèrèng kelampahan.

"Gusti, kula sampun ngedegaken mesbèh pitu, sarta nyaosaken kurban rupi lembu jaler setunggal, lan ménda gèmbèl jaler setunggal ing saben mesbèh."

⁵ Gusti Allah banjur paring dhawuh apa sing kudu ditindakaké déning Biléam. Biléam banjur didhawuhi bali nemoni Balak, ngandhakna apa sing didhawuhaké déning Allah.

⁶ Biléam banjur nemoni Balak, sing isih ngadeg ing sacedhaké mesbèh, karo para penggedhéné wong Moab kabèh.

⁷ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Saka Aram, pegunungan sisih Wétan kana, aku diundang Balak raja ing Moab, tembungé, 'Tekaa, aku dongakna, Israèl ipat-ipatana!'

⁸ Apa aku bisa ngipat-ipati, yèn Gusti Allah mberkahi? Apa aku bisa ngalang-alangi, yèn Gusti Allah ngrujuki?

⁹ Saka gunung nggonku nyawang, katon cetha gawang-gawang,^r bangsa pilihané Allah, ora tau sepi ing berkah.

¹⁰ Umat Israèl cacahé kaya lebu, sapa bisa ngétung iku? Yèn wis tekan ajalku, kapundhuta kaya umatmu, miturut ing

---

^rgawang-gawang: wéla-wéla.

sabdané Allah, patiku bakal klawan sumarah."

¹¹ Balak banjur kandha karo Biléam, "Kokmekaten criyos panjenengan dhateng kula? Mangka panjenengan malah mberkahi piyambakipun."

¹² Wangsulané Biléam, "Kula namung saged ngucapaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran."

¹³ Balak kandha karo Biléam, "Mangga kita késah dhateng panggènan sanès. Saking ngriku panjenengan badhé pirsá sapérangan alit kémawon saking bangsa menika. Lajeng kula aturi ngipat-ipati bangsa menika."

¹⁴ Biléam banjur diajak menyang Sofim, pucuké Gunung Pisga. Ana ing kono Biléam ngedegaké mesbèh pitu lan ing saben mesbèh nyaosaké kurban rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji.

¹⁵ Kandhané Biléam marang Balak, "Kula aturi tengga sauntawis wonten ing ngriki, sacelakipun kurban menika, kula badhé késah sekedhap ndedonga dhateng Pangéran."

¹⁶ Gusti Allah rawuh, manggihi Biléam menèh lan ndhawuhaké apa sing kudu

dikandhakaké déning Biléam. Biléam nuli didhawuhi nyritakaké marang Balak, apa sing dingandikakaké déning Pangéran.

¹⁷ Biléam banjur nemoni Balak, sing isih ngadeg ing sacedhaké mesbèh karo para penggedhéné Moab. Balak takon apa sing dingandikakaké déning Pangéran.

¹⁸ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Balak bin Zépor, majua mréné, rungokna pawartané!

¹⁹ Allah dudu manungsa sing seneng dora,^s lan gampang sulaya. Yèn Allah janji, mesthi ditetepi. Yèn ngandika mesthi nyata.

²⁰ Aku didhawuhi mberkahi, mangka yèn Allah mberkahi, ora bisa diungkiri.

²¹ Daksawang Israèl bakal menang, ora ana sing bisa nyegah, merga sing disembah mung Allah. Menyanga endi parané, Allah ngetutaké, tansah diwartakaké, yèn Allah iku Rajané.

²² Saka Mesir diirid déning Pangéran, yèn perang kaya banthèng alasan.

²³ Daya gaib, ilmu peteng, dhukun ampuh, ora mempan malah lumpuh,

---

^sdora: goroh.

nglawan bangsa sing kalok,^t dijangkung Allah klawan élok.

²⁴ Bangsa kuwi kaya singa sekti, mungsuhé ditubruk, getihé diombé. Yèn mungsuhé durung mati, durung lèrèn panglawané."

²⁵ Kandhané Balak marang Biléam, "Menawi panjenengan mboten kersa ngipat-ipati bangsa Israèl, inggih sampun, sauger mboten mberkahi piyambakipun!"

²⁶ Wangsulané Biléam, "Kula rak sampun matur sadèrèngipun, bilih kula kedah nglampahi sadhawhipun Allah dhateng kula?"

²⁷ Kandhané Balak, "Mangga kita sami pindhah panggènan. Sinten ngertos Allah marengaken panjenengan ngipat-ipati tiyang Israèl ing panggènan sanès."

²⁸ Biléam banjur diajak menyang pucaké Gunung Péor sing ngadhepaké segara wedhi.

²⁹ Kandhané Biléam marang Balak, "Kula aturi ngedegaken mesbèh pitu ing panggènan menika, sarta nyawisaken lembu jaler pitu lan ménda gèmbèl jaler pitu."

---

^tkalok: misuwur, kondhang.

³⁰ Balak nindakaké apa sapenjaluké Biléam. Biléam banjur caos kurban ing saben mesbèh rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji.

24 ¹ Saiki Biléam wis ngerti yèn kersané Gusti Allah kuwi Biléam supaya mberkahi bangsa Israèl. Mulané ora lunga neges marang kersané Allah kaya sing uwis-uwis. Biléam ngawasaké pesamunan,

² nuli weruh palèrènané bangsa Israèl sing padha masang kémahé miturut turun lan taléré dhéwé-dhéwé. Rohé Pangéran nuli ngwaosi Biléam,

³ mulané Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Iki Biléam bin Béor, awèh tandha, wong wicaksana awèh pawarta.

⁴ Aku diparingi krungu sabdané Allah sing lugu. Klawan mata tinarbuka, aku weruh wahyuné Allah Kang Mahakwasa.

⁵ Kémah-kémahé katon apik, hé Yakub, iya papan padununganmu, hé Israèl.

⁶ Kaya lebak kang gumelar, kaya taman ing pinggir kali, kaya wit gaharu^u

---

^ugaharu: namanipun kajeng, ingkang ambetipun wangi sanget; kacampur kaliyan blendok mur lan ratus dados borèh, kanggé mborèhi layon. (mirsani Yoh. 19:38-40).

sing ditandur Pangéran, kaya wit èrès cedhaké pancuran.

⁷ Wiji subur thukul ing lemah, udané akèh, banyuné murah. Ratuné unggul, ora ana tandhingé amba tanah jajahané.

⁸ Allah ngirid lakuné, saka Mesir asalé, kaya banthèng perangé, nglawan mungsuhé. Mungsuhé diuntal malang, disuwèk, diremuk balungé, panahé dicoklèk.

⁹ Bangsa kuwi kaya singa prakosa, yèn njerum, sapa wani nggodha? Sing mberkahi dhèwèké, olèh rahmat, sing nyepatani olèh laknat."

¹⁰ Balak nepsu banget karo getem-getem ngepel tangané, tembungé marang Biléam, "Panjenengan kula undang mriki supados ngipat-ipati mengsah kula menika, jebul malah panjenengan berkahi ngantos kaping tiga!

¹¹ Samenika ugi panjenengan kedah késah saking ngriki! Kula sampun janji badhé nyawisi opah, nanging Allah mboten marengaken panjenengan nampèni opah menika."

¹² Wangsulané Biléam, "Kula rak sampun criyos dhateng para utusan panjenengan,

¹³ bilih, senjata panjenengan badhé nyukani sedaya selaka lan emas ingkang wonten ing kedhaton panjenengan, kula mboten badhé nglawan dhateng dhawhipun Pangéran lan nindakaken pikajeng kula piyambak. Kula namung saged nyariyosaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran dhateng kula."

¹⁴ Biléam clathu marang Balak mengkéné, "Samenika kula badhé wangsul dhateng negari kula malih. Nanging sadèrèngipun bidhal kula kepéngin ngaturi pirsabab menapa ingkang mbénjing badhé panjenengan alami saking bangsa Israèl menika."

¹⁵ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Iki Biléam bin Béor, awèh tandha, wong sidik awèh pawarta.

¹⁶ Sing kaparingan pangrungu pangandikané Allah satuhu. Sing kaparingan weruh kawruh luhung,^v digawé wadi ing Allah Mahaagung.

---

^vluhung: luhur.

Klawan mata tinarbuka, dakdeleng wahyuné Allah Kang Mahakwasa.

¹⁷ Dakdeleng Israèl ing mbésuké, ana raja saka Israèl miyosé, kaya lintang munculé, padhang cahyané, penggedhéné bangsa Moab ditelukaké, bangsa Sèt dikalahaké.

¹⁸ Édom mungsuhé disirnakaké, tanahé direbut dadi duwèké, lestari karosané.

¹⁹ Mungsuhé entèk diidak mati, tan ana siji sing kari."

²⁰ Sawisé mengkono ing sajroning wahyu Biléam weruh wong-wong Amalèk. Mulané banjur meca mengkéné, "Kabèh bangsa sajagad, Amalèk dhéwé sing hébat. Nanging akiré, ngalami uga musna, sirna."

²¹ Sajroné wahyu mau Biléam uga weruh anak-turuné Kain, temah banjur meca mengkéné, "Kain sentosa pemanggonmu, kaya susuh ing pucuk gunung watu.

²² Nanging kowé wong Kèni, bakal ditumpes sirna, diboyong Asyur, dadi tawanan, digawa lunga."

²³ Biléam banjur uga ngucap mengkéné, "Saka Lor wong akèh padha teka, sapa ta?

²⁴ Iku wong Siprus teka numpak prau. Wong Asyur lan wong Ébèr dilalap bangsa mau, nanging akiré ora lawas, uga ditumpes tanpa tilas."

²⁵ Sawisé mengkono Biléam banjur tata-tata lan budhal, mulih menyang negarané. Semono uga Balak iya banjur mulih.

25 ¹ Nalika bangsa Israèl lagi masang kémah ing Lebak Sitim, wong-wong lanang padha laku jina karo wong wadon Moab, sing ana ing kono.

² Wong-wong wadon mau padha ngajak wong Israèl mèlu ing kraméan gawé kurban ngormati para déwané wong Moab. Ing kono wong Israèl uga mèlu mangan lan mèlu nyembah Déwa Baal,

³ ing Gunung Péor. Gusti Allah banjur duka banget,

⁴ pangandikané marang Musa, "Para penggedhéné Israèl cekelen kabèh lan gantungan ana ing ngarsané Allah lan ing ngarepé wong akèh, supaya dedukané Allah sing ngalad-alad marang bangsa iki sirep."

⁵ Musa banjur préntah marang para hakim ing Israèl mengkéné, "Sabèn

wong ing talermu sing nyembah marang Baal kudu kokpatèni."

⁶ Nalika Musa lan umat Israèl kabèh lagi padha nglumpuk nangis ing ngarepé lawang Kémah Suci, dumadakan ana wong lanang nggawa wong wadon Midian mlebu ing kémahé.

⁷ Bareng Pinéhas, anaké Èléazar, putuné Imam Harun, weruh sing mengkono mau, nuli ninggal wong-wong sing nglumpuk mau, banjur njupuk tumbak,

⁸ lan ngoyak wong lanang wadon sing mlebu ing kémah mau. Wong loro mau ditumbak wetengé nganti tembus. Srana anané lelakon mau paukuman sing wiwit mrèmèn sirep.

⁹ Nanging merga paukuman mau wong 24.000 padha mati.

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

¹¹ "Pinéhas anaké Èléazar, putuné Imam Harun, ora seneng ndeleng wong nyembah marang allah liyané Aku. Mulané Aku bakal ora duka marang bangsa iki menèh, lan ora arep Daktumpes.

¹² Kandhaa marang Pinéhas, yèn Aku bakal gawé prejanjian karo dhèwèké kanggo ing selawasé.

¹³ Pinéhas lan anak-turuné ditetepna dadi imam ing selawas-lawasé, merga enggoné ora seneng marang wong sing nyembah marang allah liyané Aku. Mulané dosané umat Israèl Dakapura."

¹⁴ Wong Israèl sing dipatèni bareng karo wong wadon Midian mau jenengé Zimri, anaké Salu, wis duwé brayat; wong mau saka taler Siméon.

¹⁵ Déné wongé wadon jenengé Kozbi, anaké Zur, kepalané salah sawijining golongan turun-Midian.

¹⁶ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

¹⁷ "Wong Midian kuwi gempuren lan tumpesen,

¹⁸ merga ala atiné lan wis ngapusi kowé ing Péor kaé."

26 ¹ Bareng paukumané wis sirep, Gusti Allah ngandika marang

Musa lan Èléazar, anaké Imam Harun,

² "Kowé nganakna cacah jiwa ing Israèl, manut brayaté dhéwé-dhéwé. Wong lanang sing umur rong puluh taun munggah, sing bisa dadi tentara kudu kokcathet."

³ Musa lan Èléazar nuli padha tumindak. Kabèh wong lanang sing umuré rong puluh taun munggah diundang, banjur diklumpukaké ing tanah ngaré Moab, ing sisih wétané Kali Yardèn, cedhak kutha Yérikho. Iki wong-wong sing metu saka tanah Mesir:

⁴ (26:3)

⁵ Saka taler Rubèn (anak pembarepé Yakub) turun-Hénoh, turun-Palu,

⁶ turun-Hézron lan turun-Karmi.

⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 43.730.

⁸ Sing saka turun-Palu: Éliab,

⁹ lan anak-anaké Éliab yakuwi: Nemuèl, Datan lan Abiram. Datan lan Abiram kuwi sing dipilih déning wong akèh nglawan marang Musa lan Harun, banjur dadi siji karo golongané Korah, mbrontak marang Allah.

¹⁰ Lemah sing diidaki mlekah, mangap, banjur nguntal wong-wong mau bareng karo Korah sakanca-kancané; nalika semana wong lanang sing mati cacahé 250, kebrangas ing geni. Kuwi kanggo ngélingaké marang bangsa Israèl.

¹¹ Anak-anaké Korah dhéwé ora katut mati.

¹² Saka taler Siméon: Turun-Némuèl,
Yamin, Yakin,

¹³ Zérah lan Saul.

¹⁴ Cacahé wong lanang saka turun-turun
mau 22.200.

¹⁵ Saka taler Gad: Turun-Zéfon,
turun-Hagi, turun-Suni,

¹⁶ turun-Ozni,

¹⁷ turun-Arod lan turun-Arèli.

¹⁸ Cacahé wong lanang saka turun-turun
kuwi 40.500.

¹⁹ Saka taler Yéhuda: Turun-Séla,
turun-Pèrès, turun-Zérah, turun-Hazon
lan Hamul. Anaké lanang Yéhuda: Èr lan
Onan wis mati ing tanah Kanaan.

²⁰ (26:19)

²¹ (26:19)

²² Cacahé wong lanang saka turun-turun
kuwi 76.500.

²³ Saka taler Isakar: Turun-Tola,
turun-Pua,

²⁴ Yasub lan Simron.

²⁵ Cacahé wong lanang saka turun-turun
mau 64.300.

²⁶ Saka taler Zébulon: Turun-Sèrèd,
turun-Élon lan turun-Yaléèl.

²⁷ Cacahé wong lanang ing turun kuwi
60.500.

²⁸ Yusuf anaké lanang loro, taler Manasyè lan taler Éfraim.

²⁹ Saka taler Manasyè: Makir, anaké Manasyè. Makir duwé anak Giléad. Giléad nurunaké turun-turun:

³⁰ Izèr, Hèlèk,

³¹ Asrièl, Sèkhèm.

³² Semida lan Hèfèr.

³³ Zélaféhad, anaké Hèfèr, ora duwé anak lanang, mung wadon thok. Jenengé: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza.

³⁴ Cacahé wong lanang ing turun-turun mau 52.700.

³⁵ Saka taler Éfraim: Turun-Sutélah, turun-Bèker lan turun-Tahan.

³⁶ Trah Éran kuwi anak-turuné Sutélah.

³⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 32.500. Kuwi kabèh anak-turuné Yusuf.

³⁸ Saka taler Bènyamin: Turun-Béla, turun-Asbèl, turun-Ahiram,

³⁹ turun-Séfufam lan turun-Hufam.

⁴⁰ Turun-Arèd lan turun-Naaman, kuwi anak-turuné Zéla.

⁴¹ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 45.600.

⁴² Saka taler Dhan: Turun-Suham;

⁴³ Cacahé wong lanang saka turun mau 64.400.

⁴⁴ Saka taler Asyèr: Turun-Yimna, Yiswi lan Béria.

⁴⁵ Turuné Hèbèr lan turuné Malkièl kuwi anak-turuné Béria.

⁴⁶ Asyèr duwé anak wadon jenengé Sérah.

⁴⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun kuwi 53.400.

⁴⁸ Saka taler Naftali: Turun-Yahzéèl, Guni,

⁴⁹ Yézèr lan Silèm.

⁵⁰ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 45.400.

⁵¹ Cacahé wong lanang ing Israèl kabèh ana 601.730.

⁵² Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

⁵³ "Tanah Kanaan iki dumen marang taler-taler ing Israèl miturut gedhé ciliké taler-taler mau.

⁵⁴ Carané ngedum-edum srana undhi. Taler sing gedhé wènèhana panduman lemah sing amba, taler sing cilik pandumané ciyut."

⁵⁵ (26:54)

⁵⁶ (26:54)

⁵⁷ Sing klebu taler Lèwi yakuwi turun-Gèrson, turun-Kéhat lan turun-Mérari.

⁵⁸ Klebu uga turun-Libni, turun-Hébron, turun-Mahli, turun-Musi lan turun-Korah. Kéhat kuwi bapakné Amram,

⁵⁹ sing kawin karo anaké wadon Lèwi, sing jenengé Yokebèd. Lairé ing tanah Mesir. Amram karo Yokebèd duwé anak lanang loro yakuwi Harun lan Musa, lan anak wadon jeneng Miryam.

⁶⁰ Harun duwé anak lanang papat, yakuwi: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

⁶¹ Nadab lan Abihu mati nalika ngobong dupa nganggo geni sing ora dipilih déning Allah.

⁶² Cacahé wong lanang saka taler Lèwi 23.200. Jenengé padha dicathet dhéwé, kapisah karo cathetané umat Israèl liyané, merga padha ora olèh panduman lemah ing Israèl.

⁶³ Kaya mengkono cathetan sing digawé déning Musa lan Èléazar bab turun-turuné Israèl, nalika nganakaké cacah jiwa ing tanah ngaré Moab, sawétané Kali Yardèn, cedhak kutha Yérikho.

⁶⁴ Wong-wong sing dicacah jiwa déning Musa lan Harun ana ing pesamunané pegunungan Sinai, ora ana siji waé sing isih urip.

⁶⁵ Gusti Allah wis ngandika, yèn wong-wong mau kabèh bakal mati ing pesamunan, lan iya pancèn mengkono, kabèh wis padha mati, kejaba Kalèb, anaké Yéfuné, lan Yosua anaké Nun.

27 ¹ Anaké wadon Zélaféhad ana lima, yakuwi: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza. Zélaféhad anaké Hèfèr, Hèfèr anaké Giléad, Giléad anaké Makir, Makir anaké Manasyè, lan Manasyè anaké Yusuf.

² Wong wadon lima, anaké Zélaféhad mau padha ngadhep marang Musa lan Èléazar, para penggedhé sarta umat Israèl kabèh, sing lagi padha nglumpuk ing lawangé Kémah Suci. Pangucapé,

³ "Bapak kula tilar ing pesamunan lan mboten gadhah anak jaler. Piyambakipun mboten tumut ing pembrontakanipun Korah. Pejahipun mergi saking dosanipun piyambak.

⁴ Nanging kénging menapa namanipun bapak kula lajeng mboten kasebut ing Israèl, namung mergi mboten

gadhah anak jaler? Kula sami nyuwun dipun paringi siti pusaka ugi, kados anak-anakipun sedhèrèk-sedhèrèkipun bapak kula."

⁵ Musa banjur ngaturaké prekara mau marang ngarsané Gusti Allah,

⁶ lan Gusti Allah banjur paring wangsulan,

⁷ pangandikané, "Penjaluké anak-anaké Zélaféhad kuwi wis samesthiné. Mulané wènèhana lemah pusaka kaya anak-anaké seduluré bapakné. Warisan sing dadi haké Zélaféhad mau kudu diturunaké marang anak-anaké wadon.

⁸ Umumna marang umat Israèl, yèn samasa ana wong mati ora ninggal anak lanang, bandhané kudu diwarisaké marang anaké wadon.

⁹ Yèn ora duwé anak wadon, kudu diwarisaké marang seduluré lanang.

¹⁰ Yèn ora duwé sedulur lanang, kudu diwarisaké marang sedulur-seduluré bapakné.

¹¹ Yèn ora duwé sedulur lanang utawa paman, warisané dadi haké sing cedhak dhéwé. Prenatan iki dadia dhasar sing kudu ditindakaké ing Israèl. Aku,

Pangéran sing ndhawuhaké iki marang kowé."

¹² Pangandikané Allah marang Musa, "Munggaha ing Gunung Abarim, lan ndelenga saka kana negara sing bakal Dakparingaké marang bangsa Israèl.

¹³ Sawisé ndeleng negara mau, kowé bakal Dakpundhut kaya sedulurmu Harun,

¹⁴ merga ing segara wedhi Zin kowé lan Harun wis mbangkang marang dhawuh-Ku. Nalika rakyat kabèh ing Mériba padha nyalahaké Aku, kowé ora padha kandha marang rakyat, yèn mung Allah piyambak sing kagungan pangwasa." (Mériba iku tuk ing Kadès, ing segara wedhi Zin.)

¹⁵ Musa banjur ndedonga,

¹⁶ "Dhuh Allah, ingkang paring gesang dhateng sedaya tumitah. Kersaa nedahaken sinten tiyangipun ingkang badhé kakersakaken ngirid bangsa menika,

¹⁷ tiyang ingkang saged dados sénapati samasa perang. Sampun ngantos Paduka négakaken umat menika kados pepanthan ménda ingkang tanpa pangèn."

¹⁸ Pangandikané Allah marang Musa, "Nimbalana Yosua bin Nun. Kuwi wong sing kanggonan Roh. Sirahé tumpangana tangan.

¹⁹ Dhawuhana ngadeg ing ngarepé Imam Èléazar lan umat Israèl kabèh. Kowé ngumumna ing ngarepé wong mau kabèh yèn Yosua kuwi sing ngganti kowé.

²⁰ Pasrahna sapérangané pangwasamu marang dhèwèké, supaya umat Israèl nurut marang préntahé.

²¹ Yosua kudu ngadhep karo Imam Èléazar, lan Èléazar bakal nyuwun pirsara marang Aku bab kersa-Ku nganggo Urim lan Tumim. Srana cara mengkono Èléazar bakal nuntun marang Yosua lan umat Israèl kabèh, ing sakèhing prekara sing diadhepi."

²² Musa ngèstokaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Yosua banjur dikon ngadeg ing ngarepé Imam Èléazar lan umat Israèl kabèh.

²³ Kaya sing didhawuhaké déning Pangéran, Musa uga numpangaké tangané ing sirahé Yosua lan ngumumaké yèn Yosua kuwi dadi gantiné Musa.

28 ¹ Gusti Allah ndhawuhi marang Musa,

² maringaké prenatal mengkéné marang bangsa Israèl, "Ing wektu-wektu sing wis ditemtokaké, kowé kudu padha nyaosaké kurban dhaharan sing gawé renaning penggalihé Allah.

³ Kurban dhaharan sing kudu koksaosaké kuwi mengkéné: Kanggo kurban dhaharan pedinan cempé wedhus gèmbèl lanang loro, umur setaun lan ora cacad.

⁴ Cempé sing siji kanggo kurban ésuk, sing sijiné kanggo kurban soré.

⁵ Bareng karo saben kurban cempé mau kudu disaosaké uga glepung seliter, dicampur karo lenga zaitun sing apik dhéwé seliter.

⁶ Kurban pedinan mau kudu diobong nganti entèk. Kurban dhaharan sing kapisan kuwi disaosaké ing Gunung Sinai. Gandaning kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁷ Bareng karo kurbaning cempé sing kapisan kudu disaosaké uga kurban anggur seliter, sing kudu disiramaké ing mesbèh.

⁸ Soréné, kurban sing kapindho, kudu disaosaké carané kaya kurban ésuk, dibarengi kurban anggur. Kurban mau uga disebut kurban dhaharan. Gandaning kurban kuwi gawé renaning penggalihé Pangéran."

⁹ "Ing dina Sabbath kudu disaosaké kurban cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun, sing ora cacad, glepung gandum rong kilogram, dicampur karo lenga zaitun, kanggo kurban dhaharan lan kurban anggur.

¹⁰ Kurban obongan kuwi kudu disaosaké saben dina Sabbath; ditambahaké ing kurban pedinan sing ajeg, sing dibarengi karo kurban anggur."

¹¹ "Saben tanggal kapisan kudu disaosaké kurban konjuk marang Allah, rupa: sapi nom lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji, cempé wedhus jawa lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad.

¹² Kurbané dhaharan sing kudu disaosaké rupa: glepung sing dicampur karo lenga zaitun; glepungé kanggo sapi lanang siji telung kilogram; kanggo wedhus jawa lanang glepungé rong kilogram,

¹³lan kanggo saben cempé lanang siji glepungé sekilogram. Kurban obongan mau gandané gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴Kurban anggur sing kudu disaosaké bebarengan karo kurban obongan kuwi mengkéné: kanggo saben sapi lanang siji angguré rong liter; kanggo wedhus jawa lanang, karotengah liter, lan kanggo saben cempé gèmbèl, angguré seliter. Mengkono kuwi prenatalé kurban obongan sing kudu disaosaké pendhak sasi tanggal siji. Prenatan mau kanggo saben taun.

¹⁵Kejaba kuwi saben kurban obongan sing dibarengi karo kurban anggur kudu disaosaké uga wedhus jawa lanang siji, kanggo kurban pangruwating dosa."

¹⁶"Saben sasi kapisan, tanggal patbelas, kowé kudu padha ngriyakaké Paskah kanggo ngurmati Allah.

¹⁷Riaya kuwi kawiwitan tanggal limalas, suwéné pitung dina. Sajroné pitung dina kuwi kowé mung kena mangan roti tanpa ragi.

¹⁸Ing dina kapisan kowé kudu padha nglumpuk nindakaké ibadah, lan ora kena nglakoni pegawéan apa-apa.

¹⁹ Saosna kurban obongan, yakuwi kurban dhaharan marang Allah rupa: sapi lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitung iji, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁰ Kurbané dhaharan kudu rupa: glepung sing dicampuri lenga zaitun telung kilogram saben sapi siji, lan rong kilogram saben wedhus lanang,

²¹ lan sekilogram kanggo saben cempé lanang.

²² Saosna uga kurban wedhus lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa. Srana cara mengkono kowé padha nindakaké upacara kanggo keslametané umat.

²³ Kurban-kurban mau kabèh tambahané kurban pedinan sing disaosaké ing wayah ésuk.

²⁴ Mengkono uga sajroné pitung dina kowé padha nyaosna kurban dhaharan, carané padha karo ing ndhuwur mau. Kurban kuwi katambahaké ing kurban obongan pedinan lan kurban anggur. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

²⁵Ing dina kapituné kowé kudu padha ngumpul menèh nindakaké ibadah lan aja nglakoni pegawéan apa-apa."

²⁶"Ing Riaya Panèn, dina kang kapisan, yèn kowé padha nyaosaké gandum kawitan, sing kokenèni konjuk marang Allah, kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah, lan aja nglakoni pegawéan apa-apa.

²⁷Nyaosna kurban obongan, sing gandané gawé renaning penggalihé Allah, rupa: sapi lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji lan cempé gèmbèl pitu umur setaun, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁸Padha nyaosna kurban dhaharan kaya sabené, yakuwi glepung gandum dicampur karo lenga zaitun, telung kilogram kanggo saben sapi lanang, rong kilogram kanggo wedhusé lanang,

²⁹lan sekilogram kanggo saben cempé gèmbèl.

³⁰Saosna uga kurban rupa wedhus lanang siji kanggo kurban keslametané umat.

³¹Kurban-kurban mau lan kurbané anggur ditambahaké ing kurban-kurban obongan lan kurban dhaharan pedinan."

29 ¹ Pendhak tanggal siji sasi kapitu, kowé kudu padha ngumpul nindakna ibadah, lan aja nglakoni pegawéan apa-apa. Ing dina kuwi slomprèt-slomprèt kudu diunèkaké.

² Nyaosna kurban obongan konjuk marang Allah, yakuwi: sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban kuwi gawé renaning penggalihé Allah.

³ Nyaosna uga kurban dhaharan kaya sabené, yakuwi glepung dicampur karo lenga zaitun; kanggo kurban sabiné lanang telung kilogram, kanggo wedhusé gèmbèl lanang rong kilogram,

⁴ lan kanggo saben cempéné sekilogram.

⁵ Uga saosna kurban rupa wedhus jawa lanang kanggo kurban pangruwating dosa. Srana cara mengkono kowé padha nindakaké upacara keslametané umat.

⁶ Kurban-kurban mau tambahna ing kurban obongan sing disaosaké bebarengan karo kurban dhaharan rupa gandum, saben sasi tanggal siji. Uga tambahna ing kurban obongan sing disaosaké bebarengan karo kurban

dhaharan lan kurban anggur. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁷ Pendhak tanggal sepuluh sasi kapitu kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah. Ing dina kuwi kowé kudu padha pasa lan ora kena nyambut-gawé.

⁸ Nyaosna kurban obongan konjuk marang Allah, rupa: sapi lanang nom siji, wedhus gèmbèl lanang siji lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁹ Saosna kurban dhaharan rupa gandum sing dicampur karo lenga zaitun; kanggo kurban sapi lanang telung kilogram, kanggo kurban wedhus gèmbèl lanang rong kilogram,

¹⁰ lan kanggo saben cempé gèmbèl sekilogram.

¹¹ Kejaba wedhus sing dienggo kurban ing upacara pangruwating dosané umat, iya saosna wedhus jawa lanang siji kanggo kurban keslametaning umat. Kurban obongan pedinan lan kurban dhaharan sarta kurban anggur, iya kudu kasaosaké ing dina mau.

¹² Pendhak tanggal limalas sasi kapitu kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah kanggo ngormati Allah. Kowé kudu padha nganakaké keraméan suwéné pitung dina. Sajroné pitung dina mau kowé aja nyambut-gawé.

¹³ Ing dina sing kapisan kowé padha nyaosna kurban dhaharan konjuk ing Pangéran, rupa: sapi lanang nom telulas, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴ Saosna uga kurban dhaharan kaya sabené rupa glepung gandum dicampur karo lenga zaitun, kanggo kurban sapi lanang siji telung kilogram, lan kanggo saben kurban wedhus gèmbèl lanang rong kilogram,

¹⁵ lan kanggo saben cempé gèmbèl sekilogram. Bareng karo kurban dhaharan mau saosna uga kurban anggur miturut sing wis katetepaké.

¹⁶ Kejaba kuwi kowé uga kudu nyaosaké kurban wedhus lanang siji dadi kurban pangruwating dosa. Kurban kuwi

katambahaké ing kurban pedinan, lan kurban dhaharan sarta kurban anggur.

¹⁷ Ing dina sing kapindho padha nyaosna kurban rupa sapi lanang nom rolas iji, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl umur setaun patbelas iji; kabèh kudu tanpa cacad.

¹⁸ Bebarengan karo kurban-kurban mau kudu uga kasaosaké sakèhing kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

¹⁹ (29:18)

²⁰ Ing dina kateluné nyaosna kurban rupa: sapi lanang nom sewelas iji, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas iji; kabèh kudu tanpa cacad.

²¹ Bareng karo kurban-kurban mau saosna sakèhé kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²² (29:21)

²³ Ing dina kaping pat saosna kurban rupa sapi lanang nom sepuluh lan wedhus gèmbèl lanang loro lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁴ Bareng karo kurban-kurban mau kudu kasaosaké sakèhé kurban-kurban

liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²⁵ (29:24)

²⁶ Ing dina kang kalima saosna kurban rupa: sapi lanang nom sanga, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁷ Bareng karo kurban-kurban mau iya saosna kurban-kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²⁸ (29:27)

²⁹ Ing dina kanem saosna kurban rupa: sapi lanang nom wolu, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

³⁰ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³¹ (29:30)

³² Ing dina kapitu saosna kurban rupa: sapi lanang nom pitu, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

³³ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³⁴ (29:33)

³⁵ Ing dina kawolu kowé kudu nglumpuk nindakaké ibadah lan ora kena nyambut-gawé.

³⁶ Saosna kurban konjuk ing ngarsané Allah rupa kurban dhaharan, yakuwi sapi lanang nom siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

³⁷ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³⁸ (29:37)

³⁹ Kaya mengkono prenatal-prenatané bab kurban obongan, kurban dhaharan, kurban anggur, lan kurban keslametan sing kudu padha kasaosaké marang Allah ing dina riaya, ing kraméan-kraméan sing wis katetepaké. Kurban-kurban mau katambahaké ing kurban-kurban sing kosaosaké kanggo ngluwari janji utawa kanggo ngaturaké panuwun.

⁴⁰ Musa nerusaké marang umat Israèl sakèhé prekara sing didhawuhaké déning Allah.

30 ¹ Musa didhawuhi Gusti Allah gawé prenatal-prenatan sing diwènèhaké marang para penggedhéné bangsa Israèl, mengkéné:

² Yèn ana wong lanang ngucapaké janji konjuk marang Allah, masrahaké apa-apa marang Allah, utawa duwé kesaguhan nyirik apa-apa, wong mau kudu netepi janji mau, lan ora kena disélaki utawa dibatalaké.

³ Yèn ana bocah wadon sing isih saomah karo bapakné ngucapaké janji arep nyaosaké apa-apa konjuk marang Allah, utawa nyirik apa-apa, kudu netepi janjiné mau kabèh,

⁴ senajan bapakné nalika krungu anaké ngucapaké janjiné mau ora kandha apa-apa.

⁵ Nanging yèn bapakné nalika krungu anaké ngucapaké janji mau menging, bocah wadon mau ora kecancang karo janjiné. Gusti Allah bakal ngapura bocah wadon mau, merga dipenging karo bapakné.

⁶Yèn ana prawan ngucapaké janji embuh sing wis dipikir jero, utawa sing tanpa dipikir; utawa yèn dhèwèké duwé kesaguhan nyirik apa-apa, prawan mau kecancang karo janjiné. Senajan prawan mau banjur kawin, wong mau isih tetep kecancang karo janjiné, semono mau yèn bojoné nalika krungu janjiné mau, ora kandha apa-apa.

⁷(30:6)

⁸Nanging yèn nalika krungu, banjur menging bojoné njabel janjiné, wong wadon kuwi ora kecancang karo janjiné. Gusti Allah bakal paring pangapura.

⁹Wong randha utawa wong wadon sing wis pegatan, yèn ngucapaké janji utawa saguh nyirik apa-apa, kudu netepi apa sing dadi janjiné lan apa sing arep disirik miturut janjiné.

¹⁰Yèn ana wong wadon sing wis kawin ngucapaké janji nyirik apa-apa, lan nalika ngucapaké janji mau bojoné krungu lan meneng waé, kudu netepi apa sing dadi janjiné.

¹¹(30:10)

¹²Nanging yèn bojoné nalika krungu janjiné mau banjur menging marang sing wadon, wong wadon mau ora

kecancang menèh karo janjiné. Gusti Allah bakal ngapura wong wadon mau, merga dipenging sing lanang.

¹³ Wong lanang wenang netepaké utawa mbatalaké janji utawa janji sing diucapaké déning bojoné.

¹⁴ Nanging yèn wong lanang mau nalika krungu sing wadon ngucapaké janji ora kandha apa-apa, wong wadon mau kudu netepi janjiné. Sing lanang wis netepaké janjiné, merga nalika krungu sing wadon ngucapaké janji mau, sing lanang ora kandha apa-apa.

¹⁵ Yèn ing tembé sing lanang mbatalaké janjiné sing wadon, wong lanang kuwi sing nyangga kaluputané.

¹⁶ Mengkono kuwi prenatal-prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa bab janji sing diucapaké déning prawan utawa bocah wadon sing manggon saomah karo bapakné, utawa déning wong wadon sing wis kawin.

31 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² dhawuhé, "Wong Midian walesen merga penggawéné marang bangsa Israèl. Sawisé kuwi kowé bakal tinggal-donya."

³ Musa banjur kandha karo wong Israèl, "Padha siagaa ing perang nglawan bangsa Midian, tumpesen, merga penggawéné marang Allah.

⁴ Kanggo kepreluan mau, saben taler nyawisna prejurit sèwu."

⁵ Saben taler banjur milih wong sèwu, dadi kabèh ana wong rolas èwu sing arep mangkat perang.

⁶ Musa nguntapaké lakuné para prejurit mau. Sénapatiné Pinéhas, anaké Imam Èléazar. Pinéhas kuwi tugasé ngurusi barang-barang suci lan slomprèt-slomprèt sing dienggo awèh tandha nyasmitani umat.

⁷ Netepi dhawuhé Allah marang Musa, wong Israèl banjur nyerang wong Midian lan matèni wongé lanang kabèh.

⁸ Klebu uga raja lima yakuwi: Èwi, Rèkèm, Zur, Hur lan Réba. Biléam bin Béor uga mèlu dipatèni.

⁹ Wongé wadon lan anak-anaké padha ditawan. Kéwan raja-kaya sarta bandhané kabèh dirampas.

¹⁰ Kutha-kutha lan pedésan-pedésané diobong.

¹¹ Sawisé mengkono wong Israèl nuli nggawa barang-barang rampasan sarta para tawanan lan kéwan-kéwan mau,

¹² menyang ngarepé Musa, Èléazar lan para penggedhéné Israèl. Nalika semana wong Israèl lagi padha manggon ing Lebak Moab, sacedhaké Kali Yardèn, ing ngarepé kutha Yérikho.

¹³ Musa, Èléazar lan para penggedhéné Israèl kabèh padha metu saka kémah methukaké tentarané Israèl sing bali saka peprangan.

¹⁴ Para perwira, para komandhan batalion lan komandhan kompi sing bali saka peprangan mau padha didukani déning Musa.

¹⁵ Kandhané, "Yagéné wong wadon Midian kokora kokpatèni?"

¹⁶ Élinga, yèn wong-wong kuwi sing padha nglakoni pirembugé Biléam, padha mbujuk wong Israèl supaya padha ninggal marang Allah! Lan kuwi sing marakaké Gusti Allah nekakaké paukuman marang Israèl!

¹⁷ Wis saiki patènana kabèh bocah lanang lan wong wadon sing dudu prawan.

¹⁸ Nanging kabèh sing isih prawan kena kokpèk.

¹⁹ Sebanjuré kowé kabèh sing wis matèni wong utawa nggepok mayit ora kena mlebu ing kémah nganti pitung dina lawasé. Ing dina katelu lan kapitu, kowé lan para wong wadon Midian kuwi kudu nganakaké upacara pasucèn.

²⁰ Sandhangan lan apa waé sing digawé saka lulang, wulu wedhus utawa kayu, kudu disucèkaké miturut prenataling agama."

²¹ Èléazar banjar kandha karo wong-wong sing padha bali saka peprangan mau, "Gusti Allah maringaké marang Musa prenatal-prenatan mengkéné:

²² Sakèhé barang sing ora bisa kobong, kudu disucèkaké nganggo geni, kayata: emas, slaka, tembaga, wesi, timah putih lan timah ireng. Barang-barang liyané sing bisa kobong, kudu disucèkaké nganggo banyu.

²³ (31:22)

²⁴ Ing dina kapitu kowé kudu padha ngumbah sandhanganmu. Yèn wis mengkono kowé lagi dadi resik miturut prenatalé agama, lan olèh mlebu ing kémah."

²⁵ Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

²⁶ "Kowé lan Èléazar sarta para penggedhéné bangsa Israèl liyané, kudu nacakaké barang-barang sing wis dirampas, uga para tawanan lan kéwan.

²⁷ Barang-barang mau dumen dadi loro sing padha akèhé. Sing separo kanggo para prejurit lan sing separo liyané kanggo rakyat.

²⁸ Sebanjuré minangka pisungsung marang Allah, saben prejurit kudu nyaosaké sapralimang atusé bagéané, rupa wong tawanan, rupa sapi, kuldi, wedhus gèmbèl, utawa wedhus jawa,

²⁹ kuwi tampakna marang Imam Èléazar minangka pisungsung khusus konjuk marang Allah.

³⁰ Déné bagéané rakyat saprasèketé kudu disaosaké minangka pisungsung khusus marang Allah, iya sing rupa tawanan, utawa sing rupa sapi, kuldi, wedhus gèmbèl lan wedhus jawa. Kuwi tampakna marang wong Lèwi sing ngurusi Kémah Suci."

³¹ Musa lan Èléazar banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau.

³² Kejaba barang-barang rampasan, kabèh gunggungé mengkéné: wedhus gèmbèl lan wedhus jawa: 675.000; sapi: 72.000; kuldi: 61.000; prawan 32.000.

³³ (31:32)

³⁴ (31:32)

³⁵ (31:32)

³⁶ Barang semono mau sing separo diwènèhaké marang para prejurit, yakuwi: wedhus gèmbèl lan wedhus jawa 337.500. Saka cacah semono mau 675 dipisungsungaké marang Allah. Sapi: 36.000, sing 72 dipisungsungaké marang Allah. Kuldi: 30.500, sing 61 kanggo pisungsung marang Allah. Prawn 16.000 sing 31 dipisungsungaké marang Allah.

³⁷ (31:36)

³⁸ (31:36)

³⁹ (31:36)

⁴⁰ (31:36)

⁴¹ Pisungsung kabèh mau banjur dipasrahaké déning Musa marang Èléazar, minangka pisungsung khusus konjuk marang Allah, miturut dhawuhé Allah piyambak.

⁴² Pandumané rakyat padha akèhé karo pandumané para prejurit. Wedhus

gèmbèl lan wedhus jawa: 337.500; sapi: 36.000; kuldi: 30.500; prawan 16.000.

⁴³ (31:42)

⁴⁴ (31:42)

⁴⁵ (31:42)

⁴⁶ (31:42)

⁴⁷ Kaya sing didhawuhaké déning Allah, Musa njupuk saprasèketé wong tawanan lan kéwan, banjur ditampakaké marang wong Lèwi sing padha nglakoni ayahan ing Kémah Suci.

⁴⁸ Para perwira sing padha dadi komandhané tentara Israèl banjur padha ngadhep marang Musa,

⁴⁹ sarta lapur mengkéné, "Pak, kula sampun ngétang sedaya prejurit, bala kula piyambak-piyambak, lan ketitik mboten wonten setunggal kémawon ingkang tiwas.

⁵⁰ Samenika kula badhé nyaosaken barang emas-masan rupi gelang tangan, gelang suku, sesupé, anting-anting lan kalung ingkang kula rampas, konjuk dhateng Allah minangka tebusan kanggé nyawa kula sedaya, supados mbénjing salajengipun kula sami dipun reksa."

⁵¹ Musa lan Èléazar banjur nampani barang emas-masan mau, rupa rerenggan.^w

⁵² Pisungsungé para perwira mau boboté kabèh mèh rong atus kilogram.

⁵³ Déné para prejurit sing dudu perwira sing iya padha ngrampas padha ngepèk barang-barang mau kanggo awaké dhéwé.

⁵⁴ Musa lan Èléazar banjur nggawa barang-barang mau disimpen ing Kémah Suci, supaya Gusti Allah ngreksa marang bangsa Israèl.

32 ¹Taler Rubèn lan taler Gad raja-kayané akèh banget. Bareng weruh yèn tanah Yaézèr lan tanah Giléad kuwi cocog kanggo miara raja-kaya,

²wong-wong mau banjur padha nemoni Musa lan Èléazar, sarta para penggedhéné Israèl liyané. Kandhané,

³"Kitha-kitha Atarot, Dibon, Yaézèr, Nimra, Hèsbon, Eléalé, Sibma, Nébo lan Béon menika saking berkahipun Pangéran sampun dipun rebat lan dipun enggèni déning bangsa Israèl. Tanah menika cocog sanget kanggé ngingah

---

^wrerenggan: perhiasan (bhs. Ind.).

raja-kaya. Gandhèng raja-kaya kula kathah sanget,

⁴ (32:3)

⁵ kula nyuwun keparenga tanah menika kaparingaken dados panduman kula. Sampun ngantos kula kapurih pindhah saking ngriki dhateng sabranging Lèpèn Yardèn ingkang sisih Kilèn."

⁶ Wangsulané Musa, "Apa? Kowé arep kèri ing kéné, mangka sedulur-sedulurmu isih kudu perang terus?

⁷ Kokwani-wanimu medèn-medèni bangsa Israèl nyabrang Kali Yardèn, mlebu ing tanah sing wis diparingaké déning Allah.

⁸ Bapak-bapakmu dhèk biyèn iya mengkono, yakuwi nalika padha dakkongkon ndlajahi tanah kuwi saka kutha Kadès Barnéa.

⁹ Olèhé ndlajahi wis nganti tekan Lebak Éskol lan wis ndeleng tanah mau. Nanging bareng tekan ngomah padha medèn-medèni wong Israèl, supaya aja wani-wani mlebu ing tanah sing wis diparingaké déning Pangéran marang bangsa Israèl.

¹⁰ Nalika semana Gusti Allah banjur duka banget sarta ngandika, 'Wong-

wong iki padha ora setya marang Aku. Mulané Aku sumpah, yèn wong sing nalika metu saka tanah Mesir umuré rong puluh taun munggah, ora bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub.'

¹¹ (32:10)

¹² Wong kabèh banjur ketiban ing paukuman mau, kejaba Kalèb anaké Yéfuné, wong Kénas kuwi, lan Yosua anaké Nun, merga loro-loroné padha setya marang Allah.

¹³ Gusti Allah iya banjur duka banget marang bangsa Israèl, mulané ditégakaké ngumbara ing ara-ara samun patang puluh taun lawasé, supaya wong-wong sing padha mbrontak marang Panjenengané wis padha mati kabèh.

¹⁴ Lha apa saiki kowé iya arep padha niru bapak-bapakmu. Yèn ngono kowé kuwi dadi angkatan mudha sing keblinger.^x Srana penggawému sing mengkono kuwi kowé bakal gawé mulading dukané Gusti Allah marang bangsa Israèl kabèh!

---

^xkeblinger: kesasar: klèntu lampahipun.

¹⁵Yèn kowé wong-wong Rubèn lan Gad, saiki uga ora gelem nurut marang dhawuhé Allah, Allah bakal négakaké bangsa Israèl ngumbara menèh ing ara-ara samun, lan merga saka pratingkahmu kuwi bangsa Israèl bakal katumpes!"

¹⁶Wong-wong Rubèn lan Gad nuli padha nyedhaki Musa lan kandha mengkéné, "Kula sami dipun parengna ngedegaken kandhang-kandhang saking séla kanggé ménda-ménda kula rumiyin, lan bètèng-bètèng ing kitha-kitha kula kanggé pengayomanipun anak-anak kula.

¹⁷Sesampunipun menika kula siaga majeng ing peprangan, sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk kula sabangsa. Samasa majeng perang, kula sedaya ingkang badhé dados panuntunipun, ngantos sedaya taler saged ngenggèni tanah pandumanipun piyambak-piyambak. Selaminipun kula sami nglampahi perang, kajengipun anak-anak kula sami manggèn ing ngriki, ing kitha-kitha ingkang sentosa, supados mboten dipun serang déning tiyang pribumi ing ngriki.

¹⁸ Kula mboten badhé wangsul dhateng griya kula, ngantos tiyang Israèl sedaya ngenggèni tanah pandumanipun piyambak-piyambak.

¹⁹ Kula mboten badhé nyuwun panduman siti sekedhik kémawon ing sakilèning Lèpèn Yardèn, mergi kula sampun nampi panduman siti ing sawétanipun Lèpèn Yardèn."

²⁰ Wangsulané Musa, "Yèn kandhamu kuwi nyata metu saka rilané atimu, saiki uga ana ing Kémah Suci kéné kowé padha tata-tataa mangkat perang.

²¹ Kabèh wongmu sing bisa perang kudu nyabrang Kali Yardèn. Allah piyambak sing bakal ngirid lan kowé kabèh kudu padha nyerang sakèhing mungsuh kita, nganti Allah nelukaké,

²² lan ngrebut tanah iki. Yèn wis mengkono kowé kabèh lagi padha kena bali menyang omahmu, merga wis padha nglakoni kuwajibanmu tumraping Allah lan tumraping sedulur-sedulurmu sabangsa.

²³ Nanging diéling! Yèn kowé ora netepi janjimu, kowé dosa marang Allah. Dadi tumindakmu sing bener, supaya kowé ora kena paukumané Allah.

²⁴ Wis padha ngedegna kutha-kuthamu lan kandhang-kandhangé wedhusmu. Mung tansah padha élinga marang janjimu!"

²⁵ Wong Rubèn lan turun-Gad mau nuli padha kandha, "Pak, kula sami badhé nindakaken menapa ingkang panjenengan dhawuhaken.

²⁶ Anak sémah tuwin raja-kaya, lembu lan ménda badhé sami kula tilar ing kitha-kitha Giléad ngriki.

²⁷ Nanging kula piyambak sami siaga tumut perang, ingkang kairid déning Pangéran piyambak. Kula sami badhé nyabrang ing Lèpèn Yardèn lan badhé sami tumut ing perang, kados ingkang panjenengan ngandikakaken."

²⁸ Musa nuli kandha karo Èléazar, Yosua lan para penggedhéné bangsa Israèl, mengkéné,

²⁹ "Yèn wong turun-Gad lan Rubèn padha ngèstokaké dhawuhé Allah lan nyabrang ing Kali Yardèn mèlu perang, lan yèn merga saka pambiyantuné kowé kelakon bisa ngrebut tanah iki, poma aja lali mènèhaké tanah Giléad dadi pandumané wong turun-Gad lan Rubèn.

³⁰ Nanging menawa wong-wong mau padha ora nyabrang ing Kali Yardèn lan mèlu perang karo kowé, kudu olèh panduman ing tanah pusaka Kenaan kuwi ora béda karo kowé kabèh."

³¹ Wangsulané wong turun-Gad lan Rubèn, "Pak, kula badhé nindakaken menapa ingkang dipun dhawuhaken déning Pangéran.

³² Kula badhé sami nyabrang ing Lèpèn Yardèn, mlebet ing negari Kenaan sarta majeng ing perang ingkang kairid déning Pangéran, supados kula sami saged tetep tapi panduman kula ing sisih wétaning Lèpèn Yardèn."

³³ Musa banjur mandumi marang taler Gad, taler Rubèn lan separoné taler Manasyè kabèh tanah tilas wilayahé Raja Sihon, yakuwi rajané wong Amori, semono uga sing biyèn wilayahé Raja Og, wong Basan, semono uga kutha-kutha lan tanah ing sakiwa-tengené.

³⁴ Taler Gad banjur mbangun kutha-kutha sing wis rusak, yakuwi kutha Dibon, Atarot, Aroèr,

³⁵ Atarot Sofan, Yaézèr, Yogbéha,

³⁶ Bèt-Nimra, lan Bèt-Haran.

³⁷ Déné taler Rubèn mbangun menèh kutha-kutha sing mauné wis rusak. Yakuwi kutha-kutha Hèsbon, Eléalé, Kiryataim,

³⁸ Nébo, Baal Méon (jenengé kutha mau diganti) lan Sibma. Kutha-kutha sing dibangun menèh mau dijenengi anyar.

³⁹ Turun-Makir, anaké Manasyè nyerang wong Giléad, tanahé dienggoni lan wong Amori sing padha ana ing kana ditundhungi.

⁴⁰ Mulané Musa mènèhaké tanah Giléad mau marang wong-wong trah Makir; wong-wong kuwi banjur padha tetep manggon ing kono.

⁴¹ Yair saka taler Manasyè nyerang lan ngrebut désa sawetara, sing dijenengaké "Désa-désané Yair".

⁴² Nobah uga nyerang lan ngrebut Kénat, sarta désa-désa sawetara; kutha mau banjur dijenengaké Nobah, kaya jenengé dhéwé.

33 ¹ Sawisé metu saka tanah Mesir, bangsa Israèl lakuné gegrombolan miturut taléré dhéwé-dhéwé, diirid déning Musa lan Harun. Lakuné mau nganggo lèrèn barang ing panggonan sing wis ditetepaké.

² Gusti Allah dhawuh marang Musa supaya nyatheti panggonan-panggonan sing dienggo lèrèn lan pasang kémah.

³ Bangsa Israèl enggoné metu saka tanah Mesir mau nalika tanggal limalas, sasi kapisan, sedina sawisé Paskah sing kapisan. Metuné saka kutha Ramsès dituntun déning Allah piyambak, lan diseksèni déning wong Mesir,

⁴ sing lagi padha ngubur anaké sing dipatèni déning Pangéran. Srana mengkono Allah mbuktèkaké yèn Panjenengané luwih unggul ketimbang karo para déwané wong Mesir.

⁵ Bareng wis metu saka Ramsès bangsa Israèl nuli lèrèn lan pasang kémah ing Sukot.

⁶ Sawisé kuwi banjur lèrèn menèh ing Étam, ing sapinggiré segara wedhi.

⁷ Saka kana bali menèh menyang Pi-Hahiroth, sawétané Baal Zéfon, banjur pasang kémah ing sacedhaké Migdol.

⁸ Budhal saka Pi-Hahiroth banjur nyabrang Segara Teberau, lakuné ngener ing segara wedhi Sur; sawisé mlaku telung dina banjur lèrèn lan pasang kémah ing Mara.

⁹ Saka kana padha nerusaké lakuné menyang Élim, lan ana ing kana pasang kémah, merga ing panggonan mau ana tuké rolas lan wité kurma pitung puluh.

¹⁰ Banjur padha budhal saka Élim lan lèrèn ing sacedhaké kutha Teluk Suèz.

¹¹ Sawisé kuwi banjur lèrèn menèh ing segara wedhi Sin.

¹² Banjur pasang kémah ing sacedhaké Dofka.

¹³ Sawisé kuwi ing Alus.

¹⁴ Banjur padha lèrèn, pasang kémah ing Rafidim, nanging ana ing kono ora ana banyu kanggo ngombé.

¹⁵ Saka Rafidim banjur mlaku menyang Gunung Hor lan padha pasang kémah ing pesamunané pegunungan Sinai, Kibrot-Taawa (utawa "Kuburané wong srakah"), Hazérot, Ritma, Rimon-Pèrès, Libna, Risa, Kéhélata, Gunung Séfar, Haéada, Makélot, Tahat, Tarah, Mitka, Hasmona, Mosérot, Béné-Yaakan, Hor-Gidgad, Yodbata, Abrona, Ézion-Gèbèr, segara wedhi Zin (yaiku Kadès) lan Gunung Hor ing tapel watesé tanah Édom.

¹⁶ (33:15)

¹⁷ (33:15)

18 (33:15)

19 (33:15)

20 (33:15)

21 (33:15)

22 (33:15)

23 (33:15)

24 (33:15)

25 (33:15)

26 (33:15)

27 (33:15)

28 (33:15)

29 (33:15)

30 (33:15)

31 (33:15)

32 (33:15)

33 (33:15)

34 (33:15)

35 (33:15)

36 (33:15)

37 (33:15)

38 Merga saka dhawuhé Pangéran, Imam Harun mungгах Gunung Hor. Ana ing kono Imam Harun tinggal-donya, nalika tanggal siji, sasi kalima, taun kaping patang puluh, sapungkuré umat Israèl metu saka tanah Mesir. Nalika tinggal-donya umuré Harun satus telulukur taun.

³⁹ (33:38)

⁴⁰ Nalika semana Raja Arad sing manggon ing tanah Kenaan sisih Kidul krungu yèn lakuné bangsa Israèl ngener ing negarané.

⁴¹ Saka Gunung Hor menyang Lebak Moab lakuné lèrèn-lèrèn ing Zalmona; Funon; Obot; tilasé kutha Abarim, ing daérah Moab; Dibon-Gad; Almon-Diblataim; Gunung Abarim, sacedhaké Gunung Nébo, lan ing tanah ngaré Moab, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, antarané Bèt-Yésimot lan Lebak Sitim.

⁴² (33:41)

⁴³ (33:41)

⁴⁴ (33:41)

⁴⁵ (33:41)

⁴⁶ (33:41)

⁴⁷ (33:41)

⁴⁸ (33:41)

⁴⁹ (33:41)

⁵⁰ Ing tanah ngaré Moab kono, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, Gusti Allah ngandika marang Musa

⁵¹ supaya ngandhani bangsa Israèl mengkéné, "Yèn kowé wis nyabrang Kali Yardèn arep mlebu ing tanah Kenaan,

⁵² rakyaté negara kono kudu koktundhungi kabèh. Brahalabralahané sing digawé saka watu utawa barang pelikan, semono uga panggonan-panggonan sing dienggo nyembah brahala gempuren kabèh.

⁵³ Tanah kuwi kudu kokrebut lan kokenggoni, merga wis Dakparingaké marang kowé.

⁵⁴ Tanah mau nuli dumen karo para taleré Israèl lan para turunané srana undhi. Turun sing gedhé wènèhana lemah pusaka sing amba, lan turun sing cilik wènèhana tanah pusaka sig ciyut.

⁵⁵ Yèn rakyat pribumi kono ora koktundhungi, wong-wong mau bakal tetep manggon ing kono lan bakal gawé susahmu, dadi klilip ing mripatmu utawa eri ing dagingmu. Merga bakal padha nglawan perang marang kowé.

⁵⁶ Yèn ora koktundhung, kowé dhéwé sing bakal Daktumpes, ora béda karo sing Dakrancang arep Daktindakaké marang wong-wong mau."

34 ¹Gusti Allah ngandika marang Musa

²supaya ngandhani bangsa Israèl mengkéné, "Ora suwé menèh kowé bakal padha mlebu ing tanah Kenaan, sing Dakparingaké marang kowé dadi tanah pusaka. Tapel watesé tanah Kenaan kuwi mengkéné:

³Sisih Kidul, wiwit saka segara wedhi Zin, urut tapel watesé tanah Édom. Sing sisih Wétan wiwit saka pungkasané Segara Mati, sing sisih Kidul,

⁴ménggok mengidul ngener ing Dalan Akrabim bablas tekan Zin nganti tekan Kadès Barnéa ing sisih Kidul. Saka ing kana ménggok ngalor ngulon tekan Hazar-Adar, bablas tekan Azmon.

⁵Saka taperl wates kono mau ménggok menyang lebak, tapel watesé tanah Mesir, banjur tekan Segara Tengah.

⁶Segara Tengah kuwi tapel watesé tanahmu ing sisih Kulon.

⁷Sing sisih Lor, wiwit saka Segara Tengah ngener ing Gunung Hor

⁸lan saka ing kana ngener ing Dalan Hamat, banjur bablas tekan Zedad,

⁹lan menyang Zifron, nganti tekan Hazar-Énan.

¹⁰ Tapel wates sisih Wétan, wiwit saka Hazar-Énan menyang Séfan.

¹¹ Saka kana meddhun menyang Riblah, sawétané Ain, banjur bablas tekan gunung-gunung ing pesisiré Tlaga Galiléa sing sisih Wétan,

¹² banjur mengidul sauruté Kali Yardèn tekan Segara Mati. Kaya mengkono tapel watesé tanahmu."

¹³ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné, "Iki tanah sing arep padha koktampa nganggo undhi, tanah sing miturut dhawuhé Allah kudu diedum-edum ing antarané taler-taler sanga setengah ing Israèl.

¹⁴ Taler Rubèn lan taler Gad lan sapérangané taler Manasyè wis padha tanpa pandumané, lan tanah mau wis padha diedum-edum ing antarané para brayaté,

¹⁵ dunungé ing sawétané Kali Yardèn, sangarapé kutha Yérikho."

¹⁶ Gusti Allah ngandika marang Musa,

¹⁷ "Sing kudu ngedum tanah ing antaramu kuwi Imam Éléazar, lan Yosua anaké Nun.

¹⁸ Saben taler kudu ngangkat penggedhé sing mbiyantu Éléazar lan Yosua ngedum tanah mau."

¹⁹ Wong-wong sing dipilih Allah yakuwi. Taler-Penggedhé; Yéhuda-Kalèb bin Yéfuné; Siméon-Samuèl bin Amihud; Bènyamin-Èlidad bin Kislón; Dhan-Buki bin Yogli; Manasyè-Hanièl bin Éfod; Éfrayim-Kemuèl bin Siftan; Zébulon-Alisafan bin Parnak; Isakar-Paltièl bin Azan; Asyèr-Ahihud bin Sélomi; Naftali-Pédaèl bin Amihud;

²⁰ (34:19)

²¹ (34:19)

²² (34:19)

²³ (34:19)

²⁴ (34:19)

²⁵ (34:19)

²⁶ (34:19)

²⁷ (34:19)

²⁸ (34:19)

²⁹ Kuwi wong-wong sing dadhawuhi déning Allah ngedum tanah pusaka Kanaan ing antarané bangsa Israèl.

35 ¹ Ing tanah ngaré Moab, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Bangsa Israel kandhanana yèn wong Lèwi kudu diwènèhi kutha sawetara dienggo manggon lan pangonan ing saubengé. Kuwi kudu dijupukaké saka panduman tanah pusaka sing padha ditampa déning para taler.

³ Kutha-kutha mau bakal dadi duwèké wong Lèwi dienggo manggon. Pangonan ing saubengé kuwi kanggo raja-kaya lan kéwan-kéwané liyané.

⁴ Lemah sing dienggo pangonan kuwi ambané 450 mèter saka témboké kutha, mubeng.

⁵ Dadi lemah pangonané wong Lèwi kuwi dawané saben iring 900 mèter; kuthané dumunung ana ing tengahé.

⁶ Wong Lèwi kudu kokwènèhi kutha pangungsèn nem, yakuwi panggonan kanggo ngungsi wong sing ora kejarag matèni wong. Kejaba saka kuwi wong Lèwi kudu diwènèhi kutha patang puluh loro liyané,

⁷ karo pangonané. Dadi kabèh ana kutha patang puluh wolu sing kudu diwènèhaké marang wong Lèwi.

⁸ Cacahé kutha-kuthané wong Lèwi ing wilayahé taler-taleré Israèl kudu

ditemtokaké miturut gedhé ciliké wilayahé taler mau."

⁹ Gusti Allah ngandika marang Musa

¹⁰ supaya ndhawuhi bangsa Israèl mengkéné, "Sawisé kowé nyabrang Kali Yardèn lan mlebu ing tanah Kenaan,

¹¹ padha nemtokna kutha-kutha pangungsèn, supaya wong-wong sing matèni wong liya ora kajarag, bisa ngungsi mrono.

¹² Bisa nyingkiri pemalesé sanak seduluré wong sing mati. Merga wong sing didakwa matèni wong ora kena diukum pati, sadurungé prekarané dipriksa lan diadili ana ing pengadilan umum.

¹³ Nemtokna kutha nem,

¹⁴ telu ing sawétané Kali Yardèn lan telu ing tanah Kenaan.

¹⁵ Kutha-kutha mau bakal dadi kutha pangungsèn kanggo wong Israèl lan kanggo wong manca sing padha manggon ing kono, kanggo sawetara mangsa utawa saterusé. Sapa waé sing matèni wong tanpa dijarag, bisa ngungsi ing salah sijiné kutha nem mau.

¹⁶ Nanging menawa wong mau enggoné matèni nganggo gaman wesi, watu

utawa kayu, kuwi salah, merga njarag matèni lan kudu diukum pati.

¹⁷ (35:16)

¹⁸ (35:16)

¹⁹ Sanak-seduluré wong sing dipatèni mau sing kudu nindakaké ukuman pati. Yèn kepethuk karo sing matèni mau, kena terus dipatèni.

²⁰ Yèn ana wong sing merga sengit matèni pepadhané srana dibanting utawa dibalang nganggo barang,

²¹ utawa dijotos, wong kuwi gawé pati lan kudu diukum pati. Sanak-seduluré sing dipatèni, sing cedhak dhéwé, kudu nindakaké ukuman pati mau. Yèn kepethuk karo sing matèni, wong mau kena terus dipatèni.

²² Nanging saupama ana wong sing tanpa dijarag njalari patiné wong liya, sing ora merga sengit, iya srana dibanting, utawa srana dibalang nganggo barang,

²³ utawa merga ora nglegéwa nibakaké watu sing nibani wong liya, dudu satruné, lan dhèwèké pancèn ora niat arep gawé cilakané wong sing ketiban wati mau,

²⁴ing prekara-prekara sing mengkono kuwi rakyat kudu mbélani wong sing njalari pati mau, lan ora kena mbélani sanak-seduluré sing mati, sing padha arep males matèni.

²⁵Wong sing ora kejarag nyebabaké patiné liyan, kudu dislametaké déning rakyat saka ancamané sanak-sedulur wong sing dadi kurban. Wong sing nyebabaké mati mau kudu dibalèkaké ing kutha pangungsèné. Wong mau kudu manggon ana ing kutha kono, nganti sing dadi Imam Agung nalika semana tinggal-donya; lagi sawisé kuwi wong mau kena bali menyang désané. Nanging yèn wong mau lunga saka kutha pangungsèné, banjur dipregoki déning sanak-seduluré wong sing dadi kurban, kena dipatèni; pemales mengkono kuwi ora dosa,

²⁶(35:25)

²⁷(35:25)

²⁸(35:25)

²⁹Prenatan-prenantan iki kanggo kowé lan anak-anakmu, ana ing ngendi waé panggonané.

³⁰Ing bab gawé pati, wong sing didakwa matèni, mung bisa ditetepaké

kaluputané lan diukum pati yèn ana seksi loro utawa luwih sing mbuktèkaké. Paseksiné wong siji ora cukup kanggo mbuktèkaké yèn pandakwa mau bener.

³¹ Wong sing matèni kudu genti dipatèni. Ukumané ora kena ditebus nganggo dhuwit.

³² Yèn ana wong ngungsi ing kutha pangungsèn, kowé ora kena nampani dhuwit tebusan lan ora kena ngidini wong mau mulih ing omahé sadurungé Imam Agung tinggal-donya.

³³ Yèn kowé nglakoni mengkono, kowé gawé regedé tanah sing kokenggoni. Raja-pati kuwi gawé regedé negara. Mulané ora ana dalan liya kejaba matèni wong sing gawé pati.

³⁴ Aja gawé regedé tanah sing kokenggoni, merga Aku iki Allah, kang manggon ing tengahé bangsa Israèl."

36 ¹ Para pengarepé turun-Gilèad, anaké Makir, yakuwi putuné Manasyè anaké Yusuf, padha nemoni Musa lan para penggedhé liyané.

² Tembungé, "Gusti Allah sampun ndhawuhi panjenengan ngedum siti ing antawisipun bangsa Israèl srana undhi. Gusti Allah ugi sampun

ndhawuhi panjenengan nyukakaken siti warisanipun sedhèrèk kula Zélaféhad dhateng anak-anakipun èstri.

³ Nanging kita ngertos menawi laré-laré menika sami émah-émah kaliyan tiyang jaler saking taler sanès, siti warisanipun menika badhé dhawah dhateng tler sanès wau. Srana mekaten siti ingkang sampun katemtokaken dados panduman kula sedaya, badhé kelong.

⁴ Ing Taun Yobèl, menawi siti-siti ingkang katumbas kawangsulaken dhateng ingkang gadhah, sitinipun laré-laré èstri anakipun Zélaféhad menika badhé tetep dados hakipun para tiyang jaler ingkang mendhet laré-laré èstri wau, ngantos taler kula lajeng kécalan siti wau."

⁵ Mulané Musa banjur ngumumaké marang bangsa Israèl dhawué Gusti Allah mau, mengkéné: "Penemuné wong-wong taler Manasyè kuwi bener,

⁶ mulané Gusti Allah ngandika, 'Bocah-bocah wadon anaké Zélaféhad kuwi bébas, kena omah-omah karo sapa waé, sing disenengi, angger karo wong lanang taléré dhéwé.

⁷ Lemah pusaka pandumané wong Israèl kudu tetep ana ing taleré.

⁸ Saben wong wadon sing olèh warisan lemah ing taleré Israèl, kudu omah-omah karo wong lanang saka taleré dhéwé.

Srana mengkono saben wong Israèl bakal marisi lemah pusakané leluhuré,

⁹ lan lemah pusaka mau ora bakal ngalih dadi duwèké taler liya. Saben taler bakal tetep nduwèni lemah pusakané dhéwé-dhéwé.”

¹⁰ Merga saka dhawuhé Allah marang Musa mau, bocah wadon lima anaké Zélaféhad, yakuwi: Mahla, Tirza, Hogla, Milka lan Noa banjur padha omah-omah karo sanak-seduluré dhéwé,

¹¹ (36:10)

¹² yakuwi karo wong saka turunané taler Manasyè, anaké Yusuf. Srana mengkono tanah pusakané bocah-bocah wadon mau tetep dadi dusèké taler Manasyè.

¹³ Mengkono prenatal-prenatan lan putusan-putusan sing didhawuhaké déning Allah marang bangsa Israèl lantaran Musa, nalika bangsa Israèl isih padha ana ingtanah ngaré Moab,

sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho.

Ulangan

1 ¹ Kitab iki isi andharané Musa marang bangsa Israèl nalika padha ngaso ana ing ara-ara samun sawétané Kali Yardèn. Yakuwi Lebak^a Yardèn, sacedhaké kutha Suf, ing antarané kutha Paran karo kutha-kutha ing sisih kanané, kayata kutha Tofèl, Laban, Hazérot lan Dizagab.

² (Saka Gunung Sinai menyang Kadès Barnéa metu pegunungan Édom kuwi suwéné sewelas dina.)

³ Nalika tanggal siji, sasi sewelas, taun ping patang puluh kaétung wiwit budhalé saka tanah Mesir, Musa ngandharaké marang bangsa Israèl sakèhing prekara sing didhawuhaké déning Allah marang bangsa mau.

⁴ Yakuwi sawisé Musa nelukaké Sihon, raja Amori, sing manggon ing kutha Hèsbon, lan Og raja Basan, sing ngratoni kutha Astarot lan Éndréi.

⁵ Dadi nalika bangsa Israèl mau isih ana ing tanah Moab, sisih wétané Kali Yardèn, Musa wis wiwit awèh ketrangan bab

---

^aLebak: ngaré: lembah (bhs. Ind.).

dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané Allah. Pengucapé Musa,

⁶"Nalika kita ana ing Gunung Sinai, Gusti Allah ngandika mengkéné, 'Enggonmu manggon ing gunung kéné wis rada suwé.

⁷Mulané, kémahmu bedholen, lungaa menyang tanah pegunungané wong Amori lan daérah-daérah sakiwa-tengené, nganti tekan Lebak Yardèn. Saka kana menyang daérah pegunungan ing tanah ngaré sing sisih Kidul nganti tekan pesisiré Segara Tengah. Lungaa menyang tanah Kanaan, terus menyang pegunungan Libanon, nganti tekan Bengawan Éfrat.

⁸Aku, Allah sing njanjèkaké tanah kuwi kabèh marang leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub, sarta anak-turuné kabèh. Padha mangkata mrana, lan padha manggona ing kana."

⁹Tembungé Musa marang bangsa mau, "Nalika kita ana ing Gunung Sinai, aku wis kandha, 'Tanggung jawabku dadi pemimpinmu kuwi dakrasa kaboten kanggoné aku. Aku ora bisa nandangi dhéwé,

¹⁰ merga Allah wis ndadèkaké kowé dadi akèh banget, kaya lintang ing langit.

¹¹ Muga-muga Allahé leluhurmu ndadèkaké kowé nganti tikel sèwu, dadi bangsa gedhé lan sarwa kecukupan kaya sing dadi janjiné!

¹² Nanging yèn aku dhèwèkan kaya mengkéné, kepriyé bisaku mikul tanggung jawab sing semono aboté, ngurusi prekara-prekaramu?

¹³ Mulané saben taler milih wong lanang sawetara sing wicaksana, sing duwé kepinteran lan pengalaman, supaya dakangkat dadi pemimpinmu.'

¹⁴ Usulku mau wis padha koktampa becik.

¹⁵ Mulané para wong sing wicaksana lan duwé pengalaman, sing wis kokpilih saka antarané taler-taler mau, wis dakangkat dadi pemimpinmu. Ana sing dadi pemimpiné wong sèwu, ana sing dadi pemimpiné wong satus, ana sing dadi pemimpiné wong sèket, lan ana sing dadi pemimpiné wong sepuluh. Aku uga wis ngangkat penggedhé-penggedhé liyané kadadèkaké pemimpiné taler-talermu.

¹⁶ Nalika semono padha dakwènèhi tugas mengkéné, 'Samasa ing antarané bangsamu ana tukar-padu, gatèkna lan putusan sing adil, iya prekaran sing ana ing antarané bangsamu dhéwé, utawa sing nyangkut wong manca sing manggon ing tengahmu.

¹⁷ Poma, putusanmu aja abot sisih. Wong kabèh kudu diadili nganggo dhasar sing padha, ora kena pilih kasih, merga putusan sing koktibakaké kuwi asalé saka Gusti Allah. Yèn ana prekara sing angèl tumraping kowé, pasrahna aku, dakadilané.'

¹⁸ Nalika semono aku usul marang kowé bab sakèhing prekara sing kudu padha koklakoni."^b dikirim saka Kadès Barnéa

¹⁹ "Kita banjur nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah. Kita padha budhal saka Gunung Sinai, mlaku ngambah segara wedhi sing panas banget nggegirisi, ngener daérah pegunungané wong Amori. Satekané ing Kadès Barnéa,

²⁰ aku kandha, 'Saiki kowé wis padha tekan daérah pegunungané wong Amori, tanah sing wis diparingaké

---

^btelik: mata-mata (bhs. Ind.).

déning Allah sing dibektèni leluhur-leluhur kita. Delengen, yakuwi tanahé. Padha mranaa, enggonana, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang kowé. Aja mangu-mangu^c lan aja wedi.’

²¹ (1:20)

²² Nanging kowé padha marani aku lan kandha, ‘Langkung prayogi kèngkènan tiyang sawetawis, supados nliiti tanah menika sarta lajeng sami suka sumerep dhateng kita mergi pundi ingkang prayogi piyambak kita ambah; lan kitha-kitha menapa kémawon ingkang wonten ing ngrika!’

²³ Penemumu mau dakrujuki, mulané aku banjur milih wong rolas, saka saben taler siji.

²⁴ Wong-wong mau nusup mlebu ing daérah pegunungan nganti tekan Lebak Éskol, banjur nliiti daérah kono.

²⁵ Sawisé mengkono banjur padha bali, karo nggawa woh-wohan saka daérah mau, lan crita, yèn tanah sing diparingaké déning Allah marang kita kuwi tanah sing subur banget.

---

^cmangu-mangu: ragu-ragu (bhs. Ind.).

²⁶ Nanging kowé padha nglawan marang dhawuhé Allah, lan padha ora gelem mlebu ing negara mau.

²⁷ Malah kowé padha grundelan karo muni, 'Gusti Allah pancèn sengit karo awaké dhéwé. Kita padha digawa metu saka ing tanah Mesir, merga arep diulungaké marang tangané wong Amori, supaya dipatèni.

²⁸ Dadi, apa preluné kita padha mrana? Ya emoh ta, aku wedi. Para telik dhéwé wis padha lapur, yèn wong-wong ing kana gagah prakosané ngungkuli kita, lan padha manggon ing kutha-kutha sing témboké dhuwuré selangit. Sing padha manggon ing kana kuwi dudu wong lumrah, nanging wong sing kaya buta!'

²⁹ Nanging aku kandha, 'Aja wedi karo wong-wong kuwi.

³⁰ Gusti Allah piyambak sing bakal ngirid kowé lan nglawan mungsuhmu, kaya sing padha kokalami dhéwé ing tanah Mesir,

³¹ lan ing segara wedhi. Kowé padha weruh dhéwé, enggoné ngirid kowé sedalan-dalan nganti tekan ing kéné, ora béda karo bapak sing nggéndhong anaké.'

³² Senajan aku wis kandha mengkonono, éwasemono kowé meksa padha ora gelem precaya marang Allah,

³³ mangka Panjenengané kuwi sing selawasé ndhisiki lakumu, nggolèkaké panggonan sing kena kokenggo lèrèn lan pasang kémah. Sajroné nuduhaké dalan sing kudu kokambah, Panjenengané ndhisiki lakumu; yèn bengi nganggo tugu geni, yèn awan nganggo tugu méga."

³⁴ "Pirsa panggrundelmu mau Gusti Allah banjur duka. Panjenengané sumpah,

³⁵ 'Saka antarané wong-wong duraka iki ora ana siji waé sing bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang leluhuré.

³⁶ Mung Kalèb, anaké Yéfuné waé sing bakal mlebu, merga wong kuwi tetep setya marang Aku. Kalèb lan anak-turuné bakal Dakparingi tanah sing didlajahi.'

³⁷ Merga saka pratingkahmu Gusti Allah duka marang aku lan ngandika, 'Musa, kowé uga ora bakal mlebu ing tanah kuwi.

³⁸ Nanging Yosua anaké Nun, pembantummu kuwi, kuwatna atiné. Wong kuwi sing bakal ngirid bangsa Israèl mlebu lan ngenggoni tanah mau.'

³⁹ Gusti Allah banjur ngandika marang kita kabèh, 'Anak-anakmu sing cilik, sing durung bisa mbédakaké prekara sing ala lan sing becik, sing miturut kandhamu bakal direbut déning mungsuhmu, kuwi sing bakal Dakpandumi tanah kuwi lan sing bakal padha manggon ing kono.

⁴⁰ Nanging kowé kabèh, padha balia menyang ara-ara samun, metu dalan sing tekan Teluk Akaba.'

⁴¹ Kowé banjur padha mangsuli, 'Bapak, kula sampun sami damel dosa dhateng Gusti Allah. Nanging samenika kula sami badhé majeng perang, kados ingkang kadhawuhaken déning Pangéran, Allah kita.' Saben wong banjur siap maju perang, merga nganggep yèn ngambah daérah pegunungan kuwi prekara sepélé.

⁴² Nanging Gusti Allah ngandika marang aku, 'Aja koktégakaké nglurug perang, merga Aku ora marengaké. Mesthi bakal padha kalah.'

⁴³ Kowé padha dakkandhani apa sing didhawuhaké déning Allah mau, nanging

kowé padha ora nggugu. Kowé padha nglawan marang Allah, lan nékad nyerang menyang daérah pegunungan.

⁴⁴ Wong Amori sing padha manggon ing kono nuli padha maju perang, tawur karo wong Israèl. Cacahé akèh banget, kaya tawon kambu.^d Kowé padha dioyak nganti tekan kutha Horma. Ana ing daérah Édom kono kowé diserbu entèk-entèkan.

⁴⁵ Kowé banjur padha sambat-sambat marang Allah nyuwun pitulungan, nanging Panjenengané ora kersa nulungi."

⁴⁶ "Kita padha lèrèn ing Kadès kono nganti rada suwé.

2¹ Wekasané kita banjur padha bali menèh menyang ara-ara samun, metu dalan sing tekan ing Teluk Akaba, kaya sing didhawuhaké déning Allah. Nganti suwé banget kita padha ngumbara^e ana ing saubengé pegunungan Édom.

² Gusti Allah banjur ngandika marang aku,

---

^dkambu: bibaran.

^engumbara: mengembara (bhs. Ind.).

³ yèn wis cukup suwéné enggon kita padha ngumbara ngubengi pegunungan Édom kono, kita didhawuhi mlaku ngalor.

⁴ Gusti Allah ngandika karo aku, supaya ngandhani kowé mengkéné, 'Ora suwé menèh kowé bakal mlebu ing daérah pegunungan Édom, panggonané sedulur-sedulurmu, anak-turuné Ésau. Wong-wong kono bakal padha wedi karo kowé,

⁵ nanging aja kokserang, merga tanahé setapak waé ora ana sing bakal Dakparingaké marang kowé. Tanah Édom wis Dakparingaké marang Ésau.

⁶ Nanging ana ing kana kowé kena tuku pangan lan banyu.'

⁷ Padha ngélingana kaya apa Gusti Allah enggoné mberkahi kowé kabèh ing sabarang prekara sing koklakoni. Panjenengané wis njaga kowé selawasé kowé ngumbara ing segara wedhi sing jembar banget kuwi. Panjenengané nganthi laku kita nganti patang puluh taun lawasé, lan maringi sing dadi kebutuhan kita.

⁸ Kita padha nerusaké laku, ninggal dalan sing saka kutha Éliot lan Ézion-

Gèbèr menyang Segara Mati, banjur ménggok ngalor-ngétan tekan ing Moab.

⁹Gusti Allah ngandika marang aku, 'Wong Moab, anak-turuné Lot, kuwi aja kokganggu, lan aja kokperangi. Kutha Ar kuwi wis Dakparingaké marang dhèwèké lan buminé sethithik waé ora ana sing Dakparingaké marang kowé.'

¹⁰Dhèk biyèn Ar mau dienggoni bangsa sing kaya buta, sing disebut wong Émim. Dedegé padha kaya wong Anakim, iya bangsa kaya buta.

¹¹Wong Émim uga disebut wong Réfaim, kaya wong Anakim, nanging wong Moab nyebut wong ing Ar mau Émim.

¹²(Dhèk biyèn wong Hori manggon ing tanah Édom, nanging anak-turuné Ésau mau nundhung wong Hori saka kono lan disirnakaké, banjur ngenggoni tanahé, ora béda karo bangsa Israèl sing mbésuké uga nundhungi mungsuh-mungsuhé saka tanah sing diparingaké déning Allah marang bangsa mau.)

¹³"Sawisé mengkono kita banjur padha nyabrang Kali Zèrèd kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁴ Kelakoné mau telung puluh wolu taun sawisé kita budhal saka Kadès Barnéa. Para prejurit angkatan jaman semono wis padha mati kabèh, kaya sing dingandikakaké déning Allah.

¹⁵ Wong-wong mau tansah padha dilawan déning astané Allah, nganti pungkasané padha tumpes kabèh.

¹⁶ Sawisé padha mati kabèh,

¹⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang kita,

¹⁸ 'Ing dina iki kowé bakal nglangkahi tapel watesé tanah Moab, metu dalan sing tekan ing kutha Ar.

¹⁹ Dadi kowé wis cedhak karo tanahé wong Amon, anak-turuné Lot. Élinga bangsa kuwi aja kokganggu, merga tanah kuwi wis Dakparingaké marang wong-wong mau, sethithik waé ora ana sing bakal Dakparingaké marang kowé.'"

²⁰ Daérah kono uga karan tanahé wong Réfaim, bangsa sing biyèn manggon ing kono; wong Amon ngarani bangsa mau wong Zamzumim.

²¹ Pawakané kaya wong Anakim, gedhé dhuwur. Wongé rosa-rosa, tur cacahé akèh banget. Nanging padha ditumpes

déning Allah; tanahé direbut wong Amon, lan dienggoni.

²² Kaya mengkono uga pendamelé Allah, nalika maringaké tanah marang bangsa Édom, anak-turuné Ésau, sing ngenggoni daérah Édom. Gusti Allah numpes bangsa Hori dhisik, nganti wong Édom bisa ngrebut tanah mau lan dienggoni tekan sepréné.

²³ (Tanah sauruté pesisiré Segara Tengah kuwi wis dienggoni wong-wong asal pulo Kréta. Wong-wong mau numpes bangsa Awi, wong pribumi sing manggon ing kono, banjur ngenggoni tanah kono, sapengidul nganti tekan kutha Gaza.)

²⁴ "Sawisé ngliwati Moab, Gusti Allah banjur ngandika marang kita, 'Padha nyabranga Kali Arnon. Sihon, raja ing Hèsbon bakal Dakulungaké marang kowé, sanegarané kabèh. Serangen, lan tanahé enggonana.

²⁵ Wiwit ing dina iki bangsa-bangsa ing kana bakal Dakgawé wedi ngadhepi kowé. Saben wong bakal geter lan giris samasa krungu wong nyebut jenengmu."

²⁶ "Sawisé mengkono aku kongkonan wong sawetara saka segara wedhi Kedémot, nemoni Raja Sihon ing kutha Hèsbon, nggawa usul mengkéné,

²⁷ 'Keparenga kula ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula badhé mlampah tanpa kèndel, utawi mboten mawi nyimpang ngiwa utawi nengen.

²⁸ Tetedhan ingkang kula tedha lan toya ingkang kula ombé, badhé kula tumbas. Kula namung betah langkung kémawon,

²⁹ ngantos kula sami nyabrang ing Lèpèn Yardèn lan mlebet ing negari ingkang kaparingaken déning Allah dhateng kula. Anak-turunipun Ésau ing Édom lan tiyang Moab ing Ar, inggih sami ngidinaken kula sami langkung ing negarinipun.'

³⁰ Nanging Raja Sihon ngalang-alangi kita langkung metu negarané. Allah mangkotaké atiné, supaya wong mau bisa kita kalahaké lan tanahé kita enggoni. Tanah mau kita enggoni nganti sepréné.

³¹ Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Titènana, Raja Sihon lan negarané Dakulungaké marang kowé. Rebuten tanahé lan enggonana.'

³² Sihon banjur maju perang nggawa balané kabèh, ing sacedhaké kutha Yahas.

³³ Nanging Allah ngulungaké Sihon marang kita, mula kita patèni saanak-bojoné lan para prejurité kabèh.

³⁴ Sanalika iku uga kuthané kita rebut siji-siji lan kita gempur; rakyaté kita patèni kabèh, wongé lanang, wadon, tekan anak-anaké pisan. Ora ana siji waé sing kita karèkaké.

³⁵ Raja-kayané kita jupuk lan kutha-kuthané kita rampas.

³⁶ Gusti Allah ora ngalang-alangi kita ngrebut kutha-kutha mau kabèh, wiwit saka Aroèr, ing pinggiré Lebak Arnon, nganti tekan kutha sing ana ing tengahé lebak mau, sauruté dalan sing tekan Giléad. Ora ana témbok sing bisa nahan gempuran kita.

³⁷ Nanging ngedohi daérahé wong Amon, iya ngedohi Kali Yabok utawa kutha-kutha ing daérah pegunungan utawa panggonan-panggonan liya sing ora diparengaké déning Allah."

3¹ "Sawisé mengkono kita banjur mlaku ngalor, ngener daérah Basan. Og, raja Basan, methukaké perang

marang kita, karo tentarané kabèh, ing sacedhaké kutha Édrèi.

² Nanging Gusti Allah ngandika marang aku, 'Musa, aja wedi ngadhepi Og. Wong kuwi bakal Dakulungaké marang kowé, semono uga tentara satanahé pisan. Tumpesen kaya Sihon, raja Amori ing Hèsbon kaé.'

³ Dadi Raja Og lan rakyaté diulungaké déning Allah marang kita, lan kabèh wis kita patèni.

⁴ Kita padha ngrebut kutha-kuthané kabèh, siji waé ora ana sing kèri. Cacahé kutha kabèh sing kita rebut 60, papané ing tanah Argob; kabèh jajahané Raja Og ing Basan.

⁵ Kutha-kutha mau kabèh disantosani nganggo témbok dhuwur lan gapura; lawang-lawangé diwènèhi slarak kanggo ngancing lawanging gapura mau. Kejaba kuwi isih akèh menèh kutha sing ora ditémbok.

⁶ Kutha-kutha mau kita gempur kabèh, wongé kita patèni kabèh, wongé lanang, wadon, dalah anak-anaké pisan. Ora béda karo enggon kita nggempur kutha-kuthané Raja Sihon ing Hèsbon.

⁷ Raja-kayané kita rampas, lan kutha-kuthané kita sirnakaké.

⁸ Nalika semono kita padha ngenggoni tanahé raja Amori loro mau sing ana ing sisih wétané Kali Yardèn lan Kali Arnon nganti tekan Gunung Hèrmon.

⁹ (Wong Sidon ngarani Gunung Hèrmon mau Siryon, wong Amori ngarani "Senir".)

¹⁰ Tanahé Og raja ing Basan, kita rebut kabèh, yakuwi kutha-kuthané sing ana ing dhuwur, daérah Giléad lan Basan, terus mengétan, tekan kutha Salkha lan Édrèi."

¹¹ (Raja Og kuwi wong Réfaim sing kèri dhéwé. Trebelané^f saka watu, dawané patang mèter, ambané mèh rong mèter, miturut ukuran resmi. Tekan sepréné kena dideleng ing kuthané wong Amon.)

¹² "Sawisé tanah mau dadi duwèk kita, nuli dakpandumaké marang taler Rubèn; taler Gad dakpandumi daérah saloré kutha Aroèr, sacedhaké Kali Arnon, karo sapérangané daérah pegunungan Giléad, sakutha-kuthané pisan.

¹³ Taler Manasyè sing separo dakpandumi turahané daérah Giléad,

---

^ftrebela: pethi pejah, kuburan.

karo daérah Basan, tilas jajahané Raja Og, yakuwi wilayah Argob kabèh." (Basan kuwi ketelah tanahé wong Réfaim.

¹⁴Yair, saka taler Manasyè, ngrebut wilayah Argob, yakuwi Basan, nganti tekan tapel watesé Gésur lan Maaka. Kutha-kutha mau dijenengaké miturut jenengé Yair dhéwé, lan tekan sepréné karan kutha-kuthané Yair.)

¹⁵"Giléad dakpandumaké marang turuné Makir, saka taler Manasyè.

¹⁶Déné taler-taler Rubèn lan Gad dakpandumi wilayah sing dunungé ing antarané Giléad lan Kali Arnon. Tengahé kali mau dadi tapel watesé sing sisih Kidul. Tapel watesé sing sisih Lor, Kali Yabok. Sapérangan liyané mau tapel wates tanahé wong Amon.

¹⁷Tapel watesé sing sisih Kulon Kali Yardèn, wiwit saka Tlaga Galiléa sisih Lor, mengidul tekan Segara Mati. Saka kono mengétan tekan sikilé Gunung Pisga.

¹⁸Nalika semono padha dakpréntah mengkéné, 'Gusti Allah wis mandumi kowé tanah sawétané Kali Yardèn dadi panggonanmu. Saiki prejurit-prejuritmu

konen siaga ing perang lan nyabrang Kali Yardèn, ndhisiki taler-taler Israèl liyané, ngrebut tanah Kenaan.

¹⁹ Mung anak-bojomu lan raja-kayamu sing cacahé akèh banget kuwi tinggalen dhisik ing kutha-kutha sing wis dakwènèhaké marang kowé.

²⁰ Sedulur-sedulurmu réwangana perang, nganti bisa ngenggoni tanah sing diparingaké déning Allah ing sakuloné Kali Yardèn, nganti Gusti Allah marengaké wong-wong mau padha manggon ing kana kanthi tentrem, kaya kaananmu ing kéné. Lagi sawisé mengkono kowé kena padha bali ing tanah sing dakpandumaké marang kowé.'

²¹ Aku banjur kandha karo Yosua, 'Kowé wis weruh dhéwé sakèhing prekara sing ditindakaké déning Allah marang Sihon lan Og. Iya kaya mengkono enggoné bakal numpes saben raja sing tanahé kokrebut.

²² Kowé aja wedi karo raja-raja mau, merga Pangéran, Allahmu sing bakal maju perang kanggo kowé.'"

²³ "Nalika semono aku nyuwun marang Pangéran,

²⁴ ‘Dhuh Allah ingkang Mahaluhur, kula mangertos bilih menapa ingkang Paduka tedahaken dhateng kula samangké menika saweg wiwitaning pakaryan Paduka ingkang ageng lan élok. Mboten wonten ing langit utawi ing bumi ingkang saged nindakaken kaélokan kados Paduka.

²⁵ Mugi Gusti marengaken kula nyabrang ing Lèpèn Yardèn, supados kula saged ningali siti ingkang subur lan daérah paredèn sisih ngrika, lan paredèn Libanon ingkang éndah menika.’

²⁶ Nanging ya merga penggawému Gusti Allah duka karo aku, mula Panjenengané ora ngabulaké panyuwunku. Malah Panjenengané ngandika, ‘Wis cukup seméné waé, Musa. Prekara iki aja koksebut-sebut menèh!

²⁷ Mungghaha ing pucaké Gunung Pisga, ndelenga mengalor lan mengidul, ngétan lan ngulon. Titènana apa sing kokdeleng kuwi, merga kowé, Musa, ora bakal nyabrang ing Kali Yardèn.

²⁸ Yosua wènèhana pituduh-pituduh. Atiné kuwatna, merga dhèwèké sing bakal ngirid bangsa iki mlebu lan ngenggoni tanah ing sabranging kali

kana, tanah sing wis kokdeleng saka pucaké Gunung Pisga.'

²⁹ Kita banjur padha manggon ing Lebak Moab, adu-arep karo kutha Bètpeór."

4 ¹ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné, "Padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing wis dakwulangaké marang kowé, supaya kowé tetep urip lan manggon ing tanah sing diparingaké marang kowé déning Pangéran, Allahé leluhurmu.

² Apa sing dakwarahaké iki aja pisan-pisan koktambahi utawa kokelongi. Dhawuh-dhawuhé Allah sing wis dakpréntahaké marang kowé kuwi tindakna.

³ Kowé wis padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah ing Gunung Péór. Kabèh wong sing padha nyembah Baal ing panggonan mau wis ditumpes,

⁴ nanging sing setya marang Panjenengané padha tetep urip tekan sepréné.

⁵ Pepakon-pepakon mau wis dakwulangaké marang kowé, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku. Kabèh mau lakonana

samasa kowé mbésuk mlebu lan manggon ing tanah kana.

⁶Sing padha tlatèn enggonmu nindakaké dhawuh-dhawuh mau. Yèn koklakoni, bangsa-bangsa liya bakal weruh yèn kowé kuwi bangsa sing wicaksana. Yèn padha krungu bab prenatal-prenatan mau, bakal padha muni, 'Semono wicaksana lan pinteré bangsa gedhé kuwi!'

⁷Bangsa-bangsa liyané, senajan gedhé kaya ngapa, ora ana sing duwé allah, sing semono cedhaké kaya Allah kita. Panjenengané paring wangsulan samangsa kita sesambat nyuwun pitulungan.

⁸Bangsa-bangsa liya, senajan sing gedhé pisan, ora ana sing duwé prenatal-prenatan kaya sing dakwulangaké iki marang kowé.

⁹Mulané gatèkna lan rasak-rasakna sing temenan, supaya sajegmu urip aja nganti lali karo apa sing kokdeleng nganggo mripatmu dhéwé. Malah critakna marang anak-putumu

¹⁰nalikané kowé padha ngadeg ing ngarsané Allahmu, ing Gunung Sinai. Nalika semono Panjenengané ngandika

karo aku, 'Bangsa iki klumpukna. Aku kepéngin supaya padha krungu apa sing Dakngandikakaké, karebèn padha sinau mbangun-turut marang Aku sajegé uripé, lan supaya padha nggulawenthah anak-anaké ing bab mbangun-turut marang Aku.'

¹¹ Critakna karo anak-anakmu enggonmu biyèn padha nglumpuk, ngadeg ana ing sikiling gunung sing dikemuli pedhut peteng kaya mendhung kandel, karo geni sing urubé sundhul ing langit.

¹² Critakna karo anak-anakmu enggoné Allah ngandika marang kowé saka ing sajroning geni mau, sing swarané kokrungu, nanging ora kokdeleng rupané.

¹³ Ing kana Panjenengané dhawuh marang kowé bab apa sing kudu padha koklakoni kanggo netepi prejanjiané karo kowé. Angger-angger sepuluh sing wis ditulis ing lèmpèng watu loro kuwi kudu padha koklakoni.

¹⁴ Aku didhawuhi mulangaké marang kowé sekabèhé prenatal sing kudu padha koktindakaké ing tanah sing

mbésuk arep padha kokleboni lan kokenggoni kuwi."

¹⁵ "Nalika Gusti Allah ngandika marang kowé saka Gunung Sinai, kowé padha ora weruh rerupan apa-apa. Dadi, kanggo keslametané awakmu dhéwé, kowé tansah padha élinga!

¹⁶ Aja pisan-pisan kowé padha nglakoni dosa srana gawé reca sing koksembah rupa apa waé, dadia rupa wong lanang utawa wong wadon,

¹⁷ rupa kéwan utawa manuk,

¹⁸ rupa kéwan rumangkang utawa iwak.

¹⁹ Aja pisan-pisan kowé nglakoni dosa srana nyembah utawa ngabekti marang barang sing kokdeleng ana ing langit, kayata: srengéngé, rembulan lan lintang-lintang. Gusti Allah ora nggatosaké bangsa-bangsa liya padha nyembah barang-barang ing langit mau,

²⁰ nanging kowé kuwi bangsa sing wis dislametaké saka panggonanmu nandhang sangsara nganti banget ing tanah Mesir. Kowé padha diirid déning Allah metu saka ing negara mau, supaya kowé dadi umat kagungané piyambak, kaya kaananmu saiki iki.

²¹ Kowé kuwi sing njalari Gusti Allah ndukani aku nganti supaos, lan aku ora bakal nyabrang ing Kali Yardèn, mlebu ing tanah subur sing bakal diparingaké marang kowé kabèh.

²² Ora suwé menèh kowé bakal padha nyabrang ing Kali Yardèn lan mlebu ing tanah sing subur mau, nanging aku bakal ora mèlu mrana; aku bakal kapundhut ana ing kéné.

²³ Padha sing ngati-ati! Kowé aja padha lali karo prejanjiané Allah marang kowé, padha tindakna; dhawuhé padha lakonana. Aja pisan-pisan gawé reca sing koksembah rupa apa waé,

²⁴ merga Pangéran Allahmu kuwi kaya geni sing mbrangas, Allah sing butarepan.⁹

²⁵ Yèn kowé wis manggon suwé ana ing tanah kono lan wis duwé anak putu, aja pisan-pisan nglakoni dosa gawé reca rupa apa waé. Penggawé sing mengkono mau ala banget ana ing ngarsané Allah, lan nekakaké paukuman.

²⁶ Langit lan bumi dadia seksimu ing dina iki, yèn samasa kowé ora nggugu karo kandhaku, kowé ora suwé bakal

---

⁹butarepan: cemburu (bhs. Ind.).

sirna saka ing bumi sing kokenggoni ing sabranging Kali Yardèn kuwi. Kowé bakal ora tetep manggonmu ing kana, malah bakal ditumpes kabèh.

²⁷ Kowé bakal disebar ing antarané bangsa-bangsa liya lan mung sethithik sing bakal tetep urip.

²⁸ Ana ing tanah manca kowé bakal padha nyembah reca-reca gawéané manungsa, déwa-déwa saka kayu lan watu, sing ora bisa ndeleng lan ora bisa ngrungu; ora bisa mangan lan ngambu.

²⁹ Ana ing tanah manca kono kowé bakal padha nggolèki Pangéran, Allahmu lan menawa enggonmu nggolèki tenanan, kowé bakal nemu.

³⁰ Yèn kowé wis nglakoni kasangsaran lan kena musibah sarta bebaya, wekasané kowé bakal mbalèni Allah lan mbangun-turut marang Panjenengané.

³¹ Pangéran kuwi Allah kang kebak sih-palimirma. Panjenengané ora bakal négakaké lan numpes kowé, lan ora bakal kesupèn marang prejanjiané karo para leluhurmu.

³² Padha nitènana jaman-jaman sing wis kepungkur, nalika kowé durung lair, wiwit ing dinané manungsa katitahaké

ana ing bumi. Golèkana ing salumahing bumi. Apa tau ana lelakon-lelakon sing kaya mengkono kuwi?

³³ Apa ana bangsa sing tetep urip, sawisé krungu swarané Allah ngandika saka ing tengahé geni kaya sing kokalami kaé?

³⁴ Apa tau ana allah, sing bisa mbébasaké bangsa saka tangané bangsa liya, banjur ndadèkaké bangsa sing diluwari mau dadi umat kagungané piyambak, kaya sing ditindakaké déning Pangéran, Allahmu marang kowé dhèk nalika kowé ana ing tanah Mesir? Kowé padha weruh dhéwé enggoné Allah nganggo pangwasané nekakaké lelara lan perang; kaélok-an-kaélok-an lan prekara-prekara sing nggumunaké.

³⁵ Kabèh mau ditindakaké, supaya kowé yakin, yèn mung Panjenengané piyambak sing jumeneng Allah, ora ana liyané.

³⁶ Saka ing langit Panjenengané ndhawuhaké piwulang marang kowé. Ing bumi Panjenengané ngetingalaké genining kasucèné, lan ing tengahé geni mau Panjenengané ngandika marang kowé kabèh.

³⁷ Kuwi mau kabèh merga Panjenengané ngasihi leluhurmu. Mulané kowé padha dipilih lan klawan kasektèné kowé wis diirid metu saka ing tanah Mesir.

³⁸ Panjenengané nundhungi bangsa-bangsa sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang karo kowé, lan ngirid kowé menyang tanah, sing bakal kaparingaké marang kowé, yakuwi tanah sing saiki dadi duwèkmu.

³⁹ Dadi wiwit saiki rasakna sing temenan, aja pisan-pisan lali, yèn Pangéran kuwi Allah sing ana ing langit lan ana ing bumi; ora ana Allah liyané.

⁴⁰ Padha lakonana prenatal-prenatal sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé lan anak-turunmu padha slamet. Kowé bakal tetep manggon ana ing tanah sing diparingaké déning Allah dadi duwèkmu ing selawas-lawasé."

⁴¹ Musa netepaké kutha telu ing sawétané Kali Yardèn

⁴² dadi kutha pangungsèn, yakuwi papan pangungsèné wong sing ora dijarag njalari patiné wong liya, sing dudu mungsuhé. Wong mengkono mau

bisa ngungsi ing salah sawijiné kutha mau supaya ora diukum pati.

⁴³ Kanggo taler Rubèn disedhiyakaké kutha Bèzèr, ing aréné pegunungan segara wedhi. Kanggo taler Gad kutha Ramot, ing wilayah Giléad lan kanggo taler Manasyè kutha Golan, ing wilayah Basan.

⁴⁴ Musa ndhawuhaké angger-angger lan piwulangé Gusti Allah marang bangsa Israèl.

⁴⁵ Piwulang bab dhawuh-dhawuh kuwi diumumaké sawisé bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir lan kanggo sawetara mangsa manggon ing Lembah Yardèn ing sisih Wétan, adhep-adhepan karo Bètpéor. Kuwi tilas wilayahé Sihon, rajané wong Amori, sing manggon ing Hèsbon. Raja mau ditelukaké déning Musa lan bangsa Israèl nalika metu saka ing tanah Mesir.

⁴⁶ (4:45)

⁴⁷ Bangsa Israèl ngenggoni tanahé Raja Sihon mau, mengkono uga tanahé Og, raja ing Basan, rajané wong Amori liyané, sing manggon ing sawétané Kali Yardèn.

⁴⁸Tanah kuwi jembaré wiwit saka kutha Aroèr, ing pinggiré Kali Arnon, mengalor tekan Gunung Siryon, yakuwi Gunung Hèrmon.

⁴⁹Klebu daérahé Raja Og mau uga tanah sawétané Kali Yardèn mengidul tekan Segara Mati, lan mengétan tekan sikilé Gunung Pisga.

5¹Musa nglumpukaké bangsa Israèl kabèh, banjur kandha mengkéné, "Sedulur-sedulur bangsa Israèl rungokna dhawuh-dhawuh sing saiki arep dakterusaké marang kowé. Pepakon-pepakon iki sinaunen lan lakonana kanthi tlatèn.

²Ing Gunung Sinai Gusti Allah wis nganakaké prejanjian,

³ora mung karo para leluhur waé, nanging uga karo kita kabèh, sing isih urip tekan sepréné.

⁴Ing ndhuwur gunung mau Gusti Allah ngandika saka ing tengahé geni adu-arep karo kowé.

⁵Nalika semono aku ngadeg dadi penengah antarané Allah lan kowé, supaya nglantaraké dhawuhé Gusti Allah marang kowé, merga kowé dhéwé padha wedi karo geni kuwi lan ora gelem

munggah ing gunung. Pangandikané Gusti Allah mengkéné,

⁶‘Aku iki Pangéran, Allahmu, sing mbébasaké kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk kowé dadi batur-tukon.

⁷Kowé ora kena nduwèni utawa nyembah marang allah liyané. Sing koksembah kudu mung Pangéran, Allahmu.

⁸Kowé ora kena gawé reca, niru barang sing ana ing langit utawa barang sing ana ing bumi, utawa barang sing ana ing banyu sangisoring bumi.

⁹Aja nyembah sujud utawa ngabekti marang reca, merga Aku Allahmu, Allah sing butarepan. Aku bakal ngukum wong sing sengit marang Aku, uga anak-turuné sing ping telu lan ping pat.

¹⁰Nanging Aku melasi marang wong maèwu-èwu anak-turuné wong sing tresna marang Aku lan nglakoni dhawuh-Ku.

¹¹Kowé ora kena ngucapaké Asmané Pangéran, Allahmu kanthi sembrana, merga Allah bakal ngukum wong sing tumindak mengkono.

¹² Kowé kudu ngurmati dina Sabbath, merga dina kuwi suci, kaya kang wis didhawuhaké déning Pangéran, Allahmu marang kowé.

¹³ Kowé wis diparingi nem dina kanggo nglakoni pegawéanmu kabèh,

¹⁴ dina kapitu kuwi dina Sabbath, kudu kokedhiakaké kanggo Aku. Ing dina kuwi kowé ora kena nyambut-gawé; iya kowé dhéwé, utawa anak-anakmu, dadia réwangmu, kéwanmu utawa wong manca, sing manggon ing negaramu. Réwang-réwangmu kudu kokkongkon ngaso kaya kowé dhéwé.

¹⁵ Élinga, dhèk ana ing tanah Mesir kowé wis nglakoni dadi batur-tukon, lan Aku Pangéran, Allahmu, wis ngluwari kowé kabèh nganggo kasektèn sing élok. Mulané kowé padha bungah-bungaha ing dina Sabbath.

¹⁶ Kowé kudu ngajèni bapak lan ibumu, kaya dhawuhé Pangéran Allahmu, supaya uripmu slamet lan umurmu dawa ing tanah sing bakal diparingaké marang kowé.

¹⁷ Kowé aja memateni.

¹⁸ Kowé aja laku jina.

¹⁹ Kowé aja nyenyolong.

²⁰ Kowé aja ngucapaké paseksi goroh tumraping pepadhamu.

²¹ Kowé aja dhemen karo bojoné wong liya, aja mélik omahé, lemahé, réwang-réwangé, kuldiné utawa sarupaning barang-darbèké.'

²² Mengkono kuwi angger-angger sing diparingaké déning Allah marang kowé, nalika kowé padha nglumpuk ing Gunung Sinai mau. Yakuwi nalika Panjenengané ngandika nganggo swara gumleger saka ing tengahing geni lan mendhung peteng. Yakuwi pepakoné, ora ana liyané. Iya kuwi sing diserat ing papan watu loro lan diparingaké marang aku."

²³ "Nalika Gunung Sinai murub lan kowé padha krungu swara gumleger ana ing mendhung peteng nggawang, para penggedhé lan para pinituwané taler padha nemoni aku.

²⁴ Pangucapé, 'Pangéran Allah kita sampun ngetingalaken pangwaos lan kamulyanipun nalika kula sami mirengaken pangandikanipun saking satengahing latu menika! Ing dinten menika kula sami sumerep, bilih Gusti Allah saged ngandikan kaliyan tiyang, lan tiyangipun tetep gesang.

²⁵ Nanging menapa ginanipun kula sami miris, ajrih menawi pejah, mergi ningali latu ingkang ngalad-alad menika? Kula yakin sami badhé ngalami pejah, menawi mireng pangandikanipun Allah sepisan malih.

²⁶ Rak mboten wonten tiyang ingkang lestantun gesang sesampunipun mireng Allah ingkang gesang menika ngandika saking tengahing latu?

²⁷ Pramila, Bapak Musa, prayogi menawi panjenengan kémawon ingkang mirengaken sedaya prekawis ingkang kadhawuhaken déning Allah dhateng kita. Sesampunipun menika panjenengan wangsul nyariyosaken sedaya dhawuh wau dhateng kula sedaya. Kula sami badhé nampi lan ngèstokaken.'

²⁸ Nalika Pangéran mireng tembungé wong-wong mau, banjur ngandika marang aku, 'Aku wis mireng aturé bangsa iki, kuwi bener.

²⁹ Becik menawa sing mengkono mau tetep ing selawasé! Yakuwi tansah ngurmati Aku lan ngèstokaké dhawuh-dhawuh-Ku, mulané wong mau lan anak-turuné bakal slamet ing selawas-lawasé.

³⁰ Saiki mundura saka ing kéné, bangsa kuwi dhawuhana mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

³¹ Nanging kowé, Musa, kèria ing kéné karo Aku. Kowé bakal Dakngandikani sakèhing pepakon lan prenatal-prenatan-Ku. Wulangna marang bangsa kuwi supaya padha dilakoni, samasa mbésuk manggon ing tanah sing bakal Dakparingaké marang dhèwèké.'

³² Sedulur-sedulurku wong Israèl! Padha sing tlatèn enggonmu nglakoni sakèhé dhawuhé Pangéran Allahmu marang kowé. Pepakon-pepakoné aja ana siji waé sing koklanggar.

³³ Kabèh lakonana, supaya kowé slamet lan tetep manggonmu ing tanah sing kokenggoni kuwi."

6¹ "Gusti Allah ndhawuhi aku mulangaké dhawuh-dhawuh iki marang kowé. Supaya padha koklakoni mbésuk samasa manggon ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokleboni.

² Kowé lan anak-turunmu sajagé urip padha ngabektia marang Pangéran, Allahmu lan nglakonana sakèhé dhawuhé sing arep dakkandhakaké marang kowé,

supaya kowé kaparingan urip dawa ing negaramu mau.

³Sedulur-sedulurku sabangsa!

Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan kuwi gatèkna lan tindakna, supaya kowé slamet lan dadi bangsa gedhé ing negara sing gemah ripah loh jinawi^h mau, kaya sing dijanjèkaké déning Allah marang para leluhur kita.

⁴Para sedulurku wong Israèl, rungokna! Pangéran kuwi Allah kita. Mung Panjenengané piyambak.

⁵Tresnaa marang Pangéran, Allahmu klawan gumolonging atimu, klawan gumolonging nyawamu lan klawan sakatoging kekuwatanmu.

⁶Dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki aja pisan-pisan koksepèlèkaké.

⁷Wulangna marang anak-anakmu. Wulangna samasa kowé lagi ana ing omah, utawa lagi lelungan, yèn kowé lagi ngaso utawa yèn lagi nyambut-gawé.

⁸Talènana ana ing lengenmu lan tèmplèkna ana ing bathukmu supaya kowé tansah kèlingan.

---

^hgemah ripah loh jinawi: subur (bhs. Ind.).

⁹Tulisen ing lawang-lawangé omahmu lan ing gapuramu."

¹⁰"Pangéran Allahmu wis janji karo para leluhurmu, Abraham, Iskak lan Yakub, bakal maringaké marang kowé tanah sing subur karo kutha-kutha gedhé, mangka dudu kowé sing gawé.

¹¹Omah-omahé kebak barang apik, mangka dudu kowé sing ngisèni. Kowé bakal nemu sumur-sumur, mangka dudu kowé sing ngedhuk, kebon-kebon anggur lan wit zaitun, mangka dudu kowé sing nandur. Menawa Allah ngirid kowé mlebu ing tanah mau, lan kowé banjur mangan nganti wareg apa sing koksenengi

¹²sing ngati-ati, aja nganti lali marang Panjenengané sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk dadi batur-tukon.

¹³Ngabektia marang Pangéran, Allahmu lan ngabdia mung marang Panjenengané piyambak, lan sumpaha mung demi Asmané piyambak.

¹⁴Aja padha nyembah utawa ngabekti marang brahala sing endi waé, sing disembah déning bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenmu.

¹⁵Yèn kowé nyembah brahala,
paukumané Allah bakal numpes lan
nyirnakaké kowé, merga Pangéran,
Allahmu, sing ana ing tengahmu kuwi
Allah sing butarepan.

¹⁶Kowé aja nyoba marang Pangéran,
Allahmu, kaya tindakmu dhèk ana ing
Masa.

¹⁷Nindakna sakèhing dhawuh sing
diparingaké déning Allah marang kowé.

¹⁸Nindakna apa sing becik lan bener
miturut paningalé Allah, supaya kowé
slamet. Tanah subur, sing dijanjèkaké
déning Allah marang para leluhurmu,
bakal dadi duwèkmu,

¹⁹lan kowé bakal nundhungi mungsuh-
mungsuhmu kaya sing wis dijanjèkaké
déning Allah.

²⁰Mbésuk anak-anakmu bakal
padha takon, 'Menapa sebabipun
Pangéran ndhawuhi kita nglampahi
pepakèn-pepakèn menika sedaya?'

²¹Padha wangsulana mengkéné, 'Biyèn
aku padha dadi batur-tukon ing tanah
Mesir. Nuli Gusti Allah ngluwari kita
nganggo kasektèn.

²²Kita weruh dhéwé enggoné Allah
nindakaké kaélok-an-kaélok-an lan

prekara-prekara sing nggumunaké wong Mesir, uga marang raja sabrayaté.

²³ Panjenengané ngluwari kita saka tanah Mesir, nuli ngirid kita mréné lan maringaké tanah iki marang kita, kaya sing wis dijanjèkaké marang para leluhur kita.

²⁴ Mulané Allah ndhawuhi kita supaya nglakoni dhawuhé, lan ngabekti marang Panjenengané. Menawa kita mrelokaké nglakoni kuwi mau kabèh, Panjenengané bakal tansah ngreksa bangsa kita supaya tetep urip kanthi tentrem.

²⁵ Menawa kita mbangun-turut lan nglakoni kanthi setya sakèhing dhawuh-dhawuh sing diparingaké marang kita, Allah mesthi bakal tresna marang kita.”

7 ¹ "Pangéran, Allahmu, bakal ngirid kowé mlebu ing tanah sing bakal kokenggoni, lan bakal nundhungi bangsa pirang-pirang saka kono. Ana ing ngarepmu Panjenengané bakal nelukaké bangsa pitu, sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang karo kowé. Yakuwi bangsa-bangsa Hèt, Girgasi, Amori, Kanaan, Fèris, Hèwi, lan Yébus.

² Yèn Pangéran, Allahmu, ngulungaké bangsa-bangsa mau marang kowé, lan

wis kokkalahaké, bangsa-bangsa mau kudu kokpatèni kabèh. Aja pisan-pisan gawé prejanjian karo bangsa-bangsa mau, lan aja pisan-pisan kokwelasi.

³ Kowé ora kena kawin karo wong-wong kuwi, mengkono uga anak-anakmu aja olèh kawin karo wong kono,

⁴ supaya wong-wong mau ora ngedohaké anak-anakmu saka Pangéran lan nyembah marang brahalané.

Yèn kowé nganti nyembah marang brahalané, Pangéran bakal duka banget marang kowé, lan kowé mesthi bakal ditumpes.

⁵ Mulané mesbèh-mesbèhé bangsa kuwi gempuren, cagak-cagaké watu sing dianggep kramat rubuhna, reca-recané Dèwi Asyéra brukna, reca-reca sing padha disembah obongen.

⁶ Kuwi kabèh tindakna, merga kowé kuwi umat kagungané Pangéran, Allahmu. Saka ing antarané bangsa-bangsa ing bumi, kowé kuwi dipilih déning Panjenengané, supaya dadi umat kagungané piyambak.

⁷ Enggonmu dikasihi lan dipilih déning Pangéran, ora merga luwih gedhé ketimbang karo bangsa liya-liyané,

malah kowé kuwi bangsa sing cilik dhéwé sajad.

⁸ Enggoné Allah tresna marang kowé iku merga netepi janjiné karo para leluhurmu. Mulané kowé padha dislametaké nganggo kasektèné lan diluwari saka enggonmu dadi batur-tukon, saka tangané raja Mesir.

⁹ Padha élinga, Pangéran Allahmu kuwi Allah sing sejati lan ora ana tunggalé. Panjenengané kuwi setya marang wong sing tresna marang Panjenengané lan nglakoni dhawuhé. Allah netepi janjiné lan ngetingalaké katresnané klawan setya marang wong mau tekan turuné maèwu-èwu.

¹⁰ Nanging Panjenengané bakal ora nyabaraké paukumané tumrapé wong sing sengit marang Panjenengané.

¹¹ Mulané kowé padha ngèstokna sakèhé piwulang sing wis diparingaké marang kowé. Sakèhé pepakoné sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki lakonana!"

¹² "Yèn kowé setya nglakoni dhawuh-dhawuh kuwi mau, Pangéran Allahmu uga bakal setya marang prejanjiané

karo kowé, kaya janjiné marang para leluhurmu.

¹³ Kowé bakal dikasihi lan diberkahi, mulané kowé bakal padha dadi saya tambah akèh. Palemahanmu bakal diberkahi, temah metokaké gandum, anggur lan lenga zaitun akèh. Sapi lan wedhusmu bakal diberkahi dadi sapirang-pirang. Berkah-berkah mau kabèh bakal dilubèraké marang kowé ing tanah sing diparingaké marang kowé, miturut janjiné marang para leluhurmu.

¹⁴ Bangsa-bangsa sajadad siji waé ora ana sing nampa berkah ngungkuli berkah sing diparingaké marang kowé. Wong-wongmu, semono uga raja-kayamu bakal ora ana sing gabug.ⁱ

¹⁵ Gusti Allah bakal ngedohaké sakèhé lelara saka ing kowé, semono uga ngedohaké sakèhé pageblug kaya sing dhèk biyèn koksumurupi ana ing tanah Mesir. Nanging iku mau bakal diganjaraké marang mungsuhmu.

¹⁶ Saben bangsa sing diulungaké déning Pangéran Allahmu marang kowé kudu kokpatèni, aja kokwelasi. Brahalané aja

---

ⁱgabug: tanpa isi, mboten gadhah anak.

koksembah, sebab cara sing mengkono mau bakal nekakaké pati marang kowé.

¹⁷ Aja duwé pikiran yèn bangsa-bangsa kuwi luwih akèh cacahé ketimbang karo kowé, nganti kowé ora wani nundhung.

¹⁸ Kowé aja pisan-pisan wedi. Élinga apa sing wis ditindakaké déning Pangéran Allahmu marang raja Mesir lan rakyaté kabèh.

¹⁹ Élinga marang lelakon-lelakon nggegirisi sing kokdeleng dhéwé, kaélok-an-kaélok-an sing nggumunaké, sarta kasektèn sing diagem déning Pangéran Allahmu kanggo ngluwari kowé. Kabèh bangsa sing kokwedèni kuwi bakal ditumpes, kaya carané numpes wong Mesir.

²⁰ Malah Panjenengané bakal gawé bingungé wong-wong mau; wong-wong sing padha keplayu lan padha ndhelik bakal dipatèni.

²¹ Mulané kowé aja wedi karo bangsa-bangsa kuwi. Pangéran, Allahmu, nunggil karo kowé. Panjenengané Allah sing Mahaagung; Panjenengané sing prelu kokwedèni.

²² Bangsa-bangsa mau saka sethithik bakal ditundhung saka ing negaramu.

Aja koktumpes kabèh sanalika, supaya aja marakaké kéwan-kéwan galak ngambra-ambra gawé pitunamu.

²³ Pangéran, Allahmu bakal ngulungaké mungsuh-mungsuhmu marang tanganmu. Panjenengané bakal nggawé wong-wong mau padha bingung, nganti gampang disirnakaké.

²⁴ Raja-kayané bakal diulungaké déning Allah marang pangwasamu lan bakal padha kokpatèni, nganti jenengé ora bakal kocap menèh. Ora ana wong sing bakal tahan ngadhepi kowé. Saben wong bakal koksirnakaké.

²⁵ Reca-recané sing padha disembah kudu diobong. Slaka lan emas sing nèmplèk ing reca-reca mau aja kokpéngini, lan aja kokjupuk kanggo awakmu dhéwé. Yèn kowé nglanggar dhawuh iki, kowé bakal mati, merga Allah gething karo panyembahé brahala.

²⁶ Reca-reca kuwi siji waé aja kokgawa mlebu ing omahmu, supaya kowé aja kena ing paukuman. Kowé kudu gething lan jijik karo reca-reca mau, merga barang-barang kuwi ora dikersakaké déning Allah."

8¹ "Sakèhé pepakon sing dakdhawuhaké marang kowé iki lakonana temenan, supaya mantep uripmu, saya wuwuh akèh cacahmu lan tetep manggon ing Tanah Prejanjian, sing dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang para leluhurmu.

² Élinga, patang puluh taun lawasé Pangéran Allahmu enggoné ngirid lakumu liwat segara wedhi. Kasangsaran rupa-rupa sing kokalami kanggo ndadar kowé, supaya cethané apa sing ana ing atimu; apa kowé bakal nglakoni dhawuhé Pangéran, apa ora.

³ Kowé ngalami keluwèn, banjur diparingi manna, pangan sing durung tau kokpangan utawa dipangan déning leluhurmu. Srana mengkono Panjenengané nedahaké marang kowé yèn manungsa uripé ora mung srana roti waé, nanging srana samubarang sing dingandikakaké déning Allah.

⁴ Sajroné patang puluh taun iki sandhanganmu ora nganti luwas lan sikilmu ora nganti abuh.

⁵ Élinga, yèn Pangéran Allahmu enggoné ngrumati marang kowé kaya bapak marang anak-anaké.

⁶ Mulané, sakèhé dhawuhé Allah kuwi lakonana: Prelokna urip miturut dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané.

⁷ Allah bakal ngirid kowé menyang panggonan sing subur, tanah sing sugih kali lan panggonané tuk, sarta banyu ing sangisoring lemah, sing muncul mancur ing lebak-lebak lan pegunungan-pegunungan.

⁸ Tanah sing metokaké gandum lan jewawut, anggur, woh anjir, woh delima, lenga zaitun lan madu.

⁹ Ana ing kono kowé bakal ora ngrasakaké keluwèn utawa kekurangan. Watu karangé ngandhut wesi lan saka gunung-gunungé kowé bisa ngedhuk tembaga.

¹⁰ Kowé bisa mangan apa waé sing koksenengi, lan kowé bakal saos sukur marang Pangéran Allahmu, merga suburé bumi, sing diparingaké marang kowé."

¹¹ "Sing ngati-ati, kowé aja nganti nyepèlèkaké Pangéran Allahmu. Kabèh dhawuh-dhawuhé sing dakparingaké marang kowé aja ana siji waé sing kokanggep rèmhèh.

¹²Yèn kowé wis mangan apa sing kokpéngini lan kowé wis yasa omah-omah sing becik, sing kokenggoni,

¹³lan wedhus tuwin sapimu wis tambah dadi akèh, mengkono uga slaka lan emasmu sarta raja-branamu liya-liyané,

¹⁴sing ngati-ati, kowé aja nganti dadi gumunggung lan nyepèlèkaké marang Pangéran Allahmu, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk nalika dadi batur-tukon.

¹⁵Allah ngirid lakumu ngambah segara wedhi sing jembar ngilak-ilak lan nggegirisi, kebak ula lan kalajengking. Lemahé garing, tanpa banyu setètès-tètèsa; nanging Panjenengané ndhawuhaké banyu mili saka ing padhas, supaya kowé bisa ngombé sawaregmu.

¹⁶Ana ing segara wedhi mau Panjenengané maringi kowé manna dadi panganmu, pangan sing durung tau dipangan leluhurmu. Panjenengané nekakaké karépotan rupa-rupa, kanggo ndadar imanmu, supaya ing saterusé kowé diberkahi wujud rejeki.

¹⁷ Mulané aja pisan-pisan duwé pikiran, yèn enggonmu dadi sugih kuwi merga saka daya kekuwatanmu dhéwé.

¹⁸ Élinga, yèn sing ndadèkaké kowé sugih kuwi Pangéran, Allahmu. Lan enggoné tumindak mengkono mau, merga tekan sepréné Panjenengané setya karo janjiné marang para leluhurmu.

¹⁹ Sing ngati-ati, aja pisan-pisan kowé ninggal marang Pangéran, Allahmu lan nyembah brahala-brahala, banjur koksembah lan kokbektèni. Yèn penggawému kaya mengkono, élinga marang pituturku ing dina iki, yèn kowé mesthi bakal ditumpes déning Allah.

²⁰ Yèn kowé ora mbangun-turut marang Allah, kowé bakal ditumpes, ora béda karo bangsa-bangsa sing saiki ditumpes ana ing ngarepmu."

9¹ "Para sedulurku, wong Israèl, rungokna! Ing dina iki kowé bakal nyabrang Kali Yardèn lan ngenggoni tanah sing dienggoni déning bangsa-bangsa sing cacahé lan karosané ngungkuli kowé. Kuthané gedhé-gedhé, nganggo bètèng sing dhuwuré sundhul ing langit.

² Wong-wongé dedegé gedhé dhuwur, pancèn turun buta, lan kowé wis padha krungu yèn ora ana wong sing wani nglawan wong-wong mau.

³ Nanging saiki kowé bakal weruh dhéwé, enggoné Pangéran Allahmu tindak ing ngarepmu kaya geni ngalad-alad sing ngentèk-entèkaké. Panjenengané bakal nelukaké mungsuh-mungsuhmu ana ing ngarepmu, nganti bisa koktundhungi lan gelis koktumpes, kaya sing dingandikakaké.

⁴ Sawisé Pangéran Allahmu nundhungi mungsuh-mungsuhmu, aja pisan-pisan kowé duwé pikiran, yèn enggonmu diirid menyang tanah kuwi merga saka kautamanmu lan pamanutmu marang Allah. Babar-pisan ora. Enggoné Pangéran nundhungi bangsa-bangsa mau lan nggawa kowé mrono, kuwi merga saka gedhéning durakané bangsa-bangsa mau. Kowé diparengaké ngenggoni tanahé bangsa-bangsa mau, merga Panjenengané kepéngin netepi janjiné marang para leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub.

⁵ (9:4)

⁶ Ngertia, yèn Allah ora maringaké tanah sing subur kuwi marang kowé merga kowé pantes tanpa paringan mau. Ora, kowé kuwi bangsa sing wangkal.^j

⁷ Élinga enggonmu njalari dukané Allah ana ing segara wedhi. Wiwit kowé padha metu saka tanah Mesir nganti tekan ing panggonan kéné, kowé wis bola-bali nglawan marang Allah.

⁸ Malah nalika ana ing Gunung Sinai kowé wis njalari paukumané Allah, nganti kowé mèh ditumpes kabèh.

⁹ Dhèk semono aku munggah ing gunung, arep nampani blébékan watu sing ditulis prejanjian antarané Gusti Allah karo kowé. Patang puluh dina patang puluh bengi aku ana ing gunung mau, tanpa mangan lan tanpa ngombé.

¹⁰ Aku banjur diparingi blébékan watu loro, isi tulisan sing diasta déning Allah piyambak, yakuwi tembung-tembung sing biyèn dingandikakaké saka ing satengahé geni marang bangsa Israèl, nalika padha nglumpuk ana ing sikiling gunung mau.

---

^jwangkal: wangkot, keras kepala (bhs. Ind.).

¹¹ Enggoné maringaké blébékan watu loro isi prejanjian sing kaserat kuwi mau sawisé aku ana ing gunung kono patang puluh dina patang puluh bengi.

¹² Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Gelis mudhuna, merga bangsamu sing kokirid metu saka ing tanah Mesir kuwi wis nglakoni duraka. Énggal temen enggoné padha nylèwèng saka dhawuh-Ku lan gawé reca sing padha disembah-sembah.'

¹³ Gusti Allah uga ngandika marang aku, 'Aku ngerti yèn bangsa iki atiné wangkot banget.

¹⁴ Aku aja kokalang-alangi. Bangsa kuwi bakal Daktumpes kabèh nganti ora ana siji waé sing kèlingan yèn bangsa iki tau ana. Nanging kowé bakal Dakdadèkaké bangsa sing gedhéné lan kekuwatané ngluwahi bangsa iki.'

¹⁵ Aku nuli medhun saka ing gunung, nggawa blébékan watu loro sing isi prejanjian mau. Sajroné aku mlaku medhun, gunungé ana geniné murub.

¹⁶ Aku banjur weruh enggonmu wis padha nglanggar dhawuh sing kaparingaké déning Allah marang kowé. Kowé wis padha gawé dosa marang

Allah, merga padha gawé reca pedhèt saka emas.

¹⁷ Iya ana ing ngarepmu kono blébékan watu loro sing dakgawa mau dakbanting nganti ajur mumur.

¹⁸ Aku nuli sujud sumungkem ing ngarsané Allah ana ing gunung mau menèh suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, tanpa mangan lan ngombé. Enggonku nglakoni mengkono mau, merga kowé wis padha gawé dosa lan nekakaké pawkumané Allah.

¹⁹ Aku wedi karo dukané Allah, mangka Panjenengané dhèk semono duka banget, nganti kowé kabèh arep ditumpes. Nanging sukur, déné nalika semono Gusti Allah kersa ndhahar aturku.

²⁰ Gusti Allah iya duka banget marang Harun, nganti arep dipatèni; mulané aku banjur ndedonga kanggo dhèwèké.

²¹ Reca pedhèt sing kokgawé saka emas mau banjur dakjupuk lan dakobong ing geni. Banjur dakremuk lan dakejur-ejur nganti lembut dadi awu. Awu mau banjur dakbuwang ing kali sing mili saka ing gunung.

²² Kowé iya gawé dukané Allah, nalika kowé ana ing Tabera, Masa lan Kibrot-Taawa.

²³ Uga nalika kowé didhawuhi Allah budhal saka Kadès Barnéa, lan nalika didhawuhi nglurug perang menyang tanah sing wis dijanjèkaké déning Allah marang kowé. Kowé malah padha brontak, ora precaya karo Panjenengané lan padha mbangkang.

²⁴ Wiwit aku kenal karo kowé, saweruhku kowé kuwi tansah nglawan marang Allah.

²⁵ Mulané aku banjur sujud sumungkem marang ngarsané Allah, suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, merga aku ngerti yèn Allah wis netepaké arep numpes kowé kabèh.

²⁶ Aku banjur ndedonga mengkéné, 'Dhuh Allah ingkang Mahaluhur, sampun ngantos numpes umat kagungan Paduka menika. Bangsa ingkang sampun Paduka luwari lan Paduka irid menika sampun medal saking tanah Mesir srana kasektèn ingkang nggumunaken.

²⁷ Mugi Paduka ngèngeti abdi-abdi Paduka Abraham, Iskak lan Yakub, lan sampun ngantos menggali dhateng

wangkal, duraka lan dosanipun bangsa menika.

²⁸Menawi bangsa menika Paduka tumpes, tiyang Mesir badhé sanjang, bilih Paduka mboten saged ngirid bangsa kagungan Paduka menika dhateng tanah, ingkang sampun Paduka janjèkaken dhateng tiyang-tiyang menika. Tiyang Mesir badhé mungel, bilih Paduka mbekta bangsa menika dhateng seganten wedhi namung badhé Paduka pejahi wonten ing ngriku, jalaran Paduka sengit dhateng bangsa menika.

²⁹Dhuh Allah, mugi Paduka kersa ngèngeti, bilih bangsa menika sampun Paduka pilih dados umat kagungan Paduka, ingkang sampun Paduka irid piyambak saking tanah Mesir srana kasektèn ingkang nggumunaken."

10¹"Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Musa, kowé nataha blébékan watu loro, kaya sing ndhisik, lan gawéa pethi saka kayu, kanggo nyimpen, banjur mrénéa, mareka Aku ana ing pucuking gunung.

²Blébékan watu loro mau bakal Dakserati pangandika kaya sing Dakserat ana ing papan sing ndhisik,

sing kokremuk. Sawisé mengkono lèmpèng watu loro mau kudu koksipen ana ing njero pethi kayu mau.'

³Aku banjur gawé pethi saka kayu akasia, lan natah blébékan watu loro kaya sing ndhisik, banjur dakgawa munggah ing gunung.

⁴Allah nuli nyerat Angger-angger Sepuluh ana ing blébékan watu mau, yakuwi pangandika, padha karo sing kaserat dhèk biyèn. Yakuwi dhawuh-dhawuh sing dingandikakaké marang kowé saka ing tengahé geni, nalika kowé padha nglumpuk ana ing sikilé gunung mau. Sawisé Allah maringaké lèmpèng watu mau marang aku,

⁵aku banjur medhun saka ing gunung. Kaya sing dingandikakaké déning Allah, blébékan watu loro mau nuli daksèlèhaké ing pethi olèhku gawé mau. Tekan sepréné watu-watu kuwi isih ana ing kono."

⁶Wong Israèl banjur budhal saka ing panggonané sumur-sumuré wong Yaakan, lunga menyang Moséra. Ana ing kono Harun kapundhut, banjur dikubur. Èléazar, anaké, ngganti dadi imam.

⁷ Saka kana padha lunga menyang Gudgod, terus menyang Yodbata, papan sing akèh banyuné.

⁸ Ana ing gunung kono Gusti Allah milih taler Lèwi kanggo ngurus Pethi Prejanjian, lan dadi imam sing ngladosi Gusti Allah, sarta sing mberkahi umat atas Asmané Allah. Kuwi tugasé wong Lèwi tekan sepréné.

⁹ (Sarèhné wong Lèwi ora nampa panduman lemah kaya taler-taler liyané, mulané tanpa kaurmatan dadi imam-imamé Allah, kaya sing dijanjèkaké déning Allah.)

¹⁰ "Aku ana ing gunung kono patang puluh dina patang puluh bengi lawasé, kaya sing dhisik. Gusti Allah njurungi panyuwunku menèh, yakuwi ora arep numpes bangsa Israèl.

¹¹ Aku banjur didhawuhi mangkat ngirid kowé kabèh ngenggoni tanah, sing wis dijanjèkaké déning Allah marang para leluhurmu."

¹² "Saiki, sedulur-sedulurku wong Israèl, padha setitèkna pemundhuté Allah marang kowé: Ngabektia marang Allah lan nglakonana dhawuhé.

Tresnanana lan ladosana kanthi mantep,

¹³ Èstokna pepakoné sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé padha slamet.

¹⁴ Gusti Allah kuwi sing kagungan sakèhé langit sing ana ing ndhuwur, semono uga bumi lan saisiné, kabèh kuwi kagungané.

¹⁵ Éwasemono merga saka gedhéning sihé marang para leluhurmu, Panjenengané wis milih kowé, lan dudu bangsa liya, lan tekan sepréné kowé dadi umat sing dipilih.

¹⁶ Mulané wiwit saiki kowé padha ngèstokna dhawuhé Allah lan aja wangkal.

¹⁷ Pangéran Allahmu kuwi ngungkuli sakèhé brahala lan kasektèné ngungkuli sakèhé pangwasa. Panjenengané kuwi Allah Kang Mahaluhur lan Mahakwasa, kang kudu dièstokaké. Panjenengané ora pilih kasih lan ora nampi besel.^k

¹⁸ Panjenengané ngéman bocah lola lan mbélani wong randha supaya olèh adil. Panjenengané ngasihi marang wong manca sing neneka, sing manggon ing tengahmu, lan padha diparingi pangan lan sandhang.

---

^kbesel: suap (bhs. Ind.).

¹⁹ Mulané kowé iya padha tresnaa marang wong-wong manca sing padha manggon ana ing tengahmu, merga kowé dhéwé biyèn uga dadi wong manca sing neneka ing tanah Mesir.

²⁰ Wedi-asiha marang Pangéran, Allahmu lan ngabektia marang Panjenengané piyambak. Padha tetepa setya marang Panjenengané lan padha sumpaha atas Asmané.

²¹ Pujinen Asmané, merga Panjenengané kuwi Allahmu. Kowé wis ndeleng nganggo mripatmu dhéwé kaélok-an-kaélok-an sing nggumunaké sing ditindakaké déning Allah ing tengahmu.

²² Nalika para leluhurmu lunga menyang tanah Mesir, cacahé mung pitung puluh. Nanging Pangéran, Allahmu wis ndadèkaké cacahmu kaya lintang ing langit."

11 ¹ "Tresnaa marang Pangéran Allahmu, lan nglakonana dhawuhé.

² Apa sing wis kokdeleng saka pengalamanmu bab Panjenengané kuwi saiki éling-élingen. Anak-anakmu rak ora padha ngalami. Kowé kuwi sing wis

ndeleng kamulyané Allah, kasektèné lan pangwasané.

³ Kowé padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké marang raja Mesir lan negarané.

⁴ Kowé wis weruh dhéwé enggoné numpes tentara Mesir, bareng karo jaran lan krétané, padha diklelebaké ing Segara Teberau, nalika arep ngoyak kowé.

⁵ Kowé uga padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah ing segara wedhi sadurungé kowé tekan kéné.

⁶ Kowé uga isih kèlingan apa sing ditindakaké marang Datan lan Abiram, anak-anaké Éliab saka taler Rubèn. Bumi sing mangap ing ngarepmu nguntal wong-wong mau, bebarengan karo brayaté, kémah, para batur lan raja-kayané kabèh.

⁷ Rak kowé kuwi sing tau padha ndeleng nganggo mripatmu dhéwé sakèhé kaélokkan sing katindakaké déning Allah mau."

⁸ "Padha netepana sakèhé pepakon sing wis dakandharaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé padha dadi santosa, bisa nyabrang kali kuwi lan

mlebu ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokenggoni.

⁹Supaya tetep uripmu ing tanah sing lubèr susu lan madu, sing wis dijanjèkaké déning Pangéran marang para leluhurmu lan marang anak-turuné.

¹⁰Tanah sing kokenggoni kuwi ora kaya tanah Mesir, sing biyèn kokpondhoki. Ana ing tanah Mesir kowé kudu meres tenaga kanggo mbanyoni palemahanmu sing arep koksebari wiji.

¹¹Nanging tanah sing arep kokenggoni iki rupa pegunungan lan lebak-lebak, sing olèhé banyu saka udan.

¹²Setaun muput tanah mau dirumat lan direksa déning Pangéran Allahmu.

¹³Mulané kowé padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki; padha tresnaa marang Pangéran Allahmu lan ngabektia marang Panjenengané kanthi mantep.

¹⁴Mesthi Allah bakal maringi udan marang tanahmu miturut mangsané, yakuwi sawisé mangsa panèn lan ngarepaké kowé nyebar. Kowé bakal kecukupan gandum, anggur lan lenga zaitun,

¹⁵ sarta suket kanggo raja-kayamu. Sakèhé pangan sing kokbutuhaké, bakal cemawis.

¹⁶ Aja nganti atimu adoh saka Allah lan nyembah ngabekti marang brahala-brahala.

¹⁷ Yèn kowé nerak larangan kuwi, Gusti Allah bakal duka marang kowé. Panjenengané bakal ora paring udan, temah tanahmu bakal dadi garing, lan ora metokaké asil. Ora suwé kowé bakal padha mati ana ing kana, senajan tanah sing diparingaké marang kowé kuwi sejatiné tanah sing subur.

¹⁸ Padha nggatèkna dhawuh-dhawuh mau lan padha èstokna. Padha talènana ing lengenmu lan tèmplèkna ing bathukmu, supaya kowé tansah kèlingan.

¹⁹ Wulangna marang anak-anakmu. Critakna yèn kowé lagi ana ing omah utawa lagi lelungan, yèn kowé lagi ngaso utawa lagi nyambut-gawé.

²⁰ Tulisen ana ing cagak-cagaké omahmu, lan ana ing lawang-lawangé gapuramu,

²¹ supaya kowé lan anak-anakmu padha kaparingan umur dawa ing tanah

sing wis dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang para leluhurmu. Kowé bakal tetep manggon ana ing tanah kono selawasé bumi kaungkulan langit.

²² Dhawuh-dhawuh sing dakandharaké marang kowé iki lakonana kanthi tlatèn: Tresnaa marang Pangéran Allahmu, èstokna dhawuh-dhawuhé, tetepa setya marang Panjenengané.

²³ Gusti Allah bakal nundhungi bangsa-bangsa kabèh saka ing ngarepmu, lan kowé bakal ngenggoni tanahé bangsa-bangsa sing gedhé lan kekuwatané ngungkuli kowé.

²⁴ Tanah sing kokenciki mau bakal dadi duwèkmu kabèh, wiwit saka segara wedhi ing sisih Kidul bablas tekan pegunungan Libanon ing sisih Lor, lan saka Bengawan Éfrat ing sisih Wétan tekan Segara Tengah ing sisih Kulon.

²⁵ Gusti Allah bakal gawé girisé bangsa-bangsa sing manggon ing tanah mau, kaya sing dingandikakaké, mula ora ana wong siji waé sing bisa ngalang-alangi kowé.

²⁶ Ing dina iki kowé padha miliha: berkah apa paukuman.

²⁷ Berkah, yèn kowé ngèstokaké pepakon-pepakoné Allah, sing dakandharaké ing dina iki.

²⁸ Paukuman, yèn kowé nyepèlèkaké pepakon-pepakoné Allah lan milih nyembah marang brahala-brahala sing durung tau koksembah.

²⁹ Yèn Gusti Allah wis ngirid kowé mlebu ing tanah sing kokenggoni mau kowé kudu ngucapaké berkahmu ana ing Gunung Gèrizim lan paukuman ana ing Gunung Ébal.

³⁰ (Gunung loro mau dunungé ana ing sakuloné Kali Yardèn, daérahé wong Kanaan sing manggon ing Lebak Yardèn; madhep ngulon, ora adoh saka papan pangibadah Moré, cedhak kutha Gilgal.)

³¹ Ora suwé menèh kowé bakal padha nyabrang ing Kali Yardèn lan ngenggoni tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé. Sawisé kokrebut lan kokenggoni,

³² kowé padha ngèstokna sakèhé dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki."

12¹ "Iki dhawuh-dhawuh sing kudu kokèstokaké sajegé uripmu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran,

iya Allah sesembahané para leluhurmu
marang kowé. Dhawuh-dhawuh iki
rasak-rasakna!

²Yèn kowé wis padha mlebu ing tanah
mau, kowé kudu nggempur papan-papan
pamujan, sing dienggo memuja brahala
déning bangsa-bangsa ing kono, yakuwi
ing gunung-gunung sing dhuwur, ing
punthuk-punthuk lan ing sangisoring
wit-witan sing ayom.

³Mesbèh-mesbèhé gempuren lan
tugu-tuguné watu sing dianggep kramat
kuwi rubuhna. Lambang-lambangé
Dèwi Asyéra obongen lan reca-recané
remuken, supaya barang-barang mau
ora kena disembah-sembah menèh ing
papan kono.

⁴Yèn kowé ngibadah marang Pangéran
Allahmu, aja kaya carané wong padha
nyembah marang brahala.

⁵Ing salah-sijiné wilayahé taler-taler
Israèl, Allah bakal milih panggonan
pangibadah siji kanggo bangsa Israèl
kabèh, yakuwi panggonané bangsa
Israèl sujud manembahing negarané.

⁶Ana ing panggonan kono kuwi kowé
kudu nyaosaké kurban-kurbanmu
obongan lan kurban-kurban liyané,

pisungsung prasepuluhan lan pisungsung liyané, kurban ngluwari janji lan kurban saos panuwun, sarta kurban sapi lan wedhus anak sepisanan.

⁷Ing panggonan kono, ing ngarsané Allah sing mberkahi kowé, kowé bakal padha mangan lan ngrasakaké rejeki asilé kangèlanmu bebarengan karo brayatmu.

⁸Yèn wis mengkono, kowé aja duwé pratingkah kaya saiki. Tekan sepréné caramu ngibadah nganut ing senengé atimu dhéwé,

⁹merga kowé durung padha mlebu ing tanah sing dijanjèkaké marang kowé, yakuwi panggonanmu urip tanpa kekurangan.

¹⁰Sawisé kowé nyabrang Kali Yardèn, Allah bakal mitulungi enggonmu ngrebut lan ngenggoni tanah ing sabranging kali kuwi. Panjenengané bakal ngayomi kowé, lan ngedohaké saka mungsuh-mungsuhmu, mula uripmu bakal tentrem.

¹¹Gusti Allah bakal milih panggonan siji kanggo ngibadah marang Panjenengané. Kowé kudu mrono, samasa arep nyaosaké pisungsung rupa apa waé

sing wis kadhawuhaké marang kowé, yakuwi kurban obongan lan kurban liya-liyané, pisungsung prasepuluhan lan pisungsung-pisungsung istimewa, sing kokjanjèkaké kagem Pangéran.

¹²Ana ing panggonan kono padha bungah-bungaha ing ngarsané Allah, bebarengan karo anak-anakmu, para baturmu lan para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu, merga wong Lèwi ora nampa panduman lemah ing negaramu.

¹³Kowé ora kena saos kurban ing saenggon-enggon sing kokpilih dhéwé,

¹⁴mung kena ing panggonan siji, sing dipilih déning Allah, ing wilayahé salah-sijiné taler. Ing panggonan kono kowé kena saos kurban obongan lan apa waé sing dakpréntahaké marang kowé.

¹⁵Nanging yèn arep nyembelèh kéwanmu lan mangan dagingé, bébas; ana ing endi waé, ing papan padununganmu, kena. Kowé kena mangan sepira sing diparingaké déning Allah marang kowé. Kowé kabèh, sing miturut prenataling agama resik apa ora, kena mangan daging mau, padha

kaya yèn kowé mangan daging kidang utawa menjangan.

¹⁶ Nanging getihé kéwan aja pisan-pisan kokpangan, kudu koksiramaké ing lemah kaya banyu.

¹⁷ Sakèhing barang sing koksaosaké dadi kurban marang Allah ora ana siji waé sing kena kokpangan ana ing omahmu, kayata: pisungsung prasepuluhan gandum, anggur, lenga zaitun, sapi utawa wedhus pembarep, kurban kanggo ngluwari janji utawa kaul, kurban saos panuwun, utawa pisungsung-pisungsung liyané.

¹⁸ Kowé lan anak-anakmu, bebarengan karo batur-baturmu lan para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu yèn mangan pisungsung-pisungsung mau kudu ana ing ngarsané Pangéran Allahmu, yakuwi ing papan pangibadah siji mau sing dipilih déning Pangéran Allahmu. Ana ing panggonan kono kowé kena bungah-bungah merga asilé kangèlanmu.

¹⁹ Sing ngati-ati, aja nganti kowé nyepèlèkaké kuwajibanmu tumrapé wong Lèwi sajegé uripmu.

²⁰Yèn Pangéran Allahmu njembaraké wates-watesé negaramu, kaya sing dijanjèkaké, kowé kena padha mangan daging samangsa-mangsa kowé kepéngin.

²¹Yèn panggonan ngibadah sing dipilih déning Allah mau kadohan saka omahmu, kowé kena nyembelèh sapi utawa wedhusmu ing sawektu-wektu, lan dagingé kena kokpangan ana ing omahmu, kaya sing dakkandhakaké marang kowé.

²²Saben wong, dadia sing resik, utawa sing ora resik miturut prenataling agama, kena mangan daging mau padha kaya yèn kowé mangan daging menjangan utawa kidang.

²³Mung daging sing isih ana getihé aja kokpangan, merga nyawa kuwi enggoné ana ing getih. Mulané kowé ora kena mangan nyawa bareng karo dagingé.

²⁴Kowé aja pisan-pisan mangan getih. Siramna waé kaya banyu ana ing lemah.

²⁵Gusti Allah bakal rena penggalihé yèn kowé padha nglakoni prenatal kuwi. Kowé lan anak-turunmu bakal padha slamet.

²⁶ Sakèhé kurban lan pisungsung sing kokjanjèkaké marang Allah kudu kokgawa menyang panggonan pangibadah siji mau.

²⁷ Kurban-kurban sing diobong nganti entèk lan kurban-kurban sing dagingé dipangan, kudu koksosaké ing mesbèhé Allah lan getihé disiramaké ing mesbèh mau.

²⁸ Apa sing didhawuhaké marang kowé kuwi lakonana sing temenan. Kuwi gawé renaning penggalihé Allah, mulané kowé lan anak-turunmu bakal slamet ing selawas-lawasé."

²⁹ "Yèn kowé perang ngrebut negara, Gusti Allah bakal numpes bangsa-bangsa sing padha manggon ing kono, nganti kowé bisa manggon ing kono.

³⁰ Sawisé bangsa-bangsa mau ditumpes déning Allah, uripmu kudu padha sing ngati-ati. Kowé aja pisan-pisan kepéngin ngerti carané bangsa-bangsa mau nyembah brahalané, prelu arep koktiru. Aja! Patrap sing kaya mengkono mau pungkasané nuntun marang pati!

³¹ Carané nyembah brahala kuwi aja pisan-pisan koktiru kanggo nyembah marang Allahmu, merga enggoné

manambah kuwi dikanthèni penggawé rusuh, sing disengiti déning Allah. Malah anak-anaké padha diobong ing mesbèh, digawé kurban marang brahala-brahalané.

³² Padha nglakonana sakèhing dhawuh sing wis dakandharaké marang kowé: aja koktambahi utawa kokelongi."

13 ¹ "Yèn ing tengahmu ana nabi utawa dhukun sing kandha arep gawé mujijat utawa kaélokan

² sing maksudé supaya kowé padha nyembah lan ngabekti marang brahala sing durung tau koksembah, senajan sing dikandhakaké mau kelakon temenan,

³ aja kokgatèkaké. Wong kuwi diagem déning Allah kanggo nyoba marang kowé, apa kowé tresna temenan marang Allah kanthi mantep apa ora.

⁴ Wong kaya mengkono kuwi kudu kokpatrapi paukuman pati, merga arep nasaraké kowé saka dhawuhé Allah sing diparingaké marang kowé. Kuwi wong duraka, sing ngajak kowé mbaléla marang Allah, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu padha dadi batur-tukon. Dadiné wong

mau kudu dipatèni, supaya piala mau aja mrèmèn-mrèmèn. Tetepa enggonmu padha ngabdi marang Pangéran lan ngormati marang Asmané, èstokna lan lakonana dhawuh-dhawuhé. Padha tetepa ngabdi klawan setya marang Panjenengané.

⁵ (13:4)

⁶ Yèn ing antarané sedulur-sedulurmu utawa anak-anakmu lanang lan wadon utawa bojomu utawa mitra-mitramu ana sing mbujuk kowé, diajak nyembah marang brahala-brahala sing durung tau koksembah utawa disembah déning leluhurmu, yakuwi brahala-brahala sing disembah déning bangsa-bangsa sing padha manggon cedhak utawa adoh saka panggonan kono,

⁷ (13:6)

⁸ aja kokgugu lan kowé aja gelem dibujuk. Wong mengkono kuwi aja kokwelasi utawa kokéman,

⁹ nanging kudu kokpatèni. Kowé dhisik sing kudu mbenturi wong mau nganggo watu, lan wong liya-liyané kudu kokajak mèlu mbenturi.

¹⁰ Wong sing salah kuwi kudu dibenturi watu nganti mati! Sebab wong mau

arep ngedohaké kowé saka Pangéran Allahmu, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu biyèn dadi batur-tukon.

¹¹ Bangsa Israèl kabèh bakal krungu bab lelakon kuwi, mula bakal padha wedi, lan ora ana sing bakal wani nindakaké piala mau menèh.

¹² Yèn kowé mbésuk padha manggon ing kutha-kutha sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, bisa uga kowé krungu kabar

¹³ yèn ana wong ala sawetara ing tengahmu sing nasaraké wong-wong ing kuthané, diajak nyembah brahala sing durung tau koksembah sadurungé.

¹⁴ Yèn kowé krungu crita sing mengkono kuwi, gatèkna lan titinen sing temenan. Yèn wong-wong ing kutha mau pancèn padha nyembah brahala,

¹⁵ kudu kokpatèni, tekan raja-kayané pisan. Kutha mau kudu digempur nganti ludhes.

¹⁶ Barang-darbèké kudu diklumpukaké lan ditumpuk ing alun-alun, banjur kutha lan samubarang sing ana ing njeroné kudu diobong dadi kurban sumaos marang Pangéran Allahmu. Kabèh mau

banjur kudu dienengaké waé supaya selawasé dadi gempuran. Kutha mau ora kena dibangun menèh.

¹⁷Barang sing kena ing paukuman aja pisan-pisan koksipen, nanging kudu koksirnakaké, supaya Gusti Allah ora duka menèh, lan malah melasi marang kowé. Panjenengané bakal mberkahi kowé klawan loma, lan ndadèkaké kowé bangsa gedhé, kaya sing dijanjèkaké marang para leluhurmu,

¹⁸angger kowé padha ngèstokaké marang dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki, lan nglakoni apa sing dikersakaké."

14¹"Kowé kuwi umaté Pangéran Allahmu. Mulané yèn kowé kepatèn, ora kena natoni kulitmu, utawa nyukur sirahmu sing ngarep, kaya carané bangsa-bangsa liyané.

²Kowé kuwi umat kagungané Pangéran Allahmu. Saka ing antarané bangsa-bangsa ing bumi kabèh, kowé sing dipilih déning Allah dadi umat kagungané."

³"Kéwan sing dianggep karam déning Allah, ora kena kokpangan.

⁴ Kéwan-kéwan sing kena kokpangan yakuwi: sapi, wedhus gèmbèl, wedhus jawa,

⁵ menjangan, kancil, kidang, lan

⁶ sakèhé kéwan sing tracaké belah lan nggayemi.

⁷ Kéwan sing tracaké ora belah lan ora nggayemi, ora kena kokpangan. Aja mangan unta, trewèlu utawa marmut. Kéwan-kéwan mau kudu dianggep karam, merga senajan nggayemi, nanging tracaké ora belah.

⁸ Aja mangan babi. Babi kuwi kudu dianggep karam, merga senajan tracaké belah, nanging ora nggayemi. Kéwan mau ora kena dipangan. Senajan bathangé pisan aja kokgepok.

⁹ Sakèhé iwak sing nganggo sirip lan ana sisiké, kena kokpangan.

¹⁰ Kéwan sing urip ana ing banyu, nanging ora nganggo sirip lan ora ana sisiké, ora kena kokpangan, lan kudu kokanggep karam.

¹¹ Sarupané manuk sing ora karam kena kokpangan.

¹² Nanging ana manuk sawetara sing ora kena kokpangan, yakuwi manuk garudha, manuk beri, manuk-manuk

bangsané wulung, nasar, gagak, manuk unta, camar, blekok lan bangsané bango, undhan, manuk kasa lan bangsané kalong.

¹³ (14:12)

¹⁴ (14:12)

¹⁵ (14:12)

¹⁶ (14:12)

¹⁷ (14:12)

¹⁸ (14:12)

¹⁹ Sarupané kéwan gumremet sing ana swiwiné kudu kokanggep karam, dadi ora kena kokpangan.

²⁰ Kéwan gumremet sing ora karam, kena kokpangan.

²¹ Kéwan sing matiné lumrah ora kena kokpangan. Nanging wong manca sing manggon ana ing tengahmu olèh mangan. Lan kowé kena adol kéwan mau marang wong manca ing endi waé. Kowé kuwi umaté Allah, bangsa sing dipilih kagem Allah piyambak. Cempéné wedhus gèmbèl ora kena diolah bareng karo banyu susuné embokné."

²² "Sabèn taun kowé kudu nisihaké saprasepuluhé asilé panènanmu,

²³ banjur lungaa menyang papan pangibadah sing wis ditemtokaké déning

Pangéran Allahmu. Iya ana ing papan kono, ing ngarsané Allah, kowé kudu padha mangan kurban prasepuluhané gandum, anggur, lenga zaitun lan sapi sarta wedhus pembarep. Kuwi padha lakonana, supaya ing saterusé kowé padha sinau ngurmati Pangéran Allahmu.

²⁴Yèn papan pangibadah mau kadohen saka ing omahmu, nganti kowé ora bisa nggawa prasepuluhané asilé panènanmu mrana,

²⁵barang-barang mau dolen lan dhuwit pepayoné gawanen menyang papan pangibadah.

²⁶Ana ing kono tukua apa sing koksenengi, kayata: daging sapi, cempé, anggur, bir, banjur panganen karo bungah-bungah ana ing ngarsané Pangéran Allahmu bebarengan karo brayatmu.

²⁷Para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu aja koktégakaké. Ngélingana yèn wong-wong kuwi padha ora nampa panduman lemah.

²⁸Ing pungkasané saben telung taun, prasepuluhaning asilé panènanmu klumpukna ing kutha-kuthamu.

²⁹ Kuwi bagéané wong Lèwi, merga wong-wong mau padha ora nampa panduman lemah. Kejaba kanggo wong Lèwi pangan mau iya kanggo wong neneka, bocah lola lan para randha sing manggon ana ing kutha-kuthamu. Wong-wong kuwi kena padha teka lan njupuk apa waé sing dibutuhaké. Yèn kowé padha nglakoni mengkono, Pangéran Allahmu bakal mberkahi pegawéanmu."

15 ¹ "Ing pungkasané saben taun kapitu, kowé kudu nglilakaké apa sing kokutangaké marang sedulurmu wong Israèl.

² Carané mengkéné: Saben wong Israèl sing motangaké dhuwit marang pepadhané wong Israèl, kudu nglilakaké utang mau. Gusti Allah piyambak sing nglilakaké utang mau, dadi kowé wis ora kena nagih menèh.

³ Mung dhuwit sing koksilihaké marang wong manca kuwi kena koktagih.

⁴ Pangéran Allahmu bakal mberkahi kowé ana ing tanah sing diparingaké marang kowé. Ing tengahmu bakal ora ana wong miskin,

⁵ angger kowé padha ngèstokaké dhawuhé Allah, lan nglakoni klawan temenan prenatal-prenatan sing dakandharaké marang kowé ing dina iki.

⁶ Kowé bakal padha diberkahi déning Allah, kaya sing wis dijanjèkaké. Kowé bakal motangaké dhuwit marang bangsa pirang-pirang, nanging kowé dhéwé ora prelu utang marang wong liya endi waé. Kowé bakal ngwasani bangsa pirang-pirang, nanging ora ana bangsa siji waé sing ngwasani kowé.

⁷ Yèn kowé mbésuk wis manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, mangka ana ing salah sijiné kuthamu ana sing nandhang kekurangan, kowé aja mikir marang awakmu dhéwé lan ora gelem awèh pambiyantu marang wong mau.

⁸ Nanging padha wéwéha sing loma lan sedulurmu mau utangana manut ing kabutuhané.

⁹ Yèn sedulurmu nembung utang, aja koktampik, kanthi alesan merga taun nglilakaké piutang wis cedhak. Pikiran ala sing mengkono mau aja nganti tuwuh ing atimu. Yèn kowé ora gelem ngutang marang sedulurmu mau, wong

mau bakal ngaturaké tumindakmu mau marang Allah, mula kowé dianggep luput ana ing ngarsané Allah.

¹⁰Wéwéha klawan loma lan sukalila, temah Allah bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu.

¹¹Ing satengahé Israèl selawasé bakal ana wong miskin lan wong sing ngrekasa uripé. Mulané kowé dakpituturi supaya padha sing loma pawèwèhmu marang sedulurmu."

¹²"Yèn ana wong Israèl, lanang utawa wadon diedol utawa ngedol awaké dhéwé, dadi batur-tukonmu, wong mau kena ngladèni kowé nem taun; sawisé kuwi ing taun kapituné, wong mau kudu kokbébasaké.

¹³Wong sing kokbébasaké mau aja nganti kokkon lunga tanpa koksangoni.

¹⁴Nanging kudu koksangoni saka peparingé Allah marang kowé, kayata: wedhus gèmbèl, gandum lan anggur.

¹⁵Élinga yèn kowé dhéwé biyèn uga dadi batur-tukon ana ing tanah Mesir lan diluwari déning Pangéran Allahmu, mulané prekara iki dakdhawuhaké marang kowé.

¹⁶ Nanging yèn batur-tukonmu mau ora gelem lunga, merga wis kebacut tresna karo brayatmu lan krasan manggon ing omahmu,

¹⁷ wong kuwi banjur gawanen menyang lawanging omahmu. Ana ing kono wong mau tindhiken kupingé, supaya dhèwèkné selawasé urip dadi batur-tukonmu. Semono uga batur-tukonmu wadon digawéa kaya mengkono.

¹⁸ Yèn ngluwari batur-tukon aja karo nggrundel, merga wis nem taun suwéné wong mau ngladèni kowé, ajiné tikel laroné karo batur lumrah. Prenatan iki lakonana, supaya Gusti Allah mberkahi sarupané pegawéanmu."

¹⁹ "Sapi lanang lan wedhus lanang pembarep kuwi kudu kasaosaké marang Allah. Sapi mau ora kena dienggo mluku, lan wedhusé gèmbèl ora kena kokcukur wuluné.

²⁰ Saben taun kowé lan brayatmu kudu mangan dagingé ana ing ngarsané Allah, ing papan pangibadah, sing wis ditemtokaké déning Allah.

²¹ Yèn kéwan mau cacad, kayata: pincang utawa picak, utawa ana cacad liyané, kéwan mau ora kena disaosaké

kanggo kurban marang Pangéran Allahmu.

²² Mung kena kokpangan karo brayatmu kabèh, iya sing resik miturut prenataling agama, utawa sing ora, kabèh kena mangan, kaya yèn kowé mangan menjangan utawa kidang.

²³ Nanging getihé ora kena kokpangan. Kudu koksiramaké kaya banyu ing lemah."

16 ¹ "Kowé padha nganakna kraméan ing dina Paskah, ing sasi Abib, kanggo ngormati Pangéran Allahmu, merga ing sasi kuwi nalika wayah bengi, Allah ngluwari kowé saka ing tanah Mesir.

² Padha nindakna ibadah lan nyembelèha wedhus utawa sapi, panganen ing Riaya Paskah, kanggo ngormati Pangéran Allahmu.

³ Panganan Paskah mau kudu dipangan karo roti sing digawé tanpa ragi. Pitung dina suwéné kowé kudu mangan roti tanpa ragi, carané mangan kudu karo kesusu, kaya nalika kowé padha budhal saka ing tanah Mesir. Roti sing disebut rotiné kasangsaran kuwi panganen, supaya sajegmu urip tansah kèlingan

marang dina nalika kowé budhal saka ing tanah Mesir, panggonanmu nandhang sengsara.

⁴ Sajroné pitung dina, wong sanegara kabèh ora kena simpen rasi ing omahé. Dagingé kéwan sing disembelèh ing bengi kapisan kuwi kudu dientèkaké sawengi kuwi.

⁵ Kéwan-kéwan sing dipangan ing Riaya Paskah, kabèh kudu disembelèh ana ing papan pangibadah, ora kena ing panggonan liyané, ing negaramu, sing diparingaké déning Allah marang kowé. Enggonmu mangan kudu ing wayah surup, kaya nalika kowé padha budhal saka ing tanah Mesir.

⁶ (16:5)

⁷ Dagingé kéwan mau kudu kokgodhog, banjur kudu kokpangan ing papan pangibadah mau; ésuké kowé kudu bali menyang omahmu dhéwé-dhéwé.

⁸ Sawisé iku nem dina suwéné kowé kudu mangan roti tanpa rasi. Ing dina kapituné kowé kudu ngumpul manambah marang Pangéran Allahmu. Ing dina iku kowé aja nyambut-gawé."

⁹ "Wiwit dinané kowé ngenèni gandummu, ngétunga pitung minggu,

¹⁰ banjur nganakna Riaya Panèn kanggo ngormati Pangéran Allahmu. Ing dina iku kowé nyaosna pisungsung panuwun manut berkah sing koktampa.

¹¹ Kowé padha bungah-bungaha ana ing ngarsané Allah, ana ing papan pangibadah siji mau, bebarengan karo anak-anakmu, batur-baturmu lan wong Lèwi, wong manca lan bocah lola sarta wong randha sing manggon ing kuthamu.

¹² Prenatan iki lakonana sing temenan, supaya kowé aja lali yèn kowé biyèn dadi batur-tukon ing tanah Mesir."

¹³ "Yèn gandummu wis digiling kabèh, lan wohé anggurmu wis rampung diperes, kowé padha nganakna Riaya Tarub Godhong, suwéné pitung dina.

¹⁴ Padha bungah-bungaha karo anak-anakmu, para wong Lèwi, wong manca, bocah lola lan para randha, sing padha manggon ing kuthamu.

¹⁵ Enggonmu gawé kraméan kuwi suwéné pitung dina, kanggo ngormati marang Pangéran Allahmu, ana ing papan pangibadah. Padha bungah-bungaha, merga Allah wis mberkahi panènmu lan pegawéanmu.

¹⁶ Wong lanang ing Israèl kabèh kudu sujud marang Allah ing papan pangibadah kono setaun ping telu, yakuwi ing dina Riaya Paskah, Riaya Panèn lan Riaya Tarub Godhong. Saben wong kudu nggawa sesaosan,

¹⁷ miturut kekuwatané lan miturut enggoné kaberkahan déning Pangéran Allahé."

¹⁸ "Ing saben kutha sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé kudu ngangkat hakim-hakim lan pegawé-pegawé liyané, supaya ngerèh rakyat klawan adil.

¹⁹ Yèn mutusaké perkara ora kena sawenang-wenang utawa pilih kasih. Iya ora kena nampani besel, merga besel kuwi bisa marakaké wong dadi lali, senjata wong sing wicaksana lan jujur pisan, wusana enggoné gawé putusan salah.

²⁰ Lakumu sing jujur lan adil, supaya pemanggonmu ing tanah sing diparingaké déning Allah marang kowé, tetep ing selawas-lawasé.

²¹ Yèn kowé yasa mesbèh kagem Pangéran Allahmu, kejaba aja koksèlèhi recané Dèwi Asyéra,

²² iya aja kokdegi tugu watu kanggo nyembah brahala, merga Allah sengit karo penggawé mengkono mau.

17 ¹ Sapi lan wedhus sing cacad aja koksosaké marang Allah, merga Pangéran Allahmu sengit karo sesaosan mau.

² Yèn kowé krungu ing salah sijiné kuthamu ana wong lanang utawa wadon sawetara nglakoni dosa ing ngarsané Allah,

³ nyembah brahala-brahala, srengéngé, rembulan utawa lintang-lintang, kuwi nerak marang dhawuhé Allah.

⁴ Kabar mau titipriksanen sing temenan. Yèn kabar mau nyata, ateges kadurakan wis kelakon ing Israèl,

⁵ wong-wong sing salah kuwi kudu diklumpukaké ing njaban kutha lan dibenturi watu nganti mati.

⁶ Semono uga yèn ana seksiné loro utawa luwih. Yèn seksiné mung siji, ora kena dipatèni.

⁷ Para seksi kudu mbenturi dhisik, yèn wis, lagi wong-wong liyané mèlu mbenturi. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala mau.

⁸Yèn ana prekara sing ora bisa diputusi déning hakim ing panggonan kono merga prekarané angèl, kayata bab milik, bab nganiaya, utawa raja-pati sing dijarag utawa ora dijarag, padha ngadhepa ing papan panembah sing wis ditemtokaké déning Pangéran Allahmu.

⁹Prekaramu mau ajokna marang imam-imam Lèwi lan marang hakim sing lagi tugas, karebèn diputusi prekarané.

¹⁰Putusané mau kudu koktindakaké klawan tliti, gatèkna apa sing dikandhakaké marang kowé.

¹¹Putusané kuwi turutana, lan prenatal-prenatané lakonana tekan pérang-pérangané sing cilik pisan.

¹²Sapa sing wani nglawan marang putusané hakim utawa imam sing pinuju tugas, kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala sing ana ing Israèl.

¹³Saben wong sing krungu bab lelakon kuwi mesthi bakal wedi, mula ora ana wong sing wani nglakoni piala mau."

¹⁴"Yèn tanah sing dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu mau wis dadi duwèkmu, lan kowé wis padha manggon ana ing kana, bisa uga kowé kepéngin

duwé raja, kaya bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenmu.

¹⁵ Sing ngati-ati, supaya wong sing kokpilih dadi raja kuwi wong sing dipilih déning Allah. Kuwi kudu wong saka ing antarané bangsamu dhéwé. Wong manca aja kokdadèkaké rajamu.

¹⁶ Raja ora kena duwé jaran akèh-akèh kanggo tentarané. Wong ora kena kongkonan menyang Mesir tuku jaran, merga Allah wis dhawuh, yèn umat kagungané ora kena bali menyang tanah Mesir.

¹⁷ Raja ora kena duwé bojo akèh-akèh, supaya ora diedohaké saka Allah. Uga ora kena numpuk kasugihan rupa slaka lan emas.

¹⁸ Yèn wong ditetepaké dadi raja, wong mau kudu diwènèhi Kitab Angger-anggeré Allah sing isi dhawuh-dhawuh lan piwulangé Allah, sing diturun saka kitab asli, sing disimpen déning para Imam Lèwi.

¹⁹ Kitab mau selawasé kudu disandhing lan sajegé urip raja kudu maca kitab mau, lan nganggo cara mengkono ngormati marang Allah lan klawan setya

netepi dhawuh-dhawuhé sing katulis ing kitabé.

²⁰Yèn sregep maca, ora bakal raja mau duwé penganggep yèn awaké dhéwé luwih becik tinimbang karo wong-wong Israèl liyané, lan ora gampang nylèwèng saka dhawuhé Allah, ngiwa utawa nengen. Mulané anak-turuné bakal dadi pemimpiné Israèl turun-temurun."

18¹"Wong Lèwi sing olèh tugas dadi imam, ora kena nampa panduman lemah. Kudu urip saka pisungsung-pisungsung lan sesaosan kurban liyané, sing diparingaké déning Allah.

²Ora kena duwé lemah kaya taler-taler liyané. Pandumané yakuwi kaurmatan enggoné dadi imam-imamé Allah, kaya sing dijanjèkaké déning Allah.

³Yèn ana wong saos kurban rupa sapi utawa wedhus, sampilé ngarep, wangé loro lan jeroané kudu diwènèhaké marang imam.

⁴Asilé gandum sing kawitan, anggur, lenga zaitun lan wuluné wedhus sing lair sepisanan kuwi iya bagéané para imam.

⁵Ing antarané taler-taler Israèl, Allah wis milih taler Lèwi dadi imam, sing nindakaké tugas ing selawas-lawasé.

⁶Yèn ana wong Lèwi saka salah sijiné kutha ing Israèl teka ing papan pangibadah sing wis dipilih déning Allah, mangka kepéngin manggon ing kono,

⁷wong mau kena dadi imamé Pangéran Allahmu, kaya wong-wong Lèwi liyané, sing nyambut-gawé ing papan pangibadah kono.

⁸Wong mau kudu nampa pangané, ora béda karo imam-imam liyané, lan apa waé sing dikirimaké brayaté, dadi duwèké wong mau dhéwé."

⁹"Yèn kowé manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé aja niru penggawé-penggawé nistha sing dilakoni déning wong kapis sing ana ing kana.

¹⁰Aja ngurbanaké anak-anakmu ana ing mesbèhmu. Ing antarané bangsamu ora kena ana sing dadi tukang ramal, juru tenung, dhukun sing migunakaké pétungan,

¹¹ tukang sihir utawa préwangan^l sing takon karo rohé wong mati.

¹² Wong sing padha nglakoni penggawé ala mau disengiti déning Pangéran Allahmu, mula wong-wong mau ditundhungi saka ing ngarepmu.

¹³ Mulané kowé padha ngabektia marang Pangéran Allahmu kanthi mantep."

¹⁴ Sawisé kuwi Musa banjur kandha, "Ing tanah sing arep kokenggoni, wong-wong padha nuruti pituduhé dhukun lan juru pétung.^m Nanging Pangéran Allahmu ora marengaké kowé nglakoni kaya mengkono.

¹⁵ Malah Panjenengané bakal ngutus saka ing tengahmu, Nabi kaya aku iki. Lan Nabi kuwi sing kudu kokéstokaké.

¹⁶ Ing dina nalikané kowé padha nglumpuk ing Gunung Sinai, kowé padha nyuwun supaya ora susah krungu swarané Allah kang ngandika, lan ndeleng Panjenengané ana ing geni sing mulad-mulad, merga kowé padha wedi.

---

^lpréwangan: tiyang ingkang dipun anggep ngingah sétan, dukun.

^mjuru pétung: tiyang ingkang dipun anggep gadhah ngèlmu penasaran.

¹⁷ Merga saka kuwi Gusti Allah ngandika karo aku, 'Panyuwuné kuwi becik.

¹⁸ Aku bakal ngutus saka ing tengahé bangsa iki, Nabi kaya kowé, Musa. Nabi sing bakal Dakdhawuhi ngucapaké apa sing kudu diucapaké lan sing bakal nerusaké marang bangsa Israèl sakèhé prekara sing Dakdhawuhaké.

¹⁹ Nabi mau bakal caturan kaya sing Dakkersakaké, lan Aku bakal ngukum saben wong sing ora nurut marang dhèwèké.

²⁰ Nanging yèn ana nabi sing wani ngucapaké wangsit atas asma-Ku, mangka ora Dakdhawuhi, bakal kapatrapan paukuman pati merga saka penggawéné mau. Mengkono uga bakal kapatrapan ukum pati saben nabi sing ngucapaké wangsit atas jenengé brahala-brahala.'

²¹ Kepriyé bisané ngerti yèn sawijining nabi kuwi utusané Allah apa dudu?

²² Yèn nabi mau ngucapaké wangsit atas asmané Allah, mangka apa sing dikandhakaké mau ora kelakon, wangsité kuwi ora saka Allah. Enggoné ngucapaké wangsit mau atas jenengé dhéwé,

mulané kowé ora susah wedi karo wong kuwi."

19¹ "Sawisé bangsa-bangsa kuwi ditumpes déning Pangéran Allahmu lan tanahé diparingaké marang kowé, kutha-kuthané bangsa-bangsa mau banjur rebuten lan omah-omahé enggonana.

² Wilayah kono kudu kokpérang dadi telung bagéan; saben bagéan kudu ana kuthané pangungsèn, sing gampang dienggo ngungsi. Yèn ana wong sing ora kejarag nyebabaké patiné wong liya, sing dudu mungsuhé, wong kuwi bisa ngungsi ing salah sijiné kutha mau.

³ (19:2)

⁴ (19:2)

⁵ Upamané mengkéné: ana wong loro bebarengan negor kayu ing alas. Nalika sing siji madung, wadungé mlesat saka garané, ngenani wong sijiné nganti mati. Wong sing tanpa dijarag nyebabaké patiné kancané kuwi kena mlayu golèk pangungsèn ana ing salah sijiné kutha telu mau.

⁶ Yèn kuthané pangungsèn mung siji, bisa uga kadohan, temah seduluré wong sing mati, sing kudu males, bisa ngoyak

sing matèni, lan sajroning nepsuné gentèn matèni wong sing satemené ora salah mau. Mangka sanyatané enggoné nyebabaké patiné kancané mau ora dijarag.

⁷ Mulané aku mrayogakaké, supaya kowé milih kutha telu.

⁸ Yèn Pangéran Allahmu njembaraké wilayahmu, kaya sing dijanjèkaké marang leluhurmu, lan tanah mau kabèh wis kokenggoni,

⁹ kowé padha milih kutha telu liyané menèh. (Tanah kuwi bakal diparingaké marang kowé, yèn kowé padha nglakoni sakèhé prenatal sing dakdhawuhaké ing dina iki marang kowé, lan yèn kowé ngasihi Pangéran Allahmu, sarta netepi sakèhé piwulangé.)

¹⁰ Dhawuh iki lakonana, supaya kowé ora gawé dosa merga matèni wong sing ora salah, ana ing tanah sing diparingaké Allah marang kowé.

¹¹ Nanging saupama ana wong nyegat mungsuhé lan njarag matèni mungsuhé mau, banjur mlayu golèk slamet ing kutha pangungsèn,

¹² para penggedhéné kutha kono kudu ngundang wongé lan masrahaké wong

mau marang kulawarga sing wenang males, supaya wongé diukum pati.

¹³ Wong kuwi aja kokwelasi. Wong sing mematèni kudu disirnakaké saka ing tanah Israèl, supaya kowé kabèh padha slamet."

¹⁴ "Yèn kowé wis mlebu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, aja pisan-pisan kowé ngelih tapel watesé tanggamu, sing wis ditemtokakaké dhèk jaman biyèn."

¹⁵ "Kanggo netepaké kaluputané wong, ora cukup yèn seksiné mung siji; sethithik-thithiké kudu loro.

¹⁶ Yèn ana wong ndakwa marang wong liyané lan nggugat perkara apa waé,

¹⁷ loro-loroné kudu digawa ngadhep ing papan pangibadah sing wis dipilih déning Allah, supaya prekarané diadili déning para imam lan para hakim, sing mbeneri tugas ana ing kono.

¹⁸ Para hakim kudu nitipriksa prekarané klawan tliti, lan yèn pandakwa mau ora nyata,

¹⁹ wong sing mitenah pepadhané wong Israèl mau kudu diukum. Ukumané padha aboté karo ukuman sing dirancang kanggo sing dipitenah. Nganggo cara

mengkono kowé bakal mbrantas piala mau.

²⁰ Saben wong sing krungu lelakon mau bakal wedi. Srana mengkono wong liya-liyané bakal ora wani nindakaké piala menèh.

²¹ Wong sing tumindaké ala mau aja kokwelasi. Paukuman kuwi sejatiné males utawa ngijoli; mulané nyawa kudu diijoli njawa, mripat diijoli mripat, untu diijoli untu, tangan diijoli tangan, sikil diijoli sikil."

20¹ "Yèn kowé nglurug perang nyerang mungsuhmu, kowé aja wedi ndeleng cacahé kréta lan jarané, lan akèhé balané sing ngungkuli cacahé balamu. Pangéran Allahmu, sing ngluwari kowé saka ing tanah Mesir bakal ngréwangi enggonmu perang.

² Sadurungé maju ing perang kudu ana imam sing ndhawuhaké sabdané Allah mengkéné,

³ `Para sedulur, wong Israèl, padha rungokna! Ing dina iki kowé arep maju perang. Aja wedi karo mungsuh-mungsuhmu, aja cilik atimu lan aja gugup.

⁴ Pangéran Allahmu bakal perang, bareng karo kowé, lan Panjenengané bakal maringi kemenangan karo kowé!

⁵ Para perwira kudu kandha karo para prejurit mengkéné, 'Apa ana ing tengahmu sing lagi ngedegaké omah, nanging durung ngeslupi omah mau? Yèn ana, wong kuwi kudu bali, supaya dhèwèké aja mati ing perang, lan wong liya ngenggoni omahé.'

⁶ Apa ana ing antaramu sing lagi yasa pakebonan anggur lan durung kober methik wohé? Yèn ana, wong mau kudu mulih, supaya wong kuwi aja mati ing peprangan, lan wong liya sing ngrasakaké kanikmatané angguré.'

⁷ Apa ana ing antaramu sing lagi pacangan lan arep kawin? Yèn ana, wong kuwi kudu mulih, supaya aja mati ing peprangan, wong liya ngepèk pacangané.'

⁸ Para perwira uga kudu kandha karo para prejurité mengkéné, 'Apa ing tengahmu ana sing jirih lan miris ing ati? Yèn ana wong kuwi kudu mulih. Sebab yèn ora, wong mau bakal ngrusak semangaté kancané prejurit.'

⁹ Sawisé para perwira kandha mengkono marang para prejurit, banjur dianakaké pilihan, milih komandhan kanggo saben klompok.

¹⁰ Yèn kowé perang arep ngrebut sawijining kutha, rakyaté ajaken bedhamiⁿ dhisik.

¹¹ Yèn gelem teluk lan mbukak gapurané, rakyat ing kutha mau kudu kokdadèkaké batur-tukonmu lan kudu nyambut-gawé kanggo kowé.

¹² Nanging yèn rakyaté kutha mau ora gelem teluk malah milih perang, kutha kuwi banjur kepungen.

¹³ Yèn Pangéran Allahmu ngulungaké kutha mau marang kowé, wongé lanang kudu kokpatèni kabèh.

¹⁴ Nanging wongé wadon, bocah-bocah, raja-kaya lan apa waé sing ana ing kutha kono kena kokjupuk, lan kokpèk dhéwé. Apa waé sing dadi duwèké mungsuhmu kena kokpèk, merga Pangéran Allahmu wis ngulungaké kuwi mau kabèh marang kowé.

¹⁵ Kaya mengkono enggonmu kudu matrapi kutha-kutha, sing adoh papané

ⁿbedhami: rembagan, damai (bhs. Ind.).

saka ing tanah sing bakal diparingaké marang kowé.

¹⁶Nanging yèn kowé nelukaké kutha-kutha ing tanah sing diparingaké Allahmu marang kowé, rakyaté kudu kokpatèni kabèh.

¹⁷Bangsa mau kudu koktumpes kabèh. Yakuwi: bangsa Hèt, Amori, Kanaan, Fèris, Hèwi lan Yébus, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang kowé.

¹⁸Kudu koktumpes kabèh, supaya kowé ora keluputan marang Allah, merga enggonmu kèlu marang piwulangé lan nglakoni prekara-prekara sing nistha, sajroné manambah marang brahala-brahalané.

¹⁹Yèn kowé arep nelukaké sawijining kutha, aja negori wit-witané sing metokaké woh sing maédahi, senajan pangepungmu mau banjur dadi suwé. Wohé panganen, nanging wit-witané aja kokrusak, merga wit-witan kuwi dudu mungsuhmu.

²⁰Wit-witan liyané sing ora metokaké woh sing maédahi kena koktegor lan kayuné kokenggo pager mubeng, nganti kuthané kena kokrebut."

21¹ "Yèn ing tanah sing arep diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, ana wong dipatèni ing pategalan, mangka ora ana sing ngerti sapa sing matèni,

² penggedhé ing kutha kono lan hakimmu kudu teka lan ngukur pira adohé panggonané mayité wong sing dipatèni mau tekan saben kutha sing cedhak karo panggonan kono.

³ Para penggedhéné kutha sing cedhak dhéwé karo panggonan mau nuli kudu njupuk sapi nom, sing durung tau dienggo megawé,

⁴ banjur digawa menyang sapinggiring kali sing banyuné mili, ing panggonan sing lemahé durung tau digarap utawa ditanduri. Ana ing panggonan kono guluné sapi mau kudu diputung.

⁵ Para Imam Lèwi kudu mèlu mrono, merga dhèwèkné sing kudu mutusi sakèhing prekara tukar-padu utawa raja-pati.^o Para imam iki wis dipilih déning Pangéran Allahmu kanggo ngladosi Panjenengané lan nglantaraké berkah atas Asmané.

---

^oraja-pati: pasulayan ingkang damel pepejah.

⁶ Para penggedhéné kutha mau kudu wisuh tangan ing sandhuwuré sapi mau
⁷ karo ngucap, 'Sanès kula ingkang mejahi tiyang menika, lan kula mboten sumerep sinten ingkang tumindak.

⁸ Gusti, mugi kersa ngapunten Israèl, umat Paduka, ingkang sampun Paduka luwari saking tanah Mesir. Kersaa paring pangapunten dhateng kula sedaya, lan kula sampun ngantos kapurih nanggél kalepatanipun tiyang ingkang mejahi tiyang leres.'

⁹ Srana enggonmu nglakoni dhawuhé Allah sing mengkono mau, kowé ora diwajibaké mikul tanggung jawab merga patiné wong mau."

¹⁰ "Yèn kowé diparengaké menang ing perang déning Pangéran Allahmu, lan nawan mungsuh,

¹¹ mangka ing antarané wong tawanan mau ana wongé wadon ayu, sing arep kokpèk bojo,

¹² wong kuwi gawanen mulih ing omahmu. Konen ngethok rambut lan kukuné,

¹³ sarta salin sandhangan. Ana ing omahmu kono wong mau kudu nangisi

wong tuwané sing mati sesasi. Yèn wis mengkono wong mau kena kokpèk bojo.

¹⁴Yèn ing tembé mburi kowé ora seneng karo wong mau, kudu kokkon lunga kaya wong merdika. Ora kena kokanggep batur-tukon lan kokedol, merga wong mau wis kokpeksa, kokturonu."

¹⁵"Yèn ana wong duwé bojo loro, mangka loro-loroné duwé anak lanang, nanging sing lair dhisik ora saka bojo sing dikasihi.

¹⁶Wong mau yèn arep ngedum warisan marang anak-anaké, ora kena mènèhi marang anaké bojo sing dikasihi panduman sing dadi wewenangé anak pembarep.

¹⁷Anaké lanang sing pembarep kudu diwènèhi panduman tikel loroné anak lanang liyané, senajan anak pembarep mau dudu anaké bojo sing dikasihi. Wewenangé anak pembarep kudu diakoni déning bapakné, lan anak mau kudu diwènèhi warisan sing dadi haké miturut hukum."

¹⁸"Yèn ana wong duwé anak lanang nakal, sing gawéné nglawan lan ora manut karo pituturé wong tuwané, senajan wis diajar,

¹⁹wong mau kudu nggawa anaké ngadhep para penggedhéné kutha kono lan njaluk supaya anaké sing nakal mau diadili,

²⁰karo muni mengkéné, 'Anak kula niki nakal, damelé nglawan lan mboten manut pituturé tiyang sepuh. Damelé ngecèh-ecèh arta lan remenané endem-endeman.'

²¹Wong-wong lanang ing kutha kono kudu mbenturi bocah mau nganggo watu, nganti mati. Mengkono carané enggonmu mbrantas piala mau, supaya saben wong ing Israèl sing krungu bab lelakon mau padha wedi."

²²"Yèn ana wong diukum pati merga nglakoni piala, lan mati digantung ing kayu,

²³mayité ora kena gumantung sewengi muput, nanging kudu dikubur ing dina iku uga, merga mayit sing gumantung mau nekakaké paukuman ing tanah kono. Mayit kuwi kuburen, supaya kowé ora gawé regedé tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé.

22 ¹Yèn kowé weruh sapi utawa wedhusé wong Israèl kesasar, aja éthok-éthok ora weruh, nanging

tuntunen menyang panggonané sing duwé.

² Nanging yèn sing duwé omahé adoh, utawa kowé ora weruh omahé, kéwan mau gawanen mulih menyang omahmu. Yèn sing duwé teka nggolèki, kéwan mau pasrahna.

³ Kaya mengkono uga yèn kowé nemu kuldi, sandhangan utawa apa waé sing dadi duwèké sedulurmu tunggal bangsa.

⁴ Yèn ana kuldi utawa sapiné sedulurmu tunggal bangsa ambruk ing dalan, kowé aja éthok-éthok ora weruh, nanging réwangana nangèkaké kéwan mau.

⁵ Wong wadon aja menganggo kaya wong lanang, lan wong lanang aja menganggo kaya wong wadon, merga Pangéran Allahmu sengit karo wong sing nyandhang kaya mengkono.

⁶ Yèn kowé nemu susah manuk ing wit utawa ing lemah, mangka manuké lagi ngengremi endhogé utawa piyik-piyiké, manuk mau aja kokjupuk.

⁷ Piyik-piyiké kena kokjupuk, nanging mboké culna karebèn mabur, supaya dawa umurmu lan uripmu ora kekurangan.

⁸Yèn kowé ngedegaké omah, payoné kudu kokpageri mubeng, dadi kowé ora kesalahan yèn ana wong tiba saka payon lan mati.

⁹Aja nandur tanduran liya jèjèr karo witmu anggur. Yèn meksa koktandur kowé aja ngundhuh wohé wit mau utawa wohé anggurmu.

¹⁰Sapi lan kuldi aja kokdadèkaké sapasangan kokenggo mluku.

¹¹Benang wol karo benang kapas aja koktenun bebarengan dadi bakal siji.

¹²Ing pojok-pojoké jubahmu wènèhana gomyok."

¹³"Yèn ana wong lanang kawin karo prawan, nanging banjur ora seneng karo prawan mau,

¹⁴mangka banjur gawé pandakwa palsu marang sing wadon, yèn wong wadon kuwi nalika dikawin wis ora prawan.

¹⁵Wong tuwané bocah wadon mau kudu njupuk tilas sandhangané pengantèn sing ana tilasé getih, kanggo mbuktèkaké yèn bocah wadon mau nalika kawin isih prawan. Sandhangan sing ana tipaké getih mau kudu digawa menyang papan pengadilan lan dituduhaké marang para pinituwané kutha kono.

¹⁶ Bapakné bocah wadon mau kudu kandha karo para pinituwa, 'Anak kula èstri sampun kula ningkahaken kaliyan tiyang jaler menika, nanging samenika tiyang jaler menika mboten remen.

¹⁷ Piyambakipun damel pandakwa palsu dhateng anak kula, mestani anak kula nalika kawin sampun sanès prawan. Sumangga kula aturi mirsani tipak rah ingkang wonten ing sandhanganipun pengantèn!'

¹⁸ Para pinituwané kutha kudu nekakaké wong lanang sing gawé pandakwa palsu mau, nuli digebugi.

¹⁹ Sawisé mengkono wongé dikon mbayar dhendha satus dhuwit slaka, merga wis gawé wirangé wong wadon Israèl. Dhuwité mau déning para pinituwa dipasrahaké marang bapakné bocah wadon mau. Bocahé wadon mau kudu tetep dadi bojoné wong sing didhendha, lan ora kena dipegat selawasé urip.

²⁰ Nanging saupama pandakwa mau nyata, lan ora ana bukti sing nélakaké yèn bocahé wadon nalika kawin isih prawan,

²¹ bocah wadon mau kudu digawa menyang lawangé omahé bapakné lan kabèh wong lanang ing kutha kono kudu mbenturi bocah wadon mau nganggo watu nganti mati, merga bocah wadon mau wis nindakaké prekara sing ngisin-isinaké bangsa Israèl kabèh, yakuwi laku jina ana ing omahé bapakné. Srana cara mengkono kowé padha mbrantas piala mau.

²² Yèn ana wong lanang konangan lagi nuroni bojoné wong liya, wong loro lanang wadon mau kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé bakal mbrantas piala sing kaya ngono.

²³ Yèn ana wong lanang konangan lagi nuroni prawan ing sawijining kutha, mangka prawan mau wis duwé pacangan,

²⁴ wong lanang lan prawan mau loro-loroné kudu digawa metu saka kutha lan dibenturi watu nganti mati. Prawan mau kudu dipatèni, merga ora bengok-bengok njaluk tulung, ing ngatasé ana ing kutha, sing wong-wongé mesthi padha krungu. Déné wongé lanang kudu dipatèni, merga nuroni prawan sing wis duwé

pacangan. Nganggo cara mengkono kowé bakal mbrantas piala mau.

²⁵ Saupama ana wong lanang, ana ing pategalan nuroni kanthi rodha-peksa prawan sing wis duwé pacangan, wongé lanang sing kudu diukum pati.

²⁶ Prawané ora kena dikapak-kapakaké, merga ora nglakoni prekara sing kudu diukum pati; padha kaya yèn wong lanang diserang wong lanang liyané arep dipatèni.

²⁷ Wong wadon mau olèhé dirodha-peksa rak ana ing pategalan, dadi senajan bengok-bengok njaluk tulung, iya ora ana wong sing krungu.

²⁸ Saupama ana wong lanang kepregok lagi nuroni prawan sing durung duwé pacangan klawan rodha-peksa,

²⁹ wong lanang mau kudu mbayar dhendha marang bapakné bocah wadon mau sèket dhuwit slaka, lan bocah wadon mau kudu dikawini, merga wis dirodha-peksa, lan ora kena dipegat selawasé urip.

³⁰ Wong ora kena nuroni salah sijiné bojoné bapakné, merga penggawé sing mengkono kuwi ngrèmèhaké bapakné."

23¹ "Wong lanang sing dikebiri utawa sing zakaré dikethok ora kena dikatutaké dadi umaté Allah.

² Anak jadah lan anak-anaké tekan turunan ping sepuluh ora kena diélokaké dadi umaté Allah.

³ Wong Amon lan wong Moab sarta anak-turuné tekan turunan ping sepuluh ora kena dikatutaké dadi umaté Allah,

⁴ sebab wong-wong mau ora gelem awèh mangan lan ngombé marang kowé, nalika kowé nglembara sawetumu saka tanah Mesir. Wong-wong mau malah nyéwa Biléam saka kutha Pétor ing tanah Mésopotamia, supaya ngipat-ipati kowé.

⁵ Nanging Pangéran Allahmu ora kersa midhangetaké Biléam. Kosokbaliné malah nyalini ipat-ipat mau dadi berkah, merga Panjenengané ngasihi kowé.

⁶ Selawasé kowé dadi bangsa, aja pisan-pisan gawé becik karo bangsa-bangsa mau utawa mbiyantu kemakmurané.

⁷ Kowé aja ngrèmèhaké wong Édom, merga kuwi sedulurmu. Semono uga aja nyepèlèkaké marang wong Mesir, merga kowé wis tau mondhok ana ing tanahé.

⁸ Turuné sing katelu lan saterusé kena dikatutaké dadi umaté Allah."

⁹ "Ing mangsa perang kowé kudu njaga supaya kowé padha resik miturut prenatalé agama.

¹⁰ Yèn ana wong lanang sing ing wayah bengi, merga ngimpi, ngetokaké mani, wong mau kudu metu saka papan palèrènan lan manggon ing njaba.

¹¹ Ngarepaké soré wong mau kudu adus lan yèn srengéngéné wis surup kena bali ing omahé.

¹² Kowé kudu gawé papan kotoran ing sanjabané papan palèrènan.

¹³ Kowé kudu sangu pacul kanggo ngedhuk panggonan sing arep kokenggo bebuwang. Yèn wis rampung enggonmu bebuwang, panggonan mau kudu kokurugi menèh.

¹⁴ Udinen supaya papan palèrènanmu tansah resik miturut prenataling agama, merga Pangéran Allahmu nunggil karo kowé ana ing papan palèrènanmu, paring pangayoman lan nelukaké mungsuh-mungsuhmu. Aja nglakoni sing ora patut ing ngarsané Allah, supaya kowé ora ditampik déning Panjenengané."

¹⁵ "Yèn ana batur-tukon minggat saka omahé bendarané, njaluk pangungsèn

marang kowé, aja pisan-pisan kokkon bali.

¹⁶ Wong mau kena manggon ana ing kuthamu sing dipilih dhéwé lan aja pisan-pisan koksiya-siya.

¹⁷ Wong Israèl, lanang utawa wadon, ora kena dadi pelacur ana ing papan pamujané brahala-brahala.

¹⁸ Dhuwit olèh-olèhané dadi pelacur ora kena digawa menyang Kémah Suci kanggo ngluwari janji, merga Allah sengit karo para pelacur ing papan pamujané para brahala.

¹⁹ Kowé kena nganakaké dhuwit sing kokutangaké marang wong manca. Nanging ora kena njaluk anakan dhuwit sing kokutangaké sedulurmu tunggal bangsa. Dhawuh iki èstokna, temah Pangéran Allahmu bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu ing tanah sing kokenggoni mau.

²⁰ (23:19)

²¹ Yèn kowé janji apa-apa marang Pangéran Allahmu kudu énggal kokleksanani, aja diendhé-endhé,^p merga Allah bakal tetep mundhut

---

^pdiendhé-endhé: dipun ulur-ulur wancinipun, ditunda-tunda (bhs. Ind.).

apa sing kokjanjèkaké mau, lan kowé kedosan yèn ora netepi.

²²Yèn kowé ora janji, malah kowé ora keluputan,

²³nanging yèn janjimu kanthi manasuka, janji kuwi wajib koktetepi.

²⁴Yèn kowé mlaku ngliwati kebon angguré wong, kowé kena mangan wohé anggur ing kono sewaregmu, nanging ora kena madhahi ing kranjang.

²⁵Yèn kowé mlaku ngliwati pategalan gandumé wong, kowé kena mangan gandumé sing kena kokranggèh nganggo tanganmu, nanging enggonmu njupuk ora kena nganggo arit, senajan mung sethithik."

24¹"Yèn ana wong lanang kawin, mangka banjur ora seneng karo bojoné mau, merga pratingkahé sing ngisin-isinaké, wong lanang mau kena mènèhi layang pegat marang somahé lan akon wong wadon mau lunga saka omahé.

²Nanging menawa wong wadon mau kawin menèh karo wong liya,

³lan wong lanang sing kari mbésuké uga ora seneng karo wong wadon mau, sarta mènèhi layang pegat, sarta akon

wong wadon mau lunga saka ing omahé, mangka wongé lanang sing kapindho mau mati.

⁴Wong lanang sing kapisan ora kena ngawini wong wadon mau menèh. Wong wadon kuwi kudu dianggep wong sing wis dirusuhi. Saupama wong wadon mau meksa dikawini, penggawéné kuwi ngrèmèhaké marang Allah. Kowé ora kena gawé dosa sing kaya mengkono ana ing tanah sing arep diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé."

⁵"Yèn ana wong lanang mentas omah-omah, wong mau ora kena dikon mèlu perang utawa nglakoni kuwajiban umum liyané. Wong mau kena ana ing omahé setaun, gawé senengé atiné bojoné.

⁶Yèn ana wong motangaké, ora kena njaluk tanggungan rupa watu gilingan sing kanggo nggiling gandum. Merga yèn watu piranti nggiling gandum kuwi dijupuk, wong mau ora bisa nggiling gandumé sing prelu dipangan kanggo urip.

⁷Yèn ana wong nyulik pepadhané tunggal bangsa didadèkaké baturé utawa diedol kaya batur-tukon, wong

mau kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala mau.

⁸Yèn kowé nandhang lara kusta, kowé kudu nglakoni apa sing didhawuhaké déning para imam Lèwi. Pituduh-pituduhé turuten.

⁹Élinga marang pangandikané Pangéran Allahmu marang Miryam nalika kowé padha metu saka ing tanah Mesir.

¹⁰Yèn kowé ngutangi wong, aja mlebu omahé njupuk sandhangané wong mau, sing arep dicekelaké marang kowé minangka tanggungan.

¹¹Kowé nunggonana ing njaba, supaya wongé dhéwé sing nggawa, nampakaké marang kowé.

¹²Yèn wongé mau wong sing ora duwé, bengi kuwi sandhangan mau ora kena koksipen ing omahmu,

¹³nanging saben bengi kudu kokbalèkaké, supaya kena dienggo kemul turu. Wong mau bakal mujèkaké becik marang kowé lan Pangéran Allahmu bakal rena penggalihé karo kowé.

¹⁴Kowé ora kena ngelongi opahé wong miskin sing ngrekasa uripé, iya wong

Israèl utawa wong manca sing manggon ing kuthamu.

¹⁵Saben dina, sadurungé srengéngé surup, kowé kudu mbayar opahé buruhmu kanggo dina kuwi. Wong-wong mau njagagaké dhuwit opahé nyambut-gawé kanggo nyukupi kebutuhané. Yèn opahé ora kokbayar, wong mau bakal sesambat marang Allah ing ngatasé kowé, lan kowé bakal dadi salah.

¹⁶Kowé aja matèni wong tuwa merga keluputané anak-anaké, lan aja matèni anak merga keluputané wong tuwané. Wong mung kena diukum pati merga keluputané dhéwé.

¹⁷Kowé aja ngrampas haké wong manca lan bocah lola; sandhangané randha ora kena kanggo tanggungan.

¹⁸Élinga, yèn kowé wis tau dadi batur-tukon ing tanah Mesir lan wis diluwari déning Pangéran Allahmu. Mulané kowé diparingi prenatal iki.

¹⁹Yèn kowé ngenèni gandummu lan isih ana sing kecècèr, aja kokbalèni. Lilakna kanggo wong manca lan bocah lola, sarta para randha, supaya kowé diberkahi déning Pangéran Allahmu ing sakèhing penggawému.

²⁰ Witmu zaitun lan kebon anggurmu mung kena kokundhuh sepisan. Aja kokbalèni nglumpukaké sing isih kari. Sing kari kuwi bagéané wong manca, bocah lola lan para randha.

²¹ (24:20)

²² Aja pisan-pisan kowé lali, yèn biyèn kowé tau dadi batur-tukon ana ing Mesir. Mulané kowé dakparingi prenatalan iki."

25 ¹ Yèn ana wong Israèl loro padha prekarana ana ing pengadilan, sing siji ditetepaké bener, sijiné salah,

² sing salah mau yèn diukum gitik, hakim kudu akon wong mau mengkureb. Cacahé olèhé nggitik gumantung karo keluputané.

³ Kena tekan patang puluh, nanging ora kena luwih. Yèn nganti luwih, kuwi ateges ngina marang wong mau ing ngarepé wong akèh.

⁴ Sapi sing dienggo nggiles gandum cangkemé aja dibrangus.

⁵ "Yèn ana wong lanang loro padha sedulur lan tunggal sapanggonan, mangka salah siji tinggal-donya, ora ninggal anak, kuwi randhané ora kena dipèk wong liya kejaba kulawargané.

Seduluré lanang kudu ningkah randhané mau.

⁶Anak lanang pembarep saka ningkah mau kudu dianggep anaké wong sing wis mati, supaya sing mati mau duwé turun ing antarané bangsa Israèl.

⁷Nanging yèn seduluré lanang wong sing mati mau ora gelem ngepèk randhané, randha kuwi kudu ngadhep marang para pinituwa ing sekèthèngé^q kutha kono lan kandha, 'Ipé kula mboten purun nglampahi kuwajibanipun nggesangaken namaning sedhèrèkipun ing Israèl.'

⁸Para pinituwané kutha kono kudu ngundang ipé mau dijak rembugan. Yèn dhèwèkné meksa ora gelem ngawini randhané seduluré mau,

⁹wong wadon mau ana ing ngarepé para pinituwa kudu nyopot sandhalé ipéné, ngidoni rainé lan kandha, 'Mengkéné iki jalukané wong lanang sing ora gelem awèh turunan marang seduluré.'

¹⁰Kulawargané wong mau ing Israèl bakal ketelah, 'Kulawargané wong sing dicopot sandhalé!'"

---

^qsekèthèng: gapura butulan ing bètèng nglebet.

¹¹ "Yèn ana wong lanang loro lagi gelut, mangka bojoné sing siji arep ngréwangi sing lanang srana mbethot kawirangané^r wong lanang sijiné,

¹² wong wadon mau aja kokwelasi. Tangané kethoken.

¹³ Kowé ora kena ngapusi nganggo bandhul timbangan utawa nganggo ukuran palsu.

¹⁴ (25:13)

¹⁵ Migunakna timbangan lan mèteran sing pas lan bener, supaya kowé kaparingan umur dawa déning Pangéran Allahmu, ing tanah sing diparingaké marang kowé.

¹⁶ Gusti Allah sengit marang wong ngapusi."

¹⁷ "Aja lali karo penggawéné wong Amalèk marang kowé, nalika kowé teka saka tanah Mesir.

¹⁸ Wong-wong kuwi ora padha wedi marang Allah, lan wis nyerang marang kowé saka mburi, yakuwi nalika kowé lagi kesayahen lan kentèkan tenaga; wong-wong sing mlaku ana ing mburi padha dipatèni kabèh.

---

^rkawirangané: kemaluan (bhs. Ind.).

¹⁹Mulané yèn Pangéran Allahmu wis maringaké tanah mau marang kowé, lan wis ora ana mungsuh sing manggon ing kiwa-tengenmu, wong Amalèk kuwi kudu kokpatèni kabèh, nganti jenengé Amalèk ora tau kocap. Aja lali!"

26¹"Yèn tanah sing bakal diparingaké Gusti Allah marang kowé wis kokrebut lan kowé wis manggon ing kono,

²kowé madhahana apa waé sing kokundhuh dhisik dhéwé ana ing wakul, banjur gawanen menyang papan pangibadah sing wis kapilih déning Pangéran Allahmu.

³Nemonana imam sing lagi tugas ana ing kono, karo kandhaa mengkéné, 'Kula keparenga matur dhateng Pangéran Allah kula, bilih kula sampun mlebet ing negari ingkang kajanjèkaken dhateng para leluhur badhé kaparingaken dhateng kita.'

⁴Sawisé mengkono imam bakal nampani wakul mau saka tanganmu lan nyèlèhaké ing mesbèhé Pangéran Allahmu.

⁵Kowé banjur kudu matur ing ngarsané Pangéran Allahmu mengkéné, 'Leluhur

kula menika tiyang Aram ingkang nglembara; tiyang neneka ingkang mboten gadhah griya. Menika sami mbekta kulawarganipun dhateng tanah Mesir lan sami manggèn ing ngriku. Nalika késah dhateng Mesir cacahipun namung sekedhik, nanging lajeng dados bangsa ingkang ageng lan kiyat.

⁶Wonten ing tanah Mesir kula sami dipun tindhes, kapurih nyambut-damel kados réncang tumbasan.

⁷Kula lajeng sami sesambat nyuwun tulung dhateng Pangéran, inggih Allahipun para leluhur kula. Panjenenganipun miyarsakaken pesambat kula sarta mirsa rekaos, kasisahan lan kasangsaran kula.

⁸Mila lajeng ngentas kula saking tanah Mesir, srana pangwaos lan kasektènipun. Lajeng ngawontenaken mujijat-mujijat sarta kaélok-an-kaélok-an, ngantos wonten kedadosan-kedadosan ingkang nggumunaken.

⁹Kula sedaya lajeng kabekta mriki lan kaparingan tanah ingkang subur, lubèr ing samukawis.

¹⁰Pramila samenika kula sowan nyaosaken dhateng Pangéran

pamedaling taneman, ingkang kula pethik rumiyin piyambak.'
Wakulmu banjur sèlèhna ana ing ngarsané Pangéran, lan sujud marang Panjenengané.

¹¹ Saosa sukur tumrap sakèhé rejeki, sing wis diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé lan brayatmu. Wong Lèwi lan wong manca sing ana ing tengahmu ajaken mèlu ing kraméan mau.

¹² Saben telung taun sepisan kowé nyaosna kurban prasepuluhan, yakuwi saprasepuluhé asilé panènanmu, kanggo wong Lèwi, wong manca, bocah lola lan para randha, temah ing saben kutha wong-wong mau padha nampa apa sing dibutuhaké kanggo uripé. Yèn wis mengkono,

¹³ banjur matura marang Pangéran, 'Saprasedasaning asilipun panènan kula menika kagungan Paduka; mboten wonten sekedhik kémawon ingkang kula simpen ing griya, sedaya sampun kula sukakaken dhateng tiyang Lèwi, tiyang manca, laré lola lan para randha, kados ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kula. Mboten wonten dhawuh Paduka

bab prasedasan ingkang kula supèkaken setunggal kémawon.

¹⁴Mboten wonten ingkang kula elongi sekedhik kémawon lan kula tedha ing wanci kasisahan utawi kula bekta medal saking griya samasa kula ngleresi najis, lan inggih mboten wonten sekedhik kémawon ingkang kula anggé saos kurban kanggé tiyang pejah. Kula sampun ngèstokaken dhawuh Paduka sedaya, dhuh Pangéran; inggih sedaya dhawuh Paduka bab prasedasan, sampun kula lampahi.

¹⁵Saking dhampar Paduka ingkang suci ing swarga keparenga Paduka mirsani lan mberkahi umat Paduka Israèl; mugi mberkahi ugi negari ingkang subur lan lubèr ing samukawis menika, ingkang Paduka paringaken dhateng kula sedaya, nocogi kaliyan janji Paduka dhateng para leluhur kula."

¹⁶"Ing dina iki Pangéran Allahmu paring dhawuh marang kowé kabèh supaya ngèstokaké dhawuhé. Lakonana dhawuhé kabèh klawan gumolongé atimu lan gumolongé nyawamu.

¹⁷Ing dina iki kowé wis ngakoni yèn Pangéran kuwi Allahmu. Kowé wis

padha janji arep mbangun-turut marang Panjenengané, lan nglakoni sakèhé dhawuhé.

¹⁸Ing dina iki Pangéran wis ngangkat kowé dadi umat kagungané, kaya janjiné marang kowé, lan Panjenengané ngersakaké supaya kowé ngèstokaké sakèhé dhawuhé.

¹⁹Pangéran bakal ndadèkaké kowé bangsa sing gedhé ngungkuli sakèhing bangsa-bangsa liyané sing dititahaké, temah kowé bakal padha dialem lan dihormati. Kowé bakal dadi umat kagungané Pangéran, cocog karo janjiné."

27 ¹Musa karo para penggedhéné bangsa Israèl banjur kandha karo bangsa mau, "Padha ngèstokna sakèhé dhawuh sing dakandharaké ing dina iki marang kowé.

²Samangsa kowé wis nyabrang ing Kali Yardèn, mlebu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé ngedegna watu gedhé sawetara, lapisana dhempul.

³Banjur sakèhé dhawuh lan prenatal iki tulisen ing watu-watu mau. Yèn kowé wis mlebu ing tanah sing subur,

lubèr susu lan madu, kaya sing
dijanjèkaké Pangéran Allahmu marang
para leluhurmu,

⁴ lan tanah mau wis kokenggoni, banjur
munggaha ing Gunung Ébal. Watu-watu
mau degna ing pucuké gunung, banjur
dhempulen, kaya sing dakkandhakaké
mau.

⁵ Ing panggonan kono kowé ngedegna
mesbèh saka watu sing durung tau
digarap nganggo piranti wesi,

⁶ sebab saben mesbèh sing didegaké
kagem Pangéran Allahmu kudu digawé
saka watu wutuh lan ora kena ditatah.
Ana ing mesbèh kono kowé nyaosna
kurban-kurbanmu obongan.

⁷ Semono uga nyaosna sesaosanmu lan
mangana kurbanmu manasuka, sarta
kurban saos panuwunmu konjuk marang
Pangéran Allahmu, ana ing papan kono.

⁸ Watu-watu sing didhempul mau
tulisana saben tembungé dhawuh-
dhawuh kabèh, tulisen sing cetha."

⁹ Sawisé mengkono Musa bebarengan
karo para Imam Lèwi kandha marang
bangsa Israèl, "Para sedulur wong Israèl.
Padha rungokna lan gatèkna! Ing dina iki
kowé wis dadi umaté Pangéran Allahmu.

¹⁰ Mulané padha mbangun-turuta marang Pangéran lan nglakonana dhawuh-dhawuhé; kabèh sing dakandharaké marang kowé lakonana."

¹¹ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné,

¹² "Sawisé kowé nyabrang ing Kali Yardèn, taler Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, Yusuf lan Bènyamin kudu padha ngadeg ing Gunung Gérizim, yakuwi samasa berkah sing kanggo bangsa Israèl diucapaké.

¹³ Samasa paukuman sing diucapaké, taler Rubèn, Gad, Asyèr, Zébulon, Dhan lan Naftali kudu padha ngadeg ing Gunung Ébal.

¹⁴ Wong-wong Lèwi kudu ngucapaké tembung-tembung ing ngisor iki klawan swara sora, lan wong Israèl kudu mangsuli, 'Amin'.

¹⁵ Wong Lèwi ngucap, 'Nampaa paukuman wong sing gawé reca saka watu, kayu utawa barang pelikan, lan nyembah reca mau ing papan sing ndhelik. Gusti Allah sengit marang panyembah brahala!' Umat kabèh mangsuli, 'Amin!'.

¹⁶‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing nyenyamah marang bapa utawa biyungé.’ ‘Amin!’

¹⁷‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing ngelih watesé buminé pepadhané.’ ‘Amin!’

¹⁸‘Nampaa paukumané Allah wong sing nasaraké wong wuta.’ ‘Amin!’

¹⁹‘Nampaa paukumané Allah wong sing ngrampas wewenangé wong manca, bocah lola lan para randha.’ ‘Amin!’

²⁰‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing ngina marang bapakné merga nuroni seliré bapakné.’ ‘Amin!’

²¹‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing nuroni kéwan.’ ‘Amin!’

²²‘Nampaa paukumané Allah wong sing nuroni seduluré tunggal bapa lan biyung.’ ‘Amin!’

²³‘Nampaa paukumané Allah wong sing nuroni ibuné maratuwa.’ ‘Amin!’

²⁴‘Nampaa paukumané Allah wong sing matèni pepadhané ana ing papan sing ndhelik.’ ‘Amin!’

²⁵‘Nampaa paukumané Allah wong sing nampani besel kanggo matèni wong sing ora salah.’ ‘Amin!’

²⁶ 'Nampaa paukumané Allah kabèh wong sing ora nglakoni dhawuhé Allah lan piwulangé.' 'Amin!'"

28 ¹ "Yèn kowé padha mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan setya nglakoni sakèhé dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki, Allah bakal ndadèkaké kowé bangsa gedhé, ngungkuli bangsa-bangsa liyané ing jagad.

² Mbangun-turuta marang Pangéran Allahmu, temah berkah ing ngisor iki bakal kaparingaké marang kowé:

³ Allah bakal mberkahi kutha-kutha lan palemahanmu.

⁴ Allah bakal mberkahi kowé kabèh, mula turunmu dadi akèh, panènmu turah-turah, sapi lan wedhusmu dadi pirang-pirang.

⁵ Allah bakal mberkahi panènmu gandum lan sarupaning pangan sing kokgawé saka gandum mau.

⁶ Allah bakal mberkahi sakèhé penggawému.

⁷ Yèn kowé diserang ing mungsuh, Allah bakal ngulungaké mungsuhmu marang kowé. Enggoné nglurugi kowé metu

dalan siji, nanging bakal keplayu metu dalan pirang-pirang.

⁸ Pangéran Allahmu bakal mberkahi pegawéanmu lan ngebaki gandum lumbung-lumbungmu. Panjenengané bakal mberkahi kowé ing tanah sing diparingaké marang kowé.

⁹ Yèn kowé mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan netepi sakèhé dhawuhé, kowé bakal dadi umaté piyambak, kaya sing dijanjèkaké.

¹⁰ Temah bangsa-bangsa ing bumi bakal weruh yèn kowé wis kapilih déning Allah dadi umaté piyambak, lan bangsa-bangsa mau bakal padha ngajèni marang kowé.

¹¹ Kowé bakal diparingi anak akèh. Raja-kayamu bakal dadi akèh lan panènmu turah-turah ana ing tanah sing dijanjèkaké déning Allah marang leluhurmu kanggo kowé.

¹² Allah bakal maringaké udan manut mangsané saka simpenané ing langit nganti lubèr-lubèr. Panjenengané bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu, nganti kowé bisa motangaké marang bangsa akèh, nanging kowé dhéwé bakal ora nganti utang.

¹³ Pangéran Allahmu bakal ndadèkaké kowé pemimpiné bangsa-bangsa, lan dudu pembantuné. Yèn kowé setya nglakoni dhawuhé Allah, sing dakandharaké ing dina iki, kowé selawasé bakal olèh kalubèran, lan mesthi olèh asil.

¹⁴ Nanging aja pisan-pisan nyepèlèkaké dhawuh-dhawuhé Allah, senajan apa waé alesané. Lan aja pisan-pisan nyembah sarta ngabekti marang brahala-brahala."

¹⁵ "Nanging yèn kowé padha mbangkang marang Pangéran Allahmu lan ora nglakoni klawan setya sakèhé dhawuh lan prenatalé sing dakandharaké ing dina iki, kowé bakal nampa paukuman sing mengkéné:

¹⁶ Kutha-kuthamu lan palemahanmu bakal kena ing laknaté Allah.

¹⁷ Panènan gandum lan panganmu sing kagawé saka gandum bakal kena paukumané Allah.

¹⁸ Kowé dhéwé bakal nampa paukumané Allah, mula anak-anakmu bakal sethithik, semono uga panènanmu lan raja-kayamu.

¹⁹ Sakèhé penggawému bakal kena paukuman.

²⁰ Allah bakal nekakaké paukuman, karusakan lan bebendu marang sarupané penggawému, mula ora let suwé kowé bakal ditumpes sirna.

²¹ Kowé bakal diukum nganggo pageblug bola-bali, temah siji waé ora ana sing kari ana ing tanah sing kokenggoni, sing saiki arep diparingaké marang kowé.

²² Allah bakal nekakaké lelara nular rupa-rupa, lelara abuh lan lelara panas. Panjenengané bakal nekakaké mangsa ketiga dawa lan angin panas sing mbrangas tanduran, nganti panènanmu wurung. Karusakan bakal ora lèrèn-lèrèn nekani kowé, nganti kowé padha mati kabèh.

²³ Bakal ora ana udan lan lemahmu bakal dadi atos kaya watu.

²⁴ Allah ora bakal nekakaké udan banyu, nanging udan awu lan udan pasir nganti kowé tumpes kabèh.

²⁵ Yèn kowé mbangkang marang Pangéran Allahmu kowé bakal ditelukaké déning mungsuh-mungsuhmu. Olèhmu nglurugi perang mungsuhmu metu dalam siji, nanging enggonmu keplayu bakal sumebar tekan endi-endi. Para bangsa

ing bumi bakal padha kagèt ndeleng apa sing kokalami.

²⁶ Kowé bakal mati pating gléthak lan jisimmu bakal dipangan déning manuk-manuk lan kéwan galak, lan ora ana wong siji waé sing nggusah kéwan-kéwan mau.

²⁷ Allah bakal ngukum kowé srana memala wudun, kaya nalika ngukum wong Mesir. Awakmu sekojur bakal benyinyihen lan gudhigen, lan ora kena diwarasaké.

²⁸ Allah bakal gawé kowé gugup, wuta lan bingung.

²⁹ Ing wayah awan padhang nranthang kowé bakal mak-makan kaya wong wuta, ora nemokaké dalan. Pegawéan apa waé sing kokcekel bakal ora ana asilé. Kowé bakal ditindhes lan dirampog ora lèrèn-lèrèn, lan ora ana wong siji waé sing teka nulungi kowé.

³⁰ Yèn kowé ora netepi dhawuhé Pangéran Allahmu, kowé bakal macangaké anakmu, nanging wong liya sing bakal ngawini pacangané. Kowé bakal ngedegaké omah, nanging wong liya sing bakal ngenggoni. Kowé bakal

gawé kebon anggur, nanging ora mangan wohé.

³¹ Sapimu bakal disembelèh wong ing ngarepmu, nanging kowé bakal ora mangan dagingé senajan mung sethithik waé. Kuldi-kuldimu bakal digiring wong digawa lunga, nanging kowé mung bakal bisa ndelengaké waé, lan rajakayamu bakal ora dibalèkaké menèh marang kowé. Wedhus-wedhusmu bakal diulungaké marang mungsuh-mungsuhmu, lan ora ana wong siji waé sing teka mitulungi kowé.

³² Ana ing ngarepé mripatmu anak-anakmu lanang lan wadon bakal diulungaké dadi batur-tukon marang wong manca. Saben dina kowé bakal nggolèki anak-anakmu, nanging tanpa guna, merga ora bakal padha bali.

³³ Bangsa manca bakal ngrampas asilé panènanmu kabèh sing koktandur kanthi ngrekasa, nanging kowé dhéwé bakal ora nampa apa-apa kejaba panindhes lan panganiaya sing ora lèrèn-lèrèn.

³⁴ Kowé bakal dadi ngengleng merga kasangsaranmu.

³⁵ Allah bakal gawé sikilmu sekojur padha benyinyihen lan lara banget,

mangka ora bisa mari. Awakmu bakal kebak wudun, saka tlapakan tekan mbun-mbunan.

³⁶Yèn kowé ora padha mbangun-turut marang Pangéran Allahmu, kowé lan rajamu bakal diboyong déning Pangéran Allahmu menyang negara manca, sing durung tau dienggoni déning para leluhurmu. Ana ing kana kowé bakal nyembah marang brahala-brahala, sing digawé saka kayu utawa watu.

³⁷Ing endi waé parané enggonmu disebar déning Allah, wong-wong bakal padha kagèt ndeleng lelakonmu; kowé bakal padha dipoyoki lan dienggo geguyon.

³⁸Akèh wiji sing bakal koksebar, nanging pemetuné mung sethithik, merga tanduranmu bakal dipangan walang.

³⁹Kowé bakal gawé kebon anggur lan kokrumati, nanging ora bakal methik wohé utawa ngombé peresané, merga wité anggur bakal entèk dipangan cacing.

⁴⁰Wit zaitun bakal tuwuh ing ngendi-endi ing tanahmu, nanging wohé bakal

padha gogrog, nganti kowé padha ora olèh lengané.

⁴¹ Kowé bakal duwé anak lanang lan wadon, nanging bakal padha dadi tawanan perang, kowé bakal kélangan anak-anakmu mau.

⁴² Wit-witanmu lan tanduranmu bakal entèk dipangan ama.

⁴³ Wong manca sing manggon ing tengahmu bakal saya gedhé pangwasané, nanging kawibawanmu déné bakal saya suda.

⁴⁴ Wong-wong manca mau bakal padha dadi sugih nganti bisa motangaké marang kowé. Nanging kowé dhéwé bakal ora duwé apa-apa sing bisa kokutangaké marang dhèwèké. Wekasané wong-wong mau malah bakal njajah marang kowé.

⁴⁵ Sakèhé paukuman iki bakal koksangga lan tansah kokrasakaké nganti kowé tumpes kabèh, merga kowé ora mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan ora netepi dhawuh-dhawuhé sing wis diparingaké marang kowé.

⁴⁶ Sarupané kasangsaran kuwi wujudé paukumané Allah marang kowé lan anak-turunmu ing selawas-lawasé.

⁴⁷ Kowé wis diberkahi déning Allah ing sabarang prekara, nanging kowé ora gelem ngabdi marang Panjenengané kanthi bungah lan éklasing ati.

⁴⁸ Mulané kowé kudu ngabdi marang mungsuh-mungsuh, sing diutus déning Allah nekani lan ngalahaké kowé. Kowé bakal padha ngalami larang sandhang lan larang pangan, sarta kekurangan banyu, malah kekurangan samubarang. Allah bakal nindhes kowé tanpa wales nganti kowé tumpes kabèh.

⁴⁹ Sawijining bangsa sing basané ora kokngertèni bakal ditekakaké déning Allah saka pojoké bumi supaya nglurug perang nglawan kowé. Kowé bakal disamber déning bangsa mau kaya penyamberé manuk garudha.

⁵⁰ Bangsa kuwi ambek siya lan ora bakal melasi sapa waé, dadi tuwa utawa nom.

⁵¹ Bangsa mau sing bakal ngentèkaké raja-kayamu lan panènanmu. Ora ana sing diturahaké kanggo kowé, iya sing rupa gandum, anggur, lenga zaitun, sapi utawa wedhus, nganthi kowé bakal padha mati kaliren.

⁵² Saben kutha ing tanah sing bakal diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, bakal digempur; témbok-témboké sing dhuwur lan sing koksentosani nganggo bètèng-bètèng sing kokendel-endelaké bakal padha rubuh.

⁵³ Sajroné mungsuh-mungsuhmu ngepung kutha-kuthamu kowé bakal semplah merga kaliren, nganti kowé bakal padha mangan anakmu dhéwé, sing diparingaké déning Pangéran Allah marang kowé.

⁵⁴ Tekan para priyayi sing budiné luhur pisan bakal nglokro atiné selawasé kuthané dikepung déning mungsuh. Saking nglokroning atiné bakal padha mangan anaké dhéwé, merga ora ana pangan liyané. Seduluré, bojoné lan anak-anaké sing isih padha urip ora ana sing dibagèhi, sethithik waé ora.

⁵⁵ (28:54)

⁵⁶ Malah para putri kaum ningrat sing luhur dhéwé bebudèné lan saking sugihé nganti menyang endi waé, ora tau mlaku dharat, iya nindakaké sing mengkono. Yèn mungsuh lagi ngepung kuthané, para putri mau

merga saka kaliren lan kentèkan nalar, meneng-menengan nuli padha mangan bayiné sing lagi lair saari-ariné pisan. Sing lanang lan anak-anaké ora ana sing dibagèhi; kabèh dientèkaké dhéwé.

⁵⁷ (28:56)

⁵⁸ Yèn kowé ora netepi sakèhé piwulangé Pangéran Allahmu sing katulis ing Kitab iki, lan ora ngormati asmané Pangéran Allahmu sing mulya lan nggumunaké kuwi,

⁵⁹ Allah bakal nekakaké marang kowé lan anak-anakmu lelara rupa-rupa sing ora kena ditambahi, lan pageblug-pageblug sing ora kena disirep.

⁶⁰ Lelara-lelara sing nggegirisi, sing dialami déning wong Mesir, bakal koksandhang, lan kowé bakal ora bisa waras menèh.

⁶¹ Allah bakal nekakaké uga lelara rupa-rupa lan pageblug rupa-rupa sing ora katulis ing Kitab Angger-anggeré Allah. Kowé banjur bakal katumpes.

⁶² Senajan bangsamu cacahé kaya lintang ing langit, kekarèné sing urip bakal mung kari sethithik, merga kowé

ora mbangun-turut marang Pangéran Allahmu.

⁶³ Padha kaya ing mauné Allah rena penggalihé paring kemakmuran marang kowé lan ngakèhaké cacahmu, kaya mengkono uga Allah bakal rena penggalihé ngrusak lan numpes marang kowé, nganti kowé bakal kabedhol saka tanah sing ora suwé menèh bakal kokrebut lan kokenggoni kuwi.

⁶⁴ Allah bakal mbuyaraké kowé ana ing antarané bangsa-bangsa, saka pojoké bumi siji tekan pojok liyané. Ana ing kana kowé bakal padha nyembah brahala sing digawé saka kayu utawa watu, brahala-brahala sing biyèn-biyèné ora tau koksembah lan disembah déning leluhurmu.

⁶⁵ Ana ing ngendi waé kowé bakal ora nemu katentreman, lan ora ana panggonan sing kena kokarani dadi duwèkmu. Allah bakal gawé atimu tansah geter, tanpa pengarep-arep lan nglokro.

⁶⁶ Uripmu bakal tansah kaancam déning bebaya. Rina wengi atimu bakal miris, lan kowé bakal dioyak-oyak déning rasa wedi merga rumangsa arep dipatèni.

⁶⁷Yèn weruh apa waé, atimu bakal tansah dheg-dhegan. Yèn ésuk kowé ngarep-arep énggal wengia, lan yèn wengi kowé ngarep-arep énggal ésuka.

⁶⁸Allah bakal mbalèkaké kowé menyang tanah Mesir nunggang prau, kaya kandhaku biyèn, supaya kowé aja ndeleng menèh dalan sing tau kokliwati. Ana ing tanah Mesir kowé bakal nawakaké awakmu dhéwé dadi batur-tukoné mungsuhmu, nanging ora ana sing gelem nuku."

29 ¹Iki prejanjiané Musa karo bangsa Israèl merga saka dhawuhé Allah, nalika padha ana ing tanah Moab. Prejanjian mau ditambahaké ing prejanjian sing biyèn dianakaké déning Gusti Allah karo wong Israèl, nalika ana ing Gunung Sinai.

²Musa nglumpukaké wong Israèl kabèh lan kandha mengkéné, "Kowé wis padha ndeleng lan nyipati dhéwé pendamelé Allah marang rajané wong Mesir, para punggawa lan rakyaté kabèh.

³Semono uga kowé wis weruh pangrusak sing nggumunaké, mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an sing ditindakaké déning Allah.

⁴ Nanging tekan sepréné Panjenengané durung mbukak nalarmu nganti ngerti apa kersané lan apa preluné kowé ngalami kuwi mau kabèh.

⁵ Patang puluh taun lawasé Allah ngirid lakumu ing segara wedhi, éwasemono sandhanganmu ora nganti lungset lan sandhalmu ora nganti amoh.

⁶ Kowé ora duwé roti sing kokpangan, utawa anggur sing kokombé, nanging Allah nyekapi sarupané kebutuhanmu, supaya kowé ngerti yèn Panjenengané kuwi Allah.

⁷ Lan nalika kita tekan kéné, Raja Sihon lan Raja Og nglurugi perang. Nanging padha kita kalahaké,

⁸ tanahé kita rebut lan kita edum antarané taler Rubèn lan taler Gad, lan sapérangané taler Manasyè.

⁹ Mulané kowé padha netepana surasané prejanjian iki kabèh kanthi setya, supaya olèh gawé ing samubarang sing koklakoni.

¹⁰ Ing dina iki kowé kabèh padha ngadeg ana ing ngarsané Pangéran Allahmu, para penggedhé, para hakim lan para sénapati, dalah para pinituwamu, sarta para umat kabèh, wong lanang,

¹¹wong wadon lan anak-anakmu, dalah wong manca sing manggon ing antaramu, sing padha negor kayu lan amèk banyu kanggo kowé.

¹²Ing dina iki kowé kabèh padha nglumpuk ing kéné arep nampa wohing prejanjian sing dianakaké déning Pangéran Allahmu karo kowé, lan nampa kuwajiban-kuwajibanmu.

¹³Srana prejanjian iki Allah kersa ngresmekaké kowé dadi umaté lan Panjenengané dadi Allahmu, miturut janjiné marang kowé lan marang para leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub.

¹⁴Prejanjian iki lan kuwajiban-kuwajiban sing kasebut ing kono kuwi ora dianakaké déning Allah karo kowé dhéwé,

¹⁵nanging iya karo kita kabèh sing ana ing kéné ing dina iki sing padha ngadeg ana ing ngarsané, lan karo anak-turun kita sing durung padha lair.

¹⁶Kowé isih padha kèlingan bab nasib kita ing tanah Mesir lan kepriyé rasané liwat ing tengahé bangsa-bangsa sing tanahé padha kokambah.

¹⁷Kowé wis padha ndeleng reca-reca sing njijiki, sesembahané bangsa-bangsa

mau, reca-reca sing digawé saka kayu, watu, slaka lan emas.

¹⁸ Mulané sing prayitna, aja nganti ana wong siji waé panunggalanmu, lanang utawa wadon, brayat utawa taler sing ana ing kéné, ninggal marang Pangéran Allahmu lan nyembah marang brahalané bangsa-bangsa liya. Penggawé sing mengkono mau bakal padha karo oyod sing tuwuh dadi tanduran sing pait lan isi racun.

¹⁹ Aja ana wong sing ing dina iki ngadeg ing kéné lan krungu pepundhutan sing keras mau duwé pikiran yèn nasibé selawasé bakal becik, senajan atiné wangkal lan gawé dosa. Sing mengkono bakal gawé rusakmu kabèh, iya wong sing ala utawa sing becik.

²⁰ Allah ora bakal ngapura wong sing kaya mengkono. Malah dukané bakal ngalad-alad, mbrangas wong kuwi lan sakèhé paukuman sing katulis ing Kitab iki bakal tumiba marang wong mau, nganti wongé tumpes babar-pisan.

²¹ Wong mau bakal didadèkaké pepéling kanggo wong Israèl kabèh. Wong kuwi bakal ketiban paukuman, nocogi karo paukuman sing kasebut ing

prejanjian, sing kamot ing Kitab iki, Kitab Angger-anggeré Allah.

²² Mbésuk anak-turunmu lan wong manca saka negara-negara adoh bakal padha weruh karusakan-karusakan lan kasangsaran sing ditekakaké déning Allah ana ing tanahmu.

²³ Pategalanmu bakal dadi palemahan cengkar, ketutupan lirang lan uyah. Ora bakal kena ditanduri apa-apa, dalah suket pisan bakal ora bisa thukul ana ing kana. Tanahmu bakal padha kutha-kutha Sodom lan Gomora, Admah lan Zéboim sing padha diwalik déning Allah, nalika dukané ngalad-alad.

²⁴ Wong sajagad bakal padha takon, 'Yagéné Allah koknindakaké mengkono marang tanahé bangsa kuwi? Yagéné kokdukané nganti semono?'

²⁵ Ing kono bakal ana sing ngucap, 'Merga umaté Allah wis ninggal marang prejanjian sing padha dianakaké karo Pangéran, Allahé leluhuré, nalika Panjenengané ngirid bangsa mau metu saka tanah Mesir.

²⁶ Bangsa kuwi nyembah marang brahala-brahala sing durung tau disembah, mangka Allah wis ora

marengaké bangsa mau nyembah marang brahala.

²⁷ Mulané dukané Allah mulad-mulad marang umaté, lan nekakaké sakèhé paukuman ing tanah kono, sing katulis ing Kitab iki.

²⁸ Paukumané Allah murub makantarkantar. Lan sajroning dukané mau mbedhol bangsa Israèl saka panggonané, dibuwang menyang negara manca, lan tekan sepréné padha ana ing kana.'

²⁹ Ana prekara sawetara sing digawé rahasia déning Allah lan ora disumurupaké marang kita, nanging dhawuhé wis diandharaké; mulané kita lan anak-turun kita kudu netepi sakèhé dhawuh mau ing selawas-lawasé."

30¹ "Saiki kowé milih berkah apa paukuman. Yèn paukuman mau kabèh wis nekani kowé lan kowé urip ing antarané bangsa-bangsa manca, panggonanmu disebar déning Allah, kowé bakal kèlingan karo pilihan sing dakadhepaké marang kowé iki.

² Yèn kowé lan anak-turunmu padha bali ngabekti marang Allah, lan nglakoni kanthi mantep sakèhé dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki,

³ Pangéran Allahmu bakal tuwuh welasé marang kowé. Kowé bakal dibalèkaké menèh saka ing antarané bangsa-bangsa panggonanmu disebar, lan kowé bakal didadèkaké bangsa sing sarwa ora kekurangan.

⁴ Malah senajan panggonanmu pating slebar tekan ing pojoké bumi sing adoh pisan, Pangéran Allahmu bakal nglumpukaké kowé, kagawa bali menèh.

⁵ Kowé bakal ngwasani menèh tanah sing biyèn dienggoni déning para leluhurmu. Malah kowé bakal digawé luwih sugih lan cacahmu digawé luwih gedhé ketimbang karo jamané leluhurmu.

⁶ Kowé lan anak-turunmu bakal diparingi ati kang mbangun-turut, temah kowé bakal tresna marang Pangéran Allahmu klawan gumolonging ati lan bakal tetep manggon ing tanahmu kono.

⁷ Paukuman-paukuman bakal ditibakaké marang mungsuh-mungsuhmu sing padha sengit lan padha nindhes marang kowé.

⁸ Kowé bakal mbangun-turut menèh marang Allah lan nglakoni sakèhé

dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki.

⁹Allah bakal mberkahi sarupaning penggawému. Kowé bakal diparingi anak lan raja-kaya akèh. Palemahanmu bakal metokaké asil akèh banget. Kanthi renaning penggalih Allah bakal ndadèkaké kowé sarwa ora kekurangan, kaya nalika Panjenengané klawan renaning penggalih mberkahi marang para leluhurmu.

¹⁰Nanging kowé kudu mbangun-turut marang Allah lan nglakoni sakèhing dhawuhé sing ditulis ana ing Kitab iki, Kitab Angger-anggeré Allah. Kowé kudu mratobat kanthi éklasing ati.

¹¹Dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki ora pati angèl utawa ora mokal dilakoni.

¹²Panggonané ora ana ing langit, mula kowé ora susah takon, 'Sapa sing bakal munggah mrana lan ngedhunaké kanggo kita, supaya kita bisa ngrungokaké lan nglakoni dhawuhé?'

¹³Panggonané uga ora ana ing sabranging segara, temah kowé prelu takon, 'Sapa sing bakal nyabrang ing segara njupuk kanggo kita, supaya

kita bisa ngrungokaké lan nglakoni dhawuhé?’

¹⁴Ora, dhawuh kuwi ana ing kéné. Kena kokdeleng lan kokturun, mulané lakonana saiki uga.

¹⁵Ing dina iki milih: sing becik, apa sing ala; milih mati apa milih urip.

¹⁶Yèn kowé tresna marang Pangéran Allahmu lan mbangun-turut marang Panjenengané, sarta nglakoni sakèhé dhawuhé sing dakandharaké ing dina iki marang kowé, kowé bakal sugih banget lan dadi bangsa gedhé. Pangéran Allahmu bakal mberkahi kowé ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokenggoni.

¹⁷Nanging yèn kowé ora mbangun-turut lan ora ngèstokaké, malah gelem disasaraké nyembah marang brahala-brahala.

¹⁸Élinga, kowé wis dakélingaké ing dina iki. Umurmu bakal ora dawa ana ing tanah ing sabrangé Kali Yardèn, sing ora suwé menèh bakal kokrebut.

¹⁹Saiki kowé milih seneng urip apa seneng mati, berkah apa paukuman. Langit lan bumi dakdadèkaké seksi ing ngatasé putusanmu. Milih urip.

²⁰Tresnaa marang Pangéran Allahmu, mbangun-turuta lan manuta marang Panjenengané, mula kowé lan anak-turunmu bakal diparingi umur dawa ing tanah sing dijanjèkaké déning Allah marang leluhurmu, Abraham, Iskak lan Yakub."

31 ¹Musa nerusaké piwelingé marang bangsa Israèl, mengkéné,

²"Umurku saiki wis satus rong puluh taun lan wis ora bisa ngirid kowé menèh. Kejaba saka kuwi Gusti Allah wis ngandika karo aku, yèn aku ora bakal nyabrang Kali Yardèn.

³Pangéran Allahmu piyambak bakal tindak ing ngarepmu lan numpes bangsa-bangsa sing manggon ing kana, nganti kowé bisa ngrebut tanahé. Yosua bakal dadi pemimpinmu, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah.

⁴Allah bakal numpes bangsa-bangsa mau, kaya enggoné numpes Sihon lan Og, para rajané wong Amori, sarta nggempur negarané.

⁵Allah bakal ngulungaké bangsa-bangsa mau ing tanganmu, banjur tindakna kaya sing dakwelingaké marang kowé.

⁶ Sing gedhé pengandemu lan sing kendel! Aja wedi karo bangsa-bangsa kuwi! Pangéran Allahmu ana ing sisihmu. Kowé bakal ora ditégakaké lan ora ditilar."

⁷ Musa banjur nimbali Yosua, lan ana ing ngarepé bangsa Israèl kabèh Musa kandha, "Yosua, sing gedhé pengandemu lan sing kendel! Kowé sing bakal ngirid bangsa iki ngrebut tanah sing wis dijanjèkaké déning Allah marang para leluhuré.

⁸ Allah piyambak bakal nuntun kowé lan ana ing sisihmu. Panjenengané ora bakal négakaké kowé lan ora bakal nilar kowé. Mulané aja wedi utawa nglokro atimu."

⁹ Musa banjur nulis Angger-anggeré Allah, diwènèhaké marang para imam lan marang para pinituwané bangsa Israèl.

¹⁰ Padha didhawuhi mengkéné, "Pendhak pitung taun sepisan, yèn mbeneri Riaya Tarub Godhong, ing Taun Yobèl, Kitab iki kudu kokwaca sing sora.

¹¹ Wacakna yèn wong-wong Israèl mau lagi nglumpuk nyembah sujud marang Allah ing papan ibadah sing wis ditemtokaké.

¹² Wong lanang, wong wadon, bocah-bocah lan wong manca sing manggon ing kutha-kuthamu padha klumpukna, supaya ngrungokaké lan sinau ngormati marang Pangéran, sarta nglakoni piwulangé klawan setya.

¹³ Srana mengkono bakal padha sinau netepi dhawuhé Allah selawasé padha manggon ing tanah ing sabrangé Kali Yordèn, sing ora suwé menèh bakal kokrebut."

¹⁴ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Uripmu wis ora suwé menèh. Yosua timbalana mréné, ajaken sowan ing Kémah Palenggahané Allah, supaya nampani pituduh-pituduh-Ku." Musa lan Yosua banjur padha sowan ing Kémah Suci.

¹⁵ Gusti Allah ngetingal ana ing tugu méga, ing sacedhaké lawanging Kémah.

¹⁶ Pangandikané marang Musa, "Ora suwé menèh kowé bakal mati. Sapungkurmu Israèl bakal ninggal marang Aku lan mblénjani prejanjiané karo Aku. Israèl bakal padha ninggal Aku lan nyembah marang brahala-brahala, sing disembah déning bangsa-bangsa

ing tanah sing ora suwé menèh bakal padha direbut.

¹⁷Yèn wis mengkono Aku bakal duka banget. Bangsa mau bakal Daktinggal, temah bakal ketekan kasangsaran lan bebaya rupa-rupa, nganti ludhes. Sawisé mengkono banjur lagi padha ngerti yèn kedadéan mau kabèh merga Aku, Pangéran Allahé, ora nunggal karo dhèwèké.

¹⁸Ing dina kuwi Aku ora arep mitulungi, merga bangsa mau wis nglakoni duraka gedhé, merga wis padha nyembah marang brahala-brahala.

¹⁹Saiki kekidungan iki tulisen. Wulangna marang bangsa Israèl, supaya dadia pepéling.

²⁰Bangsa iki bakal Dakirid mlebu ing tanah sing subur, kaya janji-Ku marang para leluhuré. Ing tanah kono uripé bakal ayem lan sarwa kecukupan. Nanging sawisé mengkono bakal padha mbalik lan padha nyembah marang brahala-brahala. Bakal padha ninggal marang Aku lan mblénjani prejanjian-Ku,

²¹mula bakal ketekan kasangsaran lan bebaya werna-werna. Nanging kidung iki bakal tansah dikidungaké, kanggo

melèhaké dhèwèkné. Malah saiki iki, sadurungé Dakirid mlebu ing tanah sing Dakjanjèkaké, Aku wis ngerti apa sing dadi krenteging atiné."

²²Ing dina kuwi uga Musa nulis kekidungan mau, banjur diwarahaké marang bangsa Israèl.

²³Gusti Allah banjur ngandika marang Yosua bin Nun mengkéné, "Kowé ngandela lan sing kendel, Yosua! Kowé bakal ngirid bangsa Israèl mlebu ing tanah, sing Dakjanjèkaké marang leluhuré, lan Aku bakal ana ing sisihmu."

²⁴Musa banjur nulis Angger-anggeré Allah ana ing Kitab. Penulisé klawan tлити, supaya aja ana sing kliwatan.

²⁵Sawisé rampung banjur kandha karo para imam turun-Lèwi, sing dipasrahi ngurusi Pethi Prejanjian,

²⁶"Kitab Angger-angger Allah iki tampanana lan dèkèkna ing sisihé Pethi Prejanjiané Pangéran Allahmu, supaya dadia paseksi kanggo kowé, umat kagungané.

²⁷Aku ngerti yèn kowé kuwi bangsa sing wangkal lan seneng brontak. Saiki waé, selaginé aku isih urip, kowé gawéné

brontak, apa menèh mengko yèn aku wis mati.

²⁸ Wis, saiki klumpukna para pinituwa, para penggedhé lan para sénapati ana ing ngarepku kéné, supaya bisa dakpituturi. Langit lan bumi dakdadèkaké seksi ing ngatasé bangsa iki.

²⁹ Aku ngerti yèn sapungkurku, wong-wong iki bakal malik dadi wong duraka lan nampik marang piwulang sing wis dakwulangaké marang dhèwèké. Mulané mbésuk bakal padha ketekan kasangsaran, merga wis padha njalari dukané Allah srana nerak angger-anggeré."

³⁰ Musa banjur ngucapaké kekidungan iki nganti satamaté. Déné bangsa Israèl kabèh padha ngrungokaké.

32 ¹ "Hé langit, rungokna kidungku; lan bumi, tilingna swaraku!

² Piwulangku digawa udan temurun lan tumètès kaya ebum. Dikaya udan deres nelesi pasuketan, sarta nyirami thethukulan.

³ Allah élok Asmané, wartakna kaluhurané.

⁴ Allah adil sapangrèhé. Sampurna dalané, gedhé piwelasé. Bètèng kang

setya, bisa diandelaké, ora mblénjani ing selawasé.

⁵ Nanging kowé bangsa kang ora setya, ora pantes disebutu putra.

⁶ Bangsa gemblung kang keblinger, tanpa budi lan kuminter. Apa pemalesmu marang Allah, Ramamu lan Ramané sakèhé tumitah? Kowé digemblèng dadi bangsa, digawé gedhé lan prakosa.

⁷ Élinga jaman kepungkur, jamané para leluhur. Takona bapak-bapakmu, seksiné lelakon mau.

⁸ Kang Mahaluhur mandumi lemah, kang kokenggo ngedegi omah. Saben taler ditemtokaké watesé, Allah piyambak jumeneng Ratuné.

⁹ Bani Yakub lan anak-turuné dipilih dadi umaté.

¹⁰ Ditemu nalika lagi nglembara, ing panggonan cengkar lan nistha. Direksa lan dirimat kaya maniking mripat.

¹¹ Kaya garudha marahi mabur anaké, disangga klawan swiwiné. Mengkono Israèl direksa Allah, supaya slamet lan sumarah.

¹² Allah piyambak ngirid bangsané, tanpa déwa, brahala lan pepadhané.

¹³ Umaté manggon ing pegunungan, zaitun tuwuh ana ing padhasan. Padha mangan gandum ora kurang, ngombé madu ing selaning karang.

¹⁴ Raja-kayané becik dhéwé, turah-turah susuné, gandum lan angguré tanpa tandhing rasané.

¹⁵ Umaté Allah mula sugih, nanging duraka. Allahé ditampik, milih brahala. Padha lemu ginuk-ginuk, dhasar karem mangan. Pangéran Allahé dianggep sandhungan.

¹⁶ Padha nyembah reca, temah Allah bentèr galihé, duka merga durakaning umaté.

¹⁷ Déwa-déwa disaosi kurban sukur, brahala kang disengit: déning para leluhuré padha dibektèni.

¹⁸ Allah, Juru Slamet dirèmèhaké, kang paring urip ora digapé.

¹⁹ Pirsane klakuané umaté Allah duka, bentèr galihé.

²⁰ Dhawuhé, 'Bangsa wangkal, ora setya, bakal ngundhuh wohing piala.'

²¹ Reca kang dipuja, gawé Aku duka, bentèr ing galih, pirsane brahala, kang dudu Allah disembah-sembah. Bangsa

liya bakal Dakenggo nenangi kumèrèné
umat gemblung kang keblinger uripé.

²² Duka-Ku kaya geni makantar-kantar,
bumi sapametuné bakal Dakbakar,
kuburan-kuburan dadi karang-abang,
dhasaring gunung dadi abang mbranang.

²³ Matumpuk-tumpuk bebaya kang
nekani, umat-Ku Daklawan nganggo
panah mematèni.

²⁴ Lara panas lan larang pangan
nekakaké pati, pirang-pirang tur
nggegirisi. Kéwan galak saka ing
endi-endi, ula mandi njalari akèh pepati.

²⁵ Perang lan pagiris ngancam sedalan-
dalan, kang nèng omah mèlu ketaman.
Jaka lan prawan padha mati, bayi lan
kaki-kaki ora kari.

²⁶ Bakal Daktumpes bangsa iki, ilang
tilasé ana ing bumi.

²⁷ Nanging si mungsuh aja
gumunggung, rumangsané karosané
kang gawé rampung. Merga ora ana liya,
Aku dhéwé kang makarya.

²⁸ Israèl, bangsa kang tanpa budi,
kélangan kawruh sejati.

²⁹ Ora ngerti sebabé kalah, ora nitèni
kersané Allah.

³⁰ Wongé sèwu kalah karo wong siji, mungsuh loro ngoyak wong sekethi.^s Merga Israèl ditégakaké Allahé, Pangéran nilar umaté.

³¹ Mungsuhé Israèl ngrumangsani, brahalané ora sekti ditandhing karo Allah kang sejati.

³² Mungsuhé Israèl durakané kaya Sodom lan Gomora, kaya anggur, wohé pait ngemu wisa.

³³ Peresané anggur yèn diombé, wisa naga iku satemené.

³⁴ Allah ora lali mungsuh lan penggawéné dititèni, ditandho paukumané, diwales ing mangsané.

³⁵ Dinané paukuman wis ditemtokaké, piwalesé Allah ditamakaké. Ing dina iku mungsuh nggloyor tiba dhéwé, remuk, lebur manut pepesthèné.

³⁶ Allah nuli rawuh, runtuh welasé bali ngasihi umaté, bareng pirsang bangsané tanpa daya, merga kentèkan tenaga.

³⁷ Allah bakal ndangu umaté, 'Endi brahala kang kokendelaké?'

³⁸ Wis kokpakani kurban gajih sembelèhan, kokombèni anggur pilihan.

---

^ssekethi: sedasa èwu.

Supaya iku kang nulung, tekakna tumuli, ngentas kowé saiki.

³⁹ Mung Aku, Aku dhéwé, Allah sejatiné; ora ana Allah liyané. Aku kang matèni, Aku kang nguripaké. Aku kang natoni, Aku kang marasaké. Yèn Aku ngadili, wong ora bisa ngluwari.

⁴⁰ Aku kang sipat Gesang, Aku Allah, asta-Ku Dakangkat ngucapaké sumpah.

⁴¹ Pedhang-Ku mengkilap, wis Dakasah, siaga ngukum sapa kang salah. Mungsuh-Ku Dakwales tanpa welas, kang sengit karo Aku Dakukum kisas.^t

⁴² Panah-Ku ndlèwèr getih, pedhang-Ku matèni tanpa sih. Nyawané mungsuh ora Dakuripi, senajan ditawan bakal mati.

⁴³ Para bangsa, Pangéran mulyakna, kang matèni bakal sirna. Allah males marang mungsuhé, umaté diapura dosané."

⁴⁴ Musa lan Yosua bin Nun ngucapaké kidung mau kanthi swara sora, mula bangsa Israèl kabèh padha ngerti tegesé.

⁴⁵ Sawisé ngandharaké piwulangé Allah marang bangsa Israèl.

---

^tukum kisas: paukuman srana ngethok péranganing.

⁴⁶ Musa nuli ngucap mengkéné, "Aja pisan-pisan nyepèlèkaké sakèhé dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki. Anak-anakmu ajarana nglakoni piwulangé Allah kanthi setya.

⁴⁷ Iki dudu piwulang kothong, nanging iki uripmu. Mulané lakonana, supaya kowé diparingi umur dawa ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokleboni, ing sabranging Kali Yardèn."

⁴⁸ Ing dina kuwi uga Gusti Allah dhawuh marang Musa,

⁴⁹ "Lungaa menyang pegunungan Abarim, ing tanah Moab, sangarepé kutha Yérikho. Munggaha ing Gunung Nébo lan delengen tanah Kenaan sing bakal Dakparingaké marang bangsa Israèl.

⁵⁰ Kowé, Musa, bakal mati ana ing gunung kono, kaya sedulurmu Harun, sing mati ing Gunung Hor.

⁵¹ Kowé lan Harun ora padha setya marang Aku lan ora ngurmati Aku ana ing ngarepé bangsa Israèl, nalika bangsa Israèl ana ing tuk Mériba, cedhak Kadès, ing segara wedhi Zin.

⁵² Mulané kowé ora kena mlebu ing tanah sing Dakparingaké marang

bangsa Israèl. Mung kena ndeleng saka kadohan."

33 ¹ Sadurungé tilar-donya, Musa, utusané Allah, mberkahi bangsa Israèl, mengkéné,

² "Pangéran rawuh saka ing Gunung Sinai; kaya surya muncul ing sandhuwuré Édom. Saka Gunung Paran Panjenengané miyos, nyunari umat kagungané, kadadèkaké malaékat saleksa, astané tengen ngasta geni murub.

³ Pangéran ngasihi umaté, ngreksa para kagungané. Padha sujuda ing sampéyané, èstokna sakèhé dhawuhé.

⁴ Dhawuhé lantaran Musa tetepana, kita iki bangsa kang gedhé ajiné.

⁵ Nalika Israèl nglumpuk karo para penggedhéné, Allah dadi Rajaning umaté."

⁶ Bab taleré Rubèn, Musa ngucap mengkéné, "Senajan sethithik cacahé, Rubèn bakal madeg ing selawasé."

⁷ Bab taler Yéhuda, Musa ngucap mengkéné, "Gusti, keparenga ngabulaken panyuwunipun. Katunggilna kaliyan taler sanès-sanèsipun. Karéncangana menawi majeng perang, kaliyan mengsahipun Israèl."

⁸ Bab taler Lèwi, Musa ngucap mengkéné, "Srana Urim lan Tumim^u kersa Paduka dadosa cetha, lantaran tiyang Lèwi, abdi Paduka ingkang setya. Tiyang-tiyang menika sampun Paduka uji wonten ing Masa, lan sampun ketitik katemenanipun wonten ing tuk Mériba.

⁹ Kasetyanipun dhateng Paduka ngungkuli samukawis, inggih ngungkuli dhateng tiyang sepuh lan sanak sedhèrèkipun. Dhawuh-dhawuh Paduka dipun èstokaken. Prejanjian Paduka dipun tetepi.

¹⁰ Umat Paduka dipun wulang nglampahi dhawuh Paduka, kurbanipun umat wau dipun ladosaken ing mesbèh Paduka.

¹¹ Dipun remuka sakathahing mengsahipun, kasirnakna ing selami-laminipun."

¹² Bab taleré Bènyamin, Musa ngucap mengkéné, "Iki taler kang dikasihi

---

^uUrim lan Tumim: Wujudipun séla, ginanipun kanggé neges utawi nyuwun pirsá dhateng kersanipun Allah, menawi imam salebetipun ngurus setunggaling prekawis, mboten ngertos sinten ingkang leres, utawi putusan menapa ingkang kedah dipun dhawahaken, margi prekawisipun angèl sanget.

déning Allah, direksa, diayomi rina lan wengi. Allah manggèn ing tengahé."

¹³ Bab taleré Yusuf, Musa ngucap mengkéné, "Muga palemahané diberkahi Allah, srana sumber lan udan.

¹⁴ Saben mangsa metokna woh-wohan sing becik, kang padha mateng ing wit.

¹⁵ Punthuk-punthuké wiwit jaman kuna mula kebak woh-wohan pilihan.

¹⁶ Lubèra berkahé Allah marang palemahané. Sih-kadarmané Allah, kang ngandika saka ing grumbul eri murub, nglubèrana Yusuf saanak-turuné, kang dadi panuntuné sedulur-seduluré.

¹⁷ Yusuf iku karosané kaya banthèng alasan. Wong Manasyè maèwu-èwu lan wong Éfraim iku sunguné. Bangsa-bangsa disrudug, lan diesuk tekan ing pojoké bumi."

¹⁸ Bab taler Zébulon lan Isakar, Musa ngucap mengkéné, "Muga-muga Zébulon kaparingan kalubèran merga saka enggoné laku dagang ing segara. Lan Isakar saya mundhaka sugih ing papan sing dienggoni.

¹⁹ Wong manca diajak munggah ing gunung-gunungé, ing kana nyaosaké kurban keslametan. Kemakmurané

pinangkané saka ing segara, lan raja-branané saka wedhiné pesisir."

²⁰ Bab taler Gad, Musa ngucap mengkéné, "Kaluhurna Allah, kang wis maringi marang Gad panggonan ombèr. Gad kuwi kaya singa ngentèni mangsané, arep nyempal bahuné lan nglocop sirahé.

²¹ Lemah sing becik dhéwé direbut, nuli dienggoni. Dipasrahi nuntun para kadangé. Dhawuh-dhawuhé Allah dilakoni, semono uga sakèhé angger-anggeré."

²² Bab taler Dhan, Musa ngucap mengkéné, "Dhan iku kaya singa nom, sing metu mlumpat saka ing Basan."

²³ Bab taler Naftali, Musa ngucap mengkéné, "Naftali kalubèran déning berkah saka sihé Pangéran; tanahé saka Tlaga Galiléa sapengidul."

²⁴ Bab taler Asyèr, Musa ngucap mengkéné, "Taler Asyèr iku berkahé gedhé dhéwé ing antarané bangsa Israèl. Asyèr kinasihan déning kadang-kadangé, wit zaitun tuwuh subur ing tanahé.

²⁵ Kutha-kuthané disantosani gapura wesi, supaya uripé tentrem lan mukti."

²⁶ "Hé wong Israèl, padha ngertia, yèn ora ana sing madhani Allahé Israèl. Kang ngagem kamulyané nembus ing langit nembus méga, prelu mitulungi kowé.

²⁷ Allah tetep dadi pangungsèn, astané sing langgeng nyanggi uripmu. Mungsuhamu dibuyaraké saka ing ngarepmu. Kowé kadhawuhan ngremuk sakèhé mungsuhamu.

²⁸ Anak-turuné Yakub bakal padha rukun, lan tentrem uripé manggon ing tanah sing becik, murah gandum lan lubèr angguré, ebuning langit nelesi lemahé.

²⁹ Israèl, gedhé temen kabegjanmu, ora ana bangsa sing dislametaké kaya kowé. Pangéran piyambak jumeneng dadi tamèng lan pedhangmu, kang ngayomi kowé lan maringi kaunggulan. Para mungsuhamu bakal padha teka njaluk diwelasi, bakal kokidak-idak ing sangisoring tlapakmu."

34 ¹ Musa banjur lunga, ninggal Lebak Moab lan munggah ing Gunung Nébo, menyang pucaké Gunung Pisga, sawétané Yérikho. Ana ing kana Gusti Allah nedahaké marang Musa

tanah Kenaan kabèh, yakuwi wilayah Giléad, tekan kutha Dhan;

² tanahé Naftali kabèh; wilayahé Éfrain lan Manasyè, wilayahé Yéhuda mengulon tekan Segara Tengah;

³ sisih Kidulé Yéhuda lan aréné, saka Zoar tekan Yérikho, yakuwi kutha sing kebak tanduran wit kurma.

⁴ Pangandikané Allah marang Musa, "Yaiki wujudé tanah sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub lan anak-turuné. Tanah iki Daktuduhaké marang kowé, supaya kowé bisa nyipati dhéwé. Nanging Musa, kowé ora Dakparengaké mlebu ing tanah kono."

⁵ Musa, abdiné Allah, banjur kapundhut ana ing kono, ing tanah Moab, kaya sing dingandikakaké déning Allah piyambak.

⁶ Gusti Allah banjur ngubur layoné Musa ana ing Lebak Moab, ing sabrangé kutha Bètpéor, nanging tekan dina iki ora ana wong sing weruh panggonané.

⁷ Nalika tilar-donya Musa umuré nyandhak satus rong puluh taun. Karosané ora suda, semono uga mripaté isih awas.

⁸ Bangsa Israèl padha nganakaké pelayadan, nangisi Musa telung puluh dina lawasé ana ing aréné tanah Moab kono.

⁹ Yosua bin Nun kaparingan kawicaksanan déning Pangéran, merga enggoné kaangkat déning Musa dadi gatiné. Bangsa Israèl padha mbangun-turut marang Yosua lan nglakoni dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Allah lantaran Musa.

¹⁰ Ing tengahé bangsa Israèl durung tau ana Nabi sing kaya Musa, sing wawancara adu-arep karo Allah.

¹¹ Ora ana Nabi liyané sing tau gawé mujijat lan kaélokan kaya sing ditindakaké déning Musa ing tengahé bangsa Mesir, ratuné lan para penggedhéné, merga saka dhawuhé Allah.

¹² Ora ana Nabi liyané Musa sing tau nindakaké kaélokan-kaélokan sing nggumunaké ana ing tengahé bangsa Israèl kabèh.

Yosua

1 ¹ Sawisé Musa, abdiné Allah tilar-donya, Gusti Allah ngandika marang wakilé Musa, yakuwi Yosua bin Nun, ² mengkéné, "Abdi-Ku Musa wis tinggal-donya. Saiki kowé lan umat Israèl kabèh padha cecawisa nyabrang Kali Yardèn, ngrebuta tanah sing wis Dakparingaké marang Israèl.

³ Kaya sing wis Dakngandikakaké marang Musa lan umat-Ku kabèh.

⁴ Jembaré saka segara wedhi ing sisih Kidul, mengalor nganti tekan pegunungan Libanon; sing sisih Wétan wiwit saka Bengawan Éfrat, kali sing gedhé kuwi mengulon, klebu uga tanahé wong Hèt, nganti tekan Segara Tengah.

⁵ Yosua! Sajagé uripmu ora bakal ana wong sing bisa ngalahaké kowé. Aku bakal ana ing sisihmu, kaya enggon-Ku mbiyantu marang Musa. Kowé bakal tansah Dakayomi; bakal ora Daktégakaké lan ora Daktilar.

⁶ Sing kendel lan sing teguh imanmu, sebab kowé sing bakal ngirid bangsa iki

ngrebut tanah sing wis Dakjanjèkaké karo leluhuré.

⁷ Sing tatag atimu lan sing kendel. Aja lali ngèstokaké dhawuh-dhawuh-Ku kabèh, sing dikandhakaké déning Musa abdi-Ku marang kowé klawan éklasing ati. Aja pisan-pisan ana sing koklalèkaké, supaya kowé bisa menang.

⁸ Jaganen sing temenan, supaya Kitab dhawuh-dhawuh kuwi tansah diwaca samasa kowé nindakaké pangibadah. Surasané Kitab mau padha sinaunen rina lan wengi, lan apa sing Daktulis ana ing kono padha lakonana kabèh, aja ana sing kokrèmèhaké. Yèn koklakoni, kowé bakal lestari urip lan bakal bisa nindakaké sedhéngah prekara.

⁹ Élinga, yèn Aku wis dhawuh supaya kowé teguh imanmu lan kendel! Aja wedi lan imanmu aja kendho, merga Aku Pangéran Allahmu nunggil karo kowé ing saparan-paranmu."

¹⁰ Yosua banjur akon penggedhéné Israèl

¹¹ supaya ngideri kémah-kémahé wong Israèl lan mréntahaké marang rakyat mengkéné, "Padha nyepakna sangu, sebab telung dina engkas kowé kudu

nyabrang Kali Yardèn, ngrebut tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé."

¹²Yosua préntah marang klompok Rubèn, klompok Gad lan sapérangané klompok Manasyè mengkéné,

¹³"Élinga, yèn Musa, abdiné Allah, wis kandha karo kowé, menawa tanah sawétané Kali Yardèn iki wis diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé dadi duwèkmu.

¹⁴Anak-bojo lan raja-kayamu kabèh tinggalen ing kéné; déné wong-wongmu sing kulina perang padha ndhisikana sedulur-sedulurmu wong Israèl, nyabrang ing Kali Yardèn, mbiyantu perang,

¹⁵nganti tanah sakuloné kali, sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang sedulur-sedulurmu wong Israèl, wis karebut kabèh. Yèn Gusti Allah wis marengaké umat Israèl kabèh urip klawan tentrem, wong-wongmu mau lagi kena mulih menyang tanahmu dhéwé ing sawétané Kali Yardèn, sing wis diparingaké déning Musa, abdiné Allah, marang kowé."

¹⁶ Klompok Rubèn, klompok Gad lan sapérangané klompok Manasyè mangsuli, "Menapa kémawon ingkang panjenengan dhawuhaken badhé kula lampahi; dipun dhawuhi késah dhateng pundi kémawon, kula badhé mangkat.

¹⁷ Kula badhé ngèstokaken dhawuh-dhawuh panjenengan sedaya, mboten béda kaliyan enggèn kula ngèstokaken dhawuhipun Musa kala semanten. Mugi Pangéran Allah panjenengan nunggil kaliyan panjenengan, kados enggènipun nunggil kaliyan Musa!

¹⁸ Sintena kémawon ingkang nglawan dhateng pangwaos panjenengan, utawi mboten ngèstokaken dhawuh panjenengan, badhé kaukum pejah. Mila panjenengan ingkang tatag tuwin kendel kémawon!"

2¹ Yosua banjur ngutus telik^a loro saka palèrènan ing Lebak Sitim menyang tanah Kanaan. Telik loro mau didhawuhi nitipriksa kaanané tanah Kanaan, luwih-luwih kutha Yérikho. Wong loro mau banjur padha mangkat, lan nginep ing kutha kono, ing omahé wanita tuna susila, jenengé Rahab.

---

^atelik: mata-mata (bhs. Ind.).

²Ana wong sing matur karo raja ing Yérikho, yèn bengi kuwi ana telik wong Israèl sawetara padha teka mlebu kutha Yérikho.

³Raja mau nuli utusan wong menyang omahé Rahab lan kandha mengkéné, "Wong-wong sing padha nginep ing omahmu kéné arep nitipriksa kaanané kutha Yérikho kabèh! Mulané konen padha metu!"

⁴Wangsulané Rahab, "Pancèn wonten tiyang mriki, nanging kula mboten ngertos dhatengipun saking pundi. Kala wau sadèrèngipun gapura katutup, ing wanci serap, sampun sami késah. Lan kula mboten takèn dhateng pundi késahipun. Nanging menawi samenika énggal-énggal sampéyan oyak, kula kinten tiyangipun saged kecepeng." (Mangka nyatané Rahab wis ndhelikaké telik loro mau ana ing lotènging omahé, ditutupi damèn.)

⁵(2:4)

⁶(2:4)

⁷Utusané raja mau nuli lunga, lan sawisé padha metu saka ing kutha, gapurané nuli énggal-énggal ditutup menèh. Enggoné ngoyak telik-telik

Israèl mau nganti tekan sabrangané Kali Yardèn.

⁸ Bengi kuwi uga, sadurungé para telik Israèl mau padha turu, Rahab munggah ing lotèng,

⁹ sarta kandha mengkéné, "Kula ngertos, yèn Gusti Allah sampun maringaken tanah ngriki dhateng sampéyan, lan tiyang-tiyang ing ngriki sami ajrih sedaya.

¹⁰ Kula sampun sami mireng pawartosipun Gusti Allah enggènipun ngasataken toyaning Seganten Teberau ing ngajeng sampéyan, nalika sampéyan medal saking tanah Mesir. Kula inggih sampun mireng Sihon lan Og, raja-rajanipun tiyang Amori, sampéyan pejahi ing sawétanipun Lèpèn Yardèn.

¹¹ Sareng mireng criyos-criyos menika manah kula sami ajrih sanget. Tiyang ing ngriki sedaya sami geter, telas manahipun ngadhepi sampéyan. Pangéran Allah sampéyan menika Allahing langit lan bumi.

¹² Samenika mugi sampéyan sami supaos demi Allah sampéyan, yèn sampéyan badhé damel saé dhateng kula lan brayat kula, kados déné

enggèn kula sampun damel saé dhateng sampéyan. Panyuwun kula mugi sampéyan sumpah demi Allah sampéyan, bilih sampéyan inggih badhé damel saé dhateng kulawarganipun bapak kula; sarta paringa pretandha ingkang cetha dhateng kula, bilih sampéyan badhé milujengaken bapa-biyung kula, inggih sedhèrèk kula jaler lan èstri dalah brayat-brayatipun sedaya!"

¹³(2:12)

¹⁴Wangsulané telik loro mau, "Kula sami janji, samasa Allah maringaken tanah ngriki dhateng kula, mesthi kula badhé damel saé dhateng sampéyan sedaya, angger sampéyan mboten criyos-criyos dhateng tiyang sanès, yèn kula wonten ngriki. Kula wantun pejah samasa mboten netepi janji menika."

¹⁵Omahé Rahab kuwi ana ing sandhuwuré témboké kutha. Rahab banjur ngudhunaké wong loro mau nganggo tali metu saka ing jendhéla.

¹⁶Kandhané Rahab, "Prayoginipun sampéyan késah dhateng paredèn, supados tiyang-tiyang ingkang dipun utus déning Sang Raja madosi sampéyan, mboten saged manggihaken

sampéyan. Menawi sampun ndhelik wetawis tigang dinten wonten ing ngrika, sampéyan saged nglajengaken lampah malih."

¹⁷Telik loro mau banjur kandha karo Rahab mengkéné, "Kula sampéyan akèn janji; janji wau badhé kula tetepi.

¹⁸Ngaten kémawon, mbénjing samasa kula nyerang kitha ngriki, tangsul abrit menika sampéyan klèwèraken ing jendhéla ingkang kula anggé medhak wau. Bapa lan biyung sampéyan, sedhèrèk-sedhèrèk lan kulawarganipun bapa sampéyan, sampéyan klempakna ing griya ngriki.

¹⁹Yèn wonten salah setunggal ingkang medal saking griya lajeng pejah, menika lepatipun piyambak, sanès lepat kula. Yèn wonten tiyang ing griya ngriki ngantos ketaton, kula ingkang tanggel jawab.

²⁰Nanging menawi sampéyan criyos-criyos dhateng tiyang sanès bab enggèn kula wonten ngriki, kula luwar saking janji kula."

²¹Rahab nyetujoni rembugé telik mau lan banjur dipamiti. Rahab banjur

nalèkaké tali abang mau ana ing jendhélané.

²²Telik loro mau mlaku tekan pegunungan sarta ndhelik ana ing kono. Para utusané raja ndlajahi daérah kono nggolèki telik loro mau nganti telung dina lawasé, nanging ora bisa nemokaké. Mulané banjur padha bali menyang Yérikho.

²³Telik loro mau banjur medhun saka pegunungan lan nyabrang Kali Yardèn. Kabèh sing padha dialami dicritakaké marang Yosua.

²⁴Laporan mau dipungkasi srana matur, "Èstu, negari menika sawetahipun sampun kaulungaken déning Allah dhateng tangan kita. Tiyang ing ngrika sedaya sami ajrih dhateng kita."

3¹Ésuké, isih umun-umun, Yosua lan umat Israèl kabèh wis padha tangi, banjur mbedhol kémahé ing Lebak Sitim, lunga menyang pinggiring Kali Yardèn. Kémahé nuli dipasang menèh karo ngentèni wektuné nyabrang.

²Sawisé telung dina para penggedhé mider-mider nekani saben kémah,

³lan kandha mengkéné, "Samasa kowé weruh para imam mikul Pethining

Prejanjiané Pangéran Allahmu, kowé énggal padha budhala nututi Pethi mau.

⁴ Para imam kuwi sing bakal nuduhaké dalanmu, merga kowé durung tau mréné. Mung lakumu aja cedhak-cedhak karo Pethi mau, diletana wetara sakilomèter."

⁵ Yosua kandha karo wong Israèl kabèh, "Kowé padha sesucia,^b sebab sésuk Pangéran bakal damel kaélokan ana ing tengahmu."

⁶ Yosua banjur dhawuh marang para imam ngangkat Pethining Prejanjian lan budhal ndhisiki lakuné wong Israèl. Para imam padha nindakaké apa sing didhawuhaké Yosua.

⁷ Pangandikané Allah marang Yosua, "Wiwit dina iki kowé bakal Dakluhuraké ing sangarepé bangsa Israèl, temahan wong kabèh bakal padha ngormati marang kowé lan ngerti yèn Aku nunggil karo kowé, kaya enggon-Ku nunggil karo Musa.

⁸ Saiki dhawuha marang para imam sing mikul Pethining Prejanjian supaya satekané ing Kali Yardèn, padha medhuna ing banyu, nuli mandhega."

---

^bsesuci: ngresiki, ndamel supados dados suci.

⁹Yosua banjur nglumpukaké wong Israèl, nuli dikandhani mengkéné, "Padha rungokna dhawuhé Pangéran Allahmu.

¹⁰Yèn kowé mengko maju perang, Pangéran mesthi bakal nundhungi wong-wong Kenaan, Hèt, Hèwi, Fèris, Girgasi, Amori lan Yébus. Kowé bakal weruh yèn Allah kang asipat gesang ana ing tengahmu, yakuwi

¹¹samasa Pethi Prejanjiané Allahé langit lan bumi ana ing ngarepmu ndhisiki lakumu nyabrang ing Kali Yardèn.

¹²Saiki miliha wong rolas, saka saben taler siji.

¹³Mengko samasa para imam sing mikul Pethi Prejanjian napakaké sikilé ana ing banyuné Kali Yardèn, iliné banyu bakal kandheg, lan banyu sing saka ndhuwur bakal mambeg."

¹⁴Nalika semono lagi mangsa panèn lan kaya padatan yèn mangsa panèn Kali Yardèn kuwi banyuné mbludag. Nalika wong Israèl budhal saka papan palèrèhané, arep nyabrang Kali Yardèn, para imam mlaku ing ngarep dhéwé nggawa Pethining Prejanjian. Kocapa

bareng tlapakané para imam ngidak banyuning kali,

¹⁵ (3:14)

¹⁶ iliné banyu banjur kandheg. Banyu sing mili saka ndhuwur mandheg ing Adam, yakuwi kutha sing dunungé ana ing sacedhaké Sartan. Banyu sing mili menyang Segara Mati dadi pedhot, temahan umat Israèl bisa mlaku ing dhasaring kali sing asat, tekan ing papan sangarepé kutha Yérikho. Para imam sing mikul Pethining Prejanjian padha mandheg ing tengahé kali, nganti wong Israèl kabèh wis rampung enggoné padha nyabrang ing Kali Yardèn mau.

¹⁷ (3:16)

4¹ Bareng wong kabèh wis rampung enggoné nyabrang Kali Yardèn, Gusti Allah banjur ngandikani Yosua mengkéné,

² "Miliha wong rolas, saben taler siji.

³ Dhawuhana njupuk watu rolas saka ing tengahé Kali Yardèn, ing panggonané para imam padha ngadeg. Watu-watu mau konen nggawa menyang panggonan sing arep dienggo pasang kémah, kanggo turu mengko bengi."

⁴Yosua banjur nglumpukaké wong rolas sing wis dipilih mau,

⁵nuli dikandhani mengkéné, "Menyanga ing Kali Yardèn, ing sangarepé Pethi Prejanjiané Pangéran Allahmu. Njupuka watu sing ana ing kono, saben wong nggawa siji, kanggo saben taleré Israèl watu siji.

⁶Watu-watu mau minangka pengéling-éling kanggo umat Israèl, bab apa sing wis katindakaké déning Pangéran. Mbésuk yèn anak-anakmu padha takon apa tegesé watu-watu kuwi,

⁷kandhakna yèn nalika Pethining Prejanjian dipikul, nyabrang, iliné Kali Yardèn kandheg ing kéné. Watu-watu mau bakal tansah ngélingaké bangsa Israèl marang apa sing kelakon ana ing kéné."

⁸Wong rolas mau nuli nglakoni apa sing didhawuhaké. Lan kaya sing wis dingandikakaké déning Allah marang Yosua, wong-wong mau padha njupuk watu rolas saka ing tengahé Kali Yardèn, saben taler watu siji, lan digawa menyang panggonané pasang kémah.

⁹Ana ing tengahé Kali Yardèn, Yosua iya numpuk watu rolas, pas ing

panggonané para imam sing mikul Pethining Prejanjian mau padha ngadeg. (Watu-watu mau isih ana tekan sepréné.)

¹⁰ Para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian mau tetep padha ngadeg ana ing tengahé Kali Yardèn kono nganti wong-wong sing didhawuhi njupuk watu rampung enggoné nindakaké dhawuhé Gusti Allah lantaran Yosua. Iki kabèh cocog karo pituduh-pituduh sing diparingaké déning Musa marang Yosua. Umat Israèl énggal-énggal nyabrang.

¹¹ Cocog karo pituduhé Musa, para prejurité taler Rubèn, Gad lan sapérangané taler Manasyè sing wis siaga ing perang mlaku ing ngarep dhéwé, ndisiki lakuné umat kabèh, nyabrang ing Kali Yardèn. Allah nunggil karo prejurit sing nggawa gegaman sapepaké mau. Cacahé kabèh ana patang puluh èwu; enggoné mentas ana ing aréné Yérikho. Sawisé umat Israèl kabèh rampung enggoné nyabrang, para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian banjur mlaku menèh ing ngarepé umat.

¹² (4:11)

¹³ (4:11)

¹⁴Ing dina kuwi Allah nindakaké kaélok-an-kaélok-an sing marakaké bangsa Israèl kabèh éring marang Yosua lan ngakoni Yosua dadi pemimpining bangsa. Kaya mengkono umat Israèl enggoné ngurmati marang Yosua, sajegé uripé, ora béda karo enggoné ngurmati marang Musa.

¹⁵Gusti Allah dhawuh karo Yosua,

¹⁶supaya para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian padha mentas.

¹⁷Yosua nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁸Kacrita, bareng para imam mentas saka ing Kali Yardèn, kaliné banjur mili menèh kaya sing uwis-uwis.

¹⁹Mentasé umat Israèl saka ing Kali Yardèn mau mbeneri tanggal sepuluh sasi kapisan. Banjur padha pasang kémah ing Gilgal, sawétané kutha Yérikho.

²⁰Ana ing papan kono Yosua numpuk watuné rolas olèhé nggawa saka kali.

²¹Yosua banjur kandha karo umat Israèl, "Mbésuk yèn anak-anakmu padha takon apa tegesé watu-watu iki,

²²padha critakna lelakon sing dialami umat Israèl nalika nyabrang ing Kali

Yardèn kéné, yaiku enggoné mlaku ngambah lemah gasik.

²³ Anak-anakmu critanana yèn Pangéran Allahmu ndadèkaké Kali Yardèn garing kanggo umaté, nganti wong kabèh rampung enggoné nyabrang, ora béda karo nalika Panjenengané ndadèkaké Segara Teberau asat kanggo umaté.

²⁴ Merga saka lelakon mau wong sajagad kabèh bakal padha weruh gedhéning pangwasané Allah. Lan kowé kabèh iya bakal ngluhuraké Pangéran Allahmu ing selawas-lawasé."

5 ¹ Raja-raja Amori kabèh, sing padha manggon sing sisih kuloné Kali Yardèn lan raja-raja Kenaan, sing padha manggon ing sauruting pesisiré Segara Tengah, padha krungu yèn Allah wis ndadèkaké Kali Yardèn asat, nalika umat Israèl nyabrang ing kali mau nganti rampung. Raja-raja mau temah padha geter atiné merga saka wediné karo wong Israèl.

² Sawisé mengkono ana dhawuhé Gusti Allah marang Yosua mengkéné, "Gawéa péso saka watu, nuli umat Israèl tetakana."

³Yosua nuli nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Wong-wong Israèl padha ditetaki ana ing Gunung Arod, ing panggonan sing disebut: "Punthuk Tetakan."

⁴Nalika wong Israèl padha metu saka ing tanah Mesir, wong lanang kabèh wis padha ditetaki. Nanging nalika padha nglembara ing ara-ara samun patang puluh taun, anak-anaké lanang durung padha ditetaki. Mangka wong-wong lanang sing nalika metu saka ing Mesir wis diwasa lan bisa mèlu perang, nalika rampungé wektu patang puluh taun mau wis padha mati kabèh, merga padha ora mbangun-turut karo dhawuhé Gusti Allah. Lan cocog karo dhawuhé, wong-wong mau padha ora pareng ndeleng tanah subur lan makmur sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang para leluhuré.

⁵(5:4)

⁶(5:4)

⁷Anak-anaké lanang wong-wong sing padha mati mau, kabèh durung ditetaki. Ya turunan anyar kuwi sing ditetaki déning Yosua.

⁸ Sawisé rampung kabèh enggoné netaki, umat Israèl isih ngaso ana ing palèrènan kono, nganti sing padha tetak wis mari tatuné.

⁹ Pangéran banjur ngandika marang Yosua mengkéné, "Ing dina iki kanisthané wong Israèl enggoné dadi batur-tukon ing tanah Mesir wis Daklebur." Mulané panggonan mau tekan sepréné disebut Gilgal.

¹⁰ Sajroné lèrèn ing Gilgal, ing aréné^c Yérikho, bangsa Israèl padha ngriyakaké Paskah, ing wayah bengi tanggal patbelas sasi mau.

¹¹ Èsuké padha mangan sing kawitan pametuné tanah Kenaan. Yakuwi: roti tanpa ragi lan gandum sing dipanggang.

¹² Wiwit dina kuwi wong Israèl ora mangan manna menèh, merga wis ora katibakaké menèh saka ing langit. Dadi wiwit dhèk semana wong Israèl padha mangan pametuné tanah Kenaan.

¹³ Nalika Yosua ana ing sacedhaké kutha Yérikho dumadakan weruh wong lanang ngadeg ing ngarepé, nggawa pedhang ligan.^d Wong mau nuli dicedhaki

---

^caré: lebar (lembah, bhs. Ind.).

^dligan: terhunus (bhs. Ind.).

lan ditakoni, "Sampéyan menika kanca menapa mengsah?"

¹⁴Wangsulané wong mau, "Aku dudu kanca lan dudu mungsuh. Aku ana ing kéné dadi sénapatiné tentarané Allah." Krungu sing mengkono mau Yosua banjur sumungkem ing bumi saos bekti. Aturé Yosua, "Kula menika kang abdi. Menapa wonten dhawuh ingkang kedah kula lampahi?"

¹⁵Sénapatiné Pangéran paring wangsulan, "Trumpahmu copoten, awit papan sing kokenciki kuwi bumi suci." Yosua banjur nyopot trumphé.

6¹Gapura-gapurané kutha Yérikho wis ditutup rapet lan dijaga keras, supaya wong Israèl aja bisa mlebu. Ora ana wong metu utawa mlebu.

²Pangandikané Pangéran marang Yosua, "Saiki kutha Yérikho wis Dakulungaké marang kowé, dalah rajané lan tentarané kabèh, sing kesuwur kekendelané.

³Kowé lan tentaramu kudu baris ngubengi kutha kuwi, sedina sepisan, nganti nem dina.

⁴Imam pitu, nggawa slomprèt siji-siji, kudu mlaku ing sangarepé Pethi

Prejanjian. Ing dina kapituné kowé lan tentaramu kudu ngubengi kutha mau ping pitu lan para imam kudu ngunèkaké slomprèté.

⁵Sawisé mengkono para imam banjur kudu ngunèkaké tandha, sing uniné dawa. Yèn krungu uniné tandha sing dawa mau, wong lanang kabèh kudu padha surak-surak sing seru banget. Témbok-témboké kutha temah bakal rubuh. Tentaramu banjur kudu gelis mlebu ing kutha mau."

⁶Yosua nuli nimbali para imam, dikandhani mengkéné, "Pethining Prejanjian jupuken. Wong pitu ing antaramu kudu mlaku ing sangarepé Pethi karo ngunèkaké slomprèt."

⁷Yosua banjur awèh aba supaya tentarané baris ngubengi kutha. Sing ngarep dhéwé barisan pengawal, banjur Pethining Prejanjiané Allah.

⁸Kaya sing didhawuhaké déning Yosua mau, barisan pengawal banjur mlaku ing ngarep, disusul imam-imam sing ngunèkaké slomprèt, banjur para imam sing mikul Pethining Prejanjian, nuli sing mburi dhéwé barisané para

prejurit. Sajroné padha baris, slomprèté diunèkaké terus.

⁹(6:8)

¹⁰Pasukan kabèh wis didhawuhi ora kena surak utawa kumecap yèn Yosua durung awèh aba.

¹¹Yosua banjur ngabani wong Israèl ngubengi kutha Yérikho karo nggawa Pethi Prejanjian kaping sepisan, nuli bali menèh ing palèrènan lan nginep ana ing kono.

¹²Ésuké, isih umun-umun Yosua wis tangi. Para imam lan tentara padha dikon baris menèh ngubengi kutha. Urut-urutané barisan kaya sing uwis, yakuwi: barisan pengawal ngarep, banjur imam pitu sing ngunèkaké slomprèt, nuli imam-imam sing mikul Pethining Prejanjian, lan sing kèri dhéwé pengawal mburi. Sajroné padha baris, slomprèt-slomprèt diunèkaké terus.

¹³(6:12)

¹⁴Ing dina kapindho mau kuthané diubengi sepisan, sawisé mengkono banjur padha bali menyang palèrènané menèh. Kaya mengkono mau ditindakaké saben dina, nganti nem dina.

¹⁵ Ing dina kapitu, nalika srengéngé lagi mlethèk, kutha Yérikho diubengi menèh carané kaya sing uwis-uwis, mung waé ing dina kuwi enggoné ngubengi kaping pitu.

¹⁶ Bareng wis mubeng sing kaping pituné Yosua banjur mènèhi aba, supaya tentara kabèh padha surak-surak. Yosua kandha mengkéné, "Allah wis ngulungaké kutha iki marang kowé!

¹⁷ Kutha lan saisiné kabèh kudu ditumpes babar-pisan, kita dadèkaké pisungsung konjuk marang Allah. Mung Rahab, wanita tuna susila lan sakulawargané waé kudu diuripi, merga wis ngayomi marang para telik kita.

¹⁸ Kowé kabèh ora kena njupuk apa-apa saka barang-barang sing kudu disirnakaké mau. Yèn ana sing njupuk, palèrènan kita bakal kena ing paukuman.

¹⁹ Kabèh barang sing rupa slaka, emas, tembaga lan wesi kudu didhèwèkaké, dipilih kagem Gusti Allah; lan kudu digawa mlebu ing panggonané nyimpen barang-barang sing konjuk marang Allah."

²⁰ Para imam banjur padha ngunèkaké slomprèté. Bareng krungu uniné

slomprèt mau wong Israèl banjur padha surak-surak sakatogé, temah témbok-témboké kutha Yérikho padha jugrug. Pasukan-pasukan Israèl sanalika iku uga banjur mlebu ing kutha lan ngrebut kutha mau.

²¹Warga kutha kono kabèh, tuwa-nom, lanang-wadon dipatèni nganggo pedhang. Semono uga sakèhé raja-kaya, sapi, wedhus, kuldi, iya padha dipatèni.

²²Yosua ndhawuhi telik loro sing biyèn diutus, mengkéné, "Mlebua ing omahé Rahab, wanita tuna susila kaé, konen metu karo kulawargané, bapa-biyungé, sedulur-seduluré lan sanak-seduluré liyané kaya sing dadi janjiné."

²³Wong nom sing didhawuhi banjur mlebu; Rahab sakulawargané mau banjur diboyong menyang panggonan sing aman, ing sacedhaké paleremané wong Israèl.

²⁴Sawisé mengkono tentara Israèl banjur ngobong kutha Yérikho lan saisiné kabèh, kejaba barang-barang sing digawé saka emas, slaka, tembaga lan wesi. Barang-barang mau dipisahaké lan disimpen ing panggonané nyimpen barang-barang sing kagem Gusti Allah.

²⁵ Déné Rahab lan kulawargané kabèh diuripi déning Yosua, jalaran wis awèh pengayoman marang para telik sing diutus déning Yosua menyang Yérikho. (Tekan sepréné anak-turuné Rahab isih manggon ing Israèl.)

²⁶ Nalika semono Yosua ndhawuhaké larangan mengkéné, "Sapa waé sing arep ngedegaké kutha Yérikho bakal kena ing paukumané pangéran. Sapa sing masang pondhasi ing kono bakal kepatèn anaké pembarep, lan sapa sing arep masang gapura lan lawang-lawangé, bakal kélangan anaké ragil."

²⁷ Gusti Allah nunggil karo Yosua, lan jenengé Yosua kesuwur ing tanah kono kabèh.

7 ¹ Gusti Allah wis ndhawuhi umat Israèl, yèn apa waé sing ana ing kutha Yérikho kudu disirnakaké. Ora ana barang siji waé sing olèh dijupuk. Nanging dhawuh mau ora dièstokaké. Ana wong lanang, jenengé Akhan, nerak larangan mau, temah Gusti Allah duka banget karo umat Israèl kabèh. (Akhan kuwi anaké Karmi, putuné Zabdi, trahé Zérah, saka taler Yéhuda.)

² Nalika semono Yosua ngutus wong sawetara lunga saka kutha Yérikho menyang kutha Ai, sawijining kutha cilik ing sawétané kutha Bètèl, cedhak Bèt-Awèn. Wong-wong sing diutus mau dikon nelik kutha Ai. Sawisé nglakoni tugasé,

³ wong-wong mau banjur padha lapur marang Yosua, aturé, "Kula kinten mboten prelu kita sedaya nglurug dhateng kitha Ai. Tiyang kalih utawi tigang èwu kémawon sampun cekap, mergi kithanipun namung alit kémawon."

⁴ Dadiné sing dikirim nyerang kutha Ai mung wong telung èwu. Nanging wong-wong mau dilawan nganti kepeksa mundur,

⁵ lan dioyak déning wong Ai saka gapurané kutha nganti adoh banget, karo matèni wong Israèl telung puluh nem ing pèrèngé gunung. Mulané wong Israèl banjur geter atiné.

⁶ Yosua lan para penggedhéné umat Israèl padha sedhah banget. Banjur padha nyuwèk-nyuwèk penganggoné lan sedina sewengi ungkeb-ungkeb ing bumi, ing sangarepé Pethi Prejanjian, karo sirahé diuwur-uwuri awu, kanggo

nélakaké sedhihing atiné, merga kepatèn.

⁷ Unjuké Yosua marang Allah, "Dhuh Pangéran, Allah kawula! Menapa ginanipun Paduka ngirid kawula sami dumugi ing sabranging Lèpèn Yardèn menika? Menapa namung badhé ngulungaken kawula dhateng tanganipun tiyang Amori? Menapa supados kawula sami dipun pejahi ing ngriki? Rak langkung prayogi menawi kawula sami pejah wonten ing sawétaning Lèpèn Yardèn kémawon?"

⁸ Dhuh Pangéran. Tiyang Israèl sampun dipun lawan lan kadhesek mundur. Samenika kawula kedah matur kadospundi?"

⁹ Tiyang-tiyang Kenaan lan tiyang sanès-sanèsipun ing daérah ngriki sedaya badhé mireng prekawis menika. Temtu kawula lajeng sami badhé dipun kepung lan dipun pejahi sedaya! Lajeng menapa ingkang badhé Paduka tindakaken kanggé mulihaken kaluhuran Paduka?"

¹⁰ Pangandikané Allah, "Tangia! Yagéne kowé kokungkeb-ungkeb ana ing bumi mengkono?"

¹¹ Wong Israèl wis gawé dosa. Rak wis padha Dakdhawuhi supaya ngèstokaké prejanjian-Ku, nanging padha diterak! Barang-barang sing mesthiné kudu disirnakaké, ana sing dijupuk. Barang-barang mau dicolong lan didhelikaké ing antarané barang-barangé dhéwé, lan éthok-éthok ora ngerti!

¹² Yakuwi sebabé olèhé perang kalah. Enggoné kadhesek mundur kuwi merga dhèwèké dhéwé wis kena ing paukuman lan arep disirnakaké. Aku ora arep nunggil karo kowé menèh, yèn barang-barang sing ora kena dijupuk mau durung disirnakaké.

¹³ Saiki ngadega, Yosua! Umat Israèl sucèkna, konen ngadhep ing ngarsa-Ku. Préntahna supaya sésuk padha nglumpuk, merga Aku Pangéran, Allahé Israèl arep ngandika mengkéné, 'Hé wong Israèl! Barang-barang sing wis Dakdhawuhaké supaya disirnakaké, sapérangan ana sing kokpèk. Sadurungé barang-barang mau kokbuwang, kowé bakal tansah kalah karo mungsuhmu.'

¹⁴ Mulané Yosua, kandhanana yèn sésuk-ésuk saben taler bakal dipriksa. Yèn ana taler sing katuding, kabèh trah

sing ana ing taler mau kudu maju. Lan yèn Aku nuding salah sijiné trah, kabèh brayat sing ana ing trah mau kudu maju. Sawisé kuwi yèn Aku nuding salah sijiné brayat, kabèh wong sing ana ing brayat mau kudu maju siji-siji.

¹⁵Lan wong sing dituding lan ketitik nyimpen barang-barang larangan mau, wong mau kudu diobong, bareng karo brayaté lan barang-darbèké kabèh. Merga wong kuwi sing nerak prejanjian lan nekakaké kanisthan gedhé ing ngatasé umat Israèl."

¹⁶Ésuké, isih umun-umun, Yosua nyowanaké bangsa Israèl ing ngarsané Pangéran, sataler-sataler. Taler Yéhuda katuding.

¹⁷Yosua banjur ngakon maju, trah siji-siji. Trahé Zérah katuding. Yosua banjur ngajokaké trahé Zérah, sebrayat-sebrayat. Brayaté Zabdi sing katuding.

¹⁸Sawisé mengkono Yosua banjur ngajokaké brayaté Zabdi, wongé ditimbali siji-siji. Sing katuding Akhan, anaké Karmi, putuné Zabdi.

¹⁹Kandhané Yosua marang Akhan, "Nggèr, akonana lan matura ing

ngarsané Pangéran, Allahé Israèl. Blakakna marang aku apa sing wis koklakoni, aja ana sing koktutup-tutupi."

²⁰ Aturé Akhan, "Leres, Pak; kula sampun damel dosa ing ngarsanipun Pangéran, Allahipun Israèl. Kula sampun nglampahi mekaten:

²¹ Ing antawisipun barang-barang ingkang kita rebat, kula sumerep wonten jubah Babilonia ingkang saé sanget. Kula inggih sumerep wonten slaka menapa, wetawis kalih kilogram, lan emas salonjor ingkang awratipun wetawis setengah kilogram. Kula kepéngin nggadhahi barang-barang menika, mila lajeng kula pendhet. Barang-barang wau sedaya lajeng kula pendhem wonten ing tengahing kémah kula; slakanipun kula sukakaken wonten ing ngandhap piyambak."

²² Yosua banjur énggal-énggal utusan wong menyang kémahé Akhan. Nyata barang-barang mau kabèh dipendhem ana ing kémahé Akhan, slakané disèlèhaké ana ing ngisor dhéwé.

²³ Barang-barang mau banjur dijupuk lan digawa menyang ngarepé Yosua lan

wong Israèl kabèh, nuli disuntak ana ing ngarsané Allah.

²⁴ Akhan banjur dicekel déning Yosua lan wong Israèl kabèh, digawa menyang Lebak Akhor, saanak-anaké, sapiné, kuldiné, wedhusé, kémahé lan sabarang duwèké kabèh, mengkono uga slaka, jubah lan emas olèh-olèhané nyolong.

²⁵ Kandhané Yosua marang Akhan, "Yagéné kowé kokgawé susahé umat Israèl? Saiki genti Pangéran bakal nekakaké kasusahan marang kowé." Wong Israèl kabèh banjur mbenturi Akhan nganggo watu nganti mati. Brayaté lan barang-darbèké kabèh iya dibenturi watu lan diobong nganti entèk.

²⁶ Sawisé mengkono banjur ditumpuki watu akèh banget. Watu-watu mau isih ana tekan sepréné. Mulané panggonan kono tekan sepréné karan "Lebak Akhor". Dukané Allah banjur lilih.

8 ¹ Gusti Allah ngandika karo Yosua, "Lungaa karo tentaramu kabèh menyang Ai. Aja geter lan aja wedi! Kowé bakal ngalahaké raja Ai; rakyaté, kuthané lan tanah jajahané kabèh bakal dadi duwèkmu.

² Ai lan rajané kudu kokpatèni kaya Yérikho lan rajané dhèk semana. Nanging saiki barang-barang lan raja-kayané olèh kokjupuk lan kokpèk dhéwé. Padha cecawisa nyerang kutha mau saka mburi, ing wektu sing ora kanyana-nyana."

³ Yosua banjur tata-tata nglurugi Ai karo nggawa balané kabèh. Yosua milih prejurit telung puluh èwu sing apik dhéwé, dikon nyerang kutha mau ing wayah bengi,

⁴ karo dikandhani mengkéné, "Kowé ndhelika ing sisih kanané kutha, nanging aja adoh-adoh; kowé kudu terus siaga, siap nyerbu kutha kuwi.

⁵ Aku lan wongku daknyedhaki kutha mau saka sisih kéné. Yèn wong Ai metu saka ing kuthané arep methukaké perang nglawan aku, aku dakréka-réka mbalik lan mlayu kaya dhèk biyèn.

⁶ Wong Ai bakal ngoyak aku terus nganti adoh saka kuthané, kaya sing wis.

⁷ Yèn wis ngono kowé nuli metua saka pandhelikanmu lan ngrebut kutha kuwi. Pangéran Allahmu bakal ngulungaké kutha Ai marang kowé.

⁸ Sawisé kokrebut kutha mau banjur kudu kokobong kaya dhawuhé Gusti Allah. Wis, lakonana!"

⁹ Sing padha kautus banjur mangkat, nuli padha ndhelik ngentèni ing sakuloné kutha Ai, yakuwi ing antarané Ai lan Bètèl. Yosua dhéwé nginep ana ing palèrènan.

¹⁰ Ésuké sawisé tangi, Yosua ngabani prejurit-prejurité supaya padha nglumpuk. Yosua lan para penggedhéné Israèl nuli ngirid tentara mau menyang Ai.

¹¹ Lakuné ngener ing gapurané sing gedhé dhéwé, nuli pasang kémah ing saloré kutha. Ing antarané panggonané pasang kémah lan kutha Ai ana tanahé rata.

¹² Sakuloné kutha ana prejurité kurang luwih limang èwu sing dikon ndhelik ana ing antarané Ai lan Bètèl.

¹³ Tentarané Yosua ditata mengkéné: pasukan tempur diprenahaké ing saloré kutha, pasukan liyané ing sisih Kulon. Yosua dhéwé nginep ing lebak^e sing tanahé rata.

---

^elebak: lembah (bhs. Ind.).

¹⁴ Bareng raja Ai weruh prejurité Yosua, banjur énggal-énggal tumindak. Raja mau lan tentarané kabèh metu menyang Lebak Yardèn arep nempuh wong-wong Israèl ing panggonané sing dhisik; ora ngerti yèn sedhéla menèh dhèwèké bakal diserang saka mburi.

¹⁵ Yosua lan tentarané réka-réka keplayu; playuné ing ara-ara samun.

¹⁶ Wong lanang ing kutha Ai kabèh dikon metu ngoyak Yosua lan tentarané. Saya adoh enggoné ngoyak Yosua, saya adoh wong-wong mau saka ing kuthané.

¹⁷ Mengkono saben wong ing Ai metu mburu wong Israèl, temah kuthané ditinggal suwung, tanpa dijaga.

¹⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Yosua, "Tumbakmu angkaten lan acungna menyang Ai. Kutha kuwi wis Dakulungaké marang kowé." Yosua banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran.

¹⁹ Weruh Yosua ngacungaké tangané, pasukan sing ndhelik énggal-énggal metu saka pandhelikané, banjur nyerbu mlebu ing kutha lan ngrebut kutha mau.

²⁰ Wong-wong Ai bareng nolèh memburi banjur weruh kebul kumelun sundhul

ing langit. Yosua lan wadyabalané uga weruh kebul mau lan ngerti yèn pasukan liyané wis mlebu lan ngrebut kuthané.

²¹ (8:20)

²² Pasukan sing wis mlebu kutha mau banjur mèlu campuh ing perang. Kaya mengkono wong-wong Ai kakepung déning tentara Israèl, lan dipatèni kabèh. Siji waé ora ana sing lolos, kabèh dipatèni.

²³ Mung raja Ai sing urip. Raja mau dicekel lan digawa ngadhep marang Yosua.

²⁴ Kaya mengkono tentara Israèl wis matèni tentarané mungsuh sing mauné ngoyak dhèwèké tekan ara-ara samun. Sabaliné ing Ai saka pesamunan, mungsuh mau dipatèni kabèh.

²⁵ Yosua terus waé ngacungaké tumbaké menyang Ai lan ora didhun-dhunaké nganti wong Ai wis dipatèni kabèh. Ing dina kuwi wong saisiné kutha Ai mati kabèh. Cacahé lanang lan wadon ana rolas èwu.

²⁶ (8:25)

²⁷ Déné raja-kaya lan barang-barang ing kutha kono dijarah-rayah lan olèh-olèhané kena dipèk wong Israèl

dhéwé, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang Yosua.

²⁸ Ai diobong déning Yosua lan ditogaké dadi gempuran tekan sepréné.

²⁹ Raja Ai digantung ing wit lan ditogaké ing kono nganti soré. Bareng srengéngéné surup, Yosua kongkongan wong ngedhunaké jisimé raja mau digawa menyang dalan sing arep mlebu ing kutha. Jisimé banjur diurugi nganggo watu akèh banget. Watu-watu mau isih ana tekan sepréné.

³⁰ Sawisé mengkono Yosua banjur yasa mesbèh ing Gunung Ébal konjuk marang Pangéran, Allahé Israèl.

³¹ Mesbèh mau digawé miturut pituduh-pituduhé Musa, abdiné Allah, marang Israèl, merga ing Kitabé Musa ana tulisan mengkéné, "Mesbèh mono kudu digawé saka watu-watu sing durung tau digarap nganggo piranti saka wesi." Wong-wong Israèl padha nyaosaké kurban obongan lan korban keslametan konjuk marang Allah.

³² Yosua nulis dhawuh-dhawuhé Allah sing kasebut ing Kitabé Musa, ana ing watuné mesbèh mau, diseksèni déning wong Israèl kabèh.

³³ Wong-wong Israèl karo para penggedhé, para perwira, para hakim lan uga wong-wong manca sing manggon ing antarané wong Israèl padha ngadeg ing sisih kiwa lan sisih tengené Pethi Prejanjian. Patrapé ngadhepaké para imam Lèwi sing mikul Pethi mau, sing separo madhep marang Gunung Gérizim, sing separo madhep marang Gunung Ébal. Kabèh mau wis didhawuhaké déning Musa, abdiné Allah, marang bangsa Israèl lan kudu ditindakaké samasa wis nampa berkah sing dijanjèkaké déning Allah.

³⁴ Yosua banjur maos dhawuh-dhawuhé Gusti Allah klawan swara sora, cocog karo sing katulis ing Kitab Angger-anggeré Allah, sing isi berkah-berkah lan paukuman-paukuman.

³⁵ Saben dhawuh sing katulis Musa ana ing Kitab Angger-anggeré Allah mau diwaosaké déning Yosua marang umat Israèl sing nglumpuk ana ing kono, semono uga wong wadon, bocah lan wong-wong manca sing manggon ing tengahé wong Israèl.

9 ¹ Kabar bab menangé bangsa Israèl wis keprungu déning raja-raja

sing ana ing sakuloné Kali Yardèn, ing pegunungan, ing aré, lan ing pesisiré Segara Tengah, nganti tekan Libanon sing sisih Lor, yakuwi raja-raja Hèt, raja-raja Amori, Kenaan, Fèris, Hèwi, lan Yébus.

² Raja-raja mau kabèh padha sarujuk merangi Yosua lan bangsa Israèl bebarengan.

³ Nanging wong-wong Gibéon wis padha krungu apa sing ditindakaké déning Yosua marang Yérikho lan Ai.

⁴ Mulané banjur padha arep gentèn ngakali Yosua. Banjur padha nggawa sangu pangan, diwadhahi karung-karung sing wis lawas, semono uga nggawa wadhah anggur saka kulit, sing rupané wis èlèk, diemotaké ing kuldiné.

⁵ Banjur padha nganggo sandhangan rowak-lawas lan trumpah lawas sing ditambah-tambah. Roti sing dienggo sangu mau roti lawas, sing wis garing lan jamuren.

⁶ Mengkono kaanané nalika wong-wong Gibéon mau padha teka ing palèrènané wong Israèl ing Gilgal. Aturé marang Yosua lan wong-wong Israèl, "Dhateng kula saking negari ingkang tebih

sanget, saprelu damel prejanjian kaliyan sampéyan sedaya."

⁷ Wangsulané wong-wong Israèl, "Kanggé menapa kula sami damel prejanjian kaliyan sampéyan? Saged ugi sampéyan namung saking celak ngriki kémawon."

⁸ Wangsulané wong-wong Gibéon, "Kula manut sakersa sampéyan." Pitakoné Yosua, "Sampéyan sinten, lan asal sampéyan pundi?"

⁹ Wong-wong Gibéon mau banjur crita marang Yosua mengkéné, "Asal kula saking negari ingkang tebih sanget, ndara. Kula sami mireng pawartos bab Pangéran, Allah sesembahan panjenengan. Kula sami mireng samukawis ingkang sampun katindakaken ing tanah Mesir.

¹⁰ Semanten ugi ingkang katindakaken dhateng raja-raja Amori ing sawétanipun Lèpèn Yardèn, Sihon, Raja Hèsbon, lan Og, Raja Basan ingkang manggèn ing Astarot.

¹¹ Para pengageng lan rakyatipun negari kula ndhawuhi kula sowan dhateng panjenengan, mbekta sangu kanggé wonten mergi. Kula dipun purih damel

prejanjian kaliyan panjenengan, ingkang wosipun kula sami ndhèrèk ing sakera panjenengan.

¹² Cobi panjenengan pirsani roti, sangu kula menika. Nalika kula bidhal saking griya, badhé sowan mriki, roti menika taksih anget. Nanging samenika, cobo panjenengan pirsani, rak sampun sami garing lan jamuren.

¹³ Semanten ugi impes-impes anggur menika. Nalika kula isèni, impes menika taksih énggal. Nanging samenika, cobo panjenengan pirsani! Rak sampun sami suwèk. Sandhangan lan trumpah kula sampun sami rusak mergi saking dangunipun lampah kula."

¹⁴ Wong-wong Israèl uga padha ngiling-ilingi pangan, sanguné wong-wong Gibéon sing dituduhaké mau, nanging padha ora nyuwun pirsana karo Gusti Allah.

¹⁵ Yosua banjur gawé prejanjian kekancan karo wong-wong Gibéon mau, sing wosé ora arep matèni wong-wong Gibéon. Para penggedhéné wong Israèl padha sumpah, arep netepi prejanjian mau.

¹⁶ Let telung dina sawisé dianakaké prejanjian mau ketitik yèn wong-wong

Gibéon kuwi manggoné ora adoh saka palèrènané wong Israèl.

¹⁷ Wong-wong Israèl banjur padha budhal menyang panggonané para utusan mau. Let telung dina wis tekan ing panggonané wong-wong mau, yakuwi kutha Gibéon, Kéfira, Baérot lan Kiryat-Yéarim.

¹⁸ Nanging wong-wong Israèl ora bisa matèni wong-wong ing kono, merga para penggedhéné Israèl wis padha sumpah ing Asmané Allah, yèn ora arep matèni wong-wong mau. Temahan wong Israèl kabèh padha nggrundeli para penggedhéné.

¹⁹ Nanging para penggedhé mau mangsuli, "Kepriyé menèh, aku wis padha sumpah demi Asmané Pangéran, Allahé Israèl. Saiki kita ora kena gawé ruginé wong-wong kuwi.

²⁰ Wong-wong kuwi kudu kita uripi, sebab kita wis kalah janji. Yèn ora mengkono, Gusti Allah bakal ngukum kita.

²¹ Dadi wong-wong mau aja padha kokpatèni, nanging beciké kita dadèkaké tukang golèk kayu lan tukang amèk banyu kanggo kita kabèh." Kaya

mengkono rembugé para penggedhé mau.

²² Wong-wong Gibéon nuli ditimbali ngadhep marang Yosua. Kandhané Yosua, "Yagéné kowé padha ngapusi aku, kandha yèn asalmu saka kutha adoh, mangka nyatané manggonmu ana ing kéné?"

²³ Sarèhné kowé wis ngapusi, mulané kowé diukum déning Allah. Bangsamu selawasé kudu golèk kayu lan ngangsu kanggo Pedalemané Allahku."

²⁴ Wangsulané wong-wong mau, "Ndara, enggèn kula sami tumindak mekaten wau mergi kula sampun mireng, bilih Pangéran Allah panjenengan sampun dhawuh dhateng Musa, abdinipun, supados maringaken tanah menika dhateng bangsa panjenengan, sarta mejahi tiyang-tiyang ingkang sami manggèn ing tanah ingkang panjenengan dhatengi. Dados kula sami ajrih sanget dhateng panjenengan, ajrih menawi panjenengan pejahi; pramila lajeng kepeksa ngapusi.

²⁵ Samenika kula pasrah bongkokan, badhé manut dhateng kersa panjenengan."

²⁶Yosua banjur gawé putusan mengkéné: Wong-wong Gibéon diayomi lan ora kena dipatèni déning wong Israèl.

²⁷Nanging, kejaba kuwi wong-wong mau didadèkaké tukang golèk kayu lan tukang ngangsu kanggo umat Israèl lan kanggo mesbèhé Gusti Allah. Tekan sepréné wong-wong Gibéon padha nindakaké pegawéané mau ana ing papan pangibadah sing dipilih déning Allah.

10¹Adoni-Zèdèk, raja ing Yérusalèm, krungu yèn Yosua wis ngrebut lan nggempur kutha Ai, sarta matèni rajané, kaya sing ditindakaké marang kutha Yérikho lan rajané. Uga krungu yèn wong-wong Gibéon wis gawé prejanjian karo wong Israèl lan padha manggon ing tengahé bangsa mau.

²Wong-wong sing manggon ing kutha Yérusalèm padha kuwatir, sebab Gibéon gedhéné padha karo kutha-kutha sing ana rajané; malah luwih gedhé ketimbang karo Ai, tur menèh wong-wong Gibéon kuwi prejurit-prejurit gemblèngan.

³Mulané Adoni-Zèdèk utusan nemoni Raja Hoham ing Hébron, Raja Piréam ing

Yarmut, Raja Yafia ing Lakis, lan Raja Debir ing Églon, didhawuhi mengkéné,
⁴ "Kula aturi suka pambiyantu dhateng kula, mergi kula badhé nyerang kitha Gibéon, awit tiyang Gibéon sampun damel prejanjian kaliyan Yosua lan tiyang-tiyang Israèl."

⁵ Raja lima mau, yakuwi raja Yérusalèm, raja Hébron, raja Yarmut, raja Lakis lan raja Églon padha kekancan, banjur ngepung kutha Gibéon lan nyerang kutha mau.

⁶ Wong-wong Gibéon nuli awèh kabar marang Yosua ing palèrènan Gilgal mengkéné, "Nyuwun tulung, ndara! Sampun panjenengan tégakaken! Mugi kersa paring pambiyantu! Tentaranipun raja-raja Amori saking daérah paredèn sampun saiweg nglurug perang dhateng kula sedaya!"

⁷ Yosua satentarané, klebu uga prejurit-prejurit sing pilihan, banjur budhal saka Gilgal nglurug perang.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Yosua, "Kowé aja wedi karo raja-raja kuwi, merga kabèh wis Dakulungaké marang kowé. Mulané siji waé ora bakal ana sing bisa nadhahi kekuwatanmu."

⁹Yosua satentarané sewengi muput mlaku saka Gilgal menyang Gibéon, banjur ora kenjana-nyana nyerang wong Amori.

¹⁰Atiné wong Amori digawé geter déning Pangéran ngadhepi wong Israèl, temah akèh wong Amori sing dipatèni ana ing Gibéon. Sisané sing isih urip mlayu medhun saka Gunung Bèt-Horon, banjur dioyak déning tentara Israèl nganti tekan Azéka lan Makéda sisih Kidul.

¹¹Sajroné keplayu lan dioyak déning wong Israèl, Gusti Allah ndhawahaké udan ès prongkolan gedhé-gedhé sing nibani bala Amori, ing sedalan-dalan nganti tekan Azéka. Sing padha mati ketiban ès mau cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dipatèni déning tentara Israèl.

¹²Ing dina mau nalika Pangéran maringi kemenangan marang bangsa Israèl ing perangé karo bangsa Amori, Yosua matur ing ngarsané Pangéran, karo diseksèni déning wong Israèl sing ana ing kono, mengkéné, "Hé srengéngé, mandhega ing ndhuwuré

Gibéon. Lan kowé rembulan! Aja gingsir saka ndhuwuré Lebak Ayalon."

¹³ Srengéngé iya banjur mandheg lan rembulan ora gingsir nganti para mungsuhé wong Israèl wis ditelukaké kabèh. Lelakon iki katulis ing Kitab Yasar. Sedina muput srengéngéné mandheg ing tengahing langit lan ora surup-surup.

¹⁴ Ora tau ana kedadéan sing kaya mengkono, lan iya ora bakal kelakon menèh; karepé manungsa dituruti nganti semono déning Gusti Allah. Kuwi ora liya merga Gusti Allah piyambak maju perang mbélani bangsa Israèl!

¹⁵ Sawisé rampung perangé, Yosua banjur mulih bebarengan karo tentarané menyang palèrènané ing Gilgal.

¹⁶ Nanging raja Amori lima mau bisa lolos lan ndhelik ing sawijining guwa ing Makéda.

¹⁷ Bareng ana sing ngonangi panggonan sing dienggo ndhelik mau, banjur kandha marang Yosua.

¹⁸ Yosua nuli préntah, "Lawangé guwa kuwi tutupen nganggo watu gedhé-gedhé lan jaganen.

¹⁹ Kowé padha nerusna ngoyak mungsuh, serangen saka mburi; aja

nganti bisa bali mlebu ing kuthané! Gusti Allah wis ngulungaké mungsuh kuwi marang kowé."

²⁰ Wong-wong Amori sing keplayu mau akèh sing dipatèni déning Yosua lan wong-wong Israèl, nanging salong ana sing bisa bali menyang kutha-kuthané, nganti ora ngalami mati.

²¹ Tentarané Yosua bali kabèh kanthi slamet ing pakémahan ing Makéda. Wong satanah kono kabèh siji waé ora ana sing wani ngrasani ala marang wong Israèl.

²² Yosua banjur préntah, "Watu-watu sing nutupi cangkemé guwa mau saiki singkirna lan raja lima kuwi gawanen mréné."

²³ Guwané banjur dibukak. Raja lima, yakuwi raja Yérusalèm, raja Hébron, raja Yarmut, raja Lakis lan raja Églon banjur diirid metu,

²⁴ digawa ngadhep marang Yosua. Yosua akon wong Israèl kabèh padha nglumpuk, banjur préntah, supaya para perwira sing mèlu perang karo dhèwèké, padha ngidaka cengelé raja-raja mau. Para perwira mau iya banjur nindakaké apa sing dipréntahaké.

²⁵ Sawisé mengkono, Yosua banjur kandha karo para perwira mau, "Aja wedi lan aja geter atimu. Sing tatag lan sing kendel, sebab mungsuh-mungsuhmu kabèh bakal dipatrapi kaya mengkono déning Allah."

²⁶ Raja-raja mau banjur dipatèni déning Yosua, nuli digantung ing wit, saben raja siji ana ing wit siji. Jisimé ditinggal gumantung nganti wayah soré.

²⁷ Bareng wis surup, Yosua préntah, supaya jisim-jisim mau diudhunaké lan dibuwang kabèh ing njero guwa, sing mauné dienggo ndhelik para raja mau. Guwané banjur ditutup nganggo watu gedhé-gedhé. Watu-watu kuwi isih ana tekan sepréné.

²⁸ Bareng sedina iku uga Yosua ngrebut kutha Makéda lan nelukaké rajané. Wong saisiné kutha mau dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing diuripi. Yosua matrapi^f raja Makéda ora béda karo enggoné matrapi raja ing Yérikho.

²⁹ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané maju terus saka Makéda menyang Libna lan ngrebut kutha Libna.

---

^fmatrapi: memperlakukan (bhs. Ind.).

³⁰ Gusti Allah uga ngulungaké kutha mau lan rajané marang tangané wong Israèl. Wong siji waé ora ana sing urip; wong saisiné kutha dipatèni kabèh. Tumindaké wong Israèl marang raja Libna kaya enggoné tumindak marang raja Yérikho.

³¹ Saka Libna Yosua lan tentarané maju terus nglurug menyang kutha Lakis, kutha mau dikepung banjur diserbu.

³² Gusti Allah ngulungaké kutha Lakis ing tangané wong Israèl ing dina kang kapindho. Apa sing kedadéan ing Libna uga dialami déning kutha Lakis; wong siji waé ora ana sing diuripi; kabèh dipatèni.

³³ Horam, raja ing Gèzèr teka, arep mbiyantu Lakis, nanging raja mau satentarané ditelukaké déning Yosua; wongé siji waé ora ana sing urip, kabèh dipatèni.

³⁴ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané maju terus, saka Lakis nglurug menyang Églon. Églon dikepung banjur diserang.

³⁵ Bareng sedina kuwi uga Églon direbut lan wongé dipatèni kabèh, kaya sing dialami déning Lakis.

³⁶ Saka Églon Yosua lan tentarané munggah ing pegunungan, nglurug ing kutha Hébron; kutha mau diserang,

³⁷ banjur direbut. Raja lan saben wong sing manggon ing kutha kono lan ing kutha-kutha sakiwa-tengené kabèh dipatèni. Kutha mau digempur déning Yosua carané kaya enggoné nggempur Églon. Ora ana wong siji waé ing kutha kono sing diuripi.

³⁸ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané banjur nglurug menyang Debir.

³⁹ Kutha mau lan kutha-kutha sakiwa-tengené kabèh direbut déning Yosua. Wongé dipatèni kabèh, carané ora béda karo enggoné tumindak marang Hébron lan Libna sarta rajané.

⁴⁰ Daérah semono mau kabèh ditelukaké déning Yosua. Yosua nelukaké raja-raja sing ana ing pegunungan, sing ana ing pèrèng-pèrèngé gunung sing sisih Wétan, sing ana ing sikil gunung sisih Kulon lan uga sing ana ing pesamunan ing sisih Kidul. Wong siji waé ora ana sing diuripi, kabèh padha dipatèni. Mengkono mau dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl.

⁴¹ Peprangan sing dipimpin déning Yosua kuwi mrèmèn saka Kadès Barnéa ing sisih Kidul tekan Gaza sacedhaké pesisir, klebu ing kono daérah Gosèn, terus mengalor tekan Gibéon.

⁴² Raja-raja lan wewengkoné cukup diserang sepisan déning Yosua, merga Pangéran, Allahé Israèl sing nindakaké peprangan mau.

⁴³ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané banjur padha bali menyang palèrènané ing Gilgal.

11 ¹ Kabar bab bangsa Israèl olèhé neluk-nelukaké wis keprungu déning Yabin, raja ing Hazor. Mulané banjur utusan wong ngandhani Yobab raja ing kutha Madon, mengkono uga raja-raja ing kutha Simron lan Akhsaf, ² sarta raja-raja sing ana ing kutha-kutha pegunungan sisih Lor, apa déné sing ana ing aréné Kali Yardèn, sakidulé tanah Galiléa, daérah ing sikilé pegunungan lan daérah pesisir sacedhaké kutha Dhor.

³ Raja Yabin uga utusan marang bangsa-bangsa Kanaan sing ana ing sisih Kulon lan sisih wétané Kali Yardèn, yakuwi bangsa-bangsa Amori, Hèt,

Fèris lan Yébus sing manggon ing pegunungan, sarta bangsa Hèwi sing manggon ing sikilé Gunung Hèrmon, ing daérah Mizpa.

⁴Raja-raja mau padha teka kabèh nggawa tentarané dhéwé-dhéwé, ora ana sing kèri, cacahé akèh banget, presasat wedhi ing gisiké segara; semono uga cacahé jaran lan kréta-perangé.

⁵Prejurit-prejurit mau teka bebarengan lan diklumpukaké dadi siji, sarta ngedegaké markas ana ing sacedhaké Tlaga Mérom. Saka kono arep padha nyerang marang bangsa Israèl.

⁶Pangéran ngandika marang Yosua, "Aja wedi karo wong-wong kuwi. Sésuk wayah mengkéné, wong-wong mau kabèh bakal Daktumpes ana ing ngarepé Israèl. Jaran-jarané kudu koklumpuhaké dhisik, sawisé mengkono kréta-krétané perang kudu kokobong."

⁷Yosua satentarané dadakan nempuh mungsuh-mungsuhé ana ing sacedhaké Tlaga Mérom.

⁸Pangéran ngulungaké mungsuh-mungsuh mau ing tangané bangsa Israèl. Wong Israèl padha nyerang lan ngoyak mungsuh-mungsuhé mau nganti

tekan Misrefot Maim lan ngalor tekan Sidon, sarta mengétan tekan aréné Mizpa. Enggoné perang terus-terusan nganti ora ana mungsuh siji waé sing kari, kabèh dipatèni.

⁹Tumrap para mungsuhé mau Yosua nglakoni apa sadhawuhé Pangéran, yakuwi gawé lumpuhé jaran-jaran sarta ngobong sakèhé kréta-perangé.

¹⁰Sawisé mengkono Yosua bali, ngrebut Hazor, kutha sing kuwat dhéwé. Kutha mau diobong, raja lan wong sing padha manggon ing kono dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari.

¹¹(11:10)

¹²Kutha-kutha liyané direbut kabèh déning Yosua. Raja-rajané padha dicekel lan dipatèni, kaya sing dipréntahaké Musa, abdiné Allah.

¹³Nanging kutha-kutha sing ana pegunungan siji waé ora ana sing diobong déning Israèl, kejaba Hazor sing diobong déning Yosua dhéwé.

¹⁴Penduduké kutha-kutha mau dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari. Nanging barang-darbèké sing pengaji lan raja-kayané dijarah-rayah déning wong Israèl lan diepèk dhéwé.

¹⁵ Sakèhé dhawuhé Allah marang Musa, abdiné, didhawuhaké marang Yosua, lan Yosua nindakaké dhawuh mau, tapis ora ana sing kliwatan.

¹⁶ Dadiné Yosua nelukaké tanah kono kabèh, yakuwi daérah pegunungan, daérah aré sing sisih Lor lan sisih Kidul; wilayah Gosèn kabèh lan daérah ara-ara samun sakidulé Gosèn, sarta aréné Kali Yardèn.

¹⁷ Jembaré daérah mau wiwit saka Gunung Buthak sakidulé Édom, mengalor tekan Baal-Gad, ing Lebak Libanon, sakidulé Gunung Hèrmon. Yosua olèhé merangi raja-raja ing kono nganti suwé, wekasané raja-raja mau kena dicekel déning Yosua lan dipatèni kabèh.

¹⁸ (11:17)

¹⁹ Kutha-kutha ing satanah kono kabèh ora ana sing gawé prejanjian dhamé karo bangsa Israèl, kejaba Gibéon, kuthané bangsa Hèwi. Kutha-kutha liyané ditelukaké srana perang.

²⁰ Pangéran piyambak sing gawé kencenging atiné bangsa-bangsa mau sarta nglurugi perang marang bangsa Israèl; supaya srana patrap mengkono

padha dipatèni kabèh nganti tapis. Mengkono dhawuhé Allah marang Musa.

²¹ Ing nalika semana Yosua uga nglurug perang lan numpes bangsa Anakim, yakuwi bangsa sing pawakané kaya buta, sing manggon ing daérah pegunungan, ing Hébron, Debir, Amab, lan ing sawratané pegunungan Yéhuda lan Israèl kabèh. Wong-wong mau dipatèni kabèh déning Yosua lan kutha-kuthané disirnakaké.

²² Bangsa Anakim mau ora ana siji waé sing kari manggon ing daérah Israèl, kejaba wong sawetara sing manggon ing Gaza, Gat lan Asdod.

²³ Tanah kono kabèh ditelukaké déning Yosua kaya dhawuhé Allah marang Musa. Tanah mau banjur diedum-edum marang bangsa Israèl dadi tanah pusakané. Saben taler nampa bagéané dhéwé-dhéwé. Bangsa Israèl olèhé perang banjur lèrèn, tanahé banjur dadi tentrem.

12 ¹ Daérah sawétané Kali Yardèn, saka Lebak Arnon munggah menyang Lebak Yardèn mengalor tekan Gunung Hèrmon, wis direbut lan

dienggoni déning wong Israèl. Raja sing ditelukaké ana loro.

² Sing siji jenengé Sihon, raja Amori, manggon ing Hèsbon. Pangwasané raja mau nganti tekan separoné daérah Giléad, yakuwi saka Aroèr (pucuké Lebak Arnon) lan saka tengahé lebak mau tekan Kali Yabok, tapel watesé bangsa Amon;

³ uga nyrambahi daérah sawétané Kali Yardèn, saka Tlaga Galiléa tekan Bèt-Yésimot (sawétané Segara Mati), terus tekan Gunung Pisga.

⁴ Raja sijiné sing ditelukaké wong Israèl yakuwi Og, Raja Basan, sing manggon ing Astarot lan Édrèi. Og kuwi salah sawijining wong kekarèné bangsa Réfaim.

⁵ Pangwasané tekan Gunung Hèrmon, Salkha, daérah Basan kabèh tekan daérah Gésur lan Maaka; uga tekan separoné daérah Giléad tekan daérah pangwasané Sihon, raja sing manggon ing Hèsbon.

⁶ Raja loro mau ditelukaké Musa lan bangsa Israèl. Tanahé diwènèhaké marang taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè, dadi tanah pandumané.

⁷ Raja-raja sing ditelukaké Yosua karo bangsa Israèl yakuwi raja-raja sing ana ing daérah sakuloné Kali Yardèn kabèh, wiwit saka Baal-Gad, ing Lebak Libanon terus mengidul tekan Gunung Buthak, sacedhaké Édom. Yosua ngedum-edum tanah mau, diwènèhaké taler-taler Israèl, dadi tanah pusakané.

⁸ Wilayah mau tekan daérah pegunungan, sisih Kulon: daérah pèrèng-pèrèng; sisih Wétan: Lebak Yardèn lan pèrèng-pèrèngé gunungé; sisih Kidul: ara-ara samun. Tanah kuwi tilas panggonané bangsa-bangsa Hèt, Kanaan, Fèris, Hèwi lan Yébus.

⁹ Cacahé raja sing ditelukaké kabèh ana telung puluh siji, yakuwi raja-raja sing manggon ing kutha-kutha: Yérikho, Ai (cedhak Bètèl), Yérusalèm, Hébron, Yarmut, Lakis, Églon, Gèzèr, Debir, Gèdèr, Horma, Arad, Libna, Adulam, Makéda, Bètèl, Tapuah, Hèfèr, Afèk, Lassaron, Madon, Hazor, Simron-Meron, Akhsaf, Taanak, Megido, Kèdès, Yokneam (ing Karmèl), Dhor (ing pesisir), Goyim (ing Galiléa) lan Tirza.

¹⁰ (12:9)

¹¹ (12:9)

12 (12:9)

13 (12:9)

14 (12:9)

15 (12:9)

16 (12:9)

17 (12:9)

18 (12:9)

19 (12:9)

20 (12:9)

21 (12:9)

22 (12:9)

23 (12:9)

24 (12:9)

13 ¹ Bareng Yosua wis tuwa banget, banjur dingandikani déning Gusti Allah mengkéné, "Yosua, kowé saiki wis tuwa! Mangka isih akèh daérah sing kudu ditelukaké, yakuwi:

² wilayah Filistia kabèh lan Gésur,

³ wilayah Awi kabèh sapengidul.

(Daérah saka Kali Sihor, tapel watesé tanah Mesir mengalor tekan watesé Ékron; kabèh mau klebu daérahé bangsa Kenaan; lan raja-raja Filistia sing manggon ing Gaza, Asdod, Askelon, Gat lan Ékron.)

⁴ Iya isih kudu ditelukaké: daérah Kenaan kabèh lan Meara (tanahé wong

Sidon), tekan Afèk, tapel watesé daérahé wong Amori;

⁵ banjur daérahé bangsa Gebal, lan daérah Libanon kabèh mengétan, saka Baal-Gad sakidulé Gunung Hèrmon, terus tekan dalam sing menyang Hamat.

⁶ Klebu uga daérahé wong-wong Sidon kabèh, sing manggon ing pegunungan antarané gunung-gunung Libanon lan kutha Mesrefot Maim." Saterusé Gusti Allah ngandika marang Yosua mengkéné, "Yèn mengko umat Israèl nglurug perang, bangsa-bangsa kuwi kabèh bakal Daklungakaké saka ing kono. Tanah kuwi edum-edumna marang umat Israèl dadia tanah pusakané, kaya sing Dakdhawuhaké marang kowé.

⁷ Mulané tanah kuwi saiki wènèhna taler Israèl sanga karo taléré Manasyè sing separo, supaya dadi pandumané."

⁸ Taler Rubèn lan Gad sarta separoné taler Manasyè wis padha tanpa panduman tanah saka Musa, abdiné Allah; yakuwi tanah sawétané Kali Yardèn.

⁹ Wilayah kuwi tekan Aroèr (ing pucuké Lebak Arnon), lan kutha ing tengahé lebak mau, klebu uga kabèh daérah

aréné pegunungan saka Médeba tekan Dibon.

¹⁰ Sabanjuré tekan tapel watesé daérah Amon; klebu ing kono kabèh kutha sing biyèn dadi duwèké Sihon, raja Amori, sing manggon ing Hèsbon.

¹¹ Daérah Giléad, daérah sakiwa-tengené Gésur lan Maaka, sarta Gunung Hèrmon kabèh, apa déné daérah Basan tekan Salkha kabèh; (daérah-daérah mau kabèh klebu wilayahé taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè).

¹² Klebu uga daérah sing dikwasani Og, rajané wong Réfaim sing kari dhéwé, sing manggon ing Astarot lan Édrèi. Bangsa-bangsa mau wis ditelukaké Musa sarta dilungakaké saka daérah kono.

¹³ Nanging penduduk Gésur lan Maaka ora padha ditundhung saka daérahé déning wong Israèl; wong-wong mau isih tetep manggon ing antarané wong Israèl.

¹⁴ Taler Lèwi ora nampa panduman tanah saka Musa; kaya dhawuhé Allah, yèn pandumané wong Lèwi yakuwi saka kurban sing diobong ana ing mesbèh konjuk marang Allahé Israèl.

¹⁵ Daérah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang trah-trahé taler Rubèn dadi tanah pusakané.

¹⁶ Wilayahé tekan Aroèr (ing pucuké Lebak Arnon) lan kutha-kutha ing tengahé lebak mau, sarta aréné pegunungan sakiwa-tengené Médeba;

¹⁷ klebu uga Hèsbon lan kabèh kutha ing aréné pegunungan mau, yakuwi: Dibon, Bamot-Baal, Bèt-Baal-Meon,

¹⁸ Yahas, Kedémot, Méfaat,

¹⁹ Miriataim, Sibma, Zèrèt-Hasahar, sing dumunung ing gunungé lebak,

²⁰ Bètpéor, pèrèng-pèrèngé Gunung Pisga, lan Bèt-Yérimot,

²¹ klebu uga kutha-kutha sing ana ing aréné pegunungan, lan daérah sing dikwasani Sihon kabèh, yakuwi rajané bangsa Amori, sing biyèn manggon ing kutha Hèsbon. Sihon lan para penggedhé ing Midian, yakuwi Èwi, Rèkèm, Zur lan Réba, kabèh wis ditelukaké Musa. Para penggedhé mau kabèh tau nindakaké pepréntahan ana ing kono kanggo Raja Sihon.

²²Ing antarané wong-wong sing dipatèni bangsa Israèl klebu uga Biléam anaké Béor, dhukun sing gawéné ngramal.

²³Déné Kali Yardèn dadi tapel watesé wilayahé taler Rubèn sing sisih Kulon. Kutha-kutha lan désa-désa kuwi pandumané para trahé taler Rubèn, dadi tanah pusakané.

²⁴Tanah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang trah-trahé taler Gad dadi tanah pusakané.

²⁵Wilayahé tekan Yaézèr lan kabèh kutha-kutha ing Giléad sarta separoné bangsa Amon, tekan Aroèr sawétané Raba;

²⁶daérah saka Hèsbon tekan Ramat-Mizpa lan Bètonim, sarta daérah saka Mahanaim tekan tapel watesé Lodebar, kabèh mau klebu wilayahé taler Gad.

²⁷Ing lebaké Kali Yardèn, wilayahé Gad kuwi tekan Bèt-Haram, Bèt-Nimra, Sukot lan Zafon, yakuwi daérah sing tau dikwasani Sihon, raja sing manggon ing Hèsbon. Tapel wates wilayahé Gad sing

sisih Kulon, Kali Yardèn mengalor tekan Tlaga Galiléa.

²⁸Yakuwi kutha-kutha lan désa-désa pandumané trah-trahé taler Gad, sing dadi tanah pusakané.

²⁹Tanah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang separoné trah-trahé taler Manasyè dadi pandumané.

³⁰Tapel wates wilayahé tekan Mahanaim, klebu daérah Basan kabèh, yakuwi tilas wengkoné Og, raja Basan lan uga désa-désa Yair ing Basan sing cacahé sewidak.

³¹Klebu uga separoné daérah Giléad, Astarot lan Édrèi, yakuwi kutha-kutha krajan sing dikwasani Raja Og ing Basan. Daérah mau kabèh diwènèhaké marang separoné trah-trah turuné Makir, anaké Manasyè.

³²Mengkono carané Musa ngedum tanah sing ana ing sawétané kutha Yérikho lan Kali Yardèn, nalika bangsa Israèl isih padha ana ing aréné tanah Moab.

³³Nanging taler Lèwi ora olèh panduman lemah sethithik-thithika

saka Musa. Musa wis kandha karo taler Lèwi yèn pandumané saka kurban sing disaosaké marang Pangéran Allahé Israèl.

14¹ Mengkéné pangedumé tanah Kanaan sing ana ing sakuloné Kali Yardèn marang umat Israèl. Sing nindakaké Imam Éléazar lan Yosua bin Nun, lan para tetuwané trah ing saben taleré Israèl.

² Kaya sing wis didhawuhaké Pangéran marang Musa, daérah sakuloné Kali Yardèn kuwi bagéané taler Israèl sanga setengah. Pangedumé daérah-daérah mau ditetepaké nganggo undhi.

³ Taler sing loro setengah wis padha nampa panduman tanah sing ana ing sawétané Kali Yardèn lantaran Musa. (Cathetan: anak-anaké Yusuf dipérang dadi taler loro, yakuwi taler Manasyè lan taler Éfraim.) Taler Lèwi ora nampa panduman tanah saka Musa. Mung padha dipandumi kutha-kutha sing dienggoni, karo pangonan kanggo ngengon sapi lan wedhus-wedhusé.

⁴ (14:3)

⁵ Kaya mengkono pangedumé tanah kanggo umat Israèl, kaya sing didhawuhaké Pangéran marang Musa.

⁶ Ing sawijining dina ana wong sawetara saka taler Yéhuda padha nemoni Yosua ing Gilgal. Salah sijiné yakuwi Kalèb, anaké Yéfuné, saka trah Kénas. Kandhané Kalèb marang Yosua, "Yosua! Kowé rak isih kèlingan apa sing dingandikakaké Pangéran ing Kadès marang Musa, utusané Allah, bab kowé lan aku.

⁷ Nalika Musa, abdiné Allah, ngutus aku saka Kadès Barnéa dikon dadi telik, nliti kaanané negara iki, aku umur patang puluh taun. Sabaliku aku nglapuraké apa anané.

⁸ Nanging wong-wong sing padha diutus bareng karo aku padha gawé laporan sing marakaké wong Israèl padha wedi. Aku tetep setya marang Pangéran Allahku.

⁹ Merga saka mengkono Musa janji arep mènèhaké tanah sing dakdlajahi kuwi marang aku lan anak-turunku dadi bagéanku.

¹⁰ Sepréné wis patang puluh lima taun lawasé Gusti Allah enggoné ngandika

bab kuwi marang Musa. Kelakoné mau nalika bangsa Israèl nglembara ana ing ara-ara samun. Lan saiki apa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah mau kelakon. Panjenengané ngreksa marang aku, nganti aku isih urip tekan sepréné. Delengen awakku iki! Umurku wis wolung puluh lima taun,

¹¹ nanging isih rosa kaya dhèk aku diutus Musa. Aku isih saguh maju perang lan nglakoni apa waé.

¹² Mulané saiki aku pandumana tanah pegunungan sing dijanjèkaké Gusti Allah marang aku, yakuwi nalika aku karo wong-wong sing padha diutus bareng karo aku, teka awèh lapuran. Nalika semono aku kandha karo kowé yèn ing kana ana bangsa sing pawakané kaya buta, sing diarani wong Anakim. Wong-wong mau padha manggon ing kutha-kutha gedhé, sing dikubengi bètèng. Muga-muga Gusti Allah mbiyantu aku, nganti aku bisa nglungakaké bangsa mau, kaya sing dingandikakaké."

¹³ Yosua nyarujuki penjaluké Kalèb anaké Yéfuné, lan mènèhaké kutha Hébron dadi pandumané.

¹⁴ Sepréné dadi tanah pusakané Kalèb anaké Yéfuné, wong Kénas, merga Kalèb setya marang Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁵ Hébron kuwi biyèn jenengé Arba. (Arba kuwi wong sing gedhé dhéwé ing antarané bangsa Anakim.) Sawratané tanah kono kabèh dadi tentrem, merga wis ora perang menèh.

15 ¹ Trah-trahé taler Yéhuda nampa panduman tanah, sing wates-watesé mengkéné: Ing sisih Kidul watesé daérah Édom, dadi tekan daérah segara wedhi Zin sing Kidul dhéwé,

² wiwit saka pucuké Segara Mati sing sisih Kidul,

³ terus urut pèrèngé Gunung Akrabim tekan Zin. Banjur urut kidulé Kadès Barnéa, ngliwati Hézron, munggah menyang Adar, banjur ménggok menyang Karka.

⁴ Saka kono tapel wates mau terus menyang Azmon, urut kali, tapel watesé tanah Mesir tekan Segara Tengah. Mengkono kuwi tapel watesé daérahé taler Yéhuda, lan iya dadi tapel watesé tanah Israèl sisih Kidul.

⁵ Ing sisih Wétan, watesé daérahé Yéhuda yakuwi Segara Mati mengalor

tekan muarané Kali Yardèn. Ing sisih Lor, tapel watesé wiwit saka muarané Kali Yardèn,

⁶ munggah menyang Bèt-Hogla, terus tekan tapel watesé Lebak Yardèn. Saka kono tapel wates sing sisih Lor mau munggah mengalor tekan Batu Bohan (Bohan kuwi jenengé anaké Rubèn),

⁷ banjur terus menyang Lebak Akhor tekan ing Debir, banjur ménggok ngalor menèh menyang Gilgal, tekan panggonan sing adhep-adhepan karo pèrèng-pèrèngé Gunung Adumim, sing ana ing sakidulé lebak mau. Saka kono isih terus menyang tuk Èn-Sèmès, banjur menyang Èn-Rogèl,

⁸ Saka kono munggah metu Lebak Ben-Hinom ing kidulé pegunungan, dunungé kutha Yérusalèm, kuthané wong Yébus. Saka kono tapel watesé metu pucaké gunung, sakuloné Lebak Ben-Hinom, pucak gunung loré Lebak Réfaim,

⁹ terus menyang tuk Me Nèftoah, tekan kutha-kutha sacedhaké Gunung Éfron. Tapel wates mau ménggok menyang Baala (yakuwi Kiryat-Yéarim),

¹⁰lan ngubengi Baala sisih Kulon, tekan ing pegunungan Édom, banjur terus menyang Gunung Yéarim (yakuwi Gunung Kesalon) sing sisih Lor, medhun menèh menyang Bèt-Sèmès, banjur terus menyang Timna.

¹¹Saka Timna tapel watesé tekan saloré Ékron, banjur ménggok ngener menyang Sikron, ngliwati Gunung Baala, terus menyang Yabneèl, wusana notog Segara Tengah.

¹²Mengkono mau tapel wates wilayahé taler Yéhuda sing sisih Kulon. Sing manggon ing wilayah kono trah-trahé taler Yéhuda.

¹³Netepi dhawuhé Gusti Allah marang Yosua, sapérangan saka tanah pandumané Yéhuda diparingaké marang Kalèb anaké Yéfuné, saka klompok Yéhuda. Sing diparingaké yakuwi Hébron, biyèn duwèké Arba, bapakné Anakim.

¹⁴Anak-turuné Anakim yakuwi wong Sésai, Ahiman lan wong Talmai. Kalèb banjur nglungakaké wong kabèh saka Hébron.

¹⁵ Saka ing kono Kalèb nyerang wong-wong sing padha manggon ing Debir. (Kutha kuwi biyèn jenengé Kiryat-Sèfèr.)

¹⁶ Kalèb gawé pengumuman mengkéné: "Wong lanang sing bisa nelukaké Kiryat-Sèfèr bakal dakpèk mantu, dakolèhaké anakku Akhsa."

¹⁷ Kelakon Otnièl, anaké seduluré Kalèb sing jeneng Kénas, ngrebut kutha mau, temah Kalèb banjur mènèhaké Akhsa, anaké, dadi bojoné Otnièl.

¹⁸ Ing dina kawiné, Otnièl ngojok-ojoki Akhsa supaya njaluk lemah marang bapakné, lan bareng ditakoni bapakné, "Kowé arep apa?"

¹⁹ Akhsa mangsuli, "Siti ingkang panjenengan paringaken dhateng kula menika daérah ingkang awis toya, mila kula nyuwun dipun paringana ugi ingkang wonten tukipun sawetawis." Kalèb banjur mènèhi tuk sing ana ing daérah ndhuwur lan ing daérah ngisor.

²⁰ Iki tanah pandumané trah-trah ing taler Yéhuda, dadi tanah pusakané:

²¹ Kutha-kutha sing dunungé ana ing sisih Kidul dhéwé, duwèké Yéhuda, dunungé ana ing tapel watesé tanah Édom. Cacahé kabèh ana sanga likur,

yakuwi: Kabzeèl, Èdèr, Yagur, Kina, Dimona, Adada, Kèdès, Hazor, Yitnan, Zif, Tèlèm, Bealot, Hazor Hadata, Kériot-Hésron (yakuwi Hazor), Amam, Séma, Molada, Hazar Gada, Hèsmon, Bèt-Pèlèt, Hazar-Sual, Bèrsyéba, Biziotia, Baala, Iyim, Azèm, Ètolad, Kèsil, Horma, Ziklag, Madmana, Sansanah, Lebaot, Silhim, Ain lan Rimon.

²² (15:21)

²³ (15:21)

²⁴ (15:21)

²⁵ (15:21)

²⁶ (15:21)

²⁷ (15:21)

²⁸ (15:21)

²⁹ (15:21)

³⁰ (15:21)

³¹ (15:21)

³² (15:21)

³³ Kutha-kutha lan désa-désa ing kiwa-tengené, sing ana ing pèrèng-pèrèng gunung, kabèh cacahé patbelas, yakuwi: Èstaol, Zora, Asna, Zanoah, Èn-Ganim, Tapuah, Énam, Yarmut, Adulam, Sokho, Azéka, Saaraim, Aditaim, Gedéra lan Gedérotaim.

³⁴ (15:33)

³⁵ (15:33)

³⁶ (15:33)

³⁷ Kutha-kutha liyané sing klebu duwèké Yéhuda lan désa-désa ing sakiwa-tengené ana patbelas, yakuwi: Zenan, Hadasa, Migdal, Gad, Diléan, Mizpa, Yokteèl, Lakis, Boskat, Églon, Kabon, Kitlis, Gedérot, Bètdagon, Naamah lan Makéda.

³⁸ (15:37)

³⁹ (15:37)

⁴⁰ (15:37)

⁴¹ (15:37)

⁴² Ana kutha sanga sing uga klebu ing daérah Yéhuda, lan désa-désa ing kiwa-tengené, yakuwi: Libna, Ètèr, Asan, Yiftah, Asna, Nézib, Kéhila, Aksib lan Marésya.

⁴³ (15:42)

⁴⁴ (15:42)

⁴⁵ Kejaba saka kuwi iya Ékron karo désa-désané,

⁴⁶ sarta kutha-kutha kabèh lan désa-désa sakiwa-tengené sacedhaké Asdod, saka Ékron tekan Segara Tengah.

⁴⁷ Mengkono uga Asdod lan Gaza sarta désa-désa sing sumebar tekan kali tapel

watesé tanah Mesir lan pesisiré Segara Tengah.

⁴⁸ Ing daérah pegunungané Yéhuda ana kutha sewelas, klebu uga désa-désa ing kiwa-tengené, yakuwi: Samir, Yatir, Sokho, Dana, Kiryat-Sana (yakuwi Debir), Anab, Èstemoa, Anim, Gosèn, Holon lan Gilo.

⁴⁹ (15:48)

⁵⁰ (15:48)

⁵¹ (15:48)

⁵² Kutha sanga lan désa-désa sakiwa-tengené ing ngisor iki uga klebu duwèké Yéhuda: Arab, Dumah, Èsan, Yanum, Bèttapuah, Afèka, Humta, Hébron lan Zior.

⁵³ (15:52)

⁵⁴ (15:52)

⁵⁵ Uga kutha sepuluh ing ngisor iki, lan uga désa-désa ing kiwa-tengené, klebu duwèké Yéhuda, yakuwi: Maon, Karmèl, Zif, Yuta, Yésreèl, Yokdeam, Zanoah, Kain, Gibéa lan Timna.

⁵⁶ (15:55)

⁵⁷ (15:55)

⁵⁸ Kutha nem ing ngisor iki lan désa-désa ing kiwa-tengené uga klebu duwèké

Yéhuda, yakuwi: Halhul, Bètzur, Gedor, Maarat, Bèt-Anot lan Èltekon.

⁵⁹ (15:58)

⁶⁰ Kutha loro menèh, semono uga désa-désa kiwa-tengené, kutha Kiryat-Baal (yakuwi Kiryat-Yéarim) lan kutha Raba.

⁶¹ Ing daérah ara-ara samun, Yéhuda duwé kutha nem lan désa-désa sakiwa-tengené, yakuwi: Bèt-Araba, Midin, Sekhakha, Nibsan, Kutha Uyah lan Èn-Gedi.

⁶² (15:61)

⁶³ Kutha Yérusalèm uga klebu kuthané Yéhuda, nanging wong Yéhuda ora bisa nglungakaké wong Yébus sing manggon ana ing kono. Tekan saiki wong-wong Yébus mau isih tetep manggon ana ing kono, bebarengan karo wong-wong Yéhuda.

16¹ Tapel watesé tanah pandumané anak-turuné Yusuf kuwi wiwit saka Kali Yardèn sacedhaké Yérikho, sawétané tuk-tuk Yérikho tekan ara-ara samun. Tapel wates mau saka Yérikho munggah tekan Bètèl ing daérah pegunungan.

² Saka Bètèl tapel wates mau tekan Lus, metu Atarot-Adar, panggonané wong Arki.

³ Saka kono tapel watesé mengulon menyang tanahé bangsa Yaflèt, nganti tekan Bèt-Horon. Sapengisor, terus menyang Gèzèr, banjur pantog ing Segara Tengah.

⁴ Yakuwi daérah sing dipandumaké marang taler Manasyè lan Éfraim, anak-turuné Yusuf, dadi tanah pusakané.

⁵ Tapel watesé daérah sing diwènèhaké marang trah-trahé taler Éfraim kuwi mengkéné: Ing sisih Wétan tapel wates mau wiwit saka Atarot-Adar tekan Bèt-Horon-Ndhuwur,

⁶ banjur terus tekan Segara Tengah. Mikmétat kuwi keprenah ing saloré. Ing sisih Wétan tapel wates mau ménggok menyang peneré Taanat Silo, banjur yèn wis ngliwati kutha mau saka Wétan tekan Yanoah.

⁷ Tapel wates mau banjur medhun tekan Atarot lan Naharat, terus tekan Yérikho lan mantog ing Kali Yardèn.

⁸ Tapel watesé Éfraim sing sisih Kulon miwiti saka Tapuah nganti tekan Kali Kana, banjur notog ing Segara Tengah.

Kuwi daérah sing dipandumaké marang trah-trahé taler Éfraim, dadi tanah pusakané,

⁹ klebu uga désa-désa sawetara sing ana ing wilayahé Manasyè.

¹⁰ Nanging Éfraim ora nglungakaké wong-wong Kenaan metu saka Gèzèr. Yakuwi sebabé wong Kenaan sepréné manggon bebarengan karo wong Éfraim ana ing kono, lan didadèkaké batur-tukoné wong Éfraim.

17 ¹ Daérah sakuloné Kali Yardèn ana sapérangan sing dipandumaké marang trah-trah anak-turuné Manasyè, anaké Yusuf sing mbarep. Makir, bapakné Giléad, kuwi pembarepé Manasyè. Sarèhné Makir mau pahlawan, mulané daérah Giléad lan Basan sing dunungé ing sawétané Kali Yardèn, diwènèhaké marang dhèwèké.

² Daérah sakuloné Kali Yardèn diwènèhaké marang trah-trah anak-turuné Manasyè liyané, yakuwi trah Abièzèr, Hèlèk, Asrièl, Sèkèm, Hèfèr lan Semida; kuwi kabèh wong lanang-lanang tetuwané trah turuné Manasyè, anaké Yusuf.

³ Hèfèr kuwi anaké Giléad, lan Giléad anaké Makir, déné Makir anaké Manasyè. Anaké Hèfèr jenengé Zélaféhad ora duwé anak lanang, anaké wadon kabèh, yakuwi: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza.

⁴ Anak-anaké Zélaféhad mau padha nemoni Imam Èléazar lan Yosua bin Nun sarta para pinituwa, aturé, "Gusti Allah sampun ngandika dhateng Musa, bilih kula inggih kedah nampi panduman siti kados sedhèrèk-sedhèrèk kula jaler." Mulané anak-anaké wadon Zélaféhad iya diparingi panduman lemah, padha kaya sedulur-seduluré lanang, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁵ Mulané ora mung turuné Manasyè sing lanang waé sing olèh panduman lemah, nanging turuné wadon iya olèh. Kuwi sebabé Manasyè uga olèh panduman Giléad lan Basan sing ana ing sawétané Kali Yardèn. Anak-turuné Manasyè liyané nampa panduman daérah Giléad.

⁶ (17:5)

⁷ Tapel watesé daérahé Manasyè wiwit saka Asyèr tekan Mikmétat ing sawétané Sikèm. Saka kono tapel wates mau

medhun mengidul tekan daérahé bangsa Èn-Tapuah.

⁸ Daérah Tapuah kuwi mèlu Manasyè, nanging kutha Tapuah sing ana ing tapel wates, mèlu Éfraim.

⁹ Saterusé tapel watesé daérahé Manasyè mau medhun tekan Kali Kana. Kutha-kutha sing ana ing sakidulé kali kuwi mèlu Éfraim, senajan dunungé ana ing daérahé Manasyè. Tapel watesé daérahé Manasyè mau saterusé metu sauruté kali sing sisih Lor, nganti tekan ing Segara Tengah.

¹⁰ Dadiné Éfraim kuwi daérahé ana ing sisih Kidul lan Manasyè ing sisih Lor; déné Segara Tengah dadi watesé sing sisih Kulon. Ing sisih Lor-kulon, daérahé Manasyè gathuk karo daérahé taler Asyèr, lan ing sisih Lor-wétan gathuk karo daérahé Isakar.

¹¹ Ing wilayahé Isakar lan Asyèr kuwi ana palemahané Manasyè, yakuwi Bèt-Séan karo désa-désa sakiwa-tengené. Uga Dhor (kutha sing dunungé ing sapinggiring segara), Èndor, Taanak, Megido lan désa-désa ing kiwa-tengené.

¹² Nanging wong Manasyè ora bisa nglungakaké wong Kanaan saka kutha-

kutha kono. Kuwi sebabé wong-wong Kenaan isih tetep manggon ing kono.

¹³ Malah mbésuké senajan wong Israèl wis mundhak kekuwatané, dhèwèké meksa ora gelem nglungakaké wong Kenaan mau, nanging padha didadèkaké batur-tukoné.

¹⁴ Anak-turuné Yusuf padha kandha karo Yosua mengkéné, "Kénging menapa panduman kula siti namung sekedhik, mangka tiyang kula awit saking berkahipun Gusti Allah, cacahipun kathah sanget?"

¹⁵ Wangsulané Yosua, "Yèn wongmu akèh, nganti pegunungan Éfraim kuwi keciuten kanggo kowé, lungaa menyang daérah-daérah sing dienggoni wong Fèris lan wong Réfaim. Padha mbukaka alas-alasé wong-wong mau, lan ngedegna kutha-kutha anyar ing kana."

¹⁶ Anak-turuné Yusuf mau mangsuli, "Daérah paredèn menika mboten cekap kanggé kula sedaya, mangka bangsa Kenaan ingkang sami manggèn ing aré ngandhap sami gadhah kréta perang saking tosan, inggih ingkang sami manggèn ing Bèt-Séan utawi ing dhusun-dhusun sakiwa-tengenipun,

mekaten ugi ingkang sami manggèn ing Lebak Yésreèl."

¹⁷ Wangsulané Yosua marang taler-taler Éfraim lan Manasyè Kulon kali mengkéné, "Kuwi bener, cacahmu pancèn akèh, lan kekuwatanmu uga gedhé. Pancèn pandumanmu kuduné luwih saka siji.

¹⁸ Mulané ngenggonana daérah pegunungan, sebab senjata daérah kuwi isih wujud alas, rak bisa kokbukak lan kokdadèkaké tanah pusakamu. Lan bab wong Kenaan, kowé rak bisa nglungakaké wong-wong mau saka kono, senjata dhèwèké kuwat lan duwé kréta perang saka wesi."

18 ¹ Sawisé bangsa Israèl nelukaké tanah sing dijanjèkaké Allah, banjur padha nglumpuk ing kutha Silo, lan masang Kémah Palenggahané Allah.

² Taler-taleré Israèl sing durung nampa panduman tanah ana pitu.

³ Mulané Yosua banjur kandha karo umat Israèl mengkéné, "Mbésuk kapan enggonmu arep ngenggoni daérah sing diparingaké marang kowé déning Pangéran, Allahé leluhurmu?

⁴ Miliha saka saben taler wong telu. Mengko dakkoné lunga ndlajahi tanah

kéné kabèh lan ngukur tapel watesé daérah sing arep dienggoni. Sawisé mengkono mréné menèh ketemu karo aku.

⁵Tanah mau arep diedum-edum dadi pitung daérah. Yéhuda bakal tetep ngenggoni wilayah sisih Kidul, lan Yusuf wilayah sisih Lor.

⁶Tapel watesé daérah sing pitu kuwi catheten, banjur wènèhna marang aku. Mengko bakal dakundhi endi sing dikersakaké Allah kanggo taler siji-sijiné.

⁷Mung taler Lèwi bakal ora nampa panduman lemah, merga pandumané yaiku enggoné kepareng dadi imam-imamé Allah. Lan bab taler Gad, Rubèn lan Manasyè Wétan kali wis padha nampa pandumané ing sawétané Kali Yardèn. Kuwi wis ditampakaké déning Musa, abdiné Allah, marang taler-taler mau."

⁸Yosua awèh pituduh-pituduh mengkéné, "Tanah iki kabèh dlajahana lan ukuren, banjur balia mréné. Mengko dakundhiné ing Silo kéné, endi daérah sing dikersakaké déning Allah kanggo taler siji-sijiné." Sawisé dikandhani

Yosua, wong-wong mau banjur padha mangkat ngukur tanahé kabèh.

⁹Tanah mau didlajahi lan tapel watesé daérah siji-sijiné dicathet, semono uga kutha-kutha sing ana ing daérah siji-sijiné didaftar. Sawisé rampung banjur padha bali nemoni Yosua ing Silo.

¹⁰Yosua banjur nibakaké undhi supaya ngerti daérah endi sing dikersakaké déning Pangéran kanggo taler siji-sijiné. Sawisé mengkono Yosua banjur mènèhaké marang saben taler Israèl sing durung nampa bagéan tanah, dadi pandumané dhéwé-dhéwé.

¹¹Tanah sing diedum dhisik dhéwé yakuwi sing kanggo trah-trahé taler Bènyamin. Dunungé tanah mau ing antarané daérahé Yéhuda lan tanahé taler Yusuf.

¹²Sing sisih Lor tapel watesé wiwit saka Kali Yardèn, banjur munggah ing pèrèng saloré Yérikho, banjur mengulon ngliwati daérah pegunungan tekan ing ara-ara samun Bèt-Awèn.

¹³Tapel wates mau terus urut pèrèng sakidulé Lus (sing biyèn karan Bètèl), banjur medhun tekan Atarot-Adar, ing gunung sakidulé Bèt-Horon-Ngisor.

¹⁴ Saka sakuloné gunung mau tapel watesé tanah mau banjur ménggok ngidul tekan Kiryat-Baal (yakuwi Kiryat-Yéarim). Kiryat-Baal mau klebu daérahé taler Yéhuda. Kuwi tapel wates sing sisih Kulon.

¹⁵ Déné tapel wates sing sisih Kidul, wiwit saka Kiryat-Yéarim terus tekan tuk-tuk Nèftoah.

¹⁶ Tapel wates mau nuli medhun urut sikilé gunung sing adhep-adhepan karo Lebak Hinom, ing pucuké Lebak Réfaim sing sisih Lor, banjur mengidul urut Lebak Hinom, sakidulé pèrèng-pèrèngé gunung ing tanah Yébus, tekan Èn-Rogèl.

¹⁷ Tapel wates mau banjur ménggok ngalor menyang Gelilot, peneré unggah-unggahan Adumim. Sawisé mengkono medhun menyang watu Bohan (Bohan kuwi jenengé anaké Rubèn),

¹⁸ nuli urut saloré pèrèng-pèrèng gunung sing adu-arep karo Lebak Yardèn. Tapel wates mau banjur medhun menèh menyang lebak,

¹⁹ urut saloré pèrèng-pèrèng gunung Bèt-Hogla, notog tekan Segara Mati sing sisih Lor, ing muarané Kali Yardèn.

²⁰ Tapel wates sing sisih Wétan yakuwi Kali Yardèn. Mengkono mau tapel watesé tanah pandumané para trahé taler Bènyamin, sing dadi tanah pusakané.

²¹ Déné kutha-kutha sing klebu duwèké taler Bènyamin yakuwi Yérikho, Bèt-Hogla, Èmèk-Kezis,

²² Bèt-Araba, Zemaraim, Bètèl,

²³ Haawim, Para, Ofra,

²⁴ Kéfar-Amonai, Ofni lan Géba.

Kabèh ana rolas karo désa-désa ing kiwa-tengené.

²⁵ Klebu uga: Gibéon, Rama, Beérot,

²⁶ Mizpa, Kéfira, Moza,

²⁷ Rèkèm, Yirpeèl, Tarala,

²⁸ Zéla, Èlèf, Yébus (yakuwi Yérusalèm), Gibéa lan Kiryat-Yéarim. Kabèh ana patbelas karo désa-désa ing kiwa-tengené. Kuwi tanah-tanah sing dipandumaké marang trah-trahé taler Bènyamin.

19 ¹ Pangedumé tanah sing ping pindho, kanggo taler Siméon. Tanah mau mlebu nganti tekan tanahé Yéhuda.

² Kutha-kutha sing ana ing tanahé Siméon yakuwi: Bèrsyéba, Séba, Molada,

³ Hazar-Sual, Bala, Èsèm,

⁴ Èltolad, Betul, Horma,

⁵ Ziklag, Bèt-Hamarkabot, Hazar-Susa,

⁶ Bèt-Lebaot lan Saruhèn. Kabèh ana patbelas karo désa-désané.

⁷ Klebu uga kutha-kutha: Ain, Rimon, Ètèr, lan Asan; kutha papat kuwi karo désa-désané,

⁸ iya kabèh désané kutha-kutha mau bablas tekan Baalat-Beèr (yakuwi Rama) ing sisih Kidul. Kuwi tanah pandumané marang klompok Siméon, dadi tanah pusakané.

⁹ Tanahé Yéhuda kakèhen, mulané sapérangan banjur diwènèhaké marang Siméon.

¹⁰ Pangedumé tanah sing ping telu kanggo para trahé taler Zébulon. Tapel watesé tanah mau tekan Sarid.

¹¹ Saka Sarid tapel watesé sing sisih Kulon tekan Marala, banjur nggepok Dabèsèt lan kali sawétané Yoknéam.

¹² Tapel watesé sing sisih Wétan wiwit saka Sarid tekan tapel watesé Kislot-Tabor, terus menyang Dobrat, banjur munggah menyang Yafia.

¹³ Saka kono tapel wates mau terus mengétan menyang Gat-Hèfèr lan

Ètkazin, ménggok tekan Néa, banjur menyang Rimon.

¹⁴ Ing sisih Lor tapel wates tanah mau ménggok tekan Hanaton, lan notog ing Lebak Yifta-Èl.

¹⁵ Kutha-kutha sing klebu ing tapel wates mau yakuwi Katat, Nahalal, Simron, Yidala lan Bètléhèm. Klebu uga ing daérah mau kutha-kutha rolas lan désa-désané.

¹⁶ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané trah-trahé Zébulon.

¹⁷ Pangedumé tanah sing ping pat kanggo trah-trahé taler Isakar.

¹⁸ Klebu ing daérah mau: Yésreèl, Kesulot, Sunèm,

¹⁹ Héfaraim, Sion, Anarahat,

²⁰ Rabbit, Kisyon, Èbès,

²¹ Rèmèt, Èn-Ganim, Èn-Hada, lan Bèt-Pazès.

²² Tapel watesé tanah mau gathuk karo Tabor, Sahazima, Bèt-Sèmès, banjur notog Kali Yardèn. Klebu ing daérah mau kutha nembelas karo désa-désané.

²³ Yakuwi kutha-kutha lan désa-désa sing dadi pandumané trah-trahé taler Isakar, dadi tanah pusakané.

²⁴ Pangedumé tanah sing ping lima kanggo trah-trahé taler Asyèr.

²⁵ Klebu ing daérah mau kutha-kutha: Hèlkat, Hali, Tèbè, Akhsaf,

²⁶ Alamèlèk, Amad, lan Misal. Tapel watesé tanah mau sing sisih Kulon tempuk karo Karmèl lan Sikor Libmat.

²⁷ Saka kono ménggok ngétan menyang Bètdagon, banjur gathuk karo tapel watesé Zébulon lan Lebak Yifta-Èl, ngalor tekan Bèt-Èmèk lan Néhièl. Terus ngalor tekan Kabul,

²⁸ Ébron, Réhob, Hamon lan Kana, tekan Sidon.

²⁹ Saka kono tapel wates mau ménggok menyang Rama, terus tekan kutha Sur, kutha sing diubengi bètèng. Tapel wates mau banjur ménggok menèh menyang Hosa lan notog Segara Tengah. Klebu ing daérahé Asyèr mau kutha-kutha Mahalab, Aksib,

³⁰ Uma, Afèk, lan Réhob. Sadaérah kono ana kuthané rolikur, karo désa-désané.

³¹ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané para trahé taler Asyèr, dadi tanah pusakané.

³² Pangedumé tanah sing ping nem kanggo trah-trahé taler Naftali.

³³ Tapel watesé wiwit saka Èlèf tekan wit-witan sing ana ing Zaananim, terus tekan Adami-Nèkèb, banjur menyang Yabneèl nganti tekan Lakum, lan notog Kali Yardèn.

³⁴ Saka kono tapel wates mau ménggok ngulon tekan Aznot Tabor, lan saka kono menyang Hukok. Ing sisih Kidul daérah kuwi nunggal wates karo daérah Zébulon, ing sisih Kulon nunggal wates karo Asyèr, lan ing sisih Wétan watesé Kali Yardèn.

³⁵ Kutha-kutha sing nganggo bètèng yakuwi Zidim, Zèr, Hamat, Rakat, Kinèrèt,

³⁶ Adama, Rama, Hazor,

³⁷ Kèdès, Édrèi, Èn-Hazer,

³⁸ Yiron, Migdalèl, Horèm, Bèt-Anat, lan Bèt-Sèmès. Dadiné klebu ing daérah mau kutha sangalas karo désa-désané.

³⁹ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané trah-trahé taler Naftali, dadi tanah pusakané.

⁴⁰ Pangedumé tanah sing kapitu kanggo trah-trahé taler Dhan.

⁴¹ Klebu ing daérah mau kutha-kutha:
Zora, Èstaol, Irsèmès,

⁴² Saalabin, Ayalon, Yitla,

⁴³ Élon, Timna, Ékron,

⁴⁴ Èlteké, Gibeton, Baalat,

⁴⁵ Yehud, Benéberak, Gat-Rimon,

⁴⁶ Méyarkon, Rakon, uga daérah
sakiwa-tengené Yopé.

⁴⁷ Wong-wong taler Dhan ora bisa manggon ing daérahé, jalaran isih dienggoni penduduk kono, mulané banjur nglurug nyerang kutha Lèsèm. Kutha mau direbut, penduduké dipatèni kabèh, nuli padha manggon ing kono. Jenengé kutha Lèsèm diganti Dhan, kaya jenengé leluhuré.

⁴⁸ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérahé trah-trahé taler Dhan, dadi tanah pusakané.

⁴⁹ Sawisé umat Israèl olèhé ngedum tanah kono wis rampung kabèh, nuli awèh lemah marang Yosua bin Nun, dadi tanah pusakané.

⁵⁰ Kaya pangandikané Allah, tanah sing diwènèhaké marang Yosua mau manut ing sapenjaluké, yakuwi Timnat-Sérah, ing pegunungan Éfraim. Sawisé kutha

mau dibangun menèh, Yosua banjur manggon ing kono.

⁵¹ Kaya mengkono tanah Kanaan wis kelakon diedum kabèh déning Imam Èléazar, Yosua bin Nun lan para penggedhéné trah ing taler-taleré bangsa Israèl. Pangedumé srana diundhi supaya cocog karo pitedahé Allah. Kelakoné kuwi mau ana ing Silo, ing gapurané Kémah Palenggahané Allah. Srana mengkono pangedumé tanah wis rampung.

20 ¹ Gusti Allah banjur dhawuh marang Yosua,

² supaya kandha karo umat Israèl, kaya sing didhawuhaké marang Musa mengkéné, "Kowé padha milih kutha-kutha pangungsèn.

³ Wong sing njalari patiné pepadhané tanpa dijarag, bisaa ngungsi ing kutha kono, supaya uwal saka wong-wong sing arep nindakaké pemales.

⁴ Wong mau kena mlebu ing salah sawijining kutha pangungsèn mau, lan ngadhep marang pengadilan ing gapuraning kutha kono, sarta nerangaké kedadéan sing mentas dialami. Para penggedhéné kutha kono bakal ngidini

wong mau mlebu ing kutha, lan manggon ing kono.

⁵Yèn wong sing arep males mau ngoyak mrono, penduduk ing kutha kono ora kena masrahaké wong sing ngungsi mau marang sing ngoyak. Wong mau kudu diayomi, merga enggoné nyebabaké patiné pepadhané mau ora dijarag, dadi ora merga sengit karo wong sing mati.

⁶Sing matèni mau kena manggon ing kutha kono nganti prekarané diadili ana ing ngarepé wong akèh. Wongé kena manggon terus ing kutha kono nganti satilaré wong sing nalika semono dadi Imam Agung. Sawisé mengkono wongé kena mulih ing papan panggonané dhéwé."

⁷Umat Israèl banjur netepaké kutha-kutha ing sakuloné Kali Yardèn dadi kutha-kutha pangungsèn, yakuwi: kutha Kèdès ing pegunungan Galiléa wilayahé taler Naftali; Sikèm ing pegunungan Éfraim; Hébron ing pegunungan wilayahé taler Yéhuda.

⁸Kanggo wilayah sawétané Kali Yardèn, ing aréné ara-ara samun sawétané Yérikho, sing ditetepaké dadi kutha-kutha pangungsèn yakuwi: Bèzèr

kanggo wilayahé Rubèn; kutha Ramot ing Giléad, ing wilayahé taler Gad, lan kutha Basan ing wilayahé Manasyè.

⁹ Kuwi kabèh kutha-kutha sing ditetepaké dadi kutha pangungsèn kanggo umat Israèl kabèh lan kanggo saben wong manca sing manggon ing satengahé umat Israèl mau. Saben wong sing ora njarag nyebabaké patiné pepadhané kena golèk pengayoman ing kutha-kutha mau, supaya uwal saka wong sing arep males matèni. Sadurungé diadili ing ngarepé wong akèh, wongé ora kena dipatèni.

21 ¹ Ing sawijining dina para penggedhéné trah-trahé taler Lèwi padha ngadhep marang Imam Èléazar, Yosua bin Nun lan para penggedhéné trah-trahé taler-taleré Israèl kabèh. Tembungé, "Lantaran Musa, Gusti Allah sampun dhawuh, supados kula, tiyang-tiyang Lèwi, dipun paringi kitha-kitha ingkang kula enggèni lan siti pangènan ing sakiwa-tengenipun kitha kanggé ngengèn raja-kaya."

² (21:1)

³ Wong-wong Israèl nuli nisihaké lemah saka tanah pusakané, yakuwi

kutha-kutha lan tanah pangonan, diwènèhaké marang wong-wong Lèwi, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁴Trahé Kéhat nampa pandumané dhisik dhéwé. Kulawarga-kulawarga turuné Imam Harun nampa kutha telulas saka taler Yéhuda, Siméon lan Bènyamin.

⁵Kulawarga-kulawargané Kéhat liyané nampa panduman kutha sepuluh saka taler Éfraim, taler Dhan lan taler Manasyè Kulon kali.

⁶Trahé Gèrson nampa kutha telulas saka taler Isakar, taler Naftali lan taler Asyèr, taler Manasyè Wétan kali.

⁷Trah Mérari nampa kutha rolas saka taler Rubèn, taler Gad lan taler Zébulon.

⁸Kuwi kabèh kutha-kutha lan tanah pangonan sing diedum srana undhi saka pandumané umat Israèl marang wong-wong Lèwi, kaya sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁹Trah Kéhat, yakuwi imam-imam tedhak-turuné Harun, olèhé nampa kutha-kuthané dhisik dhéwé; kabèh ana kutha telulas karo pangonané, yakuwi saka Yéhuda lan Siméon kutha sanga: Libna, Yatir, Èstemoa, Holon, Debir, Ain, Yuta, Bèt-Sèmès lan Arba. Arba kuwi

jenengé bapakné Anakin. Kutha mau saiki jenengé Hébron, lan dadi kutha pangungsèn ing pegunungan Yéhuda. Pategalan lan désa-désané kutha kuwi wis diwènèhaké marang Kalèb bin Yéfuné dadi tanah pusakané. Saka Bènyamin wong-wong Lèwi nampa panduman kutha papat, yakuwi: Gibéon, Géba, Anatot lan Almon.

¹⁰ (21:9)

¹¹ (21:9)

¹² (21:9)

¹³ (21:9)

¹⁴ (21:9)

¹⁵ (21:9)

¹⁶ (21:9)

¹⁷ (21:9)

¹⁸ (21:9)

¹⁹ (21:9)

²⁰ Para kulawarga trah Kéhat nampa kutha sepuluh karo pangonané. Saka taler Éfraim wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi: Bèt-Horon, Kibzaim, Gèzèr, lan Sikèm. Sikèm kuwi kutha pangungsèn ing pegunungan Éfraim. Saka taler Dhan wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi: Èlteké, Gibeton, Ayalon, lan Gat-Rimon. Saka

taler Manasyè sisih Kulon nampa kutha loro, yakuwi Taanak lan Gat-Rimon.

²¹ (21:20)

²² (21:20)

²³ (21:20)

²⁴ (21:20)

²⁵ (21:20)

²⁶ (21:20)

²⁷ Trah saka taler Lèwi liyané, yakuwi trah Gèrson, nampa kutha telulas karo pangonané. Saka taler Manasyè sisih Wétan trah Gèrson nampa kutha loro, yakuwi Beèstérah lan Golan. Golan mau klebu wilayahé kutha pangungsèn ing Basan. Saka taler Isakar wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi kutha Kisyon, Dobrat, Yarmut lan Èn-Ganim. Saka taler Asyèr nampa kutha papat, yakuwi: Misal, Abdon, Hèlkat lan Réhob. Saka taler Naftali nampa kutha telu, yakuwi Hamatdor, Kartan, lan Kèdès. Kèdès kuwi kutha pangungsèn, ing tanah Galiléa.

²⁸ (21:27)

²⁹ (21:27)

³⁰ (21:27)

³¹ (21:27)

³² (21:27)

³³ (21:27)

³⁴ Wong-wong Lèwi liyané, yakuwi trah Mérari, nampa kutha rolas sapangonané. Saka taler Zébulon nampa kutha papat, yakuwi kutha Yoknéam, Kartah, Dimna lan Nahalal. Saka taler Rubèn nampa kutha papat: Bèzèr, Yahas, Kedémot, lan Méfaat. Saka taler Gad nampa kutha papat, yakuwi: Mahanaim, Hèsbon, Yaézèr lan Ramot; (Ramot kuwi kutha pangungsèn ing Giléad).

³⁵ (21:34)

³⁶ (21:34)

³⁷ (21:34)

³⁸ (21:34)

³⁹ (21:34)

⁴⁰ (21:34)

⁴¹ Dadi saka tanah duwèké bangsa Israèl kabèh ana kutha patang puluh wolu sing diwènèhaké marang wong-wong Lèwi. Saben kutha mau ana pangonané.

⁴² (21:41)

⁴³ Mengkono patrapé Allah maringaké marang umat Israèl tanah sing biyèn dijanjèkaké klawan supaos marang para leluhuré. Sawisé tanah mau direbut,

umat Israèl nuli padha manggon ing kono.

⁴⁴ Gusti Allah ngayomi tanah mau, kaya janjiné marang para leluhuré umat Israèl. Mungsuh-mungsuhé Israèl siji waé ora ana sing wani ngganggu, merga Allah piyambak sing ngulungaké mungsuh-mungsuh mau marang umat Israèl.

⁴⁵ Gusti Allah ngleksanani sarupaning prekara sing dijanjèkaké marang umat Israèl; siji waé ora ana sing kliwatan.

22 ¹ Yosua banjur nglumpukaké wong-wong saka taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali,

² dikandhani mengkéné, "Kowé wis padha nglakoni sarupaning prekara sing didhawuhaké déning Musa, abdiné Allah. Semono uga kowé wis padha nglakoni sakèhé préntahku.

³ Seprana-sepréné kowé ora tau négakaké sedulur-sedulurmu enggoné maju perang.

⁴ Pangéran Allahmu saiki wis maringi katentreman marang sedulur-sedulurmu sabangsa, kaya janjiné. Mulané saiki kowé padha muliha menyang wilayahmu dhéwé, ing sawétané Kali Yardèn, sing

biyèn wis diparingaké déning Musa marang kowé.

⁵Nanging diéling! Kowé padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Musa, yakuwi: Tresnaa marang Allahmu; èstokna kersané, lakonana dhawuh-dhawuhé; sing setya enggonmu ngabdi marang Panjenengané kanthi ati sing mantep."

⁶Sawisé mengkono Yosua banjur mujèkaké slamet wong-wong saka taler-taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali padha mulih menyang wilayahé dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau padha diweling déning Yosua mengkéné, "Saiki kowé padha bali nggawa bandha akèh. Kowé padha duwé raja-kaya akèh, semono uga slaka, emas, tembaga, wesi lan sandhangan. Raja-brana olèh-olèhanmu ngrampas saka mungsuh-mungsuhmu kuwi salong edum-edumna marang para sedulurmu tunggal taler." Mengkono taler-taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali padha bali menyang wilayahé dhéwé. (Separoné taler Manasyè Wétan kali wis olèh panduman tanah saka Musa ing sawétané Kali Yardèn. Separo liyané

nampa panduman lemah saka Yosua ing sakuloné Kali Yardèn, bebarengan karo taler-taler Israèl liyané.)

⁷ (22:6)

⁸ (22:6)

⁹ Dadi taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè mulih menyang wilayahé dhéwé. Enggoné padha pamitan karo umat Israèl liyané ana ing kutha Silo, ing tanah Kanaan, banjur saka kono padha budhal menyang wilayahé dhéwé, yakuwi tanah Giléad. Pemanggoné ing kono kuwi merga saka dhawuhé Allah lantaran Musa.

¹⁰ Nalika taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali tekan Gelilot, dadi isih ana ing sisih kuloné Kali Yardèn, padha ngedegaké mesbèh gedhé dhuwur ing sapinggiring kali mau.

¹¹ Wong Israèl banjur padha krungu warta mengkéné: "Wong-wong taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali wis padha ngedegaké mesbèh ing Gelilot, ing pinggir kuloné Kali Yardèn!"

¹² Bareng wong Israèl padha krungu pawarta mau, banjur padha nglumpuk ing Silo arep ngalang-alangi niaté

taler-taler Israèl sing manggon ing sawétané Kali Yardèn.

¹³ Pinéhas, anaké Imam Èléazar diutus déning umat Israèl nekani taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali, ing tanah Giléad.

¹⁴ Pinéhas mau dikancani wong sepuluh, yakuwi para penggedhéné taler, saka saben taler wong siji.

¹⁵ Bareng padha ketemu karo taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali,

¹⁶ banjur padha kandha mengkéné, "Yagéné kowé nindakaké duraka ing ngarsané Allahé Israèl? Srana enggonmu ngedegaké mesbèh kuwi kowé apa ora padha mbrontak marang Allah, merga ora netepi dhawuhé!

¹⁷ Apa kowé wis padha lali karo dosa sing kita alami biyèn ing Péor? Nalika semono kita rak diukum déning Allah srana pageblug, senajan kita iki umat kagungané! Tekan sepréné kita rak isih mikul olèh-olèhané? Apa kuwi durung cukup?

¹⁸ Dadiné, apa saiki kowé arep nyingkur marang Allah menèh? Yèn ing dina iki kowé nyingkur marang Allah, sésuk Allah bakal duka marang umat Israèl kabèh.

¹⁹Yèn wilayahmu kéné kokanggep ora pantes kokenggoni kanggo ngibadah marang Allah, pindhaha menyang wilayahé Allah, sing ana ing Kémah Suciné. Nyuwuna sapérangané wilayahku, nanging aja nyingkur marang Allah utawa gawé dukané Allah, srana enggonmu ngedegaké mesbèh liya, merga mesbèhé Pangéran Allah kita, wis ana.

²⁰Élinga! Akhan anaké Zérah kaé rak iya ora nglakoni dhawuhé Allah bab barang-barang sing kudu disirnakaké. Lan apa kedadéané? Wong sa-Israèl kabèh diukum! Sing nglakoni dosa mung Akhan dhéwé, nanging sing diukum pati ora mung dhèwèké dhéwé!"

²¹Taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali banjur mangsuli marang para penggedhéné taler-taler Israèl saka Kulon kali mengkéné,

²²"Sing Mahakwasa kuwi jumeneng Allah! Panjenengané kuwi Allah! Panjenengané pirsá sebab-sebabé aku padha tumindak mengkono, lan aku kepéngin kowé kabèh iya padha ngertia! Saupama nggonku nglakoni mengkono mau merga arep mbangkang marang

Allah utawa merga ora precaya menèh marang Panjenengané, aku patènana waé, saiki uga!

²³Yèn enggonku padha yasa mesbèh iki nerak dhawuhé Allah, merga arep dakenggo saos kurban obongan utawa kurban dhaharan utawa kurban keslametan, karebèn Gusti Allah piyambak sing ngukum aku.

²⁴Nanging ora, sedulur-sedulur! Ora mengkono karepku! Enggonku yasa mesbèh iki merga aku padha kuwatir mbokmenawa mbésuk anak-turunmu bakal kandha mengkéné karo anak-turunku, 'Kowé padha mèlu-mèlu apa karo Pangéran, Allahé Israèl!

²⁵Delengen ta, apa ora Allah piyambak sing maringaké Kali Yardèn iki dadi wates kanggo misahaké aku karo kowé wong-wong Rubèn lan Gad. Pancèn ora ana urusanmu karo Pangéran, Allahé Israèl.' Lan kepriyé mengko dadiné? Ora wurung, anak-turunmu bakal ngganggu enggoné anak-turunku ngabekti marang Allah.

²⁶Mulané aku padha yasa mesbèh iki. Ora merga arep dakenggo saos kurban

obongan utawa nyaosaké sesaosan liyané,

²⁷ mung supaya dadi pretandha kanggo kowé lan kanggo aku, kanggo anak-turunmu lan anak-turunku ing tembé, yèn aku iki temen-temen padha ngabekti marang Allah, sing lenggah ing Kémah Palenggahané Allah, srana saos kurban obongan, kurban keslametan lan sesaosan liya-liyané. Srana mengkono anak-turunmu bakal ora kandha karo anak-turunku, yèn aku ora candhuk lawung karo Allah.

²⁸ Dadi karepku mengkéné: Saupama anak-turunmu mbésuk muni mengkono, anak-turunku bisa mangsuli, 'Delengen mesbèh iki! Leluhurku padha ngedegaké mesbèh, padha karo mesbèhé Allah. Ora kanggo saos kurban obongan utawa kanggo nyaosaké sesaosan liyané, nanging minangka pretandha kanggo kowé lan aku.'

²⁹ Ngandela yèn aku ora arep mbangkang marang Allah utawa ninggal marang Panjenengané srana saos kurban obongan utawa kurban dhaharan ing mesbèh sing dakyasa iki, merga wis ana

mesbèhé Pangéran Allah kita ana ing ngarepé Kémah Palenggahané Allah."

³⁰ Ketrangané taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mau dirungokaké déning Pinéhas lan para penggedhé sepuluh sing makili umat Israèl Kulon Kali Yardèn. Krungu ketrangan kuwi wong mau kabèh padha marem.

³¹ Pinéhas, anaké Imam Èléazar banjur kandha karo wong-wong taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mengkéné, "Saiki aku ngerti yèn Allah bakal nganthi marang kita, merga kowé padha ora mbangkang. Kowé wis padha nylametaké umat Israèl saka paukumané Allah."

³² Sawisé mengkono Pinéhas lan para penggedhéné umat Israèl banjur padha pamitan karo taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali, bali menyang tanah Kanaan, sarta nglapuraké lelakoné marang umat Israèl kabèh.

³³ Krungu lapuran mau umat Israèl padha marem, mula padha ngluhuraké asmané Pangéran, sarta mbuwang gagasan arep merangi lan numpes wong-wong Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mau.

³⁴ Wong-wong taler Rubèn lan Gad banjur njenengi mesbèh: "Seksi"; kandhané, "Mesbèh iki dadia seksi kanggo kita kabèh yèn Pangéran kuwi Allah."

23 ¹ Gusti Allah paring katentreman marang umat Israèl srana kauwalaké saka sakèhé mungsuhé. Yosua umuré saya akèh lan dadi tuwa banget.

² Umat Israèl banjur diklumpukaké, bebarengan karo para penggedhé, para pemimpin, para hakim, lan para perwira, dikandhani mengkéné, "Aku saiki wis tuwa banget.

³ Kowé wis weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Pangéran, Allahmu marang bangsa-bangsa kéné kabèh kanggo kowé. Sing maju perang sejatiné Pangéran Allah piyambak.

⁴ Tanahé bangsa-bangsa sing durung kita telukaké, mengkono uga tanahé bangsa-bangsa sing wis kita telukaké, yakuwi wiwit saka sawétané Kali Yardèn sapengulon tekan Segara Tengah, kabèh wis dakedum lan dakwènèhaké dadi duwèkmu.

⁵ Pangéran Allahmu bakal gawé kalahé bangsa-bangsa mau, nganti samangsa koklurugi perang bakal padha keplayu. Lan kowé bakal ngenggoni tanahé dadi tanah pusakamu, kaya sing wis dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang kowé.

⁶ Mulané padha prelokna enggonmu ngèstokaké lan nglakoni kabèh sing katulis ing Kitabé Musa. Dhawuh-dhawuh mau aja ana sing kokrèmèhaké, senjata mung sapérangan waé.

⁷ Kowé aja pisan-pisan sesrawungan karo bangsa-bangsa sing isih kari lan saiki ana ing tengah-tengahmu. Aja pisan-pisan ngucapaké jenengé allah-allahé bangsa-bangsa mau utawa sumpah atas jenengé. Kowé aja pisan-pisan ngabekti utawa sujud marang allah-allah mau.

⁸ Malah kowé padha sing setya karo Pangéran Allahmu, kaya setyamu saiki.

⁹ Bangsa-bangsa sing luwih kuwat ketimbang karo kowé wis padha disingkiraké déning Allah saka ing ngarepmu; ora ana bangsa siji waé sing tahan nglawan perang karo kowé.

¹⁰ Wong siji panunggalanmu bisa ngalahaké wong éwon, merga Pangéran Allahmu sing maju perang kanggo kowé, kaya sing wis dadi janjiné.

¹¹ Mulané aja padha lali nresnani marang Pangéran Allahmu.

¹² Yèn kowé ora setya marang Allah, lan kèlu karo bangsa-bangsa mau,

¹³ élinga, yèn Gusti Allah ora bakal nglungakaké bangsa-bangsa mau marang kowé. Malah bangsa-bangsa kuwi bakal mbebayani lan dadi memala kanggo kowé. Bangsa-bangsa mau bakal gawé sengsaramu, merga bakal dadi pecut kanggo nggitiki gegermu lan dadi klilip ing mripatmu. Kowé selawasé bakal nandhang sangsara nganti ora ana wong siji waé ing antaramu sing kari ana ing tanah sing ngresepaké, sing diparingaké Pangéran Allahmu marang kowé iki.

¹⁴ Saiki wis tekan titi mangsané aku tinggal-donya. Kowé kabèh lan sawiji-wijiné wong ing antaramu, padha weruh dhéwé enggoné Pangéran Allahmu wis maringaké samubarang sing dijanjèkaké marang kowé. Saben prekara sing dijanjèkaké wis dileksanani. Siji waé ora ana sing kliwatan.

¹⁵ Kaya déné Panjenengané enggoné wis ngleksanani apa sing dijanjèkaké, mengkono uga Panjenengané bakal ngganjar kowé nganggo paukuman sing wis didhawuhaké.

¹⁶ Yèn kowé nerak prejanjiané Allah karo kowé, lan kowé nyembah marang allah-allah liyané, Gusti Allah bakal duka lan nekakaké paukumané marang kowé kabèh. Lan ora suwé sawisé kuwi kowé bakal ditumpes nganti ora ana wong siji waé sing kari urip ana ing tanah sing ngresepaké iki, sing diparingaké déning Allah marang kowé."

24 ¹ Taler-taler Israèl diklumpukaké kabèh déning Yosua ana ing Sikèm. Mulané para penggedhé, para pemimpin, para hakim lan para perwira padha teka ngadhep ing ngarsané Allah.

² Yosua banjur kandha karo umat Israèl kabèh mengkéné, "Padha rungokna pangandikané Pangéran, Allahé Israèl marang kowé. Allah ngandika, 'Dhèk biyèn, para leluhurmu padha manggon ing sawétané Bengawan Éfrat. Nalika semono padha nyembah brahala utawa tetironé allah, yakuwi Téràh, bapakné Abraham lan Nahor.

³ Aku banjur nimbali Abraham, yakuwi leluhurmu, saka sabrangé Bengawan Éfrat mau, banjur Dakirid, Dakdhawuhi ndlajahi tanah Kenaan kabèh. Abraham Dakparingi turun akèh. Sekawit Dakparingi anak Iskak.

⁴ Iskak Dakparingi anak loro, yakuwi Yakub lan Ésau. Ésau Dakparingi pegunungan Édom dadi tanah pusakané. Nanging Yakub, leluhurmu, boyongan menyang tanah Mesir karo anak-anaké.

⁵ Aku banjur ngutus Musa lan Harun lan nekakaké kasangsaran gedhé marang Mesir; déné umat Israèl Dakentasaké.

⁶ Leluhurmu Dakirid metu saka ing tanah Mesir, banjur dioyak déning wong Mesir nganggo kréta perang lan bala jaranan. Bareng leluhurmu tekan Segara Teberau,

⁷ banjur padha sesambat marang Aku nyuwun tulung. Panggonan sing misahaké wong Israèl lan wong Mesir Dakgawé peteng ndhedhet, lan banyuné segara Daktekakaké, ngelebi wong Mesir nganti padha kleleb kabèh. Sebanjuré, apa sing Daktindakaké tumrap wong Mesir kowé wis padha ngerti kabèh. Sawisé mengkono kowé

padha nglembara ing pesamunan nganti suwé banget.

⁸ Kowé banjur Dakirid menyang tanahé wong Amori, sing manggon ing sawétané Kali Yardèn. Wong Amori padha nglawan marang kowé, nanging kowé Dakgawé menang. Tanahé wong Amori mau kokrebut, lan wong Amori Dakulungaké marang kowé srana perang.

⁹ Banjur gentèn Moab, yakuwi Balak anaké Zipor, nglawan marang kowé. Balak mau akon ngundang Biléam anaké Béor, supaya nyupatani kowé.

¹⁰ Nanging Biléam ora nyupatani, malah mberkahi kowé. Nganggo cara mengkono kowé padha Dakslametaké saka tangané Balak.

¹¹ Kowé banjur padha nyabrang Kali Yardèn, lan teka ing kutha Yérikho. Wong-wong Yérikho perang mungsuh kowé, semono uga wong Fèris, Kenaan, Hèt, Girgasi, Hèwi, lan wong Yébus. Nanging bangsa-bangsa kabèh mau Dakgawé kalah perangé karo kowé.

¹² Nalika kowé padha maju nempuh bangsa-bangsa mau, dhèwèkné Dakgawé bingung lan giris, temah raja Amori loro-loroné padha keplayu. Dudu

pedhangmu lan dudu panahmu sing marakaké kowé menang.

¹³Tanah sing Dakparingaké marang kowé kuwi dudu asilé penggawému. Kutha-kutha sing Dakparingaké marang kowé kuwi dudu kowé sing yasa. Kowé rak kari ngenggoni. Saiki kowé mangan wohé wit anggur lan wit zaitun, nanging dudu kowé sing nandur.”

¹⁴Sebanjuré Yosua kandha mengkéné, "Mulané saiki kowé padha ngabektia marang Allah. Padha ngabdia marang Panjenengané klawan éklasing ati lan kasetyan. Sarupané brahala sing disembah déning leluhurmu dhèk ana ing Mésopotamia lan ing tanah Mesir buwangen. Padha ngemungna ngabekti marang Allah piyambak.

¹⁵Saupama kowé padha ora gelem ngabdi marang Allah, padha netepna putusan ing dina iki uga, sapa sing arep kokbektèni. Apa brahala-brahala sing biyèn disembah déning para leluhurmu ing Mésopotamia, apa brahala-brahalané wong Amori sing panggonané saiki kokenggoni. Déné aku lan kulawargaku, arep padha ngabekti marang Allah."

¹⁶Umat Israèl banjur padha mangsuli,
"Kula mboten badhé nilar Gusti
Allah lan gentos ngabekti dhateng
brahala-brahala!

¹⁷Pangéran Allah piyambak ingkang
sampun ngluwari leluhur kita lan kula
sedaya saking enggèn kula dados
réncang tumbasan ing tanah Mesir.
Kula sampun sami sumerep kaélok-an-
kaélok-an ingkang kaasta déning Allah.
Allah sampun ngreksa lan ngayomi kula
ing samargi-margi, nalika kula sami
mlampah nglangkungi tanah-tanah
ngamanca.

¹⁸Lan nalika kula sami mlebet ing
negari menika, inggih Gusti Allah
piyambak ingkang ngésahaken tiyang
Amori sedaya, ingkang suwau manggèn
ing ngriki. Pramila kula sami purun
ngabekti dhateng Pangéran, mergi
Panjenenganipun menika Allah kula."

¹⁹Yosua banjur kandha menèh,
"Nanging Pangéran mono Allah
kang suci. Panjenengané ora kersa
ditandhingi. Dadi bisa uga kowé mbésuk
bakal ora kuwat nerusaké enggonmu
ngabdi marang Panjenengané. Sebab
yèn nganti kowé nyingkur Panjenengané

lan nyembah marang allah-allah liyané, Panjenengané bakal ora ngapura dosamu, malah bakal nglawan lan ngukum kowé kabèh. Kowé bakal ditumpes, senajan Panjenengané biyèn ngasihi kowé."

²⁰ (24:19)

²¹ Wong-wong Israèl nuli padha mangsuli, "Èstu mboten, kula mboten badhé nyembah dhateng allah sanèsipun. Kula namung badhé ngabekti dhateng Gusti Allah kémawon!"

²² Yosua banjur kandha menèh, "Saiki kowé dhéwé sing neksèni yèn kowé wis mutusaké mung arep ngabekti marang Allah piyambak." Wangsulané wong akèh mau, "Inggih, kula piyambak seksinipun."

²³ Kandhané Yosua menèh, "Yèn mengkono, allah-allahan sing padha koksipen kuwi buwangen, lan padha sumpaha yèn kowé bakal setya marang Pangéran, Allahé Israèl."

²⁴ Wong-wong mau banjur padha matur marang Yosua mengkéné, "Kula badhé sami ngabekti dhateng Pangéran Allah kémawon. Kula badhé sami ngèstokaken dhawuh-dhawuhipun."

²⁵Ing dina iku ing Sikèm, Yosua gawé prejanjian karo bangsa Israèl, banjur medharaké dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan sing kudu padha ditetepi.

²⁶Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan mau banjur ditulis déning Yosua ana ing Kitab Angger-anggeré Allah. Dhèwèkné banjur njupuk watu gedhé, diedegaké ing ngisor wit gedhé ing panggonan sing disucèkaké kagem Gusti Allah.

²⁷Sawisé mengkono banjur kandha karo wong kabèh, "Watu iki dadia seksi kanggo kowé lan aku. Sakèhé tembung sing diucapaké, kuwi wis diucapaké ana ing ngarepé watu iki. Dadiné watu iki sing bakal dadi seksi ing ngatasé kowé kabèh, samasa kowé mbésuk mbangkang marang Allahmu."

²⁸Sawisé mengkono Yosua nglilani wong-wong mau mulih; mula wong kabèh banjur padha bali menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁹Sawisé mengkono Yosua bin Nun, abdiné Allah, banjur tilar-donya; nalika semono umuré satus sepuluh taun.

³⁰Yosua dikubur ana ing lemahé dhéwé ing Timnat-Sérah, ing pegunungan Éfraim, saloré Gunung Gaas.

³¹Selawasé Yosua isih urip, umat Israèl padha ngabekti marang Allah. Semono uga sawisé Yosua tilar-donya lan selawasé pemimpin-pemimpin sing padha nyipati dhéwé pakaryané Gusti Allah kanggo umat Israèl, isih padha urip.

³²Jisimé Yusuf sing biyèn digawa umat Israèl saka tanah Mesir, dikubur ing Sikèm, ing palemahan sing biyèn dituku déning Yakub saka anak-anaké Hémor, bapakné Sikèm, rega satus dhuwit slaka. Palemahan mau diwarisaké marang anak-turuné Yusuf.

³³Déné Èléazar anaké Harun, uga tilar-donya lan dikubur ing Gibéa, yakuwi kutha sing dunungé ing daérah pegunungan Éfraim. Kutha mau wis diwarisaké marang Pinéhas, anaké Èléazar.

Hakim-Hakim

1 ¹ Sawisé Yosua tilar-donya, bangsa Israèl banjur nyuwun pirsá marang Pangéran, "Gusti, taler pundi ingkang kedah miwiti nyerang bangsa Kenaan?"

² Pangandikané Gusti Allah, "Taler Yéhuda, sing wis Dakparingi pangwasa kanggo ngalahaké tanah kuwi."

³ Taler Yéhuda banjur kandha karo taler Siméon, "Aku réwangana nyerang wong Kenaan lan ngrebut wilayahé sing wis diparingaké déning Pangéran marang aku. Mengko aku bakal gentèn ngréwangi kowé ngrebut wilayah sing wis diparingaké Pangéran marang kowé." Mulané taler Siméon

⁴ lan taler Yéhuda nuli padha maju perang bebarengan. Merga saka berkahé Pangéran taler-taler mau padha nelukaké wong Kenaan lan wong Fèris. Prejurité mungsuh sing mati ing Bèzèk cacahé sepuluh èwu.

⁵ Rajané wilayah kono sing disebut Adoni-Bèzèk bareng diserang déning wong Yéhuda lan wong Siméon,

⁶ keplayu, banjur dioyak lan dicekel; jempol tangan lan jempol sikilé dikethok kabèh.

⁷ Adoni-Bèzèk ngucap mengkéné, "Biyèn aku wis ngethok jempol sikil lan jempol tangané raja pitung puluh, nuli dakkon mangan sisa sing tiba saka méjaku. Saiki Gusti Allah males marang aku, kaya enggonku dhèk biyèn ngukum marang mungsuh-mungsuhku." Adoni-Bèzèk mau banjur digawa menyang Yérusalèm lan tinggal-donya ana ing kana.

⁸ Wong Yéhuda banjur nyerang kutha Yérusalèm, direbut lan diobong, sarta penduduké dipatèni.

⁹ Sawisé mengkono banjur nglurugi perang wong Kanaan sing manggon ing pegunungan lan ing èrèng-èrèngé gunung-gunung sarta ing ara-ara samun sisih Kidul.

¹⁰ Iya nyerang kutha Hébron, sing biyèn karan Kiryat-Arba. Ing kono wong Yéhuda nelukaké wong Sésai, Agiman lan Talmi.

¹¹ Saka Hébron wong Yéhuda nglurug menyang kutha Debir, sing nalika semana karan Kiryat-Sèfèr.

¹² Ana wong saka taler Yéhuda jeneng Kalèb, muni mengkéné, "Sapa sing bisa ngrebut kutha Kiryat-Sèfèr bakal dakéntukaké anakku sing jeneng Akhsa."

¹³ Otnièl, anaké Kénas, adhiné Kalèb kelakon ngrebut kutha mau. Mulané Otnièl banjur dipèk mantu, dijodhokaké karo Akhsa, anaké.

¹⁴ Nalika dina kawiné, Otnièl ngojok-
ojoki Akhsa, bojoné, supaya njaluk
bagéan lemah marang bapakné. Mulané
Akhsa banjur medhun saka kuldiné.
Kalèb nuli takon, "Kowé arep njaluk
apa?"

¹⁵ Akhsa mangsuli, "Kula nyuwun siti
ingkang wonten sumberipun sawetawis,
margi pasitèn ingkang panjenengan
paringaken menika mboten wonten
sumberipun." Mulané Kalèb banjur
mènèhi palemahan sisih ndhuwur lan
ngisor sing ana sumberé.

¹⁶ Wong Kèni, yakuwi anak-turuné
maratuwané Musa, mèlu wong Yéhuda
metu saka kutha Yérikho (tegesé: kutha
kurma), lunga menyang daérah cengkar^a
ing sakidulé Arad, wilayah Yéhuda. Wong

---

^acengkar: mboten subur.

Kèni mau banjur manggon ing kana, ing satengahé bangsa Amalèk.

¹⁷ Sawisé mengkono taler Yéhuda bebarengan karo taler Siméon banjur nyerang bangsa Kenaan, sing padha manggon ing kutha Zéfát. Kutha mau direbut, banjur ditumpes lan diganti jenengé dadi Horma.^b

¹⁸ Pangéran mitulungi taler Yéhuda, nganti padha bisa ngrebut daérah pegunungan. Nanging ora bisa nelukaké kutha Gaza, Askelon lan Ékron karo daérah-daérah sakiwa-tengené, merga bangsa-bangsa sing padha manggon ing pesisir mau padha duwé kréta perang saka wesi. Mulané taler Yéhuda ora bisa nglungakaké bangsa-bangsa mau saka kana.

¹⁹ (1:18)

²⁰ Miturut préntahé Musa, kutha Hébron kuwi diparingaké marang Kalèb, merga Kalèb kuwi sing biyèn nglungakaké golongan telu anak-turuné Énaki, sing padha manggon ing kutha kono.

²¹ Taler Bènyamin ora bisa nglungakaké wong Yébus saka kutha Yérusalèm. Mulané wong Yébusi tetep padha

---

^bHorma: tembung Ibrani, tegesipun sirna.

manggon bebarengan karo taler Bènyamin ing daérah mau.

²²Taler Éfraim lan Manasyè, anak-turuné Yusuf padha nyerang kutha Bètèl. Sing nalika semono jenengé Lus. Gusti Allah ngréwangi perangé taler-taler mau. Nalika telik-telik sing padha diutus lagi mlaku ngener ing kutha Bètèl,

²³(1:22)

²⁴kepethuk karo wong lanang sing lagi metu saka kutha kono. Telik-telik mau kandha mengkéné, "Kowé ora arep dakkapak-kapakaké, angger kowé gelem ngandhani aku carané mlebu ing kutha."

²⁵Wong-wong Éfraim lan Manasyè nuli padha mlebu ing kutha lan matèni sakèhé penduduké, kejaba brayaté wong sing nuduhaké dalan mau.

²⁶Wongé nuli ngalih saka kono, manggon ing daérahé wong Hèt; banjur ngedegaké kutha, sing dijenengi Lus, nganti tekan sepréné.

²⁷Taler Manasyè ora nglungakaké penduduk-penduduké kutha Bèt-Séan, Taanak, Dhor, Yibléam, Megido lan pedésan-pedésan ing sakiwa-tengené. Mulané wong-wong mau isih tetep padha manggon ing kono.

²⁸ Senajan wong Israèl saya kwasa, éwasemono ora nglungakaké wong Kenaan mau saka kono, nanging mung dipeksa dadi batur-tukoné.

²⁹ Taler Éfraim uga ora nglungakaké wong Kenaan sing manggon ing kutha Gèzèr. Dadi wong Kenaan mau isih tetep manggon ing kutha kono, bebarengan karo taler Éfraim.

³⁰ Taler Zébulon iya ora nglungakaké wong Kenaan sing manggon ing kutha Kitron lan Nahalol. Mulané wong-wong Kenaan mau isih tetep manggon bebarengan karo taler Zébulon, mung didadèkaké batur-tukon.

³¹ Taler Asyèr ora nglungakaké wong Kenaan sing padha manggon ing kutha-kutha: Ako, Sidon, Ahlab, Aksib, Hèlba, Afèka lan Réhob.

³² Mulané wong-wong Kenaan mau isih manggon bebarengan karo taler Asyèr ing kutha-kutha mau.

³³ Taler Naftali iya ora nglungakaké wong-wong Kenaan sing padha manggon ing Bèt-Sèmès lan Bèt-Anat. Mulané wong-wong Kenaan mau padha tetep manggon ing kono bebarengan karo

taler Naftali, mung waé didadèkaké batur-tukoné.

³⁴ Bangsa Amori isih tetep manggon ing Ayalon, Saalbim lan Gunung Horès, merga taler Dhan diesuk déning wong-wong Kenaan mau menyang daérah pegunungan, lan ora bisa medhun ing tanah ngaré. Nanging bangsa Amori mau bisa dikalahaké déning taler Éfraim lan Manasyè, sarta didadèkaké batur-tukoné taler loro mau.

³⁵ (1:34)

³⁶ Wates daérahé wong Amori kuwi wiwit saka lowahan unggah-unggahan Akrabim, saloré Séla, terus sapendhuwur.

2¹ Malaékaté Pangéran tindak saka Gilgal menyang Bokhim,^c sarta ngandika marang bangsa Israèl mengkéné, "Aku wis ngentas kowé saka tanah Mesir lan ngirid lakumu menyang tanah sing wis Dakjanjèkaké marang para leluhurmu. Aku wis kandha, 'Prejanjian-Ku karo kowé ora bakal Dakbatalaké.

² Mulané kowé ora kena gawé prejanjian karo wong pribumi kéné.

---

^cBokhim: Tembung Ibrani, tegesipun 'sing padha nangis'.

Mesbèh-mesbèhé kudu kokgempur.'
Nanging kowé padha ora nglakoni
dhawuh-Ku. Malah padha nindakaké
kosokbaliné!

³ Mulané, saiki padha rungokna!
Samasa kowé nyerang wong-wong
Kenaan, Aku ora bakal nglungakaké
wong-wong mau saka tanah kéné. Wong-
wong mau bakal dadi mungsuhmu, sing
bakal dadi memala, temahan kowé bakal
mèlu nyembah brahala-brahalané."

⁴ Sawisé Malaékaté Pangéran rampung
enggoné paring dhawuh, umat Israèl
kabèh nuli padha nangis.

⁵ Mulané panggonan kono disebut
Bokhim. Ing panggonan mau umat Israèl
padha nyaosaké kurban konjuk marang
Allah.

⁶ Sawisé pamitan karo Yosua, wong
Israèl nuli padha ngenggoni tanah sing
dadi pandumané dhéwé-dhéwé.

⁷ Selawasé Yosua isih urip, wong
Israèl padha ngabekti marang Allah.
Mengkono uga sawisé Yosua tilar-donya
wong Israèl isih tetep ngabekti marang
Allah, yakuwi sasuwéné dituntun déning
wong-wong sing padha ngalami dhéwé

kaélokana-kaélokana sing ditindakaké déning Allah kanggo bangsa Israèl.

⁸Yosua bin Nun, abdiné Allah, tinggal-donya nalika umuré nyandhak satus sepuluh taun.

⁹Banjur dikubur ing lemahé dhéwé, yakuwi ing Timnat-Hèrès, ing pegunungan Éfraim, saloré Gunung Gaas.

¹⁰Ora let suwé wong-wong pantarané Yosua iya banjur padha tinggal-donya. Déné wong-wong sing lairé sapungkuré angkatané Yosua padha ora wanuh karo Allah, merga padha ora ngalami dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah kanggo umat Israèl.

¹¹Sawisé mengkono umat Israèl padha gawé dosa ing ngarsané Allah; padha ora nyembah marang Pangéran, Allahé leluhuré, iya Allah sing ngirid lakuné metu saka tanah Mesir. Malah padha nyembah marang Baal lan Astorèt sarta déwa-déwa liyané, sing disembah déning bangsa-bangsa sakiwa-tengené. Mulané Gusti Allah duka marang umat mau, sarta négakaké bangsa Israèl diserang lan dirampog déning grombolan-grombolan. Umat mau ora

bisa ngadhepi mungsuh-mungsuh saka kiwa-tengené.

¹² (2:11)

¹³ (2:11)

¹⁴ (2:11)

¹⁵ Saben nyerang malah dilawan déning Allah piyambak, kaya sing wis dingandikakaké, "Wusana umat Israèl uripé sangsara banget."

¹⁶ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur maringi pemimpin, didhawuhi nylametaké umat Israèl saka tangané grombolan-grombolan rampog mau.

¹⁷ Nanging umat Israèl ora nggugu karo para pemimpin mau, lan ora setya marang Allah, malah padha nyembah brahala-brahala. Ora padha niru para leluhuré sing mbangun-turut marang dhawuh-dhawuhé Allah.

¹⁸ Yèn Gusti Allah maringi pemimpin marang bangsa Israèl, pemimpin mau mesthi dipitulungi. Lan sajroné pemimpin mau isih urip, Gusti Allah mesthi nylametaké umat Israèl saka tangané mungsuh-mungsuhé. Olèhé mengkono merga saka welasé marang umat mau, yakuwi samasa padha

sesambat, dianiaya lan ditindhes déning mungsuh-mungsuhé.

¹⁹ Nanging yèn pemimpin mau wis mati, umat mau bali nglakoni piala menèh, ngabekti lan nyembah marang brahala-brahala, malah ngungkuli pialané sing uwis-uwis. Padatan lan pakulinan sing ala kuwi ora dimarèni, malah dibalèni menèh.

²⁰ Mulané Gusti Allah duka banget marang umat Israèl, lan ngandika, "Aku wis dhawuh karo leluhuré bangsa iki supaya netepi prejanjiané karo Aku. Nanging bangsa iki mbatalaké; dhawuh-Ku padha diterak.

²¹ Mulané saiki Aku ora bakal nglungakaké bangsa endi waé sing isih kari manggon ing tanah kéné sapungkuré Yosua.

²² Malah bangsa-bangsa kuwi bakal Dakgawé nguji bangsa Israèl, supaya Aku pirsá, apa umat iki gelem mbangun-turut marang dhawuh-dhawuh-Ku kaya para leluhuré, apa ora."

²³ Iya iki sebabé Yosua ora diparengaké nelukaké bangsa-bangsa ing kono. Malah Panjenengané ngenengaké waé

bangsa-bangsa pribumi manggon ing kono.

3¹ Kanggo nguji wong-wong Israèl sing ora tau ngalami perang ngrebut tanah Kenaan, ana bangsa-bangsa pribumi sawetara sing ora disingkiraké déning Allah saka tanah mau.

² Srana mengkono Gusti Allah mulang marang anak-turuné bangsa Israèl, sing ora ngalami perang nalika ngrebut tanah Kenaan, supaya ngrasakaké aboté wong perang.

³ Bangsa-bangsa sing isih kari ana ing tanah Kenaan yakuwi: bangsa sing manggon ing kutha Filistin lima, banjur bangsa Kenaan kabèh, bangsa Sidon, bangsa Hèwi, sing manggon ing pegunungan Libanon, wiwit saka Gunung Baal Hèrmon tekan dalan sing tekan ing Hamat.

⁴ Preluné kanggo nguji bangsa Israèl apa mbangun-turut apa ora karo dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Pangéran marang para leluhuré, lantaran Musa.

⁵ Kuwi sebabé wong Kenaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus padha

tetep manggon ing tanah Kenaan kono, bebarengan karo umat Israèl.

⁶Anak-anaké umat Israèl padha kawin lan dikawinaké karo anak-anaké bangsa-bangsa mau. Lan umat Israèl dhéwé uga kèlu nyembah déwa-déwané wong Kenaan kono.

⁷Sawisé mengkono wong Israèl padha gawé dosa menèh ana ing ngarsané Pangéran, Allahé. Padha lali marang Allah, banjur ngabekti marang brahala-brahala Baal lan Asyéra.

⁸Gusti Allah banjur duka marang umat Israèl. Mulané ditégakaké ditelukaké sarta dijajah déning Raja Kusan-Risataim saka Mésopotamia, suwéné wolung taun.

⁹Umat Israèl banjur sesambat nyuwun pitulungan marang Allah. Gusti Allah banjur maringaké Otnièl kanggo nulungi wong Israèl. (Otnièl kuwi anaké Kénas, adhiné Kalèb.)

¹⁰Otnièl kaparingan Rohé Allah, mulané dadi pemimpiné umat Israèl. Otnièl nglurug perang lan ngalahaké raja Mésopotamia.

¹¹Negara kono banjur tentrem menèh suwéné nganti patang puluh

taun. Sawisé mengkono Otnièl banjur tilar-donya.

¹² Umat Israèl gawé dosa menèh marang Gusti Allah, mula Panjenengané banjur ndadèkaké Églon, raja Moab, luwih gedhé pangwasané ketimbang karo Israèl.

¹³ Églon bebarengan karo bangsa Amon lan bangsa Amalèk nyerang wong Israèl, lan ngrebut kutha Yérikho.

¹⁴ Wolulas taun lawasé wong Israèl dijajah déning Églon.

¹⁵ Nanging bareng umat Israèl sesambat ing ngarsané Allah. Panjenengané banjur ngutus Éhud supaya nulungi umat mau. Éhud kuwi kédhé,^d bapakné jenengé Géra, taler Bènyamin. Lumrahé wong Israèl padha saos pisungsung marang raja Églon, lantaran Éhud.

¹⁶ Ing sawijining dina Éhud gawé golok landhep kiwa-tengen, dawané setengah mèter. Golok mau ditlesepaké ing njero klambi ing bangkèkané sisih tengen.

¹⁷ Éhud banjur budhal nyaosaké pisungsungé umat Israèl marang Églon. Églon kuwi awaké lemu banget.

---

^dkédhé: kidal (bhs. Ind.).

¹⁸ Sawisé rampung enggoné nyaosaké pisungsung mau, wong-wong sing mau padha mikul, dikon mulih.

¹⁹ Nanging Éhud dhéwé satekané panggonané reca-reca ukir-ukiran, banjur mbalik menèh nemoni Églon, sing nalika semono ngisis ana ing lotèng. Éhud matur marang Raja Églon, "Dhuh Sang Prabu, keparenga kula ngaturaken setunggaling prekawis wados ing ngarsanipun Sang Prabu." Sang Prabu banjur ndhawuhi para abdi metu saka kamar. Sing kèri kari Sang Prabu lan Éhud dhéwé. Éhud banjur maju, nyedhaki panggonané Sang Prabu lenggah, nuli matur, "Wonten pawartos saking Allah kagem Sang Prabu!" Krungu atur mau Sang Prabu banjur jumeneng.

²⁰ (3:19)

²¹ Énggal-énggal Éhud ngunus goloké sing ana ing bangkèkané tengen, banjur disudukaké Sang Prabu. Goloké mau ambles sagarané pisan, nembus lapisaning gajih ing weteng tekan ing geger. Éhud ora njabud golok mau, ditogaké waé,

²² (3:21)

²³ banjur lunga; lawangé dikancing saka njaba. Bareng para abdi padha bali lan weruh lawangé kamar kancingan, padha ngira yèn Sang Prabu isih ana ing njero lagi ana prelu.

²⁴ (3:23)

²⁵ Bareng dientèn-entèni Sang Prabu ora miyos, para abdi banjur padha njupuk kunci lan mbukak lawangé. Jebul Sang Prabu gumléthak ana ing njogan, wis tinggal-donya.

²⁶ Sajroné para abdi mau padha ngentèn-entèni, Éhud wis mlayu mulih menyang Séira, liwat panggonané reca-reca ukir-ukiran.

²⁷ Satekané daérah pegunungan Éfraim, Éhud banjur ngunèkaké slomprèt, kanggo nglumpukaké wong Israèl, diajak perang. Wong Israèl padha teka, nuli diirid déning Éhud medhun saka tanah pegunungan.

²⁸ Tembungé, "Mèlua aku; Gusti Allah wis ngulungaké mungsuhmu, wong Moab, marang kowé." Wong Israèl banjur padha medhun saka pegunungan, kairid déning Éhud; banjur ngrebut panggonan sabrangané wong Moab ing Kali Yardèn.

Wong Moab sing arep nyabrang golèk slamet padha dipatèni kabèh.

²⁹ Sajroné peprangan mau wong Israèl matèni prejurit Moab sing pilihan cacahé sepuluh èwu. Siji waé ora ana sing oncat.

³⁰ Ing dina iku Moab dikalahaké déning Israèl, lan tanah Kenaan ngalami tentrem lawasé wolung puluh taun.

³¹ Pemimpin sapungkuré Éhud jenengé Samgar, anaké Anat. Samgar mimpin perang lan nylametaké wong Israèl. Gamané Samgar mung kayu, sing adaté kanggo nggiring sapi. Srana gaman mau Samgar matèni wong Filistin nem atus.

4¹ Bareng Éhud wis mati, bangsa Israèl gawé dosa menèh ing ngarsané Pangéran.

² Mulané Pangéran négakaké bangsa mau ditelukaké déning Yabin, raja Kenaan ing kutha Hazor. Sénapatiné Yabin jenengé Siséra. Manggoné ing kutha Harosèt Hagoyim.

³ Yabin duwé kréta perang saka wesi, cacahé sangang atus. Enggoné njajah lan nindhes bangsa Israèl lawasé rong puluh taun. Wong Israèl banjur padha sesambat nyuwun tulung marang Pangéran.

⁴ Nalika semono Israèl dipimpin déning nabi wadon, jenengé Déborah, bojoné Lapidot.

⁵ Adaté Déborah lungguh ing sangisoré wit kurma, antarané Rama lan Bètèl, ing daérah pegunungan Éfraim. Wong Israèl yèn butuh pituduh padha mrono.

⁶ Ing sawijining dina Déborah kongkonan wong ngundang Barak, anaké Abinoam, sing manggon ing kutha Kèdès, ing daérah Naftali. Kandhané marang Barak, "Mengkéné dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl marang kowé, 'Nglumpukna wong lanang sepuluh èwu saka taler Naftali lan Zébulon, iriden menyang Gunung Tabor.

⁷ Mengko Aku bakal ngosikaké atiné Siséra, komandhané tentarané Yabin, marani kowé ing Kali Kison, nggawa tentarané lan krétané perang, arep nyerang kowé. Nanging sajroné perang mau dhèwèké bakal Dakulungaké marang kowé!"

⁸ Wangsulané Barak marang Déborah, "Menawi panjenengan tumut, kula purun mangkat. Nanging menawi mboten, kula inggih mboten badhé késah."

⁹ Pangucapé Déborah, "Ya becik, aku dakmèlu. Nanging élinga, dudu kowé mengko sing olèh pengalem. Gusti Allah bakal nelukaké Siséra lantaran wong wadon." Déborah banjur budhal bebarengan karo Barak saka Kèdès.

¹⁰ Barak nuli nglumpukaké taler Zébulon lan taler Naftali ana ing Kèdès. Sing mèlu nglurug perang karo Déborah lan Barak cacahé wong 10.000.

¹¹ Nalika semono ana wong jenengé Hèbèr, wong Kèni, sing wis misah saka golongané. (Bangsa Kèni kuwi anak-turuné Hobab, ipéné Musa.) Hèbèr mau manggoné cedhak wit-witan terpentin ing Zaanaim, ora adoh saka Kèdès.

¹² Krungu wertané yèn Barak wis nglurug tekan Gunung Tabor,

¹³ Siséra banjur nglumpukaké krétané wesi kanggo perang sing cacahé sangang atus mau, lan tentarané kabèh, dikon mangkat bebarengan saka Harosèt Hagoyim menyang Kali Kison.

¹⁴ Déborah banjur kandha karo Barak mengkéné, "Majua, Pangéran piyambak sing nuntun kowé. Ing dina iki uga Allah bakal nggawé Siséra kalah karo kowé."

Mulané Barak lan tentarané kabèh banjur medhun saka Gunung Tabor,

¹⁵ lan nyerang Siséra. Gusti Allah nggawé tentarané Siséra lan krétané perang kisruh kabèh, nganti Siséra kepeksa medhun saka ing krétané, lan mlayu arep nylametaké nyawané.

¹⁶ Barak ngoyak kréta-kréta perang lan tentarané mungsuh nganti tekan Harosèt Hagoyim. Tentarané Siséra kelakon dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing diuripi.

¹⁷ Kocapa Siséra enggoné mlayu tekan omahé Yaèl, bojoné Hèbèr, wong Kèni, sebab Raja Yabin kekancan karo kulawargané Hèbèr mau.

¹⁸ Nalika Siséra teka, Yaèl methukaké karo muni mengkéné, "Mangga ndara, kula aturi pinarak ing kémah kula, mboten sisah kuwatos." Siséra banjur mlebu ing kémahé Yaèl, lan didhelikaké déning Yaèl ing samburiné gordin.

¹⁹ Tembungé Siséra marang Yaèl, "Aku ngelak banget, wènèhana ngombé." Yaèl banjur njupuk impes kulit, wadhah susu. Sawisé diwènèhi ngombé, Siséra banjur didhelikaké menèh ing samburiné gordin.

²⁰ Siséra banjur kandha karo Yaèl, "Ngadega ing ngarep kémah. Yèn ana wong teka lan takon apa ana wong mréné, kandhaa yèn ora ana."

²¹ Siséra kesel banget, mulané banjur turu kepati. Yaèl njupuk pukul besi lan pathok kémah, banjur alon-alon nyedhaki Siséra. Pathok mau ditèmplèkaké ing pilingané Siséra, nuli dithuthuk sarosané nganti pathok mau tembus ing lemah. Kaya mengkono carané Yaèl matèni Siséra.

²² Nalika Barak teka nggolèki Siséra, Yaèl methukaké karo muni mengkéné, "Mangga kula tedahi tiyang ingkang panjenengan padosi." Barak banjur mlebu karo Yaèl, lan weruh Siséra wis mati, nggléthak ing njogan, pathoké isih tumancep ing pilingané.

²³ Ing dina iku Pangéran maringi kemenangan marang wong Israèl bisa ngalahaké Yabin.

²⁴ Merga saka panindhésé wong Israèl sing saya abot, temah raja mau sirna.

5¹ Ing dina kuwi Déborah lan Barak, anaké Abinoam, padha ngidung mengkéné:

² Pinujia Pangéran! Israèl sumpah mau perang! Rakyat éklas nggawa pedhang.

³ Rungokna para raja lan priyagung; dakngidung konjuk Allah Kang Mahaagung.

⁴ Nalika Gusti miyos saka Séir, nilar Édom, gawé gonjingé bumi, udan tumurun, langit gumeter, nggegirisi.

⁵ Ing ngarsané Allah, Sinai dalah gunung padha miris, kabèh titah gumeter, giris.

⁶ Dhèk jamané Samgar bin Anat, uga jamané Yaèl, dalan-dalan sepi kabèh satanahé wong Israèl.

⁷ Kutha-kutha padha suwung, nganti satekamu, Déborah, dadi biyung ing Israèl, nuli mrenata.

⁸ Nalika Israèl nyembah brahala, banjur ketekan perang, Israèl tanpa gegaman, patang leksa, nyerang.

⁹ Para panglima lan perwira, kowé prejurit linuwih. Demi Allah kowé perang, tanpa pamrih.

¹⁰ É wong sing numpak kuldi putih adi, lan kowé sing lungguh ing permadani, uga para wong sing mlaku ing dedalan, wartakna kemenangané Pangéran.

¹¹ Rungokna! Wong padha crita ing sumur-sumur, ora entèk-entèk memuji Kang Mahaluhur, kang paring unggul marang umaté! Padha suka-rena nglumpuk ing gapurané.

¹² Déborah ngadega lan memujia, Barak, giringen tawanan perang, ngadega!

¹³ Para perwira padha lapur marang komandhané, rila perang dadi balané.

¹⁴ Saka Lebak Éfraim padha mlaku, klawan mantep, Bènyamin baris ing ngarep. Saka Makhir tekané para panglima, saka Zébulon asalé para perwira.

¹⁵ Para penggedhé taler Isakar mèlu Déborah, ya Isakar lan Barak uga; padha medhun menyang ngaré. Nanging taler Rubèn ora mèlu merga akèh sing padha gojag-gajeg.

¹⁶ Yagéne thenguk-thenguk nunggu wedhus? Ngrungokaké sulingé pangon ngundang taleré? Taler Rubèn jero panimbangé, arep mèlu apa ora, embuh karepé.

¹⁷ Zébulon lan Naftali kendel perangé, nanging Dhan tetep ing prauné, lan Gad ora mingsed saka enggoné. Asyèr

lungguh ayem ing pinggir segara,
sungkan ninggal médan perang ing
kana.

¹⁸ (5:17)

¹⁹ Ana ing Taanak, cedhak Kali Megido
padha siaga, raja-raja Kenaan kalah, ora
bisa ngrayah selaka.

²⁰ Lintang-lintang mèlu perang, saka
kana Siséra diserang.

²¹ Banjiré Kali Kison ngéntiraké
mungsu, hé nyawaku, majua dikendel
lan teguh.

²² Gedrugé tracak jaran mbarengi rikaté
playuné, gawé horeg lemah sing kambah
sikilé.

²³ Malaékaté Pangéran dhawuh, "Ipat-
ipata Méros lan rakyaté, merga ora
perang kagem Pangéran, Allahé."

²⁴ Begja kowé Yaèl, bojoné Hèbèr, wong
Kèni, ing antarané sing manggon ing
kémah, kowé sing diberkahi.

²⁵ Siséra ngelak njaluk banyu, diwènèhi
susu, wadhahé tuwung sing éndah,
pantes diagem ratu.

²⁶ Srana pathok lan pukul besi, sirahé
Siséra dipantèk Yaèl butul ing bumi.

²⁷ Gronjalan ing sikilé Yaèl, Siséra ora
tangi, gemléthak ing lemah banjur mati.

²⁸ Saka ing selané ruji jendhéla, ibuné Siséra muni, "Suwé temen tekané kréta lan jarané iki."

²⁹ Réwangé pinter mangsuli, nadyan wis ngerti ing sajroning ati:

³⁰ "Nuwun sèwu, saged ugi nembé ngedum rayahan, saben prejurit angsal prawan. Kanggé Siséra temtu ageman alus saking manca, sléndhang sulam kagem ing jangga."

³¹ Mugi-mugi sedaya mengsah Paduka, pejah kados Siséra, nanging abdi Tuhan kados surya, mepeng ing daya. Sawisé mengkono negara kono dadi tentrem patang puluh taun lawasé.

6¹ Wong Israèl nglakoni dosa menèh ing ngarsané Allah, temah ditégakaké kajajah déning wong Midian suwéné pitung taun.

² Sarèhné wong Midian kuwi kwasa banget, wong Israèl pilih padha sumingkir lan ndhelik ing guwa-guwa lan ing panggonan sing aman ing gunung-gunung.

³ Kejaba saka kuwi, angger wong tani ing Israèl arep padha nenandur, wong Midian mau teka karo wong Amalèk lan

wong-wong liyané saka ara-ara samun, nyerang wong Israèl.

⁴ Padha ngedegaké kémah ana ing kono lan ngrusak tandurané kabèh sing ana ing tanah kono nganti tekan daérah sakiwa-tengené Gaza sapengidul. Uga raja-kaya, yakuwi wedhus gèmbèl, sapi lan kuldiné wong Israèl digawa lunga. Kéwan siji waé ora ana sing dikarèkaké, nganti wong Israèl padha ora duwé pangan babar-pisan.

⁵ Mungsuh mau tekané bebarengan, nggawa unta lan kémah. Cacahé akèh banget, nganti ora kena diétung. Tekané mung arep ngrusak tanahé wong Israèl,

⁶ mangka umat kuwi ora bisa nyegah penggawéné mungsuh-mungsuh mau.

⁷ Umat Israèl banjur padha sesambat nyuwun tulung marang Pangéran, supaya diluwari saka tangané wong Midian.

⁸ Pangéran banjur ngutus nabi menyang umat Israèl. Nabi mau kandha mengkéné, "Pangéran, Allahé Israèl, ngandika, 'Kowé wis Dakluwari saka enggonmu dadi batur-tukon ing tanah Mesir.

⁹ Kowé wis padha Dakslametaké saka tangané wong Mesir lan saka bangsa-bangsa ing tanah kéné sing mungsuhi kowé. Bangsa-bangsa mau Daklungakaké saka kéné nalika kowé padha nyerang dhèwèké, sarta tanahé Dakparingaké marang kowé.

¹⁰ Aku wis ngandika marang kowé, yèn Aku iki Allahmu, lan kowé ora kena nyembah brahala-brahalané wong Amori, sing tanahé kokenggoni. Nanging kowé padha ora ngèstokaké dhawuh-Ku."

¹¹ Ing sawijining dina Malaékaté Pangéran rawuh ing désa Ofra, banjur lenggah ing sangisoring wit terpentin, duwèké Yoas, turun-Abièzèr. Anaké Yoas, sing jeneng Gidéon, lagi nggiling gandum ing panggonan sing sabené kanggo meres anggur. Enggoné nyambut-gawé mau diréwangi ndhelik-ndhelik, supaya aja konangan wong Midian.

¹² Malaékaté Pangéran banjur marani Gidéon karo ngandika mengkéné, "Hé wong gagah prakosa! Allah nunggil karo kowé!"

¹³ "Gusti," aturé Gidéon, "Keparenga kula nyuwun pirsá. Menawi leres

mekaten, bilih Allah nunggil kaliyan kula, kénging menapa kula sami kedah nglampahi sisah kados mekaten? Kénging menapa samenika Allah mboten naté ngawontenaken kaélokan-kaélokan, kados ingkang dipun cariyosaken déning para leluhur, kados enggènipun Allah ngluwari para leluhur wau saking tanah Mesir? Samenika Allah sampun nilar kula sedaya, sarta négakaken kula sami dipun jajah déning tiyang Midian."

¹⁴ Pangéran banjur ngandika marang Gidéon, "Kowé ngetoga karosanmu; wong Israèl luwarana saka pangwasané wong Midian. Aku kang ngutus kowé."

¹⁵ Aturé Gidéon, "Kénging menapa kawula, Gusti? Mokal menawi kawula saged ngluwari umat Israèl saking pangwaosipun tiyang Midian. Saking antawisipun taler Manasyè, kulawarga kawula menika ingkang sèkèng piyambak. Lan ing antawisipun kulawarga kawula, kawula menika ingkang anèm piyambak."

¹⁶ Pangandikané Pangéran, "Kowé mesthi bisa. Merga Aku sing bakal nulungi kowé. Wong-wong Midian bakal

gampang koktumpes presasat kowé mung nglawan wong siji thil."

¹⁷ Wangsulané Gidéon, "Menawi kawula menika èstu angsal sih ing ngarsanipun Pangéran, sumangga kawula aturi maringi pretandha, bilih èstu Allah piyambak ingkang ngandika mekaten dhateng kawula.

¹⁸ Kersaa Paduka nengga sauntawis wonten ngriki, ngantos rampung enggèn kawula nyawisaken pasugatan kagem Paduka." Pangandikané Pangéran, "Iya becik, Dakentèni ing kéné nganti sarampungmu."

¹⁹ Gidéon banjur mulih, nyembelèh wedhus nom, sarta njupuk gandum sepuluh kilogram, digawé roti tanpa ragi. Dagingé diwadhahi ing wakul, déné duduhé diwadhahi ing kuwali. Kabèh mau digawa, diladèkaké marang Malaékaté Pangéran, sing isih ngentèni ana ing sangisoré wit terpentin^e mau.

²⁰ Malaékat mau ngandika, "Daging lan roti kuwi sèlèhna ing watu kéné, banjur duduhé daging esokna ing ndhuwuré." Gidéon nglakoni apa sing didhawuhaké.

---

^ewit terpentin: wit pinus.

²¹ Malaékaté Pangéran mau nuli ngasta teken, pucuké dienggo ndumuk daging lan roti. Watu mau murub lan ngobong daging lan rotiné nganti entèk kabèh. Malaékat mau banjur ngilang.

²² Gidéon saiki ngerti, yèn sing rawuh mau Malaékaté Pangéran piyambak, mulané wedi banget lan ngucap, "Dhuh Pangéran, Allah kawula. Temtu kawula badhé pejah! Mergi kawula sampun aben-ajeng kaliyan Malaékat Paduka!"

²³ Nanging Pangéran ngandika, "Sing tentrem atimu! Aja wedi. Kowé ora bakal mati."

²⁴ Gidéon banjur yasa mesbèh lan dijenengaké: "Allah iku Sumbering Katentreman." Mesbèh mau isih ana ing Ofra, yakuwi désané wong Abièzèr.

²⁵ Benginé Gusti Allah paring dhawuh marang Gidéon mengkéné, "Njupuka sapi lanang, sing umur pitung taun, duwèké bapakmu. Mesbèh sing didegaké bapakmu kanggo Baal kaé gempuren, lan cagak kayu sing ana ing sandhingé, sing mrelambangaké Dèwi Asyéra, kethoken.

²⁶ Gawéa mesbèh ing sandhuwuré gempuran mesbèh mau; mesbèh anyar

kuwi tatanen sing becik. Sapi lanang mau sawutuhé saosna dadi kurban obongan konjuk marang Allah. Kayu sing mrelambangé Dèwi Asyéra, sing kokkethok mau enggonen ngobong kurban kuwi."

²⁷ Gidéon banjur ngajak réwangé wong sepuluh, nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Sarèhné wedi karo brayaté lan karo wong-wong ing désané, Gidéon ora wani tumindak ing wayah awan. Dadi enggoné nindakaké bengi.

²⁸ Ésuké, nalika wong-wong tangi, padha weruh yèn mesbèhé Baal lan cagak sing mrelambangaké Dèwi Asyéra wis rubuh. Uga padha weruh yèn ing panggonan kono wis didegi mesbèh anyar, malah wis dienggo saos kurban obongan sapi lanang.

²⁹ Wong-wong padha takon-tinakon, "Sapa sing duwé pokal mengkéné iki?" Bareng dilacak ketemu, yèn sing nindakaké mau Gidéon, anaké Yoas.

³⁰ Wong-wong mau banjur kandha karo Yoas, "Anakmu sing ngrusak mesbèhé Baal lan ngrubuhaké cagak prelambangé Dèwi Asyéra ing sisihé mesbèh. Mulané

anakmu gawanen mréné, arep diukum pati!"

³¹ Nanging Yoas mangsuli marang wong-wong mau, pangucapé, "Apa kowé padha mihak marang Baal? Apa Baal arep kokbélani? Sapa sing mihak marang Baal bakal dipatèni dina iki uga! Yèn Baal kuwi nyata Allah, mbok bèn mbéla awaké dhéwé, sebab sing dirusak kuwi mesbèhé."

³² Sarèhné Yoas kandha, "Karebèn Baal ngukum Gidéon, sing ngrusak mesbèhé Baal," mulané wiwit dina kuwi Gidéon diparabi 'Yerubaal'.^f

³³ Nalika semono wong Midian, wong Amalèk lan bangsa-bangsa ing ara-ara samun sawétané Kali Yardèn wis padha nglumpuk. Bangsa-bangsa mau padha masang kémah ing sabrangé Kali Yardèn, ana ing Lembah Yésreèl.

³⁴ Nanging Gidéon kaparingan Rohé Pangéran, mulané banjur ngunèkaké slomprèt ngundang wong-wong turun Abièzèr supaya padha teka mèlu Gidéon.

³⁵ Kejaba saka kuwi Gidéon nyebar utusan menyang klompok Asyèr, Zébulon

---

^fYerubaal: tembung Ibrani, tegesipun: karebèn diadili Baal.

lan Naftali sarta Manasyè, sing ana ing sisih Wétan lan ing sisih Kulon Kali Yardèn. Wong-wong mau uga banjur padha teka, mèlu Gidéon.

³⁶ Gidéon matur ing ngarsané Allah, "Gusti, Paduka sampun ngandika bilih kawula kadhawuhan milujengaken bangsa Israèl.

³⁷ Samenika, ing siti ingkang limrahipun kawula enggé nggiling gandum, kawula sukani wulu ménda gèmbèl. Menawi mbénjing-énjing wulunipun ménda wau teles déning bun, mangka sitinipun mboten teles, menika dadosa tandha, bilih Paduka ngersakaken supados kawula nulungi Israèl."

³⁸ Banjur kelakon kaya mengkono: Nalika Gidéon ésuké tangi lan meres wuluné wedhus, bun sing diklumpukaké olèh semangkok.

³⁹ Gidéon banjur matur marang Allah, "Gusti, mugi sampun duka. Keparenga kawula nyobi sepisan malih. Nanging samenika kersanipun wuluning ménda ingkang garing, lan sitinipun kémawon ingkang teles."

⁴⁰ Ing wayah bengi iku Gusti Allah ngleksanani apa sing disuwun déning

Gidéon, mulané wuluné wedhus mau tetep garing, nanging lemahé teles déning bun.

7¹ Ing sawijining dina Gidéon karo balané padha tangi gasik, banjur padha pasang kémah ing sacedhaké sumber Harod. Palèrènané wong Midian ana ing lebak Gunung Moré, saloré palèrènané Gidéon.

² Gusti Allah ngandika marang Gidéon mengkéné, "Tentaramu kakèhen. Mulané yèn perang karo wong Midian ora bakal Dakparingi kemenangan, supaya aja ana wong duwé pengira yèn enggoné menang kuwi merga saka kekuwatané dhéwé, temah ora saos panuwun marang Aku.

³ Mulané gawéa pengumuman marang balamu, 'Sapa sing wedi, lungaa saka Gunung Giléad kéné, muliha ing omahmu.'" Wong rong puluh èwu banjur padha mulih, kekarèné isih ana sepuluh èwu.

⁴ Gusti Allah banjur ngandika menèh marang Gidéon, "Tentaramu isih kakèhen. Mulané gawanen menyang sendhang. Ana ing kana Aku bakal milih wong-wong sing dadi balamu. Endi sing

Dakpilih, kuwi sing kudu mangkat karo kowé. Sing ora Dakpilih, ora kena mèlu."

⁵ Gidéon banjur ngirid wong-wong mau menyang sendhang. Gusti Allah banjur ngandika, "Endi wong sing enggoné ngombé kaya patrapé asu, kuwi pisahen karo wong sing enggoné ngombé saka ing tangané."

⁶ Kabèh ana wong telung atus sing enggoné ngombé karo jèngkèng, nyawuk banyu dicedhakaké ing cangkemé. Liya-liyané enggoné ngombé ngokop.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Gidéon, "Wong telung atus sing padha ngombé saka ing tangané kuwi sing arep Dakagem ngluwari umat Israèl lan nelukaké wong Midian. Wong-wong liyané konen mulih."

⁸ Gidéon banjur akon wong Israèl padha mulih, kejaba wong telung atus mau. Déné pangan sanguné lan slomprèt-slomprèt dikon ninggal. Panggonané lèrèn wong Midian kuwi ana ing lebak, sangisoré panggonané lèrèn wong Israèl.

⁹ Benginé Gusti Allah ngandika marang Gidéon, "Tangia, Gidéon! Panggonané

lèrèn wong Midian serbunen. Kowé bakal menang.

¹⁰Nanging yèn kowé ora wani dhèwèkan, ngajaka Pura, réwangmu, ajaken menyang penginepané mungsuhmu.

¹¹Kowé bakal krungu apa sing dirembug déning mungsuhmu, lan bakal dadi kendel, nganti wani nyerang." Gidéon banjur mangkat, ngajak Pura, nyedhaki penginepané mungsuhé.

¹²Wong Midian, Amalèk lan wong-wong saka ara-ara samun manggoné pating plencar ing lebak kono, katoné kaya walang sing padha ngrompol. Untané akèh banget, presasat pasir ing pinggiring segara.

¹³Nalika Gidéon tekan ing kana krungu ana wong lanang nyritakaké impèné marang kancané, tembungé, "Aku ngimpi ana roti jewawut sekepel ngglundhung mlebu ing palèrènan kita kéné, nrejang salah sawijining kémah. Kémah mau rubuh nganti rata karo lemah."

¹⁴Wangsulané kancané, "Wah, kuwi ora liya pedhangé Gidéon, anaké Yoas, wong Israèl kaé! Kuwi ateges yèn Gusti Allah

wis paring kemenangan marang umat Israèl, lan bakal ngalahaké wong Midian satentarané pisan."

¹⁵ Bareng krungu impèn sing dicritakaké mau lan apa tegesé, Gidéon banjur nyembah sujud marang Allah. Satekané ing papan palèrènané bala Israèl, Gidéon banjur awèh aba, "Padha siapa! Allah wis ngulungaké wong Midian lan tentarané ana ing tangan kita!"

¹⁶ Gidéon banjur ngedum balané telung atus mau dadi telu. Saben wong diwènèhi slomprèt lan guci kothong isi obor.

¹⁷ Pangucapé Gidéon, "Yèn aku wis tekan panggonané wong Midian, kowé ngawasna apa sing daktindakaké, lan kuwi tirunen.

¹⁸ Yèn aku lan reguku ngunèkaké slomprèt, kowé iya ngunèkna slomprètmu, lan padha kandhaa, 'Kagem Allah lan Gidéon.'"

¹⁹ Ngarepaké tengah wengi, Gidéon lan balané tekan panggonané mungsuh. Tentara sing jaga lagi waé giliran. Gidéon lan reguné banjur ngunèkaké slomprèté lan mecah guci-guciné.

²⁰ Regu loro liyané iya nindakaké mengkono. Balané Gidéon kabèh tangané kiwa nyekel obor, lan tangané tengen nyekel slomprèt, karo kandha, "Pedhangé Allah lan Gidéon!"

²¹ Balané Gidéon mau padha tetep ngadeg ngubengi palèrènané wong Midian mau. Tentarané mungsuh banjur padha mlayu karo bengok-bengok.

²² Nalika Gidéon lan balané padha ngunèkaké slomprèt, Allah gawé bingungé tentarané mungsuh, mula padha perang dhéwé, sing siji nglawan sijiné nganggo pedhang, banjur padha mlayu nganti tekan Bèt-Sita lan kutha Abèl-Mehola, sacedhaké Tabat.

²³ Taler Naftali, Asyèr lan Manasyè Wétan kali lan Manasyè Kulon kali uga ditekakaké. Wong-wong mau banjur ngoyak wong Midian.

²⁴ Kejaba kuwi Gidéon iya ngundang wong Éfraim kabèh, sing manggon ing pegunungan, "Mrénéa, mèlua nyerang wong Midian. Cegaten kabèh ing sabrangané Kali Yardèn tekan Bèt-Bara. Wong Midian aja olèh nyabrang." Wong-wong Éfraim sing ditekakaké banjur padha ngadhang ing sabrangan-

sabranané Kali Yardèn nganti tekan Bèt-Bara.

²⁵ Pemimpiné bangsa Midian loro, yakuwi Orèb lan Zeèb kecekel wong Éfraim. Orèb dipatèni ing Watu Orèb, lan Zeèb dipatèni ing pamipitan anggur Zeèb. Wong-wong Éfraim mau terus ngoyak wong Midian, banjur masrahaké sirahé Orèb lan Zeèb marang Gidéon ana ing sabranané Kali Yardèn sisih Wétan.

8 ¹ Wong Éfraim padha nggrundeli Gidéon, pangucapé, "Yagéné aku kokora kokajak nalika kowé nglurug merangi wong Midian? Apa sebabé aku padha koksepèlèkaké?" Mengkono panggrundelé wong-wong mau, marang Gidéon.

² Nanging Gidéon mangsuli, "Penggawéku iki ora sepira ajiné yèn ditandhing karo jasamu. Kowé rumangsa yèn sing koktindakaké kuwi mung sethithik, éwasemono sing sethithik mau waé ajiné ngungkuli samubarang kabèh sing ditindakaké déning balaku, saka turuné talermu.

³ Rak kowé ta sing diparengaké déning Allah matèni Orèb lan Zeèb, tokoh Midian loro kuwi? Yèn ditandhing karo kuwi,

penggawéku iki dudu apa-apa." Sawisé Gidéon muni mengkono, wong-wong Éfraim padha lega atiné.

⁴ Nalika semono Gidéon lan balané telung atus wis tekan sabrangé Kali Yardèn. Satemené wis padha kesel banget, éwasemono isih nerusaké enggoné ngoyak mungsuh.

⁵ Bareng lakuné tekan Sukot, Gidéon kandha karo penduduk ing kono, "Aku njaluk tulung, wong-wongku wènèhana mangan sethithik, merga wis padha kesel lan luwé, mangka isih kudu ngoyak Zébah lan Salmuna, raja-rajané wong Midian."

⁶ Para pemimpiné kutha Sukot mangsuli, "Lho, Zébah lan Salmuna rak durung kecekel, yagéné kowé wis njaluk mangan! Apa gunané balamu diwènèhi mangan?"

⁷ Pangucapé Gidéon, "Ya wis! Yèn mengko Allah maringi kemenangan lan aku bisa nyekel Zébah lan Salmuna, titènana, kowé bakal padha dakgebugi nganggo pang kebak eri saka ara-ara samun!"

⁸ Gidéon banjur nerusaké lakuné nganti tekan Pnuèl. Ana ing kana Gidéon

iya njalukaké pangan kanggo balané. Nanging wong Pnuèl padha mangsuli kaya wangsulané wong Sukot.

⁹ Mulané Gidéon iya muni, "Titènana, yèn aku mengko bali kanthi slamet, menarané kuthamu iki bakal dakrubuhaké!"

¹⁰ Nalika semono Zébah lan Salmuna karo balané kabèh lagi lèrèn ing Karkor. Tentara sing asalé saka wong ara-ara samun isih, kari wong limalas èwu. Sing satus rong puluh èwu wis mati.

¹¹ Lakuné Gidéon urut tapel watesé ara-ara samun, ing sisih Wétané Nobah lan Yogbéha, saka kono banjur nyerang tanpa dinyana-nyana déning mungsuhé.

¹² Zébah lan Salmuna, sekaroné raja Midian, mlayu, nanging dioyak déning Gidéon lan kecekel, nganti tentarané buyar kabèh merga saka wediné.

¹³ Sabaliné saka peprangan Gidéon metu dalan sing ngliwati unggah-unggahan Hèrès.

¹⁴ Ana ing kono nyekel nonoman saka Sukot. Nonoman mau ditakoni, para pemimpin ing Sukot kuwi jenengé sapa waé. Jeneng-jeneng mau banjur ditulis déning nonoman mau, diwènèhaké

marang Gidéon, kabèh cacahé pitung puluh pitu.

¹⁵ Sawisé mengkono Gidéon banjur marani para pemimpin mau, pangucapé, "Delengen, iki Zébah lan Salmuna. Mesthiné isih padha kèlingan, nalika kowé ora gelem nulungi aku, alasanmu merga aku durung nyekel Zébah lan Salmuna. Rak iya ta? Kowé ora gelem awèh mangan marang balaku, mangka nalika semono wis padha kesel banget."

¹⁶ Sawisé mengkono Gidéon banjur njupuk pang sing kebak eri saka ara-ara samun, dienggo ngajar para pemimpiné kutha Sukot.

¹⁷ Ing Pnuèl Gidéon ngrubuhaké menarané kutha lan matèni kabèh wong lanang sing ana ing kutha kono.

¹⁸ Sawisé mengkono Gidéon banjur nakoni Zébah lan Salmuna, "Wong-wong sing kokpatèni ing Tabor mau rupané kaya apa?" Wangsulané Zébah lan Salmuna, "Rupinipun kados panjenengan, èmperipun kados golongan ningrat."

¹⁹ Pangucapé Gidéon, "Kuwi sedulur-sedulurku, saka ibuku. Saupama kowé

ora matèni wong-wong mau, mesthi kowé iya ora dakpatèni."

²⁰ Gidéon banjur préntah marang Yètèr, anaké mbarep, "Wis, patènana!" Nanging Yètèr kuwi wong nom, dadi ora wani ngunus pedhangé kanggo matèni.

²¹ Pangucapé Zébah lan Salmuna marang Gidéon, "Mugi panjenengan piyambak kémawon ingkang mejahi kula. Mekaten wajibipun satriya!" Gidéon banjur tumandang matèni raja loro mau, sarta njupuki rerenggan-rerenggan sing ana ing guluné untané.

²² Sawisé mengkono umat Israèl matur marang Gidéon mengkéné, "Panjenengan sampun ngluwari kula sedaya saking penjajahanipun tiyang Midian. Mila panjenengan kula aturi dados pemimpin kula, panjenengan lan anak-turun panjenengan."

²³ Wangsulané Gidéon, "Ora. Dudu aku sing bakal ngratoni kowé, lan iya dudu anak-anakku. Pangéran piyambak sing jumeneng dadi ratumu."

²⁴ Nanging sawisé mengkono Gidéon kandha, "Mung saprekar sing dakjaluk, anting-anting saka olèhmu ngrayah kuwi pasrahna marang aku." (Wong

Midian kuwi lumrahé padha nganggo anting-anting mas, kaya wong-wong liyané sing padha manggon ing ara-ara samun.)

²⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Inggih, kanthi éklasing manah barang wau badhé kula caosaken dhateng panjenengan." Banjur padha nggelar mori, lan saben wong nyèlèhaké anting-anting sing dirampas saka mungsuhé.

²⁶ Boboté anting-anting emas sing dipasrahaké marang Gidéon nalika semono mèh sepuluh kilogram, durung klebu liya-liyané, kayata kalung, kain wungu, agemané raja-raja ing Midian, sarta kalung sing digandhulaké ana ing guluné unta-untané.

²⁷ Emas mau ditanjakaké Gidéon digawé éfod,⁹ sing banjur dipasang ana ing désané, yakuwi ing Ofra. Wong Israèl kabèh padha mrana nyembah brahala mau, temah padha ora ngabekti menèh marang Pangéran, Allahé. Prekara kuwi

---

⁹Éfod: basa Ibrani, kados oto, dipun enggé ing dhadhanipun imam, dipun sukani séla Urim lan Tumim, kanggé neges kersanipun Allah.

dadi memala kanggoné Gidéon lan kulawargané.

²⁸ Sawisé ditelukaké déning wong Israèl, wong Midian wis ora bisa apa-apa. Sanegara kabèh dadi tentrem suwéné nganti patang puluh taun, yakuwi sajroné Gidéon isih urip.

²⁹ Bareng perangé karo wong Midian wis rampung, Gidéon banjur mulih menyang désané lan manggon ing kono.

³⁰ Anaké lanang Gidéon cacahé pitung puluh, merga bojoné akèh.

³¹ Kejaba kuwi isih duwé selir ing Sikèm. Seliré mau duwé anak lanang siji jenengé Abimèlèh.

³² Sawisé umuré akèh, Gidéon, anaké Yoas, tinggal-donya. Gidéon dikubur ing kuburané Yoas, bapakné. Kuburan mau dunungé ing Ofra, yakuwi désané turun-Abièzèr.

³³ Sawisé Gidéon tinggal-donya, wong Israèl lèrèn enggoné ngabekti marang Allah. Malah padha nyembah déwa-déwané Baal, lan nganggep Baalberit kuwi allahé.

³⁴ Wis padha ora ngabekti marang Pangéran, Allahé, sing ngluwari bangsa mau saka ing pangwasané

mungsuh-mungsuhé sing ana ing kiwa-tengené.

³⁵Umat Israèl iya ora ngélingi kulawargané Gidéon sing jasané semono gedhéné marang umat Israèl.

9¹Ing sawijining dina Abimèlèh, anaké Gidéon, tilik menyang Sikèm, panggonané kulawargané ibuné; banjur kandha karo sedulur-seduluré saka ibuné,

²"Coba takona marang penduduk Sikèm kabèh, endi sing becik, dierèh déning anaké Gidéon, yakuwi wong pitung puluh, apa dierèh déning wong siji? Élinga yèn aku iki isih keprenah sedulur karo dhèwèké."

³Para seduluré Abimèlèh sing saka ibuné mau banjur mider-mider nggawa kabaré Abimèlèh mau. Penduduk Sikèm kabèh banjur mutus mèlu Abimèlèh, merga penganggepé Abimèlèh kuwi isih keprenah seduluré.

⁴Sawisé mengkono banjur padha masrahaké marang Abimèlèh dhuwit slaka pitung puluh, sing dijupukaké saka ing candhiné Baalberit. Dhuwit mau ditanjakaké déning Abimèlèh kanggo

ngopèni grombolané wong ala, supaya mbiyantu dhèwèkné.

⁵ Abimèlèh banjur bali menyang désané bapakné, yakuwi Ofra. Ana ing kana Abimèlèh matèni anaké Gidéon, wong pitung puluh, nganggo landhesan watu siji. Nanging Yotam, anaké Gidéon sing ragil, ora katut dipatèni, jalaran ndhelik.

⁶ Penduduk Sikèm lan Bètmilda banjur nglumpuk sarta lunga menyang panggonané sing ana wité terpentin, sing dianggep suci déning wong Sikèm. Ana ing kana Abimèlèh diangkat dadi raja.

⁷ Bareng krungu sing mengkono, Yotam banjur lunga ngadeg ing pucaké Gunung Gèrizim, sarta kandha karo wong-wong sing padha nglumpuk mau, pangucapé, "Hé wong Sikèm. Rungokna tembungku, supaya Gusti Allah uga miyarsakaké marang kowé!

⁸ Ing sawijining dina wit-wit padha mutusaké golèk wit sing gelem dadi rajané. Mulané banjur kandha karo wit zaitun, 'Kowé dadia rajaku!'

⁹ Wangsulané wit zaitun, 'Ah, aku emoh. Sebab yèn aku dadi rajamu, aku

kudu lèrèn metokaké lenga sing dienggo ngormati déwa-déwa lan manungsa.'

¹⁰ Wit-wit mau banjur nekani wit ara, tembungé, 'Dadia rajaku.'

¹¹ Nanging wit ara mau mangsuli, 'Aku emoh, sebab yèn aku dadi rajamu, aku kudu lèrèn saka enggonku metokaké woh ara sing rasané legi kuwi.'

¹² Sawisé mengkono wit-wit mau banjur marani wit anggur, 'Kowé dadia rajaku.'

¹³ Nanging wit anggur mau mangsuli, 'Lho, apa aku kudu lèrèn metokaké woh anggur sing gawé senengé atiné para déwa lan manungsa, mung supaya dadi rajamu waé!'

¹⁴ Mulané wit-wit banjur nekani eri bandhil, tembungé, 'Kowé waé sing dadi rajaku!'

¹⁵ Wangsulané eri bandhil mau, 'Yèn temenan kowé arep ndadèkaké aku rajamu, padha ngéyuba ana ing ngisorku. Yèn kowé ora gelem, pang-pangku sing kebak eri iki bakal metokaké geni, sing bisa ngobong wit araz ing Libanon kabèh!'"

¹⁶ Pangucapé Yotam saterusé, "Apa enggonmu ngangkat Abimèlèh dadi rajamu kuwi klawan éklasing ati?"

Apa tumindakmu marang bapakku, Gidéon, wis patut, semono uga marang kulawargané? apa kowé wis ngélingi marang jasané bapakku,

¹⁷ sing wis berjuang mati-matian kanggo kowé? Élinga, yèn bapakku wis ngetohaké nyawané kanggo ngluwari kowé saka pangwasané wong-wong Midian.

¹⁸ Nanging ing dina iki kowé wis nglawan kulawargané bapakku. Anak-anaké wis kokpatèni kabèh, wong pitung puluh, nganggo landhesan watu siji. Abimèlèh kuwi anaké bapakku sing lair saka abdiné. Éwasemono kokangkat dadi raja ing Sikèm, merga isih prenatal sedulur karo kowé.

¹⁹ Yèn tumindakmu marang bapakku lan kulawargané saiki iki pancèn metu saka éklase atimu, ya wis, padha seneng-senenga karo Abimèlèh, lan karebèn Abimèlèh seneng-seneng karo kowé.

²⁰ Nanging yèn ora kaya mengkono, karebèn Abimèlèh ngetokaké geni sing ngobong ludhes penduduk Sikèm lan Bètmilo. Lan karebèn penduduk Sikèm

lan Bètmilo uga ngetokaké geni sing nyirnakaké Abimèlèh."

²¹ Sawisé mengkono Yotam banjur mlayu ngungsi menyang kutha Beèr, merga saka wediné marang Abimèlèh, sing isih keprenah seduluré.

²² Abimèlèh dadi raja ing Israèl lawasé telung taun.

²³ Gusti Allah banjur ndadèkaké sesatron ing antarané Abimèlèh lan wong Sikèm, mula wong-wong mau padha brontak.

²⁴ Kuwi kanggo males marang pialané Abimèlèh lan wong Sikèm, sing padha ngojok-ojoki Abimèlèh supaya matèni anak-anaké Gidéon, sing cacahé pitung puluh.

²⁵ Wong-wong Sikèm padha mapanaké wong sing ndhelik ing pucak-pucaké gunung, dikon nyekel Abimèlèh. Saben wong sing liwat ing kono dirampog. Kedadéan mau dilapuraké marang Abimèlèh.

²⁶ Ing wektu kuwi Gaal, anaké Èbèd teka, bebarengan karo sedulur-seduluré, arep manggon ing Sikèm. Wong-wong Sikèm padha ngandel marang Gaal.

²⁷ Wong-wong Sikèm mau padha ngundhuh woh anggur, sawisé diperes, banjur nganakaké pésta; padha mangan lan ngombé ing candhiné déwa-déwané karo ngunèk-unèkaké Abimèlèh.

²⁸ Pangucapé Gaal, "Abimèlèh kuwi sapa, lan kita wong-wong Sikèm kuwi sapa? Apa dudu anaké Gidéon? Apa Gidéon lan Zebul, wakilé, sejatiné dudu baturé Hémor, bapakné Sikèm? Mulané yagéné kita kudu ngawula marang dhèwèké?"

²⁹ Saupama aku sing dadi pemimpiné wong Sikèm kéné, mesthi wis daktundhung! Mesthi aku kandha karo dhèwèké, 'Ayo, majua, tokna kabèh tentaramu, ayo metu perang karo aku!'"

³⁰ Zebul, patihé kutha Sikèm kono, krungu tembungé Gaal sing mengkono mau, nepsu banget.

³¹ Mulané banjur kongkonan wong nemoni Abimèlèh ing Aruma, nggawa kabar mengkéné, "Gaal, anakipun Èbèd, sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèkipun dhateng ing Sikèm sarta ngojok-ojoki tiyang-tiyang kapurih brontak dhateng panjenengan.

³² Pramila panjenengan lan tiyang-tiyang panjenengan dalu menika kula aturi sami ndhelik ing pategilan.

³³ Mbénjing-énjing, menawi surya sampun mlethèk kersaa nyerbu ing kitha kanthi dadakan. Lan menawi Gaal kaliyan tiyang-tiyangipun nyerang lan medal saking kitha, menika wekdal ingkang saé kagem panjenengan kanggé nyerang piyambakipun!"

³⁴ Abimèlèh lan balané bengi kuwi mangkat. Bareng wis cedhak ing kutha padha mencar dadi papat, banjur padha ndhelik ing sanjabané kutha Sikèm.

³⁵ Bareng Gaal katon arep metu saka kutha lan ngadeg ana ing gapura, Abimèlèh sabalané banjur metu saka pandhelikané.

³⁶ Gaal weruh wong-wong mau, banjur kandha karo Zebul, "Delengen, ana wong akèh padha medhun saka gunung mlaku mréné!" Wangsulané Zebul, "O, kuwi dudu wong, nanging ayang-ayangané gunung."

³⁷ Nanging Gaal kandha menèh: "Delengen, ana wong akèh padha medhun saka gunung lan ana wong

saklompok sing mréné liwat sangisoré wit terpentin pameca!"

³⁸ Zebul banjur kandha marang Gaal, pengarepé, "Ana ngendi saiki cangkemmu sing muni, 'Abimèlèh kuwi sapa? Lha iki wong-wongé sing biyèn kokrèmèhaké kaé. Wis, majua saiki, serangen wong-wong kuwi!'"

³⁹ Gaal banjur metu karo wong-wong Sikèm, perang nglawan Abimèlèh.

⁴⁰ Nanging Gaal bareng diserbu déning Abimèlèh, keplayu. Wong-wong sing padha mati padha glimpangan nganti tekan ngarepé gapuraning kutha.

⁴¹ Abimèlèh banjur mulih menyang Aruma, lan Zebul nundhung Gaal saseduluré, dikon metu saka Sikèm, ora kena manggon ing kono.

⁴² Ésuké wong-wong Sikèm padha metu saka kutha arep menyang pategalané; mangka ana wong sing nglapuraké marang Abimèlèh.

⁴³ Abimèlèh banjur nglumpukaké balané, diedum dadi telung klompok lan dikon ndhelik ana ing pategalan karo jaga-jaga. Bareng weruh penduduk padha mlaku ngener ing pategalan, balané Abimèlèh banjur metu saka

pandhelikané, matèni wong-wong Sikèm mau.

⁴⁴ Abimèlèh dhéwé lan pasukané nuli énggal-énggal maju mlebu ing gapuraning kutha, déné pasukan loro liyané ngoyak lan matèni wong-wong sing padha mlayu menyang pategalan.

⁴⁵ Abimèlèh nyerang terus sedina muput lan ngrebut kutha mau; wong-wong sing manggon ing kutha kono dipatèni; kuthané digempur lan disawuri uyah.

⁴⁶ Bareng wong-wong sing isih ana ing njero kutha padha krungu bab mau, banjur padha mlebu ing guwa sing ana ing sangisoré candhiné Èlberit.

⁴⁷ Nanging ana wong sing kandha karo Abimèlèh, yèn wong-wong Sikèm padha nglumpuk ing njero guwa.

⁴⁸ Mulané Abimèlèh sabalané banjur padha menyang Gunung Zalmon. Abimèlèh nuli njupuk wadung lan ngethoki pang-pangé wit. Pang-pang mau banjur dipangguli. Para balané dipréntah niru apa sing ditindakaké mau.

⁴⁹ Wong-wongé iya banjur ngethoki panging wit-witan, kaya sing ditindakaké déning Abimèlèh. Pang-pang mau ditumpuk ing cangkémé guwané candhi,

banjur diobong. Mulané wong Sikèm sing ana ing njero guwa mau padha mati kabèh, cacahé kira-kira wong sèwu, lanang wadon.

⁵⁰ Sawisé mengkono Abimèlèh banjur lunga menyang Tèbès. Kutha kuwi banjur dikepong lan direbut.

⁵¹ Ing satengahé kutha kono ana menarané. Wong kabèh banjur padha mlayu mrono; sawisé padha mlebu, lawangé menara nuli dikancing saka njero, banjur padha munggah.

⁵² Abimèlèh teka lan nyerang menara mau. Bareng tekan lawanging menara lan arep ngobong lawang mau,

⁵³ dumadakan ana wong wadon nibakaké watu gilingan ngenani sirahé Abimèlèh, nganti tatu.

⁵⁴ Abimèlèh énggal-énggal akon marang nonoman sing nggawakaké gegamané, "Pedhangmu unusen, aku patènana. Aku emoh diwartakaké mati déning tangané wong wadon." Pemuda mau banjur nyuduk Abimèlèh nganti mati.

⁵⁵ Bareng weruh Abimèlèh wis mati wong Israèl banjur padha mulih.

⁵⁶ Kaya mengkono carané Gusti Allah males marang Abimèlèh, merga piala

sing ditindakaké marang bapakné, nalika matèni sedulur-seduluré pitung puluh.

⁵⁷ Mengkono uga Gusti Allah ngukum marang wong Sikèm merga pialané. Kuwi cocog karo sing dikandhakaké déning Yotam, anaké Gidéon, nalika ngipat-ipati Abimèlèh lan wong-wong Sikèm.

10 ¹ Sawisé Abimèlèh tinggal-donya, Tola anaké Puah, nggentèni dadi pemimpin, sing ngluwari bangsa Israèl. Tola kuwi putrané Dodo, saka taler Isakar. Manggoné ing Samir, ing daérah pegunungan Éfraim.

² Enggoné mimpin bangsa Israèl telulukur taun, banjur tinggal-donya lan dikubur ing Samir.

³ Sawisé Tola, bangsa Israèl dipimpin déning Yair, lawasé rong puluh taun. Yair kuwi asalé saka Giléad.

⁴ Anaké lanang ana telung puluh. Padha duwé kuldi tunggangan lan désa telung puluh ing daérah Giléad. Désa-désa mau disebut désa-désané Yair.

⁵ Yair tinggal-donya lan dikubur ing Kamon.

⁶ Umat Israèl gawé dosa menèh marang Pangéran; padha ora maèlu marang

Allah lan wis ora nyembah marang Panjenengané. Sing disembah-sembah yakuwi déwa-déwa Baal lan Astorèt, sarta déwa-déwané bangsa Siria, Sidon, Moab, Amon lan Filistia.

⁷ Mulané Gusti Allah duka marang umat Israèl, temah bangsa Israèl ditégakaké, dijajah déning bangsa Filistin lan bangsa Amon.

⁸ Wolulas taun lawasé bangsa-bangsa mau nindhes wong Israèl sing manggon ing tanah Giléad. Yakuwi daérahé wong Amori, sawétané Kali Yardèn. Wong Israèl sing ana ing kono padha disiya-siya.

⁹ Wong Amon malah padha nyabrang Kali Yardèn lan merangi taler Yéhuda, Bènyamin lan Éfraim nganti uripé wong Israèl mau sangsara banget.

¹⁰ Umat Israèl banjur padha sesambat marang Allah, aturé, "Kawula sampun sami damel dosa ing ngarsa Paduka, margi mboten maèlu dhateng Pangéran, Allah kawula, malah sami nyembah dhateng déwa-déwanipun Baal."

¹¹ Gusti Allah paring wangsulan mengkéné, "Biyèn kowé padha dijajah déning bangsa Mesir, bangsa Amori,

Amon, Filistin, Sidon, Amalèk lan bangsa Maon. Kowé banjur padha sesambat nyuwun pitulungan marang Aku. Apa Aku ora banjur mitulungi lan kowé Dakluwari saka pangwasané bangsa-bangsa mau?

¹² (10:11)

¹³ Éwasemono kowé isih terus ninggal Aku lan nyembah marang déwa-déwa. Mulané saiki Aku ora bakal ngluwari kowé.

¹⁴ Njaluka tulung waé karo déwa-déwa sing kokpilih dhéwé kuwi. Samasa kowé nemu karubedan, padha sesambata, supaya teka mitulungi kowé."

¹⁵ Nanging umat Israèl mau matur menèh ing ngarsané Pangéran, "Nyumanggakaken menapa ingkang badhé Paduka paringaken dhateng kawula, angger Paduka ing dinten menika mitulungi kawula."

¹⁶ Umat Israèl banjur mbuwangi reca-recané, lan bali nyembah marang Allah menèh. Mulané Gusti Allah rena ing penggalih, ora téga mirsani kasangsarané umat mau.

¹⁷ Nalika semono tentara Moab lagi tata-tata arep nglurug perang ing Israèl; tentarané pasang kémah ing Giléad.

Semono uga tentarané Israèl padha nglumpuk lan pasang kémah ing daérah Giléad.

¹⁸Ana ing kono rakyat lan para pemimpiné taler-taler Israèl padha gawé pengumuman: "Sapa sing wani tumandang perang karo wong Amon, bakal diangkat dadi pemimpiné wong sa-Giléad kabèh."

11 ¹Yéfta kuwi prejurit sing gagah prakosa, manggoné ing tanah Giléad. Bapakné jenengé Giléad, ibuné wong tuna susila.

²Bapakné iya duwé anak-anak lanang liyané saka bojoné sing sah. Bareng bocah-bocah mau wis padha déwasa, Yéfta ditundhung, dikon lunga saka omahé bapakné, tembungé, "Kowé ora bakal nampa warisan apa-apa saka bapak, merga kowé kuwi anak ora sah."

³Mulané Yéfta ninggal omahé bapakné sarta manggon ing daérah Tob. Ing kana ana grombolan penjahat sing mèlu Yéfta, banjur padha ngrampog.

⁴Ora let suwé bangsa Israèl diserang déning wong Amon.

⁵Para pemimpiné Israèl ing Giléad nuli marani Yéfta, diajak bali saka Tob,

⁶ tembungé, "Ayo padha nglawan wong Amon. Kowé sing mimpin."

⁷ Wangsulané Yéfta, "Kowé rak padha sengit karo aku. Aku wis koktundhung saka omahé bapakku. Yagéné bareng saiki kowé nemu karépotan, kowé padha marani aku?"

⁸ Wong-wong mau padha mangsuli, "Tekaku mréné arep ngajak kowé perang nglawan bangsa Amon, lan dadi pemimpiné wong Giléad kabèh."

⁹ Pangucapé Yéfta, "Aku kokajak bali menyang Giléad merangi wong Amon. Lan yèn Allah maringi kemenangan marang kita, aku arep kokdadèkaké pemimpinmu?"

¹⁰ Wangsulané wong-wong mau, "Iya, mengkono, Allah dadi seksi kita."

¹¹ Yéfta banjur budhal bebarengan karo para pemimpiné wong Giléad. Penduduk daérah Giléad banjur ngangkat Yéfta dadi pemimpiné ngiras panglimané, ana ing Mizpa, diseksèni déning Pangéran. Yéfta ngandharaké prekarané marang Gusti Allah.

¹² Sawisé mengkono, Yéfta banjur kongkonan marang raja Amon, dikon takon mengkéné, "Lepat kula menapa

déné panjenengan sami merangi negari kula?"

¹³ Raja-raja Amon mangsuli marang para utusané Yéfta, tembungé, "Nalika umat Israèl medal saking tanah Mesir, sami ngrebat tanah kula, wiwit saking Arnon dumugi Lèpèn Yabok lan Lèpèn Yardèn. Samenika sampéyan kula aturi mangsulaken tanah menika dhateng kula kanthi saé."

¹⁴ Yéfta banjur kongkonan marang raja Amon,

¹⁵ dikon matur mengkéné, "Umat Israèl mboten ngrebat tanahipun tiyang Amon."

¹⁶ Nalika umat Israèl medal saking tanah Mesir lajeng terus dhateng Teluk Akaba, nratas ing ara-ara samun, nglangkungi Kadès.

¹⁷ Lajeng utusan dhateng raja Édom nyuwun idin badhé langkung ing negarinipun. Nanging mboten dipun parengaken. Sasampunipun menika lajeng nyuwun idin dhateng raja Moab, nanging inggih mboten dipun parengaken ndhèrèk langkung ing daérahipun. Pramila tiyang Israèl manggèn ing Kadès.

¹⁸ Saking ngriku sami nerusaken lampah medal ara-ara samun, mboten langkung Édom lan Moab, malah ngalang ngantos dumugi ing sawétanipun Moab, ing sabranganipun Arnon. Wonten ing ngrika sami pasang kémah, nanging mboten nyabrang lèpèn, mergi daérah sisih ngrika taksih klebet daérah Moab.

¹⁹ Sesampunipun kèngkènan dhateng Sihon, raja Amori ing Hèsbon, nyuwun idin badhé langkung ing daérah Amori, mergi sami badhé késah dhateng daérahipun piyambak.

²⁰ Nanging Sihon mboten marengaken. Malah mbidhalaken tentaranipun, lajeng pasang kémah ing Yahas, sarta nyerang Israèl.

²¹ Sukur déné Pangéran, Allahipun Israèl, paring kemenangan dhateng Israèl, ngantos Sihon lan balanipun kawon. Kados mekaten caranipun Israèl pikantuk siti-sitiniipun tiyang Amori sedaya, ingkang manggèn ing ngriku.

²² Wilayahipun Amori menika lajeng dipun enggèni, wiwit saking Arnon, ing sisih Kidul, dumugi ing salèripun Lèpèn Yabok, lan saking ara-ara samun

sawétanipun Lèpèn Yardèn ngantos dumugi sisih lèripun lèpèn wau.

²³ Dados Pangéran, Allahipun Israèl menika ingkang ngésahaken tiyang Amori, kanggé umat kagunganipun.

²⁴ Samenika, menapa tanah menika badhé panjenengan pundhut wangsul? Tanah paringipun Kamos, déwa panjenengan, menika kénging panjenengan darbèki, nanging menapa ingkang sampun kaparingaken déning Pangéran, Allah kula, dhateng kula, menika kula bélani.

²⁵ Menapa panjenengan rumaos kagungan wewenang ngungkuli wewenangipun Balak bin Zipor, raja ing Moab? Balak mboten naté nglawan nyerang kula sedaya.

²⁶ Israèl sampun tigang atus taun manggèn ing Hèsbon lan Aroèr sarta dhusun-dhusun ing kiwa-tengenipun, tuwin kitha-kitha sauruting Lèpèn Arnon. Kénging menapa selaminipun menika panjenengan mboten naté mundhut wangsul tanah menika?

²⁷ Saèstu, kula mboten kalepatan dhateng panjenengan. Gusti Allah

ingkang jumeneng hakim mugè ngadili bangsa Israèl lan bangsa Amon."

²⁸Nanging raja Amon ora ngrèwès karo aturé Yéfta mau.

²⁹Yéfta kaparingan Rohé Pangéran, banjur ngubengi tanah Giléad lan tanah Manasyè, sarta bali menyang Mizpa ing Giléad. Saka kana nerusaké lakuné menyang wilayah Amon.

³⁰Yéfta janji ing ngarsané Allah, "Menawi Paduka marengaken kula ngawonaken tiyang Amon,

³¹lan wangsul kanthi wilujeng, tiyang ingkang medal saking griya methukaken kula, menika badhé kula saosaken dados kurban obongan kagem Paduka."

³²Yéfta banjur nyabrang Kali Yardèn nyerang wong Amon, lan Pangéran ngulungaké bangsa Amon marang umat Israèl.

³³Tanahé wong Amon digempur tapis^h déning Yéfta, wiwit saka Aroèr tekan daérah sakiwa-tengené Minit, kuthané kabèh ana rong puluh, nganti tekan Abèl Keramin. Wong Amon sing mati akèh banget. Semono enggoné padha

---

^htapis: telas babar-pisan, ludhes.

dikalihaké ana ing ngarepé bangsa Israèl.

³⁴ Bareng Yéfta mulih menyang Mizpa, anaké wadon methukaké karo jogèdan lan nabuh kentrung. Mangka bocah wadon kuwi anak ontang-anting.

³⁵ Bareng ndeleng anaké mau, Yéfta banget sedhihé, temah nyuwèk-nyuwèk sandhangané, kandhané, "Dhuh anakku enggèr. Kokjebul kowé sing gawé remuking atiku. Aku wis janji ing ngarsané Pangéran, sing ora bisa dakjabel menèh."

³⁶ Bocah wadon mau banjur matur marang Yéfta, "Bapak sampun janji ing ngarsanipun Pangéran, mangka Pangéran sampun maringi kemenangan dhateng bapak, males piawonipun tiyang Amon, mengsahipun bapak."

³⁷ Banjur matur menèh, "Kula namung nyuwun saprekawis: Keparenga kula lan kanca-kanca kula késah dhateng paredèn kalih wulan. Wonten ing ngrika kula badhé nangisi enggèn kula mboten badhé émah-émah."

³⁸ Bapakné ngolèhaké lan bocahé nuli pamitan. Bocah wadon mau lan kanca-kancané banjur lunga menyang

pegunungan nangisi enggoné bakal ora omah-omah.

³⁹ Sawisé kelakon rong sasi banjur mulih, lan bapakné banjur netepi apa sing wis dijanjèkaké marang Pangéran. Dadi bocah wadon mau nganti mati tetep ora omah-omah. Kuwi sebabé ing antarané wong Israèl ana padatan,

⁴⁰ para prawan saben taun padha ninggal omahé patang dina ngéling-éling lelakoné anaké Yéfta sing nyedhihaké mau.

12 ¹ Ing wektu kuwi taler Éfraim tata-tata arep perang, banjur mangkat, nyabrang Kali Yardèn menyang Zafon. Kandhané karo Yéfta, "Yagéné kowé merangi bangsa Amon, kokora ngajak aku? Saiki kowé lan saisiné omahmu arep dakobong."

² Wangsulané Yéfta, "Wong Amon lan aku wong Giléad padha kerengan. Kowé wis padha dakundang, dakkon ngréwangi aku, nanging kowé padha ora teka.

³ Dadi, bareng aku ngerti yèn kowé padha ora gelem ngréwangi aku, aku banjur tékad-tékadan nyerang wong Amon, lan Pangéran maringi

kemenangan. Yagéne saiki kowé mréné arep nyerang aku?"

⁴Yéfta banjur nglumpukaké wong Giléad kabèh, banjur nyerang wong Éfraim, nganti wong Éfraim mau kalah. (Wong Giléad sing padha manggon ing tanah Éfraim lan Manasyè didakwa déning wong Éfraim wis ninggal taler Éfraim.)

⁵Wong Giléad sing padha perang mau ngebroki papan-papan sabrangan ing Kali Yardèn, sarta nyegat wong Éfraim sing keplayu. Angger ana wong Éfraim sing keplayu arep nyabrang, banjur ditakoni déning wong Giléad, "Apa kowé wong Éfraim?" Wangsulané mesthi "dudu".

⁶Mulané wong mau banjur dikon muni, "Sibolèt". Wong mau mesthi muni, "Sibolèt," merga ora bisa ngucapaké tembung mau sing sabeneré. Wong mau mesthi banjur di cekel lan dipatèni ing sabrangan kono. Wong Éfraim sing dipatèni ing wektu semana cacahé patang puluh loro èwu.

⁷Yéfta enggoné mimpin wong Israèl nem taun, banjur tinggal-donya lan dikubur ing désané, ing tanah Giléad.

⁸ Sapungkuré Yéfta, umat Israèl dipimpin déning Èbsan saka Bètléhèm.

⁹ Èbsan duwé anak lanang telung puluh lan anak wadon telung puluh. Anak-anaké wadon dijodhokaké karo wong lanang saka taler liya; kosokbaliné dhèwèké njupuk prawan saka taler liya dijodhokaké karo anak-anaké lanang. Èbsan enggoné mimpin Israèl lawasé pitung taun,

¹⁰ banjur tinggal-donya lan dikubur ing Bètléhèm.

¹¹ Sapungkuré Èbsan, umat Israèl dipimpin déning Élon, saka taler Zébulon, suwéné sepuluh taun.

¹² Sawisé mengkono Élon tinggal-donya lan dikubur ing Ayalon, ing daérah Zébulon.

¹³ Sawisé Élon, umat Israèl dipimpin déning Abdon, anaké Hilèl, saka Piraton.

¹⁴ Anaké lanang patang puluh, putuné lanang telung puluh. Anak-anak lan putu-putuné mau padha duwé kuldi tunggangan dhéwé-dhéwé. Abdon dadi pemimpiné umat Israèl suwéné wolung taun.

¹⁵ Abdon banjur tinggal-donya lan dikubur ing Piraton, ing wilayahé Éfraim,

yakuwi ing daérah pegunungané wong Amalèk.

13¹ Wong Israèl padha gawé dosa menèh ing ngarsané Allah, mulané ditégakaké, dijajah déning wong Filistin suwéné patang puluh taun.

² Ing wektu kuwi ana wong lanang saka désa Zora, jenengé Manoah, saka taler Dhan. Bojoné ora duwé anak.

³ Ing sawijining dina wong wadon mau dirawuhi Malaékating Pangéran, sarta dingandikani mengkéné, "Tekan saiki kowé ora duwé anak, nanging ora suwé menèh kowé bakal ngandhut, lan duwé anak lanang.

⁴ Mulané kowé kudu ngati-ati. Aja ngombé anggur utawa ombèn-ombèn sing ngendemi, utawa mangan panganan sing karam,

⁵ sebab bayi sing kokkandhut kuwi bakal dadi nasir,ⁱ mula sawisé bayiné lair rambuté aja kokcukur. Bocah kuwi mbésuk bakal ngluwari wong Israèl saka penjajahé wong Filistin."

⁶ Bojoné Manoah mau banjur marani sing lanang lan kandha, "Pak, aku mau

---

ⁱnasir: tiyang ingkang nyaosaken gesangipun kanggé ngladosi Gusti Allah.

dirawuhi utusané Allah (rupané kaya malaékaté Allah). Aku ora takon saka endi rawuhé, lan utusan mau iya ora nyebut asmané.

⁷ Nanging panjenengané ngandika, yèn aku bakal ngandhut lan duwé anak lanang. Iya ngandika, yèn aku ora kena ngombé anggur utawa ombèn-ombèn sing ngendemi utawa mangan panganan sing karam, merga bocah mau selawasé urip kudu disaosaké marang Allah dadi nasir."

⁸ Krungu sing mengkono mau Manoah banjur sujud ing ngarsané Allah, aturé, "Dhuh Allah, mugi kersa ngutus utusan menika malih, supados maringi sumerep menapa ingkang kedah sami kawula lampahi sesampunipun bayi menika lair."

⁹ Gusti Allah nuruti panyuwuné Manoah. Malaékaté Pangéran rawuh menèh nemoni bojoné Manoah nalika dhèwèké lagi lungguh ing pategalané. Manoah pinuju ora ana ing kono,

¹⁰ mulané wong wadon mau banjur mlayu nggolèki sing lanang. Bareng ketemu banjur dikandhani, "Pak, wongé sing biyèn nemoni aku, saiki teka menèh!"

¹¹ Manoah énggal-énggal mèlu, banjur nyedhaki wongé karo matur, "Ndara, menapa panjenengan ingkang rumiyin paring pawartos dhateng sémah kula?" Wangsulané wong mau, "Iya, aku sing ngandika."

¹² Manoah banjur nyuwun pirsá, "Menawi èstu kelampahan menapa ingkang panjenengan ngandikakaken, laré menika mbénjing kedah nglampahi menapa? Kedah kadospundi gesangipun?"

¹³ Wangsulané Malaékaté Pangéran mau, "Bojomu kudu nglakoni temenan sakèhing prekara sing Dakdhawuhaké marang dhèwèké,

¹⁴ yakuwi: Ora kena ngombé anggur lan ora kena mangan panganan sing karam."

¹⁵ Manoah banjur matur menèh, "Ndara, kula aturi nyekécaaken pinarak, badhé kula belèhaken cempé."

¹⁶ Nanging Malaékaté Pangéran ngandika, "Aku Dakngentèni ing kéné. Aku ora arep mangan suguhanmu, éwasemono yèn arep kokladèkaké, saosna dadi kurban obongan kagem Gusti Allah." Manoah banjur ngerti yèn sing ngandika mau Malaékaté

Pangéran. Mulané matur, "Keparenga ngandikakaken, asma panjenengan sinten, supados samasa prekawis ingkang panjenengan dhawuhaken wau kelampahan, kula saged saos panuwun dhateng panjenengan."

¹⁷ (13:16)

¹⁸ Malaékaté Pangéran gentèn ndangu, "Yagéne kowé takon jenengku? Jenengku élok."

¹⁹ Manoah banjur njupuk cempé siji lan gandum sethithik, disèlèhaké ana ing watu, sarta disaosaké marang Pangéran kang nindakaké kaélokan.

²⁰ Bareng kukusé kurban mau kumebul munggah saka mesbèh, Manoah lan bojoné weruh Malaékaté Pangéran mau mumbul katut ing urubing geni, munggah ing langit. Manoah lagi ngerti yèn kuwi mau Malaékaté Pangéran piyambak, mula banjur bebarengan karo bojoné sujud sumungkem ing bumi. Saungkuré saka kono Malaékat mau ora ngetingal menèh.

²¹ (13:20)

²² Manoah banjur kandha karo bojoné, "Cilaka! Kita iki mesthi mati, sebab kita wis ndeleng Allah."

²³ Nanging sing wadon mangsuli,
 "Saupama Pangéran matèni kita, mesthi
 ora kersa nampi kurban sing kita
 saosaké. Panjenengané iya mesthi ora
 maringi pirsá prekara-prekara sing bakal
 kita alami."

²⁴ Ora wetara suwé bojoné Manóah
 banjur ngandheg lan duwé anak lanang,
 sing dijenengaké Simson. Bocahé
 mundhak gedhé lan diberkahi déning
 Pangéran.

²⁵ Nalika isih manggon ing désané taler
 Dhan, sing ana ing Zora lan Èstaol,
 Rohé Pangéran wiwit maringi kekuwatan
 marang bocah mau.

14 ¹ Kacrita ing sawijining dina
 Simson lunga menyang Timnat.
 Ing kana weruh bocah wadon Filistin,

² banjur bali matur karo bapak lan
 ibuné, "Kula sir kaliyan laré èstri Filistin
 ing Timnat. Bapak kaliyan ibu kula aturi
 nakèkaken laré menika."

³ Nanging bapak lan ibuné mangsuli,
 "Yagéné aku lan ibumu kokkon nakokaké
 bocah wadon Filistin sing ora nunggal
 bangsa karo kita? Apa ing antarané
 sedulur-sedulur kita dhéwé lan ing
 antarané bangsa kita ora ana bocah

wadon sing pantes kokpèk bojo?"
Aturé Simson, "Kadospundi malih, kula sampun kadhung kepéncut dhateng laré èstri Filistin menika. Mila bapak kula suwun nakèkaken."

⁴ Wong tuwané Simson ora ngerti yèn niaté Simson kuwi saka kersané Pangéran, supaya ana dhadhakan kanggo merangi wong Filistin. Ing wektu semana wong Israèl dijajah déning wong Filistin.

⁵ Simson banjur mangkat menyang Timnat, bebarengan karo bapak lan ibuné. Nalika lakuné tekan ing kebon anggur ing Timnat, Simson krungu panggeroné singa nom.

⁶ Dumadakan Simson kaparingan Rohé Pangéran, temah tanpa gegaman singané disuwèk-suwèk kaya wong nyuwèk-nyuwèk cempé waé. Bab kuwi mau ora dicritakaké karo bapak lan ibuné.

⁷ Sawisé mengkono Simson banjur marani dhemenané diajak ngobrol, merga seneng karo bocah mau.

⁸ Sawisé sawetara mangsa Simson mrono menèh arep ngresmèkaké kawiné. Nalika mangkaté mrono, Simson

nyimpang dalan, arep ndeleng bathangé singa sing biyèn dipatèni. Satekané ing kono weruh bathang mau dienggo omah tawon lan ana maduné.

⁹ Madu mau dikeruk nganggo tangané, nuli nerusaké lakuné karo mangan maduné. Bapak lan ibuné iya dicaosi madu mau sarta padha dipangan, nanging padha ora ngerti, yèn madu mau olèhé njupuk saka bathang singa.

¹⁰ Sawisé bapak lan ibuné nakokaké bocahé wadon, Simson banjur nganakaké pésta, kaya adaté wong-wong nom ing kono.

¹¹ Bareng wong Filistin weruh Simson, banjur kongkonan wong nom-nom telung puluh dikon ngawasi.

¹² Simson kandha karo wong nom-nom mau, "Aku duwé cangkriman, bedhèken. Yèn kowé bisa mbedhèk, bakal dakwènèhi setèlan léna sing apik banget, saben wong siji sasetèl. Kowé dakwènèhi wektu pitung dina, dadi tekan sarampungé pésta iki, kanggo mbedhèk cangkrimanku.

¹³ Nanging yèn kowé ora bisa mbedhèk, kowé siji-siji kudu mènèhi aku setèlan sing apik." Wangsulané para nonoman

Filistin mau, "Ya saguh. Kandhakna cangkrimanmu."

¹⁴ Simson banjur ngandhakaké cangkrimané, "Sing mangan metokaké barang sing dipangan; sing rosa, metokaké barang sing legi." Sawisé kelakon telung dina, para nonoman Filistin mau durung bisa mbedhèk cangkrimané.

¹⁵ Mulané ing dina ping paté para nonoman mau banjur marani bojoné Simson, kandhané, "Simson bujuken supaya ngandhakaké bedhèkané cangkrimané. Yèn ora, kowé lan saisiné omahé bapakmu bakal dakobong kabèh. Apa preluné ngulemi aku mréné, rak mung arep mblèjèdi aku?"

¹⁶ Bojoné Simson banjur nemoni sing lanang karo nangis, tembungé, "Saiki aku ngerti yèn kowé ora tresna karo aku. Yagéné kowé awèh cangkriman karo kanca-kancaku, nanging ora ngandhakaké bedhèkané karo aku? Kuwi mesthi merga kowé ora tresna karo aku!" Wangsulané Simson, "Rungokna! Bapak lan ibuku dhéwé ora dakkandhani. Yagéné aku kudu ngandhakaké karo kowé?"

¹⁷ Pitung dina lawasé bojoné Simson mau terus nangis waé. Sarèhné ngrèngèk terus-terusan, ing dina kapituné Simson banjur ngandhakaké marang bojoné bab bedhèkané cangkrimané. Lan wong wadon mau banjur gentèn nyritakaké marang wong-wong Filistin.

¹⁸ Mulané, ing dina kapitu, sadurungé Simson mapan turu, wong Filistin mau padha kandha karo dhèwèké. "Apa ana sing luwih legi ketimbang karo madu, lan apa ana sing luwih rosa ketimbang karo singa?" Wangsulané Simson, "Yèn kowé ora mluku nganggo pedhètku, masa kowé bisa mbedhèk cangkriman kuwi!"

¹⁹ Dumadakan Simson kaparingan pangwasané Allah, banjur lunga menyang Askelon. Ana ing kana Simson matèni wong lanang telung puluh sing padha nganggo sandhangan apik banget. Sandhangané wong-wong mau dijupuk lan diwènèhaké marang wong telung puluh, sing padha mbedhèk cangkrimané. Simson banjur mulih, atiné mangkel banget.

²⁰ Bojoné Simson diwènèhaké déning bapakné marang wong lanang sing dadi pengiringé Simson nalika kawiné.

15 ¹Ora wetara suwé, mbeneri mangsa panèn gandum, Simson tilik bojoné karo nggawa cempé.

Kandhané Simson marang maratuwané, "Kula badhé kepanggih kaliyan sémah kula." Nanging maratuwané ora ngidini.

²Tembungé, "Daksengguh kowé wis ora seneng, mulané banjur dakwènèhaké kancamu. Kowé ngepèka adhiné waé, kuwi rak luwih ayu."

³Wangsulané Simson, "Sepisan iki aku ora keluputan karo wong Filistin."

⁴Simson banjur lunga golèk asu ajag, olèh telung atus. Buntuté asu ajag mau nuli ditalèni ngloro-ngloro; ing tengahé tali mau diwènèhi obor.

⁵Oboré banjur disumed lan asu-asuné digusah menyang sawah-sawahé wong Filistin. Gandum sing ana ing sawah kono padha kobong kabèh, mengkono uga wit-wit anggur sing ana ing kebon.

⁶Wong-wong Filistin padha nggolèki sapa sing tumindak mengkono mau. Ana wong sing kandha, yèn sing tumindak mengkono mau Simson, merga bojoné diwènèhaké déning bapakné maratuwa marang wong liya. Wong Filistin nuli padha ngobong wong wadon mau apa

déné saisiné omahé bapakné nganti ludhes.

⁷ Simson gentèn ngancam wong Filistin mengkéné, "O mengkono tumindakmu. Aku sumpah ora arep lèrèn males penggawému marang aku!"

⁸ Simson banjur ngamuk sarta matèni wong Filistin pirang-pirang. Sawisé mengkono Simson nuli manggon ana ing guwa, ing gunung watu sacedhaké Étam.

⁹ Wong Filistin banjur padha nyerang tanah Yéhuda.

¹⁰ Wong-wong Yéhuda padha takon marang wong Filistin, "Yagéné kowé padha nyerang aku?" Wangsulané, "Tekaku arep nyekel Simson, dhèwèké arep dakwales kaya enggoné tumindak marang aku."

¹¹ Krungu kandhané wong Filistin mau wong Yéhuda telung èwu banjur mangkat menyang guwa ing gunung watu cedhaké Étam. Bareng ketemu karo Simson, banjur padha muni mengkéné, "Menapa panjenengan mboten pirsá bilih kita menika dipun jajah déning tiyang Filistin? Kénging menapa panjenengan tumindak ingkang kados mekaten?"

Wangsulané Simson, "Aku mung males penggawéné wong Filistin marang aku."

¹²Wangsulané wong-wong Yéhuda, "Dhateng kula mriki badhé mbanda panjenengan lan masrahaken panjenengan dhateng tiyang Filistin."

Wangsulané Simson, "Padha janjia yèn kowé ora bakal matèni aku!"

¹³Wangsulané wong Yudéa, "Inggih, kula janji. Pancèn pikajeng kula namung badhé mbanda panjenengan lan masrahaken dhateng tiyang Filistin, mboten badhé mejahi panjenengan." Simson banjur dibanda nganggo dhadhung anyar lan digawa metu saka guwa kono.

¹⁴Satekané ing Lèhi wong-wong Filistin padha methukaké karo surak-surak. Dumadakan Simson kaparingan Rohé Pangéran, banjur dadi rosa banget. Dhadhung sing dienggo mbanda tangané dipedhot presasat benang kobong ing geni.

¹⁵Kebeneran Simson nemu balung uwangé kuldi sing isih anyar. Balung mau dijupuk, banjur digawé ngantemi wong Filistin, nganti wong sèwu sing mati.

¹⁶ Simson banjur ngidung mengkéné: "Srana uwanging kuldi, bangsa (sing kaya) kuldi iki dakajar; srana uwanging kuldi wong sèwu dakgecak mati."

¹⁷ Sawisé ngidung mengkono mau, balungé kuldi nuli dibuwang. Mulané panggonan kono dijenengaké: Ramat-Lèkhi.^j

¹⁸ Simson krasa ngelak banget nganti sesambat marang Pangéran, aturé, "Dhuh Pangéran, nembé kémawon Paduka paring kemenangan dhateng kawula. Menapa samenika kawula kedah pejah kasatan lan dhawah ing tanganipun tiyang-tiyang ingkang mboten tepang kaliyan Paduka menika?"

¹⁹ Gusti Allah banjur gawé bengkahé watu ing panggonan kono, nuli metu banyuné. Simson banjur ngombé, awaké dadi seger menèh. Mulané sendhang mau disebut Hakor.^k Sendhang mau isih tekan sepréné.

---

^jRamat-Lèkhi: basa Ibrani, tegesipun gunung uwang kuldi.

^kHakor: basa Ibrani, tegesipun: kang sesambat.

²⁰ Rong puluh taun suwéné Simson mimpin wong Israèl nalika Israèl dijajah déning wong Filistin.

16 ¹ Ing sawijining dina Simson lunga menyang Gaza. Ana ing kana ketemu karo wanita tuna susila lan turu karo wong mau.

² Bareng penduduk Gaza weruh yèn Simson ana ing kono, omah mau nuli dikepung lan gapurané kutha dijaga sawengi muput. Bengi kuwi Simson ora diganggu, sebab wong-wong mau padha duwé rancangan, "Mengko yèn srengéngéné mlethèk, Simson kita patèni."

³ Nanging Simson olèhé turu ing kono ora nganti tekan ésuks. Tengah wengi Simson wis tangi, banjur mlaku menyang gapuraning kutha. Lawanging gapura nuli dibedhol, sacagak-cagaké lan palanganing lawang pisan. Lawang mau dipanggul, digawa menyang pucaké gunung, sing ana ing ngarepé kutha Hébron.

⁴ Kocapa Simson kepéncut karo wong saka Lebak Sorèk, jenengé Délila.

⁵ Wong wadon mau nuli ditekani déning penggedhé Filistin lima,

kandhané, "Simson glembuken, supaya ngandhakaké wadiné karosané ana ing endi, lan priyé carané supaya ilang karosané. Mengko aku bakal padha teka lan mbanda dhèwèké sarta dakkalahaké. Lan kowé bakal dakopahi, wong siji ngopahi sèwu rong atus dhuwit slaka."

⁶ Délila banjur kandha karo Simson mengkéné, "Simson, apa sebabé kowé kokrosa temen? Apa wadiné? Aku kandhanana! Kowé kudu ditalèni nganggo apa supaya ora bisa ucul?"

⁷ Wangsulané Simson, "Yèn aku dibanda nganggo tali gendhéwa pitu sing isih anyar lan isih malem, aku bakal tanpa daya kaya wong lumrah."

⁸ Para penggedhéné wong Filistin banjur mènèhaké marang Délila tali gendhéwa pitu anyar, sing isih malem. Nalika Délila mbanda Simson nganggo tali-tali mau, wong Filistin padha ndhelik ana ing kamar liyané. Rampung olèhé mbanda, Délila banjur mbengoki Simson, "Simson, wong Filistin padha teka!" Sanalika Simson medhot tali-tali sing dienggo mbanda mau, nganti rantas kabèh kaya benang kena ing geni. Srana

mengkono wadi bab kekuwatané Simson durung konangan.

⁹(16:8)

¹⁰Délila banjur mbujuk Simson menèh, "Kowé goroh! Aku mung kokenggo guyon. Mbakya aku kokkandhani, kepriyé patrapé mbanda kowé sing temenan!"

¹¹Wangsulané Simson, "Yèn aku kokbanda nganggo tali anyar sing durung tau kanggo, aku bakal tanpa daya lan dadi kaya wong lumrah."

¹²Nalika Délila njupuk tali anyar dienggo mbanda Simson, wong Filistin isih ngentèni ana ing kamar liya. Sawisé mengkono Délila banjur mbengok, "Simson! Wong Filistin padha teka!" Nanging Simson medhot tali-tali sing dienggo mbanda nganti rantas kabèh, kaya benang kena ing geni.

¹³Délila banjur kandha karo Simson, "Aku kokgawé geguyon. Kowé ngapusi. Wis ta aku blakanana, kepriyé carané mbanda kowé?" Simson banjur mangsuli, "Yèn rambutku kokklabang dadi pitu; klabangan pitu mau kokdadèkaké siji, banjur koktalèkaké ing pathok wesi, aku

mesthi banjur tanpa daya lan dadi kaya wong lumrah."

¹⁴ Délila banjur nggawé Simson turu lan nglabang rambuté dadi siji, ditalèni karo pathok wesi. Sawisé mengkono banjur mbengok, "Simson, wong Filistin padha teka!" Simson banjur tangi, rambuté disendhal temah ucul saka pathoké wesi.

¹⁵ Délila banjur mbujuk menèh, "Kowé kandha yèn tresna karo aku, nanging satemené atimu adoh karo aku! Wis ping telu aku kokapusi, lan durung kokkandhakaké apa sing marakaké kowé duwé karosan semono gedhéné."

¹⁶ Saben dina Délila mbujuk lan ngrimuk-ngrimuk sarta ngunèk-unèkaké Simson, nganti Simson jelèh ngrungokaké tembungé.

¹⁷ Wekasané Simson ngandhakaké wadiné. Tembungé, "Rambutku durung tau dicukur utawa dikethok. Aku wis dipasrahaké marang Allah dadi nasir wiwit lair mula. Yèn rambutku dikethok, bakal ilang dayaku lan dadi kaya wong lumrah."

¹⁸ Délila krasa yèn saiki Simson wis ngandhakaké wadiné. Mulané banjur kirim kabar marang para penggedhéné

wong Filistin, "Kersaa rawuh sepisan malih. Simson sampun nyariyosaken wadosipun." Para penggedhé mau iya nuli padha teka karo nggawa opahé Délila.

¹⁹ Sawisé mengkono Délila banjur nggawé Simson turu ing pangkoné, nuli akon wong ngethok rambuté Simson sing klabangan pitu mau. Mulané Simson banjur koncatan kekuwatané.

²⁰ Simson banjur digugah déning Délila, karo mbengok, tembungé, "Simson! Wong Filistin padha teka!" Simson tangi lan ngira bisa luwar kaya sing uwis-uwis. Simson ora ngerti yèn wis ditilar déning Allah.

²¹ Mulané bisa dicekel déning wong Filistin lan dicukil mripaté. Simson diirid menyang Gaza, diranté nganggo ranté tembaga, sarta dilebokaké ing kunjara. Ana ing kana Simson dikon nyambut-gawé nggiling gandum.

²² Nanging sajroné dikunjara mau rambuté thukul menèh.

²³ Ing sawijining dina para pemimpiné wong Filistin padha nglumpuk arep nganakaké pésta gedhèn kanggo Dagon, déwané. Wong-wong mau padha

menyanyi mengkéné, "Déwa kita wis maringi kemenangan nganti kita bisa ngalahaké Simson, mungsuh kita!"

²⁴ Saking senengé nganti padha muni, "Simson gawanen mréné supaya kena kita anggo geguyon!" Simson banjur dijupuk saka kunjara, lan dikon ngadeg ing antarané saka gedhé loro, dienggo geguyon. Bareng wong akèh mau weruh Simson, banjur padha memuji marang déwané, pangucapé, "Déwa kita sampun paring kemenangan dhateng kita, ngantos kita saged ngawonaken Simson, mengsah ingkang ngrisak negari kita lan mejahi tiyang kathah ing antawisipun rakyat kita!"

²⁵ (16:24)

²⁶ Simson kandha karo bocah lanang sing nuntun tangané, "Aku tuntunen menyang saka-saka sing nyangga gedhong iki, supaya aku bisa sèndhèn ing kono."

²⁷ Gedhong mau kebak wong, yakuwi para pemimpiné kutha lima, mengkono uga ing payoné gedhong mau ana wongé telung èwu, sing padha nonton lan nggeguyu Simson.

²⁸ Simson ndedonga marang Allah, aturé, "Dhuh Pangéran ingkang Mahaluhur; kersaa ngèngeti dhateng kawula. Kersaa maringi kekiyatan malih dhateng kawula, sepisan menika kémawon, supados srana mekaten kawula saged males dhateng tiyang Filistin, ingkang sampun nyukil mripat kawula kekalih."

²⁹ Sawisé mengkono Simson banjur ngranggèh saka tengah loro, sing nyangga gedhong mau. Tangané sing siji ditèmplèkaké saka sing tengen, lan tangan sijiné ing saka sing ana ing kiwané,

³⁰ karo muni klawan sora, "Pecata nyawaku bareng karo nyawané wong Filistin." Simson tumelung lan ngetog karosané nyengkah¹ saka-saka mau nganti rubuh, nibani para pemimpiné wong Filistin lima mau lan wong kabèh sing ana ing kono. Simson dhéwé iya mati. Nanging patiné mau nyebabaké patiné wong akèh, malah cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dipatèni nalikané isih urip.

---

¹nyengkah: nduwa; nyurung utawi nahan mawi tangan kiwa-tengen.

³¹ Sedulur-seduluré Simson lan kulawargané kabèh banjur padha teka ngrumat layoné, digawa mulih lan dikubur ing kuburané Manoah, bapakné. Dunungé kuburan mau ana ing antarané kutha Zoar lan Èstaol. Simson dadi pemimpiné Israèl suwéné rong puluh taun.

17 ¹ Kacrita ana wong lanang jenengé Mikha; manggon ing daérah pegunungan wilayahé taler Éfraim.

² Ing sawijining dina Mikha mau kandha karo ibuné, "Ibu, nalika ibu kécalan arta slaka sèwu satus, kula mireng ibu ngipat-ipati tiyang ingkang mendhet. Bu, menika artanipun! Kula ingkang mendhet." Mikha banjur mbalèkaké dhuwit mau marang ibuné. Wangsulané ibuné, "Muga Pangéran mberkahi kowé, nggèr!"

³ Saka dhuwit mau ibuné Mikha njupuk rong iji, banjur dipasrahaké marang tukang pérak. Tukang mau nuli gawé reca saka kayu, dilapisi slaka. Reca kuwi déning ibuné diwènèhaké Mikha, anaké, karo muni, "Dhuwit kaé wis dakenggo gawé reca iki. Sebab aku wis janji,

yèn dhuwit kuwi daksaosaké marang Pangéran, supaya kowé, anakku, luwar saka ipat-ipat sing dakucapaké marang kowé." Mikha masang reca mau ana ing omahé.

⁴ (17:3)

⁵ Mikha dhéwé wis duwé panggonan kanggo nyembah brahala, lan Mikha iya gawé reca-recaning brahala sarta duwé éfod.^m Mikha wis ngangkat salah sijiné anaké lanang dadi imam.

⁶ Nalika semono bangsa Israèl ora dierèh déning raja; angger wong padha urip manut karepé dhéwé.

⁷ Ing wektu semono ana nonoman saka taler Lèwi, asalé saka désa Bètléhèm, wilayah Yéhuda.

⁸ Nonoman mau ninggal Bètléhèm désané, arep golèk panggonan liya. Lakuné tekan omahé Mikha, ing daérah pegunungan, wilayah Éfraim.

⁹ Banjur ditakoni Mikha, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané nonoman mau, "Kula tiyang Lèwi, saking Bètléhèm, wilayah Yéhuda. Késah kula pados panggènan ingkang kénging kula enggèni."

---

^méfod: mirsanana Hak 8:27.

¹⁰ Mikha banjur muni, "Manggon ing kéné waé, dadi penaséhat lan imam ing kéné. Mengko dakgawèkaké sandhangan imam, dakcukupi panganmu lan dakwènèhi dhuwit sepuluh slaka setaun."

¹¹ Nonoman Lèwi mau saguh, mulané banjur diangkat dadi imamé Mikha, lan manggon ing omahé Mikha, sarta direngkuh kaya anaké dhéwé.

¹² (17:11)

¹³ Mikha nuli kandha mengkéné, "Wis, saiki aku yakin temenan, yèn Pangéran bakal gawé becik marang aku, merga aku wis duwé imam wong Lèwi."

18 ¹ Nalika semono ing Israèl ora ana raja, mangka ing antarané taler-taler Israèl, taler Dhan kuwi durung kebagéan tanah. Mulané taler Dhan mau milang-miling golèk tanah.

² Saka ing antarané turun-turuné taler Dhan dipilih wong lima sing kendel lan gagah prakosa. Wong lima mau dikon nлити negara kono lan nggatèkaké penduduké. Banjur padha budhal; lakuné tekan ing daérah pegunungan, ing wilayah Éfraim. Ana ing kono padha nginep ing omahé Mikha.

³ Bareng weruh nonoman Lèwi lan ora pangling karo pocapané, banjur nakoni nonoman mau, "Yagéné kowé ana ing kéné? Gawéanmu apa? Sapa sing nuduhaké kowé, dikon mréné?"

⁴ Wangsulané nonoman mau, "Menika saking pikajengipun Mikha. Kula wonten ngriki dipun bayar, kapurih dados imam."

⁵ Kandhané wong lima mau, "Yèn mengkono mbok jajal nyuwun pirsamarang Pangéran apa lakuku iki bakal olèh gawé apa ora?"

⁶ Wangsulané imam mau, "Sampun kuwatos, Gusti Allah badhé mberkahi panjenengan."

⁷ Wong lima mau banjur padha nerusaké lakuné menyang Lais. Ana ing panggonan kono padha ngawasaké kaanané penduduké. Ketitik yèn uripé wong-wong Lais kuwi kaya wong Sidon. Senajan adoh saka Sidon lan panggonané mencil, nanging uripé tentrem, ora ana sing ngganggu, lan sarwa kecukupan.

⁸ Wong lima mau satekané ing kutha Zora lan Èstaol banjur dikon lapur.

⁹ Enggoné lapur mengkéné, "Tanah sing dakdeleng kuwi becik, amba tur subur,

pepak apa-apa ana. Mulané, ayo kita padha ngalih mrana, aja mung meneng waé. Énggal ayo padha kita rebut lan kita enggoni, merga Allah wis maringaké tanah mau marang kita. Yèn kita tekan kana, penduduké ora bakal nglegéwa yèn arep kita serang."

¹⁰ (18:9)

¹¹ Mulané wong taler Dhan banjur ngangkataké wong nem atus saka Zora lan Èstaol, nggawa gegaman perang.

¹² Lakuné njujug sakuloné Kiryat-Yéarim, ing wilayah Yéhuda, sarta padha nginep ing kana. Tekan saiki panggonan kono karan: Palèrènané Dhan.

¹³ Saka ing panggonan kono banjur padha mlaku menyang daérah pegunungan Éfraim nganti tekan omahé Mikha.

¹⁴ Wong lima sing biyèn dikon nliti mau kandha karo kanca-kancané mengkéné, "Kowé rak ora ngerti yèn ing salah sijiné omah kéné ana recané dilapis slaka. Uga ana reca-reca liyané lan éfod. Saiki kepriyé beciké, barang-barang kuwi arep kita kapakaké?"

¹⁵ Wong-wong mau banjur padha mlebu ing panggonané nonoman Lèwi,

sing mondhok ing omahé Mikha, lan nakokaké keslametané.

¹⁶ Déné wong nem atus saka taler Dhan sing padha nggawa gegaman, padha ngentèni ana ing gapuraning kutha.

¹⁷ Telik lima mau terus mlebu ing omahé Mikha, sarta njupuk recané kayu sing dilapis slaka, éfod lan reca-reca liyané.

¹⁸ Bareng wong lima mau wis njupuki barang kuwi saka omahé Mikha, nonoman Lèwi mau takon, "Kowé mréné iki sing kokkarepaké apa?"

¹⁹ Diwangsuli déning wong-wong mau, "Menenga waé, aja takon-takon. Mèlua aku, mengko dakdadèkaké penaséhat lan imamku. Ketimbang mung dadi imamé wong sebrayat, rak luwih becik dadi imamé wong sataler!"

²⁰ Krungu usul sing mengkono mau, imam mau seneng atiné. Mulané éfod lan reca-recaning brahala banjur ditampani lan banjur mèlu lunga karo wong-wong saka taler Dhan mau.

²¹ Sawisé mengkono banjur padha nerusaké lakuné, bocah-bocah lan raja-kayané mlaku ana ing ngarep.

²² Bareng lakuné wis adoh, Mikha ngajak tangga-tanggané ngoyak wong Dhan mau. Sawisé ketutupan,

²³ Mikha banjur celuk-celuk. Wong Dhan padha nolèh lan takon karo Mikha, "Ana apa? Koknggawa wong semono akèhé?"

²⁴ Wangsulané Mikha, "Aja réka-réka ora ngerti! Kowé rak wis njupuk reca-reca lan imamé pisan, kokgawa lunga. Saiki aku ora duwé apa-apa!"

²⁵ Kandhané wong Dhan, "Menenga waé. Yèn ora, wong-wong kuwi bakal padha nepsu, ngroyok lan matèni kowé sakulawangsamu kabèh."

²⁶ Sawisé mengkono wong-wong Dhan mau padha nerusaké lakuné. Mikha rumangsa kalah kuwat lan ora bisa nglawan wong-wong mau, mulané banjur trima mulih waé.

²⁷ Sawisé wong-wong Dhan mau nggawa imam lan barang-barang prabot pangibadah gawéané Mikha, banjur nyerang Lais, désa sing penduduké uripé ayem tentrem. (Désa mau dunungé ana ing lebak sacedhaké Bèt-Réhob.) Penduduké Lais dipatèni kabèh lan désané diobong déning wong-wong Dhan. Ora ana wong sing bisa nulungi

wong-wong Lais, merga panggonané mencil, tur adoh saka Sidon. Sawisé mengkono désa mau dibangun menèh déning wong-wong Dhan, banjur dienggoni.

²⁸ (18:27)

²⁹ Jenengé désa mau dielih dadi Dhan, kaya jenengé leluhuré, yakuwi anaké Yakub.

³⁰ Reca brahala sing digawa saka omahé Mikha dipasang ana ing désa kono, banjur padha ngangkat Yonatan, anaké Gérsom, putuné Musa, dadi imamé. Anak-turuné Gérsom kuwi dadi imam ing kono nganti jamané umat Israèl diboyong menyang manca negara.

³¹ Sasuwéné Pedalemané Allah ana ing Silo, recané brahala gawéané Mikha mau tetep ana ing Lais kono.

19 ¹ Sadurungé Israèl duwé raja, ana wong Lèwi manggon ing pegunungané tanah Éfraim. Wong mau njupuk selir wong wadon saka Bètléhèm, daérah Yéhuda.

² Nanging selir mau nuli ora krasan, bali menyang omahé bapakné, ing Bètléhèm. Sawisé ana ing kono patang sasi,

³ banjur disusul sing lanang, nggawa batur lan kuldi loro. Satekané ing kono dijak seliré nemoni bapakné. Bareng weruh mantuné, maratuwa mau seneng banget,

⁴ mulané mantuné diendheg, mangan lan ngombé sarta nginep ing kono nganti telung dina.

⁵ Ing dina kapaté wong Lèwi lan seliré mau tangi éruk umun-umun, banjur tata-tata arep mangkat. Nanging bapakné wong wadon mau nggéndholi lan kandha karo mantuné, "Mbok padha mangan dhisik supaya awakmu kuwat, yèn wis banjur mangkata."

⁶ Sing arep padha budhal mau padha lungguh menèh, mangan lan ngombé bebarengan. Bareng wong Lèwi mau arep budhal, maratuwané ngajani supaya aja budhal. Tembungé, "Mbok padha seneng-senenga dhisik ana ing kéné," mangkata mengko bengi waé. Wong Lèwi mau banjur nginep menèh sewengi.

⁷ (19:6)

⁸ Ing dina kalimané, nalika isih éruk umun-umun, padha arep budhal, nanging bapakné wong wadon mau

ngendheg menèh, "Mbok padha mangan dhisik; mengko sedhéla engkas budhala!" Banjur padha mangan bebarengan.

⁹ Bareng wong Lèwi mau arep budhal karo seliré lan baturé, wong tuwa mau isih nggéndholi menèh, kandhané, "Saiki wis soré, sedhéla menèh rak banjur peteng. Luwih becik nginep kéné waé, lan seneng-senenga, sésuk tangia ésuk lan muliha."

¹⁰ Nanging wong Lèwi mau ora gelem nginep menèh. Banjur mangkat karo seliré lan baturé sarta kuldiné loro, sing wis dipakèhi. Bareng ngadhepaké surup lakuné tekan cedhaké Yébus (Yérusalèm). Batur mau matur bendarané, "Ndara, prayoginipun kita sami nyipeng ing kitha Yébus kémawon."

¹¹ (19:10)

¹² Nanging bendarané mangsuli, "Ora! Kita aja nginep ing panggonan sing penduduké dudu wong Israèl. Kita mlaku terus waé, mengko sedhéla engkas kita rak wis tekan Gibéa (Rama), banjur nginep ing kono."

¹³ (19:12)

¹⁴ Banjur padha nerusaké lakuné lan ora nginep ing Yébus. Nalika lakuné tekan Gibéa, wilayahé taler Bènyamin, srengéngéné wis surup.

¹⁵ Karepé arep nginep ing kutha kono, banjur linggihan ana ing alun-alun; nanging bareng golèk penginepan ora ana wong sing gelem kanggonan. Mulané banjur linggihan ing alun-alun.

¹⁶ Nalika isih padha linggih ing kono, ana wong tuwa sing lagi bali saka pategalané teka mrono. Wong mau asalé saka daérah pegunungan Éfraim, nanging saiki manggon ing Gibéa. (Penduduk liya-liyané ing Gibéa kuwi wong-wong taler Bènyamin.)

¹⁷ Bareng wong tuwa mau weruh wong Lèwi lungguh ing alun-alun nuli ditakoni. "Sampéyan saking pundi lan badhé dhateng pundi?"

¹⁸ Wangsulané wong Lèwi mau, "Kula nembé dhateng saking Bètléhèm, tanah Yudéa, badhé wangsul dhateng griya kula ing paredèn Éfraim. Mboten wonten tiyang setunggal kémawon ing antawisipun penduduk ngriki ingkang purun nampi kula ing griyanipun.

¹⁹ Kula mboten mbetahaken menapa-menapa, mergi sangu kula cekap. Damèn lan tedhanipun kéwan, kula sampun mbekta; mekaten ugi kanggé kula piyambak, sémah lan réncang kula, sampun wonten roti lan anggur."

²⁰ Wong tuwa mau banjur kandha, "Sampun kuwatos, nyipeng kémawon dhateng panggènan kula, mboten sisah tilem ing alun-alun ngriki."

²¹ Wong tuwa mau banjur ngajak tamu-tamuné menyang omahé, sarta makani kuldi-kuldiné tamuné. Sawisé mengkono wong mau banjur wisuh, mengkono uga tamu-tamuné, banjur padha mangan.

²² Lagi padha seneng-seneng mengkono, dumadakan omah mau dikepung déning wong-wong ala ing kutha kono. Wong-wong mau padha dhodhog-dhodhog lawang lan nyeluki wong tuwa sing duwé omah kono, "Tamumu lanang sing kokajak nginep ing omahmu kuwi gawanen mréné, arep dakjak turu!"

²³ Wong tuwa mau banjur metu, lan kandha karo wong-wong mau mengkéné, "Aja mengkono ta, sedulur-sedulur!"

Penjalukku mbok kowé aja nindakaké sing kaya mengkono, merga wong kuwi rak tamuku!

²⁴ Seliré lan anakku wadon sing isih prawan waé bakal dakgawa metu, arep kokkapakaké sakarepmu. Nanging aja nindakaké sing ora patut marang tamuku!"

²⁵ Nanging wong-wong ala mau padha ora ngrèwès marang tembungé wong tuwa kuwi. Wong Lèwi mau banjur nyandhak seliré, digawa metu, diulungaké marang wong-wong ala mau. Wong wadon mau banjur padha dirodha-peksa tekan ésuk.

²⁶ Bareng wis byar, wong wadon mau bali, nanging tekan ngarep lawangé omahé wong tuwa sing diinepi bojoné, wong wadon mau tiba. Nganti wayahé srengéngé mlethèk wong wadon mau isih ana ing kono.

²⁷ Bareng sing lanang tangi lan mbukak lawang arep budhal, weruh seliré gumléthak ing ngarep lawang; tangané siji isih cekelan lawang.

²⁸ Tembungé sing lanang, "Tangia, ayo kita padha budhal." Nanging wong wadon mau wis ora mangsuli, merga wis

mati. Wong Lèwi banjur ngangkat sing mati disèlèhaké ing gegeré kuldiné.

²⁹ Satekané ngomah, wong Lèwi mau banjur njupuk péso. Layoné seliré ditengkel-tengkel dadi rolas, dikirim marang klompok Israèl rolas, saben klompok satengkel.

³⁰ Angger wong sing weruh padha muni, "Kedadéan mengkéné iki durung tau kelakon, wiwit bangsa Israèl metu saka tanah Mesir tekan sepréné. Prekara iki ora kena kita nengaké waé; kudu kita rembug lan kita rampungaké."

20 ¹ Umat Israèl kabèh padha nekani uleman mau, wiwit saka Dhan ing sisih Lor, tekan Bèrsyéba ing sisih Kidul lan Giléad ing sisih Wétan, padha nglumpuk dadi siji ana ing ngarsané Pangéran, ing Mizpa.

² Cacahé kabèh patang atus èwu prejurit. Para pemimpiné taler-taler Israèl uga nglumpuk kabèh ing kono.

³ Déné wong-wong Bènyamin uga wis krungu, yèn wong Israèl liyané wis nglumpuk kabèh ing Mizpa. Wong Israèl padha nakoni wong Lèwi, sing nengkel-nengkel layoné seliré mengkéné, "Critakna kepriyé lelakon ala sing

semono gedhéné kuwi!" Wangsulané wong Lèwi mau, "Aku lan selirku lagi nginep ing Gibéa, ing wilayah Bènyamin.

⁴(20:3)

⁵Nuli ing wayah bengi wong-wong Gibéa padha teka nggolèki aku. Omah sing dakenggo nginep dikepung. Wong-wong nedya arep gawé ala marang aku, nanging wusanané selirku sing dirodha-peksa nganti mati.

⁶Mulané mayité banjur daktengkel-tengkel dadi rolas, dakkirimaké marang saben taleré Israèl setengkel. Enggonku tumindak mengkono kuwi merga wong-wong Gibéa wis nglakoni piala sing ngisin-isinaké umat Israèl.

⁷Para sedulur sing nglumpuk ing kéné kuwi wong Israèl. Dadi aku njaluk penemumu kabèh!"

⁸Wong-wong sing padha nglumpuk ing kono, kabèh banjur padha ngadeg lan muni, "Aja ana wong siji waé ing antara kita sing mulih.

⁹Beciké Gibéa kita serang, lan sapa sing kudu nyerang kita undhi.

¹⁰Sapraseduluhé wong Israèl kudu nyedhiakaké pangan kanggo sing perang. Liyané kudu nyerang Gibéa lan

males piala sing wis ditindakaké ing tengahé umat Israèl."

¹¹ Mengkono umat Israèl mau enggoné saiyeg arep nyerang kutha Gibéa.

¹² Sawisé mengkono umat Israèl banjur ngutus wong sawetara nemoni taler Bènyamin, diweling mengkéné, "Duraka sing kelakon ing tengahmu kuwi gedhé banget.

¹³ Mulané wong-wong sing nindakaké piala kuwi ulungna marang aku, supaya dakpatèni lan srana mengkono kowé dadi padha resik ing satengahé bangsa Israèl." Nanging wong-wong Bènyamin ora nggatèkaké tembungé umat Israèl mau.

¹⁴ Wong-wong Bènyamin malah padha nglumpuk saka ing kutha-kutha liyané mengang Gibéa, arep nglawan wong-wong Israèl liyané.

¹⁵ Malah ing dina kuwi taler Bènyamin nglumpukaké tentara nemlikur èwu saka kutha-kuthané. Déné Gibéa dhéwé nglumpukaké wong pilihan pitung atus, kabèh wong kédhé, padha titis mbandhil nganggo watu. Yèn mbandhil ora tau mlèsèt.

¹⁶ (20:15)

¹⁷ Déné ing pihaké wong Israèl liyané wis nglumpuk tentara pilihan, cacahé patang atus èwu.

¹⁸ Umat Israèl banjur padha ndedonga ing Bètèl, lan matur marang Allah, "Taler pundi ing antawis kawula ingkang kedah miwiti nyerang tiyang Bènyamin?" Gusti Allah paring wangsulan, "Taler Yéhuda!"

¹⁹ Ésuké wong Israèl padha budhal lan pasang kémah ing sacedhaké Gibéa.

²⁰ Tentarané banjur ditata ing ngarepé kutha, banjur nyerang tentarané Bènyamin.

²¹ Tentarané wong Bènyamin banjur metu, gentèn nyerang, lan sedina kuwi matèni wong Israèl rolikur èwu.

²² Tentara Israèl merga kalah banjur mundur lan ndedonga karo nangis ana ing Bètèl nganti bengi. Aturé, "Dhuh Pangéran, menapa kawula prelu majeng perang malih kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk kawula, tiyang Bènyamin menika?" Paring wangsulané Pangéran, "Iya, mangkata." Tentara Israèl gedhé atiné lan nata pasukané kaya sing uwis,

²³ (20:22)

²⁴ banjur mindhoni serangané marang tentarané wong Bènyamin.

²⁵ Wong-wong Bènyamin iya banjur metu lan gentèn nyerang, sarta matèni tentara Israèl sing pilihan cacahé wolulas èwu.

²⁶ Umat Israèl banjur bali menèh ndedonga ing Bètèl karo nangis ing ngarsané Pangéran. Ana ing kana padha nglakoni pasa nganti bengi, lan padha nyaosaké kurban keslametan lan kurban dhaharan marang Allah.

²⁷ Ing wektu kuwi Pethiné Prejanjian ana ing Bètèl. Sing dadi Imam Pinéhas, anaké Èléazar, putrané Harun. Wong-wong Israèl nuli nyuwun pirsá menèh marang Allah, "Dhuh Pangéran, menapa kawula prelu majeng perang malih nyerang sedhèrèk-sedhèrèk kawula tiyang-tiyang Bènyamin menika, menapa kula kedah kèndel?" Paring wangsulané Pangéran, "Serangen! Sésuk wong-wong Bènyamin kuwi Dakulungaké marang kowé."

²⁸ (20:27)

²⁹ Krungu pangandikané Pangéran mau, wong Israèl banjur mangkat menèh lan ana sapérangané tentarané sing dikon ndhelik ing sakubengé Gibéa.

³⁰Ing dina kateluné tentara Israèl nyerang wong Bènyamin. Tentarané Israèl mau ditata kaya dhèk nyerang ing dina kapisan lan kapindho.

³¹Tentarané wong Bènyamin uga genti nyerang lan metu saka kutha. Kaya sing uwis-uwis, tentarané Bènyamin mau matèni tentara Israèl ing njaban kutha, lan ing dalan sing tekan Bètèl, lan ing Gibéa. Ana ing kono padha matèni tentara Israèl telung puluh.

³²Mulané tentara Bènyamin mau padha sesumbar, "Kita wis ngalahaké tentara Israèl menèh kaya sing uwis-uwis." Nanging tentara Israèl wis ngrancang éthok-éthok mundur kanggo mancing supaya tentara Bènyamin metu adoh saka kutha lan perang ing dalan-dalan gedhé.

³³Bareng tentara Israèl mundur lan nata barisané ing Baal-Tamar, tentarané sing didhelikaké ing sakubengé Gibéa énggal-énggal padha metu saka pandhelikané ing njaban kutha.

³⁴Kabèh ana sepuluh èwu, yakuwi prejurit-prejurit sing dipilih saka antarané tentara Israèl kabèh. Prejurit-prejurit Israèl mau nuli nyerang Gibéa.

Perangé ramé banget. Wong Bènyamin ora ngira babar-pisan yèn ora suwé menèh bakal kalah.

³⁵ Wong-wong Bènyamin dipasrahaké déning Gusti Allah ing tangané wong Israèl. Ing dina kuwi tentara Israèl matèni wong Bènyamin selawé èwu satus.

³⁶ (20-36a) Wong Bènyamin lagi krasa yèn pancèn kalah temenan. (20-36b) Tentara Israèl sing pokok éthok-éthok mlayu nyingkiri tentara Bènyamin, merga njagakaké tentarané sing didhelikaké ana ing sakubengé Gibéa.

³⁷ Tentara sing ndhelik mau énggal-énggal nyerbu Gibéa, sarta mencar, matèni kabèh wong sing ana ing kutha kono.

³⁸ Nanging sadurungé wis kangsèn, yèn ana kukus kandel kumelun ing tengah kutha,

³⁹ tentara pokok sing éthok-éthok mlayu mau kudu mbalik lan nyerang mungsuh. Nalika semono tentara Bènyamin wis matèni tentara Israèl telung puluh. Wong-wong Bènyamin sesumbar, "Tentara Israèl wis kita kalahaké kaya sing uwis-uwis."

⁴⁰ Nanging dumadakan ana kukus kandel kumebul saka ing satengahé kutha Gibéa. Wong-wong Bènyamin bareng nolèh padha kagèt weruh kuthané wis diobong kabèh.

⁴¹ Ing wektu kuwi uga tentarané wong Israèl sing pokok mbalik, mula tentarané Bènyamin gugup merga krasa yèn ora suwé menèh bakal kalah.

⁴² Banjur padha mlayu nyingkiri tentara Israèl menyang daérah njaban kutha, éwasemono ora bisa lolos. Tentarané Bènyamin dikepung déning tentara inti Israèl lan pasukan Israèl liyané sing metu saka kutha. Wong Bènyamin kalah nganti presasat ludhes,

⁴³ merga dikepung lan dioyak déning tentara Israèl tekan ing panggonan sawétané kutha Gibéa.

⁴⁴ Sajroné ngoyak mau tentara Israèl matèni prejurit Bènyamin sing pilihan wolulas èwu.

⁴⁵ Tentarané Bènyamin ana sing mbalik lan mlayu metu ara-ara samun menyang pegunungan watu ing Rimon. Ing antarané prejurit sing keplayu mau limang èwu dipatèni ing dalan. Sisané dioyak terus tekan kutha Gidéom. Saka

wong-wong mau rong èwu sing kecekel lan dipatèni.

⁴⁶ Dadi tentarané wong Bènyamin dina kuwi sing dipatèni selawé èwu, kabèh prejurit-prejurit sing peng-pengan.

⁴⁷ Nanging ana wong nem atus sing lolos merga mlayu metu daérah pesamunan menyang gunung-gunung watu ing Rimon. Wong-wong mau padha ndhelik ing kono patang sasi.

⁴⁸ Nanging wong Israèl mbalik mrono menèh, banjur nyerang lan matèni kekarèné wong Bènyamin kabèh: wong lanang, wong wadon, bocah-bocah apa déné raja-kayané. Lan sakèhé kutha ing daérah kono diobong ludhes.

21 ¹ Nalika wong Israèl padha nglumpuk ing Mizpa, padha janji ora bakal ngidini anaké wadon dipèk wong Bènyamin.

² Wong-wong mau nuli padha menyang Bètèl, kanthi sedhik sowan ing ngarsané Pangéran nganti bengi. Wong-wong mau padha nangis, pangucapé,

³ "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, kénging menapa ing Israèl wonten lelampahan kados mekaten? Kénging menapa déné ing dinten menika taler

Bènyamin, salah setunggaling taler ing Israèl mèh telas!"

⁴Ésuké, umat Israèl isih ésuk wis padha yasa mesbèh ana ing kono, sarta nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan.

⁵Sawisé mengkono nuli padha nliiti, apa ing antarané taler-taler ing Israèl ana sing ora mèlu nglumpuk ing Mizpa. (Dhèk semana wong-wong mau wis padha sumpah, yèn sapa sing ora nekani uleman nglumpuk ana ing Mizpa bakal diukum pati.)

⁶Wong Israèl padha mesakaké karo wong Bènyamin, tembungé, "Ing dina iki Israèl kélangan salah sijiné taleré.

⁷Apa sing kudu kita tindakaké, supaya wong Bènyamin sing isih kari iki bisa olèh bojo, merga kita wis sumpah ana ing ngarsané Allah ora arep ngidinaké anak-anak kita wadon dipèk bojo wong Bènyamin."

⁸Wong Israèl mau banjur padha nliiti apa ana kulawarga ing antarané taler-taler Israèl sing ora nekani kumpulan ing Mizpa. Ketitik yèn wong-wong Yabès, ing Giléad, siji waé ora ana sing teka.

⁹ Konangané nalika daftaré sing padha teka dipriksa; ing kono ketara yèn wong Yabès ora ana ing kono.

¹⁰ Mulané wong-wong sing padha kumpul ing Bètèl mau nuli ngutus wong rolas èwu sing kendel dhéwé, supaya matèni wong Yabès kabèh, klebu uga wong wadon lan bocah-bocah.

¹¹ Ringkesé wong lanang kabèh lan wong wadon kabèh, sing wis omah-omah.

¹² Saka ing antarané wong Yabès mau mung kari prawan patang atus. Prawn-prawan mau nuli digawa menyang palèrènan ing Silo, sing papané ana ing tanah Kenaan.

¹³ Wong-wong Israèl mau banjur kirim utusan menyang wong-wong Bènyamin sing isih padha ana ing gunung-gunung watu ing Rimon diajak rukunan.

¹⁴ Mulané wong-wong Bènyamin banjur padha teka, lan diwènèhi prawan Yabès patang atus, sing ora katut dipatèni. Nanging cacahé bocah wadon semono mau ora cukup kanggoné wong Bènyamin.

¹⁵ Umat Israèl padha mesakaké marang wong Bènyamin, déné Gusti Allah wis ngrenggangaké pasedulurané ing Israèl.

¹⁶ Mulané para tetuwané umat banjur padha muni mengkéné, "Ing taler Bènyamin wis ora ana wong wadon. Mangka kita ora bisa ngidini anak-anak kita wadon dipèk wong Bènyamin, merga kita wis gawé larangan nganggo sumpah, yèn kita ora kena ngidinaké anak kita dipèk bojo wong Bènyamin! Saiki kepriyé rékané supaya wong Bènyamin bisa olèh bojo, supaya bangsa Israèl ora kélangan salah sijiné taleré. Kita kudu golèk cara supaya wong saka taler Bènyamin bisa duwé turun.

¹⁷ (21:16)

¹⁸ (21:16)

¹⁹ Beciké mengkéné waé! Saben taun ing Silo rak dianakaké kumpulan, yakuwi kraméan kagem Allah! Mapané ing saloré Bètèl, sawétané dalan sing munggah saka Bètèl menyang Sikèm, sakidulé Lébonah."

²⁰ Para tetuwané kumpulan ing Bètèl mau nuli weling karo kekarèné wong Bènyamin, "Ngadhepaké dina kraméan

mengko, kowé padha ndhelika ing pakebonan anggur ing Silo.

²¹ Mengko yèn prawan-prawan Silo padha metu lan padha njogèd ing kraméan sing kagem Allah, kowé metua saka papan pandhelikanmu. Saben wong panunggalanmu mlayokna prawan sing ana ing kono, gawanen menyang wilayah Bènyamin, pèken bojo.

²² Yèn bapak utawa seduluré lanang prawan mau njaluk baliné, wangsulana, 'Kersanipun laré èstri menika wonten ngriki, sebab mboten kula rampas wonten ing peprangan. Lan sarèhné panjenengan mboten ngidinaken laré èstri menika kula pendhet sémah, panjenengan inggih mboten nerak sumpah panjenengan, dados inggih mboten kalepatan.'

²³ Wong-wong Bènyamin banjur padha nglakoni welingé para pinituwa mau. Saben wong mlayokaké prawan sing padha njogèd ing Silo. Sawisé mengkono banjur padha bali menyang wilayahé dhéwé lan mbangun kutha-kuthané menèh, sarta padha manggon ing kono.

²⁴ Wong-wong Israèl liyané uga banjur padha bali menyang wilayahé, manut turun lan taléré dhéwé-dhéwé.

²⁵ Nalika semono ing Israèl ora ana raja. Angger wong nglakoni apa sing dianggep bener.

Rut

1 ¹ Dhèk jamané Para Hakim ing tanah Israèl tau ana pailan.^a Nalika semono ana wong lanang jenengé Élimèlèk, saka kulawarga Éfrat. Manggoné ing kutha Bètéléhèm, wilayah Yéhuda. Merga saka pailan mau Élimèlèk lan bojoné, sing jeneng Naomi, lan anaké lanang loro ngungsi menyang tanah Moab. Nanging nalika ana ing Moab,

² (1:1)

³ Élimèlèk mati; dadi Naomi mung kari karo anaké loro, jenengé Mahlon lan Kilyon.

⁴ Loro-loroné padha kawin olèh wong Moab, jenengé Orpa lan Rut. Let sepuluh taun,

⁵ Mahlon lan Kilyon iya padha mati, mula Naomi kari ijèn.

⁶ Let sawetara mangsa Naomi krungu kabar yèn panèné umat Israèl diparingi metu. Mulané Naomi rasanan karo mantuné loro, arep bali menyang Bètéléhèm.

---

^apailan: awis tedha, paceklik.

⁷ Banjur padha budhal bebarengan menyang tanah Yéhuda.

⁸ Kandhané Naomi karo mantuné loro, "Kowé padha muliha menyang omahé wong tuwamu waé. Muga-muga Pangéran mberkahi kowé, merga enggonmu wis gawé becik marang aku lan anak-anakku sarta bojoku.

⁹ Muga-muga Gusti Allah maringi jodho marang kowé, lan kowé padha duwé brayat." Sawisé mengkono Naomi banjur ngambungi mantuné loro mau arep pepisahan. Nanging Orpa lan Rut padha nangis,

¹⁰ kandhané marang Naomi, "Mboten bu! Kula badhé tumut panjenengan wangsul dhateng panggènanipun bangsa panjenengan."

¹¹ Tembungé Naomi, "Aja nggèr, luwih becik kowé padha bali waé. Apa gunané mèlu aku? Aku rak wis ora bisa duwé anak lanang sing kena dakolèhaké kowé (kawin levirat).^b

---

^bkawin levirat: Miturut adat tata-caranipun tiyang Yahudi, tiyang jaler ingkang sampun émah-émah, lajeng pejah tanpa nilar anak jaler, menika randhanipun kedah dipun nikah déning salah setunggaling sedhèrèkipun ingkang tilar-donya wau. (AT. 25:5-6).

¹² Padha muliha waé, sebab aku wis tuwa, ora bakal omah-omah menèh. Lan saupama aku dina iki kawin menèh lan duwé anak lanang,

¹³ apa kowé ora kudu ngentèni nganti bocahé gedhé? Apa ora luwih becik yèn kowé padha kawin karo wong liyané? Wis ta nggèr, mokal yèn kowé bisa kawin menèh karo anakku."

¹⁴ Mantuné padha nangis menèh, wekasané Orpa ngambung maratuwané, mujèkaké slameté laku, banjur mulih. Nanging Rut ora gelem ninggal Naomi.

¹⁵ Naomi banjur kandha mengkéné, "Ndhuk, Orpa wis mulih, bali menyang panggonané bangsané lan brahala-brahala sesembahané. Apa ora luwih becik kowé iya mèlu mulih?"

¹⁶ Nanging Rut mangsuli, "Ibu, mbok sampun akèn kula wangsul nilar panjenengan! Kula badhé tumut panjenengan. Dhateng pundi kémawon kula badhé tumut. Senajan ibu badhé manggèn ing pundi kémawon, kula inggih badhé manggèn wonten ing ngriku. Bangsanipun ibu, inggih bangsa kula; Allahipun ibu, inggih Allah kula.

¹⁷ Menawi ibu tilar-donya, kula inggih badhé pejah lan kakubur wonten ing ngriku. Èstu, mugi Gusti Allah paring paukuman ingkang saklangkung awrat, saupami kula ngantosa pisah kaliyan ibu, kejawi menawi sampun pejah!"

¹⁸ Naomi weruh yèn Rut kenceng niaté arep mèlu, mulané wis ora dirembug menèh.

¹⁹ Wong loro mau padha nerusaké lakuné tekan Bètlèhèm. Satekané ing kono, wong sakutha padha kagèt. Wong wadon-wadon padha kandha, "Apa kuwi Naomi^c temenan?"

²⁰ Wangsulané Naomi, "Aja nyeluk aku Naomi. Celuken Mara,^d merga Allah sing Mahakwasa wis ngersakaké aku ngalami prekara sing pait akèh banget.

²¹ Nalika lunga saka kéné uripku sarwa kecukupan, nanging saiki Pangéran ngirid aku bali mréné tanpa nggawa apa-apa. Mulané, kowé ora susah nyeluk aku Naomi menèh, merga aku wis diukum, ngalami kasangsaran akèh!"

---

^cNaomi: ing basa Ibrani Naomi tegesipun: ngresepaken, mbingahaken.

^dMara: ing basa Ibrani tegesipun: pait, getir.

²² Mengkono critané enggoné Naomi bali saka Moab bebarengan karo Rut, mantuné, wong Moab. Nalika semono ing Bètléhèm lagi nedheng-nedhengé panèn jewawut.

2¹ Ing Bètléhèm kono Naomi duwé sedulur saka kulawargané Élimèlèk, bojoné. Wongé sugih lan kajèn kéringan. Jenengé Boas.

² Ing sawijining dina Rut pamit karo Naomi, "Bu, kula badhé késah dhateng sabin, ngasag^e jewawut. Kula ngertos mesthi angsal tumut ngasag ing ngriku." Wangsulané Naomi, "Ya, kena, mangkata!"

³ Rut banjur budhal, nglumpukaké jewawut sing kècèr ing mburiné para wong sing padha derep.^f Kebeneran sawah mau duwèké Boas, sing isih keprenah sedulur karo Élimèlèk.

⁴ Ora let suwé Boas teka saka Bètléhèm lan awèh salam karo para buruhé, "Allah mberkahana kowé kabèh." Wangsulané

---

^engasag: mendheti pantun utawi jewawut ingkang gogrog utawi kalangkungan nalika pantun utawi jewawut dipun enèni.

^fderep: berah ngenèni.

para buruhé, "Sami-sami. Mugi Allah inggih mberkahi panjenengan."

⁵Boas banjur takon karo mandhoré, "Wong wadon kaé sapa?"

⁶Wangsulané mandhoré, "Menika tiyang manca, ingkang dhateng sesarengan kaliyan Naomi, saking tanah Moab.

⁷Tiyang menika sampun nyuwun idin dhateng kula tumut ngasag ing ngriki. Anggènipun wonten ngriki sampun wiwit énjing wau, samenika nembé ngéyub ngiras ngaso."

⁸Boas banjur kandha karo Rut, "Kowé ora susah ngasag jewawut ing sawahé wong liya. Ngasaga ing kéné waé. Ngetutna wong-wong wadon sing padha nyambut-gawé ing kéné, mèlua wong-wong kuwi waé, ora susah lunga adoh-adoh. Para buruh lanang wis padha dakkandhani supaya aja ngganggu kowé. Yèn kowé ngelak, ngombéa ing panggonan sing wis dicawisaké kanggo para buruh."

⁹(2:8)

¹⁰Krungu tembungé Boas mau, Rut banjur sujud ana ing ngarepé Boas lan kandha mengkéné, "Pak, kula menika tiyang manca, kula bingah

déné panjenengan saé dhateng kula lan nggatosaken kawontenan kula."

¹¹Boas mangsuli, "Aku wis ngrungu kabèh bab kabecikanmu marang ibumu maratuwa sawisé bojomu tinggal-donya. Aku ngerti yèn kowé ninggal wong tuwa lan tanahmu, sarta manggon ing kéné bebarengan karo wong-wong sing ora kokkenal.

¹²Muga-muga Pangéran males marang kabecikanmu, lan sarèhné kowé wis ngungsi marang Pangéran, Allahé Israèl, muga-muga saterusé Panjenengané ngayomi marang kowé."

¹³Kandhané Rut, "Èstu panjenengan sampun damel saé dhateng kula. Kula bingah déné panjenengan kersa ngandika mekaten, senajan drajat kula menika langkung asor ketimbang kaliyan berah panjenengan."

¹⁴Bareng wektuné buruh padha lèrèn, Boas kandha karo Rut, "Mangana ing kéné, iki roti lan lawuhé." Rut banjur lungguh mangan bebarengan karo para buruh. Boas uga mènèhi Rut roti panggang. Rut mangan nganti wareg. Malah olèhé mangan ora entèk.

¹⁵ Sawisé mangan, Rut ngasag jewawut menèh. Sawisé Rut lunga, Boas kandha karo buruh-buruhé, "Karebèn wong wadon kuwi ngasag ing panggonan sing jewawuté wis dibentèli. Aja kokresiki. Malah jewawut sing wis kokbentèli kuwi lolosana sethithik-sethithik, lan tibakna ing lemah supaya dijupuki wong kuwi."

¹⁶ (2:15)

¹⁷ Rut enggoné ngasag jewawut ing sawah kono nganti surup. Jewawuté banjur diiles supaya pisah saka gagangé. Bareng diklumpukaké olèh sepuluh kilogram.

¹⁸ Olèh-olèhané mau digawa mulih menyang kutha lan dituduhaké ibuné maratuwa. Kejaba kuwi ibuné maratuwa diolèh-olèhi pangan sing disisihaké saka cadhongé, sing dipangan awané.

¹⁹ Naomi banjur takon, "Iki olèhmu saka ngendi? Kowé ngasag ana ing sawahé sapa? Muga-muga Pangéran mberkahi wong sing duwé sawah kuwi." Rut nuli kandha karo maratuwané yèn sawah sing diasagi kuwi duwèké Boas.

²⁰ Kandhané Naomi, "Lho, kuwi rak isih seduluré dhéwé. Kuwi sedulur sing cedhak dhéwé karo kulawarga kita, sing

kuwajiban mbantu kita. Muga-muga Pangéran mberkahi Boas. Gusti Allah mesthi netepi janjiné, iya marang wong sing urip, iya marang wong sing wis mati."

²¹ Tembungé Rut marang ibuné, "Bu, tiyang menika criyos, bilih kula kedah ngasag sesarengan kaliyan berah-berahipun, ngantos panènipun rampung."

²² Wangsulané Naomi, "Ya kena, enggèr. Pancèn luwih becik kowé nyambut-gawé bebarengan karo para buruhé wadon ana ing sawahé Boas. Merga yèn kowé ngasag ana ing sawahé wong liya, bisa uga kowé diganggu!"

²³ Mulané Rut nerusaké enggoné ngasag ana ing sawahé Boas, nganti jewawut lan gandumé wis dipanèni kabèh. Lan Rut tetep manggon karo ibuné maratuwa.

3¹ Ora let suwé Naomi kandha karo Rut mengkéné, "Aku arep golèk dalan, supaya kowé bisa omah-omah menèh, lan ngopèni brayatmu dhéwé.

² Kowé rak nyambut-gawé bebarengan karo wong wadon-wadon ing sawahé Boas ta? Boas kuwi isih seduluré awaké dhéwé. Saiki kowé dakkandhani

mengkéné: Soré iki Boas bakal teka ana ing sawahé, ngresiki jewawuté.

³Mulané kowé adusa, dandana, sandhanganmu sing apik dhéwé enggonen, lan nganggoa lenga wangi sethithik. Sawisé mengkono kowé maranana Boas, sing lagi ngresiki jewawuté. Ngentènana ana ing kono nganti dhèwèké rampung enggoné mangan lan ngombé, mung aja nganti kaweruhan Boas, yèn kowé ana ing kono.

⁴Titènana panggonané turu. Yèn Boas wis turu, paranana, kemulé sikil bukaken, banjur turona ing sacedhaké sikilé.⁹ Mengko kowé bakal dikandhani apa sing prelu koklakoni."

⁵Wangsulané Rut, "Inggih, bu. Kula badhé nglampahi menapa ingkang dados dhawuhipun ibu."

⁶Rut banjur mangkat menyang panggonané wong-wong sing padha ngiles jewawut. Ana ing kono Rut nindakaké welingé ibuné maratuwa.

---

⁹Miturut tata-cara Yahudi: tiyang èstri mbikak kemul lan tilem ing sacelaking sukunipun tiyang jaler menika minangka tandha, bilih tiyang èstri wau nyuwun pangayoman (Rut 3:9).

⁷ Bareng rampung enggoné mangan lan ngombé, Boas sing atiné lagi seneng mau banjur mapan turu, cedhak tumpukan jewawut. Bareng Boas wis turu, Rut banjur teka lan alon-alon mbukak slimuté Boas, sarta teturon cedhak ing sikilé.

⁸ Tengah wengi Boas nglilir; kagèt banget weruh ana wong wadon turon ing kono.

⁹ Banjur ditakoni, "Kowé kuwi sapa?" Wangsulané Rut, "Kula Rut, pak! Panjenengan menika sedhèrèk kula ingkang celak piyambak, ingkang kuwajiban nanggèl panggesangan kula. Dados bapak kuwajiban nebus kula."

¹⁰ Wangsulané Boas, "Kowé diberkahi déning Pangéran. Saiki ketitik yèn kabecikanmu marang kulawarga kita luwih gedhé ketimbang karo sing wis koklakoni marang ibumu maratuwa. Kowé rak bisa waé golèk bojo wong sing isih nom, sing sugih utawa sing miskin, nanging kowé ora gelem nindakaké sing mengkono.

¹¹ Mulané, aja sumelang, Rut. Penjalukmu bakal dakleksanani. Sakutha

kéné kabèh wis padha ngerti yèn kowé kuwi wong becik.

¹²Pancèn bener, yèn aku sing kudu nanggung panguripanmu, merga aku iki sedulurmu cedhak. Nanging isih ana wong liya menèh, sing iya duwé kuwajiban, yakuwi wong sing luwih cedhak karo kowé tinimbang aku.

¹³Bengi iki kowé ngentènana ana ing kéné. Sésuk-ésuk wongé daktakonané apa saguh nindakaké kuwajibané kanggo kowé apa ora. Yèn dhèwèké gelem, ya sukur. Déné yèn ora, aku janji ing ngarsané Allah, yèn aku bakal netepi tanggung jawabku. Saiki becik turua ing kéné nganti ésuk."

¹⁴Rut banjur turu ing kono, cedhak sikilé Boas. Ésuk umun-umun, nalika isih peteng kabèh, Rut wis tangi, supaya aja konangan wong. Merga Boas ora seneng yèn nganti ana wong weruh Rut turu ing kono.

¹⁵Kandhané marang Rut, "Sléndhangmu jèrèngen ing kéné." Rut banjur njèrèng sléndhangé. Boas banjur nyuntak jewawut rong puluh kilogram ana ing sléndhang, lan ngréwangi ngangkat jewawut mau ing

pundhaké Rut. Sawusé iku Boas banjur mulih menyang kutha.

¹⁶Satekané Rut ing omah, ibuné maratuwa takon, "Kepriyé nggèr kabaré?" Rut banjur nyritakaké kabèh sing dikandhakaké déning Boas.

¹⁷Pangucapé Rut menèh, "Jewawut menika inggih anggènipun nyukani, margi piyambakipun sanjang, bilih kula mboten kénging wangsul nglenthung."^h

¹⁸Tembungé Naomi, "Yèn mengkono Rut, kowé ngentènana waé kepriyé mengko dadiné. Boas ora bakal lèrèn-lèrèn, yèn durung mbèrèsaké prekara iki ing dina iki uga."

4¹ Boas banjur lunga menyang gapuraning kutha sing lumrahé kanggo rapat para pemimpiné masarakat kutha kono. Bareng lungguh, ana wong lanang liwat, yakuwi seduluré kulawargané Élimèlèk sing cedhak dhéwé. Wong mau banjur diundang déning Boas, "Mangga, kula aturi lenggah ngriki." Wong mau uga banjur mrono lan lungguh.

---

^hnglenthung: mboten mbekta menapa-menapa, mboten angsal damel.

² Boas banjur ngajak wong sepuluh, para pemimpiné kutha, supaya mèlu lungguh bebarengan ing kono. Sawisé padha lungguh,

³ Boas banjur kandha karo wong sing isih keprenah seduluré mau mengkéné, "Naomi sampun wangsul saking Moab. Samenika badhé nyadé pasitènipun Élimèlèk, sedhèrèk kita.

⁴ Mesthinipun sampéyan inggih sampun mireng bab menika. Menawi sampéyan badhé numbas pasitèn menika sampéyan criyos samenika, ing ngajengipun para pemimpining masarakat. Menawi mboten, sampéyan criyos terus terang, mergi ingkang gadhah hak numbas siti menika nomer setunggal sampéyan, nomer kalih kula." Wangsulané wong mau, "Inggih, pasitèn menika kula tumbasipun."

⁵ Boas banjur kandha, "Inggih sampun leres mekaten, nanging menawi sampéyan tumbas pasitèn menika saking Naomi, sampéyan inggih kedah mendhet Rut, randha saking Moab menika dados sémah sampéyan; mergi pasitèn menika kedah tetep dados

gadhahanipun ahli warisipun tiyang ingkang sampun pejah wau."

⁶Wangsulané wong mau, "Menawi mekaten wewenang kula numbas pasitèn menika kula lepas kémawon, mergi menawi kula tumbas mboten badhé dados gadhanipun anak putu kula. Langkung prayogi sampéyan kémawon ingkang numbas."

⁷Miturut adaté dol-tinuku utawa ijolan palemahan dhèk semono, dianggep sah, yèn wongé sing ngedol nyopot sandhalé lan masrahaké sandhal mau marang sing tuku. Mengkono carané wong Israèl ngabsahaké dol-tinuku palemahan.

⁸Mulané bareng wong mau kandha karo Boas, "Yèn mekaten sampéyan kémawon ingkang numbas," dhèwèké nuli nyopot sandhalé lan masrahaké marang Boas.

⁹Boas banjur kandha karo para pemimpiné masarakat sing rapat ana ing kono, "Ing dinten menika sampéyan sedaya kula dadosaken seksi, bilih kula sampun numbas saking Naomi sedaya pasitèn gadhanipun Élimèlèk lan anak-anakipun, inggih menika Kilyon lan Mahlon.

¹⁰Kejawi saking menika kula inggih mendhet Rut, tiyang èstri Moab, randhanipun Mahlon, dados sémah kula. Srana mekaten siti menika badhé tetep dados gadhanipun ahli-warisipun tiyang ingkang sampun tilar-donya. Anak-turunipun badhé tetep dados setunggal lan tetep manggèn ing dhusunipun kulawarga menika. Para sedhèrèk sedaya kula purih neksèni."

¹¹Para pemimpiné masarakat lan liya-liyané padha sarujuk, tembungé, "Inggih, kula sami neksèni. Mugi-mugi Gusti Allah ndadosna sémah sampéyan kados Rahèl lan Léa, ingkang nglairaken anak kathah kanggé Yakub. Mugi-mugi sampéyan kaparingan bandha kathah ing antawisipun tiyang-tiyang turun-Éfraim lan dadosa tiyang ingkang kajèn-kéringan ing kitha Bètléhèm.

¹²Mugi-mugi anak-anak sampéyan kaliyan tiyang èstri nèm menika ndadosaken brayat sampéyan kados brayatipun Pèrès, anakipun Yéhuda kaliyan Tamar."

¹³ Rut banjur dadi bojoné Boas. Saka berkahé Pangéran Rut banjur ngandhegi lan duwé anak lanang.

¹⁴ Tembungé wong-wong wadon marang Naomi, "Kaluhurna Pangéran! Dina iki Pangéran wis maringi putu lanang marang kowé lan sing bakal ngopèni kowé. Muga-muga bocah iki dadi wong sing misuwur ing Israèl!

¹⁵ Mantumu tresna marang kowé. Jasané marang kowé ngungkuli jasané anak lanang pitu. Malah saiki kowé olèh putu lanang saka dhèwèké; kuwi bakal gawé gedhéné atimu, merga bocah mau sing bakal ngrumat kowé samasa kowé wis jompo."

¹⁶ Naomi banjur nggéndhong bocah mau lan dirumati kanthi tresna kaya anaké dhéwé.

¹⁷ Para wong wadon tangga-teparoné Naomi padha njenengaké bocah mau: Obèd. Saben wong padha dikandhani, "Saiki Naomi wis duwé anak lanang!" Obèd kuwi mbésuké dadi bapakné Isai. Déné Isai kuwi bapakné Raja Dawud.

¹⁸ Dadi silsilahé Dawud mau yèn kawiwitan saka Pèrès mengkéné: Pèrès,

---

ⁱngandheg: mbobot, meteng.

Hézron, Aminadab, Nahason, Salmon,
Boas, Obèd, Isai, Dawud.

¹⁹ (4:18)

²⁰ (4:18)

²¹ (4:18)

²² (4:18)

1 Samuel

1 ¹Ana wong lanang, jenengé Èlkana, saka taler Éfraim; manggon ing kutha Rama, ing wilayah pegunungan Éfraim. Èlkana kuwi anaké Yéroham, putuné Élihu; klebu kulawarga Tohu, anaké Zuf.

²Èlkana duwé bojo loro, yakuwi Hana lan Penina. Penina duwé anak, nanging Hana ora.

³Saben taun Èlkana lunga saka Rama prelu ngibadah ing Silo lan saos kurban marang Gusti Allah Kang Mahakwasa. Sing dadi imam ing Silo Hofni lan Pinéhas, anak-anaké Èli.

⁴Angger Èlkana saos kurban, Penina lan anaké kabèh diwènèhi bagéan daging kurban mau.

⁵Hana iya diwènèhi, sebab Èlkana tresna banget, senajan Gusti Allah ora maringi anak marang dhèwèké.

⁶Hana tansah diserikaké lan dipoyoki déning Penina, maruné, merga olèhé ora diparingi anak mau.

⁷Prekara kuwi nganti mataun-taun. Saben padha menyang Pedalemané Gusti Allah, Hana diserikaké atiné déning Penina. Hana kerep nangis sarta nganti ora gelem mangan.

⁸Angger lagi mengkono, bojoné takon, "Généya kowé nangis Hana? Ana apa kowé ora gelem mangan lan katon sedhih waé? Apa aku ora luwih pengaji tinimbang bocah lanang sepuluh iku?"

⁹Ing sawijining dina sawisé padha mangan ing Pedalemané Gusti Allah ing Silo, Hana ngadeg. Ing wektu kuwi Imam Èli lagi linggih ing kursiné cedhak lawang. Atiné Hana sedhih banget, lan ndedonga marang Gusti Allah karo mingseg-mingseg.

¹⁰(1:9)

¹¹Hana janji, tembungé, "Gusti Allah Ingkang Mahakwasa, mugi kersa midhangetaken atur kawula! Mugi mirsani kasangsaran kawula. Mugi tansah ngèngeti dhateng kawula! Menawi Paduka maringi anak jaler dhateng kawula, kawula janji, badhé kawula saosaken dhateng Paduka sajegipun gesang, rambutipun mboten badhé dipun cukur."

¹² Hana enggoné ndedonga suwé banget; Èli tansah nggatèkaké.

¹³ Hana ndedonga sajroning ati, dadi mung lambéné sing umak-umik, nanging swarané ora keprungu. Mulané Hana dikira mendem.

¹⁴ Èli banjur kandha karo Hana, "Ana ing kéné aja mendem! Aja ngombé anggur menèh!"

¹⁵ Nanging Hana mangsuli, "Kula mboten mendem, Pak. Babar-pisan kula mboten ngombé anggur! Manah kula sisah, kula saweg ndedonga, ngaturaken sedaya kaprihatosan kula dhateng Gusti Allah.

¹⁶ Kula sampun ngantos dipun kinten tiyang èstri awon. Kula ndedonga kados mekaten menika margi manah kula sisah sanget."

¹⁷ Èli banjur kandha, "Yèn mengkono mundura kanthi tentrem rahayu. Muga-muga Allahé Israèl njurungana panyuwunmu mau."

¹⁸ Wangsulané Hana, "Mugi-mugi kelampahan kados pangandika panjenengan menika." Hana banjur lunga, sarta gelem mangan, merga atiné wis ora sedhih.

¹⁹Ing dina candhaké isih ésuk Èlkana lan brayaté wis padha tangi. Sawisé padha ngabekti marang Gusti Allah banjur padha mulih menyang Rama. Gusti Allah njurungi^a pandongané Hana, mulané

²⁰Hana dadi ngandhut lan banjur nglairaké anak lanang. Anaké dijenengaké Samuèl, tembungé, "Iku enggonku nyuwun saka Gusti Allah."

²¹Nalika semana wis wektuné Èlkana lan brayaté lunga menyang Silo menèh, prelu misungsungaké kurban taunan marang Gusti Allah. Kejaba kuwi Èlkana wis janji misungsungaké kurban istimewa.

²²Nanging ing wektu kuwi Hana ora mèlu. Kandhané karo sing lanang, "Sesampunipun Samuèl dipun sapih, badhé énggal kula bekta dhateng Pedalemanipun Allah, lan piyambakipun badhé manggèn ing ngrika selaminipun."

²³Wangsulané Èlkana, "Iya becik, tindakna apa waé sing kokanggep becik; kowé anaa ing ngomah waé nganti bocahé koksapih. Muga-muga Gusti Allah minangkani apa sing dadi janjimu."

---

^anjurungi: minangkani, ngleksanani.

Hana tetep ana ing omah nganti anaké disapih.

²⁴ Sawisé Samuèl disapih, senajan isih cilik banget, banjur disaosaké ibuné menyang Pedalemané Allah ing Silo. Hana nggawa sapi lanang sing umuré telung taun, gandum sepuluh kilogram, sarta impes kebak anggur.

²⁵ Sapiné dibelèh; déné Samuèl diaturaké marang Èli.

²⁶ Aturé Hana marang Èli, "Nyuwun pangapunten, Pak. Menapa Bapak taksih kèngetan kula? Inggih kula menika tiyang ingkang sampun naté panjenengan pirsani ngadeg ing ngriki, ndedonga dhateng Gusti Allah.

²⁷ Laré menika kawula suwun saking Gusti Allah, sarta Gusti Allah sampun minangkani panyuwun kawula menika.

²⁸ Mila laré menika kawula aturaken dhateng Gusti Allah supados dados kagunganipun selaminipun." Sawisé mengkono banjur padha sujud marang Gusti Allah.

2¹ Hana banjur nglairaké pamuji, tembungé, "Gusti Allah damel bingahing manah kawula, peparingipun nyegeraken nyawa kawula. Mengsah

kawula, kawula poyoki; tentrem manah kawula, margi Gusti Allah saèstu sampun nulungi kawula.

²Sinten ingkang suci kados Gusti Allah? Sinten ingkang hébat kados Yéhuwah? Gusti kita saèstu tanpa tandhingipun!

³Aja gumedhé tembungmu, aja ngucapaké tembung saru! Sebab Gusti iku Allah Kang Mahamirsa. Kang ngadili sekabèhing tumindakmu.

⁴Putung gendhéwané para perwira. Nanging wong ringkih saya sentosa.

⁵Sing mauné banget waregé sebab lubèr-lubèr pangané, saiki dadi buruh opahan, mung supaya olèh pangan. Sing mauné padha banget luwéné, saiki padha tentrem, cukup pangané. Bojo kang gabug, saiki gedhé atiné, wis ping pitu enggoné nglairaké. Nanging ibu sing akèh anaké, diemohi, karebèn sangsara uripé.

⁶Gusti Allah kang ngganjar pati, mengkono uga kang nguripi. Kang ngedhunaké ing palimengan, lan ngangkat menèh ing pangentasan.

⁷Ana wong sing dirèmèhaké, ana uga sing disugihaké. Ana wong sing diasoraké, ana uga sing diluhuraké.

⁸ Saka ing lebu diangkat wong sing kemlaratan, wong nistha dientas saka ing kasangsaran. Padha dadi kancaning para bangsawan, sarta uga kaparingan kaurmatan. Dhasaring bumi iku kagungané, sarta jagad kabangun ing sandhuwuré.

⁹ Wong setya tansah tentrem ing ati, ing sajroning pangayomaning Gusti. Nanging ancur mumur wong duraka, peteng ndhedhet kasangsara. Ora bisa ngendelaké karosan, kekuwataning manungsa ora awèh kemenangan.

¹⁰ Mungsuhé Allah padha giris, padha lebur, ing langit gludhug geter pater, Gusti Allah bakal ngadili, saisiné donya iki, sarta maringaké pangwasa kang mulya marang raja pilihané."

¹¹ Èlkana lan brayaté banjur mulih menyang ing Rama, nanging Samuèl kèri ana ing Silo, ngabdi marang Gusti Allah ana ing pengawasané Imam Èli.

¹² Anak-anaké Èli iku padha wong ala; padha ora manut dhawuhé Gusti Allah.

¹³ Dadi imam, padha tumindak sewenang-wenang marang bangsa Israèl. Yèn ana wong sing saos kurban sembelèhan, abdiné imam mau teka karo

nggawa garpu lancipé telu. Nalika daging mau digodhog garpuné dicublesaké ing manci sing kanggo nggodhog daging mau,

¹⁴ apa waé sing katut garpu dadi duwèké imam. Wong Israèl kabèh sing padha teka ing Silo prelu nyaosaké kurban, tanggapané kaya mengkono.

¹⁵ Kadhang-kadhang, abdi mau malah wis teka sadurungé gajihé diobong, banjur ngucap marang wong sing nyaosaké kurban mau, "Daging sing isih mentah kuwi caosna imam arep dipanggang; merga ora gelem nampa daging godhogan."

¹⁶ Menawa wong mau mangsuli, "Prayoginipun kita manut ing angger-angger, langkung rumiyin gajih menika dipun bakar; sesampunipun menika kénging sampéyan pendhet sakajeng sampéyan," batur mau banjur mangsuli, "Ora, kudu kokwènèhaké saiki; yèn ora, bakal dakrebut."

¹⁷ Kanthi mengkono anaké loro Imam Èli mau gedhé dosané ing ngarsané Gusti Allah, sebab babar-pisan ora padha gelem ngurmati kurban saosan kagem Gusti Allah.

¹⁸ Samuèl, anaké Hana, terus ngladèni Gusti Allah. Dhèwèké nganggo klambi saka kain léna, kaya klambiné para imam nalika ngibadah.

¹⁹ Saben taun ibuné nggawèkaké jubah cilik, banjur diwènèhaké marang Samuèl, nalika bebarengan karo bojoné teka nyaosaké kurban taunan.

²⁰ Èli banjur mberkahi Èlkana lan bojoné, sarta kandha karo Èlkana, "Karo bojomu iki, muga-muga Gusti Allah maringi anak menèh, minangka gantiné sing wis koksaosaké marang Gusti Allah." Sawisé mengkono banjur padha mulih menyang Rama.

²¹ Hana diberkahi déning Gusti Allah, nganti duwé anak menèh lanang telu wadon loro. Déné Samuèl saya mundhak gedhé ana ing ngarsané Gusti Allah.

²² Èli wis tuwa banget; tansah krungu lapuran bab lelakoné anak-anaké sing ora patut tumrap wong Israèl. Èli iya ngerti yèn anak-anaké padha turu karo wong-wong wadon sing tugas ana ing ngareping lawangé Kémah Palenggahaning Allah.

²³ Merga saka kuwi banjur kandha karo anak-anaké, "Aku wis nampa lapuran

saka para umat kabèh bab pokalmu sing ora becik. Yagéne kowé padha nglakoni mengkono?

²⁴ Aja padha mengkono menèh, anakku. Pancèn ala banget apa sing digunem déning para umaté Gusti Allah prekara kowé!

²⁵ Yèn ana wong gawé dosa marang pepadhané manungsa, Gusti Allah bakal bisa mbélani; kosokbaliné yèn gawé dosa marang Gusti Allah, sapa sing bakal bisa nulungi?" Éwadéné anak-anaké padha ora nggatèkaké pituturé Èli, bapakné, sebab Gusti Allah wis kagungan putusan bakal matèni wong-wong kuwi.

²⁶ Kosokbaliné Samuèl, saya gedhé saya ditresnani déning Gusti Allah, mengkono uga déning wong akèh.

²⁷ Ing sawijining dina ana nabi nemoni Èli sarta ngandhakaké dhawuhé Gusti Allah, "Nalika Harun lan brayaté, yakuwi leluhurmu, dadi baturé raja ing Mesir, Aku wis ngandika marang Harun,

²⁸ yèn Aku wis milih brayaté Harun, saka ing antarané bangsa Israèl, dadi imam-Ku. Preluné ngladèni ing mesbèh, mbakar menyan; yèn pinuju ana ing ngarsa-Ku nganggo sandhangan éfod.

Déné wong-wong mau wis Dakparingi wewenang njupuk sebagéan kurban saosan sing dibakar ing mesbèh.

²⁹ Nanging yagéne kowé isih srakah weruh kurban-kurban sing disaosaké umat-Ku marang Aku? Yagéne kowé, Èli, luwih ngurmati anak-anakmu tinimbang ngurmati Aku, nganti ngolèhaké anak-anakmu nglemokaké awaké nganggo sapéranganing pisungsungé umat-Ku, sing becik dhéwé?

³⁰ Aku, Gusti Allahé bangsa Israèl, biyèn wis janji, yèn brayatmu sarta talermu bakal ngladèni Aku dadi imam ing selawasé. Nanging saiki Aku ngandika, yèn Aku wis ora ngersakaké mengkono! Sebab sing ngurmati Aku, bakal Dakurmati, déné sing ngrèmèhaké Aku bakal Dakrèmèhaké.

³¹ Rungokna, bakal ana wektuné Aku matèni para mudha kabèh ing brayatmu sarta talermu, nganti bakal ora ana wong lanang ing brayatmu nganti tuwa.

³² Kowé bakal susah lan mèri weruh kabegjan sing bakal Dakparingaké marang wong-wong Israèl liyané, mangka ing brayatmu bakal ora ana sing nganti tuwa.

³³ Mung ana siji turunmu sing bakal Dakslametaké sarta bakal ngladèni Aku dadi imam. Éwadéné wong kuwi bakal wuta sarta uripé tanpa pengarep-arep. Déné turunmu liyané kabèh bakal dipatèni.

³⁴ Kanggo bukti yèn pangandika-Ku iki bener lan bakal kelakon kabèh, Hofni lan Pinéhas, anakmu loro kuwi, bakal mati ing sajroning sedina.

³⁵ Sebanjuré Aku bakal milih imam sing setya lan nglakoni apa waé sing Dakdhawuhaké. Turuné bakal tansah duwé kuwajiban kanggo para raja sing Dakpilih.

³⁶ Déné turunmu sing isih urip, bakal sowan imam mau lan nyuwun dhuwit sarta pangan. Dhèwèké bakal matur, 'Kula mugi kepareng mbantu para imam, supados kula angsal tedha senajan namung sapulukan.'

3¹ Dhèk semana, Samuèl isih bocah; ngabdi marang Gusti Allah diawasi déning Èli; lan arang banget ana dhawuh sarta wahyu saka Gusti Allah.

² Ing sawijining bengi, Èli sing wis tuwa sarta mèh wuta, lagi turu ing kamaré;

³ déné Samuèl turu ing sacedhaké Pethi Prejanjiané Allah, ing Kémah Suci. Ing wayah bangun ésuk, lampuné durung mati,

⁴ Gusti Allah nimbali Samuèl, mula banjur matur, "Inggih, pak?"

⁵ Dhèwèké banjur mlayu nemoni Èli lan matur, "Bapak nimbali?" Nanging wangsulané Èli, "Aku ora ngundang kowé, turua menèh." Samuèl banjur turu menèh.

⁶ Sabanjuré Gusti Allah nimbali Samuèl menèh, nanging Samuèl ora ngerti yèn sing nimbali kuwi Gusti Allah, sebab Gusti Allah durung tau ngandika karo dhèwèké. Mulané Samuèl banjur tangi, sowan Èli sarta matur, "Bapak nimbali? Menika kula sowan." Èli mangsuli, "Aku ora ngundang kowé; wis turua menèh waé."

⁷ (3:6)

⁸ Gusti Allah nimbali Samuèl menèh, sing ping teluné; Samuèl banjur tangi lan sowan Èli sarta matur, "Bapak nimbali? Menika kula sowan." Saiki Èli lagi ngerti, yèn sing nimbali bocah mau Gusti Allah.

⁹ Mulané Èli banjur kandha karo Samuèl, "Turua menèh. Yèn ditimbali

menèh matura, 'Mugi kersaa ngandika, Gusti, kawula mirengaken.'" Samuèl banjur mapan turu menèh.

¹⁰ Gusti Allah banjur rawuh sarta jumeneng ing panggonan kono lan nimbali, "Samuèl, Samuèl!" Samuèl nuli matur, "Mugi kersaa ngandika, Gusti, kawula mirengaken."

¹¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl, "Aku bakal nindakaké prekara sing nggegirisi tumrap wong Israèl, nganti mbengungung ing kupingé sapa waé sing krungu.

¹² Ing dina kuwi Aku bakal nindakaké ancaman-ancaman-Ku kabèh marang brayaté Èli, sing kawitan nganti tekan sing pungkasan.

¹³ Dhèwèké wis Dakwènèhi weruh, yèn brayaté bakal Dakukum ing selawasé, sebab anak-anaké ngrèmèhaké Aku. Èli wis weruh pokalé anak-anaké, nanging ora padha disrengeni.

¹⁴ Mulané Aku sumpah ing ngatasé brayaté Èli, yèn dosané sing gedhé banget mau ora bakal kena ditebus nganggo kurban utawa pisungsung apa waé."

¹⁵ Sawisé mengkono, Samuèl turon menèh, lan ésuké tangi, mbukaki lawangé Pedalemané Allah. Dhèwèké wedi ngaturaké marang Èli apa sing wis diweruhi mau,

¹⁶ nanging banjur diundang Èli, "Samuèl, anakku." Wangsulané Samuèl, "Kula, pak."

¹⁷ Èli pitakon, "Apa sing dingandikakaké Gusti Allah marang kowé? Critakna kabèh marang aku. Yèn ana sing koksidhem, mesthi bakal diukum déning Gusti Allah."

¹⁸ Samuèl banjur nyritakaké kabèh mau marang Èli. Ora ana siji waé sing disidhem. Èli banjur kandha, "Gusti Allah kersané nindakaké apa waé sing becik."

¹⁹ Samuèl mundhak gedhé. Gusti Allah nunggal karo dhèwèké lan kabèh sing dingandikakaké marang Samuèl kelakon temenan.

²⁰ Yakuwi sebabé Samuèl disebut nabining Gusti Allah ing negara kono. Saben-saben Samuèl kandha, wong-wong Israèl padha ngrungokaké. Lan Gusti Allah tetep ngetingali Samuèl ing Silo, yakuwi panggonané ngandika marang Samuèl.

²¹ (3:20)

4¹ Ing wektu kuwi wong Filistin nglumpukaké prejurité kabèh kanggo nggempur Israèl. Mulané prejurit Israèl padha maju ing peprangan; padha gawé kémah ing sacedhaké Ében Haèzer; déné prejurit Filistin kémahé ing Afèk.

² Prejurit Filistin wiwit nyerang, lan wusanané prejurit Israèl kalah. Kira-kira ana wong patang èwu sing tiwas ing peprangan mau.

³ Nalika para prejurit sing padha slamet wis bali ing kémahé, para pemimpining Israèl muni, "Yagéné Gusti Allah marengaké kita kalah karo wong Filistin ing dina iki? Ayo kita padha njupuk Pethi Prejanjiané Allah saka ing Silo digawa mréné, supaya Gusti Allah kersa nunggil karo kita sarta nylametaké kita saka tanganing mungsuh."

⁴ Wong-wong mau banjur kongkonan wong menyang ing Silo prelu njupuk Pethi Prejanjian, dhamparing Allah Kang Mahakwasa. Anaké Èli loro pisan, yakuwi Hofni lan Pinéhas, padha ngiring Pethi Prejanjian mau.

⁵ Sawisé Pethi Prejanjian mau tekan ing kémahé, wong-wong Israèl padha

surak-surak banter banget, nganti nggeteraké bumi.

⁶Wong-wong Filistin iya krungu swarané wong surak-surak mau, banjur padha takon, "Yagéné wong-wong Ibrani padha surak-surak?" Nanging bareng padha ngerti yèn Pethi Prejanjiané wis tekan ing kémahé wong Ibrani,

⁷banjur padha wedi, sarta ngucap, "Ana déwa teka ing kémahé wong-wong kuwi! Kita bakal cilaka! Kita durung tau ngalami kaya ngéné iki!

⁸Cilaka tenan! Sapa sing bisa nylametaké kita saka déwa sing ampuh kuwi? Rak iya déwa kuwi sing wis matèni wong Mesir ing pesamunan biyèn?

⁹Tatagna atimu, hé wong Filistin! Kowé kuwi wong lanang. Yèn ora, kowé kabèh bakal dadi baturé wong-wong Ibrani kuwi, kaya enggoné wis padha ngabdi marang kowé. Mulané élinga yèn kowé kuwi wong lanang!"

¹⁰Wong-wong Filistin banjur padha perang mati-matian lan ngalahaké prejurit Israèl. Prejurit Israèl padha mlayu menyang kémahé dhéwé-dhéwé. Bangsa Israèl kalah gedhèn; ana telung

puluh èwu prejurit Israèl sing tiwas ing peprangan.

¹¹ Pethi Prejanjian direbut mungsuh, déné anaké Èli, yakuwi Hofni lan Pinéhas, padha tiwas.

¹² Ing dina kuwi ana wong Bènyamin siji keplayu saka peprangan menyang Silo. Minangka tandha béla sungkawa, sandhangané disuwèk-suwèk lan embun-embunané diwur-wuri lebu.

¹³ Èli, sing tansah kuwatir bab keslametané Pethi Prejanjian, linggih kursi ing pinggir dalan. Nalika wong mau nggawa kabar bab kalahé wong-wong Israèl, wong sakutha kabèh padha sesambat kanthi sora.

¹⁴ Èli krungu, banjur takon, "Sing diributaké apa ta?" Wong mau banjur mlayoni Èli ngaturaké apa sing wis kelakon.

¹⁵ Umuré Èli wis sangang puluh wolu taun lan wis mèh wuta.

¹⁶ Aturé wong mau marang Èli, "Kula keplajeng saking peprangan, nembé kémawon dumugi." Pitakoné Èli, "Kepriyé kabaré anakku?"

¹⁷ Sing nggawa kabar mangsuli, "Israèl kawon kaliyan tiyang Filistin; kathah

sanget ingkang tiwas! Kalebet ugi kang putra, Hofni tuwin Pinéhas, tiwas ing peprangan. Déné Pethi Prejanjian dipun rebat ing mengsah!"

¹⁸Nalika wong mau matur bab Pethi Prejanjian, Èli banjur tiba klumah saka kursiné, ana ing sandhing gapura. Èli wis tuwa, tur lemu awaké, mula nalika tiba guluné tugel dadi lan tiwasé. Èli wis mimpin Israèl sajroning patang puluh taun.

¹⁹Ing wektu kuwi mantuné Èli, bojoné Pinéhas, lagi meteng tuwa lan wis wayahé nglairaké. Nalika krungu yèn Pethi Prejanjian direbut mungsuh, maratuwa sarta bojoné tiwas, dumadakan nglarani, ora let suwé banjur nglairaké.

²⁰Nalika para wong wadon sing nulungi padha kandha, "Tatagna, anakmu lanang!," dhèwèké ora mangsuli lan wis ora ngrasakaké apa-apa.

²¹Bayiné dijenengaké Ikabod,^b pangucapé, "Allah Kang Mahamulya wis sumingkir saka Israèl." — Merga Pethi Prejanjian wis direbut mungsuh

---

^bIkabod: nama menika ing basa Ibrani tegesipun "ora ana kamulyan".

lan bapakné maratuwa sarta bojoné tiwas. Mulané pangucapé, "Allah Kang Mahamulya wis sumingkir saka Israèl, sebab Pethi Prejanjian kena karebut mungsuh."

²² (4:21)

5¹ Sawisé Pethi Prejanjiané Allah direbut déning wong Filistin, digawa saka Ében Haèzer menyang kuthané, yakuwi Asdod.

² Ing kono pethi mau dilebokaké ing candhiné Déwa Dagon, sarta disèlèhaké ing sacedhaké recané.

³ Ing dina ésuké isih ésuk banget, wong-wong ing Asdod weruh yèn reca Dagon wis mengkureb ing lemah, sangareping Pethi Prejanjian. Mulané reca mau banjur padha diangkat sarta dibalèkaké ing panggonané.

⁴ Ésuké, wong-wong weruh yèn recané wis mengkureb menèh ing sangareping Pethi Prejanjian mau. Saikiné sirah sarta lengené loro pisan tugel lan gumléthak ing tlundhagan lawang; dadi mung kari gembungé waé.

⁵ (Kuwé sebabé, nganti sepréné para imamé lan sing padha nyembah déwa Dagon ora gelem ngidak, nanging

nglangkahi tlundhaging lawang ing Asdod mau.)

⁶Gusti Allah ngukum wong-wong ing Asdod lan ing sakiwa-tengené nganggo lelara plenthung.^c

⁷Bareng wong-wong Asdod padha weruh lelakon mengkono mau, padha ngucap, "Allahé Israèl ngukum kita lan Déwa Dagon. Pethi kuwi ora kena tetep ana ing kéné."

⁸Mulané wong-wong banjur padha ngaturi kumpul para raja Filistin lima cacahé, banjur matur, "Pethi Prejanjianipun tiyang Israèl menika kita menapakaken?" Wangsulané para raja mau, "Pindhahen menyang kutha Gat." Kelakon, Pethi mau dipindhah menyang kutha Gat, yakuwi kutha Filistin liyané.

⁹Nanging sawisé pethi mau tekan kono, Gusti Allah iya ngukum kutha kono, ndadèkaké banget girisé. Wong-wong ing kutha mau, ya enom ya tuwa awaké banjur padha mlenthung-mlenthung.

---

^clelara plenthung: wontenipun sesakit mlenthung-mlenthung wau kasarengan wontenipun tikus kathah sanget, ingkang njalari tuwuhipun sesakit pès.

¹⁰ Pethi Prejanjian mau banjur diusung menyang Ékron, kutha Filistin liyané menèh. Sawisé Pethi mau tekan ing kono, wong-wongé banjur padha bengok-bengok, tembungé, "Pethi Prejanjiané Israèl kuwi digawa mréné kanggo matèni kita kabèh."

¹¹ Mulané banjur padha ngaturi kumpul kabèh raja Filistin, aturé, "Pethi Prejanjianipun tiyang Israèl menika prayogi dipun wangsulaken dhateng panggènanipun, supados mboten mejahi kita lan brayat kita." Sarèhné Gusti Allah ngukum wong-wong kanthi abot banget, sakutha padha giris.

¹² Wong-wong sing ora mati, padha kena lelara mlenthung mau, lan sesambat marang déwané, njaluk tulung.

6¹ Sawisé Pethi Prejanjiané Allah ana ing wilayahé wong Filistia pitung sasi suwéné,

² wong Filistin ngumpulaké para imam sarta para tukang sahir, banjur takon, "Pethi Prejanjian menika kedah kita menapakaken? Menawi kita wangsulaken ing panggènanipun,

kita kedah ngintunaken sumbangan menapa?"

³ Wangsulané sing padha ngumpul, "Pethi Prejanjiané Israèl kuwi aja kokbalèkaké ngono waé, nanging kudu nganggo sumbangan minangka tebusané dosamu. Kanthi mengkono kowé bakal padha diwarasaké, lan kowé bakal padha weruh yagéné Allahé Israèl tansah ngukum kowé kabèh."

⁴ "Sumbangan menapa kémawon ingkang kedah kula aturaken?," pitakoné wong-wong mau. Wangsulané para imam, "Plenthungan emas lima lan tikus emas lima, padha karo cacahé raja-raja Filistin. Rak iya plenthungan lan tikus kuwi sing gawé sangsara kita, iya para kawula, iya para raja?"

⁵ Dadi, kowé kudu padha gawé tetironé plenthungan, mengkono uga tikus sing ngrusak negaramu. Kanthi mengkono kowé padha ngurmati Allahé Israèl. Mbokmenawa Allahé Israèl bakal ora ngukum kowé, para déwa lan tanahmu menèh.

⁶ Apa gunané kowé kabèh padha keras atiné, padha karo raja lan wong Mesir biyèn? Aja padha lali kepriyé carané

Gusti Allah enggoné ngagem dolanan wong-wong mau, nganti padha mratobat lan wong Israèl dililani lunga saka Mesir.

⁷ Mulané, siapna grobag anyar karo sapiné loro sing lagi nyusoni, lan sing durung tau dienggo nenarik. Sapi loro mau rakitana, déné pedhèté giringen menyang ing kandhang.

⁸ Sabanjuré, Pethi Prejanjiané jupuken sarta unggahna ing grobag mau, déné ing sandhingé sèlèhana pethi isi barang-barang emas sing kudu koksaosaké minangka korban panebusing dosamu. Grobag mau bèn mlaku karepé dhéwé.

⁹ Awasana waé lakuné; yèn mlaku menyang negarané dhéwé, yakuwi kutha Bèt-Sèmès, kuwi tandha yèn Allahé wong Israèl sing nekakaké kacilakan gedhé tumrap kita. Nanging yèn grobag mau ora mrana, kita ngerti, yèn kasangsaran kuwi ora saka Allahé Israèl, nanging mung kapinujon waé."

¹⁰ Wong-wong padha nurut; banjur padha njupuk sapi loro sing lagi nusoni, banjur dirakit ing grobag, déné pedhèté digiring menyang kandhang.

¹¹ Pethi Prejanjian mau banjur diunggahaké ing grobag, mengkono uga

pethi isi tikus emas lan plenthungan emas.

¹² Sapi-sapi mau mlaku terus ngener Bèt-Sèmès; karo tansah mbengoh maju terus, tanpa nyimpang ngiwa utawa nengen. Raja Filistin lima mau terus ngetutaké nganti tekan ing tapel watesé Bèt-Sèmès.

¹³ Dhèk semana wong-wong ing Bèt-Sèmès lagi padha panèn gandum ing tanah ngaré. Bareng weruh Pethi Prejanjian mau, padha methukaké karo bungah-bungah.

¹⁴ Grobagé mandheg cedhak watu gedhé ing tegalé Yosua, wong Bèt-Sèmès. Wong-wong banjur padha nyigari blabaging grobag mau, mbelèh sapiné loro kanggo kurban obongan marang Gusti Allah.

¹⁵ Pethiné Prejanjian sarta pethi isi barang-barang emas banjur diudhunaké déning wong-wong Lèwi, disèlèhaké ing sandhuwuring watu gedhé mau. Sawisé mengkono wong-wong Bèt-Sèmès nyaosaké kurban obongan lan kurban-kurban liyané kagem Gusti Allah.

¹⁶ Bareng raja Filistin lima padha weruh lelakon mau, banjur padha mulih menyang Ékron ing dina kuwi uga.

¹⁷ Nganggo cara mengkono wong Filistin wis nyaosaké marang Gusti Allah pisungsihing panebusing dosa kanggo wong-wong ing limang kutha sing dipréntah déning para raja Filistin lima. Kutha-kutha mau yakuwi Asdod, Gaza, Askelon, Gat lan Ékron. Ing antarané kutha-kutha mau ana sing nganggo pager bètèng, ana sing ora. Saben kutha ngirim plenthungan emas siji sarta tikus emas siji. Sing dienggo buktiné kedadéan mau yakuwi watu gedhé panggonan nyèlèhaké Pethi Prejanjian. Tekan ing dina iki watu mau isih ana ing tegalé Yosua, wong Bèt-Sèmès mau.

¹⁸ (6:17)

¹⁹ Nanging merga wong-wong Bèt-Sèmès padha nginguk ing sajroning Pethi Prejanjiané Allah, ana wong pitung puluh ing antarané wong-wong mau padha dipatèni déning Gusti Allah. Wong-wong banjur padha nlangsa, sebab Gusti Allah ndhawahaké kasangsaran kang gedhé banget tumrap wong-wong mau.

²⁰ Wong-wong ing Bèt-Sèmès banjur padha ngucap, "Sapa ta sing bisa betah ing ngarsané Gusti Allah kang suci kuwi? Pethi kuwi kudu kita singkiraké supaya adoh saka panggonan kita."

²¹ Wong-wong mau banjur kongkonan wong menyang Kiryat-Yéarim sarta padha weling mengkéné, "Wong Filistin wis mbalèkaké Pethi Prejanjiané Allah. Padha tekaa sarta pindhahen menyang panggonanmu."

7¹ Sawisé kuwi wong-wong ing Kiryat-Yéarim njupuk Pethi Prejanjian mau, banjur digawa menyang omahé wong jenengé Abinadab, sing manggon ing punthuk. Wong-wong banjur milih Èléazar, anaké Abinadab, supaya njaga Pethi Prejanjian mau.

² Pethi Prejanjiané Allah ana ing Kiryat-Yéarim, kira-kira rong puluh taun. Ing sajroning wektu kuwi para umat Israèl kabèh padha sesambat marang Gusti Allah nyuwun tulung.

³ Samuèl banjur kandha karo para umat Israèl, "Menawa kowé kabèh arep padha mratobat marang Gusti Allah sarta sujud kanthi gumolonging atimu, kudu padha mbuwang sekabèhing déwa lan recané

Dèwi Astorèt. Kowé padha pasraha marang Gusti Allah sarta ngabektia mung marang Panjenengané, kowé mesthi bakal padha dibébasaké saka tanganing wong Filistin."

⁴ Kelakon wong Israèl padha mbuwang déwa-déwa Baal sarta recané Dèwi Astorèt, banjur ngabekti mung marang Gusti Allah.

⁵ Sawisé kuwi Samuèl banjur kandha, "Bangsa Israèl kabèh kumpulna ing Mizpa, aku bakal ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowé kabèh."

⁶ Wong-wong mau banjur padha ngumpul ing Mizpa. Padha nimba sarta ngesokaké banyuné minangka pisungsung marang Gusti Allah, banjur padha pasa sedina muput. Tembungé, "Kawula sampun sami damel dosa dhateng Gusti Allah." (Ing Mizpa Samuèl wiwit ngrampungaké prekara-prekara cecongkrahamé wong Israèl.)

⁷ Bareng wong Filistin krungu yèn wong Israèl wis padha ngumpul ing Mizpa, raja Filistin lima padha mangkat mrana karo prejurité nyerang wong-wong Israèl. Bareng wong Israèl krungu banjur padha wedi.

⁸ Tembungé marang Samuèl, "Sampun kèndel-kèndel ndedonga dhateng Gusti Allah kita, supados kita dipun wilujengaken saking tanganipun bangsa Filistin."

⁹ Mulané Samuèl nyembelèh cempé wedhus gèmbèl siji, dibakar wutuhan minangka pisungsung marang Gusti Allah. Sawisé kuwi Samuèl banjur ndedonga supaya Gusti Allah kersa nulungi wong Israèl, lan pandongané dikabulaké.

¹⁰ Nalika Samuèl lagi nyaosaké kurban obongan mau, wong Filistin wiwit nyerang; nanging Gusti Allah nekakaké gludhug saka langit tumuju marang wong Filistin. Wong-wong mau padha bubar, banjur mlayu saka bingungé.

¹¹ Prejurit Israèl metu saka Mizpa banjur ngoyak wong Filistin mèh tekan Bèt-Kar, turut dalan matèni wong-wong mau.

¹² Samuèl banjur njupuk watu siji, didegaké ing tapel watesé Mizpa lan Sen. Kandhané, "Gusti Allah wis nulungi kita sauruting dalan kita." — Watu mau dijenengaké "Watu Pitulungan."

¹³ Mengkono carané wong Filistin dikalahaké lan Gusti Allah ora marengaké wong-wong kuwi mlebu ing wilayah Israèl. Sajegé uripé Samuèl, wong Filistin ora tau menang karo Israèl.

¹⁴ Kutha-kutha kabèh sing wis ditelukaké déning wong Filistin, wiwit saka Ékron nganti tekan ing Gat, dibalèkaké marang Israèl. Dadi kabèh wilayahé wis bali menèh marang Israèl. Temahan wong Israèl lan wong Kenaan uripé padha rukun.

¹⁵ Samuèl mbawahaké Israèl sajegé urip.

¹⁶ Saben tauné mesthi mider-mider menyang Bètèl, Gilgal, lan Mizpa. Sarta ing panggonan-panggonan mau Samuèl ngrampungaké prekara-prekara cecongkrahan.

¹⁷ Saben-saben mulih ing Rama banjur dadi hakimé wong Israèl lan ing Rama uga ngedegaké mesbèh kagem Gusti Allah.

8¹ Bareng Samuèl wis tuwa, anak-anaké padha diangkat dadi hakim ing Israèl.

² Anaké sing mbarep jenengé Yoèl lan sing nomer loro Abia, padha dadi hakim ing Bèrsyéba.

³ Nanging padha ora gelem niru bapakné, mung padha mikir kepénaké dhéwé waé. Wong-wong kuwi padha gelem nampa sogok^d lan enggoné mutusi prekara-prekara ora adil.

⁴ Merga saka kuwi para pemimpin Israèl kabèh padha ngumpul, nekani Samuèl ing Rama,

⁵ lan matur, "Nuwun sèwu lan nyuwun penggalihan, bilih bapak sampun sepuh, mangka putra-putranipun bapak mboten kados bapak. Mila prayogi menawi bapak njumenengaken raja, supados kula sami gadhah raja kados bangsa-bangsa sanèsipun."

⁶ Nanging Samuèl ora cocog karo panyuwuné wong-wong mau, banjur ndedonga marang Gusti Allah,

⁷ sarta Gusti Allah ngandika, "Sakabèhing panyuwuné bangsa kuwi turutana, sebab dudu kowé sing diemohi, nanging Aku. Wong-wong kuwi wis ora nganggep Aku menèh dadi rajané.

---

^dsogok: besel.

⁸Wiwit Aku ngentasaké wong-wong kuwi metu saka tanah Mesir, wis padha ngemohi Aku lan padha nyembah déwa-déwa, sarta apa waé sing ditindakaké kanggo kowé, kuwi sing tansah padha ditindakaké kanggo Aku.

⁹Mulané turutana panyuwuné; nanging padha élikna sing tumemen, terangna bab wewenangé raja tumraping wong-wong mau."

¹⁰Sakabèhing pangandikané Gusti Allah kuwi diterusaké marang wong-wong sing nyuwun raja mau, tembungé,

¹¹"Mengkoné raja sing bakal ngwasani kowé kuwi carané mengkéné: Anak-anakmu bakal dipeksa mlebu dadi prejurité; ana sing dadi bala krétan, ana sing bala jaranan, sarta ana sing dadi bala mlaku dharat.

¹²Ana sing diangkat dadi penèwu,^e lan liyané menèh penèket.^f Anak-anakmu bakal dipeksa mluku tegalé, ngumpulaké panèné, gawé gegaman lan piranti krétané.

¹³Anak-anakmu wadon bakal dikon gawé lenga wangi kanggo rajané, sarta

---

^epenèwu: komandhan batalion.

^fpenèket: komandhan kompi/regu.

dikon nyambut-gawé dadi tukang masak lan tukang roti.

¹⁴Raja mau bakal njaluk tegalmu, kebon anggurmu lan kebon zaitunmu sing becik dhéwé lan diwènèhaké marang para pegawéné.

¹⁵Tegal lan kebon anggurmu bakal kena pajeg saprasepuluhé panéné, banjur bakal diwènèhaké marang para penggedhé lan para pegawéné.

¹⁶Iya bakal njaluk baturmu, rajakayamu sing becik sarta kuldimu, kanggo megawé.

¹⁷Saprasepuluhé wedhus-wedhusmu bakal dijuluk. Déné kowé dhéwé bakal padha dadi baturé.

¹⁸Yèn wis tekan mangsané, kowé bakal padha sesambat merga saka raja sing kokpilih mau, nanging Gusti Allah ora bakal mirengaké pesambatmu."

¹⁹Nanging bangsa mau ora nggatèkaké tetembungané Samuèl, malah ngucap, "Kajengipun! Kadospundi kémawon kula kepéngin gadhah raja.

²⁰Kula kepéngin sami kados bangsa-bangsa sanèsipun. Raja kula kedah mréntah kula sarta mimpin kula ing salebeting peprangan."

²¹ Sakabèhing aturé wong-wong mau banjur diaturaké marang Gusti Allah.

²² Gusti Allah ngandika, "Turutana waé karepé lan ngangkata raja kanggo wong-wong kuwi." Sabanjuré Samuèl njaluk supaya wong-wong Israèl padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

9 ¹ Ana wong sugih kang gedhé kawibawané, saka taler Bènyamin, jenengé Kis. Kis kuwi klebu brayaté Bekorat, bagéané kulawangsa Afiah. Bapakné jenengé Abièl, déné embahé Zéror.

² Kis duwé anak lanang, jenengé Saul, isih nom-noman, nggantheng tur gagah. Ora ana wong siji waé ing Israèl sing ngluwihi ngganthengé. Saul kuwi dhuwur banget; wong Israèl rata-rata mung sapundhaké.

³ Ing sawijining dina kuldiné Kis ana sawetara sing ilang. Mulané kandha karo Saul, "Ngajaka batur siji, kuldi-kuldi sing ilang kuwi golèkana."

⁴ Saul lan baturé banjur ndlajahi wilayah pegunungan Éfraim lan tanah Salisa, nanging ora olèh gawé. Banjur mlaku terus menyang tanah Sahalim, nanging kuldi-kuldi mau iya ora ana ing kono.

Banjur padha nggolèki menyang wilayah Bènyamin, nanging iya ora ana.

⁵ Bareng padha tekan tanah Zuf, Saul kandha karo baturé, "Ayo padha mulih waé. Bapak bisa uga luwih nguwatiraké kita tinimbang kuldi-kuldiné."

⁶ Baturé mangsuli, "Mangké rumiyin! Ing kitha wonten tiyang abdinipun Allah. Tiyang menika kajèn, mergi sedaya ingkang dipun cariyosaken temtu kelampahan. Mangga sami mrika, mbokmenawi kita badhé dipun tedahi kuldi-kuldi menika wonten pundi."

⁷ Tembungé Saul, "Yèn mrana, apa sing bakal kita caosaké? Sangu kita wis mèh entèk, mangka kita rak ora duwé apa-apa sing kena diaturaké abdining Allah kuwi?"

⁸ Batur mau kandha, "Kaleresan kula taksih gadhah arta pérak setunggal. Badhé kula aturaken dhateng abdining Allah menika supados kersa nedahaken wonten pundi panggènanipun kuldi-kuldi menika."

⁹ "Iya becik banget," wangsulané Saul, "Ayo padha mangkat." Banjur padha lunga menyang kutha, ing panggonané abdiné Allah mau. Nalika

padha mungguh ing punthuk sing tekan kutha mau, padha ketemu karo prawan-prawan menyang sumur arep ngangsu. Wong-wong mau banjur padha takon karo prawan-prawan kuwi, "Ing ngriki menapa wonten Tiyang wasis?" (Ing jaman semana nabi disebut wong wasis, dadi yèn ana wong kepéngin matur apa waé marang Allah, tembungé mengkéné, "Ayo padha sowan wong wasis.")

¹⁰ (9:9)

¹¹ (9:9)

¹² "Inggih, wonten," wangsulané prawan-prawan mau, "malah nembé kémawon langkung ngriki. Menawi cepet, mbokmenawi sampéyan saged nututi. Tiyang menika nembé dhateng kitha, sebab ing dinten menika para umat badhé nyaosaken kurban ing mesbèh punthuk ngriku. Inggang sami dhateng mboten badhé nedha, menawi tiyang menika dèrèng dhateng lan mberkahi kurban langkung rumiyin. Menawi samenika sampéyan nusul mrika, sampéyan badhé manggihi sadèrèngipun minggah dhateng punthuk."

¹³ (9:12)

¹⁴ Saul lan baturé banjur mangkat menyang kutha, sarta bareng mlebu ing gapura, weruh Samuèl marani dhèwèké, lagi lumaku menyang panggonan ngibadah.

¹⁵ Sedina sadurungé kuwi Gusti Allah maringi wangsit marang Samuèl mengkéné,

¹⁶ "Sésuk kira-kira padha karo wektu iki, Aku bakal ngutus wong saka wengkon Bènyamin nemoni kowé. Wong kuwi jebadana dadi pengareping umat-Ku Israèl. Dhèwèké bakal nylametaké umat-Ku saka wong Filistin. Aku wis mirsani kasangsarané umat-Ku lan penangisé, nyuwun tulung."

¹⁷ Bareng Samuèl weruh Saul, Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Yaiki wongé sing Dakngandikakaké marang kowé. Dhèwèké bakal ngratoni umat-Ku."

¹⁸ Ing wektu kuwi Saul nyowani Samuèl, ing sacedhaké gapura, lan matur, "Nyuwun pangapunten, Pak, pundi dalemipun tiyang wasis menika?"

¹⁹ Samuèl mangsuli, "Aku iki wongé. Ndisikana aku menyang panggonan ngibadah, sebab ing dina iki kowé

bakal mangan bebarengan karo aku. Sésuk-ésuk sarupaning pitakonamu bakal dakwangsuli. Sawisé kuwi kowé lagi padha kena mulih.

²⁰ Bab ilangé kuldi-kuldimu telung dina kepungkur, aja koksumelangaké, sebab wis ketemu. Ana menèh, sing pengaji dhéwé ing Israèl, bakal diparingaké marang kowé lan brayaté bapakmu."

²¹ Saul mangsuli, "Kula menika saking taler Bènyamin, taler ingkang alit piyambak ing Israèl, brayat kula menika tanpa pengaji wonten taler menika. Dados kadospundi bapak ngandika ingkang mekaten dhateng kula?"

²² Samuèl banjur ngajak Saul lan baturé mlebu ing kamar gedhé, banjur diprenahaké ing papan istimewa ing sangareping para undangan, cacahé kira-kira ana wong telung puluh.

²³ Sabanjuré Samuèl préntah marang juru masak, "Dagingé sing disimpen, sing mau daktitipaké kowé ladèkna mréné."

²⁴ Juru masak mau banjur njupuk daging pupu sing pilihan, diladèkaké ing sangareping Saul. Samuèl kandha, "Iki bagéan sing daksisihaké kanggo

kowe supaya kokpangan ing wektu iki, bebarengan karo para tamu. Mula panganan." Saul nuli mangan. Dadi ing dina kuwi Saul mangan bebarengan karo Samuèl.

²⁵ Sawisé kuwi banjur padha mudhun saka panggonan ngibadah lan mlebu ing kutha. Saul diwènèhi kamar kanggo turu ing payoning omah,⁹ banjur mapan turu.

²⁶ Bareng wis bangun ésuks, Samuèl ngundang Saul kang ana ing payon mau, tembungé, "Tangia, ayo dakteraké lunga." Saul tangi, banjur mangkat bebarengan karo Samuèl.

²⁷ Bareng wis tekan ing pinggiring kutha, Samuèl kandha karo Saul, "Batur iku konen mlaku ndhisiki." Batur mau nuli mangkat, déné Samuèl kandha menèh, "Mandhega ing kéné sedhéla, kowe arep dakkandhani pangandikané Allah."

10¹ Samuèl banjur njupuk kendhi isi lenga zaitun, disuntak ing sirahé Saul. Saul banjur diambung karo kandha, "Gusti Allah wis njebadi kowe

---

⁹payoning omah: jaman semanten payoning griya sami rata, sarta tilem ing payoning griya menika limrah.

supaya ngratoni umat Israèl. Kowé bakal ngayomi wong-wong kuwi saka mungsuh-mungsuhé. Iki tandhané yèn Gusti Allah wis milih kowé dadi ratuning para umaté.

²Salungamu saka kéné, kowé bakal ketemu wong lanang loro ing sacedhaké kuburané Rahèl ing Zèlzah ing wilayah Bènyamin. Wong-wong kuwi bakal ngandhani kowé, 'Kuldi-kuldi ingkang sampéyan padosi menika sampun kepanggih. Samenika bapak sampéyan manahipun sampun bingah, nanging gentos prihatos pados rékadaya sagedipun manggihaken sampéyan.'"

³Samuèl kandha menèh, "Saka ing kono kowé bakal mlaku terus tekan wit panggonan ngibadah ing Tabor. Ing kana ana wong lanang telu arep nemoni kowé. Wong-wong mau arep menyang Bètèl prelu nyaosaké kurban kagem Gusti Allah. Sing siji nggiring cempé telu, sijiné nggawa roti telu, lan sijiné menèh nggawa kanthong lulang isi anggur.

⁴Wong-wong mau bakal nyalami kowé lan kowé bakal diwènèhi roti lan kudu kokpangan.

⁵Sawisé kuwi kowé kudu lunga menyang punthuking Allah ing Gibéa, panggonané kémahé wong Filistin. Ing gapuraning kutha, kowé bakal pethukan karo rombongan nabi sing mudhun saka mesbèh ing ndhuwur punthuk. Wong-wong mau padha jejogèdan lan bengok-bengok, terbangangan, nylempung lan nyuling.

⁶Ing wektu kuwi uga kowé bakal ditedhaki Rohé Allah lan kowé bakal mèlu jejogèdan bareng karo pambengoké wong-wong mau, lan atimu dianyaraké.

⁷Kepriyé kelakoné prekara mau, apa sing kokanggep becik, lakonana, sebab Gusti Allah nunggal karo kowé.

⁸Sabanjuré kowé kudu lunga menyang Gilgal sarta ngentènana ing kana pitung dina. Mengko aku bakal teka nyaosaké kurban obongan lan kurban suci, sarta ngandhani kowé apa sing kudu koklakoni."

⁹Lagi waé Saul mungkur saka panggonané Samuèl, Saul nampa bebudèn anyar saka Gusti Allah. Apa sing dikandhakaké déning Samuèl marang Saul, kelakon ing dina iku uga.

¹⁰ Bareng Saul lan abdiné tekan Gibéa, padha ditemoni déning rombongan nabi. Dhèk semana Saul ditedhaki Rohé Allah, mèlu jejogèdan lan suraké para nabi mau.

¹¹ Wong-wong sing wis padha tepung, bareng weruh pratingkahé Saul, banjur padha takon-tinakonan, "Anaké Kis kuwi kena apa? Apa Saul iya dadi nabi?"

¹² Banjur ana sing takon, "Lha karo nabi-nabi liyané kepriyé? Sapa ta bapakné?" Iya kuwi asal-usulé ana tetembungan, "Apa Saul iya dadi nabi?"

¹³ Sawisé Saul rampung enggoné jejogèdan lan bengok-bengok, nuli lunga menyang mesbèh ing punthuk.

¹⁴ Pamané weruh Saul karo baturé, banjur takon, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané Saul, "Madosi kuldi! Sareng kula mboten saged manggihaken lajeng sowan Samuèl."

¹⁵ "Apa sing dikandhakaké karo kowé?" pitakoné pamané.

¹⁶ Saul mangsuli, "Samuèl ngandika, bilih kéwan-kéwan wau sampun kepanggih." Nanging Saul ora crita marang pamané, yèn dhèwèké wis dijebadi déning Samuèl dadi raja.

¹⁷ Samuèl banjur ngundangi wong-wong Israèl supaya kumpul ing Mizpa,

¹⁸ lan kandha karo wong-wong mau, "Yaiki sing dingandikakaké déning Gusti Allahé Israèl, 'Aku wis ngentasaké kowé kabèh metu saka tanah Mesir lan nguwalaké saka pangwasané wong Mesir sarta bangsa-bangsa liyané sing nindhes kowé kabèh.

¹⁹ Aku wis mbébasaké kowé kabèh saka sakabèhing kasangsaran lan kaprihatinan. Nanging saiki kowé padha ngemohi Aku, Gusti Allahmu, sebab kowé nyuwun supaya Aku njumenengaké raja kanggo kowé kabèh. Yèn mengkono, padha kumpula ing ngarsa-Ku, Gusti Allahmu, manut wewengkon lan talermu."

²⁰ Samuèl banjur mréntahaké sakabèhing taler maju, lan klompok Bènyamin sing katuding.

²¹ Bareng brayaté taler Bènyamin padha dikon maju, brayat Matri sing katuding. Wekasané para wong lanang ing brayat Matri mau, lan Saul anaké Kis sing katuding. Wong-wong banjur padha nggolèki Saul, nanging dhèwèké ora ana.

²² Mula wong-wong banjur padha matur marang Gusti Allah, "Nuwun Gusti, menapa tiyang menika sampun wonten ing ngriki?" Pangandikané Gusti Allah, "Saul ndhelik ana ing mburiné barang-barang."

²³ Wong-wong mau banjur padha énggal-énggal marani Saul, banjur digawa menyang tengahing wong akèh. Bareng Saul ngadeg ing antarané wong-wong mau, dhèwèké sing dhuwur dhéwé; wong liyané mung sapundhaké.

²⁴ Samuèl banjur kandha karo wong-wong, "Tontonen wong sing dipilih déning Gusti Allah, ing antarané kita ora ana sing nandhingi." Wong-wong kabèh padha surak-surak, "Sugeng Sang Raja!"

²⁵ Samuèl banjur nerangaké marang bangsa mau bab wewenang lan kuwajibaning raja, banjur ditulis ing buku sing disimpen ing papan suci. Sawisé kuwi Samuèl préntah supaya wong-wong padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁶ Saul uga mulih menyang omahé ing Gibéa, diapit déning wong-wong sing gagah prakosa lan sing wis diosikaké atiné déning Gusti Allah, mbarengi Saul.

²⁷ Nanging ana sawetara wong ala sing kandha, "Apa iya wong iki bakal ana gunané kanggo kita?" Wong-wong padha ngrèmèhaké Saul lan ora saos pisungsung marang dhèwèké. Nanging Saul éthok-éthok ora weruh.

11 ¹ Sawisé lelakon mau Nahas, raja Amon, ngumpulaké prejurité, banjur ngepung kutha Yabès ing wilayah Giléad. Wong-wong ing Yabès padha usul marang Nahas mengkéné, "Kula aturi damel prejanjian kaliyan kula, kula badhé teluk kaliyan panjenengan."

² Nahas mangsuli, "Aku gelem gawé prejanjian, nanging mripatmu sing tengen bakal dakcuplaki kanggo ngrèmèhaké wong-wong Israèl."

³ Para pemimpining kutha Yabès matur, "Kula nyuwun inah dangunipun pitung dinten, supados kula saged nyebar kèngkènan dhateng tlatah Israèl sedaya. Menawi mboten wonten ingkang purun nulungi, kula sedaya badhé pasrah dhateng panjenengan."

⁴ Sing padha dikongkon tekan Gibéa, panggonané Saul. Bareng padha dikandhani, bangsa mau nangis, sebab ora duwé pengarep-arep.

⁵ Dhèk semana Saul lagi waé teka saka tegalané karo nggiring sapiné. Saul banjur takon, "Ana apa? Yagéné padha nangis?" Banjur diaturi kabar sing digawa déning kongkonan saka Yabès mau.

⁶ Bareng krungu, Saul banjur ditedhaki déning Rohé Allah.

⁷ Saul nepsu banget, banjur njupuk sapi loro, ditengkel-tengkel dadi akèh banget. Tengkelan mau banjur dikirimaké menyang ing satlatahing tanah Israèl kanthi préntah mengkéné, "Sapa sing ora mèlu nglurug perang mbantu Saul lan Samuèl, sapiné iya bakal padha ditengkel-tengkel kaya iki!" Gusti Allah ndadèkaké wediné bangsa Israèl, mulané kabèh padha nglurug bebarengan, ora ana sing kèri.

⁸ Wong-wong mau dikumpulaké ing Bèzèk lan diétung: Ana wong Israèl 300.000, lan wong Yéhuda 30.000.

⁹ Kongkonan saka Yabès banjur dituturi mengkéné, "Kandhakna karo wong-wong ing Yabès, yèn sésuk sadurungé tengangé bakal padha olèh pitulungan." Bareng wong-wong ing Yabès padha

nampa welingan mau, atiné padha seneng banget.

¹⁰ Aturé wong-wong mau marang Nahas, "Mbénjing-énjing kula sami badhé pasrah, nyumanggakaken sakersa panjenengan."

¹¹ Ésuké, ésuk banget, Saul mbagé wong-wongé dadi telung golongan. Wayahé byar ésuk banjur padha nrajang satengahing kémahé wong-wong Amon sarta nyerang wong-wong mau, sadurungé awan. Wong-wong Amon sing bisa lolos padha buyar pating slebar, nganti ora ana wong loro sing bisa mlayu bebarengan.

¹² Bangsa Israèl banjur padha matur marang Samuèl, "Wonten ing pundi tiyang-tiyang ingkang wantun criyos bilih Saul mboten pantes dados raja kita? Prayogi panjenengan pasrahaken dhateng kula, badhé kula pejahi."

¹³ Nanging Saul kandha, "Siji waé aja ana sing matèni dina iki, sebab Gusti Allah wis mbébasaké bangsa Israèl."

¹⁴ Samuèl banjur kandha karo wong-wong mau, "Ayo padha menyang Gilgal lan sepisan engkas ngresmèkaké Saul dadi raja kita."

¹⁵ Wong-wong kabèh banjur padha menyang Gilgal, lan ing papan pangibadah kono Saul diresmèkaké dadi raja. Wong-wong padha nyaosaké kurban suci, déné Saul sarta bangsa Israèl kabèh banjur padha bungah-bungah.

12 ¹ Samuèl banjur dhawuh marang bangsa Israèl kabèh, "Aku wis nuruti penjalukmu sarta wis netepaké raja kanggo kowé kabèh.

² Wiwit saiki Saul sing bakal mimpin kowé kabèh. Déné aku wis tuwa lan wis uwanen. Aku wis suwé banget mimpin kowé kabèh, wiwit aku isih enom nganti sepréné. Déné buktiné anak-anakku wis gedhé-gedhé.

³ Saiki aku ngadeg ana ing ngarepmu. Yèn aku wis nindakaké kaluputan, gugatan ana ing ngarsané Gusti Allah sarta ing ngareping raja sing padha kokpilih. Apa aku wis tau njupuk sapi utawa kuldiné wong liya? Apa aku wis tau ngapusi, nindhes utawa nampa besel? Kandhakna, supaya apa waé sing dakjupuk dakbalèkaké!"

⁴ Aturé wong-wong mau, "Mboten, bapak mboten naté ngapusi saha nindhes kula sedaya; bapak mboten

mendhet menapa-menapa saking sok tiyanga."

⁵Samuèl banjur dhawuh, "Ing dina iki Allah lan raja sing padha dipilih dadi seksi yèn aku ora duwé kaluputan." "Inggih, leres, Gusti Allah dados seksi kita," aturé wong-wong mau.

⁶Samuèl banjur dhawuh menèh, "Iya Gusti Allah sing milih Musa lan Harun, lan sing mbébasaké leluhurmu metu saka tanah Mesir.

⁷Saiki aja padha lunga dhisik. Aku arep ndakwa kowé ana ing ngarsané Gusti Allah. Élinga marang sakabèhing kamirahané Gusti Allah sing wis diparingaké marang kowé kabèh sarta marang leluhurmu.

⁸Nalika Yakub lan brayaté teka ing Mesir, lan wong Mesir nindhes wong-wong mau, leluhurmu padha nyuwun pitulungan marang Gusti Allah; Gusti Allah banjur ngutus Musa lan Harun. Wong loro kuwi ngirid leluhurmu metu saka Mesir sarta nulungi leluhurmu tetep manggon ing negara iki.

⁹Nanging banjur padha lali marang Gusti Allah, iya Allahé wong-wong mau, mulané banjur padha diserang lan

dikalihaké déning Siséra, sénapatining raja ing Hazor. Sabanjuré dipasrahaké marang tangané wong Filistin lan raja ing Moab,

¹⁰ banjur padha nyuwun marang Gusti Allah sarta ngakoni, 'Kawula sampun sami damel dosa, sebab sami nyingkur Panjenengan, sarta sami nyembah reca-reca Déwa Baal saha Astorèt. Nanging, samenika, mugi Gusti ngluwari saking tanganing mengsah kawula, saha kawula badhé lajeng ngabekti dhateng Gusti!'

¹¹ Gusti Allah banjur ngutus Gidéon, banjur Barak, sawisé kuwi Yéfta, lan wekasan aku. Kowé kabèh wis padha dakbébasaké saka mungsuhmu, nganti bisa urip kanthi tentrem.

¹² Nanging bareng kowé kabèh padha weruh yèn arep dilurugi Nahas raja Amon, kowé kabèh padha ngemohi Gusti Allah sing dadi rajamu, sarta matur marang aku, 'Kula kepéngin dipun préntah déning raja.'

¹³ Saiki, delengen, yaiki raja sing kokpilih. Kowé wis padha nyuwun, sarta Gusti Allah wis maringi.

¹⁴ Padha tentrema uripmu, samasa padha ngabekti marang Allah, ngrungokaké lan mbangun-turut marang dhawuhé, apa menèh yèn kowé kabèh lan rajamu tetep nindakaké dhawuhé Allahmu.

¹⁵ Kosokbaliné yèn padha ora ngrungokaké dhawuhé Gusti Allah, kowé lan rajamu mesthi bakal dilawan déning Allah.

¹⁶ Saiki aja lunga dhisik! Gatèkna kaélokkan gedhé sing bakal ditindakaké déning Gusti Allah.

¹⁷ Aku bakal nyebut marang Gusti Allah, lan senajan saiki mangsa ketiga, Allah bakal nekakaké gludhug sarta udan minangka wangsulané pandongaku. Ing wektu kuwi, kowé bakal padha rumangsa, sepira gedhéning dosamu marang Allah, merga nyuwun anané raja."

¹⁸ Samuèl banjur ndedonga, lan ing dina iku uga Allah nekakaké gludhug lan udan. Bangsa mau kabèh padha wedi marang Allah lan marang Samuèl.

¹⁹ Banjur padha matur marang Samuèl, "Bapak, kula panjenengan tulungi, supados kula sampun ngantos sami

pejah. Samenika kula sami ngrumaosi dosa kula saha kula sampun sami damel dosa malih, inggih menika nyuwun kaparingan raja."

²⁰ Samuèl mangsuli, "Aja padha wedi! Senajan kowé wis padha nglakoni sakèhé piala, aja padha ngemohi Gusti Allah, nanging tetepa ngabdi kanthi gumolonging atimu marang Panjenengané.

²¹ Aja padha manut déwa-déwa, sing ora bisa nulungi lan nylametaké kowé, sebab pancèn iya ora ana.

²² Gusti Allah wis sumpah yèn ora bakal nilar kowé kabèh sebab wis mutusaké kowé kabèh dadi umat kagungané.

²³ Déné aku, muga-muga aku ora gawé dosa marang Gusti Allah merga mandheg enggonku ndedonga kanggo kowé. Malah aku bakal terus mulang kowé prekara-prekara sing bener lan becik.

²⁴ Gusti Allah padha urmatana lan kowé padha ngabdia marang Panjenengané kanthi setya lan gumolonging atimu. Élinga marang prekara-prekara gedhé sing wis ditandukaké kanggo kowé.

²⁵ Nanging menawa kowé tansah gawé dosa, kowé lan rajamu bakal padha lebur."

13 ¹ Ing sawijining dina, bareng Saul wis dadi raja,^h

² milih wong telung èwu, sing rong èwu manggon karo Saul ing Mikmas lan ing wilayah pegunungan Bètèl, déné sing sèwu bebarengan karo Yonatan, putrané, menyang Gibéa ing wilayahé taler Bènyamin. Liyané padha dililani mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

³ Yonatan ngalahaké bala Filistin ing Géba, lan bangsa Filistin padha krungu wartané. Saul banjur kongkonan ngunèkaké slomprèt ing satlatahé negara kanggo ngundang wong Ibrani supaya maju perang.

⁴ Wong Israèl kabèh padha diwènèhi weruh, yèn Saul wis matèni sénapati Filistin. Mula wong Filistin padha nggethingi wong Israèl. Rakyat banjur padha mèlu nggabung karo undangan mau, dadi siji karo Saul ing Gilgal.

---

^hIng salebeting Kitab Suci basa Ibrani, ungelipun ayat 1: Umuré Saul saméné taun, nalika dadi raja, lan mréntah bangsa Israèl rong taun.

⁵Ing wektu semana wong-wong Filistin wis padha kumpul arep nyerang wong Israèl. Wong-wong kuwi duwé kréta perang telung puluh èwu,ⁱ prejurit jaranan nem èwu, sarta para prejurit liyané akèhé kaya wedhi ing pinggir segara. Banjur padha nglurug perang, ngedegaké kémah ing Mikmas ing sawétaning Bèt-Awèn.

⁶Prejurit-prejurit mau banjur padha nyerang wong-wong Israèl, nganti wong-wong Israèl padha kepèpèt. Akèh sing padha ndhelik ing guwa-guwa, ing jurang-jurang utawa ing sela-selaning parang; ing sumur lan ing growongan lemah.

⁷Iya ana sing nyabrang Kali Yardèn lan mlebu ing wilayah Gad lan Giléad. Saul isih ana ing Gilgal, lan wong-wongé sing padha mèlu padha gemeter merga saka wediné.

⁸Saul enggoné ngentèni Samuèl suwéné pitung dina, cocog karo welingé, nanging Samuèl durung tekan ing Gilgal, déné Saul wis wiwit ditinggal prejurité;

ⁱtelung puluh èwu: wonten ing 'naskah-naskah' sanèsipun: telung èwu.

⁹ mulané Saul banjur préntah marang wong-wong mau, "Kurban obongan lan kurban suci kuwi gawanen mréné!" Saul dhéwé banjur nyaosaké kurban obongan mau.

¹⁰ Lagi waé rampung enggoné nindakaké, Samuèl teka. Saul methukaké arep nyalami,

¹¹ nanging Samuèl ndhisiki, "Menapa ingkang panjenengan tindakaken?" Wangsulané Saul, "Kula sumerep bilih tiyang-tiyang wiwit nilar kula, mangka bapak mboten rawuh ing wekdal ingkang sampun katemtokaken. Kaliyan malih, tiyang Filistin sampun sami ngempal ing Mikmas.

¹² Kula lajeng mikir, 'Sedhéla engkas prejurit Filistin gèk nglurugi aku mréné, ing Gilgal; mangka aku durung nyuwun pitulungané Gusti Allah!' Milanipun kula lajeng nyaosaken kurban menika."

¹³ Krungu mengkono Samuèl banjur kandha karo Saul, "Inkang panjenengan tindakaken menika kirang prayogi. Upami panjenengan netepi dhawuhipun Allah, Gusti Allah temtu badhé netepaken kraton panjenengan saha turun panjenengan ing Israèl selaminipun.

¹⁴ Nanging samenika kraton panjenengan mboten badhé lestantun, sebab panjenengan mboten mbangun-turut dhawuhing Allah. Gusti Allah sampun milih tiyang ingkang dipun kersakaken, kadadosaken rajaning para umatipun."

¹⁵ Samuèl banjur lunga saka Gilgal sarta nerusaké lakuné menyang Gibéa ing wilayah Bènyamin. Dhèk semana Saul mriksa barisané, cacahé kira-kira ana wong nem atus.

¹⁶ Saul lan Yonatan, putrané, sarta prejurité padha pasang kémah ing Gibéa, ing wilayah Bènyamin; déné wong-wong Filistin padha ana ing Mikmas.

¹⁷ Nalika iku uga ana rampog telung rombongan mangkat saka kémahé Filistin nglurug perang. Rombongan sing siji ngener Ofra ing wilayah Syual,

¹⁸ rombongan sing nomer loro menyang Bèt-Horon, lan rombongan liyané nuju tapel watesé tanah ngaré Zéboim lan ara-ara samun.

¹⁹ Ing sawilayah Israèl ora ana pandhé, sebab wong Filistin ora ngolèhaké wong Ibrani gawé pedhang lan tumbak.

²⁰ Dadi wong Israèl yèn arep ngasah kajèné, paculé, wadungé lan arité kudu lunga menyang panggonané wong Filistin.

²¹ Opahé kanggo ngasah wadung lan mbeneraké angkus dhuwit cilik siji; kanggo ngasah kajèn utawa pacul dhuwit cilik loro.

²² Kuwi sebabé nalikané ana perang ing Mikmas, ora ana wong Israèl siji waé sing duwé pedhang utawa tumbak, kejaba Saul lan Yonatan, putrané.

²³ Wong Filistin mapanaké pos pejagan kanggo njaga juranging gunung ing Mikmas.

14 ¹ Ing sawijining dina Yonatan kandha karo pemuda sing nggawa gegamané, "Ayo, padha menyang pos Filistin ing sabrang kana!" Lungané mau ora pamit bapakné.

² Dhèk semana Saul lagi ana sangisoring wit dlima ing Migron, ora adoh saka Gibéa. Balané sing mèlu cacahé kira-kira wong nem atus.

³ (Imam sing nggawa éfod, Ahiya, anaké Ahitub, yakuwi seduluré Ikabod. Ikabod kuwi anaké Pinéhas, lan Pinéhas anaké Èli, imamé Gusti Allah ing Silo.)

Wong-wong iya ora weruh yèn Yonatan wis lunga saka kono.

⁴Supaya bisa tekan pos Filistin mau, Yonatan kudu ngliwati jurang sing diapit watu karang sing pating cringih loro; sing siji jenengé Bosès, sijiné Sènèh.

⁵Watu karang ing sisih Lor ngadhepaké Mikmas, lan ing sisih Kidul ngadhepaké Géba.

⁶Yonatan banjur kandha karo pemuda mau, "Ayo padha lunga menyang posé wong Filistin, wong kapir kuwi. Mbokmenawa Gusti Allah kersa nulungi kita, sebab Gusti Allah bisa maringi kemenangan, lantaran wong akèh utawa wong sethithik."

⁷Pemuda mau matur, "Menapa kémawon ingkang sampéyan tindakaken, kula tetep ndhèrèk."

⁸"Iya becik," tembungé Yonatan. "Sadurungé nyabrang, kita ngaton.

⁹Yèn wong-wong mau akon kita mandheg, ngentèni tekané kita bakal tetep ana ing panggonan kita lan ora sida nyabrang.

¹⁰Nanging yèn padha akon kita mrana, kita bakal mrana. Kuwi tandhané Gusti

Allah wis maringaké wong-wong mau marang kita."

¹¹ Bareng wong loro mau padha ngaton, wong-wong Filistin banjur ngucap, "Delengen, ana wong-wong Ibrani sing metu saka guwa pandhelikané!"

¹² Banjur padha mbengoki Yonatan lan baturé, "Munggaha mréné! Kowé arep dakajar!" Yonatan banjur kandha karo pemuda mau, "Mèlua aku, merga wong-wong kuwi wis dipasrahaké déning Gusti Allah marang bangsa Israèl."

¹³ Yonatan mbrangkang munggah dietutaké pemuda mau. Angger Yonatan mencungul, ngepruk wong Filistin nganti ambruk, pemuda ing mburiné sing matèni.

¹⁴ Perang sing wiwitan kuwi, Yonatan lan pemuda mau matèni kira-kira wong rong puluh, ing wilayah sing ambané seprapat hèktar.

¹⁵ Kabar mau nggègèraké wong Filistin ing kémah-kémah lan ing ara-ara. Wong Filistin ing pos pejagan sarta rombongan rampog padha wedi; malah buminé gonjing ndadèkaké huru-hara sing hébat.

¹⁶ Dhèk semana prejurit pengarepé Saul ing Gibéa, ing wilayahé Bènyamin, weruh yèn wong Filistin padha bingung mlayu mrana-mréné.

¹⁷ Saul banjur préntah marang prejurité, "Para prejurit étungen lan priksanen sapa sing ora ana!" Prejurité banjur padha nindakaké préntah mau lan padha weruh yèn Yonatan lan pemuda sing nggawa gegaman ora ana.

¹⁸ "Éfodé gawanen mréné," tembungé Saul marang imam Ahia. (Ing dina kuwi Ahia nggawa éfod ing sangareping wong-wong Israèl.)

¹⁹ Nalika Saul lagi omong-omong karo imam mau, wong-wong Filistin ing kémah saya gègèr, nganti Saul kandha karo imam, "Wis ora ana wektu menèh kanggo nyuwun dhawuh marang Gusti Allah."

²⁰ Saul lan para prejurité padha maju menyang ing peprangan.

²¹ Wong-wong Ibrani sing manggon ing wilayahé wong Filistin, lan sing wis mèlu balané wong Filistin, banjur padha mbalik, mèlu Saul lan Yonatan.

²² Mengkono uga wong-wong Israèl sing padha ndhelik ing pegunungan

Éfraim, bareng krungu yèn wong Filistin padha keplayu, banjur padha mèlu maju perang.

²³ Enggoné padha perang urut dalam nganti ngliwati Bèt-Awèn. Ing dina kuwi Gusti Allah mitulungi wong Israèl.

²⁴ Merga saka luwéné, ing dina kuwi wong-wong Israèl wis ora duwé kekuwatan menèh: mangka Saul wis sumpah mengkéné, "Kena ing ipat-ipat sapa sing mangan apa waé ing dina iki, sadurungé aku males ukum marang mungsuhku." Mulané sedina muput ora ana sing mangan.

²⁵ Wong-wong mau banjur tekan alas sarta nemu madu akèh banget,

²⁶ nanging ora ana wong siji waé sing ngicipi, sebab wedi sumpahé Saul.

²⁷ Nanging Yonatan ora krungu yèn bapakné wis nyumpahi wong-wong kuwi; mulané tekené disogokaké ing talané sing isi madu, banjur dijupuk maduné lan dipangan. Wusanané banjur krasa luwih kuwat.

²⁸ Banjur ana prejurit matur marang Yonatan, "Kula sedaya sampun mboten gadhah kekiyatan malih mergi luwé.

Nanging bapak sampéyan sampun ngajrih-ajrihi kula kanthi sumpah."

²⁹Yonatan mangsuli, "Pancèn kebangeten sing ditindakaké bapakku. Delengen, sawisé mangan madu sethithik waé aku saiki dadi kuwat.

³⁰Upama ing dina iki wong-wong kena mangan pangan sing dirampas nalika ngalahaké mungsuh, wong-wong Filistin sing kita patèni mesthi luwih akèh."

³¹Ing dina kuwi wong Israèl padha ngalahaké wong Filistin ing sauruting dalan saka Mikmas nganti tekan Ayalon. Nanging wong Israèl dadi padha kesel banget,

³²nganti padha ngrebut barang rampasan saka mungsuh; wedhus gèmbèl, sapiné padha dijupuki lan disembelèh ing panggonan kono; daging sing isih ana getihé padha dipangan.

³³Saul banjur diaturi mengkéné, "Sang Prabu, para kawula sami damel dosa dhateng Gusti Allah, sebab sami nedha daging kaliyan rahipun." "Kowé padha nglakoni piala!" pambengoké Saul. "Glundhungna watu sing gedhé mréné."

³⁴Pangucapé menèh marang wong-wong sing nggawa kabar mau, "Para

kawula padha konen mréné nggawa sapi lan wedhusé gèmbèl, disembelèha ing sandhuwuring watu iki lan dipangana ing kéné. Srana mengkono wong-wong padha ora mangan daging sagetihé lan ora gawé dosa menèh marang Allah." Ing bengi kuwi uga para kawula kabèh padha nggawa rampasané lan nyembelèh kéwan-kéwané ana ing kono.

³⁵ Saul banjur ngedegaké mesbèh kagem Gusti Allah; yakuwi mesbèh sing kawitan.

³⁶ Saul banjur kandha karo para prejurité, "Ayo kita padha nyerang wong Filistin bengi iki, banjur ngrampog lan matèni wong-wong kuwi tekan ésuk." Aturé wong-wong, "Mangga sakersa panjenengan." Nanging aturé imam, "Mangga langkung rumiyin nyuwun pitedah dhateng Gusti Allah."

³⁷ Saul banjur nyuwun marang Gusti Allah, "Menapa kepareng kula nyerang tiyang Filistin? Menapa tiyang-tiyang menika Panjenengan pasrahaken dhateng tanganipun tiyang Israèl?" Nanging ing dina kuwi Gusti Allah ora paring wangsulan.

³⁸ Mulané Saul kandha karo para pemimpining prejurité, "Mrénéa lan priksanen, dosa apa sing padha ditindakaké ing dina iki.

³⁹ Aku janji atas asmané Allah kang gesang, sing wis maringi kemenangan marang Israèl, yèn ana sing salah bakal diukum pati, senajan Yonatan, putraku pisan." Nanging ora ana siji waé sing wani mangsuli.

⁴⁰ Saul banjur préntah marang bangsa Israèl kabèh, "Kowé kabèh padha ngadega ing sisih kana, déné aku lan Yonatan ngadeg ana ing sisih kéné." Aturé wong-wong, "Mangga sakersa panjenengan."

⁴¹ Saul banjur ndedonga, "Gusti, Allahipun Israèl, menapa sebabipun Paduka mboten paring wangsulan dhateng kawula? Gusti, mug i paring wangsulan lumantar séla-séla ingkang suci menika. Menawi kalepatan menika wonten ing kawula utawi Yonatan, mug i kaparingan wangsulan, Urim; nanging menawi kalepatan menika wonten ing umat Paduka Israèl, mug i kaparingan wangsulan, Tumim." Déné kang katuding

déning Allah Yonatan lan Saul; yèn mengkono para prejurité ora salah.

⁴² Pangucapé Saul, "Temptokna ing antarané aku lan Yonatan." Banjur Yonatan sing dianggep salah.

⁴³ Saul banjur takon marang Yonatan, "Apa sing wis koktindakaké?" Yonatan matur, "Kula sampun ngicipi madu nganggé pucuking teken kula; kula purun pejah."

⁴⁴ Pangucapé Saul marang Yonatan, "Yonatan, muga-muga yèn kowé ora diukum pati, aku diukum déning Allah."

⁴⁵ Nanging wong-wong padha matur marang Saul, "Menapa Yonatan kedah dipun ukum pejah? Mangka Yonatan ingkang miwiti damel kemenangan ageng menika? Mboten! Kula sami janji atas asmanipun Gusti Allah ingkang gesang, Yonatan mboten badhé kécalan rambutipun saler kémawon saking sirahipun. Mergi pitulunganipun Allah, piyambakipun saged unggul ing dinten menika." Srana mengkono Yonatan diuwalaké saka ukuman pati déning wong akèh.

⁴⁶ Sawisé kuwi wong Filistin banjur padha bali menyang wilayahé dhéwé,

sebab Saul ora nututi wong-wong kuwi menèh.

⁴⁷ Sawisé Saul dadi rajané bangsa Israèl, banjur nganakaké peprangan nglawan mungsuhé Israèl kabèh, yakuwi wong Moab, wong Amon, wong Édom, raja-raja Zoba, lan wong Filistin. Ing peprangan ngendi waé Saul tansah unggul.

⁴⁸ Enggoné perang kanthi gagah prakosa lan ngalahaké wong Amalèk, sarta nguwalaké Israèl saka pangwasané rampog.

⁴⁹ Para putrané Saul yakuwi: Yonatan, Yiswi lan Malkisua. Déné putrané putri sing mbarep jenengé Mérab lan sing nomer loro Mikhal.

⁵⁰ Garwané jenengé Ahinoam, anaké Ahimaas; sénapatiné Abnèr, anaké Nèr, pamané Saul.

⁵¹ Kis bapakné Saul, lan Nèr, bapakné Abnèr, kuwi padha anaké Abièl.

⁵² Selawasé urip Saul tansah perang nglawan wong Filistin, mulané yèn Saul weruh ana wong kuwat utawa kendel, énggal-énggal didadèkaké prejurit.

15 ¹ Ing sawijining dina Samuèl kandha karo Saul, "Gusti

Allah sampun dhawuh dhateng kula njumenengaken sang prabu dados ratunipun tiyang Israèl. Milanipun, sang prabu prayogi nampènana dhawhipun Gusti Allah ingkang mahakwaos.

² Panjenenganipun badhé ngukum tiyang Amalèk, sebab leluhuripun nglawan tiyang Israèl nalika sami késah saking Mesir.

³ Dados, tiyang Amalèk menika kedah dipun serang, dipun lawan, bandhanipun kedah dipun lebur sedaya, sampun ngantos wonten ingkang kantun. Tiyang jaler, tiyang èstri, laré-laré saha bayinipun; lembunipun, méndanipun, untanipun sarta kuldinipun kedah dipun pejahi."

⁴ Saul banjur ngumpulaké prejurité, enggoné ngétung ana ing Telaim; kabèh ana prejurit 200.000 saka Israèl lan 10.000 saka Yéhuda.

⁵ Sawisé kuwi Saul banjur budhal bebarengan karo prejurité menyang kutha Amalèk, nata baris pendhem ana ing kali sing ora ana banyuné.

⁶ Saul iya weling marang wong Kèni, mengkéné, "Sumingkira saka ing tengahé bangsa Amalèk, supaya

padha ora katut ketumpes bareng karo wong-wong kuwi, sebab leluhurmu wis padha gawé becik marang wong Israèl, nalika padha mentas saka tanah Mesir." Wong Kèni banjur padha lunga saka kono.

⁷ Saul banjur perang mungsuh wong-wong Amalèk, sarta ngalahaké wong-wong mau ing sauruting dalan wiwit saka Hawila tekan Syur ing sakuloné Mesir.

⁸ Kabèh wong Amalèk sarta para prejurité padha dipatèni. Nanging Agag, rajané wong Amalèk lan para prejurité dicekel lan ora dipatèni; mengkono uga wedhusé sarta sapiné sing becik-becik, pedhèté lan cempéné sing lemu-lemu, lan apa waé sing larang regané. Mung raja-kaya sing ala lan ora ana regané waé sing dilebur.

⁹ (15:8)

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl,

¹¹ "Aku keduwung déné milih Saul dadi raja, sebab dhèwèké wis ngemohi Aku, lan ora nindakaké dhawuh-Ku." Samuèl nepsu, sewengi muput enggoné nyebut marang Gusti Allah.

¹² Ésuké, ésuk-ésuk banget, Samuèl wis mangkat arep nemoni Saul. Samuèl dikabari, yèn Saul wis lunga menyang kutha Karmèl sarta ngedegaké watu pangéling-éling kanggo awaké dhéwé ana ing kana, banjur terus menyang Gilgal.

¹³ Bareng Samuèl ketemu Saul, banjur dibagèkaké déning Saul mengkéné, "Mugi-mugi Gusti Allah mberkahi sampéyan! Kula sampun nindakaken dhawuhipun Allah."

¹⁴ Nanging Samuèl kandha, "Menawi mekaten, menapa sebabipun déné taksih wonten suwantenipun lembu mbengok sarta ménda embèk-embèk?"

¹⁵ Wangsulané Saul, "Kéwan-kéwan menika rampasan saking tiyang Amalèk. Ménda sarta lembunipun ingkang saé piyambak sampun dipun pendhet déning para umat, dipun saosaken minangka kurban kagem Allahipun. Nanging sanèsipun sampun kula lebur."

¹⁶ Krungu mengkono, Samuèl kandha, "Mangké rumiyin. Panjenengan badhé kula kabari menapa ingkang sampun dipun ngandikakaken Gusti Allah dhateng kula kala wau dalu."

"Kadospundi ngandikanipun?" pitakoné Saul.

¹⁷ Tembungé Samuèl, "Panjenengan rak dados pemimpinipun bangsa Israèl, senajan waunipun rumaos dados tiyang alit? Panjenengan sampun dipun pilih Gusti Allah dados rajaning Israèl,

¹⁸ menapa malih sampun dipun dhawuhi Gusti Allah nglebur tiyang Amalèk ingkang awon menika. Panjenengan dipun dhawuhi perang nglawan tiyang-tiyang wau ngantos tumpes.

¹⁹ Menapa sebabipun panjenengan mboten mituhu dhawuhipun Gusti Allah? Menapa sebabipun sami ngrampas. Menawi mekaten rak awon wonten ing penggalhipun Gusti Allah?"

²⁰ Wangsulané Saul, "Kula sampun ngèstokaken dhawuhipun Allah, sarta nindakaken kersanipun; Agag, raja Amalèk, kula tahan lan tiyang Amalèk sedaya sampun kula tumpes.

²¹ Nanging tiyang-tiyang kula sami milih ménda saha lembu ingkang saé-saé saking rampasan menika dipun saosaken ing Gilgal minangka kurban kagem Gusti Allah."

²² Pangucapé Samuèl, "Ingkang dados keparengé Allah menika mbangun-turut menapa pisungsung lan kurban?

Mbangun-turut dhateng Allah, langkung saé tinimbang saos kurban. Mituhu, langkung saé tinimbang gaji ménda.

²³ Sebab mbangkang dhateng Gusti Allah menika awonipun sami kaliyan nyihir; gumedhé menika awonipun sami kaliyan nyembah brahala.

Mergi panjenengan sampun nyingkur dhawhipun Allah, Gusti Allah inggih sampun nyingkur panjenengan."

²⁴ Krungu mengkono mau Saul ngakoni, tembungé marang Samuèl, "Inggih, kula pancèn sampun damel dosa. Kula nerak dhawhipun Allah sarta nglirwakaken pitedahipun bapak. Kula ajrih dhateng prejurit kula, lajeng kula turuti panyuwunipun.

²⁵ Nanging samenika, kula nyuwun dhateng bapak, mugi kersa ngapuntèn dosa kula saha wangsul sesarengan kaliyan kula dhateng Gilgal, supados kula saged ngibadah dhateng Allah."

²⁶ Nanging Samuèl mangsuli, "Kula mboten purun wangsul sesarengan kaliyan panjenengan. Panjenengan

mboten mituhu dhawuhipun Allah, sarta Gusti Allah inggih sampun nyingkur panjenengan dados rajanipun Israèl."

²⁷ Bareng Samuèl minger arep lunga, Saul nggondhèli jubahé nganti suwèk.

²⁸ Samuèl banjur kandha, "Ing dinten menika Gusti Allah sampun nyuwèk kratoning Israèl saking panjenengan, sarta badhé kaparingaken dhateng tiyang sanès, ingkang langkung saé tinimbang panjenengan.

²⁹ Inkang Mahamulya, Allahipun Israèl, menika mboten dora sarta mboten badhé ngéwahi ingkang dados kersanipun, sebab Panjenenganipun menika sanès manungsa, ingkang saged keduwung."

³⁰ Wangsulane Saul, "Kula sampun damel dosa, nanging samboten-mbotenipun mugè kersaa nedahaken kurmatipun dhateng kula ing sangajenging para pemimpining bangsa kula sarta ing sangajenging bangsa Israèl. Kula aturi wangsul sesarengan kaliyan kula, supados kula saged ngibadah dhateng Allahipun bapak."

³¹ Samuèl banjur bali bebarengan karo Saul menyang Gilgal, sarta Saul ngibadah marang Allah.

³² Samuèl banjur préntah, "Raja Agag gawanen mréné." Agag banjur sowan kanthi pengarep-arep, sebab dhèwèké mikir, "Bebaya pati wis kliwat."

³³ Pangucapé Samuèl, "Pedhangmu wis ndadèkaké para ibu kélangan anaké, mengkono uga ibumu bakal kélangan anaké." Samuèl banjur nugel-nugel Agag ing sangareping mesbèh ing Gilgal.

³⁴ Sawisé kuwi Samuèl lunga menyang Rama, déné Raja Saul mulih menyang omahé ing Gibéa.

³⁵ Nganti tumeka ing patiné, Samuèl ora ketemu menèh. Nanging Samuèl susah atiné, sebab Gusti Allah keduwung enggoné ngangkat Saul dadi raja Israèl.

16 ¹ Sawisé sawetara suwéné Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Nganti pira lawasé enggonmu susah merga saka Saul? Dhèwèké rak wis Daksingkur enggoné dadi raja Israèl? Saiki, njupuka lenga zaitun lan lungaa menyang Bètléhèm, ing panggonané Isai, sebab anaké salah siji wis Dakpilih dadi raja."

² Nanging Samuèl matur, "Kadospundi enggèn kula badhé nglampahi, menawi prekawis menika kepireng déning Saul; kawula mesthi dipun pejahi." Gusti Allah ngandika, "Nggawaa sapi sing isih enom siji, sarta kabarna karo wong-wong, yèn enggonmu teka ing kana prelu saos kurban marang Gusti Allah.

³ Isai banjur undangan ing upacara kurban mau. Mengko Dakparingi weruh apa sing kudu koktindakaké. Wong sing Daktuduhaké kowé kuwi, kudu kokjebadi dadi raja."

⁴ Samuèl nglakoni apa sing dingandikakaké Gusti Allah. Bareng wis tekan ing Bètléhèm, para pemimpining kutha padha kagèt, methukaké karo matur, "Ngaturaken sugeng rawuh!"

⁵ Wangsulané Samuèl, "Iya. Tekaku prelu saos kurban marang Allah. Mulané padha sesucia lan mèlua nindakaké upacara saos kurban marang Gusti Allah." Isai lan anak-anaké iya didhawuhi sesuci sarta padha diundang.

⁶ Bareng wis padha kumpul, Samuèl mandeng Éliab, anaké Isai, pangunandikané, "Mesthi iki pilihané Gusti Allah."

⁷ Nanging Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Aja nyawang dhuwur lan bagusing rupané. Dudu dhèwèké sing Dakkersakaké. Aku ora mawas cara manungsa. Yèn manungsa mung mawas lairé, nanging Aku mawas batiné."

⁸ Isai banjur ngundang Abinadab, anaké, dikon sowan Samuèl. Nanging Samuèl kandha, "Iki iya duduh pilihané Gusti Allah."

⁹ Syama banjur dikon maju déning Isai, nanging Samuèl kandha, "Iki iya duduh pilihané Gusti Allah."

¹⁰ Mulané Isai banjur akon anaké lanang pitu genti-gentèn sowan Samuèl, nanging Samuèl kandha karo wong-wong mau, "Wong-wong iki iya duduh pilihané Gusti Allah."

¹¹ Samuèl banjur takon marang Isai, "Apa iki wis kabèh?" Aturé Isai, "Taksih setunggal ingkang ragil, nanging saweg angèn ménda." Samuèl kandha, "Coba paranana, sebab kita ora bakal saos kurban sadurungé dhèwèké teka."

¹² Isai banjur kongkonan marani anaké. Jebul dhèwèké kuwi pemuda sing nggantheng lan waras; mripaté katon

éndah. Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl, "Iya iki, jebadana!"

¹³ Samuèl énggal-énggal njupuk lenga zaitun lan njabadi Dawud ana ing sangareping kakang-kakangné. Sanalika iku uga Dawud dikwasani Rohé Allah; iya wiwit ing dina kuwi lan saterusé tansah dikanthi déning Rohé Allah. Samuèl banjur mulih menyang Rama.

¹⁴ Sawisé kuwi Saul ditinggal déning Rohé Allah, sarta dikwasani déning roh ala sing diutus déning Gusti Allah.

¹⁵ Mulané para abdiné Saul matur marang Saul, "Kula sami sumerep bilih roh reged ingkang dipun utus Gusti Allah ngwaosi panjenengan.

¹⁶ Menawi panjenengan ngersakaken, kula sami badhé pados tiyang ingkang pinter main clempung. Menawi panjenengan kaleres dipun siksa déning roh wau, tiyang menika saged main clempungipun, saha panjenengan badhé kraos senggang."

¹⁷ Saul banjur préntah marang wong-wong, "Golèkana wong sing pinter main clempung, jaken mréné."

¹⁸ Bareng krungu mengkono ana abdiné sing matur, "Isai saking kitha

Bètléhèm gadhah anak jaler ingkang pinter main musik. Piyambakipun dados prejurit ingkang kendel saha saé. Langkung-langkung piyambakipun pinter gineman, lan tinunggil ing Allah."

¹⁹ Saul banjur kirim utusan nemoni Isai, diweling mengkéné, "Anakmu si Dawud, sing angon wedhusmu, konen sowan aku."

²⁰ Isai banjur njupuk kuldiné, terus dimomoti cempé siji, roti lan kanthong kulit kebak anggur. Kabèh mau dipasrahaké Dawud supaya dipisungsungaké marang Saul.

²¹ Dawud banjur sowan Saul sarta didadèkaké abdiné. Dhèwèké dikasihi banget déning Saul lan didadèkaké tukang nggawa gamané.

²² Saul banjur ngirim kongkonan nemoni Isai sarta diweling, "Aku tresna marang Dawud, mula lilanana tetep ana ing kéné, ngladèni aku."

²³ Wiwit kuwi, saben-saben Saul ditekani roh reged, Dawud banjur njupuk clempungé lan clempungan. Saul krasa tentrem lan waras menèh, sebab ditinggal roh reged mau.

17 ¹ Ing sawijining dina wong Filistin nglumpukaké prejurité arep maju perang. Enggoné ngatur barisan ing kutha Sokho, wilayah Yéhuda sarta masang kémahé ing antarané Sokho lan Azéka, sacedhaké Èfès Damim.

² Saul lan wong-wong Israèl iya padha kumpul lan padha masang kémah ing tanah ngaré Éla; padha tata-tata arep nglawan wong Filistin.

³ Barisané wong Filistin padha ngadeg ing pèrènging gunung sarta barisané wong Israèl ing pèrènging gunung liyané, déné ing antarané ana tanahé ngaré.

⁴ Banjur ana wong lanang jenengé Goliat, saka kutha Gat, metu saka kémahé wong Filistin, nantang wong Israèl. Dhuwuré kira-kira ana telung mèter,

⁵ sarta wong mau nganggo topi tembaga lan klambi perang saka tembaga, boboté kira-kira ana sèket pitu kilogram.

⁶ Sikilé padha nganggo tutup tembaga, lakuné manggul tumbak tembaga.

⁷ Gedhéning tumbaké padha karo baloking tenunan, déné boboting wesi ing pucuking tumbak kira-kira ana pitung

kilogram. Ana prejurit siji sing nggawa tamèngé mlaku ing ngarepé.

⁸Goliat enggoné mlaku mandheg, banjur mbengoki prejurit Israèl, "Kowé lagi padha ngapa ana kono? Apa padha arep perang? Aku iki wong Filistin, hé para baturé Saul! Pilihen salah siji sapa sing wani perang tandhing karo aku.

⁹Yèn sajroné perang mau aku sing mati, aku kabèh bakal dadi baturmu, nanging yèn aku sing menang lan bisa matèni dhèwèké, kowé kabèh bakal dadi baturku.

¹⁰Saiki uga, prejurit Israèl daktantang; milih wong siji karebèn perang tandhing karo aku!"

¹¹Bareng Saul lan prejurité padha krungu sesumbaré mau, padha kagèt lan wedi banget.

¹²Dawud kuwi anaké Isai, wong Éfrat, saka Bètléhèm tanah Yéhuda. Isai duwé anak lanang wolu, sarta nalika Saul nyekel pepréntahan, Isai wis tuwa banget.

¹³Anaké Isai sing gedhé-gedhé telu wis maju ing peprangan mèlu Saul. Sing mbarep jenengé Éliab, sing nomer loro

jenengé Abinadab, lan sing nomer telu Syama.

¹⁴ Dawud kuwi anaké sing ragil. Nalika kakangné telu sing gedhé-gedhé padha maju perang mèlu Saul,

¹⁵ saben-saben Dawud lunga saka panggonané Saul lan mulih menyang ing Bètéléhèm angon wedhusé bapakné.

¹⁶ Patang puluh dina lawasé, saben éruk lan soré, Goliat nyedhaki barisané wong Israèl karo nantang perang.

¹⁷ Ing sawijining dina Isai kandha karo Dawud, "Njupuka emping gandum sepuluh kilogram lan roti sepuluh iji, gawanen menyang ing panggonané kakang-kakangmu ing kémahé para prejurit.

¹⁸ Iya nggawaa kèju sepuluh iji aturna marang sénapatining prejurit. Takona kepriyé kaanané kakang-kakangmu; lan nggawaa bukti kanggo aku, yèn kowé wis ketemu kanthi slamet.

¹⁹ Kakangmu padha ana ing tanah ngaré Éla bebarengan karo Saul, sarta wong-wong Israèl, lagi padha perang nglawan wong Filistin."

²⁰ Ésuké, isih éruk, Dawud wis tangi, tata-tata, wedhusé padha dititipaké

marang pangon; njupuk gawané banjur mangkat, kaya sing dipréntahaké déning bapakné. Nalika tekan ing kémah, wong Israèl pinuju mangkat menyang peprangan karo surak-surak.

²¹ Prejurit Filistin lan Israèl wis padha adhep-adhepan tata-tata arep perang.

²² Dawud banjur nitipaké gawané mau marang sing jaga praboting prejurit, banjur mlayu menyang peprangan prelu nemoni kakang-kakangné.

²³ Nanging nalika padha guneman, Goliat maju lan nantang wong Israèl, kaya sing uwis-uwis. Dawud krungu sesumbaré mau.

²⁴ Bareng wong Israèl padha weruh Goliat, banjur mlayu merga saka wediné.

²⁵ "Delengen!" tembungé siji karo sijiné. "Rungokna penantangé; Saul raja kita wis janji, sapa waé sing bisa matèni Goliat, bakal olèh ganjaran gedhé. Bakal didhaupaké karo putrané putri. Lan kulawargané bapakné bakal ora susah mbayar pajeg."

²⁶ Dawud banjur kandha, "Wani temen wong Filistin kapir kuwi! Wani-waniné nantang prejurité Gusti Allah kang gesang." Dawud banjur takon karo

salah sawijining prejurit, "Tiyang ingkang saged mejahi tiyang Filistin lan saged mangsulaken drajatipun Israèl ganjaranipun menapa?"

²⁷ Prejurit kuwi ngandhakaké apa sing wis dijanjèkaké déning sang raja.

²⁸ Éliab, kakangné Dawud sing mbarep, krungu Dawud omong-omong karo para prejurit, nepsu karo adhiné lan ngucap, "Yagéné kowé mréné? Sapa sing kokkon ngopèni wedhusmu ing ara-ara? Aku ngerti yèn kowé kumenthus; tekamu ing kéné mung arep nonton wong perang?"

²⁹ Wangsulané Dawud, "Salahku apa ta? Aku rak mung takon."

³⁰ Dawud banjur nemoni prejurit-prejurit liyané, lan wangsulané iya padha waé.

³¹ Nanging wong-wong sing padha krungu kandhané Dawud, padha ngaturaké marang Saul, mulané Dawud ditimbali supaya sowan.

³² Aturé Dawud marang Saul, "Gusti, kita mboten prelu ajrih kaliyan tiyang Filistin menika! Kula badhé majeng perang tandhing."

³³ "Aja," wangsulané Saul. "Kepriyé enggonmu arep perang tandhing? Kowé

isih bocah, mangka dhèwèké wis kulina perang wiwit cilik mula."

³⁴ Nanging Dawud matur, "Gusti, kula sampun kulina angèn méndanipun bapak kula; menawi wonten singa utawi bruwang ingkang dhateng sarta ndekep cempé kula,

³⁵ kéwan galak wau kula oyak lan kula lawan, cempénipun kula rebat. Menawi singa utawi bruwangipun nyerang kula, kula cepeng gulunipun, lajeng kula gebagi ngantos pejah.

³⁶ Kula sampun naté mejahi singa kaliyan bruwang. Tiyang Filistin kapir menika sami, inggih kados mekaten menika, mergi piyambakipun sampun wani nantang prejuritipun Allah ingkang sipat gesang.

³⁷ Gusti Allah sampun milujengaken kula saking cakaripun singa lan bruwang, mila Gusti Allah inggih badhé milujengaken kula saking tanganipun tiyang Filistin menika." Pangucapé Saul marang Dawud, "Iya wis becik, muga-muga Gusti Allah nunggil karo kowé."

³⁸ Saul banjur maringaké sandhangané perang lan klambi wesi marang Dawud

sarta banjur dienggo. Saul ngetrapaké topi tembaga ing sirahé Dawud.

³⁹Wusanané Dawud nyengkelit pedhangé Saul ing klambiné wesi mau sarta nyoba mlaku, nanging ora bisa, sebab durung kulina nganggo sandhangan perang. "Kula mboten saged mlampah nganggé sandhangan menika," aturé marang Saul. "Kula dèrèng kulina nganggé."

⁴⁰Penganggo perang mau banjur diuculi kabèh. Dawud banjur njupuk tekené, lan milih watu lima sing klimis saka kali, banjur dilebokaké ing kanthongé. Karo nyangking bandhilé, Dawud mapagaké Goliat.

⁴¹Ora antara suwé Goliat nyedhaki Dawud, déné sing nggawa tamèngé mlaku ana ing ngarepé.

⁴²Bareng Goliat weruh lan maspadakaké Dawud, banjur nggeguyu merga bocahé isih enom lan nggantheng.

⁴³Pangucapé Goliat marang Dawud, "Kanggo apa teken kuwi? Apa kokkira aku iki asu?" Dawud banjur diipat-ipati demi para déwané.

⁴⁴Karo menèh dhèwèké kandha sora marang Dawud, "Ayo, majua! Awakmu

arep dakpakakaké manuk lan kéwan galak."

⁴⁵Nanging Dawud mangsuli,
"Enggonmu mapagaké aku nganggo pedhang, tumbak lan lembing, nanging enggonku mapagaké kowé atas asmané Gusti Allah Kang Mahakwasa, iya Allahé prejurit Israèl sing kokrèmèhaké kuwi.

⁴⁶Ing dina iki uga Gusti Allah bakal masrahaké kowé marang aku. Kowé bakal dakkalahaké lan bakal daktugel gulumu. Gembungmu lan bangkéné para prejurit Filistin bakal dakpakakaké manuk lan kéwan galak, supaya dimangsa. Karebèn wong sadonya padha ngerti yèn bangsa Israèl nduwèni Allah sing padha daksembah.

⁴⁷Lan wong kabèh bakal padha weruh, yèn Gusti Allah ora mbutuhaké pedhang utawa tumbak kanggo nylametaké umat kagungané. Panjenengané sing menang ing peprangan iki sarta Panjenengané sing bakal masrahaké kowé ing tanganku."

⁴⁸Goliat maju menèh nyedhaki Dawud; Dawud banjur cepet-cepet mlayu mapagaké lakuné.

⁴⁹ Dawud banjur ngrogoh kanthongé njupuk watu siji kabandhilaké marang Goliat. Watu mau ngenani bathuké Goliat nganti pecah, sarta ambruk krungkeb ing lemah.

⁵⁰ Dawud mlayoni Goliat, banjur njupuk pedhangé diwetokaké saka rangkané kanggo nugel guluné wong Filistin mau. Dadiné Dawud ngalahaké lan matèni Goliat, mung srana bandhil lan watu waé. Bareng wong-wong Filistin padha weruh yèn pemimpiné wis mati, banjur padha keplayu.

⁵¹ (17:50)

⁵² Wong-wong Israèl lan Yéhuda padha surak-surak sarta mburu wong-wong Filistin wiwit saka Saaraim nganti tekan Gat lan gapurané Ékron. Wong-wong Filistin sing padha tatu pating blasah ing sauruting dalan.

⁵³ Sawisé kuwi wong Israèl padha bali saka enggoné mburu wong Filistin, banjur ngrampas isining kémahé.

⁵⁴ Dawud njupuk sirahé Goliat, sarta digawa menyang Yérusalèm, nanging gegamané Goliat disimpen ing kémahé dhéwé.

⁵⁵ Nalika Saul weruh Dawud mapagaké Goliat, takon marang Abnèr, sénapatining prejurit, "Abnèr! Kuwi anaké sapa?" "Kula mboten sumerep, Gusti," wangsulané Abnèr.

⁵⁶ Préntahé Saul, "Lungaa lan prekara kuwi takokna."

⁵⁷ Bareng Dawud wis bali menyang kémahé, sawisé matèni Goliat, dhèwèké disowanaké Saul déning Abnèr. Dawud isih nyangking sirahé Goliat mau.

⁵⁸ Dawud banjur ditakoni déning Saul, "Nggèr, kowé kuwi anaké sapa?" Aturé Dawud, "Kula menika anakipun Isai, tiyang ing Bètléhèm."

18¹ Sawisé Saul lan Dawud rampung enggoné omong-omongan, Dawud diangkat dadi pegawéné Saul lan wiwit ing dina kuwi, ora olèh mulih menyang omahé wong tuwané. Yonatan, putrané Saul, wis krungu enggoné padha omong-omongan mau, lan kepranan karo Dawud, sarta enggoné nresnani kaya marang awaké dhéwé.

² (18:1)

³ Mulané Yonatan banjur sumpah bakal dadi kancané Dawud ing selawasé.

⁴Yonatan mbukak jubahé sing dienggo, banjur diwènèhaké Dawud, mengkono uga sandhangané perang, pedhangé, gendhéwané lan sabuké.

⁵Dawud maju perang lan tansah unggul menyanga ngendi waé enggoné kautus déning Saul. Mulané banjur diangkat dadi sénapati déning Saul. Déné Dawud ditresnani déning para prejurité kabèh sarta déning para kawulané Saul.

⁶Sawisé ngalahaké Goliat, wong Filistin, Dawud bali bebarengan karo para prejurit mlebu kutha. Para wong wadon padha metu saka kutha-kutha ing Israèl methukaké Raja Saul. Wong-wong mau padha menyanyi lan jejogèdan karo nabuh trebang lan clempung.

⁷Karo bungah-bungah wong-wong wadon padha menyanyi mengkéné, "Saul wis matèni mungsuh éwon, nanging Dawud puluhan éwon."

⁸Krungu mengkono mau Saul nepsu banget. Tembungé, "Dawud kokdiarani wis matèni puluhan éwon, mangka aku mung éwon waé. Sedhéla menèh dhèwèké mesthi didadèkaké raja déning wong-wong kuwi."

⁹ Wiwit nalika dina kuwi Saul sengit marang Dawud.

¹⁰ Ésuké Saul ana ing kamaré lagi nyekel tumbak, déné Dawud lagi main clempung kaya adaté. Dumadakan Saul ditekani roh ala sing diutus déning Gusti Allah, nganti ngamuk kaya wong édan.

¹¹ "Dawud, daktancebné ing témbok!" gagasané, banjur nlorongaké tumbaké nganti ping pindho ngancam Dawud. Nanging Dawud tansah bisa éndha.

¹² Saul weruh yèn Dawud tinunggil ing Allah, mangka dhèwèké dhéwé tinar. Mulané dhèwèké dadi wedi karo Dawud.

¹³ Saul banjur nglungakaké Dawud saka kraton, lan didadèkaké penggedhéné prejurit sèwu. Srana mengkono saben ana peprangan Dawud mimpin prejurité.

¹⁴ Enggoné nindakaké kuwajibané tansah kasil, sebab tinunggil ing Allah.

¹⁵ Bareng Saul weruh yèn Dawud tansah begja, Saul saya wedi marang Dawud.

¹⁶ Nanging bangsa Israèl lan Yéhuda kabèh padha tresna, sebab Dawud dadi penggedhé sing akèh jasané.

¹⁷ Saul ngrancang supaya Dawud dipatèni déning wong Filistin ing

sajroning peprangan, dadi dudu dhèwèké dhéwé sing matèni. Ing sawijining dina Saul kandha karo Dawud, "Mérab anakku wadon sing mbarep bakal dakwènèhaké kowé, angger kowé gelem perang kagem Gusti Allah."

¹⁸ Wangsulané Dawud, "Kula menika sinten, saha brayatipun bapak kula ing Israèl menika aosipun menapa, ngantos kula dados mantunipun Raja?"

¹⁹ Nanging, bareng wis tekan wektuné, Mérab sing arep dijodhokaké karo Dawud mau jebul dingingkahaké karo Adrièl saka Méhola.

²⁰ Nanging Mikhal, putrané Saul liyané, tresna karo Dawud. Bareng Saul krungu bab kuwi, banjur seneng banget.

²¹ Pangunandikané, "Mikhal bakal daktawakaké Dawud, supaya Dawud kena ing bebaya lan dipatèni déning wong Filistin." Dadi Saul ngucap marang Dawud sing ping pindhoné, "Saiki kowé kena dadi mantuku."

²² Saul banjur kongkonan punggawané supaya padha omong karo Dawud kanthi dhedhemitan, mengkéné, "Sang Prabu tresna dhateng sampéyan, mekaten ugi para punggawa sedaya. Dados samenika

sampun wekdalipun kanggé sampéyan krama kaliyan putranipun."

²³ Nanging nalika wong-wong mau padha mrayogakaké mengkono marang Dawud, Dawud mangsuli, "Menapa sampéyan kinten gampil dados mantunipun raja? Kula rak tiyang mlarat saha asor."

²⁴ Wangsulané Dawud mau padha diaturaké marang Saul,

²⁵ lan Saul kongkonan wong-wong mau kandha marang Dawud, mengkéné, "Ingkang dipun kersakaken Sang Raja minangka mas kawin namung ikutipun tiyang Filistin satus, minangka pemales tumrap mengsahipun Sang Prabu." (Yaiki rancangané Saul kanggo ngulungaké Dawud marang tangané wong Filistin.)

²⁶ Para punggawané Saul padha nerusaké welingan mau marang Dawud; déné Dawud nyaguhi dadi mantuné raja. Mulané sadurungé tutug wektuné, dhèwèké karo prejurité mangkat menyang wilayah Filistin, matèni wong Filistin rong atus. Ikaté wong-wong mau padha dijupuki lan diaturaké marang Saul cacahé genep. Sawisé kuwi Saul banjur ningkahaké Mikhal karo Dawud.

²⁷ (18:26)

²⁸ Mengkono mau Saul enggoné weruh kanthi cetha, yèn Dawud tinunggil ing Allah lan uga ditresnani déning Mikhal anaké wadon.

²⁹ Mulané Saul saya wedi karo Dawud lan selawasé gething karo Dawud.

³⁰ Saben-saben prejurit Filistin nglurug perang, Dawud enggoné numpes wong-wong Filistin luwih akèh tinimbang para penggedhéné Saul liyané. Mulané jenengé Dawud saya kondhang.

19 ¹ Saul kandha karo Yonatan, anaké, sarta marang sakèhing punggawané, yèn dhèwèké arep matèni Dawud. Nanging Yonatan tresna banget, ² mulané banjur kandha karo Dawud, "Bapak kula ngangkah mejahi sampéyan; dados kula aturi ngatos-atos! Mbénjing-énjing sampéyan ndhelik, lan kula aturi tetep ing ngriku.

³ Kula badhé késah dhateng ara-ara saha ngadeg ing sisihipun bapak kula celak nggèn sampéyan ndhelik wau. Kula badhé matur dhateng bapak prekawis sampéyan; déné putusanipun badhé kula wartosaken dhateng sampéyan."

⁴Yonatan banjur ngaturaké kabecikané Dawud marang Saul, aturé, "Bapak, bapak sampun ngantos damel cilaka dhateng abdi panjenengan Dawud. Mergi piyambakipun mboten damel kalepatan dhateng bapak; malah kosokwangsulipun, piyambakipun sampun damel kasaénan kagem bapak.

⁵Piyambakipun sampun toh nyawa nalika mejahi Goliat, lan Gusti Allah sampun maringi kemenangan ageng dhateng bangsa Israèl lantaran piyambakipun. Bapak mirsani piyambak kedadosan menika, lan nalika semanten bapak bingah. Dados, menapa sebabipun bapak samenika badhé damel cilakanipun tiyang ingkang mboten gadhah kalepatan srana badhé mejahi Dawud tanpa sebab?"

⁶Saul banjur nggugu aturé Yonatan, lan banjur sumpah atas asmané Allah, yèn Dawud ora bakal dipatèni.

⁷Sawisé kuwi Yonatan ngundang Dawud lan nyritakaké apa sing digunem mau. Sabanjuré Dawud disowanaké marang Sang Prabu Saul, lan ngawula Sang Prabu menèh, kaya wingi-wingi.

⁸ Banjur ana peprangan menèh karo wong Filistin. Dawud nglawan lan ngalahaké wong-wong mau, nganti padha keplayu.

⁹ Ing sawijining dina Saul linggih ing omahé karo nyekel tumbak, déné Dawud ngunèkaké clempungé. Dumadakan Saul ditekani roh reged menèh sing diutus déning Gusti Allah.

¹⁰ Saul banjur ngangkah nunjemaké Dawud ing témbok nganggo tumbaké. Nanging Dawud éndha, nganti tumbaké nancep ing témbok. Murih slameté Dawud banjur lolos saka kraton.

¹¹ Ing bengi kuwi uga Saul kongkonan wong sawetara menyang omahé Dawud, prelu ngawasi Dawud lan ésuké supaya dipatèni. Nanging Mikhal, bojoné, matur marang Dawud, "Menawi ing dalu menika panjenengan mboten mlajeng, mbénjing-énjing mesthi dipun pejahi."

¹² Mikhal banjur ngréwangi ngudhunaké Dawud liwat jendhéla, sarta Dawud banjur mlayu nganti bisa lolos.

¹³ Sawisé kuwi Mikhal banjur njupuk reca déwaning balé omah disèlèhaké ing tempat tiduré Dawud. Ing panggonan

sirah didokoki bantal saka wulu wedhus bérok, nuli ditutupi kemul.

¹⁴ Bareng utusané Saul padha teka arep nyekel Dawud, Mikhal kandha, "Dawud lagi lara."

¹⁵ Saul nuli utusan menèh niliki Dawud, préntahé, "Gawanen mréné satempat-tiduré, arep dakpatèni."

¹⁶ Utusan mau banjur mlebu ing kamar lan nyatané mung reca sing nggléthak ing tempat tidur karo bantal wulu wedhus bérok ing panggonan sirahé.

¹⁷ Saul takon marang Mikhal, "Yagéne aku kokapusi mengkéné iki? Mungsuisku wis koktulungi oncat saka kéné!" Wangsulané Mikhal, "Menawi kula mboten purun mbantu enggènipun lolos kula badhé dipun pejahi."

¹⁸ Sawisé Dawud bisa lolos, banjur lunga menyang omahé Samuèl ing Rama, ngaturaké kabèh sing ditindakaké Saul marang dhèwèké. Samuèl lan Dawud banjur bebarengan lunga menyang Nayot sarta manggon ing kana.

¹⁹ Nanging Saul dikabari yèn Dawud ana ing Nayot cedhak Rama.

²⁰ Mulané Saul banjur ngirimaké utusan sawetara prelu nyekel Dawud. Nanging

wong-wong mau weruh ana kumpulané para nabi sing lagi jejogèdan sarta bengok-bengok bebarengan, dipimpin déning Samuèl. Para utusané Saul banjur dikwasani déning Rohé Allah nganti iya padha jejogèdan lan bengok-bengok.

²¹ Bareng kabar mau tekan Saul, banjur ngirim utusan liyané, nanging iku iya padha jejogèdan lan bengok-bengok. Kaping teluné Saul ngirim utusan menèh lan iya padha tumindak mengkono.

²² Mulané Saul mangkat dhéwé menyang Rama. Nalika tekan ing sumur gedhé ing Sékhu, nuli takon panggonané Samuèl lan Dawud, lan diwangsuli menawa ana ing Nayot.

²³ Dadi terus mrana, nanging uga dikwasani déning Rohé Allah, nganti jejogèdan lan bengok-bengok ing sauruting dalan menyang Nayot mau.

²⁴ Sawisé tekan kana, banjur nguculi sandhangané lan jejogèdan sarta bengok-bengok ing ngarepé Samuèl, lan ambruk ing lemah tanpa sandhangan sedina sewengi. (Yakuwi wiwitané tetembungan sing uniné, "Apa Saul iya dadi nabi?")

20¹ Dawud banjur mlayu saka Nayot, lunga nemoni Yonatan lan takon, "Kalepatan kula menapa? Pendamel awon menapa ingkang sampun kula lampahi? Saha dosa kula menapa dhateng bapak sampéyan, ngantos badhé mejahi kula?"

² Yonatan mangsuli, "Sampun criyos mekaten! Atas asmanipun Gusti Allah, sampéyan mboten badhé dipun pejahi. Bapak kula tansah nyriyosi kula sedaya rancanganipun, inggih ingkang wigatos, menapa déné ingkang mboten. Dados mokal bapak nyidhem bab menika dhateng kula. Milanipun, menapa ingkang sampéyan criyosaken menika mboten leres!"

³ Wangsulané Dawud, "Bapak sampéyan mangertos saèstu, menawi sampéyan tresna dhateng kula. Dados temtunipun mboten badhé ngandikakaken prekawis menika dhateng sampéyan, supados sampéyan mboten sisah. Kadospundi kémawon, atas asmanipun Gusti Allah ingkang sipat gesang, menapa ingkang kula criyosaken menika leres; nyawa kula wonten ing pucuking rambut!"

⁴ Pangucapé Yonatan, "Menapa kémawon ingkang sampéyan kersakaken badhé kula lampahi."

⁵ Wangsulané Dawud, "Mbénjing-énjing badhé wonten Pésta Wulan Énggal, lan kedahipun kula nedha sesarengan kaliyan Saul. Nanging menawi sampéyan setuju, kula mboten badhé késah, kula badhé ndhelik ing ara-ara ngantos mbénjing embèn dalu.

⁶ Menawi bapak sampéyan ndangu menapa sebabipun kula mboten dhateng, sampéyan aturaken kémawon bilih kula sampun nyuwun pamit dhateng sampéyan prelu énggal-énggal mantuk dhateng Bètléhèm, mergi ing ngrika dipun wontenaken kurban taunan kanggé brayat kula sedaya.

⁷ Menawi Sang Prabu ngandika, 'Iya becik,' kula badhé wilujeng. Nanging menawi dados duka, sampéyan badhé sumerep bilih panjenenganipun sampun damel putusan, badhé damel cilaka kula.

⁸ Kula nyuwun pitulung sampéyan, mergi kita sampun prejanji ing ngarsanipun Allah. Éwadéné, menawi kula gadhah kalepatan, kula sampéyan pejahana, nanging sampun ngantos

sampéyan pasrahaken dhateng bapak sampéyan."

⁹Wangsulané Yonatan, "Sampun kuwatos! Menawi kula mangertos bilih bapak kula kagungan tékad damel cilaka sampéyan, sampéyan temtu kula kabari!"

¹⁰Dawud nuli takon, "Sinten ingkang badhé ngabari kula, saupami bapak sampéyan anggènipun mangsuli kanthi duka?"

¹¹"Mangga sami késah dhateng ara-ara," tembungé Yonatan. Banjur padha lunga bebarengan menyang ara-ara.

¹²Yonatan banjur kandha karo Dawud, "Mugi-mugi Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Israèl, dados seksi kita! Mbénjing-énjing utawi mbénjing embèn kinten-kinten kados wekdal menika, kula angka badhé nyumerepi menapa ingkang dipun penggalih bapak kula. Menawi penganggepipun dhateng sampéyan saé, kula badhé ngabari sampéyan.

¹³Menawi niyatipun awon, inggih mesthi badhé kula kabari, supados sampéyan saged oncat. Gusti Allah mejahana kula, menawi prekawis menika

mboten kula tindakaken. Mugi-mugi Gusti Allah nunggil kaliyan sampéyan kados nalika nunggil kaliyan bapak kula rumiyin!

¹⁴ Sarta menawi kula taksih gesang, sampéyan ugemi prejanjian kita ing ngarsanipun Allah menika, saha kula aturi pitados dhateng kula. Nanging menawi kula sampun mboten wonten,

¹⁵ sampun ngantos pedhot kasetyan sampéyan dhateng anak-turun kula ing selaminipun. Saha menawi Gusti Allah numpes sedaya mengsah kita,

¹⁶ sampun ngantos prejanjian kita kekalih menika pedhot. Menawi ngantos pedhot, Gusti Allah badhé ngukum sampéyan."

¹⁷ Ping pindho Yonatan olèhé njaluk supaya Dawud nresnani dhèwèké, sebab dhèwèké banget enggoné nresnani Dawud.

¹⁸ Yonatan banjur kandha karo Dawud, "Mbénjing-énjing Pésta Wulan Énggal. Mesthi badhé kasumerepan, bilih sampéyan mboten wonten, sebab panggènan sampéyan kosong;

¹⁹ menapa malih mbénjing embèn. Milanipun mangga sampéyan késah

dhateng pandhelikan sampéyan rumiyin menika, sarta manggèn ing sawingking tumpukan séla.

²⁰ Mbénjing embèn kula badhé nglepasaken panah tiga ngener séla menika, kados wonten ingkang kula panah.

²¹ Kula lajeng badhé kèngkènan abdi kula mendheti panah-panah menika, sarta menawi kula criyos dhateng piyambakipun, 'Hé, panah kuwi cedhak kéné, jupukana,' menika tegesipun sampéyan wilujeng lan kénging medal. Kula sumpah ing asmanipun Gusti Allah ingkang sipat gesang, bilih sampéyan mboten wonten ing salebeting bebaya menapa kémawon.

²² Nanging menawi kula criyos dhateng abdi kula, 'Hé, panah kuwi luwih adoh ing kana,' menika tegesipun Gusti Allah ndawuhi sampéyan késah, dados kula aturi késah.

²³ Mugi Gusti Allah njagi supados kita kekalih ngugemi prejanjian kita ing selaminipun!"

²⁴ Dawud banjur ndhelik ing ara-ara. Ing Pésta Sasi Anyar, Raja Saul rawuh ing pésta mau.

²⁵ Kaya adat saben lenggahé Raja Saul cedhak témbok; Yonatan linggih ana ing ngarepé, Abnèr ing sandhingé sang raja, nanging kursiné Dawud tetep kosong.

²⁶ Saul ing dina kuwi ora omong-omong apa-apa, gagasané, "Bisa uga dhèwèké lagi najis, merga nindakaké prekara sing ora suci manut agamané."

²⁷ Ing dina candhaké, yaiku dina kapindho, kursiné Dawud isih kosong, Saul banjur takon karo Yonatan, "Yagéné dhèk wingi lan ing dina iki Dawud ora teka ing pésta?"

²⁸ Aturé Yonatan, "Piyambakipun sampun nyuwun pamit dhateng kula prelu késah dhateng Bètléhèm.

²⁹ Tembungipun, 'Mugi sampéyan lilani kula késah, mergi brayat kula sami ngawontenaken pésta kurban taunan ing Bètléhèm, saha kula dipun purih ndhatengi. Milanipun, mugi kepareng kula késah manggihi sedhèrèk-sedhèrèk kula.' Inggih menika sebabipun piyambakipun mboten tumut péstanipun bapak."

³⁰ Krungu mengkono mau Saul dadi nepsu banget marang Yonatan, pangucapé, "Anaké sundel! Saiki aku

ngerti yèn kowé ngréwangi Dawud lan gawé isinmu dhéwé sarta isiné ibumu!

³¹ Apa kowé ora krasa yèn Dawud isih urip, kowé ora bakal dadi raja ing negara iki? Saiki lungaa lan Dawud susulen, sebab dhèwèké kudu mati!"

³² Aturé Yonatan, "Menapa sebabipun piyambakipun kedah pejah? Dosanipun menapa?"

³³ Krungu mengkono Saul banjur nlorongaké tumbaké marang Yonatan, arep dipatèni. Dadi Yonatan banjur ngerti, yèn bapakné pancèn duwé niat arep matèni Dawud.

³⁴ Kanthi nepsu banget Yonatan lunga saka méja bujana lan ing Pésta Sasi Anyar dina kapindho mau ora mangan apa-apa. Yonatan prihatin banget mikiraké Dawud, sing wis dirèmèhaké déning Saul, bapakné.

³⁵ Ésuké Yonatan lunga menyang ara-ara kaya sing wis padha dirancang. Dhèwèké ngejak bocah lanang,

³⁶ banjur dikandhani, "Panah sing bakal daklepasaké iki jupuken!" Nalika bocah mau mlayu, Yonatan nglepasaké panahé.

³⁷ Bareng bocahé tekan ing panggonané panah mau, Yonatan mbengoki, "Hé, panahé luwih adoh ing kana!

³⁸ Cepet sethithik, aja ngalamun!" Bocah mau njupuk panahé, banjur bali menyang panggonané Yonatan.

³⁹ Dhèwèké babar-pisan ora ngerti karepé tembung-tembungé Yonatan mau, mung Yonatan lan Dawud sing ngerti.

⁴⁰ Yonatan mènèhaké panahé marang bocah mau, sarta banjur dikon bali menyang kutha.

⁴¹ Sawisé bocah mau lunga, Dawud metu saka samburiné tumpukan watu, banjur sujud ping telu. Dawud lan Yonatan padha rangkulan karo nangis. Susahé Dawud luwih gedhé tinimbang susahé Yonatan.

⁴² Wusanané Yonatan kandha karo Dawud, "Mugi Gusti Allah nunggil kaliyan sampéyan. Gusti Allah mugi njagi supados kita lan turun kita, tansah ngugemi janji kita kekalih ing ngarsanipun Allah." Sawisé kuwi Dawud banjur lunga, lan Yonatan bali menyang kutha.

21 ¹ Dawud banjur lunga menyang panggonané Imam Akhimèlèkh ing Nob. Kanthi kagèt banget Akhimèlèkh methukaké Dawud lan matur, "Menapa sebabipun panjenengan rawuh ing ngriki tanpa abdi?"

² Wangsulané Dawud, "Kula dipun paringi tugas déning sang prabu sarta mboten kénging nyanjangaken dhateng sinten kémawon. Milanipun prejurit kula, kula purih methuk ing setunggaling panggènan.

³ Nyuwun pangapunten, menapa bapak gadhah tetedhan? Mugi kula dipun paringi roti gangsal utawi menapa kémawon ingkang wonten ing ngriki."

⁴ Aturé imam mau, "Kula mboten gadhah roti limrah, wontenipun namung roti saosan. Panjenengan kénging mundhut, angger prejurit panjenengan ing wekdal-wekdal menika mboten kempal kaliyan tiyang èstri."

⁵ Wangsulané Dawud, "Temptu kémawon tiyang-tiyang menika mboten nindakaken mekaten. Menawi kula ngayahi pedamelan, prejurit kula tansah njagi supados suci manut prenataling agami. Menika menawi

tugas limrah; langkung-langkung tugas kados samangké menika."

⁶Imam mau banjur ngaturaké roti saosan marang Dawud, sebab sing ana iya mung roti kuwi, dijupuk saka mesbèh, arep diganti sing anyar.

⁷(Kebeneran, Doèg saka Édom, pengareping para pangoné Saul ing dina kuwi ana ing kono, ngayahi kuwajibaning agama.)

⁸Dawud banjur takon marang Akhimèlèkh, "Menapa bapak nyimpen tumbak utawi pedhang ingkang kénging kula ginakaken? Enggèn kula mangkat ngayahi dhawhipun sang prabu kesesa, ngantos mboten kober mendhet pedhang utawi dedamel sanèsipun."

⁹Aturé Akhimèlèkh, "Kula nyimpen pedhangipun Goliat, tiyang Filistin ingkang panjenengan pejahi ing tanah ngaré Éla menika. Pedhang menika wonten ing wingkingipun Éfod, dipun bungkus lawon. Menawi panjenengan kersa kula aturi mendhet, sebab namung menika ingkang wonten ing ngriki." Tembungé Dawud, "Ing sanegari pedhang menika mboten wonten ingkang

nyamèni, mugi kaparingna dhateng kula!"

¹⁰Ing dina kuwi uga, Dawud oncat saka Saul, ngungsi tekan wilayahé Akhis, raja ing Gat.

¹¹Akhis diaturi kabar déning para pegawéné, "Menika rak Raja Dawud, ingkang kala semanten tiyang-tiyang èstri sami jejogèdan kaliyan ngidung ingkang ungelipun, 'Saul enggoné matèni mungsuh éwon, nanging Dawud puluhan éwon.'"

¹²Tetembungan mengkono mau ngganggu pikirané Dawud, lan banjur dadi wedi banget karo Raja Akhis.

¹³Mulané, ing ngarepaning para punggawa, Dawud ngowahi tindak-tanduké. Nalika para punggawa nyoba arep nyekel, Dawud éthok-éthok kaya wong édan, nggrauti gapuraning kutha lan ndlèwèraké iléré ing jénggoté.

¹⁴Akhis banjur kandha karo para punggawané, "Apa kowé padha ora ngerti, yèn wong kuwi édan? Yagéne kokgawa mréné?"

¹⁵Apa kowé isih kekurangan wong, nganti ana wong édan kokgawa nyang omahku?"

22 ¹ Dawud banjur lunga saka kutha Gat sarta ndhelik ing guwa cedhak kutha Adulam. Nalika sedulur-seduluré lan kabèh kulawargané padha krungu yèn Dawud ana ing kono, banjur padha marani mrono.

² Mengkono uga wong-wong sing padha ditindhes sarta duwé utang mangka atiné ora seneng, padha kumpul karo Dawud, lan Dawud sing dadi pemimpiné. Sing mèlu Dawud kabèh kira-kira ana wong patang atus.

³ Saka guwa kono Dawud lunga menyang Mizpa tanah Moab sarta matur marang raja ing Moab, "Mugi kepareng bapa-biyung kula ndhèrèk panjenengan, ngantos kula ngertos menapa ingkang dipun kersakaken Allah tumrap kula."

⁴ Wong tuwané banjur ndhèrèk raja ing tanah Moab. Déné Dawud ndhelik ing guwa.

⁵ Ing sawijining dina ana nabi sing jenengé Gad sowan Dawud lan matur, "Sampun ta tetep wonten ing guwa menika, kula aturi énggal-énggal bidhal dhateng tanah Yéhuda." Dawud banjur lunga sarta mlebu ing alas Kèrèt.

⁶ Ing sawijining dina Saul lagi linggih ana ing sangisoring wit tamariska ing sandhuwuring gunung ing Gibéa. Saul nyekel tumbak, déné para pengareping prejurit padha ngadeg ing sandhingé. Nalika Saul krungu yèn Dawud lan para prejurité wis kaweruhan papané,

⁷ banjur ngucap marang para pengarep mau, "Rungokna, hé wong-wong Bènyamin! Apa Dawud bakal mènèhi tegalan lan kebon anggur? Apa kowé bakal padha diangkat dadi pengareping prejurit?"

⁸ Nganti kowé kabèh padha sekuthon nglawan aku sarta ora ana wong siji waé sing mènèhi weruh marang aku, malah anakku dhéwé iya wis mihak si Dawud kuwi. Ora ana siji waé sing nguwatiraké aku utawa mènèhi weruh marang aku yèn Dawud, punggawaku dhéwé, ing wektu iku tansah golèk wektu sing becik kanggo matèni aku, lan anakku Yonatan ngrujuki?"

⁹ Doèg, pengareping pangoné Saul uga ana ing kono awor karo para pengareping prejurit, banjur matur, "Kula sampun sumerep, bilih Dawud

dhateng griyanipun Akhimèlèkh, anakipun Ahitub, ing Nob.

¹⁰ Akhimèlèkh nyuwun pitedah dhateng Allah menapa ingkang kedah dipun lampahi Dawud. Kejawi menika Dawud dipun sangoni tetedhan saha pedhangipun Goliat, tiyang Filistin menika."

¹¹ Raja Saul banjur préntah ngundang Imam Akhimèlèkh lan para seduluré kabèh sing dadi imam ing Nob; lan banjur padha sowan sang prabu.

¹² Tembungé Saul marang Akhimèlèkh "Rungokna, anaké Ahitub!" Wangsulané, "Inggih, sang prabu."

¹³ Pitakoné Saul marang wong-wong mau, "Yagéné kowé rujuk karo Dawud nglawan aku? Yagéné dhèwèké koksangoni roti lan kokwènèhi pedhang sarta koksuwunaké pituduh saka Gusti Allah? Dawud saiki lagi nglawan aku sarta golèk wektu kanggo matèni aku."

¹⁴ Akhimèlèkh banjur matur, "Dawud menika sénapatining prejurit panjenengan ingkang setya piyambak. Piyambakipun putra mantu panjenengan, pimpinaning prejurit panjenengan piyambak, saha dipun urmati sanget

déning sedaya tiyang wonten ing salebeting kraton panjenengan.

¹⁵Kula inggih sampun nyuwun pitedah dhateng Gusti Allah kanggé piyambakipun, lan mboten saweg sepisan menika kula nindakaken prekawis menika. Bab sarujuk nglawan panjenengan, sampun ngantos kula saha sedhèrèk kula salah setunggal dipun wastani mekaten. Kula mboten ngertos menapa-menapa prekawis menika!"

¹⁶Nanging pangucapé raja, "Akhimèlèkh, kowé lan sanak sedulurmu kabèh kudu mati."

¹⁷Saul banjur préntah marang para prejurit sing ngadeg ing sacedhaké, "Ayo, para imamé Allah iki patènana, sebab wis mbantu Dawud. Wong-wong kuwi wis padha ngerti, yèn Dawud oncat, nanging padha ora gelem matur marang aku." Nanging para prejurit mau padha ora gelem tumandang matèni imam-imamé Allah.

¹⁸Mulané Saul préntah marang Doèg, "Ayo, kowé waé sing matèni wong-wong kuwi!" Doèg banjur maju lan matèni imam-imam mau. Sedina kuwi dhèwèké matèni wong wolung puluh lima, yakuwi

para imam sing nduwèni hak nggawa éfod.

¹⁹ Saul iya préntah, supaya kabèh wong ing Nob padha dipatèni. Wong lanang, wadon, bocah-bocah lan bayi, uga sapi, kuldi lan wedhus gèmbèl kabèh kudu dirampas.

²⁰ Mung Abyatar, anaké Akhimèlèkh bisa lolos. Dhèwèké mlayu menyang panggonané Dawud,

²¹ banjur ngabari yèn Saul wis matèni para imamé Allah.

²² Tembungé Dawud marang Abyatar, "Ing dina kuwi aku weruh Doèg. Aku ngerti yèn dhèwèké bakal wadul marang Saul. Dadi aku sing tanggung jawab patiné sanak sedulurmu kabèh.

²³ Mèlua aku lan aja wedi. Saul kepéngin matèni kowé, lan iya kepéngin matèni aku. Dadi kowé ana ing kéné mesthi slamet."

23 ¹ Ing sawijining dina Dawud dikabari, yèn wong Filistin nyerang kutha Kéhila lan ngrampas gandum sing lagi dienèni.

² Dawud banjur matur marang Allah, "Menapa kawula kedah késah saha nyerang tiyang Filistin?" "Ya,"

pangandikané Allah, "wong-wong kuwi serangan sarta kutha Kéhila slametna!"

³ Nanging prejurité Dawud padha matur, "Ing ngriki, inggih ing Yéhuda, kita sampun sami giris; menapa malih menawi kita kedah nyerang prejurit Filistin ing Kéhila."

⁴ Mulané sepisan menèh Dawud nyuwun pitedah marang Allah, lan Gusti Allah ngandika, "Aja kuwatir. Kehila serangan, sebab prejurit Filistin bakal Dakpasrahaké marang kowé."

⁵ Dawud lan para prejurité banjur lunga menyang Kéhila sarta nyerang lan matèni wong Filistin akèh banget, sarta ngrampas raja-kayané. Kanthi mengkono Dawud nylametaké wong-wong ing Kéhila.

⁶ Nalika Abyatar anaké Akhimèlèkh lolos menyang panggonané Dawud, lan mèlu Dawud menyang Kéhila, dhèwèké iya nggawa éfod.

⁷ Nalika Saul dikabari yèn Dawud ana ing Kéhila, banjur mikir, "Dawud wis diparingaké Gusti Allah marang aku. Dhèwèké kekurung bebaya, sebab wis mlebu ing kutha sing ana témboké lan gapurané."

⁸ Saul banjur ngumpulaké prejurité kabèh lan nglurug menyang Kéhila, arep ngepung Dawud saprejurité kabèh.

⁹ Nanging Dawud wis krungu kabar yèn Saul nduwèni niat mau; mulané banjur kandha karo Imam Abyatar, "Éfod kuwi gawanen mréné."

¹⁰ Dawud banjur ndedonga, "Gusti, inggih Gusti Allahipun bangsa Israèl; kawula sampun mireng bilih Saul badhé dhateng Kéhila ngriki sarta badhé numpes kitha menika jalaran kawula, abdi Panjenengan.

¹¹ Menapa leres kabar ingkang kawula pireng menika? Gusti, inggih Allahipun bangsa Israèl, mugè kersaa paring pangandika dhateng kawula." Pangandikané Gusti Allah, "Iya, Saul bakal teka." Dawud banjur matur menèh, "Menapa warga kitha Kéhila badhé masrahaken kawula saha prejurit kawula dhateng Saul?" Pangandikané Gusti Allah, "Iya."

¹² (23:11)

¹³ Dawud lan para prejurité, kira-kira ana wong nem atus, énggal-énggal lunga saka Kéhila lan lunga sapanan-paran. Nalika Saul krungu yèn Dawud wis oncat

saka Kéhila, banjur mbatalaké enggoné arep nyerang.

¹⁴ Dawud manggon ing guwa-guwaning pegunungan ing ara-ara Zif. Dhèwèké tansah dioyak-oyak déning Saul, nanging Gusti Allah ora masrahaké.

¹⁵ Senajan mengkono Dawud tetep wedi, sebab Saul niaté arep matèni. Ing sawijining dina Dawud ana ing Horès, ing ara-ara Zif.

¹⁶ Yonatan banjur nemoni Dawud ana ing kono, prelu nyantosakaké precayané Dawud yèn bakal diayomi déning Gusti Allah.

¹⁷ Tembungé Yonatan marang Dawud, "Sampun ajrih, sampéyan mboten badhé kecepeng déning bapak kula. Bapak ngertos saèstu, bilih sampéyan ingkang badhé dados raja Israèl, déné kula badhé dados patih sampéyan."

¹⁸ Ana ing ngarsané Allah Dawud lan Yonatan banjur nganakaké prejanjian paseduluran. Yonatan banjur mulih, déné Dawud tetep manggon ing Horès.

¹⁹ Ana wong sawetara saka Zif sowan Saul ing Gibéa sarta matur, "Dawud ndhelik wonten ing wilayah kula, wonten ing guwa-guwa celak Horès, wonten ing

sangingiling punthuk Hakhila, ara-ara Yéhuda sisih Kidul.

²⁰ Kula mangertos, bilih panjenengan kepéngin sanget nyepeng piyambakipun; milanipun kula aturi mrika. Kula sami badhé sagah ngulungaken dhateng asta panjenengan."

²¹ Wangsulane Saul, "Muga-muga kowe padha diberkahi déning Allah, merga mbeciki aku!

²² Lungaa lan nyatakna menèh; tlitinen temenan, ing ngendi panggonané Dawud lan sapa sing wis meruhi dhèwèké ing kana. Aku ngerti yèn dhèwèké julig banget.

²³ Priksanen kanthi tliti guwa-guwa sing wis tau dienggo ndhelik, lan balia mréné sarta lapura aku. Aku bakal mrana bebarengan karo kowe, sarta yèn dhèwèké isih ana ing wilayah kono, mesthi bakal dakgolèki, yèn prelu wilayah Yéhuda bakal dakobrak-abrik."

²⁴ Wong-wong mau banjur padha mangkat lan bali menyang Zif ndhisiki Saul. Ing wektu kuwi Dawud lan prejurité padha ana ing ara-ara Maon, ing tanah ngaré sing sepi, ing ara-ara Yéhuda sisih Kidul.

²⁵ Saul lan para prejurité padha teka arep nggolèki Dawud, nanging ana wong sing mènèhi weruh marang Dawud, mulané Dawud banjur lunga menyang gunung watu ing pesamunan Maon sarta manggon ing kono. Sawisé Saul ngerti, banjur énggal-énggal ngoyak Dawud.

²⁶ Saul lan para prejurité padha mlaku ing sisih kéné, déné Dawud lan para prejurité ing sisih kanané gunung. Dawud énggal-énggal ngoncati Saul, sing wis wiwit padha ngepung arep nyekel dhèwèké.

²⁷ Dumadakan ana utusan sing sowan Saul sarta matur, "Mugi panjenengan kersa énggal-énggal kondur, mergi tiyang Filistin sampun sami nglawan negari kita."

²⁸ Saul banjur mandheg enggoné ngoyak Dawud, prelu nglawan wong-wong Filistin. Yakuwi sebabé panggonan kono dijenengaké "Gunung Pemisah".

²⁹ Saka ing kono Dawud lunga menyang wilayah Èn-Gedi, sarta ndhelik ing guwa.

24¹ Nalika Saul lagi waé mulih saka peprangan nglawan wong Filistin, nampa kabar yèn Dawud ana ing ara-ara Èn-Gedi.

² Saul énggal-énggal milih prejurité telung èwu sing becik dhéwé sawilayah Israèl, banjur mangkat nggolèki Dawud lan para prejurité ing sisih wétané Gunung Watu Wedhus Ireng.

³ Saul tekan ing sacedhaké kandhang-kandhang wedhus gèmbèl ing pinggir dalan. Ing kono ana guwané, lan Saul banjur mlebu arep mbebuwang. Kebeneran banget, Dawud lan para prejurité lagi padha ndhelik ing guwa kono, ing sisih njero.

⁴ Prejurité Dawud banjur matur marang Dawud, "Menika wekdal ingkang saé kanggé panjenengan! Gusti Allah rak sampun ngandika dhateng panjenengan mekaten, 'Mungsuhamu bakal Dakpasrahaké marang kowé, arep kokkapakaké sakarepmu!'" Karo ndhelik-ndhelik Dawud banjur marani Saul sarta nyolong ngethok jubahé sethithik.

⁵ Nanging sawisé kuwi, Dawud rumangsa luput, merga wis nindakaké mengkono mau.

⁶ Banjur kandha karo para prejurité, "Muga Gusti Allah kersa njaga aja nganti aku tumindak ala marang rajaku, sing

wis dijebadi déning Allah. Babar-pisan ora kena gawé lara, merga dhèwèké iku jebadané Allah."

⁷ Mengkono Dawud enggoné menggak prejurité, lan ora nglilani padha nyerang Saul. Saul ngadeg lan lunga saka guwa kono, banjur nerusaké lakuné.

⁸ Dawud iya banjur metu saka guwa mau lan ngucap ana ing mburiné Saul, "Sang Prabu!"

⁹ Saul nolèh lan Dawud sujud kanthi urmat, banjur matur, "Menapa sebabipun déné panjenengan nampi aturipun tiyang, bilih kula badhé damel cilaka panjenengan?"

¹⁰ Samenika panjenengan saged mirsani piyambak, bilih ing salebeting guwa kala wau, Gusti Allah sampun masrahaken panjenengan dhateng kula. Kula dipun bujuk supados nyédani panjenengan, nanging kula tolak. Kula mangsuli, bilih kula mboten purun damel sakitipun raja kula, ingkang sampun dipun jebadi déning Allah.

¹¹ Panjenengan pirsani, bapak kula, panjenengan pirsani potongan jubah panjenengan ingkang kula cepeng menika! Sejatosisipun kula saged nyédani

panjenengan, nanging kula namung tumindak mekaten. Dados, cetha bilih kula mboten gadhah sedyawon utawi nyidrani. Panjenengan ngoyak-oyak kula, badhé mejahi kula, senajan kula mboten gadhah kalepatan sekedhik kémawon dhateng panjenengan.

¹² Mugi Gusti Allah nemtokaken sinten ingkang lepat ing antawis kita. Mugi Gusti Allah mirsani tumindak panjenengan tumrap kula, senajan kula babar-pisan mboten badhé damel sakit panjenengan.

¹³ Panjenengan mirsa paribasan 'Piawon menika dipun tindakaken déning tiyang awon.' Milanipun kula mboten badhé damel sakit panjenengan.

¹⁴ Panjenengan penggalih kula menika badhé dipun pejahi déning raja Israèl! Panjenengan pirsani kula ingkang dipun oyak-oyak menika! Kula menika namung presasat segawon pejah, namung kados tuma kémawon.

¹⁵ Gusti Allah badhé dados hakim ing antawisipun kula kaliyan panjenengan. Mugi Panjenenganipun kersa mriksani prekawis menika, saha mbélani

kula sarta nguwalaken kula saking panjenengan."

¹⁶ Sawisé Dawud ngucapaké tetembungan mau, Saul banjur nyambungi, "Apa bener kowé kuwi Dawud, anakku?" Saul banjur muwun,

¹⁷ tembungé marang Dawud, "Kowé sing bener, lan aku sing salah.

¹⁸ Pialaku tumrap kowé wis kokwales nganggo kabecikan. Ing dina iki aku ngerti yèn kowé nduwèni sedya sing becik tumrap aku, sebab kowé ora matèni aku, senajan Gusti Allah wis masrahaké aku marang kowé.

¹⁹ Arang banget ana wong ketemu karo mungsuhé, olèh lunga kanthi slamet! Mulané, muga-muga Gusti Allah kersa mberkahi kowé merga saka kabecikan sing wis koklakoni tumrap aku ing dina iki!

²⁰ Saiki aku precaya, yèn kowé bakal dadi raja Israèl sarta ana ing pepréntahanmu krajan Israèl bakal tetep sentosa.

²¹ Saiki atas asmané Gusti Allah janjia, yèn kowé ora bakal numpes turunku, lan uga ora nyirnakaké jenengé kulawargaku!"

²² Dawud banjur sumpah bakal nindakaké kuwi kabèh. Saul banjur kondur menyang omahé, déné Dawud lan para prejurité padha bali menyang papan pandhelikan.

25 ¹ Ora let suwé Samuèl séda. Wong-wong Israèl padha kumpul sarta mèlu nekani upacara béla sungkawa. Samuèl banjur dikubur ana ing wewengkoné omahé ing Rama. Sawisé kuwi Dawud lunga menyang ara-ara Paran.

² Ing kutha Maon ana wong lanang saka kulawarga Kalèb jenengé Nabal, duwé palemahan kanggo raja-kayané ing sacedhaké kutha Karmèl. Nabal kuwi sugih banget lan duwé wedhus gèmbèl lan wedhus bérok cacahé telung èwu. Abigail, bojoné, pinter tur ayu, nanging Nabal dhéwé wataké kasar lan ala kalakuané. Ing sawijining dina Nabal lagi nggungtingi wuluné wedhusé ing Karmèl.

³ (25:2)

⁴ Dawud sing lagi ana ing ara-ara, krungu bab kuwi,

⁵ mulané banjur kongkonan pemudané sepuluh menyang Karmèl,

⁶ prelu nemoni Nabal ngaturaké salam saka Dawud. Dawud préntah supaya para pemuda mau kandha karo Nabal mengkéné, "Ngaturi wilujeng, tentrem rahayu wontena ing sampéyan, wontena ing brayat sampéyan sarta sedaya gadhahan sampéyan.

⁷ Kula mireng menawi sampéyan saweg nggungtingi wulunipun ménda sampéyan. Déné para pangèn sampéyan ingkang wonten ing wilayah kula, mboten naté kula ganggu. Para pangèn menika dèrèng naté kécalan menapa-menapa sedangunipun wonten ing Karmèl.

⁸ Sampéyan takèkaken kémawon dhateng para pangèn menika, mesthi badhé ngleresaken criyos menika. Milanipun, para prejurit kula mugi katampia ing griya sampéyan kanthi saé, sebab dhateng kula ing dinten ageng. Para prejurit menika lan Dawud, tepangan sampéyan, mugi sampéyan sukani menapa kémawon."

⁹ Mengkono para prejurité enggoné nerusaké piwelingé Dawud marang Nabal, banjur padha ngentèni.

¹⁰ Nanging Nabal mangsuli, "Dawud? Dawud kuwi sapa? Aku durung tau

krungu! Ing wektu iki akèh batur sing minggat saka bendarané!

¹¹ Apa iya aku banjur njupuk roti lan ombèn-ombèn sarta daging sing wis daksedhiakaké kanggo sing ngguntingi wulu, dakwènèhaké marang wong sing durung cetha asal-usulé!"

¹² Para prejurité Dawud nuli padha bali lan ngaturaké kandhané Nabal mau.

¹³ "Pedhangmu padha sabukna!" préntahé Dawud; prejurité iya padha nindakaké. Dawud iya nyabukaké pedhangé lan mangkat ngajak wong kira-kira patang atus, déné sing rong atus kèri njaga barang-barangé.

¹⁴ Ing wektu semono bojoné Nabal wis diwènèhi weruh déning baturé Nabal mengkéné, "Menapa ibu sampun mireng? Dawud sampun utusan tiyang sawetawis saking ara-ara prelu kintun salam dhateng bendara kula, Nabal nanging tiyang-tiyang menika dipun rèmèhaken.

¹⁵ Mangka tiyang-tiyang menika saé sanget dhateng kita. Kita mboten naté dipun ganggu, sarta ugi dèrèng naté kécalan menapa-menapa salebetipun

kita srawung kaliyan tiyang-tiyang menika ing ara-ara.

¹⁶Rinten dalu tiyang-tiyang menika nulungi kita salebetipun kita angèn ménda ing sacelakipun.

¹⁷Milanipun, prekawis menika mugè dipun galih, lajeng énggal-énggal dipun putus menapa ingkang badhé dipun tindakaken, sebab mesthi badhé wonten pemales tumrap bendara kita sakulawarga. Bendara kita wangkot sanget ngantos mboten purun nampèni aturipun sinten kémawon!"

¹⁸Abigail banjur njupuk roti rong atus, lan kanthong kulit kebak anggur, wedhus gèmbèl panggang lima, gandum gorèng pitulas kilogram, woh anggur garing satus dhompol lan kué ara rong atus. Kabèh mau diemotaké ing kuldi-kuldiné.

¹⁹Abigail nuli kandha karo batur-baturé, "Kowé kabèh padha ndhisikana aku; aku ana ing mburi." Abigail ora kandha apa-apa karo bojoné.

²⁰Abigail nunggang kuldiné. Nalika tekan ing énggok-énggokan sisihing gunung, kepethuk Dawud lan para prejurité sing lagi arep menyang panggonané Nabal.

²¹ Dawud lagi nggagas, "Tanpa guna aku njaga duwèké wong kuwi ana ing ara-ara! Ing ngatasé ora ana sing cicir, koxaiki kabecikanku diwales ala!

²² Muga-muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn wong-wong lanang sing ana ing kana sésuk ora dakpatèni, sadurungé srengéngé mlethèk."

²³ Nalika Abigail weruh Dawud, énggal-énggal mudhun saka kuldiné nuli sujud

²⁴ ing sikilé Dawud karo matur, "Gusti kula, mugi kersa mirengaken atur kula! Kalepatan menika kula tanggelpun piyambak!

²⁵ Sampun nggalih Nabal, tiyang ingkang tanpa gina menika! Piyambakipun tiyang bodho — sami kaliyan tegesé namanipun. Kula mboten sumerep para tiyang ingkang panjenengan utus menika.

²⁶ Gusti Allah sampun menggak panjenengan males saha mejahi mengsah-mengsah panjenengan. Déné samenika atas asmanipun Gusti Allah ingkang asipat gesang, kula sumpah, mugi nasibipun sedaya mengsah panjenengan saha saben tiyang ingkang

badhé damel cilaka panjenengan, sami kaliyan nasibipun Nabal.

²⁷ Pisungsung ingkang sampun kula bekta kagem panjenengan menika kula aturi nampi, saha kula aturi maringaken dhateng prejurit panjenengan.

²⁸ Panjenengan mugè ngapunten kalepatan kula. Gusti Allah temtu badhé njumenengaken panjenengan saha turun panjenengan dados raja Israèl, sebab panjenengan perang kagem Gusti Allah; saha panjenengan mboten badhé damel piawon sedangunipun gesang.

²⁹ Upami wonten tiyang nglawan panjenengan saha nyobi mejahi panjenengan, panjenengan temtu dipun ayomi déning Gusti Allah, kados déné barang-barang ingkang dipun jagi déning ingkang gadhah. Mengsah panjenengan badhé dipun uncalaken ngantos tebih déning Gusti Allah, kados déné séla ingkang mlesat saking bandhilipun.

³⁰ Gusti Allah nindakaken sedaya kasaénan kados ingkang sampun dipun ngandikakaken dhateng panjenengan, saha mboten dangu malih njumenengaken panjenengan dados raja Israèl.

³¹ Ing wekdal menika panjenengan ènget, bilih panjenengan mboten mejahi tiyang tanpa sebab utawi ngadili piyambak, ngantos mboten prelu rumaos sisah saha getun. Menawi Gusti Allah sampun mberkahi panjenengan, sampun ngantos kesupèn dhateng abdi panjenengan menika."

³² Dawud banjur kandha, "Pinujia Allah, iya Allahé bangsa Israèl, sing ngutus kowé nemoni aku ing dina iki!

³³ Puji sokur marang Gusti Allah déné kowé duwé cara sing becik, menggak enggonku arep matèni sarta ngadili dhéwé.

³⁴ Gusti Allah wis menggak enggonku tumindak ala marang kowé. Atas asmané Allah, Allahé bangsa Israèl kang gesang, upama kowé ora énggal-énggal nemoni aku, baturé Nabal kabèh mesthi wis padha mati sadurungé srengéngé njedhul!"

³⁵ Dawud banjur nampani apa sing digawa déning Abigail, banjur kandha mengkéné, "Muliha menyang omahmu lan aja kuwatir. Penjalukmu dakkabulaké."

³⁶ Nalika Abigail bali menyang panggonané Nabal, ana pésta gedhèn ing omahé, kaya déné péstaning raja. Merga Nabal lagi seneng-seneng lan mendem ora diwènèhi weruh apa-apa déning bojoné.

³⁷ Ésuké, bareng Nabal wis ora mendem, dikabari bojoné apa-apa sing wis kelakon mau. Nabal banjur kena ing serangan jantung lan awaké kabèh dadi lumpuh.

³⁸ Kira-kira sepuluh dina menèh Allah ngukum Nabal nganti dadi lan patiné.

³⁹ Bareng Dawud krungu yèn Nabal wis mati, banjur ngucap, "Puji sokur kagem Gusti Allah, sing wis males enggoné Nabal ngrèmèhaké abdiné srana enggoné nindakaké piala. Gusti Allah wis ngukum Nabal merga tumindaké sing ala." Sabanjuré Dawud kirim utusan nemoni Abigail prelu nglamar.

⁴⁰ Utusané Dawud tekan panggonané wong wadon mau ing Karmèl, banjur matur, "Kula sami dipun utus déning Dawud sowan nglamar ibu, kersaa dados sémahipun."

⁴¹ Abigail terus sujud sarta matur, "Kula menika abdinipun Dawud, kula sagah ngresiki sukunipun para abdinipun."

⁴² Abigail banjur tata-tata, nunggang kuldi ditutaké baturé wadon lima, mangkat ngetutaké utusané Dawud, wusanané dadi bojoné Dawud.

⁴³ Sadurungé kuwi Dawud wis kawin karo Ahinoam saka Yésreèl, lan ing saiki Abigail iya dadi bojoné.

⁴⁴ Ing sajroné wektu kuwi Saul wis mènèhaké Mikhal, putrané putri, bojoné Dawud, marang Palti, anaké Lais saka kutha Galim.

26 ¹ Ing sawijining dina wong-wong saka Zif padha sowan Saul ing Gibéa lan ngabari yèn Dawud ndhelik ing Gunung Hakhila ing pinggiring ara-ara Yéhuda.

² Saul banjur énggal-énggal mangkat karo prejurité telung èwu sing becik-becik menyang ara-ara Zif nggolèki Dawud.

³ Saul pasang kémah ing pinggir dalan cedhak Gunung Hakhila. Dawud sing ana ing ara-ara krungu yèn Saul nggolèki.

⁴ Banjur ngirimaké telik sandi, lan olèh kabar yèn Saul ana ing kono.

⁵ Dawud énggal-énggal mara nggolèki lan bisa nemokaké kémahé Saul lan Abnèr, anaké Nèr. Kémahé Saul ana ing tengah, déné para prejurité ana ing sakiwa-tengené.

⁶ Dawud banjur takon karo Akhimèlèkh, wong Hèt, sarta marang Abisai, seduluré Yoab (ibuné yakuwi Zeruya), "Sapa sing wani mlebu bebarengan karo aku menyang sajroné kémahé Saul?" Abisai ngucap, "Kula!"

⁷ Ing bengi kuwi Dawud karo Abisai mlebu ing kémah mau lan Saul ketemu lagi saré, tumbaké tumancep ing lemah ing sandhing mestakané. Abnèr lan para prejurité turu ing sakiwa-tengené Saul.

⁸ Tembungé Abisai marang Dawud, "Ing dalu menika Gusti Allah sampun masrahaken mengsah sampéyan dhateng sampéyan. Kula sampéyan lilani numbak piyambakipun ngantos tembus ing siti, sepisan kémawon, mboten prelu ngaping kalihi."

⁹ Nanging Dawud kandha, "Aja! Aja kokganggu! Gusti Allah mesthi bakal ngukum wong sing tumindak ala marang raja sing dipilih déning Allah.

¹⁰ Demi Allah kang gesang, aku ngerti yèn Panjenengané piyambak sing bakal numpes Saul, embuh yèn wis wektuné mati embuh yèn ana ing peprangan.

¹¹ Gusti Allah manggal enggonku arep matèni raja sing dipilih déning Allah! Dijupuk waé tumbak lan kendhiné, banjur kita tinggal lunga!"

¹² Dawud banjur njupuk tumbak lan kendhiné sing ana ing sandhingé sirahé Saul, banjur lunga. Ora ana wong siji waé sing ngerti utawa tangi, sebab Gusti Allah nyirep wong-wong kuwi kabèh.

¹³ Dawud liwat sisihé ngaré liyané tekan pucaking gunung, nganti dhèwèké lan kémahé Saul leté adoh.

¹⁴ Dawud banjur mbengoki Abnèr lan prejurité Saul, "Abnèr! Apa kowé krungu pambengokku?" Abnèr uga mbengok, "Sapa sing bengok-bengok?"

¹⁵ Wangsulané Dawud, "Abnèr, kowé rak wong sing hébat dhéwé ing Israèl? Yagéne kowé ora njaga bendaramu, Sang Prabu? Lagi waé ana wong mlebu ing kémahmu arep matèni bendaramu.

¹⁶ Tanpa guna enggonmu nindakaké kuwajiban, Abnèr! Demi Allah kang gesang, kowé kabèh kaya wong mati,

sebab ora njaga bendaramu, pilihané Allah. Coba delengen! Tumbaké Sang Prabu ana ing ngendi? Kendhiné sing ana ing cedhaké mestakané ana ing ngendi?"

¹⁷ Saul ora pangling karo swarané Dawud, banjur takon, "Apa iya bener, kowé Dawud, anakku?" Wangsulané Dawud, "Inggih, Sang Prabu."

¹⁸ Banjur ngucap menèh, "Menapa sebabipun Sang Prabu taksih ngoyak-oyak kula kémawon? Lepat kula menapa?"

¹⁹ Sang Prabu, kula aturi nampèni atur kula menika. Menawi Gusti Allah ingkang dhawuh supados panjenengan nglawan kula, menika prekawis ingkang badhé ngleremaken dukanipun dhateng kula. Nanging menawi ingkang mbujuk panjenengan menika manungsa, mugi angsula paukumanipun Allah! Margi saking tumindakipun menika, kula dipun tundhung saking tanah ingkang dipun janjèkaken Allah, kedah késah dhateng negari sanès lan ngabekti dhateng déwa-déwa sanèsipun.

²⁰ Kula sampun ngantos dipun pejahi ing tanah manca, tebih kaliyan Gusti Allah. Menapa ginanipun raja Israèl

mbujeng, badhé mejahi tuma kados kula menika? Menapa ginanipun mbujeng kula kados déné mbujeng ayam wana?"

²¹ Saul banjur mangsuli, "Aku sing luput. Balia, Dawud, anakku! Aku ora bakal tumindak ala menèh marang kowé, merga mau bengi kowé wis ngéman nyawaku. Pretingkahku bodho banget. Aku wis nindakaké prekara sing ambek siya banget."

²² Nanging Dawud mangsuli, "Menika tumbak panjenengan, kersaa utusan prejurit mendhet.

²³ Gusti Allah badhé malesaken sinten kémawon ingkang setya lan jujur. Sebab, senajan ing dinten menika Gusti Allah masrahaken panjenengan dhateng kula, kula mboten purun damel awon dhateng panjenengan, pilihanipun Allah.

²⁴ Kados déné panjenengan sampun kula éman sugeng panjenengan ing dinten menika, inggih mekaten ugi kula dipun ayomi déning Allah saha dipun uwalaken saking sedaya bebaya!"

²⁵ Saul banjur ngucap marang Dawud, "Gusti Allah mberkahi kowé, anakku! Bakal kaleksanan apa sing koklakoni!"

Dawud banjur nerusaké lakuné, déné Saul kondur.

27¹ Dawud mikir-mikir, "Kepriyé waé ing sawijining dina Saul bakal matèni aku. Dadi, ora ana cara liya kanggoné aku, kejaba mung ngungsi menyang tanahé wong Filistia. Yèn mengkono Saul bakal lèrèn enggoné nggolèki aku, lan aku iya bakal tentrem."

² Dawud lan prejurité banjur énggal-énggal lunga marani Akhis, anaké Maoh, raja ing kutha Gat.

³ Dawud banjur manggon ing Gat bebarengan karo brayat lan para prejurité. Dawud uga nggawa bojoné loro, Ahinoam saka Yésreèl, lan Abigail, randhané Nabal, saka Karmèl.

⁴ Bareng Saul krungu, yèn Dawud wis ngungsi menyang Gat, banjur lèrèn enggoné nggolèki.

⁵ Dawud matur marang Akhis, "Menawi kula angsal sih panjenengan, mugi kersa maringi kitha alit kénginga kula enggèni, supados kula mboten mondhok ing dalem panjenengan ing kitha ageng menika."

⁶ Akhis banjur maringaké kutha Ziklag marang Dawud, mulané wiwit wektu

kuwi Ziklag dadi duwèké para raja Yéhuda.

⁷ Dawud manggon ing negarané wong Filistia suwéné setaun patang sasi (nembelas sasi).

⁸ Sajroné wektu kuwi Dawud lan para prejurité kerep nyerang wong-wong Gésur, Girzi lan wong-wong Amalèk sing manggon ing wilayah kono. Enggoné nyerang tekan Sur, sauruting dalan menyang tanah Mesir,

⁹ matèni sakèhé wong lanang lan wadon sarta ngrampas wedhus gèmbèl, sapi, kuldi, unta sarta iya sandhangan barang. Banjur bali sarta lapur marang Akhis.

¹⁰ Menawa Akhis takon, "Enggonmu padha nempuh perang ana ing ngendi?" Dawud matur, yèn dhèwèké wis lunga menyang tanah Yéhuda sisih Kidul utawa menyang wilayahé Yérahmeèl utawa wilayahé wong-wong Kèni.

¹¹ Ora ana wong siji waé ing wilayah-wilayah kono sing diéman nyawané, supaya ora ana sing menyang Gat nglapuraké apa sing ditindakaké Dawud lan para prejurité. Kaya mengkono mau tumindaké Dawud sajroné manggon ing negarané wong Filistia.

¹² Akhis precaya marang Dawud sarta nggagas, "Bangsané koksengit banget karo Dawud, nganti kepeksa dadi baturku selawasé urip."

28 ¹ Nalika semana wong Filistin ngumpulaké prejurité kanggo nglawan wong Israèl, déné Akhis kandha karo Dawud, "Mesthiné kowé ngerti, yèn kowé lan prejuritmu kudu perang mèlu aku."

² Aturé Dawud, "Temtu kémawon, panjenengan mangké badhé mirsa piyambak, menapa ingkang saged kula lampahi." Akhis banjur ngucap, "Becik! Kowé bakal dakangkat dadi prejurit sing ngreksa aku ing selawasé."

³ Dhèk semana Samuèl wis tilar-donya lan ditangisi déning bangsa Israèl kabèh sarta wis dikubur ing Rama, kuthané dhéwé. Ing wektu kuwi uga Saul wis nundhungi tukang ngramal lan dhukun préwangan supaya lunga saka Israèl.

⁴ Bareng prejurit Filistin padha kumpul sarta padha ngedegaké kémah ing sacedhaké kutha Sunèm, Saul uga ngumpulaké wong-wong Israèl, lan padha pasang kémah ing Gunung Gilboa.

⁵ Bareng Saul weruh prejurit Filistin mau, atiné giris.

⁶ Banjur nyuwun pitedah marang Allah, nanging Gusti Allah ora mangsuli, iya ing sajroning impèn, utawa lantaran Urim lan Tumim sarta lantaran para nabi.

⁷ Mulané Saul banjur kandha karo para kawulané, "Golèka dhukun préwangan wadon, arep daktemoni lan dakjaluki pitutur." Wong-wong padha matur, "Ing Èndor wonten dhukun."

⁸ Saul banjur nyamar, supaya ora kaweruhan ing wong. Karo pendhèrèk wong lanang loro Saul mangkat lan tekan ing omahé dhukun mau ing wayah bengi. Tembungé Saul, "Undangna rohé wong sing bakal daksebut jenengé, lan takokna apa sing bakal kelakon."

⁹ Wong wadon mau matur, "Sampéyan temtu ngertos, bilih Raja Saul sampun nundhungi para tukang ngramal saha para dhukun préwangan saking Israèl. Menapa sampéyan badhé njeblosaken kula supados dipun pejahi?"

¹⁰ Saul banjur sumpah, tembungé, "Demi Allah kang gesang, aku janji yèn kowé ora bakal diukum merga nindakaké prekara iki."

¹¹ Wong wadon mau matur, "Sinten ingkang kedah kula undang?" Wangsulané Saul, "Samuèl."

¹² Bareng wong wadon mau weruh Samuèl, banjur mbengok lan matur marang Saul, "Menapa sebabipun panjenengan ngapusi kula? Panjenengan menika Raja Saul!"

¹³ Wangsulané Saul, "Aja wedi! Kandhakna, apa sing kokweruhi!" Wangsulané, "Kula sumerep roh njedhul saking bumi."

¹⁴ Pitakoné Saul, "Kepriyé rupané?" Aturé, "Tiyang jaler sampun sepuh, njedhul nganggé jubah." Saul banjur ngerti yèn iku Samuèl, sarta banjur sujud ngurmati nabi kuwi.

¹⁵ Sabanjuré Samuèl kandha marang Saul, "Yagéne aku kokganggu? Yagéne kowé ngundang aku mréné?" Pangucapé Saul, "Kula bingung sanget sebab dipun serang déning tiyang Filistin, mangka Gusti Allah sampun nilar kula. Kula mboten dipun pangandikani malih, inggih lantaran para nabi, mekaten ugi srana impèn. Mila kula nyuwun dhateng bapak, kersaa ngandikani menapa ingkang kedah kula lampahi."

¹⁶ Tembungé Samuèl, "Apa preluné kowé ngundang aku, mangka Allah wis nilar kowé sarta dadi mungsuhmu?"

¹⁷ Allah wis ndhawuhi kowé kaya sing wis didhawuhaké lantaran aku. Allah wis mundhut tanah Israèl saka tanganmu lan maringaké marang Dawud.

¹⁸ Kowé wis nglawan dhawuhé Gusti Allah lan ora numpes wong Amalèk sarta bandhané kabèh. Yakuwi sebabé saiki kowé dipatrapi kaya mengkono déning Allah.

¹⁹ Allah bakal masrahaké kowé lan bangsa Israèl marang wong Filistin. Sésuk kowé lan para anakmu bakal kumpul karo aku; malah prejurit Israèl kabèh bakal dipasrahaké marang wong Filistin déning Allah."

²⁰ Krungu mengkono, Saul banjur ambruk nggejejer ing lemah, merga kagèt lan banget girisé. Karomenèh Saul lemes banget, sebab sedina sewengi ora mangan apa-apa.

²¹ Dhukun mau nyedhaki Saul lan ngerti yèn dhèwèké bingung banget. Mulané wong wadon mau banjur matur, "Gusti, kula sampun toh nyawa prelu nindakaken menapa ingkang panjenengan pundhut.

²² Dados, panjenengan mugè kersa ngabulaken panyuwunan kula; kula aturi dhahar sekedhik saking tetedhan ingkang kula aturaken, supados panjenengan saged nglajengaken tindak panjenengan."

²³ Saul nolak lan kandha yèn dhèwèké ora arep mangan. Nanging sawisé diaturi para prejurité, manut. Saul banjur menyat lan lungguh ing peturon.

²⁴ Wong wadon mau énggal-énggal nyembelèh pedhèté sing wis dilelemu, njupuk glepung lan diremet-remet, banjur dipanggang dadi roti tanpa ragi.

²⁵ Sawisé rampung banjur disuguhaké Saul lan para prejurité, nuli padha dipangan. Ing bengi kuwi uga wong-wong mau padha lunga.

29 ¹ Wong Filistin ngumpulaké prejurité kabèh ing Afèk; déné wong Israèl pasang kémah ing sacedhaké sumber ing tanah ngaré Yésreèl.

² Nalika raja Filistin padha baris karo para prejurité, ana wong satus sarta ana sing sèwu, Dawud lan para prejurité pacak baris ana ing mburi bebarengan karo Raja Akhis.

³ Bareng para sénapatining prejurit padha weruh, banjur padha takon, "Wong-wong Ibrani kuwi lagi padha ngapa ana kéné?" Akhis mangsuli, "Iki Dawud, mauné punggawané Raja Saul saka Israèl, wis rada suwé mèlu aku. Wiwit mèlu aku nganti sepréné ora nduwèni kaluputan apa-apa."

⁴ Nanging para sénapati Filistin mau padha nepsu marang Akhis lan kandha, "Wong kuwi konen bali menyang kutha sing wis kokwènèhaké, ora kena perang bebarengan karo kita; aja-aja mengko mbalik ing satengahing peprangan. Yèn wis matèni prejurit kita, dhèwèké rak bisa ngepèk atiné bendarané?"

⁵ Kuwi rak Dawud? Lan wong-wong wadon rak padha tau jejogèdan karo menyanyi: 'Saul wis matèni mungsuh maèwu-èwu, nanging Dawud puluhan éwon?'"

⁶ Akhis banjur ngundang Dawud lan kandha, "Atas asmané Gusti Allah kang gesang, dakakoni yèn kowé setya marang aku. Aku seneng yèn kowé bisa ngamping-ampingi aku ing sajroning peprangan iki. Sebab wiwit kowé teka nganti sepréné, aku ora weruh

keluputanmu. Nanging raja-raja liyané iki ora seneng karo kowé.

⁷ Mulané balia waé kanthi slamet, lan aja tumindak apa-apa sing ndadèkaké nepsuné raja-raja kuwi."

⁸ Aturé Dawud, "Lepat kula menapa, Gusti? Menawi panjenengan ngandika, bilih wiwit ngladosi panjenengan ngantos sepriki kula mboten lepat, menapa sebabipun kula mboten dipun parengaken ndhèrèk nglawan mengsah menika?"

⁹ Wangsulané Akhis, "Kowé weruh dhéwé, yèn kowé dakanggep kaya déné malaékating Allah. Nanging raja-raja kuwi wis nduwèni putusan, yèn kowé ora kena mèlu perang bebarengan karo aku.

¹⁰ Mulané, Dawud, sésuk, kowé kabèh sing wis padha lunga saka panggonané Saul lan mèlu aku, padha tangia ésuk lan sawisé srengéngé mlethèk énggala mangkat."

¹¹ Mulané ing dina ésuké, isih ésuk, Dawud lan para prejurité padha bali menyang Filistia, déné bala Filistin padha budhal menyang ing Yésreèl.

30 ¹ Sawisé rong dina, Dawud lan para prejurité bali menyang

Ziklag. Nalika tekan kana, padha weruh yèn wong Amalèk wis nyerang Yéhuda sisih Kidul lan Ziklag. Siji waé ora ana sing dipatèni déning wong-wong mau. Nanging kuthané diobong nganti entèk lan salungané karo nggawa para wong wadon, bocah-bocah sarta wong-wong liyané, uga nggawa brayaté Dawud lan brayaté prejurité. Bojoné Dawud yakuwi Ahinoam lan Abigail iya katut pisan. Dawud lan para prejurité susah banget, nangis terus tanpa lèrèn nganti ora duwé kekuwatan.

² (30:1)

³ (30:1)

⁴ (30:1)

⁵ (30:1)

⁶ Prejurité Dawud padha susah banget, sebab padha kélangan anak-bojoné. Mulané wong-wong mau padha arep mbenturi Dawud nganggo watu. Dawud iya susah banget, nanging atiné diteguhaké déning Allah.

⁷ Dawud kandha karo Imam Abyatar anaké Akhimèlèkh, "Éfod kuwi gawanen mréné!" Abyatar banjur mènèhaké éfod marang Dawud.

⁸ Dawud matur marang Gusti Allah, "Menapa kawula kedah ngoyak grombolan rampog ingkang nyerang menika? Menapa tiyang-tiyang menika saged ketutupan lampahipun?" Pangandikané Gusti Allah, "Iya, tututana; kowé bakal bisa nututi lan ngluwari para tawanan."

⁹ Dawud banjur mangkat karo prejurité nem atus. Nalika tekan Kali Besar, Dawud nerusaké lakuné bebarengan karo wong patang atus; déné sing rong atus liyané, sing padha sayah ora kuwat nyabrang Kali Besar, padha kèri ana ing kono.

¹⁰ (30:9)

¹¹ Nalika padha mlaku prejurité Dawud ketemu karo wong lanang Mesir ing ara-ara, banjur disowanaké Dawud. Jebul wis telung dina wong mau ora mangan lan ngombé, banjur diwènèhi mangan lan ngombé,

¹² roti woh ara lan anggur garing rong dhompol. Sawisé mangan, kekuwatané pulih, merga wis telung dina wong mau ora mangan ora ngombé.

¹³ Dawud banjur nakoni wong mau, "Sapa bendaramu, lan kowé kuwi saka

ngendi?" Wangsulané, "Kula menika tiyang Mesir, abdinipun tiyang Amalèk. Margi kula sakit, tigang dinten ingkang kepengker kula dipun tilar déning bendara kula.

¹⁴ Kula sedaya sampun sami majeng perang ing wilayah Kreti, ing Yéhuda sisih Kidul saha wilayahipun bangsa Kalèb, sarta sampun sami mbesmi Ziklag ngantos telas."

¹⁵ Pitakoné Dawud sabanjuré, "Apa kowé gelem nuduhaké dalan sing tekan panggonané grombolan rampog kuwi?" Wangsulané, "Kula purun, angger panjenengan kersa janji atas asmanipun Allah, bilih kula mboten panjenengan pejahi saha mboten panjenengan pasrahaken dhateng bendara kula."

¹⁶ Dhèwèké banjur nuduhaké dalan sing menyang panggonané grombolan rampog mau. Ing wektu kuwi grombolan rampog mau padha sumebar, karo padha mangan, ngombé sarta pésta gedhèn, merga saka akèhé barang rampasan sing padha digawa saka negara Filistia lan Yéhuda.

¹⁷ Ésuké isih repet-repet, grombolan mau diserang déning Dawud. Enggoné

padha perang nganti tekan bengi. Siji waé ora ana mungsuh sing bisa lolos, kejaba para mudha patang atus sing keplayu nunggang unta.

¹⁸ Dawud kelakon bisa ngrebut barang-barang sing dirampas déning wong Amalèk, klebu bojoné loro pisan;

¹⁹ ora ana siji waé sing ilang. Kabèh bocah lanang wadon sarta barang sing wis dirampas déning wong Amalèk dijuluk bali déning Dawud.

²⁰ Kejaba kuwi Dawud iya ngrebut wedhus gèmbèl lan raja-kaya kabèh. Kéwan-kéwan mau padha digiring déning prejurité Dawud ana ing sangareping rampasan, sarta para prejurit padha ngucap, "Rampasan iki kanggo Dawud!"

²¹ Dawud banjur bali menyang panggonané wong rong atus sing padha kesayahen, ora bisa mèlu, sing wis ditinggal ing pinggiring Kali Besor. Wong-wong mau padha methukaké Dawud, lan methukaké para prejurité; Dawud banjur nyedhak sarta nyalami.

²² Nanging para prejurité Dawud sing padha ndhèrèk ana sing wataké ala lan sengit. Banjur padha matur, "Tiyang-tiyang menika mboten ndhèrèk, dados

mboten kénging nampi menapa-menapa saking rampasan menika. Kéngingipun namung mendhet anak saha sémahipun, lan lajeng kapurih késah."

²³ Nanging Dawud mangsuli, "Sedulur-sedulurku! Aja padha kaya mengkono tumrap apa sing wis diparingaké déning Allah marang kita. Kita rak wis diayomi lan diparingi menang karo grombolan rampog?"

²⁴ Dadi sapa waé ora kena nyarujuki usul kuwi! Kabèh kudu olèh panduman sing padha. Wong sing kèri prelu njaga barang-barang kudu olèh panduman sing padha kaya déné sing maju perang."

²⁵ Mengkono saterusé didadèkaké tatanan déning Dawud, lan diugemi nganti sepréné.

²⁶ Nalika Dawud bali menyang Ziklag, dhèwèké ngirimaké sebagéan saka barang rampasan mau marang para penggedhéné Yéhuda ing kutha-kutha sing wis tau didlajahi déning Dawud lan para prejurité nalika nglembara, tembungé, "Iki berkah kanggo kowé kabèh saka barang rampasan sing dakrebut saka mungsuhé Allah."

²⁷ Kutha-kutha mau yakuwi: Bètèl, Rama ing Yéhuda sisih Kidul, Yatir, Aroèr, Sifmot, Èstemoa, Rakal, mengkono uga kutha-kuthané wong Yérahmeèl, kutha-kuthané wong Kéni, Horma, Berasan, Atab lan Hébron. Kabèh kutha panggonané Dawud lan para prejurité nalika ngungsi, padha nampa barang-barang saka Dawud.

²⁸ (30:27)

²⁹ (30:27)

³⁰ (30:27)

³¹ (30:27)

31 ¹ Dhèk semana wong Filistin padha perang nglawan wong Israèl ing Gunung Gilboa. Akèh wong Israèl sing padha mati, déné liyané, anak-anaké padha keplayu.

² Nanging padha ditututi déning wong Filistin lan anaké Saul sing dipatèni telu, yakuwi: Yonatan, Abinadab lan Malkisua.

³ Peprangan sangsaya ngambra-ambra. Déné Saul dhéwé kena panahing mungsuh, nganti tatu-tatuné nggegirisi.

⁴ Saul banjur kandha karo pemuda sing nggawa gegamané, "Pedhangmu unusen, sudukna aku, supaya aku ora diwirang-wirangaké lan ora dipatèni

déning wong-wong kapir kuwi." Nanging pemuda mau ora gelem nglakoni, merga saka wediné. Mulané Saul njupuk pedhangé dhéwé lan dirungkebi.

⁵ Bareng pemuda mau weruh, yèn Saul wis mati, iya ngrungkebi pedhangé, banjur mati ana ing sandhingé Saul.

⁶ Mengkono enggoné Saul, anaké telu, prejurité kabèh sarta pemuda mau padha tiwas nunggal dina.

⁷ Bareng wong-wong Israèl sing manggon ing sabrangé tanah ngaré Yésreèl lan sawétané Kali Yardèn padha krungu, yèn prejurit Israèl wis keplayu, sarta Saul lan anak-anaké padha tiwas, banjur padha ninggal kuthané. Kutha-kutha mau banjur ditekani lan dibroki wong Filistin.

⁸ Sedina sawisé peprangan mau, wong Filistin padha teka arep mblèjèdi sing padha tiwas, lan iya banjur padha mrangguli jisimé Saul lan anak-anaké, gumléthak ana ing Gunung Gilboa.

⁹ Sirahé Saul ditigas, sandhangané perang diblèjèdi. Wong Filistin banjur kongkonan nggawa sirah lan sandhangan perangé Saul mau menyang saindenging

negara Filistia kanggo ngabari marang wong-wong Filistia lan marang déwané.

¹⁰ Sabanjuré gegamané Saul didokok ing kuil Astorèt, lan jisimé dipaku ana ing témboké kutha Bèt-Séan.

¹¹ Nanging bareng wong-wong Yabès ing Giléad padha krungu wartané,

¹² wong-wong sing padha kendel mangkat saka panggonan kono, padha mlaku sewengi muput menyang Bèt-Séan. Wong-wong padha ngudhunaké jisimé Saul lan anak-anaké saka témboké kutha, banjur digawa menyang ing Yabès, lan diobong.

¹³ Balungé kabèh dikumpulaké lan dikubur ing sangisoring wit tamariska ing kutha kono, lan wong-wong mau banjur padha pasa lawasé pitung dina.

2 Samuel

1 ¹ Sasédané Saul, nalika Dawud bali saka peprangan ngalahaké wong Amalèk, banjur lereb ing Ziklag suwéné rong dina.

² Ésuké ana nonoman teka saka tentarané Saul, nganggo sandhangan suwèk rontang-ranting lan sirahé kebak awu. Nonoman mau sowan, sarta sujud ing ngarsané Dawud.

³ Dawud banjur ndangu, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané, "Kula keplajeng saking barisaning wadyabala Israèl."

⁴ Pandanguné Dawud, "Ana lelakon apa ana ing kana?" Wangsulané nonoman mau, "Prejurit sami nilar peprangan, saha kathah ingkang pejah, kalebet Saul lan Yonatan."

⁵ "Ngertimu saka endi?" pandanguné Dawud.

⁶ Wangsulané, "Kula ngleresi wonten ing Gunung Gilboa, sumerep Saul lèndhèhan ing tumbakipun, déné kréta-kréta saha para prejurité mengsah ngepung papan ngriku.

⁷ Saul lajeng nolèh saha sumerep kula. Kula dipun timbali, kula matur, 'Inggih, Gusti.'

⁸ Saul ndangu sinten kula menika; kula matur, bilih kula tiyang Amalèk.

⁹ Pangandikanipun dhateng kula, 'Rénéa lan aku patènana! Aku ketaton lan mèh mati!'

¹⁰ Kula lajeng nyelaki saha panjenenganipun kula sédani, sebab kula mangertos samasa dhawah, mesthi badhé manggih tiwas. Jamang^a ing mestaka saha gelang ing lengenipun kula bekta mriki, kula saosaken panjenengan."

¹¹ Krungu atur mengkono mau Dawud banjur nyuwèk agemané merga saka susahé; déné para prejurité iya tumindak mengkono.

¹² Wong-wong mau nuli padha pasa lan nangisi Saul lan Yonatan, sarta para prejurit sing padha tiwas déning pedhang, nganti surup.

¹³ Dawud banjur ndangu marang nonoman sing nggawa kabar mau, "Kowé kuwi wong saka ngendi?" Aturé,

---

^aJamang: makutha, tali sirah.

"Kula menika tiyang Amalèk, nanging manggèn ing negari panjenengan."

¹⁴ Dawud nerusaké ngandika, "Yagéné kowé ora wedi matèni ratu pilihané Gusti Allah?"

¹⁵ Dawud banjur nimbali prejurité lan dhawuh, "Wong kuwi patènana! Sing didhawuhi banjur matèni wong Amalèk mau klawan pedhang."

¹⁶ Pangandikané Dawud marang nonoman mau, "Kowé wis nekakaké paukuman pati tumrap awakmu dhéwé, merga kowé wis matèni wong sing dijebadi déning Gusti Allah didadèkaké raja."

¹⁷ Dawud banjur ngidung nangisi Saul lan Yonatan,

¹⁸ lan dhawuh supaya kidung mau diwulangaké marang bangsa Yéhuda. (Kidung mau katulis ing Buku Yasar.)

¹⁹ "Hé Israèl, ing punthuk-punthukmu, ing kana para perwira nemoni tiwas, para putraning negara padha gugur minangka kembanging bangsa.

²⁰ Muga-muga wong Gat ora padha nampa pawarta kuwi, lurungé Askelon ora padha krungu kabar iki. Wong wadon Filistia aja padha surak-surak,

prawan-prawan kapir aja nganti padha giyak-giyak.

²¹ Dhuh punthuk-punthuké Gilboa, rungokna pangucapku: Ebum lan udan aja nganti padha nelesi awakmu! Tegal lan ara-ara karebèn garing lan tanpa pametu. Sebab para tamènging perwira padha gumléthak ing kana, sarta tamèngé Saul uga ora jinebadan ing lenga.

²² Gendhéwané Yonatan kang ampuh, mematèni. Pedhangé Saul kang nggegirisi, matèni mungsuh, niwasaké satru.

²³ Saul lan Yonatan, padha sih-sinihan lan merak ati; kang tansah manunggal, sajroning urip lan mati. Luwih rikat ngungkuli manuk garudha, luwih kuwat ngungkuli singa prakosa.

²⁴ Dhuh, para wong wadon Israèl, tangisana Saul, sang raja! Sing nyandhangi kowé kanthi sandhangan adi kang jingga, kang maringi anggon-anggon sesotya kencana.

²⁵ Padha tiwas para pahlawan, ambruk ing papan peprangan, sarta ing punthuk kang sepi, Yonatan gumléthak nemahi pati.

²⁶Yonatan, sedulurku, trenyuh atiku, sebab merak ati marang aku. Katresnanmu tumrap aku sanyata mulya, ngungkuli katresnaning wanita.

²⁷Wus padha tiwas para pahlawaning bangsa, gegamaning perangé sanyata tanpa guna!"

2¹Sawisé mengkono, Dawud munjuk marang Gusti Allah, "Menapa Gusti ngersakaken kawula, késah saha ngwaosi setunggaling kitha ing Yéhuda?" Pangandikané Gusti Allah, "Mangkata!" Unjuké Dawud, "Kitha ingkang pundi?" Pangandikané Gusti Allah, "Kutha Hébron."

²Dawud banjur lunga menyang Hébron bebarengan karo bojoné loro: Ahinoam saka Yésreèl, sarta Abigail, randhané Nabal, saka Karmèl.

³Mengkono uga para prejurité lan para brayaté padha mèlu Dawud, banjur padha manggon ing kutha Hébron.

⁴Wong-wong Yéhuda banjur padha teka ing Hébron, lan njebadi Dawud dadi rajané wong Yéhuda. Bareng Dawud mireng yèn wong-wong Yabès ing Giléad wis ngubur layoné Saul,

⁵ banjur ngutus utusan mrana karo diweling, "Muga-muga Gusti Allah mberkahi kowé kabèh, sebab kowé wis ngètokaké kasetyanmu marang ratumu srana nyarèkaké layoné.

⁶ Mulané, muga-muga Gusti Allah paring sih lan kasetyané marang kowé. Sarèhné kowé wis padha nglakoni prekara kuwi mau, aku bakal nandukaké kabecikan marang kowé kabèh.

⁷ Padha dadia wong sing kuwat lan gagah prakosa. Senajan Saul ratumu wis ora ana, nanging wong-wong Yéhuda wis padha njebadi aku dadi ratuné."

⁸ Sénapatiné Saul, yaiku Abnèr anaké Nèr, wis keplayu bebarengan karo Isybosèt, anaké Saul, sarta nyabrang Kali Yardèn menyang Mahanaim.

⁹ Ing kana Abnèr ngangkat Isybosèt dadi raja ing wilayah Giléad, Asyèr, Yésreèl, Éfraim lan Bènyamin, malah ing satanah Israèl kabèh.

¹⁰ Isybosèt nalika didadèkaké raja ing Israèl umuré patang puluh taun, déné enggoné mréntah lawasé rong taun. Nanging bangsa Yéhuda tetep setya marang Dawud,

¹¹ déné Dawud enggoné mréntah ing Hébron mengku bangsa Yéhuda suwéné pitu setengah taun.

¹² Abnèr lunga saka Mahanaim menyang kutha Gibéon, bebarengan karo prejurité Isybosèt.

¹³ Yoab, (jenengé ibuné Zeruya) uga mrana bebarengan karo prejurité Dawud liyané. Banjur padha ketemu ing blumbang Gibéon. Abnèr lan balané ana ing sabrang kéné, déné Yoab lan balané ana ing sabrang kana.

¹⁴ Abnèr banjur nantang marang Yoab, "Ayo, bala kita karebèn padha perang tandhing!" "Iya becik," wangsulané Yoab.

¹⁵ Banjur ana wong rolas maju saka taler Bènyamin sing makili Isybosèt, lan iya rolas saka prejurité Dawud.

¹⁶ Padha jambak-jambakan rambut, banjur padha suduk-sudukan lambungé, nganti padha mati sampyuh. Mulané panggonan ing sacedhaké Gibéon mau dijenengaké "Tegal Pedhang."

¹⁷ Ing dina iku ana peprangan gedhé, déné Abnèr sarta para prejurit Israèl dikalahaké déning prejurité Dawud.

¹⁸ Anaké Zeruya telu pisan ana ing kono, yakuwi Yoab, Abisai lan Asaèl.

Playuné Asaèl banteré kaya playuné kidang,

¹⁹ mulané Abnèr dioyak, tanpa nyimpang ngiwa utawa nengen.

²⁰ Abnèr nolèh memburi sarta takon, "Apa kowé Asaèl?" "Iya," wangsulané.

²¹ "Aja ngoyak aku!" pangucapé Abnèr, "Oyaken prejurit kuwi salah siji lan gamané jupuken!" Nanging Asaèl terus ngoyak.

²² Abnèr kandha sepisan menèh, "Aja ngoyak aku! Kepeksané mengko kowé dakpatèni. Banjur kepriyé enggonmu bisa nyawang Yoab, kakangmu?"

²³ Bareng Asaèl tetep ora gelem lèrèn, Abnèr banjur njojoh wetengé Asaèl nganti tumbaké butul ing gegeré. Asaèl ambruk lan mati ing papan kono. Kabèh wong sing padha tekan papan panggonané Asaèl nggléthak, padha mandheg.

²⁴ Nanging Yoab lan Abisai nerusaké enggoné ngoyak Abnèr. Nalika srengéngé angslup, padha tekan ing punthuk Ama, ing sawétané Giyah, ngadhepaké ara-ara samun Gibéon.

²⁵ Ing kono wong-wong saka taler Bènyamin dadi siji menèh karo Abnèr,

banjur padha ngatur barisan ana ing punthuk.

²⁶ Saka kono Abnèr mbengoki Yoab, "Apa kita selawasé mung arep perang? Apa kowé ora ngerti, yèn perang kuwi mung nekakaké kasangsaran? Aku iki sedulurmu tunggal negara. Pira lawasé enggonmu arep ngentèni, lan kapan enggonmu arep mréntahaké prejuritmu supaya lèrèn enggoné ngoyak aku?"

²⁷ Yoab mangsuli, "Atas asmané Allah kang gesang, upamané kowé ora kandha ngono, prejuritku bakal terus ngoyak kowé nganti sésuk-ésuk."

²⁸ Yoab banjur ngunèkaké slomprèté kanggo tandha supaya prejurité padha lèrèn enggoné ngoyak wong Israèl, dadi ora nerusaké enggoné perang.

²⁹ Abnèr lan para prejurité sewengi muput padha baris ngliwati tanah ngaré Yardèn, banjur nyabrang Kali Yardèn, lan sawisé mlaku terus sedina muput, padha tekan ing Mahanaim.

³⁰ Sawisé Yoab lèrèn enggoné ngoyak Abnèr, Yoab ngumpulaké prejurité. Jebul ana wong sangalas sing ilang, kejaba Asaèl.

³¹ Prejurité Dawud wis matèni prejurité Abnèr 360, saka taler Bènyamin.

³² Sawisé kuwi Yoab lan prejurité padha ngangkat jisimé Asaèl lan dikubur ana ing kuburané kulawargané ing Bètléhèm. Banjur padha mlaku sewengi muput sarta tekan ing Hébron ing wayah parak ésuk.

3¹ Peprangan antarané prejurité Saul lan prejurité Dawud tanpa lèrèn. Dawud saya suwé saya kuwat, déné mungsuhé saya ringkih.

² Anak-anaké Dawud sing lair ing Hébron,urut lairé yakuwi: Amnon; ibuné jenengé Ahinoam saka Yésreèl.

³ Kiléab; ibuné jenengé Abigail, randhané Nabal saka Karmèl. Absalom; ibuné jenengé Maaka, putri Raja Talmai saka Gésur.

⁴ Adoniram; ibuné jenengé Hagit. Séfaca; ibuné jenengé Abital.

⁵ Yitram; ibuné jenengé Égla. Anak enem kuwi lairé ana ing Hébron.

⁶ Sasuwéné ana peprangan antarané prejurité Dawud lan prejurit sing setya karo brayaté Saul, Abnèr saya gedhé wibawané ing antarané para prejurité Saul.

⁷ Ing sawijining dina Isybosèt, anaké Saul, ndakwa Abnèr turu bebarengan karo seliré Saul sing jenengé Rizpah, anaké Aya.

⁸ Abnèr banjur muntab nepsuné sarta kandha, "Apa kowé duwé pengira yèn aku ora setya karo Saul sarta mèlu Yéhuda? Wiwit sekawit aku setya karo Saul, bapakmu, lan setya marang sanak seduluré sarta kanca-kancané. Aku wis nulungi kowé nganti ora dikalahaké déning Dawud. Senajan mengkono kowé ngala-ala aku mung prekara wong wadon!

⁹ Luwih becik aku nulungi Dawud, apa menèh Gusti Allah wis prasetya marang Dawud, arep mundhut krajané Saul lan turuné, banjur ngangkat Dawud dadi rajané wong Israèl lan Yéhuda. Muga-muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn aku ora nglakoni janjiné Gusti Allah tumrap Dawud kuwi!"

¹⁰ (3:9)

¹¹ Merga Isybosèt wedi karo Abnèr, dhèwèké ora bisa mangsuli sakecap-kecapa.

¹² Abnèr banjur utusan nemoni Dawud, sing nalika semana ana ing Hébron,

kanthi piweling, "Sinten ingkang badhé ngwaosi tanah menika? Panjenengan kula aturi damel prejanjian kaliyan kula, lan kula badhé mbantu panjenengan, supados bangsa Israèl sedaya ndhèrèk panjenengan."

¹³ Dawud mangsuli, "Iya becik! Welingku iki aturna marang Abnèr: Aku gelem gawé prejanjian karo dhèwèké, nanging ana penjalukku saprepara, yakuwi: Mikhal, putrané putri Saul, kudu kokaturaké marang aku, yèn kowé sowan aku."

¹⁴ Sawisé kuwi Dawud iya utusan nemoni Isybosèt, karo piweling, "Bojoku Mikhal, kudu kokbalèkaké marang aku, merga wis daktuku nganggo ikuté wong Filistin satus."

¹⁵ Isybosèt banjur kongkonan njupuk Mikhal saka ing tangané bojoné, yakuwi Paltièl anaké Lais.

¹⁶ Nanging Paltièl ngetutaké Mikhal terus karo nangis. Bareng wis padha tekan ing kutha Bahurim, Abnèr kandha, "Wis ta, muliha waé!" Paltièl banjur mulih.

¹⁷ Sawisé kuwi Abnèr banjur rembugan karo para pemimpining bangsa Israèl lan

kandha, "Wiwit biyèn kowé padha duwé karep supaya Dawud dadi ratumu.

¹⁸Lah, saiki wektu sing becik kanggo kowé. Élinga, Gusti Allah wis janji karo Dawud, yèn Panjenengané bakal ngagem Dawud, kanggo nguwalaké umat Israèl saka tanganing wong Filistin sarta saka mungsuhé kabèh."

¹⁹Abnèr iya rembugan karo wong-wong Bènyamin, banjur lunga menèh menyang Hébron, prelu mènèhi weruh marang Dawud, apa sing wis disetujoni déning wong-wong Bènyamin lan Israèl mau.

²⁰Nalika Abnèr karo prejurité rong puluh sowan Dawud ing Hébron, Dawud banjur nganakaké pésta kanggo wong-wong mau.

²¹Abnèr banjur nyuwun pamit lan matur, "Kula panjenengan lilani késah ngempalaken tiyang-tiyang Israèl sedaya supados dados setunggal kaliyan panjenengan. Tiyang-tiyang menika badhé nampi panjenengan dados ratunipun, saha kanthi mekaten panjenengan badhé ngwaosi negari menika sedaya, cocog kaliyan menapa ingkang panjenengan kersakaken."

Abnèr banjur dililani mangkat déning Dawud sarta ditanggung keslametané.

²² Sawisé Abnèr lunga, Yoab karo prejurité Dawud liyané, padha bali saka peprangan nggawa barang rampasan akèh banget.

²³ Yoab dikabari, yèn Abnèr wis sowan Raja Dawud sarta wis dililani lunga lan ditanggung keslametané.

²⁴ Yoab banjur sowan Raja Dawud lan matur, "Ingkang panjenengan kersakaken menika kadospundi? Abnèr sampun sowan panjenengan. Menapa sebabipun panjenengan lilani késah mekaten kémawon?"

²⁵ Panjenengan temtu pirsá, bilih dhatengipun Abnèr menika namung badhé damel kasangsaran panjenengan, saha badhé nyumerepi tindak-tanduk sarta kersa panjenengan."

²⁶ Sawisé lunga saka ngarsané Dawud, Yoab utusan ngundang Abnèr. Enggoné nututi Abnèr tekan ing sacedhaké sumur Sira, banjur diajak bali. Prekara kuwi Dawud ora dicaosi pirsá.

²⁷ Bareng Abnèr wis tekan Hébron, banjur diajak déning Yoab, menyang sacedhaké gapura, éthok-éthok arep

diajak rembugan. Yoab banjur nyuduk wetengé Abnèr dadi lan patiné. Enggoné Abnèr dipatèni déning Yoab mengkono mau kanggo males enggoné matèni Asaèl, adhiné.

²⁸ Bareng Dawud mireng kabaré, banjur ngucap, "Gusti Allah mirsa, yèn aku lan rakyatku babar-pisan ora salah tumrap patiné Abnèr.

²⁹ Yoab sakulawargané kabèh karebèn diukum merga tumindaké. Ing saturun-turuné Yoab karebèn tansah ana sing nandhang lara raja-singa, lumpuh, lépra utawa wandu, utawa ana sing mati ing peprangan utawa kekurangan pangan!"

³⁰ Mengkono Yoab lan Abisai, adhiné, enggoné males ukum marang Abnèr, merga wis matèni Asaèl, adhiné, ing sajroning peprangan ing Gibéon.

³¹ Dawud banjur dhawuh marang Yoab sarta marang para prejurité supaya nyuwèk sandhangané, lan nganggo sandhangan kasusahan sarta padha nangisana Abnèr. Sarta ana ing upacara panguburé, Raja Dawud dhéwé nindaki ana ing samburiné pethi mati.

³² Abnèr dikubur ing Hébron; déné raja lan rakyaté kabèh padha nangis kanthi sora ing sangareping kubur mau.

³³ Sawisé mengkono Dawud nangisi Abnèr, pangandikané.

³⁴ "Apa Abnèr kudu mati kaya déné matiné wong gemblung, tangané ora dibanda lan sikilé ora diranté? Tiwasé disuduk déning durjana." Para kawula kabèh banjur nangisi Abnèr menèh.

³⁵ Sedina muput rakyat padha ngauri pamrayoga, supaya Dawud kersa dhahar sethithik, nanging malah banjur sumpah, "Muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn aku mangan sadurungé srengéngé angslup!"

³⁶ Krungu mengkono rakyaté mbeneraké sikapé Dawud. Pancèn, apa waé sing ditindakaké Raja Dawud, padha dianggep becik.

³⁷ Ing dina kuwi rakyaté Dawud, iya bangsa Israèl kabèh padha ngerti, yèn Raja Dawud ora setuju Abnèr dipatèni.

³⁸ Tembungé sang raja marang para pengiringé, "Apa kowé padha ora ngerti, yèn ing dina iki ana penggedhé ing Israèl nemoni tiwas?"

³⁹ Senajan aku iki raja sing dipilih déning Gusti Allah, aku rumangsa susah ing dina iki. Anak-anaké Zeruya iki daksiya banget. Aku ora bisa ngerèh wong-wong kuwi. Muga Gusti Allah ngukum para wong ala iki, murwat karo apa sing ditindakaké!"

4 ¹Turuné Saul liyané, yakuwi Méfibosèt, putrané Yonatan. Méfibosèt kuwi pincang wiwit nalika umuré limang taun, yakuwi nalika Saul lan Yonatan nemoni tiwas. Critané, nalika ana kabar saka kutha Yésreèl bab tiwasé Saul lan Yonatan, emban sing nggéndhong Méfibosèt banjur mlayu; nanging merga kesusu, bocah mau tiba, nganti dadi lan pincangé. Bareng Raja Isybosèt, putrané Saul, mireng yèn Abnèr wis dipatèni ing Hébron, ilang semangaté. Kabèh bangsa Israèl dadi giris. Isybosèt kagungan perwira loro sing dadi penggedhéné prejurit, jenengé Baana, sijiné Rékhab. Perwira loro mau anaké Rimon, saka Beérot klebu taler Bènyamin. (Beérot kuwi klebu wilayahé Bènyamin. Déné sing manggon wiwitan wis padha lolos menyang Gitaim sarta manggon ing kana.)

² (4:1)

³ (4:1)

⁴ (4:1)

⁵ Perwira loro, Rékhab lan Baana mau mangkat menyang kedhatoné Isybosèt lan tekan ing kana wayahé tengangé; nalika semono Isybosèt lagi saréan.

⁶ Wong wadon sing gawéné tunggu omah, nalika lagi ngresiki gandum, ngantuk banjur keturon. Mulané Rékhab lan Baana bisa nlusup mlebu.

⁷ Banjur terus mlebu ing kamar saré, panggonané Isybosèt sing lagi saré kepati, nuli nyuduk Isybosèt nganti séda. Wong-wong mau padha nugel janggané lan sirahé, digawa lunga. Olèhé padha mlaku ngliwati tanah ngaré Yardèn sewengi muput.

⁸ Wong-wong mau banjur masrahaké sirahé Isybosèt marang Dawud ing Hébron, karo matur, "Menika sirahipun Isybosèt, putranipun Saul, mengsah panjenengan ingkang badhé nyédani panjenengan. Ing dinten menika Gusti Allah sampun malesaken panjenengan bab tumindakipun Saul saha turunipun."

⁹ Nanging Dawud mangsuli, "Gusti Allah kang gesang, sing wis nguwalaké aku

saka sakèhing bebaya, mirsa yèn apa sing bakal dakkandhakaké iki bener.

¹⁰ Nalika ana ing Ziklag ana wong sing ngabari aku bab tiwasé Saul, dhèwèké ngira yèn nggawa kabar sing becik. Nanging aku malah nyekel wong mau lan dakpatèni. Yakuwi ganjaran sing dakwènèhaké marang wong mau, minangka ijolé kabar sing digawa.

¹¹ Mesthiné luwih abot menèh ukuman sing bakal dakpatrapaké tumrap wong ala sing wis padha matèni wong sing ora salah, sing lagi turu ing omahé dhéwé! Saiki aku males ukum marang kowé enggonmu padha matèni mau, sarta nyirnakaké kowé kabèh saka bumi iki!"

¹² Sawisé kuwi Dawud dhawuh marang prejurité, supaya nyirnakaké Rékhab lan Baana. Sawisé dipatèni, tangan lan sikilé dikethok lan digantung ing sacedhaké blumbang ing Hébron. Nanging sirahé Isybosèt dijupuk lan dikubur ing kutha kono ana ing kuburané Abnèr.

5 ¹ Sawisé kuwi para penggedhéné bangsa Israèl sowan ing ngarsané Dawud ing Hébron lan padha matur, "Kula menika sanak panjenengan.

²Wiwit kala rumiyin, malah wiwit nalika Saul taksih mréntah kula sedaya, panjenengan ingkang ngirid prejurit Israèl dhateng peprangan. Kaliyan malih Gusti Allah sampun janji dhateng panjenengan, bilih panjenengan ingkang badhé mimpin umatipun saha badhé dados rajanipun bangsa Israèl."

³Dawud gawé prejanjian karo para penggedhéné bangsa Israèl sing padha nyowani mau, sarta wong-wong mau padha ngangkat Dawud dadi rajané bangsa Israèl.

⁴Nalika dadi raja yuswané Dawud telung puluh taun lan enggoné mréntah negara lawasé patang puluh taun.

⁵Ana ing Hébron Dawud mréntah Yéhuda pitu setengah taun lawasé, lan ing Yérusalèm mréntah bangsa Israèl lan Yéhuda sajroné telung puluh telu taun.

⁶Ing sawijining dina Raja Dawud lan para prejurité maju perang menyang Yérusalèm. Wong Yébus, penduduk ing kutha kono, ngira yèn Dawud ora bakal bisa ngalahaké Yérusalèm. Mulané padha kandha, "Kowé ora bakal bisa mlebu ing kéné; wong-wong wuta lan wong-wong

pincang waé saguh ngalang-alangi kowé."

⁷ Dawud ngandika karo para prejurité, "Wong-wong ing kéné apa ana sing gethingé karo wong Yébus kaya déné aku? Apa iya gething temenan nganti tegel matèni wong-wong kuwi? Yèn mengkono, mlebu ngliwati trowongan banyu sarta gempuren wong-wong pincang lan wong wuta sing dakgethingi kuwi." (Mulané ana unèn-unèn mengkéné: "Wong wuta lan wong pincang ora kena mlebu ing Pedalemané Allah.")

⁸ (5:7)

⁹ Raja Dawud bisa ngrebut bètèng Sion lan didalemi. Mulané Sion dijenengaké "Kuthané Dawud". Kutha mau dibangun ing sakubengé bètèng, wiwit saka ing sisih Wétan punthuk sing diurug nganggo lemah.

¹⁰ Raja Dawud saya suwé saya kuwat, sebab Pangéran, Allahé sarwa tumitah nunggil karo panjenengané.

¹¹ Raja Hiram saka negara Tirus ngirim utusan dagang sowan Raja Dawud. Hiram ngirimaké kayu cemara saka Libanon karo tukang-tukang kayu lan

tukang-tukang batu prelu mbangun kratoné Dawud.

¹² Dawud banjur rumangsa, yèn wis ditetepaké déning Gusti Allah dadi rajané bangsa Israèl, lan diluhuraké pepréntahané merga Israèl iku umat kagungané.

¹³ Sawisé Dawud jengkar saka Hébron menyang Yérusalèm, banjur kagungan garwa lan selir menèh, sarta peputra kakung lan putri.

¹⁴ Putra-putrané sing lair ana ing Yérusalèm yakuwi: Syamua, Sobab, Natan, Suléman,

¹⁵ Yibhar, Èlisua, Nèfèg, Yafia,

¹⁶ Élisama, Èlyada lan Élifèlèt.

¹⁷ Bareng wong-wong Filistin padha krungu, yèn Dawud wis jumeneng raja Israèl, banjur padha nyerang arep nyekel Raja Dawud. Bareng Raja Dawud pirsá, banjur tindak mlebet ing bètèng.

¹⁸ Wong-wong Filistin satekané tanah ngaré Réfaim nuli padha mandhah ana ing kono.

¹⁹ Raja Dawud munjuk marang Allah, "Menapa kawula kedah nglurugi tiyang Filistin menika? Menapa Gusti badhé maringi kaunggulan dhateng kawula?"

"Lurugana!" pangandikané Gusti Allah, "Aku bakal maringi kaunggulan marang kowé!"

²⁰ Dawud banjur tindak menyang Baal Perasim lan ing kana prejurit Filistin dikalahaké. Banjur ngucap, "Gusti Allah wis njebol bètènging mungsuhku, kaya banjir sing ndhadhalaké apa waé." Mulané panggonan mau diarani Baal Perasim.^b

²¹ Prejurit Filistin padha keplayu nganti ora kober nggawa recané brahala. Reca-reca mau padha dijupuki déning Dawud lan para prejurité.

²² Ora let suwé wong-wong Filistin padha teka sarta ngejègi menèh tanah ngaré Réfaim.

²³ Sepisan menèh Dawud nyuwun pitedah marang Gusti Allah. Pangandikané Gusti Allah, "Aja nglurug saka kéné, nanging mlakua mubeng lan lurugana saka mburi, sacedhaké wit-witan murbei.

²⁴ Yèn keprungu swarané wong baris ing sandhuwuring wit-witan, padha majua,

---

^bBaal Perasim: Ing basa Ibrani ateges "Gusti Allah ingkang njebolaken."

sebab Aku bakal mlaku ing sangarepmu prelu ngalahaké prejurit Filistin."

²⁵ Dawud nindakaké apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah, lan bisa ngalahaké wong Filistin saka Géba tekan Gèzèr.

6¹ Raja Dawud banjur nglumpukaké menèh para prejurit Israèl sing pilihan, cacahé telung puluh èwu.

² Wong-wong mau diirid menyang Baalé-Yéhuda, prelu njupuk saka kono Pethi Prejanjian kang disebut klawan asmané Gusti Allah Kang Mahakwasa, kang lenggah ing sandhuwuring kerubim, yaiku pepethan malaékat.

³ Pethi Prejanjian mau diangkat saka omahé Abinadab kang ana ing sandhuwuring punthuk, banjur diunggahaké ing kréta anyar. Uza lan Ahio, anak-anaké Abinadab, ngetutaké kréta mau; Uza mlaku ing sisihé,

⁴ déné Ahio ing ngarepé.

⁵ Dawud lan bangsa Israèl kabèh ndhisiki Pethi mau karo jejogèdan lan padha menyanyi sora banget kanggo ngormati Gusti Allah, karo padha ngunèkaké clempung, terbang, klinthingan lan kecèr.

⁶ Nalika padha tekan ing papan panutoné Nakhon, sapi-sapi sing nggèrèd kréta mau keplèsèt, mula Uza tangané kumranggèh nyekeli Pethi mau, supaya aja tiba.

⁷ Kocapa Gusti Allah duka banget marang Uza, sarta merga saka sembranané, Uza dipatèni. Uza mati ngenggong, ing sacedhaké Pethi Prejanjian.

⁸ Mulané papan mau diarani Pèrès-Uza.^c Dawud duka merga paukumané Uza abot banget.

⁹ Nanging iya wedi marang Allah, mula matur, "Samenika kadospundi enggèn kawula badhé mbekta Pethi Prejanjian?"

¹⁰ Mulané diputusaké ora arep nggawa Pethi Prejanjian menyang Yérusalèm, nanging disimpen ing omahé Obèd-Édom, wong ing kutha Gat.

¹¹ Pethi Prejanjian mau ana ing kono suwéné pitung sasi lan Allah mberkahi Obèd-Édom sebrayaté.

¹² Raja Dawud midhanget yèn Gusti Allah mberkahi Obèd-Édom lan brayaté sarta bandhané, merga saka Pethi

---

^cPèrès-Uza: Tembung Ibrani, ingkang teges "Ukuman dhateng Uza."

Prejanjian mau; banjur tindak menyang omahé Obèd-Édom, lan mboyong Pethi mau menyang Yérusalèm nganggo kraméan gedhèn.

¹³ Nalika wong-wong sing ngangkat Pethi Prejanjian mau wis mlaku nem jangkah, didhawuhi mandheg. Raja Dawud banjur misungsungaké kurban sapi lanang lan pedhèt lemon marang Gusti Allah.

¹⁴ Dawud jejogèdan klawan mampeng kanggo ngormati Gusti Allah. Ing wektu kuwi Dawud mung ngagem sarung léna cekak diubedaké ing bangkèkané.

¹⁵ Dawud lan wong-wong Israèl kabèh enggoné mboyong Pethi Prejanjian mau menyang Yérusalèm dibarengi karo swarané slomprèt lan padha surak-surak.

¹⁶ Nalika pethi mau lagi digawa mlebu kutha, putri Mikhal, putrané Saul, nginguk liwat jendhéla, banjur pirsá Raja Dawud lincak-lincak lan jejogèdan kanggo ngormati Gusti Allah. Mulané Sang Putri ing sajroning penggalih nyepèlèkaké Sang Prabu Dawud.

¹⁷ Pethi Prejanjian mau digawa mlebu lan disèlèhaké ing sajroning kémah ing papan sing wis dicawisaké. Raja Dawud

banjur misungsungaké kurban obongan kagem Gusti Allah lan uga kurban slametan.

¹⁸ Sawisé rampung banjur mberkahi wong-wong Israèl atas asmané Allah Kang Mahakwasa.

¹⁹ Sawisé mengkono banjur ngedum panganan marang wong-wong mau kabèh. Saben wong lanang lan wadon sing ana ing kono diparingi roti siji lan daging panggang sairis, sarta roti kismis sethithik. Sawisé kuwi banjur padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁰ Nalika Raja Dawud kondur menyang kraton prelu nyalami brayaté, Mikhal metu manggihi Dawud lan matur, "Kadospundi déné ratunipun Israèl koklukar wonten ing ngajengipun para abdi, kok mboten kraos wirang kados tiyang urakan?"

²¹ Wangsulané Dawud, "Aku njogèd kagem ngurmati Gusti Allah, sing wis nampik bapakmu sarta brayaté; banjur milih aku dadi ratuné bangsa Israèl, umat kagungané. Mulané aku bakal njogèd terus kagem ngurmati Gusti Allah.

²² Malah aku iya gelem dirèmèhaké ngluwihi sing kaya mengkono. Kena waé kowé ngrèmèhaké aku, nanging para wong wadon sing koksebut mau, bakal ngormati aku."

²³ Putri Mikhal, putrané Saul, selawasé urip ora kagungan putra.

7 ¹ Gusti Allah maringi pangayoman marang Dawud, diuwalaké saka penggangguning mungsuhé, nganti bisa manggèn klawan tentrem ing sajroning kedhatoné.

² Sang prabu banjur ngandika marang Nabi Natan, "Kula aturi ningali, kula menika manggèn ing kraton, ingkang kadamel saking kajeng cemara saking Libanon, mangka Pethi Prejanjianipun Gusti Allah namung dipun simpen ing salebeting kémah kémawon!"

³ Aturé Nabi Natan, "Mangga, panjenengan tindakaken menapa ingkang dados kersa panjenengan, mergi Gusti Allah nunggil kaliyan panjenengan."

⁴ Nanging ing benginé Gusti Allah ngandika marang Nabi Natan,

⁵"Lungaa lan wartakna piweling-Ku iki marang Dawud, 'Dudu kowé kang bakal mbangun pedaleman kagem Aku.

⁶Wiwit Aku ngirid bangsa Israèl metu saka ing Mesir nganti sepréné, Aku durung dedalem ing sajroning omah; malah tansah ngumbara sarta dedalem ing sajroning kémah.'

⁷Sajroné ngumbara bebarengan karo bangsa Israèl, durung tau Aku ndangu marang para penggedhé sing wis Daktuding, 'Yagéne Aku ora digawèkaké omah saka kayu cemara Libanon?'"

⁸Mulané Natan, kandhaa marang abdi-Ku Dawud, yèn Aku, Gusti Allah Kang Mahakwasa, ngandika, "Kowé wis Dakpundhut saka pegawéanmu angon wedhus gèmbèl ing ara-ara sarta Dakdadèkaké raja mengku umat-Ku Israèl.

⁹Aku wis nunggal karo kowé ana ing ngendi waé, sarta mungsuhmu kabèh wis Daktumpes, yakuwi nalika kowé maju perang. Kowé bakal Dakgawé kondhang kaya déné para penggedhé sing unggul dhéwé ing donya.

¹⁰Karo menèh, umat-Ku Israèl wis Daksedhiyani panggonan sarta

Dakdhawuhi tetep ana ing kono, supaya bisa urip kanthi tentrem, tanpa dijajah menèh. Wiwit tekané wong-wong mau ing kéné sarta para penggedhéné Dakangkat, bangsa iki wis dimungsuhi déning wong-wong sing wangkal atiné, nanging prekara kuwi ora bakal kelakon menèh. Aku janji yèn uripmu bakal tentrem tanpa diganggu déning mungsuh, sarta Aku bakal maringi turun marang kowé.

¹¹ (7:10)

¹² Mbésuk, yèn tumeka ing pati, kowé bakal dikubur ing panggonané leluhurmu; bakal ana turunmu sing Dakangkat dadi ratu. Yakuwi sing bakal yasa dalem kanggo Aku, sarta kratoné bakal lestari ing selawas-lawasé.

¹³ (7:12)

¹⁴ Aku bakal dadi Bapakné, sarta dhèwèké bakal dadi putra-Ku. Menawa gawé keluputan, bakal Dakukum kaya déné bapak ngukum marang anaké.

¹⁵ Nanging Aku ora bakal kèndel enggon-Ku mbeciki dhèwèké, ora kaya enggon-Ku mbeciki marang Saul, kang Daksingkiraké, supaya kowé nggentèni dadi raja.

¹⁶ Kowé bakal tansah duwé turun, sarta Aku bakal nglestarèkaké kratonmu ing selawasé. Pepréntahané keluwargamu bakal binerkahan ing selawasé."

¹⁷ Nabi Natan ngandhakaké marang Dawud apa sing wis didhawuhaké déning Allah.

¹⁸ Raja Dawud banjur mlebet ing Kémah Palenggahané Allah, sujud lan ndedonga, "Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, kawula saha brayat kawula mboten pantes nampi sedaya berkah ingkang Panjenengan paringaken.

¹⁹ Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, malah langkung saking menika, Panjenengan sampun maringaken janji bab turun kawula ing wekdal ingkang badhé kelampahan. Saha Panjenengan tedahaken bab menika dhateng kawula, senajan kawula menika namung manungsa, dhuh Gusti Allah ingkang Mahaluhur!

²⁰ Menapa ta ingkang saged kawula aturaken dhateng Panjenengan? Panjenengan sampun mirsa kawontenanipun abdi Panjenengan menika.

²¹ Inggih sampun dados kersa Panjenengan nindakaken prekawis menika sedaya. Panjenengan sampun tumindak mekaten kanggé mulang dhateng kawula.

²² Panjenengan saèstu agung, dhuh Gusti Allah! Mboten wonten ingkang nyamèni, saha wiwit kala rumiyin kawula sami mangertos, bilih namung Panjenengan piyambak ingkang jumeneng Allah.

²³ Saha mboten wonten bangsa ing bumi menika kados bangsa Israèl. Bangsa ingkang sampun Panjenengan luwari saking penjajahan, sarta Panjenengan dadosaken kagungan Panjenengan piyambak. Sedaya prekawis ingkang ageng saha ngédab-édabi ingkang Panjenengan tindakaken kanggé tiyang-tiyang menika, sampun damel misuwuring asma Panjenengan ing salumahing bumi. Bangsa-bangsa sanès saha déwa-déwanipun sampun Panjenengan tundhung nalika umat kagungan Panjenengan majeng perang.

²⁴ Bangsa Israèl menika sampun Panjenengan dadosaken umat Panjenengan piyambak ing selaminipun,

saha Panjenengan piyambak jumeneng Allahipun."

²⁵"Samenika, dhuh Gusti, mugi kersa nglanggengaken janji ingkang sampun Panjenengan ngandikakaken dhateng kawula saha turun kawula, saha mugi kersa nindakaken menapa ingkang sampun Panjenengan ngandikakaken menika.

²⁶Asma Panjenengan badhé sangsaya kondhang ngantos tiyang-tiyang badhé sami criyos, 'Gusti Allah ingkang Mahakwaos menika Allahipun bangsa Israèl.' Sadangunipun saking turun kula badhé wonten ingkang jumeneng rajanipun bangsa Israèl.

²⁷Gusti ingkang Mahakwaos! Kawula kumawantun ndedonga menika dhateng Panjenengan, mergi Panjenengan sampun ngandikakaken prekawis menika dhateng abdi Panjenengan, sarta maringi pawartos dhateng kawula, bilih turun kawula Panjenengan ayomi, ngantos mboten badhé tumpes.

²⁸Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, namung Panjenengan ingkang jumeneng Allah, ingkang selaminipun netepi janji Panjenengan menika, inggih bab ingkang

éndah menika sampun Panjenengan janjèkaken dhateng kawula.

²⁹Ingkang menika, kawula nyuwun mugè kersa mberkahi turun kawula supados nampi sih-rahmat Panjenengan ing selaminipun. Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, sedaya menika sampun Panjenengan janjèkaken, milanipun turun kawula badhé tansah Panjenengan berkahi ing selaminipun."

8¹ Sawisé sawetara mangsa, Raja Dawud nglurug perang nggepuk wong Filistin menèh. Wong-wong Filistin dikalahaké lan tanahé direbut.

²Raja Dawud uga ngalahaké wong Moab. Wong-wong mau didhawuhi turon ing lemah, banjur dipatèni, saben wong telu, sing dipatèni loro. Wong Moab padha didadèkaké baturé Dawud lan kudu mbayar pajeg.

³Sebanjuré Raja Dawud ngalahaké Hadadèzèr, anaké Réhob, sing mréntah ing Zoba, tanah krajan cedhak Damsyik. Ing wektu semono Hadadèzèr lagi nglurug perang arep mulihaké pangwasané ing wilayah sacedhaké sumberé Bengawan Éfrat.

⁴ Wadyabalané Hadadèzèr sing ditawan Raja Dawud yakuwi: prejurit jaranan 1.700, lan prejurit dharatan 20.000. Dawud nisihaké jaran sing cukup kanggo kréta satus, déné liyané sikilé digawé cacad.

⁵ Nalika wong Siria saka Damsyik ngirimaké wadyabala kanggo nulungi Raja Hadadèzèr, wadyabala mau iya kalah, lan sing mati 22.000.

⁶ Dawud banjur ngedegaké kémah-kémah wadyabala ing sajroning wilayahé, déné wong-wong mau didadèkaké rakyaté sarta didhawuhi mbayar pajeg. Gusti Allah maringi kaunggulan marang Dawud ing ngendi waé enggoné perang.

⁷ Tamèng emas sing dienggo déning wadyabalané Hadadèzèr dirampas lan digawa menyang Yérusalèm.

⁸ Kejaba kuwi Dawud uga ngrampas tembaga saka Betah lan Berotai, yakuwi kutha-kutha sing mauné dikwasani déning Hadadèzèr.

⁹ Raja Tou saka Hamat krungu yèn Raja Dawud wis ngalahaké wadyabalané Hadadèzèr kabèh.

¹⁰Tou banjur utusan Yoram, putrané, prelu ngaturaké salam marang Raja Dawud sarta rasa bungahing atiné, merga enggoné olèh kaunggulan mau, sebab wis suwé enggoné Tou memungsuhan karo Hadadèzèr. Yoram iya ngaturaké pisungsung rupa emas, slaka lan tembaga.

¹¹Pisungsung mau lan sapérangané barang rampasan saka Hadadèzèr, dipisungsungaké déning Raja Dawud marang Allah kanggo kapreluan pangibadah. Bareng karo pisungsung mau Dawud iya nyaosaké barang-barang rupa slaka lan emas rampasan saka bangsa-bangsa sing wis ditelukaké, yaiku bangsa-bangsa: Édom, Moab, Amon, Filistia lan Amalèk.

¹²(8:11)

¹³Raja Dawud asmané saya kondhang, awit wis mejahi wong Édom ing tanah ngaré Uyah, cacahé wolulas èwu.

¹⁴Panjenengané ngedegaké kémah tawanan wadyabala ing sawilayah Édom kabèh; déné wong-wong Édom padha dadi baturé. Gusti Allah maringi kaunggulan marang Raja Dawud sajroné peprangan ing ngendi waé.

¹⁵ Mengkono mau enggoné Raja Dawud mréntah tanah Israèl kabèh sarta ngreksa supaya rakyaté tansah krasa dierèh kanthi adil lan becik.

¹⁶ Yaiki para penggedhé sing diangkat déning Raja Dawud: Sing dadi sénapatining perang: Yoab, anaké Zeruya. Sing dadi sèkretarising kraton: Yosafat, anaké Ahilud. Sing dadi imam agung: Zadok, anaké Ahitub lan Akhimèlèkh, anaké Abyatar. Sing dadi sèkretaris negara: Seraya.

¹⁷ (8:16)

¹⁸ Sing dadi pengawal raja: Benaya, anaké Yoyada. Sing dadi imam ing sajroné kraton: putra-putrané Dawud piyambak.

9 ¹ Ing sawijining dina Dawud ndangu, "Kulawargané Saul apa isih ana sing urip? Yèn ana, merga saka Yonatan, aku kepéngin mbeciki wong mau."

² Brayaté Saul duwé réwang sing jenengé Ziba, lan didhawuhi sowan Raja Dawud. Raja ndangu, "Apa kowé kuwi Ziba?" Unjuké, "Inggih, Sang Prabu."

³ Raja Dawud banjur ndangu menèh, "Kulawargané Saul apa isih ana sing urip? Aku kepéngin gawé becik karo

wong kuwi, kaya sing wis dakjanjèkaké marang Gusti Allah." Ziba matur, "Taksih wonten setunggal, putranipun Yonatan. Tiyangipun pincang."

⁴"Saiki ana ing ngendi?," pendanguné Raja Dawud. "Wonten ing Lodebar, ing griyanipun Makir anakipun Amièl," aturé Ziba.

⁵Raja Dawud banjur utusan nimbali putrané Yonatan mau.

⁶Anaké Yonatan kuwi jenengé Méfibosèt. Nalika dhèwèké teka, banjur sujud ngormati Raja Dawud. Raja Dawud banjur ngandika, "Méfibosèt." Aturé Méfibosèt, "Nuwun, Sang Prabu."

⁷Ngandikané Sang Prabu, "Aja wedi. Merga saka Yonatan aku bakal mbeciki kowé. Palemahané Saul, éyangmu, bakal dakbalèkaké marang kowé lan selawasé kowé bakal mangan bebarengan karo aku."

⁸Méfibosèt sujud menèh lan matur, "Kula menika babar-pisan mboten wonten ajinipun! Menapa sebabipun panjenengan saé sanget dhateng kula?"

⁹Raja Dawud banjur nimbali Ziba, réwangé Saul mau, sarta dingandikani, "Warisané Saul lan warisané brayaté

kabèh dakwènèhaké marang Méfibosèt wayahé bendaramu iki.

¹⁰ Kowé lan anak-anakmu sarta para abdi kudu nggarap palemahan kuwi kanggo brayaté bendaramu, déné pametuné aturna kanggo nyukupi kebutuhané dhaharé. Nanging Méfibosèt bakal mangan bebarengan karo aku." (Ziba duwé anak lanang limelas lan batur rong puluh.)

¹¹ Aturé Ziba marang Raja Dawud, "Sedaya dhawuh panjenengan badhé kula tindakaken." Dadiné Méfibosèt mangan ana ing kraton, kaya déné putrané Raja Dawud dhéwé.

¹² Méfibosèt duwé anak jenengé Mikha. Brayaté Ziba kabèh dadi baturé Méfibosèt.

¹³ Kanthi mengkono Méfibosèt sing cacad sikilé loro pisan kuwi manggon ing Yérusalèm lan tansah mangan ana ing kraton.

10 ¹ Sawisé sawetara wektu Raja Nahas saka Amon tilar-donya lan Hanun, putrané, dadi raja.

² Raja Dawud banjur dhawuh, "Aku arep memitran karo Hanun kaya déné Nahas enggoné memitran karo aku." Dawud

banjur utusan menyang negara Amon kadhawuhan ngaturaké béla sungkawa.

³ Nanging para penggedhéné negara Amon padha matur marang Raja Hanun, "Menapa panjenengan nginten, bilih enggènipun Dawud tumut béla sungkawa menika kanggé ngormati bapak panjenengan? Temtu mboten! Tiyang-tiyang menika dipun utus mriki prelu nlihi kitha menika, temtu mbénjing badhé dipun telukaken."

⁴ Para utusané Dawud banjur padha dicekel déning Hanun; jénggoté dicukur separo, sandhangané padha dikethok wates bokong, sawisé mengkono banjur padha dikon lunga.

⁵ Nanging wong-wong mau padha isin mulih menyang negarané. Sawisé Raja Dawud dikabari kedadéan mau, banjur ngirimaké welingan supaya para utusan mau padha ngentèni ing Yérikho nganti jénggoté wis thukul menèh.

⁶ Bareng wong Amon padha krasa, yèn saiki Dawud dadi mungsuhé, banjur nyéwa prejurit Siria rong puluh èwu sing manggon ana ing Bèt-Réhib lan Zoba, semono uga prejurit rolas èwu saka Tob,

sarta saka raja negara Maaka prejurit sèwu.

⁷ Bareng Dawud pirsá bab kuwi, banjur utusan Yoab lan prejurité kabèh supaya nglurugi perang marang Amon.

⁸ Wong-wong Amon padha baris metu lan ngatur barisané ing sangareping gapura Raba, déné liyané, wong-wong Siria, mengkono uga wong saka Tob lan Maaka, padha ngatur barisané ing ara-ara.

⁹ Bareng Yoab ngerti, yèn dhèwèké kejevit déning prejurité mungsuh, sing padha ana ing ngarep lan ing mburi, banjur milih prejurité sing becik ing Israèl, diatur supaya ngadhepi prejurit Siria.

¹⁰ Turahané dipasrahaké marang adhiné, yakuwi Abisai, sing ngatur barisan ngadhepi prejurit Amon.

¹¹ Yoab kandha karo adhiné mau, "Yèn aku ora kuwat ngadhepi prejurit Siria, énggal-énggal tulungana; kosokbaliné, yèn kowé ora kuwat ngadhepi prejurit Amon, mesthi daktulungi.

¹² Sing tatag atimu! Ayo padha tumindak kanggo bangsa kita lan kutha-

kuthané Allah kita. Muga-muga Gusti Allah nindakaké apa sing dikersakaké."

¹³Yoab lan para prejurité banjur padha maju perang; lan prejurit Siria padha keplayu.

¹⁴Bareng wong-wong Amon padha weruh, yèn prejurit Siria padha keplayu, banjur iya padha mlayu saka ing ngarepé Abisai lan mundur menyang sajroning kutha. Sawisé merangi wong Amon, Yoab mulih menyang Yérusalèm.

¹⁵Wong-wong Siria padha weruh, yèn wis padha dikalahaké déning wong Israèl, mulané banjur padha ngundangi prejurité kabèh, supaya padha kumpul menèh.

¹⁶Raja Hadadèzèr banjur utusan nimbali wong Siria sing ana ing sawétané Bengawan Éfrat. Satekané ing Helam, banjur dipimpin déning Sobakh, sénapatiné Raja Hadadèzèr.

¹⁷Bareng pirsabab iku Raja Dawud banjur énggal-énggal nglumpukaké wadyabala Israèl kabèh ana ing sabrangané Kali Yardèn, terus maju menyang Helam. Ing kono wong-wong Siria padha ngatur barisané, banjur

campuh perang karo wadyabalané Raja Dawud.

¹⁸Nanging prejurit Siria padha keplayu. Dawud lan para prejurité matèni kusiring kréta perang cacahé 700 lan matèni prejurit jaranan 40.000; kejaba saka kuwi Sobakh, sénapatining mungsuh, uga ketaton temah iya mati ing peprangan.

¹⁹Bareng para raja sing dibawahaké Hadadèzèr padha weruh yèn kalah, nuli padha njaluk damé lan teluk karo wong Israèl. Wiwit wektu kuwi wong Siria ora wani mbiyantu wong Amon menèh.

11 ¹Para raja lumrahé padha nglurug perang ing mangsa semi. Déné ing mangsa semi taun kuwi, Raja Dawud utusan Yoab nglurug perang bebarengan karo para jéndral lan para prejurit Israèl kabèh. Wong-wong mau padha ngalahaké wong Amon sarta ngepung kutha Raba. Nanging Raja Dawud dhéwé kèri ana ing Yérusalèm.

²Ing wayah soré, nalika Raja Dawud wungu saré, minggah ing payoning kraton. Saka ing kono pirsá wong wadon sing lagi adus, lan wong wadon mau ayu banget.

³ Dawud banjur utusan nakokaké, wong kuwi sapa. Utusan matur, yèn wong wadon mau Bètsyéba, bapakné jenengé Éliam sarta bojoné Uria, wong Hèt.

⁴ Dawud utusan methuk wong wadon mau, lan sawisé tekan ing kraton, ditunggil saré. (Bètsyéba lagi waé rampung enggoné sesuci sawisé wulanan.) Bètsyéba banjur mulih;

⁵ ora let suwé krasa yèn ngandheg, mula banjur ngaturi kabar marang Raja Dawud.

⁶ Raja Dawud banjur énggal-énggal utusan nglantaraké dhawuh marang Yoab, "Uria, wong Hèt kuwi konen mulih sowan aku." Yoab banjur akon Uria supaya sowan Raja Dawud.

⁷ Bareng Uria wis sowan, Uria didangu bab keslametané Yoab lan para prejurit Israèl, sarta kepriyé enggoné padha perang.

⁸ Dawud banjur dhawuh marang Uria, "Muliha menyang omahmu sarta ngasoa sedhéla!" Bareng Uria metu saka kraton, Raja Dawud ngirimaké peparing menyang omahé Uria mau.

⁹ Uria ora mulih, nanging turu ing sangarepé gapuraning kraton, bebarengan karo wong jaga.

¹⁰ Raja Dawud dicaosi pirsá prekara mau. Mulané banjur ndangu marang Uria, "Kowé lagi waé bali saka lelungan adoh, yagéné ora mulih menyang omahmu?"

¹¹ Aturé Uria, "Prejurit Israèl saha prejurit Yéhuda saweg majeng perang, sarta Pethi Prejanjianipun Allah nyarengi tiyang-tiyang menika. Sénapati Yoab saha para pengageng sami saré ing kémah, wonten ing ara-ara. Menapa inggih kula lajeng mantuk, nedha, ngombé sarta tilem kaliyan sémah kula? Demi sugeng saha nyawa panjenengan, kula mboten badhé nindakaken prekawis menika."

¹² Dawud dhawuh menèh, "Ya wis, lèrèna ing kéné sedina menèh lan sésuk-ésuk kowé bakal daklilani lunga." Dadiné Uria ana ing Yérusalèm sedina menèh. Ésuké Uria ditimbali mangan bebarengan karo Raja Dawud.

¹³ Uria banjur mangan lan ngombé nganti mendem, nanging ing bengi kuwi Uria tetep ora mulih menyang omahé,

nanging turu amor karo prejurit sing jaga kraton.

¹⁴Ésuké Raja Dawud nulis layang marang Yoab, dikirimaké lantaran Uria.

¹⁵Isiné mengkéné, "Uria pernahna ana ing cucuking baris, ing peprangan sing gawat, banjur mundura, karebèn dhèwèké tiwas."

¹⁶Nalika Yoab ngepung kutha mau, Uria dipréntah lunga menyang papan sing kira-kira dijaga kuwat déning mungsuh.

¹⁷Bareng prejurité mungsuh padha metu saka kutha sarta nyerang prejurité Yoab, ana prejurité Dawud sawetara sing mati, mengkono uga Uria.

¹⁸Yoab banjur utusan wong ngaturi pirs marang Raja Dawud bab lakuning peprangan.

¹⁹Préntahé marang kongkonan mau, "Sawisé Sang Prabu pirs laporanmu bab tumindaké peprangan iki,

²⁰bisa uga dadi duka lan ndangu marang kowé, 'Yagéné kowé padha cedhak banget karo kutha kuwi? Kowé rak padha weruh, yèn mungsuh mesthi bakal manah saka sandhuwuré témbok?

²¹Apa kowé wis padha lali, kepriyé enggoné Abimèlèh, anaké Gidéon, mati

ing Tèbès? Dhèwèké rak mati merga ana wong wadon sing nguncalake watu gilingan glepung marang dhèwèké saka ing sandhuwuring témbok? Lha, ta géné kowé padha cedhak banget karo témbok kuwi?' Yèn Sang Prabu ndangu mengkono, matura, 'Uria, salah setunggaling prejurit panjenengan ugi tiwas!'"

²² Kongkonan mau banjur sowan Raja Dawud sarta ngabaraké apa sing dipréntahaké Yoab.

²³ Utusan mau matur, "Mengsah kula langkung kiyat saha medal saking kitha lajeng nyerang kula sedaya wonten ing ara-ara. Nanging lajeng kula dhesek mundur wangsul dumugi ing gapuraning kitha.

²⁴ Lajeng saking sangingiling témbok tiyang-tiyang menika sami manahi kula sedaya. Wonten sawetawis prejurit panjenengan ingkang tiwas, klebet Uria."

²⁵ Dawud dhawuh marang kongkonan mau, "Matura marang Yoab, dikon teteg, sarta aja nganti cilik atiné, sebab ora bisa ditemtokaké sadurungé, sapa sing bakal mati ana ing peprangan. Kandhakna supaya dhèwèké saya

mempeng perangé, nganti kutha mau teluk."

²⁶ Nalika Bètsyéba krungu, yèn bojoné wis mati, banjur ditangisi.

²⁷ Bareng wis tutug wektuné, Raja Dawud utusan methuk wong wadon mau, didhawuhi nggawa menyang kraton lan digarwa. Ora antara suwé banjur nglairaké anak lanang. Nanging Gusti Allah ora rena karo tumindaké Dawud sing mengkono mau.

12 ¹ Sawisé lelakon mau, Gusti Allah utusan Nabi Natan sowan Raja Dawud. Nabi Natan banjur sowan lan matur, "Wonten tiyang kalih nunggil kitha; ingkang setunggal sugih, setunggalipun miskin.

² Inkang sugih gadhah lembu saha ménda gèmbèl kathah,

³ déné ingkang miskin namung gadhah cempé setunggal, enggènipun tumbas. Cempé wau dipun opèni ngantos dados ageng, dipun kandhang ing griyanipun sesarengan kaliyan anak-anakipun. Cempé menika tumut nedha sareng kaliyan tiyang menika, ngombé saking cangkiripun lan tilem ing pangkonipun,

cekakipun, kados anakipun èstri piyambak.

⁴Ing setunggaling dinten tiyang ingkang sugih wau kedhatengan tamu. Nanging mboten purun mragat méndanipun utawi lembunipun piyambak, kanggé nyegah tamunipun. Malah lajeng mendhet cempénipun tiyang ingkang miskin wau, dipun masak kanggé tamunipun."

⁵Mireng aturé Nabi Natan mengkono mau Dawud banjur muntab dukané marang wong sing sugih, ngandikané, "Siya-siya banget wong sing tumindak mengkono kuwi!

⁶Wong sing sugih kuwi kudu ngijoli cempé mau tikel ping papat, banjur diukum pati!"

⁷Tembungé Nabi Natan marang Dawud, "Tiyang menika inggih Sang Prabu piyambak! Inkang dipun ngandikakaken Gusti, Allahipun Israèl mekaten, 'Kowé wis Dakdadèkaké rajaning bangsa Israèl lan Dakuwalaké saka tangané Saul.

⁸Tanah krajan sarta bojoné Saul wis Dakparingaké marang kowé, malah kowé Dakdadèkaké raja mengku tanah Israèl lan Yéhuda. Upamané kuwi durung

cukup, mesthi kowé bakal Dakparingi semono menèh.

⁹Yagéne kowé nyingkur dhawuh-Ku? Yagéne kowé tumindak sing mengkono? Kowé mréntah matèni Uria ing peprangan. Enggonmu matèni srana gegamane wong Amon, sarta bojoné kokpèk.

¹⁰Merga kowé ora mbangun-turut lan ngepèk bojoné Uria, saben sakturunan mesthi ana turunmu sing bakal dipatèni.

¹¹Aku janji bakal nekakaké kasangsaran tumrap kowé, lan bakal kelakon ana ing brayatmu dhéwé. Aku bakal njupuki bojomu lan Dakparingaké marang wong liya, sing bakal nuroni ing wayah awan.

¹²Kowé wis tumindak dosa kanthi sesidheman, kosokbaliné Aku bakal nindakaké paukuman-Ku kanthi terang-terangan ing sangareping bangsa Israèl."

¹³Pangandikané Dawud marang Nabi Natan, "Kula sampun damel dosa dhateng Gusti Allah." Wangsulané Nabi Natan, "Gusti Allah sampun maringi pangapunten; mila panjenengan mboten badhé séda.

¹⁴ Nanging mergi panjenengan sampun ngrèmèhaken Gusti Allah kanthi tumindak mekaten menika, putra panjenengan ingkang nembé lair badhé tilar."

¹⁵ Sawisé kuwi Nabi Natan banjur mulih ing omahé. Putrané Raja Dawud sing lair saka Bètsyéba, randhané Uria, nandhang lara saka Gusti Allah.

¹⁶ Dawud banjur ndedonga supaya anaké bisa waras, dikanthèni pasa lan saben bengi saré ana ing jogané kamaré.

¹⁷ Para penggedhéné kraton padha sowan lan nyuwun supaya wungu enggoné ana ing jogan, nanging Dawud ora kersa lan iya ora kersa dhahar bebarengan karo wong-wong mau.

¹⁸ Bareng wis seminggu bocah mau tilar-donya, nanging wong-wong mau padha ora wani matur. Rerasanané, "Nalika bocah kuwi isih urip, Sang Prabu ora kersa ngandika, apa menèh saiki, sawisé putrané ora ana! Mengko gèk Sang Prabu malah tumindak nékad!"

¹⁹ Bareng Raja Dawud pirsapa para kawulané padha pating klesik, ngira, yèn bocahé wis mati. Banjur ndangu marang wong-wong mau, "Apa bener bocahé wis

mati?" "Leres, Sang Prabu," wangsulané wong-wong mau.

²⁰ Raja Dawud banjur wungu saka jogan, siram, jebadan, sarta santun busana, sarta ngabekti ing Pedalemané Allah. Sawisé mengkono banjur kondur menyang kraton, mundhut diladosi, banjur dhahar.

²¹ Bareng para abdiné weruh, banjur padha matur, "Kula mboten mangertos. Nalika laré menika taksih gesang, Sang Prabu siyam saha muwun, nanging sasampunipun laré menika tilar, Sang Prabu jumeneng saha dhahar!"

²² "Ya," wangsulané Dawud, "Pancèn aku pasa lan nangis nalika bocahé iku isih urip, sebab gagasanku: bisa uga Gusti Allah bakal welas marang aku lan bocahé diparingi urip.

²³ Nanging saiki, sawisé mati, apa gunané aku pasa terus? Apa aku bisa nguripaké bocah mau menèh? Mbésuk aku bakal lunga menyang panggonané bocah kuwi, nanging bocahé ora bakal bali menyang panggonanku."

²⁴ Dawud banjur nglipur atiné Bètsyéba, nuli saré bebarengan. Bètsyéba banjur nglairaké anak lanang sing dijenengaké

Suléman. Gusti Allah tresna marang bocah mau,

²⁵ lan ndhawuhi Nabi Natan njenengaké bocah mau Yedija, merga Gusti Allah nresnani.

²⁶ Ing wektu semana Yoab isih nggempur Raba, yakuwi kuthané negara Amon, sarta kutha mau wis mèh karebut.

²⁷ Banjur utusan sowan Raja Dawud sarta nglapuraké, "Kula sampun nyerang Raba, saha ngrebat tandhonipun toya.

²⁸ Samenika Sang Prabu mugè kersa nglempakaken wadyabala Israèl ingkang kantun, lajeng mimpin serangan kanggé nelukaken kitha menika. Kanthi mekaten, mboten wonten tiyang ingkang nyariyosaken bilih kula ingkang ngrebat kitha menika."

²⁹ Dawud ngumpulaké prejurité kabèh, nglurug menyang Raba, banjur nyerang kutha mau sarta ditelukaké.

³⁰ Dawud mundhut makuthané raja Raba sarta diagem ing mestakané dhéwé. Boboté makutha mau kira-kira ana 35 kilogram, ditrètès sesotya éndah. Raja Dawud iya mundhut barang rampasan akèh banget saka kutha mau.

³¹ Kejaba kuwi wongé padha diboyong, lan dikon nggawa graji, pacul lan wadung sarta dikon nyambut-gawé ing panggonan gawé bata. Mengkono mau iya ditindakaké ing kutha-kutha ing negara Amon liyané. Sawisé mengkono Dawud lan prejurité kabèh padha bali menyang Yérusalèm.

13 ¹ Absalom, putrané Dawud, duwé adhi wadon ayu rupané, jenengé Tamar. Amnon, putrané Dawud saka garwa liya, tresna marang Tamar

² lan kepéngin laku sérong karo dhèwèké. Nanging bab kuwi mokal kelakoné, merga Tamar isih prawan lan ora kena sapaturon karo wong lanang. Amnon saka enggoné mikir nganti lara.

³ Amnon duwé tepungan sing julig, jenengé Yonadab, anaké Syama kakangné Dawud.

⁴ Yonadab matur marang Amnon, "Pangéran, menapa sebabipun panjenengan saben dinten ketingal sedhah sanget? Wonten menapa?" Wangsulané, "Kula menika kepéncut kaliyan Tamar, adhinipun Absalom sedhèrèk kula."

⁵Yonadab banjur matur, "Kula aturi saréan ing tempat tidur, kados-kados saweg gerah. Menawi kang rama rawuh nuwèni, matur kémawon, 'Rama, mugi nglilani Tamar masak tedha kanggé kula ing ngriki. Menawi kula saged ningali piyambakipun masak ing ngriki, kula badhé nedha saking tanganipun.'"

⁶Amnon banjur nggléthak ing peturon, kaya-kaya lagi lara. Bareng dituwèni Raja Dawud, Amnon matur marang Sang Raja, "Rama, mugi panjenengan lilani Tamar mriki masak roti, supados kula saged kepanggih lan kula badhé nedha saking tanganipun."

⁷Dawud banjur melingaké Tamar ing kraton, "Lungaa menyang ing omahé sedulurmu Amnon, sarta gawéa roti kanggo dhèwèké."

⁸Tamar banjur lunga mrana lan ketemu Amnon lagi turon ing peturon. Tamar njupuk jladrèn sethithik, ana ing ngarepé Amnon, banjur ngratengi roti arep dipanggang.

⁹Sabanjuré roti disuntak saka ing panci sarta diladèkaké. Nanging Amnon ora gelem mangan. Dhèwèké banjur kandha, "Padha metua saka ing kéné!"

¹⁰ Sawisé kabèh padha metu saka kamar, Amnon kandha karo Tamar, "Roti kuwi gawanen mréné, ing peturonku, lan aku dulangen!" Tamar manut.

¹¹ Nanging bareng lagi ngulungaké roti, Amnon nyekel bocah mau karo kandha, "Turua karo aku!"

¹² "Sampun!" wangsulané prawan mau, "Kula sampun sampéyan peksa nindakaken prekawis ingkang nistha menika! Bab menika babar-pisan mboten kelampahan wonten ing Israèl.

¹³ Menawi menika kelampahan, enggèn kula ndhelikaken rai kula wonten ing pundi? Kaliyan malih, sampéyan piyambak badhé kewirangan wonten ing Israèl. Saénipun sampéyan matur dhateng sang raja, panjenenganipun temtu badhé setuju kula dados sémah sampéyan."

¹⁴ Nanging Amnon ora maèlu; merga luwih rosa, adhiné mau dipeksa nuruti karepé.

¹⁵ Nanging sawisé kuwi Amnon sengit banget marang Tamar, ora imbang karo kasmarané mauné. Mula banjur kandha marang adhiné mau, "Metua!"

¹⁶ Wangsulané Tamar, "Sampun mekaten! Menawi kula dipun tundhung, piawon menika langkung ageng ketimbang ingkang sampun sampéyan lampahi tumrap kula wau!" Nanging Amnon ora gelem ngrungokaké,

¹⁷ malah banjur ngundang abdiné, tembungé, "Wong iki gawanen metu, lan kuncinen lawangé!"

¹⁸ Abdiné nindakaké préntah mau. Déné Tamar nganggo klambi kurung sing lengené dawa. Dhèk semana putri-putri kedhaton sing isih prawan lumrahé nganggo sandhangan kaya mengkono kuwi.

¹⁹ Tamar banjur ngewur-ewuraké awu ing sirahé, sarta nyuwèk klambiné, lan lunga karo nutupi rainé nganggo tangané loro pisan, sarta nangis.

²⁰ Bareng Absalom weruh, banjur takon, "Apa Amnon mau meksa kowé saturdayon karo dhèwèké? Wis ta, adhiku, aja kokpikir menèh. Wong kuwi kakangmu dhéwé, dadi prekara iki aja kokkandhakaké karo sapa waé!" Tamar banjur ndhelik ana ing omahé Absalom, atiné susah banget sarta kijènan.

²¹ Midhanget kedadéan mau, Raja Dawud duka banget.

²² Absalom ngendhem sengit marang Amnon lan ora gelem caturan karo dhèwèké, merga wis ngrodha-peksa Tamar, adhiné.

²³ Kacrita sawisé genep rong taun, Absalom nganakaké kraméan mbathili wedhus-wedhusé ana ing Baal Hazor, sacedhaké kutha Éfraim. Absalom ngulemi para putrané sang prabu kabèh.

²⁴ Iya sowan Raja Dawud lan matur, "Rama, kula badhé ngawontenaken kraméan nggunting wulu ménda gèmbèl. Mugi Rama kersa ngrawuhi, kaliyan para pengagenging kraton."

²⁵ Nanging Raja Dawud paring wangsulan, "Aja anakku, sebab yèn aku kabèh padha teka, bakal gawé susahmu." Absalom nggujuk nyuwun rawuhé, nanging ramané tetep ora kersa; mung maringi pangèstu waé.

²⁶ Absalom banjur matur, "Menawi mekaten, mugi panjenengan lilani sedhèrèk kula Amnon tumut kaliyan kula sedaya." Ngandikané Raja Dawud, "Dhèwèké ora prelu mèlu."

²⁷ Nanging merga Absalom tetep nggujuk, wusanané Raja Dawud nglilani Amnon lan para putra liyané padha mèlu. (Absalom banjur ngladèkaké panganan sing sarwa énak banget.)^d

²⁸ Absalom préntah marang para baturé, "Padha diawas, yèn Amnon wis mendem merga ngombé anggur, aku bakal mènèhi aba, nuli Amnon patènana. Aja padha wedi. Aku sing tanggung jawab prekara iki. Sing kendel waé, aja mangu-mangu!"

²⁹ Batur-batur mau padha nindakaké préntahé Absalom lan matèni Amnon. Bareng para putrané Dawud meruhi lelakon mau, banjur padha énggal-énggal nunggang bihalé dhéwé-dhéwé sarta lolos.

³⁰ Nalika isih ana ing dalan, Raja Dawud wis dicaosi kabar, "Absalom sampun mejahi sedaya putra panjenengan, mboten wonten setunggal kémawon ingkang taksih gesang!"

³¹ Sang raja banjur jumeneng, nyuwèk agemané merga saka susahé, lan

---

^d(Absalom banjur...banget.): Tembung-tembung menika mboten wonten ing Kitab Suci Ibrani, nanging saking basa Yunani.

ambruk ing jogan. Abdiné kabèh mèlu nyuwèk sandhangané.

³² Nanging Yonadab, anaké Syama, kakangné Dawud, matur, "Sang Prabu, sampun kuwatos saha sampun nginten, bilih sedaya putra panjenengan tiwas. Namung Amnon piyambak. Sebab sampun ketawis wonten ing ulatipun Absalom, wiwit Tamar, adhinipun, dipun rodha-peksa déning Amnon.

³³ Dados sampun pitados, bilih putra panjenengan tiwas sedaya, sebab ingkang tiwas namung Amnon piyambak."

³⁴ Dhèk semana Absalom wis lolos. Sing jaga kratoné Raja Dawud padha weruh wong akèh mudhun saka gunung, peneré dalan saka Héronaim. Banjur padha sowan lan nglapuraké marang sang raja.

³⁵ Yonadab banjur matur, "Menika putra-putra panjenengan! Cocog kados ingkang kula aturaken kala wau."

³⁶ Lagi waé rampung enggoné matur, para putrané Dawud padha mlebu. Kabèh banjur padha nangis kanthi sedhah.

³⁷ Absalom ngungsi menyang kratoné Raja Gésur, yakuwi Talmi anaké Amihur. Enggoné manggon ing kana suwéné telung taun. Raja Dawud suwé nandhang susah merga saka Amnon,

³⁸ (13:37)

³⁹ nanging sawisé kalipur, banjur kangen banget marang Absalom.

14 ¹ Yoab ngerti, yèn Raja Dawud kangen banget karo Absalom, ² mulané kongkonan methuk wong wadon sing pinter, sing manggon ing Tekoa. Bareng wong wadon mau wis teka, Yoab kandha, "Kowé kudu éthok-éthok susah; nganggoa sandhangan susah, sarta aja nganggo lenga wangi. Caramu kaya déné wong sing wis suwé nangisi wong sing ditresnani.

³ Banjur sowana sang raja sarta aturna apa sing dakkandhakaké iki." Yoab banjur ngandhakaké apa sing kudu diaturaké.

⁴ Wong wadon mau sowan sang raja, sarta sujud nyembah lan matur, "Dhuh Sang Prabu, mugi kersaa nulungi kawula!"

⁵ "Ana apa?" pendanguné Raja Dawud. Wong wadon mau matur, "Kawula

menika randha ingkang mlarat. Sémah kawula sampun tilar-donya.

⁶ Kawula gadhah anak jaler kalih, lan ing setunggaling dinten laré menika sami paben ing ara-ara. Mergi mboten wonten tiyang ingkang misah, ingkang setunggal mejahi sedhèrèkipun.

⁷ Lan samenika, sedaya sanak-kadang kawula sengit dhateng kawula saha nggugat supados kawula masrahaken anak kawula dhateng tiyang-tiyang menika, badhé dipun pejahi, mergi piyambakipun sampun mejahi sedhèrèkipun. Menawi kelampahan, kawula badhé kijènan, tanpa anak setunggal-tunggala. Tiyang-tiyang menika badhé numpes pengajeng-ajeng kawula ingkang kantong setunggal menika, mangka sémah kawula mboten nilar anak jaler ingkang nerusaken turunipun."

⁸ "Muliha!" dhawuhé Sang Raja, "Aku bakal ngurus prekara iki."

⁹ "Sang Prabu," aturé wong wadon mau, "Menapa kémawon ingkang panjenengan tindakaken, kawula saha brayat kawula ingkang badhé nanggél kalepatanipun.

Sang Prabu saha kulawarganipun mboten kalepatan."

¹⁰ Dhawuh wangsulané, "Yèn ana sing ngukum kowé, jaken mréné ketemu aku, mesthi dhèwèké ora bakal ngganggu kowé menèh."

¹¹ Aturé wong wadon, "Mugi panjenengan kersa ndedonga dhateng Allah panjenengan, supados tiyang ingkang badhé males ukum pejahipun laré kawula menika sampun ngantos nindakaken piawon ingkang langkung ageng malih kanthi mejahi laré kawula setunggalipun." Ngandikané Dawud, "Demi Gusti Allah sing gesang, anakmu babar-pisan ora bakal diganggu gawé."

¹² Wong wadon mau banjur matur, "Mugi kelilana kawula matur sekedhik malih." "Iya becik," dhawuhé sang raja.

¹³ Aturé wong wadon mau, "Kanthi pangandika menika panjenengan sampun ngakeni, bilih panjenengan piyambak kagungan kalepatan mergi mboten nglilani putra panjenengan kondur saking pangungsèn. Menapa sebabipun panjenengan nindakaken kalepatan ingkang kados mekaten tumrap umatipun Gusti Allah?"

¹⁴ Kita sedaya badhé pejah; saupami kita menika toya ingkang wutah ing siti, mboten saged dipun wangsulaken malih. Gusti Allah mboten badhé maringi gesang dhateng tiyang ingkang sampun pejah. Dados mugé Sang Prabu kersa mbudi daya, supados tiyang bucalan menika saged wangsul malih.

¹⁵ Kawula sowan Sang Prabu, mergi kawula dipun ancaman tiyang. Kawula lajeng nggagas, saénipun kawula matur Sang Prabu kanthi pengajeng-ajeng panyuwun kawula menika badhé dipun jurungi.

¹⁶ Kawula nginten panjenengan badhé midhangetaken saha milujengaken kawula saking ancamanipun tiyang ingkang badhé mejahi kawula saha anak kawula. Tiyang-tiyang menika kepéngin nyingkiraken kawula saking tanah ingkang dipun paringaken déning Allah dhateng umatipun.

¹⁷ Kawula pitados, bilih janji panjenengan badhé ndadosaken wilujeng kawula, sebab Sang Prabu menika kados malaékating Allah, ingkang saged mbédakaken pundi

ingkang saé lan pundi ingkang awon. Mugi Allah nunggil kaliyan panjenengan!"

¹⁸Wangsulané Sang Raja, "Ana saprepara sing arep daktakokaké marang kowé, wangsulana kanthi jujur." "Kula aturi ngandika," aturé wong wadon.

¹⁹Pangandikané Sang Raja, "Sing kongkonan kowé kuwi apa Yoab?" Aturé wong wadon mau, "Demi nyawa panjenengan, kawula mboten badhé saged nyélaki pendangon panjenengan. Pancèn saèstu, Yoab sampun maringi sumerep dhateng kawula, menapa ingkang kedah kawula lampahi saha kawula aturaken.

²⁰Nanging piyambakipun tumindak mekaten wau kanggé ngrampungaken prekawis menika kanthi saé. Sang Prabu menika wicaksana kados malaékating Allah, saged nginten menapa kémawon ingkang kelampahan."

²¹Raja Dawud banjur nimbali Yoab lan ngandika, "Pepénginanmu bakal dakleksanani. Pethuken lan ejaken mréné."

²²Yoab sujud ing ngarepé Raja Dawud, banjur matur, "Gusti Allah mberkahana

panjenengan! Samenika kula mangertos bilih panjenengan tresna dhateng kula, mergi sampun njurungi panyuwun kula."

²³ Yoab banjur mangkat menyang Gésur lan methuk Absalom bali menyang Yérusalèm.

²⁴ Nanging ora dililani njujug kraton. "Aku emoh weruh dhèwèké," dhawuhé Raja Dawud. Dadi Absalom mulih menyang omahé dhéwé, lan ora sowan sang raja.

²⁵ Absalom dielem, yèn dhèwèké kuwi wong sing nggantheng dhéwé sak Israèl kabèh. Ora ana wong sing ngungkuli ngganthengé. Wiwit saka tlapakané nganti tekan ing mbun-mbunan ora ana cacadé.

²⁶ Rambuté ketel banget, lan saben taun kepeksa digunting, sebab kedawan sarta kaboten. Rambut sing dikethok waé boboté rong kilogram luwih, manut timbangan kraton.

²⁷ Absalom duwé anak lanang telu lan anak wadon siji sing ayu banget, jenengé Tamar.

²⁸ Wis rong taun Absalom manggon ing Yérusalèm, sarta durung tau séba marang ngarsané Sang Raja.

²⁹ Mulané ing sawijining dina Absalom ngundang Yoab, dikon sowan Raja Dawud, nanging Yoab ora gelem teka. Absalom ngundang sepisan engkas, nanging Yoab tetep ora gelem teka.

³⁰ Absalom banjur kandha karo baturé, "Kowé padha weruh, yèn tegalé Yoab sandhing tegalku, sing ditanduri juwawut. Lungaa, tegal kuwi obongen." Wong-wong mau banjur lunga, ngobong tegalé.

³¹ Yoab banjur menyang omahé Absalom sarta takon, "Menapa sebabipun déné abdi sampéyan sami mbesmi tegal kula?"

³² Wangsulané Absalom, "Sebabipun, nalika kula undang, sampéyan mboten purun dhateng. Kula badhé kèngkènan sampéyan séba ing ngarsanipun Sang Raja sarta nyuwun pirsaa, 'Menapa ginanipun kula késah saking Gésur lajeng mriki? Langkung saé menawi kula tetep manggèn wonten ing ngrika.'" Absalom nerusaké, "Sampéyan ikhtiyar supados kula saged sowan Sang Raja; déné menawi kula taksih gadhah kalepatan, kula sagah dipun ukum pejah."

³³Yoab banjur sowan marang Raja Dawud sarta ngaturaké panyuwuné Absalom. Raja Dawud banjur nimbali Absalom, lan Absalom iya sowan, sujud ing ngarsané Raja Dawud. Sang Raja enggoné nampa nganggo ngaras Absalom.

15 ¹Sawisé lelakon mau, Absalom sedhia kréta sajarané sarta pengiring cacahé wong sèket, kanggo awaké dhéwé.

²Saben dina Absalom tangi gasik, banjur ngadeg ing pinggir dalan sacedhaké gapuraning kraton. Saben ana wong sing arep sowan raja ngaturaké prekara, diundang lan ditakoni, "Kowé saka taler ngendi?" Lan yèn wong mau mangsuli, "Saka taler iki utawa kuwi,"

³Absalom banjur kandha, "Manut ukum, kowé bener, nanging éman, ora ana wakiling raja sing ngrungokaké prekaramu.

⁴Coba, upamané aku sing dadi hakim, saben wong sing duwé prekara utawa gugatan, bisa nemoni aku lan bakal dakputus kanthi adil."

⁵Yèn ana wong sing nyedhaki Absalom prelu nyungkemi, wong mau banjur dicandhak lan diaras.

⁶Mengkono pangrengkuhé Absalom marang saben wong Israèl sing arep ngaturaké prekarané marang raja. Mengkono carané Absalom ngepèk atiné wong Israèl.

⁷Sawisé genep patang taun, Absalom matur marang Raja Dawud, "Rama, kula mugi panjenengan lilani késah dhateng Hébron, prelu ngluwari janji kula dhateng Gusti Allah.

⁸Sebab nalika kula taksih manggèn ing Gésur ing Siria, kula sampun janji, bilih kula badhé ngibadah dhateng Allah ing Hébron, inggih menika samasa Gusti Allah marengaken kula mantuk dhateng Yérusalèm."

⁹Dhawuhé raja, "Lungaa, daksangoni slamet." Absalom banjur mangkat menyang Hébron.

¹⁰Nanging sadurungé mangkat, wis kongkonan nemoni taler Israèl kabèh, padha diweling, "Yèn kowé padha krungu swarané slomprèt, padha surak-suraka, 'Absalom wis dadi raja ing Hébron!'"

¹¹ Saka Yérusalèm ana wong rong atus sing ngiring Absalom menyang Hébron. Wong-wong mau ora ngerti apa-apa, mulané senjata padha mèlu lunga, iya tanpa gagasan apa-apa.

¹² Absalom banjur nyaosaké kurban, uga kirim kongkonan menyang kutha Gilo prelu ngundang Akhitofèl, sing dadi penaséhaté Raja Dawud. Srana mengkono komplotan sing nglawan Raja Dawud mau dadi saya kuwat, merga saya akèh sing mèlu Absalom.

¹³ Sebanjuré ana wong sing nggawa kabar, lapur marang Raja Dawud, "Tiyang Israèl sampun tumut Absalom."

¹⁴ Dawud banjur dhawuh marang baturé kabèh sing ana ing Yérusalèm, "Ayo padha ngungsi! Yaiki dalané supaya bisa uwal saka Absalom. Ora suwé menèh Absalom bakal teka mréné. Ayo énggal budhal, aja nganti kita ketutupan lan dikalahaké, sarta kabèh sing manggon ing kutha dipatèni!"

¹⁵ "Prayogi Sang Prabu," aturé wong-wong mau, "Kula sedaya sami sagah nglampahi menapa kémawon ingkang dados kersanipun Sang Prabu."

¹⁶Raja Dawud banjur bidhal, didhèrèkaké brayaté kabèh lan punggawané, kejaba seliré sepuluh sing kèri tunggu kraton.

¹⁷Nalika raja lan pendhèrèké kabèh padha mlaku lunga saka kutha, padha mandheg ing sacedhaké omah sing pungkasan.

¹⁸Para pegawéné kabèh padha ngadeg ing sisihé raja nalika prejurit pengawalé raja padha baris liwat kono. Mengkono uga prejurit nem atus sing wis mèlu wiwit saka Gat, padha baris ing sangarepé.

¹⁹Bareng pirsá, Raja Dawud banjur dhawuh marang Itai, wong Gat, komandhané prejurit nem atus mau, "Yagéné kowé padha mèlu aku? Luwih becik padha balia lan manggon dadi siji karo raja sing anyar. Kowé rak wong manca, pengungsi sing adoh saka negaramu dhéwé?"

²⁰Kowé durung suwé manggon ing kéné, apa iya banjur dakkon nglembara bebarengan karo aku? Aku dhéwé durung ngerti arep menyang ngendi lungaku. Kanca-kancamu sabangsa jaken bali, muga-muga Gusti Allah nresnani kowé lan setya karo kowé."

²¹ Nanging Itai matur, "Gusti, demi Allah ingkang gesang saha demi nyawa panjenengan, dhateng pundi kémawon tindak panjenengan, kula badhé ndhèrèk, senajan nemahana pejah pisan."

²² "Ya becik!" wangsulané Dawud, "Mlakua terus!" Itai banjur mlaku bebarengan karo prejurité sarta brayaté kabèh.

²³ Nalika para prejurité Dawud lunga saka kutha, wong-wong kang manggon ing kutha padha nangis kanthi sora. Raja Dawud banjur nyabrang Kali Kidron, didhèrèkaké prejurité kabèh, mlaku ngener pesamunan.

²⁴ Imam Zadok lan Imam Abyatar uga mèlu bebarengan karo wong Lèwi kabèh sing nggawa Pethi Prejanjiané Allah. Pethi Prejanjian disèlèhaké, lan ora diangkat menèh sadurungé sing padha manggon ing kono lunga kabèh saka ing kutha kono.

²⁵ Raja Dawud banjur dhawuh marang Imam Zadok, "Pethi Prejanjian iki balèkna menyang kutha. Menawa Gusti Allah tresna marang aku, aku bakal

dililani bali ndeleng Pethi Prejanjian iki sarta pedalemané.

²⁶ Nanging menawa Gusti Allah ora marengaké, aku pasrah apa sing dikersakaké tumraping aku."

²⁷ Sabanjuré raja dhawuh menèh karo Imam Zadok, "Ahimaas, anakmu lan Yonatan, anaké Abyatar, padha balia waé menyang kutha kanthi tentrem.

²⁸ Aku arep ngentèni ing sacedhaké papan sabrangan kali ing ara-ara nganti nampa kabar saka kowé."

²⁹ Imam Zadok lan Imam Abyatar nggawa Pethi Prejanjian mau bali menyang Yérusalèm sarta padha manggon ing kono.

³⁰ Sawisé kuwi Raja Dawud nguculi trumpahé. Karo sing ndhèrèkaké banjur munggah Gunung Zaitun karo muwun, lan sirahé ditutupi tandha yèn susah.

³¹ Nalika Raja Dawud dikabari, yèn Akhitofèl uga mèlu komplotané Absalom, banjur ndedonga mengkéné, "Dhuh Gusti Allah, mugi Panjenengan nggagalaken pitedahipun Akhitofèl!"

³² Nalika Raja Dawud tekan pucaké punthuk, panggonané wong-wong padha ngibadah marang Allah, dipethukaké

déning kancané kang setya, yakuwi Husai, wong Arki. Sandhangané Husai suwèk lan sirahé diwur-wuri awu.

³³ Dawud ngandika marang Husai, "Yèn kowé mèlu, kowé bakal dadi sangganku.

³⁴ Nanging yèn kowé bali menyang kutha lan kandha karo Absalom, yèn saiki kowé arep ngladèni dhèwèké kanthi setya, kaya sing wis koktindakaké marang bapakné biyèn, ateges kowé nulungi aku. Kanthi cara mengkono kowé nglawan pituturé Akhitofèl.

³⁵ Imam Zadok lan Imam Abyatar iya ana ing kana. Wong-wong kuwi kabarana apa waé sing kokrungu ana ing kraton.

³⁶ Ahimaas, anaké Zadok lan Yonatan, anaké Abyatar wis padha mèlu bapakné, dadi iya ana ing kono. Anak-anaké kuwi kongkonen mréné ngabari aku apa waé sing kokrungu ana ing kono."

³⁷ Husai banjur bali menyang Yérusalèm, nunggal wektu karo tekané Absalom.

16¹ Nalika Raja Dawud lagi waé ngliwati pucaké punthuk, dumadakan Ziba, baturé Méfibosèt, teka nemoni karo nggawa kuldi sepasang sing dimomoti roti rong atus wakul, anggur

garing satus dhompol, woh-wohan sing isih seger satus gandhèng sarta anggur saimpes.

² Raja Dawud ndangu, "Barang-barang iki arep kanggo apa?" Aturé Ziba, "Kuldi-kuldi menika kagem titihan panjenengan sebrayat, roti saha woh-wohan menika kanggé para abdi, saha anggur menika kanggé sedhèrèk-sedhèrèk ingkang kesayahen wonten ing ara-ara."

³ Raja Dawud banjur ndangu, "Méfibosèt, putuné bendaramu Saul ana ing ngendi?" "Piyambakipun taksih wonten ing Yérusalèm," aturé Ziba, "Sebab piyambakipun pitados, bilih samenika tiyang Israèl badhé mangsulaken tanah krajanipun Saul, embahipun, dhateng piyambakipun."

⁴ Raja banjur ngandika marang Ziba, "Barang-darbèké Méfibosèt saiki dadi duwèkmu." "Dhawuh panjenengan badhé kula lampahi," aturé Ziba, "Mugi-mugi panjenengan tansah tresna dhateng kula!"

⁵ Nalika Raja Dawud tekan Bahurim, ana wong siji sing metu saka kono, banjur nyedhaki Dawud sarta ngipat-ipati.

Wong mau jenengé Simèi anaké Géra, sanaké Saul.

⁶ Simèi wiwit mbalangi Dawud lan para kawulané nganggo watu, senajan Dawud dikupengi prejurité sarta para sénapati.

⁷ Simèi ngipat-ipati lan ngucap, "Lungaa! Lungaa! Hé wong sing gawéné matèni wong! Wong ala!

⁸ Kowé wis ngrebut tanah krajané Saul! Saiki kowé diukum déning Allah, sebab wis matèni sanak kadangé Saul akèh banget. Gusti Allah wis maringaké tanah krajanmu marang Absalom. Saiki tekan mangsané cilakamu, hé wong sing gawéné matèni!"

⁹ Abisai, adhiné Yoab, anaké Zeruya, matur marang raja, "Menapa sebabipun tiyang damel resah menika panjenengan kèndelaken ngipat-ipati panjenengan? Kula panjenengan lilani nengkel gulunipun!"

¹⁰ Nanging raja ngandika marang Abisai lan Yoab, kakangné, "Aja mèlu-mèlu. Karebèn aku sing diipat-ipati. Sebab menawa Gusti Allah sing ndhawuhi, sapa sing wenang nakokaké yagéné dhèwèké tumindak mengkono?"

¹¹ Dawud banjur dhawuh menèh marang Abisai lan marang para abdiné, "Anakku dhéwé waé ngarah patiku; yagéné kowé padha gumun weruh kalakuané wong Bènyamin iki? Gusti Allah sing ndhawuhi supaya ngipat-ipati; mulané aja kokkapak-kapakaké.

¹² Mbokmenawa Allah bakal mirsani kasangsaranku iki sarta minangka gentiné banjur mberkahi aku."

¹³ Dawud lan sing padha ndhèrèk banjur nerusaké lakuné, déné Simèi enggoné mlaku padha rikaté ana sisihé punthuk, karo ngipat-ipati lan mbalangi nganggo watu lan lemah.

¹⁴ Nalika tekan Kali Yardèn, Sang Raja lan para abdiné padha kesayahen banget, banjur padha lèrèn ana ing kono.

¹⁵ Dhèk semono Absalom sarta wong-wong Israèl sing ngiring padha mlaku ing Yérusalèm, Akhitofèl iya mèlu.

¹⁶ Nalika Husai, kancané Dawud sing setya mau, ketemu karo Absalom, banjur kandha sora, "Sugeng Sang Prabu, sugeng Sang Prabu!"

¹⁷ Nanging Absalom takon, "Ana ing ngendi kasetyanmu marang Dawud? Yagéne kowe ora ndhèrèkaké?"

¹⁸ Wangsulane Husai, "Saestu mboten saged! Kula menika ndhèrèk tiyang ingkang dipun pilih déning Allah, déning tiyang-tiyang menika, saha déning tiyang Israèl sedaya. Inggih tiyang menika ingkang badhé kula dhèrèki.

¹⁹ Kaliyan malih, sinten malih ingkang badhé kula ladosi, menawi sanès putranipun bendara kula? Kados ingkang sampun kula lampahi, inggih menika ngladosi rama panjenengan, mila samenika panjenengan badhé kula ladosi."

²⁰ Absalom banjur kandha karo Akhitofèl, "Aku kandhanana apa sing kudu daklakoni?"

²¹ Aturé Akhitofèl, "Kula aturi saré sesarengan kaliyan seliripun keng rama, ingkang dipun tilar nengga kraton. Sedaya tiyang Israèl badhé sumerep, bilih kanthi tumindak mekaten, panjenengan badhé dipun anggep mengsah déning keng rama. Para pendhèrèk panjenengan badhé saya kendel."

²² Dadiné, Absalom digawèkaké kémah ing payoning kraton. Wong akèh padha weruh yèn Absalom mlebu ing kémah mau lan turu karo selir-seliré ramané.

²³ Ing waktu kuwi sarupaning rembugé Akhitofèl ditampa kaya déné dhawuhé Allah piyambak; iya Dawud utawa Absalom tansah manut pirembugé.

17 ¹ Ora let suwé Akhitofèl matur menèh marang Absalom, "Mugi panjenengan lilani kula milih tiyang kathahipun kalihwelas èwu. Mangké dalu kula badhé mangkat nututi Dawud.

² Piyambakipun badhé kula serang, mumpung taksih sayah saha kendho semangatipun. Kula badhé damel kagèt piyambakipun, ngantos prejuritipun sedaya keplajeng. Namung Raja Dawud kémawon ingkang badhé kula pejahi.

³ Déné prejuritipun sedaya badhé kula wangsulaken dhateng panjenengan kados déné pengantèn putri wangsul dhateng sémahipun. Panjenengan rak namung ngersakaken nyawa setunggal kémawon? Sanèsipun mboten prelu dipun menapak-menapakaken."

⁴ Pitutur mau dianggep becik déning Absalom lan déning para pemimpin Israèl kabèh.

⁵ Senajan mengkono Absalom kandha, "Saiki Husai undangan; ayo padha ngrungokaké rembugé."

⁶ Nalika Husai sowan, Absalom ngandhakaké rancangané Akhitofèl, banjur kandha, "Pitutur iki bakal kita anut; yèn ora, usula liyané."

⁷ Husai matur, "Pitedahipun Akhitofèl menika mboten saé.

⁸ Panjenengan mesthi mangertos, bilih Dawud saha prejuritipun menika satriya ingkang kendel saha prakosa. Kekendelanipun kados déné bruwang èstri ingkang kécalan anakipun. Langkung-langkung Dawud menika setunggaling prejurit ingkang pengalaman; mboten naté tilem sesarengan kaliyan prejuritipun.

⁹ Mbokmenawi ing wekdal menika ugi piyambakipun ndhelik wonten ing guwa utawi ing panggènan sanès. Lha, saupami prejurit panjenengan dipun serang Dawud, saha wonten ingkang pejah, sinten kémawon mireng, mesthi badhé martosaken bilih prejuritipun

Absalom sampun dipun kawonaken sedaya.

¹⁰ Senajan tiyang-tiyang ingkang kendel saha gagah prakosa kados singa pisan, mesthi badhé ajrih. Sebab sedaya tiyang Israèl sami ngertos, bilih keng rama menika satriya, saha prejurit-prejuritipun kendel-kendel.

¹¹ Dados pitedah kula mekaten: Kula aturi ngempalaken tiyang Israèl sanegari sedaya, ingkang cacahipun sami kaliyan pasir ing pinggir seganten, lajeng panjenengan piyambak ingkang mimpin tiyang-tiyang menika, majeng ing perang.

¹² Samasa kita saged ngertos panggènanipun Dawud, kita serang dadakan, supados sampun ngantos wonten ingkang saged lolos, inggih piyambakipun, mekaten ugi para prejuritipun.

¹³ Menawi piyambakipun mlajeng mlebet ing salah setunggaling kitha, para kawula sedaya badhé mendhet tangsul saha nyèrèd kitha menika kacemplungaken ing salebeting jurang ingkang celak piyambak. Banon setunggal kémawon sampun ngantos

wonten ingkang kantun ing sangingiling punthuk menika."

¹⁴ Bareng krungu mengkono mau, Absalom lan wong Israèl kabèh padha clathu, "Pitutoré Husai luwih becik tinimbang pitutoré Akhitofèl." Pancèn wis dadi kersané Gusti Allah murungaké pitutoré Akhitofèl sing becik kuwi, supaya Absalom cilaka.

¹⁵ Sawisé mengkono Husai nglapuraké marang Imam Zadok lan Imam Abyatar, bab pitutoré Akhitofèl sarta pitutoré dhéwé marang Absalom lan para penggedhé Israèl.

¹⁶ Tembungé Husai, "Énggal-énggal matura karo Raja Dawud, supaya ora padha nginep ing ara-ara ing sabranging kali. Kabèh kudu énggal-énggal nyabrang Kali Yardèn. Yèn ora, saprejurité kabèh bakal padha tiwas."

¹⁷ Dhèk semana Yonatan anaké Imam Abyatar lan Ahimaas anaké Imam Zadok lagi padha ngentèni ing sacedhaké sendhang Èn-Rogèl, ing pinggiré kutha Yérusalèm. Wong-wong mau padha wedi mlebu kutha, kuwatir yèn konangan wong. Kaya adat saben, ana batur wadon sing mènèhi kabar marang wong loro

mau, sing kudu dilapuraké marang Raja Dawud.

¹⁸ Dumadakan ana nonoman siji sing ngonangi, sarta banjur martakaké marang Absalom. Mulané Yonatan lan Ahimaas banjur énggal-énggal padha lunga lan ndhelik ing omahé wong ing désa Bahurim. Ing sacedhaké omah mau ana sumuré, banjur padha dileboni.

¹⁹ Wong wadon, bojoné sing duwé omah mau banjur njèrèng tutup ing sandhuwuring sumur mau sarta diwur-wuri gandum, nganti sumuré ora katon.

²⁰ Prejurité Absalom teka ing omah kono lan takon marang wong wadon mau, "Ahimaas lan Yonatan ana ing ngendi?" "Tiyang-tiyang menika nembé kémawon nyabrang lèpèn," wangsulané. Para prejurit banjur padha nggolèki nonoman loro mau, nanging ora ketemu, nuli padha bali menyang Yérusalèm.

²¹ Ahimaas lan Yonatan nuli metu saka sumur, sarta énggal-énggal nemoni Raja Dawud, nglapuraké perkara mau kabèh. Aturé, "Akhitofèl ngabaraken wontenipun tiyang ingkang wosipun nglawan Sang

Prabu. Mila samenika kersaa nyabrang lèpèn menika."

²² Raja Dawud lan para prejurité banjur padha nyabrang Kali Yardèn, lan tekan ing sabrang wis padhang.

²³ Nalika Akhitofèl weruh, yèn pituturé ora dinut, banjur makèhi kuldiné, mulih menyang kuthané dhéwé. Sawisé mbèrèsaké urusané kabèh, banjur nggantung, lan dikubur ana ing kuburané brayaté.

²⁴ Dawud wis tekan kutha Mahanaim; déné Absalom nyabrang Kali Yardèn, diiring déning wong-wong Israèl.

²⁵ (Absalom wis ngangkat Amasa dadi sénapatining prejurit ngganti Yoab. Amasa anaké Yitra, wong Ismaèl; jenengé ibuné Abigail, anaké Nahas, yakuwi seduluré wadon Zeruya, ibuné Yoab.)

²⁶ Absalom lan para prejurité padha masang kémah ing tanah Giléad.

²⁷ Nalika Dawud tekan Mahanaim, ditampa déning Sobi anaké Nahas, saka ing kutha Raba ing Amon, uga déning Makir, anaké Amièl, saka Lodebar, lan déning Barzilai, saka Rogelim ing Giléad.

²⁸ Wong-wong mau padha nggawa mangkok, kwali lan kasur kanggo Dawud lan para prejurité. Mengkono uga gandum, juwawut, glepung, gandum gorèng, kacang abang, kacang kedhelé, madu, kèju, kaniling powan sarta wedhus gèmbèl sawetara. Wong-wong mau padha weruh yèn Dawud lan para prejurité luwé, ngelak sarta sayah merga saka enggoné mlaku ing ara-ara samun.

²⁹ (17:28)

18 ¹ Raja Dawud nglumpukaké prejurité kabèh, banjur dipérang dadi sawetara golongan. Saben golongan nyèwu utawa nyatus. Banjur ngangkat para penggedhéné golongan-golongan mau.

² Sawisé mengkono banjur dilurugaké perang. Kang sapratelon dipimpin déning Yoab, sapratelon dipimpin déning Abisai, adhiné Yoab, lan sapratelon menèh dipimpin déning Itai saka Gat. Dhawuhé raja marang para prejurité, "Aku iya arep mbarengi kowé kabèh."

³ Nanging wong-wong mau padha matur, "Sampun, Sang Prabu. Mergi menawi kula sedaya kepeksa mlajeng, utawi kula sepalih sami tiwas, mengsah

mboten badhé mreduli, sebab ingkang dipun padosi menika panjenengan. Panjenengan menika aosipun sami kaliyan kula sedaya ingkang sedasa èwu cacahipun menika. Kaliyan malih langkung prayogi menawi panjenengan utusan bala bantuan saking salebeting kitha."

⁴ Dhawuhé raja, "Iya becik, aku nurut karepmu." Raja banjur jumeneng ing sandhing gapuraning kutha, déné prejurité padha baris metu, sagolongan-sagolongan nyèwu utawa nyatus.

⁵ Raja banjur préntah marang Yoab, Abisai lan Itai, "Penjalukku, Absalom, bocah enom kuwi aja dipatèni." Para prejurit padha krungu préntahé Dawud mau.

⁶ Prejurité Raja Dawud banjur mangkat mapagaké prejurit Israèl, sarta padha perang ing alas Éfraim.

⁷ Prejurit Israèl dikalahaké déning prejurité Raja Dawud. Mangka kalahé gedhé banget; ing dina iku sing tiwas wong rong puluh èwu.

⁸ Peprangan sumebar rata ing wilayah kono, sarta luwih akèh sing mati ana

ing alas tinimbang sing mati ana ing peprangan.

⁹ Absalom, nalika lagi nunggang bihalé, dumadakan ketemu karo prejurité Dawud. Bihal mau liwat ing sangisoring wit gedhé, lan sirahé Absalom kecanthol pang sing ngrompyok. Bihalé mlayu terus, déné Absalom kèri gumandhul ing kono.

¹⁰ Ana prejurité Dawud siji sing weruh, banjur lapur marang Yoab, "Kala wau kula sumerep Absalom gumandhul wonten ing wit ageng."

¹¹ Yoab mangsuli, "Apa? Kowé meruhi Absalom? Yagéne ora énggal-énggal kokpatèni? Kowé dakopahi dhuwit slaka sepuluh sarta sabuk siji."

¹² Nanging wong mau matur, "Senajan dipun paringi arta slaka 1.000, kula mboten purun natoni putra raja menika. Kula sedaya sami mireng, menapa ingkang dipun dhawuhaken Raja Dawud dhateng panjenengan, Abisai saha Itai, supados sampun ngantos natoni Absalom, laré enèm menika.

¹³ Sarta saupami kala wau kula mejahi Absalom, mesthi raja badhé mirsa, — sebab Sang Prabu midhanget sedaya

prekawis — lan mesthinipun mboten badhé mbélani kula."

¹⁴"Wis cukup omong kosongmu," tembungé Yoab. Yoab banjur njupuk tumbaké telu sarta dijojohaké ing dhadhané Absalom sing nalika semana isih urip lan gumandhul ing wit.

¹⁵Banjur ana prejurité Yoab sepuluh sing padha ngroyok lan matèni.

¹⁶Yoab ngunèkaké slomprèt, mulané prejurité padha mandheg enggoné nututi prejurit Israèl.

¹⁷Jisimé Absalom diangkat sarta dicemplungaké sumur ing alas. Sumur mau diurugi nganggo watu nganti dhuwur. Prejurit Israèl kabèh padha keplayu, lan mulih ing omahé dhéwé-dhéwé.

¹⁸Nalika isih urip Absalom mbangun tugu kanggo awaké dhéwé ana ing Lebak Ratu, sebab ora duwé anak lanang sing nerusaké turuné. Tugu mau dijenengaké manut jenengé dhéwé, sarta nganti ing dina iki tugu mau ketelah Tugu Absalom.

¹⁹Ahimaas anaké Imam Zadok banjur matur marang Yoab, "Sampéyan lilani kula mlajeng mbekta kabar menika dhateng Sang Raja, bilih Gusti Allah

sampun nguwalaken Sang Prabu saking mengsahipun."

²⁰ "Aja," tembungé Yoab, "Liya dina waé. Ing dina iki kowé ora kena nggawa kabar kuwi, sebab putrané Sang Raja tiwas."

²¹ Yoab banjur kandha karo prejurité, wong Sudan, "Lungaa, aturna marang raja apa sing kokweruhi." Prejurit mau sujud, banjur lunga karo mlayu.

²² Nanging Ahimaas adreng enggoné matur marang Yoab, "Senajana mekaten, kula mugi kalilana mbekta kabar menika." "Yagéné kowé adreng arep lunga, anakku?" pitakoné Yoab, "Tumrap prekara iki kowé ora bakal nampa opah."

²³ Aturé Ahimaas menèh, "Senajan mekaten, kula badhé késah." "Yèn mengkono, lungaa!" tembungé Yoab. Ahimaas banjur mlayu urut dalan sing ngliwati tanah ngaré Yardèn, lan ora antara suwé bisa ndhisiki prejurit Sudan mau.

²⁴ Dawud lagi lenggah ana ing antarané gapura njero lan gapura njaba. Sing jaga munggah ing sandhuwuring témbok, lan ngadeg ana ing payoning gapura mau.

Nalika ngawasaké, katon ana wong teka karo mlayu.

²⁵ Sing jaga mau banjur matur sora martakaké prekara iki marang Sang Raja. Raja ngandika, "Yèn ijèn tanpa kanca, mesthi nggawa kabar becik." Nalika wong mau wis mèh tekan,

²⁶ sing jaga weruh ana wong liya teka karo mlayu. Banjur matur, "Panjenengan pirsani! Wonten tiyang sanès malih mlajeng mriki piyambakan." Raja ngandika, "Mesthi iya nggawa kabar sing becik."

²⁷ Sing jaga mau matur, "Tiyang ingkang rumiyin menika Ahimaas, kula saged ngertos saking caranipun mlajeng." "Kuwi wong becik," ngandikané raja, "mesthi nggawa kabar sing becik."

²⁸ Ahimaas ngaturi salam marang Sang Raja, banjur sujud lan matur, "Pinujia Allah panjenengan, ingkang sampun masrahaken tiyang-tiyang ingkang mbrontak menika dhateng panjenengan."

²⁹ Raja ndangu, "Absalom, nonoman anakku, apa slamet?" Ahimaas matur, "Sang Prabu, kala wau nalika kula dipun utus déning Yoab, kula mireng tiyang

sami ramé, nanging kula mboten ngertos menapa ingkang kelampahan."

³⁰ "Ngadega ing sisih kana," dhawuhé raja; Ahimaas banjur nisih lan ngadeg ing kono.

³¹ Prejurité Yoab, wong Sudan banjur teka, lan matur marang Sang Raja, "Kula mbekta kabar saé kagum Sang Prabu! Ing dinten menika Gusti Allah sampun maringaken kaunggulan dhateng panjenengan tumrap sedaya tiyang ingkang mbrontak."

³² Raja ndangu menèh, "Absalom, nonoman anakku, apa slamet?" Prejurit mau matur, "Kinten kula sedaya mengsah panjenengan, sedaya tiyang ingkang mbrontak dhateng panjenengan, nasibipun sami kaliyan nènèman menika."

³³ Bareng midhanget mengkono, Raja Dawud susah banget, banjur minggah ing lotènging gapura karo muwun lan sesambat, "Oh anakku! Anakku Absalom! Absalom, anakku! Luwih becik aku waé sing mati nggentèni kowé, anakku! Absalom, anakku!"

19 ¹Yoab dikabari yèn Raja Dawud muwun sarta sedhik banget merga saka Absalom.

²Mulané kemenangan ing dina kuwi malih dadi kasusahan tumrap sakèhing prejurité Dawud, merga padha krungu yèn raja muwuni putrané.

³Kanthi sesidheman wong-wong mau padha bali menyang kutha, kaya déné prejurit sing kisinin, keplayu saka peprangan.

⁴Sang raja nutupi pasuryané sarta muwun sora, "O anakku! Anakku Absalom! Absalom, anakku!"

⁵Yoab sowan raja lan matur, "Ing dinten menika panjenengan damel isinipun para prejurit panjenengan. Inggih tiyang-tiyang menika ingkang sampun damel sugeng panjenengan, sugengipun para putra sedaya, garwa saha selir panjenengan.

⁶Panjenengan nresnani tiyang ingkang sengit dhateng panjenengan, nanging sengit dhateng tiyang-tiyang ingkang nresnani panjenengan! Kanthi cetha panjenengan nedahaken, bilih para perwira saha para prejurit panjenengan menika mboten wonten tegesipun

tumrap panjenengan. Malah ngrumaosi, bilih panjenengan badhé rena sanget upami ing dinten menika Absalom taksih gesang saha kula sedaya sami pejah!

⁷Sang Prabu mugè kersa jumeneng saha miyos, lajeng nentremaken manahipun para prejurit panjenengan. Atas namanipun Allah, kula sumpah, menawi panjenengan mboten miyos manggihi tiyang-tiyang menika, ing dalu menika ugi badhé mboten wonten tiyang ingkang ndhèrèk panjenengan. Prekawis menika badhé ndhatengaken kasangsaran ingkang langkung ageng menawi katandhing kaliyan ingkang sampun panjenengan alami ing sasugeng panjenengan."

⁸Raja banjur jumeneng sarta miyos lan lenggah ana ing sacedhaké gapura. Bareng para prejurité padha krungu yèn Sang Prabu ana ing kono, kabèh banjur padha sowan. Nalika semono para prejurit Israèl kabèh wis padha keplayu, sarta mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

⁹Ing antarané taler Israèl ana regejegan. Kandhané wong-wong mau, "Raja Dawud wis nylametaké kita saka

tangané wong Filistin sarta nguwalaké kita saka mungsuh-mungsuh liyané, nanging saiki raja wis keplayu merga saka Absalom lan jengkar saka negara iki.

¹⁰ Absalom kita angkat dadi raja, nanging saiki wis tiwas ana ing peprangan. Yagéné ora ana siji waé sing ngudi konduré Raja Dawud?"

¹¹ Tetembungan kuwi nganti tekan Raja Dawud. Mulané banjur utusan Imam Zadok lan Imam Abyatar supaya dhawuh marang penggedhéné Yéhuda mengkéné, "Yagéné kowé padha kèri dhéwé enggonmu methuk lan ndhèrèkaké raja kondur menyang kedhatoné?"

¹² Kowé rak padha sanak-kadangu, kaum krabatku? Yagéné kowé sing kèri dhéwé nyuwun baliku?"

¹³ Dawud uga utusan lan dhawuh marang Amasa mengkéné, "Kowé kuwi rak krabatku? Wiwit saiki kowé dakangkat dadi sénapatining prejuritku nggentèni Yoab. Yèn prekara iki ora kelakon, karebèn Gusti Allah mundhut nyawaku!"

¹⁴ Srana mengkono Dawud bisa ngepèk atiné wong Yéhuda kabèh, nganti padha kongkonan matur marang raja, supaya kondur menyang ing kedhaton, bebarengan karo pegawéné kabèh.

¹⁵ Raja banjur budhal lan tekan Kali Yardèn, ing wektu kuwi wong-wong Yéhuda wis tekan ing Gilgal prelu methuk raja lan ndhèrèkaké tindaké sajroné nyabrang Kali Yardèn mau.

¹⁶ Simèi anaké Géra, wong Bènyamin kuwi nggawa wong taler Bènyamin sèwu lan énggal-énggal teka bebarengan karo wong Yéhuda mau, prelu ngormati raja. Mengkono uga Ziba, abdiné Saul, karo anaké lanang limalas lan kawulané rong puluh, wis nyabrang Kali Yardèn sadurungé raja rawuh.

¹⁷ (19:16)

¹⁸ Wong-wong mau padha mbiyantu enggoné raja sakadhang warga padha nyabrang, sarta nglakoni apa kang dianggep prayoga. Nalika Raja Dawud arep nyabrang kali, Simèi sujud ing ngarsané lan matur,

¹⁹ "Mugi kula sampun ngantos dipun galih tetep lepat. Mugi panjenengan mboten menggalih, menapa ingkang

kula lampahi, nalika panjenengan tindak saking Yérusalèm.

²⁰ Kula sampun ngrumaosi, bilih kula damel dosa, milanipun ing antawisipun taler-taler ingkang manggèn ing sisih Lèr, kula ingkang rumiyin piyambak methuk Sang Prabu ing dinten menika."

²¹ Bareng Abisai, anaké Zeruya, krungu mengkono mau banjur matur, "Langkung prayogi Simèi kaukum pejah, mergi sampun ngipat-ipati panjenengan, mangka panjenengan sampun dipun pilih déning Allah."

²² Nanging Dawud ngandikani Abisai lan Yoab kakangné, "Aja mèlu-mèlu. Yagéne kowé padha gawé susahku! Ing dina iki aku dadi raja menèh ing Israèl, sarta ora kena ana wong Israèl sing diukum pati."

²³ Raja banjur dhawuh marang Simèi, "Aku sing tanggung, yèn kowé ora bakal diukum pati."

²⁴ Méfibosèt, putuné Saul, uga teka methukaké raja. Dhèwèké ora misuhi sikilé, ora nyukur jénggoté, lan ora ngumbah sandhangané wiwit Raja Dawud jengkar saka Yérusalèm nganti kondur ngasta kemenangan.

²⁵ Nalika Méfibosèt teka saka Yérusalèm prelu methukaké raja, raja ngandika, "Méfibosèt, yagéné kowé ora mèlu aku?"

²⁶ Aturé, "Gusti, panjenengan pirsá, bilih kula menika pincang. Kula kèngkènan réncang supados makèhi kuldi ingkang kénging kula tumpaki prelu ndhèrèk panjenengan. Nanging kula dipun apusi déning réncang menika.

²⁷ Malah kula dipun awon-awon wonten ing ngarsa panjenengan. Tujunipun Sang Prabu menika kados déné malaékatipun Allah, mila panjenengan nindakaken menapa ingkang panjenengan galih saé.

²⁸ Kulawarganipun bapak kula sampun samesthinipun dipun ukum pejah déning Sang Prabu, éwadéné kula panjenengan parengaken nedha wonten ing kraton. Samenika kula mboten wantun nyuwun menapa-menapa dhateng panjenengan."

²⁹ Raja ngandika, "Kowé ora prelu matur apa-apa menèh. Aku wis duwé putusan prelu andum bandhané bapakmu Saul marang kowé lan Ziba."

³⁰ Méfibosèt banjur matur, "Kajengipun dipun pendhet Ziba sedaya. Kula sampun marem, mergi Sang Prabu sampun kondur kanthi sugeng."

³¹ Barzilai, wong Giléad, iya wis teka saka Rogelim, prelu ndhèrèkaké raja nyabrang Kali Yardèn.

³² Barzilai wis tuwa banget, umuré wis wolung puluh taun. Wong kuwi sugih banget lan sajroné raja manggèn ing Mahanaim biyèn, Barzilai sing nyedhiani dhaharé.

³³ Raja ngandika marang dhèwèké, "Mèlua aku menyang Yérusalèm, ana ing kana mengko bakal dakcukupi kapreluanmu."

³⁴ Nanging Barzilai matur, "Mboten badhé dangu malih enggèn kula gesang. Dados menapa prelunipun kula ndhèrèk Sang Prabu dhateng Yérusalèm?"

³⁵ Umur kula sampun wolung dasa taun, sarta mboten wonten ingkang ngremenaken kanggé kula. Kula mboten saged ngraosaken éca menapa ingkang kula tedha saha kula ombé. Kaliyan malih mboten remen mirengaken swantenipun para ingkang sami ngidung. Kula namung badhé damel répot panjenengan.

³⁶ Kula mboten patut nampi épah ingkang semanten kathahipun. Kula namung kepéngin ndhèrèkaken Sang

Prabu sawetawis tebihipun saking sabrangipun Lèpèn Yardèn.

³⁷ Sesampunipun menika, keparenga kula wangsul dhateng griya kula lan pejah celak kaliyan kuburipun tiyang sepuh kula. Nanging menika anak kula pun Kimham. Keparenga ndhèrèk Sang Prabu saha kadhawuhana nindakaken menapa kémawon ingkang panjenengan galih saé."

³⁸ Raja ngandika, "Kimham arep dakjak lan dakpréntah kaya sing kokkarepaké, sarta apa waé sing koksuwun, bakal dakleksanani."

³⁹ Dawud lan para prejurité banjur nyabrang Kali Yardèn. Panjenengané banjur ngaras Barzilai sarta mberkahi. Sawisé kuwi Barzilai banjur mulih menyang omahé dhéwé.

⁴⁰ Para prejurité Yéhuda kabèh sarta prejurit Israèl separo padha ndhèrèk Raja Dawud nyabrang kali. Sang Prabu terus tindak menyang Gilgal, lan Kimham uga ndhèrèk.

⁴¹ Para prejurit Israèl kabèh banjur padha sowan sarta matur, "Sang Prabu, menapa sebabipun sedhèrèk kula tiyang-tiyang Yéhuda sami nginten, bilih

tiyang-tiyang menika ingkang nggadhahi hak methuk saha ndhèrèkaken Sang Prabu kaliyan kulawarga sedaya lan para prejurit, nyabrang Lèpèn Yardèn?"

⁴² Wong Yéhuda banjur mangsuli, "Mesthi waé, merga Sang Prabu kuwi krabatku. Yagéné kowé padha nesu? Apa aku iki wis padha nampa pangan saka raja, utawa wis diparingi ganjaran?"

⁴³ Wong Israèl mangsuli, "Wewenangku bab raja kuwi tikel sepuluhé wewenangmu, senajan Sang Prabu kuwi krabatmu. Yagéné kowé padha ngrèmèhaké aku? Aja padha lali, yèn aku sing sepisanan ngusulaké ndhèrèkaké raja supaya kondur." Nanging tembungé wong Yéhuda iku luwih pedhes ketimbang tembungé wong Israèl.

20 ¹ Ing kutha Gilgal ana wong dursila jenengé Séba. Séba kuwi anaké Bikri, saka taler Bènyamin. Nalika iring-iringané Dawud teka, Séba ngunèkaké kanthi sora, "Kita iki ora ana gandhèng-cènèngé karo Dawud. Prelu apa kita ndhèrèkaké? Hèh wong Israèl, ayo padha mulih!"

² Wong-wong Israèl banjur padha ninggal Raja Dawud lan mèlu Séba. Nanging wong-wong Yéhuda tetep setya lan ndhèrèkaké Dawud saka Kali Yardèn tekan Yérusalèm.

³ Sawisé Sang Prabu rawuh ing kratoné ing Yérusalèm, selir sepuluh sing wis ditinggal supaya nunggu kraton, dipapanaké ing omah sing tansah dijaga. Butuhé wong-wong mau dicukupi, nanging Raja Dawud ora tau awor karo wong-wong mau. Dadiné wong-wong mau dipingit lan uripé kaya déné randha nganti samatiné.

⁴ Raja dhawuh marang Amasa, "Wong-wong Yéhuda padha klumpukna lan padha mrénéa bebarengan sajroning telung dina!"

⁵ Amasa banjur lunga prelu nglumpukaké wong-wong Yéhuda, nanging ora bali ing wektu sing wis ditemtokaké.

⁶ Raja banjur ngndika marang Abisai, "Séba bakal luwih mbabayani tumrap kita ketimbang karo Absalom. Mulané nggawaa prejuritmu lan Séba oyaken, supaya aja nganti ngebroki kutha-kutha

sing ana bètèngé, sarta aja nganti bisa lolos."

⁷Yoab, wong Kreti, wong Pleti sarta para prejurit liyané nuli padha mangkat saka Yérusalèm, ngoyak Séba.

⁸Nalika padha tekan ing watu gedhé ing Gibéon, Amasa wis ndhisiki ana ing kono. Yoab nganggo sandhangan perang, pedhangé disarungaké lan ditalèkaké ing sabuké. Nalika njangkah maju, sarunging pedhangé ucul, nganti pedhangé mau tiba ing tangané kiwa.

⁹Yoab kandha marang Amasa, "Kanca, kepriyé kabaré?" karo ndemok jénggoté Amasa nganggo tangané tengen, kaya-kaya arep ngaras dhèwèké.

¹⁰Amasa ora weruh pedhang sing ana ing tangané kiwa Yoab. Dumadakan Yoab nyudukaké pedhangé ing wetengé Amasa, nganti jeroané metu. Amasa tiwas sanalika, nganti Yoab ora prelu ngambali. Yoab lan Abisai, adhiné, banjur nerusaké enggoné ngoyak Séba.

¹¹Ana prejurité Yoab ngadeg ing sacedhaké jisimé Amasa karo clathu, "Sapa sing mihak Yoab lan Dawud, nututana Yoab!"

¹² Jisimé Amasa, sing kebak getih mau, gemléthak ana ing satengahing dalan. Prejurité Yoab weruh, yèn sapa waé sing liwat kono padha mandheg. Mulané dhèwèké banjur nyèrèd jisim mau menyang ara-ara sarta dilurubi jubah.

¹³ Bareng jisimé wis disingkiraké saka dalan, wong-wong kabèh padha nerusaké lakuné nututi Yoab ngoyak Séba.

¹⁴ Séba wis ngliwati wilayahé taler Israèl kabèh, banjur tekan kutha Abèl-Bèt-Maaka, dietutaké déning wargané brayaté Bikri kabèh.

¹⁵ Prejurité Yoab krungu Yèn Séba ana ing kono; kutha mau banjur dikepung. Para prejurit banjur padha ngunthuk-unthuk lemah ing sakubengé témbok sisih njaba minangka tamèng sarta wiwit gawé jugangan ing sangisoring témbok, supaya témboké jugrug.

¹⁶ Ing kutha kono ana wong wadon sing pinter, ngadeg ing sandhuwuring témbok, banjur ngucap sora, "Rungokna! Rungokna! Padha matura Yoab, supaya Yoab mréné; aku kepéngin rembugan karo dhèwèké."

¹⁷ Yoab banjur teka lan wong wadon mau takon, "Menapa panjenengan menika Yoab?" "Iya," wangsulané. Aturé wong wadon mau, "Panjenengan pirengaken atur kula menika!" "Iya dakrungokaké," wangsulané Yoab.

¹⁸ Aturé wong wadon mau, "Kala rumiyin tiyang-tiyang adatipun criyos mekaten, 'Yèn kowé mbutuhaké pituduh, lungaa menyang kutha Abèl' — Menapa ungel-ungelan menika sampun kasuwak?"

¹⁹ Abèl menika kitha babon ing Israèl, ingkang tentrem piyambak saha setya dhateng tanah Israèl. Menapa sebabipun déné badhé panjenengan risak? Menapa panjenengan kepéngin ngrisak tanah kagunganipun Gusti Allah?"

²⁰ "Ora," wangsulané Yoab, "Babar-pisan aku ora arep ngrusak lan nglebur kuthamu!"

²¹ Ora mengkono karepku. Nanging ana wong sing jenengé Séba anaké Bikri, asalé saka wilayah pegunungan Éfraim, mbrontak marang Raja Dawud. Wong kuwi ulungna marang aku, lan aku banjur bakal mundur saka kutha kéné." Aturé wong wadon mau, "Sirahipun tiyang menika badhé kula uncalaken

dhateng panjenengan, nglangkungi témbok menika."

²² Wong wadon mau banjur lunga sarta ngandhakaké karepé wong-wong ing kutha kono. Séba banjur ditigas guluné lan sirahé diuncalaké marang Yoab. Yoab banjur ngunèkaké slomprèt lan para prejurit lunga saka kutha kono mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé. Yoab uga mulih menyang Yérusalèm sowan Raja Dawud.

²³ Para penggedhé sing diangkat déning Raja Dawud yakuwi: Sénapatining prejurit Israèl: Yoab. Penggedhéné prejurit pengawal sing njaga keslametané Dawud: Benaya, anaké Yoyada.

²⁴ Penggedhéné wong rodi: Adoniram. Sing ngurusi bandha negara: Yosafat, anaké Ahilud.

²⁵ Sèkretaris negara: Seya. Imamé: Zadok lan Abyatar.

²⁶ Imam kraton: Ira saka kutha Yair.

21 ¹ Nalika Dawud jumeneng raja, ana paceklik gedhé banget telung taun muput. Dawud banjur nyuwun pitedah marang Gusti Allah, lan Panjenengané ngandika, "Paceklik

kuwi jalaran saka kaluputané Saul lan brayaté, merga padha ngukum pati marang wong-wong Gibéon."

² (Wong-wong Gibéon mau dudu panunggalané wong Israèl; nanging kekarèné wong Amori. Wong-wong Israèl wis janji arep ngayomi wong-wong mau, nanging Saul ngudi tumpesé, merga mikir butuhé wong Israèl lan Yéhuda.) Dawud banjur ngundang wong-wong Gibéon,

³ lan takon marang wong-wong mau, "Apa sing prelu daktindakaké kanggo kowé kabèh kanggo nebus keluputan sing wis ditandukaké marang kowé, supaya kowé padha mujèkaké berkah marang umat kagungané Allah?"

⁴ Wangsulané wong-wong mau, "Enggèn kula sami gadhah prekawis kaliyan Saul lan brayatipun mboten saged namung dipun rampungaken mawi slaka utawi emas, nanging kula inggih mboten kepéngin mejahi tiyang Israèl setunggal kémawon." Pangandikané Dawud, "Yèn mengkono, aku banjur kudu kepriyé?"

⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Saul, raja ingkang dipun pilih déning Allah

menika kepéngin numpes kula sedaya saking Israèl.

⁶ Milanipun, kula aturi masrahaken turunipun jaler pitu, badhé kula gantung wonten ing ngarsanipun Allah ing Gibéa, kithanipun Raja Saul piyambak." Pangandikané raja, "Iya becik, wong-wong kuwi bakal dakpasrahaké."

⁷ Nanging merga Dawud lan Yonatan wis padha janji, Dawud ora masrahaké Méfibosèt anaké Yonatan.

⁸ Sing dipilih déning raja yakuwi Armoni lan Méfibosèt, para putrané Saul sing lair saka Rizpah, anaké Aya; mengkono uga wong lima putrané Mérab, putrané putri Saul. Wong-wong mau lair patutan karo Adrièl anaké Barzilai, wong Méhola.

⁹ Wong pitu mau dipasrahaké marang wong-wong Gibéon; nuli padha digantung bebarengan ana ing sandhuwuring punthuk ing ngarsané Allah. Ukuman pati mau ditindakaké ing pungkasané mangsa semi, nalika wiwit ngenèni juwawut.

¹⁰ Rizpah, seliré Saul, banjur njèrèng bagor kanggo awaké dhéwé ing sandhuwuring watu panggonané mayit-mayit mau. Rizpah ora lunga saka kono

wiwit panèn kawitan nganti tekané udan ing mangsa rontog. Mayit-mayit mau ora olèh diparani déning manuk-manuk ing wayah awan utawa déning kéwan galak ing wayah bengi.

¹¹ Nalika Dawud dikabari bab lelakoné Rizpah mau,

¹² banjur tindak mundhuti balung-balungé Saul lan Yonatan saka wong ing Yabès tanah Giléad. (Wong-wong mau olèhé padha nyolongi balung-balung kuwi saka ara-ara ing kutha Bèt-Séan, panggonané Saul lan Yonatan padha digantung déning wong Filistin, sawisé padha dikalahaké ing punthuk Gilboa.)

¹³ Balung-balungé Saul lan Yonatan mau digawa saka kono, dikumpulaké karo balung-balungé wong pitu sing digantung bareng mau,

¹⁴ didadèkaké siji, dikubur ing kuburané Kis, bapakné Saul, ing Zéla, wilayah Bènyamin. Sawisé kabèh ditindakaké manut préntahé raja, Gusti Allah nyembadani pandonga tumrap negara kono.

¹⁵ Kocapa ana peprangan menèh antarané wong Filistin lan wong Israèl. Dawud lan para prejurité nglurug perang

nglawan wong Filistin. Ing satengahing peprangan Dawud nganti kesayahen.

¹⁶Ana wong turunan buta, jenengé Yisbi-Benob. Tumbaké digawé saka prunggu, boboté kira-kira telu setengah kilogram. Wong mau iya nyengkelit pedhang anyar, lan mesthèkaké bakal bisa matèni Dawud.

¹⁷Nanging Abisai anaké Zeruya, teka nulungi. Abisai nglawan lan matèni wong mau. Sawisé mengkono prejurité Dawud nyuwun supaya Raja Dawud njanji ora bakal perang menèh, "Panjenengan menika dilahipun Israèl, sampun ngantos kula sami kécalan panjenengan," aturé wong-wong mau.

¹⁸Sawisé mengkono ana peprangan menèh nglawan wong Filistin ing Gob. Ing sajroning peprangan mau Sibkhai, wong Husa, matèni wong turun buta sing jenengé Saf.

¹⁹Ing sajroning peprangan candhaké nglawan wong Filistin ing Gob, Èlhanan anaké Yair, saka Bètléhèm, matèni Goliat saka Gat, kang gagangé tumbaké gedhéné padha karo kaya gulungan tenunan.

²⁰ Nuli ana peprangan menèh nglawan wong Filistin ing Gat. Ing kono ana wong turun buta sing seneng banget perang. Drijiné saben tangan lan saben sikil enem-enem.

²¹ Wong mau ngala-ala wong Israèl, lan merga saka kuwi dipatèni déning Yonatan, anaké Syama kakangné Dawud.

²² Wong papat sing dipatèni déning Dawud lan para prejurité, kuwi turuné buta ing Gat.

22 ¹ Sawisé Gusti Allah ngluwari Dawud saka Saul lan mungsuh-mungsuh liyané, Dawud banjur ngidung konjuk marang Gusti Allah:

² Allah iku pangayomanku, bètèng sing kuwat tumrapku.

³ Marang Allah enggonku ngungsi, aku ngéyub tansah dikanthi. Kaya tamènging Allah nutupi aku, aku tentrem, sebab Gusti ngayomi aku. Gusti Allah iku Juru Slametku, saka ing panganiaya enggoné mbébasaké aku.

⁴ Aku nyebut asmané Allahku, temah aku uwal saka tanganing mungsuhku. Pujinen Gusti sarta luhurna, ingurmatana sarta mulyakna!

⁵ Aku kinepung bebaya pati, aku keleben sakèhing bilai.

⁶ Pati masang kula jiret tumrapku, kuburan menga ing ngarepanku.

⁷ Aku nyebut asmané Allah sajroning karubedan, aku sesambat, nyuwun pitulungan. Saka Bait Allah, Gusti miyarsakaké panangisku, nyuwun pitulungan kaparengaké.

⁸ Bumi gonjing geter pater, dhasaring langit obah lan gumeter, merga Allah lagi muntab dukané, mulad angantar-antar prebawané.

⁹ Kukus mumbul saka ing grana, tutuk metu geni memangsa, bareng lan pletiking mawa.

¹⁰ Langit disigar, banjur tumurun Panjenengané, kanthi mendhung peteng ing sampéyané.

¹¹ Kréta swarga tetumpakané, kanthi swiwiné angin, ngambah akasa Panjenengané.

¹² Gusti kekudhung pepeteng, kekemul méga kang ireng.

¹³ Kanthi gebyaring cahya ing ngarsané, mawa angalad-alad metuné.

¹⁴ Allah nekakaké gludhug saka ing akasa. Kang Mahaluhur ngulukaké sabda-Nya.

¹⁵ Panahé dilepasaké, mungsuh padha buyar, wong-wong padha keplayu, nalika bledhèg angampar-ampar.

¹⁶ Banjur katon dhasaring samodra, sarta kabukak telenging buwana, nalika Allah muntab dukané, nggetak lan mbendoni mungsuhé.

¹⁷ Saka ing ngaluhur Allah nyandhak aku ngagem astané, banjur ngentasaké saka ing banyu kang banget jeroné.

¹⁸ Saka mungsuh kang rosa Gusti nguwalaké aku, lan saka wong sing sengit kang ngluwihi kekuwatanku.

¹⁹ Wong-wong padha nglawan aku nalika aku nandhang kasusahan, nanging Allah maringi aku pengayoman.

²⁰ Gusti nulungi aku uwal saka ing bebaya, merga pangrèhé mring aku linambaran tresna.

²¹ Gusti Allah maringi ganjaran, sebab bener tumindakku, karena atiku resik, Gusti mberkahi aku.

²² Aku tansah mbangun-turut apa sadhawuhé, sarta ora tau nyimpang saka dalan pitedahé.

²³ Prenatané kabèh wis daklakoni,
dhawuhé ora ana sing dakblénjani.

²⁴ Gusti mirsa yèn aku ora gawé dosa,
lan adoh saka tumindak ala.

²⁵ Gusti Allah ngganjar aku, sebab
bener lakuku, aku ora duwé kaluputan,
lan Gusti mirsa lelakonku.

²⁶ Tumrap tiyang setya, Paduka
ugi setya, tumrap tiyang sampurna,
kamirahan Paduka ugi sampurna.

²⁷ Tumrap tiyang suci, Pangéran ugi
suci, nanging tiyang awon Paduka sisihi.

²⁸ Gusti mesthi nulungi tiyang ingkang
lembah manah, nanging tiyang angkuh
kaanggep nistha déning Allah.

²⁹ Dhuh Allah, Paduka pepadhang
kawula, Paduka nyingkiraken pepeteng
kawula.

³⁰ Kalayan Paduka kawula wantun
nrejang grombolan, sareng Paduka,
bètènging mengsah linumpatan.

³¹ Gusti Allah iku sampurna pangrèhé,
kena diprecaya sekabèhing janjiné.
Tumrapé gegaman Gusti Allah minangka
tetamèngé, kanggo wong sing percaya
marang Panjenengané.

³² Sebab ora ana Allah liya, kejaba mung Allah kita. Sapa sing ngayomi kita, kejaba mung Allah Mahakwasa?

³³ Allah iku bètèngku kang sentosa, nganthi lakuku slamet raharja.

³⁴ Sikilku kagawé kuwat kaya sikilé menjangan, kanthi rikat lakuku ing pegunungan.

³⁵ Aku dilatih Gusti kanggo perang, supaya gendhéwa sing rosa dhéwé kena dakpenthang.

³⁶ Gusti, kawula wilujeng wonten ing pengayoman Paduka, kawula dados kinormatan krana saking Paduka.

³⁷ Kawula Paduka jagi supados jangkah kawula tetep teguh, kawula Paduka pirsani ngantos mboten naté kéguh.

³⁸ Kawula oyak mengsah kawula lan kawula kawonaken tiyang-tiyang menika, kawula mboten mantuk sadèrèngipun sami lebur sedaya.

³⁹ Kawula banting tiyang-tiyang menika ngantos mboten saged tangi, ing sangajenging suku kawula tiyang-tiyang menika ambruk mecati.

⁴⁰ Kawula Paduka paringi kekiyatan kanggé perang. Paduka telukaken

mengsah kawula ngantos kawula menang.

⁴¹ Mengsah kawula Paduka damel keplajeng nyingkiri kawula, kawula tumpes tiyang-tiyang ingkang sami sengit dhateng kawula.

⁴² Sami sambat-sambat, nanging mboten wonten bantuan, sami nyuwun tulung dhateng Gusti, nanging mboten kaparingan wangsulan.

⁴³ Kawula remuk tiyang-tiyang menika dados lebuning bumi, kawula idak-idak tiyang-tiyang menika kados blethok ing mergi.

⁴⁴ Kawula Paduka uwalaken saking bangsa kawula ingkang duraka, kawula Paduka dadosaken pangwasané bangsa-bangsa. Bangsa ngamanca ing wekdal menika, samenika dados andhahan kawula.

⁴⁵ Tiyang manca teluk saha sujud dhateng kawula, sami mbangun-turut samasa mireng préntah kawula.

⁴⁶ Tiyang-tiyang menika kécalan sedaya kekendelanipun, sarta kanthi gemeter medal saking bètèngipun.

⁴⁷ Gusti Allah gesang! Pinujia tetamèngku! Kamulyakna Allah kang kuwat, Juru Slametku!

⁴⁸ Panjenengané sing males pialané mungsuhku, sarta nelukaké para bangsa ing ngarepanku.

⁴⁹ Kawula Paduka uwalaken saking tengahing mengsah, ingkang ambek siya, kawula Paduka paringi kaunggulan tumrap mengsah kawula.

⁵⁰ Milanipun kawula puji Allah ing antawisipun para bangsa. Kawula lagokaken kidung saha Masmur kagem Ingkang Mahakwaos.

⁵¹ Gusti Allah tansah maringi kaunggulan marang raja saka mungsuhé. Sih-rahmaté tetep marang raja pilihané, marang Dawud lan turuné, ing selawas-lawasé.

23 ¹ Dawud anaké Isai dipilih dadi raja sarta didadèkaké misuwur déning Allahé Yakub. Iya sing ngarang kidung masmur kanggo Israèl. Yaiki tembung-tembungé Dawud kang pungkasan:

² Rohé Allah wis ngandika lantaran aku; piweling lan sabdané ana ing lambéku.

³Allahé Yakub wis medhar sabda; tetamèngé Israèl paring pangandika: "Raja kang kanthi adil mréntah kawulané, kanthi pambangun-turut marang Allah pangrèhé.

⁴Kaya padhang ing wayah ésuk saplethèké srengéngé, wayah ésuk samasa sumilak langité; iku kaya padhanging srengéngé sawisé udan, agawé suketé ijo élok temenan.

⁵Mengkono uga turunku diberkahi Gusti Allah, prejanjiné marang aku ora owah, janjiné langgeng lan sampurna, sakabèhing bab kapranata. Allah njamin kaunggulanku, sarta ngabulaké sakabèhing kareping atiku.

⁶Nanging wong sing ora mbangun-turut ing Gusti, iku tinemuné kaya eri. Tanganing wong ora bisa nyekel dhèwèké;

⁷ora ana sing gelem nyénggol awaké, kejaba nganggo kayu utawa wesi. Wong-wong iku musna dilebur ing geni."

⁸Para perwirané Raja Dawud sing kondhang yakuwi: Sing sepisan, Yosèb-Basèbèt, saka Takhmoni, pemimpin "Triwira." Ing sajroning peprangan wong

kuwi wis tau nglawan lan matèni wong wolung atus nganggo tumbaké.

⁹ Wong nomer loro sing misuwur iku Èléazar anaké Dodo, saka bangsa Ahohi. Wong kuwi mbarengi Dawud nalika padha ngadhepi wong Filistin sing wis kumpul arep perang. Nalika prejurit Israèl mundur,

¹⁰ Èléazar terus nyerang numpes wong Filistin nganti kesel banget. Tangané kaku nganti ora bisa pisah karo pedhangé. Ing dina kuwi Allah maringi kaunggulan kang gedhé marang Israèl. Prejurit Israèl sing mundur padha bali menèh menyang peprangan marani Èléazar, mung arep padha ngrayah barang-barangé mungsuh.

¹¹ Wong nomer telu sing misuwur yakuwi Syama anaké Agé, saka Harari. Wis tau nalika wong Filistin padha kumpul ing Lèhi, ana ing tegalan sing kebak kacang abang, prejurit Israèl padha keplayu,

¹² nanging Syama tetep perang, matèni sarta ngalahaké wong Filistin nganti bisa ngrebut tegalan mau. Srana mengkono Allah maringi kemenangan gedhé.

¹³Ing liya dina ngarepaké mangsa panèn, para perwira tetelu mau, sing iya wargané perwira telung puluh, mudhun menyang guwa Adulam. Dhèk semono Dawud ana ing sajroning guwa kono. Wong Filistin padha masang kémah ing tanah ngaré Réfaim, sarta prejurité padha masang kémah ing Bètléhèm.

¹⁴(23:13)

¹⁵Raja Dawud kangen karo kampungé lan ngandika, "Iba senengku yèn diwènèhi ngombé banyu sumur sing cedhak karo gapura ing Bètléhèm!"

¹⁶Perwira telu sing kondhang mau njebol bètèngé wong Filistin, nimba banyu sumur mau, banjur diaturaké marang Dawud. Nanging Raja Dawud ora kersa ngunjuk; banyu mau malah diesok minangka kurban unjukan marang Allah.

¹⁷Aturé, "Dhuh Allah, kawula mboten saged ngombé rahipun tiyang-tiyang ingkang sampun ngetohaken nyawanipun!" Dadiné Dawud babar-pisan ora ngunjuk banyu mau. Mengkono penggawéné perwira telu sing kondhang mau.

¹⁸Abisai, adhiné Yoab, anaké Zeruya, kuwi penggedhéné perwira telung puluh

sing misuwur. Abisai tau numpes wong telung atus nganggo tumbaké. Mulané wong mau dadi kondhang, nanging durung kena dipadhakaké karo perwira tetelu mau.

¹⁹ (23:18)

²⁰ Perwira kondhang liyané yakuwi Benaya, anaké Yoyada, wong Kabzeèl. Wong kuwi kendel banget, matèni perwira loro saka Moab. Wis tau, nalika ana salju, Benaya mlebu ing sajroning guwa, banjur matèni singa sing ana kono.

²¹ Uga tau matèni wong Mesir, sing gedhé dhuwur nganggo tumbak. Benaya dhéwé enggoné nglawan mung nganggo teken. Tumbak sing ana ing tangané wong Mesir mau direbut, banjur dienggo matèni.

²² Mengkono prekara sing ditindakaké déning Benaya, wargané perwira telung puluh mau.

²³ Ing antarané para prejurit, Benaya pancèn klebu onjo, nanging durung bisa madhani perwira telu mau. Benaya diangkat dadi penggedhéné barisan pengawalé Raja Dawud.

²⁴Warga liyané saka perwira telung puluh yakuwi: Asaèl, adhiné Yoab, Èlhanan, anaké Dodo saka Bètléhèm, Syama lan Elika, wong Harod, Hèlès, wong Palti, Ira, anaké Ikes, wong Tekoa, Abièzèr, wong Anatot, Mebunai, wong Husa, Zalmon, wong Ahohi, Maharai, wong Netofa, Hèlèb, anaké Baana wong Netofa, Itai, anaké Ribai saka Gibéa, taler Bènyamin, Benaya, wong Piraton, Hidai, saka tanah ngaré Gaas, Abialbon, anaké Arabah, Azmawèt, wong Bahurim, Élialba, wong Saalbon, Anak-anaké Yasyen, Yonatan, Syama, wong Harari, Ahiam, anaké Sarar, wong Harari, Èlifèlèt, anaké Ahasbai, wong Maaka, Éliam, anaké Akhitofèl, wong Gilo, Hézrai, wong Karmèl, Paérai, wong Arbi, Yigal, anaké Natan, saka Zoba, Bani, wong Gad, Zèlèk, wong Amon, Naharai, wong Beérot, sing nggawa gamané Yoab, Ira lan Gareb, wong Yétri, Uria, wong Hèt. Kabèh mau prejurit telung puluh pitu sing kondhang.

²⁵(23:24)

²⁶(23:24)

²⁷(23:24)

²⁸(23:24)

29 (23:24)

30 (23:24)

31 (23:24)

32 (23:24)

33 (23:24)

34 (23:24)

35 (23:24)

36 (23:24)

37 (23:24)

38 (23:24)

39 (23:24)

24¹ Gusti Allah duka menèh marang Israèl, mula Dawud banjur didamel supaya nekakaké kasangsaran. Pangandikané Gusti Allah marang Dawud, "Nganakna cacah jiwa ing Israèl lan Yéhuda."

² Dawud banjur dhawuh marang Yoab, sénapatining prejurité, "Lungaa nggawa para perwiramumu, menyang taler-taleré Israèl sanegara kabèh, nyacahaké para kawula. Aku kepéngin ngerti pira cacahé."

³ Nanging Yoab matur, "Mugi-mugi Allah panjenengan nikelaken cacahipun tiyang Israèl samenika ngantos tikel satus, saha panjenengan taksih sugeng saged mirsani tiyang-tiyang menika.

Nanging kanggé menapa panjenengan ngersakaken cacah jiwa menika?"

⁴Raja Dawud nggegegi dhawuhé mau, dadiné Yoab lan para perwirané banjur padha mangkat saka ngarsané raja prelu ngétung bangsa Israèl.

⁵Sawisé nyabrang Kali Yardèn, Yoab lan para prejurité masang kémah ing sakidulé Aroèr, kutha ing satengahing tanah ngaré, wilayah Gad. Saka kono banjur padha ngalor, menyang Yaézèr,

⁶terus menyang Giléad sarta menyang Kadès, ing wilayahé wong Hèt. Sawisé mengkono banjur menyang Dhan, saka Dhan ménggok ngulon, menyang Sidon.

⁷Banjur padha mengidul, menyang Tirus, kutha sing ana Bètèngé. Sabanjuré padha menyang sakabèhing kuthané wong Hèwi lan wong Kenaan, lan wusanané menyang Bèrsyéba, ing Yéhuda sisih Kidul.

⁸Enggoné padha ndlajahi salumahing negara kabèh suwéné sangang sasi lan rong puluh dina. Sawisé kuwi banjur padha bali menyang Yérusalèm,

⁹sarta nglapuraké marang raja olèh-olèhané enggoné nyacah jiwa mau. Cacahing wong lanang sing bisa dadi

prejurit ing Israèl ana 800.000 lan ing Yéhuda ana 500.000.

¹⁰ Nanging sawisé Dawud rampung enggoné ngétung bangsa mau, banjur rumangsa keluputan, banjur matur marang Gusti Allah, "Kawula sampun damel dosa! Dhuh Gusti, mugi kersa maringi pangapunten dhateng kawula, mergi tumindak kawula menika bodho sanget."

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Nabi Gad sing dadi mitrané Dawud, "Lungaa lan kandhaa karo Dawud, yèn Aku maringaké pilihan werna telu. Aku bakal nindakaké apa waé sing dadi pilihané." Ésuké, sawisé Dawud wungu saré,

¹² (24:11)

¹³ Gad séba lan martakaké dhawuhé Gusti Allah marang Dawud, unjuké, "Pundi ingkang panjenengan pilih: Paceklik ing negari menika tigang taun dangunipun, menapa milih dipun oyak-oyak déning mengsah tigang wulan dangunipun, utawi ngalami pageblug ing negari menika tigang dinten dangunipun? Panjenengan temtokaken samenika menapa ingkang kedah kula aturaken dhateng Gusti Allah."

¹⁴ Raja ngandika, "Aku bingung banget! Nanging aku ora gelem kena paukumané manungsa. Kita kabèh karebèn kena ukumané Allah waé, sebab katresnané gedhé banget."

¹⁵ Sawisé kuwi Gusti Allah nekakaké pageblug marang Israèl wiwit ésuk nganti tekan wektu sing wis ditemtokaké. Ing Israèl cacahé wong sing mati pitung puluh èwu.

¹⁶ Malaékaté Allah sing nggawa pepati mau wis tekan ing sacedhaké panuton gandum duwèké Arauna, wong Yébus. Nalika malaékat mau tata-tata arep numpes Yérusalèm, Gusti Allah ngrébah putusané enggoné ngukum bangsa mau. Pangandikané marang malaékat mau, "Wis cukup! Mandhega!"

¹⁷ Raja Dawud pirsá malaékat mau, banjur matur marang Allah, "Kawula ingkang damel dosa saha kawula ingkang lepat. Nanging menapa kalepatanipun bangsa ingkang sangsara menika? Kawula saha brayat kawula mugi Panjenengan ukum!"

¹⁸ Ing dina kuwi uga Gad nyowani Raja Dawud sarta matur, "Mugi panjenengan kersa tindak ing panuton

gandum gadhahanipun Arauna, saha ngedhegaken mesbèh kagem Gusti Allah."

¹⁹ Dawud nuruti tembungé Gad lan mangkat, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

²⁰ Kebeneran Arauna lagi nginguk mengisor, lan weruh yèn raja sarta para pendhèrèké rawuh. Arauna sujud,

²¹ sarta matur, "Panjenengan kagungan kersa menapa?" Paring wangsulané Dawud, "Arep nuku panuton gandum iki lan ngedhegaké mesbèh kagem Gusti Allah, supaya pageblug iki sirep."

²² Aturé Arauna, "Panjenengan pundhut kémawon menapa ingkang panjenengan galih saé. Menika lembu-lembu kagem kurban obongan. Minangka kajeng obongipun panjenengan saged ngagem rakitaning lembu saha blabaging panuton."

²³ Kabèh mau diaturaké déning Arauna marang raja karo matur, "Mugi Allah panjenengan kersa nampi kurban panjenengan."

²⁴ Nanging raja ngandika, "Aku emoh misungsungaké kurban marang Allahku, tanpa nganggo mbayar apa-apa. Kabèh

duwèkmu iki kudu daktuku." Dawud enggoné mundhut papan panuton gandum lan sapi-sapi mau kanthi rega dhuwit slaka sèket iji.

²⁵Raja Dawud banjur ngedhegaké mesbèh ana ing kono kagem Allah sarta nyaosaké kurban obongan lan kurban slametan. Gusti Allah nyembadani panyuwuné Dawud, banjur nyingkiraké pageblug mau saka tanah Israèl.

1 Raja-Raja

1 ¹ Raja Dawud saya sepuh banget. Senajan ngagem slimut kandel meksa isih kasrepen.

² Mulané para abdiné padha matur, "Dhuh Sang Prabu, menapa mboten prayogi kawula sami pados prawan ingkang nenggani lan ngrimati panjenengan. Laré menika tilema kaliyan panjenengan supados sarira panjenengan anget."

³ Banjur padha golèk bocah wadon sing ayu ing sanegara Israèl kabèh. Ing Sunèm ana prawan, jenengé Abisag, ayu banget; banjur disowanaké Sang Prabu lan dikon ngladèni sarta njaga panjenengané, nanging wong wadon mau ora diwori saré.

⁴ (1:3)

⁵ Sarèhné Absalom wis mati, mulané putrané Sang Raja Dawud sing tuwa dhéwé saiki Adonia. Asmané ibuné Hagit. Adonia kuwi rupané bagus. Yèn gawé keluputan ora tau disendhu^a déning

---

^adisendhu: Dipun èngetaken.

ramané. Sarèhné kepéngin dadi raja, Adonia banjur nyawisaké kréta perang, prejurit jaranan lan pengawal sèket.

⁶(1:5)

⁷Adonia banjur rembugan karo Yoab lan Abiatar. (Ibuné Yoab asmané Zeruya.) Yoab lan Imam Abiatar nyarujuki karepé Adonia.

⁸Nanging Imam Zadok, Benaya bin Yoyada, Nabi Natan, Simèi, Rèi lan pengawalé pribadi Raja Dawud padha ora rujuk karo karepé Adonia.

⁹Ing sawijining dina Adonia saos kurban wedhus, sapi lanang lan sapi nom lemu-lemu ana ing panggonan sing jenengé Ula Watu, ing sacedhaké sendhang Èn-Rogèl. Putra-putrané Raja Dawud liyané sarta para pegawé kraton Yéhuda diulemi kabèh ing pésta mau,

¹⁰nanging Suléman, adhiné Adonia, Nabi Natan sarta Benaya lan pengawalé pribadi Sang Raja Dawud ora diulemi.

¹¹Nabi Natan sowan marang Bètsyéba, ibuné Suléman, aturé, "Menapa panjenengan mboten pirsá bilih Adonia, putranipun Hagit, sampun dados raja saking kajengipun piyambak,

mangka Sang Raja Dawud mboten pirsana menapa-menapa bab menika.

¹² Menawi Suléman lan panjenengan piyambak kepéngin wilujeng, kula prayogèkaken

¹³ supados énggal-énggal sowan dhateng Sang Raja Dawud kaliyan matur mekaten, 'Menapa mboten Sang Raja piyambak ingkang sumpah dhateng kawula, bilih anak kawula Suléman ingkang badhé dados raja, nggentosi panjenengan?'"

¹⁴ Aturé Nabi Natan menèh, "Mangké salebetipun panjenengan ngandikan kaliyan Sang Raja, kula badhé mlebet ngiyataken atur panjenengan."

¹⁵ Bètsyéba banjur sowan ngadhep ing kamaré Sang Raja. Sang Raja wis sepuh banget, lan diladosi déning Abisag, prawan saka Sunèm.

¹⁶ Bètsyéba sungkem ing ngarsané Sang Raja banjur didangu, "Kowé arep nyuwun apa?"

¹⁷ Aturé Bètsyéba, "Dhuh Sang Prabu. Panjenengan sampun sumpah dhateng kawula demi asmanipun Pangéran, Allah panjenengan, bilih anak kawula

Suléman badhé dados raja, nggentosi panjenengan.

¹⁸ Nanging samenika Adonia sampun madeg raja, mangka panjenengan mboten pirsá prekawis menika.

¹⁹ Adonia sampun saos kurban ageng-agengan arupi ménda, lembu jaler lan pedhèt lema-lema. Ugi sampun ngulemi putra-putra panjenengan lan Imam Abiatar, Yoab tuwin para panglimané perang wonten ing pésta menika. Nanging Suléman mboten dipun ulemi.

²⁰ Dhuh Sang Prabu, samenika umat Israèl sedaya sami nengga-nengga dhawuh panjenengan bab sinten ingkang badhé nggantos panjenengan jumeneng raja.

²¹ Menawi panjenengan mboten paring dhawuh samenika, mangké sesampunipun panjenengan séda kawula lan anak kawula mesthi badhé kasiya-siya kados pengkianat."

²² Sajroné Bètsyéba isih matur, Nabi Natan mlebet ing kraton.

²³ Sawisé Sang Prabu diaturi pirsá, Nabi Natan banjur marek lan sujud ana ing ngarsané Sang Prabu.

²⁴ Aturé, "Dhuh Sang Prabu, menapa panjenengan sampun ngumumaken, bilih Adonia nggentosi panjenengan jumeneng raja?"

²⁵ Ing dinten menika piyambakipun sampun nyaosaken kurban ménda, lembu jaler lan pedhèt lema-lema. Para putra panjenengan sedaya sampun dipun ulemi; ugi Yoab, panglima, lan Imam Abiatar. Tiyang-tiyang wau sedaya nembé kémawon sami pésta kaliyan Adonia sarta sami surak-surak, 'Sugenga Sang Raja Adonia!'

²⁶ Nanging kula mboten dipun ulemi, mekaten ugi Imam Zadok, Benaya sarta Suléman.

²⁷ Menapa panjenengan ingkang ndhawuhi tiyang-tiyang wau sami tumindak mekaten, tanpa paring sumerep dhateng para punggawa, bab sinten ingkang panjenengan angkat dados gantos panjenengan?"

²⁸ Sang Raja Dawud dhawuh, "Bètsyéba aturana mréné." Bètsyéba uga nuli sowan.

²⁹ Banjur dingandikani déning Sang Prabu mengkéné, "Aku pancèn wis janji karo kowé, demi Pangéran, Allahé

Israèl, yèn Suléman, anakmu sing bakal nggentèni aku dadi raja. Lan saiki aku kandha karo kowé, demi Allah sing sipat gesang, sing wis ngluwari aku saka sakèhé kasangsaran, yèn ing dina iki uga aku bakal netepi janjiku marang kowé."

³⁰ (1:29)

³¹ Bètsyéba banjur sujud karo matur, "Mugi-mugi Sang Prabu sugenga ing selaminipun!"

³² Raja Dawud banjur utusan nimbali Imam Zadok, Nabi Natan lan Benaya. Sawisé padha marek,

³³ banjur dingandikani mengkéné, "Para punggawaku padha klumpukna, banjur Suléman, anakku, tunggangna bihal tumpakanku dhéwé, gawanen menyang sendhang Gihon.

³⁴ Ana ing kana Imam Zadok lan Nabi Natan kudu njobadi dadi raja Israèl. Sawisé mengkono kowé kudu padha ngunèkaké slomprèt lan surak-surak, 'Sugenga Sang Prabu Suléman.'

³⁵ Yèn wis, Suléman iriden mréné, lungguhna ing dhamparku, sebab dhèwèké sing dakpilih dadi raja nggentèni aku, mréntah umat Israèl lan Yéhuda."

³⁶ Unjuké Benaya, "Inggih Sang Prabu, mugu-mugu Allah panjenengan mberkahi dhawuh panjenengan.

³⁷ Kados déné Pangéran sampun nunggil kaliyan panjenengan, semanten ugi mugu inggih kersa nunggil kaliyan Suléman. Mugu-mugu Gusti Allah nyantosakaken pepréntahanipun ngungkuli pepréntahan panjenengan."

³⁸ Imam Zadok, Nabi Natan, Benaya lan pengawal pribadiné Sang Prabu banjur ngaturi Suléman nitih bihalé Raja Dawud, sarta dijak menyang sendhang Gihon.

³⁹ Imam Zadok banjur mundhut gendul lenga zaitun olèhé ngasta saka Kémah Pedalemané Allah, diagem njebadi^b Suléman. Slomprèt-slomprèt banjur diunèkaké lan wong kabèh sing ana ing kono padha surak-surak, "Sugenga Sang Prabu Suléman!"

⁴⁰ Suléman banjur kondur diiring déning wong akèh mau, karo surak-surak lan ngunèkaké suling, nganti buminé horeg merga saka raméné.

---

^bnjebadi: ngesokaken lisah ing sirahipun tiyang ingkang dipun wisudha dados nabi, imam utawi raja.

⁴¹ Lagi waé Adonia lan para tamuné rampung enggoné pésta, padha krungu raméné wong sing padha surak-surak mau. Nalika krungu swarané slomprèt Yoab takon, "Ing kutha ana apa, kokraméné kaya ngana?"

⁴² Yoab durung rampung olèhé kandha dumadakan Yonatan, anaké Imam Abiatar teka. Adonia mbagèkaké, pangucapé, "Mlebua mréné. Kowé wong becik, mesthiné iya nggawa kabar becik."

⁴³ Wangsulané Yonatan, "Nyuwun ngapunten, mboten mekaten. Raja Dawud sampun ngangkat Suléman jumeneng raja.

⁴⁴ Imam Zadok, Nabi Natan, Benaya lan pengawalipun Sang Prabu sampun kadhawuhan ngiring Suléman. Suléman kadhawuhan nitih bihalipun Sang Prabu,

⁴⁵ lan Imam Zadok sarta Nabi Natan sampun njebadi Suléman wonten ing sendhang Gihon. Sesampunipun menika lajeng sami mlebet ing kitha kaliyan surak-surak ramé sanget. Tiyang sakitha sami kagèt sedaya. Inggih swanten ramé ingkang kita pireng menika,

⁴⁶ Suléman samenika sampun jumeneng raja.

⁴⁷ Malah para pegawé kraton sampun sami sowan nyalami Sang Raja Dawud. Aturipun, 'Mugi-mugi Pangéran, Allah panjenengan, ndadosaken Suléman langkung misuwur tinimbang panjenengan; mugi-mugi pepréntahanipun Suléman langkung ageng kawibawanipun ketimbang kaliyan pepréntahan panjenengan.' Sang Prabu Dawud lajeng nyembah sujud dhateng Allah wonten ing pesaréanipun,

⁴⁸ sarta ndedonga, 'Pinujia Pangéran, Allah sesembahanipun umat Israèl. Ing dinten menika salah setunggaling anak-turun kawula sampun Paduka angkat dados raja, nggentosi kawula, lan kawula sampun Paduka parengaken taksih gesang menangi kedadosan menika!'"

⁴⁹ Para tamuné Adonia kabèh padha wedi, mula padha ngadeg, banjur bubar sowang-sowangan.

⁵⁰ Adonia wedi banget karo Suléman, mula lunga menyang Kémah Palenggahané Allah, nyekel sungu-sunguné mesbèh.

⁵¹ Ana wong sing ngaturi pirsá marang Raja Suléman, yèn Adonia saking wediné saiki cekelan sungu-sunguné mesbèh lan kandha, "Aku njaluk supaya Suléman sumpah dhisik karo aku, yèn aku ora arep dipatèni."

⁵² Wangsulané Suléman, "Yèn Adonia becik lakuné mesthi ora bakal dikapak-kapakaké, nanging yèn nindakaké piala, mesthi bakal dipatèni."

⁵³ Raja Suléman banjur utusan wong ngirid Adonia saka mesbèh. Adonia nuli sowan Raja Suléman lan sungkem ing ngarsané. Sang Raja ngandika, "Wis, muliha."

2¹ Bareng wis ngarepaké séda, Dawud nimbali Suléman, sarta paring piweling sing pungkasan marang putrané mau, dhawuhé,

² "Iki wis tekan wektuku. Kowé sing kendel lan sing gedhé precayamu.

³ Lakonana apa sing didhawuhaké déning Pangéran marang kowé. Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané sing katulis ing Kitabé Musa kabèh tindakna, supaya kowé binerkahan ing sapan-paranmu lan ing sapenggawému.

⁴Yèn kowé ngèstokaké dhawuhé Pangéran, Panjenengané bakal netepi janjiné, yakuwi anak-turunmu bakal ngerèh bangsa Israèl; semono mau yèn tansah padha nglakoni dhawuh-dhawuhé klawan setya lan kanthi éklasing ati.

⁵Isih ana saprekara menèh! Kowé mesthiné isih kèlingan karo penggawéné Yoab marang aku. Yakuwi enggoné matèni perwira Israèl loro, Abnèr bin Nèr lan Amasa bin Yètèr. Wong-wong mau padha dipatèni déning Yoab ing mangsa tentrem, digawé kaya lelakon ing mangsa perang. Yoab wis matèni wong sing ora salah, lan aku sing kudu mikul penggawéné, nganti aku sengsara.

⁶Saiki, kowé nggèr, ngertia marang kuwajibanmu: Yoab aja koktogaké nganti mati tuwa.

⁷Nanging anak-anaké lanang Barzilai, wong Giléad kaé becikana. Wènèhana sokongan kanggo panguripané, sebab wong-wong kuwi padha mbeciki aku, yakuwi nalika aku padha ngungsi nyingkiri sedulurmu Absalom.

⁸Déné Simèi bin Géra, sing asalé saka Bahurim, wilayah Bènyamin, welingku mengkéné: Nalika aku lunga menyang

Mahanaim, Simèi kuwi kebangeten enggoné nyepatani aku. Nanging bareng aku ketemu karo dhèwèkné ing Kali Yardèn, aku wis sumpah demi Allah, yèn dhèwèkné ora bakal dakpatèni.

⁹ Mung welingku, wong mau aja dibébasaké saka ukuman. Aku ngerti yèn kowé wong wicaksana; mulané ngerti carané gawé patiné wong mau."

¹⁰ Dawud nuli séda lan disarèkaké ana ing kuthané Dawud.

¹¹ Enggoné jumeneng raja ing Israèl lawasé patang puluh taun; pitung taun dedalem ing Hébron lan telung puluh telu taun ing Yérusalèm.

¹² Suléman jumeneng raja nggentèni Dawud. Pangwasané Raja Suléman gedhé banget.

¹³ Ing sawijining dina Adonia sowan marang Bètsyéba. Bètsyéba ndangu mengkéné, "Apa sowanmu nggawa kabar becik?" Wangsulané Adonia, "Inggih."

¹⁴ Banjur matur menèh, "Wonten prekawis ingkang badhé kula suwun saking ibu." Pendanguné Bètsyéba, "Apa sing arep koksuwun?"

¹⁵ Adonia mangsuli, "Ibu pirsá bilih ingkang dados raja menika leresipun kula; tiyang Israèl sedaya sampun ngajeng-ajeng bab menika. Nanging kedadosanipun malah kosokwangsul; ingkang dados raja adhi kula, mergi sampun mekaten kersanipun Pangéran.

¹⁶ Samenika kula gadhah panyuwun saprekawis kémawon, mugi sampun ngantos panjenengan tampik."

¹⁷ Pendanguné Bètsyéba, "Sing koksuwun apa?" Aturé Adonia, "Kula suwun ibu kersaa nglantaraken dhateng Raja Suléman supados kula dipun parengaken mendhet Abisag, laré èstri saking Sunèm menika dados sémah kula. Kula pitados Suléman mboten badhé kawratan menawi ibu ingkang ngandika."

¹⁸ Pangandikané Bètsyéba, "Ya becik, dakkandhakné karo Suléman."

¹⁹ Bètsyéba banjur nemoni Suléman, arep nerusaké panyuwuné Adonia. Sang Prabu jumeneng sarta mbungkuk ngormati kang ibu, banjur lenggah ing dhamparé. Nuli utusan wong njupuk kursi diprenahaké ana ing tengené kagem kang ibuné.

²⁰ Bètsyéba banjur ngandika, "Aku arep ngrembug prekara sepélé karo sliramu; muga-muga aja koktampik." Aturé Suléman, "Prekawis menapa Bu. Kula mboten badhé nampik."

²¹ Pangandikané Bètsyéba, "Adonia, sedulurmu, kepéngin ngepèk bojo Abisag."

²² Aturé Suléman, "Kénging menapa ibu mundhut pirsá prekawis mekaten dhateng kula? Menika sami kémawon kaliyan ibu mundhut supados kula nyukakaken dhamparing keprabon menika dhateng piyambakipun. Piyambakipun rak kakang kula. Menapa malih Imam Abiatar lan Yoab mihak dhateng piyambakipun!"

²³ Sawisé ngandika mengkono Suléman banjur sumpah demi Allah, "Mugi-mugi Allah ngukum dhateng kula menawi Adonia mboten kula pejahi mergi panyuwunipun menika!

²⁴ Gusti Allah sampun nyantosakaken enggèn kula dados raja nggentosi bapak kula Dawud. Gusti Allah sampun netepi janjinipun lan sampun maringaken dhamparing kraton menika dhateng kula turun-temurun. Kula sumpah demi Allah,

bilih ing dinten menika ugi Adonia kedah pejah!"

²⁵ Raja Suléman nuli paring dhawuh marang Benaya; sing didhawuhi iya nuli mangkat matèni Adonia.

²⁶ Sawisé mengkono Raja Suléman nuli ngandika marang Imam Abiatar, "Kowé balia menyang panggonan asalmu ing Anatot. Sejatiné kowé pantes diukum pati, nanging ing dina iki aku ora arep matèni kowé, sebab nalika kowé isih bebarengan karo bapakku, kowé mèlu ngrasakaké sakèhé lara-lapané^c bapak."

²⁷ Abiatar banjur dilèrèni déning Suléman saka enggoné dadi imam. Nganggo cara mengkono Suléman ngleksanani apa sing dingandikakaké déning Pangéran ana ing Silo bab Imam Èli lan anak-anaké.

²⁸ Krungu prekara mau Yoab dadi wedi, merga dhèwèké mihak marang Adonia, senajan dhèk biyèn ora mihak marang Absalom. Mulané Yoab banjur mlayu mlebu Kémah Palenggahané Pangéran sarta nyekel sungu-sunguné mesbèh.

---

^clara-lapa: kasangsaran, penderitaan (bhs. Ind.).

²⁹ Kabar mau diaturaké marang Raja Suléman. Mulané Sang Prabu utusan Benaya matèni Yoab.

³⁰ Benaya banjur marani Yoab ing Kémah Palenggahané Pangéran, sarta kandha karo Yoab, "Kowé didhawuhi Sang Prabu metu saka kono!" Wangsulané Yoab, "Ora, aku arep mati ana ing kéné." Benaya bali lapur marang Sang Prabu.

³¹ Mireng lapuran mau Sang Prabu ngandika, "Lakonana sapenjaluké Yoab. Patènana lan kuburen, supaya aku lan anak-turunku ora nyangga paukumané Yoab, sing matèni wong ora salah.

³² Gusti Allah bakal ngukum Yoab, merga matèni wong tanpa idiné bapakku. Abnèr, perwira Israèl lan Amasa, perwira Yéhuda, loro-loroné ora salah. Loro-loroné luwih becik ketimbang karo Yoab dhéwé, éwasemono padha dipatèni.

³³ Paukuman merga enggoné matèni perwira loro mau kudu disangga déning Yoab lan anak-turuné ing selawas-lawasé. Nanging anak-turuné bapakku sing dadi raja bakal selawasé diberkahi

déning Allah, sarta urip klawan ayem tentrem."

³⁴ Benaya banjur lunga menyang Kémah Palenggahané Allah menèh lan Yoab dipatèni ana ing kono. Yoab dikubur ing sanjabané kutha, ana ing pekarangané dhéwé.

³⁵ Sawisé mengkono Sang Prabu banjur ngangkat Benaya dadi panglima nggentèni Yoab, lan Zadok diangkat dadi imam nggentèni Imam Abiatar.

³⁶ Sawisé mengkono Raja Suléman nimbali Simèi, dingandikani mengkéné, "Gawéa omah ing Yérusalèm kéné, manggona ing kono lan aja metu-metu saka kutha.

³⁷ Yèn kowé wani-wani metu lan nyabrang Kali Kidron, kowé bakal dipatèni; lan kuwi merga saka salahmu dhéwé."

³⁸ Unjuké Simèi, "Inggih prayogi. Kula badhé nglampahi dhawuhipun Sang Prabu." Mulané Simèi banjur manggon ing Yérusalèm lawasé telung taun.

³⁹ Kecrita baturé Simèi loro minggat lan mlayu menyang panggonané Akis bin Maaka, raja ing Gat. Krungu kabar mau Simèi,

⁴⁰ banjur masang lapak kuldiné lan mangkat nututi baturé menyang Gat, saprelu nemoni raja Akis bin Maaka. Bareng wis ketemu banjur digawa mulih.

⁴¹ Sang Prabu Suléman mireng kedadéan mau

⁴² banjur utusan nimbali Simèi, lan dingandikani mengkéné, "Kowé wis dakkon sumpah demi Allah, yèn ora bakal metu saka kutha Yérusalèm. Lan kowé uga wis dakkandhani yèn samasa kowé metu saka Yérusalèm, kowé bakal diukum pati. Kowé wis janji lan setuju arep nglakoni dhawuhku mau ta?

⁴³ Nanging yagéne saiki kowé ora netepi janjimu lan ora nglakoni dhawuhku?

⁴⁴ Kowé rak ngerti sakèhé piala sing koktandukaké marang bapakku. Mulané Pangéran bakal ngukum kowé,

⁴⁵ nanging mberkahi aku, lan kratoné bapakku bakal disentosakaké ing selawas-lawasé."

⁴⁶ Sawisé ngandika mengkono Sang Prabu banjur dhawuh marang Benaya supaya matèni Simèi. Wiwit nalika semana Suléman nindakaké pepréntahan klawan pangwasa sakatogé.

3¹ Suléman krama karo putriné raja Mesir, temah Mesir dadi balané. Putri mau diboyong menyang kuthané Dawud lan manggon ing kana, nganti kratoné Sang Prabu lan Pedalemané Allah sarta bètèngé kutha Yérusalèm rampung dibangun.

² Sarèhné Pedalemané Allah durung dibangun, rakyat enggoné saos kurban isih ana ing mesbèh rupa-rupa.

³ Suléman ngabekti marang Allah lan nggugu marang piwelingé ramané. Nanging enggoné nyembelèh lan saos kurban kéwan isih ana ing mesbèh sing béda-béda.

⁴ Mesbèh sing kerep diagem, yakuwi sing ana ing Gibéon. Suléman kerep saos kurban ana ing kono. Ing sawijining dina, kaya adaté, Suléman tindak mrono menèh.

⁵ Benginé Gusti Allah ngetingal marang Suléman sajroné impèn lan ndangu, "Kowé kepéngin Dakparingi apa?"

⁶ Atur wangsulané Suléman, "Dhuh Pangéran, Paduka sampun ngetingalaken sih Paduka ingkang ageng dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka. Piyambakipun tiyang jujur ingkang

netepi dhawuh Paduka kalayan setya. Paduka inggih nglestantunaken sih Paduka dhateng piyambakipun srana maringi anak jaler, ingkang samenika nggentosi piyambakipun dados raja.

⁷ Dhuh Allah, Paduka sampun ngangkat kawula dados raja nggentosi bapak kawula, senajan kawula taksih nèm sanget lan mboten mangertos caranipun nyepeng pepréntahan.

⁸ Kawula wonten ing satengahing bangsa ingkang Paduka pilih dados umat kagungan Paduka piyambak, bangsa ingkang ageng, ingkang mboten saged kaétang cacahipun.

⁹ Awit saking menika dhuh Allah, mugèni kersa maringi kawicaksanan dhateng kawula, supados saged ngerèh umat Paduka kalayan adil, saged mbédakaken pundi ingkang saé, lan pundi ingkang awon. Menawi mboten mekaten, kadospundi enggèn kawula saged ngerèh umat Paduka ingkang ageng menika?"

¹⁰ Panyuwuné Suléman mau gawé renaning penggalihé Pangéran,

¹¹ mulané Allah banjur ngandika, "Sarèhné kowé nyuwun kawicaksanan

supaya bisa ngerèh klawan adil, lan ora nyuwun umur dawa, utawa kasugihan kanggo awakmu dhéwé, utawa teluké mungsuh-mungsuhmu,

¹² mulané panyuwunmu bakal Daksembadani. Kowé bakal Dakdadèkaké wong sing wicaksana lan sing luwih dhuwur kawruhé ketimbang karo sakèhé wong sing urip sadurungé lan sawisé kowé.

¹³ Malah apa sing ora koksuwun pisan bakal Dakparingaké marang kowé, yakuwi sajegmu urip kowé bakal sugih lan kajèn kéringan, ngluwihi raja-raja liyané ing endi waé.

¹⁴ Yèn kowé nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku lan manut marang pepakon-pepakon-Ku kaya bapakmu Dawud, kowé bakal Dakparingi umur dawa."

¹⁵ Bareng Suléman wungu ngerti yèn Gusti Allah wis ngandikani sajroning impèn. Mula banjur tindak menyang Yérusalèm, jumeneng ana ing ngarepé Pethi Prejanjiané Allah lan nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan. Sawisé mengkono banjur nganakaké pésta kanggo para punggawané.

¹⁶Ing sawijining dina ana wanita tuna susila loro sowan ngadhep Raja Suléman.

¹⁷Sing siji matur mengkéné, "Dhuh Sang Prabu, kula lan tiyang èstri menika manggèn sagriya. Mboten wonten tiyang sanès ingkang wonten ing ngriku. Sawetawis wekdal kepengker kula gadhah laré jaler. Let kalih dinten tiyang èstri menika inggih nglairaken laré jaler.

¹⁸(3:17)

¹⁹Ing setunggaling dalu, nalika kula ngleresi sami tilem, tiyang èstri menika nindhihi anakipun ngantos pejah.

²⁰Tengah dalu salebetipun kula taksih tilem, piyambakipun tangi lajeng mendhet anak kula saking sisih kula. Anak kula dipun sèlèhaken ing petilemanipun, déné bayi ingkang sampun pejah dipun sèlèhaken ing petileman kula.

²¹Énjingipun nalika kula tangi lan badhé nesepi ketingal laré wau sampun pejah. Sareng kula tamataken ketitik bilih menika sanès anak kula."

²²Nanging wong wadon sijiné nyauri, "Goroh! Sing urip iki anakku, bayimu sing mati kuwi!" Wong wadon sing

kapisan mangsuli, "Ora, sing mati kuwi anakmu, sing urip anakku!" Kaya mengkono wong loro mau padha padu ing ngarsané Sang Prabu.

²³ Raja Suléman banjur ngandika, "Kowé wong loro padha ngaku yèn bayi sing urip kuwi anakmu, lan sing mati dudu."

²⁴ Sawisé ngandika mengkono Sang Prabu nuli utusan wong njupuk pedhang.

²⁵ Banjur ngandika marang wong mau, "Bayi sing urip kuwi sigaren dadi loro lan wènèhna marang wong loro separo édhang."

²⁶ Krungu dhawuhé Sang Prabu mau, wong wadon sing pancèn embokné bayi sing urip matur, "Dhuh Sang Prabu, nyuwun pangapunten, anak kawula sampun ngantos dipun pejahi. Kaparingna dhateng tiyang èstri menika kémawon." Aturé sing mengkono mau merga saka tresnané marang anaké. Nanging wong wadon sijiné matur, "Inggih leres, dipun sigar dados kalih kémawon, supados kawula tiyang kalih sami-sami mboten nggadhahi."

²⁷ Suléman banjur ngandika, "Bayiné aja dipatèni. Pasrahna marang wong wadon sing kapisan. Kuwi embokné."

²⁸ Nalika umat Israèl krungu putusané Raja Suléman sing mengkono mau, wong kabèh padha gumun, wedi lan urmat marang panjenengané, merga cetha yèn Gusti Allah wis paring kawicaksanan marang Suléman, mula bisa mutusi prekara klawan adil.

4 ¹ Raja Suléman ngerèh sabangsa Israèl kabèh.

² Para punggawané Suléman sing dhuwur pangkaté yakuwi: Imam-imam: Zadok, Azaria bin Zadok, Abiatar. Sèkretaris kedhaton: Yosafat bin Ahilud. Panglima tentara: Benaya bin Yoyada. Penggedhéné para bupati: Azaria bin Natan. Penaséhat raja: Imam Zabud bin Natan. Penggedhé urusan kedhaton: Ahisar. Penggedhé urusan karya negara: Adoniram bin Abda.

³ (4:2)

⁴ (4:2)

⁵ (4:2)

⁶ (4:2)

⁷ Suléman ngangkat bupati rolas kanggo ngerèh satanah Israèl kabèh. Kuwajibané

para bupati mau nglumpukaké saka daérahé dhéwé-dhéwé pangan kanggo dhaharé Sang Prabu lan para wargané kedhaton. Carané giliran, saben bupati diwajibaké netepi gilirané setaun sepisan, lawasé sesasi.

⁸ Bupati rolas mau diawasi déning sawijining penggedhé. Iki daftaré para bupati lan wilayahé: Bènhur, bupati kanggo wilayah pegunungan Éfraim. Bèn Dèkèr, kanggo kutha-kutha Makas, Saalbim, Bèt-Sèmès, Élon, Bèthanan. Bèn hèsèd, bupati kanggo kutha-kutha Arubot, Sokho, lan daérah Hèfèr kabèh. Bèn Abinadab, garwané Tafat, putra putriné Suléman, bupati kanggo daérah Dhor. Baana bin Ahilud, bupati kanggo kutha-kutha Taanak, Megido, daérah Bèt-Séan kabèh, daérah sacedhaké kutha Sartan, sakidulé kutha Yésreèl, tekan kutha Abèl-Mehola tekan Yokméam. Bèn Gèber, bupati kanggo kutha Ramot ing Giléad, pedésan-pedésan ing Giléad, duwèké trah Yair anak-turuné Manasyè, daérah Argob ing Basan sing ana kuthané gedhé sewidak nganggo bètèng lan lawang-lawangé nganggo palang prunggu. Ahinadab bin

Idho, bupati kanggo daérah Mahanaim. Ahimaas, garwané Basmat, putra putriné Suléman, bupati kanggo daérah Naftali. Baana bin Husai, bupati kanggo daérah Asyèr lan kutha Alot. Yosafat bin Paruah, bupati kanggo daérah Isakar. Simèi bin Éla, bupati kanggo daérah Bènyamin. Gèber bin Uri, bupati kanggo daérah Giléad, tilas jajahané Sihon, raja Amori lan Og, raja Basan.

⁹ (4:8)

¹⁰ (4:8)

¹¹ (4:8)

¹² (4:8)

¹³ (4:8)

¹⁴ (4:8)

¹⁵ (4:8)

¹⁶ (4:8)

¹⁷ (4:8)

¹⁸ (4:8)

¹⁹ (4:8)

²⁰ Cacahé rakyat Yéhuda lan Israèl akèh banget, presasat wedhi ing sapinggiring segara. Uripé seneng, pangan lan ombèn-ombèné turah-turah.

²¹ Bangsa-bangsa kabèh, wiwit saka Bengawan Éfrat tekan Filistia lan tapel watesé tanah Mesir, klebu jajahané Raja

Suléman. Bangsa-bangsa mau padha teluk lan padha mbayar pajeg marang Raja Suléman.

²² Saosan dhahar kagem Sang Prabu Suléman kuwi saben dina rupa glepung trigu alus 5.000 liter, glepung trigu kasar 10.000 liter,

²³ sapi kandhang sepuluh, sapi pangonan rong puluh, wedhus gèmbèl satus. Kejaba kuwi iya menjangan, kidang, menjangan-tutul karo kéwan iberan sing dilelemu.

²⁴ Kabèh tanah sakuloné Bengawan Éfrat, saka Tifsah tekan sakuloné kutha Gaza adoh klebu jajahané Raja Suléman. Raja sakuloné Bengawan Éfrat kabèh teluk marang Raja Suléman lan negara ing kiwa-tengené kabèh padha rukun karo panjenengané.

²⁵ Sajroné Sang Prabu isih sugeng rakyat ing Yéhuda lan Israèl uripé padha ayem lan tentrem. Saben brayat padha duwé kebon anggur lan kebon zaitun.

²⁶ Raja Suléman kagungan tentara jaranan rolas èwu, lan jarané sing diingu ing kandhang kanggo narik kréta ana patang puluh èwu.

²⁷ Para bupati giliran saben sasi nyaosi kabutuhané kanggo dhaharé wong saisiné kedhaton, nganti padha ora kekurangan apa-apa.

²⁸ Saben bupati uga nyaosi jewawut lan damèn kanggo jarané Sang Prabu kabèh, jaran tunggangan lan jaran sing kanggo narik kréta. Pakané kéwan-kéwan mau diteraké menyang kandhang-kandhangé, miturut kabutuhané.

²⁹ Raja Suléman kaparingan kawicaksanan déning Allah lan kawruh sing muluk-muluk sarta pangertèn sing jero banget.

³⁰ Ing negara-negara sisih Wétan lan ing Mesir ora ana wong sing kapinterané ngungkuli Raja Suléman.

³¹ Panjenengané wong sing pinter dhéwé, ngungkuli Étan wong Ézrahi, Kalkol lan Darda anak-anaké Mahol. Asmané Raja Suléman misuwur ing negara-negara sakiwa-tengené.

³² Pitutur sing dikarang déning Raja Suléman ana telung èwu, lan nyanyian-nyanyiané luwih saka sèwu.

³³ Panjenengané ngarang nyanyian bab wit-witan lan tanduran-tanduran, bab cemara ing Libanon tekan suket hisop

sing thukul ing témbok-témbok watu. Uga bab kéwan-kéwan, kayata sato iberan, kéwan sing mbrangkang tekan iwak-iwak pisan.

³⁴ Raja-raja sajad padha mireng bab kapinterané Raja Suléman, mula padha ngutus utusan supaya padha nyinau kawicaksanané.

5 ¹ Hiram, raja Tirus kuwi selawasé memitran karo Raja Dawud. Mulané nalika mireng yèn Suléman jumeneng raja nggentèni ramané, Raja Hiram nuli ngutus utusan marang Suléman.

² Suléman uga kirim wangsulan marang Raja Hiram, surasané,

³ "Raja Hiram ingkang minulya! Panjenengan temtunipun inggih sampun pirsá, bilih Raja Dawud, bapak kula asring kedah perang nglawan mengsah saking negari sakiwa-tengenipun. Menika njalari bapak mboten kober yasa papan kanggé ngibadah dhateng Pangéran, Allahipun, awit Allah dèrèng nelukaken mengsahipun sedaya.

⁴ Nanging samenika Gusti Allah sampun paring katentreman wradin sanegari kula sedaya. Mboten wonten ingkang sengit

dhateng kula, lan bebaya perang saking njawi inggih mboten wonten.

⁵ Gusti Allah sampun prejanji mekaten dhateng bapak kula Dawud, 'Anakmu sing bakal kokangkat dadi raja nggentèni kowé kuwi sing bakal yasa papan pangibadah kanggo Aku.' Pramila, panjenenganipun Raja Hiram ingkang minulya, kula, Suléman gadhah niat badhé yasa papan pangibadah menika.

⁶ Panjenenganipun Sang Prabu temtunipun sampun pirsá, bilih tiyang-tiyang kula sami mboten gadhah kaprigelan negor kajeng kados tiyang-tiyang panjenengan. Pramila kula nyuwun keparenga Sang Prabu utusan negor kajeng cemara ing Libanon kanggé kula. Tiyang-tiyang kula kajengipun sami mbantu lan sepinten ragad ingkang panjenengan kersakaken kanggé mbayar tiyang-tiyang panjenengan badhé kula aturaken."

⁷ Raja Hiram kanthi bungah nampa layangé Suléman. Pangandikané, "Pinujia asmané Pangéran, kang wis paring putra marang Dawud, sing semono wicaksanané, dadi rajané bangsa sing gedhé."

⁸ Hiram banjur genti ngaturaké layang, surasané, "Kula sampun nampi paringipun serat, lan wosipun kula sarujuk. Kula badhé nyawisaken kajeng cemara saking Libanon lan kajeng cemara limrah sepinten ingkang panjenengan kersakaken.

⁹ Tiyang-tiyang kula badhé ngusung kajeng-kajeng menika saking Libanon dhateng seganten. Wonten ing ngriku kajeng-kajeng wau badhé karakit sarta kakéntiraken urut pesisiré seganten dhateng panggènan ingkang panjenengan kersakaken. Rakit-rakit wau sesampunipun dipun udhari tangsulipun lajeng badhé dipun pasrahaken dhateng tiyang-tiyang panjenengan, ingkang badhé ngurus selajengipun. Kula namung nyuwun supados panjenengan kersa nyawisaken tedhanipun tiyang-tiyang kula."

¹⁰ Dadi Raja Hiram nyaosi sakèhé kayu cemara Libanon lan kayu cemara lumrah sing dikersakaké déning Raja Suléman.

¹¹ Lan kanggo pangané wong-wongé Raja Hiram, Raja Suléman saben taun ngaturi marang Raja Hiram gandum

rong juta kilogram lan lenga zaitun tulèn patang atus èwu liter.

¹²Gusti Allah netepi janjiné lan paring kawicaksanan marang Suléman. Raja Hiram lan Raja Suléman padha dadi mitra kenthel lan sekaroné padha gawé prejanjian nyambut-gawé bebarengan.

¹³Raja Suléman nekakaké wong lanang 30.000 kadhawuhan nyambut gawé kanggo negara,

¹⁴lan Adoniram diangkat dadi pengawasé. Wong-wong mau dipérang-pérang déning Suléman dadi telung golongan, saben golongan wong sepuluh èwu. Golongan telu mau digilir, sesasi nyambut-gawé ing Libanon lan rong sasi ana ing omah.

¹⁵Raja Suléman uga nekakaké wong 80.000 kanggo natah watu ana ing gunung lan wong 70.000 kanggo mikuli watu-watu mau.

¹⁶Raja Suléman uga ngangkat mandhor 3.300 kanggo ngawasi pegawéan mau kabèh.

¹⁷Atas dhawuhé Suléman wong-wong padha natah watu gedhé-gedhé sing élok kanggo pondhasiné Pedalemané Allah.

¹⁸ Mengkono para tukangé Raja Suléman lan para tukangé Raja Hiram sarta wong-wong saka kutha Gebal enggoné padha nyawisaké watu lan kayu kanggo yasa Pedalemané Allah.

6 ¹ Nalika sasi Ziw, yakuwi sasi kapindho, taun kapaté pepréntahané Raja Suléman, patang atus wolung puluh taun sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, Suléman miwiti yasa Pedalemané Allah.

² Ukurané sisih njero mengkéné: dawané 27 mèter, ambané 9 mèter, dhuwuré 13,5 mèter.

³ Èmpèré ngarep ambané 4,5 mèter, dawané 9 mèter, padha karo ambané gedhong.

⁴ Témboké gedhong mau ana jendhéla-jendhélané nganggo krépyak.

⁵ Nèmplèk ing témbok sisih mburi lan kiwa-tengen digawé kamar-kamar tambahan sungsun telu, saben sungsun dhuwuré 2,2 mèter.

⁶ Kamar ngisor dhéwé ambané 2,2 mèter, kamar ndhuwuré 2,7 mèter lan kamar sungsun kateluné 3,1 mèter. Témboké sing ngisor luwih kandel tinimbang témbok kamar ndhuwuré,

mula balok-balok kamar tambahan kuwi kena dipasang tanpa mbobok témbok gedhong mau.

⁷Watu-watu sing arep dienggo gedhong kuwi wis digarap ing panggonané njupuk watu-watu mau. Mulané, nalika gedhong mau didegaké babar-pisan ora ana swarané wong migunakaké palu, wadung utawa piranti wesi liyané.

⁸Lawangé kamar-kamar tambahan sing ngisor dhéwé diprenahaké ing sisih Kidul gedhong lan ing kono ana andha menyang sungsun kapindho lan sungsun katelu.

⁹Gedhongé dipasang pisan saka blabag lan glogor kayu cemara Libanon. Kaya mengkono Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah nganti rampung.

¹⁰Uga kamar-kamar tambahan sungsun telu sing didegaké mèmèt karo témboké Pedaleman sing sisih njaba, sing dibangun nganggo balok-balok kayu cemara Libanon.

¹¹Gusti Allah nuli ngandika marang Suléman,

¹²"Yèn kowé nglakoni pepakon-pepakon-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku,

Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud.

¹³ Aku bakal dedalem ana ing pedaleman sing kokyasa iki lan selawasé ana ing tengahé umat-Ku Israèl. Umat-Ku ora bakal Daktinggal."

¹⁴ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah kuwi carané mengkéné:

¹⁵ Témbok sing sisih njero kabèh dilapisi nganggo kayu cemara Libanon, jrambah tekan pyané pisan. Mung jrambahé digawé saka kayu cemara lumrah.

¹⁶ Gedhong mau bagéan sing mburi disingget kanggo kamar, singgetané digawé saka blabag cemara, wiwit saka jrambah tekan pyan-pyané. Kamar mau disebut Papan Mahasuci; dawané 9 mèter.

¹⁷ Kamar ngarepé Papan Mahasuci dawané 18 mèter.

¹⁸ Sarèhné témboké gedhong sing sisih njero kabèh dilapisi kayu cemara Libanon, mula watu-watuné ora katon babar-pisan. Lapisan mau dihias nganggo ukiran nggambaraké woh-woh labu lan kembang-kembang sing lagi mekar.

¹⁹ Papan Mahasuci kuwi bakal kanggo ndokok Pethi Prejanjiané Allah.

²⁰ Kamar mau dawané, ambané lan dhuwuré 18 mèter. Mesbèhé digawé saka kayu cemara Libanon. Lawangé kamar mau dilapisi emas murni. Kabèh kamar ing Pedalemané Allah sing sisih njero dilapis emas, mengkono uga mesbèhé.

²¹ (6:20)

²² (6:20)

²³ Ing Papan Mahasuci didokoki ukiran malaékat kerub^d loro sing digawé saka kayu zaitun; dhuwuré 4,4 mèter,

²⁴ ukuran lan rupané padha. Saben kerub ana swiwiné, sing dawané 4,4 mèter.

²⁵ (6:24)

²⁶ (6:24)

²⁷ Kerub mau diprenahaké adhep-adhepan, mula swiwiné sing siji nggepok témbok, sing sijiné padha gathuk ing tengahé kamar mau.

²⁸ Kerub loro-loroné dilapis emas.

²⁹ Témbok-témbok ing Pedalemané Allah sing sisih njero dihias kabèh nganggo gambar ukiran malaékat-

---

^dkerub: malaékat.

malaékat nganggo swiwi, wit palem lan kekembangan.

³⁰ Tekan jrambahé Pedaleman iya dilapisi emas.

³¹ Lawang menyang Papan Mahasuci inebé digawé saka kayu zaitun. Bagéan sing ndhuwur tengahé digawé mlengkung.

³² Inebé lawang mau loro-loroné dihias nganggo ukiran malaékat nganggo swiwi, wit palem lan kekembangan. Inebé lawang, ukiran malaékat lan ukir-ukiran liyané, sarta wit-witané palem kabèh dilapis emas.

³³ Kusèn-kusèné lawang kamar gedhé sing ngarep diwènèhi lis majupat, kagawé saka kayu zaitun.

³⁴ Inebé lawang loro-loroné digawé saka kayu cemara lumrah; saben ineb mau digawé lempitan,

³⁵ lan dihias nganggo ukiran malaékat-malaékat, wit palem lan kembang-kembangan. Ukir-ukiran mau kabèh dilapis emas.

³⁶ Ing ngarepé Pedalemané Allah ana platarané. Plataran mau diubengi témbok, dilapis nganggo watu, diselingi lapisan kayu cemara Libanon, saben

telung bagéan lapisan watu diselingi nganggo kayu cemara.

³⁷ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah nganti sarampungé lawasé pitung taun. Pondhasiné dipasang ing sasi Ziw, yakuwi sasi kapindho, taun kapaté Suléman jumeneng raja,

³⁸ rampungé ing sasi Bul, yakuwi sasi kawolu, taun kasewelasé Suléman ngasta pepréntahan, cèples karo rancangané.

7 ¹ Suléman uga yasa kedhaton kagem piyambak. Lawasé yasa telulas taun.

² Ing kedhaton mau ana bangsal sing disebut "Bangsal Alas Libanon".^e Bangsal mau dawané 44 mèter, ambané 22 mèter lan dhuwuré 13,5 mèter. Ing kono ana cagaké telung larik, sing digawé saka kayu cemara Libanon; saben larik cagaké limalas. Usuké uga kayu cemara Libanon. Usuk-usuk mau ditutupi nganggo pyan, kang uga kagawé saka kayu cemara Libanon.

³ (7:2)

---

^eBangsal Alas Libanon: Menika kagem upacara-upacara resmi. Dipun sebut mekaten kanggé ngaosi wana Libanon, ingkang dados sumberipun kajeng éndah, ingkang kanggé yasa kedhaton manika.

⁴Témboké bangsal mau kiwa-tengen ana jendhélané telung larik, adhep-adhepan Lawang-lawang lan jendhéla-jendhéla mau nganggo wengku pesagi dawa.

⁵(7:4)

⁶Suléman uga yasa "Bangsal Saka," dawané 22 mèter, ambané 13,5 mèter. Ing ngarepé bangsal ana èmpèré, nganggo payon lan cagak-cagak.

⁷Bangsal liyané yakuwi "Bangsal Dhampar," sing iya disebut "Bangsal Pengadilan". Bangsal mau saka jrambah tekan usuk-usuké dilapis nganggo kayu cemara Libanon. Ana ing bangsal kono Suléman ngadili wong sing padha prekaran.

⁸Pedalemané Suléman dhéwé digawé kaya gedhong-gedhong liyané ana ing samburiné "Bangsal Pengadilan". Kanggo garwané, putri Mesir, Suléman yasa dalem padha karo dalemé dhéwé.

⁹Gedhong-gedhong mau kabèh semono uga platarané digawé saka watu-watu sing apik banget. Watu-watu mau penggarapané diiras ana ing panggonané. Ana ing kana watu-watu mau dikethoki miturut ukuran sarta

diratakaké ngarep mburi nganggo grénda.

¹⁰ Mengkono uga watu-watu sing kanggo pondhasi digarap ana ing panggonané njupuk watu-watu mau, ana sing dawané telu setengah mèter, ana sing patang mèter.

¹¹ Sandhuwuré pondhasi dipasang watu-watu liyané sing dikethok miturut ukuran, banjur dilapisi kayu cemara Libanon.

¹² Platarané kedhaton, platarané Pedalemané Allah lan èmpèran ngarep dikubengi témbok sing dilapis nganggo watu, saben témbok telung lapisan watu diselingi salapisan kayu cemara Libanon.

¹³ Suléman utusan methuk wong lanang jeneng Hiram saka kutha Tirus. Wong kuwi tukang ngukir-ukir barang-barang saka prunggu.

¹⁴ Jenaté bapakné biyèn iya tukang ukir barang-barang saka prunggu ing Tirus lan ibuné wong saka taler Naftali. Hiram kuwi wong sing ahli temenan lan akèh pengalamané ing babagan kagunan ukir-ukiran. Mula Hiram didhawuhi ngepalani sakèhé pegawéan

sing migunakaké bahan prunggu, lan Huram dhéwé iya saguh.

¹⁵ Huram nyithak cagak loro saka prunggu, siji-sijiné dhuwuré 8 mèter lan gedhéné 5,3 mèter; kandelé 7,4 sènti mèter. Cagak-cagak mau kothong, tanpa isi. Uga nyithak endhasé cagak loro saka prunggu, siji-sijiné dhuwuré 2,2 mèter. Endhas prunggu mau dipasang ing sandhuwuré cagaké, Pérangané endhas mau sing ndhuwur 1,8 mèter, direngga nganggo ukiran kembang bakung. Ing sangisoré direngga nganggo ukiran ranté sing dinam, lan woh dlima rong larik. Saben cagak endhasé ana ukirané woh dlima rong atus. Rerenggan mau kabèh kagawé saka prunggu.

¹⁶ (7:15)

¹⁷ (7:15)

¹⁸ (7:15)

¹⁹ (7:15)

²⁰ (7:15)

²¹ Endhasé cagak sing direngga mau dipasang ana ing sandhuwuré cagaké, sing dipapanaké ana ing ngarep lawang Pedalemané Allah. Cagak sing ana ing

sisih Kidul dijenengaké Yakhin,^f lan sijiné, ing sisih Lor dijenengaké Boas.^g Sawisé cagak-cagak mau dipasang, penggarapé cagak-cagak wis rampung.
²² (7:21)

²³ Huram banjur gawé kulah^h bunder saka prunggu, ukurané mengkéné: jeroné 2,2 mèter, garis tengahé 4,4 mèter lan ubengé 13,2 mèter.

²⁴ Sisih njabané kulah mau direngga nganggo ukiran woh labu, sing dicithak bebarengan karo kulahé.

²⁵ Kulah mau didokokaké ing gegeré rerékan sapi rolas saka prunggu, sing padha madhep metu, saben sapi telu madhepé padha.

²⁶ Kandelé kulah mau 75 mili mèter. Pinggirané kulah digawé kaya lambé cangkir, mlengkung metu, mulané rupané kaya kembang bakung sing lagi mekar. Kulah mau cukup diisèni banyu 40.000 liter.

---

^fYakhin: Basa Ibrani: Panjenenganipun maringi kekiyatan.

^gBoas: Basa Ibrani: Kekiyatan.

^hkulah: bak (bhs. Ind.).

²⁷ Huram uga yasa kréta sepuluh saka prunggu. Siji-sijiné dawané lan ambané 1,8 mèter, dhuwuré 1,3 mèter.

²⁸ Ing ndhuwuré ana blabag pesagi, nganggo wengku.

²⁹ Blabag-blabag mau direngga nganggo gambar singa, sapi lan malaékat-malaékat. Wengku mau ngisor ndhuwur ana gambaré singa lan sapi lan ana rerenggané ukiran kembang-kembangan.

³⁰ Rodhané kréta-kréta mau papat, digawé saka prunggu, semono uga indhèné.ⁱ Ing pojok-pojoké kréta lan cagak sing nyangga payon, uga saka prunggu; sisih-sisihé dihias nganggo kembangan.

³¹ Ing sandhuwuré cagak-cagak mau ana wengkuné bunder kanggo wadhah kuwali. Wengkuné dhuwuré 66 sènti mèter, sing 44 sènti mèter ing sandhuwuré blabag, sing 22 sènti mèter ing sangisoré. Wengku mau uga diukir-ukir.

³² Rodhané dhuwuré 66 sènti mèter, kaprenah ing sangisoré blabag-blabag. Indhèn, rodha lan krétané dadi siji.

ⁱindhèn: poros (bhs. Ind.).

³³ Rodha-rodha mau rupané kaya rodha kréta perang. Wengkuné rodha, ruji, indhèn lan panggonané indhèn kabèh digawé saka prunggu.

³⁴ Saben pojoké kréta sisih ngisor ana cekelané papat, dadi siji karo krétané.

³⁵ Ing kréta mau sing ndhuwur, mubeng ana pinggirané, ambané rong puluh sènti mèter. Cagak sing nyangga lan blabag-blabagé kabèh dadi siji karo krétané.

³⁶ Cagak-cagak sing nyangga lan blabag-blabag kabèh endi sing sela, dihias nganggo malaékat-malaékatan, singa, lan wit palem, déné sakiwa-tengené diwènèhi kembang-kembangan.

³⁷ Kaya mengkono enggoné gawé kréta-kréta mau. Gedhéné lan wanguné padha kabèh.

³⁸ Huram uga gawé jembangan gedhé sepuluh, kanggo saben kréta siji. Jembangan mau garis tengahé 1,8 mèter lan amot banyu wolung atus liter.

³⁹ Huram ndokokaké kréta lima ana ing sakidulé Pedalemané Allah, sing lima ing saloré. Déiné kulahé prunggu didokokaké ing pojok sisih Kidul-wétan.

⁴⁰Huram uga gawé kwali-kwali, penyodhok-penyodhok^j lan pengaron-pengaron. Sawisé kuwi mau kabèh rampung, pegawéané Huram wis rampung babar-pisan. Prabot-prabot sing digawé déning Huram kuwi daftaré mengkéné: Cagak gedhé loro. Endhas cagak loro, ditumpangaké ing ndhuwuré cagak loro mau. Ranté nam-naman ing saben endhas cagak. Dlima saka prunggu patang atus, sing dipasang dadi rong larik, saben larik ana dlimané satus ngubengi nam-naman ranté, sing ana ing saben endhasé cagak. Kréta sepuluh. Kwali gedhé sepuluh. Kulah prunggu. Sapi prunggu rolas sing nyangga kulah mau. Kwali-kwali, sorok-sorok lan pengaron-pengaron. Kuwi kabèh prabot kanggo ing Pedalemané Allah sing digawé déning Huram saka prunggu atas dhawuhé Raja Suléman, kabèh digosok nganti gilap.

⁴¹(7:40)

⁴²(7:40)

⁴³(7:40)

⁴⁴(7:40)

⁴⁵(7:40)

---

^jpenyodhok-penyodhok: sorok.

⁴⁶ Prabot mau kabèh dicithak manut dhawuhé Sang Prabu ana ing pangecoran logam, ing antarané Sukot lan Zartan ing Lebak Yardèn.

⁴⁷ Suléman ora dhawuh nimbang prabot mau kabèh, merga saka aboté. Mulané pira boboté barang-barang mau ora ana sing ngerti.

⁴⁸ Suléman iya dhawuh gawé prabot saka emas kanggo Pedalemané Allah, yakuwi wujud: Mesbèh. Méja kanggo roti saosan marang Allah. Cagak lampu sepuluh, sing didegaké ing ngarepé Papan Mahasuci, lima ing sisih Kidul lan lima ing sisih Lor. Kembang-kembangan. Lampu-lampu. Japit-japit. Mangkok-mangkok. Piranti kanggo matèni lampu. Pengaron-pengaron. Anglo-anglo. Èngsèl-èngsèl kanggo lawangé Papan Mahasuci lan lawang-lawangé Pedalemané Allah sing sisih njaba.

⁴⁹ (7:48)

⁵⁰ (7:48)

⁵¹ Sawisé Raja Suléman ngrampungaké sakèhé pegawéan sing kanggo Pedalemané Allah banjur nyimpen sakèhé slaka, emas lan barang-barang liyané sing disaosaké déning

Raja Dawud, marang Allah ana ing gudhang-gudhangé Pedalemané Allah.

8¹ Sawisé mengkono Raja Suléman banjur nimbali para pemimpiné taler-taleré bangsa Israèl sowan marang panjenengané ing Yérusalèm. Ing kono padha didhawuhi njupuk Pethining Prejanjian saka Silo supaya digawa menyang Pedalemané Allah.

² Nalika mbeneri dina Riaya Tarub Godhong ing sasi Etanim, yakuwi sasi kapitu, wong kabèh mau padha nglumpuk.

³ Para imam banjur padha mikul Pethiné Prejanjian,

⁴ digawa menyang Pedalemané Allah. Kémah Palengghané Allah sapraboté kabèh iya dielih déning para wong Lèwi lan para imam menyang Pedalemané Allah.

⁵ Raja Suléman lan rakyat Israèl kabèh padha nglumpuk ing ngarepé Pethi Prejanjian mau sarta saos kurban marang Allah rupa wedhus lan sapi akèh banget, nganti ora kena diétung.

⁶ Sawisé mengkono para imam banjur nggawa Pethining Prejanjian mlebu ing

Pedalemané Allah, didokok ing Papan Mahasuci, ing sangisoré reca kerub.

⁷Swiwiné kerub-kerub kuwi nutupi Pethi mau dalah pikulané sing dienggo ngusung.

⁸Kayuné pikulan sing kanggo ngusung mau samasa dideleng saka ngarepé Papan Mahasuci kari katon pucuké. Kayu pikulan mau tekan sepréné isih ana.

⁹Pethining Prejanjian mau wis ora ana isiné kejaba blébékan watu loro. Watu-watu mau dilebokaké ing kono déning Musa, yakuwi nalika Gusti Allah nganakaké prejanjian karo bangsa Israèl ing Gunung Sinai, sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir.

¹⁰Kacrita bareng para imam wis padha metu, Pedalemané Allah mau dumadakan kebak méga,

¹¹sing mretandhani yèn kamulyané Allah tedhak ing kono, mula para imam ora bisa mlebu nindakaké tugasé ing Pedalemané Allah.

¹²Suléman banjur ndedonga mengkéné: "Dhuh Pangéran, inggih Paduka ingkang nitahaken surya ing akasa, éwasemanten milih dedalem ing petenging méga.

¹³ Panggènan menika kawula yasa kagem Allah, dadosa dalem lan papan palenggahan Paduka."

¹⁴ Raja Suléman banjur genti ngadhepaké rakyat kang padha ngadeg ing kono, nuli maringaké berkahé Allah kanggo wong-wong mau,

¹⁵ pangandikané, "Dhèk biyèn Gusti Allah janji marang Dawud, bapakku mengkéné, 'Wiwit nalika Aku ngirid umat-Ku metu saka tanah Mesir, ora ana panggonan siji-sijia ing Israèl sing Dakpilih, supaya ing kono diyasana omah pangibadah kanggo nyembah marang Aku. Nanging kowé, Dawud, wis Dakpilih mréntah umat-Ku.' Pinujia Pangéran, Allahé Israèl kang wis netepi janjiné!"

¹⁶ (8:15)

¹⁷ Sabanjuré Suléman ngandika, "Bapakku Dawud wis ngrancang arep yasa dalem pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁸ Nanging Pangéran ngandika marang Dawud, 'Karepmu kuwi becik,

¹⁹ mung dudu kowé, nanging anakmu sing bakal yasa Pedaleman-Ku."

²⁰ "Lah, saiki Pangéran wis netepi janjiné. Aku wis dadi raja ing Israèl

nggentèni bapakku, lan aku wis yasa pedaleman kagem Pangéran, Allahé Israèl.

²¹ Ing pedaleman iki aku wis nyawisaké papan kanggo Pethi Prejanjiané Allah. Kita padha ngerti yèn ing njero Pethi kuwi ana blébékan watu loro sing katulisan Prejanjiané Allah karo para leluhur kita nalika Panjenengané ngirid para leluhur mau metu saka tanah Mesir."

²² Sawisé mengkono, Suléman nuli jumeneng ngadhepaké mesbèh karo ngangkat astané loro pisan, dideleng déning umat Israèl kabèh,

²³ sarta ndedonga mengkéné, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Ing swarga lan ing bumi mboten wonten allah kados Paduka! Paduka netepi janji Paduka sarta ngetingalaken sih Paduka dhateng umat Paduka ingkang tansah setya saha mbangun-turut dhateng Paduka.

²⁴ Paduka sampun netepi janji Paduka dhateng bapak kawula Dawud. Ing dinten menika menapa ingkang Paduka ngandikakaken sampun Paduka leksanani.

²⁵ Paduka sampun janji ugi dhateng bapak kawula, bilih samasa anak-turunipun saèstu mbangun-turut dhateng Paduka kados piyambakipun, temtu mboten pedhot-pedhot enggènipun dados raja ing Israèl. Samenika, dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, panyuwun kawula mugi sedaya prekawis ingkang Paduka janjèkaken dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka, inggih Paduka tetepi.

²⁶ (8:25)

²⁷ Nanging, dhuh Allah, menapa inggih saèstu Paduka badhé dedalem wonten ing bumi menika? Langit jembar mboten badhé nyekapi kagem Paduka, menapa malih griya pangibadah ingkang kawula yasa menika!

²⁸ Éwasemanten mugi kersa miyarsakaken pandonganipun abdi Paduka, dhuh Allah kawula, mugi kersa nyembadani panyuwun kawula ing dinten menika.

²⁹ Mugi-mugi Paduka rintèn lan dalu kersa ngreksa dalem pangibadah, ingkang sampun Paduka pilih badhé Paduka agem menika. Samasa kawula lan umat Paduka ndedonga sowan

dhateng Paduka ing dalem menika mugi-mugi Paduka saking Pedaleman Paduka ing swarga miyarsakaken lan paring pangapunten.

³⁰ (8:29)

³¹ Menawi wonten tiyang ingkang kadakwa damel kalepatan dhateng tiyang sanès lan kabekta ing Pedaleman Paduka ngriki sarta sumpah bilih piyambakipun mboten kalepatan,

³² dhuh Allah, mugi Paduka kepareng miyarsakaken sarta mutusaken prekawisipun para abdi Paduka menika. Mugi ingkang lepat Paduka dhawahi paukuman timbang kaliyan kalepatanipun, sarta ingkang mboten lepat kaluwarana.

³³ Samasa umat Paduka Israèl kakawonaken déning mengsah-mengsahipun mergi saking dosa-dosanipun, lajeng sami nyuwun tulung dhateng Paduka sarta sowan ndedonga ing Pedaleman Paduka ngriki, kalayan ngasoraken manah sarta nyuwun pangapunten dhateng Paduka,

³⁴ mugi Paduka kersa miyarsakaken saking swarga. Mugi Paduka kersa paring pangapunten dhateng dosanipun umat

Paduka wau, lan ngirid umat Paduka menika wangsul dhateng negari ingkang sampun Paduka paringaken dhateng para leluhuripun.

³⁵ Saupami kelampahan Paduka mboten maringi jawah mergi umat Paduka sami nglampahi dosa, mangka lajeng sami mratobat saking dosanipun sarta sowan ing Pedaleman Paduka ngriki, sarta sami ndedonga kalayan ngasoraken manahipun ing ngarsa Paduka,

³⁶ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken. Mugi Paduka kersa ngapunten dosa-dosanipun umat Paduka Israèl sarta rajanipun. Mugi kawula sami Paduka wulang nglampahi ingkang leres. Sesampunipun mekaten, dhuh Allah, mugi Paduka kersa ndhawahaken jawah ing tanah peparing Paduka menika, inggih tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados gadhahanipun ing selami-laminipun.

³⁷ Saupami ing negari menika wonten paceklik utawi pageblug, utawi taneman-taneman karisak déning angin bentèr, ama utawi walang, utawi menawi umat Paduka dipun lurugi perang déning mengsah utawi déning sesakit,

³⁸ mugi Paduka miyarsakaken pandonganipun. Menawi saking antawisipun umat Paduka Israèl wonten ingkang manahipun sedhah lajeng ndedonga dhateng Paduka sarta ngangkat tanganipun madhep dhateng Pedaleman Paduka menika,

³⁹ mugi Paduka wonten ing swarga kersa miyarsakaken sarta paring pangapunten tuwin pitulungan. Namung Paduka piyambak ingkang pirsaa isining manahipun manungsa. Pramila kersaa nandukaken dhateng saben tiyang miturut ing lampahipun,

⁴⁰ supados umat Paduka ajrih sarta mbangun-turut dhateng Paduka selaminipun manggèn wonten ing negari ingkang Paduka paringaken dhateng para leluhuripun.

⁴¹ Saupami wonten tiyang ngamanca ingkang manggèn ing negari sanès mireng bab kamulyan Paduka sarta mujijat-mujijat ingkang Paduka tindakaken kanggé umat Paduka, lajeng sami dhateng ing negari ngriki saos pangabekti dhateng Paduka sarta ndedonga ing Pedaleman Paduka menika,

⁴² (8:41)

⁴³ mugi saking Dalem Paduka ing swarga Paduka kersa miyarsakaken pandonganipun sarta nyembadani panyuwunipun. Supados kados umat Paduka Israèl, sedaya bangsa ing bumi sami tepanga sarta mbangun-turuta dhateng Paduka. Kaliyan malih sami mangertosa, bilih dalem ingkang kawula yasa menika papan pangibadah kagem Paduka.

⁴⁴ Saupami Paduka ndhawuhi umat Paduka nglurug perang nglawan mengsah, lajeng sami ndedonga, wontena pundi kémawon papanipun, kanthi madhep dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih menika, saha dhateng dalem ingkang sampun kawula yasa kagem Paduka menika,

⁴⁵ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken pandonganipun, sarta maringi kemenangan dhateng umat Paduka.

⁴⁶ Saupami umat Paduka sami damel dosa, èstunipun mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang tanpa dosa, lajeng mergi saking menapa, Paduka négakaken umat menika ngantos

kelampahan dipun kawonaken déning
mengsah, lajeng sami dipun tawan
dhateng negari ingkang tebih utawi
celak.

⁴⁷ Saupami ing negari wau umat menika
sadhar lan mratobat saèstu saking
dosa-dosanipun, lajeng kalayan ngakeni
dosa tuwin piawonipun, sami ndedonga
dhateng Paduka kanthi madhep dhateng
negari peparing Paduka dhateng leluhur
kawula, ngéblat dhateng kitha sarta
pedaleman ingkang sampun kawula yasa
kagem Paduka,

⁴⁸ (8:47)

⁴⁹ mugè saking Pedaleman Paduka ing
swarga Paduka kersa miyarsakaken
pandonganipun umat Paduka wau sarta
paring sih-piwelas.

⁵⁰ Mugè Paduka ngapunten sedaya dosa
lan panerakipun, mugè kersa ngerèh
manahing mengsah-mengsahipun
supados nandukaken kasaénan dhateng
umat Paduka.

⁵¹ Tiyang-tiyang menika umat Paduka
piyambak, ingkang sampun Paduka
irid medal saking tanah Mesir, ingkang
presasat nraka menika.

⁵² Dhuh Allah, mugi Paduka tansah kersa menggalih dhateng umat Paduka Israèl sarta rajanipun. Sarta mugi kersa miyarsakaken panyuwunipun saben-saben umat Paduka sesambat nyuwun tulung dhateng Paduka.

⁵³ Tiyang-tiyang menika sampun Paduka pilih saking antawisipun sedaya bangsa, Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak, kados ingkang Paduka ngandikakaken piyambak lantaran abdi Paduka Musa, nalika Paduka nuntun para leluhur kawula saking tanah Mesir."

⁵⁴ Mengkono pandangané Raja Suléman sajroné sujud ing ngarepé mesbèh karo ngegaraké astané munggah. Sawisé mengkono banjur jumeneng lan

⁵⁵ kanthi swara sora nyuwunaké berkahé Allah kanggo wong sing padha nglumpuk ana ing kono, pangandikané,

⁵⁶ "Pinujia Allah kang wis paring katentreman marang umat kagungané kaya sing wis dijanjèkaké lantaran Musa, abdiné. Janjiné kuwi becik kabèh sarta wis ditetepi.

⁵⁷ Muga-muga Gusti Allah nunggil karo kita kaya enggoné nunggil karo

para leluhur kita. Muga-muga Allah ora négakaké marang kita,

⁵⁸ lan ndadèkaké kita wong sing setya marang Panjenengané, sarta tansah urip manut ing kersané, apa déné nglakoni sakèhé prenatal lan dhawuh-dhawuhé sing wis diparingaké marang para leluhur kita.

⁵⁹ Muga-muga Pangéran Allah kita tansah ènget marang sing dakaturaké ing pandonga lan panyuwunku iki. Muga-muga Panjenengané tansah mberkahi umat Israèl lan rajané sarta maringi apa sing padha dibutuhaké ing sadina-dinané.

⁶⁰ Srana mengkono saben bangsa ing bumi bakal weruh yèn mung Pangéran sing jumeneng Allah, lan ora ana liyané.

⁶¹ Mulané kowé sing dadi umat kagungané, sing padha setya marang Pangéran, Allah kita padha nindakna prenatal-prenatal sarta nglakonana dhawuh-dhawuhé, kaya sing padha koklakoni ing dina iki."

⁶² Sawisé mengkono Raja Suléman lan rakyat kabèh sing padha nglumpuk ana ing kono padha nyaosaké kurban marang Pangéran.

⁶³ Raja Suléman nyaosaké kurban keslametan rupa sapi 22.000 lan wedhus 120.000. Srana mengkono raja lan umat Israèl kabèh nyaosaké papan pangibadah mau marang Allah.

⁶⁴ Ing dina kuwi uga Raja Suléman nganakaké upacara nucèkaké plataran sing ana ing ngarepé Pedalemané Allah. Ing plataran mau Suléman nyaosaké kurban obongan, kurban dhaharan, lan gajihé kéwan kanggo kurban kaslametan. Kurban-kurban disaosaké ana ing kono merga mesbèh prunggu keciliken yèn kanggo kurban-kurban mau kabèh.

⁶⁵ Ana ing Pedalemané Allah kono Raja Suléman lan rakyat kabèh padha nganakaké pésta Riaya Tarub Godhong nganti pitung dina lawasé. Wong sing nglumpuk ing kono akèh banget; saka wilayah sisih Lor Dalan Hamat lan sisih Kidul, yakuwi tapel watesé tanah Mesir.

⁶⁶ Bareng nyandhak dina kaping woluné Raja Suléman nglilani wong-wong padha mulih. Sawisé padha nyaosi sugeng marang Sang Prabu wong-wong mau nuli padha mulih klawan bungahing ati, merga sakèhing berkah sing wis

diparingaké déning Allah marang Dawud, abdiné lan marang Israèl, umat kagungané.

9¹ Bareng Suléman wis ngrampungaké enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné sarta kabèh sing wis dirancang,

² Gusti Allah nuli ngetingal menèh marang Raja Suléman, kaya dhèk ana ing Gibéon biyèn.

³ Pangandikané Pangéran marang Suléman, "Panyuwunmu wis Daksembadani, mulané Pedaleman sing kokyasa kuwi selawas-lawasé bakal dadi panggonan suci kanggo ngibadah marang Aku. Pedaleman kuwi selawasé bakal Dakenggoni lan Dakreksa.

⁴ Yèn pangibadahmu klawan trus ing ati kaya bapakmu Dawud, lan kowé nglakoni prenatal-prenatal-Ku, sarta nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku,

⁵ Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud, yakuwi selawasé anak-turuné bakal ora pedhot-pedhot dadi raja ing Israèl.

⁶ Nanging yèn kowé utawa anak-turunmu nyingkur marang Aku lan ora nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku sarta

prenatan-prenatan-Ku, apa menèh nyembah marang allah-allah liyané,
⁷ Aku bakal mbuwang umat-Ku Israèl saka tanah sing wis Dakparingaké. Lan Pedaleman sing wis Daksucèkaké dadi papan pangibadah marang Aku, kuwi bakal Daktilar. Ana ing endi-endi wong Israèl bakal dirèmèhaké lan dipoyoki déning bangsa-bangsa.

⁸ Dalem pangibadah iki bakal dijugrugaké nganti saben wong kang liwat ing kono bakal gumun lan kagèt, sarta padha takon-tinakonon ‘Yagéne Allah tumindak mengkono marang negara lan marang dalem pangibadah iki?’

⁹ Pitakon mau bakal diwangsuli, ‘Merga umaté wis padha nyingkur marang Pangéran, Allahé, sing wis ngirid para leluhuré metu saka tanah Mesir, lan padha nyembah marang allah-allah liyané. Kuwi sebabé Allah maringi paukuman marang umaté.’”

¹⁰ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné lawasé rong puluh taun.

¹¹ Sakèhé kayu cemara Libanon lan kayu cemara lumrah sarta sakèhé emas

sing dibutuhaké kanggo bangunan mau, kuwi sumbangané Raja Hiram marang Suléman. Bareng Suléman enggoné yasa mau kabèh wis rampung, Raja Hiram disaosi kutha rong puluh ing wilayah Galiléa.

¹² Raja Hiram mirsani kutha-kutha mau, nanging penggalihé ora rena nampani saosan mau.

¹³ Pangandikané marang Suléman, "Sedhèrèk kula ingkang kinasih; kokkados mekaten rupinipun kitha-kitha ingkang panjenengan paringaken dhateng kula?" Kuwi sebabé daérah kono disebut "Kabul".^k

¹⁴ Emas kirimané Raja Hiram marang Suléman mau boboté 4.000 kilogram luwih.

¹⁵ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah, kedhaton, bètèng kutha lan enggoné ngurug kutha sing sisih Lor nganggo lemah, kuwi kabèh nganggo tenaga­né rakyat sing diwajibaké. Semono uga enggoné ngedegaké kutha Hazor, Megido lan Gèzèr.

¹⁶ Kutha Gèzèr kuwi kutha sing dhèk biyèn tau diserang lan ditelukaké déning

---

^kKabul: Basa Ibrani: Mboten wonten reginipun.

raja Mesir; penduduké banjur dipatèni lan kuthané diobong. Nalika Suléman krama karo putri Mesir, kutha mau diparingaké minangka hadiah marang garwané.

¹⁷ (Sawisé mengkono kutha mau banjur dibangun déning Suléman.) Kutha-kutha liyané iya didegaké déning Suléman nganggo tenaga rakyat sing diwajibaké nyambut-gawé, kayata: Bèt-Horon-Ngisor, sing dibangun menèh,

¹⁸ Baalat, Tamar, ing ara-ara Yéhuda,

¹⁹ kutha-kutha sing kanggo nandho pangan, kutha-kutha sing dienggo gawé kandhang lan krétané jaranan; semono uga bangunan-bangunané Sang Raja sing ana ing Yérusalèm, Libanon sarta ing negara liya-liyané, sing wis dirancang déning Sang Prabu.

²⁰ Rakyat sing diwajibaké nyambut-gawé déning Suléman kuwi anak-turuné wong-wong sing ora dipatèni déning wong Israèl nalika mlebu ngenggoni tanah kono, yakuwi bangsa-bangsa Amori, Hèt, Fèris, Hèwi lan bangsa Yébus, sing anak-turuné tekan saiki isih padha dadi batur-tukon.

²¹ (9:20)

²² Wong Israèl dhéwé ora didadèkaké batur-tukon déning Suléman, nanging padha didadèkaké tentara, pegawé, pemimpin, perwira pasukan kréta perang lan prejurit jaranan.

²³ Pegawé sing dipasrahi ngawasi wong-wong sing nglakoni kerja-bakti ing bangunan-bangunané Raja Suléman kabèh cacahé 550.

²⁴ Suléman dhawuh ngurug tanah sawétané kutha, yakuwi sawisé garwané saka Mesir ngalih saka kuthané Dawud menyang kedhaton sing diyasa déning Suléman kanggo garwané mau.

²⁵ Setaun ping telu Suléman saos kurban obongan lan kurban kaslametan ing mesbèh sing diyasa kagem Allah; kejaba kuwi Suléman iya saos kurban dupa kagem Allah. Mengkono Suléman enggoné ngrampungaké yasa Pedalemané Allah.

²⁶ Suléman iya yasa kapal-kapal ing Ézion-Gèbèr, sacedhaké Éliot ing pesisiré Teluk Akaba, wilayah Édom.

²⁷ Raja Hiram ngutus ahli-ahli pelayané sing wis pengalaman nglakokaké kapal-kapal mau bebarengan karo para pegawéné Raja Suléman.

²⁸ Enggoné lelayaran tekan Ofir lan saka kana nggawa emas 14.000 kilogram kanggo Suléman.

10 ¹ Kecrita ratu putri saka tanah Séba iya nampi pawarta bab kawicaksanané Raja Suléman. Mulané banjur rawuh ing Yérusalèm arep nyoba Suléman srana pitakonan sing angèl-angèl.

² Rawuhé didhèrèkaké déning pendhèrèk akèh lan unta sing padha momot rempah-rempah, emas lan watu aji¹ akèh banget. Sawisé kepanggih karo Raja Suléman ratu putri mau banjur nyuwun pirsá prekara rupa-rupa.

³ Pitakonan-pitakonan mau kabèh diwangsuli déning Raja Suléman, siji waé ora ana sing angèl kagem panjenengané.

⁴ Sang Ratu putri saka Séba mireng piyambak kawicaksanané Suléman mau. Sang Ratu iya pirsá kedhaton sing diyasa déning Suléman lan saisiné kabèh.

⁵ Iya pirsá para pegawé kedhaton, carané para abdi padha ngladèni, sandhangané, dhahar sing diolah lan kamar-kamaré. Pirsá kurban-kurban sing disaosaké déning Raja Suléman

---

¹watu aji: akik; batu permata (bhs. Ind.).

ana ing Pedalemané Allah. Kabèh mau gawé gumuné Sang Ratu saka Séba ora uwis-uwis.

⁶ Mulané banjur matur marang Raja Suléman, "Sedaya prekawis ingkang kula pireng ing negari kula bab kawicaksanan panjenengan ketitik leres sedaya!

⁷ Nanging sesampunipun kula dhateng lan sumerep mawi mripat kula piyambak, kula saweg yakin saèstu. Cethanipun sedaya ingkang kula pireng menika mboten wonten sepalihipun ingkang kula tingali samenika. Kawicaksanan lan kasugihan panjenengan jebul langkung ageng ketimbang kaliyan pawartos ingkang kula pireng.

⁸ Iba begjanipun para garwa panjenengan! Iba begjanipun para abdi panjenengan, ingkang selaminipun celak kaliyan panjenengan, ngantos sami saged mireng piyambak saking lésan panjenengan pangandika ingkang kebak kawicaksanan!

⁹ Pinujia Pangéran, Allah panjenengan! Saking enggèn panjenengan kajumenengaken raja, tandha bilih Gusti Allah rena dhateng panjenengan. Mboten telas-telas sihipun dhateng

bangsa Israèl, pramila Allah ngangkat panjenengan kadadosaken rajanipun, supados panjenengan saged njejegaken hukum lan kaadilan."

¹⁰ Ratu saka Séba mau banjur nyaosaké hadiah-hadiah marang Raja Suléman. Yakuwi emas luwih saka 4.000 kilogram, watu aji lan rempah-rempah akèh banget. Raja Suléman durung tau nampa rempah-rempah semono akèhé, kaya enggoné nyaosi ratu saka Séba kuwi.

¹¹ Kecrita prau-prauné Hiram sing nggawa emas saka Ofir kanggo Raja Suléman, uga nggawa watu aji akèh lan kayu cendhana.

¹² (Kayu cendhana mau déning Suléman dienggo gawé pager hiasan ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné, lan iya kagawé piranti musik, kayata kecapi lan gambus, kanggo para abdi sing ahli musik. Kayu cendhana kuwi kayu sing becik dhéwé ing antarané kayu-kayu sing ditekakaké ing Israèl. Durung tau ana kayu sing beciké kaya mengkono.)

¹³ Suléman gentèn nyaosi Sang Ratu saka Séba apa waé sing dikersakaké, kejaba kuwi iya hadiah-hadiah liyané sing lumrahé diparingaké déning

Suléman marang tamu-tamuné. Sawisé mengkono Sang Ratu lan pendhèrèké padha kondur menyang tanah Séba.

¹⁴ Saben taun Raja Suléman nampi kurang luwih 23.000 kilogram emas,

¹⁵ durung sing ditampa saka para sedhèrèké, saka bebathèné dagangan lan saka raja-raja Arab, sarta para bupati Israèl.

¹⁶ Raja Suléman dhawuh gawé tamèng-tamèng gedhé sing dilapisi emas; saben tamèng ngentèkaké emas pitung kilogram.

¹⁷ Uga dhawuh gawé tamèng rada cilik, saben tamèng dilapis emas kurang luwih rong kilogram. Tamèng-tamèng mau kabèh dipasang ing Bangsal Alas Libanon.

¹⁸ Suléman iya yasa dhampar keprabon sing dilapis gadhing lan emas murni.

¹⁹ Dhampar keprabon mau nganggo pancadan nem. Saben pancadan kiwa-tengené ana ukirané singa, kabèh ana rolas. Ing mburiné dhampar ana recané endhas sapi lan ing kiwa-tengené dhampar ana recané singa. Durung tau, ing endi waé, ana kursi keprabon

sing hébaté kaya kursi kepraboné Raja Suléman.

²⁰ (10:19)

²¹ Tuwung sing diagem ngunjuk Raja Suléman kabèh saka emas. Mengkono uga kabèh piranti sing dienggo ing Bangsal Alas Libanon kagawé saka emas murni. Ora ana barang saka slaka, sebab dhèk jamané Suléman slaka ora ana ajiné.

²² Suléman kagungan kapal gedhé-gedhé akèh, sing padha lelayaran ing samodra bebarengan karo kapal-kapalé Raja Hiram. Kapal-kapal mau saben taun bali nggawa emas, slaka, gadhing lan kethèk-kethèk gedhé cilik.

²³ Ing antarané raja-raja kabèh, Suléman kuwi raja sing sugih dhéwé lan sing wicaksana dhéwé.

²⁴ Wong saka bangsa endi-endi padha kepéngin sowan ngrungokaké piwulang-piwulangé Suléman sing kebak kawicaksanan peparingé Allah,

²⁵ lan saben wong sing sowan mesthi nyaosi hadiah. Tekané wong-wong mau padha nggawa barang-barang saka emas, slaka, sandhangan, gaman,

rempah-rempah, jaran lan bihal,^m kaya mengkonono mau ajeg saben taun.

²⁶Raja Suléman iya kagungan angkatan perang. Krétané perang sèwu patang atus lan jaran sing kanggo perang rolas èwu. Sapérangan didokokaké ing Yérusalèm, liyané ana ing kutha-kutha liya.

²⁷Nalika jamané Suléman jumeneng raja ing Yérusalèm slaka dianggep barang lumrah, ora béda karo watu; lan cemara Libanon ana sapirang-pirang nganti kaya wit ara waé.

²⁸Blantik-blantikéⁿ Sang Prabu kulak jaran saka Misraim lan Kéwé;^o

²⁹déné kréta-krétané perang ditekakaké saka tanah Mesir, banjur didol menèh marang raja-raja Hèt lan raja-raja Siria. Jaran siji didol satus sèket dhuwit slaka lan kréta perang siji diregani nem atus dhuwit slaka.

---

^mbihal: pranakan kuldi kaliyan kapal (jaran).

ⁿBlantik: bakul raja-kaya.

^oMisraim lan Kéwé: Negari kalih menika dunungipun ing daérah Turki sisih Kidul. Ing jamanipun Sang Prabu Suléman daérah-daérah wau dados pusat peternakan kapal (jaran).

11 ¹ Sang Raja Suléman mundhut garwa bangsa manca nganti akèh. Kejaba putriné raja Mesir, Suléman uga mundhut garwa bangsa Hèt, Moab, Amon, Édom lan Sidon.

² Mangka Gusti Allah wis ngandika, yèn wong Israèl ora kena kawin karo bangsa-bangsa mau, sebab ora wurung wong-wong kuwi bakal nggèndèng wong Israèl nganut marang allah-allah liya. Éwasemono Suléman nggarwa wong wadon manca akèh,

³ garwané resmi 700, trah putri raja, lan telung atus sing diselir. Para garwané kuwi sing njalari Suléman nyingkur marang Allah,

⁴ mula bareng wis sepuh para garwané mau nggèndèng Sang Raja nyembah marang allah-allah liyané. Dawud, ramané setya marang Pangéran, Allahé, nanging Suléman ora kaya ramané.

⁵ Suléman nyembah marang Astorèt, brahalané bangsa Sidon, Molokh, déwané bangsa Amon sing njijiki.

⁶ Srana mengkono Suléman nglakoni dosa ing ngarsané Allah. Dawud, ramané, mbangun-turut marang Allah

klawan trus ing ati, nanging Suléman ora mengkono.

⁷Ing gunung sawétané Yérusalèm, Suléman yasa papan panyembahé brahala kanggo Kamos, déwané wong Moab, lan kanggo Molokh, déwané bangsa Amon, loro-loroné déwa sing njijiki.

⁸Suléman iya ngedegaké candhi-candhi supaya garwa-garwané bangsa manca bisa ngobong dupa ana ing kono lan gawé kurban kanggo déwa-déwané dhéwé.

⁹Pangéran, Allahé Israèl wis ngetingal ping pindho marang Suléman lan wis ngémutaké yèn Suléman ora kena nyembah déwa-déwa, nanging Suléman ora mreduli dhawuhé. Malah Gusti Allah disingkur, mula duka banget marang Suléman.

¹⁰(11:9)

¹¹Pangandikané, "Sarèhné kowé njarag nerak prejanjianmu karo Aku lan ora nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku, mulané kratonmu bakal Dakpundhut saka kowé lan Dakparingaké marang salah sijiné pegawému.

¹² Éwasemono, merga saka bapakmu Dawud, prekara kuwi ora Daktindakaké sajroné kowé isih urip, nanging mbésuk samasa anakmu dadi raja.

¹³ Merga saka Dawud, abdi-Ku lan merga saka Yérusalèm, sing wis Dakpilih dadi kutha-Ku, taler siji bakal Dakparingaké marang anakmu."

¹⁴ Gusti Allah ndadèkaké Hadad, turuné raja ing Édom, nglawan marang Suléman.

¹⁵ Sadurungé kuwi, sawisé Raja Dawud nelukaké Édom, Yoab panglimané angkatan perang, lunga menyang Édom ngubur wong-wong sing mati; ana ing kana karo para prejurité nganti nem sasi. Sajroné wektu kuwi wong-wong lanang ing Édom dipatèni kabèh déning Yoab,

¹⁶ (11:15)

¹⁷ nanging Hadad sing nalika semono isih cilik, lolos lan ngungsi menyang tanah Mesir, bebarengan karo wong sawetara, abdiné bapakné.

¹⁸ Enggoné budhal saka Midian, banjur menyang Paran. Ing kana ana wong sawetara menèh padha mèlu. Sawisé mengkono nuli padha bebarengan lunga

menyang tanah Mesir, sowan marang raja Mesir. Hadad mau diparingi omah lan palemahan déning raja Mesir, semono uga kebutuhané kanggo urip dicukupi.

¹⁹ Hadad temah dadi mitrané Sang Raja, nganti diparingi bojo, sing isih keprenah ipéné Sang Raja dhéwé, yakuwi adhiné ratu Tahpenès.

²⁰ Bojoné Hadad banjur duwé anak lanang dijenengaké Genubat. Bocah mau digedhèkaké déning Sang Ratu piyambak lan manggon ing kedhaton, bebarengan karo para putrané Sang Prabu.

²¹ Nalika krungu yèn Dawud wis séda lan Yoab panglimané perang uga wis ora ana, Hadad banjur matur marang Sang Prabu, "Kula mugi panjenengan idini wangsul dhateng negari kula."

²² Pendanguné Sang Prabu, "Yagéne kowé kepéngin bali menyang tanahmu? Apa kowé ana ing kéné kurang kopèn?" Wangsulane Hadad, "Mboten mekaten, nanging keparenga kula wangsul dhateng negari kula."

²³ Gusti Allah uga nggawé Rézon bin Èlada dadi mungsuhé Suléman. Rézon kuwi abdi sing minggat saka enggoné

bendarané, yakuwi Raja Hadadèzèr ing Zoba,

²⁴ banjur dadi penggedhéné grombolan. (Kedadéané kuwi nalika Dawud nyerang Hadadèzèr lan matèni kanca-kancané Hadadèzèr saka tanah Siria.) Rézon lan balané padha lunga menyang Damsyik lan manggon ana ing kono. Ing kono Rézon diangkat déning balané dadi raja ing Siria.

²⁵ Ora béda karo Hadad, Raja Rézon ing Siria mau iya memungsuhan karo Israèl selawasé pepréntahané Raja Suléman lan gawé rerusuh ing negara kono.

²⁶ Wong liyané sing mbrontak nglawan marang Suléman yakuwi pegawéné sing jeneng Yérobéam bin Nébat saka Zeréda, daérah Éfraim. Ibuné wis randha, jenengé Zerua.

²⁷ Critané pembrontakané Yérobéam kuwi mengkéné: Nalika palemahan sawétané Yérusalèm diurug lan témbok-témboké kutha lagi didandani.

²⁸ Yérobéam uga nyambut-gawé ana ing kono. Suléman pirsá yèn Yérobéam kuwi trampil nyambut-gawé lan sregep. Yérobéam banjur didadèkaké pengawas, ngwasani wong-wong sing padha

nglakoni kerja-bakti ing wilayahé taler Manasyè lan Éfraim.

²⁹ Ing sawijining dina nalika lagi metu saka Yérusalèm, Yérobéam ditemoni Nabi Ahia, saka Silo, ing dalan sanjabané kutha, mung wong loro dhèwèkan.

³⁰ Nabi mau banjur nyopot jubahé sing dienggo lan isih anyar, nuli disuwèk-suwèk dadi rolas.

³¹ Sawisé mengkono banjur kandha karo Yérobéam, "Njupuka sepuluh suwèkan, pèken dhéwé, sebab Pangéran, Allahé Israèl ngandika marang kowé mengkéné, 'Kraton iki bakal Dakpundhut saka Suléman, lan sepuluh taler Dakparingaké marang kowé.

³² Taler siji bakal isih tetep mèlu Suléman, merga saka abdi-Ku Dawud, lan merga saka Yérusalèm, sing wis Dakpilih dadi kutha-Ku.

³³ Prekara kuwi bakal Daktindakaké merga Suléman wis nyingkur marang Aku lan wis nyembah déwa-déwa, yakuwi Astorèt, déwa wadon saka Sidon; Kamos, déwané wong Moab, lan Molokh, déwané wong Amon. Suléman wis nglakoni dosa lan nglanggar dhawuh-dhawuh-Ku. Dawud, bapakné

nglakoni prenatal-prenatan-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku, nanging Suléman ora mengkono.

³⁴ Kratoné ora Dakpundhut kabèh lan dhèwèké karebèn dadi raja samatiné. Kuwi Dakparengaké merga saka Dawud, abdi-Ku, sing wis Dakpilih lan iya sing pancèn netepi prenatal-prenatan-Ku lan nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku.

³⁵ Kraton iki bakal Dakpundhut saka anaké Suléman, lan sepuluh taler bakal Dakparingaké marang kowé.

³⁶ Nanging taler siji Dakngèngèhaké kanggo dhèwèké, supaya selawasé ana anak-turuné Dawud sing Dakparengaké dadi raja ana ing Yérusalèm, kutha sing wis Dakpilih dadi papan pangibadah marang Aku.

³⁷ Déné kowé, Yérobéam bakal Dakdadèkaké raja ing Israèl lan Dakparingi daérah-daérah kabèh sing kokkarepaké.

³⁸ Yèn kowé, kaya abdi-Ku Dawud, mbangun-turut temenan marang Aku, sarta nindakaké prenatal-prenatan-Ku lan gawé renaning penggalih-Ku, karo menèh nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku kabèh, Aku bakal nunggal karo kowé

ing selawasé. Anak-turunmu bakal Dakdadèkaké raja ing Israèl, nggentèni kowé, kaya dhawuh-Ku marang Dawud.

³⁹ Sarèhné Suléman wis nglakoni dosa, mulané Aku bakal ngukum anak-turuné Dawud, nanging ora ing selawasé!"

⁴⁰ Nalika Suléman midhanget pawarta mau, panjenengané ngarah patiné Yérobéam, nanging Yérobéam ngungsi marang Raja Sisak ing Mesir, lan manggon ing kana nganti sasédané Suléman.

⁴¹ Lelakoné Suléman liyané, tumindaké pegawéané lan kawicaksanané, wis katulis kabèh ing Kitab Riwayaté Suléman.

⁴² Suléman dedalem ing Yérusalèm lan ngerèh Israèl lawasé 40 taun.

⁴³ Sawisé mengkono banjur séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Réhabéam, putrané, nggentèni jumeneng raja.

12 ¹ Umat Israèl sisih Lor kabèh wis padha nglumpuk ing Sikèm, sebab Réhabéam arep diwisudha jumeneng raja. Réhabéam uga mrana.

² Nalika semono Yérobéam bin Nébat isih ana ing Mesir, merga nyingkiri Raja

Suléman. Bareng krungu yèn Réhabéam arep diwisudha, Yérobéam banjur bali menyang Israèl.

³Rakyat Israèl sisih Lor kongkongan methuk Yérobéam. Bareng wis teka banjur bebarengan karo wong akèh sowan marang Réhabéam. Aturé wong-wong mau,

⁴"Réhabéam ingkang minulya! Keng Rama Suléman enggènipun ngerèh kula sedaya keras sanget. Sesanggèn ingkang dipun momotaken dhateng pundhak kula sami karaos awrat saèstu. Pramila menawi panjenengan kersa paring kaènthèngan srana ngirangi sesanggèn wau, kula sami badhé sumuyud dhateng panjenengan."

⁵Wangsulané Réhabéam, "Telung dina engkas padha balia mréné, aku bakal awèh ketrangan." Wong-wong mau nuli padha mulih.

⁶Réhabéam banjur njaluk pamrayoga marang wong tuwa-tuwa sing biyèn dadi penaséhaté Suléman, ramané Réhabéam. Pendanguné Réhabéam, "Manut panemumu, kepriyé enggonku kudu mangsuli marang wong-wong kuwi?"

⁷ Wangsulané para penaséhat mau, "Menawi panjenengan èstu badhé ngabdi dhateng rakyat, paringa wangsulan ingkang nyekécakaken manahipun rakyat, temah mesthi badhé sami sumuyud dhateng panjenengan."

⁸ Nanging Réhabéam ora ngrèwès marang rembugé wong tuwa-tuwa mau, malah banjur marani wong nom-noman sabarakané, sing wis didadèkaké penaséhaté.

⁹ Pitakoné Réhabéam, "Wong-wong sing padha njaluk diènthèngaké sanggané kuwi kudu dakwangsuli kepriyé? Kepriyé panemumu?"

¹⁰ Wangsulané, "Panjenengan kedah paring wangsulan mekaten, 'Sasèkèng-sèkèngku, aku isih luwih rosa ketimbang karo bapakku!

¹¹ Bapakku wis awèh momotan abot marang kowé, nanging aku bakal mènèhi sing luwih abot. Yèn bapakku mecuti kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné."

¹² Sawisé telung dina, Yérobéam lan wong-wong kabèh sing padha sowan

padha wis nglumpuk menèh, kaya sing didhawuhaké déning Sang Raja.

¹³ Nanging Raja Réhabéam ora ngrèwès karo naséhaté wong tuwa-tuwa. Rakyat sing padha sowan mau dingandikani klawan kasar,

¹⁴ kaya naséhaté para nonoman marang Sang Raja, "Sesanggané bapakku marang kowé kuwi wis abot, nanging momotan sing arep dakwènèhaké bakal luwih abot menèh. Bapakku mecuti kowé nganggo penjalin, nanging aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné!"

¹⁵ Dadiné, panyuwuné rakyat ora digapé. Nanging kuwi merga wis dikersakaké déning Allah. Pamecané Nabi Ahia saka Silo bab Yérobéam kuwi mesthi kelakon.

¹⁶ Bareng rakyat ngerti yèn Sang Prabu ora kersa nuruti panyuwuné, wong akèh mau banjur padha mbengok klawan sora, "Aja urusan karo Dawud lan anak-turuné! Kuwi ora tau gawé becik marang kita! Umat Israèl, ayo mulih waé! Réhabéam karebèn ngurusi prekarané dhéwé." Rakyat Israèl banjur padha brontak,

¹⁷temah Réhabéam mung mréntah rakyat sing kari ana ing wilayah Yéhuda thok.

¹⁸Raja Réhabéam banjur ngutus Adoniram, pengawasé wong-wong sing padha kerja bakti, supaya nentremaké rakyat. Nanging Adoniram malah dibalangi watu déning rakyat nganti mati. Pirsá mengkono mau Sang Prabu Réhabéam énggal-énggal nyéngklak krétané kondur menyang Yérusalèm.

¹⁹Wiwit nalika semana rakyat Israèl sisih Lor tansah mbrontak marang anak-turuné Raja Dawud.

²⁰Bareng rakyat Israèl kabèh padha krungu yèn Yérobéam wis teka saka tanah Mesir, banjur diaturi ing sawijining kumpulan. Ana ing kono Yérobéam diwisudha jumeneng raja ing Israèl. Mung taler Yéhuda dhéwé sing tetep setya marang anak-turuné Dawud.

²¹Satekané ing Yérusalèm Réhabéam banjur nglumpukaké tentarané pilihan, cacahé 180.000, saka taler Yéhuda lan Éfraim. Kersané arep nglurug perang supaya taler-taler sisih Lor bisa bali dadi rèh-rèhané.

²² Nanging Gusti Allah ngutus Nabi Semaya

²³ nggawa pangandikané Allah marang Réhabéam lan taler-taler Yéhuda sarta Éfraim kabèh,

²⁴ mengkéné, "Kowé aja nyerang rakyat Israèl, kuwi rak sedulurmu dhéwé. Kowé kabèh padha muliha waé. Apa sing kelakon iki Aku sing ngersakaké." Wong kabèh mau padha nurut marang dhawuhé Pangéran, temah padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁵ Bareng Yérobéam dadi raja, kutha Sikèm ing daérah Éfraim banjur disentosani; kanggo sawetara mangsa Yérobéam dedalem ing kono. Ora suwé banjur ngalih saka kono, lan nyentosani kutha Pnuèl.

²⁶ Gagasané Yérobéam mengkéné, "Yèn rakyat tetep saos kurban ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm kaya saiki, ora wurung mbésuk bakal padha seneng mèlu Réhabéam, raja ing Yéhuda lan aku bakal dipatèni."

²⁷ (12:26)

²⁸ Sawisé nggagas mengkono Yérobéam banjur yasa reca sapi loro dilapis emas, sarta ngandika marang

rakyat mengkéné, "Hé bangsa Israèl! Enggonmu padha nindakaké pangibadah ing Yérusalèm wis cukup tekan seméné waé. Saiki delengen, iki lo allah-allahmu sing ngirid kowé saka tanah Mesir!"

²⁹Reca sapi emas mau sing siji dipasang ing Bètèl, sijiné ing Dhan.

³⁰Kuwi sing njalari rakyat banjur gawé dosa, sebab banjur padha nindakaké pangibadah ana ing Bètèl lan ing Dhan.

³¹Yérobéam iya yasa papan-papan pangibadah ana ing tengger-tengger^P lan ngangkat imam-imam saka kulawarga sing dudu trah Lèwi.

³²Wong-wong mau déning Yérobéam didadèkaké imam-imam ing Bètèl, supaya nglakoni tugasé ana ing kono. Panjenengané piyambak uga saos kurban marang sapi-sapi emas sing digawé dhéwé mau. Banjur panjenengané uga nemtokaké tanggal limalas ing sasi kawolu dadi dina gedhé kanggo wong Israèl, padha karo dina gedhé ing Yéhuda. Ing dina iku Yérobéam minggah ing Bètèl saos kurban kanggo ngriyayakaké dina gedhé sing wis ditemtokaké mau.

---

^Ptengger: redi ingkang mboten inggil.

³³ (12:32)

13 ¹ Dhèk semono ana nabi saka Yéhuda, sing diutus déning Allah menyang Bètèl. Nalika nabi mau teka ing Bètèl, Yérobéam lagi ana ing ngareping mesbèh arep saos kurban.

² Atas dhawuhé Allah nabi mau banjur kandha marang mesbèh klawan sora, "Hé mesbèh! Ana dhawuhé Yéhuwah mengkéné, 'Bakal ana bocah lair saka ing kulawargané Dawud, jenengé Yosia. Kuwi bakal matèni imam-imam sing ngurusi mesbèhé brahala-brahala lan saos kurban ana ing mesbèh kéné."

³ Nabi mau ngandika menèh mengkéné, "Mesbèh iki bakal ambruk lan awuné numplek ing lemah. Kuwi buktiné yèn aku iki diutus déning Allah."

⁴ Bareng krungu tembungé nabi mau Yérobéam banjur ngandika karo ngacungaké astané nudingi nabi mau, "Wong kuwi cekelen!" Nanging astané Yérobéam dadi kajeng nganti ora kena diudhunaké menèh.

⁵ Mesbèh mau dumadakan ambruk lan awu sing tumumpang ing ndhuwuré numplek ing lemah, kaya sing

dingandikakaké déning nabi mau atas asmané Allah.

⁶Yérobéam banjur ngandika marang nabi kuwi, "Panjenengan kersaa nyuwun dhateng Pangéran, Allah panjenengan, supados tangan kula saras malih!" Nabi mau iya banjur ndedonga marang Allah, mula astané Sang Prabu pulih sanalika.

⁷Sang Prabu banjur ngandika marang nabi mau, "Mangga dhahar ing griya kula. Panjenengan badhé kula caosi hadiah minangka atur panuwun kula."

⁸Nanging nabi mau mangsuli, "Senajan panjenengan maringi sepalihing kraton panjenengan, kula mboten badhé ndhèrèk nedha lan ngombé kaliyan panjenengan.

⁹Kula kadhawuhan déning Allah supados mboten nedha lan ngombé sarta mboten badhé wangsul medal mergi ingkang wau kula langkungi."

¹⁰Dadiné nabi mau lunga metu dalan liya.

¹¹Nalika semono ing Bètèl ana nabi tuwa. Nabi kuwi dicritani déning anak-anaké apa sing ditindakaké déning nabi saka Yéhuda mau, lan apa sing dingandikakaké marang Yérobéam.

¹² Nabi tuwa mau banjur takon, "Nabi saka Yéhuda mau mulihé metu endi?" Banjur dikandhani dalan sing diliwati nabi mau.

¹³ Nabi tuwa kuwi nuli akon nglapaki kuldiné, banjur dicéngklak, nggeblas,

¹⁴ nututi nabi saka Yéhuda mau, wusana ketemu lagi lungguhan ing ngisoring wit gedhé. Pitakoné nabi tuwa, "Menapa panjenengan nabi ingkang saking Yéhuda menika?" Wangsulané sing ditakoni, "Inggih."

¹⁵ Pangucapé nabi tuwa menèh, "Mangga kula aturi dhahar ing griya kula."

¹⁶ Nanging diwangsuli karo nabi saka Yéhuda, "Matur nuwun. Kula mboten saged ndhèrèk, lan inggih mboten badhé nedha lan ngombé ing ngriki kaliyan panjenengan,

¹⁷ mergi kula sampun nampi dhawuh saking Allah supados mboten nedha lan ngombé sarta wangsul medal mergi ingkang kula langkungi nalika kula dhateng."

¹⁸ Nabi tuwa saka Bètèl mau banjur matur goroh, "Kula menika inggih nabi kados panjenengan. Wau wonten

malaékat utusanipun Allah ndhawuhi kula supados methuk panjenengan lan ngaturi dhahar panjenengan ing griya kula."

¹⁹ Nabi saka Yéhuda mau banjur mèlu menyang omahé nabi tuwa saka Bètèl, sarta mangan bebarengan.

²⁰ Sajroné padha lungguh mangan bebarengan, Gusti Allah ngandika marang nabi tuwa mau,

²¹ temah banjur melèhaké nabi saka Yéhuda mengkéné, "Gusti Allah ngandika, bilih panjenengan mboten mbangun-turut lan mboten nglampahi menapa ingkang dados dhawuhipun Allah.

²² Malah panjenengan wangsul lan nedha, mangka Allah dhawuh bilih panjenengan mboten klilan nedha. Pramila panjenengan badhé kapejahan lan jisim panjenengan badhé mboten kakubur wonten ing kuburaning kulawarga panjenengan."

²³ Sawisé rampung enggoné padha mangan, nabi tuwa mau banjur nglapaki kuldiné nabi saka Yéhuda,

²⁴ lan nabi mau uga banjur budhal. Ana ing dalan nabi mau ditubruk singa

dadi lan patiné. Jisimé gumléthak ing dalan, ing sandhing kuldiné. Singané uga ngadeg ana ing kono.

²⁵ Wong-wong sing padha liwat padha weruh jisim lan singa mau. Banjur padha awèh weruh marang wong-wong ing Bètèl.

²⁶ Bareng nabi tuwa ing Bètèl krungu bab mau, banjur muni, "Kuwi ora liya mesthi nabi sing mbangkang^q marang dhawuhé Allah kaé! Mulané Allah ngutus singa mrono matèni dhèwèké kaya sing dingandikakaké sadurungé."

²⁷ Sawisé muni mengkono nabi tuwa mau banjur ndhawuhi putra-putrané, "Kuldiku lapakana" sarta budhal

²⁸ numpak kuldiné lan nemu jisimé nabi saka Yéhuda isih gumléthak ing dalan. Kuldi lan singané uga isih ana ing kono. Jisim lan kuldi mau ora dikapak-kapakaké déning singané.

²⁹ Jisimé banjur diangkat lan disèlèhaké ing kuldiné, digawa mulih menyang Bètèl, arep dikubur ing kana nganggo upacara.

³⁰ Jisimé dikubur ing kuburané nabi sing tuwa mau. Sawisé mengkono nabi

---

^qmbangkang: tidak taat (bhs. Ind.).

karo putra-putrané padha nganakaké petangisan, pangucapé, "Dhuh sedhèrèk kula, mesakaken temen kawontenan panjenengan."

³¹ Nabi tuwa mau weling marang putra-putrané, "Yèn aku mati, kuburen ing kéné, sandhingé nabi kuwi.

³² Apa sing diucapaké atas dhawuhé Allah tumraping mesbèh ing Bètèl lan tumraping papan pangibadah kabèh sing ana ing kutha Samaria mesthi bakal kelakon."

³³ Raja Yérobéam tetep ora kersa nilar pendamelé sing ala. Kanggo ngurusi mesbèh-mesbèh sing diyasa mau panjenengané isih terus ngangskati imam-imam sing ora saka kulawarga Lèwi. Angger wong sing gelem banjur diangkat dadi imam.

³⁴ Tumindaké sing mengkono mau gawé cilakané putra-wayahé, mulané padha ludhes babar-pisan.

14 ¹ Kecrita putrané kakung Yérobéam sing asmané Abia, gerah.

² Yérobéam ngandika marang garwané, "Lungaa menyang Silo, sowana Nabi Ahia, sing biyèn ngandikani aku, yèn aku

bakal dadi raja ing Israèl. Nanging kowé kudu nylamur, supaya wong ora ngerti yèn kowé garwaku.

³ Nggawaa roti sepuluh, panganan lan madu segendul. Nyuwuna pirsia kepriyé bakal kedadéané anak kita Abia."

⁴ Garwané Yérobéam mau banjur tindak menyang dalemé Ahia ing Silo. Nabi Ahia wis ora bisa ningali awit saka sepuhé.

⁵ Nanging Pangéran ngandika marang Nabi Ahia yèn garwané Yérobéam arep rawuh nyuwun pirsia bab putrané sing gerah. Pangéran iya maringi weruh apa sing kudu ditindakaké déning Nabi Ahia. Sarawuhé ing kana, garwané Yérobéam nylamur éthok-éthok dudu garwané Yérobéam.

⁶ Nanging Nabi Ahia bareng mireng jangkahé wong mlebu ing dalemé banjur ngandika, "Kula aturi mlebet, kula ngertos menawi panjenengan menika garwanipun Yérobéam. Mboten sisah nylamur. Wonten pawartos awon kagem panjenengan.

⁷ Kula aturi matur dhateng Yérobéam, bilih mekaten dhawuhipun Pangéran, Allahipun Israèl, 'Kowé wis Dakpilih saka

ing antarané rakyat, Dakdadèkaké raja sing ngerèh umat-Ku Israèl.

⁸ Kowé wis Dakparingi kraton kang Dakjupuk saka anak-turuné Dawud. Nanging kowé ora kaya abdi-Ku Dawud. Dawud kuwi setya marang Aku lan nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku. Dawud mung nglakoni apa sing Dakkersakaké.

⁹ Nanging kowé wis nglakoni dosa gedhé, ngluwihi dosané raja-raja sadurungé kowé. Kowé nyingkur marang Aku lan gawé duka-Ku srana enggonmu yasa reca saka emas sing padha disembah-sembah.

¹⁰ Mulané Aku bakal nekakaké paukuman marang anak-turunmu. Anak-turunmu lanang enom utawa tuwa kabèh bakal Daktumpes. Kulawargamu bakal Daksirnakaké, carané kaya wong nyaponi uwuh.

¹¹ Sedulur-sedulurmu sing mati ing kutha jisimé bakal dipangan asu, lan sing mati ing njaban kutha bakal dipangan manuk ing awang-awang. Élinga, iki Aku, Pangéran Allah kang ngandika!"

¹² Saterusé Nabi Ahia ngandika marang garwané Yérobéam mengkéné, "Samenika panjenengan kula aturi

kondur. Samasa panjenengan mlebet ing kitha, kang putra Abia badhé tilar.

¹³Rakyat Israèl sedaya badhé ngawontenaken petangisan sarta ngubur keng putra. Namung Abia menika kémawon putranipun Yérobéam ingkang sédanipun kasarèkaken mawi upacara, mergi namung piyambakipun kémawon ingkang damel renaning penggalhipun Pangéran, Allahipun Israèl.

¹⁴Israèl badhé kaparingan déning Allah raja ingkang numpes tedhak-turunipun Yérobéam sedaya.

¹⁵Israèl badhé kaukum déning Allah, mila badhé miyar-miyur kados glagah ingkang wonten ing lèpèn. Allah badhé mbedhol Israèl saking negari, ingkang kaparingaken dhateng para leluhuripun, lajeng badhé kasebar ing sabranging Bengawan Éfrat, mergi sampun sami damel dukanipun Allah, inggih menika sami damel reca-recanipun Dèwi Asyéra.

¹⁶Israèl badhé katégakaken déning Allah, mergi saking Yérobéam ingkang sampun nglampahi dosa lan njalari tiyang Israèl sami tumut damel dosa."

¹⁷ Sawisé mengkono garwané Yérobéam nuli mulih menyang Tirza. Nalika mlebu ing dalemé, Abia, putrané tilar.

¹⁸ Rakyat Israèl nganakaké petangisan, jisimé banjur dikubur, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Ahia, abdiné.

¹⁹ Riwayaté Raja Yérobéam liyané, yakuwi pepréntahané lan peprangan-peprangané, wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁰ Rolikur taun lawasé Yérobéam jumeneng raja, sawisé mengkono banjur séda lan disarèkaké. Nadab, putrané, nggentèni jumeneng raja.

²¹ Nalika putrané Suléman sing asma Réhabéam dadi raja ing Yéhuda yuswané patang puluh siji taun. Enggoné mréntah lawasé pitulas taun ana ing Yérusalèm, kutha sing kapilih déning Allah saka ing antarané kutha-kutha sa-Israèl kabèh, kadadèkaké panggonan pangibadah kagem Panjenengané.

²² Nanging bangsa Yéhuda nglakoni dosa ing ngarsané Allah. Penggawéné bangsa mau gawé dukané Allah, ngungkuli dosané para leluhuré.

²³ Bangsa mau padha mbangun papan kanggo nyembah brahala ana ing tengger-tengger lan ing ngisor wit-wit gedhé. Mengkono uga padha ngedegaké tugu-tugu sarta lambangé Dèwi Asyéra kang padha disembah.

²⁴ Ana ing kono wong-wong lanang-wadon padha nindakaké penggawé nistha dadi srana panyembahé marang déwa-déwané. Dadi wong Yéhuda kabèh padha nglakoni penggawé sing njijiki kaya sing dilakoni déning bangsa-bangsa sing biyèn dilungakaké déning Allah saka kono, nalika wong Israèl padha mlebu ing tanah mau.

²⁵ Kecrita ing taun kaping sewelasé pepréntahané Raja Réhabéam, Sisak, raja ing Mesir nyerang kutha Yérusalèm.

²⁶ Raja mau njarah-rayah sakèhé barang sing pengaji sing ana ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu, uga tamèng-tamèng emas yasané Raja Suléman.

²⁷ Kanggo ngijoli tamèng-tamèng mau Raja Réhabéam gawé tamèng-tamèng saka prunggu, dipasrahaké marang para perwira sing padha jaga ing lawangé kedhaton.

²⁸ Saben Sang Prabu tindak menyang Pedalemané Allah, para perwira jaga padha nggawa tamèng-tamèng mau, ndhèrèkaké tindaké Sang Prabu, lan yèn wis rampung, tamèng-tamèng mau disimpen menèh ing kamaré perwira-perwira sing jaga.

²⁹ Riwayaté Raja Réhabéam liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

³⁰ Selawasé jumeneng raja tansah ana peprangan antarané Réhabéam karo Yérobéam.

³¹ Réhabéam banjur séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Abiam, putrané, nggentèni jumeneng raja.

15 ¹ Abiam enggoné jumeneng raja nalika Yérobéam, raja ing Israèl wis nyandhak wolulas tauné.

² Abiam mau enggoné dadi raja lawasé telung taun. Kedhatoné ana ing Yérusalèm. Asmané ibuné Maaka, putriné Absalom.

³ Abiam niru lelakoné ramané. Enggoné ngabekti marang Allah ora temenan, béda karo Dawud, leluhuré.

⁴ Nanging merga saka Dawud, Gusti Allah paring anak lanang marang Abiam, kanggo ngganti dadi raja ing Yérusalèm lan kanggo nglestarèkaké kutha mau.

⁵ Sing mengkono mau merga Dawud lelampahané gawé renaning penggalihé Allah lan ora tau nglirwakaké dhawuh-dhawuhé Pangéran, kejaba mung ing bab prekarané karo Uria wong Hèt biyèn.

⁶ Selawasé jumeneng Raja Abiam tansah perang karo Yérobéam.

⁷ Riwayaté Raja Abiam liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

⁸ Abiam séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Asa, putrané, nggentèni dadi raja.

⁹ Nalika Asa jumeneng raja ing Yéhuda, Yérobéam enggoné dadi raja ing Israèl nyandhak rong puluh taun.

¹⁰ Asa enggoné jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé patang puluh siji taun. Asmané éyangé Maaka, putriné Abisalom.

¹¹ Asa sugengé gawé renaning penggalihé Allah, kaya Dawud leluhuré.

¹² Para wanita tuna susila sing padha ngladèni ing papan-papan panyembahan déwa-déwa padha dilungakaké

kabèh, lan brahala-brahala satanah Yéhuda yasané raja-raja sadurungé panjenengané, kabèh dirusak.

¹³Maaka, éyangé, dipecat saka kalenggahané ibu suri, merga wis damel reca cabul, sing kanggo nyembah marang Asyéra, dèwi kesuburan. Brahala mau dirubuhaké lan diobong ing Lembah Kidron.

¹⁴Senajan ora kabèh papan panyembahan brahala mau dirubuhaké, nanging selawasé sugengé, Asa setya marang Allah.

¹⁵Barang-barang kabèh sing wis disaosaké déning ramané marang Allah dilebokaké ing Pedalemané Allah, mengkono uga barang-barang sing disaosaké dhéwé déning Asa rupa emas lan slaka.

¹⁶Selawasé jumeneng raja ing Yéhuda, Asa tansah perang karo Baésa, raja ing Israèl.

¹⁷Baésa gawéné nyerang Yéhuda, mulané kutha Rama disentosani supaya dalan sing kanggo mlebu metu menyang Yéhuda ora kena dienggo liwat.

¹⁸Raja Asa banjur mundhuti slaka lan emas sing isih kari ana ing Pedalemané

Allah lan ing kedhaton, dikirim menyang Damsyik kagem Bènhadad, raja Siria, putrané Tabrimon, wayahé Hézion.

Barang-barang mau digawakaké punggawa kedhaton, sing diutus mrana karo diweling matur mengkéné,

¹⁹"Sumangga kita damel prejanjian memitran kados bapak kula lan bapak panjenengan rumiyin. Sareng kaliyan serat menika kula nyaosaken tandha tresna, ngiras ngaturi panjenengan medhot sesambetan kaliyan Baésa, raja ing Israèl, supados piyambakipun narik wangsul tentaranipun saking wilayah kula."

²⁰Bènhadad setuju karo usulé Raja Asa mau, banjur utusan perwira-perwira lan tentarané, nyerang kutha-kutha ing Israèl. Kutha-kutha sing ditelukaké yakuwi: Iyon, Dhan, Abèl-Bèt-Maaka lan Kinérot, sarta wilayah Naftali kabèh.

²¹Bareng krungu pawarta mau Baésa banjur mandheg enggoné nyentosani kutha Rama sarta bali menyang Tirza.

²²Sawisé mengkono Raja Asa banjur dhawuh marang wong sawilayah Yéhuda kabèh, supaya ngusungi watu lan kayu sing dienggo déning Baésa

kanggo nyantosani kutha Rama, lan digawa menyang Mizpa lan Géba, ing wilayah Bènyamin, kanggo nyentosani kutha-kutha mau.

²³ Riwayaté Raja Asa liyané, yakuwi bab kaprewirané lan kutha-kutha sing disentosani, wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda. Bareng ngunduri sepuh Asa gerah sampéyané karo pisan.

²⁴ Asa séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yosafat, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁵ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rong taun, Nadab putrané Raja Yérobéam dadi raja ing Israèl, lawasé rong taun.

²⁶ Ora béda karo ramané, Nadab nglampahi dosa ing ngarsané Allah, temah njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa.

²⁷ Baésa bin Ahia saka taler Isakar gawé komplotan nglawan marang Nadab, nganti Nadab disédani. Nalika semono Nadab karo tentarané lagi ngepung kutha Gibeton, ing tanah Filistia.

²⁸ Kedadéané kuwi nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak

telung taun. Baésa banjur nggentèni Nadab jumeneng raja ing Israèl.

²⁹ Bareng Baésa dadi raja, kulawargané Yérobéam banjur dipatèni kabèh. Cèples karo pangandikané Allah lantaran Nabi Ahia, saka Silo, yèn kulawargané Yérobéam bakal dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari,

³⁰ merga Yérobéam wis nglakoni dosa lan njalari wong Israèl mèlu gawé dosa. Srana mengkono Yérobéam gawé dukané Pangéran Allah sesembahané Israèl.

³¹ Riwayaté Raja Nadab wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

³² Selawasé Baésa dadi raja ing Israèl, tansah ana perang antarané Baésa lan Asa, raja ing Yéhuda.

³³ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung taun, Baésa bin Ahia dadi raja ngerèh tanah Israèl sisih Lor. Dalemé ana ing Tirza lan enggoné jumeneng raja lawasé patlikur taun.

³⁴ Ora béda karo Yérobéam, sing jumeneng raja sadurungé, Baésa uga gawé dosa marang Pangéran lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa.

16 ¹ Gusti Allah ngangika marang Nabi Yéhu bin Hanani mengkéné, "Tutura marang Baésa mengkéné,
² `Biyèn kowé dudu apa-apa, nanging wis Dakangkat dadi raja mengku umat-Ku Israèl. Saiki kowé nglakoni dosa kaya sing ditindakaké déning Yérobéam lan njalari umat-Ku Israèl mèlu gawé dosa, nganti gawé duka-Ku.

³ Mulané Aku bakal numpes kulawargamu padha kaya enggonmu numpes kulawargané Yérobéam.

⁴ Kulawargamu sing mati ing kutha, jisimé bakal dipangan asu, lan sing mati ana ing sanjabané kutha bakal dipangan manuk ing awang-awang."

⁵ Pangandikané Allah marang Baésa mau diterusaké déning Nabi Yéhu marang Baésa, merga raja mau wis gawé dosa marang Allah. Baésa gawé dukané Allah, ora mung merga piala-pialané sing dilakoni, nanging uga merga enggoné wis matèni kulawargané Yérobéam kabèh. Riwayaté Baésa liyané, uga bab kekendelané, kabèh wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl. Baésa séda lan disarèkaké ing pesaréan

ing Tirza. Éla, putrané, nggentèni dadi raja.

⁶(16:5)

⁷(16:5)

⁸Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak nemlikur taun, Éla putrané Baésa, dadi raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja ing Tirza, lawasé rong taun.

⁹Zimri, perwira sing dadi komandhané pasukan kréta perang, gawé komplotan nglawan marang Éla. Ing sawijining dina ana ing Tirza, nalika Éla lagi inum-inuman nganti mendem, ing omahé Arza, kepalané rumah tangga kedhaton.

¹⁰Zimri mlebu lan nyédani Éla, banjur dadi raja, nggentèni Éla. Kelakoné mau nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak pitulikur taun.

¹¹Bareng wis dadi raja, Zimri banjur énggal-énggal matèni kulawargané Baésa kabèh, malah sanak-sedulur lan para mitrané kulawargané iya mèlu dipatèni, ora ana sing kliwatan.

¹²Kelakoné kuwi kaya sing wis dingandikakaké déning Allah tumrap kulawargané Baésa, lantaran Nabi Yéhu,

yèn kulawarga mau bakal dipatèni kabèh.

¹³ Baésa lan Éla, anaké, padha nyembah marang déwa-déwa lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa, mula gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané Israèl.

¹⁴ Riwayaté Éla liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹⁵ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak pitulikur taun, Zimri dadi raja ing Israèl. Dalemé ana ing Tirza. Enggoné jumeneng raja lawasé pitung dina. Nalika semono wong Israèl lagi padha ngepung Gibeton, kutha ing tanah Filistia.

¹⁶ Nalika padha krungu yèn Zimri gawé komplotan nglawan Sang Raja, malah nyédani Sang Raja, sanalika iku uga ana ing Gibeton kono wong-wong Israèl padha ngangkat Omri, panglimané, dadi raja ing Israèl.

¹⁷ Omri lan tentarané banjur lunga saka Gibeton menyang Tirza, ngepung kutha mau.

¹⁸ Bareng weruh yèn kutha mau wis direbut, Zimri banjur mlebu kedhaton;

kedhaton mau nuli diobong dhéwé, mula Zimri iya séda.

¹⁹ Kuwi padha karo lelakoné Raja Yérobéam, sebab Zimri iya gawé dosa marang Allah, lan njalari wong Israèl mèlu gawé dosa.

²⁰ Riwayaté Zimri liyané, iya bab enggoné gawé komplotan, wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²¹ Kecrita ing antarané umat Israèl ana pasulayan merga ana sebagéan sing ngiloni Tibni bin Ginat dadi raja, nanging iya ana sebagéan sing ngiloni Omri.

²² Wekasané sing mihak Omri menang. Tibni mati, lan Omri jumeneng raja.

²³ Kelakoné kuwi nalika Asa enggoné dadi raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh siji taun. Omri jumeneng raja ana ing Tirza, lawasé nem taun.

²⁴ Nanging banjur mundhut gunung, regané 6.000 dhuwit slaka, saka wong sing jeneng Sèmèr. Omri yasa kutha ing gunung mau, dijenengaké Samaria, kaya jenengé wong sing duwé lemah biyèn.

²⁵ Omri nglampahi dosa sing luwih gedhé ketimbang karo raja-raja sing mréntah sadurungé.

²⁶ Ora béda karo Yérobéam, Omri damel dosa lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa, yakuwi nyembah marang déwa-déwa, nganti gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané Israèl.

²⁷ Riwayaté Omri liyané lan apa sing digayuh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁸ Omri séda lan disarèkaké, ing Samaria. Akhab, putrané, nggentèni jumeneng raja.

²⁹ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh wolu taun, Akhab bin Omri, dadi raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja lawasé rolikur taun. Dalemé ana ing Samaria.

³⁰ Akhab dosané marang Allah gedhé banget, ngungkuli raja-raja sadurungé.

³¹ Yèn mung kaya dosané Raja Yérobéam kuwi durung apa-apa, merga Akhab iya nggarwa Izébèl, putriné Raja Ètbaal saka Sidon, malah banjur nyembah marang Baal.

³² Akhab yasa papan pangibadah kanggo Baal ing Samaria, lan yasa mesbèh kanggo saos kurban marang Baal mau,

³³sarta kanggo recané Dèwi Asyéra. Cekaké dosané ngungkuli dosa-dosa sing dilakoni déning raja-raja ing Israèl kabèh ing sadurungé. Mulané Akhab gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané bangsa Israèl.

³⁴Ing jamané Akhab dadi raja, kutha Yérikho dibangun menèh déning Hièl, wong Bètèl. Nanging kaya sing diweca déning Yosua bin Nun, anaké Hièl ana loro sing mati, yakuwi Abiram, anaké sing mbarep, sing mati nalika Hièl masang pondhasiné kutha, lan Segub, anaké ragil iya mati, nalika Hièl masang gapurané.

17 ¹Ing sawijining dina ana nabi, asmané Élia saka Tisbè ing Giléad, sowan ing ngarsané Raja Akhab, aturé, "Demi Pangéran, Allah ingkang gesang, ingkang kasembah déning tiyang Israèl, kula ngaturi pirsá dhateng Sang Prabu, bilih salebetipun kalih utawi tigang taun ingkang badhé kelampahan menika mboten badhé wonten bun utawi jawah satètès kémawon, kejawi menawi kula nyariyosaken."

²Sawisé mengkono Gusti Allah ngandika marang Élia,

³ "Lungaa saka kéné mengétan menyang sabrangé Kali Yardèn lan ndhelika ana ing sacedhaké Kali Kerit.

⁴ Kowé bisa ngombé saka kali kuwi lan mangan pangan sing diteraké manuk-manuk gagak sing Dakutus mrono."

⁵ Élia netepi dhawuhé Allah lan lunga menyang Kali Kerit sarta manggon ana ing kono.

⁶ Élia ngombé saka kali kono lan mangan roti sarta daging sing diteraké déning manuk gagak, saben ésuk lan soré.

⁷ Ora wetara suwé Kali Kerit iya sat, merga ora ana udan.

⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Élia,

⁹ "Saiki lungaa menyang Sarfat, sacedhaké Sidon lan manggona ing kana. Aku wis dhawuh marang sawijining randha supaya awèh mangan marang kowé."

¹⁰ Élia banjur tindak menyang Sarfat. Bareng tekan gapuraning kutha kono, pirsana randha lagi amèk kayu. Dhawuhé Élia marang wong wadon mau, "Aku arep ngombé, jupukna."

¹¹ Nalika wong wadon mau lagi mlaku njupukaké banyu, Élia ngandika, "Aku jupukna roti saemplokan."

¹² Wong wadon mau mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang, ingkang panjenengan bektèni, kula matur blaka, bilih kula mboten gadhah roti saèstu. Gadhahan kula namung glepung gandum sagegem wonten ing wadhah sarta lisah zaitun sakedhik wonten ing botol. Kula saweg pados kajeng kanggé masak tetedhan sekedhik menika kanggé kula lan anak kula. Menika tedha kula ingkang wekasan; sesampunipun menika, kula kantun sami ngentosi ngantos dumugi pejah."

¹³ Pangandikané Élia, "Aja kuwatir, aku gawèkna roti saemplokan dhisik nganggo glepung lan lenga kuwi, banjur gawanen mréné. Sawisé kuwi gawéa kanggo kowé lan anakmu.

¹⁴ Merga Pangéran, Allah sing dibektèni déning wong Israèl, ngandika yèn glepung ing wadhah kuwi bakal ora entèk-entèk lan lenga ing botol kuwi bakal ora kalong nganti Allah paring udan ing bumi."

¹⁵ Randha mau banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Élia. Wong telu mau duwé tandhon pangan cukup kanggo sawetara mangsa.

¹⁶ Lan temenan, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Élia, glepung ing wadhah mau ora entèk-entèk lan lenga ing botol mau ora kalong-kalong.

¹⁷ Kecrita, ora wetara lawas anaké randha mau lara. Larané saya banget, malah banjur mati.

¹⁸ Aturé randha mau marang Élia, "Dhuh abdinipun Allah, kénging menapa panjenengan mriki lan ngémutaken Allah dhateng dosa-dosa kula, mila anak kula dados pejah?"

¹⁹ Wangsulané Élia, "Anakmu gawanen mréné." Élia banjur nampani anak lanang mau saka géndhongané ibuné lan digawa munggah ing kamaré. Bocah mau nuli disèlèhaké ana ing pesaréané.

²⁰ Élia nuli ndedonga klawan sora, "Dhuh Pangéran, Allah kawula, kénging menapa Paduka ndhatengaken bilai dhateng randha menika? Tiyang menika sampun damel saé dhateng kawula,

mangka samenika anakipun Paduka pundhut!"

²¹ Sawisé mengkono bocah mau dirungkebi rambah kaping telu karo nyenyuwun, "Dhuh Pangéran, Allah kawula, laré menika mugi Paduka gesangaken malih!"

²² Allah miyarsakaké panyuwuné Élia. Bocah mau wiwit ambekan lan pulih waras menèh.

²³ Bocahé banjur dipasrahaké marang ibuné, karo ngandika, "Bu, iki anakmu, wis urip!"

²⁴ Wangsulané randha mau, "Samenika kula ngertos, bilih panjenengan menika abdinipun Allah lan Allah ngandika lantaran panjenengan."

18 ¹ Sawisé wetara lawas, nalika mangsa ketiga dawa mau wis nyandhak telung tauné, Nabi Élia kadhawuhan déning Allah mengkéné, "Sowana raja lan matura yèn Aku bakal nekakaké udan."

² Élia banjur budhal. Nalika semono ing Samaria ana paceklik gedhé.

³ Mulané Akhab nimbali Obaja didhawuhi sowan. (Obaja kuwi penggedhé sing ngurusi rumah-tanggané kedhaton,

wong mursid sing ngabekti banget marang Allah.

⁴ Nalika Izébèl matèni nabi-nabiné Allah, Obaja nulungi nabi satus sing didhelikaké ana ing guwa-guwa, guwa siji diisèni wong sèket; nabi-nabi mau diwènèhi mangan lan ngombé.)

⁵ Pangandikané Akhab marang Obaja, "Padha ndlajaha negara kabèh lan golèk tuk utawa kali. Bisa uga kita nemokaké suket kanggo jaran lan bihal kita, supaya ingon-ingon kita aja ana siji waé sing nganti kepeksa kita patèni."

⁶ Sawisé daérah-daérah sing arep diteliti dibagé-bagé banjur padha budhal. Akhab menyang daérah sing siji, Obaja menyang daérah sijiné.

⁷ Ana ing dalan Obaja kepethuk karo Élia. Bareng wis ora pangling menèh, Obaja banjur sumungkem ngurmati Élia karo matur, "Menapa èstu panjenengan menika Nabi Élia?"

⁸ Wangsulané Élia, "Bener, aku iki Élia. Sowana Sang Prabu, aturana pirsya yèn aku ana ing kéné."

⁹ Aturé Obaja, "Lepat kula menapa déné panjenengan badhé njlomprongaken kula supados dipun pejahi déning Akhab?"

¹⁰ Demi Allah panjenengan ingkang gesang, kula sumpah bilih Sang Prabu sampun utusan tiyang madosi panjenengan ngideri sedaya negari ing sajadad. Menawi wonten ingkang mungel, bilih panjenengan mboten wonten ing ngriku, pangwaos ing ngriku dipun purih sumpah, bilih panjenengan èstu mboten wonten ing negari ngriku.

¹¹ Samenika panjenengan ngutus kula sowan dhateng Akhab lan matur bilih panjenengan wonten ing ngriki?

¹² Menawi kula késah saking ngriki, Rohipun Pangéran mesthi badhé mbekta panjenengan kabekta dhateng panggènan sanès, ingkang mboten kula sumerepi! Lan menawi kula matur dhateng Akhab, bilih panjenengan wonten ing ngriki, mangka Akhab mboten manggihaken panjenengan, mesthi kula badhé dipun pejahi, senajan kula wiwit alit èstu ngabekti dhateng Allah.

¹³ Menapa panjenengan dèrèng midhanget, bilih nalika Izébèl mejahi nabi-nabinipun Allah, kula ndhelikaken nabi satus wonten ing guwa-guwa,

saben guwa tiyang sèket, kula sukani tedha lan ngombé?

¹⁴ Pramila kadospundi déné panjenengan ngutus kula késah ngaturi pirsá dhateng Sang Raja, bilih panjenengan wonten ing ngriki? Kula mesthi badhé dipun pejahi déning Akhab!"

¹⁵ Wangsulané Élia, "Demi Allah kang mahakwasa, kang dakladosi, aku janji yèn aku bakal sowan dhéwé marang Raja Akhab, dina iki uga."

¹⁶ Obaja banjur mangkat ngaturi pirsá marang Sang Prabu, lan Raja Akhab iya tumuli budhal manggihi Élia.

¹⁷ Bareng pirsá Élia Akhab ngandika, "Lha iki tukang gawé rusuh ana ing Israèl."

¹⁸ Atur wangsulané Élia, "Sanès kula, nanging panjenengan piyambak lan kulawarga panjenengan. Panjenengan sampun nglanggar dhawuh-dhawuhipun Gusti Allah, mergi nyembah brahala-brahalanipun Baal.

¹⁹ Samenika panjenengan kula aturi ndhawuhaken supados rakyat Israèl sedaya nglempak lan kepanggih kaliyan kula wonten ing Gunung Karmèl. Kula

aturi sesarengan kaliyan nabi-nabinipun Baal ingkang cacahipun 450 menika lan nabinipun Asyéra kawan atus, ingkang piwulangipun dipun ugemi déning Ratu Izébèl!"

²⁰ Raja Akhab banjur nglumpukaké rakyat kabèh lan para nabiné Baal ana ing Gunung Karmèl.

²¹ Nabi Élia nuli nyelaki rakyat mau sarta ngandika, "Nganti mbésuk kapan atimu rangkep mengkono? Yèn Pangéran kuwi Allah mula padha nyembaha marang Pangéran. Yèn Baal kuwi Allah, iya nyembaha Baal!" Rakyat sing nglumpuk ana ing kono padha meneng waé.

²² Nabi Élia banjur ngandika, "Saka antarané nabi-nabiné Allah sing ana mung aku dhéwé, mangka ing kéné ana nabiné Baal 450.

²³ Saiki aku padha wènèhana sapi lanang loro; nabi-nabiné Baal konen njupuk siji, banjur konen nyembelèh, banjur ditengkel-tengkel. Tengkelané disèlèhna ana ing mesbèh, nanging aja diobong dhisik. Sapi sijiné iya bakal dakgawé mengkono.

²⁴ Nabi-nabiné Baal karebèn ndedonga marang allahé, lan aku ya dhak ndedonga marang Pangéran. Endi allah sing paring wangsulan nganggo geni, kuwi sing Allah temenan." Rakyat kabèh padha mangsuli klawan swara sora, "Inggih, prayogi."

²⁵ Nabi Élia banjur ngandika marang nabi-nabiné Baal, "Sarèhné kancamu akèh, kowé milih dhisik sapimu lan cawisna. Ndedongaa marang allahmu, nanging kurbanmu aja kokdokoki geni."

²⁶ Para nabiné Baal banjur milih sapi siji lan dicawisaké kanggo kurban. Sawisé mengkono banjur wiwit padha ndedonga marang Baal, nganti setengah dina, karo bengak-bengok, "Baal, mugi paring wangsulan!" Enggoné muni mengkono mau karo jogèdan ngubengi mesbèh sing wis dicawisaké. Nanging Baal ora mangsuli apa-apa.

²⁷ Bareng wis tengah dina Nabi Élia wiwit moyoki nabi-nabiné Baal mau, "Olèhmu ndedonga kurang seru! Panjenengané kuwi rak allah, ta? Bisa uga lagi tindakan! Utawa bisa uga lagi saré, mulané kudu kokwungokaké!"

²⁸ Nabi-nabiné Baal enggoné ndedonga saya seru. Lan kaya adat sabené wong-wong mau padha natoni awaké nganggo péso lan blathi nganti getihé dlèwèran.

²⁹ Mengkono carané wong-wong mau, kaya wong kesurupan nganti awan. Nanging ora ana wangsulan lan ora ana sing nggatèkaké.

³⁰ Nabi Élia banjur ngandika marang rakyat kabèh, "Padha nyedhaka mréné." Rakyat banjur padha nyedhak ngubengi Nabi Élia. Mesbèhé Pangéran sing wis dibubrah ditata menèh.

³¹ Nabi Élia mundhut watu rolas, saben watu siji makili taler Israèl, turuné Yakub, sing kaparingan nama Israèl déning Pangéran.

³² Nabi Élia ngedegaké mesbèh sing kanggo saos kurban marang Allah nganggo watu rolas mau. Saubengé mesbèh digawé kalèn, cukup kanggo madhahi banyu patbelas liter.

³³ Nabi Élia iya banjur numpuk kayu ing sandhuwuré mesbèh mau. Sapi sing sijiné banjur ditengkel-tengkel lan ditumpangaké kayu ing sandhuwuré mesbèh. Nabi Élia banjur ngandika,

"Jupukna banyu patang jun kebak,
banjur siramna ing kurban lan kayuné."
Bareng wis kelakon,

³⁴ ngandika, "Menèh," banjur iya
padha ditindakaké. Dhawuhé, "Sepisan
menèh," lan iya padha dilakoni.

³⁵ Banyuné nganti mili saka ing mesbèh
lan ngebaki kalèné.

³⁶ Bareng wis mangsané saos kurban
wayah soré, Nabi Élia banjur nyelaki
mesbèh karo ndedonga, aturé, "Dhuh
Pangéran, ingkang dipun sembah
déning Abraham, Iskak lan Yakub! Mugi
samenika kersa mbuktèkaken, bilih
Paduka menika Allahipun Israèl, sarta
kawula menika abdi Paduka. Mekaten
ugi bilih sedaya ingkang kawula lampahi
menika atas dhawuh Paduka.

³⁷ Mugi Paduka kersa miyarsakaken
atur kawula dhuh Pangéran! Kersaa
paring wangsulan, supados rakyat sami
sumerep, bilih Paduka menika Pangéran
saha Allah, lan Paduka piyambak ingkang
damel manahipun tiyang menika sami
mratobat."

³⁸ Allah nuli maringi geni saka langit
sing ngobong kurban mau bebarengan
karo kayuné, apa déné watu lan lemahé,

malah geni mau iya ndilat banyu sing ana ing kalèn.

³⁹ Bareng rakyat weruh kaanan mau banjur padha sumungkem ing bumi karo ngucap, "Pangéran kuwi Allah! Pangéran kuwi Allah temenan!"

⁴⁰ Pangandikané Nabi Élia, "Nabi-nabiné Baal cekelen. Aja ana sing oncat!" Wong-wong akèh mau nuli padha nyekel nabi-nabiné Baal kabèh, banjur digawa déning Élia menyang Kali Kison lan dipatèni ana ing kono.

⁴¹ Sawisé mengkono Nabi Élia matur marang Raja Akhab, "Prayoginipun panjenengan samenika dhahar rumiyin, margi sekedhap malih badhé jawah; lah menika wonten swanten kumrasaking jawah deres."

⁴² Akhab banjur tindak karo dhahar, déné Élia minggah ing Gunung Karmèl. Ing kono Nabi Élia sujud sumungkem ing bumi,

⁴³ banjur ndhawuhi abdiné, "Munggaha ing pucaking gunung lan ndelenga menyang segara." Abdi mau banjur munggah, lan bali menèh karo matur, "Mboten wonten menapa-menapa." Abdi

mau diutus munggah-mudhun kaya mengkono nganti rambah ping pitu.

⁴⁴ Bareng ping pituné abdi mau bali karo matur, "Kula sumerep wonten mendhung alit, saèpèk-èpèk,^r dhateng saking seganten." Nabi Élia banjur ngandika marang abdiné, "Matura Raja Akhab, supaya énggal nitih krétané kondur, supaya ora kebetheng déning udan."

⁴⁵ Sanalika langité mendhung, nuli ana angin banter teka bebarengan udan deres. Akhab nitih kréta kondur menyang Yésreèl.

⁴⁶ Ing wektu kuwi uga Nabi Élia dikwaosi déning Allah. Jubahé diangkat lan disabuki, banjur mlajeng ndhisiki krétané Raja Akhab nganti tekan gapurané kutha Yésreèl.

19 ¹ Kabèh sing ditindakaké déning Nabi Élia, uga bab enggoné matèni nabi-nabiné Baal, dicritakaké déning Raja Akhab marang Izébèl, garwané.

² Izébèl banjur utusan abdiné sowan Nabi Élia karo diweling kandha mengkéné, "Muga-muga kowé diukum

---

^rèpèk-èpèk: telapak tangan (bhs. Ind.).

déning para déwa, malah karebèn aku iya dipatènana, yèn sésuk ing wayah méné, aku durung matèni kowé kaya enggonmu wis matèni para nabiné Baal kuwi."

³ Élia wedi, banjur sumingkir supaya aja dipatèni. Tindaké karo abdiné menyang Bèrsyéba ing Yéhuda. Ana ing kana abdiné ditinggal,

⁴ banjur tindak dharat sedina menyang ara-ara lan ngaso ing ngisor wit gedhé. Ana ing kono Nabi Élia lenggah karo nyenyuwun supaya nyawané kapundhuta waé. Aturé, "Dhuh Pangéran, kawula sampun mboten kiyat. Kawula aluwung pejah kémawon, margi kawula menika mboten langkung saé ketimbang kaliyan para leluhur kawula."

⁵ Nabi Élia banjur nggléthak ing ngisor wit mau lan saré. Dumadakan ana malaékat kang njawil Élia, karo ngandika, "Tangia, mangana."

⁶ Élia wungu lan mirsani ngiwa-nengen, nuli pirsá ing sacedhaké sirahé ana roti lan kendhi isi banyu. Sawisé dhahar lan ngunjuk, banjur saré menèh.

⁷ Malaékaté Pangéran mau rawuh ping pindhoné sarta njawil Élia karo ngandika,

"Tangia Élia, mangana supaya kuwat mlaku adoh."

⁸Élia banjur wungu sarta dhahar lan ngunjuk. Sarirané dadi kuwat lan bisa tindak lawasé patang puluh dina menyang Gunung Sinai, yakuwi gunungé Allah.

⁹Ana ing kana Nabi Élia saré ana ing guwa. Gusti Allah banjur ngandika, "Élia, apa pegawéanmu ana ing kéné?"

¹⁰Atur wangsulané Nabi Élia, "Dhuh Pangéran, Allah ingkang mahakwasa, kawula menika nyambut-damel namung kagem Paduka piyambak. Nanging umat Israèl sampun nglanggar prejanjianipun kaliyan Paduka. Mesbèh-mesbèh Paduka sampun sami dipun jugrugaken lan nabi-nabi Paduka sami dipun pejahi. Kantun kawula piyambak, lan samenika kawula inggih badhé dipun pejahi!"

¹¹Pangandikané Gusti Allah, "Metua saka guwa kuwi lan ngadega ing pucaking gunung ngadhep ing ngarsa-Ku." Allah banjur tindak langkung. Ing kono ana prahara gedhé banget, nganti gunung-gunung padha bengkah lan watu-watu karang padha gempal, nanging Pangéran ora ngetingal ing

angin gedhé mau. Sawisé praharané sirep, banjur ana lindhu, nanging Allah iya ora ngetingal ana ing lindhu mau.

¹² Sawisé mengkono banjur ana geni teka, nanging Pangéran iya ora ngetingal ana ing geni kono. Wasana ana swarané angin kumlisik.

¹³ Bareng mireng swara mau Nabi Élia banjur nutupi pasuryané nganggo jubahé, banjur jumeneng ana ing lawangé guwa. Ana swara ngandika, "Élia, apa pegawéanmu ana ing kéné?"

¹⁴ Unjuké Élia, "Dhuh Pangéran, Allah ingkang mahakwasa, selaminipun kawula nyambut-damel namung kagem Paduka piyambak. Nanging umat Israèl sampun nerak prejanjianipun kaliyan Paduka. Mesbèh-mesbèh Paduka sampun dipun jugrugaken sedaya lan nabi-nabi Paduka dipun pejahi. Kantun kawula piyambak, lan samenika kawula inggih badhé dipun pejahi ugi!"

¹⁵ Dhawuhé Allah, "Balia menyang ara-ara samun ing Damsyik. Hazaèl jebadana kanggo tandha enggoné bakal kaangkat dadi raja ing Siria.

¹⁶ Mengkono uga Yéhu bin Nimsi jebadana, merga dhèwèké bakal dadi

raja ing Israèl, sarta Élisa bin Safat saka Abèl-Mehola jebadana dadi nabi nggentèni kowé.

¹⁷ Sapa sing ora dipatèni déning Hazaèl bakal dipatèni déning Yéhu, lan sapa sing oncat saka Yéhu bakal dipatèni déning Élisa.

¹⁸ Nanging Aku isih ngarèkaké wong pitung èwu ana ing Israèl sing bakal Dakslametaké, yakuwi sakèhé wong sing tetep setya marang Aku lan ora tau nyembah utawa ngambung marang recané Baal."

¹⁹ Nabi Élia banjur budhal lan ketemu karo Élisa ing pategalan, lagi mluku nganggo sapi rolas rakit. Élisa dhéwé nganggo rakitan sing kèri dhéwé. Nalika tindaké ngliwati Élisa, Nabi Élia nuli nyopot jubahé, dienggo nutupi pundhaké Élisa.

²⁰ Élisa banjur ninggal sapi-sapiné mlayoni Élia. Élisa matur, "Keparenga kula pamitan kaliyan tiyang sepuh kula rumiyin, sesampunipun menika lajeng badhé ndhèrèkaken Bapak." Wangsulané Élia, "Sekarepmu. Kowé ora dakpeksa mèlu aku."

²¹ Éliisa banjur bali menyang pategalané; sapi-sapiné disembelèh. Lukuné dikethok-kethok digawé kayu obong, dienggo masak dagingé sapi-sapi mau. Éliisa ngedum-edum dagingé sapi mau marang para buruhé, lan kabèh banjur padha mangan. Sawisé mengkono Éliisa nuli ndhèrèkaké tindaké Nabi Élia, dadi pembantuné.

20 ¹ Ing sawijining dina Bènhadad, raja Siria, nglumpukaké tentarané bebarengan karo raja telung puluh loro liyané sing padha nggawa kréta perang lan bala jaranan, nglurug perang menyang Samaria. Kuthané banjur dikepung lan diserang.

² Bènhadad ngutus utusan marang Akhab, raja Israèl, ing kutha kono, welingé mengkéné, "Raja Bènhadad mundhut supados

³ panjenengan masrahaken emas, slaka, para garwa lan putra-putra ingkang rosa-rosa."

⁴ Wangsulané Raja Akhab, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, bilih menapa ingkang kapundhut badhé kula aturaken. Panjenenganipun kénging

ndarbèki kula lan gadhahan kula sedaya."

⁵Sawisé mengkono para utusan mau bali menèh marang Akhab karo nggawa welingan kang isi tuntunan tambahan saka Bènhadad, sing surasané mengkéné, "Wau Bènhadad mundhut emas, slaka, para garwa sarta putra-putra panjenengan ingkang rosa-rosa.

⁶Nanging samenika panjenenganipun badhé utusan para perwiranipun, ingkang badhé ngglédhah kedhaton tuwin griyanipun para punggawa panjenengan sedaya lan badhé mendhet menapa kémawon, ingkang dipun anggep wonten pengaosipun. Para perwira menika badhé sami dhateng mbénjing-énjing wanci kados mekatén."

⁷Raja Akhab nuli nimbali para pemimpiné Israèl kabèh lan ngandika, "Kowé padha ngerti dhéwé yèn wong iki kepéngin gawé cilaka kita. Aku dikon masrahaké para garwaku, anak-anakku sarta emas lan slaka, wis daksaguh." "

⁸Aturé para pemimpiné rakyat, "Mboten sisah dipun turuti. Sang Prabu sampun kersa ngawon."

⁹ Mulané Raja Akhab banjur mangsuli marang para utusané Bènhadad, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, bilih kula nyagahi pamundhutipun ingkang kawitan, nanging menggah pamundhutipun ingkang kaping kalih kula mboten rujuk." Utusan-utusan mau banjur padha bali. Ora let suwé padha teka menèh sowan marang Raja Akhab, aturé,

¹⁰ "Raja Bènhadad badhé ngutus tentara kathah sanget kanggé nggempur kitha panjenengan, semanten kathahipun ngantos bledug gempuranipun kitha Samaria menika cekap kagegem déning bala ingkang badhé dhateng menika. Bènhadad sampun sumpah supados dipun ukuma déning para déwa, malah dipun pejahana, menawi menika mboten kelampahan!"

¹¹ Wangsulané Raja Akhab, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, 'Prejurit sejati menika kénging nepuk dhadha sesampunipun perang, mboten sadèrèngipun.'"

¹² Wangsulané Raja Akhab mau diaturaké marang Bènhadad, nalika panjenengané lagi endem-endeman

karo para raja sing dadi balané ana ing kémahé. Mireng wangsulané Akhab mau Bènhadad nuli dhawuh marang para perwirané supaya padha nyerang kutha Samaria, banjur iya padha mangkat sanalika.

¹³ Kecrita ana nabi sowan marang Raja Akhab, aturé, "Gusti Allah ngandika, 'Aja wedi karo tentara akèh kuwi. Dina iki mungsuh-mungsuhmu bakal Dakulungaké marang kowé, supaya kowé ngertia yèn Aku iki Allah.'"

¹⁴ Pandanguné Akhab, "Sinten ingkang badhé nyerang rumiyin?" Wangsulané nabi mau, "Para prejurit ingkang taksih nèm-nèman, ingkang dipun pimpin déning para pengagenging daérah. Mekaten pangandikanipun Allah." Pandanguné Akhab menèh, "Lajeng sinten ingkang kedah mimpin serangan menika?" Wangsulané nabi mau, "Panjenengan piyambak."

¹⁵ Sang Prabu banjur nglumpukaké prejurit-prejurit sing enom-enom sing dipimpin déning para penggedhéné daérah-daérah, nuli mriksa barisan sing arep dibudhalaké mau. Prejurité kabèh ana 232. Mengkono uga angkatan

perangé Israèl diklumpukaké. Kabèh ana wong pitung èwu.

¹⁶ Serangan diwiwiti ing wayah awan, nalika Bènhadad lan raja telung puluh loro sing dadi balané lagi padha endem-endeman ngombé anggur ana ing kémahé.

¹⁷ Sing maju dhisik prejurit-prejurit nonoman. Prejurit-prejurit sing didhawuhi Bènhadad ngawasi mungsuh padha lapur yèn ana tentara sawetara saka Samaria mrono.

¹⁸ Bènhadad banjur dhawuh supaya tentarané mungsuh sing teka mau dicekel urip-uripan, ora preduli apa tekané arep perang apa arep ngajak damé.

¹⁹ Serangan diwiwiti déning para prejurit sing nom-noman sing teka saka Samaria mau, banjur disusul déning tentara Israèl.

²⁰ Saben prejurit matèni mungsuh sing ana ing ngarepé, nganti wong Siria padha keplayu, banjur dioyak déning wong Israèl. Nanging Bènhadad bisa lolos, mlayu nitih jaran, kadhèrèkaké tentara jaranan sawetara.

²¹ Raja Akhab iya mèlu nyerbu sarta ngremuk kréta-kréta perang lan matèni jaran-jarané. Ing dina kuwi wong Siria perangé kalah babar-pisan.

²² Nabi sing biyèn sowan Raja Akhab banjur matur, "Prayoginipun sesampunipun menika panjenengan nata kekiyatan, nimbang-nimbang lan menggali kalayan mateng menapa ingkang badhé panjenengan tindakaken, margi ing taun ngajeng menika raja Siria badhé nyerang panjenengan malih."

²³ Para perwirané Raja Bènhadad matur mengkéné, "Allah-allah ingkang dipun sembah tiyang Israèl menika wonten ing paredèn pangwasanipun ageng, pramila kita dipun kawonaken déning tiyang Israèl. Nanging menawi kita perang wonten ing tanah ngaré, kita temtu menang.

²⁴ Kejawi menika prayogi menawi raja tigang dasa kalih menika panjenengan gantos para pengagengipun daérah kémawon.

²⁵ Lajeng Sang Prabu kersaa mbidhalaken tentara ingkang kathahipun sami kaliyan ingkang kala rumiyin kawon menika, mekaten ugi kréta perang

lan bala jaranan. Kita lajeng perang kaliyan bangsa Israèl wonten ing tanah ngaré, temtu kita badhé unggul." Raja Bènhadad nyarujuki sarta manut karo rembugé para perwira mau.

²⁶ Mulané ing mangsa semi candhaké Bènhadad mbudhalaké tentarané lan nglurugi perang bangsa Israèl ana ing Afèk.

²⁷ Semono uga wong Israèl wis nata barisané lan metoni perang. Balané didadèkaké rong pasukan, banjur padha masang kémah adhep-adhepan karo wong Siria. Yèn katandhing karo tentara Siria, sing disebar rata ngebaki daérah kono, tentara Israèl kuwi mung kaya wedhus gèmbèl rong pantha.

²⁸ Kecrita ana nabi teka sowan marang Raja Akhab, aturé, "Mekaten dhawuhipun Allah, 'Wong Siria padha ngira, yèn Aku mung kwasa ana ing pegunungan, lan ora kwasa ing tanah ngaré. Tentarané mungsuh sing gedhé banget kuwi bakal Dakulungaké marang kowé, supaya kowé lan rakyatmu padha ngertia yèn Aku iki Allah.'"

²⁹ Seminggu lawasé wong Siria lan wong Israèl padha manggon ing kémahé

dhéwé-dhéwé. Bareng dina kapituné banjur wiwit padha nyerang. Ing peprangan mau wong Israèl matèni prejurit Siria 100.000.

³⁰Wong-wong sing oncat saka pertempuran padha ngungsi menyang kutha Afèk, nanging ana ing kono padha kebrukan bètèngé kutha mau, njalari patiné wong Siria 27.000. Bènhadad iya keplayu lan ngungsi ing kutha kono, sarta ndhelik ing omah, ana ing kamar mburi.

³¹Para perwira Siria padha matur marang Bènhadad, "Criyosipun tiyang, raja-raja ing Israèl menika kathah welasipun. Pramila keparenga kula sami sowan dhateng raja Israèl, kendhitan bagor lan kalungan tangsul minangka tandha bilih kita sampun kawon. Mugi-mugi srana mekaten panjenengan mboten badhé dipun sédani."

³²Para perwira mau banjur padha nganggo bagor lan tali ing guluné, padha séba ing ngarsané Raja Akhab, aturé, "Bènhadad menika abdi panjenengan. Panyuwunipun supados mboten panjenengan pejahi." Pandanguné Raja Akhab, "Apa sedulurku kuwi isih urip?"

³³ Para perwira mau pancèn padha ngarep-arep pretandha sing becik saka Raja Akhab. Mula nalika Akhab ngandika "sedulur," énggal diwangsul, "Èstu mekaten, Bènhadad menika sedhèrèk panjenengan." Akhab banjur ngandika, "Gawanen mréné!" Bareng Bènhadad teka, banjur diajak Akhab numpak ing krétané.

³⁴ Aturé Bènhadad, "Kitha-kitha ingkang kala rumiyin karebat déning bapak kula saking bapak panjenengan badhé kula wangsulaken dhateng panjenengan. Panjenengan menawi ngersakaken inggih saged mbikak kantor dagang ing Damsyik, kados ingkang katindakaken déning bapak kula kala rumiyin wonten ing kitha Samaria." Wangsulané Akhab, "Menawi panjenengan janji kados mekaten dhateng kula, panjenengan badhé kula luwari." Akhab banjur gawé prejanjian karo Bènhadad, sawisé mengkono Bènhadad banjur diluwari.

³⁵ Atas dhawuhé Pangéran ana nabi kandha karo nabi kancané, "Aku penthungen." Nanging kancané mau ora gelem menthung.

³⁶ Mulané nabi mau clathu, "Sarèhné kowé ora gelem nglakoni dhawuhé Pangéran, sabalimu saka kéné kowé bakal ditubruk singa." Temenan, salungané saka kono, wong mau ditubruk singa, temahan mati.

³⁷ Nabi sing didhawuhi déning Pangéran mau nuli nemoni wong liya lan kandha, "Aku penthungen!" Nabi mau nuli dipenthung seru banget, nganti tatu.

³⁸ Sawisé mengkono banjur lunga, ngadeg ing pinggir dalan, ngentèni Sang Prabu langkung kono. Mripaté nabi mau diblebed kanggo nylamur, supaya ora konangan.

³⁹ Bareng Sang Prabu langkung ing kono, nabi mau matur, "Dhuh Sang Prabu, nalika kula perang, wonten prejurit masrahaken tawanan dhateng kula, kaliyan mungel mekaten, 'Wong iki jaganen sing becik. Yèn nganti mlayu, kowé bakal dakpatèni kanggo liruné wong mau utawa kowé kudu mbayar aku telung èwu dhuwit slaka.'

⁴⁰ Nanging nalika kula èwed mrika-mriki tiyangipun ical." Pangandikané Sang Prabu, "Kowé dhéwé wis gawé

putusan bab paukumanmu, mulané ya sangganen."

⁴¹ Nabi mau banjur mbukak blebed sing nutupi mripaté; Raja Akhab ora pangling yèn wong kuwi panunggalané nabi.

⁴² Nabi mau banjur matur marang Sang Prabu mengkéné, "Mekaten pangandikanipun Allah, 'Wong sing Dakdhawuhi supaya dipatèni jebul kokeculaké. Mulané kowé bakal mati, minangka liruné. Tentaramu bakal ditumpes, minangka liruné tentara sing dieculaké.'"

⁴³ Raja Akhab banjur kondur menyang Samaria klawan sedhah campur duka.

21 ¹ Ing sacedhaké kedhatoné Raja Akhab ana kebon anggur duwèké wong Yésreèl jenengé Nabot.

² Ing sawijining dina Akhab ngandika marang Nabot, "Kebon anggurmu kuwi dakpèké, sebab kebon kuwi cedhak karo kedhatonku, lan aku kepéngin nandur sayuran ana ing kono. Kowé dakijoli kebon anggur sing luwih becik ketimbang karo kuwi, utawa yèn kowé milih dhuwit, kebon kuwi daktukuné nganggo rega sing patut."

³ Atur wangsulané Nabot, "Kebon anggur menika warisan saking para leluhur kula, pramila demi Allah, mboten badhé kula caosaken dhateng panjenengan!"

⁴ Klawan penggalih sedhik campur duka merga wangsulané Nabot mau, Akhab kondur, nggloso ing pesaréané ngadhepaké témbok lan ora kersa dhahar.

⁵ Nuli dituwèni déning Izébèl, garwané, karo nyuwun pirsá mengkéné, "Kénging menapa gerah ing penggalih, lan mboten kersa dhahar?"

⁶ Wangsulané Akhab, "Merga aku ora seneng karo Nabot. Aku kepéngin nuku kebon angguré, utawa yèn dhèwèké gelem, arep dakijoli kebon anggur liyané sing luwih becik, nanging dhèwèké ora olèh!"

⁷ Wangsulané Izébèl, "Lho, panjenengan menika rak raja. Mangga wungu lan dhahar, mboten prelu dipun penggalih, sebab kebon anggur menika badhé kula hadiahaken dhateng panjenengan!"

⁸ Sawisé mengkono Izébèl banjur nulis layang, sing ditapak-astani lan disègel déning Akhab. Layang mau

dikirim marang para penggedhé lan para pemimpin masarakat ing Yésreèl.

⁹ Surasané layang mau mengkéné,
"Umumna supaya rakyat padha pasa lan klumpukna. Ing kumpulan kono Nabot lungguhna ing ngarep.

¹⁰ Banjur akona wong ala loro lungguh ing ngarepé, sing ndakwa marang Nabot, yèn dhèwèké wis ngala-ala marang Allah lan Sang Prabu. Banjur gawanen menyang njaban kutha, benturana watu nganti mati."

¹¹ Dhawuhé Izébèl mau ditindakaké déning para penggedhé lan para pemimpiné masarakat ing Yésreèl.

¹² Rakyat dikon pasa, banjur diklumpukaké, lan Nabot dilungguhaké ana ing ngarep.

¹³ Nabot banjur didakwa ing ngarepé wong akèh, yèn dhèwèké wis ngala-ala marang Allah lan Raja. Mulané banjur digawa menyang sanjabané kutha lan dibenturi watu nganti mati.

¹⁴ Sawisé mengkono Izébèl banjur diaturi uninga yèn Nabot wis dibenturi watu nganti mati.

¹⁵ Satampané pawarta mau Izébèl banjur matur marang Akhab, "Nabot

sampun pejah. Sumangga panjenengan tindak mrika ngwaosi kebon anggur ingkang rumiyin dipun kekahi, ngantos mboten purun nyadé dhateng panjenengan."

¹⁶ Akhab énggal-énggal mangkat lan kebon anggur mau dianggep dadi kagungané.

¹⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Nabi Élia, nabi saka Tisbè,

¹⁸ "Akhab, raja Samaria, saiki ana ing kebon angguré Nabot, arep ngwasani kebon kuwi. Akhab paranana,

¹⁹ lan kandhaa yèn Aku ngandika mengkéné, 'Sawisé matèni saiki iya arep ngrampas! Mulané ana ing panggonané asu padha ndilati getihé Nabot, iya ing kono asu-asu bakal ndilati getihmu!'"

²⁰ Bareng Akhab pirsá Nabi Élia, nuli ngandika mengkéné, "Éh, kliliping mripatku. Saiki kowé ketemu karo aku!" Wangsulané Nabi Élia, "Kesinggihan mekaten. Mergi panjenengan kalayan njarag nglampahi piawon ingkang dipun awisi déning Allah,

²¹ pramila Allah sampun ngandika mekaten dhateng panjenengan, 'Aku bakal nekakaké paukuman marang

kowé. Kowé bakal Daksirnakaké lan saben wong lanang ing kulawargamu, tuwa enom bakal Daktumpes.

²² Kulawargamu bakal ngalami kaya sing dialami déning kulawargané Yérobéam bin Nébat lan kulawargané Raja Baésa bin Ahia, merga kowé wis njalari wong Israèl padha gawé dosa, nganti gawé duka-Ku.'

²³ Lan kanggé Izébèl, Allah ngandika, bilih badanipun badhé kamangsa ing segawon ing kitha Yésreèl.

²⁴ Sinten kémawon saking kulawarga panjenengan ingkang pejah ing kitha, jisimipun badhé kamangsa ing segawon lan ingkang pejah ing sanjawinipun kitha badhé katedha déning peksi-peksi."

²⁵ Ora tau ana wong sing nékadé kaya Raja Akhab enggoné nglakoni piala gedhé ana ing ngarsané Allah, merga diojok-ojoki déning Izébèl, garwané.

²⁶ Akhab nglampahi dosa-dosa sing asor banget. Panjenengané nyembah marang brahala kaya sing ditindakaké déning wong Amori, yakuwi wong-wong sing dilungungakaké déning Allah saka tanah Kenaan, nalika wong Israèl padha mlebu ing tanah kono.

²⁷ Bareng Nabi Élia rampung enggoné matur, Akhab nuli nyuwèk agemané lan ngagem ageman bagor, pretandha enggoné nlangsa. Panjenengané siyam, sarta yèn saré iya ngagem ageman bagor, samasa tindak-tindak pasuryané katon sedhih.

²⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Nabi Élia,

²⁹ "Apa kowé wis weruh Akhab enggoné andhap-asor ana ing ngarsa-Ku? Yèn uwis, paukuman-Ku ora arep Daktekakaké sajroné Akhab isih urip, nanging samasa anaké wis nggentèni, merga Aku bakal nekakaké bilai mau marang turuné."

22 ¹ Rong taun lawasé kaanané tentrem; ora ana perang ing antarané Israèl lan Siria.

² Bareng taun sing kateluné Yosafat, raja Yéhuda tuwi marang Akhab, raja Israèl.

³ Sadurungé Akhab wis ngandika karo para perwirané, "Kutha Ramot ing Giléad kuwi rak duwèk kita. Yagéné ora kita rebut saka raja Siria?"

⁴ Dadi, nalika Yosafat rawuh, Akhab ngandika, "Menapa panjenengan kersa

sesarengan kaliyan kula ngrebat kitha Ramot?" Wangsulané Yosafat, "Menawi kita sesarengan kula purun; tentara lan prejurit kapalan kula badhé kula tumutaken.

⁵ Nanging prayoginipun kita nyuwun pirsá rumiyin dhateng Gusti Allah."

⁶ Raja Akhab banjur nglumpukaké nabi 400 sarta ndangu para nabi mau, "Kula angsal nyerang Ramot menapa mboten?" Wangsulané para nabi, "Inggih angsal. Gusti Allah badhé paring kaunggulan dhateng panjenengan."

⁷ Nanging Yosafat ngandika menèh, "Menapa wonten nabi sanèsipun ingkang saged dados lantaran kita nyuwun pirsá dhateng Pangéran?"

⁸ Wangsulané Raja Akhab, "Wonten setunggal, Nabi Mikha bin Yimla. Nanging kula mboten cocog kaliyan piyambakipun, awit mboten naté meca saé kanggé kula; selaminipun namung ingkang awon kémawon." Ngandikané Yosafat, "Ah, sampun ngandika mekaten."

⁹ Raja Akhab nimbali punggawa kedhaton diutus énggal-énggal methuk Nabi Mikha.

¹⁰ Nalika semono Akhab lan Yosafat padha ngagem ageman keprabon sarta lenggah ing kursi keprabon ana ing alun-alun, cedhak gapurané kutha Samaria. Nabi-nabi kabèh padha ngadhep prelu nglapuraké ramalané.

¹¹ Ana nabi, sing jeneng Zedekia bin Kenaanah, gawé sungu-sungunan saka wesi, lan matur marang Akhab, "Mekaten pangandikanipun Allah, 'Srana sungu mengkéné iki enggonmu bakal merangi lan numpes wong Siria.'"

¹² Nabi-nabi liyané padha ngrujuki, aturé, "Menawi Sang Prabu nyerang Ramot, panjenengan badhé unggul, awit Allah badhé paring kaunggulan."

¹³ Déné para punggawa sing methuk Nabi Mikha kandha karo Nabi Mikha mengkéné, "Nabi-nabi sanèsipun sedaya sampun ngramalaken bilih Sang Prabu badhé unggul, pramila prayogi menawi bapak inggih ngramalaken ingkang saé."

¹⁴ Nanging Nabi Mikha mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang, kula janji, bilih menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Allah, menika kémawon ingkang badhé kula aturaken!"

¹⁵ Sawisé Nabi Mikha tekan ngarsané Raja Akhab banjur didangu, "Mikha, Raja Yosafat lan kula angsal nyerang kitha Ramot menapa mboten?" Wangsulané, "Mangga, kula aturi nyerang kémawon! Pangéran badhé paring kaunggulan dhateng panjenengan."

¹⁶ Wangsulané Raja Akhab, "Menawi ngandika dhateng kula atas asmanipun Pangéran, kula aturi blaka. Panjenengan rak sampun wongsal-wangsul kula émutaken."

¹⁷ Aturé Nabi Mikha, "Kula sumerep tentara Israèl sami pating slebar ing redi-redi, kados ménda tanpa pangèn. Pramila Allah ngandika, 'Wong-wong iki karebèn padha mulih kanthi slamet, sebab padha ora duwé pemimpin.'"

¹⁸ Raja Akhab banjur ngandika marang Yosafat, "Rak leres ta atur kula dhateng panjenengan wau? Tiyang menika mboten naté ngramalaken ingkang saé kanggé kula. Selaminipun namung ingkang awon kémawon."

¹⁹ Aturé Nabi Mikha menèh, "Samenika kula aturi midhangetaken dhawhipun Allah. Kula ningali Allah lenggah ing dhamparing swarga, lan para

malaékatipun sedaya jumeneng ing sacelakipun.

²⁰ Allah ndangu, 'Sapa sing bisa mbujuk Raja Akhab supaya mangkat perang lan dipatèni ana ing Ramot?' Ing antawisipun para malaékat wonten ingkang matur mekaten lan mekaten.

²¹ Wusana wonten roh majeng, nyelaki Gusti Allah kaliyan matur, 'Piyambakipun badhé kula apusi.'

²² Pandangunipun Gusti Allah, 'Carané kepriyé?' Atur wangsulanipun roh wau, 'Kula badhé késah mrika, lajeng badhé mbujuk para nabinipun Akhab, supados sedaya sami goroh.' Pangandikanipun Gusti Allah, 'Ya, becik, wis lakonana. Merga enggonmu mbujuk bakal olèh gawé.'"

²³ Wusana Nabi Mikha banjur matur, "Lah menika ingkang sampun kelampahan! Allah sampun damel para nabi panjenengan sami nggorohi panjenengan, margi Allah sampun netepaken, bilih panjenengan badhé ngalami cilaka."

²⁴ Nabi Zedekia banjur maju nyedhaki Nabi Mikha; Mikha dikampleng sirahé

karo muni, "Dhèk kapan Rohé Allah metu saka aku lan ngrasuki kowé?"

²⁵ Wangsulané Nabi Mikha, "Mbésuk kowé bakal weruh, samasa kowé mlebu-metu ing kamar-kamar golèk pandhelikan."

²⁶ Dhawuhé Akhab, "Wong kuwi cekelen. Sowanna Amon, wali kota lan marang Yoas.

²⁷ Karebèn ditahan ing pakunjaran, lan konen mènèhi mangan sethithik waé, nganti satekaku."

²⁸ Aturé Nabi Mikha, "Menawi panjenengan kondur kalayan wilujeng, ateges Gusti Allah mboten ngandika lantaran kula!" Banjur nyambeti, "Hé wong sabangsa kabèh, padha rungokna."

²⁹ Sawisé mengkono Akhab, raja Israèl lan Yosafat, raja Yéhuda padha nglurug perang nyerang kutha Ramot ing Giléad.

³⁰ Akhab ngandika marang Yosafat, "Kula badhé nylamur lan tumut perang, nanging panjenengan prayogi ngagem ageman keprabon." Dadi raja Israèl mau nylamur, banjur mèlu perang.

³¹ Nalika semono para panglima perang Siria, sing cacahé telung puluh loro wis diabani déning rajané supaya aja

nyerang wong liya, mung nyeranga raja Israèl waé.

³² Mulané bareng weruh Raja Yosafat, kabèh padha ngira yèn kuwi raja Israèl, banjur padha ngesuk maju nyerang Raja Yosafat. Bareng Yosafat nguwuh,

³³ lagi padha ngerti yèn dudu raja Israèl, banjur padha mundur.

³⁴ Nanging tanpa dijarag ana prejurit Siria narik gendhéwané nglepasaké panah srampangan, jebul ngenani Raja Akhab. Panahé tumancep ing antarané sabuk karo agemané keré,^s ntoni Sang Prabu. Raja Akhab ngandika marang kusiré kréta perang sing dititahi, "Aku ketaton, mbalika. Aku gawanen metu saka barisan!"

³⁵ Ing dina kuwi perangé saya ramé lan Raja Akhab disangga supaya jumeneng jejeg ana ing kréta, ngadhepaké tentara Siria. Nanging rahé mili terus saka tatuné, mblabar ana ing jrambahé kréta. Soré kuwi Sang Prabu séda.

³⁶ Bareng ngarepaké surup tentara Israèl diabani supaya padha bali

---

^skeré: rangkepan nglebet saking tosan (rasukan/sandhangan perang).

menyang kutha lan daérahé dhéwé-dhéwé,

³⁷ merga Sang Prabu séda. Satekané tentara Israèl mau ing Samaria, Sang Prabu nuli disarèkaké.

³⁸ Nalika krétané dikumbah ana ing blumbang ing Samaria, para wantia tuna susila lagi padha adus. Banjur ana asu padha ndilati getihé Akhab sing ana ing jrambahé kréta, cocog karo sing dingandikakaké déning Allah.

³⁹ Riwayaté Raja Akhab liyané, bab kedhatoné gadhing lan kutha-kutha kabèh sing dibangun, wis ditulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

⁴⁰ Sawisé Akhab séda, Ahazia putrané nggentèni jumeneng raja.

⁴¹ Nalika Akhab enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak taun ping paté, Yosafat, putrané Raja Asa, jumeneng raja ing Yéhuda.

⁴² Nalika semono yuswané Yosafat telung puluh lima taun lan dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé selawé taun. Asmané ibuné Azuba, putrané Silhi.

⁴³ Yosafat lelampahané becik ana ing ngarsané Allah, kaya Asa, ramané

sing jumeneng raja sadurungé Yosafat.(22-44) Mung waé papan-papan panyembahan brahala ora digempur, mulané rakyat isih waé saos kurban lan ngobong menyan ana ing papan-papan mau.

⁴⁴ (22-45) Yosafat srawungé karo raja ing Israèl becik.

⁴⁵ (22-46) Riwayaté Yosafat liyané, bab kekendelané lan peprangan-peprangan sing ditindakaké, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja ing Yéhuda.

⁴⁶ (22-47) Panjenengané nglungakaké sakèhé wanita lan priya tuna susila sing ngladèni ana ing mesbèh-mesbèhé brahala, sing isih padha kari wiwit jamané Raja Asa, ramané.

⁴⁷ (22-48) Nalika semono tanah Édom ora duwé raja, mulané daérah mau dipréntah déning bupati, sing diangkat déning Raja Yosafat.

⁴⁸ (22-49) Kanggo njupuk emas saka Ofir, Raja Yosafat yasa kapal gedhé-gedhé. Nanging kapal-kapal mau ora sida lelayaran, sebab rusak ana ing Ézion-Gèbèr.

⁴⁹ (22-50) Raja Ahazia saka Israèl ngajak supaya wong-wongé lelayaran

bebarengan karo wong-wongé Raja Yosafat, nanging Yosafat ora kersa.

⁵⁰ (22-51) Yosafat séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yoram, putrané nggentèni jumeneng raja.

⁵¹ (22-52) Nalika Yosafat enggoné jumeneng raja nyandhak kaping pitung tauné, Ahazia, putrané Akhab, jumeneng raja ing Israèl; lawasé rong taun.

⁵² (22-53) Raja Ahazia nglampahi dosa ing ngarsané Allah merga niru tuladha sing ala saka Akhab, ramané, lan saka Izébèl, ibuné, sarta saka Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

⁵³ (22-54) Raja Ahazia mau nyembah marang Baal. Lan kaya ramané, sing jumeneng raja sadurungé, Ahazia gawé dukané Pangéran, Allah sing disembah wong Israèl.

2 Raja-Raja

1 ¹ Sawisé Akhab, raja Israèl séda, tanah Moab mbrontak nglawan Israèl.

² Ing sawijining dina Ahazia, raja Israèl ing Samaria, dhawah saka jendhélaning lotèngé, nganti gerah banget. Panjenengané banjur utusan wong takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron ing Filistin, apa gerahé mau bisa mari apa ora.

³ Nanging Malaékaté Pangéran ngutus Élia, nabi saka Tisbè, nemoni para utusané Raja Ahazia mau, didhawuhi kandha mengkéné, "Apa ing Israèl ora ana Allah, kokkowé nganti keraya-roya arep takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron?"

⁴ Matura karo Sang Prabu, yèn Gusti Allah ngandika mengkéné, "Kowé ora bakal mari, malah bakal mati!" Nabi Élia nindakaké dhawuhé Pangéran.

⁵ Para utusan banjur padha mulih sowan ing ngarsané Sang Prabu. Sang Prabu ndangu, "Yagéné kowé kokpadha bali?"

⁶ Atur wangsulané para utusan, "Wonten tiyang jaler dhateng manggihi kula; tiyang wau akèn kula kapurih sami wangsul kémawon, sarta matur dhateng Sang Prabu, bilih Gusti Allah dhawuh dhateng Sang Prabu mekaten, 'Apa ing Israèl ora ana Allah, kokkowé nganti keraya-raysa kongkonan wong takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron? Kowé ora bakal mari, malah bakal mati!'"

⁷ Pendanguné Sang Prabu, "Wongé rupané kaya apa?"

⁸ Aturé kang didangu, "Tiyangipun nganggé jubah, mawi sabuk lulang." Pangandikané Sang Prabu, "Oh, kuwi Élia!"

⁹ Sang Prabu banjur utusan perwira karo prejurit sèket didhawuhi nyekel Nabi Élia. Perwira mau nuli mangkat marani; Nabi Élia lagi lenggah ing pucaking punthuk. Pangucapé perwira mau, "Hèh abdiné Allah, kowé didhawuhi Sang Prabu supaya mudhun."

¹⁰ Wangsulané Nabi Élia, "Yèn aku iki abdiné Allah, anaa bledhèg saka langit nyamber kowé lan prejurit-prejuritmu!" Sanalika iku uga ana bledhèg nyamber perwira mau lan prejurité kabèh.

¹¹ Sang Prabu banjur ngutus perwira karo prejurit sèket menèh. Iya banjur padha mangkat lan kandha karo Nabi Élia, "Hèh abdiné Allah, kowé didhawuhi Sang Prabu mudhun, saiki iki!"

¹² Wangsulané Nabi Élia, "Yèn aku iki abdiné Allah, anaa bledhèg saka langit nyamber kowé lan prejurit-prejuritmu kabèh." Sanalika iku uga ana bledhèg saka langit nyamber perwira mau lan para prejurité kabèh.

¹³ Sepisan menèh Sang Prabu ngutus perwira karo prejurit sèket. Perwira munggah ing punthuk lan satekané ing pucak banjur sujud ing ngarsané Nabi Élia, aturé, "Nyuwun ngapunten bapak, abdinipun Allah! Kula lan prejurit-prejurit kula mugi panjenengan welasi; sampun ngantos panjenengan pejahi!"

¹⁴ Perwira kalih lan prejuritipun sedaya sampun sami pejah kasamber bledhèg. Nanging kula nyuwun sih-kawelasan panjenengan!"

¹⁵ Ing wektu kuwi Malaékaté Pangéran ngandika marang Nabi Élia, "Aja wedi! Mudhuna, mèlua wong kuwi." Mulané Nabi Élia iya banjur mudhun, mèlu perwira mau sowan Sang Prabu.

¹⁶ Aturé Nabi Élia marang Sang Prabu, "Pangandikanipun Allah mekaten, 'Sarèhné kowé kongkonan wong takon karo Baalzebub, déwané wong Ékron, kaya-kaya ing Israèl ora ana Allah, sing bisa disuwuni pirsá, mulané kowé bakal ora mari, malah bakal mati!'"

¹⁷ Raja Ahazia banjur séda kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia. Ahazia ora kagungan putra kakung, mulané Yoram, rayiné nggentèni jumeneng raja. Kedadéané mau nalika Yoram, putrané Yosafat, enggoné jumeneng ing Yéhuda nyandhak taun kapindho.

¹⁸ Riwayaté Raja Ahazia kuwi wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja ing Israèl.

2¹ Nalika wis tekan wektuné Gusti Allah ngangkat Nabi Élia menyang swarga lantaran angin lésus. Nabi Élia lan Nabi Élisa lagi padha tindak saka Gilgal.

² Sajroné padha tindak mau Nabi Élia ngandika marang Nabi Élisa, "Kowé ngentènana ing kéné; aku didhawuhi Gusti Allah lunga menyang Bètèl." Nanging Nabi Élisa matur, "Demi asmanipun Allah ingkang gesang lan

demi gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Mulané banjur padha nerusaké tindaké menyang Bètèl.

³Ing kono ana nabi sawetara sing padha nemoni Nabi Éliisa lan nyuwun pirsa, "Menapa panjenengan pirsa, bilih ing dinten menika Nabi Éliisa badhé kapundhut déning Allah lan nilar panjenengan?" Wangsulané Nabi Éliisa, "Aku wis ngerti. Nanging prekara kuwi ora susah kita rembug."

⁴Nabi Éliisa nuli ngandika marang Nabi Éliisa, "Karia ing kéné; aku didhawuhi Pangéran lunga menyang Yérikho." Nanging Nabi Éliisa mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang lan gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Mulané banjur padha tindak bebarengan menyang Yérikho.

⁵Ana nabi sawetara sing manggon ing kono, padha nemoni Nabi Éliisa lan nyuwun pirsa, "Menapa panjenengan pirsa, bilih ing dinten menika Nabi Éliisa badhé kapundhut déning Pangéran lan nilar panjenengan?" Wangsulané Nabi Éliisa, "Aku wis ngerti. Nanging prekara kuwi ora susah dirembug."

⁶ Nabi Élia banjur ngandika marang Nabi Élisa, "Kowé karia ing kéné, aku didhawuhi déning Pangéran lunga menyang Kali Yardèn." Nanging Nabi Élisa mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang lan gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Banjur padha nerusaké tindaké

⁷ menyang Kali Yardèn, didhèrèkaké nabi sèket. Nabi Élia lan Nabi Élisa banjur padha jumeneng ing pinggiré Kali Yardèn lan nabi sèket mau padha ngadeg ora adoh saka kono.

⁸ Nabi Élia mundhut jubahé, banjur digulung lan disabetaké ing banyuné kali. Banyuné kali mau piyak dadi loro, temah Nabi Élia lan Nabi Élisa bisa tindak napak ing dhasaring kali sing asat.

⁹ Sawisé nyabrang Nabi Élia ndangu marang Nabi Élisa, "Sadurungé aku dipundhut déning Allah lan pisah karo kowé, kowé njaluk apa?" Aturé Nabi Élisa, "Kula kaparingana roh panjenengan kalih panduman,^a supados kula saged nggentosi panjenengan."

---

^akalih panduman: warisan bagéanipun anak mbajeng.

¹⁰ Wangsulané Nabi Élia, "Kuwi prekara sing ora gampang. Éwasemono yèn mengko wektuné aku kapundhut déning Pangéran kowé weruh aku kaangkat, penjalukmu bakal keturutan. Nanging yèn kowé ora weruh enggonku kaangkat, penjalukmu iya ora keturutan."

¹¹ Sajroné padha nerusaké tindak padha ngandikan. Dumadakan ana kréta murub ditarik jaran murub misahaké wong loro mau, lan Nabi Élia kaangkat menyang swarga déning angin lésus.

¹² Nabi Élisa pirsá lelakon mau, lan mbengok, "Élia! Bapak! Bapak! Pahlawanipun Israèl ingkang prakosa! Bapak wis ora ana!" Élia wis ora katon menèh. Saka sedhihé Nabi Élisa nyuwèk jubahé dadi loro;

¹³ jubahé Nabi Élia sing tiba nuli dipundhut, banjur jumeneng menèh ing pinggiré Kali Yordèn.

¹⁴ Jubahé Nabi Élia mau disabetaké ing banyuné kali karo ngandika, "Ana ing ngendi Pangéran, Allahé Élia?" Banyuné nuli piyak lan Nabi Élisa nyabrang metu ing dhasaring kali sing asat.

¹⁵ Para nabi sèket saka Yérikho padha weruh lelakon mau, mulané padha

kandha, "Pangwasané Élia wis ngalih menyang Élisa!" Banjur padha sujud ing ngarsané Nabi Élisa,

¹⁶ aturé, "Kula tiyang sèket menika rosa-rosa. Pramila kula sami badhé madosi Élia, bapak panjenengan. Saged ugi Élia kaasta déning Rohipun Pangéran dhateng redi utawi dhateng jurang sarta kasèlèhaken ing ngrika." Wangsulané Nabi Élisa, "Ora susah!"

¹⁷ Nanging sarèhné padha ndhesek, Nabi Élisa iya banjur nglilani. Wong sèket mau banjur padha budhal nggolèki Nabi Élia nganti telung dina, nanging ora ketemu.

¹⁸ Sawisé mengkono banjur padha bali sowan marang Nabi Élisa, sing isih ngentèni ana ing Yérikho. Pangandikané Nabi Élisa, "Aku rak wis kandha: 'Ora susah digolèki.'"

¹⁹ Ana wong sawetara saka Yérikho sowan ing ngarsané Nabi Élisa lan matur mengkéné, "Bapak pirsá piyambak, bilih kitha menika saé, nanging toyanipun awon, mila asring wonten bayi kluron."^b

²⁰ Pangandikané Nabi Élisa, "Aku jupukna mangkok anyar, isènana uyah."

---

^bkluron: lair dèrèng wancinipun.

Banjur padha ngaturaké apa sing dipundhut mau.

²¹ Nabi Élisa banjur tindak menyang sendhang sing banyuné ala mau lan nyawuraké uyahé ing sendhang kono, karo ngandika, "Pangandikané Pangéran mengkéné, 'Banyu iki Dakgawé tawa, supaya ora njalari mati utawa kluroné bayi!'"

²² Sebanjuré banyu mau dadi becik, kaya ngandikané Nabi Élisa.

²³ Sawisé mengkono Nabi Élisa miyos saka Yérikho tindak menyang Bètèl. Ing dalan kono ana bocah sawetara bengok-bengok moyoki: "Hé gundhul, munggaha, munggaha."

²⁴ Nabi Élisa nolèh lan mirsani bocah-bocah mau karo diipat-ipati ing asmané Allah. Sanalika iku uga ana bruwang wadon loro metu saka grumbulan lan nyempal-nyempal bocah-bocah mau; cacahé ana patang puluh loro.

²⁵ Nabi Élisa banjur nerusaké tindaké menyang Gunung Karmèl, lan saka kana kondur menyang Samaria.

3¹ Nalika Yosafat enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak wolulas taun, Yoram, putrané Akhab, wiwit

jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Lawasé jumeneng raja rolas taun.

²Yoram ora mbangun-turut marang Allah, senajan ora nganti kaya dosané wong tuwané, yakuwi Akhab lan Izébèl. Reca-reca sing digawé déning ramané kanggo nyembah Baal dirusak.

³Nanging ora béda karo Raja Yérobéam bin Nébat, Yoram uga tansah njalari Israèl gawé dosa.

⁴Mésa raja Moab, sugih raja-kaya. Saben taun Mésa mbayar pajeg marang raja Israèl rupa wedhus gèmbèl lanang 100.000 lan wuluné wedhus gèmbèl lanang 100.000.

⁵Nanging sasédané Raja Akhab, Mésa mbrontak marang raja Israèl.

⁶Mulané Raja Yoram miyos saka Samaria lan mriksa angkatan perangé.

⁷Yoram utusan marang Raja Yosafat ing Yéhuda, didhawuhi matur mengkéné, "Raja Moab mbrontak dhateng kula. Panjenengan kersaa mbiyantu kula merangi raja Moab." Wangsulané Raja Yosafat, "Inggih, kula purun. Kula badhé dhateng mbekta bala kula sarta prejurit jaranan.

⁸ Kita badhé nyerang saking pundi?" Wangsulané Raja Yoram, "Medal ara-ara samun Édom."

⁹ Raja Yoram banjur budhal, bebarengan karo raja Yéhuda lan raja Édom. Sawisé ana ing dalan pitung dina padha kentèkan banyu, mula bala jaranan lan kéwan-kéwan sing nggawa momotan padha kasatan.^c

¹⁰ Pangandikané Raja Yoram, "Wah, cilaka kita. Allah badhé ngulungaken kita tetiga ing tanganipun raja Moab!"

¹¹ Raja Yosafat ndangu, "Menapa ing ngriki wonten nabinipun Allah, ingkang saged nglantaraken kita nyuwun pitedahipun Pangéran?" Ana perwirané Raja Yoram munjuk, "Élisa bin Safat wonten ing ngriki. Piyambakipun rumiyin dados pembantunipun Nabi Élia."

¹² Pangandikané Raja Yosafat, "Leres, Gusti Allah ngandika lantaran piyambakipun." Raja telu mau banjur padha nemoni Nabi Élisa.

¹³ Nanging Nabi Élisa matur, "Kula mboten badhé mitulungi panjenengan." Wangsulané Raja Yoram, "Mboten, mergi ingkang badhé ngulungaken kula tetiga

---

^ckasatan: haus (bhs. Ind.).

ing tanganipun raja Moab menika Gusti Allah."

¹⁴ Aturé Nabi Élisa, "Demi asmaning Allah ingkang gesang, ingkang kula bektèni, menawi mboten krana Raja Yosafat, ingkang kula hurmati, kula mesthi mboten preduli^d dhateng panjenengan.

¹⁵ Samenika kula aturi ndhatengaken tukang clempung mriki." Bareng tukang clempung ngunèkaké clempungé, Nabi Élisa katedhakan déning Rohé Allah,

¹⁶ banjur ngandika mengkéné, "Gusti Allah dhawuh: `Gawéa kalèn sing akèh ana ing ledhokan kéné.

¹⁷ Senajan ora ana udan ora ana angin, nanging ledhokan kéné bakal kebak banyu, nuli kowé, balamu lan kéwan-kéwan bakal bisa ngombé nganti wareg."

¹⁸ Nabi Élisa matur menèh, "Menika sedaya prekawis sepélé kagem Gusti Allah. Gusti Allah malah badhé ngulungaken ugi tiyang-tiyang Moab dhateng panjenengan.

¹⁹ Sedaya kithanipun ingkang éndah sarta kaubengan ing bètèng bandhé

---

^dpreduli: memperhatikan (bhs. Ind.).

panjenengan gempur. Sakathahing wit-witanipun badhé panjenengan tegor, sedaya etuk badhé panjenengan pepeti lan sedaya pasitènipun ingkang loh badhé panjenengan risak srana kasebaran séla."

²⁰ Ésuké, ing wektuné saos kurban ésuk, ana banyu mili saka peneré^e tanah Édom ngebaki kalèn-kalèn mau.

²¹ Bareng wong-wong Moab krungu yèn raja telu mau padha nglurugi perang, wong kabèh gedhé cilik, tuwa enom sing bisa migunakaké gegaman, dikerigaké lan dipapanaké ing tapel wates.

²² Ésuké, bareng wong Moab tangi turu, srengéngéné nyoroti banyu ing kalèn-kalèn nganti katoné abang kaya getih.

²³ Kandhané wong-wong mau, "Kaé mesthi getih! Tentarané raja telu, mungsuh kita, kuwi mesthi padha bentrok dhéwé lan patèn-patènan! Ayo padha ngrampog kémah-kémahé!"

²⁴ Nanging bareng wong Moab teka ing papan kono banjur diserang bala Israèl. Bala Moab mundur, nanging terus dioyak lan sing kecekel dipatèni;

---

^epeneré: jurusan (bhs. Ind.).

²⁵ kutha-kuthané digempur. Saben sawah lan pategalan sing diliwati wong Israèl diuncali watu, nganti sawah lan pategalan mau kebak watu kabèh. Wong Israèl iya mepeti sakèhé etuk lan negori sakèhé wit sing metokaké woh-wohan. Mulané mung kari kutha Kir-Harèsèt, kutha krajané Moab, sing isih ngadeg. Kutha mau banjur dikepung lan dikrutugi watu déning bala sing nggawa bandhil.

²⁶ Bareng ngrumangsani yèn ora kecongga^f nglawan perang, raja Moab banjur maju karo prejurit pilihan pitung atus, sing ahli perang nganggo pedhang, arep mbobol nerjang barisané tentara Édom, nanging ora bisa.

²⁷ Mulané raja Moab mau banjur njupuk putrané mbarep, putra mahkota, digawé kurban ing dhuwur bètènging kutha, kanggo déwané wong Moab. Bala Israèl gila banget weruh kaanan mau, mula padha mundur saka kono, mulih menyang tanahé dhéwé.

4 ¹ Ing sawijining dina ana randhané nabi sowan marang Nabi Élisa, aturé: "Bapak, sémah kula sampun pejah! Bapak pirsá, bilih piyambakipun

---

^fora kecongga: tidak mampu (bhs. Ind.).

menika tiyang mursid, nanging gadhah sambutan dhateng tiyang. Samenika tiyangipun dhateng, badhé mendhet anak kula kalih-kalihipun kadadosaken réncang tumbasan, kanggé nglunasi sambutanipun sémah kula."

² Pangandikané Nabi Élisa, "Enggonku nulungi kowé carané kepriyé? Ana ing omahmu kowé duwé apa?" Aturé wong wadon mau, "Mboten gadhah menapa-menapa, kejawi lisah zaitun sebotol alit."

³ Pangandikané Nabi Élisa, "Nyiliha saka tangga-tanggamu botol kothong sing akèh banget.

⁴ Kowé lan anak-anakmu banjur mlebu ing omah, lawangé kancingen. Lenga ing botolmu mau banjur esoken ing botol-botol kothong; sing wis kebak dhèwèkna."

⁵ Wong wadon mau banjur mulih. Satekané ngomah anak-anaké dikon mlebu lan lawangé dikancing. Botol cilik sing isi lenga zaitun mau banjur dijupuk, lengané diiling ing botol-botol kothong sing dicepakaké déning anak-anaké.

⁶ Sawisé botol-botol mau kebak kabèh, wong wadon mau njaluk botol menèh.

Nanging anaké mangsuli, "Sampun telas." Lengané ing botol cilik mau iya banjur mampet.

⁷ Randha mau nemoni Nabi Élisa menèh. Pangandikané Nabi Élisa, "Lenga kuwi dolen kanggo nyaur utang-utangmu kabèh; déné turahané cukup kokenggo urip karo anak-anakmu."

⁸ Ing kutha Sunèm ana wong wadon sugih. Ing sawijining dina nalika Nabi Élisa tindak mrana, diaturi dhahar ing omahé wong wadon sugih mau. Sebanjuré, saben tindak menyang Sunèm, Nabi Élisa mesthi pinarak lan dhahar ing omahé wong wadon mau.

⁹ Wong wadon kuwi kandha karo sing lanang, "Kula yakin, yèn tiyang sing damelé mampir mriki nika abdiné Allah.⁹

¹⁰ Saéné gawé kamar cilik ing payon, di sukani dipan, méja, kursi lan lampu; kajengé piyambaké samasa mampir mriki saged sipeng."

¹¹ Ing sawijining dina Nabi Élisa rawuh ing Sunèm. Sawisé minggah ing kamaré arep ngaso,

¹² banjur utusan Géhazi, abdiné, didhawuhi nimbali wong wadon, sing

---

⁹abdiné Allah: tegesipun 'Nabi'.

duwé omah. Sawisé wong wadon mau teka,

¹³Nabi Élisa ndhawuhi Géhazi nakoni wong mau, "Takonana kepriyé carané enggonku males marang kabecikan lan kangèlané wong mau. Apa ana prekara-prekara sing prelu diaturaké ing ngarsané Sang Prabu utawa panglima angkatan perang." Atur wangsulané wong wadon mau, "Kula manggèn ing satengahing sedhèrèk-sedhèrèk kula piyambak lan mboten kekirangan menapa-menapa."

¹⁴Nabi Élisa banjur takon marang Géhazi, "Yèn mengkono kepriyé bisaku males kabecikané?" Atur wangsulané Géhazi, "Tiyang èstri menika mboten gadhah anak Pak, mangka sémahipun sampun sepuh."

¹⁵Pangandikané Nabi Élisa, "Wong wadon kuwi konen mréné." Sawisé wongé teka lan ngadeg ing ngarep lawang,

¹⁶Nabi Élisa ngandika mengkéné, "Taun ngarep, mangsa kaya iki, kowé wis bakal nggéndhong bayi lanang." Aturé wong wadon mau, "Pak, sampun gegujengan. Bapak rak abdinipun Allah!"

¹⁷ Nanging apa sing dingandikakaké Nabi Éliisa mau nyata. Taun candhaké, kira-kira padha karo wektuné nalika Nabi Éliisa rawuh mrono, wong wadon mau duwé anak lanang.

¹⁸ Bareng wis rada gedhé, nalika pinuju mangsa panèn, bocah mau ing sawijining dina nusul bapakné, sing lagi nunggoni wong-wong sing ngenèni gandumé.

¹⁹ Dumadakan bocah mau celuk-celuk sambat marang bapakné, "Pak, sirah kula sakit!" Pangucapé bapakné marang réwangé, "Bocah kuwi gawanen mulih menyang enggoné ibuné."

²⁰ Bocah mau nuli digawa mulih, nanging soréné banjur mati.

²¹ Bocahé nuli dibopong ibuné menyang kamaré Nabi Éliisa, ing lotèng lan diturokaké ing dipan. Lawangé kamar ditutup menèh,

²² banjur kongkonan wong ngabari sing lanang, "Mbok kula sampéyan kintuni réncang jaler setunggal kaliyan kuldi setunggal. Kula badhé énggal-énggal sowan dhateng Nabi Éliisa, lajeng badhé énggal wangsul."

²³ Sing lanang takon, "Yagéné kesusu lunga. Iki rak dudu dina Sabbath lan dudu

dina Riaya Sasi Anyar.^h Wangsulané sing wadon, "Mboten dados menapa."

²⁴ Sawisé lapaké kuldi dipasang, wong wadon mau kandha karo réwangé: "Kuldiné pecuten supaya mlayu sakatogé. Aja mandheg-mandheg yèn durung dakkon."

²⁵ Wong wadon mau banjur nyéngklak kuldiné lunga menyang Gunung Karmèl, dalemé Nabi Élisa. Saka kadohan Nabi Élisa wis pirsá wong wadon mau teka. Pangandikané marang Géhazi, "Delengen, kaé wong wadon Sunèm mréné!

²⁶ Énggal pethuken, takonana kepriyé kabaré bojo lan anaké." "Wong wadon mau kandha karo Géhazi yèn kabèh padha slamet."

²⁷ Nanging bareng tekan ngarsané Nabi Élisa banjur jèngkèng ngrangkul sampéyané. Géhazi arep nyingkiraké wong wadon mau, nanging dipenging karo Élisa, "Nengna waé! Wong kuwi lagi

---

^hRiaya Sasi Anyar: Dinten libur kados dinten Sabbath (Am 8:5). Dinten kados mekaten limrahipun déning para tiyang èstri dipun ginakaken sowan dhateng salah setunggalipun nabi, kanggé nyuwun pirsá bab pengandikanipun Gusti Allah.

susah banget. Nanging Pangéran kokora ngandika apa-apa karo aku!"

²⁸ Aturé wong wadon mau, "Pak, kula rak mboten nyuwun anak dhateng panjenengan. Lan kula sampun matur supados Bapak mboten paring janji ingkang mboten-mboten dhateng kula."

²⁹ Nabi Élisa banjur ngandika marang Géhazi, "Énggal, jupukna tekenku lan lungaa menyang omahé wong wadon iki. Aja mandheg nyalami wong ana ing dalan. Yèn ana wong awèh salam aja kokwangsul. Satekamu ing omah kana, teken kuwi tèmpeina ing rainé bocahé."

³⁰ Aturé wong wadon mau, "Atas asmanipun Allah ingkang gesang lan demi gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar Bapak!" Sawisé mengkono Nabi Élisa banjur budhal karo wong wadon mau menyang Sunèm.

³¹ Géhazi wis mangkat dhisik, lan nyèlèhaké tekené Élisa ing awaké bocah mau, nanging ora ana tandha-tandha yèn bocahé urip menèh. Mulané Géhazi banjur matur marang Nabi Élisa, "Larénipun dèrèng tangi."

³² Satekané omah kono Nabi Élisa mlebu dhèwèkan ing kamaré lan weruh jisimé bocah mau sumèlèh ing peturon.

³³ Sawisé lawangé ditutup Élisa banjur ndedonga marang Pangéran.

³⁴ Bocahé dirungkebi; tutuk, peningal lan astané ditèmpèlaké ing cangkem, mripat lan tangané bocahé. Sajroné Élisa isih mengkureb mau, badané bocahé dadi anget.

³⁵ Élisa banjur jumeneng lan tindak-tindak ing kamar kono, nuli ngrungkebi bocahé menèh. Bocah mau banjur wahing ping pitu lan melèk.

³⁶ Nabi Élisa banjur nimbali ibuné bocah. Bareng wong wadon mau mlebu, Nabi Élisa masrahaké bocahé marang ibuné, pangandikané, "Iki anakmu."

³⁷ Ibu mau banjur jèngkèng ing ngarsané Nabi Élisa, anaké dibopong, digawa metu.

³⁸ Nalika Nabi Élisa kondur menèh ing Gilgal, satanah Israèl kabèh lagi ketrejang paceklik gedhé. Satengahé memulang para nabi, Élisa utusan abdiné njupuk kwali gedhé lan masak kanggo wong kabèh sing ana ing kono.

³⁹ Ana nabi sawetara sing metu golèk janganan. Wong mau weruh bangsané labu alas, banjur methik wohé akèh banget, digawa mulih. Tanpa ngerti kuwi woh apa, woh mau ditengkel-tengkel, banjur dicemplungaké ing kwali.

⁴⁰ Bareng wis mateng banjur diladèkaké marang wong kabèh. Nanging bareng dicicipi, para nabi mau padha alok, aturé marang Nabi Élisa, "Pak, jangananipun wonten racunipun." Wong-wong mau padha ora gelem nerusaké enggoné mangan.

⁴¹ Nabi Élisa banjur utusan njupuk glepung sethithik, nuli dicemplungaké ing kwaliné. Sawisé mengkono janganané dikon ngladèkaké menèh. Lan ketitik janganan mau wis ora mbebayani.

⁴² Nalika semono ana wong lanang teka saka Baalsalisa, nggawa roti jewawut rong puluh iji kanggo Nabi Élisa. Yakuwi asilé panèn kawitan ing taun kuwi, semono uga gandumé kawitan. Nabi Élisa ndhawuhi abdiné ngedum roti-roti mau marang para nabi sing ana ing kono,

⁴³ nanging abdiné matur, "Rotinipun rak mboten cekap kanggé tiyang satus?"

Wangsulané Nabi Élisa, "Dumen waé, supaya padha dipangan, merga Gusti Allah wis ngandika yèn kabèh bakal padha mangan nganti wareg, malah bakal turah."

⁴⁴ Rotiné banjur diedum. Kabèh nuli padha mangan, lan sawisé kabèh mangan, isih turah, cocog karo pangandikané Allah.

5 ¹ Naaman, sénapatiné tentara Siria, dikasihi banget déning Sang Prabu, merga Gusti Allah paring kemenangan marang tentara Siria lantaran Naaman mau. Nanging Naaman kuwi gerah kusta.

² Ing sawijining dina tentara Siria nyerbu Israèl, banjur nyekel bocah wadon Israèl didadèkaké tawanan. Bocah mau dadi réwangé garwané Naaman.

³ Bocah wadon mau matur karo bendarané, "Ndara, menawi pak Naaman kersa sowan dhateng nabi ingkang dedalem ing Samaria, nabi menika mesthi saged nyarasaken gerahipun."

⁴ Bareng krungu mengkono mau, Naaman banjur sowan Sang Prabu sarta

ngaturaké apa sing dikandhakaké déning bocah wadon Israèl mau.

⁵ Pangandikané Sang Prabu, "Ya wis, sowana raja Israèl, dakgawani layang." Naaman banjur budhal nggawa dhuwit slaka telung puluh èwu, dhuwit emas nem èwu lan sepuluh setèl sandhangan sing apik banget.

⁶ Layang sing digawa mau surasané mengkéné: "Srana serat menika kula nyowanaken ing ngarsa panjenengan perwira Naaman, kanthi panyuwun kersaa panjenengan nyarasaken sesakitipun."

⁷ Nalika maos layang mau raja Israèl banjur nyuwèk agemané karo ngandika, "Cilaka temen, yagéné raja Siria ndhawuhi aku marasaké wong iki? Aku rak dudu Allah kang kwasa gawé urip lan patiné wong? Raja Siria iki mesthi mung arep golèk dhadhakanⁱ padu."

⁸ Bareng Nabi Élisa mireng prekara mau, banjur utusan matur marang Sang Prabu, "Kénging menapa panjenengan alit ing penggalih? Tiyangipun kadhawuhana dhateng panggènan kula, supados ngertos, bilih ing Israèl wonten nabi!"

ⁱdhadhakan: jalaran, alasan (bhs. Ind.).

⁹ Naaman banjur budhal karo jaran lan krétané. Satekané ing dalemé Nabi Élisa, Naaman ngadeg ing ngarep lawang.

¹⁰ Nabi Élisa banjur ngutus abdiné matur marang Naaman, "Kula aturi siram ing Lèpèn Yardèn lan slulup kaping pitu, mangké panjenengan badhé saras babar-pisan."

¹¹ Mireng pangandikané nabi mau Naaman kelara-lara. Pangandikané: "Dakkira nabi kuwi bakal metu nemoni aku, banjur sembahyang marang Pangéran Allahé, sarta numpangaké tangané ing awakku sing lara, lan ngilangaké larané.

¹² Apa Kali Albana lan Kali Parpar ing Damsyik ora luwih becik ketimbang karo kali endi waé ing Israèl! Aku rak bisa adus ing kana lan dadi waras!"

¹³ Nanging para abdiné Naaman banjur padha matur, "Pak, saupami panjenengan dipun dhawuhi nglampahi prekawis ingkang langkung angèl, menapa mboten badhé panjenengan lampahi? Mangka samenika panjenengan namung kadhawuhan siram, lajeng badhé saras babar-pisan!"

¹⁴ Mulané Naaman banjur menyang Kali Yardèn, siram ing kono lan slulup rambah kaping pitu, kaya dhawuhé Nabi Élisa. Naaman dadi waras temenan. Sarirané seger kaya wong nom.

¹⁵ Naaman karo pengiringé banjur tindak menyang dalemé Nabi Élisa, aturé, "Samenika kula mangertos, bilih ing saalam-donya menika namung wonten Allah setunggal, inggih menika Allah ingkang dipun sembah tiyang Israèl. Pramila Bapak kersaa nampi pisungsung kula menika."

¹⁶ Wangsulané Nabi Élisa, "Atas asmané Allah ingkang gesang, ingkang kula ladosi, kula mboten badhé nampèni pisungsung menapa kémawon." Senajan Naaman meksa-meksa, éwasemono Nabi Élisa tetep ora kersa nampèni pisungsungé.

¹⁷ Naaman banjur matur, "Sarèhné Bapak mboten kersa nampi pisungsung kula, keparenga kula nyuwun siti samomotanipun bilha serakit. Mergi wiwit samenika kula namung badhé saos kurban dhateng Allah kémawon lan mboten dhateng brahala.

¹⁸ Mugi Allah kersa ngapunten menawi kula ngamping-ampingi Sang Prabu, samasa panjenenganipun sembahyang ing candhinipun Rimon, déwanipun tiyang Siria."

¹⁹ Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi kondur kanthi wilujeng." Naaman banjur mulih. Ora let suwé sawisé Naaman mundur saka kono,

²⁰ Géhazi, abdiné Nabi Élisa mikir, "Lho, yagéné wong kuwi ora dikon mbayar? Bendaraku kuduné kersa nampani pisungsungé wong Siria kuwi! Demi Allah kang gesang, aku kudu olèh opah saka wong kuwi!"

²¹ Géhazi banjur nusul Naaman. Bareng Naaman pirsana ana wong nusul, banjur énggal-énggal mudhun saka krétané lan ndangu, "Ana apa?"

²² Wangsulané Géhazi, "Nyuwun ngapunten Pak. Kula dipun utus matur dhateng panjenengan, bilih nembé kémawon wonten nabi kalih dhateng saking paredèn Éfraim. Bapak kula aturi maringi arta slaka tigang èwu lan sandhangan saé kalih setèl kanggé nabi kalih menika."

²³ Wangsulané Naaman, "Iya becik," malah dhawuh supaya Géhazi gelem nggawa dhuwit slaka nem èwu. Naaman madhahi dhuwité ana ing kanthong, lan masrahaké sandhangan sing becik rong setèl. Kabèh mau didhawuhi nggawa abdiné loro, sing ndhisiki lakuné Géhazi.

²⁴ Satekané ing gunung dalemé Nabi Élisa, dhuwit lan sandhangan mau nuli disimpen ing njero omah. Para abdiné Naaman dikon mulih.

²⁵ Bareng mlebu ing omah, Géhazi didangu Nabi Élisa, "Kowé saka endi?" Aturé Géhazi, "Mboten saking pundi-pundi!"

²⁶ Nanging Nabi Élisa ngandika, "Batinku ngetutaké lakumu lan weruh nalika Naaman mudhun saka krétané methukaké kowé. Iki rak dudu mangsané wong nampa dhuwit kanggo tuku kebon zaitun, kebon anggur, wedhus lan sapi!"

²⁷ Sarèhné kowé nampani pawèwèhé Naaman, kowé iya bakal nampani lelarané. Malah anak-turunmu selawas-lawasé bakal nandhang lelara mau!" Bareng metu saka panggonan kono Géhazi kena lara kusta, kulité malih dadi putih.

6¹ Ing sawijining dina nabi-nabi sing padha manggon ing pondhokan matur karo Nabi Élisa, aturé, "Pak, panggènan kula rupek sanget!

²Keparenga kula késah negor kajeng ing sacelakipun Lèpèn Yardèn, lan ngedegaken griya ing ngrika." Wangsulane Nabi Élisa, "Iya, becik."

³Nuli ana sing matur lan nyuwun supaya Nabi Élisa uga tindak mrana. Nabi Élisa iya kersa.

⁴Wong-wong mau banjur padha budhal bebarengan. Bareng wis tekan ing pinggiring Kali Yardèn, banjur padha wiwit negori.

⁵Dumadakan ana nabi sing wadungé kacemplung ing banyu. Nabi mau sambat karo Nabi Élisa, "Adhuh Pak, wadung kula kacemplung, mangka menika enggèn kula nyambut!"

⁶Nabi Élisa ndangu, "Kecemplungé ana ing endi?" Wong mau banjur nuduhaké panggonané. Nabi Élisa banjur ngethok kayu, diuncalaké mrono. Wadungé banjur kemambang.

⁷Pangandikané Nabi Élisa, "Jupuken!" Wongé banjur ngathungaké tangané, wadungé dicandhak.

⁸Ing sawijining wektu tentara Siria nyerang bangsa Israèl. Sawisé rembugan karo perwirané, raja Siria banjur milih papan kanggo ngadhang raja Israèl.

⁹Nanging Nabi Élisa ngaturi pirsamarang raja Israèl supaya aja mrono, merga wong Siria ana ing kono.

¹⁰Raja Israèl iya banjur ndhawuhi wong-wong sing padha manggon ana ing sacedhaké panggonan mau, supaya padha siaga. Kedadéan mengkono mau ora mung pisan pindho.

¹¹Raja Siria jèngkèl banget, mulané banjur nglumpukaké para perwirané lan ndangu: "Ing antaramu mesthi ana sing sekuthon karo Israèl. Sapa wongé? Ayo ngakua!"

¹²Ana perwira sing matur, "Mboten mekaten, Gusti. Nanging Nabi Élisa, nabi ing Israèl, menika ingkang martosaken dhateng raja Israèl, menapa ingkang panjenengan ngandikakaken, senajan enggèn panjenengan ngandikakaken wonten ing kamar saré pisan."

¹³Dhawuhé Sang Prabu, "Golèkana wongé, supaya kena dakcekel." Ana wong sing matur yèn Nabi Élisa ana ing Dotan.

¹⁴ Sang Prabu banjur ngutus pasukan jaranan lan kréta perang akèh menyang Dotan. Tekané ing wayah bengi; kuthané banjur dikepung.

¹⁵ Ésuke', abdiné Nabi Élisa tangi turu, arep metu, weruh tentara jaranan lan kréta perang Siria ngepung kutha. Abdi mau énggal-énggal bali, matur marang Nabi Élisa, "Adhuh ndara, kita cilaka! Lajeng kadospundi kita menika?"

¹⁶ Pangandikané Nabi Élisa, "Aja kuwatir, sing njaga kita luwih akèh ketimbang karo dhèwèké."

¹⁷ Sawisé mengkono Nabi Élisa banjur ndedonga, "Dhuh Pangéran, mugi kersa mbikak mripatipun réncang kawula, supados ningalana!" Gusti Allah miyarsakaké pandongané Nabi Élisa, mula abdi mau weruh yèn gunung sing didalemi Nabi Élisa mau kebak jaran lan kréta murub.

¹⁸ Lan nalika wong-wong Siria nyerang, Nabi Élisa ndedonga, "Dhuh Pangéran, tiyang-tiyang menika kadamela wuta!" Gusti Allah njurungi panyuwuné Nabi Élisa, mulané wong Siria kabèh dadi wuta.

¹⁹ Nabi Élisa banjur marani wong-wong mau, pangandikané, "Sampéyan kesasar. Sanès menika kitha ingkang sampéyan padosi. Mangga, manut kula kémawon, mangké kula tedahaken tiyang-tiyang ingkang sampéyan padosi." Wong-wong mau banjur dituntun menyang kutha Samaria.

²⁰ Bareng wis mlebu ing kutha Samaria, Nabi Élisa banjur ndedonga menèh, "Dhuh Gusti, mugi kersa mbikak mripatipun tiyang-tiyang menika malih." Gusti Allah njurungi panyuwuné Nabi Élisa, mripaté wong-wong mau padha kabukak, mula padha ngerti yèn ana ing kutha Samaria.

²¹ Bareng weruh wong-wong Siria mau, raja Israèl ndangu marang Nabi Élisa, "Pak, menapa tiyang-tiyang menika prelu kula pejahi?"

²² Wangsulane Nabi Élisa, "Sampun, prejurité mengsah ingkang kecepeng ing salebeting perang rak inggih mboten panjenengan pejahi, ta? Semanten ugi tiyang-tiyang menika. Kula aturi maringi nedha lan ngombé, lajeng kajengipun sami wangsul dhateng rajanipun."

²³ Raja Israèl banjur nganakaké pésta gedhèn kanggo para prejurit Siria mau, sawisé mengkono banjur diculaké menèh lan padha mbalèni rajané. Wiwit nalika semana ora ana grombolan Siria mlebu ing tanah Israèl menèh.

²⁴ Sawisé mengkono Bènhadad raja Siria nglumpukaké tentarané kabèh nyerang bangsa Israèl. Kutha Samaria dikepung,

²⁵ nganti wong-wong ing kutha kono padha kaliren, merga ora ana sing dipangan. Endhas kuldi regané wolung puluh slaka lan telèk dara rong on regané limang pérak.

²⁶ Ing sawijining dina nalika Sang Prabu lagi tindak-tindak ana ing bètènging kutha, ana wong wadon sambat-sambat, "Dhuh Sang Prabu, nyuwun tulung!"

²⁷ Pendanguné Sang Prabu, "Yèn Gusti Allah ora mitulungi kowé, apa aku bisa? Aku ora duwé gandum lan ora duwé anggur!

²⁸ Ana apa ta?" Aturé wong wadon mau, "Kanca kula menika criyos, menawi dinten menika kula nyukakaken anak kula prelu dipun tedha tiyang kalih,

énjingipun piyambakipun badhé gentos nyukakaken anakipun.

²⁹ Mila anak kula lajeng sami kula masak lan kula tedha sesarengan. Nanging énjingipun, sareng kula gentos badhé mendhet anakipun badhé kula masak, lajeng dipun umpetaken!"

³⁰ Mireng aturé wong mau Sang Prabu banjur nyuwèk agemané merga sedhik banget. Wong-wong sing padha ngadeg ing témbok kono padha weruh yèn Sang Prabu ngagem rangkepan bagor, tandha yèn lagi nandhang prihatin.

³¹ Sang Prabu banjur ngandika, "Cekaké Éliisa kudu mati. Karebèn aku diukum déning Allah, yèn ing dina iki aku ora matèni Éliisa!"

³² Sang Prabu banjur utusan wong ndhisiki tindaké menyang dalemé Nabi Éliisa. Nalika semono Nabi Éliisa lagi lenggahan karo para pemimpin masarakat sing padha mertamu ing dalemé. Sadurungé utusané Sang Prabu teka, Nabi Éliisa ngandika karo para tamuné mau, "Delengen, tukang matèni wong kuwi kongkonan wong matèni aku. Yèn sing dikongkon kuwi mengko teka,

aja olèh mlebu. Ora suwé menèh Sang Prabu dhéwé bakal nusul mréné."

³³ Nabi Éliisa durung rampung enggoné ngandika, Sang Prabu wis jumedhul karo ngandika, "Kasangsaran iki ora liya Allah sing nekakaké! Mulané tanpa guna aku ngarep-arep pitulungané."

7¹ Aturé Nabi Éliisa, "Kula aturi mirengaken pangandikanipun Allah! Mbénjing-énjing wetawis wanci mekaten, tiyang badhé saged tumbas gandum ingkang saé piyambak tigang kilogram utawi jewawut nem kilogram namung regi sepéрак."

² Ajudané Sang Prabu sumela matur, "Mokal, senajan samenika ugi Allah mbikak konten-kontening langit." Pangandikané Nabi Éliisa, "Kowé bakal ndeleng nganggo mripatmu kelakoné prekara sing dakkandhakaké mau, nanging kowé dhéwé bakal ora mèlu mangan."

³ Ing dina kuwi ana wong lara kusta papat padha ana ing sanjabané gapura^j kutha Samaria. Wong-wong mau padha kandha mengkéné, "Yagéné kita padha

---

^jgapura: pintu gerbang (bhs. Ind.).

thenguk-thenguk ana ing kéné ngentèni mati?

⁴Yèn kita mlebu kutha, kita bakal mati kaliren; lan yèn kita mung lungguh waé ing kéné, kita iya bakal mati. Beciké kita padha lunga menyang kémah-kémahé wong Siria. Cilaka-cilakané kita rak mung dipatèni. Nanging bisa uga kita ora dikapak-kapakaké."

⁵Mulané bareng wiwit surup wong-wong mau mangkat menyang kémah-kémahé wong Siria. Nanging bareng tekan kana, panggonan mau suwung blung.

⁶Merga Gusti Allah wis maringi tandha, kaya-kaya ana tentara jaranan lan kréta perang akèh nekani panggonan kono. Wong-wong Siria ngira yèn swarané tentara mungsuh sing diséwa déning raja Israèl, yakuwi tentarané raja Hèt lan raja Mesir, sing saiki teka nyerang.

⁷Mulané bengi kuwi uga wong-wong Siria padha ngungsi golèk slamet. Kémahé ditinggal prung, semono uga jaran lan kuldiné ditinggal mengkono waé ing panggonan kono.

⁸Bareng tekan papan mau, wong kusta papat mau banjur mlebu ing kémah sing pinggir dhéwé. Ana ing kono padha

mangan lan ngombé, sarta njupuki emas, slaka sarta sandhangan, padha digawa lunga lan didhelikaké. Sawisé mengkono banjur padha bali menèh mlebu ing kémah liyané lan ngrayah menèh.

⁹ Sing siji kandha karo kanca-kancané, "Tumindak kita iki ora bener. Prekara iki mesthiné kita lapuraké! Yèn ngentèni sésuk, kita kesalahan lan mesthi bakal diukum. Mulané ayo saiki kita padha lapur marang perwiraning kraton."

¹⁰ Wong-wong mau banjur padha bali menyang Samaria lan kandha karo pasukan sing jaga gapura, "Kula ndhatengi kémah-kémahipun tiyang Siria, nanging sami suwung. Kapal lan kuldinipun taksih sami kacancang ing panggènanipun piyambak-piyambak; kémah-kémah namung katilar prung."

¹¹ Kabar mau banjur diterusaké déning para pengawal, nganti kepireng déning Sang Prabu.

¹² Nalika semono isih peteng. Sang Prabu miyos saka kamar saré lan ngandika marang para abdiné, "Aku ngerti, kuwi rak mung siasaté wong Siria! Mesthi padha ngerti yèn kita lagi

kekurangan pangan, mulané padha éthok-éthok metu saka kémah-kémahé sarta ndhelik ana ing alas, kanggo mancing supaya kita metu saka kutha, njupuki pangan sing ana ing kémah-kémahé. Sawisé mengkono, wong-wong mau bakal bali nyerang awaké dhéwé, lan ngrebut kutha kita iki."

¹³Ana abdi sing matur, "Gusti, nasib kita ingkang wonten ing salebeting kitha rak sami kémawon kaliyan ingkang sampun sami pejah. Mila prayogi menawi Sang Prabu utusan tiyang sawetawis nyatakaken kawontenan menika. Kajengipun sami numpak kapal gangsal, ingkang taksih wonten menika."

¹⁴Banjur padha milih wong sawetara. Sang Prabu ngutus wong-wong mau nunggang kréta perang, didhawuhi nitipriksa kaanané tentara Siria.

¹⁵Para utusan mau enggoné ndlajahi wilayah kono nganti tekan Kali Yardèn. Sedalan-dalan padha weruh sandhangan lan bekakas-bekakas pating blasah. Barang-barang mau mung dibuwang ngono waé déning wong-wong Siria sajroné mlayu golèk slamet. Utusan-

utusan mau lapur marang Sang Prabu.

¹⁶ Wong-wong ing Samaria banjur padha metu sarta ngrampasi kémah-kémahé wong Siria. Sing dingandikakaké déning abdiné Allah kedadéan temenan, yakuwi yèn regané gandum sing becik dhéwé telung kilogram utawa jewawut nem kilogram mung sepérak.

¹⁷ Dhèk semana ajudan pribadiné Sang Prabu ditugasaké ngawasi gapuraning kutha. Wong mau mati kepidak-pidak déning rakyat. Kuwi cocog karo aturé Nabi Éliisa marang Sang Prabu, nalika panjenengané rawuh ing dalemé Nabi Éliisa.

¹⁸ Nabi Éliisa wis ngandika, yèn ésuké kira-kira ing wektu kuwi, gandum sing becik dhéwé telung kilo utawa jewawut nem kilo bakal diedol ing Samaria mung rega sadhuwit slaka.

¹⁹ Lan nalika semono ajudan pribadiné Sang Prabu muni, "Menika mokal, senjata samenika ugi Gusti Allah mbikak konten-kontening langit." Banjur diwangsuli déning Nabi Éliisa, "Kowé mengko bakal ngalami lelakon mau,

nanging sethithik waé bakal ora mèlu ngrasakaké."

²⁰ Kaya mengkono kedadéané wong mau; mati kepidak-pidak déning wong akèh ana ing gapuraning kutha.

8¹ Nalika semono Gusti Allah nekakaké paceklik ing tanah Israèl lawasé pitung taun. Nabi Élisa sadurungé wis ngandhani wong wadon ing Sunèm, sing anaké diuripaké menèh. Élisa ndhawuhi wong wadon mau supaya ngalih menyang negara liya.

² Wong wadon mau nurut karo dhawuhé Nabi Élisa, banjur budhal menyang negara Filistia lan manggon ana ing kana.

³ Sawisé pitung taun banjur bali menyang Israèl. Satekané banjur sowan marang Sang Prabu, nyuwun supaya omah lan pekarangané dibale`kaké menèh marang dhèwèkné.

⁴ Nalika semana Sang Prabu lagi ndangu Géhazi, abdiné Élisa, bab kaélok-an-kaélok-an sing ditindakaké déning Nabi Élisa.

⁵ Géhazi lagi waé nyritakaké bab Nabi Élisa enggoné nguripaké menèh bocah sing wis mati, dumadakan wong

wadon saka Sunèm mau teka ngaturaké panyuwuné marang Sang Prabu. Aturé Géhazi marang Sang Prabu, "Gusti, menika tiyangipun èstri lan menika anakipun ingkang dipun gesangaken malih déning Nabi Élisa!"

⁶ Sang Prabu banjur ndangu wong wadon mau bab anaké. Sawisé mengkono Sang Prabu banjur nimbali punggawané, sarta paring dhawuh, supaya sebarang darbèké wong wadon mau dibalèkaké, semono uga sakèhé pametuné palemahan sajroné ditinggal pitung taun ana ing papan liya.

⁷ Nalika Nabi Élisa mbeneri ana ing Damsyik, Raja Bènhadad lagi gerah. Bareng mireng yèn Nabi Élisa ana ing Damsyik,

⁸ Sang Prabu ndhawuhi Hazaèl, abdiné, "Nabi kuwi saosana apa-apa, banjur nyuwuna supaya miterang marang kersané Allah, apa laraku iki bakal mari apa ora."

⁹ Hazaèl banjur sowan marang Nabi Élisa, nggawa hadiah rupa-rupa pametuné kutha Damsyik, diemotaké ing unta patang puluh. Satekané ing dalemé Nabi Élisa, Hazaèl matur, "Inkang abdi

Raja Bèhdad ngutus kula, kadhawuhan nyuwun pirsana menapa gerahipun menika badhé saras menapa mboten?"

¹⁰ Wangsulane Nabi Élisa, "Gusti Allah sampun paring pretandha dhateng kula, bilih Bèhdad badhé kapundhut; nanging matur kémawon, bilih badhé saras malih."

¹¹ Nabi Élisa banjur mandeng marang Hazaèl, nganti Hazaèl wedi banget. Dumadakan Nabi Élisa muwun.

¹² Unjuké Hazaèl, "Kénging menapa panjenengan muwun?" Pangandikané Nabi Élisa, "Sebab kula mangertos piawon ingkang badhé panjenengan lampahi dhateng bangsa Israèl. Panjenengan badhé mbesmi kitha-kitha ingkang wonten bètèngipun, badhé mejahi para nènèman mawi pedhang. Nekaki bayi-bayi, lan mbedhah wetèngipun tiyang èstri ingkang saweg ngandhut."

¹³ Aturé Hazaèl, "Ah, kula menika rak namung tiyang alit ingkang mboten gadhah pangwaos. Mokal menawi kula badhé tumindak mekaten." Pangandikané Nabi Élisa, "Gusti Allah paring sumerep dhateng kula, bilih

panjenengan badhé jumeneng raja ing Siria."

¹⁴ Bareng Hazaèl bali ing kraton didangu déning Bènhadad, "Élisa ngandika kepriyé?" Aturé Hazaèl, "Miturut pangandikanipun, Sang Prabu badhé saras malih."

¹⁵ Nanging ésuké Hazaèl njupuk slimut, dicelupaké ing banyu, dienggo ngrukubi sirahé Bènhadad nganti Sang Prabu séda lemes. Hazaèl banjur jumeneng raja ing Siria, nggentèni Bènhadad.

¹⁶ Yehoram, putrané Yosafat jumeneng raja ing Yéhuda nalika Raja Yoram, putrané Akhab, jumeneng raja ing Israèl limang taun lawasé.

¹⁷ Yehoram nalika semono yuswa telung puluh loro taun, lan lawasé jumeneng raja ing Yérusalèm wolung taun.

¹⁸ Yehoram krama karo putrané putri Akhab, lan kaya kulawargané Akhab liyané, Yehoram iya nglakoni piala ing ngarsané Allah, kaya sing dilakoni déning para raja ing Israèl.

¹⁹ Nanging Gusti Allah ora kersa numpes Yéhuda, merga wis janji marang Dawud, abdiné, yèn anak-turuné bakal jumeneng raja.

²⁰ Nalika Yehoram jumeneng raja, Édom mbrontak marang Yéhuda lan madeg dadi negara dhéwé.

²¹ Mulané Yehoram nglumpukaké krétané perang kabèh arep kanggo nyerang Zair. Ana ing kana Yehoram dikepung déning tentara Édom, nanging Sang Prabu lan para panglimané pasukan kréta ing wayah bengi bisa oncat nrobos barisané mungsuh; déné para prejurité padha buyar, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²² Wiwit wektu kuwi Édom bébas saka pangwasané Yéhuda, dadi negara merdika. Nalika semono kutha Libna iya merdika.

²³ Riwayaté Yehoram liyané wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁴ Yehoram séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Ahazia, putrané, nuli jumeneng raja, nggentèni ramané.

²⁵ Ahazia, putrané Yehoram, enggoné jumeneng raja nalika Raja Yoram, putrané Akhab, wis jumeneng raja ing Israèl rolas taun.

²⁶ Nalika jumeneng raja, Ahazia yuswané rolikur taun, lan enggoné

jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé setaun. Ibuné asma Atalia, putrané Raja Akhab, wayahé Omri, raja Israèl.

²⁷ Merga saka enggoné krama mau, Raja Ahazia klebu kulawargané Raja Akhab. Ahazia uga gawé dosa ing ngarsané Allah, ora béda karo sing dilakoni déning kulawargané Akhab.

²⁸ Raja Ahazia mèlu perang bebarengan karo Yoram, raja Israèl, nglawan Hazaèl, raja Siria. Perangé ana ing Ramot, daérah Giléad. Ana ing peprangan kono Yoram ketaton.

²⁹ Mulané banjur kondur menyang kutha Yésreèl, nambakaké tatuné. Ahazia iya tilik mrana.

9¹ Nalika semono Nabi Élisa nimbali nabi isih non, didhawuhi mengkéné, "Cecawisa lan lungaa menyang Ramot ing Giléad. Gendul isi lenga zaitun iki gawanen,

² lan satekamu ing kana, golèkana wong sing jeneng Yéhu bin Yosafat, putrané Nimsi. Yéhu ajaken mlebu kamar dhèwèkan.

³ Lenga iki esokna ing sirahé lan munia, 'Allah ngandika: Kowé Dakangkat dadi

raja ing Israèl.' Sawisé mengkono énggal-énggal lungaa saka kono."

⁴ Nabi nom mau banjur budhal menyang Ramot.

⁵ Yéhu ketemu lagi rembugan karo para panglimané. Nabi mau matur karo Yéhu, "Wonten pawartos penting kagem panjenengan." Wangsulané Yéhu, "Kanggé sinten?" Pangucapé nabi mau, "Kagem panjenengan piyambak."

⁶ Wong loro mau banjur misah saka wong-wong liyané, mlebu ing kamar. Nabi nom mau banjur ngesokaké lengané zaitun ana ing sirahé Yéhu karo muni, "Pangéran Allahipun Israèl ngandika, 'Aku ngangkat kowé dadi rajané umat-Ku Israèl.

⁷ Kowé bakal numpes kulawargané Akhab bendaramu. Srana mengkono Aku males marang Izébèl, sing wis matèni nabi-nabi-Ku lan abdi-abdi-Ku liyané.

⁸ Kulawargané Akhab lan anak-turuné kabèh kudu dipatèni; sakèhé wong lanang, tuwa, nom, bakal Daktumpes kabèh.

⁹ Kulawargané bakal Dakgawé kaya enggon-Ku ngukum kulawargané

Yérobéam bin Nébat lan kulawargané Baésa bin Ahia, raja-raja ing Israèl.

¹⁰ Jisimé Izébèl bakal ora dikubur, nanging bakal dipangan asu ing daérah Yésreèl." Sawisé ngucap mengkono nabi mau énggal-énggal lunga.

¹¹ Yéhu banjur bali menèh, kumpul karo kanca-kancané. Kancané padha takon, "Ana kabar apa? Kowé dikapakaké karo wong édan mau?" Wangsulane Yéhu, "Kowé wis ngerti apa karepe wong kuwi."

¹² Pangucapé kanca-kancané, "Ora, aku ora ngerti. Ayo kandhakna!" Yéhu mangsuli, "Wong mau ngandhakaké dhawuhé Gusti Allah kanggo aku, yèn aku diangkat déning Allah dadi raja ing Israèl."

¹³ Sanalika iku uga kanca-kancané Yéhu padha nyopot jubahé, dijèrèng ing ngarepe Yéhu, banjur ngunèkaké slomprèt karo surak-surak, "Yéhu dadi raja!"

¹⁴ Yéhu banjur nganakaké komplotan nglawan Raja Yoram, sing nalika semono ana ing Yésreèl, nambakaké tatu-tatuné. Enggoné ketaton mau nalika perang ing Ramot karo Hazaèl, raja Siria. Yéhu ngandika karo kanca-kancané para

panglima, "Yèn kowé setuju aku dadi raja, jaganen supaya aja ana wong siji waé sing metu saka Ramot ngabari wong-wong ing Yésreèl."

¹⁵ (9:14)

¹⁶ Sawisé mengkono Yéhu banjur nitih kréta perang, budhal menyang Yésreèl. Nalika semono Yoram durung mari, lan Ahazia raja Yéhuda isih ana ing kana, tilik Raja Yoram.

¹⁷ Sing jaga menara ing Yésreèl weruh Yéhu sakancané teka, banjur kandha, "Wonten rombongan dhateng mriki." Dhawuhé Raja Yoram, "Akona prejurit jaranan marani lan takon, sing teka kuwi kanca apa mungsuh."

¹⁸ Utusan sing mapagaké Yéhu mau banjur matur marang Yéhu, "Sang Prabu mundhut pirsá, panjenengan menika menapa kancanipun?" Dhawuhé Yéhu, "Kuwi dudu urusanmu! Mèlua aku." Sing jaga menara lapur, yèn utusané wis kepethuk karo rombongané, nanging ora bali.

¹⁹ Sang Prabu banjur ngutus utusan liyané. Utusan mau iya matur marang Yéhu, kaya aturé utusan sing kapisan.

Dhawuhé Yéhu, "Kuwi dudu urusanmu! Ayo, mèlua aku waé!"

²⁰ Sing jaga menara uga nglapuraké yèn utusan sing kapindho wis kepethuk karo rombongané, nanging ora bali. Tembungé, "Ingkang mimpin rombongan menika mesthi Yéhu, tandhanipun enggènipun nglampahaken kréta perang édan-édanan."

²¹ Dhawuhé Raja Yoram, "Krétaku siapna." Krétané Sang Prabu iya banjur disiapaké. Yoram lan Ahazia banjur menthukaké Yéhu, padha nitih krétané dhéwé-dhéwé. Kepethuké ana ing kebon anggur tilas duwèké Nabot.

²² Pendanguné Yoram marang Yéhu, "Apa kowé nggawa kabar becik, Yéhu?" Aturé Yéhu, "Olèhé becik kepriyé, yèn selawasé ing kéné isih ana dhukun-dhukun, lan wong-wong padha nyembah brahala merga saka pretingkahé Izébèl, ibumu!"

²³ Yoram banjur ngandika marang Ahazia, "Iki kianat!" Krétané diingeraké, banjur nggeblas lunga.

²⁴ Nanging Yéhu ngangkat gendhéwané, Yoram dipanah kena gejeré, tembus

ngenangi jantungé. Yoram ambruk lan séda ing krétané.

²⁵Yéhu banjur ngandika marang Bidkar, ajudané, "Apa kowé isih éling, nalika kita padha nunggang jaran ndhèrèkaké Akhab, ramané Yoram, apa sing dingandikakaké Allah marang Akhab, 'Aku ngerti sapa sing dhèk wingi matèni Nabot lan anak-anaké. Lan Aku janji, Aku bakal matèni kowé ana ing kebon iki uga.'" Yéhu mbacutaké pangandika marang ajudané, "Layoné Yoram buwangen ana ing keboné Nabot, supaya kelakona paukumané Allah marang wong mau."

²⁶(9:25)

²⁷Ahazia pirsia lelakon mau, banjur menyang kutha Bèthagan, dioyak déning Yéhu. Yéhu ndhawuhi para prejurité, "Kaé uga patènana sisan!" Ahazia banjur dikrutugi panah, nganti ketaton ana ing dalan sing tekan ing Gur, sacedhaké kutha Yiblém. Nanging bisa lolos, nuli mlajeng menyang Megido, lan séda ana ing kana.

²⁸Layoné dijupuk déning para abdiné, digawa nganggo kréta menyang

Yérusalèm. Ahazia disarèkaké ana ing pesaréané para raja, ing kuthané Dawud.

²⁹ Ahazia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nalika Yoram, putrané Akhab, wis jumeneng raja ing Israèl sewelas taun.

³⁰ Yéhu wis rawuh ing Yésreèl menèh. Bareng Izébèl ngerti banjur dandan; rambuté ditata lan alisé dicelak, banjur nginguk saka jendhéla.

³¹ Nalika Yéhu mlebet ing gapuraning kedhaton, dibengoki déning Izébèl, "Hé Zimri, sing matèni bendarané! Kowé mréné arep apa?"

³² Yéhu banjur minger, ndhagak mirsani ing jendhéla karo ngandika, "Sapa sing gelem dadi balaku?" Ana abdiné kedhaton wong loro telu padha nginguk saka jendhéla.

³³ Dhawuhé Yéhu marang wong-wong mau, "Wong kuwi jorogna saka jendhéla!" Izébèl nuli dijorogaké saka jendhéla, mula tiba ing lemah; getihé muncrat nyiprati témbok lan jaran sing ana ing sacedhaké kono. Layoné Izébèl mau banjur digiles nganggo kréta perangé Yéhu.

³⁴ Sawisé mengkono Yéhu banjur mlebet ing kedhaton, dhahar. Ora let suwé banjur dhawuh marang abdiné, "Layoné wong wadon keparat kuwi pendhemen. Kuwi rak putra raja."

³⁵ Nanging bareng wong-wong padha arep ngukup layoné, sing ana kari cumplung, balung-balungé lengen lan sikilé.

³⁶ Mireng lapurané wong-wong mau Yéhu ngandika mengkéné, "Saiki kelakon apa sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia, abdiné, yèn layoné Izébèl bakal dipangan asu ana ing daérah Yésreèl.

³⁷ Layoné bakal kècèr saenggon-enggon kaya kotoran kéwan, nganti ora ana wong sing bisa ngarani apa kuwi Izébèl."

10 ¹ Raja Akhab kagungan putra kakung pitung puluh ing kutha Samaria. Mulané Yéhu kirim layang marang para waliné putra-putrané Akhab, lan marang para penggedhé sarta para pengarepé masarakat ing kutha kono, surasané mengkéné,

² "Putra-putrané kakung Akhab kuwi rak kowé sing ngopèni. Kowé padha duwé kréta perang, jaran, gegaman

lan kutha-kutha sing diubengi bètèng.
Satampané layang iki,

³ énggal-énggal padha milih saka
ing antarané putra-putrané Akhab sing
apik dhéwé, angkaten dadi raja, banjur
peranga lan bélanan!"

⁴ Para penggedhé ing Samaria mau
padha wedi banget. Pangucapé, "Raja
Yoram lan Raja Ahazia ora kecongah
nglawan marang kowé, apa menèh kita
iki!"

⁵ Mulané penggedhéné kedhaton,
walikota lan para pengarepé masarakat
sarta para waliné putra-putrané kakung
Akhab banjur padha mangsuli layangé
Yéhu, surasané, "Kula sami pasrah
bongkokan, lan sagah nglampahi sedaya
dhawuh panjenengan. Kula sami mboten
badhé ngangkat sinten kémawon dados
raja. Panjenengan kula aturi nindakaken
menapa ingkang panjenengan anggep
prayogi."

⁶ Yéhu banjur kirim layang menèh,
surasané, "Yèn kowé padha milih
dadi balaku, lan sumedya nindakaké
préntah-préntahku, para putrané kakung
Akhab kabèh kuwi patènana, lan sésuk-
ésuk, wayahé kaya saiki, sirah-sirahé

padha gawanen mréné." Para putrané kakung Akhab sing cacahé pitung puluh kuwi padha mondhok ing omahé para pengarepé masarakat ing kutha kono lan dirumati déning wong-wong mau.

⁷ Sawisé tanpa layang saka Yéhu, para putrané kakung Akhab nuli dipatèni déning para pengarepé masarakat mau; sirah-sirahé nuli diwadhahi ing kranjang lan diaturaké marang Yéhu ing Yésreèl.

⁸ bareng dilapuraké marang Yéhu, Yéhu banjur dhawuh supaya sirah-sirah mau didadèkaké rong tumpuk ana ing gapuraning kutha lan ditogaké waé sedina sewengi.

⁹ Ésuké Yéhu niliki mrono, ngandikané karo wong-wong sing padha nglumpuk ing kono, "Aku sing gawé komplotan nglawan Raja Yoram lan sing matèni dhèwèké. Kowé padha ora kesalahan. Nanging saiki kowé ngerti sapa sing matèni wong iki kabèh.

¹⁰ Iki buktiné yèn apa sing didhawuhaké déning Allah bab anak-putuné Akhab kelakon kabèh. Allah wis nindakaké apa sing didhawuhaké lantaran Nabi Élia, abdiné."

¹¹ Sawisé mengkono Raja Yéhu banjur matèni sanak seduluré Akhab liyané sing padha manggon ing Yésreèl, para pegawéné kabèh, mitra-mitrané lan para imamé, siji waé ora ana sing kliwatan.

¹² Saka Yésreèl kono Yéhu banjur tindak menyang Samaria. Bareng tindaké tekan panggonan sing disebut Bètèkèdhaorim,

¹³ pethukan karo wong sawetara, yakuwi sedulur-seduluré Raja Ahazia, raja ing Yérusalèm. Yéhu ndangu, "Kowé kabèh kuwi sapa?" Unjuké sing didangu, "Kula sedaya menika sedhèrèkipun Ahazia. Kula sami badhé dhateng Yésreèl, tuwi kulawarga lan putra wayahipun Ratu Izébèl sedaya."

¹⁴ Yéhu banjur dhawuh marang para prejurité, "Wong kuwi cekelen kabèh." Wong kabèh mau nuli dicekel cacahé ana patang puluh loro, banjur dipatèni ing sacedhaké sumur asat. Siji waé ora ana sing diuripi.

¹⁵ Yéhu banjur nerusaké tindaké. Ana ing dalan Raja Yéhu kepethuk karo Yonadab bin Rékhab, Raja Yéhu nuli ngaruharuhi, ngandikané, "Kowé rak setya karo aku, kaya enggonku setya karo kowé? Aku réwangana."

Aturé Yonadab, "Inggih, kula setya!" Pangandikané Raja Yéhu, "Yèn mengkono, ayo salaman." Banjur padha salaman lan Raja Yéhu ngréwangi Yonadab munggah ing krétané,
¹⁶ karo ngandika, "Mèlua aku lan delengen dhéwé enggonku sregep nyambut-gawé kagem Allah." Wong loro mau banjur nunggang kréta bebarengan menyang Samaria.

¹⁷ Satekané ing Samaria Raja Yéhu matèni sanak seduluré Raja Akhab kabèh, siji waé ora ana sing kari. Kuwi kabèh supaya kaleksanan apa sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia.

¹⁸ Raja Yéhu dhawuh nglumpukaké wong Samaria kabèh, banjur dingandikani mengkéné, "Raja Akhab enggoné ngabdi marang Baal kurang giat. Aku luwih giat ketimbang karo Akhab.

¹⁹ Mulané nabi-nabiné Baal klumpukna kabèh, lan kabèh wong sing padha nyembah Baal, sarta para imamé kabèh, aja ana siji sing kliwatan. Aku arep saos kurban marang Baal. Sapa sing ora mèlu nyembah Baal dipatèni." Nanging

pangandikané Raja Yéhu mau mung siasat kanggo matèni sakèhé wong sing nyembah Baal.

²⁰ Raja Yéhu banjur dhawuh mengkéné, "Saiki tetepna wektuné, mbésuk kapan olèhmu arep nyembah Baal kuwi!" Wong-wong banjur padha netepaké dinané,

²¹ lan Raja Yéhu ngumumaké dina mau ing satanah Israèl kabèh. Ing dina kuwi wong sing nyembah Baal padha teka kabèh, siji waé ora ana sing kari. Wong-wong mau padha mlebu ana ing candhiné Baal, nganti panggonan kono kebak saka ngarep tekan mburi.

²² Raja Yéhu banjur dhawuh marang para imamé Baal sing ngurusu sandhangan ibadah, supaya mènèhi sandhangan marang wong-wong sing padha mèlu nindakaké ibadah marang Baal. Sawisé dhawuh mau ditindakaké,

²³ Raja Yéhu karo Yonadab bin Rékhab banjur mlebu ing candhiné Baal sarta ngandika mengkéné, "Padha tlitinen sing temenan apa sing ana ing kéné nyata umaté Baal kabèh? Aja nganti ana wong sing nyembah marang Allah mèlu ana ing kéné."

²⁴ Raja Yéhu lan Yonadab banjur gawé kurban. Nanging ing sajabaning gedhong wis dicawisaké prejurit lan perwira wolung puluh, sing didhawuhi mengkéné, "Wong kabèh kuwi kudu kokpatèni. Yèn nganti ana sing oncat, kowé dhéwé sing bakal dipatèni."

²⁵ Sawisé gawé kurban Raja Yéhu banjur metu lan dhawuh marang para prejurit lan perwira, "Mlebua, wong kabèh kuwi patènana. Aja ana siji waé sing oncat!" Para prejurit lan perwira mau banjur padha mlebu nggawa pedhang ligan.^k Wong kabèh sing ana ing kono padha dipatèni. Layon-layoné disèrèd metu. Sawisé mengkono banjur padha mlebu ing ruangané candhi sing njero.

²⁶ Recané Baal digawa metu, banjur diobong.

²⁷ Reca mau diremuk, bareng karo omahé. Panggonan kono digawé pekiwan,^l nganti sepréné.

²⁸ Mengkono Raja Yéhu enggoné numpes Baal saka ing tengahé wong Israèl.

---

^kpedhang ligan: pedang terhunus (bhs. Ind.).

^lpekiwan: kakus (bhs. Ind.).

²⁹ Mulané Gusti Allah ngandika marang Raja Yéhu, "Sarèhné kowé wis nglakoni kabèh sing Dakdhawuhaké marang kowé bab anak-turuné Akhab, mulané Aku janji yèn anak putumu nganti turun sing ping pat bakal dadi raja ing Israèl." Nanging Yéhu ora netepi dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl klawan éklasing penggalihé. Raja Yéhu kuwi kaya Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa, nyembah pedhèt emas, sing didegaké ana ing Bètèl lan ing Dhan.

³⁰ (10:29)

³¹ (10:29)

³² Nalika semono daérahé Israèl diciyutaké déning Pangéran. Hazaèl, raja Siria, ngrebut daérahé Isarèl kabèh,

³³ yakuwi saka sawétané Kali Yardèn mengidul tekan kutha Aroèr, sacedhaké Kali Arnon, klebu uga daérah Giléad ing Basan, panggonané taler Gad, Rubèn lan Manasyè Wétan kali.

³⁴ Riwayaté Raja Yéhu liya-liyané, semono uga enggoné dadi pahlawan, kabèh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé raja-raja Israèl.

³⁵ Raja Yéhu enggoné jumeneng raja lawasé wolulikur taun. Sawisé séda banjur disarèkaké ing Samaria. Yoahas, putrané nggentosi jumeneng raja.

³⁶ (10:35)

11 ¹ Atalia, ibuné Raja Ahazia, bareng mireng yèn putrané wis séda, banjur énggal-énggal dhawuh supaya brayaté Ahazia disédani kabèh.

² Yoas, putrané Ahazia mèh waé katut disédani bareng karo putra-putrané Ahazia liyané, nanging bisa oncat merga dislametaké déning Yoséba, ibu ciliké. Yoséba kuwi putrané Raja Yoram, karo Ahazia isih sedulur, nunggal rama séjé ibu. Yoas karo embané didhelikaké ana ing kamar ing Pedalemané Allah.

³ Yoséba enggoné ngrumati Yoas ana ing Pedalemané Allah lawasé nem taun, yakuwi sasuwéné Atalia jumeneng ratu ing Yéhuda.

⁴ Ing taun kapituné para perwira pengawal pribadiné Sang Ratu lan para pengawal kraton diulemi teka ing Pedalemané Allah déning Imam Yoyada, arep diajak rembugan. Ana ing kono para perwira mau didhawuhi janji nganggo sumpah mbiyantu rencanané Imam

Yoyada. Sawisé mengkono Yoas, putrané Raja Ahazia, digawa metu, dikenalaké karo para perwira mau.

⁵ Para perwira mau banjur didhawuhi Imam Yoyada mengkéné, "Sing tugas jaga ing dina Sabbath, sapratelon jagaa ing kedhaton;

⁶ sapratelon jagaa ing gapura Sur, lan sapratelon liyané jagaa ing gapura, samburiné pengawal-pengawal liyané.

⁷ Regu sing ora tugas ing dina Sabbath, kudu jaga ing Pedalemané Allah karo ngliga pedhang, njaga Raja Yoas. Tindaké menyang ngendi waé kudu dikawal, lan saben wong sing wani nyedhak-nyedhak kudu dipatèni."

⁸ (11:7)

⁹ Para perwira padha nglakoni apa sing didhawuhaké déning Imam Yoyada. Para prejurit sing jaga lan sing rampung tugasé ing dina Sabbath padha disowanaké Imam Yoyada.

¹⁰ Yoyada maringaké tumbak-tumbak lan tamèngé Raja Dawud, sing disimpen ing Pedalemané Allah, marang para perwira mau.

¹¹ Plataran Pedalemané Allah sing ngarep dijaga déning pengawal

nganggo pedhang ligang kanggo njaga keslametané Sang Prabu.

¹² Sawisé mengkono Yoas digawa Yoyada metu, diagemi makutha, lan diaturi ngasta Kitab Torèt. Yoas banjur ditetepaké jumeneng raja, lan diumumaké marang rakyat. Rakyat banjur keplok-keplok lan surak-surak, "Sugenga Sang Prabu!"

¹³ Atalia mireng suraké para pengawal lan rakyat mau. Banjur énggal-énggal menyang Pedalemané Allah lan pirsawong wong akèh padha nglumpuk ana ing kono.

¹⁴ Iya pirsawong raja sing mentas diwisudha, jumeneng ing sacedhaké cagak, ing ngarepé lawangé Pedalemané Allah, kaya adaté raja-raja sing mentas diwisudha. Yoas dikepung déning para perwira lan wong-wong sing ngunèkaké slomprèt. Rakyat padha surak-surak saka bungahé, dibarengi swarané slomprèt. Saka nepsuné Atalia nyuwèk agemané karo alok-alok, "Kianat! Kianat!"

¹⁵ Imam Yoyada banjur kandha karo perwira-perwira, "Wong kuwi gawanen metu, lan sapa sing arep mbélani patènana." Imam Yoyada ora ngidini

Atalia disédani ana ing Pedalemané Allah.

¹⁶ Mulané Atalia dicekel, digawa menyang kedhaton, lan disédani ana ing Gapura Jaran.

¹⁷ Imam Yoyada ngaturi Sang Prabu lan rakyat gawé prejanjian karo Gusti Allah, sing ngantepaké yèn Sang Prabu lan rakyat kuwi umaté Allah. Semono uga Sang Prabu diaturi gawé prejanjian karo rakyat.

¹⁸ Sawisé mengkono rakyat banjur nyerbu ngobrak-abrik candhiné Baal; mesbèh lan reca-recané digempur; Matar, imamé Baal, dipatèni ing ngarepé mesbèh mau. Imam Yoyada nugasaké pengawal njaga Pedalemané Allah.

¹⁹ Bareng karo para perwira, para pengawal pribadiné Sang Prabu, lan pengawal kedhaton, Raja Yoas diiring déning Yoyada saka Pedalemané Allah menyang kedhaton, kadhèrèkaké déning rakyat kabèh. Raja Yoas mlebet nglangkungi gapura Pengawal, banjur lenggah ing dhamparing keprabon.

²⁰ Rakyat padha seneng banget. Sawisé Atalia disédani negara kono dadi tentrem.

²¹ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda Yoas yuswané pitung taun.

12 ¹ Yoas enggoné jumeneng raja ing Yéhuda kuwi nalika Yéhu wis jumeneng raja ing Israèl pitung taun. Suwéné Yoas jumeneng raja ana ing Yérusalèm patang puluh taun. Ibuné asma Zibya saka kutha Bèrsyéba.

² Merga saka panggulawenthahé Imam Yoyada, Raja Yoas selawasé tansah nindakaké apa sing ndadèkaké renaning penggalihé Gusti Allah.

³ Mung émané, panggonan-panggonan sing dienggo nyembah déwa-déwa ora digempur, mula rakyat isih tetep gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono.

⁴ Ing sawijining dina Raja Yoas nimbali para imam, didhawuhi nyimpen dhuwit olèh-olèhané pisungsung ing Pedalemané Allah, pisungsung kanggo kurban, lan pisungsung manasuka.

⁵ Saben imam kudu tanggung jawab bab dhuwit sing ditampa saka wong-wong sing padha dilayani. Dhuwit-dhuwit mau sedhiyan kanggo ndandani Pedalemané Allah.

⁶ Nanging selawasé Yoas dadi raja telulukur taun, para imam durung tau ndandani Pedalemané Allah sing rusak.

⁷ Mulané Sang Prabu banjur nimbali Imam Yoyada lan imam-imam liyané, pangandikané, "Kénging menapa Pedalemanipun Allah kokmboten dipun dandosi? Wiwit dinten menika para imam mboten kénging nyimpen arta ingkang katampi saking rakyat. Sedaya arta kedah dipun klempakaken kanggé ndandosi Pedalemanipun Allah."

⁸ Imam-imam padha nrima ora nyekel dhuwit pisungsung saka rakyat, lan ora diwajibaké ndandani Pedalemané Allah.

⁹ Imam Yoyada mundhut pethi, tutupé ana bolongané; pethi mau disèlèhaké ing sacedhaké mesbèh, ing sisih tengené lawang. Kabèh dhuwit sing dipisungsungaké ana ing Pedalemané Allah dilebokaké ing pethi mau déning imam-imam sing padha tugas ana ing lawang, sing mlebu ing Pedalemané Allah.

¹⁰ Yèn dhuwité ing pethi mau wis akèh, pethiné banjur dibukak déning sèkretarisé Sang Prabu, bebarengan

karo Imam Agung. Dhuwité banjur diétung lan dibuntel.

¹¹ Banjur dipasrahaké marang para mandhor sing ngawasi pegawéan ndandani Pedalemané Allah, lan para mandhor sing mbayar para tukang kayu, tukang ngrancang,

¹² tukang batu lan tukang ukir. Iya mandhor-mandhor mau sing kejiyah tuku kayu lan watu, sarta mrenata tanjané dhuwit sing diwetokaké kanggo dandan-dandan.

¹³ Nanging dhuwit pisungsung mau ora ana sing dienggo gawé mangkok-mangkokan saka slaka, basi, slomprèt, bekakas lampu utawa prabot liyané sing saka emas utawa slaka.

¹⁴ Kabèh dienggo mbayar tukang-tukang lan ditukokaké bahan bangunan sing dibutuhaké.

¹⁵ Mandhor-mandhor mau jujur banget. Mulané ora tau dikon gawé lapuran bab tanjané dhuwit.

¹⁶ Dhuwit pisungsung "ganti-rugi" lan dhuwit pisungsung "pangapuraning dosa" ora dilebokaké ing pethi pisungsung mau. Dhuwit mau diwènèhaké marang para imam.

¹⁷ Ing wektu kuwi kutha Gad diserang déning Hazaèl, raja Siria, déné Yérusalèm iya arep diserang.

¹⁸ Raja Yoas banjur ngirim hadiah marang Raja Hazaèl. Hadiah mau dijupukaké saka pisungsung kagem Allah sing diklumpukaké sadurungé Yoas jumeneng raja, yakuwi wiwit jamané Yosafat, Yoram lan Ahazia jumeneng raja. Uga saka pisungsung sing diklumpukaké sajroné Yoas jumeneng raja, mengkono uga sakèhé emas sing ana ing kas ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu. Bareng nampa hadiah mau Hazaèl ora sida nyerang kutha Yérusalèm.

¹⁹ Kocapa para punggawané kraton Yéhuda padha sekuthon nglawan Raja Yoas. Ing antarané punggawa mau, yakuwi Yozakar, Simeat lan Yozabad bin Somèr, kelakon nyédani Raja Yoas ing Milo, sacedhaké dalan sing medhun menyang Sila. Yoas disarèkaké ing pesaréané raja-raja, ing kuthané Dawud. Amazia, putrané, nggentosi jumeneng raja. Riwayaté Yoas kuwi ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁰ (12:19)

²¹ (12:19)

13¹ Nalika Yoas, putrané Raja Ahazia jumeneng raja teluliku taun ana ing Yéhuda, Yoahas putrané Yéhu wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria; lawasé jumeneng raja pitulas taun.

² Kaya Raja Yérobéam, sing biyèn uga jumeneng raja ing Israèl, Yoahas nglampahi dosa ing ngarsané Allah lan njalari wong Israèl iya gawé dosa. Raja Yoahas ora tau mratobat saka pendamelé sing ala.

³ Mulané Gusti Allah duka marang Israèl, mula ditégakaké, lan marambah-rambah ditelukaké déning Hazaèl, raja ing Siria lan Bènhadad, putrané.

⁴ Raja Yoahas ndedonga marang Allah, lan pandonga mau dipiyarsakaké, merga Gusti Allah pirsambek siyané^m wong Siria enggoné nindhés wong Israèl.

⁵ Raja Siria kuwi wis numpes tentara Israèl, nganti tentarané Raja Yoahas kari prejurit jaranan sèket, kréta perang sepuluh, lan prejurit darat sepuluh èwu. Sukur déné Gusti Allah wis paring wong sing ngluwari Israèl saka pangwasané

---

^mambek siya: bengis (bhs. Ind.).

wong Siria, nganti bisa padha urip klawan tentrem kaya sing uwis-uwis. Éwasemono wong Israèl ora marèni enggoné gawé dosa sing diwiwiti déning Raja Yérobéam. Recané Dèwi Asyéra ing Samaria mung ditogaké waé.

⁶ (13:5)

⁷ (13:5)

⁸ Riwayaté Raja Yoahas lan kaprewirané kabèh wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

⁹ Raja Yoahas séda lan disarèkaké ing Samaria. Yoas, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁰ Nalika Yoas wis jumeneng raja ing Yéhuda telung puluh pitu taun, Yoas, putrané Yoahas wiwit jumeneng raja Israèl lan dedalem ing Samaria, Enggoné jumeneng raja lawasé nembelas taun.

¹¹ Yoas iya nindakaké piala ing ngarsané Allah, kaya pialané Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

¹² Riwayaté Raja Yoas liyané, klebu uga kekendelané nalika perang karo Amazia, raja ing Yéhuda, wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹³ Yoas séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja Israèl ing Samaria.

Yérobéam II, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁴Ing sawijining dina Nabi Élisa gerah banget, lan Raja Yoas tuwi mrono. Bareng pirsanya yèn Élisa wis mèh séda, Raja Yoas muwun, aturé, "O Bapak! Pengayomanipun Israèl ingkang sentosa!"

¹⁵Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi mundhut gendhéwa lan panah!" Raja Yoas nuli mundhut gendhéwa lan panah.

¹⁶Sang Prabu diaturi mapan kaya arep manah. Nabi Élisa banjur numpangaké astané ana ing astané Sang Prabu.

¹⁷Sang Prabu banjur diaturi mbukak jendhéla sing ngadepaké tanah Siria. Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi nglepas panahipun." Sang Prabu nglepas panahé. Pangandikané Nabi Élisa, "Inggih panjenengan menika panahipun Allah, ingkang badhé nelukaken tiyang Siria. Panjenengan badhé perang nglawan tiyang Siria ing Afèk, lan badhé unggul."

¹⁸Sang Prabu banjur diaturi Nabi Élisa mundhut panah-panah liyané. Sawisé mengkono banjur diaturi nggitikaké panah-panah mau ana ing lemah. Sang

Prabu iya banjur nggitikaké panah-panah mau ana ing lemah rambah ping telu.

¹⁹Nabi Élisa duka, karo ngandika, "Mesthinipun kedah panjenengan gitikaken kaping gangsal utawi kaping nem, supados panjenengan saged numpes bangsa Siria. Nanging samenika panjenengan namung badhé saged nelukaken kaping tiga."

²⁰Ora let suwé Nabi Élisa banjur séda sarta disarèkaké. Dhèk semana grombolan-grombolan Moab nyerang Israèl setaun sepisan.

²¹Ing sawijining dina nalika ana wong Israèl sawetara lagi ngubur jisim, dumadakan weruh ana grombolané wong Moab teka. Jisim mau énggal-énggal dilebokaké ing pesaréané Nabi Élisa, banjur ditinggal mlayu. Nanging bareng nyénggol balung-balungé Nabi Élisa, sanalika urip menèh, banjur ngadeg.

²²Selawasé Yoas jumeneng raja ing Israèl, Hazaèl raja ing Siria nindhes bangsa Israèl.

²³Nanging Gusti Allah ora négakaké umat kagungané. Umat mau nganti sepréné ditresnani lan diberkahi, lan ora ditégakaké katumpes, mula ditulungi,

merga wis janji karo Abraham, Iskak lan Yakub.

²⁴ Hazaèl raja ing Siria séda; Bènhadad, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁵ Yoas, raja ing Israèl ngalahaké Bènhadad rambah ping telu, lan ngrebut menèh kutha-kutha sing biyèn direbut déning Bènhadad, nalika Yoahas, ramané Yoas, jumeneng raja ing Israèl.

14 ¹ Nalika Yoas, putrané Raja Yoahas, enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak rong tauné, Amazia putrané Yoas, jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semana yuswané selawé taun, lan enggoné jumeneng raja ana ing Yérusalèm lawasé sangalikul taun. Ibuné asma Yoadan, saka Yérusalèm.

³ Amazia tumindaké gawé renaning penggalihé Pangéran, nanging ora kaya Dawud leluhuré, merga ngèmperi ramané.

⁴ Papan-papan panyembahé déwa-déwa ora digempur, mula rakyat nerusaké enggoné gawé kurban lan ngobong menyan ing kono.

⁵ Bareng wis rumangsa kuwat, Raja Amazia banjur dhawuh matèni

punggawa-punggawa sing biyèn nyédani ramané.

⁶ Nanging anak-anaké ora dipatèni, merga mbangun-turut karo dhawuhé Pangéran, kasebut ing Kitabé Musa, sing surasané mengkéné: "Aja matrapi paukuman marang anak merga saka kaluputané wong tuwané. Saben wong dipatrapana paukuman merga saka piala sing dilakoni dhéwé."

⁷ Raja Amazia tau perang nglawan Édom, matèni prejurit sepuluh èwu ing Lembah Asin, lan ngrebut kutha Séla. Kutha mau jenengé diganti Yokteèl, nganti tekan sepréné.

⁸ Raja Amazia banjur ngutus abdi sowan Yoas, raja ing Israèl ditantang perang.

⁹ Nanging Raja Yoas ngutus wong ngaturi wangsulan mengkéné, "Ing sawijining dina suket eri bandhil ing pegunungan Libanon muni karo wit cemara, 'Hé, cemara, anakmu wadon wènèhna aku, dakolèhaké anakku.' Nanging ora suwé banjur ana kéwan alasan liwat ing kono, ngidak-idak eri bandhil mau.

¹⁰ Amazia, panjenengan wis ngalahaké wong Édom, mulané saiki umuk. Luwih

becik nrima olèh kemenangan semono gedhéné lan aja metu-metu, anaa ing ndalem waé. Apa gunané golèk mungsuh lan nekakaké kasangsaran marang sliramu lan marang rakyatmu."

¹¹ Nanging Raja Amazia ora maèlu karo pangandikané Raja Yoas. Mulané Raja Yoas banjur metoni perang karo balané menyang Bèt-Sèmès, ing Yéhuda. Ana ing kana nuli tempuk perang karo Raja Amazia.

¹² Mulané Raja Amazia kalah, lan para prejurité padha mlayu, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

¹³ Raja Amazia dicekel déning Raja Yoas. Raja Yoas mlebu kutha Yérusalèm lan njugrugaké bètèngé kutha mau, dawané rong atus mèter, wiwit saka Gapura Éfraim tekan Gapura Pojok.

¹⁴ Kabèh emas lan slaka sing ana, sakèhé bekakas ing Pedalemané Allah sarta barang-barang ing kedhaton sing pengaji, digawa menyang Samaria bebarengan karo wong tawanan sawetara.

¹⁵ Lelakoné Raja Yoas, bab kekendelané sajroning peprangan nglawan Amazia,

raja Yéhuda, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹⁶ Raja Yoas séda lan kasarèkaké ing pesaréané raja-raja ing Samaria. Yérobéam II, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁷ Sapungkuré Yoas, raja ing Israèl, Amazia raja ing Yéhuda isih sugeng suwéné limalas taun.

¹⁸ Wasana ing Yérusalèm ana komplotan sing arep nyédani Raja Amazia. Mulané Raja Amazia banjur ngungsi menyang Lakhis, nanging dioyak déning mungsuhé lan dicekel ana ing kana, sarta disédani. Layoné digawa mulih menyang Yérusalèm, sarta disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja, ing kuthané Dawud. Rakyat ing Yéhuda banjur ngangkat Uzia, putrané Amazia, jumeneng raja. Nalika semono Uzia yuswané nembelas taun. Lelakoné Raja Amazia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

¹⁹ (14:18)

²⁰ (14:18)

²¹ (14:18)

²² Sapungkuré Amazia kutha Éliot direbut menèh déning Uzia, lan dibangun.

²³ Nalika Amazia, putrané Yoas, enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak limalas taun, Yérobéam II putrané Yoas, wiwit jumeneng raja ing Israèl; lan enggoné jumeneng raja suwéné patang puluh siji taun; dalemé ing Samaria.

²⁴ Yérobéam II gawé dosa ing ngarsané Allah, merga nglampahi pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl iya dadi dosa.

²⁵ Daérah Israèl kabèh direbut menèh déning Yérobéam II, wiwit saka dalan menyang Hamat sisih Lor, nganti tekan Segara Mati. Kuwi cocog karo janjiné Pangéran, Allahé Israèl, lantaran Nabi Yunus bin Amitai, wong Gat-Hèfèr.

²⁶ Pangéran pirsá kasangsarané umat Israèl, mangka ora ana wong siji waé sing bisa nulungi.

²⁷ Pangéran ora ngersakaké wong Israèl tumpes, mulané kersa paring pitulungan lantaran Raja Yérobéam

²⁸ Lelakoné Raja Yérobéam II, bab kekendelané ing peperangan lan bab

enggoné ngrebat menèh kutha Damsyik lan Hamat kanggo bangsa Israèl, kabèh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁹Yérobéam II séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja. Zakharia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

15¹Nalika Raja Yérobéam II enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak pitulukur taun, Uzia, putrané Amazia, jumeneng raja ing Yéhuda.

²Nalika semono Uzia yuswané nembelas taun. Enggoné jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé sèket taun. Asmané Ibuné, Yékolya saka Yérusalèm.

³Ora béda karo ramané, Uzia iya gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁴Mung émané, Uzia ora nggempur papan-papan panyembahané para déwa, mula rakyat tetep gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono.

⁵Uzia diukum déning Pangéran srana gerah kusta. Gerahé ora mari-mari nganti manggèn ing dalemé dhéwé lan dibébasaké saka tugas-tugasé tekan sasédané. Yotam, putrané, nindakaké pepréntahan, makili ramané.

⁶ Lelakoné Raja Uzia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahé Raja-raja Yéhuda.

⁷ Uzia séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud, Yotam, putrané, nggentosi jumeneng raja.

⁸ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh wolu taun, Zakharia putrané Yérobéam II wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja suwéné nem sasi.

⁹ Padha karo raja-raja sing dhisik-dhisik Zakharia nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, kaya sing dilampahi Raja Yérobéam I, njalari wong Israèl nindakaké dosa.

¹⁰ Salum bin Yabès gawé komplotan nglawan Raja Zakharia. Raja mau disédani ing Yibléam. Salum nggentosi jumeneng raja.

¹¹ Srana mengkono kelakon apa sing dijanjèkaké déning Pangéran marang Raja Yéhu, yèn putra wayahé bakal jumeneng raja Israèl nganti turun ping pat. Riwayaté Raja Zakharia wis katulis ing Kitab Sejarahé Raja-raja Israèl.

¹² (15:11)

¹³ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh sanga taun, Salum bin Yabès wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja mung sesasi, merga

¹⁴ Menahèm bin Gadi nglurug saka Tirza menyang Samaria. Salum disédani, lan Menahèm genti dadi raja.

¹⁵ Menahèm mau wiwit saka Tirza nggempur kutha Tapuah lan penduduké, semono uga daérah-daérah ing kiwa-tengené tekan wong wadon sing ngandhut dibedhèl wetengé. Enggoné tumindak mengkono mau merga kutha-kutha mau ora gelem teluk. Lelakoné Raja Salum lan enggoné gawé komplotan wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹⁶ (15:15)

¹⁷ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh sanga taun, Menahèm bin Gadi wiwit jumeneng raja ing Israèl. Dalemé ing Samaria lan enggoné jumeneng raja suwéné sepuluh taun.

¹⁸ Sasuwéné sugengé Raja Menahèm nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran srana nglampahi pialané Yérobéam I, sing njalari wong Israèl tumiba ing dosa.

¹⁹ Nalika Tiglat-Pilèsèr, raja ing Asyur nyerang Israèl, Menahèm nyaosi pisungsung rupa slaka 34.000 kilogram, supaya Tiglat-Pilèsèr kersa mbiyantu mbélani pangwasané Menahèm ing Israèl.

²⁰ Dhuwit slaka semono akèhé mau saka wong-wong sugih ing Israèl, sing diperes déning Menahèm. Saben wong dipeksa mbayar sèket slaka. Mulané Tiglat-Pilèsèr banjur lunga saka kono, mulih menyang negarané dhéwé.

²¹ Lelakoné Menahèm liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²² Menahèm séda lan disarèkaké. Pékaya, putrané, nggentosi jumeneng raja.

²³ Nalika Raja Uzia jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak sèket taun. Pékaya, putrané Menahèm wiwit jumeneng raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja mau suwéné rong taun, ana ing Samaria.

²⁴ Pékaya nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran merga niru pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

²⁵ Perwirané, yakuwi Pékah bin Rémalya, gawé komplotan karo wong sèket saka Giléad; Pékaya dipatèni ing bètèngé kedhaton Samaria. Pékah banjur jumeneng raja, nggentosi Pékaya.

²⁶ Lelakoné Raja Pékaya liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁷ Nalika Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak sèket loro taun, Pékah bin Rémalya diangkat jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja lawasé rong puluh taun.

²⁸ Pékah nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, srana niru pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl tumiba ing dosa.

²⁹ Nalika Pékah jumeneng raja, Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur ngrebut kutha Iyon, Abèl Bèt-Maaka, Yanoah, Kèdès, Hazor, daérah Giléad, Galiléa lan Naftali. Penduduké kabèh ditawan lan diboyong menyang Asyur.

³⁰ Nalika Yotam bin Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rong puluh taun, Hoséa bin Éla nganakaké komplotan nglawan Raja Pékah. Raja Pékah disédani lan Hoséa jumeneng raja, nggentosi Pékah.

³¹ Lelakoné Raja Pékah liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

³² Nalika Pékah bin Rémarya enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak rong taun, Yotam bin Uzia wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

³³ Nalika semono Yotam yuswané selawé taun; dedalem ing Yérusalèm; enggoné jumeneng raja suwéné nembelas taun. Ibuné asma Yérusa, putrané Zadok.

³⁴ Yotam nindakaké prekara sing bener lan gawé renaning penggalihé Pangéran, kaya Uzia, ramané.

³⁵ Mung émané, papan-papan panyembahé déwa-déwa ora digempur, mula rakyat terus waé gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono. Yotam kuwi raja sing mbangun gapurané Pedalemané Allah sing sisih Lor.

³⁶ Nalika Yotam jumeneng raja, Gusti Allah ngutus Rézin, raja Siria lan Pékah raja ing Israèl, nyerang Yéhuda. Lelakoné Raja Yotam liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

³⁷ (15:36)

³⁸ Raja Yotam séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Akhas, putrané, nggentosi jumeneng raja.

16 ¹ Nalika Raja Pékah bin Rémalya enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak pitulas taun, Akhas bin Yotam wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semono Akhas yuswané rong puluh taun, dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja suwéné nembelas taun. Akhas nindakaké piala ing ngarsané Pangéran, Allahé, ora kaya Dawud, leluhuré.

³ Sing ditiru raja-raja ing Israèl, malah putrané dhéwé didamel kurban marang brahala, kaya adaté wong-wong sing padha ditundhung déning Allah saka negara Kanaan nalika Israèl mlebu ing tanah mau.

⁴ Akhas damel kurban lan ngobong menyan ana ing papan-papan panyembahané déwa-déwa, ana ing gunung-gunung lan ing ngisor wit-witan sing ayom.

⁵ Dhèk samana Éliot wis direbut menèh déning Rézin, raja Siria lan dibalèkaké marang Édom lan wong Yéhuda sing padha manggon ing kono ditundhungi. Wong Édom padha ngalih mrono lan manggon ing kono tekan sepréné. Ing wektu semana uga Rézin, raja Siria, lan Pékah, raja Israèl, nyerang lan ngepung kutha Yérusalèm, nanging ora bisa nelukaké Akhas.

⁶ (16:5)

⁷ Akhas ngirim utusan marang Tiglat-Pilèsèr, raja ing Asyur, didhawuhi matur mengkéné, "Kula keng abdi ingkang setya; pramila panjenengan kula aturi rawuh ngluwari kula saking tanganipun raja Siria lan raja Israèl, ingkang sami dhateng nyerang kula."

⁸ Akhas uga saos pisungsung rupa emas lan slaka enggoné mundhut saka Pedalemané Allah, lan saka kedhatoné.

⁹ Raja Tiglat-Pilèsèr ngabulaké panyuwuné Akhas. Kutha Damsyik

diserbu, nuli direbut. Penduduké ditawan, diboyong menyang Kir, lan Rézin, raja Siria, disédani.

¹⁰ Nalika Raja Akhas ana ing Damsyik sowan Raja Tiglat-Pilèsèr, pirsas mesbèh. Raja Akhas banjur ngintunaké contoné mesbèh mau lan princèné ukurané marang Imam Uria ing Yérusalèm.

¹¹ Uria banjur ngedegaké mesbèh sing ukurané padha karo ukuran sing ditampa mau. Mesbèh mau dirampungaké sadurungé Akhas rawuh.

¹² Sarawuhé saka Damsyik Raja Akhas pirsas yèn mesbèhé wis dadi.

¹³ Akhas banjur saos kurban obongan lan kurban dhaharan ana ing mesbèh mau; kurban-kurbané banjur disiram nganggo anggur lan getih dadi kurban keslametan.

¹⁴ Raja Akhas pirsas yèn mesbèh prunggu sing khusus kagem marang Allah papané ana ing antarané Pedalemané Allah lan mesbèh sing anyar. Mulané mesbèh prunggu mau banjur dielih saka ngarepé Pedalemané Allah menyang sisih loré mesbèh anyar.

¹⁵ Raja Akhas banjur ngandika marang Uria, "Kula aturi ngagem mesbèh kula

menika kanggé saos kurban énjing lan sonten, ingkang kasaosaken déning raja lan rakyat, lan kurban angguripun rakyat kasiramna wonten ing ngriku. Sedaya rahing kéwan ingkang kakurbanaken kasiramna ugi wonten ing mesbèh menika. Déné mesbèh prunggu menika badhé kula enggé piyambak, mboten kanggé manambah dhateng Gusti Allah."

¹⁶Uria nglakoni apa sing didhawuhaké déning Sang Prabu.

¹⁷Kréta-kréta prunggu sing ana ing Pedalemané Allah uga dirucati déning Raja Akhas, semono uga jembangan-jembangan sing ana ing kréta mau. Jembangan prunggu sing disangga sapi prunggu rolas iya dijupuk lan disèlèhaké ing landhesan watu.

¹⁸Lan menèh, kanggo nuruti kersané raja Asyur, bangsal raja ing Pedalemané Allah dibungkar déning Raja Akhas; semono uga lawang sing khusus kanggo mlebu raja, ditutup.

¹⁹Lelakoné Raja Akhas liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja Yéhuda.

²⁰Raja Akhas séda lan kasarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud.

Hizkia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

17 ¹ Nalika Akhas enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rolas taun, Hoséa bin Éla wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja suwéné sangang taun.

² Raja Hoséa nglampahi dosa ing ngarsané Allah, nanging ora banget kaya raja-raja ing Israèl sadurungé.

³ Raja Hoséa diserang lan ditelukaké déning Salmanèsèr, raja ing Asyur, mula saben taun kudu mbayar pajeg marang Salmanèsèr mau.

⁴ Nanging ing sawijining wektu Hoséa ngutus utusan menyang So, raja Mesir, nyuwun bantuan lan Hoséa lèrèn enggoné mbayar pajeg taunan marang Asyur. Bareng Salmanèsèr pirsá yèn dikhianati, Raja Hoséa banjur dicekel lan dikunjara.

⁵ Sawisé mengkono, Salmanèsèr, raja Asyur, banjur nyerang Israèl lan ngepung Samaria. Bareng pangepungé mau nyandhak taun kateluné,

⁶ yakuwi sangang tauné enggoné Hoséa jumeneng raja — kutha Samaria direbut

déning Salmanèsèr. Wong Israèl ditawan lan diboyong menyang Asyur. Sebagéan ana sing dipapanaké ing kutha Hala, sebagéan menèh ana ing sacedhaké Kali Habor, ing wilayah Gozan, lan liyané ana ing kutha-kutha ing tanah Madai.

⁷Runtuhé Samaria merga Israèl wis gawé dosa ana ing ngarsané Pangéran, Allahé, sing wis ngluwari Israèl saka tangané raja Mesir, diirid metu saka tanah mau. Wong Israèl mau padha nyembah marang déwa-déwa

⁸lan niru adaté bangsa-bangsa sing wis dilungakaké déning Allah saka tanah Kenaan, yakuwi nalika bangsa Israèl mlebu ing tanah kono merangi bangsa-bangsa mau. Wong Israèl padha niru adat tata carané raja-raja Israèl,

⁹sarta nglakoni prekara-prekara sing nyulayani kersané Pangéran, Allahé. Padha gawé papan panyembahan brahala ana ing saben kuthané, ya ing kutha cilik, ya ing kutha gedhé.

¹⁰Ing saben punthuk lan ing sangisoring saben wit sing ayom didegi tugu déwa lan recané Dèwi Asyéra.

¹¹Wong-wong mau padha ngobong menyan ing mesbèh-mesbèh kanggo

déwa, kaya adaté bangsa-bangsa sing biyèn dilungakaké déning Pangéran saka tanah Kanaan. Senajan wis diawisi déning Pangéran, éwasemono isih tetep waé enggoné padha nyembah marang brahala. Sakèhing penggawéné wong Israèl sing ala mau njalari dukané Pangéran.

¹² (17:11)

¹³ Pangéran wis ndhawuhi para utusan lan para nabiné marang umat Israèl lan Yéhuda nglantaraké dhawuhé mengkéné, "Padha maria nglakoni piala lan netepana sakèhé dhawuh lan pepakon kang Dakparingaké marang para leluhurmu lan marang kowé lantaran para nabi, abdi-Ku."

¹⁴ Nanging Israèl lan Yéhuda padha ora gelem ngrungokaké; malah padha mbangkang kaya para leluhuré, sing padha ora gelem precaya marang Pangéran, Allahé.

¹⁵ Israèl lan Yéhuda padha ora gelem netepi dhawuh-dhawuhé Pangéran lan ora setya marang prejanjian-prejanjian sing dianakaké déning Allah karo para leluhuré. Pepènget-pepèngetéⁿ

ⁿpepènget: Bengis (bhs. Ind.).

Allah ora dirèwès, malah pilih padha nyembah brahala sing ora ana gunané. Padha niru tuladhané bangsa-bangsa sakiwa-tengené, senajan wis diawisi déning Allah.

¹⁶ Prenatané Pangéran Allahé diterak kabèh lan padha gawé reca sapi saka emas utawa prunggu, banjur disembah. Padha gawé recané Dèwi Asyéra, nyembah lintang-lintang lan ngabekti marang Déwa Baal.

¹⁷ Anak-anaké padha dienggo kurban obongan marang déwa. Padha olah ilmu sihir lan njaluk pituduh marang dhukun-dhukun sing nekakaké roh-roh. Semono enggoné padha giat nerak dhawuhé Allah,

¹⁸ nganti Gusti Allah duka banget, lan ora kersa menggali marang Israèl menèh, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau. Sing isih mung kraton Yéhuda.

¹⁹ Nanging wong-wong Yéhuda uga ora netepi dhawuh-dhawuhé Pangéran, Allahé. Malah padha nganut adat tata carané wong Israèl.

²⁰ Wasana umat Israèl kabèh disébrataké^o déning Allah. Bangsa mau diukum lan diulungaké marang mungsuh-mungsuhé sing ambek siya. Bangsa mau ditégakaké, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau.

²¹ Sawisé Gusti Allah ngedohaké wong Israèl saka wong Yéhuda, wong Israèl banjur ngangkat Yérobéam bin Nébat dadi rajané. Yérobéam banjur damel ada-ada ngedohaké saka Allah lan nglampahi dosa-dosa gedhé.

²² Wong Israèl niru marang tuladhané Yérobéam lan nglakoni sakèhé paneraké Yérobéam,

²³ nganti wekasané Gusti Allah ora kersa menggalih marang wong Israèl, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau. Kuwi cocog karo pangandika sing wis diparingaké déning Gusti Allah lantaran para abdiné, yakuwi para nabi. Kaya mengkono wusanané wong Israèl padha kabuwang menyang Asyur, lan padha manggon ing kono nganti sepréné.

---

^odisébrataké: mboten dipun akeni umat kagunganipun Allah.

²⁴Minangka gantiné wong Israèl sing padha diboyong menyang pembuwangan, raja Asyur nekakaké wong-wong saka Babil, Kutha, Awa, Hamat lan Séfarwaim menyang kutha-kutha ing tanah Samaria. Wong-wong mau banjur padha ngalih mrono lan saterusé manggon ana ing kono.

²⁵Ing kawitan wong-wong mau padha ora ngormati marang Allah; mulané Gusti Allah banjur nekakaké singa-singa sing mangsa wong kono sawetara.

²⁶Raja Asyur diaturi pirsá yèn wong-wong Asyur sing dipapanaké ing kutha-kutha Samaria padha ora ngerti prenatal-prenatané déwané negara kono. Mulané déwa kono banjur nekakaké singa sing mangsa wong-wong neneka mau.

²⁷Kuwi sebabé raja Asyur banjur dhawuh supaya anaa imam saka antarané wong tawanan sing diboyong menyang Asyur, dibalèkaké menyang Samaria. Pangandikané Sang Prabu, "Imam kuwi balia menyang tanah Samaria, supaya ngandhani wong-wong bab prenatal-prenatané déwané tanah kana."

²⁸ Mulané ana imam Israèl, sing wis diboyong saka tanah Samaria menyang Asyur, dibalèkaké menèh lan manggon ing Bètèl. Ana ing kana imam mau mulang rakyat bab patrapé nyembah marang Allah.

²⁹ Nanging wong-wong sing padha manggon ing Samaria tetep nyembah brahalané dhéwé-dhéwé; brahala-brahala mau didokokaké ana ing tilas papan panyembahané brahalané wong Israèl. Saben golongan padha gawé brahalané dhéwé-dhéwé, ing kutha sing dienggoni.

³⁰ Wong Babil gawé recané Déwa Sukot-Benot, wong Kutha gawé recané Déwa Nergal, wong Hamat gawé recané Déwa Asima,

³¹ wong Awa gawé recané Nibhas lan Tartak. Déné wong Séfarwaim nyaosaké kurban obongan kanggo Déwa Adramèlèkh lan Anamèlèkh; sing dikurbanaké anak-anaké.

³² Kejaba nyembah marang déwa-déwa mau wong-wong ing kono uga nyembah marang Allah. Imam-imam sing gawé kurban ana ing papan-papan panyembahané déwa-déwa dipilih saka

antarané wong neneka rupa-rupa, sing manggon ana ing kono.

³³ Dadi wong-wong ing kono padha nyembah marang Allah, nanging uga nyembah marang déwané dhéwé-dhéwé saka negara asalé.

³⁴ Sepréné wong-wong mau isih padha ngleluri adat tata carané dhéwé-dhéwé lan ora nyembah marang Allah lan uga ora netepi prenatal-prenatan sing diparingaké déning Allah marang anak-turuné Yakub, sing disebut Israèl.

³⁵ Gusti Allah wis damel prejanjian karo Israèl mengkéné, "Aja padha nyembah marang brahala. Aja sujud utawa ngabekti sarta gawé kurban kanggo brahala mau.

³⁶ Ngurmatana Aku, Allahmu sing wis ngluwari kowé saka tanah Mesir nganggo mujijat lan kasektèn gedhé. Ngabektia marang Aku lan saosna kurbanmu marang Aku.

³⁷ Tetepana dhawuh-Ku lan prenatal-prenatan-Ku sing wis Daktulis kanggo kowé. Aja ngabekti marang déwa-déwa.

³⁸ Aja lali marang prejanjian sing Dakgawé karo kowé.

³⁹ Mbangun-turuta marang Aku, Allahmu, lan Aku bakal ngluwari kowé saka mungsuh-mungsuhmu."

⁴⁰ Nanging penduduk Samaria ora gelem nggatèkaké; malah padha tetep ngleluri adat tata carané dhéwé-dhéwé.

⁴¹ Kejaba nyembah marang Allah, iya tetep padha nyembah marang brahala-brahalané dhéwé-dhéwé. Anak-turuné wong-wong mau sepréné isih nindakaké mengkono.

18 ¹ Nalika Hoséa bin Éla enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak telung taun, Hizkia bin Akhas wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semono Hizkia yuswa selawé taun, lan dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja suwéné sangalikul taun. Asmané ibuné Abi, putrané Zakharia.

³ Raja Hizkia nglampahi dhawuh lan gawé renaning penggalihé Allah, sing ditiru Raja Dawud, leluhuré.

⁴ Papan-papan panyembahan brahala digempur kabèh. Tugu-tuguné déwa-déwa dirubuhaké, lan reca-recané Dèwi Asyéra diremuk. Ula tembaga sing digawé Musa lan kasebut Néhustan

diremuk, merga tekan wektu kuwi wong Israèl padha ngobong menyan kanggo ngormati ula tembaga mau.

⁵Ing antarané para raja ing Yéhuda sing sadurungé, utawa sing sawisé, ora ana sing kaya Hizkia. Panjenengané precaya marang Pangéran, Allahé Israèl lan setya marang Panjenengané.

⁶Ora tau nglawan marang Allah. Malah sakèhé dhawuhé lantaran Musa ditetepi temenan.

⁷Mulané Gusti Allah tansah mitulungi Raja Hizkia, lan apa sing ditandangi mesthi olèh gawé. Raja Hizkia mbrontak nglawan raja Asyur, ora gelem teluk.

⁸Raja Hizkia iya nelukaké wong Filistin; désa-désa sing cilik dhéwé tekan kutha-kutha sing gedhé pisan dijarah-rayah, semono uga Gaza lan wilayah kiwa-tengené.

⁹Nalika pepréntahané Raja Hizkia nyandhak patang taun, kuwi taun kapituné pepréntahané Raja Hoséa ing Israèl, Salmanèsèr, raja Asyur ngepung kutha Samaria.

¹⁰Sawisé dikepung telung taun lawasé Samaria teluk. Nalika semono Raja Hizkia enggoné jumeneng raja ing

Yéhuda nyandhak nem taun, lan Hoséa jumenengé raja ing Samaria sangang taun.

¹¹ Bangsa Israèl banjur ditawan lan diboyong déning raja Asyur menyang negarané. Wong Israèl mau sapérangan ana sing dipapanaké ing kutha Hala, sapérangan menèh ing sacedhaké Kali Habor, ing wilayah Gozan, lan liyané ana ing kutha-kutha ing tanah Madai.

¹² Teluké Samaria mau merga wong Israèl ora padha mbangun-turut marang Pangéran, Allahé; padha nerak prejanjiané karo Gusti Allah lan nglanggar sakèhé préntahé Musa, abdiné Allah. Wong-wong mau ora padha ngrungokaké lan ora nglakoni.

¹³ Nalika pepréntahané Raja Hizkia nyandhak patbelas taun, kutha-kutha ing Yéhuda sing dikubengi bètèng diserang lan direbut déning Sanhérib, raja ing Asyur.

¹⁴ Hizkia ngutus utusan marang Sanhérib, sing nalika semono ana ing Lakhis, aturé, "Kula ngaken lepat; pramila kula suwun serangan dhateng kitha-kitha kula menika dipun kèndeli. Menapa kémawon ingkang panjenengan

pundhut, badhé kula saosaken." Sanhérib mangsuli yèn Hizkia kudu mbayar dhendha awujud slaka sepuluh èwu kilogram lan emas sèwu kilogram.

¹⁵ Mulané sakèhé slaka sing ana ing Pedalemané Allah lan sing ana ing kas kedhaton diaturaké kabèh déning Raja Hizkia marang Sanhérib.

¹⁶ Tekan emas sing kanggo nglapisi lawang-lawanging Pedalemané Allah, sing dipasang déning Raja Hizkia dhéwé, kepeksa dithèthèli lan dikirimaké marang Sanhérib.

¹⁷ Nanging raja Asyur mau saka Lakhis ngirim pasukan akèh, dipimpin déning perwira telu kanggo nyerang Yérusalèm. Satekané ing kutha Yérusalèm kono banjur padha mandheg ing panggonan sing karan Palemahané Tukang Tenun, sacedhaké kalèn sing ngilèkaké banyu saka blumbang ndhuwur.

¹⁸ Sawisé mengkono perwira-perwira Asyur mau banjur kongkonan wong ngaturi Raja Hizkia. Pegawéné Hizkia, wong telu, banjur metu nemoni. Pegawé-pegawé mau jenengé: Èlyakim, bin Hilkia, penggedhé urusan kraton,

Sèbna sèkretaris negara, lan Yoah bin Asaf, bendahara negara.

¹⁹Ana jéndral Asyur sing kandha karo wong telu mau mengkéné, "Pangandikané raja Asyur iki kandhakna marang Hizkia, 'Yagéné kowé rumangsa rosa?"

²⁰Apa kokkira tembung waé bisa ngrobah siasat lan kekuwatané tentara! Sapa ta sing kokendelaké, kokkowé nganti wani nglawan marang Asyur?"

²¹Kowé njagakaké pitulungané wong Mesir. Nanging kuwi rak padha karo nganggo teken glagah. Tekan kuwi bakal tugel lan natoni tanganmu. Kaya mengkono kaanan sanyatané raja Mesir kanggo wong sing njagakaké pitulungané."

²²Perwira Asyur mau kandha menèh, "Bisa uga kowé padha njagakaké pitulungané Pangéran, Allahmu? Nalika Hizkia dhawuh supaya wong Yéhuda lan Yérusalèm ngemungna manembah ing ngarepé mesbèh ing Yérusalèm, apa sing dirusak kuwi dudu papan-papan sing kanggo nyembah marang Allah dhéwé?"

²³Saiki aku atas asmané raja Asyur wani totohan, yèn kowé diwènèhi jaran

rong èwu, kowé mesthi ora duwé wongé sing bisa nunggangi!

²⁴ Perwiraku sing asor dhéwé waé kowé ora bisa nandhingi. Éwasemono kowé padha duwé pengarep-arep yèn Mesir bakal kirim bantuan kréta perang lan bala jaranan!

²⁵ Apa kokkira enggonku nyerang lan ngalahaké negaramu kuwi ora nganggo pitulungané Allah? Allah dhéwé sing ngutus aku nyerang lan numpes negaramu!"

²⁶ Èlyakim, Sèbna lan Yoah banjur kandha karo perwira mau, "Pak, kula aturi ngandika mawi basa Aram kémawon, kula sami ngertos. Sampun nganggé basa Ibrani, mangké rakyat ingkang sami wonten ing témbok-témbok mindhak sami ngertos."

²⁷ Wangsulané perwira mau, "Aja kokkira yèn aku diutus raja Asyur mung didhawuhi kandha karo kowé lan karo rajamu waé. Aku iya kandha karo rakyat sing padha lungguh ana ing témbok-témbok kuwi, sing bakal padha mangan kotorané dhéwé lan ngombé uyuhé dhéwé."

²⁸ Perwira mau banjur ngadeg lan kandha seru nganggo basa Ibrani, "Padha rungokna. Mengkéné ngandikané raja Asyur:

²⁹ 'Aja gelem diapusi Hizkia, wong sing ora bisa mitulungi kowé.

³⁰ Aja ngrungokaké pambujuké Hizkia supaya kumandel marang Yéhuwah. Aja kokkira Allah bisa mitulungi kowé utawa ngalang-alangi Asyur nggempur kuthamu.

³¹ Kowé aja ngrungokaké Hizkia. Aku, raja Asyur, préntah, metua saka kutha lan pasraha. Mengko kowé bakal mangan woh anggur saka kebonmu dhéwé, lan mangan woh ara saka witmu dhéwé, sarta ngombé banyu saka sumurmu dhéwé,

³² nganti kowé dakboyong menyang negara manca sing mèmper karo negaramu dhéwé. Ing kana ana kebon anggur sing metokaké anggur kanggo kowé, ana sawah gandum sing ngasilaké glepung kanggo panganmu. Ing kana akèh wit zaitun, lenga zaitun lan madu. Yèn kowé nurut karo dhawuhku, kowé bakal urip, ora bakal mati. Aja nggatèkaké marang Hizkia. Kowé mung

diapusi, supaya kowé ngandel yèn arep dipitulungi déning Allah.

³³ Apa ana déwa sing bisa nylametaké bangsané saka tanganku?

³⁴ Ana ing endi déwa-déwané tanah Hamat lan Arpad? Ana ing endi déwa-déwané Séfarwaim, Héna lan Iwa? Apa ana déwa teka sing mitulungi Samaria?

³⁵ Endi ana déwa sing bisa ngluwari tanahé saka tanganku? Mulané aja ngira yèn Allah bakal mitulungi Yérusalèm!"

³⁶ Krungu tembung mengkono mau penduduk Yérusalèm ora ana sing kumecap, sebab Raja Hizkia wis dhawuh supaya padha meneng waé.

³⁷ Mulané Èlyakim, Sèbna lan Yoah padha nyuwèk jubahé merga saka sedhihé. Banjur padha sowan marang Sang Prabu nglapuraké apa sing dikandhakaké déning perwira Asyur mau.

19¹ Nalika Raja Hizkia mireng lapurané wong telu mau nyuwèk agemané, banjur ngagem ageman bagor, nélakaké enggoné sedhih, sarta tindak menyang Pedalemané Allah.

² Èlyakim, kepalané kraton, Sèbna sèkretaris negara lan para imam sing

tuwa-tuwa diutus nemoni Nabi Yésaya bin Amos. Wong-wong mau uga padha nganggo klambi bagor.

³Welingé Raja Hizkia marang Yésaya surasané mengkéné, "Dinten menika dinten kasisahan; kita sami dipun ukum lan dipun sepèlèkaken. Kita kados tiyang èstri ingkang sampun badhé mbabar, nanging mboten saged nglairaken.

⁴Raja Asyur sampun ngutus perwira supados ngawon-awon Gusti Allah, ingkang sipat gesang. Mbokmenawi Pangéran, Allah panjenengan, midhanget panyenyamah^P menika, lan kersa males dhateng tiyang ingkang ngucapaken pengawon-awon menika. Kula aturi ndedonga dhateng Pangéran kanggé tiyang-tiyang kita, ingkang taksih kantun menika."

⁵Sawisé nampi welingé Raja Hizkia mau,

⁶Nabi Yésaya nuli ngandika mengkéné, "Panjenengan mboten sisah ajrih menawi midhanget tembungipun tiyang-tiyang Asyur menika, bilih Allah mboten saged ngluwari kita.

---

^PPnyenyamah: mencela (bhs. Ind.).

⁷ Allah badhé damel raja Asyur mireng pawartos, ingkang njalari piyambakipun wangsul dhateng negarinipun. Wonten ing ngrika piyambakipun badhé dipun pejahi."

⁸ Perwira Asyur mau krungu kabar yèn rajané wis tindak saka Lakhis, nglurug perang menyang kutha Libna, ora adoh saka kono. Mulané perwira mau mrana arep sowan.

⁹ Wong Asyur padha olèh kabar, yèn tentara Mesir, sing dipimpin déning Tirhakah, raja Sudan arep nyerang bala Asyur. Krungu sing mengkono raja Asyur banjur kirim layang marang Hizkia, raja Yéhuda.

¹⁰ Surasané mengkéné, "Aja kena diapusi déning Allahmu sing kokndelndelaké kuwi, sing janji bakal ngluwari kowé saka tanganku.

¹¹ Kowé wis krungu yèn saben negara sing diserang déning raja Asyur, mesthi ditumpes.^q Apa kokkira kowé bisa lolos?

¹² Nalika leluhurku nelukaké kutha Gozan, Haran, lan Rèzèf sarta matèni wong Bèt-Èden sing padha manggon ing

---

^qditumpes: dimusnahkan (bhs. Ind.).

Telasar, ora ana déwané siji waé sing bisa nylametaké wong-wong mau.

¹³Raja-rajané kutha Hamat, Arpad, Séfarwaim, Héna lan Iwa saiki padha ana ing ngendi?"

¹⁴Raja Hizkia nampa layang mau saka para utusan, banjur diwaos. Panjenengané banjur mlebet Pedalemané Allah lan njèrèng layang mau ana ing ngarsané Allah.

¹⁵Hizkia banjur ndedonga, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, ingkang pinarak ing dhampar^r sinanggi déning para malaékat Paduka, inggih namung Paduka piyambak ingkang ngerèh kraton-kraton ing salumahing bumi, margi Paduka ingkang nitahaken langit lan bumi.

¹⁶Gusti, mugé kepareng menggali dhateng kedadosan ingkang kawula alami. Kersaa midhangetaken sedaya panyenyamahipun Sanhérib dhateng Paduka, Allah ingkang gesang.

¹⁷Kawula sami mangertos, bilih raja-raja Asyur sampun nelukaken bangsa-bangsa kathah, lan ngrisak negari-negaripun.

---

^rdhampar: takhta (bhs. Ind.).

¹⁸ Déwa-déwanipun bangsa-bangsa wau inggih sampun dipun besmi lan dipun remuk, mergi déwa-déwa wau pancèn sanès Allah. Menika namung damelaning tanganipun manungsa, kadamel saking kajeng lan séla.

¹⁹ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kersaa ngluwari kawula saking tiyang-tiyang Asyur menika, supados sedaya bangsa sajagad ngakenana, bilih namung Paduka piyambak ingkang jumeneng Allah, mboten wonten sanèsipun."

²⁰ Nabi Yésaya banjur kirim layang marang Sang Prabu Hizkia, surasané, "Gusti Allah sampun paring wangsulan dhateng pandonganipun Sang Prabu mekaten, 'Sanhérib, kowé digeguyu lan disepèlèkaké déning kutha Yérusalèm.

²¹ (19:20)

²² Sing kokala-ala kuwi sapa? Ora liya iya Aku, Allahé Israèl, Allah kang mahasuci, ya Aku iki sing kokcecamah. Angkuh temen tangkepmu^s marang Aku.

²³ Kowé wis akon ngumukaké yèn srana kréta perangmu kowé nelukaké gunung-gunung sing dhuwur dhéwé ing Libanon. Kowé umuk merga wis negor

---

^stangkep: sikap (bhs. Ind.).

wit-wit cemara sing dhuwur dhéwé lan sing éndah dhéwé, sarta wis nlusup ing alas-alas sing gedhé dhéwé.

²⁴ Kowé iya ngegung-egungaké enggonmu wis ngedhuk sumur lan ngombé banyu ing negara-negara manca, lan para prejuritmu wis ngidak-idak Bengawan Nil nganti asat.'

²⁵ Apa kowé durung krungu yèn kuwi mau kabèh wis Dakrancang wiwit jaman kuna mula? Lan saiki lagi Daktindakaké. Rak Aku dhéwé ta sing maringi pangwasa marang kowé, supaya kowé nggempur bètèngé kutha-kutha dadi ludhesan.

²⁶ Wong-wong sing padha manggon ing kutha-kutha mau ora padha duwé kekuwatan, mulané padha kagèt lan wedi. Wong-wong mau padha kaya suket ing ara-ara, utawa kaya suket sing thukul ana ing payoning omah, sing dadi garing samasa katerak ing angin panas saka Wétan.

²⁷ Nanging Aku weruh kaanan sing sanyatané. Aku weruh sing kaktindakaké, lan ngerti menyang endi paranmu. Aku ngerti yèn kowé nesoni Aku.

²⁸ Aku wis krungu bab enggonmu gumedhé. Saiki irungmu bakal Dakkeluht lan cangkemmu Dakkendhalèni, supaya kowé Daktuntun bali metu dalan sing biyèn kokliwati."

²⁹ Sawisé mengkono Nabi Yésaya ngaturaké piweling marang Raja Hizkia mengkéné, "Menika tandhanipun prekawis ingkang mangké badhé kelampahan. Taun menika lan taun ngajeng rakyat badhé nedha gandum ingkang tuwuh piyambak. Nanging sesampunipun menika rakyat badhé nedha gandum lan ngombé anggur saking tanemanipun piyambak.

³⁰ Tiyang Yéhuda ingkang taksih sami gesang, badhé dados makmur kados taneman, ingkang lebet oyodipun, lan medalaken woh.

³¹ Ing Yérusalèm lan ing redi Sion badhé wonten tiyang-tiyang ingkang kawilujengaken, mergi Allah sampun nemtokaken mekaten.

³² Mekaten pangandikanipun Allah bab negari Asyur: 'Asyur ora bakal mlebu ing kutha kono, utawa nglepas panahé marang Yérusalèm, sepisan waé ora, lan

---

^tkeluh: kelikir (bhs. Ind.).

prejurit-prejurité sing nganggo tamèng, siji waé ora ana sing bakal nyedhak mrono. Lan ora ana tanggul sing dienggo ngepung kutha kono.

³³ Raja Asyur bakal bali liwat dalan sing diliwati nalika teka, lan ora bakal mlebu ing kutha Yérusalèm. Aku Pangéran, sing ngandika.

³⁴ Kutha Yérusalèm bakal Dakbéla lan Dakreksa, krana saka asma-Ku lan krana prejanjian-Ku karo Dawud, abdi-Ku."

³⁵ Bengi kuwi uga malaékaté Pangéran rawuh ing kémah-kémahé wong Asyur lan matèni prejurit 185.000. Ésuké mayit-mayit mau pating gléthak saenggon-enggon!

³⁶ Temahan Sanhérib, Raja Asyur, mulih menyang Ninewé.

³⁷ Ing sawijining dina, nalika mbeneri sembahyang ana ing candhiné Déwa Nisroh, Sanhérib disédani nganggo pedhang déning Adramèlèkh lan Sarèzèr, putra-putrané. Sawisé mengkono putra-putrané mau padha mlayu ngungsi menyang negara Ararat. Ésar-Hadon, putrané liyané, jumeneng raja, nggentèni Sanhérib.

20¹ Ing wektu kuwi, Raja Hizkia gerah wudunen, saking bangeté nganti mèh séda. Nabi Yésaya bin Amos, sowan lan matur mengkéné, "Gusti Allah ngandika, supados panjenengan mbèrèsaken urusan panjenengan sedaya, mergi panjenengan mboten badhé saras malih. Panjenengan mboten dangu malih badhé kapundhut."

² Raja Hizkia banjur madhep menyang témbok karo ndedonga,

³ "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti, bilih kawula sampun ngabekti dhateng Paduka kalayan setya lan temen-temen. Kawula tansah ngudi sagedipun nglampahi kersa Paduka." Raja Hizkia banjur muwun melas asih.

⁴ Nabi Yésaya banjur tindak, Raja Hizkia ditilar. Nanging sadurungé miyos saka pekarangané kraton, Nabi Yésaya didhawuhi déning Allah

⁵ supaya bali menèh marang Hizkia, rajané umaté Allah, karo didhawuhi mengkéné, "Aku Pangéran Allah sing dibektèni déning Dawud leluhurmu. Aku wis miyarsakaké pandongamu sarta mirsani panangismu. Kowé bakal

Dakwarasaké. Telung dina menèh kowé bakal sowan ing Pedalemané Allah.

⁶Umurmu bakal Daktambahi limalas taun. Kowé lan kutha Yérusalèm bakal Dakluwari saka Raja Asyur. Kutha iki bakal Dakreksa krana saka asma-Ku lan krana janji-Ku marang Dawud, abdi-Ku."

⁷Nabi Yésaya banjur utusan wong mopokaké woh ara sing digawé alus ana ing wuduné Raja Hizkia.

⁸Aturé marang Nabi Yésaya, "Menapa pretandhanipun, bilih Gusti Allah badhé nyarasaken kula, lan bilih tigang dinten malih kula badhé saged sowan ing Pedalemanipun Allah?"

⁹Wangsulané Nabi Yésaya, "Allah badhé paring pretandha dhateng panjenengan, bilih Allah netepi janjinipun. Samenika menapa ingkang panjenengan kersakaken; menapa ngersakaken supados ayang-ayanganing jarumipun jam surya damelanipun Raja Akhas majeng sedasa garis, menapa mundur sedasa garis?"

¹⁰Aturé Raja Hizkia, "Ndamel ayang-ayangan majeng sedasa garis menika gampang. Pramila kadamela mundur kémawon sedasa garis."

¹¹ Nabi Yésaya nuli ndedonga marang Allah. Panjenengané banjur ngunduraké ayang-ayangané jarum jam srengéngé mau sepuluh garis.

¹² Dhèk semana raja Babil, Merodhah Baladan putrané Raja Baladan, mireng yèn Raja Hizkia nembé waé saras gerahé. Mulané banjur utusan nggawa layang lan hadiah marang raja Hizkia.

¹³ Raja Hizkia nampani utusan mau klawan bungah lan mamèraké kasugihané emas lan slaka, anggi-anggi^u lan lenga wangi, semono uga gegamaning tentarané. Ora ana barang ing kedhaton sing ora dipamèraké.

¹⁴ Nabi Yésaya banjur sowan marang Raja Hizkia lan nyuwun pirsá, "Tiyang-tiyang menika saking pundi? Sami matur menapa?" Pangandikané Raja Hizkia, "Tiyang-tiyang menika saking negari tebih, saking negari Babil."

¹⁵ Nabi Yésaya nyuwun pirsá menèh, "Sami ningali menapa wonten ing kedhaton ngriki?" Pangandikané Raja Hizkia, "Sami ningali samukawis. Mboten wonten barang keprabon setunggal kémawon ingkang mboten

---

^uanggi-anggi: rempah-rempah (bhs. Ind.).

kula tedhahaken dhateng tiyang-tiyang menika."

¹⁶ Nabi Yésaya banjur matur marang Sang Prabu, "Gusti Allah ngandika

¹⁷ bilih badhé wonten wekdalipun sedaya barang ing kedhaton panjenengan, lan ingkang kaklempakaken déning para leluhur panjenengan, sedaya badhé kaboyong dhateng tanah Babil, mboten wonten setunggal kémawon ingkang kantun.

¹⁸ Saking antawisipun putra-wayah panjenengan badhé wonten ingkang kapendhet, kadadosaken abdi ing kedhaton Babil, ngladosi raja Babil."

¹⁹ Pangandikané Raja Hizkia, "Prayogi sanget pangandikanipun Allah, ingkang panjenengan lantaranaken dhateng kula." Pangandikané sing mengkono mau merga ngira yèn tegesé kratoné Hizkia bakal ngalami katentreman selawasé sugengé.

²⁰ Riwayaté Raja Hizkia liya-liyané, bab lelabeté kaprewirané lan enggoné yasa blumbang sarta ilèn-ilèn kanggo ngilèkaké banyu menyang kutha, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²¹ Hizkia séda; Manasyè putrané, nggentosi jumeneng raja.

21 ¹ Nalika Manasyè jumeneng raja ing Yéhuda yuswané rolas taun. Dalemé ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé sèket lima taun. Asmané ibuné Hèfziba.

² Manasyè nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, yakuwi niru adat tata-carané bangsa-bangsa Kenaan, sing ditundhung déning Pangéran, nalika bangsa Israèl teka ngenggoni negara mau.

³ Panggonan panyembahan brahala, sing wis dirusak déning Hizkia, dibangun menèh. Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah Baal, lan gawé reca-recané Dèwi Asyéra, kaya sing ditindakaké déning Akhab, raja ing Israèl. Manasyè uga nyembah lintang-lintang.

⁴ Pangéran wis dhawuh yèn Pedalemané Allah kuwi panggonan kanggo nyembah marang Allah, éwasemono Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah para déwa.

⁵ Ing platarané Pedalemané Allah karo pisan didegi mesbèh-mesbèh kanggo nyembah lintang-lintang.

⁶ Putrané dienggo kurban obongan. Raja Manasyè iya olah ilmu tenung, ilmu nujum, ilmu gaib, lan ilmu préwangan, yakuwi njaluk pitulungané roh-roh. Dosa-dosané sing mengkono mau njalari dukané Gusti Allah.

⁷ Lambangé Dèwi Asyéra dipasang ing Pedalemané Allah, mangka bab panggonan mau Gusti Allah wis ngandika marang Dawud lan Suléman, putrané, "Pedaleman-Ku ing Yérusalèm, mulané umat-Ku Israèl kudu padha nyembah marang Aku ana ing kana.

⁸ Lan yèn umat Israèl nindakaké sakèhé dhawuh-Ku lan netepi prenatal-prenatal sing diwènèhaké déning Musa, abdi-Ku, Aku bakal ora négakaké umat Israèl ditundhung saka tanah, sing wis Dakparingaké marang para leluhuré."

⁹ Nanging wong Yéhuda padha ora mbangun-turut marang Pangéran, malah Manasyè nglakoni dosa sing luwih gedhé ketimbang karo dosané wong Kanaan sing dilungakaké déning Allah, nalika umat Israèl teka, ngenggoni tanah kono.

¹⁰ Mulané Gusti Allah ngandika lantaran para nabi, abdiné, mengkéné,

¹¹ "Raja Manasyè kuwi ala banget, penggawéné luwih ala ketimbang karo penggawéné wong Kanaan, lan brahala-brahalané njalari wong Yéhuda iya padha gawé dosa.

¹² Mulané Aku, Allah sing disembah déning umat Israèl, bakal nekakaké kasangsaran gedhé ing Yérusalèm lan ing Yéhuda, nganti saben wong sing krungu bakal padha kagèt.

¹³ Yérusalèm bakal Dakukum, kaya patrapé enggon-Ku ngukum marang Samaria lan Akhab, raja Israèl, lan anak-turuné. Yérusalèm bakal Daktumpes tapis, kaya piring sing diasahi lan dikurebaké.

¹⁴ Penduduké sing isih kari bakal Dakulungaké dadi mangsané para mungsuhé, sing bakal ngrucati gegamané lan njarah-rayah negarané.

¹⁵ Kuwi kabèh bakal disangga déning umat-Ku, merga padha nglakoni dosa marang Aku lan gawé duka-Ku, wiwit saka jamané leluhuré metu saka tanah Mesir, tekan sepréné."

¹⁶ Manasyè wis matèni wong akèh banget sing ora salah, mula ing Yérusalèm getihé wong resik mau

kawutahaké ing saenggon-enggon. Kuwi dosa sing dilakoni déning Manasyè, kejaba enggoné njalari wong Yéhuda gawé dosa marang Allah, merga nyembah marang brahala.

¹⁷ Riwayaté Raja Manasyè liya-liyané lan bab dosa-dosané kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

¹⁸ Manasyè séda lan disarèkaké ing petamanan kedhaton, yakuwi ing Uza, Amon, putrané nggentosi dadi raja.

¹⁹ Nalika jumeneng raja ing Yérusalèm, Amon yuswané rolikur taun. Asmané ibuné Mesulèmèt, putrané Harus, wong Yotba.

²⁰ Ora béda karo ramané, Amon nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran.

²¹ Brahala-brahala sing disembah déning ramané iya disembah.

²² Amon nyingkur^v marang Pangéran, Allah sesembahané para leluhuré, lan nerak prenatal-prenatané Allah.

²³ Para punggawané Raja Amon banjur padha gawé komplotan nglawan Sang Prabu. Raja Amon banjur disédani ing kedhatoné.

---

^vnyingkur: meninggalkan (bhs. Ind.).

²⁴ Nanging wong-wong sing nyédani mau gentèn dipatèni déning rakyat Yéhuda ana ing kedhaton. Sawisé mengkono rakyat banjur ngangkat Yosia, putrané Amon, jumeneng raja nggentosi ramané.

²⁵ Riwayaté Amon liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁶ Amon disarèkaké ana ing petamanan Uza. Yosia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

22 ¹ Nalika Yosia jumeneng raja ing Yéhuda yuswané wolung taun. Dalemé ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé telung puluh siji taun. Asmané ibuné Yedida, putrané Adaya, saka Boskat.

² Yosia nglampahi dhawuh lan gawé renaning penggalihé Pangéran, manut tuladhané Raja Dawud, sarta netepi sakèhé dhawuhé Allah klawan éklas.

³ Raja Yosia kagungan sèkretaris kedhaton, jenengé Safan bin Azalia, bin Mesulam. Nalika Yosia enggoné jumeneng raja nyandhak wolulas taun, raja mau utusan sèkretarisé menyang Pedalemané Allah, pangandikané,

⁴"Nemonana Imam Agung Hilkia, njaluka lapuran, pira dhuwit sing diklumpukaké déning para imam saka wong-wong sing mlebu ing Pedalemané Allah.

⁵Dhuwit mau konen mènèhaké marang para mandhor sing ditugasaké ndandani Pedalemané Allah. Dhuwit mau kanggo mbayar opahé

⁶para tukang kayu, para juru gawé omah lan para tukang batu, sarta kanggo tuku kayu lan watu sing dibutuhaké.

⁷Wong-wong sing padha nindakaké pegawéan mau padha jujur banget, mula ora prelu gawé lapuran bab tanjané dhuwit sing dipasrahaké."

⁸Safan nglantaraké dhawuhé Sang Prabu mau marang Imam Hilkia, lan Imam Hilkia nuli gentèn lapur yèn dhèwèké nemu Kitab Torèt ana ing Pedalemané Allah. Imam Hilkia ngulungaké Kitab mau, banjur diwaca Safan.

⁹Safan nuli sowan Sang Prabu menèh lan ngaturi pirsá yèn dhuwit sing dikersakaké Sang Prabu kuwi wis dijupuk

déning para punggawa sing kawogan^w lan wis dipasrahaké marang para mandhor kanggo ndandani Pedalemané Allah.

¹⁰ Safan banjur ngaturaké Kitab sing ditampa saka Imam Hilkia karo matur, "Menika Kitab saking Imam Hilkia." Kitab mau banjur diwacakaké.

¹¹ Bareng mireng surasané Kitab mau Sang Prabu banjur nyuwèk agemané merga saka sedhihé.

¹² Nuli dhawuh marang Imam Hilkia, Ahikam bin Safan, Akhor bin Mikha, Safan sèkretarisé kedhaton, lan Asaya punggawané kraton mengkéné,

¹³ "Nyuwuna pirsas marang Allah, kanggo aku lan rakyat kabèh bab surasané Kitab iki. Gusti Allah duka marang kita merga leluhur kita ora nglakoni prenatal-prenatal sing katulis ing Kitab iki."

¹⁴ Wong-wong mau nuli padha nyuwun pirsas marang nabi wadon sing asma Hulda, dalemé ing kampung anyar ing Yérusalèm. Garwané nabi wadon mau asmané Salum bin Tikwa, wayahé

---

^wsing kawogan: yang berkepentingan (bhs. Ind.).

Harhas. Salum kuwi sing ngurusi sandhangan resmi sing dienggo ing ibadah ing Pedalemané Allah. Bareng Nabi Hulda mireng ketrangané wong-wong mau,

¹⁵ banjur padha diutus sowan marang Sang Prabu menèh, didhawuhi matur mengkéné,

¹⁶ "Mekaten dhawuhipun Pangéran: Aku bakal ngukum Yérusalèm lan penduduké kabèh, kaya kang katulis ana ing Kitab sing diwacakaké marang Yosia.

¹⁷ Umat Israèl wis nyingkur marang Aku lan gawé kurban marang déwa-déwa. Apa sing dilakoni kuwi kabèh gawé duka-Ku. Aku duka marang Yérusalèm, lan duka-Ku ora bakal sirep.

¹⁸ Nanging mungguh Yosia, Aku dhawuh mengkéné, 'Kowé wis krungu apa sing katulis ana ing Kitab kuwi.

¹⁹ Mulané kowé getun lan andhap-asor ing ngarsa-Ku. Nalika krungu ancaman-Ku, sandhanganmu koksuwèk lan kowé nangis, nélakaké enggonmu sedhih, merga Aku arep ngukum Yérusalèm lan wong-wong sing manggon ing kono, jalaran arep Dakdadèkaké sesawangan sing nggegirisi, lan Yérusalèm bakal

Dakdadèkaké kutha sing kena ing paukuman. Nanging pandongamu wis Dakpiyarsakaké.

²⁰ Mulané ukuman sing bakal dirasakaké déning Yérusalèm ora bakal ditibakaké selawasé kowé isih urip. Kowé bakal mati klawan tentrem rahayu." Utusan-utusan mau banjur padha bali sowan marang Sang Prabu karo ngaturaké welingané Nabi Hulda mau.

23 ¹ Raja Yosia banjur nimbali para pemimpin ing tanah Yéhuda lan ing Yérusalèm kabèh.

² Bebarengan karo wong-wong mau Raja Yosia tindak menyang Pedalemané Allah, didhèrèkaké para imam, para nabi lan rakyat kabèh, wong cilik dalah wong gedhé. Jumeneng ana ing sacedhaké cagak ing Pedalemané Allah kono, Sang Prabu maos klawan swara sora ana ing ngarepé wong-wong mau, surasané Kitab Prejanjian sing lagi ketemu ana ing Pedalemané Allah.

³ Sang Prabu nuli prejanji ing ngarsané Allah, yèn bakal nglampahi klawan tumemen sakèhing dhawuh lan prenatal, sarta netepi sarat-saraté

prejanjiané Allah karo umaté sing kasebut ana ing Kitab mau.

⁴ Sawisé mengkono Sang Prabu dhawuh marang Imam Agung Hilkia, para imam pembantu lan para pengawal sing jaga ing lawanging Pedalemané Allah, supaya sarupané piranti sing dienggo nyembah brahala Baal, Dèwi Asyéra lan lintang-lintang ditokaké saka Pedalemané Allah. Barang-barang mau banjur diobong déning Sang Prabu ing sanjabané kutha, sacedhaké Lembah Kidron, lan awuné digawa menyang Bètèl.

⁵ Kejaba saka kuwi Sang Prabu iya nglèrèni para imam sing diangkat déning raja-raja Yéhuda, lan ditugasaké ngimami ing mesbèhé déwa-déwa ing kutha-kutha Yéhuda lan sakiwa-tengené Yérusalèm. Uga imam-imam sing gawé kurban marang Baal, déwa srengéngé, rembulan lan lintang-lintang dilèrèni kabèh.

⁶ Recané Dèwi Asyéra iya diwetokaké saka Pedalemané Allah lan digawa menyang sanjabané kutha, ing Lembah Kidron. Ana ing kono reca mau diobong,

arengé diejur-ejur lan awuné dibuwang ing kuburan umum.

⁷Kamar-kamar ing Pedalemané Allah panggonané pelacur kuil nglakoni pelacuran kanggo ngladèni wong-wong sing padha nyembah déwa, dirusak. (Ana ing kamar kono wong-wong wadon mau padha nenun sandhangan sing dienggo ing pangibadah marang Dèwi Asyéra.)

⁸Imam-imam ing wilayah Yéhuda diboyong kabèh menyang Yérusalèm; saenggon-enggon sanegara kono, sakèhé mesbèhé para déwa sing lumrahé dienggo gawé kurban déning imam-imam mau, dinajisaké. Imam-imam mau ora kena ngladèni ing Pedalemané Allah, nanging padha olèh mangan roti tanpa ragi, sing dicawisaké kanggo kanca-kancané. Mesbèh-mesbèh sing disedhiyakaké kanggo Déwa Wedhus, sacedhaké Gapura Yosua, penggedhéné negara kono, dirubuhaké. Gapura mau dunungé ana ing sisih kiwané gerbang sing kanggo liwat wong-wong sing padha mlebu kutha.

⁹(23:8)

¹⁰Tofèt, yakuwi panggonané nyembah brahala Molokh, sing ana ing Lebak Ben-Hinom, iya dinajisaké, supaya ora dienggo déning wong sing ngurbanaké anaké kanggo kurban obongan.

¹¹Kabèh jaran sing dienggo para raja nyembah déwa Srengéngé, disingkiraké. Kréta-kréta sing dienggo ing upacara penyembahan brahala mau diobong. (Kréta-kréta mau dipapanaké ana ing pekarangané Pedalemané Allah, cedhak gapura, ora adoh saka panggonané Natan-Mèlèkh, pegawé sing dhuwur pangkaté.)

¹²Mesbèh-mesbèh sing diyasa déning raja-raja Yéhuda ing payon tilas kamar-kamaré Raja Akhas, dibubrah. Uga mesbèh-mesbèh sing diyasa déning Raja Manasyè ing platarané Pedalemané Allah karo pisan dibubrah, banjur dibuwang menyang Lembah Kidron.

¹³Uga mesbèh-mesbèh sing didegaké ana ing sawétané kutha Yérusalèm, sakidulé Gunung Duraka, dinajisaké. Mesbèh-mesbèh kuwi biyèn sing yasa Raja Suléman kanggo nyembah déwa-déwa sing njijiki, kayata Dèwi Astorèt, sesembahané wong Sidon, Déwa Kamos,

sesembahané bangsa Moab, lan Molokh sesembahané bangsa Amon.

¹⁴Tugu-tuguné déwa lan reca-recané Dèwi Asyéra dirubuhaké, lan lemah tilas panggonané tugu-tugu lan reca-reca mau diurugi balunging wong.

¹⁵Recané Dèwi Asyéra diobong lan mesbèhé ing Bètèl dibubrah. Papan panyembahan brahala kuwi biyèn sing yasa Raja Yérobéam bin Nébat; Yérobéam mau raja sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

¹⁶Nalika Yosia nolèh, pirsana ana kuburan sawetara ing gunung. Kuburan-kuburan mau didhawuhi mbongkar, lan balung-balungé didhawuhi ngobong ing mesbèh Bètèl. Mesbèh mau banjur digempur lan watuné diejur-ejur. Mengkono patrapé najisaké mesbèh, nganti kelakon apa sing wis diweca sadurungé déning nabining Allah, nalika Raja Yérobéam mbeneri pésta, jumeneng ana ing mesbèh mau. Sawisé mengkono Raja Yosia pirsana ana kuburan siji menèh.

¹⁷Nuli ndangu, "Iki kuburané sapa?" Wong-wong ing Bètèl padha matur, "Menika pesaréanipun abding Allah. Nalika semanten nabi wau rawuh mriki

saking tanah Yéhuda, lajeng meca bab lelampahan ingkang samenika panjenengan tindakaken bab mesbèh ing Bètèl menika."

¹⁸ Dhawuhé Sang Prabu, "Kuburan kuwi aja dikapak-kapakaké. Balung-balungé karebèn ana ing kono waé, aja dielih!" Mula balungé nabi saka Yéhuda mau ora dikapak-kapakaké. Mengkono uga balungé nabi sing saka Samaria dikubur ana ing kono.

¹⁹ Ing saben kutha ing Israèl, Raja Yosia nggempuri panggonan-panggonan sing biyèn dienggo nyembah brahala déning raja-raja Israèl, lan njalari dukané Gusti Allah. Apa sing ditindakaké déning Raja Yosia ing Bètèl, iya ditindakaké marang mesbèh-mesbèh sanegara Israèl kabèh.

²⁰ Kabèh imam sing ora nyembah marang Allah padha dipatèni ana ing mesbèh-mesbèh sing biyèn dilayani imam-imam mau. Saben mesbèh dienggo déning Yosia kanggo ngobong balung-balungé wong mati. Sawisé mengkono Raja Yosia banjur kondur menyang Yérusalèm menèh.

²¹ Raja Yosia banjur dhawuh marang rakyat supaya ngriyakaké Paskah,

kaya sing katulis ing Kitab Prejanjian. Srana mengkono umat mau mulyakaké Pangéran, Allahé.

²² Paskah sing mengkono mau durung tau ditindakaké, iya ing jamané Para Hakim, utawa ing jamané Para Raja.

²³ Paskah mau diriayakaké ing Yérusalèm nalika Yosia enggoné jumeneng raja nyandhak wolulas taun.

²⁴ Netepi prenatal-prenatal sing katulis ing Kitab sing ditemokaké déning Imam Agung Hilkia ing Pedalemané Allah, Raja Yosia banjur nglungakaké para préwangan lan para juru nujum kabèh, kadhawuhan metu saka Yérusalèm lan saka tanah Yéhuda. Mengkono uga ndhawuhi mbuwang sarupané déwa sing ana ing njero omah, brahala lan barang-barang sing dienggo piranti nyembah déwa-déwa.

²⁵ Durung tau ana raja sing kaya Raja Yosia, sing enggoné ngabdi marang Allah klawan éklas temenan, sarta ngetingalaké pengabdiné mau ana ing sugengé lan pegawéané, cocog karo sing disebutaké ana ing Torèté Musa. Sapungkuré Raja Yosia, ora ana raja sing kaya panjenengané.

²⁶ Éwasemono penggawéné Raja Manasyè wis kadhung njalari Gusti Allah duka banget marang Yéhuda; tekan jaman Raja Yosia dukané mau durung sirep.

²⁷ Pangandikané Allah, "Penggawé-Ku marang Israèl uga bakal Daktindakaké marang Yéhuda. Wong Yéhuda bakal Dakbuwang saka tanah sing Dakparingaké marang dhèwèkné. Yérusalèm, kutha sing Dakpilih, bakal Daktampik. Semono uga Pedaleman iki, sing Daksebut papan panggonan-Ku disembah."

²⁸ Raja Yosia disédani ing Megido nalika methukaké perang Raja Néko, saka tanah Mesir, sing nalika semono nglurugi perang raja Asyur ana ing pinggiring Bengawan Éfrat. Layoné Raja Yosia dijupuk déning para abdiné, banjur digawa mulih nganggo kréta menyang Yérusalèm. Ana ing kana Yosia disarèkaké ing pesaréané raja-raja. Rakyat Yéhuda banjur milih Yoahas, putrané Yosia, dijumenengaké raja, nggentèni ramané. Riwayaté Yosia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁹ (23:28)

³⁰ (23:28)

³¹ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda, Yoahas yuswa telulukur taun. Dalemé ing Yérusalèm. Lawasé jumeneng raja telung sasi. Asmané ibuné Hamutal, putrané Yérémia, saka kutha Libna.

³² Yoahas nglampahi dosa marang Allah kaya para leluhuré.

³³ Yoahas lèrèh nalika panjenengané ditawan Néko, raja Mesir, ing Riblah, daérah Hamat. Yéhuda dipeksa mbayar pajeg marang Néko 3.400 kilogram slaka lan telung puluh papat kilogram emas.

³⁴ Raja Néko banjur ngangkat Èlyakim, putrané Yosia, dijumenengaké raja ing Yéhuda. Asmané dielih déning Raja Néko dadi Yoyakim. Yoahas diboyong Néko menyang tanah Mesir, lan séda ana ing kana.

³⁵ Kanggo nyukupi tuntutané pajeg raja Mesir, Yoyakim narik pajeg marang rakyaté miturut kekuwatané dhéwé-dhéwé.

³⁶ Yoyakim nalika jumeneng raja ing Yéhuda yuswané selawé taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja

sewelas taun. Asmané ibuné Zebuda, putrané Pédaya, saka Ruma.

³⁷Yoyakim damel dosa ing ngarsané Allah kaya leluhuré.

24¹Nalika Yoyakim jumeneng raja, Yéhuda ditelukaké déning Nebukadnésar, raja Babil. Telung taun lawasé Yoyakim dijajah déning Nebukadnésar. Sawisé kuwi Yoyakim banjur brontak.

²Kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran para nabiné, Allah nekakaké grombolan sikep gegaman^x saka Babil, Siria, Moab lan Amon merangi Yoyakim lan numpes Yéhuda.

³Kuwi kabèh merga Gusti Allah wis ngandika yèn bangsa Yéhuda bakal dibuwang saka tanah sing diparingaké marang bangsa mau. Enggoné dibuwang mau merga saka dosané Raja Manasyè;

⁴déné dosané sing gedhé dhéwé yakuwi enggoné matèni wong akèh sing ora salah. Yéhuwah ora kersa ngapura.

⁵Kabèh daérah wiwit saka Bengawan Éfrat tekan tapel watesé Mesir sing sisih Lor lan klebu daérahé raja Mesir, dijajah déning raja Babil. Mulané raja

---

^xsikep gegaman: bersenjata (bhs. Ind.).

Mesir ora tau nglurug perang menèh. Riwayaté Raja Yoyakim liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda. Sawisé Yoyakim séda, Yoyakhin, putrané, nggentosi jumeneng raja.

⁶ (24:5)

⁷ (24:5)

⁸ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda, Yoyakhin yuswa wolulas taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja telung sasi. Asmané ibuné Néhusta, putrané Èlnatan saka Yérusalèm.

⁹ Ora béda karo ramané, Yoyakhin uga damel dosa ing ngarsané Allah.

¹⁰ Nalikané Yoyakhin jumeneng raja, Yéhuda dilurugi perang déning tentara Babil, sing dipimpin déning perwira-perwirané Nebukadnésar. Kutha Yérusalèm nuli dikepung.

¹¹ Nalika kuthané dikepung, Nebukadnésar rawuh ing Yérusalèm.

¹² Raja Yoyakhin nyerah marang Nebukadnésar, bebarengan karo ibuné, putra-putrané, sarta pegawé-pegawé kedhaton kabèh. Yoyakhin banjur ditawan; yakuwi nalika pepréntahané Nebukadnésar nyandhak wolung tauné.

¹³ Sakèhé bekakas emas yasané Raja Suléman kanggo Pedalemané Allah dirusak déning Nebukadnésar, lan kabèh barang sing larang regané, sing ketemu ing Pedalemané Allah lan ing kedhaton, diangkut déning Nebukadnésar menyang Babil. Kedadéan kuwi pancèn wis dingandikakaké déning Allah piyambak.

¹⁴ Raja Yoyakhin, para garwané, ibuné lan para pegawéné kedhaton kabèh ditawan déning Nebukadnésar, digawa menyang Babil. Cacahé wong sing ditawan lan digawa menyang Babil mau luwih saka sepuluh èwu, yakuwi para pemimpin 7.000, wong-wong sing duwé keahlian 1.000, klebu uga pandhé, lan kabèh wong sing ahli perang. Wong kabèh mau diboyong menyang pembuwangan, klebu para bangsawan lan para pengareping masarakat. Mèh kabèh penduduké kutha Yérusalèm diboyong. Sing kari mung rakyat sing mlarat banget.

¹⁵ (24:14)

¹⁶ (24:14)

¹⁷ Nebukadnésar banjur ngangkat Matanya, pamané Yoyakhin,

dijumenengaké raja Yéhuda. Asmané dielih dadi Zedekia.

¹⁸Nalika jumeneng raja Yéhuda, Zedekia yuswané selikur taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja sewelas taun. Ibuné asma Hamutal, putrané Yérémia saka kutha Libna.

¹⁹Raja Zedekia damel dosa ing ngarsané Pangéran, kaya Yoyakhin.

²⁰Gusti Allah duka banget marang rakyat Yérusalèm lan wong Yéhuda, mula wong-wong mau padha ditégakaké.

25 ¹Sawisé mengkono Zedekia mbrontak marang Nebukadnésar, raja Babil. Mulané nalika tanggal sepuluh, sasi ping sepuluh, taun ping sangané Zedekia jumeneng raja, Nebukadnésar karo tentarané kabèh budhal nyerang Yérusalèm. Banjur padha pasang kémah ana ing sanjabané kutha Yérusalèm, lan ngedegaké témbok ngubengi kutha mau.

²Enggoné ngepung nganti taun ping sewelasé pepréntahané Zedekia.

³Ing taun kuwi tanggal sanga, sasi ping pat, rakyat wis ora duwé pangan babar-pisan.

⁴ Dhèk semana mungsuh mbedhah témboké kutha. Benginé, senajan kuthané wis dikepung déning mungsuh, Sang Prabu lan tentara Yéhuda lolos, mlayu menyang Lebak Yardèn. Enggoné metu liwat gapura ing selané témbok loro cedhak ing petamanané Sang Raja.

⁵ Nanging Raja Zedekia dioyak lan dicekel tentara Babil ana ing ledhokan Yérikho. Raja Zedekia ditinggal déning tentarané kabèh,

⁶ banjur digawa déning tentara Babil ing ngarsané Raja Nebukadnésar ing kutha Riblah, lan diukum.

⁷ Putra-putrané padha disédani ana ing kono. Sawisé mengkono, Raja Zedekia tingalé dicukil, banjur diblenggu digawa menyang Babil.

⁸ Nalika tanggal pitu, sasi lima, taun sangalase pepréntahané Nebukadnésar ing Babil, Nebuzaradan penaséhat lan panglimané Raja Nebukadnésar teka ing Yérusalèm.

⁹ Pedalemané Allah nuli diobong déning Nebuzaradan, mengkono uga kedhatoné, lan omah-omahé para pengarepé masarakat ing Yérusalèm.

¹⁰Tentarané Nebuzaradan nggempur témbok-témboké kutha. Sawisé mengkono wong kabèh sing isih kari ing Yérusalèm banjur diboyong menyang Babil, yakuwi para tukang ahli sing isih kari, malah uga wong sing wis padha mèlu dadi balané wong Babil.

¹¹(25:10)

¹²Nanging isih ana wong sawetara sing miskin banget; wong-wong kuwi olèh tetep manggon ing kono, dikon nggarap kebon anggur lan pategalan.

¹³Tugu-tugu prunggu lan kréta-kréta sing ana ing Pedalemané Allah, semono uga bak prunggu, kabèh diremuk déning wong Babil, nuli prunggu digawa menyang negarané.

¹⁴Barang-barang liyané sing digawa kayata piranti sorok, wadhah awu mesbèh, bekakas-bekakasé lampu, panci-panci wadhah getihé kéwan sing disembelèh kanggo kurban, piranti-piranti sing kanggo ngobong menyan lan barang-barang prunggu liyané sing kanggo ngibadah, barang mas-masan lan slaka, klebu uga panci-panci liyané lan anglo, sing diboyong déning Nebuzaradan.

¹⁵ (25:14)

¹⁶ Barang-barang prunggu, yasané Sang Prabu Suléman kanggo Pedalemané Allah, yakuwi tugu prunggu loro, kréta-kréta lan bak gedhé, sing saka aboté nganti ora kena ditimbang.

¹⁷ Tugu prunggu mau gedhéné padha; siji-sijiné dhuwuré wolung mèter. Ing ndhuwuré tugu ana jembatan, sing dhuwuré 1,3 mèter. Jembatan mau diubengi nam-naman sing dihias nganggo rerékan woh dlima saka prunggu.

¹⁸ Kejaba saka kuwi Imam Agung Seraya iya ditawan déning Nebuzaradan, semono uga Séfanya, imam pembantu, wong telu sing njaga lawangé Pedalemané Allah,

¹⁹ wong lima sing dadi penaséhat pribadiné Sang Prabu, sing isih padha ana ing kutha; panglima, wakil panglima sing ngurus administrasiné tentara lan penggedhé liyané sewidak.

²⁰ Wong-wong mau kabèh sawusé ditangkep déning Nebuzaradan banjur digawa menyang ngarsané Raja Nebukadnésar, ing kutha Riblah,

²¹ daérah Hamat. Ana ing kana wong-wong mau dipecuti, banjur dipatèni. Mengkono carané wong-wong Yéhuda olèhé diboyong saka negarané menyang tanah pembuwangan.

²² Sawisé mengkono Raja Nebukadnésar ngangkat Gedalya bin Ahikam, bin Safan, dadi gubernur ing Yéhuda, mréntah wong-wong sing isih padha ana ing kana.

²³ Nalika para perwira lan prejurit Yéhuda sing durung padha nyerah marang Babil, krungu bab pengangkatan mau, banjur padha nemoni Gedalya ing Mizpa. Perwira-perwira mau yakuwi: Ismaèl bin Nétanya, Yohanan bin Karéah, Seraya bin Tanhunèt saka kutha Netofa, lan Yézanya saka kutha Maaka.

²⁴ Gedalya ngandhani wong-wong mau mengkéné, "Kowé ora susah wedi karo para punggawané raja Babil. Manggona ing negara kita kéné lan dadia kawulané raja Babil. Keslametanmu aku sing nanggung."

²⁵ Nanging bareng sasi kapitu taun kuwi Ismaèl bin Nétanya lan putuné Élisama, sing isih turuné raja, budhal menyang Mizpa, nggawa kanca sepuluh, wong-wong mau padha nyerang lan

matèni Gedalya, sarta wong Yéhuda lan wong Babil sing mèlu Gedalya.

²⁶Rakyat Yéhuda kabèh, gedhé cilik, karo para perwira kabèh banjur padha mlayu menyang tanah Mesir, merga wedi karo wong Babil.

²⁷Nalika tanggal pitulikur, sasi rolas, taun ping telung puluh pitu sapungkuré Yoyakhin kaboyong ing pembuwangan, Éwil-Merodakh jumeneng raja ing Babil. Ing taun kuwi uga Sang Prabu tuwuh welasé marang Yoyakhin. Yoyakhin banjur diluwari saka pakunjaran,

²⁸sarta direngkuh^Y klawan becik. Yoyakhin diparingi pangkat luwih dhuwur ketimbang karo raja-raja liyané sing dibuwang ana ing Babil.

²⁹Yoyakhin wis ora nganggo sandhangan tawanan menèh. Dhaharé ana ing kedhaton lan diparingi dhuwit kanggo nyukupi kebutuhané.

³⁰(25:29)

---

^Ydirengkuh: diperlakukan (bhs. Ind.).

1 Tawarikh

1 ¹ Sarasilahé bangsa Israèl saka Adam tekan Nuh kuwi mengkéné: Adam, Sèt, Énos, Kénan, Mahalaléèl, Yarèd, Hénokh, Metusalah, Lamèkh, Nuh. Nuh duwé anak lanang telu, yakuwi Sèm, Kham lan Yafèt.

² (1:1)

³ (1:1)

⁴ (1:1)

⁵ Anak-anaké lanang Yafèt yakuwi: Gomèr, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mèsèkh lan Tiras.

⁶ Anak-anaké Gomèr yakuwi bangsa Askenas, Difat lan Togarma.

⁷ Anak-anaké Yawan yakuwi bangsa-bangsa: Élisa, Spanyol, Siprus lan Rodhès.

⁸ Anak-anaké lanang Kham: Kus, Mesir, Libia lan Kenaan.

⁹ Anak-turuné Kus yakuwi bangsa-bangsa Séba, Hawila, Sabta, Raéma lan Sabteka. Anak-turuné Raéma yakuwi bangsa Syéba lan bangsa Dhedhan.

¹⁰ (Kus duwé anak lanang jeneng Nimrod, wong gagah prakosa kawitan ing jagad.)

¹¹ Anak-turuné Mesir yakuwi bangsa Lidhia, Anamim, Lehabim, Naftukhim,

¹² Patrusim, Kaslukhim lan bangsa Kréta (sing nurunaké bangsa Filistin).

¹³ Kanaan duwé anak lanang loro: Sidon, sing mbarep, lan Hèt.

¹⁴ Kanaan kuwi iya leluhuré bangsa Yébus, Amori, Girgasi,

¹⁵ Hèwi, Arki, Sini,

¹⁶ Arwadi, Semari lan Hamati.

¹⁷ Anak-anaké lanang Sèm yakuwi Élam, Asyur, Arpaksad, Lud, Aram, Us, Hul, Gètèr lan Mèsèkh.

¹⁸ Arpaksad anak-anak Sélah, lan Sélah anak-anak Ébèr.

¹⁹ Ébèr duwé anak lanang loro; sing mbarep jenengé Pèlèg,^a merga nalika semono bangsa-bangsa ing bumi dibagi-bagi. Sing kapindho jenengé Yoktan.

²⁰ Anak-turuné Yoktan yakuwi bangsa-bangsa: Almodad, Sèlèf, Hazar-Mawèt, Yérah,

---

^aPèlèg tegesipun: Kapérang-pérang (kabagé-bagé).

²¹ Hadoram, Uzal, Diklah,

²² Ébal, Abimaèl, Syéba,

²³ Ofir, Hawila lan Yobab.

²⁴ Sarasilah leluhuré bangsa Israèl saka Sèm tekan Abraham kuwi mengkéné: Arpakhsad, Sélah, Ébèr, Pèlèg, Réhu, Sérug, Nahor, Téràh, Abram yakuwi Abraham.

²⁵ (1:24)

²⁶ (1:24)

²⁷ (1:24)

²⁸ Abraham duwé anak lanang loro, yakuwi Iskak lan Ismaèl.

²⁹ Anak-anaké Ismaèl yakuwi: sing mbarep Nébayot, banjur Kédar, Abdéèl, Mibsam,

³⁰ Misma, Dhuma, Masa, Hadad, Téma,

³¹ Yétur, Nafisy lan Kèdma.

³² Abraham duwé selir jenengé Ketura. Ketura duwé anak lanang nem, yakuwi: Zimran, Yoksan, Médan, Midian, Isbak lan Suah. Yoksan duwé anak lanang loro, yakuwi Syéba lan Dhedhan.

³³ Midian duwé anak lanang lima, yakuwi: Éfa, Ébèr, Hanok, Abida lan Éldaa.

³⁴ Iskak anaké Abraham duwé anak lanang loro, yakuwi Ésau lan Yakub.

³⁵ Anak-anaké lanang Ésau: Élifas, Rehuèl, Yéus, Yaélam lan Korah.

³⁶ Élifas kuwi leluhuré bangsa Téman, Omar, Zefi, Gaétam, Kénas, Timna lan Amalèk,

³⁷ Rehuèl leluhuré bangsa-bangsa: Nahat, Zérah, Syama lan Miza.

³⁸ Bangsa asli sing manggon ing tanah Édom kuwi tedhak-turuné Séir, yakuwi: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Disyon, Èzèr lan Disyan. Anak-anaké lanang Lotan: Hori lan Homan. Lotan duwé sedulur wadon jenengé Timna. Anak-anaké lanang Syobal yakuwi: Alyan, Manahat, Ébal, Syefi lan Onam. Anak-anaké lanang Zibéon: Aya lan Ana. Ana duwé anak lanang: Disyon lan Disyon anak-anak: Hamran, Èsban, Yitran lan Kéran. Anak-anaké lanang Èzèr yakuwi: Bilhan, Zaawan lan Yaakan. Anak-anaké lanang Disyan yaiku Us lan Aran.

³⁹ (1:38)

⁴⁰ (1:38)

⁴¹ (1:38)

⁴² (1:38)

⁴³ Sadurungé Israèl duwé raja, tanah Édom wis dirèh déning raja-raja, yakuwi: Béla anaké Béor saka Dinhaba, Yobab

anaké Zérah saka Bozra, Husyam saka tanah Téman, Hadad bin Bedad saka Awit (kuwi sing nelukaké wong Midian ing peprangan ing tanah Moab). Samla saka Masréka, Saul saka Réhobot sapinggiré kali, Baalhanan bin Akhbor, Hadad saka Pahu (bojoné jenengé Méhétabéèl binti Matred bin Mézahab).

⁴⁴ (1:43)

⁴⁵ (1:43)

⁴⁶ (1:43)

⁴⁷ (1:43)

⁴⁸ (1:43)

⁴⁹ (1:43)

⁵⁰ (1:43)

⁵¹ Bangsa Édom kuwi kedadéané saka klompok-klompok Timna, Alyah, Yètèt.

⁵² Oholibama, Éla, Pinon,

⁵³ Kénas, Téman, Mibzar,

⁵⁴ Magdhièl lan Iram.

2 ¹ Anak-anaké Yakub sing lanang ana rolas, yakuwi: Rubèn, Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, Zébulon,

² Dhan, Yusuf, Bènyamin, Naftali, Gad, Asyèr.

³ Yéhuda duwé anak lanang lima. Sing lair saka bojoné sing jeneng Bèt-Syua, wong Kenaan, yakuwi: Èr, Onan lan Séla;

sing lair saka bojoné, sing jeneng Tamar (anaké mantu Yéhuda dhéwé), yakuwi Pèrès lan Zérah. Èr, anak sing mbarep, uripé ala banget, mulané dipatèni déning Allah.

⁴ (2:3)

⁵ Pèrès duwé anak lanang loro: Hézron lan Hamul.

⁶ Zérah duwé anak lanang lima, yakuwi: Zimri, Étan, Héman, Kalkol lan Dhara.

⁷ Akhar^b bin Karmi, turuné Zérah, nekakaké kasangsaran marang umat Israèl, jalaran njupuk barang rampasan perang, sing kasaosaké marang Allah.

⁸ Anaké lanang Étan jenengé Azarya.

⁹ Anak-anaké Hézron yakuwi: Yérahmeèl, Ram lan Kalèb.

¹⁰ Sarasilahé Ram tekan Isai kuwi mengkéné: Ram, Aminadab, Nahason (klebu wong gedhé ing klompok Yéhuda)

¹¹ Salmon Boas

¹² Obèd Isai.

¹³ Isai duwé anak lanang pitu. Jenengé urut tuwa mengkéné: Éliab, Abinadab, Syama,

¹⁴ Nétanéèl, Radai,

---

^bAkhar: Musibah. Ing Yosua 7:1 dipun sebut Akhan.

¹⁵ Ozèm, Dawud.

¹⁶ Isai uga duwé anak-anak wadon, yakuwi: Zeruya lan Abigail.

¹⁷ Abigail kawin karo Yètèr, turuné Ismaèl. Duwé anak lanang siji, jenengé Amasa.

¹⁸ Kalèb bin Hézron kawin karo Azuba, duwé anak wadon jenengé Yeriot. Yeriot duwé anak lanang telu, yakuwi: Yèsèr, Sobab lan Ardon.

¹⁹ Bareng Azuba mati, Kalèb nuli kawin karo Éfrat lan olèh anak lanang jenengé Hur.

²⁰ Anaké lanang Hur jenengé Uri, lan putuné jenengé Bézaleèl.

²¹ Nalika Hézron umur sewidak taun, kawin karo seduluré wadon Giléad bin Makhir. Duwé anak lanang jenengé Segub,

²² anaké lanang Segub jenengé Yair, sing mréntah kutha telulikul ing wilayah Giléad.

²³ Nanging raja Gésur lan Aram nelukaké kutha sewidak ing wilayah kono, klebu kutha Yair lan Kénat, lan désa-désa ing sakiwa-tengené. Wong kabèh sing manggon ing kono kuwi anak-turuné Makhir lan Giléad.

²⁴ Bareng Hézron mati, Kalèb, anaké, kawin karo Éfrat, randhané bapakné. Banjur duwé anak, sing mbarep jenengé Asyur; kuwi sing ngedegaké kutha Tekoa.

²⁵ Yérahmeèl, anaké Hézron sing mbarep, duwé anak lanang lima, yakuwi: Ram, pembarep, nuli Buna, Orèn, Ozèm lan Ahia.

²⁶ Ram duwé anak lanang telu: Maas, Yamin lan Èkèr. Yérahmeèl duwé bojo liyané, jenengé Atara. Olèh anak lanang jenengé Onam.

²⁷ (2:26)

²⁸ Onam duwé anak lanang loro, jenengé: Samai lan Yada. Samai duwé anak lanang loro, jenengé Nadab lan Abisur.

²⁹ Abisur kawin karo Abihail, lan duwé anak lanang loro, yakuwi: Akhban lan Molid.

³⁰ Nadab kakangné Abisur iya duwé anak lanang loro, jenengé: Sèlèd lan Apaim, nanging Sèlèd mati ora ninggal anak lanang.

³¹ Apaim duwé anak jenengé Yisèi, lan Yisèi duwé anak Sésan. Sésan duwé anak Ahlai.

³²Yada, seduluré Samai duwé anak lanang loro, jenengé Yètèr karo Yonatan. Nanging Yètèr mati tanpa ninggal anak lanang.

³³Yonatan duwé anak lanang loro, yakuwi: Pèlèt lan Zaza. Kuwi kabèh anak-turuné Yérahmeèl.

³⁴Sésan ora duwé anak lanang, anaké mung wadon-wadon. Sésan duwé batur wong Mesir, jenengé Yarha.

³⁵Yarha mau diolèhaké salah sijiné anaké. Yarha duwé anak lanang, jenengé Atai.

³⁶Anak-turuné Atai tekan Élisama kuwi mengkéné: Atai, Natan, Zabad

³⁷Èflal, Obèd

³⁸Yéhu, Azarya

³⁹Hèlès, Élasa

⁴⁰Sismai, Salum

⁴¹Yekamya, Élisama.

⁴²Kalèb, seduluré Yérahmeèl, duwé anak lanang mbarep, jenengé Mésa. Mésa kuwi nurunaké Zif. Zif nurunaké Marésya, Marésya nurunaké Hébron.

⁴³Hébron duwé anak lanang papat, yakuwi: Korah, Tapuah, Rèkèm lan Séma.

⁴⁴ Séma nurunaké Raham. Putrané Séma jenengé Yorkeam, Rèkèm, seduluré Séma, nurunaké Samai;

⁴⁵ Samai nurunaké Maon, lan Maon nurunaké Bètzur.

⁴⁶ Kalèb duwé selir, jenengé Éfa. Éfa nglairaké anak lanang telu, jenengé Haran, Moza lan Gazès. Haran uga duwé anak lanang sing jeneng Gazès.

⁴⁷ (Ana wong jeneng Yohdai, duwé anak lanang nem, yakuwi Règèm, Yotam, Gésan, Pèlèt, Éfa lan Saaf.)

⁴⁸ Kalèb duwé selir liyané menèh, jenengé Maaka. Karo Maaka, Kalèb duwé anak lanang loro: Sèbèr lan Tirhana;

⁴⁹ banjur duwé anak lanang menèh loro, jenengé: Saaf lan Séwa. Saaf kuwi sing ngedegaké kutha Madmana, lan Séwa sing ngedegaké kutha Makbéna lan Gibéa. Kalèb uga duwé anak wadon, jenengé Akhsa.

⁵⁰ Kejaba kuwi Kalèb isih duwé anak-turun mengkéné: Hur kuwi anaké Kalèb karo bojoné sing jeneng Éfrat. Syobal anaké Hur mau sing ngedegaké kutha Kiryat-Yéarim.

⁵¹ Salma, anaké sing nomer loro, kuwi sing ngedegaké kutha Bètgadèr.

⁵² Syobal, sing ngedegaké kutha Kiryat-Yéarim, kuwi leluhuré wong Haroè, separoné wong-wong sing manggon ing kutha Menuhot,

⁵³ sarta gotrah-gotrah sing padha manggon ing Kiryat-Yéarim, yakuwi kaum Yétri, Puti, Sumati lan Misrai. (Wong-wong sing padha manggon ing Estaol kuwi anak-turuné gotrah-gotrah mau.)

⁵⁴ Salma sing ngedegaké kutha Bètléhèm mau leluhuré wong Netofa, wong Atarot Bètyoab lan wong Zori, salah sijiné gotrah loro sing manggon ing Manahti.

⁵⁵ Ing kutha Yabès ana wong-wong ahli nulis layang-layang penting. Asalé saka gotrah Tirati, Simati lan Sukhati. Kuwi wong-wong Kèni sing kawin karo wong Rékhab.

3¹ Para putrané Raja Dawud sing lair ing Hébron yakuwi: Amnon-jenengé ibuné Ahinoam, wong Yésreèl, ; Dhanièl-jenengé ibuné Abigail, wong Karmèl, ; Absalom-jenengé ibuné Maaka, anaké Talmai, raja Gésur, ; Adoniram-jenengé ibuné Hagit, ; Séfaca-jenengé

ibuné Abital, ;Yitréam-jenengé ibuné Égla.

² (3:1)

³ (3:1)

⁴ Putra-putrané Dawud nem mau kabèh lair ing Hébron, nalika Dawud dadi raja ing kono pitu setengah taun. Raja Dawud dadi raja Yérusalèm telung puluh telu taun.

⁵ Saka garwa sing asmané Bètsyéba binti Amièl, Dawud olèh putra papat, sing lair ing Yérusalèm, yakuwi: Siméa, Sobab, Natan lan Suléman.

⁶ Kejaba kuwi Dawud isih kagungan putra liyané sanga, yakuwi: Yibhar, Élisua, Elifèlèt,

⁷ Nogah, Nèfèg, Yafia,

⁸ Élisama, Èlyada lan Élifèlèt.

⁹ Isih ana menèh putra-putra saka para selir. Dawud uga kagungan putra putri, jenengé Tamar.

¹⁰ Sarasilahé raja-raja Israèl saka Raja Suléman tekan Raja Yosia kuwi mengkéné: Suléman, Réhabéam, Abia, Asa, Yosafat, Yoram, Ahazia, Yoas, Amazia, Uzia, Yotam, Akhas, Manasyè, Amon, lan Yosia.

¹¹ (3:10)

¹² (3:10)

¹³ (3:10)

¹⁴ (3:10)

¹⁵ Yosia duwé anak lanang papat, yakuwi: Yohanan, Yoyakim, Zedekia lan Yoahas.

¹⁶ Yoyakim duwé anak lanang loro, jenengé Yoyakhin lan Zedekia.

¹⁷ Anak-turuné Raja Yoyakhin, sing ditawan déning wong Babil yakuwi: anak lanang pitu: Séaltièl,

¹⁸ Malkhiram, Pédaya, Syènazar, Yekamya, Hosama lan Nedabya.

¹⁹ Pédaya duwé anak lanang loro: Zérubabel lan Simèi. Zérubabel duwé anak lanang loro, jenengé Mesulam lan Hananya, lan anak wadon siji jenengé Sélomit.

²⁰ Isih ana anaké lanang lima menèh, yakuwi Hasuba, Ohèl, Bèrékia, Hasaja lan Yusab-Hèsèd.

²¹ Hananya duwé anak lanang loro: Pélaca lan Yésaya. Yésaya nurunaké Réfaya, Réfaya nurunaké Arnan, Arnan nurunaké Obaja, Obaja nurunaké Sekhanya.

²² Sekhanya duwé anak lanang jenengé Semaya, lan Semaya duwé anak lanang

lima, yakuwi: Hatus, Yigal, Bariah.
Néaria lan Safat.

²³ Néaria duwé anak lanang telu,
yakuwi: Èlyoénai, Hizkia, lan Azrikam.

²⁴ Èlyoénai duwé anak lanang pitu,
yakuwi: Hodawia, Èlyasib, Pelaya, Akub,
Yohanan, Délaya lan Anani.

4 ¹ Anak-turuné Yéhuda kayata: Pèrès,
Hézron, Karmi, Hur lan Syobal.

² Syobal nurunaké Réaya; Réaya
nurunaké Yahat. Yahat duwé anak
lanang loro: Ahumai lan Lahad; dadi
para leluhuré wong sing padha manggon
ing kutha Zora.

³ Anaké lanang Kalèb karo bojoné sing
jeneng Éfrat sing mbarep jenengé Hur.
Anak-turuné Hur kuwi sing ngedegaké
kutha Bètléhèm. Hur uga nurunaké
Étam, Pnuèl lan Èzèr. Étam duwé anak
lanang telu, yakuwi: Yésreèl, Isma lan
Idbas lan anak wadon siji, jenengé
Hazelèlponi. Pnuèl kuwi sing ngedegaké
Gedor lan Èzèr uga ngedegaké kutha
Husa.

⁴ (4:3)

⁵ Asyur sing ngedegaké kutha Tekoa
kuwi bojoné loro: Héla lan Naarah.

⁶ Naarah nglairaké anak lanang papat: Ahuzam, Hèfèr, Témeni lan Akhastari.

⁷ Héla nglairaké anak lanang telu, yakuwi: Zèrèt, Yezohar lan Ètnan.

⁸ Kos duwé anak lanang loro: Anub lan Hazoba. Kos dadi leluhuré trah Aharhèl, anaké Harum.

⁹ Ana wong lanang jenengé Yabès,^c sing luwih diormati ketimbang karo sedulur-seduluré. Enggoné dijenengaké mengkono déning ibuné, merga nalika lairé, ibuné nandhang sangsara.

¹⁰ Yabès mau ndedonga marang Allah, sesembahané wong Israèl, aturé, "Dhuh Allah, kawula mugi Paduka berkahi, lan wilayah kawula mugi Paduka jembaraken, supados kawula mboten nandhang sangsara." Gusti Allah miyarsakaké pandongané.

¹¹ Kelub, seduluré Suha, duwé anak lanang, jenengé Mehir. Mehir nurunaké Èston,

¹² lan Èston duwé anak lanang telu, yakuwi: Bètrafa, Paséah lan Téhina. Téhina kuwi sing ngedegaké kutha Nahas. Anak-turuné wong-wong mau manggon ing kutha Rékha.

---

^cYabès: sangsara.

¹³ Kénas duwé anak lanang loro: Otnièl lan Seraya. Otnièl uga duwé anak lanang loro, Hatat lan Meonotai.

¹⁴ Meonotai nurunaké Ofra. Seraya nurunaké Yoab, sing ngedegaké kutha Lebak Kriya. Para tukang ahli padha manggon ing kutha kono.

¹⁵ Kalèb bin Yéfuné duwé anak lanang telu: Iru, Éla lan Naam. Anaké Éla jenengé Kénas.

¹⁶ Yehaléleèl duwé anak lanang papat: Zif, Zifa, Tireya lan Asareèl.

¹⁷ Ézra duwé anak lanang papat: Yètèr, Mèrèd, Èfèr lan Yalon. Mèrèd kawin karo Bica, anaké raja Mesir. Duwé anak wadon jenengé Miryam, lan anak lanang loro, jenengé Samai lan Yisba. Yisba kuwi sing ngedegaké kutha Èstemoa. Mèrèd uga kawin karo wong wadon saka Yéhuda; duwé anak lanang telu: Yèrèd, sing ngedegaké kutha Gedor; Hèbèr, sing ngedegaké kutha Sokho, lan Yekutièl, sing ngedegaké kutha Zanoah.

¹⁸ (4:17)

¹⁹ Hodia kawin karo seduluré wadon Naham. Anak-anaké padha dadi leluhuré gotrah Garmi lan kaum Maaka. Kaum

Garmi padha manggon ing kutha Kéhila, lan kaum Maaka ing kutha Èstemoa.

²⁰ Simon duwé anak lanang papat: Amnon, Rina, Bènhanan lan Tilon. Yisèi duwé anak lanang loro: Zohèt lan Bèn-Zohèt.

²¹ Anaké Yéhuda ana sing jeneng Séla. Anak-turuné Séla yakuwi: Èr, sing ngedegaké kutha Léka, Lada, sing ngedegaké kutha Marésya. Para tukang tenun kain léna ing kutha Bèt-Asibéa, Yokim lan wong-wong sing padha manggon ing kutha Kozéba, Yoas lan Saraf, sing kawin karo wong-wong wadon saka Moab, lan manggon ing Bètléhèm. Daftar iki diturun saka daftar kuna.

²² (4:21)

²³ Wong-wong mau padha gawé kendhi lan jembatan kanggo raja-raja lan manggoné ana ing kutha Nétaim lan Gedéra.

²⁴ Siméon duwé anak lanang lima: Nemuèl, Yamin, Yarib, Zérah lan Saul.

²⁵ Saul nurunaké Salum; Salum nurunaké Mibsam, lan Mibsam nurunaké Misma.

²⁶ Misma nurunaké Siméon, Siméon nurunaké Hamuèl, Hamuèl nurunaké Zakur, lan Zakur nurunaké Simèi.

²⁷ Simèi duwé anak rolikur, lanang nembelas lan wadon nenem. Nanging sedulur-seduluré Simèi anaké mung sethithik. Anak-turuné Siméon akèhé ora kaya anak-turuné Yéhuda.

²⁸ Nalika Dawud dadi raja, anak-turuné Siméon manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki: Bèrsyéba, Molada, Hazar-Sual,

²⁹ Bilha, Èzèm, Tolad,

³⁰ Bétuèl, Horma, Ziklag,

³¹ Bèt-Hamarkabot, Hazar-Susim, Bèt-Biri lan Saaraim.

³² Salong ana sing manggon ing kutha-kutha liya, kayata: Ètam, Ain, Rimon, Tokhèn lan Asan,

³³ lan ing kampung-kampung sakiwa-tengené kutha-kutha mau nganti tekan kutha Baal, daérah sing keprenah Kidul-kulon. Kaya mengkono cathetan bab anak-turuné Siméon, sarasilah lan papan padunungané.

³⁴ Jeneng-jenengé penggedhéné gotrah-gotrah anak-turuné Siméon yakuwi: Mésobab, Yamlèk, Yosa bin

Amazia, Yoèl, Yéhu bin Yosibia (Yosibya kuwi anaké Seraya, putuné Asièl) Èlyoénai, Yaakoba, Yesohaya, Asaya, Adièl, Yesimièl, Benaya, Ziza bin Sifèi (garis sarasilahé Sifèi munggah yakuwi: Alon, Yédaya, Simri, Semaya). Sarèhné kulawarga-kulawarga mau saya suwé saya akèh,

³⁵ (4:34)

³⁶ (4:34)

³⁷ (4:34)

³⁸ (4:34)

³⁹ mulané banjur padha sumebar mengulon nganti tekan kutha Gedor. Wong asli sing manggon ing kono mau wong-wong Kham, sing uripé ayem lan tentrem. Para kulawargané klompok Siméon mau nemu panggonan sing subur lan jembar banget ing sawétané Gedor. Mulané banjur padha angon raja-kayané ana ing kono.

⁴⁰ (4:39)

⁴¹ Nalika jamané Hizkia dadi raja ing Yéhuda anak-turuné Siméon kuwi tau nyerang kutha Gedor. Kémah-kémah lan omah-omah dirusak lan wong-wong sing manggon ing kono ditundhungi. Anak-turuné Siméon mau banjur padha

manggon ing kono, merga pangonané amba kanggo raja-kayané.

⁴² Anak-anaké Yisèi yakuwi Palaca, Néaria, Réfaya lan Uzièl ngirid anak-turuné Siméon liyané ngalih menyang Édom sisih Wétan.

⁴³ Wong Amalèk sing isih kari padha dipatèni; banjur padha manggon ana ing kana nganti sepréné.

5 ¹ Anak-turuné Rubèn, pembarepé Yakub, yakuwi: (Sarèhné Rubèn kuwi wis gawé wirangé seliré bapakné, mulané wewenangé pembarep diwènèhaké marang Yusuf.

² Éwasemono saka antarané anaké Yakub kabèh, sing monjo dhéwé taler Yéhuda, lan para raja sing ngerèh bangsa Israèl, lairé saka taler mau.)

³ Rubèn, anaké Yakub sing mbarep kuwi duwé anak lanang papat: Hénokh, Palu, Hézron lan Karmi.

⁴ Urut-urutané anak-turuné Yoèl kuwi mengkéné: Semaya, Gog, Simèi, Mikha, Réaya, Baal, Beérah. Beérah kuwi penggedhéné taler Rubèn, sing dicekel déning Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur, lan dibuwang menyang tanah manca.

⁵ (5:4)

⁶ (5:4)

⁷ Penggedhé-penggedhéné taler Rubèn sing kasebut ing sarasilahé yakuwi: Yeièl, Zakharia,

⁸ lan Béla bin Azas, putuné Séma, turuné Yoèl. Turuné Yoèl mau manggon ing Aroèr lan saka wilayah kono mengalor tekan Nébo lan Baalmeon.

⁹ Wong-wong mau raja-kayané ing tanah Giléad akèh banget, mulané padha manggon ing wilayah sisih Wétan, ing ara-ara samun nganti tekan Bengawan Éfrat.

¹⁰ Nalika jamané Raja Saul, taler Rubèn nglurugi perang tanah Hagri, sawétané Giléad. Wong-wong sing manggon ing kono dipatèni lan tanahé dienggoni.

¹¹ Saloré wilayahé taler Rubèn, kuwi panggonané taler Gad, yakuwi tanah Basan mengétan nganti tekan Salkha.

¹² Sing dadi leluhuré wong-wong gedhé ing kono, Yoèl. Leluhuré sing nomer loro Safam. Déné leluhur-leluhuré gotrah-gotrah liyané sing ana ing Basan kono yakuwi: Yaélani lan Safat.

¹³ Anak-turuné Gad liyané kapérang dadi gotrah pitu, yakuwi: Mikhaèl,

Mesulam, Syéba, Yorai, Yakan, Zin lan Ébèr.

¹⁴ Kuwi kabèh anak-turuné Abihail bin Huri. Sarasilahé wong-wong mau yèn diurutaké saka ngisor mengkéné: Abihail, Huri, Yaroah, Giléad, Mikhaèl, Yesisai, Yahdo, Bus.

¹⁵ Penggedhéné gotrah-gotrah mau kabèh jenengé Ahi bin Abdièl, putuné Guni.

¹⁶ Wong-wong mau manggoné ana ing wilayah Basan lan Giléad, yakuwi kutha-kutha ing wilayah kono lan ing tanah-tanah sing akèh suketé ing daérah Saron.

¹⁷ Sarasilah iki katulis nalika jamané Yotam dadi raja ing Yéhuda lan Yérobéam dadi raja ing Israèl.

¹⁸ Prejurité taler Rubèn, Gad lan Manasyè sisih Wétan kali sing trampil migunakaké tamèng, pedhang lan panah cacahé 44.760.

¹⁹ Wis tau perang karo bangsa Yétur, Nafisy lan Nodab, sing klebu bangsa Hagri.

²⁰ Wong-wong bangsa Hagri kabèh ditelukaké, merga prejurit-prejurit mau padha precaya marang Allah lan nyuwun

pitulungané. Mulané Allah miyarsakaké panyuwuné sarta padha diparingi kemenangan.

²¹ Sarèhné peprangan mau kedadéané saka kersané Pangéran, mulané akèh mungsuh sing padha dipatèni. Wong sing ditawan cacahé 100.000, lan kéwan sing direbut: unta 50.000, wedhus 250.000 lan kuldi 2.000. Taler-taler teteluné padha manggon ing kono nganti bangsa Israèl ditawan lan digawa menyang pembuwangan.

²² (5:21)

²³ Taler Manasyè sawétan kali kuwi manggoné ing wilayah Basan mengalor tekan Baalhèrmon, Senir lan Gunung Hèrmon. Cacahé saya suwé saya akèh.

²⁴ Para penggedhéné kaum Manasyè sisih Wétan yakuwi: Hèfèr, Yisèi, Élièl, Azrièl, Yérémia, Hodawia lan Yahdièl. Kuwi kabèh prejurit-prejurit sing peng-pengan.

²⁵ Wong Israèl padha ora setya marang Allah, sesembahané para leluhuré; malah banjur padha nyembah marang brahala-brahalané bangsa-bangsa sing wis ditundhung déning Allah saka tanah Kenaan kono.

²⁶ Mulané Gusti Allah banjur ngosikaké atiné Pul, raja Asyur, mangkat nglurugi perang tanah mau. Pul kuwi iya kasebut Tiglat-Pilèsèr. Taler Rubèn, taler Gad lan Manasyè sisih Wétan kabèh ditawan lan dibuwang menyang Halah, Habor, Hara lan ing panggonan sacedhaké Gozan. Wong-wong mau padha manggon ing kana tekan sepréné.

6 ¹ Lèwi duwé anak lanang telu:

Gèrson, Kéhat lan Mérari.

² Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron, lan Uzièl.

³ Amram duwé anak lanang loro, Harun lan Musa, lan anak wadon siji, yakuwi Miryam. Harun duwé anak lanang: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

⁴ Sarasilahé Èléazar kuwi urutané mengkéné: Pinéhas, Abisua,

⁵ Buki, Uzi,

⁶ Zerahya, Merayot,

⁷ Amarya, Ahitub,

⁸ Zadok, Ahimaas,

⁹ Azarya, Yohanan,

¹⁰ Azarya (sing nyambut-gawé ing Pedalemané Allah, yasané Raja Suléman ing Yérusalèm).

¹¹ Amarya, Ahitub,

¹² Zadok, Salum,

¹³ Hilkia, Azarya,

¹⁴ Seraya, Yozadak,

¹⁵ Yozadak digawa menyang pembuwangan déning Nebukadnésar, bebarengan karo wong Yéhuda lan wong-wong sing manggon ing Yérusalèm, merga mengkono sing dikersakaké déning Gusti Allah.

¹⁶ Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari,

¹⁷ telu-teluné padha duwé anak. Gèrson nurunaké Libni lan Simèi;

¹⁸ Kéhat nurunaké: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

¹⁹ Mérari nurunaké Mahli lan Musi.

²⁰ Anak-turuné Gèrson yakuwi Libni, Yahat, Zima,

²¹ Yoah, Idho, Zérah, Yeatrai.

²² Anak-turuné Kéhat yakuwi: Aminadab, Korah, Asir,

²³ Èlkana, Ébiasaf, Asir,

²⁴ Tahat, Uzièl, Uzia, Saul.

²⁵ Èlkana duwé anak lanang loro: Amasai lan Ahimot.

²⁶ Anak-turuné Ahimot yakuwi: Èlkana, Zofai, Nahat,

²⁷ Éliab, Yehoram, Èlkana.

²⁸ Samuèl duwé anak lanang loro: sing mbarep jenengé Yoèl, sing ragil Abia.

²⁹ Anak-turuné Mérari: Mahli, Libni, Simèi, Uza,

³⁰ Siméa, Hagia, Asaya.

³¹ Wiwit nalika Pethining Prejanjian dielih menyang Kémah Palenggahané Allah ing Yérusalèm, Raja Dawud milih wong-wong sing didhawuhi menyanyi ing Pedalemané Allah.

³² Sadurungé Raja Suléman yasa Pedalemané Allah, wong-wong mau wis padha nglakoni tugasé ana ing Kémah Palenggahané Allah.

³³ Sarasilahé wong-wong sing padha dadi pemimpiné para penyanyi mau yakuwi: Saka gotrah Kéhat: Héman bin Yoèl. Kuwi pemimpiné penyanyi sing kawitan. Yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Yakub, sarasilahé mengkéné: Héman, Yoèl, Samuèl,

³⁴ Èlkana, Yéroham, Élièl, Toah,

³⁵ Zuf, Èlkana, Mahat, Amasai,

³⁶ Èlkana, Yoèl, Azarya, Zéfanya,

³⁷ Tahat, Asir, Ébiasaf,

³⁸ Yizhar, Kéhat, Lèwi, Yakub.

³⁹ Asaf pemimpiné penyanyi sing kapindho. Sarasilahé yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Lèwi mengkéné: Asaf, Bèrékia, Siméa,

⁴⁰ Mikhaèl, Baaséya, Malkia,

⁴¹ Étai, Zérah, Adaya,

⁴² Étan, Zima, Simèi,

⁴³ Yahat, Gèrson, Lèwi.

⁴⁴ Pemimpiné penyanyi sing katelu jenengé Étan, wong asal saka kaum Mérari. Sarasilahé yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Lèwi mengkéné: Étan, Kisi, Abdi, Maluk,

⁴⁵ Hasabia, Amazia, Hilkia,

⁴⁶ Amzi, Bani. Sèmèr,

⁴⁷ Mahli, Musi, Mérari, Lèwi.

⁴⁸ Tugas-tugasé wong-wong mau ing Pedalemané Allah dipasrahaké marang kanca-kancané tunggal gawé, uga wong-wong Lèwi.

⁴⁹ Harun lan anak-turuné kuwi tugasé ngobong menyan, saos kurban obongan ing mesbèh, nindakaké sakèhé upacara ing Papan Mahasuci, sarta nyaosaké kurban panebusing dosa kanggo umat Israèl. Kuwi kabèh katindakaké miturut prenatal-prenatané Musa, abdiné Allah.

⁵⁰ Sarasilahé Harun mau mengkéné:
Èléazar, Pinéhas, Abisua,

⁵¹ Buki, Uzi, Zerahya,

⁵² Marayot, Amarya, Ahitub,

⁵³ Zadok, Ahimaas.

⁵⁴ Wong Lèwi kuwi manggon ing daérah pandumané gotrah Kéhat, turuné Harun. Daérah sing dhisik dhéwé diwènèhaké marang wong Lèwi,

⁵⁵ kutha Hébron ing wilayah Yéhuda, lan tanah pangonan sakiwa-tengené klebu daérahé wong Lèwi mau.

⁵⁶ Nanging tegalan lan désa-désa sakiwa-tengené kutha mau duwèké Kalèb bin Yéfuné.

⁵⁷ Kejaba Hébron, kutha pangungsèn, anak-turuné Harun uga ndarbèki: Yatir, désa-désa lan tanah pangonané, yakuwi: désa Libna, Èstemoa, Dhebir, Asan, Bèt-Sèmès.

⁵⁸ (6:57)

⁵⁹ (6:57)

⁶⁰ Taler Bènyamin anak-turuné Harun nampa panduman désa-désa lan tanah pangonan: Géba lan Anatot. Liyané ana désa telulas sing kena dienggoni para keluwargané.

⁶¹ Isih ana désa sepuluh menèh ing wilayahé Manasyè Kulon kali sing uga didum nganggo diundhi marang gotrah Kéhat, sing durung keduman lemah.

⁶² Kulawargané kaum Gèrson dipandumi kutha cilik cacahé telulas ing wilayahé Isakar, Asyèr, Naftali lan Manasyè sisih Wétan, yakuwi ing tanah Basan.

⁶³ Kulawargané gotrah Mérari olèh panduman désa rolas ing wilayahé Rubèn, Gad lan Zébulon, nganggo diundhi.

⁶⁴ Kaya mengkono patrapé bangsa Israèl enggoné ngedumi lemah marang taler Lèwi, rupa désa-désa lan tanah pangonan minangka papan panggonané.

⁶⁵ Désa-désa ing wilayah Yéhuda, Siméon lan Bènyamin sing wis kasebut ing ndhuwur mau anggoné ngedum iya srana diundhi.

⁶⁶ Ing wilayahé Éfraim, gotrah Kéhat sapérangan ana sing nampa panduman désa-désa lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi:

⁶⁷ Sikèm, kutha pangungsèn ing pegunungan kanggo wilayah kono, Gèzèr,

⁶⁸ Yokméam, Bèt-Horon,

⁶⁹ Ayalon lan Gat-Rimon.

⁷⁰ Ing wilayahé Manasyè sisih Kulon wong-wong Lèwi nampa désa Anèr lan Biléam karo tanah pangonan sakiwa-tengené.

⁷¹ Kulawarga-kulawargané gotrah Gèrson olèh panduman désa-désa lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi: Ing wilayah Manasyè sisih Wétan: Golan ing tanah Basan lan Astarot.

⁷² Ing wilayahé Isakar: Kèdès, Dhaberat,

⁷³ Ramot lan Anèm.

⁷⁴ Ing wilayahé Asyèr: Masal, Abdon,

⁷⁵ Hukok lan Réhob.

⁷⁶ Ing wilayahé Naftali: Kèdès ing Galiléa, Hamon lan Kiryataim.

⁷⁷ Anak-turuné Mérari sing durung kepanduman, nampa panduman kutha lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi: ing wilayah Zébulon: Rimono lan Tabor.

⁷⁸ Ing wilayah Rubèn, sawétané Kali Yardèn ing sabrangané Yérikho: Bèzèr ing pegunungan, Yahas,

⁷⁹ Kedémot lan Méfaat.

⁸⁰Ing wilayahé Gad: Ramot ing Giléad, Mahanaim,

⁸¹Hèsbon lan Yaézèr.

7 ¹Isakar duwé anak lanang papat, yakuwi: Tola, Puah, Yasub lan Simron.

²Tola duwé anak lanang nenem: Uzi, Rafaya, Yerièl, Yahmai, Yibsam lan Samuèl. Wong-wong kuwi padha dadi leluhuré kaum Tola lan prejurit-prejurit sing kesuwur peng-pengan. Nalika jamané Raja Dawud, cacahé wong-wong mau ana 22.600.

³Uzi duwé anak lanang jenengé Yizrahya. Yizrahya lan anaké lanang papat, yakuwi: Mikhaèl, Obaja, Yoèl, lan Yisia kuwi padha dadi kepalané gotrah Uzi.

⁴Bojoné lan anak-anaké wong-wong mau akèh, nganti anak-turuné sing dadi tentara cacahé 36.000.

⁵Miturut cathetan resmi, wong lanang saka taler Isakar sing didaftar dadi prejurit 87.000.

⁶Bènyamin duwé anak lanang telu, yakuwi: Béla, Bèkèr lan Yediaèl.

⁷Béla duwé anak lanang lima, yakuwi: Èzbon, Uzi, Uzièl, Yérimot lan Iri. Kuwi

padha dadi penggedhéné kulawarga lan kesuwur dadi prejurit-prejurit sing peng-pengan. Anak-turuné lanang sing kecathet dadi prejurit ana 22.034.

⁸Bèkèr duwé anak lanang sanga, yakuwi: Zemira, Yoas, Élièzer, Èlyoénai, Omri, Yéremot, Abia, Anatot lan Alèmèt.

⁹Miturut cathetan resmi cacahé wong lanang saka kulawarga-kulawarga anak-turuné wong-wong mau sing kecathet dadi prejurit ana 20.000.

¹⁰Yediaèl duwé anak lanang jeneng Bilhan. Bilhan duwé anak lanang pitu, yakuwi: Yéusi, Bènyamin, Éhud, Kenaanah, Zétan, Tarsis lan Ahisahar.

¹¹Kuwi padha dadi penggedhéné kulawarga-kulawarga taler Bènyamin lan padha dadi prejurit sing kesuwur peng-pengan. Ing antarané anak-turuné mau ana wongé lanang 17.200 sing kecathet dadi prejurit.

¹²Supim lan Hupim kuwi anak-turuné Ir; déné Husim turuné Ahèr.

¹³Naftali duwé anak lanang papat, yakuwi: Yahzièl, Guni, Yèsèr lan Salum. Kuwi padha anak-turuné Bilha.^d

---

^dBilha: Seliripun Yakub, ibunipun Dhan lan Naftali.

¹⁴ Manasyè karo seliré wong Aram, duwé anak lanang loro: Asrièl lan Makhir nurunaké Giléad.

¹⁵ Makhir nggolèkaké bojo kanggo Hupim lan Supim. Seduluré wadon Makhir jenengé Maaka. Anaké Makhir sing nomer loro jenengé Zélaféhad. Zélaféhad ora duwé anak lanang; anaké wadon kabèh.

¹⁶ Maaka bojoné Makhir nglairaké anak lanang loro, jenengé Pèrès lan Sèrès; Pèrès duwé anak lanang loro, jenengé Ulam lan Rèkèm.

¹⁷ Ulam duwé anak lanang siji, jenengé Bedan. Kuwi anak-turuné Giléad bin Makhir, putrané Manasyè.

¹⁸ Seduluré wadon Giléad sing jeneng Molèkèt duwé anak lanang telu, yakuwi: Isyhod, Abièzèr lan Mikha.

¹⁹ Semida duwé anak lanang papat: Ahian, Sèkhèm, Liki lan Aniam.

²⁰ Éfraim duwé anak lanang telu, yakuwi: Sutélah, Èzèr lan Èlad. Sarasilahé Éfraim kuwi mengkéné: Sutélah, Bèrèd, Tahat, Èlada, Tahat, Zabad, Sutélah. Èzèr lan Èlad anaké Éfraim dipatèni nalika arep nyolong

raja-kayané penduduk asli ing tanah Gad.

²¹ (7:20)

²² Bapakné nganakaké patangisan pirang-pirang dina, nganti sedulur-seduluré padha teka nglipur.

²³ Bojoné Éfraim banjur ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Bocah mau dijenengi Béria,^e merga kulawarga mau nalika semono ngalami kasangsaran.

²⁴ Éfraim duwé anak wadon jenengé Seéra. Kuwi sing ngedegaké kutha-kutha Bèt-Horon-Ngisor lan Bèt-Horon-Ndhuwur, kutha Uza lan kutha Seéra.

²⁵ Éfraim uga duwé anak lanang sing jenengé Réfah. Anak-turuné Réfah yakuwi: Rèsèf, Télah, Tahan,

²⁶ Ladan, Amihud, Élisama,

²⁷ Nun lan Yosua.

²⁸ Tanah sing dipandumaké dadi pandumané anak-turuné Rèsèf yakuwi Bètèl mengétan tekan Naaran, lan mengulon tekan Gèzèr, sarta désa-désa sakiwa-tengené kutha-kutha mau. Kutha-kutha liyané sing ana ing wilayah

---

^eBéria: Nama menika tegesipun "Sajroning kasangsaran".

kono yakuwi Sikèm lan Aya, sarta désa-désa sakiwa-tengené.

²⁹ Anak-turuné Manasyè ngwasani kutha-kutha Bèt-Séan, Taanak, Megido, Dhor lan désa-désa sakiwa-tengené. Kuwi daérah sing dienggoni anak-turuné Yusuf bin Yakub.

³⁰ Anak-turuné Asyèr kuwi mengkéné: Asyèr duwé anak lanang papat, yakuwi: Yimna, Yiswa, Yiswi, Béria lan anak wadon siji, jenengé Séràh.

³¹ Béria duwé anak lanang loro: Hèbèr lan Malkièl. Malkièl kuwi sing ngedegaké kutha Birzait.

³² Hèbèr duwé anak lanang telu, yakuwi: Yaflèt, Somèr, Hotam lan anak wadon siji, jenengé Sua.

³³ Yaflèt uga duwé anak lanang telu, yakuwi: Pasakh, Bimhab, lan Aswat.

³⁴ Somèr, seduluré Yaflèt, duwé anak lanang telu: Ahi, Rohga lan Aram.

³⁵ Hotam, seduluré Yaflèt sijiné, duwé anak lanang papat, yakuwi: Zofah, Yimna, Sèlès lan Amal.

³⁶ Anak-turuné Zofah: Suah, Harnèfèr, Syual, Béri, Yimra,

³⁷ Bèzèr, Hod, Sama, Silsa, Yitran lan Baéra.

³⁸ Anak-turuné Yètèr yakuwi: Yéfuné, Pispá lan Ara.

³⁹ Anak-turuné Ula: Arah, Hanièl lan Risa.

⁴⁰ Kuwi kabèh tedhak-turuné Asyèr, sing padha dadi penggedhéné kulawarga-kulawarga lan kesuwur dadi prejurit-prejurit sing peng-pengan lan panglima-panglima sing digdaya. Sing kacathet dadi prejurit cacahé kabèh ana nemlikur èwu (26.000).

8¹ Bènyamin duwé anak lanang lima, yakuwi urut tuwa: Béla, Asibèl, Ahrah,

² Noha lan Rafa.

³ Anak-turuné Béla: Adar, Géra, Abihud,

⁴ Abisua, Naaman, Ahoah,

⁵ Géra, Séfufam lan Huram.

⁶ Anak-turuné Éhud yakuwi: Naaman, Ahia lan Géra. Kuwi penggedhéné kulawarga, sing biyèn manggon ing Géba. Nanging padha ditundhung saka kono, banjur padha manggon ing Manahat, dipimpin déning Géra, bapakné Uza lan Ahihud.

⁷ (8:6)

⁸ Saharaim megat bojoné loro-loroné sing jeneng Husim lan Baara. Nalika

manggon ing Moab banjur kawin karo Hodèsi lan duwé anak lanang pitu, yakuwi: Yobab, Zibya, Mésa, Malkam,
⁹(8:8)

¹⁰Yéus, Sokyah lan Mirma. Kuwi kabèh padha dadi penggedhéné kulawarga.

¹¹Karo bojoné sing jeneng Husim Saharaim uga duwé anak lanang loro: Abitub lan Èlpaal.

¹²Anaké lanang Èlpaal ana telu, yakuwi: Ébèr, Misam lan Sèmèd. Sèmèd kuwi sing ngedegaké kutha Ono lan Lod, sarta désa-désa sakiwa-tengené.

¹³Béria lan Séma kuwi kepala-kepala kulawarga sing manggon ing kutha Ayalon. Dhèwèkné kuwi sing nundhung penduduk kutha Gat.

¹⁴Anak-turuné Béria: Ahio, Sasak, Yérémot, Zebaya, Arad, Èdèr, Mikhaèl, Yispah lan Yoha.

¹⁵(8:14)

¹⁶(8:14)

¹⁷Anak-turuné Èlpaal yakuwi: Zebaya, Mesulam, Hizki, Hèbèri,

¹⁸Yismerai, Yizlia lan Yobab.

¹⁹Anak-turuné Simèi: Yakim, Zikri, Zabdi,

²⁰Èlyoénai, Ziletai, Élièl,

²¹ Adaya, Beraya lan Simrat.

²² Anak-turuné Sasak yakuwi: Yispan, Ébèr, Élièl,

²³ Abdon, Zikri, Hanan,

²⁴ Hananya, Élam, Antotia,

²⁵ Yifdeya lan Pnuèl.

²⁶ Anak-turuné Yéroham yakuwi: Samserai, Seharya, Atalia,

²⁷ Yaarèsia, Élia lan Zikri.

²⁸ Kuwi kabèh para penggedhéné kulawarga lan para pemimpin sing kecathet ana ing sarasilahé. Pemanggoné ana ing Yérusalèm.

²⁹ Yeièl kuwi sing ngedegaké kutha Gibéon, nuli manggon ing kono. Bojoné jenengé Maaka,

³⁰ lan anaké lanang sing mbarep jenengé: Abdon. Anaké lanang liyané yakuwi: Zur, Kis, Baal, Nèr, Nadab,

³¹ Gedor, Ahio, Zèkèr,

³² lan Miklot, bapakné Siméah. Anak-turuné padha manggon ing Yérusalèm, bebarengan karo kulawarga-kulawarga liyané sing nunggal taler.

³³ Bapakné Raja Saul kuwi Kis, lan Kis kuwi anaké Nèr. Saul duwé anak lanang

papat, yakuwi: Yonatan, Malkisua, Abinadab lan Èsbaal.^f

³⁴ Yonatan duwé anak lanang jenengé Méribaal,^g bapakné Mikha.

³⁵ Mikha duwé anak lanang papat, yakuwi: Piton, Mèlèkh, Taréa lan Akhas.

³⁶ Akhas duwé anak jenengé Yoada. Yoada duwé anak lanang telu: Alèmèt, Azmawèt lan Zimri. Sarasilahé Zimri kuwi mengkéné: Zimri, Moza,

³⁷ Bina, Rafa, Élasa lan Azèl.

³⁸ Azèl duwé anak lanang nenem, yakuwi: Azrikam, Bokru, Ismaèl, Séarya, Obaja, lan Hanan.

³⁹ Èsèk, seduluré lanang Azèl, duwé anak telu: Ulam, sing mbarep, nuli Yéus lan Èlifèlèt.

⁴⁰ Anak-anaké Ulam kabèh dadi prejurit peng-pengan lan ahli manah. Anak-putuné lanang cacahé satus sèket. Wong-wong mau kabèh klebu taler Bènyamin.

9¹ Wong Israèl kabèh dicathet manut kulawargané dhéwé-dhéwé. Cathetan mau katulis ing Kitab Para Raja Israèl. Rakyat Yéhuda enggoné digawa

---

^fÈsbaal: Kasebut ing 2 Sam. 2:8 Isybosèt.

^gMéribaal: Kasebut ing 2 Sam. 4:4 Méfibosèt.

menyang pembuwangan mau minangka paukiman tumrap dosa-dosané.

²Saka antarané wong-wong mau sing bali dhisik dhéwé ing tanahé lan manggon ing kutha-kutha, kuwi wong-wong lumrah, imam-imam, wong Lèwi lan wong-wong sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah.

³Wong-wong saka taler Yéhuda, Bènyamin, Éfraim lan Manasyè padha manggon ing Yérusalèm.

⁴Saka taler Yéhuda ana wong 690 sing manggon ing Yérusalèm, klebu ing kono turuné Yéhuda sing katelu, yakuwi: Pèrès, Syéla lan Zérah. Anak-turuné Pèrès dipimpin Utai. Sarasilahé Utai yèn saka ngisor mengkéné: Utai, Amihud, Omri, Imri, lan Bani. Anak-turuné Syéba dipimpin Asaya. Asaya kuwi penggedhéné kulawarga. Anak-turuné Zérah dipimpin Yeuèl.

⁵(9:4)

⁶(9:4)

⁷Wong-wong taler Bènyamin sing manggon ing Yérusalèm cacahé 956 kulawarga. Penggedhé-penggedhéné kulawarga yakuwi: Salu bin Mesulam, putuné Hodawia, buyuté Hasenua,

Yibnéa bin Yéroham, Éla bin Uzi, putuné Mikri, Mesulam bin Séfaca, putuné Rehuèl, buyuté Yibnia.

⁸ (9:7)

⁹ (9:7)

¹⁰ Imam-imam kasebut ing ngisor iki manggon ing Yérusalèm: Yédaya, Yoyarib lan Yakin Azarya bin Hilkia, leluhuré yakuwi Mesulam, Zadok, Marayot lan Ahitub. (Azarya penggedhéné para punggawa ing Pedalemané Allah). Adaya bin Yéroham; leluhuré yakuwi Pasyhur lan Malkia. Masai bin Adièl; leluhuré yakuwi Yahzéra, Mesulam, Mesilémit, Imèr.

¹¹ (9:10)

¹² (9:10)

¹³ Para imam sing dadi penggedhéné kulawarga cacahé 1.760. Wong-wong mau trampil nglakoni sawernané pegawéan ing Pedalemané Allah.

¹⁴ Wong-wong Lèwi kasebut ing ngisor iki padha manggon ing Yérusalèm: Semaya bin Hasub: leluhuré yakuwi Azrikam lan Hasabia saka kaum Mérari, Bakbakar, Hèrès lan Galal. Matania bin Mikha, leluhuré yakuwi Zikri lan Asaf. Obaja bin Semaya; leluhuré yakuwi Galal

Ilan Yedhutun, Bèrékia bin Asa, putuné Èlkana, manggoné ing daérah kutha Netofa.

¹⁵ (9:14)

¹⁶ (9:14)

¹⁷ Para pengawalé Pedalemané Allah sing padha manggon ing Yérusalèm yakuwi: Salum, Akub, Talmon, Ahikam lan sanak seduluré. Salum kuwi pemimpiné.

¹⁸ Tekan sepréné wong-wong mau gawéané njaga Gapura Raja,^h ing sisih Wétan. Biyèn wong-wong mau njaga lawang-lawanging gapura sing ngener pedésané wong Lèwi.

¹⁹ Sing jaga gapura Kémah Palenggahané Allah sing ngarep dhéwé Salum bin Koré, putuné Ébiasaf, bebarengan karo wong-wong kaum Korah liyané. Leluhuré wong-wong mau biyèn uga nglakoni pegawéan mau, nalika padha tugas ana ing Kémah Palenggahané Allah.

---

^hGapura Raja: Gapura ing Pedalemanipun Allah ingkang sisih Wétan, ingkang limrahipun kagem mlebet Sang Prabu menawi tindak dhateng Pedalemanipun Allah.

²⁰ Pinéhas bin Èléazar — Allah nunggila karo dhèwèkné — naté dadi penggedhéné.

²¹ Zakharia bin Mesèlèmia uga dadi pengawalé gapura Kémah Palenggahané Allah.

²² Cacahé wong sing dipilih jaga lawang-lawangé gapura kabèh ana 212. Wong-wong mau padha dicathet miturut dinané dhéwé-dhéwé. Leluhuré wong-wong mau padha nampani kalengganané saka Raja Dawud karo Nabi Samuèl.

²³ Wiwit nalika semana wong-wong mau lan turun-turuné padha dadi pengawalé Pedalemané Allah.

²⁴ Ing gapura-gapura sisih Lor, Kidul, Kulon lan Wétan ana penggedhéné pengawal.

²⁵ Ana kalané para pengawal dibiyantu sedulur-seduluré sing manggon ing désa, lawasé seminggu.

²⁶ Para penggedhéné gapura sing cacahé papat mau kabèh wong Lèwi, lan kalenggahané tetep. Tanggung jawabé wong-wong mau ngreksa lan ngrumat gedhong-gedhong ing Pedalemané Allah lan kabèh barang-barang sing kasimpen ana ing kono.

²⁷ Omahé wong-wong mau ora adoh saka Pedalemané Allah, merga kudu jaga lan saben ésuk mbukak lawang-lawangé gapura-gapura mau.

²⁸ Wong Lèwi kuwi sebagéan ana sing kudu ngreksa prabot-praboté upacara pangibadah. Kudu padha ngétung cacahé prabot-prabot mau samangsa ngetokaké lan nglebokaké.

²⁹ Sebagéan menèh kejaba ngreksa prabot-prabot sing kanggo upacara, uga kudu ngreksa cawisan glepung, anggur, lenga zaitun, menyan lan kembang borèh.

³⁰ Nanging sing nyampur adon-adonan mau kudu para imam dhéwé.

³¹ Tukang gawé roti kanggo saosanⁱ kuwi wong Lèwi sing jenengé Matica, anaké mbarep Salum, saka gotrah Korah.

³² Déné sing kudu nyedhiakaké roti sesajèn^j ing Pedalemané Allah pendhak

---

ⁱroti saosan: roti saking glepung lan lisah zaitun, dipun panggang, kasaosaken dhateng Pangéran.

^jroti sesajèn: roti kalihwelas, ingkang dipun sèlèhaken ing méja ing Pedalemanipun Allah saben dinten Sabbath, minangka saosan dhateng Allah.

dina Sabbat, para kulawargané kaum Kéhat.

³³ Wong Lèwi ana sebagéan sing olèh tugas menyanyi ana ing Pedalemané Allah. Kuwi para penggedhéné kulawarga sing manggon ing gedhong-gedhong ing Pedalemané Allah. Wong-wong mau ora duwé tugas liyané, merga nyambut-gawéné rina wengi.

³⁴ Kabèh wong sing kasebut ing ndhuwur mau para penggedhéné kulawarga-kulawarga taler Lèwi miturut sarasilahé. Kabèh padha manggon ing Yérusalèm.

³⁵ Yeièl kuwi sing ngedegaké kutha Gibéon, banjur iya manggon ing kono. Bojoné jenengé Maaka,

³⁶ lan anaké lanang sing mbarep jenengé Abdon. Anak-anaké lanang liya jenengé: Zur, Kis, Baal, Nèr, Nadab,

³⁷ Gedor, Ahio, Zakharia lan Miklot,

³⁸ bapakné Siméah. Anak-turuné padha manggon ing Yérusalèm bebarengan karo kulawarga-kulawarga liyané nunggal gotrah.

³⁹ Bapakné Raja Saul jenengé Kis lan bapakné Kis jenengé Nèr. Saul duwé

anak lanang papat, yakuwi Yonatan, Malkisua, Abinadab, lan Èsybaal.

⁴⁰Yonatan duwé anak lanang jenengé Méribaal, bapakné Mikha.

⁴¹Mikha duwé anak lanang papat: Piton, Mèlèkh, Tahréa lan Akhas.

⁴²Anaké Akhas jenengé Yaéra. Yaéra duwé anak lanang telu: Alèmèt, Azmawèt lan Zimri. Anak-turuné Zimri yakuwi: Moza,

⁴³Bina, Réfaya, Élasa lan Azèl.

⁴⁴Azèl duwé anak lanang nem: Azrikam, Bokru, Ismaèl, Séarya. Obaja lan Hanan.

10¹Nalika semono wong Filistin nyerang wong Israèl ing Gunung Gilboa. Ing peprangan mau akèh wong Israèl sing tiwas. Sing kèri, Raja Saul lan putra-putrané, padha keplayu.

²Sarta padha dioyak déning wong Filistin, nganti putrané Saul telu, Yonatan, Abinadab lan Malkisua tiwas.

³Perangé ramé banget ing sakiwatengené Raja Saul, wekasané Raja Saul kena panahing mungsuh, ketaton.

⁴Raja Saul banjur akon nonoman sing nggawakaké gamané, "Pedhangmu loroten! Aku suduken! Supaya aku ora

digawé geguyon déning wong-wong kapir kuwi." Nanging nonoman mau ora gelem, merga wedi banget. Mulané Raja Saul banjur mundhut pedhangé lan dirungkebi.

⁵ Bareng weruh yèn Raja Saul wis tiwas, nonoman mau iya banjur ngrungkebi pedhangé dadi lan patiné.

⁶ Dadiné Raja Saul tilar-donya bareng karo putrané lanang telu, temahan kratoné cuthel.

⁷ Nalika wong Israèl sing padha manggon ing Lebak Yésreèl krungu yèn tentarané wong Israèl keplayu lan Raja Saul sarta putra-putrané padha tiwas, banjur énggal-énggal padha metu, kuthané ditinggal. Wong Filistin banjur padha teka mlebu ing kutha-kutha mau.

⁸ Ésuké wong Filistin padha teka ing peprangan, ngrampogi mayit-mayit sing ana ing kono, temah nemu layoné Raja Saul lan putrané kakung telu pating gléthak ana ing Gilboa.

⁹ Raja Saul banjur dikethok mestakané lan agemané perang diuculi. Mestakané Raja Saul lan agemané perang banjur digawa mubeng déning kongkonané wong Filistia menyang satlatahé tanah

Filistia kabèh, karo ngumumaké kabar kabungahan mau marang bangsa Filistia lan para déwané.

¹⁰ Gegamané Raja Saul disimpen ing sawijining candhi, lan mestakané digandhulaké ing papan panyembahané Dagon, déwané wong Filistin.

¹¹ Bareng penduduké kutha Yabès krungu lelakon mau,

¹² banjur ana wong kendel sawetara sing padha njupuk layoné Raja Saul lan putra-putrané, digawa menyang Yabès lan dikubur ana ing kana, ing sangisoré wit gedhé. Sawisé mengkono banjur padha pasa pitung dina.

¹³ Raja Saul enggoné tiwas merga ora setya marang Allah, lan ora netepi pangandikané. Ora nyuwun pitedahé Pangéran, malah njaluk tulung marang roh-rohé wong mati. Raja Saul nerak dhawuh lan prenatalé Pangéran, mulané Pangéran ngukum Raja Saul lan mundhut kratoné, kaparingaké marang Dawud, anaké Isai.

¹⁴ (10:13)

11 ¹ Sawisé mengkono bangsa Israèl banjur padha marani Dawud ing

Hébron, karo matur mengkéné, "Kula sedaya rak sedhèrèk panjenengan.

²Wiwit rumiyin, malah nalika Saul taksih dados raja, panjenengan menika ingkang mimpin rakyat Israèl ing peprangan. Kejawi saking menika Gusti Allah sampun janji dhateng panjenengan, bilih panjenengan badhé mimpin umatipun lan dados rajanipun."

³Dawud nuli gawé prejanjian atas Asmané Allah, karo bangsa Israèl sing padha teka ing Hébron mau. Dawud banjur diwisudha dadi raja Israèl, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Samuèl.

⁴Ing sawijining dina Raja Dawud karo tentarané kabèh nyerang kutha Yérusalèm. Nalika semono kutha mau jenengé Yébus. Sing manggon ing kono penduduk asli.

⁵Wong Yébus padha sesumbar, yèn Raja Dawud mesthi ora bakal bisa mlebu kutha kono. Nanging Raja Dawud nyatané bisa ngrebut bètèngé kutha mau, sing aran Sion. Raja Dawud banjur manggon ing kono. Wiwit nalika semana bètèng mau karan "Kuthané Dawud". Raja Dawud ngumumaké

marang para prejurité, yèn sapa sing dhisik dhéwé matèni wong Yébus bakal didadèkaké panglima. Wekasané Yoab dadi panglima, merga dhèwèké sing mimpin peprangan mau. (Ibuné Yoab jenengé Zeruya.)

⁶(11:5)

⁷(11:5)

⁸Kutha Yérusalèm dibangun ngubengi bètèng mau; olèhé mbangun wiwit saka sawétané gunung sing diurug lemah. Sing ngrampungaké pegawéan mau Yoab.

⁹Raja Dawud saya suwé saya misuwur, merga saka pitulungané Pangéran sing Mahakwasa.

¹⁰Opsir-opsiré Raja Dawud sing misuwur yakuwi prejurit sing bebarengan karo rakyat ngudi supaya Dawud dadi raja. Kaya sing dijanjèkaké déning Pangéran, lan mbiyantu pepréntahané. Jeneng-jenengé yakuwi:

¹¹Perwira sing kapisan: Yasobam saka gotrah Hakmoni. Kuwi pemimpiné "Triwira".^k Tau perang karo mungsuh telung atus; kabèh dipatèni nganggo tumbak.

---

^kTriwira: Perwira tiga.

¹² Perwira kapindho ing "Triwira" kono uga, jenengé Èléazar bin Dhodho, saka gotrah Ahohi.

¹³ Sajroning perang ing Pas-Damim, Èléazar mbélani raja Dawud nglawan wong Filistin. Nalika tentara Israèl keplayu, Èléazar karo balané mapan lan nandhingi perangé wong Filistin ana ing tegalan jewawut. Pangéran paring unggul, temah wong Filistin kalah kabèh.

¹⁴ (11:13)

¹⁵ Ing sawijining dina nalika tentara Filistin lagi pasang kémah ing Lebak Éfraim, ana perwira telu ing antarané perwirané Raja Dawud telung puluh sing peng-pengan dhéwé, padha nemoni Raja Dawud ing gunung watu sacedhaké Guwa Adhulam.

¹⁶ Nalika semono Raja Dawud lagi ana ing sajroning bètèng lan tentara Filistin ngwasani kutha Bètléhèm.

¹⁷ Raja Dawud kangen banget karo désa kelairané, pangandikané, "Iba senengku yèn bisa ngombé banyu saka sumur sacedhaké gapura ing Bètléhèm."

¹⁸ Krungu ngandikané Raja Dawud mengkono mau, perwira telu mau banjur nggempur panggonané wong Filistin,

nuli nimba banyu saka sumur, diaturaké marang rajané. Nanging Raja Dawud ora kersa ngunjuk, malah banyu mau diesok, minangka kurban marang Pangéran.

¹⁹ Karo ngandika, "Aku ora bisa ngombé banyu iki, sebab yèn tak ombé presasat aku ngombé getihé wong-wong sing golèk banyu iki srana ngetohaké nyawané!" Dadiné Raja Dawud ora kersa ngunjuk banyuné mau. Mengkono mau jasa lan kekendelané para perwirané Raja Dawud sing misuwur.

²⁰ Abisai adhiné Yoab kuwi pemimpiné "Tridasawira"¹ kang uga misuwur banget. Abisai naté matèni mungsuh telung atus nganggo tumbaké. Ing antarané Tridasawira mau Abisai sing misuwur dhéwé.

²¹ Mulané diangkat dadi pemimpiné. Éwasemono isih kalah karo perwira-perwira "Triwira".

²² Perwira siji menèh sing misuwur yakuwi Benaya bin Yoyada, wong Kabzeèl. Benaya kuwi kendel banget, mula matèni prejurit Moab loro sing peng-pengan banget. Wis tau Benaya mau ing sawijining dina, nalika mbeneri

---

¹Tridasawira: Perwira tigang dasa.

udan salju, mlebu ing guwa lan matèni singa sing ana ing kono.

²³Iya tau matèni wong Mesir sing dhuwuré rong mèter luwih lan nggawa gegaman tumbak sing gedhéné ora lumrah. Benaya ngadhepi wong mau mung nganggo penthung thok. Tumbaké wong Mesir mau kena direbut lan dienggo matèni wongé.

²⁴Kaya mengkono kendelé lan rosané Benaya, salah sijiné perwira Tridasawira.

²⁵Benaya mau perwira sing misuwur ing antarané pasukané, nanging durung madhani perwira tetelu (Triwira) sing kasebut ing ngarep. Benaya diangkat dadi perwira pengawal pribadiné Raja Dawud.

²⁶Ing ngisor iki jeneng-jenengé perwira-perwira liyané sing misuwur: Asaèl seduluré Yoab, Èlhanan bin Dhodho saka Bètléhèm, Samot wong Harod, Hèlès wong Pèlèt, Ira bin Ikes wong Tekoa, Abièzèr wong Anatot, Sibkhai wong Husa, Ilai wong Ahohi, Maharai wong Netofa, Hèlèd bin Baana wong Netofa, Itai bin Ribai wong Gibéa ing wilayah Bènyamin, Benaya wong Piraton, Harai saka Lebak Gaas, Abièl

wong Arabah, Azmawèt wong Bahurim, Èlyakba wong Saalbon, Hasyèm wong Gizon, Yonatan bin Sagé wong Harari, Ahiam bin Sakar wong Harari, Élialba bin Ur, Hèfèr wong Mekérati, Ahia wong Pèloni, Hézrao wong Karmèl, Naarai wong Èzbai, Yoèl seduluré Natan, Mibhar bin Hagri, Zèlèk wong Amon, Naharai wong Beérot, pengawalé Yoab, Ira lan Gareb wong Yétri, Uria wong Hèt, Zabad bin Ahlai, Adina bin Siza (salah sijiné tokoh saka klompok Rubèn sing duwé pasukan wong telung puluh), Hanan bin Maaka, Yosafat wong Mitni, Uzia wong Astarot, Sama lan Yeièl, anak-anaké Yotam, wong Aroèr Yediaèl lan Yoha, anak-anaké Simri, wong Tizi Élièl wong Mahawim, Yeribai lan Yosawya, anak-anaké Èlnaam, Yitma wong Moab Élièl, Obèd lan Yaasièl wong Mézobaya.

²⁷ (11:26)

²⁸ (11:26)

²⁹ (11:26)

³⁰ (11:26)

³¹ (11:26)

³² (11:26)

³³ (11:26)

³⁴ (11:26)

35 (11:26)

36 (11:26)

37 (11:26)

38 (11:26)

39 (11:26)

40 (11:26)

41 (11:26)

42 (11:26)

43 (11:26)

44 (11:26)

45 (11:26)

46 (11:26)

47 (11:26)

12¹ Nalika Dawud lolos saka kedhatoné Raja Saul banjur ngungsi menyang Ziklag. Akèh prejurit sing setya lan wis akèh pengalamané padha nekani Dawud.

² Wong-wong mau iya saka taleré Bènyamin, kaya Saul. Padha pinter manah lan mbandhil, nganggo tangan kiwa bisa, nganggo tangan tengen iya bisa.

³ Pemimpiné jenengé Ahiézer lan Yoas anak-anaké Semaa saka Gibéa. Perwira-perwira mau jenengé: Yezièl lan Pèlèt anak-anaké Azmawèt Beraka lan Yéhu wong Anatot Yismaya saka Gibéon,

perwira misuwur, salah sijiné pemimpiné klompok perwira "Tridasawira" Yéremia, Yahazièl, Yohanan lan Yozabad wong Gedéra Eluzai, Yérimot, Bealya, Semarya lan Séfaca wong Harufi Èlkana, Yisia, Azareèl, Yoèzèr lan Yasobam saka trah Korah Yoèla lan Zebaya anak-anaké Yéroham wong Gedor.

⁴ (12:3)

⁵ (12:3)

⁶ (12:3)

⁷ (12:3)

⁸ Nalika Dawud ndhelik ing ara-ara samun, akèh perwira misuwur lan pengalaman saka taler Gad sing mèlu Dawud. Perwira-perwira mau pinter banget migunakaké tamèng lan tumbak; kendelé kaya singa lan gesité kaya menjangan.

⁹ Jeneng-jenengé kasebut ing ngisor iki miturut undha-usuké pangkaté: Èzèr, Obaja, Éliab, Mismana, Yéremia, Atai, Élièl, Yohanan, Èlizabad, Yéremia, Makbanai.

¹⁰ (12:9)

¹¹ (12:9)

¹² (12:9)

¹³ (12:9)

¹⁴Perwira-perwira saka Gad mau sebagéan ana sing dadi komandhané pasukan sèwu, lan sebagéan dadi komandhan pasukan satus.

¹⁵Tau kelakon perwira-perwira mau nyabrang Kali Yardèn, nalika kaliné mbeneri banjir gedhé. Kabèh penduduk sing manggon ing sawétan lan sakuloné kali mau padha ditundhung saka kono.

¹⁶Ing sawijining dina ana rombongan wong-wong saka taler Bènyamin lan taler Yéhuda marani papan pandhelikané Dawud.

¹⁷Wong-wong mau ditemoni déning Dawud, karo muni mengkéné, "Yèn tekamu dadi mitra, merga arep nulung aku, padha manggona ing kéné. Kowé bakal daktampani klawan bungah. Nanging yèn tekamu nedya masrahaké aku marang mungsuh, senajan aku ora gawé ala marang kowé, Allah sing disembah para leluhur kita pirsá, lan Panjenengané bakal ngukum kowé."

¹⁸Ana wong siji ing antarané wong-wong mau, yakuwi Amasai sing mbésuké dadi komandhané pasukan "Tridasawira," kapenuhan ing Rohé Allah, banjur matur, "Dawud, putranipun Isai! Kula sami

wonten ing wingking panjenengan! Mugi panjenengan lan sedaya tiyang ingkang mbiyantu panjenengan kaparingan kaunggulan. Allah wonten ing pihak panjenengan!" Wong-wong mau banjur ditampani déning Dawud lan diangkat dadi perwira-perwira angkatan perangé.

¹⁹ Saka klompok Manasyè ana prejurit-prejurit sing padha pindhah mèlu Dawud, nalika Dawud bebarengan karo wong Filistin nglawan Raja Saul. Satemené Dawud ora mbiyantu wong-wong Filistin. Dawud dikon mulih menyang Ziklag déning wong-wong Filistin, merga wong Filistin kuwatir yèn Dawud mbalik mèlu Raja Saul.

²⁰ Jeneng-jenengé perwira saka taler Manasyè sing mbalik mèlu Dawud nalika Dawud bali menyang Ziklag, yakuwi: Adnah, Yézabad, Yediaèl, Mikhaèl, Yozabad, Élihu lan Ziletai. Wong-wong mau padha diangkat dadi komandhan, saben perwira dadi komandhan sing mbawahaké prejurit sèwu.

²¹ Perwira-perwira mau wong-wong sing gagah-prakosa lan mbiyantu Dawud srana enggoné padha dadi komandhan pasukan. Mbésuké wong-wong mau

padha dadi perwira-perwira ing angkatan perangé bangsa Israèl.

²² Mèh saben dina ana wong sing teka mèlu Dawud, nganti ora wetara suwé tentarané Dawud cacahé akèh banget.

²³ Nalika isih manggon ing Hébron akèh prejurit gemblèngan sing mbalik mèlu Dawud. Enggoné padha mbalik mau maksudé mbiyantu supaya Dawud dadi raja, nggentèni Raja Saul, kaya sing dijanjèkaké déning Gusti Allah. Cacahé prejurit mau yakuwi: Yéhuda: wong 6.800, pepak sepraboté tamèng lan tumbak; Siméon: wong 7.100, prejurit sing gemblèngan; Lèwi: wong 4.600; Yoyada sabalané, anak-turuné Harun: wong 3.700; Zadok, nonoman pejuang sing kendel lan sanak-seduluré, wong 22 sing misuwur; Bènyamin (talerè Raja Saul): wong 3.000. Umumé wong-wong taler Bènyamin padha setya marang Raja Saul; Éfraim: wong 20.800, wong sing kajèn ing antarané gotrahé dhéwé-dhéwé; Manasyè sisih Kulon: wong 18.000, sing diutus déning taleré supaya mèlu lan ngangkat Dawud dadi raja; Isakar: wong 200 pemimpin sabalané kabèh. Pemimpin-pemimpin iki

wong-wong sing wicaksana, ngerti akon marang rakyat Israèl nglakoni apa sing prelu, ing wektu sing cocog. Zébulon: wong 50.000, sing trampil migunakaké gegaman apa waé, lan selawasé siaga ing perang; kuwi wong-wong sing setya lan kena diendelaké; Naftali: wong 1.000, golongan pemimpin karo prejurit 37.000, pepak sapraboté perang, tamèng lan tumbak; Dhan: wong 28.000 sing wis digemblèng; Asyèr: wong 40.000 sing siaga ing perang; taler-taler sing manggon ing sawétané Kali Yardèn, yakuwi: Rubèn, Gad lan Manasyè sabrang Wétan: wong 120.000, sing trampil migunakaké gegaman apa waé.

²⁴ (12:23)

²⁵ (12:23)

²⁶ (12:23)

²⁷ (12:23)

²⁸ (12:23)

²⁹ (12:23)

³⁰ (12:23)

³¹ (12:23)

³² (12:23)

³³ (12:23)

³⁴ (12:23)

³⁵ (12:23)

³⁶ (12:23)

³⁷ (12:23)

³⁸ Wong mau padha lunga menyang Hébron, kabèh wis siaga ing perang lan tékadé arep ngangkat Dawud dadi raja sing mengku sanegara Israèl kabèh. Mengkono uga wong Israèl liyané iya padha setuju mengkono.

³⁹ Telung dina lawasé wong-wong mau padha nginep ing panggonané Dawud lan disuguh mangan lan ngombé déning wong Israèl.

⁴⁰ Taler-taler sing manggon ing sisih Lor, yakuwi Isakar, Zébulon lan Naftali, wong-wongé padha teka nggawa pangan, kayata: glepung, woh ara, kismis, anggur lan lenga zaitun. Pangan mau digawa nganggo kuldi, unta, bihal lan sapi. Iya padha nggawa sapi lan wedhus gèmbèl, arep padha disembelèh lan dipangan. Kuwi kabèh nélakaké yèn rakyat Israèl kabèh padha bungah.

13 ¹ Raja Dawud rembugan karo para perwirané, komandhané pasukan-sèwu lan pasukan-satus.

² Banjur kandha karo umat Israèl mengkéné, "Yèn kowé padha setuju lan

Pangéran Allah kita marengaké, beciké kita kirim utusan marani para imam lan wong-wong Lèwi ing désa-désané, dikon nglumpuk mréné.

³Kita prelu njupuk Pethi Prejanjiané Allah, sing selawasé Saul dadi raja ora kopèn."

⁴Rakyat bungah lan setuju krungu usulé Dawud sing mengkono mau.

⁵Dawud banjur nglumpukaké rakyat Israèl kabèh wiwit sing padha manggon ing sisih Kidul ing tapel watesé tanah Mesir, tekan sing manggon ing sisih Lor, sacedhaké dalan menyang Hamat. Wong kabèh mau diajak njupuk Pethining Prejanjian saka Kiryat-Yéarim digawa menyang Yérusalèm.

⁶Dawud banjur mèlu lunga menyang Baala, yakuwi Kiryat-Yéarim. Pethi kuwi uga disebut: "Dhamparé Allah sing ana ing sandhuwuré kerub".

⁷Satekané ing Baala Pethi Prejanjian banjur diwetokaké saka omahé Abinadab, sarta diunggahaké ing grobag sapi anyar. Sabiné dituntun déning Uza lan Ahio.

⁸Déné Raja Dawud lan bangsa Israèl kabèh padha mlaku ing ngarep karo

jogèdan lan menyanyi kanthi semangat, dibarengi uniné clempung, gambus, terbang, kecèr lan slomprèt.

⁹ Bareng padha tekan penggilingan gandum duwèké Kidon, sapi-sapi sing narik grobag mau kesandhung lan Uza tangané kemlawé arep nyangga Pethiné Prejanjian supaya aja tiba.

¹⁰ Nanging Pangéran duka lan Uza diukum merga nyekel Pethi mau. Sanalika iku uga Uza mati merga astané Allah. Mulané wiwit dina kuwi panggonan kono disebut: "Pèrès-Uza".^m Dawud nepsu merga Uza diukum semono aboté déning Allah.

¹¹ (13:10)

¹² Nanging Dawud uga wedi banget, mula banjur kandha, "Saiki kepriyé patrapé nggawa Pethi Prejanjian iki?"

¹³ Pethi mau banjur ora sida digawa menyang Yérusalèm, lan ditinggal ing omahé wong sing jeneng Obèd-Édom, saka kutha Gad.

¹⁴ Pethi kuwi ana ing kono nganti telung sasi. Déné Obèd-Édom sebrayaté lan barang-darbèké diberkahi déning

---

^mPèrès-Uza: Paukumanipun Uza.

Pangéran, merga enggoné kanggonan Pethi Prejanjian mau.

14¹ Raja Hiram saka tanah Tirus ngutus abdi sowan Raja Dawud ngrembug prekara dagang, sarta ngirim tukang-tukang batu, tukang kayu, lan cemara Libanon, kanggo ngedegaké kedhaton.

² Dawud ngerti yèn Gusti Allah wis ngukuhaké enggoné dadi raja ing Israèl, lan yèn kratoné bakal makmur merga kraton kuwi kanggo umaté Allah.

³ Bareng wis pindhah menyang Yérusalèm Raja Dawud mundhut garwa liyané menèh, lan saka garwa mau uga kagungan putra menèh.

⁴ Putra-putra sing lair ing Yérusalèm yakuwi: Syamua, Sobab, Natan, Suléman,

⁵ Yibhar, Èlisua, Èlifèlèt,

⁶ Nogah, Nèfèg, Yafia,

⁷ Élisama, Beèlyadaⁿ lan Èlifèlèt.

⁸ Bareng wong Filistin krungu yèn Dawud wis diangkat dadi raja sing mengkoni tanah Israèl kabèh, banjur padha tandang arep nyekel Dawud; banjur metoni perang.

ⁿBeèlyada: Ing bab 3:8 dipun sebut Èlyada.

⁹ Tentara Filistin banjur nyerbu Lebak Réfaim.

¹⁰ Raja Dawud banjur nyuwun pirsamarang Allah, "Dhuh Pangéran, menapa tiyang Filistin menika kedah kawula serang? Menapa Pangéran badhé paring kaunggulan dhateng kawula?" Paring wangsulané Pangéran, "Iya, serangen! Aku bakal paring kemenangan marangkowé!"

¹¹ Dawud banjur nyerang sarta ngalahaké wong Filistin ana ing Baal-Perazim. Pangucapé Raja Dawud, "Allah wis marengaké aku nrobos barisané mungsuh kaya banjir bandhang." Mulané panggonan kono disebut Baal-Perazim, sing tegesé: "Allah nrobos".

¹² Wong Filistin padha keplayu lan ora kober nggawa reca-recané. Raja Dawud banjur dhawuh ngobong reca-reca mau kabèh.

¹³ Ora let suwé wong Filistin mau bali nyerbu Lebak Réfaim menèh.

¹⁴ Raja Dawud nyuwun pituduh menèh marang Pangéran, lan diwangsuli, "Aja kokserang saka kéné, nanging ngalanga metu sisih kana; serangen saka panggonané wit-wit murbei.

¹⁵Yèn kowé krungu swara kaya swarané wong baris ing sandhuwuré wit-witan, majua, sebab Aku bakal tindak ing ngarepmu ngalahaké wong Filistin."

¹⁶Raja Dawud nglakoni apa sing didhawuhaké déning Pangéran. Raja Dawud lan pasukané ngalahaké tentara Filistin wiwit saka Gibéon tekan Gèsèr.

¹⁷Merga saka mengkono Raja Dawud dadi misuwur ana ing ngendi-endi, lan bangsa-bangsa didamel wedi karo Raja Dawud.

15 ¹Raja Dawud yasa omah kagem panjenengané piyambak lan yasa panggonan kanggo mapanaké Pethi Prejanjiané Allah, mengkono uga masang kémah kanggo Pethi mau.

²Sawisé mengkono Raja Dawud ngandika, "Sing olèh ngangkat Pethi mung wong Lèwi dhéwé, merga wong-wong kuwi sing wis dipilih déning Allah kanggo mikul Pethi mau lan ngladosi Panjenengané selawas-lawasé."

³Raja Dawud banjur dhawuh supaya wong Israèl kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm, arep diajak mindhah Pethi Prejanjiané Allah menyang panggonan sing wis dicawisaké.

⁴ Anak-turuné Harun lan wong Lèwi uga didhawuhi nglumpuk kabèh.

⁵ Wong Lèwi sing teka yakuwi: gotrah Kéhat, cacahé 120, dipimpin déning Urièl.

⁶ Gotrah Mérari, wong 220, dipimpin déning Asaya.

⁷ Gotrah Gèrson, wong 130, dipimpin déning Yoèl.

⁸ Kaum Èlsafan, wong 200, dipimpin déning Semaya.

⁹ Gotrah Hébron, wong 80, dipimpin déning Èlièl.

¹⁰ Gotrah Uzièl, wong 112, dipimpin déning Aminadab.

¹¹ Raja Dawud banjur nimbali Imam Zadok lan Imam Abyatar, sarta wong Lèwi nenem liyané, yakuwi: Urièl, Asaya, Yoèl, Semaya, Èlièl lan Aminadab.

¹² Pangandikané Raja Dawud marang wong-wong mau, "Kowé kuwi para pemimpining gotrah-gotrahé taler Lèwi. Mulané kowé padha nucèkna awakmu, supaya diparengaké mindhah Pethi Prejanjiané Pangéran, Allahé Israèl, menyang panggonan sing wis dakcawisaké.

¹³ Dhèk biyèn, nalika kita mindhah Pethi mau, kowé padha ora teka lan ora mèlu nggawa Pethiné. Mulané Pangéran Allah kita ngukum marang kita, merga kita padha nindakaké pangibadah, nanging ora manut kersané."

¹⁴ Dadi, para imam lan wong Lèwi padha sesuci, supaya kepareng ngelih Pethi Prejanjiané Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁵ Nalika dipindhah, Pethi mau dipikul nganggo pikulan kayu, ditumpangaké ing pundhak, miturut prenatal sing diparingaké déning Allah lantaran Musa.

¹⁶ Raja Dawud uga ndhawuhi para pemimpiné wong Lèwi supaya ana sawetara sing menyanji nyanyian kabungahan, dibarengi uniné clempung lan kecèr.

¹⁷ Saka ing antarané kulawarga-kulawarga sing menyanji dipilih wong sawetara sing ngunèkaké kentrung prunggu, yakuwi: Héman bin Yoèl karo sanak seduluré, Asaf bin Bèrékia, lan Étan bin Kusaya saka kulawarga Mérari. Lan kanggo mbarengi kentrung mau dipilih wong Lèwi sawetara ngunèkaké clempung sing swarané dhuwur, yakuwi: Zakharia, Yaasièl, Semiramot, Yehièl,

Uni, Éliab, Maaséya lan Benaya.

Kanggo ngunèkaké kecapi sing swarané cendhèk dipilih wong-wong Lèwi liyané: Matica, Èlifèlèt, Miknéya, Azazia lan pengawal Pedalemané Allah loro, yakuwi Obèd-Édom lan Yeièl.

¹⁸ (15:17)

¹⁹ (15:17)

²⁰ (15:17)

²¹ (15:17)

²² Sing dipilih dadi penggedhéné para wong sing ngunèkaké clempung lan kentrung mau Kenania, merga wong kuwi ahli musik.

²³ Bèrékia lan Èlkana, bebarengan karo Obèd-Édom lan Yehia dipilih dadi pengawalé Pethi Prejanjiané Allah. Imam-imam sing dipilih ngunèkaké slomprèt ing ngarepé Pethi yakuwi: Sebanya, Yosafat, Natanaèl, Amasai, Zakharia, Benaya lan Élièzer.

²⁴ (15:23)

²⁵ Raja Dawud bebarengan karo para pemimpiné Israèl lan para perwira padha mangkat menyang omahé Obèd-Édom, arep njupuk Pethi Prejanjiané Allah. Ana ing kono padha nganakaké pésta gedhèn.

²⁶ Padha saos kurban marang Pangéran rupa sapi lanang pitu lan wedhus gèmbèl pitu, supaya Gusti Allah kersa mitulungi wong Lèwi sing padha mikul Pethiné Prejanjian mau.

²⁷ Nalika semono Raja Dawud nganggo jubah léna alus, mengkono uga wong-wong sing padha ngunèkaké clempung lan kentrung, sarta Kenania pemimpiné lan wong-wong Lèwi sing padha mikul Pethiné. Raja Dawud uga ngagem léna éfod.

²⁸ Umat Israèl kabèh padha metu ngiringaké Pethi Prejanjian mau nganti tekan Yérusalèm karo surak-surak tandha bungah, dibarengi uniné slomprèt, nafiri, kentrung lan kecapi.

²⁹ Nalika Pethiné digawa mlebu ing kutha, Mikhal anaké Raja Saul, garwané Raja Dawud, nginguk saka jendhéla lan weruh Raja Dawud jogèdan karo jingkrak-jingkrak saka bungahé, mulané Mikhal dadi éwa marang Raja Dawud.

16 ¹ Pethi Prejanjian mau digawa mlebu ing kémah sing wis dicawisaké. Sawisé mengkono banjur padha nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan marang Allah.

² Sarampungé saos kurban Raja Dawud banjur mberkahi rakyat atas asmané Pangéran,

³ nuli ngedum panganan marang wong-wong mau kabèh. Saben wong sing ana ing kono diparingi roti, daging panggang, kismis lan anggur.

⁴ Ana wong Lèwi sawetara sing diangkat déning Raja Dawud didhawuhi mimpin upacara pangibadah marang Pangéran, Allahé Israèl, ana ing ngarepé Pethi Prejanjian, nganggo kekidungan lan puji-pujian.

⁵ Sing dipilih dadi pemimpin mau Asaf; Zakharia diangkat dadi wakilé. Sing ngunèkaké clempung, Yeièl, Semiramot, Yehièl, Matica, Éliab, Benaya, Obèd-Édom lan Yeièl. Asaf ngunèkaké kentrung,

⁶ lan imam loro, yakuwi Benaya lan Yahazièl dikon ngunèkaké slomprèt ing ngarepé Pethi Prejanjian mau.

⁷ Mengkono kawitané Raja Dawud ngangkat Asaf lan kanca-kancané dadi penyanyi sing ngidungaké nyanyian marang Allah.

⁸ Ngaturna panuwun marang Pangéran lan undhangna kamulyané, critakna kabecikané ing antarané para bangsa.

⁹ Aturna nganggo nyanyian pangalembana marang Pangéran. Sakèhé pendamelé kang élok critakna!

¹⁰ Kita rak para kagungané, mulané ayo padha bungah-bungah. Sakèhé wong sing nyembah Panjenengané padha bungah-bungaha.

¹¹ Padha mareka marang Pangéran nyuwun kekuwatan. Padha nyembaha tanpa kendhat.

¹² Hé anak-turuné Yakub, para abdiné Allah! Hé anak-turuné Israèl, umat pilihané! Élinga marang kaélokkan sing katindakaké déning Allah, dhawuh-dhawuhé padha lakonana.

¹³ (16:12)

¹⁴ Panjenengané kuwi Pangéran, Allah kita. Pangwasané ngliputi wrata sajadad.

¹⁵ Janjiné aja pisan-pisan dilirwakaké, aja dilalèkaké ing selawas-lawasé.

¹⁶ Janjiné didamel karo Abraham, lan diambali karo Iskak,

¹⁷ banjur dikekahaké karo Yakub, dadi janji sing langgeng karo Israèl.

¹⁸ "Kowé bakal Dakparingi tanah minangka warisan," mengkono dhawuhé Allah.

¹⁹ Umaté Allah ana ing kana dadi wong manca, tur cacahé mung sethithik;

²⁰ padha nglembara ing tanah kana lan tanah kéné, saka bangsa siji menyang sijiné.

²¹ Allah ora négakaké bangsané disiya-siya; merga saka umaté raja-raja diélikaké,

²² "Umat pilihan-Ku aja kokganggu, aja nggepok nabi-nabi-Ku."

²³ Hé wong salumahé bumi, keslametan peparingé wartakna saben dina.

²⁴ Kaluhurané critakna marang para bangsa, kaélokané marang para umat sajadad.

²⁵ Kamulyané Pangéran pinuji-pujia, kasaosana kaurmatan ngungkuli para déwa.

²⁶ Déwa-déwané bangsa liya rak mung reca, nanging Allah kita iku kang nitahaké jagad raya.

²⁷ Kaluhuran lan kamulyan dadi agemané, pangwasa lan kamuktèn ana ing dalemé.

²⁸ Hé sakèhé umat, Pangéran pujinen!
Pinujia kamulyan lan pangwasané.

²⁹ Pujinen Asmané kang mulya, saosana kurban ing Pedalemané. Atimu sucèkna kagem Panjenengané samangsa sujud nyembah ing ngarsané.

³⁰ Hé bumi saisiné kabèh, padha getera ing ngarsané Allah; jagad wis disentosakaké, temah ora owah gingsir.

³¹ Hé langit lan bumi, padha surak-suraka klawan bungah! Padha wartakna marang bangsa-bangsa yèn Allah iku Raja!

³² Hé segara, padha gemuruha lan kabèh sing urip ana ing njeromu. Hé ara-ara lan kabèh sing tuwuh ing kono, tansah padha bungah-bungaha.

³³ Wit-witan ing alas bakal padha surak-surak; ing ngarsané Pangéran bakal padha suka-suka, samangsa Pangéran rawuh ngadili jagad.

³⁴ Saosa sukur marang Pangéran! Awit sih-katresnané tanpa wangenan.

³⁵ Nyebuta, "Dhuh Allah, Panjenengan menika Juru Wilujeng kawula; kersaa ngentas kawula lan nglempakaken kawula malih. Kersaa ngluwari kawula, dhuh Allah, saking blenggunipun

bangsa-bangsa ingkang sami njajah!
Temah asma Paduka ingkang suci badhé
kawula puji; namung dhateng Paduka
piyambak kawula badhé saos panuwun."

³⁶ Pujinen Pangéran, Allahé Israèl!
Samengko lan selawas-lawasé! Sawisé
Asaf lan wong-wong Lèwi rampung
enggoné nglagokaké nyanyian mau,
umat Israèl kabèh banjur ngucap,
"Amin," sarta padha ngluhuraké asmané
Pangéran.

³⁷ Raja Dawud nuli ndhawuhi Asaf lan
wong-wong Lèwi liyané supaya saterusé
padha ngurus prekara-prekara sing
magepokan karo pangibadah ing kémah,
panggonan sing kanggo nyimpen Pethi
Prejanjiané Allah. Saben dina kudu
padha nglakoni pegawéané ana ing
kono,

³⁸ diréwangi déning Obèd-Édom bin
Yedhutun, lan wong sewidak liyané
nunggal gotrah. Obèd-Édom lan Hosa
dadi pengawalé lawang-lawangé gapura.

³⁹ Nanging Imam Zadok lan imam-imam
liyané didhawuhi ngurus pangibadah
sing ana ing Gibéon.

⁴⁰ Saben ésuk lan soré wong-wong mau
kudu padha nyaosaké kurban obongan

ing mesbèh miturut prenatal-prenatan sing kaparingaké déning Pangéran marang umat Israèl.

⁴¹ Imam Zadok lan imam-imam mau diréwangi déning Héman lan Yedhutun sarta wong-wong liyané sing dipilih kusus kanggo nglagakaké nyanyian: "Kidung konjuk marang Pangéran, merga sih-kadarmané langgeng ing selawasé."

⁴² Héman lan Yedhutun uga kadhawuhan ngurus slomprèt, kentrung lan alat musik liya-liyané kanggo mbarengi kekidungan sing dilagakaké. Wong-wong liyané sing tunggal gotrah karo Yedhutun kadhawuhan jaga lawang-lawanging gapura.

⁴³ Wong kabèh nuli padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé. Mengkono uga Raja Dawud nuli kondur tilik brayaté.

17 ¹ Bareng wis manggon ing kedhaton, Raja Dawud ing sawijining dina nimbali Nabi Natan, dingandikani mengkéné, "Aku iki manggon ing kedhaton sing digawé saka kayu cemara Libanon, mangka Pethi Prejanjiané Pangéran mung disèlèhaké ana ing kémah!"

² Nabi Natan mangsuli, "Sumangga Sang Prabu kula aturi nindakaken menapa ingkang kagalih prayogi, mergi Allah badhé mitulungi."

³ Nanging bengi kuwi Allah ngandika marang Natan,

⁴ "Maranana Dawud lan kandhaa mengkéné, 'Dudu kowé sing bakal yasa omah kanggo Aku.

⁵ Wiwit nalika bangsa Israèl Dakluwari saka tanah Mesir tekan sepréné, Aku durung tau manggon ana ing omah, nanging selawasé sumèlèh lan manggon ana ing kémah.

⁶ Sajroné nglembara mau durung tau Aku ndangu marang para pemimpin sing Dakangkat, apa sebabé Aku ora digawèkaké omah saka kayu cemara Libanon."

⁷ "Mulané, Natan, kandhaa karo Dawud, yèn Aku, Pangéran sing Mahakwasa, ngandika mengkéné, 'Kowé wis Dakjupuk saka pegawéanmu angon wedhus ing ara-ara samun lan Dakdadèkaké rajané umat-Ku Israèl.

⁸ Kowé wis Daktulungi menyang endi waé paranmu, lan samasa kowé perang sakèhé mungsuhmu wis Daktumpes;

saiki kowé bakal Dakdadèkaké wong sing misuwur kaya pemimpin-pemimpin sing gedhé dhéwé ana ing bumi kéné.

⁹Karo menèh umat-Ku Israèl wis Dakparingi tanah pusaka, supaya padha bisa urip tentrem, tanpa ana sing ngganggu. Wiwit biyèn nalika padha mlebu manggon ing tanah kéné lan Aku ngangkat para pemimpiné, umat kuwi sok diserang déning wong-wong sing seneng gawé cilaka. Nanging sing mengkono mau bakal ora kelakon menèh. Aku janji bakal nelukaké sakèhé mungsuhmu, lan kowé bakal Dakparingi turun.

¹⁰(17:9)

¹¹Mbésuk samasa kowé tinggal-donya lan dikubur ing kuburé leluhurmu, anakmu salah siji bakal Dakdadèkaké raja. Kuwi sing bakal yasa omah kanggo Aku lan kratoné bakal Daksentosakaké ing selawasé.

¹²(17:11)

¹³Aku bakal dadi Ramané lan wong mau dadi anak-Ku. Janji-Ku iki ora bakal Dakjabel kaya sing kedadéan karo Saul. Saul Daklèngsèr saka kalungguhané, supaya kowé bisa dadi raja.

¹⁴ Bab yasa Pedaleman-Ku lan mbangun kraton-Ku bakal saterusé Dakpasrahaké marang anakmu sing Dakpilih. Dhamparé kraton bakal dilungguhi déning anak-putumu turun-temurun."

¹⁵ Nabi Natan ngucapaké apa sing dingandikakaké déning Allah mau kabèh marang Raja Dawud.

¹⁶ Dawud banjur mlebu ing Kémah Palenggahané Allah, lungguh lan ndedonga mengkéné, "Dhuh Allah, kawula lan brayat kawula mboten pantes nampi berkah ingkang Paduka lubèraken.

¹⁷ Malah Paduka sampun nindakaken ingkang langkung saking menika, mergi sampun paring janji ugi dhateng anak-turun kawula ing mbénjingipun. Paduka sampun ngurmati kawula kados pengageng.

¹⁸ Kawula mboten saged matur menapa-menapa ing ngarsa Paduka, dhuh Allah. Paduka pirsia sinten kawula menika, éwasemanten Paduka paring kaurmatan dhateng kawula, abdi Paduka.

¹⁹ Awit saking kersa Paduka piyambak, lan manut rancangan Paduka piyambak

Paduka sampun nindakaken samukawis menika sarta mratélakaken dhateng kawula kaluhuran ingkang badhé kawula alami ing mangsa ingkang badhé kelampahan.

²⁰ Mboten wonten allah ingkang nyamèni Paduka, lan wiwit kala rumiyin kawula mangertos, bilih mboten wonten allah sanèsipun kejawi namung Paduka.

²¹ Ing salumahing bumi mboten wonten bangsa ingkang kados bangsa Israèl. Namung bangsa Israèl kémawon lan mboten wonten sanès ingkang Paduka luwari saking penjajahan. Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak. Mergi saking sedaya kaélokkan ingkang Paduka tindakaken dhateng umat menika asma Paduka dados misuwur ing sajadad. Paduka sampun ngluwari umat Paduka saking tanah Mesir lan sampun nyingkiraken bangsa-bangsa sanèsipun ingkang ngalang-alangi dhateng umat Paduka.

²² Bangsa Israèl sampun Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak ngantos ing selami-laminipun. Sarta Paduka jumeneng dados Allahipun."

²³ "Samenika dhuh Allah, mugi Paduka kersa ngekahaken ing selaminipun janji ingkang sampun Paduka paringaken dhateng kawula lan anak-turun kawula lan mugi kersa ngleksanani menapa ingkang sampun Paduka janjèkaken menika.

²⁴ Asma Paduka badhé saya kaluhuraken, ngantos tiyang selaminipun sami badhé ngucap, 'Allahé Israèl kuwi Allah Kang Mahakwasa.' Sarta kulawarga kawula turun-temurun badhé Paduka dadosaken raja tumrapipun bangsa menika.

²⁵ Anggèn kawula ngaturaken pandonga menika mboten sanès mergi Paduka piyambak sampun mratélakaken prekawis menika sedaya dhateng abdi Paduka, sarta inggih mergi Paduka piyambak ingkang paring sumerep dhateng kawula, bilih anak-putu kawula badhé Paduka reksa lan Paduka rimati ngantos mboten badhé sirna.

²⁶ Inggih namung Paduka piyambak menika ingkang jumeneng Allah, ingkang sampun njanjèkaken prekawis menika dhateng kawula.

²⁷ Pramila panyuwun kawula, kersaa tansah mberkahi dhateng anak-turun kawula supados selaminipun sami angsala sih Paduka. Paduka sampun paring berkah dhateng umat Paduka, dhuh Allah, pramila badhé tansah sami binerkahan ing selaminipun."

18 ¹ Ora wetara suwé Raja Dawud nglurug perang nyerang wong Filistin. Wong Filistin kalah. Kutha Gat lan désa-désa sakiwa-tengené direbut déning Raja Dawud.

² Raja Dawud iya nelukaké wong Moab, mula Moab kudu mbayar pajeg marang Raja Dawud.

³ Semono uga nyerang Hadadèzèr, yakuwi raja Zoba, sacedhaké wilayah Hamat ing tanah Siria. Nalika semono Hadadèzèr lagi mulih saka peprangan netepaké pangwasané ing wilayah sacedhaké Bengawan Éfrat.

⁴ Raja Dawud bisa ngrampas saka Hadadèzèr kréta perang 1.000 lan nawan prejurit-jaranan 7.000 sarta prejurit infanteri 20.000. Raja Dawud nisihaké jaran sawetara kanggo nyawisi krétané perang 100. Jaran liya-liyané digawé cacad sikilé.

⁵ Nalika wong Siria saka Damsyik kirim tentara kanggo nulung Raja Hadadèzèr, tentara mau diserang déning Raja Dawud lan cacahé sing dipatèni wong 22.000.

⁶ Raja Dawud banjur ngedegaké tangsi-tangsi militèr ing daérah kono lan wong kono kudu padha mbayar pajeg. Pangéran paring kemenangan marang Raja Dawud ana ing peprangan endi waé.

⁷ Tamèng-tamèng emas sing dienggo balané Hadadèzèr dirampas kabèh lan digawa menyang Yérusalèm.

⁸ Kejaba kuwi Raja Dawud ngrampas prunggu akèh banget saka Tibhat lan Kun, yakuwi kutha-kutha sing biyèn dadi jajahané Hadadèzèr. (Prunggu kuwi mbésuké dipigunakaké déning Suléman kanggo gawé bak, cagak-cagak lan bekakas kanggo upacara pangibadah ing Pedalemané Allah.)

⁹ Raja Tou ing Hamat mireng yèn Raja Dawud wis nelukaké tentarané Hadadèzèr kabèh.

¹⁰ Mulané banjur utusan putrané, yakuwi Hadoram, supaya ngaturaké salam marang Raja Dawud ngayubagya kemenangané, merga Tou kuwi wis

suwé memungsuhan karo Hadadèzèr. Hadoram nyaosaké bulubekti rupa emas, slaka lan prunggu marang Raja Dawud.

¹¹Barang-barang mau kabèh disaosaké déning Dawud marang Allah digawé bekakas kanggo upacara pangibadah. Semono uga sakèhé emas lan slaka sing dirampas saka bangsa-bangsa sing ditelukaké, yakuwi bangsa Édom, Moab, Amon, Filistia lan Amalèk.

¹²Wong Édom ing Lebak Asin ditelukaké déning Abisai; ibuné jeneng Zeruya. Abisai matèni wong Édom, cacahé 18.000.

¹³Ing Édom kono Abisai ngedegaké tangsi-tangsi militèr, temahan wong Édom dadi rakyaté Raja Dawud. Pangéran paring kemenangan marang Raja Dawud ing peprangan endi waé.

¹⁴Kaya mengkono Raja Dawud enggoné ngratoni satanah Israèl kabèh, rakyaté dijaga lan dirèh déning para punggawa klawan adil lan ing samesthiné.

¹⁵Para pegawéné Raja Dawud sing pangkaté dhuwur yakuwi: Panglima perang: Yoab kakangné Abisai; Sèkretaris negara: Yosafat bin Ahilud; Imam Agung: Zadok bin Ahitub lan

Akhimèlèkh bin Abyatar; Sèkretaris kedhaton: Sausa; Penggedhé pengawalé pribadi raja: Benaya bin Yoyada.

Para putrané Raja Dawud padha dadi punggawa-punggawa penting.

¹⁶ (18:15)

¹⁷ (18:15)

19 ¹ Ora wetara suwé Nahas, Raja Amon, séda lan Hanun, putrané ngganti dadi raja.

² Raja Dawud ngunandika mengkéné, "Nahas kuwi mitraku sing becik, mulané aku ya kudu memitran karo Hanun, anaké." Dawud banjur utusan menyang tanah Amon saprelu atur béla sungkawa. Satekané ing Amon,

³ para pemimpiné negara ing kono padha matur karo Raja Hanun, "Menapa panjenengan kinten Raja Dawud utusan mriki atur béla sungkawa menika kanggé ngormati kang rama? Mesthi mboten! Tiyang-tiyang menika kautus mriki kapurih sami nliki kawontenanipun negari kita, prelunipun mangké badhé dipun lurugi perang lan dipun rebat!"

⁴ Para utusan mau banjur dicekel déning Hanun; jénggoté padha dicukur sesisih,

sandhangané dikethok tekan cethik, nuli dikon lunga.

⁵ Para utusan mau arep bali menyang negarané isin. Bareng Raja Dawud mireng lelakon mau banjur kirim utusan karo diweling supaya para utusan padha ngentèni dhisik ana ing Yérikho nganti jénggoté thukul menèh.

⁶ Raja Hanun lan wong Amon padha ngrumangsani yèn tumindaké mau gawé seriké Raja Dawud. Mulané banjur padha kirim slaka 34.000 kilogram menyang tanah Mésopotamia Dhuwur lan menyang Maaka lan Zoba ing Siria kanggo nyéwa kréta perang 12.000 lan tentara jaranan. Raja Maaka uga nuli teka karo krétané perang séwan mau lan pasang kémah ing sacedhaké Médeba. Wong Amon iya padha teka saka kutha-kuthané kabèh arep maju perang.

⁷ (19:6)

⁸ Bareng Raja Dawud mireng sing mengkono mau banjur dhawuh marang Yoab ngerigaké angkatan perangé kabèh methukaké mungsuh.

⁹ Wong Amon nata barisané ing ngarepé gapura kutha Raba, kutha krajané Amon,

déné para raja sing padha teka mbiyantu ngatur barisané ana ing ara-ara.

¹⁰Yoab rumangsa kejepit ing antarané pasukan mungsuh sing ana ing ngarep lan ing mburi. Mulané banjur milih prejurit-prejurit sing peng-pengan dhéwé diprenahaké adhep-adhepan karo tentara Siria.

¹¹Déné tentara Israèl liyané dipasrahaké Abisai, adhiné, sing ngatur barisané adu-arep karo tentara Amon.

¹²Pangucapé Yoab marang adhiné, "Yèn aku kwalahen ngadhepi tentara Siria, kowé énggal tekaa. Kosokbaliné yèn kowé kwalahen ngadhepi tentara Amon, aku mesthi teka nulungi kowé.

¹³Sing tabah atimu! Ayo padha maju sing kendel kanggo bangsa kita lan kanggo kutha-kuthané Allah kita. Muga-muga kersané Pangéran kelakon."

¹⁴Yoab lan tentarané banjur nyerbu, mula tentara Siria buyar.

¹⁵Bareng wong Amon weruh tentara Siria keplayu banjur padha mèlu mlayu saka ngarepé Abisai mlebu kutha. Sawisé mengkono Yoab banjur mulih menyang Yérusalèm.

¹⁶ Sarèhné rumangsa kalah perangé karo wong Israèl, wong Siria banjur ngerigaké tentarané ing daérah sawétané Bengawan Éfrat, arep nglurug perang menèh, dipimpin déning Sofah, panglimané angkatan perang Hadadèzèr, Raja Zoba.

¹⁷ Mireng lelakon mau Raja Dawud banjur ngerigaké tentara Israèl, nyabrang Kali Yardèn lan nata barisané adhep-adhepan karo wong Siria. Banjur wiwit nyerbu,

¹⁸ lan tentara Siria dikalahaké déning tentara Israèl. Raja Dawud lan balané matèni tentara sing nunggang kréta cacahé 7.000 lan tentara infanteri Siria cacahé 40.000. Sofah panglimané tentara Siria iya katut dipatèni.

¹⁹ Bareng para raja sing mbiyantu Hadadèzèr ngerti yèn kalah, banjur padha ngajak bedhamèn karo Dawud, pasrah bongkokan. Sapungkuré lelakon mau wong Siria ora gelem mbiyantu wong Amon menèh.

20 ¹ Bareng mangsa ketiga candhaké, yakuwi mangsané raja-raja adaté padha nglurug perang, Yoab karo tentarané ngrebut tanah Amon. Nalika

semono Raja Dawud ora bebarengan, nanging kari ing Yérusalèm. Yoab lan tentarané ngepung kutha Raba; kutha mau diserang lan digempur nganti rata karo lemah.

² Sawisé mengkono Raja Dawud rawuh, mundhut makutha emas saka mestakané raja Amon lan diagem ing mestakané dhéwé. Makutha mau boboté kira-kira 34 kilogram, ana matané akik sing adi siji. Saka kutha mau Raja Dawud mboyong barang rampasan akèh banget.

³ Penduduké diboyong lan dipeksa nyambut-gawé nggraji, nggarap lemah lan negor kayu. Semono uga penduduk kutha-kutha ing Amon liyané. Sawisé mengkono Raja Dawud lan tentarané kabèh banjur bali menyang Yérusalèm.

⁴ Sawisé kedadéan mau ora wetara suwé Israèl perang menèh karo wong Filistin ing kutha Gèzèr. Ing peprangan mau Sibkhai wong Husa, matèni wong gedhé-dhuwur sing jeneng Sipai. Mula wong Filistin iya banjur kalah.

⁵ Ing peprangan liyané karo wong Filistin, Èlhanan bin Yair matèni Lahmi, seduluré Goliat, wong Gat. Tumbaké Lahmi mau garané padha karo gedhéné

kayu ing mesin tenun, sing kanggo nggulung mori.

⁶Nalika perang ing Gat menèh, ana wong gedhé-dhuwur sing saben tangané drijiné nem, mengkono uga ing saben sikilé. Kuwi turuné wong jaman biyèn.

⁷Wong mau ngala-ala wong Israèl, mulané banjur dipatèni déning Yonatan bin Syama, kakangné Raja Dawud.

⁸Wong gedhé-dhuwur telu-teluné sing dipatèni déning Raja Dawud lan balané mau anak-turuné buta ing Gat.

21 ¹Iblis kepéngin gawé cilakané bangsa Israèl. Mulané Raja Dawud dibujuk supaya nganakaké cacah-jiwa.

²Raja Dawud banjur dhawuh marang Yoab lan para perwirané tentara mengkéné, "Padha midera satanah Israèl kabèh, wong kabèh itungen; aku kepéngin ngerti pira cacahé."

³Wangsulané Yoab, "Mugi Pangéran nikelaken rakyat Israèl ngantos kaping satusipun samenika. Panjenengan rak sampun pirsá, bilih rakyat sedaya sampun dados kawulanipun Sang Prabu? Dados menapa ginanipun ngawontenaken cacah-jiwa? Menawi

menika ketitik lepat rak sabangsa sedaya badhé nyanggi paukumanipun."

⁴ Nanging Raja Dawud meksa ndhawuhi Yoab nindakaké cacah-jiwa mau. Yoab banjur mangkat ndlajahi satanah Israèl kabèh, banjur bali menyang Yérusalèm,

⁵ nglapuraké asilé cacah-jiwa mau. Cacahé wong lanang sing bisa dadi tentara ing daérah Israèl ana 1.100.000 lan ing daérah Yéhuda 470.000.

⁶ Taler Lèwi lan Bènyamin ora klebu ing cacah mau. Yoab ora nyacahaké wong-wong Lèwi lan Bènyamin merga ora seneng nindakaké dhawuhé Sang Prabu.

⁷ Gusti Allah ora rena ing penggalih karo anané cacah-jiwa mau. Mulané Israèl banjur diukum.

⁸ Raja Dawud banjur ndedonga marang Allah, aturé, "Kawula sampun damel dosa! Mugi kersa paring pangapunten, mergi ingkang kawula lampahi menika pendamel ingkang bodho sanget."

⁹ Pangéran ngandika marang Nabi Gad, penaséhat pribadiné Raja Dawud,

¹⁰ dhawuhé, "Dawud paranana lan kandhaa yèn ana telung prekara

sing kena dipilih salah siji. Aku bakal nindakaké apa sing dipilih mau."

¹¹ Nabi Gad banjur budhal sowan Sang Prabu Dawud lan ngaturaké dhawuhé Allah, aturé, "Panjenengan kedah milih salah setunggal saking tigang prekawis menika:

¹² Tigang taun awis tedha; dipun kuya-kuya déning mengsah tigang wulan, menapa tigang dinten laminipun dipun gebag déning Pangéran srana pageblug, sebab Malaékating Pangéran badhé ndhatengaken pepejah wradin satanah Israèl sedaya. Kula aturi milih samenika ugi supados kula saged matur dhateng Pangéran."

¹³ Wangsulané Raja Dawud, "Aku judheg! Nanging aku emoh diukum déning manungsa. Luwih becik kita tanpa paukumané Allah waé, merga Allah mono gedhé katresnané."

¹⁴ Pangéran banjur nekakaké pageblug wujud lelara marang wong Israèl, nganti cacahé wong sing mati ana pitung puluh èwu.

¹⁵ Gusti Allah banjur ngutus Malaékat nggempur kutha Yérusalèm. Nanging bareng Malaékat mau wis mèh tekan

panggonan penggilingan gandum duwèké Arauna, wong Yébus, Pangéran nuli keduwung. Lan ngandika marang Malaékat sing kautus mau, "Wis, cukup seméné waé! Mandhega!"

¹⁶ Raja Dawud weruh Malaékat mau nglayang ing antarané langit lan bumi, ngasta pedhang, siaga nggempur kutha Yérusalèm. Raja Dawud lan para pemimpiné rakyat nganggo sandhangan bagor mretandhani enggoné getun lan nlangsané dosané, banjur padha sujud sumungkem ing bumi.

¹⁷ Pandongané Raja Dawud, "Dhuh Allah, kawula ingkang damel dosa. Kawula ingkang akèn ngawontenaken cacah-jiwa. Nanging menggahing bangsa menika, menapa lepatipun? Mugi ngukum kawula lan brayat kawula, nanging umat menika mugi katebihna saking paukuman!"

¹⁸ Sawisé mengkono Nabi Gad banjur diutus déning Malaékating Pangéran kandha supaya Raja Dawud yasa mesbèh kagem Pangéran ing penggilingan gandumé Arauna.

¹⁹ Raja Dawud nuli budhal kaya sing didhawuhaké déning Allah lantaran Nabi Gad.

²⁰ Ana ing penggilingan gandum mau, Arauna lan anaké lanang papat lagi padha nyambut-gawé. Bareng weruh Malaékaté Pangéran, bocah papat mau banjur padha mlayu umpetan.

²¹ Bareng Arauna weruh Raja Dawud rawuh banjur dibagèkaké karo sujud sumungkem ing bumi.

²² Pangandikané Raja Dawud, "Aku kepéngin gawé mesbèh ing kéné kagem Gusti Allah, supaya pageblug iki sirep. Matura pira regané lemah iki, bakal dakbayar."

²³ Aturé Arauna, "Dhuh Sang Prabu, Panjenengan agem kémawon, lan sumangga nindakna menapa ingkang panjenengan kersakaken. Mangga menika lembu-lembu kagem kurban obongan. Papan-papan penggilingan menika prayogi panjenengan agem mbesmi kurban. Mangga kula aturi mundhut gandum kagem saosan. Menika sedaya kula saosaken mboten mawi mbayar."

²⁴ Nanging Raja Dawud mangsuli, "Aja! Arep daktuku lan dakbayar apa mesthiné. Aku moh nyaosaké apa-apa marang Allah saka barang-darbèkmu utawa saos kurban obongan nganggo barang wéwéhan."

²⁵ Raja Dawud banjur nuku lemah mau saka Arauna rega 600 dhuwit emas.

²⁶ Ing panggonan kono Raja Dawud ngedegaké mesbèh kagem Pangéran, sarta saos kurban obongan lan kurban keslametan. Dawud banjur ndedonga lan Pangéran paring wangsulan marang pandongané mau srana nekakaké geni saka langit, nyamber kurban sing ana ing mesbèh mau nganti kobong kabèh.

²⁷ Pangéran banjur ndhawuhi Malaékaté nglebokaké pedhangé ing rangkané menèh, supaya pageblugé sirep.

²⁸ Kaya mengkono Pangéran enggoné paring wangsulan marang pandongané Raja Dawud, nalika Raja Dawud nyaosaké kurban ing mesbèh sing ana ing penggilingané Arauna.

²⁹ Nalika semono Kémah Palenggahané Allah sing digawé déning Musa ing ara-ara samun lan mesbèh kanggo

kurban obongan, isih ana ing papan pangibadah ing Gibéon.

³⁰ Nanging Raja Dawud ora wani mrana ndedonga marang Allah, merga wedi karo Malaékaté Pangéran sing ngasta pedhang mau.

22 ¹ Mulané Raja Dawud banjur ngandika mengkéné, "Ing panggonan kéné kudu dibangun Pedalemané Allah. Lan ana ing mesbèh kéné wong Israèl padha nyaosna kurban obongan marang Allah."

² Raja Dawud nglumpukaké wong manca kabèh sing manggon ing tanah Israèl. Wong-wong mau ana sing didhawuhi natah watu kanggo ngedegaké Pedalemané Allah.

³ Raja Dawud uga nglumpukaké wesi akèh kanggo gawé paku lan èngsèlé lawang-lawangé gapura kayu. Prunggu sing diklumpukaké uga akèh banget, nganti boboté ora kena ditimbang.

⁴ Raja Dawud iya pesen kayu cemara Libanon akèh banget saka wong Tirus lan Sidon.

⁵ Kuwi mau kabèh ditindakaké merga ing batin duwé osik mengkéné, "Pedalemané Allah sing arep diyasa

déning anakku Suléman kudu éndah banget lan kondhang dhéwé sajagad. Nanging Suléman isih nom lan durung duwé pengalaman, mulané aku kudu nyawisaké sekabèhé." Dadi sadurungé séda Raja Dawud nyawisaké bahan bangunan akèh banget.

⁶Raja Dawud nimbali Suléman, putrané, lan didhawuhi yasa Pedalemané Allah, sing disembah déning umat Israèl, ⁷ngandikané, "Suléman, anakku, wis suwé enggonku kepéngin yasa Dalem kanggo ngurmati Pangéran, Allahku.

⁸Nanging Pangéran ngandika yèn aku iki wis kekerepen perang lan matèni wong akèh banget. Mulané Pangéran ora marengaké aku yasa Dalem kagem Panjenengané.

⁹Éwasemono, Panjenengané janji karo aku mengkéné, 'Kowé bakal duwé anak lanang. Kuwi sing bakal ngerèh umat Israèl sajroning katentreman lan Aku bakal mitulungi dhèwèké, mula ora ana peprangan. Jenengé bakal disebut Suléman,^o merga selawasé dadi raja, Israèl bakal ngalami katentreman.

---

^oSuléman: Saking tembung Ibrani "Syalom," tegesipun tentrem lan ayem.

¹⁰Ya anakmu kuwi sing bakal yasa Dalem kanggo Aku. Aku bakal dadi Ramané lan dhèwèké dadi putra-Ku. Dhamparé keprabon Israèl bakal ora sumingkir saka anak-turunmu ing selawas-lawasé."

¹¹Pangandika sabanjuré, "Saiki anakku, muga-muga Pangéran Allahmu tansah mitulungi kowé. Lan muga-muga kowé bisa yasa Pedalemané Allah kaya sing dijanjèkaké.

¹²Muga-muga kowé kaparingan kawicaksanan lan pangertèn supaya bisa ngerèh Israèl miturut prenatal-prenatané Pangéran.

¹³Yèn kowé nglakoni sakèhé prenatalé Pangéran kang kaparingaké marang Israèl lantaran Musa, kowé mesthi bakal olèh gawé. Kowé kudu kendel lan tatag. Aja wedi ngadhepi apa waé.

¹⁴Klawan ngrekasa enggonku nglumpukaké emas 3.400 ton, slaka 34.000 ton kanggo yasa Pedalemané Allah. Kejaba kuwi ana prunggu lan wesi sing ora kena diétung pira akèhé. Kayu lan watu wis dakcawisaké, nanging isih kudu koktambahi menèh.

¹⁵ Kowé mbutuhaké tenaga akèh, kayata: tukang ukir watu, tukang kayu, tukang batu lan akèh menèh wong ahli kanggo nandangi pegawéan,

¹⁶ kanggo nggarap emas, slaka, prunggu lan wesi. Wis, énggal tumandanga! Muga-muga Pangéran mitulungi kowé."

¹⁷ Raja Dawud dhawuh marang para pemimpiné Israèl kabèh supaya padha mbiyantu Suléman,

¹⁸ pangandikané, "Pangéran Allahmu wis mitulungi kowé, sarta paring pangluwaran lan katentreman. Aku diparingi bisa nelukaké sakèhé bangsa sing biyèn manggon ing tanah kéné. Saiki bangsa-bangsa kuwi wis tundhuk karo kowé lan marang Allah.

¹⁹ Dadiné, kowé padha ngabdia marang Pangéran Allahmu klawan badan lan nyawamu. Padha miwitana ngedegaké Pedalemané Allah, supaya Pethi Prejanjiané Allah lan bekakas liya-liyané kanggo ngibadah bisa tumuli dipapanaké ing kono."

23 ¹ Bareng wis sepuh banget Raja Dawud banjur ngangkat Suléman dadi raja ing Israèl.

² Raja Dawud nglumpukaké para pemimpiné Israèl lan para imam kabèh sarta wong Lèwi.

³ Wong lanang saka taler Lèwi sing umur telung puluh mendhuwur dicathet kabèh. Cacahé 38.000.

⁴ Sing 24.000 didadèkaké punggawa sing ngawasi pegawéan ing Pedalemané Allah, wong 6.000 didadèkaké punggawa administrasi lan pengadilan,

⁵ wong 4.000 didadèkaké punggawa keamanan, wong 4.000 diangkat dadi ahli musik, sing gawéané menyanyi lan ngunèkaké alat musik sing cemawis ing kono.

⁶ Raja Dawud ngedum wong Lèwi dadi telung golongan, miturut gotrahé, yakuwi gotrah Gèrson, gotrah Kéhat lan gotrah Mérari.

⁷ Gèrson duwé anak lanang loro: Ladan lan Simèi.

⁸ Ladan duwé anak lanang telu, yakuwi: Yehièl, Zétam lan Yoèl.

⁹ Kuwi padha dadi lajéré anak-turuné Ladan. Anak-anaké Simèi yakuwi: Sélomit, Hazièl lan Haran, dadi cacahé telu. Wong-wong mau sing padha dadi pokoké gotrah Ladan.

¹⁰ Anak-turuné lanang Simèi papat urut tuwa yakuwi: Yahat, Ziza, Yéus lan Béria. Anak-turuné Yéus lan Béria ora akèh, mulané dianggep dadi trah siji.

¹¹ (23:10)

¹² Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

¹³ Amram kuwi bapakné Harun lan Musa. (Harun saanak-turuné disengker ing selawasé déning Allah kanggo ngurusi bekakas-bekakas pangibadah, ngobong menyan kagem Allah, ngladèni ing Pedalemané Allah lan mberkahi rakyat atas Asmané Allah.

¹⁴ Anak-anaké lanang Musa, abdiné Allah, klebu taler Lèwi uga.)

¹⁵ Musa duwé anak lanang loro, yakuwi Gércsom lan Élièzer.

¹⁶ Sebuèl anaké Gércsom sing dadi pemimpiné.

¹⁷ Élièzer mung duwé anak lanang siji, yakuwi Réhabya. Anaké Réhabya akèh banget.

¹⁸ Yizhar, anaké Kéhat sing nomer loro, duwé anak lanang jenengé Sélomit; kuwi dadi penggedhéné trah Yizhar.

¹⁹ Hébron anaké Kéhat sing nomer telu, duwé anak lanang papat, yakuwi: Yéria, Amarya, Yahazièl lan Yékaméam.

²⁰ Uzièl, anaké Kéhat sing nomer papat, duwé anak lanang loro: Mikha lan Yisia. Mikha sing dadi pokoké gotrah.

²¹ Mérari duwé anak lanang loro, jenengé: Mahli lan Musi. Mahli duwé anak lanang loro, Èléazar lan Kis,

²² nanging Èléazar mati ora ninggal anak lanang; mung anak wadon-wadon sing padha kawin karo keprenah naksanaké, yakuwi anak-anaké Kis.

²³ Kis, anaké Mérari sing nomer loro, duwé anak lanang telu: Mahli, Èdèr lan Yérémot.

²⁴ Kuwi mau anak-turuné Lèwi sing kacathet manut gotrah lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Sing wis nyandhak umur rong puluh taun kuwajiban ngladèni ana ing Pedalemané Allah.

²⁵ Raja Dawud dhawuh, "Pangéran, Allahé Israèl wis paring katentreman marang umaté lan kersa dedalem ing Yérusalèm ing selawasé.

²⁶ Mulané Kémah Palenggahané Allah lan bekakas-bekakas sing dienggo ing

pangibadah ora prelu dipikuli menèh déning wong Lèwi."

²⁷ Wong Lèwi kabèh sing nyandhak umur rong puluh taun kudu didaftaraké dadi punggawa.

²⁸ Tugasé mbantu para imam anak-turuné Harun sajroné upacara pangibadah ing Pedalemané Allah, ngopèni latar lan kamar-kamar, sarta njaga supaya kabèh barang sing disucèkaké kagem Gusti Allah ora dadi najis.

²⁹ Uga tanggung jawab bab pacawisan roti saosan kagem Gusti Allah, glepung sing dienggo kurban, sing dienggo gawé roti tipis tanpa ragi, sing dienggo kurban panggang, lan dienggo campuran lenga zaitun. Wong-wong mau uga kudu nimbang lan naker pisungsung-pisungsung sing disaosaké ing Pedalemané Allah.

³⁰ Kejaba kuwi iya kudu menyanyi ngluhuraké asmané Allah saben ésuk lan soré;

³¹ uga saben ana sesaosan kurban konjuk marang Allah ing dina Sabbath, ing dina riaya sasi Anyar, lan ing dina-dina riaya liyané. Iya dianakaké

prenatan pira cacahé wong Lèwi sing nglakoni tugas ing saben giliran. Dadi kuwajibané wong-wong Lèwi mau ana ing Pedalemané Allah,

³²yakuwi ngrumat Kémah

Palenggahané Allah lan ngréwangi sedulur-seduluré, para imam anak-turuné Harun sajroné nindakaké upacara pangibadah ing panggonan kono.

24 ¹Harun duwé anak lanang papat: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar. Nadab lan Abihu wis mati ndhisiki bapakné lan ora ninggal anak. Mulané sing dadi Imam Èléazar lan Itamar, sedulur-seduluré. Anak-anaké Harun dipérang-pérang déning Raja Dawud dadi sawetara golongan miturut pegawéané. Raja Dawud enggoné ngedum imam-imam ing golongan-golongan mau diréwangi déning Imam Zadok anaké Èléazar lan Akhimèlèkh anaké Itamar.

²(24:1)

³(24:1)

⁴Anak-turuné Itamar dipérang dadi wolung golongan, lan anak-turuné Èléazar dadi nembelas golongan, merga anak-turuné Èléazar akèh wongé lanang sing dadi lajeré kulawarga.

⁵ Pangedumé pegawéan diundhi, merga ing antarané anak-turuné Èléazar lan Itamar mau ana sing dadi punggawa ing Pedalemané Allah, ana sing dadi pemimpin agama.

⁶ Anak-turuné Èléazar lan anak-turuné Itamar padha gentènan nindakaké undhian ana ing ngarsané raja, para punggawa, Imam Zadok, sarta para lajeré kulawarga golongan imam, sarta para lajeré kulawarga golongan Lèwi. Sawisé mengkono jeneng-jenengé sing ketiban undhi dicathet déning sèkretaris, jenengé Semaya, anaké Natanaèl, wong Lèwi.

⁷ Patlikur golongan mau miturut undhi urut-urutané mengkéné: 1. Yoyarib; 2. Yédaya; 3. Harim; 4. Séorim; 5. Malkia; 6. Miyamin; 7. Hakos; 8. Abia; 9. Yésua; 10. Sekhanya; 11. Èlyasib; 12. Yakim; 13. Hupa; 14. Yesébeab; 15. Bilga; 16. Imèr; 17. Hézir; 18. Hapizès; 19. Pétahya; 20. Yehèzkièl; 21. Yakhin; 22. Gamul; 23. Délaya; 24. Maazia.

⁸ (24:7)

⁹ (24:7)

¹⁰ (24:7)

¹¹ (24:7)

¹² (24:7)

¹³ (24:7)

¹⁴ (24:7)

¹⁵ (24:7)

¹⁶ (24:7)

¹⁷ (24:7)

¹⁸ (24:7)

¹⁹ Jenengé wong-wong mau ditulis miturut gilirané nglakoni pegawéan ana ing Pedalemané Allah lan nindakaké kuwajibané ing upacara pangibadah sing wis ditetepaké déning Harun, leluhuré, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran, Allahé Israèl.

²⁰ Kejaba kuwi isih ana anak-turuné Lèwi liyané, yakuwi: Yèhdéya, turuné Subaèl, turuné Amram;

²¹ Yisia, turuné Réhabya;

²² Yahat, turuné Sélomot, turuné Yizhar.

²³ Yéria, Amarya, Yahazièl lan Yékaméam anak-anaké Hébron urut tuwané.

²⁴ Samir, turuné Mikha, turuné Uzièl;

²⁵ Zakharia, turuné Yisia, turuné Uzièl, seduluré Mikha;

²⁶ Mahli, Musi lan Yaazia, turuné Mérari.

²⁷ Yaazia duwé anak lanang telu: Syoham, Zakur lan Hibri.

²⁸ Mahli duwé anak lanang loro: Èléazar lan Kis. Èléazar ora duwé anak lanang, nanging Kis duwé anak lanang siji, jenengé Yérahmeèl.

²⁹ (24:28)

³⁰ Musi duwé anak lanang telu, yakuwi: Mahli, Èdèr lan Yérimot. Kuwi mau padha turuné Lèwi miturut kulawargané.

³¹ Kanggo netepaké giliran pegawéan ing Pedalemané Allah saben lajeré kulawarga bebarengan karo adhiné lanang nibakaké undhi kaya sing ditindakaké déning para seduluré, yakuwi para imam turuné Harun. Enggoné nindakaké undhian mau diseksèni déning Raja Dawud, Imam Zadok, Akhimèlèkh lan para lajeré kulawarga saka golongané para imam lan para lajeré golongan-golongané wong Lèwi.

25 ¹ Raja Dawud lan para pemimpin taler Lèwi padha milih wong sing mimpin upacara-upacara pangibadah, yakuwi: Asaf, Héman lan Yedhutun. Wong-wong padha ditugasaké medhar wangsit dibarengi musik clempung, gambus lan kentrung. Kanggo mimpin upacara sing diadani déning golongan

siji-sijiné dipilih wong-wong sing jenengé kasebut ing ngisor iki:

²Anaké lanang Asaf papat, yakuwi: Zakur, Yusuf, Nétanya, lan Asaréla, dipimpin déning Asaf, didhawuhi déning Sang Raja medharaké dhawuhé Allah.

³Anaké lanang Yedhutun ana nenem, yakuwi: Gedalya, Zeri, Yésaya, Simèi, Hasabia, lan Matica, dipimpin déning Yedhutun; wong-wong mau uga medharaké wangsité Allah, diiringi clempung lan nyanyian sarta atur panuwun marang Allah.

⁴Anaké lanang Héman pat belas, yakuwi: Bukia, Matania, Uzièl, Sebuèl, Yérimot, Hananya, Hanani, Èliata, Gidalti, Romamti-Ezèr, Yosbekasa, Maloti, Hotir lan Mahaziot. Héman kuwi nabi pribadiné sang raja.

⁵Héman déning Allah kaparingan anak lanang pat belas lan anak wadon telu kaya janjiné Allah kanggo ngormati Héman.

⁶Anaké Héman kabèh bisa ngunèkaké kentrung, clempung, lan gambus, dipimpin déning bapakné, kanggo ngiringi upacara pangibadah ing Pedalemané Allah. Asaf, Yedhutun lan

Héman padha olèh tuntunan saka Sang Raja.

⁷Anaké lanang wong telu mau, sing cacahé pat likur, kabèh ahli musik, lan yèn diétung karo sedulur-seduluré wong Lèwi liyané sing iya ahli musik, cacahé ana 288.

⁸Giliran tugasé wong-wong mau ditetepaké srana undhi, iya sing nom, utawa sing tuwa, sing wis pengalaman lan sing lagi sinau.

⁹Wong 288 mau didum dadi 24 pantha utawa golongan, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé, lan dipimpin déning pemimpin siji. Saben pantha wargané wong rolas. Urut-urutané jenengé golongan-golongan mau mengkéné:

1. Yusuf (saka kulawarga Asaf); 2. Gedalya; 3. Zakur; 4. Yizri; 5. Nétanya; 6. Bukia; 7. Yesaréla; 8. Yésaya; 9. Matania; 10. Simèi; 11. Azareèl; 12. Hasabia; 13. Subaèl; 14. Matica; 15. Yérimot; 16. Hanania; 17. Yosbekasa; 18. Hanani; 19. Maloti; 20. Èliata; 21. Hotir; 22. Gidalti; 23. Mahaziot; 24. Romamti-Èzèr.

¹⁰ (25:9)

¹¹ (25:9)

12 (25:9)

13 (25:9)

14 (25:9)

15 (25:9)

16 (25:9)

17 (25:9)

18 (25:9)

19 (25:9)

20 (25:9)

21 (25:9)

22 (25:9)

23 (25:9)

24 (25:9)

25 (25:9)

26 (25:9)

27 (25:9)

28 (25:9)

29 (25:9)

30 (25:9)

31 (25:9)

26¹ Pangedumé tugas kanggo wong-wong Lèwi sing dadi pengawal ing Pedalemané Allah kuwi mengkéné. Saka gotrahé Korah sing diangkat Mesèlèmia bin Koré saka kulawarga Ébiasaf.

² Mesèlèmia duwé anak lanang pitu sing dicatheturut tuwa mengkéné: Zakharia, Yediaèl, Zebaya, Yatnièl.

³ Élam, Yohanan, Èlyoénai.

⁴ Uga diangkat Obèd-Édom, wong sing diberkahi déning Allah. Obèd-Édom kaparingan anak lanang wolu, sing jenengé urut tuwa: Semaya, Yozabad, Yoah, Sakar, Nétanéèl,

⁵ Amièl, Isakar lan Peuletai.

⁶ Semaya anaké Obèd-Édom duwé anak lanang nenem: Otni, Refaèl, Obèd-Édom, Èlzabad, Élihu lan Sémakya; kabèh mau wong-wong misuwur olèhé peng-pengan ing antarané kulawargané, luwih-luwih Élihu lan Sémakya.

⁷ (26:6)

⁸ Kanggo pegawéan pengawalan ing Pedalemané Allah mau kulawargané Obèd-Édom urun anak lanang sewidak loro sing kabèh wong peng-pengan.

⁹ Kulawarga Mesèlèmia urun wong peng-pengan wolulas.

¹⁰ Saka gotrah Mérari sing diangkat Hosa. Hosa duwé anak lanang papat, yakuwi: Simri (kuwi dudu anak pembarep, nanging diangkat déning bapakné dadi pemimpin).

¹¹ Hilkia, Tebalya lan Zakharia. Saka kulawargané Hoséa kabèh ana

wong telulas sing dadi pengawal ing Pedalemané Allah.

¹² Para pengawal ing Pedalemané Allah diklompok-klompok miturut kulawargané dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau uga diwènèhi tugas-tugas ana ing Pedalemané Allah kaya wong Lèwi liya-liyané.

¹³ Kabèh kulawarga gedhé cilik ngertiné kudu jaga ana ing gapura sing endi, nganggo diundhi.

¹⁴ Selèmya jaga ing gapura sisih Wétan. Zakharia, anaké, sing selawasé awèh pamrayoga becik, kuwi kebagéan jaga gapura sisih Lor.

¹⁵ Obèd-Édom kebagéan gapura sisih Kidul lan anak-anaké olèh tugas njaga gudhang-gudhang bekakas.

¹⁶ Supim lan Hoséa jaga gapura sisih Kulon lan gapura Syalèkèt, ana ing dalan sing munggah. Wektuné giliran jaga ditetepaké miturut jadwal.

¹⁷ Saben dina ing sisih Wétan pengawal nem, ing sisih Lor papat, ing sisih Kidul papat. Gudhang-gudhang bekakas iya dijaga wong papat, saben gudhang wong loro.

¹⁸Ing omah gandhok (pavilyun) ana sing jaga loro lan ing dalan cedhaké kono sing jaga papat.

¹⁹Mengkono mau pangedumé tugas jaga kanggo trah Korah lan trah Mérari.

²⁰Wong Lèwi liyané dipasrahi nyekel bandhané Pedalemané Allah, yakuwi dhuwit lan barang-barang sesaosan marang Allah sing disimpen ing gudhang-gudhang.

²¹Zétam lan Yoèl, loro-loroné uga anaké Ladan, kuwajibané ngurus bandha-bandhané Pedalemané Allah sing disimpen ing gudhang-gudhang mau. (Ladan kuwi anaké lanang Gèrson; Ladan nurunaké kulawarga sawetara, klebu uga kulawargané Yehièl, anaké.)

²²(26:21)

²³Turuné Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl uga padha olèh panduman tugas.

²⁴Sebuèl saka trah Gèrsom, anaké Musa, diangkat dadi penggedhé sing nyekel bandhané Pedalemané Allah.

²⁵Sebuèl kuwi isih keprenah sedulur karo Sélomit, merga Élièzer. Leluhuré Sélomit mau isih sedulur karo Gèrsom. Sarasilahé Élièzer tekan Sélomit kuwi

mengkéné: Élièzer, Réhabya, Yésaya, Yoram, Zikri, Sélomit.

²⁶ Sélomit sakulawangané kuwi tanggung jawab tumrap sakèhé barang sing disaosaké déning para lajeré kulawarga, para lajeré trah-trah lan para perwira. Barang-barang sing disaosaké mau sebagéan gedhé wujud barang rampasan perang, lan disaosaké khusus kanggo Pedalemané Allah.

²⁷ (26:26)

²⁸ Ringkesé Sélomit lan kulawangané mau kapasrahan ngreksa samubarang sing disaosaké khusus kanggo Pedalemané Allah, klebu uga saosan-saosan sing dipasrahaké lantaran Nabi Samuèl déning Raja Saul, Abnèr bin Nèr lan déning Yoab bin Zeruya. Kuwi kabèh dadi reksané Sélomit lan kulawangané.

²⁹ Turuné Yizhar, Kenania lan anak-anaké dipasrahi tugas administrasi lan tugas-tugas pengadilan ing tanah Israèl.

³⁰ Urusan agama lan urusan pepréntahan ing Israèl sakuloné Kali Yardèn kabèh dipasrahaké marang Hasabia lan marang sanak-seduluré, sing cacahé sèwu pitung atus. Kuwi kabèh wong-wong gedhé anak-turuné Hébron.

³¹ Pemimpiné turuné Hébron yakuwi Yéria. Nalika pepréntahané Raja Dawud nyandhak patang puluh taun, dianakaké panitipriksa bab anak-turuné Hébron. Saka panitipriksa mau cetha yèn ana anak-turuné Hébron sing padha dadi prejurit peng-pengan, sing manggon ing Yaézèr, wilayah Giléad.

³² Urusan agama lan pepréntahan ing Israèl sawétané Kali Yardèn — wilayahé taler Rubèn, Gad lan Manasyè — kabèh dipasrahaké marang anak-turuné Yéria, cacahé wong rong èwu pitung atus, kuwi kabèh wong gedhé, sing dipilih déning Raja Dawud.

27 ¹ Prekara-prekara pepréntahan ing krajan Israèl diatur déning para lajeré kulawarga lan para lajeré gotrah karo para pegawéné. Sajroné setaun ana segolongan sing nglakoni tugas genti-genti suwéné sesasi, dipimpin déning penggedhé siji. Saben golongan cacahé wong 24.000. Ing ngisor iki kasebut jenengé penggedhéne golongan sing nglakoni tugas sesasi lawasé: Sasi kapisan: Yasobam bin Zabdièl (saka trah Pèrès, klompok Yéhuda). Sasi kapindho: Dodai, turuné

Ahoi (wakilé jenengé Miklot). Sasi katelu: Benaya anaké Imam Yoyada; Benaya kuwi pemimpiné "Golongan Tridasawira" (wakilé jenengé Amizabad, anaké dhéwé). Sasi kapat: Asaèl seduluré Yoab (wakilé jenengé Zebaya, anaké) Sasi kalima: Samhut, turuné Yizrah. Sasi kanem: Ira bin Ikes, saka Tekoa. Sasi kapitu: Hèlès, turuné Éfraim saka kutha Paloni. Sasi kawolu: Sibkhai saka kutha Husa (saka trah Zérah, klompok Yéhuda). Sasi kesanga: Abièzèr saka kutha Anatot, wilayahé klompok Bènyamin. Sasi kesepuluh: Maharai, turuné Zérah saka kutha Netofa. Sasi kesewelas: Benaya saka kutha Piraton, wilayahé klompok Éfraim. Sasi kerolas: Hèldai turuné Otnièl saka kutha Netofa.

² (27:1)

³ (27:1)

⁴ (27:1)

⁵ (27:1)

⁶ (27:1)

⁷ (27:1)

⁸ (27:1)

⁹ (27:1)

¹⁰ (27:1)

¹¹ (27:1)

¹² (27:1)

¹³ (27:1)

¹⁴ (27:1)

¹⁵ (27:1)

¹⁶ Iki daftaré jeneng-jenengé para pemimpiné taler ing Israèl: (Taler-Pemimpin); Rubèn-Élièzer bin Zikri; Siméon-Séfaca bin Maaka; Lèwi-Hasabia bin Kemuèl; Harun-Zadok; Yéhuda-Élihu, salah sijiné seduluré Raja Dawud; Isakar-Omri bin Mikhaèl; Zébulon-Yismaya bin Obaja; Naftali-Yérimot bin Azrièl; Éfraim-Hoséa bin Azazia; Manasyè Kulon kali-Yoèl bin Pédaya; Manasyè Wétan kali-Yidho bin Zakharia; Bènyamin-Yaasièl bin Abnèr; Dhan-Azareèl bin Yéroham;

¹⁷ (27:16)

¹⁸ (27:16)

¹⁹ (27:16)

²⁰ (27:16)

²¹ (27:16)

²² (27:16)

²³ Raja Dawud ora ngétung wong-wong sing umuré sangisoré rong puluh taun, merga Gusti Allah wis janji bakal gawé cacahé wong Israèl akèh banget, kaya lintang ing langit.

²⁴ Yoab bin Zeruya wis miwiti nganakaké cacah-jiwa, nanging ora dirampungaké, merga Gusti Allah nekakaké paukuman marang wong Israèl jalaran anané cacah-jiwa mau. Merga saka kuwi cacahé wong-wong sangisoré rong puluh taun ora dicathet ing bukuné Raja Dawud.

²⁵ Daftar jeneng-jenengé para pengurus sing ngurusi bandhané Raja Dawud kuwi mengkéné: Gudhang-gudhang ing kedhaton: Azmawèt bin Adièl. Gudhang-gudhang sanjabané kedhaton: Yonatan bin Uzia. Buruh pategalan: Ezri bin Kelub. Kebon anggur: Simèi saka kutha Rama. Panggonan-panggonan simpenan anggur: Zabdi saka kutha Sifni. Wit zaitun lan wit ara (ing lèrèngé pegunungan sisih Kulon): Baalhanan saka kutha Gedèri. Panggonan-panggonan simpenan lenga zaitun: Yoas. Raja-kaya ing ara-ara Saron: Sitrai saka kutha Saron. Raja-kaya ing lebak-lebak: Safat bin Adlai. Unta: Obil turuné Ismaèl. Kuldi: Yèhdéya saka kutha Méronot. Wedhus gèmbèl lan wedhus jawa: Yazis, wong Hagri.

²⁶ (27:25)

²⁷ (27:25)

²⁸ (27:25)

²⁹ (27:25)

³⁰ (27:25)

³¹ (27:25)

³² Yonatan, pamané Raja Dawud, wong sing wasis banget, kuwi salah sawijiné juru-pirembugé Raja Dawud. Yonatan lan Yehièl bin Hakmoni dipasrahi nggulawenthah para putrané Sang Raja.

³³ Akhitofèl uga dadi penaséhaté Sang Raja.

³⁴ Sawisé Akhitofèl tilar-donya, diganti déning Abyatar lan Yoyada bin Benaya. Panglimané perang jenengé Yoab.

28 ¹ Raja Dawud dhawuh supaya para pemimpin kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm. Dadi para lajéré taler, para punggawa urusan pepréntahan, para lajéré trah, para pengawas bandha lan raja-kayané raja, sarta para putra, para kepala urusan kedhaton, para perwira lan wong gedhé, kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm.

² Raja Dawud jumeneng ing ngarepé wong-wong mau karo ngandika mengkéné, "Sedulur-sedulurku tunggal bangsa, rungokna! Wis suwé enggonku

kepéngin yasa dalem sing tetep kanggo Pethining Prejanjian, ancik-anciking padané^P Pangéran Allah kita. Aku wis cecawis arep yasa papan pangibadah kagem Allah.

³ Nanging Pangéran ora marengaké, merga aku iki prejurit sing wis matèni wong akèh.

⁴ Pangéran, Allah sing disembah déning Israèl, wis milih aku lan anak-turunku dadi ratu ing Israèl ing selawas-lawasé. Panjenengané wis milih klompok Yéhuda; saka klompok mau kulawargané bapakku, lan saka kulawargané bapakku milih aku dadi raja ing Israèl.

⁵ Aku diparingi anak akèh lan saka antarané anak-anakku mau Panjenengané milih Suléman dadi raja ing Israèl.

⁶ Pangéran ngandika mengkéné marang aku, 'Suléman anakmu bakal yasa dalem kanggo Aku, merga wis Dakpilih dadi putra-Ku lan Aku bakal dadi Ramané.

⁷ Yèn dhèwèké lestari lan temen-temen enggoné nglakoni sakèhé pepakon-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku kaya sing

---

^Ppada: kaki (bhs. Ind.).

ditindakaké saiki iki, Aku bakal netepaké kratoné ing selawas-lawasé."

⁸ Pangandikané Raja Dawud menèh, "Dadi saiki, para rakyatku, penjalukku marang kowé, ana ing ngarsané Allah lan ing ngarepé umat Israèl kabèh sing nglumpuk ing kéné, janjia lan padha nglakonana sakèhé dhawuhé Pangéran Allah kita. Srana mengkono kowé bakal lestari duwé tanah iki lan marisaké marang anak-putumu turun-temurun ing selawas-lawasé."

⁹ Marang Suléman Raja Dawud ngandika mengkéné, "Hé anakku, ngakonana yèn Allah sing disembah déning bapakmu kuwi iya Allahmu. Ngabdia marang Panjenengané klawan ati kang tulus lan éklas. Panjenengané pirsakèhé pikiran lan pepénginan kita. Yèn Panjenengané kokgolèki, kowé bakal ketemu karo Panjenengané, nanging yèn kowé ngungkuraké Panjenengané, kowé iya bakal ditilar ing selawas-lawasé.

¹⁰ Ngertia yèn kowé wis dipilih déning Pangéran supaya mbangun dalem kagem Panjenengané piyambak. Wis, kuwi lakonana klawan ngetog sakèhé kekuwatanmu."

¹¹ Sawisé mengkono Raja Dawud banjur masrahaké marang Suléman sakèhé rancangan kanggo mbangun Pedalemané Allah, iya kamar-kamar sarta gedhong lan Papan Mahasuci, papan pangapurané dosa.

¹² Raja Dawud uga masrahaké rancangan sing wis digawé yakuwi latar lan gedhong-gedhong sakiwa-tengené, semono uga gudhang-gudhang sing kanggo nyimpen barang-barang saosan sing disaosaké marang Allah.

¹³ Iya dipasrahaké rancangan bab pembagéne para imam lan wong Lèwi, bab tugas-tugas sing kudu dilakoni, ringkesé pegawéan sing kudu dilakoni ana ing Pedalemané Allah lan pangrumaté sakèhé bekakas sing dienggo ing sajroning pangibadah.

¹⁴ Raja Dawud uga paring pitedah bab carané nggarap emas lan slaka kanggo bekakas-bekakas,

¹⁵ kanggo saben lampu lan sikilé,

¹⁶ kanggo méja-méja saka slaka lan méja-méja emas panggonané roti saosan kagem Gusti Allah.

¹⁷ Raja Dawud iya paring pitedah bab sepira emas murni sing prelu kanggo

gawé garpu, mangkok lan guci; sepira slaka lan emas sing dibutuhaké kanggo gawé piring-piring,

¹⁸gawé mesbèh pangobongan menyan lan kanggo gambaran krétané kerub sing ngegaraké swiwi ing sandhuwuré Pethining Prejanjian.

¹⁹Pangandikané Raja Dawud, "Kabèh mau wis katulis ana ing rancangan iki miturut pitedahé Pangéran piyambak marang aku, sing kudu diturut."

²⁰Raja Dawud banjur ngandika marang Suléman, putrané, "Sing kendel lan tatag atimu. Pegawéan kuwi tandangana lan aja wedi karo sapa waé. Pangéran, Allah sing dakbektèni bakal mitulungi kowé. Panjenengané ora bakal nilar kowé, malah bakal ana ing sisihmu nganti enggonmu ngadani pegawéan mau kabèh rampung.

²¹Pangedumé pegawéan ing Pedalemané Allah wis ditata déning para imam lan wong-wong Lèwi. Para karyawan sing ahli ing pegawéané dhéwé-dhéwé bakal mbiyantu marang kowé klawan senenging ati. Lan sakèhé pemimpin sarta rakyat kabèh nurut marang préntahmu."

29 ¹Raja Dawud banjur ngandika marang wong kabèh sing nglumpuk ana ing kono, "Saka antarané anak-anaku, Suléman kuwi sing dipilih déning Allah. Nanging Suléman kuwi isih enom lan durung duwé pengalaman, mangka pegawéan iki rowa lan ruwed banget. Tur menèh sing arep dibangun kuwi dudu kedhaton kanggo manungsa, nanging dalem kanggo ngibadah marang Gusti Allah.

²Bahan sing arep kanggo mbangun dalem kuwi wis dakcawisaké srana ngetog kabisanku. Aku wis nyawisaké emas, slaka, prunggu, wesi, kayu, watu-watu sing regané larang lan watu aji, watu-watu rerenggan lan marmer akèh banget.

³Malah merga saka enggonku ketarik karo Pedalemané Allah mau aku wis masrahaké slaka lan emas duwèkku dhéwé:

⁴emas murni satus ton luwih lan slaka murni kurang luwih rong atus patang puluh ton kanggo nglapis témbok Pedalemané Allah, lan kanggo gawé bekakas-bekakas sing kudu digawé déning para tukang sing ahli. Saiki, sapa

sing arep saos pisungsung marang Allah klawan éklasing ati?"

⁵ (29:4)

⁶ Para lajeré trah, para lajeré taler, para perwira lan para kepala sing ngreksa bandhané raja banjur padha nglairaké pepénginané, iya mèlu nyaosaké pisungsung.

⁷ Pisungsung singdiklumpukaké mau rupa bahan kanggo pembanguning Pedalemané Allah, yakuwi: emas 170 ton luwih, slaka 340 ton luwih, prunggu mèh 620 ton lan wesi 3.400 ton luwih.

⁸ Wong-wong sing padha duwé akik padha masrahaké barang mau marang Yehièl, supaya dilebokaké ing kas Pedalemané Allah. (Yehièl kuwi wong Lèwi saka trah Gèrson.)

⁹ Wong-wong enggoné misungsungaké barang-barang mau marang Allah klawan legalila, lan padha bungah déné barang sing dipisungsungaké mau cacahé akèh banget. Semono uga Raja Dawud banget bungahé.

¹⁰ Ana ing ngarepé wong akèh mau Raja Dawud memuji marang Allah. Tembungé, "Dhuh Allah ingkang dipun

bektèni déning leluhur kawula Yakub,
pinujia ing selami-laminipun!

¹¹ Paduka Allah ingkang mahaagung lan mahakwaos, ingkang mahamulya, ingkang unggul lan kagungan kawibawan. Langit lan bumi saisinipun menika kagungan Paduka. Paduka menika rajaning para raja, ingkang ngwaosi samukawis.

¹² Kasugihan lan kemakmuran menika asalipun saking Paduka; sedaya prekawis menika Paduka ingkang ngwaosi kalayan kasektèn; Paduka kwaos ndadosaken sinten kémawon dados tiyang ageng.

¹³ Dhuh Allah, samenika kawula saos sukur dhateng Paduka, lan memuji asma Paduka ingkang mahamulya.

¹⁴ Kawula menika sinten, lan rakyat menika sinten kokngantos saged nyaosaken menapa-menapa katur ing Paduka? Mergi sedaya gadhahan kawula menika peparing Paduka piyambak, lan menapa ingkang kawula caosaken menika inggih kagungan Paduka piyambak.

¹⁵ Paduka pirsá, dhuh Allah, bilih mboten béda kaliyan para leluhur kawula, kawula menika inggih tiyang

neneka lan tiyang manca. Gesang kawula kados ayang-ayang ingkang langkung, lan mboten kalis saking pejah.

¹⁶ Dhuh Pangéran, Allah kawula, barang-barang pengaos ingkang sami kawula klempakaken ing ngriki menika badhé kanggé ngedegaken Pedaleman kagem Paduka, supados kawula sami saged ngormati asma Paduka ingkang suci. Nanging barang-barang wau sedaya kawula tampi saking Paduka piyambak lan inggih pancèn kagungan Paduka.

¹⁷ Kawula mangertos, bilih Paduka ndadar manahipun saben tiyang lan rena dhateng tiyang ingkang saos pisungsung kalayan sukabingahing manah. Kalayan rilaning manah sedaya pisungsung menika kawula caosaken ing ngarsa Paduka. Kawula sumerep kadospundi umat Paduka ingkang nglempak ing ngriki nyaosaken pisungsungipun dhateng Paduka kalayan bingahing manah.

¹⁸ Dhuh Allah, sesembahanipun Abraham, Iskak lan Yakub, leluhur kawula, mugi Paduka kersa nglanggengaken budi lan manahipun

umat Paduka ingkang kados samenika menika.

¹⁹ Kersaa paring dhateng anak kawula Suléman pepénginan ingkang saèstu kanggé netepi dhawuh-dhawuh Paduka sedaya, tuwin greget mbangun griya pangibadah ingkang bahanipun sampun kawula cawisaken menika."

²⁰ Sawisé ndedonga mengkono Raja Dawud banjur ngandika marang wong akèh sing nglumpuk ana ing kono, "Padha memujia marang Pangéran Allahmu!" Wong kabèh mau nuli padha memuji marang Pangéran, Allah kang disembah déning para leluhuré. Banjur padha sembah-sujud marang Allah lan marang Sang Raja.

²¹ Ésuké wong-wong mau padha saos kurban obongan konjuk marang Pangéran, sarta ngedum-edum kurban mau marang rakyat. Kejaba kuwi ana menèh kurban sing disembelèh lan diobong wutuh ing mesbèh rupa sapi lanang sèwu, wedhus gèmbèl lanang sèwu lan cempé gèmbèl sèwu. Wong-wong mau uga saos kurban anggur.

²² Ing dina kuwi umat Israèl padha mangan lan ngombé kanthi bungah ana ing ngarsané Allah. Ing dina kuwi uga Suléman dijebadi menèh, diresmèkaké dadi raja lan Zadok dadi imam.

²³ Suléman ngganti kang rama Raja Dawud, nglenggahi dhamparing keprabon kaya sing ditetepaké déning Allah. Suléman keturutan apa sing dadi gegayuhané lan rakyat kabèh sumuyud kalayan wedi-asih.

²⁴ Semono uga sakèhé punggawa pemeréntah sipil lan militèr, dalah anak-anaké Raja Dawud liyané padha sumuyud marang Raja Suléman.

²⁵ Rakyat kabèh didamel déning Pangéran gumun ing ngatasé Suléman, lan Suléman diparingi kawibawan ngluwihi sapa waé sing tau dadi raja ing Israèl sadurungé.

²⁶ Dawud bin Isai ngratoni bangsa Israèl kabèh

²⁷ lawasé patang puluh taun. Enggoné manggon ing Hébron lawasé pitung taun, lan ing Yérusalèm telung puluh telu taun.

²⁸ Dawud dadi raja sing sugih banget, kajènkéringan lan dawa umuré. Suléman, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁹ Riwayaté Raja Dawud saka wiwitan tekan pungkasan ditulis ing buku Riwayaté Nabi Samuèl, Nabi Natan lan Nabi Gad.

³⁰ Buku mau nyritakaké bab pepréntahané Raja Dawud, pangwasané lan sakèhing prekara, iya sing dialami déning Raja Dawud dhéwé, utawa sing dialami déning Israèl lan déning kraton-kraton sakiwa-tengené.

2 Tawarikh

1 ¹ Kecrita Suléman putrané Raja Dawud wis sentosa enggoné madeg dadi raja, merga saka berkahé Pangéran Allahé, nganti pangwasané Suléman gedhé banget.

² Para komandhané pasukan-sèwu lan pasukan-satus kabèh, para punggawa negara, para lajeré kulawarga lan rakyat Israèl kabèh didhawuhi déning Suléman

³ ndhèrèkaké tindaké menyang papan pangibadah ing Gibéon. Banjur padha budhal mrana, merga Kémahé Pangéran, sing diyasa déning Musa, abdiné Allah, nalika ana ing ara-ara samun, dumunung ana ing kono.

⁴ (Nanging Pethining Prejanjiané Allah isih ana ing Yérusalèm, ing Kémah Palenggahané Allah sing diyasa déning Raja Dawud, yakuwi nalika Pethi mau dipindhah saka Kiryat-Yéarim.)

⁵ Mesbèh prunggu sing digawé déning Bézaleèl bin Uri, putuné Hur, iya ana ing Gibéon, ing ngarepé Kémahé Pangéran.

Ana ing kono Raja Suléman lan rakyat kabèh padha ngabekti marang Allah.

⁶Ana ing mesbèh prunggu sing ana ing ngarepé Kémah mau, Raja Suléman saos kurban obongan konjuk marang Pangéran rupa kéwan cacahé sèwu.

⁷Benginé Gusti Allah ngetingal marang Suléman sajroning supena, ngandikané, "Kowé kepéngin Dakparingi apa?"

⁸Aturé Suléman, "Dhuh Pangéran, Paduka sampun nresnani sanget dhateng bapak kawula, Dawud, lan samenika Paduka sampun ngangkat kawula dados raja, nggentosi bapak kawula.

⁹Dhuh Allah, mugi samenika kersa ngleksanani janji Paduka dhateng bapak kawula. Paduka sampun ngangkat kawula dados raja, mengku bangsa ingkang semanten agengipun.

¹⁰Pramila kawula mugi Paduka paringi kawicaksanan lan pangertosan supados saged ngerèh bangsa menika. Menawi mboten mekaten, kados pundi enggèn kawula badhé saged ngerèh umat Paduka ingkang ageng menika?"

¹¹Dhawuhé Allah marang Suléman, "Panyuwunmu kuwi becik. Kowé ora nyuwun kasugihan, kaluhuran utawa

patining mungsuhmu apa déné umur dawa kanggo kowé dhéwé, nanging kawicaksanaan lan pangertèn kanggo mréntah umat-Ku,

¹² mulané kowé iya bakal Daktambahi kasugihan, raja-brana lan kaluhuran ngungkuli raja ing endi waé, sadurungé kowé lan sapungkurmu."

¹³ Sawisé mengker saka papan pangibadah, yakuwi Kémahé Pangéran ing Gibéon, Suléman nuli kondur menyang Yérusalèm.

¹⁴ Suléman nggenepi angkatan perangé, nganti krétané perang cacahé sèwu patang atus lan jaran sing kanggo perang rolas èwu. Sapérangan didokok ing Yérusalèm, liyané dipapanaké sumebar ing kutha-kutha liya.

¹⁵ Ing jamané Suléman dadi raja, slaka mung dianggep barang lumrah ing Yérusalèm, ora béda karo watu. Semono uga kayu cemara Libanon mbludag ora béda karo kayu lumrah.

¹⁶ Jaran ditekakaké saka tanah Mesir lan tanah Kéwé lantaran para agèn;

¹⁷ kréta perang sing ditekakaké saka tanah Mesir banjur didol menèh marang raja-raja Hèt lan raja-raja Siria. Jaran

siji payu satus sèket lan kréta perang siji payu nem atus dhuwit slaka.

2¹ Raja Suléman mutusaké arep yasa Pedalemané Allah lan kedhaton kagem piyambak.

² Banjur nekakaké wong 70.000 kanggo ngangkut bahan bangunan lan wong 80.000 kanggo natah watu ing pegunungan, sarta wong telung èwu nem atus sing dadi mandhor, supaya ngawasi pegawéan mau kabèh.

³ Suléman kirim layang marang Hiram, raja Tirus, surasané mengkéné, "Panjenengan mugé kersa nyambut-damel sesarengan kaliyan kula, kados ingkang sampun naté panjenengan tindakaken kaliyan Dawud, bapak kula. Panjenengan sampun naté nyadé kajeng cemara Libanon dhateng bapak kanggé yasa kedhatonipun.

⁴ Samenika kula kepéngin yasa gedhong pamujan kanggé ngibadah dhateng Pangéran Allah kula. Ing gedhong menika kula lan rakyat kula badhé ngibadah lan mbesmi menyan tuwin anggi-anggi arum.^a Badhé nyaosaken roti saosan kagem Panjenenganipun, sarta saos

---

^aanggi-anggi arum: wangi-wangian (bhs. Ind.).

kurban obongan saben énjing lan sonten. Inggih saben dinten Sabbath lan dinten Riaya Wulan Énggal, tuwin dinten-dinten mirunggan ingkang kadhawuhaken déning Pangéran, Allah kula, kanggé ngormati Panjenenganipun, awit Allah sampun paring dhawuh supados umat Israèl selaminipun nindakaken prekawis menika.

⁵ Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika kedah saé sanget, mergi Allah kula menika langkung luhur tinimbang para déwa pundi kémawon.

⁶ Nanging sejatosipun mboten wonten tiyang setunggal-setunggala ingkang saged yasa Pedaleman kagem Allah, mergi jagad raya menika mboten pantes kagem Panjenenganipun. Dados, Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika inggil-inggilipun namung cekap kanggé mbesmi menyan konjuk dhateng Allah!

⁷ Pramila panjenengan mugé kersa ngutus tiyang ingkang ahli damel hiasan saking emas, slaka, prunggu lan tosan, semanten ugi ahli damel barang-barang saking mori biru, wungu lan abrit, sarta ahli bab ukuran. Tiyang menika supados

nyambut-damel sesarengan kaliyan para ahli saking Yéhuda lan Yérusalèm, ingkang sampun kapilih déning bapak kula Dawud.

⁸Kula ngertos, bilih para tukang negor kajeng ing negari panjenengan pinter-pinter, pramila panjenengan kersaa ngintun saking Libanon kajeng cemara lan kajeng cendhana werni-werni dhateng kula. Kula badhé ndhatengaken tiyang-tiyang kula supados mbiyantu tiyang-tiyang panjenengan,

⁹nyawisaken kajeng sakiyatipun. Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika kedah ageng lan saé.

¹⁰Kanggé tedhanipun tiyang-tiyang panjenengan, kula badhé ngintun dhateng panjenengan gandum 2.000 ton, jewawut 2.000 ton, anggur 400.000 liter lan lisah zaitun 400.000 liter."

¹¹Layangé Raja Suléman mau diwangsulni déning Raja Hiram mengkéné, "Mergi Pangéran nresnani bangsa panjenengan, mila Pangéran ngangkat panjenengan dados raja.

¹²Pinujia Pangéran, Allahipun Israèl. Allah ingkang nitahaken langit lan bumi! Allah sampun maringaken dhateng

Dawud, putra ingkang wicaksana lan wasis sanget, ingkang badhé yasa Dalem kagem Allah sarta kedhaton.

¹³Sareng kaliyan serat menika kula kintun utusan tiyang ingkang ahli, ingkang pinter saha wicaksana, namanipun Huram.

¹⁴Ibunipun saking suku Dhan, bapakipun tiyang Tirus. Tiyang menika pinter damel barang-barang saking emas, slaka, prunggu, tosan, séla, tuwin kajeng. Ugi saged damel léna biru, wungu lan abrit, mekaten ugi kain léna. Malah ugi saged damel ukiran menapa kémawon miturut modhèl ingkang panjenengan kersakaken. Prayogi menawi piyambakipun dipun dhawuhi nyambut-damel sesarengan kaliyan para tukang panjenengan saha kaliyan tiyang-tiyang ingkang sampun nyambut-damel kagem keng rama.

¹⁵Kula ngantos-antos kintunan gandum, jewawut, anggur lan lisah zaitun ingkang panjenengan janjèkaken menika.

¹⁶Kula badhé negor kajeng cemara saking paredèn Libanon pinten kémawon ingkang panjenengan kersakaken, lajeng

badhé karakit, lan kakéntiraken medal seganten ngantos dumugi Yopé. Saking ngriku panjenengan saged utusan ngangkut kajeng-kajeng wau dhateng Yérusalèm."

¹⁷ Raja Suléman nyacahaké wong manca sing manggon ing Israèl, kaya sing dianakaké déning Raja Dawud, ramané. Ketitik cacahé wong manca ana 153.600.

¹⁸ Saka antarané wong-wong mau, 70.000 didhawuhi ngangkut bahan bangunan, 80.000 didhawuhi natah watu ing pegunungan, lan 3.600 didhawuhi dadi mandhor, sing ngawasi pegawéan mau.

3 ¹ Raja Dawud wis nemtokaké yèn Pedalemané Allah kudu didegaké ing Yérusalèm, ing Gunung Moria, yakuwi penggilingan gandum duwèké Arauna, wong Yébus. Olèhé mbangun Pedalemané Allah kawiwitan déning Raja Suléman

² ing sasi kapindho, taun ping paté Suléman jumeneng raja.

³ Pedalemané Allah mau dawané pitulikur mèter lan ambané sangang mèter.

⁴ Bangsal sing ngarep dawané padha karo ambané, yakuwi sangang mèter. Dhuwuré sèket papat mèter. Kamar mau sing sisih njero dilapis emas murni.

⁵ Bangsal gedhé digebyog nganggo papan kayu cemara Libanon lan dilapis emas tuwa sing dihias nganggo ukiran wit kurma lan lung-lungan.

⁶ Sang Raja iya ngrengga Pedaleman mau nganggo akik sing éndah-éndah lan emas sing ditekakaké saka negara Parwaim.

⁷ Emas mau iya dienggo nglapisi témbok-témboké Pedalemané Allah, balok-baloké, inebé lawang-lawang lan kusèn-kusèné. Témboké direngga nganggo ukiran kerub.^b

⁸ Bangsal njero sing disebut Papan Mahasuci dawané nem mèter lan ambané sangang mèter, padha karo ambané Pedalemané Allah. Emas sing kanggo nglapisi témboké Papan Mahasuci mau ana nemlikur ton.

⁹ Sing kanggo gawé paku ana 570 kilo gram. Semono uga témboké kamar-kamar ndhuwur iya dilapis emas.

---

^bkerub: golonganipun malaékat.

¹⁰ Sang Prabu iya dhawuh gawé reca kerub loro saka logam dilapis emas, dipasang ing bangsal Papan Mahasuci, jèjèr ngadhepaké lawang. Kerub loro mau nganggo swiwi megar. Dawané 2,2 mèter, pucuké swiwi sing siji gathuk ing tengah bangsal, swiwi sijiné nggepok témboké bangsal kiwa-tengen. Dawané swiwi-swiwi mau sangang mèter, dadi saambané bangsal.

¹¹ (3:10)

¹² (3:10)

¹³ (3:10)

¹⁴ Bangsal Mahasuci iya dipasangi gordèn kain léna rupané biru, wungu lan abang. Gordhèn mau dihias nganggo sulaman gambar kerub.

¹⁵ Sang Prabu iya dhawuh gawé cagak loro sing dhuwuré limalas setengah mèter, banjur didegaké ing sangarepé Pedalemané Allah. Cagak mau ndhuwur ana endhasé, sing dhuwuré 2,2 mèter.

¹⁶ Endhas mau dihias nganggo rerenggan saka prunggu, rupa ranté dinam karo woh dlima satus iji.

¹⁷ Cagak-cagak mau didegaké ing kiwa-tengené gapura Pedalemané Allah.

Sing ana ing sisih Kidul dijenengaké Yakin,^c sing sisih Lor Boas,^d

4¹ Sang Prabu Suléman dhawuh gawé mesbèh saka prunggu sing dawané lan ambané sangang mèter, sarta dhuwuré papat setengah mèter.

² Iya dhawuh gawé jembatan bunder saka prunggu, sing dawané 2,2 mèter, garis tengahé 4,4 mèter lan ubengé 13,2 mèter.

³ Njabané jembatan mau direngga nganggo rerenggan sapi rong larik, sing dicithak bareng karo jembatané.

⁴ Jembatan mau dipapanaké ana ing gegeré reca sapi rolas saka prunggu; reca sapi mau telu madhep ngalor, telu madhep ngidul, telu madhep ngulon lan telu madhep ngétan.

⁵ Jembatan mau kandelé 75 milimèter. Lambéné ngebèr kaya lambé cangkir. Jembatan mau kurang luwih amot banyu 60.000 liter.

⁶ Raja Suléman iya dhawuh gawé pengaron gedhé sepuluh, lima didokok

---

^cYakin: basa Ibrani, tegesipun "Allah netepaken".

^dBoas: basa Ibrani, tegesipun "Srana pangwasané Allah".

ing sakidulé Pedalemané Allah, lima ing saloré. Pengaron-pengaron mau gunané kanggo ngumbah tengkelan-tengkelan kéwan sing arep diobong kanggo kurban. Banyu sing ana ing jembatan gedhé mau dicawisaké kanggo wijik para imam.

⁷ Suléman uga didhawuhi gawé papan lampu saka emas, cacahé sepuluh, miturut modhèl sing wis dirancang, mengkono uga méja cacahé sepuluh. Papan lampu lan méja-méjané kabèh mau didokok ing bangsal gedhé ing Pedalemané Allah, lima ing sisih kiwa lan lima ing sisih tengen. Iya ndhawuhaké gawé bokor emas cacahé satus iji.

⁸ (4:7)

⁹ Kejaba kuwi Raja Suléman uga dhawuh gawé plataran ing njero kanggo para imam, lan plataran sisih njaba. Inebé lawang ing antarané plataran loro mau dilapis prunggu.

¹⁰ Jembatan mau didokok ing pojok Kidul-wétané Pedalemané Allah.

¹¹ Huram, kepalané para tukang, gawé kwali, susruk sarta bokor-bokor. Sawernané prabot Pedalemané Allah digawé nganti rampung kabèh, kaya janjiné karo Raja Suléman, yakuwi:

Cagak gedhé loro Endhasé cagak-cagak sing dipasang ing sandhuwuré cagak-cagak mau Nam-naman ranté ing saben endhasé cagak Delima prunggu patang atus iji, ditata dadi rong larik, ing saben endhasé cagak, ngubengi nam-naman ranté; saben lariké isi satus. Kréta sepuluh Pengaron gedhé sepuluh Jembatan Sapi saka prunggu sing nyangga jembatan Kwali-kwali, susruk-susruk lan garpu-garpu Prabot mau kabèh digawé saka prunggu, lan digosok nganti mengkilap. Kuwi kabèh digawé déning Huram kanggo Pedalemané Allah kaya sing didhawuhaké déning Suléman.

¹² (4:11)

¹³ (4:11)

¹⁴ (4:11)

¹⁵ (4:11)

¹⁶ (4:11)

¹⁷ Sang Prabu dhawuh supaya barang-barang mau digawé ana ing bèngkèl pengecoran sing dunungé ing antarané Sukot lan Zeréda, ing Lebak Yardèn.

¹⁸ Saka akèhé barang sing digawé mau nganti ora ana wong sing ngerti entèk prunggu pirang kilogram.

¹⁹ Raja Suléman iya dhawuh gawé prabot-prabot liyané saka emas murni kanggo Pedalemané Allah. Prabot-prabot mau yakuwi: Mesbèh Méja-méja kanggo roti sajèn Papan lampu kabèh digawé saka emas tuwa, cocog karo sing karancang. Papan lampu mau didokok ing ngarepé Papan Mahasuci Hiasan rupa kembang-kembangan Lampu-lampu Japit-japit mawa Piranti-piranti kanggo matèni lampu Bokor-bokor Pedupan Panggonan mawa Kabèh lawang ing Pedalemané Allah sing sisih njaba lan lawang ing Papan Mahasuci padha dilapis emas.

²⁰ (4:19)

²¹ (4:19)

²² (4:19)

5¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné mbangun Pedalemané Allah, kabèh emas, slaka lan barang-barang liyané sing dicaosaké Raja Dawud marang Allah nuli disimpen ing gudhang-gudhang ing Pedaleman kono.

² Raja Suléman banjur nglumpukaké sakèhé para lajéré taler lan gotrah-gotrahé Israèl ing Yérusalèm, saprelu njupuk Pethi Prejanjiané Allah saka

Sion, kuthané Dawud, kagawa menyang Pedalemané Allah.

³ Nalika semono mbeneri Riaya Tarub Godhong.^e Para pemimpin mau kabèh padha teka nglumpuk.

⁴ Sawisé mengkono wong-wong Lèwi banjur padha ngangkat Pethiné Prejanjian,

⁵ digawa menyang Pedalemané Allah. Kémah Palenggahané Allah sarta praboté kabèh iya dielih saka kono déning para imam lan wong-wong Lèwi menyang Pedalemané Allah.

⁶ Raja Suléman lan rakyat Israèl kabèh padha nglumpuk ana ing ngarepé Pethining Prejanjian mau sarta padha nyaosaké kurban konjuk marang Allah. Saking akèhé wedhus lan sapi sing dikurbanaké nganti ora kena diétung.

⁷ Sawisé mengkono para imam banjur mikul Pethiné Prejanjian digawa mlebu ing Pedalemané Allah, didokokaké ana ing ngisoré ukiran kerub ing Papan Mahasuci.

---

^eTarub Godhong: kados gubug, kadamel saking pang-pangé wit, katutupan mawi ron. Riaya Tarub Godhong kawontenaken sesampunipun panèn rampung. Laminipun pitung dinten. (AT. 16:13b, 15; Km. 23:33-36).

⁸ Swiwiné kerub-kerub mau ngayomi Pethi lan kayu pikulané.

⁹ Kayu-kayu pikulan mau dawa banget, nganti pucuké mung katon yèn dideleng saka sisih ngarepé Papan Mahasuci. Kayu-kayu pikulan mau isih ana tekan sepréné.

¹⁰ Pethining Prejanjian kuwi mung isi papan watu rong iji. Watu-watu mau didokok ing kono déning Musa ana ing Gunung Sinai biyèn, yakuwi nalika Gusti Allah gawé prejanjian karo bangsa Israèl, sajroné kairid metu saka tanah Mesir.

¹¹ Para imam saka sakèhé golongan sing ana ing kono sapepaké padha cecawis kanggo nindakaké upacara. Para penyanyi lan para tukang ngunèkaké tetabuhan saka taler Lèwi, yakuwi Asaf, Héman lan Yedhutun sarta para kulawargané padha nganggo sandhangan kain léna. Wong Lèwi padha ngadeg ing sawétané mesbèh karo nyekel kentrung lan clempung. Bebarengan karo wong-wong mau ana imam satus rong puluh sing ngunèkaké slomprèt. Menyanyiné para penyanyi dibarengi uniné slomprèt lan tetabuhan

liyané. Nyanyian sing konjuk marang Allah mau surasané mengkéné: "Pinujia Allah, merga kasaénané. Katresnané langgeng ing selawasé." Bareng para imam metu saka Pedalemané Allah dumadakan Pedaleman mau padhang banget déning cahyané Pangéran kang rawuh ing kono, nganti padha ora bisa nerusaké upacara pangibadah.

¹² (5:11)

¹³ (5:11)

¹⁴ (5:11)

6¹ Raja Suléman nuli ndedonga, "Dhuh Pangéran, Paduka langkung rena dedalem ing salebeting méga ingkang peteng.

² Samenika kawula yasa gedhong minangka kedhaton, kagem Pedaleman Paduka ing selami-laminipun."

³ Sawisé mengkono, Sang Prabu banjur minger ngadhepaké rakyat sing padha ngadeg ing kono, sarta nyuwunaké berkah marang Allah kanggo wong-wong mau.

⁴ Unjuké, "Rumiya Paduka sampun naté janji dhateng bapak kawula Dawud mekaten, 'Wiwit Aku ngirid umat-Ku metu saka tanah Mesir tekan

sepréné, ora ana kutha ing Israèl siji waé sing Dakpilih dadi papan kanggo ngedegaké Pedaleman kanggo Aku, lan ora ana wong siji waé sing Dakpilih dadi pemimpiné Israèl. Nanging saiki Aku milih Yérusalèm dadi papané pangibadah marang Aku. Lan kowé, Dawud, Dakpilih mréntah umat-Ku.' Pinujia Pangéran, Allahipun Israèl, ingkang sampun netepi janjinipun menika!"

⁵ (6:4)

⁶ (6:4)

⁷ Sabanjuré Suléman ngandika, "Bapakku Dawud wis ngrancang arep yasa papan pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

⁸ Nanging Allah ngandika marang Dawud, 'Karepmu kuwi becik.

⁹ Nanging dudu kowé, anakmu sing bakal yasa Pedaleman-Ku!"

¹⁰ Saiki Pangéran wis netepi janjiné. Aku wis dadi raja ing Israèl, nggentèni bapakku, lan aku wis kelakon yasa papan pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

¹¹ Ing Pedalemané Allah iki wis dakpapanaké Pethi Prejanjian isi

lèmpèng watu sing katulisan prejanjiané Allah karo umat Israèl."

¹² Suléman wis gawé panggung saka prunggu ing tengah plataran Pedalemané Allah. Dawané lan ambané 2,2 mèter, lan dhuwuré 1,3 mèter. Suléman minggah ing panggung lan jumeneng ngadhepaké rakyat lan mesbèh. Saben wong bisa nyawang panjenengané. Sawisé mengkono Suléman banjur sujud karo ngangkat astané karo pisan sarta ndedonga,

¹³ (6:12)

¹⁴ unjuké, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Ing swarga menapa malih ing bumi mboten wonten Allah ingkang kados Paduka! Paduka sampun netepi janji Paduka sarta ngetingalaken sih Paduka dhateng umat Paduka ingkang setya lan mbangun-turut kalayan gumolonging manah dhateng Paduka.

¹⁵ Paduka sampun netepi janji Paduka dhateng bapak kawula Dawud. Ing dinten menika saben tembung ingkang Paduka ngandikakaken sampun kelampahan sedaya.

¹⁶ Paduka ugi sampun janji dhateng bapak kawula, bilih samasa anak-

turunipun mbangun-turut saèstu dhateng dhawuh-dhawuh Paduka kados bapak kawula, temtu tansah wonten salah setunggal ing antawisipun anak-turunipun ingkang dados raja ing Israèl. Samenika dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, kawula nyuwun mugi samukawis prekawis ingkang Paduka janjèkaken dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka, menika Paduka leksanani ugi.

¹⁷ (6:16)

¹⁸ Nanging, dhuh Allah, menapa inggih saèstu Paduka kersa dedalem ing bumi menika, sesarengan kaliyan manungsa? Jagad raya menika sedaya rak kirang jembar kagem Paduka, menapa malih Dalem Pamujan ingkang kawula yasa menika!

¹⁹ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula menika namung abdi wonten ing ngarsa Paduka! Éwasemanten kersaa miyarsakaken pandonga kawula, dhuh Pangéran, Allah kawula, sarta kersaa nyembadani panyuwun kawula.

²⁰ Paduka mugi kersa ngreksa rintén lan dalu Dalem Pamujan ingkang sampun Paduka piji kagem Paduka menika, saha saking Pedaleman Paduka ing

swarga miyarsakaken sarta paring pangapunten dhateng kawula saha umat Paduka, samasa kawula sami sowan ngéblat dhateng Pedaleman menika lan ndedonga dhateng Paduka.

²¹ (6:20)

²² Menawi wonten tiyang ingkang kadakwa damel kalepatan dhateng tiyang sanès, lajeng dipun bekta dhateng mesbèh Paduka ingkang wonten ing Pedaleman Paduka ing ngriki lajeng sumpah bilih piyambakipun mboten lepat,

²³ dhuh Allah, mugè Paduka saking swarga miyarsakaken sarta mutus prekawisipun para abdi Paduka wau. Inkang lepat mugè kaukum lan ingkang leres mugè kabébasaken.

²⁴ Menawi umat Paduka Israèl kawon perang kaliyan mengsah-mengsahipun mergi nglampahi dosa, mangka lajeng sami nyuwun pitulungan Paduka, sarta sami sowan ing Pedaleman Paduka ngriki kanthi ngasoraken manahipun nyuwun ngapunten dhateng Paduka,

²⁵ mugè Paduka saking swarga kersa miyarsakaken. Mugè tumunten kersa ngapunten dhateng dosanipun umat

Paduka wau, sarta ngirid piyambakipun wangsul dhateng negari ingkang sampun Paduka paringaken dhateng leluhuripun.

²⁶ Menawi Paduka mboten paring jawah, mergi umat Paduka sami nglampahi dosa ing ngarsa Paduka, mangka lajeng sami mratobat sarta sowan arahipun dhateng Pedaleman menika kanthi ndedonga kalayan ngasoraken manahipun wonten ngarsa Paduka,

²⁷ dhuh Allah ing swarga, mugi kersaa miyarsakaken pandonganipun. Dosanipun umat Israèl wau mugi Paduka apunten, sarta mugi Paduka wulang nglampahi menapa ingkang leres. Sesampunipun mekaten, dhuh Allah, kersaa maringi jawah ing negari Paduka menika, inggih negari ingkang Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados pusakanipun ing selami-laminipun.

²⁸ Menawi negari menika ngalami paceklik utawi pageblug, utawi menawi taneman sami rusak mergi déning angin bentèr utawi mergi dipun tedha walang, utawi menawi umat Paduka dipun lurugi perang déning mengsah, utawi kedhatengan sesakit,

²⁹ mugi Paduka kersa miyarsakaken pandonganipun. Menawi wonten tiyang ing antawisipun umat Paduka Israèl nandhang sedhah mangka lajeng ndedonga dhateng Paduka srana ngangkat tangan arahipun dhateng Dalem Pamujan menika,

³⁰ mugi Paduka saking Pedaleman Paduka ing swarga kersa miyarsakaken sarta paring pangapunten saha paring pitulungan. Namung Paduka piyambak ingkang pirsaa manahipun manungsa. Pramila kersaa maringi dhateng saben tiyang miturut lampahipun,

³¹ supados umat Paduka sami ajrih lan nglampahi dhawuh Paduka, selaminipun sami manggèn ing negari ingkang Paduka paringaken dhateng para leluhur kawula.

³² Menawi wonten tiyang manca ing negari tebih, ingkang mireng bab kaluhuran lan pangwaos Paduka, sarta bilih Paduka tansah siaga paring pitulungan, mangka tiyang wau lajeng sowan ing Dalem Pamujan menika ndedonga dhateng Paduka,

³³ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken dhateng pandonganipun,

sarta ngleksanani panyuwunipun.
Mekaten wau supados umat Israèl,
semanten ugi sedaya bangsa ing
donya sami tepang dhateng Paduka
sarta sumuyud dhateng Paduka, tuwin
ngertos, bilih Dalem ingkang kawula
yasa menika Dalem Pamujan kagem
Paduka.

³⁴ Menawi Paduka ndhawuhaken
umat Paduka nglurug perang nglawan
mengsah wonten ing pundi kémawon,
lajeng sami ndedonga arahipun dhateng
Dalem Pamujan ingkang kawula yasa
kagem Paduka menika,

³⁵ mugi Paduka saking swarga
kersa miyarsakaken pandonganipun,
tuwin paring kemenangan dhateng
piyambakipun.

³⁶ Menawi umat Paduka nglampahi dosa
ing ngarsa Paduka — saleresipun mboten
wonten tiyang setunggal kémawon
ingkang mboten nglampahi dosa —
mangka lajeng Paduka tégakaken
ngantos kakawonaken déning mengsah
sarta dipun tawan, kaboyong dhateng
negari ingkang tebih utawi celak,

³⁷ mangka wonten ing negari wau
piyambakipun kalayan éklas sami

mratobat sarta nilar dosa-dosanipun kanthi ndedonga dhateng Paduka, madhep dhateng negari, ingkang Paduka paringaken dhateng leluhur kawula, saha arahipun dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih menika, tuwin Dalem Pamujan ingkang sampun kawula yasa kagem Paduka menika,

³⁸ (6:37)

³⁹ mug i saking dalem Paduka ing swarga, Paduka kersa miyarsakaken dhateng pandonganipun sarta paring sih-piwelas. Mug i kersa ngapunten sekathahing dosanipun umat Paduka.

⁴⁰ Samenika, dhuh Allah kawula, kersaa menggalih dhateng kawula sarta miyarsakaken pandonga ingkang kawula unjukaken saking papan menika.

⁴¹ Kersaa jumeneng, dhuh Allah! Lan sesarengan kaliyan Pethining Prejanjian ingkang dados lambanging pangwaos Paduka, mlebet ing Dalem Pamujan menika, sarta dedalem ing ngriku selami-laminipun. Mug i kersa mberkahi pedamelanipun para imam Paduka, lan mug i sedaya umat Paduka ngalami karaharjan, awit saking berkah Paduka.

⁴² Dhuh Pangéran, pandonganipun raja ingkang sampun Paduka pilih menika mugé sampun ngantos Paduka tampik."

7 ¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné ndedonga, nuli ana geni saka langit ngobong kurban-kurban sing disaosaké marang Allah. Cahya kamulyané Allah ngebaki Pedalemané Allah mau kabèh,

² nganti para imam padha ora bisa mlebu ing kono.

³ Bareng rakyat Israèl ndeleng ana geni tumurun saka langit lan cahya kamulyané Allah ngebaki Pedalemané Allah, banjur padha sujud ing lemah sarta nyembah lan memuji marang Allah, merga Panjenengané nindakaké kasaénan lan sihé langgeng ing selawasé.

⁴ Sawisé mengkono Raja Suléman lan wong kabèh kang ana ing kono nuli padha saos kurban marang Allah.

⁵ Raja Suléman nyaosaké kurban keslametan rupa sapi 22.000 lan wedhus gèmbèl 120.000. Mengkono Sang Prabu lan rakyat kabèh enggoné padha nganakaké pangibadah masrahaké Pedalemané Allah marang Pangéran.

⁶ Para imam padha ngadeg ing panggonané dhéwé-dhéwé, adhep-adhepan karo wong Lèwi sing padha memuji marang Pangéran nganggo alat musik sing digawé déning Raja Dawud, karo menyanyi, "Sih-kadarmané langgeng ing selawasé," kaya sing diwarahaké déning Raja Dawud. Para imam padha ngunèkaké slomprèt lan rakyat kabèh padha ngadeg.

⁷ Latar ing ngarepé Pedaleman mau sing tengah banjur disucèkaké kagem Allah. Panggonan mau banjur kagawé saos kurban obongan, kurban dhaharan nganggo gaji saka kurban keslametan. Suléman enggoné saos kurban ana ing kono jalaran mesbèh prunggu sing wis digawé keciliken kanggo kurban mau kabèh.

⁸ Ing Pedalemané Allah kono Suléman lan umat Israèl kabèh padha nganakaké Riaya Tarub Godhong nganti pitung dina lawasé. Wong sing padha nglumpuk ing kono akèh banget, yakuwi wong-wong saka dalan Hamat ing sisih Lor tekan tapel watesé tanah Mesir ing sisih Kidul.

⁹ Enggoné nglumpuk ing kono merga nucèkaké mesbèh kagem Allah, lawasé

pitung dina, sawisé kuwi disambung pitung dina menèh kanggo ngriyakaké Riaya Tarub Godhong. Ing dina pungkasan dianakaké pésta tutupan,¹⁰ lan ésuké, yakuwi tanggal telulukur sasi kapitu Raja Suléman ndhawuhi wong-wong supaya padha mulih. Wong kabèh padha bungah nampani sihé Allah sing wis katindakaké marang Israèl, umaté, semono uga marang Raja Dawud lan Raja Suléman.

¹¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné kaya sing dirancang,

¹² Allah banjur ngetingal menèh marang Raja Suléman ing wayah bengi. Pangandikané, "Pandongamu wis Dakjurungi, lan srana mengkono Pedaleman sing kokgawé iku dadi panggonan suci kanggo nindakaké pangibadah marang Aku ing selawas-lawasé.

¹³ Yèn Aku ora nekakaké udan utawa nekakaké walang sing ngentèkaké pametuné bumi utawa nekakaké lelara marang umat-Ku,

¹⁴ mangka umat-Ku banjur ngasoraké awaké lan ndedonga marang Aku,

sarta mratobat saka dosané lan ninggal penggawéné sing ala, Aku saka ing swarga bakal miyarsakaké pandongané. Aku bakal ngapura dosa-dosané lan tanahé bakal Dakgawé subur menèh.

¹⁵ Pedaleman iki bakal tansah Dakgatosaké lan sakèhé pandonga kang diaturaké ing Pedaleman iki bakal Dakpiyarsakaké.

¹⁶ Kuwi mau kabèh merga papan iki wis Dakpilih lan Daksucèkaké dadi papan pangibadah marang Aku ing selawas-lawasé. Mulané papan pangibadah iki bakal tansah Dakgatosaké lan Dakreksa.

¹⁷ Yèn kowé, kaya bapakmu Dawud, nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku lan nindakaké sakèhé prekara mau.

¹⁸ Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud, yakuwi selawasé bakal ana anak-turuné sing dadi raja ing Israèl.

¹⁹ Nanging yèn kowé lan rakyatmu nglanggar dhawuh-dhawuh-Ku sarta nyembah marang déwa-déwa.

²⁰ Aku bakal nundhung kowé kabèh saka tanah sing Dakparingaké marang kowé. Omah sing wis Dakpilih dadi papan pamujan marang Aku iki iya bakal Daktinggal. Wong Israèl saparan-paran

bakal dicacad lan dipoyoki déning para bangsa.

²¹ Lan Pedaleman Pamujan sing saiki dimulyakaké iki bakal gawé gumuné lan kagèté wong sing padha liwat ing kono. Bakal padha muni, 'Apa sebabé déné tanah lan Dalem Pamujan iki digawé mengkono déning Allah?'

²² Banjur wong-wong bakal padha mangsuli, 'Kuwi merga umat Israèl nyingkur marang Pangéran Allahé, kang wis ngirid lakuné para leluhuré metu saka tanah Mesir, sarta padha nyembah lan ngabekti marang déwa-déwa. Kuwi sebabé Gusti Allah nekakaké kasengsaran marang umat.'"

8 ¹ Raja Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné mau suwéné rong puluh taun.

² Kutha-kutha sing diparingaké déning Raja Hiram marang Suléman dibangun menèh. Wong Israèl padha didhawuhi manggon ing kono.

³ Suléman nelukaké daérah Hamat lan Zoba,

⁴ semono uga kutha Palmira sing ana bètèngé, sing dunungé ana ing ara-ara

samun. Kutha-kutha sing kanggo nandho pangan ing Hamat uga dibangun menèh.

⁵ Kutha Bèt-Horon nDhuwur lan Bèt-Horon-Ngisor dibangun menèh dadi kutha nganggo bètèng, sing gapurané bisa ditutup nganggo slarak kayu.

⁶ Kutha Baalat iya dibangun menèh lan kutha-kutha kabèh sing kanggo nyimpen tandhon pangan. Semono uga kutha-kutha sing kanggo nyimpen kréta-kréta perang lan jaran-jarané. Sakèhé rancangan mau kabèh kanggo mbangun Yérusalèm, Libanon lan wilayah-wilayah sing dadi jajahané Raja Suléman, wis kelakon ditandangi nganti rampung.

⁷ Anak-turuné wong Kenaan kabèh sing ora dipatèni déning wong Israèl nalika mlebu ngrebut tanah kono, didadèkaké batur-tukon déning Raja Suléman. Yakuwi wong Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus. Tekan sepréné wong-wong mau isih tetep dadi batur-tukon.

⁸ (8:7)

⁹ Wong Israèl dhéwé ora didadèkaké batur-tukon, nanging tugasé dadi prejurit, perwira, komandhan kréta perang lan prejurit jaranan.

¹⁰ Ana pegawé 250 sing dipasrahi tanggung jawab ngawasi wong-wong sing nglakoni kerja-peksan ing proyek-proyek pembangunan werna-werna.

¹¹ Garwané Raja Suléman, putra-putriné raja Mesir, dipindhah saka kuthané Dawud menyang dalem sing diyasa kanggo garwané mau. Sebab Raja Suléman ngandika, "Garwaku ora kena manggon ana ing kedhatoné Dawud, raja Israèl, sebab kabèh panggonan sing tau dienggo ndokokaké Pethining Prejanjian kuwi suci."

¹² Raja Suléman saos kurban obongan konjuk marang Allah ana ing mesbèh sing dipasang ana ing ngarepé Pedalemané Allah.

¹³ Kurban-kurban mau saben riaya disaosaké manut prenatalé Musa, yakuwi dina Sabbath, Riaya Sasi Anyar lan riaya telung rupa, sing diriayakaké saben taun, yakuwi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, Riaya Panèn, lan Riaya Tarub Godhong.

¹⁴ Raja Suléman mrenata tugas-tugas pedinan kanggo para imam lan wong-wong Lèwi sing mbiyantu para imam sajroné nglakoni pegawéané lan

sajroné ngaturaké nyanyian, kaya sing diprenata déning Raja Dawud, ramané. Uga wong-wong sing jaga gapurané Pedalemané Allah diklompok-klompok, saben gapura sarombongan, manut pituduhé Raja Dawud, abdiné Allah.

¹⁵ Pituduhé Raja Dawud kanggo para imam lan wong Lèwi bab gudhang-gudhang lan bab liya-liyané, kabèh diturut klawan tliiti.

¹⁶ Mengkono pegawéan-pegawéan sing dirancang déning Raja Suléman wis rampung kabèh. Pegawéan mbangun Pedalemané Allah wiwit saka pondhasi tekan rampungé wis katindakaké kabèh kanthi becik.

¹⁷ Sawisé mengkono Raja Suléman banjur tindak menyang Ézion-Gèbèr lan menyang Éliot, kutha pelabuhan ing pesisir Teluk Akaba, ing tanah Édom.

¹⁸ Raja Hiram ngirimaké kapal-kapal sapegawéné sing prigel nglakokaké, kagem Raja Suléman. Wong-wong mau bebarengan karo para abdiné Raja Suléman padha lelayaran menyang tanah Ofir njupuk emas 15.000 kilogram, diaturaké marang Raja Suléman.

9¹ Ratu ing tanah Séba mireng kondhangé Raja Suléman. Mulané banjur rawuh ing Yérusalèm saprelu ndadar kawicaksanané Raja Suléman srana pitakonan sing angèl-angèl. Rawuhé didhèrèkaké pengiring akèh lan unta sing dimomoti anggi-anggi, watu aji lan emas akèh banget. Bareng kepanggih karo Raja Suléman, Sang Ratu nuli nyuwun pirsabab sabarang prekara sing tuwuh ing penggalihé.

² Pitakonan mau kabèh diwangsulidéning Raja Suléman, ora ana siji waé sing angèl kagem panjenengané.

³ Sang Ratu pirsadhéwé sepirakawicaksanané Raja Suléman, lan gumun pirsakedhaton sing dibangun.

⁴ Sang Ratu pirsapatrapé para pegawé kraton padha nyambut-gawé manut prenatal sing wis katemtokaké; pirsapenganggoné seragam lan kamar-kamar sing padha dienggo turu. Uga pirsadhaharan sing diladèkaké lan penganggoné para pelayan sing ngladèni yèn ana pésta. Pirsauga kurban-kurban sing disaosaké déning Raja Suléman ing Pedalemané Allah. Kuwi kabèh marakaké

Ratu ing tanah Séba mau gumuné ora entèk-entèk.

⁵ Mulané banjur matur marang Raja Suléman, "Sedaya prekawis ingkang kula pireng ing negari kula bab panjenengan lan kawicaksanan panjenengan menika nyata!

⁶ Nanging sasampunipun kula dhateng lan nyipati piyambak samukawis prekawis wau, samenika kula saweg yakin, bilih menapa ingkang kula pireng menika mboten wonten sepalihipun saking ingkang kula tingali. Nyatanipun kawicaksanan lan kasugihan panjenengan menika langkung ageng ketimbang kaliyan ingkang kawartosaken dhateng kula.

⁷ Iba begjanipun para pegawé ingkang tansah wonten ing sacelak panjenengan, sebab saged sami mireng piyambak sakathahing piwulang panjenengan ingkang kebak kawicaksanan!

⁸ Pinujia Pangéran, Allah panjenengan! Srana enggènipun ngangkat panjenengan dados raja, awit Allah ngetingalaken renaning penggalhipun dhateng panjenengan. Sihipun dhateng bangsa Israèl tanpa winates, pramila

Allah ngangkat panjenengan dados rajanipun, supados panjenengan nindakaken prekawis ingkang leres lan adil."

⁹Sawisé mengkono Raja Suléman banjur dicaosi hadiah enggoné ngasta saka Séba, yakuwi emas 4.000 kilogram luwih, watu aji akèh banget, lan anggi-anggi. Sapungkuré kuwi Sang Prabu Suléman ora tau nampa anggi-anggi sing akèhé kaya sing diaturaké déning Ratu ing tanah Séba marang panjenengané.

¹⁰Para abdiné Raja Hiram lan abdiné Raja Suléman sing nggawa emas saka Ofir kagem Sang Prabu Suléman uga padha nggawa watu aji lan kayu cendhana.

¹¹(Kayu mau digawé undhak-undhakan ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu. Uga dienggo gawé clempung lan slukat kanggo para ahli musik. Sing mengkono mau durung tau kelakon ing tanah Yéhuda.)

¹²Raja Suléman maringaké marang Sang Ratu tanah Séba samubarang sing disuwun, kejaba hadiah-hadiah sing lumrahé diparingaké déning Sang Prabu marang tamuné. Sang Ratu nuli kondur

menyang negarané bebarengan karo para pendhèrèké.

¹³ Saben taun Raja Suléman nampi emas sing boboté mèh 23.000 kilogram,

¹⁴ durung kepétung pajeg saka para sudagar, saka raja-raja Arab lan gubernur-gubernur ing tanah Israèl.

¹⁵ Raja Suléman yasa tamèng-tamèng gedhé rong atus sing dilapis emas murni, saben tamèng ngentèkaké emas kurang luwih pitung kilogram.

¹⁶ Uga gawé tamèng sing rada cilik telung atus. Kabèh dilapis emas murni. Saben tamèng ngentèkaké emas murni kurang luwih telung kilogram. Tamèng-tamèng mau kabèh didokokaké ana ing bangsal sing karan Bangsal Alas Libanon.^f

¹⁷ Sang Prabu uga yasa dhampar^g gedhé, dilapis gadhing lan emas murni.

¹⁸ Dhampar mau ana undhak-undhakané nem. Sikilé dhampar mau

---

^fBangsal Alas Libanon: Namanipun salah setunggaling bangsal ing kedhatonipun Raja Suléman kanggé upacara-upacara resmi. Dipun sebut mekaten, mergi témbokipun dipun lapis mawi kajeng cemara Libanon.

^gdhampar: kursi ingkang dipun lenggahi Sang Prabu ing upacara-upacara resmi.

dilapis emas, dadi siji karo sikilé kursi. Dhampar mau ana lengené. Kiwa-tengené ana recané singa.

¹⁹ Saben undhak-undhakan ing pinggiré kiwa-tengen iya ana recané singa, dadi recané singa kabèh ana rolas. Ing kraton endi waé ora ana dhampar sing kaya ngono.

²⁰ Tuwung unjukané Sang Prabu Suléman kabèh kagawé saka emas, semono uga prabot ing Bangsal Alas Libanon kabèh kagawé saka emas murni. Ing jamané Sang Prabu Suléman slaka ora ana regané.

²¹ Raja Suléman uga kagungan kapal gedhé-gedhé akèh, sing lelayaran ing segara, bebarengan karo kapal-kapalé Raja Hiram. Setaun ping telu kapal-kapal mau padha bali nggawa emas, slaka, gadhing, kethèk lan manuk merak.

²² Kasugihan lan kawicaksanané Raja Suléman ngungkuli raja-raja sajagad kabèh.

²³ Kabèh wong padha kepéngin teka ngrungokaké piwulangé Sang Prabu sing kebak kawicaksanan peparingé Allah.

²⁴ Saben wong sing sowan nyaosaké pisungsung marang Sang Prabu. Ana

sing nyaosaké barang saka slaka, ana sing saka emas, ana sing nyaosaké ageman, gegaman, anggi-anggi, jaran lan bihal. Kaya mengkono mau tumindak saben taun.

²⁵ Kandhang jaran lan kréta kagungané Sang Prabu Suléman cacahé patang èwu. Jaran sing kanggo perang ana rolas èwu. Sapérangan dipapanaké ing Yérusalèm, liyané ana ing kutha-kutha liya.

²⁶ Sang Prabu Suléman mbawahaké raja-raja kabèh sing ana ing wilayah antarané Bengawan Éfrat tekan tanah Filistia lan tapel watesé tanah Mesir.

²⁷ Dhèk jamané Sang Raja Suléman slaka ora ana regané, ora béda karo watu. Lan kayu cemara Libanon turah-turah ora béda karo wit ara.

²⁸ Raja Suléman nekakaké jaran saka Mesir lan saka negara endi waé.

²⁹ Riwayaté Raja Suléman wiwit-wiwitan tekan pungkasan wis kacathet kabèh ing Kitab Sejarah kang katulis déning Nabi Natan lan ing Kitab Ramalané Ahia, wong Silo, sarta ing Kitab Wahyu kang katulis déning Nabi Idho, sing iya ngemot

riwayaté pepréntahané Yérobéam, raja Israèl.

³⁰ Raja Suléman enggoné dadi raja ing Yérusalèm ngwasani satanah Israèl kabèh, suwéné patang puluh taun.

³¹ Sawisé mengkono nuli séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Réhabéam, putrané, ngganti dadi raja.

10¹ Réhabéam tindak menyang Sikèm, merga rakyat Israèl sisih Lor wis padha nglumpuk ana ing kono arep ngangkat panjenengané dadi raja.

² Bareng Yérobéam bin Nébat, sing ngungsi menyang tanah Mesir merga ngoncati Raja Suléman, krungu, banjur énggal-énggal bali menyang tanah Israèl.

³ Yérobéam pancèn diundang déning rakyat Israèl sisih Lor diajak ngadhep Réhabéam bebarengan. Aturé rakyat marang Réhabéam,

⁴ "Sesanggènipun keng rama Suléman kanggé kula awrat sanget. Menawi panjenengan kersa paring kaènthèngan, kula sami badhé sumuyud dhateng panjenengan."

⁵ Wangsulané Réhabéam, "Dakpikiré dhisik. Telung dina engkas balia mréné." Wong-wong mau banjur padha mulih.

⁶ Réhabéam banjur njaluk rembug karo wong tuwa-tuwa sing biyèn dadi penaséhaté Raja Suléman, ramané Réhabéam. Tembungé, "Aku kudu muni apa karo wong-wong kuwi? Rembugmu kepriyé?"

⁷ Wangsulané wong tuwa-tuwa mau, "Menawi panjenengan nindakaken kasaénan dhateng tiyang-tiyang menika lan nglegani manahipun srana paring wangsulan ingkang saé, tiyang-tiyang menika temtu badhé setya dhateng panjenengan ing selami-laminipun."

⁸ Nanging Réhabéam ora manut rembugé wong tuwa-tuwa mau. Malah nekani wong nom-nom pantarané, sing didadèkaké penaséhaté.

⁹ Pitakoné Réhabéam marang wong nom-nom mau, "Aku kudu mangsuli kepriyé karo wong-wong sing padha njaluk kaènthènganing sesanggané?"

¹⁰ Wangsulané wong nom-nom mau, "Prayogi panjenengan ngandika mekaten, 'Saringkih-ringkihku aku isih luwih rosa ketimbang karo bapakku.

¹¹ Bapakku paring sesanggan sing abot marang kowé, nanging aku bakal awèh sesanggan sing luwih abot menèh. Yèn bapakku nggebugi kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo cemethi kawat sing ana eriné!"

¹² Let telung dina Yérobéam lan wong kabèh padha ngadhep marang Raja Réhabéam menèh, kaya sing wis kadhawuhaké.

¹³ Kosokbaliné saka rembugé para wong tuwa, Raja Réhabéam ngandika marang rakyat kanthi sengak,

¹⁴ kaya rembugé wong nom-nom, "Sesanggané bapakku kokanggep abot, sesanggan sing saka aku bakal luwih abot menèh. Yèn bapakku nggebugi kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné!"

¹⁵ Dadi panyuwuné rakyat ora digatèkaké. Nanging sing mengkono mau pancèn wis dikersakaké déning Allah, merga apa sing diweca déning Nabi Ahia bab Yérobéam bin Nébat, kudu kelakon.

¹⁶ Bareng ngerti yèn Réhabéam nampik panyuwuné rakyat, wong-wong mau

banjur padha bengok-bengok, "Aja urusan karo Dawud lan anak-turuné! Pancèn padha ora tau gawé becik marang kita. Ayo wong Israèl, padha mulih waé. Karebèn Réhabéam kapiran!" Dadi rakyat Israèl padha mbrontak,
¹⁷ lan Réhabéam mung ngerèh wilayah Yéhuda thok.

¹⁸ Raja Réhabéam ndhawuhi Adoniram, penggedhé sing ngurusi para buruh kerja-peksan, supaya nentremaké rakyat. Nanging Adoniram malah dibenturi watu nganti mati. Pirsal lelakon mau Réhabéam énggal-énggal nyéngklak krétané nggeblas kondur menyang Yérusalèm.

¹⁹ Wiwit dina kuwi rakyat Israèl sing sisih Lor tansah nglawan marang raja-raja turuné Dawud.

11 ¹ Bareng rawuh ing Yérusalèm Raja Réhabéam banjur nglumpukaké prejurit pilihan 180.000 saka klompok Bènyamin lan klompok Yéhuda dienggo nglurug perang nyerang wong Israèl lan mbalèkaké pangwasané marang taler-taler Israèl sisih Lor.

² Nanging Gusti Allah utusan Nabi Semaya

³ didhawuhi matur mengkéné marang Raja Réhabéam lan taler Yéhuda sarta taler Bènyamin,

⁴ "Aja padha merangi sedulur-sedulurmu wong Israèl. Padha muliha kabèh. Apa sing kelakon kuwi wis dadi kersa-Ku." Wong kabèh banjur padha manut dhawuhé Pangéran lan wurung enggoné arep nyerang Yérobéam.

⁵ Réhabéam dedalem ing Yérusalèm lan dhawuh yasa bètèng-bètèng ing kutha-kutha sing ana ing wilayah Yéhuda lan Bènyamin,

⁶ yakuwi kutha Bètléhèm, Étam, Tekoa,

⁷ Bètzur, Sokho, Adulam,

⁸ Gat, Marésya, Zif,

⁹ Adoraim, Lakis, Azéka,

¹⁰ Zora, Ayalon lan Hébron.

¹¹ Kutha-kutha mau disentosani sarta ngangkat komandhan pasukan kanggo saben kutha mau. Saben kutha digawèkaké gudhang kanggo nyimpen pangan, lenga zaitun lan anggur,

¹² tamèng lan tumbak. Srana mengkono wilayah Yéhuda lan Bènyamin tetep dadi wewengkoné Réhabéam.

¹³ Para imam lan wong Lèwi satanah Israèl kabèh padha teka sumuyud marang Réhabéam.

¹⁴ Wong Lèwi padha ninggal panggonan lan palemahané sarta ngalih menyang Yéhuda lan Yérusalèm, merga ora diparengaké dadi imamé Pangéran déning Yérobéam, rajané Israèl lan déning para sing ngganti panjenengané.

¹⁵ Yérobéam wis ngangkat dhéwé imam-imam sing ngladèni ing papan panyembahané brahala. Yérobéam nyembah brahala lan para dhemit sarta reca sapi sing digawé dhéwé.

¹⁶ Wong-wong taler Israèl sing arep padha nyembah marang Pangéran, Allahé Israèl, padha lunga menyang Yérusalèm, ngetutaké wong-wong Lèwi, supaya bisa saos kurban marang Pangéran, Allahé para leluhuré.

¹⁷ Srana mengkono kraton Yéhuda dadi saya sentosa. Telung taun lawasé wong-wong mau padha mbiyantu pepréntahané Raja Réhabéam, putrané Suléman, lan padha urip bebrayan kaya dhèk jamané Dawud lan Suléman dadi raja.

¹⁸ Réhabéam krama karo Mahalat; Mahalat kuwi putrané putri Yérimot, putrané Raja Dawud; déné ibuné Abihail binti Éliab, putuné Isai.

¹⁹ Putrané kakung telu, yakuwi: Yéus, Semarya lan Zaham.

²⁰ Réhabéam banjur nggarwa Maaka anaké Absalom. Karo Maaka duwé anak lanang papat: Abia, Atai, Ziza lan Sélomit.

²¹ Garwané Réhabéam wolulas lan seliré wolung puluh; putrané kakung wolulikur, putrané putri wolung puluh. Saka antarané garwa lan seliré, sing dikasihi dhéwé Maaka.

²² Mulané Abia, anaké Maaka dikasihi dhéwé ing antarané para putrané kabèh, lan kuwi sing dipilih nggentèni dadi raja.

²³ Réhabéam enggoné ngedum tugas marang putra-putrané klawan wicaksana lan padha disebar manggon ing kutha-kutha sing ana bètèngé ing wilayah Yéhuda lan Bènyamin. Padha dicawisi pangan turah-turah, mengkono uga selir pirang-pirang.

12 ¹ Kecrita nalika Réhabéam enggoné dadi raja wis kuwat,

panjenengané lan rakyaté kabèh banjur padha ninggal marang dhawuhé Allah,² lan ora padha setya marang Pangéran. Mulané banjur diukum déning Allah. Bareng Réhabéam enggoné dadi raja nyandhak limang tauné, Sisak, raja Mesir, nglurug perang menyang Yérusalèm,

³ nggawa kréta perang 1.200, tentara jaranan 60.000 lan tentara sing ora kena diétung cacahé, klebu uga tentara Libia, Suki lan Sudan.

⁴ Kutha-kutha ing Yéhuda sing dibètèngi kena direbut kabèh, banjur maju nyerang Yérusalèm.

⁵ Nalika semono Raja Réhabéam lan para pemimpiné Yéhuda wis padha nglumpuk ing Yérusalèm, nedya mlayu nyingkiri Sisak. Nanging Nabi Semaya teka lan matur, "Pangéran ngandika mekaten, 'Kowé wis padha nyingkur marang Aku, mulané saiki Aku uga nyingkur marang kowé, temah kowé saiki ditelukaké déning Sisak.'"

⁶ Sang Raja lan para pemimpin padha ngakoni enggoné wis padha nglakoni dosa. Aturé, "Menapa ingkang katindakaken déning Allah menika adil."

⁷ Nalika Allah mirsa enggoné padha ngasoraké awaké, banjur ngandika menèh marang Nabi Semaya, dhawuhé, "Sarèhné wis padha ngakoni kaluputané, mulané ora bakal Daktumpes, nanging bakal Dakbébasaké; Yérusalèm bakal ora digempur. Senajan mengkono, ⁸ meksa bakal dijajah déning Sisak, supaya padha ngrasakaké bédané ngabdi marang Aku lan ngabdi marang pangwasa kadonyan."

⁹ Raja Sisak banjur nyerbu kutha Yérusalèm lan mundhut barang-barang pengaji saka Pedalemané Allah lan saka kedhatoné Sang Prabu Suléman.

¹⁰ Minangka gantiné Raja Réhabéam gawé tamèng-tamèng saka prunggu lan dipasrahaké marang para perwira sing jaga gapura kedhaton.

¹¹ Saben Sang Prabu tindak menyang Pedalemané Allah, para perwira padha nganggo tamèng-tamèng mau; sawisé rampung banjur dibalèkaké menèh ing kamar penjagan.

¹² Sarèhné Sang Prabu wis ngasoraké sarirané ana ing ngarsané Pangéran, mulané dukané Allah banjur lilih lan

Réhabéam ora sida ditumpes. Tanah Yéhuda pulih becik kaya mauné.

¹³Pepréntahané Réhabéam ing Yérusalèm saya gedhé pangwasané. Nalika dadi raja yuswané patang puluh siji taun lan lawasé ngasta pitulas taun ana ing Yérusalèm, kutha sing kapilih déning Allah saka antarané tanah Israèl kabèh, dadi papan pamujan kagem Panjenengané. Ibuné Réhabéam asmané Naamah saka tanah Amon.

¹⁴Réhabéam nglakoni kang ala merga ora ngudi nindakaké kersané Allah.

¹⁵Riwayaté Raja Réhabéam saka wiwitan tekan pungkasan lan sarasilahé dicathet ing Kitab Babad sing katulis déning Nabi Semaya lan ing Kitab Sejarah sing katulis déning Nabi Idho. Réhabéam lan Yérobéam ora tau lèrèn perang.

¹⁶Réhabéam séda lan kasarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud. Abia, putrané, nggentèni dadi raja.

13¹ Nalika Raja Yérobéam enggoné dadi raja nyandhak wolulas taun, Abia dadi raja ing Yéhuda.

² Kedhatoné ana ing Yérusalèm; lawasé dadi raja telung taun. Ibuné asmané

Mikhaya binti Urièl, saka kutha Gibéa. Kecrita Abia lan Yérobéam padha perang;

³prejurité Abia 400.000, Yérobéam 800.000.

⁴Pasukan loro mau padha adu-arep ana ing pegunungan Éfraim. Abia munggah ing Gunung Zemaraim sarta nguwuh marang Yérobéam lan wong Israèl, "Rungokna!

⁵Kowé padha ngerti yèn Pangéran, Allahé Israèl wis janji karo Dawud, yèn saturun-turuné bakal ngratoni Israèl ing selawas-lawasé. Janji mau ora kena dibatalaké.

⁶Éwasemono Yérobéam bin Nébat mbrontak marang Suléman, rajané.

⁷Yérobéam nglumpukaké wong durjana sawetara lan mèpètaké marang Réhabéam, putrané Suléman, sing nalika semono isih nom lan durung duwé pengalaman, supaya nglakoni karepé.

⁸Kowé saiki ngira yèn bisa nglawan pangwasa sing diparingaké déning Pangéran marang turuné Dawud, merga balamu akèh lan kowé duwé sapi-sapi emas, sing didadèkaké allahmu déning Yérobéam.

⁹ Apa imam-imamé Pangéran, anak-turuné Harun, lan wong-wong Lèwi ora wis padha koklungakaké kabèh? Minangka gatiné sapa waé sing kepéngin dadi imam, angger wong nggawa sapi siji utawa wedhus gèmbèl pitu, kokdadèkaké imam, kanggo ngladèni déwamu sing dudu Allah, sebab pancèn kaya mengkono carané bangsa-bangsa liya enggoné ngangkat wong dadi imam. Nanging mungguhing aku ora mengkono.

¹⁰ Aku padha tetep ngabdi marang Pangéran, Allahku, lan ora ninggal Panjenengané. Imam-imamku kuwi anak-turuné Harun, lan tetep dibiyantu déning wong-wong Lèwi.

¹¹ Saben ésuk lan soré padha ngobong menyan lan nyaosaké kurban obongan konjuk ing Pangéran, sarta nyaosaké roti sajèn ing méja. Saben bengi padha nyumed diyan-diyang ing papan lampu saka emas. Aku padha tetep ngèstokaké dhawuh-dhawuhé Pangéran. Nanging kowé wis padha ninggal Panjenengané.

¹² Pemimpinku Allah piyambak, lan para imamé ana ing kéné. Wis padha cumawis ngunèkaké slomprèt, minangka

pretandha kanggo balaku supaya nggempur kowé. Hé, sedulur-sedulurku wong Israèl, aja padha nglawan marang Pangéran, Allahé leluhurmu! Kowé ora bakal bisa menang!"

¹³ Nanging Yérobéam klawan sesidheman nglakokaké sebagéan pasukané nyerbu pasukan Yéhuda saka mburi, sebagéan liyané dikon nyerbu saka ngarep.

¹⁴ Bareng pasukan Yéhuda weruh yèn dikepung banjur padha nyuwun pitulungan marang Pangéran. Para imam nuli padha ngunèkaké slomprèt,

¹⁵ pasukan Yéhuda nuli padha surak-surak lan maju perang, dipimpin déning Abia. Yérobéam lan pasukan Israèl dikalahaké déning Allah,

¹⁶ nganti padha keplayu. Gusti Allah paring kemenangan marang Yéhuda.

¹⁷ Abia enggoné nggempur pasukan Israèl temenan lan matèni prejurit Israèl 500.000.

¹⁸ Wong Yéhuda menang, merga padha precaya marang Pangéran, Allahé leluhuré.

¹⁹ Nalika ngoyak pasukané Yérobéam, Abia nyambi ngrebut kutha sawetara lan

désa-désa ing sakiwa-tengené, yakuwi kutha-kutha Bètèl, Yesana lan Éfron.

²⁰ Selawasé Abia dadi raja, Yérobéam ora bisa mbalèkaké pangwasané. Pungkasané Yérobéam diukum déning Pangéran.

²¹ Nanging Abia saya wuwuh kwasané. Garwané patbelas, putrané kakung rolikur lan putrané putri nembelas.

²² Riwayaté Abia liyané, pangandikané lan pendamelé kabèh katulis ing Kitab Sejarahhé Nabi Idho.

14 ¹ Sawisé Raja Abia séda lan disarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud, Asa putrané, ngganti dadi raja. Selawasé Asa dadi raja, tanah Israèl ngalami katentreman, lawasé sepuluh taun.

² Asa gawé renaning penggalihé Allah, merga tumindak adil lan becik.

³ Mesbèh-mesbèh bangsa manca disingkiraké, mengkono uga papan-papan kanggo nyembah brahala. Punthuk-punthuk sing kanggo nyembah déwa-déwa digempur, cagak-cagaké recané Dèwi Asyéra dirubuhaké.

⁴ Rakyat Yéhuda didhawuhi nglakoni prenatalané Pangéran, Allahé leluhuré,

sarta nglakoni piwulang-piwulang lan dhawuh-dhawuhé.

⁵ Papan-papan panyembahané brahala lan panggonan-panggonan sing kanggo ngobong menyan, kabèh disingkiraké saka kutha-kutha Yéhuda. Mula sasuwéné dierèh déning Sang Prabu Asa, satanah kono kabèh ngalami katentreman,

⁶ nganti panjenengané bisa yasa bètèng-bètèng ing kutha-kuthané Yéhuda kabèh. Sawetara taun lawasé ora ana perang, merga Pangéran paring katentreman.

⁷ Pangandikané Asa marang rakyat Yéhuda mengkéné, "Beciké kita padha nyentosakaké kutha-kutha srana ngedegaké témbok ngubengi kutha, nganggo menara-menara lan régol ing gapura sing kena dikancing nganggo slorogan. Kita bisa ngwasani tanah kéné merga kita mbangun-turut marang Pangéran, Allah kita. Panjenengané sing ngayomi kita lan ngreksa katentreman ing tanah kéné kabèh." Mulané rakyat banjur miwiti mbangun nganti rampung klawan becik.

⁸Tentarané Raja Asa saka taler Yéhuda ana 300.000, siap nggawa tamèng lan tumbak, sing saka taler Bènyamin 280.000, gamané tamèng, gendhéwa lan panah. Prejurit-prejurit mau kendel-kendel lan trampil olèh gegaman.

⁹Kecrita Zérah, wong Sudan nglurug nyerang Yéhuda nggawa pasukan cacahé sayuta lan kréta perang telung atus. Enggoné nyerbu tekan Marésya.

¹⁰Asa banjur metoni perang, ngadhepi Zérah. Loro-loroné padha nata barisané ing Lebak Zefata, sacedhaké Marésya.

¹¹Asa banjur ndedonga marang Pangéran, Allahé, "Dhuh Pangéran, namung Paduka ingkang saged paring pitulungan dhateng tiyang sèkèng ingkang nglawan tiyang rosa. Mugi samenika kersa mitulungi dhateng kawula, dhuh Pangéran, Allah kawula! Kawula namung pitados dhateng Paduka lan atas Asma Paduka kawula sami majeng perang nglawan pasukan ingkang ageng sanget menika. Dhuh Pangéran, Paduka menika Allah kawula. Sampun ngantos marengaken manungsa ngawonaken Paduka."

¹² Asa lan tentara Yéhuda banjur nyerang tentara Sudan. Pangéran nuli nyerang tentara Sudan, nganti padha keplayu.

¹³ Asa lan balané nuli ngoyak tentara Sudan mau nganti tekan G érar. Tentara Sudan sing tiwas akèh banget, nganti ora bisa nglawan, merga ditumpes déning Pangéran lantaran tentara Yéhuda. Barangé akèh sing dirampas déning tentara Yéhuda.

¹⁴ Semono uga kutha-kuthané ing wilayah sakiwa-tengené G érar, kabèh digempur, merga penduduké digawé wedi déning Pangéran. Kutha-kutha mau kabèh dijarah-rayah déning tentara Yéhuda, nganti barang rampasané akèh banget.

¹⁵ Uga kémah-kémahé wong-wong sing ngingu raja-kaya diserang, lan raja-kaya rupa wedhus gèmbèl lan unta sing dirampas akèh banget. Sawisé mengkono banjur padha mulih menyang Y érusalèm.

15 ¹ Nabi Azaria bin Odèd kapenuhan ing Rohé Allah,

² nuli sowan ing ngarsané Sang Prabu Asa, unjuké, "Sang Prabu Asa tuwin para

penduduk Yéhuda lan Bènyamin sedaya! Kula aturi migatosaken! Pangéran menika celak kaliyan panjenengan, samasa panjenengan celak kaliyan Pangéran. Menawi panjenengan mbetahaken pitedah, Pangéran badhé maringi pitedah. Nanging menawi panjenengan mboten ngabekti dhateng Pangéran, Pangéran inggih mboten badhé mberkahi panjenengan.

³ Dangu sanget Israèl mboten ngabekti dhateng Allah ingkang sejati lan mboten sami angsal pitedah saking para imam sarta mboten sami nglampahi dhawuh-dhawhipun Pangéran, Allahipun Israèl.

⁴ Nanging nalika sami manggih karibedan lajeng sami sowan dhateng Pangéran, Allahipun Israèl. Sami nyuwun pitedahipun, mangka Allah inggih lajeng maringi.

⁵ Nalika semanten tiyang mboten saged kekésahan kalayan tentrem, mergi ing saben negari wonten reresah.

⁶ Bangsa sami bangsa memengsahan lan negari sami negari sami gentos nindhes, mergi Allah ndhatengaken reresah dhateng bangsa-bangsa wau.

⁷ Nanging panjenengan sami kula aturi sami gagah lan kendel, awit déné kangèlan panjenengan temtu badhé angsal ganjaran."

⁸ Nalika mireng pangandikané Nabi Azaria bin Odèd mau, Raja Asa tuwuh semangaté. Sakèhé brahala ing Yéhuda lan Bènyamin banjur disingkiraké, semono uga sing ana ing kutha-kutha ing pegunungan Éfraim sing wis ditelukaké. Mesbèhé Pangéran sing ana ing platarané Pedalemané Allah iya nuli didandani.

⁹ Akèh wong Éfraim, Manasyè lan Siméon padha nggabung mèlu Raja Asa, lan manggon ing wilayah Yéhuda, merga padha weruh yèn Pangéran mitulungi marang Raja Asa. Wong-wong mau diklumpukaké déning Raja Asa bebarengan karo rakyat Yéhuda lan rakyat Bènyamin ana ing Yérusalèm,
¹⁰ ing sasi katelu, taun ping limalasé Asa dadi raja.

¹¹ Ing dina mau padha nyaosaké kurban konjuk marang Allah rupa sapi 700 lan wedhus gèmbèl 7.000, yakuwi kéwan sing dirampas nalika bali saka perang.

¹² Ana ing kono padha janji marang Pangéran yèn bakal padha nyembah marang Panjenengané, Allahé leluhuré klawan gumolongé ati lan nyawané.

¹³ Sapa waé, tuwa apa nom, lanang apa wadon sing ora nyembah marang Pangéran mesthi diukum pati.

¹⁴ Kanthi swara sora padha sumpah ing ngarsané Pangéran yèn arep padha netepi janjiné mau. Sawisé mengkono banjur padha surak-surak lan ngunèkaké slomprèt.

¹⁵ Rakyat Yéhuda kabèh padha bungah-bungah merga wis nglairaké sumpahé marang Pangéran klawan terus ing ati. Padha seneng nindakaké pangibadah marang Pangéran, lan Pangéran nampi pangibadahé mau. Allah maringi katentreman ing satanah kono kabèh.

¹⁶ Saterusé Raja Asa nglèrèhi Maaka saka kalungguhané ibu Suri, merga Maaka mau gawé reca Asyéra, dèwi kasuburan. Reca mau diremuk dadi sawalang-walang, nuli diobong ing Lebak Kidron.

¹⁷ Senajan ora kabèh papan panyembahané déwa digempur

déning Raja Asa, nanging sugengé Raja Asa tetep setya marang Pangéran.

¹⁸ Kabèh emas lan slaka sarta barang-barang liyané olèh-olèhané ngrampas sajroning peprangan, semono uga barang-barang kagungané ramané disimpen déning Raja Asa ana ing Pedalemané Allah.

¹⁹ Nganti nyandhak taun kaping telung puluh lima pepréntahané Raja Asa tanah kono ora tau ngalami perang.

16 ¹ Nalika Raja Asa enggoné dadi raja ing Yérusalèm nyandhak telung puluh enem taun, Baesa, raja Israèl nyerang Yéhuda lan nyentosani kutha Rama, kanggo nutup dalan sing kanggo mlebu metu menyang Yéhuda.

² Raja Asa banjur mundhut emas lan slaka saka Pedalemané Allah lan saka kedhatoné, dikirim menyang Bènhadad, raja Siria, karo meling mengkéné,

³ "Sumangga kita sami damel prejanjian kados ingkang sampun katindakaken déning para tiyang sepuh kita. Sareng lan sarta menika kula nyaosaken emas lan slaka, kalayan panyuwun kersaa panjenengan medhot sesambetan panjenengan kaliyan Baesa, raja Israèl,

supados piyambakipun narik wangsul tentaranipun saking daérah kula."

⁴ Bènhadad ngrujuki usulé Raja Asa, nuli utusan perwira-perwirané karo pasukané nyerang kutha-kutha Israèl. Kutha-kutha sing ditelukaké yakuwi: Iyin, Dhan, Abèl-Bèt-Maaka lan kutha-kutha sing kanggo nyimpen tandhon ing Naftali.

⁵ Bareng Baesa krungu lelakon mau banjur mbatalaké enggoné nyentosani kutha Rama lan lunga saka kono.

⁶ Raja Asa banjur ngerigaké wong Yéhuda kabèh didhawuhi ngusungi watu lan kayu sing déning Baesa kanggo nyantosani Rama. Barang-barang mau dipigunakaké déning Raja Asa kanggo nyantosani kutha Géba lan Mizpa.

⁷ Kecrita Nabi Hanani sowan marang Raja Asa, aturé, "Sarèhné panjenengan suméndhé dhateng raja Siria lan mboten dhateng Pangéran Allah panjenengan, pramila panjenengan mboten badhé saged nelukaken tentara Siria.

⁸ Menapa Sudan lan Libia angkatan perangipun mboten ageng sarta gadhah kréta perang lan tentara kapalan? Éwasemanten Pangéran maringi

kemenangan dhateng panjenengan, mergi panjenengan pasrah ing Pangéran.

⁹ Menapa Pangéran mboten ngwaosi bumi saisinipun lan ngetingalaken kasektènipun dhateng tiyang-tiyang ingkang setya dhateng Panjenenganipun? Menapa ingkang panjenengan tindakaken menika kirang prayogi, pramila wiwit samenika panjenengan badhé tansah ngalami peprangan."

¹⁰ Aturé Nabi Hanani mau gawé dukané Raja Asa, nganti nabi mau dilebokaké ing kunjara. Nalika semono Raja Asa uga nindakaké panganiaya marang rakyaté sawetara.

¹¹ Sejarahé pepréntahané Raja Asa kabèh wis ditulis wiwit-wiwitan tekan pungkasan ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja Yéhuda lan Israèl.

¹² Nalika pepréntahané nyandhak taun ping telung puluh sangané, sampéyané Raja Asa karo-karoné gerah banget. Éwasemono Raja Asa ora nyuwun pitulungan marang Pangéran, malah marang dhukun.

¹³ Let rong taun Raja Asa séda.

¹⁴Layoné diborèhi nganggo anggi-anggi lan lenga wangi, banjur disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Kanggo ngormati panjenengané rakyat gawé api unggun gedhé banget.

17 ¹Yosafat banjur nggentèni Asa, ramané, dadi raja ing Yéhuda, sarta nyentosani negarané supaya kuwat nahan serangané Israèl.

²Kutha-kutha ing Yéhuda sing ana bètèngé kabèh dijaga tentara, mengkono uga daérah-daérah sanjabané kutha, lan kutha-kutha sing direbut déning ramané ing tanah Éfraim.

³Yosafat diberkahi déning Pangéran, merga tiru ramané, ora nyembah marang Baal,

⁴nanging marang Allah. Yosafat nglampahi dhawuh-dhawuhé Allah, lan uripé ora kaya raja-raja ing Israèl.

⁵Pepréntahané ing Yéhuda disentosakaké déning Allah. Rakyat padha saos pisungsung, mulané Raja Yosafat dadi sugih lan kinurmatan.

⁶Klawan kencenging tékad Yosafat ngèstokaké dhawuhé Pangéran, yakuwi nggempur papan panyembahané para

brahala kabèh, sarta reca-recané Dèwi Asyéra ing Yéhuda.

⁷ Nalika pepréntahané nyandhak taun kateluné, Raja Yosafat ngutus punggawa-punggawané sing dhuwur pangkaté, didhawuhi mulang marang rakyat ing kutha-kutha Yéhuda bab prenatal-prenatané Allah. Kayata Bènhail, Obaja, Zakharia, Nétanéèl lan Mikha.

⁸ Wong-wong mau dikancani wong Lèwi lan imam sanga. Wong-wong Lèwi mau yakuwi: Semaya, Nétanya, Zebaya, Asaèl, Semiramot, Yonatan, Adoniram, Tobia lan Tob-Adonia. Déné imam-imamé: Élisama lan Yoram.

⁹ Wong-wong mau padha sumebar ing kutha-kutha Yéhuda karo nggawa Kitab Prenatan-prenatané Pangéran lan mulang rakyat sing ana ing kana.

¹⁰ Para raja sakiwa-tengené Yéhuda digawé wedi déning Pangéran nganti padha ora wani nglawan perang marang Raja Yosafat.

¹¹ Malah wong Filistin padha nyaosi pisungsung rupa emas lan slaka, semono uga wong Arab padha nyaosaké wedhus gèmbèl 7.700 lan wedhus jawa 7.700.

¹² Mengkono Raja Yosafat saya tambah gedhé pangwasané. Panjenengané mbangun bètèng-bètèng lan kutha-kutha kanggo nandho pangan wrata satanah Yéhuda kabèh.

¹³ Kutha-kutha mau dikebaki barang-barang tandhon. Ing Yérusalèm didokoki perwira-perwira sing gagah-prakosa, saben perwira karo pasukané

¹⁴ miturut klompoké dhéwé-dhéwé. Adna kuwi panglima pasukané gotrah-gotrah Yéhuda. Prejurité 300.000.

¹⁵ Perwira sing nomer loro jenengé Yohanan, prejurité 280.000.

¹⁶ Wong katelu jenengé Amazia bin Zikri, prejurité 200.000. (Amazia kuwi sukarelawan sing ngabdi marang Allah.)

¹⁷ Panglimané pasukan saka gotrah-gotrah Bènyamin jenengé Éliada, pejuang sing gagah-prakosa. Prejurité 200.000, nggawa gegaman panah lan tamèng.

¹⁸ Wong nomer loro ing pasukan kono jenengé Yozabad, prejurit sing dipimpin 180.000 siap gegaman kabèh.

¹⁹ Wong-wong kuwi kabèh sing tugas ana ing Yérusalèm. Kejaba saka kuwi, sang Prabu iya mapanaké pasukan-

pasukan liyané menèh ing bètèng-bètèng ing wilayah Yéhuda.

18¹ Nalika Yosafat, raja Yéhuda, wis dadi sugih lan misuwur, panjenengané nuli njodhokaké putrané karo salah sawijining seduluré Akhab, raja Israèl.

² Let sawetara taun Raja Yosafat mertamu ing dalemé Raja Akhab ing kutha Samaria. Kanggo ngurmati Raja Yosafat lan pendhèrèk-pendhèrèké, Akhab nganakaké pésta gedhèn, nyembelèh wedhus gèmbèl lan sapi akèh. Ana ing pésta kono Raja Akhab ngajak Raja Yosafat nglurugi perang kutha Ramot ing tanah Giléad,

³ pangandikané, "Menapa panjenengan kersa sareng kaliyan kula nyerang kitha Ramot?" Wangsulané Raja Yosafat, "Prayogi, kita nglurug sesarengan. Tentara kula kadadosaken setunggal kaliyan tentara panjenengan.

⁴ Nanging prayoginipun kita nyuwun pirsu dhateng Pangéran."

⁵ Raja Akhab banjur nglumpukaké nabi 400 sarta didangu mengkéné, "Aku olèh nyerbu kutha Ramot apa ora?" Wangsulané para nabi mau, "Angsal!

Allah badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

⁶ Nanging Raja Yosafat nyuwun pirsá menèh, "Menapa ing ngriki wonten nabi sanèsipun ingkang saged dados lantaran kita nyuwun pirsá dhateng Pangéran?"

⁷ Wangsulané Raja Akhab, "Wonten, Mikha bin Yimla. Nanging kula mboten remen kaliyan piyambakipun, mergi mboten naté meca ingkang saé tumrap kula; selaminipun pamecanipun awon." Wangsulané Raja Yosafat, "Ah, sampun ngandika mekaten!"

⁸ Akhab nuli nimbali sawijining pegawé kedhaton didhawuhi énggal-énggal methuk Mikha.

⁹ Nalika semono Raja Akhab lan Raja Yosafat padha ngagem ageman resmi lan pinarak ing kursi dhéwé-dhéwé ing panggonan penggilingan gandum, cedhak gapura Samaria. Para nabi kabèh padha sowan arep ngaturaké bab pamecané.

¹⁰ Ana nabi jenengé Zedekia bin Kenaanah, gawé rerékan sungu saka wesi lan matur marang Raja Akhab mengkéné, "Mekaten dhawuhipun Pangéran, 'Srana sungu-sungu kados

mekaten menika Panjenengan badhé merangi lan numpes Siria."

¹¹ Nabi-nabi liyané kabèh padha setuju lan matur, "Ramot panjenengan serang kémawon, panjenengan mesthi badhé unggul. Pangéran badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

¹² Kecrita utusan sing didhawuhi methuk, matur marang Mikha mengkéné, "Nabi sanès-sanèsipun sedaya sampun meca kemenanganipun Sang Prabu. Pramila prayoginipun panjenengan inggih meca ingkang saé kados nabi-nabi wau."

¹³ Nanging Mikha mangsuli, "Atas asmané Pangéran kang gesang, kula namung badhé ngaturaken menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Allah dhateng kula!"

¹⁴ Bareng Mikha wis ngadhep ing ngarsané Sang Prabu banjur didangu, "Menapa kula lan Raja Yosafat kepareng nyerang kitha Ramot menapa mboten?" Atur wangsulané Mikha, "Mangga kula aturi nyerang kémawon. Panjenengan mesthi badhé angsal damel. Pangéran badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

¹⁵ Pangandikané Raja Akhab, "Menawi panjenengan ngandika atas asmanipun Allah, kula aturi ngandika ing saleresipun. Sampun kaping pinten panjenengan kula émutaken bab prekawis menika?"

¹⁶ Atur wangsulané Mikha, "Kula sumerep tentara Israèl pating slebar ing redi-redi, kados ménda tanpa pangèn. Lan Pangéran ngandika mekaten, 'Wong-wong kuwi padha ora ana sing mimpin. Karebèn padha mulih kanthi slamet.'"

¹⁷ Pangandikané Raja Akhab marang Raja Yosafat, "Rak leres ta atur kula? Piyambakipun mboten naté meca ingkang saé kanggé kula! Mesthi awon terus."

¹⁸ Aturé Mikha menèh, "Samenika kula aturi midhangetaken pangandikanipun Pangéran! Kula sumerep Pangéran pinarak ing dhamparipun, ing swarga, lan sedaya malaékat sami ngadeg ing sacelakipun.

¹⁹ Pangéran ndangu, 'Sapa sing bisa mbujuk Akhab supaya nglurug perang lan tiwas ing Ramot, tanah

Giléad?’ Wangsulanipun para malaékat béda-béda.

²⁰ Wusana wonten roh setunggal ingkang nyelaki Pangéran sarta matur, ‘Kula kémawon ingkang mbujuk piyambakipun!’ Pendangunipun Pangéran, ‘Kepriyé carané?’

²¹ Atur wangsulanipun roh wau, ‘Kula badhé damel para nabinipun Akhab sedaya goroh.’ Pangandikanipun Pangéran, ‘Ya becik, wis lakonana, kowé bakal olèh gawé.’”

²² Mikha nerusaké aturé, "Lah menika ingkang sampun kelampahan! Pangéran sampun damel para nabi panjenengan sami goroh dhateng panjenengan, mergi Pangéran sampun netepaken badhé ndhatengaken paukuman dhateng panjenengan!"

²³ Nabi Zedekia nuli maju nyedhaki Nabi Mikha, banjur napuk Mikha karo muni, "Mokal yèn Rohé Pangéran metu saka aku lan ngandika marang kowé."

²⁴ Wangsulané Mikha, "Kowé bakal weruh buktiné samasa kowé golèk panggonan arep kokenggo ndhelik!"

²⁵ Dhawuhé Raja Akhab, "Mikha cekelen lan gawanen ngadhep walikota lan marang pangéran Yoas.

²⁶ Konen nglebokaké ing kunjara lan konen mènèhi mangan sethithik waé nganti aku bali kanthi slamet."

²⁷ Aturé Mikha, "Menawi Sang Prabu kondur kanthi wilujeng, ateges Pangéran mboten ngandika lantaran kula. Sedaya ingkang wonten ing ngriki sami neksènana."

²⁸ Akhab, raja Israèl lan Yosafat raja Yéhuda banjur padha nyerang kutha Ramot ing tanah Giléad.

²⁹ Raja Akhab ngandika karo Raja Yosafat mengkéné, "Kula badhé nylamur lan tumut majeng perang, nanging panjenengan kula aturi ngagem ageman keprabon." Dadiné Akhab raja Israèl nylamur lan mèlu maju perang.

³⁰ Nalika semono panglimané pasukan kréta perang Siria wis didhawuhi déning rajané, supaya aja nyerang sapa-sapa, ngemungna raja Israèl waé.

³¹ Dadi, nalika weruh Raja Yosafat, kabèh padha ngira yèn kuwi raja Israèl. Mulané banjur padha diserbu. Nanging Raja Yosafat ndedonga marang

Pangéran. Pangéran banjur paring pitulungan lan ngingeraké peprangan mau marang arah liyané.

³² Para panglima pasukan kréta perang Siria padha ngerti yèn kuwi dudu raja Israèl, mulané banjur minger saka kono.

³³ Nanging tanpa dijarag ana prejurit Siria sing nglepasaké panah. Panah mau ngenani Raja Akhab ing sela-selané agemané perang. Raja Akhab mbengoki kusir sing nglakokaké krétané, "Aku kena panah. Minggira! Aku gawanen metu ing sanjabané barisan!"

³⁴ Perangé sangsaya ramé. Raja Akhab tetep jumeneng ing krétané ngadhepi wong Siria. Bareng srengéngéné surup panjenengané séda.

19 ¹ Kecrita nalika Yosafat, raja Yéhuda wis rawuh ing dalemé ing Yérusalèm kanthi slamet,

² ana nabi aran Yéhu bin Hanani sowan. Aturé nabi mau marang Yosafat, "Menapa pantes panjenengan mbiyantu dhateng tiyang awon sarta mihak dhateng tiyang ingkang sengit dhateng Pangéran? Pendamel panjenengan menika njalari Pangéran duka dhateng panjenengan.

³Éwasemanten panjenengan inggih nindakaken prekawis ingkang saé. Panjenengan sampun nyingkiraken recanipun Dèwi Asyéra sedaya, ingkang dipun sembah déning rakyat, lan panjenengan sampun nglampahi kersanipun Allah."

⁴Raja Yosafat dedalem ing Yérusalèm, nanging uga asring tindak-tindak ing antarané wong akèh ndlajahi satanah Yéhuda kabèh, dhawuh marang rakyat supaya padha bali nyembah marang Pangéran, Allahé para leluhuré.

⁵Saben kutha sing ana bètèngé didegi hakim.

⁶Hakim-hakim mau padha dingandikani mengkéné, "Padha tumindaka klawan wicaksana, merga enggonmu ngadili kuwi ora atas jenengé manungsa, nanging atas asmané Pangéran. Panjenengané nenggani enggonmu mutusaké perkara.

⁷Kowé kudu padha sumuyud marang Allah, lan tumindak klawan ngati-ati, merga Pangéran Allah kita sengit marang laku nasar. Panjenengané

ora mbédak-mbédakaké wong lan ora nampèni besel."^h

⁸Raja Yosafat uga ngangkat hakim-hakim ing Yérusalèm saka ing antarané wong Lèwi, para imam lan tokoh-tokoh masarakat. Hakim-hakim mau kudu mutusi prekara-prekara sing nglanggar karo prenatalané Pangéran lan prekara-prekara liyané.

⁹Raja Yosafat ndhawuhi hakim-hakim mau mengkéné, "Padha nglakonana pegawéanmu klawan wedi-asih marang Allah, dhawuhé lakonana.

¹⁰Yèn ana pepadhamu hakim saka kutha liya padha takon bab prekara-prekara raja-pati, paneraking undhang-undhang utawa paneraking prenatalaning Pangéran, padha tuturana. Srana mengkono wong-wong mau padha ora kesalahan marang Pangéran, lan Pangéran iya ora bakal duka marang kowé lan marang wong-wong mau. Tembungku iki lakonana, supaya kowé ora kesalahan.

¹¹Imam agung Amarya dakwènèhi pangwasa sing gedhé dhéwé ing ngatasé sakèhing prekara sing ana gandhèng-

---

^hbesel: suap (bhs. Ind.).

cènèngé karo dhawuhé Allah. Zebaya bin Ismaèl, gubernur Yéhuda, dakwènèhi pangwasa sing gedhé bab sakèhing prekara liyané. Wong Lèwi padha tanggung jawab bab kelakoné sakèhing putusané pengadilan. Pituduh-pituduh iki lakonana lan tumindakna sing tegas. Pangéran mesthi mitulungi wong sing bener lakuné!"

20¹ Kecrita sawisé mengkono tentara Moab lan Amon padha sekuthon karo tentara Méunim nglurug nyerang Yéhuda.

² Nuli ana wong ngaturi pawarta marang Raja Yosafat, aturé, "Wonten tentara kathah sanget dhateng saking Édom, saking sabranging Segara Mati! Sami badhé nyerang mriki, malah sampun ngrebat kitha Hazézon-Tamar inggih menika Èn-Gedi."

³ Raja Yosafat ajrih, banjur ndedonga nyuwun pitedah marang Pangéran. Sawisé mengkono banjur dhawuh supaya rakyat kabèh padha pasa.

⁴ Wong saka saben kutha ing Yéhuda padha teka ing Yérusalèm nyuwun tulung marang Pangéran.

⁵ Bebarengan karo para penduduk Yérusalèm wong-wong mau padha nglumpuk ing plataran anyar ing Pedalemané Allah. Raja Yosafat jumeneng ana ing ngarep dhéwé,

⁶ sarta ndedonga sora, "Dhuh Pangéran, Allahipun leluhur kawula! Paduka menika Allah ing swarga ingkang ngerèh sedaya bangsa ing bumi. Paduka menika mahakwasa lan kagungan kasektèn; mboten wonten tiyang ingkang kecongah nglawan dhateng Paduka.

⁷ Paduka menika Allah kawula. Nalika umat Paduka, bangsa Israèl dumugi ing negari menika, Paduka nundhungi tiyang-tiyang ingkang nalika semanten manggèn ing ngriki. Paduka lajeng maringaken tanah menika dhateng anak-turunipun Abraham, mitra Paduka, dados tanah pusaka ing selami-laminipun.

⁸ Lajeng sami manggèn ing ngriki sarta ngedegaken Dalem Pamujan menika kagem Paduka. Umat Paduka mangertos,

⁹ bilih sami ketaman paukuman mergi saking dosa-dosanipun, lan malih kedhatengan mengsah, pageblug, utawi paceklik. Umat wau sami kepareng

dhateng mriki, séba ing Pedaleman Paduka menika. Ing mangsa kasisahan sami kepareng ndedonga dhateng Paduka, lan Paduka badhé miyarsakaken sarta paring pitulungan.

¹⁰ Samangké bangsa Amon, Moab sarta Édom nyerang kawula. Nalika para leluhur kawula sami dhateng saking tanah Mesir, Paduka mboten marengaken para leluhur mlebet ing negarinipun bangsa-bangsa menika, ngantos kepeksa sami mlampah ngalang, lan mboten sami nggecak bangsa-bangsa Amon, Moab lan Édom menika.

¹¹ Samenika, kados mekaten tindakipun bangsa-bangsa menika dhateng kawula. Sami badhé nundhung kawula saking negari peparing Paduka menika.

¹² Paduka menika Allah kawula! Bangsa-bangsa menika mugi Paduka dhawahi paukuman, mergi kawula mboten kiyat nglawan tentara ingkang semanten kathahipun; pramila kawula sami sowan nyuwun pitulungan dhateng Paduka."

¹³ Nalika semono wong Yéhuda kabèh lanang-wadon saanak-anaké padha nglumpuk ana ing Pedalemané Allah.

¹⁴Ing satengahé wong akèh mau ana wong Lèwi, jenengé Yahazièl. Kuwi anaké Zakharia saka kaum Asaf, turuné Benaya, Yeièl, Matania. Yahazièl mau katedhakan Rohé Pangéran

¹⁵banjur ngucap mengkéné, "Sang Prabu ingkang minulya saha para sedhèrèk sedaya. Pangéran dhawuh bilih panjenengan sedaya mboten kénging semplah utawi ajrih ngadhepi tentara kathah menika. Inkang badhé perang menika sanès panjenengan, nanging Allah piyambak.

¹⁶Mbénjing-énjing menawi mengsah menika majeng, medal mergi minggah ing Zis, menika panjenengan serang. Panjenengan badhé aben-ajeng kaliyan mengsah wau wonten ing pungkasaning lebak, sangajenging ara-ara samun celak Yeruèl.

¹⁷Panjenengan mboten prelu tumut perang. Sami kèndela kémawon ing papan tugas ngriku. Panjenengan sami badhé pirsu kadospundi Pangéran enggènipun maringi kemenangan dhateng panjenengan. Para sedhèrèk, rakyat ing Yéhuda lan Yérusalèm, sampun ngantos sami semplah utawi

ajrih. Sami methukna mengsah. Pangéran badhé mitulungi panjenengan sedaya."

¹⁸ Raja Yosafat nuli sujud. Rakyat kabèh iya mèlu sujud marang Pangéran.

¹⁹ Wong-wong Lèwi saka gotrah Kéhat lan Korah banjur padha ngadeg lan surak-surak memuji marang Pangéran, Allahé Israèl.

²⁰ Ésuké umun-umun, rakyat budhal menyang ara-ara samun sacedhaké Tekoa. Sadurungé mangkat Yosafat ngandika mengkéné marang rakyat, "Wong Yéhuda lan Yérusalèm! Padha precayaa marang Pangéran Allahmu, kowé mesthi bakal olèh gawé!"

²¹ Sawisé rembugan karo rakyat, Sang Prabu banjur dhawuh supaya para penyanyi padha nganggo sandhangan seragam kaya sing lumrahé dienggo ing upacara. Para penyanyi mau padha baris ing ngarep dhéwé diiringaké tentara. Enggoné baris rampak karo padha menyanyi, "Pinujia Pangéran! Sihé langgeng ing selawasé!"

²² Bareng para penyanyi padha wiwit menyanyi, Pangéran damel kisruh tentarané mungsuh sing lagi nyerbu.

²³Tentara Amon lan Moab padha nyerang tentara Édom nganti tiwas kabèh. Sawisé mengkono tentara Amon lan Moab padha serang-serangan dhéwé nganti padha tumpes kabèh.

²⁴Bareng tentara Yéhuda tekan menara penjagan ing ara-ara samun lan ndeleng panggonané mungsuh, padha weruh mayité mungsuh padha pating glimpang ing lemah. Prejurité siji waé ora ana sing urip.

²⁵Raja Yosafat lan balané banjur padha ngrampas barang-barangé mungsuh. Sing ketemu ing kono yakuwi raja-kaya, bekakas, sandhangan lan barang-barang liyané sing akèh ajiné. Enggoné nglumpukaké barang-barang mau lawasé telung dina, éwasemono isih akèh barang liyané sing durung kopèn, nganti barang-barang mau kepeksa ditinggal.

²⁶Ing dina kapaté wong kabèh padha nglumpuk ing Lebak Beraka lan memuji asmané Pangéran ing ngatasé samubarang sing ditindakaké déning astané. Mulané Lebak mau karan Beraka.ⁱ

ⁱBeraka: (bhs. Ibrani), tegesipun: kekidungan.

²⁷ Raja Yosafat banjur ngirid balané kabèh bali menyang Yérusalèm klawan bungah, merga Pangéran wis nelukaké mungsuhé kabèh.

²⁸ Satekané ing Yérusalèm banjur padha baris menyang Pedalemané Allah diiring swarané clempung lan slomprèt.

²⁹ Negara-negara liyané bareng krungu carané Pangéran enggoné nelukaké mungsuh-mungsuhé Israèl, padha geter.

³⁰ Mulané Raja Yosafat bisa nindakaké pepréntahan klawan tentrem, lan Pangéran paring katentreman marang setanah kono kabèh.

³¹ Nalika Yosafat dadi raja Yéhuda yuswané telung puluh lima taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm selawé taun. Asmané ibuné Azuba binti Silhi.

³² Ora béda karo Asa, ramané, Raja Yosafat nindakaké kabecikan ing ngarsané Allah.

³³ Nanging papan-papan panyembahan brahala ora digempur. Rakyat enggoné ngabekti marang Allahé para leluhuré ora klawan éklasing ati.

³⁴ Riwayaté Raja Yosafat liyané saka wiwitan tekan pungkasaning pepréntahané ditulis kabèh déning

Yéhu bin Hanani ana ing Kitab Babadé Raja-raja Israèl.

³⁵Yosafat, raja Yéhuda, tau memitran karo Ahazia, raja Israèl sing kalakuané ala.

³⁶Raja-raja mau padha gawé prau ing pelabuhan Ézion-Gèbèr. Prau-prauné lelayaran menyang Tarsis.

³⁷Nanging Nabi Élièzer bin Dodawa saka kutha Marésya ngélikaké marang Raja Yosafat, aturé, "Sarèhné panjenengan memitran kaliyan Ahazia, Pangéran badhé ngremuk baita-baita ingkang panjenengan yasa." Prauné banjur padha kèrem remuk, nganti ora kena dienggo lelayaran menyang Tarsis.

21 ¹Raja Yosafat séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yoram, putrané, nggentèni dadi raja.

²Yoram, putrané Yosafat, raja Yéhuda, kagungan sedhèrèk kakung nem, yakuwi: Azaria, Yehièl, Zakharia, Azariahu, Mikhaèl lan Séfaca.

³Saka Raja Yosafat, keng ramané, putra-putra mau padha nampi emas, slaka lan barang-barang sing akèh pengajiné, lan saben putra kaparingan

kutha siji sing ana bètèngé, ing Yéhuda. Nanging sarèhné Yoram kuwi putra mbarep, mulané Raja Yosafat ngangkat Yoram dadi gantiné.

⁴ Bareng Yoram wis rumangsa kuwat enggoné dadi raja, banjur dhawuh matèni sedulur-seduluré kabèh, mengkono uga penggedhéné sawetara.

⁵ Yoram enggoné dadi raja nalika yuswa telung puluh loro taun. Lawasé dadi raja wolung taun.

⁶ Sugengé ora béda karo Raja Akhab lan raja-raja Israèl liyané, merga kawin karo putra-putriné Raja Akhab. Raja Yoram gawé dosa ing ngarsané Pangéran,

⁷ éwasemono Pangéran ora kersa numpes raja tedhaké Dawud, merga Panjenengané wis janji, yèn anak-turuné Raja Dawud bakal tetep ana sing dadi raja.

⁸ Ing jamané Raja Yoram mau, Édom mbrontak nglawan marang Yéhuda, sarta madeg negara dhéwé.

⁹ Mulané Raja Yoram lan para panglimané nglurug nyerang Édom, nganggo kréta-kréta perang. Yoram dikepung déning pasukan Édom, nanging benginé bisa lolos.

¹⁰Wiwit nalika semono Édom ora teluk karo Yéhuda menèh. Semono uga kutha Libna iya mèlu mbrontak. Kuwi mau kabèh sebabé ora liya merga Yoram nyingkur marang Pangéran, Allah sesembahané leluhuré.

¹¹Malah Raja Yoram ngedegaké papan-papan panyembahané brahala ing daérah pegunungan Yéhuda, njalari rakyat Yéhuda lan rakyat Yérusalèm padha nglakoni dosa ing ngarsané Allah.

¹²Nabi Élia banjur kirim layang marang Raja Yoram, sing surasané mengkéné: "Pangéran, sesembahanipun Raja Dawud, sampun ndhawahaken paukuman dhateng panjenengan, mergi panjenengan mboten niru tumindakipun keng rama lan keng éyang Dawud.

¹³Malah panjenengan tumindak kados caranipun raja-raja ing Israèl. Srana mekaten njalari rakyat Yéhuda lan rakyat Yérusalèm nilar dhateng Allah. Panjenengan tumindak kados Raja Akhab lan para raja ingkang nggentosi raja wau. Malah panjenengan sampun nyédani sedhèrèk-sedhèrèk panjenengan, mangka tiyang-tiyang wau

langkung saé tinimbang panjenengan piyambak.

¹⁴ Pramila panjenengan badhé kadhawahan paukuman ingkang awrat déning Pangéran, ingkang inggih badhé ndhawahi dhateng rakyat, putra-putra lan para garwa panjenengan; Pangéran badhé nyirnakaken sedaya barang-darbé panjenengan.

¹⁵ Panjenengan piyambak badhé ketaman gerah usus ingkang mindhak dinten mindhak sanget!"

¹⁶ Nalika semono ana wong Filistin lan wong Arab manggon cedhak karo panggonané wong Sudan ing daérah pesisir. Pangéran ngosikaké atiné wong-wong mau nglurugi perang marang Yoram.

¹⁷ Banjur padha nyerang Yéhuda lan njarah-rayah kedhatoné Sang Prabu. Garwa lan putrané Raja Yoram kabèh ditawan, kejaba Ahazia putrané sing ragil.

¹⁸ Sawisé mengkono Pangéran nuli ndhawahaké paukuman marang Raja Yoram rupa lelara usus sing ora bisa mari.

¹⁹ Lelara mau sajroné rong taun saya banget nganti wekasané Raja Yoram séda kanthi ngraosaké lara sing banget. Rakyat ora gawé api unggun kanggo nélakaké béla sungkawané, kaya sing lumrahé dianakaké kanggo para leluhuré.

²⁰ Ora ana wong siji waé sing nggetuni sédané Raja Yoram. Layoné disarèkaké ing Kuthané Dawud, nanging ora ana ing pesaréné para raja. Nalika dadi raja, Yoram yuswa 32 taun, dalemé ing Yérusalèm, lawasé dadi raja 8 taun.

22 ¹ Nalika ana grombolan wong Arab nyerbu, putrané Raja Yoram kabèh dipatèni, kejaba Ahazia, putrané sing ragil. Mulané penduduk Yérusalèm banjur ngangkat Ahazia mau dadi raja, nggentèni ramané.

² Nalika semono yuswané rolikur taun, lawasé dadi raja setaun. Raja Ahazia lakuné ora béda karo kulawargané Raja Akhab, merga Atalia, ibuné, sing ngojok-ojoki Raja Ahazia nindakaké prekara-prekara sing ora becik. Atalia kuwi garwané Raja Akhab, putrané Omri, raja ing Israèl.

³ (22:2)

⁴ Raja Ahazia nglakoni dosa marang Pangéran kaya kulawargané Raja Akhab, sebab kulawarga kuwi sing dadi penaséhaté raja Ahazia sawisé ditinggal séda déning ramané. Para penaséhat mau sing gawé cilakané Raja Ahazia.

⁵ Merga saka naséhaté wong-wong mau Raja Ahazia rukunan karo Yoram, raja Israèl, nglurug perang nglawan Hazaèl, raja Siria. Banjur padha nempuh perang ing Ramot, tanah Giléad. Ana ing peprangan mau Raja Yoram ketaton.

⁶ Banjur digawa menyang Yésreèl kanggo nambani tatuné. Raja Ahazia uga banjur tilik mrana.

⁷ Nanging Raja Ahazia enggoné tilik Raja Yoram mau saka kersané Allah murih tiwasé. Nalika semono Raja Yoram lagi padu karo wong lanang, jenengé Yéhu bin Nimsi. Yéhu kuwi wis dipilih déning Pangéran kakersakaké numpes anak-turuné Raja Akhab. Raja Ahazia sing lagi tilik Yoram mèlu-mèlu padu.

⁸ Yéhu uga matèni para pemimpiné Yéhuda lan keponakan-keponakané Raja Ahazia sing mèlu tilik mrono.

⁹ Raja Ahazia dhéwé bisa lolos menyang Samaria. Nanging banjur digolèki lan

ketemu ing panggonané ndhelik. Raja Ahazia nuli digawa ngadhep marang Yéhu sarta dipatèni ana ing kono. Layoné dikubur déning Yéhu lan balané, merga Yéhu ngurmati marang Raja Yosafat, éyangé Ahazia, raja sing sumuyud marang Pangéran klawan terusing ati. Kulawargané Raja Ahazia ora ana sing kuwat nggentèni dadi raja.

¹⁰ Bareng Atalia weruh yèn Ahazia, putrané, séda banjur dhawuh supaya anak-turuné raja Yéhuda kabèh dipatèni.

¹¹ Ahazia duwé sedulur wadon, jenengé Yoséba, kawin karo imam, jenengé Yoyada. Yoséba mau klawan sesidheman njupuk anaké Ahazia sing jeneng Yoas saka antarané anak-anaké Ahazia sing arep dipatèni Atalia. Bocah mau karo embané didhelikaké ana ing salah sijiné kamar ing Pedalemané Allah. Mengkono carané Yoséba nylametaké bocah mau nganti ora katut dipatèni déning Atalia.

¹² Lawasé ana ing pandhelikan mau nganti nem taun. Sajroné nem taun mau Atalia dadi ratu ing Yéhuda.

23 ¹ Kecrita bareng nyandhak taun kapitu Imam Yoyada nindakaké putusan. Ana perwira lima sing diajak

sekuthon, yakuwi: Azaria bin Yéroham, Ismaèl bin Yohanan, Azaria bin Obèd, Maaséya bin Adaya lan Élisafat bin Zikri.

² Wong-wong mau padha disebar menyang kutha-kutha ing Yéhuda kabèh, nglumpukaké para wong Lèwi lan para lajéré gotrah-gotrah, sarta padha digawa menyang Yérusalèm.

³ Wong-wong mau kabèh padha nglumpuk ana ing Pedalemané Allah lan padha gawé prejanjian karo Yoas, putra raja mau. Pangandikané Yoyada marang wong-wong mau, "Iki putrané swargi Raja Ahazia! Saiki kudu diangkat, merga Gusti Allah wis prejanji yèn putra-wayahé Raja Dawud selawasé bakal dadi raja.

⁴ Carané mengkéné: Yèn para imam lan wong Lèwi rampung enggoné nglakoni tugas ing dina Sabbath, ora kena padha mulih. Sapratelyon kudu mèlu jaga ing gapura-gapurané Pedalemané Allah,

⁵ sapratelonyon menèh kudu jaga ing kedhatoné Sang Prabu, liyané kudu nglumpuk ana ing Gapura Yésod. Rakyat kabèh kudu nglumpuk ana ing platarané Pedalemané Allah.

⁶Kejaba para imam lan wong Lèwi sing padha tugas, ora ana wong siji waé sing kena mlebu ing Pedalemané Allah, merga para imam kuwi pancèn disucèkaké kagem Gusti Allah. Wong-wong liyané kudu manut karo prenatalané Allah lan kudu ana ing njaba.

⁷Wong-wong Lèwi kudu padha ngadeg ngubengi raja karo nggawa pedhang ligan, sarta ndhèrèkaké tindaké Sang Raja menyang ngendi waé. Sing sapa meksa arep mlebu Pedalemané Allah kudu dipatèni."

⁸Dhawuhé Yoyada mau ditindakaké déning wong-wong Lèwi lan rakyat Yéhuda. Wong Lèwi sing wis rampung nyambut-gawé ing dina Sabbath ora olèh mulih. Dadiné para perwira bisa migunakaké tenagané wong sing wis bubar nyambut-gawé mau lan wong sing padha mlebu arep nyambut-gawé.

⁹Saben perwira diparingi tumbak lan tamèng, tilas kagungané Raja Dawud, sing disimpen ana ing Pedalemané Allah.

¹⁰Yoyada uga masang wong jaga nggawa pedhang ligan ana sakiwa-tengené platarané Pedalemané Allah, kanggo njaga keslametané Sang Prabu.

¹¹ Yoas banjur diirid metu déning Yoyada, sirahé diagemi makutha, lan dicaosi Kitab Torèt. Mengkono carané Yoas enggoné kajumenengaké raja. Imam Yoyada lan para putrané nuli ngesokaké lenga jebad ing sirahé Yoas, lan wong kabèh banjur padha surak, "Sugenga Sang Prabu!"

¹² Kecrita Atalia mireng suraké rakyat kemrubut mangayubagya Sang Prabu, énggal-énggal tindak menyang Pedalemané Allah, marani wong akèh sing padha nglumpuk ing kono.

¹³ Ana ing kono pirsá Sang Prabu jumeneng ing lawangé Pedalemané Allah, panggonané diwisudha. Sang Prabu dikubengi déning para perwira lan para wong sing ngunèkaké slomprèt. Rakyat kabèh padha surak giyak-giyak kabarengan uniné slomprèt. Wong sing kapatah ngunèkaké tetabuhan ing Pedalemané Allah padha nabuh bebarengan. Atalia banjur nyuwèk pengagemané nélakaké enggoné nepsu banget, karo nguwuh, "Kianat! Kianat!"

¹⁴ Yoyada ora marengaké Atalia dipatèni ing sacedhaké Pedalemané Allah, mulané ngandika marang para perwira,

"Gawanen metu karo dikawal, lan sapa waé sing arep ngluwari patènana."

¹⁵Atalia banjur dicekel, digawa menyang kedhaton, sarta dipatèni ing gapura Jaran.

¹⁶Yoyada ngaturi Sang Prabu lan rakyat gawé prejanjian yèn padha dadi umaté Allah.

¹⁷Wong kabèh banjur padha nyerbu papan-papan panyembahané Baal. Mesbèh lan reca-recané nuli padha digempur. Matan, Imamé Baal, dipatèni ing ngarepé mesbèh-mesbèh mau.

¹⁸Yoyada banjur ndhawuhi para imam lan wong Lèwi mrenata pegawéan ing Pedalemané Allah, miturut prenatalé Raja Dawud. Wong-wong mau kudu padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah miturut prenatalé Musa, semono uga kudu padha nglagokaké kekidungan samangsa ana riaya.

¹⁹Yoyada mapanaké wong-wong jaga ana lawang-lawangé gapuraning Pedalemané Allah, supaya wong sing ora resik aja nganti mlebu.

²⁰Para perwira, para pengarepé masarakat, para penggedhéné pepréntahan lan rakyat kabèh nuli

ndhèrèkaké Yoyada ngiring Raja Yoas saka Pedalemané Allah menyang kedhaton. Mlebuné kedhaton metu gapura gedhé. Sang Prabu lenggah ing dhamparing keprabon.

²¹ Rakyat kabèh padha bungah-bungah. Bareng Atalia wis dipatèni, kutha kono banjur dadi tentrem.

24 ¹ Nalika Yoas dadi raja Yéhuda, yuswané pitung taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm 40 taun. Asmané ibuné Zibya saka Bèrsyéba.

² Selawasé Imam Yoyada isih sugeng, Raja Yoas nindakaké apa kang dadi renaning penggalihé Pangéran.

³ Yoyada milih wong wadon loro kanggo garwané Yoas, lan saka garwa loro mau Yoas kaparingan putra-putra kakung lan putri.

⁴ Sawisé dadi raja sawetara lawasé Yoas nuli kagungan kersa ndandani Pedalemané Allah.

⁵ Para imam lan wong Lèwi padha didhawuhi mider marani para penduduk ing kutha-kutha satanah Yéhuda kabèh lan nglumpukaké dhuwit saka rakyat kanggo ndandani Pedalemané Allah saben taun. Senajan padha didhawuhi

supaya cékat-cèket, nanging para wong Lèwi nyambut-gawéné nguler kambang.

⁶ Mulané Raja Yoas banjur nimbali Yoyada, penggedhéné para imam lan wong Lèwi, lan dingandikani mengkéné, "Menapa sanès Musa, abdinipun Allah, ingkang dhawuh supados rakyat mbayar pajeg kanggé nragadi Kémah Suci? Kénging menapa tiyang Lèwi mboten panjenengan dhawuhi nglempakaken arta saking rakyat ing Yéhuda lan Yérusalèm?"

⁷ (Para penganuté Atalia, wong ala mau, wis ngrusak Pedalemané Allah, lan akèh barang sing kagem Gusti Allah piyambak, dienggo nyembah Baal.)

⁸ Sang Prabu banjur dhawuh supaya wong Lèwi gawé pethi wadhah dhuwit lan ndokokaké pethi mau ana ing lawanging gapurané Pedalemané Allah.

⁹ Banjur diumumaké marang wong Yérusalèm lan Yéhuda kabèh, yèn saben wong kudu mbayar pajeg kagem Gusti Allah, kaya sing didhawuhaké déning Musa.

¹⁰ Pengumuman mau gawé bungahé rakyat lan para pemimpiné. Wong-wong

padha mbayar pajeg, dilebokaké bebarengan ana ing pethi mau.

¹¹ Samasa pethi mau digawa déning wong Lèwi, dipasrahaké marang punggawané Sang Prabu sing ditugasaké ngurusi, pethi mau kebak dhuwit. Pethiné nuli disuntak lan diseksèni déning Sèkretaris negara lan wakilé Imam Agung. Sawisé kothong, pethi mau dibalèkaké menèh ing panggonané. Mengkono tumindak saben dina, mula dhuwit sing nglumpuk dadi akèh banget.

¹² Sang Prabu lan Imam Yoyada masrahaké dhuwit mau marang para mandhor, sing ndhawuhi tukang batu, tukang kayu lan para sayang, yakuwi para tukang sing gawé barang-barang saka logam.

¹³ Wong-wong mau padha sengkud enggoné nyambut-gawé ndandani Pedalemané Allah, mula dadi kuwat lan éndah kaya sing ndhisik.

¹⁴ Sawisé rampung, turahané emas lan slaka dipasrahaké marang Sang Prabu lan Yoyada. Emas lan slaka mau banjur dilebur, didadèkaké mangkok lan prabot liya-liyané ing Pedalemané Allah. Sajroné Imam Yoyada isih sugeng, ing

Pedalemané Allah ora kendhat dianakaké kurban.

¹⁵Yoyada kaparingan panjang yuswa. Nalika séda yuswané 130 taun.

¹⁶Panjenengané disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing Kuthané Dawud, minangka pakurmatan tumraping labeté marang Allah, Pedalemané Allah lan umat Israèl.

¹⁷Sapungkuré Yoyada, Raja Yoas kena pengaruhé para pemimpiné Yéhuda, nganti ora maèlu menèh marang piwulangé Yoyada.

¹⁸Rakyat ora nindakaké pangibadah menèh ana ing Pedalemané Pangéran, Allah sesembahané para leluhuré, nanging padha nyembah brahala lan reca-recané Dèwi Asyéra. Dosa sing mengkono mau gawé dukané Pangéran marang Yéhuda lan Yérusalèm.

¹⁹Gusti Allah banjur ngutus para nabiné, ngélingaké wong-wong mau, supaya padha ngabekti marang Pangéran, nanging rakyat padha ora nggugu.

²⁰Rohé Pangéran banjur ngwaosi Zakharia, putrané Imam Yoyada. Zakharia maju ing ngarepé rakyat

lan nywara sora, "Pangéran dhawuh mengkéné, 'Yagéné kowé padha ora nglakoni dhawuh-Ku lan gawé cilakané awakmu dhéwé. Sarèhné kowé wis padha nyingkur marang Aku, mulané Aku iya nyingkur marang kowé!'"

²¹ Nanging rakyat padha sekuthon nglawan marang Zakharia, lan Raja Yoas iya mèlu ing sekuthon mau. Raja Yoas ora ngélingi marang labeté lan kasetyané Yoyada, bapakné Zakharia. Atas dhawuhé Sang Prabu Zakharia dibenturi watu nganti mati ana ing platarané Pedalemané Allah. Nalika arep tilar Zakharia kandha, "Pangéran mirsani tumindakmu iki lan malesaké."

²² (24:21)

²³ Ing taun kuwi uga, nalika ganti mangsa, tentara Siria nglurug perang nyerang Yéhuda lan Yérusalèm, para pemimpin kabèh dipatèni lan barang-barang sing dirampas digawa menyang Damsyik.

²⁴ Cacahé tentara Siria kuwi mung sethithik, nanging Pangéran marengaké tentara mau nelukaké tentara Yéhuda, sing cacahé luwih akèh, merga wong Yéhuda padha nyingkur marang

Pangéran, Allahé leluhuré. Srana patrap mengkono Gusti Allah maringi paukuman marang Raja Yoas.

²⁵ Raja Yoas ketaton, mangka tatuné gawat banget. Sawisé tentarané mungsuh teka, ana punggawané Yoas loro padha sekuthon. Raja Yoas disédani ing pesaréan, minangka malesaké patiné Zakharia, putrané Imam Yoyada. Raja Yoas disarèkaké ana ing Kuthané Dawud, nanging ora ana ing pesaréané para raja.

²⁶ (Wong-wong sing padha sekuthon nglawan Raja Yoas yakuwi Zabad anaké Simeat, wong wadon saka Amon, lan Yozabad anaké Simrit, wong wadon saka Moab.)

²⁷ Ing Kitab Tafsir lan Para Raja isi crita-crita bab para putrané Yoas, pameca-pameca bab panjenengané, lan bab enggoné ndandani Pedalemané Allah. Raja Yoas digentèni déning Amazia, putrané.

25¹ Amazia dadi raja nalika yuswané selawé taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm sangalikul taun. Asmané ibuné Yoadan saka Yérusalèm.

² Raja Amazia tumindaké gawé renaning penggalihé Allah, nanging ora klawan éklasing ati.

³ Sawisé rumangsa kuwat enggoné dadi raja banjur ndhawahaké paukuman pati marang para pegawé sing matèni ramané.

⁴ Nanging para anaké pegawé mau ora dipatèni, merga éling marang dhawuhé Pangéran ing Kitabé Musa, sing surasané, "Aja ngukum wong tuwa merga piala sing dilakoni déning anak-anaké, lan aja ngukum pati anak merga piala sing dilakoni déning wong tuwané. Saben wong mung kena diukum merga piala sing dilakoni dhéwé."

⁵ Raja Amazia nglumpukaké wong-wong saka taler Yéhuda lan taler Bènyamin kabèh, didhawuhi nglumpuk manut gotrahé dhéwé-dhéwé, dipimpin déning komandhan pasukan éwon lan komandhan pasukan atusan. Sang Prabu banjur milih wong-wong sing umuré rong puluh taun munggah, sing pinter perang lan trampil migunakaké tumbak lan tamèng. Cacahé ana 300.000.

⁶ Kejaba kuwi Sang Prabu nyéwa prejurit Israèl 100.000 sing dibayar nganggo slaka kira-kira 3.400 kilogram.

⁷ Nanging ana nabi sowan marang Sang Prabu karo matur, "Panjenengan sampun ngantos migunakaken prejurit-prejurit Israèl menika, sebab Pangéran mboten badhé ngayomi tiyang-tiyang menika.

⁸ Panjenengan mesthi badhé dipun ulungaken déning Pangéran dhateng tanganipun mengsah, senajan ta tentara panjenengan kiyat lan kendel. Mergi namung Allah piyambak ingkang kwaos maringi menang utawi kawon."

⁹ Pangandikané Raja Amazia, "Lajeng kadospundi menggah arta slaka ingkang sampun kula sukakaken dhateng tiyang-tiyang menika?" Aturé nabi, "Pangéran kwaos mangsulaken dhateng panjenengan langkung saking menika!"

¹⁰ Prejurit-prejurit mau banjur dibubaraké déning Raja Amazia, didhawuhi mulih. Wong-wong mau iya banjur padha mulih, nanging karo nepsu banget.

¹¹ Raja Amazia penggalihé dikendel-kendelaké, banjur ngirid tentarané menyang Lembah Asin. Ana ing

peprangan kono balané Raja Amazia matèni prejurit Édom cacahé 10.000.

¹² Sing 10.000 liyané ditawan. Tawanan mau padha digawa menyang pucaké gunung watu ing kutha Séla lan dijorogaké saka pucak mau mengisor, mula padha mati.

¹³ Nanging kecrita prejurit-prejurit Israèl sing dikon mulih déning Raja Amazia padha nyerang kutha-kutha Yéhuda sing ana ing antarané Samaria lan Bèt-Horon. Prejurit-prejurit mau padha matèni wong cacahé 3.000 lan njarah-rayah barang akèh banget.

¹⁴ Sawisé nelukaké tentara Édom, Raja Amazia kondur ngasta reca-reca brahalané bangsa Édom, didokokaké ing Yéhuda. Raja Amazia ngobong menyan ing ngarepé reca-reca mau; lan reca mau padha disembah.

¹⁵ Tumindaké sing mengkono mau gawé dukané Gusti Allah, mula banjur ngutus nabi nemoni Raja Amazia. Aturé nabi mau, "Kénging menapa panjenengan nyembah dhateng déwanipun bangsa sanès ingkang mboten saged milujengaken

bangsanipun piyambak saking asta panjenengan?"

¹⁶ Pangandikané Raja Amazia, "Hus, meneng. Aku ora tau ngangkat kowé dadi penaséhatku." Nabi mau banjur meneng, nanging isih bisa matur, "Samenika kula mangertos, bilih Gusti Allah badhé numpes panjenengan, mergi saking tindak panjenengan menika, lan mergi panjenengan mboten maèlu dhateng atur kula."

¹⁷ Amazia, raja Yéhuda rembugan karo para penaséhaté arep nglawan Israèl. Banjur ngutus utusan marang Yoas, raja Israèl, putrané Yoahas, putuné Yéhu, ditantang.

¹⁸ Nanging Raja Yoas mangsuli mengkéné, "Wit eri ingkang wonten ing paredèn Libanon menika kèngkènan manggihi wit cemara, 'Hèh wit cemara, anakmu prawan kuwi wènèhna anakku, karebèn dipèk bojo.' Nanging sesampunipun menika wonten kéwan wana langkung lan ngidak-idak wit eri wau.

¹⁹ Amazia, panjenengan sampun nelukaken tiyang Édom, pramila samenika gumunggung. Langkung

prayogi panjenengan wonten ing dalem kémawon. Kénging menapa kokpados dhadhakan, ingkang namung badhé damel sisah dhateng panjenengan piyambak saha rakyat panjenengan?"

²⁰ Nanging Raja Amazia ora ngrèwès marang pangandikané Raja Yoas. Lan pancèn wis dadi kersané Pangéran ngulungaké Raja Amazia marang tangané mungsuhé, merga panjenengané nyembah brahalané wong Édom.

²¹ Mulané Yoas raja Israèl iya banjur budhal perang nglawan Amazia raja Yéhuda. Loro-loroné padha adhep-adhepan ana ing Bèt-Sèmès, ing Yéhuda.

²² Tentarané Yéhuda kalah perangé lan prejurité padha keplayu, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²³ Raja Amazia banjur dicekel déning Raja Yoas lan digawa menyang Yérusalèm. Témboké kutha Yérusalèm dijugrugaké déning Raja Yoas, dawané kira-kira 200 mèter, saka Gapura Éfraim tekan Gapura Pojok.

²⁴ Sakèhé emas, slaka lan bekakas liya-liyané ing Pedalemané Allah lan praboté Pedaleman sing dijaga

déning anak-turuné Obèd-Édom, sarta raja-branané kedhaton, kabèh digawa déning Raja Yoas menyang Samaria. Kejaba kuwi iya nggawa wong sawetara didadèkaké tanggungan.

²⁵ Sawisé Yoas raja Israèl séda, Raja Amazia isih sugeng limalas taun.

²⁶ Wiwit nalika Raja Amazia nyingkur marang Pangéran wong ing Yérusalèm padha sekuthon nglawan marang panjenengané. Mulané Sang Prabu ngungsi menyang kutha Lakhis, nanging dioyak déning mungsuh-mungsuhé sarta disédani ana ing kana. Layoné digawa nganggo kréta menyang Yérusalèm lan disarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud. Riwayaté Raja Amazia liyané, wiwit-wiwitan tekan wekasané pepréntahané, katulis kabèh ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja ing Yéhuda lan Israèl.

²⁷ (25:26)

²⁸ (25:26)

26 ¹ Sawisé Raja Amazia séda, rakyat Yéhuda kabèh milih Uzia, putrané, nggentosi ramané dadi raja. Nalika semono yuswané Uzia nembelas taun. Asmané ibuné Yékolya, saka Yérusalèm.

Uzia enggoné dadi raja ing Yérusalèm lawasé 52 taun. Kutha Éliot direbut menèh lan dibangun.

² (26:1)

³ (26:1)

⁴ Uzia ora béda karo ramané, lelakoné gawé renaning penggalihé Allah.

⁵ Penaséhaté bab karohanèn, Zakharia. Selawasé Zakharia isih urip, Uzia ngabekti marang Pangéran klawan setya, temah diberkahi déning Allah.

⁶ Raja Uzia perang karo wong Filistin. Témbok-témboké kutha Gad, Yabné lan Asdod digempur, banjur mbangun kutha-kutha nganggo bètèng sacedhaké Asdod lan ing daérah-daérah Filistia.

⁷ Pangéran mitulungi marang Raja Uzia nelukaké wong Filistin, wong Arab sing manggon ing Gurbaal lan wong Menumim.

⁸ Wong Amon padha mbayar pajeg marang Raja Uzia. Pangwasané saya gedhé lan misuwur tekan tanah Mesir.

⁹ Kanggo nguwati kutha Yérusalèm Raja Uzia ngedegaké menara ing Gapura Pojok, semono uga ing Gapura Lebak lan ing témbok sing moncol.

¹⁰ Panjenengané iya ngedegaké menara-menara ing tanah pangonan lan ndhudhuk sumur akèh, merga raja-kayané akèh banget, iya sing ana ing pegunungan, iya sing ana ing tanah ngaré sisih Kulon. Sarèhné seneng tetanèn, Sang Prabu nganjuraké supaya rakyat padha gawé kebon anggur ing tanah pegunungan, lan supaya padha nggarap lemah sing subur.

¹¹ Tentarané Raja Uzia akèh banget, lan tentara mau selawasé siaga nglurug perang. Pasukan-pasukan sing maju perang cacahé dicathet déning Yeièl lan Maaséya, para sèkretarisé Sang Prabu, sing dipimpin déning Hananya, pembantuné Sang Prabu.

¹² Jajaran angkatan perang kabèh cacahé 307.500. Kabèh padha ahli perang kanggo Sang Prabu. Cacahé komandhané 2.600.

¹³ (26:12)

¹⁴ Tentarané Raja Uzia mau gamané tamèng, tumbak, topi waja, klambi keré saka wesi, gendhéwa lan panah sarta watu bandhil.

¹⁵ Para ahli gegaman ing Yérusalèm padha gawé gegaman sing bisa nglepas

panah lan watu gedhé-gedhé saka menara lan saka pojok-pojoké témboké kutha. Raja Uzia misuwur tekan endi-endi; semono uga pangwasané dadi gedhé banget, merga kapitulungan déning Allah.

¹⁶ Bareng wis kuwat Raja Uzia dadi gemunggung, njalari dadi lan ambruké. Panjenengané mlebet ing Pedalemané Allah lan ngobong menyan ana ing mesbèh.

¹⁷ Tindaké sing mengkono mau dilawan déning Imam Azaria lan imam 80 liyané sing rosa lan kendel.

¹⁸ Aturé wong-wong mau, "Dhuh Sang Prabu, panjenengan mboten kagungan wewenang ngobong menyan kagem Allah. Menika tugasipun imam-imam anak-turunipun Harun, mergi tiyang-tiyang menika ingkang kapilih déning Allah. Panjenengan kula aturi jengkar saking panggènan suci menika! Panjenengan sampun nglawan dhateng Allah, pramila samenika Gusti Allah mboten badhé mberkahi panjenengan."

¹⁹ Nalika semono Raja Uzia lagi ana ing Pedalemané Allah, jumeneng sandhing mesbèh papan kanggo ngobong menyan,

astané ngasta menyan arep kagem kecutug. Sang Prabu duka banget marang para imam, nanging sanalika iku uga rainé kena lelara kusta sing nggegirisi.

²⁰ Azaria lan imam-imam liyané sing weruh padha kagèt banget. Raja Uzia banjur dipeksa nilar Pedalemané Allah. Panjenengané énggal-énggal miyos merga wis ketaman bebenduné Allah.

²¹ Merga saka gerahé mau, Raja Uzia disingkiraké ana ing omah kusus, dhéwé, lan manggon ana ing kono tekan sédané. Panjenengané ora diparengaké mlebet menèh ing Pedalemané Allah. Pepréntahané negara ditindakaké déning Yotam, putrané.

²² Riwayaté Raja Uzia liya-liyané wis katulis déning Nabi Yésaya bin Amos.

²³ Bareng séda Raja Uzia kasarèkaké ing palemahan sandhing pesaréané para raja, dadi ora ana ing pesaréané dhéwé, merga panjenengané gerah kusta, sing nggegirisi banget. Yotam, putrané, nggentèni dadi raja.

27 ¹ Nalika dadi raja ing Yérusalèm, Yotam yuswané 25 taun. Lawasé

dadi raja 16 taun. Asmané ibuné Yéruša binti Zadok.

²Yotam tumindaké dadi renaning penggalihé Pangéran, kaya ramané. Mung waé Yotam ora ngobong menyaning Pedalemané Allah, kaya sing ditindakaké déning ramané. Éwasemono rakyat tansah gawé dosa.

³Raja Yotam yasa gapura Pedalemané Allah sisih Lor lan nguwati témbok Ofèl ing Yérusalèm.

⁴Panjenengané yasa kutha-kutha ing pegunungan Yéhuda sarta bètèng-bètèng sarta menara-menara ing alas-alas.

⁵Raja Yotam nglurugi perang nelukaké Raja Amon sabalané kabèh. Wong Amon dipeksa mbayar pajeg. Telung taun lawasé wong Amon saben taun kudu nyaosaké slaka 3.400 kilogram, gandum 100 ton lan jewawut 1.000 ton. Kuwi kudu padha ditetepi.

⁶Pangwasané Raja Yotam saya mundhak-mundhak, merga panjenengané setya olèhé nglakoni dhawuhé Allah.

⁷Kedadéan-kedadéan liyané ing pepréntahané Yotam, peprangan lan

putusan-putusan, kabèh wis dicathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Israèl lan Yéhuda.

⁸Nalika dadi raja ing Yérusalèm Raja Yotam yuswa 25 taun, lan enggoné dadi raja lawasé 16 taun.

⁹Bareng séda banjur disarèkaké ana ing Kuthané Dawud. Akhas, putrané, nggentèni dadi raja.

28 ¹Nalika Akhas dadi raja, umuré rong puluh taun; manggoné ing Yérusalèm, lawasé nembelas taun. Akhas ora manut tuladha sing becik saka Raja Dawud, malah nylèwèng ora gawé renaning penggalihé Pangéran.

²Tumindaké kaya raja-raja ing Israèl, lan wong padha gawé reca-recané Baal saka logam,

³sarta padha ngobong menyan ing Lebak Ben-Hinom. Malah putrané piyambak digawé kurban marang brahala, manut adat sing ditindakaké déning wong-wong sing ditundhung déning Pangéran saka tanah Kenaan nalikané wong Israèl mlebu ing tanah kono.

⁴Raja Akhas gawé kurban lan ngobong menyan ing papan-papan panyembahan

brahala sing ana ing désa-désa lan pegunungan, ing sangisoring wit-wit gedhé.

⁵ Sarèhné Raja Akhas nglakoni dosa, mulané Allah négakaké Raja Akhas ditelukaké déning Siria, lan sebagéan gedhé wong Yéhuda ditawan, digawa menyang Damsyik. Raja Akhas iya ditégakaké déning Pangéran, mula ditelukaké déning Pékah bin Rémalya, raja ing Israèl. Sajroné sedina Pékah matèni prejurit Yéhuda sing kendel perang, cacahé 120.000. Kabèh mau kelakoné merga wong Yéhuda ditégakaké déning Pangéran, Allahé leluhuré, ora liya merga enggoné padha nyingkur marang Panjenengané.

⁶ (28:5)

⁷ Putrané Akhas, yakuwi Maaséya dipatèni déning Zikri, prejurit Israèl. Wong mau iya matèni Azrikam, penggedhéné kedhaton lan Èlkana, andel-andelé^j Sang Raja.

⁸ Senajan wong-wong Yéhuda kuwi tunggal bangsa karo wong-wong Israèl, éwasemono wong Israèl tegel nawan wong wadon lan bocah-bocah Yéhuda,

---

^jandel-andel: kepercayaan (bhs. Indonesia).

cacahé 200.000. Wong-wong mau padha digawa menyang Samaria, bebarengan karo barang rampasan pirang-pirang.

⁹ Kecrita ana nabiné Allah, jenengé Odèd, manggon ing Samaria. Nalika tentara Israèl bali saka Yéhuda nggawa tawanan arep mlebu ing Samaria dipethukaké karo Nabi Odèd. Pangandikané mengkéné, "Enggonmu bisa nelukaké wong Yéhuda kuwi merga Pangéran, Allahé leluhurmu, duka marang Yéhuda. Nanging Allah pirsá yèn caramu matèni tentara Yéhuda kuwi klawan siya-siya.

¹⁰ Lan saiki wong-wong Yérusalèm lan Yéhuda arep kokdadèkaké batur-tukonmu? Apa kowé padha ora rumangsa yèn wis nglakoni dosa ana ing ngarsané Allahmu?

¹¹ Rungokna! Wong-wong tawanan kuwi rak sedulurmu dhéwé. Mulané padha konen mulih. Yèn ora, Gusti Allah bakal duka lan kowé bakal padha diukum!"

¹² Tokoh Israèl papat, yakuwi: Azaria bin Yohanan, Bèrékia bin Mesilémot, Yehizkia bin Salum lan Amasa bin Hadlai, iya padha ora nyarujuki tumindaké tentara sing teka mau.

¹³ Tembungé, "Tawanan-tawanan kuwi aja digawa mréné! Kita wis gawé dosa ing ngarsané Allah, lan dosa-dosa kita wis cukup kanggo ngukum kita. Pokalmu kuwi mung bakal nambahi dosa kita."

¹⁴ Prejurit-prejurit banjur masrahaké para tawanan lan barang-barang saka olèhé njarah, marang rakyat lan para pemimpiné.

¹⁵ Tokoh papat Israèl mau banjur ngurus para tawanan. Sandhangan lan barang-barang jarahan dibalèkaké marang para tawanan. Para tawanan mau uga didumi sepatu, diwènèhi mangan lan ngombé. Sing tatu padha ditambahi nganggo lenga zaitun. Sing ora bisa mlaku ditunggangaké kuldi. Para tawanan mau banjur padha digawa menyang Yérikho, kutha kurma, supaya padha bisa bali menyang omahé dhéwé-dhéwé ing Yéhuda. Sawisé mengkono wong Israèl iya banjur bali menyang Samaria.

¹⁶ Wong Édom wiwit nyerang Yéhuda menèh. Akèh wong Yéhuda sing dicekel. Mulané Raja Akhas nyuwun pitulungan marang Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur, supaya ngutus balané menyang Yéhuda.

¹⁷ (28:16)

¹⁸ Nalika semono wong Filistin iya lagi nyerbu kutha-kutha sing ana ing sikilé gunung sisih Kulon, lan daérah-daérah ing sisih kidulé Yéhuda. Sing direbut wong Filistin yakuwi kutha-kutha Bèt-Sèmès, Ayalon, Gidérot, Sokho, Timna lan Gomzo.

¹⁹ Sarèhné Akhas, raja Yéhuda tumindak sawenang-wenang marang rakyat lan nglawan marang Allah, Pangéran banjur nekakaké rerusuh ing Yéhuda.

²⁰ Tekané Tiglat-Pilèsèr mau ora merga arep mbiyantu marang Raja Akhas, malah mung arep gawé susahé.

²¹ Mulané Raja Akhas mau banjur dicaosi emas sing diklumpukaké saka Pedalemané Allah, saka kedhaton lan saka brayat-brayaté para pemimpin. Nanging kuwi kabèh ora ana gunané.

²² Ing kaanan sing sarwa répot mau Raja Akhas enggoné gawé dosa marang Pangéran malah saya ndadi.

²³ Raja Akhas gawé susahé rakyat lan awaké dhéwé, merga saka enggoné nyembah brahala-brahalané wong Siria. Rumangsané déwa-déwa mau sing

marakaké Raja Akhas kalah perangé. Gagasané, "Déwa-déwa Siria kuwi sing mbiyantu raja-raja Siria. Mulané angger aku saos kurban marang déwa-déwa mau, bisa uga banjur padha awèh pitulungan marang aku."

²⁴ Raja Akhas banjur mundhuti sakèhé praboté Pedalemané Allah lan dirusak. Pedalemané Allah ditutup, sarta rata sak Yérusalèm kabèh didegi mesbèh.

²⁵ Saben kutha lan saben désa ing Yéhuda didegi papan-papan panyembahan brahala, kanggo ngobong menyan marang déwa-déwané bangsa liya. Srana mengkono Raja Akhas gawé dukané Pangéran, Allahé para leluhuré.

²⁶ Riwayaté Akhas olèhé dadi raja lan lelakoné kabèh kacathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Yéhuda lan Israèl.

²⁷ Raja Akhas séda lan disarèkaké ing Yérusalèm, nanging ora ana ing pesaréané para raja. Hizkia, putrané, nggentèni dadi raja.

29 ¹ Nalika Hizkia dadi raja ing Yéhuda umuré selawé taun, manggèn ing Yérusalèm, lawasé dadi raja sangalikul taun. Asmané ibuné Abia binti Zakharia.

² Hizkia tumindaké gawé renaning penggalihé Allah, kaya Raja Dawud, leluhuré.

³ Nalika sasi kapisan, ing taun wiwitaning pepréntahané, Raja Hizkia mbikak lawang-lawangé Pedalemané Allah lan dhawuh supaya Pedaleman mau didandani.

⁴ Para imam lan wong Lèwi didhawuhi nglumpuk ana ing platarané Pedalemané Allah sing sisih Wétan.

⁵ Raja Hizkia ngandika karo wong-wong mau, dhawuhé, "Kowé wong-wong Lèwi kudu nucèkaké awakmu kagem Gusti Allah, lan nucèkaké Pedalemané Pangéran, Allahé leluhurmu. Apa waé sing gawé najisé Pedaleman iki kudu disingkiraké.

⁶ Para leluhur kita padha ora setya marang Allah sarta nglakoni sing ora gawé renaning penggalihé. Padha ora mreduli marang Panjenengané lan ora mreduli marang Pedalemané.

⁷ Lawang-lawangé Pedaleman padha ditutup lan lampu-lampuné dipatèni. Ora ana wong ngobong menyan utawa nyaosaké kurban obongan ing Pedaleman kéné.

⁸ Mulané Gusti Allah duka lan ngukum wong Yéhuda lan Yérusalèm. Lan kowé padha weruh dhéwé sepira pendamelé Allah mau gawé rekasané lan girisé wong kabèh.

⁹ Bapak-bapak kita padha tiwas ana ing peprangan, lan anak-bojo kita padha diboyong dadi tawanan.

¹⁰ Saiki aku arep gawé prejanjian karo Pangéran, Allahé Israèl, supaya Panjenengané ora duka menèh marang kita.

¹¹ Kowé anak-anakku, aja padha semaya, merga kowé sing dipilih déning Allah ngobong menyan kagem Panjenengané lan dipilih nuntun rakyat supaya ngabekti marang Panjenengané."

¹² Wong-wong Lèwi sing nalika semono padha nglumpuk yakuwi: Saka gotrahé Kéhat: Mahat bin Amasi lan Yoèl bin Azaria. Saka gotrahé Mérari: Kis bin Abdi lan Azaria bin Yehaléleèl. Saka gotrahé Gèrson: Yoah bin Zima lan Èden bin Yoah. Saka gotrahé Élisafan: Simri lan Yeièl. Saka gotrahé Asaf: Zakharia lan Matania. Saka gotrahé Héman: Yehièl lan Simèi. Saka gotrahé Yedhutun: Semaya lan Uzièl.

¹³ (29:12)

¹⁴ (29:12)

¹⁵ Wong-wong mau banjur padha nglumpukaké wong Lèwi liya-liyané. Kabèh banjur padha sesuci. Sawisé mengkono para imam banjur mlebu ing Pedalemané Allah lan padha nucèkaké Pedaleman mau, kaya sing dadi dhawuhé Sang Prabu. Kabèh barang sing najis digawa metu menyang pekarangané Pedalemané Allah. Saka kono banjur digawa déning para wong Lèwi menyang Lebak Kidron, ing sanjabané kutha.

¹⁶ (29:15)

¹⁷ Pegawéan mau katindakaké wiwit tanggal siji sasi kapisan. Nalika tanggal kawoluné wong-wong wis padha rampung enggoné ngresiki plataran tekan bangsalé Pedaleman sing ngarep dhéwé. Sawisé mengkono banjur padha nucèkaké gedhongé Pedaleman kabèh, lawasé wolung dina, temah bareng tanggal nembelas sasi mau kabèh wis rampung.

¹⁸ Wong-wong Lèwi banjur padha ngaturi pirsamarang Sang Prabu Hizkia, "Pedalemanipun Allah sawetahipun sampun kula sucèkaken, dalah mesbèh

kurban obongan, méja kanggé roti sajèn lan sedaya ubarampénipun.

¹⁹Prabot-prabot ingkang dipun singkiraken déning Raja Akhas nalika panjenenganipun mboten mreduli dhateng Pangéran selaminipun dados raja, inggih sampun sami kula wangsulaken. Sedaya prabot ingkang kasucèkaken kagem Allah sampun sami kula klempakaken lan samenika kula papanaken wonten ing sangajenging mesbèh."

²⁰Raja Hizkia énggal-énggal nglumpukaké tokoh-tokoh masarakat, banjur tindak bebarengan karo wong-wong mau menyang Pedalemané Allah.

²¹Banjur padha saos kurban pangapuraning dosa kanggo brayaté Sang Prabu lan rakyat Yéhuda, mengkono uga kanggo nucèkaké Pedalemané Allah, rupa sapi lanang pitu, wedhus gèmbèl, cempé pitu lan wedhus jawa pitu. Sang Prabu banjur ndhawuhi para imam tedhaké Harun nyaosaké kéwan-kéwan mau kagawé kurban obongan ana ing mesbèh.

²² Sing dhisik dhéwé imam-imam mau nyembelèhi sapi-sapiné lan nyiramaké getihé ana ing mesbèh. Sawisé mengkono banjur gentèn wedhusé gèmbèl pitu lan cempéné gèmbèl pitu disembelèh lan getihé disiramaké ana ing mesbèh.

²³ Sing kèri dhéwé imam-imam mau banjur njupuk wedhus-wedhusé jawa, digawa menyang ngarsané Sang Prabu lan rakyat kang lagi padha ngibadah ana ing kono. Wong kabèh padha numpangaké tangané ana ing wedhus-wedhus mau.

²⁴ Wedhus-wedhus mau nuli disembelèh lan getihé disiramaké ana ing mesbèh minangka kurban pangapuraning dosa kanggo rakyat kabèh. Kuwi kabèh atas dhawuhé Sang Prabu supaya nyaosaké kurban obongan lan kurban pangapuraning dosa kanggo rakyat Israèl kabèh.

²⁵ Sang Prabu iya ndhawuhaké supaya wong Lèwi padha ngunèkaké clempung lan kentrung sing diagem Dawud ana ing Pedalemané Allah, miturut pitedahé Pangéran marang Raja Dawud lantaran Nabi Gad, penaséhaté, lan Nabi Natan.

²⁶ Para imam iya didhawuhi ngunèkaké slomprèt.

²⁷ Raja Hizkia dhawuh supaya upacara nyaosaké kurban diwiwiti. Sajroné kurban disaosaké, wong-wong padha memuji marang Pangéran, liyané padha ngunèkaké slomprèté sarta ngunèkaké tetabuhan liyané.

²⁸ Raja Hizkia lan wong-wong sing ana ing kono banjur padha nyembah sujud marang Pangéran. Sing menyanyi padha terus menyanyi, sing tetabuhan iya terus ngunèkaké tetabuhané nganti kurban kabèh rampung kasaosaké.

²⁹ (29:28)

³⁰ Sang Prabu lan para pemimpiné masarakat padha ndhawuhi wong Lèwi supaya menyanyi kagem Allah lelagon karangané Raja Dawud lan Nabi Asaf. Wong kabèh padha menyanyi klawan bungah, karo sujud lan nyembah marang Allah.

³¹ Sawisé mengkono Raja Hizkia banjur ngandika, "Sarèhné kowé wis padha disucèkaké, mulané kudu saos panuwun srana nyaosaké kurban marang Pangéran." Wong-wong mau uga banjur nglakoni dhawuhé Hizkia, sarta padha

saos kurban miturut rilaning atiné, rupa kéwan-kéwan,

³² yakuwi sapi lanang 70, wedhus gèmbèl 100 lan cempé gèmbèl 200, kabèh kagawé kurban obongan konjuk marang Pangéran.

³³ Wong-wong sing ana ing kono iya nganakaké kembulan mangan sarta nyembelèh sapi lanang 600 lan wedhus gèmbèl 3.000.

³⁴ Cacahé imam sing wis disucèkaké ora nyukupi kanggo ngelèti kéwan semono akèhé. Mulané banjur diréwangi para wong Lèwi, merga wong Lèwi luwih ngemenaké marang prenatal sesuci. Wong-wong mau padha tetep mbiyantu para imam nganti cacahé imam sing nucèkaké awaké wis cukup.

³⁵ Kejaba kurban obongan, para imam uga nyaosaké gajihé kurban sukuran sing dipangan déning rakyat. Semono uga padha nyaosaké kurban anggur sing diesok bebarengan karo kurban obongan mau. Kaya mengkono pangibadah ing Pedalemané Allah dianakaké menèh.

³⁶ Raja Hizkia lan rakyat padha seneng atiné merga Allah wis paring pambiyantu

nganti enggoné mrenata mau kabèh énggal rampung.

30¹ Riaya Paskah durung bisa dianakaké déning rakyat ing wektu sing wis katetepaké ing sasi kapisan, merga cacahé imam sing wis nucèkaké awaké durung nyukupi, lan iya durung akèh wong sing teka ing Yérusalèm. Mulané Raja Hizkia lan para pegawéné sarta wong Yérusalèm sarujuk nganakaké Riaya Paskah mau ing sasi kapindho. Wong kabèh padha seneng anané rancangan sing mengkono mau. Raja Hizkia banjur gawé pengumuman marang wong ing Israèl lan Yéhuda kabèh. Uga marang taler Éfraim lan Manasyè. Bangsa Israèl kabèh diulemi teka ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm kanggo ngriyakaké Paskah, kanggo ngormati Gusti Allah, kaya sing ditetepaké ana ing kitab-kitabé Musa.

² (30:1)

³ (30:1)

⁴ (30:1)

⁵ (30:1)

⁶ Sang Prabu lan para pegawé-pegawéné ngutus utusan-utusan nekani rakyat ing satanah Yéhuda lan Israèl

kabèh karo nggawa layang sing surasané mengkéné: "Para sedulur, wong Israèl kabèh waé! Kowé wis padha bébas saka pangwasané wong Asyur. Saiki padha balia nyembah Pangéran, Allah sing disembah déning Abraham, Iskak lan Yakub, supaya Panjenengané iya nunggil karo kowé.

⁷Aja kaya leluhur-leluhurmu lan wong-wong Israèl liyané sing padha nyingkur marang Pangéran, Allahé. Kowé wis padha weruh dhéwé sepira aboté paukuman sing padha disangga.

⁸Mulané aja mangkotaké atimu, nanging padha nglakonana dhawuhé Pangéran. Padha tekaa ing Yérusalèm, ing Pedalemané Allah, kang wis disucèkaké déning Pangéran Allahmu kagem Panjenengané piyambak ing selawas-lawasé. Ayo padha nindakaké pangibadah marang Panjenengané, supaya Panjenengané ora duka menèh marang kowé.

⁹Yèn kowé padha nggatèkaké marang Pangéran, wong-wong sing nggawa sanak sedulurmu didadèkaké tawanan kuwi bakal runtuh welasé, lan mbalèkaké sanak sedulurmu mau. Pangéran kuwi

Allah kang becik penggalihé lan asipat welasan. Panjenengané bakal menggalih marang kowé, yèn kowé nggatèkaké marang Panjenengané."

¹⁰ Para utusan mau banjur padha budhal menyang kutha-kutha ing wilayahé taler Éfraim lan Manasyè, mengalor tekan wilayahé taler Zébulon. Nanging satekané kana padha digeguyu lan dipoyoki.

¹¹ Iya ana wong-wong saka taler Asyèr, Manasyè lan Zébulon sing gelem padha teka ing Yérusalèm.

¹² Ing Yéhuda dhéwé Allah mberkahi, mula rakyat kabèh saiyeg kepéngin ngabekti marang Allah klawan terusing ati lan nglakoni sing dadi kersané srana manut Sang Prabu lan para pegawéné.

¹³ Ing sasi kapindho akèh rakyat sing padha nglumpuk ing Yérusalèm arep nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi.

¹⁴ Mesbèh-mesbèh ing Yérusalèm sing biyèn dienggo gawé kurban lan ngobong menyan marang para déwa padha dibuwang ing Lebak Kidron.

¹⁵ Nalika tanggal patbelas sasi kuwi wong-wong padha nyembelèh wedhus gèmbèl digawé kurban Paskah. Para

imam lan wong Lèwi sing isih najis padha isin. Mulané banjur padha sesuci, temah padha bisa mèlu nyaosaké kurban ing Pedalemané Allah.

¹⁶ Wong-wong mau padha mapan ing panggonané dhéwé-dhéwé ana ing Pedalemané Allah manut prenatal sing kasebut ing Kitabé Musa. Getihé kéwan-kéwan sing digawé kurban mau dipasrahaké déning wong Lèwi marang para imam; para imam mau banjur ngesok getih mau ana ing mesbèh.

¹⁷ Wong-wong sing padha ana ing kono akèh sing durung sesuci, mulané ora kena nyembelèh wedhus gèmbèl kanggo kurban Paskah, temah pegawéan mau ditindakaké déning wong-wong Lèwi kanggo wong-wong mau, konjuk marang Allah.

¹⁸ Kejaba kuwi ing antarané wong-wong Éfraim, Manasyè, Isakar lan Zébulon akèh sing teka mrono tanpa nucèkaké awaké dhisik. Dadi enggoné padha ngriyakaké Paskah ora sah. Mulané Raja Hizkia banjur ndedonga kanggo wong-wong mau, aturé,

¹⁹ "Dhuh Pangéran, Allahipun para leluhur kawula, Paduka ingkang saé

ing penggalih mugè kersa ngapunten tiyang-tiyang ingkang sami nindakaken pangibadah kalayan tulusing manah, senajan dèrèng sesuci."

²⁰ Gusti Allah miyarsakaké pandongané Hizkia. Wong-wong mau padha diapura, nganti padha ora ditibani paukuman.

²¹ Wong-wong sing padha nglumpuk ing Yérusalèm mau padha nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi karo bungah-bungah suwéné pitung dina. Wong Lèwi lan para imam saben dina padha memuji marang Pangéran klawan éklasing ati.

²² Raja Hizkia ngalem marang wong Lèwi, merga pinteré mimpin pangibadah marang Allah. Bareng enggoné padha saos kurban lan saos panuwun marang Allahé leluhuré, wis olèh pitung dina,

²³ wong kabèh banjur padha rujuk nyambung riaya mau pitung dina engkas. Riaya banjur diterusaké menèh klawan bungah.

²⁴ Raja Hizkia nyumbang sapi lanang 1.000 lan wedhus gèmbèl 7.000. Para pegawéné Hizkia nyumbang sapi lanang 1.000 lan wedhus gèmbèl 10.000. Kéwan-kéwan mau kabèh dipasrahaké

marang rakyat supaya disembelèh lan dipangan. Imam sing sesuci cacahé akèh banget.

²⁵ Rakyat Yéhuda, para imam, wong Lèwi lan wong-wong sing padha teka saka sisih Lor, sarta wong manca sing padha dadi penduduk Israèl lan Yéhuda, kabèh padha seneng-seneng.

²⁶ Kutha Yérusalèm katon semarak banget. Wiwit jamané Raja Suléman, putrané Dawud, sing mengkono mau durung tau kelakon.

²⁷ Para imam lan wong Lèwi padha nyuwunaké berkahé Pangéran kanggo rakyat, lan saka pedalemané ing swarga Gusti Allah miyarsakaké lan njurungi panyuwun mau.

31 ¹ Sawisé riayané rampung, rakyat kabèh banjur padha nggempuri tugu-tugu brahala ing saben kutha ing tanah Yéhuda. Reca-recané Dèwi Asyéra dirubuhaké, mesbèh-mesbèh lan papan-papan panyembahan brahala diremuk kabèh. Panggonan-panggonan liyané ing Yéhuda uga dirusak, malah iya tekan wilayahé Bènyamin, Éfraim lan Manasyè. Sawisé mengkono lagi padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²Raja Hizkia mrenata menèh pangedumé tugas kanggo para imam lan wong Lèwi. Tugas-tugas mau yakuwi saos kurban obongan lan kurban keslametan, mèlu ngibadah ana ing Pedalemané Allah lan saos sukur marang Allah, sarta memuji lan ngladèni ing gapura-gapurané Pedalemané Allah.

³Sang Prabu iya nyumbang wujud kéwan-kéwan saka kagungané piyambak, kanggo kurban obongan saben ésuk lan soré, lan kanggo kurban ing dina Sabbath, Riaya Sasi Anyar lan riaya liya-liyané sing diprenata manut dhawuh-dhawuhé Allah.

⁴Kejaba saka kuwi Sang Prabu iya ndhawuhi wong Yérusalèm padha saosa pisungsung kanggo para imam lan wong Lèwi, supaya wong-wong mau bisa mligèkaké pikirané marang pegawéan ing Pedalemané Allah, kaya sing kasebut ana ing prenatal-prenatané Allah.

⁵Dhawuh mau diumumaké marang rakyat, mula wong Israèl banjur padha nggawa pisungsung kanggo para imam rupa pametuné lemah sing diundhuh dhisik dhéwé, yakuwi: jagung, anggur, lenga zaitun, madu lan pametu liya-

liyané. Saprasepuluhé panènané digawa minangka pisungsung kanggo wong Lèwi.

⁶ Wong kabèh sing manggon ana ing kutha-kutha Yéhuda padha nggawa saprasepuluhé raja-kayané, yakuwi sapi lan wedhus gèmbèl sarta barang liya-liyané, banjur dipisungsungaké marang Pangéran Allahé.

⁷ Pisungsung-pisungsung mau wiwit disaosaké ing sasi katelu lan terus-terusan nganti sasi kapitu.

⁸ Pirsaa pisungsung semono akèhé mau Raja Hizkia lan para pegawéné padha ngluhuraké asmané Allah lan ngalem marang rakyat Israèl.

⁹ Nalika ngandikan karo para imam lan wong Lèwi bab pisungsung-pisungsung mau,

¹⁰ Imam Agung Azaria, tedhaké Zadok, matur, "Wiwit nalika rakyat sami mbekta pisungsung-pisungsungipun dhateng Pedalemanipun Allah, kula sami mboten kekirangan tedha, malah tirah-tirah. Menika sedaya sami kula tampi mergi Pangéran sampun mberkahi umatipun."

¹¹ Sang Prabu dhawuh yasa gudhang-gudhang ana ing sakiwa-tengené Pedalemané Allah,

¹² kanggo nyimpen pisungsung-pisungsung lan prasepuluhan mau. Wong Lèwi sing jeneng Konanya diangkat dadi pengawas, lan Simèi, adhiné, didadèkaké pembantuné.

¹³ Wong loro mau mbawahaké wong Lèwi liyané, 10 yakuwi: Yehièl, Azazia, Nahat, Asaèl, Yérimot, Yozabad, Élièl, Yismakia, Mahat lan Azaria.

¹⁴ Koré bin Yimna, wong Lèwi sing dadi kepalané pengawal gapurané Pedalemané Allah sing sisih Wétan, dipasrahi tanggung jawab nampa lan ngedum pisungsung sing disaosaké marang Pangéran.

¹⁵ Ing kutha-kutha liyané sing dienggoni imam-imam, Koré diréwangi wong-wong Lèwi liyané, yakuwi: Èden, Minyamin, Yésua, Semaya, Amarya lan Sekhanya. Pisungsung sing rupa bahan pangan mau diedum rata ing antarané wong-wong saka taler Lèwi, miturut tugasé, ora miturut gotrahé.

¹⁶ Wong lanang kabèh sing umur telung puluh munggah lan nglakoni tugasé

saben dina ana ing Pedalemané Allah miturut golongané, iya olèh pandumané dhéwé-dhéwé.

¹⁷ Para imam didaftar miturut gotrahé, lan wong Lèwi sing umuré rong puluh taun munggah didaftar miturut tugas lan golongané.

¹⁸ Kabèh padha didaftar karo anak-bojoné, sarta wong-wong sing ana ing brayaté, merga wong Lèwi kabèh kudu tansah siaga nglakoni tugas-tugasé sing kusus kagem Pangéran.

¹⁹ Ing antarané imam-imam sing manggon ana ing kutha-kutha sing ditetepaké déning Harun, utawa ing pangonan-pangonan sakiwa-tengené kutha-kutha mau, ana sing diangkat dadi juru ngedum rangsum marang wong lanang-lanang kabèh sing ana ing brayaté imam-imam, lan marang saben wong sing klebu daftaré taler Lèwi.

²⁰ Raja Hizkia ngerèh satanah kabèh klawan adil, temah gawé renaning penggalihé Pangéran, Allahé.

²¹ Ing sadhéngah prekara sing ditandangi, mesthi olèh gawé, sebab kabèh sing ditandangi kagem Pedalemané Allah lan pangudiné supaya

dhawuh-dhawuhé Pangéran ditetepi, kuwi kabèh ditindakaké klawan terusing ati lan saka tresnané marang Pangéran Allahé.

32¹ Sajroné Raja Hizkia nindakaké prekara-prekara sing nélakaké kasetyané marang Pangéran, Sanhérib teka nyerang Yéhuda. Kutha-kutha sing ana bètèngé dikepung, lan pasukané dipréntah supaya ngrebut kutha-kutha mau.

² Bareng ngerti yèn Sanhérib nedya nyerbu Yérusalèm,

³ Hizkia lan para punggawané banjur mutusaké mepeti banyu sing mili menyang sanjabané kutha, supaya wong-wong Asyur samangsa teka ing sacedhaké Yérusalèm, ora olèh banyu. Wong-wong sing dikerigaké para pegawéné Hizkia kanggo nyumpet banyu sing mili metu saka kutha, cacahé akèh banget.

⁴ (32:3)

⁵ Kutha Yérusalèm dikuwati srana ndandani témboké lan didegi menara-menara ing sandhuwuré témbok, sarta iya mbangun témbok njaba. Kejaba kuwi Sang Prabu ndandani bètèng

sing didegaké ana ing tanah urugan, sawétané kutha Yérusalèm sing lawas. Panjenengané iya dhawuh gawé tumbak lan tamèng akèh banget.

⁶ Uga ngangkat perwira-perwira sing didhawuhi mimpin wong lanang-lanang sing ana ing kutha. Wong-wong mau didhawuhi nglumpuk ana ing ara-ara sangarepé gapuraning kutha. Banjur dingandikani mengkéné,

⁷ "Padha ditatag atimu lan sing gedhé precayamu; aja wedi karo raja Asyur utawa marang balané. Kekuwatan sing ana ing pihak kita luwih gedhé ketimbang karo sing ana ing pihaké kana.

⁸ Kekuwatané raja Asyur kuwi kekuwatané manungsa, nanging kita padha duwé Allah sing mbiyantu kita lan perang kanggo kita." Krungu pangandikané Sang Prabu mengkono mau rakyat dadi kendel.

⁹ Ora wetara suwé, nalika isih ana ing Lakhis karo wadya balané, Sanhérib kirim utusan marang Raja Hizkia lan rakyat Yéhuda ing Yérusalèm dikon muni mengkéné,

¹⁰ "Aku Sanhérib raja Asyur, kepéngin takon karo kowé, kokwani-wanimu tetep manggon ing Yérusalèm, sing lagi dikepung mungsuh?

¹¹ Apa kowé dikandhani Raja Hizkia yèn Allahmu bakal ngluwari kowé saka pangwasaku? Aja padha precaya, merga kuwi rak mung kanggo ngapusi kowé. Kowé bakal ditégakaké mati kaliren lan mati kasatan.

¹² Rak wong-wong kuwi sing nggempuri papan-papan pangibadah lan mesbèh-mesbèh Pangéran, lan akon wong Yéhuda sarta wong Yérusalèm ngobong menyan mung ana ing panggonan siji waé.

¹³ Apa kowé padha ora weruh apa sing wis ditindakaké déning para leluhurku lan déning aku dhéwé tumrap bangsa-bangsa liya? Durung tau ana déwa bisa ngluwari bangsané saka pangwasané raja Asyur!

¹⁴ Endi déwa sing kecongah? Dadiné, déwamu iya tangèh bisané nylametaké nyawamu.

¹⁵ Kowé aja kena diapusi utawa diojok-ojoki ratumu! Aja ngandel! Sebab durung tau ana déwa endi waé

kecongah ngluwari bangsané saka pangwasané raja Asyur. Uga déwamu ora bakal bisa ngluwari kowé!"

¹⁶ Isih akèh menèh tembung-tembung sing diucapaké déning para utusané raja Asyur mau sing ngrèmèhaké lan moyoki Allah lan Raja Hizkia, abdiné Allah mau.

¹⁷ Raja Asyur iya kirim layang sing surasané nyerang marang Pangéran, Allahé Israèl. Tembungé mengkéné, "Déwané Hizkia kuwi ora béda karo déwané para bangsa liyané. Ora bakal bisa ngluwari bangsané saka pangwasaku."

¹⁸ Para utusan mau olèhé ngucapaké tembung-tembung mau kabèh klawan sora, nganggo basa Ibrani kanggo medèn-medèni rakyat Yérusalèm sing padha ngadeg ana ing témboké kutha kono, supaya padha semplah atiné. Srana mengkono wong Asyur ngira bisa nelukaké kutha mau klawan gampang.

¹⁹ Olèhé nyenyamah marang Allah sing dibektèni ing Yérusalèm kaya yèn nyepèlèkaké déwa-déwané bangsa liya, yakuwi reca-reca gawéané manungsa.

²⁰ Raja Hizkia lan Nabi Yésaya bin Amos banjur padha sembahyang, nyuwun pitulungané Allah.

²¹ Pangéran nuli ngutus malaékat, matèni para prejurit lan para perwirané Asyur. Raja Asyur kewirangan banget, mulané banjur bali menyang negarané. Ing sawijining dina nalika lagi ana ing candhi muja déwané, Sanhérib ditekani para putrané dhéwé lan disédani nganggo pedhang.

²² Kaya mengkono patrapé Gusti Allah olèhé ngluwaré Raja Hizkia lan penduduk Yérusalèm saka pangwasané Sanhérib, raja Asyur, lan saka mungsuh-mungsuhé liyané. Pangéran nekakaké katentremen marang tanah Yéhuda lan tanah-tanah ing sakiwa-tengené.

²³ Akèh wong sing padha teka ing Yérusalèm nggawa pisungsung kagem Pangéran lan sesaosan kanggo Raja Hizkia, mula Raja Hizkia dadi kajèn-kéringan ing antarané para bangsa kabèh.

²⁴ Ora let suwé Raja Hizkia gerah banget nganti mèh séda. Panjenengané banjur ndedonga, mula Gusti Allah

paring pratandha yèn Raja Hizkia mau bakal saras menèh.

²⁵ Nanging merga gemunggungé, Raja Hizkia ora saos panuwun marang Allah. Mulané Gusti Allah duka marang Yéhuda lan Yérusalèm.

²⁶ Nanging wekasané Hizkia lan wong-wong Yérusalèm padha ngasoraké awaké, mula selawasé Hizkia isih sugeng, paukuman mau ora ditamakaké.

²⁷ Raja Hizkia dadi sugih banget lan diormati déning wong kabèh. Panjenengané yasa kamar-kamar kanggo nyimpen raja-branané, yakuwi emas, slaka, akik, bumbon warna-warna, tamèng lan barang-barang sing akèh ajiné.

²⁸ Iya kagungan gudhang-gudhang kanggo pametuné bumi, kayata: gandum, anggur lan lenga zaitun. Uga kagungan kandhang kanggo sapi-sapi lan wedhus-wedhusé

²⁹ sing cacahé akèh banget. Panjenengané iya yasa kutha-kutha akèh. Kasugihan peparingé Allah mau nganti lubèr-lubèr.

³⁰ Raja Hizkia kuwi sing mbendung iliné banyu saka tuk Gihon, diilèkaké nganggo

urung-urung ing ngisor lemah menyang kutha Yérusalèm. Apa sing ditandangi Raja Hizkia kasil.

³¹ Nalika para utusan saka tanah Babil tilik ngaruhaké bab enggoné kawarasaké saka gerahé nganggo cara sing élok, Raja Hizkia ditilar déning Allah, mulané tumindaké manut kersané dhéwé, kanggo nyoba marang panjenengané.

³² Riwayaté Raja Hizkia liyané lan bab katresnané marang Allah wis kacathet kabèh ana ing Kitab Wahyuné Allah Marang Nabi Yésaya bin Amos, lan ing Kitab Sejarahhé Para Raja Yéhuda lan Israèl.

³³ Raja Hizkia séda, banjur disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing panggonan unggah-unggahan. Rakyat Yéhuda lan Yérusalèm kabèh olèhé padha saos pakurmatan nalika sédané, gedhèn. Manasyè, putrané, nggentèni dadi raja.

33 ¹ Nalika Manasyè dadi raja ing Yérusalèm yuswané rolas taun lan lawasé dadi raja 55 taun.

² Manasyè gawé dosa ing ngarsané Allah, merga manut padatan-padatan ala sing dilakoni déning para bangsa sing

ditundhung déning Pangéran saka tanah Kanaan, nalika wong Israèl mlebu ing tanah kono.

³ Panggonan-panggonan panyembahané brahala sing biyèn digempur déning Raja Hizkia, ramané, dibangun menèh. Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah Baal, lan gawé reca-recané Dèwi Asyéra. Kejaba kuwi Manasyè uga nyembah marang lintang-lintang.

⁴ Pangéran wis ngandika yèn Yérusalèm kuwi selawasé dadia papan pamujan marang Allah, nanging Raja Manasyè yasa mesbèh-mesbèh ana ing Pedalemané Allah kanggo déwa-déwa.

⁵ Ing platarané Pedalemané Allah karo pisan Manasyè ngedegaké mesbèh-mesbèh kanggo nyembah marang lintang-lintang.

⁶ Malah putra-putrané digawé kurban obongan marang para déwa ana ing Lebak Ben-Hinom. Manasyè iya nindakaké ilmu tenung, ilmu nujum, ilmu gaib lan njaluk pituduh marang roh-roh. Kuwi kabèh dosa gedhé ana ing ngarsané Allah, mulané gawé dukané Allah.

⁷Reca-recané brahala didokokaké ana ing Pedalemané Allah, mangka bab Pedaleman mau Allah wis ngandika marang Dawud lan marang Suléman, putrané, "Yérusalèm wis Dakpilih saka ing antarané wilayahé bangsa Israèl rolas taler. Lan Aku wis netepaké kanggo selawasé yèn umat-Ku Israèl kudu ngibadah marang Aku ana ing Pedaleman-Ku ing kutha kuwi.

⁸Yèn umat Israèl netepi sakèhé dhawuh-Ku lan nglakoni prenatal-Ku sing Dakparingaké lantaran Musa, abdi-Ku, Aku bakal ora négakaké bangsa mau ditundhung saka ing tanah sing wis Dakparingaké marang para leluhuré."

⁹Manasyè njalari rakyat Yéhuda gawé dosa, ngluwihi dosané bangsa-bangsa Kanaan sing dhèk biyèn ditundhung déning Pangéran nalika umaté Allah mlebu ing tanah kono.

¹⁰Gusti Allah ngémutaké marang Manasyè lan rakyaté, nanging padha ora dirèwès.

¹¹Mulané Pangéran nuli nekakaké para panglimané tentara Asyur ngrebut tanah Yéhuda. Manasyè dicekel lan guluné

ditalèni, tangané diblenggu, banjur dituntun menyang tanah Babil.

¹² Sajroné nandhang sangsara mau Manasyè ngasoraké awaké ana ing ngarsané Allah, lan ndedonga nyuwun pitulungan.

¹³ Allah miyarsakaké pandongané lan ngulihaké Manasyè menyang Yérusalèm, dadi raja menèh. Merga anané kaanan mau Manasyè yakin temenan yèn Pangéran kuwi Allah.

¹⁴ Sawisé mengkono Manasyè ndhuwuraké témboké njaban kuthané Dawud sing sisih Wétan. Miwiti saka lebak sacedhaké Etuk Gihon, mengalor tekan lawangé Gapura Iwak lan pérangané kutha sing disebut Ofèl. Saben kutha ing Yéhuda sing ana bètèngé ana panglimané.

¹⁵ Reca-reca brahalané bangsa Kanaan disingkiraké kabèh, mengkono uga reca-reca sing ana ing Pedalemané Allah. Mesbèh-mesbèh brahala sing ana ing gunung panggonan Pedalemané Allah, digempur, semono uga sing ana ing papan-papan liya ing Yérusalèm. Kabèh digawa menyang sanjabané kutha, nuli dibuwang.

¹⁶Manasyè uga ndandani mesbèh Pangéran lan ana ing mesbèh kono nyaosaké kurban keslametan lan kurban sukur. Wong Yéhuda kabèh banjur didhawuhi nyembah marang Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁷Senajan rakyat isih padha nyaosaké kurban ana ing papan-papan liya, nanging kurban mau konjuk marang Allah.

¹⁸Crita liyané bab Manasyè, pandangané marang Allah, pangandikané Allah lantaran para nabiné Pangéran, Allahé Israèl, kabèh wis kacathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Israèl.

¹⁹Ing Kitab Sejarahhé Para Nabi uga disebutaké pandangané Manasyè lan pangandikané Allah tumraping pandonga mau, mengkono uga dicritakaké bab dosa-dosané sadurungé mratobat, panggonan-panggonan sing dienggo nyembah brahala lan reca-recané Dèwi Asyéra sing digawé lan brahala-brahala sing disembah.

²⁰Manasyè séda lan disarèkaké ana ing kedhaton. Amon, putrané, nggentèni dadi raja.

²¹ Nalika dadi raja Yéhuda ana ing Yérusalèm Amon yuswa rolikur taun. Suwéné dadi raja rong taun.

²² Ora béda karo ramané, Amon gawé dosa marang Allah, lan nyembah brahala sing disembah déning ramané.

²³ Nanging béda karo ramané, Amon ora ngasoraké awaké lan ora bali ngabekti ing Allah, malah dosané ngungkuli ramané.

²⁴ Para pegawéné Amon padha sekuthon nglawan panjenengané, nganti Sang Prabu disédani ana ing kedhatoné.

²⁵ Nanging wong-wong sing nyédani Raja Amon mau nuli gentèn dipatèni déning rakyat Yéhuda. Rakyat banjur ngangkat Yosia, putrané, dadi raja.

34 ¹ Nalika dadi raja Yéhuda Yosia yuswa wolung taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm telung puluh siji taun.

² Yosia tumindaké gawé renaning penggalihé Pangéran, niru Raja Dawud, leluhuré, sarta nglampahi sakèhé prenatalé Allah klawan terusing ati.

³ Sawisé dadi raja wolung taun, Yosia senajan isih timur, wiwit manambah marang Allah, sing disembah déning Raja Dawud, leluhuré. Let patang

taun panjenengané wiwit nggempuri papan-papan panyembahé brahala, ngrusak reca-recané Dèwi Asyéra lan brahala-brahala liyané.

⁴Reca-reca lan brahala-brahala mau diremuk déning para abdiné Yosia lan awuné disebar ing kuburané wong-wong sing padha gawé kurban marang brahala-brahala mau. Mesbèh-mesbèhé Baal lan mesbèh-mesbèh padupan sing ana ing kono dibrukaké.

⁵Yosia banjur ngobong ing mesbèh mau balungé para imam sing biyèn padha ngladèni para brahala. Mengkono Yosia enggoné nucèkaké Yéhuda lan Yérusalèm manut pranatané agama.

⁶Sing mengkono mau uga ditindakaké ing kutha-kutha lan ing daérah-daérah sing wis rusak, ing tanahé taler Manasyè, Éfraim lan Siméon, nganti tekan tanahé Naftali ing sisih Lor.

⁷Mesbèh-mesbèh lan reca-recané Asyéra ing kraton Israèl sisih Lor kabèh dibrukaké déning Yosia, mengkono uga sakèhé reca lan sakèhé mesbèh papan ngobong menyan diremuk. Raja Yosia banjur kondur menyang Yérusalèm.

⁸ Bareng enggoné dadi raja nyandhak wolulas taun, Raja Yosia sawisé nucèkaké Pedalemané Allah lan nyirnakaké panyembahé brahala ing satanah kono kabèh, banjur paring dhawuh marang wong telu supaya padha ndandani Pedalemané Allah. Wong telu mau yakuwi: Safan bin Azalia, Maaséya gubernur Yérusalèm lan Yoah bin Yoahas, pegawé sing dhuwur pangkaté.

⁹ Para wong Lèwi sing jaga ing lawang-lawangé Pedalemané Allah padha masrahaké dhuwit enggoné nglumpukaké, marang Imam Agung Hilkia. Dhuwit mau ditampa saka wong Éfraim lan Manasyè lan saka rakyat liyané ing krajan sisih Lor, sarta saka brayat Yéhuda, brayat Bènyamin lan rakyat Yérusalèm.

¹⁰ Dhuwit mau déning Imam Agung Hilkia diparingaké marang wong telu sing kadhawuhan déning Sang Prabu ngawat-awati wong-wong sing ndandani Pedalemané Allah. Wong telu mau padha mènèhaké dhuwité

¹¹ marang tukang kayu lan tukang batu kanggo tuku watu lan kayu sing arep dienggo ndandani gedhong-gedhong

sing ditégaké nganti rusak déning para raja Yéhuda.

¹² Wong-wong sing padha nandangi pegawéan mau pancèn temen. Sing dadi kepala wong Lèwi papat, yakuwi: Yahat lan Obaja saka gotrah Mérari, Zakharia lan Masulam saka gotrah Kéhat. Wong Lèwi sing pinter ngunèkaké alat musik,

¹³ kabèh dipasrahi ngawat-awati carané nekakaké barang-barang bangunan, dikon ngepalani para buruh sing padha nglakoni pegawéan rupa-rupa, lan dipasrahi nindakaké administrasi apa déné jaga lawang.

¹⁴ Nalika ngetokaké dhuwit saka kamar simpenan, Hilkia nemu Kitab Torèt, yakuwi isi prenatal-prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa.

¹⁵ Pangandikané Hilkia marang Safan, "Aku nemu Kitab Torèt ana ing Pedalemané Allah." Kitab mau banjur diparingaké marang Safan,

¹⁶ lan Safan sawisé nampani Kitab mau banjur sowan Sang Prabu, aturé, "Menapa ingkang panjenengan dhawuhaken sampun kula lampahi.

¹⁷ Arta ingkang kasimpen wonten ing Pedalemanipun Allah sampun kula

pendhet, lan sampun kula sukakaken dhateng para tukang lan para mandhor."

¹⁸Sawisé mengkono banjur matur menèh, "Hilkia maringi kula Kitab menika." Safan nuli macakaké Kitab mau kagem Sang Prabu.

¹⁹Bareng mireng surasané Kitab mau Sang Prabu nyuwèk agemané merga saka sedhining penggalih.

²⁰Sang Prabu banjur ndhawuhi Hilkia, Ahikam bin Safan, Abdon bin Mikha, Safan sèkretarisé negara, lan Asaya ajudané. Pangandikané,

²¹"Nyuwuna pirsamarang Allah kanggo aku lan wong-wong sing isih kèri ing Yéhuda lan Israèl bab apa sing dikersakaké Kitab iki. Mesthiné Gusti Allah duka marang kita, merga para leluhur kita padha ora nglakoni dhawuh-dhawuh sing katulis ana ing Kitab iki."

²²Wong-wong mau banjur padha budhal nyuwun pirsamarang wong wadon sing jeneng Hulda. Hulda kuwi nabi sing omahé ana ing kampung anyar ing Yérusalèm. Sing lanang jenengé Salum bin Tokhat, putuné Hasra. Gawéané ngurusi sandhangan

sing dienggo ing upacara pangibadah ing Pedalemané Allah. Bareng Hulda krungu ketrangané wong-wong mau,

²³ banjur akon wong-wong sowan Sang Prabu menèh karo matur mengkéné,

²⁴ "Mekaten dhawhipun Pangéran, 'Yérusalèm lan wong sing manggon ing kéné kabèh bakal Dakukum nganggo paukuman sing katulis ana ing Kitab sing diwacakaké marang Sang Prabu.

²⁵ Wong-wong mau wis padha nyingkur marang Aku lan gawé kurban marang déwa-déwa. Penggawéné kabèh mau gawé duka-Ku. Aku duka marang Yérusalèm, lan duka-Ku ora kena disirep.'

²⁶ Bab Raja Yosia, Aku Pangéran Allahé Israèl dhawuh mengkéné, 'Kowé wis krungu apa sing katulis ana ing Kitab kuwi,

²⁷ mulané kowé getun lan ngasoraké awakmu ana ing ngarsa-Ku. Kowé nangis lan nyuwèk penganggomu, mretandhani sedhining atimu, nalika kowé krungu enggon-Ku ngancam arep ngukum Yérusalèm lan rakyaté. Pandongamu wis Dakpiyarsakaké.

²⁸ Mulané Yérusalèm ora bakal Dakukum selawasé kowé isih urip. Kowé bakal Daktimbali kanthi tentrem rahayu." Para utusan banjur padha bali lan ngaturaké pangandikané Allah mau marang Sang Prabu.

²⁹ Raja Yosia banjur nimbali para pemimpin Yéhuda lan Yérusalèm kabèh.

³⁰ Panjenengané nuli tindak menyang Pedalemané Allah, didhèrèkaké para imam, para nabi lan rakyat kabèh, sing miskin tekan sing sugih pisan. Sang Prabu jumeneng ana ing sacedhaké cagak, yakuwi papan sing pancèn disedhiyakaké kagem Sang Prabu. Ana ing ngarepé rakyat kabèh mau Sang Prabu maos klawan swara sora Kitab Prejanjian sing ketemu ana ing Pedalemané Allah. Sang Prabu banjur gawé prejanjian karo Pangéran, yèn arep mbangun-turut marang Allah lan nglakoni dhawuhé Pangéran sarta prenatal-prenatané kabèh klawan terusing ati. Mengkono uga arep nglakoni sakèhé prejanjiané Allah karo umat kagungané kaya kang kasebut ana ing Kitab mau.

³¹ (34:30)

³² Wong Bènyamin lan wong liyané sing ana ing Yérusalèm kabèh didhawuhi janji yèn bakal netepi marang prejanjian mau. Mulané wong-wong ing Yérusalèm iya banjur padha netepi prenatal-prenatan sing kasebut ana ing prejanjiané para leluhuré karo Gusti Allah.

³³ Brahala-brahala sing njijiki ing papan-papan sing klebu wilayahé wong Israèl, kabèh disirnakaké déning Raja Yosia. Rakyaté didhawuhi ngabekti marang Pangéran, Allahé para leluhuré. Mula selawasé sugengé Raja Yosia rakyat tansah setya marang Pangéran.

35 ¹ Kecrita Raja Yosia ngriyakaké Paskah ing Yérusalèm kanggo ngormati Allah. Wedhusé gèmbèl Paskah disembelèh tanggal patbelas sasi kapisan.

² Yosia ngedum pegawéan sing kudu ditindakaké déning para imam ana ing Pedalemané Allah, karo diweling supaya padha nyambut-gawé sing becik.

³ Yosia uga paring dhawuh marang para wong Lèwi sing wis dipilih kagem Allah lan kadadèkaké guruné Israèl, mengkéné, "Pethining Prejanjiané

Pangéran kang suci kuwi dokokna ing Pedalemané Allah, yasané Raja Suléman putrané Raja Dawud. Aja kokelih-elih menèh. Padha ngladènana Pangéran Allahmu lan Allahé bangsa Israèl.

⁴ Padha nglakonana pegawéanmu ana ing Pedalemané Allah, yakuwi panggonan sing wis ditetepaké kanggo gotrahmu, lan padha cecawisa nglakoni pegawéan sing wis dicawisaké déning Raja Dawud lan Raja Suléman kanggo kowé.

⁵ Pegawéanmu kuwi tatanen nganti selawasé saben ana pepanthané wong Israèl teka mrono ana wong Lèwi sing ngladèni.

⁶ Kowé kudu nyembelèh wedhus gèmbèl lan wedhus jawa ing Riaya Paskah. Mulané kowé kudu padha sesuci, yakuwi ngresiki awakmu manut prenatalé agama, lan nyawisaké kurban supaya sedulur-sedulurmu tunggal bangsa bisa nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran lantaran Musa."

⁷ Kanggo pangané wong-wong sing padha nekani Riaya Paskah mau Sang Prabu Yosia nyumbang saka raja-kaya kagungané piyambak: wedhus gèmbèl,

cempé gèmbèl lan cempé jawa 30.000, sarta sapi lanang 3.000.

⁸ Para pegawéné Raja Yosia iya padha nyumbang kanggo rakyat, para imam, sarta kanggo wong Lèwi. Para pegawé sing padha dipasrahi tanggung jawab tumraping Pedalemané Allah, yakuwi Imam Agung Hilkia, Zakharia lan Yehièl, telu-teluné maringaké marang para imam cempé gèmbèl lan cempé wedhus jawa 2.600 iji, sapi lanang 300 kanggo kurban ing dina riaya mau.

⁹ Para pemimpiné wong Lèwi, yakuwi: Konanya, Semaya lan Natanaèl sasedulur, Hasabia, Yeièl lan Yozabad, padha masrahaké marang wong Lèwi cempé gèmbèl lan cempé wedhus jawa 5.000 iji, sarta sapi lanang 500 iji kanggo kurban ing Riaya Paskah mau.

¹⁰ Sawisé kabèh sing kanggo Riaya Paskah wis cemepak, para imam lan wong Lèwi banjur padha mapan ngadeg ing panggonané dhéwé-dhéwé kaya sing didhawuhaké déning Sang Prabu.

¹¹ Banjur padha nyembelèh kéwan sing kanggo Riaya Paskah. Wong Lèwi ngelèti kulité kéwan lan para imam

sing nyiprat-nyiprataké getihé ing sandhuwuré mesbèh.

¹² Saben kulawarga sing ana ing kono nampa kéwan siji saka kéwan-kéwan sing arep digawé kurban obongan. Nganggo cara mengkono padha bisa gawé kurban manut prenatal sing kasebut ana ing Kitab Torèté Musa.

¹³ Wong Lèwi nuli manggang kurban Paskah ana ing geni miturut prenatalé. Kurban-kurban khusus digodhog ana ing kèncèng, kuwali lan ing panci-panci, nuli énggal-énggal diedum marang wong akèh.

¹⁴ Sawisé mengkono wong Lèwi lagi ngolah sing arep dipangan dhéwé, lan kanggo para imam tedhaké Harun. Para imam sedina muput nyambut-gawé keras saos kurban obongan rupa kéwan-kéwan mau, sarta ngobong gajihé.

¹⁵ Para ahli nabuh alat-alat musik saka kaum Asaf, taler Lèwi, wis siaga mapan ana ing panggonan sing wis ditetepaké déning Sang Prabu Dawud. Wong-wong mau yakuwi: Asaf, Héman lan Yedhutun, nabi sing dadi penaséhaté Sang Prabu. Wong-wong sing padha jaga ing lawang-lawangé gapura ora susah

ninggal panggonané jaga, merga bisa mèlu ngriyakaké Paskah ana ing kono, diladèni déning wong-wong Lèwi liyané.

¹⁶Ing dina kuwi wong Lèwi padha nglakoni sakèhing pegawéan sing didhawuhaké déning Sang Prabu Yosia kanggo Riaya Paskah, semono uga padha saos kurban ana ing mesbèh.

¹⁷Rakyat Israèl sing ana ing kono padha ngriyakaké Paskah, karo Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi lawasé pitung dina.

¹⁸Wiwit jamané Nabi Samuèl durung tau ana Riaya Paskah gedhèn kaya kuwi. Durung tau ana raja siji waé sing tau ngriyakaké Paskah

¹⁹kaya sing dianakaké déning Raja Yosia nalika pepréntahané nyandhak kaping wolulasé, bebarengan karo para imam, wong Lèwi, wong Yéhuda lan wong Israèl, sarta wong-wong sing manggon ing kutha Yérusalèm.

²⁰Sawisé Raja Yosia rampung enggoné ndandosi Pedalemané Allah, Néko raja Mesir karo balané nglurug perang menyang Karkhemis, sacedhaké Bengawan Éfrat. Raja Yosia arep ngalang-alangi,

²¹ nanging Néko kirim layang marang Raja Yosia, surasané mengkéné:
"Raja Yéhuda. Panjenengan kula aturi sampun tumut-tumut. Kula mboten perang kaliyan panjenengan, nanging kaliyan mengsah-mengsah kula, lan Allah ngersakaken kula énggal-énggal nandangi prekawis menika. Allah paring pambiyantu dhateng kula. Pramila panjenengan sampun ngantos ngalang-alangi dhateng kula, supados panjenengan mboten katumpes."

²² Nanging Raja Yosia meksa nglawan. Panjenengané ora nurut marang pangandikané Allah lantaran Raja Néko. Raja Yosia nylamur lan mèlu perang ing Lebak Megido.

²³ Ing peprangan kono Raja Yosia kena panah. Banjur dhawuh marang para abdiné supaya disingkiraké saka papan peprangan, merga tatuné banget.

²⁴ Raja Yosia diangkat saka krétané, dielih ing kréta liyané sing ana ing kono, banjur digawa menyang Yérusalèm. Tekan kana panjenengané séda lan disarèkaké ana ing pesaréané para raja. Rakyat Yéhuda lan Yérusalèm padha nganakaké petangisan.

²⁵ Nabi Yérémia nganggit nyanyian pesambat nangisi Raja Yosia. Nyanyian mau tekan saiki dilagokaké déning para penyanyi Israèl, iya penyanyi lanang, iya penyanyi wadon, yakuwi saben dianakaké pèngetan dina sédané Yosia. Nyanyian mau diklumpukaké dadi siji karo kidung-kidung pesambat liyané.

²⁶ Riwayaté Yosia liyané, katresnané marang Allah, pambangun-turuté marang prenatal-prenatané Pangéran,

²⁷ ringkesé riwayaté kabèh wiwitan tekan wekasan, kabèh wis ditulis ana ing Kitab Babadé Para Raja Israèl lan Yéhuda.

36 ¹ Rakyat Yéhuda milih Yoahas, putrané Yosia, lan diangkat dadi raja ing Yérusalèm, nggentèni ramané.

² Nalika dadi raja Yéhuda yuswané Yoahas telulukur taun. Lawasé dadi raja telung sasi.

³ Yoahas dicekel lan ditawan déning Néko, raja Mesir, digawa menyang tanah Mesir. Yéhuda diukum, dikon mbayar dhendha rupa slaka 3.400 kilogram lan emas telung puluh papat kilogram. Néko banjur ngangkat Elyakim, seduluré Yoahas, dadi raja. Asmané Elyakim

dielih déning Néko dadi Yoyakim.
Sawisé mengkono Yoahas nuli diboyong
menyang tanah Mesir.

⁴ (36:3)

⁵ Nalika dari raja Yéhuda Yoyakim
yuswa selawé taun. Enggoné dadi raja
ing Yérusalèm lawasé sewelas taun.
Yoyakim gawé dosa ana ing ngarsané
Pangéran Allahé.

⁶ Nalika Nebukadnésar, raja Babil
nelukaké Yéhuda, Yoyakim dicekel, lan
diboyong nganggo diblenggu menyang
Babil.

⁷ Barang-barangé Pedalemané Allah
sing pengaji sapérangan digawa
Nebukadnésar menyang Babil, disimpen
ana ing kedhatoné.

⁸ Riwayaté Yoyakim liyané, penggawéné
sing ambek siya lan piala-pialané, kabèh
katulisan ing Kitab Sejarahé Raja-raja
Israèl lan Yéhuda. Yoyakhin, putrané,
nggentèni dadi raja.

⁹ Nalika dadi raja Yéhuda Yoyakhin
yuswané wolulas taun. Lawasé dadi raja
ana ing Yérusalèm telung sasi sepuluh
dina. Yoyakhin uga nglampahi dosa ana
ing ngarsané Allah.

¹⁰ Nalika taun anyar Yoyakhin ditawan lan digawa Nebukadnésar menyang Babil. Lan barang-barangé Pedalemané Allah sing pengaji katut digawa. Nebukadnésar banjur ngangkat Zedekia, sedhèrèké Yoyakhin, dadi raja Yéhuda ing Yérusalèm.

¹¹ Nalika dadi raja Yéhuda, Zedekia yuswané selikur taun lan lawasé dadi raja ing Yérusalèm sewelas taun.

¹² Zedekia iya gawé dosa marang Allah. Panjenengané ora kersa ngasoraké sarirané ana ing ngarsané Allah lan ora kersa nurut marang aturé Nabi Yéremia kang nglantaraké pangandikané Allah.

¹³ Raja Zedekia dipeksa déning Nebukadnésar didhawuhi sumpah demi Allah, yèn selawasé bakal setya. Nanging sawisé mengkono Zedekia mbrontak marang Nebukadnésar. Raja Zedekia uga ora kersa mratobat saka dosa-dosané, malah mangkotaké penggalihé lan ora kersa ngabekti ing Pangéran Allahé.

¹⁴ Kejaba saka kuwi Pedalemané Allah sing wis disucèkaké kagem Allah piyambak, dinajisaké déning para pemimpin Yéhuda, para imam lan rakyat, merga padha mèlu nyembah brahala lan

nganut kalakuan sing ditindakaké déning bangsa-bangsa ing sakiwa-tengené.

¹⁵ Pangéran, Allahé para leluhuré wis bola-bali ndhawuhi utusané ngélikaké marang umat kagungané, merga saka tresnané marang umat mau lan marang Pedalemané.

¹⁶ Nanging para utusané Allah mau padha dipoyoki. Nabi-nabiné digawé geguyon lan tembungé ora dirèwès. Wekasané Allah duka banget nganti ora kena disirep.

¹⁷ Gusti Allah ngosikaké atiné raja Babil supaya nyerang Yéhuda. Raja Babil mau nuli matèni wong-wong nom sing ana ing Yéhuda lan uga sing ana ing Pedalemané Allah. Wong siji waé ora ana sing diéman, nom tuwa, lanang wadon, sing lara utawa sing waras. Kabèh padha diulungaké déning Allah ing tangané raja Babil.

¹⁸ Praboté Pedalemané Allah lan barang-barang sing pengaji, semono uga bandhané Sang Prabu lan para punggawané, kabèh dirampas déning raja mau, banjur digawa menyang tanah Babil.

¹⁹Témboké kutha Yérusalèm digempur, kuthané diobong, uga Pedalemané Allah lan kedhaton saisiné kabèh rupa barang-barang pengaji sing kèri ana ing kedhaton mau.

²⁰Rakyat sing ora dipatèni diboyong menyang Babil. Ana ing kana padha didadèkaké batur-tukoné Sang Prabu lan anak-turuné nganti satekané kraton Pèrsia.

²¹Kaya mengkono kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning Pangéran lantaran Yérémia, yèn tanah Yéhuda bakal bera^k suwéné pitung puluh taun, minangka liruné taun-taun Sabbath,^l sing ora tau ditetepi déning umat Israèl.

²²Ing taun kapisan pepréntahané Korèsy, raja Pèrsia, Gusti Allah nindakaké apa sing wis dingandikakaké lantaran Nabi Yérémia. Panjenengané ngosikaké Korèsy gawé pengumuman sing diwacakaké marang rakyat wrata sanegara kabèh. Surasané mengkéné:

---

^kbera: siti ingkang mboten dipun garap.

^lTaun Sabbath: Prenatan wonten ing Torèt bilih saben taun kapitu siti mboten kénging dipun garap (mirsanana Im 25:1-7).

²³ "Iki dhawuhé Korèsy, raja Pèrsia!
Pangéran, Allah kang kwasa ing swarga
sing wis ndadèkaké aku rajaning jagad,
wis ndawuhi aku supaya yasa Pedaleman
kagem Allah ing Yérusalèm, tanah
Yéhuda. Mulané saiki kowé kabèh sing
dadi umaté Allah, kudu bali mrana!
Muga-muga Allah nunggil karo kowé."

Ezra

1 ¹ Nalika Korèsy enggoné jumeneng raja Pèrsia durung nganti ganep setaun, Gusti Allah wis ngélingaké supaya wong-wong padha netepi pangandikané Allah lantaran Nabi Yéremia; mula Korèsy ngumumaké srana lisan lan tulisan marang wong sanegara kabèh, mengkéné:

² "Dhawuhé Korèsy raja Pèrsia mengkéné, 'Gusti Allah ing swarga wis maringaké sakèhé kraton sajadad iki marang aku. Aku dikersakaké ngedegaké Pedaleman kagem Panjenengané ana ing kutha Yérusalèm, tanah Yudéa.

³ Muga-muga Gusti Allah nunggila karo sapa waé sing dadi umaté. Wong-wong mau budhala mulih menyang Yérusalèm, ing tanah Yudéa lan ngedegna Pedalemané Pangéran, Allahé Israèl, Allah sing disembah ing Yérusalèm.

⁴ Yèn ana umaté Allah ing manca negara sing mbutuhaké pitulungan kanggo lakuné mulih, para tangga-teparoné

wajib padha awèh sokongan. Kudu padha nguruni slaka lan emas, raja-brana lan kéwan, apa déné pisungsung kanggo Pedalemané Allah kang ana ing Yérusalèm.”

⁵ Para penggedhéné taler Yéhuda lan Bènyamin, para imam lan para wong Lèwi lan sakèhé wong sing atiné diosikaké déning Allah mulih menyang Yérusalèm saprelu ngedegaké Pedalemané Allah, banjur padha tata-tata arep budhal.

⁶ Tangga-teparoné banjur padha nguruni barang-barang saka slaka lan emas sarta raja-brana lan kéwan, apa déné barang liya-liyané sing pengaji, kejaba kuwi iya pisungsung kanggo saos kurban mana suka.

⁷ Raja Korèsy iya dhawuh ngetokaké praboté Pedalemané Allah sing dirampas déning Nebukadnésar saka Yérusalèm lan disimpen ana ing papan pamujané brahala.

⁸ Korèsy raja Pèrsia dhawuh mbalèkaké barang-barang mau kabèh. Mitredat, penggedhéné bendaharané Sang Prabu nacakaké barang-barang mau kabèh, banjur dipasrahaké marang Sèsbazar, penggedhéné Yéhuda.

⁹ Daftaré barang-barang mau mengkéné: bokor emas telung puluh, bokor slaka sèwu, péso sangalikul,
¹⁰ tuwung emas telung puluh, tuwung slaka patang atus sepuluh, lan barang-barang liyané sèwu iji.

¹¹ Barang-barang emas lan slaka mau kabèh cacahé limang èwu patang atus. Kabèh digawa bali Sèsbazar menyang Yérusalèm, bebarengan karo wong-wong buwangan sing padha mulih saka Babil.

2¹ Akèh wong Israèl buwangan mulih saka propinsi Babil, menyang Yérusalèm lan Yéhuda; saben wong bali menyang kuthané dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau enggoné dadi wong buwangan wiwit nalika padha ditawan déning Nebukadnésar raja Babil.

² Para pemimpiné wong-wong mau yakuwi: Zérubabel, Yésua, Néhémia, Seraya, Reélaya, Mordekhai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rehum lan Baana. Daftaré para kulawargané bangsa Israèl lan cacahé saben kulawarga sing padha bali saka pembuwangan, mengkéné:

³ Kulawarga Paros — 2.172; Kulawarga Séfaca — 372; Kulawarga Arah — 775; Kulawarga Pahat-Moab (turuné

Yésua lan Yoab) — 2.812; Kulawarga
Élam — 1.254; Kulawarga Zatu — 945;
Kulawarga Zakai — 760; Kulawarga
Bani — 642; Kulawarga Bébai — 623;
Kulawarga Azgad — 1.222; Kulawarga
Adonikam — 666; Kulawarga Bigwai
— 2.056; Kulawarga Adin — 454;
Kulawarga Atèr, sing iya karan Hizkia —
98; Kulawarga Bèzai — 323; Kulawarga
Yora — 112; Kulawarga Hasum — 223;
Kulawarga Gibar — 95;

⁴ (2:3)

⁵ (2:3)

⁶ (2:3)

⁷ (2:3)

⁸ (2:3)

⁹ (2:3)

¹⁰ (2:3)

¹¹ (2:3)

¹² (2:3)

¹³ (2:3)

¹⁴ (2:3)

¹⁵ (2:3)

¹⁶ (2:3)

¹⁷ (2:3)

¹⁸ (2:3)

¹⁹ (2:3)

²⁰ (2:3)

²¹ Wong-wong sing para leluhuré padha manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki, iya padha bali saka ing pembuwangan; sing manggon ing: Bètéléhèm — 123; Netofa — 56; Anatot — 128; Azmawèt — 42; Kiryat-Arim, Kéfira lan Beérot — 743; Rama lan Gaba — 621; Mikhmas — 122; Bètèl lan Ai — 223; Nébo — 52; Magbis — 156; Élam sing sijiné— 1.254; Harim — 320; Lod, Hadid lan Ono — 725; Yérikho — 345; Sénaa — 3.630;

²² (2:21)

²³ (2:21)

²⁴ (2:21)

²⁵ (2:21)

²⁶ (2:21)

²⁷ (2:21)

²⁸ (2:21)

²⁹ (2:21)

³⁰ (2:21)

³¹ (2:21)

³² (2:21)

³³ (2:21)

³⁴ (2:21)

³⁵ (2:21)

³⁶ Daftaré para kulawargané imam sing bali saka pembuwangan yakuwi:

Kulawarga Yédaya (turuné Yésua)
 — 973; Kulawarga Imèr — 1.052;
 Kulawarga Pasyhur — 1.247; Kulawarga
 Harim — 1.017;

³⁷ (2:36)

³⁸ (2:36)

³⁹ (2:36)

⁴⁰ Kulawargané taler Lèwi yakuwi:
 Kulawargané Yésua lan Kadmièl (turuné
 Hodawiah) - 74; Kulawargané para
 penyanyi Pedalemané Allah (turuné
 Asaf) - 128; Kulawargané sing jaga
 Pedalemané Allah, turuné Salum, Atèr,
 Akub, Hatita lan Sobai - 139;

⁴¹ (2:40)

⁴² (2:40)

⁴³ Kulawargané para tenaga kasar sing
 nyambut-gawé ing Pedalemané Allah,
 sing bali saka pembuwangan yakuwi:
 Kulawargané Ziha, Hasufa, Tabaot,
 Kéros, Siaha, Padon, Lebana, Akub,
 Hagab, Samlai, Hanan, Gidèl, Gahar,
 Réaya, Rézin, Nékoda, Gazam, Uza,
 Paséah, Bésai, Asna, Méunim, Néfusim,
 Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazlut, Mehida,
 Harsa, Berkos, Siséra, Temah, Néziah,
 Hatifa.

⁴⁴ (2:43)

45 (2:43)

46 (2:43)

47 (2:43)

48 (2:43)

49 (2:43)

50 (2:43)

51 (2:43)

52 (2:43)

53 (2:43)

54 (2:43)

55 Kulawargané para abdiné Suléman sing bali saka pembuwangan yakuwi: Kulawarga Sotai, Sofèrèt, Peruda, Yaala, Darkon, Gidèl, Séfaca, Hatil, Pokhèrèt-Hazebaim, Ami.

56 (2:55)

57 (2:55)

58 Cacahé wong-wong sing jaga Pedaleman Allah lan para abdiné Suléman sing bali saka pembuwangan 392.

59 Sing klebu kulawargané Délaya, Tobia lan Nékoda sing padha bali saka kutha Tèl-Mèlah, Tèl-Harsa, Kerub, Adan lan Amèr nanging ora bisa mbuktèkaké yèn padha turuné wong Israèl 652.

60 (2:59)

⁶¹ Kulawargané imam sing ora bisa nemu tandha bukti bab leluhuré, yakuwi Habaya, Hakos, Barzilai. (Leluhuré kulawarga Barzilai kuwi kawin karo wong wadon saka kulawarga Barzilai ing Giléad, banjur nganggo jenengé maratuwané). Sarèhné ora bisa mbuktèkaké sapa leluhuré, mulané wong-wong mau ora dililani nindakaké pegawéan imam.

⁶² (2:61)

⁶³ Bupati ing kono mutus yèn wong-wong mau ora kena mangan saka kurban suci, nganti ana imam sing bisa migunakaké Urim lan Tumim.

⁶⁴ Cacahé wong sing bali saka pembuwangan kabèh 42.360. Cacahé batur-tukon lanang lan wadon 7.337. Tukang ngunèkaké musik lanang wadon 200 Jaran — 736; Bihal — 245; Unta — 435; Kuldi — 6.720;

⁶⁵ (2:64)

⁶⁶ (2:64)

⁶⁷ (2:64)

⁶⁸ Satekané ing Pedalemané Allah ing kutha Yérusalèm ana para penggedhéné kulawarga sing metu saka rilaning atiné dhéwé ngaturaké sumbangan kanggo

mbangun Pedalemané Allah ana ing panggonané lawas.

⁶⁹ Sakèhé barang darbèké sing kena disaosaké padha disaosaké; sumbangan mau gunggungé: emas 500 kilogram, slaka 2.800 kilogram, lan jubah imam 100 iji.

⁷⁰ Para imam, para wong Lèwi lan rakyat sawetara padha manggon ing kutha Yérusalèm lan sakiwa-tengené. Para penyanyi lan wong-wong sing jaga gapura sarta para tenaga kasar sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah iya padha manggon ing kutha-kuthané leluhuré dhéwé-dhéwé.

3¹ Nalika nyandhak sasi kapitu wong Israèl wis padha manggon ing kuthané dhéwé-dhéwé. Wong kabèh mau padha nglumpuk ing kutha Yérusalèm.

² Yésua bin Yozadak lan sedulur-seduluré, para imam, lan Zérubabel bin Séaltièl lan sedulur-seduluré banjur padha mbangun mesbèh kagem Allahé Israèl, kanggo saos kurban obongan kaya sing katulis ing kitabé Nabi Musa, abdiné Allah.

³ Mesbèh mau didegaké ana ing panggonané lawas, senajan satemené

wong-wong sing bali saka pembuwangan mau padha wedi karo wong-wong ing tanah kono. Nuli padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah, yakuwi kurban obongan ésuk lan soré.

⁴Lan iya banjur padha netepi prenatal Riaya Kémah, kaya sing katulis ing Kitab, lan nyaosaké kurban obongan pedinan kaya sing diprenata ing Kitab.

⁵Lan wiwit dhèk semana dianakaké kurban sing ajeg, kurban obongan saben sasi anyar, lan kurban obongan ing dina riaya sing disucèkaké déning Allah. Uga ana kurban saka saben wong sing nyaosaké pisungsung manasuka konjuk marang Allah.

⁶Ing sasi kapitu tanggal kapisan wong padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah, senajan pondhasiné Pedalemané Allah durung wiwit digarap.

⁷Wong-wong mau banjur padha awèh dhuwit marang tukang kayu lan tukang batu; wong Tirus, wong Sidon padha diwènèhi pangan lan ngombé sarta lenga, dikon ngirim kayu èrès saka Libanon menyang Yafo metu segara, atas palilahé Korèsy, raja Pèrsia.

⁸ Ing taun kapindho, sasi kapindho satekané saka pembuwangan, Zérubabel bin Séaltièl lan Yésua bin Yozadak sarta sedulur-seduluré liyané, yakuwi para imam lan wong Lèwi, apa déné wong kabèh sing teka saka pembuwangan, banjur padha miwiti mbangun Pedaleman Allah ing Yérusalèm.

⁹ Yésua lan anak-anaké, mengkono uga Kadmièl lan anak-anaké, sarta wong-wong turuné Hénadad sing padha ngawasi penggarapé Pedalemané Allah mau.

¹⁰ Nalika pondhasiné Pedalemané Allah arep wiwit dipasang déning para tukang, imam-imam nganggo sandhangan dhines padha teka nggawa slomprèt, lan wong-wong Lèwi turuné Asaf nggawa kecèr kanggo memuji marang Allah, miturut prenatalé Dawud, raja Israèl.

¹¹ Banjur padha menyanyi genti-genti saos puji sokur marang Allah, "Panjenengané mirah ing sih! Awit sih-kamirahané langgeng selawasé tumrap Israèl!" Umat kabèh banjur padha surak-surak karo memuji marang Allah klawan sora, merga pondhasiné Pedalemané Allah wis dipasang.

¹² Nanging ing antarané para imam, wong-wong Lèwi lan para penggedhéné kulawarga, sarta wong tuwa-tuwa sing isih menangi Pedaleman Allah sing dhisik, bareng ndeleng enggoné masang pondhasiné Pedaleman mau, akèh sing padha nangis. Wong-wong liyané padha surak-surak saka bungahé.

¹³ Nganti ora kena dibédakaké endi swarané wong sing giyak-giyak merga bungah, lan endi swarané tangisé wong akèh, sebab enggoné padha surak-surak seru banget, nganti keprungu saka kadohan.

4 ¹ Bareng mungsuhé wong Yéhuda lan wong Bènyamin padha krungu yèn wong-wong sing bali saka pembuwangan padha mbangun Pedalemané Allah,

² banjur padha nemoni Zérubabel lan para penggedhéné kulawarga, tembungé, "Kula sami klilana tumut mbangun, margi kula inggih sami ngabekti dhateng Allah panjenengan, sami kados panjenengan. Kula inggih tansah sami nyaosaken kurban dhateng Allah wiwit jamanipun Ésar-Hadon, raja Asyur, ingkang mindhah kula mriki."

³ Nanging Zérubabel, Yésua lan para penggedhéné kulawarga Israèl padha mangsuli mengkéné, "Pembanguning Pedalemanipun Allah menika sanès urusan kita sesarengan. Menika badhé kula garap piyambak kagem Pangéran, Allahipun Israèl, kados ingkang kadhawuhaken déning Korèsy, raja Pèrsia dhateng kula."

⁴ Penduduk kono banjur gawé kendhoning semangaté wong ing Yéhuda. Wong-wong sing nyambut-gawé padha diwedèn-wedèni.

⁵ Malah wiwit sugengé Korèsy nganti jamané Darius, raja Pèrsia, wong-wong padha nyogok para penaséhaté Sang Raja supaya ngalang-alangi niaté wong Yéhuda lan nggagalaké rancangané.

⁶ Nalika Akhaswéros lagi waé jumeneng raja, penduduk kono padha ngaturaké layang marang Sang Raja, nggugat wong Yahudi sing padha manggon ing Yéhuda lan ing kutha Yérusalèm.

⁷ Ing jamané Artahsasta jumeneng raja ing Pèrsia, wong-wong mau ngaturaké layang gugatan menèh. Layang kuwi ditulis déning Bislam, Mitredat lan Tabeèl

sakanané, panulisé nganggo basa Aram, dilampiri salinané.

⁸Uga bupati Réhum lan Simsai, penulisé, padha ngaturaké layang marang Sang Raja Artahsasta, mengkéné,

⁹"Saking Rehum, bupati, lan Simsai, penulis, sarta para kanca-kancanipun, para hakim, para pegawé, tiyang Pèrsia, tiyang-tiyang saking Érèkh, saking Babil sarta saking Susan,

¹⁰inggih menika tiyang-tiyang Élam lan bangsa sanès-sanèsipun, ingkang déning Sang Raja Aspanar Agung ingkang minulya kapindhah lan kadhawuhan manggèn ing Samaria sarta ing tanah-tanah sakilènipun Bengawan Éfrat."

¹¹Déné layang sing dikirimaké mau uniné mengkéné, "Konjuk ing ngarsanipun Sang Prabu Artahsasta, saking para kawulanipun, inggih menika tiyang-tiyang ingkang manggèn ing daérah sakilènipun Bengawan Éfrat.

¹²Ndadosna pamirsanipun Sang Prabu, bilih tiyang-tiyang Yahudi ingkang dhateng saking Babil sampun sami dumugi ing panggènan kawula, ing

kitha Yérusalèm. Samenika saweg sami mbangun malih kitha ingkang ndhatengaken piawon menika. Sami mbangun témbok-témbokipun lan ndandosi pondhasinipun.

¹³ Mugi ndadosna ing pamirsanipun Sang Prabu, bilih samasa kitha menika sampun dados, tiyang-tiyang menika mboten badhé mbayar paos, béya, menapa déné saos bulu-bekti malih, mila badhé ndadosaken kapitunanipun para raja.

¹⁴ Samenika, ing sarèhné sesambetan kawula kaliyan Sang Prabu menika saé, sarta mboten remen ningali Sang Prabu kapitunan, mila prekawis menika kawula sumanggakaken ing panjenenganipun Sang Prabu,

¹⁵ supados kawontenaken panitipriksa ing kitab riwayat kagunganipun para leluhuripun Sang Prabu. Saking kitab riwayat menika Sang Prabu badhé pirsá, bilih kitha menika kebak duraka; selaminipun tansah damel kapitunanipun para raja saha daérah-daérah sanèsipun. Tiyang-tiyang ing ngriku wiwit jaman rumiyin tansah sami mbaléla. Menika

sebabipun kitha menika ngantos dipun gempur.

¹⁶ Kawula namung ngaturi pirsá dhateng Sang Prabu, bilih samasa kitha menika sampun kabangun malih, sarta témbok-témbokipun sampun rampung, Sang Prabu badhé kécalan daérah-daérah sakilènipun Bengawan Éfrat."

¹⁷ Sang Raja banjur paring wangsulan mengkéné, "Tumekaa marang Rehum, bupati lan Simsai, penulis sakanca-kancané, kang manggon ing Samaria lan ing daérah sakuloné Bengawan Éfrat. Salam!

¹⁸ Layangmu diwacakaké marang aku lan aku wis ngerti surasané.

¹⁹ Aku banjur ndhawuhaké supaya dianakaké panliti, lan ketitik yèn kutha mau wiwit biyèn tansah mbaléla marang raja-raja. Para wargané seneng gawé kisruh lan mbrontak.

²⁰ Pancèn biyèn ana raja-raja sing ngerèh Yérusalèm, lan mréntah daérah sakuloné Éfrat kabèh. Raja-raja mau padha disaosi pajeg, bulu-bekti lan béya.

²¹ Mulané saiki préntahana supaya wong-wong mau padha lèrèna, aja

nganti kutha mau dibangun menèh,
nganti ana dhawuh saka aku.

²² Dingati-ati aja nganti tlédhor. Aja nganti para raja saya wuwuh kapitunané; mula padha èstokna!"

²³ Sawisé salinané layang saka Raja Artahsasta mau diwacakaké marang Rehum lan Simsai, penulisé, sarta kanca-kancané, banjur énggal-énggal padha budhal menyang Yérusalèm, nemoni wong-wong Yahudi. Wong-wong mau dipeksa lèrèn enggoné nyambut-gawé.

²⁴ Wiwit wektu kuwi pegawéan mbangun Pedalemané Allah ing Yérusalèm banjur lèrèn, nganti taun kapindho jumenengé Darius, raja Pèrsia.

5¹ Nalika semono ana nabi loro, yakuwi Nabi Hagai lan Zakharia bin Idho, medhar wangsit atas asmané Allahé Israèl, marang wong-wong sing manggon ing Yéhuda lan ing Yérusalèm.

² Bareng Zérubabel bin Séaltièl lan Yésua bin Yozadak padha krungu pidhatoné nabi-nabi mau, banjur padha nerusaké mbangun Pedalemané Allah. Déné nabi loro mau iya padha mèlu mbiyantu.

³ Ora antara suwé Tatnai, bupati daérah sabrangé Éfrat, bebarengan karo Syéтар-Boznai lan kanca-kancané padha teka, sarta muni mengkéné, "Sapa sing préntah marang kowé mbangun Pedaleman iki lan ngrampungaké témboké?"

⁴ Banjur muni menèh mengkéné, "Sapa jenengé wong sing padha ngedegaké bangunan iki?"

⁵ Nanging Allah ngreksa marang para pemimpiné wong Yahudi, mula para pegawéné raja Pèrsia ora ndhawuhi lèrèn enggoné mbangun, nganti prekarané wis kalapuraké marang Raja Darius lan olèh wangsulan rupa layang keputusan.

⁶ Turunané layang sing diaturaké déning Tatnai, bupati daérah sakuloné Bengawan Éfrat, bebarengan karo Syéтар-Boznai lan kanca-kancané, marang Raja Darius mau uniné mengkéné,

⁷ "Katur ing ngarsanipun Raja Darius. Salam kasugengan.

⁸ Andadosna kauninganipun Sang Prabu, bilih nalika kawula dhateng daérah Yéhuda, Pedalemanipun Allah Ingkang Mahaluhur, menika saweg dipun

bangun, migunakaken séla ageng-ageng sarta témbokipun kalapis mawi kajeng. Penggarapipun kanthi tlatos lan sampun kathah kemajenganipun.

⁹Kawula sami takèn dhateng para sesepuhipun mekaten, 'Sapa sing préntah marang kowé mbangun Pedaleman iki lan ngrampungaké témboké?'

¹⁰Mekaten ugi kawula nakèkaken namanipun para pemimpinipun, supados saged kawula lapuraken dhateng Sang Prabu.

¹¹Tiyang-tiyang wau sami mangsuli mekaten, 'Kula menika sami para abdinipun Allah ingkang nitahaken langit lan bumi. Pedaleman menika sampun wonten pinten-pinten taun kepengker, kabangun lan karampungaken déning salah setunggaling raja agung ing Israèl.'

¹²Nanging sareng para leluhur kula sami damel dukanipun Allah, lajeng sami kaulungaken dhateng tanganipun Nebukadnésar, raja ing negari Babil; ingkang ngrisak Pedaleman menika bangsa Kasdim. Para leluhur kula lajeng dipun tawan sarta kapindhah dhateng Babil.

¹³ Nanging ing taun kapisan jamanipun Korèsy jumeneng raja ing Babil, panjenenganipun paring dhawuh supados Pedalemanipun Allah menika kabangun malih.

¹⁴ Mekaten ugi prabotipun Pedaleman menika rupi emas lan slaka ingkang kapundhut déning Sang Raja Nebukadnésar kabekta saking Yérusalèm dhateng Babil, kapasrahaken wangsul dhateng tiyang nama Sèsbazar, ingkang dipun angkat dados bupati,

¹⁵ kanthi dhawuh mekaten, 'Prabot iki gawanen lan dokokna ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, lan Pedalemané Allah karebèn dibangun ana ing tilas panggonané.'

¹⁶ Sesampunipun menika Sèsbazar lajeng dhateng, masang pondhasinipun Pedalemanipun Allah ing Yérusalèm. Wiwit kala semanten ngantos dumugi samangké Pedalemanipun Allah menika kagarap, nanging dèrèng rampung!

¹⁷ Pramila menawi Sang Prabu dhanggan ing penggalih, mugi kawontenaken panliti ing gedhong kahartakanipun Sang Prabu ing Babil, menapa naté wonten dhawuh saking Raja Korèsy

mbangun Pedalemanipun Allah wonten ing Yérusalèm wau. Sarta kawula mugèni kaparingana pirsaka kadospundi kersanipun Sang Prabu tumrap prekawis menika."

6¹ Sawisé mengkono Sang Raja Darius ndhawuhaké supaya nлити gedhong perawatan (penyimpanan) raja-branané kraton ing Babil, panggonané nyimpen layang-layang keputusané para raja.

² Ana ing Ahméta, ing bètèngé propinsi Média, ketemu ana gulungan sing ana tulisané mengkéné: Serat pèngetan:

³ "Rikala jumenengipun Sang Prabu Korèsy, ing taun kapisan, Sang Prabu Korèsy ndhawuhaken préntah mekaten: Pedalemané Allah ing Yérusalèm iku kabanguna menèh minangka panggonan nyaosaké kurban. Pondhasiné kagawéa kang sentosa. Dhuwuré gedhong sewidak asta lan ambané sewidak asta.

⁴ Kudu dipasang watu gedhé-gedhé telung larik, sing selarik lapis kayu. Ragadé kajupukna saka kas negara.

⁵ Mengkono uga praboté Pedalemané Allah mau, rupa emas lan slaka, sing biyèn dipundhut déning Sang Prabu Nebukadnésar saka Pedaleman

ing Yérusalèm kabekta menyang Babil, iku kudu dibalèkaké ana ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm menèh, kadokokna ing tilas panggonané, ana ing Pedalemané Allah!

⁶ Déné kowé, Tatnai, bupati daérah sakuloné Éfrat, lan Syétar-Boznai sarta kanca-kancamu, para pegawé daérah sakuloné Éfrat, kowé aja ngaru-biru.

⁷ Penggarapé Pedalemané Allah iku toгна waé. Bupati lan para pinituwané wong Yahudi dhéwé karebèn mbangun Pedalemané Allah mau ana ing tilas panggonané lawas.

⁸ Kejaba kuwi aku iya wis paring dhawuh bab apa kang prelu koktindakaké tumrap para pinituwané wong Yahudi kang nggarap Pedalemané Allah, yaiku kowé kudu mbayar ragadé pembanguné Pedaleman marang wong-wong mau saka pengasilané negara, saka bulu-bektiné daérah Kulon Éfrat; enggonmu mènèhaké ragadé kudu tlesih lan ora kena kasèp.

⁹ Apa sing dibutuhaké rupa sapi lanang nom, wedhus gèmbèl lanang nom, cempé kanggo saos kurban obongan konjuk marang Allahé langit lan bumi.

Semono uga gandum, uyah, anggur lan lenga, manut pituduhé para imam sing ana ing Yérusalèm, kabèh mau kudu diwènèhi ajeg saben dina, ora kena lali,¹⁰ supaya wong-wong mau tansah bisa saos kurban kang gawé renaning penggalihé Allahé langit lan bumi sarta ndongakaké kasugengané Sang Prabu lan para putrané.

¹¹Kejaba kuwi aku wis paring dhawuh, supaya saben wong sing nglirwakaké keputusan iki, cagaké omahé bakal dibedhol siji, digawé sujèn kanggo nyunduki wong mau. Omahé wong mau karubuhna merga saka paneraké.

¹²Allah kang dedalem ana ing kana muga ngrubuhaké saben raja lan saben bangsa, sing mbaléla nedya mbatalaké keputusan iki lan ngrusak Pedalemané Allah ing Yérusalèm. Aku, Darius, kang ndhawuhaké préntah iki. Poma padha èstokna sing temenan!"

¹³Tatnai, bupati daérah Kulon Éfrat, Syétar-Boznai lan kanca-kancané padha nglakoni kanthi ngati-ati apa sing didhawuhaké déning Sang Raja Darius.

¹⁴Para pinituwané wong Yahudi padha nerusaké mbangun kanthi cékat-cèket,

merga saka dhawuhé Nabi Hagai lan Nabi Zakharia bin Idho, sing padha medharaké wangsité Pangéran. Mengkono enggoné padha ngrampungaké pembanguning Pedalemané Allah, atas saka dhawuhé Pangéran Allahé Israèl lan préntahé Korèsy, Darius lan Artahsasta, raja-raja Pèrsia.

¹⁵ Nalika tanggal telu sasi Adar (sasi katelu) penggarapé Pedalemané Allah rampung kabèh, yakuwi ing taun kaping nem jamané Darius jumeneng raja.

¹⁶ Wong Israèl, para imam, wong Lèwi lan wong liya-liyané sing bali saka pembuwangan banjur padha ngresmèkaké Pedalemané Allah klawan bungah.

¹⁷ Kanggo ngresmèkaké Pedalemané Allah mau wong Israèl padha saos kurban rupa sapi lanang satus, wedhus gèmbèl lanang 200, cempé wedhus gèmbèl 400, iya wedhus lanang kanggo kurban pangruwating dosa tumrap wong Israèl kabèh, cacahé rolas manut cacahé taler Israèl.

¹⁸ Para imam banjur diresmèkaké miturut golongané, semono uga wong Lèwi miturut kulawargané supaya

padha nindakaké pegawéané ana ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, kaya kang katulis ana ing Kitabé Musa.

¹⁹ Nalika tanggal ping patbelas sasi kapisan wong-wong sing bali saka pembuwangan padha ngriyakaké Paskah.

²⁰ Para imam lan wong Lèwi wis padha sesuci bebarengan, mulané kena nyembelèh cempéné Paskah kanggo wong sing bali saka pembuwangan sarta kanggo sedulur-seduluré, yakuwi para imam lan kanggo awaké dhéwé.

²¹ Wong Israèl kabèh banjur padha mangan Paskah, mengkono uga saben wong sing wis padha ninggal tata-carané wong pribumi sarta mèlu nyembah marang Pangéran, Allahé wong Israèl.

²² Nuli padha netepi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi lawasé pitung dina olèhé padha bungah-bungah, merga wis diparingi longgar déning Allah. Gusti Allah wis nelukaké atiné raja ing Asyur, mula Sang Raja mbiyantu wong Israèl mbangun Pedalemané Allah, Allahé Israèl.

7 ¹ Sawetara taun sawisé lelakon mau, nalika jamané Artahsasta

jumeneng raja ing tanah Pèrsia, ana wong jenengé Ézra, turuné Imam Agung Harun. Sarasilahé Ézra mau mengkéné: Ézra kuwi anaké Seraya; Seraya anaké Azarya, Azarya anaké Hilkia, Hilkia anaké Salum, Salum anaké Zadok, Zadok anaké Ahitub, Ahitub anaké Amarya, Amarya anaké Azarya, Azarya anaké Merayot, Merayot anaké Zerahya, Zerahya anaké Amarya, Amarya anaké Uzi, Uzi anaké Buki, Buki anaké Abisua, Abisua anaké Pinéhas, Pinéhas anaké Èléazar, Èléazar anaké Harun, sing jumeneng Imam Agung.

² (7:1)

³ (7:1)

⁴ (7:1)

⁵ (7:1)

⁶ Ézra budhal ninggal Babil.

Panjenengané ahli kitab, mumpuni bab Torèté Musa, sing diparingaké déning Pangéran, Allahé Israèl. Sarèhné kaayoman déning astané Allah, mula apa sapanuwuné Ézra marang Sang Raja disembadani kabèh.

⁷ Bareng karo Ézra mau ana golongané wong Israèl sawetara sing padha mèlu bali menyang Yérusalèm, semono uga

ana imam, wong Lèwi, penyanyi, tukang jaga gapura lan tenaga kasar sing nyambut-gawé ana ing Pedalemané Allah. Enggoné padha budhal mau nalika taun kapitu jamané Artahsasta jumeneng raja.

⁸ Olèhé mangkat saka Babil tanggal siji sasi kapisan, lan merga saka pangayomané Pangéran, tekan Yérusalèm tanggal siji sasi kalima.

⁹ (7:8)

¹⁰ Ézra mau uripé ditanjakaké kanggo nyinau Torèté Allah, sarta kanggo mulangaké prenatal lan sarak-saraké agama marang wong Israèl.

¹¹ Artahsasta maringaké turunan layang marang Ézra, yakuwi imam lan ulama (ahli kitab) kang akèh kawruhé bab angger-angger lan prenatalé Gusti Allah kanggo wong Israèl. Surasané layang mau mengkéné:

¹² "Saka Sang Raja Artahsasta, tumekaa marang Ézra, imam lan ahli Torèté Allah kang ana ing swarga."

¹³ "Aku ndhawuhaké préntah kanggo sawilayah jajahaning kratonku kabèh; sakèhé wong Israèl kang ana ing kratonku, iya imam utawa wong Lèwi,

kang kepéngin mèlu kowé bali menyang Yérusalèm, daklilani.

¹⁴ Aku lan para penaséhatku pitu, ngutus kowé niti kaanané Yérusalèm lan Yéhuda, apa Torèté Pangéran Allahmu, kang kapasrahaké marang kowé, padha dièstokaké.

¹⁵ Slaka lan emas saosanku lan para penaséhatku marang Allahé wong Israèl, kang dedalem ana ing Yérusalèm, gawanen pisan.

¹⁶ Semono uga slaka lan emas enggonmu nglumpukaké saka propinsi-propinsi ing Babil lan apa sing disaosaké déning wong Israèl lan para imamé kanggo Pedalemané Allah, cangkingen pisan.

¹⁷ Dhuwit mau tanjakna klawan ngati-ati kanggo tuku sapi lanang, wedhus jawa lan wedhus gèmbèl, gandum lan anggur kanggo saos kurban ing mesbèhé Pangéran Allah ing Yérusalèm.

¹⁸ Sisané slaka lan emas kuwi tanjakna kanggo nyukupi apa sing padha kokanggep prelu miturut kersané Allahmu.

¹⁹ Mungguh piranti-piranti sing wis kapasrahaké marang kowé kanggo leladi

ing Pedalemané Allah, padha saosna sapepaké ana ing ngarsané Allah ing Yérusalèm.

²⁰ Sepira kekurangané bayaren, jupukna saka kas kagungané Sang Prabu.

²¹ Aku, Artahsasta, dhawuh marang sakèhé penggedhéné kahartakan propinsi-propinsi ing sakuloné Bengawan Éfrat supaya énggal-énggal nyepaki apa sing dibutuhaké Ezra, imam lan ahli Torèté Allah kang ana ing swarga,

²² kang rupa slaka nganti 3.400 kilogram, gandum 10.000 kilogram, anggur 2.000 liter, lenga zaitun 2.000 liter, lan uyah sepira waé sing dibutuhaké.

²³ Apa waé kang dikarsakaké déning Allahing swarga kagem Pedalemané cepakna, supaya Panjenengané ora duka marang aku utawa marang sing nggentèni aku.

²⁴ Poma kowé aja narik pajeg utawa béya saka para imam, para wong Lèwi, para penyanyi, para juru jaga gapura, para buruh kasar lan sedhéngah wong sing padha leladi ing Pedalemané Allah.

²⁵Wusana kowé, Ézra, klawan kawicaksanan peparingé Allahmu marang kowé, ngedegna pepréntahan lan ngangkata hakim kang padha ngadili rakyat ing sakuloné Bengawan Éfrat, sing padha tundhuk karo Torèté Allahmu. Déné sapa sing ora ngerti angger-anggeré Allahmu, kudu kokwulang.

²⁶Sapa wong sing ora ngèstokaké angger-anggeré Allahmu, supaya énggal-énggal diadili lan diukum, apa diukum pati, dibuwang, didhendha, utawa dikunjara."

²⁷Pangucapé Ézra, "Pinujia Pangéran, Allahé leluhur kita, kang kersa maringi kawicaksanan ana ing penggalihé Sang Prabu, nganti panjenengané gawé asriné Pedalemané Allah kang ana ing Yérusalèm.

²⁸Merga saka sih-kamirahané Allah aku olèh sihé Sang Prabu lan para penaséhaté, sarta bisa ngrembugi penggedhéné taler-taleré Israèl, nganti padha gelem mèlu aku budhal bali menyang Yérusalèm."

8¹Iki daftaré para penggedhéné kulawarga sing padha mèlu budhal

karo aku saka pembuwangan ing Babil, menyang Yérusalèm, jamané Artahsasta jumeneng raja.

²Saka turuné Pinéhas: Gérsom; saka turuné Itamar: Dhanièl; saka turuné Dawud: Hatus bin Sekhanya; saka turuné Paros: Zakharia, lan bareng karo wong-wong kuwi ana wong satus sèket sing kecathet ana ing sarasilah. Saka turuné Pahat-Moab: Élyoénai bin Zerahya, lan kejaba kuwi ana wong lanang rong atus. Saka turuné Zatu: Sekhanya bin Yahazièl lan bebarengan karo wong lanang telung atus; saka turuné Adin: Èbèd bin Yonatan lan karo wong lanang sèket; saka turuné Élam: Yésaya bin Atalya bareng karo wong lanang pitung puluh; saka turuné Séfaca: Zebaya bin Mikhaèl, bareng karo wong lanang wolung puluh; saka turuné Yoab: Obaja bin Yehièl, bebarengan karo wong lanang rong atus wolulas; saka turuné Bani: Sélomit bin Yosifya, bareng karo wong satus sewidak; saka turuné Bébai: Zakharia bin Bébai, bebarengan karo wong lanang wolulikur; saka turuné Azgad: Yohanan bin Hakatan, bareng karo wong lanang satus sepuluh;

saka turuné Adonikam: sing tekané kèri, jeneng-jenengé Èlifèlèt, Yehièl lan Semaya, bareng karo wong lanang sewidak; saka turuné Bigwai: Utai lan Zabud bebarengan karo wong lanang pitung puluh.

³ (8:2)

⁴ (8:2)

⁵ (8:2)

⁶ (8:2)

⁷ (8:2)

⁸ (8:2)

⁹ (8:2)

¹⁰ (8:2)

¹¹ (8:2)

¹² (8:2)

¹³ (8:2)

¹⁴ (8:2)

¹⁵ Wong mau padha daklumpukaké ana ing pinggiré kali sing anjog ing kutha Ahawa, banjur padha masang kémah ana ing kono, suwéné telung dina. Bareng daktliti, ing antarané wong-wong mau akèh imamé, nanging ora ana wongé Lèwi.

¹⁶ Mulané aku banjur kongkonan Élièzer, Arièl, Semaya, Èlnatan, Yarib, Èlnatan, Natan, Zakharia lan Mesulam, kabèh

padha penggedhé, apa déné Yoyarib lan Èlnatan, para guru, padha dakkon nemoni Idho,

¹⁷ penggedhéné kulawargané sing ana ing Kasifya kono. Idho lan sedulur-seduluré dakjaluki tulung nggolèkaké wong-wong Netinim, yakuwi tenaga kasar sing ngladèni ana ing Pedalemané Allah.

¹⁸ Merga saka kamirahané Allah aku dikirimi wong-wong sing gathèkan, saka kulawargané Mahli, Sèrèbya saanak-anaké lan saseduluré, gunggung wong wolulas.

¹⁹ Semono uga Hasabya lan Yésaya saka bani Mérari saanak-anaké lan sedulur-seduluré, gunggung wong rong puluh.

²⁰ Kejaba kuwi isih ana menèh wong 220, tenaga kasar turuné wong-wong sing biyèn déning Raja Dawud lan para pegawéné dipasrahaké marang wong-wong Lèwi kanggo ngladèni pegawéan ing Pedalemané Allah. Wong mau kabèh jenengé dicathet siji-siji.

²¹ Aku banjur ngumumaké pasa ana ing pinggiré Kali Ahawa kono, supaya aku padha andhap-asor ana ing

ngarsané Allah sarta nyuwun supaya laku kita dituntun sarta anak-anak dalah barang darbèk kita direksa déning Panjenengané.

²²Awit aku isin nyuwun tentara utawa bala jaranan marang Sang Prabu kanggo ngreksa lan ngadhepi mungsuh-mungsuh ing sedalan-dalan. Merga aku wis matur marang Sang Prabu mengkéné, "Allah kawula ngayomi dhateng sedaya tiyang ingkang pitados dhateng Panjenenganipun, nanging sakathahing tiyang ingkang nyingkur Panjenenganipun menika sami dipun lawan déning pangwaosipun lan bebendunipun."

²³Mulané aku banjur padha pasa sarta nyenyuwun mengkono mau marang Allah kita. Mangka Panjenengané nyembadani apa kang daksuwun.

²⁴Aku banjur milih saka antarané pengareping imam wong rolas, yakuwi Sèrèbya, Hasabya lan wong sepuluh liyané.

²⁵Aku banjur nimbang slaka lan emas, sarta piranti-piranti kanggo Pedalemané Allah kita, saka Sang Prabu lan para penaséhaté sarta para punggawané, apa

déné para wong Israèl sing ana ing kono. Barang-barang mau dakpasrahaké para imam, yakuwi:

²⁶ slaka 22 ton, barang-barang saka slaka 70 kilogram, emas 3.400 kilogram, mangkok saka emas 8,4 kilogram, mangkok saka prunggu alus, sing regané padha karo mangkok sing kagawé saka emas, cacahé loro.

²⁷ (8:26)

²⁸ Tembungku karo wong-wong mau, "Kowé kuwi dadi wong sing dipilih déning Pangéran, Allahé para leluhurmu. Piranti iki kabèh dadi barang sengkeraan sumaos marang Allah, merga barang-barang saka slaka lan emas iki pisungsung mana suka konjuk marang Pangéran, Allahé leluhurmu.

²⁹ Simpenen lan reksanen nganti tekan Pedalemané Allah lan timbangan ana ing ngarepé para pengareping imam, sarta wong-wong Lèwi lan para penggedhé kulawarga-kulawargané Israèl ana ing Yérusalèm, ing gedhong-gedhongé Pedalemané Allah."

³⁰ Para imam lan wong Lèwi banjur padha nampani slaka lan emas sarta piranti-piranti sing wis ketimbang mau,

bakal kagawa menyang Yérusalèm, ing Pedalemané Allah kita.

³¹ Sawisé mengkono banjur padha mangkat saka pinggiré Kali Ahawa, nalika sasi kapisan tanggal ping rolas, menyang Yérusalèm. Ing sadalandalan astané Allah ngayomi kita saka serangané mungsuh lan bégal.

³² Satekané ing Yérusalèm kita banjur padha lèrèn ana ing kono telung dina.

³³ Ing dina kapaté slaka lan emas, sarta piranti-piranti mau banjur padha ditimbang ana ing Pedalemané Allah kita, kapasrahaké marang Imam Marémot bin Uria. Imam mau dibantu déning Èléazar bin Pinéhas lan wong Lèwi loro, yakuwi Yozabad bin Yésua lan Noaya bin Binui.

³⁴ Barang-barang kabèh mau diétung lan ditimbang menèh, sarta dicatheti.

³⁵ Wong-wong sing bali saka pembuwangan mau nuli padha saos kurban obongan konjuk marang Pangéran, Allahé Israèl, rupa: sapi 12 kanggo bangsa Israèl kabèh; wedhus gèmbèl lanang 96; cempé wedhus gèmbèl 77; wedhus jawa lanang minangka kurban pangruwating dosa

12; kabèh mau dadi kurban obongan konjuk marang Allah.

³⁶Layang keputusané Sang Prabu iya banjur dipasrahaké para raja lan wakil-wakilé, yakuwi para bupati sing ngerèh daérah sakuloné Bengawan Éfrat. Wong-wong mau kabèh iya banjur padha mbantu apa sing dadi kekurangané umat lan Pedalemané Allah.

9¹Sawisé lelakon kuwi mau para penggedhé nuli nekani aku, padha kandha mengkéné, "Umat Israèl, para imam lan tiyang Lèwi mergi nglampahi pendamel nistha, tumindakipun sami kaliyan tiyang-tiyang ing tanah ngriki, kadosta tiyang Hèt, tiyang Fèris, tiyang Yébus, tiyang Amon, tiyang Moab, tiyang Mesir tuwin tiyang Amiri.

²Sami mendhet sémah tiyang-tiyang èstri saking bangsa-bangsa wau sarta ugi kanggé anak-anakipun. Mila wiji ingkang suci campur kaliyan para bangsa ing tanah ngriki, malah ingkang miwiti nglampahi nerak mekaten menika para pengageng lan para pemimpin."

³Bareng krungu mengkono mau, aku banjur nyuwèk klambiku rangkepan lan jubahku, sarta njabuti rambutku

lan jénggotku, karo ndhéprok lan dheleg-dheleg saka sedhihku.

⁴ Para wong sing padha ndredheg merga wedi karo pangandikané Allah krana dosa sing dilakoni wong-wong sing padha bali saka pembuwangan, padha nglumpuk ana ing ngarepku. Aku isih tetep ndhéprok dheleg-dheleg saka sedhihku, nganti tekan wayahé saos kurban soré.

⁵ Bareng wayahé saos kurban aku banjur ngadeg saka papan kono. Klambiku rangkepan lan jubahku isih suwèk. Aku banjur jèngkèng karo ngangkat tanganku matur Pangéran, Allahku, unjukku,

⁶ "Dhuh Allah kawula! Kawula isin sanget saupami ngantosa nyawang dhateng Paduka, Allah kawula. Mergi dosa kawula menika tumpuk-tumpuk ngantos sundhul ing langit.

⁷ Enggèn kawula nandhang kalepatan ageng wiwit nalika jamanipun para leluhur kawula ngantos dumugi dinten menika. Inggih krana saking dosa kawula, kawula sami kaulungaken dhateng tanganipun para raja ing tanah manca. Inggih kawula saha para raja

kawula saha para imam kawula sami dipun pejahi srana pedhang, dipun bucal ing negari manca, dipun jarah-rayah, ngantos sami nandhang wirang, inggih kados kawontenan kula ing dinten menika.

⁸ Samenika, nembé kémawon kawula sami ngalami sih-kamirahanipun Pangéran, Allah kawula. Saking antawisipun tiyang-tiyang ingkang pembuwangan, kawula sami kaparingan pengasoan wonten ing panggènan suci menika. Paduka sampun maringi gesang énggal.

⁹ Kawula menika réncang tumbasan, nanging Paduka mboten négakaken kawula. Kawula Paduka angsalaken sih saking raja-raja ing negari Pèrsia, ngantos kawula sami lestantun gesang saha angsal palilah mbangun malih Pedalemanipun Allah kawula, ingkang suwau sampun dados jugrugan. Malah kawula saged gesang kanthi tentrem wonten ing tanah Yéhuda kaliyan ing Yérusalèm.

¹⁰ Nanging samenika, dhuh Allah, menapa ingkang saged kawula unjukaken sesampunipun lelampahan

menika sedaya? Kawula sampun ngantos nglirwakaken malih dhateng dhawuh Paduka,

¹¹ ingkang sampun Paduka paringaken lantaran para abdi Paduka, para nabi, ingkang suraosipun, 'Tanah kang kokparani lan arep kokdarbèni iku tanah kang najis, krana saka pratingkahé para bangsa kang manggon ing kono. Iya krana saka pratingkahé sing rusuh, nistha, tanah iki wis najis kabèh saka tapel watesé ing sisih kéné tekan tapel watesé sing sisih kana.'

¹² Kawula sami dipun weling supados sampun ngantos nyukakaken anak-anak kawula èstri dhateng anakipun jaler bangsa menika, lan sampun ngantos mendhet anak èstrinipun kaangsalaken anak jaler kawula. Mekaten ugi kawula sampun ngantos ngangkah piyambakipun angsal kabegjan lan katentreman ing selami-laminipun. Menika sedaya supados kawula dadosa rosa sarta pamedalipun siti ingkang saé, sarta marisaken siti menika dhateng anak-putu kawula langgeng ing selaminipun.

¹³ Kawula sampun kedhatengan samukawis sedaya ingkang mergi saking piawon saha kalepatan kawula ingkang ageng. Paukuman Paduka, dhuh Allah kawula, mboten ngantos ngimbangi awratipun dosa kawula; malah kawula taksih sami Paduka paringi kanca semanten kathahipun.

¹⁴ Menapa kawula lajeng sami badhé nerak dhawuh Paduka malih srana bebésanan kaliyan para bangsa ingkang lampahipun awon menika? Menawi mekaten, kawula mesthi sami Paduka ukum ngantos tumpes tapis, ngantos mboten wonten ingkang kantun setunggal-tunggala ingkang oncat.

¹⁵ Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Paduka menika adil, awit kawula ingkang sami kantun menika taksih Paduka parengaken gesang, kados kawontenan kawula samangké. Samangké kawula sami marek sowan ing ngarsa Paduka kalayan ngakeni kalepatan kawula. Kawula èstunipun mboten pantes sowan ing ngarsa Paduka."

10 ¹ Sasuwéné Ézra ndedonga lan nlangsa karo nangis sarta nggloso ana ing ngarepé Pedalemané Allah mau,

banjur ana wong Israèl akèh padha nglumpuk ing ngarepé; wong lanang, wadon, karo bocah-bocah, padha nangis seru.

² Sekhanya bin Yehièl, turuné Élam, banjur matur marang Ézra mengkéné, "Kula ngakeni sampun sami nglampahi dosa dhateng Gusti Allah, mergi sami émah-émah kaliyan tiyang sanès bangsa, inggih menika bangsa ing tanah ngriki. Éwasemanten ing samangké inggih taksih wonten pengajeng-ajeng.

³ Sumangga samenika kita damel prejanjian kaliyan Gusti Allah. Kita badhé nundhung tiyang-tiyang èstri menika sedaya saanak-anakipun miturut pamrayogi panjenengan, saha rembagipun para sedhèrèk ingkang sami ajrih kaliyan angger-anggeripun Allah kita; kajengipun sedhèrèk-sedhèrèk menika tumindak miturut angger-angger.

⁴ Sumangga panjenengan jumeneng, sebab prekawis menika dados tugas panjenengan. Kula sami badhé mbiyantu panjenengan. Penggalih panjenengan ingkang panggah kémawon, sarta tumunten tumindaka."

⁵Ézra banjur ngadeg, para pengarepé imam, wong Lèwi lan umat Israèl kabèh padha dikon sumpah, yèn bakal padha nglakoni apa sing diusulaké déning Sekhanya mau. Wong kabèh iya banjur padha sumpah.

⁶Sawisé metu saka platarané Pedalemané Allah, Ézra banjur mlebu ing omahé Yohanan bin Èlyasib lan nginep ana ing kono, ora mangan roti lan ngombé, merga isih sedhih ngrasakaké paneraké para wong sing bali saka pembuwangan mau.

⁷Ing Yéhuda lan ing Yérusalèm banjur dianakaké pengumuman kanggo wong kabèh sing bali saka pembuwangan, supaya padha nglumpuk ing Yérusalèm.

⁸Sapa sing sajroné telung dina ora teka, miturut keputusané para penggedhé lan para pinituwa, sabarang darbèké bakal dirampas, lan wongé dhéwé bakal kapisah karo para wong sing bali saka pembuwangan.

⁹Sakèhé wong lanang ing tanah Yéhuda lan Bènyamin banjur padha nglumpuk menyang Yérusalèm sajroné telung dina. Kelakoné kuwi mau nalika sasi kasanga, tanggal rong puluh. Wong akèh padha

lungguh ana ing plataran Pedalemané Allah. Kabèh padha ndredheg merga saka lelakon mau lan merga saka deresé udan.

¹⁰ Imam Ézra banjur ngadeg lan kandha mengkéné, "Kowé wis padha gawé dosa, merga padha kawin karo wong liya bangsa, nganti muwuhi kaluputané Israèl.

¹¹ Mulané saiki kowé padha nlangsa ana ing ngarsané Pangéran, Allahé para leluhurmu, lan padha nglakonana apa sing dadi kersané. Padha pisaha karo wong bangsa kéné lan karo wong wadon liya bangsa kuwi."

¹² Wong sapa samuwan kabèh banjur padha mangsuli seru, "Inggih prayogi. Kula wajib sami nglampahi kados pangandika panjenengan.

¹³ Nanging tiyangipun kathah, mangka saweg mangsa jawah, mila tiyang sami mboten betah ngadeg wonten ing njawi ngriki. Kejawi saking menika pedamelan menika mboten badhé saged rampung sedinten kalih dinten. Mergi ing antawis kula kathah tiyang ingkang sami nglampahi panerak menika.

¹⁴ Prayoginipun para pengageng kula kémawon makili kula sedaya. Kajengipun tiyang-tiyang ingkang émah-émah kaliyan sanès bangsa menika kasowanaken ing wekdal ingkang katemtokaken. Tiyang-tiyang wau kairida déning para sepuh-sepuhipun daérah piyambak-piyambak, kaliyan para hakimipun, supados srana mekaten paukumanipun Allah ingkang mergi saking prekawis menika kasingkiraken saking kula sedaya."

¹⁵ Mung Yonatan bin Asaèl lan Yahzéya bin Tikwa sing ora setuju karo rembug mau, dibiyantu Mesulam karo Sabbetai, wong Lèwi.

¹⁶ Nanging wong-wong liyané sing mentas teka saka pembuwangan padha bisa nampa. Imam Ézra banjur milih wong sawetara, yakuwi para penggedhéné kulawarga; saben penggedhé makili kulawargané dhéwé-dhéwé. Jenengé penggedhé siji-sijiné dicathet. Enggoné padha mriksa prekara mau ing dina kapisan, sasi ping sepuluh.

¹⁷ Sarupané urusan sing magepokan bab kawin karo wong liya bangsa mau

rampung nalika tanggal kapisan sasi kang kapisan.

¹⁸ Iki daftaré wong-wong sing padha kawin karo wong wadon liya bangsa: Para imam, miturut kulawargané: Kulawargané Yésua lan sedulur-seduluré, turuné Yozadak: Maaséya, Élièzer, Yarib lan Gedalya.

¹⁹ Padha janji arep megat bojoné, lan ngurbanaké wedhus jawa minangka pangruwating dosané.

²⁰ Kulawargané Imèr: Hanani lan Zebaya.

²¹ Kulawargané Harim: Maaséya, Élia, Semaya, Yehièl lan Uzia.

²² Lan saka wong Pasyhur: Èlyoenai, Maaséya, Nétanéèl, Yozabad lan Élasa.

²³ Saka wong-wong Lèwi: Yozabad, Simèi, Kélaya (yakuwi Kelita), Pétahya, Yéhuda lan Élièzer.

²⁴ Saka para penyanyi: Èlyasib. Saka para juru tunggu gapura: Salum, Tèlèm lan Uri.

²⁵ Saka wong Israèl liya-liyané: Saka turuné Paros: Ramya, Yézia, Halka, Minyamin, Èléazar, Malkia lan Benaya.

²⁶ Saka turuné Élam: Matanya, Zakharia, Yehièl, Abdi, Yérémot lan Élia.

²⁷ Saka turuné Zatu: Èlyoènai, Èlyasib, Mattanya, Yéremot, Zabad lan Aziza.

²⁸ Saka turuné Bébai: Yohanan, Hananya, Zabai lan Altai.

²⁹ Saka turuné Bani: Mesulam, Malukh, Adaya, Yasub, Séal lan Yéramot.

³⁰ Saka turuné Pahat-Moab: Adna lan Kelal, Benaya, Maaséya, Matania, Bézaleèl, Binui lan Manasyè.

³¹ Saka turuné Harim: Élièzer, Yisia, Malkia, Semaya, Siméon, Bènyamin, Malukh, lan Semarya.

³² (10:31)

³³ Saka turuné Hasum: Matnai, Matata, Zabad, Èlifèlèt, Yéremai, Manasyè lan Simèi.

³⁴ Saka turuné Bani: Maadai, Amran, Uel, Benaya, Bedeya, Keluhu, Wanya, Merémot, Èlyasib, Matanya, Matnai, Yaasai.

³⁵ (10:34)

³⁶ (10:34)

³⁷ (10:34)

³⁸ Saka turuné Binui: Simèi, Selèmya, Natan, Adaya, Makhnadbai, Sasai, Sarai, Azreèl, Selèmya, Semarya, Salum, Amarya lan Yusuf.

³⁹ (10:38)

⁴⁰ (10:38)

⁴¹ (10:38)

⁴² (10:38)

⁴³ Saka turuné Nébo: Yeièl, Matica, Zabad, Zebina, Yadai, Yoèl lan Benaya.

⁴⁴ Kuwi kabèh wong sing kawin karo wong wadon liya bangsa; mulané bojoné padha dipegat lan dikon lunga saanak-anaké.

Nehemia

1 ¹ Iki lapurané Néhémia bin Hakalya bab pegawéané: Nalika sasi Kislèw, taun kaping rong puluhé pepréntahané Artahsasta, raja ing Pèrsia. Aku, Néhémia ana ing Susan.

² Nalika semono, sedulurku Hanani teka saka Yéhuda karo wong sawetara. Banjur daktakoni bab kaanané Yérusalèm lan wong-wong Yahudi sing wis bali saka pembuwangan ing Babil.

³ Banjur padha nyritakaké kaanané wong-wong sing bali saka pembuwangan mau, yakuwi satekané ing tanah kelairané. Uripé sengsara, merga padha dianggep asor déning bangsa-bangsa manca sing ana ing kiwa-tengené. Apa menèh, témbok-témboké Yérusalèm padha jugrug lan lawang-lawanging gapurané durung didandani, wiwit nalika diobong dhèk jaman semana.

⁴ Krungu kabar mengkono mau aku lungguh karo nangis. Pirang-pirang dina lawasé atiku sedhih. Aku banjur pasa karo ndedonga marang Allah,

⁵"Dhuh Allah ratuning swarga. Paduka menika Allah Ingkang Mahaluhur. Sowan kawula kalayan manah ingkang ajrih. Paduka tetep ngasihi sarta setya ing janji Paduka dhateng tiyang ingkang asih dhateng Paduka lan mbangun-turut dhateng dhawuh-dhawuh Paduka.

⁶Mugi Paduka kersa mirsani kawula, lan miyarsakaken pandonga ingkang kawula aturaken ing ngarsa Paduka rintèn lan dalu, kanggé umat Israèl, abdi Paduka. Kawula ngakeni bilih umat Paduka Israèl sampun sami nglampahi dosa. Ugi kawula piyambak lan para leluhur kawula sampun sami nglampahi dosa.

⁷Kawula sampun sami nyingkur dhateng Paduka lan nerak dhawuh-dhawuh Paduka.

⁸Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti pangandika-pangandika Paduka, ingkang Paduka dhawuhaken lantaran Musa, bilih samasa kawula, umat Israèl mboten setya dhateng Paduka, kawula badhé sami kasebar ing antawisipun bangsa-bangsa sanès.

⁹Nanging samasa kawula sami wangsul malih lan mbangun-turut

dhateng Paduka, kawula ingkang sampun Paduka sebar wau badhé Paduka klempakaken malih, senajan kawula sami pating prencan wonten ing salumahing bumi. Kawula lajeng badhé Paduka wangsulaken dhateng panggènan ingkang sampun Paduka pilih dados papan pangibadah dhateng Paduka.

¹⁰ Dhuh Allah, kawula menika para abdi Paduka, inggih umat kagungan Paduka piyambak, ingkang sampun Paduka luwari kalayan kasektèn Paduka ingkang élok.

¹¹ Mugi kersa miyarsakaken pandonga kawula lan pandonganipun para abdi Paduka sanès-sanèsipun sedaya ingkang sami ngormati dhateng Paduka. Kersaa paring pitulungan supados ing dinten menika kawula sedaya angsula sih-kawelasan saking Sang Prabu." Nalika semana aku dadi pegawé kraton sing ngurusi unjukané Sang Prabu.

2¹ Let patang sasi, yakuwi ing sasi Nisan, ing sawijining dina nalika Sang Prabu Artahsasta lagi dhahar, aku ngladèkaké unjukan anggur karo semu sedhah. Durung tau aku katon sedhah

ana ing ngarsané Sang Prabu kaya dhèk dina kuwi.

² Mulané Sang Prabu ndangu, "Yagéne kowé katon sedhah, mangka kowé ora lara. Mesthi ana sing kokpikir." Aku kagèt,

³ nuli matur, "Sang Prabu mugè sugenga ing selaminipun! Kadospundi enggèn kawula mboten sedhah, menawi kuburanipun para leluhur kawula samènika kebak gempuran lan kori-korining gapuranipun sami kabesmi."

⁴ Pendanguné Sang Prabu, "Dadi, karepmu kepriyé?" Ing sajroning ati aku ndedonga marang Allah ratuning swarga,

⁵ banjur matur marang Sang Prabu mengkéné, "Menawi Sang Prabu dhangsan ing penggalah lan marengaken, mugè kersaa ngutus kawula dhateng tanah Yéhuda mbangun kitha menika lan pesaréanipun para leluhur kawula."

⁶ Sang Prabu kang lenggah jèjèr karo Sang Ratu njurungi panyuwunku. Panjenengané ndangu pira lawasé enggonku arep ana ing kana lan kapan enggonku arep bali. Mulané aku iya nuli ngaturi pirsá.

⁷ Aku banjur nyuwun layang kanggo para gubernur ing propinsi Éfrat, supaya nyepetaké lakuku tekan Yéhuda.

⁸ Kejaba kuwi aku iya nyuwun layang kanggo Asaf, pegawé sing ngurusi alas wilayahé kraton, supaya nyawisaké kayu kanggo gapurané bètèng sing ngayomi Pedalemané Allah, lan kanggo témboké kutha, sarta omah sing arep dakenggoni. Kabèh sing daksuwun diparengaké déning Sang Prabu, merga Allah mitulungi aku.

⁹ Aku banjur budhal menyang tanah Éfrat Kulon bebarengan karo perwira tentara jaranan sawetara sing ngawal aku. Tekan kana layangé Sang Prabu dakaturaké marang gubernur.

¹⁰ Nanging bareng Sanbalat, wong Bèt-Horon, lan Tobia wong Amon, padha krungu yèn tekaku kanggo kepentinganané bangsa Israèl, padha mangkel atiné.

¹¹ Aku nerusaké lakuku nganti tekan Yérusalèm, banjur ngaso telung dina.

¹² Nalika semono durung ana wong sing dakkandhani wangsit sing diparingaké déning Allah ana ing atiku bab mbangun kutha Yérusalèm. Ésuké isih bengi, aku wis tangi, banjur ngajak kanca sawetara

metu saka kutha. Kejaba kuldi sing daktunggangi aku padha ora nggawa tunggangan liyané.

¹³ Nalika semono isih bengi. Aku padha metu saka kutha liwat lawangé Gapura Lebak sing sisih Kulon. Lakuku ngidul, menyang Gapura Sampah, ngliwati blumbang Naga. Karo mlaku aku mriksa témboké kutha sing wis jugrug lan lawang-lawang sing wis entèk kobong.

¹⁴ Saka Wétan kutha aku banjur ngalor, menyang Gapura Pancuran lan Blumbang Raja. Nanging ana ing kono ora ana dalan sing kena ditambah déning kuldiku, merga saka akèhé jugrugan.

¹⁵ Mulané aku banjur medhun menyang Lebak Kidron. Bengi kuwi uga aku nerusaké lakuku karo mriksa témboké kutha. Sawisé mengkono aku banjur ménggok lan bali menèh menyang kutha metu Gapura Lebak.

¹⁶ Para penggedhéné kutha kono ora ana siji-sijia sing ngerti yèn aku lunga lan iya ora ngerti apa sing dakrancang. Sebab aku ora kandha apa-apa karo wong Yahudi siji waé. Para imam lan para penggedhé, para pegawé lan sapa

waé sing arep mèlu mbangun kutha Yérusalèm ora ana sing dakkandhani.

¹⁷ Bareng wis let suwé lagi padha dakkandhani mengkéné, "Kowé padha ngerti dhéwé sepira gedhéné kasangsaran kita iki! Yérusalèm mung rupa jugrugan lan lawang-lawanging gapurané entèk kobong kabèh. Ayo kita padha mbangun témbok-témboké kutha Yérusalèm, supaya kita aja disepèlèkaké déning wong."

¹⁸ Aku banjur nyritakaké marang wong-wong mau carané Gusti Allah olèhé mitulungi aku lan apa sing dingandikakaké déning Sang Prabu marang aku. Wong-wong mau padha mangsuli, "Sumangga kita miwiti mbangun!" Banjur padha cancut nyambut-gawé.

¹⁹ Bareng Sanbalat, Tobia lan Gèsèm wong Arab padha krungu rancanganku sakanca, banjur padha nggeguyu lan moyoki. Tembungé, "Kowé kuwi padha arep apa? Apa kowé arep padha mbrontak Sang Prabu?"

²⁰ Aku mangsuli, "Allah ratuning swarga kang bakal ndadèkaké aku olèh gawé. Aku iki padha para abdiné lan arep

wiwit mbangun. Nanging kowé padha ora wenang mèlu nduwèni Yérusalèm. Malah yèn wong padha ngrembug bab kutha Yérusalèm, jenengmu ora bakal kasebut-sebut."

3¹ Lapuran bab pembanguning témboké Yérusalèm kuwi mengkéné: Imam Agung Èliasib lan kanca-kancané mbangun Gapura Wedhus Gèmbèl, masang inebé lawang-lawangé lan disucèkaké kagem Allah. Saka kono padha mbangun témbok lan disucèkaké tekan Menara Satus lan tekan Menara Hananéèl.

² Kejaba para imam, wong-wong sing jenengé kasebut ing ngisor iki padha mbangun témboké kutha lan lawang-lawang sarta menara-menarané: Zakhur bin Imri, Kaum Sénaa: Gapura Iwak karo balok-baloké, inebé lawang-lawang, baut-baut lan palang-palangé. Merémot bin Uria, putuné Hakos. Mesulam bin Bèrékia lan putuné Mesézabeèl. Zadok bin Baana Para wargané kutha Tekoa (para penggedhéné kutha mau ora gelem nglakoni pegawéan kasar). Yoyada bin Paséah lan Mesulam bin Besota mbangun Gapura Yesana karo balok-balok, inebing

lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané lawang. Cedhaké kono sing nyambut-gawé Melaca saka Gibéon lan Yadon saka Méronot. Wong-wong Gibéon lan wong Mizpa mbangun témbok tekan kedhatoné gubernur Éfrat Kulon. Uzièl bin Harhaya, tukang emas cedhak karo Hananya, tukang gawé lenga wangi. Wong-wong olèhé ndandani nganti tekan Témbok Amba. Réfaya bin Hur, wedana distrik sing ngwasani separoné Yérusalèm. Yédaya bin Hamurafi mbangun témbok sacedhaké omahé. Hatus bin Hasabnéya. Malkia bin Harim lan Hasub bin Pahat-Moab mbangun témbok terusané sarta Menara Prapèn. Salum bin Halohès, wedana wilayah sing ngawasi separoné Yérusalèm, diréwangi anak-anaké wadon. Hanun lan penduduk Zanoah: Gapura Lebak sarta inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Iya témbok sing dawané 440 mèter tekan Gapura Sampah. Malkia bin Rékhab, wedana wilayah Bètkèrèn: Gapura Sampah lan inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Salum bin Kolhozè, wedana wilayah Mizpa mbangun

Gapura Sumber Banyu karo payoné, inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Uga témbok Blumbang Sélah sacedhaké kedhaton tekan undhak-undhakan sing medhun saka kuthané Dawud. Néhémia bin Azbuk, wedana wilayah Bètzur mbangun témbok tekan pesaréané kulawargané Raja Dawud, blumbang-blumbangan lan tangsi.

³ (3:2)

⁴ (3:2)

⁵ (3:2)

⁶ (3:2)

⁷ (3:2)

⁸ (3:2)

⁹ (3:2)

¹⁰ (3:2)

¹¹ (3:2)

¹² (3:2)

¹³ (3:2)

¹⁴ (3:2)

¹⁵ (3:2)

¹⁶ (3:2)

¹⁷ Témbok liyané dibangun déning wong-wong Lèwi yakuwi: Rehum bin Bani. Hasabya, wedana ing separoné wilayah Kéhila. Pérangané témbok

sing kanggo wilayahé dhéwé. Cedhaké menèh Binui bin Hénadad, wedana ing separoné wilayah Kéhila. Èzèr bin Yosua, penggedhéné kutha Mizpa mbangun témbok ing pojok dalan, ngarepé gudhang sing kanggo nyimpen gegaman. Baruk bin Zabai mbangun témbok saka pojok dalan tekan lawangé omahé Imam Agung Èlyasib. Merémot bin Uria, putuné Hakos sing mbangun pérangané témbok saka lawangé omahé Èlyasib tekan pungkasané omah mau.

¹⁸ (3:17)

¹⁹ (3:17)

²⁰ (3:17)

²¹ (3:17)

²² Ana pérangané témbok sawetara sing dibangun déning para imam, yakuwi: Imam-imam sing omahé ora adoh saka Yérusalèm. Bènyamin lan Hasub mbangun témbok ing sangarepé omahé. Azarya bin Maaséya bin Ananya: témbok sacedhaké omahé. Binui bin Hénadad: témbok saka omahé Azaria tekan pojokan. Palal bin Uzai, sing dibangun témbok saka pojok menara kedhaton sing sisih ndhuwur, sacedhaké plataran sing dienggo jaga. Pédaya bin

Paros: témbok tekan ngarepé lawang Gapura Banyu sisih Wétan lan menara sing kanggo njaga Pedalemané Allah. (Ora adoh saka kono ana daérah sing jenengé Ofèl, yakuwi panggonané para peladèn ing Pedalemané Allah.)

²³ (3:22)

²⁴ (3:22)

²⁵ (3:22)

²⁶ (3:22)

²⁷ Pérangané témbok-témbok liyané sing dibangun digarap déning wong-wong kasebut ing ngisor iki: Para wargané kutha Tekoa; nggarap témbok saka ngarep menara penjagané, Pedalemané Allah tekan témbok Ofèl. Imam-imam sing manggon ing sacedhaké Gapura Jaran, nggarap témbok sing adhep-adhepan karo omahé wong-wong mau, saka gapura terus mengalor. Zadok bin Imèr mbangun témbok sing ana ing ngarepé omahé. Semaya bin Sekhanya, wong sing jaga Gapura Wétan nggarap témbok sing ana ing ngarepé omahé. Hananya bin Selèmya lan Hanun anaké Zalaf sing nomer nem. Mesulam bin Bèrékia, sing dibangun témbok sing ana ing ngarepé

omahé. Malkia, tukang emas nggarap témbok tekan asramané para buruh lan omahé para wong dagang, ing ngarepé Gapura Mifka tekan lotèng ing pojoké témbok sisih Lor-wétan. Para tukang emas lan wong dagang mbangun pérangané témbok sing pungkasan, wiwit saka lotèng ing pojoké témbok tekan Gapura Wedhus Gèmbèl.

²⁸ (3:27)

²⁹ (3:27)

³⁰ (3:27)

³¹ (3:27)

³² (3:27)

4¹ Bareng Sanbalat krungu yèn aku wong-wong Yahudi lagi padha mbangun menèh témboké kutha, banjur nepsu banget lan aku padha dipoyoki.

² Ana ing ngarepé kanca-kancané lan tentara Samaria, Sanbalat muni mengkéné, "Wong Yahudi sing ora bisa apa-apa kuwi arep gawé apa? Apa arep mbangun kuthané menèh? Apa dikira pegawéan kuwi bisa rampung sedina mung srana gawé kurban? Apa jugrugaan témbok lan uwuh tilas obong-obongan kuwi kena digawé bata kanggo gawé témbok?"

³Tobia sing iya ngadeg ing sandhingé muni mengkéné, "Delengen témbok sing didegaké kuwi! Yèn disénggol asu liwat waé mesthi rubuh!"

⁴Mulané aku banjur ndedonga, "Dhuh Allah, kersaa miyarsakaken pamoyokipun tiyang-tiyang menika! Pamoyok menika mugi Paduka wangsulaken supados ndhawahi sirahipun piyambak. Barang-darbèkipun dipun rampasa lan piyambakipun piyambak dipun tawanna kabekta dhateng negari manca.

⁵Piawonipun sampun ngantos Paduka apunten lan dosanipun sampun ngantos Paduka supèkaken, mergi tiyang menika sami ngina kawula ingkang saweg sami mbangun menika."

⁶Aku padha nerusaké mbangun, lan ora let suwé témboké rampung mubeng setengah dhuwur, merga rakyat olèhé nyambut-gawé kanthi sengkud.

⁷Kecrita bareng Sanbalat, Tobia, wong-wong Amon lan Asdod sarta wong Arab padha krungu yèn enggonku padha mbangun témboké Yérusalèm saya maju lan growong-growongan ing

témbok-témbok wis katutup, padha nepsu banget.

⁸ Banjur padha rukunan arep nyerang Yérusalèm, gawé kacau.

⁹ Mulané aku banjur padha ndedonga marang Allah lan kutha mau padha dakjaga rina wengi.

¹⁰ Wong Yéhuda padha menyanyi karo sesambat mengkéné: "Aku wis padha kentèkan tenaga, mangka gawéané isih semana, kaya-kaya aku ora kuwat nerusaké mbangun témbok iki sarampungé."

¹¹ Mangka mungsuh padha siaga arep nyerang dadakan lan matèni aku kabèh, supaya pegawéanku mandheg.

¹² Wong Yahudi sing padha manggon ora adoh saka mungsuh mau wis bola-bali nekani aku ngandhakaké rancangané mungsuh.

¹³ Mulané rakyat banjur dakdumi pedhang, tumbak lan panah, sarta dakpantha-pantha miturut kulawargané dhéwé-dhéwé, saben pantha dakdokokaké ing samburiné témbok lan panggonan-panggonan sing durung rampung digarap.

¹⁴ Bareng aku weruh yèn rakyat wedi, para pemimpin lan rakyat banjur padha dakkandhani mengkéné, "Aja padha wedi karo mungsuh. Aja lali yèn Gusti Allah mono kwasa lan kwasané ngédabédabi. Padha peranga kanggo mbélani sedulur-sedulurmu, anak-anakmu, bojomu lan pomahanmu!"

¹⁵ Mungsuh wis padha ngerti yèn rancangané konangan. Rakyat padha ngerti yèn rancangané mungsuh wis dibatalaké déning Allah. Aku banjur padha bali nyambut-gawé menèh, mbangun témbok.

¹⁶ Nanging wiwit dina kuwi wong-wong sing nyambut-gawé mung kari separo; liyané padha jaga, nganggo klambi keré lan siap gegaman tumbak, tamèng lan panah. Para pemimpin padha mbiyantu rakyat sakatogé,

¹⁷ mula rakyat padha bisa nerusaké enggoné mbangun témbok. Wong sing padha nggawa bahan bangunan mau tangané sing siji nggawa bahan, tangan sijiné nyekel gaman.

¹⁸ Tukang-tukang batu enggoné nyambut-gawé karo nyengkelit pedhang. Wong sing gawéné awèh pretandha yèn

ana bebaya srana ngunèkaké slomprèt tansah siaga ngadeg ing sacedhakku.

¹⁹Rakyat, para pengarepé masarakat lan para penggedhé padha dakkandhani mengkéné, "Pegawéan iki akèh lan jembar; kita siji karo sijiné mrenca ing sauruté dawané témbok iki.

²⁰Mulané yèn kowé padha krungu swarané slomprèt, énggal padha nglumpuka ing panggonanku kéné. Gusti Allah piyambak sing bakal perang kanggo kita."

²¹Kaya mengkono enggonku padha nyambut-gawé wiwit ésuk tekan surup, nganti lintang-lintang wis katon ing langit. Rakyat sing separo mbangun témbok, sing separo liyané padha jaga karo nyekeli tumbak.

²²Nalika semono para petugas lan para réwangé padha dakkon nginep ing Yérusalèm. Nganggo cara mengkono yèn bengi aku padha bisa njaga kutha lan awané mbangun témbok.

²³Aku dhéwé, para pembantu lan para pengawalku rina wengi padha ora salin sandhangan, lan terus-terusan siaga karo siap gegaman.

5¹ Ora wetara suwé akèh wong Yahudi, lanang lan wadon, sing padha sambat merga penggawéné wong-wong Yahudi liyané.

²Ana sing muni, "Anakku akèh. Aku butuh gandum kanggo mangan supaya urip."

³Liyané menèh kandha, "Aku kepeksa nggadhèkaké tegalan, kebon anggur lan omah kanggo tuku gandum supaya ora mati kaliren."

⁴Iya ana sing muni, "Aku kepeksa utang kanggo nglunasi pajeg, sing ditetepaké déning Sang Prabu kanggo tegalan lan kebon anggur.

⁵Apa aku dudu wong Yahudi? Apa anak-anakku ora padha karo anaké wong Yahudi liya-liyané? Éwasemono anak-anakku kepeksa dakdadèkaké batur. Malah ana anakku wadon sing wis dadi batur-tukon. Aku ora bisa apa-apa, merga tegalan lan kebon anggurku wis dakgadhèkaké."

⁶Krungu sambaté wong-wong mau, aku nepsu banget,

⁷lan aku kudu tumindak. Para pengarepé masarakat lan para penggedhé nuli dakwelèhaké, karo

muni, "Kowé padha nindhes sedulur-sedulurmu dhéwé!" Sawisé mengkono aku banjur nganakaké rapat umum kanggo ngrampungaké prekarané,
⁸ karo muni mengkéné, "Aku sakuwatkuwatku padha nebus sedulur-sedulurku wong Yahudi sing padha ngedol awaké marang wong manca. Nanging saiki kowé malah meksa sedulur-sedulurmu ngedol awaké menyang kowé, mangka wong-wong kuwi iya wong Yahudi!" Para penggedhé mau padha ora bisa mangsuli sakecap waé.

⁹ Aku kandha menèh, "Penggawému kuwi ora becik! Mesthiné kowé kudu wedi marang Allah, supaya mungsuh kita sing ora kenal karo Allah kuwi ora duwé alesan kanggo moyoki kita.

¹⁰ Aku dhéwé, sedulur-sedulurku lan kanca-kancaku wis ngutang dhuwit lan gandum marang rakyat. Kuwi aja ditagih.

¹¹ Utang-utangé rakyat marang kowé mau lilakna kabèh, ya sing rupa dhuwit, ya sing rupa gandum, anggur utawa lenga zaitun. Tegalan, kebon anggur, kebon zaitun lan omahé padha balèkna kabèh!"

¹² Wangsulané para penggedhé mau, "Kesinggihan, pangandika panjenengan badhé sami kula lampahi sedaya. Badhé kula wangsulaken lan mboten badhé kula tagih babar-pisan." Aku banjur nekakaké para imam. Para penggedhé masarakat lan para penggedhé mau padha dakkon sumpah ing ngarepé para imam, yèn apa sing dadi kesaguhané mau bakal padha ditetepi.

¹³ Sabuké jubahku banjur dakuculi^a lan dakkebutaké karo muni mengkéné, "Kaya mengkéné Allah muga ngebutaké saben wong sing ora netepi kesaguhané. Wong kuwi padha dadia mlarat, omah lan bandhané kabèh dipundhuta déning Allah." Wong kabèh nuli padha nyauri, "Amin," sarta padha memuji marang Allah. Para penggedhé mau padha netepi kesaguhané.

¹⁴ Enggonku dadi gubernur ing Yéhuda lawasé wis 12 taun, yakuwi wiwit taun rong puluh tekan taun telung puluh loroné pepréntahané Raja Artahsasta.

---

^aNalika jaman semanten sandhangan mboten dipun sukani kanthong. Barang-barang bektan alit-alit dipun tlesepaken ing sabuk. Dados menawi sabuk wau dipun kebutaken ateges bilih tiyang wau kécalan sedaya gadhahanipun.

Selawasé kuwi aku lan kanca-kancaku ora tau njupuk bayarku.

¹⁵Gubernur-gubernur sadurungé aku padha dadi sanggané rakyat, merga kanggo pangan lan angguré padha njaluk bayaran 40 dhuwit slaka saka rakyat. Malah para pegawéné iya padha nindhes rakyat. Nanging aku ora gelem tumindak mengkono, merga aku wedi marang Allah.

¹⁶Tenagamu dakperes kanggo pembanguné témbok lan aku ora njaluk piwales rupa lemah sakilan waé, senajan para réwangku kabèh padha mèlu nyambut-gawé ing pembangunan mau.

¹⁷Wong Yahudi 150 lan para penggedhéné kerep kembang mangan karo aku ing omahku, durung kepétung tamu-tamu saka bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenku.

¹⁸Saben dina aku kudu ngetokaké dhuwit saka kanthongku dhéwé kanggo mbayar sapi siji, wedhus gèmbèl sing lemu nenem lan piyik ora sethithik. Kejaba kuwi pendhak sepuluh dina kudu ana cawisan anggur anyar. Éwasemono aku ora njaluk bayar merga pangkatku dadi gubernur mau, awit aku ngerti yèn

sesanggan sing semono mau rakyat kaboten.

¹⁹ Panyuwunku marang Allah, "Mugi kersaa ngèngeti sakathahing lelabetan^b kawula dhateng bangsa menika, sarta mugi kersa mberkahi kawula."

6 ¹ Sanbalat, Tobia, Gèsyèm lan mungsuh-mungsuhku liyané padha krungu yèn enggonku padha mbangun témbok wis rampung. Témbok-témbok sing ambrol wis ditutup kabèh. Mung ineb-inebing lawang-lawang gapura durung padha dipasang.

² Sanbalat lan Gèsyèm melingaké aku, dikon teka arep diajak rembugan ana ing sawijining désa ing Lebak Ono. Nanging aku ngerti, yèn aku arep dipilara.

³ Mulané aku mangsuli, "Aku ora bisa teka, merga isih ana gawéan penting. Yèn daktinggal rembugan karo kowé, pegawéan kuwi bakal kèthèr."

⁴ Enggoné melingaké aku nganti rambah ping pat, nanging saben-saben wangsulanku padha waé.

---

^blelabetan, lelabuhan: jasa (bhs. Ind.).

⁵ Kocapa bareng ping limané kongkonané Sanbalat teka nggawa layang bukakan,^c

⁶ sing surasané mengkéné: "Aku olèh kabar saka Gèsyèm yèn bangsa ing kiwa-tengen kéné ana sing ngandhakaké yèn kowé lan wong Yahudi padha ngrancang arep mbrontak. Iya kandha yèn kowé arep ngangkat awakmu dhéwé dadi raja Yéhuda,

⁷ malah wis akon nabi misudha kowé ing Yérusalèm. Kabar kuwi mesthi bakal kepireng déning Sang Prabu. Mulané kowé tekaa lan rembugana karo aku."

⁸ Aku mangsuli mengkéné, "Kabèh sing kokkandhakaké kuwi omong-kosong. Kuwi mung gawéanmu dhéwé."

⁹ "Mengkono caramu padha medèn-medèni aku kabèh, supaya aku padha lèrèn olèhku nyambut-gawé. Pandongaku marang Allah, 'Dhuh Allah, mugi kersaa nyantosakaken kawula!'"

¹⁰ Dhèk semana aku tilik menyang omahé Semaya bin Délaya, putuné Méhétabéèl, merga dhèwèké alangan ora bisa menyang panggonanku. Semaya

---

^c layang bukakan: maksudipun supados suraosipun kasumerepan ing umum.

muni mengkéné, "Sumangga kita kekalih sami ngumpet ing Pedalemanipun Allah. Korinipun lajeng kita kunci saking nglebet, mergi dalu menika wonten tiyang ingkang badhé nyédani panjenengan."

¹¹ Nanging aku mangsuli, "Aku iki dudu wong jirih sing gawéné mlayu. Apa kokkira aku kepéngin golèk slamet srana ngumpet ing Pedalemané Allah? Ora bakal!"

¹² Bareng dakrasak-rasakaké temenan, aku ngerti yèn tembungé Semaya mau ora saka Allah, nanging saka Tobia lan Sanbalat. Semaya wis dibeseli supaya ngandhakaké wangsit marang aku,

¹³ kanggo medèn-medèni aku, supaya aku nuruti karepé sing jahat. Sebab srana mengkono dhèwèké olèh alasan kanggo ngala-ala aku lan gawé ora kajènku ing antarané bangsaku.

¹⁴ Aku banjur ndedonga, "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti pendamelipun Tobia lan Sanbalat menika. Mugi sami Paduka ukum! Mekaten ugi nabi èstri ingkang nama Noaya lan nabi sanès-sanèsipun ingkang badhé damel ajrih."

¹⁵ Suwéné mbangun témbok mau sèket loro dina. Rampungé tanggal selawé sasi Élul.

¹⁶ Mungsuh-mungsuhku sing ana ing antarané bangsa-bangsa sakiwangené kono padha krungu, mula padha kisinin, sebab kabèh wong padha ngerti yèn pegawéan kuwi kelakoné srana pitulungané Allah.

¹⁷ Selawasé kuwi para penggedhéné wong Yahudi padha kirim-kiriman layang karo Tobia.

¹⁸ Tobia mau duwé kenalan akèh ing Yéhuda, merga dhèwèké kuwi mantuné Sekhanya bin Arah. Kejaba kuwi anaké Tobia sing jeneng Yohanan, kawin karo anaké wadon Mesulam bin Bèrékia.

¹⁹ Senajan Tobia ora lèrèn-lèrèn nglayangi aku karo ngancam aku, éwasemono para penggedhéné wong Yahudi tansah ngiloni Tobia ana ing ngarepku. Kejaba kuwi kabèh, apa sing dakkandhakaké marang wong-wong mau, padha diterusaké marang Tobia.

7¹ Sawisé pembanguné témbok rampung, aku akon masang ineb-inebing lawang. Para tukang njaga gapura, para penyanyi lan wong-wong

Lèwi dakkon nglakoni kuwajibané dhéwé-dhéwé.

² Pepréntahané kutha Yérusalèm banjur dakpasrahaké marang sedulurku Hanani karo Hananya, panglimané bètèng, merga Hananya kuwi wong sing mursidé ngungkuli wong-wong liyané, lan kena diprecaya.

³ Kandhaku marang wong loro mau, "Lawang-lawangé gapura kutha Yérusalèm mung kena dibukak yèn wis awan lan kudu ditutup sarta dipasang slorogané sadurungé para wong jaga padha mulih ing wayah soré. Kejaba kuwi ing antarané penduduk Yérusalèm kudu ana sing rondha; sapérangan jaga ana ing pos-pos penjagaan lan sapérangan patroli ing daérahé kampungé dhéwé-dhéwe'."

⁴ Yérusalèm kuwi kuthané gedhé, nanging penduduké mung sethithik. Omah sing didegaké iya durung akèh.

⁵ Aku kaparingan wangsit déning Allah kadhawuhan nglumpukaké rakyat, para pengarep lan para penggedhé, lan nyacahaké wong-wong mau miturut sarasilahé. Ana ing kono aku nemu cathetané wong-wong sing dhisik dhéwé

teka saka pembuwangan. Ketrangan sing ana ing cathetan mau mengkéné:

⁶ Akèh wong buwangan sing lunga saka propinsi Babil, bali menyang Yérusalèm lan Yéhuda, saben wong menyang kuthané dhéwé-dhéwé. Kulawargané wong-wong mau wis suwé manggon ing pembuwangan ing Babil, wiwit padha ditawan lan digawa mrana déning Raja Nebukadnésar.

⁷ Pemimpin-pemimpiné yakuwi Zérubabel, Yésua, Néhémia, Azarya, Raamya, Nahamani, Mordekhai, Bilsan, Mispèrèt, Bigwai, Nehum lan Baana.

⁸ Daftaré para kulawarga Israèl lan cacahé saben kulawarga sing teka saka pembuwangan kuwi mengkéné: Paros-2.172; Séfaca-372; Arah-652; Pahat-Moab (turuné Yésua lan Yoab)-2.818; Élam-1.254; Zatu-845; Zakai-760; Binui-648; Bébai-628; Azgad-2.322; Adonikam-667; Bigwai-2.067; Adin-655; Atèr (uga karan Hizkia)-98; Hasum-328; Bésai-324; Harif-112; Gibéon-95.

⁹ (7:8)

¹⁰ (7:8)

¹¹ (7:8)

12 (7:8)

13 (7:8)

14 (7:8)

15 (7:8)

16 (7:8)

17 (7:8)

18 (7:8)

19 (7:8)

20 (7:8)

21 (7:8)

22 (7:8)

23 (7:8)

24 (7:8)

25 (7:8)

²⁶ Wong-wong sing leluhuré manggon ing kutha-kutha ing ngisor iki uga padha teka saka pembuwangan: Kutha Bètéléhèm lan Netofa-188; Anatot-128; Bèt-Azmawèt-42; Kiryat-Yéarim, Kéfira lan Baérat-743; Rama lan Gaba-621; Mikmas-122; Bètèl lan Ai-123; Nébo liyané-52; Élam liyané-1.254; Harim-320; Yérikho-345; Lod, Hadis lan Ono-721; Sénaa-3.930;

²⁷ (7:26)

²⁸ (7:26)

²⁹ (7:26)

³⁰ (7:26)

31 (7:26)

32 (7:26)

33 (7:26)

34 (7:26)

35 (7:26)

36 (7:26)

37 (7:26)

38 (7:26)

39 Daftaré para imam sing teka saka pembuwangan yakuwi: Yédaya (turuné Yésua)-973; Imèr-1.052; Pasyhur-1.247; Harim-1.017.

40 (7:39)

41 (7:39)

42 (7:39)

43 Kulawargané Lèwi sing teka saka pembuwangan yakuwi: Yésua lan Kadmièl (turuné Hodawa) -74; Para pemain musik ing Pedalemané Allah -148; Para tukang jaga gapurané Pedalemané Allah (turuné Salum, Atèr, Talmon, Akub, Hatika lan Sobai) -138;

44 (7:43)

45 (7:43)

46 Daftar kulawangsané para tukang sing nggarap Pedalemané Allah sing teka saka pembuwangan yakuwi: Ziha, Hasufa, Tabaot, Kéros, Sia, Padon,

Lebana, Hagaba, Salmal, Hanan, Gidèl, Gahar, Réaya, Rézin, Nékoda, Gazam, Uza, Paséah, Bésai, Méunim, Néfusim, Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazlit, Mehida, Harsa, Barkos, Siséra, Temah, Néziahan lan Hatifa.

⁴⁷ (7:46)

⁴⁸ (7:46)

⁴⁹ (7:46)

⁵⁰ (7:46)

⁵¹ (7:46)

⁵² (7:46)

⁵³ (7:46)

⁵⁴ (7:46)

⁵⁵ (7:46)

⁵⁶ (7:46)

⁵⁷ Kulawangsané para abdiné Suléman sing teka saka pembuwangan: Sotai, Sofèrèt, Perida, Yaala, Darkon, Gidèl, Séfaca, Hatil, Pokhèrèt-Hazebaim, Amon.

⁵⁸ (7:57)

⁵⁹ (7:57)

⁶⁰ Anak-turuné para peladèn ing Pedalemané Allah lan para abdiné Suléman sing padha teka saka pembuwangan cacahé 392.

⁶¹ Ing antarané wong-wong sing padha bali saka kutha-kutha Tèl-Mèlah, Tèl-Harsa, Kerub, Adon lan Imèr ana 642 sing klebu kaum Délaya, Tobia lan Nékoda; nanging wong-wong mau padha ora bisa mbuktèkaké yèn wong-wong mau klebu turuné wong Israèl.

⁶² (7:61)

⁶³ Iya ana kulawangsané imam sing ora bisa nemokaké cathetan sing nyebutaké sapa leluhuré. Yakuwi kaum Habaya, Hakos lan Barzilai. (Ana leluhuré kaum Imam Barzilai sing kawin karo wong wadon turuné kaum Barzilai ing Giléad lan banjur nganggo jenengé kulawargané maratuwané.) Sarèhné ora bisa mbuktèkaké sapa leluhuré, mulané ora bisa diangkat dadi imam.

⁶⁴ (7:63)

⁶⁵ Gubernur daérah Yéhuda ora nglilani wong-wong mau mangan panganan sing disaosaké marang Allah, nganti ana imam sing bisa nyuwun pituduh srana Urim lan Tumim.

⁶⁶ Wong-wong buwangan sing bali menyang negarané kabèh cacahé 42.360. Kejaba kuwi para réwangé mèlu bali, cacahé 7.337, lan penyanyi cacahé

245. Wong-wong mau padha nggawa kéwan-kéwané, yakuwi: Jaran-736; Bihal-245; Unta-435; Kuldi-6.720;

⁶⁷ (7:66)

⁶⁸ (7:66)

⁶⁹ (7:66)

⁷⁰ Ing antarané rakyat akèh sing nyumbang kanggo ngènthèng-ènthèngi ragadé ndandani Pedalemané Allah. Saka gubernur: emas 8 kilogram; mangkok upacara 50; jubah imam 530 iji. Saka para lajeré kulawangsa: emas 168 kilogram; slaka 1.250 kilogram. Saka wong liya-liyané: emas 168 kilogram; slaka 140 kilogram; jubah imam 67 iji.

⁷¹ (7:70)

⁷² (7:70)

⁷³ Para imam, wong Lèwi, para tukang jaga gapura Pedalemané Allah, para penyanyi rakyat, para peladèn ing Pedalemané Allah, ringkesé rakyat Israèl kabèh, padha manggon ing kutha-kutha lan désa-désa ing Yéhuda.

8¹ Ing sasi kapitu wong Israèl wis padha manggon ing kuthané dhéwé-dhéwé. Nalika tanggal siji sasi kuwi wong kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm, ing alun-alun sangarepé

Gapura Banyu. Wong-wong mau padha nyuwun supaya Imam Ézra mundhut Kitab Torèt. Ézra kuwi ahli Torèt, yakuwi Kitab sing kaparingaké déning Allah lantaran Musa.

²Ézra banjur nggawa Kitab mau ana ing satengahé kumpulan. Sing nglumpuk ing kono mau wong lanang, wong wadon lan wong-wong nom sing wis bisa nampa.

³Ézra banjur macakaké Torèt marang wong-wong mau saka ésuk tekan awan. Wong kabèh padha ngrungokaké temenan.

⁴Ézra ngadeg ing panggungan kayu, sing digawé kanggo kapreluan mau. Wong-wong sing padha ngadeg ing sisih tengené yakuwi: Matica, Séma, Anaya, Uria, Hilkia lan Maaséya; ing sisih kiwané: Pédaya, Misaèl, Malkia, Hasum, Hasbadana, Zakharia lan Mesulom.

⁵Panggungan sing dienggo ngadeg Ézra mau luwih dhuwur tinimbang wong-wong sing padha ngadeg, mula wong kabèh bisa ndeleng dhèwèké. Nalika Ézra mbukak Kitab Torèt mau, wong kabèh padha ngadeg.

⁶Pangucapé Ézra, "Pinujia Pangéran, Allah kang mahamulya." Rakyat kabèh

banjur padha ngangkat tangané lan mangsuli, "Amin, amin!" Banjur padha sujud nyembah marang Allah.

⁷ Sawisé mengkono banjur padha ngadeg menèh ana ing panggonané dhéwé-dhéwé. Banjur ana wong Lèwi sawetara sing nerangaké Torèt mau. Wong-wong Lèwi mau yakuwi: Yésua, Bani, Sèrèbya, Yamin, Akub, Sabbetai, Hodia, Maaséya, Kelita, Azarya, Haman lan Pelaya.

⁸ Wong-wong Lèwi mau nyalin basané Torèt^d lan diterangaké nganti rakyat ngerti tegesé.

⁹ Krungu surasané Torèt mau, rakyat gumun banget, nganti padha nangis. Gubernur Néhémia, Imam Ézra, ahli Torèt, sarta wong-wong Lèwi sing padha njarwakaké Torèt mau banjur ngandhani rakyat mengkéné, "Dina iki kita pilih lan kita saosaké marang Allah, mula aja padha susah atimu lan aja nangis.

¹⁰ Padha muliha lan bungah-bungaha. Panganmu lan anggurmu sebagéan wènèhna marang wong sing kekurangan.

---

^dTorèt: kaserat nganggé basa Ibrani, mangka ing Babil tiyang Yahudi nganggé basa padintenan Aram. Mila Torèt.

Dina iki dina kusus kagem Allah kita, dadi aja padha susah. Kabungahan sing diparingaké déning Allah marang kowé bakal nguwataké kowé."

¹¹ Wong Lèwi iya padha nentremaké atiné rakyat lan kandha karo dibolan-balèni mengkéné, "Ing dina sing kita saosaké kagem Allah iki kowé aja padha susah."

¹² Rakyat kabèh banjur padha mulih, padha mangan lan ngombè sarta padha ngedum pangan marang wong liya. Wong-wong mau padha bungah merga padha ngerti surasané wacan sing mentas dirungu.

¹³ Ésuké para tuwa-tuwané kulawarga padha nglumpuk, semono uga para imam lan wong Lèwi, banjur padha nekani Ézra kepéngin nyinau Torèt.

¹⁴ Ana ing Kitab Torèt sing diparingaké déning Allah lantaran Nabi Musa mau, Pangéran dhawuh supaya umat Israèl sajroné Riaya Tarub Godhong padha manggon ing tarub-tarub sing digawé saka gegodhongan.

¹⁵ Mulané ing Yérusalèm lan ing kutha-kutha sarta ing désa-désa wong-wong padha didhawuhi mengkéné, "Padha

lungaa menyang pegunungan, golèka godhong cemara, godhong wit zaitun, godhong palem lan godhongé wit liya-liyané kanggo gawé tarub, kaya sing diatur ana ing Kitab Torèt."

¹⁶ Rakyat banjur budhal golèk pangpangé wit-witan mau. Kabèh banjur padha gawé tarub nganggo payon godhong ana ing pekarangané omahé, ana ing plataraning Pedalemané Allah, ing alun-alun sacedhaké Gapura Banyu, lan ing alun-alun sacedhaké Gapura Éfraim.

¹⁷ Rakyat kabèh sing teka saka pembuwangan padha gawé tarub sarta manggon ana ing kono. Lagi sepisan kuwi sapungkuré Yosua bin Nun, wong kabèh padha bungah lan rumangsa begja.

¹⁸ Enggoné padha pésta lawasé pitung dina. Saben dina Ézra macakaké bagéan-bagéané Kitab Torèt. Ing dina kaping woluné dianakaké upacara penutupan.

9¹ Bareng tanggal patlikur sasi kuwi uga, rakyat Israèl padha nglumpuk. Banjur padha pasa kanggo ngètokaké enggoné nggetuni dosané. Kanggo tandha yèn atiné susah, wong kabèh

mau padha nganggo sandhangan bagor lan sirahé diwur-wuri lemah. Sawisé mengkono banjur padha ngadeg lan ngakoni dosané dhéwé lan dosané para leluhuré.

² (9:1)

³ Kitab Torèt peparingé Allahé diwacakaké suwéné telung jam, diterusaké telung jam menèh kanggo ngakoni dosa-dosané. Sawisé mengkono banjur padha nyembah sujud marang Pangéran, Allahé.

⁴ Ing kono ana panggungé kanggo wong Lèwi, Yésua, Bani, Kadmièl, Sebanya, Buni, Sèrèbya, Bani lan Kenani padha ngadeg ing panggung mau. Klawan swara sora wong-wong mau padha ndedonga marang Pangéran, Allahé.

⁵ Pangibadah ing dina kuwi kawiwitan déning wong-wong Lèwi, kasebut ing ngisor iki: Yésua, Kadmièl, Bani, Hasabnéya, Sèrèbya, Hodia, Sebanya lan Pétahya. Pangucapé wong-wong mau: "Padha ngadega lan memujia marang Pangéran, Allah kita! Ngunjukna puji marang Panjenengané ing selawas-lawasé! Pinujia asmané Kang Mahaluhur. Asmané luhurna ing sakatogé."

⁶ Rakyat Israèl banjur padha ndedonga mengkéné, "Paduka menika Allah, mboten wonten sanèsipun; Paduka ingkang nitahaken lintang-lintang lan langit. Ugi seganten lan bumi saisinipun, Paduka paringi gesang lan Paduka rimati. Sedaya pangwasa ing langit sami nyembah sujud, sami sumuyud lan sami jèngkèng dhateng Paduka.

⁷ Paduka menika Pangéran, Allah ingkang mboten wonten tunggilipun. Abram Paduka pilih saking tengahing bangsanipun. Ur ing Kasdim dipun tilar, margi Paduka piyambak ingkang nuntun. Lajeng Paduka paringi nama énggal: Abraham, dados namanipun wiwit kala semanten.

⁸ Krana piyambakipun setya lan mbangun-turut. Lajeng Paduka damel prejanjian langgeng kaliyan piyambakipun. Tanah Kenaan, Hèt lan Amori. Tanah Fèris, Yébus lan Girgasi, badhé Paduka paringaken piyambakipun, kadadosaken tanah pusaka kanggé tedhak-turunipun. Janji Paduka menika sampun Paduka tetepi, sebab Paduka menika adil lan saé ing penggalih.

⁹ Paduka mirsani kasangsaranipun para leluhur ing wekdal kepengker. Paduka miyarsakaken pesambatipun ing Mesir lan ing Seganten Teberau.

¹⁰ Paduka nindakaken kaélokan ing ngajengipun Sang Pringon tuwin ngajengipun para pegawé lan rakyatipun negari; mergi Paduka pirsá enggènipun misakit umat Paduka; inggih awit kaélokan wau asma Paduka misuwur dumugi dinten menika.

¹¹ Paduka mbelah seganten kanggé langkung umat Paduka. Paduka sabrangaken medal mergi ingkang asat. Tiyang ingkang sami ngoyak sami kleleb ing toya, kados séla ingkang kèrem ing seganten ganas.

¹² Ing wanci siyang sami Paduka tuntun mawi tugu méga, ing wanci dalu marginipun kapadhangangan déning tugu latu.

¹³ Saking swarga Paduka tumedhak dhateng Sinai, lajeng ngandikan kaliyan umat Paduka. Umat wau Paduka paringi angger-angger, prenatal lan pitedah ingkang adil, saé, leres lan migunani.

¹⁴ Paduka dhawuhi nucèkaken dinten Sabbat; lantaran Musa, Paduka maringaken Torèt.

¹⁵ Nalika sami keluwèn kekirangan tedha, Paduka paringi roti saking langit. Saking séla karang Paduka ngedalaken toya, minangka jampining ngelak. Paduka paringi negari supados dipun enggèni, Paduka janjèkaken kalayan sumpah.

¹⁶ Nanging para leluhur kawula sami angkuh lan wangkal. Dhawuh-dhawuh Paduka mboten dipun lampahi.

¹⁷ Sami mboten mbangun-turut; kesaénan Paduka dipun supèkaken, mekaten ugi sedaya mujijat Paduka. Kalayan angkuh sami milih pemimpin, sami kepéngin wangsul dhateng Mesir, dados réncang tumbasan. Nanging Paduka Allah ingkang lubèr ing pangapunten, sabar, mahamirah lan welasan. Katresnan Paduka mboten limrah, ngantos mboten Paduka tégakaken.

¹⁸ Sami damel brahala rupi lembu; lajeng sami mungel, 'Iki Allahmu, sing ngirid lakumu saka tanah Mesir, saka tanah pangawulan.' Dhuh Allah, inggih

Paduka piyambak ingkang sami dipun cecamah.

¹⁹Wonten ing ara-ara samun menika sami mboten Paduka tilar, mergi Paduka kebak kawelasan. Tugu méga lan tugu latu mboten Paduka icali, tetep dados panuntunipun siang lan dalu.

²⁰Sami Paduka wulang srana pangwaos. Sami nedha manna lan ngombé toya saktuwukipun.

²¹Sekawan dasa taun laminipun wonten ing ara-ara, sami Paduka cekapi kabetahanipun. Sandhanganipun mboten naté risak, sukunipun mboten sami abuh.

²²Sami Paduka paringi kemenangan temah sami nelukaken bangsa lan kraton kathah, mekaten ugi sedaya wilayah, kitha lan negari ing sakiwa-tengenipun. Hèsbon negarinipun Raja Sihon sami dipun rebat. Basan negarinipun Raja Og inggih dipun kawonaken.

²³Anak-turunipun Paduka damel kathah kados lintang ing langit. Sami Paduka paringi siti minangka péemahan, lan negari, ingkang sampun Paduka janjèkaken dhateng leluhuripun.

²⁴Tanah Kenaan sami dipun rebat, pendudukipun Paduka telukaken. Umat menika Paduka paringi pangwaos tumindak ing sasenengipun dhateng bangsa-bangsa lan raja-raja.

²⁵Umat Paduka ngrebat bêtèng-bêtèng, siti ingkang loh, griya lan raja-brana; ngrebat sumur ingkang dipun kedhuk, kebon anggur, zaitun lan wowohan sanèsipun. Sami lema-lema mergi nedha ingkang dados karemenanipun. Sedaya peparing Paduka ingkang saé sami dipun nikmati.

²⁶Nanging umat Paduka sami mbrontak lan mboten nglampahi dhawuh Paduka; sami nilar angger-angger lan prenatal Paduka, sami mejahi nabi-nabi ingkang ngèngetaken, supados piyambakipun sami wangsul dhateng Paduka, dhuh Allah. Dhuh Pangéran, saben-saben Paduka dipun cecamah déning umat Paduka.

²⁷Pramila lajeng sami Paduka ulungaken dhateng mengsahipun, ngantos sami dipun jajah lan dipun tindhes sarta dipun siya-siya. Nanging salebeting kasisahanipun, lajeng sami sesambat dhateng Paduka nyuwun

pitulungan. Saking swarga Paduka miyarsakaken, sarta paring wangsulana kanthi katresnan. Paduka ngutus pemimpin lan pahlawan ingkang ngluwari bangsa wau saking mengsah.

²⁸ Nanging samangsa negarinipun tentrem, lajeng sami damel dosa malih. Pramila lajeng Paduka ulungaken malih dhateng panindhésé mengsah. Nanging samasa sami ènget lan nlangsa, sarta sesambat dhateng Paduka, nyuwun kawilujengan. Paduka miyarsa saking swarga, lajeng Paduka pitulungi malih, mergi Paduka asih sanget dhateng umat menika.

²⁹ Sami Paduka èngetaken malih supados nurut dhateng dhawuh Paduka, nanging dhawuh Paduka sami dipun tampik kalayan angkuh. Mangka menawi dhawuh-dhawuh wau sami dipun turut, gesangipun mesthi badhé makmur. Pancèn umat Paduka sami wangkal lan wangkot ing manah, mboten purun nurut lan nglampahi dhawuh Paduka.

³⁰ Saben taun Paduka èngetaken kalayan sabar, lantaran para nabi, Roh Paduka ngandika dhateng piyambakipun. Nanging umat Paduka sami nutupi

kupingipun, pramila lajeng Paduka ulungaken dhateng bangsa-bangsa manca.

³¹ Nanging sarèhné sih Paduka tanpa wangenan, mila mboten Paduka tilar utawi Paduka tumpes. Saèstu, Paduka menika Allah ingkang mboten wonten tandhingipun; ageng sih lan kamirahan Paduka.

³² Dhuh Allah, Allah kawula ingkang mahakwasa! Allah ingkang mahaluhur lan ngédab-édabi! Paduka netepi sumpah lan prasetyan Paduka, inggih sedaya janji Paduka, Paduka tetepi lan Paduka leksanani. Wiwit kala kawula sami katindhès déning raja Asyur ngantos samangké, kathah kasangsaran ingkang kawula alami. Para raja kawula, para imam, para nabi lan para pemimpin, para leluhur lan rakyat, sedaya sampun nandhang kasangsaran. Kasangsaran menika mugè sampun ngantos Paduka supèkaken! Sampun Paduka icalaken saking penggalih Paduka!

³³ Tindak Paduka menika leres, kawula ingkang dosa sami Paduka ukum. Paduka tetep setya, senajan kawula sami nglawan.

³⁴ Para leluhur kawula, para raja, para nabi lan para pemimpin kawula, sami nglanggar angger-angger Paduka lan Paduka dipun rêmèhaken. Dhawuh lan pepènget Paduka, mboten dipun gega lan mboten dipun gatosaken.

³⁵ Para raja lan umat Paduka berkahi ngantos sami makmur. Paduka paringi negari ingkang jembar, siti ingkang subur. Éwasemanten tumindakipun nasar, mboten purun sami ngabdi lan ngabekti dhateng Paduka.

³⁶ Samenika kawula sami dados abdi Paduka, ing negari ingkang Paduka paringaken dados pusaka. Siti menika subur, kathah asilipun, ingkang mesthinipun saged kawula nikmati.

³⁷ Asilipun tanah menika kedah kawula pasrahaken dhateng para rajaning negari. Para pangwasa menika Paduka angkat supados ngerèh umat Paduka. Minangka ukumané dosanipun rakyat dhateng Paduka, pangrèhipun sawenang-wenang dhateng kawula lan raja-raja kawula. Pramila samenika kawula sami sangsara, tansah ngraosaken ajrih lan sedhih!"

³⁸ Merga lelakon-lelakon mau kabèh, aku rakyat Israèl, padha gawé prejanjian sing kukuh lan katulis, nganggo dicap déning para penggedhé, para wong Lèwi lan para imamku.

10 ¹ Sing dhisik dhéwé nandhatangani prejanjian mau Gubernur Néhémia bin Hakalya. Banjur nusul: Zedekia. Sawisé mengkono banjur wong-wong kasebut ing ngisor iki.

² Para imam: Seraya, Azarya, Yéremia, Pasyhur, Amarya, Malkia, Hatus, Sebanya, Maluk, Harim, Merémot, Obaja, Dhanièl, Gineton, Baruk, Mesulam, Abia, Minyamin, Maazya, Bilgai, lan Semaya.

³ (10:2)

⁴ (10:2)

⁵ (10:2)

⁶ (10:2)

⁷ (10:2)

⁸ (10:2)

⁹ Wong-wong Lèwi: Yésua bin Azanya, Benui tedhaké kaum Hénadad, Kadmièl, Sebanya, Hodia, Kelita, Pelaya, Hanan, Mikha, Réhob, Hasabya, Zakur, Sèrèbya, Sebanya, Hosia, Bani lan Beninu.

10 (10:9)

11 (10:9)

12 (10:9)

13 (10:9)

14 Para pemimpiné bangsa: Paros,
Pahat-Moab, Élam, Zatu, Bani, Buni,
Azgad, Bébai, Adoniram, Bigwai, Adin,
Atèr, Hizkia, Azur, Hodia, Hasum, Bèzai,
Harif, Anatot, Nébai, Magpias, Mesulam,
Hézir, Mesézabeèl, Zadok, Yadua, Pélaca,
Hanan, Ananya, Hoséa, Hananya, Hasub,
Halohès, Pilha, Sobèk, Rehum, Hasabna,
Maaséya, Ahia, Hanan, Anan, Maluk,
Harim lan Baana.

15 (10:14)

16 (10:14)

17 (10:14)

18 (10:14)

19 (10:14)

20 (10:14)

21 (10:14)

22 (10:14)

23 (10:14)

24 (10:14)

25 (10:14)

26 (10:14)

27 (10:14)

²⁸ Aku kabèh, rakyat Israèl, para imam, para wong Lèwi, para tukang jaga gapura Pedalemané Allah, para penyanyi lan para karyawan ing Pedalemané Allah, iya bojo lan anak-anakku sing wis diwasa, sarta kabèh wong sing nglakoni dhawuhé Allah lan wis pisah saka wong manca sing manggon ing negaraku kéné.

²⁹ Aku kabèh padha saiyeg karo para pemimpinku lan aku padha sumpah arep urip manut angger-anggeré Allah kang wis kaparingaké lantaran Musa, abdiné. Gusti Allah ngukuma aku yèn aku ora netepi janji iki. Aku sumpah arep nglakoni sakèhé dhawuh, angger-angger prenatalé Pangéran, Allahku.

³⁰ Aku sumpah ora arep kawin karo bangsa manca sing manggon ing negaraku.

³¹ Yèn ana bangsa manca sing arep ngedol gandum utawa barang apa waé marang aku ing dina Sabbath utawa ing dina suci liyané, aku emoh tuku. Saben taun kang kapitu aku ora arep nggarap palemahan lan ora arep nagih wong sing utang marang aku.

³² Saben taun aku, saben wong siji bakal nyumbang slaka 5 gram kanggo ngrumat Pedalemané Allah.

³³ Aku bakal nyawisaké barang-barang sing dibutuhaké kanggo ngibadah ing Pedalemané Allah, kayata roti sajèn, gandum saosan pedinan, kéwan kanggo kurban obongan pedinan, barang-barang suci liyané, kurban-kurban pangapuraning dosa kanggo Israèl, lan apa waé sing dibutuhaké déning Pedalemané Allah.

³⁴ Aku, rakyat, para imam lan para wong Lèwi saben taun arep gawé undhian kanggo netepaké kulawarga sing kudu nyawisaké kayu obong kanggo kurban-kurban konjuk marang Pangéran, Allahku, manut prenatalané Torèt.

³⁵ Aku saben taun arep nggawa asilé gandum sing kawitan menyang Pedalemané Allah, mengkono uga wowohan sing mateng dhisik dhéwé ana ing wit-witanku.

³⁶ Anakku lanang sing mbarep bakal dakjak sowan imam ana ing Pedalemané Allah supaya disaosaké marang Allah, manut prenatalané Torèt. Mengkono uga anaké kéwan-kéwanku sapi, wedhus

gèmbèl lan wedhus jawa sing lair dhisik dhéwé.

³⁷ Aku saben taun arep nggawa marang para imam ing Pedalemané Allah jladrèn gandum sing dipanèni dhisik dhéwé, semono uga barang-barang liya-liyané rupa anggur, lenga zaitun lan woh-wohan rupa-rupa. Aku arep nyaosaké saprasepuluhé pametuné palemahanku marang wong Lèwi kang nglumpukaké pisungsung tanem tuwuh ing pedésan-pedésan.

³⁸ Nanging yèn para wong Lèwi nglumpukaké pisungsung mau kudu dikanthèni para tedhaké Harun. Saprasepuluhé pisungsung mau kabèh kudu digawa déning wong Lèwi lan kasimpen ing gadhangé Pedalemané Allah.

³⁹ Rakyat Israèl lan wong-wong Lèwi kudu ajeg nggawa pisungsung rupa gandum, anggur lan lenga zaitun menyang gudhang sing kanggo pacawisan, yakuwi panggonané nyimpen prabot Pedalemané Allah. Ing kono papan penginepané para imam sing padha tugas, para tukang jaga Pedalemané Allah lan para penyanyi.

Aku ora arep nglirwakaké kuwajiban ngrumati Pedalemané Allah.

11 ¹ Para pemimpin padha manggon ing Yérusalèm. Rakyat milih saka saben sepuluh brayat, brayat siji sing kudu manggon ing kutha suci Yérusalèm. Enggoné milih mau nganggo diundhi. Sing ora kepilih kena manggon ing kutha-kutha liyané.

² Ing antarané brayat-brayat mau ana sing metu saka rilaning atiné dhéwé njaluk tetep manggon ing Yérusalèm, mula padha dialem déning rakyat.

³ Ing kutha-kutha liyané rakyat Israèl, para imam, para wong Lèwi, para pelayan Pedalemané Allah lan para turuné abdiné Suléman padha manggon ing pomahan duwèké dhéwé-dhéwé. Wong Yéhuda lan wong Bènyamin padha manggon ing Yérusalèm.

⁴ Wong-wong saka taler Yéhuda lan Bènyamin sing manggon ing Yéhuda yakuwi: Saka taler Yéhuda: Ataya bin Uzia, putuné Zakharia. Ing antarané leluhuré yakuwi: Amarya, Séfaca lan Mahalaléèl, Pèrès, Yéhuda. Cacahé 468, kabèh wong gagah prakosa. Maaséya bin Baruk, putuné Kolhozè. Ing antarané

leluhuré yakuwi: Hazaya, Adaya, Yoyarib, Zakharia, Syéla, Yéhuda.

⁵(11:4)

⁶(11:4)

⁷Para warga saka taler Bènyamin: Salu bin Mesulam, putuné Yoèd. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Pédaya, Kolaya, Maaséya, Itièl lan Yésaya. Gabai lan Salai. Isih keprenah sedulur cedhak karo Salu. Cacahé kabèh 928, dipimpin déning

⁸(11:7)

⁹Yoèl bin Zikri lan wakilé, Yéhuda bin Hasenua.

¹⁰Para imam: Yoyada bin Yoyarib lan Yakin, Seraya bin Hilkia, putuné Mesulam. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Zadok, Merayot, Ahitub, sing dadi Imam Agung.

¹¹(11:10)

¹²Cacahé imam kabèh 822, padha tugas ana ing Pedalemané Allah. Adaya bin Yéroham, putuné Pelalya. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Amzi, Zakharia, Pasyhur lan Malkia.

¹³Lajer-lajeré brayat sing ana ing kulawarga mau cacahé 242. Amasai bin

Asaréèl, putuné Anzai. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Mesilémot lan Imèr.

¹⁴Ing kulawarga iki ana pahlawané 128 sing gagah prakosa. Pemimpiné jenengé Zabdièl bin Gedolim.

¹⁵Para wong Lèwi: Semaya bin Hasub, putuné Azrikam. Ing antarané leluhuré yakuwi: Hasabya lan Buni. Sabbetai lan Yozabad, wong-wong Lèwi penting sing ngawasi pegawéan ing sanjabané Pedalemané Allah. Matania bin Mikha, putuné Zabdi, turuné Azaf. Kuwi pemimpiné para penyanyi ing pangibadah sokuran. Babukya, wakilé Matania. Abda bin Samua, putuné Galal, turuné Yedhutun. Cacahé kabèh 284.

¹⁶ (11:15)

¹⁷ (11:15)

¹⁸ (11:15)

¹⁹Para tukang jaga gapura: Akub, Talmon lan sedulur-seduluré. Cacahé kabèh 172.

²⁰Rakyat Israèl, para imam lan para wong Lèwi liyané padha manggon ing pomahané dhéwé-dhéwé ing kutha-kutha Yéhuda.

²¹Para karyawané Pedalemané Allah padha manggon ing pérangané kutha

Yérusalèm sing jenengé Ofèl. Pemimpiné jenengé Ziha lan Gispa.

²² Pengawasé wong-wong Lèwi sing manggon ing Yérusalèm yakuwi Uzi lan Bani, putuné Hasabia. Ing antarané leluhuré yakuwi: Matania lan Mikha. Dhèwèké klebu kulawargané Asaf, sing tugasé ngurusi musik yèn ana pangibadah ing Pedalemané Allah.

²³ Saben kaum gilirané ngurus musik ing Pedalemané Allah ditetepaké déning Sang Prabu.

²⁴ Pétahya bin Mesézabeèl saka kaum Zérah, taler Yéhuda, dadi wakilé bangsa Israèl ing kedhaton Pèrsia.

²⁵ Sing akèh-akèh rakyat manggon ing kutha-kutha adoh saka palemahané. Ana sawetara wong saka taler Yéhuda padha manggon ing antarané Bèrsyéba sisih Kidul lan Lebak Hinom sisih Lor. Wong-wong mau padha manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki lan ing désa-désa sakiwa-tengené: Kiryat-Arba, Dibon, Yekabseèl, Yésua, Molada, Bèt-Pèlèt, Hazar-Sual, Mekhona, Èn-Rimon, Zora, Yarmut, Zanoah, Adulam, Azéka, Lakhis.

²⁶ (11:25)

²⁷ (11:25)

²⁸ (11:25)

²⁹ (11:25)

³⁰ (11:25)

³¹ Ana wong sawetara saka taler Bènyamin sing manggon ing Géba, Mikmas, Ai, Bèthèl lan désa-désa sacedhaké kono,

³² yakuwi ing Anatot, Nob, Ananya,

³³ Hazor, Rama, Gitaim,

³⁴ Hadid, Zéboim, Nébalat,

³⁵ Lod, Ono lan ing Lebak Tukang-tukang.

³⁶ Ana pepanthané wong Lèwi sawetara sing sadurungé kuwi manggon ing daérah Yéhuda padha dikon manggon karo wong-wong Bènyamin

12¹ Para imam lan wong Lèwi sing padha bali saka pembuwangan bebarengan karo Zérubabel bin Séaltièl lan karo Imam Agung Yésua yakuwi:

² Para imam: Seraya, Yérémia, Ézra, Amarya, Maruk, Hatus, Sekhanya, Rehum, Marémot, Idho, Ginetoi, Abia, Minyamin, Maaja, Bilga, Semaya, Yoyarib, Yédaya, Salu, Amok, Hilkia lan Yédaya. Kuwi kabèh penggedhéné imam-imam ing jamané Yésua.

³ (12:2)

⁴ (12:2)

⁵ (12:2)

⁶ (12:2)

⁷ (12:2)

⁸ Wong-wong Lèwi: Para pemimpiné penyanyi kanggo kidung-kidung pamuji yakuwi: Yésua, Binui, Kadmièl, Sèrèbya, Yéhuda lan Matania.

⁹ Para warga penyanyi sing menyanyi saur-sauran yakuwi: Bakbukia, Uni lan sedulur-seduluré tunggal warga.

¹⁰ Garis tedhak-turuné Imam Agung Yésua yakuwi: Yésua, Yoyakim, Élyasib, Yoyada,

¹¹ Yedhutun, Yésua.

¹² Daftaré para penggedhéné imam lan kaum asalé saka jamané Yoyakim nalika dadi Imam Agung: (Imam-Kaum); Merayah-Seraya; Hananya-Yérémia; Mesulam-Ézra; Yohanan-Amarya; Yonatan-Meliku; Yusuf-Sebanya; Adna-Harim; Hèlkai-Merayot; Zakharia-Idho; Mesulam-Gineton; Zikri-Abia; -Minyamin; Piltai-Moajah; Samua-Bilga; Yonatan-Semaya; Matnai-Yoyarib; Uzi-Yédaya; Kalai-Salai; Hèbèr-Amok; Hasabia-Hilkia; Nétanéèl-Yédaya.

¹³ (12:12)

¹⁴ (12:12)

¹⁵ (12:12)

¹⁶ (12:12)

¹⁷ (12:12)

¹⁸ (12:12)

¹⁹ (12:12)

²⁰ (12:12)

²¹ (12:12)

²² Daftaré para lajéré kulawargané wong Lèwi lan kulawargané para imam kabèh wis dicathet nalika jamané Imam Agung: Èlyasib, Yoyada, Yohanan lan Yadua. Cathetan mau rampungé dhèk jamané Darius dadi raja ing Pèrsia.

²³ Nanging para lajéré kulawarga-kulawargané wong Lèwi mung kacathet tekan jamané Yonatan putuné Èlyasib.

²⁴ Nalika dipimpin déning Hasabia, Sèrèbya, Yésua, Binui lan Kadmièl, wong-wong Lèwi diklompok-klompok, saben-saben ana rong klompok sing nglakoni tugas memuji marang Allah lan saos sukur srana saur-sauran, kaya prenatalané Raja Dawud, abdiné Allah.

²⁵ Para tukang jaga gapurané Pedalemané Allah tugasé jaga gudhang-gudhang barang tandhon ing sacedhaké

gapura-gapurané Pedaleman, yakuwi: Matania, Bakbukia, Obaja, Mesulam, Talmon lan Akub.

²⁶ Kuwi kabèh wong-wong sing nindakaké ayahané dhèk jamané Gubernur Néhémia lan jamané ahli Torèt Ézra.

²⁷ Nalika témboké kutha Yérusalèm disaosaké marang Pangéran, wong-wong Lèwi saka endi-endi diklumpukaké, supaya mèlu ngriyakaké kedadéan mau srana menyanyi atur panuwun, dibarengi musik gambus lan clempung.

²⁸ Para penyanyi Lèwi mau banjur padha nglumpuk saka daérah panggonané sakiwa-tengené Yérusalèm lan saka kutha-kutha sakubengé Netofa,

²⁹ saka Bètgilgal Géba lan Azmawèt.

³⁰ Para imam lan wong Lèwi padha nucèkaké awaké, banjur iya nucèkaké rakyat lan lawang-lawangé gapura lan témboké kutha.

³¹ Para pemimpiné Yéhuda dakaturi munggah ing témbok lan ngirid rombongan gedhé loro sing bakal baris ngubengi kutha, karo memuji sukur marang Allah. Rombongan sing kapisan

baris ing ndhuwur témbok, mlaku nengen, menyang Gapura Sampah.

³² Hosaya mlaku samburiné para penyanyi, disusul para pemimpiné wong Yéhuda.

³³ Para imam kasebut ing ngisor iki padha mlaku ing mburiné karo ngunèkaké slomprèt: Azarya, Ézra, Mesulam, Yéhuda, Bènyamin, Semaya lan Yérémia. Disusul déning Zakharia bin Yonatan, putuné Semaya. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Matania, Mikha, Zakur saka kaum Asaf.

³⁴ (12:33)

³⁵ (12:33)

³⁶ Para wargané kaum sing mlaku ana ing mburiné yakuwi: Semaya, Azareèl, Milalai, Gilalai, Maai, Nétanéèl, Yéhuda lan Hanani. Kabèh padha nggawa alat musik, kaya sing dienggo déning Raja Dawud, abdiné Allah. Imam Ézra, ahli Torèt, mlaku ing ngarepé barisan mau.

³⁷ Bareng tekan Gapura Banyu Mancur, banjur ménggok, munggah undhak-undhakané Kuthané Dawud, ngliwati kedhatoné Dawud, banjur bali menyang témboké Gapura Banyu Mancur sawétané kutha.

³⁸ Golongan penyanyi sing kapindho baris ing sandhuwuré témbok mengiwa. Aku mèlu ngiringaké, bebarengan karo rakyat sawetara. Enggoné baris metu Menara Prapèn tekan Témbok Amba.

³⁹ Banjur ngliwati Gapura Éfraim, Gapura Lawas, Gapura Iwak, Menara Hananéèl lan Menara Méa tekan Gapura Wedhus Gèmbèl. Barisanku mandheg ing Gapura Penjagan, sacedhaké Pedalemané Allah.

⁴⁰ Golongan penyanyi loro mau wekasané anjog ing sacedhaké Pedalemané Allah.

⁴¹ Kejaba para pemimpin, ing kelompokku iya ana juru slomprèt, yakuwi: Èlyakim, Maaséya, Minyamin, Mikha, Alyoénai, Zakharia lan Hananya;

⁴² sing mlaku ing mburiné rombongan mau: Maaséya, Semaya, Èléazar, Uzi, Yohanan, Malkia, Élam lan Èzèr. Para penyanyi mau dipimpin déning Yizrahya.

⁴³ Ing dina kuwi akèh kurban sing disaosaké marang Allah. Rakyat padha seneng-seneng merga wis kaparingan kabegjan déning Allah. Para wong wadon lan bocah-bocah uga padha mèlu pésta,

giyak-giyaké swarané nganti keprungu adoh.

⁴⁴ Nalika semono ana wong sawetara sing ditugasaké ngawasi gudhang sing kanggo nyimpen barang-barang tandhon lan pisungsung kagem Allah, klebu pisungsung prasepuluhan, gandum lan woh-wohan kawitan sing mateng dhisik dhéwé. Para pengawas kudu nglumpukaké pisungsung-pisungsung mau saka palemahan-palemahan ing kiwa-tengené kutha-kutha. Pisungsung mau kudu dipasrahaké marang para imam lan wong-wong Lèwi,

⁴⁵ merga wong-wong kuwi sing nindakaké upacara sesuci lan upacara-upacara liyané sing didhawuhaké déning Allah. Para ahli musik lan para tukang jaga Gapura Pedalemané Allah iya padha nglakoni tugasé manut prenatalé Sang Prabu Dawud lan Suléman, putrané.

⁴⁶ Wiwit jamané Raja Dawud lan ahli musik Asaf, para penyanyi wis padha nglagokaké kidung-kidung pamuji sokur kagem Allah.

⁴⁷ Dhèk jamané Zérubabel lan uga jamané Néhémia, rakyat Israèl kabèh nyaosaké pisungsung kanggo nyukupi

kebutuhané pedinan para penyanyi lan para tukang jaga Pedalemané Allah. Rakyat padha nyaosaké pisungsung mligi kanggo para wong Lèwi lan para wong Lèwi padha nyaosaké marang para imam, kaya sing wis ditetepaké.

13¹ Nalika Torèté Musa diwacakaké marang rakyat, ana ketrangan sing uniné mengkéné: "Wong Moab lan wong Amon babar-pisan ora kena amor karo umaté Allah;

² sebab nalika bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, bangsa loro kuwi ora gelem mènèhi pangan lan banyu marang wong Israèl. Malah wis padha nyéwa Biléam supaya nyupatani bangsa Israèl. Nanging Allah wis malik ipat-ipat mau dadi berkah."

³ Bareng krungu mengkono mau wong manca kabèh banjur diwetokaké saka ing antarané wong Israèl.

⁴ Sadurungé kuwi Imam Èlyasib, sing ditugasaké ngawasi gudhang kanggo nyimpen tandhon ing Pedalemané Allah, bésanan karo Tobia.

⁵ Èlyasib ngidinaké Tobia ngenggoni kamar gedhé sing dicawisaké kanggo nyimpen pisungsung gandum, menyan,

prabot sing dienggo ana ing Pedalemané Allah, pisungsung sing kanggo para imam, gandum prasepuluhan, anggur, lan lenga zaitun, sing didum-dum marang wong Lèwi, para ahli musik lan tukang jaga gapurané Pedalemané Allah.

⁶ Nalika semono aku lagi ora ana ing Yérusalèm, sebab nalika taun kang kaping 32 pepréntahané Artahsasta, raja Babil, aku lagi menyang Babil, ngaturaké lapuran marang Sang Prabu. Bareng wis sawetara suwé aku diparengaké

⁷ mulih menyang Yérusalèm. Satekaku ing kono, aku kagèt déné Èlyasib awèh pamondhokan marang Tobia ana ing Pedalemané Allah.

⁸ Aku nepsu banget. Barang-barangé Tobia nuli dakbuwang saka kamar mau.

⁹ Sawisé mengkono, aku akon nganakaké upacara kanggo nucèkaké kamar-kamar mau. Sarupané pisungsung gandum, menyan, lan prabot-praboté Pedalemané Allah banjur dakbalèkaké mrono.

¹⁰ Kejaba kuwi aku ngerti yèn para ahli musik lan wong-wong Lèwi padha lunga saka Yérusalèm, bali menyang

pomahané dhéwé-dhéwé, merga kebutuhané ora dicukupi déning rakyat.

¹¹ Para pemimpin banjur dakwelèhaké merga ora padha ngrumat Pedalemané Allah. Wong-wong Lèwi banjur dakundang menèh, semono uga para ahli musik padha dakkon nyambut-gawé menèh.

¹² Sawisé mengkono rakyat Israèl kabèh padha ngaturaké pisungsungé prasepuluhan rupa gandum, anggur lan lenga zaitun, digawa menyang gudhang panggonané nyimpen tandhon.

¹³ Aku banjur nugasaké wong-wong sing ngawasi gudhang-gudhang simpenan mau, yakuwi: Imam Selèmya, Zadok ahli Torèt, lan Pédaya, wong Lèwi. Hanan bin Zakur putuné Matanya dakkon mbiyantu wong-wong mau. Aku ngerti yèn wong-wong mau kena diprecaya lan bakal ngedum pangan mau marang kanca-kancané klawan adil.

¹⁴ "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti samukawis ingkang sampun kawula tindakaken wonten ing Pedaleman Paduka menika."

¹⁵ Nalika semono aku weruh wong sawetara ing Yéhuda padha meres

anggur ing dina Sabbat. Ana menèh sing momoti kuldiné karo gandum, anggur, kismis, woh ara, lan barang-barang liyané, digawa menyang Yérusalèm.

¹⁶Ana wong sawetara saka Tirus sing manggon ing Yérusalèm, padha nggawa iwak lan barang dagangan rupa-rupa menyang Yérusalèm ing dina Sabbat, arep didol marang rakyat.

¹⁷Para pemimpin Yahudi nuli dakwelèhaké lan dakélikaké mengkéné, "Apa kowé padha ngerti yèn kowé wis padha gawé piala merga wis najisaké dina Sabbat?"

¹⁸Iya merga dosa sing mengkéné-mengkéné iki para leluhur kita padha diukum déning Allah lan kutha iki digempur. Apa kowé saiki arep nambahi dukané Allah marang Israèl srana enggonmu najisaké dina Sabbat?"

¹⁹Mulané aku banjur préntah supaya lawang-lawangé gapura ditutup ngarepaké dina Sabbat, yakuwi dina Jemuwah soré lan ora kena dibukak sadurungé dina Sabbat rampung, yakuwi dina Sabtu soré. Saben lawangé gapura dakkon njaga wong-wongku, dakkon

ngawasi supaya ing dina Sabbath aja ana barang dagangan digawa mlebu kutha.

²⁰ Nanging ana kalané para sudagar lan wong dodolan padha nginep ing sanjabané témbok ing dina Jemuwah bengi.

²¹ Wong-wong mau padha dakkandhani, "Ora ana gunané kowé nunggu tekan ésuk. Awas, yèn kowé nindakaké sing kaya mengkono sepisan engkas, kowé mesthi dakcekel!" Wiwit nalika kuwi wong-wong mau padha ora teka menèh ing dina Sabbath.

²² Aku banjur akon wong-wong Lèwi padha nucèkaké awaké lan jaga lawanging gapura, kanggo ngawasi supaya saben wong padha nucèkaké dina Sabbath. Pandongaku marang Allah, "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti kawula ing prekawis-prekawis menika, lan kersaa melasi dhateng kawula srana kawelasan Paduka ingkang tanpa wangenan."

²³ Ing wektu semana aku iya weruh akèh wong Yahudi sing padha kawin karo wong wadon bangsa Asdod, Amon lan Moab.

²⁴ Temah anak-anaké ana sing ora ngerti basa Yahudi, sing dingertèni mung basa Asdod utawa basa manca liyané.

²⁵ Wong-wong mau padha dakwelèhaké lan dakélikaké. Ana sing dakgebugi lan dakjambak rambuté. Sawisé mengkono banjur padha dakkon sumpah demi Allah yèn dhèwèké lan anak-anaké ora bakal kawin karo wong manca menèh.

²⁶ Tembungku, "Apa ora dosa sing mengkono kuwi sing dilakoni déning Raja Suléman? Sajagad iki ora ana raja sing kaluhurané ngungkuli Suléman. Suléman dikasihi déning Allah lan didadèkaké raja ing ngatasé tanah Israèl kabèh. Éwasemono panjenengané isih kena digodha déning wong wadon-wadon manca nganti nglakoni dosa.

²⁷ Kowé wis nglakoni duraka gedhé banget, déné kowé wani-wani kawin karo wong wadon bangsa manca!"

²⁸ Yoyada kuwi putrané Imam Agung Èlyasib, nanging anaké Yoyada ana sing dadi mantuné Sanbalat saka kutha Bèt-Horon. Mulané Yoyada banjur daktundhung saka Yérusalèm.

²⁹ Pandongaku, "Dhuh Allah kawula, kersaa ngèngeti kadospundi tiyang-

tiyang menika enggènipun sampun njemberi kalenggahan imam lan najisaken prejanjian Paduka kaliyan para imam lan para tiyang Lèwi!"

³⁰ Kaya mengkono enggonku ngresiki bangsa Israèl saka sakèhé pengaruhé wong manca.

³¹ Aku wis gawé tatanan supaya ing wektu-wektu sing wis ditemtokaké ana kayu cemawis kanggo kurban lan supaya rakyat bisa nyaosaké pisungsungé rupa gandum sing dienèni dhisik dhéwé lan woh-wohan sing mateng dhisik dhéwé. Wusana aku ndedonga, "Dhuh Allah, kersaa ngèngeti menika sedaya, lan kersaa melasi dhateng kawula."

Ester

1 ¹ Akhaswéros, raja Pèrsia, kedhatoné ana ing Susan, ibu kotané tanah Pèrsia. Negara mau mbawahaké propinsi satus pitulikur, wiwit saka India tekan Sudan.

² (1:1)

³ Nalika pepréntahané nyandhak taun kateluné, Raja Akhaswéros nganakaké pésta gedhèn, ngulemi para penggedhé lan para pegawéné kabèh. Tentara Pèrsia lan tentara Média iya padha teka ing pésta mau. Semono uga para gubernur lan kaum bangsawan propinsi.

⁴ Sang Prabu nganakaké paméran, mamèraké kasugihané, kaéndahané sarta kaluhuraning kepraboné.

⁵ Sawisé mengkono Sang Prabu nuli nganakaké pésta menèh kanggo rakyat ing Susan kabèh, wiwit sing sugih tekan sing miskin pisan. Pésta mau lawasé seminggu lan dianakaké ana ing kedhaton.

⁶ Pekarangané kedhaton dihias nganggo gordhèn kain léna biru lan putih, ditalèni

nganggo tali léna alus lan digandhulaké nganggo gelang-gelangan saka slaka ana ing cagak-cagak marmer. Ing ngisoré gordhèn-gordhèn mau didokoki dipan-dipan saka emas lan slaka, jumbuhé dihias nganggo marmer putih, kristal abang, kerang mutiara sing mengkilap lan watu pirus biru.

⁷ Anggur sing disuguhaké Sang Prabu lubèr-lubèr. Wadhahé tuwung emas sing rupané manéka-warna.

⁸ Para tamu enggoné ngombé anggur ora diwatesi, lan iya ora dipeksa ngombé anggur. Sang Prabu ndhawuhi wong-wong sing ladèn, supaya saben tamu diladèni miturut kasenengané dhéwé-dhéwé.

⁹ Sang Ratu Wasti uga nganakaké pésta dhéwé kanggo para putri ing kedhaton.

¹⁰ Kecrita ing dina kapituné, sawisé Sang Prabu ngunjuk lan rena ing galih banjur nimbali abdi kedhaton pilihan pitu, yakuwi Mehuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zétar lan Karkas.

¹¹ Wong mau padha didhawuhi ngaturi Sang Ratu Wasti ngadhep Sang Prabu karo ngagem makutha kraton. Sang Ratu kuwi ayu banget lan Sang Prabu

kepéngin mamèraké Sang Ratu mau marang para penggedhé lan tamuné kabèh.

¹² Nanging bareng para abdi mau ngaturaké dhawuhé Sang Prabu marang Ratu Wasti, panjenengané ora kersa ngadhep, mula Sang Prabu duka banget.

¹³ Sang Prabu lumrahé mundhut panemuné para ahli ing bab-bab sing magepokan karo hukum lan ketertiban. Mulané banjur nimbali para penaséhat sing ngerti apa sing kudu ditindakaké.

¹⁴ Para penaséhat sing kerep dhéwé ditimbali Sang Prabu yakuwi Karséna, Sétar, Admata, Tarsis, Mèrès, Marséna lan Memukan. Kuwi kabèh punggawa-punggawa Pèrsia lan Média sing dhuwur dhéwé pangkaté ana ing kratoné Sang Prabu.

¹⁵ Sang Prabu ngandika marang wong pitu mau mengkéné, "Aku wis ngutus abdi-abdiku sowan Ratu Wasti dakdhawuhi rawuh. Nanging ora kersa. Manut prenatal aku kudu tumindak kepriyé?"

¹⁶ Memukan banjur matur marang Sang Prabu lan para penggedhé mengkéné, "Tumindakipun Ratu Wasti ingkang

mekaten menika mboten namung nyepèlèkaken Sang Prabu kémawon, nanging ugi dhateng para punggawa lan para abdi sedaya, malah dhateng saben tiyang jaler ing negari ngriki!

¹⁷ Prekawisipun Ratu Wasti menika badhé kasumerepan déning tiyang èstri sedaya, temah lajeng sami badhé nyepèlèkaken sémahipun. Tiyang-tiyang èstri wau badhé mungel, bilih Sang Prabu sampun nimbali Ratu Wasti supados sowan, nanging Sang Ratu mboten kersa marek.

¹⁸ Mila menawi para garwanipun pengageng ing Pèrsia lan Média sami mireng ingkang mekaten menika, temtu lajeng énggal-énggal badhé ngaturi pirsá dhateng kakungipun piyambak-piyambak. Wusana para garwa wau badhé mboten manut dhateng kakungipun lan para kakung lajeng badhé duka dhateng para garwa.

¹⁹ Pramila saking pemanggih kula prayogi menawi Sang Ratu selaminipun dipun awisi marek. Putusan menika kadadosna undhang-undhang Pèrsia lan Média, supados mboten kénging dipun jabel malih. Sesampunipun

menika Ratu Wasti kalèngsèra saking kalenggahanipun, sarta kalenggahan wau kaparingna dhateng tiyang sanès, ingkang langkung saé tinimbang piyambakipun.

²⁰ Menawi putusan panjenengan menika kawartosaken wradin sanegari sedaya, saben tiyang èstri temtu badhé ngurmati sémahipun, dadosa sugih utawi miskin."

²¹ Usulé Memukan mau ditampi déning Sang Prabu lan para penggedhé kabèh, mulané banjur énggal dileksanani.

²² Sang Prabu nuli ndhawuhaké marang propinsi-propinsi sanegara kabèh nganggo basa lan aksarané propinsi-propinsi mau dhéwé-dhéwé. Dhawuh mau surasané: Ing saben brayat, wong lanang kudu dadi kepala, sing wenang gawé putusan.

2¹ Ora wetara suwé, senajan Sang Prabu wis lilih dukané, isih terus menggali apa sing ditindakaké déning Ratu Wasti lan putusan tumrap penggawéné.

² Mulané para penaséhaté sing celak karo Sang Prabu padha ngusulaké mengkéné, "Prayoginipun Sang Prabu

mundhut putri-putri prawan ingkang ayu-ayu.

³ Pramila kersaa ngangkat punggawa-punggawa ing saben propinsi ing negari menika kadhawuhana pados putri-putri prawan ingkang ayu-ayu, lajeng kabekta dhateng keputrèn ing kedhaton Susan ngriki. Hégai, pengageng ingkang kapatah ngreksa keputrèn menika, kadhawuhana ngurusi putri-putri wau lan ngupakara ayuning warninipun.

⁴ Sesampunipun menika Sang Prabu kersaa milih putri pundi ingkang dipun renani piyambak. Putri menika kadadosna pramèswari lintunipun Ratu Wasti." Sang Prabu rujuk karo usul mau, nuli ditindakaké.

⁵ Ing kutha Susan kono ana wong Yahudi jenengé Mordekhai bin Yair. Wong mau tedhaké Kis lan Simèi saka taler Bènyamin.

⁶ Mordekhai ditawan nalika Yérusalèm ditelukaké déning Nebukadnésar, raja Babil. Enggoné ditawan mau bareng karo Yoyakhin, raja Yéhuda lan isih akèh menèh barengané.

⁷ Mordekhai mau duwé keponakan, prawan ayu sing pawakané lencir,

jenengé Èster, iya disebut Hadasa. Èster mau bocah lola lan dipèk anak déning Mordekhai, dirumati kaya anaké dhéwé.

⁸ Bareng dhawuhé Sang Prabu diumumaké, akèh prawan ing Susan sing diklumpukaké, klebu uga Èster. Dhèwèké digawa menyang kedhaton lan dipasrahaké marang Hégai, sing ngepalani keputrèn.

⁹ Bareng weruh Èster, Hégai gumun banget lan seneng karo bocah mau. Èster énggal-énggal diupakara lan diwènèhi pangan mirunggan^a supaya tambah ayuné. Èster dielih ing kamar keputrèn sing apik dhéwé, lan diparingi réwang prawan pitu sing nyambut-gawéné cékat-cèket, saka kedhatoné Sang Prabu.

¹⁰ Èster netepi piwelingé Mordekhai, dipenging kandha yèn dhèwèké kuwi wong Yahudi.

¹¹ Mordekhai saben dina mlaku-mlaku ing taman sing ana ing ngarepé keputrèn mau, supaya krungu kabar bab kaanané Èster lan kepriyé nasibé.

¹² Miturut tatanan ing kono, prawan-prawan mau diupakara kaéndahaning

---

^amirunggan: khusus (bhs. Ind.).

rupané suwéné setaun. Nem sasi awaké diborèhi nganggo lenga karo menyan, lan nem sasi menèh diborèhi nganggo lenga dicampur karo wangèn-wangèn liyané. Sawisé mengkono saben prawan giliran disowanaké Sang Prabu Akhaswéros.

¹³ Samasa arep ngadhep Sang Prabu, prawan mau kena menganggo apa waé sing disenengi.

¹⁴ Prawan mau digawa menyang kedhaton ing wayah bengi, lan ésuké digawa menyang keputrèn liyané. Ana ing kana diurus déning Saagas, abdi sing ngurusi para seliré Sang Prabu. Prawan mau saterusé ora bakal ngadhep marang Sang Prabu menèh, kejaba yèn dikersakaké déning Sang Prabu lan ditimbali karo nyebut jenengé.

¹⁵ Kecrita Èster olèh giliran ngadhep Sang Prabu. Èster kuwi anaké Abihail; Mordekhai sing mupu Èster kuwi pamané. Èster dirumat kaya anaké dhéwé. Saben wong gumun ndeleng ayuné bocah wadon mau. Nalika ngadhep Sang Prabu Èster menganggo manut pituduh lan pamrayogané Hégai, punggawa kedhaton sing ngepalani keputrèn.

¹⁶Ing taun kapituné pepréntahané Akhaswéros, sasi ping sepuluh, yakuwi sasi Tèbèt, Èster disowanaké Sang Prabu Akhaswéros ing kedhatoné.

¹⁷Èster gawé renaning penggalihé Sang Prabu, ngungkuli prawan liya-liyané. Mulané dikasihi déning Sang Prabu. Sang Prabu banjur masang makuthaning kraton ana ing sirahé Èster lan ngangkat Èster dadi pramèswariné, nggentèni Ratu Wasti.

¹⁸Sawisé mengkono Sang Prabu nganakaké pésta gedhèn kanggo ngormati Èster, ngulemi para punggawa lan para penggedhé kabèh. Sanegara kabèh diparingi libur déning Sang Prabu. Panjenengané uga ngedum ganjaran kanthi loma.

¹⁹Kecrita Mordekhai diangkat déning Sang Prabu dadi punggawa negara.

²⁰Èster durung matur marang Sang Prabu yèn dhèwèké kuwi wong Yahudi, merga dipenging déning Mordekhai. Mangka Èster nurut marang Mordekhai, pamané mau.

²¹Ing sawijining dina nalika Mordekhai lagi nyambut-gawé ing kedhaton, ana punggawa kedhaton loro, yakuwi Bigtan

Ian Tèrès, padha sarembug arep nyédani Sang Prabu Akhaswéros, merga padha sengit marang panjenengané.

²²Rancangan mau keprungu déning Mordekhai; Mordekhai banjur énggal-énggal kandha karo Èster. Èster ora sranta, nuli ngaturaké marang Sang Prabu apa sing dirungu saka Mordekhai mau.

²³Bareng prekarané ditliti ketitik yèn laporan mau bener. Wong loro mau diukum gantung. Lelakon iki dicathet ing buku sejarahé negara atas dhawuhé Sang Prabu.

3¹Ora wetara suwé Sang Prabu Akhaswéros ngangkat wong jeneng Haman dadi perdana menteri. Haman kuwi anaké Hamedata, tedhaké Agag.

²Sang Prabu ndhawuhaké marang para punggawa kabèh supaya padha ngurmati Haman srana sujud ing ngarepé. Wong kabèh padha nurut marang dhawuh mau, kejaba Mordekhai.

³Para punggawa kedhaton padha takon marang Mordekhai apa sebabé dhèwèké nerak dhawuhé Sang Prabu,

⁴Ian saben dina Mordekhai dibujuk supaya gelem nuruti dhawuh mau,

nanging tetep ora gelem. Wangsulané, "Aku iki wong Yahudi. Aku ora kena sujud ing ngarepé manungsa." Prekara mau banjur dilapuraké marang Haman, merga kepéngin weruh apa sing bakal ditindakaké déning Haman marang Mordekhai.

⁵ Bareng krungu y èn Mordekhai ora gelem sujud, Haman nepsu banget.

⁶ Nalika krungu yèn Mordekhai kuwi wong Yahudi, Haman niyaté arep ngukum Mordekhai. Malah ora mung Mordekhai waé, wong Yahudi kabèh sing ana ing negara Pèrsia arep ditumpes.

⁷ Nalika pepréntahané Raja Akhaswéros nyandhak taun ping rolas, ing sasi siji, yakuwi sasi Nisan, Haman kongkonan nggawé undhi, sing disebut "Purim," kanggo meruhi dina endi sing becik kanggo ngleksanani niyaté sing ala mau. Mulané banjur netepaké tanggal telulas, sasi rolas, yakuwi sasi Adar.

⁸ Haman matur marang Sang Prabu, "Dhuh Sang Prabu. Wonten bangsa anèh ingkang sumebar ing saben propinsi ing negari menika. Adat tatacaranipun béda sanget kaliyan bangsa-bangsa sanèsipun. Sami mboten tundhuk

dhateng hukum-hukumipun negari. Pramila prayogi menawi bangsa menika mboten dipun kèndelaken tumindak sasekécaning manahipun piyambak.

⁹ Menawi Sang Prabu kepareng ing galih, prayogi menawi Sang Prabu ngasta serat keputusan kanggé numpes bangsa menika. Menawi Sang Prabu kersa nampi usul kula, mesthi kula saged nglebetaken slaka 340.000 ing kas negari."

¹⁰ Mireng atur mengkono mau, Sang Prabu nuli nglolos sesupé kang diagem kanggo ngecap pengumuman-pengumuman resmi. Sesupé mau diparingaké marang Haman, mungsuhé bangsa Yahudi sing gedhé dhéwé.

¹¹ Pangandikané Sang Prabu, "Bangsa kuwi lan bandhané dakpasrahaké marang kowé. Tindakna sasenengé atimu."

¹² Kecrita nalika tanggal telulas sasi kapisan, Haman nglumpukaké para sèkretarisé Sang Prabu. Banjur padha dikon gawé layang kaya sing dikarepaké. Layang mau banjur disalin ing basa-basa kabèh lan ditulis nganggo aksara-aksara sing dingertèni wong ing wilayah mau. Layangé ditulis atas asmané Sang

Prabu Akhaswéros lan dicap nganggo sesupéné, banjur dikirim kilat menyang para pangwasa, gubernur lan penggedhé ing propinsi-propinsi kabèh. Surasané préntah, supaya mbésuk tanggal telulas sasi Adar, bangsa Yahudi kabèh, nom tuwa, wong wadon lan bocah-bocah, kudu dipatèni kabèh lan bandhané kudu dirampas.

¹³ (3:12)

¹⁴ Préntah mau kudu diumumaké ing saben propinsi, supaya wong kabèh ing dina mau wis siaga.

¹⁵ Para utusan énggal budhal ngeteraké layang-layang mau marang propinsi-propinsi kabèh. Atas préntahé Sang Prabu layang-layang mau iya diumumaké ing Susan, ibu kotané Pèrsia. Sawisé mengkono Sang Prabu lan Haman padha lenggahan ngunjuk anggur; nanging kutha Susan bareng krungu kabar mau gègèran.

4¹ Nalika krungu lelakon mau Mordekhai banjur nyuwèk sandhangané lan nganggo sandhangan bagor, kanggo nélakaké yèn atiné sedhik banget. Sirahé diwur-wuri awu,

banjur mlaku sedalan-dalan karo nangis nggero-nggero.

²Tekan ngarep gapurané kedhaton Mordekhai mandheg, merga wong sing nganggo sandhangan bagor ora kena mlebu.

³Ing propinsi-propinsi wong Yahudi iya padha tangisan lan ngadhuh-adhuh sarta akèh sing padha nganggo sandhangan bagor, karo turon ing awu.

⁴Nalika abdi-abdi keputrèn lan punggawa kraton sing ngladèni Èster nyaritakaké lelakoné Mordekhai, Èster atiné sedhah banget. Mordekhai dikirimi sandhangan kanggo ngganti sandhangané bagor, nanging Mordekhai emoh nampani.

⁵Èster banjur nimbali Hatak, abdi sing ditugasaké déning Sang Prabu ngladèni Èster. Hatak diutus takon marang Mordekhai ana apa lan yagéne Mordekhai tumindak mengkono.

⁶Hatak banjur marani Mordekhai ing alun-alun, sacedhaké gapuraning kraton.

⁷Mordekhai nyaritakaké lelakon sing lagi dialami lan dhuwit slaka pira sing dijanjèkaké Haman arep disetoraké

marang kas negara, sawisé wong Yahudi kabèh kelakon ditumpes.

⁸Hatak dikon maca turunané layang sing diserat déning Sang Prabu ing Susan, sing isi préntah numpes wong Yahudi kabèh. Hatak dikon nggawa layang mau menyang Èster lan awèh ketrangan pisan. Mordekhai uga njaluk supaya Èster ngadhep marang Sang Prabu nyuwun sih-kawelasan kanggo bangsané.

⁹Hatak banjur nemoni Èster lan ngaturaké apa sing dikandhakaké déning Mordekhai.

¹⁰Nanging Hatak dikon bali marang Mordekhai karo kandha mengkéné,

¹¹"Saben wong, lanang apa wadon sing sowan Sang Prabu ing petamanan njero tanpa ditimbali, kudu diukum pati. Mengkono prenatalé lan saben wong, wiwit saka penaséhaté Sang Prabu tekan rakyat ing propinsi-propinsi pisan padha ngerti. Mung ana saprekara sing bisa ngoncati prenatal mau, yakuwi samasa Sang Prabu ngathungaké tekené emas marang wong mau. Yèn kuwi kelakon, wong mau slamet. Nanging wis sesasi iki aku ora ditimbali Sang Prabu."

¹² Hatak nerusaké tembungé Èster mau marang Mordekhai.

¹³ Mordekhai banjur weling marang Èster mengkéné, "Aja ngira yèn kowé luwih aman tinimbang wong Yahudi liyané, merga kowé manggon ana ing kedhaton!

¹⁴ Wong Yahudi mesthi olèh pitulungan embuh kepriyé carané, nanging mesthi slamet. Nanging yèn ing kaanan sing mengkéné iki kowé meneng waé, kowé dhéwé bakal nemahi mati, semono uga brayaté bapakmu bakal katumpes. Sapa ngerti, yèn enggonmu dadi ratu kuwi supaya tumindak ing kaanan sing kaya mengkéné iki!"

¹⁵ Mulané Èster banjur weling marang Mordekhai mengkéné,

¹⁶ "Wong Yahudi sing ana ing Susan klumpukna kabèh supaya padha ndongakaké aku. Padha nglakonana pasa telung dina telung bengi. Aku lan para réwangku iya arep pasa. Sawisé mengkono aku dakngadhep ing ngarsané Sang Prabu, senajan srana mengkono aku nglanggar prenatalané. Yèn aku pinesthi mati merga prekara iki, karebèn aku mati!"

¹⁷ Mordekhai banjur lunga nindakaké welingé Èster.

5 ¹ Bareng enggoné pasa nyandhak telung dina, Èster banjur nganggo sandhangan ratu, lunga menyang petamanan kraton sisih njero. Sang Prabu lagi pinarak ing dhampar ngadhepaké lawang.

² Bareng pirsá Èster ana ing njaba, Sang Prabu runtuh welasé, mulané banjur ngathungaké tekené emas marang Èster. Èster nuli maju ndumuk pucuké teken mau.

³ Sang Prabu banjur ndangu, "Pramèswariku, ana apa? Kepéngin apa? Matura! Senajan sing koksuwun separoné kratonku, iya bakal dakleksanani!"

⁴ Atur wangsulané Èster, "Menawi Sang Prabu dhangsan ing penggalih, kersaa Sang Prabu lan Haman rawuh ing bujana ingkang badhé kula wontenaken kagem Sang Prabu."

⁵ Sang Prabu utusan nimbali Haman supaya énggal teka, ngleksanani ulemané Èster. Nuli padha rawuh ing bujanané Èster.

⁶ Bareng ngunjuk anggur Sang Prabu ndangu, "Saiki matura, apa sing

kokkarepaké? Apa waé sing koksuwun bakal dakparingaké, senjata nganti separoné kratonku pisan!"

⁷ Atur wangsulané Èster,

⁸ "Menawi dhangane ing penggalih muging Sang Prabu lan Haman mbénjing-énjing sonten kersa rawuh malih ing bujana kula. Wonten ing ngriku mangké kula badhé ngaturaken menapa ingkang dados panyuwun kula."

⁹ Bali saka bujanané Ratu Èster Haman atiné bungah banget. Nanging bareng lakuné tekan gapuraning kedhaton Haman weruh Mordekhai. Mordekhai ora ngadeg lan mbungkuk ngurmati. Mulané Haman nepsu banget,

¹⁰ nanging nepsuné mau diampet nganti tekan omah. Bareng wis tekan omah, Haman banjur ngundang kanca-kancané, semono uga Zèrès, bojoné, diajak lungguhan.

¹¹ Haman banjur umuk lan nyritakaké kasugihané, anak-anaké lanang, pangkat dhuwur sing diparingaké Sang Prabu marang dhèwèké, semono uga bab drajaté sing ngungkuli para punggawa liyané.

¹² Malah banjur muni mengkéné, "Tekan Ratu Èster pisan nalika nganakaké bujana, sing diaturi mung Sang Prabu lan aku dhéwé. Sésuk bengi aku diulemi menèh.

¹³ Éwasemono kuwi kabèh ora ana tegesé selawasé aku ndeleng Mordekhai lungguh ing gapuraning kedhaton."

¹⁴ Krungu sing mengkono mau bojoné lan kanca-kancané kabèh banjur ngusulaké mengkéné, "Akona gawé cagak kanggo nggantung, sing dhuwuré rong puluh mèter. Banjur sésuk-ésuk kowé nyuwuna idin marang Sang Prabu nggantung Mordekhai ing cagak mau. Srana mengkono kowé sésuk bisa nekani bujana kuwi kanthi ati lega." Usul mau miturut Haman becik banget, mulané énggal-énggal préntah wong gawé cagak gantungan.

6¹ Kecrita bengi kuwi Sang Prabu ora bisa saré. Mulané utusan njupuk buku cathetan sejarahé kraton lan dhawuh macakaké.

² Ing kono dicritakaké yèn Mordekhai nglapuraké ana komplotan arep nyédani Sang Prabu. Sing sarembug mau Bigtan

lan Tèrès, loro-loroné abdi sing njaga kamaré Sang Prabu.

³ Sang Prabu ndangu, "Apa Mordekhai wis diurmati lan apa sing wis diparingaké kanggo males lelabuhané?" Aturé abdi kang kadangu, "Tiyang menika mboten angsal menapa-menapa."

⁴ Sang Prabu ndangu menèh, "Sapa sing saiki ana ing plataran?" Dumadakan Haman mlebu ing plataran kedhaton. Karepé arep nyuwun idin marang Sang Prabu enggoné arep nggantung Mordekhai ing gantungan sing wis didegaké.

⁵ Para abdi padha matur marang Sang Prabu, "Menika Haman wonten, badhé sowan Sang Prabu." Dhawuhé Sang Prabu, "Konen mlebu."

⁶ Bareng Haman wis mlebu banjur didangu, "Ana wong sing arep dakurmati gedhèn. Apa sing kudu daktindakaké kanggo wong kuwi?" Haman mikir, "Sapa menèh sing arep diparingi pakurmatan gedhèn déning Sang Prabu kejaba aku!"

⁷ Mulané banjur ngaturi wangsulan mengkéné, "Tiyang menika dipun anggènana penganggé ingkang limrahipun dipun agem déning Sang

Prabu piyambak. Lajeng kapal titihanipun Sang Prabu dipun pacaki mawi hiasan keprabon.

⁸(6:7)

⁹Lajeng wontena piyantun luhur ingkang nganggèkaken ageman wau dhateng tiyangipun, sarta ngarak tiyang wau kalayan numpak kapal mubeng kitha. Priyantun luhur wau tindaka ing ngajengipun tiyang wau kaliyan mungel sora, 'Mengkéné carané Sang Prabu ngurmati lan paring piwales marang wong sing nglabeti panjenengané!'"

¹⁰Dhawuhé Sang Prabu marang Haman, "Wis énggal, njupuka ageman lan jaran titihanku lan tandha-tandha kaurmatan wènèhna marang Mordekhai, wong Yahudi kuwi. Tindakna kaya aturmu mau, aja ana sing kliwatan siji waé. Wong mau paranana, wong kuwi saiki lungguh ana ing gapurané kedhaton."

¹¹Haman banjur njupuk ageman lan jaran sarta nganggokaké ageman mau marang Mordekhai. Sawisé ditunggangaké jaran, Mordekhai banjur diarak déning Haman menyang alun-alun karo muni sora, "Delengen, mengkéné

carané Sang Prabu ngurmati lan ngganjar wong sing nglabeti panjenengané!"

¹² Mordekhai banjur bali lungguh ing gapuraning kedhaton menèh. Nanging Haman énggal-énggal mulih ing omahé. Haman ora mandheg temolèh, merga saka isiné, mulané rainé ditutupi.

¹³ Bojoné lan kanca-kancané dicritani lelakon sing mentas dialami. Bojoné lan kanca-kancané sing wicaksana padha muni mengkéné, "Saiki kowé wis wiwit kalah karo Mordekhai. Wong kuwi wong Yahudi; kowé ora bakal bisa menang karo dhèwèké. Kowé mesthi kalah."

¹⁴ Nalika isih padha omong-omong karo Haman mau para abdi kedhaton padha teka methuk Haman, supaya énggal-énggal mangkat menyang bujanané Ratu Èster.

7¹ Sang Prabu lan Haman padha dhahar lan ngunjuk menèh karo Ratu Èster.

² Sinambi ngunjuk anggur Sang Prabu ndangu menèh marang Èster, "Pramèswariku, kowé kepéngin apa? Matura! Mesthi daksembadani, senajan sing koksuwun mau separoning kratonku."

³ Atur wangsulané Èster, "Menawi Sang Prabu dhang an ing penggalih, kula nyuwun supados kula lan bangsa kula kaparingana gesang.

⁴ Sebab kula lan bangsa kula sampun kasadé badhé katumpes. Menawi namung kasadé dados réncang tumbasan kula badhé manut lan mboten badhé ngribedi Sang Prabu. Nanging samenika kula sami badhé dipun tumpes sirna!"

⁵ Sang Prabu Akhaswéros banjur ndangu marang Èster, "Sapa sing wani-wani tumindak mengkono? Wongé sapa?"

⁶ Atur wangsulané Èster, "Haman pun durjana menika mengsah ingkang badhé nganiaya dhateng kula sedaya!" Haman ngingetaké Sang Prabu lan Sang Ratu karo gemeter.

⁷ Sang Prabu duka banget, banjur jengkar saka méja lan miyos saka kamar, menyang petamanan. Haman ngerti yèn Sang Prabu wis mutus bakal ndhawahaké paukuman, mulané Haman tetep lungguh ing kono karo ngrerepa marang Èster supaya dislametaké.

⁸ Saka semplahing atiné Haman ngrungkebi dipané Èster karo nyuwun ngapura. Dumadakan wektu semana Sang Prabu mlebet saka petamanan. Pirsá tumindaké Haman sing mengkono mau Sang Prabu duka, "Lho, wis mengkono isih wani arep nyembranani Sang Ratu ana ing kéné, ing ngarepé mripatku lan ing kedhatonku dhéwé?" Sawisé Sang Prabu ngandika mengkono para abdi kraton padha teka lan nutupi sirahé Haman.

⁹ Ana abdi jenengé Harbona, matur marang Sang Prabu, "Ing griyanipun Haman wonten cagak gantungan ingkang inggilipun 22 mèter. Cagak wau dipun degaken Haman badhé kanggé nggantung Mordekhai, tiyang ingkang milujengaken yuswanipun Sang Prabu." Sang Prabu banjur dhawuh, "Haman gantungan ana ing cagak kono!"

¹⁰ Wusana Haman digantung ana ing cagak sing didegaké dhéwé kanggo Mordekhai. Sawisé mengkono dukané Sang Prabu lagi lilih.

8 ¹ Ing dina kuwi uga bandhané Haman, mungsuhé wong Yahudi, diparingaké déning Sang Prabu marang

Ratu Èster kabèh. Éster matur marang Sang Prabu yèn Mordekhai kuwi pamané; mulané wiwit wektu kuwi Mordekhai diparengaké ngadhep Sang Prabu, senajan ora ditimbali.

² Sang Prabu nglolos sesupéné sing biyèn diparingaké marang Haman, banjur diparingaké marang Mordekhai. Èster ngangkat Mordekhai dadi kepala gudhang kanggo ngurusi tilas bandhané Haman.

³ Èster banjur ngadhep Sang Prabu menèh. Karo sujud ing ngarsané, Èster nangis-nangis nyuwun supaya rancangan ala sing digawé déning Haman, sing nedya numpes wong Yahudi, kuwi diwurungaké.

⁴ Sang Prabu ngathungaké lantarané emas marang Èster, banjur Èster ngadeg lan matur,

⁵ "Menawi Sang Prabu dhangane ing penggalih lan asih dhateng kula, mugi kersaa ngasta serat keputusan kanggé mbatalaken serat-serat ingkang dipun damel déning Haman, ingkang isi préntah numpes tiyang Yahudi sedaya ingkang wonten ing negari ngriki.

⁶ Kula rak mboten badhé téga ningali bangsa lan sanak sedhèrèk kula telas dipun pejahi?"

⁷ Raja Akhaswéros banjur dhawuh marang Èster lan Mordekhai mengkéné, "Pancèn, Haman wis dakkon nggantung merga arep numpes wong Yahudi, lan bandhané ya wis dakwènèhaké marang Èster.

⁸ Nanging bab layang sing ditulis atas asmané raja lan dicap nganggo cap raja, ora kena dibatalaké. Éwasemono kowé dakwènèhi wewenang nulis layang bab wong Yahudi, arep nulis apa waé sakarepmu. Layang kuwi tulisen atas jenengku lan wènèhana cap keprabon."

⁹ Ing dina kuwi uga, tanggal telulukur sasi katelu, sasi Siwan, Mordekhai nglumpukaké para sèkretarisé Sang Prabu kabèh didhawuhi gawé layang marang para gubernur, para bupati lan para penggedhé ing propinsi-propinsi sing cacahé satus pitulikul, saka India tekan Sudan. Layang mau ditulis nganggo basa lan aksarané propinsi dhéwé-dhéwé. Mordekhai uga kirim layang marang wong Yahudi nganggo basa Yahudi.

¹⁰ Layang-layang mau ditandhantangani Mordekhai atas asmané Raja Akhaswéros lan dicap nganggo cap keprabon. Mordekhai banjur kongkonan wong supaya nggawa layang-layang mau menyang propinsi-propinsi kabèh karo nunggang jaran gesit kagungané Sang Prabu.

¹¹ Layang-layang mau nyebutaké yèn Sang Prabu marengaké wong Yahudi ing saben kutha bebarengan nglawan, yèn diserang déning wong-wong sing sikep gegaman saka bangsa lan propinsi endi waé. Kena nglawan lan matèni mungsuhé mau, dalah anak-anak lan bojoné pisan. Mungsuhé kena dipatèni kabèh nganti entèk lan barang-darbèké kena dijarah-rayah.

¹² Préntah mau kudu ditindakaké rata sanegara Pèrsia kabèh ing dina sing wis ditetepaké déning Haman, nalika ngarah matèni wong Yahudi, yakuwi tanggal telulas, sasi rolas, sasi Adar.

¹³ Layang mau kudu didadèkaké undhang-undhang lan diumumaké marang wong kabèh ing propinsi-propinsi, supaya wong Yahudi padha

siaga nglawan marang para mungsuhé samangsa tekan dinané.

¹⁴ Para utusan sing ngeteraké layang mau banjur padha budhal, nunggang jaran kagungané Sang Prabu. Préntah mau uga diwacakaké ana ing Susan, ibu kotané negara Pèrsia.

¹⁵ Sawisé mengkono Mordekhai banjur metu saka kedhaton nganggo sandhangan dhines, wernané biru lan putih, jubah wungu saka léna alus lan makutha emas sing éndah banget. Wong-wong ing kutha Susan saka senengé padha surak-surak.

¹⁶ Wong Yahudi padha lega atiné lan ngrasakaké kabungahan, kasenangan lan kaurmatan.

¹⁷ Ing saben kutha propinsi, samangsa layang mau diwacakaké, wong Yahudi padha bungah-bungah lan nganakaké pésta. Malah akèh penduduk sing banjur mlebu dadi warga Yahudi, merga padha wedi karo bangsa mau.

9¹ Kecrita nalika tanggal telulas sasi Adar, yakuwi dina sing ditetepaké kanggo nindakaké préntahé Sang Prabu ing ngatasé wong Yahudi, dina kuwi wis dianti-anti déning para satruné wong

Yahudi sing arep numpes bangsa mau. Nanging dadiné kosok balèn; wong-wong mau malah ditumpes déning wong Yahudi.

²Wong-wong Yahudi ing saben kutha padha nglumpuk lan nyerang kabèh wong sing duwé niat ala marang wong Yahudi. Bangsa endi-endi padha geter, nganti ora ana wong siji waé sing wani ngadhepi wong Yahudi.

³Malah para penggedhéné propinsi, para gubernur, bupati lan para punggawa negara kabèh padha ngréwangi wong Yahudi, merga kabèh padha wedi marang Mordekhai.

⁴Sanegara kabèh padha ngerti yèn Mordekhai kuwi gedhé pengaruhé ing kedhaton lan pangwasané saya gedhé.

⁵Mulané wong Yahudi bisa tumindak sakarepé marang satru-satruné. Satruné padha diserang nganggo pedhang lan dipatèni.

⁶Ing Susan, ibu kota Pèrsia mau, wong Yahudi matèni wong limang atus.

⁷Ing antarané wong sing dipatèni mau sepuluh anak-anaké Haman bin Hamadata, satruné wong Yahudi sing gedhé dhéwé. Yakuwi: Parsandata,

Dalfon, Aspata, Porata, Adalya, Aridata, Parmasta, Arisai, Aridai lan Waizata.

Nanging wong Yahudi ora njarah-rayah barangé mungsuh.

⁸ (9:7)

⁹ (9:7)

¹⁰ (9:7)

¹¹ Ing dina kuwi uga ana sing nglapuraké marang Sang Prabu cacahé wong sing dipatèni ing Susan.

¹² Pangandikané Sang Prabu marang Èster, "Ing Susan waé wong Yahudi wis matèni wong limang atus, klebu anaké Haman sepuluh. Durung sing ana ing propinsi-propinsi! Embuh apa sing padha ditindakaké ana ing kana! Wis, saiki kowé nyuwun apa menèh. Matura waé, mesthi dakparingi!"

¹³ Atur wangsulané Èster, "Menawi kepareng, mbénjing-énjing tiyang Yahudi kajengipun nglajengaken menapa ingkang sampun sami dipun tindakaken ing dinten menika. Kejawi menika, mugi jisimipun anak-anakipun Haman dipun gantunga ing gantungan."

¹⁴ Sang Prabu banjur dhawuh supaya panyuwuné Èster mau ditindakaké; layang dikirim menyang kutha Susan,

temah jisimé anak-anaké Haman sepuluh digantung.

¹⁵ Dadiné nalika tanggal patbelas sasi Adar wong Yahudi ing Susan padha nglumpuk menèh lan matèni wong ing kutha kono telung atus engkas. Nanging ing dina kuwi wong Yahudi ora njarah-rayah barang babar-pisan.

¹⁶ Wong Yahudi sing manggon ing propinsi-propinsi padha nglumpuk saprelu nglawan serangan. Ing dina kuwi satruné padha dikalahaké; wong sing dipatèni cacahé 75.000.

¹⁷ Kedadéané mau nalika tanggal telulas sasi Adar. Ésuké, tanggal patbelas, wis ora ana wong sing dipatèni. Ing dina kuwi padha nganakaké pésta kabungahan.

¹⁸ Wong Yahudi sing manggon ing Susan enggoné nganakaké riaya ditibakaké tanggal limalas, merga wis padha matèni mungsuhé dhèk tanggal telulas lan patbelas; enggoné lèrèn tanggal limalas.

¹⁹ Mulané wong Yahudi sing manggon ing kutha cilik padha bungah-bungah lan pengéling-éling marang kedadéan kuwi ditibakaké tanggal patbelas sasi Adar. Ing dina mau wong kabèh

padha nganakaké pésta lan padha kirim-kiriman panganan.

²⁰ Sawisé mengkono Mordekhai banjur nyatheti kedadéan mau kabèh sarta kirim layang marang wong Yahudi kabèh sing ana ing negara Pèrsia, iya sing cedhak iya sing adoh.

²¹ Layang mau isi préntah supaya saben taun padha ngriyakaké tanggal patbelas lan limalas sasi Adar.

²² Sebab ing dina-dina mau mungsuh-mungsuhé wis padha dikalahaké, temah rasa sedhik lan perih ganti dadi kabungahan lan katentreman. Mulané dina-dina kuwi kudu dipèngeti nganggo pésta lan jagongan sarta awèh sedhekah marang wong miskin.

²³ Préntahé Mordekhai mau diturut déning wong Yahudi, mula riaya kuwi dadi padatan sing dianakaké saben taun.

²⁴ Haman bin Hamedata, tedhaké Agag, mungsuhé wong Yahudi sing gedhé dhéwé, kuwi biyèn nganakaké undhian sing disebut "Purim," kanggo netepaké dina penyembelèhané wong Yahudi. Rancangané Haman arep numpes wong Yahudi kabèh.

²⁵ Nanging Èster ngadhep Sang Prabu, lan Sang Prabu ndhawuhaké srana tulisan, sing njalari rancangané Haman sing ala mau ngenani awaké dhéwé, temah dhèwèké lan anak-anaké digantung ing cagak gantungan.

²⁶ Mulané dina riaya mau disebut Purim. Layangé Mordekhai lan kabèh sing dialami déning wong Yahudi,

²⁷ kuwi njalari wong Yahudi gawé prenatal kanggo awaké dhéwé lan kanggo anak-turuné lan kanggo wong kabèh sing klebu bangsa Yahudi. Manut prenatal mau wong Yahudi saben taun diwajibaké mèngeti dina loro sing ditetepaké déning Mordekhai mau.

²⁸ Ana ing kono ditetepaké kanggo ing selawasé, yèn dina-dina Purim kudu diéling-éling lan dimulyakaké déning saben brayat Yahudi, saben taler, gotrah lan kulawarga, ana ing endi waé, ing saben propinsi lan ing saben kutha.

²⁹ Kejaba kuwi bareng karo layangé Mordekhai mau Ratu Èster binti Abihail gawé layang sing kapindho, sing surasané nguwataké layangé Mordekhai bab Purim mau.

³⁰ Layang mau dikirimaké marang wong Yahudi kabèh, lan turunané dikirim marang propinsi satus pitulukur ing negara Pèrsia. Layang mau dikanthèni pandonga muga-muga bangsa Yahudi tansah kaparingan tentrem rahayu, kalis ing sambékala.

³¹ Layang mau uga ngélingaké supaya wong-wong Yahudi lan anak-turuné padha ngéling-éling dina-dina Purim trep ing dina sing ditetepaké, ora béda karo enggoné padha ngéling-éling wektuné pasa lan wektuné nganakaké petangisan. Mengkonon surasané layangé Mordekhai lan Ratu Èster.

³² Préntahé Èster sing netepaké prenatal-prenatal Purim, kabèh ditulis ing kitab.

10 ¹ Raja Akhaswéros nganakaké kerja-paksa sing kudu ditindakaké déning rakyat, ora mung sing manggon ing pesisir, nanging uga sing padha manggon ing daérah-daérah pedalaman.

² Hasilé Sang Prabu sing gedhé lan ngédab-édabi, semono uga crita bab enggoné ngangkat Mordekhai dadi punggawa sing dhuwur pangkaté, kabèh

ditulis ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja Pèrsia lan Média.

³ Mordekhai, wong Yahudi kuwi tetep enggoné dadi punggawa luhur sangisoré Raja Akhaswéros piyambak. Mordekhai diurmati lan ditresnani déning bangsané. Dhèwèké mbudidaya kanggo keslametan lan karaharjané bangsané lan anak-turuné.

Ayub

1 ¹ Kecrita ing tanah Us ana wong jenengé Ayub. Ayub kuwi wong sing ngabekti marang Allah lair trus ing batin; wong sing luhur budiné lan ora tau gawé piala.

² Ayub duwé anak lanang pitu lan anak wadon telu.

³ Kejaba kuwi duwé batur akèh. Wedhusé gèmbèl 7.000, untané 3.000, sapiné 1.000 lan kuldiné 500. Cethané, Ayub mau ing antarané penduduk daérah Wétanan kono klebu wong sing sugih dhéwé.

⁴ Anak-anaké lanang Ayub gawéné nganakaké pésta, gentènan, ing omahé wong pitu mau. Ing pésta kono sedulur-seduluré wadon iya padha diulemi. Kabèh banjur padha mangan lan ngombé bebarengan.

⁵ Saben anak-anaké bubar pésta, Ayub ésuké mesthi tangi gasik lan nyaosaké kurban kanggo anaké siji-siji, supaya padha diapura déning Allah. Sebab Ayub kuwatir yèn anak-anaké sajroné

bungah-bungah padha gawé dosa lan tanpa dijarag padha nyenyamah marang Allah.

⁶ Ing sawijining dina nalika para putrané Allah^a padha sowan marang Panjenengané, Sétan^b uga teka.

⁷ Pangéran ndangu marang Iblis, "Kowé saka endi?" Wangsulane, "Saking mider-mider ndlajahi bumi."

⁸ Pendanguné Pangéran menèh, "Apa kowé iya nggatèkaké Ayub? Sajagad ora ana wong sing mursidé lan luhuring budiné kaya Ayub, wong sing ngabekti marang Aku lan ora tau gawé piala."

⁹ Nanging Iblis mangsuli, "Temtu kémawon Ayub ngabekti dhateng Paduka, mergi piyambakipun nampi ganjaran.

¹⁰ Piyambakipun piyambak, lan sedaya gadhahanipun Paduka ayomi. Pedamelanipun Paduka berkahi lan Paduka paringi raja-kaya kathah, cekap kanggé ngebaki sanegari sedaya.

¹¹ Nanging cobu menawi bandhanipun Paduka pundhut sedaya, temtu

---

^apara putrané Allah: para malaékat.

^bSétan: Iblis.

piyambakipun badhé ngawon-awon Paduka wonten ing ngarsa Paduka!"

¹²Gusti Allah banjur ngandika marang Iblis, "Ya wis, sakèhé bandhané Ayub arep kokkapakaké sekarepmu, angger awaké aja kokpilara!" Sawisé mengkono Iblis banjur mundur saka ing ngarsané Allah.

¹³Ing sawijining dina anak-anaké Ayub padha nganakaké pésta ana ing omahé anak sing mbarep.

¹⁴Dumadakan ana abdi teka marani Ayub karo matur, "Ndara, kula sami dipun serang tiyang Syéba, nalika kula sami mluku ing sabin lan kuldi-kuldi saweg sami wonten ing pangèn. Kéwan-kéwan wau sami dipun rebat lan réncang-réncang panjenengan sami dipun pejahi. Namung kula piyambak ingkang luwar, mila saged sowan ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁵(1:14)

¹⁶Nalika abdi mau isih matur, ana abdi liyané teka, aturé, "Ménda-ménda gèmbèl panjenengan lan para pangèn sami dipun sumber bledhèg, temah pejah sedaya. Namung kula piyambak

ingkang gesang, mila saged sowan ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁷ Abdi mau durung rapung olèhé matur, ana abdi katelu teka karo matur, "Wonten rampog tiyang Kasdim tigang rombongan sami ngrebat unta-unta panjenengan lan mejahi para abdi. Namung kula piyambak ingkang saged luwar, mila saged ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁸ Nalika abdi mau lagi matur mengkono, ana abdi liyané teka nggawa kabar, "Para putra panjenengan saweg sami ngawontenaken pésta ing griyanipun putra panjenengan ingkang mbajeng.

¹⁹ Dumadakan wonten angin lésus dhateng saking seganten wedhi nempuh griya ingkang dipun anggé pésta wau; griyanipun lajeng rebah, ngrebahi putra-putra panjenengan, ngantos sami tilar-donya sedaya. Namung kula piyambak ingkang wilujeng, mila saged ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

²⁰ Ayub banjur ngadeg lan nyuwèk sandhangané, tandha yèn susah atiné. Sirahé banjur dicukur sarta sujud ing bumi, pangucapé,

²¹ "Lairku tanpa sandhangan. Enggonku bakal bali mrana iya mengkono. Allah sing maringi, Allah sing mundhut. Pinujia asmané Pangéran!"

²² Sajroné ngalami lelakon mau kabèh, Ayub ora nganti gawé dosa, sarta ora nyepèlèkaké marang Allah.

2¹ Ing sawijining dina para putrané Allah padha sowan menèh marang Panjenengané. Iblis uga teka.

² Gusti Allah ndangu marang Iblis, "Kowé saka endi?" Wangsulane Iblis, "Saking mider-mider ndlajahi bumi."

³ Pangéran ndangu menèh, "Apa kowé iya nggatèkaké karo abdi-Ku Ayub? Sajagad ora ana wong sing mursidé lan luhuring budiné kaya wong kuwi, tansah ngabekti marang Aku lan ora tau nindakaké piala. Enggoné ngabekti marang Aku isih tetep, senajan Aku wis kokajani gawé sengsarané tanpa alesan."

⁴ Nanging Iblis mangsuli, "Nyawa lan kesarasan menika pengaosipun ngungkuli bandha. Manungsa rila nombokaken bandhanipun sedaya, waton saged tetep gesang!

⁵ Cobi menawi badanipun Paduka damel sakit, piyambakipun mesthi badhé ngipat-ipati Paduka wonten ing ngarsa Paduka."

⁶ Pangéran nuli ngandika marang Iblis, "Ya wis, Ayub arep kokkapakaké waé kena, angger aja kokpatèni."

⁷ Iblis banjur mundur saka ngarsané Allah, lan Ayub banjur digawé lara korèngen saawak sekojur, wiwit saka tlapakan tekan mbun-mbunan.

⁸ Ayub banjur lungguh nglésod ing sacedhaké pawuhan, lan njupuk beling kanggo ngukur awaké.

⁹ Bojoné ngandhani mengkéné, "Panjenengan koktaksih ngabekti kémawon dhateng Allah. Mbok sampun, panjenengan tilar kémawon, lajeng séda!"

¹⁰ Wangsulané Ayub, "Caturanmu kuwi kaya kandhané wong gemblung! Apa kita mung arep nampani peparingé Pangéran sing becik waé, lan nampik peparingé sing ala?" Dadiné senajan ngalami kasangsaran semono gedhéné, Ayub ora ngrèmèhaké marang Allah.

¹¹ Kecrita kasangsaran sing dialami déning Ayub keprungu déning mitrané

telu, yakuwi Élifas, wong saka Téman, Bildad wong Suah lan Zofar wong Naamah. Telu-teluné padha sarujuk arep niliki Ayub.

¹² Nanging bareng weruh, saka kadohan, wong telu mau padha pangling, mula padha nangis ngglolo, padha nyuwèk penganggoné, sarta nyawuraké awu ana ing sirahé.

¹³ Pitung dina pitung bengi wong telu mau padha nglésod ing lemah sandhingé Ayub, tanpa muni sakecap, merga padha mèlu ngrasakaké sepira aboting kasangsarané Ayub.

3 ¹ Ayub banjur sambat nyepatani dina kelairané.

² "Dhuh Allah, dinten kelairan kawula tanpa teges, lan dalu nalika ibu wiwit ngandhut kawula mboten wonten ginanipun.

³ (3:2)

⁴ Dhuh Allah, dinten menika kadadosna peteng, kaicalna saking penggalih Paduka. Sampun ngantos Paduka marengaken, pepadhang nyunaraken sorotipun.

⁵ Dinten menika kadadosna peteng ndhedhet, kados kubur ingkang peteng,

kalimputan mendhung lan méga;
katutupana saking sunaré surya.

⁶Dalu menika kaicalna saking
pétanganing taun lan wulan. Sampun
ngantos dipun èngeti, utawi katut
kapétang.

⁷Dalu menika kajengipun peteng
ndhedhet, kajengipun sepen, tanpa
kabingahan.

⁸Hé para dhukun lan sing padha
ngwasani Léwiatan!^c Dina kelairanku
padha ipat-ipatana.

⁹Lintang panjer ésuk lestaria peteng!
Plethèking srengéngé aja sumorot,
karebèn bengi kuwi ora ana gunané
enggoné ngentèn-entèni, dina anyar
kanthi pengarep-arep.

¹⁰Kenaa paukuman bengi, nalika aku
dilairaké ibuku, lan ditégakaké nandhang
sangsara.

¹¹Apa sebabé aku ora mati waé ing
kandhutané ibuku? Utawa ilang nyawaku
nalika aku lair?

¹²Apa sebabé aku digéndhong lan
dipangku, sarta disusoni déning ibuku?

¹³Saupama dhèk semono aku mati,
aku rak turu klawan kepénak,

---

^cLéwiatan: Bangsanipun baya.

¹⁴ kaya para raja lan para pangwasa,
sing mbangun kratoné pusaka.

¹⁵ Enggonku turu rak kaya putrané raja,
sing ngrengga kedhaton nganggo slaka
lan kencana.

¹⁶ Apa sebabé aku ora dilairaké mati,
supaya turuku pules kepénak?

¹⁷ Ing kuburan kana, durjana ora gawé
piala, lan buruh sing kentèkan tenaga
bisa ngaso ngilangaké keselé.

¹⁸ Wong tawanan krasa tentrem,
ora krungu swarané wong sing
nyentak-nyentak.

¹⁹ Ana ing kana wong kabèh padha:
wong cilik lan wong gedhé. Batur padha
karo bendara.

²⁰ Yagéne wong ditégakaké nandhang
sangsara? Yagéne wong susah diparingi
pepadhang?

²¹ Rak padha milih kubur tinimbang
bandha, padha ngentèni pati sing ora
teka-teka.

²² Bakal ngrasakaké kabegjan,
samangsa mati ana ing kuburan.

²³ Nanging Allah ngaling-alingi dalané,
nganti padha ora ngerti menyang endi
parané.

²⁴ Sing dadi panganku pangresula.
Tanpa lèrèn enggonku sesambat.

²⁵ Sing daksumelangaké malah nekani aku, sing dakwedèni malah nempuh marang aku.

²⁶ Aku ora bisa ayem, lan karubedanku ora ana entèké."

4 ¹Élifas: Ayub, apa kowé gelem ngrungokaké kandhaku? Merga aku ora betah yèn mung meneng waé.

²(4:1)

³Akèh wong sing wis kokwulang, lan akèh wong ringkih sing kokkuwataké menèh.

⁴Tembungmu gawé senenging ati, lan nangèkaké wong sing ambruk, sing lungkrah kesayahen.

⁵Nanging saiki kowé dhéwé nemu kasusahan. Kowé ngenes lan ora kuwat mikul kasusahanmu.

⁶Kowé rak wong sing precaya marang Allah; lan uripmu rak tanpa cacad? Yèn mengkono, kuduné kowé tatag lan ora semplah.

⁷Coba pikiren, apa tau ana wong ora salah koknemu bilai lan paukuman?

⁸ Sangertiku wong sing nandur piala lan nyebar rubéda bakal ngundhuh cilaka lan nemahi sangsara.

⁹ Paukumané Allah kaya prahara, numpes wong nganti sirna.

¹⁰ Wong ala ngadhuh-adhuh, kaya macan nggero. Nanging dibungkem déning Allah, lan untuné diprèthèli.

¹¹ Padha mati kaya singa kaliren, temah anak-anaké padha buyar.

¹² Tau aku krungu pawarta, kaya wangsit^d ing kupingku.

¹³ Kaya impèn ala ing wayah bengi, sing ngganggu aku sajroning turu.

¹⁴ Aku kagèt wedi gemeter, awak sekojur nganti wél-wélan.

¹⁵ Angin midid nggepok awakku, gawé mengkirig ing githokku.

¹⁶ Ana wong ngadeg ing ngarepku, dakpandeng, nanging aku ora kenal karo wong mau. Aku nuli krungu swara, nyelani kaanan kang sepi.

¹⁷ "Apa ana manungsa sing tanpa dosa ana ing ngarsané Allah? Apa ana manungsa sing tanpa cacad ing ngarsané kang nitahaké jagad?"

---

^dwangsit: wisik.

¹⁸ Dalah para abdiné Allah ing swarga, ora ana sing diprecaya. Senajan para malaékat ora uwal saka piala lan cacad.

¹⁹ Apa menèh titah sing saka lempung, kena dipithes kaya semut!

²⁰ Titah mau ésuk isih urip, soré wis mati glang saran.

²¹ Barang-darbèké entèk musna, patiné tanpa guna."

5 ¹ Ayub, sesambata, apa ana sing semaur? Wong suci endi sing koktolèh arep kokjaluki tulung?

² Mung wong bodho sing mati merga panas atiné, lan wong ala sing mati merga kemèrèné.

³ Aku tau weruh wong bodho. Uripé katoné sentosa. Nanging pomahan sing dienggoni tumuli dakipat-ipati.

⁴ Anak-anaké ora ana sing olèh pengayoman; ora ana sing gelem mbélani prekarané ing pengadilan.

⁵ Apa sing diundhuh saka ing palemahané, entèk dipangan wong sing keluwèn. Semono uga pari sing dipageri eri, dientèkaké wong sing kaliren. Wong sing ngelak bandha ngincer barang-darbèké wong liya.

⁶Tuwuhé piala ora saka bumi.
Kasusahan ora thukul saka lemah.

⁷Ora! Nanging manungsa dhéwé sing nekakaké cilaka marang awaké. Kaya pletiking geni wetuné uga saka geni.

⁸Yèn aku ngalami kaya kowé,
aku bakal sesambat marang Allah.
Dakaturaké prekaraku ana ing ngarsané,
dakpasrahaké marang Panjenengané.

⁹Pakaryané Allah élok ngédab-édabi,
ora kena kita jajagi. Mujijat-mujijaté
tanpa wilangan, ora ana entèk-entèké.

¹⁰Udan ditekakaké ing bumi, nganti
ngelebi sawah lan tegalan.

¹¹Allah sing ngangkat wong asor
dadi luhur, sing nekakaké katentreman
marang wong prihatin.

¹²Rancangané wong duraka dibatalaké,
wong julig dipasangi kala, temah wurung
kabèh rancangané, lan padha dijiret
sajroning kawicaksanané.

¹³(5:12)

¹⁴Yèn wayah awan ketekan pepeteng,
padha mak-makan kaya ing wayah
bengi.

¹⁵Nanging Allah paring pitulungan:
wong miskin diluwari saka pati, wong
asor saka panindhes.

¹⁶ Saiki ana pengarep-arep; kanggo wong sing apes. Wong ala ora padha kumecap, merga Allah wis mbungkem cangkemé.

¹⁷ Begja yèn kowé diwelèhaké déning Allah, aja serik atimu menawa diélikaké.

¹⁸ Sebab Allah milara, nanging uga nambani. Astané nggebagi, nanging uga meteki.

¹⁹ Yèn ana bebaya nekani, kowé mesthi diluwari.

²⁰ Yèn ana pailan^e ora bakal kowé kapiran. Yèn ketekan perang, kowé dioncataké saka ing pedhang.

²¹ Kowé diayomi saka ing pitenah; kowé bakal ora wedi karo paukuman lan ancamané wong duraka.

²² Senajan mungsuh ambek siya lan ketekan paceklik, bakal tatag atimu, malah kokgeguyu. Kowé ora bakal wedi utawa gugup, senajan ngadhepi kéwan galak.

²³ Palemahan sing kokluku bakal ora ana watuné, kowé ora bakal ditubruk déning kéwan galak.

²⁴ Kowé bakal manggon ing kémahmu klawan ayem. Lan yèn wedhusmu

---

^epailan: paceklik, awis tedha.

kokétung, kabèh padha ketemu slamet,
ora ana sing ilang.

²⁵ Anak-putumu cacahé bakal ora
karuwan, kaya suket ing ara-ara.

²⁶ Kaya pari sing wis tuwa bakal dienèni
ing wektuné, mengkono uga kowé bakal
mati sawisé ngalami umur dawa.

²⁷ Ayub, kabèh kuwi wis daktliti, lan
ketitik nyata, mulané gugunen.

6 ¹ Ayub: Saupama kasusahanku iki
ditimbang, mesthi aboté ngungkuli
pasir ing segara.

² (6:1)

³ Mulané aja gumun yèn tembungku
kurang ngati-ati lan kesusu.

⁴ Panahé Kang Mahakwasa nembus
dagingku. Wisané sumebar ing badanku
sekojur. Kasektèné Allah ampuhé
nggegirisi, aku diserang kaya carané
tentarané mungsuh.

⁵ Kuldi bakal seneng yèn diwènèhi suket
nom, mengkono uga sapi yèn dipakani.

⁶ Nanging sapa sing seneng mangan
panganan cemplang? Putihé endhog apa
ana rasané?

⁷ Aku ora sudi nggepok. Yèn dakpangan
marakaké muneg-muneg.

⁸ Yagéné Allah ora miyarsakaké pandongaku? Yagéné panyuwunku ora dipenggalih?

⁹ Muga Allah kersa ngremuk aku! Muga Panjenengané tumandang matèni aku!

¹⁰ Tumrapping aku kuwi bakal dadi panglipurku. Aku bakal jogèdan sajroning kasangsaran. Dhawuhé Allah Kang Mahasuci kabèh wis daklakoni lan tansah dakgatèkaké.

¹¹ Sepira ta kekuwatanku, déné aku kokisih urip? Apa ta sing dakarep-arep, saupama aku kepéngin umur dawa?

¹² Apa rosané awakku kaya atosing watu? Apa aku iki saka tembaga?

¹³ Aku kentèkan tenaga kanggo golèk keslametan. Tumrapping aku wis ora ana pitulungan menèh.

¹⁴ Sajroning kasangsaran sing mengkéné iki, aku ngendelaké mitra sejati, embuh aku isih setya, apa wis nyingkur Kang Mahakwasa.

¹⁵ Nanging kowé, para mitraku, ora kena diprecaya lan diendelaké. Kowé kaya kali sing asat, mangka udané ora teka-teka.

¹⁶ Kowé kaya kali sing mati kaku, merga banyuné dadi ès lan salju.

¹⁷ Bareng mangsa ketigané teka, salju lan ès mau nguwap ambblas tanpa tilas. Dhasaré kali katon cetha, banyuné asat lan garing babar-pisan.

¹⁸ Kafilah-kafilah enggoné golèk banyu padha kesasar. Padha nglembara mati ing segara wedhi.

¹⁹ Kafilah saka Syéba lan saka Téma padha golèk banyu, kepéngin énggala nemu.

²⁰ Nanging pengarep-arepé sirna, merga banyuné ora ana.

²¹ Ya kaya kali mengkono kuwi kaananmu, hèh mitraku. Kowé mundur, merga wedi ndeleng kasangsaranku.

²² Yagéné, kowé rak ora dakjaluki apa-apa, utawa dakkon nebus aku saka wong sing masésa aku?

²³ Aku rak ora njaluk diluwari saka tangané satru?

²⁴ Wis, saiki aku kandhanana, tuduhna endi salahku! Aku dakmeneng lan ngrungokaké rembugmu.

²⁵ Pitutur sing jujur ngayemaké ati, nanging tembungmu kuwi ngawur, tanpa teges.

²⁶ Tembungku mung kokanggep angin, tanpa guna wangsulanmu, tumraping aku sing wis semplah.

²⁷ Kowé mbuwang undhi kanggo nasibé bocah lola, mitramu kokedol kokijolaké bandha.

²⁸ Aku sawangen, apa aku iki ngapusi kowé?

²⁹ Aja sewenang-wenang tumindakmu, diéling. Aja ngluputaké aku, temenan aku ora luput.

³⁰ Apa kokkira aku ngapusi, lan ora bisa mbédakaké sing becik lan sing ala?

7 ¹ Uripé manungsa kuwi kaya wong perang, abot lan ngrekasa kaya uripé batur-tukon,

² kaya abdi sing butuh pengayoman, kaya wong buruh sing ngarep-arep opah.

³ Pirang-pirang sasi lawasé uripku tanpa tujuan; saben bengi atiku kebak kasusahan.

⁴ Yèn aku mapan turu, benginé rumangsaku dawa banget. Aku ngarep-arep endang padhang, enggonku turu ora tentrem.

⁵ Awakku kebak sèt lan rereged; kulitku tatu metu nanahé.

⁶ Uripku sing tanpa pengarep-arep iki lakuné rikat nuju ajalé, rikaté ngungkuli sekociné wong nenun.

⁷ Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti, bilih gesang kawula namung presasat hawa, kabegjan kawula sampun sirna tanpa tilas.

⁸ Samenika tiyang ningali kawula — nanging mboten dangu malih. Menawi mangké dipun padosi, kawula sampun mboten wonten.

⁹ Kados déné méga lebur lajeng sirna, mekaten ugi manungsa, menawi pejah lajeng mboten wangsul malih. Sedaya tiyang ingkang naté tepang, badhé kesupèn dhateng piyambakipun.

¹⁰ (7:9)

¹¹ Pramila kawula mboten badhé mènèdel! Bingah-sisahing manah kawula mboten badhé kawula tutupi. Ilat kawula mboten badhé kawula cegah nglairaken isining manah.

¹² Kénging menapa kawula terus Paduka jagi? Menapa kawula menika sawer naga ingkang mbebayani?

¹³ Kawula tileman badhé ngaso, lan pados panglipur kanggé manah ingkang nglokro.

¹⁴ Nanging kawula Paduka ajrih-ajrihi srana impèn; Paduka damel giris kalayan tetinggalan salebeting tilem.

¹⁵ Temah kawula langkung remen saupami dipun tekaka lan pejah, tinimbang gesang nanging badan kawula nandhang sangsara mekaten.

¹⁶ Kawula sayah lan bosen gesang; kawula aluwung pejah kémawon! Mugi kersa nilar kawula, margi gesang kawula namung kados hawa kémawon!

¹⁷ Kénging menapa manungsa Paduka anggep wigatos? Kénging menapa lampahipun tansah Paduka pirsani?

¹⁸ Saben énjing Paduka gatosaken, lan sekedhap-sekedhap Paduka cobu.

¹⁹ Menapa naté Paduka méngo saking kawula, ngantos kawula kober ngulu idu?

²⁰ Dhuh Allah ingkang njagi kawula, dosa kawula menapa dhateng Paduka? Menapa dosa kawula ngawrat-awrati Paduka?

²¹ Menapa Paduka mboten saged ngapunten dosa kawula? Menapa mboten saged Paduka nglebur dosa kawula? Awit mboten dangu malih

kawula badhé kakubur; menawi Paduka padosi, mboten badhé pinanggih.

8¹ Bildad: Isih pira lawasé enggonmu caturan kaya mengkono kuwi? Tembungmu kaya gemrubugé angin lésus.

² (8:1)

³ Allah ora tau ndhoyongaké pengadilan, ora tau wurung enggoné netepaké prekara sing bener.

⁴ Ora mokal yèn anak-anakmu padha gawé dosa marang Allah, mulané wis samesthiné yèn diukum déning Panjenengané.

⁵ Nanging yèn kowé butuh pengayomané, nyuwuna sih-kawlasan lan pangapurané.

⁶ Yèn atimu jujur, tanpa cacad, Allah bakal énggal mitulungi. Kowé bakal olèh opah, lan brayatmu dipulihaké menèh.

⁷ Bandhamu sing ilang kuwi ora sepiraa, yèn katandhing karo sing bakal koktampa mengko.

⁸ Ngélingana jamané para wong mursid ing jaman kepungkur, titènana pengalamané para leluhur.

⁹ Urip kita rak mung cendhak, tur kita ngerti apa? Dina-dinané umur kita presasat ayang-ayangan.

¹⁰ Rungokna kandhané para wong mursid jaman biyèn, mengkéné piwulangé marang kowé,

¹¹ "Panggonan sing teles ketuwuhan glagah, bisané tuwuh mung ing papan sing bècèk.

¹² Yèn banyuné asat, glagahé alum, luwih rikat tinimbang bangsané suket liyané. Mangka satemené isih seger lan durung mangsané, dibabad dipèk gawéné.

¹³ Mengkono wong sing uripé nyélaki Gustiné; wong sing ora maèlu marang Allah, ora ketekan pengarep-arepé.

¹⁴ Kaya wong sing ngendelaké benang saeler, mangka benang mau alusé kaya klamat kemlandhingan.^f

¹⁵ Apa klamat kuwat yèn dienggo gandhulan? Apa ora nyilakani yèn dienggo cekelan?"

¹⁶ Ora béda karo alang-alang, mengkono wong sing tanpa Allah. Yèn kena panasé srengéngé bisa subur ngebaki tamanan.

---

^fkemlandhingan: labah-labah (bhs. Ind.).

¹⁷ Oyodé mbulet-mbulet watu ing lemah, pambuleté kuwat, ora gampang diobahaké.

¹⁸ Nanging jajal, bedholen alang-alang mau, rak presasat ora katon yèn tau ana ing kono.

¹⁹ Mengkono kekuwatané wong ala. Wong liya teka, ngenggoni panggonané.

²⁰ Nanging wong setya ora bakal ditilar déning Allah, kaya déné wong duraka iya ora tau dipitulungi.

²¹ Lambému bakal tansah digawé gumuyu, ilatmu tansah surak-surak.

²² Satrumu digawé kisinin lan rumangsa kasoran. Omahé wong ala bakal dirusak nganti sirna.

9 ¹ Ayub: "Pancèn, aku ngerti yèn tembungmu kuwi bener. Nanging, apa bisa manungsa menang bebantahan karo Allah?"

² (9:1)

³ Saupama Allah ngajokaké pitakonan sèwu, siji waé ora ana sing bisa diwangsuli déning manungsa.

⁴ Gusti Allah kuwi mahawicaksana lan mahakwasa, sapa sing bisa nglawan marang Panjenengané?

⁵ Saupama Allah mindhah gunung, manungsa ora ana sing weruh, semono uga yèn gunungé dijungkir lan diwalik merga paukumané.

⁶ Allah nekakaké lindhu nganti buminé horeg, lan cagak sing nyangga jagad gonjang-ganjing.

⁷ Allah saged nyegah srengéngé mlethèk ing wayah ésuk, lan lintang-lintang sumunar ing wayah bengi.

⁸ Langit dibèbèr tanpa kokréwangi. Gegeré naga-segara diidak-idak.⁹

⁹ Panjenengané masang lintang-lintang ing sisih Kidul, lintang Naas Kubra, lintang Wluku lan lintang Wuluh.

¹⁰ Pakaryané ora kena kita jajagi, cacahé mujijaté ora kena kita étung."

¹¹ Panjenengané langkung ing ngarepku, nanging aku ora weruh. Panjenengané ana ing sandhingku, nanging aku ora krasa.

¹² Yèn Panjenengané ngrebat, sapa wani nggondhèli? Utawa sapa wani

---

⁹Gegeré naga-segara diidak-idak: Ngémutaken dhateng criyos kina, ingkang nggambaraken naga-segantèn ingkang dipun pejahi lan dipun idak-idak. (Mirsanana Ayb 9:13; 26:13.)

takon marang Panjenengané, "Paduka nindakaken menapa?"

¹³ Allah ora nahan paukuman lan gerahing penggalihé. Malah pembantuné Rahab^h padha tundhuk marang Panjenengané.

¹⁴ Dadi, kepriyé bisaku mbantah Panjenengané? Apa sing kudu dakaturaké minangka wangsulanku marang Panjenengané?

¹⁵ Senajan aku ora keluputan, aku bisa apa, kejaba nyuwun piwelasé Allah, Hakimku.

¹⁶ Saupama Panjenengané mangsuli pesambatku, aku ora ngandel yèn Panjenengané kersa paring wangsulan marang aku.

¹⁷ Aku digecak déning Panjenengané nganggo prahara, kasangsaranku diuwuhi tanpa sebab.

¹⁸ Aku ora diparengaké unjal ambegan, malah diwelekⁱ pait-getir.

¹⁹ Apa aku kudu adu karosan karo Panjenengané? Mangka karosané

---

^hRahab: Naga-seganten ingkang
mrelambangaken reresah lan piawon.

ⁱdiwelek: dipun dulang terus-terusan.

ngédab-édabi! Saupama Panjenengané dakgugat, sapa sing wani ngaturi Panjenengané majeng ing pengadilan?

²⁰ Aku wong mursid lan ora gawé dosa, nanging lambéku semuné kandha kosokbaliné. Saben tembung sing metu saka lambéku, malah kaya-kaya ngluputaké aku.

²¹ Aku ora salah, nanging aku ora preduli. Aku wis bosen urip. Tumraping aku wis ora ana prekara sing penting menèh. Wong salah lan wong bener, nasibé padha waé. Karo-karoné bakal ditumpes déning Allah.

²² (9:21)

²³ Yèn ana wong sing ora keluputan mati dadakan, Allah gumujeng, wongé dipoyoki.

²⁴ Jagad dipasrahaké déning Allah marang wong duraka, lan para hakim digawé wuta kabèh. Kuwi pendamelé Allah, liyané Allah sapa menèh?

²⁵ Dina-dinaning uripku lakuné rikat, banjur sirna tanpa ngrasakaké kabegjan.

²⁶ Kaya lakuné prau, mengkono rikaté lakuné, kaya rikaté manuk garudha sing nyamber memangsané.

²⁷Yèn aku mèsèm, lan ngguyu cekakakan,

²⁸yèn aku nyoba nglalèkaké sakèhé kasusahanku, sedhihku teka menèh, ngoyak aku. Merga aku ngerti yèn Allah tetep ngluputaké aku.

²⁹Yèn mengkono, ya wis aku ora preduli.

³⁰Sabun kaya apa sing kena dakenggo ngresiki regedku?

³¹Allah wis mblesekaké aku ana ing lendhut, nganti sandhanganku dhéwé nganggep aku iki njijiki.

³²Saupama Allah kuwi manungsa, aku bisa mangsuli Panjenengané. Bakal dakajak ngadhep ing pengadilan kanggo mbèrèsaké enggonku prekaran.

³³Nanging ora ana hakim sing bisa ngadili prekaranku karo Allah.

³⁴Muga Allah kèndel enggoné ngukum aku lan nyingkiraké penthungé saka aku!

³⁵Saiki aku ora wedi marang Panjenengané, lan saiki aku arep ngucap, merga aku ngerti salahku.

10¹Aku wis bosen urip. Mulané aku arep ngudhal pait-getiring lelakonku. Mulané aku arep matur, "Dhuh Allah, sampun ngantos nglepataken

kawula. Paduka mugi kersa nerangaken, kénging menapa kawula Paduka lawan.

² (10:1)

³ Paduka angsal menapa menawi kawula Paduka tindhes kados mekaten, sarta mbucal pakaryaning asta Paduka piyambak? Paduka angsal menapa menawi ngrojongi gagasan lan rancangané tiyang-tiyang durjana?

⁴ Kersa Paduka mboten sami kaliyan kajengipun manungsa,

⁵ lan yuswa Paduka mboten celak kados umuripun manungsa.

⁶ Menawi mekaten, kénging menapa Paduka nliiti dosa kawula? Kénging menapa kalepatan kawula Paduka padosi?

⁷ Sejatosisipun Paduka pirsá lan yakin, bilih kawula leres, mboten lepat. Lan mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang saged ngluwari kawula saking asta Paduka.

⁸ Asta Paduka piyambak ingkang nitahaken kawula, menapa samenika badhé Paduka tumpes?

⁹ Kawula aturi ngèngeti, bilih kawula Paduka damel saking lempung, menapa

samenika badhé Paduka wangsulaken dados lebu?

¹⁰ Bapak kawula Paduka kersakaken dados lantaraning lair kawula, lan kawula Paduka rimati ing kandhutanipun ibu kawula.

¹¹ Badan kawula Paduka damel saking balung lan otot. Balung kawula Paduka paringi daging lan kabuntel ing kulit.

¹² Kawula Paduka paringi gesang; kawula Paduka tresnani. Nyawa kawula Paduka reksa lan paduka rimati.

¹³ Nanging samenika kawula mangertos, bilih kalayan sesidheman Paduka badhé ngrisak kawula.

¹⁴ Paduka mugi mirsani menapa kawula damel dosa, supados kawula Paduka tampik samangsa nyuwun pangapunten?

¹⁵ Saupami kawula damel dosa, mesthi kawula manggih cilaka. Nanging menawi kawula tanpa cacad, inggih meksa dipun anggep damel dosa! Kawula ngantos mboten wani ndhangakaken sirah kawula, awit saking sedhah lan nlangsa.

¹⁶ Saupami ta kawula ndhangak, senjata mboten sepintena, Paduka mesthi mbujeng kawula kados singa.

Paduka lajeng ngetingalaken pangwaos Paduka, kanggé damel cilaka kawula.

¹⁷ Paduka tansah ngajengaken seksi ingkang nglawan dhateng kawula, lan paukuman Paduka dhateng kawula saya wewah. Saya kathah bala énggal, ingkang Paduka dhatengaken, kanggé nyerang kawula.

¹⁸ Kénging menapa kawula Paduka kersakaken lair ing donya? Langkung saé saupami kawula pejah sadèrèngipun kasumerepan ing tiyang.

¹⁹ Supados kados-kados kawula dèrèng naté lair, sebab medal saking wetengan terus mlebet ing kuburan.

²⁰ Sekedhap malih kawula badhé pejah. Mila mugi kauwalna saking asta Paduka, supados kawula ngraosaken bingah salebeting nelasaken umur kawula.

²¹ Sekedhap malih kawula badhé bidhal lan mboten wangsul malih. Késah dhateng negari ingkang peteng lan surem sanget.

²² Negari ingkang lelimengan, kebak ayang-ayangan lan reresah; wonten ing ngriku pepadhang sami kaliyan pepeteng."

11 ¹ Zofar: Gunem sing ngawur kuwi apa ora prelu diwangsuli? Apa wong sing angkuh mengkono kuwi tembungé kena digugu?

² (11:1)

³ Ayub, apa kokkira aku padha ora bisa mangsuli kowé? Apa kokkira aku arep meneng waé ngrungokaké penacadmu?

⁴ Manut panemumu, tembungmu kuwi bener. Apa rumangsamu kowé kuwi wong resik ana ing ngarsané Allah?

⁵ Muga Allah piyambak sing ngandika!

⁶ Lan kowé digawé ngerti déning Panjenengané. Kawicaksanan iku akèh wewadiné, sing ora dingertèni déning manungsa. Mulané ngertia yèn kasangsaran kuwi ora sepiraa, katandhing karo paukuman sing mesthiné kudu koksangga.

⁷ Mokal kowé bisa njajagi kawontenané Allah sing sanyatané! Kowé ora bakal bisa nyumurupi pangwasané Allah.

⁸ Pangwasané luwih dhuwur tinimbang dhuwuré langit. Ora kena kokgayuh lan kokcandhak. Pangwasané luwih jero tinimbang kuburané wong mati, tangèh bisané kokngertèni.

⁹ Pangwasané Allah ngungkuli jembaré jagad, luwih jembar tinimbang segara.

¹⁰ Yèn kowé dicekel Panjenengané, diasta menyang pengadilané, sapa sing wani ngalang-alangi tumindaké?

¹¹ Allah pirsá wong sing apus-apus, lan pirsá pialané wong tanpa mirsani.

¹² Yèn wong bodho bisa dadi wicaksana, kuldi alasan iya bisa manak manungsa.

¹³ Ayub, atimu sucèkna, getunana dosamu, ndedongaa marang Allah!

¹⁴ Dosamu buwangen saka atimu, lan pialamu edohna saka omahmu!

¹⁵ Mengko kowé bakal bisa ngadhepi urip klawan tabah lan sentosa; adegmu teguh lan kowé ora bakal wedi.

¹⁶ Malah kowé bakal lali marang kasangsaranmu. Kaya banjir, sawisé surut wong wis ora kèlingan menèh.

¹⁷ Uripmu bakal padhang ngungkuli padhangé raina, lan pepeteng sing kokalami bakal dadi kencar-kencar.

¹⁸ Uripmu bakal sentosa lan duwé pengarep-arep. Kowé bakal direksa déning Allah, temah ngalami katentreman.

¹⁹ Kowé bakal ora wedi karo satru, lan akèh wong sing bakal njaluk tulung marang kowé.

²⁰ Nanging mripaté wong duraka bakal dadi blawur, merga wong mau dalané kapepetan lan sing dadi pengarep-arepé mung pati.

12 ¹ Ayub: Pancèn, kowé kuwi makili manungsa kabèh; yèn kowé mati, kawicaksanané iya bakal mati.

² (12:1)

³ Aku iya manungsa sing duwé budi; kabèh sing kokkandhakaké kuwi aku wis ngerti. Tur, endi wong sing ora ngerti bab kuwi kabèh? Mulané, aja ngira yèn kowé kuwi ngungkuli aku.

⁴ Aku digeguyu déning kanca lan mitraku, mangka sejatiné aku sing bener lan tanpa cacad. Biyèn Allah miyarsakaké pandongaku, samasa aku sesambat nyuwun pitulungané.

⁵ Kowé ngina marang aku, sebab uripmu kepénak. Wong sing keplèsèt malah kokgebug.

⁶ Nanging wong ngrampog uripé tentrem. Wong sing wani nantang marang Allah, uripé kepénak.

Sing dianggep allah yakuwi, mung kekuwatané dhéwé.

⁷Takona karo manuk lan kéwan, kowé bakal olèh piwulang.

⁸Takona karo iwak lan thethukulan, kowé bakal nampa ketrangan.

⁹Sapa ing antarané titah mau sing ora ngerti, yèn sing nitahaké kuwi kabèh Allah piyambak?

¹⁰Panjenengané kang ngatur sakèhé tumitah, lan kwasa ing ngatasé nyawané manungsa siji-sijiné.

¹¹Kaya déné ilatku karem marang pangan sing mirasa, mengkono uga kupingku seneng ngrungokaké tembungé wong.

¹²Jaréné, wong sing wis akèh umuré kuwi wicaksana. Nanging kawicaksanan lan pangwasa kuwi mung Allah sing kagungan. Jaréné wong sing wis akèh umuré mau kadunungan pangertèn, nanging pangertèn lan wewenang kuwi iya mung Allah sing kagungan.

¹³(12:12)

¹⁴Apa sing dirubuhaké déning Panjenengané, ora bisa dibangun menèh. Sing sapa ditawan ora bakal kena diluwari menèh.

¹⁵Yèn Panjenengané nahan tekané udan, kabèh dadi garing lan cengkar. Yèn banyuné dijaraké, tanah kabèh kebanjiran.

¹⁶Allah kuwi sekti lan tansah unggul! Sing ngapusi lan sing kapusan, Panjenengané kang mengkoni.

¹⁷Panjenengané kang njabel pangwasa. Para pemimpin didadèkaké tontonan.

¹⁸Para raja didhunaké saka dhamparé lan didadèkaké tawanan.

¹⁹Para imam lan para pemimpin diasoraké.

²⁰Wong sing kena diprecaya dibungkem cangkemé. Kawicaksanané wong tuwa dijabel.

²¹Para pangwasa digawé kisinin, para penggedhé padha dilèrèni.

²²Panggonan sing peteng digawé padhang. Kuburané wong mati dipadhangi.

²³Bangsa-bangsa didadèkaké mekar lan dadi makmur, nanging banjur dilebur nganti sirna.

²⁴Para pemimpiné digawé pikun, nganti padha nglembara ing ara-ara samun tanpa tujuan.

²⁵ Padha mak-makan ing petengan, lan sempoyongan lakuné kaya wong mendem.

13 ¹ Kuwi kabèh wis daksipati dhéwé, mulané aku ngerti temenan.

² Apa sing kokngertèni, aku ya ngerti. Aja kokkira aku kalah karo kowé.

³ Nanging aku arep matur marang Kang Mahakwasa. Aku kepéngin mbéla prekaramu ing ngarsané.

⁴ Sebab kowé nutupi enggonmu bodho srana ngapusi. Ora béda karo dhokter-dhokter palsu.

⁵ Saupama kowé ora caturan, bisa uga kowé dianggep wicaksana.

⁶ Mulané rungokna kandhaku, titènana wangsulanku.

⁷ Apa kowé olèh ngapusi kanggo kepentingané Allah. Apa kowé kena goroh kanggo mbélani prekarané?

⁸ Apa kowé olèh makili Allah lan ngéloni Panjenengané srana bebantahan?

⁹ Yèn kowé dititi-priksa déning Allah, apa asilé mesthi becik? Apa kowé bisa ngapusi Allah kaya yèn kowé ngapusi manungsa?

¹⁰Yèn kowé meneng-meneng ngéloni, kowé bakal diukum déning Allah lan ditampik.

¹¹Apa kaluhurané Allah ora gawé girisé nyawamu? Lan kasektèné apa ora njalari kowé wedi?

¹²Gunemmu kuwi tanpa guna; wangsulanmu kaya lemah lempung sing gampang ajur.

¹³Mulané menenga waé, aku sing guneman. Aku ora mreduli apa kawusanané!

¹⁴Aku wis siaga ngetohaké nyawaku!

¹⁵Aku wis nékad, merga wis semplah atiku. Saupama Allah arep matèni aku, aku pasrah. Nanging aku arep mbéla penggawéku ana ing ngarsané.

¹⁶Bisa uga kekendelanku iki nylametaké aku, merga wong ala ora bakal wani sowan ing ngarsané Allah.

¹⁷Saiki rungokna tembungku, titènana ketranganku.

¹⁸Aku wis siaga ngajokaké prekaraku; aku yakin yèn aku bener.

¹⁹Dhuh Allah, menawi Paduka rawuh nggugat dhateng kawula, kawula badhé mènèl, nengga ajal kawula.

²⁰ Nanging panyuwun kawula kalih
prekawis menika mugé Paduka jurungi,
supados kawula wani sowan malih.

²¹ Panyiksa Paduka mugé Paduka
kèndeli, lan sampun ngantos kawula
kadamel giris mergi kasektèn Paduka!

²² Kawula aturi ngandika, kawula badhé
nyaosi wangsulan. Utawi kawula ingkang
matur, lajeng kersaa Paduka paring
wangsulan.

²³ Dosa lan kalepatan menapa
kémawon ingkang kawula lampahi? Lan
sedaya panerak^j kawula mugé Paduka
ngandikakaken!

²⁴ Kénging menapa Paduka nyingkiri
kawula? Kénging menapa kawula Paduka
anggap mengsah?

²⁵ Kawula rak namung ron garing
ingkang dhawah kabur kanginan,
kénging menapa kawula Paduka ancem?
Kawula rak namung damèn garing,
kénging menapa Paduka oyak-oyak?

²⁶ Paduka njalari kawula ngalami nasib
awon, kalepatan-kalepatan kawula
nalika taksih laré Paduka wales.

²⁷ Suku kawula Paduka ranté srana
tosan; sapolah-tingkah kawula Paduka

---

^jpanerak: pelanggaran (bhs. Ind.).

pirsani. Dumugi tlapakané suku kawula mboten oncat saking paningal Paduka.

²⁸ Pramila kawula lajeng dados kajeng gapuk, kados sinjang ingkang katedha ing renet.

14 ¹ Wiwit lair mila manungsa menika ringkih, tanpa daya; umuripun celak lan kebak kasangsaran.

² Kados sekar ingkang semi lajeng alum; ical kados ayang-ayangan, lan mboten dhateng malih.

³ Dhuh Allah, menapa inggih Paduka kersa mirsani dhateng kawula, sarta ngladosaken kawula dhateng pengadilan Paduka!

⁴ Menapa saged manungsa ingkang nandhang dosa ngasilaken kasampurnan?

⁵ Umuripun manungsa sampun Paduka tetepaken watesipun; cacahing wulanipun sampun Paduka temtokaken. Semanten ugi wates-watesing gesangipun; mokal saupamia badhé nglangkungi.

⁶ Mbok dipun kèndelna kémawon, sampun ngantos dipun ganggu, supados ngraosaken ayem gesangipun ngantos satelasing tugasipun.

⁷Tumraping wit ingkang kategor taksih wonten pengajeng-ajeng, saged trubus malih lan ngedalaken pang.

⁸Senajan oyodipun ing siti dados gapuk, lan sogolipun pejah mergi bosok;

⁹nanging samangsa kagepok ing toya, badhé tuwuh malih; kados taneman nèm, ngedalaken pang-pangipun.

¹⁰Nanging menawi manungsa pejah, telas riwayatipun, menawi pejah lajeng dhateng pundi purugipun?

¹¹Kados toyaning tlaga ingkang nguwap, kados lèpèn ingkang asat, telas toyanipun,

¹²mekaten ugi manungsa ingkang pejah: mboten badhé tangi malih. Mboten badhé polah selaminipun taksih wonten langit, mboten badhé nglilir ing salebeting tilemipun.

¹³Kawula keparenga umpetan ing alamipun tiyang pejah. Kawula mugi Paduka ayomi, ngantos paukuman Paduka sirep. Paduka mugi netepaken wekdal kagem menggali dhateng kawula.

¹⁴Sebab, menawi manungsa pejah, menapa saged tangi malih? Saben dinten

kawula badhé nengga giliran kawula,
ngantos puputing kasangsaran kawula.

¹⁵ Kawula badhé Paduka timbali, lan
kawula badhé nyaosaken wangsulan.
Paduka badhé ngasihi kawula malih,
titah ingkang kadamel ing asta Paduka.

¹⁶ Tindak-tanduk kawula lajeng badhé
Paduka awasi, nanging dosa kawula
mboten badhé Paduka penggalih.

¹⁷ Dosa kawula lajeng badhé Paduka
apunten lan Paduka singkiraken;
kalepatan kawula nalika laré badhé
Paduka lebur.

¹⁸ Redi-redi mbénjing badhé sami
jugrug, lan redi séla ingkang sentosa
badhé mingser saking papanipun.

¹⁹ Séla-séla badhé dipun krikiti déning
toya ingkang mili santer; siti badhé
katut ilining toya jawah ingkang deres.
Kados mekaten Paduka badhé ngremuk
pengajeng-ajengipun manungsa.

²⁰ Piyambakipun badhé Paduka
kawonaken ing selaminipun. Paduka
tundhung lan Paduka gantos rupinipun.
Lajeng sami késah lan nengga ajalipun.

²¹ Anak-anakipun dados tiyang mulya,
nanging piyambakipun mboten sumerep.
Lan menawi sami dhawah ing kanisthan,

mboten wonten tiyang ingkang nyriyosi piyambakipun.

²² Piyambakipun namung ngraosaken sakit ing badanipun piyambak, lan perihing nyawanipun.

15 ¹ Élifas: Ayub, kandhamu kuwi ngawur, ora ana gunané. Ora ana wong wicaksana sing wangsulané kaya mengkono. Ora bakal ngéloni anaké dhéwé nganggo tembung sing ora ana tegesé.

² (15:1)

³ (15:1)

⁴ Saupama karepmu dituruti, ora ana wong sing wedi lan gelem ndedonga marang Allah menèh.

⁵ Tembungmu dhéwé mbuktèkaké yèn kowé kuwi salah, nanging pialamu koktutupi nganggo ketrangan sing ruwed.

⁶ Aku ora susah nggugat lan nyalahaké kowé, sebab kowé digugat déning tembungmu dhéwé.

⁷ Apa rumangsamu kowé kuwi manungsa sing lair dhisik dhéwé? Nalika gunung-gunung dititahaké apa kowé ana ing kono?

⁸ Apa kowé krungu nalika Allah gawé rancangan? Apa mung kowé dhéwé sing kadunungan kawicaksanané manungsa?

⁹ Kabèh sing kokweruhi, aku iya weruh; kabèh sing kokngertèni, aku iya ngerti.

¹⁰ Kawicaksanan iki daktampa saka wong sing wis uwanen; wong kuwi wis ana nalika bapakmu durung lair.

¹¹ Gusti Allah kersa paring panglipur, yagéné koktampik? Kandhaku atas Asmané Allah, klawan sabar lan alus.

¹² Nanging yagéné kowé nepsu, mripatmu mentheleng.

¹³ Kowé nepsu marang Allah lan dhawuhé kokbantah.

¹⁴ Apa bisa manungsa ora duwé dosa babar-pisan? Apa bisa manungsa tinemu resik ing ngarsané Allah?

¹⁵ Lha wong malaékat waé ora bisa diprecaya déning Allah; ana ing paningalé Allah padha ora suci.

¹⁶ Apa menèh manungsa sing wis rusak merga hawa-nepsuné, merga wis ngombé piala kaya ngombé banyu.

¹⁷ Ayub, rungokna kandhaku,

¹⁸ piwulangé wong wicaksana marang aku. Piwulang iki ditampa saka leluhuré, sing diterusaké marang anak-putuné.

¹⁹ Ing wektu semono durung ana wong manca teka ing tanahé; durung ana wong sing nasaraké saka Allah.

²⁰ Wong ala sing dhemen nenindhes, sajegé urip bakal nandhang giris.

²¹ Bakal tansah krungu panjerit sing mbudhegaké kuping; bakal dirampog ing wektu sing dikira tentrem.

²² Wong mau ora duwé pengarep-arep ngéndhani tekané pepeteng, awit sawayah-wayah arep dipatèni nganggo pedhang.

²³ Wong mau nglambrang golèk pangan ana ing endi-endi. Weruh yèn dina patiné, wis cumepak ana ing adhakan.

²⁴ Kacilakan tekané kaya raja gagah prakosa, sing siaga arep numpes dhèwèké.

²⁵ Mengkono nasibé wong sing nantang marang Allah, sing wani nglawan marang Kang Mahakwasa.

²⁶ Klawan angkuh Allah diserang; tamèngé diangkat, emoh mundur.

²⁷ (15:26)

²⁸ Manggoné ing kutha-kutha sing tilas digempur, ing omah-omah suwung. Kutha-kutha mau wis ditemtokaké tetep dadi gempuran.

²⁹ Kasugihané wong mau bakal sirna tanpa tilas; raja-branané bakal ludhes kabèh.

³⁰ Wong mau bakal ora uwal saka pepeteng; bakal kaya wit sing pang-pangé kobong, lan sogolané garing kena panasé geni. Wong kuwi bakal sirna déning napasé Pangéran.

³¹ Wong sing ngendelaké marang piala bakal kapusan; sing ditampa opahé kadurakan; kuwi iya tanpa guna.

³² Wong mau bakal mati sadurungé tekan mangsané, kaya pang sing alum lan ora bisa dadi ijo menèh.

³³ Wong kuwi kaya wit anggur, sing gogrog pentilé, kaya wit zaitun sing rontog kembangé.

³⁴ Wong sing ora nganggep marang Allah bakal cures turuné; omah sing dibangun saka hasil sing ora samesthiné bakal kobong.

³⁵ Mengkono wong sing ngrancang tumindak ora bener. Isining atiné mung ngrancang piala.

16 ¹ Ayub: Aku wis kerep krungu panemu sing mengkono kuwi; panglipurmu mung wujud panyiksa tumraping aku.

² (16:1)

³ Mbésuk kapan enggonmu lèrèn kandha ngawur mengkono kuwi? Apa sing njalari kowé awèh wangsulan kaya mengkono?

⁴ Saupama kowé ngalami kaya aku, lan aku kaya kowé, aku iya bisa kandha kaya kowé mengkono. Kowé bakal dakwelek piwelèh sing akèh-akèh; lan aku iya bakal gèdhèg-gèdhèg.

⁵ Aku iya bakal nguwataké atimu srana pamrayoga-pamrayoga; aku iya bakal nglipur kowé srana lambéku.

⁶ Yèn aku caturan, ora ana gunané, lan yèn aku meneng waé, kasangsaranku ora suda.

⁷ Aku wis digawé kesayahen déning Allah, brayatku wis ditumpes kabèh.

⁸ Panjenengané wis nglawan aku lan aku didadèkaké tawanané. Saiki awakku kuru, garing lan lumrahé wong ngarani yèn kuwi buktiné enggonku wis gawé dosa.

⁹ Paukumané Allah presasat nyengkerem aku, merga saka dukané.

¹⁰ Wong-wong padha moyoki aku, aku dièncepi; aku dikroyok lan pipiku ditapuki.

¹¹ Allah masrahaké aku marang wong duraka; aku diulungaké ing tangané wong ala.

¹² Biyèn uripku tentrem lan ayem, nanging aku diserang dadakan déning Allah. Githokku dicekel lan aku dibanting ing lemah; aku didadèkaké sasaran panahé.

¹³ Aku dipanah ora kendhat-kendhat, tanpa welas, nganti jeroanku metu kabèh.

¹⁴ Panjenengané nyerang aku kaya wong perang, lan bola-bali milara aku.

¹⁵ Aku nganggo sandhangan bagor merga saka prihatinku, lan nglésod ing awu merga dibanting déning Panjenengané.

¹⁶ Enggonku nangis nganti raiku abang mbranang, tlapukané mripatku nganti pendul lan biru.

¹⁷ Nanging aku ora tau meksa, lan pandongaku marang Pangéran klawan terusing ati.

¹⁸ Dhuh bumi, aja nutupi piala sing ditindakaké marang aku. Lan aja nasabi getihku, pesambatku njaluk kaadilan aja disidhem.

¹⁹ Aku ngerti yèn sing mbélani aku ana ing swarga; Panjenengané sing neksèni yèn aku ora gawé dosa.

²⁰ Aku dipoyoki lan digeguyu déning kanca-kancaku; karo nangis enggonku sowan marang Allah nyuwun pitulungané.

²¹ O mbokiya Allah piyambak sing mbélani aku ana ing ngarsané; kaya wong sing rila mbélani mitrané.

²² Uripku wis ora suwé menèh, sedhéla engkas aku bakal mangkat lan ora bali menèh.

17 ¹ Ajalku wis cedhak lan aku wis sayah; kuburku wis cemepak.

² Aku dadi poyokané wong; aku ngerti enggoné padha ngrasani ala marang aku.

³ Dhuh Allah, kawula matur blaka, kawula aturi mirsani! Sinten malih ingkang saged mbiyantu neksèni tembung kawula?

⁴ Tiyang-tiyang menika manahipun mugèni Paduka pepeti supados mboten mangertos; sampun ngantos saged nimbang ing saleresipun.

⁵ Wonten bebasan: Sing ngedol mitrané merga mburu bathi, anak-anaké sing bakal nampa piwalesé.

⁶ Samenika kawula dipun raosi mawi bebasan menika; tiyang sami dhateng ngidoni kawula.

⁷ Mripat kawula blawur mergi saking sedhik; badan kawula kera aking.

⁸ Tiyang mursid sami kagèt lan gumun; sami mestani bilih kawula menika tiyang lamis.

⁹ Tiyang mursid ingkang tanpa cacad lampahipun, langkung yakin, gesangipun damel renaning Allah.

¹⁰ Nanging saupami sami dhateng mriki sedaya, badhé mboten wonten setunggal kémawon ingkang pinanggih wicaksana.

¹¹ Umur kawula mèh telas; rancangan kawula buyar sedaya, ical sirna idham-idhaman kawula.

¹² Nanging para mitra kawula sami mungel, "Wengi kuwi raina, padhangé wis mèh teka." Nanging ing salebeting manah kawula mangertos, bilih kawontenan kawula badhé tetep peteng.

¹³ Kawula namung ngajeng-ajeng dhatenging alamipun tiyang pejah,

ing ngrika kawula badhé ngaso ing petengan.

¹⁴ Kubur badhé kawula sebut: "Bapakku," lan sèt-sèt ingkang nedha badan kawula badhé kawula sebut: "Ibu" lan "Sedulurku wadon".

¹⁵ Pramila menapa ta ingkang badhé kawula ajeng-ajeng malih? Sinten ingkang badhé nyukani kabegjan dhateng kawula?

¹⁶ Samangsa kawula mlebet ing alamipun tiyang pejah, kawula sampun mboten badhé gadhah pengajeng-ajeng malih.

18 ¹ Bildad: "Hé, Ayub, mbésuk kapan enggonmu meneng ora caturan? Menenga, saiki gentèn aku sing arep kandha.

² (18:1)

³ Yagéne aku kokanggep bodho, lan kokpadhakaké sapi?

⁴ Nepsumu mung gawé larané atimu dhéwé. Apa merga kepentinganmu bumi kudu dadi sepi, lan gunung-gunung dielih saka papané?

⁵ Oncoré wong ala mesthi dipatèni; lan geniné ora bakal diurubaké menèh.

⁶ Pepadhang ing kémahé bakal surem; lampuné gantung bakal ora murub menèh.

⁷ Jangkahé bakal ora mantep, lakuné gloyoran, bakal kesandhung rancangané dhéwé.

⁸ Lakuné ngambah ing jaring, mulané sikilé kesrimpung.

⁹ Tungkaké klebu ing kala, temah wong mau kejiret.

¹⁰ Ing lemah kena jiret sing kaling-kalingan; ing dalan, kena pasangan kala.

¹¹ Wong ala didingdik déning prekara sing nggegirisi, sing ngebyuki saka endi-endi, paukuman ngetutaké ing salaku-lakuné.

¹² Biyèn dhèwèké rosa, nanging saiki wetengé kaliren; mrana-mréné tansah ditutaké déning kasangsaran.

¹³ Kulité kebak borok; tangan lan sikilé kebak wudun nanahen.

¹⁴ Dhèwèké diglandhang saka kémahé, disèrèd ngadhep marang Ratuning Pati.

¹⁵ Saiki sapa waé kena ngenggoni kémahé, lirang disebar kanggo nambani lelarané.

¹⁶ Brayaté kaya oyod sing garing; anak-turuné kaya pang sing alum lan kisut.

¹⁷ Wong ora tepung menèh karo dhèwèké, siji waé wis ora ana sing kèlingan jenengé wong sing ana ing kutha, utawa sing ana njabané.

¹⁸ Dhèwèké disingkiraké saka papan sing padhang menyang papan sing peteng, ditundhung saka donyané wong urip.

¹⁹ Tedhak-turuné wis cures; ing désané wis ora duwé sanak-sedulur.

²⁰ Krungu kaanané, wong sisih Kulon padha kagèt, lan wong sisih Wétan, saka wediné padha gemeter.

²¹ Kaya mengkono kedadéané wong duraka, lan wong sing ora maèlu marang Allah."

19 ¹ Ayub: Ayub mangsuli, "Yagéne aku tansah kokrèmèhaké, lan kokpilara srana tembung-tembungmu.

² (19:1)

³ Bola-bali kowé gawé larané atiku, lan ora isin nganiaya aku.

⁴ Saupama penggawéku ana salahé, aku rak ora gawé rugimu.

⁵ Apa rumangsamu kowé luwih becik tinimbang aku; kasangsaranku kokenggo mbuktèkaké yèn aku wong dosa.

⁶ Satemené aku lagi diperdi déning Allah, dijiret déning kala-jireté.

⁷ Aku nolak merga ambek siyané, nanging ora ana wong sing nggatèkaké aku. Aku celuk-celuk njaluk kaadilan, nanging ora ana sing ngrungokaké aku.

⁸ Dalanku dipepeti déning Allah nganti ora bisa liwat, dalanku digawé peteng ndhedhet.

⁹ Bandhaku dirampas kabèh, jenengku dirusak.

¹⁰ Aku dibedhol saka omahku kaya wit, banjur ditégakaké alum lan mati, nganti entèk pengarep-arepku.

¹¹ Dukané Allah marang aku ora karuwan, aku dianggep satruné.

¹² Tentarané nyerbu bebarengan, kémahku dikepung mubeng."

¹³ Aku diedohaké saka sanak-sedulurku; ngantikenalanku padha ora tepung karo aku.

¹⁴ Kula-wargaku padha nyingkiri aku; para mitraku padha lali karo aku.

¹⁵ Wong sing tunggal saomah karo aku padha lali karo aku; baturku wadon

padha pangling karo aku, bendarané,
aku dianggep wong sing ora ditepungi.

¹⁶ Baturku dakundang, nanging ora
gelem semaur, senjata klawan tembung
melas-asih.

¹⁷ Bojoku mutah yèn mambu gandaku,
sedulurku tunggal bapa-biyung ora sudi
nyedhaki aku.

¹⁸ Bocah-bocah ing dalan padha moyoki
aku; yèn aku ngadeg, aku digeguyu.

¹⁹ Mitraku kenthel jijik ndeleng
aku; wong sing daktresnani padha
ngungkuraké aku.

²⁰ Awakku kari balung karo kulit; sing
isih mung kari gusiku.

²¹ Hé para mitraku, padha melasana
aku, sebab aku digebag déning astané
Allah.

²² Panjenengané terus metek aku;
yagéné kowé mèlu-mèlu? Apa durung
cukup enggonmu nyiksa aku?

²³ Muga tembungku ditulis, temah bakal
selawasé ora dilalèkaké,

²⁴ ditulisa ing watu nganggo tatah,
supaya ora sirna ing selawasé.

²⁵ Aku sumurup yèn Juru Slametku
gesang; wekasané Panjenengané bakal
wungu mitulungi aku.

²⁶ Senajan kulitku rusak banget, malah senajan tanpa daging pisan, aku bakal nyawang marang Allah.

²⁷ Panjenengané bakal daksawang nganggo mripatku dhéwé, lan aku ora bakal pangling karo Panjenengané. Aku semplah merga tembungmu,

²⁸ "Kepriyé patrapé nyiksa dhèwèké?" Kowé golèk dhadhakan kanggo nyerang aku.

²⁹ Nanging saiki, padha wedia karo pedhang! Sebab Allah duka lan ngukum marang dosa; mulané padha ngertia, yèn ana Allah sing ngadili manungsa.

20 ¹ Zofar: Hé Ayub, atiku ora kepénak ngrungokaké tembungmu, mulané aku arep énggal mangsuli.

² (20:1)

³ Tembungmu kuwi satemené gawé wirang, mula arep dakwangsuli apa mesthiné.

⁴ Apa kowé ora ngerti, yèn wiwit jaman kuna mula, wiwit manungsa dititahaké ing alam donya,

⁵ kasenengané wong ala kuwi mung sedhéla, semono uga kabungahané wong duraka mung sakedhèp nétra.^k

⁶ Senajan kaluhurané sundhul langit, lan sirahé tekan ing méga,

⁷ nanging wong mau bakal lebur ing selawasé, musna saka jagad nganggo cara sing asor. Wong-wong sing tau tepung karo dhèwèké, bakal padha takon, "Wongé ana ing endi?"

⁸ Wong mau ilangé kaya impèn, kaya rerupan sing katon ing wayah bengi.

⁹ Ora katon ing mripat menèh; panggonané wis suwung.

¹⁰ Apa sing biyèn dicolong saka wong miskin, anak-anaké sing kudu mbalèkaké.

¹¹ Senajan dhèwèké wong nom sing gagah prakosa, ora suwé menèh bakal bali dadi lebu.

¹² Piala rasané legi ing ilaté! Arep diulu éman-éman. Banjur diemut ing ngisor ilaté, supaya suwé ngrasakaké énaké.

¹³ (20:12)

---

^knétra: mripat. Sakedhèp nétra: sekedhap sanget.

¹⁴ Nanging panganan mau ana ing weteng malih, dadi racun sing pait mbebayani.

¹⁵ Barang colongan sing diulu, kepeksa dilepèh menèh; diwetokaké déning Allah saka wetengé.

¹⁶ Wong ala kuwi presasat nesep racun, mulané bakal mati kaya dicokot ula mandi.

¹⁷ Wong mau bakal ora weruh iliné lenga zaitun sing lubèr, utawa susu lan madu sing turah-turah.

¹⁸ Bebathèné kudu dibalèkaké; ora bakal ngrasakaké asiling kangèlané.

¹⁹ Sebab wis nindhes lan négakaké wong ora duwé; ngrampogi omah-omah sing ora dibangun dhéwé.

²⁰ Sarèhné mung kepéngin mangan, mulané ora tau krasa wareg.

²¹ Apa sing dipangan dientèkaké kabèh, mula kasugihané ora langgeng.

²² Bareng ketekan kabegjan, kasangsarané jumedhul.

²³ Nalika nedheng-nedhengé mangan, Allah rawuh karo duka bareng karo paukumané.

²⁴Yèn wong mau ngéndhani pedhang waja, bakal ditatoni déning panah tembaga.

²⁵Merga saka panah, temah ketaton; pucuké panah sing mengkilap nancep ing awaké, mula atiné ketaman giris.

²⁶Raja-branané lebur kabèh. Wongé dhéwé lan brayaté, kobong ing geni sing ora disumed déning manungsa.

²⁷Pialané kawiyak déning langit; bumi mèlu nglawan dhèwèké.

²⁸Kasugihané bakal ludhes kabèh, déning mulad-mulading paukumané Allah.

²⁹Kaya mengkono kaanané wong ala, sing dikersakaké déning Allah.

21 ¹Ayub: Rungokna tembungku, "Mung kuwi penjalukku.

²(21:1)

³Aku sabarana, supaya bisa nglairaké rasané atiku, sawisé kuwi terusna enggonmu memoyok!

⁴Enggonku sesambat ora marang manungsa, mulané karebèn aku kurang sabar.

⁵Delengen aku, kowé mesthi gumun, lan mbungkem lambé sarta nahan tanganmu.

⁶Yèn mikir kaananku iki, aku banjur gemeter merga giris.

⁷Yagéné wong ala diganjar umur dawa déning Pangéran, lan bandhané saya tambah akèh?

⁸Umuré dawa, temah bisa nyawang anak-putuné dadi wong diwasa.

⁹Brayaté padha tentrem tanpa kuwatir; padha ora ngalami kasangsaran saka Pangéran.

¹⁰Raja-kayané tangkar-tumangkar, enggoné manak gangsar.¹

¹¹Anak-anaké wong ala padha seneng-seneng, kaya cempéné wedhus gèmbèl enggoné jingklak-jingklak.

¹²Padha ramé giyak-giyak enggoné menyanyi, diiringi terbang, suling lan kecapi.

¹³Sajegé uripé padha mukti, lan patiné kanthi tentrem ayem.

¹⁴Mangka wong-wong mau padha muni marang Allah, 'Sampun celak-celak kaliyan kula. Nebihana kula! Kula mboten preduli lan mboten kepéngin mangertos kersanipun Pangéran ing ngatasing gesang kula!'

---

¹gangsar: rancag.

¹⁵ Ujaré, 'Ngabekti marang Allah kuwi apa gunané, lan nyenyuwun marang Panjenengané kuwi apa paédahé?

¹⁶ Apa ora merga kekuwatan kita dhéwé, kita bisa nggayuh maksud lan tujuan kita?' Nanging aku ora mengkono, pikiran lan panemu sing mengkono adoha saka aku.

¹⁷ Oboré wong ala kerep dipatèni, kerep padha mikul kasangsaran. Kerep diganjar memala déning Allah merga saka dukané.

¹⁸ Wong kuwi kaya dami kasebul déning angin lan mrambut kabur ing prahara.

¹⁹ Kowé kandha, 'Anak diukum déning Allah merga bapakné.' Nanging aku kandha, 'Sing diukum déning Allah kuwi wong dosa, supaya wong mau krasa yèn dhèwèké wis gawé dosa, mulané diukum déning Allah.

²⁰ Karebèn wong dosa mikul dosané dhéwé, karebèn ngrasakaké paukumané Allah sing mahaluhur.

²¹ Yèn manungsa wis tekan ajalé, apa kober mikiraké kabegjané anaké?

²² Apa manungsa bisa memulang marang Allah, sing ngadili manungsa ing akérat?'

²³ Ana wong sing sajegé urip awaké seger; nuli mati sajroné isih kuwat.

²⁴ (21:23)

²⁵ Wong liyané mati merga ngenes, ora tau ngrasakaké kabegjan lan katentreman.

²⁶ Nanging loro-loroné padha bebarengan jèjèr ing kuburan, sekaroné dirubung sèt lan cacing.

²⁷ Pancèn aku ngerti apa sing lagi kokgagas lan sakèhé pialamu sing kokrancang.

²⁸ Kowé takon, 'Ana ing endi omahé penggedhé sing gawéné tumindak ala?'

²⁹ Apa kowé durung nakoni wong sing padha nglembara? Apa kowé ora precaya karo kandhané wong-wong mau?

³⁰ Kandhané mengkéné, 'Ing dinané Allah nekakaké paukuman,' para wong ala padha dislametaké.

³¹ Ora ana sing nggugat marang penggawéné; ora ana sing males pialané.

³² Padha digawa menyang kuburan, dilebokaké ing jugangan; kuburé dijaga klawan ngati-ati.

³³ Éwon cacahé wong sing nguntapaké layoné; banjur kalayan kepénak diurugi lemah."

³⁴ Mulané kabèh panglipurmu mau mung presasat hawa, lan kandhamu kabèh mau apus-apusan.

22 ¹ Élifas: Ing antarané manungsa sajadad, ora ana sing maédahi marang Allah. Senajan luhur budiné, manungsa mung kanggo awaké dhéwé.

² (22:1)

³ Apa paédahé tumraping Allah, yèn kowé nglakoni kersané? Gunané apa kagem Allah, yèn uripmu sampurna?

⁴ Ora merga enggonmu wedi marang Allah, kowé digugat lan dianggep salah,

⁵ nanging merga saka akèhé dosamu, lan kelakuan ala sing koktindakaké.

⁶ Yèn sedulurmu ora bisa nyaur utangé, sandhangané kokrampas kabèh.

⁷ Wong ngelak ora kokwènèhi ngombé, sing kaliren ora kokwènèhi mangan.

⁸ Pangkatmu lan pangwasamu kokenggo ngrampas lemahé wong kabèh.

⁹ Para randha ora koktulungi, malah bocah lola kokaniaya.

¹⁰ Mulané ing kiwa-tengenmu akèh kala-jiret, lan ora kenjana-nyana atimu dadi giris.

¹¹ Pepeteng nutupi pandelengmu nganti kowé ora weruh; kowé kleleb ing banjir bandhang sing hébat.

¹² Apa Gusti Allah ora dedalem ing swarga kang luhur, sarta mirsani mengisor marang lintang-lintang sing dhuwur dhéwé?

¹³ Nanging kowé takon, "Panjenengané pirsapa? Panjenengané kaling-kalingan méga lan ora bisa ngadili kita."

¹⁴ Apa rumangsamu pamirsané ketutupan ing méga, nalika tindak miyos ing watesé langit lan bumi?

¹⁵ Apa kowé tetep arep ngambah dalan sing ditambah déning wong duraka?

¹⁶ Nyawané dipecat sadurungé tekan wektuné mati, kéntir ing banjir bandhang sing nekani.

¹⁷ Mengkono kuwi kaanané wong sing wani nampik marang Allah, lan ngira yèn Allah ora bisa males apa-apa.

¹⁸ Mangka sing ndadèkaké wong-wong mau sugih, kuwi Allah piyambak! Aku satemené ora ngerti pikirané wong ala.

¹⁹ Wong sing becik lakuné bakal gumuyu lega, yèn weruh wong ala tanpa paukuman.

²⁰ Barang darbèké wong ala lebur sirna, sisané entèk diobong ing geni.

²¹ Saiki, Ayub, rukuna menèh karo Allah, supaya atimu tentrem. Yèn kuwi koklakoni, kowé mesthi ora bakal tuna.

²² Pitedahé Allah tampanana, simpenen ing atimu.

²³ Mratobata marang Allah karo ngasoraké atimu, lèrèna gawé piala ing omahmu.

²⁴ Emasmu sing aji dhéwé buwangen, uncalna ing dhasaring kali mati.

²⁵ Sing Mahakwasa kuwi dadia emasmu, lan slakamu sing pengaji.

²⁶ Mulané kowé bakal tansah precaya marang Allah, lan ngerti yèn Panjenengané kuwi sumbering kabegjanmu.

²⁷ Yèn kowé ndedonga, Panjenengané bakal paring wangsulan, lan kowé kudu netepi sakèhé janjimu.

²⁸ Pangudimu bakal olèh gawé, lan dalanmu bakal tansah kepadhangan.

²⁹ Wong angkuh bakal diasoraké déning Allah, nanging wong andhap-asor bakal dislametaké.

³⁰ Yèn kowé ora salah, Allah bakal mitulungi kowé, semono mau yèn kowé nglakoni kersané.

23 ¹ Ayub: Saiki pesambatku malih dadi nglawan marang Allah; astané metek aku, nganti aku sesambat.

² (23:1)

³ Sukur yèn aku bisa ketemu karo Panjenengané, lan kepareng séba ing ngarsané.

⁴ Prekaraku bakal dakjlènrèhaké ing ngarsané, lan lambéku bakal mbélani sakatogé.

⁵ Aku kepéngin ngerti apa sing bakal dingandikakaké, lan kepriyé paring wangsulané.

⁶ Apa Panjenengané bakal ngempakaké pangwasané marang aku? Ora! Panjenengané mesthi kersa miyarsakaké aturku.

⁷ Aku ora keluputan lan kena mbélani prekaraku ing ngarsané, lan aku bakal diputus bébas déning Hakimku ing selawas-lawasé.

⁸ Gusti Allah dakgolèki ing Wétan, Kulon, Kidul lan Lor, nanging ana ing endi waé Panjenengané ora ana; aku ora bisa nemokaké.

⁹ (23:8)

¹⁰ Nanging Panjenengané pirsá paranku, iya sakèhé solah tingkahku. Saupama dilèlèr^m kaya emas, bakal ketara yèn atiku resik.

¹¹ Aku mbangun-turut kanthi setya; durung tau aku nyimpang saka dalan sing ditedahaké.

¹² Dhawuh-dhawuhé Allah tansah daktetepi, kersané dakturut; dudu karepku sing dakanut.

¹³ Gusti Allah ora molah-malih penggalihé; ora ana sing kecongah nglawan Panjenengané. Panjenengané nindakaké apa sing dikersakaké.

¹⁴ Panjenengané bakal nindakaké rancangané ing ngatasé aku. Kejaba kuwi isih akèh rancangan liyané.

¹⁵ Saka wediku marang Panjenengané aku nganti gemeter. Angger dakrasakaké aku dadi sangsaya wedi.

---

^mdilèlèr: kaejèrèr srana latu: diuji dengan api (bhs. Ind.).

¹⁶ Kang Mahakwasa kang gawé semplahing atiku. Aku ora sirna merga pepeteng, sing ngemuli awakku, lan nutupi raiku.

¹⁷ (23:16)

24 ¹ Yagéné Allah ora netepaké dina pengadilan, supaya saben wong sing kenal Panjenengané olèh kaadilan?

² Ana wong sing mindhah pageré, supaya lemahé tambah amba. Ana sing nyolong pepanthaning wedhus gèmbèl, nuli dilebokaké ing kandhangé dhéwé.

³ Kuldi duwèké bocah lola diplayokaké; sapiné randha direbut digawé tanggungan.

⁴ Wong mlarat dialang-alangi nampani pandumané, mula wong kesrakat kepeksa padha ndhelik.

⁵ Wong mlarat kuwi kaya kuldi alasan, sing golèk pangan ana ing rerungkudan; mung ana ing kono ana pangan kanggo anak-anaké.

⁶ Kepeksa wong mau nggarap lemahé wong liya, sarta nglumpukaké woh anggur duwèké wong ala.

⁷ Sandhangan ora duwé, apa menèh slimut kanggo ngangetaké awaké ing wayah bengi.

⁸ Wong mau teles kebes samangsa kodanan ing gunung, banjur mèmètaké awaké ana ing watu kanggo amping-amping.

⁹ Bocah lola didadèkaké batur-tukon déning wong ala, bayiné wong miskin direbut kanggo nanggung utangé.

¹⁰ Sing miskin mau lunga tanpa sandhangan; wetengé luwé sajroné ngiles gandum ing pategalan.

¹¹ Woh zaitun digawé lenga, woh anggur digawé ombèn-ombèn, nanging wong miskin mau dhéwé ora ngombé.

¹² Ing kutha-kutha keprungu swarané wong mlarat, wong lara sesambat njaluk pitulung, nanging Allah ora miyarsakaké panyuwuné, Panjenengané ora mreduli lan ora menggalih.

¹³ Ana menèh wong sing ora seneng karo pepadhang, lan ora ngerti marang dhawuhé Allah, lakuné ngambah dalané dhéwé.

¹⁴ Ing wayah subuh wong ala tangi turu, metu saka omah banjur matèni wong mlarat, lan yèn wayah bengi, lakuné cara maling.

¹⁵ Wong laku bédhang ngentèni wayah remeng-remeng; rainé dikudhungi karebèn ora dititèni wong.

¹⁶ Maling mbabah omah ing wayah bengi; yèn awan nyingkiri padhang lan ndhelik.

¹⁷ Tumraping wong mau wayah ésuk kuwi mbebayani, nanging yèn peteng ndhedhet malah seneng. Zofar:

¹⁸ Wong ala kèntir ing banjir, palemahané disepatani déning Allah, kebon angguré saiki sepi; ora ana sing nyambut-gawé ing kono.

¹⁹ Kaya salju sirna ing mangsa ketiga merga déning srengéngé, kaya mengkono wong dosa klebu ing donyané wong mati.

²⁰ Awaké dipangan sèt, lan wis ora diélingi déning ibuné. Jenengé wis ora disebut; wong mau sirna kaya wit rubuh.

²¹ Kuwi kabèh merga wong mau nganiaya para randha, lan nyiksa wong wadon sing ora duwé anak.

²² Nanging Allah Kang Mahakwasa ngukum wong sing gagah prakosa. Allah tumindak, temah wong duraka padha semplah.

²³ Wong mau ditangèkaké menèh, bisa urip kanthi tentrem, nanging tansah dipirsani déning paningalé Allah.

²⁴ Enggoné urip tentrem mung sedhéla, banjur mati ing selawasé. Wong kuwi alum kaya suket sing tanpa guna, dikethok kaya wulèné gandum.

²⁵ Sapa sing bisa nyélaki barang sing nyata iki, lan ngluputaké tembungku iki?

25 ¹ Bildad: Allah kuwi Mahakwasa; saben wong kudu precaya marang Panjenengané. Gusti Allah kang nitahaké katentremen ing swarga.

² (25:1)

³ Sapa sing bisa ngétung malaékat sing ngladosi? Apa ana panggonan sing ora kesorotan ing padhangé?

⁴ Apa ana manungsa ketemu resik ing paningalé Allah? Apa ana sing tanpa cacad ing pamawasé?

⁵ Tumraping Allah mbok rembulan pisan ora padhang, lan lintang dianggep surem.

⁶ Apa menèh manungsa, mung presasat sèt lan singgat. Ing paningalé Allah ora ana ajiné.

26¹ Ayub: Apa kokkira kowé bisa awèh pitulungan marang aku, wong sèkèng lan kesayahen!

² (26:1)

³ Becik temen rembugmu lan piwulang sing kokwènèhaké marang wong bodho kaya aku iki.

⁴ Sapa sing arep ngrungokaké tembung-tembungmu kabèh mau? Sapa sing mulang kowé kandha kaya mengkono? Bildad:

⁵ Wong-wong sing wis mati padha gemeter ing ngarsané Allah; mengkono uga banyu lan apa waé sing ana ing njeroné.

⁶ Ana ing ngarsané Allah donyané wong mati ora ketutupan, nanging bukaken nganti bisa kapirsanan.

⁷ Allah menthèngⁿ langit ing sisih Lor lan bumi digantung tanpa canthèlan.

⁸ Banyu dibuntel ana ing méga, éwasemono mégané ora suwèk.

⁹ Éndahing pangwasané didhelikaké srana kabuntel ing méga.

¹⁰ Lumahing segara wis diwatesi kanggo misahaké padhang lan peteng.

ⁿmenthèng: njèrèng

¹¹ Yèn Panjenengané duka lan ngandika sora, cagak-cagak sing nyangga langit padha gemeter.

¹² Samudra ditelukaké déning kwasané, rahab diremuk déning kawicaksanané.

¹³ Srana napasé langit kagawé terang, naga sing arep ucul dipatèni déning astané.

¹⁴ Nanging kabèh mau mung pretandhaning kwasané; sebawaning swara lirih sing keprungu ing kuping kita. Iba cethèké kawruh kita bab Allah lan kaluhurané.

27 ¹ Ayub: Atas asmané Allah kang gesang, kang ora paring kaadilan marang aku, atas asmané Kang Mahakwasa kang gawé sedhiling atiku, ² (27:1)

³ aku sumpah, sajroné aku isih diparingi bisa ambekan déning Allah, sasuwéné nyawaku isih ana ing badanku,

⁴ lambéku ora bakal ngucapaké goroh, lan ilatku ora bakal ngapusi.

⁵ Mulané aku ora bakal mbeneraké kandhamu; tekana mati pisan aku yakin, yèn aku resik.

⁶ Dakcekeli temenan lan ora bakal dakculaké panemuku, yèn aku bener.

Swarané batinku selawasé ora tau nggugat aku.

⁷ Muga mungsuhku padha diukum kaya wong ala, lan sing padha sengit marang aku diukum kaya durjana.

⁸ Wong ala apa ana pengarep-arepé samasa Allah njabut nyawané?

⁹ Apa Allah bakal miyarsakaké tangisé, yèn wong mau ketekan kasangsaran?

¹⁰ Kuduné wong mau nyuwun kabungahan saka Allah, lan ndedonga tanpa rumangsa salah.

¹¹ Kowé arep dakwulang bab Allah Kang Mahakwasa; daksumurupaké marang pangwasa lan kawicaksanané.

¹² Nanging, kowé wis padha weruh dhéwé. Yagéné enggonmu ngrembugi aku kokora ana tegesé? Zofar:

¹³ Mengkéné iki carané Allah Kang Mahakwasa ndhawahaké paukumané marang wong ala lan duraka.

¹⁴ Yèn anaké akèh, anaké mau bakal mati ing peprangan, anak-putuné uripé bakal kecingkrangan.

¹⁵ Sanak-seduluré liyané bakal mati merga pageblug, lan ora padha ditangisi déning randha-randhané.

¹⁶ Senajan simpenané slaka akèh banget lan sandhangané tumpuk-tumpuk,

¹⁷ nanging slaka lan sandhangan mau kabèh bakal dadi duwèké wong sing tulus atiné.

¹⁸ Omahé wong ala kropos kaya klamat kemlandhingan, mung kaya gubugé wong jaga, kanggo sawetara mangsa.

¹⁹ Nalika mapan turu isih kaya wong sugih, nanging mung sepisan kuwi; bareng tangi turu, bandhané wis entèk gusis.

²⁰ Tekané rasa giris kaya banjir bandhang sing tekané dadakan. Kaya lésus ing wayah bengi ngamuk lan nyèrèd wongé, digawa lunga.

²¹ Dhèwèké diangkat déning angin sing tekané saka Wétan, diglandhang saka omahé.

²² Wong mau golèk papan kanggo ngéyub, nanging dibenturaké déning Allah tanpa diéman.

²³ Nalika mlayu ngoncati astané, anginé semiyut nggegirisi numpes dhèwèké.

28¹ Upama slaka ana asal-usulé, lan upama ana panggonan kanggo nglimbang.

² Wesi dikedhuk saka lemah, tembaga dijèr saka watu.

³ Peteng lelimengan dibrobosi, panggonan sing jero dhéwé ditliti. Ana ing panggonan sing peteng mau, wong golèk watu akik.

⁴ Ana ing panggonan sing adoh Lor adoh Kidul, sing durung tau kambah ing wong, wong padha nyambut-gawé gandhulan tali, ing njero trowongan sing sepi mamring.

⁵ Bumi metokaké pangan kanggo manungsa, nanging iya ing sangisoré lemah, kabèh diwolak-walik, nganti isining bumi mabrak-mabrik.

⁶ Watu ing bumi isi watu manila, awuné kanggonan emas murni.

⁷ Manuk wulung ora weruh dalané menyang papan pamelikan,^o manuk bidho iya durung tau mabur mrono.

⁸ Singa lan kéwan galak liyané durung tau ngambah dalan sepi kuwi.

⁹ Watu sing atos banget dikedhuk déning wong, dijugili nganti tekan dhasaré.

---

^opamelikan: tambang (bhs. Ind).

¹⁰ Nalika gawé trowongan ing njero gunung watu, wong mau nemu watu akik sing pengaji.

¹¹ Enggoné ngedhuk tekan sumbering kali, banjur dibukak apa sing ketutupan.

¹² Nanging kawicaksanan, ana ing endi enggoné golèk? Ana ing endi panggonané meguru supaya ngerti?

¹³ Kawicaksanan ora tinemu ing antarané manungsa; ora ana sing ngerti ajiné sing sabeneré.

¹⁴ Dhasar-dhasaring segara lan samodra padha kandha kawicaksanan dunungé ora ana ing kana.

¹⁵ Kawicaksanan ora kena dilironi emas murni, ora kena dituku nganggo slaka.

¹⁶ Emas lan watu akik sing pengaji dhéwé ora bisa nandhingi ajiné.

¹⁷ Emas utawa kristal kuwi dudu tandhingé, ora olèh diijoli piranti sing digawé saka emas murni.

¹⁸ Kawicaksanan luwih dhuwur ajiné, tinimbang merjan, kristal utawa mutiara.

¹⁹ Watu topas sing asli lan emas sing murni, ora sepira ajiné katandhing karo akal budi.

²⁰ Kawicaksanan kuwi saka endi asalé? Ana ing endi panggonané kawruh lan pangerti?

²¹ Titah sing urip durung tau weruh, manuk ing awang-awang durung tau ndeleng.

²² Pati lan kawicaksanan kandha, "Aku iya mung krungu wartané waé."

²³ Mung Allah piyambak pirsang panggonané kawicaksanan, mung Panjenengané kang pirsang dalané mrana.

²⁴ Merga Panjenengané pirsang tekan pungkasaning bumi; samubarang kabèh ing sangisoring langit diuningani.

²⁵ Nalika angin diparingi kekuwatan, lan segara ditetepaké wates-watesé;

²⁶ nalika diatur tibané udan, lan dalan sing ditambah déning kilat lan gludhug,

²⁷ iya nalika semana kawicaksanan kapirsanan, banjur dicoba sepira ajiné, lan ndadèkaké mareming penggalihé.

²⁸ Allah ngandika marang manungsa, "Pangabekti marang Allah kuwi kawicaksanan, sarta nyingkiri penggawé ala kuwi kaluwihaning budi."

29 ¹ Saterusé Ayub muni mengkéné,
Ayub:

²"Sukur menawa aku bisa ngalami urip kaya biyèn, nalika semono aku diayomi déning Allah.

³Aku tansah dipitulungi, nalika mlaku ing petengan dalanku dipadhangi.

⁴Kuwi dina-dinaku sing begja dhéwé, nalika omahku direksa merga enggonku memitran karo Allah.

⁵Nalika semono sing Mahakwasa ana ing sisihku, lan aku dirubung déning anak-anaku.

⁶Raja-kayaku metokaké susu lubèr-lubèr, wit zaitunku metokaké lenga akèh, senajan ditandur ing lemah kebak watu.

⁷Menawa para pinituwa padha lungguh bebarengan, lan aku lungguh ing antarané;

⁸wong nom-noman padha sumingkir, samangsa weruh aku ana ing kono. Uga wong tuwa-tuwa padha ngadeg klawan kurmat; saprelu awèh pakurmatan.

⁹Para penggedhé padha mandheg enggoné caturan,

¹⁰para luhur ora padha ngandikan.

¹¹Kabèh wong padha gumun krungu crita bab aku; sapa sing weruh aku, ngalem marang jasaku.

¹² Sebab wong miskin sing butuh pitulungan daktulungi; bocah lola sing kapiran dakopèni.

¹³ Wong sing sangsara padha ngalembana marang aku, para randha daktulungi, mula padha tentrem.

¹⁴ Aku tumindak jujur tanpa cacad; kaadilan selawasé dakjejegaké.

¹⁵ Tumraping wong wuta aku dadi mripaté, tumraping wong lumpuh aku dadi sikilé.

¹⁶ Tumraping wong miskin aku dadi bapakné, tumraping wong manca aku dadi pembélané.

¹⁷ Nanging pangwasané wong ambek siya dakremuk, sing dianiaya dakpitulungi.

¹⁸ Sing daksuwun muga aku kaparingan umur dawa, lan mati ing omahku klawan mareming ati.

¹⁹ Uripku kaya wit sing tuwuh subur, oyodé nancep ing banyu lan pang-pangé ditelesi déning ebun.

²⁰ Wong kabèh padha ngalem marang aku, kawibawanku ora tau suda.

²¹ Yèn aku ngandhani, wong kabèh padha meneng, tembungku dirungokaké temenan.

²² Sawisé aku rampung enggonku guneman, ora ana menèh sing prelu ditambahaké. Tembungku rumesep kaya tumètèsé banyu udan.

²³ Tembung-tembungku ditampa kanthi bungah, kaya wong tani nampani tekané udan ing mangsa rendheng.

²⁴ Aku mèmsem samangsa wong-wong mau padha semplah atiné, padha daksabari menawa kurang pengandelé.

²⁵ Aku dadi pemimpiné, sing mutus prekarané. Aku dadi pengiridé kaya raja ing satengahing tentarané, lan padha daklipur ing sajroning kasusahané."

30 ¹ "Nanging aku saiki digeguyu déning wong sing luwih nom tinimbang aku. Biyèn bapakné wong-wong mau dakanggep ora patut angon wedhusku, bebarengan karo asu kang njaga wedhusku.

² Tumraping aku wong-wong mau ora ana paédahé. Merga wis padha ora duwé kekuwatan.

³ Wong-wong kuwi padha kaliren, temah padha mangan bonggol suket ing ara-ara samun.

⁴ Padha mbedholi grumbulan ing ara-ara samun mau, banjur mangani godhong lan dhangkèlé.

⁵ Padha diusir karo diolok-olok, kaya carané ngelokaké maling.

⁶ Manggoné ana ing guwa-guwa; omahé ing sela-selaning gunung.

⁷ Ana ing ara-ara samun padha bengak-bengok kaya kéwan, padha nggrombol ing ngisor grumbulan ing ara-ara.

⁸ Padha ora ana jenengé lan ora ana regané, wong-wong sing wis ditundhung saka negarané.

⁹ Saiki padha teka nggeguyu aku, ngarani kaananku lucu.

¹⁰ Aku dianggep asor lan njijiki, malah raiku padha diidoni.

¹¹ Merga aku wis digawé tanpa daya déning Pangéran, wong-wong mau padha wani ngumbar nepsuné marang aku.

¹² Grombolan mau nyerang aku saka ngarep, nganti aku mlayu saka wediku. Wong mau padha ngancam arep njégal aku.

¹³ Dalanku dijugangi kanggo nibakaké aku. Ora ana wong sing ngalang-alangi wong-wong mau nyerang aku.

¹⁴ Tekané kaya banjir njugrugaké témboké bètèngku. Tekané bebarengan ngebyuki aku; nganti aku giris.

¹⁵ Kaya sumiyuté angin, mengkono kaluhuranku sirna, kaya méga sing liwat, kabegjanku ilang musna.

¹⁶ Saiki aku wis mèh tekan ajalku; kasangsaranku ora saya suda.

¹⁷ Yèn bengi balungku linu kabèh; ora kendhat-kendhat ngrasakaké lara kaya dicoblosi.

¹⁸ Rasané guluku kaya ditekak déning Allah piyambak, nganti klambiku presasat njiret aku.

¹⁹ Aku diblesekaké ana ing lendhutan, presasat lebu lan awu.

²⁰ Kawula sesambat dhateng Paduka, dhuh Allah, nanging mboten angsal wangsulan; menawi kawula ndedonga, Paduka mboten menggali.

²¹ Kawula Paduka aniaya, Paduka tindhes srana kasektèn Paduka.

²² Kawula Paduka tégakaken kabur déning angin; ing salebeting angin lésus, kawula Paduka ontang-antingaken.

²³ Kawula sumerep, bilih kawula badhé Paduka pejahi, kaklempakaken ing

panggènanipun sedaya tiyang ingkang ngalami pejah.

²⁴ Kénging menapa Paduka nyerang tiyang ingkang cilaka, ingkang mboten saged ngglawat kejawi nyuwun kawelasan?

²⁵ Menapa kawula mboten nangis sesarengan kaliyan tiyang ingkang kasisahan, lan nresnani dhateng tiyang ingkang kecingkrangan?

²⁶ Kawula nyuwun kabegjan lan pepadhang, nanging ingkang dhateng malah bilai lan pepeteng.

²⁷ Kawula kados kasuwir-suwir déning sedhik lan kasangsaran; saben dinten saya wewah kasangsaran ingkang kawula sandhang.

²⁸ Ana ing pepeteng, tanpa pepadhang, aku mak-makan, ana ing ngarepé wong akèh aku sesambat njaluk pitulungan.

²⁹ Swaraku sedhik melas-asih, kaya tangisé asu ajag lan kaswari.

³⁰ Kulitku malih ireng lan ngglodhogi, awakku garing merga déning lara panas.

³¹ Biyèn aku krungu swarané tetabuhan sing mbungahaké, saiki mung krungu pesambat lan penangis thok."

31 ¹"Aku janji nganggo sumpah, ora bakal ndelengaké prawan kanthi rasa birahi.

²Apa pendamelé Allah marang kita? Kepriyé enggoné males penggawéné manungsa?

³Wong dursila rak mesthi ketiban paukuman, lan wong ala rak mesthi tiwas.

⁴Allah pirsá penggawéku kabèh; tindak-tandukku tansah digatosaké.

⁵Aku wani sumpah, yèn durung tau tumindak slingkuh, durung tau aku ngapusi.

⁶Karebèn aku ditimbang nganggo timbangan kaadilané Allah, mesthi bakal pirsá yèn aku ora salah.

⁷Saupama aku nylèwèng saka dalan sing bener, utawa atiku kepéncut marang prekara sing kotor, yèn tanganku najis déning dosa,

⁸karebèn wong liya sing mangan asilé sing daktandur, lan asilé lemahku rusaka kabèh.

⁹Saupama aku tau kepéncut marang bojoné tanggaku, lan karo ndhelik dakinjen saka mburi lawang,

¹⁰ bojoku karebèn olah-olah kanggo wong lanang liya, lan dituroni wong lanang liya.

¹¹ Menawa aku nglakoni dosa sing mengkono, sapantesé aku tanpa paukuman.

¹² Dosa kuwi bakal memangsa kaya genining nraka. Sarupaning barang-darbèkku entèk kobong.

¹³ Nalika baturku sesambat merga haké daklanggar, dakrungokaké sambaté lan dakrengkuh kanthi jujuring ati.

¹⁴ Yèn ora, kepriyé enggonku bakal ngadhepi Allahku? Kepriyé wangsulanku samangsa Panjenengané rawuh ngadili aku?

¹⁵ Apa dudu Allah sing nitahaké aku, semono uga sing nitahaké batur-baturku?

¹⁶ Durung tau aku nampik, ora mitulungi wong kesrakat, utawa négakaké wong randha semplah atiné.

¹⁷ Durung tau aku négakaké bocah lola kaliren, mangka aku kecukupan pangan.

¹⁸ Malah wiwit cilik dakrumati; dakdhidhik sajegé uripku.

¹⁹ Yèn aku weruh wong kecingkrangan, sing ora bisa tuku sandhangan,

²⁰wong mau dakenggoni klambi wol saka wuluné wedhusku dhéwé, aku bakal dialem kanthi tulusing ati.

²¹Saupama aku tau ngapusi bocah lola, merga yakin yèn bakal menang prekaraku,

²²mbokya tugela tanganku karo pisan lan sempal saka bauku.

²³Ora bakal aku tumindak mengkono, sebab aku wedi marang paukumané Allah.

²⁴Ora tau aku ngendelaké kesugihanku,

²⁵utawa ngegung-egungaké bandhaku.

²⁶Durung tau aku nyembah marang srengéngé sing nyunaraké pepadhang utawa rembulan sing éndah soroté.

²⁷Durung tau aku keblinger nyembah marang dhèwèké, utawa tanganku dakcucup kanggo ngurmati.

²⁸Dosa sing mengkono kuwi patut diukum pati; merga wis nyingkur marang Allah Kang Mahakwasa.

²⁹Durung tau aku bungah merga mungsuhku nandhang sangsara, utawa bungah-bungah merga dhèwèké nemu cilaka.

³⁰Aku ora nggégé patiné mungsuhku, ora tau aku gawé dosa sing mengkono.

³¹ Sing padha nyambut-gawé karo aku padha weruh, yèn sapa waé sing teka ing omahku, mesthi daksuguh mangan sawaregé.

³² Lawangku dakwengakaké kanggo wong manca; dakpenging nginep ana ing dalan.

³³ Wong liya padha nutupi dosané, nanging aku ora tau mengkono.

³⁴ Aku ora wedi marang panemuné wong akèh, pamoyoké wong, aku ora preduli. Ora tau aku ndhelik ana ing omah, merga wedi diécé ing wong.

³⁵ Yagéné wong padha ora ngandel marang tembungku? Aku sumpah, yèn kuwi mau kabèh bener. Muga Kang Mahakwasa paring wangsulan marang aku. Saupama pandakwané mungsuh marang aku ditulis kabèh nganti kena dakwaca,

³⁶ bakal dakpasang ana ing pundhakku, lan daktèmplèkaké ing sirah kaya makutha.

³⁷ Bakal dakaturaké marang Allah sakèhé penggawéku, lan ana ing ngarsané, aku kanthi bungah bakal ndengèngèk ngangkat sirahku.

³⁸ Saupama sing dakluku lemah colongan, sing dakrampas saka sing duwé,

³⁹ saupama asilé entèk dakpangan, lan wongé sing nandur daktégakaké kaliren,

⁴⁰ muga canthèl lan gandum aja tuwuh ing lemah mau, nanging thukula grumbulan eri lan alang-alang." Tekan seméné clathuné Ayub.

32 ¹ Ayub yakin banget yèn awaké dhéwé bener, mulané mitra telu-teluné padha ora gelem mangsuli menèh.

² Nanging ing kono ana wong jeneng Élihu bin Berakèl, turuné Bus, kaum Ram. Élihu ora bisa ngampet nepsuné, merga Ayub mbeneraké awaké dhéwé lan nyalahaké Allah.

³ Uga nepsu karo mitrané Ayub telu-teluné, merga padha ora bisa madoni tembungé Ayub, senajan padha nyalahaké dhèwèké.

⁴ Élihu kuwi wong sing nom dhéwé ing antarané wong-wong mau, mulané ngentèni nganti liya-liyané wis padha nglairaké panemuné.

⁵ Bareng weruh yèn wong telu mau ora bisa mangsuli, Élihu karo nepsu,

⁶ muni mengkéné, "Aku iki isih nom ketimbang kowé kabèh, mulané aku pekéwuh nglairaké panemuku.

⁷ Osiké atiku, kowé sing wis padha akèh umuré waé sing kandha, tur sing luwih tuwa kudu nglubèraké kawicaksanané.

⁸ Nanging sing paring kawicaksanan marang manungsa, mung Rohé Allah Kang Mahakwasa.

⁹ Wong dadi wicaksana ora merga akèh umuré; wong ngerti marang bebeneran ora merga tuwané.

¹⁰ Mulané rungokna tembungku; aku idinana nglairaké panemuku.

¹¹ Klawan sabar aku ngrungokaké enggonmu padha rembugan, lan ngentèni sajroné kowé padha golèk tembung sing wicaksana.

¹² Dakgatèkaké temenan, mula krungu enggonmu ora olèh gawé. Kowé ora bisa mbuktèkaké endi tembungé Ayub sing salah.

¹³ Kepriyé kowé kokbisa kandha, yèn kowé duwé kawicaksanan? Mulané kowé satemené wis kalah. Sing bisa paring wangsulan marang Ayub mung Gusti Allah.

¹⁴ Ayub guneman karo kowé, ora karo aku, nanging aku ora arep mangsuli kaya caramu.

¹⁵ Kowé kabèh ora bisa mangsuli; ora ngerti apa sing kudu kokkandhakaké.

¹⁶ Kowé mung padha ngadeg blangkemen. Apa aku mung kudu ngentèni enggonmu wis ora bisa guneman?

¹⁷ Ora! Saiki aku dakkandha; panemuku arep dakwedharaké.

¹⁸ Aku wis ora sabar ngentèni, tembungku ora kena dakampet.

¹⁹ Yèn aku meneng waé, aku bisa mbledhos, kaya impes sing kebak anggur anyar.

²⁰ Aku kudu kandha supaya atiku lega; aku kudu guneman lan awèh wangsulan.

²¹ Aku ora arep ngiloni sapa-sapa, lan iya ora ana sing dakalembana.

²² Patrapé ngalem waé aku ora ngerti, lan saupama aku nindakaké mengkono, aku diukuma déning Allah.

33 ¹ "Saiki Ayub, rungokna temenan tembungku iki.

² Aku wis tata-tata arep kandha.

³ Kandhaku kanthi tulusing ati; aku arep kandha sing sabeneré.

⁴ Rohé Allah wis nitahaké aku lan paring urip marang aku.

⁵ Saiki, wangsulana yèn kowé bisa, sing ngiloni kowé iku sapa?

⁶ Tumraping Allah, kowé lan aku ora ana bédané, kita kabèh digawé saka lempung.

⁷ Dadi kowé ora susah wedi karo aku; aku ora duwé niat ngalahaké kowé.

⁸ Aku wis krungu tembungmu, lan aku ngerti karepmu.

⁹ Kowé kandha, 'Aku ora duwé keluputan. Aku tanpa cacad lan ora nglanggar dhawuh.

¹⁰ Nanging Allah pados dhadhakan kanggo nglawan aku, pendamelé marang aku kaya marang mungsuh.

¹¹ Sikilku diranté; lan solah-tingkahku diulataké.'

¹² Hé Ayub, panemumu sing mengkono kuwi klèru! Gusti Allah kuwi luwih luhur tinimbang manungsa.

¹³ Yagéné kowé ndakwa marang Allah, yèn Panjenengané ora menggalih marang pesambaté manungsa.

¹⁴ Senajan Pangéran ngandika nganggo cara werna-werna, siji waé ora ana sing nggatèkaké pangandikané.

¹⁵ Sajroné manungsa turu ing wayah bengi, Pangéran ngandika ing impèn lan wahyu.

¹⁶ Allah dhawuh supaya wong-wong mau padha ngrungokaké, lan nggatèkaké pepélingé.

¹⁷ Kersané supaya wong-wong mau padha marèni enggoné gawé dosa, lan ora padha gumungung.

¹⁸ Supaya ora mbalèni karusakan; lan dibébasaké saka pati.

¹⁹ Gusti Allah melèhaké wong nganggo nekakaké lelara, nganti awaké lara kabèh.

²⁰ Wongé ora doyan mangan, pangan sing dikaremi diemohi.

²¹ Awaké kuru aking, balung-balungé katon kabèh.

²² Saiki dhèwèké wis mèh mulih menyang akérat, wis cedhak karo donyané wong mati.

²³ Bisa uga ana siji ing antarané Malaékaté Allah sing maèwu-èwu, teka ngélingaké manungsa marang tugasé, awit arep mitulungi dhèwèké.

²⁴ Allah bakal ngasihi wong mau, karo ngandika marang malaékaté, `Bébasna,

aja nganti wong kuwi marani alamé wong mati, dhuwit tebusané wis Daktampani.'

²⁵Awaké wong mau bakal bali dadi gagah prakosa, seger kaya nonoman.

²⁶Yèn ndedonga, Allah bakal paring wangsulan, wong mau bakal ngabekti klawan bungah lan Allah bakal mulihaké kaanané.

²⁷Ing ngarepé wong akèh, wong mau bakal awèh paseksi, 'Dosaku akèh, sing ala dakanggep becik, nanging Allah ora ngukum aku.'

²⁸Aku ditahan déning Allah medhun ing alamé wong mati, mula aku urip tekan sepréné.

²⁹Wis bola-bali Allah nindakaké mengkono kuwi,

³⁰kersané supaya manungsa slameta lan nampa kabegjan sajegé uripé.

³¹Mulané, Ayub, rungokna lan kupingmu tilingna, menenga, aku sing caturan.

³²Nanging yèn ana sing arep kokkandhakaké, kandhakna! Yèn kowé sing bener, aku bisa nampa.

³³Nanging yèn ora, menenga lan rungokna tembungku; aku arep mulang bab kawicaksanan marang kowé.

34 ¹Kowé rak wong pinter lan duwé budi? Mulané rungokna tembungku iki kabèh.

²(34:1)

³Wong ngerti panganan kuwi énak, yèn wis diicipi déning ilat, lan ngerti tembung wicaksana, yèn wis dirungokaké ing kupingé.

⁴Prekara iki kudu kita tliti lan kita udhari bebarengan.

⁵Ayub kandha, 'Aku ora duwé keluputan, nanging Allah ora kersa paring wangsulan marang aku.

⁶Aku dianggep wong ngapusi, merga aku kandha yèn aku ora salah. Saiki aku nandhang sangsara, senajan aku ora salah.'

⁷Apa tumon wong sing kaya Ayub iki, wong sing ora lèrèn-lèrèn olèhé ngala-ala marang Allah sakepénaké?

⁸Senengé memitran karo wong ala, lan sesrawungan karo wong durjana.

⁹Kandhané, ora ana gunané ngudi nglakoni kersané Allah.

¹⁰Hé, wong sing padha luhur ing budi, rungokna! Apa Allah Kang Mahakwasa nindakaké kaluputan?

¹¹ Pangéran rak ngganjar manungsa timbang karo penggawéné, lan maringi manungsa laras karo kalakuané.

¹² Allah Kang Mahakwasa rak ora nindakaké piala, saben wong rak diparingi keadilan.

¹³ Gusti Allah nampi pangwasa saka sapa? Sapa sing masrahaké bumi marang Panjenengané?

¹⁴ Saupama Allah njabel Rohé lan mundhut ambekan saka irungé,

¹⁵ apa titah sing ana nyawané ora banjur mati, lan bali dadi lebu kaya asalé.

¹⁶ Dadi, yèn kowé wicaksana, jajal rasak-rasakna, kupingmu enggonen ngrungokaké.

¹⁷ Yagéné Pangéran kang mahaadil kokluputaké? Apa koksungguh Allah sengit marang kaadilan?

¹⁸ Allah ngukum raja lan pangwasa, yèn lakuné ala lan gawé duraka.

¹⁹ Panjenengané ora ngiloni raja, utawa mbédakaké wong sugih karo wong mlarat, merga karo-karoné Panjenengané kang nitahaké.

²⁰ Karo-karoné bisa mati dadakan ing tengah wengi. Yèn diukum déning Allah

karo-karoné tumpes; senajan wong rosa disirnakaké kanthi gampang.

²¹ Panjenengané ngulataké uripé manungsa, solah-tingkahé dipirsani.

²² Senajan peteng ndhedheta kaya apa, ora bisa ngaling-alingi wong dosa.

²³ Ora prelu Allah netepaké wektuné, kapan manungsa kudu sowan, supaya diadili déning Panjenengané.

²⁴ Tanpa ditliti lan dipriksa, Panjenengané nglèrèni penggedhé lan ngangkat gantiné.

²⁵ Merga Panjenengané pirsaka apa sing padha dilakoni; mulané Panjenengané nglèngsèr lan numpes ing wayah bengi.

²⁶ Padha disiksa merga dosané, lan diukum ing ngarepé wong akèh.

²⁷ Merga padha ora nglakoni dhawuhé, lan ora mreduli marang kersané.

²⁸ Wong-wong mau padha njalari wong mlarat padha sesambat; tangisé dipiyarsakaké déning Allah.

²⁹ Saupama Allah kèndel waé, sapa sing wani nyapa Panjenengané? Saupama Panjenengané ngaling-alingi wedanané, sapa sing bisa nggolèki?

³⁰ Mulané bangsa-bangsa ora bisa nulak anané pangwasa ala tumindak sawenang-wenang.

³¹ Ayub, apa kowé wis ngakoni kesalahanmu marang Allah? Apa kowé wis janji ora arep gawé dosa menèh?

³² Apa kowé wis nyuwun supaya dituduhaké dosamu? Apa kowé wis sumpah ora arep gawé dosa menèh?

³³ Gusti Allah ora bakal njurungi panyuwunmu, yèn kowé ora nyetujoni pendamelé. Saiki kowé dhéwé sing kudu netepaké, dudu aku, kepriyé panemumu.

³⁴ Saben wong wicaksana bakal mbeneraké; wong wasis sing krungu tembungku bakal muni,

³⁵ yèn Ayub caturané ngawur, tanpa teges.

³⁶ Yèn tembungé Ayub ditliti temenan, bakal ketitik yèn caturané kaya wong ala.

³⁷ Kaluputané isih diuwuhi dosa siji menèh; yakuwi enggoné nglawan marang Allah, lan ngunèk-unèkaké Allah ana ing ngarep kita.

35 ¹ Ayub, kowé klèru yèn ngira awakmu resik ana ing ngarsané Allah.

² (35:1)

³ Kowé kesasar yèn takon, 'Yèn aku nglakoni sing bener, paédahé apa kanggoné Allah lan yèn aku nglakoni dosa, Gusti Allah ruginé apa?'

⁴ Aku sing arep mangsuli pitakonmu lan pitakoné kanca-kanca iki.

⁵ Ndelenga langit lan tamatna sepira dhuwuré méga-mégané.

⁶ Yèn kowé gawé dosa, Gusti Allah ora rugi; yèn kaluputanmu akèh, uga ora ndayani apa-apa marang Panjenengané.

⁷ Srana nglakoni kabecikan, kowé ora mbiyantu apa-apa marang Allah. Kuwi temenan, Panjenengané ora ngersakaké apa-apa saka kowé.

⁸ Sing nyangga wohé dosa-dosamu kuwi wong-wong pepadhamu. Iya wong-wong kuwi sing ngrasakaké kepénaké kabecikanmu.

⁹ Wong-wong sing ditindhes padha ngadhuh-adhuh; padha bengok-bengok njaluk pitulungan.

¹⁰ Sesambaté mau ora marang Allah, kang nitahaké dhèwèké, sing paring panglipur ing mangsa kesusahan.

¹¹ Manungsa diparingi akal-budi déning Allah, ngungkuli manuk lan kéwan ing bumi.

¹² Wong sing tinindhés padha sesambat, nanging Allah mènèl waé, merga wong-wong mau ala lan angkuh banget.

¹³ Tanpa guna enggoné padha bengok-bengok sarosané, sing Mahakwasa ora mirsani utawa miyarsakaké.

¹⁴ Ayub, luwih menèh yèn kowé kandha, ora weruh Panjenengané, mangka prekaramu wis kokaturaké, sarta saiki ngentèn-entèni wangsulané.

¹⁵ Apa rumangsamu Gusti Allah ora paring paukuman lan ora menggali marang kaluputan?

¹⁶ Tanpa guna nerus-nerusaké kandhamu, wis cetha, yèn kowé kuwi ora ngerti apa sing kokcritakaké.

36 ¹ Sabarna dhisik, rungokna sedhéla, isih ana sing arep dakkandhakaké atas asmané Allah.

² (36:1)

³ Kawruhku jembar, kuwi sing arep dakenggo mbuktèkaké yèn Allah kang nitahaké aku.

⁴ Tembungku ora ana sing goroh; sing ana ing ngarepmu iki wong wicaksana.

⁵ Gusti Allah kuwi gagah prakosa!
Samubarang digatosaké. Ora ana wong
sing dianggep asor.

⁶ Wong ala ora dililani urip suwé, wong
sengsara diparingi kaadilan.

⁷ Wong mursid diayomi, didadèkaké
gedhé kawibawané kaya raja-raja,
temah diurmati selawas-lawasé.

⁸ Nanging wong sing diranté nganggo
ranté wesi, merga penggawéné dhéwé

⁹ dosa lan piangkuhé bakal diuculi
déning Allah.

¹⁰ Padha didhawuhi ngrungokaké
marang pitedahé, lan mratobat saka
dosa-dosané.

¹¹ Yèn padha nurut marang Allah lan
ngabekti marang Panjenengané, uripé
bakal tentrem ayem, tekan ajalé.

¹² Nanging yèn padha emoh
ngrungokaké, bakal padha mati
merga saka bodhoné.

¹³ Wong sing uripé tanpa Allah kuwi
nandho paukumané; senajan diukum
déning Pangéran, ora bakal nyuwun
pitulungan.

¹⁴ Mulané padha mati nom, merga
kesayahen, uripé kebak kanisthan.

¹⁵ Allah ngganjar kasangsaran marang manungsa, karubedan, supaya manungsa padha éling.

¹⁶ Kowé wis diluwari déning Allah saka kasusahan; kowé wis tau ngrasakaké katentreman, méjamu kebak panganan.

¹⁷ Nanging saiki, cocog karo pialamu, kowé nampa paukuman.

¹⁸ Sing ngati-ati, aja nganti kalah karo besel; aja kesasar merga kasugihan.

¹⁹ Tanpa gawé enggonmu bengok-bengok njaluk tulung, ora ana gunané tenaga lan kekuwatanmu.

²⁰ Aja ngarep-arep tekané wayah bengi, wektuné bangsa-bangsa disirnakaké kanthi tapis.

²¹ Sing prayitna, aja ngrancang nindakaké piala. Maksudé kowé diparingi kasangsaran kuwi supaya ngedohi tumindak ala.

²² Élinga yèn Gusti Allah kuwi gedhé pangwasané. Apa ana guru sing kaya Panjenengané.

²³ Sapa sing bisa ngaturi naséhat bab apa sing kudu ditindakaké? Lan sapa sing wani ngarani yèn tumindaké salah?

²⁴ Panjenengané tansah dialebana
merga pendamelé; lan samesthiné kowé
ngélingi kaluhurané.

²⁵ Wong kabèh ndeleng marang
pakaryané; sing wis katon saka
kadohan; nanging ora ana wong siji waé
sing ngerti temenan.

²⁶ Allah luhur kawontenané, ora kena
digayuh déning kawruh kita.

²⁷ Allah ngangkat banyu saka bumi
menyang awang-awang lan diwalik dadi
udan.

²⁸ Panjenengané ngesokaké udan saka
méga; disiramaké marang manungsa.

²⁹ Wong ora ngerti lakuné méga; sarta
uniné gludhug ing awang-awang, dalemé
Allah.

³⁰ Langit dipadhangi nganggo kilat,
nanging dhasaré segara tetep peteng
lelimengan.

³¹ Mengkono carané Panjenengané
ngurip bangsa-bangsa lan paring pangan
nganti turah-turah.

³² Kilat ditahan ngagem astané,
didhawuhi nyamber endi sing dituju.

³³ Swarané gludhug tandha bakal
tekané prahara, senajan sapi ngerti
bakal tekané prahara mau.

37 ¹ Prahara kuwi gawé getéré atiku lan marakaké jantungku dheg-dhegan.

² Hé wong kabèh, rungokna swarané Allah, rungokna gludhug sing metu saka tutuké.

³ Kilat disebar ing akasa, bledhèg diutus menyang pojok-pojoké bumi.

⁴ Banjur kairing déning swara gemleger, yakuwi swarané bledhèg lan gludhug. Ing satengahé swara sing gemleger mau, thathit lan kilat sumber-samberan.

⁵ Merga saka dhawuhé Allah, klakon ana mujijat, lan prekara-prekara élok, sing ora kita pahami.

⁶ Iya saka dhawuhé, salju tiba ing bumi; lan udan deres tiba saka kersané.

⁷ Manungsa padha lèrèn nyambut-gawé, supaya ngerti yèn Panjenengané lagi makarya.

⁸ Kéwan galak padha mlebu ing rong lan guwa-guwa, lan ora metu saka panggonané.

⁹ Angin lésus teka saka Kidul, lan hawa adhem teka saka Lor.

¹⁰ Napasé Allah njalari salumahé banyu dadi kenthel, diwalik dadi ès sing atos.

¹¹ Méga dimomoti banyu, méga kanggo srana mancaraké kilat.

¹² Sumebar ngebaki jagad, atas dhawuhé Allah, rata tekan endi-endi.

¹³ Allah paring udan kanggo nelesi bumi; lan iya kanggo ngukum manungsa, kanggo nedahaké sepira gedhéné, sihé sing ora owah-gingsir ing selawas-lawasé.

¹⁴ Menenga dhisik Ayub, lan ngrungokna; rasak-rasakna kaélokan-kaélokané Allah.

¹⁵ Apa kowé ngerti carané Gusti Allah paring dhawuh-dhawuh, mula kilat cumlèrèt saka mendhung lan méga.

¹⁶ Apa kowé ngerti carané méga kéntir ing angin, apa kuwi ora nélakaké kawelasané Allah kang élok?

¹⁷ Ora, merga bisamu mung sesambat kepanasen, samangsa bumi katempuh déning angin saka Kidul.

¹⁸ Apa kowé bisa kaya Allah, njèrèng cakrawala, digawé atos kaya wesi cor utawa kaca?

¹⁹ Aku kandhanana apa sing kudu dakaturaké marang Allah; aku ora bisa awèh ketrangan, pikiranku lagi kethul.

²⁰ Aku ora arep matur apa-apa marang Allah. Yèn ora kebeneran mundhak aku keluputan lan tanpa paukuman.

²¹ Saiki langité lagi padhang nganti mblerengi mripat; jalaran mendhungé katerak déning angin.

²² Ing sisih Lor katon sinar kuning emas, lan kaluhurané Allah gawé girising ati.

²³ Allah kita mula Mahakwasa; nganti kita ora tahan marek ing ngarsané. Panjenengané selawasé bener lan adil pangrèhé; ora tau nindhes marang manungsa.

²⁴ Mulané wis sapantesé Panjenengané diurmati déning sapa waé; wong sing ngaku pinter ora digapé déning Panjenengané."

38 ¹ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur ngandika marang Ayub saka ing tengahé prahara, mengkéné,

² "Kowé kuwi sapa, déné wani-wani ngukur kawicaksanan-Ku nganggo tembung-tembungmu sing tanpa dipikir?

³ Saiki, adhepana Aku kaya wong lanang, lan wangsulana pitakon-pitakon-Ku iki.

⁴ Nalika Aku nitahaké bumi, apa kowé wis ana? Yèn nyata jembar kawruhmu, kandhaa.

⁵ Sapa sing netepaké gedhé-ciliké jagad? Sapa sing ngukur jembaré? Apa kowé ngerti wangsulané?

⁶ Cagak-cagaké bumi kuwi kepriyé bisané ngadeg kanthi sentosa? Sapa sing masang watu pondhasiné jagad,

⁷ yakuwi nalika lintang-lintang ing wayah pajar padha menyanyi bebarengan, lan para titah ing swarga padha giyak-giyak kanthi bungah.

⁸ Sapa sing nutup lawanging samodra, nalika banyuné mubal-mubal metu saka ing kandhutané bumi?

⁹ Apa dudu Aku sing ngemuli langit nganggo méga lan mbuntel nganggo pepeteng?

¹⁰ Apa dudu Aku sing netepaké wates-watesé segara nganggo bendungan, lawang lan slorogan?

¹¹ Dhawuh-Ku, 'Iki watesmu, aja ngliwati wates iki! Ana ing kéné ombakmu sing gedhé-gedhé kudu mandheg.'

¹² Hé Ayub, apa kowé tau akon wayah ésuk supaya teka? Lan apa kowé bisa nekakaké wayah awan?

¹³ Apa kowé tau akon pepadhang supaya madhang bumi lan ngetokaké wong durjana saka pandhelikané?

¹⁴ Padhangé raina njalari gunung lan tanah ngaré katon cetha, kaya cap ana ing lempung lan lempitan sing ana ing jubah.

¹⁵ Wong ala sengit marang pepadhang, awit pepadhang mau nyandhet tangané sing arep nindakaké piala.

¹⁶ Apa kowé tau medhun tekan tuing segara, sing ana ing dhasaré? Apa kowé wis tau mlaku-mlaku ing dhasaré segara?

¹⁷ Apa kowé tau dituduhi wong, gapura sing ana ing ngarepé jagadé wong mati, sing peteng lelimengan?

¹⁸ Apa kowé bisa ngira-ira jembaring jagad? Wangsulana yèn kowé ngerti.

¹⁹ Apa kowé ngerti saka endi tekané padhang, lan apa satemené sumbering pepadhang mau?

²⁰ Apa kowé ngerti watesé padhang lan peteng, lan akon mbalik menèh sawisé teka?

²¹ Mesthiné kowé bisa, merga kowé wis tuwa lan nalika jagad dititahaké apa kowé wis ana!

²² Apa kowé tau weruh panggonan-Ku nyimpen salju lan udan watu.

²³ Sing Daksimpen kanggo mangsa kasangsaran, wektu perang lan ing mangsa pertempuran.

²⁴ Apa kowé ngerti panggonané srengéngé? Utawa saka ngendi asalé angin Wétan?

²⁵ Sapa ngedhuk kalèn sing kanggo liwat udan deres, lan sing awèh dalam marang gludhug lan kilat?

²⁶ Sapa sing nurunaké udan ing ara-ara samun, lan tanah suwung, sing ora dienggoni manungsa?

²⁷ Sapa sing nyirami bumi sing garing mekingking, nganti suketé bisa thukul menèh?

²⁸ Apa udan duwé bapak? Lan bun, anaké sapa?

²⁹ Ès apa duwé biyung? Bun njendhel, sapa wong tuwané?

³⁰ Sapa sing gawé banyu dadi ès, lan lumahing segara dadi atos?

³¹ Apa kowé bisa mbundheli taliné lintang Wuluh? Utawa nguculi taliné lintang Luku?

³² Apa kowé bisa nuntun lakuné lintang-lintang miturut mangsa lan lintang Naas Kubra, saanak-anaké apa kowé bisa netepaké lakuné?

³³ Apa kowé ngerti hukum sing ngatur langit? Lan apa hukum kuwi kena koktrapaké ana ing bumi?

³⁴ Apa kowé bisa ngundang méga kokkon medhun dadi udan, nyirami bumi?

³⁵ Lan yèn kowé akon bledhèg-bledhèg sing padha sesamberan, apa iya padha bakal teka lan muni, 'Kula, ndara?'

³⁶ Sapa sing ngandhani manuk Ibis yèn Bengawan Nil bakal banjir? Sapa sing ngandhani jago yèn bakal ana udan?

³⁷ Sapa sing saka pinteré bisa ngétung cacahé méga, lan malik méga dadi udan?

³⁸ Udan sing njalari bledug dadi lempung lan lemah dadi pliket?

³⁹ Apa kowé bisa nggolèkaké pangan kanggo singa-singa, lan gawé waregé anak-anaké,

⁴⁰Yèn lagi padha ndelik ana ing guwa-guwa utawa njerum ana ing rongé?

⁴¹Sapa sing ngréwangi manuk gagak sing keluwèn lan sliweran mrana-mréné golèk pangan? Sapa sing awèh pitulungan yèn anak-anaké padha celuk-celuk marang Aku nyuwun pangan?

39 ¹Apa kowé ngerti kapan lairé wedhus alasan, lan kapan menjangan enggoné manak?

²Apa kowé ngerti pira lawasé enggoné meteng, lan kapan enggoné bakal manak, apa kowé ngerti?

³Apa kowé ngerti enggoné nglarani, banjur nglairaké?

⁴Anak-anaké mau enggoné padha dadi gedhé lan rosa ing ara-ara samun; nuli padha lunga ora bali menyang biyungé.

⁵Sapa sing ngeculaké kuldi alasan ana ing alas? Sapa sing nguculi taliné lan ngumbar kuldi-kuldi mau?

⁶Kuldi-kuldi Daksedhiyani ara-ara samun dadi omahé lan ara-ara uyah dadi panggonané.

⁷ Padha ngedohi kutha-kutha sing ramé, ora ana wong sing bisa gawé tutut lan ngepèk gawéné.

⁸ Suket ing pegunungan dadi pangané, lan thethukulan ijo sing ana ing kana.

⁹ Sapi alasan apa bisa kokpèk gawéné? Apa gelem kokkongkon manggon ing kandhangmu?

¹⁰ Apa bisa koktalèni lan kokpeksa kokgawé mluku? Apa bisa kokkon nggaru palemahanmu?

¹¹ Apa tenagané sing rosa kuwi kena koktanjakaké, lan kokpasrahi kuwajibanmu sing abot?

¹² Apa bisa kokpasrahi nglumpukaké asilé panènanmu, kokkon nggawa menyang penutonmu?^P

¹³ Manuk unta ibut enggoné ngegaraké swiwi lan elaré! Nanging maburé kalah karo manuk bango.

¹⁴ Manuk unta ngendhog ing lemah, banjur ditinggal; endhogé ditutupi pasir kanggo manasi.

¹⁵ Manuk mau ora mikir yèn endhog mau bisa kepidak déning wong utawa kéwan alasan.

---

^Ppenuton: papan kanggé nutu.

¹⁶ Carané kaya-kaya endhog mau dudu duwèké; dhèwèké ora preduli yèn kangèlané ora ana pituwasé.

¹⁷ Merga saka pangrèhé Allah manuk mau enggoné bodho, ora duwé kawicaksanan lan akal-budi.

¹⁸ Nanging yèn manuk mau mlayu rikat, jaran lan sing nunggang kalah rikaté.

¹⁹ Hé Ayub, apa kowé sing awèh kekuwatan marang jaran, lan suri sing rémbyak-rémbyak ing guluné?

²⁰ Apa kowé sing akon mlumpat kaya walang, lan nggaber-nggaber medèni wong?

²¹ Sikilé nggaruk-nggaruk lemah lebak sarosané, lan nyerbu ngetog tenaga kaya-kaya nantang gegaman.

²² Dhèwèké ora tau wedi lan geter; pedhang ora njalari munduré.

²³ Sing nenunggang, gamané kumrincing lan gumebyar.

²⁴ Jaran mau playuné kaya angin, krungu swarané slomprèt banjur nggeblas ora kena dipenggak.

²⁵ Saben krungu slomprèt banjur mbekèr, lan saka kadohan wis ngambu gandané peprangan; gertak lan aba-aba, sing diucapaké déning para perwira.

²⁶ Apa kowé sing mulang manuk wulung mabur yèn ngléyang mengidul karo nggelar swiwiné?

²⁷ Apa manuk garudha iya nglakoni préntahmu yèn dhèwèké gawé susuh ing pucuké gunung sing dhuwur?

²⁸ Ing pucuké gunung watu mau olèhé gawé susuh, parang-parang lancip minangka bètèngé.

²⁹ Saka panggonan kono matané ngawasaké papan sing adoh, madik-madik golèk mangsan.

³⁰ Manuk garudha padha ngrompol ngubengi mangsané, getihé mangsané diombé déning garudha sing isih nom.

40 ¹ Hé Ayub, kowé nantang marang Allah Kang Mahakwasa; apa karepmu arep ngalah apa arep mbantah?" Ayub:

² (40:1)

³ "Wicanten kawula menika kados tiyang bodho, Gusti. Kawula badhé ngunjukaken wangsulan menapa? Mboten wonten prekawis ingkang prelu kawula aturaken.

⁴ (40:3)

⁵ Sampun langkung déning kathah prekawis ingkang kawula aturaken."

⁶ Saka ing tengahing prahara Gusti Allah ngandika marang Ayub, Gusti Allah:

⁷ "Ayub, ngétokna enggonmu dadi wong lanang, lan wangsulana pitakon-Ku iki.

⁸ Apa kowé arep mbatalaké kaadilan-Ku, lan mbeneraké awakmu dhéwé srana ngluputaké Aku?

⁹ Apa rosamu kaya Aku? Apa swaramu bisa gumleger kaya swara-Ku?

¹⁰ Dandana nganggo kamulyan lan pangwasa, nyandhanga prabawa lan kaluhuran.

¹¹ Nitènana wong sing umuk-umukan; nganggo nepsumu wong-wong kuwi asorna.

¹² Wong-wong sing gemunggung, padha telungna! Wong ala remuken ana ing panggonané.

¹³ Pendhemen ana ing njero lebu; bandanen ana ing donyané wong mati.

¹⁴ Lan Aku sing bakal dhisik dhéwé ngakoni, yèn kowé wis unggul srana kekuwatanmu dhéwé.

¹⁵ Titènana Behemot,^q jaran Nil sing rosa kuwi, ora béda karo kowé, kuwi iya

---

^qBehemot: Babi lèpèn.

Aku sing nitahaké. Pakané suket, ora béda karo sapi lan raja-kaya lumrah.

¹⁶ Nanging titènana rosaning awaké, lan delengen kekuwataning otot-ototé.

¹⁷ Buntuté didegaké kaya wit èrès, otot-ototing pupuné kukuh lan atos.

¹⁸ Balung-balungé kekuwatané kaya tembaga, sikilé pengkuh kaya cagak wesi.

¹⁹ Ing antarané para tumitah kéwan kuwi sing karosané ngédab-édabi dhéwé, sing bisa nelukaké mung Gusti Allah piyambak.

²⁰ Ing pegunungan panggonané kéwan-kéwan alasan, ing kono ana suket sing dadi pangané.

²¹ Padha njerum ing sangisoring grumbulan eri, padha kaling-kalingan glagah-glagah ing rawa-rawa.

²² Kaayoman déning grumbulan eri, lan wit gandarosa ing sapinggiring kali.

²³ Senajan Kali Yardèn banter iliné, ayem waé, senajan ana banjir bandhang teka ngapyuk rainé.

²⁴ Sapa sing wani nutup matané, lan nyekel srana nalèni cangkemé?

41 ¹ Apa kowé bisa nyekel Léwiatan, mung nganggo pancing iwak? Apa ilaté kena koktalèni nganggo tali lumrah?

² Apa irungé kena kokpasangi keluh utawa wangé koking kémahé nganggo pancing wesi?

³ Apa bisa kéwan mau njaluk kokluwari? Utawa rembugan karo kowé njaluk kokwelasi?

⁴ Apa bisa gawé prejanjian karo kowé, lan janji dadi baturmu?

⁵ Apa kéwan mau kena koktalèni kaya manuk ingon-ingon, kanggo dolanan bocah-bocahmu wadon?

⁶ Apa kena digawé barang dagangan déning para nelayan, lan diedum-edum ing antarané para wong adol iwak?

⁷ Apa kulité kena kokcoblos nganggo tumbak sing pucuké telu, utawa endhasé koktumbak nganti tembus?

⁸ Yèn kowé nggepok sepisan waé, kowé bakal ora mindhoni menèh.

⁹ Saben wong sing weruh Léwiatan, bakal dadi lemes, banjur semaput.

¹⁰ Yèn dibribèni enggoné turu bakal ngamuk; ora ana wong sing wani ngadhepi.

¹¹ Sapa sing wani nyerang mesthi bakal ditatoni. Sajagad ora ana wong sing wani karo kéwan mau.

¹² Dakcritani bab sikilé Léwiatan, bab kekuwatané lan gagahé.

¹³ Ora ana wong sing bisa nisihaké keréné utawa nyoblos sandhangané perang.

¹⁴ Sapa ing bisa mbukak cangkemé sing rosa kuwi, sing kebak untu pating crangah?

¹⁵ Gegeré presasat tamèng ditumpuk-tumpuk nèmplèk rapet, atos kaya watu.

¹⁶ Tumpang-tindhih, ditalèni kenceng nganti angin waé ora bisa mlebu.

¹⁷ Tamèng mau digathuk-gathukaké kanthi sentosa, nganti mokal bisané udhar.

¹⁸ Yèn Léwiatan wahing, nyemprotaké sinar kaya pletiking geni, matané mencorong kaya plethèking srengéngé.

¹⁹ Cangkemé nyemburaké geni ilat-ilatan; kaya kembang api sing muncrat nyang endi-endi.

²⁰ Irungé ngetokaké kukus kumelun, kaya kumeluné suket sing diobong ing pawon.

²¹ Ambekané panas, nganti areng mempan lan mengangah; cangkemé metokaké geni kaya obor.

²² Githoké saking rosané, nganti kabèh padha wedi ngadhepi.

²³ Ora ana pérangané kulité sing ringkih; kabèh atos kaya waja, nganti ora bisa pecah.

²⁴ Atiné teguhé kaya watu, mulané ora tau mangu-mangu, kukuh lan atos kaya watu penggilingan.

²⁵ Yèn dhèwèké ngadeg, sapa waé, senjata sing rosa dhéwé padha pepes atiné, lan ora bisa apa-apa merga saka wediné.

²⁶ Kéwan mau ora tedhas dipedhang; tumbak, panah lan trisula, ora bakal natoni awaké.

²⁷ Wesi mung dianggep suket, lan tembaga presasat kayu gapuk.

²⁸ Panah ora kuwagang nyingkiraké, lan watu sing dibalangkaké mung dianggep damèn.

²⁹ Gada mung dianggep suket garing; wong sing numbak mung digeguyu.

³⁰ Sisiké wetengé lincip-lincip presasat beling, lendhut dikebur lan diciprat-ciprataké.

³¹ Segara dikocok nganti banyuné presasat umob, kaya kwali sing kanggo nggodhog lenga yèn lagi umob.

³² Tapaké sikilé sumorot, segara digawé ciblon nganti kebak umpluk putih.

³³ Titah sajadad ora ana sing nandhingi; makluk sing ora duwé wedi kuwi.

³⁴ Kéwan sing luhur dhéwé dianggep asor; ing antarané kéwan sing galak dhéwé, dhèwèké kuwi rajané."

42 ¹ Ayub: Atur wangsulané Ayub marang Allah, "Gusti, kawula ngertos, bilih rancangan Paduka mesthi kelampahan, awit Paduka kwaos nindakaken samukawis.

² (42:1)

³ Paduka ndangu kénging menapa kawula kumawantun, maiben dhateng kawicaksanan Paduka, mangka kawula piyambak mboten mangertos menapa-menapa. Sejatosisipun kawula nyriyosaken prekawis-prekawis ingkang mboten kawula ngertosi, inggih prekawis-prekawis ingkang anèh kanggénipun kawula.

⁴ Kawula Paduka dhawuhi mirengaken pangandika Paduka, sarta ngaturaken wangsulan menawi Paduka dangu.

⁵ Rumiya kawula tepang kaliyan Paduka saking criyosipun tiyang, nanging samenika kawula tepang mergi aben-ajeng kaliyan Paduka piyambak.

⁶ Pramila samenika kawula isin menawi kèngetan dhateng tembung kawula, lan klawan getun kawula samenika nglésod wonten ing lebu lan awu."

⁷ Sawisé ngandika marang Ayub, Gusti Allah banjur ngandika marang Élifas, "Aku duka marang kowé lan kancamu loro, merga kowé ora ngandhakaké sing sabeneré ing ngatasé Aku. Ora mengkono mungguh Ayub.

⁸ Mulané saiki njupuka sapi lanang pitu lan wedhus gèmbèl pitu, lan maranana Ayub. Kéwan-kéwan kuwi kabèh gawénen kurban obongan kanggo keslametanmu. Ayub bakal ndedonga kanggo kowé lan pandongané bakal Dakjurungi. Kowé bakal ora Dakgawé wirang, senajan kowé pantes olèh paukuman. Kowé padha ora ngandhakaké sing sabeneré ing ngatasé Aku, mangka Ayub kandha sing sanyatané."

⁹ Élifas, Bildad lan Zofar nindakaké apa sing kadhawuhaké déning Pangéran, lan

Pangéran njurungi marang panyuwuné Ayub.

¹⁰ Sawisé Ayub ndongakaké para mitrané telu-teluné, Pangéran banjur mangsulaké Ayub dadi sugih menèh, malah diparingi tikel loroné kasugihané sing biyèn.

¹¹ Kakang-kakangé lan sedulur-seduluré wadon, sarta tepungané lawas, kabèh padha tilik Ayub, banjur padha nganakaké pésta bebarengan ing omahé. Kabèh padha nélakaké béla-sungkawa ing ngatasé kasusahan sing diparingaké déning Allah, sarta padha nglipur Ayub. Saben wong sing teka awèh sumbangan rupa dhuwit lan ali-ali emas.

¹² Ayub kaberkahan lubèr-lubèr déning Pangéran, ngungkuli biyèn sadurungé ketaman kasangsaran. Ayub duwé wedhus gèmbèl patbelas èwu, unta nem èwu, sapi rong èwu, lan kuldi sèwu.

¹³ Uga kaparingan anak lanang pitu lan anak wadon telu.

¹⁴ Anaké wadon sing kapisan dijenengaké Yémima, sing kapindho Kézia lan sing ragil Kèrèn-Hapukh.

¹⁵ Sanegara kono ora ana bocah wadon sing ayuné kaya anaké Ayub telu mau.

Telu-teluné olèh warisan saka bapakné, padha karo warisan sing ditampa déning sedulur-seduluré lanang.

¹⁶ Sapungkuré lelakon sing kasebut ing ndhuwur mau Ayub kaganjar umur 140 taun menèh, nganti menangi putu-putu lan buyut-buyuté.

¹⁷ Wekasané Ayub tinggal-donya bareng umuré wis akèh banget.

Mazmur

1 ¹ Begja wong sing lakuné ora kaya sing dipéngini déning wong ala, lan ora niru lakuné wong dosa sarta ora sesrawungan karo wong sing dhemen memoyok,

² nanging sing seneng nglakoni angger-anggeré Gusti Allah lan dirasak-rasakaké rina wengi.

³ Wong mau kaya wit, sing ditandur ana ing pinggir kali, sing tansah awoh manut mangsané, lan godhongé ora tau gogrog; apa waé sing ditandangi mesthi olèh gawé.

⁴ Nanging wong ala lelakoné ora kaya mengkono; kaya mrambut sing kabur ing angin.

⁵ Mulané wong ala bakal diukum déning Allah, mengkono uga wong sing nerak dhawuh-dhawuhé Pangéran, ora gelem sesrawungan karo wong mursid.

⁶ Lakuné wong mursid dituntun lan diayomi déning Allah, nanging lakuné wong ala anjog ing karusakan.

2¹ Yagéne bangsa-bangsa padha mbrontak, lan padha ngangen-angen prekara-prekara sing tanpa guna?

² Para raja padha siaga lan para penggedhé padha sarujuk nglawan marang Gusti Allah lan Sang Prabu sing ditetepaké déning Allah.

³ Tembungé, "Ayo padha medhot ranté-ranténé lan mbuwang tali sing dienggo mbanda kita!"

⁴ Panjenengané kang pinarak ing swarga gumujeng; sarta moyoki marang wong-wong mau.

⁵ Pangandikané karo duka, nganti padha giris merga paukumané,

⁶ "Aku dhéwé kang wis njumenengaké Raja, kang katetepaké ana ing Sion, ing gunung-Ku kang suci!"

⁷ Aku daknyritakaké keputusané Allah; Pangandikané marang aku, "Kowé iku putra-Ku! Ing dina iki Aku iki Bapakmu.

⁸ Nyuwuna marang Aku, temah bangsa-bangsa mau bakal Dakparingaké dadi duwèkmu, lan salumahing bumi dadi darbèkmu.

⁹ Padha remuken nganggo teken wesi, ejuren kaya grabah."

¹⁰ Mulané, hé para raja, padha tumindaka kalawan wicaksana. Hé para hakim ing bumi, padha gelema diélingaké!

¹¹ Padha ngabektia marang Allah kalawan ajrih asih, lan padha sujud ing ngarsané kalawan gemeter,

¹² supaya Panjenengané ora duka, lan kowé ditumpes sanalika, sebab paukumané énggal ngambra-ambra. Begja sakèhé wong sing ngungsi marang Panjenengané!

3 ¹ Masmur anggitané Dawud nalika mlajeng nyingkiri Absalom, putrané. (3-2) Dhuh Allah, iba kathahipun mengsah kawula! Kathah tiyang ingkang nglawan dhateng kawula.

² (3-3) Kathah ingkang mungel dhateng kawula mekaten, "Wong kuwi bakal ora ditulungi déning Allah."

³ (3-4) Nanging, dhuh Allah, Paduka menika tamèng ingkang milujengaken kawula. Paduka menika ingkang paring kamenangan dhateng kawula, lan ingkang ngangkat sirah kawula.

⁴ (3-5) Kalawan swara sora aku sesambat marang Allah, lan

Panjenengané paring wangsulan saka gunungé kang suci.

⁵ (3-6) Aku lèyèh-lèyèh banjur turu; sewengi muput aku direksa déning astané Allah!

⁶ (3-7) Aku ora wedi senjata dikepung déning mungsuh, sing balané éwon.

⁷ (3-8) Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng; kawula mugi Paduka tulungi! Paduka sampun ngawonaken mengsah kawula sedaya, ngantos sami mboten misakit dhateng kawula.

⁸ (3-9) Pitulungan menika dhatengipun saking Allah. Mugi umat Paduka kaparingan berkah!

4¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné kecapi. (4-2) Dhuh Allah ingkang mbélani prekawis kawula. Mugi miyarsakaken pesambat kawula. Ing salebeting manah kawula ngraosaken rupek. Paduka mugi kersa paring kalonggaran, miyarsakaken pandonga kawula, sarta paring pitulungan.

² (4-3) Hé wong-wong sing ngala-ala marang aku; pira lawasé enggonmu padha seneng nindakaké perkara sing tanpa guna lan ora nyata kuwi?

³ (4-4) Padha sumurupa yèn Allah wis milih wong mursid dadi kagungané; Panjenengané mesthi midhangetaké samasa aku sesambat marang Panjenengané.

⁴ (4-5) Padha gemetera lan maria gawé dosa; kuwi rasakna temenan samasa kowé ana ing peturon.

⁵ (4-6) Nyaosna kurban marang Allah samurwaté lan kumandela marang Panjenengané.

⁶ (4-7) Kathah tiyang ingkang sami nyenyuwun, "Kawula mugè Paduka paringi wewahing kabegjan." Dhuh Allah, mugè kersa maringi dhateng kawula kalayan renaning penggalih.

⁷ (4-8) Paduka sampun paring kabingahan dhateng kawula, ngungkuli kabingahanipun tiyang samasa angsal gandum lan anggur kathah.

⁸ (4-9) Kawula badhé lèyèh-lèyèh lajeng ketileman, margi Paduka piyambak ingkang paring pengayoman, mila kawula sami ngalami katentreman.

5¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi swaraning suling. (5-2) Dhuh Allah, mugè

kersa miyarsakaken atur kawula, mugè Paduka gatosaken pesambat kawula.

² (5-3) Dhuh Ratu kawula lan Allah kawula, panjerit kawula nyuwun tulung mugè Paduka èngeti, margi namung Paduka piyambak ingkang kawula sambati.

³ (5-4) Dhuh Allah, ing wanci énjing Paduka miyarsakaken swanten kawula, ing wancinipun kurban kawula saosaken, kawula ngantos-antos dhawuh Paduka.

⁴ (5-5) Sebab Paduka sanès Allah ingkang rena dhateng pendamel awon, tiyang awon mboten badhé Paduka parengaken sowan ing ngarsa Paduka.

⁵ (5-6) Paduka nampik dhateng tiyang angkuh; tiyang ingkang sami nglampahi piawon Paduka sengiti.

⁶ (5-7) Tiyang ingkang damelipun goroh mesthi Paduka tumpes; Paduka mboten rena dhateng tiyang ingkang ngrodha-peksa lan tiyang ingkang ngapusi.

⁷ (5-8) Nanging tumrap kawula, margi saking agenging sih-kasetyan Paduka, kawula badhé mlebet ing Pedaleman Paduka, sujud sungkem ing Pasucèn

Paduka, ngabekti kalayan hurmat dhateng Paduka.

⁸ (5-9) Dhuh Allah, satru kawula kathah sanget! Mugi Paduka kersa nuntun kawula nindakaken kersa Paduka; supados cetha menapa ingkang kedah kawula lampahi.

⁹ (5-10) Tembungipun satru kawula mboten saged dipun pitados, awit ingkang dipun angen-angen namung damel risak; gurungipun^a presasat kubur menga, ilatipun ngucapaken tembung lamis.

¹⁰ (5-11) Dhuh Allah, tiyang kados mekaten mugi kadhawahana paukuman, kecemplunga luwangan, margi saking rancanganipun piyambak. Mugi Paduka tundhung saking ngarsa Paduka, margi saking kathahing panerakipun, sarta panglawanipun dhateng Paduka.

¹¹ (5-12) Nanging sedaya tiyang ingkang ngungsi dhateng Paduka badhé sami bingah-bingah, badhé sami surak-surak ing selaminipun, margi sami Paduka ayomi; lan krana Paduka tiyang-tiyang ingkang tresna dhateng Paduka, sami badhé bingah-bingah.

---

^agurung: tenggorokan (bhs. Ind.).

¹² (5-13) Dhuh Allah, tiyang mursid Paduka berkahi, sami Paduka pageri mawi kanugrahan minangka tamèngipun.

6 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin nyanyian, diiringi kecapi. Laguné kaya laguné kidung kang kawolu. (6-2) Dhuh Allah, mugé sampun ngantos maringi paukuman dhateng kawula karana duka, lan kawula mugé sampun ngantos Paduka ajar margi saking bentèring penggalih Paduka.

² (6-3) Dhuh Allah, mugé kersa melasi dhateng kawula, awit kawula ngantos mboten gadhah daya. Mugé kersa paring kekiyatan, dhuh Allah, sebab balung kawula sami gemeter.

³ (6-4) Dhuh Allah, taksih pinten dangunipun enggèn Paduka rawuh; nyawa kawula giris sanget.

⁴ (6-5) Dhuh Allah, mugé wangsul ngentas nyawa kawula, kawula mugé Paduka pitulungi margi saking sih-kamirahan Paduka.

⁵ (6-6) Sebab tiyang ingkang sampun pejah mboten badhé ngémuti dhateng Paduka. Sinten ingkang badhé memuji

dhateng Paduka wonten ing alamipun tiyang pejah?

⁶ (6-7) Badan kawula lesu margi déning pangesah kawula; saben dalu patileman kawula ngantos teles kebes, margi déning luh ingkang nelesi bantal kawula.

⁷ (6-8) Kawula mèh mboten saged ningali, mripat kawula dados lamur, semanten enggèn kawula nangis, margi saking pendamelipun para mengsah kawula.

⁸ (6-9) Padha sumingkira saka aku, hé sakèhé wong kang gawé piala, merga Allah wis miyarsakaké tangisku.

⁹ (6-10) Allah wis njurungi pandongaku, Allah wis nyembadani panyuwunku.

¹⁰ (6-11) Sakèhé satruku padha kisinin lan padha wedi banget; nuli padha mundur sakal, padha kwirangan kabèh.

7 ¹ Kidung pangadhuh anggitané Dawud, dikidungaké merga Kusy, wong Bènyamin. (7-2) Dhuh Pangéran, Allah kawula, sowan kawula nyuwun pengayoman; mugé kersa nguwalaken kawula saking sedaya tiyang ingkang sami ngoyak-oyak dhateng kawula, saha mugé kersa paring pangluwaran.

² (7-3) Sampun ngantos sami nubruk kawula kados singa, lan nggondhol kawula ngantos mboten wonten ingkang saged nguwalaken.

³ (7-4) Dhuh Pangéran, Allah kawula, saupami kawula nindakaken piawon, menawi ta kawula males awon dhateng mitra,

⁴ (7-5) utawi kawula nandukaken piawon dhateng tiyang ingkang nglawan dhateng kawula tanpa sebab, saupami èstu mekaten,

⁵ (7-6) mugi mengsah kawula sami ngoyak-oyaka lan nyepeng kawula, sarta kawula dipun idak-idaka ing siti, tuwin dipun pejahana, temah badan kawula dados lebu.

⁶ (7-7) Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng kalayan duka, sarta nglawan dhateng pangigit-igitipun satru kawula. Mugi kersa jumeneng paring pitulungan dhateng kawula, margi Paduka sampun mundhut wontena keadilan!

⁷ (7-8) Bangsa-bangsa mugi sami kaklempakna ing ngarsa Paduka, lajeng sami Paduka rèh saking ngaluhur.

⁸ (7-9) Gusti Allah ngadili para bangsa! Mugi kersa ngadili kawula, dhuh Allah,

menapa kawula menika resik, menapa manah kawula tumemen.

⁹ (7-10) Mugi-mugi piawonipun tiyang duraka saged mantun. Tiyang ingkang lampahipun temen mugi Paduka santosakaken. Dhuh Allah, Paduka ingkang ndadar manah saha telenging batosipun manungsa, Paduka Allah ingkang adil.

¹⁰ (7-11) Allah kuwi tumrapping aku tamèng, kang ngreksa marang wong sing atiné lugu.

¹¹ (7-12) Gusti Allah kuwi Hakim kang adil lan Allah kang ndhawuhaké paukumané marang wong ala.

¹² (7-13) Tumrap wong sing ora mratobat, Allah bakal ngasah pedhangé, sarta menthang gendhéwané, siaga nglepas panahé.

¹³ (7-14) Gaman-gamané sing ampuh dicawisaké kanggo wong duraka, panahé disiapaké.

¹⁴ (7-15) Sejatiné wong kuwi seneng ngangen-angen piala, ngrancang karusakan, lan seneng goroh.

¹⁵ (7-16) Wong kuwi ndhudhuk luwangan, digawé jero, nanging

keceplung dhéwé ing luwangan sing digawé mau.

¹⁶ (7-17) Piala sing ditindakaké mbalik ngenani sirahé dhéwé, sarta penggawéné ala nibani embun-embunané.

¹⁷ (7-18) Aku dakmemuji marang Allah merga keadilané, sarta ngidungaké masmur konjuk ing Asmané Kang Mahaluhur.

8 ¹ Masmur anggitané Dawud, kanggo pemimpin penyanyi, kaya laguné Gitit. (8-2) Dhuh Allah, Gusti kawula, iba mulyaning asma Paduka ing salumahing bumi! Kamulyan Paduka ingkang ngungkuli langit sami dipun luhuraken srana kekidungan.

² (8-3) Dalah bayi ingkang taksih nesep sami tumut memuji. Paduka kagungan pangwasa kanggé mbungkem para satru Paduka, sarta nyegah tiyang ingkang badhé males awon.

³ (8-4) Menawi kawula tumenga ing langit, ningali pakaryaning asta Paduka, nyawang dhateng rembulan lan lintang-lintang ingkang Paduka tata.

⁴ (8-5) Menapa ta ajinipun manungsa, déné Paduka èngeti? Manungsa kanggé menapa, déné Paduka opèni?

⁵ (8-6) Piyambakipun Paduka dadosaken kaot sekedhik ajinipun kaliyan Paduka, sarta Paduka ganjar kadrajatan lan kamulyan?

⁶ (8-7) Piyambakipun Paduka paringi pangwasa mengku para titah Paduka; sarta samukawis Paduka telukaken ing sangandhaping tlapakanipun;

⁷ (8-8) inggih sakathahing ménda, lembu dalah sato kéwan ing ara-ara,

⁸ (8-9) peksi ing awang-awang lan ulam ing seganten, lan sedaya tumitah ingkang wonten ing telenging samodra.

⁹ (8-10) Dhuh Allah, Gusti kawula, iba mulyanipun asma Paduka wonten ing salumahing bumi!

9¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Kaya laguné kidung: Patiné anak lanang. (9-2) Kawula badhé saos sokur dhateng Allah kalayan gumolonging manah; kawula badhé nyariyosaken sawernining kaélokana Paduka.

² (9-3) Kawula badhé bingah-bingah margi saking Paduka, tuwin ngidungaken masmur kanggé ngluhuraken asma Paduka, dhuh Allah Ingkang Mahaluhur.

³ (9-4) Sebab satru kawula sami mundur, sami rebah lan sirna ing ngarsa Paduka.

⁴ (9-5) Awit Paduka mbélani prekawis kawula sarta paring kemenangan, kados hakim ingkang adil, Paduka lenggah ing dhampar.^b

⁵ (9-6) Bangsa-bangsa sampun Paduka dhawahi paukuman lan tiyang awon sampun Paduka tumpes, namanipun mboten badhé kocap malih, ing selajengipun lan ing selami-laminipun.

⁶ (9-7) Satru kawula sampun telas sirna, kithanipun sampun Paduka gempur, ngantos sirna lan mboten dipun èneti malih.

⁷ (9-8) Nanging Allah ngedhaton ing selami-laminipun. Dhamparé didegaké kanggo nindakaké pangrèhé.

⁸ (9-9) Panjenengané ngadili jagad kalayan adil, lan ngadili bangsa-bangsa kalayan kabeneran.

⁹ (9-10) Dadiné Allah jumeneng pangungsèné wong sing kesrakat. Pangungsèn samasa ati krasa rupek.

---

^bdhampar: palenggahanipun raja: tahta (bhs. Ind.).

¹⁰ (9-11) Tiyang ingkang wanuh dhateng Paduka menika sami kumandel dhateng Paduka. Tiyang ingkang madosi Paduka mboten naté Paduka tégakaken, dhuh Allah.

¹¹ (9-12) Memujia kalawan masmur konjuk marang Allah, kang ngedhaton ana ing Sion! Pakaryané wartakna marang para bangsa!

¹² (9-13) Merga Panjenengané kang malesaké getih kang kawutahaké, iya ngèngeti wong sing disiya-siya; ora supé marang pesambaté.

¹³ (9-14) Dhuh Allah, kawula mugi Paduka welasi, mugi mirsani dhateng kasangsaran kawula, margi saking pendamelipun satru kawula; mugi Paduka ngluwari kawula saking pejah, dhuh Allah.

¹⁴ (9-15) Supados kawula sami nyariyosaken sedaya pakaryan Paduka ingkang élok, lan sami surak-surak wonten ing ngajengipun tiyang-tiyang ing Yérusalèm awit saking pitulungan Paduka.

¹⁵ (9-16) Bangsa-bangsa sami kecemplung ing luwangan ingkang dipun damel piyambak, sukunipun sami

kesrimbung ing jiret ingkang dipun pasang piyambak.

¹⁶(9-17) Gusti Allah wis nglairaké sarirané lan wis ndhawahaké paukumané; wong ala kejiret déning penggawéné dhéwé.

¹⁷(9-18) Wong lamis iku marani pati, yakuwi sakèhé bangsa kang sungkan ngabekti marang Allah.

¹⁸(9-19) Awit ora ing selawasé wong mlarat ditégakaké, pengarep-arepé wong sangsara ora ilang ing selawasé.

¹⁹(9-20) Dhuh Allah, mug i kersa jumeneng, manungsa sampun ngantos ngendelaken badanipun piyambak; bangsa-bangsa mug i Paduka adili ing ngarsa Paduka!

²⁰(9-21) Supados sami ajrih, dhuh Allah, mila badhé sami ngakeni, bilih piyambakipun menika namung manungsa kémawon.

10 ¹Dhuh Allah, kénging menapa Paduka jumeneng ing katebihan lan umpetan samasa kawula nandhang karibedan?

²Margi saking angkuhipun, tiyang-tiyang awon sami nindhes tiyang kesrakat; tiyang-tiyang jahat wau sami

kénginga jireting pangothak-athikipun piyambak.

³Margi tiyang awon sami nguja pepénginané manahipun, lan tiyang srakah ngipat-ipati sarta nampik Allah.

⁴Tiyang duraka kalayan umuk sami mungel, "Gusti Allah rak ora arep males marang aku! Gusti Allah ora ana!" mekaten penganggepipun.

⁵Salampah-lampahipun tansah angsal damel; dhawuh Paduka menika kemuluken, ngantos piyambakipun mboten gaduk; sedaya mengsahipun dipun anggep sepélé.

⁶Osiking manahipun, "Kekuwatanku ora bakal suda. Aku ora bakal kena ing paukuman."

⁷Senengipun memisuh, goroh lan misakit; tembungipun kebak pangancam lan piawon.

⁸Piyambakipun ndhelik ing gubug-gubug; ing papan ingkang sepen badhé mejahi tiyang ingkang tanpa kalepatan.

⁹Mripatipun ndingkik tiyang ingkang apes, lan ndhekem ing pandhelikan. Kados singa ing rerungkudan, ing ngriku enggènipun ngentosi tiyang ingkang badhé dipun mangsa. Tiyang wau

dipun tubruk lan dipun glandhang ing pandhelikanipun.

¹⁰ Caranipun mendhak, mbungkuk lajeng nubruk; tiyang-tiyang ingkang apes wau srana cakaripun ingkang rosa.

¹¹ Osiking manahipun, "Allah mesthi ora mreduli; Panjenengané ora mirsani, mulané ora bakal pirsaku."

¹² Dhuh Allah, mugiki kersa jumeneng! Dhuh Allah, mugiki kersa mulungaken asta Paduka. Tiyang ingkang kesrakat mugiki sampun ngantos Paduka supèkaken.

¹³ Kénging menapa tiyang duraka sami ngawon-awon Allah, kalayan criyos ing manahipun, "Aku mesthi ora bakal diwales déning Allah."

¹⁴ Mangka Paduka saèstunipun pirsaku, margi Paduka menika mirsani dhateng kasisahan tuwin sakiting manah, sarta Paduka pundhut ing asta Paduka piyambak. Pramila tiyang apes sami suméndhé pasrah dhateng Paduka; lan tumraping laré lola, Paduka jumeneng juru pitulunganipun.

¹⁵ Kekiyatanipun tiyang awon mugiki Paduka sirnakaken, piawonipun mugiki Paduka adili, ngantos sami sirna saking ngarsa Paduka.

¹⁶ Allah jumeneng raja langgeng ing selawasé. Para bangsa sing nyembah brahala wis padha sirna saka tanahé Allah.

¹⁷ Dhuh Allah, Paduka mugi nyembadani pandonganipun tiyang kesrakat, manahipun mugi sami Paduka sentosakaken.

¹⁸ Talingan Paduka mugi nilingaken, sarta Paduka badhé paring keadilan, dhateng laré lola lan dhateng tiyang ingkang dipun aniaya, supados ing jagad mboten wonten tiyang ingkang wantun nganiaya dhateng sesaminipun.

11 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Aku ngandel marang Allah, kepriyé déné kowé wani-wani karo aku muni, "Mabura menyang gunung kaya manuk!"

² Merga wong ala menthang gendhéwané, masang panahé ing kendhenging^c gendhéwané, kanggo manah wong sing atiné jujur, ana ing petengan.

³ Menawa cagak sing dienggo cekelan ambruk, wong mursid arep kepriyé?

---

^ckendheng: sendheng: tangsul gendhéwa.

⁴ Gusti Allah dedalem ana ing Pedalemané kang suci; palenggahané ana ing swarga. Tingalé ngulataké para manungsa, mirsani sing padha dititahaké.

⁵ Allah ndadar marang wong mursid lan marang wong jahat, Panjenengané gething marang wong sing dhemen nganiaya.

⁶ Wong ala padha diudani geni mawa lan lirang; sarta diganjar angin sing panas.

⁷ Merga Allah iku adil, lan rena marang kabeneran; wong sing barès atiné bakal ndeleng marang wedanané Allah.

12¹ Masmur anggitané Dawud, kanggo pemimpin penyanyi. Kaya lagu sing kaping wolu. (12-2) Dhuh Allah, mugi kersa paring pitulung, sebab tiyang mursid sampun telas, sampun mboten wonten tiyang ingkang temen.

² (12-3) Tiyang sedaya sami goroh, ingkang setunggal nggorohi setunggalipun; wicantenipun sami lelamisan, manahipun rangkep.

³ (12-4) Muga-muga Allah numpes sakèhé lambé kang lamis lan sakèhé ilat sing seneng umuk.

⁴ (12-5) Wong mau padha muni, "Srana tembungku aku bisa nuruti apa sing dakkarepaké! Aku bisa muni sekarepku, lan ora ana wong sing bisa menggak aku!"

⁵ (12-6) Pangandikané Allah, "Aku arep rawuh, merga wong miskin padha ditindhes lan wong sing dikuya-kuya padha sesambat. Aku paring pitulungan marang sing padha ngarep-arep marang pitulungan."

⁶ (12-7) Janjiné Allah kena dipesthèkaké murniné, kaya slaka sing dilèlèr ing geni, nganti rambah ping pitu. Dhuh Allah, namung Paduka piyambak ingkang netepi janji Paduka. Paduka tansah badhé ngayomi kawula, sarta nguwalaken kawula saking tiyang-tiyang awon menika ing selami-laminipun.

⁷ (12-8) (12:6)

⁸ (12-9) Tiyang duraka menika wonten ing saenggèn-enggèn, lan saben tiyang sami ngalem dhateng piawon.

13 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (13-2) Dhuh Allah, ngantos pinten laminipun enggèn Paduka badhé nyupèkaken kawula? Taksih pinten dangunipun

enggèn Paduka nutupi wedana Paduka ing ngatasipun kawula?

²(13-3) Ngantos pinten laminipun enggèn kawula kedah nandhang kuwatos ing manah, sarta ngraosaken kasisahan sadinten-dinten? Ngantos pinten laminipun para mengsah kawula sami ngawonaken kawula?

³(13-4) Kersaa mirsani dhateng kawula, lan kersaa paring wangsulan, dhuh Pangéran, Allah kawula! Kersaa mangsulaken kekiyatan kawula, supados kawula mboten ngalami pejah.

⁴(13-5) Supados satru kawula mboten sami mungel, "Dhèwèké wis daktelukaké." Lan mengsah kawula sami surak-surak, samasa kawula keplajeng.

⁵(13-6) Nanging kawula pitados dhateng sih-kadarman Paduka, lan manah kawula surak-surak mergi saking pitulungan Paduka.

⁶(13-7) Aku arep memuji konjuk ing Allah, merga saka kasaénané marang aku.

14¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Wong bodho kandha ing sajroning atiné, "Allah kuwi ora ana!" Apa sing dilakoni

kuwi rusuh lan nistha, ora ana sing gawé kabecikan.

² Gusti Allah mirsani saka swarga marang para manungsa, apa ana sing duwé budi lan nggolèki Allah.

³ Wis padha nasar kabèh, kabèh wis bejat; ora ana sing gawé becik, siji waé ora ana.

⁴ Wong kabèh padha ora rumangsa nglakoni piala, enggoné padha mangan bangsaku nganti ludhes kaya wong mangan roti waé, sarta padha ora tau nyebut marang Allah.

⁵ Nanging wong-wong mau bakal padha ketaman ing pagiris gedhé, merga Allah ana ing tengahé wong mursid.

⁶ Karebèn wong ala padha mbubrah rancangané wong kesrakat, nanging Allah ngayomi wong-wong mau.

⁷ Muga-muga Israèl diparingi kemenangan saka Sion! Menawa Allah mulihaké kaanané umaté, Yakub bakal surak-surak, sarta Israèl bungah-bungah.

15 ¹ Masmur anggitané Dawud. Dhuh Allah, sinten ingkang kelilan manggèn ing Kémah Paduka? Sinten

ingkang kelilan manggèn ing redi Paduka
ingkang suci?

²Yakuwi wong kang lakuné tanpa
cacad, sarta nglakoni penggawé becik,

³kang tembungé temen kalayan trus
ing ati, lan ora seneng wewadul, sarta
ora gawé ala marang pepadhané, ora
nacad marang padha-kancané, lan ora
ngrasani tanggané;

⁴kang éwa marang wong kang
tumindak nistha, nanging ngajèni
marang wong mursid; saupama sumpah
kang marakaké pitunané dhéwé, iya ora
dijabel;

⁵kang ora nganakaké dhuwit, ora
nampani besel lan ora nglawan wong
sing ora duwé kaluputan. Sapa sing
kelakuané kaya mengkono, uripé bakal
tentrem.

16 ¹Miktam^d anggitané Dawud.
Dhuh Allah, kawula mugi Paduka
reksa, awit Paduka menika pengayoman
kawula.

²Unjukku marang Allah, "Paduka
menika Allah kawula, kawula mboten
gadhad kabegjan sanèsipun kejawi
saking Paduka piyambak!"

---

^dMiktam: namanipun lagu, bangsanipun syair.

³ Para tiyang pitados menika tiyang mulya, menika tiyang ingkang kawula remeni.

⁴ Tiyang ingkang nyembah dhateng allah sanès-sanèsipun badhé manggih kasisahan kathah. Kawula mboten badhé tumut saos kurban kaliyan piyambakipun; kawula mboten badhé nyembah dhateng allahipun, namanipun mboten badhé kawula ucapaken.

⁵ "Dhuh Allah, sedaya gadhahan kawula namung wonten ing Paduka. Paduka maringi samukawis ingkang kawula betahaken, nasib kawula wonten ing asta Paduka.

⁶ Iba élokipun peparing-peparing Paduka; iba saénipun sedaya menika!"

⁷ Aku dakmemuji marang Allah merga saka pitedah-pitedah sing diparingaké marang aku. Ing wayah bengi aku tansah diélingaké déning batinku.

⁸ Aku tansah éling yèn Allah ana ing ngarepku, Panjenengané celak, mulané aku ora sumelang.

⁹ Atiku bungah lan nyawaku surak-surak, mula aku pasrah kalawan ayem-tentrem.

¹⁰ "Margi Paduka mboten badhé masrahaken nyawa kawula dhateng teleng palimenganing pejah, lan mboten négakaken kekasih Paduka ngantosa ngalami sirna.

¹¹ Paduka nedahaken margining gesang dhateng kawula; wonten ing ngarsa Paduka kabingahan kawula ngantos lubèr, kabingahan peparing Paduka langgeng ing selaminipun."

17 ¹ Pandongané Dawud. Dhuh Allah, mugi kersa miyarsakaken pandonga kawula, nyuwun keadilan, mugi kersa migatosaken pesambat kawula nyuwun pitulungan, medal manah ingkang tulus.

² Putusan ingkang Paduka dhawahaken badhé ngleresaken kawula, margi paningal Paduka mirsani menapa ingkang leres.

³ Menawi Paduka nguji manah kawula, Paduka tliti ing wanci dalu, sarta mriksa kawontenan kawula, Paduka mboten badhé manggih prekawis ingkang awon.

⁴ Kawula mboten naté ngraosi kados tiyang sanès, kawula mbangun-turut dhateng Paduka, lan mboten ngrodha-peksa.

⁵ Selaminipun kawula ngambah margi Paduka lan mboten naté nilar pitedah Paduka.

⁶ Dhuh Allah, kawula ndedonga dhateng Paduka, margi Paduka paring wangsulan dhateng kawula; pramila mug i kersa nilingaken kawula sarta midhangetaken atur kawula.

⁷ Mug i kersa ngetingalaken sih-kasetyan Paduka ingkang élok, sarta mitulungi kawula; wonten ing pamengku Paduka kawula badhé luwar saking pendameling mengsah kawula.

⁸ Kawula mug i Paduka reksa, kados maniking paningal Paduka piyambak; sarta Paduka kempit wonten ing swiwi Paduka,

⁹ supados tiyang ingkang ngangkah risak kawula mboten saged manggihi kawula; mekaten ugi satru bebuyutan kawula ingkang sami ngrubung kawula.

¹⁰ Tiyang menika sami mboten gadhah katresnan lan wicantenipun angkuh.

¹¹ Sami ngetutaken kawula ing sapurug kawula, kawula tansah dipun awasi, supados saged ngrebahaken kawula.

¹² Èmperipun kados singa ingkang badhé ndekep, kados singa nèm ingkang

mendhak-mendhak badhé nyempal-nyempal kawula ing pandhelikan.

¹³ Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng, tiyang menika mugi Paduka lawan lan Paduka kawonaken. Dhuh Allah, kawula mugi Paduka luwari srana pedhang Paduka, saking tanganipun tiyang awon.

¹⁴ Dhuh Allah, asta Paduka mugi ngluwari kawula saking tiyang dosa ingkang pandumanipun wonten ing donya ngriki; mugi Paduka ukum srana paukuman ingkang sampun Paduka cawisaken kanggé piyambakipun, kanggé anak-anakipun, lan tirahanipun kawarisna dhateng putu-putunipun.

¹⁵ Nanging menggah kawula, ingkang Paduka luwari saking dosa lan paukuman, badhé nyawang wedana^e Paduka, lan mbénjing ing dintening petangèn badhé kalayan marem nyawang dhateng Paduka.

18 ¹ Masmur anggitané Dawud, abdiné Allah, kang ngunjukaké pamuji marang Allah, sawisé diluwari saka tangané sakèhing mungsuhé lan saka tangané Saul, kanggo pemimpin penyanyi. (18-2) Pangucapé Dawud,

---

^ewedana: pasuryan. Tembungipun limrah: rai.

"Kawula tresna dhateng Paduka, dhuh Allah, Paduka menika kekiyatan kawula!

² (18-3) Dhuh Allah, Paduka menika ingkang ngreksa kawula, inggih tamèng kawula, lan pangungsèn kawula, ingkang ngluwari kawula."

³ (18-4) Pinujia Allah, awit asmané kang daksebut, wis ngluwari aku saka tangané mungsuhku.

⁴ (18-5) Nalika tali-talining pati mbanda marang aku, lan ombaking kasangsaran ngebyuki aku,

⁵ (18-6) bebaya pati ngepung aku, jireting pati dipasang ana ing ngarepku,

⁶ (18-7) ing sajroning karupekan mau, aku sesambat marang Allah, aku nyebut asmané nyuwun pitulungan. Panjenengané saka ing dalemé miyarsa^f swaraku, panjeritku katampi ing talingané.

⁷ (18-8) Bumi banjur gonjing lan dhasaring gunung moyag-mayig, merga saka mulading dukané.

⁸ (18-9) Granané ngetokaké kukus, saka tutuké metu geni memangsa, mawané mengangah.

---

^fmiyarsa: tembungipun limrah: mireng.

⁹ (18-10) Langit dipentiyungaké,
Panjenengané nuli tumedhak;
mendhung sing peteng ana ing
sangisoring sampéyané.

¹⁰ (18-11) Panjenengané nuli nitih
kerub,⁹ banjur mabur nglayang ing
sandhuwuring angin.

¹¹ (18-12) Pepeteng didadèkaké
pandhelikané, udan sing peteng lan
mendhung kandel kaagem minangka
tarubé.

¹² (18-13) Mendhung, udan ès lan
mawa mengangah kena sunaré temah
sirna.

¹³ (18-14) Allah nganakaké gludhug ana
ing langit, Kang Mahaluhur ngulukaké
sabdané.

¹⁴ (18-15) Panahé dilepasaké, nganti
mungsuhé dibuyaraké, bledhèg
ditlorongaké, temah padha gumyur.

¹⁵ (18-16) "Dhasaring seganten dados
ketinggal, lan dhasaring bumi kabikak,
margi saking mulading bebendu Paduka,
lan saking bentèring napas saking grana
Paduka."

---

⁹kerub: golongané malaékat.

¹⁶ (18-17) Panjenengané nuli mulung astané saka ngaluhur, aku banjur dicandhak, dientas saka banjir gedhé.

¹⁷ (18-18) Panjenengané ngluwari aku saka mungsuhku sing gagah prakosa, lan saka wong-wong sing sengit marang aku, merga satruku kwanané ngungkuli aku.

¹⁸ (18-19) Nalika aku nandhang sangsara, aku dicegat déning mungsuhku, nanging Allah iku kekuwatanku.

¹⁹ (18-20) Aku diirid metu menyang papan sing ombèr, lan aku diluwari, merga Panjenengané tresna marang aku.

²⁰ (18-21) Aku diwales déning Allah miturut kaananku kang resik. Aku diberkahi merga aku ora duwé kaluputan.

²¹ (18-22) Aku mbangun-turut marang prenatalé Allah, aku ora nyingkur Panjenengané.

²² (18-23) Panjenengané pirsá yèn aku ora nglirwakaké sakèhé dhawuhé lan sakèhé pepakoné dakgatèkaké.

²³ (18-24) Lakuku tanpa cacad ana ing ngarsané, lan aku tansah ngati-ati; ora nganti gawé kaluputan ing ngarsané.

²⁴ (18-25) Mulané Allah males marang aku miturut kaananku sing bener, merga Panjenengané pirsá yèn aku ora duwé kaluputan.

²⁵ (18-26) "Dhuh Allah, kawula menika setya dhateng tiyang ingkang tresna dhateng Paduka; tumrap tiyang ingkang lampah saé, Paduka paring kasaénan.

²⁶ (18-27) Tumrap tiyang ingkang resik ing manah, pangrèh Paduka inggih resik, nanging tiyang ingkang nglawan dhateng Paduka, inggih Paduka lawan.

²⁷ (18-28) Tiyang ingkang andhap-asor Paduka pitulungi, nanging Paduka ngasoraken tiyang ingkang angkuh.

²⁸ (18-29) Dhuh Pangéran, Allah kawula, Paduka ingkang paring pepadhang dhateng kawula, pepeteng kawula menika Paduka ingkang nyingkiraken.

²⁹ (18-30) Paduka ingkang paring kekiyatan, ngantos kawula wani nerjang mengsah. Margi saking Allah kawula, kawula wantun nglumpati témbok."

³⁰ (18-31) Pangrèhé Allah iku sampurna, pangandikané Allah iku murni; Panjenengané minangka tamèng tumrap saben wong sing ngungsi marang Panjenengané.

³¹ (18-32) Sebab sapa ta sing jumeneng Allah kejaba Panjenengané? Lan sapa ta kang jumeneng pangungsèn kita kejaba Allah kita?

³² (18-33) Allah iku kang dadi kekuwatanku, sing gawé lakuku kepénak,

³³ (18-34) kang ndadèkaké jangkahku ènthèng kaya sikiling menjangan; sing ngreksa aku ana ing pegunungan, mulané aku ayem.

³⁴ (18-35) Panjenengané kang nglatih aku perang, nganti aku bisa menthang gendhéwa tembaga.

³⁵ (18-36) Kawula Paduka paringi tamèng kawilujengan Paduka, lan kekiyatan Paduka nyanggi kawula, sarta sih-palimirma Paduka ndadosaken kawula ayem.

³⁶ (18-37) Krana saking Paduka kawula mboten naté kecepeng ing mengsah, lan suku kawula mboten naté kesandhung.

³⁷ (18-38) Mungsuhku dakoyak nganti kecekel, aku durung bali yèn mungsuhku durung dakpatèni kabèh.

³⁸ (18-39) Mungsuhku dakgebug nganti ora bisa tangi menèh; padha ambruk ana ing sangisoring tlapakanku.

³⁹ (18-40) Paduka ndadosaken kawula rosa ing perang, tiyang ingkang nglawan dhateng kawula, Paduka telukaken dhateng pangwaos kawula.

⁴⁰ (18-41) Mengsah kawula Paduka damel ajrih, mila sami keplajeng, lan tiyang ingkang sengit dhateng kawula, sami Paduka tumpes.

⁴¹ (18-42) Tiyang wau sami sesambat nyuwun tulung, nanging mboten wonten ingkang nulungi; sami celuk-celuk dhateng Allah, nanging Allah mboten paring wangsulan.

⁴² (18-43) Mungsuhku padha dakejur-ejur nganti kaya bledug kabur ing angin, lan dakbuwang ing dalan kaya blethok.

⁴³ (18-44) Paduka sampun nguwalaken kawula saking umat ingkang mbaléla. Kawula Paduka dadosaken raja ingkang ngerèh para bangsa. Tiyang ingkang mboten kawula tepangi, sami dados rèh-rèhan kawula.

⁴⁴ (18-45) Tiyang manca negari sami nyembah dhateng kawula, menapa sapréntah kawula dipun turut.

⁴⁵ (18-46) Mengsah sami kécalan kekendelanipun, mila sami medal saking bètèngipun kalayan gumeter.

⁴⁶ (18-47) Paduka menika Allah ingkang gesang! Pinujia Juru Slametku! Linuhurna Allah kang mitulungi aku!

⁴⁷ (18-48) Allah kang malesaké aku! Kang nelukaké bangsa-bangsa kadadèkaké rèh-rèhanku.

⁴⁸ (18-49) Panjenengané ngluwari aku saka mungsuhku. Paduka sampun ngluhuraken kawula ngantos nglangkungi tiyang-tiyang ingkang sami nglawan dhateng kawula. Kawula sampun Paduka luwari saking tanganipun tiyang-tiyang ingkang ambek siya.

⁴⁹ (18-50) Pramila kawula badhé ngidungaken nyanyian puji sokur dhateng Paduka, ing tengahing para bangsa. Dhuh Allah, kawula badhé saos puji sokur konjuk ing asma Paduka.

⁵⁰ (18-51) Panjenengané sing paring kemenangan marang Sang Raja, abdiné, sarta ngetingalaké sih-kasetyané marang wong sing ditetepaké ing

kalenggahané, yakuwi marang Dawud lan anak-putuné turun-temurun!

19¹ Masmur anggitané Dawud, kanggo pemimpin penyanyi. (19-2) Langit nyritakaké kamulyané Allah lan akasa mratélakaké yasaning astané.

² (19-3) Ing wayah awan ngandhakaké bab pakaryané mau tekan dina candhaké, lan wayah wengi nyritakaké ganti-gumanti bab pakaryan mau.

³ (19-4) Enggoné crita ora nganggo tembung, swarané ora keprungu.

⁴ (19-5) Éwasemono kawentar ing salumahing bumi, nyrambahi sajadad wrata. Allah yasa kémah ing akasa kanggo srengéngé,

⁵ (19-6) kang njedhul ing wayah ésuk kaya pengantèn lanang metu saka kamaré, gagah kaya satriya lelana.

⁶ (19-7) Wetuné saka ing tepining langit, banjur nanjak nganti tekan sisih liyané; ora ana barang sing ngaling-alingi panasé.

⁷ (19-8) Dhawuh-dhawuhé Allah iku sampurna, nyegeraké nyawa. Prenatané Gusti Allah kena diendelaké, minteraké wong sing ora pengalaman.

⁸ (19-9) Dhawuhé Gusti Allah kuwi bener, gawé bungahé ati; dhawuhé Allah kuwi adil, madhang nalar lan budi.

⁹ (19-10) Pangabekti marang Allah, selawasé becik, putusané Allah mesthi bener, adil ing sekabèhé.

¹⁰ (19-11) Dhawuhé Gusti Allah kuwi beciké ngungkuli emas, malah emas tuwa sing akèh pisan; leginé ngungkuli madu, sing tumètès saka talaning tawon.

¹¹ (19-12) Abdi Paduka sami angsal seserepan; kawula ingkang sami ngèstokaken sami angsal ganjaran.

¹² (19-13) Sinten ingkang saged nyumerepi kalepatan ingkang dipun lampahi? Mugi kersa nglebur kalepatan kawula ingkang mboten kawula jarag.

¹³ (19-14) Kang abdi mugi Paduka tebihaken saking dosa ingkang dipun jarag, sampun ngantos dosa wau ngwaosi ingkang abdi. Mila kawula badhé tanpa cacad, sarta resik saking kalepatan ageng.

¹⁴ (19-15) Mugi tembung ingkang kawula ucapaken, sarta pengangen-angening manah kawula damel renaning penggalih Paduka. Dhuh Allah, Paduka

menika pangungsèn saha panebus kawula.

20¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (20-2) Pangéran mugé nyembadani panyuwunipun Sang Prabu ing nalikanipun nandhang reribed! Allahipun Yakub mugé ngayomi Sang Prabu!

² (20-3) Allah mugé maringi pitulungan dhateng panjenengan saking Pedalemanipun Allah, sarta paring pambiyantu dhateng panjenengan saking Gunung Sion.

³ (20-4) Allah mugé kersa ngèngeti sakathahing kurban dhaharan, sarta rena dhateng kurban obongan ingkang panjenengan saosaken.

⁴ (20-5) Allah mugé maringi menapa ingkang panjenengan kersakaken, sarta njurungi menapa ingkang panjenengan rancang.

⁵ (20-6) Kawula badhé giyak-giyak, margi saking kemenangan panjenengan; sarta badhé memuji Allah, ingkang sampun paring kemenangan wau. Allah mugé njurungi ing sapanyuwun panjenengan.

⁶ (20-7) Ing samengko aku yakin yèn Allah mesthi paring kaunggulan marang wong kang wis ditetepaké kalenggahané. Allah paring wangsulan saka swarga, sarta paring kemenangan srana pangwasané.

⁷ (20-8) Sawenèhing wong padha ngendelaké krétané, sawenèh menèh ngendelaké jarané, nanging aku padha ngendelaké pangwasané Allah kita.

⁸ (20-9) Wong-wong mau bakal padha tiba, nanging kita bakal ngadeg jejeg kalawan mantep.

⁹ (20-10) Dhuh Allah, Paduka mugi paring kemenangan dhateng Sang Prabu; menawi nyebut asma Paduka kersaa paring wangsulan.

21 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (21-2) Dhuh Allah, Sang Prabu bingah-bingah margi sampun Paduka paringi kekiyatan; Sang Prabu sanget bingahipun, margi sampun Paduka paringi kemenangan.

² (21-3) Sampun Paduka jurungi pepénginané manahipun, panyuwunipun sampun Paduka leksanani.

³ (21-4) Paduka sampun paring berkah ingkang lubèr, lan sampun Paduka agemi makutha emas.

⁴ (21-5) Sang Prabu nyuwun gesang dhumateng Paduka, inggih sampun Paduka paringi yuswa panjang ingkang langgeng.

⁵ (21-6) Ageng kaluhuranipun margi saking pitulung Paduka, asmanipun misuwur lan ageng kawibawanipun.

⁶ (21-7) Berkah Paduka tansah nyarengi panjenenganipun, temah ngalami kabingahan ing ngarsa Paduka.

⁷ (21-8) Sang Prabu pitados dhateng Allah, lan margi saking sih-kasetyanipun ingkang mahaluhur, panjenenganipun badhé tetep sentosa.

⁸ (21-9) Asta Paduka badhé nyepeng mengsahipun sedaya, inggih sedaya tiyang ingkang sengit dhateng panjenenganipun.

⁹ (21-10) Tiyang-tiyang wau badhé Paduka besmi, samasa Paduka rawuh ngetingal, dhuh Allah, sami badhé Paduka tumpes srana paukuman Paduka, lan Paduka sirnakaken srana latu.

¹⁰ (21-11) Anak-turunipun badhé Paduka tumpes saking bumi, kasirnakaken saking antawisipun manungsa.

¹¹ (21-12) Menawi sami masang kala dhateng Sang Prabu, sarta sami ngancam ngangkah piawon, mboten badhé angsal damel.

¹² (21-13) Sami badhé dipun panah déning Allah, ngantos badhé sami mundur lan mlajeng.

¹³ (21-14) Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng, saha ngetingalaken pangwaos Paduka. Kawula sami badhé memuji lan ngidungaken pangwaos Paduka kalayan masmur.

22 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Laguné kaya kidung: Menjangan ing wayah pajar. (22-2) Dhuh Allah kawula, Allah kawula, menapaa kawula Paduka tégakaken? Kawula sesambat, nanging Paduka tetep tebih lan mboten mitulungi kawula.

² (22-3) Dhuh Allah kawula, ing wanci siang kawula sesambat, nanging Paduka mboten paring wangsulan; ing wanci

daluh inggih mekaten, mila kawula inggih mboten angsal katentremen.

³ (22-4) Mangka Paduka menika ingkang Mahasuci, ingkang pinuji-puji déning umat Israèl.

⁴ (22-5) Para leluhur kawula sami pitados dhateng Paduka; sami kumandel, lajeng Paduka luwari.

⁵ (22-6) Paduka ingkang dipun sebut, lajeng sami Paduka entasaken. Paduka ingkang dipun endelaken lan mboten sami kwirangan.

⁶ (22-7) Nanging kawula menika cacing, sanès manungsa, dipun écé déning sok sintena, sarta dipun sepèlèkaken déning tiyang sedaya.

⁷ (22-8) Tiyang ingkang ningali kawula sami moyoki, kawula dipun ènjepi kaliyan gèdhèg-gèdhèg.

⁸ (22-9) Tembungipun, "Wong kuwi precaya marang Allah, karebèn Allah sing ngentasaké. Karebèn Allah sing ngluwari, yèn pancèn Allah ngasihi wong kuwi."

⁹ (22-10) Inggih, Paduka ingkang nglairaken kawula saking wetenganing biyung kawula; Paduka ingkang

ndadosaken kawula tentrem nalika
kawula taksih nesep.

¹⁰ (22-11) Wiwit lair mila kawula
kapasrahaken dhateng Paduka, wiwit
saking wetenganing biyung kawula
Paduka dados Allah kawula.

¹¹ (22-12) Pramila mugi Paduka sampun
nebihi kawula, margi bebaya sampun
celak, mangka mboten wonten tiyang
ing kang mitulungi.

¹² (22-13) Kawula dipun rubung déning
lembu jaler; lembu-lembu Basan sami
ngepung kawula.

¹³ (22-14) Sami ngangapaken
cangkempun dhateng kawula, kados
singa ing kang nubruk kalayan nggero.

¹⁴ (22-15) Kekiyatan kawula telas,
kados toya ing kang ambles ing siti.
Balung-balung kawula sami pisah;
manah kawula kados lilin ing kang lèlèh.

¹⁵ (22-16) Gorokan kawula garing
presasat awu, ilat kawula kraket kaliyan
cethak kawula. Kawula Paduka tilar
gempléthak ing lebuning bumi.

¹⁶ (22-17) Kawula karubung déning
segawon-segawon, grombolaning tiyang
awon sami ngepang kawula, tangan lan
suku kawula sami dipun cublesi.

¹⁷ (22-18) Balung kawula saged kawula étang sedaya, tiyang-tiyang wau sami ningali dhateng kawula, lan kawula kadamel tontonan.

¹⁸ (22-19) Sandhangan kawula sami dipun edum-edum, sarta penganggé kawula dipun undhi.

¹⁹ (22-20) Nanging, dhuh Allah, mugi Paduka sampun nebihi kawula, Paduka menika kekiyatan kawula, mugi énggal rawuh mitulungi kawula.

²⁰ (22-21) Mugi nguwalaken kawula saking pedhang, lan ngluwari kawula saking panganiyanipun tiyang awon.

²¹ (22-22) Mugi ngluwari kawula saking cangkempun singa, lan saking sungunipun banthèng. Paduka sampun maringi menapa ingkang kawula suwun.

²² (22-23) Kawula badhé nyariyosaken asma Paduka dhateng sedhèrèk-sedhèrèk kawula, sarta memuji asma Paduka wonten ing satengahing pasamuwan.

²³ (22-24) Hé para wong kang ngabekti marang Allah, padha nyaosna puji marang Panjenengané. Hé sakèhé turuné Yakub, padha nyaosna urmat marang Panjenengané! Hé sakèhé wong

Israèl kabèh, padha duwéa wedi-asih marang Panjenengané!

²⁴ (22-25) Merga Pangéran ora nganggep nistha lan ora éwa marang kasangsarané wong kesrakat. Lan ora ngaling-alingi wedanané tumrap wong mau, malah miyarsakaké samasa padha sesambat.

²⁵ (22-26) Pujian kagem Paduka badhé kawula unjukaken, wonten ing kempalanipun tiyang kathah. Janji kawula badhé kawula luwari wonten ngajenganipun tiyang-tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka.

²⁶ (22-27) Wong kang andhap-asor bakal mangan wareg, wong sing nggolèki Allah bakal memuji asmané. Atimu bakal padha ayem selawasé.

²⁷ (22-28) Wong salumahé bumi bakal padha éling, banjur padha mratobat marang Allah. Para bangsa sedaya badhé sujud wonten ing ngarsa Paduka.

²⁸ (22-29) Awit Paduka ingkang kagungan Kraton, Paduka ingkang mengku para bangsa sedaya.

²⁹ (22-30) Kabèh wong angkuh bakal tumungkul sujud ing ngarsané; mengkono uga wong kabèh kang mati.

³⁰ (22-31) Para anak-putu bakal padha ngabekti marang Allah, lan bakal nyritakaké bab Allah marang anak-turuné.

³¹ (22-32) Turuné mau bakal nyritakaké keadilané marang bangsa kang bakal lair; sing ditindakaké déning Pangéran, keadilan.

23 ¹ Masmur anggitané Dawud. Gusti Allah kuwi Pangènkmu, aku ora kekurangan apa-apa.

² Aku diengon ing pangonan kang akèh suketé seger; aku digiring menyang papan kang banyuné anteng.

³ Aku diparingi kekuwatan anyar, lan dituntun menyang dalan sing bener, kaya sing dijanjèkaké.

⁴ Lakuku senajan ngambah dalan sing peteng dhedhet, aku ora wedi bebaya, margi Paduka celak kawula; gada lan teken ingkang Paduka asta, menika njagi kawula.

⁵ Paduka nata pasegahan kanggé kawula, wonten ing ngajenging para mengsah kawula. Paduka ngormati kawula srana netepaken mawi lisah ing sirah kawula; tuwung kawula Paduka isi ngantos mencep-mencep.

⁶ Kasaénan lan sih Paduka tansah badhé ngiring lampah kawula salami kawula gesang, lan kawula badhé manggèn ing Pedaleman Paduka, selami-laminipun.

24 ¹ Masmur anggitané Dawud. Bumi lan saisiné kabèh kuwi kagungané Allah, mengkono uga jagad lan kang padha ngenggoni.

² Merga Gusti Allah kang nitahaké, pondhasiné disèlèhaké ana ing segara, adegé jejeg ana ing sandhuwuré kali-kali.

³ Sapa sing diwenangaké munggah menyang gunung sing disucèkaké déning Allah? Sapa sing diwenangaké ngadeg ana ing Pedalemané Allah?

⁴ Wong kang penggawéné resik lan jujur atiné, sing ora nyembah brahala lan ora dhemen goroh.

⁵ Bakal kaparingan berkah déning Allah, lan ditetepaké ora salah.

⁶ Wong sing kaya mengkono mau sing sowan marang Allah, inggih ingkang sami madosi wedana Paduka; menika turunipun Yakub.

⁷ Hé gapura, padha angkaten sirahmu, hé lawang-lawang langgeng, padha

mengaa, supaya Ratuning Kamulyan tindak mlebet.

⁸Ratuning Kamulyan kuwi sapa? Allah, kang mahakwasa lan prakosa, Allah kang prakosa ing perang.

⁹Hé gapura, padha angkaten sirahmu, hé lawang-lawang langgeng, padha mengaa, supaya Ratuning Kamulyan tindak mlebet!

¹⁰Ratuning Kamulyan kuwi sapa? Allahé langit lan bumi, iku Ratuning Kamulyan.

25 ¹Masmur anggitané Dawud.
Dhuh Allah, kawula ngunjukaken pandonga dhateng Paduka.

²Dhuh Allah, Paduka menika ingkang kawula endelaken. Mugi sampun ngantos kawula kwirangan; mengsah kawula sampun ngantos saged bingah-bingah ing ngatasipun kawula.

³Saèstu tiyang ingkang ngantos-antos Paduka, menika mesthi mboten kwirangan. Inggang manggih wirang inggih menika tiyang ingkang remen tumindak kianat tanpa sebab.

⁴Dhuh Allah, kawula mugi Paduka wulang, nyumerepi ingkang dados kersa Paduka.

⁵ Kawula katuntuna mlampah ing kayektosan Paduka, margi Paduka menika Allah ingkang ngentas kawula; Paduka ingkang kawula ajeng-ajeng sedinten muput.

⁶ Dhuh Allah, Paduka mugè ngèneti sih-rahmat lan sih-kasetyan Paduka, awit menika sedaya sampun wonten wiwit-wiwitan mila.

⁷ Mugè sampun ngèneti dosa kawula kala nènèman, tuwin dhateng panerak kawula. Kawula mugè Paduka èneti manut kasetyan Paduka, krana saking kesaénan Paduka, dhuh Allah.

⁸ Gusti Allah kuwi becik lan adil; mulané wong dosa diwulang bab dalan sing bener.

⁹ Wong kang lembah manah dituntun ngambah dalan sing bener. Wong kang lembah atiné ditedahi dalan sing dikersakaké.

¹⁰ Sakèhé dalan pitedahé Allah mujudaké sih lan kabenerané. Yakuwi tumrap wong sing padha precaya marang janjiné lan netepi prenatalé.

¹¹ Dhuh Allah, mugè kersa ngapunte kalepatan kawula krana asma Paduka,

kersaa ngapunten, awit menika kathah sanget.

¹² Sapa kang wedi marang Allah mesthi diwulang bab dalan sing kudu dipilih.

¹³ Wong mau tetep nampani kabegjan, lan anak-putuné bakal nduwèni bumi.

¹⁴ Gusti Allah kuwi raket karo wong sing wedi-asih marang Panjenengané, Panjenengané netepi janjiné kang dilairaké marang wong mau.

¹⁵ Mripatku tansah mandeng marang Allah, merga Panjenengané kang nguwalaké sikilku saka kala-jiret.

¹⁶ Paduka mugé mirsani kawula, sarta melasi kawula, awit kawula sèkèng tuwin kesrakat.

¹⁷ Manah kawula ingkang kebak reribed mugé Paduka damel longgar, kawula mugé Paduka uwalaken saking sakathahing reribed kawula.

¹⁸ Paduka mugé mirsani kesrakatan tuwin kasisahan kawula, saha sakathahing dosa kawula mugé Paduka lebur sedaya.

¹⁹ Paduka mugé mirsani mengsah kawula, déné semanten kathahipun, sarta semanten enggènipun sami sengit dhateng kawula.

²⁰ Kawula mugi Paduka reksa saha Paduka luwari, sampun ngantos kawula kwirangan, margi kawula pitados dhateng Paduka.

²¹ Kasucèn lan kautamèn kawula ngayomana dhateng kawula, awit Paduka ingkang kawula antos-antos, dhuh Allah.

²² Dhuh Allah, Israèl mugi Paduka luwari, saking sakathahing karibedanipun.

26 ¹ Anggitané Dawud. Dhuh Allah, Paduka mugi paring keadilan dhateng kawula, awit lampah kawula kalayan manah resik, pitados kawula dhateng Paduka, tanpa mangu-mangu.

² Dhuh Allah, mugi kawula Paduka cobil lan Paduka uji, Paduka kersaa nitipriksa batos lan manah kawula.

³ Sebab mripat kawula nenga dhateng sih lan kasetyan Paduka, awit lampah kawula miturut ing kayektosan Paduka.

⁴ Kawula mboten awor kaliyan tiyang ingkang remen goroh, lan mboten sawung kaliyan tiyang lamis.

⁵ Kawula sengit dhateng pakempalanipun tiyang ingkang

nindakaken piawon, lan mboten linggih ing pejagonganipun tiyang awon.

⁶Kawula wisuh tangan, mretandhani bilih kawula mboten gadhah kalepatan, lajeng mlampah ngubengi mesbèh Paduka, dhuh Allah.

⁷Kalijan ngidung kanthi sora kekidungan minangka saos sokur, sarta nyariyosaken sakathahing pakaryan Paduka ingkang élok.

⁸Dhuh Allah, kawula remen dhateng Pedaleman Paduka, inggih papan pengasoaning kamulyan Paduka.

⁹Paduka mugi sampun ngantos mbéngkas nyawa kawula sesarengan kaliyan nyawanipun tiyang dosa, utawi mundhut gesang kawula sesarengan kaliyan nyawanipun tiyang ingkang ngwutahaken rah.

¹⁰Ingkang tanganipun tansah damel piawon, lan tanganipun tengen nampèni besel.

¹¹Nanging lampah kawula kalayan manah resik; mila kawula kaluwarana, lan kaparingana sih-palimirma.

¹²Aku kalis saka sakèhé bebaya; aku arep memuji marang Allah ana ing pasamuwan.

27 ¹ Anggitané Dawud. Allah iku pepadhangku lan keslametanku, sapa sing dakwedèni? Allah kang ngreksa marang aku, aku ora wedi karo sapa waé.

² Nalika para durjana padha nyerang aku, nedya matèni aku, padha kesandhung lan tiba.

³ Senajan aku dikepung déning tentara nggawa gegaman, atiku tatag waé. Senajan aku dilurugi ing perang, aku bakal tetep precaya.

⁴ Sapreka sing daksuwun marang Allah, kang dakpéngini banget, yakuwi sajekku urip manggona ing Pedalemané Allah karo ngluhuraké kadarmané, lan ngrasak-ngrasakaké kabecikané.

⁵ Sebab nalika aku katempuh ing bebaya; Panjenengané ngayomi aku ana ing Pedalemané, aku dipapanaké ana ing gunung parang.

⁶ Mulané saiki aku diluhuraké ngungkuli sakèhé mungsuhku. Ana ing Kémahé Allah aku arep nyaosaké kurban sokur karo bungah-bungah. Aku arep memuji nganggo masmur konjuk marang Allah.

⁷ Dhuh Allah, mugi miyarsakaken pesambat kawula, mugi melasi dhateng kawula, lan paring wangsulan.

⁸ Manah kawula mireng dhawuh Paduka, "Kowé sowana ing ngarsa-Ku. Pramila kawula inggih sowan,

⁹ dhuh Allah, mugi sampun ngaling-alingi wedana Paduka dhateng kawula." Kawula sampun ngantos Paduka tampik kalayan duka. Paduka menika ingkang milujengaken kawula. Mugi kawula sampun Paduka tampik utawi Paduka tégakaken, dhuh Allah, Juru Wilujeng kawula.

¹⁰ Senajan kawula katilar déning bapa lan biyung kawula, nanging Paduka sampun mupu kawula.

¹¹ Dhuh Allah, kawula mugi Paduka wulang menapa ingkang kedah kawula lampahi, lampah kawula katuntuna ing margi ingkang leres, sumingkir saking satru-satru kawula.

¹² Sampun ngantos kawula Paduka ulungaken dhateng panyia-nyianing satru kawula, sebab kathah seksi goroh ingkang nglawan kawula sesarengan kaliyan tiyang ingkang remen ngrisak.

¹³ Aku percaya yèn bakal ngrasakaké kabecikané Allah sajroning uripku ing donya!

¹⁴ Padha dikuwatna atimu lan sing tatag! Padha nganti-antia pitulungané Allah!

28 ¹ Anggitané Dawud. Dhuh Allah, Pengayoman kawula, kawula sesambat dhateng Paduka. Mugi kersa miyarsakaken pesambat kawula. Menawi Paduka mboten paring wangsulan, kawula kados sesaminipun tiyang pejah.

² Mugi Paduka miyarsakaken pangesah kawula, samasa kawula sesambat dhumateng Paduka, tuwin ngangkat tangan kawula madhep dhateng Pedaleman Paduka ingkang suci.

³ Kawula sampun ngantos Paduka ukum sareng kaliyan tiyang awon, ingkang nglampahi piawon; ingkang grapyak dhateng kancanipun, nanging ing batosipun ngrancang piawon.

⁴ Tiyang menika mugi Paduka wales timbang kaliyan awoning pendamelipun. Mugi Paduka ganjar laras kaliyan pendameling tanganipun. Mugi sami Paduka dhawahi pemales ingkang adil.

⁵Tiyang-tiyang menika mboten sami nggatosaken pakaryanipun Allah lan pangrèhing astanipun. Mulané bakal padha dirusak, lan ora dibangun menèh.

⁶Pinujia Allah, awit wis miyarsakaké pesambatku!

⁷Allah dadi kekuwatanku lan tamèngku, aku precaya marang Panjenengané, mulané aku banjur kapitulungan, dadi aku bungah-bungah, lan saos sokur nganggo nyanyian.

⁸Allah iku kekuwataning umaté, Panjenengané dadi pangungsèn, sumberé pitulungané ing ngatasé wong kang dipilih.

⁹Paduka mugi milujengaken umat Paduka sarta mberkahi bangsa kagungan Paduka; mugi sami Paduka angèn sarta Paduka rimati ing selaminipun.

29 ¹Masmur anggitané Dawud. Hé para titah sing ana ing swarga, Allah, ya Allah piyambak, luhurna kamulyané lan pangwasané!

²Asmané Allah kang mulya kuwi luhurna; padha sujud ing ngarsané karo nganggo sandhangan suci!

³ Swarané Allah keprungu ing sandhuwuré samodra, Allah kang mulya nganakaké gludhug.

⁴ Swarané Allah isi kekuwatan, swarané Allah agung.

⁵ Ngrubuhaké wit èrès, wit èrès ing Libanon padha dirubuhaké.

⁶ Gunung Libanon didadèkaké mlumpat-mlumpat kaya pedhèt, lan Gunung Siryon kaya gudèl.

⁷ Swarané Allah ngetokaké geni nyembur-nyembur.

⁸ Swarané Allah ngoregaké ara-ara samun, ngoregaké ara-ara Kadèsy.

⁹ Swarané Allah ndadèkaké menjangan padha manak sarta mbrindhilaké alas gedhé. Ing Pedalemané wong kabèh padha muni, "Kamulyakna!"

¹⁰ Allah pinarak ing sandhuwuré banjir, Allah jumeneng Raja ing selawasé.

¹¹ Allah kersa paring kekuwatan marang umaté, Allah kersa mberkahi umaté wujud katentreman!

30 ¹ Masmur anggitané Dawud, kanggo ngresmèkaké Pedalemanipun Allah. (30-2) Dhuh Allah, Paduka kawula luhuraken, awit Paduka sampun ngentas kawula, sarta

mboten marengaken satru kawula sami bingah ing ngatasipun kawula.

² (30-3) Dhuh Allah, Allah kawula, kawula sesambat dhateng Paduka, lajeng kawula Paduka sarasaken.

³ (30-4) Dhuh Allah, Paduka sampun ngentas kawula saking jagadipun tiyang pejah, kawula Paduka gesangaken malih, ngantos mboten èstu mlebet ing kubur.

⁴ (30-5) Hé para kekasihé Pangéran, padha saosa puji marang Panjenengané, sarta padha mujia asmané kang suci.

⁵ (30-6) Awit bebenduné mung sedhéla, nanging kesaénané tetep selawasé urip. Sewengi muput padha tetangisan, bareng ngarepaké ésuk padha surak-surak.

⁶ (30-7) Sajroné kabungahanku aku ngucap, "Aku bakal ora sléyoran selawasé!"

⁷ (30-8) Dhuh Allah, Paduka sampun mapanaken kawula ing pucaking redi ingkang kekah. Nanging sareng Paduka ngaling-alingi wedana Paduka, kawula kagèt sanget.

⁸ (30-9) Dhuh Allah, kawula nyebut asma Paduka, kawula sesambat dhateng Paduka.

⁹ (30-10) "Wutahing rah kawula wonten paédahipun menapa? Utawi menawi kawula kalebetaken ing kubur, lebu menapa saged memuji dhateng Paduka? Menapa saged nyriyosaken kasetyan Paduka?"

¹⁰ (30-11) Dhuh Allah, mug i miyarsakaken sarta melasi dhateng kawula. Paduka mug i mitulungi kawula!"

¹¹ (30-12) Pesambat kawula sampun Paduka jurungi; kawula Paduka dadosaken saged jejogèdan, penganggé kawula bagor sampun Paduka pundhut, Paduka santuni kabingahan.

¹² (30-13) Supados kawula nglagokaken masmur konjuk dhateng Paduka, sarta mboten kèndel kémawon. Dhuh Allah, Allah kawula. Paduka badhé kawula puji langgeng ing selaminipun.

31 ¹ Masmur anggitané Dawud, kanggo pemimpin penyanyi. (31-2) Dhuh Allah, kawula ngungsi dhateng Paduka, kawula mug i sampun ngantos kwirangan, ing selaminipun, mug i Paduka entasaken margi saking keadilan Paduka.

² (31-3) Paduka mug i miyarsakaken, mug i énggal paring pitulungan! Paduka

mugi kersa dados pangungsèn, ingkang ngayomi saha mitulungi kawula.

³ (31-4) Sebab Paduka menika parang saha bètèng kawula, ingkang ngirid saha nuntun kawula miturut janji Paduka.

⁴ (31-5) Kawula badhé Paduka uwalaken saking kala ingkang dipun pasang tiyang kanggé kawula, sebab Paduka menika pangungsèn kawula.

⁵ (31-6) Dhateng asta Paduka enggèn kawula mitadosaken nyawa kawula, dhuh Allah ingkang mahasetya, Paduka badhé ngluwari kawula.

⁶ (31-7) Paduka sengit dhateng tiyang ingkang sami nyembah brahala, ingkang mboten wonten damelipun menika, nanging kawula pitados dhateng Allah.

⁷ (31-8) Kawula badhé bingah lan giyak-giyak, margi saking sih-kasetyan Paduka, sebab Paduka pirsas kasangsaran kawula lan menggalih dhateng karibedaning manah kawula.

⁸ (31-9) Paduka mboten ngulungaken kawula dhateng tanganipun mengsah, nanging badhé ngekahaken suku kawula, temah kawula merdika mlampah ing sapikajeng kawula.

⁹ (31-10) Dhuh Allah, mugi melasi dhateng kawula, awit manah kawula rupek, mripat kawula mbrebes mili, nyawa lan badan kawula lemes déning prihatos.

¹⁰ (31-11) Gesang kawula ngenes déning kasisahan saha umur kawula telas déning pangesah, kekiyatan kawula saya suda mergi saking kasangsaran, lan balung kawula dados pepes.

¹¹ (31-12) Kawula dipun siya-siya déning satru kawula, tangga-tepalih kawula sami giris, tiyang ingkang wanuh dhateng kawula sami éwa; menawi sumerep kawula sami mlajeng nyingkiri kawula.

¹² (31-13) Kawula sami dipun supèkaken presasat tiyang ingkang sampun pejah, inggih presasat prabot ingkang sampun mboten kanggé.

¹³ (31-14) Kawula mireng tiyang kathah sami bisik-bisik, bilih kawula kinepang déning pagiris. Tiyang sami sarembag nglawan kawula, badhé njabel nyawa kawula.

¹⁴ (31-15) Éwasemanten kawula pitados dhateng Paduka, dhuh Allah, awit Paduka menika Allah kawula.

¹⁵ (31-16) Begja-tiwas kawula wonten ing asta Paduka, Paduka mugè ngluwari kawula saking tanganipun satru, ingkang ngoyak-oyak kawula.

¹⁶ (31-17) Mirsanana abdi Paduka kalayan sih-kadarman, mugè kersa milujengaken awit saking sih-piwelas Paduka.

¹⁷ (31-18) Dhuh Allah, kawula mugè sampun ngantos kwirangan, margi kawula sesambat dhateng Paduka. Tiyang jahat kadamela wirang, kajengipun pejah lan mingkem cangkempun.

¹⁸ (31-19) Sakathahing lambé ingkang goroh dadosa bisu, awit ngungel-ungelaken tiyang jujur mawi piangkuh lan panyenyamah.

¹⁹ (31-20) Iba agenging kesaénan ingkang Paduka cawisaken, dhateng tiyang ingkang sami ngabekti dhateng Paduka, lan ingkang Paduka luntakaken dhateng tiyang ingkang sami ngungsi dhateng Paduka, wonten ing ngajenganing para manungsa.

²⁰ (31-21) Tiyang-tiyang wau sami Paduka ayomi wonten ing ngarsa Paduka saking pangrancangipun tiyang awon.

Paduka umpetaken ing panggènan
ingkang kalis ing tukar-paben.

²¹ (31-22) Pinujia Allah, awit saka
sih-kasetyané, kang dilairaké marang
aku wujud kaélokan, ing wektu aku
ketaman kasusahan.

²² (31-23) Salebetipun gugup mergi
kagèt, kawula nggagas bilih kawula
sampun katundhung saking ngarsa
Paduka. Nanging nyatanipun Paduka
miyarsakaken atur kawula, nalika kawula
sesambat dhateng paduka.

²³ (31-24) Hé sakèhé para kekasihé
Pangéran, padha tresnaa marang Allah.
Allah iku ngayomi marang wong sing
setya, nanging wong angkuh diwales.

²⁴ (31-25) Hé sakèhing wong kang
percaya marang Allah, padha disentosa
lan ditatag atimu.

32 ¹ Kidung isi piwulang anggitané
Dawud. Begja wong sing
diapura kaluputané, kang dosané
kaaling-alingan.

² Begja wong sing ora diwajibaké déning
Allah nyangga paukumané kaluputané,
lan ora dhemen ngapusi.

³ Menawi kawula mboten ngakeni dosa kawula, manah kawula sumpek lan semplah, mila sesambat sedinten muput.

⁴ Margi rintèn dalu kawula Paduka gebagi kalayan nemen, ngantos kekiyatan kawula telas, kados lumut ingkang garing déning bentèring mangsa ketiga.

⁵ Dosa kawula lajeng kawula akeni ing ngarsa Paduka, lan kalepatan kawula mboten kawula aling-alingi, panyuwun kawula, "Dakngakoni panerakku ana ing ngarsané Allah." Paduka lajeng ngapunten piawon kawula.

⁶ Mila sakathahing tiyang mursid sami ndedonga dhateng Paduka, supados samasa sami katempuh ing karibedan lan kelesan ing kasisahan mboten badhé sami ngraosaken.

⁷ Paduka menika pangungsèn kawula, Paduka badhé nebihaken kawula saking karibedan; kawula badhé memuji kanthi sora, ngidungaken pangluwaran saking Paduka.

⁸ Allah ngandika, "Aku arep memulang marang kowé, Daktuduhi dalan kang wajib kokambah. Kowé bakal Dakparingi

pamrayoga; mripat-Ku bakal ngawasaké kowé.

⁹ Mbok aja kaya jaran utawa bihal, kang ora duwé budi, sing prelu dikendhalèni yèn arep dicedhakaké kowé."

¹⁰ Wong ala nandhang sangsara akèh, nanging wong kang precaya marang Allah diayomi déning sih-kasetyané.

¹¹ Mulané hé para wong mursid, padha bungaha krana pakaryané Allah. Hé sakèhing wong kang jujur atiné, padha ngidunga kalawan bungah.

33 ¹ Hé wong mursid, padha surak-suraka krana Allah! Wong jujur atiné patut menawa memuji.

² Padha saosa puji marang Allah nganggo clempung, kidungna pujiné nganggo slukat kawat sepuluh.

³ Saosa kidung pamuji anyar; sing apik anggonmu nindakaké, dibarengana swara kang sora.

⁴ Sebab pangandikané Allah iku nyata, sarta sakèhé pendamelé adhedhasar kasetyan.

⁵ Panjenengané remen marang kabeneran lan prenatal; kasetyané tinemu wrata ing salumahing bumi.

⁶ Sakèhing langit katitahaké déning sabdané Allah, srengéngé, rembulan lan lintang-lintang déning Rohing lésané.

⁷ Segara-segara diklumpukaké dadi siji, telenging samodra didadèkaké kamar simpenan.

⁸ Salumahé bumi padha wedia marang Allah, wong saisiné jagad padha gemetera ana ing ngarsané.

⁹ Sebab Panjenengané ngandika, kabèh banjur dumadi. Panjenengané dhawuh, kabèh banjur ana.

¹⁰ Allah murungaké rancangané bangsa-bangsa; rancangané para umat dibuyaraké.

¹¹ Nanging rancangané Allah tetep ing selawasé, apa sing dikersakaké, lestari turun-temurun.

¹² Begja bangsa sing nganggep Panjenengané dadi Allahé, bangsa sing dipilih Panjenengané dadi umat kagungané.

¹³ Allah mirsani saka swarga, mirsani umat, manungsa kabèh.

¹⁴ Saka pedalemané mirsani marang sakèhé wong saisiné bumi.

¹⁵ Panjenengané kang yasa atiné manungsa, sarta mirsani apa sapenggawéné kabèh.

¹⁶ Raja enggoné menang perangé ora merga akèh tentarané, lan prejurit menang ora merga kekuwatané.

¹⁷ Jaran, mokal yèn marakaké menang, sarta sepira gedhéning karosané ora ngolèhaké pangluwaran.

¹⁸ Tingalé Allah ngawasaké wong sing mbangun-turut marang Panjenengané, sing padha ngarep-arep marang sih-kasetyané.

¹⁹ Wong mau padha diuwalaké saka ing pati, sarta padha diuripi ing mangsané paceklik.

²⁰ Kita padha nganti-anti marang Allah, Panjenengané kuwi pitulungan kita lan tetamèng kita!

²¹ Ati kita padha bungah krana saka Panjenengané, kita padha precaya marang asmané kang suci.

²² Dhuh Allah, sih-kadarman Paduka mugè nunggila kaliyan kawula, awit kawula ngantos-antos Paduka.

34 ¹ Anggitané Dawud sawisé éthok-éthok dadi wong édan ana ing ngarsané Abimèlèh, mula ditundhung,

banjur lunga. (34-2) Aku arep saos sokur marang Allah ing selawasé, cangkemku tansah bakal ngucapaké pujiné.

²(34-3) Aku arep ngluhuraké apa sing wis katindakaké déning Allah, supaya wong kesrakat padha krungu lan bungah!

³(34-4) Ayo bebarengan karo aku ngluhuraké Allah, ayo kita bebarengan padha ngluhuraké asmané.

⁴(34-5) Nalika aku nyenyuwun marang Allah, banjur diparingi wangsulan, lan kauwalaké saka sebarang sing gawé wediku.

⁵(34-6) Panjenengané delengen, supaya ulatmu dadi bingar, lan kowé bakal ora kwirangan.

⁶(34-7) Allah miyarsakaké pesambaté wong sing dianiaya, wong mau diuwalaké saka sakèhé karubedané.

⁷(34-8) Malaékaté Allah ngreksa wong kang ngabekti marang Allah, sarta padha dipitulungi.

⁸(34-9) Nyatakna dhéwé sepira kabecikané Allah mau! Begja wong kang ngungsi marang Panjenengané!

⁹(34-10) Hé para wong sing dipilih déning Allah, padha mbangun-turuta

marang Panjenengané, sebab wong kuwi uripé bakal ora ngalami kekurangan.

¹⁰ (34-11) Singa enom bisa kaliren, nanging wong kang ngabekti marang Allah bakal kecukupan samubarang becik sing dibutuhaké.

¹¹ (34-12) Hé bocah-bocah, padha ngrungokna, kowé arep dakwulang bab pangabekti marang Allah!

¹² (34-13) Apa kowé kepéngin ngrasakaké urip kepénak, lan ngalami umur dawa kebak kabegjan?

¹³ (34-14) Ilatmu candheten, aja kewetu sing ala, lan lambému aja ngucapaké goroh.

¹⁴ (34-15) Ngedohana piala, nglakonana kabecikan, ngangkaha rerukunan, persudinen supaya olèh.

¹⁵ (34-16) Tingalé Allah katujokaké marang wong mursid, sarta talingané nilingaké pesambaté.

¹⁶ (34-17) Panjenengané nglawan wong sing penggawéné ala, sarta wong mau disingkiraké saka bumi.

¹⁷ (34-18) Samasa wong mursid padha sesambat, Allah nuli miyarsakaké, sarta padha diuwalaké saka sakèhé karubedané.

¹⁸ (34-19) Allah cedhak karo wong sing atiné semplah, sarta mitulungi wong sing entèk pengarep-arepé.

¹⁹ (34-20) Wong mursid akèh karibedané, nanging Allah ngluwari saka sekabèhé.

²⁰ (34-21) Allah ngreksa wong mau kanthi sampurna, nganti balungé ora ana sing putung siji-sijia.

²¹ (34-22) Wong jahat mesthi dipatèni déning pialané dhéwé, sarta sing sapa sengit marang wong mursid mesthi nampa paukuman.

²² (34-23) Allah mitulungi marang umat kagungané, sapa sing ngupaya pangayomané bakal direksa.

35 ¹ Anggitané Dawud. Dhuh Allah, Paduka mugè nglawan dhateng tiyang ingkang nglawan kawula. Mugè merangi tiyang ingkang merangi kawula.

² Tuwan mugè ngasta tamèng lan dedamel, mugè jumeneng mitulungi kawula.

³ Mugè kersa ngedalaken tumbak lan kampak, nglawan tiyang-tiyang ingkang sami ngoyak kawula. Mugè kersa ngandika dhateng kawula, "Aku kang mitulungi kowé!"

⁴Tiyang ingkang ngangkah pejah kawula sami kakawonna lan kawirangna. Mugi tiyang-tiyang ingkang badhé damel cilaka kawula sami mundur lan kadamela bingung.

⁵Sami dadosa kados mrambut ingkang kabur ing angin, samasa kagebag déning Malaékating Pangéran.

⁶Marginipun kadamela peteng lan lunyu samasa dipun oyak déning Malaékating Pangéran.

⁷Awit tanpa sebab kawula dipun pasangi kala-jiret, tanpa sebab kawula dipun pasangi jeglongan.

⁸Mugi sami manggiha cilaka tanpa kenyana-nyana, lan kala ingkang dipun pasang njireta piyambakipun piyambak, ngantos sami badhé dhawah lan sirna!

⁹Nanging menggah kawula, kawula badhé surak-surak krana Allah, lan badhé bingah-bingah awit Pangéran sampun mitulungi kawula.

¹⁰Kalawan trusing manah, kawula badhé munjuk dhateng Pangéran, "Éstu mboten wonten ingkang nyamèni Paduka. Paduka ngayomi tiyang apes saking panindhesipun tiyang sanès, saha

nulungi tiyang kesrakat saking ingkang mblèjèdi."

¹¹ Wonten seksi goroh sami majeng, kawula dipun gugat nglampahi piawon ingkang mboten kawula sumerepi.

¹² Kesaénan kawula dipun wales mawi piawon; ngantos kawula semplah tanpa daya.

¹³ Nalika piyambakipun sami sakit, kawula tumut prihatos; kawula lampahi siyam lan kawula dongakaken,

¹⁴ awit kawula anggep mitra utawi sedhèrèk piyambak, mekaten enggèn kawula nglabeti. Inggih kados tiyang ingkang sesambat, samasa katilar pejah déning embokipun; enggèn kawula mlampah kalayan tumungkul kados tiyang ingkang nandhang sisah.

¹⁵ Nanging menawi kawula kesandhung lan dhawah, tiyang-tiyang menika sami bingah lan sami ngrubung kawula, sarta sami ngroyok kawula. Tiyang ingkang mboten wanuh dhateng kawula, mboten kèndel-kèndel enggènipun sami ngawon-awon kawula.

¹⁶ Kados tiyang awon ingkang gregeten, mboten kèndel-kèndel enggènipun moyoki kawula.

¹⁷ Dhuh Pangéran, ngantos mbénjing menapa enggèn Paduka namung mirsani kémawon? Nyawa kawula mugé Paduka luwari saking seranganipun tiyang-tiyang ambek siya menika.

¹⁸ Kawula lajeng badhé nyaosaken puji sokur dhateng Paduka ing tengahipun pasamuwan ageng, ing tengahipun tiyang kathah kawula badhé memuji dhateng asma Paduka!

¹⁹ Tiyang-tiyang ingkang sami nyatroni kawula tanpa sebab, sampun ngantos sami bingah-bingah ing ngatasipun kawula, tiyang-tiyang ingkang sami sengit dhateng kawula tanpa sebab, sampun ngantos sami nyuraki kawula.

²⁰ Sebab sanès pirukun ingkang sami dipun rembag, nanging malah sami ngrancang njlomprongaken tiyang-tiyang ingkang kepéngin gesang kalayan tentrem.

²¹ Ujaripun dhateng kawula kalayan bengak-bengok, "Sokur, sokur, aku wis weruh dhéwé!"

²² Dhuh Allah, Paduka sampun pirsá, mugé sampun kèndel kémawon. Dhuh Pangéran, mugé sampun nebih saking kawula.

²³ Mugi kersa jumeneng, mbélani kawula, inggih, mugi kersa mbélanana prekawis kawula, dhuh Pangéran, Allah kawula.

²⁴ Mugi kersa ngadili prekawis kawula miturut keadilan Paduka, dhuh Pangéran, Allah kawula, supados tiyang-tiyang menika mboten sami bingah-bingah ing ngatasipun kawula.

²⁵ Sampun ngantos sami mbatos, "Kabeneran, kuwi sing dakkarepaké!" Utawi sami mungel, "Wong kuwi wis daktumpes!"

²⁶ Tiyang-tiyang menika sami kadamela kwirangan, lan tiyang-tiyang ingkang bingah ing ngatasipun kasisahan kawula, sami kadamela kisinin. Sami kasoran sarta bingunga, tiyang-tiyang ingkang nganggep badanipun piyambak langkung utami tinimbang kawula!

²⁷ Tiyang ingkang bingah menawi kawula kaleresaken, menika sami bingah-bingaha, sarta wicanten mekaten, "Pangéran iku Mahaluhur, Panjenengané ngersakaké keslametané abdiné!"

²⁸ Ilat kawula badhé nyariyosaken keadilan Paduka, sarta mboten kèndel-kèndel memuji dhateng Pangéran!

36 ¹ Anggitané Dawud, abdiné Allah, kanggo pemimpin penyanyi.

(36-2) Sajroning atiné wong duraka ana gagasan ala, wong mau nampik Allah lan ora wedi karo Panjenengané.

² (36-3) Wong mau nganggep awaké dhéwé sing utama, rumangsané Allah ora pirsá dosané, lan ora ngukum dosa mau.

³ (36-4) Tembungé kebak piala lan goroh, ora duwé budi lan ora nglakoni kabecikan.

⁴ (36-5) Ana ing peturoné ngrancang gawé rusak, sing dilakoni mung piala waé, ora ana piala sing ditampik.

⁵ (36-6) Dhuh Allah, sih Paduka sundhul ing langit, kasetyan Paduka sundhul ing méga.

⁶ (36-7) Kaleresan Paduka menika inggilipun kados redi, keadilan Paduka kados samodra. Manungsa lan kéwan Paduka ingkang ngrimati, dhuh Allah.

⁷ (36-8) Iba éndahipun sih-kasetyan Paduka, dhuh Allah. Para manungsa

sami ngungsi wonten ing sangandhaping swiwi Paduka.

⁸ (36-9) Sami nedha tuwuk saking tetedhan ingkang Paduka cawisaken kalayan lubèr. Paduka paringi ngombé saking lèpèning kasaénan Paduka.

⁹ (36-10) Paduka menika etuking sawernining gesang, lan margi saking pepadhang Paduka, kawula sumerep pepadhang.

¹⁰ (36-11) Sih-kasetyan Paduka mugi lestantun kalubèraken dhateng tiyang-tiyang ingkang sami pitados dhateng Paduka. sarta keadilan Paduka dhateng tiyang ingkang manahipun temen.

¹¹ (36-12) Kawula sampun ngantos kaidak-idak déning sukunipun tiyang angkuh, utawi sampun ngantos kacepeng ing tanganipun tiyang awon.

¹² (36-13) Lah, para tiyang duraka sami dhawah, sami gemléthak lan mboten saged tangi malih.

37 ¹ Anggitané Dawud. Aja wedi karo wong sing gawé piala. Aja mèri karo wong sing tumindak ora jujur.

² Sebab wong sing mengkono bakal énggal lesah kaya suket, utawa alum kaya thethukulan ijo.

³ Precayaa marang Allah lan nglakonana kabecikan, tetepa manggonmu ana ing bumi kéné, sarta nglakonana katemenan.

⁴ Kabegjanmu ana ing Allah, dadi kowé mesthi diparingi sakekarepaning atimu.

⁵ Uripmu pasrahna marang Allah, lan kumandela marang Panjenengané! Panjenengané mesthi bakal mitulungi kowé.

⁶ Panjenengané bakal ngetingalaké kabeneranmu kaya pepadhang kaya padhangé srengéngé ing wayah awan.

⁷ Diayem atimu lan disabar ngentèni Panjenengané tumindak; aja mèri karo wong sing uripé kepénak, utawa wong sing nglakoni piala.

⁸ Aja seneng nepsu, aja panas-atèn, sebab kuwi mung nuwuhaké piala.

⁹ Sebab wong sing gawé piala bakal disirnakaké, nanging wong sing percaya marang Allah bakal olèh warisan bumi.

¹⁰ Ora suwé menèh wong duraka bakal sirna, yèn kokgolèki tilas panggonané, bakal ora ketemu.

¹¹ Nanging wong kang andhap-asor bakal olèh warisan bumi, uripé bungah

merga ngalami tentrem-rahayu kang lubèr.

¹² Wong ala ngenam-enam piala tumrap wong mursid, sengité ngigit-igit.

¹³ Nanging wong mau digegujeng déning Allah, merga Panjenengané pirsaya yèn dinané wong mau wis cepak.

¹⁴ Wong duraka padha ngunus pedhangé lan menthang gendhéwané kanggo ngrubuhaké wong kesrakat lan wong mlarat, sarta kanggo matèni wong sing uripé jujur.

¹⁵ Nanging pedhangé mau bakal nuwek awaké dhéwé, lan gendhéwané bakal dipitung.

¹⁶ Barang sethithik sing didarbèki wong mursid kuwi luwih becik ketimbang karo kalubèrané wong ala.

¹⁷ Sebab Allah bakal mundhut kekuwatané wong jahat, nanging wong mursid digawé rosa déning Allah.

¹⁸ Allah mirsani penggawé becik sing saben dina dilakoni wong mursid, lan tanahé bakal dadi darbèké ing selawas-lawasé.

¹⁹ Samasa katempuh ing bilai bakal padha ora kwirangan, lan ing mangsa paceklik bakal mangan wareg.

²⁰ Satemené wong duraka bakal sirna; satruné Allah iku paribasané suket ing ara-ara; bakal entèk sirna, kaya kukus, sing kabur ing angin.

²¹ Wong ala seneng utang, nanging ora nyaur, nanging wong mursid dhemen melasi lan wèwèh.

²² Satemené wong sing diberkahi Allah kuwi olèh warisan bumi, nanging wong sing kena paukumané bakal ditumpes.

²³ Wong sing uripé gawé renaning penggalihé Allah lakuné dituntun déning Allah.

²⁴ Yèn wong mau tiba, ora nganti gemléthak, sebab tangané digandhèng déning Allah.

²⁵ Wiwit aku isih nom, nganti tekan wis tuwa iki, aku durung tau weruh wong mursid ditégakaké, utawa anak-putuné golèk pangan karo ngemis.

²⁶ Malah tansah andum piwelas lan motang-motangaké, sarta anak-putuné dadi sranané wong liya binerkahan.

²⁷ Ngedohana piala lan nglakonana kabecikan, supaya anak-putumu padha lestari pamanggoné ing tanahé.

²⁸ Sebab Allah rena marang prekara sing bener, lan ora négakaké marang

wong sing dikasihi. Malah selawasé padha direksa, nanging anak-putuné wong duraka bakal disirnakaké.

²⁹ Para wong mursid bakal padha nampa warisan, lan selawasé manggon ing tanahé.

³⁰ Tembungé wong mursid kebak kawicaksanan, lan ilaté ngucapaké kabeneran.

³¹ Dhawuh-dhawuhé Allahé ana ing batiné, lakuné ora tau mlèsèt.

³² Wong ala ndingkik marang wong mursid lan ngarah patiné.

³³ Nanging Allah ora nglilani wong mursid tiba ing tangané wong ala mau. Panjenengané ora négakaké wong mursid ana ing pengadilan ditetepaké dadi wong duraka.

³⁴ Padha nganti-antia marang Allah, sarta dalan sing ditetepaké kuwi antepana, dadi kowé bakal diormati déning Pangéran lan kaparingan bumi sing kokenggoni.

³⁵ Aku weruh ana wong duraka sing prakosa lan angkuh, sing uripé branggah kaya wit èrès ing Libanon.

³⁶ Bareng aku liwat ing kono, wong mau wis ora ana, senajan dakgolèki, meksa ora ketemu.

³⁷ Wong mursid titènana, lan wong tumemen awasna, awit wong sing dhemen marang pirukun bakal lestari.

³⁸ Nanging wong duraka bakal padha ditumpes kabèh, lan anak-putuné bakal disirnakaké.

³⁹ Allah dadi etuking karahayoné wong mursid. Panjenengané iku papan pangungsèné ing mangsa karibedan.

⁴⁰ Allah bakal mitulungi lan ngluwari; lan padha diuwalaké saka tangané wong ala, dipitulungi, merga padha ngungsi marang Panjenengané.

38 ¹ Masmur anggitané Dawud nalika nyaosaké kurban minangka pèngetan. (38-2) Dhuh Allah, kawula mugè sampun ngantos Paduka ukum karana duka, lan sampun ngantos Paduka gebagi margi saking bentèring penggalih Paduka.

² (38-3) Déné jemparing Paduka sampun natoni badan kawula ngantos tembus, badan kawula sampun bosok awit saking dosa kawula.

³ (38-4) Margi saking paukuman Paduka badan kawula sekojur mboten wonten ingkang saras, balung kawula mboten wonten ingkang wetah margi saking dosa kawula.

⁴ (38-5) Piawon kawula sampun nempuh kawula, mlenet dhateng kawula kados momotan ingkang kawraten kanggénipun kawula.

⁵ (38-6) Korèng-korèng kawula bosok mila mambet, margi saking keblinger kawula.

⁶ (38-7) Saben dinten kawula nandhang sisah, lampah kawula mbungkuk kalayan temungkul.

⁷ (38-8) Margi bangkèkan kawula abuh sedaya, daging kawula mboten wonten ingkang wetah.

⁸ (38-9) Kawula ketelassen daya kekiyatan lan ajur mumur; kawula semplah sarta manah kawula trataban.

⁹ (38-10) Dhuh Allah, Paduka pirs menapa ingkang kawula kajengaken sedaya, mekaten ugi ingkang ngawratakan manah kawula inggih mboten kaling-kalingan wonten ing ngarsa Paduka.

¹⁰ (38-11) Manah kawula trataban, kekiyatan kawula telas, dalah cahyaning mripat kawula ical.

¹¹ (38-12) Mitra lan kanca-kanca kawula sami nebih margi sesakit kawula, sanak sedhèrèk kawula sami nyingkiri kawula.

¹² (38-13) Tiyang-tiyang ingkang kepéngin mejahi kawula, sami masang kala-jiret, ingkang ngangkah cilaka kawula, sami rembagan badhé ngrisak kawula, saha tansah sami ngrancang masang kala-jiret.

¹³ (38-14) Nanging kawula menika kados tiyang budheg, ingkang mboten mireng, kados tiyang bisu ingkang mboten saged gineman.

¹⁴ (38-15) Inggih kados tiyang ingkang mboten mireng lan mboten saged mangsuli.

¹⁵ (38-16) Sebab namung Paduka, dhuh Allah, ingkang kawula ajeng-ajeng. Paduka ingkang badhé paring wangsulan, dhuh Pangéran, Allah kawula.

¹⁶ (38-17) Mila atur kawula, "Tiyang-tiyang menika mugé sampun ngantos sami bingah ing ngatasipun kawula;

sampun ngantos sami umuk samasa suku kawula nggloyor!"

¹⁷ (38-18) Sebab kawula sampun badhé dhawah, lan sesakit kawula mboten mantun-mantun.

¹⁸ (38-19) Inggih, kawula ngakeni kalepatan kawula, ngantos semplah ngraosaken dosa kawula.

¹⁹ (38-20) Cacahipun satru kawula kathah sanget, mboten sekedhik tiyang ingkang sami sengit dhateng kawula tanpa sebab.

²⁰ (38-21) Kesaénan kawula dipun wales srana piawon, enggènipun nyatru kawula margi kawula ngudi dhateng kesaénan.

²¹ (38-22) Dhuh Pangéran, Allah kawula, mugé sampun négakaken kawula, mugé sampun nebihi kawula!

²² (38-23) Dhuh Allah, mugé kersa énggal mitulungi kawula. Dhuh Pangéran, Juru Wilujeng kawula.

39¹ Kanggo pemimpin penyanyi.

Masmur anggitané Dawud.

Kanggo Yedhutun. (39-2) Aku wis ngucap mengkéné, "Pengarep-arepku, supaya aku ora gawé dosa srana ilatku.

Cangkemku arep dakbrangus, sajroné isih ana wong ala ana ing ngarepku."

² (39-3) Aku nuli bungkem lan meneng, dalah sing becik dakenengaké waé; nanging sangsaraku malah saya banget.

³ (39-4) Atiku saya kebak rasa sumelang. Saya akèh enggonku mikir, saya mundhak akèh karibedanku; aku ora betah, banjur munjuk mengkéné,

⁴ (39-5) "Dhuh Allah, taksih pinten dangunipun gesang kawula? Mbénjing menapa kawula badhé kapundhut? Supados kawula mangertos cekaking gesang kawula.

⁵ (39-6) Èstu, umur kawula sampun Paduka tetepaken namung sakilan, kagem Paduka gesang kawula namung saklébatan. Inggih, saben tiyang menika presasat namung abab kémawon.

⁶ (39-7) Kesinggihan, gesangipun manungsa namung kados ayang-ayangan ingkang langkung. Namung sami usrek rebatan prekawis ingkang tanpa gina, sami nenandho, nanging mboten sumerep sinten ingkang mangkénipun badhé ndarbèni.

⁷ (39-8) Lah, samenika menapa malih ingkang kawula antos-antos, dhuh Allah?

Kawula namung ngajeng-ajeng dhateng Paduka piyambak!

⁸ (39-9) Paduka mugi ngluwari kawula saking panerak kawula sedaya, kawula sampun ngantos dados poyokanipun tiyang gemblung.

⁹ (39-10) Kawula mènèl mboten kumecap, sebab Paduka piyambak ingkang ndhatengaken kasangsaran kawula menika.

¹⁰ (39-11) Kawula mugi sampun Paduka gebag malih! Awit kawula mèh pejah margi panggebaging asta Paduka.

¹¹ (39-12) Paduka melèhaken tiyang srana panyiksa margi piawonipun. Sedaya kaéndahanipun kalebur, kados déné katedha ing renget, saèstunipun saben tiyang menika namung presasat abab kémawon.

¹² (39-13) Dhuh Allah, mugi miyarsakaken pandonga kawula, mugi nilingaken dhateng pesambat kawula, sampun kèndel kémawon mirsani luh kawula! Awit kawula menika tiyang neneka kados para leluhur kawula, ingkang mertamu sawetawis wekdal dhateng Paduka.

¹³ (39-14) Mugi kersa mindhah paningal Paduka saking kawula, temah kawula badhé bingah, saha saged lejar sadèrèngipun tilar-donya, lajeng sirna!"

40 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi.

(40-2) Banget enggonku nganti-anti marang Allah, Allah iya mirsani aku lan miyarsakaké pesambatku.

² (40-3) Panjenengané ngentas aku saka sumberé cilaka, saka blethokané rawa. Panjenengané mapanaké aku ana ing gunung watu, lan jangkahku dadi teteg.

³ (40-4) Aku diwarahi ngidung nganggo nyanyian anyar, kanggo memuji Allah kita. Akèh wong sing padha weruh, mula padha wedi, banjur precaya marang Allah.

⁴ (40-5) Begja wong sing precaya marang Allah, kang ora ngandel marang brahala. Utawa mèlu-mèlu wong-wong sing nyembah déwa-déwa, ora nggugu kandhané wong umuk.

⁵ (40-6) Dhuh Pangéran, Allah kawula, kathah kaélokkan ingkang sampun Paduka tindakaken kanggé kawula, mboten wonten ingkang nyamèni

kesaénan Paduka. Saupami badhé kawula cariyosaken, mesthi mboten kénging kaétang saking kathahipun.

⁶ (40-7) Paduka mboten remen kurban sembelèhan kaliyan kurban dhaharan. Paduka mboten mundhut kurban obongan tuwin kurban pangruwating dosa, nanging Paduka mbikak kuping kawula, ngantos kawula mireng pangandika Paduka.

⁷ (40-8) Pramila kawula munjuk, "Lah menika kawula sowan, ing gulunganipun Kitab sampun wonten seratanipun bab kawula:

⁸ (40-9) Kawula remen nglampahi kersa Paduka, dhuh Allah, sarta dhawuh Paduka menika wonten ing manah kawula."

⁹ (40-10) Pawartos ingkang mbingahaken bab pitulungan Paduka dhateng kawula sedaya, kawula cariyosaken dhateng pasamuwanipun tiyang kathah. Paduka pirsu bilih kawula badhé tansah martosaken bab menika!

¹⁰ (40-11) Kawilujengan peparing Paduka menika mboten kawula sidhem kanggé kawula piyambak, kasetyan lan sih-pitulungan Paduka, sih-kadarman

lan kaleresan Paduka mboten kawula kèndelaken, nanging kawula lairaken wonten ing satengahing pasamuwan ageng.

¹¹ (40-12) Dhuh Allah, mugi sampun ngantos mundhut wangsul sih-rahmat Paduka saking kawula, sih lan kaleresan Paduka mugi tansah ngreksa kawula!

¹² (40-13) Awit sangsara tanpa wicalan sampun ngepang kawula; mripat kawula sampun katutupan déning dosa-dosa kawula, ngantos kawula mboten saged ningali, cacahipun langkung kathah tinimbang rambut ingkang wonten ing sirah kawula, manah kawula ngantos semplah.

¹³ (40-14) Dhuh Allah, mugi Paduka kersa ngluwari kawula; dhuh Allah, mugi tumunten mitulungi kawula!

¹⁴ (40-15) Tiyang ingkang sami ngangkah pejah kawula mugi sami kwirangan lan kisinin; sami mundura lan sumingkira tiyang-tiyang ingkang remen damel cilaka kawula.

¹⁵ (40-16) Tiyang ingkang sami nyukuraken dhateng kawula sami kabungkem cangkempun.

¹⁶ (40-17) Tiyang ingkang sami madosi Paduka mugè samè bingah lan suka-rena margi Paduka; ingkang sami remen dhateng kawilujengan peparang Paduka mugè mungela, "Allah Mahaagung!"

¹⁷ (40-18) Senajan kawula kesrakat lan mlarat, nanging Paduka menggali dhateng kawula. Paduka ingkang mitulungi sarta nguwalaken kawula, dhuh Allah, sampun ngantos kasèp!

41 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (41-2) Begja wong kang nggematèni wong sing kesrakat! Allah bakal mitulungi wong mau samasa nemu kasangsaran.

² (41-3) Wong kuwi bakal direksa lan dilestarèkaké uripé, mulané diarani begja ana ing bumi; Paduka mboten marengaken tiyang menika dipun sewenang-wenang déning satrunipun.

³ (41-4) Samasa wong mau lara bakal dikuwataké déning Allah ana ing peturoné, sarta dipulihaké nganti waras babar-pisan.

⁴ (41-5) Mungguh aku, aturku mengkéné, "Dhuh Allah, mugè kawula Paduka welasi, mugè Paduka sarasaken,

sebab kawula sampun damel dosa dhateng Paduka!"

⁵ (41-6) Satru kawula mujèkaken awon dhateng kawula, "Mbésuk kapan wong kuwi mati, sarta jenengé ora kocap menèh?"

⁶ (41-7) Tiyang ingkang tuwi namung lelamisan, kajengipun namung ngempalaken pawartos awon, samasa medal lajeng dipun cariyosaken samergi-mergi.

⁷ (41-8) Sedaya tiyang ingkang sengit dhateng kawula, sami ngraosi awon kalayan bisik-bisik, sarta ngenam-enam piawon tumrap kawula.

⁸ (41-9) Pangucapipun, "Wong kuwi larané wis banget, lan ora bakal tangi saka peturoné menèh!"

⁹ (41-10) Dalah mitra ingkang kawula pitados, ingkang tumut nedha sekul kawula, sampun ngungkuraken kawula.

¹⁰ (41-11) Nanging dhuh Allah, kawula mugi Paduka welasi, sarta kersaa mulihaken kesarasan kawula, tiyang-tiyang wau lajeng badhé kawula wales.

¹¹ (41-12) Srana mekaten kawula mangertos, bilih Paduka rena dhateng

kawula, lan mboten marengaken satru kawula bingah ing ngatasipun kawula.

¹² (41-13) Tumrap kawula, Paduka kepareng ngekahaken kawula, margi tindak kawula leres. Paduka ngiyataken adeg kawula wonten ing ngarsa Paduka ing selaminipun.

¹³ (41-14) Pinujia Pangéran, Allahé Israèl! Langgeng ing selawas-lawasé! Amin! Amin!

42 ¹ Kidung piwulang anggitané bani Korakh kanggo pemimpin penyanyi. (42-2) Kados sangsam ingkang ngorong dhateng toyaning lèpèn, mekaten pangoronging nyawa kawula dhateng Paduka, dhuh Allah.

² (42-3) Nyawaku ngorong marang Allah kang gesang; mbésuk kapan bisaku sowan ing ngarsané?

³ (42-4) Aku nangis rina wengi; mung luhku waé sing dadi panganku. Merga sedina muput wong padha ngunèni aku, "Allahmu ana ngendi?"

⁴ (42-5) Atiku sedhah samasa aku kèlingan dhèk semana, nalika aku bebarengan karo wong akèh, mlaku ing ngarep, sowan ing Pedalemané Allah

karo surak-surak lan memuji sokur, ing kraméané dina riaya.

⁵(42-6) Dhuh nyawaku, yagéné kowé sedhah? Yagéné kowé sumelang? Ngarep-arepa marang Allah! Awit Panjenengané bakal dakpuji. Panjenengané kuwi Allahku lan Juru Slametku!

⁶(42-7) Ana ing tanah pembuwangan kéné atiku sedhah, mulané aku ngangen-angen marang Allah. Paduka ndhatengaken kasisahan lan sangsara dhateng kawula, kados grojogan ingkang kalayan gemuruh anjog ing Lèpèn Yardèn, saking Gunung Hèrmon lan Gunung Mizar.

⁷(42-8) (42:6)

⁸(42-9) Ing wayah awan Allah ngetingalaké sih-kamirahané, mula ing wayah bengi aku bisa memuji, lan nyaosaké pandonga marang Allah kang ngreksa uripku.

⁹(42-10) Unjukku marang Allah, pangungsènkmu, "Menapa sebabipun déné Paduka nyupèkaken kawula? Ngantos kawula nandhang sangsara, margi saking panyia-nyianipun satru?"

¹⁰ (42-11) Balung kawula kados dipun remuk déning satru, ingkang wicanten sedinten muput, "Allahmu ana ngendi?"

¹¹ (42-12) Hé nyawaku, yagéné kowé sedhih? Yagéné kowé sumelang? Ngarep-arepa marang Allah! Awit Panjenengané bakal dakpuji. Panjenengané kuwi Allahku lan Juru Slametku.

43 ¹ Dhuh Allah, Paduka mugè paring adil dhateng kawula, mbélanana prekawis kawula, ingkang layanan kaliyan bangsa ingkang mboten tepang kaliyan Paduka! Kawula kauwalna saking tiyang-tiyang ingkang seneng goroh lan remen nganiaya.

² Sebab Paduka menika Allah, pangungsèn kawula. Kénging menapa kawula Paduka kipataken? Kénging menapa kawula kedah nandhang sisah lan dipun aniaya déning satru-satru kawula?

³ Paduka mugè ngintunaken pepadhang lan kaleresan Paduka, supados nuntun lampah kawula dhateng Sion, redi Paduka ingkang suci, inggih dhateng Pedaleman Paduka!

⁴ Kawula sageda mlebet ing sangajenging mesbèh Paduka,

sowan dhateng ngarsanipun Allah,
 ingkang dados etuking kabingahan
 kawula, supados muji sokur dhateng
 Paduka kalayan kairing swantening
 clempung, dhuh Pangéran, Allah kawula!

⁵Yagéne kowe sedhih, hé nyawaku, lan
 yagéne atimu sumelang? Ngarep-arepa
 marang Allah! Sebab aku arep saos
 puji sokur, marang Allahku lan Juru
 Slametku!

44 ¹Kidung piwulang, anggitané
 bani Korakh, kanggo pemimpin
 penyanyi. (44-2) Dhuh Allah, kawula
 sampun mireng piyambak saking para
 leluhur ingkang nyriyosi kawula, bab
 kaélokane ingkang Paduka tindakaken ing
 jaman kina, jamanipun para leluhur.

²(44-3) Paduka piyambak nundhungi
 para bangsa kapir lan mapanaken umat
 kagungan Paduka wonten ing ngriku,
 ingkang lajeng dados ngambra-ambra.
 Bangsa-bangsa kapir Paduka remuk,
 nanging para leluhur Paduka dadosaken
 tangkar-tumangkar.

³(44-4) Pancèn enggènipun ngrebat
 negari menika mboten srana pedhang,
 inggih mboten mergi kekiyatanipun
 piyambak enggènipun sami angsal

kemenangan, nanging mligi mergi saking pangwasa lan kasektèn Paduka kémawon, sebab Paduka asih dhateng para leluhur.

⁴ (44-5) Paduka, inggih namung Paduka piyambak menika Raja kawula lan Allah kawula, ingkang paring kemenangan dhateng Yakub.

⁵ (44-6) Mergi saking pitulung Paduka kawula sami ngrebahaken mengsah, mergi saking dayaning asma Paduka enggèn kawula ngiles-iles tiyang-tiyang menika.

⁶ (44-7) Awit sanès gendhéwa kawula ingkang kawula endelaken, sanès pedhang kawula ingkang ndadosaken unggul.

⁷ (44-8) Nanging Paduka piyambak ingkang nguwalaken kawula saking mengsah, sarta ingkang damel wirang dhateng tiyang ingkang sengit dhateng kawula.

⁸ (44-9) Krana Allah, kawula ngluhuraken sedinten muput kagem Paduka, kawula sami ngucap sokur ing selaminipun.

⁹ (44-10) Nanging samenika kawula Paduka kipataken sarta Paduka

wirangaken, sebab Paduka mboten nyarengi lampahipun tentara kawula.

¹⁰ (44-11) Kawula Paduka damel kawon wonten ing ngajenging mengsah kawula, mila tiyang ingkang nyengiti kawula sami ngrayah kawula.

¹¹ (44-12) Kawula sami Paduka ulungaken kados déné ménda sembelèhan, lajeng Paduka tilar pating slebar ing antawisipun bangsa-bangsa.

¹² (44-13) Umat Paduka, Paduka sadé mirah-mirahan, lan mboten mundhut bebathèn saking pengaosipun.

¹³ (44-14) Kawula sami Paduka dadosaken campahan^h ing antawisipun para tangga tepalih kawula. Kawula sami dipun poyoki lan dipun rèmhèhaken déning tiyang-tiyang ing sakiwa-tengen kawula.

¹⁴ (44-15) Kawula Paduka dadosaken pocapanipun para umat, ngantos para bangsa sami ngina kawula kaliyan gèdhèg-gèdhèg.

¹⁵ (44-16) Kanisthan kawula mboten telas-telas, lan rai kawula ketutupan ing kwirangan,

---

^hcampahan: hinaan (bhs. Ind.).

¹⁶ (44-17) mergi mireng tembungipun tiyang-tiyang ingkang moyoki lan ngawon-awon kawula, sarta ingkang sami sengit dhateng kawula.

¹⁷ (44-18) Sedaya wau ngebyuk dhateng kawula, nanging kawula mboten kesupèn dhateng Paduka, lan mboten sélak dhateng prejanjian Paduka.

¹⁸ (44-19) Manah kawula mboten mbrontak, lan lampah kawula mboten nyimpang saking mergi Paduka.

¹⁹ (44-20) Senajan Paduka sampun négakaken kawula, wonten ing antawisipun kéwan galak; sarta nilar kawula ing papan ingkang peteng ndhedhet.

²⁰ (44-21) Saupami kawula sami supé ngabekti dhateng Paduka, lan nyembah dhateng allah sanès,

²¹ (44-22) menapa inggih Paduka mboten badhé pirsá? Awit Paduka pirsá wewadosipun manah kawula.

²² (44-23) Krana saking Paduka kawula mboten kèndel-kèndel ngalami bebaya pejah, lan dipun anggep ménda sembelèhan.

²³ (44-24) Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng! Kawula sampun ngantos kabucal ing selami-laminipun.

²⁴ (44-25) Menapa sebabipun Paduka ngaling-alingi wedana Paduka, sarta mboten ènget dhateng kasangsaran kawula?

²⁵ (44-26) Kawula sami kabanting wonten ing lebu, badan kawula gemléthak wonten ing siti.

²⁶ (44-27) Mugi Paduka jumeneng tumandang mitulungi kawula, sarta ngluwari kawula awit saking sih-piwelas Paduka.

45 ¹ Kidung piwulang, kidung katresnan anggitané bani Korakh, kanggo pemimpin penyanyi. Kaya laguné kidung: Kembang bakung. (45-2) Tembung kang éndah ngresepaké mbludag saka ing njeroné atiku, samangsa aku ngarang kekidungan kagem Sang Prabu. Kaya piranti nulisé juru ngarang, iya mengkono ilatku wis cemepak nganggit nyanyian.

² (45-3) Panjenengan menika ingkang bagus piyambak ing antawisipun para manungsa. Panjenengan menika ahli

wicara, mila binerkahana déning Allah ing selaminipun.

³(45-4) Dhuh Sang Prawira, ingkang agung lan mulya, sumangga ngagem ageman pedhang panjenengan.

⁴(45-5) Mugi miyos murih menang, mbélani kaleresan, kamanungsan lan keadilan! Kekiyatan panjenengan badhé mikantukaken kemenangan ageng.

⁵(45-6) Jemparing panjenengan landhep-landhep, mesthi badhé nunjem ing jantungipun mengsah panjenengan. Bangsa-bangsa badhé sumungkem ing ngarsa panjenengan.

⁶(45-7) Dhampar panjenengan menika kagunganipun Allah, mesthi badhé lestantun ing selaminipun, lan pepréntahan panjenengan menika wujuding keadilan.

⁷(45-8) Panjenengan remen dhateng kaleresan, pramila mboten remen dhateng pendamel awon. Gusti Allah, inggih Allah panjenengan, sampun netepaken panjenengan mawi lisah, minangka pretandha enggènipun paring kabegjan dhateng panjenengan, ngungkuli raja sanès-sanèsipun.

⁸ (45-9) Ageman panjenengan sedaya ngganda aruming blendok mur, gaharu lan cendhana. Para penyanyi damel bingahing penggalih panjenengan wonten ing kedhaton gadhing, kairing swantening clempung.

⁹ (45-10) Para putrining raja-raja sami tumut makempal wonten ing kedhaton panjenengan, tuwin ing sisih tengené dhampar panjenengan jumeneng Sang Pramèswari, ngagem ageman saking emas murni.

¹⁰ (45-11) Dhuh Sang Putri, kula aturi mirsani lan miyarsakaken, mugi sampun ngèngeti bangsa lan sanak-sedhèrèk panjenengan malih.

¹¹ (45-12) Supados Sang Prabu kesengsem dhateng éndahing sarira panjenengan, sebab Sang Prabu menika bendara panjenengan; mila sumuyuda dhateng panjenenganipun.

¹² (45-13) Bangsa Tirus badhé sowan nyaosaken pisungsung, para tiyang badhé ngangkah supados pikantuk sih panjenengan.

¹³ (45-14) Sang Raja Putri ing kedhaton, iba éndahipun, pengagemanipun kasulam benang emas.

¹⁴ (45-15) Panjenengané kasowanaké ing ngarsané Sang Prabu, ngagem ageman sing disulam mancawarna. Kadhèrèkaké déning para putri mitra-mitrané, kang kacawisaké supaya ngiring panjenengané.

¹⁵ (45-16) Kalawan giyak-giyak lan kabungahan padha diarak mlebu ing kedhatoné Sang Prabu.

¹⁶ (45-17) Dhuh Sang Prabu, para putra panjenengan lajeng badhé nggentosi para leluhur panjenengan, badhé sami panjenengan angkat dados pengageng wonten ing salumahing bumi.

¹⁷ (45-18) Kawula badhé nyuwuraken asma panjenengan turun-temurun, mila sakathahing para umat badhé memuji dhateng panjenengan ing selami-laminipun.

46 ¹ Kidung anggitané bani Korakh kanggo pemimpin penyanyi; laguné kaya kidungé para putri. (46-2) Allah iku pangungsèn lan kekuwatan kita, ketitik saka bangeté enggoné mitulungi ing mangsa karibedan.

² (46-3) Mulané kita padha ora wedi, senajan bumi gonjing, lan gunung padha jugrug ing dhasaring segara;

³ (46-4) senajan ombaké segara gemuruh, gawé horegé gunung-gunung.

⁴ (46-5) Ana kali sing nekakaké kabungahan marang kuthané Allah, Pedalemané Kang Mahaluhur.

⁵ (46-6) Allah ana ing kutha kono, mula kutha mau ora bakal tumpes; ngarepaké ésuk mesthi wis dipitulungi.

⁶ (46-7) Para umat padha gègèr, kraton-kraton padha moyag-mayig, Allah nekakaké gludhug, nganti buminé lebur.

⁷ (46-8) Allah Kang Mahakwasa nunggil karo kita, Allahé Yakub iku pangungsèn kita.

⁸ (46-9) Padha delengen pakaryané Allah; waspadakna kaélokan sing katindakaké ana ing bumi.

⁹ (46-10) Panjenengané nyirep peprangan ing salumahing bumi, gendhéwa-gendhéwa diputungi, tumbak-tumbak dicoklèki, lan tamèng-tamèng diobong ing geni.

¹⁰ (46-11) Dhawuhé, "Menenga, lan padha weruha yèn Aku iki Allah! Kang luhur dhéwé ing antarané bangsa-bangsa iya luhur dhéwé ana ing bumi."

¹¹ (46-12) Allah Kang Mahakwasa nunggil karo kita, Allahé Yakub kuwi pangungsèn kita.

47 ¹ Masmur anggitané bani Korakh. Kanggo pemimpin penyanyi. (47-2) Hé para bangsa kabèh, padha keplok-keploka; Allah luhurna nganggo menyanyi sing sora!

² (47-3) Allah Kang Mahaluhur iku nggegirisi; Panjenengané Raja Kang Mahaagung, sing ngwasani bumi lan saisiné kabèh.

³ (47-4) Para bangsa padha ditelukaké marang kita, nganti padha dadi rèh-rèhan kita.

⁴ (47-5) Kita wis padha dipilihaké tanah sing kita enggoni, tanah pusakané Yakub, kekasihé.

⁵ (47-6) Allah minggah ing dhamparé, surak kabungahan lan uniné slomprèt ngiringaké sumengkané.

⁶ (47-7) Padha saosa puji sokur marang Allah, ngidungna kidung pamuji marang Raja kita!

⁷ (47-8) Allah kuwi Rajané jagad; mulané padha saosana puji.

⁸ (47-9) Allah ngratoni para umat, Panjenengané pinarak ing dhamparé kang suci.

⁹ (47-10) Para penggedhéné bangsa-bangsa kabèh padha nglumpuk, padha dadi umaté Allahé Abraham. Para prejurit sajagad dadi kagungané Allah, pangwasané ngungkuli pangwasa apa waé.

48 ¹ Masmur anggitané bani Korakh. (48-2) Allah iku Mahaagung lan pinuji-puji ana ing kuthané Allah kita, ing gunungé kang suci.

² (48-3) Gunungé Sion kang suci kuwi dhuwur lan éndah lan nekakaké kabungahan marang salumahé bumi. Gunung Sion prenatalé ing sisih loré kuthané Sang Prabu Kang Mahaagung.

³ (48-4) Allah nedahaké yèn Panjenengané iku bètèng kang sentosa.

⁴ (48-5) Para raja padha nglumpuk, padha maju bebarengan arep nyerang Gunung Sion.

⁵ (48-6) Bareng ningali kutha mau padha gumun, kagèt lan padha mlayu merga bingung.

⁶ (48-7) Ana ing kono padha dadi giris, padha ngrasakaké lara kaya larané wong wadon sing nglarani.

⁷ (48-8) Paduka ngremuki baita-baita saking Tarsis srana prahara saking Wétan.

⁸ (48-9) Kaya crita sing tau dakrungu, iya kaya mengkono uga kang kita deleng; ana ing negarané Allah, kang nitahaké langit lan bumi. Ing negarané Allah kita, Panjenengané sing ngreksa kutha mau, langgeng selawasé.

⁹ (48-10) Dhuh Allah, wonten ing Pedaleman Paduka kawula sami ngènget-ènget sih-kasetyan Paduka.

¹⁰ (48-11) Dhuh Allah, sami kados asma Paduka, mekaten ugi kesuwur Paduka kawentar ing pungkasaning bumi, bilih pangrèh Paduka menika adil!

¹¹ (48-12) Tiyang-tiyang ing Sion sami bingaha. Putusan Paduka menika adil. Tiyang-tiyang ing Yéhuda sami bingah-bingaha.

¹² (48-13) Hé umaté Allah, padha mlakua ngubengi Sion lan ngétunga menarané.

¹³ (48-14) Padha sawangen bètèngé, lan tamatna kedhatoné, supaya kowé bisa nyritakaké marang anak-putumu,

¹⁴ (48-15) "Sanyata Allah kuwi Allah kita, langgeng selawasé. Panjenengané bakal ngirid kita saterusé!"

49 ¹ Masmur anggitané bani Korakh kanggo pemimpin penyanyi.

(49-2) Hé sakèhé para bangsa, padha rungokna! Wong salumahé bumi padha nilingna!

² (49-3) Wong cilik lan wong gedhé, wong sugih lan wong miskin, kabèh bebarengan padha ngrungokna!

³ (49-4) Aku arep nglairaké kawicaksanan, sing dakrasak-rasakaké ing atiku, kuwi kawruh sejati.

⁴ (49-5) Aku arep migunakaké bebasan, lan medharaké tegesé karo ngunèkaké clempung.

⁵ (49-6) Aku ora sumelang ing dina karubedan, samasa dikepung déning para mungsuhku.

⁶ (49-7) Déning wong-wong sing ngendelaké kasugihané, sing umuk merga akèhé bandhané.

⁷ (49-8) Wong ora bisa mbébasaké awaké dhéwé, utawa nyaosaké tebusan marang Allah ijolé nyawané.

⁸ (49-9) Sebab yèn kena ditebus, regané luwih déning dhuwur, nganti ora bakal bisa lunas,

⁹ (49-10) supayané wong mau urip selawasé, ora mati-mati.

¹⁰ (49-11) Saben wong nyipati yèn wong wicaksana uga ngalami mati, ora béda karo wong gemblung lan wong bodho padha tumpes, barang-darbèké ditinggalaké marang wong liya.

¹¹ (49-12) Kuburé dadi omahé kanggo saterusé, sing dienggoni selawas-lawasé, senajan mauné padha duwé palemahan akèh.

¹² (49-13) Kaluhurané manungsa gedhéa kaya apa, ora bisa nylametaké saka pati; wong mau mesthi ngalami mati, ora béda karo kéwan.

¹³ (49-14) Mengkono kedadéané wong sing ngendelaké marang awaké dhéwé, mengkono patiné wong sing golèk kemareman ana ing kasugihan.

¹⁴ (49-15) Wekasané bakal ngalami mati kaya wedhus, lan si Pati bakal dadi pangoné. Padha mlebu bleng ana ing

kubur; dagingé rusak ana ing donyané wong mati, sing saterusé dadi papan padunungané.

¹⁵ (49-16) Nanging Allah bakal ngluwari aku, aku bakal diuwalaké saka pangwasané pati.

¹⁶ (49-17) Aja gumun yèn ana wong dadi sugih, lan brayaté saya tambah mukti.

¹⁷ (49-18) Sebab samasa mati, bandhané ora digawa menyang kuburan.

¹⁸ (49-19) Senajan sasuwéné urip rumangsa begja, sarta dialem merga anggoné olèh gawé,

¹⁹ (49-20) éwasemono dhèwèké bakal awor karo para leluhuré ana ing jagadé wong mati, sing peteng lelimengan ing selawasé.

²⁰ (49-21) Kaluhurané manungsa ora bakal bisa nylametaké awaké dhéwé saka ing pati; wong mau bakal mati ora béda karo kéwan!

50 ¹ Masmur anggitané Asaf.
Pangéran, Allah Kang Mahakwasa ngandika, nimbali wong salumahing bumi saka Wétan tekan Kulon.

² Saka Sion, kutha kang sampurna kaéndahané, Allah miyos ngagem kamulyan.

³ Allah kita miyos, ora mung kèndel waé; ing ngarsané ana geni kang ngalad-alad, lan wingkingé ana prahara gedhé.

⁴ Panjenengané nimbali langit lan bumi dadi seksi, enggoné arep ngadili umaté.

⁵ Pangandikané, "Klumpukna mréné umat kagungan-Ku kang Dakkasihi, sing gawé prejanjian karo Aku srana kurban sembelèhan."

⁶ Nuli sakèhé langit padha nerangaké bab keadilané Allah, merga Allah piyambak jumeneng Hakim.

⁷ "Hé para umat-Ku, padha ngrungokna, Aku arep ngandika. Hé Israèl, Aku arep ngandhakaké marang kowé: Aku iki Allah, Allahmu!

⁸ Ora merga kurbanmu kowé Dakwelèhaké, awit kurban obonganmu isih tetep koksaosaké marang Aku.

⁹ Éwasemono Aku ora mundhut sapi saka omahmu, utawa wedhus bérok saka kandhangmu.

¹⁰ Awit sakèhé kéwan ing alas kuwi kagungan-Ku, semono uga kéwan ing gunung sing éwon cacahé.

¹¹ Aku wanuh karo sakèhé manuk ing awang-awang, lan sing urip ana ing ara-ara kuwi dadi rèh-rèhan-Ku.

¹² Saupama Aku kerapanⁱ mesthi ora susah awèh weruh marang kowé, sebab donya lan saisiné iki kagungan-Ku.

¹³ Apa Aku dhahar dagingé sapi lanang, utawa ngunjuk getihé wedhus lanang?

¹⁴ Kowé padha saosa sokur minangka kurban marang Allah, lan luwarana punagimu marang Kang Mahaluhur.

¹⁵ Ing mangsa karubedan padha nyenyuwuna marang Aku, Aku bakal nguwalaké kowé lan kowé bakal ngluhuraké asma-Ku."

¹⁶ Nanging Allah ngandika marang wong ala, "Kokwani-wanimu ngucapaké dhawuh-dhawuh-Ku? Apa gunané kowé ngrembug prejanjian-Ku?

¹⁷ Mangka kowé gething marang pamelèh-Ku, lan nyingkur marang pangandika-Ku?

ⁱkerapan: tembungipun limrah: keluwèn (luwé).

¹⁸Yèn kowé weruh wong nyolong, kowé banjur kèlu, kowé srawung karo wong laku jina.

¹⁹Cangkemmu kokuja ngucapaké piala, lan ilatmu seneng goroh.

²⁰Kowé tegel nyatur sedulur-sedulurmu, lan ngala-ala marang wong-wong mau.

²¹Kaya mengkono kuwi penggawému, mangka kowé Dakkèndelaké waé, mulané pandugamu Aku iki padha karo kowé. Nanging saiki kowé Dakwelèhaké, lan prekarané Dakblakakaké marang kowé.

²²Sing mengkono mau lebokna ing atimu, hèh wong kang nyingkur marang Allah, supaya kowé ora Daktumpes, lan ora ana sing bakal bisa ngluwari kowé.

²³Wong sing nyaosaké kurban pamuji kuwi ngluhuraké marang Aku. Wong sing lakuné jujur bakal Daktedahi dalaning keslametan peparingé Allah."

51 ¹Masmur anggitané Dawud. Kanggo pemimpin penyanyi, (51-2) sapungkuré Nabi Natan sowan melèhaké Sang Prabu bab enggoné jina karo Batsyéba. (51-3) Dhuh Allah, kawula mugi Paduka welasi, awit

saking sih-kadarman Paduka. Mugi kersa nglebur dosa kawula, awit saking agenging sih-kadarman Paduka.

²(51-4) Kalepatan kawula sedaya mugi Paduka singkiraken, dosa-dosa kawula mugi Paduka lebur sedaya.

³(51-5) Margi kawula piyambak sampun ngrumaosi ing panerak kawula, lan kawula tansah ngudi ngawonaken dosa kawula.

⁴(51-6) Enggèn kawula damel dosa menika dhumateng Paduka, inggih dhumateng Paduka piyambak; kawula nglampahi ingkang awon ing paningal Paduka. Putusan Paduka menika pancèn leres lan paukuman Paduka menika mila adil.

⁵(51-7) Wiwit lair mila kawula sampun awon; wiwit wonten ing wetenganing biyung kawula, kawula sampun nandhang dosa.

⁶(51-8) Saèstu ingkang Paduka kersakaken menika katemenan ingkang terus ing batos, lan Paduka paring seserepan dhateng kawula ing salebeting manah.

⁷(51-9) Kawula mugi Paduka resiki saking jejembering dosa kawula srana

hisop, mugi Paduka edusi supados dados pethak nglangkungi salju.

⁸(51-10) Kawula mugi Paduka dadosaken bingah suka-rena, supados balung ingkang sampun Paduka remuk menika sami saged suka-suka malih.

⁹(51-11) Paduka mugi ngaling-alingi wedana Paduka, sampun ngantos mirsani dosa kawula; piawon kawula mugi Paduka lebur sedaya.

¹⁰(51-12) Dhuh Allah, mugi kersa nitahaken manah ingkang suci wonten ing kawula, saha batos kawula mugi Paduka énggalaken srana kaparingan roh ingkang mantep.

¹¹(51-13) Kawula sampun ngantos katampik saking ngarsa Paduka, saha Roh Suci Paduka sampun ngantos kapundhut saking kawula.

¹²(51-14) Kawula mugi kaparingana kabingahan malih, margi saking sih-pitulung Paduka, sarta kaparingana roh ingkang tansah mbangun-turut dhateng dhawuh Paduka.

¹³(51-15) Temahan kawula badhé mulangaken dhawuh Paduka dhateng tiyang ingkang sami lampah nasar,

supados tiyang dosa sami mratobat dhateng Paduka.

¹⁴ (51-16) Dhuh Allah, mugi kersa mitulungi kawula, temah kawula badhé ngluhuraken keadilan Paduka.

¹⁵ (51-17) Dhuh Allah, Paduka mugi kersa mbikak lambé kawula, supados kawula saged ngidungaken asma Paduka.

¹⁶ (51-18) Déné Paduka mboten kersa nampi kurban sembelèhan; saupami kawula caosi kurban obongan, Paduka inggih mboten nampi.

¹⁷ (51-19) Kurban ingkang katrimah ing Allah menika roh ingkang remuk. Manah ingkang ajur mumur, dhuh Allah, menika Paduka mboten nampik.

¹⁸ (51-20) Mugi Paduka damel saé dhateng Sion, manut ing sakeparenging kersa Paduka. Bètèngipun Yérusalèm mugi Paduka bangun malih.

¹⁹ (51-21) Tumunten Paduka badhé nampèni kalayan renaning penggalih kurban panebusing dosa, saha kurban obongan lan kurban wetahan. Tiyang badhé nyaosaken lembu minangka kurban wonten ing mesbèh Paduka.

52¹ Kidung isi piwulang, anggitané Dawud, kanggo marang pemimpin penyanyi, (52-2) nalika Doèg, wong Édom teka, ngaturi pirsá marang Saul, yèn Dawud ana ing omahé Akhimèlèkh. (52-3) Hé satriya, yagéne kowé kokgemunggung, ngumukaké pialamu, marang wong sing dikasihi Allah tanpa wangenan.

² (52-4) Hé wong sing ora jujur. Kowé mung ngenam-enam nindakaké pangrusak. Ilatmu presasat péso panyukuran sing landhep.

³ (52-5) Kowé dhemen marang piala, ngluwihi marang kabecikan, kowé seneng ngucapaké goroh ketimbang karo prekara sing nyata.

⁴ (52-6) Kowé seneng ngucapaké tembung pitenah, hé ilat kang cidra!

⁵ (52-7) Nanging kowé bakal ora kendhat-kendhat digempur déning Allah, bakal dicekel lan dilarak saka omahmu, lan dibedhol saka donyané wong urip.

⁶ (52-8) Wong mursid bakal padha weruh, mula gemeter, nuli padha digeguyu, pangucapé,

⁷ (52-9) "Delengen, mengkono kedadéané wong sing ora percaya

marang Allah, lan mung ngendelaké kasugihané, sarta marang kekuwatané ngrusak."

⁸ (52-10) Nanging mungguh aku iki bakal ana ing pedalemané Allah, kaya wit zaitun sing ngrembuyung seger riyo-riyo. Aku ngendelaké marang sih-kasetyané Allah sing langgeng selawasé.

⁹ (52-11) Kawula badhé saos puji sokur dhateng Paduka selami-laminipun, tumrap samukawis ingkang Paduka tindakaken. Wonten ing tengahipun umat kagungan Paduka kawula badhé nyariyosaken kesaénan Paduka.

53 ¹ Kidung isi piwulang, anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi swaraning suling. Nganggo lagu: Mahalat. (53-2) Wong tanpa budi kandha ing sajroning atiné, "Allah kuwi ora ana!" Kabèh wis padha rusak pikiré, ora ana sing nglakoni kabecikan.

² (53-3) Allah mirsani saka swarga marang para manungsa, apa ana sing duwé budi lan nggolèki Allah.

³ (53-4) Kabèh wis padha nasar, kabèh wis padha nindakaké piala; ora ana sing gawé becik, siji waé ora ana.

⁴ (53-5) Pangandikané Allah, "Apa wong-wong sing padha nglakoni piala kuwi ora duwé pangrasa? Uripé saka ngrampogi umat-Ku, lan ora tau padha ngunjukaké pandonga marang Aku!"

⁵ (53-6) Lah wong-wong mau bakal padha ketaman pagiris gedhé, senajan ora ana prekara sing nggegirisi. Sebab balungé wong-wong sing padha ngepung marang kowé bakal disawuraké saenggon-enggon déning Allah. Wong-wong kuwi bakal kokwirangaké, merga wis padha katampik déning Allah.

⁶ (53-7) Pangentasané Israèl muga-muga teka saka Gunung Sion. Saiba bungahé umat Israèl, samasa Allah wis mulihaké karahayoné.

54 ¹ Kidung isi piwulang anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné kecapi. (54-2) Nalika wong Zifi sowan marang Saul, ngaturi pirsya yèn, "Dawud ndhelik ing panggonané wong mau." (54-3) Dhuh Allah, mugi mitulungi kawula srana pangwaos Paduka. Mugi paring kaleresan dhateng kawula srana kasektèn Paduka.

² (54-4) Dhuh Allah, mugi miyarsakaken Pandonga kawula, sarta nilingaken atur kawula!

³ (54-5) Sebab satru kawula ingkang angkuh sami nglawan kawula; tiyang ingkang ambek siya sami ngangkah mejahi kawula, menika tiyang-tiyang ingkang mboten maèlu dhateng Allah.

⁴ (54-6) Satemené Allah kang mitulungi aku; Panjenengané kang ngemong aku.

⁵ (54-7) Mungsuisku bakal diwales srana pialané dhéwé. Mugi sami Paduka tumpes, mergi Paduka menika Allah ingkang setya.

⁶ (54-8) Kawula lajeng badhé nyaosaken kurban konjuk dhateng Paduka kalayan bingahing manah, sarta memuji dhumateng asma Paduka, awit saking kasaénan Paduka.

⁷ (54-9) Sebab Paduka sampun ngluwari kawula saking sakathahing karibedan, lan mripat kawula sampun ningali mengsah kawula kakawonaken.

55 ¹ Kidung isi piwulang anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné kecap. (55-2) Dhuh Allah, mugi kersa miyarsakaken

pandonga kawula, sampun nganggep sepen pesambat kawula.

² (55-3) Paduka mugi nilingaken sarta paring wangsulan! Kawula nglembara kaliyan sesambat.

³ (55-4) Sebab kawula giris margi saking pangancaming mengsah ingkang ambek siya, lan panindhesipun tiyang awon.

⁴ (55-5) Manah kawula trataban, pagirising pejah ndhatengi kawula.

⁵ (55-6) Kawula ajrih lan geter, kabuntel ing raos miris.

⁶ (55-7) Ngantos kawula mungel mekaten, "Saupama aku duwé swiwi kaya manuk dara, aku mesthi mabur menyang panggonan sing tentrem.

⁷ (55-8) Aku mesthi nyingkir adoh lan nginep ing ara-ara samun.

⁸ (55-9) Aku bakal énggal golèk papan pangungsèn ngoncati lésus lan prahara."

⁹ (55-10) Dhuh Allah, tiyang-tiyang menika, mugi Paduka damel bingung piyambak, rembagipun mugi Paduka damel sulaya, mergi kawula sumerep bilih ing kitha wonten pangrodha-peksa lan tukar paben.

¹⁰ (55-11) Rinten dalu sami ngawontenaken pejagèn ing bètèngipun, lan ing nglebetipun wonten usrek-usrekan lan panyiksa.

¹¹ (55-12) Ing pundi-pundi wonten pangrisak, samergi-mergi wonten panganiaya lan tembung goroh.

¹² (55-13) Saupami mengsah ingkang ngawon-awon kawula, mesthi kawula sabaraken. Saupami mengsah kawula ingkang nantang dhateng kawula, kawula mesthi taksih saged umpetan.

¹³ (55-14) Nanging sing nglakoni mengkono mau kowé sing cedhak karo aku, kancaku lan wong sing dakprecaya.

¹⁴ (55-15) Iya sing bebarengan karo aku samasa sowan, ing Pedalemané Allah awor karo wong akèh.

¹⁵ (55-16) Muga-muga padha mati sadurungé tekan mangsané, padha dipendhema urip-uripan! Sebab ing omahé lan ing batiné, padha kadunungan piala warna-werna.

¹⁶ (55-17) Nanging mungguh aku, aku nyenyuwun marang Allah, nuli Panjenengané bakal mitulungi aku.

¹⁷ (55-18) Wayaha soré, ésuk utawa awan, samasa aku sesambat, Allah bakal miyarsakaké swaraku.

¹⁸ (55-19) Allah ngluwari aku, lan aku kaparingan tentrem, dadiné aku ora nganti diremuk déning mungsuh, senajan cacahé sing nglawan aku akèh banget.

¹⁹ (55-20) Allah sing wiwit jaman kuna mula pinarak ing dhamparé, miyarsakaké pesambatku lan ngalahaké para mungsuhku. Sebab padha ora kena diarep-arep tobaté, lan padha ora ngabekti marang Allah.

²⁰ (55-21) Kuwi wong sing padha nyidrani mitrané, lan nerak prejanjiné.

²¹ (55-22) Rembugé kepénak ngungkuli lunyuné mertéga, nanging atiné arep nyerang. Tembungé alus kaya lenga, nanging kabèh mau satemené pedhang ligan.

²² (55-23) Apa sing koksumelangaké pasrahna marang Allah, kowé bakal digumatosi! Ora ing selawasé wong mursid ditégakaké gloyoran.

²³ (55-24) Nanging dhuh Allah, menggah tiyang awon menika badhé Paduka jorogaken dhateng luwenging

karisakan. Tiyang ingkang ngwutahaken rah lan seneng goroh, menika umuripun mboten badhé dumugi sepalih. Nanging menggah kawula menika pitados dhateng Paduka!

56¹ Miktam anggitané Dawud ing nalikané dicekel déning wong Filistin ana ing Gat, kanggo para pemimpin penyanyi; laguné kaya kidung: Manuk dara ing wit élah kang adoh. (56-2) Dhuh Allah, kawula mugi Paduka welasi, sebab kawula dipun serang déning mengsah.

² (56-3) Sedinten muput kawula dipun oyak-oyak; kathah ingkang nglawan kalayan angkuh.

³ (56-4) Samasa ajrih, kawula pitados dhateng Paduka.

⁴ (56-5) Aku precaya marang Allah, aku precaya marang janjiné. Aku kumandel marang Allah, mulané ora sumelang; manungsa bisa gawé apa marang aku?

⁵ (56-6) Saben dinten tembung kawula dipun srékal; ingkang dipun angen-angen namung badhé nyilakakaken kawula.

⁶ (56-7) Sami sarembag ing pandhelikan, sami nginjen, sami

ndhedhepi lampah kawula, nedya mejahi kawula.

⁷ (56-8) Menapa tiyang-tiyang wau badhé saged oncat, mergi durakanipun kathah? Dhuh Allah, bangsa-bangsa menika mugi Paduka dhawahi paukuman kalayan bebendu.

⁸ (56-9) Paduka pirsasepinten agenging kasangsaran kawula. Paduka sampun nyathet luh kawula. Sedaya wau sampun Paduka serat ing kitab.

⁹ (56-10) Samasa aku sesambat, mungsuhku bakal padha mundur, aku yakin yèn Allah ana ing pihakku.

¹⁰ (56-11) Aku precaya marang Allah, aku precaya marang janjiné. Aku kumandel marang Allah, mula takluhuraké.

¹¹ (56-12) Aku kumandel marang Allah, mulané aku ora sumelang. Manungsa bisa gawé apa marang aku?

¹² (56-13) Dhuh Allah, punagi kawula dhateng Paduka badhé kawula luwari, sarta kurban sokur badhé kawula caosaken.

¹³ (56-14) Margi Paduka sampun ngluwari kawula saking pejah, malah suku kawula sampun Paduka reksa.

Mila kawula mboten kesandhung,
ngantos kawula saged lumampah ing
ngarsanipun Allah, ing salebeting gesang
ngambah mergi ingkang padhang.

57¹ Miktam anggitané Dawud,
nalikané ngungsi ana ing guwa
saka ngarsané Saul, kanggo pemimpin
penyanyi. Kaya laguné kidung: Aja
ngrusak. (57-2) Kawula mugi Paduka
welasi, dhuh Allah, kawula mugi
Paduka welasi, mergi namung Paduka
ingkang dados pangungsèning nyawa
kawula. Kawula badhé ngungsi ing
sangandhaping swiwi Paduka, ngantos
bebaya menika langkung.

² (57-3) Aku sesambat marang Allah,
Kang Mahaluhur, marang Panjenengané
sing mesthi ngrampungé prekaraku.

³ (57-4) Panjenengané bakal paring
wangsulan saka swarga, lan mitulungi
aku. Wong-wong sing nguya-uya aku
bakal ditumpes. Allah bakal nedhakaké
sih-kadarman lan kasetyané.

⁴ (57-5) Aku nglumpruk ana ing
tengahé satru-satruku, sing mèmper
karo singa memangsa. Sing untuné
kaya tumbak lan panah, lan ilaté kaya
pedhang landhep.

⁵ (57-6) Dhuh Allah, Paduka mugi ngetingalaken kaluhuran Paduka ingkang ngungkuli sakathahing langit; saha kamulyan Paduka mugi nyrambahana ing salumahing bumi.

⁶ (57-7) Mungsuhku padha masangi kala-jiret, nganti atiku semplah. Aku dipasang luwangan, nanging mungsuhku mau dhéwé sing kecemplung.

⁷ (57-8) Dhuh Allah, kawula sampun pitados saèstu; pramila kawula badhé memuji lan nglagokaken masmur.

⁸ (57-9) Hé nyawaku, tangia! Hé slukat lan clempung tangia! Aku arep nggugah bambang-wétan supaya tangi!

⁹ (57-10) Dhuh Pangéran, kawula badhé saos sokur dhateng Paduka ing tengahing para bangsa. Kawula badhé memuji, wonten ing tengahing para umat.

¹⁰ (57-11) Awit sih-kadarman Paduka menika sundhul ing langit, lan keadilan Paduka menika sundhul ing méga.

¹¹ (57-12) Paduka mugi ngetingalaken kaluhuran Paduka ingkang ngungkuli sakathahing langit, lan kamulyan Paduka mugi nyrambahana salumahing bumi.

58 ¹ Miktam anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Kaya laguné kidung: Aja ngrusak. (58-2) Hé para pangwasa, apa putusanmu kuwi wis adil temenan? Apa enggonmu ngadili kanthi jujur?

² (58-3) Ora, kowé mung mikir enggonmu arep gawé piala. Kowé mung mikir patrapmu arep ngrampog negara.

³ (58-4) Wong ala sajegé urip gawé piala, wong cidra padha nyasar wiwit ana ing wetengané biyungé.

⁴ (58-5) Padha nggémبول wisa kaya ula; kupingé padha dibumpeti kaya ula bedhudhak sing budheg,

⁵ (58-6) supaya aja nganti krungu swarané wong sing njapani utawa swarané wong sing pinter ngunèkaké rapal.

⁶ (58-7) Dhuh Allah, untunipun tiyang menika sami rampala, bamipun singa nèm mugi Paduka pupaki.

⁷ (58-8) Sami sirnaa kados toya ingkang mili, lajeng asat! Dadosa kados rumput ingkang alum wonten ing margi!

⁸ (58-9) Dadosa kados bekicot ingkang sirna salebeting mlampah, kados laré kluron ingkang medal sampun pejah.

⁹ (58-10) Sadèrèngipun ngertos sami kababata kados rerungkudan. Wong-wong mau bakal disebut déning Allah sajroning dukané, nganti sirna kabèh.

¹⁰ (58-11) Wong mursid bakal bungah, samasa ndeleng pemales sing mengkono mau, sarta wijik sikil nganggo getihé wong duraka.

¹¹ (58-12) Wong-wong bakal ngucap mengkéné, "Jebulé wong mursid kuwi nampa ganjaran; satemené Allah kang nindakaké keadilan ing bumi."

59 ¹ Miktam anggitané Dawud ing nalikané ditekani utusané Saul arep disédani, kanggo pemimpiné penyanyi. Kaya laguné kidung: Aja ngrusak. (59-2) Dhuh Allah, kawula mugi Paduka uwalaken saking mengsah kawula; mugi Paduka bètèngi ngadhepi tiyang-tiyang ingkang sami nglawan kawula.

² (59-3) Kawula kauwalna saking tiyang awon, tiyang ingkang remen ngwutahaken rah.

³ (59-4) Sebab tiyang menika sami ndingkik, ngangkah mejahi kawula. Tiyang-tiyang gagah-prakosa sami kangsèn nglawan kawula, senajan

kawula mboten gadhah kalepatan utawi damel dosa, dhuh Allah.

⁴ (59-5) Senajan mboten pinanggih piawon kawula, badhé sami ngebyuki kawula, lan sami mapan siyaga.

⁵ (59-6) Paduka mugè jumeneng, dhuh Allah Ingkang Mahakwaos, Allahipun langit lan bumi. Paduka mugè jumeneng ngukum tiyang-tiyang, ingkang mboten sami wanuh kaliyan Paduka menika. Tiyang-tiyang goroh ingkang nglampahi piawon menika, sampun ngantos wonten ingkang Paduka welasi.

⁶ (59-7) Saben wanci sonten sami dhateng malih, lajeng sami mbaung kados segawon nglinteri negari.

⁷ (59-8) Cangkemipun ngawon-awon, lambénipun memoyok, awit pengraosipun, "Sapa sing krungu?"

⁸ (59-9) Nanging dhuh Allah, Paduka nggegujeng tiyang-tiyang menika; tiyang-tiyang ingkang mboten wanuh kaliyan Paduka menika mesthi Paduka rêmèhaken.

⁹ (59-10) Dhuh Allah, ingkang dados kekiyatan kawula, Paduka ingkang kawula antos-antos, mergi Allah menika bètèng kawula ingkang sentosa.

¹⁰ (59-11) Allah kawula ingkang asih-setya mugi rawuh methuk kawula; kawula mugi Paduka paringi saged nyipati mengsah kawula kakawonaken.

¹¹ (59-12) Mugi sampun Paduka pejahi, supados bangsa kawula sampun ngantos supé. Sami kadadosna buyar déning pangwasa Paduka, lan sami karebahna dhuh Allah, tetamèng kawula.

¹² (59-13) Mengsah sami damel dosa srana lambénipun, sedaya tembungipun menika dosa. Sami kejireta srana piangkuhipun piyambak, sami ketamana ipat-ipat lan goroh ingkang dipun ucapaken piyambak.

¹³ (59-14) Sami katumpesa srana paukuman, katumpesa ngantos tapis. Sami kasumerepna, bilih Allah nindakaken pangwaosipun wonten ing Israèl, sarta pepréntahan Paduka menika nyrambahi salumahing bumi.

¹⁴ (59-15) Saben wanci sonten tiyangipun sami wangsul malih; lajeng sami mbaung kados pambaungipun segawon nglinteri negari.

¹⁵ (59-16) Sami nglambrang pados tedha, menawi mboten tuwuk lajeng mbaung.

¹⁶ (59-17) Nanging kawula badhé ngidungaken kwasa Paduka, saben énjing ngluhuraken sih-kadarman Paduka kalayan bingah. Margi Paduka dados bètèng kawula ingkang sentosa, pangungsèn kawula ing masa karibedan.

¹⁷ (59-18) Paduka badhé kawula puji srana masmur, mergi Allah dados bètèng kawula ingkang sentosa, Allah kawula ingkang asih-mirma.

60 ¹ Miktam kang isi piwulang, anggitané Dawud, sawisé perang karo bangsa Aram ing Aram-Naharayim lan ing Aram-Zobah. (60-2) Bali saka peprangan mau Yoab, sénapatiné Dawud, ngremuk bangsa Édom ana ing Lebak Asin lan matèni mungsuh rolas èwu. Kaya laguné kidung: Kembang Bakung minangka seksi. (60-3) Dhuh Allah, suwau kawula sampun Paduka tampik, sampun Paduka buyaraken pating slebar. Mergi saking bentèring duka Paduka, mugi kersa mulihaken kawula.

² (60-4) Paduka sampun ngoregaken bumi, mila sitinipun ngantos bengkah. Paduka mugi mulihaken bengkahipun sesampunipun kagonjingaken.

³ (60-5) Paduka sampun damel umat Paduka ngalami kasangsaran ageng, kawula sami sempoyongan margi Paduka ombèni anggur ingkang ngendemi.

⁴ (60-6) Tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka, Paduka émutaken, supados sami saged ngoncati panahing mengsah.

⁵ (60-7) Supados para kekasih Paduka sami oncat, mugé Paduka pitulungi kalayan pangwasa. Panyuwun kawula mugé Paduka jurungi!

⁶ (60-8) Allah wis ngandika ana ing Pedalemané, "Sawisé unggul Sikèm bakal Dakpecah-pecah, lan Lebak Sukot bakal Dakedum-edum marang umat-Ku.

⁷ (60-9) Giléad kuwi kagungan-Ku, semono uga Manasyè. Éfraim dadi makutha-Ku lan Yéhuda jungkating keprabon-Ku.

⁸ (60-10) Moab pawisuhan-Ku, marang Édom trumphaku dakuncalaké, minangka pratandha yèn Édom uga kagungan-Ku. Tanah Filistéa uga wis Daktelukaké."

⁹ (60-11) Dhuh Allah, sinten ingkang badhé ngirid kawula mlebet kitha ingkang dipun bètèngi? Sinten ingkang

badhé nuntun lampah kawula dhateng tanah Édom?

¹⁰ (60-12) Menapa mboten Paduka piyambak ingkang sampun nampik kawula, sarta mboten majeng sesarengan kaliyan tentara kawula?

¹¹ (60-13) Dhuh Allah, mugi paring pitulungan nglawan dhateng mengsah kawula, awit pambiyantunipun manungsa menika tanpa gina.

¹² (60-14) Srana pitulungané Allah kita bakal menang, merga Panjenengané piyambak kang bakal nelukaké sakèhé mungsuh kita.

61 ¹ Anggitané Dawud, kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné clempung. (61-2) Dhuh Allah, mugi miyarsakaken pesambat kawula, pandonga kawula mugi Paduka tilingaken.

² (61-3) Kalayan manah ingkang semplah, tebih saking griya, kawula ndedonga dhateng Paduka. Paduka mugi nuntun lampah kawula minggah, ing redi ingkang ndeder sanget kanggénipun kawula.

³ (61-4) Paduka menika pangungsèn kawula, menara kawula ingkang sentosa, ing salebeting ngadhepi mengsah.

⁴ (61-5) Kawula mugi Paduka parengaken wonten ing Pedaleman Paduka selaminipun, sarta ngungsi wonten ing sangandhaping swiwi Paduka.

⁵ (61-6) Paduka sampun miyarsakaken punagi kawula, dhuh Allah! Kawula sampun Paduka paringi pandumanipun tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka.

⁶ (61-7) Paduka mugi mewahi yuswanipun Sang Prabu, lestantuna sugengipun ing selaminipun.

⁷ (61-8) Pepréntahanipun mugi manut sapangrèh Paduka, kareksaa déning sih-kadarman lan kasetyan Paduka.

⁸ (61-9) Mila kawula badhé memuji srana masmur dhumateng asma Paduka ing selaminipun, sarta saben dinten ngluwari punagi kawula.

62¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Laguné kaya laguné kidung: Yedhutun. (62-2) Aku ngarep-arep kanthi sabar marang pitulungané Allah;

mung Panjenengané piyambak sing dakendelaké.

² (62-3) Sanyatané mung Panjenengané piyambak kang ngayomi aku lan nylametaké nyawaku. Panjenengané dadi pangungsènku, aku mesthi ora bakal keseser.

³ (62-4) Nganti pira lawasé enggonmu arep ngroyok wong siji, sing kekuwatané ora ngluwihi pager dhoyong?

⁴ (62-5) Karepmu mung arep nglèngsèr wong saka kalungguhané sing dhuwur. Kowé padha seneng goroh, cangkemmu padha mujèkaké berkah, nanging ing batin kowé ngipat-ipati.

⁵ (62-6) Mung yèn nunggil karo Allah atiku tentrem, awit mung Panjenengané piyambak kang dakendelaké.

⁶ (62-7) Mung Panjenengané piyambak kang ngayomi aku lan nylametaké nyawaku. Panjenengané dadi pangungsènku, aku mesthi ora bakal keplayu.

⁷ (62-8) Allah dadi etuké keslametanku lan kamulyanku, etuking kekuwatanku lan pangungsènku.

⁸ (62-9) Hé bangsaku, padha precayaa marang Allah ing selawasé, isining atimu

sokna kabèh ing ngarsané; Allah dadi papan pangungsèn kita.

⁹ (62-10) Manungsa iku sanyatané mung presasat abab; wong gedhé wong cilik kabèh ora ana ajiné. Timbangan lan bakal ketitik, yèn ora ana boboté.

¹⁰ (62-11) Aja ngendelaké karosan, lan aja ngumukaké barang rayahan. Yèn barang-darbèkmu mundhak akèh, aja nganti atimu kelèt ana ing kono.

¹¹ (62-12) Aku krungu Allah bola-bali ngandika, yèn pangwasa kuwi pinangkané saka Panjenengané.

¹² (62-13) Dhuh Pangéran, ugi sih-kadarman, menika Paduka ingkang kagungan. Sebab Paduka males dhateng angger tiyang manut pendamelipun.

63 ¹ Kidung anggitané Dawud nalika ana ing ara-ara samun Yéhuda. (63-2) Dhuh Allah, Paduka menika Allah kawula. Kawula kangen dhateng Paduka, nyawa kawula ngelak dhateng Paduka, badan kawula ngorong dhateng Paduka, kados siti ingkang garing mboten angsal toya.

² (63-3) Kados mekaten anggèn kawula nyawang dhateng Paduka wonten ing

Pedalemanipun Allah, kanthi ningali pangwasa lan kamulyan Paduka.

³ (63-4) Déné sih-kadarman Paduka menika ngungkuli kanikmataning gesang; pramila lambé kawula badhé memuji Paduka.

⁴ (63-5) Kados mekaten kawula badhé ngluhuraken Paduka selami kawula gesang, sarta ngangkat tangan kawula ndedonga dhateng Paduka.

⁵ (63-6) Nyawa kawula katuwukaken, kados menawi nedha sungsum lan gaji, kawula badhé ngucap sokur kalayan swanten sora, memuji dhateng Paduka.

⁶ (63-7) Samasa kawula ènget dhateng Paduka wonten ing patileman, ngantos sedalu muput kawula ngémut-émot Paduka.

⁷ (63-8) Mergi Paduka ingkang mitulungi kawula, pramila kawula saged bingah-bingah wonten ing ayomaning swiwi Paduka.

⁸ (63-9) Nyawa kawula rumaket dhateng Paduka, saha asta tengen Paduka nyanggi kawula.

⁹ (63-10) Nanging tiyang ingkang nedya mejahi kawula, sami badhé ngalami pejah lan dhawah ing telenging bumi.

¹⁰ (63-11) Badhé dados pakaning pedhang, lan mangsané segawon ajag.

¹¹ (63-12) Nanging Sang Prabu badhé bingah-bingah margi saking Allah; lan saben tiyang ingkang supaos demi Allah, badhé ngluhuraken Panjenenganipun, margi sakathahing tiyang dosa badhé sami dipun bungkem cangkempipun.

64 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (64-2) Dhuh Allah, mugi kersa miyarsakaken pesambat kawula, kawula kaluwarana saking satru ingkang ambek siya.

² (64-3) Kawula mugi Paduka aling-alingi lan kauwalna saking golonganipun tiyang awon, sarta pangamukipun tiyang duraka.

³ (64-4) Ilatipun dipun asah kados pedhang ingkang landhep, lan ngucapaken tembung ingkang nyakitaken manah kados landheping panah,

⁴ (64-5) katujokaken dhateng tiyang mursid saking pandhelikanipun, tanpa welas.

⁵ (64-6) Sami nékad badhé nindakaken piawon, sarta masang kala-jiret ing

pandhelikan; pangucapipun, "Sapa sing bakal weruh?"

⁶ (64-7) Sami ngrancang damel piawon, kalayan mungel, "Aku wis padha siap, rancangané wis rampung." Iba lebetipun batos lan pikiranipun manungsa.

⁷ (64-8) Nanging nuli padha dipanah déning Allah, sanalika padha ketaton.

⁸ (64-9) Lan ditumpes déning Allah merga tembungé wong mau dhéwé; saben wong sing weruh padha gèdhèg-gèdhèg.

⁹ (64-10) Mulané wong kabèh padha wedi, sarta nyritakaké pakaryané Allah karo dirasak-rasakaké.

¹⁰ (64-11) Wong mursid padha seneng karo pangrèhé Allah, lan padha ngungsi marang Panjenengané; wong sing temen atiné bakal padha ngluhuraké.

65 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (65-2) Dhuh Allah, sampun samesthinipun Paduka kasaosan puji sokur wonten ing Sion, tiyang ingkang sami ngluwari punagi inggih konjuk dhateng Paduka.

² (65-3) Awit Paduka Allah ingkang njurungi ing pandonga ingkang kaunjukaken. Tiyang saking pundi-pundi

sami badhé sowan ing ngarsa Paduka,
mergi saking dosanipun.

³ (65-4) Menawi panerak kawula
ngungkuli kekiyatan kawula, Paduka
ing kang nglebur.

⁴ (65-5) Begja tiyang ing kang Paduka
pilih, lan ing kang Paduka timbali supados
nyelak, sarta manggèn ing platarané
Dalem Paduka! Kawula sami katuwukana
kanikmataning Pedaleman Paduka,
inggih kasucèné kedhaton Paduka.

⁵ (65-6) Dhuh Allah, Juru Wilujeng
kawula, andel-andelipun tiyang
salumahing bumi. Élok lan nggegirisi
anggèn Paduka njurungi panyuwun
kawula, kalayan nandukaken keadilan.

⁶ (65-7) Redi-redi Paduka papanaken
ing panggènanipun srana kasektèn
Paduka, sami ngetingalaken agenging
pangwaos Paduka.

⁷ (65-8) Paduka ngèndelaken
jumeguring seganten, inggih gemuruhing
ombakipun, sarta gorèhipun bangsa-
bangsa!

⁸ (65-9) Mila tiyang ing kang
panggènanipun tebih piyambak
sami ajrih dhateng kaélok-an-kaélok-an
Paduka. Margi saking kaélok-an-kaélok-an

Paduka tiyang sami surak-surak kalayan sora, saking pojoking bumi sisih Wétan ngantos dumugi ingkang sisih Kilèn.

⁹ (65-10) Paduka menggalih dhateng kawontenanipun siti srana Paduka kintuni jawah, ngantos lubèr lan dados loh. Lèpènipun Paduka kebaki toya, sitinipun Paduka paringi ngantos ngedalaken gandum. Mekaten enggèn Paduka cecawis samukawis sedaya.

¹⁰ (65-11) Siti ingkang kaambah luku Paduka paringi jawah, prongkolanipun siti wau Paduka leb ing toya. ngantos sitinipun gembur; tanemanipun Paduka berkahi.

¹¹ (65-12) Saben taun Paduka ganjar panèn ingkang saé. Panggènan ingkang Paduka rawuhi ngalami kalubèran.

¹² (65-13) Siti-siti ing ara-ara samun kebak pepanthan ménda, ing pèrènganipun kepireng swara surak-surak.

¹³ (65-14) Sakathahing panggènan kebak ménda gèmbèl lan ménda bérok, lebak-lebak sami ketutupan ing gandum. Sedaya wradin sami bingah giyak-giyak kanthi memuji.

66 ¹Kidung masmur kanggo pemimpin penyanyi. Hé salumahé bumi, padha surak-suraka ngluhuraké Allah!

²Kaluhuraning asmané padha pujinen nganggo nyanyian, kidungna nganggo lelagon.

³Munjuka marang Allah, "Sedaya pakaryan Paduka menika nggegirisi! Awit saking agenging pangwaos Paduka; mengsah Paduka sami kepeksa teluk.

⁴Salumahing bumi sami nyembah sujud dhateng Paduka, lan sami ngidungaken masmur konjuk dhateng Paduka."

⁵Mrénéa, delengen pakaryané Allah, iba olèhé nggegirisi tumindaké marang manungsa!

⁶Segara diwalik dadi dharatan, lan wong-wong padha nyabrang kali karo mlaku. Mulané kita padha bungah merga Panjenengané.

⁷Pangrèhé kalawan kasektèn langgeng ing selawasé; tingalé ngulataké para bangsa, supaya para wong mbaléla aja nganti ngeungaké awaké.

⁸Hé para bangsa, padha saosa puji marang Allah kita, kaluhurané padha wartakna kanthi sora!

⁹ Allah iku kang nylametaké nyawa kita, lan ora négakaké kita nganti tiba.

¹⁰ Dhuh Allah, kawula sampun naté Paduka uji, sampun naté Paduka damel murni kados slaka.

¹¹ Kawula naté Paduka lebetaken ing jaring, lan bangkèkan kawula Paduka bandhuli.

¹² Paduka négakaken sirah kawula dipun langkahi tiyang, malah naté kawula mlebet ing latu lan toya. Nanging Paduka ngentas kawula, ngantos kawula luwar.

¹³ Kawula badhé sowan, mlebet ing Pedaleman Paduka, nyaosaken kurban obongan sarta ngluwari punagi kawula konjuk dhateng Paduka,

¹⁴ ingkang kawula ucapaken nalika saweg ngalami reribed.

¹⁵ Kawula badhé nyaosaken kurban obongan dhateng Paduka, rupi kéwan ingkang lema, inggih ménda gèmbèl jaler, lembu lan ménda bérok jaler.

¹⁶ Hé wong kabèh kang ngabekti marang Allah, padha majua ngrungokaké; dakcritani bab kasaénané Pangéran marang aku.

¹⁷ Aku wis sesambat marang Panjenengané, saiki arep dakpuji nganggo kekidungan.

¹⁸ Menawa ing atiku ana pengangen-angen marang piala, mesthi panyuwunku ora dijurungi déning Pangéran.

¹⁹ Sanyatané Allah wis miyarsakaké, sarta wis nilingaké swaraning pandongaku.

²⁰ Pinujia Allah, déné ora nampik pandongaku, sarta ora njabel sih-kadarmané marang aku.

67 ¹ Kidung masmur kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné clempung. (67-2) Dhuh Allah, Paduka mugi paring sih-rahmat, tuwin mberkahi dhateng kawula.

² (67-3) Kawula kasunarana déning cahyaning wedana Paduka. Supados karahayon peparing Paduka kasumerepan ing satengahing para bangsa.

³ (67-4) Dhuh Allah, mugi salumahing bumi sami ngluhuraken Paduka. Paduka dipun pepuji déning para bangsa.

⁴ (67-5) Para umat sami bingaha kalawan suka-rena, awit bangsa-bangsa menika Paduka rèh kalayan adil. Sarta

para umat sedaya ing jagad, Paduka ingkang badhé nuntun lampahipun.

⁵ (67-6) Dhuh Allah, para bangsa mugè samè memuji dhumateng Paduka. Paduka dipun puja déning para bangsa sedaya!

⁶ (67-7) Bumi wis metokaké hasilé, Pangéran kang jumeneng Allah kita mberkahi kita.

⁷ (67-8) Allah mberkahi kita; salumahé bumi padha ngabektia marang Allah.

68 ¹ Masmur anggitané Dawud, kidung kanggo pemimpin penyanyi. (68-2) Allah jumeneng, mula mungsuhé padha buyar, wong sing padha memungsuhan karo Panjenengané padha keplayu saka ing ngarsané.

² (68-3) Kaya kukus kabur ing angin, kaya malam ajèr ing geni, kaya mengkono wong ala, padha sirna saka ngarsané Allah.

³ (68-4) Nanging para wong mursid padha bungah-bungah, padha giyak-giyak ing ngarsané Allah, padha bungah lan suka-rena.

⁴ (68-5) Padha ngidunga konjuk marang Allah, pujinen asmané. Dalan

ambah-ambahané ing awang-awang ratakna! Panjenengané iku kang asmané kasebut Allah! Padha bungah-bungaha ana ing ngarsané.

⁵ (68-6) Ana ing Pedalemané kang suci Panjenengané dadi ramané bocah lola lan kang mbélani prekarané para randha.

⁶ (68-7) Wong nglembara padha diparingi omah, wong tahanan padha diluwari, diirid lan nampa kabegjan. Nanging para pembrontak padha manggon ing ara-ara samun.

⁷ (68-8) Dhuh Allah, nalika Paduka ngirid umat Paduka majeng ing peprangan, nalika Paduka tindak ing ara-ara samun,

⁸ (68-9) bumi gonjing lan langit ndhawahaken jawah, wonten ngarsanipun Allah, ingkang rawuh ing Gunung Sinai.

⁹ (68-10) Dhuh Allah, Paduka ingkang ndhatengaken jawah deres, lan siti Paduka ingkang cengkar Paduka segeraken malih.

¹⁰ (68-11) Ngantos umat Paduka saged manggèn ing ngriku, lan Paduka nyekapi kabetahanipun tiyang kesrakat, margi saking kesaénan Paduka.

¹¹ (68-12) Pangéran paring dhawuh, lan kathah tiyang èstri sami martosaken:

¹² (68-13) "Para raja lan tentarané padha keplayu!" Lan wong wadon sing tunggu omah padha ngedum-edum rayahané.

¹³ (68-14) Reca kaya manuk dara nganggo swiwi slaka, elaré gilap kagawé saka emas. (Yagéné kowé padha manggon ing kandhang amor wedhus ing mangsa perang?)

¹⁴ (68-15) Nalika Kang Mahakwasa mbuyaraké para raja ana ing Gunung Zalmon. Panjenengané nekakaké salju ing kana.

¹⁵ (68-16) Saiba sentosané Gunung Basan kuwi, gunung kang akèh pucaké!

¹⁶ (68-17) Hé gunung-gunung sing akèh pucaké, yagéné kowé padha ngina marang gunung, kang dikersakaké Allah dadi Pedalemané, lan bakal didalemi ing selawas-lawasé.

¹⁷ (68-18) Kréta-perangé Allahé cacahé akèh banget, nalika rawuh saka Gunung Sinai menyang Pedalemané.

¹⁸ (68-19) Paduka sampun sumengka wonten ing ngaluhur, ngasta tiyang tawanan kathah. Manungsa ingkang

suwau mbrontak sami saos bulu-bekti.
Allah badhé dedalem ing ngriku.

¹⁹ (68-20) Pinuji-pujia Pangéran! Saben dina kersa nyangga momotan kita. Allah mitulungi kita.

²⁰ (68-21) Iya Allah kang paring pitulung, Pangéran Allahku kwasa ngluwari saka pati.

²¹ (68-22) Nanging mungsuhé Allah diremuk sirahé, wong sing tansah nindakaké piala diremuk sirahé sing dhiwut-dhiwut.

²² (68-23) Pangéran ngandika mengkéné, "Mungsuhmu bakal Dakbalèkaké saka Basan, bakal Dakbalèkaké saka telenging segara,

²³ (68-24) supaya sikilmu gupaka getihé, lan ilaté asumu mèlu ngrasakaké nganti sawaregé."

²⁴ (68-25) Dhuh Allah, tiyang-tiyang sami ningali arak-arakan kemenangan Paduka, Allah kawula, Ratu kawula, dhateng Pedaleman Paduka ingkang suci.

²⁵ (68-26) Tiyang-tiyang ingkang sami menyanyi mlampah ing ngajeng, ing wingkingipun para penabuh clempung,

ing tengah para prawan ingkang sami nabuh terbang.

²⁶ (68-27) "Pasamuwan, padha mujia Allah, hé turuné Israèl, padha mujia asmané!"

²⁷ (68-28) Taler Bènyamin, sing cilik dhéwé, mlaku ing ngarep, banjur para penggedhéné taler Yéhuda, kasusul déning para penggedhéné taler Zébulon lan Naftali.

²⁸ (68-29) Dhuh Allah, mugi kersa ngetingalaken pangwasa Paduka, inggih pangwasa ingkang Paduka agem mitulungi kawula.

²⁹ (68-30) Kagem Pedaleman Paduka ing Yérusalèm, para raja badhé sami nyaosi pisungsung konjuk dhumateng Paduka.

³⁰ (68-31) Sato kéwan ing glagahan mugi Paduka dukani, semanten ugi para pangwasa lan para pengagenging bangsa-bangsa! Mugi Paduka ndhawahaken paukuman dhateng tiyang ingkang karem bandha; kabuyarna bangsa-bangsa ingkang remen perang!

³¹ (68-32) Para utusan badhé sami dhateng saking Mesir, tiyang Étiopia

badhé ngegaraken tangan dhateng Allah
saprelu ndedonga.

³² (68-33) Hé sakèhé kraton ing
salumahing bumi, padha ngidungna
pujiné Allah. Pangéran padha luhurna
nganggo nyanyian, padha ngidungna
masmur kagem Allah;

³³ (68-34) kagem Panjenengané kang
nitih kréta ana ing langit, sing anané
wiwit jaman kuna mula. Rungokna!
Panjenengané ngetingalaké swarané
kang nggegirisi.

³⁴ (68-35) Ngakonana pangwasané
Allah, lan kaluhurané ana ing Israèl,
sarta kamulyané ana ing langit dhuwur.

³⁵ (68-36) Dhuh Allah, iba agenging
kawibawan, ingkang miyos saking
Paduka wonten ing Pedalemanipun
Allah. Allahé Israèl paring kaluhuran lan
kekuwatan marang umaté. Pinujia Allah!

69 ¹ Anggitané Dawud kanggo
pemimpin penyanyi. Laguné kaya
laguné: Kembang Bakung. (69-2) Dhuh
Allah, kawula mugi Paduka pitulungi,
margi kawula badhé kleleb!

² (69-3) Kawula ambles ing lendhut,
ingkang mboten wonten dhasaripun
kanggé ngadeg. Kawula kejlungup ing

toya lebet, lan badhé kleleb déning ombak.

³ (69-4) Awit saking enggèn kawula sesambat, badan kawula lemes lan telak kawula garing; mripat kawula tansah njinggleng ngajeng-ajeng pitulungan saking Paduka.

⁴ (69-5) Tiyang ingkang nyengiti kawula tanpa sebab, menika kathahipun nglangkungi rambut kawula. Kathah sanget tiyang ingkang nedya ngrisak kawula, inggih tiyang ingkang nyatroni kawula tanpa sebab. Kawula dipun peksa mangsulaken barang ingkang mboten kawula rayah.

⁵ (69-6) Dhuh Allah, Paduka pirsu cupeting nalar kawula, dosa-dosa kawula mboten kaaling-alingan wonten ing ngarsa Paduka.

⁶ (69-7) Dhuh Allah, para tiyang ingkang ngantos-antos Paduka, sampun ngantos kwirangan margi saking kawula. Tiyang ingkang ngupados Paduka sampun ngantos kecuwan margi saking kawula, dhuh Allahipun Israèl.

⁷ (69-8) Awit saking Paduka enggèn kawula dipun awon-awon, lan dipun damel wirang.

⁸ (69-9) Kawula dipun sélaki déning sedhèrèk-sedhèrèk kawula, sarta dados tiyang manca tumrapipun sedhèrèk-sedhèrèk kawula sebrayat.

⁹ (69-10) Anggèn kawula kesengsem dhateng Pedaleman Paduka, menika presasat latu ingkang mbesmi manah kawula, sarta kawula dipun poyoki déning tiyang-tiyang ingkang sami nampik Paduka.

¹⁰ (69-11) Kawula ngasoraken badan kawula srana siyam, nanging ing bab menika kawula dipun poyoki.

¹¹ (69-12) Samasa kawula nganggé sandhanganipun tiyang kesripahan, kawula lajeng dipun catur.

¹² (69-13) Kawula dipun raosi déning tiyang ingkang sami jagongan ing gapuraning negari, lan dados tetembanganipun tiyang mendem.

¹³ (69-14) Dhuh Allah, kawula badhé ndedonga dhateng Paduka, mugi Paduka paring wangsulan, sakeparenging kersa Paduka, karana gunging sih-kadarman Paduka.

¹⁴ (69-15) Kawula mugi Paduka entas saking lendhut, supados mboten kleleb,

kawula kauwalna saking satru-satru
kawula, lan saking toya lebet.

¹⁵ (69-16) Sampun ngantos kawula
kéntir déning ombak, lan kauntal déning
telenging pejah.

¹⁶ (69-17) Dhuh Allah, mugi njurungi
panyuwun kawula, awit saking kesaénan
lan sih-kadarman Paduka; mugi kersa
mirsani kawula, margi saking agenging
sih-rahmat Paduka.

¹⁷ (69-18) Sampun ngantos ngaling-
alingi wedana Paduka dhateng abdi
Paduka, margi kawula nandhang
karibedan; pramila mugi énggal paring
wangsulan.

¹⁸ (69-19) Mugi kersa énggal rawuh
nebus kawula, sarta ngluwari kawula
saking satru kawula.

¹⁹ (69-20) Paduka pirsacacawula,
kwirangan sarta kanisthan kawula;
Paduka ugi pirsacacawula,
ing kang ngrupeki kawula.

²⁰ (69-21) Cacawula damel aliting
manah, ngantos kawula semplah;
kawula ngajeng-ajeng piwelasing tiyang,
nanging tanpa damel; ngajeng-ajeng
tiyang ing kang saged nglipur, nanging
mboten manggih.

²¹ (69-22) Malah kawula dipun sukani racun, lan nalika kawula kasatan, dipun ombèni cokak.

²² (69-23) Mugi bujananipun tiyang-tiyang menika dadosa jalaraning tumpesipun; lan enggènipun wilujengan dadosa jiretipun.

²³ (69-24) Mripatipun dadosa wuta, lan bangkèkanipun dadosa lemes.

²⁴ (69-25) Paukuman Paduka katumplekna, supados tiyang-tiyang wau sami ketamana bramantya^j Paduka!

²⁵ (69-26) Pémanipun dadosa sepen, lan griyanipun suwung,

²⁶ (69-27) margi sami nguya-uya tiyang ingkang Paduka gebagi, sarta nambahi perhipun tiyang ingkang sampun Paduka tatoni.

²⁷ (69-28) Dosa-dosanipun mugi Paduka cathet sedaya, lan sampun ngantos angsal panduman kawilujengan peparing Paduka.

²⁸ (69-29) Namanipun kacorèka saking kitabé ngagesang, sampun ngantos kacathet ing kitabipun umat Paduka.

²⁹ (69-30) Nanging kawula menika kesrakat lan siniya-siya, dhuh Allah,

---

^jbramantya: amarah (bhs. Ind.).

kawula mugè Paduka tangèkaken, lan Paduka ayomi.

³⁰ (69-31) Allah bakal dakpuji nganggo nyanyian sarta dakluhuraké kanthi saos sokur.

³¹ (69-32) Kuwi gawé renaning penggalihé ngungkuli kurban sapi sing diwasa.

³² (69-33) Wong sing ditindhes samasa weruh bakal padha bungah. Hé wong kang nggolèki Allah, padha bungaha.

³³ (69-34) Sebab Allah miyarsakaké pesambaté wong miskin, lan wong tawanan ora dianggep asor.

³⁴ (69-35) Langit lan bumi padha ngluhurna asmané, semono uga segara lan saisiné kabèh.

³⁵ (69-36) Sebab Allah bakal ngluwari Sion, lan mbangun kutha-kuthané Yéhuda, supaya wong-wong padha manggon ing kana; lan ndarbèni bumi kono.

³⁶ (69-37) Sarta saterusé dadi darbèké anak-putuné umaté; lan wong sing nresnani asmané Allah kang bakal padha ngenggoni.

70¹ Anggitané Dawud, nalika saos kurban minangka pèngetan;

kanggo pemimpin penyanyi. (70-2)
Dhuh Allah, mugé énggal rawuh mitulungi
kawula, mugé paring pitulung, dhuh
Allah, samenika ugi.

² (70-3) Tiyang ingkang ngangkah
pejah kawula sami nandhanga wirang
lan bingunga piyambak. Ingang sami
ngangkah bilai kawula mugé sami
mundur lan kwirangan.

³ (70-4) Ingang nyukuraken kawula,
sami wangsula lan kisinana, minangka
piwalesing pangolok-olokipun.

⁴ (70-5) Tiyang ingkang sami madosi
Paduka, mugé sami bingah-bingah,
sarta suka-renaa sedaya tiyang ingkang
ngajeng-ajeng sih-pitulungan Paduka.
Sami tansah gadhaha pamuji mekaten,
"Allah iku Mahaluhur!"

⁵ (70-6) Nanging menggah kawula
menika tiyang nistha lan papa. Dhuh
Allah, mugé tumunten rawuh. Paduka
menika Juru Wilujeng ingkang mitulungi
kawula. Dhuh Allah, kersaa énggal
rawuh.

71 ¹ Dhuh Allah, kawula ngungsi
dhateng Paduka, mugé sampun
ngantos kawula kwirangan.

² Paduka mugè kersa nguwalaken kawula lan ngluwari kawula krana saking kaleresan Paduka. Paduka mugè nilingaken pesambat kawula, sarta ngluwari kawula.

³ Paduka mugè dados parang kawula ingkang sentosa, ingkang kawula ungsèni, bètèng kawula ingkang mitulungi kawula, awit inggih namung Paduka jumeneng dados peparang saha bètèng kawula.

⁴ Dhuh Allah, kawula mugè Paduka luwari saking tanganipun tiyang duraka, saking cengkeremaning tiyang awon lan ambek siya.

⁵ Sebab Paduka menika ingkang kawula endelaken, dhuh Allah, ingkang kawula jagèkaken wiwit alit mila.

⁶ Anggèn kawula suméndhé dhateng Paduka wiwit kawula taksih wonten ing wetengan; Paduka ingkang tansah kawula luhuraken.

⁷ Tumrap tiyang kathah, gesang kawula dados tuladha, margi Paduka dados pangungsèn kawula ingkang sentosa.

⁸ Lambé kawula lubèr pamuji dhumateng Paduka, ing sedinten-dinten Paduka kawula luhuraken.

⁹Ing mangsanipun sampun sepuh kawula, mugi sampun ngantos Paduka tampik; ing wancinipun kekiyatan kawula suda, mugi sampun ngantos Paduka tilar.

¹⁰Mengsah-mengsah kawula sami ngraosi, tiyang-tiyang ingkang nedya mejahi kawula sami sarembag.

¹¹Lan mungel mekaten, "Wong kuwi wis ditilar déning Allah, ayo padha dioyak lan dicekel, sebab wis ora ana sing mitulungi."

¹²Dhuh Allah, Paduka sampun ngantos nebihi kawula. Dhuh Allah kawula, mugi tumunten rawuh, mitulungi kawula!

¹³Para satru kawula sami nandhanga wirang, lan sami kasirnakna. Sami nandhanga wirang lan nistha, sedaya tiyang ingkang ngangkah cilaka kawula.

¹⁴Menggah kawula badhé tansah pitados dhateng Paduka lan saya sanget anggèn kawula ngluhuraken Paduka.

¹⁵Ilat kawula badhé nyariyosaken kaleresan Paduka, lan pitulungan peparing Paduka badhé tansah kawula wartosaken saben dinten, sebab kawula mboten saged ngétang cacahipun.

¹⁶Dhuh Pangéran, kawula badhé marek nyariyosaken kaélokaning

pangwasa Paduka, saha nyebutaken
kaleresan Paduka, inggih namung
Paduka piyambak ingkang kawula puji!

¹⁷ Dhuh Allah, wiwit alit mila kawula
sampun Paduka wulang, sarta dumugi
sepriki kawula tansah nyariyosaken
kaélok an Paduka.

¹⁸ Dhuh Allah, salebetipun kawula
sampun sepuh sarta uwanen mekaten,
sampun ngantos Paduka tilar, supados
anak-putu kawula ing samangké kawula
cariyosaken bab pakaryaning asta
Paduka, lan pangwasa Paduka kawula
cariyosaken dhateng anak-putu kawula
sedaya, ingkang badhé dhateng.

¹⁹ Kaleresan Paduka, dhuh Allah,
sundhul ing langit. Paduka sampun
nindakaken prekawis-prekawis ingkang
élok; dhuh Allah, sinten ingkang nyamèni
Paduka?

²⁰ Paduka ingkang sampun
ndhawahaken karibedan lan kasangsaran
dhateng kawula, inggih Paduka piyambak
ingkang badhé nggesangaken kawula
malih, sarta Paduka entasaken saking
telenging bumi.

²¹ Paduka mugi mewahi kadrajatan
kawula, lan nglipur kawula malih.

²²Ing ngriku kawula badhé memuji Paduka kalayan swantening slukat. Margi saking prasetyan Paduka, dhuh Allah, Paduka badhé kawula caosi pamuji mawi swantening clempung. Dhuh Allahipun Israèl, ingkang Mahasuci.

²³Lambé kawula dalah nyawa kawula ingkang sampun Paduka tebus, badhé sami bingah-bingah, sarta ngidungaken puji Paduka.

²⁴Ilat kawula sedinten-dinten badhé martosaken kaleresan Paduka, margi tiyang ingkang sami ngangkah bilai kawula sampun sami kwirangan lan katumpes.

72 ¹Anggitané Suléman. Dhuh Allah, Sang Prabu mugé Paduka wulang ngadili miturut dhawuh Paduka, lan Sang Putra Raja mugé kaparingana kaleresan ingkang saking Paduka piyambak.

²Supados panjenenganipun ngerèh umat Paduka kalayan adil, lan tiyang-tiyang kagungan Paduka mituruta dhawuh Paduka.

³Mugé negari menika kaparingana tentrem-rahayu, saha gesang adhedhasar kaleresan.

⁴ Mugi Sang Prabu paring keadilan dhateng tiyang kesrakat, paring pitulungan dhateng tiyang mlarat saha numpes tiyang ingkang nganiaya.

⁵ Sang Prabu kaparingana panjang yuswa selaminipun wonten surya lan rembulan, semanten ugi putra-wayahipun.

⁶ Mugi Panjenenganipun dados lantaraning berkah, kados jawah ingkang dhawah ing rumput, ingkang nyiram bumi ngantos lubèr.

⁷ Selaminipun Panjenenganipun ngasta keadilan, saya nambahana katentreman saha karahayon saya lubèra, ngantos mboten wonten rembulan malih!

⁸ Sang Prabu mugi mengkua tanah-tanah wiwit saking seganten dumugi seganten, tuwin saking Éfrat dumugi pungkasaning bumi.

⁹ Para bangsa ing ara-ara samun sami sujuda wonten ing ngarsanipun, sarta mengsahipun sami ndilata lebu.

¹⁰ Para raja saking Tarsis lan ing pulo-pulo sami nyaosana pisungsung; para ratu saking Syéba lan Séba sami sowana sarta saos pisungsung.

¹¹ Sakathahing para raja sami sujud dhateng Panjenenganipun, sarta sakathahing para umat sami saosa pangabekti!

¹² Saèstu Panjenenganipun badhé mitulungi tiyang mlarat, ingkang sesambat, mekaten ugi tiyang ingkang kesrakat sarta ingkang kاپiran.

¹³ Panjenenganipun badhé nresnani tiyang sèkèng lan tiyang mlarat, nyawanipun tiyang miskin badhé dipun pitulungi.

¹⁴ Sami badhé dipun tebus saking panindhès lan panganiaya, rahipun dipun anggep adi.

¹⁵ Sugenga Sang Prabu! Kasaosana pisungsung emas saking Syéba, lan kadongakna sedinten-dinten, supados lestantuna kasugenganipun.

¹⁶ Ing tanah ngriku lubèra taneman gandum, dalah ing pucaking redi ngedalna woh kathah kados taneman ing Libanon. Kitha-kithanipun kebaka tiyang kados rumput ing ara-ara.

¹⁷ Asmanipun Sang Prabu lestantuna ing selami-laminipun; kesuwura selaminipun wonten surya. Sedaya bangsa sami anduma berkah kanthi

nyebut asmanipun, saha sami mujèkna
berkah karaharjan saking Allah.

¹⁸ Pinujia Pangéran, Allahé Israèl! Mung
Panjenengané kang nindakaké kaélokan.

¹⁹ Pinujia asmané kang mulya,
salumahing bumi kasrambahana ing
kaluhurané! Amin!

²⁰ Tekan seméné pamuji-pamuji
anggitané Dawud, putrané Isai.

73 ¹ Masmur anggitané Asaf. Sejatiné
Allah iku becik tumrapé wong sing
jujur, lan sing resik atiné.

² Nanging mungguh aku, mèh waé
sikilku keplèsèt, mèh waé ilang imanku.

³ Sebab aku mèri karo wong sing
gemedhé, lan panas atiku nalika weruh
kabegjané wong ala.

⁴ Déné ora tau nandhang sangsara,
awaké waras, lemu.

⁵ Ora nandhang karibedan kaya wong
liyané, lan ora nandhang perih kaya
wong sapepadhané.

⁶ Mulané wataké angkuh, lan dhemen
nyia-nyia pepadhané.

⁷ Dosané tuwuh subur ing atiné, batiné
tansah ngrancang piala.

⁸ Senengané nyemoni wong liya,
kalawan angkuh ngrancang piala lan
panyiksa.

⁹ Allah kang ana ing swarga diala-ala,
lan kalawan angkuh njajah wong ana ing
bumi.

¹⁰ Umaté Allah nganti padha kèlu
marang wong mau, lan precaya karo apa
sing dikandhakaké.

¹¹ Pangucapé, "Gusti Allah masa pirsaa,
Kang Mahaluhur mesthi ora maèlu."

¹² Kaya mengkono kaanané wong jahat,
wong mau tansah begja lan kasugihané
saya tambah.

¹³ Yèn mengkono apa gunané aku
ngudi marang kautaman, lan nyingkiri
penggawé ala?

¹⁴ Dhuh Allah, saben dinten kawula
Paduka sangsara, saben énjing kawula
Paduka welèhaken.

¹⁵ Saupami kawula gadhah ungel
ingkang kados mekaten, temtu kawula
nyélaki anggèn kawula dados umat
Paduka.

¹⁶ Prakara mau dakrasak-rasakaké,
nanging aku meksa ora ngerti.

¹⁷ Nganti aku mlebu ing Pedalemané Allah kang Suci, lan ngentèni wekasané wong ala mau.

¹⁸ Èstunipun tiyang-tiyang menika Paduka degaken ing papan ingkang lunyu, lajeng Paduka plèsèdaken, mila dhawah remuk.

¹⁹ Sanalika sami tumpes-tapis, sirna margi saking paukuman Paduka.

²⁰ Kados impèn ingkang ical ing wanci énjing, samasa Paduka jumeneng lajeng Paduka kipataken.

²¹ Nalika manah kawula mangkel déning mrina, lan batos kawula nepsu déning sakiting manah,

²² èstunipun kawula bodho lan tanpa budi, kados kéwan wonten ing ngarsa Paduka.

²³ Nanging sokur déné kawula celak kaliyan Paduka, lan kaasta déning asta tengen Paduka.

²⁴ Kawula Paduka paringi pitedah, lajeng Paduka pulung dhateng kamulyan.

²⁵ Ing swarga lan ing bumi mboten wonten ingkang kawula raket, kejawi namung Paduka piyambak.

²⁶ Senajan badan lan nyawa kawula lebur, Allah ing selami-laminipun dados bètèng lan kekiyatan kawula.

²⁷ Sayektosipun, tiyang ingkang nyingkur Paduka badhé manggih karisakan, tiyang ingkang nyembah allah sanès, badhé tumpes sedaya, sarta nilar Paduka.

²⁸ Nanging mungguh aku, aku milih rumaket marang Allah, Pangéran, Allah iku andel-andelku, sarta aku bakal nyritakaké sakèhé pakaryané!

74 ¹ Kidung isi piwulang, anggitané Asaf. Dhuh Allah, menapa sebabipun kawula sami Paduka tampik ing selaminipun? Menapa sebabipun déné ménda-ménda kagungan Paduka, Paduka ukum ing selaminipun?

² Paduka mugè ngèneti dhateng umat ingkang Paduka pundhut kala jaman kina, inggih Paduka tebus kadadosaken kagungan Paduka piyambak. Mugè ngèneti dhateng Gunung Sion, dunungipun Pedaleman Paduka.

³ Paduka mugè kersa tedhak nuwèni panggènan-panggènan ingkang sampun dangu risak sanget. Wonten ing

Pedaleman Paduka, samukawis sampun dipun risak déning mengсах.

⁴ Mengсах-mengсах Paduka sampun sami surak-surak ing Pasucèn Paduka, lan sampun sami masang gendéranipun minangka tandhaning kamenanganipun.

⁵ Pendamelipun presasat tiyang madung ing wana, ingkang negori kajeng.

⁶ Sesampunipun menika lajeng ngremuki sedaya ukir-ukiran mawi linggis lan palu.

⁷ Pedaleman Paduka ingkang suci lajeng dipun besmi, pasucèn Paduka dipun najisaken lan dipun damel radin kaliyan siti.

⁸ Osiking manahipun, "Ayo padha dirusak kabèh." Sedaya papan panembahipun umat Paduka sanegari sedaya lajeng dipun besmi telas.

⁹ Sedaya barang-barang suci kawula ical, para nabi inggih sampun mboten wonten, lan mboten wonten tiyang ingkang sumerep badhé ngantos pinten laminipun.

¹⁰ Dhuh Allah, badhé ngantos pinten laminipun mengсах menika enggènipun memoyok, lan nyenyamah asma Paduka tanpa kendhat.

¹¹ Kénging menapa Paduka nampik mitulungi kawula? Sarta ndhelikaken asta tengen Paduka?

¹² Nanging sanyatanipun Paduka menika Ratu kawula, dhuh Allah, wiwit jaman kina mila, ingkang sampun asring mitulungi kawula.

¹³ Paduka ingkang kala rumiyin miyak seganten kalayan asta Paduka ingkang kwasa, lan ngremuk sirahipun sawer naga ing seganten.

¹⁴ Inggih Paduka ingkang ngremuk sirahipun Léwiatan. Paduka dadosaken tetedhanipun kéwan-kéwan ing ara-ara samun.

¹⁵ Paduka ingkang damel tuk lan lèpèn, kali ingkang ajeg toyanipun Paduka asataken.

¹⁶ Rinten Paduka ingkang nitahaken, semanten ugi dalu; surya lan rembulan, Paduka ingkang mrenahaken.

¹⁷ Paduka ingkang netepaken watesé dharatan; mangsa bentèr lan mangsa bedhidhing Paduka ingkang mrenata.

¹⁸ Paduka mugi ngèngeti, dhuh Allah, bilih para mengsah sami nggegugeng Paduka, bilih tiyang-tiyang ingkang

bodho menika sami ngawon-awon asma Paduka.

¹⁹ Paduka mugi sampun négakaken nyawanipun umat Paduka ingkang ringkih menika wonten ing tanganing mengsahipun ingkang ambek siya. Paduka mugi sampun supé dhateng umat Paduka ingkang kasiya-siya.

²⁰ Mugi ngèngeti dhateng prejanjian Paduka kaliyan kawula sedaya, sebab ing negari menika kathah pandhelikanipun tiyang ingkang remen nindakaken panganiaya.

²¹ Tiyang ingkang katindhes sampun ngantos sami kwirangan, tiyang mlarat sarta papa sageda sami memuji asma Paduka.

²² Paduka mugi jumeneng sarta nindakaken keadilan Paduka, mugi ngèngeti tiyang ingkang bodho enggènipun ngawon-awon dhateng Paduka tanpa kendhat.

²³ Paduka mugi nggalih sakathahing ujaripun para mengsah Paduka, saha sumbaripun tiyang-tiyang ingkang mbaléla dhateng Paduka, ingkang saya dangu saya nékad.

75¹ Kidung anggitané Asaf kanggo pemimpin penyanyi. Laguné kaya laguné: Aja ngrusak. (75-2) Dhuh Allah, kawula sami memuji dhumateng Paduka. Kawula sami muji sokur, dhuh Allah! Kawula sami nyariyosaken pakaryan Paduka ingkang élok.

² (75-3) Allah ngandika, "Aku sing netepaké wektuné pengadilan, lan Aku bakal ngadili kalawan patitis.^k

³ (75-4) Senajan sakèhé tumitah geter lan bumi gonjang-ganjing, Aku, ya Aku piyambak sing njejegaké sakané."

⁴ (75-5) Wong angkuh padha Dakkandhani, "Aja sumelang,"

⁵ (75-6) lan wong ala Dakkandhani, "Aja umuk. Aja ngendel-endelaké kekuwatanmu lan aja sesumbar."

⁶ (75-7) Tekané pengadilan iku ora saka Wétan utawa saka Kulon, lan uga ora saka Lor utawa Kidul.

⁷ (75-8) Nanging saka Allah, sing jumeneng hakim, ngluputaké sing siji lan mbeneraké sijiné.

⁸ (75-9) Allah ngasta tuwung ing astané, isi anggur paukumané. Anggur mau bakal diesokaké, lan wong duraka

---

^kpatitis: tepat (bhs. Ind.).

kabèh bakal ngombé anggur mau tekan endheg-endhegé pisan.

⁹ (75-10) Nanging aku selawasé bakal bungah-bungah lan ngidungaké masmur konjuk ing Allahé Yakub.

¹⁰ (75-11) Pangwasané wong duraka bakal dilebur, nanging kekuwatané wong mursid bakal saya tambah-tambah.

76 ¹ Kidung masmur anggitané Asaf kanggo pemimpin penyanyi, dibarengi uniné clempung. (76-2) Saben wong ing Yéhuda ngerti Allah iku sapa, asmané diurmati ing Israèl.

² (76-3) Kémahé didegaké ing Salèm, pedalemané ana ing Gunung Sion.

³ (76-4) Ana ing kana Panjenengané wis mutungi, panah sing mengkilat, tamèng sarta pedhang, apa déné sarupané gegamaning perang.

⁴ (76-5) Dhuh Allah, agunging kamulyan Paduka ngungkuli paredèn ingkang sampun wonten wiwit jaman kina mila.

⁵ (76-6) Prejurit kendel-kendel sami kablèjédan, lan nemahi tiwas, karosan lan ketrampilanipun mboten kanggé.

⁶ (76-7) Dhuh Allahipun Yakub, margi saking paukuman Paduka, kapal lan ingkang numpaki sami pejah.

⁷ (76-8) Paduka menika nggegirisi! Sinten ingkang betah ngadhepi Paduka menawi Paduka ngleresi duka?

⁸ (76-9) Paduka ndhawahaken kerampunganing pengadilan saking swarga, salumahing bumi sami ajrih blangkemen.

⁹ (76-10) Allah jumeneng ndhawahaken paukuman, kersa mitulungi sakathahing tiyang kesrakat wonten ing bumi.

¹⁰ (76-11) Brangasanipun manungsa wekasanipun namung badhé damel tambahing pamuji kagem asma Paduka; kekantunaning tiyang ingkang medal saking peprangan menika badhé memuji asma Paduka.

¹¹ (76-12) Punagimu marang Pangéran padha luwarana; padha nyaosna pisungsungmu marang Panjenengané. Hé sakèhé bangsa kang ana ing sakiwa-tengené. Panjenengané pantes disaosi pakurmatan.

¹² (76-13) Kang ngasoraké para penggedhé; lan ndadèkaké para raja ing bumi gemeter.

77 ¹ Masmur anggitané Asaf kanggo pemimpiné penyanyi, dibarengi uniné clempung. Laguné kaya lagu: Yedhutun. (77-2) Kalawan swara sora anggonku sesambat marang Allah, lan Panjenengané miyarsakaké aku.

² (77-3) Ing dina karubedan aku nggolèki Pangéran, senajan ing wayah bengi tanganku dakegaraké ing pandonga, nyawaku ora gelem diarih-arih.

³ (77-4) Samasa ngangen-angen marang Allah, aku banjur ngesah-esah. Samasa dakrasak-rasakaké nyawaku ngenes lan nglentrih.

⁴ (77-5) Kawula mboten saged tilem margi saking Paduka, ngantos manah kawula bingung lan mboten saged wicanten.

⁵ (77-6) Kawula ngangen-angen dhateng lelampahan ing jaman kina, inggih ing jaman ingkang kepengker.

⁶ (77-7) Ing wanci dalu kawula nggraita salebeting manah, lajeng ngunandika ing batos mekaten,

⁷ (77-8) "Penampiké Pangéran mono apa kanggo selawasé, ing tembé apa bakal ora melasi menèh?"

⁸ (77-9) Sih-palimirmané apa wis pedhot babar-pisan, prasetyané sing turun-temurun apa wis cunthel?

⁹ (77-10) Allah apa wis ora melasi menèh, lan kawelasané apa lebur déning bebenduné?"

¹⁰ (77-11) Ing kono osiking atiku, "Kang njalari perihku, iya iku yèn Allah wis ora Mahakwasa menèh."

¹¹ (77-12) Aku dakéling-éling pakaryané Allah. Kawula badhé ngraos-ngraosaken kaélokkan Paduka sedaya ing jaman kina.

¹² (77-13) Pakaryan Paduka sedaya badhé kawula raos-raosaken, lan pendameling asta Paduka badhé kawula ènget-ènget.

¹³ (77-14) Dhuh Allah, pangrèh Paduka menika suci! Pundi wonten Allah ingkang luhur kados Allah kawula?

¹⁴ (77-15) Paduka menika Allah ingkang nindakaken kaélokkan, pangwasa Paduka misuwur ing antawisipun para bangsa.

¹⁵ (77-16) Umat Paduka, turunipun Yakub lan Yusuf sampun Paduka tebus kalayan pangwasa Paduka.

¹⁶ (77-17) Dhuh Allah, seganten nalika ningali Paduka lajeng ajrih, dalah telenging^l samodra sami gemeter.

¹⁷ (77-18) Mendhung nggrojogaken toya, gludhug gumleger medal saking awang-awang, bledhèg sesamberan pating clèrèt.

¹⁸ (77-19) Gumlegering gludhug Paduka ngèbeki langit, kilat sami pating glebyar madhangi jagad. Bumi gemeter kaliyan oreg.

¹⁹ (77-20) Paduka tindak ngambah seganten, nratas telenging samodra, nanging tapak Paduka mboten ketawis.

²⁰ (77-21) Paduka ngirid umat Paduka kados nggiring ménda, srana tanganipun Musa lan Harun.

78 ¹ Kidung isi piwulang anggitané Asaf. Dhuh bangsaku, rungokna piwulangku, tembungku gatèkna.

² Aku arep medharaké kidung kang isi piwulang, arep nerangaké wewadi kang kelakon dhèk jaman kuna.

³ Prekara sing wis kita rungu lan kita alami, sing dicritakaké marang kita déning para leluhur.

---

^lteleng: puser: pusat (bhs. Ind.).

⁴ Aja kita dhelikaké tumrap anak-putu, nanging arep dakcritakaké marang angkatan sing sabanjuré; yakuwi bab kaluhurané Allah lan pangwasané, apa déné kaélokan kang ditindakaké.

⁵ Pangéran wis ndhawuhaké prenatal kanggo Israèl, lan ngundhangaké angger-angger marang turuné Yakub.

⁶ Para leluhur wis didhawuhi ngandhani marang anak-putu, supaya dingertèna déning turuné ing sapungkuré, iya déning anak-putu kang bakal lair.

⁷ Supaya padha precaya marang Allah lan aja lali sarupaning pakaryané, apa déné padha netepana dhawuhé.

⁸ Karomenèh aja kaya para leluhuré sing padha dadi wong mbangkang sing pangabektiné marang Allah ora mantep, lan atiné ora setya marang Allah.

⁹ Wong taler Éfraim, kang sikep gegaman panah lan gendhéwa, lagi tengah-tengahé perang padha mundur.

¹⁰ Padha ora ngandel karo janjiné Allah, lan wegah urip manut pangrèhé Pangéran.

¹¹ Wong-wong mau padha lali marang pakaryané Allah, lan pendamelé kang

élok, kang ditedahaké déning Allah
marang wong-wong mau.

¹² Allah wis nindakaké kaélokan ana ing
ngarepé para leluhur mau, ing tanah
Mesir, ing daérah Zoan.

¹³ Segara dipiyak, lan umaté
disabrangaké. Banyuné digawé
ngadeg kaya bendungan.

¹⁴ Ing wayah awan lakuné umat
dituntun nganggo méga, yèn bengi
nganggo padhanging geni.

¹⁵ Gunung watu dibelah ana ing ara-ara
samun, umaté nuli diparingi ngombé
nganti turah-turah presasat banyu saka
segara.

¹⁶ Saka karang mau Allah metokaké
kali, kang banyuné gumrojog kaya kali.

¹⁷ Éwasemono para leluhur mau padha
kebacut-bacut anggoné gawé dosa
marang Allah, sarta anggoné mbrontak
marang Kang Mahaluhur, ana ing ara-ara
samun.

¹⁸ Malah ing atiné padha nyoba marang
Allah, nyuwun diparingi pangan nuruti
kepéncuting hawa-nepsuné.

¹⁹ Unjuké marang Allah, "Apa Allah
kwasa maringi pangan ana ing ara-ara
samun?"

²⁰ Panjenengané pancèn kwasa mbelah karang lan metokaké banyu nganti turah-turah, nanging apa kwasa maringi roti utawa daging marang umaté?"

²¹ Mulané bareng ana tembung sing mengkono mau, Allah duka, banjur ana geni nibani umat Israèl.

²² Kuwi merga padha ora precaya marang Allah, sarta ora precaya marang pitulungané.

²³ Éwasemono Allah kersa ndhawuhi méga-méga mbukak gapurané langit.

²⁴ Umaté diudani manna kanggo pangan, padha diparingi gandum saka langit.

²⁵ Kabèh padha mangan rotining malaékat, padha kaparingan sangu nganti wareg.

²⁶ Allah nekakaké angin saka Wétan, lan ngagem kwasané nggiring angin saka Kidul.

²⁷ Umaté banjur diparingi manuk presasat udan, cacahé kaya wedhiné segara.

²⁸ Ditibakaké ing tengahé perkémahan lan ing sakiwa-tengené kémahé.

²⁹ Banjur padha mangan nganti sawaregé, merga padha nguja pepénginané.

³⁰ Nalika durung padha marem enggoné mangan, lan pangané isih ana ing cangkemé,

³¹ paukumané Allah mulad-mulad, nyerang wong-wong mau, nganti matèni para pemimpin lan para nonoman Israèl.

³² Éwasemono durung padha kapok olèhé gawé dosa, lan nerusaké enggoné ora precaya marang pakaryané Allah kang élok.

³³ Mulané uripé digawé tanpa guna déning Allah, lan selawasé ora ngalami tentrem.

³⁴ Samasa dianani pepati déning Allah, padha éling marang Panjenengané, banjur padha mratobat lan ngungsi marang Allah.

³⁵ Padha éling yèn Allah iku pengayomané, lan yèn Kang Mahaluhur iku Juru Slameté.

³⁶ Nanging tumindaké mau éthok-éthok, lan tembung sing diucapaké kuwi goroh.

³⁷ Merga atiné ora madhep marang Allah, lan iya ora setya marang prejanjiané Allah.

³⁸ Éwasemono Pangéran kersa melasi, kaluputané diapura lan umaté ora ditumpes. Allah ora nuruti dukané, lan paukumané ora diluntakaké kabèh.

³⁹ Panjenengané kersa ngèngeti yèn manungsa kuwi mung daging, lan mung napas sing metu lan ora bali menèh.

⁴⁰ Para leluhur kerep padha mbangkang marang Allah ana ing ara-ara samun, lan gawé gerahing galihé ana ing segara wedhi.

⁴¹ Padha nyoba marang Allah lan gawé dukané galihé Kang Mahasuci, Allahé Israèl.

⁴² Padha ora éling marang kwasané Pangéran nalika padha diuwalaké saka tanganing mungsuh,

⁴³ nalika Panjenengané gawé kaélok an ing tanah Mesir, lan mujijat-mujijaté ana ing daérah Zoan.

⁴⁴ Banyuné kali-kali lan kalèn-kalèn diwalik dadi getih, nganti ora kena diombé.

⁴⁵ Panjenengané nekakaké laler cathak ganas, lan kodhok-kodhok kang gawé rusak.

⁴⁶Tandurané wong Mesir kadadèkaké mangsané uler, lan asiling kangèlané didadèkaké pangané walang.

⁴⁷Wité anggur dipatèni srana udan watu, lan wité ara dipatèni nganggo bun upas.

⁴⁸Raja-kayané ditumpes srana udan ès, lan pepanthaning kéwané sirna disamber bledhèg.

⁴⁹Paukumané kang nggegirisi diesokaké, bramantya, deduka sarta karubedan, apa déné wadyabala malaékat teka nggawa bilai.

⁵⁰Paukumané diumbar makantar-kantar, lan nyawané wong-wong mau ditégakaké ngalami mati, malah diulungaké marang pageblug.

⁵¹Anaké pembarep wong Mesir dipatèni kabèh, mangka kuwi sing dadi andel-andelé brayaté.

⁵²Umaté diirid metu kaya wedhus, digiring kaya pepanthan ing ara-ara samun.

⁵³Padha dituntun kanthi tentrem, mula padha ora kwatir, mangka para mungsuhé diklelepaké ana ing segara.

⁵⁴ Umaté diirid menyang tanah suci, yakuwi tanah pegunungan iki, kang direbat déning astané Kang Kwasa.

⁵⁵ Para bangsa kampir padha ditundhung saka ing kono. Tanahé diedum-edum marang bangsa Israèl, umaté dadi tanah pusaka, diukur nganggo tali lan didhawuhi ngenggoni minangka pomahané umaté.

⁵⁶ Nanging bangsa Israèl padha mbrontak marang Allah, lan padha nyoba Panjenengané; dhawuhé padha ora dièstokaké.

⁵⁷ Padha nyingkur Panjenengané, lan kaya para leluhuré, padha ora setya, padha nylèwèng kaya lakuné panah kang lepas saka gendhéwa kang ala.

⁵⁸ Padha gawé sekeling galihé, merga padha kekutug ing gunung-gunung, lan gawé bentèring galihé srana reca-recané.

⁵⁹ Pirsane sing mengkono mau Allah duka banget, mula wong Israèl ditampik babar-pisan.

⁶⁰ Pedalemané ing Silo, kémah sing didalemi ana ing antarané manungsa, ditilar.

⁶¹ Panjenengané marengaké Pethiné Prejanjian diobong déning mungsuh,

mangka kuwi pretandhaning pangwasa lan kamulyané.

⁶² Panjenengané duka marang umaté, mulané padha ditégakaké dipatèni déning mungsuhé.

⁶³ Para nonomané padha mati ing peprangan, lan prawan-prawané padha ora ana sing ngepèk bojo.

⁶⁴ Para imam padha mati déning pedhang, lan randhané ora bisa nangisi.

⁶⁵ Wekasané Pangéran banjur kaya wungu saka anggoné saré; kaya prewira kang bingar merga anggoné ngombé anggur.

⁶⁶ Mungsuhé banjur digawé mundur, digawé wirang ing selawasé.

⁶⁷ Taleré Yusuf nuli ditampik, lan taleré Éfraim ora dipilih.

⁶⁸ Sing dipilih taler Yéhuda, Gunung Sion sing dikasihi.

⁶⁹ Panjenengané yasa pasucèn, kang dhuwuré presasat gunung kang dhuwur dhéwé, pondhasiné sentosa kaya bumi, aman ing selawasé.

⁷⁰ Panjenengané milih Dawud, abdiné, dipundhut saka pangonan,

⁷¹ nalika lagi angon wedhusé,
didadèkaké raja ing Israèl, dadi
pangoning umaté Allah.

⁷² Olèhé angon kalawan tulusing ati lan
tanpa pamrih, sarta kalawan pangrèh
kang wicaksana.

79 ¹ Masmur anggitané Asaf. Dhuh
Allah, bangsa-bangsa manca
sampun sami mlebet dhateng tanah
kagungan Paduka, lan sami najisaken
pedaleman Paduka ingkang suci;
Yérusalèm sampun dados jugrugan.

² Jisimipun para abdi Paduka, dipun
dadosaken tedhaning peksi-peksi ing
awang-awang; dagingipun para kekasih
Paduka kasukakaken kéwan ing ara-ara.

³ Rahipun umat Paduka dipun
wutahaken mlabar kados toya, ing
sakiwa-tengenipun Yérusalèm, sarta
mboten wonten ingkang ngubur.

⁴ Kawula sami dipun poyoki déning
tangga tepalih kawula, dipun wadani lan
dipun awon-awon déning tiyang-tiyang
sakiwa-tengen kawula.

⁵ Dhuh Allah, ngantos pinten laminipun
anggèn kawula nandhang paukuman
Paduka, lan ketaman déning bentèring
galih Paduka?

⁶ Paukuman Paduka mugi kaesokna dhateng para umat ingkang mboten nganggep dhateng Paduka, inggih dhateng sakathahing negari ingkang mboten sami nyembah dhateng Paduka.

⁷ Margi sampun sami mejahi umat Paduka, sarta ngrisak balé-pémahanipun.

⁸ Dosanipun leluhur kawula sampun ngantos katempahaken dhateng kawula, kawula mugi énggal Paduka welasi, margi kawula sampun mboten kiyat.

⁹ Dhuh Allah, mugi kawula sami Paduka pitulungi, krana saking kaluhuraning asma Paduka; mugi kawula kaluwarana, saha Paduka apunten dosa kawula krana saking asma Paduka.

¹⁰ Kénging menapa tiyang kapir menika ngantos sami mungel mekaten, "Allahé wong kuwi ana ing ngendi?" Mugi rahipun para abdi Paduka ingkang kawutahaken kawalesna ing ngajeng kawula, supados bangsa-bangsa menika sami sumerepa.

¹¹ Pesambatipun tiyang tawanan mugi Paduka piyarsakaken. Mugi kersa paring gesang dhateng tiyang-tiyang ingkang kaancam badhé dipun pejahi srana asta Paduka ingkang kwasa.

¹² Bangsa ingkang manggèn ing sakubeng kawula mugè sami kadhawahana piwales tikel pitu, margi enggènipun ngawon-awon dhateng Paduka.

¹³ Dhuh Pangéran, kawula umat Paduka, inggih ménda ngèn-ngènan Paduka, badhé sami memuji dhumateng Paduka ing selaminipun. Kaluhuran Paduka badhé kawula cariyosaken turun-temurun.

80 ¹ Masmur anggitané Asaf kanggo pemimpin penyanyi. Laguné kaya kidung: Kembang Bakung. (80-2) Dhuh Pangéran, Pangènipun bangsa Israèl, mugè miyarsakaken, Paduka ingkang nggiring turunipun Yusuf kados ménda! Paduka ingkang nitih kerub, mugè kersa ngetingalaken cahya Paduka

² (80-3) wonten ing ngajengipun Éfraim lan Bènyamin saha Manasyè! Mugè kersa ngetingalaken pangwasa Paduka, saha mitulungi kawula.

³ (80-4) Dhuh Allah, kawula mugè Paduka pulihaken. Mugè Paduka ngetingalaken sih-kadarman Paduka, temah kawula badhé sami wilujeng.

⁴ (80-5) Dhuh Allah, Ratuning jagad, ngantos pinten laminipun pandonganipun umat Paduka anggènipun kacegah déning paukuman Paduka?

⁵ (80-6) Para umat sami Paduka paringi nedha roti kaworan luh, sarta Paduka ombèni luh ngantos lubèr-lubèr.

⁶ (80-7) Bangsa-bangsa sakubeng kawula sami perang rebatan ndarbèki negari kawula. Bangsa-bangsa menika sami moyoki kawula.

⁷ (80-8) Dhuh Allah, Ratunipun jagad, kawula mugi Paduka pulihaken; mugi ngetingalaken sih-kadarman Paduka, murih kawula sami wilujeng.

⁸ (80-9) Kala rumiyin Paduka ngasta wit anggur saking tanah Mesir, bangsa-bangsa ing ngriki Paduka tundhung, tanahipun lajeng Paduka tanemi wit anggur wau.

⁹ (80-10) Sitinipun Paduka cawisaken, oyodipun nancep lebet ing siti, mila enggènipun ngrembaka ngebaki negari.

¹⁰ (80-11) Ronipun ngantos ngéyubi redi-redi, carang-carangipun ngantos sami mrambat dhateng wit arès kagunganipun Allah.

¹¹ (80-12) Oyoding pangipun ngantos dumugi ing Seganten Tengah, sarta lungipun ngantos dumugi Bengawan Éfrat.

¹² (80-13) Kénging menapa pageripun Paduka jugrugaken, ngantos sabèn tiyang ingkang langkung ngrampasi?

¹³ (80-14) Andhapan sami nggangsiri, lan kéwan ing ara-ara sami nyengguti.

¹⁴ (80-15) Dhuh Allah, Ratuning jagad, Paduka mugè kersa wangsul, kersa mirsani saking swarga, saha nggalih dhateng wit anggur menika!

¹⁵ (80-16) Mugè Paduka tuwèni, wit tanemané asta Paduka ingkang sampun dados ageng menika.

¹⁶ (80-17) Wit menika dipun besmi lan dipun babad déning mengsah; mugè mengsah menika Paduka dhawahi paukuman sarta Paduka tumpes!

¹⁷ (80-18) Umat ingkang sampun Paduka pilih menika mugè Paduka reksa; bangsa menika sampun Paduka rimati ngantos kiyat.

¹⁸ (80-19) Mila kawula badhé mboten sami murtad dhateng Paduka malih. Kawula sami kalestantunaken gesang

supados kawula sami ngluhuraken asma Paduka.

¹⁹ (80-20) Dhuh Allah, Ingkang Mahakwasa, mugè ngetingalaken sih-kawelasan Paduka, murih kawula sami manggih wilujeng.

81 ¹ Anggitané Asaf kanggo pemimpin penyanyi. Kaya laguné kidung: Gitit. (81-2) Padha surak-suraka kagem Allah, kekuwatan kita, padha bungah-bungaha kagem Allahé Yakub.

² (81-3) Padha memujia nganggo masmur, dibarengi nabuh terbang karo clempung kang laras laguné, lan karo slukat.

³ (81-4) Ngunèkna slomprèt ing tanggal sepisan, lan ing wulan purnama, ing dina riaya kita.

⁴ (81-5) Sebab kuwi wis dadi prenatal ing Israèl, wis ditetepaké dadi peraturan déning Allahé Yakub.

⁵ (81-6) Lan dadi dhedhawuhan kanggo umaté, nalika Panjenengané nggebag tanah Mesir. Aku krungu swara sing ora dakkenal, dhawuhé mengkéné,

⁶ (81-7) "Momotané wis Dakangkat saka pundhaké, kranjang lan pikulané wis Dakkon nyèlèhaké.

⁷ (81-8) Sajroning karubedan kowé padha sesambat, mula banjur Dakluwari. Panyuwunmu Daksembadani, Dakwangsuli saka pandhelikan-Ku ing samburiné gludhug. Kowé wis Dakcoba ing sapinggiring sendhang Mériba.

⁸ (81-9) Hé umat-Ku, padha ngrungokna, Aku arep ngélingaké marang kowé. Hé Israèl, dhawuh-Ku padha éstokna.

⁹ (81-10) Ing tengahmu aja ana allah liya, kowé aja nyembah allah, sing dudu allahmu.

¹⁰ (81-11) Mung Aku iki Pangéran, Allahmu, kang ngentasaké kowé saka tanah Mesir. Mangapa sing amba, nuli bakal Dakleboni pangan nganti kowé wareg.

¹¹ (81-12) Nanging umat-Ku ora ngrungokaké dhawuh-Ku, sarta Israèl wegah ngéstokaké dhawuh-Ku.

¹² (81-13) Banjur Dakuja supaya nglakoni karepé atiné kang wangkot; karebèn padha nindakaké apa sing dirancang manut karepé dhéwé!

¹³ (81-14) Hé umat-Ku, padha ngrungokna tembung-Ku. Hé Israèl, padha uripa manut pituduh-Ku.

¹⁴ (81-15) Mungsuhamu sanalika bakal Daktelukaké, sarta bakal padha ngrasakaké antebé tangan-Ku.

¹⁵ (81-16) Wong sing sengit marang Pangéran, bakal padha sujud ing ngarsané, mengkono bakal nasibé ing selawasé.

¹⁶ (81-17) Nanging umat-Ku bakal Dakparingi mangan gandum sing becik dhéwé, sarta madu saka watu karang, nganti sawaregé."

82 ¹ Masmur anggitané Asaf. Allah mimpin rapaté para allah,^m ndhawahaké putusané ing tengahé para allah,

² pangandikané, "Nganti pira lawasé anggonmu ngadili sewenang-wenang, lan ngéloni wong duraka?

³ Kowé padha nindakna keadilan marang wong miskin lan bocah lola, wong sing disiya-siya lan wong mlarat bélanen wewenangé.

⁴ Mitulungana marang wong cilik lan wong papa, luwarana saka tangané wong duraka!"

⁵ Kebangeten temen bodhomu, déné ora ngerti apa-apa. Kaananmu bobrok

---

^mpara allah: para hakim.

temen, lan ing bumi wis ora ana keadilan.

⁶Aku wis dhawuh mengkéné,
"Kowé kabèh iku allah, putrané Kang Mahaluhur!

⁷Nanging kowé bakal padha mati, ora béda karo wong akèh, kowé bakal mungkasi uripmu kaya para penggedhé liyané."

⁸Dhuh Allah, Paduka mugé jumeneng ngadili tiyang salumahing bumi, awit sakathahing para umat menika kagungan Paduka.

83 ¹Kidung masmur anggitané Asaf. (83-2) Dhuh Allah, Paduka mugé sampun kèndel kémawon, namung thenguk-thenguk tanpa kumecap.

²(83-3) Sebab para mengsah Paduka sami mbrontak, ingkang sami sengit dhateng Paduka sami gemedhé.

³(83-4) Sami ngrancang badhé damel piawon dhateng umat Paduka, lan sami sarembag nglawan dhateng ingkang Paduka ayomi.

⁴(83-5) Wicantenipun, "Ayo padha ditumpes, disirnakaké saka antarané para bangsa, supaya jenengé Israèl ora disebut menèh!"

⁵ (83-6) Saèstu sampun sami rembagan lan saiyeg ngawontenaken prejanjian nglawan dhateng Paduka.

⁶ (83-7) Tiyang Édom lan tiyang Ismaèl, tiyang Moab lan tiyang Hagar.

⁷ (83-8) Tiyang Gebal, Amon lan tiyang Amalèk, tiyang Filistéa lan tiyang Tirus.

⁸ (83-9) Semanten ugi tiyang Asyur sedaya sampun ngempal dados setunggal, ambiyantu bani Lot.

⁹ (83-10) Sedaya menika mugi sami kadamela kados bangsa Midian, kados Siséra, kados Yabin wonten ing pinggiripun Lèpèn Kison,

¹⁰ (83-11) ingkang sampun kasirnakaken ing Èn-Dhor, dados rabuking siti.

¹¹ (83-12) Para pengagengipun mugi kadamela kados Orèb lan Zeèb, kados Zébah lan Salmuna,

¹² (83-13) kadamela mekaten sedaya pengagengipun ingkang mungel, "Payo kita padha ngenggoni Pedalemané Allah!"

¹³ (83-14) Dhuh Allah, kawula, tiyang menika sami Paduka awut-awut kados bledug, kados mrambut kabur ing angin.

¹⁴ (83-15) Kados latu ingkang mbesmi wana, kados pangalad-alading latu ingkang mbesmi paredèn.

¹⁵ (83-16) Lajeng sami kasirepa déning prahara, lan kadadosna giris déning lésus Paduka.

¹⁶ (83-17) Sami nandhanga wirang lan kanisthan, dhuh Allah, supados sami ngupadosana asma Paduka.

¹⁷ (83-18) Sami nandhanga wirang lan ajrih ing selaminipun, inggih sami nandhanga kwirangan ngantos sasiranipun.

¹⁸ (83-19) Supados sami sumerepa bilih Paduka menika ingkang asma Allah, saha namung Paduka piyambak ingkang kwaos ing salumahing bumi.

84 ¹ Masmur anggitané bani Korakh, kanggo pemimpin penyanyi. Kaya laguné kidung: Gitit, dibarengi nganggo uniné clempung. (84-2) Dhuh Allah Ratuning jagad, saiba kesengseming manah kawula dhateng Pedaleman Paduka.

² (84-3) Nyawa kawula ngengleng margi saking kangen dhateng Plataranipun Allah. Raga lan sukma kawula kalayan

bingah sami ngajeng-ajeng dhateng Allah ingkang gesang.

³ (84-4) Peksi gréja kémawon sami damel susah ing Pedaleman Paduka, peksi kedhali sami gadhah panggènan kanggé nyèlèhaken anakipun, celak kaliyan mesbèh Paduka, dhuh Allah, Ratuning jagad, inggih Ratu kawula lan Allah kawula.

⁴ (84-5) Rahayu tiyang ingkang manggèn wonten ing Pedaleman Paduka, lan tansah ngluhuraken Paduka.

⁵ (84-6) Rahayu tiyang ingkang nampi kekiyatan saking Paduka, ingkang sami kepéngin jjarah dhateng Gunung Sion.

⁶ (84-7) Samasa lampahipun dumugi Lembah Baka, lembah wau dados kados siti ingkang kebak tuk, inggih kados jawah kawitan ing mangsa rendheng, ingkang mbekta berkah.

⁷ (84-8) Lampahipun saya dangu saya rosa, ngantos dumugi ing Sion; sedaya lajeng sami sowan ing ngarsanipun Allah.

⁸ (84-9) Dhuh Allah, Allahé langit lan bumi, mugé miyarsakaken pandonga kawula; mugé nilingaken, dhuh Allahipun Yakub!

⁹ (84-10) Dhuh Allah, tetamèng kawula, Paduka mugi kersa mirsani pasemonipun raja ingkang Paduka jebadi!

¹⁰ (84-11) Saèstunipun manungsa sedinten kémawon wonten ing Plataran Paduka, menika langkung sekéca ketimbang kaliyan sèwu dinten wonten ing panggènan sanès. Langukung sekéca tengga kori ing Pedalemanipun Allah kawula, ketimbang kaliyan manggèn wonten griyanipun tiyang duraka.

¹¹ (84-12) Gusti Allah iku tetamèng lan kaluhuranku, Panjenengané kang paring sih-rahmat lan kamulyan. Wong kang lakuné kalawan temen mesthi kaparingan samubarang kang becik.

¹² (84-13) Dhuh Allah, Ratuning jagad, rahayu tiyang ingkang pitados dhumateng Paduka.

85 ¹ Masmur anggitané Korakh, kanggo pemimpin penyanyi. (85-2) Dhuh Allah, Paduka sampun maringaken sih-palimirma dhateng negari menika, sarta kawontenanipun Yakub sampun Paduka pulihaken.

² (85-3) Panerakipun umat Paduka sampun Paduka apunten, dosanipun sedaya sampun Paduka aling-alingi.

³ (85-4) Bentèring penggalih Paduka sampun Paduka sirep. Paukuman Paduka ingkang mulad-mulad sampun Paduka lilihaken.

⁴ (85-5) Dhuh Allah ingkang mengku kabegjan kawula, kawula mugè samu Paduka pulihaken, saha mugè ngèndelaken gerahing penggalih Paduka dhumateng kawula.

⁵ (85-6) Menapa kawula badhé Paduka ukum ing selaminipun, gerahing penggalih Paduka menapa badhé kalajengaken ngantos turun-temurun?

⁶ (85-7) Paduka menapa mboten kersa ngiyataken kawula malih, supados umat Paduka sageda bingah awit saking Paduka?

⁷ (85-8) Dhuh Allah, kawula mugè samu Paduka tedahi sih-kamirahan Paduka, sarta mugè kaparingan pitulungan Paduka.

⁸ (85-9) Dakrungokaké apa kang dadi pangandikané Pangéran, Panjenengané prejanji maringi tentrem-rahayu marang kita, umat kagungané, lan marang wong kang padha dikasihi, supaya aja padha bali kesasar menèh.

⁹ (85-10) Satemené pitulungané Pangéran marang wong kang nyaosi pangabekti kuwi cepak, supaya tanah kita kaparingan kabegjan saka ngarsané.

¹⁰ (85-11) Katresnan lan kasetyan bakal mlaku bebarengan, keadilan lan tentrem-rahayu bakal gathuk.

¹¹ (85-12) Wong ing bumi bakal nduwèni kasetyan, sarta keadilan bakal njangkung saka swarga.

¹² (85-13) Allah bakal maringaké samubarang kang becik, sarta palemahan kita bakal metu hasilé.

¹³ (85-14) Kabeneran bakal ndhisiki tindaké Allah, lan ngrata dalan sing arep diambah.

86 ¹ Pandonga anggitané Dawud. Paduka mugé kersa nilingaken saha nyembadani panyuwun kawula, margi kawula nandhang sangsara lan kekirangan.

² Nyawa kawula mugé Paduka reksa, margi kawula menika kekasih Paduka. Kawula mugé Paduka pitulungi, margi kang abdi pitados dhateng Paduka.

³ Paduka menika Allah kawula, kawula mugé Paduka welasi, sebab sedinten muput Paduka ingkang kawula sambati.

⁴ Mugi kersa mbingahaken manahipun abdi Paduka, dhuh Pangéran, sebab dhateng Paduka kawula ngunjukaken pandonga kawula.

⁵ Sebab Paduka, dhuh Allah, Paduka rena lan kersa ngapuntèn, sih-pitulungan Paduka menika lubèr dhateng sedaya tiyang ingkang sesambat dhateng Paduka.

⁶ Dhuh Allah, mugi kersa nilingaken pandonga kawula, lan miyarsakaken swantening panyuwun kawula.

⁷ Ing dinten karibedan, kawula nyenyuwun dhateng Paduka, sebab Paduka njurungi panyuwun kawula.

⁸ Dhuh Allah, mboten wonten allah ingkang nyamèni Paduka, lan mboten wonten ingkang makarya kados ingkang Paduka tindakaken.

⁹ Dhuh Pangéran, sakathahipun para umat ingkang Paduka titahaken, badhé sami sowan sujud wonten ing ngarsa Paduka, sarta nyaosi urmat dhumateng Paduka.

¹⁰ Sebab Paduka menika Mahaluhur, ingkang nindakaken kaélokèn, inggih namung Paduka piyambak, dhuh Allah.

¹¹ Dhuh Allah, kawula mugi Paduka tedahi margi Paduka, supados lampah kawula leres lan manuta ing pangrèh Paduka; mugi pengangen-angen kawula sawetahipun mindengⁿ ing pangabekti dhateng Paduka.

¹² Dhuh Pangéran, Allah kawula, Paduka badhé kawula puji kalawan gumolonging manah, saha asma Paduka badhé kawula luhuraken ing selaminipun.

¹³ Margi agung sih-kadarman Paduka dhateng kawula, sarta kawula sampun Paduka entasaken saking panggènanipun tiyang pejah ingkang lebet piyambak.

¹⁴ Dhuh Allah, tiyang-tiyang angkuh sami ngroyok kawula, lan grombolanipun tiyang ambek siya sami kepéngin mejahi kawula, sami kesupèn dhateng Paduka.

¹⁵ Nanging, dhuh Allah, Paduka menika, Allah ingkang welasan, asih lan sabar.

¹⁶ Paduka mirsanana kawula kanthi kawelasan, abdi Paduka mugi kaparingana kekiyatan Paduka, margi kawula ngabdi dhateng Paduka, kados biyung kawula ngabdi dhateng Paduka.

ⁿmindeng: tekun (bhs. Ind.).

¹⁷ Dhuh Allah, kawula mugi kaparingana pretandhaning kasaénan Paduka, supados tiyang ingkang sami sengit dhateng kawula sami kisinin, margi Paduka sampun mitulungi kawula saha nglipur dhateng kawula.

87 ¹ Masmur anggitané bani Korakh. Allah mbangun kuthané ana ing gunung suci;

² Allah ngasihi kutha Yérusalèm, ngungkuli kutha-kutha Israèl liyané.

³ Hé kuthané Allah, akèh prekara-prekara becik sing misuwur ana ing tengahmu.

⁴ Aku nyebut Mesir lan Babil ing antarané wong-wong kang padha nganggep marang Aku. Semono uga Filistéa, Tirus lan Étiopia iku lairé padha ana ing Sion.

⁵ Mungguh Sion, bakal kawartakaké; sakèhé bangsa iku asalé saka Sion, lan Panjenengané, Kang Mahaluhur, iku kang gawé sentosané bangsa-bangsa mau.

⁶ Gusti Allah nyathet sakèhé bangsa-bangsa lan kabèh kepétung dadi wargané Yérusalèm.

⁷ Kabèh bakal padha memuji lan jejogèdan karo muni mengkéné, "Sion kuwi etuking sakèhing berkah kita."

88 ¹ Kidung masmur anggitané bani Korakh, kanggo pemimpin penyanyi. Laguné kaya: Makhalat Léanot. Kidung piwulangé Héman, wong Ézrahi. (88-2) Dhuh Allah, Juru Wilujeng kawula, kawula sesambat dhateng Paduka sedinten muput. Ing wanci dalu kawula sowan ing ngarsa Paduka.

² (88-3) Pandonga kawula mugi Paduka piyarsakaken, pesambat kawula nyuwun tulung mugi Paduka tilingaken.

³ (88-4) Kasisahan kawula sampun matumpuk-tumpuk, lan kawula sampun celak kaliyan ajal kawula.

⁴ (88-5) Kawula kaanggep kados tiyang ingkang sampun badhé mlebet ing luwenging kubur, daya kekiyatan kawula sampun telas.

⁵ (88-6) Kawula badhé manggèn ing antawisipun tiyang kathah, awor kaliyan tiyang-tiyang ingkang pejah ing peprangan, inggih tiyang-tiyang ingkang sampun mboten Paduka èneti malih, ingkang kapethal saking pitulungan Paduka.

⁶ (88-7) Kawula sampun Paduka sèlèhaken wonten ing dhasaripun kuburan ing telenging pepeteng.

⁷ (88-8) Paduka sampun nindhihi kawula srana paukuman Paduka, ngantos kawula kagiles déning alunipun.

⁸ (88-9) Tiyang-tiyang ingkang tepang kaliyan kawula sampun sami Paduka tebihaken saking kawula, margi sampun sami éwa dhateng kawula. Kawula katutup ngantos mboten saged oncat.

⁹ (88-10) Mripat kawula pendul déning tangising kasangsan, dhuh Allah, saben dinten kawula sesambat dhateng Paduka, sarta ngegaraken tangan kawula, ndedonga.

¹⁰ (88-11) Paduka menapa badhé nindakaken kaélokkan kanggé tiyang pejah? Tiyang pejah menapa badhé tangi sarta memuji dhateng Paduka?

¹¹ (88-12) Sih Paduka menapa badhé kacariyosaken wonten ing kubur? Kasetyan Paduka menapa badhé kawartosaken ing papaning karisakan?

¹² (88-13) Kaélokaning pangwasa Paduka menapa badhé kasumerepan wonten ing pepetenging pejah, lan

kesaénan Paduka wonten ing alamipun tiyang ingkang sami kasupèkaken?

¹³ (88-14) Nanging tumraping kawula, dhuh Allah, kawula badhé sesambat dhateng Paduka, lan saben énjing kawula ngunjukaken pandonga dhateng Paduka.

¹⁴ (88-15) Dhuh Allah, kénging menapa kawula Paduka tampik, sarta Paduka singkur?

¹⁵ (88-16) Wiwit alit mila kawula nandhang sangsara ngantos badhé pejah; kawula semplah margi ngraosaken awrating paukuman Paduka.

¹⁶ (88-17) Bentèring paukuman Paduka mbrongot kawula, ngantos kawula remuk margi déning ajrih dhateng Paduka.

¹⁷ (88-18) Menika sedaya ngepang kawula sedinten muput kados toyaning banjir, ngantos kawula mboten saged oncat.

¹⁸ (88-19) Kanca-kanca kawula ingkang celak, Paduka tebihaken saking kawula, namung pepeteng ingkang ngancani kawula.

89 ¹ Kidung isi piwulang anggitané Étan wong Ezrahi. (89-2) Dhuh

Allah, sih-kawelasan Paduka badhé kawula kidungaken ing selaminipun, kasetyan Paduka badhé kawula cariyosaken tanpa kendhat.

² (89-3) Sih Paduka menika langgeng ing selaminipun, lan kasetyan Paduka menika tetep kados langit.

³ (89-4) Paduka ngandika, "Aku damel prejanjian karo pilihan-Ku; Aku wis supaos marang abdi-Ku Dawud:

⁴ (89-5) 'Anak-turunmu selawasé bakal dadi raja; kratonmu bakal madeg selawas-lawasé."

⁵ (89-6) Dhuh Allah, swarga ngluhuraken kaélokanipun pangwasa Paduka, sarta kasetyan Paduka pinuji-puji ing satengahing pasamuwanipun para suci.

⁶ (89-7) Ing langit sapa sing ngimbang Allah, ing swarga sapa sing madhani Panjenengané?

⁷ (89-8) Ing kalangané para suci, Allah kang diurmati lan diajrihi ngungkuli sakèhé para kang ngiring Panjenengané.

⁸ (89-9) Dhuh Allah, Allahipun langit lan bumi, sinten ingkang nyamèni Paduka? Paduka menika Mahakwasa, lan setya ing sedhéngah prekawis.

⁹ (89-10) Samodra ingkang ngédab-édabi menika Paduka ingkang ngerèh, samasa ombakipun mumbul, inggih Paduka ingkang ngedhakaken.

¹⁰ (89-11) Rahab ingkang nggegirisi sampun Paduka remuk ngantos setengah pejah, kalayan asta ingkang rosa Paduka sampun mbuyaraken mengsah Paduka.

¹¹ (89-12) Langit menika kagungan Paduka, mekaten ugi bumi, jagad lan saisènipun menika Paduka ingkang nalesi.

¹² (89-13) Lèr kaliyan Kidul Paduka ingkang nitahaken, Gunung Tabor lan Gunung Hèrmon sami memuji asma Paduka.

¹³ (89-14) Iba agenging pangwaos Paduka! Kekiyatan Paduka èstu ngédab-édabi.

¹⁴ (89-15) Pangrèh Paduka menika kadhasaran kaleresan lan keadilan, katresnan lan kasetyan tansah ketingal ing sedaya pendamel Paduka.

¹⁵ (89-16) Begja bangsa ingkang ngabekti dhateng Paduka mawi kekidungan, ingkang sami gesang wonten ing cahyaning wedana^o Paduka.

---

^owedana: pasuryan. (Tembungipun limrah: rai).

¹⁶ (89-17) Sami bingah-bingah sedinten muput margi saking kesaénan ingkang Paduka paringaken.

¹⁷ (89-18) Paduka sampun paring kemenangan ageng, lan sih Paduka damel rosa kawula.

¹⁸ (89-19) Dhuh Allah, tetamèng kawula menika kagungan Paduka, lan ratu kawula menika peparing Paduka, Ingkang Mahasuci.

¹⁹ (89-20) Kala rumiyin Paduka naté ngandika srana wahyu dhateng tiyang ingkang Paduka kasihi, "Aku wis paring dhamparé keprabon marang sawijining wong prewira, wong pilihan, kang Dakjunjung saka ing antarané wong sabangsa.

²⁰ (89-21) Dawud abdi-Ku wis Dakdadèkaké raja, Dakjebadi nganggo lenga pilihan-Ku.

²¹ (89-22) Wong kuwi bakal tansah Dakreksa srana kekuwatan-Ku, asta-Ku bakal damel kuwat sentosané.

²² (89-23) Dhèwèké bakal ora dikalahaké déning mungsuh, lan wong duraka ora bakal bisa nelukaké dhèwèké.

²³ (89-24) Mungsuhé bakal Dakremuk ana ing ngarepé, lan wong sing sengit marang dhèwèké bakal Dakpatèni.

²⁴ (89-25) Sih lan kasetyan bakal nunggil karo wong mau, lan bakal tansah Dakparingi kemenangan.

²⁵ (89-26) Kratoné bakal Dakjembaraké, saka Segara Tengah tekan Bengawan Éfrat.

²⁶ (89-27) Wong mau bakal nyebut Aku mengkéné, 'Paduka menika Rama kawula, Allah saha bètèngé kawilujengan kawula.'

²⁷ (89-28) Dhèwèké bakal Dakangkat dadi putra-Ku mbarep, lan ratu sing luhur dhéwé ing antarané para ratu.

²⁸ (89-29) Janjian-Ku karo wong kuwi bakal Daktetepi lan janji-Ku mau bakal langgeng ing selawasé.

²⁹ (89-30) Kratoné bakal madeg ing selawasé, anak-turuné mesthi ana sing dadi raja.

³⁰ (89-31) Nanging menawa anak-turuné nyingkur Aku, lan ora mbangun-turut marang Aku,

³¹ (89-32) menawa padha nglanggar dhawuh-Ku, lan ora netepi prenatalan-Ku,

³² (89-33) bakal padha Dakwales nganggo gitik lan durakané Daksiksa srana paukuman.

³³ (89-34) Nanging sih-kamirahan-Ku bakal ora Daksingkiraké saka wong mau, lan sih-kasetyan-Ku bakal ora Daksélaki.

³⁴ (89-35) Prejanjian-Ku bakal ora Dakbubrah, lan apa kang miyos saka tutuk-Ku bakal ora Dakéwahi.

³⁵ (89-36) Sepisan Aku wis supaos demi kasucèn-Ku, mesthi Aku ora goroh marang Dawud.

³⁶ (89-37) Anak-turuné bakal ora entèk-entèk, lan dhamparé bakal ana ing ngarsa-Ku kaya srengéngé.

³⁷ (89-38) Kaya rembulan kang selawasé ana, dadi seksi ing langit sing setya tuhu."

³⁸ (89-39) Nanging Paduka nampik dhateng ratu ingkang Paduka pilih piyambak; piyambakipun Paduka tilar lan Paduka singkur.

³⁹ (89-40) Prejanjian Paduka kaliyan piyambakipun Paduka bibrah; makuthanipun Paduka bucal ing lendhut.

⁴⁰ (89-41) Témbok-témboké kithanipun Paduka rebahaken, bètèng-bètèngipun Paduka jugrugaken.

⁴¹ (89-42) Tiyang ingkang langkung sami mendheti barang-darbèkipun; piyambakipun dados pepoyokaning tangga-tepalhipun.

⁴² (89-43) Para satrunipun Paduka paringi kemenangan, sakathahing mengsahipun sami Paduka dadosaken bingah.

⁴³ (89-44) Dedamelipun Paduka damel tanpa gina, lan piyambakipun Paduka tégakaken kawon perang.

⁴⁴ (89-45) Kaluhuranipun Paduka damel surem, lan dhamparipun Paduka rebahaken.

⁴⁵ (89-46) Umuripun Paduka damel cekak, lan Paduka kemuli srana kanisthan.

⁴⁶ (89-47) Dhuh Allah, ngantos pinten laminipun enggèn Paduka wonten ing pandhelikan? Sarta paukuman Paduka enggènipun murub kados latu?

⁴⁷ (89-48) Paduka mugi ènget, gesang kawula menika sepinten dangunipun, menapa tanpa damel enggèn Paduka nitahaken sakathahing manungsa?

⁴⁸ (89-49) Menapa wonten tiyang gesang ingkang mboten badhé ngalami pejah? Utawi sinten ingkang saged nguwalaken nyawanipun saking kubur?

⁴⁹ (89-50) Dhuh Pangéran, pundi buktinipun sih-kadarman Paduka kala semanten? Ingkang Paduka janjèkaken kalayan supaos dhateng Dawud, demi kasetyan Paduka?

⁵⁰ (89-51) Dhuh Pangéran, Paduka mugèngi ngèngeti abdi Paduka anggènipun dipun poyoki, lan kawirangan ingkang kawula sandhang saking para bangsa.

⁵¹ (89-52) Dhuh Allah, para mengsah Paduka sami nyenyamah ratu ingkang Paduka jebadi; panjenenganipun dipun poyoki dhateng pundi kémawon purugipun.

⁵² (89-53) Pinujia Allah, langgeng selawasé! Amin!

90 ¹ Pandongané Musa, abdiné Allah. Dhuh Allah, Paduka menika dados pangungsèn kawula turun-temurun.

² Sadèrèngipun redi-redi katitahaken, inggih sadèrèngipun Paduka ngawontenaken bumi lan alam jembar, wiwit kelanggengan dumugi kelanggengan, Paduka jumeneng Allah.

³ Paduka mangsulaken manungsa dados lebu, mawi dhawuh, "Hé manungsa, balia!"

⁴ Sebab ing ngatasipun paningal Paduka sèwu taun sami kaliyan dinten wingi ingkang kepengker, utawi kados gilirané tiyang jagi ing wanci dalu.

⁵ Kawula presasat Paduka kéntiraken ing toya, umur kawula laminipun presasat tiyang ngimpi, kados rumput ingkang tuwuh,

⁶ ing wanci énjing seger lan ngedalaken sekar, ing wanci sonten sampun garing.

⁷ Kawula sami sirna margi saking bebendu Paduka, lan margi ajrih dhateng paukuman Paduka.

⁸ Dosa kawula Paduka bèbèr ing ngarsa Paduka, mekaten ugi piawon kawula ingkang samar, Paduka soroti mawi cahyaning wedana Paduka.

⁹ Gesang kawula sadinten-dinten dados cekak, margi saking bentèring penggalih Paduka; taun-taun kawula telas kawula anggé sesambat.

¹⁰ Laminipun umur kawula nyandhak pitung dasa taun, lan menawi kawula kiyat wolung dasa taun. Mangka namung kathah pakèwed lan kasisahanipun;

umur kawula namung sekedhap, kawula lajeng sirna.

¹¹ Sinten ingkang kiyat nyanggi ampuhing paukuman Paduka? Sinten ingkang mboten ajrih dhateng mulading deduka Paduka?

¹² Kawula mugè Paduka wulang ngétang dinten kawula ing saleresipun, supados sami angala manah ingkang wicaksana.

¹³ Dhuh Pangéran, Paduka mugè kersa mangsuli kawula, ngantos mbénjing menapa, mugè Paduka melasi dhateng para abdi Paduka.

¹⁴ Ing wanci énjing kawula mugè sami katuwukan ing sih-kadarman Paduka, ngantos badhé bingah-bingah selami kawula gesang.

¹⁵ Kawula mugè Paduka paringi kabingahan ingkang ngimbangi sepinten laminipun anggèn Paduka ngganjar karibedan, saha sepinten taun laminipun anggèn kawula nandhang sangsara.

¹⁶ Pakaryan Paduka mugè kasumerepna dhateng para abdi Paduka, saha kaluhuran Paduka ketingala dhateng anak-putunipun.

¹⁷ Sih lan kasetyanipun Allah mugè ngayomi kawula, saha Paduka mugè

mberkahi pendamelaning tangan kawula,
inggih pendamelaning tangan kawula
mugi kalestantunna.

91 ¹ Wong sing ngungsi marang
Kang Mahaluhur iku manggon ing
pangayomané Kang Mahakwasa.

² Wong mau aturé marang Allah
mengkéné, "Paduka pangungsèn saha
bètèng kawula, Allah ingkang kawula
andelaken."

³ Pangéran bakal nguwalaké kowé saka
bebaya kang ora kokweruhi asalé, lan
saka lelara sing mbilaèni.

⁴ Kowé bakal dikemuli déning Pangéran
srana swiwiné, mula bakal slamet ana
ing pangreksané. Kasetyané Pangéran
iku tamèng lan bètèngmu.

⁵ Kowé ora susah kuwatir marang
bebaya ing wayah bengi, utawa serangan
dadakan ing wayah awan.

⁶ Ora susah kuwatir marang lelara sing
teka ing wayah bengi, utawa marang
bebaya pati ing wayah soré.

⁷ Senajan ing sandhingmu éwon wong
sing mati, lan ing tengenmu cacahé
leksan pisan, kowé dhéwé bakal ora
nganti ketaman.

⁸ Kowé dhéwé mung ngingetaké, carané wong duraka padha diwales.

⁹ Merga Allah iku pangungsènmu, lan Kang Mahaluhur iku pengayomanmu.

¹⁰ Kowé bakal ora ketaman ing bilai, lan ora ana bebaya kang nyedhaki omahmu.

¹¹ Merga Pangéran bakal ngutus malaékaté, padha didhawuhi ngreksa marang kowé ana ing separan-paranmu.

¹² Kowé bakal ditadhahi ing astané, supaya aja nganti kesandhung ing watu.

¹³ Singa lan ula bedhudhak bakal kokidak-idak, singa lan ula naga bakal padha kokiles-iles.

¹⁴ Allah ngandika, "Sarèhné rumaket karo Aku, mulané bakal Dakpitulungi, bakal Dakreksa, awit padha weruh asma-Ku.

¹⁵ Saben ndedonga marang Aku, bakal Daksembadani, sajroning karubedan Aku cedhak karo wong mau.

¹⁶ Malah bakal Dakentasaké sarta Dakluhuraké, Dakparingi umur dawa, lan Aku bakal ngétokaké kamirahan-Ku marang wong mau."

92 ¹ Kidung masmur kanggo ing dina Sabbath. (92-2) Iba bingahipun tiyang samasa memuji dhateng Allah, lan

saos kidung masmur dhateng Paduka,
dhuh Allah, Ingkang Mahaluhur!

² (92-3) Iba saénipun nyriyosaken
sih-kadarman Paduka ing wanci énjing,
tuwin kasetyan Paduka ing wanci dalu,

³ (92-4) kaliyan ngungelaken gitar lan
slukat, tuwin clempung.

⁴ (92-5) Awit Paduka dhuh Allah,
sampun damel bingahing manah kawula,
kalayan pakaryan Paduka ingkang élok.
Margi saking pendameling asta Paduka
tiyang sami suka-rena.

⁵ (92-6) Dhuh Allah, iba élokipun
pakaryan Paduka, saklangkung lebet
penggalih Paduka.

⁶ (92-7) Tiyang tanpa budi badhé
mboten mangertos bab menika,
sarta tiyang keblinger inggih mboten
ngraosaken.

⁷ (92-8) Menawi tiyang duraka
ngambra-ambra kados rumput, tiyang
ingkang nglampahi piawon tuwuh
kalayan subur, menika supados sami
katumpes ing selaminipun;

⁸ (92-9) nanging Paduka, dhuh Allah,
tetep jumeneng ing selaminipun.

⁹ (92-10) Kawula sami mangertos,
bilih mengsah Paduka, inggih tiyang

ingkang sami nyatru Paduka, badhé sami manggih karisakan; sakathahing tiyang ingkang nglampahi piawon badhé sami kabuyaraken.

¹⁰ (92-11) Nanging kawula badhé Paduka paringi kekiyatan kados banthèng jaler, sarta Paduka berkahi kalayan kabegjan.

¹¹ (92-12) Kawula sumerep satru kawula sami kakawonaken, lan mireng pesambatipun para tiyang duraka.

¹² (92-13) Wong mursid tuwuhé subur kaya wit kurma, ndrebala^p kaya wit sédar ing Libanon.

¹³ (92-14) Ngrembuyungé kaya wit kang katandur ana ing Pedalemané Allah, tuwuhé kaya ana ing Platarané Allah.

¹⁴ (92-15) Tutug umuré tuwa isih ngetokaké woh, padha katon seger lan kuwat.

¹⁵ (92-16) Kabèh mau mratélakaké yèn Allah iku adil, lan ora ana cacadé.

93 ¹ Allah jumeneng Raja,
Panjenengané ngagem busana kamulyan, ngagem peningset^q

---

^pndrebala: ngrebda: ngambra-ambra.

^qpeningset: sabuk..

pangwasa. Mulané jagad didhasari kanthi kukuh, lan ora bakal gonjing.

² Dhampar Paduka menika sentosa wiwit rumiyin mila, Paduka menika tanpa wiwitan.

³ Dhuh Allah, samodra nyuwanten saya sora, swantenipun saya gemuruh.

⁴ Pepréntahané Allah luhuré ngungkuli jumeguré ombak, ngungkuli gemuruhing alun segara.

⁵ Dhuh Allah, dhawuh Paduka menika langgeng, lan Pedaleman Paduka menika èstu suci ing selami-laminipun.

94 ¹ Dhuh Allah ingkang ndhawahaken piwales, inggih Allah ingkang males piawon; mugi rawuh.

² Dhuh Hakimipun salumahing bumi, mugi kersa jumeneng, mugi ndawahaken pemales dhateng tiyang angkuh.

³ Ngantos pinten laminipun, dhuh Allah, ngantos pinten dangunipun tiyang duraka sami bingah-bingah?

⁴ Sarta wicanten kalayan deksura,^r sarta tiyang ingkang nglampahi piawon tansah gemunggung?

---

^rdeksura: kasar, ,kumawantun.

⁵ Dhuh Allah, umat Paduka sami dipun iles-iles, bangsa kagungan Paduka dipun aniaya.

⁶ Randha lan tiyang ngamanca sami dipun pejahi, laré lola sami dipun tindhes.

⁷ Kalayan criyos mekaten, "Allah ora pirsá lan Allahé Yakub ora menggalih."

⁸ Hé bangsaku, koksemono asoring budimu! Pira lawasé anggonmu bakal dadi pinter?

⁹ Allah kang yasa kuping, apa ora miyarsa, kang nitahaké mripat, apa ora pirsá?

¹⁰ Allah kang ngajar para umat, apa ora bakal ndhawahaké paukuman? Panjenengané kang dadi guruné para manungsa, apa Panjenengané ora kagungan kawruh?

¹¹ Allah pirsá atiné manungsa, Panjenengané pirsá yèn sing dipikir manungsa kuwi ora teges.

¹² Dhuh Allah, iba begjanipun tiyang ingkang Paduka welèhaken, ingkang Paduka wulang Torèt,

¹³ supados sami ayem ing salebetipun nandhang karibedan, ngantos dumugi tiyang duraka kakubur.

¹⁴ Gusti Allah ora négakaké umaté, lan ora nilar marang bangsa kagungané.

¹⁵ Keadilan bakal dibalèkaké menèh, lan bakal diturut déning sakèhé wong sing atiné temen.

¹⁶ Sapa sing ngréwangi aku nglawan wong sing nganiaya? Sapa sing mbantu aku nglawan wong sing nglakoni piala?

¹⁷ Yèn ajaa dipitulungi déning Allah, aku wis mati.

¹⁸ Nalika tuwuh gagasan kawula, "Aku arep tiba," sih-kasetyan Paduka, dhuh Allah, lajeng nyanggi kawula.

¹⁹ Menawi manah kawula was-was lan kuwatos, Paduka nglipur lan nglejaraken manah kawula.

²⁰ Paduka mboten nunggil kaliyan hakim ingkang murang susila, ingkang ndhoyongaken pengadilan,

²¹ ingkang sami sarujuk ndhatengaken bilai dhateng tiyang mursid, lan ngukum pejah tiyang ingkang mboten lepat.

²² Nanging Allah mbélani aku, Panjenengané dadi bètèngku kang sentosa.

²³ Panjenengané bakal malesaké piala kang padha dilakoni, lan bakal nyirnakaké wong-wong mau merga

saka penggawéné dhéwé sing ora becik. Pangéran Allah kita bakal numpes wong-wong mau.

95 ¹ Ayo padha nyaosaké kidungé kabungahan marang Allah, padha memujia marang Bètèng pengayoman kita.

² Ayo padha methukaké Panjenengané sarta ngluhuraké lan ngidungaké masmur, kanthi bungah, konjuk marang Panjenengané.

³ Sebab Pangéran iku Allah kang luhur, sarta Raja kang agung, ngungkuli sakèhé para déwa.

⁴ Panjenengané mengku salumahing bumi, astané nggayuh jurang sing jero dhéwé tekan pucaké gunung sing dhuwur dhéwé.

⁵ Panjenengané ngerèh segara, damelané astané, semono uga dharatan sing dititahaké.

⁶ Ayo padha tumungkul sujud, padha jèngkèng ing ngarsané Allah kang nitahaké kita.

⁷ Sebab Panjenengané iku Allah kita, kita padha umat ngèn-ngènané, wedhus rèh-rèhané astané. Ing dina iki muga kowé padha ngrungokaké swarané!

⁸"Kowé aja padha nggugu karepmu dhéwé kaya dhèk nalika ana ing Mériba, kaya nalika ana ing ara-ara samun ing Masa.

⁹Nalika semono para leluhurmu padha nyoba marang Aku, lan njajal marang Aku, senjata padha ndeleng pakaryan-Ku.

¹⁰Patang puluh taun lawasé enggon-Ku cuwa ing penggalih ing ngatasé umat mau, mulané Aku ngandika, 'Bangsa iki atiné dhemen nasar, lan padha ora weruh dalan sing Dakkersakaké.'

¹¹Mulané Aku wis supaos sajroning paukuman-Ku, 'Mesthi padha ora kena mlebu ing tanah sing Dakprasetyakaké kanggo pengasoané.'"

96 ¹Padha ngidungna kaluhurané Allah nganggo kidung anyar! Hé salumahé bumi, padha ngidungna kaluhurané Allah!

²Padha ngidungna kaluhurané Allah, padha saosa puji marang asmané. Peparingé katentreman iku wartakna ing sedina-dina.

³Padha nyritakna kaluhurané ana ing antarané para bangsa, lan kaélokané ana ing antarané sakèhé para umat.

⁴ Awit Allah iku Mahaagung lan pantes dipuji-puji, pantes kinormatan ngungkuli sakèhé para déwa.

⁵ Sebab sakèhé déwané para bangsa kuwi dudu Allah, nanging Allah sing nitahaké langit.

⁶ Panjenengané kagungan kamulyan lan kaluhuran, prabawa lan kaéndahan ana ing pasucèné.

⁷ Hé para bangsa, Allah piyambak, ya Panjenengané piyambak kasaosana kamulyan lan pangwasa.

⁸ Pangéran saosana kaurmataning asmané, padha nggawaa pisungsung lan mlebu ing platarané!

⁹ Padha sujud marang Allah, nganggo sandhangan kasucèn. Padha gemetera ana ing ngarsané, hé salumahé bumi kabèh.

¹⁰ Sakèhé bangsa padha kandhanana, "Allah jumeneng Raja! Jagad kadhasaran kanthi sentosa, ora bakal gonjing. Panjenengané bakal ngakimi bangsa-bangsa kalawan adil."

¹¹ Hé langit lan bumi, padha bungaha! Segara lan apa sing ana ing njeroné padha gemuruha.

¹² Ara-ara samun padha bungaha, semono uga apa sing ana ing kono kabèh. Wit-witan ing alas bakal padha surak-surak merga bungah.

¹³ Merga Panjenengané rawuh arep ngakimi bumi. Panjenengané bakal ngakimi jagad kalawan adil, lan bangsa-bangsa kalayan kasetyané.

97 ¹ Gusti Allah jumeneng Ratu! Hé bumi, surak-suraka! Hé pulo-pulo, padha suka-renaa!

² Panjenengané kalimputan ing mendhung lan pepeteng; kabeneran lan keadilan dadi dhasaring pepréntahané.

³ Geni ndhisiki tindaké, ngobongi satruné kabèh.

⁴ Bledhègé madhangi sajadah; salumahing bumi ndeleng mula gemeter.

⁵ Gunung-gunung padha ajèr presasat malam ana ing ngarsané Allah, ing ngarsané Gustiné salumahing bumi.

⁶ Langit mratélakaké keadilané, sarta sakèhé para bangsa padha weruh kaluhurané.

⁷ Sakèhé wong kang ngabekti marang reca nandhang kwirangan, iya sing padha ngalembana marang brahala.

Sakèhé para déwa sujud nyembah marang Panjenengané.

⁸ Umat ing Sion krungu wartané, mula padha bungah, kutha-kutha ing Yéhuda padha suka-rena, awit saking paukuman Paduka, dhuh Allah.

⁹ Déné Paduka menika Allah Ingkang Mahaluhur, ingkang mengku salumahing bumi; Paduka ngungkuli sakathahing para déwa.

¹⁰ Hé para wong kang tresna marang Allah, padha sengita marang piala! Panjenengané ngreksa nyawané wong sing dikasihi, padha diuwalaké saka tangané wong duraka.

¹¹ Wong mursid padha kasunaran pepadhang, wong sing temen atiné padha kaparingan kabungahan.

¹² Hé para wong mursid, padha bungaha merga apa sing katindakaké déning Allah. Padha saosa sokur marang asmané kang suci.

98 ¹ Masmur. Padha ngidungna kaluhurané Allah nganggo kidung anyar, merga pakaryané sing élok. Srana pangwasané lan kasektèné piyambak kang suci Panjenengané nedahaké kaunggulan.

² Pangéran wis nggiyaraké pitulungané; lan mbabaraké keadilané ana ing ngarepané para umat.

³ Panjenengané netepi janjiné marang umat Israèl, apa déné salumahé bumi wis weruh pitulungané Allah kita.

⁴ Hé salumahé bumi, padha memujia marang Allah, padha bungah-bungaha, padha surak-suraka, lan padha ngidungna masmur!

⁵ Padha ngidungna masmur kagem Allah, dibarengi uniné clempung, uniné clempung lan nyanyian kanthi sora.

⁶ Dibarengi swarané nafiri lan slomprèt, padha surak-suraka ana ing ngarsané Allah!

⁷ Karebèn segara lan saisiné gemuruh, mengkono uga jagad lan kang padha ngenggoni.

⁸ Karebèn kali-kali padha keplok-keplok, lan gunung-gunung padha bungah-bungah ana ing ngarsané Allah.

⁹ Sebab Panjenengané rawuh ngadili bumi, sajagad bakal diadili kanthi adil, uga para bangsa kalayan kabeneran.

99 ¹ Allah jumeneng Ratu, bangsa-bangsa padha getera. Panjenengané pinarak ana ing

sandhuwuré kerub-kerub, mulané bumi horega.

²Allah kang ana ing Sion iku Mahakwasa, kaluhurané ngungkuli sakèhé bangsa-bangsa.

³Padha mujia marang asmané Kang Mahaagung, merga Panjenengané iku suci!

⁴Panjenengané iku Ratu kang sekti lan remen marang kabeneran. Paduka ingkang njejegaken kaleresan; kaleresan lan keadilan ing antawisipun umat Israèl, Paduka ingkang nindakaken.

⁵Padha ngluhurna Pangéran, Allah kita, lan sujuda nyembah ana ing ancik-anciké sampéyané, Panjenengané suci.

⁶Musa lan Harun kuwi imam-imamé, lan Samuèl kuwi klebu wong sing padha nyebut asmané. Kabèh padha nyebut marang Allah lan Panjenengané njurungi panyuwuné.

⁷Panjenengané ngandika saka tugu méga, wong-wong iya padha ngéstokaké dhawuhé Allah, lan marang prenatal peparingé.

⁸Dhuh Pangéran, Allah kawula, Paduka sampun nyembadani panyuwunipun para abdi Paduka wau. Paduka

dados Allahipun, ingkang kersa ngapunten, nanging ugi males dhateng pendamelipun ingkang lepat.

⁹ Padha luhurna Pangéran, Allah kita, sarta padha tumungkula lan sujudana ing ngarsané, ing gunungé kang suci! Sebab Pangéran Allah kita iku suci!

100 ¹ Masmur samasa saos kurban pamuji. Hé wong salumahé bumi, padha bungaha lan mujia marang Allah.

² Padha ngabektia marang Allah kalawan bungah, padha mareka ana ing ngarsané karo ngidung kanthi bungah!

³ Aja lali yèn Pangéran iku Allah, Panjenengané kang nitahaké kita, lan kita iki kagungané. Kita iki umaté, lan ménda ngèn-ngènané.

⁴ Padha lumebua marang gapurané kalawan memuji, mlembua ing platarané kalawan kidung pamuji. Padha saosana puji, padha luhurna asmané.

⁵ Sebab Allah iku becik, sih-piwelasé langgeng ing selawasé, kasetyané tetep turun-temurun.

101 ¹ Masmur anggitané Dawud. Kawula badhé ngidungaken kasetyan lan keadilan, dhuh Allah.

Kawula badhé nglagokaken kidung kagem Paduka!

² Kawula badhé ngudi gesang tanpa cacad; mbénjing menapa Paduka badhé ngrawuhi kawula? Gesang kawula saisiné griya, badhé kanthi manah resik.

³ Kawula badhé mboten ngangen-angen sadhéngaha pendamel awon. Pendamelipun tiyang mblasar kawula sengiti, lan mboten badhé nggupaki kawula.

⁴ Manah ingkang goroh badhé sumingkir saking kawula. Kawula mboten badhé seneng ngapusi, lan mboten badhé candhuk lawung kaliyan pendamel awon.

⁵ Pundi tiyang ingkang kalayan sesingidan ngawon-awon dhateng sesaminipun, sami badhé kawula tumpes. Tiyang ingkang lemuhur-luhur tuwin ladak kawula mboten sudi.

⁶ Kawula badhé nggatosaken tiyang ingkang setya dhateng Allah, badhé kawula ajak gesang sesarengan ing kedhaton kawula. Nanging tiyang ingkang lampahipun tanpa cacad, ingkang kawula pendhet dados réncang.

⁷Tiyang ingkang lampahipun culika^s
mboten badhé manggèn ing griya
kawula, sinten ingkang remen ngapusi
mboten badhé tetep wonten ing ngajeng
kawula.

⁸Saben dinten kawula badhé numpes
tiyang awon ing negari kawula.
Sakathahing tiyang awon badhé kawula
singkiraken saking negarinipun Allah.

102 ¹Pandongané wong sengsara
samasa ngalami susah, banjur
ngesokaké pesambaté ana ing ngarsané
Allah. (102-2) Dhuh Allah, Paduka mugi
miyarsakaken pandonga kawula, anggèn
kawula memelas mugi-mugi dumugi ing
ngarsa Paduka.

²(102-3) Mugi sampun ngantos
négakaken kawula ing dinten karibedan.
Mugi kersa nilingaken atur kawula,
samasa kawula nyebut dhumateng
Paduka.

³(102-4) Mugi énggal Paduka pitulungi,
awit déné gesang kawula sirna kados
kukus, badan kawula mengangah kados
mawa.

---

^sculika: sugih akal kanggé ngapusi.

⁴ (102-5) Manah kawula semplah lan alum kados rumput garing, ngantos kawula supé nedha tetedhan kawula.

⁵ (102-6) Margi saking sangeting pangesah kawula, balung kawula ngantos kelèt kaliyan daging kawula.

⁶ (102-7) Kawula presasat kados peksi wana, ingkang wonten ing ara-ara samun, kados peksi beluk ing reruntuhaning griya.

⁷ (102-8) Kawula mboten saged tilem, kados peksi kepencil wonten ing nginggil payon.

⁸ (102-9) Sadinten-dinten kawula dipun awon-awon déning para mengsah kawula, tiyang-tiyang ingkang ngrèmèhaken kawula sami misuh kanthi nyebut nama kawula.

⁹ (102-10) Margi saking paukuman Paduka, kawula ngantos nedha awu, saha ombèn-ombèn kawula kaworan luh. Kawula Paduka junjung, lajeng Paduka bucal, awit saking duka Paduka.

¹⁰ (102-11) (102:9)

¹¹ (102-12) Gesang kawula kados ayang-ayangan ing wanci sonten, sarta kawula dados alum kados rumput.

¹²(102-13) Nanging dhuh Allah,
Paduka jumeneng Ratu ing selaminipun,
sarta asma Paduka kaènget-ènget
turun-temurun.

¹³(102-14) Paduka badhé jumeneng,
sarta melasi Sion, margi sampun dumugi
wekdalipun dipun welasi.

¹⁴(102-15) Para abdi Paduka sami
kangen dhateng Sion, senajan sampun
rupi jugruga, karena katresnanipun.

¹⁵(102-16) Para bangsa lajeng badhé
ngabekti dhateng Allah, lan sekathahing
raja ing bumi badhé sami ajrih dhateng
Paduka.

¹⁶(102-17) Allah wis mbangun Sion
menèh, lan rawuh ngagem kamulyané.

¹⁷(102-18) Allah wis nggatèkaké
menèh marang pandongané wong kang
ora duwé apa-apa, sarta ora nampik
marang panyuwuné.

¹⁸(102-19) Kuwi kabèh kacatheta
kanggo anak-putu ing tembé-mburi,
supaya umat kang durung lair memuji
Panjenengané.

¹⁹(102-20) Pangéran mirsani saka
ngaluhur kang suci, mirsani saka swarga
marang bumi,

²⁰ (102-21) kersa miyarsakaké sambaté wong tawanan, sarta kersa ngluwari wong sing wis kacadhangaké marang pati.

²¹ (102-22) Supaya Asmané kawartakna ana ing Sion, lan kamulyakaké ana ing Yérusalèm,

²² (102-23) iya ing kalané para bangsa padha klumpukan, lan sakèhé kraton padha ngabekti marang Panjenengané.

²³ (102-24) Aku wis digawé apes tanpa daya déning Panjenengané wiwit nalika aku isih nom, umurku digawé cendhak.

²⁴ (102-25) Aturku mengkéné, "Dhuh Allah kawula, kawula mugi sampun Paduka pundhut sadèrèngipun kawula sepuh." Dhuh Allah, yuswa Paduka langgeng ing selaminipun,

²⁵ (102-26) ing jaman kina mila Paduka nitahaken bumi, lan kalayan asta Paduka piyambak Paduka nitahaken sakathahing langit.

²⁶ (102-27) Menika sedaya badhé sami lebur, nanging Paduka piyambak ingkang langgeng. Menika wau sedaya badhé sami saya lungset kados sinjang, lajeng badhé Paduka bucal, sarta badhé sirna.

²⁷ (102-28) Nanging Paduka piyambak badhé tetep, lan taunipun yuswa Paduka mboten badhé wonten telasipun.

²⁸ (102-29) Anakipun para abdi Paduka badhé manggèn kalayan tentrem, lan anak-turunipun badhé wilujeng wonten ing pengayoman Paduka.

103 ¹ Anggitané Dawud. Dhuh nyawaku, saosa puji marang Allah; apa saisiné batinku mujia marang asmané kang suci.

² Dhuh nyawaku, saosa puji marang Allah, lan aja lali marang kadarmané.

³ Panjenengané kang ngapura sakèhé panerakmu, kang marasaké sakèhé lelaramu.

⁴ Panjenengané ngentas uripmu saka kubur, kang makuthani kowé kalawan kadarman lan kawelasan.

⁵ Panjenengané kang tansah maringi kabegjan selawasé, mula kowé kaenomaké menèh kaya manuk garudha.

⁶ Allah paring adil lan kabeneran marang sakèhé wong kang disiya-siya.

⁷ Musa wis diparingi pangerti bab pangrèhé, lan Banisraèl diparingi weruh pakaryané.

⁸ Allah mahawelas lan mahaasih, gedhé sabaré sarta banget setyané.

⁹ Ora tansah ndukani kita, ora nglajengaké paukumané ing selawasé.

¹⁰ Panyiksané ora timbang karo dosa kita, sarta kita ora diwales timbang gedhéné karo dosa kita.

¹¹ Déné sepira dhuwuré langit ngungkuli bumi, iya semono gedhéning katresnané marang wong kang ngabekti marang Panjenengané.

¹² Sepira dohé Wétan saka Kulon, iya semono anggoné Allah ngedohaké panerak kita saka awak kita.

¹³ Mungguh bapak iku mesthi nduwèni welas marang anak-anaké, mangka iya mengkono anggoné Allah melasi wong kang ngabekti marang Panjenengané.

¹⁴ Merga Panjenengané pirsá, sapa kita iki, lan ènget yèn kita iki mung lebu.

¹⁵ Umuré manungsa mono kaya suket, kang padha kembang ing ara-ara;

¹⁶ yèn kambah ing angin waé banjur wis ilang, tilas panggonané ora ana sing weruh.

¹⁷ Nanging katresnané Allah tanpa wiwitan lan tanpa wekasan tumrap para wong kang ngabekti, sarta kabecikané

marang anak-putuné wong-wong mau turun-temurun.

¹⁸Yakuwi sakèhé wong kang padha netepi ing prasetyané, sarta ngélingi marang dhawuhé lan dilakoni.

¹⁹Gusti Allah dhedhampar ana ing swarga, kratoné mengku samubarang kabèh.

²⁰Padha saosa puji marang Allah, hé para malaékat, kang prakosa, kang nglakoni apa sadhawuhé, padha ngèstokna apa kang dingandikakaké.

²¹Hé sakèhé para pangwasa ing swarga, para abdiné kang nglakoni dhawuhé, padha saosa puji marang Allah.

²²Hé sakèhé yasané kabèh ing wewengkoné kratoné, padha saosa puji marang Allah. Dhuh nyawaku, saosa puji marang Allah!

104 ¹Dhuh nyawaku, saosa puji marang Allah. Dhuh Allah kawula, iba agenging kaluhuran Paduka, Paduka ngagem kawibawan lan kamulyan.

²Paduka kinemulan ing pepadhang. Langit Paduka penthèng kados téndha,

³ Paduka yasa dalem ing sanginggiling toya. Méga Paduka agem dados titihan, Paduka tindak ing swiwining angin.

⁴ Angin Paduka agem minangka utusan, lan kilat minangka pelados.

⁵ Bumi Paduka degaken ing pondhasi ingkang sentosa, temah mboten badhé moyag-mayig ing selaminipun.

⁶ Bumi wau Paduka kemuli mawi samodra, lan toya minggah nglangkungi redi-redi.

⁷ Menawi Paduka dukani, toya-toya lajeng sami mlajeng; sami késah kalayan gugup, menawi mireng gemuruhing pangandika Paduka.

⁸ Lajeng sami minggah ing redi lan medhak ing jurang-jurang, ing papan ingkang sampun Paduka temtokaken.

⁹ Wates ingkang sampun Paduka temtokaken mboten badhé dipun langkungi, lan mboten badhé wangsul ngelebi bumi malih.

¹⁰ Paduka ingkang ngawontenaken tuk-tuk mili dhateng ledhokan, saha lèpèn-lèpèn mili ing antawisipun redi-redi,

¹¹ minangka pecawisan ngombénipun kéwan-kéwan wana, wonten ing ngriku kuldi sami ngombé ngantos tuwuk.

¹² Ing sacelakipun ngriku sato ing awang-awang sami nyusuh lan sami ngocèh wonten ing pangipun wit-witan.

¹³ Saking langit Paduka kintun jawah dhateng redi-redi, lan bumi kebak berkahing pakaryan Paduka.

¹⁴ Rumput Paduka thukulaken minangka tedhaning kéwan, menapa déné tanem-tuwuh minangka rejekipun manungsa. Supados manungsa saged nanemi siti ingkang ngedalaken tetedhan,

¹⁵ lan anggur ingkang mbingahaken manahipun. Tuwin lisah zaitun ingkang damel rai sumringah, sarta roti ingkang ngiyataken badanipun.

¹⁶ Wit-witan tanemané Allah piyambak, yakuwi wit-witan èrès ing Libanon, padha ketutugan udan.

¹⁷ Ing wit-witan kono panggonané manuk-manuk padha nusuh, manuk khasidah^t ngenggoni wit beros.

¹⁸ Gunung-gunung sing dhuwur dadi panggonané wedhus alasan; watu padhas dadi panggonané kancil ndhelik.

---

^tkhasidah: namanipun peksi.

¹⁹ Pangéran kang nitahaké rembulan minangka penanggalan, srengéngé ngerti wayahé angslup.

²⁰ Paduka ndhatengaken pepeteng, lajeng dados dalu, menika wancinipun sato wana sami saba.

²¹ Singa-singa nèm sami medal mawi gero-gero, pados memangsani saking peparingipun Allah.

²² Menawi srengéngé mlethèk, lajeng sami nglempak sedaya, lan sami ndhekem wonten ing pandhelikanipun.

²³ Manungsa inggih lajeng medal nyambut-damel, ngolah siti ngantos dumugi wanci sonten.

²⁴ Dhuh Pangéran, iba kathahipun prekawis ingkang Paduka titahaken, sedaya sami katitahaken kalayan kawicaksanan, salumahing bumi kebak titah Paduka.

²⁵ Paduka nitahaken seganten, ageng lan jembar, panggènanipun ulam kemruyuk ageng lan alit tanpa wicalan.

²⁶ Ing seganten wau baita-baita lelayaran, menapa malih Léwiatan ingkang Paduka titahaken sami dolanan.

²⁷ Sedaya sami ngantos-antos dhateng Paduka, supados Paduka paringi nedha ing wekdalipun.

²⁸ Samasa Paduka paringi lajeng dipun caplok, menawi Paduka ngegaraken asta, sedaya sami tuwuk lan marem.

²⁹ Menawi Paduka mléngos piyambakipun sami ajrih, menawi Paduka ngèndeli ambekanipun, lajeng sami pejah, wangsul dados lebu malih.

³⁰ Menawi Paduka ngutus Roh Paduka lajeng sami maujud. Paduka paring gesang énggal dhateng bumi.

³¹ Kaluhurané Allah langgenga ing selawasé. Pangéran rena marang pakaryané.

³² Panjenengané mandeng marang bumi, temah gemeter, gunung-gunung diremuk, banjur ngetokaké kukus.

³³ Sajegku urip dakngidungaké kamulyané Allah, selawasé aku ana ing donya aku daknyaosaké kidung-kidung masmur marang Allahku.

³⁴ Pangidungku muga katrimah ing Panjenengané, aku bakal tansah bungah-bungah merga Panjenengané.

³⁵ Wong duraka bakal katumpes, sirna saka ing bumi, wong ala bakal ora

ana menèh. Dhuh nyawaku, saosa puji marang Allah! Haléluya!

105¹ Padha saosa puji sukur marang Allah, padha wartakna asmané. Para bangsa padha critanana pendamelé.

² Padha ngidungna kaluhurané, kidungna nganggo masmur; sakèhé pakaryané kang élok padha critakna.

³ Padha bungaha déné kita iki kagungané; atiné wong kang ngabekti marang Allah, karebèn padha bungah.

⁴ Mareka marang Allah, nyuwun pitulungané, lan aja kendhat-kendhat anggonmu sujud ngabekti marang Panjenengané.

⁵ Hé para turuné Abraham, abdiné; para anaké Yakub, kang pinilih, padha ngélingana kaélokané Allah kang wis ditindakaké, lan marang putusan-putusaning keadilané.

⁶ (105:5)

⁷ Pangéran iku Allah kita; dhawuh prenatalé kanggo salumahé bumi kabèh.

⁸ Panjenengané netepi prasetyané nganti langgeng selawasé; iya dhawuh kang kaparingaké marang sèwu turunan.

⁹ Prejanjian kang didamel karo Abraham, lan prejanjiané marang Iskak,
¹⁰ iku ditetepaké dadi prenatal marang Yakub, dadi prejanjian langgeng kanggo Israèl.

¹¹ Pangandikané, "Kowé Dakparingi tanah Kanaan, dadi tanah pusakamu."

¹² Umaté Allah cacahé lagi sethithik, tur dadi wong neneka ana ing kono.

¹³ Padha nglembara saka panggonané bangsa siji menyang bangsa liyané, saka kraton siji menyang kraton sijiné.

¹⁴ Panjenengané ora nglilani yèn ngantia dianiaya déning sapa-sapa; malah raja-raja ana sing diukum krana saka umat mau.

¹⁵ Pangandikané, "Para pilihan-Ku aja nganti kokgepok, lan para nabi-Ku aja koksiya-siya!"

¹⁶ Nalika Panjenengané nekakaké paceklik ing negara kono, lan sakèhé tandhon pangan rusak kabèh.

¹⁷ Panjenengané ngutus wong ndhisiki lakuné umaté, Yusuf diedol dadi batur-tukon.

¹⁸ Sikilé diblenggu, guluné diranté.

¹⁹ Nganti tekan wektuné pamecané katetepan, yakuwi nalika pangandikané Allah mbeneraké Yusuf.

²⁰ Sang Prabu ing Mesir nuli ngutus ngluwari, dililani medal déning ratuning para bangsa.

²¹ Didadèkaké penggedhéning kedhatoné, lan dipasrahi mengku apa sakagungané Sang Prabu kabèh.

²² Dikersakaké mréntah para penggedhé abdiné Sang Prabu ing sakersané Yusuf, sarta memulang kawicaksanan marang para pinituwané para abdi.

²³ Kaya mengkono tekané Israèl ing tanah Mesir lan Yakub manggon ing tanahé Kham dadi wong neneka.

²⁴ Pangéran banjur ndadèkaké umaté ngambra-ambra, diparingi kekuwatan ngluwihi para satruné.

²⁵ Atiné wong Mesir digawé sengit marang umaté Allah, mula padha ngapusi marang umat mau.

²⁶ Allah nuli ngutus Musa, abdiné, lan Harun, pilihané.

²⁷ Padha gawé kaélokan-kaélokan saka dhawuhé Allah, lan mujijat-mujijat ana ing tanah Mesir.

²⁸ Gusti Allah nekakaké pepeteng, temah sanegara peteng ndhedhet, nanging wong Mesir ora padha ngéstockaké dhawuhé.

²⁹ Gusti Allah banjur ndadèkaké banyu dadi getih, mula iwak-iwak ing kono padha mati kabèh.

³⁰ Gusti Allah banjur nekakaké kodhok ing tanah kono, malah nganti padha mlebu ing kamaré Sang Prabu.

³¹ Pangéran ngandika, banjur laler cathak padha teka, semono uga lemut ing satlatahé negara.

³² Banjur nekakaké udan ès lan bledhèg minangka gantiné udan.

³³ Wité anggur dibrukaké, mengkono uga wité anjir; lan sarupané wit-witan ing daérah kono kabèh.

³⁴ Allah ngandika, banjur ana walang padha teka, akèhé tanpa wilangan.

³⁵ Padha mangan sakèhé thethukulan kang ana ing negara kono, sapametuné palemahan kono diserang kabèh.

³⁶ Pangéran numpes sakèhé anak pembarep ing tanah Mesir kono.

³⁷ Bangsa Israèl banjur diirid metu, padha nggawa emas lan slaka, wong-

wong mau kabèh padha waras lan rosa.

³⁸ Nalika bangsa mau metu, wong Mesir padha bungah, merga wis padha ngalami giris krana saka bangsa mau.

³⁹ Allah nggelar méga kagawé mayungi umaté, sarta geni kanggo madhangi ing wayah bengi.

⁴⁰ Nalika para leluhur mau padha nyuwun daging, Gusti Allah banjur nekakaké manuk gemak akèh banget, lan umaté diwaregi nganggo roti saka langit.

⁴¹ Pangéran bengkah karang, kang metokaké banyu, iliné santer nganti dadi kali ana ing tanah mati.

⁴² Iki merga Panjenengané ngèngeti marang pangandikané kang suci, iya ngèngeti marang Abraham, abdiné.

⁴³ Kaya mengkono enggoné ngirid umaté metu kalawan bungah saka tanah Mesir.

⁴⁴ Padha diparingi tanahé bangsa-bangsa liya, nganti padha mangan pametuné palemahané bangsa-bangsa mau.

⁴⁵Iku supaya bangsa Israèl padha netepana prenatalé Allah lan ngèstokna angger-anggeré. Haléluya!

106 ¹Haléluya! Padha saosa puji marang Allah, merga Panjenengané iku becik! Sih-kasetyané langgeng selawasé.

²Sapa sing bisa nyritakaké pangwasané Allah, lan memuji kaluhurané kabèh?

³Begja wong kang ngéstokaké dhawuhé, sarta tansah nindakaké kabeneran.

⁴Dhuh Allah, kawula mugi Paduka èngeti; menawi Paduka mitulungi umat Paduka, kawula mugi kakatutna.

⁵Supados kawula saged ningali kabegjanipun para umat pilihan Paduka, sarta tumuta bingah sesarengan kaliyan kabingahanipun umat Paduka, inggih tumuta ngluhuraken sesarengan kaliyan para kagungan Paduka.

⁶Kawula sami damel dosa, sami kados leluhur kawula, kawula sami nasar sarta nglampahi piawon.

⁷Para leluhur kawula nalika wonten ing Mesir sami mboten mangertos; dhateng pakaryan Paduka ingkang élok. Sami mboten ngèngeti dhateng

kathahing sih-kamirahan, ingkang Paduka ketingalaken, malah sami mbrontak wonten ing pinggiripun Seganten Teberau.

⁸Éwasemanten sami Paduka wilujengaken krana saking asma Paduka piyambak, supados sami sumerepa dhateng agenging kasektèn Paduka.

⁹Segara Teberau didhawuhi, temah asat, para leluhur banjur dilakokaké ana ing dhasaré segara presasat ana ing ara-ara.

¹⁰Mengkono enggoné padha diluwari saka tangané satru, sarta diuwalaké saka tangané mungsuh.

¹¹Nanging banyu mau nglelepaké mungsuhé, siji waé ora ana sing kari.

¹²Nalika semono para leluhur padha precaya sarta padha ngluhuraké asmané Allah.

¹³Nanging padha énggal lali marang pakaryané Allah, lan padha tumindak tanpa miterang marang kersané.

¹⁴Ana ing ara-ara samun wong-wong mau padha kedereng déning hawa-nepsuné, banjur padha nyoba marang Allah ana ing segara wedhi.

¹⁵ Allah banjur maringi apa kang disuwun, nanging uga nekakaké lelara kang nggegirisi.

¹⁶ Sawisé mengkono banjur padha mèri karo Musa, uga marang Harun, abdiné Allah kang suci.

¹⁷ Bumi nuli mangap, nguntal Datan, sarta ngubur Abiram sabrayaté.

¹⁸ Nuli ana geni teka ing tengahé wong-wong, sarta ngobong para wong duraka mau.

¹⁹ Ana ing Gunung Horèb para leluhur padha gawé reca pedhèt, banjur padha sujud nyembah marang reca mau.

²⁰ Gusti Allah, pepujané, padha dilironi rerupan sapi sing mangan suket.

²¹ Padha lali marang Allah, Juru Slamet, sing wis nindakaké kaélokana ing tanah Mesir.

²² Sarta gawé mujijat ana ing tanah mau, apa menèh pakaryan ngédab-édabi ana ing Segara Teberau.

²³ Mulané Pangéran dhawuh arep numpes para leluhur, yèn ajaa Musa, wong pilihané, nengahi ing ngarsané Allah, nadhahi paukumané, supaya aja nganti padha ditumpes.

²⁴ Para leluhur padha nacad tanah sing becik, padha ora ngandel marang pangandikané Allah.

²⁵ Malah padha grundelan ana ing kémahé, lan ora nggugu marang dhawuhé Allah.

²⁶ Mulané Pangéran ngancam marang wong-wong mau, arep dipatèni ana ing ara-ara samun.

²⁷ Sarta turuné bakal dibuyaraké ana ing antarané bangsa-bangsa, lan disebar menyang tanah ing endi-endi.

²⁸ Wong-wong mau padha nyembah Baal-Péor, lan mangan sesajèn sing kanggo wong mati.

²⁹ Srana mengkono gawé dukané Allah, merga saka pratingkahé, mulané ketekan bebaya sing ampuh.

³⁰ Pinéhas banjur tumandang ngukum wong-wong sing padha salah, bebaya mau banjur sirna.

³¹ Tindaké Pinéhas mau tansah diélingi, kaétung labet kang becik, wiwit kuwi lan saterusé turun-temurun.

³² Ing sacedhaké sendhang ing Mériba, para leluhur iya padha njalari mulading paukumané Gusti Allah. Krana

lelakon mau Musa nganti ketaman ing kasusahan.

³³ Merga para leluhur padha mbaléla marang Rohé Allah, nganti Musa ngucapaké tembung sing ora samesthiné diucapaké.

³⁴ Para leluhur ora numpes bangsa-bangsa sing didhawuhaké Allah supaya dipatèni.

³⁵ Malah padha awor karo wong kapisir mau, ditiru kelakuané.

³⁶ Brahalané padha disembah, kuwi sing banjur dadi kala-jireté.

³⁷ Para leluhur padha ngurbanaké anak-anaké lanang, lan anak-anaké wadon marang para dhemit.

³⁸ Dadi ngwutahaké getihé wong ora salah, yakuwi getihé anak-anaké lanang lan wadon, kang disembelèh dadi sesajèn marang brahalané wong Kenaan, nganti tanahé dadi najis awit saka dosané ngwutahaké getih.

³⁹ Srana mengkono padha najisaké awaké dhéwé, lan srana penggawéné mau padha tumindak sèdhèng.

⁴⁰ Mulané bebenduné Allah mulad-mulad marang umaté, merga ora setya marang Panjenengané.

⁴¹ Umaté banjur diulungaké marang tangané bangsa kapid, mula padha dijajah déning para mungsuhé.

⁴² Mungsuh-mungsuhé padha gawé girising atiné, nganti banjur padha teluk pasrah bongkokan.

⁴³ Kerep Allah ngluwari umaté, nanging padha ndadra enggoné mbangkang marang Panjenengané, lan saya jero enggoné ambles ing dosané.

⁴⁴ Éwasemono Panjenengané nggatèkaké marang karubedané, sarta miyarsakaké marang pesambaté.

⁴⁵ Panjenengané ngèngeti marang prasetyané, supaya dadi beciké umaté, lan merga saka gedhéning sihé, umat mau ora ditégakaké.

⁴⁶ Padha diparingi piwelas saka sarupané wong sing nawan umaté.

⁴⁷ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula mugi sami Paduka luwari, lan kawula sami kakempalna, uwal saking antawisipun bangsa-bangsa, supados kawula sami ngluhuraken asma Paduka ingkang suci, sarta memuji kaluhuran Paduka.

⁴⁸ Pinujia Pangéran, Allahé Israèl,
langgeng ing selawasé, sarta umaté
kabèh ngucapa: "Amin!" Haléluya!

107 ¹ "Padha saosa puji
sokur marang Allah, awit
Panjenengané iku mahaasih, sih-
kasetyané langgeng selawasé."

² Kaya mengkono pangucapé wong-
wong sing padha diluwari déning Allah,
saka tangané mungsuhé.

³ Lan diklumpukaké saka tanah-tanah
ngamanca, saka Wétan lan saka Kulon,
saka Lor lan saka Kidul.

⁴ Ana wong-wong sing nglembara ana
ing segara wedhi, lan ing ara-ara samun,
ora bisa nemokaké dalan sing tekan
kutha sing kena dienggoni.

⁵ Wong-wong mau padha keluwèn
lan kasatan, lan padha ora duwé
pengarep-arep menèh.

⁶ Nanging sajroning karubedané banjur
padha sesambat marang Allah, nuli
padha diluwari saka kasangsarané.

⁷ Ditedahi dalan kang bener, sing tekan
papan sing kena dienggoni.

⁸ Wong-wong padha memujia marang
Allah, awit saka sih-kasetyané, lan

merga saka pakaryané kang élok tumrap para manungsa.

⁹ Panjenengané wis kersa maregi wong sing keluwèn, lan wong kasatan dierobi ing kabecikané.

¹⁰ Ana wong-wong sing manggon ing panggonan sing peteng dhedhet lelimengan, yakuwi wong-wong sing ditahan ana ing krangkèng karo diranté,

¹¹ merga wis padha mbaléla marang dhawuhé Allah, sarta nampik marang pangandikané Kang Mahaluhur.

¹² Mulané atiné diremuk déning Allah nganggo kasusahan; bareng padha kejlungup, ora ana sing nulungi.

¹³ Wong-wong mau banjur padha sesambat marang Allah sajroning karibedané, nuli padha diluwari saka kasangsarané.

¹⁴ Diluwari saka panggonan sing peteng dhedhet, sarta ranténé dicopoti.

¹⁵ Wong-wong mengkono mau padha memujia marang Allah, merga saka sih-kasetyané, lan merga saka pendamelé kang élok tumrap manungsa.

¹⁶ Sebab Panjenengané wis kersa njeboli lawang tembaga, lan mutungi palangé lawang-lawang wesi.

¹⁷ Ana wong gemblung, sing lara merga nglakoni dosa, lan merga pialané.

¹⁸ Wong mau ora doyan mangan apa-apa, lan mèh waé mati.

¹⁹ Nanging sajroning karubedané sesambat marang Allah, banjur diluwari saka kasangsarané.

²⁰ Allah marasaké srana pangandikané, lan ngentas wong mau saka kubur.

²¹ Wong mengkono padha memujia marang Allah, merga saka sih-kasetyané, lan merga saka pendamelé kang élok marang para manungsa.

²² Wong mau padha nyaosna kurban pamuji sarta nyritakna, pakaryané Allah kalawan swara kang sora.

²³ Ana wong kang lelayaran nunggang prau, laku dagang ing samodra.

²⁴ Wong mau padha weruh pakaryané Allah, lan kaélokané ana ing tengahé segara.

²⁵ Atas dhawuhé Allah banjur ana prahara teka, kang ngumbulaké ombak.

²⁶ Prauné mau diumbulaké ing langit lan dibanting ana ing papan kang jero, bebaya gedhé mau gawé mirising atiné.

²⁷ Wong-wong padha mumet lan lakuné sempoyongan kaya wong mendem, sakèhing ketrampilané ora ana gunané.

²⁸ Nanging sajroning karubedané nuli padha sesambat marang Allah, banjur padha diluwari saka kasangsarané.

²⁹ Praharané disirep, mula ombaké segara meneng.

³⁰ Wong-wong mau nuli padha bungah, merga segarané wis anteng menèh, banjur padha diirid déning Pangéran menyang pelabuhan sing dikarepaké.

³¹ Wong-wong mau padha nyaosaké puji sokur marang Allah, merga saka sih-kasetyané, merga pendamelé kang élok marang manungsa.

³² Padha ngluhurna asmané ana ing pasamuwaning umaté, sarta mujia ana ing kumpulané para penggedhé.

³³ Pangéran ngéwahi kali-kali dadi lemah mati, sendhang didamel lemah cengkar.

³⁴ Lemah loh didadèkaké bumi asin, kang mengkono mau awit saka pialané sing ngenggoni.

³⁵ Segara wedhi didadèkaké blumbang, lemah garing didadèkaké bumi sugih tuk.

³⁶ Wong keluwèn padha dipapanaké ana ing kono, banjur padha ngedegaké kutha sing dienggoni.

³⁷ Lemahé banjur disebari lan ditanduri, lan padha gawé kebon anggur sing ngetokaké woh akèh.

³⁸ Wong-wong mau padha diberkahi, mula banget enggoné ngambra-ambra, sarta ingon-ingoné padha digawé manak-kumanak.

³⁹ Menawa umaté Allah kalah perang lan ditelukaké déning mungsuhé kang ambek siya.

⁴⁰ Pangéran banjur damel kwirangan marang para penggedhé, padha didadèkaké wong nglambrang ana ing ara-ara samun kang tanpa dalan.

⁴¹ Nanging wong papa padha dijunjung saka kemlaratané, sarta anak-putuné padha ditangkar-tangkaraké kaya pepanthaning wedhus.

⁴² Para wong mursid padha weruh lan padha bungah-bungah, nanging wong duraka kabèh padha meneng waé.

⁴³ Sapa wong sing wicaksana padha ngrasak-ngrasakna prekara mau, sarta nitènana marang sih-kasetyané Pangéran.

108 ¹ Kidung masmur anggitané Dawud. (108-2) Manah kawula bingah, dhuh Allah, badhé ngrepèkaken kidung, nglagokaken kidung masmur kagem Paduka. Dhuh nyawaku, bungaha!

² (108-3) Hé slukat lan clempung, padha tangia, srengéngé, tangia.

³ (108-4) Paduka badhé kawula puji wonten ing tengahipun para bangsa, dhuh Allah, badhé kawula kidungaken mawi masmur ing tengahipun para umat.

⁴ (108-5) Margi sih Paduka menika luhuripun ngungkuli langit, lan kasetyan Paduka ngungkuli inggiling méga.

⁵ (108-6) Dhuh Allah, Paduka mugi ngetingalaken kaluhuran Paduka, ingkang ngungkuli sakathahing langit, saha kamulyan Paduka nyrambahana salumahing bumi.

⁶ (108-7) Kawula mugi kawilujengaken srana pangwasa Paduka, Paduka nyembadani panyuwun kawula, mila para kekasih Paduka sami kaluwaran.

⁷ (108-8) Allah wis ngandika ana ing pasucèné, "Penggalih-Ku rena banget, Sikèm arep Dakpérang-pérang. Lebak

Sukot lan Giléad arep Dakedum marang umat-Ku.

⁸(108-9) Giléad iku kagungan-Ku, uga Manasyè; Éfraim dadi tutuping sirah-Ku, lan Yéhuda sasat jungkating keprabon-Ku.

⁹(108-10) Moab kuwi pawisuhan-Ku, Édom bakal Dakuncali sandhal-Ku, tandha yén kagungan-Ku. Lan merga Filistéa Aku surak-surak."

¹⁰(108-11) Sapa sing bakal ngirid aku mlebu menyang kutha sing dibètèngi? Sapa sing bakal ngirid aku menyang Édom?

¹¹(108-12) Dhuh Allah, menapa èstu Paduka sampun nampik dhateng kawula? Menapa Paduka mboten miyos nyarengi tentara kawula?

¹²(108-13) Dhuh Allah, mugi paring pitulung nglawan dhateng mengsah kawula, awit pambiyantunipun manungsa menika tanpa gina.

¹³(108-14) Merga saka sih-pitulungané Allah kita bakal dadi kendel lan prakosa, sebab Panjenengané piyambak kang bakal nelukaké satru-satru kita.

109 ¹Masmur anggitané Dawud.
Kanggo pemimpin penyanyi.

Dhuh Allah pepujan kawula, Paduka mugi sampun kèndel kémawon.

²Tiyang duraka lan tiyang goroh sami moyoki kawula, lan sami criyos dora dhateng kawula.

³Sami ngawon-awon kawula mergi saking sengit, lan sami mengsahi kawula tanpa sebab.

⁴Katresnan kawula dipun wales mawi pendakwa, senajan tansah sami kawula dongakaken.

⁵Kasaénan kawula dipun wales piawon, saha katresnan kawula dipun lintoni sengit.

⁶Tiyang menika dipun adilana déning hakim ingkang duraka, lan kagugata déning mengsahipun.

⁷Samasa dipun adili katetepna kalepatanipun, saha pandonganipun kaanggepa dosa.

⁸Umuripun kacelakna, kalenggahanipun kaparingna dhateng tiyang sanès.

⁹Anak-anakipun dadosa lola, tuwin sémahipun dadosa randha.

¹⁰Anak-anakipun sami nglambranga pepriman, katundhunga saking griyanipun ingkang bibrah.

¹¹ Tiyang-tiyang ingkang nyambutu tiyang menika sami mendhetana sedaya gadhahanipun, sarta tiyang sanès sami njaraha hasiling pedamelanipun.

¹² Tiyang menika sampun ngantos manggih piwelasipun tiyang, lan sampun ngantos wonten tiyang ingkang tresna dhateng anak-anakipun ingkang dados lola.

¹³ Anak-anakipun sami tumpesa, tuwin namanipun kasirnakna dumugi turun kaping kalih.

¹⁴ Piawoning para leluhuripun kaènggetana wonten ing ngarsanipun Allah, sarta dosaning biyungipun sampun ngantos kalebur.

¹⁵ Menika mugi tansah dipun émut-émut déning Allah, sarta sedaya ingkang wonten sesambetanipun kaliyan piyambakipun kasupèkna wonten ing bumi.

¹⁶ Sebab tiyang menika mboten naté damel kesaénan, malah ngoyak-oyak dhateng tiyang sangsara. Tiyang miskin sarta tiyang ingkang pepes manahipun badhé dipun pejahi.

¹⁷ Sarèhné remen ngucapaken ipat-ipat, mila mugi ketamanana ipat-ipatipun

piyambak. Margi mboten remen berkah,
mila berkah inggih tebiha saking
piyambakipun.

¹⁸Ipat-ipat dipun anggéa kados
rasukan, sarta rumasuka ing badanipun
kados toya, lan kados lisah ing
balungipun.

¹⁹Ipat-ipat wau dadosa kados
sinjang ingkang dipun kemulaken, lan
kados sabuk ingkang kanggé ningseti
penganggénipun.

²⁰Kadosa mekaten Allah enggènipun
ngganjar tiyang ingkang sami nglawan
kawula, sarta ingkang wicantenipun
awon dhateng kawula.

²¹Nanging menggah kawula dhuh
Pangéran, mugi Paduka ganjar kesaénan
krana asma Paduka, mugi kawula
kapitulungana, margi Paduka menika
loma, asih lan setya.

²²Kawula tiyang kesrakat lan mlarat,
sarta manah kawula sakit sanget.

²³Kawula presasat ayang-ayang ing
wanci sonten, mboten dangu malih
badhé sirna, kawula badhé katut ing
angin kados walang.

²⁴ Dhengkul kawula sléyat-sléyot, mergi saking enggèn kawula pasa, sarta badan kawula kera, telas gajhipun.

²⁵ Mila kawula tansah dipun gegujeng déning tiyang menika, saben ningali kawula sami gèdhèg-gèdhèg.

²⁶ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula mugé Paduka pitulungi, mugé Paduka luwari krana saking sih-kasetyan Paduka.

²⁷ Dhuh Allah, supados tiyang wau sami sumerepa, bilih Paduka ingkang nindakaken menika, inggih Paduka piyambak.

²⁸ Kajengipun sami ngipat-ipati, nanging Paduka mugé mberkahi. Kajengipun ingkang nguya-uya kawula kwirangan, nanging kawula abdi Paduka sageda bingah.

²⁹ Tiyang-tiyang ingkang sami nglawan dhateng kawula samia kisinin, lan sami kasandhangana kwirangan kados déné jubah.

³⁰ Aku bakal saos puji sokur marang Allah nganggo swara kang sora. Panjenengané bakal dakluhuraké ana ing pakumpulané umaté.

³¹ Merga Panjenengané wis mbélani wong miskin, lan ngluwari saka wong-

wong sing nibakaké paukuman pati
marang wong-wong mau.

110¹ Masmur anggitané Dawud.
Pangandikanipun Allah
dhateng Gusti kula mekaten, "Pinaraka
ana ing tengen-Ku nganti tumekané
mungsu-mungsu mu wis padha
Dakdadèkaké ancik-anciké tlapakanmu."

² Allah badhé ngulungaken jungkating
keprabon dhateng Panjenengan saking
Sion, Paduka nindakna pangrèh Paduka
ing tengahing mengsah Paduka.

³ Ing dinten Paduka nglempakaken
wadyabala nglawan mengsah-mengsah
Paduka, umat Paduka badhé tumut
perang kalayan manasuka. Kados déné
ebun ing wanci énjing umun-umun,
kados mekaten para nènèman kagungan
Paduka badhé sami sowan ing ngarsa
Paduka, ing redi-redi ingkang suci.

⁴ Gusti Allah sampun janji kalayan
supaos ingkang mboten badhé dipun
keduwungi, mekaten, "Kowé iku dadi
Imam ing selawas-lawasé, manut
tatanané Mèlkisèdèk."

⁵ Pangéran wonten ing tengen Paduka,
samasa duka Allah numpes raja-raja
kalayan bebendunipun.

⁶ Pangéran nindakaken pengadilan ing tengahipun para umat, mila saenggènggèng wonten pepejah pating glasah. Para raja ing pundi kémawon badhé dipun telukaken.

⁷ Sang Prabu badhé ngunjuk toya saking lèpèn ing sapinggiring margi, temah badhé kakiyataken lan angsal kemenangan.

111 ¹ Haléluya! Gusti Allah arep dakpuji kalawan gumolonging atiku, ana ing pakumpulané wong mursid lan ing ara-ara samun.

² Pakaryané Allah iku sarwa gedhé lan élok, patut dititipriksa déning sakèhing wong kang tresna marang Panjenengané.

³ Samubarang sing ditindakaké kuwi agung lan mulya, sarta pengadilané selawasé bener.

⁴ Panjenengané ora ngersakaké kita nglalèkaké marang pendamelé kang élok-élok, Panjenengané asih-mirma lan welasan.

⁵ Para wong kang ngabekti padha diparingi pangan, prejanjiané dièngeti langgeng selawasé.

⁶ Pangwasaning pakaryané ditedahaké marang umaté, srana maringaké tanahé bangsa-bangsa liya dadi tanah pusakané.

⁷ Samubarang sing ditindakaké kuwi bener lan adil; apa sadhawuhé kena diprecaya.

⁸ Selawas-lawasé ora owah gingsir babar-pisan, sebab dhasaré kabeneran lan kautaman.

⁹ Umaté wis diluwari, lan prejanjiané karo umat mau tetep ing selawas-lawasé. Panjenengané suci lan mahakwasa.

¹⁰ Carané olèh kawicaksanan yakuwi srana ngabekti marang Allah; kabèh wong kang nglakoni dhawuhé kaparingan budi lan nalar kang wicaksana. Pinujia asmané ing selawas-lawasé.

112 ¹ Haléluya! Begja wong sing ngabekti marang Allah, sing kesengsem nglakoni dhawuhé Pangéran.

² Anak-putuné bakal gedhé kawibawané ana ing bumi, sarta padha diberkahi déning Pangéran.

³ Brayaté bakal ngalami kalubéran lan olèh kasugihan, kabecikané bakal tetep ing selawasé.

⁴ Wong sing atiné jujur, samasa kepetengan, mesthi kaplethèkan pepadhang, yakuwi wong sing dhemen wèwèh, welasan lan adil.

⁵ Wong sing dhemen wèwèh lan awèh utangan, sing ngrumati barang-darbèké kanthi temen.

⁶ Wong mursid tansah dièngeti déning Allah, sedyaning atiné bakal keturutan.

⁷ Piala ora bakal ndadèkaké kuwatiré, atiné mantep, gedhé pengandelé marang Allah.

⁸ Wong mau ora wedi utawa kuwatir, malah yakin yèn satruné bakal kalah.

⁹ Loma pawèwèhé marang wong miskin, kabecikané bakal lestari, mula wibawané lan kaurmatané bakal saya tambah.

¹⁰ Ndeleng sing mengkono, wong duraka bakal nepsu karo nggeget untu. Banjur sirna, apa sapengarep-arepé wong duraka bakal lebur.

113 ¹ Haléluya! Hé para abdiné Pangéran, padha pujinen asmané Allah!

² Asmané Allah pinujia-pujia, wiwit saiki tekan ing selawasé.

³ Asmané Allah pinuji-pujia, saka Wétan tekan Kulon tetep ing selawasé.

⁴Allah luhur ngungkuli sakèhé para umat, kamulyané ngungkuli sakèhé langit.

⁵Sapa kang madhani Pangéran, Allah kita, kang ngedhaton ing ngaluhur.

⁶Kang kersa tumelung mirsani marang kang ana ing ngisor, kang ana ing langit lan ing bumi?

⁷Wong papa dijunjung saka ing lebu, lan wong mlarat saka ing bladheran.

⁸Diprenahaké ing sandhuwuré para penggedhé, bebarengan karo para pengarepé bangsané.

⁹Wong wadon sing gabug diparingi kabegjan ing omahé, merga diberkahi anak pirang-pirang. Haléluya!

114 ¹Nalika bangsa Israèl budhal saka tanah Mesir, turuné Yakub metu saka tengahé bangsa ngamanca.

²Yéhuda dadi umaté Allah kang dipilih, lan Israèl dadi kagungané.

³Segara Teberau bareng weruh banjur mlayu, lan Kali Yardèn mandheg anggoné mili.

⁴Gunung-gunung padha lelumpatan kaya wedhus lanang, tengger-tengger padha lincak-lincak kaya cempé!

⁵ Hé segara, yagéné kowé kokmlayu?
Hé Kali Yardèn, yagéné kowé mandheg
anggonmu mili?

⁶ Hé gunung-gunung! Yagéné kowé
lelumpatan kaya wedhus lanang?
Hé tengger-tengger! Yagéné kowé
lincak-lincak kaya cempé?

⁷ Hé bumi! Gemetera ana ing ngarsané
Pangéran, ana ing ngarsané Allahé
Yakub,

⁸ kang ndadèkaké karang malih dadi
blumbang, lan watu atos dadi sendhang.

115 ¹ Dhuh Allah, sampun dhateng
kawula, inggih sampun
dhateng kawula, namunga asma Paduka
kémawon ingkang kamulyakaken, awit
saking sih lan kasetyan Paduka.

² Kénging menapa para umat ngantos
sami mungel mekaten, "Allahé wong
kuwi ana ing ngendi?"

³ Allah kita ana ing swarga;
Panjenengané nindakaké apa sakersané.

⁴ Brahalané para umat digawé saka
slaka utawa emas, garapané tangané
manungsa.

⁵ Padha duwé cangkem, nanging ora
bisa clathu, padha duwé mripat, nanging
ora bisa ndeleng.

⁶ Padha duwé kuping, nanging ora bisa ngrungu, padha duwé irung, nanging ora bisa ngambu.

⁷ Padha duwé tangan, nanging ora bisa nggrayang, padha duwé sikil, nanging ora bisa mlaku, gurungé ora bisa ngetokaké swara.

⁸ Para wong sing nggawé lan sing precaya, dadia kaya brahala mengkono kuwi.

⁹ Hé Israèl! Kowé precayaa marang Allah! Panjenengané sing mitulungi lan dadi tetamèng.

¹⁰ Hé turuné Harun, precayaa marang Allah! Panjenengané sing mitulungi lan dadi tetamèng.

¹¹ Hé wong kang ngabekti marang Allah! Padha precayaa marang Panjenengané. Panjenengané sing mitulungi lan dadi tetamèng.

¹² Allah ènget marang kita, kersa paring berkah, bakal mberkahi turuné Israèl, bakal mberkahi turuné Harun.

¹³ Bakal mberkahi para wong kang ngabekti marang Allah, wong cilik bareng karo wong gedhé.

¹⁴ Allah uga marengaké kowé padha tangkar-tumangkar, iya kowé lan anak-putumu.

¹⁵ Kowé padha kaberkahana déning Allah, kang nitahaké langit lan bumi.

¹⁶ Swarga iku kagungané Allah piyambak, nanging bumi kaparingaké marang manungsa.

¹⁷ Wong mati padha ora ngluhuraké Allah, semono uga kabèh wong sing wis medhun ing alam sepi.

¹⁸ Nanging kita kang isih urip, kita arep memuji marang Allah, wiwit saiki tekan selawasé. Haléluya!

116 ¹ Aku tresna marang Allah, merga Panjenengané miyarsakaké pandongaku.

² Panjenengané nyembadani panyuwunku, saben aku ndedonga marang Panjenengané.

³ Aku dikubengi lan diserang déning bebaya pati, sarta ngalami karubedan lan kasusahan.

⁴ Aku banjur ndedonga marang Allah, "Dhuh Allah, Paduka mugi ngluwari!"

⁵ Allah iku mahasetya lan saé penggalihé, Allah kita ambek welasan.

⁶ Panjenengané ngayomi wong sing presaja. Samasa aku apes, Panjenengané banjur mitulungi aku.

⁷ Dhuh nyawaku, puliha tentrem menèh, sebab Allah wis damel saé marang kowé.

⁸ Allah wis ngluwari aku saka ing pati, wis nyegah luh metu saka mripatku, lan nahan sikilku saka sesandhungan.

⁹ Mulané salakuku bakal ana ing ngarsané Allah, iya selawasé aku urip ana ing donya.

¹⁰ Pengandelku tetep, senajan aku ngucap, "Aku kasiksa banget."

¹¹ Utawa saka wediku muni, "Manungsa kabèh tukang ngapusi."

¹² Apa sing kena dakenggo males Pangéran, merga kabecikané marang aku?

¹³ Aku arep nyaosaké kurban unjukan marang Allah, minangka saos panuwun anggoné wis mitulungi aku.

¹⁴ Aku arep ngluwari kaulku marang Allah ana ing kumpulané umaté.

¹⁵ Patiné wong sing dikasihi kuwi gedhé pengajiné ana ing ngarsané Allah.

¹⁶ Dhuh Allah, kawula menika abdi Paduka, kawula ngabdi dhateng Paduka,

sami kados biyung kawula anggènipun ngabdi dhateng Paduka. Paduka sampun ngluwari kawula saking bebaya pejah.

¹⁷ Kawula badhé nyaosaken kurban pamuji dhateng Paduka, sarta kurbaning pandonga kawula.

¹⁸ Dakluwari ujarku marang Allah ana ing ngarepé kumpulané umaté,

¹⁹ ana ing platarané Pedalemané Allah, ana ing tengah kutha Yérusalèm. Haléluya!

117 ¹ Hé sakèhé para umat, padha saosa puji marang Allah.

² Hé sakèhé para bangsa, Panjenengané padha luhurna, awit sih-kadarmané marang kita iku gedhé banget, sarta kasetyané Allah kuwi langgeng selawasé. Haléluya.

118 ¹ Padha saosa puji marang Allah, sebab Panjenengané saé, penggalihé lan sih-kasetyané langgeng selawasé.

² Umat Israèl padha ngucapa, "Sih-kasetyané iku langgeng selawasé!"

³ Para imam padha ngucapa, "Sih-kasetyané iku langgeng selawasé!"

⁴ Para wong kang ngabekti marang Allah padha ngucapa, "Sih-kasetyané iku langgeng selawasé!"

⁵ Sajroning karubedan aku nyebut marang Allah, Allah nuli njurungi pesambat-Ku, lan aku iya banjur kaparingan luwar.

⁶ Allah nunggil karo aku, aku bakal ora wedi, manungsa bisa gawé apa marang aku?

⁷ Allah nunggil karo aku sarta paring pitulungan, mulané aku bakal nganggep rêmèh wong sing padha sengit marang aku.

⁸ Luwih becik ngungsi marang Allah, ketimbang karo ngendelaké manungsa.

⁹ Luwih becik ngungsi marang Allah, ketimbang karo njagakaké para penggedhé.

¹⁰ Aku dikepung déning sakèhé mungsuhku, nanging kabèh padha dakgempur nganggo pangwasané Allah.

¹¹ Aku dikepung nganti rapet, nanging kabèh dakgempur nganggo pangwasané Allah.

¹² Anggoné ngepung aku kaya tawon, nanging kabèh padha kebrongot kaya

eri kobong ing geni, kabèh dakgempur
nganggo pangwasané Allah.

¹³ Aku diserang sarosané nganti aku
kalah, nanging Allah mitulungi aku.

¹⁴ Aku digawé rosa lan sentosa,
Panjenengané dakluhuraké nganggo
masmur, merga Panjenengané mitulungi
aku.

¹⁵ Ing omahé wong kang ngabekti
marang Allah, wong-wongé padha
surak-surak saka bungahé, merga wis
kaparingan kemenangan, pangucapé,
"Kemenangan iki pendamelé Allah kang
mahakwasa.

¹⁶ Pangwasané sing paring
kemenangan, pangwasané ana ing
sajroning peperangan!"

¹⁷ Aku bakal ora mati, aku tetep urip
lan bakal nyritakaké pakaryané Allah.

¹⁸ Allah banget anggoné ngajar marang
aku, nanging aku ora nganti ditégakaké
mati.

¹⁹ Aku bukakna lawangé Pedalemané
Allah, aku arep mlebu nyaosaké puji
sokur marang Allah.

²⁰ Iki gapurané Allah, mung wong
mursid kena mlebu mréné.

²¹ Dhuh Allah, kawula memuji dhateng Paduka, margi Paduka sampun nyembadani panyuwun kawula, sarta Paduka paringi pitulungan.

²² Watu kang ditampik déning ahli gawé omah, ketitik dadi watu sing penting dhéwé.

²³ Kuwi merga saka pendamelé Allah, sarta nggumunaké kanggoné kita.

²⁴ Iki dina kamenangan peparingé Allah, mulané ayo padha bungah-bungah lan seneng-seneng!

²⁵ Dhuh Allah, mugi mitulungi kawula, kawula mugi Paduka luwari. Kawula kaparingana kemenangan, dhuh Allah.

²⁶ Binerkahana Panjenenganipun ingkang rawuh atas asmanipun Allah! Aku mujèkaké berkah marang kowé kabèh saka Pedalemané Allah.

²⁷ Pangéran iku Allah, Panjenengané nindakaké kabecikan marang kita, kéwan sing arep kanggo kurbanancang ana ing sunguné mesbèh, karo jèjèra ngubengi mesbèh kuwi.

²⁸ Paduka menika Allah kawula, mila kawula puji. Kawula badhé nyariyosaken kaluhuran Paduka.

²⁹ Padha saosa puji marang Allah,
marga Panjenengané saé penggalihé,
lan sih-kadarmané langgeng selawasé.

119 ¹ Begja wong sing resik
uripé, sing uripé manut
angger-anggeré Allah.

² Begja wong sing padha netepi
marang pepèngeté Allah; sarta sing
ngungsi marang Panjenengané kalawan
gumolonging atiné.

³ Lan ora nglakoni piala, nanging
nglakoni pitedahé Allah.

⁴ Paduka piyambak ingkang
ndhawuhaken pepakèn-pepakèn
menika, supados dipun tetepana kanthi
temen-temen.

⁵ Kados menapa kepéngin kawula
netepi dhawuh Paduka kalayan setya.

⁶ Menawi kawula nggatosaken dhawuh-
dhawuh Paduka, temtu kawula mboten
badhé kwirangan.

⁷ Paduka badhé kawula puji kalayan
trus ing manah, samasa kawula nyinau
prenatan Paduka ingkang adil menika.

⁸ Kawula badhé netepi prenatan Paduka,
mugi Paduka sampun ngantos nilar
kawula.

⁹ Kadospundi caranipun tiyang
nèm-nèman saged gesang kalayan
jujur, kejawi namung menawi netepi
pangandika Paduka?

¹⁰ Paduka ingkang kawula padosi
kalayan gumolonging manah, sampun
ngantos kawula Paduka tégakaken
nylèwèng nilar dhawuh Paduka.

¹¹ Dhawuh Paduka kawula simpen ing
manah, supados kawula mboten damel
dosa dhateng Paduka.

¹² Dhuh Allah, Paduka pinuji-pujia,
kawula mugi Paduka wulang bab
prenatan-prenatan Paduka.

¹³ Kawula badhé gentos nyariyosaken
kalayan swanten sora sakathahing
dhawuh Paduka wau.

¹⁴ Kawula èstokaken kalayan bingah
dhawuh-dhawuh Paduka, ngungkuli
menawi kawula gadhah sawernining
raja-brana.

¹⁵ Dhawuh Paduka kawula tliti, piwulang
Paduka kawula uji.

¹⁶ Kawula remen dhateng dhawuh
Paduka. Dhawuh-dhawuh Paduka
mboten badhé kawula supèkaken.

¹⁷ Paduka mugi maringi kasaénan
dhateng kawula, kang abdi; supados

kawula gesang lan mbangun-turut dhateng dhawuh Paduka.

¹⁸ Mripat kawula mugi Paduka elèkaken, supados kawula saged ningali kaleresan, kaleresan ingkang élok wonten ing dhawuh Paduka.

¹⁹ Kawula namung sekedhap wonten ing donya ngriki, pramila dhawuh-dhawuh Paduka sampun ngantos Paduka dhelikaken tumrap kawula.

²⁰ Manah kawula ngantos-antos kepéngin mangertos dhawuh Paduka.

²¹ Tiyang angkuh Paduka ukum, kénginga laknat tiyang ingkang nasar, nilar dhawuh Paduka.

²² Kawula mugi kaluwarana saking pamoyok lan panyia-nyia margi kawula netepi dhawuh lan pepènget Paduka.

²³ Senajan para pengageng sami sarembag nglawan dhateng kawula, éwasemanten abdi Paduka inggih ngraos-ngraosaken dhawuh Paduka.

²⁴ Dhawuh pepènget Paduka menika sami dados kabingahan saha juru pirembag kawula.

²⁵ Kawula kasoran nggléthak wonten ing lebu, mugi kawula Paduka gesangaken malih miturut janji Paduka.

²⁶ Kawula nerangaken menapa ingkang kawula lampahi, ngantos Paduka lajeng paring wangsulan.

²⁷ Kawula mugi kawulanga bab dhawuh Paduka, supados kawula ngraosaken kaélokkan Paduka.

²⁸ Manah kawula sedhih margi saking prihatos; mugi Paduka kiyataken miturut janji Paduka.

²⁹ Kawula mugi kasingkirna saking margi ingkang nasar, lan kasumerepna dhateng dhawuh Paduka, awit saking sih-palimirma Paduka.

³⁰ Kawula milih ngambah margi ingkang leres, sarta nggatosaken dhateng putusan-putusan Paduka.

³¹ Kawula rumaket dhateng dhawuh-dhawuh Paduka, dhuh Allah, mugi sampun Paduka wirangaken.

³² Kawula badhé netepi dhawuh Paduka, awit Paduka paring tambahing pangertosan dhateng kawula.

³³ Dhuh Allah, kawula kasumerepna suraosipun angger-angger Paduka, sarta badhé kawula turut ing selaminipun.

³⁴ Kawula kaparingana pangertosan dhateng dhawuh-dhawuh Paduka,

sarta badhé kawula tetepi kalayan gumolonging manah.

³⁵ Kawula kasagedna mbangun-turut dhateng dhawuh Paduka, awit menika ingkang kawula remeni.

³⁶ Manah kawula kadamela kasengsem dhateng dhawuh pangandika Paduka, ketimbang remen dhateng prekawis ingkang nistha.

³⁷ Mripat kawula mugé Paduka cegah saking sumerep barang ingkang tanpa gina. Paduka mugé nandukaken kesaénan dhateng kawula miturut janji Paduka.

³⁸ Mugé kersa netepi janji ingkang Paduka paringaken dhateng kawula, abdi Paduka, inggih janji ingkang Paduka paringaken dhateng tiyang mursid.

³⁹ Kawula kaluwarana saking kanisthan ingkang damel getéré manah kawula; sebab prenatal Paduka menika sedaya saé.

⁴⁰ Kawula remen mbangun-turut dhateng dhawuh pangandika Paduka. Kawula kaparingana gesang énggal, ingkang remen dhateng kaleresan Paduka.

⁴¹ Dhuh Allah, mugé ngetingalna sih-kawelasan Paduka dhateng kawula,

kawula kapitulungana miturut janji Paduka.

⁴² Supados kawula saged mangsuli dhateng tiyang ingkang ngawon-awon kawula, sebab kawula ngendelaken dhateng pangandika Paduka.

⁴³ Kawula kadamela tansah wicanten kalayan leres, sebab kawula suméndhé dhateng kaleresan Paduka.

⁴⁴ Mila kawula badhé tansah netepi dhawuh pangandika Paduka langgeng selaminipun.

⁴⁵ Kawula badhé gesang kalayan bébas, margi dhawuh Paduka ingkang kawula padosi.

⁴⁶ Senajan wonten ing ngarsanipun para raja pisan, kawula badhé medharaken dhawuh pangandika Paduka, sarta mboten badhé isin.

⁴⁷ Kawula badhé kesengsem dhateng dhawuh Paduka, ingkang kawula remeni.

⁴⁸ Dhawuh Paduka kawula urmati lan kawula senengi, piwulang Paduka badhé kawula raos-raosaken.

⁴⁹ Paduka mugi ngèngeti janji-janji, ingkang Paduka paringaken dhateng kawula, abdi Paduka, menika ingkang

Paduka dadosaken pengajeng-ajeng kawula.

⁵⁰ Salebeting nandhang kasisahan kawula betah kalipur; kawula kagesangna malih déning janji Paduka.

⁵¹ Tiyang-tiyang angkuh tansah moyoki kawula, éwasemanten kawula mboten naté nilar dhawuh pangandika Paduka.

⁵² Dhuh Allah, kawula tansah kèngetan dhateng kaleresan Paduka saking kina mila, lajeng angsal panglipur.

⁵³ Kawula nepsu sanget dhateng tiyang awon, ingkang nerak angger-angger Paduka.

⁵⁴ Salebeting gesang kawula ing donya kados tiyang neneka menika, kawula ngrakit kekidungan bab angger-angger Paduka.

⁵⁵ Ing wanci dalu kawula ènget dhateng Paduka, sarta ngraos-ngraosaken dhawuh pangandika Paduka.

⁵⁶ Kawula rumaos begja salebeting ngraos-ngraosaken angger-angger Paduka.

⁵⁷ Dhuh Pangéran, namung Paduka ingkang dados idham-idhamaning manah

kawula, kawula badhé ngèstokaken dhawuh Paduka sedaya.

⁵⁸ Adreng panyuwun kawula dhateng Paduka, supados melasi kawula, kados ingkang Paduka dhawuhaken piyambak.

⁵⁹ Kawula ngraos-ngraosaken lampah kawula, lan kawula janji badhé nglampahi pitedah Paduka.

⁶⁰ Kawula énggal-énggal, tanpa ngendhé-endhé ngèstokaken dhawuh Paduka.

⁶¹ Tiyang duraka sami pasang kala-jiret kanggé kawula, nanging kawula mboten kesupèn dhateng dhawuh Paduka.

⁶² Tengah ndalu kawula tangi memuji dhumateng Paduka, margi dhawuh-dhawuh Paduka menika ingkang leres.

⁶³ Kawula dados kancanipun sakathahing tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka, sarta ingkang netepi dhawuh Paduka.

⁶⁴ Dhuh Allah, salumahing bumi kalubèran sih-kadarman Paduka, kawula mugi Paduka wulang bab dhawuh Paduka.

⁶⁵ Dhuh Allah, Paduka sampun netepi janji Paduka, lan sampun maringaken kasaénan dhateng kawula, abdi Paduka.

⁶⁶ Kawula mugi Paduka paringi kawicaksanan lan pangertosan, sebab kawula pitados dhateng dhawuh Paduka.

⁶⁷ Sadèrèngipun kawula manggih sangsara, lampah kawula kesasar, nanging samenika kawula ngèstokaken pangandika Paduka.

⁶⁸ Paduka menika saé ing penggalih, sarta tansah maringi kasaénan; kawula mugi Paduka wulang netepi dhawuh-dhawuh Paduka sedaya.

⁶⁹ Tiyang angkuh sami goroh ing ngatasipun kawula, mangka kawula netepi pepakèn Paduka kalawan gumolonging manah.

⁷⁰ Tiyang-tiyang menika sami ndableg, nanging menggah kawula, dhawuh-dhawuh Paduka menika dados kabingahan kawula.

⁷¹ Enggèn kawula sampun kasangsara menika maédahi, sebab ndadosaken kawula nyinau dhawuh Paduka.

⁷² Dhawuh peparing Paduka menika maédahi dhateng kawula, ngungkuli sakathahing emas lan slaka ing bumi.

⁷³ Paduka ingkang nitahaken kawula lan yasa badan kawula, mugi paring kawicaksanan supados kawula mangertos dhateng dhawuh Paduka.

⁷⁴ Para tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka, sami ningali kawula kalayan bingah, margi kawula ngandel dhateng janji-janji Paduka.

⁷⁵ Kawula mangertos, dhuh Allah, bilih dhawuh Paduka menika leres, saha enggèn Paduka ngajar kawula menika margi saking sih-kaleresan Paduka.

⁷⁶ Kasetyan Paduka menika mugi dadosa panglipur kawula, kados janji Paduka dhateng kawula, kang abdi.

⁷⁷ Kawula kaparingana sih-rahmat Paduka, supados kawula gesang, margi namung Torèt Paduka menika ingkang dados kabingahan kawula.

⁷⁸ Tiyang angkuh ingkang damel pandakwa palsu dhateng kawula badhé sami kwirangan, nanging menggahing kawula, kawula badhé ngraos-ngraosaken piwulang Paduka.

⁷⁹ Para tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka saha mangertos dhateng dhawuh Paduka, sami ngguyubana kawula.

⁸⁰ Kawula kasagedna mbangun-turut dhateng dhawuh Paduka kalayan éklasing manah, sarta katebihna saking kwirangan.

⁸¹ Kawula ngajeng-ajeng pangluwaran peparang Paduka, pangandika Paduka ingkang kawula ajeng-ajeng,

⁸² Mripat kawula pendul saking ngajeng-ajeng dhateng katetepaning janji Paduka, pangucap kawula, "Mbénjing menapa Paduka rawuh paring pitulungan dhateng kawula?"

⁸³ Senajan kawula sampun tanpa gina kados impes ingkang garing kisut, éwasemanten inggih mboten supé dhateng dhawuh Paduka.

⁸⁴ Kantun pinten umuripun abdi Paduka? Mbénjing menapa enggèn Paduka badhé ngadili tiyang-tiyang ingkang nyia-nyia kawula?

⁸⁵ Tiyang angkuh ingkang mboten miturut ing dhawuh-dhawuh Paduka, menika sami ndhudhuk jugangan kanggé kawula.

⁸⁶ Sakathahing dhawuh Paduka menika leres, kawula dipun oyak-oyak tanpa sebab, pramila mugi Paduka pitulungi.

⁸⁷ Mèh-mèh kémawon tiyang-tiyang wau badhé mejahi kawula, éwasemanten kawula mboten nilar dhateng dhawuh Paduka.

⁸⁸ Kawula mugi Paduka lestantunaken gesang, awit saking sih-katresnan Paduka, supados kawula saged netepi dhawuh Paduka.

⁸⁹ Dhuh Allah, sih-kadarman Paduka, menika langgeng kados wonten ing swarga.

⁹⁰ Kasetyan Paduka menika turun-temurun, bumi Paduka papanaken kalayan sentosa, mila lestantun selaminipun.

⁹¹ Sedaya tumitah lestantun sepriki, margi saking prenatal Paduka; sawernining tumitah sami dados abdi Paduka.

⁹² Menawi angger-angger Paduka mboten dados kabingahan kawula, mesthi kawula sampun sami tiwas déning karibedan.

⁹³ Kawula badhé mboten kesupèn dhateng dhawuh Paduka ing selaminipun, awit inggih menika marginipun Paduka nggesangaken kawula.

⁹⁴ Kawula menika kagungan Paduka, pramila mugi Paduka pitulungi, awit ingkang kawula angen-angen menika dhawuh Paduka.

⁹⁵ Tiyang duraka sami ndingkik kawula, badhé dipun tumpes, mangka ingkang kawula manah menika dhawuh Paduka.

⁹⁶ Kautamènipun manungsa menika wonten watesipun, nanging dhawuh Paduka menika sampurna, tanpa wangenan.

⁹⁷ Kawula remen sanget dhateng dhawuh-dhawuh Paduka, sadinten-dinten tansah kawula raos-raosaken.

⁹⁸ Dhawuh Paduka paring kawicaksanan dhateng kawula, ngantos ngungkuli satru-satru kawula, margi dhawuh Paduka dumunung wonten ing manah kawula ing selaminipun.

⁹⁹ Pangertosan kawula langkung kathah ketimbang kaliyan guru-guru kawula, margi kawula ngraos-ngraosaken piwulang Paduka.

¹⁰⁰ Kawula langkung wicaksana ketimbang kaliyan tiyang-tiyang sepuh, margi kawula netepi dhawuh Paduka.

¹⁰¹ Kawula nyingkiri sawernining pendamel awon, awit kawula badhé ngèstokaken dhawuh Paduka.

¹⁰² Kawula mboten nyimpang saking dhawuh Paduka, awit Paduka menika guru kawula.

¹⁰³ Iba manisipun raosing pangandika Paduka, ngungkuli legining madu wonten ing ilat kawula.

¹⁰⁴ Dhawuh Paduka paring kapinteran dhateng kawula, pramila kawula sengit dhateng pendamel nasar.

¹⁰⁵ Pangandika Paduka menika dados dilah ing ngajenging suku kawula, sarta dados pepadhang tumraping margi kawula.

¹⁰⁶ Kawula sampun supaos lan inggih badhé kawula tetepi, bilih kawula badhé ngèstokaken dhawuh Paduka ingkang sipat leres menika.

¹⁰⁷ Dhuh Allah, sanget-sanget enggèn kawula tinindhes, mugi kawula Paduka paringi gesang, laras kaliyan janji Paduka.

¹⁰⁸ Dhuh Allah, mugi kersa nampi pamuji sokur kawula, lan mugi kersa memulang dhateng kawula bab dhawuh Paduka.

¹⁰⁹ Gesang kawula tansah ngadhepi bebaya, nanging kawula mboten supé dhateng dhawuh Paduka.

¹¹⁰ Tiyang duraka sami masangi kala dhateng kawula, éwadéné kawula mboten nylèwèng saking dhawuh Paduka.

¹¹¹ Dhawuh Paduka menika pusaka kawula ingkang langgeng; awit menika dados kabingahaning manah kawula.

¹¹² Kawula sampun mantep badhé ngèstokaken dhawuh Paduka, selami kawula gesang.

¹¹³ Kawula éwa dhateng tiyang ingkang mboten setya dhateng Paduka, nanging kawula remen dhateng dhawuh Paduka.

¹¹⁴ Paduka menika pengayoman lan tetamèng kawula, kawula ngantos-antos dhateng janji Paduka.

¹¹⁵ Hé para wong kang seneng nylèwèng, padha sumingkira saka aku, aku arep netepi dhawuhé Allahku.

¹¹⁶ Kawula mugi Paduka sentosakaken, laras kaliyan janji Paduka; supados kawula gesang sarta sampun ngantos kwirangan menggahing pengajeng-ajeng kawula.

¹¹⁷ Kawula mugi Paduka cepengi supados wilujeng, sarta tansah kesengsem dhateng dhawuh Paduka.

¹¹⁸ Sakathahing tiyang ingkang nylèwèng saking dhawuh Paduka, menika sami tanpa aji ing ngarsa Paduka; paékanipun menika tanpa gina.

¹¹⁹ Sakathahipun tiyang duraka sami Paduka bucal kados larahan, mila kawula remen dhateng dhawuh Paduka.

¹²⁰ Badan kawula gemeter awit saking ajrihipun dhateng Paduka, kawula ajrih sanget dhateng paukuman Paduka.

¹²¹ Kawula sampun ngèstokaken sakathahing dhawuh lan kaleresan Paduka, sampun ngantos kawula Paduka ulungaken ing tanganipun tiyang ingkang nganiaya.

¹²² Paduka mugi kersa nanggal kawilujenganipun abdi Paduka, amrih saénipun. Tiyang angkuh sampun ngantos nganiaya dhateng kawula.

¹²³ Mripat kawula cecengklungen dhateng pitulungan ingkang Paduka janjèkaken, sarta ngantos-antos katetepaning janji Paduka ingkang adil.

¹²⁴ Abdi Paduka kaganjara ingkang laras kaliyan sih-kadarman Paduka, sarta mugè Paduka wulang dhawuh Paduka.

¹²⁵ Kawula menika abdi Paduka, mugè Paduka paringi pangertosan, murih kawula mangertos dhateng pepènget Paduka.

¹²⁶ Dhuh Allah, sampun wekdalipun Paduka tumindak, margi tiyang sami nerak dhawuh Paduka.

¹²⁷ Kawula remen dhateng dhawuh Paduka, ngungkuli emas ingkang saé piyambak.

¹²⁸ Sakathahing dhawuh Paduka menika kawula anggep leres, nanging sawernining panylèwèng saking dhawuh Paduka, kawula sengiti.

¹²⁹ Piwulang Paduka menika élok ngédab-édabi, mila kawula èstokaken kalawan gumolonging manah.

¹³⁰ Ketrangan bab pangandika Paduka menika paring pepadhang, lan kawicaksanan tumrap tiyang ingkang mboten gadhah pangertosan.

¹³¹ Saking remen kawula dhateng pangandika Paduka, kawula ngantos megap-megap.

¹³² Mugi kersa nolèh dhateng kawula kalayan sih-rahmat Paduka, kados enggèn Paduka mirsani dhateng sedaya tiyang ingkang asih dhateng Paduka.

¹³³ Kawula mugi Paduka jagi sampun ngantos dhawah, sampun ngantos kawula Paduka tégakaken, sampun ngantos dipun kwaosi déning piawon.

¹³⁴ Kawula mugi kaluwarana saking tiyang ingkang nindhes dhateng kawula, mila kawula badhé ngèstokaken dhawuh Paduka.

¹³⁵ Kawula mugi Paduka berkahi srana enggèn kawula nunggil Paduka, lan nampèni piwulang bab dhawuh Paduka.

¹³⁶ Kawula sedhih nangis crocosan, margi saking kathahipun tiyang ingkang mboten netepi dhawuh Paduka.

¹³⁷ Dhuh Allah, Paduka menika adil, lan dhawuh Paduka menika leres.

¹³⁸ Prenatan peparing Paduka, menika adil lan leres sedaya.

¹³⁹ Manah kawula bentèr kados urubing latu, margi satru kawula sami nglirwakaken dhawuh Paduka.

¹⁴⁰ Janji Paduka menika mantep sanget, mila kawula géndholi saèstu.

¹⁴¹ Kawula tiyang alit sarta mboten kajèn, nanging mboten supé dhateng dhawuh Paduka.

¹⁴² Pengadilan Paduka menika leres langgeng selaminipun, mekaten ugi dhawuh Paduka menika dhapur kayektosan.

¹⁴³ Kawula ngalami karibedan tuwin giris, nanging dhawuh Paduka sami dados kabingahan kawula.

¹⁴⁴ Pepènget-pepènget Paduka menika selaminipun leres, kawula kaparingana pangertosan, supados kawula tetep gesang.

¹⁴⁵ Kawula ndedonga kalawan gumolonging manah, dhuh Allah, mugi Paduka sembadani, sarta kawula badhé netepi dhawuh Paduka.

¹⁴⁶ Kawula sesambat dhateng Paduka, mugi kawula Paduka pitulungi, kawula badhé ngèstokaken dhawuh pepènget Paduka.

¹⁴⁷ Ing wanci énjing umun-umun kawula sampun tangi sesambat nyuwun pitulungan, kawula namung ngajeng-ajeng kelampahaning janji Paduka.

¹⁴⁸ Sedalu muput kawula mboten tilem, ngraos-ngraosaken pangandika Paduka.

¹⁴⁹ Dhuh Allah, mugi miyarsakaken pandonga kawula, awit saking sih-kadarman Paduka, sarta kawula mugi kalestantunaken gesang, miturut prenatal Paduka.

¹⁵⁰ Tiyang ingkang ngangkah damel awon dhateng kawula sampun sami nyelak, inggih tiyang-tiyang ingkang nylèwèn saking dhawuh Paduka.

¹⁵¹ Nanging dhuh Allah, Paduka menika celak, lan dhawuh Paduka menika sedaya leres.

¹⁵² Sampun lami kawula mangertos bilih dhawuh Paduka menika kanggé selami-laminipun.

¹⁵³ Paduka mugi mirsani dhateng kesrakatan kawula, sarta kawula kaluwarana, awit kawula mboten supé dhateng dhawuh-dhawuh Paduka.

¹⁵⁴ Paduka mbélanana prekawis kawula, saha kawula mugi Paduka luwari, menapa malih mugi Paduka lestantunaken gesang miturut janji Paduka.

¹⁵⁵ Tiyang awon mboten badhé Paduka pitulungi, margi sami mboten netepi dhawuh Paduka.

¹⁵⁶ Dhuh Allah, sih-piwelas Paduka menika kathah, kawula mugi Paduka lestantunaken gesang miturut janji Paduka.

¹⁵⁷ Kathah tiyang ingkang nguya-uya kawula, nanging kawula mboten nylèwèng saking pepènget Paduka.

¹⁵⁸ Kawula éwa dhateng tiyang ingkang sami seneng goroh, déné sami mboten ngèstokaken dhawuh Paduka.

¹⁵⁹ Paduka mugi mirsani, bilih kawula remen dhateng dhawuh Paduka! Dhuh Allah, mugi Paduka nglestantunaken kawula gesang, awit saking sih-kadarman Paduka.

¹⁶⁰ Isining pangandika Paduka menika kayektosan, lan dhawuh-dhawuh Paduka menika sedaya leres selami-laminipun.

¹⁶¹ Kawula dipun kuya-kuya déning para pengageng tanpa sebab, nanging manah kawula namung ajrih dhateng pangandika Paduka.

¹⁶² Kawula bingah awit saking janji Paduka, kados tiyang ingkang angsal jarahan kathah.

¹⁶³ Kawula sengit dhateng tembung goroh, nanging remen dhateng dhawuh-dhawuh Paduka.

¹⁶⁴ Kawula memuji Paduka sedinten kaping pitu, margi dhawuh-dhawuh Paduka menika leres.

¹⁶⁵ Tiyang ingkang remen dhateng dhawuh-dhawuh Paduka, menika sami ngalami katentreman, lan mboten wonten ingkang murugaken sami dhawah.

¹⁶⁶ Dhuh Allah, kawula ngajeng-ajeng pitulungan Paduka, sarta nglampahi dhawuh Paduka.

¹⁶⁷ Kawula mbangun-turut dhateng pepènget-pepènget Paduka, inggih menika ingkang kawula remeni.

¹⁶⁸ Pepènget lan dhawuh Paduka menika sami kawula tetepi. Paduka pirsaya sedaya ingkang kawula lampahi.

¹⁶⁹ Dhuh Allah, pesambat kawula kaaturaken wonten ing ngarsa Paduka, kawula kaparingana pangertosan cocog kaliyan janji Paduka.

¹⁷⁰ Pesambat kawula mugi Paduka piyarsakaken, kawula mugi kaentasna miturut janji Paduka.

¹⁷¹ Lambé kawula badhé memuji Paduka, margi Paduka sampun mulangaken dhawuh Paduka dhateng kawula.

¹⁷² Kawula badhé ngidungaken dhawuh-dhawuh Paduka, awit dhawuh-dhawuh Paduka menika leres.

¹⁷³ Asta Paduka mugi cumepak mitulungi kawula, awit kawula remen dhateng dhawuh-dhawuh Paduka.

¹⁷⁴ Dhuh Allah, pitulungan Paduka ingkang kawula ajeng-ajeng, saha dhawuh-dhawuh Paduka ndadosna kabingahan kawula.

¹⁷⁵ Kawula mugi kaparingana gesang, supados kawula memuji dhateng Paduka, saha dhawuh Paduka dadosa pitulungan kawula.

¹⁷⁶ Kawula menika kesasar kados ménda ingkang ketriwal. Paduka kersaa rawuh madosi kawula, abdi Paduka, margi kawula mboten nglirowakaken dhawuh Paduka.

120¹ Kidung jiarah. Sajroning karubedanku aku sesambat marang Allah, banjur disembadani.

² Dhuh Allah, mugi nguwalaken kawula saking tiyang ingkang seneng goroh, lan tiyang ingkang ngapusi.

³ Hé wong goroh, kowé bakal dikapakaké déning Allah? Saiba enggonmu bakal diwales déning Allah!

⁴ Ngagem panahé kang ampuh, lan nganggo mawa sing mengangah.

⁵ Adhuh cilaka aku, manggon ing antaramu; iku padha karo manggon ing tanah Mèsèkh, kaya manggon ing antarané wong Kédar.

⁶ Lawas temen enggonku manggon bebarengan karo wong sing sengit karo urip rukun.

⁷ Aku seneng rukun, lan saben-saben aku ngucap bab pirukun, wong-wong mau padha milih perang.

121 ¹ Kidung jiarah. Mripatku ndeleng marang gunung-gunung; pitulunganku asalé saka ing ngendi?

² Pitulunganku asalé saka Allah, kang nitahaké langit lan bumi.

³ Panjenengané bakal ora négakaké kowé tiba; kang ngreksa kowé bakal siyaga.

⁴ Kang ngreksa Israèl ora bakal ngantuk utawa saré.

⁵ Allah kang ngreksa kowé, Allah iku pengayomanmu; Panjenengané ana ing sandhingmu lan ngreksa marang kowé.

⁶ Ing wayah awan kowé ora bakal kepanasen déning srengéngé, utawa ing wayah bengi déning rembulan.

⁷ Kowé bakal direksa déning Allah, kauwalaké saka sakèhé bebaya, Panjenengané bakal mitulungi kowé.

⁸ Allah bakal ngreksa mlebu-metumu, wiwit samengko tekan ing selawasé.

122¹ Kidung jiarah anggitané Dawud. Aku bungah menawa ana wong ngajak aku, "Ayo padha munggah menyang Pedalemané Allah."

² Hé Yérusalèm, saiki aku wis tekan kéné, ngadeg ing sajroning gapuramu.

³ Yérusalèm kuwi kutha sing kabangun éndah, ditata rapi ngresepaké.

⁴ Para bangsa padha jiarah mréné, yakuwi taler-taleré Israèl, padha saos sokur marang Pangéran, cocog karo dhawuhé.

⁵ Para ratuné Israèl turuné Dawud, padha pinarak ing kéné, ngadili umaté.

⁶ Padha nyuwuna katentreman kanggo Yérusalèm: "Diganjara karaharjan sakèhé wong kang tresna marang Yérusalèm.

⁷ Tentrem rahayu anaa ing sajroning bètèngmu, karaharjan anaa ing kedhatonmu."

⁸ Krana saka para sedulur lan para mitraku aku ngucap, "Tentrem rahayu anaa ing kowé!"

⁹ Krana saka Pedalemané Pangéran, Allahku, aku bakal tansah nyenyuwun kanggo keslametanmu!

123 ¹ Kidung jiarah. Dhuh Allah, kawula tumenga dhateng Paduka, ingkang pinarak wonten ing swarga.

² Kados mripating abdi ningali dhateng astaning bendaranipun, sarta mripatipun réncang èstri ngawasaken astaning bendaranipun èstri, kados mekaten mripat kawula ningali dhateng Pangéran, Allah kawula, ngantos-antos rentahing sih-piwelasipun.

³ Dhuh Allah, kawula mugi sami Paduka welasi, inggih mugi Paduka welasi, margi kawula sampun mboten betah dipun sewenang-wenang.

⁴ Kawula sampun mboten tahan nampi, pamoyokipun tiyang-tiyang angkuh.

124 ¹ Kidung jiarah anggitané Dawud. Yèn ajaa Allah piyambak kang ngreksa marang kita, kaya apa kaanan kita hé, Israèl?

² "Yèn ajaa Allah piyambak kang ngayomi kita, nalika kita padha diserang, déning mungsuh-mungsuh kita,

³ kita mesthi wis diuntal urip-uripan, sajroning mulad-mulading nepsuné marang kita.

⁴ Kita mesthi kakéntiraké déning banjir, lan mesthi wis padha kleleb;

⁵ kita mesthi wis padha kesilep ing sajroning ombak sing molak-malik."

⁶ Pinuji-pujia Allah kang ora ngulungaké kita supaya kasirnakaké déning mungsuh.

⁷ Kita padha oncat kaya manuk saka kalané wong mikat, kalané rantas, kita nuli padha bébas.

⁸ Pitulungan kita iki asalé saka Allah kang nitahaké langit lan bumi.

125 ¹ Kidung jiarah. Sakèhé wong kang precaya marang Allah, kuwi padha kaya Gunung Sion, kang ora obah-obah, langgeng selawasé.

² Kaya déné Yérusalèm dikepung ing gunung, kaya mengkono anggoné Allah ngreksa marang umaté, wiwit saiki tekan selawasé.

³ Wong ala ora bakal suwé anggoné njajah tanahé wong mursid, supaya wong mursid mau aja nganti kepeksa nindakaké piala.

⁴ Dhuh Allah, Paduka mugi maringi kasaénan dhateng tiyang ingkang saé, inggih tiyang-tiyang ingkang netepi dhawuh Paduka.

⁵ Nanging tiyang duraka mugi Paduka sirnakaken sareng kaliyan tiyang ingkang nilar dhawuh Paduka. Israèl kaparingana tentrem rahayu!

126 ¹ Kidung jiarah. Nalika Allah ngulihaké kita menyang Yérusalèm, rasané kaya wong ngimpi.

² Nalika semono kita padha ngguyu lan surak-surak merga saka bungah kita. Bangsa-bangsa liya padha kandha, "Allah wis gawé kaélokan gedhé kanggo bangsa kuwi."

³ Pancèn, Allah wis nindakaké kaélokan kanggo kita! Iba begja kita!

⁴ Dhuh Allah, Paduka mugè mangsulaken kawontenan kawula, kados jawah ingkang mangsulaken lèpèn asat.

⁵ Tiyang ingkang nyebar wiji kalayan nangis, mesthi badhé ngundhuh kalayan surak-surak.

⁶ Lungané karo nangis nggawa wiji sing bakal disebar, baliné karo bungah, ngusung panènané.

127 ¹ Kidung jiarah anggitané Suléman. Menawa dudu Allah kang yasa omah, tanpa gawé tukangé olèhé nggarap. Menawa dudu Allah kang ngreksa marang negara, tanpa gawé wong jaga anggoné melèk.

² Tanpa gawé enggonmu tangi umun-umun, enggonmu nglakoni melèk tekan tengah wengi, enggonmu mangan pametuné kasusahan, yèn dudu Allah kang nindakaké, sebab para kekasihé Allah padha kaparingan sajroning lagi turu.

³ Anak-anak lanang kuwi peparingé Allah, wohing wetengan kuwi ganjarané.

⁴ Kaya panah ing tangané prejurit, kaya mengkono anak lanang tumraping bapak nalika nomé.

⁵ Begja wong sing duwé panah akèh kaya mengkono, wong mau bakal ora isin samasa ketemu lawanané ana ing gedhong musawarah.

128 ¹ Kidung jiarah. Begja saben wong sing ngabekti marang Allah, lan sing ngambah dalan pitedahé.

² Kowé bakal mangan pametuné pegawéanmu, uripmu bakal kebak kabungahan lan mubra-mubru.

³ Rabimu bakal kaya wit anggur sing awoh ana ing njero omah. Lan anak-anakmu lanang presasat wit-wit zaitun nom, kang ngepung ing méjamu.

⁴ Kaya mengkono kena dipesthèkaké wong kang ngabekti marang Allah enggoné kaberkahan.

⁵ Allah mberkahana kowé saka ing Sion, sarta kowé muga weruha kutha Yérusalèm, saya tambah makmur, sajegmu urip.

⁶ Karomenèh dawaa umurmu menangana anak-putumu. Tentrem rahayu anaa ing Israèl!

129 ¹ Kidung jiarah. Pangucapé Israèl, "Banget enggonku diganggu ing wong, wiwit nom mula.

² Anggonku nandhang karubedan wiwit aku isih nom, nanging aku ora bisa dikalahaké.

³ Gegerku ditatoni nganti jero, presasat sawah sing diluku.

⁴ Nanging Allah kang mahaadil ngluwari aku saka bandané wong duraka."

⁵ Wong sing sengit marang Sion bakal kwirangan lan digawé mundur.

⁶ Wong mau bakal kaya suket sing thukul ing payoné omah, sing alum sadurungé dibedhol.

⁷ Yèn dierit ora ana sagegem, yèn dibongkok ora dadi sabopongan.

⁸ Wong sing liwat ora ana sing nggatèkaké, karo muni, "Allah mberkahana kowé. Kowé dakpujèkaké becik atas asmané Allah."

130 ¹ Kidung jiarah. Saking telenging batos ingkang putek, kawula sesambat dhateng Paduka, dhuh Allah.

² Dhuh Gusti, mugi miyarsakaken panjerit kawula! Pesambat kawula nyuwun pitulungan, mugi Paduka sembadani!

³ Menawi Paduka ngèngeti dhateng piawonipun tiyang, dhuh Pangéran, sinten ingkang saged lestantun?

⁴ Nanging Paduka sampun paring pangapunten, supados tiyang sami ajrih dhateng Paduka.

⁵ Aku ngarep-arep marang pitulungané Allah, aku ngandel karo janjiné.

⁶ Enggonku nganti-anti marang Pangéran cecengklungen, ngluwihi wong jaga ngarep-arep wayah ésuk.

⁷ Israèl, ngandela marang Pangéran, awit Panjenengané iku asih-darma, lan selawasé kersa paring pitulungan.

⁸ Panjenengané bakal mitulungi Israèl, umaté, uwal saka sakèhé dosané.

131 ¹ Kidung jiarah anggitané Dawud. Dhuh Allah, kawula sampun mboten angkuh malih, saha sampun nilar watak gemunggung. Kawula mboten nggayuh dhateng ingkang inggil-inggil, sarta mboten mbujeng dhateng prekawis-prekawis ingkang mokal tumrapping kawula.

² Kosokwangsulipun, kawula sampun marem lan tentrem; presasat laré ingkang mènèl wonten ing

géndhongané biyungipun, inggih mekaten tentreming nyawa kawula.

³ Precayaa marang Allah, hé Israèl, wiwit saiki lan ing selawasé!

132 ¹ Kidung jiarah. Dhuh Allah, Paduka mugi ngèngeti dhateng Dawud lan sakathahing kangèlanipun.

² Mugi ngèngeti dhateng janjinipun, inggih dhateng sumpahipun dhateng Paduka, Allahipun Yakub.

³ "Kawula mboten badhé wangsul mlebet ing griya, utawi mapan tilem ing patileman kawula,

⁴ (132:3)

⁵ menawi kawula dèrèng manggihaken panggènan kanggé Pangéran, inggih dalem kagem ingkang Mahakwaos, Allahipun Yakub."

⁶ Ana ing Bètléhèm kita wis padha ngrungu bab Pethining Prejanjian, kang ana ing tanah lebak ing daérah Yéarim.

⁷ Pangucap kita, "Payo kita padha mlebu marang Pedalemané Allah, padha sujud ana ing ngarsané dhamparé."

⁸ Dhuh Allah, Paduka mugi rawuh ing papan palereman Paduka, ing ngriku wonten Pethining Prejanjian,

pretandhaning pangwaos Paduka, saha mugè dedalem ing ngriku selaminipun.

⁹ Imam-imam Paduka mugè selaminipun nindakaken kaleresan, saha umat Paduka sami surak-suraka awit saking bingahipun.

¹⁰ Mugè Paduka sampun nampik dhateng pandonganipun abdi Paduka Dawud, sampun nampik dhateng raja ingkang Paduka jebadi.

¹¹ Allah wis dhawuh marang Dawud kanthi supaos, kang mesthi ora dibatalaké, pangandikané, "Turunira bakal Daklungguhaké ana ing dhamparmu.

¹² Angger turunmu tetep ngèstokaké janji-Ku, sarta sakèhé prenatal kang Dakwulangaké marang dhèwèké. Dadiné anak-putuné turunmu mau iya bakal padha lungguh ing dhamparmu, ing selawas-lawasé."

¹³ Sebab Allah wis milih Sion, dikersakaké dadi Pedalemané.

¹⁴ Pangandikané, "Ana ing kéné pakèndelan-Ku selawasé, iya ing kéné pedaleman-Ku, iya mengkono kersa-Ku.

¹⁵ Sion bakal Dakcukupi kebutuhané kalawan lubèr, wongé mlarat bakal Dakwaregi nganggo roti.

¹⁶ Para imamé bakal Dakberkahi ing samubarang pegawéan kang dilakoni; sarta wong mursid bakal padha surak-surak déning bangeté bungahé.

¹⁷ Ana ing kono anak-turuné Dawud bakal Dakdadèkaké raja agung salah siji, ratu jebadan-Ku iku bakal Daklestarèkaké pepréntahané.

¹⁸ Mungsuhé bakal nandhang kwirangan, nanging kratoné Dawud bakal lestari tentrem lan makmur."

133 ¹ Kidung jiarah anggitané Dawud. Iba éndahé lan ngresepaké, menawa umaté Allah uripé padha rukun.

² Upamané kaya lenga jebad adi sing ndlèwèr saka sirahé Harun banjur mudhun ana ing jénggoté, nelesi guluné jubahé.

³ Kuwi kaya ebuné Gunung Hèrmon sing mili nelesi gunungé Sion. Ana ing kono Allah ndhawahaké berkahé, urip langgeng ing selawasé.

134 ¹ Kidung jiarah. Ayo padha memuji marang Allah, hé

sakèhé para abdiné, kang ngladosi ing Pedalemané Allah ing wayah bengi.

² Padha ndedongaa ana ing Pedalemané karo ngulukaké tanganmu, sarta memujia marang Pangéran!

³ Pangéran kang nitahaké langit lan bumi, mberkahana kowé saka ing Sion!

135 ¹ Haléluya! Pujinen asmané Allah, hé para abdiné kabèh, ² kang padha teka ngladosi ana ing Pedalemané Allah, lan ana ing platarané.

³ Padha saosa puji marang Allah, sebab Allah iku becik, asmané padha kidungna nganggo masmur, sebab asmané iku élok.

⁴ Allah wis milih Yakub, iya Israèl dadi kagungané piyambak.

⁵ Satemené aku wis ngerti yèn Allah iku Mahaluhur, kaluhurané ngungkuli para déwa.

⁶ Allah nindakaké apa sing dadi kersané ana ing swarga lan ing bumi, ing segara lan ing samodra jembar.

⁷ Panjenengané ndadèkaké mendhung mumbul ing pungkasané bumi, nitahaké bledhèg bareng lan udan, lan angin diwetokaké saka simpenané.

⁸ Ana ing Mesir Panjenengané numpes pembarepé manungsa lan kéwan.

⁹ Ana ing kana Panjenengané gawé mujijat lan kaélokan, ngukum Sang Prabu lan para abdiné kabèh.

¹⁰ Panjenengané nelukaké bangsa-bangsa gedhé, lan matèni raja-raja kang kwasa, kayata:

¹¹ Sihon, ratuné bangsa Amori, Og, ratuné bangsa Basan, lan sakèhé kraton ing tanah Kanaan,

¹² sarta tanahé diparingaké dadi darbèké Israèl, umaté.

¹³ Dhuh Allah, Paduka selaminipun tetep dipun wartosaken, badhé dipun damel misuwur, ngantos turun-temurun.

¹⁴ Awit Allah ngreksa marang umaté, sarta melasi marang para kawulané.

¹⁵ Brahalané para bangsa wujud slaka utawa emas, gawéaning tangané manungsa.

¹⁶ Padha duwé cangkem, nanging ora bisa clathu, padha duwé mripat, nanging ora bisa ndeleng.

¹⁷ Padha duwé kuping, nanging ora bisa ngrungu, uga cangkemé ora ana ambekané.

¹⁸ Para wong sing gawé padha dadia kaya brahalané mau, mengkono uga sakèhé wong sing ngendelaké marang brahala.

¹⁹ Hé wong Israèl, padha saosa puji marang Allah, hé para umaté Allah, padha memujia asmané.

²⁰ Hé para wong Lèwi, padha saosa puji marang Allah, padha ngluhurna asmané, hé sakèhé wong kang ngabekti marang Panjenengané.

²¹ Pangéran kasaosana puji ana ing Sion, Panjenengané kang ngedhaton ing Yérusalèm. Haléluya!

136 ¹ Padha saosa puji marang Allah, awit Panjenengané iku becik, sih-kasetyané langgeng selawasé.

² Padha saosa puji marang Allahé para allah, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

³ Padha saosa puji marang Gustiné para gusti, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁴ Mung Panjenengané piyambak kang nindakaké kaélokan gedhé, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁵ Panjenengané nitahaké langit kanthi kawicaksanan, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁶ Kang ngedegaké bumi ana ing dhasaring segara, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁷ Kang nitahaké srengéngé lan rembulan, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁸ Iya srengéngé kang ngwasani rina, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

⁹ Sarta rembulan lan lintang-lintang sing ngwasani wengi, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁰ Kang nekakaké pepati marang anak mbarepé wong Mesir, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹¹ Israèl banjur diirid metu saka ing kono, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹² Srana astané kang rosa lan lengené kang sekti, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹³ Kang miyak banyuné Segara Teberau, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁴ Israèl nuli disabrangaké metu ing segara mau, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁵ Kang nglelepaké Raja Pringon sawadyabalané ing Segara Teberau, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁶ Kang ngirid lakuné ana ing segara wedhi, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁷ Kang perang lan ngalahaké raja gedhé-gedhé, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁸ Kang matèni ratu-ratu sing kwasa, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

¹⁹ Yaiku Sihon ratuné bangsa Amori, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²⁰ Lan Og ratu ing Basan, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²¹ Tanahé banjur diparingaké dadi tanah pusaka, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²² Iya dadi tanah pusakané Israèl, umaté, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²³ Iya Allah kang ngèngeti marang kita sajroning kita kasoran, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²⁴ Kang ngrebat kita saka tangané mungsuh kita, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²⁵ Kang paring pangan marang sakèhing tumitah, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

²⁶ Padha saosa puji marang Allah ing swarga, awit sih-kasetyané langgeng selawasé.

137 ¹ Samasa kèlingan Sion, aku banjur padha ndhéprok karo nangis, ana ing pinggiring kali-kali ing Babil.

² Clempung-clempungku padha dakgantung ana ing wit arabah sing ana ing kono.

³ Sebab ana ing kono aku padha dikon wong-wong sing nawan aku, supaya nglagokaké kekidungan; wong sing padha nyia-nyia aku padha akon aku bungah-bungah, pangucapé, "Aku padha kidungna kidungé Sion!"

⁴ Kepriyé bisaku ngidungaké kidungé Allah ana ing tanah manca?

⁵ Dhuh Yérusalèm, menawa aku lali marang kowé, tanganku tengen dadia apus!

⁶ Ilatku kelèta karo cethakku, menawa aku lali karo kowé, yakuwi menawa Yérusalèm ora dakmulyakaké dadi pucaking kabungahanku.

⁷ Duh Allah, Paduka mugi ènget dhateng bangsa Édom, ingkang nalika Yérusalèm karisak mungel, "Gempuren, gempuren sing tandhes, jugrugna nganti tekan pondhasiné pisan!"

⁸ Hé Babil, kowé bakal digempur; begja wong sing males penggawému sing ala marang aku.

⁹ Begja wong sing bakal nyekel bayi-bayimu, banjur dibantingi ing watu, nganti pecah sirahé.

138 ¹ Anggitané Dawud. Duh Allah, Paduka badhé kawula puji, kalayan gumolonging manah. Wonten ing ngajengipun para allah, kawula badhé ngidungaken masmur dhumateng Paduka.

² Kawula badhé sujud madhep dhateng Pedaleman Paduka ingkang suci, saha memuji dhumateng asma Paduka, awit saking sih lan kasetyan Paduka, lan ngetingalaken bilih asma Paduka saha dhawuh Paduka menika luhur ngungkuli samukawis.

³ Samasa kawula sesambat, Paduka nyembadani, saha nyantosakaken manah kawula.

⁴ Duh Allah, sakathahing para raja ing bumi badhé saos puji sokur dhateng Paduka, mergi sampun sami mireng bab janji Paduka.

⁵ Sarta sami badhé ngidungaken bab pangrèh Paduka, awit ageng kaluhuranipun Allah.

⁶ Senajan Allah iku luhur, éwadéné menggalihé marang wong asor, lan wong gemunggung dititèni.

⁷ Menawi kawula ngalami karibedan, Paduka ngampingi kawula. Mengsah-mengsah kawula ingkang sami nepsu sami Paduka lawan, saha kawula sami kapitulungan déning pangwaos Paduka.

⁸ Duh Allah, Paduka badhé ngrampungaken prekawis kawula sedaya; sih-kasetyan Paduka menika langgeng selaminipun. Paduka sampun ngantos nilar pakaryan ingkang sampun Paduka wiwiti.

139 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. Duh Allah, Paduka sampun njajagi sarta pirsu menggah kawontenan kawula.

² Kawula linggiha lan ngadega, Paduka nguningani, senajan saking katebihan Paduka pirsu saosiking manah kawula.

³ Kawula nyambut-damela utawi ngasoa Paduka pirsá, samukawis ingkang kawula tindakaken Paduka tлити.

⁴ Sebab sadèrèngipun ilat kawula kumecap, sedaya sampun Paduka uningani, dhuh Allah!

⁵ Kawula Paduka apit-apit saking wingking lan saking ngajeng, sarta kawula tansah kaungkulan déning asta Paduka.

⁶ Kawruh ingkang mekaten menika inggil sanget tumraping kawula, ngantos mboten saged kawula nalar.

⁷ Saupami badhé ngoncati Roh Paduka, dhateng pundi enggèn kawula badhé mlajeng, nilar tingal Paduka?

⁸ Saupami minggah dhateng swarga, Paduka wonten ing ngriku; utawi medhak ing kuburanipun tiyang pejah, Paduka inggih wonten ing ngriku.

⁹ Kawula mabura dhateng tebing Wétan pisan, sarta manggèn ing pinggiring bumi ingkang Kilèn piyambak.

¹⁰ Paduka inggih wonten ing ngriku nuntun kawula, saha asta Paduka mitulungi kawula.

¹¹ Saupami kawula mungela, awakku kalimputana ing pepeteng, utawi,

pepadhang kang nglimputi aku dadia wengi,

¹² nanging pepeteng wau inggih mboten dados peteng tumraping Paduka, dalu inggih sami padhangipun kados siyang, pepeteng inggih sami kados pepadhang.

¹³ Inggih Paduka ingkang nitahaken saben péranganing badan kawula. Paduka ingkang mangun kawula wonten ing guwa-garbanipun biyung kawula.

¹⁴ Paduka kawula puji, margi enggèn kawula katitahaken élok nggumunaken. Iba élokipun sekathahing pakaryan Paduka, prekawis menika kawula akeni saèstu.

¹⁵ Paduka pirsá nalika balung-balung kawula kawangun, nalika kawula katitahaken wonten ing pasingidan, sarta tuwuh presasat kasulam wonten panggènan ingkang samar; Paduka pirsá kawula wonten ing ngriku.

¹⁶ Paduka pirsá kawula, sadèrèngipun kawula lair, sarta sakathahing dinten-dinten ingkang pinesthi kanggé kawula sampun kacathet wonten ing Kitab Paduka; sadèrèngipun kelampahan setunggal-tunggala.

¹⁷ Dhuh Allah, iba angèlipun nggayuh penggalih Paduka, iba kathahing cacahipun.

¹⁸ Menawi badhé kawula wical temtu langkung kathah tinimbang wedhi. Menawi kawula nglilir, kawula taksih wonten ing ngarsa Paduka.

¹⁹ Dhuh Allah, tiyang duraka mugi Paduka tumpes, tiyang ingkang remen ngwutahaken rah mugi kasingkirna saking kawula.

²⁰ Mekaten ugi tiyang ingkang wicanten nggorohi Paduka, inggih ingkang ngawon-awon dhateng asma Paduka.

²¹ Dhuh Allah, tiyang ingkang sami sengit dhateng Paduka, menapa mboten kawula sengiti? Tiyang ingkang mbaléla dhateng Paduka, inggih mesthi kawula sengiti sanget.

²² Kawula sengiti saèstu, sarta kawula anggep mengsah.

²³ Dhuh Allah, kawula mugi Paduka titi-priksa, Paduka pirsani kawontenanipun ing sanyatanipun, kawula mugi Paduka uji, saha sapengangen-angen kawula mugi Paduka uningani.

²⁴ Mugi Paduka priksa, menapa lampah kawula nylèwèng, nunten Paduka tuntun ing margi ingkang langgeng.

140 ¹ Masmur anggitané Dawud kanggo pemimpin penyanyi. (140-2) Dhuh Allah, kawula mugi Paduka uwalaken saking tiyang awon, sarta Paduka reksa sampun ngantos dhawah ing tanganipun tiyang ingkang remen nganiaya.

² (140-3) Ingkang sami ngenam-enam piawon wonten ing manah, lan saben dinten ngojok-ojoki ngawontenaken tukar-paben.

³ (140-4) Ilatipun presasat ilaté sawer, tembungipun presasat wisané sawer mandi.

⁴ (140-5) Dhuh Allah, Paduka mugi ngluwari kawula saking tanganipun tiyang duraka, saking tiyang ingkang remen nganiaya, ingkang ngangkah njégal kawula.

⁵ (140-6) Tiyang angkuh sami masangi kala kanggé nyrimpung kawula, sami pasang jeplakan lan jaring samergi-mergi kanggé njiret kawula.

⁶ (140-7) Unjukku marang Allah mengkéné, "Paduka menika Allah

kawula, dhuh Allah, mugé miyarsakaken dhateng pesambat kawula!"

⁷ (140-8) Dhuh Allah, Pangéran pitulungan kawula ingkang sentosa. Paduka sampun ngreksa dhateng kawula ing salebeting peprangan.

⁸ (140-9) Dhuh Allah, mugé sampun njurungi pikajengipun tiyang duraka, rancanganipun damel piawon mugé kagagalna.

⁹ (140-10) Mengsah-mengsah kawula mugé sampun Paduka paringi kemenangan, pangancamipun dhateng kawula mugé kadhawahna dhateng piyambakipun piyambak.

¹⁰ (140-11) Mugé kaesokna mawa murub! Sami kacemplungna ing sumur, ngantos mboten saged mentas selami-laminipun.

¹¹ (140-12) Tiyang ingkang remen mitengah mugé sampun ngantos lestantun manggèn ing negari. Tiyang ingkang remen nyia-nyia kabujenga déning piawonipun piyambak ngantos sirna babar-pisan.

¹² (140-13) Dhuh Allah, kawula sumerep bilih Paduka badhé paring keadilan dhateng tiyang ingkang

kasiya-siya, sarta mbéla prekawisipun tiyang papa.

¹³(140-14) Saèstu para tiyang mursid badhé sami memuji dhateng asma Paduka, sarta tiyang mursid badhé lestantun manggèn wonten ing ngarsa Paduka.

141 ¹Masmur anggitané Dawud. Dhuh Allah, kawula nyebut dhateng Paduka, kawula mugi énggal Paduka rawuhi. Mugi miyarsakaken pesambat kawula.

²Pandongga kawula mugi kaanggepa kurban dupa wonten ing ngarsa Paduka, enggèn kawula ngangkat tangan kawula mugi kaanggepa kurban ing wanci sonten.

³Dhuh Allah, mugi kersa njagi dhateng lambé kawula, korining lambé kawula mugi Paduka reksa.

⁴Manah kawula mugi katebihna saking pepénginan ingkang awon, sarta nglampahi pendamel-pendamel duraka, utawi tumut-tumut damel duraka kados tiyang ingkang murangsarak. Mugi sampun ngantos kawula tumut nedha pasegahanipun ingkang éca-éca.

⁵ Kajengipun kawula dipun gebag, tuwin dipun welèhaken déning tiyang mursid, menika kula anggep katresnan. Nanging kawula badhé nampik kaurmatan saking tiyang duraka, margi kawula mboten kèndel-kèndel ndedonga nglawan dhateng piawon-piawonipun.

⁶ Menawi para pengagengipun sami kabanting saking pèrèng-pèrèngipun parang, para umat badhé mangertos bilih tembung kawula menika nyata.

⁷ Kados séla ingkang dipun pecah lan dipun remuk ing siti, inggih mekaten balungipun tiyang menika badhé sami pating glasah wonten ing sangajenging luwang kuburan.

⁸ Nanging kawula tetep pitados dhateng Paduka, dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula ngungsi dhateng Paduka, mugi Paduka oncataken saking pejah!

⁹ Kawula mugi Paduka reksa sampun ngantos kénging ing kala ingkang dipun pasang kanggé kawula, inggih jiretipun tiyang-tiyang awon.

¹⁰ Tiyang duraka sami dhawaha ing kala-jiretipun piyambak, nanging kawula mlampaha terus kanthi wilujeng.

142¹ Kidung isi piwulang anggitané Dawud nalika ana ing guwa; wujud pandonga. (142-2) Aku ngunjukaké pandonga marang Allah kanthi swara sora, seru anggonku nyenyuwun marang Panjenengané.

² (142-3) Pesambatku dakesokaké ana ing ngarsané, sakèhé karibedanku dakaturaké kabéh.

³ (142-4) Samasa manah kawula semplah, Paduka ingkang nedahaken kawula, menapa ingkang kedah kawula tindakaken. Ing margi ingkang kawula ambah, mengsah-mengsah kawula sami masang kala-jiret.

⁴ (142-5) Sareng kawula nolèh ngiwa nengen, mboten wonten tiyang ingkang ngaruhaken kawula. Kawula mboten gadhah pangungsèn, mboten wonten tiyang ingkang mrihatosaken kawula.

⁵ (142-6) Dhuh Allah, dhateng Paduka kawula sesambat, atur kawula, "Paduka menika Pangungsèn kawula, inggih namung Paduka ingkang kawula betahaken, kanggé gesang kawula ing donya menika."

⁶ (142-7) Paduka mugè miyarsakaken pesambat kawula, margi kawula mboten

gadhadh daya kekiyatan malih. Kawula mugu kauwalaken saking tiyang-tiyang ingkang nguya-uya dhateng kawula, awit kekiyatanipun ngungkuli kekiyatan kawula.

⁷(142-8) Kawula mugu Paduka luwari saking raos semplah kawula, supados kawula saged memuji asma Paduka. Para tiyang mursid badhé sami ngepang kawula kalayan bingah, menawi Paduka nandukaken kawelasan dhateng kawula.

143¹ Masmur anggitané Dawud. Dhuh Allah, mugu miyarsakaken pandonga kawula, mugu paring wangsulan awit saking sih-kasetyan saha kaleresan Paduka!

²Abdi Paduka mugu sampun Paduka tarik dhateng pengadilan, sebab ing antawisipun tiyang gesang mboten wonten setunggal kémawon ingkang resik wonten ing ngarsa Paduka.

³Kawula dipun oyak-oyak déning mengsah kawula, sarta dipun banting ing siti, kasèlèhaken ing pakunjaran ingkang peteng, presasat tiyang ingkang kaukum pejah.

⁴Mila pikiran kawula dados bibrah, lan manah kawula semplah sanget.

⁵ Kawula ènet dhateng kawontenan ing jaman rumiyin, ngraos-ngraosaken sakathahing pendamel Paduka, sarta ngènet-ènet menapa ingkang Paduka tindakaken.

⁶ Kawula lajeng ngegaraken tangan kawula ndedonga dhateng Paduka; nyawa kawula ngorong dhateng Paduka, kados siti ingkang garing.

⁷ Dhuh Allah, kawula mugi énggal Paduka paringi wangsulan! Kawula sampun semplah! Mugi sampun ngaling-alingi wedana Paduka, menawi mboten, kawula temtu kados tiyang ingkang medhak dhateng kubur.

⁸ Mugi saben énjing kawula Paduka ènetaken dhateng sih-kasetyan Paduka, margi kawula pitados dhateng Paduka. Mugi Paduka nyumerepaken margi ingkang kawula ambah, awit nyawa kawula ngangen-angen dhateng Paduka!

⁹ Dhuh Allah, kawula mugi Paduka rebat saking tanganipun mengsah-mengsah kawula, awit kawula ngungsi dhateng Paduka!

¹⁰ Kawula mugi Paduka wulang nglampahi sakersa Paduka, awit Paduka menika Allah kawula, Roh Paduka

ingkang asih-setya mugi nuntun
lampah kawula wonten ing margining
katentreman.

¹¹ Dhuh Allah, kawula mugi Paduka
luwari, miturut janji Paduka; kawula
mugi Paduka entasaken saking karibedan
krana keadilan Paduka.

¹² Satru-satru kawula mugi Paduka
tumpes krana sih-kasetyan Paduka; saha
sakathahipun tiyang ingkang ngrupeki
kawula mugi Paduka sirnakaken, awit
kawula menika abdi Paduka!

144 ¹ Anggitané Dawud. Pinujia
Allah, pengayomanku,
aku dilatih perang, siaga ngadhepi
peprangan.

² Panjenengané iku pengauban lan
bètèng pengayomanku, kang mitulungi
aku, tetamèng lan pengaubanku, kang
nelukaké bangsa-bangsa marang aku.

³ Dhuh Allah, manungsa menika
ajinipun menapa, déné kok Paduka
gatosaken? Sinten ta manungsa menika,
déné kok Paduka èngeti?

⁴ Manungsa menika rak sami kados
ambekan, umuripun presasat ayang-
ayangan ingkang kemlébat ical.

⁵ Dhuh Allah, langit mugè kasuwèka lan Paduka tumunten tumedhaka; redi-redi kagrayanga, sarta badhé ngedalaken kukus.

⁶ Mugè ngutus bledhèg, mengsah-mengsah mesthi badhé sami buyar. Mugè nglepasaken jemparing Paduka, temah sami badhé mlajeng.

⁷ Paduka mugè ngulungaken asta Paduka saking nginggil, sarta ngentas kawula saking toya ingkang lebet. Kawalna kawula saking tanganipun tiyang ngamanca,

⁸ ingkang selaminipun wicanten dora, sarta goroh, senjata sampun supaos.

⁹ Dhuh Allah, kawula badhé memuji dhateng Paduka kalayan kidung énggal, badhé memuji kaliyan ngungelaken slukat.

¹⁰ Paduka ingkang paring kaunggulan dhateng para raja, sarta ngluwari abdi Paduka Dawud.

¹¹ Kawula mugè Paduka pitulungi, Paduka uwalaken saking pangwaosipun tiyang ngamanca, ingkang selaminipun wicanten dora, sarta goroh, senjata sampun supaos.

¹² Mugi anak-anak kawula jaler wiwit nèm mila gesanga kados taneman ingkang kiyat ngrembaka. Anak-anak kawula èstri sami ngèmperana saka ukiran, ingkang ngrengga pojok-pojoking kedhaton.

¹³ Gudhang-gudhang simpenan kawula mugi sami kebaka tetedhan rupi-rupi. Ménda kawula sami bebranahana dados éwon lan leksan wonten ing pangènan kawula.

¹⁴ Lembu kawula sami kathaha anakipun, tanpa wonten ingkang keluron. Ing margi-margi kawula mugi sampun ngantos wonten panjeritipun tiyang ingkang dipun rodha-peksa.

¹⁵ Begja bangsa kang kaanané kaya mengkono mau. Begja bangsa kang nganggep Pangéran dadi Allahé.

145 ¹ Kidung anggitané Dawud. Kawula badhé ngluhuraken asma Paduka, dhuh Allah kawula, Ratu kawula. Kawula badhé memuji asma Paduka ing selaminipun.

² Saben dinten kawula badhé memuji Paduka, asma Paduka badhé kawula luhuraken ing selaminipun.

³ Allah menika Mahaagung, sarta sanget pinuji-puji, kaluhuranipun menika mboten saged dipun jajagi.

⁴ Saben turunan badhé nyuwuraken pakaryan Paduka, lan badhé nyariyosaken pangwasa Paduka.

⁵ Kawula badhé ngidungaken kamulyan lan kawibawan Paduka, lan badhé ngraos-ngraosaken pakaryan paduka ingkang élok.

⁶ Tiyang kathah sami badhé mratélakaken pakaryaning pangwasa Paduka ingkang nggegirisi, saha kawula badhé nyariyosaken agunging kamulyan Paduka.

⁷ Tiyang badhé sami nyariyosaken kasaénan Paduka, sarta surak-surak memuji kaleresan Paduka.

⁸ Allah menika Mahaasih lan Mahawelas, kelangkung sabar lan sih-piwelasipun.

⁹ Allah menika loma dhateng sedaya tiyang, lan kebak sih-rahmat dhateng sedaya titahipun.

¹⁰ Dhuh Allah, sawernining pakaryan Paduka sami ngalembana dhateng Paduka, lan para kekasih Paduka badhé sami memuji dhateng Paduka.

¹¹ Sami badhé nyuwuraken kamulyaning kraton Paduka, sarta nyariyosaken pangwasa Paduka,

¹² supados anak-turunipun manungsa sami kasumerepna dhateng pakaryan Paduka ingkang kebak pangwaos, sarta kamulyaning kraton Paduka.

¹³ Kraton Paduka menika tanpa wiwitan lan tanpa wekasan. Paduka jumeneng raja ing selami-laminipun. Allah menika setya dhateng sedaya janjinipun, sarta sedaya pendamelipun leres.

¹⁴ Tiyang ingkang ngalami ngrekaos dipun pitulungi, ingkang dhawah dipun tangèkaken.

¹⁵ Sakathahing mripat sami tumenga ngajeng-ajeng dhateng Paduka, lajeng sami Paduka paringi tedha ing wancinipun.

¹⁶ Sedaya Paduka paringi cekap, sarta Paduka tuwuki ing sakabetahanipun.

¹⁷ Sakèhé pangrèhé Allah iku bener, lan sakèhé penggawéné kebak sih-kasetyan.

¹⁸ Gusti Allah celak karo sakèhé wong kang nyebut asmané, lan kang nyebut asmané kalayan tumemen.

¹⁹ Wong kang padha ngabekti marang Panjenengané padha dijurungi apa

kekarepané, pesambaté dipiyarsakaké,
sarta dipitulungi.

²⁰ Allah ngreksa marang sakèhé wong
kang tresna marang Panjenengané,
nanging sakèhé wong duraka padha
ditumpes.

²¹ Lambéku bakal nglairaké pujiné Allah,
sarta sakèhé tumitah bakal memuji
asmané kang suci selawas-lawasé.

146 ¹ Haléluya! Dhuh nyawaku,
saosa puji marang Allah.

² Aku bakal ngluhuraké Allah sajegku
urip, Allahku bakal dakpuji nganggo
masmur selawasé uripku.

³ Aja ngendelaké marang para
penggedhé, marang manungsa kang ora
kwasu mitulungi.

⁴ Samasa pecat nyawané banjur pulih
dadi lebu, pinangkané, ing dina iku uga
apa sing dikarepaké, lebur.

⁵ Begja wong sing duwé Allahé
Yakub dadi juruslameté, wong kang
pengarep-arepé mung marang Pangéran
Allahé.

⁶ Kang nitahaké langit lan bumi, segara
lan saisiné kabèh, kang selawasé netepi
janjiné.

⁷ Kang paring adil marang wong kang dianiaya, ngolèhaké pangan marang wong kang keluwèn. Allah ngluwari wong sing ditawan.

⁸ Panjenengané ngelèkaké mripaté wong wuta, nangèkaké wong sing tiba, lan ngasihi para wong mursid.

⁹ Allah ngreksa marang wong neneka, bocah lola lan wong randha padha disantosakaké, nanging dalané wong duraka diénggokaké.

¹⁰ Allah jumeneng Raja langgeng selawasé. Allahmu hé Sion, ora éwah gingsir selawasé turun-temurun! Haléluya!

147 ¹ Haléluya! Ngidungaké pujiné Allah kuwi becik, dhasar nengsemaké lan wis samesthiné wong ngidungaké pamuji.

² Allah mbangun kutha Yérusalèm, lan nglumpukaké wong Israèl sing sumebar.

³ Wong kang semplah atiné padha disentosakaké, sing tatu padha diblebed.

⁴ Panjenengané nemtokaké cacahé lintang, padha disebut jenengé dhéwé-dhéwé.

⁵ Allah kuwi gedhé kwasané, karosané linuwih; kawicaksanané tanpa wates.

⁶ Wong andhap-asor diangkat, nanging wong duraka diasoraké nganti ambles ing bumi.

⁷ Padha ngidungna pujiné Allah nganggo pamuji sokur, padha ngidungna pujiné Allah nganggo swaraning slukat!

⁸ Panjenengané kang nutupi langit nganggo mendhung, nyawisaké udan kanggo bumi, nukulaké suket ana ing gunung-gunung.

⁹ Sing maringi pakan marang kéwan, sarta marang anaké gagak samasa padha celuk-celuk.

¹⁰ Panjenengané ora rena marang karosané jaran, uga ora rena karo kekendelané prejurit.

¹¹ Nanging Panjenengané rena marang wong kang ngabekti, sarta sing ngarep-arep marang sih-kadarmané.

¹² Hé Yérusalèm, saosa puji marang Allahmu! Hé Sion, pujinen Allahmu!

¹³ Sebab Panjenengané kang nyentosakaké gapuramu, sarta mberkahi anak-anakmu kang ana ing antaramu.

¹⁴ Panjenengané sing ndadèkaké daérahmu tentrem, sing maregi kowé nganggo gandum sing becik dhéwé.

¹⁵ Panjenengané paring dhawuh marang bumi, lan apa sadhawuhé énggal kelakon.

¹⁶ Panjenengané nggelar salju kaya slimut, lan nyawuraké ès kaya awu.

¹⁷ Panjenengané nekakaké udan ès, sapa sing betah ngrasakaké atisé?

¹⁸ Panjenengané banjur paring dhawuh, mula ès padha ajèr kabèh. Panjenengané nekakaké angin, mulané banyu banjur mili.

¹⁹ Panjenengané paring pangandika marang umaté, lan prenatal-prenatané marang Israèl.

²⁰ Ora ana bangsa liyané sing diganjar kaya mengkono, mulané bangsa-bangsa padha ora ngerti prenatalané. Haléluya!

148 ¹ Haléluya! Padha saosa puji marang Allah ana ing swarga! Padha saosa puji ana ing ngaluhur!

² Pujinen Panjenengané, hé sakèhé malaékaté, pujinen Panjenengané, hé sakèhé bala-tantrané.

³ Pujinen Panjenengané, hé srengéngé lan rembulan, pujinen panjenengané, hé sakèhé lintang kang gumebyar.

⁴ Pujinen Panjenengané, hé sakèhé lapisaning langit, apa déné banyu kang

ana sandhuwuré awang-awang, padha saosa puji!

⁵ Samubarang kabèh padha memujia marang asmané Allah, sebab Panjenengané ngandika, tumuli kabèh banjur ana.

⁶ Panjenengané dhawuh, nuli samubarang manggon ing papané dhéwé-dhéwé. Panjenengané paring pathokan sing ora kena dilangkahi.

⁷ Padha saosa puji marang Allah ana ing bumi, hé sakèhé iwak gedhé lan telenging samodra.

⁸ Hé bledhèg lan udan ès, salju lan mendhung, lan angin lésus kang padha nglakoni dhawuhé Allah!

⁹ Hé gunung-gunung lan sakèhé punthuk, wit-witan lan sakèhé wit èrès,

¹⁰ hé sakèhé sato alasan lan sakèhé kéwan, kang rumangkang lan kang nganggo swiwi.

¹¹ Hé para raja ing salumahing bumi, lan sakèhé para bangsa, para penggedhé lan sakèhé para pangwasa ing jagad,

¹² hé para nonoman lan para prawan, para wong tuwa lan para wong nom.

¹³ Kabèh padha mujia marang Pangéran, sebab mung Panjenengané piyambak

kang luhur, kamulyané nglimputi bumi lan swarga.

¹⁴ Panjenengané kang nyantosakaké umaté, mulané diluhuraké déning sakèhé umat kang dikasihi, yakuwi umat Israèl kang rumaket marang Panjenengané. Haléluya!

149 ¹ Haléluya! Padha ngidungna puji marang Allah nganggo kidung anyar! Kidungna pujiné ana ing pasamuwané para wong mursid.

² Hé Israèl, padha bungaha merga déning Allah kang nitahaké kowé. Para umat ing Sion padha surak-suraka, merga déning Ratumu.

³ Padha memujia asmané karo jejogèdan, padha ngidungna masmur konjuk ing asmané nganggo swarané terbang lan clempung.

⁴ Awit Allah tresna marang umaté, para wong kesrakat bakal padha diganjar keslametan.

⁵ Wong mursid padha surak-suraka déning bungah, merga enggoné diluhuraké, padha bungah-bungaha sewengi muput!

⁶ Padha ngluhurna marang Allah
kalawan swara kang sora, karo nyekel
pedhang landhep ing tangané,
⁷ kagawé males marang para bangsa,
sarta ngukum marang para umat,
⁸ kagawé ngranté para ratuné, lan
mblenggu para penggedhéné;
⁹ kanggo ngukum kaya sing wis
kapacak ana ing dhawuh-dhawuhé Allah.
Mengkonono kemenangané para umaté
Allah. Haléluya!

150 ¹ Haléluya! Padha saosa
puji marang Allah ana ing
Pedalemané. Pujinen pangwasané kang
ana ing swarga!

² Pujinen merga pakaryané kang élok,
pujinen merga kaluhurané sing pinunjul.

³ Pujinen nganggo ngunèkaké slomprèt,
pujinen nganggo clempung lan slukat.

⁴ Pujinen nganggo terbang lan
jejogèdan, pujinen nganggo swaraning
clempung lan suling.

⁵ Pujinen nganggo swarané kecèr kang
kumrincing, pujinen nganggo kecèr kang
ramé swarané.

⁶ Sarupané kang urip padha saosa puji
marang Allah! Haléluya!

Amsal

1 ¹ Wulang Bebasan anggitané Suléman, putrané Dawud, raja ing Israèl.

² Ditulis supaya ngolèhna kawicaksanan lan kawruh, nganti kowé ngerti karo tembung-tembungé wong wasis.

³ Lan piwulang sing marakaké pinter, weruh marang prekara sing bener, keadilan lan jujuring ati.

⁴ Srana mengkono wong sing ora pengalaman bisa duwé kapinteran, para wong nom duwé pangerti lan kawicaksanan.

⁵ Wulang Bebasan iki uga bisa nambahi kawruh marang wong wicaksana lan pamrayoga marang wong wasis.

⁶ Mula ngerti maknané prekara kang kasimpen ing sajroning bebasan lan soal sing dirembug déning para wasis.

⁷ Pangabekti marang Allah iku etuking kawruh. Wong bodho ora ngajèni marang kawicaksanan lan wegah sinau.

⁸ Hé anakku, rungokna piwulangé bapakmu, lan aja ninggal pituturé ibumu.

⁹ Wewatekanmu bakal saya mundhak becik, kaya makutha kembang ana ing sirahmu lan kalung ana ing gulumu.

¹⁰ Hé anakku, yèn kowé dibujuk déning wong ala aja kèlu.

¹¹ Saupama dhèwèké muni, "Ayo mèlu aku matèni wong! Wong sing ora salah. Maksudé mung kanggo seneng-seneng!"

¹² Kita cekel urip-uripan, lan kita patèni. Samasa wis rampung,

¹³ kita bakal olèh raja-brana rupa-rupa, lan omah kita, kita kebaki barang-barang rayahan.

¹⁴ Ayo mèlu aku, apa sing kita rampog kita darbèki bebarengan."

¹⁵ Hé anakku, aja srawung karo wong sing kaya ngono. Malah wong kuwi singkirana.

¹⁶ Wong ala mau yèn arep nglakoni piala ora sranta; rikat menawa arep ngwutahaké getih.

¹⁷ Wong ala ora bisa njaring manuk, yèn manuké weruh enggoné masang jaringé,

¹⁸ nanging wong sing kaya mengkono mau masang kala-jiret tumrap awaké dhéwé, sing bakal gawé tiwasé.

¹⁹ Wong sing karem bandha selawasé mbayar nganggo nyawané, mengkono sing dialami déning saben wong sing dhemen ngrodha-peksa.

²⁰ Padha ngrungokna. Kawicaksanan undang-undang ana ing dalan-dalan, ana ing pasar-pasar,

²¹ ana ing gapura lan ing ngendi waé ana wong padha nglumpuk.

²² "Hé wong gemblung, nganti pira lawasé enggonmu arep nggemblung mengkono? Nganti pira lawasé enggonmu seneng memoyok? Nganti pira lawasé wong bodho enggoné nampik marang kawruh?

²³ Rungokna ta yèn dakkandhani. Kowé arep daktuturi lan dakwènèhi kawruh sing becik.

²⁴ Kowé dakundang, dakkon teka, nanging ora gelem nolihi lan ora gelem ngrungokaké.

²⁵ Kandhaku ora kokgugu, lan kowé ora gelem dakélingaké.

²⁶ Mulané yèn kowé nemu kasusahan, bakal dakgeguyu. Menawa katempuh ing bebaya, bakal dakpoyoki.

²⁷ Tekané pagiris mono kaya prahara, nggawa karusakan kaya lésus, mula kowé bakal nandhang perih lan karubedan.

²⁸ Ing kono kowé bakal padha sambat-sambat, nanging bakal ora takwangsuli. Kowé bakal nggolèki aku saparan-paran, nanging bakal ora ketemu aku.

²⁹ Sebab kowé selawasé nampik kawicaksanan, lan emoh mbangun-turut marang Allah.

³⁰ Kowé ora tau nggugu marang pituturku, lan ora nggatèkaké menawa takwelèhaké.

³¹ Mulané kowé nampa wohing penggawému, lan ngrasakaké piwalesé kelakuanmu.

³² Wong sing ora pengalaman padha mati merga nampik kawicaksanan. Wong gemblung padha nandhang karusakan, merga padha ora nggatèkaké.

³³ Nanging sing sapa nurut marang aku, uripé bakal ayem, tanpa duwé rasa kuwatir, merga kalis ing bilai kang nggegirisi."

2¹ Hé anakku, nanggapana pituturku, lan éling-élingen piwelingku.

² Pitutur sing wicaksana kuwi gatèkna lan rasak-rasakna.

³ Nyuwuna sesurupan lan ngudia supaya olèh pangertèn.

⁴ Udinen kaya yèn kowé golèk slaka utawa raja-brana kapendhem.

⁵ Yèn kuwi koktindakaké, kowé ngerti apa tegesé ngabekti marang Pangéran lan nemu kawruh bab Gusti Allah.

⁶ Pangéran sing paring kawicaksanan; kawruh lan pangertèn pinangkané saka Panjenengané.

⁷ Panjenengané sing paring pitulungan lan pengayoman marang wong mursid lan wong sing jujur.

⁸ Panjenengané ngreksa wong sing tumindak adil, lan njagi wong sing setya marang Panjenengané.

⁹ Menawa kowé ngrungokaké pituturku, kowé bakal ngerti bab sing bener, sing adil lan sing becik. Kowé bakal ngerti apa sing kudu koklakoni.

¹⁰ Kowé bakal dadi wicaksana, lan kawruhmu kuwi bakal gawé senengé atimu.

¹¹ Kawicaksanan lan pangertèn bakal njagani kowé,

¹² lan ngélingaké kowé samasa arep tumindak sing ora bener. Kowé bakal diedohaké saka wong-wong sing arep nasaraké,

¹³ yakuwi wong-wong sing ngungkuraké dalané kabeneran, milih ngambah dalaning dosa,

¹⁴ iya wong-wong sing seneng gawé piala lan bungah menawa nindakaké piala,

¹⁵ wong-wong sing saparipolahé ora kena diprecaya.

¹⁶ Kowé bakal bisa nampik pambujuké wong wadon ala sing nyoba nggodha,

¹⁷ wong sing ora setya marang bojoné dhéwé lan lali marang janjiné ing ngarsané Allah.

¹⁸ Menawa kowé menyang omahé wong mau, kowé presasat marani pati. Nyedhaki wong mau padha karo mlebu ing donyané wong mati.

¹⁹ Ora ana wong sing tau mrono bisa bali menèh, ngambah dalaning urip.

²⁰ Nulada lakuné wong becik, lan nirua uripé wong mursid.

²¹ Wong sing uripé becik, lestari olèhé manggon ing tanah kéné.

²² Nanging wong duraka bakal padha katumpes, kasirnakaké saka tanah kéné kaya tanduran sing dibedhol saka lemah.

3 ¹ Hé anakku, aja lali marang pituturku. Tansah élinga marang piwelingku bab apa sing kudu koklakoni.

² Piwulangku iki dadia mergané kowé kaparingan umur dawa lan tentrem rahayu.

³ Katresnan lan kasetyan aja pisan-pisan koktinggal. Iku kalungna ing gulumu lan tulisen ing atimu.

⁴ Menawa koktindakaké kowé bakal olèh sih ing ngarsané Allah lan ing ngarepé wong.

⁵ Kumandela marang Allah kalawan gumolonging atimu, lan aja ngendelaké panemumu dhéwé.

⁶ Ing salaku-lakumu ngakonana marang Allah, lan Panjenengané bakal nuduhaké kowé dalan sing bener.

⁷ Aja rumangsa pinter dhéwé; mbangun-turuta marang Allah lan ngedohna piala.

⁸ Yèn kowé tumindak mengkono, kowé bakal diayomi, lelaramu

bakal diwarasaké lan perihé atimu diènthèngaké.

⁹Allah urmatana srana barang-darbèkmu, lan srana pametumu sing wiwitan.

¹⁰Srana mengkono, lumbangmu bakal kebak isiné, lan anggurmu bakal nganti lubèr-lubèr.

¹¹Hé anakku, aja nampik pamerdiné Allah, gatèkna lan gawénen pepéling.

¹²Sapa sing dikasihi déning Allah diperdi, iya kaya bapak enggoné merdi marang anak sing ditresnani.

¹³Begja wong sing wicaksana lan duwé pangertèn.

¹⁴Kuwi ajiné ngungkuli slaka, lan regané ngungkuli emas murni.

¹⁵Kawicaksanan kuwi luwih aji ketimbang karo watu aji, ngungkuli samubarang sing kokpéngini.

¹⁶Kawicaksanan kuwi ngolèhaké umur dawa, kasugihan lan kaurmatan.

¹⁷Merga saka kawicaksanan uripmu bakal seneng lan ayem.

¹⁸Wong sing wicaksana uripé bungah, sebab kawicaksanan kuwi dalaning urip.

¹⁹ Pangéran enggoné nitahaké bumi srana kawicaksanan; langit dipapanaké ing panggonané kalawan kawicaksanan.

²⁰ Merga saka kawicaksanané kali-kali padha mili, lan mendhung nibakaké udan ana ing bumi.

²¹ Hé anakku, kawicaksanan lan kapinteran mono aja nganti sumingkir saka kowé, kuwi cekelana.

²² Kuwi sing nguripi kowé lan gawé uripmu seneng lan tentrem.

²³ Lakumu bakal slamet, lan sikilmu ora kesandhung.

²⁴ Menawa mapan turu atimu bakal ora kuwatir, lan turumu sewengi muput bakal kalawan kepénak.

²⁵ Kowé bakal ora melang-melang bab pagiris sing tekané dadakan, kaya karusakan sing tekané kaya prahara ngebyuki wong duraka.

²⁶ Pangéran bakal njaga kowé. Panjenengané bakal ora négakaké sikilmu kena kala-jiret.

²⁷ Aja nyandhet gawé kabecikan marang wong sing butuh kabecikanmu.

²⁸ Aja nyemayani enggonmu awèh pitulung marang tanggamu tekan sésuk, yèn bisa koktindakaké saiki.

²⁹ Aja ngrancang prekara sing bisa gawé ruginé pepadhamu, sing srawungé becik karo kowé lan precaya marang kowé.

³⁰ Aja madoni prekarané wong sing ora tau gawé ala marang kowé.

³¹ Aja mèri karo wong sing seneng ngrodha-peksa, lan aja kepéngin tumindak kaya wong mau,

³² sebab Allah sengit marang wong sing kaya mengkono. Nanging Panjenengané celak karo wong mursid.

³³ Omahé wong duraka didhawahi paukuman déning Allah, nanging omahé wong mursid diberkahi.

³⁴ Allah nglawan wong gemunggung, nanging wong andhap-asor dikasihi.

³⁵ Wong wicaksana olèh kaluhuran, nanging wong gemblung ngalami kwirangan.

4¹ Hé anak-anakku, rungokna piwulangé bapakmu. Gatèkna, supaya kowé olèh pangertèn.

² Piwulangku iki becik, mulané éling-élingen.

³ Nalika isih bocah, dadi saomah karo bapakku, lan dadi anak ontang-antingé ibuku,

⁴aku diwulang déning bapakku mengkéné, "Tembungku iki gatèkna, lan aja koklirwakaké. Pituturku lakonana, mula kowé bakal urip.

⁵Mersudia olèh kawicaksanan lan pangertèn; aja ninggal pituturku.

⁶Aja nyingkur marang kawicaksanan, kowé bakal direksa. Kawicaksanan kuwi tresnanana, kowé bakal digematèni.

⁷Mersudia golèk kawicaksanan, kuwi prekara nomer siji sing kudu koklakoni. Kowé kena ngupaya apa waé, nanging nomer siji ngupayaa pangertèn.

⁸Kawicaksanan kuwi tresnanana, kowé bakal diluhuraké. Gondhèlana, supaya kowé olèh kaurmatan.

⁹Sirahmu bakal kapasangan bokèt éndah, dadia makutha tandhaning kamulyan."

¹⁰Hé anakku, rungokna, pituturku iki gatèkna temenan, mula umurmu bakal didawakaké.

¹¹Kowé dakwulang bab dalané kawicaksanan lan ngambah dalaning kabeneran.

¹²Menawa lakumu bener, ora ana prekara sing bisa ngalang-alangi kowé,

lan senajan kowé mlayu, ora bakal kesandhung.

¹³Tansah élinga bab apa sing wis kokrungu. Piwulang sing wis koktampa iki reksanen, sebab kuwi panguripanmu.

¹⁴Aja ngambah dalané wong duraka. Aja niru lakuné wong ala.

¹⁵Kuwi singkirana. Ngedohana penggawé ala! Kuwi ungkurna lan terusna lakumu.

¹⁶Wong duraka ora bisa turu menawa durung gawé piala. Olèhé turon klisikan, yèn durung gawé cilakané wong.

¹⁷Penggawé ala lan pangrodha-peksa kuwi presasat pangan lan ombèn-ombèn kanggoné wong mau.

¹⁸Dalan sing ditambah wong mursid kuwi presasat pepadhang kang sumunar ing wayah ésuk, sing mundhak-mundhak padhangé nganti wayah tengangé.

¹⁹Nanging dalané wong duraka peteng kaya wengi. Padha kesandhung, nanging ora weruh apa sing marakaké tiba.

²⁰Hé anakku, gatèkna tembungku. Rungokna kandhaku.

²¹Aja koksingkur. Éling-élingen lan catheten ana ing atimu.

²² Sebab kuwi sing nguripi kowé lan marasaké saben wong sing ngerti lan nggatèkaké.

²³ Sing ngati-ati bab apa sing kokpikir. Sebab uripmu kuwi ditata déning pikiranmu.

²⁴ Aja ngucapaké tembung sing ora nyata. Aja seneng goroh lan ngucapaké tembung sing nasaraké.

²⁵ Mripatmu ngawasna mengarep kanthi ati resik. Aja ndhingkluk merga isin.

²⁶ Apa sing arep koktindakaké, gagasen lan pikiren dhisik sing mateng, dadiné bakal becik.

²⁷ Nyingkirana piala; lakumu sing lempeng, aja ménggok ngiwa utawa nengen, senajan mung sejangkah waé.

5 ¹ Hé anakku, rungokna lan gatèkna kawicaksanan lan pangertèn saka aku.

² Kowé bakal ngerti carané tumindak sing bener, lan saka tembungmu bakal ketitik yèn kowé wong sing duwé kawruh.

³ Bojoné wong liya lambéné bisa uga manisé kaya madu lan yèn nucup alusé kaya lenga wangi,

⁴ nanging yèn wis rampung ninggal rasa pait lan perih.

⁵ Wong kuwi njorogaké kowé menyang pati, awit dalané wong mau pancèn anjog ing pati.

⁶ Wong kuwi ora ngambah dalaning urip, lakuné nasar lan ora ngrumangsani pialané.

⁷ Hé anakku, rungokna! Aja lali karo pituturku.

⁸ Wong wadon mengkono kuwi edohana. Aja pisan-pisan kokcedhaki!

⁹ Yèn ora, kowé bakal kélangan kaurmatanmu; kowé bakal mati enom déning tangané wong kang ambek siya.

¹⁰ Wong liya bakal ngrayah bandhamu, lan pituwasing^a kangèlanmu bakal dipèk wong mau.

¹¹ Kowé bakal sambat-sambat ana ing peturon ngentèni ajalmu, merga daging lan ototmu wis rusak kabèh.

¹² Kowé bakal getun lan ngucap, "Yagéné aku koknampik marang pamerdi? Yagéné aku biyèn kokora gelem diélingaké?"

¹³ Kokora gelem ngrungokaké piwulangé guruku? Pituturé kokora dakgatèkaké?

---

^apituwasi: hasil.

¹⁴ Lan saiki ngerti-ngerti aku wis ora kajèn ing tengahé masarakat."

¹⁵ Setyaa marang bojomu dhéwé lan katresnanmu sokna kabèh marang wong mau.

¹⁶ Anak-anak olèhmu saka wong wadon liya ora nggawa berkah tumraping kowé.

¹⁷ Anak-anakmu dhéwé sing samasa wis gedhé bakal mitulungi kowé, dudu wong liya.

¹⁸ Mulané bebungaha karo bojomu sepisanan,

¹⁹ prawan pilihanmu sing nengsemaké kaya kidang, karebèn katresnané lan kepéncuté marang kowé gawé bungahing atimu.

²⁰ Apa gunané kowé nresnani wong wadon liya, hé anakku? Yagéné kowé luwih kepéncut karo bojoné liyan?

²¹ Gusti Allah pirsam samubarang kang koklakoni. Panjenengané mirsani saparan-paranmu.

²² Dosa-dosané wong duraka kuwi kala-jiret. Wong mau kejiret déning dosané dhéwé.

²³ Matiné merga ora bisa ngendhalèni awaké dhéwé. Penggawéné sing ngawur njalari patiné.

6¹ Hé anakku! Apa kowé janji nanggung utangé wong liya?

² Apa kowé kecancang karo tembungmu dhéwé, kejiret déning janjimu dhéwé?

³ Yèn mengkono, hé anakku, kowé dicengkerem déning wong mau. Carané luwar saka wong mau mengkéné: énggal paranana, njaluka diluwari saka janjimu.

⁴ Aja mikir ngaso utawa turu dhisik.

⁵ Luwarana awakmu kaya manuk utawa kidang lepas saka wong sing mbebedhag.

⁶ Wong kesèd mono becik yèn uripé niru semut.

⁷ Semut kuwi ora duwé pemimpin, penggedhé utawa pangrèh.

⁸ Nanging ing mangsa panas padha nandho pangan kanggo mangsa bedhidhing.

⁹ Nganti pira lawasé wong kesèd lèyèh-lèyèh ing peturon? Kapan olèhé arep tangi?

¹⁰ "Olèhku turu lagi sedhéla," kandhané, "Aku taksedhakep sedhéla engkas."

¹¹ Nanging sajroné turu ketekan kemiskinan kaya rampog nggawa gegaman.

¹² Wong sing lakuné ala kuwi mrana-mréné nyebar tembung goroh.

¹³ Mripaté kedhap-kedhèp lan awèh sasmita kanggo njorogaké kowé,

¹⁴ karo ngrancang piala sing arep ditindakaké. Maksudé gawé rerusuh saenggon-enggon.

¹⁵ Merga penggawéné mau, wong kuwi bakal ketekan bilai dadakan, dadi lan remuké tanpa kena dipulihaké menèh.

¹⁶ Ana pitung prekara sing disengiti déning Allah lan ora dadi renaning penggalihé, yakuwi: Watak sing angkuh, ilat cidra, tangan sing ngwutahaké getihé wong sing ora salah, ati sing ngenam-enam penggawé ala, sikil sing agé-agé marani piala, paseksi goroh marambah-rambah, wong sing dhemen ngedu wong sasedulur utawa mitra karo mitra.

¹⁷ (6:16)

¹⁸ (6:16)

¹⁹ (6:16)

²⁰ Hé anakku, dhawuhé bapakmu iki èstokna, lan aja nglirwakaké pituturé ibumu.

²¹ Tembungé tansah catheten ing atimu.

²² Pitutur mau karebèn nuntun lakumu sajroné kowé lelungan, njaga kowé ing wayah bengi, lan naséhati kowé ing wayah awan.

²³ Pituturé mau minangka pepadhang. Piwelèhé minangka piwulang.

²⁴ Bisa ngedohaké kowé saka wong wadon ala, lan saka pambujuké bojoné liyan.

²⁵ Aja kena digodha déning ayuné rupa; utawa kejiret déning kedhèping mripaté.

²⁶ Sundel cukup dibayar saregané roti siji, nanging bojoné liyan njaluk bayaran apa saduwèké sing diajak laku ngiwa mau.

²⁷ Wong sing nggémبول geni apa ora mesthi kobong sandhangané?

²⁸ Wong sing ngidak mawa apa sikilé ora mlenthung?

²⁹ Ora béda karo wong sing turu karo bojoné liyan. Sapa sing nglakoni mengkono bakal sangsara uripé.

³⁰ Maling kuwi ora diisin-isin yèn enggoné nyolong mung kanggo ngisèni wetengé merga keluwèn.

³¹ Éwadéné bareng kecekel, apa sing dicolong mesthi kudu dilironi tikel pitu, apa saisiné omahé ditombokaké kabèh.

³² Sing sapa mbédhang wong wadon kuwi tanpa budi, ngrusak nyawané dhéwé.

³³ Sing sapa nglakoni mengkono, olèh-olèhané siksa lan wirang; kanisthané bakal ora diilangi.

³⁴ Ora ana prekara sing gawé panasing atiné wong lanang kejaba cemburu. Pemalesé ora kena dialang-alangi.

³⁵ Ora bakal gelem dilironi dhuwit; dhuwit pira waé ora bakal cukup kanggo ngendhakaké nepsuné.

7 ¹ Hé anakku, pituturku lakonana. Aja pisan-pisan lali nindakaké welingku.

² Tembungku gugunen, temah kowé bakal urip. Dingati-ati lan nastiti enggonmu nglakoni pituturku, kaya enggonmu njaga maniking mripatmu.

³ Pituturku tansah gatèkna; catheten ing atimu.

⁴ Kawicaksanan kuwi anggepen sedulurmu wadon, lan pangertèn anggepen mitramu kenthel.

⁵ Mula kowé bakal diedohaké saka bojoné liyan, saka wong wadon sing dhemen golèk ati.

⁶ Nalika aku pinuju ngungak metu liwat jendhélané omahku,

⁷aku weruh nonoman akèh lan ing antarané ana sing tanpa budi.

⁸Nonoman mau liwat ing sacedhaké omahé sundel sing ana ing pojoking dalan.

⁹Wayahé repet-repet ngarepaké bengi.

¹⁰Wongé wadon banjur marani nonoman mau; enggoné menganggo kaya sundel.

¹¹Lumrahé wong mau kanthi kendel lan tanpa isin ngadeg ana ing pinggiring dalan

¹²utawa ana ing pojoking prapatan, terkadhang uga ana ing pasar.

¹³Jaka mau banjur dirangkul, dipandeng lan diambungi, pangucapé,

¹⁴"Mau aku saos kurban lan olèh dagingé kurban.

¹⁵Aku banjur metu arep nggolèki kowé, jebul kowé ana ing kéné!

¹⁶Peturonku wis dakslèmèki kain léna kembangan saka Mesir.

¹⁷Wis takkepyuri mur lan garu^b karo manis jangan.

¹⁸Ayo padha bareng turu sewengi muput.

---

^bgaru: gaharu: bangsanipun cendhana.

¹⁹ Bojoku ora ana ing omah, merga lagi lelungan adoh.

²⁰ Nggawa dhuwit akèh lan rong minggu engkas lagi bali."

²¹ Kaya mengkono nonoman mau dibujuk nganggo tembung sing ngresepaké atiné, mula kèlu karo gunemé wong wadon mau.

²² Ora sranta nonoman mau ngetutaké lakuné sundel, kaya sapi sing dituntun menyang pejagalan, lan kaya wong ala sing dibanda arep diukum

²³ nganti jantungé suwèk kena ing panah. Nonoman mau kaya manuk sing marani jaring, ora ngerti uripé kaancam déning bebaya.

²⁴ Mulané anak-anakku nggèr, rungokna pituturku. Kandhaku iki gatèkna.

²⁵ Wong wadon sing mengkono kuwi aja kokwènèhi ati. Aja koktutaké lakuné.

²⁶ Sebab akèh wong lanang sing ambruk lan tiwas merga dhèwèké; cacahé wong sing tiwas mau ora kena diétung.

²⁷ Omahé sundel kuwi dalan sing anjog ing pati, dalan sing medhun ing senthong-senthonging teleng palimengan.

8¹ Padha ngrungokna! Sang Wicaksana nguwuh-uwuh. Kapinteran ngulukaké swarané.

² Panjenengané jumeneng ana ing tengger-tengger ing pinggiring dalan, lan ana ing prapatan-prapatan.

³ Ana ing ngarepé gapura ing butulané kutha, Panjenengané jumeneng lan nguwuh-uwuh.

⁴ Ngendikané, "Hé para wong lanang, kowé sing takngendikani, hé sakèhé manungsa kang ana ing bumi.

⁵ Hé wong kang padha ora duwé kawruh, golèka kapinteran, hé wong gemblung, padha duwéa nalar.

⁶ Padha ngrungokna, sing takkandhakaké iki prekara luhur. Kabèh sing takkandhakaké iki bener.

⁷ Tembungku iki nyata, aku sengit karo tembung cidra.

⁸ Apa sing takkandhakaké kuwi bener, aku ora ngapusi utawa nasaraké.

⁹ Tumraping wong sing duwé pangertèn, kabèh kuwi cetha; kabèh mau gamblang kanggoné wong sing duwé kapinteran.

¹⁰ Piwulangku iki ajiné ngungkuli slaka, kawruh saka aku iki ajiné ngungkuli emas murni.

¹¹ Aku iki Sang Wicaksana, aku luwih aji tinimbang watu aji, apa sing dipéngini déning manungsa kalah kabèh.

¹² Aku iki Sang Wicaksana. Aku kagungan pangertèn, kawruh lan kawasisan.

¹³ Pangabekti marang Allah iku sengit marang piala, aku sengit marang piangkuh lan ambek kumlungkung, apa menèh penggawé ala lan tembung goroh.

¹⁴ Aku sing ngrancang lan sing nindakaké, aku duwé kawasisan lan pangwasa.

¹⁵ Para raja enggoné ngerèh negarané merga saka aku, mengkono uga para penggedhé enggoné nindakaké keadilan.

¹⁶ Para pangwasa enggoné mréntah merga saka aku, mengkono uga para wong luhur lan sakèhé hakim sajadad.

¹⁷ Aku ngasihi wong sing tresna marang aku, lan sing sapa tlatèn nggolèki aku, iya bakal ketemu.

¹⁸ Kasugihan lan kaluhuran, aku sing ngedum, semono uga kemakmuran lan kabegjan.

¹⁹ Peparing saka aku ajiné ngungkuli emas, ngungkuli slaka sing murni.

²⁰ Dalan sing takambah kuwi kabeneran,
iya dalané keadilan.

²¹ Aku paring kasugihan marang
wong sing tresna marang aku, omahé
takkebaki raja-brana.

²² Aku sing dianakaké déning Allah
dhisik dhéwé, pakaryané sing kawitan
dhèk jaman kuna.

²³ Aku sing kawitan dhéwé, sing
kapisan, sadurungé jagad ana.

²⁴ Aku lair sadurungé ana samodra-
samodra, sadurungé ana tuk-tuk
metokaké banyu.

²⁵ Aku lair sadurungé ana gunung-
gunung, sadurungé tengger-tengger
jumedhul,

²⁶ sadurungé Allah nitahaké dharatan
lan ara-ara, malah sadurungé ana lemah
sagegem.

²⁷ Aku wis ana nalika Allah njèrèng
langit, nalika cakrawala dipenthèng ing
sandhuwuring samodra,

²⁸ iya nalika awang-awang diprenahaké
ana ing dhuwur, lan sumber-sumberé
segara-segara dibukak,

²⁹ sarta banyu-banyuné segara
diprenata, supaya ora mbludag ngliwati

wates sing ditetepaké. Nalika dhasaré bumi dipasang Aku wis ana.

³⁰ Aku njèjèri Panjenengané kaya arsitèk, lan Aku sedina-dina gawé renaning penggalihé. Aku tansah bungah ana ing ngarsané.

³¹ Aku seneng karo jagad, lan asih karo anaké manungsa.

³² Mulané hé para nonoman, rungokna pituturku, èstokna apa sing takkandhakaké, kowé bakal slamet.

³³ Rungokna piwulangku, sing wicaksana lan aja koktampik.

³⁴ Wong sing ngrungokaké tembungku bakal begja, yakuwi sing sedina-dina nganti-anti ana ing gapuraku, ngentèni ana ing pipiné lawangku.

³⁵ Sapa sing nemu aku kuwi nemu urip, sarta olèh sihé Allah.

³⁶ Sapa sing ora nduwèni aku kuwi nyangsara uripé dhéwé; sarupaning wong sing sengit karo aku, kuwi nresnani pati."

9¹ Sang Wicaksana wis yasa dalané, sakané pitu wis didegaké.

² Panjenengané wis nyembelèh kéwan kanggo pésta, wis nyampur anggur lan nata dhaharan ana ing méja.

³ Panjenengané wis utusan para abdiné wadon kadhawuhan undang-undang ing panggonan-panggonan sing dhuwur ing kutha, mengkéné,

⁴ "Hé wong kang tanpa budi, padha mrénéa!" Lan wong gemblung dikandhani,

⁵ "Mrénéa, mangana pawèwèhku, lan ngombéa anggur sing wis takjantoni.

⁶ Nyingkirana pesrawungan karo wong gemblung, supaya kowé urip. Mlakua dalaning kapinteran."

⁷ Sing sapa ngélikaké wong sing ambek memoyok, malah bakal kwirangan dhéwé. Sing sapa melèhaké, malah bakal dicacad dhéwé.

⁸ Mulané aja ngélikaké wong sing ambek memoyok. Kowé malah bakal disengiti. Nanging sing sapa melèhaké wong wicaksana, bakal diormati.

⁹ Wong wicaksana yèn kokwulang, bakal tambah kawicaksanané. Wong mursid yèn kokkandhani, bakal mundhak kawruhé.

¹⁰ Sing sapa seneng dadi wong wicaksana kudu ngabekti dhisik marang Allah. Menawa kowé tepung karo Gusti Allah, kowé duwé pangertèn.

¹¹ Merga saka kawicaksanaan, umurmu didawakaké, lan taun-tauné umurmu ditambahi.

¹² Yèn kowé wicaksana, kowé dhéwé sing bathi. Yèn kowé nulak kawicaksanaan kowé dhéwé sing sangsara.

¹³ Wong gemblung kuwi kaya wong wadon sing bengok-bengok ora duwé isin,

¹⁴ sing lungguh ana ing lawangé omahé utawa ing papan sing dhuwur ing kutha,

¹⁵ nyeluki wong-wong sing liwat, sing lagi ngurusi prekarané dhéwé-dhéwé, tembungé,

¹⁶ "Hé para wong sing tanpa budi, padha mrénéa!" Wong gemblung nuli dikandhani,

¹⁷ "Banyu colongan kuwi legi, lan roti sing dipangan ing pandhelikan kuwi rasané luwih énak!"

¹⁸ Wong sing tanpa budi sing dadi kurbané ora ngerti yèn sing sapa mlebu ing omah kono bakal mati, lan sing sapa wis kadhung mlebu saiki wis ana ing teleng palimenganing pati.

10 ¹ Wulang Bebasan anggitané Suléman. Anak kang wicaksana

kuwi ndadèkaké bungahé bapakné, anak kang gemblung gawé prihatiné ibuné.

² Kasugihan asiling duraka ora maédahi, nanging katemenan ngentas saka pati.

³ Gusti Allah ora négakaké wong mursid mati kaliren, nanging sing dipéngini wong ala ora diparingaké.

⁴ Sing sapa nyambut-gawé ora cékat-cèket dadi mlarat, nanging tangané wong sregep ndadèkaké sugih.

⁵ Sing sapa tetandho ing mangsa panas kuwi wong pinter; nanging sing sapa pijer turu waé ing mangsa panèn bakal kwirangan.

⁶ Wong becik bakal diberkahi, tembungé wong duraka kuwi isi panganiaya.

⁷ Wong becik tansah diéling-éling enggoné dadi lantarané berkah; nanging jenengé wong duraka bakal ora disebut-sebut.

⁸ Wong wicaksana yèn dipituturi nurut; nanging tembungé wong gemblung njalari rubuhé.

⁹ Wong sing jujur uripé ayem, nanging wong sing nylèwèng bakal konangan.

¹⁰ Wong sing ora blaka kuwi gawé susah, nanging wong sing ngandhakaké sing sabeneré kuwi nekakaké katentreman.

¹¹ Tembungé wong jujur kuwi presasat pancuraning urip, nanging tembungé wong ala isi panganiaya.

¹² Sengit marakaké grejegan, katentreman nasabi sarupané kaluputan.

¹³ Tembungé wong wicaksana kuwi maédahi, nanging wong gemblung kudu digebugi.

¹⁴ Wong wicaksana kuwi duwé simpenan kawruh, nanging tembungé wong gemblung nekakaké karusakan.

¹⁵ Wong sugih diayomi déning bandhané; wong mlarat bobrok merga saka kemlaratané.

¹⁶ Opahé wong sing nindakaké kabecikan kuwi urip; nanging olèh-olèhané dosa kuwi mung nambahi dosa.

¹⁷ Wong sing nanggapi piwelèh kuwi bakal urip, nanging wong sing ora gelem ngakoni kaluputané kaancam déning bebaya.

¹⁸ Wong sing ngendhem sengit kuwi wong cidra; wong sing ngucapaké pangala-ala kuwi wong gemblung.

¹⁹ Saya akèh tembung sing kokwetokaké, saya gedhé bebayané

enggonmu gawé kaluputan. Yèn kowé wicaksana, pekaken lambému.

²⁰ Tembungé wong mursid kuwi presasat slaka murni, nanging gagasané wong gemblung ora ana ajiné.

²¹ Tembungé wong mursid kuwi nekakaké berkah kanggo wong akèh, nanging tembungé wong gemblung matèni awaké dhéwé.

²² Berkahé Allah kuwi sing marakaké kowé sugih, kangèlanmu ora nambahi apa-apa.

²³ Sing dadi kabungahané wong gemblung kuwi yèn bisa nglakoni penggawé nistha, kaya déné wong wicaksana bungah menawa bisa nglakoni penggawé sing luhur.

²⁴ Wong duraka ketaman apa sing disumelangaké, wong mursid kaparingan apa sing diarep-arep.

²⁵ Menawa ketekan lésus wong duraka sirna, nanging wong jujur tansah dislametaké.

²⁶ Aja kongkon wong kesèd nglakoni pegawéanmu, sebab wong mau mung bakal gawé jèngkèlé atimu. Kaya cokak tumrapping untumu utawa kukus tumrapping mripatmu.

²⁷ Pangabekti marang Allah iku ngakèhaké umur, nanging umuré wong duraka dicendhakaké.

²⁸ Pengarep-arepé wong mursid nekakaké kabungahan, nanging pengarep-arepé wong duraka ora ngetokaké apa-apa.

²⁹ Wong jujur kuwi diayomi déning Allah, nanging wong sing penggawéné ala ditumpes déning Allah.

³⁰ Wong mursid kuwi uripé tentrem, nanging wong duraka ora lestari uripé ana ing bumi.

³¹ Wong mursid tembungé wicaksana, nanging ilat sing ngucapaké piala bakal dibungkem.

³² Wong mursid ngerti apa sing kudu diucapaké, nanging wong gemblung tansah ngucapaké tembung sing nglarakaké ati.

11 ¹ Gusti Allah sengit karo timbangan sing goroh. Panjenengané rena karo timbangan sing bener.

² Wong angkuh bakal nandhang kwirangan. Kawicaksanaan mono lakuné andhap-asor.

³ Wong mursid katuntun déning katemenané, nanging wong cidra tiba merga déning kelakuané dhéwé.

⁴ Samasa ngadhepaké pati kasugihan ora maédahi, nanging katemenan bisa ngentas uripmu saka pati.

⁵ Kejujuran nggancaraké urip, nanging wong duraka bakal tiba merga saka durakané dhéwé.

⁶ Wong mursid kapitulungan déning kejujurané, nanging wong cidra kejiret déning kadursilané dhéwé.

⁷ Wong duraka samasa mati, pengarep-arepé mèlu mati. Ngendelaké kasugihan ora ana paédahé.

⁸ Wong mursid kaedohaké saka karubedan; wong duraka sing nggentèni nandhang karubedané.

⁹ Tembungé wong duraka ngrusak uripé pepadhané, nanging kawicaksanané wong mursid ngentas uripé pepadhané.

¹⁰ Kabegjané wong mursid nekakaké kabungahan marang wong sanegara; samasa wong duraka tumpes, kabèh wong padha giyak-giyak.

¹¹ Sawabé wong temen ndadèkaké kaluhurané negara; nanging tembungé wong duraka gawé rusaké.

¹² Sing sapa ngrasani ala pepadhané kuwi wong tanpa budi; wong sing wicaksana kuwi meneng waé.

¹³ Wewadi aja kokkandhakaké marang wong sing dhemen ngrasani ala pepadhané, nanging kandhakna marang wong sing kena diprecaya.

¹⁴ Negara bakal ambruk yèn ora ana sing nuntun; penaséhat akèh marakaké kasantosané.

¹⁵ Sing sapa nanggung wong sing dudu kenalané bakal getun; luwih becik menawa kowé ora mèlu-mèlu ngurusi wong mau.

¹⁶ Somah sing merak ati kuwi marakaké kajèn, nanging wong wadon sing ala wataké gawé wirang. Wong kesèd selawasé ora nyekel dhuwit, nanging wong sregep dadi sugih.

¹⁷ Wong ambek welasan kuwi gawé becik marang awaké dhéwé; nanging wong tegelan gawé susahé awaké dhéwé.

¹⁸ Wong duraka ora olèh apa-apa, nanging wong sing nyebar kabeneran mesthi olèh ganjaran.

¹⁹ Kamursidan nuntun marang urip, nanging wong sing mburu piala nggolèki pati.

²⁰ Gusti Allah sengit karo wong sing ngrancang piala, nanging asih marang wong sing nglakoni kabeneran.

²¹ Kena dipesthèkaké yèn wong ala bakal kaukum, lan wong becik bakal luwar saka paukuman.

²² Wong wadon ayu sing sepi ing kasusilan kuwi presasat gelang emas ing cinguré babi.

²³ Angen-angené wong mursid ngetokaké kabecikan, nanging pengarep-arepé wong duraka nekakaké paukumané Gusti Allah.

²⁴ Ana wong sing nanjakaké bandhané tanpa dipikir, éwasemono mundhak sugih, ana sing ngirit banget, éwasemono uripé tansah kecingkrangan.

²⁵ Wong sing loma kaganjar kalubèran; wong sing dhemen tetulung bakal olèh pitulungan.

²⁶ Wong sing nyimpen gandumé supaya olèh rega luwih dhuwur, diipat-ipati wong akèh, nanging wong sing ngedol gandumé dialem.

²⁷ Sing sapa gawé becik, bakal kajèn ing wong; nanging sing nyebar piala bakal ketaman bilai.

²⁸ Sing sapa ngendelaké kasugihané bakal rontog kaya godhong ing mangsa bedhidhing, nanging wong mursid bakal ngrembuyung kaya wit ing mangsa rendheng.

²⁹ Sing sapa ora ngopèni brayaté, wekasané bakal ora olèh apa-apa. Wong bodho kuwi dadi baturé wong pinter.

³⁰ Wohing kamursidan kuwi urip; lan wong wicaksana nggèndèng wong liya marang kabecikan.

³¹ Yèn wong mursid nampa ganjarané ana ing bumi, méndahané menèh wong duraka lan wong dosa mesthi bakal nampa paukumané ana ing bumi uga.

12¹ Sing sapa seneng marang kawicaksanan, kuwi seneng diélikaké samasa gawé kaluputan, nanging wong sing tanpa budi ora seneng karo pamelèh.

² Gusti Allah rena karo wong becik, nanging wong sing ngrancang piala diukum.

³ Wong ora bisa dadi sentosa srana nindakaké penggawé ala, nanging wong

sing lakuné bener ngadeg kalawan sentosa.

⁴Wong wadon sing becik dadi kabungahan lan makuthané bojoné, nanging wong wadon sing gawé isin, presasat kangker ing balungé sing lanang.

⁵Apa kang dirancang déning wong mursid kuwi kejujuran, nanging rancangané wong duraka nasaraké.

⁶Tembungé wong duraka nuntun ing pati, nanging tembungé wong temen mitulungi.

⁷Wong duraka bakal ambruk lan cures turuné, nanging brayaté wong mursid bakal lestari.

⁸Wong dialebana merga kabecikané, nanging wong sing ora temen ora kajèn.

⁹Luwih becik dadi wong cilik, sing nyambut-gawé kanggo awaké dhéwé, ketimbang dadi wong gedhé sing nandhang kecingkrangan.

¹⁰Wong mursid ngopèni kéwané, nanging wong duraka ambek siya karo kéwané.

¹¹Wong sing nggarap lemahé bakal ora kekurangan pangan, nanging wong sing

kepéngin barang sing tanpa guna kuwi tanpa budi.

¹² Wong duraka senengé nglakoni piala, nanging wong mursid kekarepané kenceng.

¹³ Wong duraka kuwi kejiret déning tembungé dhéwé, nanging wong jujur ngentas awaké dhéwé saka karubedan.

¹⁴ Wong nampa ganjaran merga saka tembungé lan tandang-tanduké dhéwé; apa sing ditampa yakuwi sing pantès dadi bagéané.

¹⁵ Wong gemblung nganggep awaké dhéwé bener, nanging wong wicaksana ngrungokaké rembugé liyan.

¹⁶ Wong gemblung yèn jèngkèl énggal dikétokaké, nanging wong wicaksana nutupi rasaning atiné.

¹⁷ Wong sing kandha sabeneré kuwi nindakaké keadilan, nanging wong goroh tumindak ora adil.

¹⁸ Tembung sing ora dipikir bisa natoni ati sing larané ngungkuli dituwèk ing pedhang, nanging tembungé wong wicaksana gawé lilihing ati.

¹⁹ Tembung cidra kuwi ora suwé uripé, nanging katemenan langgeng selawasé.

²⁰ Wong sing ngrancang piala kuwi atiné kebak cidra, nanging wong sing awèh pamrayoga becik bakal nemu kabungahan.

²¹ Wong mursid ora ketaman bilai, nanging wong duraka selawasé kebyukan cilaka.

²² Wong goroh disengiti déning Allah, nanging wong sing netepi janjiné dikasihi.

²³ Wong wicaksana nutupi kawruhé, nanging wong gemblung ngumbar kabodhoané.

²⁴ Wong sing nyambut-gawé sregep bakal olèh pangwasa, nanging wong kesèd bakal dadi batur-tukon.

²⁵ Sumelang ngilangaké kabungahan, nanging pitutur gawé padhangé ati.

²⁶ Wong mursid kuwi dadi penuntun tumrap mitrané, nanging wong duraka nasaraké kancané.

²⁷ Wong kesèd bakal ora nyekel barang sing dioyak, nanging wong sregep bakal nampa barang sing akèh ajiné.

²⁸ Dalaning urip kuwi metu kamursidan, piala njalari anjog ing pati.

13 ¹ Anak sing wicaksana nggatèkaké pituturé bapakné, nanging wong angkuh ora ngrèwès marang pamelèh.

² Wong becik nampa berkah merga tembung sing diucapaké, nanging wong ala seneng marang panganiaya.

³ Wong sing njaga marang tembungé kuwi ngreksa nyawané, nanging wong sing muni sauni-uniné nemu karusakan.

⁴ Wong kesèd kuwi akèh pepénginané, nanging ora olèh apa-apa, mangka wong sing sregep, panyambut-gawéné nekakaké kalubèran.

⁵ Wong jujur sengit karo tembung goroh, nanging wong ala nekakaké kanisthan lan kwirangan marang awaké dhéwé.

⁶ Wong sing temen lakuné direksa déning kamursidané, nanging piala ngrubuhaké wong duraka.

⁷ Ana wong sugih-sugih, nanging sejatiné ora duwé apa-apa, semono uga ana wong sing éthok-éthok miskin, nanging duwé bandha akèh.

⁸ Wong sugih migunakaké kasugihané kanggo nylametaké uripé, nanging wong miskin ora wedi marang pangancam.

⁹ Wong mursid kaya pepadhang sing sumunar, nanging wong ala kaya senthir sing mbleret nuli mati.

¹⁰ Piangkuh marakaké grejegan, nanging wong sing ngrungokaké pamrayogané liyan kadunungan kawicaksanan.

¹¹ Bandha kuwi yèn enggoné olèh gampang, ilangé iya gampang, nanging sing sapa nglumpukaké saka sethithik, wuwuhé saya akèh.

¹² Pengarep-arep sing ora keturutan kuwi gawé gelaning ati, nanging pengarep-arep sing keturutan gawé bungahing ati.

¹³ Sing sapa nampik pangandikané Allah bakal kawales, nanging sing sapa nggatèkaké dhawuh mau bakal olèh ganjaran.

¹⁴ Piwulangé wong wicaksana kuwi sumberé urip, ndadèkaké wong nyingkiri kalané pati.

¹⁵ Budi kang luhur kuwi marakaké wong dadi kajèn, nanging wong sing ora kena diprecaya marakaké cilaka.

¹⁶ Wong wicaksana mikir dhisik sadurungé tumindak, nanging wong gemblung ngetokaké kabodhoané.

¹⁷ Utusan sing ora jujur gawé cilaka, nanging sing kena diprecaya nekakaké katentreman.

¹⁸ Kemlaratan lan kanisthan kuwi pandumané wong sing nampik pamerdi, nanging wong sing gelem nampani pamelèh, kajèn.

¹⁹ Pengarep-arep sing keturutan kuwi mbungahaké ati, nanging wong bodho ora gelem ninggal piala.

²⁰ Sing sapa sesrawungan karo wong wicaksana, iya dadi wicaksana, déné sing awor karo wong gemblung bakal nemu karusakan.

²¹ Wong duraka diburu bilai, nanging wong becik nampa ganjaran.

²² Wong becik ninggali warisan tekan anak-putuné, nanging barang-darbèké wong duraka digadhangaké marang wong mursid.

²³ Lemah bera satemené bisa metokaké pangan akèh kanggo wong mlarat, nanging wong duraka ora lila lemah mau digarap.

²⁴ Sing sapa ora merdi anaké, ora tresna marang anaké. Sing sapa tresna marang anaké, diperdi wiwit cilik mula.

²⁵ Wong mursid bisa mangan sawaregé, nanging wong duraka selawasé bakal nandhang kecingkrangan.

14 ¹ Kawicaksanané wong wadon kuwi nekakaké berkah marang brayaté, nanging wong gemblung ngrusak brayaté dhéwé.

² Sing sapa temen lakuné kuwi nélakaké pambangun-turuté marang Allah, nanging sing sapa nylèwèng, ngrèmèhaké Gusti Allah.

³ Wong gemblung seneng umuk, nanging wong wicaksana direksa déning tembungé.

⁴ Tanpa sapi lumbungmu bakal kothong, nanging sing sapa migunakaké sapi, lumbungé bakal kebak.

⁵ Seksi sing temen kuwi ora goroh, nanging sing ora temen tembung-tembungé goroh kabèh.

⁶ Wong angkuh ora bakal dadi wicaksana, nanging wong pinter énggal tambah kawruhé.

⁷ Aja srawung karo wong gemblung, awit kowé ora bakal olèh kawruh apa-apa.

⁸ Yagéné wong pinter kuwi wicaksana? Merga ngerti apa sing kudu dilakoni.

Nanging wong bodho rumangsané wis ngerti sembarang.

⁹Wong gemblung ora mreduli dosané diapura apa ora, nanging wong mursid ngudi supaya olèh pangapuraning dosané.

¹⁰Mung atiné wong dhéwé sing ngrasakaké paiting kasusahané, mengkono uga wong liya ora bisa mèlu ngrasakaké kabungahané.

¹¹Omahé wong mursid tetep ngadeg, senjata omahé wong duraka wis sirna.

¹²Ana dalan sing dikira bener, mangka wekasané anjog ing pati.

¹³Guyu bisa kanggo nutupi sedhihing ati; wekasané kabungahan mau adaté mrihatinaké.

¹⁴Wong duraka nampa piwalesing penggawéné sing ala; wong mursid nampa ganjarané penggawéné sing becik.

¹⁵Wong bodho ngandel marang tembungé saben wong; wong wicaksana lakuné nganggo duga-duga.

¹⁶Wong wicaksana kuwi ngati-ati, mula nyingkiri piala, nanging wong bodho ora sabaran lan tumindaké kesusu.

¹⁷ Wong sing cepak nepsuné sok metu pratingkahé sing tanpa dipikir, nanging wong wicaksana sabar.

¹⁸ Wong sing tanpa budi nampa piwalesing kabodhoané, nanging wong wicaksana diganjar kawruh.

¹⁹ Wong ala bakal ndhingkluk ana ing ngarepé wong becik, lan wong duraka ana ing ngareping lawangé wong mursid.

²⁰ Wong mlarat disengiti wong akèh, malah kancané dhéwé iya mèlu sengit, nanging wong sugih akèh mitrané.

²¹ Sing sapa ngina marang pepadhané kuwi gawé dosa, nanging begja wong sing melasi marang wong sing nandhang sangsara.

²² Sing sapa nindakaké kabecikan kuwi kajèn lan diprecaya déning pepadhané, nanging sing ngrancang piala kuwi wong kesasar.

²³ Nyambuta-gawé, mesthi kowé bakal olèh panguripan, nanging wong sing mrana-mréné mung ngobrol waé, bakal mlarat uripé.

²⁴ Wong wicaksana kuwi kaganjar kasugihan, nanging wong tanpa budi mamèraké kabodhoané.

²⁵ Seksi sing temen kuwi mitulungi nyawané wong, nanging seksi sing cidra gawé cilakané wong.

²⁶ Pangabekti marang Allah kuwi nekakaké katentreman lan awèh pengayoman sentosa marang wong liya lan brayaté.

²⁷ Pangabekti marang Allah kuwi sumberé urip, sing ndadèkaké wong bisa nyingkiri jireting pati.

²⁸ Kamulyané raja kuwi gumantung saka akèhé kawulané, tanpa rakyat raja ora bisa apa-apa.

²⁹ Wong sing sabar atiné wicaksana, nanging wong sing cepak nepsuné nélakaké kabodhoané.

³⁰ Ati sing sarèh kuwi gawé warasé awak, nanging watak cemburu presasat lelara kangker.

³¹ Sing sapa nindhes wong miskin, kuwi ngala-ala Gusti Allah. Melasi wong mlarat kuwi pangabekti marang Allah.

³² Wong duraka dirubuhaké déning pialané dhéwé, nanging wong becik diayomi déning penggawéné becik.

³³ Kawicaksanaan kuwi katon saka pamikiré wong sing duwé budi. Wong bodho ora duwé kawicaksanaan.

³⁴ Kabeneran kuwi ndadèkaké kaluhurané wong sabangsa, nanging dosa ndadèkaké kanisthané saben wong.

³⁵ Abdi sing wicaksana gawé renaning penggalihé Sang Prabu, nanging abdi sing gawé wirang diukum.

15 ¹ Wangsulan sing sarèh gawé lilihing nepsu, nanging tembung nylekit ndadèkaké muntabing ati.

² Tembungé wong wicaksana nekakaké kapinteran, nanging tembungé wong tanpa budi mung isi kabodhoan.

³ Pangéran pirsapa sing kelakon ing saenggon-enggon, nguningani penggawéné wong sing gawé becik lan sing gawé ala.

⁴ Tembung sing sarèh nekakaké urip, nanging tembung ambek siya natoni ati.

⁵ Wong sing tanpa budi nampik pamerdiné bapakné, nanging wong sing nanggapi piwelèh kuwi wicaksana.

⁶ Wong mursid tansah ketunggon raja-brana, nanging wong duraka kélangan barang-darbèké ing mangsa karibedan.

⁷ Tembungé wong wicaksana kuwi nyebar kawruh, nanging atiné wong tanpa budi ora jujur.

⁸ Gusti Allah rena marang pandongané wong mursid, nanging kurbané wong duraka ditampik.

⁹ Lakuné wong ala kuwi disengiti déning Allah, nanging wong sing mburu marang kamursidan dikasihi.

¹⁰ Yèn kowé nglakoni kaluputan, bakal diukum abot, nanging yèn kowé ora manut ing piwelèh bakal mati.

¹¹ Nraka lan donyané wong mati padha kapirsanan ing tingalé Allah, apa menèh atiné para manungsa.

¹² Wong angkuh ora gelem diwelèhaké, lan wegah njaluk rembugé wong sing luwih ngerti,

¹³ Ati bungah gawé bingaring ati, nanging sedhiling ati gawé semplah.

¹⁴ Wong sing pinter kepéngin sinau, nanging wong tanpa budi wis marem karo bodho.

¹⁵ Uripé wong mlarat kuwi ngrekasa terus, nanging wong sing seneng atiné presasat ana ing satengahing pésta sing ora kendhat-kendhat.

¹⁶ Luwih becik duwé barang sethithik kanthi pangabekti marang Allah, ketimbang dadi wong sugih sing ora tentrem atiné.

¹⁷ Luwih becik mung mangan jangan thok karo wong sing kita tresnani, ketimbang mangan daging karo wong sing padha tukar-padu.

¹⁸ Wong sing cepak nepsuné nekakaké grejegan, nanging wong sing sabar nyirep kekerengan.

¹⁹ Wong kesèd ana ing endi-endi nemu kasusahan, nanging wong jujur dalané rata.

²⁰ Wong wicaksana gawé bungahé atiné bapakné, nanging wong sing tanpa budi ngina ibuné.

²¹ Wong tanpa budi wis marem karo kabodhoané, nanging wong wicaksana nglakoni sing bener.

²² Rancangan tanpa panimbang bakal gagal, bisané dadi yèn olèh sarujuké wong akèh.

²³ Tembung sing cocog samasa diucapaké ing kaanan sing cocog, kuwi mbungahaké ati.

²⁴ Dalaning uripé wong sing wicaksana kuwi mendhuwur, dudu dalam medhun sing anjog ing kuburan.

²⁵ Pandongané wong angkuh dirusak déning Allah, nanging barang-darbèké wong randha diayomi.

²⁶ Rancangan piala disengiti déning Allah, nanging tembung manis gawé renaning penggalihé.

²⁷ Sing sapa ngarah kauntungan gedhé nganggo tindak sing ora jujur kuwi ngrusak brayaté dhéwé. Sing sapa nampik besel bakal dawa umuré.

²⁸ Wong becik mikir dhisik sadurungé awèh wangsulan. Wong ala énggal awèh wangsulan, nanging wekasané nekakaké karubedan.

²⁹ Gusti Allah nyembadani panyuwuné wong mursid, nanging pandongané wong ala ditampik.

³⁰ Ulat sing sumèh mbungahaké ati, lan pawarta sing becik nyegeraké nyawa.

³¹ Sing sapa nggatèkaké marang pamelèh kuwi wong sing wicaksana.

³² Sing sapa nampik pamerdi gawé ruginé awaké dhéwé. Sing sapa gelem nampani piwelèh bakal wuwuh kawicaksanané.

³³ Pangabekti marang Allah kuwi marakaké andhap-asor, mula ndadèkaké wong kajèn-kéringan.

16 ¹ Manungsa bisa ngrancang-
ngrancang ing sajroning ati,

nanging tembung sing diucapaké kuwi asalé saka Allah.

² Wong ngarani yèn apa sing dilakoni kuwi bener, nanging Allah pirsá panimbang-nimbanging ati.

³ Sakèhé rancanganmu suwunna berkah marang Allah, mula sedyamu bakal keturutan.

⁴ Samubarang sing dititahaké déning Allah kuwi ana karepé dhéwé-dhéwé, mengkono uga wong duraka mesthi ngalami karusakan.

⁵ Wong angkuh disengiti déning Allah, wong mau bakal ora luput saka paukuman.

⁶ Sing tresna lan setya marang Allah, kaluputanmu mesthi bakal diapura; mbangun-turuta marang Allah, temah kowé bakal diedohaké saka bilai.

⁷ Wong sing tansah nindakaké dhawuhé Allah, senajan satruné dirukunaké karo wong mau.

⁸ Hasil sethithik nganggo cara sing bener kuwi luwih becik, ketimbang karo pametu akèh srana patrap sing ora jujur.

⁹ Atiné manungsa ngrancang-ngrancang dalané, nanging Allah sing netepaké arahé tumindaké.

¹⁰ Putusan sing didhawuhaké déning Sang Prabu kuwi kawangsit déning Allah, mula ora bisa salah.

¹¹ Gusti Allah ngersakaké timbangan lan ukuran sing bener, semono uga dol-tinuku kudu kanthi jujur.

¹² Penggawé ala mesthi ditampik déning Sang Prabu, merga keadilan kuwi gawé sentosané pepréntahané.

¹³ Wong sing matur sabarèsé gawé renaning penggalihé Sang Raja; wong sing mengkono mau dikasihi.

¹⁴ Wong wicaksana ngarah supaya Sang Raja rena penggalihé, sebab yèn nganti duka bisa nekakaké bilai.

¹⁵ Sihé Sang Raja kuwi kaya mendhung sing nekakaké udan ing mangsa semi, kamirahané kaya pepadhang sing nguripi.

¹⁶ Kawicaksanaan kuwi ajiné ngungkuli emas, lan pangertèn ajiné ngungkuli slaka.

¹⁷ Dalané wong mursid ngedohi piala, sapa sing lakuné kanthi prayitna, ngreksa marang nyawané.

¹⁸ Piangkuh kuwi nuntun marang karusakan, lan wong gemedhé bakal ambruk.

¹⁹ Becik kanthi andhap-asor amor karo wong cilik, ketimbang karo ngedum jarahan karo wong gemunggung.

²⁰ Sing sapa nggatèkaké marang pangandikané Allah binerkahan, mula begja wong sing kumandel marang Allah.

²¹ Wong sing wicaksana ngerti marang kaanan lan tembungé sing alus marakaké wong dadi yakin.

²² Kawicaksanan kuwi sumberé urip tumraping wong sing nduwèni, nanging wong tanpa budi disiksa merga saka bodhoné.

²³ Wong wicaksana mikir sadurungé ngucapaké tembung; mula njalari apa sing diucapaké saya ngyakinaké.

²⁴ Tembung sing sedhep kuwi kaya talaning madu, kepénak dirasakaké ana ing ati, lan becik kanggo kuwarasaning awak.

²⁵ Ana dalan sing dikira bener, mangka nyatané anjog ing pati.

²⁶ Ngelihing weteng njalari buruh nyambut-gawé keras, merga kepéngin maregi wetengé.

²⁷ Wong duraka golèk dhadhakan natoni atiné liyan, tekan tembungé pisan ngobong kaya geni.

²⁸ Wong goroh njalari tukar-padu, lan srana wewadul misahaké wong memitran.

²⁹ Wong sing seneng ngrodha-peksa nasaraké pepadhané, lan padha dituntun marang karusakan.

³⁰ Sing ngati-ati karo wong sing nglirik kowé karo kedhap-kedhèp; wong mau duwé karep ala karo kowé.

³¹ Umur dawa kuwi ganjarané wong sing mursid lakuné, rambut putih minangka makuthané.

³² Wong sing sabar ing ati kuwi ngungkuli pahlawan, lan wong sing bisa ngendhalèni awaké ngungkuli wong sing nelukaké negara.

³³ Undhi dianakaké kanggo meruhi kersaning Allah, nanging Allah piyambak sing paring wangsulan.

17 ¹ Luwih becik sega garing saemplokan karo ati sing tentrem, ketimbang karo mangan iwak saméja karo tukar-padu.

² Batur sing wicaksana bakal ngopèni momongané sing gawé wirang, lan bakal nampa warisan bareng karo sedulur-seduluré momongan mau.

³ Emas lan slaka diuji nganggo geni, déné atiné manungsa diuji déning Allah.

⁴ Wong ala nggatèkaké gagasan-gagasan sing ala, wong cidra nanggapi tembungé wong goroh.

⁵ Sing sapa moyoki wong miskin, kuwi ngala-ala karo sing nitahaké. Wong sing bungah merga bilai sing dialami déning liyan, ora luput saka paukuman.

⁶ Wong tuwa ngegungaké putuné, kaya déné anak ngegungaké bapakné.

⁷ Wong sing kajèn-kéringan ora patut menawa goroh, lan wong tanpa budi ora patut menawa ngucapaké tembung sing muluk-muluk.

⁸ Ana wong sing nganggep yèn besel kuwi sekti tumrap wong sing mènèhi, bisa ngolèhaké samubarang sing dikarepaké.

⁹ Sing sapa kepéngin diraketi wong, kudu ngapura wong-wong sing gawé kaluputan marang wong mau. Ngubal-ubal prekara sing uwis-uwis, kuwi misahaké mitra.

¹⁰ Kanggoné wong wicaksana diwelèhaké sepisan wis ngerti, nanging tumraping wong tanpa budi digebug ping satus durung ngerti.

¹¹ Wong ala mung arep gawé rerusuh, nanging pati bakal nekani wong mau kaya utusan sing ambek siya.

¹² Luwih becik kepregok karo bruwang sing kélangan anaké, ketimbang karo ketemu wong tanpa budi sing mbèbèraké bodhoné.

¹³ Sing sapa males kabecikan nganggo piala, omahé bakal ora kendhat ketekan bilai.

¹⁴ Miwiti grejegan kuwi kaya wong mbedhah bendungan, mulané ngundurana tukar-padu sadurungé ndadi.

¹⁵ Sing sapa mbeneraké wong ala lan ngukum wong sing ora kaluputan, disengiti déning Allah.

¹⁶ Apa gunané wong tanpa budi ngetokaké ragad kanggo pasinaoné, wong mau rak ora waras pikirané.

¹⁷ Mitra, selawasé ngétokaké katresnané, lan ing mangsa karibedan ngétokaké pasedulurané.

¹⁸ Wong sing janji nanggung utangé liyan kuwi wong bodho.

¹⁹ Wong sing dhemen tukaran kuwi seneng gawé panerak, sing sapa seneng umuk kuwi golèk karubedan.

²⁰ Sing sapa seneng ngapusi ora ngalami katentreman, wong sing goroh bakal cilaka.

²¹ Sing sapa duwé anak tanpa budi bakal nandhang susah, lan bapakné wong bodho mau ora tau ngrasakaké kabungahan.

²² Ati sing seneng kuwi obat sing mujarab, nanging ati semplah presasat pati sing tekané alon-alon.

²³ Hakim sing mélikan gelem nampani besel, supaya ndhoyongaké keadilan.

²⁴ Sing dituju wong pinter yakuwi tindak sing wicaksana, nanging wong sing tanpa budi pikirané nglambrang tekan ngendi-endi.

²⁵ Anak sing tanpa budi gawé prihatiné bapakné, lan kasusahané ibuné.

²⁶ Ora prayoga ndhendha wong sing lakuné bener, lan ora patut nggebugi wong luhur.

²⁷ Wong wicaksana ngampet tembungé, wong sing duwé kapinteran sarèh ing budi.

²⁸ Senajan wong bodho yèn meneng dianggep pinter, lan yèn ora guneman dianggep wicaksana.

18 ¹ Wong sing ndhéwé kuwi golèk senengé dhéwé; apa sing dianggep wong akèh bener, tumrapé dhèwèké salah.

² Wong sing tanpa budi ora preduli marang kawruh, senengé pamèr, ngaku yèn dhèwèké wong pinter.

³ Dosa lan kwirangan kuwi tansah bebarengan. Sing sapa kélangan kaurmatan, nampa kanisthan minangka gantiné.

⁴ Tembung kuwi bisa dadi sumberé kawicaksanan, jeroné kaya samodra lan seger kaya ilining kali.

⁵ Ora prayoga mbeneraké wong salah lan nyalahaké sing bener ana ing pengadilan.

⁶ Tembungé wong sing tanpa budi njalari grejegan, swarané bengok-bengok njaluk digebugi.

⁷ Wong sing tanpa budi gawé sangsara awaké dhéwé, wong mau kejiret déning tembungé dhéwé.

⁸ Panyatur ala kuwi énak rasané, wong padha seneng ngrungokaké.

⁹ Wong kesèd kuwi panyambut-gawéné padha waé karo wong sing ngrusak.

¹⁰ Gusti Allah mono presasat bètèng sentosa, dadi panggonané wong mursid ngungsi lan kaslametaké.

¹¹ Rumangsané wong sugih bandhané kuwi bètèngé, sing ngreksa dhèwèké kaya témbok sing dhuwur.

¹² Wong sing andhap-asor kinurmatan, nanging wong gemunggung nemu karusakan.

¹³ Ngrungokna dhisik sadurungé kowé awèh wangsulan, yèn ora, kowé dianggep wong bodho lan asor.

¹⁴ Kencenging ati kepéngin urip, njalari wong tahan nandhang lara, nanging wong sing kélangan semangaté, sapa sing arep mulihaké?

¹⁵ Wong sing wicaksana tambah kawruhé, wong sing duwé pangertèn mburu kapinteran.

¹⁶ Menawa kowé kepéngin ketemu karo penggedhé, nggawaa pisungsung, supaya rata dalanmu.

¹⁷ Wong sing dhisik olèhé ngaturaké prekarané ana ing pengadilan, kuwi kaya-kaya sing bener, nganti lawané ngajokaké pitakonan kanggo nлити prekarané.

¹⁸ Menawa ana penggedhé loro padha prekaran ana ing pengadilan, sing kanggo mutusaké prekarané undhian.

¹⁹ Yèn kowé mitulungi liyan, wong kuwi bakal ngayomi kowé kaya témbok sing sentosa, nanging yèn atiné kokgawé serik, wong mau bakal ora gelem candhuk-lawung karo kowé.

²⁰ Wong kuwi uripé saka wohing tembungé.

²¹ Tembungmu bisa gawé lestari utawa ngrusak uripmu. Dadi kowé kudu nanggung penggawéné ilatmu.

²² Sing sapa nemu jodho kuwi wong begja, sarta wis olèh sih-kadarman saka Gusti Allah.

²³ Wong mlarat tembungé andhap-asor lan melas-asih, nanging wong sugih mangsuli nganggo tembung kasar.

²⁴ Ana memitran sing ora suwé umuré, nanging uga ana mitra sing kasetyané ngungkuli sedulur.

19 ¹ Luwih becik dadi wong miskin sing lakuné jujur, ketimbang karo wong tanpa budi sing goroh.

² Wong sing pethel ing gawé, nanging tanpa budi kuwi ora migunani sarta

wong sing kesusu, gampang olèhé gawé kesalahan.

³Ana wong sing gawé ruginé awaké dhéwé merga bodhoné, banjur nyalahaké Gusti Allah.

⁴Wong sugih gampang olèh kanca akèh, nanging wong miskin gampang ditinggal déning kancané, sing cacahé mung sethithik.

⁵Sapa sing ngucapaké paseksi goroh ana ing pengadilan bakal diukum; wong mau bakal ora bisa ngéndhani.

⁶Akèh wong sing ngarah olèh sihé penggedhé; akèh wong sing ngaku memitran karo wong sing dhemen wèwèh.

⁷Wong miskin kuwi disengiti déning sedulur-seduluré kabèh, apa menèh para mitrané, padha ngedohi. Senajan ditututi lan diundang, kabèh wis ora ana.

⁸Sing sapa golèk kapinteran kuwi nresnani awaké dhéwé; menawa dipigunakaké, bakal nambahi kabegjané.

⁹Seksi goroh bakal nampa paukuman, sing nyebar goroh bakal katumpes.

¹⁰Wong tanpa budi ora patut urip mukti, padha kaya batur-tukon ora patut ngerèh penggedhé.

¹¹ Wong sing wicaksana ngendhalèni nepsuné, lan dialem merga ngapura wong sing gawé kaluputan marang wong mau.

¹² Dukané ratu kuwi presasat panggeroné singa, sih-palimirmané kaya udan sing dianti-anti.

¹³ Anak sing tanpa budi kuwi ngentèkaké bandhané bapakné, lan rabi sing dhemen padu kuwi kaya payon sing trocoh ora lèrèn-lèrèn.

¹⁴ Wong bisa olèh warisan omah lan bandha saka wong tuwané, nanging rabi sing wicaksana, mung Gusti Allah sing paring.

¹⁵ Wong kesèd seneng turu terus, nanging wekasané bakal keluwèn.

¹⁶ Sing sapa nglakoni dhawuhé Allah kaganjar umur dawa, nanging sing sapa nyepèlèkaké pangandikané bakal mati.

¹⁷ Sing sapa nulungi wong miskin kuwi motangaké marang Allah; Panjenengané sing bakal nyaur.

¹⁸ Anakmu perdinen wiwit cilik, yèn ora ateges kowé mèlu ngrusak anakmu mau.

¹⁹ Wong sing cepak nepsuné bakal nanggung akibaté; yèn wis koktulung

sepisan kepeksa kudu koktulungi saterusé.

²⁰ Ngrungokna marang rembug sing becik lan éling-élingen, supaya ing tembé dadi wicaksana.

²¹ Wong bisa ngrancang samubarang, nanging kersané Allah sing kelakon.

²² Wong sing srakah kuwi nistha, luwih becik dadi wong miskin ketimbang nglakoni goroh.

²³ Mbangun-turuta marang Allah, temah kowé bakal urip, marem, lan kalis ing bilai.

²⁴ Ana wong sing saka kesèdé suthik nglebokaké pangan ing cangkemé dhéwé.

²⁵ Wong keminter kudu diajar, supaya ngerti yèn isih ana prekara sing durung dingertèni. Wong sing wicaksana menawa dituduhaké salahé bakal ngrumangsané.

²⁶ Sing sapa naboki bapakné lan nundhung ibuné metu saka omahé kuwi anak sing nistha lan gawé wirang awaké dhéwé.

²⁷ Hé anakku, menawa kowé nampik marang pitutur, kowé bakal kélangan kawruh sing wis kokduwèni.

²⁸ Seksi sing ala kuwi ngrèmèhaké hukum; wong ala kepéngin ngrasakaké kanikmatané piala.

²⁹ Wong tanpa budi sing gemunggung kuwi pantes digitiki.

20 ¹ Kakèhen ngombé anggur marakaké swara dadi sora, lan minuman keras njalari wong dadi lali. Ora wicaksana wong sing ngombé anggur nganti mendem.

² Dukané raja kuwi presasat panggeroné singa, sing sapa gawé dukané Sang Prabu kuwi nyilakani awaké dhéwé.

³ Wong sing ngedohi tukar-padu kuwi kajèn, nanging wong sing tanpa budi seneng ngumbar nepsuné.

⁴ Wong tani sing kesèd, ora gelem mluku lemahé, tekan mangsané panèn ora ngundhuh apa-apa.

⁵ Gagasané atiné manungsa kuwi kaya sumur jero, nanging wong sing pinter bisa nimba saka kono.

⁶ Saben wong ngaku yèn dhèwèké wong becik lan kena diprecaya, nanging delengen endi sing mengkono temenan?

⁷ Begja bocah sing duwé bapak jujur, lan sing nindakaké prekara sing bener.

⁸ Sang Prabu kang pinarak ing kursi pengadilan, pirsane sembarang sing ala kalawan paningalé.

⁹ Sapa sing bisa muni, "Atiku resik temenan, aku ora duwé dosa?"

¹⁰ Gusti Allah sengit karo wong sing migunakaké timbangan lan ukuran palsu.

¹¹ Senajan bocah pisan kena dititik saka kelakuané, apa temen apa ora.

¹² Sing nitahaké kuping kanggo ngrungu lan mripat kanggo ndeleng kuwi Gusti Allah piyambak.

¹³ Aja karem turu, supaya kowé aja tumiba ing kemlaratan. Nyambuta-gawé sing sregep, supaya lubèr panganmu.

¹⁴ Wong tuku selawasé muni, "Barangé ora apik!" Nanging bareng mungkur ngalem yèn barangé satemené apik.

¹⁵ Emas lan watu aji pancèn akèh, nanging kalah regané karo lambé sing wicaksana.

¹⁶ Wong sing nanggung utangé wong liya kuwi tanpa budi. Becik menawa barang-darbèké wong mau dirampas kanggo jaminan.

¹⁷ Barang colongan kuwi énak rasané, nanging ora suwé cangkémé kaya-kaya kebak krikil.

¹⁸ Rancangan bisa kelakon becik menawa wis ditimbang-timbang kalawan mateng, mulané yèn maju perang kudu nganggo siasat.

¹⁹ Sing sapa nyatur ala kuwi mbukak wadi, mulané aja srawung karo wong sing dhemen wewadul.

²⁰ Sing sapa ngipati-wong tuwané, uripé bakal sirep kaya lampu senthir sing mati ing petengan.

²¹ Barang-darbé sing olèhé kalawan gampang, wekasané ora dadi berkah.

²² Pemales aja koktindakaké dhéwé, nanging pasrahna marang Allah, lan Panjenengané sing bakal nindakaké.

²³ Gusti Allah sengit karo wong sing migunakaké timbangan lan ukuran palsu.

²⁴ Jangkahé manungsa kuwi Gusti Allah sing nemtokaké. Sarèhné mengkono kepriyé bisané manungsa weruh dalané?

²⁵ Menawa arep janji apa-apa karo Gusti Allah kuwi pikiren dhisik, supaya ing tembé ora getun.

²⁶ Raja sing wicaksana pirsu wong sing ala lan ditindhes bola-bali.

²⁷ Gusti Allah kang nitahaké budi lan osiking ati, manungsa ora bisa ndhelik ngoncati awaké dhéwé.

²⁸ Raja bakal tetep pangwasané samasa pepréntahané jujur, bener lan adil.

²⁹ Sing diendelaké wong nom kuwi kekuwatané, lan kaéndahané wong tuwa kuwi uwané.

³⁰ Manungsa sok kudu kebentus dhisik, sadurungé gelem ngowahi lakuné sing ala.

21 ¹ Allah kang ngerèh penggalihé raja, presasat kali, dilèkaké ing sakersané piyambak.

² Saben wong nganggep yèn penemuné kuwi sing bener dhéwé, nanging Gusti Allah mriksa atiné wong.

³ Gusti Allah luwih rena penggalihé yèn manungsa nglakoni kabeneran lan keadilan, ketimbang karo nyaosaké kurban marang Panjenengané.

⁴ Wong duraka dituntun déning rasa angkuh lan gemunggung, mangka kuwi dosa.

⁵ Manungsa sing ngati-ati kuwi nekakaké asil akèh, nanging sing sapa kesusu bakal ngalami kecingkrangan.

⁶ Ngarah kasugihan srana ngapusi kuwi kaya pedhut sing ilang kabur ing angin lan nuntun marang bilai.

⁷ Wong ala padha nemahi karusakan déning panganiaya sing ditindakaké dhéwé, merga padha nampik nindakaké prekara sing bener.

⁸ Dalané wong ngapusi kuwi ménggak-ménggok, nanging lakuné wong sing resik lempeng.

⁹ Pilih manggon ing payon, ketimbang manggon saomah karo bojo sing crèwèt.

¹⁰ Wong duraka kuwi tansah kepéngin nindakaké piala, lan ora duwé welas marang pepadhané.

¹¹ Wong gemunggung yèn diukum marakaké wong bodho dadi pinter. Wong wicaksana mundhak kawruhé saka pengalamané.

¹² Gusti Allah nggatosaké omahé wong ala; wong mau dijorogaké marang bilai.

¹³ Sing sapa ora gelem ngrungokaké pesambaté wong mlarat, yèn sesambat dhéwé bakal ora diparingi.

¹⁴ Atur-atur sing diwènèhaké nganggo sesidheman, nyirep nepsuné wong sing lagi mulad-mulad.

¹⁵ Kabeneran gawé bungahé wong mursid, nanging gawé getéré wong duraka.

¹⁶ Wong sing nyimpang saka kabeneran, kuwi lakuné bakal anjog ing pati.

¹⁷ Wong sing seneng mangan énak bakal nandhang kekurangan; mangan énak ora ndadèkaké sugih.

¹⁸ Wong ala mesthi ketekan bilai, sing arep ditujokaké marang wong mursid.

¹⁹ Pilih manggon ana ing ara-ara samun, ketimbang manggon saomah karo rabi sing cepak nepsuné lan seneng padu.

²⁰ Omahé wong wicaksana kanggonan kalubèran, nanging wong tanpa budi ngentèkaké sanalika apa sing ditampa.

²¹ Sing sapa nindakaké kabeneran lan katresnan bakal kaparingan umur dawa, kaluhuran lan kaurmatan.

²² Wong wicaksana bisa ngrebut bètèng sing dijaga déning wong rosa-rosa, lan ngrubuhaké témbok-témboké sing padha diendel-endelaké.

²³ Sing sapa njaga tembungé,
ngedohaké awaké dhéwé saka
karubedan.

²⁴ Wong angkuh kuwi gemunggung,
lumuhur-luhur lan ninggal tata-krama.

²⁵ Wong kesèd sing wegah nyambut-
gawé mati déning pekaremané dhéwé.

²⁶ Senengé sedina-dina mung ngangen-
angen apa sing dipéngini; nanging wong
mursid seneng wèwèh kanthi loma.

²⁷ Gusti Allah sengit karo kurbané wong
ala, apa menèh sing dicaosaké kalawan
sedyala.

²⁸ Paseksi goroh bakal ditampik,
nanging tembungé wong sing ditimbang-
timbang kanthi mateng bakal ditampa.

²⁹ Wong mursid kuwi salaku-lakuné
mantep; nanging kabecikané wong
duraka digawé-gawé.

³⁰ Kawicaksanané manungsa, kawruh
lan pratikelé ora ana gawéné samasa
cengkah karo kersané Allah.

³¹ Wong bisa nyawisaké jaran kanggo
perang, nanging sing paring kemenangan
kuwi Allah.

22 ¹ Jeneng sing becik kuwi ajiné
ngungkuli kasugihan gedhé,

ditresnani déning wong ajiné ngungkuli emas lan slaka.

² Wong sugih lan wong mlarat kuwi pinangkané padha, karo-karoné Gusti Allah sing nitahaké.

³ Wong wicaksana weruh bilai sing arep nekani, banjur diéndhani; nanging wong tanpa budi ndlarung waé, lan wekasané getun.

⁴ Ganjarané wong sing andhap-asor lan ngabekti marang Allah, kuwi kasugihan, kaurmatan lan umur dawa.

⁵ Wong sing ngreksa uripé kuwi ngedohi jiret, sing dipasang ana ing dalané wong ala.

⁶ Bocah wiwit cilik ajarana bab dalan sing prelu ditambah; supaya tekan tuwa ora bakal nyimpang.

⁷ Wong mlarat dadi budhaké wong sugih, lan wong utang dadi budhaké sing ngutang.

⁸ Wong sing nyebar panganiaya bakal ngentèni bilai, mula mandheg panganiayané.

⁹ Wong sing seneng wèwèh marang wong mlarat bakal diberkahi, merga rejekiné dipangan bareng karo wong miskin.

¹⁰ Wong sing angkuh kuwi singkirana, temah bakal ora ana grejegan, tukar-padu lan tuding-tudingan sing siji nyalahaké sijné.

¹¹ Wong sing resik atiné lan alus tembungé, bakal dadi mitrané Sang Raja.

¹² Gusti Allah njaga lestariné kabeneran, srana ora nggapé tembungé wong goroh.

¹³ Wong kesèd gawé alasan, "Ing njaba ana singa, aku dakana ing omah waé, mundhak aku ditubruk ana ing dalan."

¹⁴ Laku jina kuwi upamané kaya luwangan. Wong sing diukum Gusti Allah kecemplung ana ing kono.

¹⁵ Bocah mono wis lumrah yèn tumindaké tanpa budi, mariné menawa digitik srana pendidikan.

¹⁶ Sing sapa atur-atur marang wong sugih lan nindhes wong miskin supaya olèh kauntungan kanggo awaké dhéwé, kuwi nekakaké kecingkrangan marang awaké dhéwé.

¹⁷ Rungokna pituturé wong wicaksana; piwulangku iki gatèkna.

¹⁸ Menawa koksipen ing atimu lan kokcepataké ing lambému, bakal gawé senengé atimu.

¹⁹ Aku kepéngin supaya kowé duwé pengandel marang Allah, mulané bebasan iki dakkandhakaké marang kowé, iya marang kowé dhéwé.

²⁰ Aku wis nulis bebasan 30 kanggo kowé, isi kawruh lan pitutur bab apa sing diarani kabeneran.

²¹ Prekara mau arep dakwulangaké marang kowé, iya marang kowé dhéwé, supaya samasa kowé didhawuhi nggolèki prekara endi sing bener, kowé bisa awèh wangsulan marang sing ndhawuhi.

²² Aja golèk bathi saka wong miskin dupèh kowé bisa tumindak mengkono, lan aja golèk asil saka wong sing lagi kepèpèt enggoné prekaran ana ing pengadilan.

²³ Merga, Allah mbéla prekarané wong mau lan njabut nyawané wong sing ngrampas bandhané wong mau.

²⁴ Aja srawung karo wong sing cepak nepsu utawa sing brangasan,

²⁵ mundhak kowé ketularan wataké lan ora bisa uwal.

²⁶ Aja nanggung utangé wong liya.

²⁷ Yèn kowé ora bisa nyaur utangé bisa uga slèmèk sing kokturonni katut dilorod kanggo nyaur utangé.

²⁸ Pathok watesé lemahmu sing lawas aja kokunduraké, merga kuwi wis ditetepaké déning leluhurmu.

²⁹ Wong sing trampil lan pethel ing gawé bakal ngawula marang raja, ora marang wong asor.

23 ¹ Yèn kowé disuguh mangan wong gedhé, élinga sapa wongé kuwi.

² Yèn sing disuguhaké karemanmu, kowé kudu nyegah pangangah-angahmu.

³ Aja kakèhan olèhmu ngrahapi suguhan sing énak-énak mau, jalaran bisa uga wong sing nyuguh mau arep njorogaké kowé.

⁴ Aja ngangsa kepéngin dadi sugih, cegahen niatmu sing mengkono kuwi.

⁵ Sebab, bandhamu bisa entèk sakedhèp nétra, kaya-kaya duwé swiwi, banjur mabur kaya manuk garudha.

⁶ Aja mangan suguhané wong medhit lan ngrahapi pangané sing énak-énak.

⁷ Wong kuwi nawani, "Mangga kula aturi mundhut malih!," nanging pangucapé mau mung lelamisan. Ana prekara liya sing dipikir. Lan sing dipikir kuwi sing satemené dikarepaké.

⁸ Sing kokpangan bakal kokwutahaké menèh, lan tembungmu manis ora ana gunané.

⁹ Aja ngajak omong-omongan wong sing tanpa budi, sebab tembungmu sing wicaksana bakal mung dirèmèhaké waé.

¹⁰ Aja ngunduraké pathok lawas watesé lemahmu, lan aja ngrebut lemahé bocah lola.

¹¹ Sebab Gusti Allah sing mbéla prekarané bocah mau kuwi mahakwasa. Panjenengané piyambak kang bakal prekaran karo kowé.

¹² Gatèkna piwulangé gurumu lan golèka kawruh sakatogmu.

¹³ Anakmu perdinen; ora-orané anakmu mati yèn koksabeti,

¹⁴ malah bakal ndadèkaké beciké ing saterusé.

¹⁵ Hé anakku, aku bungah yèn kowé dadi wong wicaksana.

¹⁶ Atiku bakal mongkog menawa krungu tembungmu sing jujur.

¹⁷ Kowé aja mèri karo wong-wong sing gawé piala, nanging ngabektia marang Allah,

¹⁸ mesthi uripmu ing tembé bakal kepénak.

¹⁹ Hé anakku, rungokna, dadia wong wicaksana, lan jaganen kelakuanmu supaya ora nyimpang saka dalan sing bener.

²⁰ Aja sesrawungan karo wong sing gawéné mendem anggur utawa seneng mangan énak.

²¹ Wong sing karem anggur lan mangan énak kuwi wekasané bakal cilaka. Yèn uripmu mung mangan lan turu ora suwé bakal mlarat.

²² Rungokna pituturé bapakmu, sebab bapakmu kuwi sing nganakaké kowé, lan aja ngrèmèhaké ibumu samangsa ibumu wis tuwa, malah ngétokna enggonmu ngajèni.

²³ Kabeneran, kawicaksanaan, kawruh lan pangertèn kuwi akèh ajiné, mulané aja kokedol.

²⁴ Bapak bakal seneng yèn anaké becik atiné, lan mongkog yèn anaké wicaksana.

²⁵ Bapak lan ibumu gawénen gedhé atiné, karebèn rumangsa begja déné duwé anak kowé.

²⁶ Hé anakku, pituturku gatèkna, nirua lelakonku.

²⁷ Wong wadon tuna susila kuwi presasat kala-jiret sing mbebayani.

²⁸ Kaya bégal sing ngadhang wong ana ing dedalan sarta njalari wong lanang akèh padha sèdhèng.

²⁹ Sing sapa seneng endem-endeman ngombé anggur nganti bengi, lan seneng ngicipi campuran anggur anyar, yakuwi wong sing seneng sesambat njaluk diwelasi, sing selawasé gawé gègèr, lan selawasé ora nrima. Wong mau mripaté abang lan rainé abuh pating brénjol; mesthiné sing mengkono ora prelu.

³⁰ (23:29)

³¹ Mulané kowé aja kena digodha déning anggur, senajan rupané abang sumringah, gumebyar ana ing tuwung lan yèn diombé énak rasané, angler mleburné ing gorokan.

³² Nanging ésuké rasané awakmu kaya mentas dicokot ula mandi.

³³ Mripatmu banjur weruh rerupan sing anèh-anèh, kowé ora bisa mikir lan kandhamu ora cetha.

³⁴ Rasané kaya lagi mabuk-laut ing tengahé segara, gondhal-gandhul gumantung ing cagaking prau.

³⁵ Kowé bakal muni, "Wah aku diantemi, nanging ora krasa. Aku digebugi, nanging aku ora kèlingan. Yagéné aku ora bisa menyat? Wah, yèn ngono aku prelu ngombé menèh!"

24 ¹ Aja mèri karo wong ala, lan aja memitran karo wong sing kaya mengkono.

² Wong mau gawéné mung ngrancang-ngrancang piala; sing digunem mung olèhé arep gawé cilakané liyan.

³ Omah kuwi ngadegé didhasari kawicaksanaan lan

⁴ merga pangertèn kamar-kamaré diisi prabot lan barang-barang pèni sing akèh ajiné.

⁵ Wong wicaksana kuwi wibawané luwih gedhé ketimbang karo wong rosa. Pancèn mengkono, kawruh kuwi luwih penting tinimbang kekuwatan.

⁶ Sebab wong sing kepéngin menang, dhisik dhéwé kudu duwé rancangan sing apik sadurungé miwiti perang, mangka rancangan sing apik, yakuwi yèn akèh sing mènèhi rembug.

⁷ Wong sing tanpa budi ora ngerti surasané bebasan sing jero. Wong mau

ora bisa urun rembug apa-apa samasa ana prekara penting.

⁸ Sing sapa tansah ngrancang piala, bakal karan wong jail.

⁹ Apa sing kewetu saka wong tanpa budi mau anané mung piala. Wong sing seneng gawé cilakané liyan kuwi disengiti saben wong.

¹⁰ Yèn ing mangsa karubedan kowé cilik ing ati, kuwi nélakaké yèn kowé pancèn ora duwé kekuwatan.

¹¹ Aja mangu-mangu ngluwari wong sing diukum pati, ikhtiyarna luwaré wong sing arep digantung.

¹² Bisa uga kowé duwé penganggep yèn kuwi dudu urusanmu, nanging Gusti Allah pirsá alasanmu sing satemené. Panjenengané rak ngulataké kowé, lan bakal ngganjar manut penggawému.

¹³ Hé anakku, mangana madu, sebab kuwi becik kanggo kuwarasanmu. Kaya déné madu saka ing tala mau rasané legi ing ilat,

¹⁴ semono uga kawicaksanan tumrapping nyawa. Mulané nduwènanana kawicaksanan, mesthi mbésuk uripmu bakal kepénak.

¹⁵ Aja kaya wong ala sing ngrancang-ngrancang mbégal wong mursid, utawa ngrebut omahé.

¹⁶ Sebab senjata wong mursid kerep ambruk, nanging mesthi tangi menèh, nanging wong ala bakal tumpes déning bilai.

¹⁷ Aja seneng yèn mungsuhmu nemu bilai, lan aja bungah-bungah yèn mungsuhmu keplèsèt.

¹⁸ Sebab yèn Gusti Allah pirsa, kowé mesthi dianggep ala ing ngarsané lan Panjenengané dadi murungaké enggoné arep males marang mungsuhmu mau.

¹⁹ Kowé aja kwatir bab wong ala, lan aja mèri marang wong mau.

²⁰ Wong ala mono ora duwé pengarep-arep bab kaanané ing mbésuké.

²¹ Hé anakku, wedia marang Allah lan ngurmatana Sang Prabu. Aja mèlu-mèlu karo wong sing mbaléla marang Allah lan Sang Prabu.

²² Wong sing mengkono sawayah-wayah bisa ketekan bilai, mangka kowé ngerti sepira gedhéné bilai mau.

²³ Ing ngisor iki bebasan anggitané para wicaksana. Ana ing pengadilan, hakim ora kena mawang wong.

²⁴ Hakim sing nyalahaké wong bener bakal diipat-ipati lan disengiti déning saben wong.

²⁵ Nanging hakim sing ngukum wong sing salah bakal begja uripé lan olèh jeneng apik.

²⁶ Sing sapa awèh wangsulan kang jujur kuwi mitra sing sejati.

²⁷ Aja ngedegaké omah utawa mbangun brayat dhisik yèn pegawéan ing pategalanmu durung kokgarap nganti rampung, supaya kowé duwé apa sing arep kokenggo sangu urip.

²⁸ Aja nggorohi pepadhamu lan aja ngapusi pepadhamu.

²⁹ Kowé aja kandha, "Wong kuwi arep dakwales kaya penggawéné marang aku!"

³⁰ Tau aku liwat ing palemahané wong kesèd, lan ing pakebonan angguré wong tanpa pikiran.

³¹ Wah kabèh kebak rerungkudan, lemahé ketutupan ing lateng^c lan témboké jugrug kabèh.

³² Kuwi kabèh daktamataké lan aku olèh piwulang.

---

^clateng: bangsané tuwuhan.

³³ Sing sapa muni, "Turu sedhéla engkas, ngantuk sedhéla engkas, sedhakep sedhéla engkas, lèyèh-lèyèh sedhéla engkas,"

³⁴ wong kuwi sajroné isih turu bakal ketekan kemiskinan kaya rampog sing nggawa gegaman.

25 ¹ Bebasan-bebasan iki iya anggitané Suléman, diklumpukaké déning para abdiné Hizkia ratu ing Yéhuda.

² Kita ngluhuraké Allah merga Panjenengané medhar prekara-prekara sing winadi. Kita ngurmati Sang Prabu merga enggoné paring ketrangan.

³ Wong ora bisa njajagi penggalihé raja. Penggalihé ngungkuli kita kabèh, kaya dhuwuré langit lan jeroné samodra.

⁴ Rereged ing slaka menawa diresiki, slaka mau kena digarap déning kemasan dadi piranti.

⁵ Penaséhat sing ala singkirna saka ing ngarsané Sang Raja, mula pepréntahané bakal adil.

⁶ Yèn ngadhep Sang Prabu aja gemedhé, lan aja nganggep awakmu padha karo wong gedhé.

⁷ Luwih becik wong akon kowé, "Kula aturi minggah mriki," ketimbang karo diasoraké ana ing ngarepé para penggedhé.

⁸ Aja kesusu ngladèkaké prekara ana ing pengadilan. Saupama banjur ana wong liya sing mbuktèkaké yèn kowé salah, kowé arep muni apa?

⁹ Buktèkna karo pepadhamu yèn kowé pancèn bener, nanging aja mbukak wadiné wong liya.

¹⁰ Supaya kowé ora diécé wong sing padha krungu, lan gentèn digawé wirang.

¹¹ Tembung patitis sing diucapaké ing wektu sing cocog, kuwi kaya woh apel emas disèlèhaké ing piring slaka.

¹² Pituturé wong wicaksana kuwi luwih aji, ketimbang karo ali-ali utawa hiasan emas murni.

¹³ Utusan sing setya kuwi gawé leganing atiné sing ngutus, kaya banyu adhem sing seger yèn nuju panèn ing mangsa panas.

¹⁴ Wong sing janji arep wèwèh nanging ora tau diulungaké, kuwi presasat mendhung awor angin tanpa udan.

¹⁵ Penggedhé sing keras wataké bisa diyakinaké nganggo kesabaran, tembung sing sarèh bisa ngempukaké ati sing keras.

¹⁶ Mangana madu sacukupé waé, aja nganti kewaregen, nganti kokwutahaké menèh.

¹⁷ Aja kekerepen sanja ing omahé wong, supaya wong mau ora bosen, nganti dadi sengit karo kowé.

¹⁸ Sing sapa awèh paseksi goroh ing ngatasé pepadhané, padha kaya matèni wong mau nganggo penthung, pedhang utawa panah sing landhep.

¹⁹ Ngendelaké wong sing ora kena dipercaya ing wektu karibedan, kuwi kaya wong mamah tanpa untu utawa mlaku mangka sikilé pincang.

²⁰ Sing sapa menyanyi ing ngarepé wong sing lagi susah, kuwi kaya wong sing mbukak kemulé ing mangsa bedhidhing utawa ngesokaké cokak ana ing tatuné.

²¹ Wong sing sengit karo kowé, yèn keluwèn wènèhana mangan, yèn ngelak wènèhana ngombé.

²² Srana mengkono wong mau bakal kisinin banget lan kowé bakal diganjar déning Allah.

²³ Penyatur ala kuwi gawé panasing ati, kaya angin saka Lor kuwi mesthi nggawa udan.

²⁴ Pilih manggon ing payoning omah ketimbang dadi saomah karo rabi sing seneng padu.

²⁵ Krungu kabar becik ana ing negara manca iku segeré kaya wong ngelak ngombé banyu adhem ing mangsa panas.

²⁶ Wong mursid sing kwatir ngadhepi wong ala kuwi kaya sumber sing buthek utawa kotor.

²⁷ Kakèhan mangan madu kuwi ora becik, semono uga wong sing kakèhan pangalembana.

²⁸ Wong sing ora bisa ngerèh nepsuné, upamané kaya kutha sing tanpa bètèng, mula gampang ditelukaké.

26¹ Kaya déné ora ana salju tiba ing mangsa panas lan udan ing mangsa panèn, kaya mengkono uga ora ana wong tanpa pikir sing diurmati.

² Ipat-ipat bakal ora mempan, kejaba yèn kowé pancèn salah. Iku mung kaya manuk sing liwat mabur lan ora ménclok.

³ Jaran kudu dipecut lan kuldi kudu dikendhalèni, mengkono uga wong tanpa pikir mbutuhaké gebug.

⁴ Sing sapa mangsuli pitakoné wong tanpa pikir, kuwi dadi tanpa budi dhéwé.

⁵ Wong tanpa pikir iku kudu diwangsuli miturut kaanané sing bodho mau, supaya aja duwé penganggep yèn dhèwèké kuwi wong pinter.

⁶ Sing sapa kongkonan wong tanpa pikir, kuwi padha karo ngetok sikilé dhéwé, ateges nyilakani awaké dhéwé.

⁷ Wong tanpa budi ora bisa migunakaké bebasan, kaya déné wong lumpuh ora bisa migunakaké sikil kanggo mlaku.

⁸ Sing sapa ngurmati wong tanpa budi, kuwi padha waé karo nalèni watu ana ing bandhil.

⁹ Wong tanpa budi sing ngucapaké bebasan kuwi kaya wong mendem sing ngarah njupuk eri sing tumancep ing tangané.

¹⁰ Wong sing njupuk wong gemblung utawa wong mendem dadi buruhé, kuwi

presasat wong manah sing natoni saben wong sing liwat.

¹¹ Kaya déné asu mbalèni utah-utahané, mengkono uga wong tanpa pikir ngambali bodhoné.

¹² Wong tanpa budi sing bodho dhéwé, kuwi kaanané luwih becik, ketimbang karo wong sing rumangsa pinter dhéwé.

¹³ Wong kesèd wegah ninggal omahé, ujaré, "Ana ing dalan lan lurung-lurung ana singa."

¹⁴ Wong kesèd ngglébag ngiwa ngglébag nengen ana ing peturoné, kaya lawang mubeng ing èngsèlé.

¹⁵ Wong kesèd muluk ing piring, nanging awang-awangen ngangkat tangané menyang lambéné.

¹⁶ Wong kesèd rumangsa luwih pinter ketimbang karo wong wicaksana pitu sing pinter mangsuli.

¹⁷ Wong sing mèlu-mèlu tukar-padu sing dudu urusané, kuwi kaya wong mlaku ing dalan njèwèr kupingé asu.

¹⁸ Wong sing nasaraké liyan, mangka ngakuné mung geguyon, kuwi wong gendheng sing dolanan geni.

¹⁹ (26:18)

²⁰ Tanpa kayu geni bakal mati; tanpa penyatur ala tukar-padu bakal sirep.

²¹ Merga anané areng, mawa terus mengangah; merga kayu, geni murub terus, mengkono uga penyatur ala gawé ndadiné tukar-padu.

²² Penyatur ala kuwi kaya panganan énak. Saben wong seneng mangan.

²³ Lambé manis sing nutupi kekarepan ala kuwi kaya krèwèng kalapis slaka.

²⁴ Wong lamis kuwi nutupi rasa sengit nganggo tembung manis.

²⁵ Aja ngandel karo sumèhé ulaté, merga atiné ngendhem rasa sengit.

²⁶ Senajan wong nutupi rasa sengit, nanging penggawéné ala bakal konangan déning wong akèh.

²⁷ Sing sapa masang kala kanggo wong liya bakal kejiret dhéwé, sing sapa ngglundhungaké watu bakal keglundhungan dhéwé.

²⁸ Ilat cidra natoni wong sing disengiti, lambé cidra nekakaké karusakan.

27 ¹ Aja gemunggung mungguh dina sésuk, awit kowé ora ngerti apa sing bakal kelakon ing dina sésuk.

² Karebèn wong liya sing ngalem kowé, aja lambému dhéwé; karebèn wong

sing kowé ora kenal waé, aja lambému dhéwé.

³ Senajan watu lan pasir kuwi abot, nanging ora sepiraa yèn katandhing karo laraning ati merga saka penggawéné wong tanpa budi.

⁴ Brangasan kuwi tegelan lan gawé rusak, nanging dudu apa-apa yèn katandhing karo cemburu.

⁵ Becik pamelèh sing blaka, tinimbang katresnan sing ora dikétokaké.

⁶ Mitra karepé apik, senajan kowé digebug, nanging menawa kowé dirangkul mungsuhmu, sing ngati-ati.

⁷ Yèn kowé lagi wareg, senajan madu pisan koktampik; nanging yèn kowé ngelih, senajan pangan sing pait pisan rasané legi.

⁸ Wong sing ana ing paran, kuwi kaya manuk sing ninggal susuhé.

⁹ Ganda arum lan lenga wangi gawé senengé ati, nanging karubedan gawé bubrahing pikir lan ngilangaké tentreming ati.

¹⁰ Aja lali karo mitramu lan mitrané bapakmu. Yèn ngalami karubedan aja njaluk tulung marang sedulur; tangga

sing cedhak luwih becik tinimbang sedulur sing adoh.

¹¹ Hé anakku, tumindaka kanthi wicaksana, supaya seneng atiku, lan bisa mangsuli wong sing padha nacad aku.

¹² Wong wicaksana ngéndhani bilai sing arep nekani, nanging wong tanpa pikir malah methukaké.

¹³ Sing sapa merga bodhoné nanggung utangé wong sing dudu kenalané, kuwi becik yèn barang-darbèké dirampas dienggo nanggung lunasé utang mau.

¹⁴ Sing sapa isih ésuk umun-umun awèh salam karo mitrané nganggo swara sora nganti gawé kagèté, kuwi padha karo ngipat-ipati mitrané.

¹⁵ Rabi sing crèwèt kuwi kaya payon trocoh ing mangsa udan.

¹⁶ Sing sapa bisa gawé menengé, kuwi presasat bisa ngendheg angin utawa nggegem lenga.

¹⁷ Wesi landhepé menawa diasah nganggo wesi; semono uga manungsa dadi pinter merga sesrawungan karo pepadhané.

¹⁸ Sing sapa ngrumati wit anjir bakal mangan wohé, lan abdi sing nggematèni bendarané bakal diajèni.

¹⁹ Sing sapa ngilo ing banyu weruh rupané, mengkono uga atiné manungsa kuwi nuduhaké watak-wataké wong mau.

²⁰ Pepénginané ati kuwi kaya donyané wong mati, ora kebak-kebak, tansah bisa ditambahi menèh.

²¹ Emas lan slaka bisa diuji nganggo geni, nanging ala-beciké wong diukur nganggo penganggepé wong akèh.

²² Wong sing tanpa pikir senjata ditutu awor karo gabah ana ing lesung, bodhoné ora bakal ilang.

²³ Wedhus lan raja-kayamu gematènana kalawan tliti;

²⁴ sebab kasugihan mono ora tetep; senjata bangsa pisan ora langgeng selawasé.

²⁵ Mulané nglumpukna damèn lan ngarita suket ing pèrèng-pèrènging gunung.

²⁶ Pakakna wedhusmu supaya wuluné kena koktenun kagawé klambi, lan wedhusmu lanang kena kokedol kanggo tuku lemah.

²⁷ Malah cukup kanggo panganmu lan pangané brayatmu sarta kanca-kancamu.

28¹ Wong ala mlayu, senajan ora ana sing mburu, nanging wong mursid kendel kaya singa.

² Bangsa sing akèh dosané pijer gonta-ganti pemimpin; bangsa mau sentosa lan lestari menawa dierèh déning wong pinter sing wicaksana.

³ Penggedhé sing nindhes wong miskin kuwi kaya udan deres sing ngrusak panèn.

⁴ Wong sing ora ngajèni prenatal kuwi ngalem marang wong duraka, nanging wong mursid nepsu menawa prenatal dirusak.

⁵ Wong duraka ora ngerti apa sing diarani bener, nanging wong mursid ngerti samubarang.

⁶ Luwih becik dadi wong miskin nanging jujur, ketimbang dadi wong sugih sing culika.

⁷ Anak sing netepi prenatal kuwi wicaksana, nanging anak sing seneng sesrawungan karo wong ora kanggo ing gawé, gawé wirangé bapakné.

⁸ Wong sing sugihé merga nganakaké dhuwité, kasugihané bakal dadi pandumané wong sing melasi wong miskin.

⁹ Sing sapa ora maèlu prenatal, pandongané disengiti déning Allah.

¹⁰ Sing sapa nasaraké wong mursid marang dalan sing ala, bakal kejiret déning kalané dhéwé. Wong sing ora kaluputan nampa ganjaran.

¹¹ Wong sugih selawasé rumangsa wicaksana, nanging wong miskin sing wicaksana ngerti kaanané wong mau sing satemené.

¹² Yèn wong mursid nyekel pepréntahan, wong kabèh padha seneng, nanging yèn wong ala olèh pangkat wong kabèh padha umpetan.

¹³ Sing sapa nutupi kaluputané ora bakal maju, nanging sing sapa ngakoni lan marèni kaluputané dikasihi déning Allah.

¹⁴ Mbangun-turuta marang Allah, mesthi uripmu bakal begja. Nanging yèn kowé wangkal bakal ditumpes.

¹⁵ Wong miskin kuwi tanpa daya ngadhepi penggedhé sing duraka, sebab pangwasa mau presasat singa nggero golèk memangsang.

¹⁶ Penggedhé sing ora wicaksana kuwi wataké ambek siya. Sing sapa sengit marang piala lestari pangwasané.

¹⁷ Sing sapa matèni wong kuwi ndhudhuk kuburé dhéwé kanthi rerikatan, mulané aja kokcegah!

¹⁸ Sing sapa temen lakuné bakal kapitulungan, nanging sing sapa ora temen ora kenjana-nyana bakal tiba kejrungup.

¹⁹ Wong tani sing pethel ing gawé bakal ora kekurangan pangan, nanging wong sing ora nggemèni wektu bakal tiba ing kemlaratan.

²⁰ Wong sing jujur uripé binerkahan, nanging sing ngaya kepéngin énggal-énggal sugih nyiksa awaké dhéwé.

²¹ Pilih kasih kuwi ora prayoga, éwasemono ana wong sing gelem nglakoni piala mung merga pangan saemplokan.

²² Wong drengki kuwi ngaya kepéngin dadi sugih, nanging ora nyana yèn bisa ketekan kemlaratan.

²³ Sing sapa melèhaké wong kuwi wekasané luwih ditresnani tinimbang karo wong sing ngolor.

²⁴ Sing sapa nyolong barangé bapa lan biyungé, mangka nganggep kuwi ora salah, padha karo wong ngrampog.

²⁵ Wong watak mélikan kuwi njalari tukar-padu, nanging sing sapa precaya marang Allah kalubèran berkah.

²⁶ Sing sapa ngendelaké atiné dhéwé kuwi wong tanpa budi, nanging sing lakuné kalawan kawicaksanan oncat saka bilai.

²⁷ Sing sapa wèwèh marang wong miskin, bakal ora nandhang kacupetan, nanging sing ngeremaké mripaté kanggo wong miskin, bakal kena ing ipat-ipat.

²⁸ Samasa wong duraka olèh pangwasa, wong-wong padha umpetan, nanging yèn wong mau ditumpes, wong mursid genti nyekel pangwasa.

29 ¹ Sing sapa saben diwelèhaké mangkotaké atiné, bakal dirusak dadakan, nganti ora kena didandani menèh.

² Pangwasa sing adil gawé bungahé rakyat, nanging yèn sing nyekel pangwasa wong duraka, rakyaté sambat-sambat.

³ Sing sapa rumaket ing kawicaksanan ndadèkaké bungahé bapakné, nanging sing sapa sesrawungan karo sundel, ngebrèh-ebrèh kasugihané.

⁴ Raja nyentosakaké negara srana nindakaké keadilan, nanging sing narik pajeg kakèhen gawé ambruké negara.

⁵ Sing sapa dhemen ngalem pepadhané, kuwi masang jiret ing sikilé dhéwé.

⁶ Wong ala kejiret déning pialané dhéwé, nanging wong temen uripé bébas lan bungah.

⁷ Wong becik kuwi ngormati wewenangé wong miskin, nanging wong ala ora mikir tekan semono.

⁸ Wong sing ora maèlu kepentingané pepadhané kuwi gawé gègèré negara, nanging wong wicaksana nyirep huru-hara.

⁹ Yèn wong wicaksana prekaran karo wong sing tanpa pikir, wong sing tanpa pikir mau bakal nggeguyu, omongané seru lan ngawur.

¹⁰ Wong ambek siya kuwi sengit karo wong temen, nanging wong mursid ngayomi uripé wong temen.

¹¹ Wong tanpa pikir ngumbar nepsuné sakatogé, nanging wong wicaksana sabar lan ngendhalèni rasaning atiné.

¹² Yèn wong sing nyekel pangwasa seneng karo laporan palsu, punggawané kabèh bakal seneng goroh.

¹³ Wong miskin lan wong ambek siya kuwi Gusti Allah sing paring mripat marang karo-karoné.

¹⁴ Raja sing tumindak adil marang wong miskin pepréntahané bakal lestari suwé.

¹⁵ Gitik lan pitutur kuwi ngolèhaké kawicaksanan, nanging bocah ugungan gawé wirangé ibuné.

¹⁶ Yèn saya akèh wong ala sing nyekel pangwasa, kadursilan bakal mundhak akèh. Wong mursid bakal lestari urip lan nyipati ambruké wong-wong mau.

¹⁷ Anakmu perdinen, mesthi bakal ndadèkaké ayemé atimu, malah awèh kabungahan marang kowé.

¹⁸ Bangsa sing ora katuntun déning wangsité Allah dadi wong urakan. Begja wong sing netepi pepakoné Allah.

¹⁹ Batur aja mung diperdi nganggo tembung thok, sebab senajan ngerti, wong mau ora bakal nggatèkaké.

²⁰ Wong sing gunemé tanpa dipikir kuwi luwih asor tinimbang wong sing tanpa pikiran.

²¹ Batur yèn cilik mula diugung, wekasané bakal ngrampas barang-darbèkmu kabèh.

²² Wong sing cepak nepsuné nekakaké tukar-padu lan huru-hara.

²³ Sing sapa gemedhé ndadèkaké awaké ora kajèn, nanging sing wataké andhap-asor bakal diluhuraké.

²⁴ Sing sapa nampani panduman saka maling, kuwi ora ngéman awaké dhéwé. Yèn wong mau gelem ngaku ana ing pengadilan, bakal diukum negara, nanging yèn ora ngaku diukum déning Allah.

²⁵ Wedi marang manungsa ora nylametaké, nanging sing sapa kumandel marang Allah kareksa kalawan sentosa.

²⁶ Akèh wong sing ngudi supaya olèh sih saka penggedhé, nanging mung Allah kang bisa paring keadilan.

²⁷ Wong mursid sengit marang penggawéné wong duraka, lan wong duraka sengit marang wong mursid.

30 ¹ Pangandikané Agur bin Yaké, menawa ana wong sing ngucap mengkéné, "Gusti Allah ora nunggil karo aku, Gusti Allah ora nunggil karo aku, mula semplah atiku."

² Aku iki luwih ngèmperi kéwan tinimbang manungsa, aku ora duwé akal budi kaya lumrahé manungsa.

³ Aku ora tau nggegulang kawicaksanan, lan ora duwé kawruh bab Allah babar-pisan.

⁴ Sapa sing duwé kawruh kaswargan? Sapa sing tau nggegem angin ana ing tangané? Sapa sing tau mbuntel banyu ana ing jubahé? Sapa sing nemtokaké wates-watesé bumi? Kuwi jenengé sapa? Lan sapa jenengé anaké? Kowé rak weruh?

⁵ Gusti Allah netepi sakèhé janjiné. Panjenengané dadi tetamèngé wong sing kumandel marang Panjenengané.

⁶ Aja nambahi marang pangandikané, supaya kowé aja diukum lan ketemu goroh.

⁷ Dhuh Allah, kalih prekawis ingkang kawula suwun, mugé sampun Paduka tampik, mugé kaparingana sadèrèngipun kawula pejah, inggih menika:

⁸ Kawula katebihna saking wicanten goroh, menapa malih sampun Paduka ganjar kemlaratan utawi kasugihan, nanging kaparingana rejeki sacekapipun kémawon;

⁹ supados menawi kawula ketuwuken sampun ngantos nyélaki Paduka kaliyan mungel, "Gusti Allah kuwi sapa?," utawi menawi kawula miskin, kawula lajeng purun nyolong, lan damel wirang Asmanipun Allah kawula.

¹⁰ Aja madulaké batur ana ing ngarepé bendarané, supaya batur mau aja nganti nyumatani kowé, sarta kowé kanggep luput.

¹¹ Ana sawenèhing wong sing nyumatani bapakné lan ora nyuwunaké berkah kanggo ibuné.

¹² Ana sawenèhing wong sing ngalem awaké dhéwé yèn resik, mangka nyatané kotoré ora karu-karuwan.

¹³ Ana wong sing rumangsa becik, ora ana tandhingé.

¹⁴ Ana sawenèhing wong sing tegel meres wong miskin; mengkono carané golèk kauntungan.

¹⁵ Lintah duwé anak wadon loro, karo-karoné dijenengaké: "Aku njaluk!" Ana patang prekara sing ora tau wareg lan kandha, "Cukup!," yakuwi:

¹⁶ donyané wong mati, wong wadon sing gabug, lemah garing sing butuh udan, lan geni sing ora kena disirep.

¹⁷ Sing sapa ngala-ala bapakné lan ngrèmèhaké ibuné sing wis tuwa, beciké dipakakaké manuk gagak, utawa karebèn dimangsa manuk beri.

¹⁸ Ana patang prekara kang samar tumraping aku, yakuwi:

¹⁹ patrapé manuk garudha nemu dalané ing awang-awang, lakuné ula sing nlosor ana ing parang, lakuné prau ana ing tengahé samodra, lan wong lanang utawa wadon enggoné nemu jodhoné.

²⁰ Penggawéné wong wadon sing laku bédhang kuwi mengkéné: Sawisé nglakoni bédhang, banjur adus lan muni, "Aku ora nglakoni piala apa-apa!"

²¹ Ana patang prekara sing ora ditampa becik déning masarakat, yakuwi:

²² batur sing dadi raja, wong tanpa pikir sing keturunan mangan apa waé sing disenengi,

²³ wong wadon tampikan sing olèh bojo, lan batur wadon sing nglèngsèr kalenggahané bendarané putri.

²⁴ Ing donya ana kéwan papat sing senajan cilik, nanging pinter banget, yakuwi:

²⁵ semut, kéwan sing ringkih, nanging sajroné mangsa panas nandho pangané,

²⁶wedhus gunung, kéwan sing ora rosa, nanging gawé omahé ana ing parang-parang,

²⁷walang, kéwan sing ora duwé raja, nanging bisa nglurug tekan endi-endi gegolongan,

²⁸cecak, kéwan sing kena dicekel nganggo tangan, nanging iya ketemu ana ing dalemé raja-raja.

²⁹Ana patang prekara kang gagah lakuné, yakuwi:

³⁰singa, kéwan sing rosa dhéwé ing antarané para kéwan, lan ora duwé wedi marang sapa waé,

³¹wedhus lanang, jago sing njangkah kalawan angkuh, raja-raja menawa pinuju ing ngarepé kawulané.

³²Yèn kowé merga saka bodhomu ngegungaké awakmu dhéwé lan ngrancang piala, menenga lan rasak-rasakna dhisik!

³³Sebab susu yèn diudhek dadi mertéga; yèn irung diantem metu getihé. Sing sapa gawé nepsuné wong, gawé dhadhakan kerengan.

31 ¹Iki pitutur kanggo Lemuèl, raja ing Masa, saka ibuné.

² Hé anakku, anak kang daklairaké,
wohing pandongaku. Mengkéné
pituturku,

³ "Kekuwatanmu aja kokentèkaké
kanggo laku jina lan bandhamu aja
koktanjakaké kanggo nguja wong wadon
sing ngrusak para raja.

⁴ Rungokna Lemuèl, kanggoné raja ora
pantes yèn ngombé anggur utawa karem
minuman keras.

⁵ Sebab yèn ngombé kowé bakal
nyepèlèkaké prenatal lan prekarané
wong cilik.

⁶ Minuman keras kuwi kanggo wong
sing arep nemu karusakan, lan anggur
kanggo wong sing lagi nandhang
kasusahan.

⁷ Wong-wong kuwi karebèn ngombé
supaya lali karo kemlaratané lan
kasusahané.

⁸ Bélanana prekarané wong-wong sing
ora bisa mbélani prekarané dhéwé;
tanggungan prekarané wong-wong sing
katindhés.

⁹ Bukaken lambému lan gawéa putusan
sing adil. Ayomana haké wong mlarat
lan wong sing papa nistha."

¹⁰ Golèk rabi sing wicaksana kuwi ora gampang. Rabi sing mengkono mau ajiné ngungkuli mutiara.

¹¹ Wong wadon sing mengkono dadi andel-andelé sing lanang, sing lanang bakal ora tumiba ing kemlaratan.

¹² Sajegé urip gawé becik marang sing lanang, ora tau natonni atiné.

¹³ Rabi mau sregep ngantih wulu wedhus gèmbèl lan serat rami, katenun kagawé sandhangan léna alus.

¹⁴ Wong mau padha kaya prau sing lelayaran menyang negara adoh, bali nggawa pangan.

¹⁵ Saben ésuk sadurungé byar wis tangi masak pangan kanggo brayaté, lan ngedum pegawéan marang para réwangé.

¹⁶ Wong mau golèk palemahan sing disenengi, banjur dituku lan ditanduri anggur; ragadé dibayar saka olèh-olèhané gawéané tangané.

¹⁷ Wong mau ora nampik gawéan, rosa, sregep lan trampil.

¹⁸ Ngerti yèn paéguhé mau nekakaké kauntungan, wong mau enggoné nyambut-gawé nganti wengi.

¹⁹ Sandhangané ditenun saka benang olèhé ngantih dhéwé.

²⁰ Loma marang wong miskin lan demen tetulung marang wong sing butuh pitulungan.

²¹ Senajan mangsa adhem, ora bingung, jalaran brayaté padha nganggo klambi anget kabèh.

²² Peturoné dislèmèki babut lan sandhangané saka léna alus wungu.

²³ Sing lanang jenengé kesuwur, dadi salah sawijiné pemimpin ing panggonan kono.

²⁴ Wong wadon mau nggawèni sandhangan lan sabuk diedol marang para sudagar.

²⁵ Gedhé kawibawané lan kajèn-kéringan, ora samar ngadhepi dina mbésuk.

²⁶ Tembungé merak ati lan kebak kawicaksanan.

²⁷ Wongé ora tau lèrèn, tansah sibuk ngurusi kebutuhané brayaté.

²⁸ Anak-anaké padha ngajèni lan bojoné ora entèk-entèk pengalemé marang wong mau.

²⁹ Tembungé, "Akèh wong wadon sing becik, nanging kowé kuwi meksa sing

becik dhéwé ing antarané wong kabèh mau."

³⁰Éndahing pawakan lan ayuné rupa bakal ilang, nanging wong wadon sing ngabekti marang Allah bakal kaalembana.

³¹Wong sing mengkono mau wajib olèh hasiling panyambut-gawéné lan pantes diurmati déning saben wong.

Pengkhotbah

1 ¹ Iki pangandikané Juru Khotbah, raja ing Yérusalèm, putrané Dawud.

² Tanpa guna, tanpa guna, mengkono pangandikané Juru Khotbah. Tanpa guna banget, samubarang kabèh tanpa guna.

³ Apa gunané manungsa nanjakaké uripé kanggo nyambut-gawé ana ing donya?

⁴ Turunan sing siji lunga, turunan sijiné teka, nanging bumi tetep waé ora owah-owah.

⁵ Srengéngé mlethèk, srengéngé surup, banjur énggal-énggal marani panggonané mlethèk menèh.

⁶ Angin midid saka Kidul, nuli minger midid saka Lor, tansah mingar-minger, bola-bali.

⁷ Kali kabèh padha anjog ing segara, éwadéné segara ora dadi kebak; menyang ngendi parané ilining kali, ya mrono selawasé.

⁸ Kabèh mau mboseni, saking bangeté nganti ora kena dikandhakaké nganggo tembung. Mripat ora tau wareg

ndedeleng, lan kuping ora wareg-wareg enggoné ngrungokaké.

⁹ Kabèh sing biyèn wis ana bakal ana menèh, lan apa sing biyèn wis kelakon bakal kelakon menèh. Ora ana barang anyar ing bumi kéné.

¹⁰ Apa ana wong muni, "Delengen, iki barang anyar!" Ora, sebab barang kuwi biyèn ya wis ana, suwé sadurungé kita lair.

¹¹ Ora ana wong sing kèlingan lelakon-lelakon dhèk jaman kuna, lan iya ora ana wong sing bakal ngerti apa sing bakal kelakon ing antarané dina iki lan sésuk.

¹² Aku, Juru Khotbah, dadi raja ing Israèl; kedhatonku ana ing Yérusalèm.

¹³ Atiku kenceng arep nлити lan nyinau samubarang sing kelakon ana ing donya. Kuwi nasib kita saka kersané Allah.

¹⁴ Aku wis nitèni sakèhé lelakon sing ana ing donya kéné. Kabèh ketemuné tanpa guna, ora béda karo mburu angin.

¹⁵ Sing béngkong ora kena dilencengaké, sing ora ana ora kena diétung.

¹⁶ Aku kandha ing sajroning ati, "Aku iki wis dadi wong gedhé, luwih wicaksana tinimbang sapa waé sing tau dadi raja

ing Yérusalèm sadurungé aku. Aku ngerti tegesé kawicaksanan lan pangertèn ing sejatiné."

¹⁷ Aku kudu bisa mbédakaké kawruh lan kabodhoan, kawicaksanan lan tanpa budi. Nanging aku banjur rumangsa yèn prekara mau uga ora béda karo mburu angin.

¹⁸ Awit saya wicaksana, saya akèh prekara sing dikuwatiraké, lan saya akèh kawruhé wong, saya akèh prihatiné.

2¹ Ing batin aku muni mengkéné, "Aku daknyoba nyeneng-nyenengaké ati. Urip mukti wibawa kuwi rasané kepriyé! Nanging ketitik yèn iya tanpa guna."

² Miturut panemuku, "Wong ngguyu kuwi kliru, lan wong seneng apa gunané?"

³ Merga saka kepéngin olèh kawicaksanan, aku nyoba gawé bungahing atiku srana ngombé anggur lan seneng-seneng. Gagasanku: mesthiné mengkéné iki carané wong nanjakaké uripé sing mung sedhéla ana ing donya iki.

⁴ Aku banjur miwiti pegawéan sing hébat. Aku yasa omah akèh, lan gawé pakebonan anggur.

⁵ Aku yasa petamanan lan kebon wowohan akèh, sing metokaké wowohan warna-werna.

⁶ Aku gawé blumbang dakenggo ngilèni pakebonan mau.

⁷ Aku tuku batur akèh, lan akèh sing padha lair ana ing omahku. Raja-kayaku luwih akèh ketimbang karo duwèké sapa waé sing tau manggon ing Yérusalèm.

⁸ Aku iya nglumpukaké slaka lan emas sing daktampa saka para raja ing negaraku. Aku duwé penyanyi akèh, lanang lan wadon, sing padha menyanyi kanggo nglejaraké atiku. Kejaba kuwi aku bisa golèk selir pira waé sing dakkarepaké.

⁹ Aku dadi wong gedhé, ngungkuli sapa waé sing tau manggon ing Yérusalèm sadurungé aku, lan sajroné kuwi mau kabèh aku ora tau lali karo kawicaksananku.

¹⁰ Aku kena nglakoni apa waé sing dakkarepaké. Ora ana kasenangan sing dakcegah. Atiku mongkog ndeleng asilé pegawéan lan kangèlanku.

¹¹ Bareng aku nliiti sakèhé pegawéan sing wis daklakoni kanthi ngrekasa,

ketitik yèn kuwi mau kabèh tanpa guna. Ora béda karo mburu angin.

¹²Jebul raja iya mung bisa nindakaké apa sing tau ditindakaké déning raja sadurungé. Aku banjur wiwit nggatèkaké wong sing wicaksana, wong sembrana lan wong tanpa budi.

¹³Aku banjur weruh: "Yèn kawicaksanaan kuwi luwih becik tinimbang kabodhoan, ya kaya pepadhang enggoné luwih becik ketimbang karo pepeteng.

¹⁴Wong wicaksana ngerti apa sing dikarepaké, nanging wong bodho ora ngerti." Nanging aku ya ngerti yèn nasibé karo-karoné padha.

¹⁵Aku banjur rumangsa, "Yèn nasibku padha waé karo nasibé wong bodho. Yèn mengkono apa paédahé aku biyèn ngudi supaya dadi wong wicaksana. Ora ana paédahé. Sethithik waé ora ana."

¹⁶Sebab wonga wicaksana, wonga gemblung ora ana sing diélingi ing selawasé. Karo-karoné mbésuk bakal kalalèkaké. Kabèh wong ngalami mati, iya sing wicaksana, utawa sing gemblung.

¹⁷Dadi tumraping aku urip kuwi ora ana paédahé, sebab samubarang sing

dakalami sajroning urip mung gawé susahé atiku. Kabèh mau tanpa guna, padha karo mburu angin.

¹⁸Ora ana asiling pegawéanku utawa olèh-olèhané kangèlanku sing maédahi marang aku, merga aku ngerti yèn kuwi kabèh mesthi daktinggalaké marang wong sapungkurku.

¹⁹Bisa uga wong kuwi wicaksana, bisa uga wong gemblung, aku ora ngerti. Éwasemono wong mau bakal nduwèni samubarang pametuné kangèlanku lan samubarang hasiling kawicaksananku selawasé aku urip ing donya kéné. Dadi kabèh mau ora ana paédahé.

²⁰Mula aku gela ing ngatasé sakèhé kangèlan sing wis daklakoni sajegé uripku ing donya kéné.

²¹Sebab aku sing kangèlan nyambut-gawé kanthi kawicaksanan, kawruh lan ketrampilan, nanging asilé kudu daktinggalaké wong sing babar-pisan ora tau nglakoni apa-apa. Mulané kuwi kabèh tanpa guna lan cilaka gedhé.

²²Apa olèh-olèhané manungsa saka kangèlané ing donya lan saka pangarahing atiné.

²³ Déné uripé kebak kasusahan, lan enggoné nyambut-gawé kebak karibedan, malah yèn bengi atiné ora tentrem, kuwi kabèh rak tanpa guna.

²⁴ Sing dadi kabegjané wong ora ana kejaba menawa mangan lan ngombé, sarta ngrasakaké olèh-olèhané kangèlané. Nanging aku rumangsa yèn kuwi pinangkané saka ing astané Allah.

²⁵ Sebab sapa bisa mangan lan nikmati barang sing ora saka peparingé Allah?

²⁶ Sebab Allah piyambak sing paring kawicaksanan lan kawruh sarta kabungahan marang wong sing dikasihi, nanging wong dosa dikersakaké nyambut-gawé ngethiyel nglumpukaké lan nenandho barang-barang sing arep diparingaké marang wong sing dikasihi Allah. Kuwi rak ya tanpa guna lan padha karo mburu angin.

3¹ Samubarang kabèh sing kelakon ing donya iki kelakoné ing wektu sing katetepaké déning Allah.

² Panjenengané sing netepaké wektuné wong nandur lan wektuné wong mbedhol tanduran mau.

³ Wektuné wong matèni lan wektuné wong marasaké; wektuné wong

ngrubuhaké lan wektuné wong mbangun.

⁴ Panjenengané sing netepaké mangsané nandhang susah lan mangsané bungah-bungah; mangsané sesambat lan mangsané jejogèdan.

⁵ Mangsané mbangun tresna, lan mangsané pepisahan; mangsané rerangkalan lan mangsané ngeculaké rangkulan.

⁶ Panjenengané netepaké mangsané golèk lan mangsané kélangan; mangsané nyèlèngi lan mangsané mbuwang.

⁷ Ana mangsané nyuwèk lan ana mangsané ndondomi; ana mangsané meneng lan ana mangsané guneman.

⁸ Panjenengané netepaké mangsané nresnani lan mangsané nyengiti; mangsané perang lan mangsané rukun.

⁹ Wong sing nyambut-gawé olèh hasil apa saka kangèlané?

¹⁰ Aku wis nitèni momotan abot sing diparingaké Allah marang kita.

¹¹ Panjenengané nitahaké samubarang kang becik ing wektu sing ditetepaké, malah ndunungaké urip langgeng ing atiné manungsa, nanging wong

ora diparingi kawruh kanggo njajagi pakaryané Allah sasampurnané.

¹² Dadi sing apik dhéwé kanggoné manungsa kuwi yèn bisa urip kanthi seneng lan gawé becik selawasé isih urip.

¹³ Kita kabèh kudu padha mangan lan ngombé sarta ngrasakaké kanikmataning pametuné olèhé nyambut-gawé. Kuwi kabèh ganjaran peparingé Allah.

¹⁴ Aku ngerti yèn apa sing ditindakaké Allah kuwi langgeng selawasé, ora kena ditambahi lan ora kena dielongi, mangka enggoné mengkono mau supaya wong padha wedia marang Panjenengané.

¹⁵ Apa sing saiki ana kuwi biyèn wis ana, lan apa sing mbésuk bakal ana, ing mauné iya wis ana. Apa sing biyèn ana dianakaké menèh déning Allah, mengkono saterusé.

¹⁶ Kejaba kuwi aku wis nitèni, yèn ing donya kéné panggonan sing mesthiné dadi papané keadilan, malah ora ana keadilan.

¹⁷ Osiké atiku mengkéné, "Gusti Allah bakal ngadili wong mursid lan wong ala tanpa mbédak-mbédakaké, merga saben

prekara lan saben penggawé padha katemtokaké mangsané."

¹⁸ Manut panemuku, kita kabèh padha didadar déning Allah, kanggo nélakaké yèn satemené kita iki ora luwih becik tinimbang kéwan.

¹⁹ Dikapak-kapakna nasibé manungsa ora béda karo nasibé kéwan. Loro-loroné padha ngalami mati. Sakaro-karoné padha kaparingan urip. Manungsa ora luwih unggul tinimbang kéwan, sebab samubarang kabèh kuwi tanpa guna.

²⁰ Sakaroné bali dadi lebu.

²¹ Sapa ta sing weruh yèn nyawané manungsa munggah menyang swarga lan nyawané kéwan medhun menyang sangisoré bumi?

²² Miturut panemuku sing apik dhéwé kanggoné manungsa yakuwi menawa wong mau kalawan bungah ngrasakaké kanikmatan saka hasiling pegawéané. Liyané kuwi kita ora bisa apa-apa. Sebab sapa sing bisa awèh weruh apa sing bakal kelakon sawisé kita mati?

4¹ Aku banjur nitèni lelakon-lelakon sing ora adil ana ing donya. Wong sing katindhès padha nangis, nanging ora ana sing nulungi. Ora ana sing

nulung, merga wong sing nindhes padha duwé pangwasa.

² Mulané aku ngarani wong sing wis mati suwé kuwi luwih begja tinimbang wong sing saiki isih urip,

³ nanging luwih begja menèh tinimbang wong-wong mau kabèh, wong sing durung tau dilairaké, merga wong kuwi ora tau nyipati panyia-nyia sing kelakon ana ing donya iki.

⁴ Aku iya nitèni wong padha nyambut-gawé abot, kepéngin olèh gawé, merga mèri karo kancané. Nanging kuwi iya tanpa guna lan padha karo mburu angin.

⁵ Ana sing muni mengkéné, "Wong sing mung sedhakep waé kuwi bakal mati kaliren."

⁶ Bisa uga mengkono. Nanging luwih becik duwé barang sethithik kalawan ati tentrem, ketimbang tangan loro kanggo mburu angin.

⁷ Aku iya weruh prekara liyané menèh sing tanpa guna ing donya iki.

⁸ Ana wong sing urip ijèn. Ora duwé anak lanang, lan ora duwé sedulur lanang. Éwasemono wong mau nyambut-gawé sakatogé, durung marem karo kasugihané. Wong kuwi

nyambut-gawé kanggo sapa, lan apa paédahé gawé rekasa awaké, nyingkiri kepénaké awak? Apa kuwi ora tanpa guna lan nyiksa awak?

⁹Becik wong loro bebarengan ketimbang ijèn, sebab wong loro sing bebarengan asilé nyambut-gawé luwih akèh.

¹⁰Yèn salah siji tiba, sijiné bisa nangèkaké. Nanging wong sing ijèn, yèn tiba, ora ana sing nulungi.

¹¹Mengkono uga wong loro menawa bebarengan turu, awaké padha dadi anget, nanging wong ijèn bisané anget kepriyé?

¹²Wong loro wani nglawan samasa dirodha-peksa, nanging wong ijèn ora wani. Tali sing tamaré telu ora gampang pedhot.

¹³Luwih becik nonoman miskin sing wicaksana, ketimbang karo raja tuwa sing gemblung, sing ora kena dikandhani.

¹⁴Sebab nonoman sing dikunjara déning raja mau sametuné saka kunjara banjur dadi raja.

¹⁵Aku mikir-mikir bab wong-wong sing padha urip ing donya iki. Manut

panemuku wong akèh mau padha rujuk karo nonoman sing kepéngin nggentèni raja tuwa kuwi.

¹⁶Tanpa wilangan cacahé kawulané, nanging yèn raja sing kèri mau iya séda, ora ana wong sing ngaturaké panuwun marang lelabeté. Kuwi kabèh tanpa guna, lan padha waé karo mburu angin.

5¹(4-17) Sing ngati-ati menawa kowé sowan ing Pedalemané Allah. Luwih becik ana ing kana nyedhak karo ngrungokaké, ketimbang karo saos kurban kaya patrapé wong gemblung, sing ora bisa mbédakaké ala lan becik.

²(5-1) Pikiren dhisik sadurungé kumecap. Lan aja kesusu janji apa-apa marang Gusti Allah. Panjenengané ana ing swarga, mangka kowé ana ing bumi, mulané aja ngucapaké tembung luwih saka mesthiné.

³(5-2) Saya akèh prekara sing kokkuwatiraké, saya gampang olèhmu impèn ala, ora béda karo kakèhan omong marakaké gawé kaluputan.

⁴(5-3) Dadi yèn kowé ngaturaké kaul marang Allah, énggal-énggal luwarana. Sebab Gusti Allah ora rena karo wong tanpa pikiran.

⁵ (5-4) Luwih becik ora ngunjukaké punagi,^a ketimbang karo nglairaké ujar mangka ora kokluwari.

⁶ (5-5) Aja ngucapaké tembung sing bisa dadi dhadhakan kowé tumiba ing dosa, supaya aja nganti kowé kepeksa matur ing ngarsané imam yèn kowé klèru. Srana mengkono kowé mung njalari paukumané Allah waé, mula Panjenengané bakal ngrusak pegawéané tanganmu.

⁷ (5-6) Senajan kowé kerep ngimpi lan akèh penggawé tanpa guna sing koklakoni, sarta tembung muspra sing kokucapaké, nanging saprepara sing prelu: kowé wedia marang Allah.

⁸ (5-7) Aja gumun menawa kowé weruh pangwasa nindhes wong miskin lan ngrebut wewenangé ana ing pengadilan. Saben pegawé kuwi diayomi déning sing mbawahaké, lan loro-loroné diayomi déning penggedhé sing luwih dhuwur menèh pangkaté.

⁹ (5-8) Senajan raja pisan kuwi uripé gumantung saka asilé panèn.

¹⁰ (5-9) Sing sapa karem dhuwit ora bakal marem karo enggoné golèk

---

^apunagi: ujar, kaul.

dhuwit. Sing sapa karem bandha ora bakal ketutugan apa sing dadi pepénginané atiné. Kuwi iya tanpa guna.

¹¹ (5-10) Yèn kasugihanmu tambah, iya tambah cacahé wong sing ngentèkaké. Kowé olèh hasil apa kejaba enggonmu disebut wong sugih.

¹² (5-11) Wong glidhig kuwi akèha sethithika sing dipangan, enggoné turu kepénak, nanging wong sugih ora bisa turu merga barang-darbèké akèh lan akèh sing dikuwatiraké.

¹³ (5-12) Ana prekara nyedhihaké sing daksipati ing donya kéné, yakuwi wong sing numpuk bandha, nanging nyebabaké cilakané dhéwé.

¹⁴ (5-13) Wong mau ngalami kapitunan nganti bandhané entèk gusis, temah ora ana kekarèné sing diwarisaké marang anak-anaké.

¹⁵ (5-14) Kaya nalika metu saka wetengé ibuné, iya mengkono enggoné bakal lunga kalawan wuda, padha waé karo lairé, sarta ora olèh apa-apa saka kangèlané sing bakal diwarisaké.

¹⁶ (5-15) Kuwi rak ya tanpa guna lan gawé gelaning ati, déné enggon kita ninggal donya iki ora nggawa apa-apa,

padha karo dhèk kita teka. Saka hasilé kangèlan kita, kita ora bisa nggawa apa-apa. Kuwi rak ya padha karo mburu angin.

¹⁷(5-16) Sajegé urip kita padha ana ing pepeteng, nandhang kasusahan, atiné kebak sumelang karo jèngkèl.

¹⁸(5-17) Aku banjur duwé panemu mengkéné: sing becik kanggoné manungsa yakuwi mangan lan ngombé sarta nikmati asilé kangèlané sajroné isih kaparingan urip sing mung cendhak iki. Kuwi wis dadi pandumané.

¹⁹(5-18) Menawa Gusti Allah paring kasugihan lan bandha akèh, sarta marengaké kita ngrasakaké kanikmatané peparing mau, kita wajib padha saos panuwun lan bungah déné bisa ngrasakaké hasiling kangèlan kita. Kuwi ganjaran peparingé Allah.

²⁰(5-19) Sarèhné diparingi urip nampa kabegjan, wong mengkono mau ora prelu sumelang bab dawa lan cendhaking umuré.

6¹ Aku nitèni yèn ing donya kéné akèh lelakon sing ora adil.

² Kayata: ana wong sing kaparingan kasugihan lan kaurmatan, nganti ora

kekurangan apa sing dadi kasenengané atiné, éwadéné Allah ora marengaké wong kuwi nganggo barang-darbèké mau, nanging wong liya sing nganggo. Kuwi rak tanpa guna lan gawé perihing ati.

³Saupama ana wong sing duwé anak satus lan kaparingan umur dawa banget, nanging yèn wong mau ora ngrasakaké kanikmatané urip lan nalika matiné ora dikubur nganggo upacara, aku ngarani bayi sing metu kluron luwih kepénak ketimbang wong mau,

⁴sebab bayi sing lair kluron mau ilang sajroning pepeteng, banjur dilalèkaké.

⁵Bayi mau durung tau weruh padhanging raina, lan durung ngerti urip kuwi apa. Nanging loro-loroné wis olèh pengasoan,

⁶dadi luwih kepénak ketimbang karo wong sing ora tau ngrasakaké kanikmatané urip mau, senajan dhèwèké umuré nyandhak rong èwu taun. Bayi sing metu kluron lan wong tuwa mau wekasané papan sing diparani padha.

⁷Manungsa enggoné nyambut-gawé kalawan ngrekasa rak merga golèk

pangan, mangka pepénginané mau ora ketutugan.

⁸ Wong wicaksana apa luwih kepénak ketimbang karo wong gemblung? Lan apa gunané wong mlarat ngerti maknané urip?

⁹ Kuwi kabèh rak tanpa guna, padha karo mburu angin. Luwih becik nikmati barang sing wis diduwèni, ketimbang nganti-anti barang sing durung karuwan ditampa.

¹⁰ Samubarang sing kelakon kuwi wis lawas enggoné katetepaké, lan kita ngerti yèn ora ana gunané padu karo wong sing luwih gedhé pangwasané.

¹¹ Saya nemen enggonmu prekaran saya tanpa guna, mangka wekasané kowé ora olèh apa-apa.

¹² Sapa sing ngerti apa sing becik dhéwé kanggo manungsa sajroning uripé sing cendhak lan tanpa guna iki? Urip sing mung kaya ayang-ayangan liwat? Sapa sing weruh apa sing bakal kelakon sapungkuré?

7 ¹ Jeneng sing kesuwur becik, kuwi ajiné ngungkuli lenga wangi sing larang regané. Lan dina matiné wong

kuwi luwih becik ketimbang karo dina lairé.

² Layat ing panggonané wong mati kuwi luwih becik ketimbang nekani pésta, sebab wong urip rak selawasé ngélingaké awaké dhéwé yèn mbésuk bakal mati.

³ Becik prihatin ketimbang gumuyu. Pancèn raimu katon sedhah, nanging budimu olèh pangertèn.

⁴ Wong tanpa budi kuwi sing dipikir mung bab kasenangan, wong wicaksana sing dipikir bab ajalé.

⁵ Pilih ngrungokaké pamelèhé wong wicaksana, ketimbang dialem déning wong tanpa budi.

⁶ Guyuné wong tanpa pikiran kuwi kaya kumrètèké eri sing kobong, sing ora ana paédahé babar-pisan.

⁷ Wong wicaksana sing nindhes pepadhané dadi tanpa budi; nyogok ngrusak budiné wong.

⁸ Wekasané prekara luwih becik ketimbang karo wiwitané. Sabar sarèh luwih becik ketimbang gemunggung.

⁹ Aja cepak nepsu; wong tanpa pikiran kuwi senengé ngendhem nepsu.

¹⁰ Aja muni, "Kaanané jaman biyèn luwih becik ketimbang karo saiki."

Pangucap sing mengkono kuwi nélakaké yèn kowé dudu wong pinter.

¹¹ Wong urip ing donya kudu wicaksana; nduwèni kawicaksanan mono beciké padha kaya nampani warisan,

¹² merga kawicaksanan kuwi awèh pengayoman, ora béda karo kasugihan. Kawicaksanan ngreksa uripé wong kuwi dhéwé.

¹³ Nitènana pakaryané Allah, apa ana wong sing bisa nglencengaké barang sing dititahaké béngkong déning Allah?

¹⁴ Ing mangsané ngalami kabegjan, bungah utawa nandhang karubedan, élinga yèn kabegjan lan karubedan kuwi sekaroné Allah kang nitahaké. Kowé ora ngerti apa sing bakal kelakon ing tembé.

¹⁵ Akèh prekara sing daktitèni sajroning uripku sing tanpa guna iki. Kayata: Ana wong mursid sing mati ndhisik, mangka ana wong ala sing lestari urip.

¹⁶ Mulané aja kemursiden lan aja keminter, sebab srana mengkono kowé gawé susahé awakmu dhéwé.

¹⁷ Aja keladuk durakamu lan aja kebangeten enggonmu tanpa budi. Sekaroné njalari kowé mati sadurungé wektuné.

¹⁸ Mulané loro-loroné singkirana.
Cekaké pangibadah marang Allah kuwi
dalaning kabegjan.

¹⁹ Kawicaksanaan mono paédahé kanggo
sing duwé, luwih gedhé ketimbang karo
pangwasa sepuluh sing mréntah negara.

²⁰ Ing donya kéné ora ana wong siji-sijia
sing mung gawé becik waé, lan ora tau
gawé dosa.

²¹ Aja ngopèni omongané saben wong,
supaya aja nganti krungu menawa
dipujèkaké ala déning baturmu,

²² mangka kowé mesthi rumangsa yèn
kowé dhéwé kerep nyatur alané wong
liya.

²³ Kabèh kuwi wis daktliti kanthi
kawicaksanaan. Aku pancèn kepéngin
banget dadi wong wicaksana, nanging
durung tau kelakon.

²⁴ Sapa sing ngerti maknaning urip?
Tumraping kita kuwi prekara sing jero
banget, kejeron menawa arep dijajagi.

²⁵ Aku mantep arep ngudi golèk
kawicaksanaan lan wangsulan tumraping
pitakonan-pitakonan sing ana ing
atiku, semono uga kepéngin ngerti apa
satemené piala lan apa sing diarani
gemblung.

²⁶ Aku banjur nemu prekara sing paité ngluwahi pati, yakuwi wong wadon sérong. Katresnan sing dilairaké marang kowé kuwi jebulé kala-jiret utawa jaring, lan lengen sing dienggo ngrangkul kowé kuwi jebul ranté. Wong mursid dioncataké déning Allah, nanging wong dosa bakal kecandhak ing jaringé wong wadon mau.

²⁷ Pituturé Juru Khotbah mengkéné: Sajroné ngentèni wangsulané prekara mau aku saka sethithik nimbang-nimbang sekabèhé,

²⁸ supaya olèh kekenthelaning rembug, nanging meksa ora olèh. Ing antarané wong sèwu aku mung nemu wong lanang siji sing pinunjul, nanging aku durung nemu wong wadon siji waé sing kaya ngono.

²⁹ Nanging prekara siji iki sing daktemu, yakuwi mengkéné: Manungsa katitahaké jujur lan lugu, nanging manungsa dhéwé gawé pokal pirang-pirang.

8¹ Mung wong wicaksana ngerti maknaning prekara sing satemené. Kawicaksanaan njalari ulaté sing peteng dadi sumèh.

² Ngèstokna dhawuhé Sang Prabu, merga kowé wis sumpah ing ngarsané Allah. Aja kesusu nglairaké punagi ana ing ngarsané Allah.

³ Sang Prabu bisa nindakaké apa waé sakersané, mulané aja cedhak-cedhak karo panjenengané. Ngedoha saka panggonan sing mbebayani mau.

⁴ Sang Prabu tumindak nganggo pangwasa; lan ora ana wong sing wenang mbantah!

⁵ Yèn kowé ngèstokaké dhawuhé, kowé bakal slamet; lan wong wicaksana ngerti wektuné lan carané tumindak mengkono.

⁶ Samubarang kabèh kuwi ana mangsané lan ana carané sing cocog, nanging kita kerep ora ngerti!

⁷ Kita ora ngerti apa sing bakal kelakon, lan ora ana wong siji-sijia sing bisa awèh weruh marang kita.

⁸ Ora ana wong sing bisa nyegah tekané pati utawa nganyang dina ajalé. Kita ora bisa lolos saka prekara mau senajan srana patrap julig.

⁹ Bareng aku ngrasak-ngrasakaké sakèhé lelakon ing donya iki, aku banjur nitèni yèn ing donya kéné ana wong

sawetara sing duwé pangwasa lan sawetara wong menèh sing nandhang sengsara, merga panindhésé wong sing duwé pangwasa mau.

¹⁰ Aku weruh ana wong ala sing dipendhem lan ngaso ana ing kuburé, nanging wong mursid padha ditundhung saka panggonan suci lan dilalèkaké déning wong-wong ing kuthané. Apa sing mengkono kuwi ora tanpa guna?

¹¹ Sarèhné piala ora énggal diukum, akèh wong sing banjur kepéngin nindakaké piala.

¹² Senajan gawé piala kaping satus, wong ala mau isih lestari urip. Éwasemono aku duwé keyakinan mengkéné: Sapa wong sing ngabekti marang Allah kalawan wedi asih mesthi padha nemu slamet.

¹³ Nanging wong duraka bakal ora nemu keslametan. Uripé ora dawa, mung kaya ayang-ayangan liwat, merga ora ngèstokaké dhawuhing Allah. Jebul keyakinanku mau ora cocog.

¹⁴ Delengen apa sing kelakon ana ing donya. Kerep waé wong mursid ngalami ngrekasa, lan wong duraka malah tampa

ganjaran sing mesthiné kanggo wong mursid. Apa kuwi ora tanpa guna?

¹⁵ Mulané aku saiki yakin yèn manungsa kudu ngepénakaké uripé srana mangan lan ngombé, sebab mung kuwi sing kena dirasakaké minangka pikolèhé panyambut-gawéné sajroning urip sing dadi peparingé Allah marang wong mau ana ing donya.

¹⁶ Nalika aku kepéngin ngerti kawicaksanan lan nyawang lelakon sing ana ing donya kéné, aku ngrumangsani, senajan daklakoni melèk rina lan wengi,

¹⁷ aku ora bakal ngerti pakaryané Gusti Allah ana ing donya kéné. Kaya apa waé olèhmu mersudi, kowé ora bakal mudheng. Wong wicaksana bisa uga muni bisa, nanging nyatané ora.

9¹ Kabèh mau dakrasak-rasakaké sajroning ati kalawan ngetog kekuwatanku. Aku banjur ngerti yèn Gusti Allah nguningani tumindaké wong wicaksana, tekan carané enggoné nresnani lan enggoné nyengiti pisan, ora ana wong sing ngerti apa sing bakal kelakon.

² Nasib sing dialami wong becik lan wong ala, wong sing ngibadah lan sing

ora ngibadah, wong sing nyaosaké kurban lan sing ora nyaosaké kurban, nyatané padha waé. Wong becik ora ngalami luwih becik ketimbang karo wong dosa. Wong sing wani sumpah karo sing ora,

³ kabèh ngalami nasib padha. Kaya mengkono kaanané donya iki, lan kuwi ora bener. Sajegé urip ing donya wong-wong mau atiné kebak piala lan nélakaké bodhoné, wekasané padha mati.

⁴ Nanging saben wong mau padha duwé pengarep-arep. Asu sing urip nasibé luwih becik ketimbang karo singa sing mati.

⁵ Wong urip ngerti yèn bakal mati, nanging wong mati wis ora ngerti apa-apa. Iya wis ora olèh panduman menèh, sebab wis ora katut kepétung.

⁶ Katresnané lan sengité apa déné drengkiné iya wis padha lebur kabèh. Lan wis ora mèlu-mèlu ing urusané wong sing isih urip.

⁷ Mulané terusna enggonmu mangan kalawan bungah, ngombéa anggur kalawan senenging ati. Mengkono sing dadi keparengé Allah.

⁸ Padha bungaha lan seneng-senenga.

⁹ Uripa mukti karo bojo kekasihmu, sajroné kowé diparingi urip sing tanpa guna iki déning Allah. Nikmatana dina-dina sing tanpa guna mau, sebab kuwi pikolèhé kangèlanmu ana ing donya kéné.

¹⁰ Sakèhé pegawéanmu lakonana sing temenan, sebab mbésuk kowé bakal mati lan ing donyané wong mati kowé wis ora bisa nyambut-gawé menèh, wis ora prelu mikir apa-apa, ora butuh kawruh lan kawicaksanan, mangka mrono kuwi paranmu.

¹¹ Aku iya weruh kaanan ing donya sing mengkéné: ing donya kéné ora mesthi wong sing banter playuné kuwi sing menang balapan, lan ora mesthi wong sing kendel kuwi sing menang perangé. Wong wicaksana ora mesthi duwé pegawéan, wong pinter ora mesthi dadi sugih, lan wong sing nyambut-gawéné apik ora mesthi olèh pangkat dhuwur. Saben wong bisa ngalami nasib sial.

¹² Mung kowé ora ngerti kapan tekané nasib sial mau. Kaya manuk sing ujug-ujug kena ing jaring, utawa iwak sing mlebu ing jala, kaya mengkono uga

kita ujug-ujug ngalami nasib sial, ing wektu sing ora kita nyana-nyana.

¹³ Aku iya weruh conto sing apik bab penganggepé wong ing donya iki tumrapping kawicaksanan.

¹⁴ Ana kutha cilik sing dienggoni wong mung sethithik. Kutha mau dilurugi perang déning sawijining raja sing gedhé pangwasané. Kutha mau banjur dikepung, arep diserbu srana nggempur bètèngé.

¹⁵ Ing kutha kono ana wong miskin, sing wicaksana lan pinter banget. Wong mau satemené bisa nylametaké kutha kuwi, nanging ora ana sing duwé pikiran semono.

¹⁶ Aku selawasé kandha yèn kawicaksanan kuwi luwih becik ketimbang karo karosan, nanging ora ana wong sing duwé penganggep yèn wong miskin mau iya bisa kadunungan kawicaksanan, lan ora ana wong sing nggatèkaké marang tembungé wong miskin.

¹⁷ Luwih becik ngrungokaké tembung sarèh saka wong wicaksana, ketimbang karo tembungé penggedhé gemblung sing sora.

¹⁸ Kawicaksanaan luwih gedhé paédahé ketimbang karo gegaman, nanging wong ala siji bisa ngrusak pirang-pirang prekara sing becik.

10 ¹ Bathang laler siji bisa ndadèkaké lenga wangi sabotol bacin, mengkono uga tindak tanpa budi sing katoné sepélé bisa gawé kawicaksanaan luhur dadi tanpa guna.

² Wis lumrah yèn wong wicaksana tumindak bener, lan wong tanpa pikiran tumindak salah.

³ Senajan wong sing ora kenal pisan, yèn kepethuk ana ing dalan ngerti, sebab wong tanpa pikiran mau nyritakaké tumindaké sing bodho marang angger wong.

⁴ Yèn kowé didukani penggedhé, aja banjur njaluk metu, merga kaluputan sing gedhé pisan bisa diapura angger kowé tetep sarèh.

⁵ Ing donya kéné akèh panindhès sing ditindakaké déning para penggedhé.

⁶ Wong tanpa budi diwènèhi pangkat lan pangwasa, nanging wong budi luhur dikiwakaké.

⁷ Aku nyipati batur sing padha nunggang jaran, lan wong luhur sing padha mlaku kaya batur.

⁸ Sing sapa gawé jugangan bakal kecemplung dhéwé, sing sapa mbabah témbok, dicokot ula.

⁹ Sing sapa ngedhuk watu, tangané lara kena watu; sing sapa nyigar kayu, tangané kesusupen.

¹⁰ Yèn wadungmu kethul, kudu kokasah; yèn ora, panyambut-gawému saya abot. Mulané wong pinter ngrancang dhisik sadurungé nandangi pegawéan.

¹¹ Kawruh nelukaké ula kuwi ora ana gawéné yèn ulané wis nyokot dhisik.

¹² Apa sing diucapaké déning wong wicaksana kuwi njalari dadi kajèn, nanging wong tanpa budi ngrusak jenengé merga tembungé dhéwé.

¹³ Wong mau miwiti nglairaké tembung sing ngawur lan mungkasi srana omongan sing tanpa teges lan nyilakani.

¹⁴ Wong tanpa pikiran olèhé crita ora lèrèn-lèrèn. Ora ana wong sing weruh apa sing bakal kelakon, lan ora ana wong sing bisa kandha apa sing bakal kedadéan sawisé kita mati.

¹⁵ Wong tanpa budi ora ngerti dalané mulih menyang omahé, lan pituwasé kangèlané kuwi mung kesel thok.

¹⁶ Negara bakal cilaka yèn sing dadi ratu isih bocah, mangka para penggedhéné negara gawéné mung padha pésta sewengi muput.

¹⁷ Nanging begja negara sing duwé raja wicaksana lan bisa gawé putusan dhéwé, sarta para penggedhéné padha mangan lan ngombé sapreluné, ora padha nganti mendem.

¹⁸ Wong sing saka kesèdé ora gelem ndandani payoné sing trocoh, wekasané omah mau bakal ambruk.

¹⁹ Pésta gawé bungahing ati kita lan anggur nglejaraké ati, nanging sekaroné ngentèkaké dhuwit.

²⁰ Aja ngrasani ala marang Sang Prabu utawa para penggedhé liyané, sebab bisa uga ana wong sing krungu, banjur nglapuraké rasanan ala mau.

11 ¹ Dhuwitmu tanjakna kanggo dedagangan ing manca negara, supaya ing tembé olèh bathi akèh.

² Dhuwitmu tanjakna kanggo miwiti nindakaké pangudi werna-werna, sebab

kowé ora ngerti apa sing bakal kelakon ana ing donya kéné.

³Wit bisa rubuh mrana utawa mréné, nanging sing mesthi nggluntung ana ing panggonan rubuhé. Yèn mendhung ngemu banyu, mesthi ing bumi bakal udan deres.

⁴Sing sapa ngentèni angin utawa mangsa sing cocog, mesthi ora bakal sida nyebar, mula ora bakal ngundhuh apa-apa.

⁵Kaya upamané kowé ora ngerti lakuné angin, utawa ora ngerti dadiné urip anyar ana ing wetengan, mengkono uga kowé ora ngerti pakaryané Allah kang nitahaké samubarang.

⁶Wijimu sebaren ing wayah ésuk lan ing wayah soré, merga kowé ora ngerti apa wiji mau bakal thukul kabèh utawa sebaran sing siji luwih becik ketimbang karo sebaran sing sijiné.

⁷Becik yèn bisa nikmati padhanging raina sing mbungahaké.

⁸Saosa panuwun ing ngatasé saben taun sing ditambahaké ing umurmu. Pira dawané umurmu kowé ora ngerti, nanging sing mesthi pati sing bakal kita

alami kuwi luwih suwé, mangka ana ing kana ora ana sing kita arep-arep.

⁹Hé wong nom, nikmatana enggonmu dadi wong nom. Bungaha sajroné kowé isih nom. Turutana kekarepanmu, lan apa pepénginané atimu lakonana.

Anggeré kowé tansah éling yèn Allah bakal ngadili kowé ing bab sedhéngah prekara sing koktindakaké.

¹⁰Buwangen samubarang sing gawé sedhihing atimu lan singkirna apa sing bisa njalari kowé nandhang lara. Sebab enggonmu dadi wong nom kuwi ora suwé.

12 ¹Sajroné dadi wong nom élinga marang kang nitahaké kowé, sadurungé ketekan dina sial lan taun-taun sing njalari kowé muni, "Aku wegah urip."

²Yakuwi samasa padhangé srengéngé, rembulan lan lintang-lintang dadi remeng-remeng kanggoné kowé, lan udané ora terang-terang.

³Ing mangsa kuwi tangan sing kokenggo ngreksa awakmu bakal buyuten, lan sikilmu sing saiki rosa bakal dadi ringkih. Untumu bakal mung kari sawetara, mula ora bisa kanggo mamah

panganmu, sarta mripatmu wis ora awas kanggo ndeleng.

⁴ Kupingmu bakal dadi budheg, nganti ora krungu raméné swara sing ana ing dalan. Kowé bakal mèh ora krungu swarané wong nutu, utawa swarané tetabuhan, malah swarané manuk sing padha ngocèh ora bakal mbribèni enggonmu turu.

⁵ Kowé bakal awang-awangen munggah ing panggonan sing dhuwur, lan lakumu bakal sempoyongan. Rambutmu bakal putih mabluk, lan lakumu bakal karo rambatan. Kowé bakal ora duwé pepénginan apa-apa menèh. Kowé bakal digawa menyang papan pengasoanmu sing pungkasan, lan sedalan-dalan ditangisi.

⁶ Ranténé slaka bakal pedhot, lampuné kencana bakal tiba ambyar, lan kendhiné wadhah banyu bakal remuk.

⁷ Awak kita bakal bali dadi lebuning bumi sarta roh kita bakal bali marang Allah kang maringaké marang kita.

⁸ Tanpa guna, samubarang kabèh kuwi tanpa guna.

⁹ Sarèhné Juru Khotbah kuwi wong wicaksana, mulané ora lèrèn-lèrèn

mulangaké kawruhé marang bangsané. Panjenengané nyinau bebasan-bebasan pirang-pirang, ditliti kalawan jujur bener lan orané.

¹⁰ Juru Khotbah ngudi nemokaké tembung-tembung sing kepénak dirungokaké, lan apa sing bener, banjur ditulis kanthi jujur.

¹¹ Bebasan anggitané wong wicaksana kuwi padhané teken lancip sing dienggo pangon ngengon wedhusé. Wulang Bebasan sing diklumpukaké kuwi awèt lan jero nancepé ing ati kaya pantèk sing kukuh enggoné dianjingaké. Bebasan sing mengkono mau pepariné Allah, kang jumeneng Pangoning manungsa kabèh.

¹² Kejaba kuwi hé anakku, sing waspada! Nganggit buku kuwi ora ana entèké, lan sinau akèh kuwi ngeselaké awak.

¹³ Ringkesé apa sing kokrungu kabèh mau mung saprekara, yakuwi: Ngabektia marang Allah lan lakonana dhawuhé, sebab kuwi maksudé enggonmu dititahaké.

¹⁴ Gusti Allah bakal ngadili sakèhé
penggawé kita, iya sing becik utawa sing
ala, malah sing samar pisan.

Kidung Agung

1 ¹ Kidung sing éndah dhéwé,
anggitané Suléman. Pengantèn
wadon:

² Kawula kacucupa mawi lathi
Panjenengan; sih-katresnan
Panjenengan menika ngungkuli
nikmating anggur!

³ Ganda Panjenengan arum sanget;
asma Panjenengan menika kados
lisah jebad ingkang kaesokaken, mila
para prawan sami kasmaran dhateng
Panjenengan.

⁴ Kawula mugi Panjenengan tuntun,
énggal-énggal ndhèrèk Panjenengan!
Sang Raja, kawula kaajaka mlebet ing
kamar Panjenengan. Kita sesarengan
badhé bingah-bingah, ngraosaken
nikmating sih-sinihan! Mboten maiben
menawi tiyang èstri sami asih dhateng
Panjenengan.

⁵ Hé para putri ing Yérusalèm, ireng
kulitku, nanging ayu rupaku. Irengku
kaya kémah-kémah sing ana ing ara-ara

samun Kédar, nanging ayuku kaya gordhèn ing kratoné Suléman.

⁶Aku aja kokrèmèhaké merga kulitku, sing gosong déning panasing srengéngé. Kakang-kakangku padha nepsu karo aku, banjur akon aku nyambut-gawé ing kebon angguré, nganti aku ora kober ngrumat kebon anggurku dhéwé.

⁷Dhuh gantilaning nyawa kawula, pepanthaning ménda Panjenengan badhé Panjenengan giring dhateng pundi? Wonten pundi enggèn Panjenengan ngersakaken para ménda sami ngéyub ing wanci tengangé?^a Supados kawula mboten prelu mrika-mriki madosi Panjenengan ing antawisipun para pangèn. Pengantèn lanang:

⁸Hé wong wadon sing ayu dhéwé, apa kowé weruh panggonanku? Nglacaka tapaké para wedhus; cempému ngonen ana ing kono, sacedhaké kémahé para pangon.

⁹Hé kekasihku, aku sumlengeren ndeleng ayuné rupamu, kaya jaran wadon sing gawé birainé jaran-jaran lanang sing narik kréta titihané Firaun.

---

^atengangé: tengah hari (bhs. Ind.).

¹⁰ Éndah pipimu diapit-apit déning sumping, mengkono uga gulumu sing dihias ing kalung.

¹¹ Mengko kowé dakgawèkaké hiasan saka emas, nganggo kekembangan slaka. Pengantèn wadon:

¹² Sasuwéné Sang Raja lenggah ing pesaréané, ganda arum saka narwastuku ngebaki kamar.

¹³ Samasa kekasihku semèlèh ing pangkonku, gandané kaya blendok mur.

¹⁴ Kekasihku mau kaya kembang pacar sedhompok, sing lagi mekar ing kebon-kebon anggur Èn-Gedi. Pengantèn lanang:

¹⁵ Hé kekasihku, ayu temen kowé kuwi, cahyané mripatmu kaya mripaté manuk dara. Pengantèn wadon:

¹⁶ Dhuh kekasih kawula, èstu nggantheng Panjenengan menika; sasat rumput ijem ingkang minangka balé kita.

¹⁷ Kajeng sédar minangka cagak, lan kajeng cemara minangka gebyogipun griya kawula.

2¹ Kawula namung presasat sekar alasan ing Saron. Sekar bakung ing lebak paredèn. Pengantèn lanang:

² Kaya kembang ing antarané eri, ya mengkono kekasihku ing antarané para wong wadon. Pengantèn wadon:

³ Kaya wit apel ing antarané wit-witan ing alas, ya mengkono kekasihku yèn katandhing karo para priya. Aku seneng ngéyub ing ngisoré, lan legining rasané dadi pekaremanku.

⁴ Aku diajak menyang gedhong pésta, lan sih-katresnané tansah dakrasakaké.

⁵ Kekuwatanku bali menèh merga mangan kismis, lan awakku pulih seger mangan apel, merga awakku mauné lemes déning kasmaran.

⁶ Sirahku disangga nganggo astané kiwa, astané tengen ngelus-elus aku.

⁷ Hé para putri ing Yérusalèm. Kowé padha janjia dadia kidang utawa menjangan, ora arep ngganggu aku sing lagi kasmaran. Pengantèn wadon:

⁸ Aku krungu swarané kekasihku, rawuhé presasat nglumpati gunung-gunung, nrabas metu punthuk-punthuk enggoné marani aku.

⁹ Kekasihku kaya kidang, kaya menjangan lanang sing isih nom. Panjenengané jumeneng ing sisihé

témbok, banjur ngungak ing jendhéla,
mirsani liwat sela-selaning ruji.

¹⁰ Kekasihku banjur ngandika.

Pengantèn lanang: Mrénéa kekasihku,
lungguha ing kéné karo aku!

¹¹ Mangsa bedhidhing wis liwat, udané
wis terang.

¹² Ing pedésan kembang-kembang
wis mekar, saiki mangsané menyanyi;
pambekuré manuk dara keprungu ing
ara-ara.

¹³ Wohé wit ara wis wiwit padha
mateng, gandané kembang wit anggur
sumebar ing endi-endi. Mrénéa wong
ayu, kekasihku, mrénéa karo aku.

¹⁴ Kowé kaya dara sing ndhelik ing sela-
selané gunung karang. Aku dakndeleng
ayuné rupamu, lan ngrungokaké
swaramu sing ngresepaké.

¹⁵ Ayo padha dicekel asu wawar^b sing
ngrusak kebon anggur kita, sing saiki
lagi kembang. Pengantèn wadon:

¹⁶ Kekasihku kuwi duwèkku dhéwé,
lan aku kagungané kekasihku, kang
nunggoni wedhusé ana ing ara-ara
bakung,

---

^b asu wawar: namanipun segawon wana (asu
ajag).

¹⁷ nganti tekané angin wayah ésuk, lan pepeteng sumilak. Kekasihku banjur kondur, tindaké kaya playuné kidang, kaya menjangan lanang sing mlumpat-mlumpat ing pegunungan.

3 ¹ Saben bengi samasa aku turu, aku ngimpékaké kekasihku! Dakgoléki ing endi-endi, nanging ora ketemu.

² Aku ngubengi kutha, metu dalan lan lurung-lurung, nanging ora bisa kepethuk.

³ Aku ketemu karo wong jaga sing ngubengi kutha, banjur daktakoni apa weruh kekasihku.

⁴ Sawisé mungkur saka kana, ora suwé kekasihku ketemu; Panjenengané dakcandhak lan ora dakculaké, dakgawa menyang omahé ibuku, omah kelairanku.

⁵ Hé para putri ing Yérusalèm, kowé padha janjia dadia kidang utawa menjangan, ora arep ngganggu aku sing lagi kasmaran ing sakatogé. Pengantèn wadon:

⁶ Apa sing metu saka ara-ara samun, sing rupané kaya kemeluné kukus, ngganda arum kaya menyan blendok mur, sing diedol déning para sudagar?

⁷ Suléman rawuh, lenggah ing tandhu, diapit-apit prejurit sewidak, para perwira pilihan ing Israèl

⁸ kabèh padha trampil migunakaké pedhang, lantèh ing perang. Pedhangé disengkelit ing lempèngé, siaga ngadhepi serangan ing wayah bengi.

⁹ Tandhuné Sang Prabu Suléman kagawé saka kayu, sing asalé saka Libanon.

¹⁰ Cagaké dilapis slaka, kursiné dilapis emas murni, bantalé diulesi laken wungu, gawéané putri-putri ing Yérusalèm.

¹¹ Hé putri-putri Sion, mrénéa ndeleng Sang Prabu Suléman. Panjenengané ngagem makutha kang diagemaké déning kang ibu, nalika Sang Prabu krama, iya ing nalikané ngalami kabungahan gedhé.

4 ¹ Pengantèn lanang: Iba ayumu, hé kekasihku! Mripatmu sumunar ing sangisoring krudhungmu kaya mripaté manuk dara. Rambutmu ngombak kaya lakuné wedhus gèmbèl sing temurun saka pegunungan ing Giléad.

² Untumu putih kaya putihé wedhus gèmbèl sing mentas dicukur lan diedusi.

Kabèh padha meteng kembar, ora ana sing gabug.

³Lambému kaya pita abang, nengsemaké banget yèn kowé guneman. Pipimu sing ndurèn sajuring sumringah, ana ing sangisoring krudhungmu.

⁴Gulumu kaya menarané Dawud, bunder lan alus, dicanthèli tamèng sèwu mubeng.

⁵Payudaramu kaya anak kidang kembar sing padha nyenggut ana ing tengahing kembang bakung.

⁶Aku arep menyang gunung panggonané mur lan kemenyan, lan ana ing kana nganti tekané angin subuh sarta petengé bengi ilang.

⁷Hé kekasihku, iba ayuné rupamu, éndah temen awakmu sekojur.

⁸Ayo padha medhun saka Libanon, hé pacanganku, ayo mèlu aku medhun saka pucaké Gunung Amana, saka Gunung Sendir lan Gunung Hèrmon, panggonané para singa lan macan tutul.

⁹Hé kekasihku, pacanganku, aku kédanan karo kedhèping mripatmu, lan karo kalung sing kokenggo ing gulumu.

¹⁰Hé kekasihku lan pacanganku, katresnanmu gawé bungahing atiku.

Katresnanmu ngungkuli nikmaté anggur,
gandamu arumé ngungkuli wewangèn
kabèh.

¹¹ Kekasihku, lambému ngungkuli
legining madu, ilatmu presasat pohan
lan madu tumraping aku. Sandhanganmu
gandané ngungkuli sakèhé wewangèn
sing ana ing Libanon.

¹² Dhuh adhikku, pacanganku, kowé
kuwi upamané kaya petamanan sing
kopèn, kaya belik sing disengker.

¹³ Tanduran warna-warna padha tuwuh
kanthi subur, wit delima metokaké woh
sing énak rasané. Kembang pacar lan
narwastu,

¹⁴ kembang narèd, karkom, dlingo
lan manis-jangan, lan wit rupa-rupa
sing metokaké menyan lan blendok
mur, sarta garu, apa déné sarupané
wewangèn kang adi.

¹⁵ Kowé kuwi presasat sendhang ing
taman, tuing banyu urip, kali kang
banter iliné, gemrojog saka Libanon.
Pengantèn wadon:

¹⁶ Hé angin saka Lor, tangia, hé
angin saka Kidul, midida, tamanku
silirana karebèn amrik gandané. Supaya

kekasihku mlebu ing taman kagungané,
lan dhahar wowohan sing dikersakaké.

5¹ Pengantèn lanang: Adhikku,
kekasihku, aku mlebu ing tamanku,
aku nglumpukaké wewangèn lan blendok
mur; aku mangan madu lan tala, aku
ngombé anggur lan powan. Pengantèn
wadon: Mangga kadhahara lan kaunjuka,
kekasih ingkang kasmaran, ngantos
mendema katresnan. Pengantèn wadon:

² Aku teturon, nanging atiku melèk,
sajroning ngimpi aku krungu kekasihku
thothok-thothok lawang, pangandikané:

Pengantèn lanang: "Hé adhikku,
kekasihku, dara ingon-ingonku, aku
wenganana. Sirahku klebus ebon,
lan rambutku teles déning pedhut."

Pengantèn wadon:

³ "Kawula sampun cucul rasukan,
menapa kedah dandan malih? Kawula
sampun wisuh suku, menapa kedah
kawula damel reged malih?"

⁴ Kekasihku ndemèk cekelané
lawang, mula atiku trataban bareng
Panjenengané cedhak.

⁵ Aku banjur tangi arep ngengakaké
lawang, rumangsaku tanganku glumut
blendok mur. Bareng ndemèk pentholing

lawang drijiku teles merga déning lenga mur.

⁶Lawangé dakbukak arep nglebokaké kekasihku, jebul Panjenengané wis ora ana. Panjenengané wis tindak. Kaya pecata nyawaku saka kepéngin ngrungu pangandikané. Panjenengané dakgolèki, nanging ora ketemu, dakundang, nanging ora mangsuli. Kaya semaput-semaputa aku bareng Panjenengané ngical.

⁷Aku kepethuk karo wong jaga kutha; aku digebugi nganti babak-belur, lan kemulku direbut.

⁸Hé putri ing Yérusalèm, kowé janjia marang aku, samasa ketemu karo kekasihku, matura yèn aku nandhang lara brangta. Para wong wadon ing Yérusalèm:

⁹Hé wong sing ayu dhéwé, kekasihmu kuwi kacèké apa karo wong-wong liyané? Sing kinacèk kuwi apané, déné aku kokkon janji mengkono? Pengantèn wadon:

¹⁰Kekasihku bagus lan rosa; munjuli wong saleksa.

¹¹ Pasuryané abang sumringah lan alus; rémané ngombak banyu, ireng kaya wuluné gagak.

¹² Tingalé élok kaya manuk dara sing mabur ing sandhuwuré kali; dara sing adus powan, ngadeg ing pinggiring kali.

¹³ Pipiné kaya tamanan, kebak tetuwuhan sing wangi. Lathiné kaya kembang bakung, teles déning lenga mur.

¹⁴ Astané élok, ngagem sesupé akik sing adi. Srirané kaya gadhing lemes, sing ditrètès akik safir.

¹⁵ Sampéyané kaya watu marmer ing umpak emas, dedegé kaya gunung ing Libanon, agung lan pinunjul kaya wit èrès.

¹⁶ Tutuké manis yèn dicucup, sekabèhé sing ana Panjenengané nengsemaké aku. Kaya mengkono mau kekasihku, hé putri-putri ing Yérusalèm.

6 ¹ Para wong wadon ing Yérusalèm: Hé wong sing ayu dhéwé, menyang endi ta parané kekasihmu? Kandhaa, lakuné menyang ngendi, supaya aku bisa mèlu nggolèki? Pengantèn wadon:

² Kekasihku tindak menyang petamanané, panggonané wit-witan sing

metokaké blendok mur. Panjenengané angèn wedhus-wedhusé, karo methiki kembang bakung.

³ Kekasihku kuwi duwèkku, lan aku iki kagungané; Panjenengané angèn ana ing tengahé kembang-kembang bakung. Pengantèn lanang:

⁴ Kekasihku, ayumu kaya kutha Yérusalèm, nengsemaké kaya kutha Tirza, nggumunaké kaya kutha gedhé loro mau.

⁵ Mripatmu aja ngawasaké aku, sebab aku kepéncut banget. Rambutmu ngombak banyu, kaya pepanthan wedhus gèmbèl medhun saka Gunung Giléad.

⁶ Untumu putihé kaya pepanthaning wedhus gèmbèl sing mentas diguyang. Kabèh padha meteng kembar, ora ana sing gabug.

⁷ Pipimu sing ndurèn sajuring sumringah ana ing sangisoring krudhungmu.

⁸ Karebèn Sang Prabu kagungan pramèswari sewidak, selir wolung puluh, lan prawan tanpa pétungan!

⁹ Nanging sing dakkasihi mung siji, lan kuwi ayuné kaya manuk dara. Wong kuwi anak ontang-antingé ibuné, anak

sing ditresnani banget. Saben wong wadon kepéngin ndeleng lan ngalem, para pramèswari lan para selir kabèh padha ngalem!

¹⁰ Sapa ta wong sing mripaté mencorong kaya wayah byar, éndah kaya rembulan, kencar-kencar kaya srengéngé?

¹¹ Aku mau medhun ndeleng kebonku kenari, lan tanduran-tanduran sing ana ing lebak, sarta wit-wit anggur sing lagi padha ngetokaké pupus, mengkono uga wit dlima sing kembangé lagi padha mekar.

¹² Aku gemeter, aku gemeter merga kasmaran karo kowé, rumangsaku kaya-kaya aku nunggang kréta sing arep maju perang. Para putri ing Yérusalèm:

¹³ Njogèd-njogèda putri Sulam. Ayo padha ndeleng jogèdané putri Sulam. Pengantèn wadon: Yagéné kowé padha seneng ndeleng putri Sulam njogèd? Yèn aku njogèd, jogèdanku kuwi jogèd perang!

7 ¹ Pengantèn lanang: Ora ana wong sing ayuné kaya kowé! Iba éndahé sikilmu nganggo sandhal kuwi. Cethikmu éloké kaya gawéané ahli ukir.

² Pusermu kaya tuwung anggur sing ora tau asat, wetengmu kaya gandum katumpuk kaubengan ing kembang bakung.

³ Payudaramu kaya kidang kembar, kaya menjangan kembar jèjèr.

⁴ Gulumu kaya menara gadhing, mripatmu kaya telaga ing Hèsbon, ing sacedhaké gapura Bètrabim. Irungmu kaya menara ing Gunung Libanon, kang madhep ing kutha Damsyik.

⁵ Sirahmu kaya Gunung Karmèl, rambutmu rupané abang semu wungu, Sang Raja nganti kasmaran merga klabangané rambutmu.

⁶ Hé kekasihku! Iba bangeté éndahmu lan iba enggonmu ngresepaké, ngungkuli sabarang sing ngresepaké.

⁷ Dedegmu kaya wit kurma, payudaramu kaya dhompolan anggur.

⁸ Dakpènèké wit kurma kuwi, dakcekelé dhompolané anggur. Nuli dhompolan mau dakpethik lan dakrasakaké, ababmu arum kaya gandané woh apel,

⁹ lan tutukmu kaya anggur murni. Pengantèn wadon: Anggur menika kajengipun tansah mili dhateng kekasih

kawula, milia dhateng lathi lan wajanipun tiyang ingkang saweg tilem.

¹⁰ Aku iki kagungané kekasihku; Panjenengané kepéncut karo aku.

¹¹ Sumangga sang kekasih, kita sami medal lan sami saré ing pedhusunan.

¹² Énjing umun-umun lajeng mirsani kebon anggur, menapa sampun sami medal pupusipun, menapa sampun sami mekar sekaripun; menapa wit dlima ugi sampun sami sekar ngrembaka. Ing ngrika mangké kawula badhé ngunjukaken katresnan kawula dhateng Panjenengan.

¹³ Sekar dhudhaim amrik gandanipun, tuwin ing sangingiling kori kawula wonten wowohan ingkang adi-adi, ingkang taksih énggal, ingkang lami inggih wonten. Kawula rawati sedaya wau kagem Panjenengan, kekasih kawula!

8 ¹ Begja kawula, menawi Panjenengan menika sedhèrèk kawula, ingkang kasesepan déning ibu kawula. Supados menawi kepanggih wonten ing margi lajeng kawula cucupi, lan mboten wonten ingkang badhé menggak kawula.

² Lajeng Panjenengan badhé kawula aturi tindak dhateng griya kawula, supados saged muruki kawula bab katresnan. Panjenengan lajeng badhé kawula saosi unjukan anggur adonan, sarta duduhipun woh dlima.

³ Asta kiwa Panjenengan lajeng badhé nyanggi sirah kawula, sarta asta tengen Panjenengan ngrangkul kawula.

⁴ Hé para putri ing Yérusalèm, padha janjia yèn ora arep ngganggu enggonku sih-sinihan. Para putri ing Yérusalèm:

⁵ Sapa kuwi sing jumedhul saka ara-ara samun, rangkul-rangkulan karo kekasihé? Pengantèn wadon: Ing sangandhaping wit apel menika kawula nggigah katresnan Panjenengan, inggih wonten ing ngriku Panjenengan kalairaken.

⁶ Penggalih Panjenengan katutupa rapet kanggé tiyang sanès, namunga kawula piyambak kadadosna kekasih Panjenengan. Déné katresnan menika rosa kados pangwaosipun pejah, kasmaran pangrèhipun kados pecating nyawa. Ngalad-alad kados urubing latu, latu ingkang medal saking Pangéran,

⁷ ingkang mboten saged kasirep déning toya; toyaning kali pisan mboten badhé saged nyegah. Katresnan mboten saged dipun tumbas; senajan wonten tiyang ingkang badhé numbas mawi barang-darbèkipun sedaya, malah tiyang mau namung badhé dipun poyoki. Sedulur-seduluré lanang pengantèn wadon:

⁸ Kita padha duwé sedulur wadon isih cilik, durung metu susuné; samasa dilamar ing wong, kepriyé enggon kita arep mbélani?

⁹ Saupama bocah kuwi témbok, prayoga kita yasani menara, saupama lawang, kita pageri gebyog kayu èrès. Pengantèn wadon:

¹⁰ Aku iki témbok, lan susuku padha mèmper menara. Kekasihku pirsá yèn karo Panjenengané atiku tentrem. Pengantèn lanang:

¹¹ Sang Prabu Suléman kagungan kebon anggur ana ing kutha Baal Hamon. Pametuné diséwakaké marang para wong tani, wong siji mbayar sèwu sèkel dhuwit slaka.

¹² Aku duwé kebon anggur dhéwé, sing dakkwasani dhéwé. Karebèn Suléman

nampa sèwu sèkel lan para wong tani
nampa opah rong atus sèkel, aku pilih
ngrumat kebonku dhéwé. Pengantèn
lanang lan wadon padha sesauran:

¹³ Hé kekasihku kang ana ing kebonku,
kanca-kanca kepéngin krungu swaramu,
semono uga aku!

¹⁴ Kula aturi énggal tindak mriki,
kekasih kawula, kula aturi rerikatan
kados lampahipun kidang, inggih kados
menjangan ingkang mlumpat-mlumpat
ing paredèn, ingkang kebak taneman
wangi-wangi.

Yesaya

1 ¹ Kitab iki isi wahyu sing diwedharaké déning Allah marang Nabi Yésaya bin Amos, kanggo Yéhuda lan Yérusalèm, nalika Uzia, Yotam, Ahas lan Hizkia jumeneng raja ing Yérusalèm.

² Pangéran ngandika, "Hé langit lan bumi, rungokna pangandika-Ku! Bocah-bocah sing Dakrumati padha brontak nglawan Aku.

³ Sapi wanuh karo bendarané, lan kuldi nitèni karo pamakanané nanging umat-Ku Israèl ora ngerti apa-apa."

⁴ Cilaka kowé bangsa sing kebak dosa, sing bobrok lan ala! Dosa-dosamu wis nasaraké kowé. Kowé nampik lan nyingkur marang Gusti Allah Kang Mahasuci, sing wajib koksembah.

⁵ Yagéné kowé madoni? Yagéné kowé kudu diajar menèh sing luwih nemen? Sirahmu wis kebak borok, lan atimu wis rusak babar-pisan.

⁶ Wiwit saka tlapakan tekan embun-embunan wis ora ana sing wutuh. Kabèh wis benjut, abuh lan kebak tatu anyar.

Tatu-tatu kuwi durung nganti diresiki lan diblebed. Malah iya ora ditambahi nganggo lenga.

⁷Tanahmu wis dadi sepi; kutha-kuthamu wis diobong nganti ludhes. Lemahmu dijarah-rayah déning bangsa liya kowé weruh dhéwé, padha diobrak-abrik kabèh.

⁸Mung kari Yérusalèm thok, tur kuwi waé wis dikepung déning mungsuh lan ora bisa apa-apa, presasat gubug ing kebon anggur utawa ing tegalan timun.

⁹Saupama Gusti Allah ora ngèngèh sethithik, wis mesthi kita padha kaya Sodom lan Gomora.

¹⁰Hé Yérusalèm, para penggedhé lan rakyatmu wis dadi kaya Sodom lan Gomora. Rungokna pangandikané Allah marang kowé; padha gatèkna piwulangé Allah kita.

¹¹Pangandikané Allah, "Apa rumangsamu Aku seneng karo kurban sing saben dina koksaosaké marang Aku? Aku bosen karo kurban obongan wedhus gèmbèl lan gajihé pedhètmu. Aku ora sudi getihé sapi lan wedhus bérok.

¹² Sapa sing akon kowé nggawa sesaosan kuwi samasa kowé séba ana ing ngarsa-Ku? Sapa sing akon kowé wira-wiri ing Pedaleman-Ku?

¹³ Tanpa guna enggonmu nggawa sesaosanmu. Aku ora sudi ngambu kutugé menyanmu. Aku jijik mirsani kraméanmu Sasi Anyar, dina-dina Sabbath lan dina-dina gedhé sarta enggonmu nglumpuk masamuwan. Kabèh mau wis dadi najis merga saka dosa-dosamu, mulané Dakgethinggi; Aku kesel ngrasakaké kuwi mau kabèh.

¹⁴ (1:13)

¹⁵ Samasa kowé ndedonga karo ngegaraké tanganmu, Aku bakal mléngos. Ora preduli sepira akèhé pandongamu. Aku ora bakal miyarsakaké, merga tanganmu mau wis kokenggo matèni wong akèh.

¹⁶ Padha wisuha, padha resikana; padha maria nglakoni piala,

¹⁷ sarta padha sinaua nindakaké kabecikan; njejegna pengadilan, mitulungana wong sing disiya-siya, awèha adil marang bocah lola, bélanen prekarané randha."

¹⁸ Gusti Allah ngandika, "Ayo, prekara iki kita bèrèsaké. Senajan dosamu abanga kaya jingga, bakal padha dadi putih kaya salju. Senajan abanga kaya gluga, bakal padha putih kaya kapas.

¹⁹ Yèn kowé padha mbangun-turut lan nglakoni dhawuh-Ku, kowé bakal padha mangan samubarang sing becik pametuné tanah kéné.

²⁰ Nanging yèn kowé padha mbaléla nglawan Aku, kowé mesthi bakal mati. Aku, Pangéran, sing ngandika."

²¹ Kutha sing biyèn setya, saiki kaya sundel!^a Biyèn rakyaté jujur-jujur, nanging saiki padha seneng gawé pati.

²² Yérusalèm, biyèn kowé kaya slaka, nanging saiki asor, ora ana regané. Biyèn kowé kaya anggur sing mirasa, saiki rasané mung kaya banyu tawa.

²³ Para penggedhému kuwi mbangkang lan kancané maling; padha dhemen dibeseli lan gampang diiming-imingi. Padha ora mbélani bocah lola ana ing pengadilan, lan randha sing ngajokaké prekarané ora dipaèlu.

²⁴ Mulané Pangéran, Allahé Israèl Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Hé

---

^asundel: pelacur (bhs. Ind.).

sakèhé mungsuh-Ku, Aku bakal nibakaké pemales marang kowé kabèh, supaya kowé ora gawé susah-Ku menèh.

²⁵ Kowé bakal Daklawan, kaya carané wong ngresiki slaka, mengkono bakal enggon-Ku ngresiki kowé. Sakèhé reregedmu bakal Dakresiki.

²⁶ Aku bakal ngangkat penggedhé-penggedhé anyar sarta penaséhat kaya dhèk jaman biyèn, mula Yérusalèm bakal kasebut kuthaning keadilan lan kasetyan."

²⁷ Allah kuwi adil, mulané bakal nylametaké kutha Yérusalèm lan rakyaté kabèh bakal padha mratobat.

²⁸ Nanging wong kabèh sing nglakoni dosa lan mbangkang marang Panjenengané bakal ditumpes, lan sakèhé wong sing nyingkur Panjenengané bakal disirnakaké.

²⁹ Kowé bakal getun, déné wis tau nyembah wit-witan lan milih taman-taman kanggo nyembah brahala.

³⁰ Kowé bakal alum kaya wit gedhé sing mati, kaya kebon sing ora dileb banyu.

³¹ Kaya damèn kobong déning geni sapletik, mengkono uga para penggedhé

bakal katumpes merga saka penggawéné dhéwé, mangka ora ana sing bisa nyirep.

2¹ Pangandikané Gusti Allah marang Yésaya bin Amos kanggo Yéhuda lan Yérusalèm,

² Ing jaman wekasan bakal kelakon, gunung panggonan Pedalemané Allah bakal mumbul, ngungkuli gunung-gunung dhuwur liyané. Bangsa pirang-pirang bakal padha kemrubut mara mrana,

³ lan kabèh bakal muni mengkéné, "Ayo padha munggah menyang gunungé Allah kita. Ana ing kana kita bakal diwulang apa waé sing kudu kita lakoni. Kita bakal ngambah dalan sing ditedahaké, sebab angger-anggeré Allah kuwi asalé saka Yérusalèm, lan iya saka kono Panjenengané ngandika marang umaté."

⁴ Panjenengané bakal ngadili prekarané bangsa-bangsa, sing padha prekaran lan ndhawahaké putusané. Mulané pedhang-pedhang digemblèng kadadèkaké kajèn^b sarta tumbak-tumbaké digawé arit. Bangsa-bangsa bakal padha ora perang menèh, lan ora ana sing latihan perang-perangan.

---

^bkajèn: landheping luku.

⁵ Hé anak-turuné Yakub kabèh, ayo padha mlaku ing pepadhang peparangé Allah marang kita.

⁶ Dhuh Allah, sampun ta nilar umat Paduka, turunipun Yakub! Awit ing pundi-pundi, ing negari menika tiyang sami dados juru tenung kados tiyang Filistéa lan tiyang-tiyang bangsa wétanan.

⁷ Rakyat sami niru adat tata-caranipun bangsa sanès. Tanah ngriki kebak slaka, tuwin raja-brana tanpa wicalan. Kapal lan krétanipun kathah sanget,

⁸ mekaten ugi tanah ngriki kebak brahala. Tiyang-tiyangipun sami nyembah reca damelanipun piyambak.

⁹ Srana pendamel mekaten drajatipun manungsa dipun asoraken lan dados nistha. Tiyang-tiyang kados mekaten mugé sampun Paduka apunten.

¹⁰ Tiyang-tiyang menika badhé sami mlebet ing guwa-guwa ing paredèn, utawi damel pandhelikan ing salebeting siti, supados oncat saking mulading paukuman lan pangwaosing kamulyan Paduka.

¹¹ Bakal tekan wektuné wong
angkuh diasoraké, wong gemedhé
didhingklukaké.

¹² (2:11)

¹³ Wit cemara sing dhuwur-dhuwur ing
Libanon lan sakèhé wit-witan gedhé ing
Basan bakal dirubuhaké.

¹⁴ Gunung-gunung lan punthuk-punthuk
sing dhuwur bakal diratakaké.

¹⁵ Menara-menara sing dhuwur
lan témbok-témboké bètèng bakal
dijugrugaké.

¹⁶ Prau sing gedhé-gedhé lan éndah
bakal dikèremaké.

¹⁷ Wong gemunggung bakal diasoraké,
lan wong gemedhé digawé temungkul.
Brahala-brahala kabèh bakal sirna
saka bumi. Ing dina kuwi mung Allah
piyambak kang bakal kaluhuraké.

¹⁸ (2:17)

¹⁹ Samasa Gusti Allah ngoregaké
bumi, wong-wong bakal padha mlebu
guwa-guwa ing pegunungan karang
utawa ndhudhuk pandhelikan ing lemah,
supaya oncat saka paukumané Allah
lan pangwasané sing ngédab-édabi. Ing
dina kuwi manungsa bakal mbuwang

brahalané pérak lan emas kanggo tikus lan lawa.

²⁰ (2:19)

²¹ (2:19)

²² Mulané kowé aja padha ngendelaké marang manungsa sing ngalami mati, sebab apané ta sing pantes diajèni?

3¹ Saiki Pangéran Kang Mahakwasa bakal mundhut saka kutha Yérusalèm lan Yéhuda, samubarang sing dibutuhaké rakyat kanggo uripé, dadia pangan utawa ombèn-ombèn. Semono uga wong kabèh sing diendelaké,

² kayata para perwira, para prejurit, para hakim, para nabi, para dhukun, para penggedhéné negara,

³ para sénapati, para pengarepé masarakat, para ahli politik lan para tukang sihir.

⁴ Allah bakal ngangkat wong nom sing durung diwasa dadi pemimpiné rakyat.

⁵ Saben wong bakal ngarah nguriki^c pepadhané. Wong nom bakal ngrèmèhaké wong tuwa, lan wong cilik bakal ngrèmèhaké penggedhé.

⁶ Bakal tekan wektuné wong milih sanak-seduluré nganggo dikandhani

---

^cnguriki: ngakali.

mengkéné, "Mung kowé dhéwé sing isih duwé sandhangan pantes, mulané kowé waé sing dadi pemimpin kita ing jaman ngrekasa iki."

⁷ Nanging wong mau bakal mangsuli, "Aja aku, sebab aku iya ora duwé pangan lan sandhangan. Aku aja kokkon dadi pemimpiné rakyat, sebab aku ora bisa nulungi kowé."

⁸ Pancèn, Yérusalèm nampa paukuman. Yérusalèm wis ambruk. Merga sakèhé tembung lan penggawéné madoni Allah lan nyewiyah Panjenengané.

⁹ Ulaté bangsa kuwi nélakaké atiné sing ala. Enggoné nglakoni dosa blak-blakan kaya wong Sodom biyèn. Cilaka wong-wong mau! Sebab bakal padha diukum merga saka penggawéné dhéwé.

¹⁰ Pangandikané Allah mengkéné, "Kandhaa karo wong mursid, yèn bakal nampa kabegjan, merga bakal mangan pametuné pegawéané.

¹¹ Nanging cilaka wong sing duraka, sebab bakal nampa paukuman murwat karo penggawé sing ditandukaké marang wong liya.

¹² Umat-Ku bakal disiya-siya déning bocah-bocah lan dierèh déning wong

wadon. Umat-Ku bakal disasaraké déning para penggedhéné nganti ora weruh dalan sing kudu padha diambah."

¹³ Gusti Allah bakal nggugat lan ngadili bangsa-bangsa.

¹⁴ Panjenengané bakal ngadili para penggedhéné umat kagungané. Wong-wong mau bakal didakwa mengkéné, "Kowé wis njarah-rayah asilé kebon anggur, lan omahmu kebak barang saka enggonmu ngrampas wong miskin.

¹⁵ Généya padha meres wong miskin? Aku, Allah Kang Mahakwasa sing ngandika."

¹⁶ Pangandikané Gusti Allah, "Delengen, iba gemungungé para wanita Yérusalèm kuwi! Padha angkuh, kemayu lan mripaté plirak-plirik. Lakuné digawégawé, supaya gelang kroncong sing ana ing sikilé kemrincing.

¹⁷ Nanging wong-wong mau bakal Dakukum; sirahé bakal kebak borok, nganti bakal gundhul."

¹⁸ Bakal tekan wektuné Allah mundhut saka para wanita mau samubarang sing diegung-egungaké, rerenggané sirah, gelang kroncong, kalung,

¹⁹ gelang tangan, krudhung,

²⁰ rimong, jimat-jimat sing ana ing lengen lan ana ing lempèngé,

²¹ ali-ali ing driji lan irungé,

²² sandhangané pésta sing élok-élok, rok mantol, dhompèt,

²³ klambi tipis, klambi léna, sléndhang lan krudhungé dawa.

²⁴ Gandané arum bakal malih dadi bacin. Beningé^d sing alus bakal diganti tali tampar kasar. Sirahé sing ketel rambuté bakal dadi gundhul. Sandhangané sing apik-apik bakal dilironi bagor. Ayuné bakal malih dadi ala.

²⁵ Wong-wongé lanang sing rosa-rosa bakal mati ing peprangan.

²⁶ Wong-wong bakal padha nangis lan sesambat ana ing gapuraning kutha nangisi sing padha mati, lan kutha kuwi dhéwé bakal kaya wong wadon sing diwudani, ndhéprok ana ing lemah.

4 ¹ Ing dina kuwi wong wadon pitu bakal nyekel wong lanang siji lan muni, "Kowé ngakua bojoku, supaya aku ora wirang merga ora kawin. Pangan lan sandhang dakgolèk dhéwé."

---

^dBening: Bangsané sabuk (setagèn).

² Bakal ana wektuné Gusti Allah ndadèkaké tanduran lan wit-witan dadi gedhé lan éndah ing negara iki. Ing dina kuwi wong Israèl bakal bungah-bungah lan mongkog atiné merga panèné metu.

³ Ing kono saben wong sing isih kari ing Yérusalèm, yakuwi wong-wong sing kapilih lan kapitulungan déning Allah, bakal disebut suci.

⁴ Srana pangwasané Pangéran bakal ngadili lan mbucal kanisthané umaté. Wong-wong ing Yérusalèm dosané bakal dilebur, senajan dosa matèni wong dianggep ora salah.

⁵ Nuli Pangéran bakal nekakaké méga ing wayah awan, sarta tugu kukus sing murub ing wayah bengi, mayungi Gunung Sion lan sakèhé wong sing padha nglumpuk ana ing kana. Kamulyané Allah bakal mayungi lan ngayomi sakutha kabèh.

⁶ Kamulyané Allah piyambak kang bakal ngéyubi kutha, mula ing wayah awan ora kena panasé srengéngé. Kutha mau bakal dadi pangungsèn sing tentrem ing mangsa udan lan prahara.

5 ¹ Rungokna, aku arep ngidung, ngidungaké kebon angguré mitraku.

Mitraku duwé kebon anggur ana ing pèrènging gunung sing lemahé loh.

² Lemahé dipaculi, watu-watuné disingkiraké, banjur ditanduri bibit anggur sing becik, lan digawèkaké menara penjagan. Wong mau iya gawé jugangan kanggo mipit angguré; sawisé mengkono banjur ngentèni nganti wohé anggur mateng, jebul angguré kecut kabèh.

³ Mitraku banjur kandha, "Saiki kowé wong sing padha manggon ing Yérusalèm lan Yéhuda kabèh, padha dakdadèkaké hakim, dakkon mutusi prekara-Ku karo kebon anggur-Ku.

⁴ Kurang apa enggon-Ku ngrumat kebon anggur-Ku? Nanging yagéne wohé kokkecut, ora legi kaya sing Dakkarepaké?

⁵ Saiki beciké kebon anggur mau Dakkapakaké? Mengkéné: Pager kawat sing ngubengi kebon iki arep Dakbubrah, témboké Dakrubuhaké, supaya kéwan galak padha bisa mlebu lan ngidak-idak tandurané.

⁶ Bakal Daktogaké waé, lemahé ora bakal Dakpaculi, lan wité anggur ora Dakresiki, karebèn kebak eri lan

rerungkudan. Malah mendhung bakal Dakpenging nibakaké udan ana ing kono."

⁷ Satemené umat Israèl kuwi kebon angguré Allah Kang Mahakwasa, lan wong Yéhuda kuwi anggur sing ditandur ing kono. Gusti Allah ngantos-antos pametuné, yakuwi kabecikan, nanging anané jebul mung pepati. Sing Dianti-anti kabeneran, nanging sing ana mung sambaté wong sing padha njaluk keadilan.

⁸ Cilaka kowé, wong sing nukoni omah-omah lan pakebonan kokenggo nambahi kasugihanmu. Wong liya bakal wis ora kepanduman lemah. Mung kowé dhéwé sing ngenggoni sanegara kabèh.

⁹ Aku krungu Pangéran ngandika mengkéné, "Omah sing gedhé-gedhé lan apik-apik kuwi bakal suwung, ora ana sing ngenggoni.

¹⁰ Panèné bakal wurung. Kebon anggur sing jembaré sepuluh hèktar bakal mung metokaké banyu anggur sepuluh liter. Winih gandum 100 taker bakal mung metokaké 10 taker."

¹¹ Cilaka kowé sing wiwit tangi ésuk tekan bengi gawéané mung ngombé minuman keras nganti mendem.

¹² Enggonmu pésta nanggap kecapi, gambus, rebab, suling lan suguhan anggur. Nanging kowé ora mreduli karo dhawuhé Allah lan pendamelé marang kowé.

¹³ Mulané kowé bakal digiring dadi tawanan. Para penggedhému lan rakyat bakal padha mati kaliren lan kasatan.

¹⁴ Bebaya pati mangap amba arep nguntal para penggedhé ing Yérusalèm sarakyaté kabèh, sing senengané mung padha foya-foya.

¹⁵ Wong kabèh bakal digawé wirang lan wong angkuh bakal diasoraké.

¹⁶ Nanging Pangéran Kang Mahakwasa bakal ngetingalaké kaluhurané lan nindakaké kabeneran. Panjenengané bakal ngetingalaké kasucèné lan ngadili umat kagungané.

¹⁷ Ing jejugrugané kutha mau cempé lan wedhus gèmbèl bakal padha nyenggut suket lan ora kekurangan pangan.

¹⁸ Cilaka kowé, wong sing ora bisa mari olèhé gawé dosa.

¹⁹ Kandhamu, "Pangéran, Allahé Israèl, bèn waé énggal-énggal nindakaké rancangané, supaya kita ngerti apa kersané."

²⁰ Cilaka kowé, merga sing becik kokarani ala, sing ala kokarani becik. Peteng kokarani padhang lan pait kokarani legi.

²¹ Cilaka kowé, merga nganggep awakmu dhéwé pinter lan wicaksana.

²² Cilaka kowé, wong sing peng-pengan ngombé anggur. Kowé kendel yèn ngadoni anggur karo minuman keras!

²³ Nanging kowé ora wani nampik sogokan kanggo ngluwari wong salah, lan wong ora salah kokalang-alangi supaya aja olèh keadilan.

²⁴ Kowé nampik dhawuhé Pangéran, Kang Mahakwasa, Allahé Israèl. Mulané kaya déné damèn lan suket garing entèk tapis dimangsa ing geni, kaya mengkono uga oyodmu bakal bosok kabèh, kembangmu dadi garing lan sirna kabur ing angin.

²⁵ Gusti Allah duka marang umaté. Astané wis diagagaké kanggo nggebag. Gunung-gunung bakal gonjing, jisim-jisim bakal padha pating blasah ana ing

dalan-dalan. Nanging paukumané Allah durung sirep. Astané isih diagagaké.

²⁶ Pangéran bakal nimbali bangsa saka tanah adoh. Bangsa mau disingsoti supaya teka saka pojok-pojoké bumi lan temenan bangsa mau teka, rikat, gelis banget.

²⁷ Bangsa mau trampil ing perang lan ora tau kesel nglurug perang terus-terusan.

²⁸ Panahé landhep lan gendhéwané wis dipenthang. Tracaké jarané presasat watu item, lan krétané rikaté kaya lésus.

²⁹ Prejurité padha nggero kaya singa sing nubruk pangané, banjur disèrèd, ora ana sing bisa ngrebut lan nguwalaké.

³⁰ Ing dina kuwi gemuruhing perang bakal keprungu ing satanah Israèl kabèh kaya jumeguring segara. Delengen, sanegara wis peteng kabèh, ing endi-endi ana karusakan. Pepadhang wis malih dadi peteng ndhedhet.

6¹ Nalika ing taun sédané Sang Raja Uzia, aku ndeleng Pangéran pinarak ana ing dhamparé kang agung. Jubahé nutupi sa-Pedalemané Allah kabèh.

² Para malaékat Sérafim padha ngadeg ngubengi dhampar mau. Saben Sérafim

swiwiné nenem. Loro kanggo nutupi rainé, loro kanggo nutupi badan lan loro kanggo mabur.

³ Sérafim mau padha sesauran karo nywara mengkéné, "Suci, suci, suci Allah Kang Mahakwasa. Salumahé bumi kebak kaluhurané."

⁴ Saka seruning swarané, pondhasining Pedalemané Allah nganti horeg, lan papan mau dadi kebak kukus.

⁵ Aku banjur kandha mengkéné, "Adhuh cilaka aku! Merga reged lambéku, sarta aku manggon ana ing tengahé bangsa sing satembung-tembungé rusuh. Luwih cilaka menèh merga aku wis ndeleng Sang Prabu, Pangéran Kang Mahakwasa!"

⁶ Banjur ana Sérafim siji sing mabur marani aku, ngasta mawa mengangah, olèhé mendhet ing mesbèh nganggo sapit.

⁷ Mawa mau dinyonyokaké ing lambéku, karo ngandika, "Mawa iki wis nggepok lambému, dadi kaluputanmu wis ilang lan dosamu wis dilebur."

⁸ Aku banjur krungu Pangéran ngandika, "Sapa sing arep Dakutus? Sapa sing arep dadi utusan-Ku nggawa pawarta-Ku?"

Aku banjur munjuk, "Sumangga, mugi ngutus kawula!"

⁹ Dhawuhé Pangéran, "Kowé maranana bangsa iki lan kandhaa mengkéné, 'Kowé bakal tansah krungu, nanging ora ngerti. Kowé bakal tansah ndeleng, nanging ora nggatakaké.'"

¹⁰ Banjur ngendika menèh mengkéné, "Pikirané wong-wong kuwi gawénen bodho, lan kupingé gawénen budheg sarta mripaté gawénen wuta, supaya ora bisa ndeleng utawa kupingé ora krungu sarta pikirané ora ngerti, lan marani Aku dadi lan warasé."

¹¹ Aku munjuk, "Dhuh Allah, menika ngantos pinten laminipun?" Dhawuhé Pangéran, "Nganti sakèhé kutha wis padha rusak lan kothong, sarta sakèhé omah wis ora ana sing ngenggoni, semono uga palemahan kabèh wis dadi bera lan cengkar.

¹² Wong-wongé bakal padha Daktundhung lan tanah kono bakal dadi sepi.

¹³ Yèn ing tanah kono isih ana kekarèné saprasepuluh, wong-wong mau iya bakal Daktumpes. Bangsa mau bakal kaya wit gedhé sing sawisé ditegor mung kari

tunggaké." (Tunggak mau dadi wiwitané umaté Allah kang anyar.)

7¹ Raja Ahas kuwi putrané Yotam, wayahé Uzia. Nalika Ahas dadi raja ing Yéhuda, ana perang. Rézin, raja ing Siria, lan Pékah putrané Rémalya, raja ing Israèl, bebarengan nyerang Yérusalèm, nanging ora bisa ngrebut kutha mau.

² Bareng raja Yéhuda mireng yèn tentara Siria, kanca sekuthoné raja Israèl, wis mlebu ing wilayah Israèl, raja Yéhuda lan rakyaté wedi banget, nganti gemeter kaya kemitiré wit-witan sing katerak angin.

³ Pangandikané Pangéran marang Yésaya, "Anakmu Syear Yasyub gawanen, lungaa nemoni Raja Ahas. Kowé bakal ketemu karo wong mau ana ing kalèn sing anjog ing blumbang sisih ndhuwur, panggonané tukang umbah-ubah padha nyambut-gawé.

⁴ Kandhaa karo Ahas, supaya ngati-ati, sing tatag waé, ora prelu kuwatir utawa bingung. Nepsuné Raja Pékah lan Raja Rézin sabalané kabèh kuwi mung tugelan tumper^e loro lan kari kebulé waé.

---

^etumper: kajeng ingkang wonten mawanipun.

⁵ Siria lan raja Israèl kuwi padha rukunan,

⁶ arep nyerang Yéhuda, supaya Yéhuda wedi lan gelem dadi balané Israèl. Banjur arep ngangkat Tabeèl, putrané Ahas, dadi raja.

⁷ Nanging Aku, Pangéran ngandika yèn prekara kuwi ora bakal kelakon.

⁸ Sebabé mengkéné: Siria ora luwih rosa ketimbang karo Damsyik, kutha krajané, lan Damsyik ora luwih rosa ketimbang karo Raja Rézin. Lan mungguh Israèl, sajroné sewidak lima taun bakal pecah lan ora madeg dadi bangsa menèh.

⁹ Israèl ora luwih rosa ketimbang Samaria, kutha krajané, lan Samaria ora luwih rosa ketimbang karo Raja Pékah. Menawa Ahas ora ngandel temenan karo Aku, mesthi ora bakal lestari."

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika menèh marang Ahas, dhawuhé,

¹¹ "Kowé nyuwuna pretandha marang Pangéran Allahmu, apa pretandha saka donyané wong mati ing ngisor, apa pretandha saka swarga ing dhuwur."

¹² Unjuké Ahas, "Kawula mboten badhé nyuwun pretandha. Kawula mboten purun nyobi dhateng Pangéran."

¹³ Nabi Yésaya banjur matur, "Menawi mekaten, dhuh tedhakupun Sang Prabu Dawud, menapa dèrèng cekap enggèn panjenengan damel pegeling manahipun manungsa, ngantos panjenengan samenika inggih damel pegeling penggalhipun Allah?"

¹⁴ Menawi mekaten, Gusti Allah piyambak ingkang badhé paring pretandha dhateng panjenengan, mekaten: Badhé wonten prawan ngandhut lan nglairaken anak jaler, ingkang kanamakaken Immanuèl.

¹⁵ Menawi laré menika sampun ageng lan sampun saged mbédakaken awon lan saé, negari menika badhé ngalami kemakmuran.

¹⁶ Déné sadèrèngipun menika, negarinipun raja kekalih ingkang panjenengan ajrihi menika badhé katilar suwung.

¹⁷ Pangéran Allah badhé ndhatengaken raja Asyur. Panjenengan lan brayat panjenengan, sarta rakyat badhé ngalami dinten-dinten ingkang kebak

kasisahan, awratipun ngungkuli kasisahan ingkang sampun naté panjenengan alami wiwit pecahipun kraton Israèl lan Yéhuda.

¹⁸Ing wekdal menika Pangéran badhé nimbali tiyang Mesir lan tiyang Asyur. Bangsa kekalih menika badhé sami dhateng gegrombolan kados laler lan tawon, neba ing jurang-jurang lan ing growonganing séla-séla, tuwin ngrubung rerungkudan eri lan grumbulan rumput.

¹⁹(7:18)

²⁰Pangéran badhé ngagem raja Asyur kanggé nelukaken, ngasoraken lan ngremuk bangsa Israèl. Caranipun kados tukang cukur, ingkang nyukur sawernining rambut, ngantos dumugi jénggotipun pisan.

²¹Ing dinten menika badhé kelampahan saupami wonten tiyang ingkang ngingah lembu setunggal kaliyan ménda kalih,

²²susu pamedalipun kéwan-kéwan ingahan wau badhé tirah kanggé nyekapi kabetahanipun tiyang sebrayat, mergi saking sekedhikipun tiyang ingkang manggèn ing ngriku. Saèstu, umat ing negari menika badhé ngraosaken nikmatipun maben lan powan.

²³ Kebon-kebon anggur ingkang saé-saé, ingkang kataneman wit anggur sèwu pengaos sèwu sèkel slaka, namung badhé kethukulan eri lan rerungkudan.

²⁴ Tiyang mboten wantun mrika menawi mboten mbekta panah lan gendhéwa.

²⁵ Punthuk-punthuk ingkang limrahipun dipun tanemi, badhé kebak eri lan rerungkudan, saha namung kasaba déning lembu lan ménda ingkang sami nyenggut ing ngriku. Nanging tiyang mboten wonten ingkang purun mrika."

8 ¹ Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Kowé njupuka papan tulis sing amba, banjur tulisana sing gedhé-gedhé: 'Énggal Ngrayah, Énggal olèh Jarahan.'

² Golèka seksi loro sing temen, yakuwi Imam Uria lan Zakharia bin Bèrékia."

³ Ora wetara suwé bojoku meteng. Bareng karo lairé bayi, Pangéran ngandika karo aku mengkéné, "Bocah kuwi jenengna: 'Énggal Ngrayah, Énggal olèh Rayahan.'

⁴ Sebab, sadurungé bocah mau bisa ngucap 'Bapak' lan 'Ibu', raja-branané Damsyik lan jarahané Samaria bakal diusung kabèh déning raja Asyur."

⁵ Gusti Allah ngandika menèh karo aku mengkéné,

⁶ "Bangsa iki ngrèmèhaké banyu Siloah sing iliné alon, lan wedi banget karo Raja Rézin lan Raja Pékah.

⁷ Mulané Aku, Pangéran, bakal nekakaké raja Asyur lan tentarané kabèh supaya padha nyerang Yéhuda. Tekané bakal kaya banjir bandhang sing lubèr saka Bengawan Éfrat, nglangkahi gisiké,

⁸ banjur mlebu ngeleb Yéhuda, jeroné sagulu lan ngeleb samubarang kabèh." Allah nunggil karo kita! Swiwiné digelar sajembaré negara kabèh kanggo ngayomi kita.

⁹ Hé bangsa-bangsa kabèh, padha ngumpula lan wedia! Hé tanah-tanah salumahé bumi, padha rungokna. Padha cecawisa perang lan padha girisa! Padha cecawisa kalawan geter!

¹⁰ Padha rembugana, nanging rembugmu bakal buyar. Padha gawéa rancangan sakarepmu! Kabèh mau bakal tanpa guna, sebab Allah nunggil karo kita.

¹¹ Gusti Allah wis ngandika karo aku, supaya aku aja niru tingkah lakuné bangsa kuwi. Pangandikané,

¹² "Kowé aja pisan-pisan rerukunan karo bangsa iki, lan aja wedi karo prekara-prekara sing diwedèni wong-wong kuwi.

¹³ Élinga, yèn Aku, Allahmu Mahakwasa lan suci. Wedia marang Aku.

¹⁴ Sarèhné Aku Mahasuci, Aku dadi watu sandhungan kanggoné wong Yéhuda, Israèl lan Yérusalèm. Aku dadi kala lan jaring tumraping wong-wong mau.

¹⁵ Akèh wong sing bakal kesandhung lan tiba, nganti remuk. Akèh sing bakal klebu ing jiret lan ora bisa uwal."

¹⁶ Kowé para muridku, padha reksanen lan padha tetepana wangsit sing diparingaké déning Allah marang aku.

¹⁷ Gusti Allah ngaling-alingi wedanané^f marang Israèl, nanging aku precaya lan nganti-anti Panjenengané.

¹⁸ Aku lan anak-anakku peparingé Allah padha didadèkaké pretandha lan sasmita ana ing Israèl déning Panjenengané, kang angedhaton ing Gunung Sion.

¹⁹ Nanging ana wong sing akon kowé njaluk pitulungan marang dhukun-dhukun, sing miterang marang rohé

---

^fwedana: pasuryan.

wong mati lan marang juru pétungan, sing padha migunakaké japa-mantra. Wong-wong kuwi padha muni, "Apa ora prelu kita padha miterang marang déwa-déwa kanggo kepentingané wong urip?"

²⁰ Wangsulana mengkéné, "Padha ngrasak-ngrasakna angger-angger lan dhawuhé Allah! Aja ngrungokaké tembungé dhukun, merga kuwi ora ana paédahé!"

²¹ Akèh wong kesrakat lan kaliren bakal padha nglembara ing tanah kéné. Wong-wong mau padha kurang mangan lan padha nepsu, mula padha ngipat-ipati ratu lan Allahé. Senajan tumenga ing langit

²² utawa temungkul ing bumi, ora bakal padha weruh apa-apa kejaba mung kasangsaran lan pepeteng sarta karupekan sing gawé seseking ati. Mangka iya mrono kuwi parané enggoné padha digiring.

9¹ Nanging ora suwé menèh wong-wong kuwi bakal diluwari saka kasangsaran mau. Tanahé taler Zébulon lan taler Naftali kuwi tau diasoraké déning Pangéran. Nanging mbésuk

tanah-tanah mau kabèh, wiwit saka Segara Tengah tekan sabrangé Kali Yardèn, malah tekan Galiléa sing dienggoni bangsa-bangsa liya, bakal olèh kaurmatan.

² Bangsa sing manggon ing petengan padha ndeleng pepadhang gedhé. Sing pada ana ing petengé pati, padha ngrasakaké padhangé awan.

³ (9-2) Bangsa menika sampun Paduka paringi kabingahan ageng, dhuh Allah; inggih sampun Paduka paringi kabegjan, mila sami bingah-bingah margi saking pendamel Paduka, kados tiyang ingkang sami bingah-bingah ing mangsa panèn, utawi ing wekdalipun sami ngedum jarahan.

⁴ (9-3) Paduka sampun nyingkiraken pikulan awrat saking pundhkipun, saha pecut ingkang kanggé nyabeti gegeripun. Paduka sampun ngawonaken bangsa-bangsa ingkang nindhes lan meres umat Paduka, inggih kados nalika Paduka nelukaken bala Midian kala rumiya.

⁵ (9-4) Sepatuning tentaranipun mengsah lan sedaya sandhangan

ingkang gupak rah sami badhé kasirnakaken ing latu.

⁶ (9-5) Ana bayi miyos kaparingaké marang kita! Ana putra kakung kapasrahaké marang kita! Panjenengané bakal jumeneng ratu kita. Asmané bakal kasebut: "Kaélokan," "Juru Pirembag," "Allah Kang Kwasa," "Rama Langgeng," "Ratuning Tentrem Rahayu".

⁷ (9-6) Pangwasané bakal saya gedhé. Kratoné selawasé bakal ngalami katentreman. Panjenengané bakal nggentosi pepréntahané Dawud, leluhuré. Pepréntahané adhedhasar kabeneran lan keadilan, wiwit saiki nganti selawasé. Pangéran Allah Kang Mahakwasa adreng penggalihé nindakaké kuwi mau kabèh.

⁸ (9-7) Pangéran wis ndhawuhaké paukuman marang Israèl, turuné Yakub.

⁹ (9-8) Sabangsa kabèh lan wong-wong sing padha manggon ing kutha Samaria bakal weruh yèn sing nindakaké Allah piyambak. Saiki padha gemedhé lan angkuh. Tembungé,

¹⁰ (9-9) "Omah-omahé gedhong padha rubuh, aku arep ngedegaké menèh ora nganggo bata, nanging nganggo watu

tatahan. Kayu sikmah wis entèk ditegori; kanggo gantiné aku arep nganggo kayu cemara saka Libanon, sing luwih apik."

¹¹ (9-10) Pangéran wis ngosikaké atiné mungsuh supaya nglawan Israèl.

¹² (9-11) Saka Wétan Israèl bakal diserang déning bangsa Siria, lan saka Kulon déning bangsa Filistéa. Éwasemono Gusti Allah isih duka lan tetep arep ngukum Israèl.

¹³ (9-12) Sebab bangsa kuwi ora mratobat marang Allah sing ngukum lan ora nglakoni prenatalané.

¹⁴ (9-13) Mulané sajroné sedina Allah bakal ngukum para penggedhé lan rakyaté. Endhas lan buntuté bakal dikethok.

¹⁵ (9-14) Endhasé yakuwi para pinituwa sing diaji-aji, buntuté para nabi sing memulang piwulang nasar lan

¹⁶ (9-15) para penggedhéné sing padha nasaraké rakyat sing dituntun.

¹⁷ (9-16) Bangsa kuwi wis murtad lan murang-tata. Kabèh tembungé goroh lan isiné mung piala. Mulané Pangéran bakal ora nguwalaké saka bebaya para nonomané. Bocah lola lan randhané padha ora diwelasi. Senajan kabèh mau

kelakon, éwasemono paukumané Allah durung kèndel. Astané tetep diagagaké kanggo ngukum.

¹⁸ (9-17) Pialané bangsa Israèl murub kaya geni sing ngobong eri lan rerungkudan, banjur nglagar pang-pang ing alas, nganti kukusé mumbul kumelun.

¹⁹ (9-18) Paukumané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa sing ngobong tanah iki, lan wong-wongé kadadèkaké pakané geni. Wong padha tegelan; sing siji ora ngéman karo sijiné.

²⁰ (9-19) Wong sanegara padha nggragas ngangah-angah, sembarang dipangan, nanging padha ora wareg-wareg. Anaké dhéwé padha dipangan!

²¹ (9-20) Wong Manasyè lan wong Éfraim padha perang siji nglawan sijiné, banjur karo-karoné nglurugi perang wong Yéhuda. Senajan mengkono, Allah isih duka, paukumané durung kèndel lan tetep arep ngukum.

10 ¹ Cilaka kowé! Kowé padha gawé prenatal sing ora adil, kokenggo nindhes rakyat. Srana mengkono kowé ngrampas haké wong miskin, nganti

padha ora olèh keadilan lan ngrampas barang-darbèké randha lan bocah lola.

² (10:1)

³ Nanging kepriyé bakal polahmu, samasa Allah nekakaké pemales ing dina pengadilan? Kowé arep apa yèn Allah nekakaké pemales sing tekané saka tanah adoh. Kowé arep mlayu ngungsi menyang endi? Bandhamu arep kokdhelikaké ana ing ngendi?

⁴ Kowé bakal mati ing peprangan utawa digiring dadi tawanan. Senajan mengkono, bebenduné Allah durung kèndel lan astané isih diagagaké kanggo ngukum.

⁵ Pangandikané Pangéran, "Asyur Dakdadèkaké gebug ing asta-Ku kanggo nggebugi wong sing Dakukum.

⁶ Asyur Dakutus merangi umat-Ku sing murtad lan nekakaké paukuman-Ku. Asyur Dakdhawuhi ngrampog lan ngrampas sarta ngiles-iles umat-Ku kaya leburné dalan."

⁷ Nanging kersané raja Asyur dhéwé ora mengkono. Yakuwi arep migunakaké pangwasané manut rancangane dhéwé. Karepé kenceng olèhé arep nyirnakaké bangsa pirang-pirang.

⁸ Kandhané karo angkuh mengkéné,
"Panglima-panglimaku rak raja kabèh.

⁹ Kutha-kutha Kalno, Karkhemis, Hamat
lan Arpad kabèh arep daktelukaké. Iya
kutha-kutha Samaria lan Damsyik.

¹⁰ Kraton-kraton sing padha nyembah
brahala sing pangwasané ngungkuli
brahala-brahala sing disembah ing
Yérusalèm lan ing Samaria, kabèh mau
bakal daktelukaké.

¹¹ Samaria lan sakèhé brahalané bakal
dakremuk, mengkono uga sakèhé
brahala sing padha disembah ing
Yérusalèm."

¹² Nanging Pangéran ngandika, "Sawisé
rampung apa sing arep Daktindakaké
ana ing Gunung Sion lan ing Yérusalèm,
raja Asyur bakal Dakukum merga saka
gemedhéné lan angkuhé."

¹³ Raja Asyur mau ngendika mengkéné,
"Kabèh mau bakal daktindakaké
nganggo kekuwatanku dhéwé. Aku
rosa, wicaksana lan trampil. Tapel
watesé para bangsa bakal dakilangi.
Simpenané bakal dakrampas. Para raja
lan penggedhéné bakal dakidak-idak
kaya banthèng ngidak-idak lemah.

¹⁴ Bangsa-bangsa ing jagad iki presasat susah manuk. Gampang waé barang-darbèké dakjupuk, kaya wong ngukup endhog saka susah. Ora ana sing bakal ngabruk utawa nothol utawa cemuwit."

¹⁵ Nanging Gusti Allah ngandika, "Wadung apa kena gemunggung ana ing ngarepé sing madung? Graji apa luwih unggul ketimbang karo sing migunakaké? Rak dudu penthung sing ngangkat wong, nanging wong sing ngangkat penthung!"

¹⁶ Sarèhné Asyur wis gemunggung, Pangéran Allah Kang Mahakwasa bakal nekakaké lelara kanggo ngukum para perwira sing padha lemu ginuk-ginuk, bakal padha ketekan lelara panas sing ora lèrèn-lèrèn ngobong awaké.

¹⁷ Allah kang mahasuci, pepadhangé Israèl, bakal kaya geni mulad-mulad sing sajroning sedina ngobong samubarang kabèh, dalah rerungkudan lan eri bebondhotan pisan.

¹⁸ Alas-alas sing ketel lan palemahan-palemahan subur bakal kasirnakaké nganti tapis, kaya carané wong sing disirnakaké déning pageblug.

¹⁹ Kekarèné wit sing urip bakal mung sethithik, nganti kena diétung déning bocah cilik.

²⁰ Bakal ana wektuné wong Israèl sing oncat lan kauwalaké ora ngendelaké menèh marang para penggedhéné sing mèh waé gawé sirnané saumat kabèh, nanging bakal padha pasrah marang Pangéran, Allahé Israèl kang mahasuci.

²¹ Kekarèné Israèl sing mung sethithik cacahé, bakal mbangun-turut marang Allah Kang Mahakwasa.

²² Senajana umat Israèl saiki cacahé kaya wedhiné segara, mung sethithik sing bakal mratobat. Dina panumpesan kuwi wis cedhak, lan wis samesthiné umat iki katumpes.

²³ Allah Kang Mahakwasa piyambak sing bakal numpes; kuwi wis dadi putusané Allah, lan ora kena diowahi.

²⁴ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang umaté sing manggon ana ing Sion, "Kowé aja wedi karo wong Asyur, senajan kowé ditindhes kaya carané wong Mesir dhèk biyèn nindhes kowé.

²⁵ Kowé bakal Dakukum mung sedhéla, nuli gentèn wong Asyur sing Daktumpes.

²⁶ Aku Allah Kang Mahakwasa, wong-wong mau bakal Dakpecut nganggo cemethi, kaya enggon-Ku ngajar wong Midian ing Gunung watu Orèb. Asyur bakal Dakukum, kaya carané enggon-Ku ngukum Mesir.

²⁷ Ing kono Aku bakal ngluwari kowé saka Asyur, lan Asyur bakal ora ngerèh kowé menèh."

²⁸ Tentarané Asyur wis ngrebut kutha Ai! Malah wis maju ngliwati Migron! Sanguné pangan lan liya-liyané ditinggal ana ing Mikmas!

²⁹ Banjur padha nyabrang lan nginep ana ing Géba! Wong sing padha manggon ing Rama wis gemeter kabèh. Wong sing padha manggon ing Gibéa, kuthané Raja Saul, wis padha ngungsi.

³⁰ Hé wong sing padha manggon ing Galim, ing Laisa lan ing Anatot! Padha sing ngati-ati!

³¹ Wong sing manggon ing kutha Madména lan ing Gébim padha mlayu ngungsi.

³² Dina iki mungsuh wis tekan kutha Nob, lan tata-tata nglumpukaké kekuwatan kanggo nyerang Gunung Sion lan kutha Yérusalèm.

³³ Nanging Pangéran, Allah Kang Mahakwasa bakal ngrubuhaké wong-wong mau kaya pang sing disempal saka wité. Ing antarané wong-wong sing gedhé dhéwé pangkaté lan pangwasané, bakal dirubuhaké lan digawé wirang.

³⁴ Pangéran bakal ngrubuhaké wong mau kaya wit ing alas sing ditegor nganggo wadung. Senajan kekuwatané kaya wit sing gedhé dhéwé ing Libanon, meksa iya bakal padha rubuh!

11 ¹ Tedhak-turuné Raja Dawud kuwi kaya wit sing ditegor. Nanging tunggaké metu sogolané,⁹ mengkono uga saka tedhaké Dawud bakal ana sing dadi raja.

² Panjenengané bakal katedhakan Rohé Pangéran, Rohé kawicaksanan lan pangertèn, mula merga déning Roh mau Panjenengané pinter gawé putusan, nuli ditindakaké, mengkono uga merga saka Roh mau Panjenengané pirsapa sing dadi kersané Gusti Allah, banjur dièstokaké.

³ Ngèstokaké kersané Allah kuwi dadi kasenangané. Enggoné ngadili ora mung

---

⁹sogolan: thukulan ing wit (tunas: bhs. Ind.).

sakepénaké utawa manut kandhané wong.

⁴Prekarané wong cilik bakal diputusi kalawan adil; wong kesrakat dibéla nganti menang; wong sing salah didhawuhi ngukum, lan wong ala ditumpes.

⁵Pepréntahané didhasari keadilan lan bebeneran.

⁶Asu ajag bakal rukun karo cempé, lan macan tutul bakal njerum jèjèr karo wedhus bérok. Pedhèt lan anak singa bakal reruntungan, diengon déning bocah cilik.

⁷Sapi lan bruwang bakal nyenggut suket bebarengan, lan anak-anaké padha jèjèr njerum sapanggonan. Singa lan sapi padha-padha mangan damèn.

⁸Bocah cilik padha dolanan ula mandi tanpa wedi.

⁹Ing Sion, Gunungé Suci Allah, ora ana sing gawé piala utawa sing gawé bilai. Wong sanegara bakal padha tepung karo Gusti Allah, lan kawruhé bab Gusti Allah bakal sampurna.

¹⁰Ing wektu kuwi bakal kelakon bangsa-bangsa sing ora tepung karo Gusti Allah padha nggolèki tedhaké Raja

Dawud mau. Bakal padha nglumpuk ana ing kutha krajan lan saos pakurmatan marang Panjenengané.

¹¹ Gusti Allah bakal sepisan menèh ngagem pangwasané, ngulihaké kekarèné umaté sing ana ing Asyur lan ing Mesir, ing tanah Patros, Sudan, Élam, ing Babil, ing Hamat lan ing pulo-pulo ing segara.

¹² Pangéran bakal ngedegaké umbul-umbul minangka pretandha kanggo para bangsa, yèn Panjenengané nglumpukaké bangsa Israèl lan bangsa Yéhuda sing padha pating slebar; bakal padha diulihaké saka kéblat papat.

¹³ Ing kono kraton Israèl bakal ora mèri menèh karo Yéhuda, lan Yéhuda bakal ora memungsuhan karo Israèl.

¹⁴ Karo-karoné bakal nyerang bangsa Filistin sing ana ing Kulon lan njarah-rayah bangsa-bangsa sing ana ing Wétan. Tanahé bangsa Édom lan bangsa Moab bakal dienggoni, lan bangsa Amon bakal ditelukaké.

¹⁵ Pangéran bakal ndadèkaké Teluk Suèz asat. Panjenengané bakal nekakaké angin panas sing ngasataké Bengawan Éfrat, banjur didadèkaké kali pitu

sing cethèk, nganti saben wong bisa nyabrang.

¹⁶ Kekarèné wong Israèl sing isih ana ing Asyur, bakal nemokaké dalan gedhé kanggo metu saka Asyur, kaya nalika para leluhuré metu saka tanah Mesir.

12 ¹ Bakal tekan wektuné wong-wong padha menyanyi mengkéné, "Dhuh Allah, kawula saos sokur dhateng Paduka margi Paduka ngukum kawula, nanging sakmenika sampun luwar.

² Allah sing ngluwari aku; aku bakal kumandel lan ora kuwatir, merga Allah sing paring kekuwatan marang aku. Panjenengané kuwi pepujanku, lan tuké pitulunganku.

³ Kaya banyu gawé segeré wong ngorong, mengkono uga umaté Allah padha bungah-bungah samasa dipitulungi déning Allah."

⁴ Bakal tekan wektuné wong padha menyanyi, "Saosa puji sokur marang Allah, padha ndedongaa nyuwun pitulungané. Kaluhurané lan pakaryané wartakna marang para bangsa.

⁵ Padha ngunjukna kekidungan marang Allah, merga Panjenengané nindakaké kaélokan akèh. Karebèn wong salumahé

bumi padha krungu bab pakaryané sing élok.

⁶Wong sing manggon ing Sion, padha surak-suraka lan memujia kalawan bungah, merga Allahé Israèl kang mahaluhur lan suci dedalem ana ing tengahé umaté."

13¹Wangsité Gusti Allah sing diparingaké marang Yésaya bin Amos bab kutha Babil mengkéné:

²Manjera umbul-umbul perang ana ing pucuk gunung sing gundhul! Para prejurit padha bengokana: tanganmu acungna minangka tandha yèn kudu padha nyerbu kutha sing angkuh kuwi, karo njebol gapura-gapurané,

³Gusti Allah wis nimbali prejurit-prejurit pilihan sing rosa-rosa, sing kendel lan kena diendelaké kanggo nyerang lan ngukum wong-wong sing diukum déning Allah.

⁴Rungokna swara gemuruh ing pegunungan swarané wong akèh sing padha nglumpuk, gemedéré bangsa-bangsa lan kraton-kraton sing padha ndhapuk pepanthan-pepanthan. Allah Kang Mahakwasa lagi mriksa barisan sing siaga ing perang.

⁵ Asalé saka tanah-tanah adoh ing endi-endi, kanggo nyirnakaké salumahing bumi merga saka dukané.

⁶ Padha sesambata, merga dinané Pangéran wis cedhak. Ing dina kuwi Pangéran bakal nekakaké karusakan.

⁷ Saben wong tangané tengen bakal apus lan ora duwé daya.

⁸ Wong kabèh bakal ketaman giris lan kecandhak ing lara kaku saawak sekojur, ngolang-ngaling kaya wong wadon nglarani. Wong-wong mau padha pandeng-pandengan kanthi ati semplah, rainé abang mbranang merga kwirangan.

⁹ Lah, wis tekan dinané Pangéran. Ing dina kuwi Pangéran ngetingalaké dukané kaya geni sing mulad-mulad. Bumi bakal didadèkaké karang abang, wongé ala dilebur.

¹⁰ Lintang-lintang ing langit bakal ora ana soroté. Srengéngé samasa mlethèk bakal dadi peteng, lan rembulan bakal ora nyunaraké padhangé.

¹¹ Pangandikané Pangéran, "Bumi bakal Daksiksa lan sakèhé wong ala bakal Dakukum merga saka dosa-dosané. Wong gemedhé bakal Dakasoraké, wong angkuh lan ambek siya bakal Dakukum.

¹² Wong sing bisa oncat bakal mung sethithik cacahé, luwih langka lan larang regané ketimbang karo emas sing murni.

¹³ Ing dina kuwi langit bakal gemeter lan bumi gonjang-ganjing merga saka paukumané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa.

¹⁴ Wong manca sing manggon ing Babil bakal énggal-énggal mlayu bali menyang negarané dhéwé-dhéwé. Padha pating slebar kaya kidang sing keplayu ngoncati juru bedhag, utawa kaya wedhus sing ditinggal pangoné.

¹⁵ Sapa waé sing kecandhak bakal ditumbak nganti mati.

¹⁶ Wong-wong mau bakal weruh bayi-bayiné dibantingi, omah-omahé dirampog lan bojoné dirusak kaurmatané."

¹⁷ Pangandikané Pangéran, "Wong Madai Dakojok-ojoki nyerang kutha Babil. Wong kuwi ora gelem disuap nganggo slaka lan emas.

¹⁸ Para nonoman bakal padha dipatèni nganggo panah lan gendhéwa. Wong-wong kuwi ora ngéman bayi utawa bocah.

¹⁹Ing antarané kraton-kraton kabèh. Babil sing éndah dhéwé, sing diegung-egungaké déning rakyaté. Nanging Aku, Pangéran, bakal numpes kutha Babil kaya carané enggon-Ku numpes Sodom lan Gomora.

²⁰Ora ana wong siji waé sing kliwatan. Ing kono bakal ora ana wong Arab sing ngedegaké kémahé lan ora ana pangon sing bakal angon wedhusé.

²¹Mung kéwan alasan waé sing bakal manggon ana ing kono. Manuk beluk bakal nusuh, semono uga manuk unta bakal manggon ing kono. Wedhus-wedhus alasan bakal padha jingkrak-jingkrak ing antarané jejugrugaan.

²²Asu ajag lan asu wawar bakal padha mbaung ana ing menara-menara lan ing kedhaton-kedhaton Babil. Kraton kuwi wis nyedhaki dinaning sangsarané. Kena diétung, kari pirang dina engkas."

14¹ Pangéran bakal melasi marang Israèl, umat kagungané, lan dipilih menèh dadi kagungané. Bakal padha diulihaké menyang negarané dhéwé. Wong manca bakal padha

teka lan manggon ing kono menèh bebarengan karo umat mau.

² Akèh bangsa sing bakal nulungi Israèl supaya bali menyang negarané dhéwé, negara peparingé Pangéran. Ing kana bangsa-bangsa mau bakal padha ngawula marang Israèl. Wong-wong sing biyèn mboyong Israèl, bakal gentèn ditawan lan sing biyèn nyia-nyia bakal gentèn ditindhes.

³ Pangéran bakal ngluwari bangsa Israèl saka kasangsarané, lan saka pegawéan peksan sing kudu dilakoni.

⁴ Samasa nindakaké iki kabèh, wong Israèl ngidung moyoki raja Babil mengkéné, "Raja sing ambek siya wis ambruk! Wis ora bakal bisa nindhes menèh.

⁵ Pangéran wis mungkasi pepréntahané para penggedhé sing ala,

⁶ sing karo nepsu nindhes lan tansah nganiaya bangsa-bangsa telukané.

⁷ Saiki salumahé bumi bakal ngalami katentreman, lan kalawan ayem saben wong bakal padha ngidung kanthi bungah.

⁸ Wit sanobar^h lan wit cemara ing Libanon bakal padha bungah-bungah merga raja sing ambek siya kuwi wis mati, lan saiki ora ana wong sing akon negori wit-wit mau!

⁹ Donyané wong mati wis siaga mapag raja Babil mau. Rohé wong-wong sing biyèn padha nyekel pangwasa ing bumi lan rohé para raja padha gumrégah tangi.

¹⁰ Kabèh padha mbagèkaké tekané raja Babil, 'Hé, kowé saiki padha karo aku, apes lan ora duwé daya!

¹¹ Biyèn kowé diurmati nganggo swaraning kecapi, nanging saiki kowé wis ana ing panggonané wong mati sing sepi. Saiki peturonmu singgat, lan kemulmu cacing.'

¹² Hé raja Babil, biyèn kowé kaya lintang panjer ésuk sing padhang soroté, nanging saiki wis tiba saka langit! Biyèn bangsa-bangsa koktelukaké, saiki kowé sing dibanting ing lemah.

¹³ Biyèn tékadmu arep mapanaké dhamparmu ana ing sandhuwuré lintang-lintang sing dhuwur dhéwé! Pangiramu kowé bisa manggon ana ing

---

^hsanobar: beros.

gunung sisih Lor, panggonané para déwa padha mlumpuk.

¹⁴ Ujarmu kowé arep munggah ing sandhuwuré awang-awang lan dadi kaya Pangéran Kang Mahaluhur.

¹⁵ Mangka saiki kowé dibanting lan dicemplungaké ing donyané wong mati sing jero dhéwé.

¹⁶ Kabèh sing ana ing panggonan kono bakal ndeleng lan namataké kowé. Bakal padha takon, 'Apa iki wongé sing biyèn gawé getéré bumi lan ngoregaké negara-negara?'

¹⁷ Apa iki wongé sing nggempuri kutha-kutha didadèkaké ara-ara samun? Apa iki wongé sing ora tau ngluwari wong-wong sing ditawan utawa ngulihaké wong-wong mau?'

¹⁸ Raja-raja ing bumi kabèh padha sumaré ing pesaréané kang éndah,

¹⁹ nanging kowé ora duwé kuburan. Jisimmu mung dibuwang, banjur bosok dhéwé lan ditindhihi jisim-jisimé para serdhadhu sing mati ing peprangan, sing padha dibuwang mengkono waé ana ing luwangan watu, banjur diidak-idak.

²⁰ Negaramu wis koktumpes dhéwé. Mulané kowé bakal ora dikubur kaya

raja-raja liyané. Sedulur-sedulurmu sing ala siji waé ora ana sing bakal ditulungi.

²¹ Panyembelèhan bakal énggal diwiwiti! Anak-anakmu bakal mati krana dosané para leluhuré. Siji waé ora ana sing bakal dadi raja utawa mbangun kutha-kutha."

²² Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Babil arep Dakserang, banjur Dakrubuhaké. Wong siji waé ora ana sing bakal Dakslametaké, senajan bocah pisan ora bakal Dakuripi. Aku, Pangéran wis ngandika.

²³ Babil bakal Dakdadèkaké rawa sing dienggoni manuk beluk. Babil bakal Daksapu resik. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa wis ngandika!"

²⁴ Pangéran Kang Mahakwasa supaos, "Apa sing wis Dakrancang bakal Daktindakaké.

²⁵ Wong Asyur sing ana ing tanah-Ku Israèl bakal Daktumpes, lan sing padha manggon ing gunung-gunung-Ku bakal Dakidak-idak. Umat-Ku bakal Dakluwari saka panindhésé wong Asyur.

²⁶ Iya mengkono kuwi sing bakal Daktindakaké ana ing bumi. Mengkono pangancam-Ku tumrap para bangsa."

²⁷ Pangéran Kang Mahakwasa wis mutus arep nindakaké kuwi mau kabèh. Astané diagagaké kanggo ndhawuhaké paukuman, lan ora ana wong sing bisa nyegah kersané.

²⁸ Ing taun sédané Raja Ahas, ana wangsit mengkéné,

²⁹ Hé bangsa Filistéa, gitik sing kanggo nggebugi kowé wis putung, nanging kowé aja bungah-bungah, sebab saka ula sing mati njedhul ula sing luwih mandi, lan tetesané ula mandi mau ula sing bisa mabur.

³⁰ Kowé bakal ngalami paceklik, mangka ora ana sing bisa oncat. Allah bakal jumeneng Pangoné wong-wong miskin ing antarané umaté. Uripé bakal direksa supaya ayem tentrem.

³¹ Padha ngadhuh-adhuh lan sesambata njaluk tulung, hé kutha-kutha Filistin! Padha wedia lan girisa! Ana kukus kemebul teka saka Lor, tandha tekané tentara akèh lan kuwat, tur kendel-kendel.

³² Para utusané wong Filistéa sing teka lan takon arep kita wangsuli kepriyé? Bakal kita wangsuli, yèn Pangéran wis

mbangun Sion lan umaté sing nandhang sangsara bakal ngungsi mrana.

15 ¹ Wangsité Pangéran kanggo Moab mengkéné: Kutha Ar lan Kir wis disirnakaké sajroné sawengi, lan tanah Moab wis malih dadi sepi.

² Wong-wong sing manggon ing Dibon padha munggah ing punthuk-punthuk karo nangis ana ing panggonané brahala-brahala sing disembah. Wong sing padha manggon ana ing Moab padha nangisi kutha Nebo lan Médeba. Sirahé lan jénggoté padha dicukur minangka tandha yèn lagi padha kepatèn.

³ Ing dalan-dalan padha nganggo bagor, tandha yèn lagi susah. Ing alun-alun lan ing payon-payoné omah wong padha sesambat karo nangis.

⁴ Wong Hèsbon lan Eléalé padha jerit-jerit nganti keprungu tekan Yahas. Para serdhadhu dhéwé iya padha gemeter. Wis ilang kekendelané.

⁵ Aku mesakaké karo Moab! Wong sing manggon ana ing kono padha ngungsi menyang kutha Zoar lan kutha Églat-Selisia. Ana sing munggah ing dalan sing tekan Luhit karo nangis; ana sing mlayu menyang Horonaim karo

sambat-sambat lan ngadhuh-adhuh seru.

⁶Banyuné Kali Nimrin lan suket sing thukul ing pinggirané wis garing kabèh, ora ana thethukulan siji waé sing isih ijo.

⁷Wong padha nasak metu Lebak Haarabim, karepé arep nylametaké raja-branané.

⁸Ing ngendi-endi ing tapel watesé Moab keprungu tangisé wong. Sesambaté keprungu tekan Églaim lan Beèr-Élim.

⁹Ing Dibon banyuné kali malih dadi abang merga kecampuran getih. Lan Gusti Allah bakal nekakaké prekara-prekara sing luwih nggegirisi menèh tumrap wong-wong ing kana. Algojo sing diutus mrana bakal matèni wong Moab kabèh sing isih urip.

16 ¹Saka kutha Sela, sing dunungé ana ing ara-ara samun, bangsa Moab ngaturaké cempé wedhus gèmbèl disaosaké marang Sang Raja ing Yérusalèm.

²Wong-wong Moab padha ngentèni ing sapinggiring Kali Arnon karo mlaku mrana-mréné, kaya manuk sing digusah saka susuhé.

³ Pangucapé marang bangsa Yéhuda, "Kandhaa, aku kokkon nglakoni apa? Aku butuh pengayomanmu, kaya wit sing awèh pengayoman ing wayah awan. Aku dakngéyub ing ngisoré. Aku rak wong ngungsi. Aku dhelikna supaya ora ditemu wong sing nggolèki aku, aja gawé sengsaraku.

⁴ Aku dakmondhok ing negaramu. Aku uwalna saka tangané wong-wong sing arep numpes aku." (Panindhes lan pangrusak bakal mandheg, lan wong-wong sing nggempur Israèl bakal lunga saka kono.

⁵ Sawisé mengkono bakal ana tedhaké Dawud sing dadi raja lan kuwi bakal ngerèh bangsané kalawan asih lan setya, keadilan bakal dijejegaké menèh lan kabeneran bakal ditindakaké.)

⁶ Wangsulané bangsa Yéhuda, "Aku wis ngerti yèn bangsa Moab kuwi angkuh, gemunggung lan lumuhur-luhur, nanging tembungé ora ana tegesé."

⁷ Bangsa Moab bakal nggresah ngrasakaké kasangsarané. Kabèh bakal padha nangis yèn kèlingan pangan énak sing dipangan ana ing kutha

Kir-Harèsèt, bakal padha semplah lan ngadhuh-adhuh.

⁸ Palemahan-palemahan ing sacedhaké Hèsbon lan kebon-kebon anggur ing Sibma wis rusak kabèh, yakuwi kebon-kebon sing adaté ngasilaké anggur sing apik dhéwé minangka ombèn-ombèné para penggedhé. Lumrahé wong-wong mau padha ngombé anggur nganti mendem. Biyèn kebon-kebon anggur kuwi jembaré nganti tekan kutha Yaézèr. Mengétan nganti tekan segara wedhi, mengulon tekan sabrangané Segara Mati.

⁹ Saiki enggonku nangisi anggur Sibma kaya enggonku nangisi Yaézèr. Aku nangisi Hèsbon lan Eléalé merga panèné padha wurung.

¹⁰ Ora ana wong sing bungah atiné ndeleng palemahan sing biyèn subur banget. Ora ana wong sing guneman sora lan ora ana wong ura-ura ana ing kebon anggur. Ora ana wong mipit anggur lan ngolah angguré dadi ombèn-ombèn. Wis ora ana swarané wong surak-surak menèh.

¹¹ Atiku remuk ndeleng kaanané Moab lan Kir-Harèsèt.

¹² Wong Moab kanthi rekasa munggah menyang gunung panggonané ngibadah lan sembahyang, nanging ora ana asilé.

¹³ Kaya mengkono wangsité Pangéran sing biyèn kaparingaké tumrap Moab.

¹⁴ Saiki Pangéran ngandika, "Telung taun engkas, pas kaya wektu iki, kasugihané Moab bakal sirna kabèh. Rakyaté sing saiki akèh cacahé bakal kari sethithik banget, tur ora duwé kekuwatan apa-apa."

17 ¹ Pangéran ngandika, "Damsyik bakal ora wujud kutha menèh, nanging dadi jugrugaan.

² Kutha-kutha ing Siria bakal ditinggal suwung selawas-lawasé sarta dadi panggonané sato kéwan. Ora ana wong sing bakal nggusah saka kono.

³ Israèl bakal loyo lan ora duwé kekuwatan. Damsyik bakal kélangan kamardikané. Kekarèné wong Siria uripé bakal nandhang kanisthan, kaya wong Israèl. Aku, Pangéran, Allah Kang Mahakwasa wis ngandika."

⁴ Pangandikané Allah menèh, "Bakal kelakon, kaluhurané Israèl wis tamat, lan kasugihané malih dadi kemlaratan.

⁵Israèl bakal dadi kaya tegalan ing Réfaim sawisé gandumé entèk dipanèni.

⁶Kaya wit zaitun sing wohé entèk diundhuh, kari siji loro sing ana ing pucuk, lan sawetara sing ana ing pang-pang rada ngisor. Kaya mengkono bakal kekarèné bangsa Israèl, mung sethithik sing bakal dislametaké. Aku, Pangéran Allahé Israèl, wis ngandika."

⁷Ing dina mau wong bakal bali nyuwun tulung marang Pangéran, kang nitahaké, iya Allahé Israèl.

⁸Wong-wong kuwi wis ora ngarep-arep asiling penggawéné dhéwé, ora nggatèkaké mesbèh-mesbèh panggonan ngobong dupa lan reca-recané Dèwi Asyéra.

⁹Ing dina kuwi kutha-kutha sing dijaga kuwat bakal dadi jugruga lan sepi nyenyet, kaya kutha-kutha sing ditinggal suwung déning wong Hèwi lan wong Amori nalika padha keplayu dioyak wong Israèl.

¹⁰Israèl, kowé wis lali karo Allah sing nylametaké lan ngreksa kowé kaya gunung watu sing sentosa. Kosokbaliné, kowé wis padha yasa taman-taman kanggo nyembah brahala.

¹¹ Senajan taman-taman mau padha thukul lan sanalika metokaké kembang, éwasemono bakal ora ana asilé sing kena kokpethik. Sing bakal kokalami mung kasusahan lan kasangsaran sing ora entèk-entèk.

¹² Bangsa-bangsa gedhé lagi padha gemuruh, kaya gemuruhé segara lan jumeгурé ombak gedhé-gedhé.

¹³ Tekané gemrudug kaya ombak gegulungan. Nanging padha diancam déning Pangéran, banjur padha mundur, disebul kaya awu saka pèrènging gunung, utawa kaya mrambut kabur ing angin.

¹⁴ Ing wayah soré padha gawé geter, nanging ing wayah ésuk wis ora ana tilasé. Mengkono nasibé saben wong sing ngrayah kita.

18 ¹ Ing sabrangé kali-kali Sudan ana negara sing misuwur merga swarané swiwi manuk sing padha mabur.

² Saka negara kono tekané utusan-utusan sing medhun menyang segara nunggang prau glagah ing Bengawan Nil. Hé para utusan sing trengginas, padha énggal balia menyang negaramu. Wangsit iki gawanen kanggo bangsamu

sing gagah prakosa, sing wong-wongé pawakané gedhé dhuwur, kulité klimis lan diwedèni wong sajadad.

³ Hé wong kabèh manggon ing bumi! Padha awasna, samasa ana umbul-umbul ditancepaké ana ing punthuk-punthuk! Padha ngrungokna samasa ana swaraning slomprèt!

⁴ Pangéran wis ngandika marang aku, "Saka kedhaton-Ku Aku bakal mirsani bumi kalawan tentrem, tentrem kaya bun sing tiba ing wayah bengi, lan cetha kaya padhangé srengéngé ing mangsa panèn lan panas.

⁵ Sadurungé mangsa ngundhuh wowohan, mangsané kembang padha tiba lan woh anggur mateng ing wit, Sudan bakal diserbu déning mungsuh kanthi gampang, kaya gampangé magas pang-pangé wit anggur nganggo péso.

⁶ Mayité para prejurit bakal ditinggal ngono waé, dadi mangsané manuk-manuk lan kéwan galak. Ing mangsa ketiga dadi mangsané manuk-manuk, ing mangsa rendheng dadi mangsané kéwan galak."

⁷ Bakal tekan wektuné negara sing akèh kaliné kuwi nyaosaké pisungsung

marang Pangéran Kang Mahakwasa, yakuwi saka bangsa sing gagah prakosa, sing wongé pawakané gedhé dhuwur lan klimis kulité lan diwedèni déning wong sajagad kabèh. Wong-wong mau bakal padha sowan ing Gunung Sion ngaturaké pisungsungé ing Pedalemané Pangéran Allah Kang Mahakwasa.

19¹ Wangsit kanggo Mesir. Pangéran rawuhé ing Mesir nitih méga rerikatan. Para brahala ing Mesir padha gemeter lan wong Mesir padha cilik atiné.

² Pangandikané Pangéran, "Aku bakal gawé memungsuhan ing antarané wong Mesir siji karo sijiné, sedulur nglawan sedulur, tangga karo tangga. Kutha sing siji perang karo kutha sijiné, lan raja-rajané bakal memungsuhan rebutan pangwasa.

³ Rancangané Mesir bakal Dakbatalaké lan atiné Dakgawé judheg. Wong Mesir bakal padha njaluk pitulungan marang brahala-brahalané, njaluk pituduh marang para dhukun lan roh-rohé wong mati.

⁴ Mesir bakal Dakulungaké ing tangané raja sing ambek siya, sing ngerèh rakyaté

sewenang-wenang. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa wis ngandika."

⁵ Banyuné Bengawan Nil bakal surut lan suwé-suwé asat.

⁶ Merga banyuné saya suda mula ambuné bakal tambah bacin. Glagah lan suket-suketé bakal alum.

⁷ Sakèhé pembibitan ing sauruté Bengawan Nil bakal dadi garing sarta kabur katut ing angin.

⁸ Wong golèk iwak bakal ngesah-esah merga pancing lan jalané ora ana paédahé.

⁹ Wong sing nenun kain léna bakal semplah atiné;

¹⁰ mengkono uga wong ngantih lan tukang-tukang liyané bakal padha ngenes lan nglokro.

¹¹ Para penggedhé ing Zoan pancèn bodho! Penaséhaté sing wicaksana dhéwé ing Mesir waé pituduhé ngawur! Padha wani matur ing ngarsané raja, yèn wong kuwi turuné wong sidik lan raja-raja ing jaman kuna!

¹² Hé raja ing Mesir, ana ing ngendi para penaséhat kabèh? Kuduné rak padha ngerti apa sing karancang déning Allah Kang Mahakwasa kanggo Mesir.

¹³ Para penggedhé ing Zoan lan Mèmfis kuwi bodho-bodho. Kuwi dudu penuntun, nanging tukang nasaraké rakyat.

¹⁴ Gusti Allah piyambak sing ngesokaké roh goroh marang atiné para penggedhé mau, nganti padha nasaraké salakuné bangsa Mesir, wekasané apa sing ditindakaké déning wong Mesir sarwa salah, lan lakuné bangsa mau gloyoran kaya wong mendem lan wekasané tiba keplèsèt ana ing utah-utahané dhéwé.

¹⁵ Ora ana wong sing bisa ngentas Mesir, dadia pangwasa, utawa rakyat, wong gedhé apa wong cilik.

¹⁶ Mbésuk bakal kelakon bangsa Mesir padha kaya wong wadon sing isinan lan jirih. Bakal padha gemeter lan giris menawa ndeleng Pangéran Kang Mahakwasa ngagagaké astané ngancam arep ngukum.

¹⁷ Pangéran Kang Mahakwasa wis damel keputusan tumrap Mesir. Saben diélingaké bab keputusan kuwi banjur padha wedi karo Yéhuda.

¹⁸ Ing wektu kuwi basa Ibrani bakal dienggo ana ing kutha lima ing tanah Mesir. Wong-wong ing kutha-kutha mau padha sumpah demi asmané Allah Kang

Mahakwasa. Kutha-kutha mau ana sing jenengé: "Kutha Srengéngé".

¹⁹Ing tengahé tanah Mesir bakal ana mesbèhé Pangéran lan ing tapel watesé ana tugu pangéling-éling konjuk marang Pangéran.

²⁰Mesbèh lan tugu mau minangka prelambang yèn Pangéran Kang Mahakwasa dedalem ana ing tanah Mesir kono. Yèn ditindhes, bangsa mau bakal ndedonga nyuwun tulung marang Allah, lan Panjenengané bakal utusan wong sing nylametaké.

²¹Gusti Allah bakal medharaké sarirané piyambak marang bangsa Mesir, mula bakal padha wanuh karo Panjenengané lan saos pangabekti. Wong-wong Mesir mau bakal padha ngucapaké kaul konjuk ing Allah nganggo sumpah.

²²Pangéran bakal nggitiki wong Mesir, nanging sawisé mengkono tatuné bakal ditambahi nganti pulih.

²³Ing wektu kuwi bakal ana dalan gedhé saka Mesir menyang Asyur. Wong Asyur bakal padha menyang tanah Mesir, lan wong Mesir padha menyang Asyur, lan kekaroné bakal padha bebarengan ngabekti marang Pangéran.

²⁴Ing wektu semana kalungguhané Israèl bakal padha karo Mesir lan Asyur, lan bangsa tetelu mau bakal padha dadi berkah tumrap sakèhé bangsa ing bumi.

²⁵Pangéran Allah Kang Mahakwasa bakal mberkahi bangsa teteluné lan ngandika, "Aku mberkahi kowé, hé Mesir, umat-Ku, sarta Asyur, pakaryané asta-Ku, lan Israèl kagungan-Ku."

20 ¹Atas préntahé Sargon, raja Asyur, panglimané tentara Asyur, nyerang Asdod, kutha ing tanah Filistin.

²Telung taun sadurungé, Pangéran ngutus Yésaya bin Amos, nyopot sandhal lan sandhangan bagor sing dienggo. Nabi Yésaya ngèstokaké dhawuh mau, banjur mlaku wuda lan ora nganggo sandhal.

³Bareng kutha Asdod dikepung, Pangéran ngandika, "Yésaya abdi-Ku wis telung taun lawasé wuda lan ora sandhalan. Kuwi minangka tandha bab lelakon sing bakal dialami déning Mesir lan Étiopia.

⁴Wong-wong Mesir lan wong Étiopia bakal ditawan déning raja Asyur lan digiring karo wuda lan tanpa trumph telung taun lawasé. Wong tuwa, wong nom, kabèh padha wuda lan tanpa

sandhal, sarta padha katon bokongé supaya Mesir kwirangan.

⁵Wong sing padha ngendelaké Mesir lan Étiopia bakal padha kecuwan lan entèk pengarep-arepé.

⁶Ing wektu kuwi wong sing padha manggon ing pesisir Filistéa bakal padha muni, "Delengen apa kedadéané bangsa sing kita endelaké, sing kita jagakaké bisa mitulungi kita saka tangané raja Asyur. Mokal yèn kita bisa oncat nganti slamet."

21 ¹Pangandikané Allah tumrap Babil mengkéné, "Kaya prahara sing nyaponi ara-ara samun, kaya mengkono bakal tekané karusakan ing tanah sing kaanané lagi gawat.

²Wahyu sing nggegirisi kawangsitaké marang aku, mengkéné surasané, "Tantarané Élam, nyeranga. Tantarané Madai, ngepunga! Aku arep mungkasi kasangsaran sing digawé déning Babil!"

³Apa sing dakdeleng lan dakrungu sajroning wahyu gawé geterku. Bojoku lara banget, kaya wong wadon sing nglarani.

⁴ Sirahku ngelu, atiku trataban. Aku ngarep-arep tekané wayah soré, bareng wis teka, mung gawé giris thok.

⁵ Ing wahyu mau aku weruh ana dhaharan ditata, mengkono uga panggonan sing arep dilungguhi para tamu. Dumadakan ana aba, "Para perwira! Tamèngmu angkaten!"

⁶ Gusti Allah banjur ngendika marang aku mengkéné, "Lungaa, nugasna wong ing pejagan. Konen nglapuraké apa sing dideleng.

⁷ Yèn weruh wong nunggang jaran ngloro-ngloro, wong nunggang kuldi lan unta, kudu ditamataké sing temenan."

⁸ Wong sing jaga mau banjur celuk-celuka awèh weruh, "Pak, kula sampun jagi ing ngriki rintén lan dalu."

⁹ Dumadakan ana wong padha teka! Wong nunggang jaran ngloro-ngloro! Wong jaga mau banjur awèh weruh, "Babil sampun rebah! Reca-recaning déwa-déwanipun ingkang dipun sembah sampun remuk pating slebar ing siti."

¹⁰ Hé Israèl bangsaku, sing wis diidak-idak lan digawé kèsèd! Saiki kowé dakkabari pawarta sing becik, sing dakrungu saka Pangéran, Allahé Israèl!

¹¹ Pangandikané Allah tumrap Édom. Ana wong ngundang aku saka Édom, muni ngéné, "Hé wong jaga, apa benginé isih suwé? Suk kapan entèké?"

¹² Wangsulané sing jaga, "Wis mèh ésuk, nanging benginé bakal teka menèh. Yèn kowé arep takon menèh, tekaa waé lan takona!"

¹³ Pangandikané Allah kanggo tanah Arab mengkéné, "Hé wong Dédan, kafilah-kafilah sing padha nginep ana ing alas-alas ing tanah Arab.

¹⁴ Hé wong-wong sing padha manggon ana ing Téma, padha metua, nggawaa banyu kanggo wong sing padha kasatan, metua, wong-wong sing padha teka ngungsi kuwi pethukna karo nggawa roti!

¹⁵ Sebab wong-wong kuwi padha ngungsi nyingkiri pedhang sing arep dienggo matèni, ngoncati panah sing arep ditamakaké, ya ngoncati sakèhé bebayané peprangan."

¹⁶ Gusti Allah banjur ngandika marang aku mengkéné, "Setaun engkas, kaluhurané tanah Mesir kabèh bakal sirna.

¹⁷ Prejurit ahli panahé Kédar sing misuwur kekendelané bakal mung kari sethithik. Aku, Pangéran Allahé Israèl, sing ngandika!"

22 ¹ Pangandikané Allah kanggo Lembah Wahyu. Yagéné wong-wong ing kutha padha mungguh ing payon?

² Hé negara sing ramé lan kebak swarané wong sing padha surak-surak. Wongmu sing padha mati ing peprangan patiné ora merga saka pedhang.

³ Para penggedhému padha keplayu lan ditawan sadurungé nglepasaké panahé.

⁴ Wis, aku tinggalen, aku arep nangisi wong-wongku sing padha mati. Aku aja koklipur.

⁵ Yaiki dina pesambat, pangiles-iles lan gègèran sing ditekakaké déning Pangéran Allah Kang Mahakwasa. Bètèngé kutha wis dijugrugaké, sambaté wong sing celuk-celuk njaluk tulung ngemandhang ing punthuk-punthuk.

⁶ Para tentara jaranan saka tanah Élam padha ngebyuk, nggawa gegaman gendhéwa lan panah. Tentara saka tanah Kir wis siaga nganggo tamèng.

⁷ Lembah-lembahé tanah Yéhuda sing subur wis kebak kréta perang. Tentara jaranan wis tekan ngareping gapura.

⁸ Yéhuda wis ora kuwagang ngadhepi mungsuh. Yèn wis tekan semono kowé bakal ngetokaké gegaman saka gudhang simpenan.

⁹ Kowé iya banjur weruh endi témboké Yérusalèm sing kudu ditambal. Omah-omah ing Yérusalèm banjur kokpriksa. Ana omah sawetara sing kokjugrugaké, supaya watuné kena dienggo nambal bètèngé kutha.

¹⁰ (22:9)

¹¹ Supaya duwé banyu ing njero kutha anaa tandhon kanggo nyimpen banyu sing mili saka blumbang tuwa. Nanging kowé ora nggatèkaké marang Allah sing wis lawas olèhé ngrancang supaya kuwi kabèh bisa kelakon.

¹² Nalika semono Pangéran Allah Kang Mahakwasa dhawuh supaya kowé padha nangis lan sesambat, nyukur sirahmu lan nganggo bagor,

¹³ nanging kowé malah nggeguyu lan padha pésta. Padha nyembelèh wedhus lan sapi, mangan daging lan ngombé anggur karo muni, "Ayo padha mangan

lan ngombé, sebab sésuk kita bakal mati!"

¹⁴ Pangéran Allah Kang Mahakwasa piyambak sing ngandika marang aku, "Pialané wong kuwi sajegé ora bakal diapura. Aku, Pangéran Allah Kang Mahakwasa wis ngendika."

¹⁵ Pangéran Kang Mahakwasa ngutus aku marani Sèbna, penggedhé sing ngurusi kedhaton. Dhawuhé Pangéran mengkéné,

¹⁶ "Pangiramu kowé kuwi sapa, déné kumawani gawé kuburanmu ana ing gunung watu kéné?"

¹⁷ Bisa uga kowé wong gedhé, nanging Gusti Allah bakal ngangkat lan mbanting kowé, banjur dibuwang adoh,

¹⁸ kaya carané wong mbuwang gulungan benang. Kowé bakal dibuwang menyang negara sing luwih gedhé lan mati ana ing antarané kréta-kréta perang sing kekegung-egungaké. Kowé wis gawé isiné bendaramu,

¹⁹ mulané Gusti Allah bakal nglorod kowé saka pangkatmu sing dhuwur, diasoraké."

²⁰ Pangandikané Allah marang Sèbna, "Ing wektu kuwi Aku bakal nimbali abdi-Ku Èlyakim bin Hilkia.

²¹ Jubahmu bakal Dakenggokaké marang wong kuwi, semono uga sabukmu bakal Daksabukaké, apa menèh pangwasamu bakal Dakparingaké. Èlyakim bakal dadi bapak tumrapping rakyat ing Yérusalèm lan para umat ing Yéhuda.

²² Wong kuwi bakal Dakdadèkaké pangwasa ana ing kratoné Dawud lan Dakpasrahi pangwasa gedhé. Apa sing diputus ora ana sing bisa mbatalaké.

²³ Aku bakal netepaké kalenggahané, kaya paku ana ing papan sing sentosa, sarta kulawargané kabèh bakal kinurmatan.

²⁴ Nanging sedulur-seduluré lan wong-wongé bakal dadi tanggungan abot. Wong-wong mau presasat grabah sing dicanthèlaké ana ing paku.

²⁵ Paku sing dipasang rosa mau suwé-suwé bakal coplok lan tiba. Lan kuwi bakal dadi wekasané sakèhé wong sing cemanthèl ana ing wong mau. Aku Pangéran Allah Kang Mahakwasa wis ngandika."

23 ¹ Pangandikané Allah kanggo Tirus mengkéné: Padha sesambata hé sakèhé wong Tirus sing lelayaran! Omahmu ing kutha pelabuhan Tirus wis padha rubuh. Omah lan pelabuhané wis dadi gempuran. Yèn prau-praumu bali saka Siprus, kowé bakal krungu wertané.

² Para sudagar ing Sidon, padha nangisa!

³ Kowé kongkonan wong nyabrang segara kulak gandum saka tanah Mesir, banjur diedol marang sakèhé bangsa ing bumi.

⁴ Hé Sidon, saiki kowé diasoraké! Segara lan samodra padha ora ngakoni kowé, pangucapé, "Aku ora tau duwé anak. Aku ora tau nggedhèkaké anak lanang utawa wadon."

⁵ Wong Mesir pisan padha kagèt lan gemeter bareng krungu yèn Tirus wis dadi gempuran.

⁶ Hé wong Funisia, padha nangisa lan sambata! Padha ngoncatana lan ngungsia menyang Spanyol!

⁷ Apa temenan iki kutha Tirus, kutha sing nyenengaké? Sing wis madeg wiwit jaman kuna? Apa iki kutha sing dadi

asalé wong-wong sing padha tetruka¹ ing negara-negara manca?

⁸Sapa sing ngrancang karusakané Tirus, kutha asalé sudagar-sudagar gedhé sing ngutus para wakilé ngwasani donyané dedagangan ing salumahing bumi?

⁹Pangéran Allah Kang Mahakwasa sing ngrancang kuwi kabèh. Panjenengané sing ngandhakaké gemunggungé wong Tirus sing ngumukaké kabisané, ya Panjenengané piyambak sing ngasoraké para penggedhéné sing kajèn-kéringan sajadad.

¹⁰Hé wong sing neneka ing jajahan Spanyol. Padha balia nggarap lemahmu, sebab saiki wis ora ana sing ngayomi kowé menèh.

¹¹Gusti Allah wis ngagagaké astané ing sandhuwuré segara lan ngrubuhaké kraton-kraton. Panjenengané wis ndhawuhaké ngrusak pusat-pusat dagangané wong Funisia.

¹²Dhawuhé, "Hé kutha Sidon, kowé bakal ora surak-surak menèh, lan wong-wongmu bakal kasiya-siya. Senajan

---

¹tetruka: miwiti manggèn.

ngungsia menyang Siprus, ana ing kana ora bakal bisa slamet."

¹³Dudu wong Asyur, nanging wong Babil sing bakal nggempur Tirus lan ndadèkaké kutha mau dadi panggonané kéwan galak. Wong Babil sing bakal ngepung kutha mau karo menar-menarané, ngrubuhaké bètèng-bètèngé kutha Tirus, kadadèkaké gempuran.

¹⁴Hé para wong sing lelayaran ing samodra! Kutha sing kokendelaké saiki wis kasirnakaké.

¹⁵Bakal kelakon kutha Tirus ora diélingi menèh lawasé 70 taun, yakuwi saumuré raja. Sawisé pitung puluh taun mau bakal ana menèh nyanyiané wanita tuna susila:

¹⁶"Jupuken clempungmu, ngubengana kutha, hé kowé sundel sing wis ora kocap. Unèkna clempungmu lan menyanyia menèh, supaya wong padha mbalèni kowé sepisan engkas."

¹⁷Yèn wis kliwat pitung puluh taun, Gusti Allah bakal marengaké Tirus bali dadi kutha dagang menèh. Lan iya bakal nyundel menèh karo sakèhé raja ing bumi.

¹⁸ Dhuwit olèh-olèhané dedagangan bakal disaosaké marang Allah. Be bathèné ora arep ditandho menèh, nanging dienggo tuku pangan lan sandhangan kanggo wong-wong sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah.

24 ¹ Temenan bumi bakal digawé ludhes lan suwung déning Allah. Bumi bakal diwalik lan wong sing manggon ing kono bakal dibuyaraké.

² Saben wong bakal ngalami nasib sing padha; imam-imam padha karo wong lumrah, batur-tukon padha karo bendarané, wong sing tuku karo wong sing adol, sing motangaké karo sing utang, wong sugih karo wong mlarat kaanané padha.

³ Bumi bakal dadi cengkar lan dadi sangar. Pangéran Allah Kang Mahakwasa wis ngandika.

⁴ Bumi bakal dadi saya garing lan alum! Langit lan bumi padha ngenes.

⁵ Bumi dadi najis, merga dinajisaké déning wong sing padha ngenggoni, merga padha nglanggar dhawuhé Gusti Allah, mbubrah prenatalan sarta nglirwakaké prejanjian langgeng.

⁶ Mulané Gusti Allah maringi paukuman marang bumi. Umaté bakal nampa paukuman. Manungsa salumahing bumi bakal sirna, kekarèné bakal mung sethithik.

⁷ Wit anggur bakal alum, mulané anggur bakal langka. Saben wong sing biyèn uripé seneng, bakal padha sedhih.

⁸ Swaraning musik sing mbungahaké ati, kayata swarané clempung lan tambur wis lèrèn.

⁹ Ora keprungu menèh swarané nyanyian bab anggur, sebab ora ana wong sing tau ngerti rasané.

¹⁰ Ing kutha, apa waé dadi kisruh, lan saben wong, milih ana ing omah waé sing aman.

¹¹ Wong akèh padha pating brengok ana ing dalan-dalan, merga wis ora ana anggur. Sakèhé kabungahan wis sirna, sakèhé kasenangan ing bumi wis ora ana.

¹² Kutha wis dadi gempuran, gapurané wis padha rusak.

¹³ Mengkono bakal kedadéané bangsa-bangsa ing salumahé bumi. Padha kaya mangsa lebar panèn, woh kurma

wis diplècèti lan saben wit anggur wis dipethiki wohé sing wekasan.

¹⁴ Wong sing tahan lan isih urip padha menyanyi saka bungahé. Sing ana ing Kulon padha nyritakaké kaluhurané Gusti Allah.

¹⁵ Sing ana ing Wétan padha ngluhuraké asmané. Bangsa-bangsa sing padha manggon ing sauruté segara padha memuji asmané Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁶ Saka kikis watesé bumi kita padha krungu wong padha memuji Allahé Israèl, kang mahaadil. Nanging aku kandha, "Saiki aku wis ora duwé pengarep-arep menèh! Cilaka aku, merga wong ala padha nerusaké lakuné sing ala, malah olèhé goroh ngungkuli sing uwis-uwis."

¹⁷ Hé wong salumahing bumi. Rungokna! Kowé bakal disiksa, dicemplungaké ing sumur lan dipasangni kala-jiret.

¹⁸ Saben wong sing arep oncat saka panyiksa bakal kecemplung ing sumur, lan sapa sing uwal saka sumur bakal kena kala-jiret. Udan bakal kaya grojogan kaesokaké saka langit, lan bumi bakal gonjang-ganjing.

¹⁹ Lemah-lemah bakal padha bengkah lan gempal, banjur menga.

²⁰ Bumi bakal sempoyongan kaya wong mendem, kontrang-kantringan kaya gubug katempuh ing prahara. Bumi kabotan mikul dosa panglawané manungsa, mula bakal rubuh lan ora bisa ngadeg menèh.

²¹ Bakal kelakon ing wektu kuwi Gusti Allah ngukum para pangwasa ing langit lan para penggedhé ing bumi.

²² Para raja bakal padha diklumpukaké dadi siji kaya wong tahanan, kalebokaké ing sumur. Bakal padha dikunjara nganti satekané mangsa paukuman.

²³ Ing kono rembulan bakal dadi peteng, lan srengéngé mari nyunaraké padhangé, sebab Pangéran Allah Kang Mahakwasa piyambak kang jumeneng raja. Panjenengané bakal ngedhaton ana ing Yérusalèm, ing Gunung Sion. Para pinituwa lan para umat bakal padha ndeleng kaluhurané.

25 ¹ Dhuh Allah, Paduka menika Allah kawula; Paduka badhé kawula luhuraken lan asma Paduka kawula puji. Paduka sampun nindakaken prekawis-prekawis ingkang élok; Paduka

sampun nindakaken kalayan kasetyan sedaya ingkang sampun dangu Paduka rancang.

² Kitha-kitha Paduka jungkir-walik dados gempuran, bètèngipun Paduka rebahaken. Kedhaton ingkang kayasa déning para mengsah sampun Paduka sirnakaken ing selami-laminipun.

³ Bangsa-bangsa ingkang ageng pangwaosipun badhé sami memuji asma Paduka. Paduka badhé dipun ajrihi wonten ing kitha-kithanipun bangsa-bangsa wau.

⁴ Tiyang mlarat lan tiyang apes sami ngungsi dhateng Paduka lan sami kapitulungan ing mangsa karibedan. Menawi wonten prahara Paduka paringi pangungsèn, ing papan bentèr Paduka paringi pangauban. Tiyang ambek siya sami nyerang kados prahara ing mangsa bedhidhing,

⁵ inggih kados bentèring ketiga ing tanah garing. Nanging Paduka dhuh Allah, sampun nyirep mengsah kawula sedaya. Kados méga ingkang ngayomi bumi, inggih kados mekaten enggèn Paduka nyirep bengak-bengokipun tiyang ambek siya.

⁶Gusti Allah Kang Mahakwasa arep nyawisaké bujana ana ing Gunung Sion kanggo para bangsa sajadad. Bujana rupa pangan sing énak-énak lan anggur sing apik dhéwé.

⁷Ing kéné Panjenengané bakal nyingkiraké mendhunging kasusahan, sing tansah nglimputi para bangsa.

⁸Gusti Allah bakal mbéngkas pati selawas-lawasé! Panjenengané bakal ngusapi luh saka sakèhé mripat, sarta nyirnakaké kawirangané umaté ing salumahé bumi. Mengkono pangandikané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa.

⁹Ing wektu kuwi wong padha kandha, "Panjenengané kuwi Allah kita! Panjenengané sing kita endelaké, lan Panjenengané wis ngluwari kita. Panjenengané kuwi Allah! Panjenengané sing kita anti-anti. Saiki kita begja lan bungah-bungah, merga Panjenengané wis ngluwari kita."

¹⁰Gusti Allah bakal ngayomi Gunung Sion, nanging Moab bakal diiles-iles kaya damèn sing ana pawuhan.

¹¹ Wong-wongé padha srawéan tangané kaya nglangi, nanging Gusti Allah ngèndelaké waé nganti tanpa daya.

¹² Bètèng-bètèng lan gapura-gapurané Moab sing dhuwur-dhuwur bakal digempur nganti dadi kaya lebu.

26 ¹ Ing kono bakal kelakon umat ing Yéhuda padha menyanyi mengkéné, "Kita padha duwé kutha sing sentosa! Allah piyambak sing njagi bètèngé.

² Gapurané kutha wengakna, supaya para mursid saka bangsa ngendi-endi padha mlebu, yakuwi umat sing padha nindakaké prekara sing bener.

³ Dhuh Pangéran, mugi kersa maringi katentreman ingkang sejatos dhateng sok sintena ingkang setya, sarta kumandel dhateng Paduka.

⁴ Padha ngandela marang Allah, supaya selawasé kita padha direksa.

⁵ Wong gemunggung padha diasoraké, kutha-kutha sentosa sing dienggoni padha dirubuhaké, bètèng-bètèngé padha dijugrugaké dadi awu.

⁶ Wong sing mauné disiya-siya saiki padha jag-jagan, padha ngidak-idak kutha mau."

⁷ Dhuh Pangéran, marginipun tiyang mursid menika radin, sebab Paduka ingkang ngradin margi wau.

⁸ Kawula sami ngenut kersa Paduka, dhuh Allah, lan ngantos-antos pitulungan saking Paduka piyambak. Inggih namung Paduka piyambak ingkang kawula ajeng-ajeng.

⁹ Ing wanci dalu kawula ngangen-angen Paduka kalayan gumolonging manah; samasa Paduka ngadili bumi lan para umat, tiyang-tiyang badhé sami mangertos pundi keadilan ingkang saleresipun.

¹⁰ Senajan Paduka nandukaken kasaénan dhateng tiyang awon, tiyang wau mboten badhé sinau tumindak leres. Senajan sami manggèn ing tengahing tiyang mursid, meksa sami nindakaken piawon. Margi sami mboten purun ngakeni kaluhuran Paduka.

¹¹ Para mengsah Paduka mboten sami mangertos, bilih badhé sami Paduka ukum. Dhuh Allah, tiyang menika mugèni Paduka damel wirang lan Paduka paringi kasisahan, supados sami ngraosaken paukuman ingkang sampun Paduka cawisaken. Mugèni Paduka ngetingalaken

sepinten agenging sih Paduka dhateng para kagungan Paduka.

¹² Dhuh Allah, Paduka sampun nyawisaken katentreman kanggé kawula, sebab samukawis prekawis ingkang kawula tandangi, menika Paduka piyambak ingkang nindakaken kanggé kawula.

¹³ Dhuh Pangéran, Allah kawula, sampun kathah tiyang ingkang ngwaosi kawula, nanging sejatosipun namung Paduka piyambak menika Allah kawula.

¹⁴ Tiyang-tiyang menika samenika sampun sami pejah lan rohipun mboten badhé sami tangi malih, margi sampun Paduka ukum lan Paduka tumpes. Mboten wonten tiyang ingkang ngémuti piyambakipun.

¹⁵ Dhuh Allah, bangsa menika sampun Paduka damel kathah. Kikis-watesipun sampun Paduka elar sedaya. Menika sedaya njalari asma Paduka kaluhuraken.

¹⁶ Nalika bangsa menika Paduka ajar, lajeng sami sesambat ing salebeting pandonga dhateng Paduka.

¹⁷ Inggih Paduka piyambak ingkang damel umat menika ngrintih kados tiyang èstri ingkang badhé gadhah laré,

sambat sakit. Mekaten kawontenan kawula suwau wonten ing ngarsa Paduka, dhuh Allah.

¹⁸Kawula sami wawrat, saweg nyakiti, nanging namung hawa ingkang kawula wedalaken; kawula mboten angsal kemenangan menapa-menapa kanggé negari kawula, sedaya ingkang sami kawula tindakaken menika muspra.

¹⁹Tiyang pejah kagungan Paduka badhé sami gesang malih! Jisim-jisimipun badhé tangi malih. Sedaya tiyang ingkang sami tilem ing kubur badhé tangi lan memuji kalayan bingah. Kados ebum énjing nyegeraken bumi, inggih mekaten Allah enggènipun badhé nangèkaken malih tiyang-tiyang ingkang sampun dangu pejahipun.

²⁰Hé bangsaku, padha mlebu ing omahmu lan kancingen lawangé. Padha ndhelika sawetara mangsa ana ing kono, nganti Pangéran mari enggoné duka.

²¹Gusti Allah arep rawuh saka swarga, ngajar wong-wong ing bumi merga saka dosané. Mematèni sing katindakaké kanthi sesidheman bakal konangan, lan bumi bakal ora ndhelikaké wong-wong sing dipatèni ana ing kono.

27 ¹ Ing wektu kuwi Gusti Allah bakal ndhawahaké paukuman srana pedhangé kang ampuh kanggo ngremuk endhasé Léwiatan, yakuwi naga ing segara sing nlosor lan nggubet-nggubet, supaya mati.

² Ing dina mau Gusti Allah bakal ngandika bab kebon anggur kagungané sing éndah mengkéné:

³ "Kebon anggur kuwi selawasé Dakjaga, ora kendhat olèhku nyirami. Dakreksa rina lan wengi, nganti ora ana sing ngganggu.

⁴ Paukuman-Ku tumrapping kebon anggur-Ku wis sirep. Nanging saupama mung metokaké eri lan rerungkudan sing kudu disirnakaké, kabèh bakal Dakobong nganti tapis.

⁵ Kejaba menawa umat-Ku padha ngungsi lan sowan marang Aku, rukun karo Aku, ya rukun karo Aku."

⁶ Mbésuk bangsa Israèl, turuné Yakub, bakal dadi wit, ngetokaké oyod, semi lan ngrembaka, sarta woh sing diwetokaké bakal ngebaki bumi.

⁷ Israèl durung tau digebag déning Allah kaya mungsuh-mungsuhé, lan durung tau cacahé wongé sing mati ing

peprangan akèhé kaya cacahé mungsuhé sing tiwas.

⁸ Gusti Allah enggoné ngukum umaté srana dibuwang menyang negara liya. Umaté ditundhung metu saka tanahé nganggo prahara saka tanah Wétan sing nggegirisi.

⁹ Nanging dosané Israèl diapura samasa mesbèh-mesbèh watu sing dienggo nyembah brahala wis diremuk kaya kapur lan pedupan kanggo Asyéra ora ana sing kari.

¹⁰ Kutha sing disentosani nganggo bètèng kuwi wis kajugrugaké dadi gempuran. Wis ditinggal suwung dadi ara-ara samun sing sepi. Wis dadi pesabané sapi-sapi sing padha nyenggut lan ngaso ana ing kono.

¹¹ Pang-pangé wit padha alum lan sempal, wong wadon padha golèk kayu kanggo masak. Sarèhné umaté bodho lan ndableg, mulané Pangéran Allah sing nitahaké ora welas lan ora maringi palimirma.

¹² Ing dina kuwi Gusti Allah bakal nglumpukaké umaté siji-siji saka Bengawan Éfrat tekan tapel watesé

Mesir, kaya wong sing misahaké gandum saka mrambuté.

¹³Yèn wis mengkono bakal ana uniné slomprèt sing ngundang wong Israèl ana ing pembuwangan, ing tanah Asyur lan ing tanah Mesir, didhawuhi bali menyang tanahé dhéwé. Wong-wong mau bakal padha teka lan padha sujud marang Pangéran Allahé ing Yérusalèm, ana ing gunungé sing suci.

28 ¹Kraton Israèl bakal cilaka! Kamulyané wis alum, kaya makutha saka kembang sing ana ing sirahé para penggedhéné sing padha mendem. Sirah sing gemedhé mau gandané wangi. Nanging delengen, wong-wong mau padha pating gléthak mendem kepati.

²Pangéran wis nyawisaké wong rosa sing gedhé pangwasané kanggo ngalahaké para penggedhé sing padha mendem mau. Wong rosa kuwi tekané bakal kaya prahara, kaya grojoking udan, kaya banjir bandhang, lan bakal ngerobi satanah kono kabèh.

³Kaluhurané para penggedhé sing mendem mau bakal diiles-iles,

⁴ Lan bakal layu sarta sirna kaya sirnané woh ara sing mateng dhisik ing mangsa panèn, merga mesthi diundhuh lan dipangan sawisé mateng.

⁵ Ing wektu kuwi Pangéran bakal kaya makutha saka kembang sing éndah tumrap umaté sing kari.

⁶ Panjenengané bakal paring roh keadilan marang para hakim, lan roh kekendelan marang sing padha jaga gapuraning kutha.

⁷ Para nabi lan para imam pisan iya padha mendem, nganti lakuné sempoyongan. Merga kakèhan ngombé anggur lan arak mula pikirané padha bingung ora karu-karuwan. Para nabiné saking mendemé nganti ora ngerti maknané wahyu sing kaparingaké déning Allah, lan para imam saking mendemé nganti ora bisa mutusaké prekara sing diladèkaké supaya diputusi.

⁸ Méja sing ana ing ngarepé kebak utah-utahané lan rereged, nganti ora ana panggonan sing resik.

⁹ Wong-wong mau padha nggresah ngrasani aku mengkéné, "Wong kuwi mulang sapa? Sapa sing butuh

piwulangé? Kuwi rak mung kanggo bocah sapihan.

¹⁰ Karepé arep mulang kita saaksara-saaksara, sagaris-sagaris, sapérangan-sapérangan."

¹¹ Aku banjur muni mengkéné, "Yèn kowé ora gelem ngrungokaké aku, Gusti Allah bakal nggunakaké wong manca kanggo mulang kowé nganggo basa manca.

¹² Gusti Allah paring panglipur lan pengasoan marang kowé, nanging koktampik, ora kokrungokaké.

¹³ Mulané Panjenengané bakal mulang kowé saaksara-saaksara, lan sagaris-sagaris, lan sapérangan-sapérangan. Kowé banjur bakal kesandhung, saben kowé njangkah. Kowé bakal ketaton lan diiles-iles sarta ditawan."

¹⁴ Mulané hé wong gemunggung sing padha dadi penggedhé, sing ngerèh rakyat ing Yérusalèm, padha rungokna pangandikané Allah.

¹⁵ Swaramu angkuh, kandha yèn kowé wis gawé prejanjian karo pati lan wis rukunan karo donyané wong mati. Kowé yakin yèn ora bakal ketekan paukuman,

merga kowé njagakaké enggonmu pinter goroh lan apus-apus.

¹⁶ Mengkéné pangandikané Pangéran Allah Kang Mahakwasa, "Ing Sion Aku masang pondhasi sing kuwat lan sentosa. Ing pondhasi mau Dakpasangi watu pojokan sing katulisan, 'Sing sapa precaya ora bakal gugup.'

¹⁷ Keadilan Dakdadèkaké tali kanggo ngukur lan sing Dakdadèkaké tali sipat kabeneran." Udan ès bakal nyapu sakèhé goroh sing kokendelaké, lan banjir bakal nyirnakaké katentremamu.

¹⁸ Prejanjianmu karo pati bakal buyar, lan rukunanmu karo donyané wong mati bakal batal. Samasa paukumané teka kowé bakal mati diiles-iles.

¹⁹ Paukuman mau saben-saben bakal nekani kowé, ajeg saben ésuk. Kowé bakal ngrasakaké giris rina lan wengi. Saben wangsit saka Pangéran bakal nekakaké panyiksa marang kowé!

²⁰ Kowé bakal ngalami kaya wong ing Wulang Bebasan sing arep ngaso ing peturon, nanging jujul kanggo slonjor; arep kemulan, nanging kemulé cupet.

²¹ Pangéran bakal nglawan, kaya patrapé nalika perang ana ing Gunung

Perasim lan ana ing Lebak Gibéon,
nindakaké apa sing dadi kersané,
senajan pendamelé mau katoné anèh.
Panjenengané bakal ngrampungaké
pakaryané, pakaryané kang élok.

²² Kowé aja nggeguyu pepélingku
marang kowé iki! Yèn kowé meksa
nggeguyu, kowé malah saya ora bisa
oncat. Aku wis krungu putusané Allah
Kang Mahakwasa sing arep numpes
sanegara kabèh.

²³ Rungokna tembungku. Gatèkna apa
sing dakkandhakaké iki.

²⁴ Ora ana wong tani sing saben dina
mung mluku lemahé waé lan nyawisaké
lemah mau kenaa ditanduri.

²⁵ Sawisé lemahé digarap rak banjur
nyebar winih jinten ireng lan jinten putih.
Ing pinggiré disebari winih-winih liyané.

²⁶ Wong tani mau ngerti apa sing kudu
dilakoni, merga wis didhawuhi déning
Allah.

²⁷ Jinten ireng ora digebug nganggo
penthung gedhé lan jinten putih ora
digiles nganggo gilingan. Jinten ireng
cukup digitik nganggo carang lan jinten
putih nganggo welat tipis.

²⁸ Gandum ora diiles terus-terusan nganti ajur, nanging cukup digiles nganggo gilingan grobag tanpa ngremuk gandumé.

²⁹ Kawicaksanan iki pinangkané saka Allah Kang Mahakwasa. Rancangané Allah kuwi selawasé tлити lan kelakoné élok.

29 ¹ Yérusalèm, mesbèhé Allah piyambak, bakal diukum! Negara tilas panggonané Dawud masang kémah, bakal diukum! Sajroné rong taun iki wong karebèn nerusaké olèhé nganakaké pésta-pésta lan kraméan,

² nanging sawisé kuwi Allah bakal nekakaké paukuman ing kutha sing disebut: Mesbèhé Allah. Ing kono bakal ana tangis lan pesambat, lan sakutha kabèh bakal kaya mesbèh gluprut getih.

³ Gusti Allah bakal nyerang kutha mau, dikepung lan dikubengi menara pejagan.

⁴ Yérusalèm bakal kaya rohé wong ing kuburan, sing nywara lirih saka njero lemah.

⁵ Yérusalèm, sakèhé wong manca sing nyerang kowé bakal disebut kaya bledug lan tentarané sing nggegirisi bakal kabur kaya mrambut.

⁶ Dumadakan ora kanyana-nyana Allah bakal ngluwari kowé lantaran gludhug lan lindhu. Panjenengané bakal nekakaké prahara lan bledhèg,

⁷ mula sakèhing tentarané mungsuh saka ngamanca sing nyerang kutha mesbèhé Allah bakal sirna, malah gegaman lan praboting perangé, kabèh musna kaya rerupan ing impèn, ing wayah bengi.

⁸ Bangsa-bangsa sing nglumpuk ing kono arep nyerang Yérusalèm kuwi kaya wong padha kaliren sing ngimpi, rumangsané lagi mangan, nanging bareng tangi isih tetep ngelih, utawa kaya wong sing arep mati merga kasatan, rumangsané lagi ngombé, nanging bareng nglilir gorokané isih tetep garing.

⁹ Terus-terusna enggonmu ora weruh lan enggonmu wuta! Terusna enggonmu mendem tanpa ngombé anggur, lan enggonmu mlaku sempoyongan tanpa ngombé arak.

¹⁰ Kowé digawé ngantuk déning Allah, kowé banjur bakal rubuh lan turu kepati. Nabi-nabi kuwi mesthiné dadi mripaté

umat, nanging wis digawé merem déning Allah.

¹¹ Dadi kowé ora ngerti tegesé wahyu sing diwangsitaké marang nabi, sebab kaaling-alingan, presasat kitab sing ditutup lan disègel. Yèn kitab mau kokkon macakaké wong liya, wong mau muni, 'Aku ora bisa maca, sebab Kitab iki disègel.'

¹² Yèn kitab mau kokgawa kanggo wong sing ora bisa maca, wong mau bakal muni, 'Aku ora bisa maca.'

¹³ Gusti Allah ngandika, "Bangsa iki rumangsané nyembah Aku, nanging mung lelamisan. Atiné ngedohi Aku. Pangibadahé ora liya mung isi prenatal lan adat tata-cara gawéané manungsa, sing diapalaké.

¹⁴ Mulané Aku bakal gawé kaélokan marang bangsa iki lan gawé gumuné. Kawicaksanané wong-wongé sing ngaku wicaksana bakal sirna, lan sakèhé kapinterané bakal tanpa guna."

¹⁵ Wong sing ngumpetaké rancangané ana ing ngarsané Allah bakal cilaka. Wong-wong mau padha nindakaké rancangané kanthi sesidheman lan

rumangsané ora ana wong sing ngerti apa sing padha dilakoni.

¹⁶ Kuwi wong keblinger. Endi sing luwih penting, grabah apa kundhi sing gawé grabah? Apa gawéané manungsa bisa muni karo sing gawé, "Dudu kowé sing gawé aku!" Utawa, "Kowé ora ngerti apa sing koptindakaké!"

¹⁷ Ana paribasan: "Alas bakal malih dadi kebonan, lan kebonan bali dadi alas."

¹⁸ Ing dina kuwi wong budheg bakal krungu pamecané kitab kalawan sora, lan wong wuta sing ana ing petengan, bakal bisa ndeleng.

¹⁹ Wong mlarat lan wong sing lembah atiné bakal ngalami kabegjan lan kasenangan menèh, sing diparingaké déning Pangéran, Allahé Israèl.

²⁰ Wong sing gawéné nyiya-nyiya pepadhané wis ora ana, semono uga wong sing nyepèlèkaké Allah. Sakèhé wong dosa bakal katumpes.

²¹ Allah bakal numpes sakèhé wong sing mitenah pepadhané, iya sakèhé wong sing ngalang-alangi wong duraka diukum, lan sakèhé wong sing ngalang-alangi wong mursid olèh keadilan.

²² Pangéran Allahé Israèl sing ngluwari Abraham saka karupekané ngandika, "Umat-Ku bakal ora ngalami kwirangan menèh, lan rainé bakal ora pucet merga isin.

²³ Yèn kowé ndeleng anak-turunmu peparing-Ku, kowé bakal ngakoni yèn Aku iki Kang Mahasuci, Allahé Israèl. Kowé bakal ngurmati Aku lan ngabekti marang Aku.

²⁴ Wong sing buntet budiné bakal padha olèh kawruh, lan wong sing gawéné ngedumel bakal nanggapi piwulang."

30 ¹ Gusti Allah wis ngandika, "Sapa sing ngerèh Yéhuda bakal kena paukuman, merga wis mbrontak Aku. Sebab padha nindakaké rancangan sing dudu gawéan-Ku, lan padha nandha-tangani prejanjian sing ora Dakkersakaké, sarta padha numpuk dosa ora lèrèn-lèrèn.

² Padha lunga menyang tanah Mesir golèk pengayoman, tanpa nyuwun pamrayoga marang Aku. Padha kepéngin diayomi déning Mesir, dadi padha ngendelaké Mesir.

³ Nanging Firaun ora duwé daya kanggo mitulungi, lan pengayomané Mesir kuwi bakal gawé wirangmu.

⁴ Senajan para utusan wis tekan kutha-kutha Zoan lan Hanès ing Mesir,

⁵ nanging wong Yéhuda bakal getun déné padha ngendelaké bangsa sing ora kena diprecaya, bangsa sing ora kecongga mitulungi samasa dibutuhaké."

⁶ Pangandikané Gusti Allah bab kéwan-kéwan ing ara-ara samun sisih Kidul mengkéné, "Para utusan padha lelungan menyang negara sing kebak bebaya, negara sing akèh singané, akèh ulané mandi lan naga sing bisa mabur. Kuldiné lan untané padha dimomoti hadiah sing regané larang-larang, kanggo bangsa sing ora bakal bisa mènèhi pitulungan.

⁷ Pitulungané Mesir kuwi ora misra. Mulané Mesir Dakjenengaké 'Naga sing ora mbebayani!'"

⁸ Aku didhawuhi déning Allah nulis kepriyé kaanané bangsa iki, supaya anaa cathetan bab gedhéning pialané.

⁹ Bangsa kuwi selawasé mbrontak marang Allah, selawasé dhemen goroh lan nampik piwulangé Allah.

¹⁰ Nabi-nabi dikon meneng waé, kandhané, "Kowé aja kandha bab kabeneran. Kowé munia apa sing dakkarepaké. Aku kepéngin urip karo pengangen-angenku dhéwé.

¹¹ Sumingkira saka kéné lan aja ngalang-alangi dalanku. Aku ora sudi krungu bab Allahmu sing kokarani Allahé Israèl."

¹² Nanging Pangéran Allahé Israèl ngandika mengkéné, "Sarèhné kowé ora nggugu tembung-Ku lan nggugu tembungé wong jahat lan cidra,

¹³ mulané kowé salah. Kowé kuwi kaya témbok sing bengkah wiwit saka ngisor mendhuwur, lan bakal rubuh dadakan.

¹⁴ Kowé bakal remuk ajur kaya grabah saka lemah, nganti remukané ora kena kanggo madhahi mawa,^j utawa kanggo nyidhuk banyu saka genthong."

¹⁵ Pangandikané Pangéran Allah Kang Mahakwasa marang umat mau mengkéné, "Bisamu slamet kuwi srana mratobat lan pasrah sumarah marang Aku, mula atimu bakal ayem lan kowé bakal dadi sentosa."

---

^jmawa: wongwa tegesipun: geni areng ingkang mengangah (bara, bhs. Ind.).

¹⁶ Nanging kowé ora gelem tumindak mengkono. Kandhamu, "Aku dakoncati saka mungsuh, daknunggang jaran sing rikat playuné." Kowé bener, sebab kowé ora bisa nindakaké liya kejaba oncat kabur. Apa kokkira jaranmu luwih banter playuné ketimbang karo sing ngoyak kowé?

¹⁷ Wong sèwu ing antaramu bakal keplayu ngithar samasa weruh prejurit mungsuh siji waé, lan tentara mungsuh lima waé wis cukup kanggo gawé kowé keplayu kabèh. Tentaramu lan praboté bakal ora ana sing kari kejaba gendéra sing ana ing pucuké punthuk!

¹⁸ Éwasemono Gusti Allah adreng enggoné arep maringaké sih-rahmaté marang kowé. Panjenengané selawasé nindakaké kawelasan, mulané kumudu-kudu melasi kowé. Begja wong sing ngandel marang Allah.

¹⁹ Hé wong sing padha manggon ing Yérusalèm, kowé bakal ora nangis menèh. Panjenengané kuwi gedhé sih-rahmaté; samasa mireng pesambatmu nyuwun tulung, mesthi bakal paring wangsulan.

²⁰ Senajan kowé diparingi kasusahan akèh, nanging Panjenengané piyambak ana ing sacedhakmu, memulang marang kowé. Kowé ora susah nggolèki Panjenengané menèh.

²¹ Yèn lakumu nyimpang saka dalan, ngiwa utawa nengen, kowé bakal krungu swarané ing mburimu, ngandika, "Iki dalané. Mlakua ing kono."

²² Kowé bakal nganggep najis reca-recamu sing lapis slaka lan sing lapis emas, kuwi kabèh bakal kokbuwang dadi barang najis, karo muni, "Sumingkira!"

²³ Yèn kowé nyebar gandum, Gusti Allah bakal nekakaké udan, supaya wiji mau thukul, lan metokaké woh akèh. Raja-kayamu bakal olèh pangonan jembar.

²⁴ Sapi lanang lan kuldi sing kokenggo mluku lemahmu bakal ora kurang pangan sing pilihan.

²⁵ Nalika mungsuh-mungsuhmu kalah perangé lan ditawan sarta balané dipatèni kabèh, ing kono bakal ana kali-kali sing mili saka gunung-gunung.

²⁶ Rembulan padhangé bakal kaya srengéngé, lan padhangé srengéngé bakal tikel pituné adaté, kaya padhang

pitung dina didadèkaké siji. Iki kabèh bakal kelakon samasa Pangéran mblebedi tatuné umaté sarta marasaké biluré jalaran enggoné digebugi.

²⁷ Pangwasa lan kamulyané Allah bakal katon saka kadohan. Geni lan kukus sing dadi pretandhaning paukumané. Pangandikané presasat geni.

²⁸ Angin lésus ndhisiki tindaké kaya banjir bandhang sing ngéntiraké samubarang. Bangsa-bangsa disapu tapis dadi rusak, lan piala sing dirancang dibuyaraké.

²⁹ Nanging kowé, hé umaté Allah, bakal padha bungah-bungah lan padha memuji kaya ana ing kraméan dina riaya. Enggonmu bungah-bungah kaya wong sing mlaku ing arak-arakan menyang Pedalemané Allah, pangungsèné Israèl, kairing déning swaraning suling.

³⁰ Saben wong bakal krungu sebawané^k Gusti Allah kang nggegirisi, nganti padha ngrasakaké panasing paukuman. Ing kono bakal ana urubing geni, udan sing deres banget, udan woh^l lan sentoring banyu.

---

^ksebawa: swanten..

^ludan sebawa: swanten. ès.

³¹ Wong Asyur bakal miris atiné samasa krungu sebawaning Pangéran lan ngrasakaké panyiksané astané.

³² Panggebagé Allah mau tekané marambah-rambah, dibarengi swaraning musik tambur lan clempung déning umaté, Gusti Allah piyambak kang perang nglawan bangsa Asyur.

³³ Ana panggonan sing wis suwé dicawisaké kanggo ngobong raja Asyur. Panggonan mau jero lan amba kebak tumpukan kayu. Kayuné bakal disumed srana napasé Pangéran sing metokaké banjir, geni lan lirang.

31 ¹ Wong sing padha mangkat menyang Mesir njaluk tulung bakal cilaka! Wong-wong mau padha ngendelaké kekuwatané Mesir: jarané, krétané perang lan prejurit-prejurité. Nanging padha ora ngendelaké Pangéran, Allahé Israèl Kang Mahakwasa. Padha ora nyuwun pitulungané.

² Panjenengané pirsapa sing bakal ditindakaké! Panjenengané nekakaké karusakan, numpes wong duraka lan wong sing padha rujuk karo penggawéné.

³ Wong Mesir kuwi dudu Allah — nanging mung manungsa lumrah. Jarané ora duwé kasektèn. Samasa Allah tumindak, bangsa sing gedhé pangwasané mau bakal ajur mumur, lan bangsa sing ditulungi bakal ambruk. Karo-karoné bakal tumpes.

⁴ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Senajan wong angon bengak-bengok sakayangé, ora bakal bisa nggusah singa sing mangsa wedhusé. Semono uga ora ana sing bisa ngalang-alangi enggon-Ku ngayomi Gunung Sion, mengkono pangandikané Allah Kang Mahakwasa.

⁵ Kaya manuk sing nglayang ing sandhuwuré susuhé ngreksa anak-anaké, mengkono uga Pangéran Allah Kang Mahakwasa enggoné ngreksa lan ngayomi Yérusalèm."

⁶ Pangandikané Pangéran, "Hé wong Israèl, kowé wis padha gawé dosa marang Aku lan nglawan Aku, nanging saiki padha mratobata, padha balia!

⁷ Bakal tekan wektuné kowé kabèh padha mbuwang reca-recané brahalamu, sing dilapis slaka lan emas.

⁸ Asyur bakal katumpes nganggo perang, nanging ora srana kekuwatané manungsa. Wong Asyur bakal keplayu ninggal peprangan, lan para nonomané bakal didadèkaké batur-tukon.

⁹ Rajané saka girisé bakal keplayu lan para perwirané saka wediné bakal padha ninggal umbul-umbulé." Mengkono pangandikané Pangéran Allah Kang Mahakwasa, sing disembah lan kacaosan kurban ing Yérusalèm.

32 ¹ Bakal ana raja jumeneng lan nindakaké keadilan, sarta para penggedhé ing negara mau bakal ngerèh kanthi jujur.

² Saben penggedhé dadi pengayomané rakyat samasa katempuh ing angin, lan dadi pangungsèn samasa ana prahara. Para penggedhé mau presasat kali sing mili ing ara-ara samun, kaya gunung karang ngaubi tanah cengkar sing garing.

³ Mripaté tansah ngawasaké, lan kupingé ngrungokaké kebutuhané rakyat.

⁴ Ora bakal tumindak grusa-grusu, nanging kanthi kawicaksanan. Apa sing diucapaké ya mengkono sing dikarepaké.

⁵ Wong tanpa budi bakal ora disebut satriya, lan wong culika ora disebut jujur.

⁶ Wong tanpa budi omongané ngayawara lan sing diangen-angen mung bab enggoné arep gawé piala. Satembung-tembungé lan sasolah-tingkahé nyewiyah Gusti Allah. Wong kaliren ora diwènèhi mangan lan wong ngelak ora diwènèhi ngombé.

⁷ Wong gemblung kuwi wong ala, mula penggawéné ala kabèh. Sing diangen-angen mung olèhé arep ngrusak wong mlarat srana apus-apus, lan nyegah wong mlarat supaya ora olèh keadilan.

⁸ Nanging wong sing luhur budiné, jujur lan gondhèlan kabeneran.

⁹ Hé para wong wadon sing uripé ayem, sarwa kecukupan, rungokna tembungku!

¹⁰ Saiki kowé padha ayem-ayem, nanging taun ngarep ing wektu kaya ngéné iki atimu bakal semplah, merga panèné anggur wurung.

¹¹ Sepréné uripmu kepénak lan sarwa kecukupan, nanging saiki padha gemetera! Sandhanganmu suwèken lan nganggoa bagor.

¹² Padha ngelusa dhadha merga susah, sebab sawah-sawah sing subur lan kebon-kebon anggur bakal padha dirusak.

¹³ Sing thukul ana ing lemahé umat-Ku mung eri lan rerungkudan. Padha tangi ana brayat sing tentrem uripé lan kutha sing kebak kraméan iki.

¹⁴ Sebab kedhatoné Sang Prabu bakal suwung lan kutha krajan bakal dadi sepi. Omah-omah lan bètèng-bètèng sing ngreksa kutha bakal dadi jugruga selawas-lawasé. Kuldi alasan bakal saba lan wedhus-wedhus bakal padha nyenggut ing pasuketan kono.

¹⁵ Nanging Gusti Allah bakal ngesokaké Rohé menèh. Lemah sing cengkar bakal dadi loh, lan sawah-sawah bakal ngetokaké panèn akèh.

¹⁶ Sanegara kabèh bakal kanggonan kabeneran lan keadilan.

¹⁷ Sebab saben wong bakal nindakaké kabeneran, mula saenggon-enggon bakal ana katentreman langgeng.

¹⁸ Umaté Allah bakal padha ora sumelang, lan brayaté bakal ngalami tentrem rahayu. (Alas-alas bakal karusak, lan kuthané kajugrugaké.)

¹⁹ Saben wong bakal bungah, sebab tanduran-tanduran bakal padha olèh banyu akèh lan ing ngendi-endi ana panggonan kanggo kuldi lan raja-kaya liya-liyané. Nanging mungsuhmu bakal kaya alas sing diudani watu, lan kutha-kuthané bakal digempur.

²⁰ (32:19)

33 ¹ Mungsuh-mungsuh kita bakal padha nampa paukuman! Padha kaya dirampog lan kapusan, senajan ora ana sing ngrampog lan ora ana sing ngapusi. Sebab wektuné ngrampog lan ngapusi wis rampung, lan dhèwèké dhéwé bakal dadi kurban rampogan lan apus-apusan.

² Dhuh Allah, mugi melasi kawula. Kawula sami njagèkaken Paduka. Saben dinten kawula mugi Paduka reksa lan kaentasna ing mangsa karibedan.

³ Menawi Paduka perang kanggé kawula, bangsa-bangsa badhé sami keplajeng margi gemuruhing peprangan.

⁴ Barang darbèkipun badhé dipun serbu lan dipun jahah-rayah.

⁵ Iba ageng kaluhuranipun Allah! Panjenengané ngwasani samubarang.

Panjenengané bakal ngebaki Yérusalèm nganggo kabeneran lan keadilan,

⁶ sarta paring kabegjan marang umaté. Umaté bakal direksa sarta diparingi kawicaksanan lan kawruh. Pangabekti marang Allah bakal dadi kasugihané.

⁷ Para perwira bakal padha sambat-sambat njaluk tulung. Para utusan kang njaluk rukun padha nangis kelara-lara.

⁸ Ing dalan-dalan gedhé bakal akèh bebayané, nganti wong padha wedi liwat kono. Prejanjian-prejanjian bakal diblénjani; ora ana wong sing digugu.

⁹ Lemah padha bera lan ditinggal suwung. Alas-alasé Libanon padha alum; Lebak Saron sing loh malih dadi ara-ara samun. Ing Basan lan ing Gunung Karmèl godhongé wit padha gogrog.

¹⁰ Pangandikané Allah marang para bangsa, "Saiki Aku bakal tumindak. Aku bakal nedahaké gedhéné pangwasa-Ku.

¹¹ Rancanganmu ora ana gunané, lan sapenggawému ora ana paédahé. Roh-Ku kaya geni sing memangsa lan numpes kowé.

¹² Kowé bakal remuk kaya watu gamping sing diobong kanggo gawé kapur, kaya eri sing diobong dadi awu.

¹³ Sakèhé wong sing adoh utawa cedhak padha sumurupa apa sing wis Daktindakaké, lan ngakonana pangwasa-Ku."

¹⁴ Wong ing Sion padha gawé dosa padha gemeter, pangucapé, "Keadilané Allah kuwi kaya geni sing murub sing ora sirep ing selawasé. Sapa sing betah ngadhepi geni sing kaya mengkono?"

¹⁵ Wong sing betah yakuwi wong sing nglakoni kabeneran lan sing jujur. Pangwasamu aja kokenggo nganiaya wong miskin lan kowé aja nampani besel. Aja rerukunan karo wong sing ngrerancang gawé pati, utawa piala liyané.

¹⁶ Yèn mengkono kowé bakal slamet. Kowé bakal krasa tentrem kaya wong sing ana ing bètèng sentosa. Kowé bakal ora kekurangan pangan lan ombèn-ombèn.

¹⁷ Mbésuk kowé bakal ndeleng raja kang ngampil kamulyan ngerèh negara sing gedhé.

¹⁸ Biyèn kowé wedi banget yèn ketekan tukang pajegé penjajah lan mata-matané; prekara kuwi bakal ora kokélingi menèh.

¹⁹ Kowé bakal ora ndeleng menèh penjajah sing angkuh guneman nganggo basa sing ora kokngertèni tegesé.

²⁰ Delengen Sion, kutha panggonan kita mèngeti dina-dina riaya agama. Delengen Yérusalèm! Iba aman lan sentosané kutha kuwi. Kaya kémah sing ora bakal dielih, sing pathoké ora bakal dibedhol lan tali-taliné ora bakal diuculi.

²¹ Pangéran bakal ngetingalaké kaluhurané. Kita bakal nyandhing kali lan kali akèh, nanging bakal ora ana prauné mungsuh sing lelayaran ing kono.

²² Tali-talining prau bakal ora kanggo. Layar-layaré ora prelu dijèrèng! Raja-branané mungsuh bakal kita rampas kabèh. Saking akèhé nganti wong lumpuh waé bisa olèh panduman. Pangéran piyambak sing bakal dadi raja kita. Panjenengané bakal ngerèh kita.

²³ (33:22)

²⁴ Ing tanah kita kono bakal ora ana wong lara, lan sakèhé dosa bakal diapura.

34¹ Hé para umat, padha majua! Padha ngumpula lan ngrungokna! Sakèhé wong kang ana ing bumi, padha majua lan ngrungokna.

² Pangéran duka marang para umat, lan marang para angkatan perangé. Kabèh wis padha kadhawahan paukuman.

³ Jisimé bakal ora dikubur, gemléthak nganti bosok lan mambu. Punthuk-punthuk bakal dadi abang merga déning getih.

⁴ Srengéngé, rembulan lan lintang-lintang sirna, langit digulung kaya kertas. Lintang-lintang bakal rontog kaya godhong sing gogrog saka wité.

⁵ Gusti Allah wis nyawisaké pedhangé ana ing swarga, lan bakal tumuli nggebag Édom, bangsa sing wis ditibani paukuman karusakan.

⁶ Pedhangé bakal gluput getih lan gaji, kaya getih lan gaji hé wedhus sing dienggo kurban. Pangéran bakal ngasta kurban iki ana ing Bozra. Panjenengané bakal nganakaké pasembelèhan gedhèn ana ing tanah Édom.

⁷ Ing kono wong-wong bakal padha ambruk kaya sapi lan kebo lanang. Bumi bakal dadi abang merga saka getih lan gaji sing kawutahaké ana ing kono.

⁸ Yakuwi wektuné Pangéran ngluwar Sion lan males mungsuh-mungsuhé.

⁹ Kali-kaliné Édom bakal malih dadi tir lan lemahé dadi lirang. Satanah kono kabèh bakal kobong kaya tir.

¹⁰ Bakal murub rina lan wengi, lan kukusé bakal kemelun ing selawas-lawasé. Buminé bakal bera pirang-pirang abad lawasé. Ora ana wong sing gelem liwat kono menèh.

¹¹ Manuk beluk lan gagak bakal gentèn manggon ing kono. Gusti Allah bakal mbalèkaké tanah kono kaya kaanané jagad nalika durung dititahaké.

¹² Ora ana raja sing ngratoni tanah kono, lan para penggedhéné bakal ora ana kabèh.

¹³ Mung eri lan bebondhotan bakal thukul ing kedhaton-kedhaton lan ing kutha-kutha sing dikubengi témbok-témbok. Asu ajag lan manuk beluk bakal padha manggon ing kono.

¹⁴ Kéwan galak bakal padha saba mrono, lan para dhemit padha saban-sinaban. Dhemit sing metu bengi nemu panggonané kanggo ngaso.

¹⁵ Manuk beluk bakal nusuh, ngendhog lan ngengremi piyiké, sarta diopèni. Mengkono uga manuk beri iya bakal padha nglumpuk mrono.

¹⁶Tlitinen lan wacanen ing Kitabé Pangéran bab titah-titah sing urip; apa sing disebut ana ing kono. Kéwan iki kabèh bakal ana ing kono, lan ora ana siji-sijia sing ora ana kancané. Kuwi wis dadi kersané Allah; Panjenengané piyambak kang nggathukaké para titah mau.

¹⁷Pangéran piyambak sing andum tanah marang saben titah dadi pandumané. Para titah mau bakal padha nampani pandumané lan manggon ing kono turun-temurun.

35 ¹Ara-ara lan lemah mati bakal padha bungah-bungah, lan kembang-kembang padha megar ing ara-ara samun.

²Kaya kembang mawar sing abyor megar bebarengan, mengkono enggoné padha surak-surak saka bungahé. Éndahé kaya Gunung Libanon, lan suburé kaya Lebak Karmèl lan Saron. Saben wong bakal nyawang kamulyané Pangéran, kaluhurané lan pangwasané.

³Tangan sing lemes ora bisa ngglawat padha kuwatna, lan dhengkul sing théklok padha jejegna.

⁴ Saben wong sing semplah atiné kandhanana, "Sing tatag lan aja wedi! Pangéran bakal rawuh mitulungi kowé, lan bakal nggebag para mungsuhmu."

⁵ Wong wuta bakal bisa ndeleng, wong budheg bakal bisa krungu.

⁶ Wong lumpuh bakal mlumpat kaya menjangan, wong bisu bisa surak-surak, ing segara wedhi bakal metu banyuné, lan kali-kali bakal mili ana ing ara-ara samun.

⁷ Tanah sing panas mau bakal malih dadi tлага, lan lemah sing garing bakal metokaké tuk pirang-pirang. Panggonan sing lumrahé dienggoni asu ajag, bakal kethukulan suket lan glagah.

⁸ Ing kono bakal ana dalané gedhé sing karan, "Dalaning Kasucèn." Wong dosa ora bakal ngambah dalam kuwi, lan bakal ora ana wong tanpa-budi sing nasaraké wong sing ngambah dalam mau.

⁹ Ing kono bakal ora ana singané, lan kéwan galak liyané iya ora saba ing kono. Wong sing padha dislametaké déning Pangéran bakal padha ngambah dalam kuwi.

¹⁰ Wong-wong mau bakal teka ing Yérusalèm kanthi bungah, karo memuji

lan surak-surak. Selawasé bakal padha nemu kabegjan, lan sajegé bakal ora nandhang prihatin lan kasusahan.

36¹ Nalika Raja Hizkia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak patbelas tauné, Sanhérib raja Asyur nyerang lan nelukaké kutha-kuthané Yéhuda sing sentosa.

² Sanhérib banjur ndhawuhi Rabsakèh, sénapatiné, budhal saka Lakhis menyang Yérusalèm karo nggawa tentara akèh, saprelu nemoni Raja Hizkia, supaya gelema teluk. Para perwirané Rabsakèh mau padha ngadeg ing dalan, panggonané tukang tenun, sacedhaké slokan sing ngilèkaké banyu saka blumbang ing dhuwur.

³ Ana ing kono para perwira mau dipethukaké déning utusané Hizkia, yakuwi Èlyakim bin Hilkia, penggedhéné kedhaton, lan Sèbna, sèkretaris negara, sarta Yoah bin Asaf, penggedhéné kahartakan.^m

⁴ Para perwira kandha yèn Raja Sanhérib kepéngin pirsapa sing diendelaké Raja Hizkia déné rumangsa kuwat.

---

^mkahartakan: juru-gedhong.-gedhong.

⁵ Dhawuhé Sanhérib marang Hizkia mengkéné, "Apa kokkira tembung thok bisa nandhingi kekuwatan lan ketrampilané tentara. Sapa sing manut pengiramu arep ngréwangi kowé nglawan raja Asyur?"

⁶ Apa kowé njagakaké pitulungané wong Mesir, nanging kuwi presasat wong mlaku tekenan glagah. Glagahé bakal tugel lan nyocog tanganmu. Ya mengkono kuwi kaanané raja Mesir, bakal mung gawé gelané saben wong sing njagakaké pitulungané."

⁷ Para perwira Asyur mau kandha menèh mengkéné, "Utawa, apa kowé ngendelaké Pangéran Allahmu? Apa kuwi dudu Allah sing papané ing punthuk-punthuk lan mesbèh-mesbèh sing wis dirusak déning Hizkia. Lan banjur akon wong Yéhuda lan wong-wong ing Yérusalèm supaya padha sujud ing ngarepé mesbèh siji waé.

⁸ Wis, saiki atas asmané Sang Prabu Sanhérib aku ngajak totohan karo kowé. Kowé bakal dakwènèhi jaran rong èwu, angger kowé bisa nganakaké wong sing nunggangi.

⁹ Kowé dudu tandhingé prejurit Asyur, senjata prejurit mung sing asor dhéwé pangkaté. Éwasemono kowé ngarep-arep kréta perang lan jaran saka wong Mesir.

¹⁰ Apa kokkira enggonku nyerang negaramu lan dakiles-iles kuwi ora atas kersané Pangéran Allahmu piyambak sing ndhawuhi aku supaya nyerang lan ngrusak negaramu."

¹¹ Èlyakim, Sèbna lan Yoah banjur kandha karo Rabsakèh mengkéné, "Kula aturi ngandika mawi basa Aram kémawon, kula sami ngertos. Sampun mawi basa Ibrani, mindhak tiyang-tiyang ingkang sami ngadeg ing témbok menika sami ngertos."

¹² Wangsulané Rabsakèh, "Apa kokkira aku mung kautus nemoni kowé lan rajamu thok? Ora, aku iya kandha karo rakyat sing padha nglésod ing bètèng kuwi, sing sedhéla menèh bakal mangan kotorané dhéwé lan ngombé uyuhé, ora béda karo kowé dhéwé."

¹³ Para perwira Asyur mau banjur kandha nganggo basa Ibrani, "Pangandikané raja Asyur marang kowé mengkéné,

¹⁴ Kowé aja padha kena diapusi Hizkia. Hizkia ora bisa mitulungi kowé.

¹⁵ Lan kowé aja gelem dibujuk, dikon precaya marang Gusti Allah. Aja ngira yèn Gusti Allah bisa nylametaké kowé lan bisa nyegah tentara Asyur nelukaké kuthamu.

¹⁶ Aja ngrungokaké kandhané Hizkia! Raja Asyur dhawuh, supaya kowé padha metu saka kutha lan padha teluka. Kowé bakal diparengaké mangan wohé wit anggur lan wit anjirmu, sarta ngombé banyu saka kulahmu dhéwé,

¹⁷ nganti tekan titimangsané Sang Prabu Asyur mapanaké kowé ing tanah sing akèh èmperé karo tanahmu iki. Ana kebon angguré sing peresané kena kokombé lan gandum sing kena kokgawé roti.

¹⁸ Aja kena diapusi Hizkia, sing kandha yèn kowé bakal diluwari déning Allah. Apa ana allahé bangsa-bangsa sing bisa ngluwari bangsa-bangsa mau saka tangané raja Asyur?

¹⁹ Ana ing endi allahé Hamat lan Arpad? Endi allahé Séfarwaim? Apa allah-allah mau ngluwari Samaria?

²⁰ Apa ana allah-allahé bangsa-bangsa mau sing bisa ngluwari negarané saka tangané Sanhérib? Apa kokkira Pangéran bakal mitulungi Yérusalèm?"

²¹ Rakyat padha meneng waé, kaya piwelingé Raja Hizkia; ora ana sing muni sakecap-kecap.

²² Èlyakim, Sèbna lan Yoah merga saka sedhihé padha nyuwèk sandhangané, banjur padha séba ing ngarsané Sang Raja Hizkia, ngaturi pirsá apa sing dikandhakaké déning para utusané Sanhérib, raja Asyur.

37 ¹ Bareng Sang Raja Hizkia midhanget laporané Èlyakim sakancané, banjur nyuwèk agemané lan tindak menyang Pedalemané Allah.

² Èlyakim, penggedhéné kedhaton, Sèbna, sèkretaris negara lan penggedhéné para imam diutus nemoni Yésaya bin Amos. Wong-wong mau padha nganggo bagor.

³ Welingé Sang Prabu marang Yésaya mengkéné, "Dinten menika dintening kasisahan. Kita dipun gebag déning Allah lan dipun kawonaken. Kita kados tiyang èstri ingkang badhé nglairaken, nanging mboten gadhah kekiyatan kanggé uwat.

⁴ Raja Asyur sampun ngutus perwira-perwira pangkat inggil, ingkang sami ngawon-awon dhateng asmanipun Allah, ingkang sipat gesang. Mugi-mugi Allah panjenengan miyarsakaken panyenyamah wau sarta ngukum tiyang ingkang ngucapaken. Panjenengan kula aturi ndongakaken rakyat ingkang taksih kantung gesang."

⁵ Bareng mireng welingé Raja Hizkia mau,

⁶ Yésaya banjur ndhawuhi utusan mau bali sowan ing ngarsané Sang Prabu menèh, karo dingandikani mengkéné, "Pangéran dhawuh supados panjenenganipun Sang Prabu mboten ajrih dhateng tembungipun raja Asyur, ingkang criyos bilih Allah mboten saged ngluwari panjenengan.

⁷ Allah badhé ndhatengaken swanten gemuruh, ingkang njalari raja Asyur badhé wangsul dhateng negarinipun. Sesampunipun dumugi ing ngrika raja wau badhé dipun pejahi déning Allah."

⁸ Para utusané raja Asyur krungu yèn Sang Prabu wis nilar Lakhis lan nyerang kutha Libna, sing ora adoh saka kono.

Mulané para utusan mau padha sowan Sang Prabu nyuwun pitedahé.

⁹ Nanging wong Asyur krungu kabar, yèn tentara Mesir teka, dipimpin déning Raja Tirhakah saka Sudan, arep nyerang tentara Asyur. Bareng mireng sing mengkono mau raja Asyur banjur kirim layang marang Raja Hizkia mengkéné,

¹⁰ "Kowé olèh ketrangan saka Allah sing koksembah, yèn bakal ngluwari kowé. Nanging kowé aja kena diapusi.

¹¹ Kowé wis ngerti apa sing ditindakaké déning raja Asyur marang negara sing ditelukaké. Apa kokkira kowé bakal bisa oncat?

¹² Leluhurku wis padha nggempur kutha-kutha Gozan, Haran lan Rèsèf sarta matèni wong-wong Bèt-Èden, sing manggon ing Telasar, lan ora ana allahé siji waé sing bisa ngluwari wong-wong mau.

¹³ Endi saiki raja-rajané kutha Hamat, Arpad, Séfarwaim, Héna lan Iwa?"

¹⁴ Raja Hizkia sawisé nampani layang mau diwaca, banjur tindak menyang Pedalemané Allah. Layang mau dijèrèng ana ing ngarsané Allah.

¹⁵ Raja Hizkia ndedonga marang Allah, unjuké,

¹⁶ "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl ingkang Mahakwasa, ingkang pinarak ing dhampar sinanggi déning swiwining kèrub. Paduka piyambak ingkang jumeneng Allah, ingkang mengku sakathahing kraton ing donya. Paduka ingkang nitahaken bumi lan langit.

¹⁷ Dhuh Allah, mugè miyarsakaken atur kawula, sarta mirsanana kedadosan ingkang sami kawula alami. Kersaa miyarsakaken sedaya tembung pengawon-awon ingkang dipun ucapaken déning Sanhérib dhateng Paduka, Allah ingkang sipat gesang.

¹⁸ Kawula sami mangertos, dhuh Allah, bilih para raja Asyur sampun numpes bangsa pinten-pinten sarta ngrisak negari-negaripun.

¹⁹ Tuwin mbesmi brahala-brahalanipun, mergi menika pancèn sanès allah, namung barang saking kajeng lan séla damelaning tanganipun manungsa.

²⁰ Dhuh Allah, ingkang menika kawula mugè Paduka luwari saking tanganipun tiyang Asyur, supados sakathahing kraton sajadad sami sumerep bilih

namung Paduka piyambak ingkang jumeneng Allah."

²¹ Kecrita Yésaya bin Amos banjur utusan matur marang Raja Hizkia mengkéné, "Dhawhipun Pangéran mekaten, 'Kang koksuwun ing pandongamu marang Aku ing ngatasé Sanhérib, raja ing Asyur, wis Dakpiyarsakaké.'

²² Dhawhipun Gusti Allah dhateng Sanhérib mekaten, 'Sanhérib, kowé mung digeguyu lan disepèlèkaké déning wong Yérusalèm.

²³ Rumangsamu sing kokwewada lan kokala-ala kuwi sapa? Ora liya Kang Mahasuci, Allahé Israèl.

²⁴ Lantaran wong-wong kongkonanmu kowé ngumukaké yèn srana kréta perangmu kowé wis munggah tekan pucaké Gunung Libanon sing dhuwur dhéwé. Kowé ngumukaké enggonmu wis ngrubuhaké wit sédar sing gedhé dhéwé lan mbabadi wit èrès, malah wis mlebu ing alasé sing jero dhéwé.

²⁵ Kowé ngumukaké enggonmu wis ngedhuk sumur-sumur lan ngombé banyu ing tanah manca, lan tlapakané

tentaramu wis ngidak-idak Bengawan Nil nganti garing.

²⁶ Apa kowé ora krungu yèn kuwi mau kabèh kelakoné merga Aku sing ngrancang dhèk jaman sing wis kepungkur, lan saiki Daktindakaké. Aku wis paring pangwasa marang kowé ngrubuhaké bètèngé kutha-kutha, supaya dadia jugruga.

²⁷ Bangsa-bangsa sing manggon ana ing kono padha ora kecongga nglawan, mulané padha giris lan éram. Wong-wong mau kaya suket ing ara-ara utawa thethukulan ing payon sing kebrongot déning angin panas saka Wétan.

²⁸ Nanging Aku pirsá kaananmu lan penggawému sarta menyang endi paranmu. Aku pirsá yèn kowé nepsu banget karo Aku.

²⁹ Aku wis miyarsa bab enggonmu ngamuk lan bab gemunggungmu, lan saiki Aku bakal masang keluh ana ing irungmu lan kendhali ing cangkemmu, sarta kowé bakal Dakulihaké metu dalan sing kokambah nalika kowé teka."

³⁰ Yésaya banjur munjuk marang Raja Hizkia, "Tandhanipun bilih prekawis-prekawis wau badhé kelampahan

menika mekaten: Taun menika lan taun ngajeng tiyang badhé nedha gandum ingkang thukul piyambak, nanging taun candhkipun badhé sami saged nyebar sarta ngenèni gandum wau, saha nanem anggur lan nedha kismis.

³¹ Kekantunanipun Yéhuda ingkang gesang badhé ngrebda kados taneman ingkang lema, ingkang ngoyod ngantos lebet, sarta ngedalaken woh kathah.

³² Ing Yérusalèm lan ing Gunung Sion badhé wonten tiyang ingkang oncat saking pejah, awit Pangéran Allah Ingkang Mahakwasa ngersakaken mekaten."

³³ "Mekaten pangandikanipun Pangéran ingatasipun Sanhérib raja ing Asyur: 'Sanhérib bakal ora mlebu kutha kono lan ora nglepasaké panah siji-sijia. Ora ana prejurit nggawa tamèng sing bakal nyedhak kutha, lan ora ana menara-menara kanggo njaga kutha didegaké sakubengé Yérusalèm.

³⁴ Sanhérib bakal bali metu dalan sing ditambah dhèk nalika tekané, tanpa mlebu kutha Yérusalèm. Aku, Pangéran, sing ngandika,

³⁵ sebab Aku sing bakal njaga lan ngayomi kutha kuwi, demi Pedaleman-Ku lan janji-Ku marang abdi-Ku Dawud.”

³⁶ Malaékaté Pangéran nyerang barisan tentara Asyur lan matèni tentara 185.000. Ésuké, nalika isih umun-umun tentara-tentara mau katon pating gléthak, kabèh wis mati!

³⁷ Raja Sanhérib banjur bali menyang Ninewé.

³⁸ Ing sawijining dina nalika Sang Raja lagi arep nyembah Nisrokh, déwa pepundhèné, dumadakan disédani putrané kakung loro, Adramèlèkh lan Sarèzèr, nganggo pedhang lan wong loro mau banjur padha oncat menyang tanah Ararat. Putrané liyané, Ésar-Hadon nggentèni jumeneng raja.

38 ¹ Ing nalika semana Raja Hizkia kecandhak gerah nganti mèh séda. Nabi Yésaya bin Amos banjur sowan sarta matur marang panjenengané, "Dhawuhipun Pangéran mekaten, 'Apa sing kudu kokprenata bèrèsna, sebab laramu bakal ora mari. Kowé bakal kapundhut.'"

² Hizkia karo rainé madhep témbok ndedonga,

³ "Dhuh Allah, kersaa ngèngeti, bilih pangabekti kawula dhateng Paduka kalayan temen lan gumolonging manah. Kawula tansah ngudi nglampahi menapa ingkang Paduka kersakaken." Hizkia karo nangis kelara-lara.

⁴ Pangéran banjur dhawuh marang Yésaya supaya bali sowan Hizkia menèh,

⁵ didhawuhi munjuk mengkéné, "Aku Pangéran, Allahé leluhurmu Dawud, Aku wis miyarsa pandongamu lan pirsaluhmu; lah umurmu bakal Daktambahi limalas taun.

⁶ Aku bakal ngluwari kowé lan kutha Yérusalèm saka tangané raja Asyur lan saterusé Aku bakal njaga ngayomi." Yésaya nuli ndhawuhi wong ngremet woh ara, lan diosèraké ing lelarané Hizkia supaya mari. Raja Hizkia nyuwun pirsal, "Menapa ingkang dados tandhanipun bilih kula badhé saged sowan dhateng Pedalemanipun Allah?"

⁷ Unjuké Yésaya, "Allah badhé paring pretandha dhateng panjenengan, kanggé mbuktèkaken bilih janjinipun badhé dipun tetepi. Pangandikanipun,

⁸'Ayang-ayangan jarum jamé Raja Ahas, bakal Dakgawé mundur sepuluh tapak.' Pramila miturut ayang-ayangan jarum jam wau surya lampahipun badhé mundur sedasa jam."

⁹Bareng wis mantun saka gerahé, Raja Hizkia banjur nyerat kidung pamuji, ngluhuraké asmané Pangéran mengkéné:

¹⁰Bareng nyandhak nedheng-nedhengé umurku aku kepeksa mlebu ing gapuraning pati, dadi ora ngentèkaké umurku.

¹¹Aku bakal ora nyawang menèh Pangéran ana ing donyané wong urip. Mengkono uga ora bakal nyawang wong liya-liyané sing isih urip.

¹²Uripku wis dibubrah lan wis rampung, kaya kémahé pangon sing dirubuhaké, kaya mori sing dipedhot benangé déning tukang tenun, banjur digulung. Gusti Allah négakaké aku kaya mengkono kaananku.

¹³Kaya singa Panjenengané enggoné ngremuk sakèhé balungku. Aku nganti sambat-sambat rina lan wengi merga saka larané.

¹⁴ Aku ngrintih swaraku lirik, kaya manuk sriti, lan gereng-gereng kaya manuk dara. Mripatku nrocok merga tumenga ing langit, pesambatku, "Dhuh Allah, kawula kaluwarana saking sesakit menika."

¹⁵ Aku kudu matur kepriyé? Allah piyambak kang nindakaké kuwi mau kabèh. Lara atiku, nganti aku ora bisa turu.

¹⁶ Dhuh Allah, kawula badhé gesang kagem Paduka, inggih kagem Paduka piyambak. Paduka ingkang sampun nyarasaken kawula, mugè nglestantunaken gesang kawula.

¹⁷ Manah kawula ingkang sakit badhé wangsul tentrem malih. Kawula kaluwarana saking sakathahing bebaya; dosa-dosa kawula mugè Paduka apunten sedaya.

¹⁸ Wonten ing jagadipun tiyang pejah mboten wonten ingkang ngluhuraken asma Paduka; tiyang pejah mboten pitados dhateng kasetyan Paduka.

¹⁹ Inkang memuji Paduka menika tiyang gesang, kados enggèn kawula memuji samenika. Para bapa

nyariyosaken dhateng anak-anakipun bab kasetyan Paduka.

²⁰ Dhuh Pangéran, Paduka sampun nyarasaken kawula, pramila kawula badhé memuji kasaénan Paduka mawi swantening clempung, tuwin ngluhuraken asma Paduka wonten ing Pedaleman Paduka selaminipun gesang.

²¹ (38:6)

²² (38:6)

39 ¹ Ing kala semana Merodhah, raja ing Babil, putrané Baladan, mireng yèn Hizkia mentas gerah banget, lan saiki wis dhangan. Mulané banjur kirim layang, dikanthèni tandha mripat.

² Para utusan saka Babil mau ditampèni déning Raja Hizkia piyambak, ditedahi kasugihané: barang-barang kagungané sing rupa slaka, emas, anggi-anggi lan lenga-lengané sing adi, apa déné praboting perang kabèh, sarta apa waé sing kasimpen ana ing gedhong pasimpenan. Ora ana barang siji waé sing ora ditedahaké marang para utusan.

³ Nabi Yésaya nuli sowan Sang Prabu, unjuké, "Tiyang-tiyang menika saking pundi lan sami matur menapa dhateng

panjenengan?" Pangandikané Hizkia,
"Saking negari tebih, negari Babil!"

⁴Yésaya nyuwun pirsá menèh, "Sami ningali menapa kémawon wonten ing kedhaton?" Pangandikané Hizkia, "Sami ningali samukawis. Mboten wonten barang simpenaning kedhaton ingkang mboten kula tedahaken dhateng tiyang-tiyang menika."

⁵Yésaya nuli matur, "Pangéran Inkang Mahakwasa ngandika mekaten,

⁶Bakal tekan wektuné samubarang sing ana ing kedhaton lan apa waé sing disimpen tekan dina iki ana ing gedhong simpenané para leluhurmu bakal diusung menyang Babil. Bakal ora ana barang siji waé sing kari.

⁷Lan anakmu lanang sawetara bakal ana sing kapundhut déning raja Babil kadadèkaké batur ana ing kedhatoné."

⁸Wangsulané Hizkia marang Yésaya, "Pangandikanipun Allah ingkang panjenengan lairaken menika prayogi sanget!" Nanging ing batin Hizkia ngunandika, "Angger sajroné isih urip iki aku ngalami katentreman!"

40¹ Pangandikané Allahmu
mengkéné, "Umat-Ku lipuren!
Lipuren!"

² Atiné wong-wong ing Yérusalèm
padha gawénen bungah. Kandhanana
yèn olèhé nandhang sangsara wis katog,
lan saiki dosané wis diapura. "Enggon-Ku
ngukum dosa-dosané wis katog."

³ Ana swara mengkéné, "Nyawisna
dalan sing ditambah déning Pangéran ana
ing ara-ara samun! Dalan ing ara-ara
samun sing kagem Allah ratanen.

⁴ Sing legok urugana, sakèhé gunung
lan punthuk-punthuk ratanen. Gunung
bakal dadi papak, lan lemah sing
mendhak mendhukul dadi rata.

⁵ Kamulyané Allah bakal kawedharaké,
lan saben wong bakal nyipati; Allah
piyambak kang ngandikakaké."

⁶ Ana swara keprungu, "Wartakna!"
Unjukku, "Menapa ingkang kedah kawula
wartosaken?" "Wartakna yèn manungsa
kabèh kuwi kaya suket; kaya kembang
ing ara-ara.

⁷ Samasa Allah nekakaké angin liwat ing
kono, suketé dadi garing lan kembangé
alum. Manungsa kekuwatané ora
ngungkuli suket.

⁸ Suket bakal garing lan kembangé bakal alum, nanging pangandikané Allah langgeng selawasé."

⁹ Hé Sion, sing didhawuhi martakaké kabar sing mbungahaké, munggha ing gunung sing dhuwur. Swaramu ucapna sing seru! Hé Sion, wartakna kabar mau! Kandhakna lan aja wedi. Kutha-kutha ing Yéhuda kandhanana yèn Pangéran Allahé bakal rawuh!

¹⁰ Allah Kang Mahakwasa rawuh bakal ngerèh kanthi pangwasa gedhé, lan rawuhé bakal ngirid wong-wong sing diluwari.

¹¹ Panjenengané bakal ngrimati umat kagungané kaya pangon; cempé-cempé bakal diklumpukaké lan dibopong; lan wedhus sing nusoni bakal digiring alon-alon.

¹² Apa ana sing bisa naker segara nganggo tangané, utawa ngilani langit nganggo drijiné? Apa ana sing bisa naker lebuné bumi nganggo cangkir, utawa nimbang gunung lan punthuk-punthuk nganggo timbangan?

¹³ Apa ana sing bisa naséhati Pangéran bab apa sing kudu ditindakaké? Sapa

sing bisa mulang Panjenengané utawa ngaturi pamrayoga?

¹⁴Sapa sing dipundhuti pirsá déning Allah, prekara sing tumrap Panjenengané ora cetha, utawa sing nuturi Panjenengané bab carané tumindak?

¹⁵Tumrapping Allah, bangsa-bangsa kuwi dudu apa-apa, mung presasat banyu setètès, lan pulo-pulo kabèh mung presasat bledug.

¹⁶Sato kéwan ing alas Libanon kabèh durung cukup kanggo saos kurban marang Panjenengané, lan kayuné ora cukup kanggo nglestarèkaké urubing geniné.

¹⁷Bangsa-bangsa kabèh ora ana tegesé tumrapping Panjenengané. Bangsa-bangsa mau dianggep ora ana.

¹⁸Gusti Allah kuwi kena kokpadhakaké sapa? Sapa sing bisa mbèbèraké kaanané Allah?

¹⁹Panjenengané ora kaya reca sing digawé déning tukang, sing banjur dilapis emas nganggo wengkuⁿ slaka.

²⁰Wong sing ora duwé slaka utawa emas milih kayu sing awèt; banjur

---

ⁿwengku: embanan..

dipasrahaké marang tukang sing pinter,
dikon gawé reca sing ora bisa rubuh.

²¹ Apa kowé ngerti? Apa kowé ora tau
dicritani? Apa kowé ora tau krungu
critané mula bukané jagad?

²² Bumi iki katitahaké déning
Panjenengané kang lenggah ing
dhampar sandhuwuré bumi lan
sanjabané langit. Manungsa sing ana
ing ngisor iki katoné mung kaya semut.
Panjenengané menthèng langit kaya
klambu, kaya téndha kémah supaya
kena dienggoni.

²³ Panjenengané netepaké para raja lan
wong sing mréntah, banjur disirnakaké
kaya abab.

²⁴ Wong-wong mau presasat tanduran
anyar, sing lagi tuwuh metu oyodé. Yèn
disebul déning Allah banjur kabur kabèh
kaya mrambut.

²⁵ Gusti Allah arep kokpadhakaké karo
sapa? Sapa sing kokpadhakaké karo
Kang Mahasuci?

²⁶ Ndelenga langit! Sapa sing nitahaké
lintang-lintang sing kokdeleng kuwi?
Sapa sing ngirid lintang-lintang
mau jumedhul kaya barisan tentara.
Panjenengané pirsacacahé lan pirsacacahé

jenengé siji-sijiné. Semono gedhéné pangwasané. Ora ana lintang siji waé sing ketriwal.

²⁷ Israèl, yagéné kowé sesambat, yèn Allah ora pirsá marang kasusahanmu, lan ora mreduli yèn kowé disiya-siya?

²⁸ Apa kowé ora ngerti? Apa kowé durung tau krungu, yèn Allah kuwi Allah kang langgeng, lan sing nitahaké bumi saisiné kabèh? Panjenengané ora naté sayah utawa lesu. Ora ana wong sing bisa njajagi kawicaksanané.

²⁹ Panjenengané paring kekuwatan marang wong lesu lan wong apes, maringi semangat marang wong sing sayah lan lungkrah.

³⁰ Nonoman bakal dadi sèkèng, lan bisa ambruk merga kentèkan tenaga.

³¹ Nanging sing sapa ngendelaké marang pitulungané Pangéran kekuwatané bakal tansah dipulihaké. Bakal padha mumbul kaya aburé garudha; bakal padha mlayu, éwasemono ora krasa kesel, bakal padha mlaku, nanging ora krasa sayah.

41 ¹ Pangandikané Allah mengkéné,
"Hé sakèhé pulo sing adoh! Padha menenga lan rungokna dhawuh-Ku.

Padha cecawisa ngajokaké prekaramu ana ing pengadilan. Kowé diparingi wektu kanggo nglairaké isining atimu. Ayo padha maju bebarengan meruhi sapa sing bener.

²Sapa ta sing ngosikaké atiné wong saka Wétan, lan ndadèkaké wong kuwi ana ing endi waé yèn perang mesthi menang? Sapa sing ngulungaké para raja lan para umat ing tangané, padha dibabad déning pedhangé mawut presasat lebu. Padha diocar-acir déning panahé, presasat mrambut kabur ing angin.

³Mungsuhé padha diburu lan baliné padha slamet, ngliwati dalan sing durung tau diambah.

⁴Sapa sing nggawé sakèhing lelakon mau? Sapa sing netepaké lakuné sejarah? Aku, Pangéran sing wis wiwit kuna mula, lan Aku, Pangéran bakal ana tanpa wekasan.

⁵Para umat ing negara-negara sing adoh padha weruh apa sing Daktindakaké; mula padha wedi lan padha gemeter. Banjur padha nglumpuk lan nyedhak."

⁶ Padha tulung-tinulung, sing siji kandha karo sijiné, "Sing tatag atimu!"

⁷ Tukang kayu nggedhèkaké atiné kemasan, "Éndah temen." Pandhé sing nggembèng wesi mbombong atiné tukang patri sing nggarap garapané, "Olèhmu matri apik banget." Gawéané mau banjur dipasang nganggo paku dadi kukuh.

⁸ Nanging kowé, hé Israèl abdi-Ku, umat pilihan-Ku, tedhak-turuné Abraham, mitra-Ku,

⁹ kowé Dakirid saka tapel watesé bumi; Daktimbali saka kikising bumi sing adoh dhéwé, karo Dakdhawuhi mengkéné, 'Kowé kuwi abdi-Ku, kowé wis Dakpilih, kowé ora Daktampik.'

¹⁰ Aja wedi, awit Aku nganthi kowé, aja kuwatir, awit Aku iki Allahmu. Aku bakal nguwataké kowé, lan kowé bakal Dakpitulungi, sarta bakal Dakasta ing asta-Ku tengen, sing nekakaké kemenangan.

¹¹ Wong sing padha nepsoni kowé bakal padha kwirangan, lan uripé bakal nistha. Sapa sing nglawan marang kowé bakal nemahi pati, lan sirna saka ing bumi.

¹² Kowé bakal nggolèki mungsuhmu, nanging wis ora ana. Wong-wong sing merangi kowé wis padha sirna.

¹³ Aku iki Pangéran, Allahmu; kowé Daksentosakaké lan Aku ngandika, 'Aja wedi; Aku bakal mitulungi kowé.'

¹⁴ Pangandikané Pangéran, "Senajan kowé kuwi cilik lan apes, Israèl, nanging aja wedi; Aku bakal mitulungi kowé. Aku iki Allahé Israèl Kang Mahasuci. Aku sing bakal ngluwari kowé.

¹⁵ Kowé bakal Dakdadèkaké saringan kanggo misahaké gabah karo damèn, nganggo untu paku sing anyar lan landhep. Gunung-gunung bakal kapisah nganti ajur lan punthuk-punthuk kokdadèkaké kaya mrambut.

¹⁶ Bakal koktapèni, sarta padha kabur ing angin, lan dadi sumebar déning prahara. Mula kowé bakal padha bungah merga Aku jumeneng dadi Allahmu. Kowé bakal memuji ngluhuraké Aku, Kang Mahasuci, Allahé Israèl.

¹⁷ Menawa umat-Ku padha kasatan lan golèk banyu, menawa gurungé garing merga saka ngelak, Aku bakal njurungi pandongané; Aku, Pangéran Allahé

Israèl ora bakal ninggal wong-wong mau.

¹⁸ Punthuk-punthuk gundhul bakal ana kaliné, lan tuk-tuk bakal ngilèkaké banyu menyang ledhokan. Ara-ara samun bakal Dakwalik dadi blumbang, lan tanah cengkar dadi tuk-tuk sing lubèr banyuné.

¹⁹ Ara-ara samun bakal Daktanduri wit èrès, wit penaga, wit murad lan wit téasur. Tanah gundhul bakal dadi alas, alas cemara, alas juniper lan alas siprès.

²⁰ Wong sing ndeleng kuwi mau kabèh, bakal weruh yèn sing nindakaké Aku, Pangéran, Allahé Israèl. Wong-wong mau bakal padha wiwit ngerti yèn Pangéran, Allahé Israèl, sing nindakaké kuwi mau kabèh."

²¹ Pangéran, Ratuné Israèl ngandika mengkéné, "Hé para déwané bangsa-bangsa, ayo padha gawé prekara. Ajokna gugatanmu karo bukti-buktiné!

²² Mrénéa lan ramalna apa sing bakal kelakon, supaya Aku ngerti yèn prekara sing kokramalaké mau kelakon temenan. Terangna ing pengadilan apa sing wis kelakon, lan kandhakna apa tegesé.

²³ Terangna apa sing bakal kelakon ing mbésuké, dadi Aku ngerti yèn kowé kuwi

allah. Gawéa becik apa ala, supaya Aku gumun apa wedi!

²⁴ Kowé lan sasolahmu kabèh kuwi mung presasat hawa, lan saben wong sing nyembah kowé kuwi nistha!

²⁵ Aku nangèkaké wong saka Wétan, wong mau bakal teka nyerang saka Lor. Wong kuwi bakal ngidak-idak para penggedhé kaya ngidak-idak blethok, kaya kundhi sing ngiles-iles lempung.

²⁶ Sapa ing antaramu sing bisa ngramal kapan kelakoné prekara mau, supaya Aku ngerti yèn ramalanmu kuwi bener. Ing antaramu ora ana sing bisa muni sakecap waé; ora ana sing krungu apa sing kokkandhakaké.

²⁷ Aku, Pangéran sing dhisik dhéwé martakaké marang Sion. Aku sing ngutus utusan menyang Yérusalèm, martakaké, 'Lah kaé wong-wongmu padha teka! Padha teka saka pembuwangan!'

²⁸ Aku ndeleng ngiwa-nengen, nanging ora ana allah siji waé sing kumecap. Siji waé ora ana sing mangsuli pitakon-Ku.

²⁹ Allah-allah kabèh kuwi tanpa guna; padha ora bisa apa-apa. Déwa-déwa kuwi apes lan ora duwé daya."

42¹ Pangéran ngandika, "Lah iki Abdi-Ku sing Dakparingi kasektèn, pilihan-Ku, sing gawé renané penggalih-Ku. Roh-Ku Dakparingaké, nedhaki lan ngwaosi Abdi-Ku. Abdi-Ku bakal nekakaké keadilan marang saben bangsa.

² Abdi-Ku mau bakal ora bengak-bengok, utawa sesorah sing muluk-muluk ing dalan-dalan.

³ Glagah sing pepes bakal ora ditugel, lampu sing melik-melik bakal ora dipatèni; malah bakal nekakaké keadilan langgeng kanggo wong kabèh.

⁴ Atiné bakal ora gampang semplah, lan keadilan ing bumi bakal dijejegaké. Para bangsa sing manggon ing pulo-pulo adoh padha nganti-anti piwulangé."

⁵ Gusti Allah nitahaké langit, banjur dipenthèng; bumi digelar lan direngga nganggo tetuwuhan. Panjenengané iya paring urip lan ambekan marang sakèhé manungsa. Allah ngandika mengkéné marang Abdiné,

⁶ "Aku, Pangéran Kang Mahakwasa nimbali kowé. Kowé Dakparingi pangwasa nekakaké keadilan ana ing bumi. Lantaran kowé Aku bakal

gawé prejanjian karo umat kabèh, lan nekakaké pepadhang marang para bangsa.

⁷ Kowé bakal ngelèkaké mripaté wong wuta lan ngluwari wong ukuman saka pakunjaran.

⁸ Aku, ya mung Aku dhéwé jumeneng Pangéran Allahmu, Aku ora maringaké kaurmatan-Ku marang sapa waé, utawa maringaké kamulyan-Ku marang reca gawéané manungsa.

⁹ Prekara-prekara sing biyèn Dakdhawuhaké saiki kelakon. Saiki kowé Daktedahi prekara-prekara anyar, sadurungé prekara-prekara mau kelakon."

¹⁰ Padha mujia marang Allah nganggo kidung anyar; hé jagad saisiné, pujinen asmané! Panjenengané pujinen, hé sakèhé wong sing lelayaran ing samodra. Pujinen Panjenengané, hé sakèhé tumitah sing ana ing segara! Hé tanah-tanah sing adoh, lan sakèhé wong sing padha manggon ing kana, padha memujia!

¹¹ Ara-ara samun lan kutha-kutha padha memujia marang Allah! Umat ing Kédar memujia Pangéran! Wong

sing padha manggon ing Séla padha memujia kanthi sora saka pucaké gunung-gunung!

¹² Wong-wong sing padha manggon ing tanah-tanah adoh padha memujia kaluhurané Allah!

¹³ Pangéran miyos kaya perwira sing mangkat perang; Panjenengané samekta lan trengginas maju perang. Kanthi swara sora ngabani lan nggugah semangaté para prejurit. Para mungsuhé ditedahi kasektèn lan pangwasané.

¹⁴ Pangandikané Allah mengkéné, "Wis kepara suwé Aku meneng waé; Aku ora mangsuli apa-apa marang umat-Ku. Nanging saiki wis tekan wektuné Aku njerit kaya wong wadon sing nglarani.

¹⁵ Aku bakal nggempur punthuk-punthuk lan gunung-gunung, nggaringaké sakèhé suket lan wit-witan. Kali-kali lan ledhokan bakal Dakdadèkaké tanah cengkar; tлага-tlaga bakal Dakdadèkaké asat.

¹⁶ Umat-Ku sing wuta bakal Daktuntun metu dalan sing durung tau diambah. Pepetengé bakal Dakdadèkaké pepadhang, lan tanah sing mendhak-mendhukul bakal dadi rata ana ing

ngarepé. Mengkono janji-Ku sing bakal Daktindakaké kanthi sempurna.

¹⁷ Akèh wong sing precaya karo reca-reca, lan dianggep Allah, bakal padha kwirangan lan dikalahaké."

¹⁸ Pangandikané Allah mengkéné,
"Padha ngrungokna, hé para wong budheg! Padha nyedhaka lan namatna, hé wong wuta!

¹⁹ Apa ana sing luwih picak tinimbang abdi-Ku, luwih budheg tinimbang utusan-Ku?

²⁰ Israèl, akèh sing kokdeleng, nanging apa gunané kanggo kowé? Kowé duwé kuping kanggo ngrungokaké, nanging apa sejatiné sing kokrungu?"

²¹ Gusti Allah kumudu-kudu paring pitulungan, mulané paring dhawuh lan piwulang kang mulya. Lan kersané supaya umaté ngurmati Panjenengané.

²² Nanging umaté wis dijarah-rayah; padha kabanda lan dikunjara ana ing panggonan sing ndhelik. Padha dijarah-rayah tanpa ana sing teka mitulungi.

²³ Sapa ing antaramu sing gelem ngrasak-ngrasakaké pepéling kuwi?

Sapa sing wiwit saiki gelem ngrungokaké lan nggatèkaké?

²⁴ Sapa sing ngulungaké bangsa Israèl ing tangané wong sing njarah-rayah? Sing ngulungaké kuwi Allah piyambak, merga saka dosané umat Israèl marang Panjenengané. Merga kita padha ora nglakoni sing dadi kersané, urip kita ora manut dhawuh-dhawuh lan piwulangé.

²⁵ Mulané kita ketiban paukumané lan kudu padha ngrasakaké kasangsarané perang. Mulading paukumané presasat ngobong rata satanah kabèh, éwasemono kita padha ora ngerti apa tegesé kedadéan kuwi mau kabèh; kita padha ora nitèni lan ora olèh kawruh apa-apa.

43 ¹ Allah kang nitahaké Israèl ngandika mengkéné, "Aja wedi, kowé bakal Dakpitulungi. Kowé wis Daktimbali kanthi nyebut jenengmu. Kowé kuwi kagungan-Ku.

² Yèn kowé nyabrang banyu sing jero, Aku bakal nunggal karo kowé; kowé bakal ora kleleb lan nemu kasangsaran. Yèn kowé mlaku ngambah geni, bakal ora geseng. Sakèhé kasusahan lan kasangsaran bakal ora gawé laramu.

³ Merga Aku iki Pangéran Allahmu, Kang Mahasuci, Allahé Israèl, Juru Slametmu. Mesir Dakagem dadi tebusanmu, lan Étiopia lan Séba Dakkalahaké dadi gantimu.

⁴ Sarèhné kowé Dakanggep becik, Dakkasihi lan Dakajèni, mulané akèh bangsa sing Dakkalahaké dadi lirumu, supaya kowé kapitulungan.

⁵ Mulané aja wedi, sebab Aku nunggil karo kowé! Aku bakal ngulihaké wong-wong Israèl saka Wétan, sing cedhak, lan saka Kulon, tanah sing adoh dhéwé.

⁶ Tanah-tanah ing Lor bakal Dakdhawuhi, budhalna, lan tanah-tanah Kidul Dakngandikani, aja kokcandhet. Karebèn umat-Ku bali saka tanah-tanah adoh, saka pojok-pojoké bumi.

⁷ Umat kuwi kagungan-Ku, Daktitahaké supaya Aku kaluhuraké!"

⁸ Gusti Allah ngandika mengkéné, "Umat-Ku ladèkna ing pengadilan. Awit padha duwé mripat, nanging picak, duwé kuping, nanging budheg!

⁹ Bangsa-bangsa padha ladèkna ing pengadilan. Apa ana ing antarané déwa-déwané sing bisa ngramal apa

sing bakal kelakon? Apa ana sing ngerti lelakon sing biyèn-biyèn? Déwa-déwa kuwi karebèn nggawa seksi, sing mbuktèkaké yèn ramalané mau cocog lan tembungé nyata mengkono.

¹⁰ Hé umat Israèl, kowé kuwi seksi-Ku, Dakpilih dadi abdi-Ku, mula kuduné kowé kenal Aku lan precaya karo Aku, sarta ngerti yèn mung Aku dhéwé jumeneng Allah. Kejaba Aku ora ana Allah liyané, ora tau ana lan ora bakal ana.

¹¹ Mung Aku dhéwé sing jumeneng Allah, lan mung Aku dhéwé sing bisa mitulungi kowé,

¹² sing pirsia apa sing bakal kelakon, lan rawuh paring pitulungan. Ora ana déwa manca sing tau nindakaké mengkono, kowé dhéwé sing nyipati.

¹³ Aku jumeneng Allah lan selawasé bakal jumeneng Allah. Ora ana sing bisa oncat saka pangwasa-Ku; ora ana sing bisa ngowahi apa sing Daktindakaké."

¹⁴ Pangéran Allahé Israèl Kang Mahasuci ngandika mengkéné, "Merga kowé Aku bakal ngutus tentara menyang Babil, supaya ngluwari kowé; gapuraning kutha

bakal Dakgempur, lan surak-suraké wong kono bakal malih dadi tangisan.

¹⁵ Aku iki Pangéran, Allah Kang Mahasuci. Hé Israèl, Aku iki Allahmu sing nitahaké kowé."

¹⁶ Dhèk jaman kuna Gusti Allah yasa dalan metu segara, dalan nembus ulekané banyu.

¹⁷ Prejurit sing nganggo kréta perang lan sing jaranan akèh, tur ampuh banget, ditumpes, padha ambruk lan ora tangi menèh, mati pet kaya urubing lilin sing disebul.

¹⁸ Nanging pangandikané Allah mengkéné, "Aja mikir prekara-prekara sing wis kelakon utawa ngéling-éling kaanan dhèk jaman kuna.

¹⁹ Nanging nggatèkna prekara-prekara anyar sing saiki lagi Daktandangi. Aku bakal yasa dalan nrabas ara-ara samun lan ana ing kana gawé ilèn-ilèn banyu.

²⁰ Kéwan-kéwan galak bakal ngluhuraké Aku, asu ajag lan manuk unta bakal memuji asma-Ku, awit Aku nganakaké kali ana ing segara wedhi, supaya umat pilihan-Ku padha olèh banyu.

²¹ Umat kuwi Daktitahaké kagem Aku dhéwé, lan bakal ngluhuraké asma-Ku!"

²² Gusti Allah ngandika mengkéné,
"Nanging Israèl, kowé wis bosen karo
Aku; kowé ora ngabekti menèh karo
Aku.

²³ Kowé ora saos kurban wedhus;
kowé ora ngurmati Aku srana kurban
sesaosan. Aku ora ngeboti enggonmu
ora saos kurban, iya ora merga kowé ora
ngobong dupa kanggo Aku,

²⁴ iya ora merga kowé ora tuku
wangi-wangian utawa nyaosi Aku gajihé
raja-kayamu. Nanging sing ngebot-eboti
Aku kuwi dosamu; sing ngrubedi Aku
kuwi kaluputanmu.

²⁵ Éwasemono Aku iki Allah sing ngapura
dosa-dosamu; merga saka kersa-Ku
piyambak Aku mbébasaké salahmu, lah
Aku bakal ora ngènget-ènget dosamu
menèh.

²⁶ Lah ayo padha lapuran ana ing
pengadilan; kandhakna gugatanmu.
Prekaramu bélanen kanggo mbuktèkaké
yèn kowé nyata pihak sing bener.

²⁷ Para leluhurmu sing kawitan dhéwé
wis gawé dosa; penggawé-penggawému
iya wis gawé dosa marang Aku.

²⁸ Raja-rajamu wis gawé najisé pasucèn-Ku. Mulané Israèl Daktumpes, lan umat-Ku Dakdadèkaké dicecamah."

44 ¹ Gusti Allah ngandika, "Padha ngrungokna, hé Israèl abdi-Ku, umat pilihan-Ku, turuné Yakub.

² Aku iki Allah kang nitahaké kowé; wiwit kowé lair, Aku wis nulungi kowé. Aja wedi, kowé kuwi abdi-Ku, umat pilihan-Ku, sing Dakkasihi.

³ Aku bakal paring banyu marang tanah sing asat lan yasa ilèn-ilèn kanggo mbanyoni tanah sing garing. Roh-Ku bakal Dakesokaké marang turunmu, lan berkah-Ku marang anak-putumu.

⁴ Mula bakal padha subur kaya suket ing lemah teles, kaya glagah ing sapinggiring kali."

⁵ Wong bakal gentènan muni, "Aku iki kagungané Allah!" Banjur padha nganggo jeneng Israèl. Saben wong bakal gawé tandha ing lengené sing uniné: "Aku kagungané Allah, lan ngaku yèn dadi umaté Allah."

⁶ Pangéran, sing ngerèh lan ngreksa Israèl, Allah Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Aku iki Allah kang wiwitan lan kang wekasan, mung Aku dhéwé

jumeneng Allah, kejaba Aku ora ana Allah.

⁷ Apa ana liyané sing bisa nindakaké apa sing Daktindakaké? Sapa sing bisa nyritakaké apa sing bakal kelakon wiwit-wiwitan tekan akiré jaman?

⁸ Aja wedi, hé umat-Ku! Kowé ngerti wiwit jaman kuna mula tekan saiki yèn Aku wis ngandhakaké apa sing bakal kelakon, lan kowé padha dadi seksiné. Apa ana allah liyané? Apa ana allah sing iya kwasa, sing Aku durung ngerti?"

⁹ Sarupané reca kuwi ora ana ajiné, lan sakèhé brahala sing disembah-sembah kuwi tanpa guna. Sakèhé wong sing nyembah brahala mau picak lan bodho, sarta bakal padha kwirangan.

¹⁰ Rak ora bener yèn wong gawé barang saka logam, banjur dianggep allah lan disembah?

¹¹ Saben wong sing nindakaké mengkono bakal kwirangan. Sing gawé reca kuwi rak mung manungsa. Coba dipriksa ing pengadilan, mengko rak gemeter lan kwirangan.

¹² Sing gawé reca kuwi pandhé; carané njupuk wesi, banjur diobong ing geni, digemblèng nganggo palu, diwangun.

Sajroné nyambut-gawé pandhé mau krasa luwé, ngelak lan kesel.

¹³Reca iya ana sing digawé déning tukang kayu, bahané kayu. Kayuné diukur, banjur digambari nganggo kapur. Sawisé mengkono banjur diukir nganggo piranti, diwangun kaya manungsa sing bagus, lan dipasang ing omahé.

¹⁴Reca-reca mau salong ana sing digawé saka kayu èrès, salong saka kayu tirzah utawa kayu élon sing tuwuh ing alas. Lan bisa uga digawé saka kayu orèn, sing ditandur lan tuwuh merga saka udan.

¹⁵Kayu mau ana sing mung dienggo kayu obong lan sapérangan digawé reca. Dadi sapérangan ana sing dienggo gegenèn lan manggang roti, pérangan liyané diukir dadi reca lan disembah.

¹⁶Pérangané liyané menèh dienggo mbakar saté, sing nuli dipangan nganti wareg. Tukang kayu mau sajroné gegenèn muni mengkéné, "Wah, anget temenan. Geniné apik!"

¹⁷Kayu turahané digawé dadi reca. Sing gawé banjur sujud ing ngarepé reca mau karo nyembah. Sawisé kuwi banjur ndedonga marang reca mau, "Paduka

menika allah kawula, kersaa mitulungi kawula."

¹⁸ Wong sing mengkono kuwi rak saking bodhoné ora ngerti apa sing ditindakaké. Mripaté merem lan pikirané buntu, nganti ora weruh ing kayektèn.

¹⁹ Tukang gawé reca mau ora duwé gagasan utawa pangrasa, yèn sapérangané kayu sing digawé reca mau ana sing diobong kanggo gegenèn, ana sing dienggo manggang roti, ana sing dienggo mbakar saté, sing dipangan, lan turahané kayu dienggo gawé reca, sing disembah. Kokora rumangsa yèn sing disembah kuwi mung kayu setengkel.

²⁰ Apa kuwi ora padha waé karo dolanan awu? Wong mau wis disasaraké déning pengangen-angené dhéwé, mula nyawané ora dislametaké. Wong mau ora gelem ngakoni yèn reca sing dicekel kuwi babar-pisan dudu Allah.

²¹ Allah ngandika mengkéné, "Hé Israèl, prekara iki gatèkna; élinga yèn kowé kuwi abdi-Ku. Aku sing nitahaké kowé, supaya kowé dadi abdi-Ku, lan kowé bakal ora Daktégakaké.

²² Kaluputanmu wis Daklebur kaya pedhut kabur ing angin, lan dosamu

wis ilang kaya mendhung keterak lésus. Kowé muliha ing ngarsa-Ku, awit kowé wis Daktebus."

²³Hé sakèhé langit, padha giyak-giyaka. Hé teleng-telengé bumi, padha surak-suraka. Hé gunung-gunung lan wit-witan, sarta alas-alas, padha bungah-bungaha! Gusti Allah wis nélakaké kamulyané srana ngluwari Israèl, umaté.

²⁴"Aku iki Pangéran, Juru Slametmu; Aku iki sing nitahaké kowé. Aku Pangéran, sing nitahaké samubarang kabèh. Aku sing menthèng sakèhé langit; nalika Aku nitahaké bumi, ora ana sing ngréwangi.

²⁵Aku sing mbuyaraké ramalané tukang-ramal, Aku sing nggagalaké pétungané juru-nujum. Aku sing mbuktèkaké yèn tembungé wong wicaksana salah, lan nélakaké yèn kawicaksanané kuwi abab.

²⁶Nanging ramalané abdi-Ku Daktetepi lan pamecané utusan-Ku Dakjurungi. Yérusalèm Dakdhawuhi, kowé bakal dienggoni wong menèh lan kutha-kuthané Yéhuda bakal dibangun menèh.

Kutha-kutha mau bakal njedhul saka jugrugaan.

²⁷ Srana tembung-Ku sakecap samodra dadi asat.

²⁸ Korèsy Dakdhawuhi, 'Kowé Dakdadèkaké raja, nglakonana apa sakersa-Ku. Ngerèha atas saka dhawuh-Ku! Préntahana supaya Yérusalèm kabangun menèh lan pondhasiné Pedalemané Allah dipasang!'"

45 ¹ Gusti Allah wis milih Korèsy dadi raja! Diangkat supaya nelukaké para bangsa; diutus nglèngsèr raja-raja saka dhamparé. Pangéran bakal mbikak gapura-gapurané negara kanggo Korèsy. Pangandikané Allah marang Korèsy,

² "Aku sing bakal nyawisaké dalanmu, ngrata gunung-gunung lan punthuk-punthuk. Aku bakal ngremuk lawang-lawang prunggu lan tembaga, sarta mutung ruji-rujiné wesi.

³ Kowé bakal Dakparingi raja-brana sing diumpetaké ana ing panggonan sing peteng lan singid. Nganti kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran, Allahé Israèl sing nimbali kowé nganggo nyebut jenengmu.

⁴ Kowé Daktimbali supaya mbiyantu abdi-Ku Israèl, umat pilihan-Ku. Kowé Dakparingi kaurmatan gedhé, senajan kowé ora tepung karo Aku.

⁵ Aku iki Allah, mung piyambakan. Kowé bakal Dakparingi pangwasa sing kokbutuhaké, senajan kowé ora wanuh karo Aku.

⁶ Penggawéku sing mengkono mau supaya wong kabèh saka Wétan tekan Kulon padha ngerti, yèn ora ana Allah kejaba Aku.

⁷ Aku iki Allah, mung piyambakan, Aku sing nitahaké pepadhang lan nitahaké pepeteng. Aku sing gawé katentreman sarta maringi paukuman. Aku Allah sing nitahaké kuwi mau kabèh.

⁸ Aku bakal nekakaké kemenangan saka langit kaya udan; bumi bakal nampani lan nuwuhaké kamardikan lan keadilan. Aku, Pangéran, sing ndadèkaké lelakon kuwi mau kabèh."

⁹ Apa grabah kena madoni kundhi sing gawé; grabah rak mung wingka, kaya bala pecah liya-liyané? Apa lemah lempung kena takon karo sing gawé bab pegawéan sing ditandangi? Apa grabah nggrundel yèn sing gawé ora trampil?

¹⁰ Apa ana wong sing wani muni karo wong tuwané, "Kénging menapa kula kadamel kados mekaten?"

¹¹ Pangéran, Kang Mahasuci, Allahé Israèl sing yasa jaman sing bakal kelakon ngandika, "Kowé ora wenang takon bab putra-putra-Ku, utawa ngandhani Aku apa sing kudu Daklakoni!"

¹² Aku sing nitahaké bumi, lan nitahaké manungsa sing manggon ing kono. Srana pangwasa-Ku langit Dakpenthèng, srengéngé, rembulan lan lintang-lintang Dakprenata.

¹³ Aku sing ngosikaké atiné Korèsy, mula tumindak lan nglakoni kersa-Ku, mrenata apa sing ora bener. Aku bakal ngrata dalan sing arep diambah, Korèsy bakal mbangun kutha-Ku, Yérusalèm, lan ngluwari umat-Ku sing dikunjara. Ora ana wong sing ngopahi utawa mbeseli supaya nindakaké kuwi mau kabèh." Allah Kang Mahakwasa sing ngandika.

¹⁴ Pangandikané Allah marang Israèl, "Bandhané Mesir lan Sudan bakal dadi duwèkmu, wong Séba sing pawakané gedhé-dhuwur bakal dadi baturmu; bakal dadi bebandan sing mlaku ing mburimu, bakal sujud ing ngarepmu

karo muni, 'Allah nunggil kaliyan panjenengan, kejawi Allah menika mboten wonten sanèsipun.

¹⁵ Allahé Israèl sing ngluwari umaté, yakuwi Allah sing digawé wadi.

¹⁶ Sakèhé wong sing gawé recaning brahala bakal kisinin, wong mau kabèh bakal dadi nistha.

¹⁷ Nanging Israèl bakal kaluwaran déning Pangéran, lan kemenangané bakal langgeng; umat kuwi bakal ora kwirangan."

¹⁸ Pangéran sing nitahaké sakèhé langit, Panjenengané piyambak sing jumeneng Allah, sing yasa lan nitahaké bumi didamel kuwat lan langgeng. ora dadi panggonan sing suwung, nanging dienggoni manungsa. Panjenengané sing ngandika, "Aku iki Allah, ora ana Allah liyané.

¹⁹ Aku ora tau ngandika nganggo aling-aling utawa nutup-nutupi kersa-Ku. Israèl ora tau Dakdhawuhi nggolèki Aku ana ing panggonan sing sepi. Aku iki Pangéran, lan ngandikané blak-blakan. Aku nedahaké prekara sing bener."

²⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé sakèhé umat Israèl, sing padha

oncat saka Babil, padha nglumpuka lan sowana mréné. Padha ngladèkna prekaramu ing pengadilan-Ku! Hé wong-wong sing padha ngendelaké reca-recané saka kayu, lan padha ndedonga marang allah sing ora bisa mitulungi, wong-wong sing padha ora ngerti apa-apa!

²¹ Padha majua lan ngladèkna prekaramu ing pengadilan; wong sing padha didakwa karebèn padha rembugan bebarengan. Sapa sing dhèk biyèn memeca bab sing bakal kelakon? Apa dudu Aku, Pangéran, Allah sing nylametaké manungsa? Ora ana allah liya, kejaba Aku."

²² Padha balia, sowana Aku supaya padha slamet, hé sakèhé umat sing ana ing bumi! Ora ana allah kejaba Aku.

²³ Janji-Ku iki temenan, lan ora bakal dibatalaké. Aku sumpah demi asma-Ku piyambak, lan Aku wis ngandika sing satemené, pangandika sing ora bakal dibatalaké. Saben wong bakal marek sujud jèngkèng ing ngarsa-Ku lan janji setya marang Aku.

²⁴ Wong-wong mau bakal kandha yèn kaluhuran lan kekuwatan kuwi asalé

saka Aku; lan sapa sing sengit karo Aku bakal kwirangan.

²⁵ Aku, Pangéran, bakal ngluwari sakèhé turuné Yakub, lan wong-wong mau ngabekti marang Aku.

46 ¹ Para déwané Babil wis tamat riwayaté! Bèl lan Nébo biyèn disembah-sembah, nanging saiki digawa kuldi, dadi momotané kéwan sing sayah.

² Déwa-déwa kuwi ora bisa nylametaké awaké dhéwé; padha ditawan lan diboyong saka panggonané. Saiki riwayaté déwa-déwa ing Babil wis tamat.

³ "Hé turuné Yakub, lan umat-Ku liyané sing isih kari, padha ngrungokna marang Aku. Enggon-Ku ngrumati kowé kuwi wiwit kowé lair.

⁴ Kowé Dakgéndhong wiwit isih bayi, mangka tekan umurmu wis tuwa lan kowé wis uwanen, Aku ora owah-gingsir. Aku sing nitahaké lan ngopèni kowé; iya Aku sing bakal ngluwari lan mitulungi kowé.

⁵ 'Aku arep kokpadhakaké karo sapa?' mengkono pangandikané Allah, 'Apa ana wong liya sing kaya Aku?'

⁶ Wong padha mbukak kanthongé dhuwit lan ngetokaké emas; banjur

nimbang slaka nganggo timbangan.
Banjur ngopahi tukang emas dikon gawé
recaning déwané. Nuli padha nyembah
sujud jèngkèng marang reca mau!

⁷ Recané diangkat ing pundhaké,
digawa lunga; didegaké ing papan sing
wis dicawisaké, mula bisa ngadeg,
nanging ora bisa lunga saka kono. Yèn
ana wong sembahyang ing ngarepé,
reca mau ora bisa mangsuli, lan ora bisa
awèh pitulungan samasa ana reribed.

⁸ Hé wong dosa, padha titènana, apa
sing Daktindakaké.

⁹ Padha ngélingana lelakon sing
kepungkur; padha ngakonana yèn Aku
dhéwé sing jumeneng Allah lan ora ana
sing madhani.

¹⁰ Wiwit-wiwitan mula Aku awèh weruh
kepriyé bakal wekasané; wiwit jaman
kuna Aku wis medharaké apa sing bakal
kelakon. Aku ngandika yèn apa sing
Dakkersakaké bakal kelakon lan Aku
nindakaké manut kersa-Ku.

¹¹ Aku nimbali wong saka Wétan;
timbangan-Ku bakal nyamber kaya manuk
garudha lan Aku bakal nindakaké
rancangan-Ku. Aku wis ngandika, lan

kuwi mesthi kelakon. Aku wis ngrancang mengkono lan iku bakal Dakwujudaké.

¹² Hé umat sing wangkal atiné, padha ngrungokna pangandika-Ku. Kowé padha ngira yèn kemenangan tekané isih suwé.

¹³ Nanging ora suwé menèh Aku bakal nekakaké dina kemenangan mau: dinané wis saya cedhak. Kemenangan-Ku bakal énggal teka. Yérusalèm bakal Dakslametaké, lan ana ing kana Aku bakal ngganjar kaluhuran marang Israèl."

47 ¹ Pangéran ngandika mengkéné,
"Babil, medhuna saka palungguhanmu, lan ndhéproka ana ing lemah. Biyèn kowé kaya prawan, nanging saiki kowé wis ora nengsemaké menèh! Saiki kowé dadi batur-tukon!

² Nyandhaka penggilingan lan nggilinga glepung! Krudhungmu copoten! Sandhanganmu sing apik uculana! Cincinga lan nyabranga ing kali!

³ Karebèn wong-wong weruh wewadimu; lan weruh enggonmu diasoraké lan kwirangan. Aku mesthi bakal males lan ora ana wong sing bisa ngalang-alangi Aku."

⁴ Pangéran, Allahé Israèl wis ngluwari kita, asmané kasebut Allah Kang Mahasuci.

⁵ Pangandikané Pangéran marang Babil, "Lungguha sing anteng ana ing petengan. Kowé wis ora bakal disebut: 'Ratuning bangsa-bangsa!'

⁶ Nalika Aku duka, umat-Ku ora Daklayani kaya kagungan-Ku; nanging Dakdadèkaké tawananmu. Caramu ora nganggo welas-asih, malah wong sing tuwa koktangani kanthi kasar.

⁷ Saka pangiramu kowé arep dadi ratu terus, lan ora tau kokgagas utawa koknyana yèn kuwi kabèh bakal ana wekasané.

⁸ Saiki rungokna, hé wong sing nengenaké kesenengan, sing rumangsa wis aman lan tentrem. Kowé duwé penganggep yèn kaluhuranmu padha kaya Allah, lan ora ana wong liya sing kaya kowé. Kowé duwé pangira yèn ora bakal dadi randha, lan ora bakal ngrasakaké kélangan anak-anakmu.

⁹ Nanging sajroning sedina kowé bakal ngalami karo-karoné, kélangan bojo lan kélangan anak, senajan kowé migunakaké kasektènmu sihir sakatogé.

¹⁰ Sajroné nglakoni piala, kowé precaya marang awakmu dhéwé; kowé ngira ora ana wong sing weruh kowé. Kowé wis disasaraké déning kawicaksanan lan kapinteranmu dhéwé. Pangunandikamu, 'Aku iki Allah, ora ana sing madhani aku.'

¹¹ Kowé bakal ketekan kasangsaran, lan ilmu sihirmu bakal ora bisa ngalang-alangi. Kowé bakal ketekan karusakan, sing ora tau koknyana-nyana!

¹² Kowé ngantepana japa-mantrammu lan tenung-tenungmu, sing wis koklakoni wiwit cilik mula. Sokur yèn mengko ana gawéné kanggo kowé; sapa ngerti bisa kokenggo medèn-medèni mungsuhmu.

¹³ Senajan olèh pamrayoga akèh, éwasemono kaananmu tetep apes. Juru nujummu konen mbiyantu kowé, kuwi lo wong-wong sing padha ngerti dayané lintang-lintang; sing padha nggambar pérangan-péranganing langit ana ing péta, sarta ngramal apa sing bakal kokalami saben sasiné.

¹⁴ Wong Babil kuwi kaya damèn satekem, sing bakal ludhes kobong ing geni! Ora bisa oncat saka panasé, sebab urubé gedhé banget, ora kaya geni sing dienggo bedhiyang.

¹⁵ Kuwi sing kena diramalaké tumraping awakmu déning para nujum, sing kokjaluki rembug sajegé uripmu. Wong kuwi lunga manut karepé dhéwé, lan kowé bakal ditinggal, ora ana wong sing kari mitulungi kowé."

48 ¹ "Rungokna, hé Isra'el, turuné Yéhuda. Kowé padha sumpah demi asmané Pangéran lan ngaku ngabekti marang Allahé Isra'el, nanging kandhamu kuwi ora nyata.

² Éwasemono kowé bisa umuk y'en kowé kuwi wargané kutha suci, lan uripmu suméndhé marang Allahé Isra'el, sing asmané kasebut Allah Kang Mahasuci."

³ Gusti Allah ngandika marang Isra'el mengkéné, "Dh`ek jaman kuna Aku wis medharaké apa sing bakal kelakon; lan kuwi Daktindakaké kalawan dadakan.

⁴ Aku pirsá y'en atimu wangkal, atos kaya watu.

⁵ Dadi wiwit biy'en Aku wis aw`eh weruh apa sing bakal kelakon ing tembé mburiné, kanggo nyegah penganggep, y'en kuwi kab`eh sing njalari brahala-brahala lan recamu ukir-ukiran.

⁶ Apa sing biy`en Dakngandikakaké saiki wis kelakon; kowé kudu ngakoni y`en pameca-Ku mau bener. Saiki kowé arep Daktedahi prekara-prekara sing bakal kelakon, kedadéan-kedadéan sing durung tau Dakngandikakaké.

⁷ Prekara-prekara mau lagi kelakon saiki, dh`ek biy`en durung tau ana. Saupama wis tau klakon, kowé mesthi bakal muni y`en bab kuwi kowé wis ngerti.

⁸ Aku pirsá y`en kowé ora kena diprecaya lan selawasé nglawan. Kuwi sebabé kowé ora tau krungu bab iki, lan ora ana wong sing tau crita marang kowé.

⁹ Supaya asma-Ku diluhuraké déning para umat, Aku nyandhet duka-Ku; supaya kowé aja nganti Daktumpes.

¹⁰ Kowé Dakuji srana genining kasangsaran, kaya slaka sing diluluh ing geni, lan ketitik y`en kowé kuwi ora ana ajiné.

¹¹ Pendamel-Ku mau krana asma-Ku piyambak. Aku ora marengaké asma-Ku dinajisaké, lan kaurmatan-Ku ora Dakparingaké marang sapa waé."

¹² Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Padha ngrungokna h'e Isra'el, umat sing
Daktimbali! Aku iki Allah, sing wiwitan
lan sing pungkasan, mung piyambakan!

¹³ Dhasaring bumi kuwi yasaning asta-
Ku, semono uga Aku sing menth'eng
langit ana ing sandhuwuré. Samasa
bumi lan langit Daktimbali, sanalika
banjur padha sowan ana ing ngarsa-Ku.

¹⁴ Kowé padha nglumpuka kab'eh, lan
padha ngrungokna! Ing antarané para
déwa ora ana sing bisa ngramalaké y'en
wong sing Dakpilih kuwi bakal nyerang
Babil; wong mau bakal nglakoni apa sing
dadi kersa-Ku.

¹⁵ Aku sing ndhawuhi lan sing
nimbali; Aku sing nekakaké lan paring
kemenangan marang wong mau.

¹⁶ Padha nyedhaka Aku lan rungokna
pangandika-Ku. Wiwit-wiwitan mula Aku
ngandika blak-blakan, lan tembung-Ku
selawasé nyata." Mangka saiki aku
diutus déning Pangéran Allah lan Rohé,
ya Allah sing nebus kowé.

¹⁷ Pangéran Allahé Isra'el Kang
Mahasuci, sing ngluwari kowé ngandika
mengkéné, "Aku iki Pangéran Allahmu,
sing mulang marang kowé supaya kowé

dadia becik, lan nuntuna lakumu ing dalan sing kudu kokambah.

¹⁸ Kowé padha ngéstokaké dhawuh-Ku, kowé bakal tansah binerkahan, kaya ilining kali sing ora tau asat! Kowé bakal tansah kaparingan kemenangan, kaya ombaké segara ol'ehé ora l'er'en-l'er'en ngerobi gisik.

¹⁹ Turunmu bakal ak'eh banget, kaya wedhiné segara lan Aku nemtokaké y'en turunmu ora bakal cures."

²⁰ Padha metua saka Babil, kowé wis merdika! Padha wartakna kanthi bungah, critakna ing saenggon-enggon, "Pangéran wis ngluwari Isra'el, abdiné!"

²¹ Umaté dituntun metu panggonan sing panas lan ara-ara samun sing cengkar, éwasemono ora padha kasatan. Panjenengané paring banyu saka karang; karangé digawé bengkah lan banyuné mili saka kono.

²² "Wong dosa padha ora tau nemu katentreman," mengkono pangandikané Allah.

49 ¹ Hé sakèhé bangsa-bangsa sing adoh! Padha rungokna dhawuh-Ku. Allah nimbali aku dadi abdiné wiwit aku isih ana ing guwa-garbané ibuku.

² Tembungku didamel landhep kaya pedhang, astané Allah piyambak ngayomi aku. Aku didamel kaya panah sing ampuh lan tansah cemawis.

³ Pangandikané marang aku, "Israèl, kowé kuwi abdi-Ku; merga saka kowé asma-Ku bakal kaluhuraké déning wong akèh."

⁴ Aku munjuk mengkéné, "Kawula nyambut-damel, nanging mboten wonten asilipun; kawula ngetog karosan, nanging tanpa damel." Éwasemono aku njagakaké Pangéran sing bakal mbélani prekaraku; Panjenengané bakal paring asiling kangèlanku.

⁵ Aku ditimbali déning Pangéran dadi abdiné, sadurungé aku lair, didhawuhi ngulihaké lan nglumpukaké Israèl, umaté sing sumebar. Aku kajèn ana ing ngarsané Allah, lan Panjenengané dadi etuking karosanku.

⁶ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Kowé bakal Dakparingi kuwajiban sing luwih luhur. Ora mung mbangun bangsa Israèl sing isih urip waé, nanging kowé iya bakal Dakdadèkaké oboré bangsa-bangsa,

supaya salumahé bumi bakal nampa karahayon."

⁷ Panebusé Israèl, Allah Kang Mahasuci ngandika marang abdiné sing disepèlèkaké banget lan digethingi déning para bangsa, dianggep wong pidak-pedarakan.^o "Raja-raja sing nyawang penggawému, banjur bakal padha ngadeg ngurmati; para penggedhé bakal padha sujud ngurmati kowé." Kelakoné kuwi kabèh ora liya merga Allah piyambak sing milih abdiné; Allahé Israèl Kang Mahasuci netepi prasetyané.

⁸ Pangandikané Allah marang umaté mengkéné, "Yèn wis tekan dinané enggon-Ku ngluwari kowé, Aku bakal ngetingalaké sih-kadarman-Ku marang kowé lan njurungi pesambatmu. Kowé bakal Dakreksa lan Dakayomi, lan lantaran kowé Aku bakal gawé prejanjian karo umat kabèh. Aku bakal ngulihaké kowé menyang tanahmu, sing saiki bera ora digarap."

⁹ Para wong tawanan bakal Dakngandikani, "Padha metua!" Lan wong-wong sing ana ing petengan, "Padha metua menyang padhangan!"

---

^opidak-pedarakan: asor.

Senajan ing gunung sing gundhul, padha ora kekurangan, merga ing salakuné tansah disedhiyani pangan.

¹⁰ Bakal padha ora keluwèn lan kasatan ing selawasé. Panasing srengéngé lan segara wedhi bakal ora gawé cilakané. Merga bakal padha direksa déning Panjenengané sing welas asih, sing bakal nuntun marani etuké banyu.

¹¹ "Aku bakal yasa dalan gedhé nrabas gunung-gunung lan ngrata dalan-dalan sing bakal ditambah déning umat-Ku.

¹² Umat-Ku bakal teka saka panggonan sing adoh-adoh, saka Lor lan saka Kulon, sarta saka Aswan ing Kidul."

¹³ Hé langit lan bumi, padha surak-suraka! Gunung-gunung padha bungah-bungah lan memujia! Pangéran bakal nglipur umaté, Panjenengané bakal maringi piwelas marang umaté sing nandhang kasangsaran.

¹⁴ Nanging umat sing manggon ing Yérusalèm padha kandha mengkéné, "Aku wis padha ditilar déning Allah! Allah wis kesupèn karo kita."

¹⁵ Mulané Pangéran nuli paring wangsulan, "Apa ibu bisa lali karo bayiné lan ora nresnani anak sing dilairaké?"

Senajan ibu téga karo anaké, nanging
Aku ora bakal téga karo kowé.

¹⁶Yérusalèm, Aku bakal ora lali karo
kowé! Jenengmu Daktulis ana ing
èpèk-èpèking tangan-Ku.

¹⁷Wong sing arep mbangun kowé bakal
énggal padha teka, lan sing arep ngrusak
kowé, bakal padha lunga.

¹⁸Delengen kedadéan-kedadéan sing
ana ing kiwa-tengenmu! Wong-wongmu
wis padha nglumpuk, arep padha
mulih! Demi Aku, Allah kang gesang,
temenan atimu bakal mongkog nyawang
wong-wongmu. Kaya pengantèn wadon
sing mongkog atiné nyawang rerenggané
emas lan inten.

¹⁹Tanahmu sing biyèn rupa gempuran
lan sepi nyenyet, saiki bakal ora nyukupi
kanggo manggon wong-wong sing padha
teka ing kono. Wong-wong sing biyèn
ngrusak tanahmu bakal kabuwang saka
kono.

²⁰Wong-wong sing lair ing
pambuwangan bakal padha kandha karo
kowé mengkéné, 'Panggonan iki sesak
temen, kita butuh panggonan sing luwih
ombèr!'

²¹ Kowé mbatin mengkéné, 'Sapa sing anaké semono akèhé kanggo aku? Mangka anakku wis padha mati, lan aku wis ora bisa duwé anak menèh. Aku dadi wong bandhangan lan nglambrang mrana-mréné, sapa ta sing nggedhèkaké bocah-bocah kuwi? Aku rak wis ijèn, saka endi tekané bocah-bocah mau?'"

²² Pangandikané Allah Kang Mahakwasa mengkéné, "Aku bakal paring pretandha marang para bangsa, lan bakal padha ngeteraké mulih anakmu. Anak-anakmu lanang bakal digéndhong, lan anak-anakmu wadon padha dipanggul.

²³ Para raja bakal ngrengkuh kowé kaya putrané, para pramèswari bakal padha nggéndhong anakmu, bakal padha sujud sungkem ing ngarepmu, lan kanthi andhap-asor padha ngurmati kowé. Mula kowé bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran; semono uga sakèhé wong sing njagakaké pitulungan-Ku bakal ora kwirangan."

²⁴ Wong apa bisa ngrebut barang sing dirayah tentara? Sapa sing bisa ngluwari tawanané wong sing kwasa?

²⁵ Éwasemono Pangéran ngandika, "Mangka iya kaya mengkono kang bakal

kelakon. Rayahané mungsuh bakal karebut menèh lan tawanané wong kwasa bakal diluwari. Aku bakal nglawan wong sing nglawan kowé, lan bakal ngluwari anak-anakmu.

²⁶ Wong-wong sing nganiaya kowé bakal patèn-patènan dhéwé, lan saka nepsuné bakal padha ngamuk gawé pepati. Saben bangsa banjur bakal weruh yèn Aku iki Allah, sing mitulungi lan sing ngluwari kowé. Bakal padha ngerti yèn Aku iki Allahé Israèl Kang Mahakwasa."

50 ¹ Pangéran ngandika mengkéné, "Apa kokkira Aku nundhung kowé kaya carané wong lanang nundhung bojoné? Yèn ta mengkono, endi layangé pegat? Apa kokkira kowé Dakedol ana ing pembuwangan, kaya wong sing ngedol anaké dadi batur-tukon? Ora, enggonmu kabuwang kuwi merga saka dosa-dosamu; kowé katundhung merga saka enggonmu nerak dhawuh-dhawuh-Ku.

² Yagéné umat-Ku ora mreduli nalika arep Dakluwari? Yagéné ora mangsuli nalika Daktimbali? Apa Aku dianggep ora kwasa mitulungi? Aku bisa ngasataké segara lan kali-kali bisa Dakwalik dadi

segara wedhi srana dhawuh-Ku, nganti iwak-iwak sing ana ing kono padha mati kasatan banyu.

³ Langit bisa Daksandhangi ireng, kaya wong sing lagi kepatèn."

⁴ Pangéran Kang Mahakwasa wis ndhawuhaké marang Aku prekara sing kudu Dakwartakaké, supaya Aku bisa nguwataké atiné wong sing lesu. Saben ésuk Aku didhawuhi ngrungokaké karo bungah apa sing bakal diwedharaké marang Aku.

⁵ Aku diparingi pangertèn; lan Panjenengané ora Daktampik utawa Daksingkur.

⁶ Geger-Ku Dakulungaké marang wong sing nggebugi Aku, lan wong sing ngina Aku ora Dakkon meneng. Jénggot-Ku Dakulungaké wong sing njabuti lan rai-Ku Dakulungaké wong sing ngidoni.

⁷ Pamoyoké wong-wong mau ora gawé laraning ati-Ku, merga Aku dikuwataké déning Allah. Ati-Ku tatag, mula kuwat nadhahi sapenggawéné wong-wong mau. Aku ngerti yèn Aku bakal ora kwirangan.

⁸ Awit Allah celak karo Aku, lan Panjenengané bakal mbuktèkaké yèn

Aku ora salah. Sapa sing wani nggugat marang Aku? Ayo padha lapuran ana ing pengadilan! Karebèn wong kuwi ngajokaké pandakwané!

⁹Allah Kang Mahakwasa piyambak sing mbélani Aku, mula sapa sing bakal mbuktèkaké panerak-Ku? Wong sing padha nggugat Aku bakal sirna kabèh; bakal padha musna kaya sandhangan sing dipangan renet.

¹⁰Sapa kancamu sing ngabekti marang Allah lan mbangun-turut marang pangandikané Abdiné, samasa ngambah dalan sing peteng dhedhet pisan, precayaa marang Allah lan suméndhéa marang Panjenengané.

¹¹Sapa sedulurmu sing ngrancang gawé piala marang liyan bakal katumpes déning rancangané dhéwé. Allah piyambak sing bakal ndadèkaké kuwi mau kelakon, mula bakal nandhang sangsara.

51 ¹Pangéran ngandika mengkéné, "Padha ngrungokna Aku, hé sakèhé wong sing kepéngin slamet, sing padha marek marang Aku nyuwun pitulungan. Padha nyawanga gunung

karang asalmu katatah, lan luwangan
asalmu kadhudhuk.

² Nyawanga marang Abraham
leluhurmu, lan marang Sarah sing
nurunaké kowé. Abraham kuwi
Daktimbali nalika durung duwé anak, lan
nuli Dakberkahi, Dakparingi anak-turun
akèh.

³ Aku bakal paring kawelasan marang
Yérusalèm, marang sakèhé wong sing
manggon ana ing kana. Senajan tanahé
kuwi kaya ara-ara samun, nanging
bakal Dakdadèkaké petamanan, kaya
petamanan ing Èden. Ing kana bakal ana
kabungahan apa déné kidung lan puji
sokur konjuk marang Aku.

⁴ Hé umat-Ku, rungokna pangandika-
Ku, Aku bakal paring piwulang marang
para bangsa, dhawuh-Ku bakal dadi
pepadhangé.

⁵ Aku bakal énggal rawuh lan ngentas
wong-wong mau, sedhéla engkas Aku
bakal ngetingalaké kaluhuran-Ku. Aku
dhéwé bakal ngerèh para bangsa.
Bangsa-bangsa adoh wis ngentèni
rawuh-Ku padha nganti-anti Aku supaya
padha Dakslametaké.

⁶Tumengaa marang langit; lan nyawanga bumi! Sakèhé langit bakal musna kaya kukus; bumi bakal luwas kaya jarit, lan wong isiné bumi bakal padha mati kaya lemut. Nanging pangluwaran peparing-Ku bakal langgeng selawasé, kemenangan-Ku ora bakal batal.

⁷Rungokna dhawuh-Ku, hé wong sing kulina nglakoni bebeneran, rungokna swara-Ku, sing atiné nampa dhawuh-Ku. Aja wedi menawa dicacad ing wong, lan aja kagèt menawa diala-ala.

⁸Kabèh kuwi bakal sirna kaya sandhangan sing dipangan renet! Nanging karahayon peparing-Ku tanpa wekasan, lan pangluwaranku lestari, turun-temurun.

⁹Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng lan mitulungi kawula! Kersaa ngagem pangwasa Paduka lan paring pitulungan. Kados rumiyin, ing jamanipun para leluhur. Menapa sanès Paduka ingkang nugel-nugel Rahab, naga seganten menika?

¹⁰Menapa sanès Paduka ingkang ngasataken seganten, ngantos dados

mergi ingkang kénging kaambah, déning para tiyang ingkang Paduka pitulungi?

¹¹Tiyang ingkang Paduka wilujengaken menika badhé dumugi ing Yérusalèm kanthi bingah, kalayan memuji lan surak-surak. Polatanipun bingar karena nampi kabingahan langgeng, badhé luwar selaminipun saking kasisahan lan kaprihatosan."

¹²Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku sing paring kekuwatan marang kowé. Yagéné kokwedi karo manungsa sing bakal mati? Manungsa rak presasat suket garing?

¹³Apa kowé lali karo Pangéran sing nitahaké kowé, sing menthèng langit lan masang pondhasiné bumi? Yagéné kowé sedina muput gemeter wedi karo wong sing ngigit-igit arep nganiaya lan arep numpes kowé? Pangancamé bakal ora nggepok awakmu.

¹⁴Sakèhé wong sing dikunjara bakal énggal diluwari, bakal padha kaparingan umur dawa, lan dicukupi kabutuhan pangané.

¹⁵Aku iki Pangéran Allahmu; sing nguber segara nganti ombaké gemuruh. Asma-Ku Allah Kang Mahakwasa!

¹⁶ Aku sing menthèng langit lan masang pondhasiné bumi; Aku ngandika marang Yérusalèm, 'Kowé kuwi umat-Ku! Kowé Dakparingi piwulang-Ku lan Dakayomi nganggo asta-Ku.'"

¹⁷ Hé Yérusalèm, tangia! Gumrégaha lan ngadega! Kowé wis ngombé tuwung paukumané Allah; wis kokombé nganti entèk, lan kuwi njalari lakumu sempoyongan.

¹⁸ Mangka ora ana wong sing nuntun kowé, ora ana ing antaramu sing nyandhak tanganmu lan nggandhèng kowé.

¹⁹ Kowé wis nampani kasusahan tumpuk-undhung; tanahmu rusak merga déning perang, lan wong-wong padha mati kaliren, mangka ora ana sing nglipur kowé.

²⁰ Ing saben pojoké lurung wong-wongmu padha klenger merga awaké wis lemes banget; kaya kidang sing klebu ing jaringé wong mbebedhag, mengkono enggoné padha ngrasakaké panasing paukumané Pangéran.

²¹ Hé wong Yérusalèm sing nandhang kesrakat, kowé sing padha mlaku sempoyongan kaya wong mendem.

²² Pangéran Allahmu ngayomi kowé lan ngandika, "Tuwung kasangsan kuwi saiki Daksingkiraké, tuwung sing Dakparingaké marang kowé merga saka duka-Ku. Tuwung kuwi wis ora susah kokombé, tuwung kuwi isi anggur sing marakaké kowé mendem.

²³ Tuwung mau bakal Dakparingaké wong sing nganiaya marang kowé, merga njalari kowé padha glimpangan ana ing dalan-dalan, lan diidak-idak kaya larahan."

52 ¹ Yérusalèm tangia, tangia! Dadia kuwat lan sentosa menèh, kaya nganggo sandhanganmu sing bregas. Wong kapir bakal ora mlebu ing gapuramu menèh.

² Hé Yérusalèm, madega dadi negara merdika! Kebutna lebumu lan lungguha ing palenggahanmu! Uculna blengguné tanganmu, hé wong sing padha dikunjara ana ing Sion.

³ Pangandikané Allah marang umaté mengkéné, "Nalika kowé dadi batur-tukon, kowé ora diedol; semono uga bareng saiki kowé merdika, kowé ora dituku.

⁴ Nalika kowé lunga menyang tanah Mesir lan dadi wong neneka, kuwi metu saka karepmu dhéwé; kowé banjur ditawan lan digawa lunga déning wong Asyur; wong mau ora mbayar apa-apa kanggo nuku kowé.

⁵ Mengkono sing saiki kelakon ing Babil. Kowé ditawan, ora dituku déning Babil. Sing ngerèh kowé padha umuk lan ngala-ala marang Aku.

⁶ Bakal tekan wektuné kowé padha ngerti yèn Aku iki Allah lan medharaké prekara iki marang kowé."

⁷ Iba olèhé nyenengaké tekané wong sing nggawa pawarta katentreman sing mbungahaké. Tekané wong mau nasak gunung-gunung. Kandhané, "Allahmu jumeneng raja!"

⁸ Wong sing padha jaga ing kutha banjur padha surak-surak saka bungahé! Padha ndeleng saka cedhakan yèn Allah kondur menyang Sion!

⁹ Hé Yérusalèm, kutha sing wis dadi gempuran. Giyak-giyaka merga saka bungah! Sebab Pangéran bakal mitulungi kowé lan nglipur marang umaté.

¹⁰ Allah bakal ngagem pangwasané kang suci; kanggo nylametaké umaté,

lan para bangsa bakal padha weruh kabèh.

¹¹ Metua saka Babil, hé sakèhé wong sing padha mikul praboté Pedalemané Allah! Aja ndemèk barang sing najis; jaganen kasucènmu lan mangkata!

¹² Saiki kowé ora prelu kesusu budhal; lan kowé ora prelu ngarah supaya bisa uwal saka mungsuhmu. Pangéran Allahmu bakal ngirid lakumu lan ngampingi kowé ing ngarep lan ing mburimu.

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Abdi-Ku bakal ngrampungaké kuwajibané kanthi sampurna; mulané bakal nampa kaurmatan gedhé!

¹⁴ Wong sing nyawang padha kagèt banget; saking rusaking rupané nganti ora mèmper manungsa.

¹⁵ Nanging saiki bangsa-bangsa bakal padha gumun, lan raja-raja bakal padha dheleg-dheleg kamitenggengen nyawang marang Panjenengané. Bakal padha ngerti lan ngerti prekara sing durung tau disipati."

53 ¹ Wangsulané umaté Allah, "Sapa sing ngandel karo kabar sing kita

rungu, lan sapa sing ngerti yèn kuwi kabèh pakaryané Allah?

² Wis dadi kersané Allah yèn Abdiné thukul kaya solor sing tuwuh ana ing lemah garing. Ora kagungan drajat utawa pangkat sing pinunjul, utawa rupa sing nengsemaké ati kita. Pasemoné sethithik waé ora ana sing marakaké kita kesengsem marang Panjenengané.

³ Panjenengané kita singkang-singkang lan kita tampik; enggoné dipilara ora lèrèn-lèrèn lan kasangsarané ora entèk-entèk. Ora ana wong sing tegel ndelengaké, mula kita sepèlèkaké lan ora kita ajèni.

⁴ Mangka sejatiné kasangsaran sing disandhang mau kasangsaran kita, lan pilara sing dirasakaké kuwi kanggo kita, nanging kita ngarani Panjenengané kena walaté Gusti Allah.

⁵ Satemené enggoné ditatoni kuwi merga saka dosa kita, lan merga saka piala kita Panjenengané digebagi. Paukuman sing disandhang ing sarirané kuwi sing nekakaké keslametan kita, lan bilur-biluré kuwi sing marasaké kita.

⁶ Kita kabèh iki kaya wedhus sing ketriwal, saben wong lakuné nuruti

karepé dhéwé. Nanging paukuman sing sejatiné kanggo kita kuwi ditempahaké déning Allah marang Panjenengané.

⁷ Panjenengané dipilara, éwasemono dibetahaké tanpa nglawan, tanpa ngresula. Kaya wedhus sing arep disembelèh, mengkono enggoné kèndel ora ngandika sakecap-kecapa.

⁸ Panjenengané dicepeng, kaukum lan disédani, mangka ora ana sing mreduli marang nasibé. Panjenengané disédani merga saka dosaning umaté.

⁹ Sédané pinesthi awor karo wong ala, nanging layoné disarèkaké ing kuburané wong sugih, merga ora tau nindakaké piala, lan ora tau goroh."

¹⁰ Pangandikané Pangéran, "Enggoné nandhang sangsara kuwi saka kersané Allah; sédané kuwi minangka kurban kanggo nebus dosa, supaya wong dosa olèh pangapura. Srana mengkono bakal ningali anak-turuné, merga kaparingan panjang yuswa, lan merga saka Panjenengané kersané Pangéran kelampahan.

¹¹ Sawusé nandhang sangsara, Panjenengané bakal ngalami kabungahan; Panjenengané bakal

pirsa yèn kasangsarané mau ora tanpa guna. Abdi-Ku sing setya kuwi Dakkasihi, Panjenengané bakal nanggung paukumané wong akèh, lan merga saka Panjenengané, Aku bakal ngapura dosané wong-wong mau.

¹²Mulané Panjenengané bakal Dakparingi kaurmatan lan Dakpapanaké ing antarané para wong luhur, sing nyekel pangwasa, awit wis masrahaké nyawané kanggo nebus dosané wong akèh, lan rila ngrasakaké nasibé wong ala."

54 ¹Hé Yérusalèm, kowé kaya wong wadon sing gabug, nanging saiki kowé bisa surak-surak kanthi bungah. Saiki anakmu luwih akèh tinimbang wong sing ketunggon bojoné.

²Kémahmu jembarna, taliné dawakna lan pathok-pathoké kukuhna!

³Tapel watesé tanahmu bakal dielar ngiwa lan nengen; tanahmu sing biyèn dienggoni bangsa-bangsa liya bakal bali marang kowé kabèh. Kutha-kutha sing mauné suwung bakal kebak wong menèh.

⁴Kowé aja wedi; kowé bakal ora kwirangan menèh, lan aja rumangsa

asor. Malah kowé bakal lali karo kwirangan sing koksandhang nalika kowé isih enom, lan lali marang enggonmu ora kajèn nalika kowé dadi randha.

⁵Kang nitahaké kowé kuwi bakal jumeneng kaya gantiné bojomu. Asmané kasebut Pangéran, Allah Kang Mahakwasa. Allahé Israèl Kang Mahasuci bakal mitulungi kowé, Panjenengané kuwi Allahé wong salumahing bumi.

⁶Hé Israèl, kowé kaya wong wadon kang ditinggal bojoné jaka-lara, mulané atimu semplah. Nanging kowé saiki ditimbali déning Allah kaya garwa jaka-laramu.

⁷Panjenengané ngandika, "Kowé Daktinggal mung sedhéla, nanging kowé Dakpundhut menèh lan Daktresnani banget.

⁸Sajroning Aku ndhawahaké paukuman kowé Daktinggal sedhéla, nanging Aku bakal ngetingalaké katresnan-Ku selawasé." Mengkono pangandikané Pangéran kang mitulungi kowé.

⁹"Nalika jamané Nuh Aku janji ora bakal ngeleb bumi menèh. Saiki Aku janji yèn ora bakal duka karo kowé menèh.

Aku ora bakal ngancam lan ngajar kowé menèh.

¹⁰ Gunung-gunung lan punthuk-punthuk bakal ngalih saka enggoné, nanging katresnan-Ku ora bakal pisah saka kowé. Janji-Ku paring katentreman bakal Daktetepi." Mengkono pangandikané Pangéran sing ngasihi kowé.

¹¹ Pangéran ngandika mengkéné, "Hé Yérusalèm, negara sing kebak kasangsaran lan apes, sing ora duwé wong sing bisa nglipur. Pondhasiné kuthamu bakal Dakbangun menèh nganggo watu-watu sing becik.

¹² Menara-menaramu bakal Dakbangun nganggo watu akik, lan gapura-gapuramu nganggo watu sing mencorong.

¹³ Umat-Ku bakal Dakwulang lan Dakparingi karaharjan lan katentreman.

¹⁴ Keadilan lan kabeneran bakal gawé sentosamu. Kowé bakal kaedohaké saka panindhes lan panganiaya.

¹⁵ Sapa waé ora Dakparengaké nglawan marang kowé, lan sapa sing nglawan kowé bakal cilaka.

¹⁶ Aku sing nitahaké pandhé, sing ngububi geni lan gawé gegaman manut

kapinterané. Aku uga sing nitahaké tentara, sing ngempakaké gegaman mau kanggo matèni wong.

¹⁷ Nanging gegaman sing ditamakaké marang kowé bakal ora tedhas; lan sapa sing ndakwa kowé ana ing pengadilan bakal koktangkis. Aku bakal ngayomi para abdi-Ku sing bakal padha Dakparingi kaunggulan." Mengkono pangandikané Pangéran.

55 ¹ Pangandikané Pangéran, "Hé sakèhé wong sing ngelak, padha majua, ing kéné ana banyu! Mrénéa kowé sing padha ora duwé dhuwit, nggawaa gandum lan mangana! Mrénéa, njupuka anggur lan susu, kowé ora susah mbayar!

² Yagéné kowé ngetokaké dhuwit kanggo tetuku pangan sing ora maregi? Yagéné nanjakaké opahanmu, mangka kowé tetep ngelih? Rungokna dhawuh-Ku lan nglakonana pitutur-Ku, mula kowé bakal nampa pangan sing maédahi.

³ Saiki rungokna, hé umat-Ku, lan padha mareka marang Aku; nyedhaka Aku, sarta kowé bakal urip! Aku bakal gawé prejanjian karo kowé, lan bakal

maringi kowé berkah sing Dakjanjèkaké marang Dawud.

⁴ Dawud Dakdadèkaké raja ngirid para bangsa, lan lantaran Dawud Aku nedahaké pangwasa-Ku marang bangsa-bangsa mau.

⁵ Kowé bakal ngundang bangsa-bangsa manca, sing biyèn ora kenal karo kowé, nanging saiki bakal padha kemrubut marani kowé, kepéngin rukun karo kowé! Aku Pangéran Allahmu, Allahé Israèl Kang Mahasuci bakal ndadèkaké kabèh mau kelakon. Kowé bakal Dakparingi kaurmatan lan kemenangan!"

⁶ Padha sowana Pangéran, mumpung Panjenengané kersa disowani; sesambata marang Panjenengané mumpung Panjenengané isih cedhak.

⁷ Wong ala ninggala kelakuané sing lawas, lan ngowahana pengangen-angené; banjur padha tobata marang Pangéran, Allah kita; Panjenengané kuwi ambek welasan lan gedhé pangapurané.

⁸ Pangandikané Pangéran, "Rancangan-Ku ora kaya rancanganmu, lan cara-Ku béda karo caramu.

⁹ Kaya dhuwuré langit enggoné ngungkuli bumi, iya semono bédané

tumindak-Ku karo penggawému, lan rancangan-Ku enggoné kinacèk karo angen-angenmu.

¹⁰Pangandika-Ku kaya salju utawa udan sing tiba saka langit nelesi bumi, njalari tanduran padha tuwuh lan ngasilaké winih sing kena disebar lan pangan kanggo maregi weteng.

¹¹Mengkono uga sabda sing Dakngandikakaké, bakal nindakaké apa sing Dakrancang; lan ngleksanani sedhéngah prekara sing Dakdhawuhaké, lan sing kudu dilakoni.

¹²Kowé bakal budhal saka Babil kanthi bungah, bakal diuntapaké lan didongakaké slamet tekan tapel watesé negara. Gunung-gunung lan punthuk-punthuk bakal padha memuji apa déné wit-witan bakal padha surak-surak saka bungahé.

¹³Wit beres bakal padha thukul minangka gantiné eri, lan jambu keling dadi liruné kecubung. Kuwi bakal dadi pretandha langgeng, lan dadi pengéling-éling marang apa kang Daktindakaké."

56 ¹Pangandikané Allah marang umaté, "Padha nglakonana

sarupaning prekara adhedhasar kabeneran lan keadilan, sebab sedhéla engkas Aku bakal ngluwari kowé.

² Aku bakal mberkahi wong sing selawasé netepi, ora nglirwakaké dina Sabbath. Aku bakal mberkahi wong sing ora nindakaké piala."

³ Wong manca sing wis nunggal karo umaté Allah aja nganti padha muni, "Gusti Allah ora marengaké aku ngabekti bebarengan karo kowé." Wong kebirèn aja nganti duwé penganggep yèn merga saka enggoné ora duwé anak, ora kena dadi umaté Allah.

⁴ Pangandikané Gusti Allah marang wong sing kaya mengkono mau mengkéné, "Menawa kowé ngormati asma-Ku srana netepi dina Sabbath, lan menawa kowé nglakoni pegawéan sing gawé renaning penggalih-Ku, sarta kalawan setya ngugemi janji-Ku,

⁵ jenengmu bakal kacathet ana ing Pedaleman-Ku lan ana ing antarané umat-Ku. Iku luwih becik ketimbang duwé anak lanang utawa wadon. Jenengmu sing bakal lestari diéling-éling, ngungkuli wong sing duwé anak-putu."

⁶ Lan Pangéran bakal ngandika mengkéné marang para wong manca sing dadi umaté, sing nresnani lan ngladosi Panjenengané, sarta sing netepi Sabbaté, karomenèh setya karo prejanjiné,

⁷ "Kowé bakal Dakirid menyang Sion, gunung-Ku sing suci, lan Dakparingi kabungahan ana ing Pedaleman-Ku. Kurban obongan lan kurban sembelèhanmu bakal padha ketrima ana ing mesbèh-Ku. Pedaleman-Ku bakal kasebut omah pamujan kanggo para umat kabèh."

⁸ Pangandikané Allah Kang Mahakwasa sing ngirid umaté Israèl bali saka pembuwangan, "Aku wis janji bakal nambahi wong akèh menèh marang umat Israèl sing wis diklumpukaké."

⁹ Pangéran ngandika marang bangsa-bangsa manca supaya padha teka kaya kéwan alasan, lan mangsa umaté Allah.

¹⁰ Dhawuhé, "Para pengarep sing kuduné ngélingaké umat-Ku padha picak! Padha ora ngerti apa-apa. Padha kaya asu jaga sing ora njegog, mung padha turu lan ngimpi. Pancèn padha seneng turu!

¹¹ Padha kaya asu nggragas sing ora wareg-wareg. Wong kaya mengkono kokdadi pangon. Padha ora nitèni. Saben wong tumindak sasenengé dhéwé lan mburu énaké dhéwé-dhéwé.

¹² Ujaré mengkéné, 'Ayo padha ngombé anggur sakatogé! Sésuk ya mengkéné menèh, malah ngluwihi dina iki.'"

57 ¹ Wong mursid tiwas, mangka ora ana sing ngaruhaké utawa mreduli. Nanging yèn wis mati, wong mau ora ngalami kasusahan menèh.

² Wong sing uripé becik padha ngaso kanthi tentrem ana ing kuburé.

³ Nanging kowé para wong dosa, padha majua mréné supaya diadili. Kowé ora luwih becik ketimbang karo tukang sibir, para wong sing padha nyembah brahala lan para sundel.

⁴ Sapa sing padha kokgeguyu? Sapa sing kokécé?

⁵ Kowé padha nyembah brahala kesuburan srana laku jina sangisoré wit-wit sing kokanggep kramat. Anak-anakmu kokenggo kurban ana ing guwa-guwa karang ing sacedhaké kali.

⁶ Saka kali kono kowé njupuk watu klimis, banjur koksembah, kokanggep

allah. Kowé ngesokaké anggur minangka kurbané. Kowé banjur gawé kurban gandum. Apa kokkira Aku seneng karo kuwi mau kabèh?

⁷ Kowé munggah menyang gunung-gunung saos kurban lan laku jina.

⁸ Reca-recamu cabul kokdokok ing samburining lawangmu ngarep. Aku koksingkur. Kowé nyopot sandhanganmu lan munggah ing peturonmu karo sundel-sundel, sing kokbayar supaya turu karo kowé. Lan ana ing kono kowé nguja nepsumu.

⁹ Kowé banjur lunga arep nyembah Déwa Molokh karo nggawa lenga wangi lan anggi-anggi sing wangi. Supaya olèh reca brahala sing koksembah, kowé kongkonan wong menyang ngendi-endi, malah menyang kuburan-kuburané wong mati.

¹⁰ Kowé dhéwé ora ngétung sayah golèk reca liyané, éwasemono kowé ora ngresula karo muni, 'Wis cukup seméné waé,' merga kowé duwé penganggep yèn reca-recamu sing njijiki kuwi awèh kekuwatan marang kowé, nganti kowé ora krasa kesel.

¹¹ Pangandikané Pangéran, "Endi brahala sing kokwedèni, nganti kokréwangi nggorohi Aku lan lali babar-pisan karo Aku? Apa enggonmu mari saos pakurmatan marang Aku merga Aku tekan sepréné meneng waé kuwi?"

¹² Apa kokkira tindakmu kuwi bener? Aku bakal mbèbèraké kaluputanmu lan brahala-brahalamu bakal ora bisa mitulungi kowé.

¹³ Yèn kowé sesambat njaluk tulung, karebèn brahala-brahalamu waé mitulungi kowé! Mangka yèn katerak angin waé brahala-brahalamu bakal rusak. Nanging sing precaya karo Aku bakal manggon ing tanah kéné, lan ngabekti marang Aku ana ing gunung-Ku sing suci."

¹⁴ Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku balèkna marang Aku. Singkirna apa sing ngalang-alangi ana ing dalan sing ditambah! Dalané dandanana lan ratanen!"

¹⁵ Aku iki Kang Mahaluhur, Allah Kang Mahasuci, kang gesang langgeng. Aku lenggah ing swarga sing luhur lan suci, nanging uga dedalem ana ing atiné

wong sing andhap-asor lan nlangساني dosané, supaya Aku nggedhèkaké atiné lan nggugah pengarep-arepé.

¹⁶ Umat-Ku Dakparingi urip; Aku ora bakal tansah ndukani lan ndhawahaké paukuman.

¹⁷ Enggon-Ku duka merga saka dosané lan aluamahé. Mulané Dakajar lan Daktégakaké. Nanging umat kuwi wangkal lan nggugu karepé dhéwé.

¹⁸ Aku pirsá kelakuané lan bakal Dakbeneraké. Bakal Daktuntun lan Daktulungi. Sing prihatin bakal Daklipur.

¹⁹ Aku nyawisaké katentreman kanggo wong sing cedhak lan wong sing adoh! Umat-Ku bakal Dakpulihaké.

²⁰ Nanging wong ala padha kaya banyu segara, sing ombaké ora tau meneng, lan ngumbulaké rereged lan endhut.

²¹ Pangandikané Pangéran, 'Wong ala ora nemu katentreman.'

58 ¹ Pangandikané Pangéran, "Kandhakna sing tenan, sing blak-blakan! Kandhakna bab dosa-dosané.

² Pancèn saben dina padha ngabekti marang Aku lan kandhané kepéngin ngerti dalan-Ku lan netepi dhawuh-dhawuh-Ku. Padha nyuwun pirsá bab

dhawuh-dhawuh sing adil, lan padha seneng sowan ngabekti marang Aku," unjuké,

³ "Menapa ginanipun kula sami pasa menawi mboten Paduka gatosaken? Kénging menapa Paduka mboten mreduli samasa kula sami nyiksa badan kula?" Pangandikané Pangéran, "Sejatiné yèn kowé padha pasa, kowé padha mburu butuhmu dhéwé lan meres buruh-buruhmu.

⁴ Kowé padha pasa, nanging atimu tetep wangkot, kowé tukaran lan antem-anteman. Apa kokkira pasamu sing mengkono kuwi bisa njalari Aku nggatèkaké pandongamu?

⁵ Miturut penganggepmu pasa kuwi nyiksa badanmu sedina muput, ndhingklukaké sirah kaya godhongé suket, nganggo sandhangan bagor lan ngepyuraké awu ana ing sirah. Apa kaya ngono kuwi sing kokarani pasa? Apa kokkira pasa sing ngono mau gawé renaning penggalih-Ku?

⁶ Pasa sing Dakkersakaké kuwi mengkéné: Nguculana ranténing panyianya, mbuwanga momotan sing ora adil, luwarana wong sing ditindhes!

⁷ Wong luwé wènèhana panduman saka panganmu dhéwé, wong miskin lan wong glandhangan wènèhana pondhokan, wong kewudan wènèhana sandhangan, lan aja owel mitulungi sedulur-sedulurmu dhéwé.

⁸ Yèn kowé nglakoni mengkono Aku bakal ngesokaké sih-kamirahan-Ku kaya padhanging srengéngé ing wayah ésuks, lan lelaramu bakal Dakbuwang. Aku bakal tansah nunggal karo kowé lan mitulungi kowé; Aku bakal tansah cedhak karo kowé lan ngayomi kowé.

⁹ Samasa kowé ndedonga bakal Dakpiyarsakaké. Samasa kowé sesambat marang Aku, Aku bakal paring wangsulan. Yèn kowé mbuwang sakèhé panganiaya sing ana ing satengahmu lan sakèhé gemunggungmu, lan sakèhé tembung ala;

¹⁰ lan awèh pangan marang wong sing keluwèn sarta maregi wong sing kecingkrangan, pepeteng sing ana ing kiwa-tengenmu bakal malih dadi pepadhang kaya raina.

¹¹ Kowé bakal tansah Daktuntun lan Dakwaregi srana samubarang sing becik. Kowé bakal dadi kuwat lan sentosa,

kaya taman sing akèh banyuné, kaya sendhang sing ora tau asat.

¹² Wong-wongmu bakal mbangun menèh bètèng sing wis suwé dadi gempuran, ana ing pondhasiné sing lawas. Kowé bakal kasebut 'Ahli ndandani bètèng, lan omah-omah sing bobrok.'"

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Menawa kowé nucèkaké dina Sabbath lan ing dina kuwi ora golèk penggaotan; yèn dina kuwi kokajèni dadi dina sing Daksengker, kokurmati srana ora lelungan, ora nyambut-gawé lan ora caturan sing tanpa guna,

¹⁴ kowé bakal ngalami kabungahan merga enggonmu ngabekti marang Aku. Aku bakal njunjung jenengmu, nganti kowé bakal kajèn ing salumahing bumi, lan kowé bakal ngrasakaké berkahé tanah sing Dakparingaké marang kowé saka leluhurmu Yakub. Aku Pangéran, sing ngandika."

59 ¹ Aja kokkira yèn Allah kuwi apes, nganti ora bisa mitulungi kowé, utawa talingané ora mireng pesambatmu!

² Nanging merga saka dosa-dosamu, Panjenengané ora miyarsakaké kowé.

Dosa-dosamu kuwi dadi singgetan ing antarané Allahmu lan kowé, sarta dosamu sing ndadèkaké Panjenengané ngaling-alingi wedanané, mula ora miyarsakaké samasa kowé padha ngabekti ana ing ngarsané.

³ Kowé nglakoni dosa goroh, ngrodha-peksa lan matèni wong.

⁴ Kowé padha urusan ana ing pengadilan, nanging ora merga nggegegi kabeneran. Kowé ngendelaké enggonmu pinter goroh kanggo menangaké urusanmu. Kowé nindakaké rancanganmu merga arep gawé cilakaning liyan.

⁵ Piala sing kokrancang kuwi isi pepati kaya endhogé ula mandi. Yèn dipecah metu ulané! Nanging rancanganmu sing mengkono mau ora migunani tumrapping kowé. Kuwi presasat klambi sing kagawé saka klamaté kemangga!

⁶ (59:5)

⁷ Kowé selawasé ngrancang piala, lan ora sranta terus nindakaké. Kowé ora tau mangu-mangu matèni wong sing ora salah. Menyanga ngendi waé paranmu, kowé gawé karusakan lan njalari cilaka,

⁸ lan wong ora rumangsa tentrem ana ing sacedhakmu. Apa sing koktindakaké kuwi mung piala thok. Sing kokambah mung dalaning piala, lan wong sing ngambah dalam kono atiné ora tentrem.

⁹ Pangucapé umat, "Saiki kita ngerti apa sebabé Allah ora ngluwari kita saka tangané wong-wong sing nganiaya kita. Kita padha ngarep-arep anaa pepadhang, nanging sing ana mung peteng ndhedhet.

¹⁰ Kita padha gagap-gagap kaya wong picak. Ing wayah awan kita padha kesandhung-sandhung kaya ing wayah bengi; kita wong waras-wiris, nanging padha karo wong mati.

¹¹ Kita padha giris lan nandhang kasusahan. Kita padha ngarep-arep pitulungé Allah saka panganiaya lan panyiksa, nanging ora olèh apa-apa.

¹² Dhuh Allah, dosa kawula dhateng Paduka mila kathah. Dosa-dosa kawula sami nggugat dhateng kawula. Kawula ngakeni menika sedaya.

¹³ Kawula sami nglawan Paduka, sami nampik Paduka lan sami murtad. Kawula sami nganiaya tiyang sanès sarta nyélaki

Paduka. Pikiran kawula nyasar lan tembung kawula goroh.

¹⁴ Keadilan sampun kawula singkiraken lan kaleresan sampun tebih saking kawula. Kejujuran sampun mboten wonten ing masarakat lan katentreman ugi sampun mboten angsal papan.

¹⁵ Katemenan sampun mèh ical babarpisan, ngantos tiyang ingkang badhé mantuni enggènipun damel awon, malah dados kurbaning piawon." Pangéran pirsu kuwi mau kabèh, lan penggalihé ora rena déné wis ora ana katemenan lan keadilan.

¹⁶ Panjenengané gumun déné ora ana wong sing nulungi wong sing dianiaya. Mulané Panjenengané bakal ngagem pangwasané kanggo ngluwari wong-wong mau lan bakal kelakon.

¹⁷ Panjenengané bakal ngagem keadilan minangka ageman-wesi lan kemenangan minangka tutup sirah. Pemales minangka ageman, lan adrengé penggalihé bakal njejegaké samubarang sing ora bener, apa déné numpes wong sing njalari anané panganiaya.

¹⁸ Panjenengané bakal ngukum mungsuh-mungsuhé miturut

penggawéné, senajan sing padha manggon ing negara-negara sing adoh.

¹⁹Wiwit saka Wétan tekan Kulon saben wong bakal padha saos bekti merga wedi marang Panjenengané krana gedhéning pangwasané. Panjenengané bakal rawuh kaya kali sing santer iliné, lan kaya sentoring angin lésus.

²⁰Pangandikané Pangéran marang umaté, "Aku bakal rawuh ing Yérusalèm ngayomi kowé lan ngluwari sedulurmu sing padha mratobat saka dosa-dosané.

²¹Lan Aku bakal gawé prejanjian karo kowé mengkéné, 'Aku bakal maringaké pangwasa lan piwulang-Ku marang kowé, dadia darbèkmu selawas-lawasé. Wiwit saiki kowé padha mbangun-turuta marang Aku lan ngandhanana anak-turunmu supaya sabanjuré tansah mbangun-turut marang Aku!'"

60¹Tangia hé Yérusalèm lan nyunarna pepadhang kaya srengéngé; awit kamulyané Pangéran wis madhangi kowé!

²Bangsa-bangsa liya bakal ketutupan ing pepeteng, nanging pepadhangé Pangéran bakal nyunari kowé.

³ Para umat bakal padha marani pepadhangmu lan raja-raja bakal nekani cahya sing madhangi kowé.

⁴ Ndelenga ing kiwa-tengenmu apa sing kelakon ing kono, wong-wongmu padha nglumpuk arep budhal bali. Anak-anakmu lanang bakal teka saka tanah adoh. Anak-anakmu wadon bakal padha digéndhong kaya bocah cilik.

⁵ Kowé bakal ndeleng kuwi mau kabèh, mula atimu bungah. Saka bungahmu kowé bakal gugup. Kasugihané bangsa-bangsa bakal diwènèhaké marang kowé, kasugihan sing asalé saka sabrangé segara.

⁶ Unta pirang-pirang bakal teka saka Midian lan saka Éfa. Ana uga sing saka Syéba. Wong-wong bakal padha nyritakaké kabar kabungahan bab pakaryané Allah.

⁷ Sakèhé wedhus sing ana ing Kédhar lan Nébayot bakal diklumpukaké ana ing ngarepmu dienggo kurban, kasaosaké ana ing mesbèhé Pangéran supaya gawé renaning penggalihé. Pangéran bakal mbangun Pedalemané luwih mulya ketimbang karo sing uwis-uwis.

⁸ Prau-prau sing tekané kaya méga, kaya manuk dara sing marani paguponé, kuwi prau apa?

⁹ Kuwi prau-prau sing saka negara-negara adoh, nggawa anak-anakmu saka negara-negara mau karo momot slaka lan emas, kanggo ngurmati asmané Pangéran, Allahé Israèl Kang Mahasuci, sing paring kaluhuran marang umaté!

¹⁰ Pangandikané Pangéran marang Yérusalèm, "Bangsa-bangsa manca bakal mbangun bètèngmu. Para rajané bakal padha ngladèni kowé. Merga saka duka-Ku kowé Dakgebugi, nanging merga saka palimirma-Ku kowé saiki Dakwelasi.

¹¹ Gapuramu bakal tansah menga rina lan wengi, supaya para rajané bangsa-bangsa bisa mlebu, ngeteraké raja-branané kanggo kowé.

¹² Nanging para bangsa sing ora ngladèni kowé bakal katumpes babar-pisan.

¹³ Hé Yérusalèm, kayu-kayu Libanon sing éndah bakal diteraké menyang panggonanmu, kayata kayu sanobar, kayu berangan lan kayu cemara. Kayu-kayu kuwi kanggo mbangun kuthamu

lan Pasucèn-Ku, supaya luwih éndah lan agung.

¹⁴ Para anaké wong sing nganiaya kowé bakal padha marani kowé karo temungkul, lan anaké wong sing biyèn ngala-ala kowé bakal padha sumungkem ing tlapakanmu, lan kowé bakal disebut: 'Kuthané Pangéran', 'Sion, kagungané Allahé Israèl Kang Mahasuci'.

¹⁵ Kowé bakal ora ditinggal lan disengiti menèh kaya dhèk biyèn, nalika ora ditambah déning wong lan sepi nyenyet. Kowé bakal Dakgawé gedhé lan éndah, dadi panggonan sing nyenengaké selawasé.

¹⁶ Bangsa-bangsa lan raja-raja bakal ngrumati kowé, kaya biyung sing ngrumati anaké sing isih bayi. Kowé bakal ngerti yèn Aku, Pangéran, sing mitulungi kowé. Allahé Israèl Kang Mahakwasa sing ngluwari kowé.

¹⁷ Kowé bakal Dakparingi emas gantiné tembaga, slaka lan tembaga minangka ijolé wesi lan watu. Para penggedhému bakal ora nindhes kowé menèh, merga bakal Dakdhawuhi ngerèh kowé kalawan adil lan njaga katentreman.

¹⁸Ing tanahmu bakal ora ana kabar panganiaya menèh, lan bakal ora ana kerusakan ana ing tapel watesmu. Aku bakal ngayomi kowé lan njaga bètèngmu. Kowé bakal ngluhuraké Aku, merga Aku wis mitulungi kowé.

¹⁹Dudu srengéngé menèh sing madhangi kowé ing wayah awan, lan dudu rembulan sing madhangi kowé ing wayah bengi, nanging Aku dhéwé, Pangéran, sing bakal dadi pepadhangmu selawasé. Kamulyan-Ku bakal dadi pepadhangmu.

²⁰Mangsané prihatinmu bakal rampung. Aku, Pangéran, sing jumeneng dadi pepadhangmu sing langgeng ing selawasé, ngungkuli srengéngé lan rembulan.

²¹Wong-wongmu bakal dadi wong mursid menèh lan bakal nduwèni tanahé selawas-lawasé. Wong-wong kuwi padha dadi dhedheran tanduran-Ku dhéwé, yasaning asta-Ku, supaya Aku diluhuraké déning wong kabèh.

²²Brayatmu sing cilik lan asor dhéwé bakal dadi bangsa gedhé lan sentosa; yèn wis tekan mangsané kuwi kabèh

Dakgawé énggal kelakon. Aku sing jumeneng Pangéran!"

61 ¹ Aku kepenuhan déning Rohé Pangéran Kang Mahakwasa. Aku dijebadi lan diutus déning Panjenengané, kadhawuhan martakaké kabar kabungahan marang wong miskin, nambani wong sing atiné semplah, ngumumaké pangluwaran marang wong tahanan, lan kamardikan marang wong sing dikunjara.

² Panjenengané ngutus Aku ngumumaké yèn wis tekan wektuné Allah mitulungi umaté lan nelukaké para mungsuhé. Aku diutus nglipur wong sing padha prihatin.

³ Didhawuhi nggawa kabungahan marang wong-wong ing Sion, sing padha nandhang susah, supaya mari sedhihé lan uripé dadia seneng, supaya padha memuji merga wis ilang kasangsarané. Wong-wong mau bakal kaya wit-witan, sing ditandur déning Pangéran, lan padha dadi wong mursid. Mula Pangéran bakal kaluhuraké merga saka pakaryan sing wis ditindakaké.

⁴ Wong-wong mau bakal mbangun kuthané menèh, sing wis lawas dadi gempuran.

⁵ Hé umat-Ku, wong manca bakal padha ngladèni kowé. Bakal padha ngengon wedhusmu lan nggarap lemahmu sarta njaga kebon anggurmu.

⁶ Kowé bakal kasebut imamé Pangéran, para abdiné Allah kita. Kasugihané para bangsa bakal dadi panganmu, lan bakal padha marem atiné déné bisa gawé senengé atimu srana barang-darbèké.

⁷ Kawiranganmu lan kanisthanmu wis rampung, kowé bakal manggon ing tanahmu dhéwé, lan kasugihanmu bakal tikel-matikel, sarta kabungahanmu bakal ora ana entèké.

⁸ Pangéran ngandika mengkéné, "Aku remen keadilan lan sengit marang panyia-nyia. Umat-Ku bakal Dakganjar miturut penggawéné, lan Aku bakal gawé prejanjian karo wong-wong kuwi.

⁹ Umat-Ku bakal misuwur ana ing antarané para umat; saben wong bakal weruh yèn kuwi umat sing Dakberkahi."

¹⁰ Yérusalèm bakal bungah-bungah merga pakaryan sing katindakaké déning Allah. Yérusalèm bakal kaya pengantèn

wadon, sing dipaèsi arep ditemokaké, dienggoni karahayon lan kaunggulan.

¹¹ Kaya upamané winih sing thukul ing lemah, kaya mengkono Pangéran Kang Mahakwasa enggoné bakal nuwuhaké umaté, lan sakèhé bangsa bakal padha memuji asmané.

62 ¹ Aku bakal ngandika kanggo nggedhèkaké atiné Yérusalèm; bakal ora meneng-meneng enggon-Ku nglipur nganti Yérusalèm kaslametaké, lan karahayoné sumunar kaya obor ing wayah bengi.

² Yérusalèm, para bangsa bakal padha ndeleng karahayonmu! Para raja bakal padha weruh kamulyanmu, lan kowé bakal kasebut nganggo jeneng anyar, sing diparingaké déning Pangéran piyambak.

³ Kowé bakal kaya makuthané Allah sing éndah, lan makutha kraton ana ing astané Pangéran.

⁴ Kowé bakal ora diarani: "Wong sing ditinggal ijèn". Lan tanahmu bakal ora karan: "Bojo sing dipegat". Jenengmu anyar yakuwi: "Kang gawé renané penggalih-Ku," lan tanahmu bakal kasebut: "Jejodhoan sing begja". Merga

Pangéran ngasihi kowé, lan bakal ngasihi tanahmu kaya garwané.

⁵Kaya jaka sing kawin karo prawan, kaya pengantèn lanang sing dhemen karo sisihané, mengkono Pangéran enggoné bungah merga kowé.

⁶Hé Yérusalèm, Aku wis nugasaké wong jaga ana ing bètèngmu, sing rina wengi ora kena ngaso, ngémutaké Aku marang janji-Ku karo kowé, supaya Aku ora kesupèn.

⁷Para wong jaga mau aja lèrèn-lèrèn nyuwun marang Pangéran, nganti Yérusalèm rampung kabangun, dadi kutha sing misuwur ana ing bumi.

⁸Pangéran wis janji nganggo sumpah, lan bakal nindakaké ngagem pangwaosé, "Gandummu mesthi ora bakal Dakparingaké menèh marang para mungsuhmu, lan bakal ora kelakon menèh wong manca ngombé anggur sing kokolah kanthi tlatèn.

⁹Nanging kowé sing nandur lan kowé sing panèn, lan ya kowé sing bakal mangan gandummu karo memuji marang Allah. Kowé sing ngrumati lan ngolah anggurmu, iya kowé sing bakal ngombé ana ing platarané Pasucèn-Ku."

¹⁰ Hé wong ing Yérusalèm, padha metua! Padha gawéa dalan kanggo umat sing padha mulih! Cawisna dalan gedhé, watu-watuné singkirna! Masanga pretandha supaya bangsa-bangsa padha weruh.

¹¹ Yèn Pangéran ngumumaké marang sakèhé bangsa mengkéné, "Wong-wong ing Yérusalèm kandhanana, yèn Pangéran bakal rawuh ngluwari kowé, lan ngirid wong-wong sing dislametaké."

¹² Kowé bakal kasebut: 'Bangsa sing suci', 'Bangsa sing dislametaké déning Pangéran'. Yérusalèm bakal kasebut: 'Kutha sing dikasihi déning Allah', 'Kutha sing ora ditilar déning Allah'.

63 ¹ "Sapa ta sing rawuh saka kutha Bozra ing Édom? Sapa sing ngagem ageman élok sing wernané abang mbranang, sing tindaké kaya wong gagah prakosa? Iku Pangéran, kang kwasa mitulungi, sing rawuh ngumumaké kaunggulan.

² Yagéné Panjenengané ngagem ageman abang mbranang, kaya sandhangan sing dienggo déning tukang ngiles woh anggur, digawé ombèn-ombèn?"

³ Pangandikané Pangéran, "Bangsa-bangsa wis Dakidak-idak kaya woh anggur, lan ora ana wong sing ngréwangi Aku. Padha Dakidak-idak sajroning duka-Ku lan getihé nggupaki ageman-Ku.

⁴ Aku wis mutusaké yèn saiki wis tekan wektuné Aku ngluwari umat-Ku; wis tekan titi-mangsané Aku ngukum para mungsuhé.

⁵ Nalika Aku ndeleng ngiwa nengen, Aku gumun déné ora ana sing ngréwangi Aku. Gedhéné duka-Ku marakaké Aku rosa, lan Aku unggul senajan Aku ijèn.

⁶ Sajroning duka-Ku bangsa-bangsa Dakiles-iles, nganti ajur mumur. Getihé Dakwutahaké ana ing lemah."

⁷ Aku arep nyritakaké sihé Allah sing ora tau gagal. Aku arep memuji asmané merga pakaryan sing katindakaké kanggo kita. Panjenengané mberkahi Israèl umaté kanthi loma, merga saka sih-rahmaté lan kamirahané sing tanpa kendhat.

⁸ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kuwi umat-Ku, sing ora bakal ngapusi Aku." Mulané padha diluwari

⁹ saka sakèhé kasangsarané. Dudu malaékat, nanging Allah piyambak sing ngluwari umaté. Merga saka sih lan kawelasané enggoné padha dipitulungi. Wiwit jaman kuna mula enggoné padha dirimat lan digéndhong,

¹⁰ nanging padha mbaléla lan gawé sekeling Roh Suci, mula Allah dadi satruné lan nglawan marang umaté mau.

¹¹ Nanging banjur padha kèlingan lelakoné dhèk jamané Musa, abdiné Allah. Banjur padha takon, "Saiki Pangéran ana ing ngendi? Ana ing ngendi Panjenengané sing nylametaké para pengarepé umaté saka segara? Ana ing ngendi Pangéran sing maringaké Rohé marang Musa?"

¹² Ana ing ngendi saiki Gusti Allah sing lantaran Musa nindakaké pakaryan sing ngébat-ébati srana kwasané, nyilakaké banyuné segara lan ngirid umaté metu banyu sing jero, mula asmané dadi misuwur langgeng selawasé?" Merga katuntun déning Pangéran, wong-wong mau lakuné mantep kaya jaran sing ngambah ara-ara, ora tau kesandhung.

¹³ (63:12)

¹⁴ Kaya raja-kaya sing katuntun menyang panggonan sing akèh suketé, kaya mengkono Rohing Pangéran enggoné paring pengasoan marang umaté, mula asmané kaluhuraké lan kasaosan kaurmatan.

¹⁵ Dhuh Pangéran, saking Pedaleman Paduka ing swarga ingkang suci saha mulya kersaa mirsani dhateng kawula. Wonten ing pundi adrengé penggalih Paduka migatosaken dhateng kawula? Wonten ing pundi pangwaos Paduka? Wonten ing pundi sih tuwin kadamman Paduka? Sampun ta nyupèkaken dhateng kawula.

¹⁶ Paduka menika Rama kawula. Para leluhur kawula Abraham lan Yakub mboten sami tepang kaliyan kawula. Nanging dhuh Allah, Paduka menika Rama kawula, ingkang selaminipun ngluwari kawula.

¹⁷ Kénging menapa Paduka parengaken nylèwèng saking margi Paduka? Kénging manapa manah kawula Paduka wangkotaken ngantos kawula sami mboten ajrih dhateng Paduka? Mugi Paduka kersa wangsul, krana para abdi

Paduka, inggih krana umat ingkang selaminipun dados kagungan Paduka.

¹⁸Kawula, para umat kagungan Paduka, kanggé sawetawis wekdal sami katundhung déning para mengsah kawula, ingkang sami ngidak-idak Pasucèn Paduka.

¹⁹Kados-kados Paduka menika mboten naté ngerèh kawula, lan kawula mboten kasebut umat Paduka.

64 ¹Kénging menapa Paduka mboten nyuwèk langit, lajeng tedhak, ngantos gunung-gunung badhé oreg margi saking ajrihipun?

²Sedaya mesthi badhé sami gemeter kados toya umob margi saking bentèring latu. Paduka mugè rawuh saha ngetingalaken pangwaos Paduka dhateng para mengsah Paduka, ngantos para bangsa badhé sami gemeter wonten ing ngarsa Paduka.

³Naté Paduka tumedhak, lajeng nindakaken kaélokkan ingkang nggegirisi, ingkang mboten sami kawula nyana. Redi-redi nalika sami sumerep lajeng sami oreg saking ajrihipun.

⁴Dèrèng naté wonten tiyang sumerep utawi mireng wonten Allah kados

Paduka, ingkang nindakaken kaélokankané kanggé tiyang ingkang pitados dhateng Paduka.

⁵ Paduka manggihi tiyang-tiyang ingkang sami temen-temen nglampahi kaleresan, inggih menika tiyang-tiyang ingkang sami kepéngin gesang kados ingkang Paduka kersakaken. Paduka duka dhateng kawula, éwasemanten kawula sami nglajengaken enggèn kawula sami damel dosa. Senajan Paduka sampun duka, éwasemanten kawula sami tetep nglampahi piawon wiwit jaman kina mila.

⁶ Kawula sedaya sami tiyang najis saha sakathahing kamursidan kawula menika kados sinjang ingkang kénging sesuker rah. Margi saking dosa-dosa kawula, kawula sami kados klaras garing, ingkang kabur ing angin.

⁷ Mboten wonten tiyang ingkang ngunjukaken pandonga dhateng Paduka. Mboten wonten tiyang ingkang sowan dhateng Paduka nyuwun pitulungan. Paduka ngaling-alingi wedana Paduka tumrap kawula. Kawula sami Paduka tilar margi saking dosa-dosa kawula.

⁸ Nanging Paduka menika Rama kawula. Kawula sedaya menika lempung lan Paduka ingkang dados kundhinipun. Paduka ingkang nitahaken kawula,
⁹ pramila sampun ngantos ngukum kawula sanget-sanget, sarta sampun ngantos ngèngeti kalepatan kawula ngantos ing selaminipun. Kawula rak umat Paduka, pramila mugèni Paduka welasi.

¹⁰ Kitha-kitha Paduka ingkang suci dados ara-ara samun. Yérusalèm sampun dados ludhesan ingkang suwung,

¹¹ sarta Pedalemanipun Allah, ingkang éndah, panggènanipun para leluhur sami memuji Paduka, sampun sirna kabesmi. Sedaya panggènan ingkang sami kawula aosi sampun dados gempuran.

¹² Dhuh Pangéran, menapa Paduka téga mirsani menika sedaya? Menapa Paduka badhé kèndel kémawon, sarta négakaken kawula sami nandhang sangsara, nglangkungi kekiyatan kawula?

65 ¹ Pangandikané Pangéran, "Aku kersa miyarsakaké pandongané umat-Ku, nanging umat-Ku ora padha

ndedonga. Aku kersa nemoni wong sing ora kenal karo Aku, nanging ora ana sing nemoni Aku. Bangsa iki ora ndedonga marang Aku, senajan Aku wis ngandika, 'Aku ana ing kéné! Aku kersa mitulungi kowé!'

²Aku tansah kersa nemoni umat-Ku sing mangkotaké atiné sajroné nglakoni piala lan nggugu karepé dhéwé.

³Tanpa duwé isin bangsa kuwi tansah nekakaké paukuman-Ku, merga gawé kurban marang brahala ana ing taman-taman ing papan sing ndhelik lan kekutug ing mesbèhé wong kapir.

⁴Yèn bengi padha menyang guwa-guwa lan kuburan-kuburan nekakaké rohé wong mati. Padha mangan daging babi lan ngombé kaldhu sing digawé saka dagingé kéwan sing dienggo kurban.

⁵Banjur padha kandha siji karo sijiné, 'Aja nyedhaki aku, aku wis suci; aja nggepok aku!' Aku sengit karo wong sing kaya mengkono. Paukuman-Ku marang wong kuwi kaya geni sing ora kena disirep.

⁶Aku wis mutus arep ngukum wong-wong mau lan paukumané wis Daktulis, Aku bakal ora kesupèn marang sing

ditindakaké déning wong-wong kuwi, lan bakal padha Dakwales.

⁷Iya dosané dhéwé, utawa dosané leluhuré. Wong-wong kuwi padha kecutug ana ing punthuk-punthuk, ngobong dupa ing pedupané wong kapis, karo ngala-ala Aku. Mulané wong-wong mau bakal Dakukum ing samesthiné tumrap dosa-dosa sing padha dilakoni."

⁸Pangandikané Pangéran, "Ora ana wong sing ngrusak anggur sing apik, malah anggur mau digawé ombèn-ombèn. Mengkono uga Aku bakal ora numpes umat-Ku kabèh. Aku bakal nylametaké wong-wong sing padha ngabekti marang Aku.

⁹Aku bakal mberkahi wong Israèl sing asalé saka klompoké Yéhuda. Turun-turuné bakal marisi tanah kagungan-Ku lan gunung-gunungé. Umat pilihan-Ku bakal padha manggon ana ing kono.

¹⁰Umat-Ku mau bakal padha nyembah marang Aku lan bakal nggiring wedhusé lan sapiné menyang pangonan ing aréné Saron ing sisih Kulon lan ing Lebak Akhor, sisih Wétan.

¹¹Nanging kowé sing padha ninggal Aku, lan lali marang gunung-Ku sing suci

sarta sujud marang déwa-déwa Gad lan Mèni, déwané nasib begja lan cilaka, kowé bakal ora ngalami mengkono.

¹² Kowé bakal mati déning pedhang, merga kowé ora mangsuli menawa Daktimbali lan ora ngrungokaké menawa Aku ngandika. Kowé milih nglawan Aku lan nglakoni piala.

¹³ Mulané wong sing ngabekti marang Aku bakal padha mangan wareg, nanging kowé bakal padha kaliren; para abdi-Ku bakal padha ngombé, nanging kowé bakal padha kasatan. Para abdi-Ku bakal padha bungah, nanging kowé bakal padha nandhang wirang.

¹⁴ Abdi-Ku bakal padha surak-surak saka senengé, nanging kowé bakal padha sambat-sambat merga semplah atimu.

¹⁵ Umat pilihan-Ku bakal nyebut jenengmu kanggo ngipati-wong. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa bakal maringi jeneng anyar marang wong-wong sing mbangun-turut marang Aku.

¹⁶ Saben wong sing kepéngin diberkahi bakal nyuwun diberkahi déning Allah kang mahasetya. Lan sing sapa arep

supata, supatané kuwi atas asmané Allah kang mahasetya. Kasusahan sing dialami biyèn, wis padha ora diélingi."

¹⁷ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku bakal nitahaké langit anyar lan bumi anyar. Lelakon-lelakon sing kepungkur bakal ora diélingi menèh.

¹⁸ Padha bungaha lan tansah surak-suraka awit saka apa sing Daktindakaké. Yérusalèm anyar mau kebak kabungahan lan umaté bakal nampa kabegjan kabèh.

¹⁹ Aku dhéwé bakal rena ing penggalih krana Yérusalèm lan umat sing manggon ing kono. Ing kono bakal ora ana tangis menèh, ora ana pesambat.

²⁰ Ora ana bayi sing mati isih bocah. Lan saben wong bakal dawa umuré. Wong sing umuré satus taun bakal dianggep isih enom. Mati sadurungé umur satus taun nélakaké yèn wong mau Dakukum.

²¹ Wong bakal yasa omah, banjur padha dienggoni dhéwé, lan ora bakal dienggoni déning wong liya. Wong bakal padha gawé kebon anggur lan ngrasakaké kanikmatané angguré. Wong liya ora bakal ngombé angguré. Umat-Ku bakal dawa umuré, kaya wit-witan.

Umat-Ku bakal padha ngrasakaké asiling kangèlané.

²² (65:21)

²³ Pegawéané bakal ngetokaké asil, lan anak-anaké bakal ora nemu kasangsaran. Anak-turuné bakal Dakberkahi selawas-lawasé.

²⁴ Sadurungé rampung enggoné ndedonga marang Aku, bakal wis Dakparingi wangsulan.

²⁵ Asu ajag lan cempé bakal padha mangan bebarengan; singa bakal mangan damèn, kaya sapi, lan ula bakal ora mbebayani menèh. Ana ing gunung-Ku sing suci bakal ora ana wong sing gawé piala utawa gawé cilaka."

66 ¹ Pangandikané Allah mengkéné, "Swarga kuwi dhampar-Ku, lan bumi dadi ancik-anciké sampéyan-Ku. Pedaleman kaya apa sing arep kokyasa kanggo Aku, lan panggonan kepriyé sing pantes Dakenggoni?"

² Aku dhéwé sing nitahaké jagad sing jembar iki! Aku rena karo wong sing andhap-asor, sing nlangsani dosané, sing wedi-asih karo Aku lan nglakoni dhawuh-Ku.

³ Wong padha urip sasenengé dhéwé. Kanggoné wong mau padha waé, apa kurban sing disaosaké mau sapi apa manungsa, nyembelèh wedhus, apa nyembelèh asu; apa sing disaosaké gandum apa getihing babi; apa enggoné ngobong menyan kanggo sembahyang marang Allah, apa kanggo nyembah brahala. Padha seneng ngabekti nganggo cara sing nistha.

⁴ Aku bakal nekakaké karusakan sing gawé girising atiné, merga yèn Daktimbali padha ora mangsuli, lan yèn Aku ngandika padha ora ngrungokaké. Padha milih nglawan Aku lan nglakoni piala."

⁵ Padha ngrungokna pangandikané Pangéran, hé wong sing ngabekti lan mbangun-turut marang Allah, "Merga saka enggonmu setya marang Aku, kowé nganti disengiti déning sanak-kadangmu dhéwé, mula wong-wong mau padha ora gelem sesrawungan karo kowé. Kowé padha dipoyoki, kandhané, 'Mbok Gusti Allah aturana ngetingalaké kwasané mitulungi kowé, dadi aku padha weruh kabungahanmu.' Nanging sejatiné wong-wong mau bakal padha kwirangan!

⁶ Rungokna! Swara sing gumuruh saka kutha, swara saka Pedalemané Allah. Kuwi swarané Allah sing males marang para satruné!

⁷ Negaraku sing suci kuwi kaya wong wadon sing dadakan nglairaké anak tanpa nganggo nglarani.

⁸ Apa tau ana lelakon sing kaya mengkono? Apa ana bangsa sing kalairaké sajroné sedina? Sion ora prelu nandhang sangsara suwé nalika nglairaké bangsa iki.

⁹ Aja dikira yèn wis tekan titi-mangsané lair, ora Daklairaké! Pangéran Allah sing ngandika.

¹⁰ Mulané Yérusalèm, kowé bungah-bungaha. Padha bungah-bungaha krana Yérusalèm, hé wong kabèh sing tresna karo kutha kuwi! Sakèhé wong sing padha mrihatinaké, padha bungah-bungaha karo Yérusalèm saiki uga!

¹¹ Kowé bakal padha ngrasakaké kamuktèné, kaya bayi sing nusu biyungé."

¹² Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kowé bakal Dakparingi kemakmuran sing ora entèk-entèk; kasugihané

bangsa-bangsa bakal Daklubèraké marang kowé kaya kali sing ora tau asat. Kowé bakal kaya bayi sing disusoni déning biyungé, digéndhong lan dikudang.

¹³ Kaya mengkono bakal enggon-Ku nyenengaké atiné Yérusalèm, kaya biyung sing nglipur marang anaké.

¹⁴ Kowé bakal nyipati kuwi mau kabèh, nganti kowé bakal bungah, lan merga saka kuwi awakmu bakal dadi waras lan rosa. Srana mengkono kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran, sing mitulungi wong sing mbangun-turut, lan ngukum wong sing nglawan marang Aku."

¹⁵ Gusti Allah bakal rawuh ngasta geni. Panjenengané bakal nitih swiwining lésus ndhawahaké paukuman marang wong-wong sing padha nekakaké paukumané.

¹⁶ Saben wong sing salah bakal diukum srana geni lan pedhang, lan akèh sing bakal padha mati.

¹⁷ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wektuné wis ora suwé menèh kanggoné wong sing padha nyembah brahala, sing padha mlaku ing arak-arakan menyang taman-taman kramat, sing mangan

daging babi lan tikus, sarta pangan liya-liyané sing najis.

¹⁸ Aku pirsá gagasané lan penggawéné. Aku bakal rawuh lan nglumpukaké bangsa-bangsa kabèh. Yèn wis padha ngumpul, bakal padha ndeleng sepira gedhéné pangwasa-Ku.

¹⁹ Mula bakal padha weruh yèn Aku iki sing ngukum wong-wong mau. Nanging Aku bakal nisihaké wong sawetara saka ing antarané, sing bakal Dakutus menyang tanah-tanah adoh, sing durung padha krungu asma-Ku lan nyipati gedhéning pangwasa-Ku, yakuwi menyang Spanyol, Libia lan Lida, sing wong-wongé pinter manah, mengkono uga menyang Tubal lan Yunani. Para utusan mau bakal martakaké kaluhuran-Ku ana ing tengahé bangsa-bangsa kapir mau.

²⁰ Sarta bakal padha ngirid bali sedulur-sedulurmu sing ana ing tanahé bangsa kapir, dadi pisungsung marang Aku. Tekané ing gunung-Ku sing suci bakal padha nunggang jaran, bihal lan unta, malah ana sing nunggang tandhu lan kréta. Carané kaya wong Israèl enggoné

nggawa kurban dhaharan menyang Pedalemané Allah, ana ing wadhah suci.

²¹ Ing antarané wong-wong mau ana sawetara sing bakal Dakpundhut, Dakdadèkaké imam lan pembantu ana ing Pedalemané Allah.

²² Padha kaya langit anyar lan bumi anyar sing bakal Daktitahaké mau, bakal langgeng merga déning pangwasa-Ku, kaya mengkono uga anak-turunmu lan jenengmu bakal lestari ing selawasé.

²³ Sarta bakal kelakon saben pendhak tanggal sepisan lan pendhak Sabbath wong saka saben bangsa bakal teka sujud ngabekti marang Aku ana ing Yérusalèm kéné," mengkono pangandikané Pangéran.

²⁴ "Ana déné samasa mundur saka kono bakal padha weruh jisimé wong-wong sing padha murtad lan padha nglawan marang Aku. Singgat sing mangan wong-wong mau bakal ora mati lan geni sing ngobong wong-wong mau bakal ora disirep. Sesawangan sing mengkono mau bakal gawé girising atiné para umat kabèh."

Yeremia

1 ¹ Kitab iki isi pangandikané Yérémia bin Hilkia. Hilkia kuwi imam ing kutha Anatot, tanah Bènyamin.

² Nalika Yosia bin Amon enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telulas tauné, Allah ngandika marang Yérémia,

³ lan ngandika menèh nalika Yoyakim bin Yosia jumeneng raja. Sawisé kuwi kerep ngandika marang Yérémia, nganti Zedekia bin Yosia enggoné jumeneng raja nyandhak taun kaping sewelasé. Ing taun mau, yakuwi sasi kaping lima, wong Yérusalèm padha kabuwang menyang Babil.

⁴ Pangandikané Pangéran marang aku,

⁵ "Kowé Dakpilih sadurungé kowé ana. Sadurungé lair kowé wis Dakpilih dadi nabi kanggo bangsa-bangsa."

⁶ Unjukku, "Dhuh Allah Ingkang Mahakwasa, kawula mboten saged wicanten, margi kawula taksih nèm."

⁷ Nanging Pangéran ngandika marang aku, "Kowé aja kandha yèn isih nom,

nanging kowé maranana wong-wong sing kudu koktemoni atas dhawuh-Ku; wong-wong iki kandhanana sakèhé dhawuh sing Dakparingaké marang kowé.

⁸Aja wedi karo wong-wong mau, sebab Aku nganthi kowé lan bakal mitulungi kowé. Aku, Pangéran wis ngandika!"

⁹Allah nuli mulung astané, lambéku didumuk, sarta pangandikané marang aku, "Tembung kang kudu kokucapaké, Dakparingaké ana ing ilatmu.

¹⁰Ing dina iki kowé Dakparingi kwasa tumrap para bangsa lan kraton-kraton, Dakdhawuhi mbedholi lan mbubrahi, ngrusak lan nggempur, sarta mbangun lan nandur."

¹¹Pangéran ndangu, "Yérémia, kowé weruh apa?" Aturku, "Kawula sumerep pangipun wit sakèd."^a

¹²Pangandikané Pangéran, "Bener, sebab Aku wis siaga nindakaké apa sing Dakdhawuhaké!"

¹³Pangéran ngandika menèh, "Kowé ndeleng apa menèh?" Aturku, "Kawula sumerep wonten cèrèt ingkang

---

^awit sakèd: bangsanipun dlima.

toyanipun umob, ing sisih Lèr badhé lubèr mengidul."

¹⁴ Pangandikané Pangéran, "Bakal ana bebaya saka Lor nekani sakèhé wong sing manggon ana ing tanah kéné.

¹⁵ Sebab Aku nimbali bangsa-bangsa ing sisih Lor supaya padha teka mréné. Para rajané bakal padha mapanaké dhamparé dhéwé-dhéwé ana ing ngarep gapurané Yérusalèm lan sakubengé bètèngé; kutha-kutha liyané ing Yéhuda iya dikepung kaya mengkono.

¹⁶ Umat-Ku bakal Dakukum merga wis padha nglakoni dosa. Wis padha ninggal Aku lan padha gawé kurban kanggo nyembah allah-allah liyané, sarta padha sujud marang reca ukir-ukiran gawéané dhéwé.

¹⁷ Yéremia, kowé tata-tataa, umat kuwi paranana lan kandhakna sakèhé prekara sing Dakdhawuhaké marang kowé. Kowé aja wedi karo wong-wong mau; yèn ora, kowé dhéwé bakal Dakgawé geter ana ing ngarepé wong-wong kuwi.

¹⁸ Rungokna, Yéremia! Saben wong ing tanah kéné bakal nglawan marang kowé: para rajané, para pegawé, para imam, lan rakyat kabèh. Nanging ing dina iki

koweé Dakparingi pangwasa nanggulangi panglawané; koweé Dakdadèkaké bètèng sing sentosa, saka guru wesi lan témbok tembaga. Koweé bakal ora dikalahaké, sebab Aku nganthi koweé lan mitulungi koweé. Aku, Pangéran wis ngandika."

¹⁹(1:18)

2¹Pangandikané Allah marang aku mengkéné,

²"Sabèn wong ing Yérusalèm padha kandhanana sing seru, 'Dhawuhé Allah mengkéné: Aku ngélingi kasetyanmu nalika koweé isih nom, lan marang katresnanmu nalika koweé dadi pengantèn anyar karo Aku; koweé ngetutaké Aku nasak ara-ara samun, metu tanah bera.

³Israèl, koweé kuwi kagungan-Ku piyambak, Dakpilih dadi kagungan-Ku kang suci, Aku nekakaké kasusahan lan karusakan marang sabèn wong sing gawé cilakamu. Aku, Pangéran kang ngandika."

⁴Rungokna pangandikané Allah, hé para turuné Yakub, para taleré Israèl.

⁵Gusti Allah ngandika mengkéné, "Para leluhurmu ndakwa apa marang Aku? Apa sebabé padha nyingkur Aku? Déné

padha nyembah brahala sing ora ana gunané, mula wong-wong mau dhéwé iya dadi tanpa guna.

⁶ Padha ora mreduli karo Aku, senajan wis padha Dakluwari saka tanah Mesir, lan wis Dakirid metu ing segara wedhi: ara-ara samun sing mung kebak punthuk pasir, tanah sing garing lan kebak bebaya, nganti ora ana wong sing manggon ana ing kono, utawa gelem liwat ing kono.

⁷ Padha Dakirid mlebu ing tanah sing subur, supaya bisa ngrasakaké pametuné sing becik-becik. Nanging malah padha ngrusak lemah-Ku lan najisaké tanah sing Dakparingaké.

⁸ Para imam padha ora nggolèki Aku lan takon, 'Pangéran ana ing ngendi?' Para imam-Ku dhéwé padha ora kenal karo Aku. Para raja padha nglawan Aku; para nabi padha medhar wangsit nganggo nyebut Baal, sarta padha nyembah reca ukir-ukiran sing ora ana gunané."

⁹ Gusti Allah ngandika mengkéné, "Mulané Aku, Pangéran, bakal nggugat umat-Ku menèh, anak-turuné bakal Dakgawa menyang pengadilan.

¹⁰ Ndelenga mengulon, ing pulo Siprus, utawa mengétan ing tanah Kédar, kowé bakal weruh yèn ora tau ana lelakon sing kaya mengkono.

¹¹ Apa ana bangsa sing ngijolaké allahé, senjata kuwi dudu Allah? Nanging umat-Ku ngijolaké Aku karo reca-reca sing ora bisa nindakaké apa-apa kanggo mitulungi wong-wong mau.

¹² Mulané sakèhé langit Dakdhawuhi supaya wedi lan gemeter, merga saka gumun lan kagèté.

¹³ Déné umat-Ku wis nglakoni dosa rong prekara: padha nyingkur Aku, etuké banyu urip, banjur padha gawé kulah dhéwé, kulah sing bengkah lan borot, ora kena kanggo nyimpen banyu babar-pisan."

¹⁴ "Israèl rak dudu batur-tukon? Rak ora lair saka batur-tukon? Apa sebabé déné dioyak-oyak mungsuh nganti ambruk?

¹⁵ Mungsuhé padha nggero kaya singa, lan marakaké tanah kéné dadi ara-ara samun, kutha-kuthané dadi gempuran, ditinggal suwung babar-pisan.

¹⁶ Wong Mèmfis lan wong Takhpanhès wis padha nggundhuli sirahé wong Israèl.

¹⁷ Hé Israèl, kuwi kabèh rak merga saka polahmu dhéwé, merga kowé padha nyingkur Aku, Pangéran Allahmu, nalika kowé padha Daktuntun sedalan-dalan.

¹⁸ Ana ing Mesir kowé arep golèk apa? Apa gunané ngombé banyuné Bengawan Nil? Kowé kokarep menyang Asyur, kuwi gunané apa? Kowé bathi apa yèn ngombé banyuné Bengawan Éfrat?

¹⁹ Kowé bakal disiksa krana luputmu dhéwé, lan merga enggonmu nyingkur Aku, kowé bakal nampa paukuman. Kowé bakal ngerti pituwasé yèn nyingkur Aku lan ora tetep setya marang Aku, Pangéran Allahmu, kuwi nekakaké walat lan kasangsaran sing pait. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa wis ngandika!"

²⁰ Pangandikané Allah Kang Mahakwasa, "Israèl, wis lawas enggonmu nampik pangrèh-Ku; kowé wegah mbangun-turut lan ngabekti marang Aku. Malah kowé padha nyembah sujud marang déwa-déwané kesuburan, ing saben punthuk ing sangisoré saben wit gedhé.

²¹ Kowé Daktandur kaya wit anggur sing Dakpilih saka bibit sing becik dhéwé. Nanging delengen, apa dadiné? Kowé dadi anggur bosok sing ora ana ajiné.

²² Senajan Dakkumbaha nganggo sabun akèh, najismu ora bakal ilang.

²³ Kokbisa-bisamu muni yèn kowé ora najisaké awakmu, lan ora nyembah Baal? Ngélingana enggonmu gawé dosa ana ing lebak. Pratingkahmu kaya unta wadon lagi brahi, mbedhal mrana-mréné ana ing ara-ara samun.

²⁴ Sapa sing bisa nyegah pepénginané golèk bojo? Unta lanang sing gelem ora susah kangèlan, yèn wis wektuné kawin gampang ngawini unta wadon mau.

²⁵ Hé Israèl, jaganen supaya sikilmu ora kesel lan gorokanmu ora garing kasatan sajroné mburu brahala-brahala. Nanging kowé mangsuli, 'Ora, aku bakal ora bali! Aku wis kadhung seneng karo déwa-déwané bangsa liya, kuwi sing arep dakbektèni.'"

²⁶ Pangéran ngandika mengkéné, "Kaya déné maling, kuwi yèn kecekel bakal kwirangan, mengkono uga kowé, wong Israèl bakal kwirangan; raja-rajamu, penggedhé-penggedhému, para imam lan para nabimu!

²⁷ Kowé bakal kwirangan, merga kowé wis muni yèn wit kuwi bapakmu lan watu karang dadi biyungmu. Kaya

mengkono sing bakal kelakon merga kowé ora mbangun-turut karo Aku, malah nyingkur Aku. Mung yèn nemu kasusahan waé kowé padha sesambat marang Aku, nyuwun pitulungan.

²⁸Lah endi déwa-déwa sing kokgawé dhéwé? Yèn kowé ketekan kasusahan, mbok njaluka tulung karo déwa-déwa kuwi, yèn pancèn bisa! Yéhuda, cacahé déwamu rak akèh, padha kaya cacahé kutha-kuthamu.

²⁹Kowé sambat kekurangan apa? Yagéné kowé nglawan Aku?

³⁰Kowé wis Dakajar, éwasemono ora ana kacèké. Kowé emoh Dakélingaké. Nabi-nabimu kokpatèni kaya singa sing lagi ngamuk.

³¹Hé umat Israèl, rungokna pangandika-Ku! Apa kanggoné kowé kaya ara-ara samun, apa kaya tanah peteng sing mbebayani? Yagéné kowé kandha yèn arep urip nggugu karepmu dhéwé, lan ora arep bali menèh marang aku?

³²Prawan apa tau lali dandan, pengantèn wadon apa tau lali menganggo sandhangané pengantèn?

Nanging umat-Ku wis lali marang Aku nganti suwé banget.

³³ Kowé ngerti lan pinter golèk pacar. Sundel sing pinter pisan kalah karo kowé.

³⁴ Sandhanganmu wis glépot getihé wong miskin lan wong sing ora salah, dudu getihé wong ngrampog.

³⁵ Éwasemono kowé muni, 'Aku ora salah! Dadi Gusti Allah ora bakal duka karo aku.' Nanging Aku, Pangéran, bakal ngukum kowé, merga enggonmu sélak gawé dosa.

³⁶ Kowé wis nisthakaké awakmu dhéwé srana enggonmu nyembah brahala-brahalané bangsa liya. Kowé bakal kecuwan karo wong Mesir, kaya enggonmu kecuwan karo wong Asyur.

³⁷ Kowé bakal ninggal wong Mesir kanthi wirang. Aku, Pangéran wis nyirnakaké sakèhé prekara sing kokegul-egulaké.^b Kowé bakal ora olèh apa-apa."

3¹ Pangandikané Pangéran, "Yèn ana wong lanang megat bojoné, lan bojoné mau wis lunga saka omahé kono, banjur omah-omah karo wong lanang liyané, wong lanang sing kapisan kuwi

---

^bkokegul-egulaké: kokendelaké, kokegungaké.

ora kena mbalèni tilas bojoné sing wis dipegat mau. Sebab sing mengkono kuwi bakal gawé najisé satanah kabèh. Nanging Israèl wis duwé bojo akèh, mangka saiki arep balèn karo Aku!

² Padha nyawanga pucaké punthuk-punthuk. Apa ing kana ana panggonan sing durung kokenggo nyundel? Kowé padha ngadhang gendhakanmu ana ing sapinggiring dalan-dalan, kaya carané wong Arab ndhodhok ana ing ara-ara samun. Srana enggonmu slèwèngan mau kowé gawé kaluputan lan najisaké tanah iki.

³ Kuwi sebabé ora ana udan deres lan udan kiriman. Kowé wis padha karo sundel sing ora duwé isin.

⁴ Saiki kowé matur marang Aku, 'Paduka menika Bapa kawula, lan Paduka ngasihi kawula wiwit kawula taksih laré.

⁵ Paduka mboten badhé lestantun duka, lan mboten nglestantunaken paukuman Paduka.' Mengkono tembungmu, nanging sanyatané kowé ngetog enggonmu gawé piala."

⁶ Nalika Yosia jumeneng raja, Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Apa kowé wis weruh pokalé Israèl, wong

wadon murtad kuwi? Wong mau wis ninggal Aku, lan saben ana punthuk diunggahahi, lan ing ngisoring saben wit gedhé nglakoni nylèwèng.

⁷Dakkira sawisé nglakoni sing mengkono mau banjur arep mratobat bali marang Aku. Jebul ora mengkono, lan Yéhuda, seduluré wadon sing ora setya, weruh kabèh.

⁸Yéhuda ngerti yèn Israèl wis Dakpegat merga ora setya marang Aku lan dadi sundel.^c Nanging Yéhuda, mbakyuné Israèl sing ora setya mau, ora wedi. Yéhuda iya dadi sundel,

⁹lan ora duwé isin babar-pisan. Tanah iki digawé najis merga saka enggoné nyembah brahala lan nyembah sujud marang watu-watu lan wit-witan.

¹⁰Sawisé mengkono Yéhuda lan Israèl, seduluré wadon sing ora setya, éthok-éthok mratobat, mbalèni Aku. Nanging pamratobaté ora temenan. Aku, Pangéran, sing ngandika."

¹¹Pangéran banjur dhawuh karo aku mengkéné, "Israèl sing murtad, ninggal Aku, ketitik rada apik, ketimbang karo Yéhuda, sing gorohé nemen.

---

^csundel: pelacur (bhs. Ind.).

¹² Kowé menyang tanah Israèl, munia mengkéné, 'Hé Israèl sing murtad, balia marang Aku. Aku bakal melasi kowé lan ora duka menèh. Selawasé kowé bakal ora Dakdukani menèh.

¹³ Mung kowé ngakonana kaluputanmu, enggonmu murtad marang Pangéran Allahmu, enggonmu bola-bali nylèwèng marani bédhangan-bédhanganmu, yakuwi nyembah brahala ana sangisoring angger wit sing gedhé, lan ora ngèstokaké dhawuh-Ku.'" Mengkono pangandikané Pangéran, Allah.

¹⁴ "Hé umat kang ora setya, balia. Kowé kuwi umat-Ku. Saka saben kutha Aku bakal njupuk wong siji, lan saka saben taler wong loro; kuwi bakal Dakbalèkaké menyang Gunung Sion.

¹⁵ Kowé bakal Dakparingi penggedhé-penggedhé sing mbangun-turut marang Aku. Wong-wong mau bakal ngerèh kowé kanthi kawicaksanan lan pangertèn.

¹⁶ Menawa cacahé wong Israèl wis dadi akèh ana ing tanahmu kono, Pethi Prasetyané Allah bakal ora kocap menèh. Wong-wong bakal padha lali, lan pancèn wis ora mbutuhaké menèh. Uga bakal ora dibalèkaké menèh.

¹⁷Yèn kuwi wis kelakon, Yérusalèm bakal kasebut: 'Dhamparé Pangéran', lan bangsa-bangsa bakal padha nglumpuk mrono ngabekti marang Aku. Wong-wong bakal ora nggugu marang swaraning atiné sing wangkal.

¹⁸Israèl bebarengan karo Yéhuda bakal teka saka tanah pembuwangan ing Lor, lan bali menyang tanah sing Dakparingaké marang para leluhuré, dadi tanah pusakané turun-temurun."

¹⁹Pangandikané Pangéran mengkéné, "Israèl, Aku kersa nampa kowé dadi putra-Ku lan Dakparingi tanah kang éndah, tanah sing sajagad apik dhéwé. Aku kepéngin koksebut Rama lan kepéngin yèn kowé ora ninggal Aku menèh.

²⁰Nanging kowé kuwi kaya rabi sing ora setya, kaya mengkono enggonmu ora setya marang Aku." Mengkono pangandikané Allah.

²¹Ana swara keprungu saka pucaké punthuk-punthuk. Wong Israèl padha nangis lan sesambat, merga wis padha nglakoni dosa lan nyingkur marang Pangéran, Allahé.

²² Padha mratobata, hé kabèh sing padha nyingkur Pangéran. Panjenengané bakal ngapura pamurtadmu lan lakumu sing nasar. Kowé bakal padha matur, "Inggih, kawula badhé sowan dhateng ngarsanipun Pangéran, margi Panjenenganipun menika Allah kawula.

²³ Panyembah kawula dhateng brahalanipun tiyang kaping ing punthuk-punthuk mboten mikantukaken menapa-menapa. Pitulunganipun Israèl menika dhatengipun saking Pangéran, Allah kawula.

²⁴ Panyembah dhateng Baal, déwané kanisthan, njalari kawula kécalan ménda lan lembu pinten-pinten, anak jaler lan èstri, malah sedaya gadhahan kawula, tilaranipun para leluhur kawula, ingkang dipun kempalaken saking sekedhik wiwit jaman kina mila.

²⁵ Sampun saukur kawula sami nandhang wirang lan kanisthan. Kawula lan para leluhur kawula namung tansah damel dosa kémawon ing ngarsanipun Pangéran, Allah kawula. Kawula mboten naté sami mbangun-turut dhateng dhawuh-dhawhipun."

4¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Hé umat Israèl, menawa kowé arep
bali, balia mréné. Yèn kowé mbuwang
brahala-brahalamu sing Daksengiti kuwi
lan kowé setya marang Aku,

² padha janjia sing temenan demi
asmané Allah kang gesang. Nuli para
bangsa kabèh bakal padha nyuwun
supaya Dakberkahi lan bakal padha
memuji asma-Ku."

³ Pangandikané Pangéran marang wong
Yéhuda lan wong Yérusalèm mengkéné,
"Lemahmu sing bera padha lukunen; aja
nyebar wiji ing tengahé erèn.

⁴ Padha netepana prejanjianmu karo
Pangéran, Allahmu, lan uripmu pasrahna
marang Aku, hé kowé wong Yéhuda lan
Yérusalèm. Yèn ora, paukuman-Ku bakal
murub kaya geni, merga saka sakèhé
kaluputan sing wis koklakoni. Mangka
urubé bakal ora kena disirep, iya jalaran
saka penggawému sing ala."

⁵ Ngunèkna slomprèt rata satanah
kabèh! Wartakna sing cetha lan sora!
Wong Yéhuda lan wong Yérusalèm
padha kandhanana supaya énggal padha
ngungsi menyang kutha-kutha sing ana
bètèngé.

⁶Tuduhna dalan sing menyang Sion! Padha mlayua supaya slamet! Aja mandheg-mangu! Pangéran bakal nekakaké paukuman lan karusakan gedhé saka Lor.

⁷Kaya singa sing metu saka grumbul pandhelikané, kaya mengkono juru-pangrusaké bangsa-bangsa wis budhal. Tekané bakal numpes Yéhuda. Kutha-kuthané Yéhuda bakal dadi gempuran, lan ora ana sing bakal manggon ing kono menèh.

⁸Mulané padha nganggoa sandhangan bagor, padha nangisa lan sesambata, merga paukumané Pangéran kang banter ora bakal mundur saka Yéhuda.

⁹Pangandikané Pangéran, "Ing dina kuwi raja-raja lan para penggedhé bakal padha entèk atiné lan kélangan kekendelané; para imam padha kagèt lan trataban, sarta para nabi padha gumun."

¹⁰Aku banjur matur, "Dhuh Pangéran, menapa Paduka mboten mbélani dhateng umat ing Yérusalèm menika? Paduka sampun ngandika, bilih badhé ndhatengaken katentreman, mangka

samenika jebul pedhang ingkang katèmpèlaken ing gorokanipun."

¹¹ Bakal tekan wektuné wong Yérusalèm padha dikabari, yèn bakal ketekan angin panas saka punthuk-punthuké segara wedhi. Dudu angin lumrah, sing kena dienggo napèni, kanggo misahaké beras lan mrambut.

¹² Nanging angin kuwi bakal teka atas dhawuhé Pangéran lan banter banget! Gusti Allah piyambak sing dhawahaké paukuman marang wong-wong mau.

¹³ Delengen, tekané mungsuh kuwi presasat mendhung. Krétané perang presasat lésus, jarané rikaté kaya manuk garudha. Adhuh cilaka aku, kita padha katumpes.

¹⁴ Hé Yérusalèm, piala sing ana ing atimu kuwi kumbahen, supaya kowé dislametaké. Nganti pira lawasé enggonmu ngangen-angen arep gawé piala?

¹⁵ Ana utusan-utusan padha teka saka Dhan lan saka Éfraim ngabaraké bab bakal tekané bebaya.

¹⁶ Tekané para utusan awèh weruh marang para bangsa lan marang Yérusalèm, yèn mungsuh pirang-pirang

teka saka negara adoh. Kanthi swara sora mungsuh-mungsuh bakal padha nantang kutha-kutha ing Yéhuda.

¹⁷Yérusalèm bakal dikepung lan ditunggoni, kaya carané wong nunggu pategalané, merga Yérusalèm wis nglawan Pangéran, Allahé. Pangéran, Allah, wis ngandika.

¹⁸Yéhuda! Sing nekakaké kuwi kabèh ora liya iya kowé dhéwé, merga patrapé uripmu lan penggawému. Iya dosamu sing marakaké kowé nandhang sangsara, nganti natoni atimu.

¹⁹Adhuh Israèl! Adhuh, dhadhaku lara banget! Jantungku! Jantungku dheg-dhegan kaya arep coplok-coploka! Aku ora bisa meneng; aku krungu swarané slomprèt, lan komandhoné perang.

²⁰Karusakan siji disusul karusakan liyané; nganti satanah wrata wis dadi gempuran. Kémahku rusak dadakan, gordhèn-gordhèné suwèk kabèh.

²¹Nganti pira lawasé enggonku isih bakal ndeleng pangamuké peprangan iki lan krungu swaraning slomprèt?

²²Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku bodho banget; padha ora wanuh karo

Aku. Enggoné padha keblinger kaya bocah sing ora ngerti apa-apa. Pinteré mung gawé piala, nanging ora ngerti gawé becik!"

²³ Aku ndeleng bumi, bumi katon cengkar lan bera! Aku ngawasaké langit, ing langit ora ana pepadhang!

²⁴ Aku ndelengaké gunung-gunung, gunung-gunung padha horeg, lan punthuk-punthuk padha gonjang-ganjing.

²⁵ Aku namataké, ing kono suwung, ora ana wongé, senajan manuk-manuk pisan wis padha mabur saka kono.

²⁶ Lemah sing loh wis dadi cengkar; kutha-kuthané wis dadi gempuran, merga saka paukumané Allah mulad-mulad.

²⁷ (Gusti Allah wis ngandika, yèn bumi bakal dadi ara-ara samun, nanging ora bakal Daksirnakaké!)

²⁸ Bumi bakal sedhah kaya wong sing kepatèn, langit bakal dadi peteng. Allah wis ngandika, lan penggalihé ora bakal éwah. Panjenengané wis ndhawahaké putusan, lan bakal ora dibatalaké.

²⁹ Krungu gemuruhé bala jaranan lan bala pemanah, wong-wong ing tanah

kono bakal padha ngungsi. Salong bakal padha mlayu menyang alas, ana sing mènèk munggah ing parang-parang. Saben kutha bakal suwung, lan ora ana wong sing gelem manggon ing kono.

³⁰ Hé Yérusalèm, kowé wis ketiban paukuman! Yagéné kowé nganggo mori jingga? Yagéné kowé nganggo hiasan mas-masan lan mripatmu kokcelak? Enggonmu dandan kuwi ora ana gunané! Kowé wis ditampik déning dhemenanmu, malah kowé arep dipatèni.

³¹ Aku krungu panjerit, kaya swarané wong wadon sing lagi nglarani, arep nglairaké anaké sepisanan. Kuwi panjerité Yérusalèm sing megap-megap ambekané. Ngegaraké tangané karo muni, "Aku ketekan paukuman! Wong sing arep matèni aku wis padha teka!"

5¹ Hé wong ing Yérusalèm, padha mlayua ing dalan-dalan! Tamatna! Delengen dhéwé! Menyanga pasar-pasar! Apa kowé kepethuk wong sing temen lakuné, sing ngarah supaya uripé setya marang Allah? Yèn kowé bisa nemokaké wong sing mengkono, Allah bakal ngapura dosané Yérusalèm.

² Senajan kowé ngaku yèn ngabekti marang Allah, lakumu ora cocog karo tembungmu.

³ Gusti Allah madosi kasetyan. Senajan kowé wis digebagi, nanging ora kokpaèlu; kowé wis ditindhes, nanging ora ngerti karepé. Atimu wangkal, ora gelem mratobat medhot dosa-dosamu.

⁴ Aku mikir, "Bisa uga merga wong-wong iki mung wong cilik sing bodho, mulané uripé tanpa aturan lan ora ngerti marang dhawuhé Allah, ora ngerti apa sing dikersakaké, lan sing kudu padha dilakoni.

⁵ Daknemoni para penggedhé, dakjaké rembugan. Wong-wong kuwi mesthi padha ngerti apa sing didhawuhaké déning Allah, sing kudu padha dilakoni." Jebulé wong kabèh mau padha nampik ngakoni wewenangé Allah lan ora gelem mbangun-turut marang Panjenengané.

⁶ Ya kuwi sebabé wong-wong mau bakal padha dipatèni déning singa-singa saka alas; lan dagingé disempal-sempal déning asu ajag saka ara-ara samun, sarta dimangsa déning macan tutul sing saba mlebu ing kutha-kuthané, samasa metu saka omahé, wong-wong

mau bakal disempal-sempal. Merga dosané sing tumpuk-undhung, mangka saben-saben padha murtad ninggal Allahé.

⁷ Pendanguné Pangéran mengkéné, "Apa gunané Aku ngapura dosané umat-Ku? Anak-anakmu rak wis padha ninggal Aku, lan padha nyembah brahala sing ora ana paédahé? Umat-Ku wis Dakparingi mangan nganti wareg, éwasemono banjur padha nyembah brahala lan ngentèkaké wektuné kanggo nyundel.

⁸ Wis kaya jaran lanang sing gedhé birainé, kepéngin ngawini jodhoning jaran liya.

⁹ Apa pokal sing kaya mengkono kuwi ora Dakukum, apa penggawéné bangsa iki ora mesthi Dakwales?

¹⁰ Aku bakal nekakaké mungsuh-mungsuhé, ngrusak kebon angguré, nanging ora nganti tapis. Pang-pangé wit anggur Dakdhawuhi nyempali, merga pang-pang mau dudu kagungan-Ku.

¹¹ Wong Israèl lan wong Yéhuda banget enggoné padha goroh marang Aku. Aku, Pangéran kang ngandika!"

¹² Umaté Allah wis nyélaki Panjenengané lan padha muni, "Panjenengané dudu Allah" lan menèh, "Kita bakal ora nandhang kasusahan apa-apa; bakal ora ana perang lan paceklik."

¹³ Kandhané menèh, "Nabi-nabi kuwi rak mung ngayawara. Ora padha medharaké pangandikané Allah. Karebèn paukuman mau nekanana wong kuwi dhéwé." Pangéran Allah ngandika marang aku, "Yéremia, sarèhné wong-wong mau padha kandha mengkono, pangandika-Ku bakal Dakdadèkaké kaya geni sing metu saka lambému. Wong-wong mau bakal kaya kayu garing, sing entèk kobong kabèh."

¹⁴ (5:13)

¹⁵ Hé wong Israèl, Allah bakal nekakaké bangsa saka adoh nglurugi kowé. Bangsa mau ampuh lan wis ana wiwit jaman kuna mula, bangsa sing kowé ora ngerti basané.

¹⁶ Bala pemanahané kuwi tentara sing peng-pengan, sing matèni tanpa welas.

¹⁷ Kuwi bakal nguntal panènmu lan panganmu; matèni anakmu lanang lan wadon. Bakal nyembelèh wedhus

lan sapimu, sarta ngrusak anggurmu
lan witmu ara. Kutha-kuthamu sing
disentosani nganggo bètèng lan
kokendel-endelaké bakal digempur
kabèh.

¹⁸Pangandikané Pangéran,
"Éwasemono ing dina kuwi Aku
ora arep ngremuk umat-Ku nganti tapis.

¹⁹Yérémia, yèn ana wong takon,
apa sebabé Aku tumindak mengkono,
wangsulana, 'Sarèhné wong Israèl wis
ninggal Aku lan nyembah allah liyané
nalika isih manggon ana ing tanahé
dhéwé, mulané saiki bakal dadi baturé
wong manca ana ing negara liya."

²⁰Pangandikané Pangéran, "Anak-
turuné Yakub kandhanana, wong-wong
Yéhuda wènèhana weruh,

²¹'Rungokna, hé wong bodho lan tanpa
budi. Kowé duwé mripat nanging ora
ndeleng, kowé duwé kuping nanging ora
ngrungu.

²²Aku iki Pangéran; yagéné kowé
ora wedi karo Aku? Yagéné kowé
ora gemeter ing ngarsa-Ku. Wedhi
Dakdadèkaké watesé segara, wates sing
ora kena dilangkahi. Senajan ombaké

molak-malik, lan jume gur iya ora bisa ngliwati wates mau.'

²³ Nanging kowé kuwi bangsa sing atiné wangkal lan mbangkang. Kowé nylèwèng lan ninggal Aku.

²⁴ Kowé ora tau mosik ing sajroning atimu, 'Dakngabekti marang Allah!' Senajan Aku nekakaké udan, iya udan awal, iya udan akir miturut wektuné, sarta saben taun nekakaké panèn.

²⁵ Nanging dosa-dosamu gawé wurungé barang-barang becik mau lan pialamu ngedohaké kabegjan saka ing kowé.

²⁶ Ing antarané umat-Ku ana sing ala atiné, sing arep njiret wong carané kaya wong sing masang jaring arep njaring manuk.

²⁷ Wong mau kurungané dikebaki manuk, iya mengkono enggoné ngebaki omahé nganggo barang-barang rampasan. Mulané padha sugih-sugih lan gedhé wibawané,

²⁸ sarta awaké lemu ginuk-ginuk. Pialané ngluwih-ngluwihi. Bocah lola ora diwènèhi apa sing dadi haké, lan wong mlarat ora dilayani kanthi adil.

²⁹ Nanging Aku, Pangéran, bakal ngukum penggawéné wong-wong mau,

bakal Dakwales sakèhé pialané bangsa iki.

³⁰ Apa sing wis kelakon ana ing tanah kéné kuwi nisthané katog:

³¹ Nabi-nabiné padha mulangaké goroh. Para imam padha tundhuk karo préntahé nabi-nabi. Mangka umat-Ku padha seneng waé karo kaanan sing kaya mengkono. Nanging yèn kuwi mau kabèh wis katog banjur apa sing bakal ditindakaké?"

6¹ Hé wong Bènyamin, padha mlayua metu golèk pangungsèn! Oncata saka Yérusalèm! Slomprèt ing Tekoa unèkna. Gawéa pretandha geni ing Bèt-Kerem. Sebab saka Lor bakal teka bebaya lan pangrusak.

² Kutha Sion kuwi éndah, nanging bakal karusak.

³ Ing panggonan kono para raja bakal padha nancepaké kémah kanggo pengasoané wadyabalané. Kémah-kémahé bakal ditancepaké ngepung kutha Sion, saben wong milih panggonan sing disenengi.

⁴ Wong-wong mau bakal muni, "Ayo padha tata-tata nyerbu Yérusalèm! Saben wong kudu siaga! Kita bakal

nyerbu ing wayah awan! Nanging saiki wis kasèp. Saiki wis soré. Sedhéla menèh bakal peteng.

⁵ Beciké kita nyerbu mengko bengi waé; bètèngé kutha kita gempur dhisik."

⁶ Pangéran dhawuh marang para raja mau supaya negori wit-witan lan ngurug lemah ing sakubengé témbok-témboké Yérusalèm. Pangandikané Pangéran, "Aku bakal ngukum kutha iki merga saka akèhé panindhés kang kelakon ana ing kono.

⁷ Kaya déné etuk ngetokaké banyu, kaya mengkono Yérusalèm enggoné bakal nindakaké piala. Aku krungu swaraning pangrodha-peksa^d lan karusakan ana ing kutha kono, sing Dakpirsani mung wong lara lan wong kang padha ketaton thok.

⁸ Hé wong ing Yérusalèm, kasusahan iki dadia pepéling marang kowé. Yèn ora, kowé bakal Daktégakaké. Kuthamu bakal Dakwalik dadi ara-ara samun, lan dadi tanah sing suwung."

⁹ Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika marang aku mengkéné, "Israèl bakal diprithili kaya kebon anggur

---

^dngrodha-peksa: memperkosa (bhs. Ind.).

sing diasag wohé sawisé diundhuh. Mulané tulungana saben wong sing bisa kokslametaké mumpung isih ana wektu."

¹⁰Atur wangsulanku, "Sinten ingkang purun mirengaken menawi kawula pituturi utawi kawula émutaken? Margi manahipun wangkal lan nampik pangandika Paduka. Kawula namung badhé dipun gegujeng, menawi nyariyosaken menapa ingkang Paduka ngandikakaken dhateng kawula wau.

¹¹Paukuman Paduka dhateng tiyang-tiyang damel bentèring manah kawula, Gusti. Lan kawula mboten saged ngampet malih!" Pangéran banjur ngandika marang aku, "Paukuman-Ku esokna marang bocah-bocah sing ana ing dalan-dalan, suntaken ana ing satengahé para nonoman. Bapa lan biyung bakal padha ditawan, semono uga kaki-kaki lan nini-nini.

¹²Omahé bakal dienggoni déning wong liya, mengkono uga palemahané; bojo-bojoné padha digawa. Wong satanah kéné bakal Dakukum kabèh.

¹³Saben wong, gedhé-cilik padha ngarah bathi srana goroh. Malah tekan

para nabi lan para imam padha ngapusi rakyat.

¹⁴ Pangucapé marang umat-Ku, kaya mung weruh tatu mlècèt sethithik, mula pangucapé, 'Ora apa-apa', senajan satemené tatu mau gawat.

¹⁵ Apa padha duwé rasa isin nindakaké sing mengkono mau? Ora! Babar-pisan ora padha isin. Rainé mbrabak waé ora. Mulané bakal padha tiba, bareng karo wong-wong liyané. Aku bakal rawuh lan ngukum wong-wong kuwi. Lah mengkono bakal pungkasané wong-wong mau. Aku Pangéran wis ngandika!"

¹⁶ Pangandikané Pangéran marang umaté, "Ngadega ana ing prapatan lan ngawasna. Takokna dalan sing lawas dhéwé, lan takona dalan sing becik dhéwé, kuwi ambahen, supaya uripmu dadi tentrem." Nanging wong-wong mau padha mangsuli, "Mboten! Kula mboten badhé ngambah mergi menika."

¹⁷ Pangandikané Pangéran menèh, "Aku wis ngangkat wong jaga, sing bakal ngandhani kowé supaya nitèni uniné tengara slomprèt." Nanging wong-wong

mau padha mangsuli, "Kula mboten purun mirengaken."

¹⁸ Pangéran nuli ngandika menèh, "Rungokna, hé sakèhé bangsa-bangsa. Titènana apa sing bakal dialami déning umat-Ku.

¹⁹ Hé bumi, ngrungokna! Aku bakal nekakaké paukuman marang bangsa iki, yakuwi ngundhuh rancangané dhéwé. Merga padha ora nitèni pangandika-Ku, lan dhawuh-dhawuh-Ku padha ditampik.

²⁰ Lah apa gunané Aku kasaosan menyan saka Syéba utawa wewangèn sing asalé saka tanah adoh? Sesaosané bakal Daktampik lan kurban-kurbané ora ndadèkaké renaning penggalih-Ku.

²¹ Mulané bangsa mau bakal Dakgawé kesandhung lan tiba. Para bapak lan anak-anaké bakal mati, mengkono uga mitra-mitra lan para tanggané bakal padha tiwas."

²² Pangandikané Pangéran mengkéné, "Bangsa saka tanah Lor bakal teka. Bangsa gedhé saka panggonan sing adoh asalé bakal nglurug perang.

²³ Padha nggawa panah lan pedhang, ambek nganiaya lan ora duwé welas. Samasa teka padha nunggang jaran

swarané jume gur kaya samodra.
Kabèh wis siaga arep nempuh kutha
Yérusalèm."

²⁴ Aku padha krungu opyaké, mula
tanganku padha jimpé, atiku ajur, perih
rasané, kaya wong wadon sing lagi
nglarani.

²⁵ Kita padha ora wani metu menyang
pategalan utawa mlaku ana ing dalan-
dalan, merga mungsuh padha nggawa
gegaman lan ana ing ngendi-endi ana
pagiris.

²⁶ Pangandikané Pangéran marang
umaté, "Padha nganggoa bagor lan
nglésoda ana ing awu. Padha sesambata
kaya wong sing kepatèn anaké lanang
ontang-anting, merga mungsuh sing
arep numpes kowé wis cedhak.

²⁷ Yéré mia, umat-Ku lèlèren, kaya
patrapé wong sing ngluluh wesi,
delengen kepriyé sanyatané.

²⁸ Umat kuwi atiné wangkal lan seneng
nglawan. Atosé atiné presasat prunggu
lan wesi. Kabèh padha kebak piala.

²⁹ Pawoné murub sakatogé, nanging
wesiné ora lèlèh. Tanpa guna nglèlèr
umat-Ku, merga wong sing ala ora kena
dipisah.

³⁰ Mulané umat-Ku bakal karan 'Barang tampikan', merga wong-wong mau wis padha Daktampik." Mengkono pangandikané Pangéran.

7 ¹ Aku didhawuhi Pangéran ngadeg ana ing gapurané Pedalemané Allah, sing kanggo liwat wong Yéhuda, enggoné arep padha ngibadah. Aku didhawuhi ngumumaké apa sing bakal ditindakaké déning Pangéran Allahé Israèl Kang Mahakwasa. Pangandikané Pangéran, "Nindakna kabecikan, mesthi kowé Daklestarèkaké manggon ing tanah kéné.

² (7:1)

³ (7:1)

⁴ Aja ngandel marang tembung apus-apus, sing muni, 'Kita aman ana ing kéné. Iki Pedalemané Allah, iki Pedalemané Allah, iki Pedalemané Allah!'

⁵ Menawa kelakuan lan penggawému becik, yèn kowé tumindak adil siji karo sijiné.

⁶ Menawa kowé ora nyia-nyia marang wong manca, bocah lola lan randha, sarta ora ngwutahaké getihé wong resik ana ing panggonan kéné, apa déné

ora manut marang allah liyané, kang ndadèkaké bilaimu dhéwé.

⁷ Kowé mesthi bakal Daklestarèkaké manggon ana ing tanah kéné, tanah sing wis Dakparingaké marang leluhurmu dadi tanah pusakané."

⁸ "Nanging kowé padha ngandel marang tembung goroh.

⁹ Kowé padha nyolong, mematèni, nyembah brahala, wani sumpah palsu, awèh sesajèn marang Baal, sarta nyembah allah-allah sing ora kokkenal sadurungé.

¹⁰ Kowé wis padha nglakoni prekara-prekara sing Daksengiti, banjur kowé sowan ing ngarsa-Ku, ana ing Pedaleman-Ku karo muni, 'Ing kéné kita aman!'

¹¹ Apa kokkira Pedaleman-Ku iki pandhelikané bégal? Aku pirsá sakèhé penggawému.

¹² Lungaa menyang Silo, panggonan sing Dakpilih kanggo manembah marang Aku. Delengen apa kang Daktindakaké bab panggonan kuwi, merga saka dosané umat Israèl.

¹³ Kowé wis padha nglakoni dosa-dosa sing kaya mengkono uga. Senajan kowé

wis bola-bali Dakélikaké, éwasemone kowé padha ora gelem ngrungokaké. Kowé wis Daktimbali nanging ora mangsuli.

¹⁴ Mulané apa sing Daktindakaké marang Silo, uga bakal Daktindakaké marang Pedaleman iki, sing kokendel-endelaké. Ya ing panggonan, sing wis Dakparingaké marang para leluhurmu iki, Aku bakal nindakaké apa sing wis Daktindakaké ana ing Silo.

¹⁵ Kowé bakal Daktundhung saka ngarsa-Ku, padha kaya enggon-Ku mbéngkas sakèhé para sedulurmu, wong Israèl. Aku, Pangéran, wis ngandika."

¹⁶ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Yérémia, bangsa iki aja kokdongakaké. Aja koktangisi lan aja koksuwunaké apa-apa. Aja koksuwunaké welas marang Aku, merga panyuwunmu mesthi ora Dakpiyarsakaké.

¹⁷ Apa kowé ora weruh apa sing padha dilakoni ana ing kutha-kuthané Yéhuda, lan ing dalan-dalan ing kutha Yérusalèm?

¹⁸ Bocah-bocah padha nglumpukaké kayu. Wong lanang-lanang padha gawé geni gedhé, wong wadon-wadon padha ngulet jladrèn, padha dienggo gawé

emplèk-emplèk sesajèn kanggo déwa wadon sing diarani Pramèswarining Langit. Kejaba kuwi uga awèh sesajèn anggur marang allah liya-liyané, mula padha gawé gerahing penggalih-Ku.

¹⁹ Nanging satemené apa Aku sing padha ditatoni? Ora, dhèwèké padha natoni awaké dhéwé.

²⁰ Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, bakal ngesokaké paukuman-Ku marang Pedalemané Allah iki. Dakesokaké marang manungsa lan kéwan, malah marang wit-witan lan tanduran sing ana ing sawah-sawah. Paukuman-Ku bakal kaya geni sing ora kena disirep.

²¹ Hé umat-Ku, ana kurban sing kokobong nganti entèk ana ing mesbèh, nanging ana sapérangan sing olèh kokpangan. Kanggoné Aku, kurban mau kena kokpangan kabèh.

²² Sing Dakdhawuhaké marang leluhurmu nalika Dakentasaké saka tanah Mesir kuwi dudu bab kurban obongan utawa kurban sembelèhan.

²³ Nanging bab mbangun-turut marang Aku, kuwi sing Dakdhawuhaké, nuli Aku bakal dadi Allahé, lan wong-wong mau

dadi umat-Ku, sing mlaku ngambah dalan sing Daktuduhaké, mula bakal padha nemu kabegjan.

²⁴ Nanging wong-wong mau padha ora mbangun-turut utawa nggatèkaké, malah padha wangkal atiné lan nggugu karepé dhéwé, nganti kaanané saya tambah rekasa.

²⁵ Wiwit wektuné para leluhurmu padha luwar, metu saka tanah Mesir tekan sepréné, Aku ora kendhat-kendhat ngutus abdi-Ku para nabi nekani kowé.

²⁶ Nanging ora ana sing digatèkaké. Malah atimu saya wangkal lan pembangkangmu ngungkuli para leluhurmu.

²⁷ Dadi Yérémia, pangandika kuwi kandhakna marang umat-Ku. Éwasemono bakal ora padha gelem ngrungokaké. Senajan kokundang karo bengok-bengok, éwasemono bakal ora padha semaur.

²⁸ Senajan kokpituturi supaya bangsa iki mbangun-turut marang Aku, Pangéran Allahé, utawa kokkandhani manut piwulang lan paukuman sing wis didhawahaké, wong-wong bakal ora ngrèwès. Kasetyan marang prejanjian-

Ku wis sirna, malah digunem waé wis ora."

²⁹"Hé para wong ing Yérusalèm, rambutmu padha cukuren lan buwangen. Padha ngidungna kidungé wong sing lagi kepatèn. Ngidunga ana ing pucaké punthuk-punthuk. Merga Aku, Pangéran lagi duka, lan umat-Ku wis Daktampik.

³⁰Wong-wong Yéhuda wis padha nglakoni piala. Wong-wong mau padha mrenahaké reca-recaning brahalané ana ing Pasucèn-Ku, lan padha najisaké Pedaleman-Ku.

³¹Ana ing Lebak Ben-Hinom padha gawé mesbèh, sing padha disebut Tofèt, kanggo ngurbanaké anak-anaké lanang lan wadon kaobong ing geni. Aku ora tau ndhawuhaké sing mengkono, lan ya ora tau ana penggalih sing mengkono.

³²Mulané bakal ana wektuné, panggonan kono ora kasebut Tofèt utawa Lebak Ben-Hinom, nanging Lebak Panyembelèhan. Panggonan mau bakal kagawé kuburan, sebab ora ana panggonan liyané sing kena dienggo ngubur.

³³ Jisimé bangsa iki bakal dadi pakané manuk lan kéwan galak, lan ora ana sing nggusahi.

³⁴ Tanahé bangsa iki bakal dadi ara-ara samun. Ing kutha-kuthané Yéhuda lan ing dalan-dalané Yérusalèm bakal ora ana swaraning kabungahan. Lan bakal ora ana giyak-giyaké wong sing jagong ing pésta mantèn, sebab tanah iki bakal Dakdadèkaké gempuran.

8 ¹ Ing wektu kuwi balungé para raja ing Yéhuda, lan balungé para penggedhé, sarta balungé para imam lan para nabi, apa déné balungé para wong isiné Yérusalèm, bakal padha diwetokaké saka kubur-kuburé.

² Padha dielèr ing cedhaké srengéngé, rembulan sarta lintang-lintang, sing ditresnani, dianut, disembah, lan dijaluki pitulungan sarta disujudi déning bangsa iki.

³ Kekarèné bangsa ala iki sing Daksebar ing endi-endi, bakal pilih mati ketimbang karo urip. Aku, Pangéran Allah Kang Mahakwasa wis ngandika."

⁴ Aku didhawuhi Pangéran kandha mengkéné marang umaté, "Wong upama tiba apa ora tumuli ngadeg menèh? Yèn

wong lakuné kesasar, apa ora mbalik menèh.

⁵ Nanging yagéné umat-Ku sing ninggal Aku ora tau bali menèh? Kowé padha gondhèlan kenceng karo brahala-brahalamu, tanpa gelem mratobat, bali marang Aku menèh.

⁶ Aku nilingaké supaya mireng, nanging ora tau mireng wong sing caturan kanthi jujur. Ora ana siji waé ing antaramu sing nggetuni penggawéné sing ala. Ora ana siji waé sing takon, 'Kaluputanku apa?' Saben wong padha nerusaké pialané dhéwé-dhéwé, kaya jaran mbedhal menyang peperangan.

⁷ Manuk bango ngerti bali yèn wis tekan mangsané, semono uga manuk dara, manuk kedhali^e sarta kuntul ngerti mangsané ngalih panggonan. Nanging umat-Ku ora ngerti tatanan pepréntahan-Ku.

⁸ Kokbisa-bisamu kandha yèn kowé kuwi wicaksana lan ngerti marang dhawuh-dhawuh-Ku? Ngertia yèn dhawuh-dhawuh-Ku wis diowahi déning para ahli Torèt.

---

^ekedhali: peksi sriti.

⁹ Para wasis mau bakal padha kwirangan, bingung dhéwé lan kewelèh. Satemené wis padha nampik pangandika-Ku, banjur isih kadunungan kawicaksanan apa?

¹⁰ Mulané tanah garapané bakal Dakpasrahaké wong liya, lan bojoné Dakparingaké marang wong liya. Saben wong, gedhé cilik, kabèh padha ngarah bathi srana goroh. Dalah nabi-nabi lan para imam pisan padha tegel ngakali rakyat.

¹¹ Padha arep nambahi tatuné bangsa-Ku, nanging anggepé tatuné mau ora sepiraa. Tembungé, 'Wis apik kabèh', mangka satemené kabèh ora ana sing becik.

¹² Hé umat-Ku, apa kowé ora isin nglakoni kanisthan sing semono gedhéné? Jebul kowé ora rumangsa kwirangan. Kowé ora idhep isin. Mulané kowé bakal rubuh kaya wong liya-liyané. Lan kuwi bakal kelakon samasa Aku nekakaké paukuman-Ku marang kowé. Aku, Pangéran wis ngandika.

¹³ Umat-Ku bakal Dakundhuh, kaya carané wong ngundhuh panènané. Nanging ibaraté wit anggur, ora ana

wohé anggur; ibaraté wit anjir, wohé anjir ora ana. Malah godhongé waé wis padha alum. Mulané tanah garapan mau bakal Dakpasrahaké marang wong liya."

¹⁴ Umaté Allah banjur padha rerasanan mengkéné, "Yagéné kita padha thenguk-thenguk waé? Ayo padha nglumpuk, mlebu kutha-kutha sing ana bètèngé, lan mati ana ing kana. Kita wis ditibani ukuman pati déning Allah kita. Kita diparingi ngombé wisa, merga kita wis padha nglakoni dosa marang Panjenengané.

¹⁵ Kita ngarep-arep tekané katentreman lan kabegjan, jebul sing teka mung pagiris.

¹⁶ Mungsuh-mungsuh kita wis padha tekan kutha Dhan; kita wis padha krungu mbengingèhé jaran-jarané. Satanah kabèh padha gemeter krungu swarané bala jaranan saya cedhak. Tekané mungsuh mau bakal ngrusak tanah kita dalah saisiné kabèh, kutha-kutha lan sakèhé wong sing manggon ana ing kono."

¹⁷ "Diawas, sebab Aku bakal nekakaké ula ing antaramu, ula sing mandi, sing

ora kena dijapani, bakal padha nyokot kowé."

¹⁸ Sedhihku ora kena dilipur, atiku prihatin banget.

¹⁹ Rungokna panangisé bangsaku; sanegara padha nangis kabèh, tembungé, "Apa Pangéran wis ora ana ing Sion? Apa Ratuning Sion wis ora dhedhampar ana ing kana menèh?" Pangéran, Ratuné paring wangsulan, "Yagéné kowé gawé duka-Ku srana enggonmu nyembah marang brahala, lan srana enggonmu sujud marang brahala-brahala ngamanca sing ora bisa apa-apa?"

²⁰ Umat mau banjur padha kandha, "Mangsané panas wis kliwat, panèné wis rampung, nanging kita meksa durung kapitulungan slamet."

²¹ Atiku remuk, merga bangsaku diremuk; aku sedhih kaya wong sing kepatèn, atiku semplah babar-pisan.

²² Apa ing Giléad ora ana tamba? Apa ing kana ora ana dokter? Apa sebabé déné bangsaku larané ora mari-mari?

9 ¹ Mbok sirahku dadia etuk sing ngetokaké banyu, lan mripatku dadia

pancuraning eluh, supaya aku rina wengi bisa nangisi umatku sing padha dipatèni.

²Upama aku manggon ing ara-ara samun, aku bakal bisa lunga ninggal bangsaku, merga bangsaku padha nylèwèng kabèh, klebu golongané wong sing kianat.

³Ilaté gampang ngucapaké tembung goroh; dudu keadilan lan kabeneran, nanging goroh sing ngerèh ing tanah kono. Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku kelantur-lantur nindakaké piala, lan ora ngakoni yèn Aku iki Allahé."

⁴Saben wong jumaga ing ngatasé mitrané, lan ora ana wong ngandel karo seduluré dhéwé; sebab sedulur-seduluré tukang mukir kaya Yakub, lan saben wong mitenah mitrané dhéwé.

⁵Wong kabèh padha ngapusi kancané, ora ana sing kandha sanyatané. Ilaté wis dikulinakaké ngucap goroh, lan ora ana sing marèni dosané. Tindak kekerasan siji nusul sijiné, laku goroh siji disusul liyané. Pangéran ngandika yèn Panjenengané ditampik déning umaté.

⁶(9:5)

⁷Iya merga sing mengkono mau Pangéran Kang Mahakwasa ngandika,

"Umat-Ku bakal Daklebur kaya slaka, Daklèlèr supaya murni. Umat-Ku wis nglakoni piala, ora liya kudu Daklebur lan Daklèlèr.

⁸ Ilaté padha karo panah sing dicencem^f ing wisa; selawasé mung ngucapaké goroh thok. Saben wong omongé manis karo pepadhané, nanging sanyatané masang kala-jiret.

⁹ Apa penggawé sing mengkono kuwi Daktogaké waé, apa piala sing mengkono mau ora wajib diwales? Aku, Pangéran, wis ngandika!"

¹⁰ Aturku, "Kawula badhé nangisi redi-redi lan tanah-tanah pangènan, margi sami garing, mangka mboten wonten tiyang ingkang langkung ing ngriku. Swantening lembu lan ménda mboten kepireng malih, peksi lan kéwan galak inggih sampun sami késah saking ngriku."

¹¹ Pangandikané Pangéran, "Yérusalèm bakal Dakgawé jugruga, sing dienggoni asu ajag. Kutha-kuthané Yéhuda bakal Dakdadèkaké gempuran, sing ora kena dienggoni."

---

^fdicencem: dipun kum, dipun rendhem.

¹² Aku banjur matur, "Dhuh Pangéran, kénging menapa tanah menika dados risak, garing lan suwung kados ara-ara samun, ngantos mboten wonten tiyang ingkang langkung ing ngriku? Menapa wonten tiyang wasis ingkang mangertos maksudipun menika sedaya? Sinten ingkang Paduka blakani ngantos saged nerangaken dhateng tiyang sanès?"

¹³ Pangandikané Pangéran, "Kuwi kabèh tekané merga umat-Ku wis ninggal piwulang sing wis Dakparingaké, padha ora dièstokaké, lan padha ora nglakoni apa sing dadi dhawuh-Ku.

¹⁴ Malah padha mangkotaké atiné, sarta nyembah sujud marang reca-recané Baal, manut piwulangé para leluhuré.

¹⁵ Mulané, saiki rungokna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, lan apa sing bakal Daktindakaké: Umat-Ku bakal Dakwènèhi pangan butrawali⁹ lan Dakombèni banyu rempelu.

¹⁶ Bakal Daksebar ana ing antarané bangsa-bangsa sing ora padha dingertèni, utawa disumurupi déning para leluhuré. Kejaba kuwi Aku bakal

---

⁹butrawali: bratawali.

ngirim tentara sing merangi, nganti umat-Ku tumpes kabèh."

¹⁷ Pangéran, Allah Kang Mahakwasa ngandika, "Nitènana apa sing saiki kelakon! Nekakna para wong wadon sing padha nangis yèn ana wong kepatèn. Wong-wong mau konen nglagokaké kidung panguburan."

¹⁸ Pangucapé wong-wong ing Yérusalèm, "Para wong nangis kuwi énggal tekakna, bèn nglagokaké kidung panguburan kanggo kita, nganti mripat kita nètèsaké luh lan tlapukané nrocok saka deresé luh sing metu."

¹⁹ Rungokna swaraning wong padha sesambat ing Sion, "Aku wis padha katumpes, aku padha kwirangan banget! Aku kudu padha ninggal tanahku; omahku padha dirubuhaké."

²⁰ Aku mangsuli, "Hé para wong wadon! Padha rungokna pangandikané Pangéran. Anak-anakmu wadon warahana nyanyi kidung pesambat, lan para mitramu warahana nglagokaké kidungé wong kepatèn."

²¹ Adhuh, pati wis mlebu ing omah kita metu ing jendhéla, malah wis mlebu ana ing kedhaton. Anak kita padha dipatèni

ana ing dalan-dalan, lan nonoman kita dipatèni ana ing pasar-pasar.

²²Ing ngendi-endi ana jisim pating gléthak, kaya tumpukan kotoran kéwan ing pategalan, kaya gandum sing dierit lan ditinggal mengkono waé déning sing ngenèni, tanpa ana sing nglumpukaké. Iki kabèh didhawuhaké déning Pangéran marang aku, sing kudu dakwartakaké."

²³Pangandikané Pangéran, "Wong wasis aja ngumukaké kawicaksanané, lan wong rosa aja gemunggung ngumukaké karosané, utawa wong sugih aja ngendelaké kasugihané.

²⁴Yèn ana wong sing arep umuk, umuka enggoné duwé sesurupan ing ngatasé Aku lan ngerti marang kersa-Ku, merga sih-kadarmané tetep ing selawasé, lan Aku nindakaké kabeneran lan keadilan ana ing bumi. Prekara-prekara sing mengkono kuwi sing ndadèkaké renaning penggalih-Ku." Mengkono pangandikané Pangéran.

²⁵Pangéran ngandika mengkéné, "Bakal tekan wektuné Aku ngukum bangsa Mesir, Yéhuda, Édom, Moab lan wong-wong sing manggon ana ing ara-ara samun, sing padha ngethok

rambuté. Bangsa-bangsa mau padha tetak, nanging ora netepi prejanjian sing ditandhani nganggo tetak mau. Bangsa-bangsa iki padha kaya bangsa Israèl, ora padha netepi prejanjian-Ku."
²⁶ (9:25)

10¹ Hé umat Israèl, rungokna pangandikané Allah marang kowé mengkéné,

² "Aja nurut dalané bangsa-bangsa liya; aja padha kagèt déning rerupan sing katon ing langit, senajan bangsa-bangsa liya padha giris.

³ Kaprecayané bangsa-bangsa mau ora teges, ora ana ajiné. Cethané mengkéné: Wong negor wit ana ing alas, kayuné banjur diukir-ukir nganggo piranti déning kriya.^h

⁴ Nuli direngga nganggo slaka lan emas. Sawisé mengkono dipaku ana ing panggonané, supaya ora tiba.

⁵ Reca-reca sing mengkono kuwi rak ora béda karo wewedèn manuk sing dipasang ana ing pategalan, sing padha ora bisa caturan. Kudu padha digéndhong mrana-mréné merga ora padha bisa mlaku dhéwé. Aja padha wedi

---

^hkriya: tukang emas (kemasan).

karo brahala-brahala mau, sebab ora padha bisa ngganggu-gawé manungsa, ora bisa gawé becik utawa ala marang kowé."

⁶ Dhuh Allah, mboten wonten ingkang nyamèni Paduka; Paduka menika mahakwasa. Paduka menika mahaluhur saha mahasekti.

⁷ Sinten ingkang mboten badhé ngluhuraken asma Paduka. Ratuning para bangsa? Paduka pantes kacaosan kaurmatan. Mboten wonten ingkang kados Paduka, ing antawisipun para manungsa ingkang wicaksana, utawi antawisipun para raja.

⁸ Tiyang-tiyang sedaya wau gemblung lan tanpa budi, saged angsal piwulang menapa, saking reca kajeng?

⁹ Reca-reca wau kalapis mawi slaka saking Spanyol, mawi emas saking Ufas, asiling pedamelanipun kriya. Sami dipun enggèni sandhangan bludru wungu, asil tenunanipun tukang tenun ingkang trampil.

¹⁰ Nanging Paduka, dhuh Allah, menika saèstu Allah. Paduka menika Allah ingkang gesang, Ratu ingkang langgeng. Menawi Paduka duka, jagad gemeter,

para bangsa mboten kiyat nadhahi
paukuman Paduka!

¹¹ (Wong-wongmu padha kandhanana
yèn brahala kuwi ora nitahaké langit lan
bumi. Malah bakal padha disirnakaké
saka ing bumi.)

¹² Pangéran nitahaké bumi srana
pangwasané; srana kawicaksanané
enggoné nitahaké jagad sarta njèrèng
sakèhé langit.

¹³ Atas dhawuhé, banyu sing ana ing
langit banjur padha gemuruh, ndadèkaké
méga mumbul saka pungkasané bumi.
Panjenengané ndhawuhaké bledhèg
mbarengi tibané udan, lan angin
diwetokaké saka gudhang simpenané.

¹⁴ Ndeleng sing mengkono mau,
manungsa ngrumangsani enggoné
bodho lan dudu apa-apa. Kriya
sing ngukir-ukir reca banjur padha
kwirangan, merga brahala gawéaning
tangané mau allah palsu lan barang
mati.

¹⁵ Barang sing ora ana ajiné lan
ngguyokaké; sarta bakal dilebur déning
Allah.

¹⁶ Allahé Yakub ora kaya brahala
kuwi. Panjenengané kang nitahaké

samubarang; sing milih Israèl dadi umat kagungané, asmané kasebut Allah Kang Mahakwasa.

¹⁷ Hé wong Yérusalèm, kowé wis dikepung! Barang-barangmu klumpukna.

¹⁸ Kowé bakal dibuwang déning Pangéran saka tanah kéné. Kowé bakal diremuk kabèh, siji waé ora ana sing kari. Pangéran wis ngandika.

¹⁹ Wong-wong ing Yérusalèm padha sesambat, "Adhuh cilaka temen awakku, awakku kebak tatu, sing ora kena ditambani! Kaya mengkéné sangsara sing kudu daksandhang!

²⁰ Kémahku wis rusak kabèh, tali-tali sing kanggo nyancang wis padha pedhot. Anak-anakku wis padha ninggal aku, ora ana sing kèri ngedegaké kémahku menèh. Ora ana sing masang kémah lan ngetrapaké geberé."

²¹ Wangsulanku, "Para pemimpin kita sami bodho-bodho; ora padha nyuwun pirsamarang Allah. Kuwi sing marakaké padha ora olèh gawé, lan njalari wong-wong kita padha pating slebar.

²² Rungokna! Ana kabar teka! Bakal ana gègèr teka saka bangsa-bangsa tanah Lor. Wadyabalané bakal ngrusak

kutha-kuthané Yéhuda dadi gempuran lan ara-ara samun, sing dienggoni asu ajag."

²³ Dhuh Allah, kawula sami mangertos, bilih manungsa mboten kwasa ngerèh lampahipun piyambak; lan tiyang ingkang mlampah mboten kwasa mrenahaken jangkahipun piyambak.

²⁴ Dhuh Allah, umat Paduka mugi kawelèhaken, namunga sawetawis kémawon, sampun mawi paukuman Paduka, supados kawula mboten sami sirna sedaya.

²⁵ Paukuman Paduka mugi kaesokna dhateng bangsa-bangsa ingkang mboten nyembah dhateng Paduka, sarta dhateng tiyang-tiyang ingkang nampik Paduka. Tiyang-tiyang menika sami mejahi umat Paduka, ngantos kawula sami tumpes babar-pisan, sarta tanah kawula kadadosaken gempuran.

11 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Kowé ngrungokna surasané janji iki. Lan iki dhawuhna marang para wong ing Yéhuda lan wong-wong sing padha manggon ana ing Yérusalèm,

³ Yèn Aku Pangéran Allahé Israèl bakal nibakaké paukuman marang saben wong sing ora netepi surasané Prejanjian kuwi.

⁴ Prejanjian kuwi Dakanakaké karo para leluhuré nalika Dakirid metu saka tanah Mesir. Yakuwi tanah sing kanggoné Israèl kaya pawon paleburan wesi. Wong-wong mau Dakdhawuhi supaya padha mbangun-turut karo Aku lan netepi sakèhé dhawuh-dhawuh-Ku. Yèn padha mbangun-turut bakal dadi umat-Ku lan Aku dadi Allahé.

⁵ Aku bakal netepi janji-Ku marang para leluhuré, yakuwi Dakparingi tanah sing subur lan makmur kaya sing padha dienggoni saiki." Unjukku, "Inggih, Gusti."

⁶ Pangandikané Pangéran marang aku, "Pangandika iki kabèh dhawuhna marang kutha-kuthané Yéhuda lan wartakna ana ing dalan-dalan ing Yérusalèm. Kandhakna mengkéné, 'Kowé padha ngrungokna surasané prejanjian iki lan padha tetepana.'

⁷ Nalika para leluhuré Dakentas saka tanah Mesir wis Dakweling kanthi banget supaya padha mbangun-turut marang Aku, lan weling-Ku mau ora

kendhat-kendhat Dakambali tekan sepréné.

⁸ Nanging wong-wong mau ora padha ngrungokaké lan ora padha mbangun-turut. Saben wong tetep mangkotaké atiné lan nglakoni piala kaya sing uwis-uwis. Padha Dakdhawuhi netepi Prejanjian, nanging ora ngèstokaké. Mulané nuli Dakdhawahi paukuman sing kasebut ana ing Prejanjian mau."

⁹ Pangéran nuli ngandika marang aku, "Para wong ing Yéhuda lan wong-wong sing padha manggon ing Yérusalèm padha rujuk arep nglawan Aku.

¹⁰ Ateges wong-wong mau padha mbalèni durakané para leluhuré, sing iya padha emoh nggatèkaké dhawuh-dhawuh-Ku. Malah banjur padha nyembah allah-allah liyané. Turuné Israèl lan turuné Yéhuda wis padha nglanggar Prejanjian sing Dakgawé karo para leluhuré.

¹¹ Mulané saiki padha Dakpituturi yèn Aku bakal nekakaké karusakan, lan wong-wong ora bakal bisa oncat. Samasa padha sesambat marang Aku, Aku bakal ora miyarsakaké.

¹² Wong-wong Yéhuda lan Yérusalèm mau bakal padha marani allah-allahé sing padha disembah, karo nggawa sesajèn lan kurban. Ana ing kono padha nangisi brahala-brahalané njaluk pitulungan. Nanging brahala-brahala mau bakal ora bisa awèh pitulungan.

¹³ Brahalané wong-wong ing Yéhuda kuwi cacahé padha karo cacahé kutha-kutha sing ana ing Yéhuda, lan para penduduké kutha Yérusalèm padha ngedegaké mesbèh kanggo Baal sing nistha mau, cacahé padha karo cacahé lurung ing kutha kono.

¹⁴ Mulané, Yérémia, kowé aja ndongakaké bangsa iki, lan aja koksuwunaké apa-apa marang Aku. Yèn padha ketekan bebaya lan sesambat marang Aku, mesthi ora bakal Dakpiyarsakaké."

¹⁵ Pangandikané Pangéran, "Umat sing Daktresnani padha nindakaké penggawé ala. Apa gunané padha mlebu ing Pasucèn-Ku? Apa dikira bisa ngedohaké bebaya srana ngucapaké janji-janji lan srana saos kurban? Apa srana mengkono bakal olèh kabungahan?"

¹⁶ Dhèk biyèn umat kuwi tau Daksebut: wit zaitun sing ngrembuyung, kebak woh sing éndah. Nanging saiki kalawan swara gemuruh godhongé bakal Dakobong lan pang-pangé Daksempali.

¹⁷ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, sing nandur Israèl lan Yéhuda; nanging saiki Dakancam arep Daksirnakaké. Enggoné ketaman mengkono mau merga saka penggawéné dhéwé sing ala, yakuwi padha gawé kurban kanggo nyembah marang Baal, nganti memungu bebendu-Ku."

¹⁸ Pangéran wis maringi pirsam marang aku yèn mungsuh-mungsuhku padha ngrancang ngarah patiku.

¹⁹ Aku iki presasat cempé lulut sing dijupuk arep disembelèh, mangka aku ora ngerti yèn rancangané sing ala kuwi ditujokaké marang aku. Ujaré mengkéné, "Ayo wité padha ditegor, mumpung isih seger. Wongé kita patèni waé, supaya aja ana sing éling menèh marang jenengé."

²⁰ Aku banjur ndedonga marang Pangéran, "Dhuh Allah Inggang Mahakwasa. Paduka menika hakim inggang adil, inggang ndadar telenging

batos lan manah. Prekawis kawula menika kawula pasrahaken ing asta Paduka. Mugi kawula saged ningali tumindak ing pemales Paduka dhateng tiyang-tiyang menika."

²¹ Wong-wong Anatot padha ngancam arep matèni aku, yèn aku nerusaké enggonku martakaké pangandikané Allah.

²² Pangéran Kang Mahakwasa nuli ngandika, "Wong-wong Anatot bakal Dakukum! Wongé nonoman bakal padha mati ana ing peprangan. Anak-anaké bakal padha mati kaliren.

²³ Aku wis netepaké wektuné wong-wong Anatot mau padha ketekan ing bebaya. Lan yèn tekan wektuné ora ana wong Anatot siji waé sing kari urip."

12 ¹ Dhuh Pangéran, saupami kawula paben kaliyan Paduka, mesthi Paduka ketitik leres. Namung keparenga kawula matur bab prekawis keadilan. Kénging menapa tiyang awon sami subur? Tiyang mboten jujur sami ketrimah gesangipun?

² Tiyang-tiyang menika Paduka tanem, lajeng sami ngedalaken oyod, sami tuwuh sarta ngedalaken woh. Tiyang-

tiyang wau sami ngalem Paduka, senajan sejatosipun mboten sami maèlu dhateng Paduka.

³ Nanging, dhuh Allah, Paduka tepang kaliyan kawula, pirsane menapa ingkang kawula tindakaken, pirsane ugi bilih kawula tresna dhateng Paduka. Tiyang-tiyang menika mugih Paduka gèrèd medal kados ménda ingkang badhé kapragat; mugih Paduka simpen ngantos dumugih wekdalipun dipun sembelèh.

⁴ Ngantos pinten dangunipun tanah kawula garing, lan rumput-rumput sami alim? Kéwan lan peksi sami pejah margi saking durakanipun bangsa kawula. Inggih menika tiyang-tiyang ingkang sami mungel, "Gusti Allah ora pirsane sing kita lakoni."

⁵ Pangandikané Pangéran, "Yérémia, yèn kowé balapan karo wong waé wis kesel, kepriyé bisamu balapan karo jaran? Yèn ana ing negara sing tentrem waé kowé wis rumangsa ora aman, méndahané menèh yèn kowé ana ing alas gedhé ing Yardèn?"

⁶ Sedulur-sedulurmu tunggal bapa-biyung wis ngapusi kowé sarta padha

mèlu nglawan kowé. Yèn ana tembungé manis marang kowé, aja kokgugu!"

⁷ Pangéran ngandika mengkéné, "Israèl wis Daktinggal; umat pilihan-Ku wis Daktampik. Umat sing Daktresnani wis Dakulungaké marang mungsuh-mungsuhé.

⁸ Bangsa sing Dakpilih wis nyingkur Aku; kaya singa ing alas, mengkono enggoné padha nyenggrang marang Aku. Mulané Daksengiti.

⁹ Umat pilihan-Ku kuwi kaya manuk, sing diserang déning manuk alap-alap saka ngarep lan saka mburi. Kéwan-kéwan galak padha undangan, supaya teka mèlu pésta!

¹⁰ Akèh raja-raja ngamanca padha teka ngrusak kebon anggur-Ku; padha ngidak-idak palemahan-Ku, mula tanah-Ku sing éndah dadi mosak-masik.

¹¹ Tanah mau dadi ara-ara samun sing marahi ngenes lan suwung ana ing ngarsa-Ku. Satanah wrata dadi ara-ara sing bera, ora ana sing nggarap.

¹² Tanah mau ketekan rampog-rampog sing tekané ngliwati punthuk-punthuk gundhul lan segara wedhi. Aku nekakaké perang sing ngrusak satanah kono

kabèh, nganti ora ana wong sing urip kanthi tentrem.

¹³Umat-Ku padha nyebar gandum, nanging ngenèni rerungkudan. Padha nyambut-gawé keras, nanging ora olèh apa-apa. Merga saka banteré bebendu-Ku panèn-panèn padha wurung."

¹⁴Pangandikané Pangéran, "Bangsa-bangsa tangga-teparoné Israèl wis padha ngrusak tanah sing Dakparingaké marang umat Israèl. Bangsa-bangsa sing gawé piala bakal Dakpundhut saka tanahé, kaya tanduran sing dibedhol, supaya Yéhuda bisa luwar saka bangsa-bangsa mau.

¹⁵Nanging sawisé mengkono Aku bakal melasi bangsa-bangsa mau, lan bakal Dakbalèkaké menyang tanahé dhéwé-dhéwé menèh.

¹⁶Yèn bangsa-bangsa mau gelem ngrasuk agamané bangsa-Ku kalawan gumolonging ati lan gelem supata demi asmané Allah kang gesang — kaya biyèn enggoné muruki bangsa-Ku supata demi jenengé Baal — bangsa-bangsa mau bakal kepétung dadi umat-Ku lan bakal padha Dakberkahi.

¹⁷ Nanging yèn ana bangsa sing ora mbangun-turut, bakal Dakbedhol saoyod-oyodé sarta Daktumpes. Aku, Pangéran wis ngandika."

13 ¹ Aku didhawuhi Pangéran tuku sabuk léna lan nganggo sabuk mau ing lambungku, nanging aja nganti dakcelup ing banyu.

² Aku banjur lunga tuku sabuk, lan sabuké dakenggo.

³ Pangéran nuli ngandika menèh,

⁴ "Lungaa menyang Bengawan Éfrat lan sabuké dhelikna ana ing sela-selaning parang."

⁵ Aku banjur mangkat lan sabuké dakdhelikaké ana ing sacedhaké Bengawan Éfrat.

⁶ Let sawetara dina aku didhawuhi Pangéran bali menyang Bengawan Éfrat menèh njupuk sabuké.

⁷ Dadi aku mrana menèh, nanging bareng dakdhudhah sabuk sing daksimpen ana ing kana mau jebul wis rojah-rajèh (suwèk), nganti wis ora kena dienggo menèh.

⁸ Pangéran banjur ngandika menèh,

⁹ "Mengkéné iki enggon-Ku bakal damel rojah-rajèh merga piangkuhé Yéhuda lan piangkuhé Yérusalèm.

¹⁰ Bangsa ala iki wegah ngrungokaké pangandika-Ku. Atiné wangkal lan selawasé ala. Padha manut allah liyané, banjur dibektèni lan disembah-sembah. Mulané bakal padha kaya sabuk iki sing wis ora ana gunané babar-pisan.

¹¹ Kaya upamané sabuk kraket ing lambungé wong, mengkono kersa-Ku supaya wong Yéhuda lan wong Israèl padha kraket karo Aku. Srana mengkono umat mau dadi kagungan-Ku sing memuji lan ngluhuraké asma-Ku. Nanging wong-wong mau padha ora mbangun-turut marang Aku."

¹² Gusti Allah ngandika menèh karo aku, "Yérémia, kandhaa karo umat Israèl yèn saben guci kudu diisèni anggur nganti kebak. Wong-wong mau bakal mangsuli yèn saben guci wis diisèni anggur.

¹³ Banjur kandhaa yèn Aku, Pangéran, bakal maringi ngombé anggur nganti padha mendem, yakuwi raja-raja turuné Dawud, para imam, para nabi lan wong kabèh sing ana ing Yérusalèm.

¹⁴ Nanging wong-wong mau tuwa-enom banjur bakal padha Dakjèblèsaké siji karo sijiné, nganti padha remuk kabèh. Aku bakal ora maringi palimirma utawa welas, kabèh bakal Dakpatèni."

¹⁵ Hé wong Israèl, Gusti Allah wis ngandika! Padha ngasorna badanmu lan ngrungokna pangandikané.

¹⁶ Urmatana Pangéran, Allahmu, sadurungé Panjenengané nekakaké pepeteng. Lan kowé padha kejlungup ana ing pegunungan; sadurungé Panjenengané malik pepadhang sing kokarep-arep, dadi pepeteng lelimengan.

¹⁷ Yèn kowé ora gelem ngrungokaké, aku bakal nangis karo dhelikan, nangisi piangkuhmu. Aku bakal nangis kelara-lara lan eluhku bakal trocosan, merga umaté Pangéran bakal kabuwang, kairid lunga dadi wong tawanan.

¹⁸ Pangandikané Pangéran marang aku, "Matura marang Sang Prabu lan ibuné, supaya padha medhun saka dhamparé, merga makuthané sing éndah bakal kapundhut saka mestakané.

¹⁹ Kutha-kuthané Yéhuda sing sisih Kidul wis dikepung; ora ana sing bisa lolos. Wong-wong ing Yéhuda kabèh

wis ditawan lan digawa lunga menyang pembuwangan."

²⁰ "Yérusalèm, delengen! Mungsuhamu wis teka, medhun saka tanah sisih Lor! Endi wong-wong sing diprecayakaké marang pangrumatmu, wong-wong sing kokegung-egungaké?

²¹ Kowé arep muni kepriyé, yèn wong sing kokkira mitramu jebul nelukaké kowé lan njajah kowé? Apa kowé ora ngrasakaké lara kaya wong wadon sing lagi nglarani.

²² Yèn kowé arep ngerti apa sebabé kowé nandhang sangsara sing mengkono mau, nganti sandhanganmu disuwèk-suwèk lan dirucat, kuwi merga saka pialamu sing wis sundhul langit.

²³ Wong cemaniⁱ apa bisa salin kulit? Utawa macan tutul mbuwang tutulé? Yèn bisa, kowé sing seneng gawé dosa, iya bisa gawé becik.

²⁴ Kowé bakal disebar déning Allah kaya damèn kasebul ing anginé segara wedhi.

²⁵ Kuwi sing kapesthèkaké dadi nasibmu. Mengkono putusané Pangéran ing ngatasé kowé, merga kowé wis padha lali marang Panjenengané lan

---

ⁱcemani: bangsa kulit cemeng.

nganut allah-allah liyané, sing sejatiné dudu Allah.

²⁶ Allah piyambak sing bakal ngrucat sandhanganmu nganti katon kawiranganmu.^j

²⁷ Panjenengané pirsá enggonmu nindakaké prekara-prekara sing disengiti Panjenengané. Panjenengané pirsá enggonmu nyembah brahala ana ing punthuk-punthuk lan ing sawah-sawah, kaya wong lanang sing kepéncut marang bojoné tanggané, utawa jaran lanangan ngoyak jaran wadon. Hé wong Yérusalèm! Kowé wis diukum! Mbésuk kapan enggonmu arep dadi suci?"

14 ¹ Pangéran ngandika marang aku bab mangsa ketiga garing ngerak mengkéné,

² "Yéhuda lagi nandhang sedhah merga kepatèn; kutha-kuthané presasat kutha mati. Wongé padha nglésod ing lemah merga saka sedhahé, lan Yérusalèm ngundang-undang njaluk tulung.

³ Wong sing sugih-sugih padha kongkonan baturé golèk banyu; bareng tekan kulah, jebul kulahé kothong; nuli

---

^jkawirangan: kemaluan (bhs. Ind.).

padha bali nggawa jun^k kothong. Mulané wong-wong padha semplah lan bingung, rainé padha ditutupi.

⁴ Sarèhné ora ana udan, lemahé dadi garing. Wong tani padha kecuwan, lan padha nutupi rainé.

⁵ Menjangan ing ara-ara manak, nanging anaké ditinggal, merga ora ana suket.

⁶ Kuldi alasan padha ngadeg ana ing pucaké punthuk, padha megap-megap kaya asu ajag; pandelengé lamur merga padha ora olèh pangan.

⁷ Bangsaku bengok-bengok marang aku njaluk tulung, tembungé, 'Senajan kawula dipun gugat déning dosa-dosa kawula, dhuh Pangéran, kersaa paring pitulungan, kados ingkang Paduka janjèkaken. Kawula sampun wongsal-wangsul nyingkur Paduka, sarta sampun damel dosa dhateng Paduka.

⁸ Paduka menika andel-andelipun Israèl, inggih namung Paduka piyambak. Namung Paduka piyambak ingkang saged ngluwari kawula saking paukuman menika. Kénging menapa Paduka kados tiyang neneka wonten ing tanah menika,

---

^kjun: wadhah toya.

kados tiyang lelampah ingkang namung mampir sipeng kémawon.

⁹ Kénging menapa Paduka kados tiyang ajrih, kados perwira ingkang mboten gadhah daya mitulungi? Paduka rak wonten ing tengahipun umat Paduka, dhuh Allah. Kawula rak umat kagungan Paduka, mugi sampun ngantos nilar kawula."

¹⁰ Pangandikané Allah marang umaté mengkéné, "Wong-wong seneng nyingkur Aku, lan ora bisa menggak kekarepané dhéwé. Mulané Aku ora seneng karo wong-wong mau. Dosa-dosané bakal tansah Dakéling-éling, lan bakal Dakukum."

¹¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Kowé aja nyuwunaké pitulungan kanggo wong-wong kuwi marang Aku.

¹² Senajan padha pasa Aku ora arep miyarsakaké pesambaté. Senajan padha nyaosaké kurban obongan lan kurban dhaharan, iya ora bakal gawé renaning penggalih-Ku. Malah wong-wong mau bakal padha Daktumpes ana ing peprangan nganti padha mati merga kaliren lan pageblug."

¹³ Aturku, "Dhuh Allah Ingkang Mahakwasa. Paduka pirsá bilih para nabi sami nyriyosi tiyang-tiyang menika, bilih badhé mboten wonten peprangan lan paceklik, awit miturut sanjangipun tiyang-tiyang wau Paduka sampun janji piyambak. Malah ing tanah ngriki namung badhé wonten katentreman kémawon."

¹⁴ Nanging Pangéran paring wangsulan, "Para nabi padha medhar wangsit palsu nganggo asma-Ku. Aku ora ngutus nabi-nabi mau. Aku ora paring dhawuh apa-apa, iya ora weling ngucapaké tembung sakecap. Wangsit sing padha ditampa mau pinangkané ora saka Aku. Mulané ramalané ora ana gunané merga asalé mung saka pangothak-athiké dhéwé.

¹⁵ Aku, Pangéran, nedahaké marang kowé apa sing bakal Daktindakaké kanggo para nabi, sing padha ora Dakutus, nanging padha medhar wangsit nganggo asma-Ku, pangucapé, 'Ing tanah kéné bakal ora ketekan perang lan ora ketekan paceklik.' Wong-wong mau bakal Daktumpes srana perang lan paceklik.

¹⁶ Wong-wong sing padha ngandel marang ramalané nabi-nabi mau iya bakal padha Dakpatèni srana peprangan lan paceklik. Jisimé bakal padha dibuwang ana ing dalan-dalané Yérusalèm, lan ora ana wong sing bakal ngubur. Mengkono sing bakal dialami déning wong-wong mau kabèh, klebu uga bojoné, anak-anaké lanang lan wadon. Aku bakal males sakèhé durakané."

¹⁷ Pangéran ndhawuhi aku, supaya ngandhani wong-wong, sepira sedhihé atiku. Mengkéné tembungku, "Aku daknangis rina wengi, daknangis ora meneng-meneng, merga bangsaku banget enggoné ketaton, tatu sing mbebayani.

¹⁸ Yèn aku metu ana ing ara-ara, ing kono aku weruh jisimé wong sing padha mati ing peprangan; yèn aku mlebu kutha, aku weruh wong sing padha mati kaliren. Para nabi lan para imam padha nglakoni pegawéané, nanging ora ngerti apa sing ditindakaké."

¹⁹ Dhuh Pangéran, menapa Yéhuda Paduka tampik babar-pisan? Menapa tiyang-tiyang ing Sion Paduka tatoni

ngantos mboten saged kasarasaken malih? Kawula sami ngajeng-ajeng wontenipun katentreman, nanging mboten nampi menapa-menapa ingkang saé; kawula sami ngantos-antos kesarasan, nanging ingkang dhateng malah panganiaya.

²⁰ Dhuh Allah, kawula sami damel dosa dhateng Paduka, kawula sami ngakeni dosa-dosa kawula, lan dosanipun para leluhur kawula.

²¹ Kersaa ngémuti dhateng janji Paduka, lan kawula mugi sampun ngantos Paduka wirangaken. Paduka sampun ngantos ngrèmèhaken dhampar Paduka ingkang mulya. Prejanjian Paduka kaliyan kawula sampun ngantos Paduka lebur.

²² Brahalanipun bangsa-bangsa mboten sami ndhatengaken jawah; langit saking dayanipun piyambak mboten saged ndhatengaken jawah. Dhuh Pangéran Allah kawula, namung Paduka ingkang sami kawula antos-antos. Awit inggih namung Paduka piyambak ingkang saged nindakaken sedaya wau.

15 ¹ Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Senajan Musa lan Samuèl padha ngadeg ana ing ngarsa-

Ku, Aku ora bakal melasi wong-wong iki. Padha singkirna, padha tundhungen saka ngarsa-Ku.

²Yèn padha takon kowé apa sebabé padha ditundhung, kandhaa yèn Aku ngandika mengkéné, 'Salong ana sing ditakdiraké mati merga lelara, mulané ya padha mrono parané! Salong ana sing ditakdiraké mati ing peprangan, dadi ya padha mrono parané. Salong ana sing ditakdiraké dadi wong tawanan, dadi iya mrono-mrono parané.'

³Aku, Pangéran kang netepaké patang prekara sing bakal kelakon mau; wong-wong mau bakal dipatèni ana ing peprangan; jisimé bakal dilarak-larak déning asu-asu; manuk-manuk bakal notholi jisimé, lan kéwan galak bakal ngentèkaké kekarèné.

⁴Wong salumahé bumi bakal Dakgawé geter weruh asilé penggawéné Manasyè bin Hizkia ana ing Yérusalèm, nalika dhèwèké dadi raja ana ing kono."

⁵Pangandikané Pangéran mengkéné, "Sapa sing arep melasi kowé, hé wong Yérusalèm? Lan sapa sing arep béla susahmu? Sapa sing arep mampir ngaruhaké keslametané?

⁶ Wong-wongmu wis padha nampik Aku; lan kowé wis nyingkur Aku. Mulané tangan-Ku Dakangkat lan kowé Dakremuk, merga Aku wis ora tahan ngampet duka-Ku.

⁷ Kowé bakal Daktundhung metu saka saben kutha ing tanah kéné, kaya damèn kabur ing angin. Umat-Ku bakal Daktumpes, anak-anaké Dakpatèni, merga kowé ora marèni kelakuanmu sing ala.

⁸ Cacahé randha ing tanahmu bakal luwih akèh ketimbang karo wedhiné segara. Nonomanmu bakal padha Dakpatèni sajroné nedheng-nedhengé padha tuwuh, nganti ndadèkaké biyungé padha sangsara. Bakal padha Dakgebug dadakan srana pagiris lan geter.

⁹ Biyung sing kélangan anaké pitu bakal semaput, ambekané megap-megap. Padhangé srengéngé malih dadi peteng; wong mau ngalami wirang lan isin. Mungsuh-mungsuhmu bakal Dakdhawuhi matèni sakèhé wong sing isih urip. Aku, Pangéran wis ngandika."

¹⁰ Wong sing cilaka temen aku iki! Yagéne aku dilairaké déning biyungku? Déné kokdadi wong sing marakaké

regejegan lan bebantahaning antarané wong-wong satanah kabèh. Mangka aku ora tau motangaké marang wong liya, éwasemono aku ana ing ngendi-endi disepatani wong.

¹¹ Dhuh Allah, mugi-mugi ndhawuhana kawula, saupamia enggèn kawula ngladosi Paduka menika mboten kalayan éklasing manah, utawi kawula mboten nyuwunaken sih Paduka kanggé para mengsah kawula, samasa sami ngalami karupekan.

¹² (Mboten wonten tiyang ingkang saged mutung tosan, langkung-langkung tosan ingkang asalipun saking tanah Lèr, ingkang kagemblèng kaliyan prunggu.)

¹³ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Aku bakal ngutus mungsuh-mungsuh njarah-rayah kasugihan lan raja-branané bangsa-Ku, kanggo ngukum pialané sing ditindakaké wrata satanah kabèh.

¹⁴ Aku bakal ndadèkaké umat-Ku ngawula marang para mungsuhé, ing tanah manca sing durung dingertèni, merga mulading bebendu-Ku sing ora kena disirep ing selawasé."

¹⁵ Unjukku, "Dhuh Pangéran, Paduka pirsam samukawis. Mugi kersa ngèngeti dhateng kawula lan mitulungi kawula. Kawula nyuwun mugi Paduka malesaken dhateng tiyang-tiyang ingkang sami ngoyak-oyak kawula. Tiyang-tiyang menika mugi sampun ngantos Paduka sabari, sarta lajeng sami saged mejahi kawula. Paduka mugi èngèt bilih enggèn kawula dipun siya-siya menika krana saking enggèn kawula nglampahi ayahan ingkang Paduka paringaken dhateng kawula.

¹⁶ Menawi Paduka paring dhawuh, saben tembung kawula pirengaken. Kawula menika kagungan Paduka, dhuh Allah Ingkang Mahakwasa. Pangandika Paduka menika ngebaki manah kawula srana kabingahan lan kabegjan.

¹⁷ Kawula mboten naté jagongan kaliyan tiyang ingkang remen sembranan, utawi tumut gegujengan lan bingah-bingah kaliyan piyambakipun. Margi mituhu dhateng dhawuh Paduka, kawula tansah mencil piyambakan, margi manah kawula sampun Paduka kebaki nepsu.

¹⁸ Kénging menapa kawula kedah tansah nandhang kasisahan? Kénging

menapa tatu-tatu kawula mboten kénging dipun jampèni? Kénging menapa mboten sami pulih saras malih? Menapa Paduka badhé damel gela dhateng kawula, kados lèpèn ingkang mboten ajeg toyanipun?"

¹⁹ Pangéran paring wangsulan marang pesambatku mau, mengkéné. "Yèn kowé mratobat, kowé bakal Dakangkat dadi abdi-Ku menèh. Menawa kowé kandha sing bener lan ora ngawur tanpa teges, kowé bakal Dakdadèkaké nabi-Ku menèh. Wong-wong bakal padha bali marani kowé menèh, mula kowé ora prelu marani wong-wong mau.

²⁰ Kowé bakal Dakdadèkaké bètèng prunggu sing sentosa. Wong-wong mau bakal merangi kowé, nanging bakal ora bisa ngalahaké kowé. Aku bakal nganthi lan ngampingi kowé nganti kowé bakal aman.

²¹ Kowé bakal Dakluwari saka pangwasané wong ala lan wong ambek siya. Aku, Pangéran sing ngandika!"

16 ¹ Pangéran ngandika menèh marang aku mengkéné,

² "Kowé aja rabi lan duwé anak ana ing panggonan iki.

³ Kowé Dakkandhani apa sing bakal kelakon mungguh bocah-bocah sing dilairaké ana ing kéné lan wong tuwané.

⁴ Kuwi bakal padha mati merga déning lelara sing nggegirisi, lan ora ana wong sing bakal nangisi utawa mendhem jisimé. Jisim-jisimé bakal katumpuk kaya uwuh ana ing lemah. Wong bakal padha dipatèni ana ing peperangan utawa merga saka kaliren. Jisimé bakal dadi pangané manuk-manuk lan kéwan galak."

⁵ "Kowé aja layad ing omahé wong sing lagi kepatèn. Aja mèlu susah utawa béla-sungkawa. Bangsa iki wis ora Dakparingi berkah tentrem-rahayu, kadarman lan kawelasan.

⁶ Wong sugih lan wong miskin karo-karoné bakal padha mati ora dipendhem, lan ora ana sing layad. Ora ana wong sing natoni awaké utawa nyukur rambuté kanggo nélakaké sedhihing atiné.

⁷ Ora ana wong sing gelem mangan lan ngombé kanggo nglipur wong sing kepatèn kekasihé. Ora ana wong sing mèlu ngrasakaké sedhih karo wong sing kepatèn bapak utawa embokné."

⁸ "Aja mlebu ing omahé wong sing lagi nganakaké pésta. Aja mèlu jagongan ing kono, mèlu mangan lan ngombé.

⁹ Rungokna apa sing dingandikakaké déning Pangéran, Allahé Israèl, Kang Mahakwasa. Aku bakal nyirep sakèhing swaraning kabungahan lan sukan-sukan, sarta giyak-giyaké wong ana ing péstaning pengantèn. Umat iki bakal menangi kelakoné prekara iki mau kabèh."

¹⁰ "Yèn kowé ndhawuhaké pangandika iki kabèh, wong-wong bakal padha takon, apa sebabé Pangéran ngukum umaté nganti semono aboté. Wong-wong bakal padha takon piala apa sing ditindakaké déning umaté, apa dosané marang Pangéran, Allahé.

¹¹ Nuli kandhaa yèn Allah wis ngandika mengkéné, 'Para leluhurmu wis padha nyingkur Aku lan nyembah allah liyané. Padha ninggal Aku lan ora netepi piwulang-piwulang-Ku.

¹² Nanging piala sing koklakoni saiki kuwi luwih gedhé ketimbang karo dosané leluhurmu. Kowé kabèh padha mangkotaké atimu ana ing sajroning

dosamu, merga padha ora netepi dhawuh-Ku.

¹³ Mulané kowé bakal Daktundhung saka tanah kéné, menyang tanah sing ora tau kokngertèni utawa disumurupi déning para leluhurmu. Ana ing tanah kono kowé bakal nyembah marang allah-allah liyané rina lan wengi, merga Aku ora bakal melasi kowé menèh."

¹⁴ Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Bakal ana wektuné umat sing ora supata demi asma-Ku, Allah kang sipat gesang, sing wis ngentas Israèl saka tanah Mesir.

¹⁵ Bakal padha supata demi asma-Ku, Allah kang sipat gesang, sing wis ngluwari Israèl saka tanah Lor lan tanah-tanah liyané, panggonané umat mau Daksebar. Umat Israèl bakal Dakbalèkaké menèh ing tanahé dhéwé, sing Dakparingaké marang para leluhuré. Aku, Pangéran, sing ngandika."

¹⁶ Pangéran ngandika menèh mengkéné, "Aku bakal nekakaké wong golèk iwak sing bakal njaring umat-Ku. Aku iya bakal nekakaké juru mbebedhag akèh bèn mburu lan matèni wong-wong sing padha manggon

ana ing pegunungan, ing punthuk lan ing guwa-guwa sing ana ing selaning karang-karang.

¹⁷ Tingal-Ku ngawasaké apa sing padha dilakoni kabèh. Ora ana prekara sing samar tumraping Aku. Dosa-dosané ora ana sing ilang saka paningal-Ku.

¹⁸ Dosa lan durakané umat-Ku bakal Dakwales tikel-matikel, merga wis padha najisaké tanah-Ku srana brahala-brahala, barang sing mati kaya bathang. Tanah-Ku dikebaki brahala-brahala najis sing kaya mengkono mau."

¹⁹ "Dhuh Pangéran, Paduka menika ingkang ngreksa lan paring kekiyatan dhateng kawula, saha paring pitulungan menawi kawula ngalami karupekan. Bangsa-bangsa badhé marek saking pungkasaning bumi sarta matur, 'Para leluhur kawula sami mboten gadhah menapa-menapa kejawi allah-allah palsu, saha brahala-brahala ingkang tanpa gina.

²⁰ Menapa manungsa saged damel allah piyambak? Mboten, saupamia saged, allah wau Allah palsu."

²¹ Pangéran ngandika, "Sepisan iki kanggo ing selawasé Aku bakal

ngetingalaké kasektèn lan pangwasa-Ku, nganti padha weruh yèn Aku iki jumeneng Allah."

17 ¹Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé wong Yéhuda, dosamu wis kacathet nganggo pèn wesi, lan ditulis ing atimu nganggo inten lancip sarta diukir ing pojok-pojoking mesbèhmu.

²Wong-wongmu padha manambah ana ing mesbèh-mesbèh lan cagak-cagak pamujan sing didegaké kanggo brahalané Dèwi Asyéra, ing ngisoré saben wit gedhé, lan ana ing pucaké punthuk-punthuk,

³sarta ana ing gunung-gunung lan ing tanah ngaré. Barang-darbèkmu lan raja-branamu bakal Dakulungaké dadi rayahan, minangka walesé dosamu ana ing sawratané tanahmu kéné.

⁴Tanah sing Dakparingaké marang kowé bakal Dakpundhut, lan kowé bakal Dakdadèkaké baturé mungsuh-mungsuhmu ana ing tanah sing ora tau koksumurupi, merga paukuman-Ku mulad-mulad kaya geni sing ora kena disirep ing selawas-lawasé."

⁵ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Aku bakal ngukum wong sing nyingkur
Aku lan wong sing ngendelaké
kekuwatané manungsa, sing sanyatané
mung apes waé.

⁶ Wong kuwi presasat eri pulet-puletan
sing thukul ing tanah garing ing ara-ara
samun, ing tanah sing cengkar. Wong
mau bakal ora ngalami kabegjan.

⁷ Nanging Aku bakal mberkahi wong
sing kumandel marang Aku.

⁸ Wong kuwi bakal kaya wit sing
ditandur ana ing pinggiring kali, sing
oyod-oyodé tumancep ana ing banyu.
Wit mau ora krasa ketaman panas ing
mangsa ketiga, merga godhongé tetep
ijo royo-royo; ora kuwatir ing mangsané
ngerak; lan ora kendhat enggoné
ngetokaké woh.

⁹ Sapa sing bisa njajagi atiné
manungsa? Julig lan pinter ngapusi
tanpa tandhing; wis kebacut atos kaya
watu, sapa sing bisa ngempukaké?

¹⁰ Aku, Pangéran kang pirsá atiné
wong, lan ndadar tekan telenging batiné.
Supaya wong siji-siji Dakganjar, manut
kelakuané, miturut penggawéné."

¹¹ Wong sing nglumpukaké kasugihan nganggo patrap sing ora jujur, kuwi kaya ayam alas sing ngengremi endhog sing dudu endhogé dhéwé. Tengah-tengahé umuré wong mau bakal kélangan kasugihané, lan wekasané umuré bakal ketara, yèn dhèwèké sanyatané wong gemblung.

¹² Pedalemané Allah kuwi presasat dhampar kang luhur, sing wiwit-wiwitan mula ngadeg ana ing gunung sing dhuwur.

¹³ Dhuh Pangéran, Paduka menika ingkang dipun antos-antos déning Israèl. Sedaya tiyang ingkang nyingkur Paduka badhé nandhang kwirangan. Tiyang-tiyang murtad wau badhé sami sirna kados nama ingkang kaserat wonten ing lebu, awit sami nilar Paduka, etuking toya gesang.

¹⁴ "Dhuh Pangéran, mugi kersa nyarasaken kawula, temtu kawula badhé saras babar-pisan; kawula mugi Paduka luwari, ngantos kawula badhé tentrem saèstu. Inggih namung Paduka piyambak ingkang kawula puji-puji!"

¹⁵ Tiyang-tiyang sami mungel dhateng kawula mekaten, "Pangandikanipun

Allah ingkang ngancam dhateng kula sedaya kokmboten kelampahan? Mbok cobu Pangéran dipun aturi ngleksanani samnika!"

¹⁶Nanging dhuh Allah, kawula mboten naté meksa Paduka supados ndhatengaken paukuman dhateng bangsa menika. Kawula mboten kepéngin bangsa menika nemahi sangsara. Paduka pirsu piyambak, bilih kawula mboten naté nyuwun supados Paduka ndhatengaken paukuman dhateng bangsa menika.

¹⁷Paduka mugu sampun ngantos dados pagiris dhateng kawula, awit Paduka menika pangungsèn kawula.

¹⁸Tiyang ingkang sami nyia-nyia kawula mugu sami Paduka damel wirang, sarta kawula piyambak mugu Paduka éman, dhuh Pangéran. Tiyang-tiyang menika sami girisa, nanging kawula piyambak sampun ngantos giris. Sami kadhawahana paukuman lan dipun gepuka ngantos ajur-mumur.

¹⁹Pangandikané Pangéran marang aku, "Yéremia, pangandika iki umumna ana ing gapuraning kutha sing kanggo mlebu-metu raja Yéhuda yèn rawuh lan

ninggal kutha. Mengkono uga wartakna ana ing gapurané Yérusalèm liya-liyané.

²⁰Wartakna marang raja-raja lan sakèhé wong sing manggon ing Yérusalèm; lan saben wong sing mlebu-metu ing gapura padha ngrungokna apa sing Dakdhawuhaké.

²¹Kandhanana yèn padha kepéngin urip pengingen mikul utawa nggéndhong gawan apa waé ing dina Sabbath, utawa nggegawa metu ing gapurané Yérusalèm.

²²Utawa nggegawa apa waé saka ing omahé ana ing dina Sabbath. Ing dina Sabbath ora kena padha nyambut-gawé. Dina kuwi kudu padha disucèkaké, kaya sing wis Dakdhawuhaké marang para leluhuré.

²³Para leluhuré padha ora mbangun-turut marang Aku lan padha ora netepi dhawuh-Ku. Malah padha mangkotaké atiné, dadi padha ora nurut lan ora nanggapi dhawuh-Ku.

²⁴Wong-wong mau padha kandhanana, supaya padha netepi dhawuh-Ku. Ing dina Sabbath padha ora kena nggawa gawan metu gapurané kutha iki. Dina Sabbath kudu padha disucèkaké lan

ing dina mau padha ora kena nglakoni pegawéan apa waé.

²⁵Yèn dhawuh kuwi ditetepi, para raja lan para pangéran sing padha mlebu-metu ing gapurané kutha Yérusalèm bakal kaparingan pangwasané Raja Dawud. Enggoné mlebu kutha bakal karo nunggang kréta lan jaran bebarengan karo wong-wong ing Yéhuda. Kutha Yérusalèm bakal tansah kebak wong.

²⁶Wong-wong saka kutha-kuthané Yéhuda bakal padha teka, mengkono uga wong-wong saka désa-désa sakiwatengené Yérusalèm. Wong-wong bakal padha teka saka daérah Bènyamin, saka sikiling gunung-gunung lan saka daérah Yéhuda sisih Kidul. Bakal padha kemrubut nggawa kurban obongan lan kurban sembelèhan, kurban dhaharan lan menyan, apa menèh kurban pamuji marang Pedalemané Allah.

²⁷Nanging wong-wong mau kudu padha nucèkaké dina Sabbath lan ing dina mau padha ora kena liwat gapurané kutha karo nggawa gawan. Yèn ora mengkono, gapura-gapurané Yérusalèm bakal Dakobong. Kedhaton-kedhatoné

Yérusalèm bakal entèk kamangsa ing geni sing ora kena disirep."

18¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²"Lungaa marang omahé kundhi.¹ Ana ing kono Aku bakal paring dhawuh marang kowé."

³Aku banjur mangkat lan satekané ing omahé kundhi, wongé lagi gawé grabah nganggo piranti.

⁴Yèn grabahé sing digarap mau ora kabeneran, lempungé banjur diwangun menèh digawé grabah liyané.

⁵Pangéran banjur ngandika marang aku,

⁶"Apa Aku ora wenang nindakaké ing sakersa-Ku marang bangsa Israèl kaya patrapé kundhi karo lempungé? Kowé ana ing asta-Ku kaya lempung sing ana ing tangané kundhi.

⁷Samasa Aku arep mbedhol, ngremuk, utawa numpes sawijining bangsa utawa kraton,

⁸mangka bangsa mau mratobat saka dosané, Aku bakal ora sida ndhawahaké paukuman sing arep Daktindakaké.

---

¹kundhi: tukang grabah pecah.

⁹ Kosokbaliné, yèn Aku wis ngandika arep mbangun sawijining bangsa utawa kraton,

¹⁰ mangka bangsa mau ora mbangun-turut marang Aku lan malah nglakoni piala, Aku bakal ora sida nindakaké apa sing wis Dakngandikakaké.

¹¹ Mulané wong-wong Yéhuda lan wong-wong Yérusalèm padha kandhanana yèn Aku wis ngrancang arep ndhawahaké paukuman marang wong-wong mau. Kandhanana supaya mratobat, marèni kelakuané sing ala; konen urip sing becik.

¹² Wong-wong mau bakal padha mangsuli, 'Kénging menapa kula kedah sami mratobat? Mboten prelu; kula badhé tetep mangkotaken manah lan tetep nglampahi piawon, kados ingkang dados sedyaning manah kula.'"

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Takona marang saben bangsa, apa tau ana lelakon sing kaya mengkono? Bangsa Israèl wis nglakoni piala sing kebangeten!

¹⁴ Apa pucuk-pucuké pegunungan Libanon tau ora ketutupan ing salju?

Apa kali-kaliné sing banyuné adhem tau garing?

¹⁵Nanging umat-Ku kelakon ora éling marang Aku; padha ngobong dupa kanggo reca ukir-ukiran. Padha nyimpang saka dalan sing biyèn diambah, lan ngambah dalan sing sabeneré dudu dalan.

¹⁶Tanahé nganti dadi panggonan sing nggegirisi, lan dadi cecamahan ing selawas-lawasé. Angger wong sing liwat kono bakal padha kagèt ndeleng kaanan ing kono; sarta padha gèdhèg-gèdhèg saka gumuné.

¹⁷Umat-Ku bakal Daksebar ana ing ngarepé mungsuhé, kaya bledug sing kabur katerak ing angin saka Wétan. Umat-Ku bakal Dakungkuraké, lan yèn ketekan bebaya bakal Daktégakaké."

¹⁸Wong-wong Israèl banjur padha muni mengkéné, "Ayo kita padha sarembug mbèrèsi Yéremia! Rak ora kurang imam sing bisa mulang kita, lan akèh wong pinter sing bisa awèh rembug marang kita, sarta nabi-nabi sing medharaké sabdané Pangéran. Kita ndakwa marang Yéremia, banjur kita ladèkaké marang

pengadilan, lan kita aja nggugu karo tembungé."

¹⁹ Aku banjur ndedonga marang Pangéran, "Dhuh Pangéran, mugi miyarsakaken atur kawula, sarta tembungipun para mengsah kawula.

²⁰ Kesaénan menapa badhé dipun wales piawon, déné sami ngedhuk luwangan kanggé masangi kawula? Paduka temtu inggih kémutan enggèn kawula sowan marek ing ngarsa Paduka, nyuwunaken sih-palimirma kanggé tiyang-tiyang menika, supados mboten Paduka dhawahi paukuman.

²¹ Nanging samenika, dhuh Pangéran, anak-anakipun mugi Paduka damel pejah kaliren. Tiyang-tiyang menika sami tiwasa ing peprangan, supados para sémahipun sami kécalan lakinipun lan anak-anakipun. Tiyang-tiyangipun sami pejaha margi sesakit lan para nènèmanipun pejah wonten ing peprangan.

²² Griyanipun kadhatengana rampog ingkang dadakan ngrampog griya-griyanipun. Kadamela sami jerit-jerit margi saking giris. Margi tiyang-tiyang menika sampun sami ngedhuk luwangan

kanggé ndhawahaken kawula, lan sami masang kala kanggé njiret kawula.

²³ Dhuh Pangéran, Paduka pirsane piyambak enggènipun sami ngangkah mejahi kawula. Sampun ngantos dosanipun Paduka apunten, sarta durakanipun sampun ngantos Paduka bucal saking ngarsa Paduka. Mugi Paduka dadosaken sami ambruk wonten ing ngarsa Paduka, sarta Paduka dhawahi paukuman."

19 ¹ Aku didhawuhi Pangéran tuku guci sing digawé saka lempung, karo ngajak para tuwa-tuwané umat lan para tuwa-tuwané imam sawetara,

² didhawuhi metu menyang Lebak Ben-Hinom. Ana ing kono aku didhawuhi medharaké sabda sing bakal kaparingaké marang aku.

³ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Raja-raja ing Yéhuda lan wong-wong Yérusalèm, padha ngrungokna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl. Aku bakal nekakaké bebaya sing ndadèkaké saben wong sing krungu padha éram.

⁴ Merga wong-wong wis padha ninggal Aku lan padha najisaké panggonan iki

srana enggoné padha kekutug nyembah marang allah liya-liyané sing ora disumurupi déning wong iki lan déning para leluhuré, sarta déning para raja ing Yéhuda. Panggonan kéné wis dikebaki getihé wong sing ora kaluputan.

⁵ Wong-wong mau padha ngedegaké mesbèhé Baal kanggo ngobong anak-anaké ing geni kanggo kurban. Sing mengkono mau ora saka dhawuh-Ku, malah Aku ora tau kagungan penggalih sing mengkono kuwi.

⁶ Mulané bakal ana wektuné panggonan kéné ora karan Tofèt utawa Lebak Ben-Hinom, nanging Lebak Panyembelèhan.

⁷ Ing panggonan kéné rancangan-rancangane wong Yéhuda lan wong Yérusalèm bakal Dakgawé gagal. Bakal padha Dakulungaké ing tanganing mungsuhé, nganti bakal padha dipatèni ing peprangan. Jisimé bakal dadi pakané manuk lan kéwan galak.

⁸ Aku bakal nekakaké karusakan gedhé ing kutha kéné, nganti saben wong sing liwat ing kéné padha giris lan gumun banget.

⁹ Kutha iki bakal dikepung déning mungsuhé lan wong sing manggon

ing kutha mau bakal dipatèni kabèh. Pangepungé kutha mau bakal nggegirisi banget, mula wong sing manggon ana ing kutha kono bakal mangan dagingé pepadhané, malah dagingé anaké dhéwé."

¹⁰ Aku banjur didhawuhi déning Pangéran mecah guciné ing ngarepé wong-wong sing padha mèlu aku.

¹¹ Lan kandha yèn iki merga saka dhawuhé Pangéran, Allah Kang Mahakwasa, sing ngandika mengkéné, "Wong-wong lan kutha iki bakal Dakremuk kaya guci sing pecah iki, nganti ora kena dipulihaké menèh. Wong-wong sing mati bakal padha dipendhem ing Tofèt, merga wis ora ana panggonan liyané menèh kanggo ngubur jisim-jisim mau.

¹² Aku janji yèn kutha iki lan wong-wongé bakal Dakdadèkaké kaya Tofèt.

¹³ Omah-omah ing Yérusalèm, kedhatoné raja-raja Yéhuda lan kabèh omah sing ing payoné tau kanggo kekutug kanggo para déwa langit, ya omah-omah sing tau kanggo ngesok anggur minangka kanggo kurban marang

para allah liyané. Sebab omah-omah mau wis padha dadi najis, ora béda karo Tofèt."

¹⁴ Sabaliku saka enggonku diutus medhar wangsit ing Tofèt, aku banjur ngadeg ana ing platarané Pedalemané Allah, sarta nglairaké sabdané Allah marang wong-wong sing ana ing kono; pangucapku,

¹⁵ "Mengkéné pangandikané Allah Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, 'Aku bakal nekakaké sakèhé paukuman sing wis Dakngandikakaké sadurungé marang kutha iki lan marang saben kutha ing sakiwa-tengené, merga atimu wangkot lan ora gelem ngèstokaké dhawuh-Ku.'"

20 ¹ Bareng Imam Pasyhur bin Imer kepalané Pedalemané Allah mireng enggonku medhar wangsit mau, ² banjur dhawuh supaya aku digebugi lan diranté ana ing sacedhaké Gapura Bènyamin sing dhuwur, ing Pedalemané Allah kono.

³ Ésuké bareng Pasyhur wis nguculi rantéku, aku muni mengkéné, "Gusti Allah mboten maringi nama panjenengan Pasyhur, nanging 'Pagiris ing saenggènggèng'.

⁴ Margi mekaten pangandikanipun Allah, 'Aku bakal ndadèkaké kowé giris marang awakmu dhéwé lan para mitramu; para mitramu kabèh bakal mati déning pedhangé para mungsuhé. Wong Yéhuda kabèh bakal padha dadi baturé raja Babil; wong sawetara bakal ditawan lan digawa menyang Babil, déné wong-wong liyané bakal dipatèni.

⁵ Sakèhé kasugihané kutha iki bakal Dakulungaké marang mungsuhé, barang-darbèké bakal dirampas kabèh, uga raja-branané para rajané Yéhuda. Sakèhé kasugihan mau bakal digawa menyang tanah Babil.

⁶ Déné kowé, Pasyhur lan brayatmu iya bakal ditawan lan digawa menyang Babil. Ana ing kana enggonmu bakal mati lan dikubur bebarengan karo para mitramu sing sok kokwedhari wangsitmu sing palsu kuwi."

⁷ Dhuh Pangéran, Paduka mbujuk kawula, kawula sampun kabujuk. Paduka langkung rosa tinimbang kawula, mila kawula Paduka kawonaken. Saben tiyang nggegujeng kawula, rintèn dalu kawula dipun poyoki.

⁸ Sebab saben medhar wangsit, kawula Paduka dhawuhi mungel kalayan sora, "Panganiaya! Bilai!" Inggih jalaran pangandika Paduka ingkang kawula wedharaken, kawula sedinten-dinten dipun poyoki lan dipun awon-awon.

⁹ Nanging samasa kawula mosik ing salebeting manah, "Daklèrèn waé enggonku dadi nabiné Allah, lan enggonku medharaké pangandikané Allah," ing manah kawula pangandika Paduka dados kados latu ingkang murub, ingkang mboten kénging kawula sirep. Senajan kawula cegah-cegah supados mboten kawula ucapaken, nanging kawula mboten kecongah.

¹⁰ Kawula mireng tiyang-tiyang sami bisik-bisik, "Wong kuwi kandha yèn ing saenggon-enggon bakal ana pagiris! Beciké kita laporaké waé marang para penggedhé!" Kanca-kanca kawula piyambak sami ngajeng-ajeng supados kawula manggih bebaya. "Bisa uga wong kuwi kena dibujuk, banjur kita cekel, lan kita wales."

¹¹ Nanging, dhuh Pangéran, Paduka njagi kawula, srana kekiyatan lan pangwasa Paduka, lan tiyang-tiyang

ingkang nyia-nyia kawula badhé nemahi cilaka. Tiyang-tiyang menika badhé kwirangan ing selami-laminipun, margi mboten badhé angsal damel. Wirangipun mboten badhé wonten telasipun.

¹² Dhuh Pangéran, Allah Ingang Mahakwaos, Pandadar Paduka menika adil! Paduka pirsane menapa ingkang wonten ing batosipun para manungsa. Kawula badhé sumerep paukuman ingkang Paduka paringaken dhateng para mengsah kawula, margi prekawis kawula sampun kawula pasrahaken ing asta Paduka.

¹³ Padha memujia marang Allah! Luhurna asmané! Awit Panjenengané ngluwari wong kang siniya-siya saka tangané wong duraka!

¹⁴ Kenaa ing laknat dina kelairanku! Dilalèkna dinané biyungku enggoné nglairaké aku!

¹⁵ Kenaa ing laknat wong sing nggawa kabar kabungahan marang bapakku, "Kowé wis kaparingan anak lanang!"

¹⁶ Wong mau dadia kaya kutha-kutha sing digempur déning Allah tanpa welas. Wong mau yèn ésuk krungu swarané

wong sesambat, lan yèn awan krungu swaraning perang.

¹⁷ Merga wong mau ora matèni aku sadurungé aku dilairaké, dadiné aku rak bakal mati ana ing wetengé biyungku?

¹⁸ O, yagéné aku kokdilairaké? Apa mung supaya aku ngalami pagiris lan kasusahan, sarta mungkasi uripku srana nandhang kwirangan?

21 ¹ Zedekia raja Yéhuda ngutus Pasyhur bin Malkia lan Imam Zéfanya bin Maaséya nemoni aku karo diweling mengkéné,

² "Kula aturi neges dhateng kersanipun Pangéran kanggé kula, margi Raja Nebukadnésar saking Babil lan tentaranipun badhé ngepung kitha Yérusalèm. Mbok menawi Pangéran kersa damel kaélokan lan nundhung Nebukadnésar késah saking ngriki."

³ Pangéran banjur ngandika marang aku, lan aku nglantaraké pangandika mau marang para utusané Zedekia.

⁴ Pangandikané Pangéran Allahé Israèl marang Zedekia mengkéné, "Zedekia, tentaramu sing perang nglawan raja Babil bakal Dakulungaké marang mungsuhé. Gegamané para prejuritmu

bakal Daktumpuk ana ing tengahé kutha.

⁵ Kowé bakal Daklawan nganggo pangwasa-Ku, paukuman-Ku, wewelak-Ku^m lan duka-Ku.

⁶ Saben wong sing manggon ing kutha kono bakal Dakpatèni. Manungsa lan kéwan bakal padha mati merga pageblug sing nggegirisi.

⁷ Nanging kowé, para pegawému lan rakyat kekarèné sing ora mati merga déning pedhang, paceklik utawa pageblug, bakal Dakulungaké marang tangané Raja Nebukadnésar lan mungsuh-mungsuhmu liyané, sing arep padha matèni kowé. Kowé bakal dipatèni déning Nebukadnésar, tanpa diéman utawa diwelasi."

⁸ Aku banjur didhawuhi Pangéran kandha karo rakyat mengkéné, "Rungokna! Pangéran ngandika mengkéné, 'Miliha endi sing kokkarepaké, dalan sing anjog ing urip apa dalan sing anjog ing pati.

⁹ Sapa sing milih tetep manggon ing kutha kéné bakal mati déning pedhang

---

^mwewelak: paukuman wujud sesakit, bebaya, lss.

utawa mati kaliren utawa mati merga saka pageblug. Nanging sing sapa metu saka kutha, banjur pasrah marang wong Babil, sing saiki ngepung kutha iki, bakal ora dipatèni, bakal diuripi.

¹⁰ Aku wis gawé putusan ora bakal ngéman kutha iki, malah arep Dakrusak babar-pisan. Bakal Dakulungaké marang raja Babil, sing bakal ngobong kutha iki nganti tapis. Aku, Pangéran wis ngandika."

¹¹ Aku banjur didhawuhi déning Pangéran nerusaké pangandikané marang para wargané kraton Yéhuda, tedhaké Dawud mengkéné, "Pangandikanipun Pangéran dhateng panjenengan sedaya mekaten, 'Sabèn dina nindakna keadilan. Wong sing disiya-siya luwarana saka tangané wong duraka. Yèn ora, durakamu bakal njalari paukuman-Ku kaya geni sing ora kena disirep.'

¹² (21:11)

¹³ Hé Yérusalèm, kowé manggon ing sandhuwuré lebak, kaya parang sing muncul saka tanah ngaré. Nanging kowé bakal Daklawan. Rumangsamu ora ana

wong sing bisa nyerang utawa nrobos bètèngmu.

¹⁴Nanging Aku bakal males sakèhé piala sing wis koklakoni. Kedhatonmu bakal Dakobong lan geniné bakal mangsa samubarang kang ana ing kiwa-tengené. Aku, Pangéran wis ngandika!"

22 ¹Aku didhawuhi déning Pangéran sowan ing ngarsané ratu ing Yéhuda, tedhaké Dawud, lan ana ing kana ngaturi pirsamarang Sang Prabu lan para pegawéné, sarta para umat sing manggon ing Yérusalèm, bab pangandikané Allah sing dhawuh mengkéné,

²(22:1)

³"Aku, Pangéran dhawuh marang kowé, supaya padha nglakoni apa sing adil lan bener. Ngayomana wong sing disiya-siya, luwarana saka tangané wong ala sing nganiaya. Aja nganiaya wong manca sing manggon ing tengahmu, bocah lola lan para randha. Aja matèni wong sing ora salah ana ing Pedalemané Allah.

⁴Yèn kowé ngèstokaké temenan apa sing Dakdhawuhaké, tedhak-turuné Dawud bakal lestari dadi raja. Para raja

lan para pegawéné sarta umat kabèh, bakal lestari mlebu-metu ing gapurané kedhaton nunggang kréta lan jaran.

⁵ Nanging yèn kowé ora ngèstokaké dhawuh-Ku, Aku wis supaos demi asma-Ku piyambak, yèn kedhaton iki bakal dadi gempuran. Aku, Pangéran wis ngandika."

⁶ "Kanggoné Aku, kedhatoné raja Yéhuda kuwi éndahé kaya tanah ing Giléad, iya kaya gunung-gunungé Libanon. Éwasemono bakal Dakdadèkaké ara-ara samun lan tanah sing suwung.

⁷ Aku ngutus wong-wong mrana sing bakal padha nggempur. Tekané bakal padha nggawa wadung, banjur padha negor lan ngrubuhaké wit-wité èrès sing becik-becik, kacemplungaké ing geni."

⁸ "Wong manca sing mbésuk padha liwat ing kono bakal padha takon-tinakon mengkéné, 'Yagéné Pangéran damel mengkéné marang negara gedhé iki?'

⁹ Nuli bakal padha diwangsuli, 'Kuwi merga umaté wis padha ninggal janjiné Pangéran, Allahé, lan padha ngabekti marang allah liya-liyané.'"

¹⁰ Hé wong Yéhuda, aja nangisi Raja Yosia; aja nganakaké patangisan ing

wektu panguburané. Nanging tangisana Yoahas, putrané, sing ditawan lan digawa lunga, mangka ora bakal bali menèh selawas-lawasé. Ora bakal weruh tanah wutah-getihé menèh.

¹¹ Pangandikané Allah ing ngatasé Yoahas bin Yosia, sing nggentèni bapakné dadi raja ing Yéhuda, "Yoahas bakal lunga saka kéné lan ora bali menèh.

¹² Yoahas bakal mati ing tanah pembuwangan, lan ora bakal weruh tanah iki menèh."

¹³ Hé, Raja Yoyakim! Cilaka wong sing mbangun omahé nganggo tumindak ala, lan njemberaké gedhongé nganggo laku goroh. Sing kongkon buruhé nyambut-gawé, tanpa diwènèhi opah.

¹⁴ Cilaka wong sing muni, "Dakgawé omah sungsun sing gedhé, nganggo kamar-kamar sing jembar." Omah mau banjur dipasang jendhéla nganggo kusèn-kusèn kayu èrès, sarta dicèt abang.

¹⁵ Apa yèn wis yasa omah saka kayu èrès, enggonmu dadi raja banjur luwih becik, ngungkuli raja liya-liyané? Bapakmu nindakaké kabeneran lan

keadilan, mula kaparingan umur dawa lan apa sing ditindakaké kasil.

¹⁶ Wong mlarat dilayani kanthi adil, lan becik tangkepé marang saben wong. Iya kaya mengkono kuwi lakuné wong sing precaya marang Allah.

¹⁷ Nanging kowé mung mikir marang awakmu dhéwé; kowé matèni wong sing ora salah sarta umatmu dhéwé koksiya-siya lan koktindhes. Aku, Pangéran wis ngandika!

¹⁸ Pangéran banjur ngandika ing ngatasé Yoyakim bin Yosia, raja ing Yéhuda, "Ora ana wong sing nangisi patiné lan muni, 'Mesakaké temen sedulurku! Memelas temen mitraku!' Iya ora ana sing nangis karo sesambat, 'Dhuh Gusti kawula', 'Dhuh ratu kawula!'

¹⁹ Enggoné dikubur carané bakal kaya wong mendhem kuldi, disèrèd banjur dibuwang ing sanjabaning gapurané Yérusalèm."

²⁰ Hé wong-wong ing Yérusalèm, menyang Libanon lan kandhaa, lungaa menyang Basan lan nangisa; merga sakèhé mitramu wis padha tumpes.

²¹ Nalika kowé isih padha mukti wibawa, Aku wis ndhawuhi kowé, nanging kowé

padha ora gelem ngrungokaké. Pancèn mengkono caramu wiwit biyèn mula; kowé ora tau ngèstokaké dhawuhé Pangéran.

²² Para penggedhému bakal kabur katerak ing angin, para mitramu bakal kaboyong dadi tawanan perang; kutha-kuthamu bakal dikalahaké lan digawé wirang, merga saka sakèhé piala sing wis koktindakaké.

²³ Hé wong sing padha manggon ana ing omah-omah kayu èrès, sing ditekakaké saka Libanon. Mesakaké temen samasa kowé mbésuk ketaman ing lelara, lelara sing tekané dadakan, kaya wong wadon sing nglarani arep bayèn.

²⁴ Pangandikané Pangéran marang Raja Yoyakhin bin Yoyakim, raja Yéhuda mengkéné, "Demi Aku, Allah kang gesang, senajan kowé dadia ali-ali cap ing asta-Ku tengen, éwasemono kowé bakal Dakcopot saka ing kono,

²⁵ lan Dakulungaké marang tangané wong sing ngarah matèni kowé. Kowé bakal Dakulungaké marang Nebukadnésar, ratu ing Babil, lan para tentarané.

²⁶ Kowé lan ibumu bakal padha Dakbuwang ing tanah sing dudu tanah kelairanmu, lan kowé padha bakal mati ana ing kana.

²⁷ Kowé bakal kepéngin bali menyang tanahmu ing kéné menèh, nanging bakal ora kelakon mulih."

²⁸ Aku banjur matur, "Menapa Raja Yoyakhin menika kados grabah pecah ingkang kabucal, utawi presasat pirantos ingkang sampun mboten kanggé, ngantos katampik ing tiyang? Menapa margi saking mekaten piyambakipun kabucal dalah saanak-anakipun dhateng tanah ngamanca?"

²⁹ Hé tanah, tanah, tanah! Rungokna pangandikané Pangéran,

³⁰ "Wong kuwi tulisen yèn ora duwé anak; wong sing sajegé uripé ora olèh gawé, sebab turuné bakal ora ana sing bisa dadi raja, lungguh ing dhamparé Dawud, sarta ngerèh tanah Yéhuda. Aku Pangéran wis ngandika!"

23 ¹ Cilaka para pangon sing njalari umaté Allah tumpes lan kocar-kacir!

² Pangandikané Pangéran, Allahé Israèl marang para raja lan wong-

wong sing mesthiné kudu ngrumati umat kagungané Allah, "Kowé padha ora mbeciki umat-Ku, malah padha kokbuyaraké lan kokgusahi. Saiki kowé bakal Dakukum merga piala sing koklakoni.

³ Kekarèné wedhus-Ku bakal Dakklumpukaké saka tanah-tanah panggonané mencar, lan Dakbalèkaké menyang tanahé dhéwé. Bakal padha tangkar-tumangkar, mula mundhak akèh cacahé.

⁴ Aku bakal ngangkat raja-raja lan penggedhé-penggedhé sing ngrumati kanthi gemati. Umat-Ku bakal ora krasa wedi lan giris, sarta bakal ora Dakukum menèh. Aku, Pangéran wis ngandika!"

⁵ Pangéran ngandika menèh mengkéné, "Bakal tekan wektuné, Aku nimbali saka turuné Dawud, raja sing ngerèh tanahé kanthi wicaksana, adhedhasar keadilan lan kabeneran.

⁶ Samasa pepréntahané raja mau Yéhuda bakal ayem, lan umat Israèl uripé bakal tentrem. Asmané raja mau bakal kasebut: 'Pangéran Juru Slamet kita.'"

⁷ "Bakal tekan wektuné," mengkonopangandikané Pangéran, "Wong padha ora sumpah nganggo nyebut asma-Ku, Allah sing ngentas Israèl saka tanah Mesir,

⁸ nanging bakal padha sumpah nganggo nyebut asma-Ku, Allah Kang Gesang, sing mbalèkaké umat Israèl saka tanah-tanah Lor, lan saka sakèhé tanah-tanah liyané panggonané dibuyaraké déning Allah. Wong-wong mau bakal padha manggon ing tanahé dhéwé."

⁹ Atiku remuk, aku gemeter, merga saka Pangéran lan pangandikané. Aku kaya wong mendem, kaya wong sing kakèhan ngombé anggur.

¹⁰ Tanah Yéhuda wis kebak wong sing nyingkur marang Pangéran! Uripé kebak piala lan enggoné ngerèh sewenang-wenang. Mulané tanahé ngenes merga diipat-ipati déning Pangéran, lan ara-ara panggonané dadi garing.

¹¹ Pangandikané Pangéran, "Para nabi lan para imam padha ora kenal karo Allah. Aku mergoki enggoné padha nindakaké piala ana ing Pedaleman-Ku.

¹² Dalan sing ditambah kuwi lunyu lan peteng; ana ing kono bakal Dakgawé

kesandhung lan tiba. Aku bakal nekakaké bebaya, merga wis tekan wektuné padha nampa paukuman. Aku, Pangéran wis ngandika!"

¹³ Aku pirsá dosa-dosané para nabi ing Samaria, nabi-nabi mau padha ngramal atas jenengé Baal, nganti padha nasaraké umat-Ku.

¹⁴ Nanging Aku uga pirsá nabi-nabi sing ana ing Yérusalèm, sing pialané ngluwihí; kuwi malah padha laku jina lan seneng ngapusi; padha njlomprongaké wong supaya padha laku nasar, mula ora ana sing nyegah wong sing laku ala. Tumraping Aku nabi-nabi kuwi ora béda karo wong-wong ing Sodom lan Gomora.

¹⁵ Mulané, Aku Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika bab para nabi ing Yérusalèm mau mengkéné, "Wong-wong kuwi bakal Dakparingi mangan butrawali, lan wisa minangka ombèn-ombèné, merga wis padha nyebar piala satanah kabèh."

¹⁶ Pangandikané Allah Kang Mahakwasa marang wong-wong ing Yérusalèm mengkéné, "Aja padha nggugu tembungé para nabi. Wangsit sing diwedharaké kuwi palsu, manut

pangothak-athiké dhéwé, dudu apa sing Dakngandikakaké.

¹⁷ Para wong sing padha nyepèlèkaké pangandika-Ku padha dikandhani, 'Kowé bakal nemu katentreman.' Lan wong sing padha mangkotaké atiné dikandhani, 'Kowé bakal ora ketekan ing bebaya.'"

¹⁸ Aku kandha marang wong-wong ing Yérusalèm mengkéné, "Nabi-nabi kuwi ora ngerti penggalihé Allah. Ora ana sing tau krungu utawa ngerti wangsité Pangéran, malah ora tau nanggapi apa menèh nglakoni pangandikané.

¹⁹ Paukumané kaya prahara, kaya pangamuké angin lésus sing mulek ana ing sandhuwuré sirahé para wong ala.

²⁰ Lan ora bakal sirep yèn durung rampung enggoné nglakoni utawa nindakaké apa sing dikersakaké Pangéran. Ing wekasané jaman umaté Allah, bakal ngerti kuwi mau kabèh kanthi gamblang."

²¹ Pangandikané Pangéran, "Para nabi kuwi ora Dakutus, éwasemono padha medhar wangsit atas asma-Ku.

²² Saupama padha ndhèrèk rembugan ana ing ngarsa-Ku, mesthi pangandika-Ku sing dilairaké marang umat-Ku, mula

umat-Ku padha ninggal lakuné sing ala sarta penggawéné sing ora bener.

²³ Aku Allah kang ana ing saenggon-enggon lan ora mung ana ing saenggon waé.

²⁴ Ora ana wong sing bisa umpetan, nganti ora Dakpirsani. Apa kowé ora weruh yèn Aku ana ing sedhéngah papan, ing swarga lan ing bumi?

²⁵ Aku wis miyarsa apa sing dikandhakaké déning para nabi sing medharaké goroh atas asma-Ku, pangucapé, 'Aku olèh impèn.'

²⁶ Nganti pira lawasé para nabi sing goroh lan martakaké pawarta apus-apan sing metu saka atiné dhéwé mau nasaraké umat-Ku?

²⁷ Karepé supaya srana impèn lan osik pangothak-athiké dhéwé mau umat-Ku padha lali marang Aku, kaya para leluhuré sing nyingkur Aku, banjur nyembah marang Baal.

²⁸ Nabi sing nampa impèn kudu kandha yèn sing ditampa mau mung impèn waé. Nanging nabi sing nampa pangandika-Ku, medharna pangandika mau kanthi jujur. Damèn kuwi apa ajiné katandhing karo gandum?

²⁹ Pangandika-Ku presasat geni, utawa kaya palu sing ngremuk watu kilang nganti ajur mumur.

³⁰ Aku nglawan marang para nabi sing nyolong pangandika-Ku saka kancané, banjur medharaké kaya-kaya dhèwèké dhéwé sing nampa wangsit mau.

³¹ Aku iya nglawan para nabi sing medharaké tembungé dhéwé, nanging kandha yèn kuwi pangandika-Ku.

³² Rungokna pangandika-Ku, mengkono pangandikané Pangéran. Aku nglawan para nabi sing nyritakaké impèné apus-apusan, nganti nasaraké umat-Ku srana gorohé lan umuké. Para nabi mau ora padha Dakutus utawa Dakweling medhar wangsit apa-apa, mulané ora maédahi pisan-pisan marang bangsa iki. Aku, Pangéran wis ngandika!"

³³ Pangéran ngandika mengkéné marang aku, "Yérémia, yèn ana umat-Ku, utawa nabi utawa imam takon marang kowé, 'Pangéran paring dhawuh apa?' Kowé kudu kandha, 'Kowé kuwi dadi momotan kagem Allah, mulané bakal dibuwang.'

³⁴ Menawa ana umat-Ku, utawa nabi, utawa imam nganggo tembung

‘momotané Allah’, wong kuwi bakal Daktumpes, mengkono uga brayaté.

³⁵ Nanging saben wong kandhaa karo kancané utawa seduluré, ‘Dhawuh wangsulané Pangéran utawa pangandikané Pangéran kepriyé?’

³⁶ Dadi saterusé ora kena padha muni ‘momotané Allah’, sebab menawa ana sing muni mengkono, Aku bakal ndadèkaké pangandika-Ku dadi momotan temenan kanggo wong mau. Sebab wong-wong kuwi wis padha ngowahi pangandikané Allah kang gesang, Pangéran Kang Mahakwasa.

³⁷ Para nabi padha takonana mengkéné, ‘Dhawuh wangsulané Pangéran kepriyé?’ utawa, ‘Pangandikané Pangéran kepriyé?’

³⁸ Menawa wong-wong mau padha ora ngèstokaké dhawuh-Ku lan tetep padha muni ‘momotané Pangéran’, kandhanana yèn

³⁹ wong mau bakal Dakjunjung lan Dakbuwang adoh saka ngarsa-Ku, bareng karo kutha sing Dakparingaké marang para leluhuré.

⁴⁰ Wong-wong mau bakal Dakgawé ora kajèn lan nandhang wirang sing bakal ora dilalèkaké ing selawas-lawasé."

24 ¹ Pangéran nedahi aku kranjang loro isi woh anjir, sing semèlèh ana ing ngarepé Pedalemané Allah. (Kelakoné kuwi sawisé Nebukadnésar, raja ing Babil, mboyong Raja Yoyakhin bin Yoyakim, raja Yéhuda, dadi tawanan digawa saka Yérusalèm menyang Babil, bebarengan karo para penggedhé Yéhuda, para undhagiⁿ lan para pandhé.)

² Kranjang sing siji isi woh anjir becik, yakuwi sing mateng dhisik; liyané isi woh anjir ala, sing saka alané nganti ora kena dipangan.

³ Gusti Allah banjur ngandika marang aku, "Yérémia, kowé weruh apa?" Atur wangsulanku, "Woh anjir; ingkang saé menika saénipun nglangkungi, sarta ingkang awon, awonipun inggih nglangkungi, saking awonipun ngantos mboten kénging katedha."

⁴ Pangéran banjur ngandika marang aku,

⁵ "Aku, Pangéran, Allahé Israèl mawas wong-wong sing kabuwang ing Babil

---

ⁿundhagi: tukang prabot balé-griya.

kuwi kena diibarataké woh anjir sing becik, mulané bakal Dakrumati kanthi katresnan.

⁶ Bakal Dakreksa lan Dakbalèkaké menèh ing tanahé dhéwé. Bakal Dakbangun lan ora Dakrusak. Bakal Daktandur lan ora Dakbedhol;

⁷ bakal Dakparingi ati sing precaya marang Aku, yèn Aku iki Allah sarta bakal padha dadi umat-Ku, lan Aku dadi Allahé, merga bakal padha mratobat marang Aku kanthi éklasing atiné.

⁸ Déné mungguh Zedekia, raja Yéhuda, lan para penggedhé sarta sakekarèné wong ing Yérusalèm sing isih ana ing tanah iki, apa menèh sing padha manggon ing tanah Mesir, bakal Dakpatrapi padha kaya woh anjir sing ala, sing saking alané nganti ora kena dipangan.

⁹ Aku bakal nekakaké bebaya marang wong-wong mau nganti para bangsa ing bumi padha giris kabèh. Wong-wong mau bakal dipoyoki, digawé lelucon, dirèmèhaké, lan jenengé dienggo nyupatani wong, ana ing ngendi-endi parané padha Daktundhung.

¹⁰ Aku bakal nekakaké perang, paceklik lan pageblug marang wong-wong mau nganti padha tumpes tapis saka tanah sing Dakparingaké marang wong-wong mau lan para leluhuré."

25 ¹ Nyandhak taun kapaté Yoyakim bin Yosia jumeneng raja ing Yéhuda, aku kaparingan wangsit déning Pangéran, gandhèng karo sakèhé wong sing ana ing Yéhuda. (Kuwé taun kapisané Nebukadnésar jumeneng raja ing Babil.)

² Aku banjur medhar pangandikané Allah marang sakèhé wong ing Yéhuda lan ing Yérusalèm mengkéné,

³ "Wis telulukur taun lawasé, yakuwi wiwit taun kaping telulasé Yosia bin Amon jumeneng raja ing Yéhuda nganti sepréné, Pangéran paring wangsit marang aku, lan tansah dakterusaké marang kowé. Nanging kowé ora tau nggatèkaké.

⁴ Kowé ora gelem ngrungokaké, apa menèh mbangun-turut, senjata Pangéran ora kèndel-kèndel ngutus para abdiné, yakuwi para nabi.

⁵ Para nabi mau padha nuturi kowé supaya padha mratobat saka lakumu

sing ala lan saka duraka sing koklakoni, supaya lestari pamanggonmu ana ing tanah sing diparingaké déning Pangéran marang para leluhurmu dadi tanah warisan.

⁶ Kowé padha dipituturi supaya aja padha nyembah brahala lan memungu dukané Pangéran merga nyembah marang reca-reca gawéané tanganmu. Yèn kowé ngèstokaké dhawuhé Pangéran mau Panjenengané bakal ora ngukum kowé.

⁷ Nanging Pangéran piyambak ngandika yèn kowé padha ora gelem ngrungokaké dhawuhé. Malah kowé padha memungu dukané srana reca-recamu. Srana mengkono kowé nekakaké paukuman kanggo awakmu dhéwé.

⁸ Sarèhné kowé padha ora gelem ngrungokaké Panjenengané, Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika mengkéné,

⁹ 'Aku bakal nimbali bangsa-bangsa saka Lor lan abdi-Ku Nebukadnésar saka Babil. Dakdhawuhi perang nglawan Yéhuda lan wong-wong sing padha manggon ing kono, sarta bangsa-bangsa sing ana ing kiwa-tengené.

Bangsa Yéhuda lan bangsa-bangsa sacedhaké kono bakal Daktumpes nganti dadi ludhesan selawas-lawasé. Aku, Pangéran, wis ngandika!

¹⁰ Aku bakal mbungkem swaraning wong sing padha bungah-bungah lan swarané wong sing padha giyak-giyak ing pésta mantèn. Bakal padha kentèkan lenga kanggo ngurubaké lampuné lan kentèkan gandum.

¹¹ Tanah iki kabèh bakal mung isi jugruga sing nggegirisi. Déné bangsa-bangsa sakiwa-tengené bakal padha ngawula marang raja Babil nganti pitung puluh taun lawasé.

¹² Sawisé mengkono Babil dhéwé lan rajané bakal Dakukum merga saka dosané. Babil bakal Daktumpes. Dakdadèkaké ara-ara samun lan ludhesan ing selawas-lawasé.

¹³ Babil bakal Daktumpes srana paukuman kaya sing Dakagem numpes bangsa-bangsa kaya sing Dakwedharaké marang Yérémia sadurungé — yakuwi sakèhé paukuman kang kasebut ing Kitab iki.

¹⁴ Babil bakal Dakwales manut penggawéné marang bangsa-bangsa.

Bangsa Babil bakal dadi kawulané bangsa-bangsa liyané lan dadi batur-tukoné raja-raja agung."

¹⁵ Pangéran, Allahé Israèl, ngandika mengkéné marang aku, "Iki tuwung anggur kang isi paukuman-Ku. Tuwung iki iderna marang para bangsa sing kudu nampani pangandika-Ku. Konen padha ngombé saka tuwung iki.

¹⁶ Yèn padha ngombé banjur bakal padha sempoyongan lan ora mikir bab perang sing bakal Daktekakaké."

¹⁷ Tuwung mau banjur daktampani saka astané Pangéran, sarta dakideraké marang bangsa-bangsa kabèh sing daktekani. Bangsa-bangsa mau banjur padha ngombé kabèh saka tuwung mau.

¹⁸ Yérusalèm lan kutha-kuthané Yéhuda, para raja lan para penggedhéné kabèh padha ngombé saka tuwung mau, mula satanah kono kabèh bakal dadi ara-ara samun sing nggegirisi, lan wong bakal padha nyumatani awaké dhéwé, kaya sing kelakon tekan sepréné.

¹⁹ Iki daftaré wong-wong liyané sing kudu padha ngombé saka tuwung mau: Raja Mesir, para pegawé lan para pemimpin, wong Mesir kabèh

lan wong-wong manca sing padha manggon ing kono; para rajané tanah Uz; para rajané kutha-kutha Filistin, Askelon, Gaza, Ékron; lan kekaréné Asdod; wong-wong Édom, Moab lan Amon; para rajané Tirus lan Sidon; para rajané tanah-tanah Segara Tengah. Kutha-kuthané Dédan, Téma lan Bus. Wong-wong sing padha ngethok rambuté nganti cendhak; raja-raja Arab kabèh; raja-rajané bangsa-bangsa sing manggon ing ara-ara samun; raja-rajané Zimri, Élam lan Média kabèh; raja-raja tanah-tanah Lor, sing adoh lan sing cedhak, gentènan. Ringkes bangsa kabèh ing salumahé bumi kudu padha ngombé saka tuwung mau. Sing kèri dhéwé ngombé saka tuwung mau raja Babil.

²⁰ (25:19)

²¹ (25:19)

²² (25:19)

²³ (25:19)

²⁴ (25:19)

²⁵ (25:19)

²⁶ (25:19)

²⁷ Pangéran banjur ngandika marang aku mengkéné, "Wong-

wong kandhanana yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, sing dhawuh supaya wong kabèh padha ngombé nganti mendem lan mutah-mutah, nganti padha ambruk lan ora bisa ngadeg menèh, merga saka peprangan sing Daktekakaké.

²⁸Lan menawa ana sing ora gelem nampani tuwung mau saka tanganmu lan ngombé saka kono, kandhanana yèn Pangéran Kang Mahakwasa sing paring dhawuh sing ndhawuhi wong-wong mau, supaya ngombé saka tuwung mau.

²⁹Aku bakal miwiti ngrusak ana ing negara-Ku dhéwé. Apa dikira wong-wong kuwi bisa lolos saka paukuman-Ku? Ora. Wong-wong ing kutha iya bakal kaukum, jalaran Aku bakal nekakaké perang marang para bangsa ing salumahing bumi. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa wis ngandika.

³⁰Déné kowé Yérémia, kudu medhar sakèhé pangandika kang wis Dakparingaké marang kowé. Kandhakna karo wong-wong mau mengkéné, 'Pangéran bakal nyuwanten sora saka swarga kaya swarané gludhug saka pucaké gunung-gunung.

Panjenengané bakal ngandika kalawan swara sora marang umaté, bakal kaya mbengoké wong sing lagi ngidak-idak anggur ing pemipitan. Saben wong ing bumi bakal krungu pangandikané.

³¹ Swantené bakal ngumandhang tekan pojok-pojoking bumi. Pangéran bakal mengsahan karo bangsa-bangsa ing bumi. Wong kabèh bakal padha diadili. lan wong ala bakal didhawahi ukuman pati, Pangéran wis ngandika.”

³² Pangéran Kang Mahakwasa ngandika yèn bebaya bakal tular-tumular nekani bangsa-bangsa, bangsa siji gentèn sijiné, lan ana prahara gedhé jumedhul saka pungkasané bumi.

³³ Ing dina kuwi jisim-jisimé wong-wong sing dipatèni déning Pangéran bakal sumebar saenggon-enggon ana ing bumi. Ora ana wong sing nangisi jisim-jisim mau, lan ora ana sing digawa lunga lan dikubur. Bakal padha ditumpuk ana ing lemah kaya kotoran sing kanggo rabuk.

³⁴ Hé para pemimpin, lan para pangoné umat-Ku, padha nangisa sing seru! Padha nangisa lan gulung-gulunga ana ing lemah. Merga wis tekan mangsané

enggonmu padha disembelèh lan dijagal kaya wedhus lanang.

³⁵ Kowé bakal ora bisa oncat saka kono.

³⁶ Kowé bakal sesambat lan nangis merga sedhih, merga Pangéran srana paukumané wis numpes bangsamu lan ndadèkaké tanahmu sing tentrem dadi gempuran.

³⁷ (25:36)

³⁸ Pangéran wis nilar umaté, kaya singa sing metu saka guwané. Pagirising perang lan bentèring bebenduné Pangéran wis malik tanah mau dadi ara-ara samun.

26 ¹ Ora let suwé enggoné Yoyakim bin Yosia jumeneng raja ana ing Yéhuda.

² Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Kowé ngadega ana ing platarané Pedalemané Allah lan medharna marang wong-wong sing padha teka saka kutha-kuthané Yéhuda arep manembah, sakèhé pangandika sing wis Dakdhawuhaké marang kowé, aja ana sing kecècèr.

³ Mbokmenawa wong-wong mau padha gelem ngrungokaké lan mratobat saka lakuné sing ala. Yèn mengkono Aku bakal

ngowahi rancangan-Ku bab enggon-Ku bakal nekakaké paukuman marang wong-wong mau, merga saka piala sing padha dilakoni."

⁴Pangéran dhawuh marang aku supaya ngandhani wong-wong mau mengkéné, "Aku, Pangéran, wis paring dhawuh yèn kowé kudu padha mbangun-turut marang piwulang sing wis Dakparingaké marang kowé.

⁵Lan supaya nggatèkaké tembungé para abdi-Ku, yakuwi para nabi, sing ora kendhat-kendhat Dakutus nekani kowé. Nanging kowé ora tau ngèstokaké dhawuh-Ku.

⁶Yèn kuwi kokterus-terusaké, Pedalemané Allah iki bakal Dakgawé kaya Silo, lan sakèhé bangsa ing bumi bakal nganggo jenengé kutha iki kanggo ngipat-ipati."

⁷Para imam, para nabi lan sakèhé wong sing ana ing platarané Pedalemané Allah kono padha krungu apa sing dakkandhakaké.

⁸Sawisé rampung enggonku nglantaraké pangandikané Allah kabèh, aku banjur dicekel déning

wong-wong mau karo padha muni,
"Cekaké kowé kudu mati!

⁹ Merga tembungmu ora nggenah!
Yagéné kowé muni atas asmané
Pangéran yèn Pedaleman iki bakal
ngalami kaya Silo, lan kutha iki bakal
katumpes, nganti wongé entèk kabèh?"
Wong-wong mau padha ngrubung aku.

¹⁰ Bareng para penggedhéné Yéhuda
padha krungu, banjur énggal-énggal
padha metu saka kedhaton menyang
Pedalemané Allah, sarta padha lungguh
ing Gapura Anyar.

¹¹ Para imam lan para nabi banjur
padha kandha karo para penggedhé lan
rakyat sing ana ing kono mengkéné,
"Tiyang menika kedah kaukum pejah
margi criyos bilih kitha menika badhé
katumpes kados ingkang panjenengan
pireng piyambak."

¹² Aku banjur muni mengkéné,
"Pangéran sampun ngutus kula,
nerangaken dhateng panjenengan bab
samukawis ingkang badhé kedadosan
bab Pedalemanipun Allah menika.

¹³ Maksudipun supados panjenengan
ngéwahi gesang panjenengan lan
solah tingkah panjenengan, sarta

mbangun-turuta dhateng Pangéran, Allah panjenengan. Menawi menika panjenengan lampahi, Pangéran badhé ngéwahi rancanganipun enggènipun badhé ndhatengaken karisakan dhateng panjenengan.

¹⁴ Nanging menggah kula, kula purun panjenengan menapakaken kémawon, ingkang panjenengan anggep saé lan leres.

¹⁵ Nanging panjenengan kedah émut saprekawis: Menawi kula panjenengan pejahi, menika ateges bilih panjenengan lan rakyat ing kitha menika ngwutahaken rahipun tiyang resik, margi ingkang ngutus kula ngémutaken panjenengan menika Pangéran piyambak."

¹⁶ Para penggedhé lan wong akèh sing ana ing kono banjur kandha karo imam lan para nabi mengkéné, "Tiyang menika nglantaraken pangandikanipun Pangéran, Allah kita, pramila sampun ngantos dipun pejahi!"

¹⁷ Sawisé mengkono banjur ana pinituwa sawetara sing ngadeg lan ngandhani wong akèh sing ana ing kono mengkéné,

¹⁸ "Nalika Hizkia jumeneng raja ing Yéhuda, Nabi Mikha saking Morèsyèt, naté medhar wangsit dhateng tiyang-tiyang, bilih Pangéran, Allah Ingkang Mahakwasa ngandika mekaten, 'Sion bakal diluku kaya sawah, Yérusalèm bakal dadi gempuran, lan Pedalemané Allah bakal dadi alas.'

¹⁹ Raja Hizkia lan tiyang-tiyang Yéhuda mboten lajeng mejahi Nabi Mikha, malah Hizkia lajeng mratobat lan ngangkah pikantuk sihipun Pangéran malih. Mila Pangéran lajeng ngéwahi penggalhipun lan mbatalaken enggènipun badhé ndhatengaken karisakan. Samenika, menapa kita badhé ndhatengaken bebaya ingkang semanten agengipun dhateng badan kita piyambak?"

²⁰ Ing kono ana wong siji menèh, jenengé Uria bin Semaya, saka Kiryat-Yéarim, sing iya medhar wangsit atas asmané Pangéran, bab bilai sing bakal nekani kutha Yérusalèm, kaya sing diwedharaké déning Yérémia.

²¹ Nalika Sang Prabu Yoyakim lan para prejurité sarta pegawé krungu pamedhar wangsité Uria, Sang Prabu banjur ngarah arep matèni Uria. Bareng krungu sing

mengkono mau, Uria saka wediné banjur ngungsi menyang tanah Mesir.

²² Nanging Raja Yoyakim nuli utusan Èlnatan bin Akhbor lan wong sawetara nututi menyang Mesir nyekel Uria.

²³ (Uria digawa bali ing ngarsané Raja Yoyakim. Yoyakim banjur dhawuh matèni Uria. Layoné dikubur ana ing kuburan umum.)

²⁴ Nanging sarèhné aku diayomi déning Ahikam bin Safan, mula aku ora diulungaké ing tangané wong akèh mau lan dipatèni.

27 ¹ Sawisé Yosia bin Zedekia jumeneng raja ing Yéhuda, ora wetara suwé Pangéran ngandika marang aku

² supaya gawé pasangan,^o banjur pasang pasangan mau ana ing githokku.

³ Aku banjur didhawuhi medhar wangsit kanggo raja-raja Édom, Moab, Amon, Tirus lan Sidon, lumantar para utusan sing padha sowan Sang Prabu Zedekia ana ing Yérusalèm.

⁴ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl ngutus aku medharaké

---

^opasangan: rakitan (bhs. Ind.).

pangandikané marang para raja mau mengkéné,

⁵"Srana kasektèn lan pangwasa-Ku Aku nitahaké jagad lan manungsa sarta sakèhé kéwan sing urip ana ing bumi. Dakparingaké marang sapa waé, sing Dakpilih.

⁶Lan saiki Aku maringaké sakèhé bangsa iki ana ing tangané abdi-Ku Nebukadnésar raja ing Babil, dalah sakèhé kéwan galak pisan Dakparingaké ing tangané supaya padha sumuyuda.

⁷Para bangsa kabèh bakal sumuyud marang raja mau, lan bakal padha ngawula anak-anak lan putu-putuné, nganti tekan mangsané negara Babil dhéwé rubuh. Bangsa kuwi banjur bakal dadi kawulané bangsa-bangsa gedhé lan raja-raja sing nelukaké.

⁸Yèn ana bangsa utawa kraton sing mbaléla marang Nebukadnésar, bangsa mau bakal Dakukum srana perang, paceklik lan pageblug, nganti wekasané ditumpes babar-pisan déning Nebukadnésar.

⁹Aja padha ngandel karo nabi-nabimu utawa karo wong sing kandha bisa ngramal apa sing bakal kelakon, iya

srana impèn, utawa srana neges marang roh-rohé wong mati, utawa srana sihir. Karepé wong-wong mau supaya kowé aja padha gelem teluk karo Nebukadnésar, raja ing Babil.

¹⁰ Sejatiné wong-wong mau padha ngapusi kowé, nganti njalari kowé dibuwang saka tanahmu kéné, sebab kowé banjur bakal Daktundhung saka kéné, sarta Dakbuyaraké.

¹¹ Nanging bangsa sing teluk marang Nebukadnésar, raja ing Babil, lan gelem dadi kawulané, bakal Daklestarèkaké ngenggoni tanahé dhéwé, nggarap tanahé lan urip ana ing kono. Aku, Pangéran wis ngandika!"

¹² Aku ngaturaké pangandika mau kabèh marang Raja Zedekia, raja ing Yéhuda, aturku, "Sang Prabu kula aturi teluk dhateng raja ing Babil kémawon, sarta ngawula dhateng raja lan rakyatipun, temtu Sang Prabu badhé lestantun gesang.

¹³ Menapa ginanipun Sang Prabu lan rakyat sedaya ngalami pejah wonten ing peprangan utawi margi déning paceklik lan pageblug? Sebab miturut dhawuhipun Pangéran kados mekaten

ingkang badhé dipun alami déning saben bangsa ingkang mboten tundhuk dhateng raja ing Babil.

¹⁴Sampun nggega dhateng tembungipun para nabi ingkang menggak Sang Prabu teluk dhateng Nebukadnésar. Nabi-nabi menika sami ngapusi Sang Prabu.

¹⁵Pangéran piyambak sampun ngandika, bilih mboten ngutus nabi-nabi menika, nanging nabi-nabi menika sami goroh dhateng Sang Prabu atas asmanipun Allah, mila Sang Prabu badhé katumpes déning Allah, badhé sami kapejahan, inggih Sang Prabu, inggih para nabi ingkang sami nggorohi Sang Prabu."

¹⁶Aku banjur kandha karo para imam lan rakyat yèn Pangéran wis ngandika mengkéné, "Aja padha nggugu karo para nabi sing kandha yèn raja-branané Pedalemané Allah bakal énggal kabalèkaké menèh saka Babil. Nabi-nabi kuwi ngapusi kowé.

¹⁷Mulané aja kokgugu! Teluka karo raja ing Babil, kowé bakal lestari urip! Apa paédahé yèn kutha-kuthamu dadi gempuran?

¹⁸Yèn nabi temenan lan nampa wangsit saka Aku, karebèn nyuwun marang Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, supaya aja marengaké kekarèné raja-brana sing ana ing Pedalemané Allah lan ana ing kedhaton kaboyong menyang Babil."

¹⁹(Nalika Sang Prabu Nebukadnésar mboyong Yoyakhin bin Yoyakim raja ing Yéhuda menyang Babil, semono uga para pengarepé wong Yéhuda lan wong Yérusalèm, panjenengané nilar rerenggané cagak-cagak, segaran saka prunggu, kréta rerékan lan rerenggan Pedalemané Allah liyané.)

²⁰(27:19)

²¹"Rungokna dhawuh-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ing ngatasé raja-brana sing kari ana ing Pedalemané Allah lan ing kedhaton ing Yérusalèm.

²²Barang-barang mau bakal diusungi menyang Babil lan tetep ana ing kana, nganti tekan titi-mangsané Aku menggalih menèh. Aku banjur bakal mbalèkaké barang-barang mau ing kono menèh. Aku, Pangéran wis ngandika."

28¹Ing sajroning taun kuwi uga, nalika Zedekia enggoné jumeneng

raja nyandhak taun kaping pat, sasi lima, Hananya bin Azur, nabi saka kutha Gibéon nemoni aku ana ing platarané Pedalemané Allah. Ana ing ngarepé para imam lan wong akèh Hananya kandha karo aku,

² yèn Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ngandika mengkéné, "Pasangané raja ing Babil wis Dakputung.

³ Ing sajroné rong taun iki Aku bakal ngulihaké sakèhé raja-branané Pedalemané Allah, sing dirampas déning Raja Nebukadnésar, ratu ing Babil, lan diusungi menyang Babil.

⁴ Aku uga bakal mbalèkaké Yoyakhin bin Yoyakim, raja ing Yéhuda, semono uga sakèhé wong Yéhuda sing kabuwang menyang ing Babil. Pasangané raja ing Babil bakal Dakputung, Aku, Pangéran wis ngandika!"

⁵ Ana ing ngarepé para imam lan wong akèh sing padha ngadeg ana ing platarané Pedalemané Allah aku banjur kandha karo Hananya mengkéné,

⁶ "Becik banget! Muga-muga Pangéran kersa tumindak mengkono! Muga-muga ramalanmu kelakon temenan; Pangéran mangsulaké raja-branané Pedalemané

Allah lan sakèhé wong sing ditawan digawa menyang Babil.

⁷ Nanging rungokna tembungku marang kowé lan marang wong akèh sing ana ing kéné.

⁸ Para nabi ing jaman kepungkur, suwé sadurungé aku lan kowé ana, padha ngramal yèn akèh bangsa-bangsa lan kraton-kraton sing bakal ketekan peprangan, paceklik lan pageblug.

⁹ Déné nabi sing ngramal bakal anané katentreman, bisané diakoni yèn pancèn utusané Pangéran, yèn ramalané mau kelakon temenan."

¹⁰ Hananya banjur njupuk pasangan sing ana ing guluku, banjur diputung,

¹¹ karo muni ing ngarepé wong akèh, "Pangéran ngandika, 'Ya kaya mengkéné iki enggon-Ku bakal mutung pasangané Raja Nebukadnésar, sing dipasang ana ing guluné para bangsa; lan kuwi bakal kelakon sajroné rong taun iki.'" Aku banjur lunga saka kono.

¹² Ora wetara suwé aku banjur diutus déning Pangéran

¹³ nemoni Hananya sarta didhawuhi kandha mengkéné, "Pangéran ngandika yèn pasangan kayu mau kena

kokputung, nanging Pangéran bakal masang pasangan liya minangka gantiné.

¹⁴ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ngandika, yèn bakal masang pasangan wesi ing guluné bangsa-bangsa mau lan bangsa-bangsa kuwi bakal padha ngawula Nebukadnésar, raja ing Babil. Malah Pangéran ngandika yèn para kéwan pisan bakal padha ngawula marang Nebukadnésar."

¹⁵ Sabanjuré aku kandha mengkéné karo Hananya, "Rungokna Hananya! Kowé ora diutus déning Pangéran. Kowé wis ngapusi wong akèh iki.

¹⁶ Mulané Pangéran ngandika yèn kowé bakal ditumpes. Sadurungé taun iki entèk kowé bakal mati, merga kowé wis ngajak bangsa iki murtad lan nglawan marang Pangéran."

¹⁷ Ing sasi kapitu taun kuwi Hananya mati.

29 ¹ Aku banjur nulis layang marang para imam, para nabi, para penggedhé lan rakyat sing padha ditawan déning Nebukadnésar saka Yérusalèm menyang Babil.

² Enggonku nulis mau sawisé Yoyakhin, ibuné, para pegawé, para penggedhéné Yéhuda lan Yérusalèm, para tukang lan para tenaga ahli diwetokaké saka tanah Yéhuda.

³ Layang kuwi dakwènèhaké marang Élasa bin Safan lan marang Gemarya bin Hilkia, sing diutus déning Zedekia, raja Yéhuda, marang Nebukadnésar, raja ing Babil. Surasané layang mau mengkéné,

⁴ "Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ngandika marang wong buwangan kabèh sing diangkataké saka Yérusalèm menyang Babil:

⁵ Padha ngedegna omah lan manggona ing kono. Padha gawéa pakebonan lan mangana apa sing koktandur.

⁶ Padha omah-omaha lan bebranahana. Anakmu lanang rabèkna, lan anakmu wadon omah-omahna, supaya padha duwé anak. Padha tangkar-tumangkara supaya aja nganti suda.

⁷ Padha gawéa raharjané kutha-kutha sing kokenggoni ing pembuwangan iki. Kutha-kutha mau dongakna, suwunna berkah supaya kaparingan katentremen lan karaharjan.

⁸ Aku, Pangéran, Allahé Israèl, ngélingaké aja nganti kowé kena diapusi déning para nabimu sing padha manggon ing tengahmu utawa déning sapa waé sing ngaku bisa ngramal apa sing bakal kelakon. Kowé aja nggugu impèn-impèné.

⁹ Wong-wong kuwi padha ngapusi nganggo asma-Ku. Wong mau ora Dakutus. Aku, Pangéran wis ngandika!’

¹⁰ Pangéran ngandika menèh mengkéné, ‘Yèn wis genep pitung puluh taun enggonmu ana ing pembuwangan ing Babil, Aku bakal ngèngeti kowé menèh lan netepi janji-Ku ngulihaké kowé menyang tanahmu dhéwé.

¹¹ Mung Aku dhéwé sing pirsá apa sing Dakrancang kanggo kowé, yakuwi rancangan sing gawé karaharjan, dudu rancangan paukuman. Rancangan bab jaman sing kokarep-arep tekané.

¹² Ing kono kowé bakal sesambat lan sowan marang Aku sarta ngaturaké panyuwun marang Aku, lan Aku bakal nyembadani.

¹³ Kowé bakal nggolèki Aku lan sarèhné enggonmu nggolèki kanthi temenan, kowé bakal ketemu Aku.

¹⁴ Aku bakal marengaké kowé ketemu karo Aku, lan Aku bakal ngulihaké kowé menyang tanahmu dhéwé. Aku bakal nglempakaké kowé saka ing antarané bangsa-bangsa lan sakèhing panggonan enggon-Ku mbuyaraké kowé. Aku bakal ngulihaké kowé menyang tanah, saka enggon-Ku mbuwang kowé.'

¹⁵ Kowé bakal kandha, yèn Pangéran wis maringaké nabi-nabi marang kowé ana ing Babil.

¹⁶ Rungokna Pangandikané Pangéran bab Sang Prabu kang lenggah ana ing dhamparé Dawud lan ing ngatasé umat ing kutha kéné, yakuwi sedulur-sedulurmu sing ora katut kaboyong dadi tawanan kaya kowé.

¹⁷ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, 'Aku bakal nekakaké perang, paceklik lan pageblug marang wong-wong sing kari mau. Wong-wong kuwi bakal Dakgawé kaya woh anjir sing saka daluné nganti ora kena dipangan.

¹⁸ Wong mau bakal Dakoyak nganggo perang, paceklik lan pageblug, lan sakèhé bangsa ing bumi sing nyipati lelakon mau bakal ketaman giris. Ana ing ngendia waé wong mau Dakbuyaraké. Wong-wong ing panggonan kono bakal padha kagèt lan giris ndeleng bebaya sing Daktekakaké marang Israèl. Wong Israèl mau bakal padha disepèlèkaké lan dadi poyokan, sarta jenengé bakal dienggo nyupatani wong.

¹⁹ Kuwi kabèh merga enggoné padha ora ngèstokaké pangandika-Ku lumantar para nabi abdi-Ku, sing ora kendhat Dakutus marang wong-wong mau.

²⁰ Hé sakèhé wong sing Dakbuwang menyang Babil, padha ngrungokna dhawuh-Ku. Sing ngandika iki Aku, Pangéran piyambak.'

²¹ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl wis ngandika bab Ahab bin Kolaya lan bab Zedekia bin Maaséya, wong-wong sing medhar wangsit goroh atas asmané Pangéran. Pangéran wis ngandika yèn wong-wong mau bakal kaulungaké marang tangané Nebukadnésar, raja ing Babil, sing

bakal matèni wong-wong mau ana ing ngarepmu.

²²Yèn ana wong sing kabuwang saka Yérusalèm menyang Babil arep nyupatani, wong mau muni mengkéné, 'Muga-muga Pangéran nandukaké marang kowé kaya Zedekia lan Ahab sing padha dipanggang urip-uripan déning raja ing Babil!'

²³Mengkono mau bakal nasibé Ahab bin Kolaya lan Zedekia bin Maaséya, merga saka gedhéné dosa-dosané, yakuwi dosa nylèwèng lan ngapusi nganggo nyebut asmané Pangéran. Mangka sing mengkono mau nerak kersané Pangéran. Panjenengané pirsal lan neksèni piyambak apa sing dadi penggawéné wong-wong mau. Mengkono pangandikané Pangéran."

²⁴Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, paring wangsit marang aku kanggo Semaya bin Nekhelam, sing kirim layang atas jenengé dhéwé marang wong kabèh ing Yérusalèm lan marang Imam Zéfanya bin Maaséya, sarta imam liya-liyané. Ing layang mau Semaya nulis marang Zéfanya mengkéné,

²⁵(29:24)

²⁶ "Panjenengan sampun kawisudha déning Pangéran dados imam gentosipun Yoyada, mila samenika panjenengan dados pengageng wonten ing Pedalemanipun Allah. Kuwajiban panjenengan inggih menika ngranté saben tiyang éwah ingkang ngaken dados nabi, sarta ngalungi gulunipun tiyang wau mawi blenggu tosan.

²⁷ Kénging menapa Yérémia tiyang Anatot menika mboten panjenengan ranté lan panjenengan blenggu kados mekaten? Mangka piyambakipun sampun medhar wangsit kados nabi dhateng umat Israèl.

²⁸ Tiyang menika kedah dipun bungkem, margi sampun criyos dhateng tiyang-tiyang ingkang kabucal dhateng Babil, bilih enggènipun wonten ing pembuwangan menika badhé dangu. Mila lajeng kapurih sami ngedegaken griya, lajeng dipun enggèni, damel pakebonan lan nedha pamedalipun."

²⁹ Layang mau diwacakaké Zéfanya marang aku.

³⁰ Pangéran nuli ngandika marang aku,

³¹ supaya aku kirim layang marang wong-wong ing pembuwangan ing

Babil isi piweling bab Semaya, sing uniné mengkéné, "Aku, Pangéran, bakal ngukum Semaya lan anak-turuné kabèh. Aku ora ngutus wong mau, éwasemono wong kuwi medhar wangsit kaya-kaya dadi nabi, nganti wis ngapusi kowé kabèh. Semaya bakal ora duwé anak siji waé sing manggon ana ing antaramu. Wong mau bakal ora nyawang sakèhé berkah sing bakal Dakparingaké marang umat-Ku, merga wis ngajak umat-Ku murtad saka ngarsa-Ku. Mengkono pangandikané Pangéran."

³² (29:31)

30 ¹ Pangéran, Allahé Israèl, ² ngandika marang aku mengkéné, "Tulisen ana ing buku, sakèhé pangandika sing wis Dakdhawuhaké marang kowé,

³ merga wis tekan mangsané Aku mulihaké kaanané umat-Ku Israèl lan Yéhuda. Umat mau bakal Dakbalèkaké menyang tanah sing Dakparingaké marang para leluhuré, supaya dadi duwèké menèh."

⁴ Pangéran ngandika marang umat Israèl lan Yéhuda mengkéné,

⁵"Aku mireng swarané wong njerit, panjerit merga saka wedi, merga ora ana katentreman.

⁶Saiki coba gagasen, apa wong lanang bisa nglairaké bayi? Nanging apa sebabé déné Aku weruh saben wong lanang nyekeli wetengé, kaya wong wadon sing lagi nglarani? Yagéné koksaben wong katon pucet?

⁷Adhuh, dinané bilai wis cedhak; ora ana dina sing ngungkuli dina kuwi. Dina karubedan gedhé tumrapé umat-Ku, éwadéné bakal nampa pangluwaran."

⁸Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Yèn wis tekan mangsané, Aku bakal mutung pasangan sing ana ing guluné lan nguculi ranténé, mula mari enggoné dadi batur-tukoné wong manca.

⁹Sarta bakal padha ngabdi marang Aku, Pangéran lan Allahé, lan marang turuné Dawud sing bakal Dakwisudha dadi ratuné.

¹⁰Hé umat-Ku, aja padha wedi; umat-Ku Israèl, atimu aja miris. Kowé bakal Dakluwari saka tanah kang adoh mau. Saka tanah panggonanmu dadi wong buwangan. Kowé bakal mulih lan

manggon ing tanahmu kanthi tentrem; kowé bakal kaayoman lan ora ana prekara sing gawé wedimu.

¹¹ Aku bakal rawuh lan ngluwari kowé, bangsa-bangsa sing biyèn kokkawulani bakal Daktumpes kabèh, nanging kowé bakal ora Daktumpes. Kowé bakal ora uwal saka paukuman-Ku, nanging yèn Aku ngukum, paukuman-Ku kuwi adil. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹² Pangandikané Pangéran marang umaté, "Tatumu wis ora kena ditambahi menèh, lelaramu wis ora bisa mari.

¹³ Ora ana wong sing mbélani prekaramu, lan ora ana tamba kanggo nambani lelaramu, wis ora ana pengarep-arep bisa pulih waras.

¹⁴ Dhemenanmu wis padha ninggal kowé, wis padha ora mreduli marang kowé. Kowé wis Daklawan, kaya nglawan mungsuh, paukumanmu pancèn abot, merga dosamu akèh lan pialamu gedhé banget.

¹⁵ Aja sambat merga saka lelara sing koksandhang, sebab laramu ora ana tambané. Enggon-Ku ngukum kowé mengkono mau merga saka akèhé

dosamu, lan merga saka gedhéné pialamu.

¹⁶ Nanging saiki, sapa sing nglawan kowé bakal gentèn dilawan, lan sakèhé mungsuhmu bakal dibuwang dadi wong tawanan. Sing sapa nindhes marang kowé bakal gentèn ditindhes, lan sing sapa njarah-rayah kowé, bakal gentèn dijarah-rayah.

¹⁷ Kowé bakal Dakwarasaké menèh; tatu-tatumu bakal Daktambani nganti mari. Senajan mungsuh padha muni, 'Sion kuwi wong buwangan, sisa sing wis ora dikaruhaké menèh!' Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁸ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kaanané umat-Ku bakal Dakpulihaké menèh, lan Dakulihaké menyang tanahé dhéwé; brayaté siji-sijiné bakal Dakberkahi, Yérusalèm bakal Dakbangun menèh, lan kedhatoné Dakpulihaké.

¹⁹ Wong sing manggon ana ing kana bakal padha ngidungaké puji sokur, saka bungahé bakal padha surak-surak. Merga saka berkah-Ku bakal padha tangkar-tumangkar lan kajèn-kéringan.

²⁰ Pangwasané sing biyèn bakal Dakpulihaké menèh lan Daksentosakaké.

Sakèhé wong sing nindhes, wong mau bakal Dakukum.

²¹ Umat-Ku bakal dierèh déning wong saka bangsané dhéwé. Para penggedhéné kuwi asalé saka antarané wong-wong mau dhéwé. Wong-wong bakal Dakpeksa supaya padha séba, sowan ing ngarsa-Ku. Sebab sapa sing wani ngetohaké nyawané lan nyedhaki Aku? Wong-wong mau bakal dadi umat-Ku lan Aku bakal dadi Allahé. Mengkono pangandikané Pangéran."

²² (30:21)

²³ Paukumané Pangéran kuwi kaya prahara, kaya angin lésus sing sementor marang para wong ala. Kuwi ora bakal sirep yèn durung rampung enggoné nindakaké apa sing dadi kersané. Mbésuk bakal ana mangsané umaté Pangéran ngerti sing dadi kersané nganti gamblang.

²⁴ (30:23)

31 ¹ Pangéran ngandika mengkéné, "Bakal tekan mangsané Aku dadi Allahé para taleré Israèl, lan wong-wong mau dadi umat-Ku.

² Nalika isih padha ana ing ara-ara samun, Aku maringi sih-kawelasan

marang wong-wong mau, mula padha oncat saka pati. Nalika padha kepéngin ngaso,

³ Aku ngetingal saka kadohan. Hé umat Israèl, Aku selawasé tresna marang kowé, mulané Aku tansah ngetingalaké kasetyan-Ku marang kowé.

⁴ Aku bakal mbangun kowé sepisan engkas. Kowé bakal metu nggawa terbang lan jogèdan kanthi bungah.

⁵ Kowé bakal yasa kebon anggur sepisan menèh ana ing pegunungan Samaria, lan sing sapa nandur anggur bakal ngundhuh pametuné kebon angguré.

⁶ Bakal tekan mangsané wong sing padha jaga ana ing pegunungan Éfraim padha giyak-giyak, 'Ayo padha munggah ing Sion, sowan ing ngarsané Pangéran Allah kita.'

⁷ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Padha memujia kanthi bungah kanggo Israèl, sing dadi pemimpin ing antarané para bangsa. Padha nglagokna kidung pamuji, 'Pangéran wis ngluwari umaté; Panjenengané wis nylametaké umat kekarèné.'

⁸ Umat mau bakal Dakirid saka tanah Lor lan bakal Daklumpukaké saka

watesé bumi. Wong wuta lan wong lumpuh bakal padha mèlu, semono uga wong sing mentas nglairaké lan sing ngarepaké babaran; kabèh bakal padha pulih dadi pasamuwan gedhé.

⁹Tekané umat mau bakal karo nangis lan ndedonga, samasa Dakirid bali menyang tanahé, metu panggonan sing akèh banyuné, lan dalan sing rata, mula bakal ora padha kesandhung. Aku bakal dadi Ramané Israèl, lan Éfraim kuwi anak-Ku mbarep."

¹⁰Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé para bangsa, padha ngrungokna dhawuh-Ku! Padha wartakna menyang tanah-tanah pesisir sing adoh. Umat-Ku Dakbuyaraké, nanging bakal Dakklumpukaké lan Dakengon kaya pangon ngengon panthaning wedhusé.

¹¹Umat Israèl wis Dakluwari, sarta Dakrebut saka tangané bangsa sing luwih rosa.

¹²Umat mau bakal padha sowan ing Sion karo memuji, bakal padha bungah merga padha Dakparingi gandum, anggur lan lenga zaitun, wedhus gèmbèl lan raja-kaya. Kemakmurané umat bakal

kaya tanah sing akèh banyuné, merga padha kecukupan sakèhé kebutuhané.

¹³ Ing wektu kuwi para bocah wadon bakal padha jejogèdan merga bungah lan wong lanang, enom, tuwa, bakal padha giyak-giyak. Kabèh bakal padha Daklipur, kasusahané Dakganti kabungahan, prihatiné Daksantuni kasenangan.

¹⁴ Para imam bakal Dakparingi pangan nganti lubèr, umat-Ku bakal Dakcukupi sedhéngah barang kabutuhané. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁵ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Ana swara keprungu ing Rama, swaraning tangis sing ngeres banget. Rahèl nangisi anak-anaké; ora gelem dilipur, merga anak-anaké mau wis padha mati kabèh.

¹⁶ Menenga, aja nangis waé, luhmu usapana. Sebab sakèhé kangèlanmu kanggo anak-anakmu bakal ora sepi ing ganjaran. Anak-anakmu bakal bali saka tanahé mungsuh.

¹⁷ Anak-anakmu bakal bali menèh, mula ana pengarep-arep kanggo dina mbésuk. Mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁸ Aku mireng Israèl sambat-sambat karo sedhih, 'Dhuh Pangéran, kawula

menika presasat kéwan alasan, nanging kawula sampun Paduka dhawuhi mbangun-turut. Kawula mugi Paduka wangsulaken; kawula sampun badhé sowan Paduka malih, awit Paduka, Pangéran Allah kawula.

¹⁹ Kawula sami nyingkur Paduka, nanging samenika badhé énggal-énggal mratobat. Sesampunipun kawula Paduka ajar, sirah kawula sami tumungkul margi sedhik. Kawula sami isin lan kwirangan, margi saking dosa-dosa kawula, nalika kawula taksih nènèman.'

²⁰ Hé Israèl, kowé kuwi putra-Ku kinasih, putra sing Daktresnani banget. Samasa Aku nyebut jenengmu, runtuh welas-Ku marang kowé. Sih-katresnan-Ku marang kowé ora pedhot-pedhot, mula kowé bakal tansah Dakwelasi.

²¹ Padha masanga tandha-tandha lan tugu-tugu ana ing dalan; metua dalan sing biyèn kokambah. Padha muliha, hé Israèl, muliha menyang kutha-kuthamu sing koktinggal.

²² Nganti pira lawasé enggonmu gojag-gajeg, hé bangsa sing cupet ing pengandel? Aku wis ndamel béda karo

sing biyèn, kaya wong wadon ngayomi wong lanang."

²³ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl ngandika mengkéné, "Yèn umat-Ku wis Dakpulihaké kaanané ana ing tanahé, ing kono wong Yéhuda sing padha manggon ing kutha-kutha bakal muni mengkéné, 'Pangéran mberkahana gunung suci sing ana ing Yérusalèm, panggonan suci Pedalemané Allah.'

²⁴ Umat-Ku bakal padha manggon ing tanah Yéhuda, ing kutha-kuthané kabèh. Salong ana sing dadi wong tani, salong dadi pangon sing ngengon wedhusé.

²⁵ Sing kesayahen bakal dadi seger, lan saben wong sing lungkrah awaké merga kurang mangan, bakal Dakparingi sawaré.

²⁶ Mula wong-wong mau bakal padha ngucap mengkéné, 'Aku mapan turu, bareng tangi awakku wis seger.'

²⁷ Aku, Pangéran, ngandika, yèn bakal tekan mangsané tanah Israèl lan tanah Yéhuda Dakkebaki manungsa lan kéwan.

²⁸ Kaya déné Aku dhèk biyèn arep mbedhol lan ngrubuhaké umat-Ku, arep Dakbuwang, Daktumpes lan Dakiles-iles,

kaya mengkono enggon-Ku saiki arep nandur lan mbangun umat-Ku.

²⁹Ing wektu kuwi wong bakal ora kandha menèh, 'Wong tuwa sing mangan anggur mentah, anak-anaké sing linu untuné.'

³⁰Nanging saiki bakal mengkéné, 'Sing sapa mangan anggur mentah, wong kuwi dhéwé sing linu untuné. Saben wong bakal mati merga dosané dhéwé.'"

³¹Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wis tekan wektuné enggon-Ku bakal gawé prejanjian anyar karo umat Israèl lan karo wong-wong ing Yéhuda.

³²Prejanjian iki béda karo prejanjian-Ku karo leluhuré, nalika Dakirid metu saka tanah Mesir. Senajan dhèk semono padha Dakrengkuh kaya bojo, éwasemono padha ora netepi prejanjian mau.

³³Prejanjian anyar sing bakal Dakdamel karo Israèl saiki mengkéné, 'Aku bakal maringaké Torèt-Ku ana ing batiné, lan Dakserat ana ing atiné. Aku banjur bakal jumeneng dadi Allahé lan wong-wong mau bakal padha dadi umat-Ku.'

³⁴Apa menèh wong ora prelu awèh piwulang marang wong Israèl liyané:

Kowé padha wanuha karo Pangéran, merga saben wong bakal wanuh karo Aku, iya sing cilik, utawa sing gedhé. Aku bakal ngapura dosané lan kaluputané bakal ora Dakéling-éling menèh.

Mengkono pangandikané Pangéran."

³⁵ Pangéran paring srengéngé minangka pepadhang ing wayah awan, lan rembulan sarta lintang-lintang dadi pepadhang ing wayah bengi. Segara dikebur nganti molak-malik aluné; asmané kasebut Pangéran Kang Mahakwasa.

³⁶ Panjenengané janji, "Yèn selawasé pepesthèné alam iki ora gumingsir. Israèl bakal tansah lestari olèhé dadi bangsa.

³⁷ Kaya déné langit ora kena diukur, lan dhasar-dhasaré bumi ora kena dititi-priksa, iya kaya mengkono uga Aku bakal ora nampik umat Israèl, senajan akèh kaluputané. Mengkono pangandikané Pangéran."

³⁸ Pangéran ngandika mengkéné, "Bakal tekan wektuné Yérusalèm kabangun menèh kasaosaké marang Aku, wiwit saka Menara Hananèl tekan Gapura Pojok.

³⁹Tapel watesé saka kana terus mengulon menyang pegunungan Gareb banjur mubeng tekan Goah.

⁴⁰Lebak kuwi kabèh, panggonané jisim-jisim lan awuné kurban padha kabuwang, lan sakèhé palemahan ing sapinggiring Kali Kidron mengétan tekan Gapura Jaran, kuwi bakal kasengker kagem Pangéran. Kutha mau bakal ora digempur menèh utawa dirusak."

32 ¹Nalika Zedekia enggoné jumeneng ratu ing Yéhuda nyandhak taun kasepuluh utawa taun kaping wolulasé Nebukadnésar jumeneng ratu ing Babil, Pangéran ngandika marang aku.

²Nalika semono wadyabala Babil lagi nempuh kutha Yérusalèm lan aku lagi ditahan ana ing platarané kedhaton.

³Aku dikunjara ana ing kono déning Sang Prabu Zedekia, merga aku didakwa martakaké pangandikané Pangéran sing mengkéné, "Aku bakal ngulungaké kutha iki marang tangané raja Babil,

⁴lan raja Zedekia bakal ora bisa oncat, Zedekia bakal diulungaké marang tangané raja Babil, lan bakal ketemu adu-arep karo raja Babil.

⁵Raja Zedekia bakal kaangkataké menyang Babil, lan tetep manggon ana ing kana nganti Aku ngrampungaké prekarané. Senajan nglawan perang marang raja Babil, nanging bakal ora menang. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁶Pangéran ngandika marang aku, yèn Hanameèl, anaké Salum, pamanku, bakal teka nemoni aku. Aku dikon nuku palemahané sing ana ing Anatot, ing wilayah Bènyamin, merga aku seduluré sing cedhak dhéwé, mulané wenang nuku lemah kuwi saka wong mau,
⁷(32:6)

⁸cocog karo pangandikané Pangéran. Hananya teka temenan marani aku ana ing platarané kedhaton lan akon aku nuku palemahané.

⁹Lemahé Hanameèl nuli daktuku lan dhuwité sing arep dakenggo mbayar Hanameèl daktimbang. Regané palemahan mau pitulas wang slaka.

¹⁰Layangé dol-tinuku nuli daktandhantangani lan dakcap, sarta dhuwité daktimbang nganggo timbangan.

¹¹Layang dol-tinuku sing wis dicap lan turunané banjur dakjupuk; loro-loroné

dakwènèhaké marang Barukh bin Neria bin Mahséya. Enggoné ngulungaké ana ing ngarepé Hanameèl lan para seksi sing padha mèlu nandha-tangani layangé dol-tinuku, sarta ing ngarepé wong-wong sing padha lungguh ana ing plataran kono.

¹² (32:11)

¹³ Ana ing ngarepé wong kabèh mau aku kandha karo Barukh mengkéné,

¹⁴ "Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, dhawuh marang kowé supaya layang dol-tinuku sing asli lan turunané mau koklebokaké ana ing grabah lemah, supaya kena disimpen nganti suwé.

¹⁵ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ngandika yèn mbésuk ing tanah kéné wong bakal bisa tuku omah, palemahan lan kebon anggur menèh."

¹⁶ Sawisé layang dol-tinuku mau dipasrahaké marang Barukh aku banjur ndedonga,

¹⁷ "Dhuh Pangéran, ingkang nitahaken langit lan bumi kalayan pangwasa lan kasektèn. Mboten wonten prekawis ingkang mokal kagem Paduka.

¹⁸ Paduka ngetingalaken sih-kasetyan Paduka dhateng tiyang-tiyang maèwu-

èwu, nanging ugi ngukum tiyang margi saking dosaning tiyang sepuhipun. Paduka menika Allah ingkang luhur lan kwaos. Saèstu, Paduka menika Allah Ingkang Mahakwasa.

¹⁹ Paduka damel rancangan kalayan wicaksana sarta nindakaken prekawis-prekawis ingkang ngédab-édabi. Paduka pirsane saben prekawis ingkang dipun tindakaken déning tiyang setunggal-setunggalipun, sarta saben tiyang Paduka ganjar miturut pendamelipun.

²⁰ Ing jaman kina Paduka damel kaélokane lan mujijat wonten ing tanah Mesir, lan menika Paduka lestantunaken dumugi sepriki wonten ing Israèl, mekaten ugi ing antawisipun para bangsa, ngantos asma Paduka misuwur wonten ing pundi-pundi panggènan.

²¹ Srana migunakaken pangwaos lan kasektèn, Paduka ngirid umat Paduka medal saking tanah Mesir. Paduka nindakaken mujijat, kaélokane sarta lelampahan-l slampahan ingkang damel girising mengsah.

²² Lajeng sami Paduka paringi tanah ingkang subur menika, kados ingkang

Paduka janjèkaken dhateng para leluhuripun.

²³ Nanging sareng sampun mlebet sarta ndarbèki tanah menika, tiyang-tiyang wau mboten sami mbangun-turut dhateng dhawuh Paduka, lan mboten sami gesang miturut piwulang Paduka, malah sami nglirwakaken sedaya dhawuh Paduka, mila Paduka lajeng ndhatengaken sakathahing paukuman menika.

²⁴ Tiyang Babil sampun sami ngepang kitha menika badhé dipun rebat, lan sampun wiwit sami nyerang. Peprangan, paceklik lan pageblug badhé nyebabaken kitha menika sirna ing tanganipun mengsah. Kula sami nyipati, bilih menapa ingkang Paduka ngandikakaken menika nyata kelampahan.

²⁵ Éwasemanten, Paduka Allah ingkang murba wisésa, sampun dhawuh dhateng kawula tumbas pasitèn ing ngajengipun para seksi, senajan kitha menika sampun mèh rebah, karebat déning tiyang Babil."

²⁶ Pangéran nuli dhawuh mengkéné marang aku,

²⁷ "Aku iki Pangéran, Allahé sakèhé manungsa. Ora ana barang kang mokal kanggoné Aku.

²⁸ Kutha iki bakal Dakulungaké marang tangané Nebukadnésar, raja ing Babil lan tentarané. Kutha iki bakal direbut

²⁹ lan diobong. Bakal diobong tapis, semono uga omah-omah sing payoné padha kanggo ngobong dupa marang Baal, lan kanggo gawé sesajèn ombèn-ombèn marang allah liyané.

³⁰ Wong Israèl lan wong Yéhuda wiwit biyèn mula tansah nglakoni piala ana ing ngarsa-Ku lan njalari duka-Ku srana penggawéné.

³¹ Wong-wong sing padha manggon ing kutha kéné wiwit madegé tekan sepréné tansah marakaké duka-Ku makantar-kantar, mulané mesthi bakal Daktumpes,

³² merga saka sakèhé piala sing wis dilakoni déning wong Yéhuda lan sing padha manggon ing Yérusalèm, bebarengan karo para rajané, para penggedhéné, para imam lan para nabiné.

³³ Wong-wong mau padha nyingkur Aku, lan senjata ora kendhat-kendhat

enggon-Ku paring piwulang, éwasemono padha suthik ngrungokaké, apa menèh nglakoni.

³⁴ Malah padha mapanaké déwa-déwané kenajisan ana ing Pedalemané Allah sing dibangun kanggo manambah marang Aku, nganti padha najisaké Pasucèn-Ku.

³⁵ Wong-wong mau padha ngedegaké mesbèh ana ing Lebak Ben-Hinom, kanggo ngurbanaké anaké lanang lan wadon marang Déwa Molokh. Dudu Aku sing dhawuh mengkono, lan ora bakal sing mengkono mau tuwuh ing penggalih-Ku, sing njalari wong nganti nglakoni mengkono lan marakaké wong Yéhuda tumiba ing dosa."

³⁶ Pangéran, Allahé Israèl ngandika marang aku mengkéné, "Yérémia, wong padha kandha yèn perang, paceklik lan pageblug bakal njalari rubuhé kutha iki lan karebut déning raja ing Babil. Isih ana prekara liyané menèh sing arep Dakngandikakaké.

³⁷ Wong-wong sing padha Dakbuyaraké menyang sakèhé negara sajroning mulading duka-Ku, kuwi bakal Dakklumpukaké menèh lan Dakbalèkaké

menyang tanahé dhéwé, supaya padha manggon ing kono kanthi tentrem.

³⁸ Wong-wong mau bakal dadi umat-Ku lan Aku bakal jumeneng dadi Allahé.

³⁹ Bakal Daktedahaké yèn tujuaning uripé mung siji, yakuwi mbangun-turut marang Aku ing sauruting jaman, murih beciké wong-wong mau dhéwé lan anak-turuné.

⁴⁰ Aku bakal damel prejanjian langgeng karo umat-Ku, yèn selawasé bakal Daktanduki kabecikan. Umat-Ku bakal Dakparingi ati sing wedi-asih marang Aku, supaya sajegé ora bakal nyingkur Aku.

⁴¹ Ati-Ku bakal bungah nindakaké apa sing becik kanggo wong-wong mau, lan Aku bakal netepaké pamanggoné ana ing tanah kéné.

⁴² Kaya déné enggon-Ku nekakaké kasangsaran marang umat-Ku, iya kaya mengkono uga enggon-Ku bakal nekakaké kabegjan, sing wis Dakjanjèkaké.

⁴³ Wong padha kandha yèn tanah iki bakal dadi ara-ara samun sing suwung, merga ora dienggoni déning manungsa lan kéwan; lan tanah iki bakal

kaulungaké marang wong Babil. Nanging ing tanah kéné wong bakal bisa tuku palemahan menèh.

⁴⁴Layangé dol-tinuku bakal ditandhantangani lan dicap sarta diseksèni. Kuwi bakal kelakon ing wilayahé Éfraim, lan désa-désa sakiwa-tengené Yérusalèm lan ing kutha-kuthané Yéhuda sarta ing kutha-kuthané tanah pegunungan, ing sikilé gunung-gunung lan ing wilayah Yéhuda sisih Kidul. Wong-wong bakal Dakbalèkaké menèh ana ing palemahané dhéwé-dhéwé. Mengkono pangandikané Pangéran."

33 ¹Nalika aku isih ditahan ana ing platarané kedhaton, Pangéran paring wangsit menèh marang aku.

²Panjenengané kang nitahaké bumi, sing yasa lan mrenahaké ana ing papané, ngandika mengkéné,

³"Ndedongaa kanthi nyebut asma-Ku, Aku bakal paring wangsulan. Kowé bakal Daktedahi prekara-prekara gedhé lan ngéram-éramaké, sing durung tau koksumurupi.

⁴Aku Pangéran, Allahé Israèl ngandika yèn omah-omah ing Yérusalèm lan kedhatoné raja Yéhuda bakal

dirubuhaké. Ora ana paédahé metoni perang lan nglawan menara-menara pangepungan sing didegaké déning wong Babil. Kuwi mung bakal ngebaki kutha iki nganggo jisimé wong-wong sing Daktumpes sajroning mulad-mulading bebendu-Ku. Kutha iki wis Daktégakaké merga saka sakèhé pialané.

⁵ (33:4)

⁶ Nanging kutha iki mbésuk bakal Dakpulihaké menèh lan wong sing padha manggon ing kéné bakal Dakwarasaké. Bakal padha Daklubèri katentreman lan kaayeman.

⁷ Yéhuda lan Israèl bakal Dakparingi karaharjan lan bakal Dakbangun kaya sing uwis-uwis.

⁸ Dosa-dosané marang Aku bakal Dakbuwang, lan Aku bakal ngapura dosa-dosa panglawané.

⁹ Yérusalèm bakal dadi etuking kabungahan, kaurmatan lan pangalembana tumraping Aku. Lan saben bangsa ing bumi bakal padha wedi lan gemeter yèn padha krungu bab sakèhé kabecikan sing Daktandukaké marang wong-wong ing Yérusalèm lan

karaharjan sing Daktekakaké ana ing kutha kéné."

¹⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong kandha yèn panggonan iki kaya ara-ara samun, suwung ora ana manungsané, sarta kéwan pisan ora ana sing manggon ing kéné. Pancèn mengkono, kutha-kuthané Yéhuda lan dalan-dalané Yérusalèm suwung kabèh. Ora ana manungsané lan ora ana kéwané.

¹¹ Nanging ing kéné bakal ramé swarané wong surak-surak merga saka bungahé. Bakal ana swarané wong duwé gawé sing padha nganakaké kraméan. Bakal ramé swarané wong saos kurban sing padha nglagakaké kekidungan ana ing Pedaleman-Ku. Wong-wong mau bakal padha ngucap, 'Padha saosa panuwun marang Pangéran Kang Mahakwasa, merga Panjenengané kuwi becik lan sih-katresnané langgeng ing selawasé.' Tanah iki bakal Dakparingi karaharjan kaya sing uwis-uwis. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹² Mengkéné pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Ing tanah sing kaya ara-ara samun sing suwung blung,

ora ana manungsané lan ora ana kéwané, mbésuk bakal ana pangonané lan pangon-pangon sing ngengon wedhus-wedhusé.

¹³Ing kutha-kutha pegunungan, lan sing ana ing sikilé gunung-gunung, ing tanah Yéhuda sisih Kidul, ing wilayahé Éfraim, ing désa-désa sakiwa-tengené Yérusalèm lan ing kutha-kuthané Yéhuda pangon-pangon bakal padha nyacahaké wedhusé. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁴Pangandikané Pangéran menèh, "Bakal tekan wektuné Aku netepi janji-Ku sing Dakjanjèkaké marang umat Israèl lan umat Yéhuda.

¹⁵Ing dina kuwi Aku bakal njumenengaké turuné Dawud dadi raja sing adil pangrèhé. Raja mau bakal nindakaké kabeneran lan keadilan rata sanegara kabèh.

¹⁶Wong Yéhuda lan wong Yérusalèm bakal padha kaluwaran lan bakal padha manggon kanthi tentrem. Kutha iki bakal kasebut: 'Pangéran kuwi Juru Slamet kita.'

¹⁷ Aku, Pangéran, janji yèn saterusé bakal ana tedhaké Dawud sing dadi raja ing Israèl,

¹⁸ lan ana imam-imam saka tedhaké Lèwi sing ngladèni Aku lan saos kurban obongan, kurban dhaharan lan ngladosaké sesajèn."

¹⁹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²⁰ "Aku wis gawé prejanjian karo rina lan karo wengi, supaya padha teka netepi wayahé; prejanjian kuwi ora kena dibatalaké.

²¹ Mengkono uga prejanjian-Ku karo Dawud, yèn bakal tansah ana turuné sing dadi raja, lan karo para imam saka taleré Lèwi, yèn selawasé bakal ngladèni Aku. Prejanjian-prejanjian mau ora kena diblénjani.

²² Cacahé para turuné Dawud bakal Daktangkar-tangkaraké, semono uga cacahé para imam turuné Lèwi, nganti ora ana sing bisa ngétung, kaya wong iya ora bisa ngétung cacahé lintang ing langit lan wedhi ing segara."

²³ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²⁴ "Apa kowé nitèni kandhané wong yèn Israèl lan Yéhuda wis Daktampik, bangsa loro sing wis Dakpilih kuwi? Mulané umat-Ku padha dirèmèhaké lan ora dianggep bangsa menèh.

²⁵ Nanging Aku wis gawé prejanjian karo rina lan wengi lan Aku wis netepaké prenatal sing ngawasaké langit lan bumi.

²⁶ Iya mengkono enggon-Ku mesthi netepi prejanjian-Ku karo anak-turuné Yakub lan karo abdi-Ku Dawud. Aku mesthi bakal milih turuné Dawud salah siji dadi ratu, ngratoni tedhak-turuné Abraham, Iskak lan Yakub. Aku bakal maringaké kamirahan marang umat-Ku lan Dakparingi karaharjan menèh."

34 ¹ Pangéran ngandika marang aku nalika Nebukadnésar, raja ing Babil karo tentarané, sing kabantu déning tentarané bangsa-bangsa sing ngawula marang Nebukadnésar, lagi nyerang Yérusalèm lan kutha-kutha sakiwa-tengené.

² Aku didhawuhi déning Pangéran, Allahé Israèl, supaya sowan Zedekia, raja ing Yéhuda. Mengkéné pangandikané Pangéran, "Aku, Pangéran, bakal

ngulungaké kutha iki marang raja ing Babil, supaya diobong nganti tapis.

³ Kowé bakal ora bisa oncat, malah bakal dicekel lan kaulungaké ing tangané Nebukadnésar. Kowé bakal ketemu adu-arep lan sapocapan karo raja Babil mau. Kowé nuli bakal kaboyong menyang tanah Babil.

⁴ Zedekia, rungokna pangandika-Ku. Kowé bakal ora dipatèni ana ing peprangan,

⁵ nanging bakal mati kalawan tentrem. Lan kaya déné para leluhurmu, para raja sadurungé kowé, enggoné mati padha diurmati srana pangobonging dupa, mengkono uga kowé. Kowé uga bakal ditangisi karo padha muni, 'Adhuh, rajaku kokséda!' Mengkono pangandikané Pangéran."

⁶ Wangsit mau nuli dakaturaké priksa marang Sang Prabu Zedekia ing Yérusalèm.

⁷ Nalika semono raja Babil lagi nyerang kutha Yérusalèm. Wadyabala Babil mau uga nyerang Lakhis lan Azéka, merga ing antarané kutha-kutha ing Yéhuda, kari kutha-kutha kuwi sing isih ana bètèngé.

⁸ Sang Prabu Zedekia lan wong-wong ing Yérusalèm padha setuju mbébasaké ⁹ para batur-tukon, lanang lan wadon, nganti ora ana wong Israèl sing duwé batur Ibrani menèh.

¹⁰ Wong kabèh lan para penggedhé padha sarujuk mbébasaké para batur-tukoné dadi wong merdika lan ora arep dianggep batur-tukon menèh.

¹¹ Nanging bareng wis merdikakaké para batur-tukon mau, padha getun, mula batur-batur sing wis dimerdikakaké mau dipeksa dadi batur menèh, lanang lan wadon.

¹² Aku banjur diutus déning Pangéran, Allahé Israèl, didhawuhi ngandhani wong-wong kabèh mengkéné,

¹³ "Aku, Pangéran wis gawé prejanjian karo para leluhurmu, nalika padha Dakluwari saka tanah Mesir lan Dakdadèkaké wong merdika. Para leluhurmu padha Dakparingi prenatal

¹⁴ supaya pendhak pitung taun padha merdikakna batur-tukon Ibrani, sing wis nem taun lawasé dadi batur-tukon. Nanging para leluhurmu padha ora gelem nggatèkaké, malah padha nyepèlèkaké pangandika-Ku.

¹⁵ Nanging sawetara dina kepungkur kowé padha salin gagasan sing gawé renaning penggalih-Ku. Kowé kabèh padha sarujuk merdikakaké para batur-tukonmu bangsa Ibrani, lan padha gawé prejanjian ana ing ngarsa-Ku, yakuwi ing Pedalemané Allah panggonanmu manambah marang Aku.

¹⁶ Nanging kowé wis salin gagasan menèh lan nyenyamah marang Aku. Batur-tukon sing wis kokmerdikakaké, kokpeksa bali dadi batur-tukon menèh.

¹⁷ Srana mengkono kowé padha ora mbangun-turut marang Aku lan ora awèh kamardikan marang pepadhamu wong Israèl. Ya wis becik. Yèn mengkono kowé bakal Dakparingi kamardikan, yakuwi kamardikan mati merga saka perang lan paceklik. Bangsa-bangsa ing bumi bakal padha giris ndeleng penggawé-Ku marang kowé.

¹⁸ Para pegawé kedhaton ing Yéhuda lan ing Yérusalèm, para imam lan para pengarepé umat padha gawé prejanjian karo Aku srana mlaku ing antarané sigarané sapi lanang sing dibelah dadi loro. Nanging prejanjian mau padha diblénjani, ora padha ditetepi. Mulané

wong-wong kuwi bakal Dakgawé padha kaya penggawéné tumrap sapi lanang mau.

¹⁹ (34:18)

²⁰ Bakal padha Dakulungaké ing tangané para mungsuhé, sing kepéngin banget matèni wong-wong mau, sarta jisimé bakal dadi pakané manuk-manuk lan kéwan galak.

²¹ Semono uga Zedekia, raja ing Yéhuda lan para pegawéné bakal Dakulungaké ing tangané wong-wong sing padha ngarah patiné. Bakal padha Dakulungaké ing tangané tentara Babil, sing saiki lagi ngaso enggoné nempuh kutha iki.

²² Aku bakal paring dhawuh, supaya tentara kuwi bali menèh lan nyerang kutha iki, nuli direbut lan diobong ludhes. Kutha-kuthané Yéhuda bakal Dakgawé dadi ara-ara samun, nganti ora ana wong sing gelem manggon ing kono."

35 ¹ Nalika Yoyakim bin Yosia jumeneng raja ing Yéhuda, Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Maranana kulawangsané Rékhab, ajaken rembugan, banjur iriden menyang

Pedalemané Allah, lebokna ing salah sijiné kamar kono lan wènèhana ngombé anggur."

³ Aku banjur ngirid kulawargané Rékhab kabèh — yakuwi Yaazanya bin Yéremia (liyané), bin Habzina sasedulur karo anak-anaké,

⁴ dakgawa menyang Pedalemané Allah. Banjur daklebokaké ing kamaré para muridé Nabi Hanan bin Yigdalya. Kamar iki ana ing sandhuwuré kamaré Maaséya bin Salum, pegawé Pedalemané Allah sing pangkaté dhuwur, ora adoh saka kamar-kamaré para pegawé liya-liyané.

⁵ Aku banjur ngesok anggur ana ing tuwung nganti kebak ing ngarepé kaum Rékhab karo muni, "Kula aturi sami ngunjuk anggur menika."

⁶ Nanging wong-wong mau padha mangsuli, "Kula mboten sami ngombé anggur. Leluhur kula Yonadab bin Rékhab wantos-wantos dhateng kula sedaya, para turunipun, supados sampun ngantos sami ngombé anggur menapa kémawon.

⁷ Ugi dipun awisi ngedegaken utawi nggarap pasitèn, sarta yasa kebon anggur, utawi tumbas. Kula sami

kadhawuhan sajegipun manggèn wonten ing kémah, supados gesang kula sami manggèn ing tanah menika kados tiyang manca.

⁸ Kula sami netepi menapa ingkang kadhawuhaken déning Yonadab. Kula sami mboten naté ngombé anggur, mekaten ugi sémah-sémah kula, para anak kula jaler lan èstri.

⁹ Kula mboten sami yasa griya kanggé manggèn, kula sami manggèn ing kémah. Kula sami netepi kalayan setya prekawis ingkang kadhawuhaken déning leluhur kula Yonadab.

¹⁰ (35:9)

¹¹ Nanging nalika Sang Prabu Nebukadnésar mlebet ing negari kita, kula lajeng sami nyingkir mlebet ing kitha Yérusalèm supados nebihi tentara Babil lan Siria. Menika sebab-musababipun kula sami manggèn ing Yérusalèm."

¹² Pangéran, Allah Kang Mahakwasa, Allahé Israèl banjur dhawuh marang aku supaya marani wong Yéhuda lan wong Yérusalèm, didhawuhi kandha mengkéné, "Aku Pangéran, mundhut pirsam marang kowé, apa sebabé kowé

padha ora gelem ngrungokaké lan emoh ngèstokaké dhawuh-Ku.

¹³ (35:12)

¹⁴ Para turuné Yonadab padha mbangun-turut marang prenatal sing ora ngenakaké wong mau ngombé anggur, lan tekan sepréné wong-wong mau padha ora ngombé anggur. Mangka Aku ora kèndel-kèndel ngandika marang kowé, éwasemono kowé ora padha gelem nurut karo Aku.

¹⁵ Aku ora kendhat-kendhat ngutus nabi-Ku, sing padha nuturi kowé supaya padha mari gawé dosa, lan padha nglakoni kang becik. Para nabi mau padha ngélingaké kowé supaya aja padha nyembah lan ngabekti marang allah liyané, mula bakal tetep pamanggonmu ana ing tanah sing Dakparingaké marang para leluhurmu. Nanging kowé padha ora gelem ngrungokaké utawa nggatèkaké pangandika-Ku.

¹⁶ Para turuné Yonadab padha nglakoni prenatalé leluhuré, nanging kowé padha nglawan marang Aku.

¹⁷ Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl bakal nekakaké kanggo — wong Yéhuda

lan wong Yérusalèm — sakèhé bilai sing wis Dakjanjèkaké. Kuwi merga kowé padha ora gelem nggugu marang pangandika-Ku lan kowé ora gelem mangsuli samasa Daktimbali."

¹⁸ Aku banjur nglantaraké marang kaum Rékhab pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, mengkéné, "Sarèhné kowé wis padha mbangun-turut marang préntahé leluhurmu Yonadab, lan nglakoni sakèhé pituduhé marang kowé.

¹⁹ Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, janji yèn turuné Yonadab bin Rékhab selawasé bakal duwé turun lanang sing ngladèni Aku."

36 ¹ Nalika Yoyakim bin Yosia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak taun sing kaping pat, Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Njupuka kertas gulungan lan tulisen ana ing kono sakèhing pangandika sing wis Dakwangsitaké marang kowé bab Israèl lan Yéhuda sarta para bangsa kabèh. Tulisen sakèhing pangandika-Ku wiwit nalika Aku maringaké wangsit

kawitan marang kowé, yakuwi nalika Yosia dadi raja, nganti tekan saiki.

³ Mbokmenawa wong Yéhuda krungu bab sakèhé bebaya sing bakal Daktekakaké, banjur padha mratobat saka kelakuané sing ala, mula Aku banjur ngapura pialané lan dosa-dosané."

⁴ Aku banjur ngundang Barukh bin Neria; banjur dakdhikté bab sakèhé pangandika sing didhawuhaké déning Allah marang Aku. Barukh banjur nulis kabèh mau ana ing kertas gulungan.

⁵ Aku kandha karo Barukh mengkéné, "Aku saiki ora olèh mlebu ing Pedalemané Allah menèh.

⁶ Nanging aku kepéngin supaya kowé sing mrana, yèn wong-wong mbeneri padha pasa. Sing koktulis ana ing kertas gulungan kuwi wacakna sing sora marang wong-wong sing padha ana ing kono, supaya wong kabèh padha krungu apa waé sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku. Lan sing wis dakkon nulisi kowé, kuwi wacakna marang sapa waé sing gelem ngrungokaké, iya marang wong-wong sing padha teka saka kutha-kuthané Yéhuda.

⁷ Mbokmenawa wong-wong banjur padha gelem bali lan mratobat saka penggawéné sing ala, merga Pangéran wis ngancam bakal nekakaké bebaya sing nggegirisi banget marang wong-wong mau."

⁸ Barukh banjur maca pangandikané Allah mau ana ing Pedalemané Allah cocog karo piwelingku marang dhèwèké.

⁹ Ing sasi kaping sanga, taun kaping limané Yoyakim jumeneng raja ing Yéhuda, wong-wong padha pasa, supaya olèh berkahé Pangéran. Wong sing padha manggon ing Yérusalèm, mengkono uga sing padha teka saka kutha-kuthané Yéhuda, kabèh padha nglakoni pasa.

¹⁰ Wong mau kabèh padha ngrungokaké Barukh sing maca saka kertas gulungan, sakèhé tembungku sing ditulis dhèwèké. Enggoné maca mau ana ing Pedalemané Allah, ing kamaré Gemarya anaké sèkretaris Safan. Kamar mau ana ing plataran ndhuwur, cedhak karo Gapura Anyar.

¹¹ Mikhaya bin Gemarya bin Safan krungu pemačané Barukh saka kitab gulungan mau, bab sakèhé dhawuh sing dingandikakaké déning Pangéran.

¹² Mikhaya banjur menyang kedhaton, menyang kamaré sèkretaris kraton. Para pegawé lagi padha ngumpul ana ing kono. Èlisama, sèkretarisé kraton, Délaya bin Semaya, Èlnatan bin Akhbor, Gemarya bin Safan, Zedekia bin Hananya lan para pegawé liyané mbeneri ana ing kono kabèh.

¹³ Mikhaya banjur ngaturi pirsamarang para penggedhé mau sakèhé pangandika sing dirungu, nalika Barukh macakaké kitab gulungan mau marang wong akèh.

¹⁴ Para penggedhé mau banjur utusan Yehudi bin Nétanya, bin Selèmya, bin Kusy, nimbali Barukh didhawuhi nggawa kitab gulungan sing diwacakaké marang wong akèh.

¹⁵ Banjur padha ngandika marang Barukh, "Mangga kula aturi lenggah, sarta maosaken kitab menika kanggé kula sedaya." Barukh banjur njupuk kitabé gulungan.

¹⁶ Bareng olèhé maca wis rampung para penggedhé mau padha kagèt banget, nuli kandha siji karo sijiné, "Kita kedah énggal-énggal ngaturaken sakathahing pangandika menika dhateng Sang Prabu."

¹⁷ Banjur padha ndangu marang Barukh, "Kadospundi caranipun panjenengan ngantos saged nyerat prekawis menika sedaya? Menapa panjenengan dipun dhikté déning Yéremia?"

¹⁸ Wangsulane Barukh, "Inggih, Nabi Yéremia ndhikté kula, lajeng kula serat mawi mangsi ing kertas gulungan menika."

¹⁹ Para penggedhé banjur padha ngandika mengkéné, "Panjenengan lan Nabi Yéremia kedah sami ndhelik sampun ngantos kasumerepan sintena kémawon."

²⁰ Para penggedhé banjur padha nyinggahaké kitab gulungan mau ana ing kamaré Elisama, sèkretaris kraton, banjur padha sowan Sang Prabu, nglapuraké kedadéan mau kabèh.

²¹ Sang Prabu banjur ngutus Yehudi njupuk kitabé gulungan. Kitab mau banjur dijupuk saka kamaré Elisama, sarta diwacakaké marang Sang Prabu lan para penggedhé sing padha ngadeg ing sacedhaké.

²² Nalika semono mangsa bedhidhing, mula Sang Prabu lenggah ana ing

pasanggrahan ing mangsa bedhidhing, cedhak karo prapèn murub.

²³Yehudi enggoné maca lagi entèk telu patang kaca, bareng Sang Prabu mundhut sing wis kawaca mau, nuli disuwèk nganggo péso lan dicemplungaké ing geni. Mengkono saterusé nganti kitab gulungan mau entèk kobong kabèh.

²⁴Sang Prabu sarta para pegawé sing padha krungu pangandikané Pangéran mau ora ana sing katon wedi utawa sedhih.

²⁵Senajan Èlnatan, Délaya lan Gemarya nyuwun supaya Sang Prabu aja ngobong kitab mau, nanging panjenengané ora maèlu.

²⁶Malah dhawuh marang Pangéran Yerahméèl lan Seraya bin Azrièl sarta Selèmya bin Abdéèl supaya nyekel aku lan Barukh sèkretarisku. Nanging aku diumpetaké déning Pangéran.

²⁷Sawisé Raja Yoyakim ngobong kitab gulungan sing didhiktèkaké marang Barukh, Pangéran ngandika marang aku, supaya njupuk kertas gulungan lan nulis menèh sakèhé pangandika sing

wis katulis ana ing kitab gulungan sing kapisan.

²⁸ (36:27)

²⁹ Aku didhawuhi matur marang Sang Prabu mengkéné, "Kitab gulungan wis kokobong lan kowé wis takon marang Yéremia apa sebabé nulis, yèn raja ing Babil bakal teka lan nggempur tanah kéné sarta matèni wong-wongé sakéwan-kéwané pisan?"

³⁰ Saiki Aku ngandika marang kowé, Raja Yoyakim, ora ana turunmu sing bakal dadi raja ana ing kratoné Dawud. Jisimmu bakal dibuwang ing njaba, temah yèn awan kepanasen lan yèn bengi kadhemen merga kena ing ebun.

³¹ Kowé bakal Dakukum, mengkono uga anak-turunmu lan para pegawému merga saka sakèhé piala sing padha dilakoni. Kowé lan wong-wong ing Yérusalèm apa déné wong Yéhuda padha ora nggatèkaké marang piweling-Ku, mulané Aku bakal nekakaké sakèhé bebaya sing wis Dakgawé ngancam marang kowé."

³² Aku banjur njupuk kertas gulungan menèh, dakwènèhaké marang Barukh, sèkretarisku. Barukh banjur nulis kabèh

sing wis dakwedharaké. Apa sing kaemot ana ing kitab gulungan kapisan ditulis kabèh, semono uga sakèhé bab sing dakdhiktèkaké.

37 ¹ Zedekia bin Yosia diangkat déning Sang Prabu Nebukadnésar dadi raja nggentèni Yoyakhin bin Yoyakim.

² Nanging Zedekia lan para pegawéné sarta rakyaté ora nggatèkaké marang pangandika sing kaparingaké déning Pangéran.

³ Ing sawijining dina Sang Prabu Zedekia utusan Yukhal bin Selèmya lan Imam Zéfanya bin Maaséya nemoni aku kanthi pamundhut supaya aku ndongakaké bangsa Yéhuda lan Israèl ana ing ngarsané Pangéran.

⁴ Aku nalika semono durung ditahan lan isih srawung bébas karo rakyat.

⁵ Tentara Babil lagi ngepung kutha Yérusalèm, nanging bareng krungu yèn tentara Mesir wis tekan tapel watesé tanah Mesir, banjur padha mundur.

⁶ Pangéran, Allahé Israèl, ngandika marang aku,

⁷ supaya aku matur marang Raja Zedekia mengkéné, "Tentara Mesir wis

budhal arep mitulungi kowé, nanging bakal padha bali menèh.

⁸Wong Babil padha bali mréné menèh, nyerang lan ngrebut kutha iki. Kutha iki bakal diobong nganti entèk.

⁹Aku, Pangéran, nuturi kowé supaya aja ngapusi awakmu dhéwé karo muni, yèn wong Babil ora bakal bali mréné menèh, sebab wong Babil bakal bali mréné temenan.

¹⁰Senajan ta kowé bisa ngalahaké tentara Babil kabèh, nganti sing isih mung kari wong-wong sing padha ketaton, lan padha gumléthak ana ing kémahé, éwasemono wong-wong mau bakal padha tangi lan ngobong kutha iki nganti entèk babar-pisan."

¹¹Tentara Babil mundur saka Yérusalèm, merga tentara Mesir wis cedhak.

¹²Mulané aku arep lunga ninggal Yérusalèm menyang wilayah Bènyamin prelu ngurus bagéanku sing didhaku déning keluargaku.

¹³Nanging bareng aku tekan Gapura Éfraim, ana perwira sing jaga kono, jenengé Yeria bin Selèmya bin Hananya,

ngendheg aku karo muni, "Kowé arep kianat, ngéloni wong Babil!"

¹⁴Aku mangsuli, "Ora mengkono! Aku ora arep kianat." Nanging Yeria ora nggugu kandhaku. Aku dicekel lan dipasrahaké marang para penggedhé.

¹⁵Para penggedhé mau padha nepsu banget karo aku lan awèh préntah supaya aku digebugi lan dilebokaké ing tahanan, ing omahé Yonatan, sèkretarisé kedhaton, sing omahé didadèkaké pakunjaran.

¹⁶Aku dilebokaké kamar ing njero lemah nganti wetara suwé.

¹⁷Ing sawijining dina Sang Prabu utusan marani aku. Ana ing kedhaton aku didangu kalawan sesidheman, "Pangéran menapa paring wangsit dhateng panjenengan?" Atur wangsulanku, "Kasinggihan, mila wonten! Panjenengan badhé kaulungaken dhateng astanipun raja ing Babil."

¹⁸Aku banjur nyuwun pirsá gentèn, "Dosa kula menapa dhateng panjenengan, dhateng para pegawé lan dhateng rakyat, déné kula panjenengan lebetaken ing pakunjaran?"

¹⁹Wonten pundi para nabi panjenengan ingkang sampun ngramal bilih raja Babil mboten badhé nempuh perang nglawan panjenengan lan tanah ngriki?

²⁰Lah, Sang Prabu, samenika panjenengan kula aturi miyarsakaken lan kersaa ndhahar atur kula. Kula mugè sampun kawangsulaken malih ing pakunjaran, ing griyanipun Yonatan, sebab menawi mekaten kula mesthi badhé pejah wonten ing ngriku."

²¹Raja Zedekia banjur dhawuh supaya aku dilebokaké ing kamar tahanan kedhaton. Aku banjur ditahan ana ing kono, lan saben dina diwènèhi roti siji wutuh gawéané tukang roti, nganti saentèké roti ing kutha kono.

38¹Séfaca bin Mattan, Gedalya bin Pasyhur, Yukhal bin Malkia padha krungu pangandikané Pangéran sing dakkandhakaké marang wong akèh, mengkéné,

²"Sing sapa tetep manggon ing kutha kéné bakal mati ing peprangan, merga saka paceklik utawa pageblug. Nanging sing sapa metu saka kutha lan masrahaké awaké marang wong Babil

bakal ora dipatèni. Saora-orané wong kuwi bakal bisa oncat lan slamet."

³ Aku iya ngandhakaké wangsité Pangéran marang aku, mengkéné, "Kutha iki bakal Dakulungaké ing tangané wong Babil, lan bakal direbut."

⁴ Aku banjur dicekel déning para pegawé lan diladèkaké Sang Prabu, aturé, "Tiyang menika kedah kaukum pejah. Sebab mungel ingkang kados mekaten, para serdhadhu ing kitha menika badhé kécalan semangat. Piyambakipun inggih mungel ingkang kados mekaten wau dhateng saben tiyang ingkang taksih manggèn ing kitha menika. Piyambakipun mboten suka pitulung dhateng tiyang-tiyang, nanging malah damel cilakanipun."

⁵ Wangsulané Raja Zedekia, "Ya wis becik, lakonana sing dadi karepmu. Aku ora bisa menggak."

⁶ Aku banjur digawa menyang sumuré pangéran Malkia, sing papané ana ing plataran kedhaton. Aku dilebokaké ing sumur, dikèrèk nganggo dhadhung. Sumuré asat, mung ana endhuté. Dadi aku ambles ana ing endhut mau.

⁷ Èbèd-Mèlèkh, wong Sudan, abdiné Sang Prabu sing nyambut-gawé ana ing keputrèn ing kraton kono, krungu yèn aku dilebokaké ing sumur. Nalika semono Sang Prabu nampi wong sing padha séba ana ing Gapura Bènyamin.

⁸ Èbèd-Mèlèkh banjur mrono, aturé marang raja,

⁹ "Pendamelipun tiyang-tiyang dhateng Yérémia menika mboten leres.

Piyambakipun dipun lebetaken ing sumur lan mesthi badhé pejah kaliren, margi ing kitha sampun mboten wonten tetedhan babar-pisan."

¹⁰ Sang Prabu banjur dhawuh marang Èbèd-Mèlèkh supaya ngajak wong telu ngangkat aku saka njeroning sumur, sadurungé aku mati.

¹¹ Èbèd-Mèlèkh banjur mangkat karo wong telu menyang gudhangé kedhaton, njupuk sandhangan amoh, diedhunaké nganggo tali.

¹² Èbèd-Mèlèkh mbengoki aku; aku dikon ndèkèkaké gombalan mau ing ngisoré cangklakanku, supaya taliné ora natoni aku. Aku iya manut,

¹³ nuli dikèrèk déning wong-wong mau metu saka sumur. Sawisé mengkono aku banjur ditahan ana ing plataran.

¹⁴ Liya dina menèh aku disowanaké marang Sang Prabu ana ing Pedalemané Allah, ing gapura katelu. Sang Prabu ngandika mengkéné, "Kula badhé nyuwun pirsá dhateng panjenengan bab setunggaling prekawis, lan kula suwun panjenengan ngandika kalayan blaka."

¹⁵ Aturku, "Menawi kula matur blaka, kula mesthi Panjenengan pejahi, lan menawi kula aturi pamrayogi, Panjenengan mesthi mboten kersa menggalih."

¹⁶ Sang Prabu janji kanthi dhedhemitan mengkéné, "Demi Allah ingkang gesang, ingkang paring gesang dhateng kula sedaya, kula mboten badhé mejahi panjenengan utawi ngulungaken ing tanganipun tiyang ingkang ngangkah mejahi panjenengan."

¹⁷ Aku banjur matur marang Sang Prabu menawa Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl ngandika mengkéné, "Menawa kowé masrahaké uripmu marang para perwirané raja ing Babil kowé bakal diéman lan ora dipatèni,

nanging kutha iki bakal diobong nganti ludhes. Kowé lan kulawargamu bakal diuripi.

¹⁸Nanging yèn kowé ora teluk, kutha iki bakal kaulungaké ing tangané Babil, lan kaobong, sarta kowé bakal ora bisa oncat."

¹⁹Nanging Sang Prabu ngandika mengkéné, "Nanging kula ajrih dhateng sesami kula tiyang Israèl, ingkang sampun sami mlémar dhateng tiyang Babil. Saged ugi kula dipun ulungaken dhateng piyambakipun, lajeng dipun siksa."

²⁰Aku matur mengkéné, "Panjenengan mboten badhé kaulungaken dhateng tiyang-tiyang menika. Kula nyuwun kanthi sanget, Panjenengan mugé mbangun-turuta dhateng pangandikanipun Pangéran, murih samukawis prekawis badhé dados saé, lan Panjenengan badhé lestantun sugeng.

²¹Nanging Pangéran sampun paring tetinggalan dhateng kula, menapa ingkang badhé kelampahan menawi Panjenengan mboten kersa teluk.

²²Ing tetinggalan wau kula sumerep tiyang-tiyang èstri ingkang kantun wonten ing kedhatonipun Yéhuda dipun irid medal dhateng raja Babil lan para perwiranipun. Kula aturi mirengaken menapa ingkang dipun ucapaken déning tiyang-tiyang èstri wau, 'Sang Prabu wis dikianati déning para mitrané, Panjenengané wis dikalahaké. Lan bareng Panjenengané keblebek ing endhut, para mitrané padha ninggal Panjenengané.'"

²³Aku nambahi, "Sedaya garwa lan putra Panjenengan badhé kairid medal déning tiyang Babil, lan Panjenengan piyambak mboten badhé saged oncat. Panjenengan lajeng badhé dipun tawan déning raja ing Babil, lan kitha menika badhé kabesmi telas."

²⁴Raja Zedekia mangsuli, "Sampun ngantos wonten tiyang ingkang ngertos enggèn kita rembagan menika, supados panjenengan mboten pejah.

²⁵Menawi para punggawa ngertos bilih kula sampun rembagan kaliyan Panjenengan, temtu sami badhé takèn dhateng Panjenengan menapa ingkang kula rembag kaliyan Panjenengan.

Mesthi badhé sami janji mboten badhé mejahi Panjenengan, menawi Panjenengan nyriyosaken bab wau dhateng piyambakipun.

²⁶ Panjenengan sanjjang kémawon, bilih Panjenengan nyuwun dhateng kula, murih mboten kawangsulaken dhateng pakunjaran malih lan pejah wonten ing ngriku."

²⁷ Para penggedhé pancèn banjur padha marani aku lan takon. Aku mangsuli plek kaya sing dingandikakaké déning Sang Prabu marang aku. Para penggedhé mau ora bisa kandha apa-apa, sebab ora ana wong sing neksèni pirembugané Sang Prabu karo aku.

²⁸ Aku tetep ditahan ana ing plataran kedhaton, nganti dinané Yérusalèm karebut déning mungsuh.

39 ¹ Ing sasi kasepuluh, taun kaping sagané Zedekia jumeneng raja ing Yéhuda, Nebukadnésar raja ing Babil lan tentarané ngebyuk nyerang Yérusalèm.

² Ing dina kaping sanga, sasi kaping pat, taun kaping sewelasé Zedekia jumeneng raja, bètèngé Yérusalèm bedhah.

³ (Nalika Yérusalèm karebut déning mungsuh, para perwirané raja Babil mlebu kutha lan padha mapan ana ing Gapura Tengah. Yakuwi Nergal Sarèzèr, Samgar Nebo, Sarsekhim, semono uga para penggedhé liyané.)

⁴ Bareng Raja Zedekia pirsá kuwi mau kabèh banjur nedya lolos ninggal kutha ing wayah bengi, kadhèrèkaké déning tentarané. Tindaké miyos ing dalan sing ana ing satengahé petamananing kedhaton, bablas menyang gapura, tempuké bètèng loro; saka kono banjur tindak ngener Lebak Yardèn.

⁵ Nanging tentara Babil terus ngoyak lan Zedekia kacepeng ana ing sacedhaké tanah ngaré Yérikho, banjur kasowanaké Sang Prabu Nebukadnésar. Nalika semono raja Babil mau lagi ana ing kutha Riblah, ing wilayah Hamat. Ana ing kana Raja Zedekia diadili lan didhawahi paukuman déning Nebukadnésar.

⁶ Ya ana ing Riblah kono putra-putrané disembelèh ana ing ngarepé Zedekia. Mengkono uga para penggedhé Yéhuda padha disembelèh kabèh.

⁷ Sawisé mengkono Zedekia banjur dicukil paningalé lan astané diranté, diirid menyang Babil.

⁸ Bareng karo kuwi tentara Babil ngobong kedhaton, omah-omahé rakyat lan njugrugaké bètèngé kutha Yérusalèm

⁹ Wekasané Nebuzaradan, sénapatiné tentara Babil, banjur préntah ngirid rakyat sing isih kari ana ing kutha kaboyong menyang Babil, dadi tawanan, bebarengan karo wong-wong Israèl sing padha mbangkang apa déné sing mlémbar marang Babil.

¹⁰ Sapéranganing rakyat sing miskin banget ditinggal ana ing Yéhuda déning Nebuzaradan. Wong-wong sing padha ora duwé palemahan mau padha diwènèhi kebon anggur lan lemah garapan.

¹¹ Raja Nebukadnésar dhawuh marang Nebuzaradan, sénapatiné tentara mengkéné,

¹² "Golèkana Nabi Yérémia, tumindakmu sing becik. Aja kokpilara lan turutana sapenjaluké."

¹³ Nebuzaradan bebarengan karo para penggedhé sing dhuwur pangkaté,

yakuwi Nebusasban, Nergal Sarèzèr lan penggedhé Babil liya-liyané,

¹⁴ padha methuk aku ana ing plataran kedhaton. Aku dipasrahaké marang Gedalya bin Safan supaya aku diteraké menyang omahku kanthi slamet. Mengkono dadiné aku bali manggon ana ing satengahé rakyat menèh.

¹⁵ Nalika aku isih ditahan ana ing plataran kedhaton, Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

¹⁶ "Èbèd-Mèlèkh, wong Sudan kuwi kandhanana yèn Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, wis janji mengkéné, 'Dhèk biyèn Aku wis ngandika, yèn Aku bakal nekakaké paukuman marang kutha iki, dudu karaharjan. Samasa kelakon kowé bakal nyipati dhéwé.

¹⁷ Nanging kowé bakal Dakreksa, mula kowé ora bakal kaulungaké ing tangané wong sing kokwedèni.

¹⁸ Kowé bakal slamet lan ora dipatèni. Kowé bakal oncat lan lestari urip, merga kowé precaya marang Aku!" Mengkono pangandikané Pangéran.

40 ¹ Sawisé aku diluwari déning komandhan Nebuzaradan ana ing

Rama, Pangéran ngandika marang aku. Enggonku digawa tekan Rama kuwi karo diranté, bebarengan karo wong-wong liyané saka Yérusalèm lan saka Yéhuda, sing kaboyong dadi wong tawanan menyang tanah Babil.

² Komandhané serdhadhu sing ngawal rombongan mau kandha karo aku mengkéné, "Pangéran Allah sampéyan sampun ngancam badhé ndhatengaken bebaya dhateng tanah menika.

³ Lan samenika sampun èstu kelampahan menapa ingkang dipun ngandikakaken. Menika sedaya margi bangsa sampéyan sampun damel dosa dhateng Pangéran sarta nglawan Panjenenganipun.

⁴ Samenika ranté sampéyan badhé kula uculi lan sampéyan kula luwari. Menawi sampéyan kepéngin tumut dhateng Babil kaliyan kula inggih kénging. Sampéyan badhé kula rimati. Nanging menawi sampéyan mboten kepéngin tumut, inggih mboten menapa-menapa. Sampéyan kénging milih badhé manggèn ing pundi kémawon ing negari menika, utawi badhé késah dhateng

pundi kémawon ingkang sampéyan kajengaken."

⁵ Bareng aku ora mangsuli, komandhan Nebuzaradan mau banjur kandha, "Prayogi sampéyan wangsul kémawon dhateng griyanipun Gedalya bin Ahikam bin Safan, ingkang sampun kaangkat déning raja ing Babil dados gubernur kanggé daérah Yéhuda. Sampéyan saged manggèn kaliyan Gedalya, ing satengahipun rakyat, utawi késah dhateng panggènan sanès ingkang sampéyan anggep saé lan leres." Aku banjur disangoni pangan karo presèn, lan dikon lunga sekarepku.

⁶ Aku nuli manggon ing omahé Gedalya, ing Mizpa, ana ing satengahé rakyat, sing kari ana ing tanah kono.

⁷ Ora kabèh perwira lan prejurit Yéhuda pasrah karo raja ing Babil. Wong-wong mau krungu yèn raja Babil ngangkat Gedalya dadi gubernur ing Yéhuda, ditugasaké ngawat-awati wong-wong sing ora katut kaboyong menyang Babil, yakuwi wong-wong sing miskin dhéwé ing satanah kono.

⁸ Ismaèl bin Netanya, Yohanan bin Keréa, Seraya bin Takhumèt, anak-anaké

Safai, wong Netofa, lan Yézanya anaké priyayi ing Maaka padha nemoni Gedalya ing Mizpa didhèrèkaké tentarané.

⁹Gubernur Gedalya nuturi wong-wong mau mengkéné, "Yèn kowé pasrah karo wong Babil, aku tanggung, kowé ora susah kuwatir. Manggona ing tanah kéné, ngawulaa marang raja Babil, lan kowé bakal slamet.

¹⁰Aku dhéwé tetep manggon ing Mizpa, makili kowé kabèh, menawa wong Babil padha teka mréné. Kowé kena ngumpulaké anggur, woh-wohan, lenga zaitun, lan kena koksipen, sarta manggon ing désa sing koksenengi."

¹¹Wong-wong Israèl sing manggon ing Moab, ing Amon, ing Édom lan ing tanah-tanah liyané padha krungu yèn raja Babil ngidinaké wong Israèl sawetara manggon ing Yéhuda lan wis ngangkat Gedalya dadi gubernur.

¹²Wong-wong mau banjur padha ninggal tanah sing dipondhoki lan padha bali menyang Yéhuda, sarta nemoni Gedalya ing Mizpa. Ana ing kono wong-wong mau padha nglumpukaké woh anggur nganti olèh akèh banget.

¹³ Sawisé mengkono Yohanan lan para komandhané prejurit-prejurit sing padha tundhuk karo Babil, padha nekani Gedalya ing Mizpa,

¹⁴ karo kandha mengkéné, "Menapa Panjenengan mboten pirsá bilih Raja Baalis ing Amon sampun ngutus Ismaèl mejahi Panjenengan?" Nanging Gedalya ora ngandel.

¹⁵ Yohanan banjur matur dhèwèkan marang Gedalya mengkéné, "Kula badhé mejahi Ismaèl, mboten badhé konangan sinten-sintena. Kénging menapa tiyang menika dipun parengaken mejahi Panjenengan. Menika namung badhé njalari tiyang Yahudi ingkang sami ngempal kaliyan Panjenengan ing ngriki kabuyaraken, lan menika badhé ndhatengaken paukuman kanggé sedaya tiyang ingkang kantun ing Yéhuda ngriki."

¹⁶ Nanging Gedalya mangsuli, "Ismaèl sampun ngantos sampéyan pejahi, awit menapa ingkang sampéyan sanjangaken bab Ismaèl menika mboten leres!"

41 ¹ Ing sasi kapitu taun kuwi Ismaèl bin Nétanya bin Èlisama, krabaté Sang Prabu lan perwirané Sang Prabu

sing dhuwur pangkaté, lunga menyang Mizpa nemoni Gedalya, nggawa bala wong sepuluh.

² Nalika lagi padha mangan bebarengan, Ismaèl lan balané sepuluh ngunus pedhangé lan matèni Gedalya.

³ Ismaèl iya matèni wong Israèl kabèh sing padha mèlu Gedalya ana ing Mizpa, mengkono uga para serdhadhu Babil, sing pinuju ana ing kono.

⁴ Ésuké sadurungé ana wong sing meruhi patiné Gedalya,

⁵ ana wong wolung puluh teka saka Sikèm, Silo lan Samaria. Wong mau padha cukur jénggot, nganggo sandhangan rowak-rawèk lan awaké kebak tatu, merga ditatoni dhéwé. Wong-wong mau padha nggawa gandum lan menyan arep dienggo kurban ana ing Pedalemané Allah.

⁶ Ismaèl metu saka Mizpa methukaké wong-wong mau karo nangis. Bareng ketemu karo wong-wong mau Ismaèl kandha mengkéné, "Kula aturi sowan manggihi Gedalya."

⁷ Nanging bareng wong-wong mau wis mlebu ing kutha, banjur dipatèni déning

Ismaèl lan balané. Jisimé wong-wong mau dicemplungaké ing sumur.

⁸Ing rombongané wong-wong mau ana sepuluh sing kandha karo Ismaèl mengkéné, "Kula sampun sampéyan pejahi. Kula gadhah tandhon tetedhan ingkang kula dhelikaken wonten ing sabin, rupi gandum, sair, lisah zaitun tuwin maben." Wong-wong mau ora sida dipatèni.

⁹Sumur panggonané Ismaèl mbuwang jisim-jisimé wong sing padha dipatèni mau gedhé, yasané Sang Prabu Asa nalika diserang déning Baésa, raja ing Israèl. Sumur mau dikebaki Ismaèl nganggo jisimé wong-wong sing dipatèni.

¹⁰Ismaèl iya banjur nyekel para putra-putriné Sang Prabu lan wong liya-liyané sing ana ing Mizpa. Wong-wong mau dipasrahaké Nebuzaradan marang pangreksané Gedalya. Wong kabèh mau banjur ditawan déning Ismaèl lan digawa lunga menyang daérahé wong Amon.

¹¹Yohanan anaké Karéah lan para perwirané padha krungu bab pokalé Ismaèl.

¹² Banjur padha nglumpukaké balané ngoyak Ismaèl bin Nétanya. Ketutupan ana ing sendhang sacedhaké Gibéon.

¹³ Bareng wong-wong sing ditawan Ismaèl weruh Yohanan lan balané padha bungah banget.

¹⁴ Banjur padha mbalik mèlu Yohanan sabalané.

¹⁵ Nanging Ismaèl lan balané wolu padha bisa oncat lan mlayu menyang Amon.

¹⁶ Yohanan lan para perwiraning tentarané banjur mimpin wong-wong sing diboyong déning Ismaèl. Wong-wong sing ditawan déning Ismaèl ana ing Mizpa sawisé Ismaèl matèni Gedalya yakuwi: serdhadhu, wong wadon, bocah lan wong kebirèn.

¹⁷ Wong-wong mau padha wedi karo wong Babil merga Ismaèl wis matèni Gedalya, sing didadèkaké gubernur déning raja ing Babil. Mulané wong-wong mau padha arep terus lunga menyang Mesir, kanggo nyingkiri wong Babil. Ana ing dalan padha ngaso ing Kimham, sacedhaké Bètléhèm.

¹⁸ (41:17)

42¹ Para perwiraning tentara, klebu uga Yohanan bin Karéah lan Azarya bin Hosaya sarta rakyat kabèh padha teka marani aku,

² tembungé, "Panyuwun kula mugé sampéyan turuti! Kula nyuwun panjenengan dongakaken dhateng Pangéran Allah kita, inggih kula sedaya ingkang taksih kantun menika. Rumiya cacah kula kathah, nanging samenika kantun sekedhik, kados ingkang saged panjenengan pirsani menika.

³ Kula aturi nyuwunaken dhateng Pangéran Allah kita nedahaken margi ingkang kedah kula ambah, lan menapa ingkang prelu sami kula lampahi!"

⁴ Aku mangsuli, "Ya, becik. Aku arep nedonga marang Pangéran Allah kita, kaya penjalukmu. Lan apa waé sing dingandikakaké, bakal dakkandhakaké marang kowé. Aku ora arep ngurangi senjata mung satembung waé."

⁵ Banjur padha kandha mengkéné, "Mugé Pangéran dadosa seksi ingkang setya tuhu lan kénging dipun pitados menawia kula mboten ngèstokaken sedaya pangandikanipun Pangéran, Allah kita.

⁶ Mbingahaken menapa mboten kanggénipun kula, kula sami badhé ngèstokaken Pangéran Allah kita, ingkang panjenengan suwuni pitedah kanthi pandonga."

⁷ Let sepuluh dina Pangéran ngandika marang aku.

⁸ Aku banjur nglumpukaké Yohanan, para perwirané tentara lan wong liya-liyané kabèh.

⁹ Kandhaku mengkéné, "Pangéran, Allahé Israèl, sing daksowani merga saka penjalukmu ngandika mengkéné marang aku,

¹⁰ 'Yèn kowé gelem tetep manggon ing tanah kéné, kowé bakal Dakbangun lan ora Dakbubrah. Aku keduwung déné wis nekakaké paukuman marang kowé.'

¹¹ Aja padha wedi menèh marang raja ing Babil. Aku nunggal karo kowé, lan Aku bakal ngluwari kowé saka tangané.

¹² Merga Aku iki mahawelas, mulané bakal gawé supaya wong mau melasi kowé, lan marengaké kowé bali manggon ana ing tanahmu menèh. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹³ Nanging kowé wong-wong sing padha kari ana ing Yéhuda, kudu padha

mbangun-turut marang Pangéran, Allahmu lan aja wegah manggon ing tanah kéné. Kowé ora kena muni, "Mboten, kula badhé manggèn wonten ing tanah Mesir kémawon, awit ing ngrika kula badhé mboten ngalami perang malih lan mireng sabawaning perang utawi kekirangan tedha." Yèn kowé muni mengkono, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl ngandika, "Yèn kowé kenceng arep menyang tanah Mesir lan manggon ana ing kana,

¹⁴ (42:13)

¹⁵ (42:13)

¹⁶ perang sing kokwedèni kuwi bakal nututi kowé mrana, lan kekurangan pangan sing gawé girismu bakal ngetutaké lakumu, nganti kowé bakal mati ana ing tanah Mesir.

¹⁷ Kabèh wong sing kenceng arep lunga menyang tanah Mesir lan manggon ana ing kana bakal mati merga perang, kaliren utawa pageblug. Ora ana sing bakal isih urip. Ora ana sing bakal bisa ngoncati bebaya sing bakal Daktekakaké marang wong-wong kuwi.

¹⁸ Pangéran Allahé Israèl ngandika, 'Duka-Ku sing mulad-mulad sing

Daktekakaké marang wong-wong
Yérusalèm iya kuwi sing bakal
Dakesokaké marang kowé yèn kowé
padha lunga menyang tanah Mesir. Kowé
bakal dadi sesawangan sing nggegirisi.
Kowé bakal disepèlèkaké lan dipoyoki
ing wong lan jenengmu bakal dienggo
ngipat-ipati. Kowé bakal ora ndeleng
panggonan iki menèh.”

¹⁹ Banjur dakterusaké, "Pangéran
ngandika marang kowé, kekarèné
wong-wong sing isih ana ing Yéhuda
supaya aja padha lunga menyang tanah
Mesir. Aku ngélingaké kowé sepisan
menèh,

²⁰ poma aja salah tindakmu nganti
kowé nemu cilaka. Kowé wis njaluk aku
ndongakaké kowé marang Pangéran
Allah kita lan kowé wis janji arep
ngèstokaké dhawuhé.

²¹ Mangka bareng saiki kowé
dakkandhani dhawuhé Pangéran, kowé
nampik sakèhé dhawuh sing diparingaké
déning Pangéran marang kowé lantaran
aku.

²² Yèn mengkono, titènana: kowé
bakal mati merga déning perang, utawa

paceklik utawa pageblug ing tanah sing arep kokparani."

43¹ Rampung enggonku ngandhani wong-wong mau bab dhawuhé Pangéran, Allahé, lantaran aku,

² Azarya bin Hosaya lan Yohanan bin Karéah sarta wong-wong liyané sing padha gemunggung marani aku karo kandha, "Pangandika panjenengan menika goroh! Pangéran Allah kita mboten dhawuh dhateng panjenengan nyriyosi kula, bilih kula mboten angsal késah dhateng tanah Mesir.

³ Nanging Barukh bin Neria menika ingkang ngojok-ojoki panjenengan nglawan dhateng kula, supados tiyang Babil saged njajah kula malih, malah sageda mejahi kula lan mbekta kula dados tawanan dhateng Babil."

⁴ Mengkono dadiné Yohanan, para perwirané tentara sarta wong-wong liyané kabèh padha nampik pangandikané Pangéran, sing dhawuh supaya padha tetep manggon ana ing tanah Yéhuda.

⁵ Kabèh wong sing isih kari ana ing Yéhuda, mengkono uga wong-wong sing

padha bali saka pembuwangan ing tanah manca.

⁶Wong lanang-wadon, bocah lan putri-putri putrané Sang Prabu, banjur digawa déning Yohanan lan para perwira menyang tanah Mesir. Kabèh wong sing biyèn dipasrahaké déning Nebuzaradan, panglimané tentara Babil, marang Gedalya, klebu uga Barukh lan aku padha katut kaboyong.

⁷Mengkono enggoné padha nglawan marang dhawuhé Pangéran sarta budhal menyang tanah Mesir, menyang kutha sing karan Takhpanhès.

⁸Ing kutha kono Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

⁹"Njupuka watu gedhé sawetara, pendhemen ana ing sangarepé gedhong pemeréntah, banjur lépanen lan wong Israèl sawetara jaken neksèni sing koktindakaké kuwi.

¹⁰Kandhanana yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, bakal ngutus abdi-Ku Nebukadnésar saka tanah Babil mréné; wong mau bakal mapanaké dhamparé ing sandhuwuré watu-watu sing kokpendhem mau lan masang kémahé keprabon ana ing kono.

¹¹ Nebukadnésar bakal teka lan nelukaké Mesir. Wong sing pinesthi mati merga déning pageblug bakal mati merga pageblug. Wong sing pinesthi ditawan bakal digawa lunga dadi tawanan lan sing sapa pinesthi mati ana ing peprangan bakal mati ana ing peprangan.

¹² Aku bakal nekakaké geni sing ngobong kuil-kuilé para allahé wong Mesir lan rajané wong Babil bakal ngobong allah-allah mau utawa diboyong saka kono. Kaya déné pangon sing métani sandhangané supaya resik ora ana tumané, mengkono uga Raja Nebukadnésar bakal ngresiki tanah Mesir, banjur lunga menèh lan menang.

¹³ Wong mau bakal ngrusak tugu-tugu watu sesembahané wong Mesir sing ana ing Héliopolis lan ngobong kuil-kuilé para allahé wong Mesir."

44 ¹ Pangéran ngandika marang aku bab wong Israèl sing padha manggon ing tanah Mesir, ing kutha-kutha Migdol, Takhpanhès, ing Mèmfis lan ing tanah Patros, yakuwi tanah Mesir sisih Kidul;

² dhawuhé Pangéran Kang Mahakwasa Allahé Israèl mengkéné, "Kowé wis padha nyipati dhéwé sakèhé bebaya sing Dakdhawahaké marang Yérusalèm lan kutha-kutha ing Yéhuda liyané. Tekan sepréné kutha-kutha mau isih rupa jugrugan lan ora ana wong siji-sija sing manggon ana ing kono.

³ Merga wong-wong sing biyèn manggon ing kono padha gawé piala, lan njalari duka-Ku. Wong-wong mau padha gawé kurban lan nyembah marang allah-allahé bangsa-bangsa liya sing ora dingertèni; iya kowé lan para leluhurmu padha ora ngerti.

⁴ Aku ora kendhat-kendhat ngutus para nabi-Ku, para nabi, sing nuturi kowé supaya aja nindakaké prekara nistha sing Daksengiti.

⁵ Nanging kowé padha ora gelem ngrungokaké lan ngèstokaké. Kowé padha tetep gawé kurban lan nyembah marang allah-allah liya mau.

⁶ Mulané Aku banjur ngesokaké paukuman-Ku marang kutha-kutha ing Yéhuda lan dalan-dalan ing Yérusalèm. Sarta Dakobong kabèh, mula dadi

jugruga lan tekan sepréné dadi sesawangan sing nggegirisi.

⁷Saikiné Aku, Pangéran Kang Mahakwasa Allahé Israèl takon marang kowé, yagéné kowé nekakaké paukuman gedhé marang awakmu dhéwé? Apa kowé arep nekakaké bebaya marang wong lanang wadon, bocah-bocah lan bayiné wong Yéhuda nganti ora ana sing kari siji-sija?

⁸Yagéné kowé ana ing tanah pangungsèn ing Mesir kéné njalari duka-Ku merga enggonmu gawé kurban lan nyembah marang allah-allah liya? Apa karepmu arep ngrusak awakmu dhéwé, supaya ora kajèn ing antarané bangsa-bangsa lan jenengmu dienggo ngipat-ipati wong?

⁹Apa kowé wis lali karo sakèhé piala sing ditindakaké ana ing kutha-kutha Yéhuda lan ing dalan-dalan Yérusalèm déning para leluhurmu, déning para raja lan para seliré, déning kowé dhéwé lan para selirmu?

¹⁰Tekan sepréné kowé padha ora mratobat lan ngasoraké awakmu. Kowé ora ngormati Aku lan uripmu ora manut angger-angger-Ku sing

Dakparingaké marang kowé lan marang para leluhurmu.

¹¹ Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, bakal nglawan kowé lan numpes wong Yéhuda kabèh.

¹² Lan sepira ana kekarèné wong Yéhuda sing kenceng arep lunga menyang tanah Mesir lan manggon ana ing kono, kuwi kabèh bakal Daksirnakaké. Kabèh, iya sing gedhé, utawa sing cilik, bakal mati ana ing tanah Mesir merga déning perang utawa mati kaliren. Wong-wong mau bakal dadi sesawangan sing nggegirisi. Wong-wong mau bakal diina déning para bangsa lan jenengé dienggo ngipat-ipati wong.

¹³ Wong-wong sing padha manggon ing tanah Mesir bakal Dakukum, kaya enggon-Ku ngukum Yérusalèm, yakuwi srana perang, paceklik lan pageblug.

¹⁴ Nganti kekarèné wong Yéhuda sing ngungsi menyang tanah Mesir lan arep manggon ana ing kana, bakal ora ana sing bali menyang Yéhuda menèh, kaya sing dadi pengangen-angené, kejaba mung wong sawetara."

¹⁵ Sawisé mengkono sakèhé wong lanang sing ngerti yèn bojoné uga gawé

kurban lan nyembah marang allah-allah liyané, semono uga para wong wadon sing padha ngadeg ana ing kono lan wong Israèl sing padha manggon ana ing tanah Mesir sisih Kidul, cekaké klumpukané wong akèh banget mau padha kandha karo aku mengkéné,

¹⁶ "Menggah menapa ingkang panjenengan ngandikakaken atas asmanipun Pangéran wau kula mboten saged nampi.

¹⁷ Kula badhé nindakaken pikajeng kula piyambak. Kula tetep sami badhé damel kurban dhateng déwa kula, inggih menika Raja Putri ratuning langit. Tetep badhé saos kurban unjukan dhateng piyambakipun kados ingkang sampun kula tindakaken sarta dipun tindakaken déning para leluhur kula, para raja lan para pemimpin kula wonten kitha-kithanipun Yéhuda tuwin ing margi-marginipun Yérusalèm. Mila kula badhé mboten kekirangan tedha; gesang kula badhé makmur, kalis saking sedaya rubéda.

¹⁸ Sebab wiwit kula kèndel saos kurban dhateng Ratuning Langit lan mboten saos sesajèn unjukan anggur kula sami

ketelasan tedha, tiyang-tiyang kula sami pejah ing peprangan utawi pejah kaliren."

¹⁹ Wong-wong wadon mau padha kandha menèh mengkéné, "Menawi kula sami damel kuwih ingkang kawangun kados Raja Putrining Langit lajeng kula saosaken minangka kurban dhateng piyambakipun, sarta saos sesajèn unjukan anggur, sémah kula sami ngertos lan ngrujuki pendamel kula."

²⁰ Aku banjur kandha karo sakèhé wong lanang lan wadon sing mangsuli aku mau mengkéné,

²¹ "Kurban sing kokgawé lan digawé déning para leluhurmu sarta déning para raja lan para pemimpinmu, apa menèh déning rakyat ing kutha-kuthané Yéhuda lan ing dedalan ing Yérusalèm, apa kokkira Pangéran ora pirsma mau kabèh utawa kesupèn?

²² Saiki tanahmu wis dadi jugrugan lan ora ana sing ngenggoni. Dadi sesawangan sing nggegirisi, lan jenengé dienggo nyupatani wong, merga Pangéran wis ora tahan menèh mirsani pialamu lan pretingkahmu sing nistha.

²³ Paukuman mau kabèh nekani kowé merga kowé wis padha nyembah marang allah-allah liyané lan wis nglakoni dosa marang Pangéran krana enggonmu mbaléla marang dhawuh-dhawuhé."

²⁴ Wong akèh mau padha dakkandhani, luwih-luwih para wong wadon, bab apa sing dingandikakaké déning Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, kanggo wong-wong Yéhuda sing padha manggon ing Mesir, mengkéné, "Kowé lan para somahmu wis padha sumpah marang Raja Putrining Langit yèn kowé arep gawé kurban lan sesajèn kanggo déwa mau, mangka kuwi ya wis koktetepi. Yèn mengkono ya uwis! Tetepana sumpahmu! Punagimu luwarana!

²⁵ (44:24)

²⁶ Nanging saiki padha rungokna janji-Ku sing Dakucapaké sajroning mulading duka-Ku, atas asma-Ku kang mahakwasa, tumraping wong Israèl, sing padha manggon ing tanah Mesir, 'Aja pisan-pisan kowé sumpah nganggo asma-Ku ing selawas-lawasé,' karo muni, 'Demi Allah kang gesang aku sumpah!'

²⁷ Kowé bakal Dakgawé supaya ora ngalami kemakmuran, malah

Daktumpes. Kowé kabèh bakal padha mati merga perang utawa pageblug, nganti ora ana siji waé sing kari urip.

²⁸Mung wong sawetara ing antaramu sing bakal oncat saka ing pati lan bali saka Mesir menyang Yéhuda.

Wong-wong kekarèné kuwi sing bakal ngerti tembungé sapa sing kelakon: Pangandika-Ku apa kandhané wong-wong kuwi.

²⁹Aku, Pangéran bakal mbuktèkaké yèn Aku bakal ngukum kowé ing panggonan kéné lan janji enggon-Ku arep numpes kowé kuwi bakal kelakon temenan.

³⁰Hofra, raja ing Mesir bakal Dakulungaké ing tangané para mungsuhé sing ngarah patiné, kaya enggon-Ku ngulungaké Zedekia raja ing Yéhuda marang Nebukadnésar raja ing Babil, mungsuhé Zedekia sing ngarah patiné."

45 ¹Nalika Yoyakim bin Yosia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak taun kapat, Barukh nulis pangandikané Pangéran sing kawangsitaké marang aku. Aku kandha karo Barukh,

² yèn Pangéran, Allahé Israèl, ngandika mengkéné, "Barukh,

³ sarèhné kowé tau kandha, 'Adhuh cilaka aku, Pangéran wis nambahi kasusahanku. Aku wis kesayahen merga saka enggonku sesambat, mangka ora olèh katentreman!'

⁴ Nanging Aku, Pangéran, Aku bakal mbubrah apa sing Dakyasa, lan apa sing Daktandur bakal Dakbedholi; mengkono sing bakal Daktindakaké sajagad rata.

⁵ Kowé aja ngarah marang prekara sing muluk-muluk kanggo awakmu dhéwé! Poma aja duwé pepénginan mengkono! Merga Aku bakal nekakaké paukuman marang manungsa kabèh, nanging kowé bakal Dakparingi bisa oncat, supaya lestari urip, ana ing ngendi-endia panggonan sing kokparani. Mengkono pangandikané Pangéran."

46 ¹ Kanggo para bangsa, Pangéran ngandika marang aku.

² Kanggo Mesir Panjenengané ngandika bab tentarané Raja Néko ing Mesir, sing dikalahaké déning Nebukadnésar, raja Babil, ana ing Karkhemis, ing sapinggiré Bengawan Éfrat, nalika Yoyakim bin

Yosia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak taun kaping paté.

³"Para perwira Mesir padha ngabani, 'Cepakna tamèng gedhé cilik lan majua perang!

⁴Jaranmu padha abah-abahana^P lan tunggangana! Barisanmu tatanen lan tropongmu enggonen! Tumbakmu asahen! Klambimu keré enggonen!"

⁵Pangéran ngandika menèh, "Yagéne kokpadha cengkélak bali kanthi giris?" Prejurité padha kalah, digecak lan mundur, saka wediné padha mlayu rerikatan tanpa nolèh ngiwa utawa nengen.

⁶Sing playuné kepengkok ora bisa metu saka kono; para prejurit padha ora bisa oncat. Bareng tekan Lor, sacedhaké Éfrat, padha kesandhung lan tiba.

⁷Sapa ta sing mbludag kaya Bengawan Nil, kaya kali sing lubèr metu saka tebingé?

⁸Kuwi Mesir, sing mbludag kaya Bengawan Nil, kaya kali lubèr metu ngliwati pinggirané. Sumbaré Mesir, "Aku dakmbludag ngerobi sajagad kabèh; aku bakal numpes kutha-kutha saisiné.

---

^Pabah-abahan: pakéan kapal (jaran).

⁹Jaran-jaran padha budhala, kréta-kréta perang padha mbalapa! Para prejurit padha budhala; sing asalé saka tanah Sudan lan saka Libia, sing padha nggawa tamèng, semono uga wong Lidia sing padha nggawa gendhéwa."

¹⁰Iki dinané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa, sing jumeneng Allah piyambak. Ing dina iki Panjenengané nekakaké piwalesé, ing dina iki Panjenengané ngukum para mungsuhé. Pedhangé bakal ngenani mungsuhé nganti entèk kabèh, lan ngombé getihé nganti wareg. Para mungsuhé Allah ing dina iki kadadèkaké kurban sembelèhan, ana ing tanah Lor, sacedhaké Bengawan Éfrat.

¹¹Hé wong Mesir, padha menyang Giléad, padha golèka tamba ana ing kana! Sebab tambamu wis ora mandi, kowé wis ora bisa mari menèh.

¹²Para bangsa wis padha krungu bab niatmu; saben wong wis krungu sambatmu. Prejurit sing siji nabrak prejurit sijiné, nganti sakaroné padha ambruk bareng.

¹³ Nalika Nebukadnésar, raja Babil perang nglurugi Mesir, Pangéran ngandika marang aku mengkéné:

¹⁴ "Wartakna menyang kutha-kutha ing Mesir, ing Migdol, Mèmfis lan Takhpanhès, 'Padha cepak-cepaka njaga keslametanmu dhéwé; barang-darbèkmu bakal rusak kabèh merga tekané perang!

¹⁵ Yagéne déwamu Apis sing ampuh kokkalah? Merga dirubuhaké déning Pangéran.'

¹⁶ Prejuritmu wis padha kesandhung lan tiba; siji kandha karo sijiné: 'Ayo, gelis padha bali waé, lan ngoncati pedhangé mungsuh!'

¹⁷ Jenengé raja ing Mesir kuwi gantinen waé: 'Tukang gawé ribut sing léna ora angon wektu.'

¹⁸ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa jumeneng raja, Aku Allah kang sipat gesang. Kaya déné Gunung Tabor dhuwuré ngungkuli gunung-gunung liyané, lan Gunung Karmèl njenggeleg ana ing sandhuwuré segara, ya mengkono karosané wong sing bakal teka nggempur kowé.

¹⁹ Cepak-cepaka, sebab kowé bakal dadi tawanan, hé kowé, wong-wong ing tanah Mesir! Mèmfis bakal dadi ara-ara samun, dadi gempuran sing ora dienggoni menèh.

²⁰ Mesir kuwi kaya sapi sing bregas, nanging diantup déning laler pitak.⁹

²¹ Prejurité sing diséwa padha tanpa daya kaya pedhèt lemon; padha ora nglawan merangi mungsuh, malah padha minger banjur mlayu. Merga kasangsané wong kuwi wis tekan titi-mangsané. Yakuwi mangsané padha nemu karusakan.

²² Samasa ketekan ing mungsuh, Mesir keplayu, ngglenes kaya ula. Digempur mungsuhé nganggo wadung, kaya carané wong negor wit-witan ing alas gedhé.

²³ Prejurité mungsuh saking akèhé nganti ora kena diétung cacahé, ngungkuli cacahé walang.

²⁴ Wong Mesir padha kwirangan, merga ditelukaké déning bangsa saka tanah Lor. Mengkono pangandikané Pangéran."

---

⁹laler pitak: laler ingkang ngantup kados tawon.

²⁵ Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl, ngandika mengkéné, "Amon, déwané Tèbès bakal Dakukum, bareng karo enggon-Ku ngukum Mesir karo para déwané lan rajané. Rajané Mesir bakal Dakukum, semono uga sakèhé wong sing precaya.

²⁶ Wong-wong mau bakal Dakulungaké ing tangané wong-wong sing padha ngarah patiné, yakuwi marang Nebukadnésar, raja ing Babil lan tentarané. Nanging mbésuk wong-wong bakal padha bali manggon ing Mesir menèh, kaya dhèk jaman biyèn. Mengkono pangandikané Pangéran."

²⁷ "Hé umat-Ku, kowé aja wedi. Hé wong Israèl, kowé aja padha giris. Aku bakal ngluwari kowé saka tanah adoh, panggonanmu dadi tawanan. Kowé bakal bali ing tanahmu menèh, lan manggon ana ing kono kanthi tentrem; kowé bakal aman, lan ora ana sing ngaru-biru utawa gawé wedimu.

²⁸ Aku bakal teka ngluwari kowé. Para bangsa sing mboyong kowé dadi tawanan bakal Daktumpes kabèh. Kowé dhéwé bakal ora luput saka paukuman, nanging paukuman-Ku bakal mung

sawetara. Mengkono pangandikané Pangéran."

47 ¹ Sadurungé raja ing Mesir nyerbu kutha Gaza, Pangéran ngandika marang aku kanggo wong Filistéa mengkéné,

² "Delengen, bakal ana banjir teka saka tanah Lor, bakal mbludag kaya banjir bandhang. Bakal ngerobi tanah lan samubarang sing ana ing kono, kutha-kutha dalah wong sing padha manggon ing kono. Wong kabèh bakal padha bengok-bengok njaluk tulung, lan sajagad kabèh bakal padha nangis kelara-lara.

³ Bakal keprungu swara gemruduging jaran lan kréta-perang. Para bapa bakal ora bali nggolèki anak-anaké, merga wis padha kentèkan tenaga.

⁴ Wis tekan dinané Filistéa diremuk, lan kapedhotan bantuané Tirus lan Sidon. Aku, Pangéran sing bakal numpes wong Filistéa lan sakèhé wong sing asalé saka ing Kréta.

⁵ Wong Gaza bakal ketekan pagiris, lan wong Askelon bakal padha blangkemen. Nganti tekan kapan wong Filistéa padha sedhah merga kepatèn wong-wongé?

⁶ Kandhaa, 'Nganti tekan kapan pedhangé Pangéran enggoné nyembelèhi? Balia menyang rangkamu menèh, ngaso ana ing kono!'

⁷ Nanging kepriyé bisané lèrèn, yèn isih Dakdhawuhi nyambut-gawé? Pancèn Dakdhawuhi nyerang Askelon lan sakèhé wong sing manggon ana ing pesisir."

48 ¹ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa kanggo Moab mengkéné, "Cilaka kowé wong Nebo, merga kuthamu wis karusak! Kiryataim wis karebut, bètèngé wis dijugrugaké, wong sing padha manggon ana ing kono padha kwirangan.

² Kamulyané Moab wis ilang! Hèsbon wis karebut déning mungsuh, malah padha ngrancang arep nyirnakaké bangsa Moab. Kutha Madmon bakal ora ana swarané menèh; bakal dilurugi perang déning mungsuh.

³ Wong-wong Horonaim padha sesambat, 'Panindhés! Karusakan gedhé!'

⁴ Moab wis dadi gempuran; rungokna tangisé bocah-bocah.

⁵ Swarané wong nangis keprungu sedalan-dalan nganti tekan Luhit, lan

pesambaté wong ing sauruté dalan sing anjog ing Horonaim,

⁶ 'Rikat, mlayua golèka slamet!'
mengkono pangucapé, 'Mlayua sing rikat kaya kuldi alasan!'

⁷ Moab! Kowé ngendelaké kekuwatanmu lan kasugihanmu, éwasemono kowé bakal karebut lan katelukaké. Déwamu Kamos bakal kagawa menyang pembuwangan, bareng karo para penggedhé lan para imamé.

⁸ Ora ana kutha sing bakal oncat saka karusakan. Lebak lan tanah ngaré bakal karusak kabèh. Mengkono pangandikané Pangéran.

⁹ Gawéa watu nisan kanggo Moab; merga sedhéla engkas bakal karusak. Kutha-kuthané bakal dadi jugrugan, lan ora ana wong sing manggon ing kono menèh."

¹⁰ Nampaa paukuman saben wong sing ora nglakoni pakaryané Allah kanthi tumemen lan tulusing ati! Kena ing laknat saben wong sing ora migunakaké pedhangé kanggo ngwutahaké getih!

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Moab wiwit biyèn mula uripé tentrem lan ora tau kaboyong menyang

pembuwangan. Moab kuwi kaya anggur menep tanpa ana sing ngaru-biru, lan ora tau diiling saka wadhah siji pindhah wadhah sijiné. Rasané ora tau malih, tetep énaké kaya asliné.

¹² Saiki wis tekan mangsané Aku ngutus wong ngiling Moab kaya anggur. Angguré bakal disuntak saka wadhah-wadhahé, sawisé mengkono wadhah-wadhah guci-guci mau bakal diremuk.

¹³ Wong Moab bakal kwirangan ing ngatasé Kamos, déwa sesembahané. Ora béda karo wong Israèl sing padha kwirangan ing ngatasé Bètèl, déwa sing diendel-endelaké.

¹⁴ 'Hé wong Moab, yagéné kowé sesumbar yèn kowé kuwi pahlawan, serdhadhu peng-pengan ing peprangan!'

¹⁵ Moab lan kutha-kuthané wis kagempur; para nonomané sing gagah-gagah wis mati disembelèh. Aku iki jumeneng raja, Pangéran Kang Mahakwasa. Mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁶ Ora suwé menèh Moab bakal ketekan paukuman; sedhéla engkas bakal katumpes.

¹⁷ 'Padha nangisana Moab, hé sakèhé wong sing ana ing sakiwa-tengené, ya kabèh wong sing padha krungu kesuwuré.' Padha ngucapa, 'Pangwasané sing gedhé wis cunthel; kamulyané lan pangwasané wis tamat!'

¹⁸ Hé sakèhé wong sing manggon ana ing Dibon, padha medhuna saka palungguhanmu sing dhuwur, lan lungguha ing jogan sing reged; sebab sing ngrusak Moab jumeneng ana ing kéné, Panjenengané wis nggempur bètèngé Moab kadadèkaké jugruga!

¹⁹ Hé sakèhé wong sing manggon ing Aroèr, padha ngadega ing sapinggiring dalan lan ngentènana; padha takona marang wong-wong sing padha keplayu, takonana apa sing padha dialami.

²⁰ Wong-wong mau bakal padha mangsuli, 'Moab wis rubuh, padha tangisana. Moab wis dikalahaké, wartakna sauruté Kali Arnon, yèn Moab wis katumpes.'"

²¹ "Kutha-kutha sing ana ing tanah lempar sing dhuwur wis padha ditibani paukuman: Holon, Yahas, Méfaat,

²² Dibon, Nébo, Bèt-Diblataim,

²³ Kiryataim, Bèt-Gamul, Bèt-Méon,

²⁴ Kériot, lan Bozra, lan sakèhé kutha-kutha Moab sing adoh lan sing cedhak.

²⁵ Pangwasané Moab wis kaputung; kekuwatané wis pepes! Mengkono pangandikané Pangéran."

²⁶ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Moab gawénen mendem, merga wis nglawan Aku. Moab bakal glimpangan ana ing utah-utahané dhéwé lan bakal digeguyu déning wong akèh.

²⁷ Moab, élinga nalika kowé padha moyoki wong Israèl, sing rumangsamu kokanggep maling.

²⁸ Hé sakèhé wong sing padha manggon ing Moab, lungaa saka kutha-kuthamu lan manggona ana ing gunung-gunung parang! Dadia kaya manuk dara sing gawé susuh ana ing tebingé jurang.

²⁹ Moab gemunggung banget! Aku wis krungu bab gemunggungé lan umuké. Bab enggoné ngendel-endelaké kekuwatané dhéwé.

³⁰ Aku, Pangéran pirsaa angkuhé. Sing diegung-egungaké kuwi sejatiné mung angin, lan apa sapenggawéné bakal ora lestari.

³¹ Mulané aku arep nangisi saben wong ing Moab lan wong sing padha manggon ing Kir Hèrès.

³² Aku arep nangisi wong Sibma, luwih-luwih wong-wong ing Yaézèr. Hé kutha Sibma, kowé kuwi kaya wit anggur, sing pang-pangé mrambat tekan Segara Mati, terus tekan Yaézèr. Nanging saiki woh-wohanmu pametuné mangsa panas lan anggurmu wis rusak kabèh.

³³ Kabegjan lan kabungahan wis sumingkir saka palemahan subur ing Moab. Pemipitané anggur bakal Dakpepeti, nganti ora ngilèkaké anggur menèh, mula ora ana wong gawé ombèn-ombèn anggur lan suraké sing gawé bakal sirep.

³⁴ Wong-wong ing Hèsbon lan Eléalé padha sesambat, nganti keprungu ing Yahas lan Zoar, Horonaim lan Églat-Selisia. Kali Nimrin asat babar-pisan.

³⁵ Wong Moab bakal Dakcegah gawé kurban obongan ana ing papan-papan sing gawéné dienggo manembah lan gawé sesajèn marang brahala-brahalané. Mengkono pangandikané Pangéran.

³⁶ Dadi atiku nangisi wong Moab lan wong Kir Hèrès, kaya wong sing

ngunèkaké suling samasa ana wong kepatèn, sebab barang-darbèké wis entèk kabèh.

³⁷ Wong kabèh wis padha nyukur sirahé lan ngethok jénggoté sarta natoni tangané, malah padha nganggo bagor.

³⁸ Ing payon-payoné omah lan ing alun-alun anané mung tangis, sebab Moab wis Dakremuk kaya grabah sing wis ora kanggo.

³⁹ Moab wis Dakremuk! Bengok-bengoka, yèn Moab wis dikalahaké. Moab wis dadi jugrugan. Bangsa-bangsa sakiwa-tengené padha nggeguyu lan moyoki. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁴⁰ Pangéran wis ngandika yèn bakal ana bangsa sing nglayang kaya manuk garudha ana ing sandhuwuré Moab.

⁴¹ Kutha-kuthané lan bètèngé bakal karebut. Ing dina kuwi para prejurité Moab bakal padha ketekan giris kaya wong wadon sing nglarani.

⁴² Moab bakal katumpes lan wis mari olèhé dadi bangsa, merga enggoné nglawan marang Aku.

⁴³ Wong-wong Moab bakal ngadhepi panganiaya, luwangan lan kala-jiret. Mengkono pangandikané Pangéran.

⁴⁴ Sing sapa arep ngoncati panganiaya bakal kecemplung ing luwangan, lan sing sapa arep metu saka luwangan bakal kena kala-jiret, merga Pangéran wis netepaké dinané kasangsaran kanggoné Moab.

⁴⁵ Wong ngungsi padha golèk pengayoman ing Hèsbon, sing biyèn dadi kutha krajané Raja Sihon, nanging Hèsbon jebul suwung. Geniné ngobong pinggiré tanah pegunungan sing ndhuwur, panggonané wong Moab sing dhemen perang.

⁴⁶ Mesakaké temen wong Moab! Wong-wong sing padha nyembah Kamos bakal katumpes, anak-anaké lanang lan wadon bakal padha kaboyong dadi tawanan.

⁴⁷ Nanging mbésuk Pangéran bakal mbangun Moab dadi tanah sing makmur menèh. Apa sing didhawuhaké déning Pangéran saiki kanggo Moab bakal kelakon kabèh.

49 ¹ Pangandikané Pangéran kanggo Amon mengkéné, "Apa ing kéné

ora ana wong Israèl sing mbélani tanah pusakané? Apa sebabé déné wong-wong sing nyembah Déwa Molokh nganti bisa ngrebut tanah pusakané taler Gad lan padha manggon ana ing kono?

²Nanging wis tekan mangsané wong-wong sing padha manggon ing kutha krajan Raba padha krungu gemuruhing perang sing Daktekakaké, sing bakal nggempur Raba lan ngobong désa-désané kadadèkaké gempuran, nganti Israèl ngebèki tanah mau kabèh, karebut saka tangané wong-wong sing biyèn ngrebut saka dhèwèké.

³Hé wong Hèsbon, padha sambata! Kutha Ai wis katumpes! Hé para wong wadon ing Raba, kuthamu tangisana. Padha nganggoa bagor lan padha nangisa. Kowé bakal padha mlayu karo gugup. Brahalamu Molokh bakal kaboyong dadi tawanan bareng karo para imam lan para penggedhé.

⁴Hé wong murtad, yagéné kowé padha kumenthus? Kowé wis ora duwé kasektèn menèh. Yagéné kowé ngendelaké marang kekuwatanmu lan sesumbar yèn ora ana wong sing wani nglurugi perang?

⁵ Aku bakal nekakaké pagiris sing ngepung kowé. Kowé kabèh bakal padha keplayu. Saben wong bakal keplayu nylametaké uripé, lan bakal ora ana wong sing nglumpukaké tentaramu menèh.

⁶ Nanging mbésuk Aku bakal mbangun Amon menèh dadi bangsa sing makmur. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁷ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa kanggo Édom mengkéné, "Apa wong Édom wis ora duwé kawicaksanan menèh? Apa penaséhaté wis ora bisa awèh pamrayoga menèh bab apa sing kudu ditindakaké déning Édom? Apa sakèhé kawicaksanané wis musna kabèh?

⁸ Hé wong ing Dédan, énggal padha mlayua! Padha ndhelika! Sebab Aku bakal numpes anak-turuné Ésau, merga saiki wis tekan mangsané Aku ndhawahaké paukuman marang wong-wong mau.

⁹ Yèn wong ngundhuh anggur lumrahé ngarèkaké woh sawetara ana ing wit, lan kècu sing ngrampog ing wayah bengi lumrahé mung njupuk barang sawetara sing dibutuhaké.

¹⁰ Nanging Aku bakal mblèjèdi anak-turuné Ésau lan ngeblakaké papan-papan pandhelikané, nganti padha ora bisa umpetan menèh. Wong Édom kabèh bakal katumpes. Ora ana siji waé sing kari.

¹¹ Tinggalen anak-anakmu sing lola, karebèn mèlu Aku; Aku sing bakal ngrumati. Para randhamu Aku sing bakal nguripi.

¹² Yèn wong sing mesthiné ora katut kaukum meksa kena ing paukuman, apa kokkira kowé bisa ngoncati paukuman kuwi? Ora, kowé kudu ngombé saka tuwunging paukuman uga!

¹³ Aku wis sumpah yèn kutha Bozra bakal dadi sesawangan sing nggegirisi lan kaya ara-ara samun. Bozra bakal dipoyoki wong akèh lan jenengé dienggo ngipat-ipati wong. Désa-désa ing sakiwa-tengené bakal dadi jugrungan ing selawas-lawasé. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁴ Pangucapku mengkéné, "Édom, aku wis tanpa wangsit saka Pangéran. Panjenengané wis ngutus wong ndhawuhi bangsa-bangsa supaya padha

nglumpukaké wadyabalané lan samekta nglurug perang nempuh kowé.

¹⁵ Kowé bakal digawé kalah déning Pangéran, nganti kowé bakal ora kajèn.

¹⁶ Gemunggungmu wis nasaraké kowé. Apa kokkira wong-wong padha wedi karo kowé? Kowé manggon ana ing gunung parang, nanging senjata kowé manggon ing papan sing dhuwur kaya manuk garudha, éwasemono Pangéran bakal ngasoraké kowé. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁷ Pangandikané Pangéran, "Cilaka wong sing bakal nekani Édom, semono enggoné nggegirisi, nganti saben wong sing liwat ing kono bakal kagèt lan ketaman pagiris.

¹⁸ Sing dialami déning Édom kuwi ora béda karo sing dialami déning Sodom lan Gomora nalika katumpes bareng karo kutha-kutha ing sakubengé. Ora ana wong sing bakal gelem manggon ana ing kono menèh. Mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁹ Kaya déné singa sing jumedhul saka rerungkudan sauruté Kali Yardèn banjur marani pangonan sing suketé ijo royo-royo, kaya mengkono enggon-Ku bakal

teka, mula wong Édom bakal padha keplayu dadakan saka negara kono. Aku bakal milih pemimpin, sing ngerèh bangsa mau. Aku arep dipadhakaké karo sapa? Sapa sing wani nantang Aku? Raja endi sing arep nglawan Aku?

²⁰ Mulané rungokna rancangan-Ku kanggo wong Édom, lan apa sing bakal Daktindakaké marang kutha Téman. Tekan anak-anaké pisan bakal disèrèd metu lan saben wong bakal ketaman pagiris.

²¹ Yèn Édom ambruk, swarané ngoregaké bumi, lan sambaté bakal keprungu tekan Teluk Akaba.

²² Mungsuhé bakal nempuh kutha Bozra kaya manuk garudha sing nglayang karo ngegaraké swiwiné. Ing dina kuwi para prejurité Édom bakal padha ketaman pagiris kaya wong wadon sing lagi nglarani."

²³ Pangandikané Pangéran kanggo Damsyik mengkéné, "Wong-wong sing padha manggon ana ing kutha Hamat lan Arpad bakal padha trataban lan gemeter merga padha krungu kabar bakal tekané paukuman. Wong kabèh padha ketaman pagiris mula ora ana sing tentrem atiné.

²⁴ Wong-wong sing padha manggon ing Damsyik atiné ngedhap lan saka wediné banjur padha mlayu. Padha nandhang lara lan perih kaya wong wadon sing lagi nglarani.

²⁵ Kutha sing lumrahé seneng-seneng malih dadi kutha suwung lan sepi.

²⁶ Ing dina kuwi para nonoman bakal padha dipatèni ana ing dalan-dalan, lan sakèhé prejurit bakal padha katumpes.

²⁷ Bètèngé Damsyik bakal Dakobong, semono uga kedhatoné Raja Bènhadad. Mengkono pangandikané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa."

²⁸ Mengkéné pangandikané Pangéran kanggo bangsa-bangsa Kédar lan wilayah-wilayah jajahané kutha Hazor, sing biyèn ditelukaké déning Nebukadnésar, raja ing Babil, "Wong Kédar lurugana perang lan tumpesen bangsa sing ana ing sisih Wétan kuwi!

²⁹ Rayahen kémah-kémahé lan pepanthaning wedhusé, gordhèn-gordhéné kémahé lan apa waé sing ana ing kémahé. Unta-untané rebuten kabèh lan wong-wongé kandhanana, 'Kowé dikepung déning panindhes lan pangrodha-peksa!'"

³⁰ Aku, Pangéran ngandika marang kowé, "Hé wong Hazor, énggal mlayua, lan ndhelika. Nebukadnésar raja ing Babil ngrancang nglurugi perang kowé.

³¹ Mengkéné rasanané, 'Ayo! Kita nempuh bangsa sing rumangsané wis aman lan sentosa! Kuthané ora nganggo lawang lan slorogan sarta ora dijaga babar-pisan.'

³² Unta-untané rebuten, semono uga raja-kaya liyané! Wong-wong sing padha nganggo potongan rambut cendhak kuwi bakal Dakbuyaraké menyang endi-endi. Aku bakal nekakaké paukuman marang wong mau saka kéblat papat.

³³ Hazor selawas-lawasé bakal dadi ara-ara samun sing mung dienggoni déning asu ajag. Ora ana wong sing bakal manggon ana ing kono menèh. Mengkono pangandikané Pangéran."

³⁴ Ora wetara suwé sawisé Zedekia jumeneng raja ing Yéhuda. Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang aku kanggo tanah Élam mengkéné,

³⁵ "Wong sing padha pinter manah ing Élam, sing ndadèkaké negara iki gedhé pangwasané, bakal Dakpatèni kabèh.

³⁶ Aku bakal nekakaké angin saka kéblat papat sing mbuyaraké wong-wong Élam menyang endi-endi, nganti ora ana negara sing ora kanggonan wong ngungsi saka Élam.

³⁷ Wong Élam bakal Dakgawé giris ngadhepi mungsuhé sing ngarah nyawané. Sajroning mulading duka-Ku wong Élam bakal Daktumpes. Aku bakal nekakaké tentara supaya nyerang lan wong Élam kabèh disapu resik.

³⁸ Para rajané lan para penggedhéné bakal Daktumpes kabèh, sarta ngedegaké dhampar-Ku ana ing kana.

³⁹ Nanging mbésuk bangsa Élam bakal Dakdadèkaké makmur menèh. Mengkono pangandikané Pangéran."

50 ¹ Pangéran paring wangsit marang aku kanggo kutha Babil lan wong sing padha manggon ing kono, mengkéné dhawuhé,

² "Kabarna kanggo para bangsa! Ya undhangna! Awèha tandha banjur kandhakna kabaré! Aja koksidhem! `Babil wis karebut! Marduk, déwané wis diremuk! Para brahalané Babil wis kwirangan, rupané sing njijiki, wis diejur!

³ Bangsa saka Lor teka lan nempuh Babil, bakal didadèkaké ara-ara samun. Manungsa lan kéwan bakal padha keplayu saka kono. Ora ana wong sing bakal manggon ana ing kono menèh."

⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Yèn wis tekan titi-mangsané wong Israèl lan wong Yéhuda bakal karo nangis nggolèki Aku, Allahé.

⁵ Bakal padha takon dalané bali menyang Sion, banjur padha budhal mrana. Wong-wong mau bakal padha gawé prejanjian karo Aku, bakal padha ditetepi ing selawasé.

⁶ Umat-Ku mau kaya wedhus sing ketriwal ing gunung-gunung, ditégakaké déning para pangoné. Padha ngumbara kelunta-lunta saka gunung siji menyang gunung sijiné, nganti padha lali omahé dhéwé.

⁷ Padha diserang déning sapa waé sing mrangguli. Para mungsuhé padha muni, 'Wong-wong kuwi wis padha gawé dosa marang Allahé, mulané kita kapakaké waé kena, kita ora salah. Para leluhuré padha kumandel marang Allah, lan kuduné dhèwèké iya kumandel marang Allah.'

⁸ Hé wong Israèl, padha mlayua metu saka Babil! Negara kuwi tinggalen! Mlayua dhisik dhéwé.

⁹ Aku bakal ngojok-ojoki bangsa Lor sawetara sing gedhé pangwasané, supaya nglurug nyerang Babil. Bangsa-bangsa mau bakal nata tentarané, banjur nyerang lan ngrebut kutha Babil.

¹⁰ Babil bakal dadi rayahan, lan sing ngrayah bakal njupuk apa waé sing disenengi. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹¹ Pangandikané Pangéran, "Hé wong Babil, kowé wis njarah-rayah umat-Ku. Kowé wis padha seneng-seneng lan bungah-bungah kaya sapi sing kanggo nggiling gandum utawa jaran lanang sing mbengingèh.

¹² Nanging kuthamu bakal ditelukaké lan kowé bakal kwirangan. Babil bakal dadi bangsa sing cilik dhéwé, sing garing lan dadi ara-ara samun sing ora ana banyuné.

¹³ Merga saka paukuman-Ku bakal ora ana wong sing manggon ing Babil. Bakal tetep dadi gempuran lan kabèh wong sing liwat kono bakal padha kagèt lan gumun.

¹⁴ Hé wong sing nggawa panah lan gendhéwa, padha tatanen barisanmu. Babil serangen lan kepungen. Panahmu lepasna menyang Babil kabèh, sebab kutha kuwi wis gawé dosa marang Aku, sing jumeneng Pangéran.

¹⁵ Gempuren kuthané saka kéblat papat karo surak-surak. Babil bakal tumuli teluk pasrah bongkokan. Bètèngé wis digempuri lan dibedhah. Aku bakal males marang wong Babil. Semono uga kowé padha malesa, kaya patrapmu marang wong liya.

¹⁶ Aja ana wiji sing disebar ana ing tanah kono lan aja ana wong nglumpukaké panèné. Wong manca sing manggon ing kono bakal padha wedi marang tentara sing nyerbu, mulané banjur padha bali menyang negarané dhéwé."

¹⁷ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Umat Israèl kuwi kaya wedhus sing dioyak-oyak lan dibuyaraké déning singa akèh. Sing kawitan, dimangsa déning raja Asyur, banjur déning Nebukadnésar, raja ing Babil sing ngrokoti balungé.

¹⁸ Mulané Pangéran Kang Mahakwasa Allahé Israèl bakal ndhawahaké

paukuman marang Raja Nebukadnésar lan negarané, kaya enggoné ngukum raja Asyur.

¹⁹ Aku bakal ngulihaké umat Israèl menyang tanahé dhéwé. Wedhus mau bakal nyenggut apa sing tuwuh ana ing Gunung Karmèl lan ing wilayah Basan. Mengkono uga bakal padha mangan apa sing disenengi, saka pametuné tanah ing jajahané Éfraim lan Giléad.

²⁰ Ing mangsa mau bakal ora ana dosa menèh ing Israèl lan ora ana piala ana ing Yéhuda. Merga Aku bakal ngapura wong-wong sing uripé wis Dakslametaké. Mengkono pangandikané Pangéran."

²¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong Marataim lan wong Pekod bakal ketekan perang. Bakal padha dipatèni lan katumpes. Apa sadhawuh-Ku iki tindakna. Aku Pangéran sing ngandika.

²² Swaraning perang keprungu sanegara, lan bakal ana bebaya gedhé.

²³ Sajagad rata wis digandhèn déning Babil nganti ajur mumur, saiki gandhèné sing remuk! Bangsa-bangsa kabèh bareng krungu lelakon sing dialami negara mau padha kagèt.

²⁴ Hé Babil, sing koklawan kuwi Aku, lan kowé klebu ing kala-jiret sing Dakpasang kanggo kowé, nanging kowé ora ngerti.

²⁵ Aku wis mbukak gudhang sing Dakenggo nyimpen gegaman-Ku. Sajroning mulading duka-Ku gegaman mau Dakwetokaké, merga Aku Pangéran Allah Kang Mahakwasa bakal nindakaké pegawéan-Ku ana ing Babil.

²⁶ Babil bakal diserang saka kéblat papat. Panggonané nyimpen pangan bakal dibubrah! Barang rayahan bakal ditumpuk kaya gandum! Satanah kabèh bakal digempur! Ora ana sing kliwatan!

²⁷ Prejurité kabèh bakal dipatèni! Disembelèh! Wong Babil kabèh nemahi cilaka! Wis tekan mangsané padha tanpa paukuman!"

²⁸ (Para wong ngungsi sing oncat saka Babil padha teka ing Yérusalèm, banjur padha crita carané Pangéran, Allah kita, enggoné nindakaké pamales marang penggawéné wong Babil ana ing Pedalemané Allah.)

²⁹ "Para wong manah padha konen nyerang kutha Babil. Golèka wong sing ahli manah. Kuthané kepungen lan aja nganti ana wong sing oncat. Walesen

apa sapenggawéné kabèh, kaya carané olèhé matrapi liyan, merga wong-wongé angkuh, nglawan Aku, Kang Mahasuci, Allahé Israèl.

³⁰ Mulané para nonomané bakal tiwas ana ing dalan-dalané kutha, lan ing dina kuwi para prejurité bakal padha katumpes kabèh. Mengkono pangandikané Pangéran.

³¹ Hé Babil, sarèhné kowé angkuh, mulané kowé Daklawan, ya Aku, Pangéran sing jumeneng Allah Kang Mahakwasa! Wis tekan titi-mangsané kowé Dakukum.

³² Bangsamu sing gemunggung bakal kesandhung lan tiba, mangka ora ana sing bisa nangèkaké. Kutha-kuthamu bakal Dakobong, lan saisiné kabèh bakal dadi gempuran."

³³ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Wong Israèl lan wong Yéhuda padha ditindhès, dijaga keras déning wong sing nelukaké, lan ora olèh lunga.

³⁴ Nanging sing ngluwari wong mau gedhé kasektèné, asmané Pangéran Kang Mahakwasa. Panjenengané piyambak sing bakal majeng mbéla

prekarané umaté, lan bakal nekakaké katentreman ana ing bumi, nanging nekakaké kasusahan kanggo wong ing Babil."

³⁵ Pangandikané Pangéran, "Pepati nekanana Babil! Pepati nekanana rakyaté, para penggedhéné, lan para wong wasis.

³⁶ Pepati nekanana para juru ngramal, nganti konangan bodhoné! Pepati nekanana para prejurité, saiba enggoné padha giris.

³⁷ Tumpesa jaran lan kréta-perangé! Tumpesa para prejurité séwan, saiba apesé wong-wong mau! Sirnaa raja-branané; kajaraha, karampoga.

³⁸ Asata sakèhé tuk ing tanahé, garinga kali-kaliné. Babil kebak brahala sing njijiki, sing nyebabaké rakyaté bodho kabèh.

³⁹ Dadi Babil mau bakal dadi pesabané jin lan roh reged, sarta panggonané manuk-manuk najis. Selawasé bakal ora dienggoni wong menèh, lan déning turun-turuné.

⁴⁰ Apa sing dialami déning Sodom lan Gomora kuwi bakal dialami déning Babil, yakuwi samasa Babil lan kutha-kutha

kiwa-tengené Daktumpes. Ora ana wong siji waé sing bakal manggon menèh ana ing kana. Mengkono pangandikané Pangéran.

⁴¹ Bakal ana bangsa teka saka Lor, bangsa gedhé saka tanah adoh. Kairid déning para raja sing nglurug perang.

⁴² Padha nggawa panah lan pedhang; bangsa mau ambek siya lan ora duwé welas. Samasa bala-jaranané teka, swarané kaya gemuruhé segara. Kabèh padha siaga perang nglawan Babil.

⁴³ Raja ing Babil krungu wartané, nganti tangané lemes tanpa daya; awaké krasa lara kabèh, kaya wong wadon sing nglarani.

⁴⁴ Kaya singa sing jumedhul saka alas sauruté Kali Yardèn marani pangonan sing suketé ijo, kaya mengkono Aku bakal rawuh nekani wong Babil, nganti padha mlayu dadakan metu saka kuthané. Aku nuli bakal milih pemimpin sing ngerèh negara mau. Sapa sing madhani Aku? Sapa sing wani nantang Aku? Endi ana raja sing bisa nglawan Aku?

⁴⁵ Mulané padha rungokna rancangan sing wis Daktetepaké tumraping Babil

lan apa sing bakal Daktindakaké kanggo wong-wongé. Tekan anak-anaké bakal disèrèd metu, nganti saben wong bakal padha gemeter.

⁴⁶Yèn Babil rubuh swarané bakal ngoregaké bumi, lan swarané wong sing padha sesambat, bakal keprungu déning bangsa-bangsa liyané."

51 ¹Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku bakal nekakaké prahara sing ngrusak Babil lan rakyaté.

²Aku bakal nekakaké bangsa manca sing bakal numpes Babil kaya prahara sing nyapu damèn nganti resik. Yèn dinané kasangsaran wis tekan, Babil bakal diserang saka kéblat papat, nganti negara mau dadi gempuran.

³Para prejurit aja nganti kober menthang gendhéwané utawa nganggo klambiné keré. Para nonomané aja diéman! Tumpesen tentarané!

⁴Karebèn padha ketaton lan mati ing dalan-dalané kutha-kutha kono.

⁵Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl ora bakal ninggal Israèl lan Yéhuda, senajan padha gawé dosa marang Aku.

⁶ Padha mlayua metu saka Babil. Mlayua golèk slamet! Aja nganti katut katumpes merga saka dosané Babil. Aku nindakaké pemales lan ngukum Babil timbang karo dosané.

⁷ Babil kuwi kaya tuwung emas ana ing tangan-Ku, sing ngendemi wong salumahé bumi. Para bangsa padha ngombé saka tuwung mau, mula padha mendem.

⁸ Babil rubuh dadakan lan remuk! Babil tangisana. Tambanana tatuné, mbokmenawa bisa mari.

⁹ Wong manca sing manggon ing kana padha kandha mengkéné, 'Aku padha nyoba nulungi Babil, nanging wis kasèp. Mulané ayo padha ditinggal mulih waé menyang negara kita dhéwé-dhéwé. Pangéran ndhawuhaké paukumané marang Babil; negara sing gedhé pangwasané kuwi diremuk nganti ajur mumur."

¹⁰ Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku sesambat, 'Pangéran wis ngatingalaké yèn kita ana ing fihak sing bener. Mulané ayo padha menyang Yérusalèm lan ngandhani wong-wong ing kana

bab pakaryan sing katindakaké déning Pangéran ana ing kéné.”

¹¹ Pangéran wis ngosikaké atiné raja-raja Média, merga Panjenengané kagungan kersa numpes Babil. Kaya mengkono enggoné bakal males karusakané Pedalemané Allah. Para perwira sing ditugasaké nyerang ngabani, "Panahmu padha asahen! Tamèngmu cawisna!"

¹² Banjur padha awèh tandha nyerang bètèngé kutha Babil, lan nyentosakaké penjagan, wong jaga padha diprenahaké lan masang wong sing dikon ndhelik nyegat mungsuh. Pangéran bakal nindakaké apa sing dingandikakaké kanggo Babil.

¹³ Negara iki kaliné akèh lan bandhané pirang-pirang, nanging wektuné wis entèk, merga wis tekan watesé umuré.

¹⁴ Pangéran Kang Mahakwasa wis sumpah demi gesangé piyambak, yèn bakal nekakaké wong akèh nyerang Babil, kaya walang gegolongan sing padha surak-surak merga senengé.

¹⁵ Pangéran nitahaké bumi srana pangwasané; kanthi kawicaksanan

enggoné nalesi jagad lan menthèng sakèhé langit.

¹⁶ Atas saka dhawuhé, banyu-banyu sing ana ing awang-awang padha gemuruh. Panjenengané nekakaké méga saka pojoking bumi, sarta kilat mbarengi udan. Angin kawetokaké saka panggonané kasimpen.

¹⁷ Wong sing ndeleng kabèh mau rumangsa bodho lan tanpa teges. Wong sing gawé reca padha kwirangan, merga reca gawéané kuwi ngapusi lan mati.

¹⁸ Reca-reca mau ora ana ajiné, lan mung barang sepélé. Kuwi kabèh bakal disirnakaké samasa Pangéran ndhawuhaké paukumané.

¹⁹ Allahé Yakub ora kaya reca mau; Panjenengané sing nitahaké samubarang, lan wis milih Israèl dadi umat kagungané piyambak. Asmané kasebut Pangéran Allah Kang Mahakwasa.

²⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé Babil, kowé kuwi palu-Ku, gaman perang-Ku. Kowé Dakagem ngremuk bangsa-bangsa lan kraton-kraton.

²¹ Dakagem numpes jaran lan sing nunggangi, kréta-perang lan kusiré.

²² Dakagem matèni wong lanang wadon, wong tuwa enom, bocah lanang lan bocah wadon.

²³ Dakagem nyembelèh pangon lan wedhus ngon-ngonané, wong mluku lan sapiné, Dakagem ngremuk para raja lan pegawéné."

²⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kowé bakal nyipati pemales-Ku marang wong Babil merga sakèhé piala sing ditindakaké marang Yérusalèm.

²⁵ Hé Babil, kowé kuwi kaya gunung sing ngrusak salumahé bumi, nanging ngertia yèn Aku, Pangéran dadi mungsuhmu. Kowé bakal Dakcekel lan Dakbanting ing lemah. Dakdadèkaké gunung geni sing wis sirep.

²⁶ Ora ana watu saka jugruganmu sing bakal Dakgawé mbangun omah menèh. Selawasé kowé bakal dadi ara-ara samun. Mengkono pangandikané Pangéran.

²⁷ Tandha kanggo nyerang Babil wis diunèkaké; yakuwi swaraning slomprèt sing bisa keprungu déning para bangsa! Bangsa-bangsa padha siyaga merangi Babil! Kraton-kraton Ararat, Mini lan Askenas kandhanana supaya nyerang.

Ngangkata sénapati sing bakal mimpin serangan. Kumpulna jaran sing akèhé kaya walang.

²⁸ Para bangsa cawisna nglurug perang nglawan Babil. Tekakna raja-raja Média, para penggedhé lan para pegawéné, sarta tentarané negara-negara sing dadi jajahané.

²⁹ Bumi gemeter lan horeg merga Pangéran nindakaké rancangané nggawé Babil dadi ara-ara samun, sing ora ana sing ngenggoni.

³⁰ Para prejurité Babil mandheg enggoné perang, manggrok ana ing bètèng-bètèngé. Wis ilang kekendelané lan dadi kaya wong wadon. Gapuraning kutha diobrak-abrik, omah-omahé diobongi.

³¹ Kongkonan sing rikat playuné padha gentèn-gentèn ngaturi pirsamarang raja ing Babil yèn kuthané wis nggempur pirang-pirang panggonan.

³² Mungsuh wis ngrebut penyabrangané lan ngobong bètèngé. Para prejurit Babil padha gugup.

³³ Ora suwé menèh bakal ambruk ing lemah, banjur diidak-idak kaya gandum ana ing papan nutu.

Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, Allahé Israèl."

³⁴ Raja ing Babil wis nyembelèh Yérusalèm nuli dipangan. Kaya wong ngesok kendhi nganti kothong, ya kaya mengkono enggoné ngentèkaké wong Yérusalèm. Yérusalèm diuntal, kaya kéwan galak sing nguntal mangsané. Banjur njupuk apa sing dibutuhaké, sisané dibuwang.

³⁵ Wis sapantesé wong ing Sion muni, "Muga-muga Babil diwales saboboté panindhes sing ditandukaké marang kita!" Mulané wong Yérusalèm padha muni, "Muga-muga Babil diwales manut gedhéning kasangsaran sing kita alami!"

³⁶ Mulané Pangéran banjur ngandika marang wong-wong ing Yérusalèm mengkéné, "Aku bakal mbélani prekaramu, lan bakal males sapenggawéné mungsuhmu marang kowé. Etuk-etuk ing Babil bakal Dakpampet lan kali-kaliné bakal Dakasataké.

³⁷ Negara kuwi bakal dadi tumpukané jugruga lan dadi panggonané kéwan galak. Bakal dadi sesawangan sing nggegirisi. Ora ana wong sing gelem

manggon ana ing kono, lan kabèh wong sing weruh bakal padha wedi banget.

³⁸ Wong Babil bakal padha gero-gero kaya singa lan nggereng kaya anak singa.

³⁹ Samasa padha keluwèn bakal Dakcawisi panganan sing énak-énak nganti padha mendem lan surak-surak. Sawisé mengkono bakal padha ambruk nggloso lan ora tangi menèh.

⁴⁰ Wong-wong mau banjur bakal Dakulungaké supaya disembelèh kaya wedhus gèmbèl, wedhus jawa lan wedhus bérok. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁴¹ Pangandikané Pangéran kanggo Babil mengkéné, "Kutha sing dadi pengalemané wong salumahé bumi bakal karebut! Babil bakal dadi sesawangan sing nggegirisi kanggoné para bangsa!

⁴² Babil bakal keleben segara srana ombak lan aluné.

⁴³ Kutha-kuthané bakal dadi sesawangan sing nggegirisi kaya segara wedhi sing kasatan ing banyu, sing ora dienggoni utawa ditambah déning wong.

⁴⁴ Bèl, brahalané Babil bakal Dakukum, lan barang-barang colongané bakal Dakwetokaké; bangsa-bangsa bakal ora nyembah brahalané menèh. Bètèngé Babil wis ambruk.

⁴⁵ Hé wong Israèl, padha mlayua metu saka kono! Padha mlayua nylametaké nyawamu nyingkiri paukuman-Ku.

⁴⁶ Aja wedi lan aja geter karo udreg-udregan sing kokrungu. Pendhak taun mesthi ana gègèr. Gègèran sing merga tekané panindhès utawa raja-raja sing tukar-padu, sing siji nglawan sijiné.

⁴⁷ Mulané wis tekan mangsané Aku ngukum para brahalané Babil. Sanegara kabèh bakal padha kwirangan, lan wongé bakal padha dipatèni kabèh.

⁴⁸ Sarupané kumelip ing langit lan ing bumi bakal padha surak-surak, samasa Babil dirubuhaké lan digempur déning bangsa-bangsa sing teka saka Lor.

⁴⁹ Babil wis njalari patiné wong sajadad, lan saiki Babil dhéwé bakal ambruk merga wis njalari patiné wong Israèl akèh. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁵⁰ Pangandikané Pangéran marang umaté sing ana ing Babil mengkéné,

"Kowé wis padha oncat saka pati!
Saiki budhala. Aja kokendhé-endhé
enggonmu budhal. Senajan kowé adoh
saka negaramu, élinga marang Aku,
Pangéran Allahmu, lan élinga marang
kutha Yérusalèm.

⁵¹ Kowé padha kandha, 'Kula sampun
kwirangan lan dados poyokan. Kawula
sampun tanpa daya babar-pisan, margi
Pedalemanipun Allah sampun karebat
déning bangsa-bangsa sanès.'

⁵² Aku wis ngandika yèn wis tekan
wektuné Aku ndhawahaké paukuman
marang para brahalané Babil, nganti
swarané wong sing padha gereng-gereng
merga ketaton keprungu ing saindenging
negara.

⁵³ Senajana Babil bisa mumbul ing
langit lan ana ing kana mbangun bètèng
sing sentosa, Aku bakal ngutus wong
nggempur bètèng mau. Mengkono
pangandikané Pangéran."

⁵⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Rungokna swaraning tangisé wong
ing Babil, sing padha nangisi rusaking
negerané.

⁵⁵ Aku bakal nggempur Babil lan
Dakbungkem selawas-lawasé. Para

tentara padha ngebyuk mlebu kutha kaya jumeguré ombak, lan padha nempuh kutha mau karo surak-surak.

⁵⁶ Pancèn tekané supaya nggempur Babil, lan nawan prejurité, sarta mutungi gendhéwané. Aku iki Allah sing ngukum piala, lan males Babil imbang karo pialané.

⁵⁷ Para penggedhéné bakal Dakgawé mendem, mengkono uga para wongé wasis, para pemimpin lan para prejurité. Wong-wong mau bakal padha turu lan ora tangi menèh. Mengkono pangandikané Pangéran, kang jumeneng Raja, Kang Mahakwasa.

⁵⁸ Bètèngé Babil sing sentosa bakal digempur lan dirata karo lemah, lan gapura-gapurané sing dhuwur bakal diobong nganti entèk. Sakèhé kangèlané para bangsa bakal muspra tanpa gawé, asilé pegawéané bakal kaobong. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁵⁹ Abdiné Raja Zedekia kuwi jenengé Seraya bin Neria, bin Mahséya. Nalika Zedekia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak taun kapaté, Seraya ndhèrèkaké tindaké Zedekia menyang Babil, karo dakweling.

⁶⁰ Sakèhé kasangsaran sing bakal nekani Babil daktulis ing buku, mengkono uga prekara-prekara liyané sing magepokan karo Babil.

⁶¹ Welingku marang Seraya mengkéné, "Yèn kowé wis tekan Babil, buku iki wacanen sing seru kanggo wong-wong ing kana; apa waé sing kasebut ing kono wacanen.

⁶² Banjur kowé ndedongaa, 'Dhuh Allah, Paduka sampun ngandika bilih badhé nggempur panggènan menika, ngantos mboten wonten makluk gesang ingkang kantun ing ngriki, dadosa tiyang utawi kéwan. Lan bilih panggènan menika badhé dados ara-ara samun ing selami-laminipun.'

⁶³ Seraya, yèn enggonmu maca wis rampung kitab iki banjur bandhulana watu, lan buwangen ing Bengawan Éfrat,

⁶⁴ karo munia, 'Mengkéné iki bakal kedadéané Babil. Bakal ambles lan ora njumbul menèh, merga saka paukuman sing bakal diparingaké déning Pangéran.'" Tekan seméné pamedhar wangsité Nabi Yérémia.

52 ¹ Nalika Zedekia jumeneng raja ing Yéhuda, yuswané selikur

taun. Enggoné ngedhaton ing Yérusalèm lawasé sewelas taun. Asmané ibuné Hamutal, putrané putri Yérémia, sing manggon ing kutha Libna.

²Raja Zedekia nglampahi dosa marang Pangéran, ora béda karo dosané Yoyakim.

³Pangéran duka banget marang wong Yérusalèm lan wong Yéhuda nganti wong-wong mau katundhung kabèh saka ngarsané. Zedekia nglawan marang Nebukadnésar, raja ing Babil,

⁴mula Nebukadnésar banjur nglurugi perang nggawa tentarané kabèh sarta nyerbu Yérusalèm ing dina kaping sepuluh, sasi kaping sepuluh, taun kaping sangané pepréntahané Zedekia. Banjur padha pasang kémah ana ing sanjabané kutha, ngepung bètèngé,

⁵nganti taun kaping sewelasé pepréntahané Zedekia.

⁶Ing dina kaping sanga, sasi kaping pat taun kuwi, yakuwi bareng pacekliké kutha kono wis banget, nganti wis ora ana sing dipangan déning rakyat,

⁷bètèngé kutha ambruk. Senajan dikepung déning tentara Babil, nanging bengi kuwi Zedekia lan tentarané lolos,

oncat metu saka kutha kono. Lakuné metu petamanan kedhaton, menyang gapura ing sela-selané bètèng loro, banjur mlayu ngener Lebak Yardèn.

⁸ Nanging Raja Zedekia banjur dioyak déning wadyabala Babil lan ketutupan ora adoh saka Lebak Yérikho. Raja Zedekia ditinggal mlayu déning para prejurité, banjur dicekel tentara Babil.

⁹ Panjenengané diirid menyang ngarsané Raja Nebukadnésar, sing nalika semono ana ing Riblah, ing daérah Hamat. Ana ing kono Zedekia didhawahi paukuman.

¹⁰ Para putrané Zedekia kakung padha disédani ana ing ngarsané, semono uga para penggedhéné kraton Yéhuda.

¹¹ Sawisé mengkono paningalé Zedekia dicukil lan astané diblenggu nganggo ranté sarta kairid menyang Babil. Ana ing pembuwangan kono Zedekia dilebokaké ing pakunjaran nganti sasédané.

¹² Ing dina kasepuluh, sasi kalima, taun kaping sangané pepréntahané Nebukadnésar, raja ing Babil, Nebuzaradan, penaséhaté Sang Prabu lan sénapatiné wadyabala Babil mlebu ing Yérusalèm.

¹³ Nebuzaradan banjur ngobong Pedalemané Allah, kedhaton sarta omah-omah, dalemé para penggedhé ing Yérusalèm.

¹⁴ Para prejurité padha nggempur bètèngé kutha.

¹⁵ Sakèhé wong sing isih kari ing Yérusalèm, semono uga para tukang sing pengalaman lan wong Israèl sing padha nggabung mèlu wong Babil padha diboyong déning Nebuzaradan menyang Babil.

¹⁶ Nanging ana wong sawetara sing mlarat banget ditinggal ing Yéhuda, yakuwi wong-wong sing padha ora duwé lemah. Wong-wong mau padha dikon nggarap pategalan lan kebon anggur.

¹⁷ Wong Babil padha nggempur cagak prunggu lan kréta sing ana ing Pedalemané Allah, semono uga kulah gedhé wadhah banyu, lan prunggu-prunggu mau diangkut menyang Babil.

¹⁸ Uga sekop lan wadhah awu sing kanggo ngresiki mesbèh, piranti-piranti ubarampéné lampu, pengaron-pengaron sing kanggo madhahi getihé kéwan sing dienggo kurban, sarta bokor-bokor sing

kanggo ngobong dupa, lan piranti-piranti liyané saka prunggu sing dienggo ing Pedalemané Allah.

¹⁹ Piranti-piranti saka emas lan slaka dijupuki kabèh, kayata mangkok-mangkok, panci-panci sing kanggo wadhah mawa, pengaron-pengaron wadhah getihé kéwan sing kanggo kurban, wadhah awu, cagak lampu, bokor wadhah dupa, lan bokor-bokor sing kanggo wadhah anggur kanggo saos kurban dhaharan.

²⁰ Barang-barang saka prunggu yasané Sang Prabu Suléman sing kanggo ana ing Pedalemané Allah, kayata cagak-cagak, kréta-kréta lan kulah gedhé wadhah banyu sing disangga déning sapi lanang rolas saka aboté nganti ora kena ditimbang.

²¹ Cagak-cagak prunggu kuwi kabèh padha ukurané. Saben cagak dhuwuré wolung mèter lan ubengé 5,3 mèter. Kandelé prunggu 75 milimèter, ing njeroné growong. Ing sandhuwuré cagak mau ana endhasé saka prunggu, sing dhuwuré 2,2 mèter. Endhas mau saubengé direngga nganggo ukiran

nam-naman rupa woh dlima, sing iya kagawé saka prunggu.

²² (52:21)

²³ Ing saben cagak ana nam-namané woh dlima satus iji, ing antarané 96 katon saka ngisor.

²⁴ Kejaba saka kuwi Nebuzaradan, sénapatiné tentara Babil, iya mboyong Seraya Imam Agung, Zéfanya, imam pembantuné Seraya lan pegawé tinggi ing Pedalemané Allah cacahé telu.

²⁵ Uga katut ditawan perwira komandhané tentara kutha kono, para penaséhaté Sang Prabu, cacahé pitu, sing isih ana ing kutha. Para perwira sing mbiyantu komandhan nyatheti lakuné operasi militèr, sarta pemimpin-pemimpin penting cacahé 60.

²⁶ Wong-wong mau disowanaké déning Nebuzaradan ing ngarsané Sang Prabu Nebukadnésar, sing nalika semono lenggah ing kutha Riblah, ing daérah Hamat.

²⁷ Ana ing kutha kono wong-wong mau padha disiksa nganti mati déning Nebukadnésar. Kaya mengkono wong Yéhuda enggoné katawan sarta kaboyong menyang pembuwangan.

²⁸ Daftaré wong-wong sing ditawan lan diboyong déning Nebukadnésar kuwi mengkéné: Ing taun kapitu pepréntahané Nebukadnésar. Sang Prabu nawan lan mboyong wong 3.023; ing taun kaping wolulasé 832 saka Yérusalèm; ing taun kaping telulikul pepréntahané wong 745. Dadi cacahé wong sing diboyong kabèh ana wong 4.600.

²⁹ (52:28)

³⁰ (52:28)

³¹ Nalika Éwil-Merodakh dadi raja ing Babil, panjenengané ngetingalaké piwelasé marang Yoyakhin, raja ing Yéhuda, banjur ngluwari panjenengané saka pakunjaran. Kelakoné kuwi nalika Yoyakhin enggoné kakunjara wis olèh 37 taun, sasi rolas, tanggal selawé.

³² Sang Prabu Éwil-Merodakh tangkepé becik marang Raja Yoyakhin, mula diparingi kalenggahan sing luwih dhuwur ketimbang karo para raja liyané sing bebarengan karo Yoyakhin kaboyong menyang ing Babil.

³³ Yoyakhin diparengaké ora ngagem ageman pakunjaran lan pareng

dhahar bebarengan karo Sang Prabu
Éwil-Merodakh nganti sasédané.

³⁴ Sajroné sugengé Yoyakhin saben dina
nampi sakebutuhané saka Sang Prabu
Éwil-Merodakh.

Ratapan

1 ¹ Adhuh sepi temen Yérusalèm saiki, kutha sing biyèn ramé kebak wong! Biyèn kutha sing kajèn-kéringan ing jagad, saiki dadi kaya randha. Biyèn kutha kang unggul, lan kinurmatan. Saiki para penggedhéné padha dadi batur-tukon.

² Sewengi muput enggoné nangis kelara-lara, luhé dlèwèran ana ing pipiné. Kanca-kancané kabèh wis ora ana sing gelem nglipur dhèwèké. Mitrané wis padha nyidrani kabèh lan saiki wis padha malih dadi satruné.

³ Wong-wong Yéhuda wis padha dadi batur-tukon sing memelas, kabedhol saka tanahé. Padha manggon ana ing tanah manca, tanah sing dudu tanahé. Dikepung déning para satruné, ora bisa oncat saka kono.

⁴ Saiki ora ana sing sowan ing Pedalemané Allah, ngabekti ing dina riaya. Para prawané padha sangsara, lan para imamé padha nggresah. Gapurané

kutha dadi suwung, lan saiki kutha Sion kaya wong kesrakat.

⁵Dikwasani déning mungsuhé, digegem kenceng ing tangané. Pangéran piyambak sing ngganjar kasangsaran merga saka sakèhé pialané. Anak-anaké padha direbut lan digawa lunga.

⁶Yérusalèm wis koncatan kamulyané. Para pemimpiné wis tanpa daya, kaya menjangan sing keluwèn, kentèkan tenaga samasa mlayu, nyingkiri sing mbebedhag.

⁷Bareng wis dadi gempuran sing sepi, suwung, Yérusalèm kèlingan mompyoré dhèk jaman-jaman kepungkur. Nalika ditelukaké mungsuh, ora ana sing nulungi. Para satruné padha nyawang karo nggeguyu.

⁸Yérusalèm wis ora kajèn; wis diblèjèdi lan dirèmèhaké. Saiki ngresula, rainé ditutupi saka isiné. Yérusalèm wis dadi najis, merga saka dosané srana tumindak nistha.

⁹Najisé katon cetha wéla-wéla, nanging ora mikir bakal wekasané. Tibané kanteb, mangka ora ana sing nglipur. Mungsuhé padha menang, mangka

Yérusalèm sambat-sambat marang
Pangéran nyuwun piwelas.

¹⁰ Para mungsuhé wis ngrampog sakèhé
raja-branané. Wong-wong weruh dhéwé
mungsuhé padha mlebu Pedalemané
Allah, panggonan sing miturut dhawuhé
Pangéran ora kena dileboni déning wong
kafir.

¹¹ Wong-wongé padha sambat samasa
golèk apa sing arep dipangan. Raja-
kayané padha diijolaké pangan supaya
isih bisa urip. Kutha mau sesambat,
"Mugi kersa mirsani kawula, dhuh Allah;
kersaa mirsani kawula, déné semanten
kanisthan kawula."

¹² Saben wong sing liwat disambati,
"Sawangen aku! Rak ora ana wong sing
sangsarané kaya aku. Pangéran wis
nekakaké kasangsaran marang aku,
merga saka dukané!

¹³ Panjenengané ngutus geni saka
langit, geni sing murub ana ing njeroku.
Aku dipasang kala-jiret, banjur dibanting
ing lemah. Aku banjur ditégakaké, ditiar
ngalami sengsara sing ora ana entèké.

¹⁴ Sakèhé dosaku dicathet lan
dibongkok dadi siji. Banjur digandhulaké
ana ing guluku, aku nganti mèyèk-mèyèk

kabotan. Pangéran ngulungaké aku marang para mungsuhku, sing aku ora bisa nandhingi.

¹⁵ Para prejurit sing dakendel-endelaké mung dirèmèhaké déning Pangéran. Panjenengané nekakaké mungsuh numpes para nonomanku. Wong-wongku padha diidak-idak kaya wong mipit anggur ing pemipitan.

¹⁶ Kuwi sing njalari aku nangis kelara-lara, mangka ora ana sing nglipur aku utawa nggedhèkaké atiku. Aku wis ditelukaké déning mungsuh; wong-wongku wis ora duwé apa-apa.

¹⁷ Tanganku wis dakulungaké, nanging ora ana wong sing nyandhak. Pangéran wis nekakaké para mungsuhku saka kéblat papat. Penggawéné marang aku presasat aku iki barang najis.

¹⁸ Nanging Pangéran kuwi adil; kabèh mau merga aku nglawan Panjenengané. Padha rungokna, hé sakèhé wong ing ngendi waé, sawangen, seméné gedhéné kasangsaranku. Para nonomanku lanang lan wadon wis padha ditawan lan digawa lunga.

¹⁹ Aku celuk-celuk para mitraku, nanging ora ana sing sudi nulungi aku.

Para imam lan para pemimpin padha mati ing dalan-dalan ing kutha kéné, merga golèk pangan kanggo urip.

²⁰ Dhuh Pangéran, mugè mirsani enggèn kawula kraos badhé pejah; nyawa kawula ajrih sanget. Manah kawula remuk déning sisah margi ngraosaken dosa-dosa kawula. Ing samargi-margi wonten pepejah; malah ugi ing salebeting griya.

²¹ Dhuh Pangéran, mugè miyarsakaken pesambat kawula. Para mengsah kawula sami bingah-bingah, déné kawula sampun Paduka tumpes. Mugè kersa ndhatengaken dinten ingkang sampun Paduka janjèkaken; para mengsah kawula kadamel sangsara kados kawula.

²² Piawonipun mugè Paduka dhawahi paukuman; mugè Paduka ukum kados enggèn Paduka ngukum dosa kawula. Kawula sesambat ing salebeting kasangsaran, lan manah kawula sakit sanget!"

2¹ Pangéran sajroning mulading dukané, wis ngemuli Sion nganggo pepeteng. Kaéndahané sing presasat

Pirdus wis diwalik dadi gempuran. Merga duka, Pasucèné ditégakaké.

²Tanpa welas Pangéran ngrisak saben désa ing Yéhuda. Bètèng-bètèng sing dadi pangayomané tanah kono digempuri. Kraton lan para penggedhéné digawé wirang.

³Saka dukané Panjenengané numpes kekuwatané Israèl. Nalika mungsuh teka, Panjenengané ora kersa paring pitulungan. Kaya pengamuké geni, ya kaya mengkono dukané Pangéran mbesmi lan nyirnakaké samubarang.

⁴Panahé diarahaké marang kita kaya marang mungsuhé. Kabèh sing kita tresnani lan gawé bungahé ati dipatèni. Ing Yérusalèm kéné kita padha ngrasakaké aboting paukumané.

⁵Pangéran wis nggecak Israèl kaya marang mungsuhé. Bètèng-bètèng lan kedhaton didadèkaké gempuran. Panjenengané nekakaké kasusahan sing ora entèk-entèk marang Yérusalèm.

⁶Pedalemané Allah, panggonan kita manambah marang Panjenengané dilebur dadi awu. Dina suci lan dina Sabbath dibatalaké. Raja lan imam padha ngrasakaké bentèring penggalihé.

⁷ Pangéran wis nampik mesbèh lan nilar Pedalemané. Mungsuh kita diparengaké nggempur bètènging kutha. Mungsuh padha surak-surak ing panggonan sing biyèn kita enggo mbektèni Panjenengané kanthi bungah.

⁸ Wis dadi kersané Pangéran sing ora kena diowahi, yèn bètèngé Sion kudu digempur. Kabèh wis ditata kanthi tлити supaya digempur dadi awu. Menaramenara lan témbok-témbok saiki dadi gempuran kabèh.

⁹ Gapura lan lawangé negara saiki dadi jugrugan, slaraké padha putung kari tugel-tugelané. Sang Prabu lan para penggedhé diboyong menyang pambuwangan. Torèt wis ora kawulangaké menèh, lan para nabi wis padha ora nampa wangsit saka Pangéran.

¹⁰ Wong tuwa-tuwa ing Yérusalèm padha nglésod ing lemah tanpa kumecap. Padha nganggo bagor lan sirahé di wur-wuri awu. Para prawan padha nungkulaké sirahé ing bumi.

¹¹ Mripaté perih merga saka enggoné nangis; atiku ajur mumur merga saka sedhah, ngrasakaké karusakané

bangsaku. Bocah lan bayi padha pating klèlèr glimpangan ing dalan-dalan kutha.

¹² Merga padha ngelih lan ngelak, padha nangis njaluk mangan lan ngombé marang biyungé; banjur padha ambruk kaya wong ketaton, nuli alon-alon padha mati ana ing pangkoné biyungé.

¹³ Dhuh Yérusalèm, Yérusalèm, apa sing arep dakkandhakaké? Kepriyé enggonku arep nglipur kowé? Durung tau ana kasangsaran kaya sing kokalami kuwi! Kasangsaranmu gedhé banget, mangka ora ana pengarep-arep bakal kapan rampungé?

¹⁴ Para nabimu mung bisa medhar wangsit goroh; piwulangé nasaraké kowé, merga ora tau nuduhaké dosamu. Kuwi marakaké kowé padha duwé pengira yèn kowé ora susah padha mratobat. Sabeneré dhèwèké mung ngandhakaké prekara-prekara sing ora nyata nganggo tembung-tembung sing mikat.

¹⁵ Wong sing liwat ing kutha kono padha ngrèmèhaké kowé. Padha gèdhèg-gèdhèg lan nggeguyu ndeleng jugrugan-jugrugan ing Yérusalèm.

Kandhané, "Apa iki kutha sing éndah, sing diegung-egungaké wong sajadag?"

¹⁶ Sakèhé mungsuhmu padha moyoki kowé karo nggeguyu saka getingé karo kowé. Tembungé, "Rasakna, kowé wis dakgempur! Iki wektu sing wis suwé dakarep-arep!"

¹⁷ Wekasané Pangéran nindakaké pengancam sing wis suwé di ngandikakaké. Panjenengané wis ngremuk kita tanpa welas, kaya enggoné ngélingaké marang kita dhèk jaman biyèn. Mungsuh kita padha diparingi kemenangan, mula padha bungah-bungah merga kita ambruk.

¹⁸ Dhuh Yérusalèm, bètèngmu sambata marang Pangéran! Luhmu milia terus rina lan wengi. Karebèn awakmu kesel merga saka enggonmu sedhih lan nangis!

¹⁹ Padha meléka sewengi muput lan nangisana Pangéran. Sokna isining atimu marang Panjenengané lan nyuwuna kawlasan kanggo para bocah cilik, sing padha arep mati ana ing dedalan ing saben pojoking prapatan.

²⁰ Dhuh Allah, mugi kersa mirsani tiyang-tiyang ingkang Paduka siksa!

Tiyang èstri sami nedha daginging anakipun piyambak, ingkang dipun tresnani. Para imam lan para nabi sami kapejahan wonten ing salebeting Pedalemanipun Allah.

²¹Tiyang nèm sepuh sami pejah pating glimpang wonten ing margi-margi. Prawan lan tiyang èstri sami kapejahan srana pedhang. Sedaya sami Paduka babadi tanpa welas nalika Paduka duka.

²²Paduka ngulemi para mengsah kawula sami ndhatengi pésta, nganiaya ing sakiwa-tengen kawula. Lan mboten wonten ingkang saged oncat saking panganiaya menika. Anak-anak kawula sami dipun pejahi, mangka menika ingkang kawula agengaken lan kawula tresnani.

3¹Aku iki wong sing wis ngrasakaké diukum déning Allah!

²Aku digiring mlebu ing pepeteng, saya suwé saya jero.

³Aku digebagi bola-bali tanpa welas.

⁴Dagingku padha suwèk, nganti kaya mangap-mangapa, balungku padha tugel.

⁵Aku dilebokaké ing pakunjaraning kasangsaran sing nggegirisi.

⁶ Aku dipeksa manggon ing jagading wong mati sing ora ana entèk-entèké.

⁷ Aku diblenggu nganggo ranté; nganti ora duwé pengarep-arep bisané oncat.

⁸ Aku jerit-jerit njaluk tulung, nanging Allah ora miyarsakaké.

⁹ Lakuku gloyoran, nanging menyang ngendi paranku, aku dialang-alangi déning témbok.

¹⁰ Panjenengané ngadhepi aku kaya bruwang, kaya singa enggoné nubruk aku.

¹¹ Aku dilarak saka dalan, banjur disempal-sempal lan ditinggal lunga.

¹² Panjenengané ngasta gendhéwa, lan aku didadèkaké lés-lésané panahé.

¹³ Panahé ngenani awakku, nancep jero ana ing dagingku.

¹⁴ Wong-wong padha nggeguyu aku sedina muput; aku dadi pepoyokané wong kabèh.

¹⁵ Cangkemku dicangar, diombèni ombèn-ombèn sing pait banget, aku nganti wareg pangan lan ombèn-ombèn sing sarwa pait.

¹⁶ Raiku digosok-gosokaké ing lemah lan untuku rampal kabèh kena watu.

¹⁷ Wis suwé aku ora tau ngrasakaké kepénak, aku nganti lali apa sing diarani katentreman lan kabegjan.

¹⁸ Uripku wis ora suwé menèh. Pengarep-arepku marang Allah wis ilang.

¹⁹ Ngrasakaké larané awakku, lan enggonku wis ora duwé papan padunungan menèh, kuwi kasusahan sing paité kaya wisa.

²⁰ Kuwi sing tansah dakpikir, nganti supek rasané atiku.

²¹ Nanging saprekara sing njalari pengarep-arepku tuwuh menèh:

²² Yakuwi yèn sihé Pangéran, lan kawlasané mesthi ora bakal mandheg.

²³ Tansah seger lan ganti-gumanti saben ésuks, kena dipesthèkaké kaya plethèké srengéngé.

²⁴ Aku ora duwé apa-apa kejaba mung Pangéran piyambak, mulané mung Panjenengané piyambak sing dakendelaké.

²⁵ Pangéran kuwi saé tumrap wong sing ngendelaké marang Panjenengané; kanggoné wong sing ngupaya Panjenengané.

²⁶ Becik wong nganti-anti pitulungan kanthi sabar, sing nekakaké pangluwaran marang kita.

²⁷ Lan sing becik dhéwé kuwi yèn kita sinau sabar wiwit isih enom.

²⁸ Yèn lagi nandhang susah, lungguha dhéwékan, sing sabar lan menenga waé.

²⁹ Tumungkula karo pasrah marang Pangéran, sebab bisa uga isih ana pengarep-arep.

³⁰ Senajan diantemi lan dipoyoki, kabèh mau tampanana tanpa ngresula.

³¹ Pangéran kuwi mahawelas, lan enggoné nyébrataké ora selawasé.

³² Senajan Panjenengané maringi kasusahan, nanging katresnané marang kita nyata lan kebak pangwasa.

³³ Awit Panjenengané ora remen gawé susah utawa milara kita.

³⁴ Pangéran pirsá yèn ati kita remuk ing pakunjaran.

³⁵ Panjenengané pirsá yèn wewenang peparingé marang kita disawenang-wenang ing wong.

³⁶ Panjenengané pirsá yèn ana ing pengadilan, keadilan dislèwèngaké.

³⁷ Mung kersané Pangéran piyambak sing mesthi klakon.

³⁸ Ala lan becik kuwi klakoné atas dhawuhé.

³⁹ Yagéne kita padha nggresah yèn kita kaukum merga saka dosa kita.

⁴⁰ Mulané ayo padha nliti kelakuan kita lan mratobat marang Pangéran.

⁴¹ Ayo padha ngakoni dosa kita marang Allah karo ndedonga,

⁴² "Kawula sampun sami damel dosa lan mbaléla dhateng Paduka, mangka Paduka mboten paring pangapunten.

⁴³ Malah kawula Paduka kuya-kuya lan Paduka pejahi. Kawlasan Paduka kaaling-alingan déning paukuman Paduka.

⁴⁴ Ingkang kados mendhung kandel, ngantos mboten saged katembus déning pandonga kawula.

⁴⁵ Kawula Paduka dadosaken barang tampikan ing antawisipun bangsa-bangsa ing salumahing bumi.

⁴⁶ Kawula dipun ungel-ungelaken déning para mengsah kawula.

⁴⁷ Kawula sampun karisak lan kagempur; kawula sami gesang ing satengahing bebaya lan pagiris.

⁴⁸ Mripat kawula trocosan ngedalaken luh margi enggèn kawula nangisi bangsa kawula ingkang katumpes.

⁴⁹ Luh kawula badhé kaesokaken kados ilining lèpèn.

⁵⁰ Ngantos Paduka mirsani kawula saking swarga.

⁵¹ Manah kawula sedhah sanget menawi kawula sumerep kedadosan ingkang dipun alami déning para tiyang èstri ing kitha kawula.

⁵² Kawula kados peksi kénging kala-jiret ingkang kapasang déning para mengsah kawula, ingkang sengit dhateng kawula tanpa sebab.

⁵³ Kawula kacemplungaken ing sumur, sumuripun lajeng katutup mawi séla.

⁵⁴ Kawula sampun mèh kleleb, mila nginten bilih ajal kawula sampun celak.

⁵⁵ Saking dhasaring sumur kawula nyebut asma Paduka, dhuh Allah.

⁵⁶ Lan nalika kawula ndedonga supados Paduka miyarsakaken panjerit kawula, Paduka lajeng nanggapi.

⁵⁷ Paduka paring wangsulan lan ngandika bilih kawula mboten sisah ajrih.

⁵⁸ Paduka rawuh lajeng ngluwari nyawa kawula, dhuh Allah.

⁵⁹ Mugi kersa maringi keadilan dhateng kawula, awit Paduka pirsia pendamel awon ingkang katindakaken dhateng kawula.

⁶⁰ Paduka pirsia kados menapa sengitipun para mengsah dhateng kawula.

⁶¹ Paduka miyarsa enggènipun sami nyenyamah kawula, dhuh Allah, Paduka pirsia sedaya pangancamipun.

⁶² Sadinten-dinten namung sami nyatur kawula lan ngrantam-ngrantam menapa ingkang badhé katindakaken dhateng kawula.

⁶³ Rinten dalu mboten kendhat, enggènipun ngina kawula.

⁶⁴ Dhuh Allah, tiyang-tiyang menika mugi Paduka ukum mergi saking pendamelipun.

⁶⁵ Paduka ipat-ipatana lan manahipun kadamela semplah!

⁶⁶ Mugi Paduka oyak ngantos ambruk, lajeng Paduka sirnakaken saking bumi."

4 ¹ Emas kita sing biyèn mencorong wis dadi surem; watu-watuné

Pedalemané Allah pating slebar ana ing dalan-dalan.

² Para nonomané Sion sing tumraping kita ajiné kaya emas, saiki dianggep kaya grabah, ala, ora ana ajiné.

³ Asu ajag gelem nusoni anak-anaké, nanging bangsaku kaya manuk unta ing segara wedhi, padha tegel karo anak-anaké.

⁴ Padha ditégakaké mati kasatan lan kaliren; bocah padha ngrintih njaluk pangan, nanging ora ana sing mènèhi.

⁵ Wong-wong sing biyèn kulina mangan pangan pilihan sing énak dhéwé, saiki padha mati ing dalan-dalan. Wong sing biyèn kulina urip méwah saiki padha ngolak-alik pawuhan golèk pangan.

⁶ Umat-Ku nampa paukuman sing luwih abot tinimbang wong Sodom, sing katumpes dadakan déning astané Pangéran.

⁷ Para putrané raja kita padha ora kalépétan najis, padha resik kaya salju, gagah lan rosa, badané waras lan seger-seger.

⁸ Saiki ora ana sing kenal, padha pating glimpang ana ing dalan-dalan, rupané

ireng kaya wong sing arep mati; kulité garing kaya kayu, kisut kelèt balungé.

⁹ Sing mati ing peprangan luwih begja ketimbang karo sing urip, nanging mati kaliren alon-alon, merga ora ana sing dipangan.

¹⁰ Cilaka wong sing nekani umatku sing nggegirisi banget; ibu sing lumrahé gemati marang anak-anaké, tegel ngolah anaké dhéwé banjur dipangan.

¹¹ Pangéran wis ngesokaké dukané sakatogé, lan nyumed geni ing Sion sing ngobong samubarang tekan dhasar-dhasaré.

¹² Wong ing ngendi waé, senajan raja-raja manca pisan, padha ngaku yèn mungsuh endi waé ora bakal bisa nggempur gapurané Yérusalèm.

¹³ Nanging meksa bisa klakon, merga para nabiné wis padha nglakoni dosa, lan para imamé padha nglanggar tatanan, mula njalari patiné wong akèh sing ora salah.

¹⁴ Para pemimpin padha mlaku ing dalan kaya wong wuta sing sandhangané glépot getih, nganti ora ana wong sing wani nggepok.

¹⁵ Wong-wong padha alok-alok,
"Sumingkira, aja nggepok aku!" Dadi
para pemimpin mau banjur padha
nglambrang marani bangsa siji menyang
sijiné, nanging ora ana sing gelem
kanggonan.

¹⁶ Pangéran wis ora menggali wong-
wong mau menèh, malah dibuyaraké
déning astané piyambak. Panjenengané
wis négakaké para imam; lan para
pemimpin, ora padha diwelasi.

¹⁷ Aku padha ngarep-arep muga-muga
ana pitulungan, nanging ora ana
pitulungan teka. Kita padha nganti-anti
pitulungan saka bangsa, sing ora bisa
awèh apa-apa.

¹⁸ Mungsuah tansah ndingkik kita, nganti
kita padha ora wani mlaku ana ing dalan.
Aku wis tekan ajalku. Iki wekasané
uripku.

¹⁹ Sing ngoyak-oyak aku rikaté
ngungkuli manuk garudha sing nyamber
saka langit. Aku padha dioyak-oyak ing
gunung-gunung, lan digropyok ana ing
ara-ara samun.

²⁰ Sing dicekel dhisik sumbering urip
kita, yakuwi Sang Prabu, pilihané
Pangéran piyambak. Sang Raja sing

kita endelaké bakal paring pengayoman samasa kita diserang déning mungsuh.

²¹Hé wong Édom lan wong Uz, padha ngguyua mumpung isih bisa ngguyu. Sebab kowé iya bakal ketekan paukuman, kowé iya bakal dadi mendem, banjur gloyoran karo cucul sandhangan dhéwé.

²²Sion wis nampa piwalesé dosané. Pangéran bakal ora marengaké kowé kesuwèn ana ing pambuwangan. Nanging hé Édom, kowé bakal diukum déning Pangéran. Panjenengané bakal mbusak sakèhé dosamu.

5¹Dhuh Pangéran, Paduka mug i kersa ngèngeti menapa ingkang sampun sami kawula alami. Mug i kersa mirsani enggèn kawula sami kwirangan.

²Tanah pusaka kawula sampun dhawah ing tanganipun bangsa sanès; griya-griya kawula sami dipun enggèni déning tiyang-tiyang manca negari.

³Para bapa kawula sampun sami dipun pejahi déning mengsah, mila para biyung kawula samenika sami dados randha.

⁴Toya ingkang kawula ombé kedah kawula bayar; kajeng ingkang kawula enggé urub-urub kedah kawula tumbas.

⁵ Kawula sami kaoyak kados kuldi lan unta, ngantos sami kesel mangka mboten angsal ngaso.

⁶ Supados saged angsal tedha kanggé gesang, kawula sami ngemis-ngemis dhateng Mesir lan Asyur.

⁷ Para leluhur kawula sami damel dosa, nanging samenika sampun sami tilar-donya; lan kawula sami nandhang sangsara krana saking dosanipun.

⁸ Kawula sami dipun rèh déning tiyang-tiyang ingkang leresipun namung dados réncang tumbasan, mangka mboten wonten ingkang saged ngluwari kawula saking pangwaosipun.

⁹ Ing sanjawinipun kitha kathah bégal ingkang tegel mejahi ngantos enggèn kawula pados tedha kedah toh nyawa.

¹⁰ Kawula sami kaliren, ngantos kraos badan kawula mengangah kados tiyang sakit bentèr, inggih ngantos kulit kawula bentèripun kados anglo ingkang murub.

¹¹ Para tiyang èstri ing Gunung Sion sampun sami karodha-peksa;^a mekaten ugi anak-anak kita èstri ing saben kitha ing Yéhuda.

---

^akarodha-peksa: diperkosa (bhs. Ind.).

¹² Para pemimpin kawula sampun sami dipun cepeng lan dipun gantung; para pinisepuh sampun mboten dipun urmati.

¹³ Para nènèman kawula sami dipun pasang rakitan gilingan gandum kados réncang tumbasan. Laré jaler sami gloyoran mikuli kajeng ingkang awrat.

¹⁴ Para pinisepuh mboten sami lenggah wonten ing gapuraning kitha malih, lan para nènèman sampun mboten sami nabuh tetabuhan.

¹⁵ Gesang kawula sampun koncatan ing kabegjan, kasisahan sampun dados gantosipun jogèdan.

¹⁶ Inkang rumiyin kawula egung-egungaken sampun telas sedaya, kawula sampun sami damel dosa, mila tampi paukuman.

¹⁷ Manah kawula sami sakit, ngantos sami mboten saged ningali margi déning luh.

¹⁸ Sarèhné Sion sampun sepen lan suwung, mila para segawon ajag badhé sami saba, wonten ing gempuraning kitha menika.

¹⁹ Dhuh Pangéran, Paduka jumeneng Raja ing selaminipun, mila inggih badhé ngerèh ing selami-laminipun.

²⁰ Kénging menapa kawula sami Paduka tégakaken semanten laminipun? Menapa kawula inggih sami badhé Paduka èngeti malih?

²¹ Dhuh Allah, kawula mugi kawangsulaken dhateng Paduka malih! Kawontenan kawula mugi Paduka pulihaken malih!

²² Menapa kawula sampun Paduka tampik ing selami-laminipun? Menapa paukuman Paduka tanpa wangenan?

Yehezkiel

1 ¹ Ing dina kaping lima, sasi kaping pat, taun kaping telung puluh, aku Imam Yéhezkièl bin Buzi, ana ing pinggir Kali Kebar ing Babil, bebarengan karo para wong buwangan Yahudi. Dumadakan langité menga lan aku weruh wahyu saka Allah.

² (Nalika semono Raja Yoyakhin wis limang taun ana ing pembuwangan.)

³ Ana ing Babil kono, ing pinggir Kali Kebar Pangéran ngandika marang aku lan aku krasa dilimputi déning pangwasané Pangéran.

⁴ Aku banjur weruh ana prahara teka saka Lor. Saka mendhung sing kandel banget metu kilaté akèh padha sesamberan nganti langité padhang semilak. Ing satengahé kilat-kilat mau ana rerupan mencorong kaya prunggu.

⁵ Ing satengahé prahara aku weruh ana makluk papat kaya manungsa,

⁶ nanging saben makluk duwé rai papat lan swiwi papat.

⁷ Sikilé lenceng-lenceng, lan duwé tracak kaya tracaké sapi lanang. Padha mencorong kaya swasa sing mentas digebeg.

⁸ Kejaba rainé papat lan swiwiné papat, saben makluk mau duwé tangan papat kaya tangan manungsa, saben swiwi ing ngisoré ana tangané siji.

⁹ Saben makluk swiwiné loro megar, mangka pucuking swiwiné sing megar mau gathuk karo pucuké swiwiné makluk jèjèré, mula makluk mau bebarengan katon kaya barang pesagi. Yèn mlaku ora nganggo minger-minger.

¹⁰ Saben makluk mau duwé rai papat. Sing ngarep rupa rai manungsa, sing sisih tengen rai singa, sing kiwa rai sapi, lan sing mburi rai garudha.

¹¹ Swiwiné loro kaegaraké mendhuwur, pucuké swiwi siji-sijiné gathuk karo pucuk swiwiné makluk jèjèré. Swiwi sing loro liyané kalempit nutupi awaké.

¹² Saben makluk madhep ing kéblat papat, mula makluk papat mau bebarengan bisa menyang endi waé tanpa mingar-minger.

¹³ Ing satengahé makluk papat mau ana geni kaya obor, mlaku mrana-mréné.

Geniné obor mau sok mulad-mulad ngetokaké kilat sesamberan.

¹⁴ Para makluk mau padha mabur mrana-mréné, rikaté kaya kilat.

¹⁵ Sajroné aku nggatèkaké sakèhing lelakon mau, aku ndeleng ana rodha papat ngambah bumi, saben rodha ngadeg sandhing makluk siji.

¹⁶ Rodha mau padha kabèh. Saben rodha mencorong kaya watu akik. Ing tengahé saben rodha ana rodha menèh.

¹⁷ Rodha-rodha mau bisa mlaku ngener menyang kéblat papat.

¹⁸ Wengkuné rodha-rodha mau padha kebak mata.

¹⁹ Ing salakuné makluk-makluk kuwi rodha mau mèlu ana ing sandhingé. Déné menawa makluk mau padha mumbul, rodha-rodha mau mèlu mumbul.

²⁰ Para makluk mau lunga menyang ngendi waé sing dikarepaké, lan rodha-rodha mau ngetutaké, merga rodha-rodha kuwi dirèh déning makluk-makluk mau.

²¹ Makluk-makluk kuwi mlaku apa mandheg utawa mumbul ing langit, rodha-rodha mau tansah ngetutaké.

²² Sandhuwuré sirahé para makluk mau kaya ana langit-langitan saka kaca kristal sing mencorong mblerengi.

²³ Ing sangisoré langit-langitan mau para makluk padha ngadeg, ngegaraké swiwiné loro mendhuwur, pucuké swiwi gathuk karo pucuké swiwiné makluk jèjèré, lan saben makluk nutupi awaké nganggo swiwi loro liyané.

²⁴ Aku krungu swarané swiwi yèn makluk mau padha mabur. Swarané kaya jumleguré segara, kaya tentara akèh banget lagi baris, kaya swarané Allah Kang Mahakwasa. Yèn lagi ora mabur, swiwiné diingkupaké,

²⁵ nanging isih keprungu swara saka sandhuwuré langit-langitan sing ana ing ndhuwuré makluk-makluk mau.

²⁶ Sandhuwuré langit-langitan ana kaya dhampar permata manila, lan sing lenggah ing kono rupané kaya manungsa.

²⁷ Mencorong kaya swasa sing kaobong ana ing geni, lan nyunaraké pepadhang sing gedhé banget,

²⁸ rupané kaya kluwung. Pepadhang sing ngédab-édabi mau nandhakaké yèn Pangéran ana ing kono.

2¹ Weruh kaya ngono mau aku banjur ngambruk ing lemah, sarta krungu ana swara mengkéné, "Hé manungsa sing apes, ngadega. Aku arep ngandika karo kowé."

² Sajroné isih ngandika, aku kaparingan Rohé Pangéran, banjur ngadeg, lan krungu swara mau mbanjuraké ngandikané,

³ "Hé manungsa sing apes, kowé Dakutus nemoni bangsa Israèl. Wong-wong kuwi padha nglawan Aku lan isih terus nglawan. Ora béda karo para leluhuré.

⁴ Padha mangkotaké atiné lan ora ngormati Aku. Mulané kowé Dakutus nglantaraké pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahaluhur, marang wong-wong mau.

⁵ Déné arep nggugu karo kowé apa ora, sakarepé, sing prelu ngerti yèn Aku wis ngutus nabi ana ing satengahé bangsa kuwi.

⁶ Nanging kowé, hé manungsa sing apes, aja wedi karo wong-wong mau utawa karo omongané. Kowé bakal dianggep najis lan dirèmèhaké; uripmu bakal presasat ana ing satengahé

kalajengking. Éwasemono kowé aja wedi karo para pembrontak kuwi lan karo tembungé.

⁷ Kandhakna karo wong-wong mau sedhéngah prekara sing Dakdhawuhaké marang kowé, embuh dirungokaké apa ora. Élinga yèn wong-wong mau kabèh senengané nglawan.

⁸ Hé manungsa sing apes, rungokna pangandika-Ku! Kowé aja mbangkang kaya wong-wong kuwi. Mangapa lan panganen apa sing Dakparingaké marang kowé."

⁹ Aku banjur ndeleng ana tangan sing nyekel gulungan kitab diulungaké aku.

¹⁰ Tangan mau ngudhari kitabé, lan aku weruh gulungan mau ditulis wolak-walik, isi kasusahan, pangresah lan pesambat.

3¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé manungsa sing apes, gulungan kitab iki panganen, banjur budhala lan bangsa Israèl tuturana."

² Aku banjur mangap, lan Panjenengané ngulungaké kitab gulungan mau supaya dakpangan.

³ Pangandikané, "Hé manungsa sing apes, kitab gulungan sing Dakparingaké iki panganen nganti wareg." Kitab

gulungan mau banjur dakpangan, rasané legi kaya madu.

⁴Gusti Allah banjur ngandika, "Hé manungsa sing apes, bangsa Israèl paranana, banjur kandhanana sedhéngah prekara sing Dakdhawuhaké marang kowé.

⁵Kowé ora Dakutus marani bangsa sing basané angèl kokngertèni, nanging nemoni bangsa Israèl.

⁶Yèn kowé Dakutus marani bangsa gedhé sing basané ora kokngertèni, bangsa mau bakal nggugu karo kandhamu.

⁷Nanging ora ana wong Israèl sing bakal ngrungokaké kandhamu, malah Aku piyambak ora digugu. Wong kabèh mau padha wangkal atiné lan seneng nglawan.

⁸Saiki atimu bakal Dakgawé wangkal lan atos kaya wong-wong mau.

⁹Atimu bakal Dakgawé teguh kaya watu karang lan atos kaya inten. Aja wedi karo bangsa sing nglawan kuwi."

¹⁰Pangandikané Pangéran sabanjuré, "Hé manungsa sing apes, gatèkna lan nitènana sadhéngah prekara sing Dakdhawuhaké marang kowé.

¹¹ Banjur lungaa marani sedulur-sedulurmu tunggal bangsa sing ana ing pembuwangan, lan kandhanana apa sing Dakdhawuhaké marang wong-wong mau, ora preduli apa padha ngrungokaké apa ora. Mengkono dhawuhé Allah Kang Mahakwasa."

¹² Aku banjur diangkat déning Rohé Allah, sarta krungu ing mburiku ana swara gemuruh sora, pangucapé, "Pinujia kamulyané Pangéran ana ing swarga luhur!"

¹³ Aku krungu swara swiwiné para makluk tempuk ing langit, sarta gemlèdhègé rodha-rodha sing banteré kaya lindhu.

¹⁴ Aku banjur katedhakan Rohé Pangéran sing ngwasani aku. Aku dijunjung lan disingkiraké; aku banjur lunga karo ati mangkel lan jèngkèl.

¹⁵ Aku bali menyang Tèl Abib, ing pinggiring Kali Kebar, panggonané wong buwangan lan ana ing kana aku dheleg-dheleg pitung dina lawasé merga gumun karo sakèhing prekara sing dakdeleng lan dakrungu.

¹⁶ Let pitung dina ana pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁷ "Hé manungsa sing apes, kowé Dakdadèkaké penjagané bangsa Israèl. Kowé kudu nerusaké pepéling-pepéling sing Dakparingaké marang kowé.

¹⁸ Yèn Aku ngandika marang wong ala, yèn bakal mati, mangka wong mau ora kokélingaké supaya mratobat lan dislametaké, wong ala mau bakal mati saka dosané, nanging kowé iya bakal Dakukum merga kowé njalari patiné wong mau.

¹⁹ Yèn wong ala mau wis kokélingaké, nanging ora marèni enggoné laku dosa, wong kuwi bakal mati merga saka dosané, nanging kowé dhéwé bakal slamet.

²⁰ Yèn ana wong mursid ninggal kamursidané lan nglakoni piala, Aku bakal nyèlèhaké watu sandhungan ana ing ngarepé, wong kuwi yèn ora kokélingaké mesthi bakal mati. Bakal mati merga saka dosané, lan Aku bakal ora ngélingi kabecikané, nanging kowé bakal Dakukum merga njalari patiné wong mau.

²¹ Nanging yèn kowé ngélingaké wong mursid supaya aja nglakoni dosa, mangka nggugu marang pituturmu

banjur marèni dosané, wong kuwi bakal lestari urip, lan kowé dhéwé iya bakal slamet."

²² Aku banjur katedhakan Rohing Pangéran sarta krungu pangandikané marang aku mengkéné, "Ngadega, lungaa menyang lembah. Aku bakal ngandika marang kowé ana ing kono."

²³ Aku banjur budhal menyang lembah. Ana ing kono aku ndeleng kamulyané Pangéran, kaya sing dakdeleng ing sapinggiré Kali Kebar. Aku banjur mengkureb ing lemah,

²⁴ nanging Rohé Pangéran ngrasuk aku lan nangèkaké aku menèh. Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Kowé muliha, mlebu ing omah, nuli kancingen.

²⁵ Ana ing kono kowé bakal dibanda nganggo tali, nganti ora bisa lunga-lunga nemoni wong akèh.

²⁶ Ilatmu bakal Dakgawé lumpuh, nganti kowé bakal ora bisa ngélingaké wong-wong sing padha nglawan.

²⁷ Mbésuk yèn Aku ngandikan karo kowé menèh, kowé bakal Dakgawé bisa caturan menèh, mula kowé bakal bisa ngandhan-ngandhani wong-wong kuwi

bab pangandika-Ku. Wong-wong mau sawetara bakal ana sing nggugu, nanging liyané bakal padha ngrèmèhaké kowé, merga sabangsa kabèh kuwi tukang nglawan." Mengkono pangandikané Pangéran.

4¹ Pangandikané Allah mengkéné, "Hé manungsa sing apes, njupuka bata, sèlèha ing ngarepmu, lan nggambara ing bata mau kutha Yérusalèm.

² Gambaran kutha mau lagi dikepung; kalèn-kalèné, punthuk-punthukan lemahé, papan kémah sakémahé pisan, apa déné piranti-piranti sing kanggo ndhobrak ing sakubengé témboké.

³ Nuli njupuka wajan wesi, sèlèhna ing antaramu karo gambar kutha mau. Kutha kuwi lagi dikepung, lan kowé sing ngepung. Kuwi pretandha kanggo bangsa Israèl.

⁴ Banjur turona miring ngiwa, lan kaluputané Israèl bakal Dakbrukaké kowé. Kowé bakal nyangga paukumané Israèl lawasé 390 dina. Pirang taun enggoné Israèl kaukum, iya semono dina enggonmu nanggung paukumané.

⁵ (4:4)

⁶Yèn kuwi wis koktindakaké, banjur turona miring nengen, nyangga paukumané Yéhuda, lawasé patang puluh dina. Sedina kanggo saben taun paukuman sing Daktetepaké kanggo Yéhuda.

⁷Mripatmu mandenga Yérusalèm sing dikepung mungsuh. Tanganmu kepelen lan athungna marang kutha mau karo ngramala.

⁸Kowé bakal Dakbanda nganti kowé ora bisa alihan, nganti genep dina pangepungé kutha kuwi.

⁹Banjur njupuka gandum sair sawetara, jali, kacang, kapri, wijèn lan jewawut. Campuren dadèkna sawadhah, banjur gawénen roti. Kuwi kanggo panganmu sajroné kowé turon miring ngiwa suwéné 390 dina.

¹⁰Saben dina kowé kena mangan roti 230 gram, nganti tekan dina candhaké.

¹¹Kowé iya kena ngombé banyu, sedina mung rong cangkir.

¹²Kowé kudu gawé geni nganggo kotorané manungsa sing garing, rotimu kudu kokbakar ana ing kono, lan panganen ing panggonan sing kena disawang déning saben wong."

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kuwi kanggo nggambaraké carané wong Israèl mangan pangan najis samasa Dakbuwang ing satengahé bangsa-bangsa."

¹⁴ Nanging aku munjuk, "Dhuh Pangéran, sampun ta mekaten, awit kawula dèrèng naté najisaken badan kawula piyambak. Wiwit alit mila kawula dèrèng naté nedha daging kéwan ingkang pejah margi sepuh utawi ingkang kamangsa déning kéwan galak. Kawula dèrèng naté nedha tetedhan ingkang kaanggep najis."

¹⁵ Pangéran banjur ngandika, "Yèn mengkono kowé kena nganggo tléthong sapi gantiné kotoran manungsa. Rotimu bakaren ana ing kono."

¹⁶ Pangandikané menèh, "Hé manungsa sing apes, Aku bakal ngendheg pecawisan roti kanggo Yérusalèm. Wong-wong ing kutha kono bakal padha semplah atiné lan karo prihatin enggoné naker pangan lan banyu sing diombé.

¹⁷ Wekasané bakal padha kekurangan pangan lan banyu, nganti bakal padha bingung lan mati ngenes merga saka dosané."

5¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Hé manungsa sing apes, njupuka
pedhang sing landhep, nuli cukuren
jénggot lan rambutmu kabèh. Rambut
mau timbangan, banjur dumen dadi telu.

² Sapratelyon obongen ana ing kutha
samasa pangepungé kutha wis rampung.
Sapratelyon menèh kethok-kethoken
nganggo pedhang karo mlaku-mlaku ana
ing sanjabané kutha. Sing sapratelyon
menèh awut-awuten, supaya kabur
kanginan, lan kuwi bakal Dakbabad
nganggo pedhang.

³ Nyisihna rambut sethithik, buntelen
ing poncoting jubahmu.

⁴ Banjur njupuka rambut sethithik
menèh, buwangen ing geni, karebèn
kobong kabèh. Saka ing kono bakal metu
geni, sing ngobong wong Israèl kabèh."

⁵ Pangandikané Pangéran Kang
Mahakwasa, "Sawangen kutha
Yérusalèm. Kutha kuwi Dakpapanaké
ana ing satengahé bumi, dikubengi
negara-negara liyané.

⁶ Nanging Yérusalèm wis nglawan
dhawuh-dhawuh-Ku, malah ngétokaké
alané, ngungkuli pialané bangsa-
bangsa sakubengé. Yérusalèm wis

nampik préntah lan suthik netepi dhawuh-dhawuh-Ku.

⁷ Mulané, hé Yérusalèm, rungokna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa. Sarèhné kowé ora netepi dhawuh-Ku lan suthik nglakoni préntah-Ku ngungkuli para bangsa liyané, malah kowé nganut adat-tatacarané bangsa-bangsa sakubengmu,

⁸ mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, bakal dadi mungsuhmu. Kowé bakal Daktibani paukuman ana ing ngarepé bangsa-bangsa.

⁹ Merga saka penggawé-penggawéné sing Daksengiti, Yérusalèm bakal Dakukum nganggo paukuman sing durung tau Daktindakaké utawa sing ora bakal Daktindakaké menèh.

¹⁰ Mula para wong tuwa ing Yérusalèm bakal padha mangan anaké dhéwé lan anak bakal mangan wong tuwané dhéwé. Kowé bakal Dakukum lan sing kari urip bakal Dakbuyaraké ing kéblat papat.

¹¹ Aku iki Allah kang gesang. Aku Allah Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Sarèhné kowé wis padha gawé najisé Pedaleman-Ku nganggo sakèhé déwamu

lan kanisthan sing koklakoni, kowé bakal Dakrubuhaké. Aku bakal ora ngéman lan ora bakal maringi kawelasan.

¹² Sapratelyoné wongmu bakal mati merga saka pageblug lan kaliren ana ing kutha. Sapratelyon bakal mati déning pedhang ana ing sanjabané kutha. Sapratelyon liyané bakal Dakawut-awut sumebar ing kéblat papat, sarta Dakoyak nganggo pedhang.'

¹³ Kowé bakal padha ngrasakaké paukuman-Ku sakatogé. Yèn kuwi mau kabèh wis kelakon, kowé lagi bakal padha ngerti, yèn Aku, Pangéran sing ngandika marang kowé sajroning paukuman-Ku, saka bentèring penggalih-Ku merga enggonmu laku sèdhèng.

¹⁴ Saben wong manca sing liwat bakal ngala-ala lan ngedohi kowé.

¹⁵ Samasa Aku ngesokaké paukuman-Ku marang kowé, bangsa-bangsa sakiwa-tengenmu saka girisé bakal padha gemeter. Kowé bakal dianggep najis lan dipoyoki déning para bangsa.

¹⁶ Panganmu bakal Dakcelet, nganti kowé bakal padha kaliren. Kaya landhépé panah sing nembus awakmu, mengkono

enggonmu ngrasakaké perihé wong kaliren.

¹⁷ Aku bakal nekakaké paceklik lan kéwan galak sing bakal matèni anak-anakmu, semono uga nekakaké pageblug, pangrodha-peksa lan perang sing matèni kowé. Mengkono pangandikané Pangéran."

6 ¹ Pangéran ngandika mengkéné marang aku,

² "Hé manungsa sing apes, ndelenga gunung-gunungé Israèl lan ngramala atas asma-Ku.

³ Gunung-gunung kuwi kandhanana supaya padha ngrungokaké pangandikané Pangéran. Padha ngrungokna apa sing Dakngandikakaké. Aku Allah Kang Mahakwasa ngandika marang gunung-gunung, punthuk-punthuk, jurang-jurang lan lembah-lembah. Aku bakal nekakaké pedhang sing ngrusak panggonan-panggonan sing dienggo wong Israèl nyembah brahala.

⁴ Mesbèh-mesbèh bakal karubuhaké lan padupan-padupan bakal karemuk. Wong-wong bakal dipatèni ana ing ngarepé déwané.

⁵Jisimé wong-wong Israèl mau bakal Daksebar. Balung-balungé bakal Dakawut-awut ing sakiwa-tengené mesbèh-mesbèhé.

⁶Kutha-kuthané Israèl bakal Dakgempur kabèh, nganti mesbèh-mesbèh lan recané ukir-ukiran padha remuk ajur-mumur. Panggonané ngobong dupa bakal dilebur, lan kabèh sing digawé déning tangané manungsa bakal sirna.

⁷Ana ing ngendi-endi bakal ana pepati, lan kekarèné sing urip bakal ngakoni yèn Aku iki Pangéran.

⁸Ana wong sawetara sing bakal oncat saka pati, lan kuwi bakal Dakbuwang ing antarané bangsa-bangsa,

⁹sarta urip ana ing pembuwangan. Wong-wong kuwi sing bakal éling marang Aku lan ngerti yèn Aku piyambak sing ngukum lan sing ndadèkaké wirangé wong-wong mau, merga saka enggoné ora setya marang Aku lan nyingkur Aku, malah padha nyembah brahala-brahala. Wong-wong mau wis gawé najis awaké dhéwé merga saka piala lan nindakaké prekara-prekara sing nistha.

¹⁰ Wong-wong kuwi bakal ngakoni yèn Aku iki Pangéran lan pepéling-pepéling-Ku dudu tembung ngayawara."

¹¹ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Remet-remeten tanganmu lan gedrug-gedrugna sikilmu! Nangisa, merga sedhah saka sakèhé piala lan penggawé najis sing ditindakaké déning wong Israèl. Wong-wong kuwi bakal mati srana perang, paceklik lan pageblug.

¹² Sing adoh bakal ketaman lelara banjur mati, sing cedhak bakal mati ing peprangan; kekarèné sing urip bakal mati kaliren. Kabèh bakal padha ngrasakaké paukuman-Ku.

¹³ Jisim-jisim bakal pating gléthak ana ing sakiwa-tengené mesbèh-mesbèh, sumebar ana ing punthuk-punthuk, ing pucuké saben gunung, ing ngisoré saben wit ngrembuyung lan papan ngendi waé, sing padha dienggo gawé kurban marang para brahalané. Mula saben wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹⁴ Temenan, Aku bakal ngegaraké asta-Ku lan nggempur tanah iki, wiwit saka segara wedhi ing sisih Kidul tekan kutha Riblah ing sisih Lor tanpa

ngéman panggonan ing ngendi waé sing dienggoni wong Israèl. Nganti saben wong bakal ngakoni yèn Aku iki Pangéran."

7¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²"Hé manungsa sing apes, Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang wong Israèl mengkéné, 'Wis tekan akiré satanah Israèl kabèh!'"

³"Hé Israèl, kowé wis tekan ing wekasanmu! Kowé bakal ngrasakaké aboting paukuman-Ku, merga kowé Dakukum timbang karo penggawému. Kowé bakal Dakwales timbang karo penggawému sing najis.

⁴Aku bakal ora melasi kowé babarpisan. Nanging sakèhé penggawému sing najis bakal Dakukum, nganti kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

⁵Mengkéné pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Kasangsaran bakal nekani kowé gilir-gumanti.

⁶Wis rampung kabèh. Mengkéné iki wekasané.

⁷Kanggoné kowé wong sing padha manggon ana ing tanah kéné wis tekan wektuné. Ora suwé menèh bakal ora ana

kraméan ana ing papan-papan kanggo nyembah brahala, anané mung padha bingung.

⁸ Sedhéla menèh kowé bakal ngrasakaké aboting paukuman-Ku. Kowé Dakadili miturut penggawému. Kowé bakal Dakwales manut sakèhé penggawému sing najis.

⁹ Kowé bakal ora Dakéman utawa Dakwelasi. Kowé bakal Dakukum manut penggawému sing najis, supaya kowé ngerti yèn Aku iki Pangéran, sing ngukum kowé."

¹⁰ Dinaning kasangsaran kanggo Israèl wis teka. Rerusuh kedadéan ana ing ngendi-endi. Piangkuh tuwuh ngambra-ambra.

¹¹ Kekerasan nekakaké piala warna-warna. Barang-darbèké ora ana sing kari, raja-branané, kaluhurané lan kamulyané kabèh entèk.

¹² Wis tekan wektuné. Wis tekan dinané dol-tinuku ora ana gunané, merga paukumané Pangéran bakal nekani saben wong tanpa mbédak-mbédakaké.

¹³ Para sudagar cendhak umuré, nganti wong mau mati sadurungé pulih bandhané, merga paukumané Pangéran

nekani saben wong. Wong ala bakal ora lestari urip.

¹⁴Slomprèté muni, lan saben wong padha siap. Nanging bakal ora ana wong sing mangkat perang, sebab Allah piyambak sing bakal ngukum saben wong, tanpa mbédak-mbédakaké, kabèh padha.

¹⁵Ing sedalan-dalan ana perang, ing omah-omah ana lelara lan kekurangan pangan. Saben wong sing ngungsi metu saka negara padha mati kena pedhang, lan saben wong sing ana ing njero kutha padha mati merga lara lan kaliren.

¹⁶Ana sing padha ngungsi ing pegunungan, kaya manuk dara sing wedi ana ing tanah ngaré. Wong kabèh mau bakal padha sesambat nggetuni dosané.

¹⁷Tangané padha dadi lemes lan dhengkulé padha gemeter.

¹⁸Wong padha nganggo bagor lan kabèh padha wedi lan gemeter, sirahé digundhuli lan padha digawé wirang.

¹⁹Emas lan slakané padha dibuwangi ana ing dalan-dalan kaya uwuh. Merga slaka lan emas ora bisa ngluwari wong-wong mau samasa Pangéran nekakaké paukumané. Ora kena kanggo nuruti

pepénginané utawa maregi wetengé. Emas lan slaka ndadèkaké sandhungan sing njalari wong tumiba ing dosa.

²⁰ Biyèn wong padha gemunggung merga duwé raja-brana éndah akèh, nanging raja-brana mau padha digawé reca ukir-ukiran sing najis. Yakuwi sing dadi jalarané wong-wong mau padha ditampik déning Pangéran.

²¹ Pangandikané Pangéran, "Aku bakal nekakaké bangsa-bangsa liya ngrampas barang darbèké lan wong ala bakal njarah-rayah raja-branané digawé najis.

²² Yèn Pasucèn-Ku sing aji kuwi disepèlèkaké ora bakal Dakalang-alangi, semono uga yèn dijarah-rayah lan dinajisaké.

²³ Samubarang bakal semrawut. Tanah kono bakal kebak wong sing padha patèn-patènan lan kutha-kutha bakal kebak panganiaya.

²⁴ Bangsa-bangsa sing ala dhéwé bakal Daktekakaké mréné ngenggoni omah-omahmu. Wong-wongmu sing rosa dhéwé bakal ora wani menging, samasa bangsa-bangsa kapid padha najisaké papan-papan sing kokenggo ngibadah.

²⁵ Wong kabèh bakal padha semplah atiné, kowé bakal padha golèk slamet, nanging ora bakal olèh.

²⁶ Cilaka gilir-gumanti bakal nekani kowé, mengkono uga pawarta ala bakal ora pedhot-pedhot. Kowé bakal njaluk para nabi medharaké wahyu. Nanging imam-imam ora duwé piwulang, sarta para wong tuwa padha ora bisa awèh pamrayoga.

²⁷ Ratu bakal nandhang sedhah, para penggedhé bakal ora duwé pengarep-arep menèh, lan rakyat bakal gemeter saka wediné. Kowé bakal Dakukum merga sakèhé piala sing wis koklakoni, lan bakal Dakwales kaya tumindakmu marang wong liya. Kuwi supaya wongé ngertia, yèn Aku iki Pangéran."

8¹ Nalika enggonku ana ing pembuwangan nyandhak taun kaping nem, dhèk mbeneri tanggal lima sasi kaping nem, para pemimpiné wong buwangan ing Yéhuda padha lungguhan ing omahku. Dumadakan aku katedhakan Rohing Pangéran.

² Aku tumenga banjur weruh wahyu. Katon ana priya, sing saka bangkèkan mengisor katon kaya geni, lan saka

bangkèkan mendhuwur mencorong kaya swasa sing digosok.

³Priya mau ngangkat astané lan nyandhak rambutku. Ana ing wahyu mau aku dijunjung déning Rohé Pangéran ing awang-awang, digawa menyang Yérusalèm, menyang Pedalemané Allah, metu gapura sing sisih Lor, banjur mlebu ing Pedalemané Allah. Ing kono ana recané brahala, njijiki banget kanggoné Pangéran.

⁴Ana ing kono aku weruh pepadhang gedhé sing mblerengi mripat nandhakaké yèn Pangéran, Allahé Israèl ana ing panggonan kono, kaya wahyu sing dakdeleng nalika aku ana ing sapinggiré Kali Kebar.

⁵Gusti Allah banjur ngandika marang aku mengkéné, "Hé manungsa sing apes, apa kowé ngerti lelakon iki? Delengen lelakon njijiki sing ditindakaké déning umat Israèl ana ing kéné, nganti Aku kepeksa ngedohi papan pasucèn-Ku! Kowé isih bakal ndeleng penggawéné sing luwih nistha menèh ketimbang karo kuwi."

⁶(8:5)

⁷ Aku banjur kabekta menyang lawanging plataran lan ditedahi bolongan sing ana ing témbok.

⁸ Pangandikané, "Hé manungsa sing apes, mbrobosa ing bolongan kuwi." Aku banjur mbrobos, weruh ana lawang.

⁹ Pangandikané Pangéran, "Mlebu, lan delengen penggawé nistha sing padha dilakoni ana ing kéné."

¹⁰ Aku mlebu lan ndeleng. Ing témbok ana gambarané naga lan kéwan-kéwan najis liyané, mengkono uga aku weruh barang-barang liyané sing disembah déning wong Israèl.

¹¹ Ing panggonan kono ana wong ngadeg 70, yakuwi para pemimpiné Israèl, klebu Yaazanya bin Safan. Saben wong nyekeli bokor padupan, sing ngetokaké kukus kumelun.

¹² Pangandikané Pangéran, "Hé manungsa sing apes, apa kowé ngerti sing ditindakaké déning para pemimpiné umat Israèl dhéwé-dhéwé karo sesidheman? Kabèh padha nyembah brahala ana ing kamar sing kebak reca ukir-ukiran. Alasané, 'Pangéran rak ora mirsani kita! Panjenengané wis nilar tanah kéné.'"

¹³ Pangéran banjur ngandika mengkéné, "Kowé bakal ndeleng prekara sing luwih njijiki menèh ketimbang karo kuwi."

¹⁴ Aku banjur dibekta menyang gapurané Pedalemané Allah sing sisih Lor. Aku ditedahi wong wadon padha nangisi patiné Déwa Tamus.

¹⁵ Pangandikané Pangéran, "Hé manungsa sing apes, delengen kuwi? Kowé bakal ndeleng prekara-prekara sing luwih njijiki tinimbang kuwi."

¹⁶ Aku banjur dibekta menyang platarané Pedalemané Allah sing njero. Ana ing sacedhaké lawangé Sasana Suci, ing antarané mesbèh lan dalan sing kanggo liwat, ana wong 25 padha kumpul, ngungkuraké Sasana Suci, padha tumungkul sujud madhep ngétan, nyembah srengéngé sing lagi mlethèk.

¹⁷ Pangandikané Pangéran marang aku, "Hé wong sing apes, apa kowé wis ndeleng kuwi? Wong Yéhuda ora marem yèn mung nindakaké penggawé nistha kaya sing kokdeleng ing kéné, karo nglakoni panganiaya rata satanah kabèh. Ora, mulané padha mréné lan nglakoni kanisthan mau ana ing Pedaleman-Ku, sarta njalari duka-Ku. Delengen enggoné

nyepèlèkaké marang Aku rak katog temenan!

¹⁸Mulané bakal padha ngrasakaké aboting paukuman-Ku. Ora bakal Dakéman utawa Dakwelasi. Wong-wong mau bakal padha sesambat sakatogé, swarané sora, nanging Aku bakal ora miyarsakaké!"

9¹Aku banjur krungu Pangéran ngandika sora mengkéné, "Mrénéa, wong-wong sing bakal padha ngukum kutha iki. Padha nggawaa gegaman."

²Sanalika ana wong lanang nem teka saka gapura sing sisih Lor, saben wong nggawa gegaman. Wong-wong mau dibarengi wong siji sing nganggo jubah léna nggawa piranti kanggo nulis. Wong mau kabèh banjur padha mlebu lan ngadeg ing sacedhaké mesbèh prunggu.

³Ing kono pepadhangé Pangéran Allahé Israèl sing mblerengi jumedhul saka para makluk sing nganggo swiwi, merga pepadhang mau panggonané ana ing kono. Saka kono banjur mlebu ing Pedalemané Allah. Pangéran banjur nimbali wong sing nganggo jubah léna, dingandikani mengkéné,

⁴ "Kowé mlakua ing satengahé kutha Yérusalèm. Saben wong sing sedhah lan prihatin merga sakèhé kanisthan sing kelakon ana ing kutha kéné bathuké wènèhana tenger aksara T."

⁵ Marang wong-wong liyané aku krungu Pangéran dhawuh, "Ngetutna wong kuwi ndlajahi kutha, matèna. Aja ana sing kokéman, aja ana sing kokwelasi."

⁶ Wong tuwa, wong nonoman, prawan, ibu-ibu lan bocah-bocah, kabèh patèna. Nanging sing nganggo tenger aksara T lan bathuké aja kokgepok. Wiwitana saka Pedalemané Allah kéné." Dadi sing dipatèni dhisik para pemimpin sing padha ngadeg ana ing Pedalemané Allah.

⁷ Pangandikané Pangéran, "Pedalemané Allah kuwi gawénen najis. Platarané kebakana jisim-jisim. Wis, tindakna!" Banjur padha wiwit matèni wong-wong sing ana ing kutha kono.

⁸ Nalika padha matèni wong-wong mau aku ana ing kono dhèwèkan. Aku banjur sujud sumungkem karo matur sora, "Dhuh Pangéran, menapa semanten mulading duka Paduka, ngantos badhé mejahi kekantunaning Israèl sedaya?"

⁹ Wangsulané Pangéran, "Wong Israèl lan Yéhuda padha gawé dosa sing njijiki banget. Padha gawé pepati rata satanah kabèh lan Yérusalèm wis kebak piala. Padha kandha, yèn tanah iki wis Daktinggal, mula Aku wis ora pirsapa apa sing padha dilakoni.

¹⁰ Mulané wong-wong kuwi bakal ora Dakwelasi. Bakal padha Dakwales, kaya enggoné males wong liya."

¹¹ Wong sing nganggo jubah léna teka lapur marang Pangéran, "Dhawuh Paduka sampun kawula lampahi."

10 ¹ Aku ndeleng kubah sing ana ing sandhuwuré sirahé para makluk sing padha nganggo swiwi. Ing ndhuwuré kubah mau katon ana kaya dhampar saka permata éndah.

² Pangéran ngandika marang wong sing nganggo jubah léna mau, "Kowé nlusupa ing antarané rodha-rodha sing ana ing ngisoré para makluk kuwi lan ngrakupa mawa mengangah. Mawa kuwi sawurna ing sandhuwuré kutha." Aku ndeleng wong mau nlusup.

³ Makluk sing nganggo swiwi padha ngadeg ing sakidulé Pedalemané Allah, nalika wong mau nlusup ing antarané

rodha-rodha. Platarané Pedalemané Allah ketutupan ing méga.

⁴ Pepadhangé Pangéran sing mblerengi banjur njedhul saka para makluk, mlebu ing Pedalemané Allah. Méga mau banjur ngebaki Pedaleman, nganti platarané padhang njingglang.

⁵ Swaraning swiwiné para makluk keprungu nganti tekan ing plataran sing njaba, kaya swarané Allah yèn lagi ngandika.

⁶ Wong sing nganggo jubah léna kadhawuhan déning Pangéran njupuk geni saka ing antarané rodha-rodha sing ana ing ngisoré para makluk. Wong mau banjur mlebu lan ngadeg ana ing sisihé rodha.

⁷ Makluk siji njupuk nganggo tangan mawa mengangah sing ana ing satengahé, didèkèkaké ana ing tangané wong sing nganggo jubah léna mau. Sawisé mengkono wong mau banjur lunga.

⁸ Makluk-makluk kuwi ing ngisor swiwiné ana tangané, kaya tangané manungsa.

⁹ Aku iya weruh ana rodha papat, kabèh padha, ing sisihé saben makluk

ana rodhané siji. Rodha-rodha mau mencorong kaya permata sing aji, lan saben rodha ing tengahé ana rodhané menèh sing marakaké rodha sing gedhé bisa ménggak-ménggok.

¹⁰ (10:9)

¹¹ Para makluk mau bisa maju menyang ngendi waé tanpa minger. Enggoné maju bebarengan, sakarepé.

¹² Badané sekojur, geger, tangan, swiwi lan rodha-rodha, kabèh kebak mripat.

¹³ Rodha-rodha kuwi padha karo sing dakdeleng ana ing wahyu sing kapisan. Sakrunguku rodha-rodha iku jenengé "rodha mubeng".

¹⁴ Saben makluk rainé papat. Rai sing siji rupa rai sapi lanang, sing kapindho rai manungsa, sing katelu rai singa, sing kapat rai garudha.

¹⁵ (Makluk-makluk kuwi padha karo sing dakdeleng ana ing sapinggiré Kali Kebar.) Samasa makluk-makluk mau mumbul ing awang-awang lan

¹⁶ maju, rodha-rodhané mèlu kangkat. Yèn para makluk mau ngegaraké swiwiné lan mabur, rodha-rodha mau iya katut.

¹⁷ Yèn para makluk mau mandheg, rodha-rodha mau mèlu mandheg.

Samasa para makluk mabur menèh, rodhané mèlu menèh, merga nyawané makluk-makluk kuwi ana ing rodha-rodha mau.

¹⁸ Pepadhang mblerengi, sing mbèbèraké kamulyané Pangéran banjur nilar lawanging Pedalemané Allah, bali menyang kubah sing ana ing sandhuwuré para makluk.

¹⁹ Para makluk mau banjur ngegaraké swiwiné lan mabur saka bumi, nggawa rodha-rodhané. Nalika lungané, aku weruh dhéwé. Banjur padha mandheg ana ing gapurané Pedalemané Allah sing sisih Wétan, lan padha kesorotan pepadhang mblerengi, sing mbèbèraké kamulyané Pangéran.

²⁰ Makluk-makluk padha karo sing dakdeleng ana ing sangandhapé Pangéran Allahé Israèl, nalika aku ana ing sapinggiré Kali Kebar.

²¹ Saben makluk rainé papat, swiwiné papat lan tangané papat, kaya tangan manungsa, panggonané ana ing sangisoring swiwi.

²² Rai-rai mau cèples karo rai-rai sing dakdeleng ana ing sapinggiring Kali

Kebar. Saben makluk lakuné kenceng manut enering adhepé.

11 ¹Aku banjur diangkat déning Rohing Pangéran, kabekta menyang gapuraning Pedalemané Allah sing ana ing sisih Wétan. Ing sacedhaké gapura mau aku weruh ana wong lanang selawé, lan ing satengahé wong-wong mau aku weruh Yaazanya bin Azur lan Pélaca bin Benayah; wong-wong kuwi klebu penggedhéné bangsa Israèl.

²Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Hé wong apes, wong-wong kuwi padha ngrancang arep gawé piala lan nyebar piwulang goroh ana ing kutha.

³Pangucapé, 'Sedhéla engkas kita bakal mbangun omah. Kutha iki presasat kuwali isi banyu umob, lan kita iki kaya daging sing lagi digodhog ana ing kuwali mau, nanging saora-orané kita ora kebrongot geniné.'

⁴Mulané medhara wangsit, wong-wong kuwi padha welèhna blak-blakan."

⁵Aku banjur dikwaosi déning Rohing Pangéran, lan Pangéran paring dhawuh mengkéné, "Hé umat Israèl, Aku

ngerti sing kokucapaké lan apa sing kokrancang.

⁶ Kowé wis matèni wong pirang-pirang ing kutha kéné, nganti dalan-dalané kebak mayit.

⁷ Mulané Aku, Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika marang kowé mengkéné: Kutha iki pancèn kuwali sing banyuné umob, nanging daging sing digodhog kuwi apa? Ora liya mayit-mayité wong sing kokpatèni! Dadi, iki dudu panggonanmu. Kowé bakal Dakbuwang saka kutha iki!

⁸ Kowé rak wedi karo pedhang. Aku bakal nekakaké wong sing padha nggawa pedhang nyerang kowé.

⁹ Kowé bakal padha Dakulungaké ing tangané para wong manca. Kowé wis padha Dakukum pati,

¹⁰ lan kowé bakal padha dipatèni ing sajroning peprangan ing tanahmu dhéwé. Nanging saben wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹¹ Kowé bakal ora olèh pengayoman ing kutha kéné, kaya kuwali sing ngayomi daging sing ana ing njeroné. Kowé bakal Dakukum ana ing ngendi waé ing tanah Israèl kéné.

¹² Kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran, lan senajan kowé netepi prenatal-prenatané bangsa-bangsa sakiwa-tengenmu, nanging kowé padha nglanggar préntah-Ku lan ora mbangun-turut karo dhawuh-dhawuh-Ku."

¹³ Sajroné aku isih medhar wangsit, Pélaca ambruk mati. Aku banjur sujud sumungkem ing bumi sarta njerit, "Dhuh Pangéran Ingkang Mahakwasa, menapa Paduka badhé mejahi sedaya tiyang Israèl ingkang taksih kantun?"

¹⁴ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁵ "Hé wong apes, wong-wong ing Yérusalèm lan wong-wong Israèl sing padha ora ana ing pembuwangan ngrasani kowé, kandhané, 'Wong sing padha ana ing pembuwangan kuwi wis adoh saka Pangéran. Dadiné tanah iki saiki kaparingaké marang kita.'

¹⁶ Kanca-kancamu wong buwangan padha kandhanana mengkéné, 'Aku, Pangéran sing mbucal wong-wong kuwi Dakpapanaké ana ing antarané bangsa-bangsa sing adoh, mbuyaraké wong-wong mau ing negara-negara liya. Éwasemono Aku bakal ana ing tengahé.'

¹⁷ Banjur kandhanana yèn Aku Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné: Wong buwangan kuwi bakal Dakklumpukaké saka tanah-tanah panggonané para bangsa, papan panggonané Daksebar, nuli bakal padha Dakparingi tanahé dhéwé menèh.

¹⁸ Sawisé padha ana ing tanahé dhéwé wong-wong mau kudu padha nyingkiraké sakèhing déwané sing nistha sing ana ing kana.

¹⁹ Wong-wong mau bakal Dakparingi ati anyar lan bebudèn anyar. Atiné sing wangkot lan atos kaya watu bakal Dakpundhut, Dakparingi ati sing mbangun-turut.

²⁰ Mula wong-wong mau bakal netepi dhawuh-Ku lan ngèstokaké sakèhé prenatal-Ku kanthi setya. Wong-wong kuwi bakal padha dadi umat-Ku lan Aku bakal dadi Allahé.

²¹ Nanging sing padha seneng nyembah déwa-déwa sing najis lan njijiki bakal Dakukum timbang karo dosané." Mengkono pangandikané Pangéran.

²² Para makluk nuli padha mabur, rodha-rodhané padha katut cahya kamulyaning Pangéran ana kono.

²³ Cahya mau sing ngetingalaké kamulyané Pangéran banjur mumbul saka satengahé kutha pindhah menyang gunung sing ana ing sawétané kutha mau.

²⁴ Ana ing wahyu mau aku diangkat déning Rohé Pangéran, kabekta menyang panggonané wong buwangan ing Babil menèh. Wahyu mau banjur ilang,

²⁵ lan aku banjur martakaké marang wong buwangan, sakèhé prekara sing diketingalaké déning Pangéran marang aku.

12 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, kowé manggon ing tanahé wong mbangkang. Padha duwé mripat, nanging ora ndeleng. Padha duwé kuping, nanging ora krungu, merga saka enggoné ndableg.

³ Wong apes, saiki kowé mbuntelana barang-barangmu kaya sing lumrahé digawa déning wong buwangan, banjur metua lan mlakua ing wayah surup, nganti saben wong weruh enggonmu mlaku saka panggonan siji menyang panggonan liyané, mula wong-wong sing mbangkang mau iya padha weruh.

⁴ Mumpung isih padhang, barang-barangmu buntelen kaya wong sing arep boyongan, supaya padha weruh kowé lan weruh enggonmu lunga ing wayah soré, kaya wong sing arep digawa menyang pembuwangan.

⁵ Yèn wong-wong mau padha ngawasaké kowé, témboké omahmu bobolen lan buntelanmu brobosna metu bolongan mau.

⁶ Wong-wong mau karebèn padha weruh enggonmu manggul buntelanmu, lan metu ing petengan karo mripat tutupan, mula kowé ora ngerti menyang endi paranmu. Apa sing koktindakaké mau kabèh, kanggo pepéling tumrapé umat Israèl."

⁷ Apa sing kadhawuhaké déning Pangéran mau banjur daklakoni. Ing dina kuwi aku mbunteli barang-barang sing arep dagawa, kaya carané wong sing arep lunga ing pemboyongan. Bareng wis soré lan ngarepaké peteng, aku banjur mbobok témboké omahku nganggo tangan, nuli mbrobos metu ing bolongan mau. Wong akèh padha ndeleng enggonku manggul buntelanku lan lunga saka kono.

⁸ Ésuké Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

⁹ "Hé wong apes, wong Israèl sing nglawan kuwi bakal takon kowé bab penggawému sing mengkono mau.

¹⁰ Wangsulana, yèn Aku Pangéran bakal ngandika marang wong-wong mau. Pangandika iki katujokaké marang para penggedhé sing ngerèh kutha Yérusalèm, lan kanggo wong kabèh sing padha manggon ana ing kono.

¹¹ Kandhanana yèn apa sing koktindakaké kuwi dadi pretandha kanggo dhèwèké. Wong-wong mau bakal ditawan lan dibuwang.

¹² Para penggedhé sing ngerèh kutha kono bakal manggul buntelané ing wayah bengi, lan nrobos metu bolongan témbok, sing dibobol. Wong-wong kuwi bakal nutupi mripaté nganti ora ngerti menyang endi parané.

¹³ Nanging Aku bakal masang jaring-Ku kanggo nyegat. Sawisé mengkono wong-wong mau bakal Dakboyong menyang Babil, lan ing kono bakal padha mati tanpa meruhi tanah endi sing ditekani mau.

¹⁴ Kabèh sing ana ing kedhaton kono, sarta para penaséhat lan para pengawal bakal padha Dakbuyaraké menyang kéblat papat. Wong-wong sing arep matèni bakal padha nggolèki.

¹⁵ Yèn wis Dakbuyaraké ing antarané bangsa-bangsa manca, wong-wong mau bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹⁶ Aku bakal ngarèkaké sethithik sing oncat saka peprangan, paceklik lan pageblug, mula ing tanah manca, ing satengahé bangsa-bangsa mau bakal padha ngerti sepira gedhéné kanisthan sing wis ditindakaké, sarta bakal padha ngakoni yèn Aku iki Pangéran."

¹⁷ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁸ "Hé wong apes, yèn kowé mangan gemetera, lan ngombéa karo wèl-wèlan, merga saka giris.

¹⁹ Kandhakna karo umat Israèl kabèh, yèn Aku Pangéran, ngandika mengkéné marang wong sing isih padha manggon ing Yérusalèm, 'Kowé bakal padha mangan karo gemeter, lan enggonmu ngombé bakal karo wèl-wèlan saka wedimu. Tanahé bakal digundhuli, merga saben wong sing manggon ing kono

padha tumindak sekarepé dhéwé, ora manut prenatal.

²⁰ Kutha-kutha sing kebak wong mau bakal katumpes, lan tanahé kadadèkaké ara-ara samun. Nganti wong-wong mau bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.”

²¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²² "Hé wong apes, yagéné wong Israèl bola-bali padha kandha mengkéné, 'Wis tekan wektuné, nanging prekara-prekara sing diramalaké durung kelakon.'

²³ Saiki kandhakna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, bab unèn-unèn mau: 'Bakal Dakilangi, mula ing tanah Israèl kéné bakal ora ana wong sing ngucapaké prekara kuwi mau menèh.' Malah kandhanana, 'Wis tekan wektuné lan ramalan-ramalan bakal kelakon!'

²⁴ Ing satengahé bangsa Israèl bakal ora ana wahyu apus-apusan utawa ramalan sing nasaraké.

²⁵ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, bakal ngandika karo bangsa iki. Ora bakal Daksesuwé menèh. Sajroné kowé isih padha urip, hé sakèhé wong sing nglawan, Aku bakal nekakaké paukuman

kaya sing biyèn wis Dakngandikakaké. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

²⁶ Dhawuhé Pangéran marang aku, "Hé manungsa sing apes, Israèl kandha yèn wahyu lan ramalan kelakoné isih suwé.

²⁷ (12:26)

²⁸ Mulané kandhakna marang wong-wong mau, yèn Gusti Allah ngandika: Apa sing Dakdhawuhaké mesthi kelakon ora bakal diendhé-endhé."

13 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, medhara wangsit nglawan nabi-nabi ing Israèl sing gawé wangsit dhéwé. Kandhanana supaya padha ngrungokaké pangandikané Pangéran.

³ Mengkéné pangandikané Pangéran, 'Nabi-nabi gemblung kuwi bakal kaukum! Awit padha nuruti pangrasaning atiné dhéwé lan ngothak-athik wahyu dhéwé.

⁴ Hé umat Israèl, nabi-nabimu kuwi tanpa guna, kaya asu ajag sing manggon ana ing satengahing gempuran kutha.

⁵ Nabi-nabi kuwi ora njaga bètèng sing padha bolong, lan padha ora ndandani témbok-témbok, mula Israèl bakal ora

bisa nahan serangané mungsuh samasa ketekan dina paukumané Pangéran.

⁶Wahyuné wong-wong kuwi apus-
apusan lan ramalané mau goroh. Padha
kandha yèn Aku sing ngutus wong-wong
mau, mangka nyatané ora. Senajan
mengkono padha ngarep-arep ramalané
mau kelakon!'

⁷Aku ngandika mengkéné marang
nabi-nabi mau, 'Sing padha kokdeleng
kuwi rak wahyu apus-apusan, lan
ramalanmu kuwi rak goroh. Kowé
kandha-kandha yèn Aku sing ngandika,
mangka Aku ora ngandika apa-apa karo
kowé!'"

⁸Mengkéné pangandikané Pangéran
marang woh-woh mau, "Kabèh
tebungmu kuwi goroh, lan wahyu-
wahyumu kuwi apus-apusan. Mulané
kowé Daklawan.

⁹Kowé bakal Dakukum, hé nabi-nabi
sing ngothak-athik wahyu apus-apusan
lan gawé ramalan-ramalan goroh. Kowé
ora bakal mèlu ana ing kumpulané
umat-Ku samasa padha gawé putusan,
lan jenengmu bakal ora klebu ing daftaré
penduduk ing Israèl. Kowé ora bakal bali
menyang tanahmu menèh. Mulané kowé

bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa.

¹⁰ Para nabi mau nggorohi umat-Ku merga kandha yèn kabèh wis bèrès. Mangka satemené kabèh ora bèrès. Umat-Ku ngedegaké témbok nganggo watu sing mung ditumpuk-tumpuk. Banjur para nabiné teka, nglabur témboké nganggo gamping.

¹¹ Nabi-nabi kuwi kandhanana yèn témbok mau bakal rubuh. Aku bakal nekakaké udan deres, semono uga udan ès lan angin gedhé, bakal Daksentoraké ana ing témbok mau.

¹² Témbok mau nganti bakal rubuh lan saben wong bakal takon karo kowé apa gunané gamping sing kokgawé nglabur témbok mau."

¹³ Mengkéné pangandikané Pangéran marang aku, "Sajroning bentèré penggalih-Ku Aku bakal nekakaké angin gedhé, udan deres lan udan ès kanggo ngrubuhaké témboké.

¹⁴ Témbok sing dilabur mau bakal Dakrubuhaké lan Dakobrak-abrik nganti pondhasiné padha katon. Témboké bakal ambruk lan ngebruhi kowé kabèh nganti

mati. Mula saben wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹⁵Témbok lan wong sing nglabur témbok nganggo gamping mau bakal ngrasakaké duka-Ku. Lan Aku bakal ngandika marang kowé, 'Wis sirna témboké, wis sirna wong sing padha nglabur.'

¹⁶Mengkono mau bakal kedadéané para nabi sing kandha, 'Kabèh wis bèrès', mangka sejatiné kabèh ora bèrès." Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

¹⁷Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé wong apes, delengen para wong wadon ing antaramu sing padha medhar wangsit. Wong-wong kuwi élikna

¹⁸lan kandhanana apa sing dingandikakaké déning Pangéran Kang Mahakwasa kanggo wong-wong mau: 'Hé para dhukun wadon, kowé bakal diukum. Saben wong ugel-ugelé koktalèni nganggo jimat, lan sirahé wong kabèh kokenggoni kudhung, kanggo nelukaké wong liya. Kowé arep ngwasani pati lan uripé umat-Ku kanggo kepentinganmu dhéwé.

¹⁹ Srana mengkono kowé ngrèmèhaké Aku ana ing ngarepé umat-Ku supaya kowé nampa opah jali segegem lan roti sawetara. Kowé matèni wong sing durung wektuné mati, lan nglestarèkaké wong padha urip sing mesthiné ora patut urip. Kowé ngapusi umat-Ku, lan wong-wong mau padha ngandel karo kowé."

²⁰ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Aku sengit karo tali jimat sing kokenggo ngwasani urip lan patiné wong. Kuwi bakal Dakrebat saka tanganmu, lan wong-wong sing kokkwasani bakal Dakluwari.

²¹ Krudhung-krudhungmu bakal Daksuwèk-suwèk lan umat-Ku bakal Dakuwalaké saka pangwasamu ing selawas-lawasé. Lan kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

²² Wong becik padha kokgawé cilik atiné srana apus-apusanmu, mangka Aku ora tegel yèn wong-wong kuwi nemu cilaka. Wong ala ora kokcegah gawé piala lan ora kokkon mratobat, mangka wong kaya mengkono mau koklestarèkaké urip.

²³ Mulané wahyu-wahyumu sing goroh lan ramalan sing mung apus-apus kuwi bakal Daksirnakaké. Umat-Ku bakal Dakluwari saka pangwasamu, lan kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

14 ¹ Ana pemimpiné Israèl marani aku takon bab kersané Pangéran.

² Pangéran banjur ngandika marang aku mengkéné,

³ "Hé wong apes, wong-wong kuwi ing batiné padha nyembah brahala, mula padha nglakoni dosa. Wong sing kaya mengkono apa pantes padha nyuwun tulung karo Aku?

⁴ Wangsulana lan kandhakna apa sing Dakngandikakaké marang wong-wong mau, 'Sabèn wong Israèl sing ing batiné nyembah brahala, padha gawé dosa, banjur takon marang nabi, bakal Dakparingi wangsulan sing pantes kanggoné wong sing akèh brahalané.

⁵ Brahala-brahala mau sing njalari wong Israèl nyingkur Aku; muga-muga srana wangsulan-Ku wong Israèl dadi ngetutburi Aku menèh.'

⁶ Saiki wong Israèl kandhanana yèn Aku dhawuh mengkéné, 'Padha mratobata

lan tinggalen brahala-brahalamu sarta penggawému sing nistha.'

⁷ Samasa ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ana ing satengahé bangsa Israèl nyingkur Aku lan nyembah brahala-brahala, mangka banjur takon marang nabi, Aku Pangéran Kang Mahakwasa bakal paring wangsulan!

⁸ Wong kuwi bakal Daklawan, wong mau bakal Dakgawé tandha kanggo wong kabèh, bakal Daksirnakaké saka antarané umat-Ku, supaya kowé ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁹ Yèn nabi mau nganti kena dibujuk lan awèh wangsulan manut karepé dhéwé, Aku bakal nasaraké wong mau. Nabi mau bakal Daksirnakaké saka satengahé umat-Ku.

¹⁰ Karo-karoné, nabi lan wong sing takon ukumané padha aboté.

¹¹ Kuwi kabèh supaya umat Israèl aja padha nyingkur Aku menèh, sarta nglakoni dosa lan najisaké awaké, supaya bakal dadi umat-Ku lan Aku dadi Allahé." Mengkono pangandikané Pangéran.

¹² Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Hé wong apes,

¹³Yèn ana bangsa sing nglakoni dosa lan nyingkur marang Aku, Aku bakal ngacungaké asta-Ku lan ngrusak sedhiyané pangané. Aku bakal nekakaké paceklik lan pepati kanggo manungsa lan kéwan.

¹⁴Senajana Nuh, Dhanièl lan Ayub padha manggon ana ing kéné, kamursidané wong-wong mau bakal mung bisa nylametaké awaké dhéwé. Mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁵Utawa Aku bakal nekakaké kéwan galak supaya mangsa wong sing padha manggon ing kéné, nganti tanah kéné dadi sepi mamring, nganti ora ana wong sing wani liwat.

¹⁶Senajana wong telu mau padha manggon ing tanah kono, demi asma-Ku, wong-wong mau ora bakal bisa nylametaké, senajan anaké dhéwé pisan. Bakal mung bisa nylametaké awaké dhéwé, lan tanah iki bakal dadi ara-ara samun.

¹⁷Utawa Aku bakal nekakaké perang ana ing tanah kéné lan kirim gegaman ampuh kanggo nyirnakaké manungsa lan kéwan.

¹⁸ Senajan wong telu mau padha manggon ing tanah kéné, demi Aku Pangéran Kang Mahakwasa, wong-wong mau ora bakal padha bisa nylametaké, senajan anaké dhéwé pisan; bisané mung nylametaké awaké dhéwé.

¹⁹ Utawa Aku bakal nekakaké pageblug ana ing tanah kono, nganti matèni wong akèh, manungsa lan kéwan pisan,

²⁰ mangka Nuh, Dhanièl lan Ayub padha manggon ana ing kono, demi asma-Ku kang gesang, wong-wong kuwi ora bakal bisa nylametaké, senajan anaké dhéwé pisan. Kamursidané bakal mung bisa nylametaké uripé dhéwé."

²¹ Mengkéné dhawuhé Pangéran Kang Mahakwasa, "Aku bakal nekakaké paukuman-Ku patang rupa sing abot dhéwé marang Yérusalèm, yakuwi perang, paceklik, kéwan galak lan pageblug kanggo matèni manungsa lan kéwan pisan.

²² Yèn ana sing oncat lan bisa nylametaké anak-anaké, bakal padha nemoni kowé. Delengen sepira gedhéné pialané, nganti kowé yakin, yèn paukuman sing Daktekakaké mau wis samesthiné.

²³ Kowé bakal ngerti yèn apa sing Daktindakaké kuwi adil. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

15 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, apa kaluwihané wit anggur yèn katandhing karo wit liya?

³ Apa kayuné kena dienggo gawé dandanan, utawa kanggo gawé canthèlan kanggo nyanthèlaké barang-barang?

⁴ Apa ora mung becik kanggo dadèn geni. Yèn bongkot lan pucuké wis kobong entèk mangka sing tengah geseng, kena dipèk gawéné apa?

⁵ Rak wis ora ana gawéné, senjata durung diobong. Mangka sawisé kobong lan geseng saya olèhé ora kanggo nggawé!"

⁶ Mengkéné pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Kaya wit anggur sing dijupuk saka alas banjur kaobong, kaya mengkono Aku bakal mundhut wong-wong ing Yérusalèm,

⁷ sing bakal Dakukum. Wis oncat saka geni sing siji, saiki bakal kaobong ing geni sijiné. Mengkono enggon-Ku bakal

ngukum wong-wong mau, supaya kowé ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁸Sarèhné ora setya marang Aku, mulané tanah iki bakal Dakdadèkaké ara-ara samun. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

16 ¹Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²"Hé wong apes, tuduhna marang Yérusalèm penggawé-penggawéné sing nistha."

³Kandhakna apa sing dingandikakaké déning Pangéran marang wong-wong kuwi, "Kowé padha kalairaké ana ing tanah Kanaan. Bapakmu wong Amori lan biyungmu wong Hèti.

⁴Nalika kowé lair ora ana sing ngethok tali pusermu utawa ngedusi kowé utawa nggosok kowé nganggo uyah utawa nggedhong kowé nganggo popok.

⁵Ora ana wong sing mesakaké karo kowé lan gelem ngupakara kowé kaya mengkono. Nalika kowé lair ora ana wong sing nresnani kowé. Kowé dibuwang ana ing ara-ara.

⁶Nalika Aku tindak langkung ing kono Aku pirsá enggonmu kroncalan karo

kebak getih. Senajan kowé gubras getih
Aku ora négakaké kowé mati.

⁷ Kowé Dakgawé urip kaya tanduran
sing seger. Kowé dadi gedhé lan rosa,
dadi prawan. Payudaramu nengsemaké,
rambutmu dadi dawa, nanging kowé
wuda blejed.

⁸ Bareng Aku liwat ing kono menèh,
Daksawang-sawang wis tekan wektuné
kowé birai. Awakmu banjur Dakkemuli
nganggo ageman-Ku lan Aku janji
yèn kowé bakal Dakpundhut garwa.
Aku gawé prejanjian nikah karo
kowé, lan kowé nuli dadi garwa-Ku.
Mengkono pangandikané Pangéran Kang
Mahakwasa.

⁹ Kowé banjur Dakedusi nganggo
banyu, getihmu Dakresiki lan kulitmu
Dakborèhi nganggo lenga zaitun.

¹⁰ Kowé banjur Dakenggoni sandhangan
bordiran lan sandhal kulit sing becik
dhéwé, kudhung sirah saka léna alus,
lan sléndhang sutra.

¹¹ Kowé uga Dakenggoni hiasan
permata, gelang lan kalung,

¹² ali-ali irung, anting-anting lan
cundhuk mentul.

¹³ Kowé nganggo hiasan emas lan slaka lan selawasé nganggo léna alus réndan lan sutra. Panganmu roti kagawé saka glepung gandum sing becik dhéwé, kokpangan karo madu lan lenga zaitun. Rupamu ayu banget, kowé presasat ratu.

¹⁴ Kowé kondhang ing antarané para bangsa, merga saka ayumu, sebab Aku piyambak sing ndadèkaké kowé ayu banget. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁵ "Nanging kowé ngendelaké kaéndahaning rupamu, banjur dadi sundel, awor turu karo angger wong sing liwat.

¹⁶ Sandhanganmu ana sing kokjupuk kokpasang ing panggonanmu nyembah brahala. Lan presis kaya carané sundel, kowé ngedol awakmu marang angger wong.

¹⁷ Hiasan slaka lan emas paringan-Ku kokenggo gawé reca lanang, sing banjur kokajak nyundel.

¹⁸ Sandhanganmu mori alus réndan saka Aku, kokenggokaké reca mau. Kowé banjur ngobong dupa karo gawé kurban lenga zaitun paringan-Ku.

¹⁹ Kowé Dakparingi pangan gandum, lenga zaitun lan madu, nanging peparing-Ku mau kokenggo gawé kurban supaya kowé olèh sihé brahala-brahala." Mengkono pangandikané Pangéran.

²⁰ "Sawisé mengkono kowé banjur njupuk anakmu lanang lan wadon peparing-Ku, kokgawé kurban marang brahala-brahala. Apa tindakmu sing nistha mau durung cukup,

²¹ déné kowé iya banjur nyembelèh para putra-Ku, kokgawé kurban obongan kanggo brahala-brahala mau?

²² Sajroné nindakaké penggawému sing nistha dadi sundel kowé ora tau ngélingi nalika enommu, yakuwi nalika kowé isih wuda blejed lan kroncalan gubras getih."

²³ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné marang aku kanggo Yérusalèm, "Cilaka kowé, cilaka! Kowé wis nglakoni sakèhé kanisthan mau, banjur

²⁴ gawé panggonan panyembahing brahala lan nyundel ana ing pinggir-pinggir dalan.

²⁵ Nganggo cara mengkono kowé nyèrèd éndahing rupamu ana ing lendhut. Kowé nawakaké awakmu

marang angger wong sing liwat, lan saben dina saya banget enggonmu nyundel.

²⁶Tangga-tanggamu wong Mesir sing gedhé nepsuné kokajak turu bareng, lan srana tumindakmu mau gawé gerahing penggalih-Ku.

²⁷Saiki asta-Ku Dakacungaké merga kowé bakal Dakukum. Sakèhé peparing-Ku bakal Dakpundhut bali saka kowé. Kowé wis Dakulungaké ing tangané wong Filistin sing sengit karo kowé, sing rumangsa jijik ndeleng pratingkahmu sing nistha mau.

²⁸Sarèhné ora marem karo brahala siji, kowé banjur mlayoni wong Asyur. Kowé banjur nyundel karo déwané wong Asyur mau. Nanging kowé iya ora marem menèh.

²⁹Mulané kowé banjur nyundel karo para déwané wong Babil, bangsa sing laku dagang, nanging karo kuwi kowé iya ora marem."

³⁰Mengkéné pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Penggawému kuwi kabèh kaya carané sundel sing ora idhep isin.

³¹ Ana ing saben dalan kowé ngedegaké panggonan kanggo nyembah brahala, lan kowé banjur nyundel ana ing kono. Kowé ora mburu dhuwit kaya lumrahé sundel.

³² Kowé kaya wong wadon sing senengé nyundel karo wong liya, ketimbang karo nresnani bojoné dhéwé.

³³ Sundel mono niat golèk opah, nanging kowé nyundel ora njaluk bayaran, malah ngulemi angger wong saka ngendi waé kokajak turu karo kowé.

³⁴ Kowé pancèn sundel istimewa. Ora ana sing meksa kowé dadi sundel. Kowé ora nampa opah, malah kowé sing ngopahi wong sing nyundel karo kowé. Kowé pancèn ora padha karo sundel-sundel liyané!"

³⁵ Mulané, Yérusalèm, hé sundel, rungokna pangandikané Pangéran marang kowé,

³⁶ "Ing sarèhné kowé wis nyopoti sandhanganmu lan kaya sundel sing ngedol awakmu dhéwé marang angger wong lan marang brahala-brahala sing njijiki, sarta wis matèni anak-

anakmu kokenggo kurban marang déwa-déwamu,

³⁷ mulané Aku bakal nglumpukaké tilas dhemenanmu, ya sing kokdhemeni lan sing koksengiti. Kuwi kabèh bakal Daktekakaké ngepung kowé. Sawisé mengkono kowé bakal Dakwudani, supaya wong mau kabèh weruh kowé wuda blejed.

³⁸ Kowé bakal Dakukum merga enggonmu nyembah brahala lan merga enggonmu matèni anak-anakmu. Kowé bakal Dakukum pati sajroning duka-Ku.

³⁹ Kowé bakal Dakulungaké ing pangwasané wong-wong mau, lan wong-wong mau bakal nggempur panggonan-panggonan sing kokenggo nyundel lan nyembah marang brahala-brahala. Sandhanganmu bakal dijupuki, semono uga hiasanmu, lan sawisé diblèjèdi kowé bakal ditinggal lunga.

⁴⁰ Sawisé mengkono banjur bakal padha ngojok-ojoki wong supaya mbenturi kowé nganggo watu. Awakmu bakal diiris-iris nganggo pedhang.

⁴¹ Omah-omahmu bakal diobong tapis, sarta para wong wadon bakal diklumpukaké ndeleng enggonmu

diukum. Nganggo cara mengkono enggon-Ku bakal nglèrèni penggawému sing nistha lan opahé kanisthanmu bakal ora kokwènèhaké menèh.

⁴² Mula duka-Ku bakal lilih lan penggalih-Ku lerem menèh. Aku bakal ora duka lan ora cemburu menèh.

⁴³ Kowé wis lali enggon-Ku ngrumati kowé dhèk isih cilik, lan ndadèkaké duka-Ku srana penggawé-penggawému sing nistha. Kuwi sing marakaké kowé Dakwales. Yagéné kowé ora mung nindakaké prekara sing nistha, nanging uga nyundel? Mengkono pangandikané Pangéran."

⁴⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong bakal ngunèni kowé, Yérusalèm: 'Biyungé mengkono, anaké wadon ya mengkono.'

⁴⁵ Kowé pancèn plek kaya biyungmu. Biyungmu ninggal bojo lan anak-anaké. Kowé kaya mbakyu-mbakyumu, sing sengit marang bojoné lan anak-anaké. Kowé lan mbakyu-mbakyumu sakutha kuwi biyungé wong Hèti lan bapakné wong Amori.

⁴⁶ Mbakyumu mbarep Samaria, ing sisih Lor, sing padha manggon ing désa-désa.

Adhimu ragil sing padha manggon ing désa-désa kuwi Sodom, ing sisih Kidul.

⁴⁷ Apa maksudmu arep niru kelakuané sedulur-sedulurmu lan niru penggawéné sing njijiki? Ora, senajan enggonmu nglakoni kanisthan lagi sedhéla, éwasemono pialamu ing sedhéngah prekara wis ngungkuli kanisthané sedulur-sedulurmu kabèh.

⁴⁸ Demi Aku kang gesang, mengkono pangandikané Allah, sedulur Sodom lan désa-désa ing sakubengé durung tau nglakoni piala kaya sing koklakoni, semono uga désa-désa ing sakubengé kéné.

⁴⁹ Wong-wong mau lan anak-anaké wadon padha marem merga padha mubra-mubru lan uripé ayem-tentrem. Mung padha ora maèlu karo wong miskin lan sing padha kecingkrangan.

⁵⁰ Padha angkuh lan wangkot atiné sarta nglakoni prekara-prekara sing Daksengiti. Mulané kaya sing koksumurupi, padha Daktumpes.

⁵¹ Dosané Samaria kuwi ora ana separoné dosamu. Penggawému sing njijiki ngungkuli Samaria. Yèn katandhing karo kebobrokanmu,

sedulur-sedulurmu wadon mau katon kaya wong sing ora kaluputan.

⁵² Nanging saiki kowé kudu mikul kanisthanmu. Dosa-dosamu semono gedhéné, mula yèn katandhing karo sedulur-sedulurmu, dosané sedulur-sedulurmu kuwi presasat dudu apa-apa. Mulané isina lan rasakna wirangmu, merga yèn jèjèr karo kowé sedulur-sedulurmu mau katon ora duwé kaluputan."

⁵³ Pangandikané Pangéran kanggo Yérusalèm mengkéné, "Sodom lan désa-désané, semono uga Samaria lan désa-désané bakal Dakgawé makmur menèh. Kowé uga bakal kerta-raharja.

⁵⁴ Kowé bakal isin karo awakmu dhéwé, lan wirangmu bakal ngungkuli para sedulurmu wadon.

⁵⁵ Sedulurmu bakal makmur menèh, semono uga kowé lan désa-désamu.

⁵⁶ Nalika kowé rumangsa begja, Sodom kokpoyoki,

⁵⁷ yakuwi sadurungé pialamu konangan. Nanging saiki kaananmu ora béda karo wong-wong mau. Saiki kowé dadi poyokané wong Édom, wong Filistin lan

tangga-tanggamu liyané, sing padha sengit karo kowé.

⁵⁸ Saiki kowé kudu mikul kanisthan enggonmu nyundel lan penggawému njijiki liya-liyané sing wis koklakoni. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁵⁹ Pangandikané Pangéran Allah mengkéné, "Aku bakal males kowé timbang karo sing koklakoni, merga kowé nganggep sepi prejanjianmu karo Aku, malah wis koklanggar.

⁶⁰ Nanging Aku bakal netepi prejanjian sing Dakgawé karo kowé, nalika kowé isih nom. Lan Aku bakal gawé prejanjian langgeng karo kowé.

⁶¹ Kowé bakal kèlingan karo penggawému lan bakal isin yèn ketemu menèh karo mbakyumu lan adhimu wadon. Prejanjian mau bakal Dakdadèkaké kaya adhimu wadon, senajan iki ora klebu ana ing prejanjian-Ku karo kowé.

⁶² Prejanjian-Ku karo kowé bakal Dakanyaraké, lan kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Allah.

⁶³ Sakèhé dosamu bakal Dakapura, nanging kowé bakal tansah kèlingan lan krasa isin nganti ora wani kandha

apa-apa. Mengkono pangandikané Pangéran."

17¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²"Hé wong apes, wong Israèl padha critanana pasemon,

³supaya ngerti apa sing arep Dakngandikakaké marang wong-wong mau. Aku, Pangéran Allah ngandika mengkéné, 'Ana manuk garudha gedhé banget. Wuluné éndah lan swiwiné yèn megar amba banget. Manuk garudha mau mabur menyang pegunungan Libanon, nyoklèk pucuké wit èrès,

⁴digawa mabur menyang sawijining negarané wong dagang, didokokaké ana ing kuthané.

⁵Garudha mau iya njupuk tanduran isih nom saka tanah Israèl, banjur ditandur ana ing palemahan sing subur, sing akèh banyuné, supaya bisa tuwuh.

⁶Tanduran mau tuwuh, banjur dadi wit anggur sing cendhèk lan ngrembuyung mrambat mrana-mréné. Pang-pangé mrambat munggah marani manuk garudha, lan oyodé tumancep jero ana ing lemah. Anggur mau kebak godhong lan pang.'

⁷ Banjur ana manuk garudha liyané, iya gedhé banget, swiwiné amba banget lan wuluné éndah. Anggur mau uga banjur mrambat marani garudha, kanthi pengarep-arep supaya olèh banyu luwih akèh ketimbang karo sing ana ing palemahan sing dienggoni.

⁸ Nanging anggur mau wis ditandur ana ing palemahan sing subur, sing akèh banyuné, mula anggur mau bakal bisa tuwuh lan metokaké anggur akèh sing becik-becik.

⁹ Saiki Aku, Pangéran Allah, mundhut pirsá, 'Apa anggur kuwi bakal tuwuh lan lestari urip? Apa garudha sing kapisan mau ora bakal mbedhol anggur mau saoyod-oyodé, nugeli pang-pangé nganti anggur mau banjur mati garing? Kanggoné bangsa sing gedhé pangwasané rak mung prekara sepélé yèn arep mbedhol wit anggur mau.

¹⁰ Pancèn anggur mau ditandur, nanging apa bakal tuwuh lan lestari urip? Apa ora bakal alum samasa keterak angin saka Wétan? Apa bakal ora garing sanalika?"

¹¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹² "Takona karo para wong mbangkang kuwi, apa ngerti tegesé pasemon mau? Kandhanana yèn raja ing Babil bakal teka ing Yérusalèm lan nawan Sang Prabu sarta para pegawéné kagawa menyang tanah Babil.

¹³ Raja Babil mau bakal milih wargané kraton salah siji, banjur gawé prejanjian karo Raja Babil mau, dikon sumpah setya marang Babil. Para penggedhé sing penting bakal dienggo jaminan,

¹⁴ supaya bangsa mau ora brontak menèh, lan iya kanggo jaminan yèn prejanjian mau bakal ditetepi.

¹⁵ Nanging raja Yéhuda nglawan lan kirim utusan menyang tanah Mesir supaya olèh jaran lan tentara akèh. Apa bakal olèh gawé? Apa kekarepané sing mengkono mau bisa kelakon? Yèn dhèwèké nerak prejanjiané apa ora bakal diukum?

¹⁶ Demi Aku, Allah kang gesang, mengkono pangandikané Pangéran Allah, raja iki bakal mati ana ing tanah Babil merga wis nerak sumpahé lan prejanjian sing digawé karo raja Babil, sing ndadèkaké dhèwèké dadi raja.

¹⁷ Dalah raja ing Mesir karo tentarané sing ampuh pisan bakal ora bisa mitulungi, samasa wong Babil teka gawé tanggul lan ndhudhuk kalèn-kalèn kanggo matèni wong akèh.

¹⁸ Raja mau wis nglanggar sumpahé lan nerak prejanjiané. Sarèhné wis nglakoni sing mengkono mau, saiki bakal ora bisa oncat."

¹⁹ Pangandikané Pangéran Allah mengkéné, "Demi Aku Allah kang gesang, raja mau bakal Dakukum merga wis nerak prejanjian sing dikuwataké nganggo sumpah ana ing ngarsa-Ku.

²⁰ Aku bakal masang kala jiret lan nyekel wong mau. Bakal Dakgawa menyang tanah Babil lan ana ing kana bakal Dakukum, merga wong kuwi ora setya marang Aku.

²¹ Prejurité sing peng-pengan dhéwé bakal mati ana ing peprangan, lan kekarèné sing urip bakal Dakbuyaraké ing kéblat papat, nganti kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Allah. Mengkono pangandikané Pangéran."

²² Pangandikané Pangéran Allah mengkéné, "Aku bakal nyempal pucuké wit èrès lan nugel pang sing lagi trubus.

Bakal Daktandur ana ing gunung sing dhuwur.

²³ Gunungé Israèl sing dhuwur dhéwé. Tanduran mau bakal metokaké pang lan wiji, lan dadi wit èrès sing gedhé paédahé. Manuk-manuk rupa-rupa bakal nusuh ana ing kono, sarta olèh pangéyuban ana ing sangisoring pang-pangé.

²⁴ Sakèhé wit sing ana ing tanah kono bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran. Aku sing negor wit-wit gedhé, lan ndadèkaké wit-wit sing cilik dadi gedhé. Wit sing ijo royo-royo Dakgawé alum, lan wit alum Dakdadèkaké ijo royo-royo. Aku Pangéran sing ngandika mengkono. Aku bakal nindakaké apa sing Dakdhawuhaké."

18 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Yagéne wong-wong ing tanah Israèl gawéné ngucapaké pasemon sing mengkéné: 'Para bapa padha mangan woh mentah, untuné anak-anaké padha dadi linu.'

³ Demi gesang-Ku, pasemon kuwi bakal ora kocap menèh ana ing Israèl.

⁴ Uripé saben wong kuwi kagungan-Ku, uripé bapa semono uga uripé anak. Déné wong sing nglakoni dosa kuwi sing kudu mati.

⁵ Yèn ana wong mursid sing lakuné bener lan becik,

⁶ mangka ora nyembah brahalané wong Israèl utawa mangan sesajèn ana ing candhi-candhi, ora ngrusuhi bojoné pepadhané lan ora turu karo wong wadon sing lagi nggarap sari,

⁷ ora nindhes wong liya, mbalèkaké gadhèné wong, ora ngrampas apa-apa, awèh mangan wong luwé, awèh sandhangan marang wong kewudan,

⁸ ora nganakaké dhuwit nganggo anakan akèh, ngedohi laku culika lan gawé putusan sing adil ana ing pirembugan,

⁹ wong sing mengkono mau mbangun-turut marang dhawuh-Ku lan netepi préntah-Ku temenan, wong kuwi bakal urip.

¹⁰ Nanging yèn wong mau duwé anak lanang sing ngrampog lan matèni wong utawa nglakoni salah sawijining penggawé sing kaya mengkono,

¹¹ (kang ora tau dilakoni déning bapakné) sarta mangan sajèn ana ing candhi-candhi, lan ngrusuhi bojoné pepadhané,

¹² seneng ngapusi wong mlarat, ngrampas, ora mbalèkaké gadhèné wong, ziarah menyang candhi-candhiné wong kapid, nyembah brahala nistha,

¹³ nganakaké dhuwit nganggo anakan akèh, apa wong sing mengkono mau bakal urip? Mesthi ora! Wong mau wis nglakoni prekara-prekara sing nistha, mulané kudu mati. Patiné merga saka pialané dhéwé.

¹⁴ Yèn wong mau duwé anak lanang liyané, lan weruh dosa-dosa sing dilakoni déning bapakné, nanging ora kèlu nglakoni dosa-dosa mau,

¹⁵ ora mèlu nyembah brahalané wong Israèl utawa mangan sesajèné brahala ana ing candhi-candhi, ora ngrusuhi bojoné pepadhané,

¹⁶ ora nindhes wong mlarat utawa ngrampas barangé wong, mbalèkaké gadhèné wong, awèh mangan marang wong sing keluwèn lan sandhangan marang wong sing kewudan,

¹⁷ nampik nglakoni piala lan ora nganakaké dhuwit nganggo anakan akèh, sarta netepi dhawuh-Ku temenan, wong mau bakal ora mati merga déning dosané bapakné, wong mau mesthi bakal urip.

¹⁸ Nanging bapakné sing gawéné nindhes, ngrampas, lan nglakoni bab-bab sing ora becik, kuwi bakal mati merga saka kaluputané.

¹⁹ Saiki kowé takon, apa sebabé anak ora diukum merga saka dosané bapakné? Wangsulané, merga si anak nindakaké sing bener lan becik, netepi dhawuh-Ku temenan lan tлити, mulané mesthi bakal urip.

²⁰ Wong sing nglakoni dosa kuwi sing kudu mati. Anak ora mikul dosa-dosané bapakné lan bapak ora mikul dosa-dosané anaké. Wong becik bakal nampa ganjaran merga saka kabecikan sing dilakoni, lan wong ala bakal nampa paukuman asilé piala sing dilakoni.

²¹ Yèn wong ala mari enggoné nindakaké piala, banjur netepi dhawuh-Ku, sarta nindakaké kabeneran lan kabecikan mesthi bakal ora mati, nanging bakal urip.

²² Sakèhé dosané bakal diapura lan wong mau mesthi bakal urip.

²³ Apa Aku rena mirsani patiné wong ala? Ora! Nanging Dakarep-arep supaya mratobat!

²⁴ Nanging wong becik sing mari olèhé nindakaké kabecikan, malah banjur nindakaké piala, sakèhé kabecikan sing wis dilakoni bakal ora dianggep, wong kuwi kudu mati merga saka enggoné ora setya lan merga saka dosa-dosané.

²⁵ Ana wong sing muni, 'Pendamelé Pangéran kuwi ora adil.' Rungokna, hé wong Israèl. Sing ora bener kuwi Aku apa kowé?

²⁶ Yèn wong mursid ninggal kamursidané, banjur nglakoni piala sarta mati, kuwi mati merga saka dosa sing dilakoni.

²⁷ Yèn wong ala ninggal lakuné sing ala, sarta nglakoni sing bener lan becik, kuwi nylametaké uripé.

²⁸ Wong mau krasa yèn sing dilakoni mau ora bener, banjur marèni tindaké sing ala, wong kuwi mesthi bakal ora mati, bakal lestari urip.

²⁹Éwadéné kowé wong Israèl padha muni, 'Tumindaké Pangéran kuwi ora adil.'" Sing ora adil kuwi Aku apa kowé?

³⁰"Aku Pangéran Allah ngandika yèn bakal ngadili kowé siji-siji manut penggawému dhéwé-dhéwé. Padha mratobata saka dosa-dosamu supaya kowé ora ditumpes merga saka dosamu.

³¹Buwangen piala sing koklakoni, lan anyarna ati lan pikiranmu.

³²Gusti Allah ora ngersakaké wong Israèl padha mati? Mula padha mratobata, supaya kowé urip! Mengkono pangandikané Pangéran Allah."

19¹Aku didhawuhi Gusti Allah nglagakaké kidung kasangsaran kanggo putra raja loro ing Israèl:

²"Keng ibu menika presasat singa èstri ingkang nesepe anak-anakipun, wonten ing antawisipun singa-singa jaler ingkang rosa.

³Anakipun setunggal dipun opèni lan dipun ajari pados tedha; ngantos saged mangsa manungsa.

⁴Para bangsa sareng mireng bab menika lajeng masang kala ing luwangan, kelampahan kénging. Singa

wau lajeng dipun entas, kabekta dhateng tanah Mesir.

⁵ Singa èstri sareng ngertos sampun mboten wonten pengajeng-ajeng malih, lajeng ngopèni anak sanèsipun, ngantos singa nèm wau inggih dados ageng lan rosa.

⁶ Sareng dados singa diwasa, singa wau nglembara pados mangsan kaliyan sing sanès-sanèsipun. Singa nèm wau inggih ajar nubruk malah lajeng mangsa manungsa.

⁷ Bètèng-bètèng dipun risak, kitha-kitha dipun obrak-abrik. Tiyang sabangsa sami gemeter samasa mireng panggeronipun.

⁸ Bangsa-bangsa lajeng nglempak badhé nglawan singa nèm wau; tiyang saking pundi-pundi sami dhateng. Sami masang jaring, wusana singa wau kecepeng.

⁹ Singa nèm wau kalebetaken ing kurungan, sarta kabekta dhateng Babil. Dipun jagi, mila ngantos mboten kepireng malih wonten ing paredèn Israèl.

¹⁰ Keng ibu menika presasat wit anggur, ingkang katanem ing sacelaking lèpèn. Sarèhné ing ngriku kathah toyanipun,

mila anggur wau ngedalaken ron lan woh kathah.

¹¹ Pang-pangipun ageng lan rosa, sarta tuwuh kados badhé dados teken keprabon. Anggur wau tuwuh dados inggil ngantos sundhul ing méga. Saben tiyang sumerep ngrembuyung lan ageng inggil.

¹² Nanging wonten tangan-tangan ingkang mbedhol wit wau saoyodipun, lajeng kabucal. Ngantos wohipun dados garing margi wonten angin saking Wétan. Pang-pangipun sami coklèk dados garing lajeng kabesmi.

¹³ Samenika wit anggur wau katanem ing ara-ara samun, ing pasitèn garing ingkang mboten wonten toyanipun.

¹⁴ Wit anggur wau kamangsa déning latu, ingkang ugi mangsa pang-pang lan wohipun. Pang-pang wau mboten badhé dados kiyat malih, lan mboten saged kadamel teken keprabon." Mengkono mau uniné kidung kasangsaran, sing saben-saben dilagokaké.

20 ¹ Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak pitung taun ing sasi kalima, tanggal kaping sepuluh, ana pemimpiné masarakat

Israèl sawetara padha takon karo aku bab kersané Pangéran, karo lungguh ana ing ngarepku.

² Pangéran banjur ngandikani aku,

³ "Hé wong apes, kandhakna karo wong-wong kuwi lan lantarna pangandika-Ku mengkéné, 'Tekamu padha arep takon bab kersa-Ku? Demi gesang-Ku, kowé bakal ora Dakwangsuli. Mengkono pangandikané Pangéran.'"

⁴ "Apa kowé wis siap ngadili wong-wong kuwi, hé wong apes? Kandhakna! Padha élingna karo prekara-prekara nistha sing ditindakaké déning para leluhuré.

⁵ Kandhakna apa sing Dakngandikakaké. Nalika Israèl Dakpilih, Aku janji karo wong-wong kuwi. Aku ngetingal ana ing Mesir lan Dakngandikani, 'Aku iki Pangéran Allahmu!'

⁶ Nalika semono Aku janji arep mbekta wong-wong mau metu saka tanah Mesir, lan Dakirid menyang tanah sing Dakcawisaké, tanah gemah ripah loh jinawi, tanah sing apik dhéwé.

⁷ Padha Dakkandhani supaya mbuwang brahala-brahala sing padha disenengi, supaya aja padha najisaké awaké dhéwé

karo brahala-brahala Mesir sing ora teges kuwi, merga Aku iki Pangéran Allahé.

⁸ Nanging padha ngrèmèhaké Aku lan ora nggugu karo pangandika-Ku. Brahala-brahalané sing njijiki ora dibuwangi, mengkono uga ora marèni enggoné nyembah brahala-brahalané wong Mesir. Aku wis ngrancang ngesokaké duka-Ku sakatogé ana ing tanah Mesir kono.

⁹ Nanging kersa-Ku Dakpenggak piyambak, supaya asma-Ku ora dicecamah ing ngarepé bangsa-bangsa sing dienggoni, sebab Aku wis ngumumaké yèn Israèl bakal Dakirid metu saka tanah Mesir.

¹⁰ Dadi bangsa Israèl Dakbekta metu saka tanah Mesir menyang segara wedhi.

¹¹ Ana ing kana padha Dakparingi dhawuh-Ku lan Dakwulang bab prenatal-prenatan sing dadi marganing urip, kanggoné wong sing netepi.

¹² Aku maringaké dina Sabbath supaya padha ditetepi, kanggo pretandha enggoné padha netepi prejanjiané karo Aku, kanggo ngélingaké yèn Aku,

Pangéran, milih wong-wong mau dadi umat-Ku.

¹³ Nanging nalika isih ana ing segara wedhi kono, wis nantang Aku. Prenatan-prenatan-Ku diterak lan dhawuh-dhawuh-Ku sing dadi marganing urip kanggo wong sing netepi, ditampik. Dina Sabbath padha ora disucèkaké babar-pisan. Aku ngrancang arep ngesokaké paukuman-Ku sakatogé marang wong-wong mau ana ing segara wedhi kono supaya tumpes kabèh.

¹⁴ Nanging duka-Ku Dakampet, supaya Aku aja dirèmèhaké déning bangsa-bangsa sing padha nyipati enggon-Ku ngirid Israèl saka ing Mesir.

¹⁵ Ana ing ara-ara samun kono Aku sumpah yèn wong-wong mau bakal ora mlebu ing tanah sing Dakparingaké, tanah sing gemah ripah loh jinawi, ora ana sing ngungkuli beciké.

¹⁶ Enggon-Ku sumpah mengkono mau merga wong-wong kuwi padha nampik dhawuh-dhawuh-Ku, nerak prenatan-prenatan-Ku lan najisaké dina Sabbath-Ku, merga luwih seneng nyembah brahala-brahalané.

¹⁷ Nanging Aku banjur runtuh welas-Ku, nganti ora Daksirnakaké ana ing ara-ara samun.

¹⁸ Malah wong nom-nom padha Dakélingaké, 'Lakumu aja padha manut prenatalé leluhurmu, aja ngenut adat tata-carané utawa najisaké awakmu srana nyembah brahala-brahalané.

¹⁹ Aku iki Pangéran Allahmu. Netepana prenatal-prenatan lan dhawuh-dhawuh-Ku.

²⁰ Dina Sabbath kuwi sucèkna, sebab Sabbath kuwi dadi tandhané prejanjian sing ana ing antara-Ku lan kowé, kanggo ngélingaké marang kowé yèn Aku iki Pangéran Allahmu.'

²¹ Nanging wong-wong mau padha nantang Aku. Prenatan-prenatan-Ku padha diterak, dhawuh-dhawuh-Ku sing njaga keslametané ora padha ditetepi. Dina Sabbath-Ku padha dinajisaké. Aku wis ngrancang arep numpes wong-wong mau kabèh ana ing ara-ara samun.

²² Nanging duka-Ku mau Dakampet, merga bakal marakaké asma-Ku dirèmèhaké déning bangsa-bangsa sing padha weruh enggon-Ku ngirid bangsa Israèl metu saka tanah Mesir.

²³ Aku banjur gawé prejanjian menèh ana ing segara wedhi. Aku sumpah yèn bangsa mau bakal Dakbuyaraké ana ing salumahing bumi.

²⁴ Merga bangsa kuwi nampik dhawuh-dhawuh-Ku, nerak prenatal-Ku, najisaké Sabbath-Ku lan nyembah brahala sing disembah déning para leluhuré.

²⁵ Banjur padha Dakparingi prenatal-prenatan sing ora becik lan dhawuh-dhawuh sing ora njalari urip.

²⁶ Wong-wong mau Daktogaké dadi najis saka enggoné sesaji, lan Daktogaké ngurbanaké anaké pembarep. Kuwi cara-Ku ngukum bangsa mau, supaya ngerti yèn Aku iki Pangéran.

²⁷ Saiki, hé wong apes, kandhaa karo wong Israèl, Aku Pangéran Allah ngandika mengkéné, 'Mengkéné carané para leluhuré enggoné ngina lan nyingkur Aku.

²⁸ Wong-wong kuwi padha Dakirid menyang tanah sing Dakjanjèkaké arep Dakparingaké. Bareng padha weruh pegunungan lan wit-witan sing ngrembuyung ijo banjur padha gawé kurban ana ing kono. Wong-wong mau padha njalari duka-Ku srana enggoné

padha gawé kurban obongan lan kurban anggur.'

²⁹ Padha Dakdangu, 'Punthuk-punthuk sing padha kokunggahi kuwi kokenggo apa?' Wiwit nalika semana panggonan-panggonan mau disebut 'Punthuk'.

³⁰ Saiki wong Israèl padha kandhanana, 'Aku, Pangéran Allah ngandika mengkéné: Yagéné kowé nglakoni dosa padha karo sing dilakoni déning para leluhurmu, ngetutburi brahala-brahala?

³¹ Tekan sepréné kowé padha gawé kurban kaya sing dilakoni déning para leluhurmu, lan najisaké awakmu srana nyembelèh lan ngobong anak-anakmu dadi kurban marang brahala-brahala. Senajan mengkono kowé wong Israèl isih padha teka lan takon bab kersa-Ku! Demi gesang-Ku, Pangéran Allah, kowé bakal ora takon apa-apa menèh marang Aku.

³² Kowé wis gawé putusan ing atimu kepéngin padha karo bangsa-bangsa liyané, kaya umat sing kokpondhoki ing manca negara, sing padha nyembah wit lan watu. Nanging kuwi ora bakal kelakon.'"

³³ "Demi gesang-Ku, Pangéran Allah, sajroning mulading duka-Ku Aku bakal ngerèh kowé nganggo pangwasa, nganggo kasektèn-Ku.

³⁴ Aku bakal ngetingalaké kasektèn-Ku lan paukuman-Ku samasa Aku wis nglumpukaké kowé bali saka tanah-tanah manca panggonanmu kasebar.

³⁵ Kowé bakal Dakbekta ana ing 'Pasamuwané Para Bangsa' lan ana ing kana kowé bakal Dakukum adu-arep karo Aku.

³⁶ Saiki kowé bakal mung Dakukum kaya enggon-Ku ngukum para leluhurmu ana ing segara wedhi Sinai. Mengkono pangandikané Pangéran Allah.

³⁷ Saiki kowé bakal Dakerèh lan Dakgawé netepi prejanjian-Ku.

³⁸ Wong ing antaramu sing nglawan lan kebak dosa bakal Daksingkiraké. Wong-wong kuwi bakal Daksingkiraké saka tanah-tanah sing saiki dienggoni, nanging bakal ora Dakbalèkaké menyang tanah Israèl. Nganti kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

³⁹ Pangandikané Pangéran Allah mengkéné, "Saikiné hé wong Israèl

kabèh, padha kepénakna awakmu!
Padha terus-terusna enggonmu
nyembah brahala! Nanging ngertia yèn
sawisé iki kowé kudu manut karo Aku
lan marèni enggonmu najisaké asma-Ku
kang suci, srana gawé kurban marang
brahala-brahalamu.

⁴⁰ Ana ing tanah kana, ana ing gunung-
Ku kang suci, gunungé Israèl sing
dhuwur, kowé umat Israèl kabèh bakal
padha nyembah sujud marang Aku.
Aku bakal nampa kowé lan ngarep-arep
kurban sesaosanmu, sesajènmu sing
becik dhéwé lan sesaosanmu sing suci.

⁴¹ Sawisé kowé Dakirid metu saka
tanah-tanah panggonanmu kasebar
sarta Dakklumpukaké dadi siji, Aku bakal
kersa nampi kurban-kurban obongan
sing koksosaké, lan para bangsa bakal
padha ngerti yèn Aku iki suci.

⁴² Menawa kowé wis Dakbalèkaké
menyang tanah Israèl menèh, tanah
sing wis Dakjanjèkaké marang para
leluhurmu dadi tanah pusakané, kowé
bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁴³ Kowé bakal kèlingan karo sakèhé
prekara sing gawé wirangmu lan
prekara-prekara sing gawé najisé

awakmu. Kowé bakal éwa karo awakmu dhéwé merga sakèhing piala sing wis koklakoni.

⁴⁴ Hé umat Israèl, padha ngertia yèn enggon-Ku ora males kowé timbang karo piala sing koklakoni kuwi merga Aku njaga kaurmatané asma-Ku dhéwé. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁴⁵ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

⁴⁶ "Hé wong apes, ngawasna ngidul. Kandhaa lan medhara wangsit marang alas-alas sing ana ing Kidul.

⁴⁷ Kandhaa karo alas-alas ing Kidul karebèn padha ngrungokaké pangandikané Pangéran sing mengkéné, 'Delengen! Aku nyumed geni, sing bakal ngobong saben wit ana ing njeromu, sing ijo lan sing garing. Ora ana sing bisa nyirep. Geni mau bakal mrèmbèt saka Kidul mengalor, lan saben wong bakal ngrasakaké mulad-muladé.

⁴⁸ Nganti wong kabèh padha ngerti yèn Aku iki Pangéran sing nyumed geni mau lan ora ana wong sing bisa nyirep."

⁴⁹ Nanging aku munjuk, "Dhuh Pangéran, sampun ta ndhawuhi kawula medharaken wangsit menika! Awit saben

tiyang sami criyos bilih kula selaminipun mboten naté terus-terang."

21 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, kandhakna karo Yérusalèm. Kandhakna ana ing panggonan-panggonan pangibadah. Tanah Israèl élingna,

³ yèn Aku Pangéran ngandika mengkéné, 'Aku iki mungsuhmu. Pedhang-Ku bakal Dakunus lan kowé kabèh bakal Dakpatèni, dadia wong becik utawa wong ala.

⁴ Pedhang-Ku bakal Daktamakaké marang angger wong wiwit saka Lor tekan Kidul.

⁵ Angger wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran. Pedhang-Ku wis Dakunus lan ora bakal Dakbalèkaké ing rangkané menèh.'

⁶ Hé wong apes, kowé sesambata ana ing ngarepé wong akèh kaya wong sing sedhih banget, sing wis ora duwé pengarep-arep menèh.

⁷ Yèn kowé ditakoni, yagéné kowé sesambat, kandhaa yèn kuwi merga ana kabar sing mentas kokrungu. Yèn kabar kuwi sumebar, wong kabèh bakal padha

giris, tangané bakal sèngklèh, ilang kekuwatané lan dhengkulé théklok. Wis tekan mangsané, malah wis kelakon. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁸ Pangandikané Pangéran mengkéné,

⁹ "Kandhaa, wedharna pangandika-Ku sing Dakdhawuhaké marang kowé, 'Pedhangé wis diasah lan digosok.

¹⁰ Diasah bakal dienggo matèni, digosok supaya mencorong kaya kilat. Bakal ora ana kabungahan, merga umat-Ku nampik saben pepéling bab bakal tekané paukuman.

¹¹ Pedhangé wis digosok, cemawis kari namakaké. Wis diasah lan digebeg, kari ngulungaké ing tangané algojo sing arep padha matèni.

¹² Nangisa sing seru, kowé wong apes, pedhang iki bakal kasabetaké marang umat-Ku, lan marang para penggedhéné Israèl. Kuwi kabèh bakal dipatèni bareng karo umat-Ku sing kèri. Tebaha-tebaha dhadha nandhakaké semplahé atimu!

¹³ Aku arep nyoba umat-Ku, yèn padha ora gelem mratobat nlangساني dosané, prekara-prekara iki kabèh bakal nempuh marang wong-wong mau.'

¹⁴ Mulané hé wong apes, keplok-keploka, lan pedhang iki bakal mbabadi wong-wong mau, bola-bali. Iki pedhang sing ampuh kanggo matèni, pedhang sing dayané nggegirisi lan sing kanggo mutahaké getih.

¹⁵ Umat-Ku bakal ilang kekendelané, mula bakal ambruk. Kutha-kuthané Dakancam nganggo pedhang sing gemebyar kaya kilat lan cemepak kanggo mematèni.

¹⁶ Sabetna ngiwa lan nengen, hé pedhang kang ampuh! Nyabeta, ing ngendi waé adhepmu.

¹⁷ Aku iya bakal keplok-keplok, lan paukuman-Ku bakal sirep. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁸ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁹ "Hé wong apes, nggambara dalan loro sing bakal diliwati raja Babil sing arep teka nggawa pedhang. Dalan mau loro-loroné saka negara siji. Masanga tandha-tandha ing simpangan-simpangan saka dalan kono tekan kutha siji-sijiné.

²⁰ Ana dalan simpangan sing bakal ditambah raja Babil menyang Raba,

kutha-krajané Amon, lan ana dalan simpangan menyang Yéhuda, menyang Yérusalèm, kutha sing disentosani nganggo bètèng.

²¹ Raja Babil bakal mandheg dhisik ana ing simpangan, lan nлити dhisik dalan sing arep ditambah, nganggo nglepasaké panah lan takon penemuné para brahalané, mriksa jeroané kéwan sing digawé kurban.

²² Yèn tangané kiwa sing nyekel panah nuding menyang Yérusalèm, kuwi ateges yèn bakal menyang Yérusalèm, ngedegaké menara-menara kanggo ngepung kutha mau, ngumumaké perang, masang dudur sing kanggo njebol lawanging gapura, gawé tanggul, ngedhuk kalèn kanggo amping-amping.

²³ Wong-wong ing Yérusalèm bakal ora ngandel, merga wis gawé prejanjian damé. Nanging pamedhar wangsit iki prelu kanggo melèhaké dosa-dosané lan pepéling yèn wong-wong mau bakal ditawan.

²⁴ Mengkéné pangandikané Pangéran Allah, 'Dosamu wis konangan. Angger wong wis ngerti sepira gedhéné pialamu. Satingkah-lakumu

ngétokaké panerakmu. Paukumanmu wis katetepaké, mulané saiki kowé bakal Dakulungaké marang mungsuh-mungsuhmu.'

²⁵ Hé kowé ratuné Israèl sing ala, dina pengapesanmu wis tekan, yakuwi dina enggonmu bakal kasirnakaké.

²⁶ Aku, Pangéran wis paring dhawuh. Copoten makuthamu lan sorbanmu singkirna. Kaanané wis malih kabèh. Sing mlarat bakal dadi penggedhé, sing dadi raja bakal dilèngsèr.

²⁷ Gempuren, gempuren! Ya, kutha iki bakal Dakdadèkaké gempuran. Nanging kelakoné iki mengko yèn wong sing Dakpilih ngukum kutha iki wis teka. Kutha iki banjur bakal Dakulungaké marang wong mau."

²⁸ "Hé wong apes, medhara wangsit! Wartakna pangandika-Ku kanggo wong Amon, sing padha moyoki wong Israèl. Munia, 'Pedhangé wis samekta nyirnakaké; wis digosok siap kanggo mematèni, wis gilap kaya kilat.

²⁹ Wahyu-wahyumu kuwi goroh, lan ramalan-ramalané juru tenungmu kuwi apus-apusan. Kowé kuwi wong jahat lan wong ala. Dina paukumanmu sing

pungkasan wis teka. Pedhang-pedhang bakal disabetaké ing gulumu.

³⁰ Pedhangé lebokna ing rangkané menèh! Kowé bakal Dakadili ana ing papan panggonanmu katitahaké, ana ing negara asalmu.

³¹ Aku bakal ngesokaké paukuman-Ku marang kowé kabèh. Lan Aku bakal ngulungaké kowé ing tangané wong sing tegelan, wong sing ahli ngrusak.

³² Kowé bakal katumpes déning geni. Getihmu bakal Dakwutahaké ana ing tanahmu dhéwé, lan kowé bakal ora diélingi menèh ing selawasé. Mengkono pangandikané Pangéran."

22 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, cecawisa. Kowé bakal ngadili kutha sing kebak tukang matèni wong iki. Kandhanana bab sakèhé penggawéné sing nistha."

³ Wartakna marang kutha iki yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Sarèhné kowé wis matèni wong akèh ing tengahmu lan najisaké awakmu merga enggonmu nyembah brahala, mulané wis tekan mangsané tibané paukumanmu.

⁴ Merga saka dosamu matèni wong lan najisaké awakmu srana nyembah brahala gawéané tanganmu, mulané wis tekan mangsané kowé nampa paukumanmu! Yakuwi sebabé kowé Dakdadèkaké poyokan ing antarané para bangsa lan dicecamah déning angger wong.

⁵ Bangsa adoh lan cedhak padha nyenyamah kowé merga lakumu rusuh.

⁶ Para penggedhé ing Israèl padha ngendelaké kekuwatané dhéwé lan seneng mematèni.

⁷ Ana ing kutha wong padha ora ngajèni wong tuwané. Wong manca padha kokapusi. Randha lan bocah lola padha kuktindhes.

⁸ Kowé padha ora ngéman karo kasucèn-Ku, lan ora ngajèni marang dina Sabbath.

⁹ Ing antaramu ana sing seneng goroh kanggo liyan, supaya wong kuwi kaukum pati. Ing antaramu ana sing mangan sajèn sing disajèkaké brahala. Ana menèh sing padha ngumbar hawa-nepsuné.

¹⁰ Ana sing nggodha nuroni ibuné kuwalon, ana sing ngrodha-peksa wong wadon sing lagi nggarap sari.

¹¹ Ana sing nylèwèng karo bojoné wong liya, ana sing nglakoni mengkono karo mantuné wadon, ana menèh sing nuroni seduluré wadon tunggal bapa.

¹² Ing antaramu ana sing nampani opah kanggo matèni wong. Ana sing nganakaké dhuwit marang pepadhané wong Israèl, utawa golèk bathi akèh srana nindhes pepadhané. Nanging kowé padha ora éling karo Aku. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

¹³ Mulané asta-Ku bakal males enggonmu ngrampog lan gawé pepati.

¹⁴ Apa kowé isih wani lan kuwat yèn wis ngrasakaké panggebag-Ku? Mengkono pangandika-Ku lan kuwi bakal Daktetepi.

¹⁵ Kowé bakal Dakbuyaraké ana ing antarané para bangsa lan Daksebar ing negara-negara, supaya lèrèna penggawému sing ala.

¹⁶ Sabanjuré kowé bakal dianggep najis déning para bangsa, nanging kowé dhéwé bakal éling yèn Aku iki Pangéran."

¹⁷ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁸ "Hé wong apes, wong Israèl kuwi kanggoné Aku wis ora ana gunané. Wong-wong kuwi padha kaya regeding logam — tembaga, timah, wesi, timah ireng — sawisé logam mau dilebur lan dijupuk slakané ana ing pawon paleburan.

¹⁹ Dadi Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang wong Israèl, yèn wong-wong mau ora ana gunané kanggo Aku, kaya regeding logam mau. Wong-wong kuwi bakal padha Dakklumpukaké ana ing Yérusalèm,

²⁰ ora béda karo logam slaka, tembaga, wesi, timah ireng, lan timah putih sing kacemplungaké ana ing pawon paleburan. Bentèré duka-Ku bakal nglebur wong-wong mau, kaya geni nglebur logam.

²¹ Bakal padha Dakklumpukaké ana ing Yérusalèm, banjur Dakobong, Daklebur sajroning mulading duka-Ku.

²² Bakal padha Daklebur ana ing Yérusalèm kaya slaka sing kalebur ing pawon paleburan, mula bakal padha ngrasakaké paukumané Pangéran."

²³ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²⁴ "Hé wong apes, wong Israèl kandhanana yèn tanahé kuwi jembar, mulané bakal Daktibani paukuman-Ku.

²⁵ Para penggedhéné presasat sing sing gero-gero karo ndekep mangsané, banjur dipatèni. Rakyaté padha dipatèni, barang-darbèké dirampas, nganti akèh wong sing dadi randha.

²⁶ Para imam padha nerak dhawuh-Ku lan padha ora éling karo kasucèn-Ku. Padha ora mbédakaké sing suci karo sing ora suci. Padha ora mulang bédané najis lan ora najis, lan padha ora netepi dina Sabbath. Mula wong Israèl padha ora ngajèni Aku.

²⁷ Para penggedhéné negara presasat asu ajag sing nyuwèk-nyuwèk mangsané sing wis dipatèni. Padha dhemen matèni wong, supaya bisa sugih.

²⁸ Para imam padha ngaling-alingi dosané kaya wong sing nutupi témbok nganggo labur. Padha ngarang wahyu palsu lan ramalan apus-apusan. Padha kandha yèn medharaké pangandikané Allah, mangka sanyatané Aku, Pangéran, ora ngandika karo wong-wong mau.

²⁹ Wong sugih padha ngapusi lan ngrampog. Wong miskin padha disiya-siya, lan wong manca padha dianiaya.

³⁰ Aku golèk wong sing bisa ngedegaké témbok, kanggo ngganti témbok-témbok sing wis rubuh, lan kanggo njagani supaya tanah kéné aja sirna yèn ketekan ing paukuman-Ku, nanging Aku ora manggih wong sing kaya ngono.

³¹ Mulané Aku bakal ngesokaké duka-Ku karebèn mulad-mulad sakatogé kanggo numpes wong-wong mau, timbang karo penggawéné. Mengkono pangandikané Pangéran."

23 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, ana wong wadon loro kakang-adhi.

³ Nalika isih nom lan manggon ing tanah Mesir padha dadi sundel.

⁴ Sing tuwa jenengé Ohola (ngibarataké Samaria), sing enom Oholiba (ngibarataké Yérusalèm). Wong loro mau Dakpundhut garwa lan metokaké anak akèh.

⁵ Senajan wis Dakpundhut garwa, éwasemono Ohola tetep nerusaké

enggoné nyundel, lan kepéncut karo wong Asyur.

⁶Wong Asyur mau serdhadhu-serdhadhu sing nganggo pakéan seragam wungu, priyayi lan perwira-perwira sing dhuwur pangkaté. Kabèh perwira-perwira tentara jaranan sing bagus-bagus.

⁷Ohola mau nyundel nglayani perwira-perwira Asyur kabèh mau, lan merga hawa-nepsuné wong mau kèlu nyembah para brahalané wong Asyur lan srana mengkono najisaké awaké dhéwé.

⁸Dadi Ohola nerusaké enggoné dadi sundel, sing diwiwiti nalika isih ana ing tanah Mesir. Wiwit nalika isih prawan wis gawéné turu karo wong lanang, sing padha nganggep wong kuwi pancèn sundel.

⁹Wong mau banjur Dakulungaké marang para dhemenané, yakuwi wong Asyur, sing banget dikaremi.

¹⁰Banjur diwudani, anaké lanang lan wadon padha ditawan, wekasané dipatèni nganggo pedhang. Wong wadon ing ngendi-endi padha nyatur kaanané Ohola mau.

¹¹ Senajan Oholiba weruh kaanané mbakyuné sing kaya mengkono mau, malah saya nemen enggoné nyundel, ngungkuli Ohola.

¹² Wong mau iya gandrung karo para priagung lan para perwira Asyur, serdhadhu-serdhadhu sing nganggo seragam rupa-rupa. Semono uga gandrung karo perwira-perwira tentara jaranan sing nom-nom lan bagus-bagus.

¹³ Aku nyipati dhéwé yèn Oholiba kasusilané wis rusak banget, malah ngungkuli mbakyuné.

¹⁴ Saya suwé saya banget enggoné nglakoni nistha. Kasmaran weruh gambaré para punggawa Babil sing kaukir ana ing témbok-témbok nganggo rupa abang mbranang, bangkèkané nganggo sabuk, sirahé nganggo sorban lan koncèr.

¹⁵ (23:14)

¹⁶ Bareng weruh gambar mau sanalika Oholiba banjur gandrung, mula kongkonan marani wong-wong Babil mau.

¹⁷ Wong Babil banjur padha teka ngumbar hawa-nepsuné, Oholiba

tumindak sing njijiki karo wong-wong Babil mau.

¹⁸ Angger wong dipamèri yèn dhèwèké sundel, nganti angger wong ngerti yèn wong kuwi sundel. Aku jijik karo wong mau, ora béda enggon-Ku jijik karo mbakyuné.

¹⁹ Enggoné dadi sundel saya ndadi, tingkah lakuné kaya dhèk isih prawan dadi sundel ana ing tanah Mesir.

²⁰ Wong kuwi kepéncut karo wong lanang sing nepsuné kaya birainé jaran.

²¹ (Oholiba, kowé kepéngin mbalèni uripmu dhèk prawan ana ing Mesir, nalika kasusilanmu bobrok babar-pisan, nalika payudaramu digawé dolanan lan kowé kélangan tandhané enggonmu isih prawan.)"

²² "Mulané, hé Oholiba, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Kowé wis bosen karo para dhemenanmu, nanging wong-wong kuwi bakal Dakgawé muring karo kowé, lan Daktekakaké supaya ngepung kowé.

²³ Wong Babil, wong Kasdim, wong Pekod, wong Soa, wong Koa lan wong Asyur kabèh. Sakèhé para wong gedhé, para perwira, para pegawé

sing dhuwur pangkaté lan para jéndral tentara jaranan, sakèhé wong nom sing bagus-bagus mau bakal Dakklumpukaké.

²⁴ Kabèh bakal padha nyerang kowé saka Lor, nggawa tentara akèh, kréta perang lan tandhon pangan. Kowé bakal dikepung déning wong-wong mau sing padha nganggo tamèng lan tropong sirah. Kowé bakal Dakulungaké ing tangané lan kuwi sing bakal padha ngadili kowé manut prenatalé dhéwé.

²⁵ Sarèhné Aku duka karo kowé, mulané kowé bakal Dakpasrahaké marang nepsuné wong-wong mau. Irungmu lan kupingmu bakal dipagas, anak-anakmu dipatèni. Anakmu lanang lan wadon bakal direbut lan diobong urip-uripan.

²⁶ Sandhanganmu bakal disuwèk-suwèk, lan raja-branamu dijupuki.

²⁷ Kowé bakal Dakgawé mari enggonmu kepécutan lan nyundel kaya sing wis koklakoni wiwit kowé isih ana ing tanah Mesir. Kowé bakal ora kepéngin nyembah brahala menèh lan ora bakal ngéling-éling kaanan ing Mesir menèh."

²⁸ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Kowé bakal

Dakulungaké marang wong-wong sing sengit marang kowé lan kokanggep jijik.

²⁹ Sarèhné padha sengit marang kowé, mulané bakal njupuki sakèhé barang asilé kangèlanmu, mula kowé kewudan kaya sundel. Kuwi kabèh merga saka enggonmu nyundel

³⁰ lan gedhéné nepsumu. Kowé kuwi sundelé para bangsa lan najisaké awakmu dhéwé srana nyembah brahala.

³¹ Sarèhné kowé niru sedulurmu tuwa, mulané kowé bakal Dakombèni saka tuwung sing isi paukuman, padha karo sing Dakombèkaké marang mbakyumu."

³² Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Kowé bakal ngombé saka tuwungé mbakyumu; tuwung sing jero lan amba cangkemé. Kowé bakal dipoyoki déning angger wong; tuwung kuwi wis kebak.

³³ Kowé bakal dadi mendem lan atimu judheg, kuwi tuwung sing marahi giris lan rusak, mengkono tuwungé mbakyumu Samaria.

³⁴ Tuwung mau bakal kokombé saampasé, karo ngremet-ngremet payudaramu. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

³⁵ Mengkéné pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa menèh, "Sarèhné kowé lali karo Aku sarta nyingkur Aku, mulané kowé bakal ngrasakaké sangsara merga saka nepsumu lan enggonmu nyundel."

³⁶ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Hé wong apes, apa kowé wis siyaga ngadili Ohola lan Oholiba? Wong loro kuwi dakwanen merga wis padha nglakoni penggawé-penggawé sing nistha.

³⁷ Wis padha laku jina lan mematèni, padha nyembah brahala lan matèni anak-anaké sing dilairaké kanggo Aku. Anak-anaké padha dienggo kurban marang para brahala.

³⁸ Isih ana tunggalé. Pasucèn-Ku padha dinajisaké, prenatal dina Sabbath sing Daktetepaké ora padha ditindakaké.

³⁹ Sabanjuré nalika padha nyembelèh anak-anaké kanggo brahalané, ing dina kuwi uga padha nekani Pedaleman-Ku, lan najisaké kasucèné!

⁴⁰ Bola-bali enggoné kongkonan nekakaké wong lanang saka adoh lan wong-wong mau padha teka temenan. Ohola lan Oholiba banjur padha adus, mulas alisé lan nganggo hiasané.

⁴¹ Banjur padha lungguh ana ing peturoné, ngadhepaké méja kebak barang-barang èdi, semono uga dupa lan lenga wangi enggon-Ku maringi.

⁴² Banjur ana swarané wong akèh sing padha seneng-seneng, para wong lanang saka ara-ara samun padha mlebu.

Wong-wong mau padha masang gelang ana ing tangané wong wadon loro mau, sarta masang makutha ana ing sirahé.

⁴³ Aku mbatin wong kuwi padha nylèwèng karo sundel sing wis rusak awaké merga saka suwéné enggoné nyundel.

⁴⁴ Wong-wong lanang mau padha bola-bali marani sundel-sundel Ohola lan Oholiba, wong wadon sing wis bejat kasusilané.

⁴⁵ Wong mursid bakal ngadili wong-wong mau karo ndakwa laku jina lan gawé pati, merga padha laku bédhang lan tangané gluput getih."

⁴⁶ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Nekakna grombolané kècu supaya nyiksa sundel-sundel kuwi lan ngrampogi barang-barangé.

⁴⁷ Karebèn dibenturi watu lan disembelèh nganggo pedhang, anak-anaké dipatèni lan omah-omahé diobong ludhes.

⁴⁸ Aku bakal nyegah supaya satanah kabèh wong padha ora nindakaké kanisthan menèh, minangka pepéling supaya wong wadon padha ora laku bédhang menèh kaya Ohola lan Oholiba.

⁴⁹ Déné kowé, wong wadon loro kakang-adhi bakal Dakukum merga enggonmu wis nindakaké pegawéan nistha lan dosamu nyembah brahala. Mula kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa."

24 ¹ Ing dina kaping sepuluh, sasi kaping pat, taun kaping sangané enggonku padha ana ing pembuwangan, Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, dina iki catheten, merga dina iki raja Babil wiwit ngepung kutha Yérusalèm.

³ Umat-Ku sing mbangkang kuwi tuturana nganggo pasemon. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing paring pasemon kanggo wong-wong mau.

Kèncèngé isènana banyu, tumpangna ing geni.

⁴Banjur isènana kethok-kethokan daging sing becik dhéwé — daging pundhak lan pupu — karo balung pilihan.

⁵Dagingé daging wedhus gèmbèl pilihan; sugokna kayu sing akèh ing sangisoring kèncèng. Banyuné karebèn umob, balung lan dagingé godhogen bebarengan."

⁶Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Kuthané wong sing seneng mematèni bakal ketekan paukuman! Kutha mau kaya kèncèng tiyèngen sing ora tau diresiki. Kethok-kethokan daging dicituk siji-siji, nganti ora ana sing kèri.

⁷Ing kutha kéné akèh wong sing padha dipatèni, nanging ing lemah ora ana tilasé getih sing ketutupan ing awu, sebab getihé padha nyiprat ana ing watu karang.

⁸Daktogaké ana ing kana, supaya getih mau ora ketutupan lan nekakaké paukuman kanggo males sing gawé pepati."

⁹Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Kuthané wong

sing seneng matèni kuwi bakal ketekan paukuman! Aku dhéwé sing bakal nyugokaké geniné.

¹⁰Tambahana kayuné! Geniné tépasana! Dagingé godhogen! Kaldhuné buwangen! Balungé obongen.

¹¹Kèncèngé tembaga sing kothong mau tumpangna ana ing mawa sing mengangah. Srana mengkono kèncèng mau bakal dadi resik menèh, merga tiyèngé wis kobong kabèh.

¹²Éwasemono ora kabèh tiyèng bakal mèlu kobong.

¹³Hé Yérusalèm, penggawému sing kurang tata kuwi njalari kowé dadi najis. Senajan wis Dakcoba Dakgawé resik, nanging kowé tetep kotor. Kowé ora bakal dadi resik, yèn durung ngrasakaké mulading paukuman-Ku.

¹⁴Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika. Wis tekan titi-mangsané Aku tumindak. Aku ora bakal lali karo dosa-dosamu lan ora bakal maringi kawelasan. Kowé bakal nampa paukuman kanggo sakèhé penggawému. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁵ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

¹⁶ "Hé wong apes, Aku bakal mundhut wong sing koktresnani banget kanthi dadakan. Nanging kowé aja ngresula, sambat-sambat utawa ngetokaké luh.

¹⁷ Kowé aja ketara yèn mentas kepatèn. Sirahmu tetepa serbanan lan sikilmu sandhalan. Kowé aja nutupi raimu utawa mangan panganan sing lumrahé dipangan déning wong sing lagi kepatèn."

¹⁸ Dina kuwi, nalika isih ésuk umun-umun, aku omong-omong karo wong sawetara. Soréné bojoku kapundhut. Dina candhaké aku nindakaké kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku.

¹⁹ Wong-wong padha nakoni aku, "Kénging menapa panjenengan tumindak mekaten?"

²⁰ Wangsulanku mengkéné, "Pangéran wis ngandika karo aku yèn Panjenengané kersa paring dhawuh marang wong Israèl mengkéné,

²¹ "Kowé padha ngegung-egungaké Pedalemané Allah merga enggoné kukuh. Kowé seneng nyawang lan mlebu

mrono, nanging Pangéran bakal najisaké pasucèn mau. Malah anak-anakmu sing isih cilik kekarèné brayatmu bakal padha dipatèni ana ing peprangan.

²² Sawisé mengkono kowé bakal tiru aku, ora nutupi raimu lan ora mangan pangan sing lumrahé dipangan déning wong sing mentas kepatèn.

²³ Kowé yèn metu saka ngomah bakal tetep serbanan lan tetep mlaku nganggo sandhal, lan kowé bakal ora sesambat utawa nangis. Kowé bakal mati ngenes, lan sesambat karo kancamu.

²⁴ Kaya mengkono enggonku saiki dadi pretandha marang kowé; kowé bakal nindakaké apa sing daktindakaké. Pangéran ngandika, samasa kuwi mau kabèh wis kelakon, kowé bakal padha ngerti yèn Panjenengané mau Pangéran Kang Mahakwasa."

²⁵ Pangéran ngandika menèh mengkéné, "Hé wong kang apes, Pedalemané Allah sing kukuh lan déning wong Israèl diegung-egungaké sarta sing nyenengaké atiné, nganti padha seneng nyawang lan mlebu mrono, kuwi bakal Daksirnakaké. Semono uga

anak-anaké wong Israèl lanang lan wadon bakal Dakpundhut.

²⁶Ing dina kelakoné kuwi mau bakal ana wong sing bisa oncat, banjur ngabari kowé.

²⁷Ing dina kuwi uga kowé bakal bali bisa guneman menèh, mari saka enggonmu bisu, kowé banjur bakal kandha karo wong sing nggawa kabar mau. Kaya mengkono enggonmu bakal dadi pretandha marang wong-wong Israèl, lan wong-wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

25 ¹Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné.

²"Hé wong apes, wedharna pangandika-Ku kanggo bangsa Amon.

³Padha rungokna pangandikané Pangéran Allah Kang Mahakwasa, 'Kowé padha bungah ndeleng Pedaleman-Ku digawé najis, ndeleng tanah Israèl dadi suwung lan sepi, lan ndeleng wong Yéhuda padha dibuwang ing tanah manca.

⁴Sarèhné kowé padha bungah, Aku bakal nekakaké bangsa-bangsa saka ara-ara samun sisih Wétan sing bakal padha nelukaké kowé. Bangsa-bangsa

mau bakal padha ngedegaké kémahé ana ing tanahmu sarta padha manggon saterusé ana ing kono. Wong-wong mau bakal padha mangan woh-wohanmu sarta ngombé susuning raja-kayamu.

⁵ Kuthamu Raba bakal Dakdadèkaké pangonan unta, lan setanah Amon kabèh bakal Dakdadèkaké pangonan wedhus, supaya kowé ngerti yèn Aku iki Pangéran."

⁶ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Kowé padha keplok-keplok lan jingkrak-jingkrak saka senengmu. Kowé padha bungah merga Israèl nandhang sangsara.

⁷ Sarèhné mengkono tumindakmu, kowé bakal Dakulungaké marang bangsa-bangsa liya sing bakal ngrampog kowé entèk-entèkan. Kowé bakal Daksirnakaké nganti tapis, nganti wis ora dadi bangsa lan bakal ora duwé tanah dhéwé. Sarta kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Sarèhné Moab duwé pangucap yèn Yéhuda kuwi ora béda karo bangsa-bangsa liyané,

⁹ mulané kutha-kutha ing sauruté tapel wates sing mbètèngi Moab bakal Dakulungaké supaya digempur déning mungsuh, senajan kutha-kutha sing éndah dhéwé kayata Bèt-Yésimot, Baal-Méon, lan Kiryataim.

¹⁰ Aku bakal nekakaké bangsa-bangsa saka segara wedhi sisih Wétan supaya nelukaké Moab lan Amon, nganti Moab bakal mari enggoné dadi bangsa.

¹¹ Moab bakal Dakukum, supaya padha ngerti yèn Aku iki Pangéran."

¹² Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Wong Édom nindakaké pemales sing ambek siya banget marang Yéhuda, kuwi ateges gawé kaluputan gedhé.

¹³ Mulané Édom bakal Dakukum, lan saben wong sarta kéwané bakal Dakpatèni. Édom bakal Dakdadèkaké jugrugan, wiwit saka kutha Téman nganti tekan Dédan, sarta saben wong bakal dipatèni ana ing peprangan.

¹⁴ Umat-Ku Israèl bakal nindakaké pemales-Ku marang Édom, nganti Édom bakal ngrasakaké bentèring duka-Ku, Édom bakal ngrasakaké sepira aboté

pemales-Ku. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁵ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, "Wong Filistin wis padha nindakaké pemales sing ambek siya banget marang satruné bebuyutan, nganti padha disirnakaké kabèh.

¹⁶ Mulané wong Filistin bakal Dakgepuk lan Daksapu resik saka ing bumi. Kabèh wong sing manggon ana ing tanah ngaré Filistin bakal Daksirnakaké.

¹⁷ Paukuman-Ku bakal nggegirisi lan pemales-Ku bakal timbang karo paukuman-Ku, nganti bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran."

26¹ Nalika aku ana ing pembuwangan, ing taun kaping sewelas, sasi kapisan tanggal kapisan Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, wong ing kutha Tirus padha ngécé Yérusalèm karo muni mengkéné, 'Gapurané bangsa-bangsa wis ambruk! Wis mari enggoné dadi rajaning sudagar! Wis ora bakal dadi saingan kita menèh!'

³ Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné,

'Ngertia wong Tirus, yèn Aku saiki dadi mungsuhmu! Aku bakal nekakaké bangsa pirang-pirang nyerbu kuthamu, lan tekané bakal kaya ombaking segara.

⁴ Bètèngé kuthamu bakal digempur lan menara-menaramu bakal dirubuhaké. Lebuné bakal Daksapu resik, mula Tirus bakal dadi gunung karang sing gundhul.

⁵ Panggonan kono bakal dadi papan kanggo mépé jala ana ing satengahé segara.' Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, 'Tirus bakal dijarah-rayah déning bangsa-bangsa;

⁶ lan sing padha manggon ana ing kutha, ing dharatan, bakal padha dipatèni nganggo pedhang. Mula Tirus bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

⁷ Allah Kang Mahakwasa ngandika menèh mengkéné, "Aku bakal nekakaké Nebukadnésar saka Babil, ratuning para ratu, supaya nyerbu kutha Tirus. Tekané saka Lor, nggawa jaran, kréta perang, prejurit jaranan lan tentara akèh banget.

⁸ Sing padha manggon ana ing kutha sing ana ing dharatan bakal padha dipatèni sajroning peprangan. Mungsuh bakal gawé kalèn-kalèn lan

tanggul-tanggul, minangka tamèng sing kuwat.

⁹Témbok-témbokmu bakal dijugrugaké, lan menara-menaramu bakal karubuhaké nganggo andha wesi.

¹⁰Saka akèhé jaran, bledugé bakal nutupi kowé. Swarané grobag lan kréta sing digèrèd déning jaran bakal gawé kedheré témbok-témbokmu samasa padha ngliwati gapura-gapurané kutha sing wis dadi gempuran.

¹¹Para prejurité jaranan bakal padha mlebu ing lurung-lurung sarta matèni wong-wongmu nganggo pedhang. Tugu-tugu sing kokandel-andelaké bakal padha dirubuhaké.

¹²Kasugihanmu bakal dirampas, lan barang-barang daganganmu bakal dijarah-rayah. Bètèngmu bakal padha dijugrugaké, lan omah-omahmu sing éndah bakal dibrukaké. Watu-watuné, kayu-kayuné, gapurané bakal kabuwang ing segara.

¹³Enggonmu ngidung, semono uga enggonmu ngunèkaké clempung bakal Dakendheg.

¹⁴Kuthamu bakal Dakdadèkaké gunung karang sing gundhul, dadi panggonané

para wong golèk iwak mépé jalané. Kutha mau bakal ora dibangun menèh. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁵Ana dhawuhé Pangéran Kang Mahakwasa nganggo kutha Tirus mengkéné, "Menawa kowé ditelukaké wong-wong sing padha manggon ana ing sauruting pesisir, bakal padha gemeter krungu panjerité wong-wong sing padha disembelèh.

¹⁶Para rajaning bangsa-bangsa sing lelayaran bakal padha kegèsèr saka dhamparé. Wong-wong mau bakal padha nyopot jubahé lan sandhangané réndan, banjur lungguh ing lemah karo gemeter. Saka girisé ndeleng kaananmu nganti ora lèrèn-lèrèn enggoné ndhredheg wèl-wèlan.

¹⁷Wong-wong mau bakal padha nglagokaké kidungé wong kepatèn, 'Kutha sing misuwur kuwi wis ambruk! Prau-prauné wis disapu resik saka segara. Biyèn penduduk kutha kéné padha ngwasani segara, lan nekakaké pagiris marang wong sing padha manggon ana ing pesisir.

¹⁸ Saiki, bareng kutha mau wis rubuh, wong-wong sing padha manggon ing pulo-pulo padha gemeter, merga padha kagèt ndeleng karusakan sing semono gedhéné."

¹⁹ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Kowé bakal Dakdadèkaké kutha jugrugaan sing ora dienggoni wong menèh. Kowé bakal Dakslulupaké ing segara.

²⁰ Kowé bakal Daklebokaké ana ing jagadé wong mati, dadi siji karo wong-wong sing wis mati dhèk jaman kuna. Kowé bakal manggon ana ing jagadé wong mati kono selawas-lawasé, amor karo roh-rohé wong sing wis padha mati. Mulané kutha iki ora bakal dienggoni wong menèh, lan ora kepétung dadi panggonané wong urip.

²¹ Kowé bakal dadi conto sing nggegirisi, lan kuwi wekasané uripmu. Wong padha nggolèki kowé, nanging ora bakal nemokaké kowé menèh ing selawas-lawasé. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

27 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, nglagokna kidung pelayatan kanggo wong Tirus,

³ kutha sing ana ing sapinggiring segara lan dedagangan karo bangsa-bangsa ing daérah pesisir. Kandhakna apa sing dingandikakaké Pangéran kanggo wong-wong mau mengkéné, 'Tirus, kowé ngegung-egungaké kaéndahanmu sing sempurna.'

⁴ Omahmu ana ing segara, kowé dibangun déning para ahli bangunan kaya prau sing becik banget.

⁵ Kowé digawé nganggo kayu beros saka Gunung Hèrmon, lan cagaké layarmu digawé saka kayu èrès.

⁶ Dhayungmu digawé saka kayu Basan; gladhagmu digawé saka kayu cemara Siprus, dikuwati nganggo gadhing.

⁷ Layarmu digawé saka léna alus, léna sing disulam saka tanah Mesir, gampang dititèni saka kadohan. Téndha-téndhamu kagawé saka léna alus, léna wungu saka Siprus.

⁸ Sing ndhayung wong-wong saka kutha Sidon lan Arwad. Kelasiné wong-wongmu dhéwé sing padha trampil-trampil.

⁹ Para tukang-kayumu wong wasis-wasis weton saka Babil. Prau-praumu

sing lelayaran para kelasiné padha blanja ana ing toko-tokomu.

¹⁰ Wong Pèrsia, wong Lidia lan wong Libia padha dadi serdhadhu lan tentaramu. Tamèngé lan tropongé padha cemanthèl ana ing tangsi-tangsimu. Kuwi kabèh wong-wong sing gedhé jasané, nganti kowé dadi misuwur.

¹¹ Serdhadhu-serdhadhu Arwad padha njaga bètèngmu, lan wong Gamad padha njaga menara-menaramu. Tamèngé padha dicanthèlaké ana ing témbok-témbokmu. Kuwi kabèh wong sing padha nambahi beciké negaramu.

¹² Kowé padha dedagangan tekan Spanyol; slaka, wesi, timah, sing akèh banget cacahé, kokijoli nganggo barang-barangmu.

¹³ Kowé padha dedagangan karo wong Yunani, wong Tubal lan wong Mèsèkh, barang-barangmu kokijolaké batur-tukon lan barang-barang saka swasa.

¹⁴ Barang-barangmu kokijolaké jaran kanggo narik kréta lan jaran tunggangan sarta bihal saka Bèt-Togarma.

¹⁵ Wong-wong saka Rodhos padha dedagangan karo kowé, semono uga

wong-wong sing padha manggon ana ing sauruté pesisir padha ngijolaké gadhing lan kayu keling karo barang daganganmu.

¹⁶Wong Édom padha nukoni daganganmu lan pametuné tanahmu. Enggoné mbayar kowé nganggo permata zamrud, léna wungu, léna sulaman, léna alus, mutiara lan permata dlima.

¹⁷Wong Yéhuda lan wong Israèl padha mbayar kowé nganggo gandum, madu, lenga zaitun lan bumbu-bumbu.

¹⁸Wong Damsyik padha nukoni daganganmu lan mbayar nganggo anggur saka Hèlbon lan wulu wedhus saka Sahar. Padha ngijolaké wesi gemblèngan lan bumbu-bumbu karo barang-barangmu.

¹⁹(27:18)

²⁰Wong Dédan padha ngijolaké lapak lan pakéan jarané.

²¹Wong Arab lan para penggedhéné bangsa Kédar padha ngijolaké wedhus gèmbèl, wedhus jawa lan wedhus bérok karo barang-barang daganganmu.

²²Semono uga para sudagar ing Syéba lan Raéma padha ngijolaké barang-

barangé mas-inten lan bumbu-bumbu sing larang regané.

²³ Sudagar-sudagar saka kutha Haran, Kané, lan Èden, saka Syéba lan Asyur sarta Kilmad kabèh padha dedagangan karo kowé.

²⁴ Padha ngedol marang kowé sandhangan-sandhangan éndah, mori wungu lan mori sulaman, babut permadhani sing manéka rupa, dhadhung lan tali-tali sing kuwat banget.

²⁵ Para sudagarmu padha nunggang kapal dagang gedhé-gedhé. Kuthamu presasat kapal gedhé, kebak barang dagangan, kemambang ana ing segara.

²⁶ Bareng para pendhayungmu padha nggawa kapalmu metu ana ing segara, dumadakan ana angin saka Wétan ngeremaké kapalmu, adoh saka padununganmu.

²⁷ Kasugihan lan barang-barang daganganmu, semono uga matrus-matrus lan pendhayungmu, para tukang lan para sudagarmu, sakèhé prejurit sing ana ing kapal — kabèh padha kleleb ing segara, kèrem bareng karo kapalmu.

²⁸ Panjerité para matrus sing kleleb nganti keprungu saka dharatan.

²⁹ Wong kabèh nuli padha ninggal kapalé lan saben matrus nglangi menyang dharatan.

³⁰ Wong kabèh padha nangisi kaananmu, sirahé padha disawuri awu, banjur padha nglésod ana ing lebu.

³¹ Sirahé padha dicukur, banjur padha nganggo sandhangan bagor. Atiné sedhik banget ndeleng kaananmu nganti nangis kelara-lara.

³² Padha nglagokaké kidungé wong kepatèn, karo sesambat, 'Sapa sing bisa madhani Tirus. Tirus sing saiki kakubur ana ing segara?'

³³ Para sudagarmu sing padha lelayaran menyang negara manca padha nyukupi kebutuhané saben bangsa. Raja-raja padha dadi makmur, merga saka akèhé barang daganganmu.

³⁴ Saiki kowé kèrem ana ing segara, ambles ana ing dhasaré samodra. Barang daganganmu lan kabèh penumpangé sirna bareng karo kowé ana ing segara.'

³⁵ Saben wong sing manggon ana ing sauruté pesisir padha kagèt meruhi kaananmu. Para rajané padha ketaman ing giris, lan katon wedi banget.

³⁶ Saiki kowé ora ana, lan ora bakal bali menèh ing selawas-lawasé. Sakèhé sudagar ing bumi padha giris, merga bisa uga bakal ngalami musibah kaya sing kokalami."

28 ¹ Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, raja Tirus kandhanana yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa dhawuh marang wong-wong mau mengkéné, 'Omonganmu umuk, gemedhé, kandha yèn kowé kuwi allah, sing lungguh ana ing dhampar ing satengahé samodra. Rumangsamu kowé kuwi allah, nanging sejatiné dudu; kowé kuwi manungsa sing apes.

³ Rumangsamu kowé kuwi luwih wicaksana tinimbang Dhanièl, nganti ora ana prekara sing rumit kanggoné kowé.

⁴ Kawicaksananmu lan ketrampilanmu sing marakaké kowé sugih raja-brana, emas lan slaka.

⁵ Kowé pancèn pinter dagang nganti bathimu akèh. Atimu mongkog merga kasugihanmu sepirang-pirang!"

⁶ Sarèhné mengkono, Aku Pangéran, Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Merga kowé rumangsa wasis kaya Allah,

⁷ Aku bakal nekakaké mungsuh sing ambek siya, nempuh perang marang kowé. Sakèhé barang éndah lan pengaji saka asilé kawasisan lan ketrampilanmu dagang bakal disirnakaké.

⁸ Kowé bakal dipatèni lan dikubur ana ing kuburan sing kebak banyu.

⁹ Yèn wong-wong mau padha teka arep matèni kowé, apa kowé isih bakal kandha, 'Aku iki Allah?' Yèn kowé adu-arep karo wong sing bakal matèni kowé, kowé bakal ngakoni yèn kowé kuwi dudu Allah, nanging manungsa sing apes.

¹⁰ Kowé bakal mati kaya asu ana ing tangané wong kapir saka manca negara. Mengkono pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa."

¹¹ Pangéran ngandika menèh mengkéné,

¹² "Hé wong apes, nangisana raja Tirus sing bakal nampani musibah. Kandhakna marang raja Tirus, yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Biyèn kowé kuwi prelambangé kasampurnan. Kowé wasis lan duwé kawibawan!

¹³ Kowé manggon ana ing Firdus, petamanané Allah. Direngga nganggo permata manca warna sing éndah-éndah: akik dlima lan inten, akik topas, pirus, yakut, retna, cempaka, nilam, zamrud lan alkali abang. Enggon-enggonmu saka emas. Kabèh mau dicawisaké wiwit kowé lair.

¹⁴ Aku nugasaké kerub sing sekti njaga kowé. Kowé manggon ana ing gunung-Ku kang suci lan mlaku-mlaku ana ing satengahing permata sing mencorong.

¹⁵ Tumindakmu tanpa cacad wiwit kowé katitahaké, nganti saiki kowé nglakoni piala.

¹⁶ Kowé laku dagang gedhèn, kuwi njalari kowé nindhes lan jahat. Mulané kowé banjur Dakbuwang saka gunungé Allah, lan kerub sing ngreksa kowé banjur nundhung kowé saka satengahé permata sing gemebyar.

¹⁷ Kowé gemunggung merga saka éndahing rupamu lan merga saka misuwurmu; pretingkahmu banjur kaya wong gemblung. Mulané kowé bakal Dakbuwang ana ing lebuning bumi, dadi pepéling kanggo para raja liyané.

¹⁸ Piala sing koptindakaké sajroning dol-tinuku, gawé najisé papan pangibadahmu. Mulané kuthamu bakal Dakobong nganti entèk babar-pisan. Apa sing saiki katon bakal entèk dadi awu.

¹⁹ Kowé bakal sirna ing selawas-lawasé, lan bangsa-bangsa sing wis tau teka lan kenal karo kowé bakal padha dadi giris, merga wedi yèn iya bakal ngalami musibah kaya kowé."

²⁰ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

²¹ "Hé wong sing apes, wartakna marang kutha Sidon mengkéné,

²² kandhakna yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa, ngandika mengkéné tumraping Sidon, 'Sidon, Aku iki mungsuhmu. Wong-wong bakal padha memuji marang Aku merga sing Daktindakaké marang kowé. Wong-wong mau bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran, kang mahasuci, mulané ngukum wong-wong sing padha manggon ing kuthamu.

²³ Aku bakal nekakaké pageblug lan perang, mula dalan-dalanmu bakal kebak getih. Kowé bakal diserang mungsuh saka kéblat papat, lan wong-wongmu

bakal tiwas déning pedhang. Nganti kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.”

²⁴ Pangandikané Pangéran menèh, "Bangsa-bangsa sakiwa-tengené Israèl sing biyèn ngina marang Israèl bakal mari dadi eri sing natoni Israèl menèh. Nganti bangsa-bangsa mau bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

²⁵ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika menèh mengkéné, "Aku bakal mbalèkaké wong Israèl saka satengahé bangsa-bangsa nalika Dakbuyaraké, nganti bangsa-bangsa bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran kang mahasuci. Umat Israèl bakal manggon ana ing tanahé dhéwé, tanah sing Dakparingaké marang Yakub abdi-Ku.

²⁶ Umat kuwi bakal manggon ana ing kana kanthi tentrem. Ana ing kana bakal padha gawé omah lan yasa kebon anggur. Para bangsa sakiwa-tengené sing ngrèmèhaké bakal Dakukum, sarta Israèl bakal manggon kanthi tentrem lan ngerti yèn Aku iki Pangéran, Allahé."

29¹ Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak taun kaping sepuluh, mbeneri sasi kasepuluh

tanggal ping rolas, ana dhawuhé
Pangéran marang aku mengkéné,

²"Hé wong apes, wartakna marang raja
ing Mesir. Kandhakna yèn satanah Mesir
kabèh bakal kaukum.

³Mengkéné dhawuhé Pangéran Kang
Mahakwasa marang raja Mesir, 'Aku iki
mungsuhamu, hé baya galak sing njerum
ana ing kali. Kowé kandha-kandha yèn
Bengawan Nil kuwi duwèkmu lan kowé
sing gawé.

⁴Aku bakal masang cangkolan ana ing
wangmu lan iwak-iwak kali bakal padha
kraket ing sisikmu. Kowé banjur bakal
Daktarik, Dakentas saka Bengawan Nil,
karo sakèhé iwak sing temèmplèk ana
ing awakmu

⁵lan Dakbuwang ana ing segara wedhi.
Awakmu bakal gemléthak ana ing lemah
tanpa dipendhem, dadi pakané manuk
lan kéwan-kéwan alasan.

⁶Nganti wong-wong ing Mesir
bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."
Pangandikané Pangéran menèh, "Wong
Israèl padha ngendelaké kekuwatanmu,
nanging satemené kowé kuwi mung
teken sing ringkih.

⁷Yèn kanggo nyagak banjur cokolèk, lan nyubles cangklakané wong sing nganggo, sarta nyuwèkaké gegeré.

⁸Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang kowé, yèn Aku bakal nekakaké wong-wong sing nyerang kowé nganggo pedhang, matèni wong-wongmu lan raja-kayamu.

⁹Mesir bakal dadi tanah sepi, lan kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

"Sarèhné kowé kandha yèn Bengawan Nil kuwi duwèkmu lan kowé sing gawé,

¹⁰mulané saiki Aku dadi mungsuhmu lan mungsuhé Bengawan Nil. Tanah Mesir kabèh bakal Dakdadèkaké ara-ara samun, wiwit saka kutha Migdol ing sisih Lor tekan kutha Aswan ing sisih Kidul sauruté tapel watesé tanah Sudan.

¹¹Sajroné patang puluh taun bakal ora ana manungsa utawa kéwan sing ngambah utawa manggon ana ing kono.

¹²Mesir bakal Dakdadèkaké panggonan sing sepi nyenyet dhéwé ing salumahing bumi. Nganti patang puluh taun lawasé kutha-kutha ing tanah Mesir bakal rupa jugrugan, ngungkuli kutha-kutha liyané. Wong Mesir bakal Dakdadèkaké pengungsi, lan bakal padha keplayu

menyang negara-negara liyané sarta manggon ana ing kana ing satengahé bangsa-bangsa."

¹³ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Sawisé patang puluh taun wong Mesir sing Daksebar ana ing satengahé para bangsa mau bakal Dakbalèkaké menèh ana ing tanahé dhéwé.

¹⁴ Dakpapanaké ana ing tanah Mesir sisih Kidul, tanah asalé. Ana ing kana bakal dadi kraton sing ringkih,

¹⁵ sing cilik dhéwé ing antarané kraton-kraton liyané, mula selawasé bakal ora njajah bangsa-bangsa liyané menèh. Bakal Dakgawé ringkih banget, nganti ora bisa nelukaké bangsa-bangsa liyané nuruti kekarepané.

¹⁶ Israèl bakal ora gemantung saka pitulungané Mesir menèh. Malah nasibé Mesir bakal tansah dadi pepéling tumraping Israèl supaya aja ngendel-endelaké Mesir menèh. Lan Israèl bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁷ Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak taun ping patlikur, ing sasi kapisan tanggal

kapisan, Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

¹⁸"Hé wong apes, Raja Nebukadnésar bakal nglurug perang menyang Tirus. Para prejurité nggawa momotan abot nganti sirahé padha plonthos lan bahuné padha mlècèt, nanging raja lan para prejurité padha ora nampa apa-apa minangka liruné kangèlané.

¹⁹Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika bab kuwi mengkéné, 'Tanah Mesir bakal Dakulungaké marang Raja Nebukadnésar. Raja mau bakal njarah-rayah kasugihané Mesir kanggo mbayar tentarané.

²⁰Mesir Dakulungaké minangka opahé, merga tentarané wis nglakoni dhawuh-Ku. Aku Pangéran Kang Mahakwasa kang dhawuh.'

²¹Samasa wis kelakon, Israèl bakal Dakgawé rosa lan kowé Yéhezkièl, bakal ngandhakaké marang angger wong, supaya wong kabèh krungu lan ngerti yèn Aku iki Pangéran."

30 ¹Pangandikané Pangéran menèh,
²"Hé wong apes, medhara wangsit lan wartakna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa. Wartakna

sing seru mengkéné, Bakal ana mangsa panyia-nyia!

³Dinané wis cedhak. Ing dina kuwi Pangéran bakal tumindak. Dina sing kebak mendhung lan pepeteng tumrapping para bangsa.

⁴Ing tanah Mesir bakal ana peprangan, Sudan bakal gemeter. Ing Mesir wong akèh bakal padha dipatèni, tanah mau bakal dijarah-rayah lan dadi ludhesan.

⁵Ing peprangan mau akèh prejurit séwan sing bakal dipatèni, yakuwi prejurit séwan saka Sudan, Lidia, Libia, Arab, Kub, malah iya wong Israèl akèh."

⁶Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Saka Migdol ing sisih Lor tekan Aswan ing sisih Kidul akèh prejurit sing bakal mati ana ing peprangan. Tentara Mesir sing angkuh bakal katumpes. Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika.

⁷Tanah kuwi bakal dadi sepi dhéwé ing salumahing bumi, lan kutha-kuthané bakal dadi ludhesan kabèh.

⁸Yèn Mesir wis kaboyong lan para prejurité mati kabèh, Mesir bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁹ Samasa tekan mangsané lan Mesir wis katumpes, Aku bakal ngutus tentara numpak kapal nyerbu tanah Sudan kanthi dadakan, mula wong-wong ing kana bakal padha gemeter. Dina kuwi bakal kelakon!"

¹⁰ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Nebukadnésar, raja ing Babil, bakal Dakagem nguras kasugihané tanah Mesir.

¹¹ Raja mau lan tentarané sing ambek siya bakal teka numpes tanah kono. Mesir bakal diserang nganggo pedhang, lan tanah mau bakal kebak mayité wong sing padha dipatèni.

¹² Bengawan Nil banyuné bakal Daksat lan Mesir bakal Dakulungaké lan dijajah déning wong ala. Mesir bakal ditumpes kabèh déning wong manca. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika."

¹³ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Aku bakal numpes sakèhé reca lan brahala sing ana ing Mèmfis. Ing Mesir bakal ora ana penggedhé menèh lan kabèh wong bakal ketaman pagiris.

¹⁴ Aku bakal numpes lan ngobong kutha-kuthané mengalor tekan Soan. Kutha Tèbès bakal Dakukum.

¹⁵ Kutha Pelusium, bètèngé Mesir sing kukuh dhéwé, bakal ngrasakaké mulading duka-Ku. Kasugihané Tèbès bakal Daksirnakaké.

¹⁶ Mesir bakal Dakobong lan Pelusium bakal ngalami sangsara. Bètèngé Tèbès bakal ambruk, lan kutha mau bakal kebanjiran.

¹⁷ Para nonoman ing kutha-kutha Héliopolis lan Bubastis bakal padha mati ana ing peprangan, lan kekarèné bakal didadèkaké tawanan perang.

¹⁸ Takhpanhès bakal nampani pepeteng samasa pangwasané Mesir sing diegung-egungaké Dakpepesaké. Mesir bakal ketutupan ing mendhung lan penduduké kutha-kuthané bakal kaboyong kabèh dadi tawanan perang.

¹⁹ Yèn wis ngrasakaké paukuman-Ku sing kaya mengkono mau Mesir bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

²⁰ Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak taun ping sewelasé, sasi kapisan, ing dina kapitu, Pangéran ngandika marang aku,

²¹ "Hé wong apes, lengené raja Mesir wis Dakputung. Ora ana wong sing merban utawa mrenahaké lengen mau ing cangklongan supaya bisa tuntum menèh lan kuwat nyekel pedhang.

²² Mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa dhawuh mengkéné, 'Aku iki mungsuhé raja Mesir. Lengené loro-loroné bakal Dakputung, ya lengené sing isih wutuh, ya lengen sijiné sing wis putung, mula pedhangé bakal mrucut saka tangané.

²³ Wong Mesir bakal Dakbuyaraké ana ing salumahé bumi.

²⁴ Yèn wis mengkono lengené raja Babil bakal Dakgawé rosa lan pedhang-Ku bakal Dakcekelaké ana ing tangané. Nanging lengené raja Mesir karo-karoné bakal Dakputung, nganti bakal gereng-gereng sesambat lan mati ana ing ngarepé mungsuhé.

²⁵ Raja Mesir bakal Dakpepes pangwasané, nanging raja Babil Dakgawé sentosa. Yèn pedhang-Ku wis Dakcekelaké ana ing tangané, angger wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

²⁶Wong Mesir bakal Daksebar ana ing salumahing bumi, sarta padha ngerti yèn Aku iki Pangéran.”

31 ¹Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak taun kaping sewelas, sasi kalima tanggal kapisan, Pangéran ngandika marang aku,

²“Hé wong apes, kandhakna karo Raja Pringon lan wong Mesir mengkéné, ‘Pangwasamu gedhé banget, sapa sing bisa nandhingi kowé?

³Kowé presasat sédar ing Libanon, wit sing becik ngrembuyung godhongé, dhuwuré sundhul ing langit.

⁴Dibutuhaké banyu kanggo tuwuh, lan kali-kali ing sangisoré lemah sing awèh pangan. Kuwi sing mbanyoni lemah panggonané tuwuh, lan awèh banyu marang sakèhing wit-witan sing ana ing alas kono.

⁵Sarèhné banyuné cukup, wit èrès mau tuwuh saya gedhé ngungkuli wit-wit liyané. Pang-pangé dadi gedhé lan dawa.

⁶Manuk-manuk manéka-warna padha nusuh ana ing pang-pangé. Kéwan alas padha manak ing sangisoré pang-pangé.

Bangsa-bangsa salumahé bumi padha golèk pengayoman ana ing sangisoré.

⁷Iba éndahé wit èrès kuwi — gedhé dhuwur tur pangé gedhé-gedhé lan dawa-dawa. Oyodé nembus tekan sumber-sumber ing sangisoré lemah.

⁸Ora ana wit èrès sing ana ing petamanané Pangéran sing bisa nandhingi wit mau. Ora ana wit cemara sing pang-pangé kaya kuwi, lan ora ana wit beros sing pangé ngrembuyung kaya ngono. Ora ana wit ing petamanané Allah sing beciké ngungkuli wit èrès kuwi.

⁹Aku sing gawé wit kuwi becik lan pang-pangé padha mekar. Saben wit mèri karo wit èrès mau.'

¹⁰Aku Pangéran Kang Mahakwasa paring weruh apa sing bakal dialami déning wit èrès sing pang-pangé nganti sundhul ing awang-awang. Saya dhuwur saya tambah gemunggungé.

¹¹Mulané banjur Daktampik lan Dakulungaké ing tangané raja saka tanah manca. Kuwi sing bakal ngganjar wit mau timbang karo penggawéné sing ala.

¹²Raja-raja ngamanca sing ambek siya bakal padha negor wit mau lan ditinggal

gempléthak ana ing lemah. Pang-pangé lan godhongé sing ngrembuyung bakal nibani gunung-gunung lan lembah-lembah ing sawratané tanah kono. Sakèhé bangsa-bangsa sing biyèn manggon ana ing sangisoré pang-pangé bakal padha lunga.

¹³ Manuk-manuk bakal padha teka lan ménclok ana ing wit sing ambruk mau, sarta kéwan-kéwan galak bakal padha mlaku nglumpati pang-pangé.

¹⁴ Dadi wiwit saiki bakal ora ana wit, senajana wit sing olèh banyu akèh, sing bisa tuwuh dadi gedhé, sing dhuwuré sundhul ing méga. Wit-witan kabèh pinesthi apes kaya manungsa, iya pinesthi mati nunggal karo sing padha medhun ana ing jagading pati."

¹⁵ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Ing dina ambruké wit gedhé mau menyang donyané wog mati, sumber-sumber ing sangisoring bumi bakal Dakdhawuhi ngeleb panggonan kono minangka tandha béla-susah. Kali-kali bakal Dakdhawuhi mandheg enggoné mili, semono uga iliné kali-kali Dakendheg. Sarèhné wit gedhé kuwi wis mati,

mulané Aku bakal nekakaké pepeteng ana ing pegunungan Libanon, nganti wit-wit sing ana ing kono bakal padha alum.

¹⁶Yèn wit gedhé mau wis ana ing donyané wong mati, rubuhé bakal kanthi gemuruh, nganti rubuhé mau ngoregaké para bangsa. Wit-wit sing ana ing petamanan Èden lan sakèhé wit-wit pilihan sing ora kekurangan banyu ing Libanon sing wis padha ana ing donyané wong mati bakal padha bungah merga rubuhé wit gedhé mau.

¹⁷Lan bakal padha ngiring lakuné wit gedhé mau mlebu ing donyané wong mati kumpul karo sing padha ambruk luwih dhisik. Lan sapa waé sing tau ngéyub ana ing sangisoré wit gedhé mau bakal kabuyaraké ing satengahé para bangsa.

¹⁸Wit gedhé mau ora liya raja Mesir lan rakyaté kabèh. Wit-wit ing petamanané Allah ora ana sing madhani gedhéné lan kawibawané. Nanging saiki, ora béda karo wit-witan sing ana ing petamanan Èden, wit gedhé mau iya bakal manggon ing donyané wong mati, kumpul karo wong-wong kapisir sing ora kenal karo

Allah, lan karo wong-wong sing tiwas ana ing peprangan. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

32¹ Nalika enggoné padha ana ing pembuwangan nyandhak taun ping rolas, ing sasi kaping rolas, tanggal kapisan ana dhawuhé Pangéran marang aku,

² "Hé wong apes, raja Mesir tuturana sing temenan. Pangandika-Ku iki kandhakna, 'Pratingkahmu ing antarané para bangsa kuwi kaya singa, nanging sajané kowé kuwi ngèmperi baya sing ciblon ana ing kali. Banyuné kokgawé buthek nganggo sikilmu, mula kali-kali dadi reged.

³ Yèn para bangsa padha nglumpuk, kowé bakal Dakjala lan kowé bakal digèrèd saka kali menyang dharatan.

⁴ Kowé bakal Dakbanting ana ing lemah lan dagingmu Dakpakakaké manuk ing awang-awang lan kéwan-kéwan ing salumahing bumi karebèn padha wareg.

⁵ Gunung-gunung lan lembah-lembah bakal Dakkebaki dagingmu sing bosok kuwi.

⁶Getihmu bakal Dakesokaké lan Dakciprataké ana ing gunung-gunung sarta Dakilèkaké ana ing kali-kali.

⁷Samasa kowé Daktumpes, langit bakal Daktutupi lan lintang-lintang padha Dakpetengi. Srengéngé bakal Daktutupi nganggo mendhung lan rembulan bakal ora nyorotaké padhangé.

⁸Kabèh sing sumunar ana ing langit bakal Dakdadèkaké peteng lan salumahing bumi bakal Dakkemuli pepeteng. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa kang ngandika.

⁹Akèh bangsa bakal padha susah samasa krungu sing Dakwartakaké marang sakèhé negara bab sangsara sing nekani kowé.

¹⁰Bangsa-bangsa bakal padha kagèt yèn krungu apa sing Daktindakaké marang kowé. Samasa Aku ngobat-abitaké pedhang-Ku, raja-raja bakal padha gemeter saka wediné. Ing dina sirnamu, sakèhé raja-raja bakal padha wèl-wèlan saka wediné merga nyumelangaké uripé dhéwé."

¹¹Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang raja Mesir, "Kowé bakal ngadhepi pedhangé raja Babil.

¹² Aku bakal nekakaké serdhadhu-serdhadhu sing ambek siya saka bangsa ngendi-endi. Bakal padha ngunus pedhangé matèni para kawulamu kabèh. Wongmu kabèh, lan samubarang liyané sing kekegung-egungaké bakal disirnakaké.

¹³ Raja-rajamu bakal Dakpatèni ing panggonané ngombé. Mula bakal ora ana manungsa utawa kéwan sing gawé butheké banyu menèh.

¹⁴ Banyu-banyu bakal menep lan bali bening menèh, kali-kali bakal anteng iliné.

¹⁵ Samasa Mesir wis Dakdadèkaké sepi mamring lan apa sing urip ing kana wis Daktumpes kabèh, ing kono wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa.

¹⁶ Pepéling sing tandhes iki dadia nyanyiané wong kepatèn. Para wong wadoné bangsa-bangsa bakal ngidungaké nyanyian kuwi kanggo nangisi Mesir lan penduduké sing padha mati. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁷ Nalika enggonku padha ana ing pembuwangan nyandhak taun ping

rolas, ing sasi kapisan tanggal limalas, Pangéran ngandika marang aku,

¹⁸ "Hé wong apes, wong Mesir pirang-pirang sing padha mati kuwi tangisana. Wong-wong sing padha mati lan para rajané bangsa-bangsa sing gedhé pangwasané kuwi cemplungna ing donyané wong mati.

¹⁹ Kowé munia mengkéné, 'Apa kokkira kowé kuwi luwih becik ketimbang karo wong-wong liyané? Kowé bakal kacemplungaké ana ing donyané wong mati, lan ana ing kono bebarengan karo wong sing ora kenal karo Allah.'

²⁰ Wong-wong Mesir bakal kalebokaké ing donyané wong mati, bebarengan karo wong-wong sing padha mati ana ing peprangan. Pedhangé wis kaunus, kanggo matèni wong mau kabèh.

²¹ Para pahlawan sekti sing biyèn dadi balané Mesir, padha methukaké wong-wong Mesir sing mlebu ana ing donyané wong mati. Padha surak-surak mengkéné, 'Wong-wong sing padha ora kenal karo Allah lan mati ing sajroning peprangan padha teka lan saiki padha amor ana ing kéné!'

²² Asyur ana ing kono, dikubengi pekuburan-pekuburané para serdhadhuné.

²³ Kuwi kabèh padha mati ing sajroning peprangan, kuburané ana ing donyané wong mati sing jero dhéwé. Kabèh serdhadhuné sing mati ing peprangan ana ing kono, lan kuburané padha ngubengi Asyur. Nanging dhèk biyèn wong-wong mau tau gawé girisé wong urip.

²⁴ Élam iya ana ing kono, dikubengi kuburané serdhadhu-serdhadhuné. Wong mau kabèh matiné ana ing peprangan, lan mlebu ing donyané wong mati tanpa kenal karo Allah. Nalika uripé padha nggegirisi, nanging saiki padha gemléthak mati, diasoraké banget.

²⁵ Élam amor karo wong-wong sing padha mati ana ing peprangan, kinubengan déning kuburané serdhadhu-serdhadhuné kabèh. Kuwi kabèh wong sing padha ora tepung karo Gusti Allah, lan mati ana ing peprangan. Nalika uripé padha nggegirisi, nanging saiki gemléthak lan diasoraké banget. Nasibé padha karo wong-wong liyané sing padha mati ana ing peprangan.

²⁶ Mèsèkh lan Tubal iya ana ing kono, dikubengi kuburané para serdhadhuné. Kuwi kabèh wong sing padha ora wanuh karo Allah, lan matiné ana ing peprangan. Éwasemono dhèk biyèn padha dadi girisé wong urip.

²⁷ Wong-wong mau padha dikubur nganggo pakurmatan, kaya carané wong ngubur pahlawan dhèk jaman kuna. Para pahlawan mau mlebu ing donyané wong mati nganggo sandhangan perwira lan digawani gegamané kabèh. Pedhangé disèlèhaké ing sangisoré sirahé lan tangané ditumpangaké ana ing awaké. Para pahlawan mau dhèk biyèn gedhé pangwasané lan gawé girisé wong urip.

²⁸ Kaya mengkono kuwi para wong Mesir enggoné gemléthak ana ing antarané wong sing mati ing peprangan, sing padha ora kenal karo Allah.

²⁹ Édom iya ana ing kono karo para rajané lan para penggedhéné. Biyèn dadi perwira-perwira sing gedhé pangwasané, nanging saiki padha gemléthak ana ing donyané wong mati, awor karo wong-wong sing padha ora kenal karo Allah, lan padha mati ana ing peprangan.

³⁰ Para bangsawan negara-negara sisih Lor iya padha ana ing kono, lan wong-wong Sidon. Wong-wong kuwi dhèk biyèn padha nggegirisi, nanging saiki padha nandhang sangsara ana ing donyané wong mati, amor karo wong sing mati ana ing peprangan, wong-wong sing padha ora kenal karo Allah.

³¹ Ndeleng wong sing mati ana ing peprangan kuwi bakal dadi panglipur kanggoné raja Mesir lan tentarané. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

³² Raja Mesir pancèn Dakdadèkaké nggegirisi kanggo wong urip, nanging wong mau lan tentarané bakal dipatèni lan gemléthak amor karo wong-wong sing ora wanuh karo Allah, sing padha mati ana ing peprangan. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

33 ¹ Pangéran ngandika marang aku mengkéné,

² "Hé wong apes, pangandika-Ku iki terusna marang bangsamu, yèn Aku ne kakaké peprangan ing sawijining negara,

wong-wong ing negara mau rak milih wong jaga siji.

³Yèn wong mau weruh mungsuh teka, banjur ngunèkaké slomprèt kanggo ngabari saben wong yèn ana mungsuh teka.

⁴Yèn ana wong sing krungu swarané slomprèt, nanging emoh nggatèkaké, samasa mungsuh teka matèni wong mau, matiné kuwi merga saka salahé dhéwé.

⁵Patiné ditanggung dhéwé merga ora nggatèkaké pepéling. Yèn nggatèkaké, rak bisa oncat.

⁶Nanging yèn wong jaga mau weruh ana mungsuh teka, mangka ora ngunèkaké slomprèt, mungsuh mau satekané banjur bakal matèni wong-wong ing kono, wong jaga mau kudu nanggung patiné wong-wong sing padha dipatèni kuwi.

⁷Mulané, hé Yéhezkièl, kowé bakal Dakdadèkaké penjagané bangsa Israèl. Samasa kowé krungu pangandika-Ku, wong-wong nuli padha élingna.

⁸Samasa Aku ngandika marang wong duraka yèn bakal mati, mangka kowé ora ngélingaké supaya mratobat, lan tetep

urip, wong mau bakal mati merga saka durakané, nanging Aku bakal mundhut tanggung jawab bab nyawané marang kowé.

⁹ Nanging menawa kowé ngélingaké wong duraka mau supaya mratobat, mangka wongé emoh mratobat, wong kuwi bakal mati merga saka pialané, nanging nyawamu dhéwé bakal slamet."

¹⁰ Pangéran ngandika marang aku, "Yéhezkièl, wong Israèl kandhanana mengkéné, 'Kowé padha muni, aku padha nyangga sakèhé dosaku lan penggawéku sing ala, mula aku padha tiwas. Kepriyé bisaku padha lestari urip?'

¹¹ Wong-wong kuwi kandhanana, 'Demi Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa, Allah kang gesang, Aku ora ngersakaké patiné wong ala. Nanging ngersakaké mratobaté, supaya lestaria urip. Sing Dakkersakaké supaya padha marèni enggoné nglakoni duraka lan padha lestaria urip. Mulané hé Israèl, marènanana enggonmu gawé dosa. Yagéné kowé padha seneng mati?'

¹² Hé Yéhezkièl, wong Israèl kandhanana, yèn ana wong mursid gawé dosa, wong mau bakal ora dislametaké

déning penggawé becik sing wis dilakoni. Yèn wong jahat marèni pialané, wong mau bakal ora kaukum, lan wong mursid sing nglakoni dosa ora bakal diéman.

¹³ Senajan Aku janji paring urip karo wong mursid, nanging samasa wong mau duwé rumangsa yèn kamursidané sing uwis-uwis kuwi wis cukup, banjur nglakoni dosa, Aku bakal ora ngélingi kamursidané sing wis kepungkur. Wong mau bakal mati merga saka dosané.

¹⁴ Senajan Aku wis ngélingaké wong ala yèn bakal mati, mangka wong mau banjur marèni enggoné gawé dosa sarta nglakoni sing bener lan becik,

¹⁵ kayata mbalèkaké barang sing kanggo tanggungan utang marang wong mau, utawa mbalèkaké barang sing dicolong, sarta wong mau banjur netepi dhawuh-dhawuh sing njalari urip, wong mau bakal ora mati.

¹⁶ Dosa-dosa sing wis dilakoni bakal Dakapura, lan wong mau bakal lestari urip merga wis nglakoni sing bener lan becik.

¹⁷ Wong Israèl iya padha muni, yèn apa sing Daktindakaké mau ora bener!

Nanging ora mengkono. Sing ora bener wong kuwi.

¹⁸Yèn ana wong mursid ninggal kamursidané lan nglakoni piala, kuwi mesthi bakal mati merga saka pialané mau.

¹⁹Kosokbaliné yèn wong duraka ninggal durakané, banjur nglakoni sing bener lan becik, mesthi bakal urip merga saka tumindaké mau.

²⁰Nanging Israèl kandha yèn apa sing Daktindakaké kuwi ora bener! Yèn mengkono kowé bakal Dakadili manut kelakuanmu dhéwé-dhéwé."

²¹Nalika enggonku padha kabuwang nyandhak taun ping rolas, ing sasi ping sepuluh, dina kalima, aku ketekan wong sing oncat saka Yérusalèm, kandha yèn Yérusalèm wis karebut déning mungsuh.

²²Soré sadurungé tekané wong mau aku dikwaosi déning Rohé Pangéran. Bareng wong mau teka, aku bisa caturan menèh.

²³Pangéran ngandika marang aku,

²⁴"Yéhezkièl! Wong-wong sing padha manggon ana ing jejugrgané kutha-kuthané Israèl kuwi padha duwé pocapan mengkéné, 'Abraham nalika isih

piyambakan kaparingan tanah iki kabèh dadi pusakané. Saiki kita wis dadi akèh, mulané tanah iki kabèh dadi pusaka kita kabèh."

²⁵ Kandhaa karo wong-wong mau yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang wong-wong mau mengkéné, "Kowé padha mangan daging sing isih ana getihé. Kowé padha nyembah brahala lan matèni wong. Ketemu pirang prekara kok kowé bisa kandha yèn tanah iki duwèkmu?"

²⁶ Kowé padha ngendelaké pedhangmu. Tingkah-lakumu nistha, sebab angger wong ing antaramu padha nylèwèng. Apa sebabé déné kowé duwé penganggep yèn tanah iki duwèkmu?"

²⁷ Kandhaa karo wong-wong mau, demi Aku iki Pangéran mahakwasa kang gesang, sakèhé wong sing padha manggon ana ing jejugrgané kutha-kutha ing Israèl kuwi bakal dipatèni kabèh. Sing padha manggon ana ing sanjabané kutha bakal padha mati dipangan kéwan galak. Sing padha manggon ing pegunungan lan ing guwa-guwa bakal padha mati déning pageblug.

²⁸ Tanah mau bakal dadi ara-ara samun, lan pangwasané sing diumukaké bangsa kuwi bakal tamat. Gunung-gunungé tanah Israèl bakal kebak bebaya, nganti ora ana wong sing wani liwat ing kono.

²⁹ Yèn wis ngrasakaké paukuman-Ku bab dosa-dosané, wong-wong mau lagi bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran."

³⁰ Pangandikané Pangéran menèh mengkéné, "Yéhezkièl! Wong Israèl padha ngrasani kowé samasa lagi padha kumpulan lan ana ing omahé dhéwé-dhéwé. Tembungé, 'Ayo padha nekani Yéhezkièl, ana pangandikané Pangéran apa marang kita.'

³¹ Umat-Ku padha nglumpuk arep ngrungokaké apa sing bakal Dakkandhakaké, nanging apa sing kokkandhakaké mau padha ora dilakoni. Tembungmu mung dianggep kekidungan, mulané padha nerusaké lakuné sing ala.

³² Kowé mung dianggep wong mbarang sing menyanyi karo nabuh clempung. Padha krungu tembungmu, nanging padha ora ngrèwès sethithik-thithika.

³³ Nanging mbésuk menawa tembungmu ketitik nyata — lan

kuwi bakal kelakon — wong-wong mau bakal ngerti yèn ana nabi ing satengahé."

34¹ Pangandikané Pangéran marang aku,

²"Hé Yéhezkièl, wartakna marang para penggedhé ing Israèl. Medhara wangsit marang wong-wong kuwi, kandhanana apa sing dadi dhawuh-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, mengkéné, 'Cilaka kowé, para pangoné Israèl! Kowé padha mikir awakmu dhéwé, padha ora ngrumati wedhusmu.

³Powané padha kokombé, wuluné kokenggo gawé sandhangan, nanging wedhus sing becik dhéwé kokpatèni lan dagingé kokpangan.

⁴Wedhus sing ringkih ora kokrumat, sing lara ora koktambani, sing tatu ora kokblebed, sing kesasar ora kokgawa bali, sing ilang ora kokgolèki. Malah sing kuwat koksiya-siya.

⁵Sarèhné ora duwé pangon, wedhus-wedhus mau padha buyar, mula padha dimangsa déning kéwan galak.

⁶Wedhus-Ku padha nglambrang ana ing pegunungan lan gunung-gunung sing dhuwur. Padha sumebar ana ing

salumahé bumi, mangka ora ana sing ngopèni utawa nggolèki.

⁷ Mulané hé para pangon, rungokna pangandika-Ku.

⁸ Demi Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa, kang sipat gesang, padha ngrungokna dhawuh-Ku. Para wedhus-Ku padha ditubruk déning kéwan galak, dipatèni lan dimangsa, merga padha ora duwé pangon sing ngawasi. Para pangon-Ku padha ora niat nggolèki lan nemokaké wedhus-wedhus mau. Para pangon mung padha mikiraké awaké dhéwé, lan ora mikir wedhusé.

⁹ Mulané saiki padha rungokna, hé para pangon.

¹⁰ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, kowé bakal Dakmungsuh, wedhus-wedhus-Ku bakal Dakpundhut saka kowé, lan kowé bakal Daklèrèni enggonmu dadi pangon ing selawas-lawasé. Nanging kowé iya bakal ora bisa mikir awakmu dhéwé. Wedhus-wedhus-Ku bakal Dakuwalaké saka kowé, mula kowé bakal ora bisa mangan wedhus-wedhus mau.”

¹¹ "Aku Pangéran Kang Mahakwasa bakal madosi wedhus-wedhus-Ku lan bakal Dakrumati,

¹² kaya carané pangon ngrumati wedhus-wedhusé sing sumebar lan diklumpukaké menèh. Bakal padha Dakklumpukaké saka ing pangonan-pangonan enggoné kabuyaraké, nalika ana pepeteng lan bebaya.

¹³ Bakal Dakluwari saka satengahé bangsa-bangsa manca, banjur Dakklumpukaké dadi siji sarta Dakirid mulih menyang tanahé dhéwé. Bakal padha Daktuntun bali menyang gunung-gunung lan kali-kaliné Israèl sarta Dakengon ana ing pangonan sing nyegeraké.

¹⁴ Mula bakal padha nyenggut karo ayem ana ing pasuketan ing gunung-gunung lan lembah-lembah sarta ing pangonan-pangonan sing ana ing Israèl.

¹⁵ Aku dhéwé sing bakal dadi pangoné wedhus-wedhus-Ku, sarta sing bakal nyawisaké papan pengasoan. Mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁶ Wedhus sing ilang bakal Dakgolèki, sing kesasar bakal Dakulihaké, sing tatu bakal Dakblebed, sing lara bakal

Daktambani. Nanging sing lemu lan sing rosa bakal Daksirnakaké, merga Aku iki Pangon sing nindakaké apa samesthiné.

¹⁷ Hé para wedhus-Ku, Aku Pangéran Kang Mahakwasa bakal ngadili wedhus-wedhus-Ku siji-sijiné. Sing becik bakal Dakpisah saka sing ala, sing gèmbèl Dakpisah saka sing bérok.

¹⁸ Ing antaramu ana sing ora marem nyenggut suket sing becik dhéwé, ora kokpangan malah kokidak-idak! Banyu bening sing kokombé, dudu sing buthek!

¹⁹ Wedhus-Ku liya-liyané kudu mangan suket sing kokidak-idak lan ngombé banyu sing kokubek-ubek.

²⁰ Mulané, Aku Pangéran Kang Mahakwasa bakal nindakaké keadilan ing satengahé wedhus-wedhus sing rosa lan sing ringkih.

²¹ Wedhus-wedhus sing laranen kokdheseke minggir lan kokgusah nganti metu saka pepanthan.

²² Nanging wedhus-wedhus kuwi bakal Dakluwari lan ora bakal Daktégakaké kasiya-siya. Saben wedhus-Ku bakal Dakrengkuh kanthi adil, sing becik bakal Dakpisah saka sing ala.

²³ Aku bakal ngangkat pangon dadi ratuné, kaya Dawud abdi-Ku. Pangon sing bakal ngrumati wedhus-wedhus-Ku.

²⁴ Aku, Pangéran, bakal jumeneng dadi Allahé, lan bakal ana ratu kaya abdi-Ku Dawud sing bakal mrenata. Mengkono dhawuh-Ku.

²⁵ Aku bakal nganakaké prejanjian karo umat-Ku sing nanggung yèn umat-Ku bakal urip ayem tentrem. Sakèhé kéwan galak ing tanah kéné bakal Daksirnakaké, nganti wedhus-wedhus-Ku uripé ana ing pangonan krasa aman, lan padha bisa turu ana ing alas.

²⁶ Wedhus-wedhus-Ku mau bakal Dakberkahi lan Dakpapanaké ing sakubengé gunung-Ku sing suci. Ana ing kono bakal padha Dakberkahi, Dakparingi udan ing mangsané.

²⁷ Wit-witané bakal metokaké woh, palemahané bakal ngasilaké panèn, lan angger wong bakal urip kanthi tentrem lan ayem ana ing omahé dhéwé-dhéwé. Samasa blengguné wis Dakpedhot lan umat-Ku wis Dakluwari saka tangané wong-wong sing ndadèkaké baturtukon, ing kono umat-Ku bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

²⁸ Umat-Ku bakal ora dijarah-rayah menèh déning para wong kapis, sarta ora dipatèni lan dimangsa déning kéwan galak. Uripé bakal tentrem-rahayu lan ora ana wong sing bakal ngganggu menèh.

²⁹ Palemahané bakal Dakgawé subur, lan ing tanah kono bakal ora ana paceklik menèh. Bangsa-bangsa liya bakal padha lèrèn enggoné moyoki umat-Ku.

³⁰ Saben wong bakal ngerti yèn Aku piyambak sing dadi tetamèngé, lan wong-wong kuwi umat kagungan-Ku. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

³¹ Hé para wedhus-Ku, pepanthan ngongonan-Ku. Kowé kuwi umat-Ku, lan Aku iki Allahmu. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

35 ¹ Pangéran ngandika marang aku, ² "Yéhezkièl! Wartakna marang tanah Édom;

³ kandhakna karo wong Édom yèn Aku, Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Aku iki mungsuhmu, hé pegunungan Édom! Kowé bakal Dakdadèkaké tanah sing sepi mamring.

⁴ Kutha-kuthamu bakal Dakdadèkaké jugrugan, lan tanahmu bakal suwung. Yèn wis mengkono kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁵ Kowé kuwi mungsuhé Israèl turun-temurun, lan nalika Israèl kaukum merga saka dosa-dosané akèh wong Israèl sing kokpatèni.

⁶ Mulané, demi gesang-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, kowé bakal Dakukum pati, lan kowé bakal ora bisa oncat. Kowé wis ngwutahaké getih, mulané getihmu bakal kawutahaké.

⁷ Wilayah pegunungané Édom bakal Dakgawé sepi mamring, lan angger wong sing liwat kono bakal Dakpatèni.

⁸ Pegunungané Édom bakal Dakkebaki bangké, semono uga punthuk-punthuk lan lembah-lembah bakal kebak jisimé wong sing padha mati ing peprangan.

⁹ Tanah Édom bakal Dakdadèkaké ara-ara samun ing selawas-lawasé, lan ora ana wong sing bakal gelem manggon ing kutha-kuthané menèh. Mulané kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹⁰ Kowé padha kandha yèn bangsa Yéhuda lan bangsa Israèl lan tanah-tanahé kuwi duwèkmu lan karo-karoné

arep kokkwasani, senajan kowé ngerti yèn Aku iki Allahé Yéhuda lan Israèl.

¹¹ Mulané demi gesang-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, kowé bakal Dakwales merga kowé wis muring, mèri, lan sengit karo umat-Ku. Umat-Ku bakal ngerti yèn kowé Dakukum merga saka penggawému.

¹² Lan kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran, sing midhanget sakèhing pangala-ala, sing kokucapaké marang gunung-gunungé Israèl, yakuwi gunung-gunung sing wis dadi sepi mamring lan diulungaké minangka panganmu.

¹³ Aku iya miyarsakaké enggonmu nyuwara sora lan angkuh nyenyamah asma-Ku.

¹⁴ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika menèh mengkéné: Kowé bakal Dakdadèkaké sepi mamring lan wong salumahing bumi bakal padha mèlu bungah samasa kowé Dakrubuhaké.

¹⁵ Padha dhèk kowé bungah nalika Israèl, umat kagungan-Ku, Daktumpes. Mangka kowé iya bakal Dakgawé mengkono. Gunung-gunungé Séir, semono uga tanah Édom kabèh, bakal

dadi ara-ara samun, nganti angger wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran."

36¹ Pangandikané Pangéran marang aku, "Yéhezkièl, medhara wangsit marang gunung-gunungé Israèl, tuturana supaya padha ngrungokaké pangandika-Ku.

² Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang gunung-gunung mau, 'Para mungsuhé Israèl padha seneng nyawang kasangsarané Israèl, sarta padha muni: Gunung-gunung kuwi duwèk kita!'

³ Mulané mecaa lan wartakna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, yèn samasa para bangsa ing sakiwa-tengené Israèl padha nelukaké Israèl lan njarah-rayah gunung-gunungé Israèl, wong-wong mau padha ngina Israèl.

⁴ Mulané rungokna pangandika-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, 'Hé gunung-gunung lan punthuk-punthuk, kali-kali lan lembah-lembah, sarta désa-désa sing dadi reruntuhan lan kutha-kutha sing suwung sawisé dijarah-rayah lan digawé pepoyokan déning bangsa-bangsa ing sakubengé.

⁵ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika karo duka marang para bangsa sakubengé Israèl, luwih-luwih karo Édom. Kalawan bungah lan angkuh enggoné nelukaké tanah kagungan-Ku sarta padha ngebèki pangonan-pangonan-Ku.

⁶ Mulané mecaa marang Israèl, kandhaa karo gunung-gunungé, punthuk-punthuké, kali-kaliné lan lembah-lembahé, pangandika-Ku sing Dakwedharaké sajroning bentèring penggalih-Ku bab carané bangsa-bangsa mau mirangaké lan ngasoraké umat-Ku Israèl.

⁷ Demi nama-Ku, Pangéran Kang Mahakwasa, bangsa-bangsa sakubengé Israèl bakal Dakasoraké.

⁸ Nanging ana ing gunung-gunungé Israèl wit-witan bakal tuwuh menèh metokaké godhong lan woh kanggo umat-Ku Israèl. Ora suwé menèh kowé bakal bali menyang tanahmu dhéwé.

⁹ Aku bakal ngayomi kowé lan palemahanmu bakal digarap sarta disebari wiji menèh.

¹⁰ Cacahmu bakal Dakgawé saya tambah akèh, lan kowé bakal padha

manggon ana ing kutha-kutha tilas jugruga sing kabangun menèh.

¹¹ Wong lan kéwan bakal Dakgawé bebranahan, lan bakal wuwuh akèh. Cacahé bakal ngungkuli sing uwis-uwis, lan kowé bakal padha duwé anak akèh. Kowé bakal padha manggon ing pomahanmu kaya sing uwis-uwis sarta katentremanmu bakal ngungkuli jaman-jaman kepungkur. Mula kowé bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹² Kaya mengkono carané enggon-Ku bakal mbalèkaké umat-Ku Israèl menyang papan padunungané menèh. Tanah kuwi bakal dadi duwèkmu menèh lan anak-turunmu bakal ora ngalami mati kaliren selawas-lawasé.'

¹³ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, 'Pancèn bener kandhané wong menawa tanah iki diarani nyirnakaké bangsa sing manggon ana ing kono.

¹⁴ Nanging saiki tanah kéné bakal ora njalari patiné anak-anaké bangsa iki. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika mengkono.

¹⁵ Wong-wong bakal ora ngrasani ala menèh karo bangsa iki, utawa nacad lan moyoki umat-Ku. Tanah iki bakal ora

nyirnakaké umat-Ku lan anak-anaké.
Mengkono pagandakané Pangéran Kang
Mahakwasa.”

¹⁶ Pangandakané Pangéran marang aku
mengkéné,

¹⁷ "Yéhezkièl! Nalika padha manggon
ana ing tanahé, Israèl gawé najisé tanah
mau merga solah-tingkahé. Kelakuané
ana ing ngarsa-Ku kaya déné najisé
wong wadon sing lagi nggarap sari.

¹⁸ Mulané padha Dakdhawahi
paukuman-Ku merga enggoné padha
gawé pepati, sarta merga enggoné
nyembah brahala, nganti padha gawé
najisé tanah kono.

¹⁹ Merga saka tingkah-lakuné sing
mengkono mau Israèl Dakdhawahi
paukuman sarta Daksebar menyang
tanah manca.

²⁰ Menyanga ngendi waé parané, wong-
wong kuwi mirang-mirangaké asma-Ku,
merga saben wong banjur muni, 'Wong-
wong kuwi padha ditundhung saka tanah
sing diparingaké déning Allahé.'

²¹ Mulané Aku gerah ing penggalih,
merga asma-Ku kang suci dinajisaké
déning wong Israèl ana ing satengahé
bangsa-bangsa sing padha ditekani.

²² Mulané Aku Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang wong-wong kuwi lan pangandika iki kandhakna, 'Ora merga saka kowé, Israèl, enggon-Ku tumindak kuwi, nanging merga saka asma-Ku kang suci, sing koknajisaké ana ing satengahé para bangsa sing padha koktekani.

²³ Aku bakal nucèkaké asma-Ku kang luhur sing wis koknajisaké ana ing satengahé para bangsa mau. Mulané para bangsa bakal padha ngerti, yèn Aku iki Pangéran. Aku Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika. Aku bakal ngetingalaké marang para bangsa yèn Aku iki Allah kang mahasuci.

²⁴ Kowé bakal Dakpundhut saka saben bangsa lan negara, Dakulihaké menyang tanahmu dhéwé.

²⁵ Sabanjuré kowé bakal Dakkepyuri banyu bening kanggo ngresiki sakèhing brahala lan penggawému sing gawé najismu.

²⁶ Kowé bakal Dakparingi ati anyar lan roh anyar ana ing sajroning batinmu. Atimu sing wangkot lan atos kaya watu bakal Daksingkiraké lan kowé bakal Dakparingi ati sing mbangun-turut.

²⁷ Roh-Ku bakal Dakparingaké supaya dumunung ana ing batinmu lan Aku bakal ndadèkaké kowé padha urip manut sakèhing dhawuh-Ku lan tansah netepi prenatal-prenatan-Ku.

²⁸ Sawisé mengkono kowé bakal manggon ana ing tanah sing Dakparingaké marang para leluhurmu. Kowé bakal padha dadi umat-Ku lan Aku dadi Allahmu.

²⁹ Kowé bakal Dakluwari saka sakèhé dosa lan najismu. Aku bakal ndhawuhaké supaya panènmu gandum metu nganti turah-turah, nganti kowé ora bakal ngalami paceklik menèh.

³⁰ Pametuné woh-wohanmu bakal Dakgawé akèh, semono uga pametuné palemahanmu, mula bakal ora ana paceklik menèh sing mirang-mirangaké kowé ana ing satengahé para bangsa.

³¹ Kowé bakal tansah kèlingan karo tingkah-lakumu sing ala, lan sakèhé panerakmu, nganti kowé bakal padha éwa karo awakmu dhéwé merga saka dosa-dosa lan kanisthan sing wis koklakoni.

³² Israèl, ngertia yèn pendamel-Ku kuwi mau kabèh ora merga kowé,

nanging supaya kowé padha rumangsa isin lan wirang marang sakèhé piala lan kanisthan sing wis koklakoni.

Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika."

³³ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, "Menawa kowé wis Dakresiki saka sakèhé dosa-dosamu, kowé bakal Dakparengaké ngenggoni kutha-kuthamu menèh lan mbangun reruntuhané.

³⁴ Saben wong sing tau liwat ing palemahanmu padha weruh enggoné bera lan kethukulan rerungkudan. Nanging kowé bakal Dakparengaké nggarap palemahanmu menèh.

³⁵ Saben wong ngrasani yèn lemah sing biyèn kaya alas kuwi saiki dadi kaya petamanan Éden. Mengkono uga kutha-kutha sing biyèn dijugrugaké, dirampog lan rupa jugrugan, saiki wis dienggoni lan ditémbok mubeng.

³⁶ Déné kekarèné bangsa-bangsa sing isih urip bakal padha ngerti yèn Aku, Pangéran kwasa mbangun kutha sing rupa reruntuhan lan nanduri menèh palemahan sing mauné bera. Aku, Pangéran, janji, yèn bakal nindakaké

kuwi kabèh, lan ya mesthi kelakon mengkono."

³⁷ Pangandikané Pangéran marang aku, "Yéhezkièl, Aku ngersakaké supaya wong Israèl sepisan menèh nyuwun tulung marang Aku, mula Aku bakal nambahi cacahé, nganti dadi kaya pepanthané wedhus gèmbèl.

³⁸ Kutha-kutha sing mauné rupa jugruga bakal bali kebak wong menèh, kaya dhèk biyèn kutha kuwi kebak wedhus gèmbèl sing dienggo kurban ing dina riaya. Ing kono bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran."

37 ¹ Aku banjur dikwaosi déning Rohé Allah, sing ngangkat lan mapanaké aku ana ing lembah, sing kebak balung.

² Aku diirid ngubengi lembah mau; aku weruh saiba akèhé balung sing ana ing kono, mangka balung-balung mau padha garing banget.

³ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Hé Yéhezkièl, apa balung-balung kuwi bisa urip menèh?" Atur wangsulanku, "Dhuh Allah, namung Paduka piyambak ingkang pirsal!"

⁴ Pangandikané Pangéran, "Medhara wangsit marang balung-balung kuwi. Balung-balung sing garing kuwi kandhanana supaya ngrungokaké pangandikané Pangéran.

⁵ Kandhaa yèn Aku Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Kowé bakal Dakparingi ambekan lan bali urip menèh.

⁶ Kowé bakal Dakparingi otot lan daging, sarta Daktutupi kulit. Kowé bakal Dakparingi ambekan supaya bali urip menèh. Supaya kowé ngerti yèn Aku iki Pangéran."

⁷ Aku banjur medhar wangsit kaya sing didhawuhaké. Nalika aku lagi guneman, aku krungu swara pating kropyak, lan balung-balung mau padha nglumpuk dadi siji.

⁸ Aku ndeleng balung-balung mau enggoné katutup ing otot, banjur daging lan wekasané katutup ing kulit, nanging durung padha ambekan.

⁹ Gusti Allah banjur ngandika marang aku, "Hé Yéhezkièl, medhara wangsit marang angin. Kandhaa marang angin yèn didhawuhi Pangéran teka saka kéblat papat lan nyebula ambekan ana

ing badan-badan sing mati kuwi, supaya padha urip menèh."

¹⁰ Aku banjur medhar wangsit kaya sing didhawuhaké Gusti Allah marang aku. Badan-badan mau banjur padha wiwit ambekan, nganti padha urip menèh lan padha ngadeg. Cacahé akèh banget, nganti cukup saupama kadadèkna tentara.

¹¹ Pangandikané Pangéran marang aku, "Yéhezkièl, umat Israèl ora béda karo balung-balung kuwi. Wong-wong mau padha muni dhéwé yèn balungé wis dadi garing, wis padha ora duwé pengarep-arep lan bakal sirna.

¹² Mulané medhara wangsit marang umat-Ku Israèl, kandhanana, yèn Aku Pangéran Kang Mahakwasa bakal mbukak kubur-kuburé. Wong-wong bakal padha Daktangèkaké sarta Dakirid bali menyang tanah Israèl.

¹³ Yèn kubur-kuburé Dakbukak lan padha Daktangèkaké, ing kono bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran.

¹⁴ Roh-Ku bakal Dakparingaké ana ing njeroné, mula bakal padha urip menèh lan bakal Dakbalèkaké menyang tanahé dhéwé. Ing kono wong-wong mau bakal

ngerti yèn Aku iki Pangéran. Aku wis janji bakal nindakaké kuwi mau kabèh lan bakal kelakon. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁵ Pangéran ngandika menèh marang aku,

¹⁶ "Yéhezkièl, kowé njupuka kayu lan tulisana mengkéné: 'Kraton Yéhuda'. Nuli njupuka kayu siji menèh, tulisana: 'Kraton Israèl'.

¹⁷ Pucuké kayu sing siji gathukna karo bongkoté sing sijiné; panggonané gathukané mau cekelen, mula kayu loro mau katon kaya kayu siji sing wutuh.

¹⁸ Yèn wong-wong padha takon karo kowé apa tegesé kuwi mau,

¹⁹ padha kandhanana yèn Aku Pangéran Kang Mahakwasa, Aku bakal mundhut kayu sing mrelambangaké Israèl lan kayu sing mrelambangaké Yéhuda, karo-karoné bakal Dakdadèkaké kayu siji lan Dakasta dadi siji bebarengan.

²⁰ Kayu loro kuwi cekelen lan tuduhna marang wong-wong supaya padha weruh.

²¹ Wong-wong mau banjur kandhanana yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa bakal nimbali para wong Israèl saka

satengahé bangsa-bangsa sing ditekani, banjur dikempalaké lan diirid bali menyang tanahé dhéwé.

²² Wong-wong mau bakal Dakdadèkaké bangsa siji ana ing tanahé, ana ing gunung-gunungé Israèl. Bakal padha dierèh déning raja siji, lan bakal ora kapisah dadi bangsa loro utawa kapecah dadi kraton loro.

²³ Bangsa mau bakal ora najisaké awaké menèh nganggo brahala lan reca-reca sing njijiki, lan srana pialané. Wong-wong bakal Dakluwari saka sakèhé dosané sing njalari padha nyingkur Aku. Umat mau bakal lestari, nganti bakal padha dadi umat-Ku lan Aku bakal dadi Allahé.

²⁴ Wong kaya abdi-Ku Dawud bakal dadi rajané. Iya mung raja kuwi sing bakal ngerèh, lan sabangsa kabèh bakal padha netepi pepakon-pepakon-Ku kalawan setya.

²⁵ Umat mau bakal padha manggon ana ing tanah sing Dakparingaké marang Yakub, abdi-Ku; tanah sing dienggoni déning para leluhuré. Ana ing kono umat-Ku bakal padha manggon ing selawas-lawasé, mengkono uga

anak-anaké turun-temurun, bakal padha dierèh déning raja, kaya abdi-Ku Dawud, ing selawas-lawasé.

²⁶ Aku bakal damel prejanjian karo wong-wong mau lan nekakaké katentreman. Wong-wong mau bakal padha Dakslametaké sarta cacahé bakal Dakgawé akèh banget. Pedaleman-Ku bakal Dakyasa menèh lan bakal ngadeg selawasé ana ing kono.

²⁷ Aku bakal ana ing satengahé, jumeneng dadi Allahé lan wong-wong bakal dadi umat-Ku.

²⁸ Sarèhné Pedaleman-Ku ana ing satengahé umat-Ku ing selawasé, mulané para bangsa bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran, sing wis milih Israèl dadi umat kagungan-Ku piyambak."

38 ¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné,

² "Yéhezkièl, medhara wangsit kanggo Gog maharaja ing Mèsèkh lan Tubal ing tanah Magog.

³ Wartakna lan kandhanana yèn Aku, Pangéran Kang Mahakwasa iki mungsuhé.

⁴ Kowé bakal Dakgèrèd nganggo tali ing irungmu lan Dakbekta metu bebarengan karo pasukan-pasukané. Tentarané jaranan sing padha nganggo pakéan seragam kuwi cacahé akèh banget, lan saben prejurit sikep gegaman pedhang lan tamèng.

⁵ Wong saka Pèrsia, Sudan lan Libia padha mèlu lan wong mau kabèh padha nganggo tropong karo tamèng.

⁶ Sakèhé wong ing tanah-tanah Gomèr lan Bèt-Togarma ing sisih Lor sing padha ahli perang, kabèh padha dadi balané, mengkono uga wong akèh saka negara-negara liyané.

⁷ Kandhanana supaya wong-wong kuwi siap, mengkono uga tentarané supaya siyaga maju ing perang.

⁸ Sawisé sawetara lawas bakal Dakdhawuhi nglurug perang menyang tanah panggonané bangsa sing diklumpukaké saka ing antarané bangsa-bangsa, sarta urip tentrem tanpa ngalami peprangan. Gog bakal jumedhul nyerbu ing gunung-gunungé Israèl, sing wis lawas suwung lan sepi mamring, nanging saiki dienggoni menèh déning bangsa sing urip tentrem.

⁹ Gog karo tentarané sarta bangsa-bangsa sing mèlu mbantu bakal padha nyerbu kaya prahara lan ngebyuk ing tanah kono, nganti tanah mau kaya ketutupan ing méga."

¹⁰ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa marang Gog mengkéné, "Ing dina kuwi kowé bakal ngrancang prekara sing ala.

¹¹ Kowé gawé keputusan arep nyerbu tanah sing penduduké urip kanthi tentrem, ana ing kutha-kutha sing tanpa bètèng lan ora dijaga.

¹² Wong sing padha manggon ing kutha tilas gempuran mau arep kokjarah-rayah. Kuwi umat sing kaklumpukaké saka ing satengahé bangsa-bangsa, lan saiki wis padha duwé ingon-ingon lan palemahan sarta manggon ana ing pusering bumi.

¹³ Wong-wong Syéba, Dédan lan wong-wong sing padha dedagangan karo wong-wong mau saka tanah Spanyol bakal padha nakoni kowé, 'Yagéné kowé nglumpukaké tentara kanggo nempuh perang umat kuwi lan njarah-rayah barang darbèké, slaka, mas-masan,

raja-kaya lan barang darbèké, banjur kokangkat lunga?"

¹⁴ Pangéran Kang Mahakwasa banjur ngutus aku marani Gog, ngandhakaké dhawuhé Pangéran mengkéné, "Nalika umat-Ku Israèl lagi manggon kalawan tentrem, kowé teka terus nyerbu.

¹⁵ Dhèk semono kowé bakal budhal saka panggonanmu ing tebing Lor nggawa tentara akèh lan kuwat, prejurit-prejurit jaranan sing asalé saka bangsa pirang-pirang.

¹⁶ Kowé arep nyerang umat-Ku kaya prahara sing nyapu resik tanah kono. Yèn wis tekan mangsané Aku bakal ngutus kowé nyerbu tanah-Ku, supaya para bangsa padha ngerti sapa Aku iki. Aku bakal ngetingalaké kasucèn-Ku srana pendamel-Ku lantaran kowé.

¹⁷ Ya kowé kuwi wongé sing Daksebut dhèk jaman-jaman sing wis kepungkur lantaran para abdi-Ku, para nabiné Israèl, yèn mbésuk Aku bakal nekakaké wong sing perang nglawan Israèl. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

¹⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Ing wektu kuwi, samasa

Gog nyerbu marang Israèl, Aku bakal duka banget.

¹⁹ Sajroning bentèré duka-Ku Aku bakal nekakaké lindhu gedhé ing tanah Israèl.

²⁰ Saben iwak, manuk lan kéwan gedhé-cilik lan saben wong ing salumahé bumi bakal padha gemeter ana ing ngarsa-Ku. Gunung-gunung bakal padha jugrug, pèrèng-pèrèngé karang bakal padha longsor lan témbok-témbok bakal padha ambruk.

²¹ Aku bakal nekakaké pagiris gedhé marang Gog wujud kasangsaran warna-warna. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika. Para prejurité Gog bakal patèn-patènan dhéwé, sing siji nempuh sijiné nganggo pedhang.

²² Gog bakal Dakukum nganggo pageblug lan pepati. Banjir bandhang lan udan bebarengan karo geni lan lirang bakal kaesokaké marang wong mau lan tentarané sarta bangsa-bangsa sing dadi balané.

²³ Srana mengkono Aku bakal ngetingalaké marang para bangsa kamulyan-Ku lan kasucèn-Ku. Para bangsa bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran."

39 ¹Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, "Hé Yéhezkièl, medhara wangsit kanggo Gog, maharajané bangsa-bangsa ing Mèsèkh lan Tubal, aturana yèn Aku iki mungsuhé.

²Raja mau bakal Dakingeraké adhepé lan Daktuntun saka tanah adoh ing sisih Lor menyang gunung-gunungé Israèl.

³Tangané kiwa bakal Dakgebag, nganti gendhéwané bakal tiba, lan panahé bakal mrucut saka tangané tengen.

⁴Gog lan tentarané, sarta bangsa-bangsa sing rujuk karo raja mau bakal tiwas ana ing gunung-gunungé Israèl, lan jisimé bakal dadi pakané manuk-manuk lan kéwan galak.

⁵Wong-wong mau bakal padha mati ana ing ara-ara. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika.

⁶Aku bakal nekakaké geni sing ngobong tanah Magog lan tanah-tanah sauruté pesisir sing dienggoni déning wong-wong sing saiki padha urip kanthi ayem tentrem. Lan saben wong bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran.

⁷Sarta Aku bakal nedahaké asma-Ku sing suci ana ing satengahé umat-Ku Israèl, lan Aku bakal ora marengaké

menèh asma-Ku sing suci dinajisaké, supaya para bangsa padha sumurup, yèn Aku iki Pangéran, Allahé Israèl kang mahasuci."

⁸ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Apa sing Dakngandikakaké iki bakal kelakon.

⁹ Wong-wong sing padha manggon ana ing kutha-kuthané Israèl bakal padha metu sarta bakal padha nglumpukaké sakèhé gegaman sing ditinggal déning Gog dienggo urub-urub. Tamèng, gendhéwa, panah, tumbak lan gada bakal dienggo gawé dadèn geni, sarta nganti pitung taun lawasé bakal padha ora mbutuhaké kayu kanggo urub-urub.

¹⁰ Sarta padha ora prelu golèk kayu ana ing alas utawa negor wit, merga gegaman-gegaman saka kayu sing kanggo perang mau cukup kanggo gegenèn. Wong Israèl bakal padha gentèn njarah-rayah wong-wong sing biyèn padha njarah-rayah awaké dhéwé. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Samasa kuwi kabèh wis kelakon, Aku bakal maringi papan kanggo ngubur

Gog ana ing Israèl, yakuwi ana ing Lembah Penyabangan, ing sawétané Segara Mati. Gog lan wadyabalané bakal kakubur ana ing kana, lan lembah mau bakal karan 'Lembah Tentarané Gog'.

¹² Wong-wong Israèl bakal ngubur jisim-jisim mau lawasé pitung sasi, yakuwi lawasé enggoné nucèkaké tanah mau menèh supaya ora najis.

¹³ Saben wong ing tanah kono bakal ngréwangi ngubur jisim-jisim mau, lan sing padha ngubur bakal nampa ganjaran ing dina kemenangan-Ku. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing ngandika.

¹⁴ Sawisé kliwat pitung sasi, bakal ana wong-wong sing kapilih mider nitipriksa mbokmenawa isih ana jisim sing kliwatan, iya banjur bakal dikubur, supaya tanah kono bali dadi suci menèh.

¹⁵ Sajroné munggah-mudhun ndlajahi tanah mau, samasa nemokaké balung manungsa banjur kudu diwènèhi tandha ing sisihé, supaya para tukang kubur bisa weruh, lan ngubur balung-balung mau ana ing Lembah Tentarané Gog.

¹⁶ (Ing sacedhaké kono bakal ana kutha sing karan Hamona.) Kaya mengkono

enggoné bakal padha nucèkaké tanah Israèl."

¹⁷ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang aku mengkéné, "Yéhezkièl, manuk-manuk lan kéwan galak saka ngendi-endi padha undangan, konen teka mangan kurban sing Dakcawisaké. Pésta gedhèn bakal dianakaké ana ing gunung-gunungé Israèl. Ana ing kono bakal padha mangan daging lan ngombé getih.

¹⁸ Kéwan-kéwan mau bakal padha mangan dagingé para prejurit lan ngombé getihé para raja ing bumi, sing bakal padha kasembelèh kaya wedhus lanang, utawa cempé, utawa wedhus jawa utawa sapi lemon.

¹⁹ Yèn wong-wong mau wis Daksembelèh kaya kurban, manuk-manuk lan kéwan-kéwan alasan bakal padha mangan daging nganti wareg lan ngombé getih nganti mendem.

²⁰ Enggoné padha pésta bakal nganti sawaréagé, mangan jaran, sing nunggangi, lan para prejurit liyané. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa kang ngandika."

²¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku bakal ngetingalaké kamulyan-Ku marang para bangsa sarta Aku bakal nedahaké enggon-Ku ngagem pangwasa-Ku kanggo nindakaké keputusan-Ku.

²² Mula umat Israèl wiwit dina kuwi bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran Allahé.

²³ Sarta para bangsa bakal padha ngerti yèn bangsa Israèl enggoné kabuwang kuwi merga saka dosa-dosané marang Aku. Mulané padha Dakungkuraké, lan Dakulungaké marang para mungsuhé, supaya padha dipatèni ana ing peprangan.

²⁴ Wong-wong mau padha Dakukum timbang karo kaluputan lan pialané, sarta banjur Daksingkur."

²⁵ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa menèh mengkéné, "Nanging saiki Aku bakal maringi piwelas karo anak-turuné Yakub, yakuwi umat Israèl lan Dakdadèkaké bangsa sing makmur. Aku bakal njagi kasucèné asma-Ku.

²⁶ Samasa wis bali manggon ing tanahé kono kanthi tentrem, mangka ora ana sing ngancam, wong-wong mau bakal

padha lali karo kwirangané lan sakèhé tindaké sing ora setya karo Aku.

²⁷Supaya Aku bisa nélakaké kasucèn-Ku marang para bangsa, mula bangsa Israèl Dakirid bali saka satengahé para bangsa sing nyatru Israèl.

²⁸Mula umat-Ku bakal ngerti yèn Aku iki Pangéran Allahé. Enggoné ngerti mau merga Aku sing mbuwang lan Aku dhéwé sing nglumpukaké lan ngirid bali, mulih menyang tanahé dhéwé, nganti siji waé ora ana sing kari.

²⁹Roh-Ku bakal Dakesokaké marang umat-Ku Israèl lan ora bakal Daksingkur menèh. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa kang ngandika."

40¹Nalika sasi anyar, dinané sing kasepuluh, taun kaping selawéné enggonku padha ana ing pembuwangan, lan taun kaping patbelasé ambruké Yérusalèm, aku dikwaosi déning Rohé Pangéran, lan aku kaangkat kabekta lunga.

²Ing sajroning wahyu aku kabekta déning Allah menyang tanah Israèl, kapapanaké ing gunung sing dhuwur banget. Ing ngarepku aku weruh ana gedhong-gedhong sing mèmper kutha.

³ Aku divedhakaké, banjur weruh ana wong lanang mencorong kaya swasa. Wong mau ngadeg ing gapura nyekeli ukuran saka léna, lan ukuran wujud teken.

⁴ Wong lanang mau ngandikani aku mengkéné, "Hé Yéhezièl, tamatna, rungokna lan waspadakna apa sing bakal Daktedhaké marang kowé, merga yakuwi preluné enggonmu kabekta mréné. Kabèh sing kokdeleng kuwi critakna karo wong Israèl."

⁵ Aku weruh Pedalemané Allah, dikubengi témbok. Wong lanang mau njupuk teken ukurané sing dawané telung mèter, banjur ngukur témboké. Témbok mau dhuwuré telung mèter lan kandelé telung mèter.

⁶ Sawisé mengkono wong lanang mau banjur menyang gapura sing madhep mengétan, munggah ing undhak-undhakan. Satekané ing ndhuwur banjur ngukur ambané lawangé. Ketemu telung mèter.

⁷ Ing sanjabané lawang mau ana èmpèrané, ing kiwa-tengené ana kamaré pejagan telu-telu. Saben kamar mau pesagi, telung mèter ping telung mèter,

lan témbok singgetan antarané kamar siji karo sijiné kandelé loro setengah mèter. Sanjabané kamar jaga ana lurung sing dawané telung mèter anjog ing kamar gedhé. Kamar gedhé mau ngadhepaké Pedalemané Allah. Kamar gedhé iya diukur. Ketemu jeroné patang mèter. Kuwi pungkasané lurung sing cedhak dhéwé karo Pedalemané Allah. Témboké lurung mau sing adoh dhéwé kandelé samèter.

⁸ (40:7)

⁹ (40:7)

¹⁰ (Kamar-kamar pejagan sing nèmpele lurung jembaré padhakabèh, lan kandelé témbok singgetané iya padha kabèh.)

¹¹ Wong lanang mau nuli ngukur ambané lurung sing ana ing gapura. Ketemu nem mèter, lan ambané ruangan antarané gapura karo gapura ana limang mèter.

¹² Ing ngarepé kamar pejagan ana témboké cendhèk, dhuwuré setengah mèter lan kandelé setengah mèter. (Kamar-kamar pejagan mau jembaré telu ping telung mèter pesagi.)

¹³ Wong mau banjur ngukur adohé témbok pejagan sing mburi dhéwé tekan

témboké kamar gedhé, ngliwati lurung, dawané rolas mèter setengah.

¹⁴Kamar sing gedhé, sing adoh dhéwé, ana lawangé sing anjog plataran. Kamar gedhé mau iya diukur, ambané sepuluh mèter.

¹⁵Dawané gapura saka sanjabané témbok tekan témboké kamar sing adoh dhéwé ana selawé mèter.

¹⁶Kamar-kamar mau témboké sing sisih njaba ana bolongan-bolongané cilik, mengkono uga ing témbok sisih njero, ing antarané kamar-kamar. Ing témbok-témbok sing sisih njero, sing ngadhepaké lurung ana ukir-ukiran wit-witan kurma.

¹⁷Wong lanang mau nuntun aku metu gapura menyang plataran. Nèmpèl ing témbok njaba ana kamaré telung puluh. Ing ngarepé kamar-kamar mau ana plataran cilik sing ditatani watu,

¹⁸ngubengi plataran sing amba. Plataran amba mau sing njaba luwih cendhèk ketimbang sing njero.

¹⁹Ing antarané plataran njaba lan njero ana gapurané. Wong lanang mau ngukur adohé gapura sing njaba karo sing njero, ketemu sèket mèter.

²⁰ Wong lanang mau banjur ngukur gapura sing ana ing sisih Lor, sing anjog ing plataran njaba.

²¹ Ing kéné iya ana lurung, lan ing kiwa-tengené ana kamaré pejagan telu-telu. Témbok-témboké singgetan lan kamaré kabèh ukurané padha kaya sing ana ing gapura sisih Wétan. Dawané gapura selawé mèter, ambané rolas setengah mèter.

²² Kamaré gedhé jendhélané lan ukir-ukirané wit-witan kurma padha karo sing ana ing gapura sisih Wétan. Ana undhak-undhakan pitu sing anjog ing gapura, lan kamaré gedhé ana ing pungkasané lurung, ngadhepaké plataran.

²³ Saka gapura ing sisih Lor mau, yèn wis nyabrang plataran, banjur ana gapura menèh, sing anjog ing plataran njero, kaya gapura sing ana ing sisih Wétan. Wong lanang mau ngukur dohé gapura siji karo sijiné.

²⁴ Sawisé mengkono, wong lanang mau banjur mbekta aku mengidul. Ing kono aku weruh ana gapura menèh. Gapura mau nuli diukur, ketemuné padha karo gapura liya-liyané.

²⁵ Ing kamar-kamaré gapura mau ana jendhéla-jendhélané padha kaya ing gapura-gapura liyané. Dawané gapura mau selawé mèter lan ambané rolas setengah mèter.

²⁶ Undhak-undhakané mrono ana pitu. Kamaré sing gedhé prenatalé iya ana ing pungkasan, ngadhepaké plataran. Ing témbok sing ngadhepaké lurung iya ana ukir-ukirané wit-witan kurma.

²⁷ Ing kono iya ana gapura sing anjog ing plataran. Wong lanang mau ngukur dohé tekan gapura sing kapindho, ketemu sèket mèter.

²⁸ Aku banjur digawa déning wong lanang mau metu gapura sisih Kidul menyang plataran njero. Gapurané diukur lan ketemu padha karo gapurané témbok sing njaba dhéwé.

²⁹ Kamar-kamaré pejagan, kamaré gedhé lan témbok-témboké singgetan gedhéné padha kabèh karo témbok-témbok sing ana ing gapura liya-liyané. Ing kamar-kamaré gapura iya ana jendhélané. Dawané gapura iya selawé mèter lan ambané rolas setengah mèter.

³⁰ (40:29)

³¹ Kamaré gedhé iya ngadhepaké plataran, lan témbok sing madhep menyang lurung iya ana ukir-ukirané wit-witan kurma. Ana undhak-undhakan wolu kanggo munggah menyang gapura mau.

³² Aku banjur digawa wong lanang mau metu gapura sisih Wétan menyang plataran njero. Gapurané diukur, padha gedhéné karo liya-liyané.

³³ Kamar-kamaré pejagan, kamaré gedhé lan témbok-témboké singgetan kabèh ukurané padha karo sing ana ing gapura liya-liyané. Kabèh kamar, semono uga kamaré gedhé, ana jendhélané. Dawané gapura mau kabèh selawé mèter lan ambané rolas setengah mèter.

³⁴ Kamaré gedhé ngadhepaké plataran njaba. Ing témbok sisihé lurung iya ana ukir-ukirané wit-witan kurma. Ana undhak-undhakan wolu kanggo munggah menyang gapura mau.

³⁵ Aku banjur digawa wong lanang mau menyang gapura sisih Lor. Gapurané diukur, lan kabèh padha ukurané karo gapura liya-liyané.

³⁶ Uga gapura iki ana kamar-kamaré pejagan, témbok-témboké njero dihias,

ana kamaré gedhé, ing kamar-kamar kabèh ana jendhélané. Dawané gapura kabèh selawé mèter lan ambané rolas setengah mèter.

³⁷ Kamaré gedhé ngadhepaké plataran. Témbok-témboké sing ana ing lurung ana ukirané wit-witan kurma. Ana undhak-undhakan wolu kanggo munggah menyang gapura mau.

³⁸ Ing plataran njaba ana gedhong cilik sing ditèmplèkaké ana ing gapura njero sisih Kidul. Gedhong mau ana lawangé menyang kamar gedhé sing madhep plataran, panggonané ngresiki balung-balungé kéwan sing diobong kanggo kurban.

³⁹ Ing kamar gedhé kono ana méjané papat; saben sisih loro-loro. Kéwan-kéwan sing arep dienggo kurban disembelèh ana ing méja-méja kono, ya sing arep kanggo kurban obongan, ya sing kanggo kurban panebusing dosa utawa kurban ngluwari ujar.

⁴⁰ Ing sanjabané kamar ana méjané papat padha, saben sisih lawang sing mlebu gapura Lor ana méjané loro.

⁴¹ Méjané kabèh cacahé wolu, yakuwi panggonané nyembelèh kéwan-kéwan

sing arep dienggo kurban. Sing papat ana ing njero kamar, papat liyané ana ing plataran njaba.

⁴² Méja papat sing ana ing gedhong cilik dienggo nyawisaké kurban sing arep diobong wutuhan. Méja mau kagawé saka watu tatahan. Dhuwuré setengah mèter, sisih ndhuwur pesagi, pitung puluh lima ping pitung puluh lima sèntimèter. Sakèhé piranti kanggo nyembelèh kéwan-kéwan sing arep dienggo kurban ana ing méja-méja mau.

⁴³ Ing sakubengé méja mau ana méja menèh sing ambané pitung puluh lima sèntimèter pesagi kanggo ndokokaké daging sing arep dienggo kurban.

⁴⁴ Aku banjur digawa wong lanang mau mlebu ing plataran njero. Ing plataran njero mau ana lawangané loro, sing siji madhep ngidul, ana ing sasisihé gapura Kidul, sijiné madhep ngalor, ana ing sasisihé gapura Lor.

⁴⁵ Wong mau kandha yèn kamar madhep ngidul kuwi kanggo para imam sing nindakaké peladosan ana ing Pedalemané Allah.

⁴⁶ Déné kamar sing madhep ngalor kanggo para imam sing leladi ana

ing mesbèh. Imam-imam kabèh mau anak-turuné Zadhok. Saka taler Lèwi ya mung turuné Zadhok kuwi sing diparengaké ngadhep marang Pangéran lan ngladosi Panjenengané.

⁴⁷ Wong lanang mau banjur ngukur plataran njero, ketemu sèket mèter pesagi. Pedalemané Allah dunungé ing sisih Kulon. Ing ngarepé ana mesbèhé.

⁴⁸ Aku banjur digawa mlebu kamar gedhé sing anjog ing Pedalemané Allah. Kamar mau diukur, ketemuné menjero loro setengah mèter lan ambané pitung mèter. Déné témbok ing kiwa-tengené kandelé karotengah mèter.

⁴⁹ Ing kono ana undhak-undhakan sing munggah menyang kamar gedhé mau, ambané sepuluh mèter lan menjeroné nem mèter. Panggonan mlebu mau ana sakané gedhé loro.

41 ¹ Aku banjur digawa mlebu ing kamar gedhé ing Pedalemané Allah kono. Wong mau banjur ngukur lurung sing anjog menyang Papan Kang Suci, ketemu dawané telung mèter,

² témboké kiwa-tengen kandelé loro setengah mèter, ambané limang mèter. Kamar gedhé mau nuli iya diukur,

ketemu dawané rong puluh mèter, lan ambané sepuluh mèter.

³ Wong lanang mau banjur mlebu ing kamar njero. Lurung sing anjog mrono diukur. Dawané samèter, ambané telung mèter lan témbok sing ana ing kiwa-tengené kandelé telu setengah mèter.

⁴ Kamaré diukur, ketemu dawa lan ambané sepuluh mèter pesagi. Wong lanang mau banjur kandha karo aku, "Iki Papan Kang Mahasuci."

⁵ Wong lanang mau ngukur kandelé témbok Pedalemané Allah sing njero, ketemu telung mèter. Nèmplèk ing sakubengé Pedalemané mau ana kamar-kamar sing ambané rong mèter.

⁶ Kamar-kamar mau digawé sungsun telung lapis. Saben lapis kamaré telung puluh. Témboké Pedaleman mau sing sisih njaba ora padha kandelé. Témbok lapisan ndhuwur luwih tipis ketimbang karo sing ana ing ngisoré, mula glogoré kamar-kamar lapisan kapindho lan katelu disangga déning témbok ngisoré.

⁷ Srana mengkono témboké Pedalemané Allah mau yèn disawang saka njaba katoné saka ngisor tekan ndhuwur

padha kandelé. Ing témboké Pedaleman sing sisih njaba ana undhak-undhakané loro sing jembar, kanggo munggah saka lapisan kamar-kamar sing ana ing ngisor menyang kamar-kamar sing ana ing lapisan tengah lan menyang lapisan sing ndhuwur dhéwé.

⁸Témboké njaba kamar-kamar mau kandelé loro setengah mèter. Pedalemané Allah mau ing sisih Lor ana lawangé menyang kamar-kamar, mengkono uga ing sisih Kidul. Aku iya weruh ing sakubengé Pedaleman mau ana térasé sing ambané loro setengah mèter. Téras mau dhuwuré saka jrambahé Pedaleman telung mèter, dadi téras mau rata karo jrambahé kamar-kamar, sing nèmplèk ing témboké Pedaleman. Ing antarané téras mau lan gedhongé para imam ana ruangan bukakan ngubengi Pedaleman, ambané sepuluh mèter.

⁹(41:8)

¹⁰(41:8)

¹¹(41:8)

¹²Ing sisih kuloné Pedalemané Allah ana gedhongé, dawané patang puluh lima mèter lan ambané telung puluh lima

mèter; kandelé témboké mubeng loro setengah mèter.

¹³ Wong lanang mau banjur ngukur Pedalemané Allah sing sisih njaba, dawané sèket mèter. Saka mburiné Pedalemané Allah tekan gedhong sing ana ing Kulon dhéwé dawané iya sèket mèter.

¹⁴ Ambané Pedaleman mau sing sisih ngarep, klebu ruang bukakan ing kiwa lan ing tengené, dawané iya sèket mèter.

¹⁵ (41-15a) Dawané gedhong uga diukur mengulon, klebu lurung-lurung sing ana ing sisih kiwa lan tengené, dawané iya sèket mèter. (41-15b) Ruangan gedhé sing kanggo mlebu ing Pedalemané Allah, Sasana Suci lan Sasana Mahasuci

¹⁶ kabèh dilapis nganggo kayu saka jrambah tekan jendhéla-jendhélané. Jendhéla-jendhéla mau kena ditutup saka ndhuwur.

¹⁷ Témboké Pedalemané Allah sing sisih njero dilapis nganggo ukir-ukiran,

¹⁸ ukiran kurma lan kéwan-kéwan nganggo swiwi. Ukiran kurma diseling ukiran kéwan, mengkono saterusé,

sakamar mubeng. Saben kéwan mau rainé loro,

¹⁹ rai sing siji madhep marang wit kurma sing sisih kéné, rai sijiné sing rupa singa, madhep ing wit kurma sing sisih kana. Kabèh témbok dihias nganggo ukir-ukiran kaya mengkono,

²⁰ saka jrambah tekan ndhuwuré lawang-lawang.

²¹ (41-21a) Saka-sakané lawang ing Pedalemané Allah kabèh pesagi. (41-21b) Ing sangarepé Sasana Mahasuci ana barang sing rupané kaya

²² mesbèh kayu. Dhuwuré siji setengah mèter, ambané samèter. Cagaké, dhasaré lan gebyogé kagawé saka kayu. Wong lanang mau kandha karo aku, "Iki méja sing ana ing ngarsané Pangéran."

²³ Ing pungkasané lurung sing anjog ing Sasana Suci ana lawangé, semono uga ing pungkasané lurung sing anjog ing Sasana Mahasuci.

²⁴ Saben lawang inebé loro, kusèn-kusèné ana ing tengah.

²⁵ Lawang-lawangé Sasana Suci karengga nganggo ukiran wit kurma lan kéwan nganggo swiwi kaukir ing kayuné, kaya ukir-ukiran sing ana ing

témbok-témboké. Lawang-lawang mau ing sisih njaba ndhuwuré ana téndhané kayu.

²⁶Kamar gedhé mau kiwa-tengen ana jendhélané, lan témbok-témboké direngga nganggo ukir-ukiran wit kurma.

42 ¹Aku banjur digawa wong lanang mau menyang plataran njaba, sisih loré Pedalemané Allah, menyang sawijining gedhong ora adoh saka Pedalemané Allah sing sisih Kulon.

²Gedhong mau dawané sèket mèter lan ambané selawé mèter.

³Ing sisihé gedhong mau ana plataran dawané sepuluh mèter lan ing sisih sijné ngadhepaké plataran Pedalemané Allah sing njaba. Gedhong mau sungsun telu. Sing ndhuwur mundur sethithik ketimbang ngisoré.

⁴Gedhong mau ing sisih Lor ana lurung sing ambané limang mèter lan dawané sèket mèter, déné lawang-lawangé mlebu ana ing sisih Lor.

⁵Kamar-kamar sing ana ing ndhuwur luwih ciyut ketimbang karo sing ana ing tengah karo sing ana ing ngisoré, merga digawé rada mundur.

⁶ Kamar-kamar sungsun telu mau presasat ana ing èmpèran lan ora kasangga déning cagak-cagak kaya gedhong-gedhong liyané ana ing plataran.

⁷ Témboké njaba kamar-kamar sing ana ing ngisor mau selawé mèter wutuh, nanging selawé mèter saterusé ana kamar-kamaré. Sungsun sing ndhuwur dhéwé kabèh ana kamar-kamaré, sadawané témbok gedhong.

⁸ (42:7)

⁹ Sangisoré kamar-kamar ing tingkat loro sing ana ing ndhuwur mau, wiwit saka pojoké gedhong sisih Wétan, ana dalan kanggo mlebu-metu menyang plataran njaba. Ing sisih kidulé Pedalemané Allah iya ana gedhong sing padha kaya kuwi, ora adoh saka sisih kuloné Pedaleman.

¹⁰ (42:9)

¹¹ Ing ngarepé kamar-kamar kono iya ana lurung padha kaya lurung sing ana ing gedhong sisih Lor. Ukurané kabèh padha, mengkono uga ngèngrèngan lan dalané kanggo mlebu-metu.

¹² Gedhong mau ing sisih Kidul, ing ngisoré lapisan kamar-kamar ana

lawangé, kaprenah ing pojok Wétan watesé témbok.

¹³ Wong mau kandha karo aku mengkéné, "Gedhong loro iki loro-loroné suci. Kuwi panggonané para imam sing tugas samasa padha mangan kurban sing suci dhéwé. Sarèhné kamar-kamar kuwi suci, mulané para imam padha nyèlèhaké kurban suci mau ana ing kono, kayata: kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa lan kurban dhendha.

¹⁴ Yèn imam-imam mau wis ngladosi ing Pedalemané Allah, mangka arep metu menyang plataran njaba, kudu nyopot sandhangan suci sing dienggo nalika ngladèni ana ing Pedalemané Allah, lan ninggal sandhangan mau ana ing kamar-kamar kono. Para imam mau kudu nguculi sandhangané sing suci sadurungé metu menyang plataran, panggonané umat padha nglumpuk."

¹⁵ Bareng wis rampung enggoné ngukur gedhong-gedhong lan platarané Pedalemané Allah, wong lanang mau banjur ngajak aku metu liwat gapura Wétan, sarta ngukur palemahan wewengkoné Pedalemané Allah.

¹⁶ Enggoné ngukur nganggo teken ukuran mau. Sing diukur dhisik sisih Wétan. Ketemu dawané 250 mèter.

¹⁷ Banjur ngukur sing sisih Lor, nuli sisih Kidul, lan sisih Kulon. Kabèh dawané padha yaiku 250 mèter.

¹⁸ (42:17)

¹⁹ (42:17)

²⁰ Mulané témbok, pager bumi sing ngubengi palemahan wewengkoné Pedalemané Allah kuwi, saben sisih dawané 250 mèter. Témbok mau kanggo misahaké papan sing suci karo sing ora suci.

43 ¹ Aku banjur dijak wong lanang mau menyang gapura sing madhep ngétan.

² Saka kono aku weruh ana pepadhang mblerengi muncul saka Wétan, yakuwi kamulyané Pangéran, Allahé Israèl. Banjur keprungu swarané Allah kaya jumleguré ombaking segara, lan bumi katon mencorong merga saka kamulyané.

³ Wahyu iki kaya sing dakdeleng nalika Pangéran rawuh numpes kutha Yérusalèm, lan kaya sing dakdeleng ana

ing sapinggiré Kali Kebar. Aku banjur niba mengkureb ing lemah.

⁴ Pepadhang sing mblerengi mau liwat metu gapura Wétan, mlebu ing Pedalemané Allah.

⁵ Aku banjur kaangkat déning Rohé Pangéran, kabekta menyang plataran njero. Ing kono aku weruh Pedalemané Allah kapenuhan^a ing kamulyané Pangéran.

⁶ Wong lanang mau ngadeg ing sandhingu, lan aku krungu Pangéran ngandika saka ing Pedaleman kono marang aku mengkéné,

⁷ "Yéhezkièl, iki dhampar-Ku, Aku bakal dedalem ana ing satengahé umat Israèl lan ngerèh umat mau. Umat kuwi lan raja-rajané bakal ora najisaké asma-Ku kang suci srana nyembah brahala utawa ngubur layon-layoné rajané ana ing papan kéné.

⁸ Raja-raja mau padha ngedegaké balungan omah lan kusèn-kusèné mèpèt karo balungan lan kusèn-kusèné Pedaleman-Ku, mula Pedaleman-Ku mung kapisah déning témbok karo omahé wong-wong mau. Asma-Ku kang

---

^akapenuhan: isi kebak.

suci dinajisaké nganggo penggawéné sing njijiki, mulané Aku duka banget, lan umat mau banjur Daktumpes.

⁹Saiki wong-wong kuwi kudu marèni enggoné nyembah brahala-brahala lan nyingkiraké jisimé raja-rajané. Yèn kuwi wis dilakoni, Aku bakal manggon ana ing satengahé umat mau selawas-lawasé."

¹⁰Pangéran ngandika menèh, "Yéhezkièl, umat Israèl kandhanana bab Pedalemané Allah iki, supaya padha nyinau tatarakité. Welèhna supaya padha kisinin merga dosa-dosa sing wis dilakoni.

¹¹Yèn wis padha ngakoni lan rumangsa isin bab penggawéné sing uwis-uwis, banjur terangna gambaré Pedalemané Allah kuwi; gambaré dalan sing kanggo mlebu lan metu, wanguné, penatané samubarang sing ana ing kono, prenatal-prenatal lan aturan-aturané. Kuwi kabèh tulisen kanggo wong-wong mau, supaya padha dingertèni, lan padha bisa nglakoni.

¹²Mengkéné bab angger-anggeré Pedalemané Allah mau. Sakèhé palemahan ing pucuké gunung iki kabèh disengker lan disucèkaké."

¹³ Ukurané mesbèh yèn diukur nganggo ukuran Pedalemané Allah kuwi mengkéné: Ing saubengé pondhasiné mesbèh ana kalèné, sing jeroné setengah mèter, ambané setengah mèter lan ana pinggirané, dhuwuré seprapat mèter.

¹⁴ Pérangané mesbèh sing cendhèk dhéwé dhuwuré saka dhasaré mesbèh semèter. Saka ing pinggiran ngisor tekan ing pinggiran ndhuwur rong mèter, lan pinggirané ambané setengah mèter. Déné pucak mesbèh, luwih ciyut setengah mèter ketimbang kubenging tengahé.

¹⁵ Pérangan sing ndhuwur, panggonan kanggo ngobong kurban, dhuwuré iya rong mèter. Pojoké mesbèh papat-papaté luwih dhuwur.

¹⁶ Panggonané ngobong kurban mau pesagi, saben sisih dawané nem mèter.

¹⁷ Pérangan sing tengah iya pesagi, saben sisih pitung mèter, ing njaba ana pinggirané, sing dhuwuré seprapat mèter. (Ambané kalèn seprapat mèter.) Undhak-undhakan sing kanggo munggah ing mesbèh ana ing sisih Wétan.

¹⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang aku mengkéné, "Yéhezkièl,

rungokna pangandika-Ku. Yèn mesbèhé wis rampung, resmèkna nganggo gawé kurban, getihé kéwan sing dienggo kurban mau pyur-pyurna ana ing kono.

¹⁹ Sing kepareng ngadhep lan ngladosi Aku mung imam-imam turuné Zadhok, saka klompok Lèwi waé. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sing dhawuh mengkono. Imam-imam kuwi wènèhana sapi lanang nom kanggo kurban panebusing dosa.

²⁰ Njupuka getihé sethithik, banjur lèlètna ing sunguné mesbèh papat pisan, sarta ing pojoké papat mubeng, karo pinggiré mubeng. Srana cara mengkono enggonmu nucèkaké mesbèh lan ngresmèkaké penganggoné.

²¹ Sabiné lanang sing dienggo kurban pangruwating dosa mau jupuken, banjur obongen ing panggonan sing wis katemtokaké, ing sanjabané wengkoné Pedalemané Allah.

²² Ésuké kowé njupuka wedhus jawa lanang sing tanpa cacad, gawénen kurban panebusing dosa. Mesbèhé banjur sucèkna nganggo getihé kéwan mau, kaya enggonmu nucèkaké nganggo getihé sapi.

²³Yèn wis rampung, banjur njupuka sapi lanang lan wedhus gèmbèl lanang enom siji, karo-karoné tanpa cacad,

²⁴banjur caosna marang Aku. Para imam bakal ngepyuri uyah lan ngobong kéwan-kéwan mau konjuk marang Aku.

²⁵Nganti pitung dina lawasé kowé saben dina kudu nyaosaké kurban wedhus jawa lanang siji, sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji, minangka kurban panebusing dosa. Kéwan-kéwan mau kudu tanpa cacad.

²⁶Pitung dina lawasé para imam enggoné kudu nucèkaké mesbèh sadurungé resmi kena dipigunakaké.

²⁷Yèn pitung dina mau wis puput, para imam kena miwiti saos kurban pangruwating dosa lan kurban keslametan kanggo umat Israèl. Ing kono Aku bakal rena penggalih-Ku marang kowé kabèh. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

44¹ Aku banjur digawa wong lanang mau menyang gapura njaba, sing papané ana ing pekarangané Pedalemané Allah sisih Wétan. Gapura mau mineb.

² Pangéran ngandika mengkéné marang aku, "Gapura kuwi bakal mineb terus lan ora bakal diengakaké ing selawasé. Wong ora kena liwat kéné, merga Aku, Pangéran Allahé Israèl wis mlebet miyos kéné. Mulané gapura iki kudu mineb terus.

³ Mung raja sing isih jumeneng, kena liwat metu kéné prelu mangan panganan suci ana ing ngarsa-Ku. Kuwi sing kena mlebu lan metu gapura kéné, liwat kamar gedhé sing njero."

⁴ Aku banjur digawa wong lanang mau menyang ngarepé Pedalemané Allah metu gapura Lor. Aku ndeleng Pedalemané Allah kapenuhan cahya sing mblerengi, sing nélakaké yèn Pangéran ana ing kono. Aku banjur mengkureb ing lemah,

⁵ banjur krungu Pangéran ngandika mengkéné marang aku, "Yéhezkièl, waspadakna apa sing kokdeleng lan kokrungu. Kowé arep Dakngandikani bab prenatal lan tatanan sing kudu ditindakaké ana ing Pedalemané Allah. Titènana wong sing kena mlebu-metu ing Pedalemané Allah kuwi wong sing

kepriyé, lan wong sing ora kena sing kepriyé.

⁶ Wong-wong Israèl sing padha mbrontak ora bakal Dakumbar nindakaké penggawéné sing nistha, merga Aku iki Pangéran Kang Mahakwasa.

⁷ Wong-wong mau wis padha najisaké Pedaleman-Ku, merga wis padha nglebokaké wong manca sing ora tetak, yakuwi wong sing padha ora mbangun-turut karo Aku. Wong-wong mau padha dililani mlebu ing wayahé kurban dhaharan, gaji lan getih kaunjukaké marang Aku. Mengkono mau enggoné umat-Ku padha mbubrah prejanjian-Ku, srana penggawé nistha, sing wis padha ditindakaké.

⁸ Umat-Ku ora njaga kasucèné tata-cara ing Pedaleman-Ku, malah padha ngangkat wong kapir nindakaké kewajiban ana ing Pasucèn-Ku, sing mesthiné kudu ditindakaké umat-Ku dhéwé.

⁹ Aku, Pangéran Kang Mahakwasa dhawuh, yèn wong manca sing ora tetak, lan wong sing mbaléla marang Aku, ora kena mlebu ing Pedaleman-Ku, senajan

wong manca sing manggon ana ing satengahé bangsa Israèl."

¹⁰ Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Wong Lèwi sing bebarengan karo wong Israèl liyané padha nyingkur Aku lan nyembah brahala bakal Dakukum.

¹¹ Wong-wong mau kena ngladosi Aku ana ing Pedalemané Allah, kayata jaga gapura, lan nglakoni pegawéan ana ing Pasucèn. Kena nyembelèh kéwan sing dikurbanaké déning umat minangka kurban obaran lan kurban sembelèhan, sarta kudu siaga ngladèni umat.

¹² Nanging sarèhné wis tau padha leladi nalika umat Israèl padha nyembah brahala, lan srana mengkono padha dadi jalarané akèh wong Israèl padha nyembah brahala, mulané Aku, Pangéran Kang Mahakwasa sumpah yèn wong-wong mau kudu diukum.

¹³ Wong-wong kuwi ora kena dadi imam sing ngladosi Aku, lan ora kena cedhak-cedhak karo barang-barang sing suci, lan uga ora kena mlebu ing Sasana Mahasuci. Kuwi minangka paukumané, merga saka kanisthan-kanisthan sing biyèn wis tau dilakoni.

¹⁴ Mulané wong-wong kuwi bakal Daktetepaké nglakoni pegawèan-pegawèan kasar sing prelu ana ing Pasucèn kono."

¹⁵ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Para imam saka taler Lèwi turuné Zadhok, kuwi kanthi setya leladi marang Aku ana ing Pedalemané Allah, nalika umat Israèl liya-liyané padha nyingkur Aku. Mulané imam-imam kuwi saiki kena ngladosi Aku lan kena sowan marek ing ngarsa-Ku nyaosaké gaji lan getihé kurban.

¹⁶ Mung wong-wong kuwi dhéwé sing kena mlebu ing Pedalemané Allah, ngladosi ing mesbèh lan nuntun pangibadah ing Pasucèn-Ku.

¹⁷ Yèn para imam mau padha mlebu ing plataran njero metu gapura, kudu padha nganggo sandhangan léna. Yèn pinuju padha nindakaké pegawéan ana ing plataran njero, ing Pedalemané Allah, ora kena nganggo sandhangan sing kagawé saka wulu wedhus.

¹⁸ Kudu nganggo serban léna lan clana léna sarta ora nganggo sabuk, supaya padha ora kringeten.

¹⁹ Sadurungé metu ing plataran njaba, panggonané umat kumpul, para imam mau kudu padha nyopot sandhangan sing dienggo nalika leladi ana ing Pasucèn, sarta ninggal sandhangan mau ana ing kamar-kamar suci. Enggoné kudu padha ganti sandhangan mau supaya aja gawé cilakané umat.

²⁰ Imam ora kena nyukur rambuté, nanging iya ora kena ngingu rambuté nganti gondrong. Dawané kudu mung sapantesé.

²¹ Para imam yèn arep mlebu ing plataran njero, sadurungé ora kena ngombé anggur apa waé.

²² Imam ora kena kawin karo randhané wong liya. Mung kena kawin karo wong wadon Israèl, prawan utawa randhané imam liya.

²³ Para imam kudu mulang umat-Ku, bédané suci karo ora suci, bédané sing najis karo sing ora najis.

²⁴ Yèn ana wong padu, para imam kudu gawé keputusan sing cocog karo dhawuh-Ku. Para imam kudu padha netepi dina-dina riaya sing Dakdhawuhaké miturut prenatal lan

tatanan sing wis Daktetepaké. Semono uga kudu padha nucèkaké dina Sabbath.

²⁵ Para imam ora kena najisaké badané merga nggepok jisim, kejaba yèn sing mati mau wong tuwané dhéwé utawa anaké dhéwé, seduluré dhéwé, utawa seduluré wadon sing durung omah-omah.

²⁶ Tekan mangsané, imam mau kudu ngentèni pitung dina.

²⁷ Sawisé mengkono banjur mlebu ing plataran njero Pedalemané Allah nyaosaké kurban pasucèn, supaya kena leladi menèh ing Pedalemané Allah. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

²⁸ Para imam kaparingan kalenggahané minangka pusaka, kaya déné pusaka sing kaparingaké marang umat Israèl, sing kudu diwarisaké turun-temurun. Imam ora kena duwé panduman lemah ana ing satengahé Israèl. Aku iki sing dadi pandumané.

²⁹ Sakèhé sesaosan, kurban pangruwating dosa lan kurban dhendha kuwi dadi pangané para imam, sarta wenang nampa saka wong Israèl samubarang sing kapilih kanggo Aku.

³⁰ Asilé panèn sing becik dhéwé kuwi dadi haké para imam, mengkono uga samubarang kabèh sing kasaosaké marang Aku. Saben-saben wong gawé roti, sing mateng dhisik dhéwé kudu disedhiyakaké kanggo imam minangka caosan (kurban), supaya brayaté wong mau Dakberkahi.

³¹ Para imam ora kena mangan bangsané manuk utawa kéwan liyané sing mati merga wis tuwa utawa matiné merga dipatèni déning kéwan liya."

45 ¹ Yèn kowé mbagé-mbagé tanah lan kokedum nganti saben taler olèh panduman, Pangéran pandumana sebagèan. Jembaré panduman mau dawané rolas setengah kilomèter, ambané sepuluh kilomèter. Tanah sing ana ing njeroné wates kuwi kabèh suci.

² Ing tanah mau cawisana papan kanggo Pedalemané Allah, dawané 250 mèter lan ambané 250 mèter nganggo plataran, lan ing sakubengé anaa plataran sing ambané selawé mèter. Kejaba kuwi ngukura dawané rolas setengah kilomèter lan ambané limang kilomèter, kuwi kapisahna kanggo

Pedalemané Allah, yakuwi panggonan sing suci dhéwé.

³ (45:2)

⁴ Daérah kuwi kudu dadi pérangan sing suci ing sanegara kabèh, kacawisna kanggo para imam sing ngladosi Pangéran ing Pasucèné. Kuwi papan sing kanggo pomahané para imam lan gedhong-gedhongé Pedalemané Allah.

⁵ Separoné daérah mau kacawisna dadia pandumané wong Lèwi, sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah. Ing daérah kono degna kutha-kutha kanggo manggoné wong Lèwi.

⁶ Kejaba daérah suci mau kudu ana pérangan sing dawané rolas setengah kilomèter kanggo manggoné wong Israèl sapa waé.

⁷ Iya kudu ana palemahan sing kacawisaké kanggo raja sing isih jumeneng. Dunungé ana ing sisih Kulon adu wates karo daérah suci, mengulon tekan Segara Tengah. Mengétan, palemahan mau tekan tapel watesé negara. Dadi dawané mengétan padha karo dawané tanah pandumané taler-taler Israèl.

⁸ Daérah kuwi dadi pandumané raja sing isih jumeneng, supaya ora nindhes rakyaté, lan ora ngganggu gugat tanah-tanah sing dadi pandumané taler-taleré Israèl.

⁹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Hé raja-raja ing Israèl, wis suwé enggonmu padha gawé dosa! Marènana enggonmu nganiaya lan nindhes rakyat. Nindakna kabeneran lan keadilan. Aja pisan-pisan nundhung umat-Ku saka palemahané. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa kang ngandika.

¹⁰ Saben wong kudu migunakaké timbangan lan ukuran sing bener.

¹¹ Éfa sing kanggo ngukur barang garingan kudu padha karo bat^b sing kanggo ngukur barang cuwèr. Sing kanggo pathokan homèr. Dadi prenatalé ukuran mau mengkéné: 1 homèr padha karo 10 éfa, padha karo 10 bat.

¹² Déné boboté barang diprenata mengkéné: 20 gera kuwi padha karo 1 sèkel; 60 sèkel padha karo 1 mina.

---

^bbat: ukuran kanggé barang cuwèr, kathahipun 36 liter.

¹³ Takeran kanggo kurban mengkéné: gandum: 1/60 pametuné panèn. sair: 1/60 pametuné panèn. lenga zaitun: 1/100 pametuné wit zaitun duwèkmu. wedhus gèmbèl: saben wedhus 200, jupuken siji kanggo kurban. Kowé kudu padha nyaosaké kurban rupa gandum-gandum, kurban kéwan sing kudu diobong kabèh, lan kéwan kanggo kurban slametan, kabèh mau supaya kowé padha olèh pangapuraning dosa. Aku, Pangéran Kang Mahakwasa kang dhawuh.

¹⁴ (45:13)

¹⁵ (45:13)

¹⁶ Para penduduk kabèh kudu nyaosaké barang sing kanggo kurban-kurban mau marang raja Israèl.

¹⁷ Raja tanggung jawab bab kurban obongan, kurban dhaharan, kurban unjukan menawa pinuju dina gedhé, sasi anyar, dina Sabbath lan dina-dina riaya liyané. Raja mau kudu nyawisaké kurban pangruwating dosa, kurban obongan lan kurban keslametan kanggo nganakaké pirukunan kanggo umat Israèl."

¹⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Ing dina kapisan, sasi

kapisan kowé kudu saos kurban rupa sapi lanang sing tanpa cacad kanggo nucèkaké Pedalemané Allah.

¹⁹ Para imam kudu padha njupuk getihé kéwan sing dienggo kurban mau sethithik lan diosèr-osèraké ing kosèn-kosèning lawangé Pedalemané Allah, lan ing pojoké papat mesbèh sarta ing saka-sakaning gapura plataran njero.

²⁰ Saben sasi ing dina kapitu kowé uga nindakna kaya mengkono, kanggo sakèhé wong sing nglakoni dosa ora kejarag utawa saka ora ngertiné. Nganggo cara mengkono kowé njaga kasucèné Pedalemané Allah.

²¹ Ing dina kaping patbelas, sasi kapisan kowé kudu wiwit ngriyakaké Paskah. Sajroné pitung dina kowé kudu padha mangan roti tanpa ragi.

²² Ing dina mau raja kudu nyaosaké kurban sapi lanang, minangka pangruwaté dosané dhéwé lan dosané umat Israèl.

²³ Sabanjuré saben dina sajroné riaya mau kudu nyaosaké kurban konjuk marang Pangéran rupa sapi lanang pitu, wedhus gèmbèl pitu, kabèh mau kéwan-kéwan sing tanpa cacad, sing

kudu diobong nganti entèk. Raja saben dina iya kudu nyaosaké kurban rupa wedhus jawa lanang siji minangka pangruwating dosa.

²⁴ Saben sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji sing dienggo kurban mau, kudu dibarengi kurban dhaharan rupa gandum pitulas setengah liter lan lenga zaitun telung liter.

²⁵ Kanggo Riaya Tarub Godhong sing kawiwitan ing dina kaping limalas sasi kapitu, raja saben dina, lawasé pitung dina, iya kudu saos kurban kaya mengkono kanggo pangruwating dosa, kurban obongan, kurban dhaharan rupa gandum lan lenga zaitun."

46 ¹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Gapura plataran njero sing madhep ngétan kudu ditutup sajroné nem dina, dina nyambut-gawé, nanging ing dina Sabbath lan ing dina Riaya Sasi Anyar kudu dibukak.

² Raja mlebuné kudu liwat plataran njaba, banjur menyang kamar gedhé sing ana ing gapura, sarta ngadeg ing sacedhaké saka gapura, karo ngentèni para imam enggoné padha nyaosaké

kurban obongan lan kurban keslametané raja. Ana ing gapura mau raja kudu nyembah sujud, banjur metu menèh. Lawangè gapura ora kena diinebaké nganti soré.

³Saben dina Sabbath lan dina Riaya Sasi Anyar kabèh wong kudu padha sujud marang Pangéran ana ing gapura kono.

⁴Ing dina Sabbath raja kudu saos kurban obongan marang Pangéran rupa wedhus gèmbèl wadon enem lan wedhus gèmbèl lanang siji, kabèh kudu tanpa cacad.

⁵Saben wedhus gèmbèl lanang siji kudu dibarengi nyaosaké kurban dhaharan rupa gandum pitulas setengah liter lan saben wedhus gèmbèl siji dibarengi nyaosaké apa waé sing kepéngin disaosaké. Saben saos kurban dhaharan mau kudu uga nyaosaké lenga zaitun telung liter.

⁶Ing dina Riaya Sasi Anyar raja kudu saos kurban rupa sapi lanang siji, wedhus gèmbèl nem, wedhus gèmbèl lanang siji, kabèh mau kudu tanpa cacad.

⁷Saben kurban sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji kudu dibarengi sesaosan manasuka. Saben

kurban dhaharan kudu dibarengi sesaosan lenga zaitun telung liter.

⁸Yèn raja arep ninggal bangsalè gapura kono iya kudu metu dalan sing mau diliwati.

⁹Yèn umat Israèl manambah Pangéran ing dina riaya, yèn mleburné liwat gapura Lor, baliné kudu metu gapura Kidul. Aja ana wong sing metuné liwat ing gapura sing wis diliwati nalika mlebu.

¹⁰Raja tekané bareng karo umat, mengkono uga metuné.

¹¹Ing dina-dina riaya lan ing dina-dina pèngetan sing wis ditemtokaké, kudu ana kurban dhaharan rupa gandum pitulas setengah liter kanggo saben sapi lanang siji utawa wedhus gèmbèl lanang siji, ditambahi menèh kanggo saben cempé dhaharan apa waé miturut lilaning atiné sing saos kurban. Saben kurban dhaharan kudu dibarengi lenga zaitun telung liter.

¹²Yèn raja arep nyaosaké kurban mirunggan marang Pangéran, embuh kurban obongan utawa kurban keslametan, gapura plataran njero kudu diwengakaké. Kurban sing disaosaké mau padha karo kurban sing disaosaké

ing dina Sabbath. Yèn raja wis metu, lawanging gapurané kudu ditutup menèh."

¹³ Pangéran ngandika mengkéné, "Saben ésuk raja kudu nyaosaké kurban obongan konjuk ing Pangéran rupa cempé wedhus gèmbèl sing umur setaun lan tanpa cacad. Kurban mau kudu kasaosaké saben dina.

¹⁴ Semono uga raja saben ésuk kudu nyaosaké kurban dhaharan rupa glepung gandum patang kilogram lan lenga zaitun saliter kanggo ngulet glepungé. Prenatan iki katetepaké kanggo ing selawasé!

¹⁵ Kurban cempé, glepung gandum lan lenga zaitun mau kudu kasaosaké saben dina terus-terusan."

¹⁶ Pangéran Kang Mahakwasa dhawuh mengkéné, "Samasa raja masrahaké palemahané sapérangan kanggo anaké minangka ganjaran, palemahan mau dadi duwèké anak mau.

¹⁷ Nanging yèn raja mènèhaké sapéranganing palemahané marang abdiné, banjur dadi duwèké abdi mau, nganti tekan Taun Pangluwaran. Palemahan mau banjur bali marang raja

menèh. Mung para putraning raja sing kena nduwèni palemahané raja dadi warisané.

¹⁸Raja ora kena njupuk palemahan duwèké rakyat lan ndarbèki tanah mau. Saben palemahan sing diwènèhaké marang anak-anaké kudu saka pandumané raja dhéwé, lan raja mau ora nindhes umat-Ku."

¹⁹Aku banjur digawa wong lanang mau menyang kamar-kamar sing papané ing saloré pasucèn, liwat lawang ing sandhingé gapura plataran njero sing sisih Kidul. Kuwi kamar-kamar suci kanggo para imam. Aku dituduhi papan sakuloné kamar-kamar mau,

²⁰kandhané, "Iki panggonané para imam padha nggodhog dagingé kéwan sing dienggo kurban pangruwaté dosa, utawa kurban dhendha, lan panggonané gawé roti saka glepung gandum sing kasaosaké. Lan ora ana barang suci sing digawa metu menyang plataran njaba, nganti nekakaké paukuman marang umat."

²¹Aku banjur digawa menyang plataran njaba lan dituduhaké yèn saben pojoké plataran mau ana platarané cilik sing

dawané rong puluh mèter lan ambané limalas mèter.

²² (46:21)

²³ Saben plataran mau dikubengi témbok, lan ana pawoné sing nèmplèk karo témbok mau.

²⁴ Wong mau kandha karo aku, "Pawon-pawon iki panggonané para peladèné Pasucèn padha nggodhog dagingé kéwan sing disaosaké umat kanggo kurban konjuk marang Pangéran."

47 ¹ Aku banjur digawa wong lanang mau menyang lawanging Pedalemané Allah menèh. Saka sangisoré lawang mau ana banyu mili mengétan, kaya madhepé Pedalemané Allah iya mengétan. Banyu mau mili ing njero lemah saka pérangané Pedalemané Allah sisih Kidul, sakidulé mesbèh.

² Aku banjur digawa wong lanang mau metu saka wewengkoné Pedalemané Allah liwat gapura Lor, diajak mubeng-mubeng nganti tekan gapura sing madhep ngétan. Ing kono ana kali cilik, sing metu saka sakidulé gapura.

³ Wong lanang mau banjur ngukur saka panggonan metuné banyu limang atus mèter mengétan. Bareng tekan ing kono

aku dikon nyemplung ing kali. Jeroné kali mau mung sapolokku.^c

⁴Saka kono wong lanang mau ngukur menèh mengétan limang atus mèter. Ana ing kono jeroné banyu sadhengkulku. Saka kono wong mau ngukur menèh limang atus mèter nganut ilining banyu, jeroné banyu sabangkèkanku.

⁵Wong mau ngukur saka kono limang atus mèter menèh, panggonan kono banyuné jero banget, saka jeroné nganti ora kena daksabrangi. Bisané nyabrang yèn nglangi.

⁶Wong mau kandha karo aku, "Yéhezkièl, kabèh mau catheten sing tлити." Aku banjur dientas lan digawa bali metu ing uruting pinggir kali.

⁷Ing pinggiring kali mau kiwa-tengen ana wit-witané akèh.

⁸Kandhané wong mau marang aku, "Banyu iki mili mengétan, ngliwati daérah kono lan Lembah Yardèn menyang Segara Mati. Banyuné Segara Mati sing asin banget kuwi bakal dadi tawa.

⁹Menyang endi waé iliné banyu mau bakal nguripi sakèhé kéwan lan iwak.

---

^cpolok: ugel-ugelé suku.

Merga kali mau banyuné Segara Mati bakal dadi tawa, lan merga iliné kuwi apa waé bakal urip.

¹⁰Ing sauruting kali mau, wiwit saka Èn-Gédi tekan Èn-Églaim bakal akèh wong golèk iwak lan bakal padha manggon ing sapinggiring segara. Ing panggonan kono bakal akèh wong padha mépé jalané. Iwaké werna-werna, ora kalah karo sing ana ing Segara Tengah.

¹¹Nanging banyu sing ana ing rawa-rawa lan blumbang-blumbang sing ana ing sapinggiring segara ora dadi tawa. Lan bakal tetep dadi panggonan njupuk uyah.

¹²Ing sakiwa-tengené kali mau bakal akèh wit-witané sing metokaké woh-wohan. Godhongé bakal ora tau alum, lan wohé bakal ora kendhat-kendhat. Saben sasi bakal metokaké woh, merga olèh banyu kali sing etuké saka Pedalemané Allah. Wit-wit mau wohé bakal dadi pangan lan godongé dadi tamba."

¹³Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Iki watesé tanah-tanah sing kudu kokedum ing antarané para

taler rolas. Taleré Yusuf wènèhana rong panduman.

¹⁴ Aku wis janji kanthi supaos marang para leluhuré, yèn bakal maringaké tanah iki dadi tanah pusakané. Saiki tanah iki dumen.

¹⁵ Watesé tanah Israèl kuwi sing sisih Lor wiwit saka Segara Tengah mengétan ngliwati Hètlon tekan dalan sing tekan Hamat, banjur ngliwati Zedad,

¹⁶ Berota, Sibraim, sing dunungé ing antarané wilayahé kraton Damsyik lan kraton Hamat; saka kono terus tekan Hazar-Enon sing dunungé ana ing wilayahé kraton Hauran.

¹⁷ Dadi watesé tanah Israèl sing sisih Lor mau lakuné saka Segara Tengah mengétan menyang kutha Énon, tunggal tapel wates karo wilayah kraton Damsyik lan kraton Hamat ing sisih Lor.

¹⁸ Tapel watesé tanah Israèl sing sisih Wétan wiwit saka tempuké tapel wates Damsyik lan Hauran, banjur sauruté Kali Yardèn. Sakuloné kali mau dadi tanahé Israèl, lan sawétané kali mau wilayahé Giléad, nganti tekan Tamar, sing ana ing sapingiré Segara Mati.

¹⁹Tapel watesé sing sisih Kidul-kulon lakuné saka Tamar terus menyang tanah Kadèsy, banjur ngalor ngulon sauruté tapel watesé tanah Mesir, nganti tekan Segara Tengah.

²⁰Tapel watesé sing sisih Kulon Segara Tengah, mengalor tekan ing panggonan sakuloné Hamat.

²¹Tanah kuwi dumen ing antarané para taler Israèl,

²²supaya dadi tanah pusakané turun-temurun. Wong manca sing padha manggon ing satengahmu lan padha anak-anak ana ing kono wènèhana panduman. Wong-wong mau kudu kokrengkuh kaya wong Israèl asli lan uga olèh panduman palemahan nganggo undhi, bebarengan karo para taleré Israèl.

²³Wong manca sing manggon ing satengahé taler iya kudu kokwènèhi tanah pusaka kaya wargané taler mau. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

48¹Tapel watesé tanah sing sisih Lor kuwi wiwit saka Segara Tengah mengétan tekan kutha Hètlon, terus tekan undhak-undhakan Hamat, tekan

kutha Énon, terus tekan tapel wates antarané kutha Damsyik lan Hamat. Saben taler nampa sapérangané tanah sing gumelar saka tapel wates Wétan mengulon tekan Segara Tengah. Urut-urutané saka Lor mengidul mengkéné: Dhan, Asyèr, Naftali, Manasyè, Éfraim, Rubèn, Yéhuda

² (48:1)

³ (48:1)

⁴ (48:1)

⁵ (48:1)

⁶ (48:1)

⁷ (48:1)

⁸ Pérangan candhaké kudu kacawisaké kanggo kapreluan mirunggan.^d Jembaré tanah mirunggan mau dawané rolas setengah kilomèter lan ambané rolas setengah kilomèter, saka Lor mengidul, lan saka Wétan mengulon, sauruté tapel watesé tanah pandumané para taler. Ana ing tanah mirunggan mau bakal kabangun Pedalemané Allah.

⁹ Ing satengahé tanah mau kudu ana sing kacawisaké kagem Pangéran,

---

^dmirunggan: mligi (khusus, istimewa: bhs. Ind.).

jembaré rolas setengah kilomèter kaping sepuluh kilomèter.

¹⁰Ana ing tanah suci kono para imam padha olèh panduman tanah. Tanahé para imam mau dawané saka Wétan mengulon rolas setengah kilomèter, lan saka Lor mengidul limang kilomèter. Pedalemané Allah kudu kabangun ana ing tengahé tanah suci mau.

¹¹Tanah suci mau kapilih kanggo pomahané imam-imam turuné Zadhok. Imam-imam mau wis padha ngladosi Aku kanthi setya lan ora mèlu nylèwèng gawé dosa karo wong Israèl liyané, kaya sing ditindakaké déning para wargané klompok Lèwi.

¹²Mulané imam-imam mau ngenggoni daérah sing dipiji, jèjèr karo daérahé taler Lèwi, lan tanah mirunggan mau dadi daérah sing suci dhéwé.

¹³Wong Lèwi iya ngenggoni tanah kang mirunggan ing sakidulé tanahé para imam. Jembaré saka Wétan mengulon rolas setengah kilomèter, lan saka Lor mengidul limang kilomèter.

¹⁴Tanah mau apik dhéwé ing satanah Israèl kabèh, mulané ora kena didol

utawa diijolaké karo wong liya, merga dadi tanah sing dipiji kagem Gusti Allah.

¹⁵ Sisané tanah sing mirunggan mau, sing dohé rolas setengah kilomèter, lan ambané loro setengah kilomèter kuwi ora suci, lan kena dienggo kepentingané wong akèh. Wong lumrah kena manggon ing kono lan nggarap tanah mau.

Kutha sing dibangun kudu ana ing tengah-tengahé tanah mau,

¹⁶ lan ukurané kutha kuwi saben sisihé kudu rongèwu rong atus sèket mèter.

¹⁷ Kutha mau kudu dikubengi ara-ara sing ambané satus selawé mèter.

¹⁸ Sawisé kuthané dibangun ing daérah mirunggan, sisané yakuwi ing sawétané lan ing kuloné kutha mau, siji-sijiné jembaré limang kilomèter kaping loro setengah kilomèter, kuwi kadadèkna pategalan karebèn digarap déning wong-wong sing padha nyambut-gawé ing kutha.

¹⁹ Saben wong sing manggon ing kutha kono, asal saka taler endi waé, kena nggarap tanah mau.

²⁰ Dadi tanah sing ana ing satengahé palemahan mirunggan mau pesagi lan jembaré rolas setengah kilomèter ping

rolas setengah kilomèter. Klebu ing kono, tanah sing didegi kutha.

²¹ Sawétan lan sakuloné daérah mirunggan, yakuwi daérah sing dienggoni Pedalemané Allah, para imam lan wong Lèwi sarta didegi kutha, kuwi tanahé raja. Sisih Wétan tapel watesé negara, sisih Kulon Segara Tengah. Tapel watesé Lor tanah Yéhuda, lan sisih Kidul tanah Bènyamin.

²² (48:21)

²³ Sakidulé daérah mirunggan, saka tapel watesé negara sisih Wétan mengulon tekan Segara Tengah, kuwi dadi pandumané para klompok liyané. Urut-urutané saka Lor mengidul: Bènyamin, Siméon, Isakar, Zébulon, Gad.

²⁴ (48:23)

²⁵ (48:23)

²⁶ (48:23)

²⁷ (48:23)

²⁸ Tanah pandumané taler Gad kuwi watesé sing sisih Kidul-kulon padha karo tapel watesé negara, saka kutha Tamar terus tekan tanah Kadèsy, banjur ngalor-ngulon turut tapel watesé tanah Mesir menyang Segara Tengah.

²⁹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Kaya mengkono carané pamérangé tanah sing diedum ing antarané para taleré Israèl, supaya dadia tanah pusakané."

³⁰ Kutha Yérusalèm ana gapurané rolas. Bètèngé patang iring; dawané saben iringé rongèwu rong atus sèket mèter, ing bètèng mau ana gapurané telu, kajenengaké manut salah sijiné taler. Gapura-gapura ing bètèng sisih Lor jenengé: Rubèn, Yéhuda lan Lèwi. Gapura-gapura ing bètèng sisih Wétan jenengé: Yusuf, Bènyamin lan Dhan. Gapura-gapura ing bètèng sisih Kidul jenengé: Siméon, Isakar lan Zébulon; gapura-gapura ing bètèng sisih Kulon jenengé: Gad, Asyèr lan Naftali.

³¹ (48:30)

³² (48:30)

³³ (48:30)

³⁴ (48:30)

³⁵ Dawané bètèng kutha patang iring mau kabèh gunggungé sangangèwu mèter. Kutha mau sabanjuré bakal kasebut: "ALLAH ANA ING KÉNÉ!".

Daniel

1 ¹ Nalika Yoyakim enggoné jumeneng raja Yéhuda nyandhak taun kateluné, Nebukadnésar, raja ing Babil nyerang kutha Yérusalèm, banjur dikepung.

² Raja Yoyakim diulungaké déning Pangéran ing tangané Raja Nebukadnésar, semono uga praboté Pedalemané Allah sebagéan. Sakonduré menyang Babil Raja Nebukadnésar mbekta wong tawanan sawetara ing kuil brahalané. Déné prabot Pedalemané Allah disimpen ana ing gudhangé kuil mau.

³ Raja Nebukadnésar ndhawuhi Aspenas, penggedhéné para pegawé, supaya milih saka ing antarané wong Israèl sing ditawan mau nonoman sawetara sing kagolong turuné ratu lan tedhaking wong luhur.

⁴ Yakuwi nonoman sing bagus rupané, wasis, trampil, gampang nampani piwulang, lan awaké tanpa cacad, supaya mbésuk bisa ngladèni apa mesthiné ana ing kraton. Aspenas kudu

mulang nonoman mau maca lan nulis basa Babil.

⁵Sang Raja iya dhawuh supaya para nonoman mau saben dina diparingi pangan lan anggur kaya sing kasaosaké marang para wargané kraton. Sawisé dilatih telung taun para nonoman mau kudu disowanaké ing ngarsané Sang Raja.

⁶Ing antarané nonoman sing kapilih mau ana sing jenengé Dhanièl, Hananya, Misaèl lan Azarya.

⁷Penggedhéné kraton paring jeneng anyar marang para nonoman mau. Dhanièl dijenengaké Bèltsazar, Hananya dijenengaké Sadrakh, Misaèl dijenengaké Mésakh lan Azarya dijenengaké Abèdnégo.

⁸Dhanièl niyaté ora bakal najisaké awak nganggo pangan lan ombèn-ombèn saka kedhaton. Mulané banjur njaluk pitulungané Aspenas,

⁹lan Pangéran ngosikaké atiné Aspenas supaya becik srawungé karo Dhanièl.

¹⁰Nanging Aspenas wedi karo Sang Raja, mulané kandha karo Dhanièl, "Sang Prabu sampun nemtokaken bab menapa ingkang kedah panjenengan

dhahar lan unjuk. Menawi sarira panjenengan ketinggal mboten seger kados para nènèman sanès-sanèsipun, kula mesthi badhé dipun pejahi."

¹¹ Dhanièl banjur nemoni wong jaga sing diangkat déning Aspenas dadi pengawasé Dhanièl, Hananya, Misaèl lan Azarya, aturé,

¹² "Kula sakanca mugi panjenengan cobu; selaminipun sedasa dinten mugi kaparingana nedha sayuran lan ngombé toya pethak kémawon.

¹³ Lajeng kula aturi nandhing kawontenan kula sakanca kaliyan para nènèman ingkang sami nedha dhaharan saking kedhaton. Menawi sampun, panjenengan lajeng netepna adhedhasar kawontenan kula tiyang sekawan menika."

¹⁴ Panyuwuné mau dijurungi déning wong sing jaga, banjur padha dicoba suwéné sepuluh dina.

¹⁵ Bareng wis kliwat sepuluh dina, kaanané Dhanièl sakanca nyata luwih seger lan rosa tinimbang karo para nonoman sing padha mangan dhaharané Sang Prabu.

¹⁶ Sabanjuré wong jaga mau nerusaké enggoné mènèhi sayuran lan ora dhaharan saka kedhaton.

¹⁷ Nonoman papat mau padha diparingi kawruh lan kapinteran bab kasusastran lan filsafat déning Pangéran. Malah Dhanièl kaparingan kawicaksanan nerangaké maknahé wahyu lan impèn.

¹⁸ Bareng wektu telung taun sing katetepaké déning Sang Prabu wis kliwat, Aspenas banjur nyowanaké para nonoman mau marang ngarsané Sang Prabu Nebukadnésar.

¹⁹ Kabèh padha diajak ngandikan karo Sang Prabu. Sang Prabu kepranan déné ing antarané para nonoman kabèh ora ana sing madhani Dhanièl, Hananya, Misaèl lan Azarya. Mulané kabèh banjur padha diangkat dadi pegawé kraton.

²⁰ Pandanguné Sang Prabu bab apa waé utawa prekara sing angèl-angèl, nonoman papat mau bisa ngaturi wangsulan, lan kawruhé ngungkuli tikel sepuluhé para peramal lan juru nujum sanegara kabèh.

²¹ Dhanièl manggon ana ing kedhaton kono nganti Babil katelukaké déning Sang Prabu Korèsy ing Pèrsia.

2¹ Nalika Nebukadnésar, raja ing Babil, enggoné dadi raja nyandhak taun kapindho, panjenengané supena, mula penggalihé ora jenjem nganti ora bisa saré.

² Sang Prabu banjur utusan nimbali para abdiné tukang ngramal, ahli nujum lan ahli sihir kadhawuhan nerangaké supenané mau. Bareng wis padha sowan ing ngarsané,

³ Sang Prabu nuli ngandika, "Atiku ora kepénak, merga ngimpi lan kepéngin ngerti apa maknané impèn mau."

⁴ Sing padha marek mau banjur munjuk nganggo basa Aram, "Dhuh Sang Prabu, mugi langgenga kasugengan panjenengan! Mugi kersa paring sumerep menggah ing supena menika, lajeng kawula sami badhé nyaosi pirsamakkanipun."

⁵ Pangandikané Sang Prabu, "Aku wis netepaké yèn kowé sing kudu nyaosi pirsamarang aku apa impènkumu mau lan nerangaké apa maknané. Yèn ora bisa, kowé mesthi bakal dikethok-kethok sarta omahmu bakal padha didadèkaké jugrugaan."

⁶ Nanging yèn kowé bisa nyaosi pirsá apa impènku mau lan nerangaké maknané, kowé bakal dakparingi ganjaran lan kaurmatan gedhé. Saiki critakna impènku lan terangna maknané!"

⁷ Unjuké wong-wong mau, "Dhuh Sang Prabu, mugé kersa ngandikakaken supena panjenengan, mangké kawula sami badhé ngunjukaken uninga maknanipun."

⁸ Mireng unjuké wong-wong mau, Sang Prabu ngandika, "Aku wis ngira yèn kowé padha arep ngulur wektu; kowé wis padha krungu putusanku."

⁹ Kowé kabèh bakal nampa paukuman kaya mengkono yèn ora bisa ngunjukaké uninga apa sing dakimpèkaké. Kowé wis padha nganakaké sarujukan ing antaramu arep ngapusi aku, kanthi pengarep-arep putusanku bakal béda. Matura waé aku ngimpi apa lan apa tegesé!"

¹⁰ Unjuké wangsulané para abdi mau, "Mboten wonten tiyang setunggal kémawon ing salumahing bumi, ingkang saged ngunjuku uninga bab pamundhutipun Sang Prabu. Mboten

wonten ratu, senjata ingkang agung piyambak pangwaosipun mundhut ingkang kados mekaten menika dhateng para abdinipun tukang ngramal, ahli nujum tuwin ahli sihir.

¹¹ Pamundhutipun Sang Prabu menika saklangkung awrat ngantos mboten badhé wonten tiyang ingkang saged minangkani, kejawi para déwa, mangka menika mboten dedalem ing satengahing manungsa."

¹² Mireng unjuké wong-wong mau Sang Prabu duka banget lan dhawuh matèni para penaséhaté kraton Babil kabèh.

¹³ Sarèhné dhawuh mau katujokaké marang sakèhé para penaséhat kraton, dadi iya klebu Dhanièl lan kanca-kancané.

¹⁴ Dhanièl banjur nemoni Ariokh, penggedhéné pengawalé kraton, sing kadhawuhan nindakaké putusané Sang Prabu. Kalawan ngati-ati Dhanièl nyuwun pirsá,

¹⁵ yagéne Sang Prabu paring dhawuh sing semono kerasé. Mulané Ariokh banjur nyritakaké marang Dhanièl sebab musababé kedadéan mau.

¹⁶ Sanalika Dhanièl nyuwun palilah séba ing ngarsané Sang Prabu lan iya diparingi wektu longgar supaya bisa ngaturi pirsapa apa tegesé impènè Sang Prabu mau.

¹⁷ Dhanièl banjur mulih lan ngandhakaké bab mau kabèh karo kanca-kancané, yakuwi Hananya, Misaèl lan Azarya.

¹⁸ Padha dikon nyenyuwun sih-piwelas marang Allah ing swarga supaya kersa paring ketrangan bab impènè Sang Prabu, supaya padha ora dipatèni bareng karo para penaséhaté kraton ing Babil.

¹⁹ Benginé Dhanièl diparingi weruh déning Allah bab tegesé wewadi mau ana ing sajroning tetinggalan. Mulané Dhanièl banjur memuji marang Allah ing swarga mengkéné,

²⁰ "Allah kuwi Mahawicaksana lan Mahakwasa! Kaluhurna asmané ing selawasé.

²¹ Panjenengané ngwaosi sakèhé wektu lan mangsa; Panjenengané sing njumenengaké lan nglèngsèr para ratu; Panjenengané uga sing paring kawicaksanan, lan paring pangertèn.

²² Panjenengané sing ngudhari prekara-prekara sing jero lan winadi; Panjenengané sing pirsá prekara-prekara sing ketutupan déning pepeteng, merga Panjenengané piyambak kuwi pepadhang.

²³ Dhuh Allahipun para leluhur kawula, Paduka kawula luhuraken lan kawula puji, awit Paduka sampun paring kawicaksanan lan karosan dhateng kawula; inggih sampun miyarsakaken dhateng pandonga kawula, mila kawula badhé sami saged ngaturaken wangsulan dhateng Sang Prabu."

²⁴ Dhanièl banjur nemoni Ariokh, sing kapasrahan matèni para penaséhaté kraton kabèh. Aturé Dhanièl marang Ariokh, "Para penaséhat menika sampun ngantos panjenengan pejahi. Panjenengan kula aturi nyowanaken kula ing ngarsanipun Sang Prabu, mangké kula badhé ngaturi ketrangan bab tegesipun impèn menika."

²⁵ Dhanièl banjur disowanaké Sang Prabu Nebukadnésar karo matur mengkéné, "Kula manggih tiyang ing antawisipun para tiyang bucalan saking tanah Yahudi, ingkang saged ngaturaken

supenanipun Sang Prabu lan menapa tegesipun supena wau."

²⁶ Pangandikané Sang Prabu marang Dhanièl (sing iya karan Bèltsazar), "Apa bener kowé bisa ngaturi uninga marang aku apa sing dakdeleng ing impènku lan nerangaké apa tegesé?"

²⁷ Atur wangsulané Dhanièl, "Dhuh Sang Prabu, mboten wonten ahli ngèlmu, dhukun, tukang ngramal lan ahli nujum ingkang saged ngaturi uninga dhateng Panjenenganipun Sang Prabu bab prekawis menika.

²⁸ Nanging wonten Allah ing swarga ingkang mbikak prekawis-prekawis ingkang winados. Inggih Allah menika ingkang paring pirsá dhateng Panjenenganipun Sang Prabu bab menapa ingkang mbénjing badhé kelampahan. Samenika keparenga kula ngaturi pirsá supena ingkang Panjenengan pirsani ing salebetipun saré.

²⁹ Nalika saré Sang Prabu supena bab menapa ingkang mbénjing badhé kelampahan. Pangéran ingkang mbikak prekawis-prekawis ingkang

winados kersa paring uninga dhateng Panjenengan.

³⁰ Prekawis ingkang winados wau sampun kawedharaken dhateng kula, mboten margi kula langkung wicaksana tinimbang tiyang-tiyang sanèsipun, nanging supados Sang Prabu pirsá tegesipun supena menika, sarta prekawis-prekawis ingkang tuwuh wonten ing penggalhipun Sang Prabu.

³¹ Dhuh Sang Prabu, wonten ing supena menika Sang Prabu jumeneng ing sangajengipun reca ingkang ageng sanget, rupinipun mencorong ngédab-édabi.

³² Reca wau sirahipun kadamel saking emas murni; dhadha lan lengenipun saking slaka, weteng lan lambungipun saking tembaga;

³³ pupunipun saking tosan, lan sukunipun sapérangan saking tosan lan sapérangan saking lempung.

³⁴ Nalika Sang Prabu taksih jumeneng mirsani reca wau, wonten séla ageng tanpa kagepok déning tanganing tiyang, mlesat ndhawahi sukunipun reca wau, suku wau ngantos remuk.

³⁵ Sanalika tosan, lempung, tembaga, slaka lan emas ing reca wau ajur-mumur kados awu ingkang wonten ing papan patuton ing mangsa bentèr. Tumunten kabur ing angin, ngantos tilas-tilasipun mboten ketingal malih. Nanging séla ingkang ngremuk reca wau saya dangu saya mindhak ageng ngantos dados redi ngebaki salumahing bumi.

³⁶ Kados mekaten supena menika. Samenika keparenga kula ngunjukaken ketrangan menapa tegesipun.

³⁷ Dhuh Sang Prabu, paduka menika ratu ingkang agung piyambak ing antawisipun para ratu. Allah ing swarga sampun paring dhateng panjenengan pangwaos ageng, kasantosan lan kaurmatan.

³⁸ Panjenengan ngerèh para manungsa ingkang manggèn ing salumahing bumi, mekaten ugi ngerèh sakathahing kéwan lan peksi. Inggih Panjenengan menika ingkang kaibarataken sirah emas ing reca menika.

³⁹ Sapengker Panjenengan badhé madeg kraton malih, ingkang mboten ageng kados kraton Panjenengan, sesampunipun menika badhé madeg

kraton ingkang kaping tiga, kraton ingkang kaibarataken tembaga, ingkang ngratoni salumahing bumi ugi.

⁴⁰ Sesampunipun menika lajeng badhé wonten kraton ingkang kaping sekawan, ingkang rosanipun kados tosan, ingkang ngremuk samukawis menika, kraton wau badhé ngremuk lan nggiles kraton-kraton ingkang madeg sadèrèngipun.

⁴¹ Panjenengan inggih pirsá, bilih pupu lan sukunipun reca menika sapérangan saking tosan lan sapérangan saking lempung. Menika ateges nglebetipun pecah. Saking njawi ketingalipun sentosa kados tosan, margi ing nglebet pancèn wonten tosanipun ingkang kacampur kaliyan lempung.

⁴² Drijinipun suku sapérangan wonten ingkang saking tosan, sapérangan malih saking lempung, menika tegesipun kraton wau sapérangan kiyat, nanging sapérangan malih ringkih.

⁴³ Panjenengan inggih pirsá, bilih tosan menika kacampur kaliyan lempung. Menika tegesipun, bilih para raja ing kraton wau sami nyobi nyatunggilaken para kulawarganipun srana sesémahan, nanging gagal, kados déné tosan lan

lempung mboten saged kacampur dados setunggal.

⁴⁴ Ing jamanipun para ratu wau Allah ing swarga badhé ngedegaken kraton ingkang langgeng. Inkang selaminipun mboten badhé saged katelukaken, malah Panjenenganipun badhé numpes kraton-kraton sanèsipun sedaya, lajeng madeg lestantun ing selaminipun.

⁴⁵ Panjenengan pirsá bilih wonten séla ingkang mlesat tanpa kagepok déning tanganing manungsa lan kadospundi séla wau nrejang reca ingkang kayasa saking lempung, tosan, tembaga, slaka lan emas? Menika tegesipun bilih Allah Inkang Mahaluhur paring sumerep dhateng Panjenengan menapa ingkang mbénjing badhé kelampahan. Kula sampun ngunjukaken pirsá menapa ingkang mbénjing badhé kelampahan. Kula sampun ngunjukaken pirsá menapa ingkang Panjenengan pirsani ing salebeting supena, mekaten ugi sampun ngunjukaken menapa tegesipun sedaya."

⁴⁶ Sang Prabu Nebukadnésar sujud nyembah marang Dhanièl sarta paring

dhawuh supaya gawé kurban kanggo Dhanièl.

⁴⁷ Pangandikané Sang Prabu, "Allahmu kuwi pinunjul dhéwé ing antarané para allah. Panjenengané kuwi ratuning para ratu, sing mbikak prekara-prekara winadi. Aku yakin temenan, merga kowé wis bisa ngerti lan nerangaké wewadiné impènkmu."

⁴⁸ Dhanièl banjur kadadèkaké pegawé sing dhuwur pangkaté, lan kaganjar rupa-rupa kang éndah-éndah. Dhanièl diangkat dadi gubernur propinsi Babil, lan didadèkaké penggedhéné para penaséhaté kraton.

⁴⁹ Dhanièl nyuwun marang Sang Prabu supaya Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo kapasrahan ngurusi pepréntahan ing propinsi Babil mau; déné Dhanièl dhéwé tetep manggon ana ing kratoné Sang Prabu.

3¹ Sang Prabu Nebukadnésar yasa reca emas, dhuwuré pitulukur mèter, gedhéné mèh telung mèter. Reca mau didegaké ing Lembah Dura, ing propinsi Babil.

² Sang Prabu banjur dhawuh nglumpukaké para priyagung lan

para pegawé, yakuwi para pangéran, para gubernur, para menteri, para wargané Déwan Pertimbangan Agung, para hakim agung, para bupati, para bendaharawan, para ahli hukum lan sakèhé pegawé propinsi-propinsi.

Kabèh kadhawuhan njenengi enggoné ngresmèkaké reca sing wis didegaké déning Sang Prabu Nebukadnésar mau.

³ Bareng para priyagung wis padha nglumpuk prelu njenengi enggoné ngresmèkaké reca mau,

⁴ banjur ana abdi dalem sing kapatah ngacarani, swarané sora, "Hé umaté negara kabèh, para bangsa sing basané warna-werna.

⁵ Samasa kowé padha krungu swarané slomprèt, suling, clempung, rebab, gambus, serdam lan unèn-unèn liyané, kowé banjur padha sujud nyembah reca sing didegaké déning Sang Prabu Nebukadnésar.

⁶ Sing sapa ora sujud lan nyembah reca mau, sanalika bakal kacemplungaké ing pawon sing murub makantar-kantar."

⁷ Mulané bareng padha krungu uniné slomprèt lan unèn-unèn liyané mau sakèhé umat, bangsa-bangsa sing

basané apa waé banjur padha sujud lan nyembah reca emas sing didegaké déning Sang Prabu Nebukadnésar mau.

⁸ Dhèk semono ana wong Babil sawetara sing nggugat wong-wong Yahudi.

⁹ Unjuké marang Sang Prabu Nebukadnésar mengkéné, "Dhuh Sang Prabu, sugenga ing selaminipun!

¹⁰ Paduka sampun ndhawuhaken, bilih samasa ungel-ungelan dipun ungelaken, saben tiyang kedah sujud nyembah dhateng reca emas.

¹¹ Sarta sinten kémawon ingkang mboten sujud lan nyembah reca wau, badhé kacemplungaken ing pawon ingkang murub mulad-mulad.

¹² Wonten tiyang Yahudi sawetawis, ingkang paduka pasrahi pepréntahan ing Babil, inggih menika Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo, mboten mreduli dhateng dhawuh paduka. Tiyang-tiyang wau mboten sami nyembah allahipun Sang Prabu utawi sujud dhateng reca emas ingkang dipun yasa déning Sang Prabu."

¹³ Mireng atur mengkono mau Sang Prabu duka banget, banjur dhawuh supaya wong telu mau kasowanaké ing ngarsané.

¹⁴ Pangandikané Sang Prabu marang wong telu mau mengkéné, "Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo, apa temenan kowé padha ora gelem nyembah déwaku lan ora gelem sujud marang reca emas sing dakdegaké?"

¹⁵ Saikiné, samasa kowé padha krungu uniné slomprèt lan unèn-unèn liyané, padha sujuda lan nyembaha reca kuwi? Yèn ora, sanalika iku uga kowé bakal kacemplungaké ing pawon sing murub ngalad-alad. Apa saka pangiramu ana déwa sing bisa ngluwari kowé?"

¹⁶ Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo banjur munjuk marang Sang Prabu Nebukadnésar mengkéné, "Dhuh Sang Prabu, kawula mboten badhé mbélani badan kawula piyambak.

¹⁷ Menawi Allah ingkang kawula bektèni saged ngluwari kawula saking pawon murub lan saking astanipun Sang Prabu, temtu Panjenenganipun badhé kersa ngluwari.

¹⁸ Éwasemanten senajan Panjenenganipun mboten kersa, mugè ndadosna ing pamirsanipun Sang Prabu, bilih kawula sami mboten badhé nyembah dhateng déwanipun Sang

Prabu, lan inggih mboten badhé sujud dhateng reca emas ingkang sampun panjenengan degaken."

¹⁹Ing kono Sang Prabu Nebukadnésar duka banget, lan pasuryané dadi abang mbranang mirsani Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo. Banjur dhawuh supaya panasing pawoné ditikelaké pitu,

²⁰sarta dhawuh marang wong sing rosa dhéwé saka ing antarané tentara, mbanda wong telu mau sarta nyemplungaké ing pawon sing murub ngalad-alad.

²¹Wong telu mau nuli dibanda karo isih nganggo sandhangané, yakuwi jubah, clana, serban, lan penganggoné liyané, banjur kacemplungaké ing pawon murub.

²²Sarèhné panasé pawon ditikelaké pitu, mula prejurit sing padha nyemplungaké wong telu ing pawon mau nganti padha kobong lan mati.

²³Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo sing isih padha kabanda banjur padha tiba ing satengahé pawon sing murub ngalad-alad mau.

²⁴Sanalika Sang Prabu Nebukadnésar jumeneng merga kagèt sarta gumun

banget. Pandanguné marang para pegawéné, "Apa dudu wong telu mau sing kabanda lan kacemplungaké ing pawon murub kuwi?" Unjuké sing kadangu, "Inggih leres, Gusti."

²⁵ "Nanging aku weruh wong papat padha mlaku ngénak-énak ana ing satengahé geni? Ora padha kabanda, lan ora apa-apa. Malah wong sing nomer papat kuwi rupané kaya putraning déwa."

²⁶ Sang Prabu Nebukadnésar banjur nyelaki lawanging pawon sarta nimbali wong telu mau, "Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo, para abdiné Allah Kang Mahaluhur, metua lan mrénéa!" Sanalika banjur padha metu.

²⁷ Para pangéran, para gubernur, para bupati lan para penggedhéné liyané banjur padha nglumpuk lan namataké wong telu mau, déné padha ora kobong babar-pisan. Rambuté ora kebrongot, sandhangané ora kobong, malah mambu sangit waé ora!

²⁸ Sang Prabu banjur ngandika, "Pinujia Allahé Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo! Déné Panjenengané wis ngutus malaékaté ngluwari abdi-abdiné sing

padha precaya marang Panjenengané. Padha pilih nerak dhawuhé ratu lan ngetohaké nyawané ketimbang sujud lan nyembah marang allah liyané, sing dudu Allahé dhéwé.

²⁹ Mulané saiki aku ndhawuhaké, sapa waé ing antarané umat, bangsa lan basa sing ngala-ala marang Allahé Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo bakal ditugel-tugel lan omahé bakal dirubuhaké, merga ora ana allah liyané sing bisa ngluwari kaya mengkono."

³⁰ Pangkaté Sadrakh, Mésakh lan Abèdnégo banjur diunggahaké déning Sang Prabu ana ing propinsi Babil.

4¹ Sang Prabu Nebukadnésar nyebar pengumuman marang sakèhé umat, bangsa lan basa ing salumahing bumi mengkéné: "Salamku tumekaa marang kowé kabèh!

² Rungokna, aku arep nyritakaké mujijat-mujijat sing diketingalaké déning Allah Kang Mahaluhur marang aku.

³ Saiba gedhéné kaélokan-kaélokan sing diparingaké marang kita! Saiba gedhéné pangwasané mujijat-mujijat sing ditindakaké! Allah jumeneng

raja ing selawas-lawasé; pangwasané langgeng."

⁴ Aku Nebukadnésar manggon ing kratonku kanthi kepénak, merga kasugihanku akèh banget.

⁵ Nanging aku banjur ngimpi lan ing sajroning impèn weruh rerupan sing medèni banget.

⁶ Aku banjur dhawuh nglumpukaké sakèhé penaséhat kraton ing Babil sarta kasowanaké ing ngarepku, supaya padha nerangaké tegesé impènkु mau.

⁷ Para juru ngramal, juru sihir, juru tenung lan ahli pelintangan banjur padha kasowanaké ing ngarsaku, lan banjur padha dakcritani bab impènkु. Nanging wong-wong mau padha ora bisa ngunjukaké ketrangan bab impènkु.

⁸ Sawisé mengkono Dhanièl, (kang uga karan Bèltsazar, kaya asmané déwaku) kasowanaké marang aku. Dhanièl kadunungan rohing para déwa, mulané impènkु dakcritakaké marang dhèwèké, mengkéné,

⁹ "Bèltsazar, aku ngerti yèn kowé kadunungan rohé para déwa, mulané ngerti marang prekara sing winadi.

Mengkéné impènku, lan aku kandhanana apa tegesé.

¹⁰ Sajroning turu aku ngimpi weruh ana wit gedhé lan dhuwur banget ngadeg ing satengahing bumi.

¹¹ Wit mau saya suwé saya gedhé lan saya dhuwur nganti sundhul ing langit lan saben wong ing bumi padha weruh.

¹² Godhongé wit mau éndah banget, wohé mbiyet akèh banget, nganti cukup kanggo ngingoni makluk sajagad kabèh. Kéwan galak padha ngéyub ing sangisoré lan manuk ing awang-awang padha nusuh ing pang-pangé, sakèhing titah padha olèh pangan saka wit mau.

¹³ Nalika aku lagi mikir-mikir bab impèn mau, dumadakan ana malaékat tumedhak saka langit kalawan waspada lan siaga.

¹⁴ Ngandika kanthi sora mengkéné, 'Wit kuwi tegoren, pang-pangé kethoken. Godhongé prithilana lan wohé sebaren. Kéwan-kéwan sing ana ing ngisoré buyarna lan manuk-manuk sing ana ing pang-pangé gusahen.

¹⁵ Nanging tunggaké karebèn kèri ing lemah, cancangen nganggo ranté wesi lan tembaga. Karebèn tetep

ana ing ara-ara awor suket. Karebèn katelesan déning ebuning langit lan urip bebarengan karo kéwan lan thethukulan.

¹⁶ Pitung taun lawasé wong kuwi bakal ora kadunungan budining manungsa, nanging budining kéwan.

¹⁷ Mengkono putusané para malaékat sing waspada lan siaga. Kaya mengkono mau supaya wong kabèh ing ngendi waé ngerti, yèn Pangéran Kang Mahaluhur ngwaosi kraton-kratoné manungsa lan maringaké kraton mau marang sapa waé sing dikersakaké, senajan wong sing asor dhéwé pisan bisa kaparingan déning Panjenengané.'

¹⁸ Kaya mengkono impèn sing daktampa, mengkono pangandikané Sang Prabu Nebukadnésar, 'Saiki kowé, Bèltsazar, aturna marang aku apa tegesé impèn kuwi. Merga sakèhing para penaséhaté kraton ora ana sing bisa, mung kowé sing bisa, jalaran kowé kadunungan rohé para déwa suci.'"

¹⁹ Krungu mengkono mau Dhanièl sing iya karan Bèltsazar mung meneng waé karo dheleg-dheleg merga saka kagèté. Sang Prabu ngandika menèh, "Bèltsazar, impèn lan tegesé kuwi aja

nganti gawé kagètmu." Atur wangsulané Bèltsazar, "Dhuh Sang Prabu, impèn lan ketranganipun menika mugè namunga katujokaken dhateng para satru paduka lan mboten dhateng paduka.

²⁰ Wit ingkang agengipun ngantos sundhul ing langit menika ketingal ing salumahing bumi.

²¹ Ronipun éndah sanget, lan wohipun mbiyet sanget ngantos saged kanggé nggesangi jagad saisènipun. Kéwan galak sami njerum ngaso ing sangandhapipun, lan peksi-peksi sami damel susuh wonten ing pang-pangipun.

²² Dhuh Sang Prabu, wit menika mboten sanès Sang Prabu piyambak, inggil lan sentosa. Paduka sampun mindhak-mindhak ing kamulyan ngantos sundhul ing langit, lan pangwaos paduka nyrambahi salumahing bumi.

²³ Nalika Sang Prabu taksih maspadakaken tetinggalan menika, wonten malaékat tumedhak saking swarga kalayan ngandika, 'Wité tegoren lan sirnakna, mung karèkna tunggaké. Tunggak kacancanga nganggo ranté wesi lan tembaga, karebèn tetep ana ing ara-ara awor suket, lan teles déning

ebuning langit sarta awor kéwan galak nganti pitung taun lawasé.'

²⁴Tegesipun menika mekaten: Dhuh Sang Prabu, Gusti Allah Inkgang Mahaluhur sampun paring pirsá dhateng panjenengan bab menapa ingkang badhé kelampahan.

²⁵Paduka badhé katundhung saking masarakating manungsa lan manggèn awor kaliyan kéwan-kéwan ing wana. Pitung taun laminipun paduka badhé dhahar rumput kados lembu jaler, lan saré wonten ing ara-ara, teles déning ebuning langit ingkang ndhawahi paduka, ngantos paduka ngakeni bilih Allah Inkgang Mahaluhur menika ingkang ngwaosi kraton-kratoning manungsa, sarta saged maringaken dhateng soktiyanga ingkang dipun kersakaken.

²⁶Para malaékat sami mutusaken nilar tunggak menika wonten ing siti. Menika tegesipun bilih paduka badhé jumeneng raja malih, sesampunipun paduka ngakeni, bilih ingkang ngratoni salumahing bumi menika namung Allah piyambak.

²⁷ Pramila dhuh Sang Prabu, kersaa nampi pamrayogi kawula, inggih menika ngèndeli damel dosa sarta nindakna kaleresan saha kawelasan dhateng tiyang miskin. Menawi mekaten Sang Prabu badhé lestantun ngalami karaharjan."

²⁸ Kabèh mau kelakon nekani marang Sang Prabu Nebukadnésar;

²⁹ awit let rolas sasi, nalika pinuju tindak-tindak ana ing payoné kedhaton ing Babil,

³⁰ panjenengané ngandika, "Saiba ta gedhéné Babil iki! Apa dudu aku sing yasa kutha Babil nganggo kekuwataning pangwasaku, dakdadèkaké kutha krajan tandha gedhéning kamulyanku."

³¹ Durung rampung enggoné ngandika, dumadakan ana swara saka langit ngandika, "Raja Nebukadnésar, rungokna pangandika-Ku! Kratonmu wis kapundhut saka ing kowé.

³² Kowé bakal katundhung saka antarané manungsa lan bakal urip amor karo kéwan alasan, sarta mangan suket kaya sapi, nganti pitung taun lawasé. Kowé bakal ngakoni yèn Allah Kang Mahaluhur kuwi sing ngwaosi kraton-

kratoning manungsa lan maringaké marang sokwonga sing dikersakaké."

³³ Pangandika mau sanalika kelakon. Sang Prabu Nebukadnésar kasingkiraké saka antarané masarakating manungsa lan dhahar suket kaya sapi. Sarirané teles déning ebuning langit. Rémané dadi dawa kaya wuluning manuk garudha, lan kukuné iya kaya kukuning manuk.

³⁴ Sang Prabu Nebukadnésar ngandika, "Bareng wis kliwat pitung taun, aku banjur tumenga ing langit lan akal-budiku bali menèh. Aku banjur memuji asmané Allah Kang Mahaluhur, dakluhuraké lan dakmulyakaké Panjenengané kang gesang langgeng ing selawas-lawasé. Panjenengané bakal ngerèh ing selawasé, lan kratoné bakal langgeng tanpa wangenan.

³⁵ Para wong sing ana ing bumi kaanggep rèmèh. Malaékat ing swarga lan manungsa ing bumi kabèh ana ing pangwasané. Ora ana manungsa sing bisa nyegah kersané utawa nyuwun pirsabab pendamelé."

³⁶ Bareng akal-budiku pulih, kaluhuran lan kamulyaning kratonku iya kabalèkaké marang aku menèh. Para pegawéku lan

para luhur padha methukaké aku. Aku nampani menèh kraton lan pangwasaku, malah ngungkuli sing wis kepungkur.

³⁷ Saiki aku, Nebukadnésar, memuji, ngluhuraké sarta mulyakaké Ratuning Swarga. Sakèhé pendamelé bener lan adil; sarta kwaos ngasoraké wong-wong sing gemunggung.

5 ¹ Ing sawijining bengi Sang Prabu Bèlsyazar ngulemi para priyagung sèwu diajak kembul bujana ana ing kraton. Ana ing kono padha ngunjuk anggur bebarengan.

² Nalika lagi padha ngunjuk Sang Prabu Bèlsyazar dhawuh nggawa mlebu tuwung-tuwung saka emas lan slaka sing biyèn kaasta déning Sang Prabu Nebukadnésar, ramané, saka Pedalemané Allah ing Yérusalèm. Enggoné utusan njupuk tuwung-tuwung kuwi supaya panjenengané, para luhur, garwa-garwané lan selir-seliré bisa padha ngunjuk nganggo tuwung mau.

³ Tuwung-tuwungé banjur digawa mrono, sarta kabèh nuli padha ngunjuk anggur nganggo tuwung-tuwung kuwi.

⁴ Sajroné padha ngunjuk anggur karo memuji déwa-déwa emas lan slaka,

tembaga sarta wesi apa déné kayu lan watu.

⁵Dumadakan katon kaya tanganing manungsa nulis ana ing témboké kedhaton sing kasorotan déning lampu-lampu sing padhang banget. Sang Prabu pirsa tangan sing lagi nulis,

⁶pasuryané banjur dadi pucet lan saka wediné sampéyané ngoplok.

⁷Banjur dhawuh kanthi sora utusan nekakaké para ahli sihir, ahli tenung lan ahli pelintangan. Bareng wis padha kasowanaké Sang Prabu, banjur dingandikani, "Sapa waé sing bisa maca tulisan kuwi lan nerangaké apa tegesé bakal dienggoni jubah keprabon wungu, dikalungi ranté emas, sarta kaparingan pangwasa dadi wong katelu ana ing kratonku."

⁸Para penaséhaté kraton mau banjur padha maju, nanging siji waé ora ana sing bisa maca tulisané utawa ngaturaké apa tegesé.

⁹Sang Prabu Bèlsyazar penggalihé saya semplah, sarta banjur dadi saya pucet, lan para penggedhé ora ngerti apa sing kudu ditindakaké.

¹⁰Ibuné Sang Prabu bareng mireng banjur mlebet ing papaning bujana, sarta ngandika, "Sang Prabu lestaria sugeng ing selawasé! Aja kuwatir lan aja dadi pucet.

¹¹Ing kraton kéné ana wong sing kadunungan rohing para déwa suci. Nalika kang rama jumeneng raja, wong mau ketitik enggoné wasis, duwé kawruh, lan wicaksana. Lan Sang Prabu Nebukadnésar, kang rama wis misudha wong mau dadi penggedhéné para sarjana, para nujum, para juru tenung lan para ahli pelintangan.

¹²Wong kuwi ampuh, wasis lan pinter nerangaké impèn, ngudhari prekara-prekara sing ruwed, sarta ngungkap prekara-prekara sing winadi. Jenengé Dhanièl, sing iya karan Bèltsazar, dhawuha nggolèki. Wong mau bakal bisa nerangaké apa tegesé kuwi kabèh."

¹³Sanalika Dhanièl disowanaké ing ngarsané Sang Prabu. Sang Prabu banjur ngandika marang Dhanièl, "Apa kowé kuwi Dhanièl, wong Yahudi sing kaboyong mréné saka Yéhuda déning ramaku?"

¹⁴ Aku krungu yèn kowé kadunungan rohing para déwa suci, lan kowé wong wasis kaparingan kawruh lan kawicaksanan.

¹⁵ Para wong wicaksana lan para ahli ngèlmu wis padha kasowanaké mréné supaya maca lan nerangaké tegesé tulisan iki marang aku, nanging padha ora bisa.

¹⁶ Aku krungu yèn kowé ngerti prekara sing samar sarta bisa nerangaké prekara-prekara sing winadi. Yèn kowé bisa maca tulisan kuwi lan ngaturaké uninga marang aku apa tegesé, kowé bakal dienggoni jubah keprabon wungu, dikalungi ranté emas lan kawisudha dadi wong katelu sing nyekel pangwasa ana ing kraton."

¹⁷ Unjuké Dhanièl, "Ganjaranipun Sang Prabu kagama Sang Prabu piyambak, utawi kaparingna tiyang sanès, kawula badhé maosaken kagem Paduka menapa ingkang kaserat sarta ngaturi pirs menapa tegesipun.

¹⁸ Gusti Allah Inggang Mahakwasa sampun njumenengaken kang rama, Sang Prabu Nebukadnésar dados ratu

agung, kanthi kaparingan pangwaos lan kamulyan.

¹⁹ Kawibawanipun semanten agengipun ngantos tiyang sedaya, bangsa-bangsa menapa kémawon basanipun sami ajrih saha gemeter wonten ing ngarsanipun. Sinten ingkang dipun kersakaken pejah, dipun pejahi. Sinten ingkang dipun kersakaken gesang, dipun gesangi. Panjenenganipun paring kaluhuran dhateng ingkang dipun kersakaken, lan nglorod sinten ingkang dipun kersakaken.

²⁰ Nanging sarèhné panjenenganipun gemunggung, wangkot lan ambek siya mila lajeng kalèngsèr saking dhamparipun sarta kécalan kalenggahanipun ingkang luhur wau.

²¹ Panjenenganipun lajeng kasingkiraken saking jagading manungsa, sarta budinipun dados kados budinipun kéwan. Panjenenganipun lajeng awor kaliyan kuldi wana, dhahar rumput kados lembu sarta saré ing arara, ngantos teles déning ebuning langit. Ngantos panjenenganipun ngakeni, bilih Gusti Allah Ingkang Mahaluhur menika

ngwaosi kratoning manungsa sarta saged maringaken dhateng soksintena ingkang dipun kersakaken.

²² Nanging paduka, putranipun, mboten andhap-asor, senajan paduka nguningani menika sedaya.

²³ Paduka sampun ngrèmèhaken dhateng Allah ing swarga margi dhawuh nganggé pirantosing Pedalemanipun Allah, inggih menika tuwung lan cangkir kagem ngunjuk anggur para pengageng, para garwa saha para selir kalayan memuji dhateng déwa-déwa ingkang kadamel saking emas, slaka, tembaga, tosan, kajeng lan séla, inggih déwa-déwa ingkang mboten saged ningali, mireng, menapa malih ngertos menapa-menapa. Paduka mboten ngluhuraken Gusti Allah ingkang nemtokaken pejah gesangipun manungsa, sarta mirsani tindak-tanduk paduka.

²⁴ Inggih awit saking menika Gusti Allah lajeng ngutus tangan ingkang nyerat seratan menika wonten ing témbok.

²⁵ Seratan menika ungelipun mekaten: 'Mené, mené, tekèl, ufarsin'.

²⁶ Mené, (étang, cacah) tegesipun: wekdal pepréntahan paduka sampun

kaétang déning Gusti Allah sarta dipun pungkasi.

²⁷ Tekèl (timbangan), tegesipun: paduka sampun dipun timbang mawi timbangan, mangka pinanggih kènthèngen.

²⁸ Ufarsin (dipun bagi), tegesipun: kratonipun Sang Prabu badhé kabagi lan kaparingaken dhateng bangsa Médi lan bangsa Pèrsia."

²⁹ Sanalika Sang Prabu Bèlsyazar dhawuh ngenggoni Dhanièl jubah keprabon wungu lan ngalungaké ranté emas ing guluné. Dhanièl kawisudha ing kalenggahan kang nyekel pangwasa katelu ing kraton Babil.

³⁰ Ing bengi kuwi uga Sang Prabu Bèlsyazar, ratuné wong Babil, kasédanan.

³¹ (6-1) sang Prabu Dharius, raja Médi sing yuswa 62 taun nggentèni jumeneng raja.

6¹ (6-2) Sang Prabu Dharius banjur misudha gubernur cacahé 120, sing bakal nindakaké pepréntahan ing sanegara kabèh.

² (6-3) Kejaba kuwi panjenengané ngangkat Dhanièl lan wong loro liyané dadi pengawas sing ngawat-awati para

gubernur sarta nggatèkaké kepentingané Sang Prabu, supaya Sang Prabu aja nganti kapitunan.

³(6-4) Ora suwé banjur ketitik yèn Dhanièl enggoné nyambut-gawé luwih becik ketimbang karo pengawas liya-liyané lan para gubernur. Merga saka kabecikané mau Sang Prabu menggalih arep ngangkat Dhanièl dadi pengawasé sanegara kabèh.

⁴(6-5) Para pengawas lan para gubernur nuli padha nggolèki kaluputané Dhanièl sajroning nglakoni pegawéané. Nanging padha ora bisa nemokaké, sebab Dhanièl kuwi wong temen, lan ora gelem laku slingkuh utawa ngapusi.

⁵(6-6) Wong-wong mau banjur padha rerasanan, "Kita mesthi ora bakal bisa nemokaké kaluputané Dhanièl, kejaba bab kaprecayané."

⁶(6-7) Wong-wong mau nuli padha sowan ing ngarsané Sang Prabu lan matur, "Dhuh Sang Prabu Dharius, sugenga ing selaminipun!

⁷(6-8) Kawula sedaya ingkang nyepeng pepréntahan: para pengawas, para gubernur, wakil gubernur lan pegawé sanès-sanèsipun, sami sarujuk, bilih

Sang Prabu ndhawuhaken prenatal keras, inggih menika bilih salebetipun tigang dasa dinten menika mboten wonten tiyang setunggal-tunggala kaparengaken ngunjukaken panyuwunan menapa-menapa dhateng déwa utawi tiyang menapa kémawon, kejawi dhateng Sang Prabu piyambak. Sinten kémawon tiyangipun ingkang nerak prenatal menika kedah kacemplungaken wonten ing luwengipun singa.

⁸(6-9) Sang Prabu mugi kersa ndhawuhaken prenatal menika sarta napak-asmani, dadosa prenatal miturut hukumipun tiyang Médi lan Pèrsia, ingkang mboten saged kasuwak."

⁹(6-10) Sang Prabu Dharius iya banjur napak-asmani dhawuh mau.

¹⁰(6-11) Bareng Dhanièl krungu yèn dhawuh mau wis ditapak-asmani banjur mulih. Ing omahé ana lotèngé, jendhéla-jendhélané madhep menyang Yérusalèm. Ana ing kamaré lotèng mau Dhanièl kaya adat-sabené sujud jèngkèng madhep jendhéla lan ndedonga marang Allah sedina ping telu.

¹¹ (6-12) Bareng para mungsuhé weruh Dhanièl lagi ndedonga marang Gusti Allah,

¹² (6-13) wong kabèh mau banjur padha bebarengan sowan Sang Prabu nglapuraké Dhanièl. Unjuké, "Dhuh Sang Prabu, paduka sampun napak-asmani dhawuh, bilih sinten kémawon ingkang salebetipun tigang dasa dinten menika ngunjukaken panyuwun dhateng déwa utawi manungsa sinten kémawon, kejawi dhateng paduka piyambak, badhé kacemplungaken ing luwenging singa?" Paring wangsulané Sang Prabu, "Iya bener, kuwi préntah keras, miturut hukumé wong Médi lan wong Pèrsia sing ora kena dibatalaké."

¹³ (6-14) Wong-wong mau banjur padha munjuk, "Dhanièl, tiyang bucalan saking Yéhuda menika mboten maèlu utawi ngèstokaken dhawuh ingkang sampun kaundhangaken menika. Piyambakipun ajeg sembahyang sedinten kaping tiga."

¹⁴ (6-15) Bareng mireng atur sing mengkono mau Sang Prabu kagèt banget lan ngudi bisané ngluwari Dhanièl, nganti srengéngéné surup.

¹⁵ (6-16) Wong-wong mau banjur bali menèh sowan Sang Prabu sarta munjuk, "Dhuh Sang Prabu, paduka pirsu bilih miturut hukumipun tiyang Médi lan Pèrsia dhawuh ingkang sampun kaundhangaken menika mboten kénging dipun éwahi."

¹⁶ (6-17) Sang Prabu banjur dhawuh supaya Dhanièl dicekel lan kacemplungaké ing guwa sing kebak singa. Pangandikané Sang Prabu marang Dhanièl, "Muga-muga Allah sing kokbektèni kanthi mantep kuwi kersa ngluwaré kowé."

¹⁷ (6-18) Cangkemé guwa mau banjur katutup nganggo watu gedhé. Watu mau banjur disègel nganggo sègel keprabon lan sègelé para penggedhé, supaya aja ana wong sing bisa ngluwaré Dhanièl.

¹⁸ (6-19) Sang Prabu banjur kondur menyang kedhaton, nanging sawengi muput panjenengané ora saré, ora dhahar lan ora ngersakaké kasenangan apa-apa.

¹⁹ (6-20) Bareng wis ésuk panjenengané wungu lan énggal-énggal tindak menyang guwa singa.

²⁰ (6-21) Tekan sacedhaké guwa panjenengané nimbali Dhanièl karo sedhah, "Dhanièl, abdiné Allah kang gesang! Apa Allahmu sing kokbektèni kanthi tumemen saged ngluwari kowé saka singa-singa kuwi?"

²¹ (6-22) Unjuk wangsulané Dhanièl, "Dhuh Sang Prabu, mugi langgenga yuswa paduka!

²² (6-23) Gusti Allah sampun ngutus malaékatipun mbungkem cangkempun singa-singa menika. Gusti Allah sampun tumindak mekaten margi pirsu bilih kula mboten gadhah kalepatan dhateng Sang Prabu."

²³ (6-24) Sang Prabu banget bungahé, banjur paring dhawuh supaya Dhanièl diwetokaké saka guwa. Dhanièl banjur diunggahaké lan ketitik ora ana tatuné apa-apa, merga saka enggoné kumandel marang Allahé.

²⁴ (6-25) Sang Prabu banjur dhawuh nyepeng wong-wong sing padha nggugat Dhanièl sarta sing padha nyemplungaké ing guwa sing kebak singa, malah iya para bojo lan anak-anaké kabèh. Wong-wong mau durung nganti tekan ing jero

guwa wis ditubruk déning singa-singa mau lan balungé diremuk-remuk.

²⁵ (6-26) Raja Dharius banjur kintun serat marang wong-wong ing salumahé bumi, yakuwi para bangsa, trah lan basa apa waé, uniné mengkéné, "Salam!

²⁶ (6-27) Lantaran layang iki aku dhawuh marang sedhéngah wong sing ana ing wilayah kraton padha wedia lan hurmata marang Allahé Dhanièl. Panjenengané iku Allah kang gesang, lan pangrèhé bakal langgeng ing selawasé. Kratoné bakal ora ngalami rusak, lan pangwasané langgeng tanpa wekasan.

²⁷ (6-28) Panjenengané nylametaké lan ngluwari, damel kaélokkan lan mujijat ana ing swarga lan ing bumi. Iya Panjenengané sing ngluwari Dhanièl, nganti ora dimangsa déning singa."

²⁸ (6-29) Dhanièl ngalami katentreman ing jaman pepréntahané Raja Dharius lan ing jamané Sang Prabu Korèsy, raja Pèrsia.

7 ¹ Ing taun kapisané Sang Prabu Bèlsyazar jumeneng raja ing Babil, aku ing sawijining bengi nampa wahyu sajroning impèn. Impèn mau daktulis ing ngisor iki

² Lan dakcritakaké rerupan sing dakdeleng ing bengi kuwi: Ana angin teka saka kéblat papat gawé kocaké banyuné segara.

³ Banjur ana sato kéwan papat gedhé banget jumedhul saka njeroné segara. Sato mau rupané béda-béda.

⁴ Sato sing kapisan rupané kaya singa, nanging duwé swiwi kaya swiwiné manuk garudha. Sajroné isih daksawang, swiwiné kajabud. Sato mau banjur tangi lan ngadeg kaya wong, lan sato mau banjur kaparingan budi kaya manungsa.

⁵ Sato sing kapindho rupané kaya bruwang, ngadeg nganggo sikilé mburi. Cangkemé bruwang mau nyokot balung iga telu, lan ana swara kandha karo bruwang mau, "Terusna enggonmu mangan daging, mangana sawaregmu!"

⁶ Nalika aku isih nyawang bruwang mau ana sato siji menèh jumedhul. Rupané kaya macan tutul, nanging ing gezeré ana swiwiné papat, kaya swiwi manuk. Sato mau endhasé papat, sarta duwé pangwasa.

⁷ Sajroné aku isih nyawang sato mau, sato sing nomer papat jumedhul. Rupané medèni banget, katon rosa

lan nggegirisi. Nganggo untuné wesi sing gedhé banget sato mau ngremuk mangsané, banjur diidak-idak. Béda karo sato liya-liyané, sato mau ana sunguné sepuluh.

⁸Nalika aku isih nyawang sunguné, dumadakan ana sungu cilik muncul ing antarané sungu-sungu liyané. Sungu cilik mau nyundhul sungu telu sing wis ana nganti coplok. Sungu cilik mau ana matané kaya mripat manungsa lan duwé cangkem lan sumbar-sumbar nganggo tembung angkuh.

⁹Sajroné isih nyawang terus dumadakan ana dhampar-dhampar katata. Panjenengané Kang Gesang Langgeng pinarak ing dhampar mau salah siji. Agemané putih memplak kaya salju, lan rémané putih kaya wuluning wedhus gèmbèl. Dhampar sing dilenggahi mau kapasangan rodha murub, mula dhampar kuwi iya murub makantar-kantar.

¹⁰Dhampar mau metokaké geni kaya ilining banyu sing diesokaké. Ing kanané ana wong maèwu-èwu sing padha ngladosi Panjenengané, lan wong mayuta-yuta padha ngadeg ana ing

ngarsané. Pradataning Pengadilan banjur mbukak sidhangé lan kitab-kitabé padha dibukak.

¹¹ Sajroné nyawang terus, aku isih krungu swarané sungu cilik mau ngucapaké tembung-tembung gemunggung. Bareng daksawang, sato sing nomer papat dipatèni, lan dibuwang ing geni nganti sirna.

¹² Sato-sato liyané kapundhut pangwasané, nanging padha diparengaké urip kanggo sawetara mangsa.

¹³ Ing wahyu sing daktampa bengi kuwi aku weruh rerupan mèmper manungsa, nyedhaki aku, ketutupan ing méga. Banjur sowan Panjenengané Kang Gesang Langgeng.

¹⁴ Panjenengané kaparingan pangwasa, kaurmatan lan wewenangé ratu, supaya sakèhé umat, bangsa, trah lan basa padha ngladosi Panjenengané. Pangwasané bakal langgeng ing selawasé, lan kratoné bakal ora ana wekasané.

¹⁵ Wahyu-wahyu sing dakdeleng mau gawé kagètku, nganti atiku resah.

¹⁶ Aku banjur nyedhaki wong sing ngadeg ana ing kono karo njaluk tulung nerangaké marang aku, apa tegesé kuwi mau kabèh. Wong mau banjur nerangaké marang aku, apa tegesé kuwi mau kabèh.

¹⁷ Pangandikané, "Sato papat sing gedhé-gedhé kuwi kraton papat sing bakal madeg ing bumi.

¹⁸ Umaté Allah Kang Mahaluhur bakal padha nampani pangwasa nindakaké pepréntahan lan bakal padha nyekel pepréntahan mau ing selawas-lawasé."

¹⁹ Aku kepéngin ngerti luwih akèh menèh bab sato papat, sing béda-béda, kayata sato sing gedhé banget, sing ngremuk mangsané nganggo cakaré tembaga lan untuné wesi sarta ngidak-idak mangsané mau.

²⁰ Semono uga aku kepéngin ngerti bab sungu sepuluh sing ana ing endhasé, sarta sungu sing thukulé kèri lan marakaké sungu telu sing wis ana dhisik padha coplok. Sungu mau duwé mata lan cangkem sarta ngucapaké tembung-tembung gemunggung. Sungu kuwi luwih nggegirisi ketimbang karo sungu-sungu liyané.

²¹ Sajroné isih daksawang, dumadakan sungu mau nglurugi perang umaté Allah lan nelukaké umat mau.

²² Panjenengané Kang Gesang ing selawasé nuli rawuh lan paring keadilan marang para umaté Allah Kang Mahaluhur. Wis tekan wektuné para umaté Allah padha nyekel pepréntahan.

²³ Ketrangan sing diparingaké marang aku mengkéné, "Sato sing nomer papat kuwi kraton sing madeg nomer papat ana ing bumi lan bakal béda kaanané karo kraton liya-liyané kabèh. Kraton sing nomer papat kuwi bakal ngremuk lan ngidak-idak salumahé bumi.

²⁴ Sungu sepuluh kuwi raja sepuluh sing bakal ngerèh kraton mau. Sawisé mengkono banjur bakal ana raja jumeneng; raja kuwi bakal béda banget karo raja-raja sadurungé, sarta nglèngsèr raja telu sing wis ana.

²⁵ Raja anyar kuwi bakal nyenyamah Allah Kang Mahaluhur sarta nganiaya umaté Allah. Raja mau iya bakal ngudi ngowahi wektu lan prenatal-prenatan. Umaté Allah bakal kelakon dirèh déning ratu mau, lawasé telu setengah taun.

²⁶ Sawisé mengkono Pradataning Pengadilan sing ana ing swarga bakal ndhawahaké kerampungan. Ratu mau bakal kapundhut pangwasané, banjur ditumpes babar-pisan.

²⁷ Sakèhé pangwasaning pepréntahané para raja ing salumahing bumi bakal kaparingaké marang wong-wong kagungané Allah Kang Mahaluhur. Pepréntahané wong-wong mau bakal ora ana wekasané, lan sakèhé raja ing bumi bakal padha dadi abdiné lan mbangun-turut marang pangrèhé.

²⁸ Tekan seméné critaku. Aku ketaman ing giris, nganti rupaku pucet. Kabèh mau daksimpen ana ing atiku dhéwé."

8 ¹ Ing taun kateluné pepréntahané Sang Prabu Bèlsyazar, aku nampa wahyu sing kapindho.

² Ing wahyu mau aku jebul ana ing kutha Susan sing dikubengi bètèng, dunungé ana ing propinsi Élam. Aku ngadeg ana ing sapinggiring Kali Ulai.

³ Ing kono aku weruh ana wedhus gèmbèl lanang ngadeg ing sapinggiring kali. Wedhus mau sunguné loro dawa-dawa, sungu sing siji luwih dawa lan luwih enom ketimbang karo sijiné.

⁴ Aku ndeleng wedhus gèmbèl mau mbijig mengulon, mengalor, lan mengidul. Ora ana kéwan siji-sijia sing bisa ngendheg tumindaké wedhus mau utawa ngéndhani. Wedhus mau tumindak sekarep-karep lan dadi gemedhé.

⁵ Sajroné nyawang karo gumun lan kepéngin ngerti tegesé kuwi mau, dumadakan ana wedhus bérok lanang mlayu banter banget saka Kulon, saka banteré playuné nganti tracaké presasat ora ngambah lemah. Ing selaning matané ana sunguné siji.

⁶ Wedhus mau nuli nyrudug wedhus gèmbèl lanang sing ngadeg ing sapinggiring kali; enggoné nyrudug sekatogé karosané.

⁷ Aku ngawasaké. Saka nepsuné wedhus gèmbèl lanang mau disundhang nganti sunguné loro pisan tugel. Wedhusé gèmbèl lanang ora duwé kekuwatan kanggo nanggulangi. Malah dibanting lan diidak-idak déning wedhus bérok, mangka ora ana sing bisa mitulungi wedhus gèmbèl mau.

⁸ Wedhus bérok mau enggoné gemedhé saya ndadi, nanging bareng wis tekan pucuking pangwasané sunguné tugel.

Minangka gantiné banjur thukul sungu anyar gedhé cacahé papat, saben sungu madhep kéblat séjé.

⁹ Sungu mau ana siji sing kethukulan sungu cilik, sing banjur dadi gedhé banget. Thukulé mengidul, mengétan lan madhep marang Tanah Prejanjian.

¹⁰ Sungu mau dadi rosa banget nganti wani nyerang tentara swarga, malah uga lintang-lintang, nganti ana lintang sing tiba ing bumi, banjur diidak-idak.

¹¹ Wedhusé malah nantang Allah, Ratuning tentara swarga, sarta nglarang wong nyaosaké kurban pedinan marang Panjenengané sarta najisaké Pedalemané Allah.

¹² Ana ing Pedaleman kono wong ora padha nyaosaké kurban, nanging malah padha gawé dosa, sarta ngabekti marang allah sing sabeneré kudu kabuwang kaya larahan ana ing lemah. Apa waé sing ditindakaké déning sungu mau dadi.

¹³ Aku banjur krungu ana malaékat sing takon karo kancané, "Nganti pira lawasé tumindaké prekara-prekara sing katon ing wahyu iki? Nganti pira lawasé dosa sing njijiki kuwi ngganti kurban pedinan? Nganti pira lawasé tentara

swarga diidak-idak lan Pedalemané Allah kuwi dijag-jag?"

¹⁴ Aku krungu malaékat sijiné mangsuli, "Lawasé nganti 1.150 dina, sawisé kuwi ing Pedalemané Allah bakal kacaosaké kurban soré lan ésuk menèh. Pedalemané Allah bakal pulih kaya sing uwis-uwis."

¹⁵ Sajroné aku ngudi supaya ngerti maknané wahyu mau, dumadakan ana wong ngadeg ana ing ngarepku.

¹⁶ Aku krungu ana swara saka Kali Ulai muni mengkéné, "Gabrièl, terangna tegesé wahyu sing dideleng kuwi."

¹⁷ Gabrièl banjur teka lan ngadeg jèjèr aku, lan saka wediku aku nganti ambruk ing lemah. Pangandikané Gabrièl marang aku, "Hé manungsa sing apes, ngertia yèn wahyu mau kanggo ing jaman wekasan!"

¹⁸ Sajroné Gabrièl isih ngandika, aku ambruk ing lemah semaput. Nanging aku dicekel lan didegaké menèh,

¹⁹ karo ngandika, "Kowé dakkandhani apa sing bakal kelakon merga saka paukumané Allah ing wekasané jaman.

²⁰ Wedhus gèmbèl lanang sing kokdeleng lan sunguné loro mau ibaraté kraton Médi lan Pèrsia.

²¹ Déné wedhus bérok lanang mrelambangki kraton Yunani. Sungu siji sing gedhé ing selaning matané kuwi raja sing kawitan.

²² Déné sungu papat sing thukul nalika sungu sing kawitan tugel, kuwi nerangaké yèn kraton Yunani mau bakal pecah dadi papat. Papat-papaté ora ana sing pangwasané ngungkuli kraton sing kapisan.

²³ Ngadhepaké ambruké kraton papat mau piala wis tekan pucaké nganti kudu diukum. Ing kono bakal jumedhul ratu sing wangkot atiné, ambek siya lan dhemen ngapusi.

²⁴ Ratu mau bakal olèh pangwasa gedhé, nanging ora saka kekuwatané dhéwé. Ratu mau bakal nekakaké karusakan gedhé lan apa sing ditandangi olèh gawé. Bakal nekakaké karusakan marang para penggedhé lan marang para umat kagungané Allah.

²⁵ Merga saka juligé raja mau, nganti apa waé sing dikersakaké bisa kelakon. Raja mau bakal dadi gemunggung

sarta matèni wong akèh tanpa dipriksa. Nanging wekasané raja mau bakal katumpes, tanpa migunakaké tangané manungsa.

²⁶ Wahyu bab kurban soré lan kurban ésuk sing wis katerangaké marang kowé mau kabèh bakal kelakon temenan. Nanging wewadi iki enggonen dhéwé, sebab kelakoné isih suwé banget."

²⁷ Atiku sedhik lan awakku lara kabèh nganti sawetara dina lawasé. Aku banjur tangi lan wiwit nyambut-gawé menèh kanggo Sang Prabu, nanging atiku geter merga saka wahyu mau lan ora ngerti apa karepé.

9¹ Sang Prabu Dharius trah Média, putrané Sang Prabu Akhaswéros, jumeneng raja ing Babil.

² Ing taun wiwitané pepréntahané, aku nitipriksa kitab-kitab suci lan mikir-mikir bab kaanané Yérusalèm, sing miturut pangandikané Allah marang Nabi Yérémia, pitung puluh taun lawasé bakal dadi jugrugan.

³ Aku nyuwun kanthi banget ing pandongaku marang Gusti Allah, kanthi ngasih-asih, pasa, nganggo sandhangan bagor, lan lungguh ing awu.

⁴ Aku ndedonga marang Pangéran Allahku, karo ngakoni dosa-dosaku. Unjukku, "Dhuh Allah, Paduka menika Mahaluhur, mila kawula ngluhuraken Paduka. Paduka menika setya dhateng prejanjian Paduka, saha ngetingalaken sih Paduka dhateng sedaya tiyang ingkang tresna dhateng Paduka, sarta nglampahi dhawuh-dhawuh Paduka.

⁵ Kawula sami damel dosa, kawula sami tiyang awon, ingkang nglampahi piawon. Kawula sami nampik dhawuh ingkang Paduka paringaken supados kawula lampahi, nanging milih nyimpang saking mergining kaleresan ingkang Paduka tedahaken.

⁶ Kawula mboten sami mirengaken abdi Paduka, para nabi, ingkang sami ngandika atas asma Paduka dhateng para ratu kawula, dhateng leluhur kawula, saha dhateng umat Israèl sedaya.

⁷ Dhuh Allah, Paduka menika ingkang leres, nanging kawula tansah ndhatengaken wirang dhateng badan kawula piyambak. Inggih kawula, bangsa Israèl ingkang sami manggèn ing Yéhuda lan ing Yérusalèm, menapa

malih ingkang Paduka sebar manggèn ing negari-negari celak lan tebih; kawula sedaya mboten sami setya dhateng Paduka.

⁸ Para ratu kawula, para pengageng lan para leluhur kawula sampun damel wirang dhateng Paduka lan damel dosa dhateng Paduka.

⁹ (9:8)

¹⁰ Dhuh Pangéran Allah kawula, nalika Paduka ngandika bilih kawula kedah sami gesang miturut dhawuh-dhawuh peparing Paduka lantaran para nabi, abdi Paduka.

¹¹ Tiyang Israèl sedaya sampun nerak dhawuh-dhawuh Paduka lan nampik mirengaken pangandika Paduka. Kawula sampun sami damel dosa dhateng Paduka, ngantos Paduka sampun ndhatengaken paukuman kados ingkang kaserat ing prenatalipun Musa, abdi Paduka.

¹² Paduka sampun netepi menapa ingkang sampun Paduka ngandikakaken sadèrèngipun, bab kasangsaran ingkang badhé Paduka paringaken dhateng kawula. Yérusalèm sampun Paduka ukum, awratipun ngungkuli paukuman

ingkang kadhawahaken dhateng kitha sanès-sanèsipun.

¹³ Cocog kaliyan paukuman ingkang kasebut ing prenatalipun Musa. Éwasemanten, dhuh Allah, menika wau sedaya mboten damel kawula sami mratobat saking dosa-dosa kawula, sarta mlampah ing mergining kaleresan.

¹⁴ Dhuh Pangéran, Paduka menika Allah kawula. Paduka nyawisi paukuman kanggé kawula lan inggih Paduka paringaken, margi Paduka selaminipun nindakaken kaleresan, mangka kawula mboten sami purun mirengaken dhawuh Paduka.

¹⁵ Dhuh Pangéran, Allah kawula, Paduka sampun ngetingalaken pangwaos srana ngirid umat Paduka medal saking tanah Mesir, lan pangwaos Paduka menika inggih tansah sami kawula èngeti. Kawula sampun nglampahi dosa; kawula sampun sami damel piawon.

¹⁶ Ing jaman ingkang sampun kepengker kawula sampun Paduka ayomi, pramila Yérusalèm sampun Paduka ukum malih. Menika rak kitha kagungan Paduka piyambak, gunung Paduka ingkang suci. Sedaya bangsa

sakiwa-tengen kawula ngrèmèhaken Yérusalèm lan umat Paduka margi saking dosa-dosa kawula lan dosa-dosanipun para leluhur kawula.

¹⁷ Dhuh Allah, mugi miyarsakaken pesambat lan panyuwun kawula. Pedaleman Paduka ingkang sampun karisak menika mugi Paduka bangun malih. Kabanguna malih, supados saben tiyang sumerep bilih Paduka menika Allah.

¹⁸ Mugi kersa miyarsakaken atur kawula, dhuh Allah. Kersaa mirsani kasisahan kawula, saha kasangsanipun kitha ingkang kasebut mawi asma Paduka. Enggèn kawula ndedonga lambaran sih-piwelas Paduka, mboten lambaran kasaénan kawula.

¹⁹ Dhuh Pangéran, mugi kersa paring pangapunten. Dhuh Pangéran, kersaa miyarsakaken lan lajeng kersa tumindak! Supados saben tiyang sami sumerepa, bilih Paduka menika Allah. Mugi sampun andedangu! Kitha saha umat menika rak kagungan Paduka piyambak!"

²⁰ Aku nerusaké enggonku ndedonga, ngakoni dosa-dosaku lan dosa-dosané

umat Israèl, karo ngrerepa^a ing ngarsané Pangéran, Allahku, supaya kersa mbangun Pedalemané Allah.

²¹ Sajroné ndedonga, dumadakan Gabrièl, sing wis dakdeleng ana ing wahyu sadurungé, mabur medhun marani aku. Nalika semono lagi wektuné saos kurban soré.

²² Gabrièl paring ketrangan mengkéné, "Dhanièl, tekaku mréné prelu mbiyantu kowé supaya ngerti maknané wahyu.

²³ Nalika kowé ngasih-asih ana ing ngarsané Pangéran, Panjenengané paring wangsulan marang kowé. Panjenengané asih marang kowé, mulané aku teka prelu awèh weruh marang kowé. Saiki rungokna sing temenan ketranganku bab wahyu mau.

²⁴ Wektu sing ditetepaké déning Allah kanggo ngluwari umatmu lan nucèkaké kutha suci saka dosa lan kanisthan kuwi lawasé pitu ping pitung puluh taun. Ing kono dosa bakal diapura lan keadilan langgeng ditetepaké. Srana mengkono wahyu lan ramalan bakal kelakon, sarta Pedalemané Allah karesmèkaké menèh.

---

^angrerepa: nyuwun kawelasan, ngasih-asih.

²⁵Titènana lan ngertia: Wiwit saka wektu Allah dhawuh mbangun Yérusalèm, tekan rawuhé Kang Jinebadan^b déning Allah, kuwi lawasé pitu ping pitung taun. Sajroné sewidak loro taun ping pitu Yérusalèm bakal kabangun menèh, dalan-dalané lan bètèngé, nanging ing jaman kuwi bakal ana kasusahan akèh.

²⁶Sawisé jaman mau Kang Jinebadan déning Allah bakal kasédanan tanpa kaluputan. Kutha Yérusalèm lan Pedalemané Allah bakal kagempur déning tentaraning ratu sing gedhé pangwasané, nglurugi perang mrono. Tekané serangan kaya banjir, nggawa karusakan sing wis katetepaké déning Allah.

²⁷Raja mau bakal gawé prejanjian sing abot karo rakyat lawasé pitung taun, lan sawisé kliwat telu setengah taun, raja bakal nglarang kurban sembelèhan lan kurban dhaharan. Juru Pangrusak banjur bakal teka rerikatan ing Pedalemané Allah lan manggon ing kana, sarta padha

---

^bKang Jinebadan: Yang Diurapi (bhs. Ind.); Mèsias.

kasirnakaké déning Allah, kaya sing wis katetepaké."

10¹ (Ing taun kang kateluné pepréntahané Korèsy, ratu ing Pèrsia, ana pangandikané Allah kadhawuhaké marang Dhanièl, sing iya karan Bèltsazar. Pangandika mau nyata saka Pangéran, nanging angèl banget digayuh ing nalar. Ketrangan bab tegesé kaparingaké ana ing wahyu.)

² Nalika semono aku lagi nglakoni prihatin lawasé telung minggu.

³ Aku nyegah mangan énak lan daging, ora ngombé anggur lan ora jungkatan nganti sapundhaté telung minggu mau.

⁴ Nalika sasi kapisan taun kuwi tanggal kaping patlikur, aku ngadeg ana ing sapinggiré kali gedhé, yakuwi Bengawan Tigris.

⁵ Bareng aku ngawasaké mendhuwur aku weruh ana wong nganggo jubah léna putih, sabukan emas murni.

⁶ Sarirané mencorong kaya permata. Pasuryané padhang njingglang kaya padhanging kilat. Pangingalé murub kaya geni. Astané lan sampéyané gilap kaya tembaga sing digebeg, sarta swantené

kaya gemuruhé wong akèh padha nglumpuk.

⁷ Sing weruh wahyu mau mung aku dhéwé. Wong-wong sing bebarengan karo aku ora padha weruh apa-apa, nanging padha ketaman ing giris, banjur padha mlayu ndhelik. Dadi aku mung kari ijèn.

⁸ Bareng weruh wahyu sing nggumunaké mau, awakku lemes, ora duwé kekuwatan sethithik-thithika. Raiku saking puceté nganti wong sing ndeleng aku mesthi pangling.

⁹ Nalika aku krungu swarané, aku semapat ambruk mengkureb ing lemah.

¹⁰ Banjur ana tangan sing nyekel aku, aku diangkat cagakan tangan lan dhengkulku karo wèl-wèlan.

¹¹ Pangandikané malaékat marang aku, "Dhanièl, Gusti Allah asih marang kowé. Ngadega, rungokna lan gatèkna apa sing dakkandhakaké iki. Aku diutus nemoni kowé." Nalika krungu pangandika mau, aku banjur ngadeg karo wèl-wèlan.

¹² Malaékat mau ngandika karo aku, "Dhanièl, aja wedi. Gusti Allah wis miyarsakaké pandongamu wiwit dina kapisan, nalika kowé duwé niat

ngasoraké awakmu supaya diparingi pangertèn. Tekaku iki merga arep awèh wangsulan bab pandongamu mau.

¹³ Penggedhéné kraton Pèrsia nglawan aku nganti selikur dina. Nanging Mikhaèl, penggedhéné malaékat banjur teka nulungi aku, merga ing Pèrsia aku dhèwèkan.

¹⁴ Tekaku arep awèh pangertèn marang kowé bab apa sing bakal kelakon tumraping bangsamu ing dina mbésuk. Wahyu kuwi magepokan karo apa sing mbésuk bakal kelakon."

¹⁵ Nalika malaékat mau ngandika mengkono, aku mandeng lemah, blangkemen.

¹⁶ Malaékat sing rupané kaya wong lanang mau, banjur ngathungaké astané karo ndumuk lambéku. Aku banjur matur, "Wahyu menika njalari kula kécalan daya kekiyatan kula, ngantos badan kula sekojur lemes lan gemeter.

¹⁷ Kula ibaratipun réncang-tumbasan ingkang ngadeg ing ngajenging bendaranipun. Kadospundi enggèn kula saged wicanten? Menawi mboten gadhah daya kekiyatan, malah mboten gadhah daya kanggé ambekan."

¹⁸ Aku didemèk sepisan menèh, banjur krasa kuwat.

¹⁹ Pangandikané, "Gusti Allah asih marang kowé, mulané aja wedi utawa nyumelangaké prekara apa waé." Bareng krungu pangandika mau, rasané awakku saya kuwat. Aku banjur matur, "Mugi kersa ngandikakaken menapa ingkang badhé kadhawuhaken, awit badan kula sampun kraos sekéca."

²⁰ Pangandikané malaékat mau, "Apa kowé ngerti apa sebabé aku nemoni kowé? Ora liya mung arep medharaké apa sing katulis ana ing Kitabé Kayektèn. Saiki aku arep bali dhisik, perang nglawan pengawalé kraton Pèrsia. Sawisé mengkono penggedhéné kraton Yunani bakal teka. Ora ana sing ngréwangi aku kejaba Mikhaèl, pengawalé bangsa Israèl.

²¹ (10:20)

11 ¹ Mikhaèl kuwi sing tanggung jawab ngréwangi lan mbélani aku. ² (11-2a) Apa sing dakkandhakaké saiki marang kowé kuwi nyata." (11-2b) Pangandikané malaékat, "Isih ana raja telu menèh sing bakal ngerèh Pèrsia, kasusul déning sing nomer papat, sing

sugihé ngungkuli liya-liyané. Bareng tekan pucaké kasugihan lan pangwasané raja mau bakal nantang kraton Yunani.

³Yèn wis mengkono bakal ana raja sing gagah prakosa. Raja mau bakal mréntah nganggo pangwasa gedhé lan tumindak sekarepé dhéwé.

⁴Bareng wis tekan pucaking pangwasané, kratoné bakal pecah dadi papat. Raja-raja sing dudu tedhaké bakal ngganti dadi raja, nanging bakal padha ora kadunungan pangwasa kaya raja mau.

⁵Raja ing Mesir bakal dadi kuwat. Nanging salah sijining jéndralé pangwasané bakal ngungkuli. Jéndral kuwi bakal nyekel pepréntahan nganggo pangwasa sing luwih gedhé.

⁶Sawisé wetara taun raja Mesir bakal gawé prejanjian karo raja Siria. Raja Mesir mau maringaké putrané putri dadi garwané raja Siria. Nanging prejanjian mau ora langgeng. Putri mau, garwa lan putrané, sarta para pendhèrèké enggoné nggawa saka Mesir, padha dipatèni.

⁷Sawisé mengkono ora let suwé sedhèrèké dadi raja. Raja mau nglurugi

perang tentara Siria, mbedhah kratoné lan nelukaké tentara Siria mau.

⁸ Raja kuwi bakal kondur menyang Mesir karo ngasta reca-reca pepundhèné wong Siria sarta barang-barang saka emas lan slaka sing kanggo memuja reca-reca mau. Sawisé ngalami katentreman sawetara taun lawasé.

⁹ Raja Siria nyerbu tanah Mesir, nanging kalah perangé lan dipeksa mundur.

¹⁰ Para putrané raja Siria banjur bakal tata-tata nglurug perang menèh lan nglumpukaké tentara sing luwih akèh menèh. Ana putrané ngebyuki tanah Mesir kaya banjir, banjur nyerbu bètèngé mungsuh.

¹¹ Raja Mesir saka nepsuné bakal metoni perang nglawan raja Siria mau. Tentarané Siria sing akèh mau bakal kalah perangé.

¹² Raja Mesir bakal dadi gemunggung merga wis menang perangé, lan wis matèni serdhadhu akèh. Nanging kemenangané mau bakal ora langgeng.

¹³ Raja Siria saulihé saka peprangan banjur bakal nglumpukaké tentarané sing luwih akèh ketimbang karo sing uwis-uwis. Samasa wis tekan titi-

mangsané raja Siria mau bakal nglurugi perang Mesir menèh karo nggawa tentara sing luwih akèh lan dipraboti luwih pepak.

¹⁴Ing Mesir bakal akèh wong sing padha brontak marang Sang Prabu. Panunggalané bangsamu sing ambek siya iya bakal gemrégah mbangkang merga nampa wahyu, nanging bakal dikalahaké.

¹⁵Raja Siria banjur bakal ngepung kutha sing disentosani nganggo bètèng, lan ngrebut kutha mau. Para prejurité Mesir bakal ora nerusaké perangé. Senajan sing rosa dhéwé bakal ora kecongah perang.

¹⁶Tentarané Siria sing nglurugi perang mau bakal tumindak sewenang-wenang tanpa ana sing bisa ngalang-alangi. Bakal padha ngenggoni Tanah Prejanjian lan ngwasani tanah mau kabèh.

¹⁷Raja Siria bakal ngrancang nglurug perang nggawa balané kabèh. Supaya bisa nelukaké tentaraning mungsuhé, mungsuh mau bakal diajak gawé prejanjian nganggo diwènèhi anaké wadon dikon ngepèk bojo. Nanging rancangané mau bakal ora olèh gawé.

¹⁸ Sawisé mengkono raja Siria mau bakal nyerang bangsa-bangsa sing padha manggon ing sapinggiring segara, sarta akèh sing bakal ditelukaké. Nanging raja mau bakal ditelukaké déning raja saka manca negara, lan kuwi sing bakal nglèrèni pretingkahé raja Siria sing gemedhé, lan gentèn digawé wirang.

¹⁹ Raja Siria bakal bali menyang negarané dhéwé, menyang kutha-kuthané sing disentosakaké nganggo bètèng-bètèng nanging bakal terus kalah perangé. Lan yakuwi wekasané riwayaté.

²⁰ Raja mau bakal diganti déning raja liyané. Raja mau bakal utusan pegawé sing meres rakyat srana pajeg sing abot, kanggo ngundhakaké kasugihané kraton Siria. Nanging ora let suwé raja mau bakal dipatèni sesidheman, ora ana ing ngarepé wong akèh lan ora ana ing peprangan."

²¹ Malaékat mau banjur nerusaké ngandikané, "Raja Siria mau banjur digentèni wong sing asor budiné, sing ora pantes dadi raja. Ora kanyana-nyana wong mau muncul, ngrebut pangwasa nganggo cara licik.

²² Sapa waé sing ngalang-alangi, senjata Imam Agungé Allah pisan, bakal disirnakaké.

²³ Srana gawé prejanjian karo liya-liya bangsa, raja mau bakal saya mundhak gedhé pangwasané, senjata bangsané dhéwé mung cilik.

²⁴ Raja mau bakal nyerang propinsi sing subur tanpa kandha-kandha lan nindakaké penggawé-penggawé sing ora tau ditindakaké déning para leluhuré. Olèh-olèhané enggoné njarah-rayah ing peperangan bakal diedum ing antarané para balané. Raja bakal ngrancang nyerbu bètèng-bètèng, nanging wektu sing dicawisaké wis entèk.

²⁵ Kalawan kendel raja mau bakal nglumpukaké tentara lan nyerang Mesir, sing iya siap karo tentarané sing akèh banget. Nanging raja Mesir bakal dikalahaké nganti ora olèh gawé.

²⁶ Para penaséhaté padha nyulayani, nganti akèh prejurité sing mati ing peperangan lan tentarané kasirnakaké kabèh.

²⁷ Raja loro mau banjur padha lungguh mangan saméja, nanging padha-padha sangu kekarepan ala, nganti sing siji

nggorohi sijiné. Karo-karoné bakal padha ora olèh gawé, merga durung tekan wektuné.

²⁸Raja Siria banjur bakal mulih menyang negarané dhéwé karo nggawa barang-barang rayahané. Atiné ngigit-igit arep nyirnakaké wong sing padha nggegegi Prejanjiané Allah. Kuwi iya énggal katindakaké, banjur lagi mulih menyang negarané.

²⁹Ora wetara suwé raja mau banjur nyerang negara Mesir menèh, nanging kelakoné ora kaya sing dhèk kapisan.

³⁰Sebab wong Rumawi bakal padha teka nganggo prau lan nglawan, nganti raja Siria mau bakal miris atiné. Mulané mulihé bakal karo nepsu banget lan sajroning gregeten nedya numpes piyandelé para umaté Allah, bakal nggatèkaké naséhaté wong-wong sing padha nyingkur saka piyandelé.

³¹Tentarané bakal dikon najisaké Pedalemané Allah. Kurban pedinan bakal disuwak, banjur diedegaké mesbèh kanggo déwané.

³²Nganggo cara rupa-rupa raja mau bakal olèh bantuané wong-wong sing padha murtad saka piyandelé marang

Allah, nanging wong-wong sing ngabekti marang Allah bakal padha nglawan.

³³ Para wicaksana sing dadi pemimpiné umat mau bakal padha rembugan karo wong akèh supaya padha tumindaka kanthi wicaksana. Nanging ing sawetara mangsa akèh panunggalané umaté Allah sing dipatèni ing sajroning peprangan utawa diobong nganti mati, ana menèh sing dirampog lan dilebokaké ing pakunjaran.

³⁴ Sajroné disiya-siya umaté Allah bakal olèh pitulungan sawetara, senajan akèh wong sing olèhé padha nggabung karo umat mau mung merga mburu kepénak kanggo awaké dhéwé.

³⁵ Para pemimpin sing wicaksana mau bakal ana sawetara sing dipatèni, nanging kuwi njalari kaprecayané wong akèh padha disentosakaké. Lelakon kuwi bakal lestari nganti wekasané jaman, sing wis katetepaké déning Allah.

³⁶ Raja Siria bakal tumindak sewenang-wenang. Bakal ngaku yèn luwih luhur lan luwih ampuh ketimbang karo para déwa, malah ngungkuli Gusti Allah. Enggoné bisa tumindak mengkono mau nganti tekan titi-mangsané Allah nibakaké

paukuman. Gusti Allah bakal nindakaké cocog karo apa sing wis karancang.

³⁷ Raja mau bakal ngabekti marang allahé para leluhuré, uga déwa-déwa sing disembah déning para wong wadon. Satemené ora ngrèwès déwa ngendi waé, merga rumangsané awaké dhéwé kuwi ngungkuli sakèhé para déwa.

³⁸ Kosokbaliné iya éring karo déwa sing mbaureksa bètèng-bètèng. Raja mau bakal nyaosaké kurban rupa emas, slaka, permata adi lan pisungsung sing larang-larang regané marang para déwané sing durung tau diweruhi déning para leluhuré.

³⁹ Bètèng-bètèngé bakal dikon njaga wong-wong sing nyembah déwa liya menèh. Raja mau bakal awèh ganjaran gedhé marang wong sing gelem ngakoni olèhé dadi raja. Bakal padha diganjar pangkat dhuwur, lan palemahan.

⁴⁰ Bareng wis mèh tekan titi-mangsané wekasané sugengé raja Siria, raja Mesir bakal teka nyerang. Raja Siria siaga nglawan serangan mau kalawan ngetog karosané, rupa kréta perang, jaran lan kapal pirang-pirang. Raja Siria mau

ngrancang bakal nyerang negara akèh, kaya banjir sing ngeleb samubarang.

⁴¹ Malah iya arep nyerang Tanah Prejanjian lan matèni wong nganti pirang-pirang leksa, nanging tanah Édom, Moab lan sisané tanah Amon bakal oncat.

⁴² Samasa nyerang negara-negara mau kabèh, tanah Mesir uga bakal diserang.

⁴³ Raja-branané tanah Mesir sing kapendhem kayata emas, slaka lan barang-barang pengaji liyané bakal digawa lunga kabèh. Raja Siria mau iya ngrancang arep nelukaké Libia lan Sudan.

⁴⁴ Dumadakan bakal ana kabar teka saka Wétan lan Kulon sing gawé girisé raja mau. Éwasemono ora bakal nglawan perang karo ngiwut, matèni wong waton akèh.

⁴⁵ Raja Siria bakal masang kémahé keprabon ing antarané segara lan gunung sing dienggoni Pedalemané Allah. Nanging raja mau bakal tiwas, tanpa ana sing bisa awèh pitulungan."

12 ¹ Malaékat sing ngagem ageman léna mau nuli ngandika, "Ing wektu kuwi Mikhaèl, malaékat agung

sing ngamping-ampingi bangsamu, bakal rawuh. Ing kono bakal ana kasangsaran akèh, sing durung tau kelakon wiwit anané bangsa-bangsa nganti tekan ing wektu kuwi. Ing wektu kuwi wong kabèh sing klebu umat Israèl, sing jenengé katulis ana ing kitabé Allah bakal kapitulungan rahayu.

² Sarta akèh wong sing wis mati, bakal urip menèh, ana sing banjur kaparingan urip langgeng, lan ana sing nandhang sangsara lan kanisthan langgeng.

³ Para wong wicaksana bakal padha mencorong kaya padhanging langit. Lan sing wis padha nuntun wong akèh ing dalan sing becik, bakal padha mengkilat kaya lintang-lintang ing selawasé."

⁴ Pangandikané marang aku, "Saikiné, Dhanièl, kitab kuwi tutupen lan sègelen nganti tekan wekasané jaman. Akèh wong sing bakal ngetog kabisané merga kepéngin ngerti apa sing satemené lagi kelakon."

⁵ Sawisé mengkono aku weruh ana wong lanang loro lagi ngadeg ana ing sapingiré kali, sing siji ing sisih kéné, sijiné ing sisih kana.

⁶ Sing siji banjur nyuwun pirsá karo malaékat sing jumeneng ing sapinggiré kali rada munggah, "Mbénjing menapa prekawis-prekawis ingkang ngéram-éramaken menika badhé kelampahan sedaya?"

⁷ Malaékat mau supaos ing asmané Allah kang asipat langgeng karo ngangkat astané kiwa lan tengen, "Kuwi lawasé telu setengah taun, yakuwi samasa panguya-uya marang umaté Allah wis rampung. Yèn wis rampung, samubarang kabèh mau bakal kelakon."

⁸ Apa sing dingandikakaké mau aku krungu kabèh, nanging aku ora ngerti tegesé. Aku banjur matur, "Kadospundi sagedipun prekawis menika kelampahan?"

⁹ Wangsulané, "Wis mangkata Dhanièl, merga pangandika mau wewadi sing ora kena kawiyak nganti tekan wekasané jaman."

¹⁰ Akèh wong bakal disucèkaké. Wong ala bakal ora ngerti lan nerusaké enggoné nindakaké piala. Mung wong sing wicaksana bakal padha ngerti.

¹¹ "Wiwit ora anané kurban pedinan, yakuwi wiwit madegé déwa-déwané

kanisthan sing gawé rusak kuwi 1.290 dina.

¹² Rahayu wong sing tetep setya nganti tekan 1.335 dina!

¹³ Lan kowé, Dhanièl, lestaria nganti tekan wekasan. Kowé bakal mati, nanging bakal tangi lan nampani ganjaran ing wekasané jaman."

Hosea

1 ¹ Iki pangandikané Pangéran sing didhawuhaké marang Hoséa bin Beèri nalika jamané Uzia, Yotam, Ahas lan Hizkia padha jumeneng ratu ing Yéhuda lan Yérobéam bin Yoas jumeneng ratu ing Israèl.

² Nalika Pangéran ing wiwitan ngandika marang bangsa Israèl lantaran Nabi Hoséa, dhawuhé mengkéné, "Kowé rabia; lan bojomu bakal ora setya, anak-anakmu bakal plek kaya ibuné. Kaya mengkono uga enggoné umat-Ku wis ninggal Aku lan ora setya marang Aku."

³ Nabi Hoséa banjur kawin karo wong wadon jenengé Gomèr, anaké Diblaim. Sawisé anak sing kawitan lair, lanang.

⁴ Pangéran ngandika marang Nabi Hoséa, "Bayi kuwi jenengna 'Yésreèl', sebab ora suwé menèh Aku bakal ndhawuhaké paukuman marang raja Israèl, merga Yéhu, leluhuré wis matèni wong akèh ing Yésreèl. Turuné Yéhu bakal Daksirnakaké.

⁵ Lan ing wektu kuwi iya bakal numpes tentarané Israèl ana ing Lembah Yésreèl."

⁶ Gomèr banjur duwé anak sing kapindho, wadon. Pangéran ngandika marang Nabi Hoséa, "Bocah wadon kuwi jenengna 'Lo Ruhama', merga turuné Israèl bakal ora Dakwelasi, babar-pisan ora bakal Dakwelasi menèh.

⁷ Nanging wong-wong Yéhuda bakal Dakwelasi, malah bakal padha Daktulungi, merga Aku iki Pangéran Allahé. Enggon-Ku nulungi ora srana perang, nganggo pedhang, panah utawa srana jaran lan prejurit jaranan."

⁸ Sawisé Gomèr nyapih bayiné wadon banjur meteng menèh lan mbabar anak lanang.

⁹ Pangéran ngandika marang Hoséa, "Bocah kuwi jenengna 'Dudu umat-Ku', merga umat Israèl kuwi dudu umat-Ku, lan Aku dudu Allahé."

¹⁰ "Bangsa Israèl cacahé bakal kaya wedhi ing segara, nganti ora kena diétung utawa ditaker." Pangandikané Pangéran marang bangsa mau, "Kowé kuwi dudu umat-Ku," nanging bakal

tekan mangsané kowé disebut:
"Putraning Allah kang gesang."

¹ Wong Yéhuda lan wong Israèl bakal padha didadèkaké siji menèh. Wong-wong mau bakal padha milih panutan siji, lan bakal padha ngalami kemakmuran lan katentreman ana ing tanahé. Kaya mengkono dinané Yésreèl kuwi bakal dadi dina kabungahan!

2 ¹ Para sedulurmu Israèl undangan: "Ami" (umat-Ku), lan "Rokhama" (sing ditresnani).

² "Hé anak-anakku, biyungmu suwunna pangapura, senajan wis dudu sisihan-Ku menèh, lan Aku dudu bojoné. Konen marèni enggoné laku jina lan nyundel.

³ Yèn ora, mesthi bakal Dakdhèdhèli sandhangané nganti wuda kaya dhèk nalika lairé. Sarta Dakdadèkaké kaya ara-ara samun sing garing lan cengkar, wekasané bakal mati kasatan.

⁴ Anak-anaké bakal ora Dakwelasi, merga kuwi anak-anaké sundel sing ora duwé isin.

⁵ Biyungé dhéwé mau kandha, 'Aku dakmarani para dhemenanku, sebab wong-wong kuwi sing mènèhi pangan

lan ombèn-ombèn marang aku, wulu wedhus, léna, lenga zaitun lan anggur.'

⁶ Mulané wong mau bakal Dakpasangi sangkrah eri lan Dakpageri témbok mubeng, supaya aja bisa nuruti kekarepané.

⁷ Biyungmu bakal ngoyak-oyak para dhemenané, nanging ora kecandhak. Bakal nggolèki, nanging ora ketemu. Wong mau banjur bakal muni, 'Aku dakmbalèni bojoku jaka-lara, merga kaananku nalika semana luwih kepénak ketimbang karo saiki.'

⁸ Wong kuwi ora ngrumangsani yèn Aku sing maringi gandum, anggur, lan lenga, sarta sakèhé slaka lan emas, sing dienggo gawé recané Baal.

⁹ Mulané mbésuk ing mangsa panèn Aku bakal mundhut bali gandum, anggur, wuluning wedhus lan kain léna-Ku sing dienggo sandhangan.

¹⁰ Sandhangané bakal Dakdhèdhèli ana ing ngarepé para bédhangané, lan bakal ora ana wong siji-sijia sing bisa ngluwari wong mau saka tangan-Ku.

¹¹ Dina-dina riyané pendhak taun lan pendhak sasi bakal Dakbatalaké,

mengkono uga riyané dina Sabbat,
sarta dina-dina riaya agama liya-liyané.

¹²Wité anggur lan wité anjir bakal
Daksirnakaké, merga wong mau kandha-
kandha yèn kuwi kabèh pawèwèhé
para dhemenané. Keboné anggur lan
keboné woh-wohan bakal Dakdadèkaké
ara-ara samun, merga dirusak déning
kéwan-kéwan galak.

¹³Wong mau bakal Dakukum miturut
dina-dina enggoné nglalèkaké Aku,
samasa ngobong menyan kanggo Baal,
sarta samasa nganggo hiasan adi, banjur
ngetutaké para dhemenané. Mengkono
pangandikané Pangéran."

¹⁴Mulané wong mau bakal Dakgawa
bali menyang ara-ara samun menèh. Ing
kana bakal Dakarih-arih supaya mbalèni
Aku menèh.

¹⁵Kebon angguré bakal Dakbalèkaké
menèh lan Akhor (Lembah Kasusahan)
bakal Dakdadèkaké gapuraning
pengarep-arep. Ana ing kono wong mau
bakal nggatèkaké menèh marang Aku,
kaya dhèk isih enomé, nalika metu saka
tanah Mesir.

¹⁶Ing dina kuwi Aku bakal disebut
'Sisihanku', lan ora 'Baalku',

¹⁷ Aku bakal ora marengaké nyebut jenengé Baal menèh.

¹⁸ Aku bakal gawé prejanjian karo sakèhé kéwan alasan lan manuk-manuk, supaya aja padha gawé cilakané umat-Ku menèh. Sakèhé gegamaning perang bakal Daksingkiraké saka tanah kéné, sakèhé pedhang lan panah, supaya umat-Ku bisa urip kanthi ayem tentrem.

¹⁹ "Hé Israèl, kowé arep Dakpundhut garwa; Aku bakal jujur lan setya; Aku bakal ngetingalaké sih-katresnan-Ku lan piwelas-Ku, sarta kowé Dakrengkuh dadi kagungan-Ku dhéwé selawas-lawasé.

²⁰ Janji-Ku bakal Daktetepi lan kowé Dakdadèkaké kagungan-Ku, sarta kowé bakal nganggep Aku Allahmu.

²¹ Ing dina kuwi Aku bakal miyarsakaké pandongané umat-Ku Israèl. Aku bakal nekakaké udan ing bumi lan bumi bakal metokaké gandum, anggur lan lenga zaitun.

²² (2:21)

²³ Umat-Ku bakal Daksentosakaké ana ing bumi, sarta Dakparingi kemakmuran sing lubèr. Aku bakal ngetingalaké katresnan-Ku marang wong-wong sing disebut: 'Lo-Ami' (dudu umat-Ku). Aku

bakal ngandika, 'Kowé kuwi umat-Ku!' Lan kowé bakal munjuk, 'Paduka menika Allah kawula.'

3¹ Pangandikané Pangéran marang aku mengkéné, "Golèka wong wadon menèh sing lagi nylèwèng karo dhemenané. Ngétokna kepécutmu karo wong mau. Wong kuwi tresnanana kaya enggon-Ku nresnani wong Israèl, senjata padha nyingkur marang Aku lan ngetut allah-allah liyané karo nggawa sesajèn kismis marang reca-reca mau."

² Wong wadon mau banjur dakkayar limalas sèkel slaka lan sair 150 kilogram.

³ Banjur dakkandhani yèn dhèwèké kudu urip bebarengan karo aku nganti suwé lan ora kena nyambi nyundel utawa nylèwèng, lan selawasé ora bakal dakwori turu.

⁴ Kaya mengkono carané wong Israèl kudu padha urip nganti suwé, tanpa raja, tanpa penuntun lan tanpa saos kurban marang tugu-tugu brahala, tanpa éfod lan tanpa térafim kanggo ngramal.

⁵ Sawisé mengkono wong Israèl bakal padha mratobat lan nggolèki Pangéran Allahé, lan marang turuné Dawud, ratuné. Yèn wis mengkono, umat Israèl

bakal padha ngabekti marang Allah lan nampa peparing-peparing sing becik.

4¹ Pangéran ndakwa marang Israèl. Rungokna hé Israèl pangandikané, "Ing tanah kéné ora ana kasetyan lan katresnan, lan wong-wong ing kéné padha ora ngakoni yèn Aku iki Allahé.

² Padha gawé prejanjian, nanging padha diterak. Padha goroh, mematèni, nyolong lan nylèwèng. Padha nindhes lan nganiaya, lan ora kendhat-kendhat gawé pepati.

³ Mulané tanah kéné bakal dadi garing, lan apa sing urip ing kéné bakal mati. Sakèhing kéwan lan manuk, apa déné iwak bakal padha mati."

⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aja ana wong sing nggugat utawa nyalahaké rakyat, sebab sing Dakgugat kuwi para imam.

⁵ Rina wengi kowé padha gawé kaluputan merga saka bodhomu, semono uga para nabi ora béda karo kowé, Israèl, biyungmu bakal Daksirnakaké.

⁶ Umat-Ku bakal sirna merga ora tepung karo Aku. Para imamé padha emoh wanuh karo Aku, semono uga piwulang-

Ku padha ditampik. Mulané kowé padha Daktampik lan Aku ora ngakoni anak-anakmu dadi imam-imam-Ku.

⁷ Saya akèh cacahé imam, saya tambah dosané marang Aku. Mulané kaluhuranmu bakal Dakwalik dadi kanisthan.

⁸ Kowé padha dadi sugih merga saka dosané umat-Ku, mulané kowé padha kepéngin supaya umat-Ku padha nindakaké kaluputan.

⁹ Kowé bakal nampa paukuman kaya sing disangga déning Umat-Ku. Kowé bakal Dakukum kanggo males dosa-dosa sing koklakoni.

¹⁰ Kowé bakal mangan bagéanmu saka kurban-kurban, nanging bakal tetep ngelih. Kowé bakal padha nyembah brahalané kesuburan, éwasemono bakal padha ora duwé anak, merga kowé padha nyingkur Aku lan ngetutaké allah-allah liyané."

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Anggur sing lawas lan sing anyar karo-karoné njalari umat-Ku mendem!

¹² Padha ngarep-arep wahyu saka kayu setengkel! Padha njagakaké olèh wangsulan saka teken! Wis padha

nyingkur Aku, kaya wong wadon sing dadi sundel, mengkono wong-wong mau enggoné padha ngandel marang allah-allah liyané.

¹³ Padha gawé kurban ana ing pucaké gunung-gunung. Ana ing punthuk-punthuk padha ngobong menyan, ing sangisoring wit-wit sing éyub, merga ana ing panggonan sing édhum kuwi kepénak! Wekasané anak-anakmu wadon bakal padha dadi sundel, lan para mantumu wadon bakal padha laku jina.

¹⁴ Éwasemono ora bakal padha Dakukum merga saka penggawéné mau, jalaran kowé dhéwé iya padha laku jina karo para sundel-sundel candhi, lan bebarengan karo wong-wong mau kowé padha gawé kurban kaya carané wong kapidir. Kaya uniné unèn-unèn: 'Wong sing ora duwé pangertèn bakal ngalami karusakan.'

¹⁵ Senajan kowé, hé umat Israèl, ora setya marang Aku, muga-muga umat Yéhuda ora padha karo kowé. Muga-muga aja padha nyembah brahala ana ing Gilgal utawa ana ing Bètèl, lan muga-muga aja padha ngucapaké kaul nganggo asmané Allah kang gesang.

¹⁶Umat Israèl kuwi atiné wangkal kaya bihal. Kepriyé bisa-Ku ngengon kaya wedhus gèmbèl?"

¹⁷Umat Israèl wis kepéncut karo brahala-brahala. Mulané karebèn padha nggugu karepé dhéwé.

¹⁸Yèn wis padha mendem anggur banjur padha laku jina, sarta milih kanisthan ketimbang karo kaurmatan.

¹⁹Wong-wong mau bakal padha kabur sirna kagawa ing angin, bakal padha nandhang kawirangan merga saka enggoné gawé kurban kaya carané wong kapisir.

5¹Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Hé para imam, padha ngrungokna!
Hé wong Israèl, padha nggatèkna! Hé
para krabaté ratu! Mesthiné kowé padha
ngadili kanthi adil, supaya kowé dhéwé
olèh keadilan. Kowé wis dadi kala-jiret
ana ing Mizpa, lan dadi jaring sing
kapasang ana ing Gunung Tabor.

²Kaya luwangan sing kadhudhuk ana ing Lebak Sitim. Kowé bakal Dakukum kabèh.

³Aku pirsá Israèl kuwi sapa. Israèl ora bisa ndhelik saka ngarsa-Ku. Israèl wis

nylèwèng, lan wong-wongé wis ora bisa ngabekti marang Aku."

⁴ Piala sing dilakoni wong Israèl yakuwi nyegah wong-wong nganti padha ora bisa mratobat marang Pangéran Allahé. Sebab wong-wong mau wis padha dikwasani déning rohing penylèwèng, nganti padha ora ngakoni yèn Pangéran kuwi Allahé.

⁵ Gemungungé wong Israèl kuwi dadi seksi sing nglawan marang awaké dhéwé. Dosa-dosané kuwi sing marakaké padha kesandhung lan tiba, sarta wong Yéhuda padha katut tiba.

⁶ Wong-wong mau padha saos kurban rupa wedhus gèmbèl lan sapi marang Pangéran, nanging ora ketemu karo Panjenengané, merga wis ditilar.

⁷ Wong-wong mau padha ora setya marang Pangéran, lan anak-anaké kuwi dudu anak absah. Mulané saiki wong-wong mau lan palemahané bakal karusak.

⁸ Ngunèkna slomprèt ana ing Gibéa!
Ngunèkna slomprèt ing Rama!
Kumandhangna aba-abané perang ing Bètèl. Mèlua mlebu ing peprangan, hé wong Bènyamin.

⁹ Dinaning paukuman wis teka. Israèl bakal katumpes. Hé wong Israèl, ngandela yèn kuwi kabèh bakal kelakon!

¹⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku duka merga para penuntuné Yéhuda padha nlusup mlebu ing Israèl lan padha nyolongi pametuné lemahé. Mulané Aku bakal ngesokaké paukuman-Ku marang wong-wong mau nganti lubèr.

¹¹ Israèl katindhes, nganti padha kélangan palemahan sing dadi duwèké kanthi sah, merga padha golèk pitulungan karo pihak sing ora bisa awèh pitulungan.

¹² Aku bakal gawé rusaké Israèl lan Yéhuda bakal Dakdadèkaké jugrugan.

¹³ Yèn Israèl wis ngrumangsani bangeté larané lan Yéhuda weruh tatu-tatuning awaké dhéwé, Israèl banjur bakal lunga menyang Asyur njaluk tulung raja Asyur, nanging kuwi ora bisa nambani utawa marasaké tatu-tatuné.

¹⁴ Wong Israèl lan wong Yéhuda bakal Daktubruk kaya singa nubruk mangsané. Bakal Daksempal-sempal, nuli Daktinggal lunga. Yèn Daksèrèd-sèrèd ora ana wong sing bisa ngluwari.

¹⁵Umat-Ku bakal Daktégakaké nganti cukup enggoné nandhang sangsara merga saka dosané, sarta nggolèki Aku menèh. Muga-muga sajroning sangsarané padha kangen marang Aku."

6¹Ana wong sing padha kandha, "Ayo padha bali mratobat marang Pangéran! Panjenengané wis natoni kita, nanging mesthi bakal marasaké kita. Panjenengané wis nggebagi kita, nanging apa iya ora bakal nambani kita?

²Sajroning loro utawa telung dina Panjenengané bakal nangèkaké kita menèh, lan kita bakal padha urip ana ing ngarsané.

³Ayo padha nggolèki Panjenengané. Panjenengané mesthi bakal miyos methukaké kaya tekané byar raina, kaya tekané udan ing mangsa semi sing nelesi bumi."

⁴Nanging Pangéran bakal ngandika, "Hé Israèl lan Yéhuda, kowé kuwi apa gunané kanggoné Aku? Katresnanmu marang Aku mung kaya pedhut ing wayah ésuk sing bakal ilang; kaya ebum sing nguwap ing wayah ésuk umun-umun.

⁵Iya merga kaya ngono mau Aku ngutus para nabi-Ku marang

kowé ngundhangaké paukuman lan karusakan. Pamundhut-Ku tumraping kowé wis cetha:

⁶ Aku mundhut katresnanmu sing tetep, dudu kurban kéwan. Aku luwih seneng yèn umat-Ku wanuh karo Aku, ketimbang karo kasaosan kurban obongan.

⁷ Nanging wong-wong mau wis padha kaya Adam, sing nerak prejanjiané karo Aku.

⁸ Giléad kuwi kutha kebak wong sing nindakaké piala lan dhemen matèni.

⁹ Imam-imamé kaya grombolan bégal sing ngadhang mangsané. Malah ana ing dalan sing anjog marang Sikèm panggonan sing suci, padha tegel matèni wong. Mangka penggawéné sing mengkono kuwi dijarag!

¹⁰ Aku pirsá yèn Israèl ana lelakon-lelakon sing nggegirisi; umat-Ku wis najisaké awaké dhéwé srana enggoné padha nyembah brahala.

¹¹ Kanggoné kowé, wong Yéhuda, Aku wis netepaké wektu enggon-Ku arep nekakaké paukuman marang kowé. Kowé bakal Dakwales timbang karo penggawému."

7¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Sabèn-sabèn Aku arep marasaké
umat-Ku Israèl lan gawé makmuré, Aku
mung pirsá penggawé nistha lan piala
sing dilakoni. Wong padha apus-apusan;
padha mbabah omah lan nyolong; padha
mbégal ana ing dalan-dalan.

² Ora padha mikir yèn piala-pialané
kuwi bakal tansah Dakèneti. Nanging
wong-wong mau bakal dikepung déning
pratingkahé sing ala, mangka kabèh
kuwi ora luput saka pamirsa-Ku."

³ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Wong padha ngapusi ratuné lan
para penggedhé srana nganakaké
sekongkelan.

⁴ Wong kabèh padha licik lan ora
temen. Padha ngendhem sengit, sing
mengangah kaya geni ing pawon, sing
ora disugokaké ngentèni tukangé roti
rampung enggoné ngadoni jladrèné.

⁵ Ing dina wisudhané Sang Prabu,
panjenengané lan para penggedhé
digawé supaya mendem anggur.

⁶ Wong-wong wis padha saiyeg merga
ing batiné ngendhem sengit sing
mengangah kaya geni ing pawon

sewengi muput, banjur ésuké murub mulad-mulad.

⁷ Merga saka panasing atiné wong-wong mau banjur padha matèni ratu lan para penggedhéné. Para ratuné siji-siji dipatèni, lan ora ana siji-sijia sing ndedonga nyuwun pitulungan marang Aku."

⁸ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong Israèl kuwi kaya roti sing setengah mateng.

⁹ Padha suméndhé marang bangsa-bangsa ing sakiwa-tengené lan ora ngerti yèn suméndhé marang bangsa manca mau njalari ilangé kekuwatané dhéwé. Wis kari ngentèni ambruké, éwasemono padha ora rumangsa.

¹⁰ Gemungungé wong kuwi wis cetha, sebab senjata wis akèh lelakon sing dialami, éwasemono padha ora mratobat marang Aku, Pangéran Allahé.

¹¹ Israèl mabur rana-réné kaya manuk dara sing bodho; biyèn njaluk tulung karo wong Mesir, sawisé mengkono banjur mlayu menyang Asyur!

¹² Nanging Aku bakal masang jaring kanggo nyekel wong-wong mau samasa

lagi mabur, lan Israèl bakal Dakukum
merga saka piala-pialané.

¹³ Cilaka wong-wong kuwi! Sarèhné
wis padha ninggal Aku lan nglawan
marang Aku, mulané bakal Daktumpes.
Aku kepéngin nylametaké, nanging
enggoné ngabekti marang Aku kuwi
mung éthok-éthok.

¹⁴ Enggoné ndedonga marang Aku ora
kanthi éklasing atiné. Padha sumungkem
ing lemah lan padha nangis gero-gero
kaya carané wong kapid. Yèn ndedonga
nyuwun gandum lan anggur padha
natonni awaké dhéwé kaya wong kapid.
Semono enggoné nglawan marang Aku!

¹⁵ Senajan wis Dakrumati lan
Dakdadèkaké rosa, éwasemono padha
ngrancang nindakaké piala marang Aku.

¹⁶ Saya suwé saya adoh enggoné
ninggal Aku lan ngetut marang brahala
sing ora duwé kekuwatan apa-apa.
Wong-wong mau ora kena diendelaké
kaya gendhéwa sing ala. Sarèhné para
pemimpiné padha gemunggung, mulané
bakal padha tiwas déning pedhang,
mula bakal padha dipoyoki déning wong
Mesir."

8¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Ngunèkna tandha bebaya!

Mungsuh-mungsuh padha ngebyuk
ing tanah-Ku kaya manuk garudha!
Umat-Ku wis padha nerak prejanjiané
karo Aku, sarta padha mbangkang karo
piwulang-Ku.

² Éwasemono isih nyebut Aku Allahé lan
ngarani yèn wong-wong kuwi umat-Ku
lan ngaku yèn tepung karo Aku,

³ senajan wis padha nampik barang
sing becik. Iya merga saka dosané
kuwi umat-Ku bakal dikuya-kuya déning
mungsuh-mungsuhé.

⁴ Umat-Ku padha ngedegaké raja,
nanging metu saka karepé dhéwé.
Padha ngangkat penggedhé-penggedhé,
nanging Aku ora rujuk. Padha njupuk
slaka lan emas, padha digawé brahala
sing nekakaké karusakan kanggoné
umat-Ku.

⁵ Aku sengit karo wong sing padha
nyembah sapi emas ing kutha Samaria.
Paukuman-Ku mulad-mulad marang
wong-wong kuwi. Nganti pira lawasé
enggoné mari nyembah brahala?

⁶ Sing gawé reca ukir-ukiran kuwi
tukang emas, mangka kuwi wong Israèl.

Reca kuwi rak babar-pisan dudu allah!
Sapi emas sing padha disembah-sembah
ing kutha Samaria kuwi bakal dibanting
nganti ajur-mumur!

⁷Sapa sing nyebar angin, bakal
ngundhuh prahara! Gandum sategal yèn
ora tuwa, ora metokaké glepung sing
kena kanggo gawé roti. Nanging yèn
tuwa, bakal dipangan déning bangsa
liya.

⁸Israèl wis padha waé karo bangsa
liya-liyané, mula wis ora ana gunané,
kaya kwali sing pecah.

⁹Wangkoté atiné wong Israèl kuwi kaya
kuldi alasan; wong-wong mau padha
nggugu karepé dhéwé. Padha lunga
golèk pitulungan marang Asyur, sarta
padha mbayar bangsa liya kanggo njaga
keslametané.

¹⁰Nanging saiki wong-wong mau
bakal Dakklumpukaké lan Dakukum.
Sedhéla menèh bakal padha glimpangan
ngrasakaké panindhesé raja Asyur.

¹¹Saya akèh mesbèh sing dibangun
wong Israèl kanggo nyingkiri dosa, saya
akèh panggonan sing kena dienggo gawé
dosa!

¹² Tanpa wilangan cacahé piwulang sing Daktulis kanggo wong Israèl, nanging ditampik merga dianggep ora kanggo.

¹³ Wong-wong mau padha saos kurban marang Aku, lan padha mangan dagingé kurban, nanging Aku, Pangéran ora rena. Lan saiki Aku bakal ngèngeti sakèhé dosané lan bakal Dakukum timbang karo paneraké, sarta Dakbalèkaké menyang Mesir menèh!

¹⁴ Wong Israèl wis padha mbangun kedhaton-kedhaton, nanging padha nglalèkaké marang Allah sing nitahaké wong-wong mau. Wong Yéhuda padha mbangun kutha-kutha sing dibètèngi, nanging Aku bakal nekakaké geni sing ngobong kedhaton-kedhaton lan kutha-kuthané mau."

9¹ Hé Israèl, padha lèrèna enggonmu mahargya dina-dina riaya kaya carané wong Mesir. Kowé wis nyingkur Allahmu lan wis kokkianati. Ana ing ngendi-endi kowé wis ngedol awakmu dhéwé dadi sundel marang Baal, lan kowé seneng olèh gandum sing kokkira opahé enggonmu nyembah marang Baal!

² Nanging sedhéla menèh gandummu bakal entèk, semono uga lengamu zaitun lan anggurmu.

³ Wong Israèl bakal ora lestari manggon ing tanahé Pangéran, merga kowé kudu bali menyang tanah Mesir. Ing Asyur kowé bakal mangan pangan sing karam.

⁴ Ing tanah-tanah manca kowé bakal ora bisa saos kurban dhaharan konjuk marang Allah, utawa saos kurban obongan marang Panjenengané. Panganan sing dipangan bakal gawé najisé saben wong sing mangan, kaya ana ing pelayatan, mung kanggo ngisi weteng luwé. Ora ana sing bakal kacaosaké dadi kurban marang Pedalemané Allah.

⁵ Yèn wis tekan dina riaya, apa sing arep padha ditindakaké kanggo ngluhuraké Pangéran?

⁶ Samasa ana kasangsaran, mangka wong Israèl padha sumebar, wong-wong mau bakal diklumpukaké déning wong Mesir, banjur dikubur ana ing Mèmfis. Bandhané rupa emas lan slaka sarta panggonan tilas omahé bakal padha kethukulan eri lan rerungkudan.

⁷ Paukumané wis tekan wektuné, saben wong nampa sing dadi bagéané. Yèn wis kelakon, Israèl bakal ngerti! Kowé bakal muni, "Nabi kuwi gemblung. Wong sing kerasukan roh kuwi owah!" Kowé padha sengit banget karo aku, merga dosamu gedhé banget.

⁸ Enggonku diutus dadi nabi iki supaya ngélingaké Israèl, umaté. Nanging menyanga ngendi waé paranku, aku arep kokjiret kaya manuk. Ana ing tanahé Allah piyambak wong-wongé padha mungsuhi para nabi.

⁹ Penggawéné mung ala thok, padha kaya nalika ana ing Gibéa, Gusti Allah bakal ngèngeti lan ngukum dosa-dosané.

¹⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Nalika Aku ketemu karo Israèl sing wiwitan, rasané kaya nemu wit anggur sing thukul ing ara-ara samun. Nalika Aku pirsá para leluhurmu sing kawitan, kaya pirsá woh anjir sing mateng gasik dhéwé ing mangsa wowohan. Nanging bareng padha tekan Gunung Péor wong-wong padha miwiti nyembah marang Baal, nganti padha dadi nistha lan njijiki, padha karo brahala sing padha diraketi.

¹¹ Kaluhurané Israèl mabur kaya manuk, lan bakal ora duwé anak menèh, wong wadon ing kono bakal padha ora meteng lan nglairaké.

¹² Senajan duwé anak, anaké bakal Dakpundhut, nganti ora ana sing kari urip. Samasa wong-wong mau Daktégakaké, bakal padha ngalami prekara-prekara sing nggegirisi."

¹³ Dhuh Allah, kawula sumerep anak-anakipun sami dipun oyak-oyak lan dipun pejahi.

¹⁴ Menapa ingkang badhé kawula suwun kanggé tiyang-tiyang menika? Para tiyangipun èstri kadamela gabug! Kadamela supados mboten sami saged ngrimati bayi-bayinipun.

¹⁵ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Pratingkahé Israèl sing ala mau kawiwitan ing Gilgal. Wiwit dhèk semana Aku sengit karo wong-wong mau. Merga saka penggawéné sing ala, wong-wong bakal Daktundhung saka tanah-Ku, sarta wis ora bakal Dakraketu menèh. Para pemimpiné wis padha mbrontak marang Aku.

¹⁶ Israèl kuwi presasat wit sing oyodé padha garing, sarta ora metokaké woh.

Bakal padha ora duwé anak, lan senjata padha duwé anak, bocah-bocah sing ditresnani mau bakal Dakpatèni."

¹⁷ Allah sing dakbektèni kuwi bakal nampik umat kagungané, merga padha ora ngrungokaké marang Panjenengané. Wong-wong mau bakal padha nglambrang ing antarané bangsa-bangsa.

10 ¹ Umat Israèl kuwi kaya wit anggur sing metokaké woh akèh; saya akèh pametuné, saya akèh enggoné gawé mesbèh. Saya subur lemahé, saya éndah enggoné gawé tugu-tugu watu kanggo brahala sing disembah.

² Umat sing atiné lamis kuwi saiki kudu padha nanggung dosa-dosané. Gusti Allah bakal nggempur mesbèh-mesbèhé lan ngebrukaké tugu-tuguné brahala.

³ Wong-wong mau bakal padha kandha, "Kita padha ora duwé ratu, merga kita padha ora ngabekti marang Allah. Nanging ratu mono apa gunané kanggo awaké dhéwé?"

⁴ Wong-wong mau padha umuk, padha ngucapaké sumpah palsu lan gawé prejanjian sing tanpa guna. Keadilan dislèwèngaké dadi penggawé

sewenang-wenang, sing ngrembuyung kaya rerungkudan sing ngandhut wisa.

⁵ Sing padha manggon ing kutha Samaria bakal padha nggresah merga kélangan brahalané pedhèt emas sing ana ing Bètèl. Wong-wong mau lan para imamé sing ngladèni brahala mau bakal padha nangis. Bakal padha sesambat, merga brahala mau emasé wis diklèthèk,

⁶ lan bakal diboyong menyang tanah Asyur, kasaosaké minangka pisungsung marang Sang Prabu. Israèl bakal kwirangan merga nggugu naséhat sing ora bener.

⁷ Ratuné bakal kaboyong, kéntir kaya epang ana ing banyu.

⁸ Mesbèh-mesbèhé sing kanggo gawé kurban ana ing punthuk-punthuk Awèn bakal disirnakaké, sarta ketutupan déning eri lan rerungkudan. Wong-wong sing padha nyembah brahala mau bakal padha kandha karo gunung-gunung, "Aku padha dhelikna," lan marang punthuk-punthuk, "Aku padha aling-alingana!"

⁹ Pangéran ngandika mengkéné, "Wiwit ana ing Gibéa kowé wis gawé dosa marang Aku lan kuwi ora kokmarèni

nganti sepréné. Ana ing Gibéa kono wong sing duraka mau wis kagebag ing perang.

¹⁰ Aku sing nglawan lan ngukum bangsa sing duraka iki. Para bangsa bakal padha nglumpuk merangi, sebab bangsa iki bakal kaukum merga saka dosa-dosané.

¹¹ Israèl kuwi biyèn kaya pedhèt sing wis dilatih kanggo nggiling gandum. Nanging banjur Dakpasangi rakitan ing githoké supaya bisa nandangi pegawéan sing luwih akèh. Yéhuda Dakenggo mluku lan Israèl Dakenggo nggaru.

¹² 'Mlukua lan mbukaka lemah garapan anyar kanggo kapreluanmu dhéwé. Nandura kamursidan lan ngundhuha berkah saka enggonmu ngabekti marang Aku. Wis tekan wektuné kowé mbalèni Aku, Pangéran Allahmu, sarta Aku bakal ngesokaké berkah-Ku nganti lubèr marang kowé.'

¹³ Nanging kowé malah padha nandur piala lan ngundhuh asilé. Saiki kowé padha mangan asil panèné enggonmu goroh." Pangéran ngandika menèh, "Merga kowé padha ngendelaké kréta perangmu lan serdhadhumu sing akèh cacahé,

¹⁴ mulané kowé bakal ketekan ing perang, lan sakèhé bètèngmu bakal disirnakaké. Kelakoné kuwi bakal kaya dhèk jamané Raja Salman nggempur kutha Bèt-Arbèl sajroning perang, nganti biyung saanak-anaké padha mati kabèh.

¹⁵ Mengkono sing bakal kelakon tumraping kowé, hé wong Bètèl, merga saka bangeté pialamu. Samasa peprangané diwiwiti ratuné Israèl bakal mati."

11 ¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Nalika isih cilik, Israèl Daktresnani lan Daktimbali metu saka tanah Mesir kaya putra-Ku kakung.

² Nanging saya kerep enggon-Ku nimbali, saya banget enggoné ngedohi Aku. Umat-Ku padha gawé kurban marang Baal, lan ngobong dupa kanggo para brahala.

³ Mangka Aku sing nétah Israèl nganti bisa mlaku, Aku sing mbopong, éwadéné padha ora gelem ngrumangsani, yèn Aku sing ngrumati wong-wong mau.

⁴ Dakrangkul kanthi katresnan, Dakjunjung lan Dakambungi. Karo ndhingkluk enggon-Ku ndulang.

⁵ Padha ora gelem mratobat lan mbalèni Aku, mulané bakal Dakbalèkaké menyang tanah Mesir, lan wong Asyur sing bakal dadi ratuné.

⁶ Kutha-kuthané bakal katempuh ing perang lan gapurané bakal dibubrahi. Umat-Ku bakal Dakremuk merga saka enggoné nggugu karepé dhéwé.

⁷ Padha mantep enggoné nyingkur marang Aku. Mulané bakal sesambat merga saka aboting momotané, nanging ora ana sing bakal ngangkat momotan mau."

⁸ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé Israèl, apa Aku tegel ngetogaké kowé? Apa Aku téga ninggal kowé? Apa Aku mentala ngremuk kowé kaya enggon-Ku ngremuk Admah, utawa ngrusak kowé kaya enggon-Ku ngrusak Zéboim? Ati-Ku ora tekan nindakaké sing mengkono! Merga banget tresna-Ku marang kowé.

⁹ Kowé bakal ora Dakajar nganggo paukuman-Ku; Israèl bakal ora Dakremuk menèh. Aku iki Allah, dudu manungsa. Aku, Allah Kang Mahasuci, nunggil karo kowé. Aku bakal ora ngrawuhi kowé karo duka."

¹⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Umat-Ku bakal manut menèh karo Aku,
samasa Aku nglawan para mungsuhé
karo nggero kaya singa. Umat-Ku banjur
bakal padha marek marang Aku saka
Kulon.

¹¹ Bakal padha teka saka Mesir, kaya
aburé manuk dara. Banjur bakal padha
Dakulihaké menyang omahé menèh.
Mengkono pangandikané Pangéran."

¹² (12-1) Pangandikané Pangéran
mengkéné, "Wong Israèl padha ngepung
Aku nganggo goroh lan piala. Wong
Yéhuda isih padha nerusaké enggoné
nglawan Aku, Allah kang mahasetya lan
mahasuci.

12 ¹ (12-2) Samubarang sing
ditindakaké wong Israèl saka
ésuk tekan soré kuwi ora migunani,
malah ngrusak. Goroh lan panganiaya
saya mundhak akèh. Padha gawé
prejanjian karo tanah Asyur lan
dedagangan karo wong Mesir."

² (12-3) Pangéran wis nggugat marang
Yéhuda, lan Israèl bakal diukum
merga saka pretingkahé wong-wongé.
Panjenengané bakal males murwat karo
penggawéné.

³ (12-4) Yakub, leluhuré gelut karo Ésau, seduluré kembar. Bareng wis gedhé Yakub gelut karo Pangéran —

⁴ (12-5) yakuwi gelut karo malaékat sarta menang. Dhèwèké nangis-nangis nyuwun berkah. Pangéran ngrawuhi ing Bètèl lan ngandika marang Yakub.

⁵ (12-6) Kuwi Pangéran Allah Kang Mahakwasa — Pangéran, kuwi asmané sing wajib dibektèni.

⁶ (12-7) Mulané saiki, hé turuné Yakub, padha ngandela marang Allahmu, sarta mratobata marang Panjenengané.

Sing setya lan temen, sarta padha nganti-antia kanthi sabar marang apa sing bakal katindakaké déning Allahmu.

⁷ (12-8) Pangandikané Pangéran, "Wong Israèl kuwi goroh, ora béda karo wong Kenaan. Padha seneng ngapusi lengganané nganggo timbangan palsu.

⁸ (12-9) Kandhané, 'Aku sugih. Bathiku akèh. Ora ana sing ngarani yèn kita iki sugihé merga saka ngapusi.'

⁹ (12-10) Nanging Aku, Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé metu saka tanah Mesir, Aku bakal ngulihaké kowé bali manggon ana ing kémah-kémah

menèh, kaya sing wis kokalami, nalika Aku murugi kowé ana ing ara-ara samun.

¹⁰(12-11) Aku wis ngandika bola-bali lantaran para nabi, padha Dakparingi wahyu bola-bali, sarta lantaran para nabi mau Aku ngélingaké marang umat-Ku.

¹¹(12-12) Éwasemono ing Giléad wong padha nyembah brahala, lan wong mau kabèh padha nemahi pati. Ing Gilgal wong padha gawé kurban sembelèhan sapi lanang, lan sing digawé mesbèh saka watu ditumpuk-tumpuk ana ing ara-ara."

¹²(12-13) Leluhur kita Yakub kepeksa ngungsi menyang tanah Mésopotamia. Ing kana panjenengané kepeksa ngèngèr, nglakoni dadi pangon wedhus.

¹³(12-14) Gusti Allah ngutus nabi ngluwaré umat Israèl saka tanah Mesir lan ngopèni umat mau.

¹⁴(12-15) Umat Israèl mau memungu dukané Pangéran, lan wis samesthiné diukum pati merga saka pialané. Pangéran bakal ngukum umat mau merga wis gawé wirangé asmané.

13 ¹Dhèk biyèn, samasa klompok Éfraim kandha, klompok-klompok liyané padha wedi, sebab padha éring

marang Éfraim. Nanging wong-wong mau padha gawé dosa merga padha nyembah marang Baal, lan merga saka dosané mau bakal padha nemahi pati.

² Enggoné padha gawé dosa diterus-terusaké srana gawé reca ukir-ukiran saka slaka gawéané tangané manungsa. Banjur padha kandha, "Saosa kurban marang reca-reca kuwi!" Kokbisa-bisané ngambung reca-reca mau, sing diwangun kaya sapi lanang.

³ Mulané wong-wong mau bakal kasirnakaké kaya pedhut ing wayah ésuk, kaya ebun sing ilang sadurungé raina. Kaya mrambut sing kabur ing angin ana ing pengirigan gandum, kaya kukus sing metu saka crobong.

⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku iki Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé metu saka tanah Mesir. Kowé ora duwé allah liyané kejaba Aku piyambak Juru Slametmu.

⁵ Nalika kowé ana ing ara-ara samun sing garing, Aku sing ngopèni kowé.

⁶ Nanging bareng kowé wis mlebu ing tanah sing becik iki, kowé banjur padha dadi wareg lan marem, nganti padha dadi gemunggung lan lali karo Aku.

⁷ Mulané kowé bakal padha Dakserang kaya carané singa, lan Dakadhepi kaya carané macan tutul ndhelik ing sapinggiring dalanmu.

⁸ Kowé bakal Dakserang kaya carané bruwang sing kélangan anaké, sarta Daksuwèk-suwèk. Kowé bakal Dakmangsa ngenggon. Daksempal-sempal kaya carané kéwan galak.

⁹ Hé wong Israèl, kowé bakal Daktumpes! Sapa sing bisa mitulungi kowé?

¹⁰ Kowé padha njaluk ratu lan penggedhé-penggedhé, nanging kepriyé bisané wong-wong kuwi ngluwari bangsané?

¹¹ Sajroning paukuman-Ku kowé Dakparingi ratu lan sajroning duka padha Dakpundhut menèh."

¹² Pangandikané Pangéran mengkéné, "Dosané Israèl lan kaluputané kacathet kabèh, lan cathetan mau kasimpen primpèn.

¹³ Israèl kaparingan wektu kanggo urip, nanging merga saka bodhoné wektu mau ora dipigunakaké, kaya bayi sing tekan mangsané lair, ora gelem metu saka wetengané biyungé.

¹⁴ Umat iki bakal ora Dakoncataké saka donyané wong mati, lan ora Dakluwari saka pangwasané pati! Umat iki ora bakal Dakwelasi menèh.

¹⁵ Senajan Israèl ngrembuyung kaya lateng, Aku bakal nekakaké angin panas saka Wétan, saka segara wedhi sing bakal njalari etuk-etuk lan sumur-sumur padha garing. Samubarang sing pengaji bakal Dakpundhut.

¹⁶ (14-1) Samaria mesthi bakal kaukum merga wis cukup panglawané marang Aku. Wong-wongé bakal padha mati ana ing peprangan. Bayi-bayiné bakal padha kabanting ajur ana ing lemah lan wong meteng wetengé bakal dibedhèl."

14 ¹ (14-2) Hé umat Israèl, mratobata marang Pangéran Allahmu. Dosamu njalari kowé kesandhung lan tiba.

² (14-3) Mratobata marang Pangéran, lan ndedongaa mengkéné minangka panyuwunmu marang Panjenengané, "Mugi kersa ngapuntèn sakathahing dosa kawula lan miyarsakaken pandonga kawula, lan kawula sami badhé ngluhuraken asma Paduka miturut janji kawula.

³ (14-4) Asyur mboten badhé saged mitulungi kawula, lan prejurit kapalan inggih mboten badhé saged ngayomi kawula. Kawula mboten badhé criyos dhateng reca ukir-ukiran, bilih menika Allah kawula. Dhuh Pangéran, Paduka menika nandukaken piwelas dhateng tiyang ingkang mboten gadhah pengajeng-ajeng sanèsipun kejawi Paduka piyambak."

⁴ (14-5) Pangandikané Pangéran mengkéné, "Umat-Ku bakal Dakpulihaké saka enggoné murtad, lan bakal Dakkasihi kalawan gumolonging ati; Aku bakal ora duka menèh karo wong-wong mau.

⁵ (14-6) Aku bakal dadi kaya udan ing tanah garing kanggoné Israèl. Bakal padha tuwuh subur kaya kembang. Bakal padha ngoyod jero kaya kekayon ing Gunung Libanon.

⁶ (14-7) Bakal padha lestari urip lan ngambra-ambra, sarta dadi éndah kaya wit zaitun, metokaké ganda arum kaya wit sédar ing Libanon.

⁷ (14-8) Bakal padha bali manggon ana ing pengayoman-Ku. Bakal padha tuwuh ndadi kaya tanduran ana ing tamanan

lan metokaké woh akèh kaya wit anggur. Bakal padha misuwur kaya anggur ing Libanon.

⁸(14-9) Umat Israèl bakal nyingkur marang brahala selawas-lawasé. Mula Aku bakal miyarsakaké pandongané sarta bakal padha Dakrumati. Bakal padha Dakayomi kaya carané wit barus; Aku bakal dadi etuking berkahé kabèh."

⁹(14-10) Wong sing wicaksana muga-muga ngerti apa sing katulis ing kitab iki, sarta padha digatèkaké. Mergining Pangéran kuwi bener, lan wong mursid padha ngambah ing kono, nanging wong dosa bakal padha kesandhung sarta tiba, merga padha nyepèlèkaké dalan mau.

Yoel

1 ¹ Pangandikané Pangéran Allah sing kadhawuhaké marang Nabi Yoèl bin Petuèl.

² Hé para wong tuwa, padha nggatèkna; wong-wong ing Yéhuda, padha nitènana. Apa tau ana lelakon sing kaya mengkéné, sajegmu urip utawa ing jamané para leluhurmu?

³ Anak-anakmu padha kandhanana; supaya padha nyritani anak-anaké, lan anak-anaké mau supaya nyritakaké marang anak-putuné.

⁴ Walang mbrobol ambruk ngebyuki lan mangan tanduran; grombolan sing siji lunga, sijiné teka ngentèkaké sisané.

⁵ Hé para wong mendem, padha tangia lan padha nangisa! Wohing anggur arep kanggo gawé minuman anyar wis rusak kabèh.

⁶ Grombolan walang wis nyerang tanah kita, cacahé tanpa wilangan lan pangwasané gedhé; untuné landhepé kaya untu singa.

⁷ Kuwi wis padha ngrusak srana ngemah-ngemah wit anggur kita. Kulité wit-wit mau wis dikrokoti, nganti pang-pangé padha katon putih.

⁸ Padha nangisa hé wong kabèh, kaya prawan sing nangisi pacangané, sing mati sadurungé kawin.

⁹ Gandum lan anggur sing arep kasaosaké ing Pedalemané Allah wis entèk. Para imam padha sesambat merga wis ora ana apa-apa, sing kena disaosaké marang Pangéran.

¹⁰ Sawah-sawah padha bera; buminé mèlu ngenes, merga gandumé padha rusak, wité anggur padha dadi garing, sarta wit-wit zaitun padha alum.

¹¹ Hé para wong tani, padha sambat-sambata, sing padha jaga kebon anggur padha nangisa, merga gandum lan sair^a sarta pametuné bumi kabèh wis lebur.

¹² Wit-wit anggur lan zaitun wis padha alum, lan sakèhé wowohan wis mati garing; kabungahané wong wis sirna kabèh.

¹³ Padha nganggoa bagor lan nangisa, hé sakèhé imam sing leladi ing mesbèh! Padha mlebu ing Pedalemané Allah

---

^asair: bangsanipun gandum.

lan sesambata. Wis ora ana gandum utawa anggur kanggo nyaosaké kurban dhaharan marang Allahmu.

¹⁴ Padha umumna supaya wong padha pasa; wong-wong padha klumpukna! Para pemimpin lan sakèhé wong Yéhuda konen ngumpul ana ing Pasucèné Pangéran Allahmu, nuli padha nangisa marang Panjenengané.

¹⁵ Dinané Pangéran wis cedhak; yakuwi dinané Allah nekakaké karusakan. Iba gedhéné bilai sing bakal katekakaké ing dina mau!

¹⁶ Kita padha ora duwé daya apa-apa, jalaran pametuné bumi wis rusak kabèh. Ing Pedalemané Pangéran Allah kita wis ora ana kabungahan babar-pisan.

¹⁷ Winih-winih padha mati garing ana ing njero lemah. Lumbung-lumbung wis padha resik gusis, lan gudhang-gudhang wis kothong lan wis padha ambruk.

¹⁸ Kéwan-kéwan padha sangsara pating brengok, merga wis ora ana pangonan; mengkono uga pepanthaning wedhus padha nandhang sangsara kurang pangan.

¹⁹ Kawula sami njerit dhateng Paduka, dhuh Pangéran, margi pangènan lan

wit-witan sami garing, kados sami kebrongot ing latu.

²⁰ Ugi para kéwan galak sami sesambat dhateng Paduka, margi etuk-etuk sami asat sedaya.

2¹ Slomprèté unèkna, kanggo tandha ing Sion, ing gunungé Pangéran sing suci. Padha gemetera, hé wong sing padha manggon ing Yéhuda! Dinané Pangéran bakal énggal teka.

² Dina mau bakal peteng lan surem, mendhungé peteng nggegirisi. Walang byuk-byukan gedhé bakal teka kaya pepeteng nutupi gunung-gunung. Kedadéan sing mengkono mau durung tau kelakon, lan uga ora bakal kelakon menèh.

³ Walang-walang mau padha mangani tanduran kaya geni sing memangsa. Mangka tanah sing gumelar ing ngarepé éndah kaya petamanan Èden, nanging ing mburiné mau tanahé dadi ara-ara samun gundhul, merga ora ana tanduran sing bisa oncat saka walang-walang mau.

⁴ Walang-walang kuwi rupané kaya jaran; playuné kaya jaran sing kanggo perang.

⁵ Enggoné padha mlaku ana ing gunung-gunung swarané kaya krétaning perang. Kumrètèké kaya suket garing kamangsa ing geni. Padha baris kaya tentara akèh, sing arep nyerang ing peprangan.

⁶ Samasa nyedhak saben wong padha giris, rainé dadi pucet.

⁷ Enggoné nyerang kaya carané prejurit ing peprangan; padha mènèk témbok kaya carané serdhadhu. Yèn maju lakuné lenceng, ora ménggok ngiwa utawa nengen,

⁸ ana ing ngendi-endia iya mengkono. Padha nabrak lan mbrobos pager, lan ora ana sing bisa ngendhegaké lakuné.

⁹ Padha gegancangan mlebu ing kutha; ngunggahahi témbok-témbok; banjur padha mrambat lan mlebu omah metu jendhéla-jendhéla kaya maling.

¹⁰ Yèn padha maju buminé horeg, langité gemeter. Srengéngé lan rembulan padha dadi peteng, lan lintang-lintang padha ora katon soroté.

¹¹ Pangéran paring aba marang tentarané, kanthi sora lan gemleger. Tentara sing tanpa wilangan cacahé, gedhé lan rosa-rosa padha ngèstokaké

dhawuhé. Iba enggoné ngédab-édabi Dinané Pangéran kuwi! Sapa sing bisa lestari urip?

¹² Pangandikané Pangéran, "Saiki padha mratobata sing temenan lan mbalènana Aku, karo pasa, nangis lan nlangsa.

¹³ Atimu sing remuk mau nélakna enggonmu sedhih; nyuwèk-nyuwèk penganggo waé durung cukup."

Balia ngabekti marang Pangéran Allahmu. Panjenengané becik lan kebak kawelasan; sabar lan netepi janjiné; tansah dhangang paring pangapura lan ora tansah paring paukuman.

¹⁴ Sapa sing ngerti, mbokmenawa Pangéran Allahmu salin penggalihé, lan kersa mberkahi panènanmu kanthi lubèr-lubèr. Yèn mengkono kowé bakal padha bisa saos kurban dhaharan lan kurban unjukan.

¹⁵ Slomprèté unèkna ana ing Gunung Sion; nglakonana pasa lan wong-wong padha klumpukna.

¹⁶ Wong-wong konen padha nglumpuk; padha cecawisa kanggo parepatan gedhé. Wong tuwa-tuwa padha tekakna; mengkono uga bocah-bocah lan para bayi sing isih nusu. Pengantèn anyar

pisan karebèn padha metu saka kamaré lan mèlu ing parepatan.

¹⁷ Para imam kang ngladèni Pangéran ing antarané mesbèh lan pendhapané Pedalemané Allah kudu padha ndedonga karo nangis, "Dhuh Allah, mugi kersa melasi dhateng umat Paduka; sampun ngantos kawula dipun rèmhèhaken," lan dipun écé déning bangsa-bangsa sanèsipun kalayan mungel, "Allahé ana ing ngendi?"

¹⁸ Gusti Allah menggali lemah kagungané; merga tuwuh welasé marang umaté.

¹⁹ Panjenengané paring wangsulan, "Kowé saiki bakal Dakparingi gandum, anggur lan lenga zaitun, nganti kowé bakal padha wareg. Kowé bakal ora dirèmèhaké déning para bangsa menèh.

²⁰ Walang sing teka saka Lor bakal Daksingkiraké, lan sapérangan bakal Dakbuwang menyang ara-ara samun. Barisané sing ngarep dhéwé bakal Dakgiring menyang Segara Mati, sarta barisané sing mburi bakal Dakcemplungaké ana ing Segara Tengah. Bathangé bakal mambu bacin.

Walang-walang mau bakal Daktumpes
merga saka penggawéné marang kowé.

²¹ Hé tanah tegalan, aja padha wedi,
padha surak-suraka lan bungah-bungaha
merga saka pendamelé Pangéran
marang kowé.

²² Hé sakèhé sato kéwan, aja padha
wedi. Panganané padha ijo royo-royo;
wit-witan padha metokaké woh, woh
anjir lan woh anggur padha ngemohi.

²³ Hé para wong sing padha manggon
ing Sion, padha bungah-bungaha. Padha
giyak-giyaka kanggo apa waé sing wis
katandukaké déning Pangéran marang
kowé. Panjenengané wis paring udan
awal sacukupé, lan wis ngesokaké udan
ing mangsa bedhidhing, sarta udan ing
mangsa semi kaya adat sabené.

²⁴ Penggilingan-penggilingan kebak
gandum; pemipitané bakal kebak anggur
lan lenga zaitun.

²⁵ Aku bakal mbalèkaké panènanmu
sing wurung sajroning sawetara taun
iki, merga dipangan grombolan walang
nganti ludhes. Sing nekakaké tentara
nglawan kowé kuwi Aku dhéwé.

²⁶ Saiki kowé bisa mangan akèh nganti
wareg. Kowé bakal ngluhuraké asmané

Pangéran, Allahmu, sing wis nindakaké kaélokkan marang kowé. Umat-Ku bakal ora kwirangan menèh.

²⁷ Lan kowé bakal padha ngerti yèn Aku iki ana ing satengahmu, lan yèn Aku, Pangéran iki Allahmu. Ora ana menèh kejaba Aku. Umat-Ku bakal ora kwirangan menèh ing selawas-lawasé."

²⁸ "Sawisé mengkono Aku bakal ngesokaké Roh-Ku marang saben wong; anak-anakmu lanang lan wadon bakal padha medhar wangsit; wong tuwa-tuwa bakal padha ngimpi, lan wong nom-noman bakal padha weruh wahyu.

²⁹ Ing wektu kuwi Aku bakal ngesokaké Roh-Ku, senajan marang para batur-tukon pisan lanang lan wadon."

³⁰ Aku bakal nganakaké pretandha ana ing langit lan ana ing bumi; bakal akèh getih kawutahaké, bareng karo anané geni lan kumeluné kukus.

³¹ Ing kono srengéngé bakal dadi peteng, lan rembulan dadi abang kaya getih, sadurungé tekané Dinané Pangéran sing nggegirisi.

³² Nanging saben wong sing nyenyuwun marang Pangéran bakal kapitulungan rahayu. Kaya sing wis dipangandikakaké

déning Pangéran, "Ing Yérusalèm bakal ana wong sawetara sing bisa oncat lan wong sing Daktimbang bakal kaentas."

3¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Ing wektu kuwi Aku bakal mulihaké kemakmurané Yéhuda lan Yérusalèm menèh.

² Bangsa-bangsa bakal Dakklumpukaké lan Dakgawa menyang Lembah Pengadilan. Ana ing kono Aku bakal nindakaké pengadilan, lan ngadili apa sing wis ditindakaké déning umat-Ku. Wong Israèl wis padha disebar menyang negara-negara manca, sarta ngedum-edum tanah-Ku nganti entèk.

³ Padha nggawé lotré kanggo netepaké sapa sing bakal ngwasani wong tawanan. Bocah lanang lan bocah wadon padha diedol dadi batur-tukon, kanggo mbayar regané anggur lan opahé sundel.

⁴ Hé wong Tirus lan wong Sidon sarta wong ing wengkoné tanah Filistéa, Aku arep kokkapakaké? Apa kowé arep males karo tumindak-Ku? Yèn nyata mengkono, kowé sanalika bakal Dakwales gentèn!

⁵ Kowé wis mboyong slaka lan emas, sarta raja-brana-Ku, koklebokaké ana ing candhi-candhimu.

⁶ Wong Yéhuda lan wong Yérusalèm wis kokboyongi menyang negara-negara adoh lan kokedol marang wong Yunani.

⁷ Saiki wong-wong mau bakal Dakluwari saka panggonan enggonmu ngedol. Saiki Aku males marang kowé kaya penggawému marang wong-wong mau.

⁸ Saiki Aku bakal dhawuh ngedol anak-anakmu lanang lan wadon marang wong Yéhuda, lan wong mau bakal ngedol menèh marang panggonan sing adoh, yakuwi Syéba. Mengkono pangandikané Pangéran."

⁹ Wartakna marang sakèhé para bangsa: "Padha cecawisa perang; klumpukna para prejuritmu, tatanen barisané, nuli mangkata!

¹⁰ Kajéné lukumu gemblèngen dadèkna pedhang, lan arit-aritmu gawénen tumbak. Tekan wong sing ringkih pisan kudu mèlu perang.

¹¹ Diénggal, tekaa, hé sakèhé bangsa-bangsa ing ngendi-endi, padha nglumpuka ana ing lembah. Dhuh Pangéran, mugi ngutus tentara Paduka nempuh piyambakipun.

¹² Para bangsa kudu padha siap lan teka ing Lembah Pengadilan. Aku bakal

lenggah ana ing kana, ngadili sakèhé para bangsa.

¹³ Pialané gedhé banget, mulané babaden kaya gandum ing mangsa panèn; iles-ilesen kaya woh anggur diiles-iles ana ing pemipitan, nganti banyuné anggur mili lubèr!

¹⁴ Maèwu-èwu wong sing padha nglumpuk ana ing Lembah Pengadilan. Dinaning Pangéran wis cedhak.

¹⁵ Srengéngé lan rembulan bakal dadi peteng, lan lintang-lintang ora bakal nyunaraké pepadhang."

¹⁶ Pangéran bakal dhawuh saka Sion; swarané ngemandhang kaya gludhug saka Yérusalèm; bumi lan langit bakal padha horeg. Nanging umaté bakal diayomi.

¹⁷ "Sabanjuré kowé, Israèl, bakal sumurup yèn Aku iki Pangéran, Allahmu! Aku dedalem ing Sion, gunung-Ku sing suci. Yérusalèm bakal dadi kutha suci, sing ora bakal ditelukaké menèh déning wong manca!

¹⁸ Ing wektu kuwi gunung-gunung bakal kebak kebon anggur, lan punthuk-punthuk bakal kebak sapi lan wedhus; ing kana bakal akèh banyuné, nganti

lubèr, mili ing kali-kaliné Yéhuda. Saka Pedalemané Pangéran bakal ana kali, sing mili mbanyoni Lebak Sitim.

¹⁹ Mesir bakal dadi ara-ara samun, lan Édom dadi gempuran sing sepi, merga wong Édom wis padha nyerang tanah Yéhuda, lan matèni wong-wong sing ora ngerti apa-apa.

²⁰ Aku bakal males getihé wong sing padha dipatèni; sing kaluputan bakal ora Dakéman. Nanging Yéhuda lan Yérusalèm bakal dienggoni menèh nganti turun-temurun, lan Aku Pangéran, bakal dedalem ana ing Sion."

²¹ (3:20)

Amos

1 ¹ Iki pamedhar wangsité Nabi Amos, pangon sing asalé saka kutha Tekoa. Kelakoné rong taun sadurungé lindhu gedhé, yakuwi nalika jamané Uzia jumeneng raja ing Yéhuda lan Yérobéam bin Yoas jumeneng raja ing Israèl. Ing kono Pangéran paring wahyu marang Amos bab Israèl.

² Pangandikané Nabi Amos mengkéné, "Pangéran dhawuh saka Gunung Sion; swarané kaya gludhug saka Yérusalèm. Pangonan-pangonan bakal dadi garing, lan suket ing Gunung Karmèl bakal malih rupané dadi soklat."

³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong Damsyik ora lèrèn-lèrèn enggoné gawé dosa, mulané bakal padha Dakukum. Bangsa kuwi wis nindhes wong Giléad sarta ambek siya.

⁴ Aku bakal nekakaké geni lan ngobong kedhatoné Hazaèl, semono uga bètèng-bètèngé Raja Bènhadad.

⁵ Gapurané kutha Damsyik bakal Dakrubuhaké lan Aku bakal nyingkiraké

wong-wong sing manggon ana ing Lembah Awèn, mengkono uga rajané Bèt-Èden. Bangsa Siria bakal kaboyong dadi tawanan menyang tanah Kir."

⁶ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong Gaza ora lèrèn-lèrèn padha gawé dosa, mulané mesthi bakal Dakukum, merga wis padha ngangkataké wong sabangsa, diedol dadi batur-tukon marang bangsa Édom.

⁷ Sarèhné mengkono, Aku bakal nekakaké geni ana ing bètèngé kutha Gaza lan ngobong bètèng-bètèngé mau nganti tapis.

⁸ Para penggedhéné kutha-kutha Asdod lan Askelon bakal Daksingkiraké. Kutha Ékron bakal Dakukum lan kekarèné wong Filistin bakal mati kabèh."

⁹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Bangsa Tirus kuwi enggoné gawé dosa ora lèrèn-lèrèn, mulané mesthi bakal Dakukum. Sebab wis padha ngangkataké wong sabangsa menyang tanah Édom, dadi ora netepi prejanjian memitrané karo bangsa mau.

¹⁰ Mulané Aku bakal nekakaké geni ana ing bètèngé kutha Tirus lan ngobong bètèng-bètèngé mau nganti tapis."

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Bangsa Édom enggoné gawé dosa
ora uwis-uwis, mulané mesthi bakal
Dakukum. Sebab wis padha nguya-uya
seduluré, yakuwi bangsa Israèl, tanpa
welas. Nepsuné sing diendhem ora kena
disirep.

¹² Mulané Aku bakal nekakaké geni ana
ing kutha Téman lan bètèng-bètèngé
kutha Bozra bakal Dakobong nganti
tapis."

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Wong Amon enggoné gawé dosa
ora uwis-uwis, mulané mesthi bakal
Dakukum. Enggoné perang kanggo
ngelar jajahané nganti tegel mbedhèl
wetengan ana ing Giléad.

¹⁴ Merga saka kuwi Aku bakal nekakaké
geni ana ing bètèngé kutha Raba lan
ngobong bètèng-bètèngé mau nganti
tapis. Ing dina kuwi bakal ana perang
lan keprungu swaraning wong sing
padha sesambat. Raméning perang kaya
pangamuké prahara.

¹⁵ Raja lan para penggedhéné bakal
ditawan lan kabuwang menyang tanah
manca."

2¹ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Bangsa Moab enggoné gawé dosa
wis marambah-rambah, mulané mesthi
bakal Dakukum. Bangsa mau wis ngina
balung-balungé raja Édom, merga
ngobongi balung-balung mau nganti dadi
awu.

² Aku bakal nekakaké geni ana ing
tanah Moab lan ngobong bètèng-bètèngé
kutha Kériot. Wong Moab bakal mati
ing satengahing peprangan, bareng
karo swarané prejurit sing padha pating
brengek lan swaraning slomprèt.

³ Rajané Moab bakal nemahi pati,
semono uga penggedhéné negara kono
kabèh."

⁴ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Wong Yéhuda enggoné gawé dosa bola-
bali, mulané mesthi bakal Dakukum.
Wong-wong mau padha nampik
piwulang-Ku lan padha ora netepi
pepakon-Ku. Padha gelem disasaraké
déning para brahala sing biyèn disembah
déning para leluhuré.

⁵ Mulané Aku bakal nekakaké geni ing
Yéhuda, lan ngobong bètèng-bètèngé
Yérusalèm nganti tapis."

⁶ Pangandikané Pangéran mengkéné,
"Bangsa Israèl marambah-rambah gawé
dosa, mulané mesthi bakal Dakukum.
Wong mursid sing ora bisa nyaur utangé
padha diedol, mengkono uga wong
mlarat mbayar regané sandhal sepasang
waé ora bisa.

⁷ Wong sèkèng lan wong sing tanpa
kekuwatan padha diidak-idak. Wong
miskin padha disasaraké. Bapak lan
anaké lanang padha-padha nuroni
batur-tukon wadon siji, lan srana
mengkono padha nyewiyah kasucèn-Ku.

⁸ Ing saben panggonan sing dienggo
ndedonga padha slèmèkan sandhangané
wong miskin sing digadhèkaké marang
wong mau. Ana ing Pedalemané Allahé
wong mau padha ngombé anggur, sing
dijupuk saka wong-wong sing utang
marang wong mau.

⁹ Mangka iya merga kowé Aku wis
numpes bangsa Amori, sing dedegé
gedhé dhuwur kaya wit èrès lan rosané
kaya wit élon.

¹⁰ Kowé Dakirid metu saka tanah
Mesir. Dakkanthi ana ing ara-ara samun
nganti patang puluh taun lawasé, sarta

Dakparingi tanahé wong Amori dadi duwèkmu.

¹¹Ing antarané anak-anakmu lanang ana sawetara sing Dakpilih dadi nabi, lan ana nonoman sing dadi nasir,^a apa ora mengkono, hé Israèl? Mengkono pangandikané Pangéran.

¹²Nanging para nasir padha kokkon ngombé anggur lan para nabi kokpenging medhar wangsit sing ditampa saka Aku.

¹³Mulané saiki kowé bakal Dakiles-iles ing lemah, nganti kowé bakal sesambat pating krengkèt kaya grobag sing kabotan momotan gandum.

¹⁴Senajan wong sing banter playuné bakal ora bisa oncat, lan wong rosa bakal kélangan karosané sarta para prejurit bakal ora bisa nylametaké awaké dhéwé.

¹⁵Prejurit panahan bakal ora bisa tahan, wong sing rikat playuné bakal ora bisa ngoncati, sarta prejurit jaranan uga ora bisa ngluwari awaké dhéwé.

¹⁶Ing dina kuwi wong sing kendel dhéwé bakal mbuwang gegamané lan mlayu ngungsi. Mengkono pangandikané Pangéran."

---

^anasir: sinengker, pinilih.

3¹ Hé wong Israèl, rungokna pangandikané Pangéran kanggo bangsamu kabèh, sing wis diirid metu saka tanah Mesir déning Pangéran.

² "Saka ing antarané bangsa-bangsa salumahing bumi mung kowé dhéwé sing Dakraketu lan Dakrumati. Kuwi sing ndadèkaké dosamu saya abot, lan njalari Aku mesthi kudu ngukum kowé."

³ Apa wong loro sing lelungan bebarengan ora rembugan dhisik?

⁴ Apa ana singa sing nggero ing alas, menawa durung olèh memangsang? Singa nom apa nyuwara ing guwané menawa durung nubruk apa-apa?

⁵ Manuk apa bisa mlebu ing pasangan, menawa pasangané ora disèlèhi pakan? Apa pasangan bakal njeplak menawa durung diidak?

⁶ Apa ana slomprèt diunèkaké mangka wong-wong ing kutha padha ora wedi? Apa ana kutha ketekan paukuman sing ora ditekakaké déning Pangéran?

⁷ Pangéran Allah ora bakal nindakaké apa-apa, sing sadurungé ora dilairaké dhisik marang para nabi, abdiné.

⁸ Yèn ana singa nggero, sapa sing ora wedi? Yèn Pangéran Kang Mahakwasa

ngandika, sapa bisa ora medharaké pangandikané?

⁹Wartakna marang wong-wong sing padha manggon ing kedhaton Mesir lan Asdod, "Padha nglumpuka ana ing punthuk-punthuk sakubengé Samaria, lan delengen gègèr sing kelakon ing negara kono sarta panganiaya sing katindakaké ana ing kana."

¹⁰Pangandikané Pangéran mengkéné, "Wong-wong kuwi padha ngisèni omahé nganggo barang colongan lan asilé enggoné ngrampog. Padha ora ngerti sing diarani jujur kuwi kepriyé.

¹¹Mulané tanahé bakal dikepung déning mungsuh, témbok lan bètèng-bètèngé bakal dirusak, lan omah-omahé bakal dijarah-rayah.

¹²Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kaya déné pangon mung bisa ngrebut sikil loro utawa kuping secuwil saka cangkemé singa, semono uga mung sethithik cacahé wong Samaria sing bisa oncat, yakuwi wong sing saiki padha lèyèh-lèyèh ana ing peturon sing méwah."

¹³Pangandikané Pangéran Kang Mahaluhur lan Mahakwasa mengkéné,

"Padha ngrungokna, lan turuné Yakub padha élingna.

¹⁴Ing dinané enggon-Ku ngukum umat Israèl merga saka dosa-dosané, mesbèh-mesbèh ing Bètèl bakal Dakrusak. Sungu-sunguné mesbèh mau bakal padha ditugeli, dibuwang ing lemah.

¹⁵Pasanggrahan mangsa bedhidhing lan pasanggrahan mangsa panas bakal Dakrusak. Omah-omah sing dihias nganggo gadhing bakal digempur, lan saben omah gedhé bakal diremuk.

4 ¹Iki rungokna, hé para wong wadon Samaria, sing padha lemu ginuk-ginuk kaya sapi Basan sing dilemokaké. Kowé padha nyia-nyia wong sèkèng lan nindhes wong miskin, sarta akon bojomu nyawisi kowé anggur sing apik dhéwé!

²Allah Kang Mahakwasa lan Mahasuci wis supaos mengkéné: Bakal tekan wektuné kowé padha kagèrèd nganggo keluh, saben wong ditarik nganggo pancing kaya iwak.

³Kowé bakal digèrèd menyang bètèng sing bolong lan dibuwang metu saka kono."

⁴Pangandikané Pangéran Kang Mahaluhur mengkéné, "Hé wong Israèl, lungaa menyang pasucènmu ing Bètèl lan terus-terusna enggonmu gawé dosa! Lungaa menyang Gilgal lan gawéa dosa sakatogmu! Terus-terusna lan gawéa kurban sembelèhan, saben ésuk sarta saosna prasepuluhanmu pendhak telung dina sepisan.

⁵Terusna enggonmu nyaosaké kurban dhaharan marang Allah, lan ngumukna enggonmu saos kurban mirunggan! Mengkono mau rak wis dadi kasenanganmu.

⁶Aku bakal nekakaké paceklik ana ing kutha-kuthamu, éwasemono kowé padha ora mratobat marang Aku.

⁷Aku nyegah tekané udan, samasa tanduranmu nedheng-nedhengé mbutuhaké banyu. Kutha sing siji Dakparingi udan, nanging sijiné ora. Udan tiba ing sawah sing siji, nanging liyané tetep garing.

⁸Wong saka kutha ngendi-endi sing lemes merga ketaton, padha golèk banyu ing kutha sing dikira ana banyuné, jebul banyuné ing kono ora cukup kanggo

ngombé. Éwasemono kowé padha ora mratobat marang Aku.

⁹ Aku banjur nekakaké angin panas sing mbrongot tanduranmu. Walang-walang padha mangan wit-witan sing ana ing kebonmu, wit anggurmu sarta wit anjir lan wit zaitun, nganti entèk tapis. Éwasemono kowé padha ora mratobat marang Aku.

¹⁰ Aku wis ngintunaké pageblug ana ing tengahmu kaya kang Dakkintunaké marang wong Mesir; para nonomanmu wis padha Dakpatèni ana ing peprangan, semono uga jaran-jaranmu wis padha dirayah. Panggonanmu wis Dakdamel bacin merga bathangé wong lan kéwan nganti ambuné mau nyogok irungmu, éwasemono kowé padha ora mratobat marang Aku.

¹¹ Wongmu sawetara ana sing Daktumpes kaya enggon-Ku numpes Sodom lan Gomora. Ana sing kari urip, presasat kayu murub kaentas saka geni. Éwasemono kowé ora mratobat marang Aku', mengkono pangandikané Pangéran.

¹² Mulané hé wong Israèl, kowé bakal Dakukum, lan sarèhné mengkono, kowé tata-tataa nampani paukuman-Ku!"

¹³ Allah kang yasa gunung-gunung sarta nitahaké angin. Panjenengané nyumurupaké marang manungsa apa sing digalih. Panjenengané sing nitahaké rina lan wengi. Panjenengané tindak ana ing sandhuwuré punthuk-punthuking bumi. Asmané kasebut: Pangéran Allah Kang Mahakwasa!

5 ¹ Padha rungokna hé Israèl! Kidung patangisané wong mati sing Dakkidungaké kanggo kowé:

² Israèl kuwi putri sing tiba, lan ora bisa tangi menèh! Nggléthak ana ing lemah, mangka ora ana sing nangèkaké.

³ Pangandikané Pangéran Kang Mahaluhur mengkéné, "Ana kutha ing Israèl nglurug perang, nggawa tentara sèwu, nanging sing bali mung wong satus. Kutha liyané nggawa tentara satus, nanging sing bali mung sepuluh."

⁴ Pangandikané Pangéran marang wong Israèl, "Kowé nggolèkana Aku, temah kowé bakal urip.

⁵ Aja ngabekti marang Aku ing Bèrsyéba utawa nggolèki Aku ana ing Bètèl.

Bètèl kuwi dudu apa-apa. Aja menyang Gilgal — wong ing Gilgal bakal mati ing pembuwangan."

⁶ Padha nggolèkana Pangéran, temah kowé bakal urip. Yèn kowé ora nggolèki Panjenengané, Panjenengané bakal ngrawuhi kowé kaya geni sing ngebyuki umat Israèl. Geni mau bakal ngobong wong-wong ing Bètèl, lan ora ana wong sing bakal bisa nyirep.

⁷ Kowé wis ketiban paukuman, merga kowé wis nylèwèngaké keadilan lan nasaraké wong saka dalan sing bener!

⁸ Pangéran kang yasa lintang-lintang — lintang Wuluh lan lintang Luku. Panjenengané sing malik awan dadi bengi, lan bengi dadi awan. Panjenengané sing nimbali banyuné segara, nuli diesokaké ana ing bumi. Asmané kasebut: Pangéran.

⁹ Panjenengané sing ngrusak wong kwasa sarta sabètèng-bètèngé pisan.

¹⁰ Kowé padha sengit marang wong sing mbélani kabeneran ana ing pengadilan sarta ngucapaké tembung sing sanyatané.

¹¹ Wong miskin padha kokidak-idak, gandumé padha karampog. Mulané kowé

bakal ora manggon ana ing omahmu sing kokbangun nganggo watu becik utawa ngombé anggur tanduranmu saka kebon anggurmu sing nyenengaké.

¹² Ngertia sepira gedhéné dosa-dosamu lan sepira akèhé pialamu sing wis koktindakaké. Wong mursid padha kokkuya-kuya, kowé nampani suap lan nyegah wong miskin olèh kabeneran ana ing pengadilan.

¹³ Mulané ing mangsa sing ala mengkono, sing becik dhéwé yèn meneng waé!

¹⁴ Padha nggolèka prekara sing becik, aja sing ala, supaya kowé urip, sarta Pangéran Kang Mahakwasa bakal nunggil karo kowé temenan, kaya sing dadi kandhamu.

¹⁵ Piala sengitana lan kabecikan raketana, sarta kabeneran bakal unggul ana ing pengadilan. Mbokmenawa Pangéran rentah welasé marang wong-wong kekarèné umaté sing isih padha urip.

¹⁶ Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Ing lurung-lurunging kutha bakal keprungu pesambat lan panangisé wong sing mèlu

sambat-sambat, nangisi wong sing mati, bebarengan karo tukang tangis bayaran.

¹⁷ Ing kebon anggur ngendi-endi bakal keprungu swarané wong sing padha sesambat. Iki kabèh bakal kelakon, merga Aku bakal teka ngukum kowé. Mengkono pangandikané Pangéran."

¹⁸ Saiba gedhéning cilakamu sing padha ngarep-arep tekané dinané Pangéran. Apa gunané dina mau kanggoné kowé? Kanggoné kowé dina mau bakal peteng, ora padhang.

¹⁹ Mungguh ing kowé dina kuwi ibaraté wong sing mlayu ngoncati singa, jebul kepethuk bruwang! Utawa kaya wong sing tekan omah, cekelan témbok, jebul tangané dicokot ula!

²⁰ Dinané Pangéran kuwi bakal nekakaké pepeteng, dudu pepadhang. Dina sing surem tanpa cahya.

²¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku gething karo dina-dinamu riaya. Aku ora rena ing penggalih!

²² Samasa kowé padha ngunjukaké kurban obongan lan kurban dhaharan, bakal ora Daktampa. Kurbanmu kéwan lemon bakal Daktampik.

²³ Mandhega enggonmu menyanyi ramé. Aku ora butuh ngrungokaké swaraning rebabmu.

²⁴ Kosokbaliné keadilan padha golèkana, supaya lubèr kaya ilining banyu, lan kabeneran kaya kali sing ora tau garing.

²⁵ Hé wong Israèl, sajroning patang puluh taun Aku nuntun kowé metu segara wedhi, Aku ora tau mundhut kurban sembelèhan utawa kurban dhaharan.

²⁶ Nanging saiki bareng kowé padha nyembah recané Sakkut, rajaning brahalamu, lan Kaiwan, déwané lintang, kowé kudu tetep nggawa reca-recamu mau.

²⁷ Yakuwi samasa kowé Dakbuwang ing tanah adoh saka Damsyik. Mengkono pangandikané Pangéran, sing asmané kasebut: Allah Kang Mahakwasa."

6¹ Saiba gedhéning kasangsaran sing bakal nekani kowé, hé wong-wong sing padha ayem-ayem manggon ana ing Sion, lan rumangsa tentrem manggon ing Samaria — hé para wong gedhé sing ngerèh Israèl, bangsa sing gedhé iki, kowé sing padha dadi paran pitakonané wong sing padha mbutuhaké pitulungan!

² Padha menyanga Kalné lan titinen. Banjur menyanga Hamat, kutha gedhé kuwi, nuli menyanga Gat, kuthané wong Filistin. Apa kutha-kutha kuwi luwih becik ketimbang karo kraton Yéhuda utawa kraton Israèl? Apa daérahé luwih jembar ketimbang karo daérahmu?

³ Kowé ora gelem ngakoni yèn kowé bakal ketekan kasangsaran, nanging penggawému kuwi mung nggelisaké tekané dina mau.

⁴ Saiba bakal cilakamu, kowé sing kulina lèyèh-lèyèh ana ing peturon méwah lan mangan bestik daging pedhèt lan cempé!

⁵ Kowé seneng nganggit nyanyian lan ngunèkaké clempung kaya Dawud.

⁶ Seneng ngombé anggur ing tuwung lan nganggo wewangèn sing wangi banget, nanging ora mreduli rusaké bangsa Israèl.

⁷ Mulané kowé bakal sing dhisik dhéwé kaboyong menyang pembuwangan. Pésta-péstamu lan enggonmu mangan énak bakal mandheg.

⁸ Pangéran Kang Mahakwasa wis ngélingaké kalawan supaos, "Aku gething karo Israèl sing angkuh; Aku

sengit karo omah-omahé sing méwah.
Mulané kutha krajané saisiné kabèh
bakal Dakulungaké marang mungsuhé."

⁹Yèn ing brayat kono ana wongé
sepuluh, bakal mati kabèh.

¹⁰Seduluré, sing ngurus panguburé
sing padha mati, bakal ngetokaké
mayit-mayité saka omah. Banjur bakal
celuk-celuk, sapa sing isih kari urip ana
ing omah kono, "Apa isih ana wong
menèh kejaba kowé?" Bakal ana swara
sing mangsuli, "Ora ana!" Sedulur mau
banjur bakal kandha, "Wis menenga!
Kita kudu ngati-ati, senajan nyebut
asmané Allah pisan, aja!"

¹¹Samasa Pangéran wis paring
dhawuh, omah gedhé cilik bakal diremuk
ajur-mumur.

¹²Jaran apa negar ana ing gunung
karang? Lan wong apa mluku segara
nganggo sapi? Éwasemono kabeneran
wis kokowahi dadi wisa, lan sing bener
kokdadèkaké luput.

¹³Kowé ngumukaké enggonmu wis
nelukaké kutha Lodebar. Kowé kandha,
"Kita wis kuwat lan bisa nelukaké
Karnayim."

¹⁴ Pangéran Allah Kang Mahaluhur piyambak ngandika, "Hé wong Israèl, Aku bakal nekakaké tentara manca. Kuwi bakal nindhes kowé saka undhak-undhakan Hamat ing sisih Lor tekan Lembah Arabah ing sisih Kidul."

7 ¹ Aku nampa wahyu saka Pangéran Kang Mahakwasa. Ing sajroning wahyu mau aku weruh Gusti Allah ndhatengaké walang gegolongan yakuwi sawisé damèn sing kanggo Sang Prabu dierit lan suket anyar tuwuh menèh.

² Ing sajroning wahyu kuwi aku weruh walang-walang mau padha mangsa sedhéngah tanduran sing ijo sing ana ing tanah kono. Aku banjur munjuk marang Pangéran, "Dhuh Allah Ingkang Mahaluhur, mugi kersa paring pangapunten dhateng umat Paduka! Kadospundi sagedipun gesang, jalaran piyambakipun menika alit, tur ringkih sanget!"

³ Gusti Allah banjur santun penggalihé, sarta ngandika, "Apa sing kokdeleng kuwi bakal ora sida Daktindakaké!"

⁴ Aku nampa wahyu menèh saka Pangéran Kang Mahaluhur. Sajroning wahyu mau aku weruh Panjenengané

tata-tata arep ngukum umaté nganggo geni. Geni mau ngobong segara gedhé nganti entèk, lan geniné mrambat arep ngobong dharatan.

⁵ Aku banjur munjuk, "Dhuh Allah! Kadospundi umat Paduka sagedipun lestantun gesang, jalaran piyambakipun alit tur ringkih sanget!"

⁶ Gusti Allah banjur santun penggalihé sarta ngandika, "Yèn mengkono iki iya ora bakal kelakon."

⁷ Aku nampa wahyu menèh saka Pangéran lan weruh Panjenengané jumeneng ana ing sisihing témbok, sing dibangun jejeg, astané ngasta tali sipat gantung.

⁸ Panjenengané ndangu, "Amos, kowé weruh apa?" Unjukku, "Kawula sumerep tali sipat gantung." Panjenengané banjur ngandika, "Tali sipat gantung iki Dakagem mbuktèkaké yèn umat-Ku kaya témbok sing dhoyong. Aku bakal ora maringi pangapura menèh, sarta mesthi bakal Dakukum.

⁹ Panggonan-panggonan sing dienggo saos kurban déning anak-turuné Iskak bakal Dakdadèkaké ludhesan. Papan suciné Israèl bakal karusak kabèh.

Anak-turuné Raja Yérobéam bakal Dakpatèni kabèh."

¹⁰ Amazia, imam ing Bètèl ngaturaké lapuran marang Yérobéam, raja ing Israèl, "Amos ngojok-ojoki rakyat supados nglawan dhateng Panjenengan. Khotbah-khotbahipun temtu badhé ngrisak negari menika.

¹¹ Piyambakipun criyos mekaten, 'Yérobéam bakal mati ing peprangan, lan umat Israèl bakal kaboyong dadi tawanan menyang tanah manca.'"

¹² Amazia banjur kandha karo Amos mengkéné, "Hé nabi, cukup seméné waé! Kowé balia menyang Yéhuda; khotbaha ing kana, karo njaluka bayaran pisan.

¹³ Aja medhar wangsit ana ing kéné menèh. Iki pasucèné Sang Prabu, candhi kraton."

¹⁴ Amos banjur mangsuli, "Aku dudu nabi sing medhar wangsit merga mélik opah. Aku iki pangon lan duwé kebon ara.

¹⁵ Nanging aku ditimbali déning Pangéran ninggal pegawéanku enggonku dadi pangon, kadhawuhan medhar wangsit marang umaté Israèl.

¹⁶ Mulané saiki rungokna pangandikané Pangéran. Kowé akon aku meneng saka enggonku medhar wangsit nglawan Israèl.

¹⁷ Mulané Pangéran saiki ngandika marang kowé mengkéné, "Somahmu bakal dadi sundel ing dalan-dalan, lan anak-anakmu mati ana ing peprangan. Palemahanmu bakal diedum-edum lan diwènèhaké marang wong liya. Déné kowé dhéwé bakal mati ana ing tanahé wong kapid. Wong Israèl dhéwé mesthi bakal kasingkiraké saka ing tanahé dhéwé."

8 ¹ Aku kaparingan wahyu menèh déning Pangéran. Ing wahyu mau aku weruh ana kranjang isi woh-wohan.

² Pangéran ndhangu, "Amos, kowé weruh apa?" Unjukku, "Kawula sumerep kranjang isi woh-wohan." Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku Israèl wis tekan wekasané. Aku ora arep santun penggalih menèh bab enggon-Ku arep ngukum Israèl.

³ Ing dina kuwi nyanyian ing kedhaton bakal dadi pesambat. Ing ngendi-endi bakal ana jisim kabuwang ing

saenggon-enggon, tanpa ana wong weruh."

⁴Rungokna, hé wong sing ngidak-idak wong mlarat lan sing arep nyirnakaké wong miskin saka negara.

⁵Kowé ngunandika, "Aku ora sabar ngentèni rampungé dina-dina riaya, merga selak arep ngedol gandumku. Dina Sabbath kuwi gèk suk kapan rampungé; aku selak ngedol daganganku? Supaya akèh bathiku, aku arep migunakaké takeran palsu lan ngowahi timbangan kanggo ngapusi lenggananku.

⁶Gandum sing wis ala bisa payu akèh. Kita bakal olèh wong miskin sing ora bisa nyaur utangé, sing saking miskiné nganti ora bisa mbayar regané trumpah sepasang. Wong mau banjur kita tuku dadi batur-tukon."

⁷Pangéran Allahé Israèl wis supaos, "Aku bakal ora nyupèkaké pialamu ing selawasé.

⁸Aku bakal nekakaké lindhu, nganti wong sanegara bakal padha nandhang sangsara. Sanegara bakal gemeter kabèh; bakal mumbul lan ambles kaya Bengawan Nil.

⁹ Aku bakal nekakaké grahana srengéngé, nganti buminé ing wayah awan bakal dadi peteng. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahaluhur.

¹⁰ Dina-dina riaya bakal Dakdadèkaké dinané wong kepatèn, lan nyanyian kabungahan bakal Dakdadèkaké patangisan. Kowé bakal Dakpeksa nyukur rambutmu lan nganggo bagor, lan kowé bakal padha nangis kaya wong tuwa sing sambat-sambat nangisi patiné anaké ontang-anting. Ing dina kuwi bakal kebak kasusahan nganti tekan wekasané."

¹¹ Pangandikané Pangéran Kang Mahaluhur mengkéné, "Bakal tekan wektuné Aku nekakaké paceklik ing negara kéné. Wong bakal padha kaliren, nanging ora merga kekurangan pangan; bakal padha ngelak nanging ora merga kekurangan banyu, nanging merga ngelih lan ngorong marang pangandikané Pangéran.' Mengkono pangandikané Pangéran.

¹² Wong-wong bakal padha nglembara saka Lor mengidul, lan saka Wétan mengulon. Ana ing ngendi-endi bakal

padha nggolèki pangandikané Pangéran, nanging padha ora olèh.

¹³ Ing dina kuwi wong nonoman lan prawan pisan, bakal padha ambruk merga kasatan.

¹⁴ Nanging wong-wong sing padha nyembah marang brahala ing Samaria lan padha sumpah, 'Demi déwané Dhan', utawa sumpah, 'Demi déwané Bèrsyéba' — bakal padha ambruk lan ora tangi menèh."

9¹ Aku ndeleng Pangéran jumeneng ana ing sisihé mesbèh. Panjenengané paring dhawuh, "Cagak-cagaké Pasucèn kuwi pucuké penthungen sing seru, supaya ambyar. Karebèn pethal lan nibani sirahé wong-wong. Kandhakna yèn umat bakal Dakpatèni ing peprangan. Ora ana siji-sijia sing bakal bisa mlayu; ora ana siji-sijia sing bakal oncat.

² Senajana mlebu ing jagadé wong mati pisan, bakal Dakcekel. Senajan ana sing mènèk tekan langit pisan, bakal Dakdhunaké.

³ Menawa padha ndhelik ing pucaké Gunung Karmèl bakal Dakgolèki lan Dakcekel. Samasa arep nilapaké Aku lan umpetan ana ing dhasaré segara,

Aku bakal ngutus naga segara nyokot wong-wong mau.

⁴ Samasa kaboyong dadi tawanan déning para mungsuhé, Aku bakal dhawuh matèni. Wong-wong mau mesthi bakal Daktumpes, lan ora Daktulungi."

⁵ Pangéran Kang Mahakwasa banjur ndumuk bumi, nganti gonjing; kabèh sing padha manggon ing kono padha sambat-sambat. Jagadé mumbul lan mendhak kaya Bengawan Nil.

⁶ Pangéran yasa dalemé ana ing langit lan bumi ditutupi nganggo kubah angkasa. Banyuné segara ditimbali lan diesokaké ana ing bumi. Asmané kasebut: Pangéran.

⁷ Pangéran ngandika mengkéné, "Hé wong Israèl. Kowé Dakanggep padha waé karo wong Sudan. Wong Filistin Daktekakaké saka Kréta, lan wong Siria saka Kir, kaya enggon-Ku nekakaké kowé saka Mesir.

⁸ Aku, Pangéran Kang Mahaluhur wis ngawasaké dosané kraton Israèl, lan bakal Daksirnakaké saka bumi. Nanging ora kabèh turuné Yakub bakal Daktumpes.

⁹ Aku bakal paring dhawuh lan ngoregaké bangsa Israèl kaya gandum sing diinteri; bakal Dakawut-awut ana ing antarané bangsa-bangsa, mula wong sing ora ana gunané padha Daksingkiraké kabèh.

¹⁰ Para wong dosa ing antarané umat-Ku bakal padha mati ing peprangan, yakuwi sing padha muni, 'Gusti Allah ora bakal nekakaké paukuman marang kita.'

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Bakal ana mangsané Aku mbangun kratoné Dawud, sing wis kaya omah bubrah. Bètèngé bakal Dakyasa menèh kaya mauné.

¹² Bangsa Israèl bakal nelukaké kekarèné tanah Édom lan tanahé bangsa-bangsa sing biyèn dadi pilihan-Ku. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa, sing bakal nindakaké kuwi mau kabèh."

¹³ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Lah bakal tekan titi-mangsané thukulé gandum luwih cepet ketimbang karo sing derep, lan woh anggur luwih cepet matengé ketimbang karo suwéné gawé anggur sing diombé. Gunung-gunung bakal padha nètèsaké anggur legi,

lan punthuk-punthuk bakal metokaké anggur nganti lubèr.

¹⁴Umat-Ku bakal Dakulihaké menyang tanahé. Banjur bakal padha mbangun menèh kutha-kuthané sing dadi jugruga, sarta bakal padha manggon ing kana; ing kono bakal padha yasa kebon anggur lan ngombé anggur; bakal padha mbangun kebon woh-wohan lan padha mangan wohé.

¹⁵Umat-Ku bakal Daktandur ana ing tanahé dhéwé, sing Dakparingaké marang wong-wong mau. Lan bakal padha ora katundhung menèh saka kono. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

Obaja

1 ¹ Iki ramalané Nabi Obaja:
Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa kanggo Édom mengkéné:
Gusti Allah wis ngutus utusané marang para bangsa, lan kita wis padha krungu pangandikané, "Padha tata-tataa! Ayo padha nglurug perang nglawan Édom!"

² Pangandikané Pangéran marang Édom mengkéné, "Kowé bakal Dakgawé tanpa daya; nganti saben wong bakal ngrèmèhaké kowé.

³ Atimu sing angkuh kuwi wis mblondrokaké kowé. Kutha krajanmu presasat bètèng sing kukuh kaya watu karang; omahmu dumunung ana ing pegunungan sing dhuwur, mula kowé padha mosik ing atimu, 'Sapa sing bisa nyèrèd aku medhun ing bumi?'

⁴ Nanging senajan enggonmu gawé omah ing papan sing dhuwur kaya susuhé manuk garudha, nganti kaya ana ing antarané lintang-lintang, éwasemono kowé bakal Daksèrèd medhun ing bumi.

⁵ Maling sing teka ing wayah bengi, mung njupuk barang sing dibutuhaké. Wong ngundhuh anggur, rak mesthi ana sethithik sing kecècèr. Nanging kowé bakal disapu resik déning para satrumu.

⁶ Hé turuné Ésau, raja-branamu bakal dirampog.

⁷ Kowé bakal digorohi déning para mitramu, temah kowé bakal katundhung metu saka tanahmu. Bangsa sing biyèn urip rukun karo kowé bakal nelukaké lan njajah marang kowé. Kanca sing biyèn mangan bebarengan karo kowé, bakal padha masang kala-jiret kanggo kowé; malah bakal padha ngrasani kowé, 'Jaréné pinter, lah endi kapinterané?'

⁸ Bakal kelakon ing dinané Aku nekakaké paukuman, wongé sing pinter-pinter bakal Daktumpes bareng karo kapinterané pisan.

⁹ Para prejurité Téman bakal padha giris, lan serdhadhuné Édom bakal mati kabèh."

¹⁰ "Sarèhné kowé wis ngrampog lan matèni para sedulurmu, yakuwi anak-turuné Yakub, kowé bakal katumpes lan nandhang kanisthan ing selawasé.

¹¹ Nalika para mungsuh padha nggempur gapurané sedulurmu, kowé mung ngadeg ndeleng saka kadohan. Mulané pialamu padha waé karo pialané para wong manca sing padha ngusungi barang-darbèké wong Yérusalèm, banjur diedum ing antarané kanca-kancané.

¹² Kuduné kowé ora bungah merga sedulurmu ing Yéhuda padha ngalami cilaka. Kuduné kowé padha sedhik nalika sedulurmu padha kélangan entèk-entèkan. Kuduné kowé ora nggeguyu sedulurmu sing lagi nandhang sangsara.

¹³ Kuduné kowé ora kena mlebu ing gapurané kutha-kuthané umat-Ku, lan nggeguyu enggoné padha kasangsaran, sarta njarah-rayah darbèké nalika sedulurmu ngalami musibah.

¹⁴ Kuduné kowé ora ngadeg ana ing prapatan lan nyekel saben wong sing mlayu arep oncat. Kuduné wong-wong mau ora kokulungaké ing tangané mungsuh, nalikané sedulurmu nandhang kasangsaran."

¹⁵ Pangandikané Pangéran, "Wis cedhak wektuné, enggon-Ku ndhawahaké paukuman marang para bangsa. Hé Édom, apa sing koktindakaké marang

liyan, kuwi bakal katindakaké marang kowé. Kowé bakal ngundhuh apa sing wis koksebar.

¹⁶Umat-Ku bakal ngombé saka tuwunging paukuman sing pait ana ing gunung-Ku sing suci. Nanging iya para bangsa sing ana ing sakiwa-tengené bakal padha ngombé, malah paukuman sing kepara luwih abot; kabèh bakal padha ngombé lan sirna."

¹⁷"Nanging bakal ana sing oncat saka Sion, lan Gunung Sion bakal dadi papan sing suci. Turuné Yakub bakal padha ndarbèki tanah sing pancèn dadi haké.

¹⁸Turuné Yakub lan Yusuf presasat geni; bakal padha nyirnakaké Édom kaya geni sing ngobong sisané damèn, sing wis dibabad ora ana ing sawah. Turuné Ésau bakal ora ana sing urip.

¹⁹Édom bakal dienggoni déning wong Yéhuda sing saka sisih Kidul; déné wong Yéhuda sing saka sakuloné pegunungan bakal nelukaké wong Filistéa. Wong Israèl bakal ngenggoni daérahé Éfraim lan Samaria. Taler Bènyamin bakal ngebroki Giléad.

²⁰Wong-wong Israèl sing bali saka pembuwangan bakal ngebèki tanahé

wong Kenaan nganti tekan Zarfath. Wong-wong saka Yérusalèm sing kabuwang ing Sardis bakal padha nelukaké lan ngenggoni Yéhuda sisih Kidul.

²¹ Wong-wong Yérusalèm sing padha menang mau bakal nyerang Édom didadèkaké jajahané, lan Pangéran piyambak bakal jumeneng raja."

Yunus

1 ¹ Ing sawijining dina Pangéran ngandika marang Yunus bin Amitai mengkéné,

² "Lungaa menyang Ninewé, kutha sing gedhé kuwi, lan ana ing kono ngramala. Aku pirsaa gedhéning pialané kutha kuwi."

³ Nanging Yunus ora menyang Ninewé, malah arep lunga menyang Spanyol, nyingkiri dhawuhé Pangéran. Yunus budhal menyang Yopé lan ana ing kono olèh prau sing arep mangkat menyang Spanyol. Bareng wis mbayar ongkosé banjur munggah ing prau, bebarengan karo para penumpang prau mau. Yunus adoh saka ngarsané Pangéran.

⁴ Nanging Gusti Allah banjur nekakaké prahara ing segara. Saking gedhéne nganti prau mau kaancam déning bebaya.

⁵ Para kelasi padha wedi banget lan sambat-sambat njaluk tulung marang déwa sesembahané dhéwé-dhéwé. Lan supaya ngurangi bebaya kèrem,

wong-wong banjur padha mbuwangi momotané prau. Déné Nabi Yunus wis medhun ing péranganing prau sing ngisor dhéwé, banjur saré kepati.

⁶ Nabi Yunus banjur diparani kaptèné prau, karo matur mengkéné, "Lho, kénging menapa panjenengan koksaré kémawon? Kula aturi wungu lan ndedonga dhateng allah panjenengan nyuwun pitulunganipun. Saged ugi tuwuh welasipun dhateng kita lan milujengaken gesang kita."

⁷ Para kelasi padha rerasanan, "Ayo padha gawé undhi, supaya ngerti sapa sing sejatiné marakaké kita padha kaancam ing bebaya iki." Banjur padha gawé undhi lan undhi mau tiba Yunus.

⁸ Mulané banjur matur marang Nabi Yunus, "Panjenengan kalepatan menapa? Panjenengan nglampahi menapa wonten ing ngriki? Panjenengan saking negari pundi lan bangsa menapa?"

⁹ "Kula menika tiyang Ibrani," mengkono wangsulané Nabi Yunus. "Kula ngabekti dhateng Allah ingkang nitahaken langit, bumi lan seganten."

¹⁰ Yunus nyritakaké enggoné mlayu saka ngarsané Pangéran. Para kelasi

padha wedi banget, banjur matur marang Nabi Yunus mengkéné, "Tindak panjenengan menika lepat sanget!"

¹¹ Praharané saya suwé saya mundhak gedhé. Mulané para kelasi banjur matur marang Nabi Yunus, "Sekécanipun kadospundi, panjenengan kedah kula menapakaken, supados prahara menika sirep?"

¹² Wangsulané Nabi Yunus, "Prayoginipun kula sampéyan bucal dhateng seganten kémawon, mangké praharanipun badhé tumunten sirep. Sebab menika sedaya rak mergi saking lepat kula, temah sampéyan ngantos sami katempuh ing prahara kados mekaten."

¹³ Para kelasi ngudi supaya prauné bisa ndharat, banjur padha ngetog karosan ndhayung prauné. Nanging praharané saya mundhak gedhé lan prauné kompal-kampil ora bisa maju utawa mundur.

¹⁴ Mulané padha ndedonga karo nyuwara sora, "Dhuh Pangéran, kawula mugé sampun ngantos Paduka ukum pejah mergi saking nyawanipun tiyang menika, awit kedadosan menika

sedaya pinangkanipun saking Paduka piyambak."

¹⁵ Sawisé mengkono Nabi Yunus nuli dijunjung lan diuncalaké ing segara. Sanalika praharané banjur sirep.

¹⁶ Merga saka kaanan mau wong kabèh padha wedi banget marang Pangéran, mula banjur padha nyaosaké kurban lan janji arep ngabekti marang Pangéran.

¹⁷ Pangéran banjur nekakaké iwak gedhé; iwak mau nguntal Nabi Yunus. Nabi mau ana ing sajroning wetengé iwak kuwi lawasé telung dina telung bengi.

2¹ Ana ing sajroning wetengé iwak mau Nabi Yunus ndedonga marang Pangéran Allah mengkéné,

² "Ing salebeting kasangsaran kawula sesambat dhateng Paduka, dhuh Allah, sarta Paduka inggih nunten paring wangsulan. Saking tengahing donyanipun tiyang pejah kawula nyuwun tulung, lan Paduka inggih nunten miyarsakaken.

³ Kawula Paduka bucal dhateng panggènan ingkang lebet, ngantos dumugi ing dhasaring seganten. Kawula kinepung ing toya, Paduka ndhatengaken

alun lan ombak ageng, sami ngurugi kawula.

⁴Rumaos kawula: Kawula sampun kasingkiraken saking ngarsa Paduka, lan mboten badhé sumerep Pedaleman Paduka malih.

⁵Kawula sampun kleleb ing toya lan badan kawula sekojur sampun teles sedaya; kawula sampun kapendhem wonten ing seganten, lan sirah kawula sampun ginubed déning rumput seganten.

⁶Kawula sampun ambles dumugi ing dhasaripun gunung-gunung, lan mlebet ing negari ingkang gapuranipun kakancing ing selaminipun. Nanging Paduka, dhuh Allah, sampun ngentas kawula saking tengahing seganten, mila kawula gesang.

⁷Nalika kawula kraos kados-kados nyawa kawula sampun badhé ical, kawula lajeng ndedonga dhateng Paduka, dhuh Allah, lan saking Pedaleman Paduka ingkang suci. Paduka miyarsakaken atur kawula.

⁸Tiyang ingkang nyembah dhateng brahala ingkang tanpa gina, menika sami nilar kasetyanipun dhateng Paduka.

⁹ Nanging kawula badhé memuji ngluhuraken asma Paduka. Paduka badhé kawula saosi kurban; sarta kawula badhé ngluwari janji kawula. Keslametan kuwi asalé saka Pangéran!"

¹⁰ Pangéran banjur ndhawuhi iwak mau, lan Nabi Yunus diwutahaké ana ing dharatan.

3 ¹ Gusti Allah banjur ngandika kaping pindhoné marang Nabi Yunus.

² Pangandikané, "Lungaa menyang Ninewé, kutha gedhé kuwi lan wartakna pangandika sing wis Dakparingaké marang kowé."

³ Nabi Yunus ngèstokaké pangandikané Pangéran, banjur budhal menyang Ninewé, kutha sing jembaré yèn ditrabas lakon telung dina.

⁴ Yunus banjur mlebu ing kutha mau, lan sawisé mlaku sedina muput banjur wiwit medhar pangandika, "Sajroné patang puluh dina Ninewé bakal katumpes!"

⁵ Wong Ninewé ngandel karo pangandikané Allah mau, mula padha mutusaké yèn saben wong kudu pasa; kabèh, gedhé cilik padha nganggo bagor, kanggo nélakaké yèn padha nlangsané dosa-dosané.

⁶ Bareng Sang Prabu ing Ninewé mireng bab mau kabèh, banjur tedhak saka dhamparé, nyopot jubahé, nuli ngagem ageman bagor, sarta nglésod ana ing awu.

⁷ Panjenengané banjur ngutus utusan ngumumaké marang wong Ninewé kabèh mengkéné, "Iki dhawuhé Sang Prabu lan para penggedhé abdiné: Aja ana wong sing mangan apa-apa; ya sakèhé wong, ya sakèhé sapi lan wedhus aja padha mangan utawa ngombé.

⁸ Manungsa lan kéwan kudu padha nganggo bagor. Lan saben wong kudu nyenyuwun temenan marang Pangéran lan kudu ninggal penggawéné sing ala.

⁹ Muga-muga merga saka mengkonong Pangéran santun penggalihé, lan murungaké kersané enggoné bakal nekakaké paukuman, sarta kita bakal padha ora nemahi mati!"

¹⁰ Gusti Allah mirsani apa sing padha ditindakaké déning wong-wong Ninewé mau, yakuwi enggoné padha marèni nindakaké penggawé ala. Mulané Panjenengané santun penggalihé, ora sida mbendoni wong Ninewé, kaya sing wis didhawuhaké.

4¹ Nabi Yunus ora seneng banget karo lelakon mau, mula banjur nepsu.

² Sarta banjur ndedonga, unjuké, "Dhuh Pangéran, sadèrèngipun bidhal saking griya, kawula rak sampun matur, bilih Paduka mesthi badhé tumindak mekaten? Pramila kawula badhé mlajeng dhateng Spanyol! Kawula mangertos bilih Paduka menika Allah ingkang sipat mirah lan asih-mirma, sabar, welasan, sarta tansah kersa santun penggalih lan mboten lajeng ngukum.

³ Sarèhné mekaten, dhuh Allah, kawula aluwung kapundhuta kémawon. Langkung saé pejah, ketimbang gesang."

⁴ Paring wangsulané Pangéran, "Enggonmu nepsu kuwi apa maton?"

⁵ Nabi Yunus banjur metu saka kutha kono, lunga menyang sawétané kutha, banjur lungguh. Ana ing kono Yunus gawé gubug kanggo ngéyub, ngiras ngentèni kepriyé bakal kedadéané kutha Ninewé.

⁶ Pangéran banjur nukulaké wit sing dhuwuré ngungkuli sirahé Yunus, supaya nabi mau ora kepanasen, lan bisa lungguh ing kono kanthi senenging

atiné. Nabi Yunus bungah banget merga wit mau.

⁷ Nanging ésuké, nalika srengéngé arep mlethèk Gusti Allah dhawuh marang uler ngrikiti wit mau, nganti wité banjur mati.

⁸ Bareng srengéngéné wis dhuwur Gusti Allah nekakaké angin panas saka Wétan, nganti Nabi Yunus mèh semaput, merga sirahé kepanasen. Mulané Yunus kepéngin énggala kapundhut waé. Kandhané, "Aku luwih becik mati ketimbang urip."

⁹ Nanging Gusti Allah ngandika marang Yunus, "Enggonmu nepsu marang wit kuwi apa wis maton?" Unjuké Yunus, "Sampun; cekakipun cekap kanggé alasan nglampahi pejah!"

¹⁰ Pangandikané Pangéran marang Yunus, "Wit kuwi thukul sajroning wektu sewengi lan ésuké mati. Wit mau rak ora kokkapak-kapakaké lan rak dudu kowé sing nggedhèkaké — éwasemono kowé nggetuni matiné wit mau.

¹¹ Luwih menèh kutha Ninewé kanggoné Aku. Apa kutha gedhé kuwi ora kudu Dakéman. Ing kutha mau bocahé cilik waé cacahé 120.000, durung kéwan-kéwané sing iya akèh cacahé?"

Mikha

1 ¹ Nalika jamané Yotam, Ahas lan Hizkia jumeneng raja ing Yéhuda, Pangéran paring pangandika marang Nabi Mikha. Nabi Mikha kuwi asalé saka kutha Morèsyèt. Pangéran medharaké prekara-prekara iki kabèh marang Mikha bab Samaria lan Yérusalèm.

² Hé para bangsa, padha rungokna; hé sakèhé wong sing manggon ing bumi, rungokna! Pangéran Kang Mahakwasa dadi seksi kanggoné kowé. Rungokna! Panjenengané ngandika saka Papan Suci ing swarga.

³ Pangéran rawuh saka Pedalemané Kang Suci; Panjenengané bakal rawuh lan tindak ngambah pucaking gunung-gunung.

⁴ Gunung-gunung banjur bakal lèlèh kaya malam ana ing geni; banjur mili ing lembah-lembah, kaya banyu kaesokaké saka punthuk-punthuk.

⁵ Kuwi kabèh bakal klakon merga umat Israèl wis gawé dosa lan nglawan marang Allah. Yèn Israèl nglawan kuwi salahé

sapa? Samaria, kutha krajané Israèl dhéwé! Sapa sing salah, yèn Yéhuda nyembah brahala? Kuwi Yérusalèm dhéwé!

⁶ Mulané Pangéran ngandika, "Samaria bakal Dakdadèkaké jugruga ana ing ara-ara, panggonané wong nandur anggur. Jugruga kutha bakal Dakbuwang menyang lembah, lan pondhasiné bakal Dakelèr.

⁷ Brahala-brahalané sing larang regané bakal Dakgawé ajur-mumur, lan sakèhé opahané laku nylèwèng karo para sundel ing papan sing suci bakal Dakobong, sarta sakèhé reca ukir-ukiran bakal dadi uwuh ngundhung-undhung. Samaria migunakaké barang-barang kanggo sesaji marang déwané kasuburan, lan saiki para mungsuhé bakal ngusungi barang-barang mau digawa lunga kanggo sesaji ing liya panggonan."

⁸ Nabi Mikha banjur ngandika, "Merga saka kuwi mau kabèh aku sedhih lan sesambat. Minangka pretandha enggonku nandhang sedhih, aku bakal mlaku tanpa trumpah lan sandhangan. Aku arep mbaung kaya asu ajag lan nangis kaya manuk unta.

⁹Tatuné Samaria wis ora kena ditambahi, lan Yéhuda iya bakal nandhang sangsara kaya mengkono. Karusakan wis tekan gapurané Yérusalèm, panggonané bangsaku."

¹⁰Mungsuh kita ing Gat aja dikandhani yèn kita wis mèh kalah; aja nganti katon yèn kowé nangis. Wong Bèt-Le-Afra, padha nglosoda ana ing lebu!

¹¹Hé wong Safir, lungaa menyang pembuwangan tanpa sandhangan karo nandhang wirang. Wong Zaaman ora wani metu saka kuthané. Menawa krungu tangisé wong Bèt-Haézel, kuwi tandhané yèn kowé ora kena ngungsi mrana.

¹²Wong Marot padha ngarep-arep banget anaa pitulungan, merga Pangéran wis nekakaké karusakan, mangka kuwi wis saya cedhak karo Yérusalèm.

¹³Hé wong sing padha manggon ing Lakhis, jaran-jaran padha rakitna ing kréta-krétaning perang. Kowé wis niru dosané Israèl, nganti marakaké Yérusalèm iya gawé dosa.

¹⁴Saikiné, hé wong-wong Yéhuda, kowé padha pamita karo kutha-kutha

Morèsyèt-Gat. Ratuné Israèl bakal ora olèh pitulungan saka kutha Akhzib.

¹⁵Hé wong Marésya, kowé bakal kaulungaké déning Pangéran marang mungsuh, sing bakal nelukaké kuthamu. Para penggedhéné Israèl sing hébat-hébat bakal padha ndhelik ing guwa-guwa Adulam.

¹⁶Hé wong Yéhuda, cukuren rambutmu lan nangisana anak-anakmu sing koktresnani. Dadia gundhul kaya manuk garudha, merga anak-anakmu bakal kaboyong menyang pembuwangan.

2¹Saiba cilakané wong sing karo turon ngrancang-ngrancang piala! Bareng wis ésuk rancangan-rancangan mau samasa ana wektu sing dianggep becik banjur ditindakaké.

²Yèn kepéngin nduwèni palemahan, banjur ngrebut. Yèn kepéngin dhuwèni omah, banjur nyrobot. Ora ana wong, brayat lan barang-darbèké sing aman.

³Mulané Pangéran ngandika, "Aku ngrancang nekakaké paukuman marang kowé, lan kowé ora bakal bisa ngoncati. Kowé bakal nampa karubedan, nganti kowé wis ora bisa angkuh menèh.

⁴Ing dina kuwi wong-wong bakal padha nyritakaké lelakonmu kanggo pepéling, lan padha ngucapaké unèn-unèn bab wong sing semplah kaya kowé: 'Kita wis bangkrut babar-pisan! Gusti Allah wis mundhut palemahan kita, lan diparingaké marang wong sing nggawa kita menyang pembuwangan.'

⁵Mulané yèn wis tekan titi-mangsané palemahan kabalèkaké marang umaté Allah, kowé bakal ora klebu wong sing nampa panduman.

⁶Wong padha ngandhani aku, "Aja medhar wangsit menèh. Aja medhar wangsit bab kuwi. Allah ora bakal gawé wirang marang kita.

⁷Apa kokkira wong Israèl diukum déning Allah? Apa kokkira Gusti Allah wis entèk sabaré? Apa Gusti Allah téga nindakaké sing mengkono kuwi? Apa Panjenengané ora gawé becik marang saben wong sing bener lakuné?"

⁸Gusti Allah paring wangsulan mengkéné, "Umat-Ku kokserang kaya mungsuh. Wong padha bali saka perang, ngira yèn ana ing omah aman. Jebul kowé wis ngadhang wong mau, banjur kokrampog jubahé saka gegeré.

⁹ Para umat-Ku wadon kokgiring metu saka omah sing disenengi, lan anak-anaké kokrampog, mula padha kélangan berkah peparing-Ku ing selawasé.

¹⁰ Ngadega lan mangkata. Ing kéné wis ora aman menèh. Merga saka dosa-dosamu, panggonan iki wis dadi papaning karusakan.

¹¹ Wong-wong iki sing disenengi nabi-nabi sing dhemen ngapusi lan nasaraké, sarta kandha, 'Aku medhar wangsit: kowé bakal ora kekurangan anggur lan ombèn-ombèn sing énak-énak.'"

¹² Pangandikané Allah menèh mengkéné, "Nanging kowé bakal padha Dakklumpukaké dadi siji, iya sakèhé kekarèné Israèl. Kowé bakal Dakulihaké kaya wedhus sing bali menyang kandhangé. Kaya pangonan sing kebak wedhus, kaya mengkono tanahmu bakal kebak wong menèh.

¹³ Gusti Allah bakal mbikak dalané sarta ngirid wong-wong mau metu saka pembuwangan. Bakal padha gemrudug metu saka gapuraning kutha, dadi wong merdika. Ratuné, yakuwi Gusti Allah piyambak, bakal ngirid wong-wong mau metu saka papan kono."

3¹ Hé para penggedhéné Israèl,
rungkna! Kowé kuduné nggatèkaké
keadilan.

² Éwasemono kowé padha sengit
marang kabecikan lan tresna marang
piala. Umat-Ku padha kokkelèti kulité
lan dagingé kokbesèti saka balungé.

³ Umat-Ku padha kokpangan. Kulité
padha kokbesèt, balungé kuktugel-tugel,
nuli kokiris-iris kaya daging sing
koklebokaké ing kwali.

⁴ Bakal tekan mangsané kowé padha
sambat-sambat marang Pangéran,
nanging ora diwangsuli. Panjenengané
bakal ora miyarsakaké marang
pandongamu, merga kowé wis padha
nglakoni piala.

⁵ Umat-Ku padha disasaraké déning
nabi-nabi sing njanjèkaké katentreman
marang wong sing ngopahi, lan ngancam
perang karo wong sing ora ngopahi.
Marang nabi-nabi sing mengkono mau
Pangéran ngandika,

⁶ "Hé para nabi, riwayatmu wis mèh
tamat. Srengéngéné wis angslup
kanggoné kowé. Merga kowé wis padha
nasaraké umat-Ku. Kowé wis ora bakal

nampa wahyu menèh, lan ora bisa medharaké apa-apa."

⁷ Wong sing ngramal apa sing bakal kelakon, bakal padha kisinin merga ramalané ora kelakon. Mulané nabi-nabi mau bakal kaasoraké, merga Gusti Allah ora kersa paring wangsulan marang wong mau.

⁸ Nanging mungguh ing aku, Pangéran wis ngebaki aku srana Roh lan pangwasané lan maringi aku rasa keadilan lan kekendelan melèhaké wong Israèl bab dosa-dosané.

⁹ Padha ngrungokna tembungku, hé para penggedhéné umat Israèl, ya kowé sing padha sengit karo keadilan lan nggawé barang lenceng dadi béngkong.

¹⁰ Kowé mbangun Yérusalèm, kuthané Allah, kokdhasari pepati lan panganiaya.

¹¹ Para penggedhé enggoné ngerèh rakyat supaya olèh beselan. Mengkono uga para imam padha mulang bab Torèt merga dibayar. Para nabi padha medhar wangsit merga nampa dhuwit. Lan wong kabèh padha ngaku yèn Gusti Allah nunggil karo wong mau. Padha muni, "Kita ora bakal kena paukuman, merga Allah nunggil karo kita."

¹² Mulané, ya merga saka kowé, Sion bakal diluku kaya tegalan lan Yérusalèm didadèkaké jugrugaan, sarta Pedalemané Allah bakal dadi alas.

4 ¹ Mbésuk gunung sing didegi Pedalemané Allah kuwi bakal dadi dhuwur dhéwé ketimbang karo gunung-gunung liyané. Bangsa-bangsa bakal padha gemrudug mrono.

² Wong-wong mau bakal padha kandha mengkéné, "Ayo padha munggah menyang gunungé Pangéran, menyang Pasucèné Allahé Israèl. Sebab Panjenengané bakal nedahaké bab kersané sing kudu kita lakoni. Supaya kita padha mlakua ana ing lurung-lurung sing dipilih kanggo kita. Merga saka Yérusalèm bakal ana pituduh; lan saka Sion Pangéran bakal ngandika marang kita."

³ Panjenengané bakal ngadili para bangsa, lan jumeneng dadi wasit tumraping bangsa-bangsa sing gedhé, sing manggoné cedhak utawa adoh. Pedhang-pedhangé bakal padha digemblèng dadi kajèn^a lan tumbak-tumbaké dadi arit. Para bangsa ora bakal

---

^akajèn: landheping luku.

padha perang menèh, lan wong-wong bakal padha ora nganakaké latihan perang.

⁴ Angger wong bakal urip kanthi tentrem, ngadhepi kebon anggur lan keboné anjir dhéwé-dhéwé, sarta ora ana prekara sing diwedèni. Pangéran, Allah Kang Mahakwasa sing janji mengkono.

⁵ Saben bangsa ing bumi iki nyembah lan ngabekti marang déwané. Nanging kita bakal ngabekti marang Pangéran, Allah kita ing salawasé.

⁶ Pangandikané Pangéran, "Dinané wis cedhak, Aku bakal nglumpukaké wong-wong sing Dakukum dadi siji, yakuwi sing padha nandhang sangsara ana ing pembuwangan.

⁷ Wong mau padha pincang, mangka adoh saka tanahé. Nanging kekarèné wong-wong mau bakal Dakbangun dadi bangsa anyar sing gedhé. Aku, Pangéran Allahé, bakal jumeneng dadi ratuné ana ing Gunung Sion, wiwit saiki nganti ing selawas-lawasé."

⁸ Lan saka kutha Yérusalèm, Gusti Allah bakal ngreksa umaté kaya pangon,

sebab Yérusalèm bakal bali dadi kutha krajanmu menèh.

⁹Yagéné kowé sesambat seru? Yagéné kowé nglarani kaya wong wadon sing arep babaran? Apa merga kowé padha ora duwé ratu, lan para penggedhému padha mati?

¹⁰Hé wong Yérusalèm, padha sesambata lan ngadhuh-adhuha kaya wong wadon sing arep babaran, sebab saiki kowé kudu metu saka kutha menyang pedésan. Kowé bakal kaboyong menyang tanah Babil, nanging ana ing kana Pangéran bakal ngluwari kowé saka tangané para mungsuhmu.

¹¹Akèh bangsa padha nglumpuk arep nyerang kowé, kandhané, "Yérusalèm kudu diremuk! Kutha kuwi dadèkna jugrugan!"

¹²Nanging bangsa-bangsa iki ora padha ngerti sing dadi rancangané Allah. Ora padha ngerti yèn enggoné kaklumpukaké dadi siji kuwi merga arep ditumpes, kaya gandum sing diklumpukaké ana ing penggilingan.

¹³Pangandikané Pangéran mengkéné, "Hé wong Yérusalèm, padha metua, tumpesen mungsuh-mungsuhmu! Kowé

bakal Dakgawé rosa kaya sapi lanang sing sunguné wesi, lan sirahé kaya tembaga. Mula kowé bakal ngremuk bangsa akèh, lan raja-brana akèh saka enggoné njarah-rayah bakal koksaosaké marang Aku, Pangérané langit lan bumi."

5¹ (4-14) Hé wong Yérusalèm, nyuwuna pitulungan marang Pangéran! Kita padha dikepung! Wong-wong kuwi padha nyerang pemimpiné Israèl!

² (5-1) Pangandikané Pangéran, "Hé Bètléhèm Éfrata, kowé kuwi kutha cilik ing tanah Yéhuda, nanging saka kono Aku bakal nekakaké ratu kanggo Israèl, sing sarasilahé kawiwitan ing jaman kuna mula."

³ (5-2) Mulané Pangéran bakal négakaké umaté dijajah déning mungsuh-mungsuhé nganti tekan wektuné wong wadon sing pinesthi nglairaké calon-ratu mau wis klakon mbabar putrané kakung. Sawisé mengkono kekarèné seduluré sing ana ing pembuwangan bakal padha bali nunggal karo umaté dhéwé.

⁴ (5-3) Sang Ratu mau samasa rawuh bakal ngerèh rakyaté nganggo

pangwasané Pangéran lan kalawan kaluhurané Allah piyambak. Umat kagungané bakal manggon kanthi tentrem, merga wong ing salumahing bumi padha ngakoni kaluhurané Sang Prabu, lan Panjenengané bakal nekakaké katentreman.

⁵ (5-4) Samasa Asyur nyerbu negara kita lan mbedhah témbok kita, kita bakal nekakaké prejurit-prejurit pilihan nanggulangi mungsuh mau. Asyur banjur bakal ditelukaké nganggo pedhang, lan saterusé njaga supaya aja nganti negara kita kena diserbu déning Asyur menèh.

⁶ (5-5) (5:5)

⁷ (5-6) Kekarèné Israèl sing isih urip bakal kautus déning Pangéran kaya ebun sing nyegeraké bangsa akèh, kaya udan sing nyiram tanduran. Israèl bakal ngendelaké marang Pangéran, ora marang manungsa.

⁸ (5-7) Kekarèné bangsa-bangsa sing isih urip bakal kaya singa golèk pangan ana ing alas-alas lan ing pangonan; yèn wis mlebu, banjur nubruki lan wedhusé disempal-sempal, mula ora ana pengarep-arep bisa oncat.

⁹ (5-8) Israèl bakal nelukaké mungsuh-mungsuhé sarta disirnakaké.

¹⁰ (5-9) Pangandikané Pangéran mengkéné, "Ing wektu kuwi jaran-jaranmu lan krétamu perang bakal Dakpundhut lan Daksirnakaké.

¹¹ (5-10) Kutha-kutha ing negaramu bakal Daksirnakaké lan bètèng-bètèngmu Dakbubrahi.

¹² (5-11) Japa mantramumu lan jimat-jimat bakal Daksirnakaké; kowé bakal ora ngendelaké ramalané nujum utawa tukang ramal.

¹³ (5-12) Recamu ukir-ukiran lan tugu-tugumu suci bakal Dakgempur, sarta kowé bakal ora nyembah brahala gawéané tanganmu dhéwé.

¹⁴ (5-13) Reca-recané Déwa Asyéra ing tanahmu bakal Dakrubuhaké lan kutha-kuthamu bakal Daktumpes tapis.

¹⁵ (5-14) Aku bakal males sakèhing bangsa sing padha ora ngèstokaké dhawuh-Ku nganggo paukuman."

6¹ Rungokna gugatané Pangéran kanggo Israèl. Dhuh Pangéran, mugé kersa jumeneng lan ngajengaken gugatan Paduka kanggé Israèl, supados

gunung-gunung lan punthuk-punthuk sami mireng.

² Hé gunung-gunung, pondhasiné bumi sing langgeng, padha ngrungokna gugatané Pangéran! Pangéran nggugat umaté, lan mrekarakaké Israèl.

³ Pangandikané Pangéran, "Umat-Ku! Aku wis nindakaké apa kanggo kowé? Apa aku ngebot-eboti kowé? Ngunjukna wangsulan.

⁴ Kowé Dakirid metu saka tanah Mesir, kowé Dakluwari saka enggonmu dadi batur-tukon. Aku ngutus Musa, Harun lan Miryam nuntun kowé.

⁵ Élinga marang apa sing dirancang déning Balak raja ing Moab kanggo kowé, lan wangsulané Biléam bin Béor. Élinga marang lelakon wiwit saka Lebak Sitim tekan Gilgal, supaya kowé ngakonana pendamel-pendamelé Pangéran kanggo nylametaké kowé."

⁶ Aku nyaosi apa marang Pangéran, Allah ing langit lan bumi, samasa aku sowan sujud marang Panjenengané? Apa pedhèt sing becik dhéwé kanggo kurban obongan konjuk marang Panjenengané?

⁷ Apa Pangéran rena penggalihé yèn aku nyaosaké wedhus éwon lan lenga

zaitun sing mili kaya kali? Apa arep dakcaosi kurban anakku sing mbarep, minangka panebusing dosa-dosaku?

⁸ Ora! Pangéran wis ngandika apa sing becik kagem Panjenengané. Pepundhutané marang kita kuwi mengkéné: penggawé sing adil, nandukaké katresnan lan andhap-asor ing pesrawungan karo Panjenengané.

⁹ Pangabekti marang Pangéran kuwi kawicaksanan sing sejati. Panjenengané ngandika marang wong sing padha manggon ing kutha, "Rungokna, hé kowé sing padha manggon ana ing kutha!

¹⁰ Ing omahé wong ala ana tumpukan raja-brana sing asalé saka tumindak ala. Wong-wong mau padha migunakaké ukuran lan takeran palsu sing banget Daksengiti.

¹¹ Aku rak ora bisa ngapura wong sing padha migunakaké timbangan palsu utawa bandhul timbangan sing goroh?

¹² Hé, kowé wong sugih sing padha dhemen ngapusi.

¹³ Merga saka dosa-dosamu kowé wiwit saiki Dakajar.

¹⁴ Kowé bakal mangan, nanging ora krasa wareg, lan pancèn, kowé bakal

tansah krasa luwé. Kowé bakal njupuki barang rupa-rupa, nanging ora bisa nyimpen. Apa sing koksimpen mau bakal Daksirnakaké ing peprangan.

¹⁵ Kowé bakal nyebar gandum, nanging ora bakal ngenèni. Kowé bakal mipit lenga saka woh zaitun, nanging ora bisa migunakaké. Kowé bakal gawé anggur, nanging ora ngombé.

¹⁶ Kuwi kabèh bakal kelakon, merga kowé wis padha nganut prenatal ala sing ditetepaké déning Raja Omri lan Raja Ahab, anaké. Kowé padha nerusaké netepi prenatal-prenatal mau, mulané kowé bakal Daktumpes, nganti kowé bakal dadi poyokané saben wong. Lan anaa ing ngendi waé kowé bakal dianggep wong sing ora kanggo."

7 ¹ Cilaka temenan! Aku kaya wong kaliren sing golèk woh-wohan sing kari ana wit anggur, nanging ora nemu apa-apa. Sakèhé woh anggur lan woh ara wis entèk diundhuhi kabèh.

² Ing tanah kéné wongé mursid wis entèk, wis ora ana wong sing setya marang Allah. Angger wong ngentèni wektu bisané matèni pepadhané. Siji

lan sijiné padha gentèn ngarah patiné seduluré dhéwé.

³ Padha ahli nindakaké piala. Penggedhé lan hakim padha ngarah besel. Para penggedhé gawé putusan manut karepé dhéwé lan gawé rancangan bebarengan.

⁴ Senajan wong sing dianggep becik lan jujur dhéwé ing antarané wong-wong mau, kuwi ora ana ajiné, ora béda kaya grumbul lateng.^b Wis tekan wektuné wong-wong mau padha diukum déning Pangéran, kaya pepéling sing diwedharaké déning para nabiné. Wong-wong mau banjur padha bingung.

⁵ Aja padha ngandel karo tanggamu, lan aja precaya karo kanca. Enggonmu caturan sing ngati-ati, senajan karo bojomu dhéwé.

⁶ Ing wektu kuwi anak lanang bakal nganggep bapakné wong bodho, anak wadon bakal nglawan ibuné, lan mantu wadon nglawan ibuné mara tuwa; sing dadi mungsuh yakuwi wong-wong sing tunggal saomah.

⁷ Nanging pengarep-arep kita marang Gusti Allah kanthi yakin, yèn Panjenengané bakal midhangetaké

---

^blateng: tetuwuhan ronipun nggateli.

pandongga kita sarta bakal nylametaké kita.

⁸ Para mungsuh kita aja nganti seneng ndeleng kita nandhang sangsara. Kita pancèn wis padha tiba, nanging banjur tangi menèh. Saiki kita padha ana ing pepeteng, nanging Pangéran bakal paring pepadhang marang kita.

⁹ Kita wis padha gawé dosa marang Pangéran, mulané ing sawetara wektu kita kudu ngrasakaké paukumané. Nanging wekasané Panjenengané bakal ngampingi kita. Panjenengané bakal nuntun kita menyang pepadhang; kita bakal padha urip lan nyipati pitulungané Allah marang kita.

¹⁰ Ing kono para mungsuh kita bakal padha kwirangan — yakuwi wong-wong sing biyèn padha memoyok, "Ana ing ngendi Pangéran, Allahmu?" Kita bakal nyipati ambruké wong-wong mau, enggoné diidak-idak kaya blethok ana ing dalan.

¹¹ Hé wong Yérusalèm, wis tekan titi-mangsané mbangun témbok-témbokmu. Ing wektu kuwi daérahmu bakal kajembaraké.

¹² Wong-wongmu bakal padha bali menèh, saka ngendi-endi. Saka Asyur ing Wétan, saka Mesir ing Kidul, saka daérah Éfrat, saka segara-segara lan gunung-gunung sing adoh.

¹³ Nanging bumi bakal dadi cengkar merga saka pialané wong-wong sing padha manggon ing kono.

¹⁴ Dhuh Pangéran, mugi kersa ngengèn umat Paduka, inggih umat pilihan Paduka piyambak. Senajan sami manggèn pating prencan wonten ing ara-ara samun, selaminipun badhé manggih siti ingkang subur ing sakiwatengenipun. Sami kagiringa dhateng pangènan ing Basan lan ing Giléad ingkang kathah rumputipun, supados sami saged nedha tuwuk, kados ing jaman rumiyin.

¹⁵ Dhuh Pangéran, mugi Paduka ngetingalaken kaélok-an-kaélok-an dhateng kawula kados ing jamanipun Paduka ngirid kawula medal saking tanah Mesir.

¹⁶ Bangsa-bangsa badhé sami sumerep sarta sami kisinin, senajan sami gadhah kekiyatan ageng. Tiyang-tiyang wau

badhé semplah manahipun lan sami nutupi cangkem lan kupingipun.

¹⁷ Sami badhé glimpangan wonten ing siti kados sawer, sarta sami medal saking bètèng-bètèngipun, kalayan ajrih lan gemeter. Tiyang-tiyang wau badhé sami mratobat dhateng Pangéran, Allah kita.

¹⁸ Dhuh Allah, mboten wonten Allah ingkang kados Paduka. Paduka paring pangapunten dhateng dosa-dosanipun umat Paduka, ingkang taksih gesang. Mboten selaminipun Paduka mbendoni, malah Paduka rena nandukaken sih-kamirahan dhateng umat Paduka.

¹⁹ Paduka badhé melasi kawula sepisan malih. Dosa-dosa kawula badhé Paduka idak-idak lan Paduka bucal ing tengahing seganten!

²⁰ Paduka badhé ngetingalaken sih Paduka ingkang langgeng dhateng umat Paduka, anak-turunipun Abraham lan Yakub, kados ingkang sampun Paduka janjèkaken kalayan supaos wiwit ing jaman kina!

Nahum

1 ¹ Iki pangandikané Pangéran bab Ninewé, sing kawangsitaké marang Nabi Nahum, wong Èlkosy.

² Pangéran Allah kuwi ora kersa ditandhingi; sapa sing nglawan Panjenengané mesthi diukum, sarta diwales srana paukumané.

³ Gusti Allah ora gampang duka, nanging mahakwasa lan wong sing kaluputan ora bakal bébas saka ing paukuman. Samasa Pangéran miyos, ing kono bakal ana prahara; mendhung, kuwi lebuning sampéyané!

⁴ Atas saka dhawuhé, segara dadi garing! Kali-kali dadi asat, pangonan-pangan ing Basan padha alum. Gunung Karmèl rupané dadi soklat, lan kembang-kembang ing Libanon dadi alum.

⁵ Lindhu ing pegunungan kuwi nélakaké yèn Pangéran ana ing kono; punthuk-punthuk padha lèlèh ing ngarsané. Buminé geter samasa Pangéran rawuh ing kono; bumi sarta sakèhé wong sing

manggon ing kono padha ketaman ing giris.

⁶Yèn Pangéran duka, sapa sing bisa lestari urip? Sapa sing tahan nadhahi bebenduné sing nggegirisi? Paukumané sing mulad-mulad diesokaké, gunung karang nganti padha jugrug.

⁷Pangéran kuwi becik, asih lan welasan; wong mursid padha direksa ing mangsa karubedan; wong sing mratobat lan bali menyang Panjenengané padha digematèni.

⁸Para mungsuhé ditumpes tapis kaya kéntir ing banjir bandhang. Wong sing nglawan Panjenengané dijawab nyawané.

⁹Apa kowé ngrancang nindakaké piala marang Pangéran? Kowé bakal ditumpes déning Panjenengané! Ora ana wong sing nglawan Panjenengané senjata mung sepisan, isih lestari urip.

¹⁰Kaya eri bebundhetan lan damèn garing, mengkono enggonmu bakal kaobong nganti sirna.

¹¹Ana wong teka saka Ninewé, sing ngrancang arep nindakaké piala rupa-rupa marang Pangéran.

¹²Pangéran banjur ngandika mengkéné marang umaté, "Senajan wong Asyur

kuwi gedhé pangwasané lan akèh cacahé, éwasemono bakal katumpes sirna babar-pisan. Hé umat-Ku, kowé wis Dakgawé sangsara, nanging ora bakal Dakpindhoni menèh.

¹³ Aku bakal mungkasi pangwasané Asyur enggoné njajah kowé, lan medhot blenggu sing mbanda kowé."

¹⁴ Mengkéné dhawuhé Pangéran tumrap Asyur, "Asyur bakal ora duwé turun sing nganggo jenengé dhéwé. Recané ukir-ukiran sing ana ing kuil-kuilé, Aku bakal nyawisaké kuburané, merga wong Asyur ora pantes lestari urip!"

¹⁵ Delengen, ana utusan teka medhun saka pegunungan, nggawa kabar sing becik! Tekané wong mau martakaké kemenangan! Wong-wong ing Yéhuda, padha nganakna kraméan lan luwarana janjimu karo Pangéran. Wong-wong ala kuwi bakal ora ngenggoni tanahmu menèh, merga wis padha tumpes tapis!

2 ¹ Ninewé, kowé saiki lagi diserang! Kekuwatan sing arep ngrusak kowé wis teka! Bètèng-bètèngmu sèlèhana wong jaga! Jaganen dalan-dalanmu! Tata-tataa ngadhepi peprangan!

² (Pangéran wis cepak-cepak arep mbangun kaluhurané Israèlmenèh, kadadèkaké kaya biyèn sadurungé dirampog déning mungsuh.)

³ Tentarané mungsuh padha nggawa tamèng abang, lan nganggo pakéan seragam abang. Wis padha samekta arep nyerang! Kréta-krétané perang mengkilat kaya geni! Jaran-jarané padha selak ora sabar!

⁴ Krétané perang padha mbalap bolak-balik ing dalan-dalan menyang alun-alun, abyor kaya obor lan gesit kaya thathit.

⁵ Para perwira wis padha diabani; nanging bareng maju padha kesandhung. Énggal-énggal padha nyerbu bètèng, banjur masang piranti sing kanggo njebol gapura.

⁶ Lawanging gapura sing cedhak kali wis jebol; wong-wong ing kedhaton padha giris.

⁷ Sang pramèswari dicekel kadadèkaké tawanan; para abdiné wadon padha sesambat kaya manuk dara, karo tebah-tebah dhadha merga saka susahé.

⁸ Kaya carané banyu saka bendungan sing jebol wong padha gemrudug metu

saka Ninewé! Ana swara sing bengok-bengok, "Mandhega! Mandhega!" Nanging ora ana sing mandheg lan bali.

⁹ Padha ngrayaha slaka! Padha ngrayaha emas! Kutha iki kebak raja-brana!

¹⁰ Ninewé wis dadi gempuran, suwung lan sepi mamring! Atiné wong saka wediné presasat lèlèh; dhengkul-dhengkul padha gemeter. Kekuwatan wis ilang babar-pisan, wong kabèh padha pucet tanpa cahya.

¹¹ Ninewé wis ora katon kutha, malah wis kaya guwa panggonané singa! Panggonané singa enom padha disusoni; senajan singa lanang lan singa wadon padha lunga, anak-anaké ditinggal, éwasemono aman.

¹² Singané olèh mangsan, banjur disempal-sempal, diwènèhaké marang sing wadon lan anak-anaké. Guwané dikebaki mangsan.

¹³ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, "Aku iki mungsuhmu. Kréta-krétamu bakal Dakobong, tentaramu bakal mati ing peprangan, lan barang-barang olèh-olèhané enggonmu nyolong saka wong liya, bakal Dakpundhut kabèh.

Pangwasamu ing jagad bakal ora kocap menèh."

3¹ Cilaka kutha sing isiné mung goroh lan gawé pati, kutha sing sugih raja-brana kuwi bakal dijarah-rayah nganti gusis!

² Rungokna cumethèring pecut, lan gemlèdhèging rodha, swaraning jaran mlayu sesanderan, lan kréta perang pating krengkot.

³ Serdhadhu jaranan padha nyerbu, pedhang-pedhang pating clèrèt, tumbak-tumbak pating clorot! Jisim tumpuk-undhung, wong mati nganti ora kena diétung, marakaké wong padha kesandhung!

⁴ Ninewé, si sundel kuwi saiki nampa paukumané. Bangsa-bangsa biyèn padha kepéncut merga saka éndahing rupané sing nengsemaké, nanging banjur didadèkaké batur-tukoné.

⁵ Pangéran kang mahasuci ngandika, "Hé, Ninewé, kowé bakal Dakukum! Kowé bakal Dakwudani, Dakdadèkaké tontonané para bangsa, nganti kowé bakal kwirangan.

⁶ Kowé bakal Dakasoraké, lan badanmu Dakebyuki kotoran. Wong bakal ndeleng kowé karo giris.

⁷ Sing sapa weruh bakal mlayu lunga, karo kandha, 'Saiki Ninewé wis dadi jugrugaan! Sapa sing isih seneng nyawang? Sapa sing arep nglipur?'"

⁸ Ninewé, apa kowé luwih becik ketimbang karo Tébé, kutha krajan Mesir? Tébé iya ana kaliné kanggo ngayomi kaya témbok. Bengawan Nil kuwi dadi bètèngé.

⁹ Tébé kuwi ngerèh Sudan lan Mesir. Pangwasané tanpa wates. Libia dadi kanca sekuthoné.

¹⁰ Éwasemono wong sing padha manggon ing Tébé padha ditawan lan saiki manggon ana ing pembuwangan. Anak-anaké padha dipatèni ana ing prapatan-prapatan. Para penggedhéné padha dibanda déning para mungsuhé.

¹¹ Ninewé, iya kowé bakal padha mendem lan tanpa daya! Kowé iya bakal padha ngudi bisané oncat saka tangané mungsuhmu.

¹² Nanging bètèng-bètèngmu bakal kaya wit anjir sing wohé wis tuwa. Yèn

wit mau dierog, wohé padha tiba pas ing cangkemé sing ngerog!

¹³Tentara-tentaramu mau kaya wong wadon, lan negaramu presasat menga ana ing ngarepé mungsuhmu. Rujiné lawanging gapura-gapuramu bakal entèk kobong dimangsa déning geni.

¹⁴Padha nyepakna banyu, sebab kowé bakal dikepung. Bètèng-bètèngmu sentosakna! Padha ngidak-idaka lemah lempung kanggo gawé bata, banjur énggal-énggal cithaken!

¹⁵Nanging senjata kaya apa polahmu, kowé bakal diobong urip-uripan nganti mati, utawa dipatèni ing peprangan. Kowé bakal kasapu resik, kaya gandum sing dimangsa déning walang. Enggonmu tangkar-tumangkar kaya walang!

¹⁶Wongmu sing laku dagang cacahé ngluwihi cacahé lintang ing langit! Nanging saiki wis entèk sirna kabèh, kaya walang sing mabur lunga.

¹⁷Para penggedhému kaya walang gegolongan sing padha ménclok témbok ing mangsa atis. Nanging bareng srengéngéné jumedhul banjur padha mabur lunga, lan ora ana wong sing ngerti menyang endi parané!

¹⁸Hé ratuné wong Asyur!
Pepréntahanmu wis tamat, lan
para penggedhému wis padha turu
selawas-lawasé! Wong-wongmu padha
kasebar ing gunung-gunung, lan ora ana
sing bakal ngulihaké menèh.

¹⁹Tatu-tatumu ora ana tambané, lan
ora bakal mari. Saben wong sing krungu
kabaré karusakanmu bakal padha
kepok-kepok saka bungahé, sebab ora
ana wong sing bisa ngoncati ambek
siyamu.

Habakuk

1 ¹ Wangsité Pangéran sing kaparingaké marang Nabi Habakuk mengkéné,

² "Dhuh Pangéran, taksih pinten dangunipun kawula kedah sesambat nyuwun pitulungan, supados Paduka kersa miyarsakaken, lajeng ngluwari kawula saking panganiaya?

³ Menapa ginanipun Paduka nedahaken piawon dhateng kawula? Kénging menapa Paduka kersa mirsani lan Paduka kèndelaken kémawon piawon ingkang semanten agengipun?

Pangrisak lan pangrodha-peksa ingkang ngepung kawula, sarta ing pundi-pundi wontenipun namung congkrah lan tukar paben kémawon.

⁴ Prenatan sampun mboten gadhah daya kekiyatan, mila mboten wonten ginanipun. Ingkang sami nindakaken piawon kawontenanipun langkung saé ketimbang kaliyan tiyang mursid, ngantos keadilan presasat kawalik."

⁵ Pangéran nuli paring wangsulan marang umaté mengkéné, "Padha nitènana bangsa-bangsa sing ana ing sakiwa-tengenmu, lan kowé bakal padha gumun. Aku bakal nindakaké prekara sing kowé mesthi ora ngandel.

⁶ Bangsa Babil sing ambek siya lan trengginas bakal Dakdamel gedhé pangwasané. Nganti banjur padha ndlajahi bumi nelukaké bangsa-bangsa liya.

⁷ Ing ngendi-endi padha nekakaké pagiris lan panganiaya, lan saka angkuhé nganti nganggep yèn wong mau sing wenang netepaké keadilan.

⁸ Jaran-jarané luwih rikat ketimbang karo macan tutul, luwih ambek siya ketimbang karo asu ajag sing luwé. Tentarané jaranan tekané saka panggonan adoh, jarané nyakar-nyakar lemah. Tekané ngebyuk kaya garudha sing nyamber mangsané.

⁹ Tentarané padha nglurug, perangé saya maju nelukaké bangsa-bangsa kanthi panganiaya, lan saben wong sing ditekani mesthi giris.

¹⁰ Para raja padha dipoyoki lan para penggedhé padha digeguyu. Cacahé

wong sing ditawan akèhé presasat wedhiné segara. Ora ana bètèng sing kecongah nadhahi serangané. Sebab bètèngé diurugi lemah, banjur diserbu.

¹¹ Panyerbuné kaya angin lésus, banjur lunga ngilang menèh. Kaya mengkono wong-wong mau ngegungaké kekuwatané."

¹² Dhuh Pangéran, wiwit-wiwitan mila Paduka menika jumeneng Allah. Paduka menika Allah kawula, suci saha langgeng, inggih Allah ingkang ngreksa kawula. Paduka sampun milih bangsa Babil, kadamel kiyat, supados sami saged ngukum kawula.

¹³ Nanging kawula mboten mudheng déné ing ngatasipun Paduka menika mahasuci, koktahan mirsani tiyang-tiyang ingkang seneng goroh lan damel piawon menika? Ing ngatasipun paningal Paduka menika mahasuci, koktegel kèndel kémawon mirsani pendamel awon ingkang semanten agengipun. Kénging menapa Paduka kèndel kémawon menawi tiyang Babil sami mejahi tiyang-tiyang ingkang langkung mursid ketimbang kaliyan piyambakipun?

¹⁴ Kadospundi déné Paduka matrapi manungsa kados dhateng ulam ing seganten utawi kados iber-iberan gegolongan tanpa pepréntahan?

¹⁵ Tiyang Babil sami nyepeng tiyang mawi pancing kados nyepeng ulam, sami dipun klempakaken mawi jaring, lajeng sami giyak-giyak margi angsal-angsalanipun njaring kathah!

¹⁶ Tiyang-tiyang menika sami nyembah jaring-jaringipun, sarta sami dipun sajèni, margi jaring-jaring wau ngangsalaken barang-barang ingkang ageng pengaosipun.

¹⁷ Menapa tiyang Babil ing selaminipun badhé migunakaken pedhangipun, saha terus kémawon numpes bangsa-bangsa kalayan ambek siya.

2¹ Aku dakmunggah ing pangungakanku lan ngentèni dhawuhé Pangéran minangka wangsulané pesambatku.

² Pangéran paring wangsulan mengkéné, "Tulisen sing cetha ana ing papan sing Dakparingaké marang kowé, supaya gampang diwaca déning saben wong.

³ Tulisen dhisik, sebab durung tekan titi-mangsané kelakon. Nanging kelakoné bakal ora suwé menèh, lan apa sing Daktedhaké marang kowé bakal énggal kelakon. Katoné kelakoné mau alon-alon, nanging entènana waé; sebab prekara kuwi mesthi bakal kelakon, ora diundur lan ora dibatalaké.

⁴ Wosing wangsit kuwi mengkéné,
‘Wong ala bakal ora lestari urip, nanging wong mursid bakal urip merga saka precayané marang Allah.’”

⁵ Kasugihan kuwi kanggo ngakali. Wong srakah kuwi angkuh lan ngangsa-angsa. Kaya pati iya ora wareg-wareg, yakuwi sebabé enggoné ora lèrèn-lèrèn nelukaké bangsa-bangsa. Rampung siji banjur sijiné, padha didadèkaké kawulané lan dirèmèhaké.

⁶ Bangsa-bangsa sing ditelukaké mau bakal padha moyoki bangsa Babil lan ngétokaké enggoné ngrèmèhaké. Bakal padha muni, "Kowé padha njupuki barang-barang sing dudu duwèkmu, mulané kowé bakal kena ing paukuman! Nganti pira lawasé enggonmu arep nyugihaké awakmu dhéwé srana meksa

wong-wong sing nggadhèkaké barangé marang kowé supaya nglunasi utangé?"

⁷ Nanging tanpa kanyana kowé sing nelukaké bangsa-bangsa, bakal duwé utang dhéwé lan bakal kepeksa mbayar utangmu nganggo anakan sing akèh. Kowé bakal ketekan mungsuh-mungsuh akèh, mula kowé bakal gemeter! Kuwi bakal padha ngrampog barang-darbèkmu!

⁸ Kowé wis ngrampog bangsa pirang-pirang, saiki kekarèné bangsa-bangsa mau sing isih padha urip, bakal gentèn ngrampog kowé, merga kowé wis matèni wong akèh lan merga saka tindakmu sing ambek siya marang wong-wong sajagad lan marang kutha-kuthané.

⁹ Saiki kowé nampa paukuman! Sebab kowé wis nyugihaké brayatmu srana ngrampog lan meksa, nanging omahmu dhéwé arep kokgawé aman, luwar saka bebaya!

¹⁰ Nanging rancanganmu wis gawé wirang marang brayatmu. Kowé wis numpes bangsa akèh, mangka penggawému kuwi nekakaké karusakan marang kowé.

¹¹Watu-watu ing bètèngmu padha nggugat kowé lan usuk-usuké omahmu iya padha sesambat.

¹²Kowé wis tanpa paukuman! Kowé wis ngedegaké kutha sing kokdhasari panganiaya lan kokbangun nganggo matèni wong akèh.

¹³Bangsa-bangsa sing koktelukaké padha nyambut-gawé ora ngétung sayah, lan apa sing padha dibangun mau wekasané mung dadi pakané geni. Pangéran Allah Kang Mahakwasa sing nindakaké kuwi mau kabèh.

¹⁴Nanging bumi bakal kebak kawruh bab kamulyané Pangéran, kaya déné segara enggoné kebak banyu.

¹⁵Kowé kena ing laknat! Sajroning nepsumu kowé wis gawé wirang marang wong-wong ing kiwa-tengenmu. Padha kokgawé sempoyongan kaya wong mendem.

¹⁶Mulané kowé dhéwé bakal digawé wirang lan ora kajèn. Kowé dhéwé bakal ngombé lan sempoyongan. Pangéran bakal paring kowé ngombé saka tuwungmu dhéwé, tuwunging paukuman. Sarta kaurmatanmu bakal diwalik dadi kanisthan.

¹⁷ Kowé wis negori wit-witané alas Libanon, saiki kowé gentèn bakal kategor. Kéwan-kéwané padha kokpatèni, saiki kéwan-kéwan mau bakal nekakaké pagiris marang kowé. Iki kabèh merga saka enggonmu gawé pepati lan tumindakmu sing ambek siya marang wong-wong ing bumi lan marang kutha-kuthané.

¹⁸ Brahala reca ukir-ukiran kuwi gunané apa? Apa kuwi dudu gawéaning tangané manungsa, lan kuwi kabèh apa ora mung apus-apusan? Kuwi nekakaké kabecikan apa kanggoné sing gawé lan sing precaya? Allah sing nyuwara waé ora bisa!

¹⁹ Mulané kowé kena ing laknat! Merga kowé wis kandha karo kayu, "Panjenengan mugè kersa wungu!" lan kandha karo watu, "Panjenengan mugè kersa wungu!" Apa reca ukir-ukiran mau bisa medhar wangsit kanggo kowé? Pancèn reca-reca mau kablongsong ing emas lan slaka, nanging ing njeroné ora ana rohé babar-pisan!

²⁰ Nanging Pangéran lenggah ing Pedalemané Kang Suci. Hé salumahing bumi, padha menenga ana ing ngarsané!

3¹ Nabi Habakuk ndedonga, surasané mengkéné:

²"Dhuh Allah, kawula sampun mireng bab pakaryan ingkang Paduka tindakaken, ngantos manah kawula kepranan sanget. Pakaryan kaélok ing jaman kepengker menika mugi Paduka wontenaken malih ing jaman samenika. Ing salebeting duka, mugi kersaa ngèngeti kanthi kawelasan!"

³Gusti Allah rawuh menèh saka Édom. Kang Mahasuci rawuh menèh saka gunung-gunung ing Paran. Kamulyané nutupi sakèhé langit; lan bumi kebak pepujian kagem Panjenengané.

⁴Rawuhé ngagem cahya kaya cahyaning kilat; pepadhang nylorot saka astané, sing ngregem pangwasa.

⁵Pageblug ndhisiki tindaké lan pepati ngiringaké ing wingkingé.

⁶Menawa Panjenengané mandheg, bumi banjur gonjing; para bangsa padha gemeter samasa dipandeng déning paningalé. Gunung-gunung sing wis ana wiwit kuna mula padha remuk, lan punthuk-punthuk sing selawasé ora tau gingsir saka panggonané padha ambles,

nalika Panjenengané dhèk jaman kuna tindak miyos kono.

⁷ Aku weruh wong Kusyan padha wedi, lan wong Midian padha gemeter.

⁸ Menapa lèpèn-lèpèn menika ingkang ndhatengaken paukuman Paduka, dhuh Pangéran? Menapa seganten menika ingkang njalari Paduka duka? Paduka nitih méga; mendhunging prahara Paduka titihi minangka kréta, nalika Paduka ndhatengaken kemenangan dhateng umat kagungan Paduka.

⁹ Gendhéwa Paduka sampun Paduka penthang, sampun Paduka pasangi panah. Bumi Paduka belah krana bledhèg.

¹⁰ Samasa ningali Paduka, gunung-gunung lajeng sami gemeter, toya lajeng gumrojog kados kaesokaken saking langit. Toya ing sangandhapipun bumi lajeng nyuwanten gemuruh, sarta ombak-ombakipun mumbul ngantos inggil.

¹¹ Nalika panah Paduka kalepas ngedalaken sorot, sarta nalika tumbak Paduka cumlorot, surya lan rembulan sami kèndel ing papanipun.

¹² Kanthi duka Paduka tindak ndlajahi bumi, para bangsa sami Paduka iles-iles nandhang sangsara.

¹³ Paduka miyos prelu mitulungi umat Paduka, sarta milujengaken Ratu pilihan Paduka. Para pengagengipun tiyang duraka sami Paduka remuk, lan para penganutipun Paduka awut-awut.

¹⁴ Panah-panah Paduka nembus dhadhané komandhanipun tentara, nalika sami dhateng ngebyuk kados prahara ingkang badhé ngremuk kawula. Lan ing salebeting manah sami remen ningali kasisahan kawula, kados tiyang ingkang kalayan sidheman nindhes tiyang miskin.

¹⁵ Seganten Paduka iles-iles mawi kapal-kapal ingkang Paduka titihi, ngantos toyanipun ingkang ngédab-édabi menika nglumpuk.

¹⁶ Krungu swara kuwi mau kabèh aku ndhredheg, lambéku gemeter merga saka wedi. Awakku sekojur lemes, lan sikilku théklok ora bisa ngadeg. Éwasemono aku arep ngentèni kanthi ayem tekaning dina paukuman, sing ditekakaké déning Allah marang sakèhé

wong sing padha nyerang marang bangsaku.

¹⁷ Senajan wit anjir ora metokaké woh lan wit anggur semono uga, senjata wit zaitun ora ngasilaké lenga, sarta palemahan ora ngasilaké gandum, wedhus-wedhus ing kandhang padha mati, apa menèh kéwan ing kandhang wis entèk kabèh.

¹⁸ Aku meksa bakal surak-surak lan bungah-bungah, merga Pangéran kuwi Allah lan Juru Slametku.

¹⁹ Pangéran sing maringi kekuwatan marang aku. Sikilku digawé kukuh kaya sikiling menjangan, lan aku direksa keslametanku ana ing punthuk-punthuk.

Zefanya

1 ¹ Wangsité Pangéran sing kaparingaké marang Zéfanya nalika Yosia bin Amon jumeneng raja ing Yéhuda. (Nabi Zéfanya kuwi turuné Sang Prabu Hizkia, Hizkia peputra Amarya, Amarya peputra Gedalya, Gedalya peputra Kusy, Kusy peputra Zéfanya.)

² Pangandikané Pangéran mengkéné, "Aku bakal nyingkiraké samubarang sing ana ing bumi,

³ sakèhé manungsa lan kéwan, manuk lan iwak. Aku bakal numpes sakèhé wong ala, numpes manungsa kabèh, nganti ora ana sing kliwatan. Mengkono pangandikané Pangéran.

⁴ Aku bakal ngukum wong Yérusalèm lan wong Yéhuda kabèh. Apa waé sing ana gepok-sénggolé karo Baal bakal Dakgempur nganti tapis, semono uga sakèhé imamé Baal bakal Daksirnakaké, supaya jenengé ora diéling-éling menèh.

⁵ Iya bakal Daktumpes sakèhé wong sing padha munggah ing payon lan nyembah marang srengéngé, rembulan

lan lintang-lintang. Semono uga bakal Daktumpes wong sing padha ngabekti marang Aku lan setya marang Aku, nanging banjur iya wani sumpah atas jenengé Déwa Molokh.

⁶Kejaba kuwi iya bakal Daktumpes sakèhé wong sing padha nyingkur lan ninggal Aku, yakuwi wong-wong sing padha ora ngabekti lan ora nyuwun pituduh marang Aku."

⁷Dinané Pangéran wis cedhak; ing dina kuwi Pangéran bakal ndhawahaké paukumané; mulané padha menenga ana ing ngarsané. Pangéran wis tata-tata arep nandangi umaté, kaya wong nyembelèh kéwan kanggo kurban.

⁸Pangandikané, "Ing dina panyembelèhan mau Aku bakal ngukum para penggedhé, para putra raja, lan sakèhé wong sing nyembah brahala manca.

⁹Aku bakal ngukum sakèhé wong sing ngabekti manut carané wong kapid, sing padha nyolong lan mematèni supaya bisa ngebaki omahé bendarané nganggo barang colongan."

¹⁰Pangandikané Pangéran, "Ing dina kuwi kowé bakal krungu swarané

tangis ing Gapura Iwak ing Yérusalèm. Ing péranganing kutha anyar kono kowé bakal krungu pesambat, lan ing gunung-gunung bakal keprungu swarané punthuk-punthuk sing padha jugrug.

¹¹Yèn kowé sing padha manggon ing pérangané kutha sing ngisor krungu sambat lan tangis, ngertia yèn para sudagar wis padha mati kabèh!

¹²Ing dina kuwi Aku bakal mundhut lampu, banjur ngglédhah kutha Yérusalèm. Aku bakal ngukum wong sing marem karo uripé dhéwé, sing batiné kandha, 'Pangéran ora bakal ngaruhaké ngéné utawa ngono.'

¹³Bandhané bakal dijarah-rayah lan omahé digempur dadi jugrugan. Bakal ora ngenggoni omah sing dibangun, lan ngombé anggur saka kebon anggur sing digarap."

¹⁴Dinané Pangéran wis cedhak, malah wis cedhak banget lan tekané kanthi rerikatan! Dina mau bakal nekakaké kasusahan akèh, sarta para serdhadhu sing kendel pisan bakal padha nangis saka semplahing atiné!

¹⁵Dina kuwi dinaning paukuman, dinaning karubedan lan kasedhihan,

dinaning karusakan, pepeteng lan kaanan sing surem. Dinaning mendhung sing peteng ireng nggegirisi,

¹⁶dina sing kebak swaraning slomprèt lan bengoké serdhadhu sing padha perang nyerbu bètèng-bètèngé kutha lan menara-menara pangungkakan.

¹⁷Pangéran ngandika mengkéné,
"Karubedan sing Daktekakaké marang manungsa kuwi semono gedhéné nganti wong bakal padha gagap-gagap kaya wong wuta. Sebab wong-wong mau wis padha gawé dosa marang Aku, mulané saiki getihé bakal kawutahaké kaya banyu, lan jisimé bakal padha bosok ana ing lemah."

¹⁸Ing dinané Pangéran kuwi Panjenengané bakal ngetingalaké bebenduné, mula emas lan slakané bakal ora bisa mitulungi apa-apa. Salumahing bumi bakal katumpes déning mulading dukané Pangéran. Panjenengané bakal ngendhegaké tanpa kanyana-nyana sakèhing kumelip sing urip ana ing bumi.

2¹Hé para bangsa sing padha ora duwé isin, padha élinga

²sadurungé kowé padha alum lan mati kaya kembang! Élinga sadurungé

paukumané Pangéran sing ngalad-alad nekani kowé, ya sadurungé Panjenengané ngetingalaké dukané.

³ Padha mratobata marang Pangéran hé sakèhé umaté sing andhap-asor ing ati lan ngèstokaké dhawuhé. Nindakna kabeneran lan ngasorna awakmu ana ing ngarsané Pangéran. Mbokmenawa kowé kepareng oncat saka paukuman, iya ing dinané Pangéran ngetingalaké paukumané.

⁴ Bakal ora ana wong siji-sijia sing kari ana ing kutha Gaza. Askelon bakal suwung, ditinggal lunga rakyaté. Wong sing padha manggon ing Asdod bakal katundhung metu ing wayah awan, lan wong Ékron iya bakal katundhung saka kuthané.

⁵ Kowé hé wong Filistin, kowé wis diukum, ya sakèhé wong sing padha manggon ing pesisir. Pangéran bakal ndhawahaké paukuman marang kowé. Kowé bakal katumpes, nganti ora ana wong siji-sijia sing kari.

⁶ Daérah ing sapinggiring segara bakal dadi pangonan lan didegi gubugé para pangon lan kandhang-kandhang wedhusé.

⁷ Wong Yéhuda sing isih padha urip bakal ngenggoni tanahmu, bakal padha angon wedhusé ana ing kono lan padha turu ana ing tilas omah-omahé wong Askelon. Pangéran Allahé bakal nunggal karo wong-wong mau, nganti bakal padha makmur menèh.

⁸ Pangéran Allah Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Aku mireng yèn wong Moab lan wong Amon padha ngala-ala lan ngina marang umat-Ku, lan padha sumbar yèn bakal nelukaké tanahé.

⁹ Demi Aku iki Allahé Israèl kang gesang, Moab lan Amon bakal Daktumpes kaya Sodom lan Gomora. Panggonan kono bakal dadi panggonané wong gawé uyah lan selawas-lawasé dadi jugrugaan sing kurugan thethukulan eri lan lateng. Umat-Ku sing isih urip bakal padha njarah rayah panggonan mau lan ngebèki lemahé."

¹⁰ Wong-wong Moab lan Amon bakal diukum merga enggoné umuk lan angkuhé, apa déné enggoné ngina marang umaté Pangéran Kang Mahakwasa.

¹¹ Sabanjuré sakèhing bangsa bakal ngabekti marang Pangéran ana ing negarané dhéwé-dhéwé.

¹² Semono uga wong Sudan bakal padha katumpes tapis.

¹³ Pangéran bakal ngagem pangwasané kanggo numpes Asyur. Kutha Ninewé bakal kadadèkaké jugruga sing sepi, dadi ara-ara samun sing tanpa banyu.

¹⁴ Panggonan kono bakal dadi pangonan wedhus lan papan pengasoané sato kéwan rupa-rupa. Manuk beluk bakal manggon ing jugruga kono lan manggung ing jendhélané. Manuk gagak bakal padha kaok-kaok ana ing undhak-undhakané omah. Blabag-blabag kayu èrès ing omah-omah bakal dicopoti.

¹⁵ Mengkono bakal kedadéané kutha sing ngegung-egungaké kekuwatané lan rumangsa wis sentosa. Wong-wongé padha rumangsa yèn kuthané sing gedhé dhéwé ing salumahé bumi. Saiba bakal sepiné panggonan mau, merga bakal dadi panggonané sato kéwan padha ngaso! Saben wong sing liwat bakal padha kekes atiné merga saka wedi.

3 ¹ Yérusalèm sing bejat lan nglawan, sarta nganiaya marang wong-wongé

dhéwé, bakal tanpa paukumané Pangéran.

²Yérusalèm ora gelem ngrungokaké lan mbangun-turut marang Pangéran. Ora suméndhé lan ngendelaké Pangéran sarta nyuwun pitulungané.

³Para penggedhéné kuwi presasat sing sing gero-gero, para hakimé presasat asu ajag sing keluwèn, saka srakahé bakal ora ninggal balung nganti ésuk.

⁴Para nabiné ora duwé rasa tanggung jawab lan ora kena diprecaya. Para imamé najisaké samubarang sing suci, sarta napsiraké dhawuhé Allah sasenengé atiné dhéwé.

⁵Nanging Gusti Allah isih ana ing kutha kono. Panjenengané nindakaké kabeneran lan keadilan, ora naté damel kaluputan. Saben ésuk tanpa kendhat Panjenengané nekakaké keadilan marang umat kagungané. Éwasemono wong sing padha ala isih nerusaké enggoné gawé dosa tanpa duwé isin.

⁶Pangandikané Pangéran, "Aku wis numpes bangsa akèh. Kutha-kuthané, témbok-témboké apa déné menar-menarané dadi gempuran. Kutha-kutha lan dalan-dalané dadi sepi.

⁷ Pangira-Ku, umat-Ku saiki mesthi ngormati Aku lan nggatèkaké dhawuh-Ku. Mesthiné padha éling marang piwulang-Ku." Nyatané malah saya banget pamblasaré.

⁸ Pangandikané Pangéran, "Entènana, bakal tekan mangsané, Aku jumeneng lan nggugat para bangsa. Aku wis mutusaké, bakal nglumpukaké para bangsa lan kraton, bakal Daktedahi sepira kekuwatané paukuman-Ku. Salumahing bumi kabèh bakal Daksirnakaké nganggo genining paukuman-Ku.

⁹ Sawisé mengkono para bangsa bakal Daksantuni, mula bakal padha ndedonga marang Aku lan ora marang allah liyané. Kabèh bakal padha mbangun-turut marang Aku.

¹⁰ Senajan adoh lan pating slebar ana ing Sudan umat-Ku bakal padha saos kurban marang Aku.

¹¹ Ing dina kuwi kowé ora bakal nandhang kwirangan awit saka sakèhé pokalmu sing ala marang aku. Saben wong sing angkuh lan gemedhé bakal Daksingkiraké, lan kowé ora bakal

nglawan menèh marang Aku ana ing gunung-Ku sing suci.

¹² Aku bakal ngèngèh umat sing andhap-asor lan lembah ing ati, sing padha gelem sowan nyuwun pitulungan marang Aku.

¹³ Umat Israèl sing isih bakal padha urip rukun, ora padha akal-akalan sarta ora goroh-ginorohan. Mula bakal padha nandhang kalubèran lan katentreman."

¹⁴ Hé umat Israèl, padha menyanyia kanthi bungah! Hé Yérusalèm, padha bungaha sakatogmu!

¹⁵ Pangéran wis ora ngukum kowé menèh; sakèhé mungsuhmu wis disingkiraké. Pangéran Ratuné Israèl wis nunggil karo kowé, saiki kowé ora susah wedi.

¹⁶ Bakal tekan wektuné wong padha kandha karo Yérusalèm, "Hé kutha Sion, aja wedi! Tanganmu aja nglokro.

¹⁷ Pangéran Allah ana ing tengahmu; pangwasané nekakaké kemenangan marang kowé. Pangéran rena penggalihé ing ngatasé kowé, merga saka sihé, kowé padha kaparingan urip anyar.

¹⁸ Kaya atiné wong sing lagi pésta." Pangandikané Pangéran, "Aku wis mari

enggon-Ku duka lan ngukum, sarta sakèhé kanisthan wis Daksingkiraké.

¹⁹ Bakal tekan wektuné Aku ndhawahaké paukuman, marang para wong sing padha nganiaya kowé. Sakèhé wong sing kaboyong ing pembuwangan bakal Dakulihaké, lan wong lumpuh bakal Dakluwari. Kanisthané bakal Daksantuni kaluhuran, lan wong salumahé bumi bakal ngalembana.

²⁰ Bakal tekan wektuné, wong-wongmu sing pating slebar bakal Dakulihaké. Lan jenengmu bakal Dakgawé misuwur ing salumahing bumi, mengkono uga kowé bakal Dakparingi luar!" Mengkono pangandikané Pangéran.

Hagai

1 ¹ Nalika Sang Prabu Dharius enggoné jumeneng ratu nyandhak rong taun, ing dina kapisan, sasi kaping nem, Pangéran ngandika lantaran Nabi Hagai. Pangandika mau katujokaké marang Zérubabel bin Séaltièl, gubernur ing Yéhuda, lan marang Imam Agung Yosua bin Yozadak.

² Pangandikané Pangéran marang Hagai mengkéné, "Wong-wong kuwi padha kandha yèn saiki durung wektuné mbangun Pedalemané Allah."

³ Pangéran banjur paring dhawuh marang wong kabèh lantaran Nabi Hagai mengkéné,

⁴ "Hé umat-Ku, yagéné kowé padha manggon ing omah-omah sing méwah, mangka Pedaleman-Ku isih rupa jugrugaan.

⁵ Apa kowé padha ora nitèni lelakon sing kokalami?

⁶ Kowé padha nyebar gandum akèh, nanging panènmu mung sethithik. Kowé duwé pangan, nanging ora wareg

kokpangan. Kowé duwé anggur, nanging ora cukup kokombé nganti marem! Kowé padha nyandhang, nanging awakmu ora nganti anget. Wong sing buruh opahané ora cukup dipangan.

⁷ Apa kowé ngerti apa sebabé kuwi mau kabèh?

⁸ Mulané padha munggaha ing gunung-gunung, golèka kayu; Pedalemané Allah bangunen. Supaya penggalih-Ku dadi rena lan Aku bakal dibektèni kaya sing samesthiné.

⁹ Kowé padha kepéngin supaya panènmu metu akèh, jebul wetuné mung sethithik. Mangka yèn panènmu kokgawa mulih banjur Daksebul, sirna. Apa sebabé? Merga Pedaleman-Ku isih rupa jugrugan, lan kowé padha ribut yasa omahmu dhéwé-dhéwé.

¹⁰ Mulané ora ana udan lan ora ana tetuwuhan sing thukul.

¹¹ Aku sing nekakaké ketiga ngerak ing tanah kéné, ing gunung-gunungé, ing sawah-sawahé, ing kebon angguré lan ing keboné woh-wohan, marang saben pametuné bumi, manungsa lan kéwan, lan samubarang sing koktandur."

¹² Zérubabel lan Yosua sarta wong-wong sing bali saka pembuwangan ing tanah Babil banjur padha nindakaké apa sadhawuhé Pangéran, merga padha wedi, mula banjur ngèstokaké dhawuhé Nabi Hagai, utusané Pangéran.

¹³ Nabi Hagai banjur nglantaraké dhawuhé Pangéran mengkéné, "Aku janji, yèn Aku bakal nunggal karo kowé."

¹⁴ Pangéran nggigah semangaté saben wong, supaya padha mbangun Pedalemané Allah, kayata: Zérubabel, gubernur, Imam Agung Yosua lan wong kabèh sing bali saka pembuwangan. Wong kabèh mau banjur padha miwiti nyambut-gawé mbangun Pedalemané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa.

¹⁵ Ing dina kaping patlikur, sasi kanem, taun kapindhoné Dharius jumeneng raja.

2 ¹ Ing dina kaping selikur, sasi kapitu taun kuwi uga Pangéran ngandika menèh lantaran Nabi Hagai.

² Nabi Hagai kadhawuhan nglantaraké dhawuh marang Zérubabel, gubernur ing Yéhuda, marang Imam Agung Yosua, lan marang rakyat kabèh, mengkéné,

³ "Apa ana ing antaramu sing isih kèlingan karo kaéndahané Pedalemané

Allah sing dhisik? Lan kepriyé kaanané saiki? Rak ora imbang babar-pisan?

⁴ Nanging aja padha cilik atimu. Padha giata enggonmu nyambut-gawé, sebab Aku nunggil karo kowé.

⁵ Nalika Aku ngirid kowé metu saka tanah Mesir Aku wis janji yèn bakal nunggal karo kowé ing selawasé. Tekan sepréné Aku isih nunggal karo kowé, mulané aja wedi.

⁶ Ora suwé menèh Aku bakal ngoregaké langit lan bumi, segara lan dharatan.

⁷ Sakèhé bangsa bakal digawa mréné, lan Pedaleman iki bakal kebak raja-brana.

⁸ Sakèhé slaka lan emas sajadad kuwi kagungan-Ku.

⁹ Pedaleman-Ku sing anyar bakal luwih éndah ketimbang karo sing lawas, lan ana ing Pedaleman kono Aku bakal paring karaharjan lan katentreman marang umat-Ku." Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa.

¹⁰ Ing dina kaping patlikur, sasi kaping sanga, taun kapindhoné jamané Sang Prabu Dharius, Pangéran Kang Mahakwasa ngandika menèh marang Nabi Hagai.

¹¹ Dhawuhé, "Coba takona karo para imam, kepriyé ukumé prekara sing mengkéné iki:

¹² Saupama ana wong njupuk daging suci saka kurban, banjur dilebokaké ing lempitaning jubahé. Yèn jubahé mau nggepok roti, panganan ratengan, anggur, lenga zaitun utawa sedhéngah apa sing kena dipangan, apa sing kagepok iya dadi suci?" Wangsulané para imam, "Mboten."

¹³ Pangandikané Nabi Hagai menèh, "Saupami wonten tiyang ingkang najis mergi nggepok jisim, lajeng nggepok tetedhan wau, menapa tetedhan wau lajeng dados najis?" Wangsulané para imam, "Inggih."

¹⁴ Nabi Hagai banjur ngandika, "Pangéran ngandika, bilih kados mekaten ugi tumrap umat menika, lan tumrap sakathahing pendameling tanganipun, sarta sakathahing kurban ingkang sami dipun saosaken wonten ing mesbèh, menika sedaya najis."

¹⁵ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Apa kowé ngerti kaanan sing kokalami? Nalika kowé durung miwiti mbangun Pedaleman-Ku?"

¹⁶ Kowé arep nutu gandum sing kokkira olèh-olèhané bisa nyandhak rong atus kilogram, jebul mung metu satus kilogram. Koksungguh genthong anggurmu ana isiné satus liter, jebul anané mung patang puluh liter.

¹⁷ Aku nekakaké angin panas lan udan ès kanggo ngrusak tanduranmu, éwasemono kowé ora padha mratobat.

¹⁸ Saiki dina kaping patlikur, sasi kaping sanga, pondhasiné Pedaleman-Ku wis rampung. Titènana apa sing wiwit dina iki bakal kelakon.

¹⁹ Senajan wis ora ana gandum lan ora ana anggur, mangka durung mangsané wit ara, dlima lan zaitun metokaké woh, éwasemono wiwit dina iki kowé bakal padha Dakberkahi."

²⁰ Ing dina iki uga, yakuwi tanggal kaping patlikur, Pangéran paring pangandika menèh marang Hagai

²¹ kanggo Zérubabel, gubernur ing Yéhuda mengkéné, "Aku bakal ngoregaké langit lan bumi,

²² sarta ngrubuhaké kraton-kraton lan nyirnakaké pangwasané. Kréta perang lan sing nunggangi bakal Dakrusak. Jarané bakal padha mati lan sing

nanggung bakal padha patèn-patènan dhéwé.

²³Ing dina kuwi kowé Zérubabel, abdi-Ku, bakal Dakpundhut lan Dakwisudha dadi penggedhé sing ngerèh bangsa iki atas asma-Ku, sebab kowé wis Dakpilih." Mengkono pangandikané Pangéran.

Zakharia

1 ¹ Ing sasi kawolu ing taun kapindho jamané Dharius jumeneng raja, Pangéran ngandika marang Nabi Zakharia bin Bèrékia, putuné Idho mengkéné,

² "Aku Pangéran duka banget karo para leluhurmu.

³ Mulané kandhakna karo umat Israèl, 'Padha mratobata lan sowana Aku.'

⁴ Kowé aja padha kaya leluhurmu. Dhèk jaman biyèn para nabi wis padha medharaké pangandika-Ku sing wosé mituturi supaya ninggala uripé sing ala lan aja nerus-nerusaké enggoné nglakoni dosa. Nanging para leluhurmu mau padha ora gelem ngrungokaké dhawuh-Ku lan padha ora ngèstokaké.

⁵ Para leluhurmu lan para nabi mau saiki wis padha mati.

⁶ Lantaran para abdi-Ku, para nabi, para leluhurmu wis Dakdhawuhi lan Dakélingaké, nanging padha ora ngrèwès, mula padha nampa paukumané. Wusana padha mratobat

lan ngakoni yèn Aku, Pangéran, Allahé Kang Mahakwasa, sing ngukum kalawan adil, manut penggawéné."

⁷ Ing taun kapindho jamané Dharius jumeneng raja, ing dina kaping patlikur, sasi ping sewelas (sasi Shébat), Pangéran paring pangandika ing sajroning wahyu, ing wayah bengi.

⁸ Aku weruh ana malaékating Pangéran nitih jaran abang, mandheg ing antarané wit jambu keling^a sing ana ing lembah. Ing mburiné ana jaran telu sing ulesé abang, dhawuk lan putih.

⁹ Aku matur marang malaékat mau, "Menapa tegesipun kapal-kapal menika sedaya?" Paring wangsulané, "Aku bakal nuduhaké apa tegesé kabèh mau!

¹⁰ Gusti Allah ngutus jaran-jaran kuwi ndlajahi bumi lan mriksa kaanané."

¹¹ Jaran-jaran banjur padha lapur marang malaékat mau mengkéné, "Kula sampun ndlajahi bumi lan kawontenanipun sarwa memelas, mergi wontenipun panindhes."

¹² Malaékat mau banjur ngandika, "Dhuh Allah ingkang mahakwaos. Yérusalèm lan kitha-kitha ing tanah

---

^ajambu keling: bangsané jambu.

Yéhuda sepriki sampun pitung dasa taun laminipun enggèn Paduka ukum. Ngantos pinten laminipun enggèn Paduka badhé nindakaken piwales dhateng Yérusalèm lan kitha-kitha sanèsipun wau?"

¹³Pangéran paring wangsulan marang malaékat mau nganggo tembung panglipur,

¹⁴lan malaékat banjur ngandika karo aku, "Wartakna dhawuhé Pangéran Allah Kang Mahakwasa mengkéné, 'Banget tresna-Ku marang Yérusalèm, kutha-Ku sing suci, mulané tansah Dakgatèkaké.

¹⁵Nanging Aku ora rena karo bangsa-bangsa sing rumangsa ayem-tentrem. Merga nalika Aku ngampet duka-Ku marang umat-Ku, bangsa-bangsa mau malah padha gawé aboting sangsarané umat-Ku.

¹⁶Mulané Aku wangsul menèh menyang Yérusalèm kanthi sih-kadarman. Pedaleman-Ku lan kutha kuwi bakal kabangun menèh."

¹⁷Malaékat mau iya dhawuh ngumumaké mengkéné, "Pangéran Kang Mahakwasa ngandika yèn kutha-kutha bakal padha makmur menèh lan

Panjenengané bakal paring pitulungan marang Yérusalèm, sarta nganggep kutha kuwi kagungané piyambak."

¹⁸Ana ing wahyu liyané aku ndeleng ana sungu sapi lanang papat.

¹⁹Aku nyuwun pirsa marang malaékat sing ngandikan karo aku, "Menapa maknanipun sungu sekawan menika?" Paring wangsulané, "Kuwi mrelambang pangwasa-pangwasané jagad sing mbuyaraké wong Yéhuda, wong Israèl sarta wong Yérusalèm."

²⁰Pangéran nuli nedahi aku wong papat nggawa martil.

²¹Aku nyuwun pirsa, "Tiyang-tiyang menika sami badhé nindakaken menapa?" Paring wangsulané, "Tekané supaya gawé getéré bangsa-bangsa sing bakal padha ditumpes merga wis padha nindhes tanah Yéhuda lan mbuyaraké wong-wongé."

2¹Ana ing wahyu liyané aku weruh ana priya nyekel tali ukuran.

²Aku banjur takon, "Panjenengan badhé tindak dhateng pundi?" Wangsulané wong mau, "Arep ngukur Yérusalèm, kepéngin weruh pira ambané lan pira dawané."

³ Malaékat sing ngandikan karo aku mau banjur majeng, lan ana malaékat liyané sing methukaké.

⁴ Malaékat sing kapisan mau ngandika karo sing methukaké, "Mlayua, nonoman sing nggawa tali ukuran kaé kandhanana, yèn merga saka akèhé wong lan kéwan sing manggon ing Yérusalèm kéné, kuthané bakal kegedhèn saupama diubengi bètèng.

⁵ Pangéran wis janji, yèn Panjenengané piyambak sing bakal jumeneng dadi témbok geni ing sakubengé kutha lan ngreksa kutha mau. Panjenengané bakal dedalem ana ing kana ngagem sakèhing kamulyané."

⁶ Pangandikané Pangéran marang umat kagungané, "Kowé wis padha Dakgawé buyar saenggon-enggon. Nanging saiki, hé wong sing padha ana ing pembuwangan, padha metua saka tanah Babil, balia menyang Yérusalèm.

⁷ (2:6)

⁸ Sing sapa nggepok kowé presasat nggepok maniking mripat-Ku." Pangéran Kang Mahakwasa ngutus aku martakaké pangandika mau marang para bangsa

sing biyèn padha njarah-rayah umat kagungané. Dhawuhé,

⁹"Pangéran piyambak sing bakal perang nglawan kowé, lan kowé bakal gentèn dijarah-rayah déning umat sing biyèn dadi baturmu." Samasa kuwi kelakon, saben wong bakal ngerti yèn Pangéran piyambak sing ngutus aku.

¹⁰Pangandikané Pangéran, "Hé wong sing padha manggon ing Yérusalèm, padha surak-suraka! Aku bakal dedalem ana ing tengahmu!"

¹¹Ing mangsa kuwi bakal akèh bangsa sing padha sowan ing ngarsané Pangéran sarta dadi umaté. Panjenengané bakal dedalem ana ing tengahmu, lan kowé bakal weruh yèn Panjenengané sing ngutus aku marang kowé.

¹²Yéhuda bakal dadi umat pilihané Pangéran menèh ana ing tanahé kang suci, lan Yérusalèm bakal dadi kutha sing ditresnani piyambak.

¹³Padha menenga, hé saben wong sing ana ing ngarsané Pangéran, awit Panjenengané tedhak saka Pedalemané Kang Suci.

3¹Ana ing wahyu liyané Pangéran nedahaké aku Imam Agung Yosua

jumeneng ing ngarsané Malaékating Pangéran. Déné Sétan ngadeg jèjèr karo Yosua, arep nggugat panjenengané.

² Malaékating Pangéran ngandika marang Sétan, "Hé Sétan, paukumané Pangéran nekanana kowé. Pangéran kang ngasihi Yérusalèm ngukum kowé. Wong iki rak kaya kayu setengkel sing kasendhal saka geni."

³ Yosua jumeneng ana ing kono, ngagem ageman reged.

⁴ Dhawuhé Malaékating Pangéran marang para sing ngladosi, "Uculana sandhangané sing reged." Banjur ngandika marang Yosua, "Dosamu wis Dakluwari lan kowé bakal Dakparingi sandhangan sing anyar."

⁵ Panjenengané banjur ndhawuhi para abdi supaya Yosua diagemi ageman anyar ana ing ngarsané Malaékating Pangéran.

⁶ Malaékat mau banjur ngandika marang Yosua, yèn Gusti Allah wis ngandika mengkéné,

⁷ "Yèn kowé ngèstokaké dhawuh-Ku lan nglakoni kuwajiban sing Dakparingaké marang kowé, kowé selawasé bakal ngladèni Aku ing

Pedaleman-Ku lan ing platarané. Aku bakal nggatèkaké pandongamu kaya enggon-Ku miyarsakaké pandongané para malaékat sing padha ngadhep ana ing ngarsa-Ku.

⁸Hé Imam Agung Yosua, rungokna, kowé sing dadi Imam Agung. Lan kowé para Imam sing padha dadi pembantuné Yosua, kowé padha dadi pretandha jaman becik sing bakal kelakon. Aku bakal ngutus abdi-Ku sing karan 'Sang Trubusan!'

⁹Aku bakal masang watu adi ing ngarepé Yosua sing ana matané pitu. Watu mau bakal Dakukir nganggo tulisan. Sajroning sedina Aku bakal ngluwaré dosané tanah iki.

¹⁰Ing dina kuwi kowé bakal ngulemi tangga-teparomu dhéwé-dhéwé ing omahmu, supaya ngrasakaké nikmaté katentreman ana ing satengahing kebon anggur lan kebon ara."

4¹Malaékat sing ngandikan karo aku mau rawuh menèh, banjur nggugah aku carané kaya nggugah wong turu.

²Pangandikané marang aku, "Kowé weruh apa?" Unjukku, "Dilah emas. Ing nginggil wonten wadhahipun lisah.

Dilah menika wonten damaripun pitu, saben damar ing nginggilipun wonten torongipun pitu.

³ Ing sisihipun dilah wau wonten witipun kurma kalih, setunggal ing sisih kiwa lan setunggalipun ing sisih tengen."

⁴ Aku banjur munjuk nyuwun pirsamarang malaékat mau, "Menapa tegesipun menika sedaya?"

⁵ Pendanguné marang aku, "Apa kowé ora ngerti?" Unjukku, "Mboten, kula mboten mangertos."

⁶ Malaékat mau ngandika marang aku yèn Pangéran paring dhawuh marang Zérubabel mengkéné, "Kowé bakal menang, ora merga saka akèhé tentara utawa merga saka kekuwatanmu dhéwé, nanging merga saka Roh-Ku.

⁷ Apa waé sing ngalang-alangi kowé senajan gedhéné sagunung pisan bakal sumingkir saka ngarepmu. Kowé bakal mbangun Pedaleman-Ku, lan mengko yèn kowé masang watu sing pungkasan, wong-wong bakal padha kandha, 'Becik banget, wah apik temenan!'"

⁸ Ana pangandikané Pangéran liyané menèh marang aku.

⁹ Pangandikané, "Zérubabel wis masang pondhasiné Pedaleman-Ku, lan iya sing bakal ngrampungaké. Samasa kuwi kabèh wis kelakon, wong-wong bakal padha ngerti yèn Aku sing ngutus kowé marang wong mau.

¹⁰ (4-10a) Wong-wong bakal padha gela, déné majuné rendhet temen. Nanging bakal padha ngerti yèn Zérubabel nerusaké pembanguné Pedaleman-Ku, mula bakal padha bungah." (4-10b) Pangandikané malaékat, "Damar pitu kuwi ibaraté tingalé Allah sing mirsani salumahing bumi."

¹¹ Aku banjur nyuwun pirsá, "Wit kurma kalih ing kiwa lan tengenipun dilah menika tegesipun menapa?"

¹² Lan menapa tegesipun pang-pangipun wit kurma kalih ingkang jèjèr kaliyan torong emas ingkang kanggé ngisèni lisah dhateng damar menika?"

¹³ Panjenengané banjur ndangu, "Apa kowé ora ngerti?" Unjukku, "Mboten, kula mboten mangertos."

¹⁴ Paring wangsulané, "Kuwi ngibarataké wong loro sing dipilih déning Allah lan dilantik supaya ngladosi

Panjenengané, Pangéran Gustiné langit lan bumi."

5¹ Aku banjur ndhangak, banjur weruh ana Kitab Gulungan kumléyang ing langit.

² Malaékat mau ndangu aku, "Kowé weruh apa?" Unjukku, "Kula sumerep Kitab Gulungan kumléyang ing langit. Panjangipun sangang mèter lan wiyaripun sekawan setengah mèter."

³ Aku banjur dingandikani, "Kitab Gulungan kuwi isi tulisan bab paukuman sing bakal nekani satanah kéné kabèh. Sing sesisih ditulis sing surasané, sakèhé maling bakal kasingkiraké saka tanah kéné; sisih liyané mratélakaké yèn saben wong sing ngucapaké sumpah palsu iya bakal kabuwang.

⁴ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika yèn Panjenengané sing bakal nekakaké paukuman mau, lan paukumané bakal mlebu ing omahé saben wong sing sumpah palsu. Paukuman mau bakal tetep manggon ana ing kono nganti omah-omahé dadi jugrugan."

⁵ Malaékat mau ngetingal menèh, lan ngandika, "Delengen! Apa sing kokdeleng?"

⁶ Unjukku, "Menapa menika?" Wangsulané, "Kuwi kranjang, sing ngibarati dosané umat satanah kéné kabèh."

⁷ Kranjang mau ana tutupé, kagawé saka kawat nam-naman. Bareng daktamat-tamataké, tutup mau kaangkat lan ing njero kranjang mau ana wongé wadon lagi lungguh.

⁸ Pangandikané malaékat mau, "Wong wadon kuwi ngibarataké piala." Wong wadon mau banjur diblesekaké ing kranjang menèh lan tutupé dirapeti.

⁹ Aku banjur ndhagak lan weruh wong wadon loro mabur marani aku nganggo swiwi sing rosané kaya swiwiné manuk cagak. Banjur padha ngangkat kranjangé nganggo cucuké, digawa lunga.

¹⁰ Unjukku marang malaékat mau, "Dipun bekta dhateng pundi kranjang menika?"

¹¹ Wangsulané, "Menyang Babil, sebab ing kana bakal padha yasa kuil. Yèn kuil mau wis rampung kranjang mau bakal didokok ana ing kono lan disembah."

6¹ Aku kaparingan wahyu menèh. Nalika semono aku weruh ana kréta

papat metu saka antarané gunung
tembaga loro.

² Kréta sing kapisan ditarik jaran abang
sarakit, sing kapindho ditarik jaran ireng
sarakit.

³ Kréta sing katelu ditarik jaran putih
sarakit lan sing kapat ditarik jaran
dhawuk sarakit.

⁴ Aku banjur munjuk nyuwun pirsá,
"Kréta-kréta menika tegesipun menapa?"

⁵ Wangsulané, "Kuwi ngibarataké
angin papat; kréta-kréta kuwi lagi teka
saka ngarsané Pangéran, Allahé wong
salumahing bumi."

⁶ Kréta sing ditarik jaran ireng sarakit
mau arep menyang tanah Babil, sing
ditarik jaran-jaran putih arep mengulon,
lan sing ditarik jaran-jaran dhawuk arep
menyang tanah-tanah sisih Kidul.

⁷ Jaran-jaran dhawuk mau bareng metu
katon enggoné ora sabar, selak arep
mlayu ndlajahi bumi. Pangandikané
malaékat, "Lungaa ndlajahi bumi!"
Banjur padha budhal.

⁸ Malaékat mau banjur ndhawuhi aku,
"Jaran-jaran sing budhal menyang Babil
kuwi nahan paukumané Pangéran ana
ing tanah Lor kono."

⁹ Pangéran dhawuh marang aku mengkéné,

¹⁰ "Klumpukna pisungsung sing kasaosaké déning Hèldai, Tobia lan Yedaya sing padha bali saka pembuwangan ing Babil. Gawanen sanalika menyang omahé Yosia bin Zéfanya.

¹¹ Gawéa makutha saka emas lan slaka sing dipisungsungaké mau, banjur enggokna ing sirahé Imam Agung Yosua bin Yozadak.

¹² Kandhanana yèn Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, 'Wong sing karan Sang Trubusan mau, bakal jumedhul ana ing panggonané lan trubusané dadi subur. Kuwi sing bakal mbangun Pedaleman-Ku.

¹³ Kuwi sing bakal yasa lan nampa pakurmatan, sing pantes kaparingaké marang raja, lan wong mau bakal ngerèh umaté. Sajroné nindakaké pangrèhé mau bakal dibiyantu déning imam, lan wong loro mau bakal nyambut-gawé bebarengan nekakaké katentreman lan karukunan.'

¹⁴ Makutha mau bakal tetep kasimpen ana ing Pedalemané Allah minangka

pengéling-éling marang Hèldai, Tobia lan Yedaya lan marang Yosia anaké Zéfanya.

¹⁵ Wong-wong saka panggonan sing adoh bakal padha teka mèlu mbantu mbangun Pedaleman-Ku. Samasa enggoné padha mbangun mau wis rampung, kowé bakal ngerti yèn Pangéran Kang Mahakwasa piyambak sing ngutus aku marang kowé. Kuwi kabèh bakal kelakon, samasa kowé kanthi temen-temen padha ngèstokaké dhawuh-dhawuhé Pangéran Allahmu."

7 ¹ Ing taun sing kaping papat jamané Dharius jumeneng raja, ing dina kaping papat, sasi ping sanga (sasi Kislèw), Pangéran ngandika marang aku.

² Wong-wong sing manggon ing Bètèl padha kongkonan Sarèzèr lan Règèm-Mèlèkh sakanané menyang Pedalemané Allah Pangéran Kang Mahakwasa, supaya ndedonga nyuwun berkahé Pangéran.

³ Sarta takon marang para imam lan para nabi mengkéné, "Menapa kula sami kedah nglajengaken enggèn kula sami siyam nangisi risaking Pedalemanipun Allah ing wulan kaping gangsal kados ingkang sampun sami kula lampahi mataun-taun?"

⁴ Pangandikané Pangéran sing diparingaké aku mengkéné,

⁵ "Wong kabèh lan para imam kandhanana yèn enggoné padha pasa lan nangis ing sasi lima lan kapitu sajroné pitung puluh taun iki, kuwi ora kanggo ngurmati Aku.

⁶ Samasa padha mangan lan ngombé kuwi apa ora kanggo awaké dhéwé?"

⁷ Kaya mengkono pangandikané Pangéran lantaran para nabi sing dhisik, nalika Yérusalèm isih makmur lan dienggoni wong akèh, ora mung sing padha manggon ana ing kutha-kutha sakiwa-tengené kutha Yérusalèm, nanging iya ing wilayah sisih Kidul lan ing pegunungan sisih Kulon.

⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang Zakharia,

⁹ "Dhèk jaman kuna umat-Ku Dakdhawuhi mengkéné, 'Nindakna keadilan, nindakna katresnan lan kawelasan siji karo sijiné.

¹⁰ Aja nindhes randha, bocah lola lan wong manca sing padha manggon ana ing satengahmu, sarta sedhéngah wong kecingkrangan liyané. Apa menèh aja

padha ngrancang gawé piala marang padha sedulur.'

¹¹ Nanging umat-Ku wangkal lan wegah ngrungokaké. Padha nutupi kupingé lan ngatosaké atiné kaya watu.

¹² Sarèhné padha ora gelem ngrungokaké piwulang sing Dakpréntahaké lantaran para nabi sing Dakutus dhèk jaman biyèn, mulané Aku duka banget.

¹³ Sarèhné padha ora ngrungokaké pangandika-Ku, mulané Aku iya ora midhangetaké pandongané.

¹⁴ Kaya carané angin prahara, mengkono wong-wong mau padha Daksebul, mula padha buyar manggon ing tanah manca. Tanah iki dadi panggonan sing suwung, sepi mamring."

8 ¹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang Zakharia mengkéné,

² "B banget enggon-Ku kepéngin mbiyantu mbangun Yérusalèm, merga Aku ngasihi wong-wong sing padha manggon ing kono. Sih-katresnan-Ku njalari Aku sengit karo para satruné.

³ Aku bakal rawuh menèh ing Yérusalèm, kutha-Ku kang suci, lan

dedalem ana ing kono. Kutha mau bakal misuwur dadi kutha sing setya, lan gunungé Pangéran Kang Mahakwasa bakal kasebut Gunung Kang Suci.

⁴ Bakal kelakon kaki-kaki lan nini-nini sing merga saka tuwané padha tekenan, bakal padha lungguhan ana ing alun-alun.

⁵ Mengkono uga dalan-dalan bakal kebak bocah lanang lan wadon sing padha dolanan.

⁶ Lelakon kuwi bakal diarani anèh déning kekarèné bangsa iki, nanging kanggoné Aku, kuwi dudu prekara sing mokal.

⁷ Aku bakal ngluwari umat-Ku saka tanah-tanah panggonané kabuwang,

⁸ lan bakal Dakbalèkaké saka Wétan lan saka Kulon, supaya padha manggon ana ing Yérusalèm. Kuwi bakal padha dadi umat-Ku lan Aku bakal jumeneng dadi Allahé, sing ngerèh umat-Ku kanthi kasetyan lan keadilan."

⁹ Pangandikané Pangéran marang umaté, mengkéné, "Atimu padha sing tatag! Saiki kowé padha krungu pangandika sing biyèn diucapaké

déning para nabi, nalika pondhasiné Pedalemané Allah dipasang.

¹⁰ Sadurungé kuwi, ora ana wong sing kuwat mbayar tenaga séwan, iya tenaga manungsa utawa kéwan; sarta wong ora bisa mlebu-metu kanthi tentrem, merga saka anané mungsuh. Kuwi merga wong kabèh Dakdadèkaké padha memungsuhan, siji karo sijiné.

¹¹ Nanging saiki enggon-Ku ngerèh bangsa iki béda.

¹² Wong-wong mau bakal padha nyebar winih kanthi ati sing tentrem. Wité anggur bakal padha metokaké woh, bumi bakal ngasilaké panèn lan ing tanah kono bakal akèh udan. Berkah-berkah sing mengkono mau bakal Dakparingaké marang kekarèné bangsa kuwi.

¹³ Hé wong Yéhuda lan wong Israèl! Dhèk biyèn wong manca yèn ngipat-ipati wong liya muni, 'Muga-muga kowé nampanana paukuman sing nibani Yéhuda lan Israèl!' Nanging Aku bakal ngluwari kowé, mula wong manca bakal padha kandha siji karo sijiné, 'Muga-muga kowé padha ginanjara berkah kaya sing diparingaké marang

Yéhuda lan Israèl!' Mulané padha sing tatag atimu lan aja wedi."

¹⁴ Pangandikané Pangéran Allah Kang Mahakwasa mengkéné, "Dhèk biyèn, nalika para leluhurmu padha gawé duka-Ku, Aku banjur nekakaké kasangsaran lan apa sing Dakpenggalih mau Daktindakaké tanpa keduwung.

¹⁵ Nanging saiki Aku arep mberkahi wong Yérusalèm lan wong Yéhuda. Mulané kowé aja padha wedi.

¹⁶ Prekara-prekara iki sing kudu koktindakaké: kandhaa sing sanyatané siji karo sijiné. Ana ing pengadilan padha tumindaka sing adil, sing nekakaké katentreman.

¹⁷ Aja padha ngrancang nindakaké piala marang pepadhamu. Aja dadi seksi nganggo sumpah palsu. Aku sengit karo paseksi goroh, tindak sawenang-wenang lan nindhes."

¹⁸ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang Zakharia mengkéné,

¹⁹ "Wektu pasa ing sasi ping papat, sasi kalima, sasi kapitu lan sasi ping sepuluh kuwi bakal dadi riaya kabungahan kanggoné wong Yéhuda. Kowé padha

senenga nindakaké katresnan lan padha sing rukun."

²⁰ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Bakal tekan wektuné wong saka kutha ngendi-endi padha menyang Yérusalèm.

²¹ Sing teka saka kutha sing siji bakal kandha karo sing teka saka kutha sijiné, 'Ayo padha ngabekti marang Pangéran, Allah Kang Mahakwasa lan padha nyuwun berkahé. Ayo padha mèlu aku sowan mrana!'

²² Wong akèh lan bangsa-bangsa sing gedhé pangwasané bakal padha teka ing Yérusalèm ngabekti, sujud marang Pangéran Kang Mahakwasa sarta nyuwun berkahé.

²³ Ing dina-dina kuwi bakal ana wong manca sepuluh padha nekani wong Yahudi siji lan kandha, 'Kula sami kepéngin tumut panjenengan, mergi kula sami mireng bilih Allah nunggil kaliyan panjenengan.'"

9¹ Wangsit sing kaparingaké déning Allah surasané mengkéné, Gusti Allah wis damel putusan kanggo tanah Hadrakh lan kutha Damsyik. Ora mung

bangsa Israèl, nanging iya kutha krajané Siria kuwi kagungané Allah.

² Hamat sing tunggal wates karo Hadrakh kuwi iya kagungané Allah, semono uga kutha-kutha Tirus lan Sidon, sing kondhang ketrampilané.

³ Tirus yasa bètèng-bètèng kanggo njaga awaké dhéwé sarta nandho slaka lan emas akèh banget, nganti kaya larahan ing dalan!

⁴ Nanging kabèh mau bakal kapundhut déning Pangéran. Raja-brana mau bakal kabuwang ing segara, sarta kutha mau bakal sirna kobong ing geni nganti entèk kabèh.

⁵ Wong Askelon bakal ndeleng kuwi mau kabèh sarta giris banget. Semono uga Ékron, mula buyar pengarep-arepé. Gaza bakal kélangan ratuné, lan Askelon bakal dadi suwung.

⁶ Asdod bakal dienggoni déning bangsa campuran. Pangandikané Pangéran mengkéné, "Bangsa pilihan sing umuk bakal Dakasoraké.

⁷ Bangsa mau bakal mari enggoné mangan roti sing isi getih, utawa mangan pangan liyané sing najis. Kekarèné bangsa mau bakal dadi siji

karo umat-Ku lan dadi golongané bangsa Yéhuda. Ékron bakal dadi péranganing umat-Ku, padha kaya wong Yébus.

⁸ Aku bakal njaga tanah kagungan-Ku lan bakal ora marengaké dienggo liwat tentara. Aku bakal ora marengaké menèh anané pangwasa sing nindhes bangsa-Ku, sebab Aku wis pirsá sepira sangsarané umat-Ku."

⁹ Hé putri Sion, padha bungaha! Padha surak-suraka hé wong sing padha manggon ing Yérusalèm! Delengen, Ratumu rawuh. Rawuhé ngasta kaluhuran lan kemenangan. Éwasemono Panjenengané lembah manah lan rawuhé nitih belo, anaké kuldi momotan.

¹⁰ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Kréta-kréta perangé Israèl bakal Daksirnakaké, lan jaran-jaran bakal Daklungakaké saka Yérusalèm; gendhéwa lan panah sing kanggo perang bakal Daksirnakaké. Ratumu bakal nekakaké katentreman ing antarané para bangsa; kratoné bakal gumelar wiwit saka segara tekan segara, saka Bengawan Éfrat tekan pungkasaning bumi."

¹¹ Pangandikané Pangéran mengkéné, "Sarèhné Aku wis gawé prejanjian karo kowé, sing dicap nganggo getihé kurban-kurban, mulané Aku bakal ngluwari kowé; Dakluwari saka pembuwangan presasat Dakentas saka njeroning sumur asat.

¹² Padha balia, hé wong ing pembuwangan, saiki kowé duwé pengarep-arep; padha muliha menyang panggonan sing tentrem. Kowé bakal Dakparingi berkah, tikel loroné kasangsaran sing kokalami.

¹³ Yéhuda bakal Dakdadèkaké gendhéwané prejurit lan Israèl bakal dadi panahé. Wong-wong ing Sion bakal Dakagem minangka pedhang, sajroning peprangan nglawan bangsa Yahudi."

¹⁴ Pangéran bakal ngetingal ana ing sandhuwuré umaté; panahé bakal dilepas kaya kilat. Allah Kang Mahaluhur bakal ngungelaké slomprèt; Panjenengané bakal tindak ing sajroning prahara saka tanah sisih Kidul.

¹⁵ Allah Kang Mahakwasa bakal ngayomi umaté, nganti umat mau bakal nyirnakaké para satruné. Umat mau bakal padha bengok-bengok ing

peprangan kaya wong mendem anggur; gething mungsuh-mungsuhé kaya getih sing mili saka kurban sing diesokaké ana ing mesbèh saka tuwung.

¹⁶Ing dina kuwi Pangéran bakal ngluwari umaté, kaya pangon sing nguwalaké pepanthané wedhus saka bebaya. Umat kagungané mau bakal mencorong ing tanahé, kaya permata sing ana ing makutha!

¹⁷Saiba bakal beciké lan éndahé tanah mau! Para nonoman bakal padha dadi gedhé lan rosa, krana saka gandum lan angguré.

10¹Padha nyuwuna udan marang Pangéran ing mangsa semi! Sebab Pangéran sing yasa mendhung lan udan; sing damel tanduran ijo royo-royo kanggo saben wong.

²Wong padha takon karo reca-reca lan tukang ramal, nanging wangsulané kuwi goroh, kothong tanpa teges. Ana sing nerangaké impèn, nanging kuwi mung nasaraké kowé; panglipuré tanpa guna. Mulané wong-wong mau padha nglembara kaya wedhus tanpa pangon. Padha nampa karubedan, merga ora duwé pemimpin.

³ Pangandikané Pangéran, "Aku duka marang wong manca sing padha njajah bangsa-Ku, mulané bakal padha Dakukum. Bangsa Yéhuda kuwi kagungan-Ku, lan Aku Pangéran Kang Mahakwasa sing bakal ngrimati wong-wong mau. Bakal Dakgawé tentara jaranan sing prakosa.

⁴ Saka turuné Yéhuda bakal muncul raja-raja lan pangwasa-pangwasa sarta sénapati-sénapati sing ngerèh marang umat-Ku.

⁵ Bangsa Yéhuda bakal unggul kaya prejurit sing ngidak-idak mungsuhé ana ing blethoking dalan. Umat mau bakal perang kanthi kendel, merga Pangéran ngamping-ampingi dhèwèké, mulané bakal padha ngremuk mungsuhé senajan mungsuh mau nggawa tentara jaranan.

⁶ Umat Yéhuda bakal Dakgawé rosa; Israèl bakal Dakluwari. Bakal padha Dakwelasi lan Dakulihaké menyang tanahé. Kaanané kaya-kaya ora tau Daksébrataké. Aku iki Pangéran Allahé; Aku bakal nyembadani sapanuwuné.

⁷ Umat Israèl bakal padha dadi rosa kaya pahlawan, atiné bakal bingar kaya kena dayaning anggur. Para turun-turuné

bakal padha kèlingan kemenangané,
sarta padha bungah merga saka
pakaryané Pangéran.

⁸ Aku bakal nimbali umat-Ku sarta
Dakklumpukaké dadi siji. Bakal padha
Dakluwari lan tangkar-tumangkar kaya
mauné.

⁹ Senajan wis Dakbuyaraké ana ing
antarané bangsa-bangsa, éwasemono
ana ing tanah sing adoh mau tansah
padha éling marang Aku. Wong-wong
mau lan anak-turuné bakal padha
tetep urip sarta bakal bali bebarengan
menyang tanahé.

¹⁰ Bakal padha Dakulihaké saka Mesir
lan saka Asyur, sarta Dakpapanaké ana
ing tanahé dhéwé. Bakal Dakpapanaké
ing Giléad lan iya ing Libanon; satanah
kono kabèh bakal kebak wong.

¹¹ Samasa padha nyabrang lan ngalami
karubedan, Aku, Pangéran, bakal nyabet
aluné segara, sarta kedhung-kedhungé
Bengawan Nil bakal dadi garing. Asyur
sing umuk kuwi bakal kwirangan,
lan Mesir sing rosa bakal kélangan
kekuwatané.

¹² Umat-Ku bakal Dakgawé rosa; lan
bakal padha ngabekti marang Aku sarta

mbangun-turut marang Aku. Mengkono pangandikané Pangéran."

11 ¹Hé Libanon, wengakna gapuramu, supaya wit èrèsmu kena diobong nganti tapis.

²Hé wit sanobar, nangisa lan sambat-sambata, sebab wit-wit èrès wis padha rubuh; wit sing dhuwur-dhuwur wis sirna kabèh! Padha nangisa lan sesambata, hé wit élon ing Basan, alas sing gedhé kuwi wis dibabadi nganti resik!

³Para raja padha tangisan saka sedhiling atiné, wis ilang kaluhurané. Padha rungokna panggeroning singa-singa; merga alas-alas sauruté Kali Yardèn, panggonané ndhelik wis sirna kabèh!

⁴Pangéran Allahmu ngandika marang aku mengkéné, "Dadia pangoné golongané wedhus gèmbèl sing arep disembelèh.

⁵Wedhus-wedhus mau padha dipatèni déning sing duwé, lan ora ana wong sing ngukum. Wong-wong mau padha ngedol dagingé sarta kandha, 'Pinujia Pangéran! Kita wis dadi sugih!' Senajan pangoné wedhus dhéwé padha ora duwé welas karo wedhusé."

⁶ Pangéran ngandika, "Aku bakal ora maringi kawelasan menèh ana ing bumi. Sakèhing umat bakal Dakpasrahaké ing tangané para penggedhéné. Para penggedhé mau bakal ngrusak bumi, lan Aku bakal ora nguwalaké bumi saka pangwasané para penggedhé mau."

⁷ Aku banjur diséwa déning wong sing adol lan wong sing tuku wedhus, mulané aku banjur dadi pangoné wedhus-wedhus sing bakal disembelèh. Aku banjur nggawa teken loro: sing siji dakjenengaké: "Kawelasan," sijiné "Manunggal". Pepanthan mau banjur dakengon.

⁸ Sajroning sesasi aku mecat pangon telu, sing padha sengit karo aku, merga aku wis ora sabar menèh.

⁹ Aku banjur kandha karo pepanthaning wedhusku, "Aku wis emoh ngengon kowé menèh. Sing arep mati, matia, sing arep ilang, ilanga. Sing isih kari karebèn padha patèn-patènan dhéwé."

¹⁰ Tekenku sing jeneng "Kawelasan" banjur dakjupuk, dakputung kanggo mbatalaké prejanjiané Pangéran karo para bangsa.

¹¹ Dadiné ing dina kuwi prejanjian mau wis batal. Wong sing padha tuku lan adol wedhus padha nyawang aku, merga padha ngerti yèn Pangéran ngandika lantaran penggawéku.

¹² Kandhaku karo-karo wong-wong mau, "Yèn kowé cocog, aku wènèhana opah. Yèn ora, iya wis." Aku banjur dibayar telung puluh dhuwit slaka minangka opahku.

¹³ Pangéran ngandika marang aku mengkéné, "Dhuwit kuwi simpenen ana ing Kas Pedaleman-Ku." Dhuwit slaka telung puluh iji mau banjur daksimpen ing Kas Pedalemané Allah; dhuwit semono mau rumangsané wong-wong wis akèh banget kanggo ngregani tenagaku.

¹⁴ Teken sing kapindho sing karan "Manunggal" banjur dakputung, mretandhani yèn Yéhuda lan Israèl wis pecah.

¹⁵ Pangéran banjur ngandika mengkéné, "Kowé dadia pangon sepisan menèh, saiki dadia pangon sing tanpa-guna.

¹⁶ Aku wis ngangkat pangon, Dakdhawuhi ngrumati golongané wedhus-wedhus-Ku, nanging pangon

mau ora njaga para wedhus, sing kaancam déning karusakan. Sing ilang ora digolèki, sing ketaton ora ditambahi, lan wedhus liyané ora dipakani. Nanging wedhus sing lemu dhéwé malah disembelèh, dipangan dagingé tekan tracaké.

¹⁷ Cilaka pangon sing tanpa guna kuwi! Pangon mau wis ninggal pepanthané. Samasa ketekan perang, pangwasané bakal sirna; tangané bakal apus lan mripaté tengen bakal dadi wuta."

12 ¹ Iki wangsité Pangéran kanggo Israèl. Panjenengané kuwi Allah sing yasa langit lan nitahaké bumi, sarta paring urip marang manungsa. Pangandikané,

² "Yérusalèm bakal Dakdadèkaké kaya tuwung kebak anggur. Bangsa-bangsa sakubengé bakal padha ngombé, banjur gloyoran kaya wong mendem. Bangsa-bangsa mau bakal padha ngepung Yérusalèm lan kutha-kutha Yéhuda liyané.

³ Nanging banjur tekan wektuné Yérusalèm Dakdadèkaké watu sing abot. Bangsa sing arep njunjung watu mau bakal ketaton. Bangsa-bangsa ing

salumahing bumi bakal padha saiyeg nglumpukaké tenagané dadi siji kanggo nyerang Yérusalèm.

⁴Ing wektu kuwi sakèhé jarané bakal Dakgawé geter lan sing nunggangi Dakgawé édan kabèh. Wong Yéhuda bakal Dakreksa, nanging jarané mungsuhé bakal Dakgawé picak.

⁵Wong Yéhuda banjur bakal kandha siji karo sijiné, 'Pangéran Allah Kang Mahakwasa wis paring kekuwatan marang umaté sing padha manggon ing Yérusalèm.'

⁶Ing wektu mau umat Yéhuda bakal Dakgawé kaya geni ana ing alas utawa ing sawah sing gandumé wis tuwa; kaya mengkono enggoné Yéhuda bakal nyirnakaké bangsa-bangsa ing sakubengé. Wong Yéhuda dhéwé bakal padha tetep manggon ing kutha mau kanthi slamet.

⁷Aku, Pangéran, bakal paring kamenangan, sing dhisik marang tentara Yéhuda, mula kaurmatan sing bakal ditampa déning para turuné Dawud lan para penduduké Yérusalèm ora ngungkuli kaurmatan sing diparingaké marang kekarèné Yéhuda.

⁸Ing wektu kuwi Pangéran bakal ngreksa para wong sing manggon ing kutha Yérusalèm; malah wong sing ringkih dhéwé bakal dadi rosa kaya Dawud dhèk biyèn. Para turuné Dawud bakal dadi penuntuné kaya Malaékaté Pangéran, iya kaya Pangéran piyambak.

⁹Ing wektu kuwi Aku bakal numpes saben bangsa sing arep nyerang kutha Yérusalèm.

¹⁰Aku bakal ngesokaké roh isi sih-rahmat lan pandonga marang anak-turuné Dawud lan wong-wong sing manggon ana ing Yérusalèm. Mulané bakal padha ndeleng wong sing wis disuduk dhéwé nganti mati, lan nangisi sing disuduk mau kaya wong sing nangisi anaké ontang-anting. Enggoné nangisi nganti kelara-lara kaya wong sing nangisi anaké mbarep.

¹¹Ing wektu kuwi ing Yérusalèm bakal ana tangisan gedhé, kaya sing dianakaké kanggo Hadad-Rimon ana ing Lembah Megido.

¹²Saben kulawarga bakal nganakaké tangisan kanggo kulawargané dhéwé; kulawarga turuné Dawud, turuné Natan, turuné Lèwi, turuné Simèi lan kulawarga

liya-liyané. Saben kulawarga mau bakal nganakaké tangisan dhéwé-dhéwé, wong lanang dhéwé, lan wong wadon dhéwé."

¹³ (12:12)

¹⁴ (12:12)

13 ¹ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Ing wektu kuwi bakal ana sumber kaparingaké marang turuné Dawud lan wong sing padha manggon ing Yérusalèm, kanggo ngumbah dosa lan najisé merga saka nyembah brahala.

² Ing wektu kuwi Aku bakal nyirnakaké jenengé sakèhé brahala saka negara kono, nganti wong-wong padha ora kèlingan menèh. Para wong sing ngaku-aku nabi bakal Dakbuwang saka kono, semono uga pepénginan nyembah brahala bakal Daksirnakaké."

³ Nganti saupama ana wong sing meksa ngaku-aku nabi, bapak lan ibuné wong mau dhéwé bakal ngandhani wong mau, "Kowé kuwi aja urip waé, merga apa sing kokucapaké demi asmané Pangéran kuwi goroh!" Yèn wong mau medhar wangsit, bakal disuduk déning bapak lan ibuné dhéwé.

⁴Ing wektu kuwi wong sing ngaku-aku nabi bakal padha kwirangan samasa medhar wangsit, utawa nganggo jubah wungu kanggo ngapusi rakyat.

⁵Nanging bakal padha kandha mengkéné, "Aku iki dudu nabi, nanging wong tani, merga wiwit cilik aku wis ngolah lemah.

⁶Yèn ana wong sing takon, 'Tilas tatu apa sing ana ing dhadhamu kuwi?', banjur padha diwangsuli, 'Enggonku olèh tatu iki ana ing omahé kancaku!'"

⁷Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Hé pedhang, tangia, nyeranga abdi-Ku para pangon! Patènana pangoné, mula wedhusé bakal buyar. Umat-Ku bakal Dakgempur,

⁸lan rong prateloné penduduké negara bakal mati.

⁹Déné sing sapratelon kekarèné bakal Dakluluh kaya slaka ana ing geni supaya dadi murni. Enggon-Ku ngluluh carané kaya wong ngluluh emas. Sawisé mengkono wong-wong mau bakal padha ndedonga marang Aku, lan panyuwuné bakal Dakjurungi. Bakal Dakpangandikani, yèn wong kuwi umat

kagungan-Ku, lan wong-wong mau bakal ngakoni yèn Aku jumeneng dadi Allahé."

14¹ Dina pengadilané Pangéran wis cedhak. Yérusalèm bakal dijarah-rayah, lan jarahan mau bakal diedum ana ing ngarepmu.

² Pangéran bakal nglempakaké bangsa-bangsa supaya nyerang Yérusalèm. Kuthané bakal direbut, omah-omahé dijarah-rayah lan para wongé wadon dipeksa ngladèni karepé. Penduduké sing separo bakal ditawan, nanging liyané bakal ora diboyong.

³ Pangéran piyambak bakal miyos lan nglurugi perang marang bangsa-bangsa mau, kaya sing katindakaké dhèk jaman biyèn.

⁴ Panjenengané ing wektu kuwi bakal jumeneng ana ing Gunung Zaitun, sing ana ing sisih wétané Yérusalèm. Gunung Zaitun mau bakal kasigar dadi loro déning lembah amba, saka Wétan mengulon. Gunung mau sing separo bakal mingser ngalor lan sing separo mingser ngidul.

⁵ Kowé banjur bakal padha ngungsi metu lembah sing misahaké gunung mau dadi loro. Kowé banjur bakal

padha mlayu ngungsi kaya leluhurmu olèhé padha ngungsi dhèk jamané Uzia, raja ing Yéhuda, nalika tanah iki oreg déning lindhu. Pangéran Kang Mahakwasa banjur bakal rawuh, diiringi para malaékaté.

⁶Ing wektu kuwi bakal ora ana mangsa bedhidhing lan ora ana pepeteng. Sing ana mung pepadhang kaya padhangé raina, bengi wis ora ana menèh. Mung Pangéran piyambak sing pirsas, mbésuk kapan tekané dina mau.

⁷(14:6)

⁸Ing dina kuwi bakal ana banyu seger mili saka Yérusalèm. Sing separo bakal mili menyang Segara Mati, lan sing separo liyané menyang Segara Tengah. Banyu mau bakal mili terus setaun muput, iya ing mangsa ketiga, utawa ing mangsa rendheng.

⁹Ing kono Allah bakal jumeneng Raja ing salumahing bumi. Panjenengané bakal disembah lan diakoni déning saben wong sarta disebut Allahé.

¹⁰Daérah kono kabèh, wiwit saka Géba, ing sisih Lor, tekan Rimon, ing sisih Kidul bakal dirata. Yérusalèm bakal mengklik-mengklik ing sandhuwuré

tanah kono kabèh. Watesé kutha mau saka Gapura Bènyamin tutug ing gapura, sing biyèn kasebut Gapura Pojok. Lan saka Menara Hananèl tekan pamipitan angguré para ratu.

¹¹ Para wargané kutha kono bakal padha manggon kanthi tentrem, ora wedi kaancam déning karusakan menèh.

¹² Pangéran bakal ndhatengaké paukuman sing nggegirisi kanggo sakèhé bangsa-bangsa sing nyerang Yérusalèm. Dagingé wong-wong mau bakal dadi bosok sajroné isih padha urip; semono uga mripat lan ilaté.

¹³ Ing wektu kuwi Pangéran bakal gawé bingungé wong-wong mau, mula saben wong ngira yèn bakal dicekel lan diserang déning kancané.

¹⁴ Wong-wong Yéhuda bakal padha perang mbélani Yérusalèm, lan njarah-rayah raja-branané bangsa-bangsa kabèh, yakuwi emas, slaka lan sandhangan akèh banget.

¹⁵ Paukuman mau iya marang jaran, bihal, unta lan kuldi sing ana ing lingkungané mungsuh.

¹⁶ Kekarèné bangsa-bangsa sing nglurugi perang Yérusalèm mau saben

taun bakal padha teka ngabekti marang Pangéran Allah Kang Mahakwasa, sing diakoni dadi Rajané ngiras mahargya Riaya Tarub Godhong.

¹⁷Yèn ana bangsa sing ora gelem sowan menyang Yérusalèm nyembah marang Pangéran, sing dadi Rajané, bakal ora kaparingan udan.

¹⁸Yèn wong Mesir ora gelem mahargya Riaya Tarub Godhong, bakal ketekan paukuman padha kaya sing nyerang marang saben bangsa sing ora gelem sowan menyang Yérusalèm.

¹⁹Mengkono paukuman sing bakal nekani Mesir lan bangsa-bangsa liyané, yèn ora gelem mahargya Riaya Tarub Godhong.

²⁰Ing wektu kuwi klinthingané jaran bakal ana tulisané sing uniné: "Sengkerané Pangéran". Kuwali-kuwali sing ana ing Pedalemané Allah bakal padha suciné karo bokor-bokor sing ana ing ngareping mesbèh.

²¹Saben kuwali ing Yérusalèm lan ing satanah Yéhuda bakal kapisahaké dienggo saos kurban marang Pangéran, Allah Kang Mahakwasa. Wong sing saos kurban bakal migunakaké kuwali mau

kanggo nggodhog daging sing dienggo kurban. Ing wektu kuwi ing Pedalemané Allah bakal ora ana wong sing padha dedagangan menèh.

Maleakhi

1 ¹ Iki wangsité Pangéran marang bangsa Israèl lantaran Nabi Maléakhi.

² Pangandikané Pangéran marang umat kagungané mengkéné, "Aku tansah nresnani kowé." Nanging umat mau ngunjukaké wangsulan, "Pundi buktinipun, bilih Paduka nresnani kawula?" Pangandikané Pangéran, "Ésau lan Yakub kuwi rak sedulur kakang adhi? Nanging Yakub lan anak-turuné Dakkasihi,

³ lan Ésau saanak-turuné Daksengiti. Mulané pegunungan-pegunungané Dakgawé sepi mamring. Dakdadèkaké panggonané kéwan galak."

⁴ Saupama wong Édom, anak-turuné Ésau padha kandha, "Kutha-kuthaku padha rusak, nanging bakal dakbangun menèh," Aku, Pangéran bakal mangsuli, "Bangunen, mengko bakal Dakgempur menèh. Tanah mau bakal karan: 'Tanah sangar,' utawa 'Bangsa sing diukum déning Allah ing selawasé.'"

⁵ Wong Israèl bakal ndeleng lelakon mau srana mripaté dhéwé lan bakal padha kandha, "Pangéran kuwi kwaos nganti tekan sanjabaning tlatahé Israèl!"

⁶ Pangéran, Allah Kang Mahakwasa ngandika marang para imam mengkéné, "Anak lanang ngurmati bapakné, lan batur ngurmati bendarané. Aku iki Bapakmu, yagéné kowé ora ngurmati Aku? Aku iki Bendaramu. Yagéné kowé ora wedi karo Aku? Kowé ngrèmèhaké Aku, éwasemono kowé padha takon, 'Mawi cara kadospundi enggèn kawula ngrèmèhaken Paduka?'

⁷ Carané enggonmu ngrèmèhaké Aku yakuwi srana nyaosaké dhaharan sing najis ana ing mesbèh-Ku. Nanging kowé munjuk pitakon, 'Kadospundi caranipun enggèn kawula najisaken mesbèh Paduka?' Merga penganggepmu sing angkuh, mesbèhé Pangéran dadi koksepèlèkaké!

⁸ Yèn sing koksosaké kanggo kurban marang Aku kuwi kéwan picak, utawa laranen, utawa pincang, apa saka pangiramu kuwi becik? Coba kéwan mengkono iku aturna marang bupatimu!

Apa wong mau bakal seneng karo kowé lan ngganjar marang kowé?"

⁹ Mulané kowé, para imam, yèn kowé nyuwun sing becik kanggo kita, Panjenengané bakal ora miyarsakaké pandongamu, lan kuwi merga salahmu dhéwé.

¹⁰ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika, "Beciké ana salah siji ing antaramu sing nutup lawangé Pedalemané Allah, supaya kowé ora bisa nyumed geni sing tanpa guna ana ing mesbèh-Ku. Aku ora seneng karo kowé; Aku ora kersa nampèni kurban sesaosanmu.

¹¹ Wong saka kéblat papat padha teka saka pojoking bumi merga kepéngin ngurmati Aku, sarta ana ing ngendi-endi wong padha ngobong menyan konjuk marang Aku, sarta padha saos kurban sing gawé renaning penggalih-Ku. Wong kabèh mau padha ngurmati Aku!

¹² Nanging kowé malah padha najisaké asma-Ku karo kandha, yèn mesbèh-Ku kuwi sepélé, sarta karo nyaosaké kurban dhaharan sing najis.

¹³ Pangucapmu, 'Aku wis bosen karo kuwi mau kabèh!' Kowé banjur ndhangak karo ngènjepi Aku. Samasa kowé saos

pisungsung marang Aku rupa kéwan colongan, utawa kéwan sing pincang utawa sing laranen, apa kokkira Aku kersa nampèni kurbanmu kuwi?

¹⁴ Cilaka wong julig sing ngurbanaké kéwan cacad marang Aku, mangka ing antarané pepanthané wedhusé ana kéwan sing becik, sing wis dipisahaké arep disaosaké marang Aku! Apa Aku iki dudu Ratu sing luhur, lan bangsa-bangsa salumahing bumi padha ngurmati Aku."

2¹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika marang para imam mengkéné, "Dhawuh iki Daktujokaké marang kowé:

² Kowé ngurmatana Aku nganggo penggawému. Yèn kowé ora nggatèkaké pangandika-Ku, kowé bakal Daktibani paukuman. Aku bakal nibakaké paukuman marang apa waé sing kokanggep dadi panguripanmu. Satemené paukuman mau malah wis Daktindakaké, merga kowé ora nggatèkaké dhawuh-Ku.

³ Anak-anakmu bakal Dakukum lan raimu Dakraupi nganggo tléthongé kéwan-kéwan sing kokenggo kurban,

sarta kowé bakal kasèrèd menyang panggonan buwangané kotoran mau.

⁴Ing kono kowé bakal ngerti yèn dhawuh iki wis Dakparingaké marang kowé, sebab janji-Ku karo para imam, anak-turuné Lèwi, ora Dakbatalaké.

⁵Aku janji, yèn para imam bakal Dakganjar urip lan katentreman, mangka kuwi wis Dakparingaké supaya padha ngormati Aku. Dhèk semana pancèn padha wedi-asih marang Aku.

⁶Padha mulangaké apa sing bener, dudu sing salah. Pesrawungané karo Aku becik. Ora mung padha nglakoni becik kanggo awaké dhéwé, nanging iya nyegah pepadhané nglakoni piala.

⁷Wis dadi kuwajibané para imam mulangaké kawruh sing bener bab Gusti Allah. Wong samesthiné padha marani imam, merga kepéngin ngerti marang kersa-Ku, sebab imam kuwi utusané Pangéran Kang Mahakwasa.

⁸Nanging saiki kowé padha nyimpang saka dalan sing bener. Piwulangmu ndadèkaké wong akèh padha nglakoni piala. Srana mengkono kowé wis mbubrah prejanjian-Ku karo kowé.

⁹ Mulané Aku bakal gentèn ndadèkaké umat Israèl nyepèlèkaké marang kowé, merga kowé padha ora mbangun-turut karo kersa-Ku, lan yèn mulang nganggo mbédakaké wong."

¹⁰ Kita kabèh rak padha nunggal Rama? Kita kabèh rak padha-padha katitahaké déning Allah siji? Yagéné kita padha mbubrah janji kita dhéwé-dhéwé? Yagéné kita padha najisaké prejanjian sing dianakaké déning Allah karo para leluhur kita?

¹¹ Umat Yéhuda wis mbubrah prejanjiané karo Pangéran merga nindakaké penggawé-penggawé sing nistha banget ing Yérusalèm lan ing satlatahé tanah Yéhuda kabèh. Wis padha najisaké Pedalemané sing dikasihi déning Allah lan padha kawin karo wong wadon sing nyembah brahala-brahalané bangsa liya.

¹² Muga-muga Pangéran nyébrataké wong-wong sing mengkono mau saka masarakaté Israèl, lan aja pisan-pisan wong-wong mau olèh mèlu nyaosaké kurban kagem Allah Kang Mahakwasa bebarengan karo bangsa kita.

¹³ Kejaba saka kuwi kowé isih nglakoni sing mengkéné: Kowé wis nutupi mesbèhé Pangéran nganggo luhmu, merga kowé nangis karo sambat-sambat, sebab Pangéran nampik kurban sesaosanmu.

¹⁴ Kowé padha nyuwun pirsane apa sebabé Panjenengané nampik pisungsungmu. Ora liya merga Panjenengané pirsane enggonmu wis nyélaki janjimu karo bojomu, sing kokkawin nalika kowé isih nom. Bojomu kuwi rak mitramu lan somahmu tunggal saprejanjian! Dadi kowé wis mbubrah janjimu karo somahmu, senajan kowé wis janji ana ing ngarsané Allah yèn kowé arep setya karo wong mau.

¹⁵ Apa dudu Gusti Allah sing wis njodhokaké kowé lan somahmu dadi daging lan roh siji? Apa sing dikersakaké ana ing kono? Ora liya supaya anak sing lair saka kowé mau nyata umaté Allah. Mulané jaganen awakmu, aja pisan-pisan nyélaki bojomu jaka-lara.

¹⁶ "Awit Aku sengit karo pegatan," mengkono pangandikané Pangéran, Allah Kang Mahakwasa. "Aku sengit yèn ana wong sing tumindak ambek

siya karo bojoné. Jaganen awakmu, aja nganti mbubrah janji tresnamu karo bojomu jaka-lara."

¹⁷ Kowé padha gawé sekeling galihé Pangéran srana tembung-tembungmu. Nanging kowé takon karo Aku, "Kadospundi caranipun kokkawula dipun wastani damel sekeling penggalih?" Ora liya srana tembungmu sing mengkéné, "Pangéran Kang Mahakwasa nganggep wong gawé piala kuwi dudu apa-apa. Diparengaké apa waé." Utawa kowé padha kandha, "Ana ing ngendi ta Gusti Allah sing ndhawahaké paukuman?"

3 ¹ Pangéran Kang Mahakwasa paring wangsulan mengkéné, "Aku bakal ngutus utusan sing ngrata dalam sing bakal Dakambah. Pangéran sing kokgolèki kuwi bakal rawuh dadakan, ing Pedalemané. Utusan-Ku sing kokareparep tekané mau bakal kokdeleng lan kuwi sing bakal medharaké prejanjian-Ku."

² Nanging sapa sing kuwat ngadhepi dina rawuhé Utusané Pangéran mau? Sapa sing bakal tahan urip samasa Panjenengané ngetingal? Panjenengané

mau presasat sabun sing keras, kaya geni sing ngluluh slaka.

³ Kaya carané kemasan ngluluh slaka lan emas, kaya mengkono Utusané Pangéran bakal nucèkaké para imam, nganti padha bisa nindakaké kurban sing pantes konjuk marang Pangéran.

⁴ Mula kurban-kurban sing kasaosaké déning wong Yéhuda lan wong Yérusalèm bakal gawé renaning galihé Pangéran, kaya dhèk jaman biyèn.

⁵ Pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa mengkéné, "Aku bakal rawuh ngetingal ing antaramu ngadili kowé. Lan Aku sepisan menèh bakal nglawan wong sing padha dadi tukang tenung, wong sing padha laku ngiwa, wong sing dadi seksi palsu, wong sing ngunthet opahé para buruhé, wong sing nindhes randha lan bocah lola, sarta wong manca; kuwi wong sing padha nglawan marang dhawuh-Ku."

⁶ "Aku iki Pangéran, kang ora owah-gingsir. Mulané kowé anak-turuné Yakub ora bakal sirna.

⁷ Ora béda karo para leluhurmu, kowé wis padha nyingkur marang dhawuh-dhawuh-Ku, merga ora koklakoni. Padha

mratobata, sowana Aku, lan Aku bakal nunggal karo kowé. Nanging kowé padha munjuk, 'Kadospundi caranipun enggèn kawula saged sowan Paduka malih?'

⁸ Apa bisa manungsa ngapusi Allah, kaya enggonmu ngapusi Aku? Éwasemono kowé padha munjuk, 'Kadospundi enggèn kawula ngapusi Paduka?' Yakuwi ing bab nyaosaké pisungsung prasepuluhan.

⁹ Mulané kowé kabèh wis padha kena ing paukuman, ora liya merga saka enggonmu ngapusi Aku.

¹⁰ Pisungsung prasepuluhan kuwi kabèh gawanen menyang gudhangé Pedaleman-Ku, supaya ing Pedaleman-Ku anaa tandhon pangan. Banjur titènana, kowé mesthi Dakwengani korining langit, sarta Aku bakal ngesokaké berkah-Ku marang kowé nganti lubèr?

¹¹ Aku bakal nggusah ama sing ngrusak tanduranmu lan wit anggurmu bakal metokaké dhompokan akèh.

¹² Kowé bakal disebut bangsa sing begja déning para bangsa kabèh, merga tanahmu becik kanggo manggon."

¹³ "Kowé ngrasani ala marang Aku,"
mengkonopangandikané Pangéran.
"Nanging kowé munjuk, 'Kawula sami
ngraosi awon?'"

¹⁴ Kowé padha kandha, 'Ngabekti
marang Pangéran kuwi apa gunané?
Apa paédahé nglakoni dhawuh-dhawuhé
sarta nggetuni piala kita?'"

¹⁵ Apa sing kita deleng, nyatané wong
angkuh rak padha kepénak uripé.
Wong ala ora mung kepénak uripé,
malah padha wani nyoba marang Allah
srana lakuné sing ala, mangka iya ora
dikapak-kapakaké!"

¹⁶ Nanging wong sing ngabekti marang
Allah padha rerasanan karo kancané,
mangka Pangéran midhanget apa sing
padha diucapaké mau. Ana ing ngarsané
Pangéran ana kitab kanggo nyatheti
sakèhé wong sing ngabekti marang
Panjenengané lan ngajèni asmané.

¹⁷ Pangandikané Pangéran Allah Kang
Mahakwasa, "Wong-wong kuwi mau
kagungan-Ku piyambak. Ing dina sing
wis Daktetepaké Aku bakal maringi
kawelasan, bakal Dakéman kaya
bapak ngéman marang anaké sing
mbangun-turut."

¹⁸ Kowé bakal weruh menèh bédané wong sing mursid karo wong duraka, bédané wong sing ngabekti marang Allah karo sing ora."

4 ¹ Pangéran Kang Mahakwasa ngandika mengkéné, "Bakal tekan mangsané wong angkuh lan wong ala kaobong kaya damèn. Ing dina kuwi wong-wong mau bakal kaobong, nganti sirna babar-pisan.

² Nanging kanggoné kowé, sing padha mbangun-turut marang Aku, kowé bakal padha kapadhangane déning pangwasa-Ku sing nggawa keslametan, kaya srengéngé sing nekakaké kuwarasan srana panasé. Kowé bakal merdika kaya pedhèt sing diwetokaké saka kandhangé lan ngalami katentreman.

³ Ing dinané Pangéran mau kowé bakal nelukaké wong ala, presasat lebu sing kokidak-idak ing sangisoring tlapakaning sikilmu.

⁴ Padha élinga marang piwulangé abdi-Ku Musa, dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatal sing Dakparingaké marang Israèl lantaran wong mau ana ing Gunung Sinai, supaya padha dièstokaké.

⁵ Nanging sadurungé tekan dinané Pangéran sing nggegirisi, Aku bakal ngutus Nabi Élia nekani kowé.

⁶ Kuwi sing bakal mbalèkaké para bapak lan para anak dadi siji menèh, supaya Aku ora nganti rawuh lan nyirnakaké negaramu nganti tapis."

Matius

1 ¹ Iki sarasilahé Gusti Yésus Kristus. Gusti Yésus kuwi tedhak-turuné Prabu Dawud. Prabu Dawud tedhak-turuné Bapak Abraham.

² Bapak Abraham peputra Iskak. Iskak peputra Yakub. Yakub peputra Yéhuda sasedulur.

³ Yéhuda peputra Pèrès lan Zérah, patutan saka Tamar; Pèrès peputra Hèzron. Hèzron peputra Ram.

⁴ Ram peputra Aminadab. Aminadab peputra Nahason. Nahason peputra Salmon.

⁵ Salmon peputra Boas, patutan saka Rahab. Boas peputra Obèd, patutan saka Rut. Obèd peputra Isai.

⁶ Isai peputra Dawud. Dawud peputra Suléman, patutan saka tilas bojoné Uria.

⁷ Suléman peputra Réhabéam. Réhabéam peputra Abia. Abia peputra Asa.

⁸ Asa peputra Yosafat. Yosafat peputra Yoram. Yoram peputra Uzia.

⁹ Uzia peputra Yotam. Yotam peputra Akhas. Akhas peputra Hizkia.

¹⁰ Hizkia peputra Manasyè. Manasyè peputra Amon. Amon peputra Yosia.

¹¹ Yosia peputra Yékhonya sasedulur. Nalika semono bangsa Israèl ana ing pembuwangan ing tanah Babil.

¹² Ana ing tanah Babil kono Yékhonya peputra Séaltièl. Séaltièl peputra Zérubabel.

¹³ Zérubabel peputra Abihud. Abihud peputra Èlyakim. Èlyakim peputra Azur.

¹⁴ Azur peputra Zadhok. Zadhok peputra Akhim. Akhim peputra Éliud.

¹⁵ Éliud peputra Éléazar. Éléazar peputra Matan. Matan peputra Yakub.

¹⁶ Yakub peputra Yusuf. Yusuf kuwi garwané Maryam. Maryam iki sing mbabar Gusti Yésus, sing disebut Mèsias^a (Tembung Ibrani 'Mèsiah' kuwi basané Yunani 'Kristus'.)

¹⁷ Dadi saka Bapak Abraham tekan Prabu Dawud, kabèh ana patbelas turunan, saka Prabu Dawud tekan jaman pembuwangan menyang tanah Babil ana patbelas turunan. Semono uga saka jaman pembuwangan menyang tanah

---

^aMèsiah utawi Mèsias: tegesipun: "Jinebadan".

Babil tekan wiyosé Sang Kristus ana patbelas turunan.

¹⁸Anadéné wiyosé Gusti Yésus Kristus kuwi kelakoné mengkéné: Nalika Maryam ibuné Gusti Yésus isih pacangan karo Yusuf, lan durung padha ningkah, Maryam wis mbobot merga saka pangwasané Sang Roh Suci.

¹⁹Sarèhné wong mursid, Yusuf ora gelem gawé wirangé Maryam ana ing ngarepé wong akèh; mula thukul gagasané arep medhot enggoné pepacangan karo Maryam mau kanthi meneng-menengan.

²⁰Nanging bareng lagi nggagas-nggagas mengkono, banjur ana Malaékaté Pangéran nemoni Yusuf sajroning impèn. Malaékat mau ngandika: "Yusuf, tedhak-turuné Dawud, kowé aja mangu-mangu ngepèk Maryam dadi bojomu, awit bayi sing ana ing wetengané kuwi asalé saka pangwasané Sang Roh Suci.

²¹Maryam bakal mbabar putra kakung. Bayi kuwi namakna Yésus, awit iya Panjenengané kuwi sing bakal nylametaké umaté saka ing dosané."

²² Kuwi mau kabèh supaya kelakon sing dingandikakaké déning Pangéran lantaran nabiné, mengkéné:

²³ "Bakal ana prawan mbobot, sarta mbabar putra kakung, kang bakal dinamakaké Immanuèl." ('Immanuèl', kuwi basa Ibrani, tegesé: 'Allah nunggil karo kita'.)

²⁴ Sawisé tangi, Yusuf banjur nglakoni kaya sing didhawuhaké déning Malaékaté Pangéran mau. Maryam banjur ditingkah,

²⁵ nanging ora diwori turu nganti tumekané babaran. Putrané kakung; Yusuf namakaké putra mau Yésus.

2¹ Kutha panggonané Gusti Yésus miyos mau arané Bètléhèm, dunungé ing tanah Yudéa. Nalika semono sing jumeneng raja ing tanah Yudéa Sang Prabu Hérodès. Ing kono ana ahli palintangan sawetara saka tanah Wétan padha teka ing kutha Yérusalèm.

² Banjur padha takon: "Ratunipun tiyang Yahudi ingkang nembé miyos menika wonten ing pundi? Margi kula sampun sami sumerep lintangipun wonten ing sisih Wétan; lan enggèn kula

dhateng mriki menika sami badhé saos bekti dhateng Panjenenganipun."

³ Bareng krungu sing mengkono mau Sang Prabu Hérodès kagèt banget. Semono uga wong sakutha Yérusalèm iya padha kagèt.

⁴ Sang Prabu banjur utusan ngumpulaké para pengareping imam lan para ahli Torèt, banjur padha didangu: "Sang Kristus kuwi bakal miyos ana ing endi?"

⁵ Wangsulane sing padha didangu: "Wonten ing kitha Bètlèhèm, ing tanah Yudéa. Kados ingkang sampun kaserat déning nabi, mekaten:

⁶ "Kowé kutha Bètlèhèm, ing tanah Yéhuda,^b kowé babar-pisan dudu kutha sing rèmhèh dhéwé ing antarané kutha-kutha ing Yéhuda. Awit saka ing kowé bakal miyos panuntun kang bakal ngengon umat-Ku Israèl."

⁷ Sawusé olèh katerangan mengkono, Sang Prabu Hérodès banjur utusan nimbali para ahli palintangan saka tanah Wétan mau kanthi dhedhemitan. Sang Prabu banjur ndangu klawan tliti kapan

---

^btanah Yéhuda: Samenika kawastanan tanah Yudéa.

sanyatané lintang kuwi olèhé wiwit katon.

⁸ Sawisé kuwi para ahli palintangan mau kadhawuhan mangkat menyang kutha Bètléhèm, karo diweling mengkéné: "Padha mangkata, titi priksanen sing tliti bab Sang Bayi kuwi. Déné yèn wis ketemu, énggal padha matura marang aku, supaya aku iya bisa mrana saos bekti marang Panjenengané."

⁹ Sawisé nampani dhawuhé Sang Prabu Hérodès mau, para ahli palintangan banjur padha mangkat. Sajroné padha mlaku, lintang sing mauné padha dideleng ana ing Wétan, kuwi katon menèh. Lintang kuwi ndhisiki lakuné, banjur mandheg ana ing ndhuwuré padunungané Sang Bayi.

¹⁰ Bareng weruh lintang mau, para ahli palintangan padha bungah banget.

¹¹ Tumuli padha mlebu ing omah lan ing kono padha weruh Sang Putra karo Maryam, ibuné. Banjur padha sujud lan nyembah marang Sang Putra. Sawisé mengkono para ahli palintangan mau banjur padha mbukaki pethiné raja-brana, lan nyaosaké pisungsung

marang Sang Bayi, arupa mas, menyan lan blendok mur.

¹² Nalika mulih, para ahli palintangan mau padha ora metu ing dalan sing mauné diliwati. Sebab padha olèh dhawuh saka Pangéran ing sajroné impèn, supaya aja padha bali sowan ing ngarsané Sang Prabu Hérodès.

¹³ Bareng para ahli palintangan wis padha mangkat, nuli ana Malaékating Pangéran ngetingal marang Yusuf sajroné impèn. Malaékat mau ngandika: "Tangia, Sang Putra lan ibuné padha ungsèkna menyang tanah Mesir. Manggona ana ing kana nganti aku awèh weruh marang kowé, awit Sang Prabu Hérodès bakal nggolèki Sang Putra, arep disédani."

¹⁴ Yusuf tangi, ing bengi kuwi uga banjur nggawa Sang Putra lan ibuné ngungsi menyang tanah Mesir.

¹⁵ Banjur padha manggon ana ing kono nganti sasédané Sang Prabu Hérodès. Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing wis didhawuhaké déning Pangéran lantaran nabiné, mengkéné: "Saka ing tanah Mesir enggon-Ku nimbali Putra-Ku."

¹⁶ Sang Prabu Hérodès duka banget, sebab pirsá yèn diapusi déning para ahli palintangan saka ing tanah Wétan mau. Panjenengané banjur dhawuh matèni sakèhé bocah lanang ing kutha Bètlèhèm lan sakiwa-tengené, sing umuré rong taun sapengisor, manut pètungan wektu sing dikandhakaké déning para ahli palintangan mau.

¹⁷ Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing wis tau dingandikakaké déning Nabi Yérémia:

¹⁸ "Ana swara keprungu ing kutha Rama, yakuwi pasambat lan panangis. Rahèl nangisi anak-anaké; lan emoh dilipur, awit anak-anaké wis padha mati."

¹⁹ Bareng Sang Prabu Hérodès wis séda, Malaékating Pangéran ngetingal menèh marang Yusuf sajroné impèn ing tanah Mesir.

²⁰ Malaékat mau dhawuh: "Tangia! Sang Bayi lan ibuné gawanen bali menyang tanah Israèl, awit wong sing padha ngarah sédané Sang Bayi wis padha mati."

²¹ Yusuf tangi, Sang Bayi lan Maryam banjur digawa bali menyang tanah Israèl.

²² Nanging bareng krungu yèn Pangéran Arkélaus, putrané Sang Prabu Hérodès, nggentosi ramané jumeneng raja ana ing tanah Yudéa, arep mrana Yusuf atiné sumelang. Sarèhné Yusuf iya tanpa dhawuh saka Pangéran ing sajroning impèn, mulané banjur lunga menyang tanah Galiléa,

²³ banjur manggon ing kutha Nasarèt. Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning para nabi, yèn Gusti Yésus bakal kasebut "Wong Nasarèt."

3¹ Ing nalika semana Nabi Yohanes Pembaptis rawuh ing ara-ara samun ing tanah Yudéa, lan memulang ana ing kono.

² Pangandikané: "Padha mratobata saka dosa-dosamu, awit sedhéla engkas Gusti Allah kersa ngedegaké Kratoné!"

³ Nabi Yohanes kuwi pancèn wong sing wis diweca rawuhé déning Nabi Yésaya mengkéné: "Ana wong nguwuh-uwuh ing ara-ara samun, 'Padha nyawisna dalané Pangéran; lencengna lan ratanen dalan sing bakal ditambah.'"

⁴ Nabi Yohanes kuwi agemané digawé saka wulu unta. Sabuké saka lulang. Sing didhahar walang lan madu alas.

⁵ Akèh wong sing marani Nabi Yohanes mau, saka kutha Yérusalèm, saka tanah Yudéa lan saka wilayah sakiwa-tengené Kali Yardèn.

⁶ Wong-wong mau padha ngakoni dosa-dosané, banjur padha dibaptis déning Nabi Yohanes ing Kali Yardèn.

⁷ Uga akèh wong Farisi lan wong Saduki sing padha teka marani Nabi Yohanes, nyuwun dibaptis. Nalika Nabi Yohanes pirsá wong-wong mau, banjur ngandika: "Kowé anak ula, sapa sing akon kowé padha nyingkiri bebenduné Gusti Allah marang kowé?"

⁸ Buktèkna srana kelakuanmu yèn kowé wis mratobat temenan.

⁹ Lan aja ngira yèn kowé bisa mbeneraké awakmu dhéwé ana ing ngarsané Gusti Allah srana muni: 'Aku rak tedhak-turuné Abraham.' Ngertia, yèn Gusti Allah kwaos nganakaké turuné Abraham saka watu-watu iki!

¹⁰ Wadungé wis cumepak kanggo negor wit ing poking oyodé. Saben wit sing ora

ngetokaké woh becik, bakal ditegor lan dibuwang ing geni.

¹¹ Aku mbaptis kowé nganggo banyu kanggo mretandhani yèn kowé wis mratobat ninggal dosa-dosamu; nanging Panjenengané kang bakal rawuh sapungkurku, kuwi sing bakal mbaptis kowé srana Roh Suci lan geni. Panjenengané luwih kwasa ketimbang aku. Senajan mung nguculi trumpahé waé aku ora pantes.

¹² Panjenengané wis ngasta tampah kanggo napèni, lan lesungé bakal dikeludi nganti resik. Berasé bakal diklumpukaké ana ing lumbung, nanging mrambuté bakal diobong ing geni sing ora bisa sirep."

¹³ Nalika semana Gusti Yésus tindak saka tanah Galiléa menyang Kali Yardèn. Panjenengané murugi Nabi Yohanes lan mundhut supaya dibaptis.

¹⁴ Nanging Nabi Yohanes menggak, aturé: "Kawula ingkang prelu Panjenengan baptis, koksamenika malah Panjenengan ingkang mundhut kawula baptis."

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis ta, bèn waé, awit srana mengkono Aku

lan kowé padha netepi sing dadi kersané Gusti Allah." Nabi Yohanes nuli nuruti kersané.

¹⁶ Sawisé dibaptis, Gusti Yésus mentas saka ing banyu. Dumadakan Panjenengané kawenganan langit lan mirsa Sang Roh Suci tumurun kaya manuk dara, nedhaki Panjenengané.

¹⁷ Banjur ana swara saka ing langit: "Iki Putra-Ku, sing Daktresnani, sing gawé renaning penggalih-Ku."

4¹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur katuntun déning Sang Roh Suci menyang ara-ara samun, supaya digodha déning Iblis.

² Ana ing kono Gusti Yésus siyam patang puluh dina patang puluh bengi. Banjur kraos luwé.

³ Iblis nuli teka sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur mengkéné: "Sarèhné Panjenengan menika Putranipun Allah, mangga séla-séla menika Panjenengan sabdakaken dados roti."

⁴ Gusti Yésus paring wangsulan: "Wis katulis ing Kitab Suci: Manungsa kuwi uripé ora mung saka roti waé, nanging

saka sakèhing sabda sing didhawuhaké déning Gusti Allah."

⁵Iblis banjur nggawa Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm lan mapanaké Panjenengané ana ing wuwunging Pedalemané Allah.

⁶Iblis nuli matur: "Sarèhné Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga kula aturi anjlog; sebab wonten ing Kitab Suci wonten seratan mekaten: 'Pangéran bakal ndhawuhi para malaékaté njaga marang kowé, lan kowé bakal dithadhahi ing tangané supaya aja nganti kena ing watu.'"

⁷Pangandikané Gusti Yésus: "Nanging ing Kitab Suci iya ana tulisan mengkéné: 'Kowé aja nyoba marang Pangéran Allahmu.'"

⁸Gusti Yésus banjur digawa déning Iblis, menyang gunung sing dhuwur banget. Ana ing kono Gusti Yésus diaturi mirsani sakèhé kraton ing donya sakamulyané kabèh.

⁹Iblis banjur matur marang Gusti Yésus: "Sedaya menika kula caosaken dhateng Panjenengan, angger Panjenengan sujud nyembah dhateng kula."

¹⁰ Gusti Yésus ngandika: "Wis lungaa, Sétan! Awit ing Kitab Suci wis tinulis mengkéné: 'Pangéran Allahmu sing wajib koksembah lan mung Panjenengané sing wajib kokbektèni!'"

¹¹ Wusana Iblis banjur lunga saka ngarsané Gusti Yésus; malaékat-malaékat tumuli padha sowan ngladosi Panjenengané.

¹² Bareng midhanget, yèn Nabi Yohanes dikunjara, Gusti Yésus banjur nyingkir menyang tanah Galiléa.

¹³ Panjenengané pindhah saka kutha Nasarèt lan dedalem ana ing kutha Kapèrnaum. Kutha kuwi dunungé ana ing sapinggiré Tlaga Galiléa, ing tanah Zébulon lan Naftali,

¹⁴ trep karo sing dingandikakaké Nabi Yésaya, mengkéné:

¹⁵ "Tanah Zébulon lan tanah Naftali, sing ana ing sauruting dalan menyang tlaga, ing sabrangé Kali Yardèn, tanah Galiléa panggonané bangsa-bangsa liya!

¹⁶ Wong-wong sing padha manggon ing pepeteng wis padha weruh pepadhang gedhé! Pepadhang wis sumunar madhangi wong-wong sing padha

manggon ing tanah sing dikwasani déning dayaning pati!"

¹⁷Ing wektu kuwi Gusti Yésus wiwit mulang, pangandikané: "Padha mratobata ninggal dosa-dosamu, awit sedhéla engkas Kratoné Allah arep diwiwiti!"

¹⁸Nalika lagi tindak ing sapinggiring Tlaga Galiléa, Gusti Yésus mirsa wong loro, kakang-adhi, yakuwi Simon sing karan Pétrus karo Andréas, adhiné. Wong loro mau lagi padha njala, awit loro-loroné padha tukang njala iwak.

¹⁹Gusti Yésus ngandika marang wong loro mau: "Padha mèlua Aku, kowé arep padha Dakwarahi dadi tukang njala wong."

²⁰Sanalika jalané ditinggal, banjur padha ndhèrèk Gusti Yésus.

²¹Gusti Yésus banjur nerusaké tindaké, sarta mirsa wong loro menèh, iya kakang-adhi, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Wong loro mau karo bapakné lagi ana ing prau, nyulami jalané, banjur padha ditimbali déning Gusti Yésus.

²²Sanalika prau lan bapakné ditinggal, nuli padha ndhèrèk Gusti Yésus.

²³ Gusti Yésus banjur ndlajahi tanah Galiléa. Panjenengané memulang ana ing sinagogé-sinagogé^c lan martosaké Injil bab Kratoné Allah. Wong lara lan wong cacad padha diwarasaké.

²⁴ Kabar bab Gusti Yésus kuwi banjur sumebar satanah Siria kabèh, nganti wong akèh padha sowan marang Panjenengané. Wong lara lan wong nandhang kasangsaran rupa-rupa padha disowanaké, kayata: wong kesurupan, wong lara ayan lan wong lumpuh, kabèh padha diwarasaké déning Gusti Yésus.

²⁵ Nalika semono akèh banget wong sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus, ana sing saka tanah Galiléa, ana sing saka kutha Dékapolis, ana sing saka kutha Yérusalèm, saka tanah Yudéa, lan iya ana sing saka tanah sabrangé Kali Yardèn.

5¹ Bareng Gusti Yésus mirsa wong akèh mau, banjur minggah ing punthuk. Sawisé lenggah, para muridé padha mapan lungguh ngubengi Panjenengané.

² Gusti Yésus tumuli wiwit mulang:

---

^csinagogé: inggih menika papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

³ "Begja wong sing rumangsa ringkih ana ing ngarsané Pangéran; awit wong sing kaya ngono kuwi sing dadi umat ana ing Kratoné Allah.

⁴ Begja wong sing prihatin; awit bakal padha dilipur déning Gusti Allah.

⁵ Begja wong sing andhap-asor, awit bakal padha tanpa prasetyané Gusti Allah.

⁶ Begja wong sing kepéngin banget nglakoni kersané Gusti Allah; awit Gusti Allah bakal gawé mareming atiné.

⁷ Begja wong sing seneng melasi wong liya; awit bakal diwelasi déning Gusti Allah.

⁸ Begja wong sing resik atiné; awit bakal wanuh marang Gusti Allah.

⁹ Begja wong sing padha seneng ngrukunaké, awit bakal disebut para putrané Gusti Allah.

¹⁰ Begja wong sing disiya-siya merga enggoné nglakoni kersané Gusti Allah; awit wong sing mengkono kuwi sing dadi umat ana ing Kratoné Allah.

¹¹ Begja kowé menawa diwewada, disiya-siya lan dipitenah merga saka enggonmu dadi murid-Ku.

¹² Para nabi sadurungé kowé iya padha disiksa kaya mengkono. Padha bungaha lan dipadha gembira, sebab gedhé ganjaran sing bakal kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé."

¹³ "Kowé kuwi upamané kaya uyah kanggo nguyahi jagad. Yèn uyah ilang asiné, apa sing kena kanggo mulihaké asiné? Uyah sing mengkono mau wis ora ana gunané, mulané mung bakal dibuwang lan diidak-idak déning wong.

¹⁴ Kowé kuwi upamané kaya pepadhang sing dibutuhaké déning wong sajadad kabèh. Kutha sing ana ing ndhuwur gunung kuwi ora kena dialing-alingi.

¹⁵ Lan menèh ora ana wong sing nyumed lampu, banjur ditutupi nganggo tompo, nanging malah bakal numpangaké lampu mau ana ing papan sing dhuwur, supaya bisa madhangi saben wong sing ana ing omah kono.

¹⁶ Mengkono uga padhangmu madhangana marang wong, supaya padha neksèni penggawému sing becik, temah wong-wong mau padha ngluhuraké Ramamu sing ana ing swarga."

¹⁷ "Kowé aja padha ngira, yèn teka-Ku iki arep mbatalaké Torèt, sing diwulangaké Nabi Musa lan para nabi liyané, nanging malah arep nyampurnakaké.

¹⁸ Ngertia, salawasé isih ana langit lan bumi, Torèt mau ora bakal batal, senajan mung titik utawa saaksara waé.

¹⁹ Mulané sing sapa nerak salah sawijining angger-angger mau, senajan sing katoné cilik dhéwé, lan mulangaké marang wong liya nglakoni mengkono, iku bakal olèh papan sing asor dhéwé ana ing Kratoné Allah. Nanging sing sapa nglakoni lan mulangaké kabèh pepakoning Torèt, iku bakal olèh papan sing dhuwur ana ing Kratoné Allah.

²⁰ Mulané éling-élingen: Kowé ora bakal kepétung dadi umat ana ing Kratoné Allah, yèn olèhmu nglakoni Angger-anggeré Torèt ora luwih sampurna ketimbang karo sing ditindakaké déning para ahli Torèt lan para wong Farisi."

²¹ "Kowé padha ngerti yèn leluhur kita diwulang mengkéné: Kowé aja matèni wong; sing sapa matèni wong kudu diadili.

²² Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa nepsoni seduluré, kudu diadili; lan sing sapa misuhi seduluré, iya kudu diadili déning Predataning Agama. Lan sing sapa ngunèkaké seduluré: 'Goblog', wong kuwi kudu dicemplungaké ing geniné nraka.

²³ Mulané yèn kowé pinuju nyaosaké pisungsungmu marang Gusti Allah, mangka kowé kèlingan ana sedulur sing lara atiné karo kowé,

²⁴ pisungsungmu tinggalen ing sangareping mesbèh. Wong mau paranana, rukuna dhisik karo dhèwèké, yèn wis banjur balia, nyaosna pisungsungmu.

²⁵ Yèn ana wong nggugat kowé menyang pengadilan, sajroné lagi padha bebarengan mlaku mrana, kowé ngaraha rukun dhisik karo wong sing nggugat mau. Yèn kowé ora ngarah rukun dhisik, wong mau bakal ngajokaké kowé marang jeksa lan jeksa bakal masrahaké kowé marang polisi. Polisi nuli bakal nglebokaké kowé menyang kunjara.

²⁶ Élinga, yèn kowé bakal ora bisa metu saka kunjara mau, samasa utangmu durung koksaur nganti lunas."

²⁷ "Kowé wis padha ngerti piwulang sing surasané: Kowé aja laku jina.

²⁸ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa mandeng wong wadon kanthi rasa sir, wong mau wis laku jina karo wong wadon mau ing sajroning atiné.

²⁹ Yèn mripatmu tengen marakaké kowé gawé dosa, mripat kuwi cukilen lan buwangen! Luwih becik kowé kélangan pérangané badanmu salah siji, ketimbang karo badanmu sekojur kacemplungaké ing nraka.

³⁰ Yèn tanganmu tengen njalari kowé nglakoni dosa, tangan kuwi kethoken, banjur buwangen! Luwih becik kowé kélangan tanganmu sesisih ketimbang karo badanmu sekojur mlebu ing nraka."

³¹ "Uga ana piwulang sing surasané: Sing sapa megat bojoné, kudu awèh layang pegat.

³² Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa megat bojoné, mangka bojoné mau ora laku jina, kuwi marakaké bojoné mau laku jina, yakuwi samangsa sing dipegat mau kawin menèh. Lan wong liya sing kawin karo sing dipegat mau, iya banjur katut laku jina."

³³ "Kowé padha ngerti yèn leluhur kita padha diwulang mengkéné: Kowé aja mblénjani janji. Yèn kowé wis janji karo wong nganggo sumpah ing ngarsané Gusti Allah, kudu koktetepi.

³⁴ Nanging saiki Aku ngandhani kowé: Kowé aja pisan-pisan sumpah. Aja sumpah demi langit, awit langit kuwi palenggahané Gusti Allah.

³⁵ Utawa demi bumi, awit bumi kuwi ancik-anciking sampéyané Gusti Allah; utawa aja demi kutha Yérusalèm, awit kutha Yérusalèm kuwi kuthané Sang Prabu.

³⁶ Iya aja sumpah demi sirahmu, awit kowé dhéwé ora bisa gawé uwan, saeler waé ora bisa.

³⁷ Munia waé 'Iya' utawa 'Ora'. Luwihé saka kuwi pinangkané saka Iblis."

³⁸ "Angger-anggeré Nabi Musa nyebutaké mengkéné: Sapa sing ngrusak mripat, kudu genti dirusak mripaté lan sing ngrusak untu, kudu genti dirusak untuné.

³⁹ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Aja males marang wong sing gawé piala marang kowé. Malah yèn ana wong

napuk pipimu tengen, karebèn napuk pipimu kiwa pisan.

⁴⁰ Lan yèn ana wong ngladèkaké kowé marang hakim merga arep njaluk keméjamu, jasmu wènèhna pisan.

⁴¹ Yèn kowé dipeksa wong nggawakaké barangé sakilometer, gawakna nganti rong kilomèter.

⁴² Yèn ana wong njaluk apa-apa marang kowé, wènèhana lan aja nulak wong sing arep utang marang kowé."

⁴³ "Kowé wis padha ngerti piwulang iki: Tresnaa marang kanca-kancamu lan sengita marang mungsuhmu.

⁴⁴ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Padha tresnaa marang mungsuhmu, lan wong sing nganiaya kowé, padha dongakna,

⁴⁵ supaya ketitika yèn kowé kuwi para putrané Ramamu ing swarga. Awit Ramamu maringi padhanging srengéngé marang wong sing becik, nanging uga marang wong sing ala. Ramamu maringi udan marang wong sing nglakoni kabecikan lan uga marang wong sing nglakoni piala.

⁴⁶ Awit yèn kowé mung nresnani marang wong sing tresna marang kowé, apa

preluné Gusti Allah males penggawému kuwi? Apa wong sing karem bandha uga ora tumindak mengkono?

⁴⁷ Lan yèn kowé awèh salam mung marang kanca-kancamu waé, kaluwihanmu apa? Wong sing ora wanuh marang Gusti Allah rak iya padha tumindak mengkono!

⁴⁸ Mulané kowé kudu padha sampurna, kaya Ramamu ing swarga iya sampurna."

6 ¹ "Padha élinga! Aja padha nglakoni pangibadahmu kanggo paméran ana ing sangareping wong. Yèn kowé tumindak mengkono, kowé ora bakal nampani ganjaran saka Ramamu ing swarga.

² Mulané yèn kowé padha dedana, aja kokwartak-wartakaké kaya sing ditindakaké déning wong lamis. Wong lamis lumrahé nindakaké sing mengkono mau ana ing papan-papan pangibadah lan ing dalan-dalan gedhé, pamrihé supaya dialem déning wong. Élinga, wong-wong sing kaya ngono kuwi wis padha olèh piwalesé penggawéné.

³ Nanging tumrap kowé, yèn kowé dedana, aja nganti wong liya padha ngerti enggonmu wèwèh,

⁴ supaya aja ana wong siji waé ngerti enggonmu dedana. Ramamu ing swarga pirsá penggawému sing ora diweruhi déning wong; lan Panjenengané bakal paring piwales marang kowé."

⁵ "Yèn kowé ndedonga, aja kaya wong lamis. Wong lamis lumrahé padha ndedonga karo ngadeg ing papan-papan pangibadah lan ana ing pinggir dalan, pamrihé supaya katon ing wong. Élinga, wong sing mengkono mau wis padha nampani opahé.

⁶ Nanging kowé yèn ndedonga, mlebua ing kamar, lan kancingen lawangé, banjur ndedongaa marang Ramamu sing ora katon. Panjenengané pirsá apa sing koktindakaké, senajan wong liya ora padha weruh. Ramamu bakal maringi ganjaran marang kowé.

⁷ Yèn kowé ndedonga, aja kedawan kaya adaté wong sing ora wanuh karo Gusti Allah. Wong mau padha ngira yèn Gusti Allah mirengaké pandongané, merga pandongané dawa.

⁸ Aja padha niru sing kaya ngono kuwi. Ramamu wis pirsá apa sing kokbutuhaké, sadurungé kowé nyuwun.

⁹ Mulané ndedongaa mengkéné: ‘Rama kawula ingkang wonten ing swarga: Asma Paduka ingkang suci mugé dipun urmati déning sedaya tiyang.

¹⁰ Kraton Paduka mugé dipun èstokaken déning sedaya tumitah ing salumahing bumi, kados déné pangrèh wau wonten ing swarga inggih dipun èstokaken déning para malaékat.

¹¹ Mugé kawula Paduka paringi rejeki ing dinten menika.

¹² Kalepatan kawula mugé Paduka apunten, kados déné kawula inggih ngapunten tiyang-tiyang ingkang sami damel kalepatan dhateng kawula.

¹³ Kawula mugé sampun ngantos Paduka tégakaken kénging ing godha, nanging mugé Paduka uwalaken saking piawon. [Awit Paduka menika ingkang ngerèh samukawis, ingkang kagungan pangwaos saha Ratu ingkang mulya ing selaminipun. Amin.]’

¹⁴ Yèn kowé ngapura wong sing keluputan marang kowé, Ramamu ing swarga iya bakal ngapura keluputanmu.

¹⁵ Nanging menawa kowé ora ngapura keluputané wong liya, Ramamu

ing swarga iya ora bakal ngapura keluputanmu."

¹⁶ "Yèn kowé padha pasa, ulatmu aja kokgawé suntrut kaya carané wong lamis. Wong-wong mau ulaté digawégawé katon lesu, supaya wong kabèh padha ngerti yèn dhèwèké lagi pasa. Élinga, wong sing mengkono kuwi wis padha nampa piwales ing samesthiné.

¹⁷ Nanging kowé, yèn pasa, raupa lan rambutmu jungkatana,

¹⁸ supaya ora ana wong sing ngerti yèn kowé lagi pasa. Preluné mung Ramamu ing swarga sing ora katon, kuwi waé sing pirsapa apa sing koklakoni, senajan wong liya ora ana sing weruh. Lan Panjenengané bakal maringi piwalesé marang kowé."

¹⁹ "Aja padha nglumpukaké bandha ana ing donya. Awit bandha donya kuwi bisa rusak déning rayap lan renget, lan kena dicolong maling.

²⁰ Nanging padha nglumpukna bandha ana ing swarga. Awit ing swarga ora ana rayap lan renget sing bisa ngrusak bandha mau, lan maling iya ora bisa mbabah lan nyolong.

²¹ Awit ing ngendi dunungé bandhamu, iya ana ing kono dunungé atimu."

²² "Mripat kuwi kaya déné lampu tumraping badan. Yèn mripatmu waras, badanmu sekojur iya dadi padhang.

²³ Nanging yèn mripatmu cacad, badanmu sekojur iya dadi peteng. Dadi yèn lampu sing ana ing badanmu kuwi dadi peteng, méndah kaya apa petengé."

²⁴ "Ora ana wong sing bisa ngrangkep ngawula bendara loro. Sebab wong mau bakal sengit marang bendara sing siji lan nresnani marang bendara sijiné. Utawa bakal setya marang bendara sing siji lan nyepèlèkaké bendara liyané. Semono uga kowé. Kowé ora bisa ngawula marang Gusti Allah lan uga ngawula marang Mamon.

²⁵ Mulané élinga! Aja padha nyumelangké bab panguripanmu, yakuwi bab apa sing bakal kokpangan utawa kokombé, utawa apa sing bakal kokenggo. Apa urip kuwi ora luwih aji ketimbang karo pangan, lan badan apa ora luwih aji ketimbang karo sandhangan?

²⁶ Coba delengen, manuk-manuk sing padha mabur mrana-mréné, kaé rak

ora nyebar wiji, ora ngundhuh, lan uga ora nyimpen panènané ana ing lumbung. Éwasemono Ramamu ing swarga ngopèni manuk-manuk mau! Apa kowé ora luwih aji ketimbang karo manuk-manuk kuwi?

²⁷ Sapa panunggalanmu sing bisa nyambung uripé merga sumelang?

²⁸ Mengkono menèh yagéné kowé padha nyumelangké bab sandhanganmu? Coba delengen, kembang-kembang sing padha thukul dhéwé ana ing ara-ara. Kembang-kembang kuwi rak padha ora nyambut-gawé lan padha ora nenun.

²⁹ Nanging delengen, senajan Sang Prabu Suléman sing sugihé kaya ngana, éndahing agemané ora kaya kembang-kembang kuwi!

³⁰ Yèn selaginé suket ing ara-ara sing dina iki tuwuh sarta sésuk wis dibuwang lan diobong waé direngga semono éndahé déning Gusti Allah, apa menèh kowé! Dhasaré kowé kuwi cupet ing pengandel.

³¹ Aja padha kuwatir lan muni: 'Sing padha dakpangan mengko apa? Utawa sing padha dakombé mengko apa, utawa sing padha dakenggo apa?'

³² Sing padha ngudi barang-barang mengkono kuwi rak wong-wong sing padha ora wanuh karo Gusti Allah. Ramamu ing swarga rak wis pirsá yèn barang-barang mau kabèh kokbutuhaké.

³³ Mulané sing luwih dhisik kudu kokudi yakuwi, kepriyé enggonmu bisa mbangun-turut marang pepakon-pepakoné Gusti Allah, kaya déné umat ana ing Kratoné. Yèn kowé wis bisa mrelokaké prekara kuwi, samubarang kabèh uga bakal diparingaké marang kowé.

³⁴ Mulané, aja padha kuwatir bab dina sésuk, awit dina sésuk ana karépotané dhéwé. Ngrasakaké karépotané dina saiki waé wis abot, aja ditambahi karépotané dina sésuk."

7¹ "Aja padha ngadili wong liya, supaya kowé dhéwé iya ora diadili déning Gusti Allah.

² Awit Gusti Allah ngagem wewaton sing kokenggo ngadili wong liya mau kanggo netepaké ala-becikmu. Lan ukuran-ukuran sing kokenggo ngukur wong liya, iya ukuran kuwi sing diagem déning Gusti Allah kanggo ngukur kowé.

³ Apa sebabé déné tatal sing ana ing mripaté wong liya, kowé weruh, nanging balok sing ana ing mripatmu dhéwé, kowé ora weruh?

⁴ Kokwani-wanimu ngandhani wong liya: 'Tatal ing mripatmu dakilangané', mangka ing mripatmu dhéwé ana baloké?

⁵ Dhasaré kowé kuwi wong lamis! Balok ing mripatmu kuwi ilangana dhisik, banjur kowé lagi bisa ndeleng klawan cetha lan bisa ngilangi tatal sing ana mripaté wong liya mau.

⁶ Barang sing suci aja kokuncalaké nyang asu, awit asu mau bakal minger lan nyander kowé. Lan mutiara aja kokuncalaké nyang babi, jalaran mutiara mau mung bakal diidak-idak."

⁷ "Padha nyenyuwuna marang Gusti Allah, temah kowé bakal diparingi. Padha nggolèkana Panjenengané, mesthi bakal ketemu. Padha nothoka koriné Gusti Allah, temah kowé bakal padha diwengani.

⁸ Awit wong sing padha mantep ing panyuwun marang Gusti Allah, bakal kaparingan, lan wong sing tansah nggolèki Gusti Allah, bakal ketemu

Panjenengané; lan wong sing tansah thothok-thothok ing koriné Gusti Allah, bakal diwengani.

⁹ Apa panunggalanmu ana sing dijalki roti anaké kokmènèhi watu?

¹⁰ Utawa mènèhi ula, yèn anaké njaluk iwak?

¹¹ Senajan kowé alaa kaya apa, kowé padha ngerti mènèhi barang sing becik marang anak-anakmu. Apa menèh Gusti Allah, Ramamu ing swarga. Panjenengané bakal maringi barang sing becik marang saben wong sing nyenyuwun marang Panjenengané!"

¹² "Apa sing kokkarepaké supaya ditindakaké déning wong liya marang kowé, kuwi tindakna marang wong mau. Iya kuwi sariné Angger-anggering Torèt, sing diwulangaké déning Nabi Musa lan nabi-nabi liyané."

¹³ "Padha mlebuwa metu lawang sing ciyut, awit lawang sing amba lan dalan sing jembar kuwi anjog ing nraka! Mangka akèh wong sing padha milih dalan mau.

¹⁴ Kosokbaliné lawang sing ciyut lan dalan sing rumpil, kuwi anjog marang

kauripan, lan mung sethithik cacahé wong sing milih dalan kuwi."

¹⁵ "Padha sing ngati-ati; ana nabi-nabi palsu. Wong-wong mau padha nekani kowé méndha-méndha wedhus gèmbèl, mangka sejatiné asu ajag sing galak.

¹⁶ Ketitiké wong mau saka penggawéné. Apa ana thethukulan eri ngetokaké woh anggur lan apa ana rerungkudan ngetokaké woh ara?

¹⁷ Wit sing waras ngetokaké woh sing becik, lan wit sing geringen ngetokaké woh sing ala.

¹⁸ Wit sing becik ora bisa ngetokaké woh sing ala, lan wit sing geringen ora bisa ngetokaké woh sing becik.

¹⁹ Saben wit sing ora ngetokaké woh sing becik, ditegor lan diobong.

²⁰ Mengkono uga kedadéané para nabi palsu mau. Kowé bakal padha bisa nitik wong-wong mau saka wohing penggawéné."

²¹ "Sing dadi umat ana ing Kratoné Allah kuwi dudu angger wong sing matur marang Aku: 'Gusti, Gusti', nanging mung wong sing padha nglakoni kersané Rama-Ku ing swarga.

²²Ing Dina Kiamat bakal akèh wong sing padha matur marang Aku: 'Gusti, Gusti, kawula rak sampun martosaken pangandikanipun Gusti Allah atas asma Paduka? Lan kawula rak sampun nundhungi dhemit atas asma Paduka, menapa malih sampun damel mujijat kathah atas asma Paduka?'

²³Nanging Aku bakal mangsuli: 'Aku ora wanuh karo kowé! Padha sumingkira saka ing kéné, kowé wong sing seneng gawé piala!'"

²⁴"Wong sing ngrungokaké lan nglakoni piwulang-Ku, kuwi padha karo wong pinter sing ngedegaké omahé ana ing padhasan.

²⁵Bareng ana udan deres lan ana banjir, sarta ana angin gedhé nempuh, omah mau ora rubuh, awit ngadeg ana ing padhasan.

²⁶Nanging sapa sing ngrungokaké piwulang-Ku, mangka ora nglakoni, kuwi padha karo wong bodho, sing ngedegaké omahé ing lemah pasir.

²⁷Bareng ana udan deres lan ana banjir, sarta ana angin gedhé nempuh, omah mau nuli ambruk, lan rusak banget!"

²⁸ Bareng Gusti Yésus wis rampung enggoné memulang, wong kabèh padha gumun banget marang piwulangé.

²⁹ Awit enggoné mulang kanthi pangwasa, ora kaya pamulangé ahli Torèt.

8¹ Gusti Yésus mandhap saka ing gunung, kadhèrèkaké déning wong akèh.

² Ing kono ana wong lara kusta. Wong mau sowan lan sujud ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur: "Gusti, menawi Panjenengan kersa, inggih temtu saged nyarasaken kawula."

³ Gusti Yésus banjur mulung astané, ndemèk wong mau. Pangandikané: "Ya! Aku kersa. Warasa!" Sanalika iku uga lelarané kusta ilang, lan wong mau waras.

⁴ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong mau: "Poma, bab iki aja kokkandhakaké marang sapa waé. Sowana marang imam, aturana mriksa awakmu. Sawisé kuwi saosna kurban miturut préntahé Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang wong-wong, yèn kowé wis waras tenan!"

⁵ Nalika Gusti Yésus mlebu ing kutha Kapèrnaum, ana perwira tentara Rum sowan ing ngarsané, sarta nyuwun pitulungané Gusti.

⁶ Aturé wong mau: "Gusti, réncang kawula sakit wonten ing griya. Tiyang wau nggluntung ing patileman, lan ngraosaken sakit sanget."

⁷ Gusti Yésus ngandika: "Iya, Aku Dakmrana marasaké."

⁸ Nanging aturé perwira mau: "Ah, mbok mboten sisah rawuh piyambak. Kawula mboten pantes nampèni Gusti ing griya kawula. Panjenengan kawula aturi dhawuh kémawon, mangké réncang kawula mesthi saras!

⁹ Awit kawula piyambak inggih kedah tundhuk dhateng pengageng kawula. Lan sangandhap kawula inggih wonten rèrèhan prejurit-prejurit ingkang kedah tundhuk dhateng préntah kawula. Menawi kawula akèn dhateng ingkang setunggal: 'Lungaa', piyambakipun inggih késah. Menawi kawula ngundang sanèsipun: 'Mrénéa', piyambakipun inggih nunten dhateng; utawi menawi kawula akèn réncang kawula: 'Iki

lakonana', piyambakipun inggih tumunten nglampahi."

¹⁰ Bareng mireng aturé perwira mau, Gusti Yésus gumun banget. Banjur ngandika marang wong-wong sing ndhèrèkaké: "Aku durung tumon pengandel sing semono gedhéné ana ing antarané wong Israèl.

¹¹ Titènana waé, bakal akèh wong sing teka saka Wétan lan saka Kulon padha bungah-bungah bebarengan karo Bapa Abraham, Iskak lan Yakub ana ing Kratoné Allah.

¹² Nanging wong-wong sing samesthiné dadi umat ing Kratoné Allah, malah bakal ditundhung lan diukum. Ing kono wong-wong mau bakal padha nangis lan krasa keduwung banget."

¹³ Gusti Yésus banjur ngandika marang perwira mau: "Wis, muliha. Apa sing dadi pengandelmumu bakal kelakon." Sanalika iku uga abdiné perwira mau waras.

¹⁴ Gusti Yésus tindak menyang omahé Pétrus. Ing kono Panjenengané mirsa ibuné maratuwa Pétrus mau lagi lara panas ana ing peturon.

¹⁵ Tangané banjur didemèk, temahan mari larané. Wong mau banjur tangi lan ngladosi Gusti.

¹⁶ Nalika ngarepaké peteng akèh wong sing kesurupan dhemit padha disowanaké ana ing ngarsané Gusti Yésus. Dhemit-dhemit mau padha ditundhungi, cukup mung srana didhawuhi waé. Semono uga Panjenengané marasaké wong-wong sing padha lara liyané.

¹⁷ Gusti Yésus nindakaké kuwi mau kabèh, supaya kelakon temenan apa sing wis dingandikakaké déning Nabi Yésaya, mengkéné: "Panjenengané wis nyanggi kasangsaran kita lan marasaké sakèhing lelara kita."

¹⁸ Nalika mirsa wong akèh ngrubung Panjenengané, Gusti Yésus nuli dhawuh marang murid-muridé, supaya nyabrang Tlaga Galiléa.

¹⁹ Ana ing kono ana sawijining ahli Torèt sing sowan lan matur: "Guru, kawula badhé ndhèrèk Panjenengan dhateng pundi kémawon tindak Panjenengan."

²⁰ Gusti Yésus ngandika: "Asu ajag padha duwé rong, lan manuk padha duwé susuh, nanging Aku, Putraning

Manungsa, ora duwé papan kanggo nggléthak lan ngaso."

²¹ Nuli ana murid liyané sing matur: "Gusti, kawula nyuwun pamit badhé ngubur bapak kawula."

²² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Mèlua Aku! Wong mati cikbèn padha ngubur panunggalané sing padha mati."

²³ Gusti Yésus banjur minggah ing prau lan para muridé padha ndhèrèk.

²⁴ Ora wetara suwé ing tлага mau ana prahara, nganti prauné diontang-antingaké déning ombak. Nalika semana Gusti Yésus lagi saré.

²⁵ Para muridé nuli padha marani, mungu Panjenengané, lan padha bengok-bengok: "Gusti, nyuwun tulung! Praunipun badhé kèrem!"

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Yagéné kowé padha wedi? Kowé padha cupet ing pengandel." Gusti Yésus banjur jumeneng. Angin lan ombak nuli didhawuhi supaya sirep. Banjur iya sirep.

²⁷ Sakèhing wong sing ana ing kono padha gumun. Lan padha muni: "Wong iki sapa ta, déné tekan angin lan ombak barang kokpadha ngèstokaké dhawuhé!"

²⁸ Gusti Yésus enggoné nyabrang tliga wis tekan tanah Gadara. Tumuli dipethukaké déning wong loro, sing metu saka guwa-guwa kuburan. Wong-wong mau padha kesurupan dhemit, lan mbebayani banget, mulané ora ana wong siji-sijia sing wani liwat cedhak kono.

²⁹ Dumadakan wong-wong sing kesurupan dhemit mau padha bengok-bengok: "Kawula badhé Panjenengan menapakaken, dhuh Putranipun Allah? Menapa Panjenengan sampun badhé ngukum kawula? Samenika rak dèrèng wekdalipun?"

³⁰ Ora adoh saka kono ana pepanthan babi sing lagi padha golèk pangan.

³¹ Dhemit-dhemit mau nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Menawi kawula sami kadhawuhan medal, keparenga kawula sami mlebet ing babi-babi menika."

³² Dhawuhé Gusti Yésus: "Padha metua." Dhemit-dhemit nuli padha metu saka wong-wong sing kesurupan mau, banjur mlebu ing babi-babi. Babi-babi kuwi nuli padha njegur saka pinggiring

jurang menyang tlaga, temahan padha mati kleleb.

³³ Wong sing padha ngengon babi banjur mlayu menyang kutha lan nyritakaké lelakon kuwi, uga bab wong loro sing kesurupan dhemit mau.

³⁴ Wong sakutha kabèh nuli padha metu marani Gusti Yésus. Bareng ketemu banjur padha nyuwun kanthi banget, supaya Panjenengané kersa nilar wilayah kono.

9¹ Gusti Yésus nuli minggah ing prau, banjur nyabrang, kondur menyang kutha sing didalemi, yakuwi Kapèrnaum.

² Ing kono ana wong lumpuh nggluntung ing peturon, digotong menyang ngarsané Gusti Yésus. Bareng pirsá pengandelé wong-wong mau banjur ngandika marang sing lumpuh: "Atimu sing tatag! Dosa-dosamu wis diapura."

³ Ing kono ana ahli Torèt sawetara sing padha rerasanan: "Wong iki nyenyamah Gusti Allah!"

⁴ Gusti Yésus pirsá rasanané wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé padha duwé pikiran sing ala mengkono?"

⁵ Gampang endi muni: 'Dosamu wis diapura', karo muni: 'Tangia lan lumakua?'

⁶ Aku arep awèh bukti yèn Putraning Manungsa duwé pangwasa ngapura dosa." Gusti banjur ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Tangia, peturonmu angkaten lan muliha!"

⁷ Wong lumpuh mau iya banjur ngadeg lan mulih.

⁸ Wong akèh sing padha ndeleng lelakon mau banjur padha wedi lan memuji marang Gusti Allah, déné Allah kersa maringi pangwasa semono gedhéné marang manungsa.

⁹ Gusti Yésus banjur nglajengaké tindaké. Nuli mirsa pegawé pajeg, jenengé Matius, lagi lungguh ing kantoré. Matius didhawuhi: "Mèlua Aku!" Matius banjur ngadeg lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁰ Nalika Gusti Yésus lagi dhahar ing omahé Matius, ana pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat, padha teka lan mangan bebarengan karo Gusti Yésus sarta murid-muridé.

¹¹ Ana wong Farisi sawetara sing padha weruh, banjur padha takon marang para muridé Gusti Yésus: "Yagéné Gurumu kokmangan bebarengan karo pegawé pajeg lan wong ala?"

¹² Gusti Yésus mireng pitakonan mau, nuli ngandika: "Wong sing waras ora butuh dhokter. Sing butuh dhokter kuwi wong sing lara.

¹³ Surasanen, apa tegesé ayat ing Kitab Suci, sing uniné: 'Kang Dakkersakaké dudu kurban, nanging tumindaké katresnan.' Sebab teka-Ku iki ora kanggo wong sing sampurna, nanging kanggo wong sing rumangsa dosa."

¹⁴ Sawisé kuwi para muridé Nabi Yohanes Pembaptis padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Banjur padha nyuwun pirsá: "Kawula lan para tiyang Farisi sami nglampahi pasa, nanging para murid Panjenengan kokmboten?"

¹⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Kepriyé penemumu? Endi ana tamu ing pésta pengantèn kokprihatin, yèn pengantèné lanang isih ana ing kono? Mesthi ora! Nanging bakal ana mangsané pengantèn lanang lunga saka ing kono. Ing wektu iku para tamu mau bakal padha pasa."

¹⁶ "Ora ana wong nambal sandhangan lawas nganggo bakal sing anyar. Awit tambalan kuwi bakal nyuwèkaké sandhangan mau, malah njalari suwèké saya amba.

¹⁷ Mengkono uga ora ana wong sing nyimpen anggur anyar ana ing impes sing lawas, sing digawé saka lulang, merga yèn mengkono impes mau mesthi bedhah. Angguré bakal wutah lan impesé ora kena dienggo menèh. Anggur sing anyar kudu disimpen ing impes sing anyar uga, supaya loro-loroné tetep apik."

¹⁸ Sajroné Gusti Yésus isih ngandikan karo para muridé Nabi Yohanes Pembaptis, nuli ana penggedhéné sinagogé sowan lan matur: "Anak kawula èstri nembé kémawon tilar-donya. Éwasemanten kawula nyuwun, Panjenengan kersaa rawuh sarta ndemèk piyambakipun, supados gesang malih."

¹⁹ Gusti Yésus banjur jumeneng lan tindak mbarengi wong mau. Para muridé iya padha ndhèrèk.

²⁰ Nalika semana ana wong wadon sing lara nggrajag getih wis rolas taun lawasé, nyedhaki Gusti saka mburi.

²¹ Wong mau mbatin: "Angger aku bisa ndemèk jubahé waé, aku mesthi mari." Wong kuwi banjur ndemèk jubahé Gusti Yésus.

²² Nanging Gusti Yésus banjur minger. Bareng mirsa wong wadon mau Panjenengané banjur ngandika: "Sing tatag atimu, enggèr! Pengandelmumu sing marasaké kowé!" Sanalika wong wadon mau dadi waras.

²³ Tindaké Gusti Yésus wis tekan omahé penggedhéné sinagogé. Ing kono Panjenengané pirsawong-wong sing arep ngunèkaké suling lagu kepatèn, lan wong akèh liyané sing padha tangisan.

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Padha metu; bocah kuwi ora mati, mung lagi turu." Wong-wong mau padha nggeguyu Panjenengané.

²⁵ Bareng wong akèh mau wis padha metu, Gusti Yésus nuli mlebu ing kamaré bocah wadon mau, sarta ngasta tangané. Bocahé banjur gumrégah ngadeg.

²⁶ Kabar bab lelakon kuwi banjur sumebar ing setanah kono kabèh.

²⁷ Nalika Gusti Yésus tindak saka ing kono, ana wong wuta loro sing padha nututi Panjenengané. Wong-wong

mau padha bengok-bengok, aturé:
"Tedhkipun Dawud, nyuwun tulung!"

²⁸ Bareng Gusti Yésus wis mlebet ing dalem, wong wuta mau padha sowan ing ngarsané. Banjur didangu: "Apa kowé precaya, yèn Aku bisa marasaké kowé?" Atur wangsulané wong loro mau: "Inggih, kawula sami pitados."

²⁹ Gusti Yésus nuli ndemèk mripaté wong wuta loro mau karo ngandika: "Padha kelakona kaya sing dadi pengandemu."

³⁰ Mripaté banjur padha bisa ndeleng. Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur manti-manti wong-wong mau, supaya aja padha kandha karo sapa waé bab prekara mau.

³¹ Éwasemono wong loro mau salungané saka kono nuli padha nyritakaké marang saben wong ing wilayah kono bab Gusti Yésus.

³² Bareng wong wuta loro sing diwarasaké mau wis lunga, ana wong bisu kepanjangan dhemit disowanaké ing ngarsané Gusti Yésus.

³³ Sawisé dhemité ditundhung déning Gusti Yésus, wong mau bisa caturan menèh. Wong-wong sing padha ndeleng

padha gumun kabèh, ujaré: "Durung tau ana lelakon sing mengkéné iki ing tanah Israèl!"

³⁴ Nanging wong-wong Farisi padha muni: "Enggoné nundhung dhemit kuwi rak merga olèh pangwasa saka ratuné para dhemit."

³⁵ Gusti Yésus tumuli tindak ndlajahi kutha-kutha lan désa-désa. Panjenengané memulang ing sinagogé-sinagogé, sarta ngumumaké bab Dalaning Keslametan tumrap wong dosa, supaya bisa dadi umat ing Kratoné Allah. Panjenengané iya marasaké wong-wong sing padha nandhang lara rupa-rupa lan sing awaké padha cacad.

³⁶ Mirsa wong akèh mau Gusti Yésus trenyuh banget penggalihé merga saka welas. Wong-wong mau katon yèn kesel lan ora kopèn; kaya wedhus sing ora ana pangoné.

³⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Sing kudu dienèni akèh, nanging wong sing derep mung sethithik.

³⁸ Mulané padha nyuwuna marang sing kagungan panèn, supaya kersa nambahi cacahé wong sing derep."

10¹ Ing sawijining dina Gusti Yésus ngempalaké muridé rolas. Para murid mau padha diparingi pangwasa nundhungi dhemit, marasaké sakèhing lelara lan sarupaning cacad.

² Jenengé rasul rolas kuwi: Simon sing uga disebut Pétrus lan Andréas, seduluré; Yakobus lan Yohanes, loro-loro anaké Zébedéus.

³ Filipus lan Bartoloméus, karo Tomas; Matius pegawé pajeg; Yakobus anaké Alféus; Tadéus.

⁴ Simon sing diparabi 'Patriot'; lan Yudas Iskariot, sing ngulungaké Gusti Yésus.

⁵ Rasul rolas kuwi nuli diutus déning Gusti Yésus kanthi diweling mengkéné: "Aja padha nekani daérahé wong-wong kapis (utawa sing ora nganut agama Yahudi). Lan aja mlebu ing kutha-kuthané wong Samaria.

⁶ Nanging padha maranana wong Israèl sing padha mursal.

⁷ Padha wulangen yèn Kratoné Allah saiki wis diwiwiti.

⁸ Wong lara padha warasna; wong mati padha tangèkna; wong lara kusta padha marèkna lan dhemit-dhemit padha

tundhungen. Kowé padha olèh pangwasa tanpa nganggo mbayar apa-apa. Dadi pangwasa mau iya gunakna tanpa nganggo bayaran.

⁹Aja padha sangu dhuwit mas, dhuwit slaka utawa dhuwit tembaga.

¹⁰Lungamu aja padha nggawa kanthong kanggo nampani sedhekah, utawa nggawa salin klambi, utawa sepatu, utawa teken. Awit wong nyambut-gawé kuwi wis samesthiné dicukupi butuhé.

¹¹Yèn kowé teka ing sawijining kutha utawa désa, golèka wong sing gelem kokpondhoki. Mondhoka ana ing omah mau nganti salungamu saka kono.

¹²Yèn kowé arep mlebu omahé wong, uluka salam, 'Muga Gusti Allah mberkahi kowé kabèh.'

¹³Yèn wong ing omah kono gelem nampani kowé, salammu bakal tumanduk marang brayat mau. Nanging yèn padha ora gelem nampani kowé, salammu mau bakal bali marang kowé menèh.

¹⁴Yèn ana omah utawa kutha sing wongé ora gelem nampani kowé, utawa ora gelem ngrungokaké piwulangmu,

lungaa saka panggonan kono lan ketabna lebu sing nèmplèk ana ing sikilmu.

¹⁵Titènana! Mbésuk ing Dina Kiamat Gusti Allah bakal ngukum wong-wong sing manggon ana ing kutha-kutha mau, mangka aboté ngungkuli paukumané wong-wong sing manggon ing kutha Sodom lan Gomora!"

¹⁶"Padha gatèkna: Kowé padha Dakutus kaya wedhus ana ing antarané asu ajag. Mulané sing ngati-ati kaya ula, lan sing barès atimu kaya manuk dara.

¹⁷Sing waspada marang apa waé, sebab kowé bakal dicekel lan diladèkaké marang pengadilan agama. Kowé bakal padha disiksa ing papan pangibadahé wong mau.

¹⁸Lan kowé bakal diajokaké marang sing padha ngasta pangwasa lan marang para raja, merga saka Aku. Iya kuwi wektumu nglairaké paseksi bab Aku marang para penggedhé mau lan marang para wong sing padha ora wanuh marang Gusti Allah.

¹⁹Nanging samasa kowé diladèkaké lan arep diadili, aja padha sumelang apa sing bakal kokaturaké, utawa kepriyé carané matur. Kuwi kabèh sanalika iku

uga bakal kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

²⁰Awit sing bakal caturan dudu kowé, nanging Rohé Ramamu, sing ana ing swarga lumantar kowé.

²¹Bakal kelakon ana wong masrahaké seduluré dhéwé supaya dipatèni. Semono uga bapak bakal masrahaké anaké. Anak-anak bakal nglawan bapakné lan ibuné, lan masrahaké wong tuwané mau supaya dipatèni.

²²Wong kabèh bakal padha sengit marang kowé merga saka aku. Nanging sing sapa mantep tekan wekasan, bakal slamet.

²³Yèn kowé dikuya-kuya ana ing sawijining kutha, padha ngungusia menyang kutha liyané. Kowé Dakkandhani: Durung nganti kempt olèhmu nglakoni tugasmu dadi utusan ing kutha-kutha Israèl kabèh, weruh-weruh Putrané Manungsa wis rawuh.

²⁴Murid mangsa ngluwihana guruné, lan abdi mangsa ngungkulana bendarané.

²⁵Tumraping murid wis cukup yèn bisa dadi kaya guruné, lan abdi bisa dadi kaya bendarané. Yèn sing duwé omah

diarani Béèlzebul,^d apa menèh brayaté saomah, mesthi diarani luwih ala!"

²⁶ "Aja padha wedi marang manungsa. Apa sing ketutupan, bakal kabukak, lan apa sing digawé wadi, bakal kawiyak.

²⁷ Apa sing Dakkandhakaké marang kowé ana ing petengan, kudu kokkandhakaké ana ing padhangan. Lan apa sing dibisikaké ing kupingmu, kuwi wertakna tekan ngendi-endi!

²⁸ Aja wedi marang wong sing bisa matèni badan. Aluwung wedia marang Gusti Allah, sing kwasa matèni badan lan nyawamu karo pisan ing nraka.

²⁹ Manuk glathik loro regané rak ora sepiraa? Éwasemono ora ana siji waé sing tiba ing lemah, yèn durung dikersakaké déning Ramamu ing swarga.

³⁰ Mangka kowé kuwi, dalasan rambut sing ana ing sirahmu wis diétung kabèh.

³¹ Mulané aja padha wedi! Ana ing ngarsané Gusti Allah kowé luwih aji ketimbang karo sakèhing manuk glathik."

³² "Sabèn wong sing ngakoni dadi murid-Ku ana ing ngareping umum, iya

---

^dBéèlzebul: inggih menika namanipun Iblis, pengagengipun dhemit-dhemit lan sétan-sétan.

bakal Dakakoni ing ngarsané Rama-Ku ing swarga.

³³ Nanging sing sapa ing ngareping umum sélak yèn dadi murid-Ku, wong kuwi iya bakal Daksélaki uga ana ing ngarsané Rama-Ku ing swarga."

³⁴ "Kowé aja padha ngira, yèn teka-Ku nggawa pirukun ana ing jagad. Teka-Ku ora nggawa pirukun, nanging malah pasulayan.

³⁵ Sebab teka-Ku njalari anak lanang crah karo bapakné, anak wadon crah karo ibuné lan mantu wadon crah karo ibuné maratuwa.

³⁶ Lan sing bakal dadi mungsuh sing gedhé dhéwé, yakuwi para wong kang nunggal saomah.

³⁷ Sing sapa nresnani bapa utawa biyungé nganti ngungkuli tresnané marang Aku, kuwi ora patut dadi murid-Ku. Lan sing sapa nresnani anaké lanang utawa anaké wadon ngungkuli tresnané marang Aku, kuwi ora patut dadi murid-Ku.

³⁸ Sing sapa ora gelem mikul salibé sarta nurut tuladha-Ku, kuwi ora patut dadi murid-Ku.

³⁹ Sing sapa ngéman uripé, kuwi malah bakal kélangan uripé, nanging sing sapa kélangan uripé merga saka enggoné dadi murid-Ku, kuwi malah bakal lestari urip."

⁴⁰ "Sing sapa nampani kowé, kuwi uga nampani Aku. Lan sing sapa nampani Aku, kuwi iya nampani Sang Rama ing swarga, sing ngutus Aku.

⁴¹ Sing nampani wong utusané Gusti Allah, bakal tanpa ganjaran kaya sing diparingaké marang utusané Gusti Allah. Lan sing sapa nampani wong, merga wong mau mursid, bakal tanpa ganjarané wong mursid.

⁴² Lan sing sapa awèh ngombé marang salah sawijiné wong cilik iki, merga enggoné dadi murid-Ku, senajan mung banyu adhem secangkir waé, wong kuwi mesthi bakal tanpa ganjaran saka Rama-Ku ing swarga."

11 ¹ Sawisé rampung enggoné maringi piweling marang para muridé rolas, Gusti Yésus banjur tindak memulang lan martosaké Injil ana ing kutha-kutha kono.

² Nabi Yohanes sing nalika semana ana ing pakunjaran, mireng pawartos bab

pakaryané Gusti Yésus. Nabi Yohanes nuli ngutus muridé sawetara sowan marang Gusti Yésus, supaya nyuwun pirsá mengkéné:

³"Menapa Panjenengan menika ingkang badhé rawuh, kados ingkang dipun ngandikakaken déning para nabi? Menapa kawula taksih kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

⁴Gusti Yésus mangsuli: "Padha balia, aturna marang Nabi Yohanes apa sing kokrungu lan kokdeleng:

⁵Wong wuta padha bisa ndeleng, wong lumpuh padha bisa mlaku, lan wong lara kusta padha kawarasaké; wong budheg bisa ngrungu, wong mati padha diuripaké, lan wong mlarat padha kawartanan Injil.

⁶Begja wong sing precaya marang Aku tanpa mangu-mangu!"

⁷Sapungkuré para muridé Nabi Yohanes, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong akèh sing lagi padha ana ing kono bab Nabi Yohanes Pembaptis, mengkéné: "Kowé padha marani Nabi Yohanes ana ing ara-ara samun padha arep ndeleng apa? Apa arep ndeleng glagah sing kena ing angin?"

⁸ Apa sejatiné sing kepéngin kokdeleng? Apa wong sing nganggo sandhangan mentèrèng? Wong sing padha nganggo sandhangan mentèrèng kuwi manggoné ana ing kraton!

⁹ Apa sejatiné sing kepéngin kokdeleng, yèn kowé padha marani Nabi Yohanes Pembaptis? Apa arep ndeleng nabi? Iya pancèn! Nabi Yohanes kuwi malah ngungkuli nabi!

¹⁰ Sebab iya Nabi Yohanes kuwi sing disebut ana ing Kitab mengkéné: Pangandikané Gusti Allah: 'Iki utusan-Ku. Aku ngutus utusan-Ku ndhisiki lakumu, supaya ngrata dalan sing bakal kokambah.'

¹¹ Padha titènana! Sajagad iki ora ana wong sing ngungkuli Nabi Yohanes Pembaptis. Senajan mengkono wong sing pangkaté cilik dhéwé ana ing Kratoné Allah iku ngluwihi Nabi Yohanes Pembaptis.

¹² Wiwit nalika Nabi Yohanes Pembaptis memulang, tekan sepréné, Kratoné Allah kuwi dilawan déning wong-wong sing padha ngudi ngwasani nganggo rodha-peksa.

¹³ Piwulangé Agama Yahudi sing diwulangaké déning Nabi Musa lan para nabi liyané nganti satekané Nabi Yohanes Pembaptis, kabèh mecakaké bab Kratoné Allah.

¹⁴ Déné yèn kowé gelem percaya marang piwulang mau, ngertia yèn Nabi Yohanes Pembaptis kuwi iya Nabi Élia, sing rawuhé wis diweca.

¹⁵ Sing sapa duwé kuping padha ngrungokna!

¹⁶ Wong-wong jaman saiki arep Dakupamakaké apa? Kaya bocah-bocah sing padha dolanan ana ing pasar; sing sakrompol celuk-celuk marang krompolan liyané:

¹⁷ 'Aku wis nyuling lagu pengantèn, yagéne kowé kokpadha ora njogèd? Lan aku wis ngidungaké kidung kepatèn, nanging kowé kokpadha ora nangis?'

¹⁸ Nabi Yohanes sing tekané nganggo pasa lan ora ngombé anggur, diarani: 'Wong kesurupan sétan!'

¹⁹ Saiki Aku, Putrané Manungsa sing teka nganggo mangan lan ngombé, diunèkaké: 'Delengen wong kuwi! Wong nggragas, seneng endem-endeman lan kancané wong durjana.' Nanging

Gusti Allah kuwi wicaksana, lan kawicaksanané mau dibuktèkaké srana wohing pakaryané."

²⁰ Sawisé mengkono, Gusti Yésus nutuh marang kutha-kutha sing padha ora mratobat, senajan Gusti Yésus enggoné damel mujijat sing akèh dhéwé ana ing kutha-kutha mau.

²¹ Pangandikané: "Cilaka kowé, kutha Khorazim! Lan cilaka uga kowé, kutha Bètsaida! Sebab saupama mujijat-mujijat sing Daktindakaké ana ing tengah-tengahmu kuwi kelakon ana ing kutha Tirus lan Sidon, wong-wong ing kana mesthi wis biyèn-biyèn padha mratobat lan nggetuni dosané.

²² Padha titènana mbésuk ing Dina Kiamat; paukuman tumrap kutha Tirus lan kutha Sidon bakal luwih ènthèng ketimbang karo paukuman tumrap kowé!

²³ Lan kowé kutha Kapèrnaum! Apa kowé bakal disengkakaké tekan ing swarga? Ora! Kowé malah bakal dibuwang ing nraka. Awit saupama ing kutha Sidon dianakaké mujijat-mujijat kaya sing kelakon ana ing tengah-

tengahmu, kutha Sidon mesthi isih lestari tekan sepréné.

²⁴ Nanging kowé Dakkandhani: 'Mbésuk ing Dinané Kiamat, wong-wong ing kutha Sodom bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah ketimbang karo kowé!'"

²⁵ Nalika semana Gusti Yésus saos panuwun marang Gusti Allah, aturé: "Dhuh Rama, Gustinipun langit lan bumi! Kawula ngaturaken agenging panuwun, déné bab menika sedaya Paduka damel wados tumrap tiyang-tiyang pinter lan para sarjana. Nanging tiyang-tiyang ingkang mboten gadhah kawruh, Paduka paringi sumerep.

²⁶ Inggih mekaten Rama, pamilih lan keparengipun kersa Paduka."

²⁷ "Samubarang kabèh wis dipasrahaké marang Aku déning Rama-Ku. Lan ora ana wong sing wanuh marang Sang Putra, kejaba Sang Rama. Semono uga ora ana sing wanuh marang Sang Rama, kejaba Sang Putra lan wong-wong sing diwanuhaké déning Sang Putra marang Sang Rama.

²⁸ Padha mrénéa, kowé sing padha sayah merga mikul abot. Kowé bakal Dakparengaké ngaso.

²⁹ Dhawuh-Ku lakonana lan pitutur-Ku gatèkna, atimu mesthi bakal ayem, merga Aku iki alus ing budi lan andhap-asor.

³⁰ Awit dhawuh-Ku kuwi ora angèl lan momotan-Ku mau ènthèng."

12¹ Nalika mbeneri dina Sabbath, Gusti Yésus tindak ngliwati pategalan gandum. Para rasul padha krasa luwé, mulané padha methiki wulèn gandum, nuli padha dipangan.

² Bareng wong Farisi weruh, nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Para murid Panjenengan sami nerak angger-angger, awit sami nglampahi prekawis ingkang dipun awisi ing dinten Sabbath."

³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora maca ing Kitab Suci, bab apa sing ditindakaké déning sénapati Dawud nalika panjenengané lan wong-wongé padha keluwèn?"

⁴ Panjenengané mlebu ing Pedalemané Allah, banjur nedha roti sing dicaosaké marang Gusti Allah. Semono uga para wong sing ndhèrèkaké panjenengané. Mangka miturut prenatalé Agama Yahudi, sénapati Dawud lan wong-wongé mau ora kena mangan roti kuwi; awit

sing kena mangan roti kuwi mung para imam.

⁵ Apa kowé padha ora maca ing prenatalé Agama sing diparingaké déning Nabi Musa, yakuwi yèn saben dina Sabbath para imam kang ana ing Pedalemané Allah satemené padha nerak prenataling dina Sabbath. Éwasemono tindaké para imam kuwi ora salah.

⁶ Kowé Dakkandhani: Ing kéné ana sing ngluwihi Pedalemané Allah.

⁷ Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Sing Dakkersakaké kuwi kawelasan, dudu kurban.' Yèn kowé ngerti temenan tegesé tulisan mau, kowé mesthi ora bakal nyalahaké wong-wong sing bener.

⁸ Amarga Putrané Manungsa kuwi iya sing kagungan dina Sabbath."

⁹ Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono menyang sinagogé.

¹⁰ Ing kono ana wong sing tangané céko siji. Ana wong sawetara sing pancèn nedya arep nggolèki salahé Gusti Yésus. Wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Menapa kénging nyarasaken tiyang ing dinten Sabbath?"

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Menawa ing antaramu ana sing duwé wedhus

siji, lan wedhusé mau kacemplung ing luwangan pinuju dina Sabbath, apa sing duwé wedhus mau ora nuli setiar ngentasaké wedhusé mau saka ing luwangan?

¹² Apa manungsa kuwi ajiné ora ngungkuli wedhus? Mulané kena waé nulungi wong ing dina Sabbath."

¹³ Nuli ngandika marang wong sing tangané céko mau: "Tanganmu athungna!" Wong céko mau tumuli ngathungaké tangané, lan tangan kuwi nuli waras kaya tangan sijiné.

¹⁴ Wong Farisi tumuli padha metu, sarta padha rembugan enggoné arep nyédani Gusti Yésus.

¹⁵ Bareng Gusti Yésus mireng bab niyaté wong Farisi enggoné arep padha nyédani Panjenengané, banjur tindak saka ing kono. Akèh wong sing padha ndhèrèkaké. Kabèh wong sing lara padha diwarasaké.

¹⁶ Nanging kabèh padha diwanti-wanti aja padha nyritakaké marang wong liya bab Panjenengané.

¹⁷ Srana mengkono kelakon temenan pangandikané Gusti Allah lantaran Nabi Yésaya, sing mengkéné:

¹⁸ "Iki abdi-Ku, pilihan-Ku. Wong sing Dakkasihi, sing ndadèkaké senenging ati-Ku. Roh-Ku bakal Dakparingaké abdi-Ku iki. Sing bakal martakaké kaadilan-Ku marang sakèhing bangsa.

¹⁹ Abdi-Ku bakal ora gelem tukar padu utawa gembar-gembor, utawa sesorah ing sedalan-dalan.

²⁰ Glagah sing pepes ora bakal dicoklèk, lan senthir sing urubé melip-melip ora bakal dipatèni. Abdi-Ku bakal tansah ngudi nganti olèh kaadilan.

²¹ Iya abdi-Ku iki sing dadi pengarep-arepé para bangsa."

²² Nuli ana wong sing nyowanaké wong wuta sing uga bisu lan kepanjangan dhemit, marang Gusti Yésus. Wong wuta mau nuli diwarasaké, nganti bisa guneman lan bisa ndeleng.

²³ Wong kabèh padha gumun banget sarta padha muni: "Apa Panjenengané kuwi dudu tedhaké Sang Prabu Dawud sing wis diweca bakal rawuh?"

²⁴ Bareng wong Farisi padha krungu gunemané wong-wong mengkono kuwi, banjur mangsuli: "Wong kuwi bisa nundhung dhemit, sebab diwènèhi

pangwasa déning Béèlzebul, ratuné para dhemit."

²⁵Gusti Yésus mirsa pikirané para wong Farisi mau. Mulané nuli ngandika: "Negara sing rakyaté padha cecongkrahan, ora bakal lestari. Lan kutha sing padha memungsuhan siji karo sijiné, mesthi bubrah kabèh.

²⁶Semono uga ing kratoné Iblis; yèn dhemit sing siji nundhung dhemit liyané, kuwi ateges yèn kratoné Iblis wis bubrah lan ora bakal lestari.

²⁷Kandhamu, Aku nundhung dhemit merga diwènèhi pangawasa déning Béèlzebul. Yèn mengkono para muridmu sing nudhungi dhemit kuwi olèh pangawasa saka ngendi? Para muridmu dhéwé mbuktèkaké yèn penemumu kuwi salah!

²⁸Aku nundhung dhemit srana Rohé Gusti Allah, sing maringi pangwasa marang Aku, kuwi ateges yèn Kratoné Allah wis ana ing tengah-tengahmu.

²⁹Bisané wong mlebu ing omahé wong sing rosa lan ngrampas bandhané, sing duwé omah mau kudu dibanda dhisik. Yèn wis, lagi bisa ngrampas barangé kabèh.

³⁰ Sapa sing ora ngrujuki Aku, kuwi ateges nglawan marang Aku. Lan sapa sing ora mèlu Aku ngumpulaké wong-wong, kuwi ateges mbuyaraké!

³¹ Kowé Dakkandhani: Sakèhé dosa lan penyamahé wong marang Sang Rama bakal diapura!

³² Nanging sapa sing nyenyamah marang Roh Suci kuwi ora bakal diapura! Yèn ana wong sing madoni marang Putrané Manungsa, wong kuwi bakal diapura. Nanging wong sing madoni marang Sang Roh Suci, kuwi babar-pisan ora bakal diapura, dadia ing jaman saiki, dadia ing akérat."

³³ "Supaya metokaké woh sing becik, uwité kudu becik. Yèn uwité ora becik, wohé uga ora becik. Ala beciké uwit ketitik saka wohé.

³⁴ Hé, kowé anak ula! Kepriyé bisamu ngucapaké barang sing becik, yèn atimu dhéwé ala? Awit apa sing diucapaké déning lambé, kuwi metu saka ing ati.

³⁵ Wong becik mono metokaké barang-barang sing becik saka gémbolaning atiné sing becik. Déné wong ala, metokaké barang-barang sing ala saka

gémbolaning atiné sing ala, awit wong kuwi pancèn trahé wong ala.

³⁶ Mulané padha diéling: ana ing Dina Kiamat, saben wong bakal dituntut tanggung jawabé tumrap saben tembung kang tanpa guna sing tau diucapaké.

³⁷ Sebab dhedhasar tembungmu dhéwé, kowé bakal katetepaké, bener apa luput."

³⁸ Nalika semana ana ahli Torèt lan wong Farisi padha matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula sami kepéngin sumerep mujijat saking Panjenengan."

³⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Ala temen lan gedhé temen durakané wong jaman saiki. Lan kowé njaluk supaya Aku gawé mujijat? Ora prelu! Kejaba mujijat sing dialami Nabi Yunus.

⁴⁰ Padha kaya Nabi Yunus ana ing wetengé iwak telung dina telung bengi, mengkono uga Putrané Manungsa bakal ana ing kubur telung dina telung bengi.

⁴¹ Mbésuk ing Dina Kiamat, wong-wong kutha Ninewé bakal padha katangèkaké lan nggugat marang kowé. Awit wong-wong mau wis padha mratobat saka dosané, nalika Nabi Yunus nglantaraké pangandikané Gusti Allah marang wong

Ninewé mau. Mangka satemené sing ana ing kéné iki ngluwihi Nabi Yunus!

⁴² Mbésuk ing Dina Kiamat Putri Sang Raja saka tanah Kidul bakal katangèkaké sarta nggugat kowé. Awit Putri Sang Raja kuwi keraya-roya rawuh saka negara sing adoh banget saprelu mirengaké piwulangé Sang Prabu Suléman.

Mangka satemené sing ana ing kéné iki, ngungkuli Sang Prabu Suléman!"

⁴³ "Yèn dhemit wis metu saka ing wong, banjur nglembara golèk papan ing tanah cengkar lan suwung, arep dienggoni.

Nanging ora nemu,

⁴⁴ mulané muni mengkéné: 'Aku dakmbalèni omah sing wis daktinggal.' Sawisé tekan ing omah mau, omahé tinemu suwung, malah wis disaponi resik lan ditata apik.

⁴⁵ Dhemit mau banjur lunga ngundang dhemit pitu liyané, sing luwih ala ketimbang dhèwèké. Nuli padha mlebu, sarta manggon ana ing kono. Dadiné wong sing kepanjangan menèh mau, alané ngluwihi sing uwis. Kaya mengkono kuwi sing bakal kelakon tumrap wong-wong ala ing jaman saiki."

⁴⁶ Nalika Gusti Yésus lagi ngandika karo wong akèh mau, ibu lan sedhèrèk-sedhèrèké padha ana ing njaba, kepéngin ketemu karo Panjenengané.

⁴⁷ Banjur ana wong sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, ibu lan sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan sami wonten njawi, kepéngin kepanggih Panjenengan."

⁴⁸ Gusti Yésus banjur ngandika, "Ibu-Ku sapa, lan sedulur-sedulur-Ku sapa?"

⁴⁹ Karo nudingi para muridé, Gusti Yésus ngandika: "Iki ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku!"

⁵⁰ Awit sing sapa nglakoni kersané Rama-Ku sing ana ing swarga, iya kuwi sedulur-sedulur-Ku lanang lan sedulur-sedulur-Ku wadon sarta ibu-Ku."

13 ¹ Ing dina kuwi uga Gusti Yésus tindak saka omah mau menyang ing pinggiring tlaga, lan lenggah ana ing kono.

² Nuli ana wong akèh padha teka ngrubung Panjenengané. Saka akèhé wong mau, Gusti Yésus nuli minggah ing prau lan lenggah ana kono. Déné wong akèh mau padha ngadeg ana ing pesisir.

³ Gusti Yésus banjur mulang bab prekara rupa-rupa srana pasemon. Pangandikané: "Ana wong tani nyebar wiji.

⁴ Wiji mau ana sing tiba ing sauruting dalan, banjur dicucuki manuk.

⁵ Ana sing tiba ing lemah padhas, sing lemahé tipis. Wiji-wiji mau iya nuli thukul.

⁶ Nanging bareng srengéngé saya dhuwur, winih mau banjur alum, dadi garing lan mati, awit oyodé ora jero.

⁷ Ana menèh wiji sing tiba ana ing satengahé thethukulan eri. Bareng thethukulané eri mau saya gedhé, winih mau kelindhih, temahan mati.

⁸ Nanging iya ana sing tiba ing lemah subur, temahan padha metokaké woh; ana sing wohé tikel satus, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel telung puluh."

⁹ Gusti Yésus tumuli mungkasi piwulang mau srana ngandika: "Sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna."

¹⁰ Para muridé Gusti Yésus tumuli padha sowan ing ngarsané lan nyuwun pirsá: "Menapa sebabipun déné Gusti menawi mulang tiyang kathah kokmawi pasemon?"

¹¹ Gusti Yésus ngandika: "Wis dadi kersané Gusti Allah supaya mung kowé sing nyumurupi wewadining Kratoné Swarga, dudu wong akèh mau.

¹² Sebab wong sing wis duwé, kuwi bakal kaparingan nganti lubèr. Nanging wong sing ora duwé, apa saduwèké malah bakal kapundhut.

¹³ Kuwi sebabé Aku yèn mulang wong akèh nganggo pasemon. Awit senjata mripaté padha ndeleng, wong kuwi bakal ora weruh, lan senjata kupingé padha ngrungu, nanging bakal padha ora ngerti.

¹⁴ Srana mengkono kelakon temenan apa sing diweca déning Nabi Yésaya, mengkéné: 'Kowé bakal bola-bali krungu, nanging ora ngerti; kowé bakal bola-bali ndeleng, nanging ora sumurup.

¹⁵ Awit bangsa iki ndableg; lan kupingé budheg sarta mripaté merem dhipet. Sebab yèn ta ora mengkono mripaté mesthi weruh lan kupingé krungu, lan pikirané banjur ngerti, nuli padha teka marani Aku, lan mratobat, temahan padha Dakwarasaké, mengkono pangandikané Gusti Allah.'"

¹⁶ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Begja kowé, sebab mripatmu weruh lan kupingmu krungu.

¹⁷ Ngertia! Akèh para nabi lan para wong mursid sing padha kepéngin ndeleng apa sing padha kokdeleng, nanging ora kelakon ndeleng, lan padha kepéngin krungu apa sing kokrungu, nanging ora kelakon krungu."

¹⁸ "Padha ngrungokna tegesé pasemon bab wong nyebar wiji mau.

¹⁹ Yèn ana wong sing padha krungu piwulang bab Kratoné Allah, nanging ora ngerti, Iblis banjur teka lan ngrebut piwulang sing disebar ing atiné. Kuwi ibaraté wiji sing disebar lan tiba ing sauruting dalan.

²⁰ Déné wiji sing disebar lan tiba ing tanah padhas, kuwi ibaraté wong sing padha ngrungokaké, nuli precaya marang piwulang mau klawan bungah.

²¹ Nanging pangandika mau durung rumesep temenan ing atiné. Bareng nemahi kasusahan lan panganiaya merga saka enggoné precaya mau, wong mau tumuli murtad.

²² Déné wiji sing tiba ing satengahé thethukulan eri, kuwi ibaraté wong-wong

sing padha ngrungokaké pangandika lan precaya, nanging banjur padha sumelang banget, yèn merga pangandika mau banjur ora bisa ketutugan karepé enggoné arep urip mubra-mubru ana ing donya kéné. Mulané pangandika sing kasebar mau ora ngetokaké woh ing wong mau.

²³ Déné pangandika sing kasebar ing tanah subur, kuwi ibaraté wong sing padha ngrungokaké pangandika mau lan precaya kanthi mantep. Mulané wong mau ngetokaké woh akèh, ana sing tikel satus, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel telung puluh."

²⁴ Gusti Yésus ngandikakaké pasemon siji menèh marang wong akèh. Pangandikané: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké wong tani sing nyebar wiji becik ana ing pategalané.

²⁵ Nanging ing wayah bengi, nalika wong-wong lagi padha turu, satruné wong tani mau teka lan nyebar alang-alang ing tengahé gandum, nuli lunga.

²⁶ Bareng gandumé thukul lan metu wulèné, alang-alangé iya banjur katon.

²⁷ Para buruhé wong tani mau tumuli padha mara sarta matur: 'Kadosipun Bapak rumiya nyebar wiji gandum ingkang saé wonten ing tegil menika. Samenika kokkebak alang-alang?'

²⁸ Wong tani mau banjur mangsuli: 'Kuwi penggawéné satru.' Para buruh mau nuli matur: 'Menapa kersanipun Bapak, alang-alangipun kula jabuti kémawon?'

²⁹ Wangsulane wong tani mau: 'Aja, sebab yèn kowé njabuti alang-alangé, bisa uga gandumé katut kejabut.'

³⁰ Bèn waé alang-alangé thukul bareng karo gandumé, nganti wektuné panèn. Aku bakal ngandhani sing padha derep: Alang-alangé klumpukna dhisik, nuli talèna lan obongen. Lagi sawisé kuwi gandumé enèna, lan simpenen ing lumbungku.'"

³¹ Ana menèh pasemon sing diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong akèh, mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké wiji sawi sing cilik banget, sing ditandur wong ana ing pategalané.

³² Wiji sawi kuwi cilik banget, nanging yèn wis thukul, godhongé ngungkuli

tanduran janganan liya-liyané. Malah dadi wit; nganti manuk-manuk padha teka gawé susah ana ing wit mau."

³³Ana pasemon liyané menèh sing diparingaké déning Gusti Yésus marang wong akèh, mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké ragi sing dijupuk déning wong wadon, nuli dicarubaké ing glepung trigu telung kobokan, nganti ragi mau mrasuk rata ing glepungé."

³⁴Sakèhé prekara ing dhuwur mau diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong akèh srana pasemon.

³⁵Mengkono kelakon temenan, pangandikané para nabi mengkéné: "Aku bakal ngandika marang wong-wong kuwi klawan pasemon; Aku bakal nuduhaké prekara-prekara sing digawé wadi wiwit saka dumadiné jagad."

³⁶Sawisé wong akèh mau padha didhawuhi bubar, Gusti Yésus banjur kondur. Para muridé tumuli padha sowan lan matur: "Kawula sami nyuwun keparenga Panjenengan nerangaken bab pasemon alang-alang ingkang thukul ing antawisipun gandum wau."

³⁷ Gusti Yésus banjur mangsuli, pangandikané: "Wong sing nyebar wiji sing becik, yakuwi Putrané Manungsa.

³⁸ Déné pategalané kuwi jagad. Wiji becik sing thukul, kuwi para umat ing Kratoné Allah. Alang-alang, kuwi wong-wong sing padha dadi balané Iblis.

³⁹ Déné sing nyebar wiji alang-alang, kuwi Iblis. Mangsa panèn, kuwi wekasané jaman; lan sing padha derep, malaékat.

⁴⁰ Kaya déné alang-alang banjur diklumpukaké lan diobong ing geni, mengkono uga mbésuk ing Pungkasaning Jaman.

⁴¹ Putrané Manungsa bakal ngutus para malaékaté, kadhawuhan nglumpukaké samubarang sing marakaké wong padha gawé dosa, lan nglumpukaké sakèhing wong sing nindakaké kadursilan, kapisah saka ing Kratoné Allah.

⁴² Wong mau kabèh bakal kacemplungaké ana ing pawon sing murub; ing kono bakal padha nandhang panyiksa lair lan batin.

⁴³ Nanging wong sing padha nglakoni kersané Gusti Allah, bakal padha mencorong kaya srengéngé ana ing

Kratoné Allah. Mulané wong sing duwé kuping, padha ngrungokna!"

⁴⁴ "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké raja-brana sing kependhem ing palemahan, sing ditemu déning wong, banjur diurugi menèh. Saka bungahé, wong mau banjur lunga ngedol darbèké kabèh, nuli bali lan nuku palemahan mau."

⁴⁵ "Kratoné Allah kuwi uga kena diupamakaké kaya déné wong dagang sing golèk mutiara-mutiara sing larang regané.

⁴⁶ Bareng wis nemu mutiara sing adi dhéwé, sanalika wong mau lunga ngedoli sabarang duwèké, kanggo nuku mutiara sing adi dhéwé mau."

⁴⁷ "Kratoné Allah kuwi kaya upamané jala, sing ditibakaké ing tlaga lan olèh iwak rupa-rupa.

⁴⁸ Bareng jala mau wis kebak, banjur ditarik menyang dharatan déning para nelayan. Nelayan-nelayan banjur lungguh milih iwak-iwak mau: Sing apik diwadahi, lan sing ala dibuwang.

⁴⁹ Kaya mengkono uga kaanané ing Pungkasaning Jaman. Malaékat-

malaékat bakal misahaké para wong ala saka ing antarané para wong mursid.

⁵⁰ Sawisé mengkono wong-wong ala mau bakal dibuwang, lan kacemplungaké ing pawon sing murub. Ana ing kono wong-wong mau bakal padha nangis lan nggeget untu."

⁵¹ Gusti Yésus banjur ndangu marang para muridé: "Kowé apa padha ngerti tegesé pasemon kuwi mau kabèh?" Wangsulané sing padha didangu: "Inggih, sampun mangertos."

⁵² Gusti Yésus banjur nerusaké ngandika: "Mulané saben ahli Torèt sing wis dadi umat ing Kratoné Allah, kuwi kena diupamakaké tuwan-rumah sing ngetokaké barang-barang sing pengaji, sing anyar lan sing lawas, saka ing gudhangé."

⁵³ Sawisé rampung enggoné maringaké pasemon-pasemon mau, Gusti Yésus nuli tindak saka ing kono,

⁵⁴ kondur menyang kutha Nasarèt. Ana ing kana Panjenengané memulang ing sinagogé. Wong-wong sing padha ngrungokaké padha gumun banget, sarta padha rerasanan: "Wong kuwi olèhé kawicaksanan sing kaya mengkono

iku saka endi? Lan saka endi enggoné olèh pangwasa nganti bisa gawé mujijat?

⁵⁵ Apa kuwi dudu anaké si tukang kayu? Apa dudu anaké Maryam, lan seduluré Yakobus, Yusuf, Simon lan Yudas?

⁵⁶ Lan sedulur-seduluré wadon rak kabèh ana ing kéné? Saka endi enggoné olèh kuwi mau kabèh?"

⁵⁷ Temahan wong-wong padha nampik marang Gusti Yésus. Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Sing jeneng nabi kuwi ana ing ngendi-endi kajèn, kejaba ana ing papan asalé lan ing omahé dhéwé."

⁵⁸ Mulané Gusti Yésus ing kutha Nasarèt kono ora nindakaké mujijat akèh, jalaran wong ing kono padha ora precaya marang Panjenengané.

14¹ Nalika semono Sang Prabu Hérodès, raja ing tanah Galiléa, mireng pawartané bab Gusti Yésus.

² Sang Prabu banjur ngandika marang para punggawané: "Ora liya iki mesthi Nabi Yohanes Pembaptis, sing urip menèh! Kuwi sebabé wong iki duwé kasektèn kaya mengkono."

³ Iya Sang Prabu Hérodès iki sing biyèn dhawuh nyekel Nabi Yohanes,

banjur diblenggu sarta dilebokaké ing pakunjaran.

⁴ Enggoné Sang Prabu tumindak mengkono mau, merga Nabi Yohanes tansah ngémutaké Sang Prabu mengkéné: "Panjenengan dalem mboten kénging mundhut garwa Sang Putri Hérodias! Menika nerak Angger-anggering Agami!" Hérodias kuwi garwané Pangéran Filipus, rayiné Sang Prabu Hérodès.

⁵ Mula Sang Prabu Hérodès kepéngin nyédani Nabi Yohanes, nanging wedi karo wong akèh, sebab wong-wong mau nganggep yèn Yohanes kuwi nabi.

⁶ Nanging kacrita, nalika lagi ana pahargyan dina wiyosané Sang Prabu Hérodès, putri putrané Hérodias mbeksa ana ing satengahing pahargyan. Enggoné mbeksa mau nengsemaké banget ing penggalihé Sang Prabu,

⁷ nganti panjenengané kelair janjiné bakal maringi apa waé sing disuwun putri mau.

⁸ Wasana merga wis diajani kang ibu, putri mau banjur munjuk: "Keparenga kawula nyuwun sirahipun Yohanes

Pembaptis samenika ugi, kaparingna ing baki menika!"

⁹ Nalika mireng panyuwun kuwi Sang Prabu Hérodès sedhah banget. Nanging merga wis janji ana ing ngareping wong akèh,

¹⁰ Sang Prabu banjur utusan prejurit, supaya nigas guluné Nabi Yohanes ana ing pakunjaran.

¹¹ Sirahé banjur digawa ana ing baki, katampakaké marang putri mau, sing banjur ngaturaké baki mau marang kang ibu.

¹² Para muridé Nabi Yohanes banjur padha teka ngukup layoné, nuli disarèkaké. Sawisé kuwi banjur padha sowan marang Gusti Yésus ngaturaké lelakon mau.

¹³ Bareng midhanget pawarta bab sédané Nabi Yohanes mau, Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono piyambakan, nitih prau menyang panggonan sing sepi. Nanging wong-wong padha ngerti arep menyang endi tindaké. Mulané banjur padha mlaku nusul Panjenengané.

¹⁴ Bareng Gusti Yésus mandhap saka prau lan mirsa wong akèh mau,

penggalihé trenyuh, merga saka welasé. Wong sing lara nuli padha diwarasaké.

¹⁵ Bareng wis soré, para muridé nuli padha sowan lan matur: "Samenika sampun sonten, mangka panggènan menika sepen. Langkung prayogi menawi Panjenengan ndhawuhi tiyang-tiyang menika késah tumbas tedha wonten ing dhusun-dhusun."

¹⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ora susah padha dikon lunga. Kowé waé padha mènèhana pangan."

¹⁷ Para murid nuli padha matur: "Kawula namung sami gadhah roti gangsal lan ulam kalih."

¹⁸ Dhawuhé Gusti Yésus: "Gawanen mréné, wènèhna Aku."

¹⁹ Gusti Yésus banjur dhawuh, supaya wong akèh mau padha lungguh ing pasuketan. Gusti Yésus banjur tumenga ing langit lan matur nuwun marang Gusti Allah. Roti lan iwak tumuli diberkahi, banjur dicuwil-cuwil lan diparingaké marang para murid, sing banjur ngedum-edumaké marang wong akèh mau.

²⁰ Wong akèh nuli padha mangan nganti wareg. Sawisé mangan, para murid

banjur nglumpukaké sisané roti lan iwak, nganti olèh rolas wakul kebak.

²¹ Sing padha mangan mau cacahé wetara wong limang èwu, ora kapétung wong wadon lan bocah-bocah.

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur dhawuh marang para muridé, supaya nunggang prau, ndhisiki nyabrang tlaga; déné wong akèh mau padha kadhawuhan mulih.

²³ Sawisé wong akèh mau padha lunga, Gusti Yésus banjur minggah ing gumuk piyambakan, arep ndedonga. Bengi kuwi Panjenengané piyambakan ana ing kono.

²⁴ Nalika semono para murid wis ana ing tengah tlaga. Prauné montang-manting ditempuh déning ombak, merga anginé nampek.

²⁵ Kira-kira jam telu bengi Gusti Yésus nusul para muridé, tindak napak ing banyu.

²⁶ Bareng para murid weruh ana wong teka napak ing banyu, nuli padha wedi banget. Saka wediné padha jerit-jerit: "Ana memedi!"

²⁷ Nanging nuli padha dingandikani déning Gusti Yésus: "Sing tatag. Iki Aku. Aja wedi!"

²⁸ Pétrus banjur matur: "Gusti, menawi èstu Panjenengan, kersaa dhawuh supados kawula murugi Panjenengan mlampah napak ing toya."

²⁹ Dhawuhé Gusti Yésus: "Iya, mrénéa." Pétrus banjur mudhun saka ing prau, mlaku napak ing banyu, marani Gusti Yésus.

³⁰ Nanging bareng Pétrus krasa santering angin ing tлага mau, dadi wedi lan wiwit ambles. Pétrus nuli bengok-bengok: "Gusti, nyuwun tulung!"

³¹ Gusti Yésus énggal-énggal mulung astané, nyepeng Pétrus. Pangandikané: "Cupet temen pengandelmumu! Yagéné kowé kokmangu-mangu?"

³² Sekaroné banjur munggah ing prau. Anginé nuli mendha.

³³ Para murid sing ana ing prau mau nuli padha sujud, nyembah marang Gusti Yésus, karo matur: "Panjenengan menika saèstu Putranipun Allah."

³⁴ Sawisé nyabrang, Gusti Yésus lan para muridé banjur padha tekan tanah Génésarèt.

³⁵ Bareng wong-wong ing kono padha weruh yèn sing rawuh kuwi Gusti Yésus, banjur padha ngabari wong-wong ing

wilayah kono kabèh. Sakèhé wong lara banjur padha disowanaké Gusti Yésus.

³⁶ Wong-wong mau padha matur, keparenga mung ndemèk gombying jubahé waé. Kabèh sing padha ndemèk, padha dadi waras.

15 ¹ Ing sawijining dina ana wong Farisi lan ahli Torèt saka kutha Yérusalèm padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur mengkéné:

² "Kénging menapa para murid Panjenengan sami nerak adat tata-caranipun para leluhur? Menawi badhé nedha kokmboten sami wisuh tangan rumiyin?"

³ Gusti Yésus paring wangsulan: "Yagéné kowé dhéwé kokiya padha nerak angger-anggeré Gusti Allah mung merga kepéngin netepi adat tata-carané leluhurmu?"

⁴ Sebab Gusti Allah ngandika: 'Ngajènana bapa-biyungmu', lan menèh: 'Sing sapa ngipati bapa lan biyungé kudu diukum pati.'

⁵ Nanging kowé padha mulang mengkéné: 'Yèn wong wis kandha karo wong tuwané: Barang gadhahan kula ingkang kanggé ngopèni panjenengan,

sampun kula saosaken dhateng Gusti Allah, wong kuwi banjur ora diwajibaké ngopèni bapa lan biyungé menèh.'

⁶ Dadiné kowé wis padha ngrèmèhaké pangandikané Gusti Allah, merga netepi adat tata-carané leluhurmu.

⁷ Kowé trahé wong lamis! Cocog banget karo pamecané Nabi Yésaya ing ngatasé kowé:

⁸ 'Wong-wong iki enggoné ngurmati Aku mung srana lambéné, déné atiné adoh saka Aku.

⁹ Tanpa guna enggoné padha ngabekti marang Aku, sebab prenatal-prenataning agama sing diwulangaké kuwi satemené mung gawéané manungsa!'"

¹⁰ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong-wong padha nyedhak, banjur dipangandikani mengkéné: "Padha rungokna lan padha lebokna ing atimu!

¹¹ Sing marakaké wong dadi jember, kuwi dudu apa sing mlebu ing cangkem, nanging apa sing metu ing cangkem."

¹² Para muridé Gusti Yésus nuli padha sowan sarta matur: "Menapa Panjenengan pirsá, bilih pangandika

Panjenengan wau damel sakiting manahipun para tiyang Farisi?"

¹³ Gusti Yésus ngandika: "Sakèhing thethukulan sing ora ditandur déning Rama-Ku ing swarga, bakal dibedhol.

¹⁴ Wong Farisi kuwi ora susah kokrèwès. Kuwi panuntun-panuntun sing wuta. Yèn wong wuta nuntun wong wuta, loro-loroné bakal padha kacemplung ing kalèn."

¹⁵ Pétrus banjur matur: "Kersaa Panjenengan maringi ketrangan bab pasemon menika wau!"

¹⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa kowé iya durung padha ngerti?"

¹⁷ Apa kowé padha ora ngerti yèn samubarang sing mlebu ing cangkem, kuwi parané menyang ing weteng, banjur diwetokaké menèh saka badan?

¹⁸ Nanging apa sing metu saka ing cangkemé wong, kuwi asalé saka ing atiné; iya kuwi sing gawé jembering wong.

¹⁹ Awit iya saka ing ati kuwi asalé pikiran-pikiran sing ala, sing marakaké wong mematèni, laku jina, cabul, ngrampog, ngapusi lan mitenah.

²⁰ Prekara-prekara mengkono kuwi sing gawé jembering wong. Nanging mangan ora nganggo wisuh dhisik, kuwi ora gawé jembering wong."

²¹ Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono menyang panggonan ing cedhaké kutha Tirus lan kutha Sidon.

²² Nuli ana wong wadon bangsa Kenaan kono teka, sowan ing ngarsané Gusti Yésus kanthi nguwuh-uwuh: "Gusti, tedhkipun Sang Prabu Dawud, kula mugé Panjenengan welasi! Anak kula èstri kesurupan dhemit, mesakaken sanget."

²³ Nanging Gusti Yésus ora paring wangsulan babar-pisan. Para muridé banjur padha nyedhaki Gusti Yésus sarta matur: "Gusti! Tiyang menika kadhawuhana késah kémawon, ketimbang terus bengak-bengok ngetutaken kita!"

²⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku diutus marani wong-wong Israèl sing padha ketriwal."

²⁵ Senajan Gusti Yésus wis ngandika mengkono, éwasemono wong wadon mau meksa isih nyedhaki Gusti, banjur

sujud ing ngarsané lan matur: "Gusti, kula nyuwun tulung."

²⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ora samesthiné, yèn wong njupuk panganané anaké, diwènèhaké marang asu."

²⁷ "Kesinggihan Gusti," wangsulané wong wadon mau, "nanging senjata segawon rak inggih angsal nedha tirahan saking méjaning bendaranipun?"

²⁸ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong mau: "Ibu, gedhé temen pengandemu. Kelakona apa sing kokkarepaké!" Sanalika iku uga anaké wong wadon mau waras.

²⁹ Gusti Yésus nuli nilar papan kono, sarta tindak ing sauruting pasisiré Tlaga Galiléa. Banjur minggah ing gumuk sarta lenggah ana ing kono.

³⁰ Wong akèh nuli padha teka nggawa wong pincang, wong wuta, wong lumpuh, wong bisu lan akèh wong lara liyané. Wong-wong mau dipapanaké ana ing sacedhaké sampéyané Gusti Yésus. Gusti Yésus iya nuli marasaké wong-wong mau.

³¹ Wong akèh sing padha ana ing kono kabèh padha gumun banget, sebab

padha ndeleng wong bisu bisa caturan, wong pincang mari pincangé, wong lumpuh padha bisa mlaku, lan wong wuta padha bisa ndeleng. Wong akèh mau nuli padha memuji marang Allahé bangsa Israèl.

³² Gusti Yésus nuli nimbali para murid lan dingandikani: "Aku mesakaké karo wong akèh iki. Wis telung dina enggoné ngetutaké Aku, mangka saiki wis ora ana sing dipangan. Aku ora mentala akon wong kuwi mulih kanthi weteng luwé, mengko mundhak padha ambruk ana ing dalan."

³³ Para murid banjur padha matur: "Kadospundi enggèn kawula saged tumbas tetedhan ing panggènan ingkang sepen mekaten, cepak kanggé tiyang semanten kathahipun?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha duwé roti pira?" Aturé para murid: "Wonten roti pitu lan ulam alit-alit sawetawis."

³⁵ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong akèh mau supaya padha lungguh ing lemah.

³⁶ Sawisé mengkono Gusti Yésus banjur mundhut roti pitu lan iwak-iwak mau, nuli saos sokur marang Gusti

Allah. Roti-roti lan iwak-iwak mau nuli dicuwil-cuwil, banjur diparingaké marang para muridé. Déné para murid mau nuli ngedum-edumaké marang wong akèh mau.

³⁷ Wong kabèh padha mangan nganti wareg. Sawisé kuwi para murid nuli nglumpukaké sisané roti lan iwak. Akèhé nganti pitung rinjing kebak.

³⁸ Cacahé wong lanang sing padha mèlu mangan ana patang èwu, durung kepétung wong wadon lan bocah-bocah.

³⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ndhawuhi wong-wong mau supaya padha mulih. Panjenengané piyambak nitih prau, tindak menyang wilayah Magadan.

16 ¹ Kacrita ana wong Farisi lan wong Saduki padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, arep nyoba marang Panjenengané. Wong-wong mau padha nyuwun, supaya Gusti Yésus kersa damel mujijat, kanggo mbuktèkaké yèn Panjenengané kuwi utusané Gusti Allah.

² Gusti Yésus ngandika: ["Yèn soré langité katon abang sumilak, kowé kandha: 'Iki bakal terang.'"]

³ Déné yèn ésuk langité katon abang lan mendhung, kowé kandha: 'Mengko bakal udan.' Kowé padha bisa ngramal tekané udan lan terang srana ndeleng tandha-tandha sing ana ing langit, nanging tandha-tandhané jaman kowé padha ora ngerti!"]

⁴ "Kowé wong ala lan wong duraka arep nyuwun pretandha. Ora bakal kaparingan, kejaba pretandhané Nabi Yunus." Sawisé ngandika mengkono Gusti Yésus banjur nilar wong-wong mau.

⁵ Nalika para muridé Gusti Yésus tekan ing sabrangé tlaga, lagi padha kèlingan yèn ora nggawa roti.

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Padha diawas bab raginé wong Farisi lan wong Saduki."

⁷ Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mau, para murid padha rasanan: "Panjenengané ngandika mengkono kuwi mesthiné merga kita padha ora nggawa roti."

⁸ Gusti Yésus pirsapa apa sing padha dirembug. Mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé padha rerasanan bab enggonmu ora nggawa roti? Kowé wong sing cupet ing pengandel."

⁹ Apa kowé padha ora kèlingan roti lima sing Dakcuwil-cuwil kanggo mènèhi mangan wong limang èwu kaé? Pirang wakul sisané sing kokklumpukaké?

¹⁰ Lan roti pitung iji sing kanggo wong patang èwu kaé? Apa kowé ya wis lali? Pirang rinjing sisané sing kokklumpukaké?

¹¹ Yagé né kowé kokora ngerti yèn sing Dakkarepaké dudu roti kuwi? Mulané `padha diawas bab raginé wong Farisi lan wong Saduki.'"

¹² Wekasané para muridé Gusti Yésus padha ngerti apa sing dikersakaké. Gusti Yésus dhawuh supaya padha waspada; dudu ragi sing dienggo gawé roti, nanging supaya padha waspada bab piwulangé para wong Farisi lan wong Saduki.

¹³ Gusti Yésus tindak menyang wilayah sacedhaké kutha Kaisaréa Filipi. Ing kono Panjenengané ndangu marang para muridé: "Miturut kandhané wong, Putraning Manungsa kuwi sapa?"

¹⁴ Para murid padha mangsuli: "Wonten ingkang mestani Panjenengan menika Nabi Yohanes Pembaptis. Wonten ingkang mestani Nabi Élia. Wonten malih

ingkang mestani Nabi Yérémia, utawi salah setunggaling nabi."

¹⁵ Gusti Yésus banjur ndangu: "Lha yèn miturut kowé dhéwé, Aku iki sapa?"

¹⁶ Simon Pétrus mangsuli:
"Panjenengan menika Sang Kristus, Putranipun Allah ingkang gesang."

¹⁷ "Begja kowé, Simon bin Yunus," pangandikané Gusti Yésus, "Awit dudu manungsa sing mendharaké marang kowé bab kuwi, nanging Rama-Ku sing ana ing swarga.

¹⁸ Mulané kowé Dakkandhani: Kowé kuwi Pétrus. (Tembung 'Pétrus', tegesé: watu karang) lan ana ing watu karang iki Aku bakal ngedegaké pasamuwan-Ku, sing ora bakal bisa ditelukaké, senajan déning pati pisan!

¹⁹ Kowé bakal Dakpasrahi kuncining Kratoné Allah. Apa sing koktalèni ana ing bumi kéné, bakal ditalèni uga ana ing swarga. Lan apa sing kokuculi ana ing bumi kéné, kuwi uga diuculi ana ing swarga."

²⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur dhawuh marang para muridé, supaya aja kandha-kandha marang sapa waé, yèn Panjenengané kuwi Sang Kristus.

²¹ Wiwit nalika kuwi, Gusti Yésus mblakakaké marang para muridé, mengkéné: "Aku kudu lunga menyang kutha Yérusalèm lan bakal dianiaya déning para penggedhé, para pengareping imam lan para ahli Torèt. Aku bakal dipatèni, nanging ing telung dinané bakal katangèkaké!"

²² Pétrus nuli nggèrèd Gusti Yésus nyisih lan matur marang Gusti Yésus, aturé: "Gusti Allah nebihna Panjenengan saking prekawis menika. Panjenengan mboten pisan-pisan badhé ketaman ingkang kados mekaten menika!"

²³ Nanging Gusti Yésus mbalik sarta ngandika marang Pétrus: "Sumingkira, Iblis! Kowé ngalang-alangi Aku. Pikiranmu kuwi pikirané manungsa; dudu apa sing dikersakaké déning Gusti Allah!"

²⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Menawa ana wong arep ndhèrèk Aku, kuwi kudu nyingkur awaké dhéwé, banjur ngangkat salibé lan ngetutaké Aku.

²⁵ Awit wong sing ngudi nylametaké uripé, kuwi bakal kélangan uripé. Nanging wong sing kélangan uripé

ing donya kéné merga saka enggoné ndhèrèk Aku, kuwi bakal ngalami urip sing sejati lan langgeng.

²⁶ Apa gunané yèn wong ndarbèni barang sadonya kabèh, nanging kélangan uripé sing sejati? Mesthi ora ana gunané. Urip kuwi ora kena dilirokaké karo barang apa waé!

²⁷ Putrané Manungsa ora suwé menèh bakal rawuh ngagem kamulyané Kang Rama, kadhèrèkaké déning para malaékaté; ing kono Panjenengané bakal ngganjar saben wong miturut penggawéné dhéwé-dhéwé.

²⁸ Titènana! Panunggalanmu iki ana sing ora bakal mati, yèn durung ndeleng Putrané Manungsa rawuh jumeneng Raja."

17 ¹ Nem dina sawisé kuwi Gusti Yésus ngajak Pétrus lan Yakobus, tuwin Yohanes seduluré Yakobus mau, munggah ing gunung sing dhuwur. Mung wong telu kuwi sing ndhèrèk.

² Nalika lagi padha nyawang Gusti Yésus, Panjenengané malih rupa: Pasuryané sumunar kaya srengéngé lan agemané katon putih gilap mawa cahya.

³ Para murid telu mau nuli padha weruh Nabi Musa lan Nabi Élia ngendikan karo Gusti Yésus.

⁴ Pétrus banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti! Wonten ing ngriki kita sami remen saèstu! Menawi Gusti marengaken, kawula badhé ngedegaken tarub tiga; setunggal kagem Gusti, setunggal kagem Nabi Musa lan setunggalipun malih kagem Nabi Élia."

⁵ Sajroné Pétrus lagi matur, ana méga sing padhang banget tumurun ngemuli wong-wong sing padha ana ing kono, lan banjur ana swara saka sajroning méga mau, ngandikané: "Iki Putra-Ku kinasih, sing gawé renaning penggalih-Ku. Padha rungokna!"

⁶ Bareng para muridé Gusti Yésus ngrungu swara mau, temahan padha wedi banget, nganti padha sumungkem ing bumi.

⁷ Nanging Gusti Yésus nyelaki para muridé mau sarta njawil, dhawuhé: "Padha ngadega. Aja padha wedi!"

⁸ Bareng padha ngadeg, sing katon mung kari Gusti Yésus piyambak lan ora ana wong liyané menèh.

⁹ Nalika padha mudhun saka ing gunung, Gusti Yésus meling marang para muridé: "Poma, apa sing kokdeleng mau aja kokkandhakaké karo sapa waé, sadurungé Putrané Manungsa kawungokaké saka ing séda."

¹⁰ Para murid mau padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus: "Kénging menapa para ahli Torèt sami criyos, bilih Nabi Élia badhé dhateng rumiyin?"

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Pancèn Nabi Élia rawuh dhisik lan panjenengané bakal nyawisaké samubarang kabèh.

¹² Nanging kowé Dakkandhani, yèn Nabi Élia wis rawuh, mung waé wong-wong padha ora wanuh marang panjenengané; malah panjenengané digawé sewenang-wenang. Kaya mengkono uga wong-wong kuwi bakal tumindak sewenang-wenang marang Putrané Manungsa."

¹³ Wusana para murid padha ngerti yèn Nabi Élia, sing dikersakaké déning Gusti Yésus, kuwi Nabi Yohanes Pembaptis.

¹⁴ Bareng Gusti Yésus lan para muridé wis padha bali ana ing panggonané wong akèh menèh, ana wong sowan ing ngarsané, banjur sujud lan matur:

¹⁵ "Gusti, anak kawula mugi Panjenengan welasi. Piyambakipun sakit ayan. Sesakitipun menika sampun sanget, ngantos larénipun asring dhawah ing latu utawi wonten ing toya.

¹⁶ Sampun kawula bekta dhateng para murid Panjenengan, nanging sami mboten saged nyarasaken."

¹⁷ Gusti Yésus ngandika: "Kowé kuwi wong sing padha cupet ing pengandel lan keblinger. Pira lawasé enggon-Ku isih kudu ana ing antaramu. Pira lawasé enggon-Ku isih kudu nyabari kowé? Bocah kuwi gawanen mréné!"

¹⁸ Gusti Yésus banjur nundhung dhemit sing nyurupi bocah kuwi. Dhemité iya nuli metu lan bocahé waras sanalika.

¹⁹ Sawisé kuwi para muridé Gusti Yésus nuli padha marani Panjenengané piyambakan, banjur padha matur: "Sebab menapa kawula sami mboten saged nundhung dhemit menika?"

²⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Merga saka kuranging pengandelmumu. Delengen! Saupama kowé duwé pengandel sing gedhéné mung sawiji sawi waé, kowé bisa akon marang gunung iki: 'Pindhaha mrana!', mesthi gunung mau bakal

pindhah; lan ora ana barang sing mokal ing ngatasé kowé.

²¹ [Nanging dhemit sing kaya ngéné iki nundhungé mung srana pandonga lan pasa.]"

²² Nalika para muridé Gusti Yésus lagi padha ngumpul ing tanah Galiléa, Gusti Yésus ngandika marang para murid mau mengkéné: "Ora suwé menèh Putrané Manungsa bakal diulungaké marang wong-wong,

²³ sarta bakal disédani, nanging ing dina sing kaping teluné bakal ditangèkaké menèh." Mulané para muridé padha susah banget.

²⁴ Bareng padha mlebu ing kutha Kapèrnaum, wong-wong sing nariki pajeg kanggo Pedalemané Allah padha marani Pétrus lan takon: "Menapa Guru panjenengan inggih mbayar pajeg kanggé Pedalemanipun Allah?"

²⁵ Wangsulané Pétrus: "Inggih." Nalika Pétrus bali — sadurungé Pétrus matur apa-apa — Gusti Yésus ndhisiki ngandika: "Simon, panemumu kepriyé? Sapa sing kudu mbayar béya utawa pajeg marang raja ing donya kéné? Kawulané apa wong liya?"

²⁶ Wangsulané Pétrus: "Inggih tiyang-tiyang sanès." Gusti Yésus ngandika menèh: "Dadiné rak dudu para kawula?"

²⁷ Nanging kita aja gawé laraning atiné wong kuwi. Lungaa menyang tlaga, mancinga. Iwak sing kokpancing kena dhisik dhéwé kuwi cekelen. Ing jero cangkémé, kowé bakal nemu dhuwit. Jupuken, bayarna marang wong-wong mau, kanggo Aku lan kowé."

18 ¹ Ing nalika semana para muridé Gusti Yésus padha sowan ing ngarsané sarta nyuwun pirsá: "Sinten tiyang ingkang pinunjul piyambak wonten ing Kratonipun Allah?"

² Gusti Yésus banjur nimbali bocah cilik siji, didhawuhi ngadeg ing ngarepé para murid.

³ Gusti nuli ngandika: "Ngertia! Menawa kowé ora mratobat lan ora dadi kaya bocah cilik iki, kowé ora bisa ngrasakaké Kratoné Allah ana ing uripmu.

⁴ Wong sing pinunjul dhéwé ing Kratoné Allah kuwi wong sing ngasoraké awaké lan dadi kaya bocah cilik iki.

⁵ Lan sing sapa nampani bocah cilik sing kaya ngéné iki krana Aku, kuwi Aku sing ditampani."

⁶"Sing sapa njalari salah sawijining bocah cilik sing precaya marang Aku nganti nyingkur Aku, luwih becik yèn wong kuwi guluné dibandhuli watu penggilingan lan diceguraké ing segara sing jero.

⁷Iba cilakané jagad iki, déné ana panggodha nganti njalari ana wong nglakoni dosa. Prekara-prekara sing mengkono kuwi pancèn selawasé bakal ana, nanging cilaka, wong sing dadi jalarané.

⁸Yèn tanganmu utawa sikilmu dadi jalarané kowé gawé dosa, kethoken lan buwangen. Sebab luwih becik tumraping kowé urip nunggil karo Gusti Allah tanpa tangan sisih utawa tanpa sikil sisih, ketimbang karo tanganmu lan sikilmu karo-karoné ganep, nanging awakmu sekojur kacemplungaké ing genining nraka.

⁹Lan yèn mripatmu sing njalari kowé gawé dosa, cukilen lan buwangen. Sebab luwih becik kowé urip nunggil karo Gusti Allah klawan mripat siji, ketimbang karo kacemplungaké ing geni nraka klawan mripat sing isih ganep.

¹⁰ Awas! Kowé aja ngrèmèhaké salah siji saka panunggalané bocah-bocah cilik iki. Ngertia, para malaékaté bocah-bocah cilik kuwi tansah padha ngadhèp Rama-Ku ing swarga.

¹¹ [Sebab rawuhé Putrané Manungsa kuwi prelu nylametaké wong sing kesasar!]"

¹² "Kepriyé penemumu? Upamané ana wong duwé wedhus satus, banjur ana siji sing ketriwal, apa sing bakal ditindakaké déning wong mau? Apa wong mau ora banjur ninggal wedhusé sing sangang puluh sanga ana ing pangonan, nuli lunga nggolèki wedhus siji sing ketriwal mau?"

¹³ Déné yèn bisa nemokaké wedhus sing ilang kuwi, mesthi wong mau luwih bungah ing ngatasé wedhus siji kuwi, ketimbang karo wedhus sangang puluh sanga sing ora ketriwal.

¹⁴ Mengkono uga Ramamu ing swarga ora ngersakaké yèn panunggalané bocah-bocah cilik kuwi ana siji waé sing ketriwal."

¹⁵ "Yèn sedulurmu duwé keluputan, paranana lan tuduhna luputé. Kuwi tindakna klawan sesidheman, ijèn

padha ijèn. Yèn sedulurmu mau nggugu tembungmu, ateges kowé bathi, awit ora kélangan sedulur.

¹⁶ Nanging yèn wong mau ora gelem manut marang pituturmu, ngajaka wong siji utawa loro engkas. Sebab ing Kitab Suci katulis, yèn saben pandakwa kudu dikuwataké déning seksi loro utawa telu.

¹⁷ Déné yèn wong sing keluputan mau ora manut marang pituturé wong-wong kuwi, prekarané banjur aturna marang pasamuwan. Déné yèn sawisé kuwi meksa ora manut marang pituturé pasamuwan, wong kuwi anggepen wong kapisir utawa juru mupu béa."

¹⁸ "Padha élinga! Apa sing koktalèni ana ing donya kéné, uga bakal kataléna ana ing swarga. Lan apa sing kokudhari ana ing donya kéné, uga bakal kaudharan ana ing swarga.

¹⁹ Lan iya élinga: Yèn ana wong loro panunggalanmu sing saiyeg ndedonga nyuwun apa waé, pandonga mau bakal dikabulaké déning Ramamu ing swarga.

²⁰ Sebab samasa ana wong loro utawa telu padha kumpul bebarengan klawan nyebut jeneng-Ku, Aku uga ana ing kono."

²¹ Sawisé kuwi Pétrus banjur sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur: "Gusti, menawi sedhèrèk kawula wongsal-wangsul damel kalepatan dhateng kawula, ngantos kaping pinten enggèn kawula kedah ngapunten? Mengapa ngantos kaping pitu?"

²² Gusti Yésus ngandika: "Ora mung ping pitu, nanging nganti ping pitung puluh kaping pitu!"

²³ Sebab Kratoné Allah kuwi kaanané kaya pasemon iki: Raja sing nganakaké étang-étangan karo abdiné.

²⁴ Bareng dianakaké pepriksan, ana abdi sing disowanaké. Abdi mau utangé pirang-pirang yuta.

²⁵ Mangka wong mau ora bisa nyaur. Mulané sang raja dhawuh supaya abdi kuwi diedol saanak-bojoné lan sabarang darbèké kabèh, kanggo nglunasi utangé.

²⁶ Abdi mau tumuli sujud sumungkem ing ngarsané raja mau, sarta matur: 'Gusti, mugi kersaa nyabari kawula. Sedaya sambutan kawula badhé kawula lunasi.'

²⁷ Sang Prabu mesakaké, nganti wong mau diluwari lan utangé kabèh dililakaké.

²⁸ Nanging saunduré saka kono, abdi mau kepethuk karo kancané padha abdi, sing duwé utang marang dhèwèké sawetara èwu. Kancané mau nuli dicekel lan ditekak guluné, karo muni: 'Sauren utangmu!'

²⁹ Kancané mau nuli ngasih-asih njaluk piwelas: 'Kula aturi sabar sawetawis. Sambutan kula badhé kula lunasi sedaya.'

³⁰ Nanging abdi mau ora ngrèwès marang sambaté kancané. Malah kancané mau nuli dilebokaké ing pakunjaran, nganti salunasé utangé.

³¹ Nalika abdi-abdi liyané padha ngerti lelakon mau, padha sedhih banget, banjur padha ngaturaké marang Sang Prabu.

³² Sang Prabu nuli nimbali abdi sing ala atiné mau lan didukani: 'Kowé iki wong sing jahat banget! Aku wis nglilakaké utangmu kabèh sing semono akèhé, merga saka panyuwunmu.

³³ Apa ora wis samesthiné kowé melasi kanca-kancamu padha abdi, kaya enggonku wis melasi kowé?'

³⁴ Saka dukané, Sang Prabu banjur nglebokaké abdi sing ala atiné mau ana

ing pakunjaran. Wong mau terus ana ing kono nganti utangé lunas kabèh."

³⁵Gusti Yésus mungkasi piwulangé srana ngandika: "Semono uga Rama-Ku ing swarga bakal tumindak kaya mengkono marang kowé, yèn kowé ora ngapura marang sedulurmu klawan éklasing ati."

19¹Sawisé mungkasi piwulangé mau, Gusti Yésus banjur tindak saka ing daérah Galiléa menyang daérah Yudéa, ing sabrangé Kali Yardèn.

²Akèh wong sing padha ndhèrèkaké lan padha diwarasaké kabèh ana ing kono.

³Nuli ana wong Farisi sing padha sowan, arep nyoba marang Gusti Yésus. Aturé wong-wong mau: "Miturut Angger-anggering Torèt, tiyang menapa kénging megat sémahipun manut sapikajengipun piyambak?"

⁴Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora maca ing Kitab Suci, yèn Gusti Allah enggoné nitahaké manungsa kuwi wiwit sekawit arupa lanang lan wadon?"

⁵Lan Gusti Allah ngandika: 'Mulané wong lanang kuwi kudu ninggal bapa lan biyungé sarta banjur dadi siji karo

rabiné, temah loro-loroné padha dadi daging siji'.

⁶ Wong loro mau wis ora loro menèh, nanging mung siji. Awit saka kuwi manungsa ora kena misah apa sing wis katunggilaké déning Gusti Allah."

⁷ Wong Farisi mau banjur padha matur: "Menawi makaten, menapa sebabipun déné Nabi Musa dhawuh supados nyukani serat pegat, samasa tiyang megat sémahipun? Menapa menika mboten ateges Nabi Musa ngéngingaken tiyang sami pegatan?"

⁸ Gusti Yésus ngandika: "Nabi Musa enggoné nglilani kowé megat rabimu, kuwi merga kowé padha ora kena dikandhani. Nanging ing wiwitan mula ora kaya ngono kuwi.

⁹ Dakkandhani: Sing sapa megat rabiné, mangka bojoné mau ora laku jina, lan banjur rabi karo wong wadon liyané, wong kuwi laku jina."

¹⁰ Para muridé Gusti Yésus banjur padha matur: "Menawi kawontenanipun tiyang sesémahan kados mekaten, langkung saé mboten émah-émah kémawon."

¹¹ Gusti Yésus ngandika: "Ora saben wong bisa nglakoni mengkono. Mung

wong sing wis kapiji déning Gusti Allah, sing bisa nglakoni.

¹²Sebab ana wong sing ora bisa omah-omah, merga wiwit lair mula kaanané mengkono. Ana uga sing ora bisa omah-omah, merga didadèkaké mengkono déning wong liya. Lan ana menèh wong sing milih ora omah-omah metu saka karepé dhéwé, supaya bisa luwih mligi enggoné nglakoni ayahan peparingé ing Kratoné Gusti Allah. Sapa sing bisa nglakoni, karebèn nglakoni."

¹³Tumuli ana wong-wong sing padha nyowanaké bocah-bocah ana ing ngarsané Gusti Yésus, supaya diberkahi lan didongakaké. Nanging wong-wong mau padha disrengeni déning para muridé.

¹⁴Mulané Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Karebèn bocah-bocah kuwi padha mréné. Aja kokalang-alangi. Sebab wong-wong sing kaya bocah iki sing dadi kawula ing Kratoné Allah."

¹⁵Gusti Yésus nuli numpangi asta marang bocah-bocah mau sarta banjur tindak saka kono.

¹⁶Ing sawijining dina ana wong nonoman sowan ing ngarsané Gusti

Yésus, matur mengkéné: "Guru, supados saged pikantuk gesang langgeng, kula kedah nglampahi pendamel saé menapa?"

¹⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sebabé kowé koktakon marang Aku bab apa sing becik? Mung siji sing becik, yakuwi Gusti Allah. Éwadéné yèn kowé kepéngin olèh urip langgeng, kowé kudu netepi sakèhing angger-anggeré Gusti Allah."

¹⁸ Unjuké wong mau: "Angger-angger ingkang pundi?" Wangsulané Gusti Yésus: "Kowé aja mematèni, kowé aja laku jina, kowé aja nyenyolong, kowé aja ngucapaké paseksi goroh."

¹⁹ Kowé ngajènana bapa-biyungmu, lan tresnaa marang sapepadhamu, kaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé."

²⁰ Atur wangsulané nonoman mau: "Sedaya angger-angger menika sampun kula tetepi. Taksih kirang menapa malih?"

²¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé kepéngin sampurna, barang darbèkmu edolen kabèh. Pepayoné wènèhna marang wong miskin, temahan

kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Sawisé kuwi, mrénéa, mèlua Aku."

²² Bareng krungu pangandika mengkono, nonoman mau banjur mundur klawan sedhah, merga wong mau sugih banget.

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Kowé padha Dakkandhani. Iba angèlé wong sugih dadi kawula ana ing Kratoné Allah.

²⁴ Dakambali menèh kandha-Ku; luwih gampang unta mlebu ing bolonganing dom, tinimbang karo wong sugih dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁵ Bareng ngrungu pangandika mau, para muridé Gusti Yésus padha gumun banget, banjur padha rerasanan: "Yèn mengkono sapa wong sing bisa slamet?"

²⁶ Gusti Yésus nuli mirsani marang para muridé sarta ngandika: "Tumraping manungsa prekara kuwi mokal, nanging tumrapé Gusti Allah, ora ana barang sing mokal."

²⁷ Pétrus tumuli matur marang Gusti Yésus: "Kawula sedaya sampun sami nilar samukawis, nunten ndhèrèk Panjenengan. Kawula sami badhé angsal menapa?"

²⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha Dakkandhani: Mbésuk ing jaman wekasan, Putrané Manungsa bakal lenggah ing dhampar kamulyan. Ing wektu kuwi kowé sing wis padha ndhèrèk Aku, iya bakal linggih ing dhampar sarta ngadili taler Israèl rolas!

²⁹ Lan saben wong sing wis ninggal omahé, utawa seduluré lanang, utawa seduluré wadon, utawa bapak-ibuné, utawa anak-anaké, apa déné palemahané, merga saka Aku, wong kuwi bakal tanpa ijolé tikel satus, lan uga bakal olèh urip langgeng.

³⁰ Nanging akèh wong sing tekané dhisik bakal dadi kèri dhéwé, lan akèh wong sing tekané kèri bakal dadi sing dhisik dhéwé."

20¹ "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké wong duwé kebon anggur. Ing wayah ésuk wong mau metu golèk buruh kanggo nggarap keboné anggur.

² Sawisé wong mau sarujuk mbayar saben wong siji sedina sedinar, banjur akon para buruh mau nyambut-gawé ing keboné anggur.

³ Kira-kira jam sanga ésuk wong sing duwé kebon anggur mau lunga menèh lan weruh wong sawetara lagi padha nganggur ana ing pasar,

⁴ banjur dikandhani: 'Padha nyambut-gawé ing kebonku anggur. Kowé bakal dakopahi miturut apa mesthiné.'

⁵ Wong-wong mau uga tumuli mangkat. Kira-kira jam rolas lan jam telu awan wong sing duwé kebon anggur mau lunga menèh lan nindakaké kaya ing ngarep mau.

⁶ Kira-kira jam lima soré wong mau lunga menèh lan weruh wong-wong sing uga padha nganggur, banjur padha ditakoni: 'Yagéné padha nganggur ana ing kéné sedina muput?'

⁷ Wangsulané sing padha ditakoni: 'Awit mboten wonten tiyang ingkang nyukani pedamelan.' 'Yèn mengkono, kowé padha nyambut-gawé ing kebonku anggur!' ujaré sing duwé kebon.

⁸ Bareng wis surup, sing duwé kebon mau kandha marang mandhoré: 'Buruh-buruh kuwi padha undangan, padha wènèhana opahé, wiwit saka sing tekané kèri dhéwé nganti tekan sing dhisik dhéwé.'

⁹ Wong-wong sing padha wiwit nyambut-gawé kira-kira jam lima soré nuli teka, lan diopahi sedinar.

¹⁰ Sawisé kuwi nuli sing mlebu luwih ésuk padha mara. Pengirané bakal padha tanpa luwih akèh. Nanging jebul iya tanpa sedinar wong siji.

¹¹ Nalika padha nampani opahé, wong-wong mau padha nggrundeli sing duwé kebon.

¹² Pangucapé: 'Para berah ingkang sami mlebet kantong piyambak menika rak namung sami nyambut-damel setunggal jam. Kula sami nyambut-damel sedinten muput lan sami kebentèren; kénging menapa tiyang-tiyang wau panjenengan paringi opah sami kaliyan kula?'

¹³ Wong sing duwé kebon mau mangsuli: 'Lo, aku rak ora keluputan karo kowé. Kowé rak wis sarujuk nampa opah sedinar sedina?'

¹⁴ Tampanana opahmu lan lungaa. Iki wis dadi karepku mènèhi wong sing mlebu kèri dhéwé padha karo sing dakbayaraké marang kowé.

¹⁵ Apa aku ora olèh migunakaké barang-barangku dhéwé manut sakarepé atiku?

Apa sebabé kowé mèri yèn aku loma marang wong liya?"

¹⁶ Gusti Yésus banjur ngandika: "Iya kaya mengkono kuwi wong-wong sing tekané kèri bakal dadi dhisik dhéwé lan wong-wong sing padha teka dhisik bakal dadi sing kèri dhéwé!"

¹⁷ Nalika arep tindak menyang kutha Yérusalèm, ana ing dalan Gusti Yésus nimbali para muridé rolas ndhéwé.

Banjur ngandikani mengkéné:

¹⁸ "Padha rungokna! Saiki kita padha menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana Putrané Manungsa bakal dipasrahaké marang para pengareping imam lan para ahli Torèt. Wong-wong mau bakal netepaké paukuman pati marang Panjenengané.

¹⁹ Sawisé kuwi wong-wong mau bakal masrahaké Panjenengané marang wong-wong dudu Yahudi, supaya dipoyoki lan dipecuti, banjur disalib. Nanging ing telung dinané Panjenengané bakal kawungokaké menèh saka ing pati."

²⁰ Somahé Zébedéus sowan ing ngarsané Gusti Yésus karo anak-anaké, banjur sujud lan arep ngaturaké panyuwunan.

²¹ Gusti Yésus ndangu: "Kowé arep matur apa?" Aturé somahé Zébedéus: "Panjenengan kersaa paring prejanji, bilih mbénjing samasa Panjenengan jumeneng Raja, anak kawula kekalih menika keparenga linggih ing sisih tengen lan ing sisih kiwa Panjenengan."

²² Gusti Yésus ngandika: "Kowé kuwi padha ora ngerti apa sing koksuwun. Apa kowé wani ngombé saka tuwung sing kudu Dakombé?" Wangsulané sing padha kadangu: "Inggih wantun."

²³ Gusti Yésus tumuli ngandika: "Pancèn kowé iya bakal padha ngombé saka tuwung sing bakal Dakombé. Nanging bab sapa sing bakal lungguh ing sisih tengen lan ing sisih kiwa-Ku, kuwi Aku ora wenang netepaké. Kuwi bakal kaparingaké marang wong-wong sing wis dipilih déning Rama-Ku."

²⁴ Bareng murid sepuluh liyané ngrungu bab kuwi, padha nepsu marang wong loro sasedulur mau.

²⁵ Mulané Gusti Yésus banjur nimbali para murid kabèh, sarta dingandikani mengkéné: "Kowé padha ngerti, yèn para penjajah sing duwé pangwasa kuwi nindhes marang rakyat. Semono

uga para penggedhé padha nindakaké pangwasané kanthi kenceng.

²⁶ Nanging tumrapé kowé, cara sing kaya mengkono kuwi aja koktindakaké. Yèn ing antaramu ana sing kepéngin dadi penggedhé, kuwi kudu dadi réwang.

²⁷ Lan yèn panunggalanmu ana sing kepéngin dadi pengarep, kuwi kudu dadi batur.

²⁸ Ora béda karo Putrané Manungsa, enggoné rawuh ora supaya diladosi, nanging malah ngladosi, sarta masrahaké nyawané kanggo ngluwari wong akèh."

²⁹ Nalika Gusti Yésus lan murid-muridé ninggal kutha Yérikho, akèh wong sing padha ndhèrèkaké.

³⁰ Ing pinggir dalan ana wong wuta loro padha lungguh. Bareng ngrungu yèn Gusti Yésus langkung, wong loro mau padha nguwuh-uwuh: "Gusti, tedhkipun Sang Prabu Dawud, mugi kersa melasi kawula!"

³¹ Wong akèh sing ana ing kono padha nepsu lan akon supaya wong loro mau meneng. Nanging malah saya seru panguwuhé: "Gusti, tedhkipun

Sang Prabu Dawud, mugi kersa melasi kawula!"

³² Gusti Yésus nuli mandheg sarta nimbali wong loro mau, pangandikané: "Kowé padha nyuwun Dakkapakaké?"

³³ Atur wangsulané sing padha kadangu: "Gusti, kawula kepéngin mripat kawula saged ningali!"

³⁴ Gusti Yésus trenyuh penggalihé merga saka welas, banjur ndumuk mripaté wong-wong mau. Sanalika iku uga wong loro mau banjur padha bisa ndeleng. Tumuli padha ndèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

21 ¹ Bareng wis mèh tekan kutha Yérusalèm, Gusti Yésus lan para muridé padha mampir ing désa Bètfaqé, ing Gunung Zaitun. Ing kono Gusti Yésus ngutus muridé loro ndhisiki tindaké.

² Pangandikané: "Lungaa menyang ing désa ngarep kono. Kowé nuli bakal weruh ana kuldi wadon dicancang karo beloné. Kuldi kuwi nuli uculana lan gawanen mréné.

³ Yèn ana wong sing takon, kandhaa waé: 'Gusti ngersakaken ngagem. Menawi sampun, badhé tumunten

kawangsulaken.' Wong mau bakal ngolèhaké."

⁴ Kaya mengkono kuwi supaya kelakon apa sing wis diweca déning nabi, sing uniné:

⁵ "Wartakna marang Sion, Ratumu ngrawuhi kowé. Panjenengané kuwi alus ing budi lan rawuhé nitih beloning kuldi."

⁶ Murid loro sing diutus mau tumuli mangkat lan nglakoni apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus.

⁷ Kuldi lan beloné dituntun. Para murid nuli nguculi jubahé lan dislèmèkaké ing gegeré kuldi. Gusti Yésus nuli nitih.

⁸ Wong akèh sing padha ana ing kono nuli padha njèrèng jubahé ana ing dalan sing arep dilangkungi Gusti Yésus. Wong liyané menèh ana sing padha amèk pang-pangé wit-witan, kasèlèhaké ana ing dalan.

⁹ Wong akèh sing padha mlaku ing ngarsané lan wingkingé Gusti Yésus nuli wiwit padha surak-surak: "Pinujia tedhkipun Sang Prabu Dawud! Kaberkahana ingkang rawuh ing Asmanipun Pangéran! Pinujia Gusti Allah Kang Mahaluhur!"

¹⁰ Bareng Gusti Yésus mlebet ing kutha Yérusalèm, wong sakutha padha gègèr, pangucapé: "Sing rawuh kuwi sapa?"

¹¹ Wangsulané wong akèh sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus: "Kuwi Nabi Yésus, saka Nasarèt, tanah Galiléa."

¹² Gusti Yésus nuli rawuh ing platarané Pedalemané Allah. Kabèh wong sing padha dol-tinuku ana ing platarané Pedalemané Allah kono nuli diusir kadhawuhan metu. Méja-méja panggonan ngijolaké dhuwit lan bangku-bangkuné wong sing padha adol manuk dara, kabèh dijungkiraké déning Gusti Yésus.

¹³ Pangandikané marang wong sing padha dodolan mau: "Ana ing Kitab Suci wis ditulis, yèn Gusti Allah ngandika: 'Pedaleman-Ku bakal disebut dalem pamujan', nanging saiki kokdadèkaké susahé maling!"

¹⁴ Ana ing Pedalemané Allah kono ana wong wuta lan wong lumpuh padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, kabèh padha diwarasaké.

¹⁵ Nanging bareng para pengareping imam lan para ahli Torèt padha weruh tumindaké Gusti Yésus sing kaya

ngono mau, banjur padha nepsu. Déné bocah-bocah ing Pedalemané Allah padha surak-surak: "Pinujia Tedhkipun Sang Prabu Dawud!"

¹⁶ Para imam lan ahli Torèt mau padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan menapa mireng wicantenipun para laré menika?" Pangandikané Gusti Yésus: "Iya, Aku krungu. Apa kowé durung tau maca ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: 'Laré-laré lan bayi-bayi sampun Panjenengan warahi memuji kalayan sampurna.'"

¹⁷ Gusti Yésus banjur nilar wong-wong mau, miyos saka ing kutha kono, menyang ing désa Bètani. Ana ing désa kono Panjenengané nyaré.

¹⁸ Ésuké nalika tindak menyang kutha Yérusalèm menèh, ana ing dalan Gusti Yésus kraos luwé.

¹⁹ Bareng mirsa wit anjir ana ing pinggir dalan, nuli dipurugi. Nanging Panjenengané ora manggih woh siji-sijia; sing ana mung godhong thok. Mulané wit mau banjur dingandikani: "Kowé ora bakal ngetokaké woh menèh ing selawas-lawasé!" Sanalika wit anjir mau dadi garing.

²⁰ Bareng para muridé Gusti Yésus padha weruh lelakon sing kaya mengkono mau, padha gumun banget, banjur matur marang Gusti Yésus: "Kados pundi, déné wit anjir menika saged garing sanalika?"

²¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Ngertia, yèn kowé precaya lan ora mangu-mangu, kowé iya bisa nindakaké kaya sing Daktindakaké marang wit anjir mau. Malah ora mung kuwi waé, nanging kowé mesthi iya bakal bisa akon marang gunung iki: 'Mumbula lan njegura ing segara', kuwi iya bakal kelakon.

²² Samubarang sing koksuwun ing pandonga bakal kelakon, angger kowé precaya."

²³ Gusti Yésus banjur mlebet ing Pedalemané Allah, sarta memulang ana ing kono. Lagi tengah-tengahé mulang, ana pengareping imam lan para ahli Torèt padha sowan ing ngarsané lan nyuwun pirsá: "Menapa dhasaripun Panjenengan nindakaken prekawis-prekawis wau? Sinten ingkang maringi pangwaos dhateng Panjenengan?"

²⁴ Gusti Yésus ngandika: "Aku iya arep takon marang kowé. Sawisé pitakon-Ku

kokwangsuli, nuli Aku iya bakal mangsuli pitakonmu.

²⁵ Enggoné Nabi Yohanes mbaptis wong kuwi adhedhasar wewenang saka sapa? Saka Gusti Allah, apa saka manungsa?" Para pengareping imam sarta para ahli Torèt mau nuli padha rembugan dhéwé. Rasanané mengkéné: "Yèn kita matur: 'Saking Gusti Allah', Panjenengané mesthi bakal ngandika: 'Yèn mengkono apa sebabé kowé padha ora percaya marang Nabi Yohanes?'

²⁶ Nanging yèn kita matur: 'Saking manungsa', kita padha wedi karo wong akèh, awit wong kuwi kabèh padha nganggep yèn Yohanes kuwi nabi."

²⁷ Wusana padha matur marang Gusti Yésus: "Kula sami mboten mangertos." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono, kowé iya ora Dakkandhani, sapa sing paring pangwasa marang Aku nindakaké prekara mau kabèh."

²⁸ Gusti Yésus banjur ngandika: "Saiki Aku arep takon, kepriyé penemumu ing bab iki: Ana wong duwé anak loro. Wong mau marani anaké mbarep lan muni: 'Lé, dina iki kowé nyambuta-gawé ing kebon anggur.'

²⁹ Nanging anaké mangsuli: 'Kula mboten purun!' Sawisé muni mengkono anak mau keduwung, nuli mangkat nyambut-gawé.

³⁰ Wong mau nuli marani anaké sing enom, lan dikandhani mengkono uga. Anaké mau mangsuli: 'Inggih Pak,' nanging ora mangkat.

³¹ Anak loro mau sing endi sing nindakaké karepé bapakné?" Wangsulane wong-wong mau: "Inggih ingkang sepuh." Pangandikané Gusti Yésus: "Titènana! Para pegawé pajeg lan para pelacur bakal luwih dhisik enggoné dadi umat ing Kratoné Allah ketimbang karo kowé.

³² Sebab Nabi Yohanes Pembaptis rawuh lan nuduhaké dalan sing bener marang kowé, éwasemono kowé padha ora percaya marang panjenengané. Nanging para wong durjana lan para pelacur padha percaya marang panjenengané. Déné kowé kabèh, ora banjur ngowahi pikiranmu lan percaya marang panjenengané."

³³ Gusti Yésus ngandika: "Padha rungokna pasemon iki. Ana wong sugih duwé kebon anggur. Kebon mau dipageri

mubeng lan digawèkaké panggonan kanggo meres woh anggur; semono uga digawèkaké gubug dhuwur kanggo jaga. Sawisé kuwi kebon anggur mau diséwakaké marang wong sawetara. Déné wong sugih mau nuli lunga menyang manca negara.

³⁴ Bareng wis wayahé panèn, sing duwé kebon teka lan kongkonan para réwangé menyang panggonané wong-wong sing padha nyéwa kebon anggur mau, dikon njaluk bagéan pametuné sing dadi haké.

³⁵ Nanging wong-wong sing padha diutus mau nuli dicekel déning sing padha nyéwa kebon anggur mau, ana sing digebugi, ana sing dipatèni, lan ana sing dibenturi watu.

³⁶ Sing duwé kebon mau banjur utusan menèh réwang liyané, cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dhisik. Nanging para utusan kuwi ngalami nasib kaya utusan sing dhisik.

³⁷ Wusana sing duwé kebon mau banjur kongkonan anaké dhéwé, gagasané: 'Wong-wong kuwi mesthi bakal éring karo anakku.'

³⁸ Kocapa wong sing padha nyéwa mau bareng anaké sing duwé kebon

anggur teka, banjur padha rerasanan mengkéné: 'La, iki anaké teka. Ayo padha dipatèni waé, supaya kita bisa olèh warisané!'

³⁹ Anaké sing dikongkon mau nuli dicekel, banjur disèrèd metu saka kebon anggur, sarta dipatèni."

⁴⁰ Pendanguné Gusti Yésus, "Yèn sing duwé kebon anggur mau teka, nuli wong sing padha nyéwa mau bakal dikapakaké?"

⁴¹ Wangsulané sing padha didangu: "Temptu kémawon tiyang-tiyang awon wau badhé dipun pejahi sedaya. Déné kebon anggur wau lajeng badhé dipun séwakaken dhateng tiyang sanès, ingkang sagah nyukani bagéanipun ingkang gadhah kebon anggur wau pendhak panèn."

⁴² Mulané Gusti Yésus banjur ngandika: "Apa kowé padha durung tau maca ing Kitab Suci sing uniné mengkéné: 'Watu sing ditampik déning tukang batu, kuwi wis dadi watu sing baku.' ['Sing sapa tiba ing watu kuwi bakal ajur mumur, lan sing ketiban watu mau bakal remuk.'] 'Kelakoné prekara kuwi nggumunaké, awit saka pakaryané Gusti Allah.'

Mulané Dakkandhani: Kabèh wewenang enggonmu padha dadi umat ing Kratoné Allah bakal dijabel saka kowé, lan diparingaké marang bangsa liya, sing mbangun-turut marang dhawuhé."

⁴³ (21:42)

⁴⁴ (21:42)

⁴⁵ Bareng para pengareping imam lan wong Farisi ngrungu pasemoné Gusti Yésus mau, banjur padha rumangsa, yèn sing disemoni kuwi dhèwèké.

⁴⁶ Wong-wong mau banjur padha ngudi kepriyé bisané nyekel Panjenengané. Nanging padha wedi karo wong akèh, awit wong-wong mau padha nganggep yèn Gusti Yésus kuwi nabi.

22 ¹ Gusti Yésus memulang menèh marang wong akèh ngagem pasemon.

² Pangandikané: "Kratoné Gusti Allah kuwi kena diupamakaké kaya péstané ratu sing mantokaké putrané.

³ Ratu mau ngutus para abdiné, nimbali wong-wong sing padha diulemi. Nanging wong-wong mau padha ora gelem teka.

⁴ Nuli ratu mau ngutus utusan-utusan liyané, sing padha diweling mengkéné: 'Kandhaa karo wong-wong sing padha

dakulemi mau yèn pahargyan mantèné anakku wis katata. Sapi lanang lan pedhèt-pedhèt pilihan wis disembelèh. Samubarang wis cumawis. Ayo padha teka ing pahargyan!’

⁵Éwasemono tamu-tamu sing diulemi ora padha maèlu. Malah padha lunga menyang pegawéané dhéwé-dhéwé; ana sing lunga menyang pategalané, ana sing ngurusi dagangané;

⁶Ilan malah ana liyané sing nyekel para utusané ratu mau, dipilara lan dipatèni.

⁷Mulané bareng mireng bab kuwi Sang Prabu duka banget. Banjur ngutus para prejurité, didhawuhi matèni wong-wong sing padha matèni utusané Sang Prabu mau.

⁸Sawisé kuwi Sang Prabu nuli nimbali para abdiné lan ngandika: ‘Pahargyan mantèn wis cumawis, nanging wong-wong sing diulemi padha ora pantes.

⁹Mulané saiki kowé padha lungaa ing dalan-dalan gedhé. Pira lan sapa waé wong sing kokprangguli ing kana, ulemana, supaya teka ing pahargyan mantèn iki.’

¹⁰ Para abdi mau iya tumuli padha mangkat. Kabèh wong sing diprangguli ing dalan-dalan gedhé padha dikumpulaké, iya wong ala, iya wong becik. Panggonan pahargyan mau nganti kebak tamu.

¹¹ Sang Prabu banjur mlebet ing papan pahargyan, mirsani para tamuné. Ing kono mirsa ana tamu sing ora nganggo sandhangan pésta.

¹² Tamu mau banjur didangu: 'Sedulur! Kepriyé déné kowé bisa mlebu tekan kéné ora nganggo sandhangan pésta?' Tamu mau ora bisa mangsuli apa-apa.

¹³ Sang Prabu banjur ngandika marang para abdi: 'Wong iki bandanen lan wetokna saka kéné, lebokna ing panggonan sing peteng. Ing kono bakal ana tangis lan panggegeting untu.'"

¹⁴ Gusti Yésus banjur mungkasi pasemon kuwi mengkéné: "Akèh wong sing padha ditimbali, nanging sing dipilih mung sethithik."

¹⁵ Wong-wong Farisi nuli padha metu saka ing kono lan padha ngrembug

kepriyé bisané nyengkolong^e Gusti Yésus srana pitakonan-pitakonan.

¹⁶ Para Farisi mau nuli kongkongan murid-muridé sowan marang Gusti Yésus, bebarengan karo wong sawetara saka golongan Hérodian. Wong-wong mau dikon matur marang Gusti Yésus mengkéné: "Bapak Guru, kula mangertos, bilih Panjenengan menika barès, sarta mucal kanthi blak-blakan bab kersanipun Gusti Allah tumraping manungsa, tanpa ajrih dhateng sinten kémawon; awit Panjenengan mboten mawang tiyang.

¹⁷ Awit saking menika mugi Panjenengan kersa paring katerangan: Mbayar paos dhateng Kaisar ing Rum, menika kénging menapa mboten?"

¹⁸ Nanging Gusti Yésus mirsa karep sing ala kuwi, mula banjur ngandika: "Wong lamis. Yagéné kowé nyoba marang Aku?"

¹⁹ Tuduhna dhuwit sing kokenggo mbayar pajeg kuwi." Wong mau banjur padha ngaturaké dhuwit dinar siji.

---

^enyengkolong: njiret, ,tembungipun ing basa Indonesia: Menjebak.

²⁰ Gusti Yésus banjur ndangu: "Iki gambaré sapa lan jenengé sapa sing ditulis ana ing dhuwit iki?"

²¹ Wangsulané sing padha didangu: "Menika gambaripun Kaisar." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono caosna marang Kaisar apa sing dadi haké Kaisar, lan aturna marang Gusti Allah apa sing dadi kagungané Gusti Allah."

²² Bareng krungu pangandika mengkono, wong-wong mau padha gumun banget. Banjur padha lunga.

²³ Ing dina kuwi uga, ana wong Saduki sawetara padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong-wong mau duwé penganggep yèn wong mati mono ora bakal tangi.

²⁴ Banjur padha matur marang Gusti Yésus mengkéné: "Pak Guru, Nabi Musa ngandika: Menawi wonten tiyang jaler pejah, mangka mboten gadhah anak, menika sedhèrèkipun jaler kedah kawin kaliyan randha ingkang katilar pejah sémahipun wau, supados ingkang pejah wau gadhaha turun.

²⁵ Nanging naté kelampahan ing ngriki, wonten tiyang pitu sasedhèrèk. Inkang mbajeng kawin, lajeng pejah, tanpa

gadhadh anak. Dados randhanipun katilaraken dhateng sedhèrèkipun.

²⁶ Mekaten ugi sedhèrèkipun wau inggih tilar-donya, tanpa gadhadh anak. Kados mekaten ugi sedhèrèkipun nomer tiga lan salajengipun ngantos ingkang nomer pitu pisan.

²⁷ Wusana tiyang èstri wau inggih pejah.

²⁸ Menawi mekaten menika, mbénjing ing dinten petangènipun tiyang pejah, tiyang èstri wau lajeng dados sémahipun sinten? Sebab tiyang pitu sasedhèrèk wau sampun naté kawin kaliyan piyambakipun."

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Kowé padha kesasar, sebab kowé ora ngerti marang piwulangé Kitab Suci lan pangwasané Gusti Allah!

³⁰ Awit yèn wong mati wis padha katangèkaké menèh, wong mau ora bakal omah-omah lan diomah-omahaké menèh. Wong-wong mau bakal padha urip kaya para malaékat ing swarga.

³¹ Apa kowé padha ora tau maca, apa sing dipangandikakaké déning Gusti Allah bab petangèné wong mati? Gusti Allah ngandika:

³² 'Aku Allahé Abraham, Allahé Iskak lan Allahé Yakub!' Allah kuwi dudu Allahé wong mati, nanging Allahé wong urip."

³³ Bareng krungu ketrangané sing kaya mengkono mau, wong akèh padha gumun banget marang piwulangé Gusti Yésus.

³⁴ Bareng wong Farisi padha krungu, yèn Gusti Yésus wis mbungkem wong Saduki, banjur padha nglumpuk.

³⁵ Ana siji panunggalané para ahli Torèt, arep nyoba marang Gusti Yésus, srana pitakonan, mengkéné:

³⁶ "Bapak Guru, angger-angger ingkang utami lan ageng piyambak ing salebeting Kitab Torèt menika ingkang pundi?"

³⁷ Gusti Yésus ngandika: "Kowé tresnaa marang Allahmu klawan gumolonging atimu, gumolonging nyawamu lan gumolonging budimu.

³⁸ Ya kuwi angger-angger sing gedhé lan sing luhur dhéwé!

³⁹ Déné angger-angger sing kaping pindho, sing padha wigatiné karo sing dhisik mau, yakuwi: Kowé tresnaa marang sapepadhamu, kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé.

⁴⁰ Kabèh angger-angger sing kasebut ana ing Kitab Torèt lan ing kitabé para nabi, kuwi dhasaré ana ing angger-angger loro mau."

⁴¹ Nalika wong Farisi isih padha nglumpuk ana ing kono, Gusti Yésus ndangu marang wong-wong mau, pangandikané:

⁴² "Kepriyé penemumu bab Sang Kristus? Panjenengané kuwi tedhaké sapa?" Wangsulané sing padha didangu: "Tedhkipun Sang Prabu Dawud."

⁴³ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn mengkono, kepriyé déné Sang Prabu Dawud, sing katuntun déning Rohé Allah, koknyebut marang Sang Kristus kuwi: 'Gusti'? Sebab Sang Prabu Dawud ngandika:

⁴⁴ 'Pangéran wis dhawuh marang Gustiku: linggiha ing tengen-Ku, nganti sakabèhing mungsuhmu wis Daktelukaké ing sangisoring tlapakanmu.'

⁴⁵ Dadi yèn Sang Prabu Dawud nyebut Sang Kristus kuwi 'Gusti', kepriyé déné Sang Kristus kokdisebut uga tedhaké Sang Prabu Dawud?"

⁴⁶ Ora ana wong siji waé sing bisa mangsuli. Wiwit dina kuwi ora ana wong

sing wani ngaturaké pitakonan marang Gusti Yésus.

23 ¹Gusti Yésus banjur ngandika marang wong akèh lan marang para muridé, mengkéné:

²"Para ahli Torèt lan wong Farisi kuwi sing wenang nerangaké angger-anggeré Nabi Musa.

³Mulané padha lakonana lan padha turuten sakèhing piwulangé. Nanging kowé aja niru kelakuané, awit wong kuwi dhéwé ora padha nglakoni apa sing padha diwulangaké.

⁴Padha gawé prenatal-prenatan sing abot, nanging wong kuwi dhéwé padha ora nindakaké.

⁵Sakèhé tumindaké mau mung murih katona ing wong, kayata: padha nganggo tali sembahyang amba, padha nganggo gombyok sing dawa ana ing jubahé.

⁶Padha seneng linggih ing papan kang kajèn ana ing karaméan-karaméan, lan linggih ing kursi sing ngarep dhéwé ing papan-papan pangibadah.

⁷Padha seneng diormati ing pasar-pasar lan seneng disebut 'Guru'.

⁸ Nanging kowé, aja seneng yèn disebut: 'Guru', awit Gurumu mung siji lan kowé kabèh padha déné sedulur.

⁹ Lan aja ana wong ing donya kéné sing koksebut: 'Rama', awit Ramamu mung siji, yakuwi sing ana ing swarga.

¹⁰ Kowé aja gelem disebut 'Panuntun', sebab Panuntunmu mung siji, yakuwi Sang Kristus.

¹¹ Sapa sing gedhé ana ing satengahmu, kuwi dadia peladènmu.

¹² Sing sapa ngluhuraké awaké dhéwé, bakal diasoraké, déné sing ngasoraké awaké dhéwé, kuwi bakal diluhuraké."

¹³ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi. Kowé padha wong lamis. Kowé padha ngalang-alangi wong-wong sing arep padha dadi kawulaning Kratoné Allah. Kowé dhéwé padha ora gelem, nanging wong liya sing padha gelem kokalang-alangi."

¹⁴ ["Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi, kowé wong lamis. Kowé padha golèk alasan rupa-rupa kanggo meres randha-randha lan ngrampog omahé. Banjur éthok-éthok ndedonga dawa. Mulané kowé bakal tanpa paukuman sing luwih abot."]

¹⁵ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé wong lamis! Kowé padha lunga adoh, nganti nyabrang segara lan ndlajahi dharatan, mung merga kepéngin olèh wong siji sing nganut agamamu, nanging yèn wong mau wis mlebu agamamu, banjur kokdadèkaké calon isining nraka, sing alané tikel pindho karo kowé dhéwé!"

¹⁶ "Cilaka kowé panuntun-panuntun picak! Kowé muni mengkéné: 'Sing sapa sumpah demi Pedalemané Allah, wong kuwi ora kecencang déning sumpahé; nanging yèn sumpah demi emasé Pedalemané Allah, sumpah kuwi nyencang.'

¹⁷ Kowé trahé wong bodho lan picak! Endi sing luwih aji: emasé, apa Pedalemané Allah sing nucèkaké emas mau?

¹⁸ Kowé uga memulang mengkéné: 'Sing sapa sumpah demi mesbèh, kuwi ora kecencang déning sumpahé; nanging sing sapa sumpah demi kurban sing ana ing mesbèh mau, kuwi kecencang marang sumpahé.'

¹⁹ Kowé trahé wong picak temenan. Endi sing luwih aji, kurbané, apa mesbèhé, sing nucèkaké kurban mau?

²⁰ Sing sapa sumpah demi mesbèh, kuwi sumpahé demi mesbèh lan uga demi barang-barang sing temumpang ana ing kono.

²¹ Lan sing sapa sumpah demi Pedalemané Allah, kuwi sumpah demi Pedalemané lan uga demi Gusti Allah sing dedalem ana ing kono.

²² Lan sapa sing sumpah demi swarga, kuwi ateges iya sumpah demi dhamparing Allah lan iya demi Gusti Allah, sing lenggah ana ing dhampar mau."

²³ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan para wong Farisi. Kowé para wong lamis. Bumbu crakèn kaya déné telasih, adas lan jinten pisan, padha kokbayar prasepuluhane, nanging sing wigati dhéwé tumrapping agama koklirwakaké, yakuwi kaadilan, kawelasan lan ketemenan. Kuduné rak sing siji ditindakaké, nanging sijiné aja dilirwakaké.

²⁴ Kowé panuntun-panuntun sing picak. Lemut koksaring saka ombèn-ombènmu, nanging unta kokulu!"

²⁵ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé padha wong lamis. Sebab cangkir lan piring padha kokresiki njabané, mangka ing njeroné kebak rereged saka enggonmu ngrampas, merga saka srakahmu.

²⁶ Kowé wong Farisi sing picak. Resikana dhisik njeroné cangkir lan piring-piring kuwi, supaya njabané iya bisa dadi resik!"

²⁷ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé padha wong lamis! Sebab kowé padha kaya kuburan, sing dilabur putih. Saka njaba pancèn katon apik, nanging njeroné kebak balungé wong mati sing wis bosok kabèh.

²⁸ Mengkono uga kowé. Saka njaba, kowé katon mursid; nanging njeroning batinmu kebak lelamis lan duraka."

²⁹ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé wong lamis! Kowé padha mbangun pesaréané para nabi lan ngrengga tugu pengéling-élingé para wong mursid.

³⁰ Lan kowé padha muni: 'Saupama aku urip nalika jamané para leluhurku, aku mesthi ora padha mèlu matèni para nabi.'

³¹ Dadiné kowé dhéwé padha ngakoni yèn kowé kuwi padha turuné wong-wong sing padha matèni nabi-nabi!

³² Yèn mengkono, terusna lan kebakana sundukané dosa-dosané para leluhurmu kuwi!

³³ Kowé padha wong goroh! Lan trahé wong goroh, kepriyé enggonmu bisa ngoncati paukumané nraka?

³⁴ Mulané rungokna sing temenan. Aku bakal ngutus nabi-nabi, wong-wong wicaksana lan ulama-ulama nekani kowé. Ana sing bakal tumuli kokpatèni, liyané ana sing kokslib, ana menèh sing bakal koksiksa ing papan-papan pangibadahmu, lan kokoyak-oyak saka kutha siji menyang kutha sijiné.

³⁵ Wekasané paukuman tumrap enggonmu matèni wong-wong sing ora salah kuwi bakal katempuhaké marang kowé, wiwit saka Abil, wong sing mursid kuwi, nganti tekan Zakharia anaké Bérékia, sing kokpatèni ana ing

Pedalemané Allah, ing antarané papan suci lan mesbèh.

³⁶Ngandela: Kabèh kuwi bakal ditempuhaké marang wong-wong ing jaman saiki."

³⁷"Yérusalèm, Yérusalèm! Kowé wis matèni nabi-nabi, lan mbenturi watu para utusan sing diutus Gusti Allah nemoni kowé. Wis nganti ping pira enggon-Ku kepéngin nglumpukaké anak-anakmu kaya babon enggoné nglumpukaké kuthuk-kuthuké ing sangisoring swiwiné? Nanging kowé padha ora gelem!

³⁸Titènana, omahmu iki bakal ditinggal suwung lan dadi sepi.

³⁹Lan Aku kandha karo kowé: Wiwit saiki kowé bakal padha ora ndeleng Aku, nganti kowé padha ngucap: 'Binerkahana ingkang rawuh ing asmanipun Pangéran!'"

24¹Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur miyos saka Pedalemané Allah. Para muridé nuli padha nyaketi sarta ngaturi Panjenengané mirsani gedhong-gedhonging Pedalemané Allah.

²Gusti Yésus banjur ngandika: "Tamatna sing temenan enggonmu

ndeleng gedhong-gedhong kuwi. Dakkandhani, mbésuk bakal ora ana watu siji waé sing lestari temumpang ing watu liyané; kabèh bakal dijugrugaké."

³ Nalika Gusti Yésus lenggah ing Gunung Zaitun, para muridé padha sowan ngadhep, prelu rembugan dhèwèkan karo Panjenengané, aturé: "Bapak Guru, mugi kersaa paring sumerep dhateng kawula sedaya, mbénjing menapa badhé kelampahanipun sedaya menika? Lan menapa tandha-tandhanipun badhé rawuh Panjenengan? Mekaten ugi menapa tandha-tandhanipun dinten wekasan?"

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Kowé sing padha ngati-ati. Aja nganti diapusi ing wong.

⁵ Sebab bakal akèh wong sing padha teka nganggo jeneng-Ku lan kandha: 'Aku iki Sang Kristus', lan srana mengkono bakal nasaraké wong akèh.

⁶ Kowé bakal krungu swaraning peprangan lan pawarta bab perang. Nanging diawas, kowé aja wedi lan cilik ing ati; sebab kuwi kabèh kudu kelakon; senajan mengkono, kuwi durung ateges yèn wis tekan wekasané jaman.

⁷ Sebab bangsa sing siji bakal nglawan perang bangsa sijiné, lan krajan nglawan krajan. Ana ing endi-endi bakal ana pailan lan lindhu.

⁸ Nanging kuwi mau kabèh lagi wiwitaning kasangsaran, ngarepaké tekané jaman anyar, kaya wong sing nglarani sadurungé nglairaké bayi.

⁹ Ing wektu kuwi kowé bakal padha dicekel lan dipasrahaké supaya disiksa lan dipatèni. Kowé bakal disengiti déning sakèhing bangsa, merga enggonmu dadi murid-Ku.

¹⁰ Ing wektu kuwi akèh wong sing ora setya menèh marang Aku. Sing siji nglapuraké sijiné supaya dianiaya, lan padha sengit-sinengitan.

¹¹ Nuli akèh nabi palsu bakal padha njedhul lan nasaraké wong akèh.

¹² Kadurakan bakal saya tambah akèh, nganti wong padha suda katresnané.

¹³ Nanging sing sapa lestari precaya tekan wekasan, kuwi sing bakal slamet.

¹⁴ Injil bab Kratoné Allah bakal diwartakaké sajagad wrata, supaya saben wong padha krungu. Sawisé kuwi kelakon, lagi bakal tekané dina wekasan."

¹⁵ "Kowé bakal ndeleng 'Si Pengrusak ambek siya' ngadeg ana ing papan suci, kaya sing dingandikakaké déning Nabi Dhanièl — sapa sing maca padha ngudia ngerti apa tegesé —

¹⁶ yèn kuwi kelakon, wong-wong sing ana ing tanah Yudéa padha ngungsia menyang pegunungan.

¹⁷ Wong-wong sing lagi padha ana ing payon, aja padha mudhun njupuk barang-barangé sing ana ing omahé.

¹⁸ Wong sing lagi padha ana ing pategalan, aja padha mulih njupuk jubahé.

¹⁹ Mesakaké banget wong wadon sing wektu kuwi padha mbobot, lan sing lagi nusoni!

²⁰ Nyenyuwuna marang Gusti Allah supaya enggonmu padha ngungsi kuwi ora pinuju mangsa rendheng utawa mbeneri dina Sabbath!

²¹ Sebab ing wektu kuwi bakal ana kasusahan sing gedhé banget, sing durung tau kelakon wiwit jagad dititahaké nganti sepréné. Lan ora bakal kelakon menèh.

²² Sukur déné wektuné wis digawé cendhak déning Gusti Allah; yèn ora

ngono, ora bakal ana manungsa siji waé sing lestari urip. Nanging merga saka umat pilihané, Gusti Allah kersa nyendhakaké wektu kasangsaran gedhé mau.

²³ Ing wektu kuwi yèn ana wong kandha marang kowé: ‘Delengen, Sang Kristus ana ing kéné’, utawa ‘Sang Kristus ana ing kana’, kowé aja ngandel.

²⁴ Sebab kristus-kristus palsu lan nabi-nabi palsu bakal padha njedhul, sarta padha nindakaké mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an kanggo nasaraké wong. Malah yèn bisa, iya arep nasaraké umat pilihané Gusti Allah.

²⁵ Mulané, éling-élingen! Aku wis awèh weruh marang kowé, sadurungé kuwi mau kelakon.

²⁶ Yèn ana wong kandha karo kowé: ‘Delengen, Panjenengané ana ing panggonan sing sepi’, kowé aja mrana. Utawa yèn padha kandha: ‘Panjenengané ndhelik’, kowé aja ngandel.

²⁷ Sebab kaya déné gebyaring kilat saka ing Wétan, padhangé cumlorot tekan ing Kulon, kaya mengkono mbésuk bakal rawuhé Putraning Manungsa.

²⁸Ing panggonané bathang, iya dadi panggonané manuk gagak padha nggrombol."

²⁹"Sawisé mangsa kasangsaran mau, srengéngé bakal dadi peteng, lan rembulan ilang cahyané. Lintang-lintang bakal padha tiba saka ing langit, lan kekuwatan-kekuwatan sing ana ing alam jembar bakal mosak-masik.

³⁰Sawisé kuwi ing langit bakal katon tandhané Putraning Manungsa. Sakèhé bangsa ing bumi bakal padha nangis lan sesambat. Nuli bakal padha ndeleng Putraning Manungsa rawuh ing méganing langit, klawan pangwasa lan kamulyan gedhé.

³¹Trompèt sing swarané seru banget bakal diunèkaké. Para malaékat nuli bakal diutus déning Gusti Allah menyang kéblat papat, ngumpulaké umat pilihané Gusti Allah, saka tancebing langit sing siji nganti tekan tancebing langit liyané."

³²"Padha nitènana wit anjir. Yèn pang-pangé wiwit katon ijo lan memes, nuli semi, kowé padha ngerti, yèn mangsa panas wis cepak.

³³ Semono uga yèn kowé weruh lelakon kuwi mau kabèh, kuwi tandhané yèn Putraning Manungsa wis mèh rawuh.

³⁴ Élinga! Kabèh kuwi bakal kelakon sadurungé wong-wong sing saiki padha urip iki mati.

³⁵ Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembung-Ku ora bakal sirna."

³⁶ "Ora ana wong siji waé sing weruh dina lan jamé rawuhé Putraning Manungsa. Malah Sang Putra piyambak iya ora pirsá. Mung Sang Rama piyambak sing pirsá.

³⁷ Kaya déné jamané Nabi Nuh, mengkono uga kaanané mbésuk rawuhé Putraning Manungsa.

³⁸ Ing dina-dina sadurungé banjir gedhé teka, wong-wong padha mangan lan ngombé. Padha omah-omah lan padha diomah-omahaké, nganti dina enggoné Nabi Nuh minggah ing prau.

³⁹ Bareng banjiré teka temenan, wong-wong mau lagi padha kegugah pikirané tumrap apa sing kelakon. Mengkono uga bakal kedadéané, samasa Putraning Manungsa rawuh.

⁴⁰ Ing wektu kuwi bakal ana wong loro sing lagi padha nyambut-gawé

ing pategalan, sing siji digawa, sijiné ditinggal.

⁴¹ Ana wong wadon loro sing lagi padha nggiling gandum, sing siji digawa, sijiné ditinggal.

⁴² Mulané sing padha waspada! Sebab kowé padha ora weruh dina rawuhé Gustimu.

⁴³ Ngèlingana sing mengkéné iki: Yèn wong sing duwé omah ngerti wektuné maling sing arep nekani omahé, wong mau bakal ora turu, lan ora bakal olèh yèn omahé dileboni.

⁴⁴ Mulané kowé selawasé kudu siaga, sebab Putraning Manungsa kuwi rawuhé ing wayah sing ora koknyana."

⁴⁵ "Yèn mengkono, endi abdi sing setya lan sing pinter, temahan diangkat bendarané ngepalani abdi-abdi liyané, supaya mènèhi jatah pangan marang para abdi liyané mau, ing wektu-wektu sing ditemtokaké.

⁴⁶ Iba begjané abdi sing nalika bendarané rawuh ketemu lagi nindakaké kuwajibané.

⁴⁷ Ngandela, bendara mau bakal ngangkat abdi kuwi dipasrahi ngurusi sebarang darbèké bendarané.

⁴⁸ Nanging yèn abdi mau ala atiné lan duwé gagasan mengkéné:

⁴⁹ 'Bendaraku bakal ora énggal rawuh', nuli wong mau wiwit nyiya-nyiya abdi-abdi liyané, sarta mangan lan ngombé bebarengan karo wong-wong sing seneng endem-endeman,

⁵⁰ mangka bendarané mau nuli rawuh ing dina sing ora dinyana-nyana, lan ing jam sing ora dingertèni sadurungé.

⁵¹ Abdi mau bakal diukum déning bendarané sakatogé, kaya yèn ngukum wong lamis. Ing kono abdi mau bakal nangis lan nggeget untu."

25 ¹ "Samasa Putraning Manungsa rawuh ngasta Kratoné Allah, kena diupamakaké: Kaya kaanané prawan sepuluh sing arep ngiring pengantèn, padha nggawa oncor, banjur mangkat methuk pengantèn lanang.

² Prawan sing lima bodho, lan sing lima liyané wicaksana.

³ Prawan lima sing bodho mau padha nggawa oncor, nanging ora nggawa lenga tandhon.

⁴ Déné prawan lima sing wicaksana, nggawa oncor lan nggawa lenga sing kanggo tandhon.

⁵ Pengantèn lanang mau tekané kasèp, mulané prawan-prawan mau banjur ngantuk nganti keturon.

⁶ Bareng tengah-wengi ana swarané wong alok-alok: 'Pengantèné teka! Ayo padha dipethukaké!'

⁷ Prawan sepuluh mau banjur padha tangi lan nyandhak oncoré dhéwé-dhéwé.

⁸ Prawan-prawan sing bodho nuli padha nembung marang prawan-prawan sing wicaksana: 'Mbok aku wènèhana lengamu sethithik waé, awit oncorku arep mati.'

⁹ Wangsulané prawan-prawan sing wicaksana: 'Aja, mengko lengané mundhak ora cukup yèn kanggo aku lan kowé. Luwih becik yèn kowé menyang warung sing adol lenga lan tuku dhéwé.'

¹⁰ Nanging nalika prawan lima mau lagi padha lunga tuku lenga, mantèné lanang teka. Prawan lima sing wis miranti, nuli padha ngiring pengantèn lanang, mlebu ing omahé sing mantu. Lawangé banjur dikancing.

¹¹ Sawisé mengkono prawan lima liyané mau iya padha teka, lan matur

saka njaba: 'Bapak, kula aturi mbikak korinipun.'

¹² Nanging wangsulané pengantèn lanang: 'Kowé sapa, aku ora kenal karo kowé.'"

¹³ Gusti Yésus banjur mungkasi pasemoné srana ngandika: "Mulané padha melèka, awit kowé padha ora weruh dina lan wayahé Putraning Manungsa rawuh."

¹⁴ "Samasa Putraning Manungsa rawuh ngasta Kratoné Gusti Allah kaanané iya kena diupamakaké kaya wong sing arep mangkat lelungan menyang negara sing adoh. Wong mau nuli nimbali para abdiné, banjur mitayakaké barang darbèké marang para abdi mau.

¹⁵ Saben abdi dipasrahi, undha-usuk miturut kabisané dhéwé-dhéwé. Ana abdi sing dipasrahi dhuwit limang talenta, ana sing rong talenta, ana sing satalenta. Sawisé kuwi wong mau nuli mangkat.

¹⁶ Sing nampa limang talenta tumuli mangkat, nglakokaké dhuwité, lan olèh bathi uga limang talenta.

¹⁷ Mengkono uga abdi sing tanpa rong talenta, iya nindakaké mengkono, lan olèh bathi uga rong talenta.

¹⁸ Nanging abdi sing tanpa satalenta, lunga ngedhuk luwangan, banjur mendhem dhuwité bendarané mau ana ing kono.

¹⁹ Let sawetara suwéné, bendarané abdi-abdi mau lagi rawuh, banjur nganakaké étung-étungan karo para abdiné.

²⁰ Sing tanpa limang talenta sowan lan ngaturaké bebathèné limang talenta, karo matur: 'Bapak, kula panjenengan pasrahi gangsal talenta. Samenika kula aturi mirsani, kula angsal bebathèn kathahipun inggih gangsal talenta.'

²¹ Wangsulané bendarané: 'Becik banget, kowé abdi sing becik lan temen. Sarèhné kowé wis ketitik tumemen marang barang sing sethithik, kowé bakal dakpasrahi ngurusi barang sing akèh. Mlebua lan mèlua ngrasakaké kabungahanku.'

²² Abdi sing tanpa rong talenta uga sowan lan matur: 'Bapak, panjenengan sampun mitadosaken arta kalih talenta dhateng kula. Samenika, sumangga

panjenengan pirsani. Kula saged angsal be bathèn kathahipun inggih kalih talenta.'

²³'Becik banget', wangsulané bendarané. 'Kowé abdi sing becik lan temen. Sarèhné kowé wis ketitik tumemen marang barang sing sethithik, saiki kowé bakal dakpasrahi ngurusi barang-barang sing akèh. Ayo, mlebu lan mèlua ngrasakaké kabungahanku!'

²⁴Sawisé kuwi abdi sing nampa satalenta iya banjur sowan, lan matur: 'Ndara, kula sumerep, bilih panjenengan menika tiyang ingkang sawenang-wenang. Remen ngenèni ing panggènan ingkang mboten panjenengan sebari, lan mendheti taneman, ingkang mboten panjenengan tanem.

²⁵Mila kula ajrih, lajeng késah; arta panjenengan satalenta lajeng kula pendhem ing siti. Mangga kula aturi nampèni arta panjenengan!'

²⁶Bendara mau banjur ngandika: 'Kowé abdi sing ala lan kesèd. Kowé duwé penganggep yèn aku ngenèni ing panggonan sing ora daksebari lan ngundhuh tanduran sing ora daktandur.

²⁷ Mulané, beneré dhuwitku kuwi koktitipaké marang wong sing nglakokaké dhuwit, supaya samangsa aku teka, aku bisa nampa dhuwitku menèh saanakané.

²⁸ Dhuwit satalenta kuwi jaluken, banjur wuwuhna marang wong sing duwé sepuluh talenta mau.

²⁹ Sebab sing sapa wis duwé, kuwi bakal kaparingan luwih akèh menèh nganti kalubèran. Nanging sing sapa ora duwé, barang sethithik sing diduwèki kuwi bakal kapundhut kabèh.

³⁰ Déné abdi sing ora ana gunané kuwi cekelen, lan lebokna ing pakunjaran. Ing kono bakal ana penangis lan panggegeting untu!"

³¹ "Mbésuk samasa Putrané Manungsa rawuh ngagem kamulyané, kadhèrèkaké sakèhing malaékat, Panjenengané bakal lenggah ing dhamparing Kratoné Gusti Allah,

³² lan sakèhing wong ing bumi bakal kaklumpukaké ing ngarsané. Panjenengané nuli bakal misah wong-wong mau dadi rong pantha, kaya pangon sing misahaké wedhusé gèmbèl lan wedhusé bérok.

³³ Sing gèmbèl dipisahaké ana ing tengené lan sing bérok ana ing kiwané.

³⁴ Tumuli Sang Prabu bakal ngandika marang wong-wong sing ana ing tengené: 'Mara, kowé sing padha binerkahan déning Rama-Ku. Kowé bakal padha ngrasakaké kanikmataning Kratoné Allah, sing wis kacawisaké wiwit dumadiné jagad.

³⁵ Awit nalika Aku keluwèn, Aku kokcaosi dhahar; nalika Aku ngelak, Aku kokcaosi ngunjuk; nalika Aku ngumbara, Aku kokcaosi pondhokan ing omahmu;

³⁶ nalika Aku kewudan, Aku kokcaosi ageman; nalika Aku gerah, Aku kokupakara; nalika Aku dikunjara, Aku koktiliki.'

³⁷ Ing kono wong-wong mursid mau padha matur: 'Gusti, kala menapa kawula sumerep Panjenengan keluwèn, lan kawula caosi dhahar, utawi kasatan, kawula caosi ngunjuk?

³⁸ Kala menapa kawula sumerep Panjenengan ngumbara, lajeng kawula caosi pondhokan ing griya kawula? Kala menapa kawula sumerep Panjenengan kelukaran, lajeng kawula caosi ageman?

³⁹ Kala menapa kawula sumerep Panjenengan gerah utawi dipun kunjara, lajeng kawula tuwèni?’

⁴⁰ Sang Prabu nuli bakal paring wangsulan: ‘Élinga, apa waé sing tau koktindakaké marang salah sawijining sedulur-Ku sing asor dhéwé iki, kuwi ateges iya wis koktindakaké marang Aku!’

⁴¹ Sang Prabu mau iya bakal ngandika marang wong-wong sing ana ing kiwané: ‘Padha sumingkira saka ing ngarep-Ku, kowé wong sing kena ing laknat! Sumingkira menyang geni langgeng sing wis dicawisaké kanggo Iblis lan para malaékaté!

⁴² Awit nalika Aku keluwèn, kowé ora nyaosi dhahar; nalika Aku ngelak, kowé ora nyaosi ngunjuk;

⁴³ nalika Aku ngumbara, kowé ora nyaosi pemondhokan; nalika Aku kewudan, kowé ora nyaosi ageman; nalika Aku gerah, lan ana ing pakunjara, Aku ora kokupakara.’

⁴⁴ Wong-wong mau nuli bakal padha munjuk: ‘Kala menapa kawula sumerep Panjenengan keluwèn, kasatan, ngumbara, utawi kelukaran, utawi gerah,

utawi dipun kunjara lan mboten kawula ladosi?’

⁴⁵ Sang Prabu banjur bakal paring wangsulan: ‘Rungokna sing becik. Apa waé sing ora koktindakaké marang salah sawijining wong sing asor dhéwé iki, kuwi iya ora koktindakaké marang Aku.’

⁴⁶ Wasana wong-wong mau bakal nampa paukuman langgeng, nanging wong-wong mursid bakal nampa ganjaran urip langgeng."

26 ¹ Sawisé rampung enggoné mulangaké bab kuwi mau, Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé:

² "Kowé wis padha ngerti, yèn kurang rong dina menèh wis Riaya Paskah, lan Putraning Manungsa bakal dicekel déning wong akèh lan disalib."

³ Ing nalika semana para pengareping imam lan para pinituwané bangsa Yahudi padha nglumpuk ana ing dalemé Imam Agung Kayafas.

⁴ Para pengareping imam lan para pinituwa mau padha rembugan bab kepriyé rékané, supaya bisa nyekel lan nyédani Gusti Yésus.

⁵ Nanging olèhé nyekel lan matèni aja pinuju dina riaya, supaya ora gawé gègèré wong akèh.

⁶ Nalika Gusti Yésus ana ing désa Bètani, ana ing omahé Simon, sing biyèn tau lara kusta;

⁷ ana wong wadon teka sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong wadon mau nggawa gendul isi lenga wangi, sing larang banget regané. Dhèk semana Gusti Yésus lagi lenggah dhahar. Wong wadon mau banjur nglengani mestakané Gusti Yésus nganggo lenga wangi.

⁸ Para muridé Gusti Yésus bareng weruh apa sing ditindakaké wong wadon mau nuli padha nepsu, lan padha rerasanan: "Apa kuwi ora ngecèh-ecèh dhuwit?"

⁹ Lenga wangi kuwi yèn diedol rak payu akèh, lan pepayoné rak kena diwènèhaké marang wong miskin?"

¹⁰ Gusti Yésus mirsa apa sing lagi dadi rasanané para muridé, mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé kokpadha ngrasani ala marang wong wadon iki? Wong iki rak nglakoni barang sing becik tumraping Aku.

¹¹ Wong miskin rak selawasé ana ing antaramu, nanging Aku rak ora selawasé awor karo kowé.

¹² Enggoné ngesokaké lenga ana ing badan-Ku kuwi rak minangka pacawisané penguburan-Ku.

¹³ Padha titènana! Ing endi waé Injil iki diwartakaké, apa sing ditindakaké déning wong wadon iki iya bakal dicritakaké, minangka pengéling-éling marang dhèwèké."

¹⁴ Nalika semono nuli ana salah sawijining muridé Gusti Yésus, jenengé Yudas Iskariot, marani para pengareping imam.

¹⁵ Yudas mau banjur matur: "Kula badhé panjenengan épahi menapa, menawi kula masrahaken Gusti Yésus dhateng panjenengan?" Yudas Iskariot nuli diwènèhi dhuwit telung puluh sèkel selaka.

¹⁶ Wiwit nalika kuwi Yudas golèk wewengan, supaya bisa masrahaké Gusti Yésus marang para pengareping imam.

¹⁷ Ing dina wiwitaning Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, para muridé Gusti Yésus padha sowan ing ngarsané. Banjur matur: "Gusti ngersakaken dhahar

bujana Paskah wonten ing pundi?
Mangké badhé sami kula cawisaken."

¹⁸Gusti Yésus ngandika: "Lungaa nemoni si Anu lan kandhaa: `Bapak Guru ngandika: Wektuku mung kari saiki; Aku kepéngin dhahar bujana Paskah ana ing omahmu, bebarengan karo murid-murid-Ku!'"

¹⁹Para murid sing diutus mau nuli mangkat nindakaké apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus, nyawisaké bujana Paskah.

²⁰Bareng wis soré Gusti Yésus banjur lenggah dhahar bebarengan karo para muridé.

²¹Nalika isih padha dhahar, Gusti Yésus ngandika: "Ngertia, salah siji panunggalanmu bakal ngulungaké Aku marang wong-wong sing padha ngarah matèni Aku."

²²Bareng ngrungu pangandika mau para muridé Gusti Yésus padha sedhih banget, banjur genti-gentèn padha matur: "Rak sanès kula ta Gusti?"

²³Gusti Yésus ngandika: "Wong sing nyelupaké rotiné ana ing mangkok iki bareng karo Aku, kuwi wongé sing bakal ngulungaké Aku.

²⁴ Putrané Manungsa pancèn pinesthi séda, sebab ing Kitab Suci wis ditulis bab enggoné bakal séda. Nanging cilaka wong sing ngulungaké Putrané Manungsa! Luwih becik tumrapé wong kuwi saupama ora lair waé!"

²⁵ Yudas, sing bakal ngulungaké Gusti Yésus nuli matur: "Nanging rak sanès kula ingkang Panjenengan kersakaken ta Gusti?" Gusti Yésus ngandika: "Mengkono kandhamu."

²⁶ Nalika padha mangan, Gusti Yésus mundhut roti, banjur ndedonga, saos sukur marang Pangéran. Roti mau nuli dicuwil-cuwil sarta diparingaké marang para muridé, karo ngandika: "Padha tampanana, padha panganen, iki badan-Ku."

²⁷ Sawisé kuwi banjur mundhut tuwung sing isi anggur, banjur ndedonga, saos sukur marang Pangéran. Gusti Yésus banjur maringaké tuwung mau marang para muridé, sarta ngandika: "Padha ngombéa kabèh saka ing tuwung iki."

²⁸ Sebab iki getih-Ku, getih sing diesokaké kanggo nanggung prejanjiané Gusti Allah. Getih-Ku iki diesokaké

kanggo wong akèh, minangka pangapuraning dosa.

²⁹ Ngertia: Aku bakal ora ngombé anggur iki menèh nganti wektuné Aku ngombé anggur anyar bebarengan karo kowé kabèh ing Kratoné Rama-Ku."

³⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para muridé banjur padha menyanyi. Nuli padha mangkat menyang Gunung Zaitun.

³¹ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Ing bengi iki uga kowé bakal padha mlayu, ninggal Aku ijèn; sebab ing Kitab Suci wis katulis: 'Gusti Allah bakal matèni pangoné, lan pepanthané wedhus bakal buyar.'

³² Nanging sawisé Aku katangèkaké saka ing kubur, Aku bakal lunga menyang tanah Galiléa, ndhisiki kowé."

³³ Pétrus nuli matur marang Gusti Yésus: "Senajan sedaya murid badhé nilar Panjenengan, kawula mboten badhé nilar Panjenengan!"

³⁴ Gusti Yésus ngandika marang Pétrus: "Rungokna! Ing bengi iki uga, sadurungé jago kluruk, kowé bakal nyélaki Aku, ambal ping telu."

³⁵ Pétrus nuli mangsuli: "Kula mboten badhé nyélaki Panjenengan, senjata kedah pejah sesarengan." Para murid liyané iya padha muni mengkono.

³⁶ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur tindak, kadhèrèkaké para muridé, menyang panggonan sing disebut Gètsémané. Ing kono Gusti Yésus ngandika karo para muridé: "Padha linggiha ana ing kéné dhisik, Aku arep mrana, ndedonga."

³⁷ Gusti Yésus nuli ngajak Pétrus lan anaké Zébedéus karo pisan, kadhawuhan ndhèrèk. Ing wektu kuwi Gusti Yésus katon sedhik sarta ajrih banget.

³⁸ Pangandikané marang para murid mau: "Ati-Ku sedhik banget, rasané kaya wong sing arep mati. Padha ngentènana ana ing kéné, lan Aku réwangana melèk."

³⁹ Gusti Yésus tindak ora adoh saka ing kono, nuli sujud sarta ndedonga: "Dhuh Rama Kawula, menawi kepareng, tuwung kasangsaran menika mugi kasingkirna saking Kawula! Nanging sampun pikajeng Kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur murugi para muridé telu mau, nanging telu-teluné ketemu lagi padha turu. Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Apa kowé, wong telu, ora bisa ngréwangi Aku melèk, senajan mung sajam waé?"

⁴¹ Padha jumagaa lan padha ndedongaa, supaya kowé ora kalah karo panggodhaning Iblis. Roh mono kepéngin nglakoni kang becik, nanging daging kuwi sèkèng."

⁴² Gusti Yésus nuli tindak kaping pindhoné lan ndedonga, aturé: "Dhuh Rama, menawi kasangsaran menika mboten Paduka singkiraken lan mboten kénging mboten kedah Kawula lampahi, inggih sumangga, mugé kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴³ Gusti Yésus nuli murugi para muridé menèh, nanging iya lagi padha turu, sebab mripaté mbliyut banget.

⁴⁴ Para murid mau nuli ditinggal menèh déning Gusti Yésus. Panjenengané nuli ndedonga kaping teluné. Pandongané kaya sing uwis.

⁴⁵ Sawisé mengkono banjur murugi para muridé menèh lan ngandika: "Apa kowé isih padha turu lan ngaso? Delengen!"

Saiki Putrané Manungsa kaulungaké marang pangwasané wong-wong dosa.

⁴⁶ Padha tangia, ayo padha lunga.

Delengen! Wong sing arep ngulungaké Aku wis ana ing kéné."

⁴⁷ Nalika Gusti Yésus lagi ngandika, Yudas, panunggalané murid rolas, teka. Bareng karo Yudas iya ana wong akèh padha teka, nggawa pedhang lan penthung. Wong-wong mau dikongkon déning para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi.

⁴⁸ Yudas wis awèh tandha marang wong akèh mau, mengkéné: "Sing dakambung, yakuwi wongé. Cekelen!"

⁴⁹ Satekané ing panggonan kono, Yudas terus marani Gusti Yésus lan matur: "Sugeng dalu, Pak Guru!" Banjur ngambung Gusti Yésus.

⁵⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Sanak, kowé arep apa?" Wong akèh kuwi banjur padha maju sarta nyepeng Gusti Yésus.

⁵¹ Ing kono ana salah sawijining wong sing ndhèrèkaké Gusti Yésus ngunus pedhangé, lan disabetaké marang abdiné imam agung, kena kupingé nganti perung.

⁵² Gusti Yésus nuli ngandika marang pendhèrèk mau: "Pedhangmu rangkakna menèh, sebab kabèh wong sing matèni klawan pedhang, bakal mati déning pedhang.

⁵³ Apa kokkira Aku ora bisa nyuwun marang Rama-Ku, lan Panjenengané apa ora bakal sanalika ngutus malaékat luwih saka rolas bregada?^f

⁵⁴ Nanging saupama mengkono, banjur kepriyé bisané kelakon apa sing wis diweca ing Kitab Suci, yèn iki kabèh kudu kaleksanan kaya sing kelakon saiki?"

⁵⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Apa rumangsamu Aku iki bégal, déné olèhmu arep nyekel Aku ndadak nggawa pedhang lan penthung? Apa Aku ora saben dina memulang ana ing Pedalemané Allah; kokora kokkapak-kapakaké?"

⁵⁶ Nanging kabèh iki kedadéan kaya mengkéné, supaya kelakon apa sing wis ditulis déning para nabi ana ing Kitab Suci." Sawisé kuwi para muridé Gusti Yésus nuli padha ninggal Panjenengané lan padha mlayu kabèh.

---

^fbregada: pasukan, ,tembungipun ing basa Indonesia: Satuan tentara.

⁵⁷ Wong-wong sing padha nyekel Gusti Yésus banjur ngirid Panjenengané menyang dalemé Imam Agung Kayafas. Para ahli Torèt lan para sesepuhé bangsa Yahudi wis padha nglumpuk ana ing kono.

⁵⁸ Ing nalika semana Pétrus ngetutaké Gusti Yésus saka kadohan, nganti tekan dalemé Imam Agung. Pétrus banjur mlebu ing pekarangan kono lan lungguh bareng karo para wong jaga. Pétrus kepéngin weruh, kepriyé bakal kerampungané kedadéan kuwi mau kabèh.

⁵⁹ Para pengareping imam lan para wargané Pradataning Agama kabèh padha ngudi, supaya olèh seksi-seksi palsu, sing njalari Gusti Yésus kena dipatrapi paukuman pati.

⁶⁰ Senajan akèh wong sing padha maju gelem dadi seksi, nanging paseksiné mau ora ana bukti-buktiné. Wusana ana wong loro sing maju,

⁶¹ lan matur: "Tiyang menika naté mungel: 'Aku bisa mbubrah Pedalemané Allah lan bisa mbangun menèh sajroné telung dina.'"

⁶² Imam Agung banjur jumeneng lan ngandika marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli pandakwané wong kuwi?"

⁶³ Nanging Gusti Yésus kèndel waé. Imam Agung banjur ngandika menèh: "Demi Allah kang gesang, saiki kowé kandhaa marang aku nganggo sumpah, apa kowé ngaku, yèn kowé kuwi Sang Kristus, Putrané Gusti Allah?"

⁶⁴ Gusti Yésus ngandika: "Inggih, leres. Wiwit samenika panjenengan badhé mirsani Putranipun Manungsa pinarak ing tengenipun Gusti Allah, Ingang Mahakwaos, lan rawuh nitih méganing langit."

⁶⁵ Mireng pangandikané Gusti Yésus mau, Imam Agung nuli nyuwèk-nyuwèk agemané, sarta ngandika: "Wong iki nyenyamah marang Gusti Allah! Wis ora prelu seksi menèh! Kowé kabèh padha krungu dhéwé enggoné nyewiyah marang Gusti Allah.

⁶⁶ Saiki kepriyé penemumu?" Sing didangu padha mangsuli: "Tiyang menika lepat, lan kedah dipun ukum pejah."

⁶⁷ Gusti Yésus nuli diidoni lan diantemi déning wong-wong mau. Ana uga wong sing ngampleng Panjenengané

⁶⁸ karo muni: "Coba, bedhèken, Sang Kristus! Sapa sing ngampleng kowé?"

⁶⁹ Nalika semono Pétrus lagi linggih ana ing njaba, ing pekarangan. Ana abdiné wadon Imam Agung nyedhaki Pétrus lan kandha karo Pétrus: "Sampéyan rak enggih tumut kalih Yésus, tiyang Galiléa nika ta?"

⁷⁰ Nanging Pétrus sélak ing ngarepé wong kabèh, tembungé: "Kula mboten ngertos napa sing sampéyan kandhakaké niku."

⁷¹ Pétrus nuli lunga saka ing kono, menyang régol. Ana abdi wadon liyané sing weruh Pétrus. Wong mau nuli kandha karo wong-wong sing padha ana ing kono: "Wong iki rak iya sing gawéné mèlu Yésus, wong Nasarèt kuwi ta?"

⁷² Nanging Pétrus banjur sélak menèh, malah karo sumpah: "Kula èstu mboten wanuh kalih tiyang niku."

⁷³ Ora let suwé wong-wong sing padha ana ing kono padha marani Pétrus, lan kandha: "Kowé mesthi iya klebu wong

sing padha mèlu Yésus. Kuwi cetha saka pocapanmu."

⁷⁴ Pétrus banjur sumpah menèh: "Wantun pejah, èstu kula mboten kenal kalih tiyang niku." Sanalika banjur ana jago kluruk.

⁷⁵ Pétrus kèlingan apa sing dingandikakaké déning Gusti Yésus: "Sadurungé jago kluruk, kowé bakal sélak nganti ping telu, yèn kowé kenal karo Aku." Pétrus nuli metu saka pekarangan, sarta nangis kelara-lara.

27 ¹ Ésuké kabèh pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi padha gawé putusan arep nyédani Gusti Yésus.

² Panjenengané banjur dibanda, nuli diirid, kapasrahaké marang Pilatus, gubernur pepréntahan Rum ing wilayah kono.

³ Nalika Yudas, sing ngulungaké Gusti Yésus ngerti yèn Panjenengané bakal diukum pati, dhèwèké keduwung, banjur mbalèkaké dhuwité telung puluh sèkel selaka marang para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi.

⁴ Aturé: "Kula sampun damel dosa, déné ngulungaken tiyang ingkang

mboten lepat, ngantos dipun ukum pejah." Nanging para pengareping imam sarta para sesepuh mau padha mangsuli: "Preduli apa, kuwi rak urusanmu dhéwé!"

⁵ Yudas banjur nguncalaké dhuwit mau ana ing Pedalemané Allah, nuli lunga lan ngendhat.

⁶ Para pengareping imam nuli padha njupuki dhuwit mau lan muni: "Iki dhuwit getih, dadi ora kena dilebokaké ana ing pethi pisungsung ing Pedalemané Allah."

⁷ Sawisé padha sarujuk, dhuwit mau nuli dienggo tuku lemahé tukang grabah. Lemah mau digawé kuburan kanggo ngubur wong neneka sing mati ing kono.

⁸ Mulané tekan sepréné palemahan mau disebut Hakeldama, tegesé: Palemahan Getih.

⁹ Srana mengkono kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning Nabi Yérémia, mengkéné: "Padha nampani dhuwit telung puluh sèkel selaka, yakuwi regané wong siji sing disarujuki déning bangsa Israèl.

¹⁰ Dhuwit mau nuli dienggo tuku palemahan kundhi, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku."

¹¹ Gusti Yésus banjur dipriksa déning Pilatus, gubernur ing negara kono. Pilatus ndangu: "Apa kowé ratuné wong Yahudi?" "Inggih, leres!"

¹² Nanging bareng para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi padha ngajokaké pandakwa-pandakwa marang Gusti Yésus, Panjenengané ora kersa mangsuli babar-pisan.

¹³ Mulané Pilatus ngandika marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora nggatèkaké gugatan-gugatan sing diajokaké marang kowé kuwi?"

¹⁴ Nanging Gusti Yésus ora nanggapi pitakoné gubernur mau, nganti gubernur gumun banget.

¹⁵ Wis dadi padatan ing wektu semana, saben dina Paskah, gubernur ngluwari wong ukuman siji, sing disuwun déning wong akèh.

¹⁶ Nalika semono ana wong ukuman sing dikunjara. Jenengé Yésus Barabas.

¹⁷ Bareng wong sing padha nglumpuk wis akèh, Gubernur Pilatus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Sapa sing koksuwun luwar, Yésus Barabas apa Yésus, sing ketelah Kristus?"

¹⁸ Enggoné ngandika mengkono mau, awit Pilatus mirsa yèn wong Yahudi enggoné masrahaké Gusti Yésus kuwi merga saka drengking atiné.

¹⁹ Nalika Pilatus lagi lenggah ing kursi pengadilan, garwané ngutus supaya matur marang Pilatus mengkéné: "Panjenengan sampun tumut-tumut ing prekawisipun tiyang mursid menika, awit kala wau dalu kula supena sarta kraos sedhik sanget margi Panjenenganipun."

²⁰ Nanging para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi terus padha ngojok-ojoki wong akèh kang ana ing kono, supaya nyuwun marang Pilatus ngluwari Barabas lan nyédani Gusti Yésus.

²¹ Pilatus banjur ndangu menèh marang wong akèh mau: "Wong loro kuwi, sing endi sing kokkarepaké dakluwari?" Wong akèh mau nuli padha mangsuli: "Barabas!"

²² Pilatus banjur ndangu menèh: "Yèn mengkono, banjur Yésus sing disebut Kristus kuwi karepmu dakkapakaké?" Wong akèh mau saur manuk, aturé: "Dipun salib kémawon."

²³ Pendanguné Pilatus menèh: "Nanging apa keluputané wong iki?" Wong akèh mau malah saya seru pambengoké: "Kasaliba!"

²⁴ Pilatus pirsá yèn pambudidaya saterusé wis ora ana gunané, malah bisa njalari kaanané saya tambah kisruh. Mulané banjur mundhut banyu, nuli wijik asta ana ing ngarepé wong akèh, sarta ngandika: "Aku ora tanggung jawab tumrap getihé wong iki! Kuwi urusanmu dhéwé!"

²⁵ Wong akèh mau nuli mangsuli bebarengan: "Inggih, kersanipun kula lan anak-anak kula ingkang nyanggi paukumanipun."

²⁶ Pilatus nuruti karepé wong akèh, Barabas diluwari, lan dhawuh supaya Gusti Yésus disiksa, sabanjuré dipasrahaké supaya disalib.

²⁷ Para prejurité Pilatus banjur ngirid Gusti Yésus mlebu gedhong gubernuran, nuli padha nglumpuk saubengé Gusti Yésus.

²⁸ Jubah agemané Gusti Yésus dijupuk, diganti jubah wungu.

²⁹ Prejurit-prejurit mau nuli gawé makutha saka caranging wit-witan

sing ana eriné. Makutha eri mau nuli diagemaké ing mestakané Gusti Yésus. Para prejurit mau nuli njupuk teken, dicepengaké ing astané Gusti Yésus sing tengen. Sawisé kuwi banjur padha sujud ing ngarsané, karo moyoki Panjenengané: "Ngaturaken kasugengan, ratunipun tiyang Yahudi!"

³⁰ Prejurit-prejurit mau padha ngidoni Gusti Yésus, njupuk teken sing diasta déning Panjenengané, lan digebugaké ing mestakané.

³¹ Sawisé rampung enggoné nyenyamah, jubah wungu sing diagemaké Gusti Yésus disalini agemané piyambak menèh, banjur diirid metu, arep disalib.

³² Ana ing dalan sing metu saka kutha, para prejurit sing ngirid Gusti Yésus mau kepethuk wong sing jenengé Simon, asalé saka Kiréné. Simon mau dipeksa déning para prejurit manggul salibé Gusti Yésus.

³³ Lakuné banjur tekan panggonan sing aran Golgota, sing tegesé: Panggonan Cumplung.

³⁴ Ing kono Gusti Yésus dicaosi unjukan anggur sing dicampuri rempelu. Sawisé

dikedhapi, Gusti Yésus ora kersa ngunjuk.

³⁵ Gusti Yésus nuli disalib, agemané diedum-edum nganggo dilotré.

³⁶ Para prejurit nuli padha linggih ana ing kono, njaga Gusti Yésus.

³⁷ Ing sandhuwuring mestakané dipasang tulisan, sing nerangaké pendakwa tumrap Panjenengané, uniné: "Iki Yésus, wong Nasarèt, ratuné wong Yahudi."

³⁸ Nalika semana ana bégal loro sing disalib bebarengan karo Gusti Yésus, sing siji ana ing sisih tengené, sijiné ana ing sisih kiwané.

³⁹ Wong-wong sing padha liwat ing kono padha gèdhèg-gèdhèg, sarta moyoki Gusti Yésus.

⁴⁰ Padha muni mengkéné: "Kowé sing arep mbubrah Pedalemané Allah lan mbangun menèh sajroné telung dina! Yèn kowé nyata Putrané Allah, coba luwarana awakmu dhéwé! Mudhuna saka salib!"

⁴¹ Mengkono uga para pengareping imam lan para ahli Torèt sarta para sesepuhé bangsa Yahudi padha moyoki Gusti Yésus. Padha muni mengkéné:

⁴² "Wong liya diluwari, nanging ngluwari awaké dhéwé ora bisa! Wong iki rak Ratuné Israèl ta? Bèn mudhun saka salib, nuli aku bakal padha precaya.

⁴³ Dhèwèké ngendelaké Gusti Allah, lan kandha yèn dadi Putrané Allah. Saiki padha dideleng waé, apa Gusti Allah bakal nylametaké dhèwèké."

⁴⁴ Para bégal sing padha disalib iya padha mèlu-mèlu moyoki Gusti Yésus.

⁴⁵ Wiwit jam rolas awan, ing satanah kono dadi peteng, suwéné telung jam.

⁴⁶ Bareng kira-kira jam telu soré, Gusti Yésus nguwuh-uwuh klawan swara sora: "Èli, Èli, lama sabakhtani?," sing tegesé: Dhuh Allah, dhuh Allah, kénging menapa Kawula Paduka tégakaken?

⁴⁷ Wong sawetara sing padha ngadeg ana ing kono padha ngrungu pangandikané Gusti Yésus mau, nuli padha muni: "Wong kuwi ngundang Élia!"

⁴⁸ Ana wong siji sing énggal-énggal njupuk kembang karang lan dicelupaké ana ing anggur kecut. Kembang karang mau digawèkaké garan saka glagah, nuli dicaosaké Gusti Yésus, supaya dicecep.

⁴⁹ Nanging wong-wong liyané padha muni: "Mengko dhisik, coba dientèni, apa Élia teka temenan, ngluwari dhèwèké!"

⁵⁰ Gusti Yésus banjur nguwuh menèh klawan swara sora, nuli séda.

⁵¹ Nalika semono geber sing gumantung ing Pedalemané Allah suwèk dadi loro, wiwit saka ing ndhuwur tekan ing ngisor. Bumi gonjang-ganjing lan gunung-gunung karang padha bengkah.

⁵² Kuburan-kuburan padha menga, lan akèh umaté Gusti Allah sing wis padha mati, diuripaké menèh.

⁵³ Sawisé Gusti Yésus wungu saka ing séda, wong-wong mau padha metu saka kuburané, banjur padha mlebu ing kutha Yérusalèm. Ing kono akèh wong sing padha weruh.

⁵⁴ Komandhan dalasan para prejurité sing padha njaga Gusti Yésus, bareng ana lindhu lan nyipati kabèh sing kelakon mau, padha wedi banget. Nuli padha muni: "Nyata, Panjenengané kuwi Putraning Allah!"

⁵⁵ Ing kono akèh wong wadon sing lagi padha ngawasaké saka kadohan. Wong-wong kuwi sing mauné padha

ndhèrèkaké Gusti Yésus saka ing tanah Galiléa, prelu ngladosi Panjenengané.

⁵⁶ Kayata: Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus lan Yusuf, tuwin somahé Zébedéus.

⁵⁷ Bareng wis soré, ana wong sugih saka Arimatéa teka. Jenengé Yusuf. Yusuf kuwi muridé Gusti Yésus,

⁵⁸ sowan marang Gubernur Pilatus, nyuwun layoné Gusti Yésus. Pilatus nuli dhawuh supaya layoné Gusti Yésus diwènèhaké Yusuf.

⁵⁹ Yusuf banjur njupuk layon mau, nuli diulesi nganggo mori putih memplak.

⁶⁰ Layoné Gusti Yésus mau banjur disarèkaké ana ing kuburané Yusuf dhéwé, sing isih anyar. Kuburan mau wujud guwa sing digrowong ing padhas. Sawisé nutup lawanging pesaréan nganggo watu gedhé, Yusuf banjur lunga.

⁶¹ Maryam Magdaléna lan Maryam sijiné padha kèri ana ing kono, lungguh ing sangareping pesaréan.

⁶² Ésuké, yakuwi dina Sabbath, para pengareping imam lan para wong Farisi padha bebarengan sowan ana ing ngarsané Gubernur Pilatus.

⁶³ Lan padha matur: "Bapak Gubernur, kawula sami kèngetan, bilih juru penasaran menika nalika taksih gesang, naté mungel mekaten: 'Sawisé telung dina Aku bakal urip menèh!'

⁶⁴ Mila prayogi menawi panjenengan dhawuh supados kuburipun kajagi, ngantos tigang dinten. Sebab menawi mboten mekaten, para muridipun sami saged nyolong layon wau, lajeng sanjang dhateng tiyang-tiyang sanès: 'Gusti Yésus urip menèh.' Srana mekaten badhé tuwuh penasaran énggal, ingkang langkung awon ketimbang kaliyan ingkang rumiyin."

⁶⁵ Pilatus banjur dhawuh: "Wis, nggawaa prejurit, kuburané jaganen saprayogané."

⁶⁶ Wong-wong mau nuli padha mangkat menyang pesaréané Gusti Yésus. Pesaréan mau disègel, lan watu sing kanggo nutup pesaréan mau dicap. Sawisé kuwi banjur akon para prejurit jaga ana ing kono.

28¹ Bareng dina Sabbath wis kliwat, ing dina Minggu ésuk umun-umun, Maryam Magdaléna lan Maryam

sijiné padha lunga niliki pesaréané Gusti Yésus.

² Dumadakan ana lindhu gedhé banget. Ana malaékat tumedhak saka ing swarga, banjur ngglundhungaké watu tutupé pesaréan, nuli lenggah ana ing watu mau.

³ Pasuryané malaékat kuwi mencorong lan agemané putih memplak.

⁴ Prejurit sing padha jaga ana ing kono, saking wediné, nganti padha gumeter lan pucet kaya wong mati.

⁵ Malaékat mau nuli ngandika marang para wong wadon sing padha niliki pesaréan mau mengkéné: "Aja padha wedi! Aku ngerti yèn kowé padha nggolèki Yésus sing mentas disalib.

⁶ Panjenengané ora ana ing kéné, wis wungu, cocog karo sing dingandikakaké dhèk biyèn. Coba delengen panggonan tilasé.

⁷ Mulané padha énggal balia lan mènèhana weruh marang para muridé, yèn Panjenengané wis wungu, lan saiki tindak ndhisiki lakumu menyang tanah Galiléa. Ing kana kowé bakal ketemu karo Panjenengané! Padha élinga

marang sing dakkandhakaké marang kowé iki!"

⁸ Para wong wadon mau nuli énggal-énggal padha mangkat saka ing pesaréan kono, kanthi rasa wedi campur bungah. Lakuné rikat banget, sebab sélak kepéngin mènèhi weruh marang para muridé Gusti Yésus bab lelakon kuwi mau.

⁹ Dumadakan Gusti Yésus methuki wong-wong wadon mau lan ngandika: "Salam." Wong-wong mau nuli padha nyedhaki, banjur padha nyungkemi sampéyané!

¹⁰ Gusti Yésus banjur ngandika: "Aja padha wedi. Balia ngandhani sedulur-sedulur-Ku, supaya padha mangkat menyang ing tanah Galiléa. Ing kono bakal padha ndeleng Aku."

¹¹ Nalika para wong wadon lagi budhal, ana prejurit sawetara sing padha jaga pesaréan, lunga menyang kutha Yérusalèm, prelu nglapuraké marang para pengareping imam, bab apa sing kelakon kabèh.

¹² Para pengareping imam mau nuli padha rembugan karo para sesepuhé bangsa Yahudi. Wong-wong mau nuli

padha gawé putusan, mbeseli para prejurit mau nganggo dhuwit akèh.

¹³Déné para prejurit mau padha diweling: "Kowé padha mertak-mertakna, yèn para muridé Yésus padha teka ing wayah bengi, lan nyolong layoné, nalika kowé padha mbeneri turu.

¹⁴Yèn Bapak Gubernur mireng bab kuwi, aku bakal padha matur marang panjenengané, supaya kowé ora diukum."

¹⁵Para prejurit nuli padha nampani dhuwité, lan nindakaké apa sing diwelingaké déning para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi mau. Critané para prejurit mau banjur sumebar ing tengahé masarakat Yahudi, nganti sepréné.

¹⁶Para muridé Gusti Yésus, wong sawelas, nuli padha mangkat menyang tanah Galiléa. Tekan ing kana banjur munggah ing gunung sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus.

¹⁷Bareng padha ndeleng Panjenengané nuli padha nyembah sujud. Nanging ana murid sawetara sing mangu-mangu.

¹⁸Gusti Yésus banjur nyelaki lan ngandika mengkéné: "Sakèhing

pangwasa ing swarga lan ing bumi wis diparingaké déning Sang Rama marang Aku.

¹⁹ Mulané padha lungaa, maranana bangsa-bangsa ing salumahing bumi kabèh, padha dadèkna murid-Ku. Padha baptisen ing Asmané Sang Rama. Sang Putra lan Sang Roh Suci.

²⁰ Apa déné padha wulangen mbangun-turut marang sakèhing piwulang sing wis Dakwulangaké marang kowé. Padha titènana, yèn Aku tansah nunggal karo kowé nganti tekan pungkasaning jaman."

Markus

1 ¹ Iki Injil bab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah.

² Injil iki wiwité kaya sing ditulis déning Nabi Yésaya, mengkéné: "Iki utusan-Ku', mengkono pangandikané Gusti Allah, 'sing teka sadurungé kowé, supaya nyawisaké dalan-Mu.'

³ Ana ing ara-ara samun ana wong nguwuh-uwuh, 'Padha cawisna dalan kagem Gusti; dalan-dalan sing arep ditambah padha ratanen!'"

⁴ Ya kaya mengkono Nabi Yohanes rawuh ana ing ara-ara samun. Nabi Yohanes mbaptis lan mulang wong-wong bab pawarta saka Gusti Allah. Pangandikané: "Kowé padha mratobata, ninggala dosa-dosamu lan nglakonana dibaptis, temah Gusti Allah bakal ngapura dosa-dosamu."

⁵ Akèh wong saka tanah Yudéa lan saka kutha Yérusalèm padha teka ngrungokaké piwulangé Nabi Yohanes. Wong-wong mau padha ngakoni dosa-

dosané lan padha dibaptis déning Nabi Yohanes ana ing Kali Yardèn.

⁶ Sandhangané Nabi Yohanes kuwi digawé saka wulu unta, sabuké saka lulang. Déné sing didhahar walang lan madu alas.^a

⁷ Nabi Yohanes ngandika marang wong akèh mau mengkéné: "Sapungkurku bakal ana Wong teka, sing kwasané ngluwihi aku. Nguculi taliné sepatu waé aku ora pantes.

⁸ Aku mbaptis kowé nganggo banyu, nanging Wong mau bakal mbaptis kowé nganggo Roh Suci."

⁹ Ora let suwé Gusti Yésus rawuh saka kutha Nasarèt, ing tanah Galiléa. Gusti Yésus mau nuli dibaptis déning Nabi Yohanes ana ing Kali Yardèn.

¹⁰ Bareng mentas saka kali mau, Gusti Yésus pirsá langité kawiyak lan Sang Roh Suci sing katoné kaya manuk dara, tumurun nedhaki Panjenengané.

¹¹ Banjur ana swara saka ing langit ngandika mengkéné: "Kowé kuwi Putra-Ku sing Daktresnani. Kowé sing gawé renaning penggalih-Ku."

---

^amadu alas: maben (madu) ingkang pinanggih ing wana.

¹² Sawisé kuwi, saka panuntuning Sang Roh Suci Gusti Yésus banjur tindak menyang ara-ara samun.

¹³ Ana ing kono lawasé patang puluh dina, digodha déning Iblis. Ing panggonan kono uga ana kéwan-kéwané galak, nanging para malaékat padha teka ngladosi Panjenengané.

¹⁴ Bareng Nabi Yohanes dikunjara, Gusti Yésus nuli tindak menyang tanah Galiléa memulang bab Injilé^b Gusti Allah.

¹⁵ Pangandikané: "Saiki wis wayahé Gusti Allah ngedegaké Kratoné. Padha mratobata, ninggala dosa-dosamu lan precayaa marang Injil."

¹⁶ Nalika Gusti Yésus tindak ing sauruting pesisiré Tlaga Galiléa, Panjenengané pirsá Simon lan seduluré, sing jeneng Andréas. Simon lan Andréas mau lagi padha njala iwak ing tlaga kono.

¹⁷ Pangandikané Gusti Yésus marang Simon lan Andréas mau: "Padha mèlua Aku. Kowé bakal Dakwarahi njala wong."

---

^bInjil: tegesipun pawartos kabingahan saking Gusti Allah, ingkang paring pangapunteing dosa lan gesang langgeng dhateng saben tiyang ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, Putranipun Allah.

¹⁸ Sanalika wong loro mau ninggal jalané lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁹ Gusti Yésus nerusaké tindaké lan pirsá menèh wong loro kakang-adhi, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Wong loro mau lagi padha ana ing prau, nyulami jalané.

²⁰ Bareng Gusti Yésus pirsá, nuli uga ditimbali. Sekaroné nuli ninggal Zébedéus, bapakné, lan para buruhé ana ing prau, banjur ndhèrèk Gusti Yésus.

²¹ Gusti Yésus lan para muridé enggoné tindak wis tekan kutha Kapèrnaum. Ing dina Sabbat candhaké, Gusti Yésus mlebet ing sinagogé^c lan miwiti mulang.

²² Wong-wong sing ngrungokaké padha gumun bab carané mulang. Enggoné mulang kanthi pangwasa, ora kaya pamulangé ahli Torèt.

²³ Nalika Gusti Yésus lagi mulang mau, dumadakan ana wong kepanjangan dhemit mlebu ing sinagogé kono, karo bengok-bengok,

²⁴ "Yésus wong Nasarèt, aku arep kokkapakaké? Apa teka-Mu mréné arep matèni aku? Aku ngerti kowé kuwi sapa:

---

^csinagogé: menika papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

Kowé kuwi Wong suci, utusané Gusti Allah!"

²⁵ Roh mau nuli disentak Gusti Yésus, pangandikané: "Meneng, metua saka wong kuwi!"

²⁶ Dhemit mau nuli ngontang-antingaké wongé, banjur metu karo jerit-jerit.

²⁷ Wong kabèh padha ndomblong merga saka gumuné, lan padha rasanan: "Wah, hébat banget. Iki piwulang anyar, sing apik banget. Wong kuwi koksekti temen! Bisa mréntah marang dhemit, lan dhemit sing didhawuhi kokiya manut!"

²⁸ Krana lelakon mau kabar bab Gusti Yésus cepet banget sumebar ana ing tanah Galiléa.

²⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para muridé nuli metu saka sinagogé lan menyang omahé Simon lan Andréas. Yakobus lan Yohanes uga padha ndhèrèk.

³⁰ Nalika semono ibuné maratuwa Simon lagi lara panas, nggluntung ana ing peturon. Bareng Gusti Yésus lan sing padha ndhèrèk tekan kono, Gusti Yésus nuli diaturi pirsá bab larané wong mau.

³¹ Gusti Yésus nuli marani sing lara. Tangané wong mau dicandhak lan wongé

ditangèkaké. Larané panas nuli mari, lan banjur ngladèni para tamuné.

³² Bareng srengéngéné surup, wong-wong padha nggawa sakèhing wong sing lara lan wong sing kepanjangan dhemit, disowanaké marang Gusti Yésus.

³³ Wong sakutha padha nglumpuk ana ing lataré omah.

³⁴ Gusti Yésus banjur marasaké wong-wong mau sing padha nandhang lara rupa-rupa lan uga nundhungi dhemit akèh. Gusti Yésus ora nglilani dhemit-dhemit mau caturan, sebab dhemit-dhemit kuwi padha ngerti Gusti Yésus kuwi sapa.

³⁵ Ésuké, isih umun-umun, Gusti Yésus wungu saré, terus tindak menyang panggonan sing sepi, prelu ndedonga.

³⁶ Panjenengané nuli digolèki déning Simon lan kanca-kancané.

³⁷ Bareng wis ketemu, nuli padha matur: "Guru, sedaya tiyang madosi Panjenengan."

³⁸ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Kita kudu nerusaké laku kita menyang désa-désa liyané ing sakiwa-tengené kéné. Aku uga kudu martakaké Injil

ana ing kono, sebab yakuwi preluné enggon-Ku teka mréné."

³⁹ Mulané Gusti Yésus nuli ndlajahi setanah Galiléa kabèh. Panjenengané martosaké Injil ana ing sinagogé-sinagogé lan nundhungi dhemit-dhemit.

⁴⁰ Ana wong lara kusta sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong mau jèngkèng, lan nyuwun supaya Gusti Yésus kersa paring pitulungan. Aturé: "Guru, menawi Panjenengan kersa, Panjenengan saged nyarasaken kula."

⁴¹ Gusti Yésus mesakaké marang wong mau. Mulané banjur mulung astané. Wong mau didemèk lan ngandika: "Aku kersa. Warasa!"

⁴² Sanalika lelarané ilang, lan wong mau dadi waras.

⁴³ Gusti Yésus nuli ndhawuhi lunga wong mau, karo diweling mengkéné:

⁴⁴ "Poma, kowé aja kandha sapa-sapa bab enggonmu wis diwarasaké. Terus sowana waé marang imam, lan nyuwuna imam mau mriksa awakmu. Sawisé kuwi kowé nyaosna kurban marang Gusti Allah, manut prenatalané Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang

wong-wong, yèn kowé wis mari temenan."

⁴⁵Nanging salungané saka kono, wong mau wiwit nyebaraké pawarta kuwi tekan ngendi-endi. Mulané saben wong banjur ngerti, nganti Gusti Yésus ora bisa ngèdhèng mlebu ing kutha endi waé. Temah Panjenengané kèndel ana ing sanjabané kutha, ing panggonan-panggonan sing sepi. Éwasemono wong saka ngendi-endi meksa padha teka marani Panjenengané.

2¹Sawisé sawetara dina Gusti Yésus rawuh menèh ing kutha Kapèrnaum. Wong akèh padha krungu, yèn Panjenengané ana ing ndalem,
²mula akèh wong sing padha teka mrono. Saking akèhé wong sing padha ngumpul ana ing kono, nganti ora ana panggonan sing sela. Malah ngarep lawang waé uga kebak wong. Gusti Yésus nuli mulangaké dhawuhé Gusti Allah.

³Satengahé memulang, dumadakan ana wong lumpuh arep disowanaké. Wong mau digotong wong papat.

⁴Nanging saking akèhé wong, wong lumpuh mau ora bisa digawa

menyang ngarsané Gusti Yésus. Mulané wong-wong sing padha nggotong nuli padha mbukak payoning omah, pas sandhuwuré panggonan sing dilenggahi Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong sing lumpuh mau nuli diudhunaké ana ing ngarsané Gusti Yésus, gumléthak ing peturon lambaran klasa.^d

⁵ Bareng Gusti Yésus mirsa gedhéning pengandelé wong-wong mau, Panjenengané nuli ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Anak-Ku, dosa-dosamu wis diapura."

⁶ Nalika semono ana para ahli Torèt sawetara sing uga padha lungguh ana ing kono. Wong-wong mau padha mbatin:

⁷ "Wong kuwi kokwani-waniné nyenyamah marang Gusti Allah kaya mengkono. Awit mung siji sing bisa ngapura dosa, yakuwi Gusti Allah piyambak!"

⁸ Sanalika iku uga Gusti Yésus pirsapa apa sing dibatin déning para ahli Torèt mau. Mulané nuli ngandika: "Yagéné kowé padha duwé pikiran mengkono?"

---

^dlambaran klasa: karo klasané.

⁹ Luwih gampang endi, muni marang wong lumpuh iki 'Dosamu wis diapura,' karo muni 'Tangia, peturonmu angkat lan mlakua?'

¹⁰ Aku kepéngin nuduhaké marang kowé yèn Putraning Manungsa kwasa ngapura dosa ana ing bumi kéné." Gusti Yésus nuli ngandika marang sing lumpuh mau,

¹¹ "Dhawuh-Ku marang kowé, tangia, peturonmu angkat lan muliha!"

¹² Ana ing sangarepé wong akèh wong sing lumpuh mau ngadeg maknyat, ngangkat peturoné, banjur lunga. Wong kabèh padha kaéraman lan memuji marang Gusti Allah. Wong-wong mau padha muni: "Lelakon kaya ngéné iki kita durung tau ngalami."

¹³ Sawisé lelakon mau Gusti Yésus tindak menèh menyang sapinggiring Tlaga Galiléa. Akèh wong sing padha marani. Gusti Yésus banjur mulang wong-wong mau.

¹⁴ Nalika lagi tindak Gusti Yésus pirsá pegawé pajeg, jenengé Lèwi anaké Alféus, lagi lungguh ana ing kantoré. Gusti Yésus nimbali wong mau: "Lèwi,

mèlua Aku." Lèwi nuli ngadeg lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁵ Sawisé kuwi Gusti Yésus diaturi dhahar ana ing omahé Lèwi. Nalika semana pinuju akèh pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat, padha ndhèrèkaké Gusti Yésus. Ing antarané wong-wong mau akèh sing mangan tunggal saméja karo Gusti Yésus lan para muridé.

¹⁶ Ana para ahli Torèt sawetara, saka golongané wong Farisi, weruh Gusti Yésus dhahar bebarengan karo pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat mau. Mulané para ahli Torèt mau nuli padha takon marang para muridé: "Yagéné Gurumu kokdhahar bebarengan karo pegawé pajeg lan wong-wong ala kuwi?"

¹⁷ Mireng pitakoné para ahli Torèt mau Gusti Yésus nuli ngandika: "Wong sing waras mono ora mbutuhaké dhokter; mung wong sing lara waé. Teka-Ku ora nimbali wong sampurna, nanging wong dosa."

¹⁸ Nalika semono para muridé Nabi Yohanes Pembaptis lan para wong Farisi lagi padha pasa. Nuli ana wong sawetara

padha sowan marang Gusti Yésus lan nyuwun pirsá: "Menapa sebabipun déné murid-muridipun Nabi Yohanes Pembaptis lan para muridipun tiyang Farisi sami siyam, nanging para murid Panjenengan kokmboten?"

¹⁹Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé tau tumon ana tamu ing panggonané wong mantu padha pasa? Sajroné pengantèn lanang isih nemoni tamuné, para tamu mesthi padha mangan.

²⁰Nanging samangsa pengantèn lanang mau dibedhol lan ninggal tamu-tamuné, lagi para tamu mau padha ora mangan.

²¹Ora ana wong sing nambal klambi lawas nganggo bakal sing anyar. Awit saupama mengkono, bakal anyar kuwi malah bakal nyuwèkaké klambi sing lawas mau. Dadi suwèké malah saya amba.

²²Mengkono uga ora ana wong madhahi anggur anyar ana ing impes lulang sing wis lawas. Awit saupama mengkono, anggur anyar mau bakal ngrusakaké impes sing lawas. Temahan loro-loroné ora kanggo nggawé. Anggur anyar kuduné diwadhahi ing impes sing uga anyar!"

²³ Pinuju dina Sabbat Gusti Yésus tindak ngliwati sawah gandum, kadhèrèkaké déning para sekabat. Para sekabat mau karo mlaku padha nyethuti wulèn gandum.

²⁴ Wong-wong Farisi nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan pirsani, para sekabat Panjenengan sami nerak prenataling agami kita; sami nindakaken prekawis ingkang dipun awisi ing dinten Sabbat!"

²⁵ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé durung tau maca bab apa sing ditindakaké déning Sénapati Dawud, nalika panjenengané lan para prejurité padha keluwèn, mangka ora duwé apa-apa sing kena dipangan?"

²⁶ Sénapati Dawud banjur mlebu ing Pedalemané Allah, lan dhahar roti cecaosan, sing mesthiné mung kena dipangan déning para imam thok. Nalika semono sing dadi Imam Agung Abyatar. Roti cecaosan mau didhahar, malah para prejurité uga diparingi."

²⁷ Gusti Yésus mbacutaké pangandikané: "Dina Sabbat kuwi gunané kanggo manungsa, ora kokmanungsa kanggo dina Sabbat.

²⁸ Mula Putraning Manungsa kuwi uga kwasa ing ngatasé dina Sabbath."

3¹ Gusti Yésus tindak menyang sinagogé menèh. Ing kono ana wong sing tangané céko siji.

² Lan ing kono uga ana wong-wong sing arep nggolèki salahé Gusti Yésus, supaya bisa nggugat marang Panjenengané. Mulané wong-wong mau tansah padha ngawasaké, apa Panjenengané arep marasaké wong ing dina Sabbath.

³ Gusti Yésus dhawuh marang wong sing tangané céko sesisih mau: "Mrénéa, ngadega ana ing tengah kéné."

⁴ Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong sing ana ing kono: "Miturut prenataling agama, apa sing kena dilakoni ing dina Sabbath? Nindakaké penggawé sing becik, apa sing ala? Nylametaké wong, apa matèni?"

Wong-wong mau ora ana sing kumecap siji-sija.

⁵ Gusti Yésus mirsani wong-wong mau karo duka, nanging uga prihatin, ngraosaké alané lan wangkoting atiné wong-wong mau. Panjenengané nuli ngandika marang wong sing céko mau: "Tanganmu athungna!" Wong mau nuli

ngathungaké tangané, temah dadi waras.

⁶ Wong-wong Farisi nuli padha metu saka sinagogé lan énggal-énggal padha rembugan karo wong-wong saka golongan Hérodès. Wong-wong mau padha ngrancang bab patrapé enggoné arep nyédani Gusti Yésus.

⁷ Gusti Yésus lan para sekabaté padha nyingkir menyang Tlaga Galiléa. Akèh banget wong saka tanah Galiléa sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus.

⁸ Éwasemono uga akèh wong sing tekané saka tanah sabrangé Kali Yardèn, lan saka sakubengé kutha-kutha Tirus lan Sidon. Wong-wong mau padha krungu warta bab pakaryané Gusti Yésus, mulané kabèh nuli padha gumrudug marani Panjenengané.

⁹ Saking akèhé wong, Gusti Yésus banjur ndhawuhi para sekabaté nyawisaké prau, kagem lenggah Panjenengané, supaya aja diesuk-esuk déning wong akèh mau.

¹⁰ Sarèhné Gusti Yésus wis marasaké wong sepirang-pirang, mulané saben wong sing duwé lelara terus padha

ngesuk, merga kepéngin ndemèk Panjenengané, supaya dadi waras.

¹¹ Lan wong-wong sing padha kepanjangan dhemit, yèn padha weruh Gusti Yésus, nuli padha jèngkèng ing ngarsané sarta padha mbengok: "Panjenengan menika Putranipun Allah."

¹² Nanging Gusti Yésus menging para dhemit mau ngandhakaké marang wong-wong, bab Panjenengané kuwi sejatiné sapa.

¹³ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli minggah ing gunung karo wong sawetara sing dikersakaké ndhèrèk. Wong-wong mau banjur padha sowan.

¹⁴ Saka wong-wong mau Gusti Yésus milih wong rolas, sing disebut rasul. Pangandikané Gusti Yésus marang wong rolas mau mengkéné: "Kowé wis Dakpilih supaya mèlu Aku. Aku uga bakal ngutus kowé martakaké Injiling Allah.

¹⁵ Kowé bakal kaparingan pangwasa nundhungi dhemit-dhemit."

¹⁶ Wong rolas sing dipilih déning Gusti Yésus mau yakuwi: Simon (sing diparabi Gusti Yésus: Pétrus),^e

---

^ePétrus: saking tembung Yunani, ingkang tegesipun: "Séla karang."

¹⁷ Yakobus lan Yohanes, seduluré. Wong loro kuwi padha anaké Zébedéus, sing déning Gusti Yésus padha diparabi: Boanèrgès, sing tegesé: "Anak Gludhug."

¹⁸ Banjur Andréas, Filipus, Bartoloméus, Matus, Tomas, Yakobus anaké Alféus, Tadéus, Simon, sing diparabi: wong kendel,

¹⁹ sarta Yudas Iskariot, sing ing tembé bakal ngulungaké Gusti Yésus.

²⁰ Gusti Yésus nuli kondur. Nanging wong akèh padha teka menèh, nganti Gusti Yésus lan para sekabaté ora kober dhahar.

²¹ Bareng para seduluré Gusti Yésus padha krungu bab kuwi mau, banjur padha marani, arep njupuk Panjenengané, awit wong-wong ngarani yèn Gusti Yésus wis ora waras.

²² Para ahli Torèt sing padha teka saka kutha Yérusalèm padha ngarani yèn Gusti Yésus wis klebon Iblis.^f Ana sing muni: "Enggoné bisa nundhungi dhemit kuwi merga olèh pangwasa saka penggedhéné dhemit."

---

^fIblis: utawi Sétan menika pengagengipun para dhemit. Ugi dipun sebut Bèlzebul.

²³ Gusti Yésus nuli nimbali wong akèh mau, sarta maringi pasemon sawetara. Pangandikané: "Rak mokal ta, yèn Iblis nundhung Iblis?"

²⁴ Menawa ing sajroning negara ana pasulayan, lan para wargané padha memungsuhan siji karo sijiné, negara kuwi bakal ambruk.

²⁵ Mengkono uga menawa ing sajroning brayat ora ana kerukunan, lan wargané padha memungsuhan siji karo sijiné, brayat mau mesthi bakal bubrah.

²⁶ Mengkono uga menawa ing kratoné Iblis ana pembrontakan lan memungsuhan, kraton mau mesthi ora bisa lestari lan bakal sirna.

²⁷ Rak ora ana wong sing bisa mlebu ing omahé wong sing luwih rosa lan njarah rayah barang-darbèké wong mau? Bisané mung yèn duwé omah mau dibanda dhisik. Sawisé kuwi lagi barang-darbèké kena dirampog.

²⁸ Élinga! Sakèhing dosané manungsa lan sakèhing tembung ala sing diucapaké déning wong, bisa olèh pangapura.

²⁹ Nanging sapa sing nyenyamah Roh Suci, kuwi ora bakal olèh pangapura. Awit dosa kuwi dosa langgeng."

³⁰ (Gusti Yésus ngandika mengkono mau, merga ana wong singkandha yèn Panjenengané kuwi kadunungan roh reged.)

³¹ Sawisé kuwi mau ibuné lan sedhèrèk-sedhèrèké Gusti Yésus padha teka. Wong-wong mau padha ngentèni ana ing njaba, lan padha kongkonan wong ngaturi Gusti Yésus supaya miyos.

³² Nalika semono Gusti Yésus lagi dirubung wong akèh. Wong-wong mau nuli padha matur: "Guru, ibu tuwin sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan sami wonten ing njawi, badhé kepanggih Panjenengan."

³³ Pangandikané Gusti Yésus: "Ibu-Ku sapa? Lan sedulur-sedulur-Ku sapa?"

³⁴ Gusti Yésus nuli mirsani wong-wong sing padha lungguh ing sakubengé, banjur ngandika: "Iya iki ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku!"

³⁵ Awit sapa sing nglakoni kersané Gusti Allah, yakuwi sedulur-sedulur-Ku lanang lan sedulur-sedulur-Ku wadon, sarta ibu-Ku."

4¹ Gusti Yésus mulang wong-wong menèh ana ing sapinggiré Tlaga Galiléa. Akèh banget wong-wong sing

padha ngrubung Panjenengané. Mulané Panjenengané kepeksa mungguh ana ing prau, sing ana ing tlaga, lan wong akèh mau padha ngadeg ana ing gisik.

² Akèh banget prekara-prekara sing diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong-wong mau. Enggoné mulang nganggo pasemon-pasemon.

³ Pangandikané Gusti Yésus mengkéné: "Padha rungokna! Ana wong nyebar wiji.

⁴ Nalika nyebar mau ana wiji sing tiba ing pinggir dalan. Wiji mau nuli dicucuki manuk nganti entèk.

⁵ Wiji liyané ana sing tiba ing padhasan, sing lemahé tipis banget. Wiji mau pancèn gelis thukul,

⁶ nanging bareng srengéngéné wis dhuwur, wiji mau kepanasen, nuli alum lan dadi garing, merga oyodé ora jero lan lemahé mung sethithik.

⁷ Wiji liyané menèh tiba ing panggonan sing akèh eriné. Eriné iya thukul lan bareng eri mau saya gedhé, suwé-suwé banjur ngesuk wiji sing wis thukul mau, nganti wiji mau ora bisa metokaké woh.

⁸ Nanging uga ana wiji sing tiba ing lemah sing subur. Wiji mau thukul, dadi gedhé, nuli metokaké woh akèh: Ana

sing tikel telung puluh, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel satus."

⁹Gusti Yésus mungkasi pasemon mau srana ngandika: "Rungokna sing temenan, yèn kupingmu isih kena kanggo ngrungokaké!"

¹⁰Nalika Gusti Yésus piyambakan, ana wong sawetara sing mèlu ngrungokaké pangandikané mau padha sowan, bebarengan karo para rasul rolas, padha nyuwun marang Gusti Yésus kersaa nerangaké karepé pasemon mau.

¹¹Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé wis padha diwulang bab wewadining Kratoné Allah, nanging tumrap wong-wong njaba, prekara kuwi diwulangaké nganggo pasemon.

¹²Sing mengkono kuwi wis dadi kersané Gusti Allah, supaya: 'Wong-wong mau senajan terus ndeleng, nanging ora weruh, terus ngrungokaké, nanging ora ngerti, sebab yèn wong-wong mau weruh lan ngerti, bisa uga wong mau nuli padha mratobat lan padha diapura dosané.'

¹³Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong mau: "Menawa kowé padha

ora ngerti isiné pasemon kuwi, apa kowé ngerti tegesé pasemon-pasemon liyané?

¹⁴ Wong nyebar kuwi ibaraté wong sing nyebaraké pangandikané Gusti Allah.

¹⁵ Ana kalané pangandika mau tiba ing pinggir-pinggir dalan. Kuwi ibaraté wong-wong sing padha ngrungu pangandika mau, nanging ora suwé Iblis nuli teka lan mbuwang pangandika sing dirungu mau saka atiné.

¹⁶ Wiji sing tiba ana ing padhasan kuwi ibaraté wong-wong sing padha krungu pangandika mau lan nampa klawan bungahing ati.

¹⁷ Nanging pangandika mau ora nganti ngoyod ana ing atiné. Mulané ora tahan suwé ana ing kono. Bareng ana panindhes lan panganiaya marang wong sing padha precaya marang pangandikané Gusti Allah mau, wong-wong kuwi banjur padha murtad.

¹⁸ Déné wiji sing tiba ana ing panggonan eri, kuwi ibaraté wong-wong sing padha ngrungokaké pangandika kuwi,

¹⁹ nanging dayané pangandika mau didhesek déning rasa kuwatir tumrap panguripan kadonyan. Sebab wong-wong mau padha kepéngin dadi

wong sugih lan keburu nepsu tumrap prekara rupa-rupa, nganti pungkasané pangandikané Gusti Allah mau ora ndayani wong mau menèh, satemah pangandika kuwi ora metokaké woh.

²⁰ Pangandika sing disebar ana ing tanah subur kuwi ibaraté wong-wong sing padha krungu, nuli nampani pangandika mau klawan precaya, satemah metu wohé, ana sing tikel telung puluh, ana sing tikel sewidak lan ana sing tikel satus."

²¹ Gusti Yésus nglajengaké ngandika: "Apa ana wong sing nyumed lampu, nuli ditutupi tompo, utawa disèlèhaké ana ing longan? Apa lampu mau ora malah disèlèhaké ana ing ajug-ajug?"

²² Sabarang kang kesidhem bakal kelair. Lan sabarang kang winadi bakal kawiyak.

²³ Mulané rungokna sing temenan, yèn kupingmu isih bisa ngrungokaké."

²⁴ Pangandikané Gusti Yésus saterusé: "Titènana apa sing saiki kokrungu! Ukuran-ukuran sing kokenggo ngadili wong liya, ya ukuran kuwi sing diagem déning Gusti Allah kanggo ngadili kowé, malah luwih abot menèh!

²⁵ Sapa sing duwé, bakal diuwuhi, nanging sapa sing ora duwé, dalasan barang sethithik sing diduwèni kuwi bakal kapundhut."

²⁶ Gusti Yésus nglajengaké ngandika mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké kaya wong sing nyebar wiji ana ing pategalané.

²⁷ Wong mau ing wayah wengi turu, ésuké tangi. Déné wiji-wiji mau thukul terus lan dadi gedhé. Nanging kepriyé carané wiji-wiji mau thukul, wong mau dhéwé ora ngerti.

²⁸ Lemah kuwi dhéwé sing marakaké wiji mau thukul lan metu gandumé; sing dhisik dhéwé pucuké, banjur gagangé kembang; nuli wulèné.

²⁹ Samangsa gandum mau wis tuwa, wong mau banjur ngenèni, awit wis tekan wayahé panèn."

³⁰ Gusti Yésus ndangu menèh: "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké apa? Apa sing kena kita enggo conto kanggo nerangaké?

³¹ Kratoné Allah kuwi kaya wiji sawi, wiji sing cilik dhéwé sajadad.

³² Menawa ditandur, nuli thukul lan dadi gedhé, ngungkuli tanduran-tanduran

jejanganan liyané. Pang-pangé ketel, nganti manuk-manuk bisa padha méncok lan gawé susuh ana ing pang-pang mau."

³³ Mengkono Gusti Yésus enggoné mulangaké pangandikané Gusti Allah marang wong-wong, yakuwi ngagem pasemon, sing gampang dingertèni.

³⁴ Gusti Yésus enggoné mulang wong-wong mesthi ngagem pasemon. Mung samangsa Panjenengané piyambakan karo para muridé, lagi kabèh piwulangé mau diterangaké.

³⁵ Ing dina kuwi uga, bareng wis soré, Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Ayo padha menyang sabrangé tlaga."

³⁶ Gusti Yésus wis ana sajroning prau; para rasul nusul, banjur padha mangkat menyang sabrangé tlaga. Wong-wong liyané sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus padha ditinggal ana ing sapinggiring tlaga kono. Kejaba prau sing dititahi Gusti Yésus, isih ana prau-prau liyané.

³⁷ Dumadakan ana prahara, njalari ombaké uga dadi gedhé, nganti banyuné

ambyuk mlebu ing prau. Suwé-suwé prauné dadi kebak banyu.

³⁸ Nalika semono Gusti Yésus lagi saré ana ing mburitan, ngagem bantal. Para murid banjur padha mungu, aturé: "Guru, menapa Panjenengan mboten menggalih? Kita sami badhé kèrem!"

³⁹ Gusti Yésus banjur wungu; anginé didhawuhi: "Sirep!," lan ombaké dingandikani: "Lerema!" Anginé banjur sirep, lan tlagané dadi lerem.

⁴⁰ Gusti Yésus banjur ndangu marang para muridé: "Yagéné kowé padha wedi? Apa seprana-sepréné kowé durung precaya?"

⁴¹ Para rasul mau padha wedi, sarta padha takon-tinakon: "Sapa ta Panjenengané kuwi, kokdalasan angin lan ombak padha manut marang dhawuhé?"

5¹ Satekané ing sabrangé tлага, Gusti Yésus lan para murid padha ndharat ing tanahé wong Gerasa.

² Lagi waé mandhap saka ing prau, banjur ana wong sing kepanjangan dhemit marani Gusti Yésus. Wong mau tekané saka ing pekuburan.

³ Pancèn manggoné ana ing kono, lan wis ora ana wong sing bisa mbanda dhèwèké. Senajan dibanda nganggo ranté pisan, mesthi dipedhot.

⁴ Wis bola-bali wong kuwi tangan lan sikilé diranté, nanging iya bola-bali dipedhot.

⁵ Awan bengi wong sing kepanjangan dhemit mau klambrangan ana ing pekuburan kono, utawa ana ing gunung-gunung, karo bengak-bengok, lan awaké diantemi dhéwé nganggo watu.

⁶ Bareng wong sing kepanjangan dhemit mau saka kadohan weruh Gusti Yésus rawuh, tumuli marani, lan banjur jèngkèng ana ing ngarsané,

⁷ aturé: "Dhuh Gusti Yésus, Putranipun Allah ingkang Mahaluhur, kula badhé Panjenengan menapakaken? Panyuwun kula, demi Allah, mbok kula sampun Panjenengan siksa!"

⁸ (Enggoné matur mengkono kuwi, merga dhemité wis didhawuhidéning Gusti Yésus: "Hé, dhemit, metua saka wong kuwi!")

⁹ Gusti Yésus ndangu marang dhemit mau: "Sapa jenengmu?" Dhemité

mangsuli: "Nama kula Legiun⁹ awit cacah kula kathah."

¹⁰Dhemit mau nyuwun kanthi adreng marang Gusti Yésus, supaya dhemit-dhemit kuwi aja ditundhung saka panggonan kono.

¹¹Ana ing pèrènging punthuk, cedhak panggonan kono, ana babi pirang-pirang lagi padha golèk pangan.

¹²Dhemit-dhemit mau padha nyuwun marang Gusti Yésus: "Mbok kula sami kaparengna manggèn ing babi-babi menika."

¹³Gusti Yésus marengaké. Dhemit-dhemit mau banjur padha metu saka wong kuwi, tumuli mlebu ing babi-babi, sing cacahé kira-kira ana rong èwu. Babi-babi mau banjur padha mudhun saka ing punthuk, padha ambyur ing tлага, lan padha mati kleleb ana ing kono.

¹⁴Kocapa para pangoné babi-babi mau tumuli padha mlayu mlebu ing désa, padha nyritakaké lelakon mau marang wong-wong ing kono, sing banjur padha mbuktèkaké apa sing kelakon.

---

⁹Legiun: saking basa Yunani, tegesipun: 'cacahipun éwon.'

¹⁵ Satekané ana ing ngarsané Gusti Yésus wong-wong kuwi padha weruh wongé sing kepanjangan dhemit Legiun, lagi lungguh ing lemah, wis menganggo genep, lan wis waras. Nanging wong-wong mau isih padha wedi karo wong kuwi.

¹⁶ Sing padha weruh lelakon mau, banjur padha nyritakaké marang wong-wong kang padha teka iku, bab lelakoné wong sing kepanjangan dhemit, lan bab babi-babi mau.

¹⁷ Wong-wong mau banjur padha nyuwun klawan adreng marang Gusti Yésus, supaya kersa tindak saka panggonan kono.

¹⁸ Nalika Gusti Yésus minggah ing prau, wong kang mentas kepanjangan dhemit mau matur kelilana ndhèrèk.

¹⁹ Gusti Yésus ora marengaké. Malah wong mau didhawuhi: "Kowé muliha, ketemua wong-wong ing kampungmu, padha critanana pakaryané Gusti Allah kabèh lan gedhéning kamirahané marang kowé!"

²⁰ Wong mau banjur mangkat lan martak-martakaké ana ing tlatah Dékapolis bab apa sing ditindakaké

déning Gusti Yésus marang dhèwèké. Saben wong sing krungu critané padha kaéraman.

²¹ Gusti Yésus nitih prau menyang sabrangé Tlaga Galiléa menèh. Ana ing kana jumeneng ing sapinggiring tлага. Tumuli akèh banget wong kang padha sowan ing ngarsané.

²² Banjur ana wong teka, jenengé Yairus. Yairus kuwi penggedhéné sinagogé. Nalika ketemu Gusti Yésus, Yairus nuli jèngkèng ing ngarsané.

²³ Yairus nyuwun kanthi adreng, aturé: "Gusti, anak kawula sakit sanget, badhé pejah. Mugi Gusti kersa rawuh ing griya kawula. Gusti kersaa numpangi asta, temah anak kawula badhé saras mboten pejah."

²⁴ Gusti Yésus banjur tindak bebarengan menyang omahé Yairus. Wong akèh banget suk-sukan ndhèrèkaké tindaké.

²⁵ Ana ing antarané wong akèh mau ana wongé wadon siji, sing wis rolas taun lara ngetokaké getih.

²⁶ Wong wadon mau wis katog enggoné ikhtiyar, mretamba menyang dhukun-dhukun, nganti bandhané entèk kanggo

ragad. Nanging ora bisa waras, malah larané saya banget.

²⁷ Wong wadon mau wis krungu critané wong akèh bab Gusti Yésus. Mulané dhèwèké nékad nrenjel ing satengahé wong akèh mau, nyedhaki Gusti Yésus, arep ndemèk jubahé.

²⁸ Awit wong wadon kuwi duwé pengandel: "Angger aku bisa ndemèk jubahé Gusti Yésus, aku mesthi waras." Bareng wis cedhak karo Gusti Yésus wong wadon mau banjur ndemèk jubahé.

²⁹ Sakal wong kuwi mari, getihé mampet, lan krasa yèn awaké wis waras.

³⁰ Bareng karo mariné wong wadon mau, Gusti Yésus uga krasa yèn ana daya sing metu saka ing sarirané. Panjenengané banjur minger, mirsani wong akèh kang padha ndhèrèkaké, sarta ndangu: "Sapa sing ndemèk jubah-Ku?"

³¹ Murid-muridé padha matur: "Gusti, tiyang semanten kathahipun sami suk-sukan. Kok Gusti ndangu: 'Sapa sing ndemèk jubah-Ku?'"

³² Nanging Gusti Yésus terus enggoné mirsani wong akèh mau, nggolèki wongé sing wis ndemèk jubahé.

³³ Wong wadon sing rumangsa ndemèk jubahé mau, lan krasa yèn awaké wis waras, banjur sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Sowané klawan ndhredheg, merga wedi. Wong wadon kuwi jèngkèng ing ngarsané, sarta matur blaka.

³⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Ibu, precayamu sing mitulungi kowé. Saiki mundura kanthi tentrem atimu. Laramu wis mari."

³⁵ Gusti Yésus durung rampung enggoné ngandika, wis ana susulan teka saka omahé Yairus, ngaturi yèn anaké Yairus wis mati. Aturé wong mau marang Yairus: "Putra panjenengan sampun tilar-donya. Menapa prelunipun damel ribedipun Gusti Yésus, kapurih rawuh ing dalem panjenengan?"

³⁶ Gusti Yésus ora nggatèkaké aturé susulan mau, nanging paring dhawuh marang Yairus: "Aja wedi, Yairus! Precayaa waé!"

³⁷ Wong akèh padha dipenging ndhèrèk Gusti Yésus, kejaba Pétrus, lan wong loro sasedulur, yakuwi Yakobus lan Yohanes.

³⁸ Sarawuhé ing omahé Yairus, Gusti Yésus mireng wong-wong padha nangis pating jlerit.

³⁹ Gusti Yésus mlebet ing omah, banjur ngandika karo wong-wong sing padha nangis mau: "Yagéné kowé padha nangis lan ribut mengkono kuwi? Bocahé ora mati. Mung lagi turu!" Nanging wong-wong mau padha nggeguyu.

⁴⁰ Gusti Yésus banjur ndhawuhi supaya wong kabèh padha metu. Bareng wis padha metu kabèh, Yairus lan bojoné tuwin Pétrus, Yakobus lan Yohanes, diajak mlebu ing kamar sing kanggo nurokaké bocahé sing lara.

⁴¹ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah kuwi karo ngandika: "Talita kum!" Jarwané: "Gendhuk, kowé tangia!"

⁴² Sanalika bocah wadon mau tangi, banjur mlaku. (Umuré bocah mau wis rolas taun.) Bapak lan ibuné apa déné para murid padha gumun banget.

⁴³ Gusti Yésus meling wanti-wanti marang wong-wong, supaya aja nganti ana wong sing ngerti lelakon mau. Sawisé mengkono, "Panjenengané dhawuh, supaya bocahé diwènèhi mangan."

6¹ Saka ing omahé Yairus, Gusti Yésus tindak menyang ing kutha asalé (yaiku kutha Nasarèt). Para rasul padha ndhèrèk.

² Ing dina Sabbath Gusti Yésus mulang ing sinagogé. Wongé kang padha ngibadah akèh banget. Nalika wong-wong mau ngrungokaké piwulangé, kabèh padha gumun. Wong-wong mau padha takon-tinakon: "Kawruhé wong kuwi olèhé saka ngendi? Kokdadi pinter temen? Kokkwasu gawé mujijat-mujijat barang?"

³ Apa kuwi dudu Yésus, tukang kayu, anaké Maryam kaé? Sing sedulur-seduluré jenengé Yakobus, Yusuf, Yudas lan Simon? Sedulur-seduluré wadon rak ya padha manggon ana ing kutha Nasarèt kéné ta?" Wekasané wong-wong mau padha nampik marang Panjenengané.

⁴ Mula Gusti Yésus banjur ngandika karo wong-wong mau: "Nabi mono ana ing ngendi-endi diajèni déning wong, kejaba ana ing kuthané dhéwé, wongé padha ora ngajèni, semono uga sedulur-seduluré."

⁵ Mulané ana ing kono Gusti Yésus ora kersa damel mujijat. Mung marasaké wong lara sawetara, srana katumpangan astané.

⁶ (6-6a) Gusti Yésus gumun, déné wong-wong ing kono padha ora gelem precaya. (6-6B) Gusti Yésus banjur tindak menyang désa-désa ing sakiwatengené kutha Nasarèt, mulangaké pangandikané Allah.

⁷ Gusti Yésus banjur nimbali muridé rolas. Murid-murid mau padha diutus loro-loro sarta padha diparingi pangwasa nundhungi dhemit.

⁸ Piwelingé marang para muridé: "Kowé aja padha nggawa apa-apa sajroning lakumu, kejaba mung nyangking teken. Aja nggawa roti, aja sangu dhuwit.

⁹ Kowé kena nganggo sepatu, nanging aja nggawa klambi rangkep."

¹⁰ Sabanjuré para muridé mau padha didhawuhi: "Menawa kowé wis olèh pondhokan, manggona ana ing kono, nganti mangkat menèh nerusaké lakumu.

¹¹ Menawa kowé mlebu ing sawijining omah, mangka kang duwé omah ora gelem nampani kowé, ateges wong

kuwi uga ora gelem ngrungokaké piwulangmu. Lebu kang ana ing sikilmu ketabna, banjur lungaa saka ing kono. Kuwi minangka pepéling marang wong sing duwé omah mau."

¹² Murid rolas mau banjur padha mangkat, mulang wong-wong, supaya padha mratobat.

¹³ Akèh dhemit sing padha ditundhungi déning murid-murid mau. Uga akèh wong lara sing padha diwarasaké nganggo diblonyo ing lenga.

¹⁴ Asmané Gusti Yésus wis kondhang tekan endi-endi. Sang Prabu Hérodès iya mireng bab Panjenengané. Akèh wong sing ngira yèn Gusti Yésus kuwi Yohanes Pembaptis. Kandhané wong-wong: "Nabi Yohanes Pembaptis wis wungu saka ing antarané wong mati. Mulané kagungan kasektèn sing semono gedhéné."

¹⁵ Nanging wong liyané ana sing kandha: "Ah, kuwi Nabi Élia!" Wong liyané menèh kandha: "Kuwi rak nabi kaya dhèk jaman kuna biyèn."

¹⁶ Krungu kandhané wong sing werna-werna mau Sang Prabu Hérodès ngandika: "Kuwi Nabi Yohanes. Mauné

prejurit-prejurit wis dakkon nugel guluné, nanging banjur urip menèh."

¹⁷Awit mauné Sang Prabu Hérodès wis ndhawuhi para prejurit supaya nyekel Nabi Yohanes, banjur ditahan, merga wani melèhaké Sang Prabu Hérodès, olèhé nggarwa Hérodias. Hérodias kuwi bojoné Filipus, seduluré Hérodès.

¹⁸Aturé Nabi Yohanes marang Sang Prabu Hérodès mengkéné: "Sang Prabu mboten kénging nggarwa Hérodias, sebab menika sémahipun Filipus, sedhèrèkipun Sang Prabu piyambak."

¹⁹Iya merga enggoné melèhaké Sang Prabu Hérodès mengkono mau, Hérodias ngincim-incim Nabi Yohanes arep dipatèni, nanging ora bisa, merga dialang-alangi déning Sang Prabu Hérodès.

²⁰Sang Prabu Hérodès dhéwé éring karo Nabi Yohanes. Mulané dhawuh supaya kalebokaké ing pakunjaran waé nganggo dijaga temenan. Sang Prabu Hérodès mirsa, yèn Nabi Yohanes kuwi utusané Gusti Allah. Yèn Nabi Yohanes Pembaptis memulang, Sang Prabu Hérodès seneng mirengaké, senajan

piwulang mau marakaké penggalihé dadi wedi lan bingung.

²¹Wekasané Hérodias keturutan karepé, yakuwi nalika Sang Prabu Hérodès lagi mèngeti dina wiyosané. Nalika semono dianakaké pésta ana ing pendhapa kedhaton, ngulemi para penggedhé, para perwira tentara lan para pemimpining masarakat ing tanah Galiléa.

²²Ana ing pésta kono, putra putriné Hérodias mbeksa apik banget, gawé kepranané para tamu kabèh sarta Sang Prabu. Mulané Sang Prabu Hérodès ngandika marang putri mau: "Kowé kepéngin apa, nyuwuna waé, mesthi bakal dakparingi."

²³Malah dhawuhé mau dikanthèni sumpah, ngandikané: "Aku janji bakal maringi apa waé sing koksuwun, senjata nganti separoning negara pisan."

²⁴Putri mau banjur metu lan matur marang ibuné: "Ibu, menapa ingkang kedah kula suwun dhateng Sang Prabu?" Ibuné ngajani: "Nyuwuna sirahé Nabi Yohanes Pembaptis."

²⁵Putri mau banjur bali mlebu menèh ing pendhapa kedhaton, nuli matur

marang Sang Prabu Hérodès: "Kawula mugé dipun paringi sirahipun Nabi Yohanes Pembaptis, kawadhahana ing baki!"

²⁶ Mireng aturé putri mau Sang Prabu Hérodès sedhik banget, nanging ora bisa nulak, jalaran wis kalah janji. Tur janji mau nganggo sumpah, lan wis diseksèni déning para tamu.

²⁷ Sang Prabu Hérodès banjur utusan prejurit supaya nigas guluné Nabi Yohanes Pembaptis. Prejurit mau nuli mangkat menyang pakunjaran lan nigas guluné Nabi Yohanes Pembaptis.

²⁸ Sirahé diwadhahi ing baki, banjur ditampakaké marang putra putriné Hérodias. Putri mau banjur ngaturaké sirahé Nabi Yohanes Pembaptis marang ibuné.

²⁹ Bareng para muridé Nabi Yohanes Pembaptis krungu bab iku, banjur padha teka ngukup layoné lan disarèkaké.

³⁰ Para rasul padha bali saka enggoné diutus déning Gusti Yésus, mulangaké pangandikané Allah, banjur padha nglumpuk sowan ing ngarsané. Apa sing wis ditindakaké lan diwulangaké marang wong, diaturaké marang Gusti Yésus.

³¹ Ing kono akèh wong sing padha lunga-teka, nganti Gusti Yésus lan para rasul padha ora kober dhahar. Mulané banjur ngandika marang para rasul: "Ayo padha golèk panggonan sing sepi, supaya kita bisa ndhéwé lan kowé bisa padha ngaso sawetara."

³² Gusti Yésus lan para murid banjur padha mrau menyang panggonan sing sepi.

³³ Nanging akèh wong sing padha weruh enggoné tindak, sarta uga padha ngerti panggonan sing arep diparani Gusti Yésus lan para rasul mau, mula banjur akèh wong saka kutha-kutha ing wilayah kono sing padha mlaku, ndhisiki.

³⁴ Nalika mandhap saka ing prau, Gusti Yésus pirsawong akèh wis padha ana ing kono. Mirsani wong-wong mau Gusti Yésus mesakaké, awit padha kaya wedhus sing ora ana pangoné. Gusti Yésus banjur paring piwulang akèh-akèh marang wong-wong mau.

³⁵ Bareng wis soré para rasul padha matur: "Samenika sampun sonten. Mangka panggènan ngriki sepen, tebih Lèr, tebih Kidul.

³⁶ Mila mbok tiyang-tiyang menika dipun dhawuhana bibar kémawon, supados sami saged tumbas tetedhan wonten ing dhusun-dhusun utawi kampung-kampung ing sakiwa-tengenipun ngriki."

³⁷ Gusti Yésus ngandika: "Mbok kowé waé padha mènèhana mangan." Para rasul padha matur: "Menapa kersa Panjenengan kawula sami késah tumbas roti pengaos kalih atus dinar kanggé tiyang-tiyang menika?"

³⁸ Gusti Yésus ndangu: "Kowé isih padha duwé roti pira? Coba, tilikana!" Para rasul padha niliki, banjur padha matur: "Wonten roti gangsal, lan ulam kalih."

³⁹ Gusti Yésus tumuli ndhawuhi para rasul, supaya wong akèh mau dipantha-pantha lan dikon lungguh ana ing pasuketan.

⁴⁰ Saben sapantha ana sing satus, ana sing sèket.

⁴¹ Gusti Yésus banjur mundhut rotiné lima lan iwaké loro mau. Panjenengané banjur tumenga ing langit, ndedonga. Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur nyuwil-nyuwil roti lima mau, tumuli

diparingaké marang para rasul, supaya padha diedum marang wong-wong mau. Semono uga iwaké loro, iya dicuwil-cuwil, banjur diedum.

⁴² Kabèh padha mangan nganti wareg.

⁴³ Sawisé padha mangan kabèh, turahané roti lan iwak diklumpukaké déning para rasul, nganti rolas wakul kebak.

⁴⁴ Cacahé wong lanang sing padha mangan roti lan iwak mau ana limang èwu.

⁴⁵ Gusti Yésus banjur énggal-énggal ndhawuhi murid-muridé, supaya padha ndhisiki nunggang prau menyang kutha Bètsaida, ing sabrangé Tlaga Galiléa. Déné Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong akèh mau, supaya padha mulih.

⁴⁶ Sawisé nguntapaké murid-muridé, Gusti Yésus banjur minggah ing gunung, prelu ndedonga.

⁴⁷ Bareng wis wengi, prau sing ditunggangi para muridé wis ana ing satengahé tlaga, nanging Gusti Yésus isih ana ing dharatan.

⁴⁸ Gusti Yésus pirsá, yèn para muridé kanthi rekasa enggoné melahi prauné, awit anginé nampek. Mulané nalika

kira-kira antarané jam telu lan jam nem ésuk, Gusti Yésus nusul murid-muridé, srana tindak napak banyu ing tлага. Tindaké terus waé, kaya-kaya arep nglangkungi para murid.

⁴⁹ Bareng murid-murid weruh Gusti Yésus tindak napak ing banyu mengkono mau, padha ngira, yèn kuwi memedi.

⁵⁰ Saking wediné nuli padha njerit, sebab kabèh padha weruh sing dikira memedi kuwi, mulané kabèh padha kagèt. Nanging Gusti Yésus banjur énggal-énggal ngandikani murid-murid mau: "Hé! Aja wedi! Iki Aku!"

⁵¹ Gusti Yésus banjur minggah ing prau, lan anginé dadi mendha. Murid-muridé padha gumun banget,

⁵² sebab mujijat bab roti lima waé isih njudhegaké. Murid-murid mau angèl banget bisané ngerti.

⁵³ Gusti Yésus lan para muridé padha ndharat ing Génésarèt, ana ing sabrangé Tлага Galiléa.

⁵⁴ Lagi waé tedhak saka ing prau, wong-wong mau padha ora pangling yèn kuwi Gusti Yésus.

⁵⁵ Wong-wong mau banjur padha mlayu mlebu ing kampung-kampung kono

kabèh, lan banjur padha teka menèh nggotongi wong-wong lara, kasèlèhaké ing klasa, disowanaké Gusti Yésus.

Angger padha krungu, yèn Gusti Yésus rawuh, ana ing ngendi waé, wong-wong banjur padha nyowanaké wong-wong sing lara ana ing ngarsané.

⁵⁶Saben Gusti Yésus rawuh, embuh ana ing kampung, embuh ana ing kutha, utawa ana ing désa, wong-wong kono mesthi padha teka, lan nglumpukaké wong-wongé sing lara ana ing alun-alun. Wong-wong mau banjur padha matur marang Gusti Yésus, supaya wong-wong sing padha lara diparengna ndemèk Panjenengané, senajan mung pucuking jubahé waé, mesthi nuli waras.

7¹Ana wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara saka ing kutha Yérusalèm, padha sowan Gusti Yésus.

²Wong-wong mau wis tau padha weruh, nalika muridé Gusti Yésus sawetara padha mangan, tangané tanpa wisuh dhisik, ora manut prenatalané wong Farisi.

³Wong-wong Farisi, semono uga wong Yahudi padha setya nglakoni adat sing diwarisaké déning para leluhuré.

Wong-wong mau ora bakal mangan, menawa durung padha wisuh tangané.

⁴ Wong-wong mau iya ora bakal mangan panganan saka pasar, menawa durung dikumbah dhisik. Lan isih akèh menèh prenatal liyané sing padha diwarisi saka para leluhuré, sing padha diugemi banget, kayata: bab carané ngasahi gelas, cangkir, grabah saka tembaga, lan carané nebahi peturon.

⁵ Mulané wong-wong Farisi lan para ahli Torèt mau padha nyuwun pirsaka karo Gusti Yésus: "Menapa sebabipun murid-murid Panjenengan kokmboten nglampahi adat ingkang dipun warisaken déning para leluhur? Menapa sebabipun koksami nedha tanpa wisuh tangan rumiyin?"

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Pancèn cèples banget sing diweca déning Nabi Yésaya, bab wong-wong lamis sing kaya kowé kuwi. Ing kitabé Nabi Yésaya ana tulisan mengkéné: 'Pangandikané Gusti Allah, wong-wong kuwi ngurmati Aku mung ana ing lambé waé. Nanging atiné sanyatané adoh saka Aku.

⁷ Tanpa guna wong-wong kuwi padha nyembah marang Aku, sebab padha

mulang wong dikon nglakoni prenatal-prenatané manungsa dipadhakaké karo prenatal-Ku.'

⁸Préntah-préntahé Gusti Allah koksingkiraké, banjur prenatal-prenatané manungsa kokleluri."

⁹Gusti Yésus banjur ngandika menèh karo wong-wong mau: "Kowé padha pinter banget nyingkiraké préntahé Gusti Allah, supaya kowé padha bisa nganggo piwulangmu dhéwé.

¹⁰Nabi Musa rak wis paring dhawuh mengkéné: 'Padha ngajènana bapak lan ibumu,' lan 'sapa sing nyepèlèkaké bapak lan ibuné, kuwi mesthi diukum pati.'

¹¹Nanging kowé padha mulangaké: Menawa ana wong sing duwé barang sing kena dienggo nulungi bapak lan ibuné, mangka banjur matur marang bapakné utawa ibuné: 'Barang gadhahan kula sampun kula anggé caos kurban,' (caos kurban kuwi cecaos marang Gusti Allah),

¹²wong mau nuli dianggep luwar saka kuwajibané tumrap bapak lan ibuné.

¹³Dadi srana prenatal-prenatan sing kokwulangaké marang wong-wong mau,

kowé padha njalari préntah-préntahé Gusti Allah ora kanggo. Mangka isih akèh menèh prekara-prekara kaya mengkono kuwi sing koklakoni."

¹⁴ Wong akèh mau ditimbali menèh déning Gusti Yésus, banjur padha dingandikani: "Rungokna, lan padha ngertia!

¹⁵ Wong ora dadi najis merga barang saka njaba sing mlebu ana ing wong, nanging merga barang sing metu saka wong mau.

¹⁶ [Mulané sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna!]"

¹⁷ Wong akèh mau tumuli ditilar mlebet déning Gusti Yésus. Ing njero omah, murid-muridé padha nyuwun pirsá, apa tegesé pasemon mau.

¹⁸ Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Apa kowé kuwi ya bodho, padha karo wong-wong kuwi mau? Apa kowé ya ora ngerti, yèn barang sing saka njaba mlebu ing wong, kuwi ora bisa ndadèkaké wong kuwi najis?"

¹⁹ Sebab barang sing mlebu kuwi ora mlebu ing atiné, nanging mlebu ing wetengé, lan sebanjuré bakal metu menèh saka badané." (Srana pangandika

mau Gusti Yésus nerangaké yèn kabèh panganan kuwi kalal.)

²⁰ Gusti Yésus banjur ngandika menèh: "Sing metu saka manungsa, kuwi sing marahi manungsa dadi najis.

²¹ Sebab kuwi metu saka njeroning atiné manungsa. Ya saka ing ati kuwi tekané pikiran-pikiran ala sing njalari wong laku jina, nyolong, matèni,

²² laku bandrèk, srakah, lan sakèhé penggawé ala, ngapusi, kurang ajar, mèri, memisuh, umuk, sembrana.

²³ Kabèh sing ala kuwi metu saka njeroné manungsa. Lan ya kuwi sing marahi manungsa dadi najis."

²⁴ Saka ing papan kono, Gusti Yésus banjur tindak menyang kutha Tirus. (Tirus kuwi kutha ana ing sapinggiré Segara Tengah, kapener salor kuloné Tlaga Galiléa.) Ana ing Tirus kono, Gusti Yésus mlebu ing sawijining omah, kersané aja nganti ana wong sing ngerti, yèn Panjenengané ana ing kono. Nanging nyatané ora mengkono, sebab wong-wong padha ngerti, menawa Gusti Yésus ana ing kono.

²⁵ Ana wong wadon sing tau krungu critané wong bab Gusti Yésus, duwé

anak wadon sing kepanjangan dhemit. Wong mau banjur sowan, jèngkèng ing sampéyané Gusti Yésus, nyuwun supaya Gusti Yésus kersa nundhung dhemit sing nyurupi anaké.

²⁶ Wong wadon kuwi dudu wong Yahudi, nanging wong saka kutha Fénisia, ing tanah Siria.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong wadon mau: "Bèn anak-anaké dhéwé dhisik sing padha wareg. Ora samesthiné pangané anak-anaké diwènèhaké asu."

²⁸ Aturé wong wadon: "Leres Gusti, nanging segawon-segawon rak inggih nedha rontogan roti, ingkang dipun tedha putra-putra, ingkang dhawah ing ngandhap méja?"

²⁹ Gusti Yésus banjur dhawuh karo wong wadon mau: "Kandhamu kuwi bener! Wis, saiki kowé muliha! Dhemité wis lunga!"

³⁰ Wong wadon mau banjur bali. Satekané omah, anaké lagi turon ana ing peturon. Dhemité wis lunga temenan.

³¹ Gusti Yésus tindak saka kutha Tirus, ngliwati kutha Sidon^h menyang Tlaga Galiléa menèh. Tindaké ngliwati wilayah Dékapolis.ⁱ

³² Ing kono ana wong sing budheg-bisu disowanaké Gusti Yésus. Wong-wong padha nyuwun, supaya Gusti Yésus kersa numpangaké astané ing wong sing lara mau.

³³ Wongé banjur dituntun, digawa rada ngadoh saka wong akèh. Kupingé wong sing budheg-bisu kuwi diduleg. Gusti Yésus nuli kecoh. Ilaté wong mau banjur didemèk.

³⁴ Panjenengané banjur tumenga ing langit, unjal ambekan, banjur ngandika marang wong budheg-bisu mau: "Éfata!," sing tegesé: "Mengaa!"

³⁵ Sanalika kupingé bisa krungu, ilaté dadi lemes lan bisa guneman kaya salumrahé wong.

³⁶ Gusti Yésus meling marang wong sing padha neksèni lelakon mau, supaya

---

^hSidon: dunungipun ing salèripun kitha Tirus, mboten tebih.

ⁱDékapolis: menika setunggaling wilayah ingkang dumados saking sedasa kitha. (Déka: sedasa; polis: kitha).

aja padha wewarta marang wong liya. Nanging saya banget olèhé menging, wong-wong mau malah saya banget enggoné wewarta.

³⁷ Kabèh sing krungu gumun. Kandhané wong-wong mau: "Kokhébat temen, wong kuwi! Panjenengané nggawé wong budheg bisa krungu, lan wong bisu bisa guneman."

8 ¹ Ora suwé saka lelakon mau, banjur ana wong akèh banget kang padha sowan Gusti Yésus. Mangka ing kono ora ana pangan. Gusti Yésus banjur nimbali para rasul lan ngandika:

² "Aku mesakaké banget karo wong-wong kuwi. Wis telung dina ana ing kéné padha ngetutaké Aku. Mangka ana ing kéné ora ana sing dipangan.

³ Yèn Dakkon mulih ngono waé, wetengé kothong, gèk padha ambruk ana ing dalan. Mangka ana sing omahé adoh."

⁴ Para rasul padha matur: "Kados pundi sagedipun pikantuk tetedhan cepak kanggé tiyang semanten kathahipun, wonten ing panggènan ingkang mencil mekaten?"

⁵ Gusti Yésus ndangu: "Kowé padha duwé roti pira?" Wangsulané para sekabat: "Wonten pitu!"

⁶ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong-wong mau padha lungguh ana ing lemah. Panjenengané banjur mundhut roti pitu mau, nuli ngaturaké panuwun marang Gusti Allah. Sawisé kuwi banjur nyuwil-nyuwil roti mau, tumuli diparingaké para rasul, supaya diedum-edum marang wong akèh. Para rasul banjur padha nglakoni kaya sing didhawuhaké déning Gusti Yésus.

⁷ Para rasul uga padha duwé iwak cilik-cilik sawetara. Sawisé ngaturaké panuwun marang Gusti Allah tumrap iwak-iwak mau, Gusti Yésus nuli ndawuh marang para muridé, supaya iwak kuwi iya diedum-edum.

⁸ Wong kabèh banjur padha mangan nganti wareg. Cacahé wong sing padha mangan mau wetara ana patang èwu.

⁹ Wong-wong mau banjur padha didhawuhi mulih. Para rasul nuli nglumpukaké turahané roti, olèh pitung wakul.

¹⁰ Gusti Yésus lan para rasul banjur énggal-énggal padha numpak prau, tindak menyang Dalmanuta.^j

¹¹ Ana wong Farisi sawetara padha sowan Gusti Yésus, banjur padha bebantahan karo Panjenengané. Wong-wong Farisi mau arep nyoba srana padha nyuwun pratandha, minangka bukti yèn Gusti Allah rena marang Panjenengané.

¹² Gusti Yésus ngesah, banjur ngandika: "Apa sebabé wong-wong saiki kokpadha njaluk pratandha? Ora! Aku ora bakal awèh pratandha sing mengkono kuwi!"

¹³ Wong-wong mau nuli padha ditilar déning Gusti Yésus. Panjenengané nuli minggah ing prau menèh, banjur tindak menyang sabrangé tlaga.

¹⁴ Para rasul padha lali nggawa roti sing cukup. Ana ing prau kono mung ana roti siji.

¹⁵ Gusti Yésus ngandika: "Sing padha waspada karo raginé wong Farisi lan raginé Hérodès."

¹⁶ Para rasul banjur padha rerasanan: "Gusti enggoné ngandika mengkono

---

^jPanggènan ingkang asmanipun Dalmanuta: samenika dunungipun dèrèng dipun sumerepi kanthi cetha.

mau, rak merga awaké dhéwé iki ora padha nggawa roti."

¹⁷ Gusti Yésus pirsá enggoné padha rerasanan, mulané banjur ngandika: "Apa sebabé kowé kokpadha rerasanan bab enggonmu padha ora nggawa roti? Apa kowé meksa durung padha ngerti? Apa pikiranmu wis kethul?"

¹⁸ Kowé rak padha duwé mripat, apa ora ndeleng? Uga padha duwé kuping, apa ora krungu?"

¹⁹ Apa kowé padha ora kèlingan nalika Aku nyuwil-nyuwil roti lima kanggo mènèhi mangan wong limang èwu kaé; pirang wakul turahan sing kokklumpukaké?" Wangsulané para sekabat: "Kalihwelas!"

²⁰ Gusti Yésus banjur ndangu menèh: "Banjur roti pitu sing kanggo wong patang èwu kaé, pirang wakul turahan sing kokklumpukaké?" Wangsulané para rasul: "Pitu."

²¹ Gusti Yésus banjur ngandika: "Apa kowé meksa padha durung ngerti?"

²² Gusti Yésus lan para rasul tindaké wis tekan ing désa Bètsaida. Banjur ana wong wuta sing disowanaké ing

ngarsané. Gusti Yésus disuwun supaya kersa ndemèk wong wuta mau.

²³ Panjenengané banjur ngasta tangané wong wuta mau, dituntun menyang sanjabané désa. Mripaté sing wuta mau dikecohi, nuli numpangaké astané ing mripaté wong kuwi, banjur ndangu: "Apa saiki kowé wis bisa weruh?"

²⁴ Wong mau banjur tumenga sarta mangsuli: "Inggih kawula sumerep tiyang-tiyang, nanging ketalipun kados wit-witan ingkang sami mlampah."

²⁵ Gusti Yésus banjur numpangaké astané menèh ing mripaté. Wong mau ngudi supaya bisa ndeleng. Mripaté nuli dadi waras, lan bisa ndeleng kanthi cetha.

²⁶ Wong mau tumuli didhawuhi mulih déning Gusti Yésus, lan diweling: "Aja bali menyang désa kono."

²⁷ Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menyang désa-désa ing sakiwa-tengené kutha Kaisaréa Filipi. Sajroné tindak, Gusti Yésus ndangu: "Wong-wong padha ngarani Aku iki sapa?"

²⁸ Wangsulané: "Werni-werni! Wonten ingkang mestani Nabi Yohanes

Pembaptis; wonten ingkang mestani Nabi Élia, wonten ingkang mestani salah setunggalipun nabi."

²⁹ Gusti Yésus banjur ndangu menèh: "Lha, yèn kowé dhéwé kepriyé? Aku kokarani sapa?" Rasul Pétrus mangsuli: "Panjenengan menika Sang Kristus."

³⁰ Gusti Yésus tumuli weling wanti-wanti marang para muridé, supaya aja padha kandha-kandha bab kuwi mau marang sapa waé.

³¹ Gusti Yésus banjur wiwit nyethakaké marang para muridé bab Putraning Manungsa kang kudu nyangga kasangsaran akèh, Panjenengané bakal ditampik déning para pinituwa, déning para penggedhéné imam lan déning para ahli Torèt. Malah Putraning Manungsa mau bakal disédani, nanging ing telung dinané bakal wungu menèh saka ing séda.

³² Kabèh mau dingandikakaké déning Gusti Yésus marang para muridé kanthi blak-blakan. Krungu kang mengkono mau, Rasul Pétrus banjur ngaturi Gusti Yésus sarta nyaos pepènget supaya aja ngandika sing mengkono kuwi.

³³ Gusti Yésus banjur minger, ngungkuraké Rasul Pétrus, mirsani para rasul, karo ndukani Rasul Pétrus: "Iblis, sumingkira. Pikiranmu kuwi pikiran cara manungsa, dudu kaya sing dadi kersané Gusti Allah!"

³⁴ Guti Yésus banjur nimbali para murid lan wong akèh liyané sing ana ing kono, supaya padha sowan ing ngarsané. Pangandikané: "Sing sapa ndhèrèk Aku, kudu nyingkur awaké dhéwé, ngangkat salibé, banjur ngetutburi Aku.

³⁵ Sebab sapa sing ngéman uripé, kuwi malah bakal kélangan. Nanging sing sapa kélangan uripé merga nglabuhi Aku lan Injil, bakal nemu urip sejati lan langgeng.

³⁶ Apa ta paédahé menawa wong nduwèni jagad iki kabèh, nanging kélangan nyawané?

³⁷ Ora ana barang siji waé sing kena digunakaké déning manungsa kanggo nebus nyawané sing ilang mau.

³⁸ Sapa sing isin ngakoni Aku lan piwulang-Ku ana ing jagad sing kebak duraka lan piala iki, Putrané Manungsa iya bakal isin ngakoni wong kuwi, mbésuk samangsa rawuh kanthi ngagem

kamulyané Sang Rama, ingiring déning para malaékat suci."

9¹ Gusti Yésus nglajengaké ngandikané: "Titènana! Ing antarané wong-wong sing ana ing kéné ana sing bakal ora mati, sadurungé padha ndeleng Kratoné Allah kebar kanthi pangwasa."

² Nem dina sawisé lelakon mau, Gusti Yésus dhawuh marang Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus, sedulur kakang-adhi, supaya padha ndhèrèk Gusti Yésus, minggah ing gunung kang dhuwur. Ana ing kono ora ana wong liyané menèh. Para rasul mau padha weruh Gusti Yésus malih rupa; dadi mencorong.

³ Agemané dadi putih mengkilap; sajagad iki ora ana wong sing bisa mutihaké sandhangan nganti kaya mengkono.

⁴ Para rasul uga padha weruh Nabi Élia lan Nabi Musa ana ing kono, lagi padha ngandikan karo Gusti Yésus.

⁵ Rasul Pétrus banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti, iba saénipun, menawi kita sami wonten ing ngriki. Prayoginipun kawula sami ngedegaken

téndha tiga wonten ing ngriki, setunggal kagem Panjenengan, setunggal kagem Nabi Musa, setunggalipun malih kagem Nabi Élia."

⁶ Enggoné Rasul Pétrus matur mengkono mau, merga ora ngerti apa sing kudu dikandhakaké, sebab Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus, kabèh padha wedi banget.

⁷ Dumadakan ana méga teka; ayang-ayangané nutupi wong kabèh mau. Tumuli ana swara saka ing sajroning méga, tembungé: "Iki Putra-Ku dhéwé sing Dakkasihi; padha manuta sapréntahé."

⁸ Para rasul padha nolèh ngiwa-nengen, nanging ing kono wis ora ana wong liyané menèh, kejaba mung Gusti Yésus piyambak.

⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para rasul nuli padha mudhun saka gunung mau. Sajroné tindak Gusti Yésus meling marang para rasul mengkéné: "Apa sing kokdeleng iki mau aja kokkandhakaké marang sapa waé, nganti Putraning Manungsa wungu saka ing séda."

¹⁰ Wong telu mau padha netepi sapiwelingé Gusti Yésus, nanging padha

rerasanan dhéwé, apa kersané Gusti Yésus kokngandika bab 'wungu saka séda'.

¹¹ Mulané para rasul banjur padha nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Menapa sebabipun kokpara ahli Torèt sami criyos, bilih Nabi Élia badhé rawuh rumiyin?"

¹² Gusti Yésus ngandika: "Ya, pancèn, Nabi Élia teka dhisik, supaya nyawisaké samubarang kabèh. Nanging kepriyé mungguh Putraning Manungsa? Apa sebabé déné ing Kitab Suci ditulis yèn Putraning Manungsa kudu nandhang sangsara akèh lan disawiyah-wiyah!

¹³ Élinga, Nabi Élia pancèn wis rawuh. Nanging wong-wong padha tumindak sawenang-wenang marang panjenengané. Kuwi cocog karo sing wis katulis ing Kitab Suci."

¹⁴ Nalika Gusti Yésus, Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus padha bali menèh ing panggonané para murid sing katilar, wong akèh lagi padha nglumpuk ana ing kono; ing antarané uga ana para ahli Torèt sawetara. Wong-wong mau lagi padha dhébatan karo muridé Gusti Yésus.

¹⁵ Bareng wong akèh mau padha weruh Gusti Yésus rawuh, padha bungah, banjur énggal-énggal padha mbagèkaké Panjenengané.

¹⁶ Gusti Yésus banjur ndangu marang para murid: "Apa sing lagi kokrembug karo para ahli Torèt kuwi?"

¹⁷ Wangsulane wong sing ana ing kono: "Guru, kula badhé nyowanaken anak kula wonten ing ngarsa Panjenengan. Laré menika kepanjangan dhemit ngantos bisu.

¹⁸ Samangsa dhemit wau misakit, laré nipun dipun banting ing siti. Cangkempun lajeng muruh, untunipun kerot-kerot, lan badanipun sakojur lajeng kaken. Kula sampun nedha tulung dhateng para murid Panjenengan, supados nundhung dhemitipun, nanging sami mboten saged."

¹⁹ Gusti Yésus banjur ngandika: "Wah, pancèn kebangeten kowé kuwi! Kokpadha ora precaya temen! Nganti pira suwéné Aku kudu isih ana ing antaramu. Nganti kapan Aku isih kudu nyabari kowé? Bocahé gawanen mréné!"

²⁰ Bocahé banjur disowanaké ing ngarsané Gusti Yésus. Bareng dhemité

weruh Gusti Yésus, sanalika nuli ngoyogoyog awaké bocah mau, nganti bocahé tiba njengkelit lan cangkémé muruh.

²¹ Gusti Yésus ndangu marang bapakné si bocah: "Olèhé mengkono kuwi wis pira lawasé?" Bapakné bocah mau mangsuli: "Wiwit alit mila.

²² Kerep kémawon laré menika badhé dipun pejahi, srana dipun dhawahaken ing latu utawi ing toya. Mila menawi Panjenengan saged, mbok inggiha Panjenengan welas dhateng kula; kula Panjenengan pitulungi."

²³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kandhamu? Yèn Aku bisa? Tumrapé wong precaya, ora ana barang mokal."

²⁴ Sanalika bapakné bocah mau matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kawula pitados. Mugi Gusti mitulungi lan ngiyataken pitados kawula."

²⁵ Bareng Gusti Yésus mirsa, yèn wongé sing ngrubung saya akèh, dhemité banjur ditundhung: "Hèh dhemit sing gawé budheg lan bisuné bocah iki; metua! Aja bali menèh!"

²⁶ Dhemit mau banjur njerit seru banget, bocahé digawé ngececengngececeng, banjur metu saka bocah

mau. Bocahé kaya mati, nganti kabèh padha ngarani yèn bocahé wis mati.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah mau, nuli diadegaké. Bocahé banjur ngadeg.

²⁸ Sawisé Gusti Yésus tekan pondhokan, para murid banjur padha nyuwun pirsá: "Sebab menapa kula koksami mboten saged nundhung dhemit menika?"

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Dhemit bangsané iki ora kena ditundhung, kejaba mung srana pandonga."

³⁰ Gusti Yésus lan para rasul banjur padha nilar omah kono, nerusaké tindaké ngliwati tanah Galiléa. Kersané supaya aja nganti ana wong sing ngerti, yèn Panjenengané ing wektu kuwi ana ing panggonan kono,

³¹ awit Gusti Yésus lagi paring piwulang marang para rasul. Pangandikané: "Putraning Manungsa bakal diulungaké marang tangané wong-wong sing arep nyédani Panjenengané. Nanging ing telung dinané Panjenengané bakal wungu menèh saka ing sédané."

³² Para rasul padha ora nyandhak karo dhawuhé Gusti Yésus mau,

nanging padha ora wani matur marang Panjenengané.

³³ Gusti Yésus lan para rasul tindaké wis tekan kutha Kapèrnaum. Ana ing pondhokan, Gusti Yésus ndangu marang para rasul: "Ana ing dalam mau kowé padha rembugan bab apa?"

³⁴ Nanging para rasul mau ora ana sing mangsuli, sebab padha rebut unggul bab sapa sing pinunjul dhéwé ing antarané wong sakanca kuwi.

³⁵ Gusti Yésus nuli lenggah sarta nimbali para rasul rolas, dipangandikani: "Sapa sing kepéngin dadi pengarep, kuwi kudu dadi baturé wong kabèh."

³⁶ Gusti Yésus banjur nimbali bocah cilik sing didhawuhi ngadeg ana ing ngarepé para muridé kabèh. Gusti Yésus ngrangkul bocah mau, banjur ngandika:

³⁷ "Sapa sing nampani bocah sing mengkéné iki atas jeneng-Ku, kuwi Aku sing ditampani. Lan sing sapa nampani Aku, kuwi dudu mung Aku waé sing ditampani, nanging uga Gusti Allah sing ngutus Aku."

³⁸ Rasul Yohanes matur: "Guru, kula sami sumerep wonten tiyang ingkang nundhungi dhemit mawi nyebut asma

Panjenengan. Tiyang wau lajeng sami kula awisi, awit piyambakipun sanès saking golongan kita."

³⁹ Gusti Yésus ngandika: "Aja kokpenging. Awit yèn ana wong gawé mujijat nganggo nyebut jeneng-Ku, kuwi mesthi ora bakal tumuli ngala-ala Aku.

⁴⁰ Sapa sing ora nglawan kita, kuwi nyarujuki.

⁴¹ Ngandela, wong sing mènèhi kowé ngombé merga enggonmu dadi muridé Sang Kristus, wong kuwi mesthi bakal tanpa ganjaran saka Gusti Allah."

⁴² Gusti Yésus paring piwulang marang para rasul mengkéné: "Wong sing dadi jalarané wong cilik sing padha precaya marang Aku nganti nyingkur Aku, wong kuwi luwih becik dibandhulana watu sing gedhé, banjur dicemplungaké ing segara.

⁴³ Menawa tanganmu dadi jalaran kowé nglakoni dosa, kethoken waé! Awit luwih becik kowé ngalami urip langgeng kanthi tangan siji, tinimbang tanganmu genep loro, nanging kowé mlebu nraka, sing geniné ora bakal sirep.

⁴⁴ [Ing nraka singgaté ora mati lan geniné ora sirep.]

⁴⁵ Menawa sikilmu njalari kowé gawé dosa, luwih becik kethoken waé! Awit luwih becik kowé urip kanthi sikil siji, tinimbang sikilmu genep loro, nanging mlebu nraka.

⁴⁶ [Nraka kuwi singgaté ora mati lan geniné ora sirep.]

⁴⁷ Déné menawa mripatmu sing marakaké kowé gawé dosa, cupliken waé! Awit luwih becik kowé dadi umat ing Kratoné Allah kanthi mripat siji, tinimbang kowé duwé mripat loro, nanging kacemplungaké ing nraka.

⁴⁸ Ing nraka singgaté ora mati lan geniné ora sirep.

⁴⁹ Saben wong kudu nglakoni pendadaran supaya precayané ora luntur. Srana pengalaman sing mengkono kuwi, wong mau presasat diuyahi supaya awèt.

⁵⁰ Uyah kuwi gedhé paédahé, nanging menawa wis ilang asiné enggonmu mulihaké asiné kepriyé? Kowé padha dadia wong sing presasat wis diuyahi. Lan padha uripa bebarengan kanthi rukun."

10 ¹ Saka kutha Kapèrnaum Gusti Yésus banjur tindak menyang

tanah Yudéa, lan banjur nyabrang Kali Yardèn. Kaya sabené, akèh wong sing padha teka, ngrubung Gusti Yésus. Wong-wong mau nuli padha diwulang.

² Wong Farisi sawetara padha teka, arep nyoba Gusti Yésus, padha matur mengkéné: "Miturut Torèt, tiyang jaler menapa kénging megat sémahipun?"

³ Gusti Yésus ngandika karo genti ndangu: "Dhawuhé Nabi Musa marang kowé kepriyé?"

⁴ Wong-wong Farisi mau padha mangsuli: "Manut prenatalipun Nabi Musa, tiyang jaler kénging megat sémahipun, angger nyukani serat pegat."

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika menèh marang wong-wong Farisi mau: "Enggoné Nabi Musa gawé prenatal sing mengkono kuwi merga saka wangkoting atimu!"

⁶ Ing sekawit, nalika Gusti Allah nitahaké manungsa, ana pangandika mengkéné: "Gusti Allah nitahaké manungsa lanang lan wadon.

⁷ Mulané wong lanang bakal ninggal bapa lan biyungé, banjur dadi siji karo bojoné.

⁸ Sing loro kuwi wis dadi siji. Dadi wong-wong mau wis ora loro, nanging mung siji.

⁹ Mulané manungsa ora olèh misahaké wong-wong sing wis didadèkaké siji déning Gusti Allah."

¹⁰ Bareng wis padha ana ing omah menèh, para rasul banjur padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus bab prakaramau.

¹¹ Dhawuhé: "Sing sapa megat bojoné, banjur kawin karo wong wadon liyané, kuwi laku jina, sèdhèng tumrap bojoné sing dipegat mau.

¹² Semono uga wong wadon sing megat bojoné, banjur kawin karo wong lanang liyané, kuwi iya laku jina."

¹³ Wong-wong padha nyowanaké anak-anaké ana ing ngarsané Gusti Yésus, supaya padha diberkahi. Nanging wong-wong mau padha disrengeni déning para rasul.

¹⁴ Pirsamengkono mau Gusti Yésus banjur duka karo para rasul, dhawuhé: "Karebèn bocah-bocah marani Aku, aja padha kokalang-alangi, awit wong sing kaya bocah-bocah kuwi sing padha dadi umat ing Kratoné Allah.

¹⁵ Élinga, wong sing ora nampani Kratoning Allah kaya patrapé bocah, ora bakal ngrasakaké kanikmataning Kratoné Allah mau."

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ngrangkuli bocah-bocah mau, tumuli siji-siji ditumpangi asta lan diberkahi.

¹⁷ Nalika Gusti Yésus nglajengaké tindaké, ana wong nututi karo mlayu. Wong mau banjur sujud ing ngarsané, karo matur: "Rama Guru, ingkang utami. Kula kedah nglampahi menapa, supados angsal gesang ingkang sejatos?"

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Yagé né kowé kokngarani Aku utama? Ora ana wong sing utama. Sing utama kuwi mung Gusti Allah piyambak.

¹⁹ Mesthiné kowé wis ngerti angger-anggeré Gusti Allah, yakuwi: 'Kowé aja matèni wong, aja laku jina, aja nyolong, aja goroh, aja ngapusi, ngajènana bapakmu lan ibumu.'"

²⁰ Wong mau nuli matur menèh: "Rama Guru, angger-anggeripun Gusti Allah menika wau sampun kula lampahi sedaya, wiwit kula taksih laré."

²¹ Gusti Yésus mirsani wong mau kanthi kebak ing katresnan, tumuli ngandika:

"Isih saprakara sing durung koklakoni, yakuwi: Bandhamu kabèh edolen. Banjur dhuwit pepayoné edum-edumna marang para wong miskin, temah kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Yèn wis, kowé banjur balia mréné menèh, mèlua Aku."

²² Bareng krungu dhawuhé Gusti Yésus mengkono kuwi, wong mau gela banget. Mula banjur mundur saka ngarsané Gusti Yésus klawan ati sedhah, sebab bandhané akèh banget.

²³ Gusti Yésus banjur mirsani marang para rasul kabèh. Nuli ngandika: "Angèl temen wong sugih dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁴ Para rasul padha dheleg-dheleg, gumun ngrungokaké ngandikané Gusti Yésus mau. Gusti Yésus banjur ngambali ngandika: "Mlebu ana ing Kratoné Allah kuwi pancèn angèl banget.

²⁵ Luwih gampang unta mlebu ing bolonganing dom, tinimbang karo wong sugih mlebu dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁶ Krungu pangandika mau para rasul saya kagèt, banjur padha takon-tinakon:

"Yèn mengkono, banjur sapa sing bisa olèh keslametan!"

²⁷ Gusti Yésus banjur mirsani para rasul kabèh, tumuli ngandika: "Tumrapé manungsa kuwi mau kabèh mokal. Nanging ing ngatasé Gusti Allah, ora ana barang sing mokal!"

²⁸ Rasul Pétrus banjur matur: "Kawula sedaya menika rak ugi sampun nilar samukawis, lajeng ndhèrèk Panjenengan."

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Iya, mulané padha éling-élingen! Saben wong sing ninggal brayaté, ninggal seduluré lanang lan seduluré wadon, ninggal bapakné, ninggal ibuné, utawa ninggal anak-anaké lan ninggal palemahané merga saka Aku lan merga Injilé Gusti Allah,

³⁰ wong kuwi mesthi bakal tanpa luwih akèh menèh. Bakal tanpa tikel satus, ya omah, ya sedulur lanang, ya sedulur wadon, ya ibu, ya anak-anak, ya palemahan, senajan wong mau ora luput saka panganiaya. Lan mbésuk ing akérat wong mau bakal tanpa urip sing sejati.

³¹ Nanging akèh wong sing saiki ana ing ngarep, bakal tiba mburi. Lan akèh

wong sing saiki ana ing mburi, bakal tiba ngarep."

³² Gusti Yésus lan para rasul lagi padha menyang kutha Yérusalèm. Gusti Yésus tindaké ana ing ngarepé para rasul sing durung padha mari kagèté. Lan wong-wong sing padha ndhèrèkaké padha wedi. Gusti Yésus banjur nimbali para rasul rolas menèh dhèwèkan, lan banjur ngandikani apa sing bakal dialami déning Panjenengané, ngandikané:

³³ "Padha rungokna, kita saiki lagi padha menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana Putraning Manungsa bakal diulungaké marang para pengareping imam lan para ahli Torèt, diadili lan diukum pati. Panjenengané bakal dipasrahaké marang wong-wong dudu Yahudi.

³⁴ Wong-wong kuwi bakal padha moyoki, ngidoni, nyiksa, lan wekasané nyalib Panjenengané. Nanging ing telung dinané Putraning Manungsa mau bakal wungu saka ing séda."

³⁵ Rasul Yakobus lan Rasul Yohanes, loro-loroné anaké Zébedéus, padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, banjur

padha matur: "Rama Guru, keparenga kula sami nyuwun pirsá."

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Iya, arep nyuwun pirsá apa?"

³⁷ Wangsulané wong loro mau: "Mbénjing samangsa Panjenengan sampun ngasta pangwasa wonten ing Kratonipun Allah, keparenga kula sami linggih jèjèr Panjenengan, setunggal ing tengen, setunggal ing kiwa Panjenengan."

³⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé ora ngerti apa sing padha koksuwun. Apa kowé wani ngombé saka ing tuwung kasangsaran sing bakal Dakombé? Apa kowé saguh ngalami kasangsaran sing bakal Dakalami?"

³⁹ Wangsulané: "Inggih, sagah!" Gusti Yésus ngandika menèh: "Pancèn, kowé bakal padha ngombé saka ing tuwung kasangsaran sing bakal Dakombé, lan kowé bakal ngalami kasangsaran sing bakal Dakalami,

⁴⁰ nanging netepaké lungguh ing tengen-Ku utawa ing kiwa-Ku, kuwi dudu wewenang-Ku; Gusti Allah piyambak sing netepaké sapa sing bakal lungguh ana ing tengen-Ku lan ing kiwa-Ku."

⁴¹ Bareng para rasul sepuluh liyané padha krungu aturé Rasul Yakobus lan Rasul Yohanes marang Gusti Yésus mau, nuli padha nepsu marang wong loro mau.

⁴² Nanging para rasul kabèh banjur padha ditimbali déning Gusti Yésus, nuli dingandikani: "Kowé rak padha ngerti apa sing padha dilakoni déning wong-wong sing padha nyekel pangwasa, yaiku ngerèh rakyaté. Para penggedhé mau padha nindhes marang rakyaté.

⁴³ Nanging kowé ora kena padha nglakoni sing mengkono kuwi. Malah kosok baliné, sapa sing kepéngin dadi gedhé dhéwé ana ing antaramu, kuwi kudu dadi baturmu.

⁴⁴ Lan sapa sing kepéngin dadi kwasa dhéwé, kuwi kudu gelem dadi batur-tukon tumrap kowé kabèh.

⁴⁵ Sebab Putraning Manungsa kuwi rawuhé ora mundhut diladèni, nanging malah ngladèni, lan masrahaké nyawané, kanggo ngluwari wong akèh."

⁴⁶ Tindaké Gusti Yésus lan para muridé wis tekan ing kutha Yérikho. Bareng arep metu saka kutha kono, kadhèrèkaké déning wong sapirang-

pirang, dumadakan ing sapinggiring dalan ana wong wuta ngemis, jenengé Bartiméus, anaké Timéus.

⁴⁷ Bareng krungu, yèn sing langkung ing dalan kono kuwi Yésus saka kutha Nasarèt, Bartiméus banjur nguwuh: "Gusti Yésus, tedhkipun Sang Prabu Dawud, mugé welas dhateng kawula."

⁴⁸ Wong-wong padha ngélikaké Bartiméus, dikon meneng. Nanging malah saya seru panguwuhé: "Putranipun Sang Prabu Dawud, mugé Panjenengan welas dhateng kawula!"

⁴⁹ Gusti Yésus banjur mandheg lan ngandika marang wong-wong sing ana ing kono: "Wong kuwi undangan mréné." Wongé wuta mau nuli diparani, lan wong akèh padha ngandhani Bartiméus: "Wis menenga! Kowé ditimbali Guru, ngadega!"

⁵⁰ Bartiméus banjur énggal-énggal nguculi jubahé, lan banjur rerikatan marani Gusti Yésus.

⁵¹ Gusti Yésus banjur ndangu marang Bartiméus: "Aku kokkon apa? Kepriyé karepmu?" Bartiméus mangsuli: "Kula kepéngin saged sumerep, Gusti!"

⁵² Gusti Yésus banjur ngandika: "Ya, wis mundura. Precayamu sing mitulungi kowé." Sanalika Bartiméus bisa ndeleng, sarta banjur ndhèrèkaké Gusti Yésus.

11 ¹Tindaké Gusti Yésus lan wong akèh mau wis mèh tekan kutha Yérusalèm. Nuli padha mampir ana ing désa Bètfaqé lan désa Bètani, ing sacedhaké Gunung Zaitun. Gusti Yésus banjur utusan muridé loro ndhisiki tindaké,

² dhawuhé: "Kowé padha menyanga ing désa ngarep kuwi. Salebumu ing désa kono, kowé bakal padha weruh belo dicancang. Belo mau durung tau ana sing nunggangi. Uculana, banjur gawanen mréné.

³ Yèn ana wong nakoni kowé, apa sebabé belo mau kokuculi, wangsulana: 'Gusti sing arep nitih kuldi iki. Mengko yèn uwis, arep énggal dibalèkaké menèh.'"

⁴ Murid loro mau nuli padha mangkat lan nemu beloné, kacancang ing gapuraning désa, ana ing pinggir dalan. Belo mau banjur padha diuculi.

⁵ Ana wong sawetara sing padha ana ing kono ngaruh-aruhi: "Lho! Beloné kokkokuculi?"

⁶ Murid-murid mau padha mangsuli kaya sapiwelingé Gusti Yésus. Wong-wong mau banjur padha meneng waé.

⁷ Beloné nuli dituntun menyang ngarsané Gusti Yésus. Murid-murid banjur nguculi jubahé, dilèmèkaké ing gegeré belo, Gusti Yésus banjur nitih.

⁸ Wong akèh banjur padha nggelar jubahé ana ing dalan sing dilangkungi déning Gusti Yésus. Uga ana wong-wong sing padha nyoklèki pang-pang sing isih ijo ana ing pategalan, padha dijèrèng ana ing dalan sing dilangkungi déning Gusti Yésus.

⁹ Wong-wong sing padha mlaku ana ing sangarepé lan samburiné Gusti Yésus kabèh padha nguwuh: "Pinujia Pangéran.

¹⁰ Binerkahana sing rawuh atas asmané Gusti Allah. Langgenga kratoné Sang Prabu Dawud, leluhur kita! Pinujia asmané Gusti Allah!"

¹¹ Gusti Yésus banjur mlebet ing kutha Yérusalèm, tindak menyang Pedalemané Allah. Panjenengané

mirsani samubarang sing ana ing kono. Nanging sarèhné wis surup, Gusti Yésus banjur tindak menyang désa Bètani, kadhèrèkaké déning para muridé rolas.

¹² Ésuké Gusti Yésus lan murid-muridé padha tindak menèh saka séda Bètani. Gusti Yésus kraos luwé.

¹³ Saka kadohan Panjenengané pirsana ana wit anjir sing godhongé ketel banget. Gusti Yésus marani wit mau, mirsani mbokmenawa ana wohé. Nanging bareng wis tekan ing kono, mung manggih godhong thok, ora ana wohé siji-sija, sebab pancèn durung ungsomé.

¹⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Wiwit saiki bakal ora ana wong sing mangan wohmu menèh ing selawas-lawasé!" Para muridé padha krungu pangandika kuwi mau.

¹⁵ Bareng wis padha tekan ing kutha Yérusalèm, Gusti Yésus banjur tindak mlebu ing Pedalemané Allah. Wong-wong sing padha dol-tinuku ing Pedaleman kono nuli padha didhawuhi metu. Méjaméjané tukang ngijoli dhuwit, semono uga bangku-bangkuné wong-wong sing adol dara, padha diglimpangaké.

¹⁶ Wong-wong sing padha teka nggawa dagangané arep mlebu ing papan pangibadah, padha dicegah.

¹⁷ Wong-wong mau padha dingandikani: "Apa kowé padha ora ngerti yèn ana tulisan mengkéné: 'Omah-Ku bakal disebut papan pangibadahé sakèhing para umat.' Nanging saiki malah kokdadèkaké papan pandhelikané maling-maling."

¹⁸ Bareng para pengareping imam lan para ahli Torèt padha krungu pangandikané Gusti Yésus mau, banjur padha golèk dalan bisané nyédani Panjenengané. Wong-wong mau padha wedi karo Gusti Yésus, merga wong kabèh padha kepranan karo piwulangé.

¹⁹ Bareng wis soré Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menèh, metu saka kutha kono.

²⁰ Ésuké Gusti Yésus lan para muridé padha tindak, ing dalan pirsawit anjir sing winginé disupatani Gusti Yésus. Wit kuwi jebul wis mati, nganti tekan oyodé pisan.

²¹ Rasul Pétrus banjur kèlingan lelakoné wit anjir mau, nuli matur: "Guru, wit

anjir ingkang Panjenengan supaos
menika sampun pejah."

²² Gusti Yésus ngandika: "Padha
ngandela! Menawa kowé precaya
marang Gusti Allah,

²³ kowé padha bisa akon punthuk kuwi,
'mumbula lan ambyura ing segara',
kuwi mesthi bakal kelakon, angger
ora mangu-mangu. Menawa precaya
temenan, apa sing kokkandhakaké mau
mesthi bakal kelakon.

²⁴ Mulané kowé padha Dakkandhani:
Menawa kowé ndedonga nyuwun
apa-apa, padha precayaa, yèn apa sing
kokuwun kuwi wis diparingaké. Dadi
apa waé sing kokuwun bakal ketutugan.

²⁵ Menawa kowé lagi ndedonga,
apuranen kabèh wong sing duwé
keluputan karo kowé, supaya Ramamu
ing swarga iya ngapura keluputan-
keluputanmu.

²⁶ [Menawa kowé ora padha ngapura
keluputaning liyan, Ramamu ing swarga
uga ora bakal ngapura keluputan-
keluputanmu.]"

²⁷ Gusti Yésus lan para muridé padha
tekan kutha Yérusalèm menèh. Bareng
Gusti Yésus tindak-tindak ana ing

Pedalemané Allah, para pengareping imam, para ahli Torèt, tuwin para pinituwa, banjur padha marani.

²⁸ Wong-wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan nindakaken prekawis-prekawis menika adhedhasar pangwaos menapa? Sinten ingkang nyukani wewenang dhateng Panjenengan nindakaken menika sedaya?"

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Aku arep takon karo kowé saprakara waé. Menawa pitakon-Ku wis kokwangsul, kowé bakal gentèn Dakkandhani bab wewenang-Ku nindakaké prekara-prekara mau kabèh.

³⁰ Coba wangsulana, Nabi Yohanes kuwi enggoné mbaptis olèh wewenang saka sapa. Saka Gusti Allah, apa saka manungsa?"

³¹ Para pengareping imam, para ahli Torèt lan para pinituwa mau banjur padha rembugan dhéwé: "Yèn awaké dhéwé kandha: 'Saka Gusti Allah', dhèwèké mesthi bakal takon: 'Kena apa kowé kokpadha ora precaya marang Nabi Yohanes?'"

³² Yèn awaké dhéwé kandha: 'Saka manungsa', kuwi ora bisa." (Wong-wong

mau padha wedi marang wong akèh, sebab kabèh padha yakin, yèn Yohanes kuwi nabi.)

³³Mulané wong-wong mau banjur padha matur marang Gusti Yésus: "Kula sami mboten mangertos." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn ngono Aku uga ora bakal ngandhakaké marang kowé, saka ngendi asalé pangwasa-Ku nindakaké kuwi mau kabèh."

12 ¹Gusti Yésus banjur wiwit mulang wong akèh mau nganggo pasemon. Pangandikané: "Ana wong mbangun pakebonan anggur. Pakebonan mau dipageri mubeng. Nuli ngedhuk jugangan kanggo meres angguré, lan gawé panggung penjagan. Pakebonan mau banjur diséwakaké marang wong-wong tani. Sawisé mengkono wong mau lunga menyang manca negara.

²Bareng wis mangsané panèn, wong mau utusan abdiné, supaya njaluk bagéaning panèn marang wong-wong sing padha nyéwa mau.

³Nanging abdi mau dicekel déning wong-wong sing padha nyéwa, banjur digebugi. Sawisé digebugi banjur dikon bali nglenthung.

⁴ Sing duwé pakebonan anggur banjur utusan abdi liyané. Nanging abdi kuwi uga dipenthungi sirahé lan digawé sawenang-wenang.

⁵ Wong sing duwé pakebonan anggur banjur utusan abdi liyané menèh. Nanging abdi mau malah dipatèni. Mengkono uga akèh abdi-abdi liyané menèh sing padha disiksa déning sing padha nyéwa pakebonan anggur mau. Ana sing digebugi lan ana sing dipatèni.

⁶ Saiki mung kari siji sing kena diutus, yakuwi anaké dhéwé, anak sing ditresnani. Anaké mau banjur diutus, pikirané: 'Wong-wong kuwi mesthi padha éring karo anakku dhéwé.'

⁷ Nanging wong-wong sing padha nyéwa mau malah padha rerasanan: 'Lha kaé, anaké sing duwé pakebonan. Ayo padha dipatèni waé, supaya pakebonané iki dadi duwèké awaké dhéwé!'

⁸ Anaké sing duwé pakebonan mau banjur dicekel lan dipatèni; layoné diuncalaké ing sanjabané pakebonan anggur."

⁹ Pendanguné Gusti Yésus: "Apa sing bakal ditindakaké déning wong sing duwé pakebonan anggur mau? Wong

mau bakal mangkat dhéwé. Sing padha nyéwa bakal padha dipatèni. Banjur pakebonané diséwakaké marang wong-wong liya.

¹⁰ Kowé rak wis tau maca sing mengkéné: 'Watu sing ditampik déning ahli gawé omah, jebul watu kuwi sing malah gedhé dhéwé gunané.

¹¹ Kuwi pakaryané Gusti Allah; sing nggumunaké banget."

¹² Para pengarepé bangsa Yahudi mau ngudi bisané nyekel Gusti Yésus, sebab padha ngerti yèn sing disemoni Gusti Yésus kuwi dhèwèké. Nanging wong-wong mau padha wedi karo wong akèh. Mulané Gusti Yésus banjur dietogaké waé, nuli padha lunga.

¹³ Para pengareping imam lan ahli-ahli Torèt sarta para pinituwa mau banjur kongkonan wong Farisi sawetara lan wong-wong saka golongan Hérodès, padha sowan marang Gusti Yésus, padha arep nyengkolong^k Panjenengané nganggo pitakonan-pitakonan.

¹⁴ Ana ing ngarsané Gusti Yésus wong-wong mau banjur padha matur: "Guru, kula sami mangertos, bilih Panjenengan

---

^knyengkolong: menjebak (bhs. Ind.).

menika tiyang ingkang jujur, mboten mreduli dhateng penganggepipun tiyang-tiyang. Panjenengan memulang bab kersanipun Gusti Allah menapa wontenipun, lan mboten saged dipun pengaruhi déning sinten kémawon. Samenika pitakènan kula: Miturut prenataling agami kita, mbayar pajeg dhateng Kaisar Rum, menika kénging menapa mboten?"

¹⁵ Gusti Yésus pirsá pikirané wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Apa sebabé kowé kokpadha arep nyengkolong Aku? Aku tuduhana dhuwit pérak!"

¹⁶ Gusti Yésus banjur diaturi dhuwit pérak siji. Banjur ndangu marang wong-wong mau: "Coba, iki gambaré sapa, lan capé sapa iki?" "Gambaripun Sang Kaisar lan capipun Sang Kaisar," wangsulané wong-wong mau.

¹⁷ Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono, Sang Kaisar aturana sing dadi kagungané Sang Kaisar, lan Gusti Allah saosana sing dadi kagungané Gusti Allah."

¹⁸ Ana wong Saduki sawetara padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus (wong

Saduki kuwi wong sing padha ora ngandel yèn wong mati bakal tangi menèh).

¹⁹ Wong-wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Guru, Nabi Musa sampun damel prenatal kanggé kula sedaya mekaten: Samangsa wonten tiyang jaler ingkang pejah, nilar randha nanging mboten gadhah anak, sedhèrèkipun jaler tiyang ingkang pejah menika kedah mendhet randha wau dados sémahipun, supados nglestantunaken turuné sedhèrèkipun jaler ingkang sampun pejah wau.

²⁰ Lah, samangké wonten tiyang jaler pitu sasedhèrèk. Inkang mbajeng émah-émah, nanging lajeng pejah tanpa nilar anak.

²¹ Adhinipun lajeng mendhet randha wau dados sémahipun. Nanging piyambakipun ugi lajeng pejah tanpa nilar anak. Mekaten ugi lelampahanipun sedhèrèk ingkang nomer tiga, nomer sekawan ngantos dumugi pitu.

²² Tiyang-tiyang wau sedaya sampun naté sesémahan kaliyan tiyang èstri menika tanpa gadhah anak. Tiyang èstri wau akiripun inggih lajeng pejah.

²³ Samenika pitakèn kula dhateng Panjenengan: 'Mbénjing, ing mangsanipun tiyang pejah sami katangèkaken déning Gusti Allah, tiyang èstri wau badhé dados sémahipun sinten? Awit sedaya sedhèrèk jaler pitu wau sampun naté mendhet tiyang èstri wau dados sémahipun.'"

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé kuwi klèru banget, awit padha ora ngerti surasané Kitab Suci, lan ora ngerti marang pangwasané Gusti Allah.

²⁵ Sebab yèn wong mati mbésuk katangèkaké, wong-wong mau ora bakal omah-omah menèh, nanging bakal padha urip kaya malaékat ing swarga.

²⁶ Lan bab tanginé wong mati, apa kowé ora tau maca Kitabé Nabi Musa, bab grumbul eri sing murub? Ing ayat-ayat mau ana tulisan, yèn Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa: 'Aku iki Allahé Abraham, Allahé Iskak lan Allahé Yakub!'

²⁷ Apa Gusti Allah kuwi dudu Allahé wong urip? Kuwi ateges yèn wong sing ngabekti marang Gusti Allah kuwi wong-wong sing urip, dudu wong sing mati."

²⁸ Ana para ahli Torèt sing ngrungokaké wawancarané wong-wong Saduki karo Gusti Yésus kuwi. Para ahli Torèt mau ngarani, yèn ngandikané Gusti Yésus bener banget. Dhèwèké banjur matur marang Gusti Yésus: "Angger-angger ingkang wigatos piyambak menika ingkang pundi?"

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Dhawuh sing gedhé dhéwé kuwi mengkéné: 'Wong Israèl, padha rungokna! Ora ana Allah liyané kejaba mung Allah sing kita bektèni.

³⁰ Kowé padha tresnaa marang Gusti Allah kanthi gemblenging atimu lan gemblenging jiwa ragamu, kanthi sakèhing kapinteranmu lan sakatoging kekuwatanmu.'

³¹ Déné dhawuh sing nomer loro: 'Kowé padha tresnaa marang sapepadhamu kaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé.' Ora ana angger-angger liyané menèh sing gedhéné ngungkuli angger-angger loro mau."

³² Ahli Torèt mau banjur nyambung: "Menika leres sanget. Kasinggihan menapa ingkang Panjenengan ngandikakaken. Inkang jumeneng Allah

mboten wonten sanèsipun kejawi Gusti Allah piyambak.

³³Lan manungsa kedah tresna dhateng Gusti Allah kanthi gemblenging manahipun, kanthi sekathahing pikiranipun, kanthi sakatoging kekiyatanipun, sarta tresna dhateng sesami kados enggènipun nresnani dhateng badanipun piyambak; menika langkung wigatos tinimbang ngurbanaken kéwan lan sanès-sanèsipun dhateng Gusti Allah."

³⁴Saka wangsulané ahli Torèt mau Gusti Yésus pirsá yèn dhèwèké kuwi wong sing wicaksana. Mulané Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé wis wiwit nyandhak kepriyé carané dadi umat ing Kratoné Allah." Sabanjuré ora ana menèh wong sing wani takon apa-apa marang Gusti Yésus.

³⁵Nalika Gusti Yésus memulang ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané mundhut pirsá: "Kepriyé nalaré, kokpara ahli Torèt padha ngandhakaké, yèn Sang Kristus kuwi turuné Sang Prabu Dawud?"

³⁶Mangka Sang Prabu Dawud dhéwé, kanthi panuntuné Roh Suci, ngandika: 'Gusti Allah wis ngandika

marang Gustiku: Lungguha ana ing tengen-Ku nganti Aku nelukaké mungsuh-mungsuhmu ana ing tlapakané sikilmu.'

³⁷ (12-37a) Sang Prabu Dawud dhéwé nyebut Sang Kristus: 'Gusti', kepriyé déné Panjenengané kokturuné Sang Prabu Dawud?" (12-37b) Wong akèh sing padha ana ing Pedalemané Allah mau padha seneng ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

³⁸ Nalika Gusti Yésus mulang marang wong akèh mau, Panjenengané paring pitutur mengkéné: "Padha dingati-ati karo para ahli Torèt. Para ahli Torèt kuwi padha seneng nganggo jubah dawa, lan seneng diormati déning wong ing pasar-pasar.

³⁹ Ana ing papan-papan pangibadah lan ana ing pésta-pésta, senengé padha milih panggonan sing ngarep dhéwé.

⁴⁰ Nanging wong-wong mau padha seneng mblithuki lan ngrampas omahé randha-randha, banjur padha éthok-éthok ndedonga kang suwé kanggo nutupi pialané. Wong-wong sing mengkono kuwi bakal abot paukumané!"

⁴¹ Nalika Gusti Yésus pinarak ing sangareping pethi pisungsung ing Pedalemané Allah, Panjenengané migatosaké wong-wong enggoné padha saos pisungsung. Akèh wong sugih-sugih sing padha saos pisungsung dhuwit akèh.

⁴² Banjur ana randha mlarat teka, nglebokaké dhuwit rong gobang, dhuwit sing cilik dhéwé ajiné.

⁴³ Gusti Yésus banjur nimbali murid-muridé, sarta ngandika: "Kowé padha Dakkandhani: randha mlarat kuwi enggoné nglebokaké dhuwit ana ing pethi pisungsung luwih akèh tinimbang karo wong-wong liyané kabèh.

⁴⁴ Sebab dhuwit sing padha dilebokaké ing pethi pisungsung mau saka kaluwihané. Nanging randha miskin kuwi wis nglebokaké dhuwité kabèh sing diduwèni, sing dibutuhaké kanggo nyambung uripé."

13 ¹ Nalika Gusti Yésus miyos saka Pedalemané Allah, ana muridé sing matur marang Panjenengané: "Gusti, Panjenengan kula aturi mirsani. Iba éndahipun gedhong-gedhong saha séla-sélanipun."

² Gusti Yésus ngandika: "Apa Pedalemané Allah iki kokarani éndah? Watu siji waé ora ana sing bakal tetep ana ing panggonané. Awit saben watu bakal dijugrugaké."

³ Nalika Gusti Yésus pinarak ana ing Gunung Zaitun, sing dunungé adhep-adhepan karo Pedalemané Allah, murid-muridé yakuwi Pétrus, Yakobus, Yohanes lan Andréas, padha sowan dhéwé ana ing ngarsané.

⁴ Murid-murid mau padha matur: "Guru, mbénjing menapa sedaya menika enggènipun badhé kelampahan? Lan menapa tandha-tandhanipun bilih sampun badhé dumugi wekdalipun?"

⁵ Gusti Yésus ngandika: "Padha sing ngati-ati, aja nganti kena diapusi ing wong.

⁶ Bakal akèh wong sing padha teka nganggo jeneng-Ku, lan padha kandha: 'Aku iki Panjenengané!', banjur padha ngapusi wong akèh.

⁷ Menawa kowé padha krungu swarané perang lan krungu kabar bab peprangan, aja padha wedi. Prekara-prekara sing kaya mengkono kuwi pancèn kudu

kelakon. Nanging kuwi ora ateges yèn jaman kiamat wis tekan mangsané.

⁸ Bangsa sing siji bakal memungsuhan karo bangsa sijiné. Negara sing siji bakal nglurugi perang negara liyané. Ing endi-endi bakal ana lindhu lan ana pailan. Kuwi mau kabèh mung lagi wiwitané kaya wong wadon sing nglarani arep babaran.

⁹ Kowé kudu padha ngati-ati, sebab kowé bakal padha dicekel lan diajokaké ana ing pengadilaning agama. Kowé bakal padha digebugi ana ing papan-papan pangibadah. Kowé bakal padha diajokaké marang para penggedhé lan raja-raja merga saka Aku, supaya srana mengkono, kowé padha nglairaké paseksi bab Aku marang wong-wong mau.

¹⁰ Sebab Injil kuwi mesthi diwartakaké dhisik marang sakèhé bangsa.

¹¹ Déné menawa kowé padha dicekel lan diajokaké ana ing pengadilan, aja padha kuwatir bab apa sing bakal kokkandhakaké. Yèn wis tekan wektuné, kandhakna waé apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah marang kowé ing wektu kuwi. Tembung-tembung

sing bakal kokucapaké kuwi dudu tembungmu dhéwé, nanging pakaryané Sang Roh Suci.

¹² Wong bakal ngulungaké seduluré dhéwé supaya dipatèni. Bapak bakal ngulungaké anak-anaké, lan anak-anak bakal ngulungaké ibuné lan bapakné, supaya padha dipatèni. Kowé bakal disengiti déning wong kabèh merga saka Aku.

¹³ Nanging wong sing tahan nganti tekan ing wekasan, wong kuwi bakal dislametaké."

¹⁴ "Kowé bakal padha ndeleng `si Duraka sing gawé rusak' ana ing panggonan sing dudu papané. (Catheten kanggo sing maca: padha ngertia, apa surasané.) Ing wektu kuwi wong-wong sing ana ing tanah Yudéa padha mlayua menyang pegunungan.

¹⁵ Wong sing ana ing payoning omah aja padha ndadak mudhun njupuk apa-apa sing ana ing omah.

¹⁶ Wong sing ana ing pategalan aja padha mulih njupuk sandhangané.

¹⁷ Iba enggoné nggegirisi ing dina-dina kuwi tumrapé para wong wadon sing lagi

padha mbobot, tuwin ing ngatasé ibu-ibu sing padha nusoni bayiné.

¹⁸ Padha nyuwuna marang Gusti Allah, supaya lelakon-lelakon sing mengkono kuwi aja nganti kelakon ing mangsa rendheng.

¹⁹ Sebab ing mangsa kuwi bakal ana kasusahan sing gedhé banget, sing durung tau kelakon ana ing donya iki, wiwit Gusti Allah nitahaké donya iki nganti sepréné, lan uga ora bakal kelakon menèh.

²⁰ Saupama Gusti Allah ora ngungkret mangsa kasangsaran mau, mesthi ora ana wong siji waé sing bakal slamet. Nanging merga saka umat pilihané, Gusti Allah nyendhakaké mangsa kasangsaran mau.

²¹ Yèn ing wektu kuwi ana wong kandha marang kowé: ‘Delengen, Sang Kristus ana ing kéné!’, utawa yèn ana sing kandha: ‘Lha kaé, Panjenengané ana ing kana!’ kowé aja padha ngandel.

²² Sebab ‘kristus-kristus palsu’ lan ‘nabi-nabi palsu’ bakal padha muncul. Kuwi bakal padha gawé mujijat-mujijat sing sedyané, yèn bisa, arep ngapusi umat pilihané Gusti Allah.

²³ Sing padha waspada! Kabèh mau wis Dakkandhakaké marang kowé sadurungé kelakon."

²⁴ "Sawisé mangsa kasusahan mau, srengéngé bakal dadi peteng, lan rembulan ilang padhangé.

²⁵ Lintang-lintang bakal padha tiba saka ing langit, lan kaanan ing sakurebing langit bakal kisruh ora karuwan.

²⁶ Ing wektu kuwi Putraning Manungsa bakal ngetingal ing méga, ngagem kamulyan lan pangwasa.

²⁷ Panjenengané bakal ngutus malaékat-malaékaté supaya ngumpulaké umaté, sing pinilih saka kéblat papat, yakuwi saka tapel watesé bumi sisih tekan sisihé."

²⁸ "Padha sinaua saka kaanané wit anjir. Menawa epangé padha ijo-ijo lan memes sarta wiwit semi, kowé padha ngerti yèn wis mèh mangsa panas.

²⁹ Mengkono uga, menawa kowé padha weruh perkara-prekara mau kelakon, kowé padha ngertia yèn wis tekan wektuné Panjenengané rawuh.

³⁰ Padha élinga! Wong-wong sing saiki isih urip, bakal isih padha ngalami lelakon-lelakon mau.

³¹ Langit lan bumi bakal sirna, nanging apa sing Dakkandhakaké ora bakal sirna."

³² "Senajan mengkono, ora ana wong siji waé sing ngerti kapan dinané lan kapan wektuné prekara mau bakal kelakon. Malaékat-malaékat ing swarga ora padha ngerti, lan Putraning Allah uga ora pirsá. Mung Sang Rama waé sing pirsá.

³³ Mulané kowé kudu tansah jaga-jaga lan waspada, sebab kowé padha ora ngerti kapan wektuné.

³⁴ Ibaraté kaya wong sing ninggal omahé, lunga menyang papan adoh. Wong mau ndhawuhi abdi-abdiné, supaya ngurus omahé, siji-sijiné padha diparingi kuwajiban dhéwé-dhéwé. Sing dipatah jaga gapura, olèhé jaga supaya sing tumemen.

³⁵ Mulané kowé kudu tansah siyaga, sebab kowé padha ora ngerti kapan mulihé sing duwé omah mau. Bisa uga soré, bisa uga tengah wengi, bisa uga ésuk umun-umun, bisa uga bareng karo mlethèké srengéngé.

³⁶ Samangsa-mangsa sing duwé omah mau teka, aja nganti kowé ketemu lagi turu.

³⁷ Kabèh sing Dakkandhakaké marang kowé iki, uga Dakkandhakaké marang wong kabèh: Padha jaga-jagaa lan sing waspada!"

14 ¹ Riaya Paskah lan Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi mung kari rong dina menèh. Paskah kuwi riyané agama Yahudi. Ing dina mau wong padha mangan roti tanpa ragi. Para pengareping imam lan para ahli Torèt isih padha golèk dalan enggoné arep nyekel lan nyédani Gusti Yésus.

² Kandhané wong-wong mau: "Bab iki aja ditindakaké ing dina riaya; mundhak marakaké gègèran."

³ Gusti Yésus ana ing désa Bètani, mertamu ing omahé Simon sing wis tau lara kusta. Nalika Panjenengané lagi dhahar, ana wong wadon mlebu ing omah kono, nggawa botol isi lenga sing kagawé saka oyod-oyod sing wangi. Lenga wangi mau regané larang. Guluné botol dipecah, lengané diesokaké ing mestakané Gusti Yésus.

⁴ Wong sawetara sing ana ing kono padha nepsu karo grundelan: "Apa ngono kuwi ora jeneng ngebrèh?"

⁵ Nèk lenga kuwi diedol rak payu telung atus dinar, banjur dhuwité kena diwènèhaké wong-wong miskin." Wong-wong mau padha ngluputaké wong wadon kuwi.

⁶ Gusti Yésus banjur ngandika: "Mbok wis ta, padha enengna waé! Yagéné kowé kokpadha cawé-cawé? Wong kuwi nindakaké prekara sing becik tumrap Aku.

⁷ Wong miskin rak selawasé ana ing antaramu. Nèk gelem, kowé padha bisa mènèhi pitulungan marang wong-wong mau. Nanging Aku rak ora selawasé ana ing antaramu.

⁸ Wong wadon iki wis nglakoni apa mesthiné, yakuwi nyawisaké badan-Ku sadurungé kakubur.

⁹ Ngandela, ing ngendi waé, ing donya iki, angger Injil kaundhangaké, ing kono apa sing dilakoni wong wadon iki uga bakal dicritakaké, supaya srana mengkono dadi pengéling-éling marang wong kuwi ing selawasé."

¹⁰Yudas Iskariot, panunggalané para murid rolas, nemoni para pengareping imam arep ngulungaké Gusti Yésus.

¹¹Para pengareping imam bareng krungu rancangané Yudas Iskariot mau, padha seneng banget lan janji arep mènèhi dhuwit. Yudas Iskariot banjur golèk dalan, kepriyé bisané ngulungaké Gusti Yésus.

¹²Nalika semana lagi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, dina sing kapisan. Ing dina kuwi wong padha nyembelèh cempé kanggo Paskahan. Para muridé Gusti Yésus padha matur: "Gusti ngersakaken kita sami nyawisaken dhahar Paskah wonten ing pundi?"

¹³Gusti Yésus banjur ngutus murid loro, didhawuhi mengkéné: "Kowé padha menyang kutha. Ana ing kono kowé bakal padha kepethuk karo wong lanang lagi nggawa kendhi. Wong kuwi etutna.

¹⁴Endi omahé sing dileboni, sing duwé omah temonana, lan kandhaa: 'Gusti ndangu: Endi panggonan sing arep Dakenggo dhahar Paskah karo para murid-murid-Ku?'

¹⁵Wong mau bakal nuduhaké panggonané ana kamar ing dhuwur,

kamar gedhé, sing wis ditata apik, kabèh wis cumawis. Ing kono kowé padha nyawisna Paskah kanggo kita kabèh."

¹⁶ Murid loro mau banjur padha mangkat menyang kutha. Kabèh tinemu kaya sing didhawuhaké déning Gusti Yésus. Murid-murid mau banjur padha nyawisaké dhahar Paskah ana ing kono.

¹⁷ Bareng wis wayah soré, Gusti Yésus lan para muridé rolas, padha munggah menyang ing panggonan sing dicawisaké mau.

¹⁸ Nalika wis padha kembul dhahar ana ing méja, Gusti Yésus ngandika: "Ana murid-Ku, sing saiki lagi kembul mangan ing kéné, bakal ngulungaké Aku."

¹⁹ Murid-muridé banjur padha dadi susah, sarta padha genti-gentèn matur marang Gusti Yésus: "Rak sanès kula ta Gusti?"

²⁰ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Pancèn panunggalanmu wong rolas iki. Mengko sapa sing nyelupaké rotiné ana ing pinggan bareng karo Aku, yakuwi wongé.

²¹ Putraning Manungsa bakal séda, kuwi wis katulis ing Kitab Suci. Nanging bilai wong sing ngulungaké Putraning

Manungsa. Luwih becik saupama wong kuwi biyèn ora dilairaké."

²² Nalika lagi padha mangan, Gusti Yésus banjur mundhut roti. Sawisé saos panuwun marang Gusti Allah, roti mau dicuwil-cuwil, diparingaké marang murid-muridé, karo ngandika: "Padha panganan. Iki badan-Ku!"

²³ Gusti Yésus nuli mundhut tuwung isi anggur, banjur ngaturaké panuwun marang Gusti Allah. Sawisé mengkono, tuwungé banjur diparingaké marang para muridé. Kabèh padha ngombé gentènan.

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Iki getih-Ku sing diwutahaké kanggo wong akèh, kanggo pikukuhing prasetyané Gusti Allah.

²⁵ Nanging kowé padha Dakkandhani, yèn Aku ora bakal ngombé anggur menèh nganti Aku ngombé anggur anyar ana ing Kratoné Allah."

²⁶ Gusti Yésus lan murid-muridé banjur padha ngrepèkaké kidung pamuji. Sawisé kuwi banjur padha tindak menyang Gunung Zaitun.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Kowé bakal padha keplayu

lan ninggal Aku. Sebab wis katulis ana ing Kitab Suci, yèn Gusti Allah bakal matèni pangoné, lan wedhus-wedhusé bakal padha buyar.

²⁸ Nanging sawisé Aku ditangèkaké menèh, Aku bakal lunga menyang tanah Galiléa, ndhisiki kowé."

²⁹ Pétrus mangsuli: "Mboten! Senajan para murid sanès-sanèsipun sami nilar Panjenengan, kula mesthi mboten."

³⁰ Gusti Yésus banjur ngandika: "Titènana, bengi iki uga, sadurungé jago kluruk ping pindho, kowé bakal kandha nganti ping telu, yèn kowé ora kenal karo Aku."

³¹ Pétrus banjur matur menèh: "Saèstu, mboten badhé kelampahan! Senajan kula kedah pejah sareng kaliyan Panjenengan, kula mesthi mboten badhé criyos, bilih kula mboten tepang kaliyan Panjenengan." Para murid liyané iya padha kandha mengkono.

³² Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menyang taman sing jenengé Gètsémané. Ana ing kono Gusti Yésus banjur ngandika karo para muridé: "Padha ngentènana ana ing kéné. Aku arep ndedonga."

³³ Gusti Yésus banjur dhawuh marang Pétrus, Yakobus lan Yohanes, supaya padha ndhèrèk. Gusti Yésus kraos wedi lan giris.

³⁴ Pangandikané marang muridé telu sing padha ndhèrèk: "Aku sedhah banget. Rasané kaya arep mati. Aku entènana ana ing kéné, lan aja padha turu."

³⁵ Gusti Yésus banjur tindak rada adoh saka kono, banjur sumungkem ana ing lemah, ndedonga. Ana ing pandongané mau Panjenengané nyuwun, yèn kepareng, supaya ora susah ngalami lelakon sing mengkono kuwi.

³⁶ Aturé: "Dhuh Rama, mboten wonten barang ingkang mokal kagem Paduka. Menawi wonten kepareng Paduka, kasangsaran menika kasingkirna saking kawula. Nanging sampun ngantos pikajeng kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

³⁷ Sawisé mengkono Gusti Yésus banjur tindak ing panggonané murid-murid sing padha ngentèni, ketemu lagi padha turu. Gusti Yésus banjur ngandika marang Pétrus: "Simon! Yagéne kowé kokturu? Apa kowé ora kuwat melèk sajam waé?"

³⁸ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé mau: "Padha melèka, lan padha ndedongaa, supaya kowé aja nganti dikalahaké déning panggodha. Pancèn rohmu kepéngin nglakoni apa sing becik, nanging ora bisa, sebab daging kuwi sèkèng."

³⁹ Gusti Yésus banjur ndedonga menèh, kanthi matur padha kaya mau.

⁴⁰ Sawisé kuwi banjur tindak menèh ing panggonané murid-muridé, kang lagi padha turu menèh. Murid-muridé mau padha ngantuk banget. Mulané padha ora bisa mangsuli apa-apa.

⁴¹ Bareng Gusti Yésus rawuh sing kaping teluné, Panjenengané banjur ngandika: "Lho, kowé kokpadha turu menèh? Saiki wis tekan wektuné Putrané Manungsa diulungaké lan dipasrahaké marang pangwasané para wong dosa.

⁴² Wis, padha tangia, lan ayo padha lunga. Delengen, wong sing ngulungaké Aku wis teka!"

⁴³ Nalika Gusti Yésus isih ngandika karo para muridé, dumadakan Yudas Iskariot teka. Yakuwi panunggalané muridé Gusti Yésus wong rolas. Yudas mau tekané bareng karo wong akèh sing

padha nggawa pedhang lan penthung. Wong-wong mau padha diutus déning para pengareping imam, para ahli Torèt lan pemimpin-pemimpiné wong Yahudi.

⁴⁴Yudas wis mènèhi tandha marang wong-wong mau, mengkéné: "Endi wong sing dakambung, yakuwi wongé. Cekelen, banjur gawanen lunga, lan jaganen sing kuwat."

⁴⁵Nalika Yudas tekan ing kono, banjur marani Gusti Yésus karo muni: "Bapak Guru!," banjur ngambung Gusti Yésus.

⁴⁶Wong-wong sing tekané bareng karo Yudas mau banjur padha ngebyuk. Gusti Yésus dicekel, banjur dibanda.

⁴⁷Nanging ana salah sijiné wong ing kono, sing ngunus pedhangé, banjur disabetaké abdiné Imam Agung nganti kupingé tatas.

⁴⁸Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Apa Aku iki kokanggep wong ala, kokenggonmu nyekel Aku padha nggawa pedhang lan penthung?"

⁴⁹Saben dina Aku rak ana ing ngarepmu, memulang ana ing Pedalemané Allah; kowé kokpadha ora nyekel Aku. Nanging pancèn wis kuduné

mengkono, supaya kelakon apa sing wis katulis ana ing Kitab Suci."

⁵⁰ Para muridé Gusti Yésus nuli padha mlayu, Panjenengané ditinggal piyambakan.

⁵¹ Ana nom-noman sing ngetutaké Gusti Yésus, mung nganggo klambi salemba saka mori. Wong-wong padha arep nyekel dhèwèké,

⁵² nanging nom-noman mau bisa uwal, mung klambiné sing kèri, banjur mlayu tanpa klambi.

⁵³ Gusti Yésus digawa menyang dalemé Imam Agung. Ing kono para pengareping imam, para penggedhéné bangsa Yahudi, lan para ahli Torèt lagi padha ngumpul.

⁵⁴ Pétrus ngetutaké Gusti Yésus saka kadohan, nganti mlebu ing platarané dalemé Imam Agung. Ana ing kono Pétrus banjur lungguh cedhak bedhiyang, bebarengan karo para prejurit.

⁵⁵ Para pengareping imam lan pegawé Pradataning Agama kabèh padha ngudi bisané olèh bukti-bukti, supaya Gusti Yésus pantes diukum pati. Nanging wong-wong mau padha ora olèh apa-apa.

⁵⁶ Akèh seksi-seksi sing padha awèh paseksi goroh bab Gusti Yésus, lan paseksiné mau siji lan sijiné padha sulaya.

⁵⁷ Banjur ana seksi-seksi sawetara sing ngadeg, ngandhakaké paseksi goroh uga bab Gusti Yésus.

⁵⁸ Paseksiné mengkéné: "Kula sami mireng, bilih tiyang menika criyos: 'Aku bakal ngrubuhaké Pedalemané Allah sing dibangun déning manungsa iki, lan sajroné telung dina bakal mbangun Pedalemané Allah sing dudu gawéané manungsa.'"

⁵⁹ Nanging paseksiné wong-wong kuwi uga padha cengkah siji lan sijiné.

⁶⁰ Imam Agung tumuli ngadeg ana ing ngarepé wong-wong kabèh mau, banjur takon marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli babar-pisan pandakwané wong-wong mau marang kowé?"

⁶¹ Gusti Yésus mènèl waé, ora ngandika babar-pisan. Imam Agung banjur takon sepisan menèh: "Apa kowé kuwi Sang Kristus, sing dijanjèkaké déning Gusti Allah? Apa kowé kuwi Putraning Allah Kang Mahasuci?"

⁶² Gusti Yésus ngandika: "Iya, bener pangandikamu. Panjenengan kabèh bakal pirsá, yèn Putrané Manungsa bakal lenggah ing sisih tengené Kang Mahakwasa. Lan panjenengan bakal padha pirsá Putrané Manungsa rawuh ana ing méganing langit."

⁶³ Sakal Imam Agung banjur nyuwèk-nyuwèk agemané, sarta ngandika: "Saiki ora prelu nganggo seksi menèh!

⁶⁴ Kowé wis padha krungu dhéwé enggoné nyenyamah Gusti Allah kuwi. Saiki kepriyé putusané?" Wong kabèh mau banjur padha sarujuk, yèn Gusti Yésus wajib diukum pati.

⁶⁵ Ana wong sawetara sing banjur ngidoni. Uga ana wong sing nutupi paningalé Gusti Yésus, banjur ngantemi Panjenengané, karo takon: "Coba bedhèken, sapa sing ngantemi kowé?" Para prejurit uga padha mèlu ngantemi Gusti Yésus.

⁶⁶ Nalika Pétrus isih ana ing plataraning dalemé Imam Agung, ana wong wadon abdiné Imam Agung sing marani.

⁶⁷ Bareng weruh Pétrus lagi bedhiyang, abdi wadon mau namataké rainé Pétrus,

banjur kandha: "Kowé rak iya muridé Yésus, wong Nasarèt kuwi ta?"

⁶⁸Nanging Pétrus sélak. Wangsulané Pétrus marang abdi mau: "Apa kandhamu? Aku ora ngerti karepmu!" Pétrus banjur mlaku menyang gapura. Nalika semana banjur ana jago kluruk.

⁶⁹Abdi wadon mau banjur nyedhaki Pétrus menèh. Lan dhèwèké ngandhani wong-wong sing ana ing kono: "Wong iki rak iya muridé Yésus kuwi ta?"

⁷⁰Nanging Pétrus sélak menèh. Durung sepira suwéné, wong-wong sing ana ing kono banjur kandha menèh marang Pétrus: "Iya, saiki kowé ora bisa mukir, kowé pancèn golongané wong kuwi, sebab kowé uga wong Galiléa!"

⁷¹Pétrus banjur wiwit sumpah-sumpah, kandhané: "Mbok mati ta aku. Aku ora kenal karo wong sing kokkandhakaké kuwi!"

⁷²Ing wektu kuwi uga jago kluruk kaping pindhoné. Pétrus banjur kèlingan, yèn Gusti Yésus naté ngandika marang dhèwèké: "Sadurungé jago kluruk rambah ping pindho, kowé bakal nyélaki Aku nganti ping telu; kandha yèn kowé

ora tepung karo Aku." Mulané Pétrus banjur nangis kelara-lara.

15¹ Isih ésuk banget, para warganing Pradata Agama wis nglumpuk kabèh. Para pengareping imam, para penggedhéné bangsa Yahudi, lan para ahli Torèt, padha énggal-énggal rembugan. Gusti Yésus dibanda, nuli digawa menyang ngarsané Gubernur Pilatus, lan dipasrahaké.

² Gubernur Pilatus ndangu marang Gusti Yésus: "Apa bener, kowé ratuné wong Yahudi?" "Inggih leres menapa ingkang panjenengan ngandikakaken," mengkono ngandikané Gusti Yésus.

³ Para pengareping imam banjur padha ngaturaké pandakwa werna-werna.

⁴ Gubernur Pilatus banjur ndangu menèh marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli apa-apa? Coba, semono akèhé pandakwané marang kowé!"

⁵ Nanging Gusti Yésus ora ngandika babar-pisan, nganti Gubernur Pilatus gumun.

⁶ Lumrahé pendhak Riaya Paskah Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman siji, manut pilihané wong akèh.

⁷ Nalika semono ing pakunjaran ana wong lanang jenengé Barabas. Wong mau panunggalané pembrontak sing padha matèni wong nalika ana rerusuh.

⁸ Wong-wong padha sowan marang Gubernur Pilatus, sarta padha nyuwun luwaré wong ukuman siji, kaya adaté.

⁹ Gubernur Pilatus banjur ndangu marang wong akèh mau: "Apa kowé rujuk, yèn aku ngluwari ratuné wong Yahudi iki?"

¹⁰ Gubernur Pilatus wis pirsá, yèn para pengareping imam enggoné ngladèkaké Gusti Yésus marang panjenengané, kuwi merga saka drengkiné.

¹¹ Nanging para pengareping imam padha ngojok-ojoki wong akèh, supaya padha nyuwun luwaré Barabas.

¹² Gubernur Pilatus banjur ndangu marang wong akèh mau: "Nèk ngono, banjur wong sing koksebut ratuné wong Yahudi iki kudu dakkapakaké?"

¹³ Wong-wong mau padha mbengok saur manuk: "Disalib mawon!"

¹⁴ Pitakoné Gubernur Pilatus: "Nanging keluputané wong iki apa?" Wong-wong mau banjur padha bengok-bengok luwih sora menèh: "Disalib mawon!"

¹⁵ Mulané Gubernur Pilatus banjur ngluwari Barabas kanggo wong-wong kuwi, supaya padha marem atiné. Pilatus nuli dhawuh, supaya Gusti Yésus dipecuti, banjur dipasrahaké supaya disalib.

¹⁶ Gusti Yésus digawa déning para prejurit menyang bangsal pengadilan, ing gubernuran. Prejurit-prejurité kabèh tumuli diklumpukaké.

¹⁷ Gusti Yésus banjur padha diagemi jubah wungu déning para prejurit mau, lan digawèkaké makutha saka eri. Makutha mau banjur diagemaké ana ing mestakané.

¹⁸ Sawisé kuwi para prejurit nuli awèh pakurmatan marang Gusti Yésus, karo muni: "Saos bekti, ratunipun tiyang Yahudi!"

¹⁹ Mestakané Gusti Yésus banjur dithuthuk nganggo kayu lan Panjenengané banjur diidoni, sarta padha sujud ana ing ngarsané.

²⁰ Bareng wis padha marem enggoné nggawé geguyon, jubahé wungu banjur diuculi, lan agemané Gusti Yésus diagemaké menèh. Tumuli Panjenengané

digawa metu menyang sanjabané kutha, arep disalib.

²¹ Ana ing dalan para prejurit kepethuk wong lanang sing banjur dipeksa dikon manggul salibé Gusti Yésus. Wong mau pinuju teka saka désa, arep mlebu kutha. (Wong mau jenengé Simon, asal saka kutha Kiréné, bapakné Alèksander lan Rufus.)

²² Gusti Yésus digawa menyang panggonan sing karan Golgota, sing tegesé "Panggonan Cumplung."

²³ Ana ing kono Gusti Yésus arep dicaosi ngunjuk anggur sing dicampuri 'mur', nanging ora kersa ngunjuk.

²⁴ Wekasané wong-wong mau padha nyalib Gusti Yésus. Agemané banjur padha diedum, srana diundhi, supaya saben wong nampani bagéan manut undhi mau.

²⁵ Gusti Yésus kasalib jam sanga ésuk.

²⁶ Ing sandhuwuré salibé ditulis pandakwa sing marakaké Panjenengané nganti disalib, yakuwi "Ratuné wong Yahudi."

²⁷ Bareng karo penyalibé Gusti Yésus mau, wong-wong mau uga padha nyalib

bégal loro, siji ana ing satengené Gusti Yésus, sijiné ana ing sakiwané.

²⁸ [Srana mengkono kang katulis ing Kitab Suci kelakon temenan, yakuwi: 'Panjenengané kapétung wong ala.']

²⁹ Wong-wong sing padha liwat ana ing kono padha ngisin-isin lan moyoki. Wong-wong mau padha gèdhèg-gèdhèg lan padha muni: "Saiki rasakna! Kowé arep ngrubuhaké Pedalemané Allah, lan arep kokadegaké menèh sajroné telung dina.

³⁰ Coba, saiki mudhuna saka salib, tulungana awakmu dhéwé!"

³¹ Para pengareping imam lan para ahli Torèt uga padha moyoki, padha muni siji karo sijiné: "Dhèwèké nylametaké wong liya, nanging nylametaké awaké dhéwé ora bisa?"

³² Menawa dhèwèké Ratuné bangsa Israèl temenan, Juru Slamet sing dijanjèkaké déning Gusti Allah, karebèn mudhun saka salib. Yèn pancèn mengkono, mengko aku ndhak padha precaya marang dhèwèké!" Wong-wong sing padha disalib bebarengan karo Gusti Yésus kuwi uga padha mèlu moyoki.

³³ Wiwit jam rolas awan, nganti sajroné telung jam, sanegara dadi peteng.

³⁴ Nalika jam telu kuwi Gusti Yésus nguwuh kanthi sora: "Éloi, éloi, lama sabakhtani?," sing tegesé: "Dhuh Allah kawula, Allah kawula, kénging menapa Paduka nilar kawula?"

³⁵ Wong-wong sing padha krungu panguwuhé mau banjur kandha: "Wong kuwi ngundang Nabi Élia!"

³⁶ Banjur ana salah siji sing énggal-énggal njupuk sepon, banjur dicelupaké ing anggur kecut, nuli disundukaké ing pucuking kayu dawa, ditèmpèlaké ing lathiné Gusti Yésus, supaya dicecep, karo muni: "Coba kita entèni, Nabi Élia mengko rawuh nulungi Wong kuwi mudhun saka salib apa ora!"

³⁷ Gusti Yésus banjur nguwuh menèh, tumuli séda.

³⁸ Geber sing ana ing Pedalemané Allah suwèk dadi loro, saka ndhuwur mengisor.

³⁹ Perwira tentara sing ngadeg ana ing sangarepé salib kono menangi enggoné Gusti Yésus nguwuh banjur séda. Perwira mau kandha: "Pancèn bener, Wong iki Putrané Allah!"

⁴⁰Ing kono uga ana wong wadon sawetara, sing padha nyawang lelakon mau kabèh saka kadohan, kayata: Salomé, Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus sing enom lan Yusuf.

⁴¹Wong-wong wadon kuwi sing tansah ngetutaké Gusti Yésus, sarta ngladosi nalika Panjenengané ana ing tanah Galiléa. Kejaba kuwi ing kono ana wong wadon akèh liyané menèh sing padha teka saka kutha Yérusalèm, bebarengan karo Gusti Yésus.

⁴²Ana warganing Pradata Agama sing kajèn kéringan, jenengé Yusuf, asalé saka Arimatéa, ngarep-arep kebabaré Kratoné Allah. Nalika semana mbeneri dina pacawisan, (yakuwi dina ngarepaké dina Sabbath), mangka wayahé wis soré, mulané Yusuf mau nékad sowan ing ngarsané Gubernur Pilatus, nyuwun layoné Gusti Yésus.

⁴³(15:42)

⁴⁴Bareng krungu yèn Gusti Yésus wis séda, Gubernur Pilatus gumun, banjur utusan nimbali sing jaga. Perwira mau didangu, apa wis suwé Gusti Yésus enggoné séda.

⁴⁵ Bareng wis nampa lapurané perwira mau, Yusuf diparengaké njupuk layoné Gusti Yésus.

⁴⁶ Yusuf banjur tuku mori kafan sing alus. Sawisé kuwi layoné Gusti Yésus nuli diudhunaké, banjur diulesi nganggo mori mau. Layoné tumuli disarèkaké ing kuburan sing isih anyar. Kuburan kuwi guwa sing ditatah ana ing pegunungan padhas. Sawisé mengkono, lawangé guwa banjur ditutup nganggo watu gedhé.

⁴⁷ Nalika semana Maryam Magdaléna lan Maryam ibuné Yusuf, ndeleng lan ngerti papan sumaréné Gusti Yésus.

16 ¹ Bareng dina Sabbath wis kliwat, Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus, lan Salomé, padha lunga tuku ubarampéné adon-adonan lenga kanggo mborèhi layoné Gusti Yésus.

² Ésuk umun-umun, ing dina kapisan minggu kuwi, wong-wong mau padha lunga menyang pesaréan. Nalika semana srengéngé lagi mlethèk.

³ Ana ing dalan wong-wong mau padha rerasanan: "Mengko sapa sing arep nulungi awaké dhéwé, ngglundhungaké watuné? Mangka watuné gedhé banget."

⁴ Nanging bareng wis padha tekan ing pesaréan, watuné ketemu wis gumlundhung.

⁵ Wong-wong mau banjur padha mlebu. Ana ing njero pesaréan kono padha weruh ana wong nom-noman nganggo sandhangan putih lungguh ana ing sisih tengen. Wong-wong wadon kuwi padha kagèt.

⁶ Nom-noman mau banjur kandha: "Aja padha wedi. Aku ngerti, yèn kowé padha nggolèki Gusti Yésus saka Nasarèt, sing wis disalib. Panjenengané ora ana ing kéné. Awit Panjenengané wis wungu. Delengen ta, ya ana ing kéné iki lho mauné olèhé nyèlèhaké layoné.

⁷ Saiki kowé padha lungaa. Lelakon iki kandhakna karo para muridé, lan uga marang Pétrus. Kandhakna yèn Gusti Yésus tindak ndhisiki menyang tanah Galiléa. Ana ing tanah Galiléa kana, bakal padha weruh Panjenengané, kaya sing wis dingandikakaké marang murid-muridé."

⁸ Wong-wong wadon mau nuli padha metu saka ing pesaréan, banjur padha mlayu, awit kagèt banget campur wedi.

Saking wediné, wong-wong mau padha ora kandha apa-apa marang sapa waé.

⁹ [Wong-wong wadon mau banjur padha marani Pétrus lan kanca-kancané, padha dicritani kanthi cekak, bab apa sing wis dikandhakaké déning wong nom-noman mau. Nanging sawisé mengkono, Gusti Yésus piyambak ngutus para muridé, didhawuhi padha lunga saka ing Wétan mengulon, ngabaraké kabar keslametan langgeng, yakuwi kabar suci, sing bakal ngumandhang terus tekan ing ngendi-endi.] Bareng Gusti Yésus wis wungu, ing dina kapisan (dina Minggu), isih umun-umun, sing diketingali dhisik dhéwé Maryam Magdaléna (sing tau ditundhung dhemité pitu déning Gusti Yésus).

¹⁰ Maryam Magdaléna banjur ngandhani wong-wong sing mauné padha ndhèrèk Gusti Yésus, sing lagi padha sedhih banget.

¹¹ Nalika padha ngrungokaké critané Maryam, bab wunguné Gusti lan bab enggoné Maryam wis diketingali dhéwé déning Panjenengané, wong-wong mau padha ora ngandel.

¹² Sawisé kuwi Gusti Yésus tumuli ngetingal marang muridé loro nganggo cara sing béda menèh, yakuwi nalika wong loro mau lagi padha mlaku arep menyang sawijining désa.

¹³ Dadiné wong loro mau banjur padha bali, ngandhani kanca liya-liyané. Nanging wong-wong mau padha ora ngandel.

¹⁴ Wekasané, Gusti Yésus ngetingal marang muridé sewelas, nalika lagi padha mangan. Panjenengané melèhaké murid-muridé mau, bab enggoné kurang percaya lan wangkoting atiné, déné padha ora gelem ngandel marang paseksiné wong-wong sing wis padha weruh dhéwé, yèn Gusti Yésus wis wungu.

¹⁵ Gusti Yésus banjur paring dhawuh marang murid-muridé: "Padha lungaa, ndlajahi sajadad kabèh, Injilé Allah padha wartakna marang saumat kabèh.

¹⁶ Wong sing percaya lan dibaptis bakal slamet. Nanging wong sing ora gelem percaya, bakal diukum.

¹⁷ Wong sing percaya bakal padha diparingi pretandha, yakuwi bakal kwasa nundhungi dhemit nganggo nyebut

jeneng-Ku. Bakal padha clathu nganggo basa sing wong-wong mau dhéwé padha ora ngerti tegesé.

¹⁸Menawa padha nyekel ula utawa ngombé racun, ora bakal ngalami bilai. Samangsa padha ndemèk wong lara, sing lara bakal mari."

¹⁹Sawisé Gusti Yésus ngandika marang para murid-muridé, Panjenengané kaangkat menyang swarga. Ana ing kana Panjenengané lenggah ing satengené Gusti Allah.

²⁰Para muridé banjur padha lunga, ngabaraké Injil ana ing ngendi-endi. Gusti Allah uga makarya bebarengan karo murid-murid mau, srana daya kasektèn, mujijat-mujijat, minangka bukti yèn apa sing diwartakaké déning para murid mau nyata.

Lukas

1 ¹ Katur ing panjenenganipun Bapak Téofilus ingkang kinasih. Kathah tiyang ingkang sampun mbudidaya nyerat lelampahan-lelampahan ingkang kedadosan wonten ing antawis kita.

² Kados ingkang dipun cariyosaken déning tiyang-tiyang ingkang wiwit-wiwitan sami nyipati piyambak lelampahan-lelampahan wau, lajeng martosaken prekawis menika.

³ Mila sesampunipun kula niti priksa piyambak prekawis wau saking wiwitanipun, prayogi menawi kula mratélakaken sedaya wau dhateng panjenengan,

⁴ kanthi pengangkah, supados panjenengan pirsá bilih sedaya ingkang kawucalaken dhateng panjenengan menika nyata.

⁵ Nalika jamané Sang Prabu Hérodès dadi ratu ing tanah Yudéa, ana imam jenengé Zakharia. Imam mau golongané imam-imam Abia. Somahé jenengé Élisabèt, uga ana turuné imam.

⁶ Sekaroné padha wong mursid; seneng ngèstokaké dhawuh lan netepi angger-anggeré Allah.

⁷ Imam Zakharia lan Élisabèt mau ora duwé anak, jalaran Élisabèt gabug. Mangka loro-loroné wis padha tuwa.

⁸ Sawijining dina, Imam Zakharia nindakaké kuwajibané ngimami ing pangibadah, jalaran nalika semana golongan imam-imam Abia olèh giliran netepi kuwajibané ing Pedalemané Allah.

⁹ Kaya padatan, carané diundhi. Imam Zakharia ketiban undhi mlebu ing Pedalemané Allah ngobong dupa.

¹⁰ Nalika Imam Zakharia lagi nindakaké upacara mau, ing jaba ana umat akèh sing padha ndedonga.

¹¹ Dumadakan ana malaékat ngrawuhi Imam Zakharia. Malaékat mau jumeneng ana ing sisih tengené mesbèh, papané ngobong dupa.

¹² Imam Zakharia nalika weruh malaékat mau kagèt lan wedi banget.

¹³ Nanging malaékat mau banjur ngandika: "Aja wedi, Zakharia! Gusti Allah wis miyarsakaké pandongamu. Élisabèt, somahmu, bakal mbabar anak lanang. Bocah kuwi jenengna Yohanes.

¹⁴ Kowé bakal bungah banget; semono uga lairé bocah mau bakal njalari akèh wong padha mèlu seneng.

¹⁵ Bocah kuwi bakal dadi wong sing pinunjul ana ing ngarsané Pangéran, mulané ora kena ngombé anggur lan minuman liyané sing mendemi. Wiwit saka wetengané ibuné, bocah kuwi bakal kapenuhan ing Roh Suci.

¹⁶ Yèn wis gedhé bakal dadi panuntun sing njalari wong Israèl akèh sing padha mratobat marang Pangéran Allahé.

¹⁷ Anakmu mau bakal dadi utusané Gusti Allah sing peng-pengan lan pangwasané kaya Nabi Élia. Anakmu kuwi bakal ngrukunaké bapak karo anak, lan nuntun wong mursal dadi mursid. Enggoné nindakaké mengkono kuwi supaya nyawisaké umat sing sembada tumrap ing Pangéran."

¹⁸ Imam Zakharia nuli matur: "Kados pundi enggèn kawula saged mangertos, bilih pangandika Panjenengan menika èstu badhé kelampahan, awit kawula sampun sepuh, mekaten ugi sémah kawula?"

¹⁹ Wangsulané malaékat: "Aku iki Gabrièl, sing ngadhep ana ngarsané

Gusti Allah. Aku diutus ndhawuhaké pawarta sing mbungahaké iki marang kowé.

²⁰ Apa sing dakkandhakaké iki mesthi bakal kelakon, ing wektu sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah. Nanging sarèhné kowé ora ngandel karo kandhaku, mulané kowé bakal dadi bisu, nganti tekan wektuné sing dakkandhakaké iki mau kelakon kabèh."

²¹ Kacarita umat sing padha ana ing jaba ngentèni metuné Imam Zakharia. Wong akèh mau padha gumun, apa sebabé kokimam suwé banget ana ing Pedalemané Allah.

²² Bareng metu, Imam Zakharia ora bisa caturan, mung bisa mènèhi sasmita nganggo tangané waé. Wong akèh mau banjur padha ngerti, yèn Imam Zakharia mentas nampa wahyu ana ing Pedalemané Allah.

²³ Sarampungé tugas ana ing Pedalemané Allah, Imam Zakharia banjur mulih.

²⁴ Ora let suwé Élisabèt, somahé nuli ngandhut, lan sajroné limang sasi ora metu-metu saka omahé.

²⁵ Élisabèt mosik ing sajroning ati: "Pungkasané Gusti Allah mitulungi aku, lan ngilangi sing njalari isinku karo wong-wong, nganti aku saiki wis ora prelu isin menèh."

²⁶ Bareng Élisabèt enggoné ngandhut wis nem sasi, Gusti Allah banjur ngutus Malaékat Gabrièl menyang kutha Nasarèt, ing tanah Galiléa.

²⁷ Enggoné diutus mrana mau prelu nemoni prawan, sing jenengé Maryam. Prawan mau lagi pepacangan karo wong sing jeneng Yusuf, tedhak-turuné Sang Prabu Dawud.

²⁸ Malaékat mau nemoni Maryam lan ngandika: "Begja kowé sing dikasihi déning Pangéran! Pangéran nganthi marang kowé!"

²⁹ Krungu pangandikané malaékat sing mengkono mau, Maryam kagèt banget, sarta tuwuh pitakonan ing sajroning ati: gèk apa tegesé salam mau.

³⁰ Malaékat nuli ngandika marang Maryam: "Aja wedi Maryam, awit kowé olèh kanugrahan gedhé saka Pangéran.

³¹ Kowé bakal ngandheg sarta mbabar anak lanang; anak kuwi jenengna Yésus.

³² Anakmu mau bakal dadi pinunjul, sarta disebut Putrané Kang Mahaluhur. Pangéran bakal njumenengaké Sang Putra mau dadi Ratu, kaya Sang Prabu Dawud, leluhuré.

³³ Panjenengané bakal dadi Ratuning anak-turuné Yakub ing selawas-lawasé. Kratoné bakal ora ana wekasané."

³⁴ Maryam banjur matur marang malaékat mau: "Kados pundi sagedipun prekawis menika kelampahan, jalaran kawula menika taksih prawan?"

³⁵ Malaékat mau nuli mangsuli: "Roh Suci bakal nedhaki kowé, sarta kwasané Gusti Allah bakal ngayomi kowé. Mulané Putra sing miyos kuwi suci, sarta bakal disebut Putraning Allah.

³⁶ Lan ngertia, yèn Élisabèt, sanakmu sing wis tuwa lan diarani gabug, kuwi saiki wis ngandheg nem sasi.

³⁷ Sebab tumrapé Gusti Allah ora ana barang sing mokal."

³⁸ Maryam banjur matur: "Kawula menika abdinipun Pangéran. Sedaya wau kelampahana tumraping kawula, kados ingkang Panjenengan ngandikakaken menika." Sawisé mengkono malaékat mau banjur nilar Maryam.

³⁹ Ora let suwé Maryam banjur lunga menyang sawijining kutha ing tanah Yudéa, sing dunungé ana ing pegunungan.

⁴⁰ Ana ing kono Maryam njujug ing omahé Imam Zakharia. Nalika mlebu ing omah mau, Maryam celuk-celuk karo awèh salam marang Élisabèt.

⁴¹ Bareng krungu swarané Maryam awèh salam mau, bayi sing ana ing wetengané Élisabèt nggronjal. Merga kapenuhan déning Roh Suci,

⁴² Élisabèt banjur ngucap klawan swara seru: "Kowé wong sing begja dhéwé ana ing antarané wong wadon kabèh! Mengkono uga binerkahana bayi sing kokkandhut kuwi.

⁴³ Sapa ta aku iki, déné nganti karawuhan ibuné Gustiku?

⁴⁴ Merga nalika aku krungu swaramu awèh salam, bayi sing ana ing wetengku nggronjal krana saka bungahé.

⁴⁵ Begja, déné kowé precaya, yèn apa sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang kowé, kuwi bakal kelakon!"

⁴⁶ Maryam banjur ngucap mengkéné: "Nyawaku ngluhuraké Pangéran,

⁴⁷ lan atiku suka-rena merga Gusti Allah, Juru Slametku.

⁴⁸ Merga Panjenengané nggatèkaké aku, abdiné sing nistha! Wiwit saiki saben wong bakal ngarani aku wong begja.

⁴⁹ Awit Gusti Allah Kang Mahakwasa wis nindakaké pakaryan sing pinunjul ing ngatasé aku. Mula Asmané kasucèkna!

⁵⁰ Pangéran melasi wong sing wedi asih marang Panjenengané, turun-tumurun.

⁵¹ Gusti Allah mbuyaraké wong sing padha angkuh, srana pangwasané astané; lan rancangané wong mau digawé kocar-kacir.

⁵² Gusti Allah nglorod para pangwasa saka ing kalungguhané, lan wong sing asor diluhuraké.

⁵³ Gusti Allah maringi pangan wong sing padha keluwèn srana peparing sing becik, nanging wong sugih ditundhung, tanpa diparingi apa-apa.

⁵⁴ Gusti Allah nulungi Israèl, abdiné, awit arep netepi janjiné marang leluhuré.

⁵⁵ Yakuwi janjiné, enggoné bakal maringaké sih-rahmaté marang Abraham lan turun-turuné kabèh, ing selawas-lawasé."

⁵⁶ Maryam enggoné ana ing omahé Élisabèt nganti wetara telung sasi, nuli mulih.

⁵⁷ Bareng wis tekan mangsané, Élisabèt banjur mbabar putra kakung.

⁵⁸ Tangga teparo lan sanak seduluré padha krungu bab gedhéning sih-kadarmané Pangéran sing kaparingaké marang Élisabèt. Wong-wong mau padha mèlu bungah banget.

⁵⁹ Nalika bayiné umur wolung dina, tangga teparo lan sanak seduluré mau padha teka, arep netaki bayiné. Karepé wong-wong mau bayiné arep padha dijenengi Zakharia, kaya bapakné.

⁶⁰ Nanging ibuné muni: "Aja! Bocah iki kudu dijenengaké Yohanes!"

⁶¹ Wong-wong mau nuli padha muni: "Lho, ing antarané sedulur-sedulurmu rak ora ana ta sing jenengé Yohanes?"

⁶² Nuli padha takon marang Zakharia nganggo sasmita, bayi mau arep dijenengaké sapa.

⁶³ Zakharia nuli njaluk sabak lan nulis ing sabak mau: Jenengé "Yohanes". Wong kabèh padha gumun banget.

⁶⁴ Sanalika iku uga Zakharia bisa caturan lan ngluhuraké asmané Gusti Allah.

⁶⁵ Tangga teparoné kabèh padha wedi, lan pawarta mau kawentar ing daérah pegunungan Yudéa kabèh.

⁶⁶ Wong kabèh sing padha krungu bab lelakon kuwi nuli padha mikir lan takon ing sajroning ati: "Bocah iki mbésuk bakal dadi apa?" Merga cetha yèn pangwasané Allah nunggil karo bocah mau.

⁶⁷ Imam Zakharia, bapakné si bayi Yohanes mau, nuli kapenuhan ing Roh Suci, sarta medhar pameca, mengkéné:

⁶⁸ "Ayo padha memuji marang Pangéran, Allahé bangsa Israèl! Gusti Allah wis rawuh nylametaké umaté, lan padha diluwari.

⁶⁹ Gusti Allah maringi Juru Slamet sing kwasa marang kita, yakuwi turuné Sang Prabu Dawud, abdiné.

⁷⁰ Gusti Allah dhèk biyèn wis janji, lumantar nabiné kang suci,

⁷¹ yèn kita bakal diluwari saka tangané mungsuh-mungsuh kita lan saka pangwasané wong sing padha sengit marang kita.

⁷²Supaya srana mengkono Panjenengané ngetingalaké sih-kadarmané marang para leluhur kita, sarta netepi janjiné sing suci.

⁷³Gusti Allah wis supaos marang leluhur kita Abraham, lan wis janji arep ngluwari kita saka mungsuh kita, supaya kita bisa ngabekti marang Panjenengané, tanpa rasa wedi,

⁷⁴(1:73)

⁷⁵ing sajroning kasucèn lan kabeneran ana ing ngarsané, selawasé urip kita.

⁷⁶Déné kowé, enggèr anakku, kowé bakal disebut nabiné Gusti Allah sing Mahaluhur. Kowé diutus déning Gusti Allah minangka utusan sing ndhisiki tindaké, prelu nyawisaké dalan kagem Panjenengané,

⁷⁷sarta nuduhaké marang umaté, yèn umat mau bakal dislametaké, srana pangapuraning dosa sing bakal diparingaké marang umat mau.

⁷⁸Pangéran Allah kita kuwi loma, sarta akèh sih-piwelasé; Panjenengané bakal rawuh ngluwari kita. Padha kaya srengéngé mlethèk ing wayah ésuk,

⁷⁹mengkono Panjenengané bakal madhangi marang saben wong, sing

padha urip ana ing pepetenging dosa lan tansah krasa wedi. Gusti Allah nuntun kita marang dalaning katentreman."

⁸⁰Anaké Imam Zakharia mau saya mundhak gedhé lan jiwané saya santosa. Bocah mau manggoné ana ing ara-ara samun, nganti tekan dina madegé dadi nabi ana ing Israèl.

2¹Nalika semana Kaisar Agustus paring dhawuh, supaya para kawulaning Krajan Rum kabèh padha nyathetaké jenengé, lan diétung cacahé.

²Cacah jiwa sing kapisan kuwi ditindakaké nalika Kirénius dadi gubernur ing tanah Siria.

³Wong kabèh banjur padha mangkat ndhaftaraké jenengé ing kutha asalé dhéwé-dhéwé.

⁴Yusuf iya nuli mangkat saka kutha Nasarèt ing tanah Galiléa, menyang kutha Bètléhèm, ing tanah Yudéa. Bètléhèm kuwi kutha kelairané Sang Prabu Dawud. Mangka Yusuf kuwi tedhak-turuné Sang Prabu Dawud.

⁵Lungané Yusuf mau bebarengan karo Maryam, pacangané, sing lagi ngandheg.

⁶ Nalika wong loro mau tekan ing kutha Bètlihèm, Maryam enggoné ngandheg wis tekan wektuné babaran.

⁷ Maryam nuli mbabar putra kakung, putra pembarep. Putra mau nuli digedhong, banjur disèlèhaké ana ing wadhah pakan kéwan, jalaran Yusuf lan Maryam padha ora olèh panggonan ana ing omah penginepan.

⁸ Ing daérah kono wengi kuwi ana pangon-pangon sing lagi padha nginep ana ing ara-ara, njaga wedhusé.

⁹ Dumadakan ana Malaékating Pangéran jumeneng ana ing sacedhaké, lan cahya kamulyaning Pangéran madhangi wong-wong mau, nganti padha wedi banget.

¹⁰ Nanging malaékat mau ngandika: "Aja wedi, sebab tekaku iki nggawa kabar becik kanggo kowé, lan sing bakal mbungahaké wong kabèh.

¹¹ Ing dina iki wis miyos Juru Slametmu ana ing kuthané Sang Prabu Dawud, yakuwi Sang Kristus kang jumeneng Gusti.

¹² Déné tengerané mengkéné: Kowé bakal weruh bayi sing digedhong,

sumèlèh ana ing wadhah pakaning kéwan."

¹³ Dumadakan mbarengi malaékat mau ana malaékat akèh banget, padha memuji marang Gusti Allah, tembungé:

¹⁴ "Pinujia Allah kang ana ing ngaluhur! Lan tentrem rahayu ana ing bumi tumrap wong sing dikasihi déning Gusti Allah!"

¹⁵ Sakonduré para malaékat mau menyang swarga, para pangon nuli padha rerasanan: "Ayo padha mangkat menyang kutha Bètléhèm lan ndeleng apa sing wis kelakon ana ing kana, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang kita."

¹⁶ Para pangon mau nuli énggal-énggal padha mangkat, lan ketemu Maryam lan Yusuf, sarta Sang Bayi, sing sumèlèh ana ing wadhah pakan kéwan.

¹⁷ Bareng weruh bayi kuwi, para pangon nuli padha nyritakaké apa sing dingandikakaké déning malaékat bab Sang Bayi mau.

¹⁸ Kabèh wong sing padha krungu critané para pangon mau padha gumun banget.

¹⁹ Nanging Maryam nyathet kuwi mau kabèh ana ing atiné, sarta

dirasak-rasakaké, apa tegesé kuwi mau kabèh.

²⁰ Para pangon mau nuli padha bali, sarta ngluhuraké Gusti Allah srana puji-pujian, sebab apa sing dirungu lan dideleng mau kabèh cocog banget karo sing dingandikakaké déning malaékat.

²¹ Sawisé umur wolung dina, Sang Bayi nuli ditetaki, lan ditetepaké asmané: Yésus, yakuwi jeneng sing dingandikakaké malaékat marang Maryam, sadurungé ngandheg Sang Bayi mau.

²² Bareng wis tekan wektuné, Yusuf lan Maryam nuli nindakaké upacara miturut prenataling agama sing kadhawuhaké déning Nabi Musa. Sang Bayi banjur digawa menyang Yérusalèm, arep disaosaké marang Pangéran.

²³ Awit ana tulisan ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: "Kabèh anak lanang mbarep kudu kapiji kagem Gusti Allah."

²⁴ Déné enggoné Yusuf lan Maryam padha lunga menyang kutha Yérusalèm kuwi uga arep nyaosaké kurban, yakuwi manuk dara sajodho, utawa piyik dara loro, miturut dhawuh prenatalé Allah ing Kitab Suci.

²⁵ Nalika semana ing kutha Yérusalèm ana wong jeneng Siméon, wong mursid, sing ngabekti marang Pangéran, lan nganti-anti, mbésuk kapan Gusti Allah enggoné paring keslametan marang bangsa Israèl. Siméon kuwi wong sing kapenuhan ing Roh Suci,

²⁶ lan kaparingan wangsit déning Roh Suci, yèn ora bakal mati, sadurungé weruh Sang Mèsiah,^a sing dijanjèkaké déning Pangéran.

²⁷ Saka panuntuning Sang Roh Suci mau, Siméon mlebu ing Pedalemané Allah, nalika Yusuf lan Maryam nggawa Sang Bayi iya mlebu ing Pedalemané Allah arep disaosaké marang Pangéran, manut prenatalé agama Yahudi.

²⁸ Siméon banjur nyandhak Sang Bayi mau, dibopong klawan memuji marang Pangéran:

²⁹ "Dhuh Pangéran, samenika Paduka sampun netepi janji. Keparenga samenika abdi Paduka tilar-donya klawan tentrem.

³⁰ Awit mripat kawula sampun ningali piyambak Juru Wilujeng peparang Paduka.

---

^aMèsiah: Mèsias, tegesipun "Kang Jinebadan."

³¹ Ingang Paduka cawisaken kanggé kawilujenganipun sedaya bangsa:

³² kados pepadhang ingkang madhangi marginipun bangsa-bangsa sanès, supados sami sowan dhateng Paduka. Inggih menika pepadhang, ingkang njalari umat Paduka Israèl dipun urmati déning para bangsa."

³³ Yusuf lan Maryam padha gumun, krungu apa sing diucapaké déning Siméon bab Bayi mau.

³⁴ Siméon nuli mberkahi Yusuf, Maryam lan Sang Bayi mau, lan kandha marang Maryam: "Bocah iki dikersakaké déning Pangéran, dadi jalarané tiba lan tanginé wong akèh ing Israèl, lan dadi pratandha saka Pangéran, sing bakal dibantah déning wong akèh.

³⁵ Srana mengkono bakal kabukak wewadi-wewadi sing sumimpen ana ing atiné wong akèh. Kowé dhéwé bakal ngrasakaké sedhah, nganti atimu kaya tinuwèk déning pedhang sing landhep."

³⁶ Ing kono uga ana nabi wadon sing wis tuwa banget, jenengé nabi mau Hanna, anaké Fanuèl, saka taler Asyèr. Sawisé kawin pitung taun lawasé,

³⁷ Hanna mau dadi randha. Umuré saiki wis wolung puluh papat taun. Hanna presasat ora tau mingsed saka Pedalemané Allah. Ana ing kono Hanna mau rina wengi ngabekti marang Gusti Allah, klawan ndedonga lan pasa.

³⁸ Nalika Hanna mau iya teka ing Pedalemané Allah, banjur memuji marang Gusti Allah, sarta nyritakaké bab Sang Bayi mau marang wong kabèh, sing uga padha nganti-anti mbésuk kapan Gusti Allah enggoné arep ngluwari kutha Yérusalèm.

³⁹ Sawisé ngrampungaké sakèhing kuwajiban manut dhawuhé Gusti Allah, Yusuf lan Maryam nuli mulih menyang kutha Nasarèt, ing tanah Galiléa.

⁴⁰ Sang Bayi saya mundhak gedhé lan rosa, dadi Putra sing wicaksana, sarta diberkahi déning Gusti Allah.

⁴¹ Rama lan ibuné Gusti Yésus saben taun padha menyang kutha Yérusalèm, prelu netepi prenatalé Riaya Paskah.

⁴² Bareng Gusti Yésus wis yuswa rolas taun, Panjenengané uga diajak.

⁴³ Sarampungé kraméan Paskah, Yusuf lan Maryam nuli mulih, nanging Gusti Yésus isih kantun ana ing kutha

Yérusalèm. Wong tuwané padha ora ngerti,

⁴⁴ jalaran Gusti Yésus dikira wis kondur dhisik, bareng karo wong-wong. Sawisé mlaku sedina muput, wong tuwané nuli nggolèki Gusti Yésus ana ing antarané sanak-kadang lan para tepungané.

⁴⁵ Nanging meksa padha ora bisa nemokaké putrané. Mulané Yusuf lan Maryam banjur padha bali menèh menyang ing kutha Yérusalèm, karo terus nggolèki.

⁴⁶ Sawisé enggoné nggolèki olèh telung dina, Sang Putra lagi ketemu, tibaké ana ing Pedalemané Allah, ana ing satengahé para alim-ulama, ngrungokaké piwulangé para alim-ulama mau lan ngajokaké pitakonan-pitakonan.

⁴⁷ Kabèh wong sing padha krungu enggoné Gusti Yésus ngandika, padha gumun banget marang kapinterané sajroné mangsuli para alim-ulama.

⁴⁸ Uga rama lan ibuné padha gumun banget. Maryam kandha: "Nggèr, yagéné kowé kokgawé répoté bapak lan ibumu? Olèhku padha nggolèki kowé nganti uwas atiku."

⁴⁹ Aturé Gusti Yésus: "Kénging menapa rama lan ibu madosi kula? Menapa mboten pirsá, bilih kula kedah wonten ing dalemipun Rama kula?"

⁵⁰ Rama lan ibuné ora nyandhak tegesé wangsulané Gusti Yésus mau.

⁵¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus ndhèrèk rama lan ibuné kondur menyang kutha Nasarèt. Panjenengané tansah mbangun-turut marang panggulawenthahé rama lan ibuné. Déné Maryam, ibuné, nyathet prekara kuwi mau kabèh ana ing atiné.

⁵² Gusti Yésus saya mundhak gedhé lan mundhak wicaksana. Semono uga saya kinasihan ing Allah lan manungsa.

3¹ Nalika pepréntahané Kaisar Tibérius wis nyandhak limalas tauné, Pontius Pilatus dadi gubernur ing tanah Yudéa. Déné sing dadi ratu wilayah ing tanah Galiléa kuwi Sang Prabu Hérodès. Sang Prabu Filipus, sedhèrèké, dadi ratu wilayah ing tanah Ituréa lan Trakhonitis. Déné Sang Prabu Lisaniás dadi ratu wilayah ana ing tanah Abiléne.

² Sing dadi imam-imam agung nalika semana Hanas lan Kayafas. Iya dhèk jaman semana kuwi Gusti Allah paring pangandika marang Nabi Yohanes,

putrané Imam Zakharia, ana ing ara-ara samun.

³ Nabi Yohanes nuli ndlajahi wilayahé Kali Yardèn kabèh, karo memulang, pangandikané: "Padha mratobata saka dosa-dosamu lan padha njaluka dibaptis, supaya olèh pangapuraning dosa saka Gusti Allah."

⁴ Iki cocog karo sing katulis ing kitabé Nabi Yésaya, mengkéné: "Ana wong nguwuh-uwuh ing ara-ara samun: 'Padha nyawisna dalané Pangéran, lencengna dalan sing arep diambah.

⁵ Jurang-jurang kudu diurugi, lan gunung-gunung sarta punthuk dirata. Dalan sing ménggak-ménggok kudu dilencengaké, sing mendhak-mendhukul kudu dirata.

⁶ Manungsa kabèh bakal padha weruh, enggoné Gusti Allah nylametaké umaté!"

⁷ Akèh wong sing padha teka marani Nabi Yohanes nyuwun dibaptis. Nabi Yohanes nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé tetesané ula, wong goroh. Sapa sing akon kowé nyingkiri paukumané Gusti Allah sing bakal kokalami?"

⁸ Buktèkna srana kalakuanmu, yèn kowé wis mratobat temenan! Lan aja rumangsa: 'Aku rak anak-turuné Abraham!' Sebab ngandela, yèn Gusti Allah kuwi kwasa nitahaké tedhak-turuné Abraham saka watu-watu iki!

⁹ Weruha, wadungé wis dicepakaké kanggo negor wit ing poking oyodé. Saben wit sing ora metokaké woh becik bakal ditegor lan dibuwang ing geni."

¹⁰ Wong akèh mau nuli padha takon marang Nabi Yohanes: "Menawi mekaten, lajeng menapa ingkang kedah sami kula lampahi?"

¹¹ Wangsulané Nabi Yohanes: "Sapa sing duwé klambi loro, sing siji kudu diwènèhaké marang sing ora duwé klambi. Sapa sing duwé pangan, kudu mènèhi pangan marang sing ora duwé."

¹² Pegawé-pegawé pajeg uga padha marani Nabi Yohanes nyuwun dibaptis. Wong mau padha matur marang Nabi Yohanes mengkéné: "Guru, kula kedah sami nglampahi menapa?"

¹³ Wangsulané Nabi Yohanes: "Aja padha narik pajeg ngluwihi saka sing wis ditetepaké."

¹⁴ Uga para prejurit padha nyuwun pirsá: "Lha kula, Guru, kula kedah nglampahi menapa?" Wangsulané Nabi Yohanes: "Aja padha meres sapa waé lan aja ngrampas, utawa ndakwa wong sing ora sabeneré; cukup ora cukup, uripa saka pametumu dhéwé."

¹⁵ Nalika semana akèh wong sing padha ngarep-arep marang rawuhé Sang Mèsias. Mulané akèh sing padha duwé pengira yèn Yohanes kuwi pancèn Sang Mèsias.

¹⁶ Merga saka kuwi Nabi Yohanes banjur ngandika marang wong-wong mau: "Aku iki mbaptis kowé nganggo banyu, nanging mbésuk bakal ana Wong sing luwih kwasa ketimbang aku. Kuwi bakal rawuh, lan senajan mung nguculi taliné trumphé waé aku ora patut. Panjenengané sing bakal mbaptis kowé nganggo Roh Suci lan geni.

¹⁷ Panjenengané wis samekta napèni pariné sing wis ditutu. Berasé bakal dilebokaké ing lumbung, nanging mrambuté bakal diobong ing geni sing ora bisa sirep!"

¹⁸ Kaya mengkono mau enggoné Nabi Yohanes mulang marang wong akèh

nganggo patrap rupa-rupa, sajroné martakaké Injilé Allah.

¹⁹ Nabi Yohanes uga melèhaké Sang Prabu Hérodès, ratu wilayah ing tanah Galiléa bab enggoné krama karo Hérodias, garwané seduluré Sang Prabu dhéwé. Mengkono uga bab piala-piala liyané, sing dilakoni Sang Prabu.

²⁰ Nanging malah saya ndadra enggoné nglakoni piala, yakuwi srana nglebokaké Nabi Yohanes ing pakunjaran.

²¹ Sawisé wong akèh mau padha dibaptis, Gusti Yésus nuli iya dibaptis. Sajroné Gusti Yésus isih ndedonga, langité kawiyak,

²² lan Sang Roh Suci nedhaki Panjenengané, rupa manuk dara. Banjur ana swara saka ing swarga sing ngandika: "Kowé kuwi Putra-Ku, sing Dakkasihi, lan sing gawé renaning ati-Ku."

²³ Nalika Gusti Yésus miwiti pakaryané, yuswané kira-kira telung puluh taun. Wong padha ngarani Panjenengané kuwi anaké Yusuf, yakuwi anaké Èli,

²⁴ anaké Matat, anaké Lèwi, anaké Mèlkhi, anaké Yanai, anaké Yusuf,

²⁵ anaké Matica, anaké Amos, anaké Nahum, anaké Hèsli, anaké Nagai,
²⁶ anaké Maat, anaké Matica, anaké Simèi, anaké Yosékh, anaké Yoda,
²⁷ anaké Yohanan, anaké Résa, anaké Zérubabel, anaké Séaltièl, anaké Néri,
²⁸ anaké Mèlkhì, anaké Adi, anaké Kosam, anaké Èlmadam, anaké Èr,
²⁹ anaké Yésua, anaké Élièzer, anaké Yorim, anaké Matat, anaké Lèwi,
³⁰ anaké Siméon, anaké Yéhuda, anaké Yusuf, anaké Yonam, anaké Èlyakim,
³¹ anaké Méléa, anaké Mina, anaké Matata, anaké Natan, anaké Dawud,
³² anaké Isai, anaké Obèd, anaké Boas, anaké Salmon, anaké Nahason,
³³ anaké Aminadab, anaké Admin, anaké Arni, anaké Hèzron, anaké Pèrès, anaké Yéhuda,
³⁴ anaké Yakub, anaké Iskak, anaké Abraham, anaké Térah, anaké Nahor,
³⁵ anaké Sérug, anaké Réhu, anaké Pèlèg, anaké Ébèr, anaké Salmon,
³⁶ anaké Kénan, anaké Arpakhsad, anaké Sèm, anaké Nuh, anaké Lamèkh,
³⁷ anaké Métusalah, anaké Hénokh, anaké Yarèd, anaké Mahalaléèl, anaké Kénan,

³⁸ anaké Énos, anaké Sèt, anaké Adam, putrané Allah.

4¹ Nalika Gusti Yésus kondur saka Kali Yardèn, Panjenengané kapenuhan déning Sang Roh Suci. Saka panuntuning Sang Roh Suci mau Gusti Yésus nuli tindak menyang ara-ara samun.

² Ana ing kono digodha déning Iblis lawasé patang puluh dina. Sajroné semono lawasé kuwi, Panjenengané siyam, ora dhahar apa-apa. Bareng wis kliwat wektuné siyam, Gusti Yésus kraos luwé.

³ Iblis banjur matur: "Sarèhning Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga séla menika Panjenengan sabdakaken dados roti."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Ing Kitab Suci ana tulisan mengkéné: 'Uripé manungsa kuwi ora mung saka roti waé!'"

⁵ Gusti Yésus banjur digawa déning Iblis, munggah ing papan sing dhuwur banget. Ing sajroning wektu sing suwéné mung sakedhèping mripat, Iblis banjur nedahaké marang Gusti Yésus sakèhing krajan sing ana ing jagad.

⁶ Aturé Iblis: "Sedaya pangwasa lan kamulyan menika badhé kula saosaken

dhateng Panjenengan, awit menika sedaya sampun dados gadhahan kula, lan kula saged nyukakaken dhateng sinten kémawon sakajeng kula.

⁷ Pramila, sedaya menika badhé dados kagungan Panjenengan, menawi Panjenengan kersa nyembah sujud dhateng kula."

⁸ Gusti Yésus ngandika: "Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Pangéran Allahmu kuwi sing wajib koksembah, lan mung Panjenengané piyambak sing wajib kokbektèni.'"

⁹ Sawisé kuwi Iblis banjur nggawa Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm lan mapanaké Panjenengané ana ing wuwunging Pedalemané Allah. Iblis nuli matur: "Sarèhning Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga kula aturi anjlog ing siti.

¹⁰ Awit ing Kitab Suci wonten seratan mekaten: 'Gusti Allah bakal ngutus para malaékaté ngreksa marang Kowé.'

¹¹ Lan malih: 'Kowé bakal ditadhahi nganggo tangané, supaya sikilmu aja kena ing watu.'"

¹² Pangandikané Gusti Yésus: "Ing Kitab Suci uga ana tulisan: 'Kowé aja nyoba marang Pangéran, Allahmu.'"

¹³ Sawisé rampung enggoné nggodha, Iblis banjur mundur saka ing ngarsané Gusti Yésus, arep golèk wektu sing becik.

¹⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli kondur menyang tanah Galiléa. Panjenengané dikwaosi déning Sang Roh Suci. Pawartané sumebar ing satanah kono.

¹⁵ Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé-sinagogé,^b lan wong kabèh padha ngalembana Panjenengané.

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Nasarèt, kutha asalé Gusti Yésus piyambak. Ing dina Sabbath, Gusti Yésus kaya adat saben, tindak menyang sinagogé. Nalika jumeneng arep maos Kitab Suci,

¹⁷ Panjenengané dicaosi Kitab Yésaya. Bareng dibukak, manggih ayat sing uniné mengkéné:

¹⁸ "Sang Roh Suci dumunung ana ing Aku. Awit Pangéran wis milih Aku supaya ngabaraké. Injilé Allah marang

---

^bsinagogé: papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

wong miskin. Pangéran ngutus Aku mertakaké pangluwaran marang wong sing dikunjara, lan mulihaké pandelengé para wong wuta; sarta ngluwari wong sing ditindhes,

¹⁹tuwin ngundhangaké bakal tekané jaman keslametan peparingé Pangéran marang umaté."

²⁰Sawisé Kitab mau ditutup lan dibalèkaké marang wong sing mau ngaturaké, Gusti Yésus nuli lenggah. Wong kabèh sing ana ing sinagogé padha mandeng Panjenengané.

²¹Gusti Yésus nuli ngandika mengkéné: "Ing dina iki, iya nalika kowé padha ngrungokaké enggon-Ku maca ayat-ayating Kitab Suci mau, isining tulisan kuwi mau wis kelakon."

²²Wong-wong padha ngrungokaké temenan pangandikané Gusti Yésus, sarta padha kaéraman tumrap éndahing piwulangé. Wong-wong mau nuli padha muni: "Apa kuwi dudu anaké Yusuf?"

²³Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Kowé mesthi bakal ngetrapaké paribasan iki marang Aku: `Dhokter, warasna awakmu dhéwé. Prekara-prekara sing dakrungu

koktindakaké ana ing kutha Kapèrnaum, kuwi saiki tindakna ana ing kéné, ing negara asalmu dhéwé."

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika menèh: "Ngandela, ora ana nabi siji waé sing kajèn ana ing tanah asalé dhéwé.

²⁵ Nanging kowé rak padha ngerti, dhèk jamané Nabi Élia, nalika ora ana udan telu setengah taun lawasé, nganti ana pailan gedhé ing sanegara kabèh, ing kono ana randha akèh ing tanah Israèl.

²⁶ Éwasemono Gusti Allah ora ngutus Nabi Élia lunga niliki randha mau salah siji. Nanging Nabi Élia malah diutus marani randha ing kutha Sarfat, ing tanah Sidon.

²⁷ Mengkono uga dhèk jamané Nabi Élisa. Nalika semana akèh wong sing padha lara kusta ana ing tanah Israèl, éwasemono ora ana siji waé sing diwarasaké, kejaba Naaman thok, wong Siria."

²⁸ Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus sing mengkono kuwi, wong sasinagogé padha nepsu kabèh.

²⁹ Wong-wong mau nuli padha ngadeg lan nyèrèd Gusti Yésus menyang sanjabané kutha, digawa menyang

puncaking gunung, sing didegi kutha lan saka ing kono Panjenengané arep dicemplungaké ing jurang.

³⁰ Nanging Gusti Yésus tindak nratas ing tengahé wong-wong mau, nuli jengkar saka ing kono.

³¹ Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Kapèrnaum, ing tanah Galiléa. Nalika mbeneri dina Sabbath, Panjenengané memulang ana ing sinagogé.

³² Wong-wong padha gumun bab carané memulang mau, awit tembung-tembung sing diucapaké kuwi gedhé banget kawibawané.

³³ Ing sinagogé mau ana wong sing kepanjangan dhemit. Wong mau bengok-bengok:

³⁴ "Gusti Yésus saking Nasarèt, kawula badhé Panjenengan menapakaken? Menapa Panjenengan badhé ngrisak kawula? Kawula mangertos sinten Panjenengan menika: Panjenengan menika tiyang suci! Utusanipun Gusti Allah!"

³⁵ Dhemit mau tumuli disentak déning Gusti Yésus: "Meneng. Metua saka wong kuwi!" Dhemit nuli mbanting wong sing

diangslupi mau ing ngarepé wong akèh, banjur metu tanpa gawé larané wong mau.

³⁶ Wong kabèh padha éram, sarta padha rerasanan: "Wah, hébat banget piwulangé. Srana kawibawané lan pangwasané, wong kuwi nundhungi dhemit lan dhemit-dhemit mau iya banjur padha metu temenan."

³⁷ Kabar bab Gusti Yésus mau nuli sumebar ing satanah kono kabèh.

³⁸ Gusti Yésus tindak saka ing sinagogé mau menyang omahé Simon. Ibuné maratuwa Simon lagi lara panas lan ana wong sing padha ngaturi pirsabab kuwi marang Gusti Yésus.

³⁹ Panjenengané nuli nyelaki peturoné sing lara mau, banjur ngusir lelarané. Wong mau dadi waras, nuli tangi sanalika lan ngladèni para tamuné.

⁴⁰ Bareng wis surup, wong kabèh sing padha duwé sanak sedulur lara, padha nyowanaké sing lara mau ing ngarsané Gusti Yésus. Wong-wong lara mau genti-genti padha ditumpangi astané, temah padha mari.

⁴¹ Akèh wong kepanjangan sing dhemité ditundhungi, banjur metu

karo jerit-jerit: "Kula sumerep, bilih Panjenengan menika Putranipun Allah!" Dhemit-dhemit mau didukani déning Gusti Yésus, ora diparengaké muni sing kaya mengkono, sebab dhemit-dhemit kuwi padha ngerti, yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus.

⁴² Bareng srengéngé wis mlethèk, Gusti Yésus nuli tindak saka ing kutha kono menyang panggonan sing sepi. Wong-wong banjur padha nggolèki. Bareng wis ketemu nuli padha nyuwun supaya Panjenengané aja jengkar saka ing kono.

⁴³ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Kabar kabungahan bab Kratoné Allah kuwi kudu Dakwartakaké uga ing kutha-kutha liyané, awit iya kuwi preluné enggon-Ku diutus."

⁴⁴ Panjenengané iya banjur memulang ana ing sinagogé-sinagogé ing tanah Yudéa.

5 ¹ Ing sawijining dina nalika Gusti Yésus lagi jumeneng ana ing gisiké Tlaga Génésarèt, wong-wong padha suk-sukan merga kepéngin ngrungokaké pangandikané Gusti Allah.

² Gusti Yésus mirsa ing gisik kono ana prau nelayan loro. Nelayané wis padha mudhun saka ing prau mau, lan lagi padha ngresiki jalané.

³ Gusti Yésus nuli minggah ing prauné Simon. Panjenengané nuli ndhawuhi Simon nyurung prauné saka dharatan, banjur lenggah lan mulang wong akèh mau saka ing prau kono.

⁴ Sawusé rampung enggoné memulang, Gusti Yésus nuli ngandika marang Simon: "Praumu gawanen menyang panggonan sing jero lan jalamu tibakna ing kono, supaya olèh iwak."

⁵ Aturé Simon: "Guru, sampun sedalu muput enggèn kula sami nyambut-damel ngetog tenaga, nanging sami mboten angsal menapa-menapa! Nanging sarèhné Panjenengan ingkang dhawuh, kula inggih sami badhé ngèstokaken ndhawahaken jala malih."

⁶ Bareng jalané ditibakaké temenan, olèh iwak akèh banget, jalané nganti mèh bedhah.

⁷ Mulané banjur padha njaluk tulung kanca-kancané sing ana ing prau liyané. Kanca-kancané mau banjur énggal-énggal padha teka. Prau loro

mau nuli diisèni iwak nganti kebak, nganti mèh kèrem.

⁸ Bareng Simon weruh lelakon sing mengkono kuwi, banjur sujud sumungkem ing ngarsané Gusti Yésus karo matur: "Mugi kersa nebih saking kawula, Gusti, jalaran kawula tiyang dosa!"

⁹ Simon lan wong-wong kabèh sing ana ing kono padha sumlengeren weruh olèh-olèhané iwak sing semono akèhé.

¹⁰ Semono uga kanca-kancané Simon, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Gusti Yésus ngandika marang Simon: "Aja wedi! Wiwit saiki kowé bakal Dakdadèkaké tukang njala wong."

¹¹ Sawisé prauné padha dipinggiraké, Simon sakancané nuli padha ninggal samubarang kabèh, sarta ndhèrèk Gusti Yésus.

¹² Kacarita, nalika Gusti Yésus ana ing sawijining kutha, ana wong lanang sing awaké sekojur kebak lelara kusta. Nalika weruh Gusti Yésus, wong mau nuli sujud sumungkem ing ngarsané karo matur: "Gusti, menawi kersa, Gusti saged nyarasaken kula!"

¹³ Gusti Yésus ngulungaké astané, ndemèk wong mau karo ngandika: "Aku kersa. Dadia waras!" Sanalika iku uga lelarané kusta mari.

¹⁴ Gusti Yésus ora marengaké wong mau nyritakaké lelakon kuwi marang wong liya. Nuli ndhawuhi wong mau supaya terus mriksakaké awaké mau marang imam. Pangandikané: "Awakmu priksakna marang imam, banjur saosa kurban kaya sing didhawuhaké déning Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang wong kabèh, yèn kowé wis mari temenan."

¹⁵ Éwasemono kabar bab Gusti Yésus kuwi saya sumebar tekan endi-endi lan akèh wong sing banjur padha teka arep ngrungokaké piwulangé lan nyuwun diwarasaké lelarané.

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang panggonan sing sepi, arep ndedonga.

¹⁷ Sawijining dina, nalika Gusti Yésus lagi memulang, ana wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara sing padha mèlu lungguh ing kono. Wong-wong mau tekané saka kutha-kutha ing tanah Galiléa, Yudéa lan Yérusalèm. Gusti

Yésus kaparingan kwasané Pangéran kanggo marasaké wong-wong sing padha lara.

¹⁸Nalika semana ana wong sawetara padha teka nggotong wong lumpuh ing peturoné, kasowanaké marang Gusti Yésus. Wong-wong mau padha mbudidaya bisané sing lumpuh kuwi mlebu ing omah panggonané Gusti Yésus memulang, sarta nyèlèhaké ana ing ngarsané.

¹⁹Nanging saka akèhé wong sing ana ing kono, sing lumpuh mau ora bisa digawa mlebu. Mulané banjur digotong munggah ing payoning omah. Payon mau nuli dibukak, lan sing lumpuh mau diudhunaké sapeturoné ing satengahé wong akèh sing ana ing kono, persis ana ing ngarsané Gusti Yésus.

²⁰Pirsa gedhéning pengandelé wong lumpuh sarta wong-wong sing padha nggotong, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Sanak, dosamu wis diapura."

²¹Para ahli Torèt lan Farisi nuli padha rerasanan: "Iki wong apa, déné wani nyenyamah marang Gusti Allah. Rak ora ana wong siji waé sing bisa

ngapura dosa, kejaba mung Gusti Allah piyambak?"

²² Gusti Yésus pirsá isining atiné wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Yagéne kowé kokpadha duwé pikiran mengkono?"

²³ Gampang endi muni: 'Dosamu wis diapura', karo muni: 'Tangia lan mlakua!'

²⁴ Aku mung arep nuduhaké marang kowé, yèn Putraning Manungsa kuwi kwasa ngapura dosa ana ing bumi."

Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong sing lumpuh mau: "Aku dhawuh marang kowé: Tangia, angkaten peturonmu, lan muliha!"

²⁵ Sanalika kuwi uga wong lumpuh mau tangi lan ngadeg ing ngarepé wong akèh mau, banjur ngangkat peturoné, lan mulih karo memuji ngluhuraké asmané Gusti Allah.

²⁶ Wong akèh mau padha éram campur wedi, nuli padha ngluhuraké asmané Gusti Allah: "Ngédab-édabi temen lelakon iki."

²⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur miyos lan pirsá pegawé pajeg, sing jenengé Lèwi, lagi lungguh ing kantoré.

Gusti Yésus ngandika marang wong mau: "Mèlua Aku."

²⁸Lèwi banjur ngadeg sanalika lan ninggal samubarang kabèh, ndhèrèk Gusti Yésus.

²⁹Lèwi nuli nganakaké pésta ing omahé kagem Gusti Yésus. Akèh pegawé pajeg lan wong-wong liyané sing padha bebarengan mangan ana ing pésta mau.

³⁰Wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara sing padha weruh kahanan sing kaya mengkono kuwi, atiné padha ora seneng. Nuli padha kandha karo murid-muridé Gusti Yésus: "Yagéné kowé padha mangan lan ngombé awor pegawé pajeg lan wong-wong ala?"

³¹Gusti Yésus ngandika: "Wong sing waras ora mbutuhaké dhokter; sing mbutuhaké dhokter kuwi mung wong sing lara.

³²Teka-Ku ora prelu nimbali wong sing sampurna, nanging wong sing ngrumangsani dosané."

³³Ana wong sing padha nyuwun pirsam marang Gusti Yésus: "Para muridipun Nabi Yohanes asring sami siyam lan ndedonga, mekaten ugi para muridipun tiyang Farisi. Kénging menapa para

murid Panjenengan kokmboten sami nindakaken mekaten?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa ana para tamu ing panggonané wong mantu dikon pasa, mangka pengantèné lanang isih ana ing tengahé para tamu mau? Rak mesthi ora!

³⁵ Nanging samangsa pengantèn lanang kuwi dibedhol saka ing tengah-tengahé para tamu mau, banjur lagi padha pasa."

³⁶ Gusti Yésus uga banjur mulang ngagem pasemon, mengkéné: "Ora ana wong sing nggunting sandhangan anyar kanggo nambal klambi sing wis lawas. Yèn ta mengkono, wong mau bakal mung ngrusak sandhangan sing anyar mau, mangka suwèkan sing saka sandhangan sing anyar mau iya ora cocog karo klambi lawas, sing arep ditambah mau.

³⁷ Semono uga ora ana wong sing madhahi anggur anyar ana ing impes sing wis lawas. Awit yèn mengkono anggur anyar mau bakal mbedhahaké impes sing lawas mau. Angguré bakal wutah, tur impesé iya rusak.

³⁸ Anggur sing anyar pancèn kudu disimpen ana ing impes sing uga anyar.

³⁹ Semono uga ora ana wong sing gelem ngombé anggur anyar, sawisé ngombé anggur sing lawas. Ujaré, anggur sing lawas kuwi luwih énak."

6¹ Nalika pinuju dina Sabbath, Gusti Yésus tindak ngliwati pategalan. Para sekabat padha nyethuti wulèn gandum. Wulèn mau dipusus^c nganggo tangané, isiné nuli dipangan.

² Mulané ana wong Farisi sawetara sing padha ngaruh-aruhi: "Yagéne kowé kokpadha nindakaké prekara sing manut prenataling agama ora kena ditindakaké ing dina Sabbath?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora tau maca sing ditindakaké déning Sénapati Dawud lan wong sing padha ndhèrèkaké, nalika lagi padha keluwèn?"

⁴ Sénapati Dawud mlebu ing Pedalemané Allah, mundhut roti saosan, sing kagem Gusti Allah, nuli didhahar. Sawisé kuwi roti mau uga diparingaké marang para wong sing padha ndhèrèkaké. Mangka manut prenataling agama kita, rak mung para

---

^cdipusus: dipun remet.

imam waé sing olèh mangan roti saosan mau? Wong liya rak ora kena?"

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika: "Putrané Manungsa kuwi sing kagungan dina Sabbat."

⁶ Pinuju ing dina Sabbat liyané Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé. Ing kono ana wong sing tangané tengen céko.

⁷ Para ahli Torèt lan wong Farisi padha ngulataké apa Gusti Yésus bakal marasaké wong lara mau ing dina Sabbat, apa ora. Sebab wong-wong mau padha nggolèki kaluputané, arep dianggo dhadhakan nggugat Panjenengané.

⁸ Nanging Gusti Yésus pirsá karepé wong-wong mau, mulané ngandika marang wong sing tangané céko mau: "Mrénéa, ngadega ana ing ngarep kéné!" Wong mau nuli menyat lan ngadeg ana ing ngarsané.

⁹ Gusti Yésus nuli ngandika marang para ahli Torèt lan wong Farisi mau: "Aku arep takon: Apa sing didhawuhaké déning prenatalé agama marang kita ana ing dina Sabbat? Gawé becik, apa gawé ala? Mitulungi apa ngrusak nyawa?"

¹⁰ Sawisé mirsani marang wong-wong mau, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong sing céko: "Tanganmu athungna!" Sing didhawuhi iya nuli nindakaké mengkono. Tangané banjur waras, pulih kaya liyané.

¹¹ Para imam lan wong Farisi padha nepsu banget, nuli padha rembugan bab apa sing bakal ditindakaké marang Gusti Yésus.

¹² Nalika semana Gusti Yésus minggah ing gunung prelu ndedonga. Enggoné ndedonga nganti sawengi natas.

¹³ Bareng wis raina Gusti Yésus nimbali para muridé supaya marek. Panjenengané nuli milih wong rolas, sing padha disebut rasul.

¹⁴ Yakuwi: Simon (sing diparabi déning Gusti Yésus 'Pétrus') lan Andréas, seduluré. Yakobus lan Yohanes, Filipus lan Bartoloméus,

¹⁵ Matius lan Tomas, Yakobus anaké Alféus, lan Simon (sing karan wong kendel),

¹⁶ Yudas anaké Yakobus lan Yudas Iskariot, sing ing tembé ngulungaké Gusti Yésus.

¹⁷ Gusti Yésus nuli tedhak saka ing gunung kadhèrèkaké déning rasul rolas. Panjenengané kèndel jumeneng ana ing panggonan kang rata. Akèh wong sing padha nglumpuk ana ing kono, kejaba para murid, iya wong-wong liyané, sing padha teka saka ing satanah Yudéa, kutha Yérusalèm lan kutha-kutha Tirus lan Sidon, lan tanah sauruté pesisir.

¹⁸ Enggoné padha mrono kuwi merga kepéngin ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus, lan supaya padha kawarasaké lelarané. Uga wong sing padha kesurupan dhemit padha ditundhung dhemité.

¹⁹ Wong kabèh mau padha ngudi supaya bisa ndemèk Gusti Yésus, awit ana daya sing metu saka sarirané, sing marasaké wong-wong mau.

²⁰ Gusti Yésus mirsani para muridé sarta ngandika: "Begja kowé wong sing padha mlarat; kowé kuwi umat sing duwé wewenang ana ing Kratoning Allah!

²¹ Begja kowé sing saiki padha keluwèn; kowé bakal padha diwaregi! Begja kowé sing saiki padha nangis; kowé bakal padha gumuyu.

²² Begja kowé menawa merga saka Putraning Manungsa, padha disengiti ing wong, disingkang-singkang, dicecamah, sarta diala-ala!

²³ Yèn pinuju ngalami mengkono kowé padha bungah-bungaha lan giyak-giyaka, awit kowé bakal olèh ganjaran gedhé ana ing swarga. Para nabi dhèk jaman biyèn rak iya padha digawé mengkono déning para leluhuré wong-wong mau.

²⁴ Nanging cilaka kowé, wong sing saiki padha sugih; awit saiki kowé wis padha ngrasakaké kanikmataning donya.

²⁵ Cilaka kowé sing saiki padha wareg; awit kowé bakal keluwèn! Cilaka kowé sing saiki padha gumuyu; awit kowé bakal padha sedhih lan nangis!

²⁶ Cilaka kowé menawa wong kabèh padha ngalem marang kowé; awit iya kaya mengkono kuwi penggawéné para leluhuré wong-wong mau marang para nabi palsu."

²⁷ "Nanging kowé sing padha ngrungokaké piwulang-Ku iki Dakkandhani: Padha tresnaa marang mungsuhmu; gawéa becik marang wong sing padha sengit marang kowé.

²⁸ Wong sing nyumatani kowé, padha suwunna berkah. Wong sing sewenang-wenang marang kowé, padha dongakna slamet.

²⁹ Wong sing napuk pipimu sing siji, ulungna pipimu sing sijiné. Wong sing ngrebut jasmu, wènèhana keméjamu pisan.

³⁰ Wong sing njaluk apa-apa marang kowé, wènèhana. Lan yèn ana wong sing ngrebut barangmu, barang mau aja kokjaluk bali.

³¹ Apa sing kokkarepaké supaya ditindakaké déning wong liya marang kowé, kuwi tindakna marang wong liya.

³² Yèn kowé mung nresnani wong sing padha tresna marang kowé, yagéne kowé kokngarep-arep opah? Wong dosa rak iya padha males tresna marang wong sing nresnani dhèwèké?

³³ Lan menèh menawa kowé padha gawé becik marang wong sing mbeciki kowé, généya kowé ngarep-arep ganjaran? Wong dosa rak iya padha tumindak mengkono?

³⁴ Mengkono menèh yèn kowé mung ngutang marang wong, sing bisa nyaur, généa kowé kepéngin olèh

pituwas? Wong dosa kuwi rak iya padha motangaké marang wong dosa, supaya nampa bali apa sing diutangaké mau!

³⁵ Nanging kowé aja mengkono, padha nresnanana satrumu. Satrumu padha becikana lan padha utangana, tanpa mikir utang mau bakal disaur apa ora. Yèn mengkono gedhé ganjaranmu, lan kowé bakal padha dadi putrané Allah sing Mahaluhur. Awit Gusti Allah kuwi nindakaké kabecikan marang wong sing padha ora ngerti dibeciki lan marang wong-wong ala.

³⁶ Mulané kowé padha duwéa ati welasan kaya déné Ramamu sing sipat Mahawelas."

³⁷ "Aja padha netepaké alaning wong, supaya Gusti Allah iya ora netepaké alamu. Aja padha ngadili wong liya, temah kowé dhéwé iya ora diadili déning Gusti Allah. Padha ngapuraa, temah kowé dhéwé iya bakal diapura.

³⁸ Padha wèwèha, temah kowé iya bakal diparingi déning Gusti Allah. Kowé bakal nampani peparing sing lubèr, sing ditaker nganggo ditetel-tetel. Awit takeran sing kokenggo nakeraké wong

liya, kuwi takenan sing diagem déning Gusti Allah kanggo nakeraké kowé."

³⁹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur paring pasemon mengkéné: "Wong picak apa bisa nuntun wong picak? Apa loro-loroné ora padha kacemplung ing kalèn?"

⁴⁰ Ora ana murid sing ngungkuli guruné. Nanging murid sing wis tamat pasinaoné, kuwi bakal padha karo guruné.

⁴¹ Yagéné kowé weruh tatal sing ana ing mripaté sedulurmu, mangka balok sing ana ing mripatmu dhéwé kowé ora weruh?

⁴² Kepriyé bisamu kandha marang sedulurmu: 'Sedulur! Tatal sing ana ing mripatmu kuwi dakilangané', mangka balok sing ana ing mripatmu dhéwé kowé ora weruh? Kowé dhasar wong lamis. Balok sing ana ing mripatmu kuwi ilangana dhisik, temah kowé bakal bisa ndeleng klawan cetha lan bisa ngilangi tatal sing ana ing mripaté sedulurmu."

⁴³ "Awit ora ana wit becik sing metokaké woh sing ala. Mengkono uga ora ana wit ala sing metokaké woh sing becik.

⁴⁴ Sebab saben wit kuwi ketitik saka wohé. Ora ana woh ara dipethik saka

rerungkudan, lan ora ana woh anggur dipethik saka thethukulan eri.

⁴⁵ Wong becik kuwi metokaké saka simpenané atiné sing becik, déné wong ala metokaké saka simpenané atiné sing ala. Awit apa sing diucapaké wong kuwi asalé saka bludaging atiné."

⁴⁶ "Yagéné kowé nyebut Aku: 'Gusti, Gusti!' mangka kowé ora padha nglakoni piwulang-Ku?

⁴⁷ Saben wong sing marani Aku lan ngrungokaké sarta nindakaké pitutur-Ku, kuwi arep Dakupamakaké apa? Kowé Dakkandhani:

⁴⁸ Kuwi padhané kaya wong sing ngedegaké omah. Wong mau ngedhuk kalènan jero, lan pondhasiné omah dipasang ana ing lemah padhas. Bareng ana banjir lan banyuné lubèr nrajang omah mau, omah kuwi ora bisa rubuh, merga ngadeg ing padhasan.

⁴⁹ Nanging wong sing ngrungokaké piwulang-Ku, mangka ora dilakoni, kuwi padhané wong sing ngedegaké omah tanpa dhasar. Bareng ana banjir nrejang omah mau, omahé rubuh, lan rusak banget."

7¹ Bareng wis rampung enggoné ngandika marang wong akèh, Gusti Yésus banjur mlebet ing kutha Kapèrnaum.

² Ing kono ana perwira tentara Rum duwé abdi, sing ditresnani banget. Abdi mau lara banget, wis mèh mati.

³ Bareng krungu bab Gusti Yésus, perwira mau nuli akon marang pengareping wong Yahudi sawetara, ngaturi Gusti Yésus, supaya kersa rawuh marasaké abdiné sing lara mau ana ing omahé.

⁴ Wong-wong sing padha didhawuhi, sawisé ketemu Gusti Yésus, banjur nyuwun kanthi adreng, supaya kersa rawuh lan paring pitulungan marang perwira mau. Aturé: "Perwira menika pantes Panjenengan paringi pitulungan,

⁵ awit tiyang menika tresna dhateng bangsa kita, malah sampun ngedegaken sinagogé kanggé kula sedaya."

⁶ Gusti Yésus nuli tedhak bebarengan karo wong-wong mau menyang omahé perwira Rum kuwi. Nalika tindaké wis cedhak karo omahé, wong mau akon kanca-kancané methukaké Gusti Yésus karo matur: "Guru, mboten prelu

répot-répot tindak dhateng griya kawula. Kawula mboten pantes Panjenengan rawuhi.

⁷ Kawula piyambak inggih rumaos mboten pantes sowan dhateng ngarsa Panjenengan. Pramila prayogi menawi Panjenengan kersa ngandika sakecap kémawon, mangké réncang kawula temtu lajeng saras.

⁸ Awit kawula piyambak inggih kedah tundhuk dhateng pengageng kawula. Lan sangandhap kawula inggih wonten prejurit-prejurit ingkang kedah tundhuk dhateng préntah kawula. Menawi kawula akèn dhateng ingkang setunggal: 'Lungaa', piyambakipun inggih késah. Menawi kawula akèn dhateng sanèsipun: 'Mrénéa', piyambakipun inggih dhateng; utawi menawi kawula akèn dhateng réncang kawula: 'Iki lakonana', piyambakipun inggih nglampahi."

⁹ Bareng mireng aturé perwira mau, Gusti Yésus gumun banget. Panjenengané nuli mirsani wong akèh sing padha ndhèrèkaké sarta ngandika: "Aku durung tau tumon pengandel sing semono gedhéné, senajan ing antarané wong Israèl pisan."

¹⁰ Nalika wong-wong sing padha diutus déning perwira Rum mau bali tekan omahé menèh, abdi sing lara mau ketemu wis waras.

¹¹ Ora let suwé Gusti Yésus tindak menyang kutha Nain. Para sekabaté padha ndhèrèkaké, lan wong akèh iya padha gumrudug ngetutaké.

¹² Bareng tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan sekèthèngé kutha, ana layon lagi dipikul metu saka sekèthèng mau. Sing mati kuwi nom-noman, anak ontang-anting. Embokné wis randha. Akèh wong sakutha kono sing padha mèlu ngiringaké layoné bebarengan karo randha sing kepatèn mau.

¹³ Gusti Yésus trenyuh penggalihé, merga saka welasé, nuli ngandika: "Aja nangis, bu!"

¹⁴ Gusti Yésus nyelaki bandhosané lan didemèk. Wong-wong sing padha ngusung bandhosa mau nuli mandheg. Gusti Yésus banjur ngandika: "Nggèr, Aku dhawuh marang kowé: 'Tangia!'"

¹⁵ Nom-noman sing wis mati mau nuli njenggèlèk, lungguh, sarta caturan. Gusti Yésus banjur masrahaké nom-noman mau marang embokné.

¹⁶ Wong kabèh padha wedi, lan banjur ngluhuraké Gusti Allah, tembungé: "Ana nabi gedhé jumeneng ing antara kita! Gusti Allah wis rawuh arep nylametaké umaté!"

¹⁷ Kabar bab Gusti Yésus kuwi sumebar sanegara Yahudi kabèh lan ing sakiwa-tengené.

¹⁸ Nalika Yohanes Pembaptis mireng kabar bab Gusti Yésus mau saka para sekabaté, nuli nimbali sekabaté loro,

¹⁹ diutus sowan Gusti Yésus, didhawuhi matur: "Menapa Panjenengan menika Sang Kristus ingkang sampun kaweca badhé rawuh, menapa kawula kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

²⁰ Sekabat loro mau nuli padha sowan marang Gusti Yésus, sarta matur:

"Nabi Yohanes Pembaptis ngutus kawula kekalih nyuwun pirsu dhateng Panjenengan, menapa Panjenengan menika Sang Kristus, ingkang sampun kaweca badhé rawuh, menapa kawula sami kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

²¹ Nalika semana Gusti Yésus lagi marasaké wong akèh sing padha lara; dhemit-dhemit ditundhungi, lan wong wuta diwarasaké nganti bisa ndeleng.

²² Gusti Yésus nuli ngandika mengkéné: "Balía, Nabi Yohanes aturana pirsá apa sing kokdeleng lan kokrungu, matura yèn wong wuta padha bisa ndeleng, wong lumpuh bisa mlaku, wong lara kusta padha waras, wong budheg bisa ngrungu, wong mati ditangèkaké, lan Injil diwartakaké marang wong miskin.

²³ Begja wong sing atiné ora mangu-mangu karo Aku!"

²⁴ Sawisé para utusané Nabi Yohanes Pembaptis mau padha mulih, Gusti Yésus nuli ngandikakaké bab Nabi Yohanes marang wong akèh mengkéné: "Yèn kowé padha marani Nabi Yohanes ana ing ara-ara samun, sejatiné apa sing kokdeleng ana ing kana? Apa glagah sing kanginan?"

²⁵ Apa sing arep koksawang? Apa wong sing nganggo sandhangan mentèrèng? Wong-wong sing sandhangané mentèrèng, lan wong sing uripé méwah kuwi manggoné ana ing kraton!

²⁶ Coba kandhaa, kowé padha lunga menyang ara-ara samun mau arep apa? Apa arep ndeleng nabi? Ya bener. Malah ngungkuli nabi.

²⁷ Awit Nabi Yohanes kuwi utusan, sing tekané wis kaweca ana ing Kitab Suci, mengkéné: 'Pangandikané Gusti Allah: Iki utusan-Ku, sing Dakutus ndhisiki laku-Mu supaya nyawisaké dalan sing bakal Kokambah.'

²⁸ Sabanjuré Gusti Yésus ngandika: "Tembung-Ku iki gatèkna: Yèn saka antarané wong kabèh sing urip ana ing donya iki, ora ana wong siji waé sing luwih unggul ketimbang karo Nabi Yohanes Pembaptis. Éwasemono sing cilik dhéwé drajaté ana ing Kratoné Gusti Allah, kuwi luwih luhur ketimbang karo Nabi Yohanes."

²⁹ Wong akèh, klebu uga para pegawé pajeg, padha krungu pangandikané Gusti Yésus mau. Wong-wong kuwi wis padha mratobat, sarta padha njaluk dibaptis déning Nabi Yohanes.

³⁰ Nanging wong-wong Farisi lan para ahli Torèt padha nampik kersané Gusti Allah tumrap dhèwèké. Mulané padha ora gelem dibaptis déning Nabi Yohanes.

³¹ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Wong-wong golongan iki arep Dakupamakaké lan kena dipadhakaké karo sapa?"

³² Wong-wong kuwi kaya bocah-bocah sing padha dolanan ana ing pasar; sing sakrompol kandha karo liyané: 'Aku nglagakaké lagu pengantèn, kowé kokora padha njogèd! Wis dakkidungaké lagu pelayatan, kokpadha ora nangis!'

³³ Nabi Yohanes Pembaptis rawuh — panjenengané siyam lan ora ngunjuk anggur — kokunèkaké: 'Kuwi wong kepanjangan dhemit!'

³⁴ Putrané Manungsa rawuh — Panjenengané dhahar lan ngunjuk — kokunèkaké: 'Delengen, wong nggragas, wong sing seneng ndem-ndeman, kancané pegawé pajeg lan wong ala!'

³⁵ Senajan mengkono, sing bener kuwi kawicaksanané Gusti Allah, lan diakoni déning wong-wong sing padha nampani kawicaksanané mau."

³⁶ Ana wong Farisi, jenengé Simon, ngaturi dhahar Gusti Yésus ana ing omahé. Gusti Yésus nuli rawuh ing omah mau lan lenggah dhahar.

³⁷ Ing kutha kono ana wong wadon tuna susila. Bareng krungu yèn Gusti Yésus lagi dhahar ana ing omahé wong Farisi, wong wadon mau teka mrono nggawa botol isi lenga wangi.

³⁸ Wong wadon mau ngadeg ana ing mburiné Gusti Yésus cedhak sampéyané karo nangis, luhé dlèwèran, tumètès nelesi sampéyané mau, kang nuli diusapi nganggo rambuté, diambungi lan dilengani nganggo lenga wanginé.

³⁹ Simon, wong Farisi, sing ngaturi dhahar Gusti Yésus weruh apa sing ditindakaké déning wong wadon kuwi. Wong Farisi mau mosik ing atiné: "Yèn Yésus kuwi nabi temenan, mesthi iya pirsá, yèn wong wadon sing ndemèk sampéyané kuwi wong tuna susila."

⁴⁰ Mulané Gusti Yésus nuli ngandika marang Simon: "Simon, Aku arep omong sethithik karo kowé." Wangsulané Simon: "Mangga Guru, kawula aturi ngandikakaken."

⁴¹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Ana wong loro sing padha duwé utang marang tukang motangaké. Sing siji utangé limang atus dinar, sijiné sèket dinar.

⁴² Wong loro mau padha-padha ora bisa nyaur utangé. Mulané wong sing motangaké nuli nglilakaké utangé wong loro mau. Saiki Aku takon: 'Ing antarané wong loro mau, endi sing luwih gedhé

tresnané marang wong sing motangaké mau?"

⁴³ "Kawula kinten inggih tiyang ingkang sambutanipun langkung kathah wau!," mengkono wangsulané Simon. Pangandikané Gusti Yésus: "Bener!"

⁴⁴ Gusti Yésus nuli mirsani wong wadon mau, banjur ngandika menèh marang Simon: "Kowé rak weruh wong wadon iki? Nalika Aku mlebu omahmu, kowé ora nyawisi banyu kanggo wisuh sikil. Nanging wong wadon iki wis nelesi sikil-Ku srana luhé, banjur diusapi nganggo rambuté.

⁴⁵ Nalika Aku mlebu ing omahmu, Aku ora kokambung, nanging wong wadon iki ngambungi sikil-Ku marambah-rambah, wiwit Aku teka ana ing kéné.

⁴⁶ Kowé ora nglengani rambut-Ku, nanging wong wadon iki wis nglengani sikil-Ku nganggo lenga wangi.

⁴⁷ Ngertia: Saka katresnané wong iki, sing semono gedhéné, ketitik sepira aboting dosané sing wis diapura déning Gusti Allah. Wong sing nampani pangapura mung sethithik, katresnané iya sethithik."

⁴⁸ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong wadon mau: "Dosa-dosamu wis diapura."

⁴⁹ Wong akèh sing padha bebarengan mangan karo Gusti Yésus nuli padha rerasanan: "Wong kuwi sapa, kokwani-wani ngapura dosané manungsa?"

⁵⁰ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong wadon mau: "Pengandemu sing mitulungi kowé. Wis lungaa kanthi slamet."

8¹ Ora wetara suwé Gusti Yésus tindak mider-mider, ndlajahi kutha-kutha lan désa-désa. Ana ing kono Panjenengané memulang bab Injil, yakuwi pawarta kabungahan sing magepokan karo Kratoné Gusti Allah, sing wiwit ditindakaké. Rasul-rasul rolas padha ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

² Semono uga ana wong wadon sawetara, sing wis diwarasaké déning Gusti Yésus saka enggoné kesurupan dhemit utawa lelara liyané. Wong-wong wadon mau yakuwi Maryam, sing karan Magdaléna, sing wis ditundhung dhemité pitu.

³ Banjur Yohana, bojoné Khusa, pegawé ing kratoné Sang Prabu Hérodès; Susana

lan wong wadon akèh menèh. Para wong wadon mau padha ngladèni Gusti Yésus lan wong-wong sing padha ndhèrèk Panjenengané. Déné ragadé peladosan kabèh padha disangga dhéwé déning wong-wong wadon mau.

⁴ Wong akèh saka endi-endi ora kendhat-kendhat padha teka, sowan Gusti Yésus. Nalika wis akèh sing padha nglumpuk, Gusti Yésus nuli mulang nganggo pasemon, mengkéné:

⁵ "Ana wong nyebar wiji. Nalika lagi nyawuraké wiji mau ana ing pategalané, ana wiji sawetara sing tiba ana ing dalan. Wiji mau nuli ana sing kepidak-pidak déning wong liwat, lan ana sing dicucuki manuk.

⁶ Uga ana wiji sawetara sing tiba ana ing lemah padhas. Bareng wiji mau wiwit thukul, nuli mati, jalaran lemahé garing.

⁷ Ana wiji sawetara liyané sing tiba ana ing grumbul eri. Bareng wiji mau thukul, nuli kelindhih déning grumbul mau, temah mati.

⁸ Nanging uga ana wiji sawetara sing tiba ana ing lemah loh. Wiji mau thukul lan metokaké woh, wiji siji metokaké woh tikel satus." Gusti Yésus mungkasi

piwulangé srana ngandika: "Sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna!"

⁹ Para sekabat nuli padha nyuwun pirsara marang Gusti Yésus bab tegesé pasemon mau.

¹⁰ Pangandikané: "Wewadiné Kratoné Allah kuwi mung diblakakaké marang kowé. Déné wong-wong liya mung Dakwulang srana pasemon, supaya senjata padha ndeleng, ora weruh, lan senjata padha krungu ora ngerti."

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Maknané pasemon bab wong nyebar wiji kuwi mengkéné: Wiji kuwi pangandikané Allah.

¹² Wiji sing tiba ana ing dalan, kuwi wong sing padha krungu pangandikané Allah. Nanging Iblis nuli teka mbusek pangandika mau saka ing atiné, nganti wong mau ora precaya sarta ora dislametaké.

¹³ Déné wiji sing tiba ing lemah padhas kuwi wong sing krungu pangandikané Allah lan nampani pangandika mau klawan bungah. Nanging pangandika mau ora dirasakaké kanthi temenan. Olèhé precaya mung sedhéla. Bareng

ana godha teka, wong mau ora tahan banjur ninggalaké kaprecayané.

¹⁴ Déné wiji sing tiba ana ing antarané thethukulan eri, kuwi wong sing ngrungokaké pangandikané Allah, nanging bareng thukul, pangandika mau kelindhah déning rasa sumelang, kasugihan lan kanikmataning donya, nganti pangandika mau ora rumesep ing ati lan ora metokaké precaya kang mantep.

¹⁵ Déné wiji sing tiba ana ing lemah loh, kuwi wong sing ngrungokaké pangandikané Allah lan tansah ngrasak-ngrasakaké pangandika mau klawan temenan lan mbangun-turut. Wekasané pangandika mau metokaké precaya sing mantep ana ing atiné wong mau."

¹⁶ "Ora ana wong sing nyumed diyan, nuli ditutupi panci utawa didokokaké ing longan. Kosokbaliné, diyan sing wis disumed bakal ditumpangaké ana ing ajug-ajug, supaya saben wong sing ana ing jero omah kepadhangan.

¹⁷ Sebab prekara sing disidhem bakal diumumkané, lan barang sing ditutup-tutupi bakal konangan lan diwartak-wartakaké.

¹⁸Awit saka kuwi, padha nggatèkna kandha-Ku: Sapa sing wis duwé, bakal ditambahi, nanging sing sapa ora duwé apa-apa, wong mau bakal dipundhuti apa sing dikira diduwèni."

¹⁹Nalika semana Gusti Yésus dipurugi déning ibu lan sedhèrèk-sedhèrèké; nanging padha ora bisa ketemu karo Panjenengané merga saka akèhé wong.

²⁰Nuli ana wong sing ngaturi pirsamarang Gusti Yésus: "Ibu lan sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan wonten ing njawi, badhé kepanggih kaliyan Panjenengan."

²¹Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku yakuwi sakèhing wong sing padha ngrungokaké lan ngèstokaké pangandikané Allah."

²²Sawijining dina Gusti Yésus lan para sekabaté nitih prau. Gusti Yésus ngandika marang para sekabat mau: "Ayo padha nyabrang mrana." Prauné tumuli mangkat.

²³Nalika lagi padha lelayaran mau, Gusti Yésus saré. Dumadakan ing tlaga ana prahara gedhé. Prauné keblon banyu nganti nguwatiraké banget.

²⁴Para sekabat nuli padha marani Gusti Yésus. Panjenengané diwungu, aturé:

"Gusti, Gusti, kawula sami ketiwasan!" Gusti Yésus nuli wungu. Angin lan ombak mau didhawuhi supaya lerem kabèh.

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabaté: "Pengandemu ana ing ngendi?" Para sekabat mau padha wedi lan gumun banget, sarta padha rerasanan: "Wong iki sapa ta, déné nganti angin lan ombak padha ngèstokaké dhawuhé?"

²⁶ Gusti Yésus lan para sekabat nerusaké enggoné lelayaran nganti tekan tanah Gerasa, ing sisih wétané Tlaga Galiléa.

²⁷ Bareng Gusti Yésus wis tekan dharatan, ana wong lanang kepanjangan dhemit marani Panjenengané. Wong mau tekané saka ing kutha, wis suwé ora nganggo sandhangan lan ora manggon ana ing omah. Manggoné ana ing guwa-guwa, ing kuburan.

²⁸ Nalika wong mau weruh Gusti Yésus, banjur mbengok lan sujud ana ing ngarsané, aturé: "Yésus, Putranipun Allah ingkang Mahaluhur! Wonten urusan menapa Panjenengan kaliyan kula? Kula nyuwun kanthi sanget, sampun ngantos nyiksa kula!"

²⁹ Wong mau matur mengkono, merga dhemité wis didhawuhi metu déning Gusti Yésus. Dhemit mau kerep masésa wong mau, nganti senjata ana ing kunjara wis diranté, éwasemono bisa mbedhat lan déning dhemité digawa menyang ara-ara samun.

³⁰ Gusti Yésus ndangu marang wong mau: "Jenengmu sapa?" Wangsulané sing didangu: "Nama kula Legiun," awit dhemit sing ngrasuk wong mau akèh banget.

³¹ Dhemit-dhemit mau nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, supaya aja ditundhung mlebu ing juranging pati.

³² Ing sacedhaké kono ana babi akèh banget, sing lagi padha golèk pangan ana ing èrèng-èrènging gunung. Dhemit-dhemit mau padha nyuwun marang Gusti Yésus, supaya diparengaké mlebu ana ing babi-babi kuwi. Panyuwun mau diparengaké.

³³ Dhemit-dhemit mau nuli metu saka wong sing kepanjangan, angslup ing babi-babi. Sanalika babi-babi mau nuli njegur ing tlaga saka pinggiring jurang kono, temahan padha mati kleleb.

³⁴ Para pangoné bareng weruh lelakon kuwi, nuli padha mlayu menyang kutha lan nyritakaké lelakon mau marang wong-wong ing kutha lan ing désa-désa sakiwa-tengené.

³⁵ Wong-wong sing padha krungu nuli padha metu arep ndeleng kedadéan mau. Banjur padha marani Gusti Yésus, lan ing kono padha weruh wong sing tilas kepanjangan dhemit. Wong mau lagi lungguh ana ing sandhingé sampéyané Gusti Yésus; wis nganggo sandhangan lan pikirané wis waras. Wong kabèh sing padha teka saka kutha mau temah padha wedi.

³⁶ Wong-wong liyané sing padha weruh dhéwé, nuli padha nyritakaké bab enggoné Gusti Yésus nundhung dhemit-dhemit sing ngangslupi wong mau.

³⁷ Wasana kabèh wong ing tanah Gerasa kono nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, supaya Panjenengané kersa tindak saka panggonan kono, awit wong kabèh mau padha wedi banget. Mulané Gusti Yésus iya nuli nitih prau, banjur kondur.

³⁸ Wong sing tilas kepanjangan dhemit mau nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, arep ndhèrèk, nanging Gusti Yésus ora marengaké.

³⁹ Pangandikané: "Kowé balia menyang désamu lan critakna marang wong-wong ing kana apa sing wis ditindakaké déning Gusti Allah marang kowé." Wong mau nuli lunga lan ndlajahi kutha-kutha kabèh, karo nyritakaké apa sing wis ditindakaké déning Gusti Yésus marang dhèwèké.

⁴⁰ Sakonduré saka tanah Gerasa, Gusti Yésus dipethukaké wong akèh klawan bungah, jalaran pancèn sing diarep-arep.

⁴¹ Ing kono ana wong sowan ing ngarsané, jenengé Yairus. Yairus kuwi kepalané sinagogé ing panggonan kono, sujud ing ngarsané Gusti Yésus lan nyuwun kanthi banget supaya Gusti Yésus kersa rawuh ing omahé,

⁴² awit anaké wadon ontang-anting, sing umur rolas taun, lara banget, mèh mati. Gusti Yésus nuli tedhak menyang omahé Yairus. Saka akèhé wong sing padha ndhèrèkaké tindaké, sarirané nganti kedhesek-dhesek saka kiwa-tengen.

⁴³ Ing kono ana wong wadon sing wis rolas taun lawasé lara nggrajag getih. Bandhané nganti entèk kanggo mbayar dhukun, éwasemono larané ora mari.

⁴⁴ Wong wadon mau ndhesek nganti bisa nyedhaki Gusti Yésus saka mburi lan ndemèk gombyoking jubahé. Sanalika iku uga enggoné nggrajag getih mampet.

⁴⁵ Gusti Yésus ngandika: "Sapa sing ndemèk Aku?" Sarèhné ora ana sing ngaku, Pétrus banjur matur: "Semanten kathahipun tiyang ingkang sami ngesuk-esuk Panjenengan, kok Panjenengan ndangu, sinten ingkang ndemèk Panjenengan?"

⁴⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ana wong sing ndemèk Aku. Aku krasa, jalaran ana daya sing metu saka ing Aku."

⁴⁷ Bareng wong wadon mau ngerti yèn konangan, sumungkem ing ngarsané Gusti Yésus. Ing ngarepé wong akèh, wong wadon mau nyritakaké enggoné wis ndemèk jubahé Gusti Yésus lan dadi waras sanalika.

⁴⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Nggèr, precayamu sing marasaké kowé. Lungaa kanthi slamet."

⁴⁹ Nalika Gusti Yésus isih ngandika, ana kongkonan saka omahé Yairus, kepala sinagogé, matur: "Bapak mboten sisah damel ribedipun Guru, sebab ingkang putra sampun tilar-donya."

⁵⁰ Gusti Yésus mireng apa sing dikandhakaké déning kongkonan mau, mulané banjur ngandika marang Yairus: "Aja kuwatir, ngandela waé, anakmu bakal mari."

⁵¹ Sarawuhé ing omahé Yairus, Gusti Yésus ora marengaké wong ndhèrèk mlebu, kejaba Pétrus, Yohanes lan Yakobus, sarta bapak lan ibuné bocah sing lara mau.

⁵² Wong kabèh lagi padha sedhih lan nangisi sing mati. Gusti Yésus ngandika: "Aja padha nangis. Bocahé ora mati, mung turu!"

⁵³ Wong kabèh padha nggeguyu, merga padha ngerti, yèn bocahé pancèn wis mati temenan.

⁵⁴ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah sing mati mau karo ngandika klawan swara seru: "Nggèr, tangia!"

⁵⁵ Nyawané bocah mau sanalika pulih. Bocahé nuli tangi. Gusti Yésus dhawuh supaya bocah mau diwènèhi mangan.

⁵⁶ Wong tuwané bocah kaéraman banget. Nanging Gusti Yésus ora marengaké lelakon kuwi diwartak-wartakaké marang wong akèh.

9 ¹ Gusti Yésus nimbali rasulé rolas, nuli diparingi kasektèn lan pangwasa nundhungi dhemit lan marasaké lelara.

² Semono uga para rasul mau diutus nggiyaraké bab Kratoné Allah lan marasaké wong lara.

³ Pangandikané: "Aja padha sangu apa-apa ana ing dalan. Aja nggawa teken utawa kanthong kanggo nampani sedhekah, pangan, apa dhuwit; utawa sandhangan rangkep.

⁴ Menawa kowé wis ditampa ana sawijining omah, kowé tetepa ana ing kono, nganti kowé lunga saka ing kutha mau.

⁵ Déné menawa ana wong sing ora gelem nampa kowé, metua saka ing kutha kono, lan ketabna lebu sing ana ing sikilmu, supaya dadi piwelèh marang wong-wong ing kono."

⁶ Para rasul nuli padha mangkat, nyebar pawarta Injil ana ing ngendi-endi, karo marasaké wong lara.

⁷ Sang Prabu Hérodès, sing dadi raja ana ing tanah Galiléa, bareng mireng sakèhing lelakon kuwi dadi bingung. Sebab ana wong sing kandha: "Nabi Yohanes Pembaptis wis urip menèh!"

⁸ Wong liya menèh kandha, yèn Nabi Élia jumedhul menèh. Wong liya menèh kandha, yèn salah sawijining nabi jaman kuna urip menèh.

⁹ Sang Prabu Hérodès ngunandika: "Yohanes wis daktigas guluné. Lha wong iki sapa? Aku krungu wartané yèn wis nindakaké prekara rupa-rupa." Mulané Sang Prabu Hérodès tansah ngudi bisané ketemu karo Gusti Yésus.

¹⁰ Bareng para rasul wis padha bali saka enggoné diutus déning Gusti Yésus, nuli padha nglapuraké marang Panjenengané apa sing wis padha dilakoni. Gusti Yésus nuli ngajak para rasul nyingkir menyang kutha Bètsaida.

¹¹ Nanging bareng wong akèh padha krungu yèn Gusti Yésus lan para rasul padha tindak mrana, nuli padha nututi. Wong kabèh mau padha ditampani déning Gusti Yésus lan padha diwulang bab Kratoné Allah. Déné sing padha nandhang lelara padha diwarasaké.

¹² Bareng wis soré, para rasul rolas nuli padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur: "Gusti, menapa mboten prayogi menawi tiyang-tiyang menika Panjenengan dhawuhi késah kémawon, supados sami saged pados tetedhan lan pasipengan ing dhusun-dhusun sakiwa-tengen ngriki, awit ing ngriki panggènanipun sepen!"

¹³ Pangandikané Gusti Yésus: "Ora, kowé waé sing padha mènèhana mangan!" Aturé para rasul mau: "Kula namung sami gadhah roti gangsal sarta ulam kalih, kejawi menawi kula kautus tumbas tetedhan kanggé tiyang menika sedaya!"

¹⁴ (Sing ngumpul ana ing kono wongé lanang waé kira-kira ana limang èwu.) Gusti Yésus banjur ngandika marang para rasul mau: "Wong akèh kuwi konen lungguh sapantha-sapantha, sapanthané kira-kira wong sèket."

¹⁵ Para rasul nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus. Wong kabèh padha dikon lungguh.

¹⁶ Gusti Yésus nuli mundhut roti lima lan iwak loro mau, banjur tumenga ing langit lan ngaturaké donga panuwun

marang Gusti Allah. Roti-roti nuli dicuwil-cuwil, semono uga iwak loro mau, nuli diparingaké marang para rasul supaya diedumaké marang wong akèh.

¹⁷ Wong kabèh padha mangan nganti wareg. Para rasul ngumpulaké sisa sing ditinggal déning wong-wong akèhé rolas ténggok kebak.

¹⁸ Ing sawijining dina nalika Gusti Yésus lagi ndedonga piyambakan, para sekabaté padha sowan ing ngarsané. Nuli padha didangu: "Manut kandhané wong-wong, Aku iki sapa?"

¹⁹ Wangsulané para sekabat: "Wonten ingkang mastani Panjenengan menika Nabi Yohanes Pembaptis. Nanging wonten ugi ingkang sanjang, bilih Panjenengan menika Nabi Élia. Lajeng wonten malih tiyang ingkang criyos bilih Panjenengan menika salah setunggaling nabi ing jaman kina, ingkang wungu saking séda."

²⁰ Gusti Yésus ndangu menèh: "Lha, yèn kowé dhéwé, Aku iki sapa?" Wangsulané Pétrus: "Panjenengan menika Sang Kristus! Utusanipun Allah."

²¹ Para sekabat padha diwanti-wanti mengkéné: "Aja pisan-pisan bab iki kokkandhakaké marang wong liya.

²² Putrané manungsa bakal nandhang sangsara lan ditampik déning para pinituwa, para pengareping imam, sarta para ahli Torèt. Panjenengané bakal disédani, nanging ing telung dinané bakal diwungokaké."

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong kabèh: "Sabèn wong sing kepéngin dadi murid-Ku, padha nyingkura awaké dhéwé, sabèn dina mikul salibé, lan ngetutaké Aku.

²⁴ Sebab sing sapa ngaya, ngudi golèk kepénaking uripé, kuwi bakal kélangan urip sing sejati. Nanging sapa sing ngurbanaké uripé krana Aku, kuwi sing bakal lestari urip.

²⁵ Apa gunané wong bisa nduwèni donya iki kabèh, nanging rusak uripé, utawa kélangan nyawané?

²⁶ Sapa sing isin ngaku dadi murid-Ku lan isin nganut piwulang-Ku ana ing ngareping wong, Putrané Manungsa uga bakal lingsem ngaku wong mau, mbésuk samasa rawuh ngagem kamulyané, lan

kaluhurané Sang Rama, tuwin para malaékat suci.

²⁷ Padha gatèkna kandha-Ku iki: ing antaramu ana sawetara sing bakal ora ngalami mati sadurungé Gusti Allah nindakaké Kratoné ana ing bumi."

²⁸ Kira-kira seminggu sawisé Gusti Yésus memulang bab prekara-prekara mau, Panjenengané minggah ing sawijining gunung prelu ndedonga, kadhèrèkaké déning Pétrus, Yohanes lan Yakobus.

²⁹ Nalika lagi ndedonga, pasuryané malih lan agemané dadi putih mengkilap.

³⁰ Ujug-ujug ana wong loro sing padha ngandikan karo Gusti Yésus, yakuwi Nabi Musa lan Nabi Élia.

³¹ Sakaroné padha ngagem kamulyaning swarga. Sing padha dirembug bab enggoné Gusti Yésus bakal nandhang sangsara lan séda ana ing kutha Yérusalèm sawetara dina menèh, murih kelakoné rancangané Pangéran.

³² Pétrus lan kanca-kancané padha turu pules. Bareng padha tangi nuli weruh kamulyané Gusti Yésus lan uga kamulyané wong loro sing ngadeg bebarengan mau.

³³ Nalika wong loro kuwi arep lunga ninggal Gusti Yésus, Pétrus matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kawula sami remen wonten ing ngriki. Prayogi menawi kawula sami ngedegaken tarub tiga, setunggal kagem Panjenengan, setunggal kagem Nabi Musa lan setunggalipun malih kagem Nabi Élia." (Aturé Pétrus sing mengkono mau merga ora ngerti apa sing diucapaké.)

³⁴ Nalika Pétrus isih caturan, ana méga teka nutupi Pétrus, Yohanes lan Yakobus. Para sekabat padha wedi banget.

³⁵ Tumuli ana swara saka ing méga mau, sing ngandika mengkéné: "Iki Putra-Ku sing wis Dakpilih, padha èstokna dhawuhé!"

³⁶ Bareng swara mau meneng, sing katon ana ing kono mung Gusti Yésus piyambak. Nabi Musa lan Nabi Élia wis ora ana. Para sekabaté Gusti Yésus ora tau nyritakaké lelakon mau marang sapa waé.

³⁷ Ésuké, Gusti Yésus lan para sekabaté padha mudhun saka gunung. Akèh wong sing nuli sowan ing ngarsané.

³⁸ Ing satengahé wong akèh mau ana wong lanang sing matur: "Guru, nyuwun

tulung, mugi kersa mirsani anak kula.
Anak kula namung menika!

³⁹ Piyambakipun sering dipun surupi dhemit, lajeng dadakan jerit-jerit. Larénipun lajeng kaken, sarta cangkempipun muruh, mesakaken sanget. Dhemit menika enggènipun nyiksa mboten kèndel-kèndel, sarta mèh mboten naté ngeculaken.

⁴⁰ Kula sampun nyuwun tulung dhateng para sekabat Panjenengan, supados nundhung dhemit wau, nanging sami mboten saged."

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Kowé pancèn kebangeten enggonmu ora precaya marang Gusti Allah. Kudu pira lawasé enggon-Ku ana ing tengahmu lan nyabari kowé? Wis, bocahé gawanen mréné!"

⁴² Nalika bocahé lagi mlaku marani Gusti Yésus, bocah mau dibanting déning dhemité lan awaké dadi kaku. Nanging Gusti Yésus nuli nyentak dhemit mau lan marasaké bocahé. Bocah mau nuli dipasrahaké marang bapakné.

⁴³ (9-43a) Wong kabèh padha kaéraman weruh kwané Gusti Allah sing semono gedhéné. (9-43b) Nalika wong akèh isih durung mari olèhé kaéraman

tumrap sakèhé lelakon mau, Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté:

⁴⁴ "Padha rungokna tembung-Ku iki: Putrané Manungsa bakal diulungaké marang pangwasané wong."

⁴⁵ Nanging para sekabat mau ora padha ngerti, apa tegesé pangandikané Gusti Yésus mau. Prekara kuwi pancèn digawé wadi ing ngatasé para sekabat, karebèn padha ora ngerti tegesé pangandikané Gusti Yésus mau, nanging para sekabat padha ora wani nyuwun pirsá.

⁴⁶ Ing antarané para sekabaté Gusti Yésus ana dredah bab sapa sing pinunjul dhéwé.

⁴⁷ Gusti Yésus pirsá apa sing lagi padha dipikir. Mulané nuli nimbali bocah cilik siji, didhawuhi ngadeg ana ing sandhingé.

⁴⁸ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabat: "Sing sapa nampani bocah cilik iki atas saka jeneng-Ku, kuwi Aku sing ditampani; lan sing sapa nampani Aku, kuwi dadi uga nampani sing ngutus Aku. Awit sapa sing cilik dhéwé ing antaramu kabèh, kuwi sing gedhé dhéwé!"

⁴⁹ Rasul Yohanes matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula sumerep tiyang nundhung dhemit atas Asma Panjenengan, lajeng kula penging, awit tiyang wau sanès patunggilan kita."

⁵⁰ Gusti Yésus ngandika: "Aja kokpenging. Sebab sapa sing ora nglawan marang kowé, kuwi nyarujuki!"

⁵¹ Bareng wis cedhak dina enggoné Gusti Yésus bakal kondur menyang ing swarga, Panjenengané menggalih arep tindak menyang kutha Yérusalèm.

⁵² Nuli ngutus wong sawetara, ndhisiki tindaké; wong-wong mau banjur padha mangkat, lan mlebu ing salah sawijining désa ing tanah Samaria. Ana ing kono para utusan mau arep padha nyawisaké samubarang kagem Gustiné.

⁵³ Nanging wong-wong ing désa kono padha ora gelem nampani rawuhé Gusti Yésus, sebab cetha yèn tindaké Gusti Yésus lan para sekabaté kuwi arep menyang kutha Yérusalèm.

⁵⁴ Nalika sekabat loro, Yakobus lan Yohanes, weruh sing mengkono mau, nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti, menapa kepareng kawula sami nyuwun,

supados tiyang-tiyang menika dipun sumber bledhèg, kajengipun sirna?"

⁵⁵ Nanging Gusti Yésus nolèh marang sekabat-sekabat mau sarta padha didukani.

⁵⁶ Gusti Yésus lan para sekabaté nuli nglajengaké tindaké menyang désa liya.

⁵⁷ Nalika padha mbacutaké lakuné menyang désa liyané mau, ana wong matur marang Gusti Yésus mengkéné: "Guru, kawula badhé ndhèrèk dhateng pundi kémawon tindak Panjenengan!"

⁵⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Asu ajag padha duwé rong lan manuk padha duwé susah, nanging Putraning Manungsa ora kagungan papan kanggo nyèlèhaké mestakané."

⁵⁹ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong liyané: "Mèlua Aku." Nanging wong mau mangsuli: "Gusti, keparenga kawula késah rumiyin, ngubur bapak kawula."

⁶⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Wis bèn wong mati padha ngubur pepadhané wong mati, nanging kowé kuwi lungaa lan martakna Injil, yèn Kratoné Allah wis wiwit ditindakaké."

⁶¹ Lan ana menèh wong sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula badhé ndhèrèk Panjenengan, nanging keparenga kawula wangsul pamitan rumiyin kaliyan brayat kawula."

⁶² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wong sing wiwit mluku, mangka nolèh ndeleng sing ana ing mburi, wong kuwi ora pantes ana ing Kratoné Allah."

10 ¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli milih murid menèh pitung puluh. Para murid mau diutus ngloro-ngloro, ndhisiki tindaké Gusti Yésus menyang saben kutha lan panggonan sing arep dirawuhi.

² Pangandikané Gusti Yésus: "Sing kudu dienèni pancèn akèh, nanging sing derep mung sethithik. Mulané padha nyuwuna marang sing kagungan panèn, kersaa ngutus wong luwih akèh menèh kanggo ngumpulaké panènané.

³ Padha mangkata. Kowé Dakutus kaya cempé ing satengahé asu ajag.

⁴ Aja padha sangu dhuwit, utawa nggawa kanthong kanggo nampani sedhekah, apa déné sepatu. Uga aja padha mandheg ana ing dalan nyalami sapa-sapa.

⁵ Menawa kowé mlebu ing sawijining omah ngucapa: 'Assalamu alaikum.'^d

⁶ Yèn wong sing padha manggon ing omah kono mau seneng marang katentreman, salammu bakal njalari wong-wong mau padha olèh katentreman. Nanging menawa wong-wong mau padha ora seneng marang katentreman, salammu bakal bali menèh marang kowé.

⁷ Lestaria manggon ana ing brayat kono. Padha mangana lan ngombéa apa sing disuguhaké marang kowé, sebab wong nyambut-gawé kuwi wis samesthiné nampa opah. Aja padha ngolah-ngalih enggonmu nginep.

⁸ Yèn kowé mlebu ing sawijining kutha lan ana ing kono ditampa klawan becik, mangana apa sing disuguhaké marang kowé.

⁹ Wong lara ing kutha kono padha warasna, lan wong-wong padha kandhanana: 'Kratoné Allah ana ing tengahmu.'

¹⁰ Yèn ana kutha sing kokleboni, nanging ora gelem nampa kowé, lungaa

---

^dAssalamu alaikum: 'Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh.'

menyang ing dalan-dalan gedhé ing kutha kono, sarta munia mengkéné:

¹¹ 'Dalasan bledugé kuthamu, sing nèmpèl ana ing sikilku, kuwi dakketabaké ana ing ngarepmu. Nanging padha titènana, ora suwé menèh Kratoné Allah bakal diwiwiti ana ing tengahmu!'

¹² Titènana, ing Dina Kiamat kutha Sodom bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah, ketimbang karo kutha kuwi."

¹³ "Cilaka kowé, kutha Khorazim! Cilaka uga kowé, kutha Bètsaida! Sebab upama ing kutha-kutha Sidon lan Tirus ana mujijat-mujijat kaya sing kelakon ana ing tengah-tengahmu, wong-wong ing kono mesthi wis biyèn-biyèn enggoné nlangsanani dosané, sarta padha nyandhang bagor lan lungguh ing awu, kanggo mbuktèkaké enggoné mratobat.

¹⁴ Mbésuk ing Dina Kiamat para wargané kutha Tirus lan Sidon bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah ketimbang karo kowé.

¹⁵ Lan kowé, kutha Kapèrnaum! Pangiramu kowé bakal dijunjung nganti tekan swarga? Ora bakal! Kowé malah bakal dicemplungaké ana ing nraka!"

¹⁶ Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Sapa sing manut marang piwulangmu, kuwi uga manut marang Aku. Lan sing sapa nampik kowé, kuwi iya nampik Aku. Lan sapa sing nampik Aku, kuwi iya nampik Panjenengané sing ngutus Aku."

¹⁷ Muridé Gusti Yésus pitung puluh mau padha bali kanthi bungah, sarta padha matur: "Gusti, dalasan para dhemit samangsa kawula tundhung atas Asma Panjenengan, temtu sami tundhuk dhateng kawula."

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Aku ndeleng Iblis tiba saka ing langit kaya cumlèrèting kilat.

¹⁹ Padha diéling! Kowé wis padha Dakwènèhi kasektèn ngidak ula lan kalajengking, sarta ngalahaké kekuwatané mungsuh. Lan ora ana prekara apa waé sing bisa gawé cilakamu.

²⁰ Éwasemono kowé aja padha bungah, merga dhemit-dhemit wis padha tundhuk marang kowé; aluwung padha bungaha, merga jenengmu wis katulis ana ing swarga."

²¹ Nalika semana Gusti Yésus rena ing penggalih, sebab kapenuhan ing Sang Roh Suci. Gusti Yésus nuli matur marang Sang Rama: "Rama, Allahipun langit lan bumi. Kawula saos panuwun, déné prekawis ingkang Paduka damel wados tumrap tiyang wasis lan tiyang pinter, samenika sampun Paduka wedharaken dhateng tiyang-tiyang ingkang prasaja. Saèstu, sedaya menika sampun Paduka tindakaken miturut kepareng lan kersa Paduka piyambak.

²² Samubarang kabèh wis dipasrahaké déning Sang Rama marang Aku. Lan ora ana wong sing ngerti Sang Putra kuwi sapa, kejaba mung Sang Rama. Mengkono uga ora ana wong sing ngerti Sang Rama kuwi sapa, kejaba mung Sang Putra piyambak, lan wong-wong sing diwanuhaké Sang Putra mau marang Sang Rama."

²³ Gusti Yésus nuli mirsani marang para muridé, banjur ngandika marang para murid mau: "Kowé kuwi wong sing begja banget, sebab kowé weruh prekara-prekara sing kokdeleng iki.

²⁴ Sebab élinga; akèh nabi lan ratu, sing kepéngin padha ndeleng apa sing

kokdeleng iki, nanging padha ora bisa. Padha kepéngin krungu apa sing saiki padha kokrungu, nanging ora kelakon."

²⁵ Ing sawijining dina ana ahli Torèt arep nyoba marang Gusti Yésus, aturé: "Guru, menapa ingkang kedah kawula lampahi, supados angsal gesang langgeng."

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sing katulis ana ing Kitab Torèt? Apa sing kokwaca ana ing kono?"

²⁷ Ahli Torèt mau mangsuli: "'Kowé tresnaa marang Pangéran Allahmu, klawan gumolonging atimu, klawan gumolonging nyawamu, klawan sakatoging kekuwatanmu, lan klawan gumolonging budimu,' lan menèh 'Padha tresnaa marang sapepadhamu kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé.'"

²⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Wangsulanmu kuwi wis bener. Kuwi lakonana, temah kowé bakal olèh urip langgeng."

²⁹ Nanging ahli Torèt kuwi arep mbeneraké awaké dhéwé, mulané nuli nyuwun pirsa marang Gusti Yésus: "Lajeng ingkang dados sesami kula menika sejatosipun sinten?"

³⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Ana priya lelungan, mlaku saka kutha Yérusalèm menyang kutha Yérikho. Ing tengah dalan wong mau dibégal. Barangé dirampog, lan wongé dhéwé digebugi nganti setengah mati, banjur ditinggal déning bégalé ana ing tengah dalan.

³¹ Kapinujon ana imam liwat ing kono. Bareng weruh wong sing dibégal mau, imam kuwi banjur mlaku mlipir metu sisih kanané dalan.

³² Semono uga wong Lèwi, sing liwat ing kono, wong mau weruh wong sing dibégal mau, nanging mlaku terus, liwat pinggir dalan sing sisih kana.

³³ Tumuli ana wong Samaria sing lelungan, uga liwat ing dalan kono. Bareng weruh wong sing dibégal mau, atiné trenyuh.

³⁴ Nuli diparani, tatuné dilengani, lan diwènèhi anggur, sarta dipreban. Sawisé kuwi nuli ditunggagaké ing kuldiné, digawa menyang ing penginepan, sarta dirumat ana ing kono.

³⁵ Ésuké wong Samaria mau mènèhi dhuwit rong dinar marang sing duwé penginepan, karo masrahaké wong

sing lara mau, tembungé: 'Wong iki rumatana. Mbésuk yèn aku bali liwat kéné, ongkosé enggonmu ngrumati wong kuwi bakal dakbayar kabèh.'

³⁶ Gusti Yésus nuli mungkasi critané mau srana ndangu mengkéné: "Manut panemumu, wong telu mau endi sing dadi pepadhané wong sing dibégal?"

³⁷ Ahli Torèt mau mangsuli: "Inggih tiyang ingkang nindakaken kawelasan dhateng tiyang ingkang dipun bégal menika." Pangandikané Gusti Yésus: "Wis, mundura, lan nglakonana mengkono uga."

³⁸ Sawijining dina Gusti Yésus lan para sekabaté tindak tekan ing sawijining désa. Ing kono ana wong wadon, sing jenengé Marta, ngampiraké Panjenengané menyang omahé.

³⁹ Marta duwé sedulur wadon, jenengé Maryam. Maryam mau lungguh terus ing sacedhaké sampéyané Gusti, ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

⁴⁰ Déné Marta ribut banget ngladèni para tamuné. Marta nuli marani Gusti Yésus sarta matur: "Guru, cobu Panjenengan penggalih! Sedhèrèk kula menika mboten preduli kula

nyambut-damel piyambakan. Mbok inggiha Panjenengan dhawuhi supados ngréncangi kula!"

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Marta, Marta! Kowé kuwi répot mikiraké barang sepirang-pirang.

⁴² Mangka sing prelu kuwi mung siji! Déné Maryam iki wis milih prekara sing becik dhéwé, sing ora bakal kapundhut saka dhèwèké!"

11 ¹ Sawijining dina Gusti Yésus ndedonga ana ing salah sawijining panggonan. Sawisé rampung, ana sekabat sing nyuwun pirsá: "Gusti, mbok kula sami Panjenengan wuruki ndedonga, kados déné Nabi Yohanes inggih muruki ndedonga murid-muridipun."

² Gusti Yésus nuli ngandika: "Menawa kowé padha ndedonga, matura mengkéné: `Dhuh Rama, Asma Paduka ingkang suci mugé kaurmatan déning para manungsa sedaya, lan Kraton Paduka mugé kelampahan wonten ing ngriki.

³ Saben dinten kawula mugé Paduka paringi rejeki ingkang kawula betahaken.

⁴ Dosa kawula mugé Paduka apunten, sebab kawula inggih ngapunten saben

tiyang ingkang kalepatan dhateng kawula. Kawula mugé sami katebihaken saking panggodha!"

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika marang para sekabaté: "Saupama ing tengahmu ana wong sing bengi-bengi lunga menyang omahé kancané, lan nembung: 'Aku silihana roti telung iji,

⁶ sebab kanca-kancaku sing mbeneri lelungan padha mampir ing omahku, mangka aku ora duwé pangan kanggo nyuguh!'

⁷ Saupama kanca sing koktekani mau muni mengkéné: 'Aja gawé répotku! Lawangé wis dakkancing, sarta aku lan anak-anakku wis padha turu. Aku ora arep tangi lan mènèhi apa-apa marang kowé!'"

⁸ "Banjur kepriyé? Ngandela, senjata kowé kuwi kancané, wong mau ora arep tangi lan mènèhi apa-apa marang kowé, nanging merga saka enggonmu ora duwé isin, nggugjeg njaluk tulung, wong mau bakal tangi lan mènèhi marang kowé apa sing kokjaluk.

⁹ Mulané padha élinga: Yèn kowé nyuwun, bakal diparingi; yèn kowé

golèk, bakal nemu; yèn kowé nothok lawang, bakal dibukakaké lawang.

¹⁰Sebab saben wong sing nyuwun, bakal diparingi; wong sing golèk bakal nemu, lan wong sing nothok lawang bakal dibukakaké lawang.

¹¹Yèn ing antaramu ana sing duwé anak, apa kelakon mènèhi ula marang anaké sing njaluk iwak?

¹²Utawa mènèhi kalajengking, yèn anaké mau njaluk endhog?

¹³Yèn selaginé kowé wong sing ala waé ngerti mènèhi barang sing becik marang anak-anakmu, apa menèh Ramamu ing swarga. Panjenengané mesthi bakal maringaké Sang Roh Suci marang saben wong sing nyuwun!"

¹⁴Sawijining dina Gusti Yésus nundhung dhemit sing marakaké wong dadi bisu. Bareng dhemité wis metu, wong mau wiwit caturan. Wong kabèh padha gumun.

¹⁵Nanging ana sawetara sing muni: "Yésus kuwi enggoné bisa nundhung dhemit merga diwènèhi pangwasa déning Béèlzebul, ratuné para dhemit kabèh."

¹⁶ Uga ana wong liyané sing padha nyoba marang Gusti Yésus. Wong-wong mau padha nyuwun, supaya Gusti Yésus gawé mujijat saka swarga.

¹⁷ Nanging Gusti Yésus pirsá karepé wong-wong mau. Mulané banjur ngandika: "Yèn ing sajroné negara ana dredah, negarané mesthi ora bisa lestari. Lan brayat sing crah, bakal bubrah.

¹⁸ Menawa ing negarané Iblis ana dredah ing antarané Iblis siji karo sijiné, kepriyé bisané negara mau lestari? Kowé kandha yèn enggon-Ku nundhungi dhemit kuwi merga saka pangwasané Béèlzebul.

¹⁹ Yèn mengkono, para muridmu kuwi olèhé padha nundhungi dhemit nganggo pangwasané sapa? Para muridmu dhéwé wis padha mbuktèkaké yèn panemumu kuwi salah.

²⁰ Menawa aku nundhung dhemit ora merga saka pangwasané Béèlzebul, nanging merga saka pangwasané Gusti Allah, kuwi mretandhani yèn Kratoné Allah wis ana ing tengahmu.

²¹ Yèn ana wong rosa, sing njaga omahé nganggo gaman sapepaké, barang-barangé kabèh bakal aman.

²² Nanging yèn ketekan wong sing luwih rosa, sing nempuh lan ngalahaké dhèwèké, gegamané kabèh sing diendelaké bakal dirampas, lan barang-darbèké dijarah rayah sarta diedum-edum.

²³ Sapa sing ora ngrujuki Aku, kuwi ateges nglawan marang Aku, lan sing sapa ora mbantu Aku, ateges ngrusak pegawéan-Ku!"

²⁴ "Menawa ana dhemit wis metu saka wong, dhemit mau nuli mider-mider ing bumi sing cengkar, golèk papan kanggo ngaso. Yèn dhemit mau ora olèh papan sing mengkono, banjur ngunandika: 'Beciké aku dakbali menyang omah sing wis dakinggal!'

²⁵ Dadiné dhemit kuwi nuli mbalèni omah mau, lan weruh yèn omah mau wis diresiki lan ditata rapi.

²⁶ Dhemit mau banjur lunga menèh ngundangi kancané dhemit pitu liyané, sing luwih ala ketimbang karo dhèwèké. Dhemit-dhemit kuwi banjur padha manggon bebarengan ana ing wong mau. Wusana wong mau alané ngungkuli dhèk biyèn, nalika isih dileboni dhemit siji."

²⁷ Sawisé Gusti Yésus mungkasi pangandikané mau, nuli ana wong wadon saka ing antarané wong akèh mau nguwuh: "Begja tiyang èstri ingkang nglairaken lan nesepe Panjenengan!"

²⁸ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Sing begja kuwi wong sing padha ngrungokaké sarta nggatèkaké pangandikané Allah."

²⁹ Nalika isih dirubung déning wong akèh, Gusti Yésus ngandika: "Wong-wong iki dhasar wong ala. Saiki padha nyuwun pretandha mujijat, nanging ora bakal padha kaparingan, kejaba mung pretandhané Nabi Yunus.

³⁰ Kaya déné Nabi Yunus enggoné dadi pretandha tumrapé wong ing kutha Ninewé, semono uga Putrané Manungsa iya bakal dadi pretandha tumrap wong-wong iki.

³¹ Mbésuk ing Dinané Kiamat Gusti Allah ngadili para manungsa, Ratu Putri saka ing tanah Kidul bakal maju lan nggugat dosané wong-wong iki. Sebab Ratu kuwi wis rawuh saka pojoking bumi, saprelu ngrungokaké kawicaksanané Sang Prabu Suléman; mangka élinga, sing ana ing kéné iki ngungkuli Sang Prabu Suléman.

³² Mbésuk ing Dinané Kiamat Gusti Allah ngadili para manungsa, para wargané kutha Ninewé bakal maju, nggugat dosané wong iki, sebab nalika para wargané kutha Ninewé mau padha ngrungu pangandikané Allah sing diwedharaké déning Nabi Yunus, wong-wong mau nuli padha mratobat. Ngertia! Sing ana ing kéné iki ngungkuli Nabi Yunus."

³³ "Ora ana wong sing nyumed diyan, banjur disèlèhaké ana ing panggonan sing ndhelik, utawa nutupi diyan mau nganggo panci. Nanging diyan mau bakal disèlèhaké ana ing ajug-ajug, supaya madhangi wong-wong sing ana ing omah kono.

³⁴ Mripat kuwi kena diupamakaké diyan ana ing awak. Yèn mripatmu waras, awakmu sakojur padhang njingglang. Nanging yèn mripatmu blawur, awakmu sakojur iya banjur dadi peteng.

³⁵ Mulané padha ngati-atia supaya pepadhang sing ana ing awakmu kuwi aja dadi peteng.

³⁶ Yèn awakmu kapadhangan, lan ora ana sethithik-thithika sing peteng, awakmu sakojur iya nuli bakal dadi

padhang njingglang, padha kaya yèn kowé kapadhangane déning cahyaning lampu."

³⁷ Bareng wis rampung enggoné memulang, Gusti Yésus banjur diaturi dhahar ana ing omahé wong Farisi. Panjenengané nuli tindak mrana sarta dhahar ing kono.

³⁸ Wong Farisi mau gumun banget, nalika weruh Gusti Yésus dhahar tanpa wiji asta dhisik.

³⁹ Mulané Gusti Yésus ngandika: "Kowé wong Farisi padha kulina ngasahi njabané mangkok lan piring. Nanging ing njeroné atimu kebak gagasan ngrodha-peksa lan piala.

⁴⁰ Kowé wong bodho! Gusti Allah sing nitahaké sisih njaba, apa iya ora nitahaké sisih njero uga?

⁴¹ Isining mangkok lan piringmu kuwi sing kudu kokwènèhaké marang wong miskin. Srana mengkono kowé bakal dadi resik sakabèhé.

⁴² Cilaka kowé wong Farisi! Awit prasepuluhane asilé tanduranmu selasih, inggu lan sarupaning janganan kokbayar, nanging padha nglirwakaké kaadilan lan katresnan. Mangka kuwi sing kuduné

kokdhisikaké, tanpa nglirwakaké sing liya-liyané mau.

⁴³ Cilaka kowé wong Farisi! Ana ing sinagogé kowé padha seneng lungguh ngarep, papan sing disedhiyakaké kanggo wong penting, lan kowé seneng diormati déning wong ana ing pasar-pasar.

⁴⁴ Cilaka kowé! Kowé kuwi kaya kuburan, sing tanpa tenger, sing diidak-idak déning wong, merga ora ngerti yèn kuwi kuburan."

⁴⁵ Ana para ahli Torèt sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, pangandika Panjenengan ingkang mekaten menika ugi ngrèmèhaken dhateng golongan kula!"

⁴⁶ Dhawuhé Gusti Yésus: "Kowé para ahli Torèt, kowé uga wong cilaka! Kowé ngemotaké momotan sing abot ana ing pundhaké wong, momotan sing kowé dhéwé emoh ndumuk, senajan mung nganggo drijimu waé.

⁴⁷ Cilaka kowé. Kowé padha mbangun pesaréané para nabi, sing dhèk biyèn disédani déning para leluhurmu dhéwé.

⁴⁸ Dadi srana mengkono kowé ngakoni, yèn kowé nyarujuki apa sing dilakoni

déning para leluhurmu, sebab iya pancèn leluhurmu kuwi sing matèni para nabi mau, lan kowé sing mbangun pesaréané.

⁴⁹Awit saka kawicaksanané Gusti Allah ngandika: 'Aku bakal ngutus nabi-nabi lan rasul-rasul-Ku; sawenèh ana sing bakal dipatèni lan liyané menèh bakal ana sing dikuya-kuya.'

⁵⁰Ngandela! Getihé para nabi sing wis kawutahaké wiwit nalika bumi katitahaké,

⁵¹iya wiwit saka getihé Abil nganti getihé Zakharia, sing dipatèni ana ing antarané mesbèh lan Pedalemané Allah, kuwi kabèh bakal katempuhaké marang golongané wong Farisi lan para ahli Torèt iki.

⁵²Cilaka kowé, para ahli Torèt! Kowé padha nyekel kuncining kawruh bab Torèt, nanging kowé dhéwé padha ora ngèstokaké dhawuhé Torèt mau, malah wong sing kepéngin weruh isining Torèt sing sanyatané, padha kokalang-alangi!"

⁵³Bareng Gusti Yésus tindak saka kono, para ahli Torèt lan wong Farisi mau padha nepsu banget lan padha ngala-ala marang Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong-wong mau padha nggolèki

kesalahané Gusti Yésus srana ngajokaké pitakonan pirang-pirang bab prekara rupa-rupa.

⁵⁴ Wong-wong mau padha nastitèkaké pangandikané Gusti Yésus, supaya bisa krungu yèn ana tembungé Gusti Yésus, sing kena digawé dhadhakan kanggo nyekel Panjenengané.

12 ¹ Nalika semono éwon cacahé wong sing padha nglumpuk nganti padha suk-sukan. Gusti Yésus banjur memulang; sing ditengenaké murid-muridé. Pangandikané: "Padha diawas mungguh raginé wong Farisi, yakuwi enggoné padha lamis.

² Samubarang sing ditutup-tutupi bakal katon, lan samubarang sing digawé wadi bakal kawiyak.

³ Apa sing kokkandhakaké ing wayah bengi kuwi bakal keprungu ing wayah awan. Lan apa sing kokbisikaké marang wong ing kamar sing kancingan, bakal diwartakaké marang wong kabèh."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Kowé para mitra-Ku! Aja padha wedi marang wong-wong sing bisa matèni badan, nanging sawisé kuwi ora bisa ngganggu-gawé kowé.

⁵ Kowé padha Dakkandhani sapa sing kudu kokwedèni. Padha wedia marang Gusti Allah! Sebab Panjenengané kuwi sawisé matèni badanmu, uga kwasa nyemplungaké kowé ana ing nraka! Mulané élinga, iya Panjenengané kuwi sing kudu kokwedèni.

⁶ Manuk emprit yèn diedol rak presasat ora ana ajiné? Éwasemono ora ana siji waé sing disupèkaké déning Gusti Allah.

⁷ Malah dalasan rambuté sirahmu kuwi Gusti Allah pirsacacahé. Mulané aja padha wedi. Ajimu rak ngungkuli manuk emprit pirang-pirang."

⁸ "Kowé ngandela karo sing Dakkandhakaké iki: Sapa sing ngaku dadi murid-Ku ana ing ngareping umum, wong kuwi bakal diakoni uga déning Putraning Manungsa ana ing ngareping para malaékaté Gusti Allah.

⁹ Nanging sapa sing ana ing ngareping umum kandha yèn dhèwèké kuwi ora kenal karo Aku, wong kuwi iya bakal disélaki déning Putraning Manungsa ana ing ngarepé para Malaékaté Allah.

¹⁰ Sing sapa ngucapaké tembung sing nglawan marang Putraning Manungsa, kuwi bakal diapura; nanging sing sapa

nyenyamah marang Sang Roh Suci, kuwi bakal ora diapura.

¹¹Yèn kowé digawa menyang sinagogé arep diadili déning pradataning pasamuwan utawa pangwasa, kowé aja wedi apa sing arep kokaturaké, kanggo mbélani prekaramu.

¹²Sebab ing wektu kuwi uga Sang Roh Suci bakal ngosikaké apa sing kudu kokaturaké."

¹³Ing antarané wong akèh sing padha ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus mau, ana sing nuli matur mengkéné: "Guru, Panjenengan ndhawuhana sedhèrèk kawula, supados nyukakaken warisan ingkang dados hak kula."

¹⁴Pangandikané Gusti Yésus: "Sedulur, sapa sing ngangkat Aku dadi hakim kanggo nengahi enggonmu padha ngedum warisan?"

¹⁵Gusti Yésus nuli ngandika marang wong kabèh sing ana ing kono: "Padha sing awas lan dingati-ati bab watak karem bandha. Sebab senajan wong duwé bandha akèh, éwasemono uripé wong mau ora gumantung ing bandha kuwi."

¹⁶ Gusti Yésus nuli maringi pasemon mengkéné: "Ana wong sugih duwé lemah akèh tur loh banget, mulané asilé lemah mau iya akèh banget.

¹⁷ Wong sugih mau ngunandika mengkéné: 'Apa sing saiki prelu daktindakaké? Aku wis ora duwé papan kanggo nyimpen pametuné lemahku kabèh.

¹⁸ Saiki beciké mengkéné: Gudhang-gudhangku dabungkaré, dakgawéné sing luwih gedhé menèh. Gudhang-gudhang mau bakal amot kanggo nyimpen pametuné lemahku lan bandhaku liya-liyané.

¹⁹ Sawisé kuwi atiku lagi bisa ayam lan bisa muni: Begja aku! Simpenanku wis akèh, cukup dipangan nganti pirang-pirang taun. Aku wis ora susah mikir apa-apa menèh! Kari mangan, ngombé lan seneng-seneng!'

²⁰ Nanging Gusti Allah ngandika marang wong mau: 'Kowé wong keblinger! Bengi iki uga kowé bakal mati! Lan kabèh sing kokcawisaké kanggo awakmu, kuwi mengkoné sapa sing nduwèni?'"

²¹ Gusti Yésus mungkasi pasemon mau srana ngandika: "Mengkoné kuwi

kaanané wong sing tansah nglumpukaké bandha kadonyan kanggo awaké dhéwé, nganti sugih banget; nanging ana ing paningalé Gusti Allah wong mau babar-pisan ora sugih."

²² Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Padha gatèkna pitutur-Ku iki: Aja padha nyumelangké bab panguripanmu, yakuwi bab apa sing bakal kokpangan, lan apa sing bakal kokenggo.

²³ Urip kuwi luwih aji ketimbang karo pangan, lan badan luwih aji ketimbang karo sandhang.

²⁴ Coba delengen manuk gagak. Manuk-manuk kuwi ora padha nyebar lan ora padha derep, lan iya padha ora duwé gudhang utawa lumbung kanggo nandho pangan, éwasemono padha diparingi pangan déning Gusti Allah. Kowé rak luwih aji ketimbang karo manuk-manuk mau!

²⁵ Sapa ing antaramu sing bisa nyambung umuré srana enggoné kuwatir?

²⁶ Yèn prekara sing sepélé kaya mengkono waé kowé wis ora bisa nindakaké, yagéné kowé

koknyumelangaké prekara-prekara liyané?

²⁷ Padha tamatna kembang bakung sing padha thukul ana ing ara-ara. Kembang-kembang kuwi padha ora nyambut-gawé lan ora nenun. Nanging delengen, senajan Sang Prabu Suléman pisan, sing kaya mengkono sugihé, agemané ora ana sing éndahé ngungkuli kembang-kembang mau!

²⁸ Semono uga suket sing ana ing ara-ara, sing dina iki thukul lan sésuk diobong. Gusti Allah ngrengga suket-suket mau kaya mengkono éndahé. Apa menèh kowé. Gusti Allah bakal luwih menggali bab sandhanganmu. Nanging kowé dhasar cupet ing pengandel!

²⁹ Mulané aja padha sumelang lan aja padha bingung bab apa sing bakal kokpangan lan kokombé.

³⁰ Wong sing ngangsa marang barang-barang mau rak wong sing padha ora wanuh marang Gusti Allah. Ramamu ing swarga rak wis pirsá yèn barang-barang mau kokbutuhaké!

³¹ Sing kudu luwih kokprelokaké yakuwi mikiraké kepriyé bisané mbangun-turut marang kersané Kratoné Allah.

Nuli barang liya-liyané kabèh bakal kawuwuhaké déning Panjenengané marang kowé."

³² "Kowé pepanthan cilik, aja padha wedi. Sebab Ramamu ing swarga ngersakaké kowé padha dadi umat ing Kratoné.

³³ Barang-darbèkmu padha edolana lan pepayoné wènèhna marang wong miskin. Padha gawéa wadhah raja-brana sing ora bisa rusak, lan bandhamu simpenen ana ing swarga. Ana ing kono kasugihanmu bakal ora kalong, sebab ora bakal dicolong maling, utawa rusak merga dipangan renget.

³⁴ Awit ing ngendi dunungé bandhamu, iya ing kono dununging atimu."

³⁵ "Kowé kudu tansah siyaga ngadhepi samubarang prekara. Klambimu cancutna lan diyanmu panjeren.

³⁶ Ora béda kaya abdi sing ngentèni konduré bendarané saka péstané wong mantu. Yèn bendarané rawuh lan thothok-thothok lawang, abdi mau énggal-énggal mbukakaké.

³⁷ Begja abdi sing sarawuhé bendarané ketemu isih melèk. Ngandela, bendarané

mau sawisé salin ageman, nuli bakal ngajak abdi mau kembul dhahar.

³⁸ Apa menèh yèn rawuhé bendarané mau nganti tengah wengi utawa ésuk umun-umun, mangka abdi mau ketemu isih padha melèk. Abdi sing mengkono kuwi begja temenan.

³⁹ Élinga! Saupama wong sing duwé omah ngerti, jam pira malingé bakal teka, wong mau mesthi bakal ikhtiyar supaya malingé ora mlebu ing omahé.

⁴⁰ Mulané kowé tansah padha siyagaa, awit Putrané Manungsa bakal rawuh ing wektu sing ora kanyana."

⁴¹ Pétrus banjur matur: "Gusti, menapa pasemon menika katujokaken dhateng kawula sakanca, menapa dhateng tiyang sedaya?"

⁴² Gusti Yésus ngandika: "Abdi sing kepriyé sing diarani setya lan pinter? Yakuwi sing dipasrahi déning bendarané ngepalani kanca-kancané padha abdi, lan kajibah mènèhi cadhongé abdi-abdi liyané mau ing wektu sing wis ditemtokaké.

⁴³ Begja temenan abdi sing sarawuhé bendarané ketemu nglakoni kewajibané.

⁴⁴ Ngandela, bendarané mau bakal mitayakaké bandhané kabèh marang abdi mau.

⁴⁵ Nanging saupama abdi mau mosik ing atiné: 'Bendaraku enggoné kondur isih suwé!' Nuli nindhes marang abdi-abdi lanang lan wadon, nanging dhèwèké dhéwé malah énak-énak mangan lan ngombé nganti mendem,

⁴⁶ abdi mau bakal cilaka. Sebab ing dina sing ora dinyana-nyana, bendarané bakal rawuh. Abdi mau bakal diukum, manut paukumané wong sing ora setya.

⁴⁷ Awit abdi sing ngerti apa sing dikersakaké déning bendarané, mangka ora siyaga lan ora nglakoni kersané bendarané, abdi mau bakal dipecuti marambah-rambah.

⁴⁸ Nanging abdi sing ora ngerti kersané bendarané, mangka sajroné nindakaké kersané bendarané mau gawé keluputan, sing marakaké wong mau diukum, ukumané bakal ènthèng. Sebab sing sapa diparingi akèh, kuwi bakal dipundhuti akèh, lan sing sapa dipasrahi prekara akèh, uga bakal dipundhuti pétungan akèh."

⁴⁹ "Teka-Ku ngurubaké geni ana ing bumi, lan iba seneng-Ku yèn geni kuwi bisa murub!

⁵⁰ Nanging Aku isih kudu nglakoni kabaptis. Aku durung bisa ayem yèn baptisan mau durung kelakon.

⁵¹ Apa kokkira teka-Ku ing donya kuwi nggawa katentreman? Ora babar-pisan. Malah teka-Ku nuwuhaké crah.

⁵² Wiwit saiki yèn sabrayat ana wong lima, wong mau bakal padha cecongkrahan, sing telu nglawan sing loro, lan sing loro nglawan sing telu.

⁵³ Kabèh bakal padha crah, bapak karo anaké lanang, lan anak lanang karo bapakné. Ibu karo anaké wadon, lan anak wadon karo ibuné. Ibu maratuwa karo mantuné wadon, lan mantu wadon karo ibuné maratuwa."

⁵⁴ Gusti Yésus ngandika marang wong akèh: "Menawa kowé weruh ing sisih Kulon langité mendhung, kowé terus bisa kandha: 'Mengko bakal udan.' Lan banjur udan temenan.

⁵⁵ Déné yèn kowé weruh anginé tekané saka Kidul, kowé terus muni: 'Wah dina iki bakal panas.' Lan iya kelakon panas temenan.

⁵⁶ Kowé dhasar wong lamis! Kowé ngerti tandha-tandha sing ana ing langit lan tandha-tandha sing ana ing bumi. Yagéné kowé ora ngerti tandha-tandhané jaman iki?"

⁵⁷ "Yagéné kowé kokora netepi apa sing bener tumrap awakmu dhéwé?"

⁵⁸ Yèn ana wong sing nggugat kowé ana ing pengadilan, ngudia supaya prekaramu bisa rampung karo wong sing nggugat mau, sadurungé kowé tekan pengadilan. Yèn ora mengkono, wong mau bakal masrahaké kowé marang hakim; hakim bakal masrahaké kowé marang polisi, lan polisi bakal nglebokaké kowé ing tahanan.

⁵⁹ Ngandela! Kowé ora bakal metu saka tahanan kono yèn utangmu durung koklunasi kabèh."

13 ¹ Nalika semana ana wong sing padha nyritakaké marang Gusti Yésus, bab wong Galiléa sawetara sing dipatèni déning Gubernur Pilatus, nalika wong mau lagi padha saos kurban marang Gusti Allah.

² Nanggapi crita mau Gusti Yésus ngandika: "Apa pengiramu wong Galiléa sing padha dipatèni kaya mengkono mau

dosané luwih gedhé ketimbang karo wong-wong Galiléa liyané?

³ Ora mengkono! Ngertia, yèn kowé ora padha mratobat saka dosa-dosamu, kowé uga bakal mati kaya wong-wong kuwi.

⁴ Utawa menèh, apa pengiramu wong wolulas, sing padha mati kerubuhan menara ing Siloam kaé, dosané luwih gedhé ketimbang karo wong-wong ing kutha Yérusalèm kabèh?

⁵ Ora! Nanging ngandela, yèn kowé padha ora mratobat, kowé uga bakal tiwas kaya wong-wong mau."

⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli paring pasemon mengkéné: "Ana wong duwé wit anjir ana ing pakebonané. Wong mau nggolèk wohé, nanging ora olèh siji-sijia.

⁷ Mulané wong mau banjur kandha karo tukang keboné: 'Wis telung taun lawasé enggonku ngarep-arep pametuné anjir iki, nanging ora tau awoh siji-sijia. Mulané wit iki tegoren waé. Sebab apa gunané wit iki urip, tiwas mung ngentèkaké lemèn sing ana ing lemah waé.'

⁸ Nanging tukang kebon mau matur: 'Ndara kajengipun wit menika gesang

setaun malih. Kula badhé damel kalènan saubenging wit, lajeng kula isèni rabuk.

⁹Saged ugi srana mekaten, taun ngajeng wit menika purun awoh. Nanging menawi mboten, prayogi menawi wit menika kategor kémawon."

¹⁰Sawijining dina Sabbat, Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé.

¹¹Ing kono ana wong wadon sing wis wolulas taun lawasé kepanjangan dhemit, sing marakaké wong mau gegeré ora bisa jejeg, dadiné wungkuk.

¹²Nalika Gusti Yésus pirsa wong wadon mau, nuli ditimbali, pangandikané: "Ibu, kowé saiki warasa!"

¹³Gusti Yésus nuli numpangaké astané ing wong mau, lan sanalika iku uga gegeré wong wadon mau dadi jejeg, mula banjur ngluhuraké Asmané Allah.

¹⁴Nanging kocapa, kepalané sinagogé kono nepsu banget, jalaran Gusti Yésus marasaké wong ing dina Sabbat. Kepala sinagogé mau muni-muni marang wong-wong sing ana ing kono: "Ana nem dina kanggo nyambut-gawé. Padha tekaa ing dina-dina kuwi. Aja ing dina Sabbat."

¹⁵ Gusti Yésus ngandika marang kepalané sinagogé mau mengkéné: "Kowé kuwi wong lamis! Ing dina Sabbath kowé apa ora padha nggawa sapimu utawa kuldimu saka kandhang, lan katuntun metu prelu kokombèni?"

¹⁶ Iki ana wong wadon, anak-turuné Abraham sing wis wolulas taun lawasé dibanda déning Iblis. Apa wong kuwi ora olèh diuculi saka bebandané Iblis ing dina Sabbath?"

¹⁷ Krungu wangsulané Gusti Yésus sing mengkono mau, wong kabèh sing padha nglawan Panjenengané, padha kisinin. Nanging wong-wong liyané padha bungah weruh lelakon ngéram-éramaké sing ditindakaké déning Gusti Yésus.

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Kepriyé enggoné Gusti Allah nindakaké Kratoné Allah? Kena Dakupamakaké apa?"

¹⁹ Kratoné Gusti Allah kuwi kaya wiji sawi cilik banget sing ditandur. Wiji sawi kuwi thukul, banjur dadi wit, lan manuk-manuk padha gawé susah ana ing pang-pangé."

²⁰ Gusti Yésus ngandika menèh: "Kratoné Allah kuwi kena Dakupamakaké apa?"

²¹ Kuwi kaya ragi sing dijupuk wong wadon, nuli dicarubaké karo glepung trigu telung taker, nganti ragi mau mrasuk ing adonan kabèh."

²² Tindaké Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm ngliwati kutha-kutha lan désa-désa. Ing panggonan-panggonan sing diliwati mau Panjenengané memulang.

²³ Nuli ana wong nyuwun pirsá: "Guru, menapa cacahipun tiyang ingkang kawilujengaken menika namung sekedhik?" Pangandikané Gusti Yésus:

²⁴ "Padha ngudia mlebu liwat lawang sing ciyut. Ngertia, yèn akèh wong sing padha ngudi liwat lawang sing ciyut mau, nanging ora bisa.

²⁵ Yèn wis tekan mangsané sing kagungan dalem bakal jumeneng sarta nutup lawangé. Kowé bakal ngadeg ana ing njaba sarta thothok-thothok karo matur: 'Gusti, kawula kabikakna kori!' Nanging sing kagungan dalem mau bakal mangsuli: 'Aku ora wanuh, kowé kuwi sapa!'

²⁶ Kowé bakal mangsuli: 'Gusti, kawula sampun nedha lan ngombé sesarengan kaliyan Panjenengan, lan Panjenengan

inggih sampun mucal wonten ing kitha kawula!’

²⁷ Nanging sing kagungan dalem mau bakal mangsuli menèh: ‘Aku ora ngerti kowé kuwi sapa! Padha lungaa saka kéné, hèh wong sing padha nglakoni piala!’

²⁸ Kowé bakal padha weruh Abraham lan Iskak lan Yakub tuwin para nabi kabèh, padha ana ing Kratoné Gusti Allah, nanging kowé dhéwé bakal ditundhung metu saka ing dalem kono. Kowé bakal nandhang sangsara lan keduwung!

²⁹ Bakal ana wong padha teka saka ing Wétan lan Kulon, saka ing Lor lan Kidul, lan padha bungah-bungah ana ing Kratoné Gusti Allah.

³⁰ Ing dalemé Gusti Allah kono ana wong sing tekané kèri, nanging mlebuné dhisik, lan ana sing tekané dhisik, nanging mlebuné kèri."

³¹ Nalika semana iya ana wong Farisi sawetara sing padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur: "Kula kinten prayogi menawi Panjenengan tindak kémawon saking ngriki, jalaran Sang

Prabu Hérodès ngangkah badhé nyédani Panjenengan."

³² Gusti Yésus ngandika: "Lungaa, kandhakna marang 'kancil' kuwi, 'Dina iki lan sésuk Aku nundhungi dhemit lan marasaké wong lara, nanging ing telung dinané Aku bakal ngrampungaké pegawéan-Ku.'

³³ Dadi Aku bakal mbacutaké laku-Ku ing dina iki, sésuk lan sésuk embèn, sebab ora samesthiné nabi dipatèni ora ana ing kutha Yérusalèm.

³⁴ Yérusalèm, Yérusalèm! Kowé sing matèni nabi-nabi. Lan wong-wong sing padha diutus nemoni kowé, padha kokbenturi watu. Kaya apa enggon-Ku saben-saben arep nglumpukaké anak-anakmu kaya babon enggoné nglumpukaké kuthuk-kuthuké ana ing sangisoré swiwiné, nanging kowé ora ngolèhaké!

³⁵ Saiki omahmu bakal ditinggal suwung. Kowé bakal ora ndeleng Aku menèh, nganti tekan wektuné kowé padha ngucap: 'Binerkahana Panjenengané kang rawuh atas Asmané Pangéran.'"

14 ¹ Ing sawijining dina Sabbat, Gusti Yésus tindak arep dhahar ing omahé wong Farisi sing misuwur. Wong sing ana ing kono kabèh padha ngulataké Gusti Yésus.

² Banjur ana wong sing tangan lan sikilé abuh, marek ing ngarsané Gusti Yésus.

³ Gusti Yésus nuli ndangu marang para ahli Torèt lan wong-wong Farisi: "Kitab Torèt marengaké wong lara diwarasaké ana ing dina Sabbat apa ora?"

⁴ Sing padha didangu ora mangsuli. Gusti Yésus nuli ngasta wong sing lara mau, banjur diwarasaké, sarta didhawuhi lunga.

⁵ Panjenengané banjur ngandika marang para ahli Torèt lan wong Farisi mau: "Menawa ing antaramu ana wong sing duwé anak utawa sapi, sing pinuju dina Sabbat kacemplung ing sumur, apa wong mau ora énggal-énggal ngentasaké anaké utawa sapiné mau ing dina Sabbat kuwi uga?"

⁶ Nanging para ahli Torèt lan wong Farisi mau ora ana sing bisa mangsuli.

⁷ Gusti Yésus pirsá ana tamu sawetara sing milih papan lungguh ana ing ngarep

dhéwé. Mulané Panjenengané nuli ngandika mengkéné:

⁸"Menawa kowé diulemi jagong mantèn, kowé aja linggih ing papan sing ana ngarep dhéwé, awit mbokmenawa sing duwé gawé wis ngulemi wong sing luwih diajèni tinimbang kowé.

⁹Supaya wong sing ngulemi kowé mau ora akon kowé: 'Kula aturi pindhah saking ngriki, awit papan menika kasediyakaken kanggé tamu sanès.' Yèn mengkono, apa kowé ora kewirangan, lan kepeksa lungguh ing papan sing asor dhéwé?

¹⁰Mulané, yèn kowé diulemi jagong, padha lungguha ing papan sing asor dhéwé, supaya sing duwé gawé marani kowé lan muni: 'Mangga, kula aturi lenggah ing ngajeng.' Temahan kowé katon enggonmu kajèn ana ing ngarepé para tamu liyané.

¹¹Sebab sapa sing ngluhuraké awaké dhéwé, kuwi bakal diasoraké, lan sing sapa ngasoraké awaké, kuwi bakal diluhuraké."

¹²Gusti Yésus nuli ngandika marang wong sing ngulemi Panjenengané: "Yèn kowé ngulemi mangan, awan utawa

bengi, aja mung ngulemi kanca-kancamu utawa sedulur-sedulurmu, utawa sanak-kadangmu, utawa tangga-teparomu sing sugih. Awit wong-wong mau bakal males gentèn ngulemi kowé. Lan srana mengkono kowé wis nampa piwalesé penggawému.

¹³ Nanging yèn kowé nganakaké pésta, ngulemana wong sing mlarat, wong cacad lan wong lumpuh apa déné wong wuta,

¹⁴ lan kowé bakal nampa berkah; sebab wong-wong mau ora bakal males apa-apa marang kowé. Kowé bakal nampa opahmu saka Pangéran, mbésuk samangsa wong mursid padha katangèkaké."

¹⁵ Krungu pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau, nuli ana sawijining tamu sing matur: "Saiba begjanipun tiyang-tiyang ingkang kepareng tumut nedha wonten ing Kratonipun Allah!"

¹⁶ Gusti Yésus banjur paring pasemon mengkéné: "Ana wong nganakaké pésta gedhé, sarta ngulemi wong akèh.

¹⁷ Ngarepaké pésta mau diwiwiti, wong mau ngutus utusan-utusan marani wong-wong sing padha diulemi, karo

matur: 'Sami kula aturi rawuh, awit samukawis sampun cumawis.'

¹⁸ Nanging wong kabèh sing padha diulemi mau siji-siji padha nyuwun dipamitaké waé. Wong sing sepisan muni karo utusan mau: 'Aku lagi waé tuku palemahan, saiki aku arep lunga ndeleng palemahan mau. Suwunna pamit waé, awit aku ora bisa teka.'

¹⁹ Wong liyané muni: 'Aku lagi tuku sapi limang rakit. Saiki aku arep mrana, njajal sapi-sapi mau kanggo nyambut-gawé. Dadi aku suwunna pamit waé, awit aku ora bisa teka!'

²⁰ Uleman liyané menèh muni: 'Aku lagi waé dadi mantèn, mulané aku ora bisa teka.'

²¹ Wong sing diutus mau nuli bali sarta matur marang bendarané bab kuwi mau kabèh. Ngrungu aturé utusan, bendarané mau duka banget, banjur ngandika: 'Saiki énggal-énggal padha lungaa menyang dalan-dalan lan lurung-lurung ing kutha, sarta jaken mréné kabèh wong miskin, wong cacad, wong wuta lan wong lumpuh.'

²² Ora let suwé abdi mau nuli bali sarta matur marang bendarané: 'Dhawuh

panjenengan sampun kawula lampahi, éwasemanten papanipun taksih tirah kathah.'

²³ Bendarané mau nuli dhawuh: 'Lungaa menyang dalan-dalan njaba kutha, lan angger wong ulemana teka ing pahargyan, supaya omahku kebak.

²⁴ Ngandela, wong sing padha dakulemi dhisik mau siji waé ora ana sing bakal mèlu ngrasakaké suguhanku."

²⁵ Nalika ana wong akèh padha gumrudug ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus, Panjenengané minger sarta ngandika:

²⁶ "Sing sapa arep dadi murid-Ku, kudu gelem kélangan bapakné, ibuné, bojoné, anak-anaké, sedulur-seduluré lanang lan wadon, malah iya kudu kélangan awaké dhéwé.

²⁷ Sing sapa ora manggul salibé dhéwé lan ngetutaké Aku, ora bisa dadi murid-Ku.

²⁸ Yèn ing antaramu ana wong ngrancang arep ngedegaké menara, wong kuwi luwih dhisik kudu ngétung, pira bakal ragadé menara mau, supaya ngerti dhuwité cukup apa ora kanggo nragadi sarampungé.

²⁹Yèn ora mengkono, wong mau sawisé gawé pondhasi, jebul ora bisa ngrampungaké menarané. Temahan saben wong sing weruh, bakal padha nggeguyu wong mau,

³⁰sarta muni: 'Wong kuwi bisa wiwit mbangun, nanging ora bisa ngrampungaké.'

³¹Yèn ana ratu sing duwé prejurit saleksa arep perang merga dilurug ratu liyané sing duwé prejurit rong leksa, apa ratu sing kasebut dhisik mau ora arep mikir-mikir, apa wadyabalané cukup kanggo nglawan mungsuhé?

³²Yèn cetha ora kuwat, ratu mau kudu ngutus utusan methukaké ratu sing nglurug, nyuwun pirsá sarat-saraté bedhamèn, mumpung mungsuh mau durung tekan kono."

³³Gusti Yésus nuli mungkasi pangandikané mengkéné: "Semono uga wong bisa dadi murid-Ku, mung yèn gelem kélangan sabarang-darbèké."

³⁴"Uyah kuwi pancèn prayoga, nanging menawa ilang rasané, kepriyé bisané mulihaké asiné?

³⁵Uyah mau wis ora ana gunané, senjata tumrap lemah utawa kanggo

rabuk pisan. Apiké mung dibuwang. Sing sapa duwé kuping padha ngrungokna!"

15¹ Ing sawijining dina akèh pegawé pajeg lan wong sing dianggep ala déning masarakat, padha teka ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

² Wong Farisi lan para ahli Torèt banjur padha pating kedumel, pangucapé: "Yésus kokgelem nampani wong ala malah gelem mangan bareng karo wong kuwi."

³ Mulané Gusti Yésus nuli maringi pasemon mengkéné:

⁴ "Saupama ing antaramu ana wong sing duwé wedhus gibas satus sing siji ilang; apa sing ditindakaké déning wong mau? Wong mau mesthi bakal ninggal wedhusé sing sangang puluh sanga ana ing pangonan, sarta lunga nggolèki wedhus siji sing ilang mau, nganti ketemu.

⁵ Bareng ketemu wong mau bungah banget; wedhusé nuli dipanggul,

⁶ digawa mulih. Sawisé kuwi wong mau nuli ngundangi tangga-teparoné, padha dikandhani: 'Aku bungah banget, déné wedhusku sing ilang saiki wis ketemu. Mulané ayo padha bungah-bungah.'

⁷Ngandela, kaya mengkono uga kaanané ing swarga. Para malaékat bakal padha bungah banget merga ana wong dosa siji sing mratobat, ketimbang karo wong sangang puluh sanga sing ora susah mratobat."

⁸"Yèn ana wong wadon sing duwé dhuwit dirham sepuluh, mangka ilang siji, wong mau apa ora nuli nyumed lampu lan nyaponi omahé, banjur nggolèki kanthi njlimet, nganti dirham sing ilang mau ketemu?"

⁹Bareng wis ketemu, wong wadon mau nuli bakal ngundang kanca-kancané lan tangga-teparoné, padha dikandhani: 'Ayo padha bungah-bungah karo aku, sebab dirhamku sing ilang saiki wis ketemu.'

¹⁰Ngandela, kaya mengkono uga para malaékaté Allah bakal padha bungah-bungah, yèn ana wong dosa siji waé sing mratobat."

¹¹Gusti Yésus mbacutaké enggoné ngandika: "Ana wong duwé anak lanang loro.

¹²Anak sing ragil matur marang bapakné: 'Bapak, keparenga kula nyuwun bagéan kula saking sedaya

ingkang badhé panjenengan warisaken.'
Bapakné mau nuli mbagé barang
darbèké marang anaké loro.

¹³ Let sawetara dina menèh anak sing
ragil mau nuli ngedoli barang darbèké
sing dadi bagéané. Nuli lunga menyang
negara manca, dhuwité digawa kabèh.
Ana ing kana dhuwité diebrèh-ebèh,
dienggo nguja kasenengané,

¹⁴ nganti dhuwité mau entèk ludhes.
Kacrita ing negara kono ana pailan
gedhé, mangka bocah mau wis ora duwé
apa-apa.

¹⁵ Mulané nuli mondhok ing omahé
wong pribumi, lan dikon nyambut-gawé
ana ing panggonané wong mau,
ngrumati babi.

¹⁶ Sarèhné ora diwènèhi pangan, bocah
mau kaliren. Kaya apa kepénginé maregi
wetengé srana ampas, sisa pangané
babi. Éwasemono ora ana wong sing
mènèhi.

¹⁷ Bocah mau nuli éling marang
kaanané dhéwé lan nggrahita: 'Buruhé
bapakku pirang-pirang, lan kabèh padha
bisa mangan sawarégé, mangka aku ana
ing kéné nganti kaliren.

¹⁸ Apiké aku dakbali menyang dalemé bapak, karo matur: Bapak, kula sampun damel dosa dhateng Gusti Allah lan dhateng Bapak.

¹⁹ Kula sampun mboten pantes kawastanan putranipun Bapak. Mugi dipun anggep berah kémawon.'

²⁰ Bocah mau nuli ngadeg, banjur mulih menyang omahé bapakné. Nalika isih adoh, bapakné wis weruh klédhangé anaké. Bapakné mau trenyuh atiné merga saka welasé. Anaké nuli diplayoni, banjur dirangkul lan diambungi.

²¹ Bocah mau nuli matur: 'Bapak, kula sampun nglampahi dosa dhateng Gusti Allah lan dhateng Bapak. Kula sampun mboten pantes kawastanan putranipun Bapak.'

²² Nanging bapakné nimbali para abdiné lan didhawuhi mengkéné: 'Énggal njupuka jubah sing apik dhéwé lan enggokna. Drijiné enggonana ali-ali, sarta sikilé enggonana sepatu.

²³ Nuli njupuka pedhèt sing lemu, sembelèhen. Ayo, kita padha nganakaké pésta.

²⁴ Sebab anakku iki wis mati, saiki urip menèh; wis ilang, saiki ketemu!’ Banjur wong saomah padha bungah-bungah.

²⁵ Nalika semana anak sing mbarep isih ana ing pategalan. Bareng mulih lan saya cedhak ing omahé, krungu swarané gamelan lan sindhénan.

²⁶ Bocah mau nuli ngundang sawijining abdi, sarta takon: ‘Ing omah lagi ana apa?’

²⁷ Wangsulané abdi mau: ‘Ndara, keng rayi sampun wangsul! Pramila ingkang Rama lajeng dhawuh mragat lembu ingkang saé piyambak, awit putranipun sampun wangsul kanthi wilujeng!’

²⁸ Bareng krungu aturé abdi kuwi, anak sing mbarep mau nepsu banget, lan ora gelem mlebu omah. Bapakné nuli metu nemoni sarta ngarih-arih anaké sing nepsu mau.

²⁹ Nanging anaké malah matur: ‘Pinten-pinten taun laminipun kula nyambut-damel setengah pejah kagem Bapak, mekaten ugi kula mboten naté mbangkang ing dhawhipun Bapak. Éwasemanten menapa Bapak naté maringi menapa-menapa dhateng kula? Ménda ingkang supados kénging

kula anggé bingah-bingah kaliyan kanca-kanca kula, setunggal kémawon mboten naté.

³⁰ Nanging pun ragil menika sampun nelasaken bandhanipun Bapak sedaya kanggé nyundel, mangka saweg kémawon dhateng, Bapak sampun mragataken pedhèt leman kanggé piyambakipun.'

³¹ Bapakné nuli mangsuli: 'Anakku, enggèr, kowé kuwi rak salawasé ana ing kéné karo aku. Déné apa saduwèkku kuwi rak iya duwèkmu.

³² Wektu iki wis samesthiné kita kabèh padha bungah-bungah, sebab adhimu wis mati urip menèh, wis ilang, ketemu!'"

16 ¹ Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Ana wong sugih duwé Juru-gedhong.^e Wong sugih mau nampa wadulan yèn juru-gedhongé ngebrèh-ebrèh barangé bendarané.

² Mulané nuli diundang lan dikandhani mengkéné: 'Aku krungu bab tumindakmu sing ora bener. Saiki kowé gawéa lapuran bab mlebu metuné bandha sing dakprecakaké marang kowé. Wiwit

---

^eJuru-gedhong: Tiyang ingkang dipun pitados ngreksa raja-brana.

saiki kowé daklèrèni enggonmu dadi juru-gedhongku.'

³ Wong mau nuli mikir: 'Yèn aku dilèrèni, banjur aku arep nyambut-gawé apa? Macul, aku ora kuwat, mangka ngemis aku isin.'

⁴ Beciké ngéné waé. Yèn aku dilèrèni, aku kudu duwé mitra akèh sing gelem ngukup aku ana ing omahé!'

⁵ Juru-gedhong mau nuli ngundang sabèn wong sing duwé utang karo bendarané. Wong sing kapisan ditakoni: 'Utangmu marang bendaraku pira!'

⁶ Wangsulané sing ditakoni: 'Lisah zaitun satus drum.' Juru-gedhong mau nuli kandha marang sing utang mau: 'Wis iki layangmu utang. Saiki linggiha, gawéa layang utang liyané, lan énggal tulisen sèket drum.'

⁷ Wong sing kapindho ditakoni: 'Lha kowé utangmu pira?' Wangsulané wong mau: 'Gandum satus rembat.' Juru-gedhong nuli kandha: 'Enya iki layangmu utang. Gawéa layang utang liyané. Tulisen: wolung puluh pikul.'

⁸ Juru-gedhong mau dialem déning bendarané, merga duwé akal sing mengkono mau, sebab wong kadonyan

mono yèn ngurus apa-apa, akalé ngungkuli para wong mursid."

⁹Gusti Yésus nuli ngandika:

"Tembungku iki rungokna. Bandha kadonyan kuwi enggonen golèk mitra, supaya yèn bandha mau entèk, kowé banjur ditampani ana ing omah sing langgeng.

¹⁰Sing sapa tumemen marang prekara sing cilik, wong kuwi uga kena diprecaya ing prekara sing gedhé. Nanging sing sapa ora tumemen ing prekara sing cilik, wong kuwi iya ora tumemen ing prekara sing gedhé.

¹¹Dadi yèn kowé ora tumemen tumrap bandha kadonyan iki, sapa sing bakal mitayakaké marang kowé bandha kaswargan?

¹²Lan menawa kowé ora tumemen tumrap barangé wong liya, sapa sing arep mènèhaké barangmu marang kowé?

¹³Ora ana wong sing bisa ngrangkep ngladèni bendara loro. Sebab wong mau bakal sengit marang bendara sing siji, lan nresnani marang bendara sijiné, utawa setya marang bendara sing siji, lan ngrèmèhaké marang bendara sijiné.

Kowé ora bisa ngawula marang Gusti Allah lan uga ngawula marang Mamon."

¹⁴ Wong Farisi padha krungu apa sing dingandikakaké déning Gusti Yésus mau kabèh, mulané padha mèncep, sebab wong-wong mau padha karem bandha.

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Ana ing ngarepaning manungsa kowé padha bisa kandha yèn kowé kuwi bener, nanging Gusti Allah pirsá apa sing ana ing jeroné atimu. Sebab apa sing dianggep pinunjul déning manungsa, kuwi dianggep asor ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹⁶ Angger-anggering Torèt lan Kitab-kitabé para nabi kuwi mung kanggo nganti tekan jamané Nabi Yohanes Pembaptis, wiwit wektu kuwi Injil Kratoné Allah diwartakaké ana ing ngendi-endi. Lan wong padha ngudi supaya bisa padha dadi umat ing Kratoné Allah mau.

¹⁷ Langit lan bumi kuwi luwih gampang olèhé sirna, ketimbang karo batalé titik siji waé ing Angger-anggering Torèt.

¹⁸ Saben wong sing megat bojoné, banjur rabi liyané, kuwi dadi laku jina; lan wong lanang sing ngrabèni wong

wadon sing dipegat mau, kuwi iya laku jina."

¹⁹"Ana wong sugih sing tansah menganggo sarwa éndah, uripé sedina-dina méwah.

²⁰Lan ana wong ngemis jenengé Lasarus. Lasarus mau awaké sekojur gudhigen, nglésod ana ing régoling omahé wong sugih mau.

²¹Karepé supaya diparingi mangan sisané, lorodan saka méjané wong sugih mau. Nanging malah diparani asu-asu sing nuli ndilati boroké Lasarus.

²²Ora wetara suwé Lasarus mati, nuli nyawané digawa déning malaékat menyang swarga, cedhak Rama Abraham. Wong sugih mau uga mati, lan dikubur.

²³Ana ing kono wong sugih mau nandhang sangsara luwih banget. Bareng ndeleng mendhuwur, wong sugih mau weruh Rama Abraham saka kadohan, lan Lasarus ana ing sisihé.

²⁴Wong sugih mau nuli nguwuh: 'Dhuh, Rama Abraham! Mugi kersa melasi kula. Kersaa ngutus Lasarus nyelupaken drijinipun wonten ing toya lan nètèsaken toya wau wonten ing ilat kula, supados

asrep. Kula nandhang sangsara sanget wonten ing latu murub menika!’

²⁵ Nanging Rama Abraham mangsuli: ‘Élinga nggèr, nalika urip ana ing donya kowé wis nampani samubarang sing sarwa becik, mangka Lasarus mung nampani sing sarwa ora kepénak. Saiki gentèn Lasarus nèngkéné kepénak, lan kowé nandhang ora kepénak.

²⁶ Kejaba saka kuwi, ing antarané aku lan kowé ana jurang sing ora kena diliwati, supaya wong saka kéné ora bisa mrono, lan wong saka kono ora bisa mréné.’

²⁷ Wong sugih mau nuli matur: ‘Menawi mekaten, Rama, kula nyuwun kanthi sanget kersaa Rama ngutus Lasarus dhateng griyanipun bapak kula.

²⁸ Sebab kula taksih gadhah sedhèrèk gangsal. Mugi-mugi sedhèrèk-sedhèrèk kula wau mbénjing mboten sami mlebet ing papan kasangsaran menika.’

²⁹ Nanging Rama Abraham mangsuli: ‘Sedulur-sedulurmu kuwi rak wis padha duwé kitab-kitabé Nabi Musa lan para nabi! Yakuwi sing kudu padha diturut!’

³⁰ Éwasemono wong sugih mau isih nyambung: ‘O, Rama, menika mboten

cekap. Nanging menawi wonten tiyang pejah ingkang gesang malih lan murugi sedhèrèk-sedhèrèk kula wau, temtu para sedhèrèk kula lajeng sami badhé mratobat.'

³¹ Nanging Rama Abraham mangsuli menèh: 'Menawa sedulur-sedulurmu ora padha gelem ngrungokaké piwulangé Nabi Musa lan para nabi liyané, mesthi iya ora bakal padha precaya, senajan ana wong mati tangi saka ing pakuburan lan ngandhani wong-wong mau.'

17 ¹ Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Tan kena ora mesthi ana prekara-prekara sing njalari wong tumiba ing dosa, nanging cilaka banget wong sing mènèhi dhadhakan.

² Luwih becik menawa wong sing mengkono kuwi dikalungana watu penggilingan, banjur dicemplungaké ana ing segara. Luwih becik mengkono ketimbang wong mau njalari wong-wong sing precaya padha gawé dosa.

³ Mulané padha diawas! Menawa sedulurmu gawé dosa, welèhna. Yèn wong mau nggetuni dosané, apuranen.

⁴ Upama wong mau gawé keluputan marang kowé nganti kaping pitu sedina

lan saben gawé keluputan marani kowé lan muni: 'Aku keduwung', wong mau apuranen."

⁵ Para rasul padha matur marang Gusti Yésus: "Gusti! Kula sami nyuwun tambahing pitados."

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Yèn kowé duwé pengandel sing gedhéné sawiji sawi waé, kowé bisa akon wit anjir iki: 'Rungkada lan tumanceba ana ing segara', mesthi wit mau bakal manut apa sing kokpréntahaké."

⁷ "Saupama ing antaramu ana sing duwé batur, sing kokkongkon mluku utawa angon wedhus, apa sabaliné batur mau saka pegawéané nuli kokkandhani: 'Gèk énggal mangana?'"

⁸ Mesthi ora! Malah kowé bakal muni: 'Aku tatakna mangan, nganggoa sandhangan sing resik lan ngadhepa, nunggonana enggonku mangan nganti rampung; sawisé kuwi kowé mangana.'

⁹ Batur rak ora susah dialem merga enggoné nglakoni pegawéan manut préntahing bendarané?

¹⁰ Mengkono uga kowé. Yèn kowé wis nglakoni kabèh sing didhawuhaké marang kowé, kowé munia: 'Aku iki

mung abdi lumrah, mung sadrema nglakoni kuwajibanku.”

¹¹ Nalika Gusti Yésus mbacutaké tindaké saka kutha Yérusalèm, Panjenengané ngliwati tapel watesé daérah Samaria lan daérah Galiléa.

¹² Nalika Gusti Yésus mlebu ing sawijining désa, ana wong lara lépra sepuluh sowan marang Panjenengané. Wong-wong mau padha ngadeg,

¹³ sarta padha nguwuh-uwuh saka kadohan: "Rama Guru, kawula mugi Panjenengan welasi!"

¹⁴ Bareng Gusti Yésus pirsane wong-wong mau nuli ngandika: "Padha lungaa, awakmu padha priksakna marang imam." Sajroné padha mlaku, wong-wong mau padha waras.

¹⁵ Bareng ana salah siji sing weruh yèn wis waras, dhèwèké nuli bali karo memuji Asmané Allah klawan swara sora.

¹⁶ Wong mau nuli sujud ing ngarsané Gusti Yésus sarta ngaturaké panuwun. Wong mau wong Samaria.

¹⁷ Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa ora wong sepuluh sing diwarasaké? Sing sanga ana ing ngendi?"

¹⁸ Apa sebabé déné malah wong manca kuwi sing bali lan ngaturaké panuwun marang Gusti Allah?"

¹⁹ Gusti Yésus nuli dhawuh marang wong Samaria mau: "Ngadega, muliha, pangandemu wis marasaké kowé."

²⁰ Ana wong Farisi sawetara padha nyuwun pirsu marang Gusti Yésus, bab mbésuk kapan enggoné Gusti Allah miwiti Kratoné. Gusti Yésus ngandika: "Kratoné Allah kuwi ora diwiwiti srana pretandha-pretandha sing katon,

²¹ sing nganti njalari wong muni: 'Hé, delengen, iki Kratoné Allah!' utawa: 'Lah, kaé ana ing kana!' Awit Kratoné Allah kuwi ana ing sajroné atimu."

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Bakal ana wektuné kowé padha kepéngin nyipati dinaning Putrané Manungsa, nanging ora bisa.

²³ Mbésuk bakal ana wong sing kandha marang kowé, 'Delengen ana ing kana', utawa, 'Delengen ana ing kéné!' Kowé aja nggugu banjur metu nggolèki.

²⁴ Ya kaya kilat enggoné cumlèrèt ing langit saka sisih kéné tekan sisih kana,

iya kaya mengkono bakal kaanané dinaning Putrané Manungsa.

²⁵ Nanging Panjenengané kudu nandhang sangsara dhisik lan ditampik déning wong-wong jaman saiki.

²⁶ Padha kaya kaanané nalika jamané Nabi Nuh, kaya mengkono uga mbésuk kaanané jamané Putrané Manungsa.

²⁷ Wong bakal mangan lan ngombé, padha omah-omah lan mengkono saterusé, nganti tekan dinané Nabi Nuh mlebu ing prauné lan banjiré teka, sarta matèni wong-wong kabèh mau.

²⁸ Uga kaya dhèk jamané Lut. Wong padha mangan lan ngombé, dol-tinuku, nenandur lan gawé omah.

²⁹ Nanging nalika Lut metu saka kutha Sodom, ing dina kuwi uga geni lan welirang tumurun saka langit ngobong wong kabèh.

³⁰ Kaya mengkono uga mbésuk bakal kaanané dina ngetingalé Putrané Manungsa.

³¹ Wong sing ing dina kuwi ana ing payoné omah, aja medhun mlebu ing omah njupuk barang-barangé saka ing kono. Semono uga wong sing lagi ana ing pategalan, aja padha bali ing omahé.

³² Padha élinga marang apa sing kedadéan tumrap bojoné Lut.

³³ Sing sapa ngudi arep nylametaké uripé, wong kuwi bakal kélangan urip sing sejati. Nanging sing sapa kélangan uripé, malah bakal nampa urip sing sejati.

³⁴ Ngandela Aku. Ing bengi kuwi yèn ana wong loro sing turu ana ing peturon, sing siji bakal kajupuk lan sijiné ditinggal.

³⁵ Yèn ana wong wadon loro sing lagi padha nggiling gandum, sing siji bakal dijupuk lan sing sijiné ditinggal.

³⁶ [Yèn ana wong loro sing lagi ana ing pategalan, sing siji bakal dijupuk, lan sijiné ditinggal.]"

³⁷ Para murid padha nyuwun pirsá: "Wonten ing pundi, Gusti?" Pangandikané Gusti Yésus: "Ing ngendi ana bathang, ing kono manuk gagak padha ngrompol."

18¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli maringaké pasemon marang para sekabaté, sing maksudé supaya tansah padha ndedonga lan aja padha semplah.

² Gusti Yésus ngandika: "Ing sawijining kutha ana hakim sing ora wedi karo Gusti Allah lan ora mreduli karo wong.

³ Ing kutha kono uga ana randha sing bola-bali nekani hakim mau lan nyuwun kaadilan tumrap enggoné prekaran, aturé: 'Anggèn kawula prekawisan kaliyan tiyang menika mugi panjenengan réncangi.'

⁴ Nganti sawetara lawasé hakim mau ora gelem mbiyantu. Nanging wekasané hakim mau nggagas mengkéné: 'Senajan aku ora wedi karo Gusti Allah, lan ora preduli karo wong,

⁵ nanging merga randha iki pijer teka waé ngganggu aku, luwih becik prekarané nuli dakadilané, supaya wong kuwi ora bola-bali teka lan wekasané ngamuk aku.'"

⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Padha titènana apa sing dikandhakaké déning hakim sing sewenang-wenang mau!

⁷ Yèn umaté Allah rina wengi padha nyuwun tulung, apa Gusti Allah ora nuli bakal paring adil marang umaté mau? Apa Panjenengané arep nyenyuwé enggoné paring pitulungan?

⁸ Ngandela, Panjenengané bakal énggal paring adil! Nanging menawa Putrané Manungsa mbésuk rawuh, apa ing

bumi kéné isih ana wong sing duwé pengandel?"

⁹Gusti Yésus nuli maringaké pasemon sing katujokaké marang wong-wong sing nganggep awaké dhéwé sampurna, sarta ngrèmèhaké wong liya.

¹⁰Pangandikané: "Ana wong loro padha mlebu ing Pedalemané Allah, arep ndedonga. Sing siji wong Farisi, lan sing sijiné pegawé pajeg.

¹¹Wong Farisi mau ngadeg ing panggonan sing gampang katon ing wong lan ndedonga mengkéné: 'Dhuh Allah, kawula ngaturaken panuwun dhateng Panjenengan, awit kawula mboten sami kaliyan tiyang-tiyang sanès ingkang srakah, ingkang remen ngapusi, ingkang lampah jina, lan mboten sami kaliyan pegawé pajeg menika.

¹²Saben seminggu kula siyam kaping kalih, sarta saprasedasanipun pamedal kawula, kawula sedhekahaken.'

¹³Nanging pegawé pajeg mau ngadeg ana ing kadohan, malah ndangak waé ora wani, mung tebah-tebah dhadha, sarta matur mengkéné: 'Dhuh Allah, kawula tiyang dosa, mugi Panjenengan welasi.'"

¹⁴ "Ngandela, saungkuré saka ing papan kono, pegawé pajeg mau sing pandongané ketrima déning Gusti Allah, dudu wong Farisi mau. Awit saben wong sing ngluhuraké awaké dhéwé, bakal diasoraké, déné wong sing ngasoraké awaké dhéwé, kuwi bakal diluhuraké."

¹⁵ Nuli ana wong sing padha teka nyowanaké anaké sing isih cilik-cilik marang ngarsané Gusti Yésus, supaya padha ditumpangi asta sarta diberkahi. Bareng weruh sing mengkono mau para sekabat padha nepsu marang wong-wong mau.

¹⁶ Nanging Gusti Yésus nimbali wong-wong sing padha arep nyowanaké anak-anaké mau sarta ngandika: "Karebèn bocah-bocah kuwi marek marang Aku, awit wong sing kaya bocah kuwi sing padha dadi umat ing Kratoné Allah.

¹⁷ Élinga, wong sing pambangun-turuté ora kaya bocah cilik iki, ora bisa dadi umat ing Kratoné Allah."

¹⁸ Ana sawijining panuntuné wong Yahudi nyuwun pirsu marang Gusti Yésus: "Guru ingkang utami; menapa

ingkang kedah kula lampahi, supados angsal gesang ingkang sejatos?"

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Yagéné kowé ngarani Aku utama? Ora ana wong siji waé sing utama, sing utama kuwi mung Gusti Allah piyambak.

²⁰ Kowé mesthiné wis ngerti surasané angger-angger: 'Kowé aja laku jina; kowé aja mematèni; kowé aja nyenyolong; kowé aja goroh; lan ngajènana marang bapak lan ibumu!'"

²¹ Wong mau mangsuli: "Kasinggihan. Sedaya pepakèning angger-angger wau sampun kula lampahi wiwit alit mila."

²² Nalika mireng wangsulan mau Gusti Yésus nuli ngandika: "Isih ana saprekara sing kudu koklakoni: Kabèh saduwèk-duwèkmu edolana, lan edum-edumna marang wong miskin, temah kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Sawisé kuwi nuli mrénéa mèlua Aku."

²³ Bareng krungu pangandika sing mengkono mau, wong kuwi sedhah, awit dhèwèké sugih banget.

²⁴ Bareng Gusti Yésus pirsá yèn wong mau sedhah banget, nuli ngandika: "Iba angèlé wong sugih dadi kawula ing Kratoné Allah!"

²⁵ Luwih gampang unta mlebu ing bolongané dom, tinimbang wong sugih dadi kawula ing Kratoné Allah."

²⁶ Wong-wong sing padha ngrungokaké pangandikané Gusti Yésus mau nuli padha nyuwun pirsá: "Menawi mekaten sinten ingkang saged wilujeng?"

²⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sing tumrapé manungsa mokal, kuwi tumrapé Gusti Allah ora mokal."

²⁸ Pétrus nuli matur: "Kawula sampun sami nilar balé griya kawula sarta ndhèrèk Panjenengan."

²⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Kuwi bener! Ngandela, saben wong sing ninggal omahé, utawa bojoné, utawa seduluré, utawa bapak lan ibuné, utawa anak-anaké, merga enggoné ngabdi lan mbangun-turut marang dhawuhé Kratoné Gusti Allah,

³⁰ wong kuwi mesthi bakal nampani ganjaran tikel-matikel ing jaman saiki, lan nampani urip langgeng ing jaman akir."

³¹ Gusti Yésus nuli nimbali sekabaté rolas, diajak misah, sarta dipangandikani: "Padha titènana! Kita saiki padha lunga menyang kutha

Yérusalèm, lan kabèh sing wis ditulis déning para nabi bab Putrané Manungsa bakal kelakon.

³² Panjenengané bakal dipasrahaké marang wong sing dudu bangsa Yahudi, lan bakal disawenang-wenang, disiya-siya lan diidoni.

³³ Panjenengané bakal disiksa lan disédani; nanging ing dina kateluné Panjenengané bakal wungu menèh."

³⁴ Nanging para sekabat ora nyandhak babar-pisan, apa tegesé pangandika mau kabèh, awit pancèn kagawé samar tumraping para sekabat, nganti padha ora ngerti sing satemené.

³⁵ Nalika tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan kutha Yérikho, ana wong wuta lungguh ing pinggir dalan karo ngemis.

³⁶ Bareng wong wuta mau krungu swarané wong akèh padha liwat ing kono, nuli takon: "Ana apa ta?"

³⁷ Ana wong sing mangsuli: "Guru Yésus, saka Nasarèt, lagi langkung."

³⁸ Wong wuta mau nuli nguwuh-uwuh: "Gusti Yésus tedhkipun Sang Prabu Dawud! Kawula mugi Panjenengan welasi!"

³⁹ Wong-wong sing ana ing ngarepé padha nyendhu, akon meneng. Nanging wong wuta mau malah saya seru panguwuhé: "Gusti, putranipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Panjenengan welasi!"

⁴⁰ Gusti Yésus nuli mandheg, lan dhawuh supaya wong wuta mau dituntun marek ing ngarsané. Sawisé tekan ing ngarsané Gusti Yésus, Gusti nuli ndangu:

⁴¹ "Aku kokkon nindakaké apa marang kowé?" Wong wuta mau mangsuli: "Gusti, kawula kepéngin saged sumerep."

⁴² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Ya, kowé ndelenga. Pangandemu sing marasaké kowé."

⁴³ Sanalika iku uga wong wuta mau bisa ndeleng, nuli ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus, karo memuji marang Pangéran. Kabèh wong sing nyipati lelakon mau iya nuli padha memuji marang Gusti Allah.

19 ¹ Gusti Yésus banjur mlebu ing kutha Yérikho, tindak nratas ing kutha kono.

² Ing kutha Yérikho kono ana wong jenengé Zakhéus, kepala pegawé pajeg, sing sugih.

³ Zakhéus mau kepéngin banget weruh Gusti Yésus, nanging dedegé cendhèk. Sarèhné kaling-kalingan wong akèh, dadiné ora tau bisa weruh Gusti Yésus.

⁴ Mulané Zakhéus mlayu ndhisiki lakuné wong-wong akèh, nuli mènèk ing wit anjir, supaya bisa weruh sing bakal langkung kono.

⁵ Bareng Gusti Yésus tindaké tekan ing panggonan kono, Panjenengané ndhagak mirsani ing wit anjir, sarta ngandika marang Zakhéus: "Zakhéus, énggal mudhuna! Awit ing dina iki Aku arep mampir ing omahmu."

⁶ Zakhéus banjur énggal-énggal mudhun lan mbagèkaké Gusti Yésus klawan bungah.

⁷ Wong kabèh sing padha weruh lelakon kuwi padha pating kedumel lan muni: "Lho, Panjenengané kokkersa mertamu ana ing omahé wong ala!"

⁸ Zakhéus nuli ngadeg, sarta matur marang Gusti Yésus: "Gusti, bandha kawula ingkang sepalih badhé kawula sedhekahaken dhateng tiyang miskin; lan sinten kémawon ingkang naté kawula apusi bandhanipun, badhé kawula wangsulaken tikel sekawan."

⁹ Gusti Yésus nuli ngandika marang Zakhéus: "Dina iki Gusti Allah nampani kowé lan brayatmu kabèh. Kowé kuwi uga anak-turuné Rama Abraham.

¹⁰ Awit Putraning Manungsa kuwi tekané nggolèki lan nylametaké wong-wong sing ketriwal."

¹¹ Nalika semana tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan kutha Yérusalèm. Akèh wong sing padha ngira, yèn Kratoné Allah sedhéla menèh bakal kebarar ana ing donya.

¹² Mulané Gusti Yésus nuli maringi pasemon marang wong sing padha ngrungokaké piwulangé. Pangandikané: "Ana priyayi luhur lunga menyang ing negara adoh, arep ditetepaké dadi ratu ana ing kana; sawisé kuwi bakal bali menèh.

¹³ Sadurungé priyayi luhur mau mangkat, nimbali abdiné sepuluh. Saben abdi siji dipasrahi dhuwit mas sedinar. Welingé: 'Dhuwit iki enggonen dagang nganti satekaku.'

¹⁴ Sarèhné rakyaté negara kono padha sengit marang panjenengané, mula padha nusuli kongkonan, padha dikon

matur: 'Kawula mboten purun dipun erèh tiyang menika.'

¹⁵ Sawisé priyayi luhur mau ditetepaké dadi ratu, nuli bali menyang negarané. Panjenengané nuli nimbali para abdiné sing biyèn padha dipasrahi dhuwit, didhawuhi sowan, awit panjenengané kepéngin pirsabebathèné siji-sijiné.

¹⁶ Abdi sing kapisan sowan matur: 'Ndara, kula sampun angsal bathi sedasa dinar saking arta ingkang kula tampi saking Panjenengan.'

¹⁷ Pangandikané bendarané: 'Sukur, kowé abdi becik! Sarèhné kowé kena diprecaya tumrap prekara sing cilik, saiki kowé dakangkat ngerèh kutha sepuluh.'

¹⁸ Abdi sing kapindho sowan, aturé: 'Ndara, saking arta mas sedinar, ingkang Panjenengan paringaken dhateng kula, kula sampun angsal bebabathèngangsal dinar.'

¹⁹ Bendarané nuli ngandika: 'Sukur, saiki kowé bakal dakpasrahi ngerèh kutha lima.'

²⁰ Abdi sing katelu sowan lan matur: 'Ndara, menika arta Panjenengan, ingkang kula bundheli ing kacu lan kula simpen.'

²¹ Kula ajrih dhateng Panjenengan, margi ngertos bilih Panjenengan menika priyantun ingkang kereng. Panjenengan mundhut barang ingkang sanès kagungan Panjenengan, sarta ngundhuh saking taneman ingkang mboten Panjenengan tanem.'

²² Bendara mau nuli ngandika marang wong mau: 'Kowé abdi sing ala, kowé bakal dakukum miturut tembungmu dhéwé. Kowé wis ngerti yèn aku iki wong kereng, sing njupuk apa sing dudu duwèkku, lan sing ngundhuh tanduran sing ora daktandur.

²³ Yèn nyata mengkono, yagéné dhuwit kuwi ora koksimpèn ana ing bank, supaya sabaliku, aku bisa nampa dhuwitku saanakané?'

²⁴ Banjur ngandika marang wong sing padha ana ing kono: 'Dhuwit sing ana ing wong kuwi jupuken lan wènèhna marang wong sing wis nggawa sepuluh dinar mau.'

²⁵ Wong-wong mau padha matur: 'Ndara, tiyang menika rak sampun mbekta sedasa dinar?'

²⁶ Wangsulane raja mau: 'Élinga, wong sing ikhtiyar supaya duwé, bakal

diwènèhi, nanging wong sing ora gelem ikhtiyar wong kuwi dalah barang sethithik sing diduwèni, bakal kajupuk.

²⁷ Lan saiki, parakna mréné kabèh satru-satruku sing padha ora seneng yèn aku dadi ratuné. Wong-wong kuwi padha patènana ana ing ngarepku!"

²⁸ Sawisé Gusti Yésus ngandikakaké kuwi mau kabèh, Panjenengan nuli tindak ngrumiyini wong-wong mau menyang kutha.

²⁹ Bareng wis tekan sacedhaké désa Bèttagé lan désa Bètani sing dunungé ana ing Gunung Zaitun, Gusti Yésus ngutus sekabaté loro ndhisiki tindaké.

³⁰ Gusti Yésus dhawuh: "Kowé lungaa menyang désa ngarep kuwi. Kowé bakal weruh belo kuldi, sing dicencang. Belo kuwi durung tau ditunggangi wong. Belo mau uculana lan gawanen mréné."

³¹ Yèn ana wong takon: 'Yagéné kokkokuculi?' wangsulana: 'Gusti sing arep ngagem.'

³² Para sekabat loro sing diutus ndhisiki tindaké mau nuli padha mangkat. Lan apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus mau cocog karo kaanané.

³³ Nalika para sekabat mau lagi padha nguculi taliné, sing duwé belo ngaruh-aruhi: "Yagéné belo kuwi kokuculi?"

³⁴ Para sekabat nuli padha mangsuli: "Gusti ingkang ngersakaken ngagem."

³⁵ Belo mau banjur dituntun menyang ing ngarsané Gusti Yésus. Para sekabat mau nuli nyopot jubahé, banjur dilarapaké ana ing gegeré kuldi. Gusti Yésus nuli diangkat lan dilenggahaké ana ing kuldi mau.

³⁶ Sawisé tindak, para sekabaté padha njèrèng jubahé ana ing dalan sing dilangkungi.

³⁷ Bareng wis cedhak karo kutha Yérusalèm, ing dalan kang mudhun saka Gunung Zaitun, para muridé Gusti Yésus kabèh nuli padha giyak-giyak klawan sora, memuji Asmané Gusti Allah, merga saka sakèhing mujijat, sing padha dideleng.

³⁸ Wong-wong mau padha nguwuh: "Binerkahana ratu ingkang rawuh ing Asmanipun Pangéran. Tentrem rahayu wonten ing swarga, lan kamulyan konjuk ing Allah!"

³⁹ Wong Farisi sawetara sing ana ing antarané wong akèh mau nuli matur marang Gusti Yésus: "Guru, para murid menika mugi Panjenengan dhawuhi mèndel!"

⁴⁰ Nanging pangandikané: "Yèn wong-wong kuwi meneng, watu-watu iki sing bakal giyak-giyak."

⁴¹ Bareng Gusti Yésus tindaké saya cedhak karo kutha Yérusalèm lan pirsaka kutha mau, Panjenengané muwun.

⁴² Pangandikané: "Adhuh, saiba beciké, yèn ing dina iki kowé nyumurupi apa sing sanyatané kokbutuhaké kanggo katentremanmu! Nanging tekan saiki kowé durung weruh.

⁴³ Bakal tekan wektuné, mungsuhmu padha gawé jagragan pirang-pirang kanggo ngepung kowé lan nyerang kowé saka ing ngendi-endi.

⁴⁴ Mungsuh-mungsuhmu kuwi bakal nggempur kowé nganti rata karo lemah, bareng karo rakyatmu kabèh. Mungsuhmu bakal ora nglestarèkaké watu siji waé tumumpang ana ing watu liyané, sebab kowé ora nggatèkaké rawuhé Gusti Allah enggoné arep nylametaké kowé!"

⁴⁵ Gusti Yésus banjur mlebu ing Pedalemané Allah lan nundhungi para wong sing padha dodolan ana ing kono.

⁴⁶ Pangandikané: "Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Pedaleman-Ku kuwi omah pamujan,' nanging panggonan suci iki kokdadèkaké susahé maling."

⁴⁷ Gusti Yésus saben dina memulang ana ing Pedalemané Allah. Para pengareping imam, para ahli Torèt lan para panuntuning bangsa Yahudi padha golèk réka supaya olèh dhadhakan bisané nyédani Gusti Yésus.

⁴⁸ Nanging wong-wong mau padha ora bisa tumindak apa-apa, sebab rakyat tansah padha kepéngin ngrungokaké piwulangé sarta padha kepranan banget marang Panjenengané.

20¹ Sawijining dina Gusti Yésus memulang, martakaké Injil marang wong akèh ana ing Pedalemané Allah. Para pengareping imam, para ahli Torèt lan panuntuné bangsa Yahudi padha sowan,

² sarta matur marang Gusti Yésus: "Guru, Panjenengan kersaa maringi ketrangan, saking pundi wewenang Panjenengan nindakaken

sedaya prekawis menika? Sinten ingkang nyukani wewenang dhateng Panjenengan?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Aku uga kepéngin takon marang kowé. Coba kandhaa,

⁴ sapa sing mènèhi wewenang marang Nabi Yohanes mbaptisi wong, Gusti Allah apa manungsa?"

⁵ Wong-wong mau nuli padha rembugan. Sing siji kandha karo sijiné: "Kepriyé enggon kita arep mangsuli? Yèn kita kandha: 'Saking Gusti Allah,' Panjenengané bakal ngandika: 'Yèn mengkono yagéné kowé padha ora precaya marang Nabi Yohanes?'

⁶ Nanging yèn kita kandha: 'Saking manungsa', kita bakal dibalangi watu déning wong akèh iki, sebab wong kuwi kabèh nganggep Yohanes kuwi nabi."

⁷ Dadi wong-wong mau nuli padha mangsuli marang Gusti Yésus: "Kula mboten ngertos."

⁸ Mulané Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Yèn mengkono, kowé iya ora Dakkandhani, saka ngendi asalé wewenang-Ku nindakaké iki mau kabèh."

⁹ Gusti Yésus maringi pasemon marang wong-wong mau mengkéné: "Ana wong duwé kebon anggur. Kebon mau diséwakaké marang wong tani sawetara. Sing duwé kebon mau nuli lunga adoh, lan manggon ana ing kana nganti suwé.

¹⁰ Bareng wis wektuné ngundhuh, sing duwé kebon mau kongkonan baturé nemoni wong-wong sing padha nggarap kebon, njaluk bagéané saka asilé. Nanging wong sing dikongkon mau dipenthungi déning wong sing padha nggarap, lan kongkonan kuwi bali tanpa nggawa apa-apa.

¹¹ Wong sing duwé kebon mau banjur kongkonan menèh batur liyané; nanging kongkonan kuwi iya dipenthungi, disepèlèkaké lan disewenang-wenang déning para penggarap, lan dikon bali tanpa nggawa apa-apa.

¹² Sing duwé kebon mau kongkonan batur menèh sing kaping teluné. Nanging kongkonan kuwi uga dipenthungi, nuli dibuwang ing sanjabané kebon.

¹³ Pungkasané sing duwé kebon mau mikir: `Saiki beciké kepriyé? Aku dakkongkonan anakku dhéwé, sing

dakkasihi. Mesthiné wong-wong kuwi bakal padha éring marang anakku!’

¹⁴Nanging tan kocapa, bareng para penggarap mau weruh anaké sing duwé kebon teka, nuli padha sarembug mengkéné: ‘Anaké sing duwé kebon iki beciké dipatèni waé, supaya kita olèh warisané!’

¹⁵Wong-wong mau nuli nyèrèd anaké sing duwé kebon mau ana ing sanjabané kebon, nuli dipaténi." Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong sing lagi padha ngrungokaké: "Saiki para penggarap mau bakal dikapakaké déning wong sing duwé kebon?"

¹⁶Wis mesthi wong sing duwé kebon anggur bakal teka lan numpes para penggarap, sarta nyéwakaké kebon angguré marang wong liya." Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mengkono mau, wong sing padha ngrungokaké nuli padha matur: "Ingkang mekaten menika mboten badhé kelampahan!"

¹⁷Gusti Yésus mirsani marang wong-wong mau, sarta ngandika: "Yèn mengkono apa tegesé ayat iki: ‘Watu sing ditampik déning para ahli gawé

omah, merga dianggep ora ana gunané, jebul kuwi watu sing ketitik becik dhéwé.'

¹⁸ Sing sapa tiba ing watu mau, bakal ajur mumur, lan sing sapa ketiban watu kuwi, bakal remuk dadi lebu."

¹⁹ Para ahli Torèt lan para pengareping imam ngerti yèn pasemon mau ditujokaké marang dhèwèké. Mulané padha kepéngin nyekel Gusti Yésus sanalika iku uga, nanging padha wedi marang wong akèh.

²⁰ Niyaté mau banjur diwurungaké, ngentèni wektu sing becik. Wong-wong mau nuli padha mbeseli wong séwan sawetara, dikongkon éthok-éthok tumindak kaya wong mursid lan ngajokaké pitakonan-pitakonan marang Gusti Yésus, kanggo nyengkolong^f Panjenengané, temah olèh alasan kanggo nyekel, supaya ditahan déning Gubernur.

²¹ Wong-wong séwan nuli matur marang Gusti Yésus: "Guru, kula mangertos bilih menapa ingkang Panjenengan ngendikakaken lan Panjenengan wucalaken menika sedaya leres. Kula inggih sami mangertos bilih Panjenengan

---

^fnyengkolong: menjebak (bhs. Ind.).

menika mboten ngéloni sinten-sinten, sarta ngemungaken mucalaken menapa ingkang dados kersanipun Gusti Allah tumrapipun manungsa.

²² Samenika kula badhé nyuwun pirsas: Manut agami kita, mbayar pajeg dhateng Kaisar ing Rum menika kénging menapa mboten?"

²³ Gusti Yésus ora kekilapan marang kajuligané wong mau, mulané banjur ngandika:

²⁴ "Aku tuduhana dhuwit pérak. Ing kono ana gambaré sapa lan ana tulisané apa?" Wangsulane sing padha didangu: "Gambaripun lan seratanipun Kaisar!"

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn mengkono, caosna marang Kaisar apa sing dadi kagungané Kaisar, lan caosna marang Gusti Allah apa sing dadi kagungané Gusti Allah."

²⁶ Srana mengkono ketitik yèn wong-wong séwan mau ora bisa nyengkolong Gusti Yésus ana ing ngarepaning wong akèh. Wong-wong mau padha blangkemen sarta kaéraman.

²⁷ Ana wong Saduki sawetara, yakuwi wong-wong sing padha ora percaya marang petangèné wong mati, padha

sowan marang Gusti Yésus. Wong mau padha takon:

²⁸"Guru, Nabi Musa sampun maringi angger-angger dhateng kita sedaya, mekaten: 'Menawa ana wong duwé sedulur lanang tinggal-donya, mangka ora ninggal anak, nanging randhané isih urip, seduluré mau wajib ngrabèni randha sing ditinggal mati mau, supaya bisa nukulaké turun kanggo sing tinggal-donya mau.'

²⁹Kelampahan wonten tiyang pitu sasedhèrèk. Inggang mbajeng émah-émah, nanging lajeng tilar-donya, tanpa nilar anak.

³⁰Randhanipun lajeng dipun ningkah déning adhinipun, inggih menika anak inggang nomer kalih.

³¹Lajeng kaningkah ugi déning inggang nomer tiga. Mekaten salajengipun ngantos tiyang pitu sasedhèrèk wau sampun naté ningkah kaliyan tiyang èstri wau, nanging sami pejah lan mboten nilar anak.

³²Wekasanipun tiyang èstri wau inggih lajeng pejah.

³³Lajeng kados pundi menggah tiyang èstri menika mbénjing ing

dinten petangènipun tiyang pejah? Piyambakipun lajeng dados sémahipun sinten? Sebab tiyang jaler pitu sasedhèrèk wau sedaya sampun naté neningkahan kaliyan piyambakipun."

³⁴ Gusti Yésus ngandika: "Wong lanang lan wong wadon sing padha urip ing donya kéné padha neningkahan,

³⁵ nanging wong lanang lan wong wadon sing tinemu pantes ditangèkaké saka ing pati, lan urip ing jaman kalanggengan, kuwi padha ora omah-omah.

³⁶ Kaanané mau kaya malaékat, sebab wong-wong mau ora padha mati menèh. Wong-wong mau padha dadi putrané Allah, merga wis padha ditangèkaké.

³⁷ Nabi Musa dhéwé nyebutaké klawan cetha yèn wong mati bakal katangèkaké menèh. Ing tulisané, sing nyebutaké bab grumbul eri sing murub kuwi, panjenengané nyebut Gusti Allah 'Allahé Abraham, Iskak lan Yakub.'

³⁸ Gusti Allah kuwi dudu Allahé wong mati, nanging Allahé wong urip! Sebab tumrapé Gusti Allah, wong-wong kuwi mau kabèh padha urip."

³⁹ Ana para ahli Torèt sawetara sing matur: "Wangsulan Panjenengan menika saé sanget, Guru."

⁴⁰ Sebab wong-wong mau wis ora wani takon apa-apa menèh marang Gusti Yésus.

⁴¹ Gusti Yésus ndangu marang wong-wong mau: "Kepriyé déné wong kokbisa ngarani Sang Kristus kuwi tedhaké Sang Prabu Dawud?"

⁴² Mangka Sang Prabu Dawud dhéwé ana ing Kitab Masmur ngandika mengkéné: 'Dhawuhé Pangéran marang Gustiku: Sira lenggaha ana ing tengen-Ku.

⁴³ Nganti tekan wektuné mungsuhamu padha Daktelukaké marang kowé.'

⁴⁴ Menawa Sang Prabu Dawud nyebut Panjenengané 'Gusti', kepriyé déné Sang Mèsias kuwi uga dadi tedhaké?"

⁴⁵ Nalika wong kabèh isih padha ngrungokaké, Gusti Yésus ngandika marang sekabaté:

⁴⁶ "Padha diawas karo para ahli Torèt. Wong-wong kuwi padha seneng nganggo jubah landhung lan seneng diormati déning wong-wong ana ing pasar-pasar.

Wong-wong kuwi padha seneng milih papan sing kajèn ana ing pésta-pésta.

⁴⁷ Wong-wong iki padha ngrampas omahé randha-randha, banjur mamèraké kamursidané srana ndedonga nganti suwé banget. Wong-wong mau mesthi bakal diukum luwih déning abot."

21 ¹ Ana ing Pedalemané Allah kono Gusti Yésus pirsá wong sugih-sugih padha nglebokaké dhuwit ana ing pethi pisungsung.

² Nuli Panjenengané iya pirsá ana randha miskin sing nglebokaké pisungsung dhuwit cilik rong iji.

³ Gusti Yésus nuli ngandika: "Setitèkna! Randha miskin kuwi pisungsungé luwih akèh ketimbang karo wong-wong liyané.

⁴ Sebab wong liya-liyané mau enggoné pisungsung dijupukaké saka kalubèraning kasugihané. Nanging wong randha miskin misungsungaké kabèh dhuwit sing diduwèni, sing prelu kanggo nyambung uripé dhéwé."

⁵ Ana wong sawetara padha rasanan bab kaéndahané Pedalemané Allah, enggoné direngga-rengga nganggo watu-watu sing becik banget, sarta barang rupa-rupa sing dipisungsungaké

marang Gusti Allah. Gandhèng karo gunem sing mengkono mau, Gusti Yésus ngandika:

⁶ "Mbésuk bakal kelakon, kabèh sing kokdeleng iku lebur, nganti ora ana watu siji waé sing lestari tumumpang ana ing watu liyané!"

⁷ Wong mau padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus: "Guru, mbénjing menapa prekawis wau badhé kelampahan?"

⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Sing padha awas, supaya kowé aja nganti kena disasaraké déning wong! Sebab akèh wong sing bakal teka nganggo jeneng-Ku. Wong-wong mau bakal padha muni: 'Aku iki Sang Kristus!, lan saiki wis tekan wektuné.' Aja padha nggugu.

⁹ Kowé aja padha wedi, yèn krungu kabar bab peperangan lan pembrontakan. Sebab kabèh mau wis pinesthi kudu kelakon dhisik. Nanging kuwi ora ateges yèn wis tekan wekasané jaman."

¹⁰ Gusti Yésus nuli nerusaké pangandikané: "Bangsa-bangsa

bakal campuh perang, negara sing siji nglawan negara sijiné.

¹¹ Ing ngendi-endi bakal ana lindhu sing nggegirisi, ana pailan lan pageblug. Uga bakal ana prekara-prekara sing nggegirisi lan pretandha-pretandha sing ngédab-édabi saka langit.

¹² Nanging sadurungé kabèh mau kelakon, kowé bakal dicekel lan dianiaya. Kowé bakal padha diadili ana ing papan-papan pangibadah lan dilebokaké ana ing pakunjaran. Kowé bakal dilarak lan diladèkaké ana ing ngarepé para ratu lan para pangwasa, merga saka Aku.

¹³ Kuwi wewengan kanggo kowé nglairaké paseksimu bab Injiling Pangéran.

¹⁴ Padha mantepa ing ati! Kowé ora susah kuwatir bab wangsulan sing kudu kokaturaké kanggo mbélani awakmu.

¹⁵ Sebab Aku dhéwé sing bakal maringi tembung lan kabisan kuwi marang kowé, nganti mungsuhmu ora bakal bisa ngunggahi utawa mbantah marang apa sing kokkandhakaké.

¹⁶ Kowé bakal diulungaké déning bapak lan ibumu, déning sedulur-sedulurmu, lan déning kanca-kancamu. Ana

panunggalanmu sawetara sing bakal dipatèni déning mungsuhmu.

¹⁷ Kowé bakal disengiti déning wong kabèh merga saka Aku.

¹⁸ Nanging rambutmu saeler waé ora bakal ana sing kalong.

¹⁹ Yèn kowé tetep precaya lan sabar, kowé bakal slamet."

²⁰ "Yèn kowé weruh kutha Yérusalèm dikepung déning wadyabala, padha ngertia, yèn ora suwé menèh kutha Yérusalèm mau bakal disirnakaké.

²¹ Ing wektu kuwi wong-wong ing tanah Yudéa padha ngungsia menyang pegunungan. Wong-wong sing ana ing kutha padha metua saka kutha, lan wong-wong sing ana njaba kutha aja padha mlebu ing kutha.

²² Sebab dina-dina kuwi diarani 'Dinaning Paukuman', supaya kelakon apa sing wis ditulis ana ing Kitab Suci.

²³ Mesakaké temen wong wadon sing lagi padha meteng, lan sing lagi padha réwang bayi! Sebab negara kuwi bakal ngalami kasusahan gedhé, merga Gusti Allah bakal ngukum bangsa iki.

²⁴ Ana wong sing bakal dipatèni klawan pedhang, ana uga sing padha bakal

diboyong menyang negara-negara manca; lan wong-wong sing ora wanuh marang Gusti Allah bakal ngicak-icak kutha Yérusalèm, nganti tekan wektu sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah tumrap bangsa iki."

²⁵"Mbésuk bakal ana pretandha-pretandha sing katon ana ing srengéngé, rembulan lan lintang-lintang. Ing bumi bangsa-bangsa bakal padha gumeter, merga gumlegeré segara lan ombaké sing nggegirisi.

²⁶Akèh wong sing bakal padha klenger saking wediné, merga ngrasakaké apa sing bakal kelakon ana ing jagad. Sebab kekuwatan-kekuwatan sing ngatur lakuné jagad raya bakal kisruh.

²⁷Ing wektu kuwi Putrané Manungsa bakal rawuh ana ing méga, ngagem kamulyan lan pangwasa gedhé.

²⁸Yèn kabèh mau wiwit kelakon, padha siyagaa lan tumengaa, sebab ora suwé menèh kowé bakal padha kaluwaran."

²⁹Gusti Yésus nuli nyritakaké pasemon mengkéné: "Padha titènana wit anjir lan wit-witan apa waé.

³⁰ Yèn wit-witan mau wis padha semi, kowé ngerti yèn wis ngancik mangsa panas.

³¹ Mengkono uga yèn kowé weruh prekara-prekara sing Dakkandhakaké mau kelakon, padha ngertia yèn wis tekan wektuné Gusti Allah mbangun Kratoné ana ing jagad.

³² Padha ngandela! Wong-wong sing urip ing jaman saiki durung bakal padha mati, yèn prekara-prekara kuwi mau kabèh durung kelakon.

³³ Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembung-Ku bakal tetep ing selawas-lawasé."

³⁴ "Padha jaganen awakmu dhéwé. Aja nganti kowé mung mikir enggonmu pésta-pésta waé; aja kakéhan mikiraké bab ruwet-rentenging uripmu, nganti bareng Dinané Pangéran teka dadakan, kowé ora cumawis.

³⁵ Sebab tekané dina kuwi presasat kala, kanggo njiret wong sajadad kabèh.

³⁶ Padha siyagaa, lan tansah ndedongaa, supaya kowé diparingi kekuwatan bisa ngalami sing bakal kelakon mau kabèh kanthi slamet,

sarta bisa sowan ing ngarsané Putrané Manungsa."

³⁷ Gusti Yésus saben awan memulang ana ing Pedalemané Allah, benginé minggah ing Gunung Zaitun, lan nyaré ana ing kono.

³⁸ Saben ésuk wong kabèh padha teka ana ing Pedalemané Allah, ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

22 ¹ Nalika semana lagi ngarepaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, yakuwi sing disebut Paskah.

² Para pengareping imam lan para ahli Torèt lagi padha golèk réka, kepriyé bisané nyédani Gusti Yésus; sebab wong-wong mau padha wedi karo rakyat.

³ Iblis nuli nyurupi Yudas Iskariot, yakuwi panunggalané sekabat rolas, sing ndhèrèk Gusti Yésus.

⁴ Yudas mau nuli marani para pengareping imam lan pengareping pengawal sing jaga Pedalemané Allah, prelu kandha yèn dhèwèké saguh ngulungaké Gusti Yésus marang wong-wong mau.

⁵ Para pengareping imam lan para pengareping pengawal mau padha

bungah banget, lan janji arep mènèhi dhuwit marang Yudas.

⁶Yudas nyaguhi lan wiwit nalika semana Yudas golèk réka bisané ngulungaké Gusti Yésus marang wong-wong mau, tanpa diweruhi déning wong akèh.

⁷Bareng wis tekan dinané Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, yakuwi dinané wong padha nyembelèh cempé, kanggo Riaya Paskah,

⁸Gusti Yésus nuli ngutus Pétrus lan Yohanes, didhawuhi mengkéné: "Padha mangkata, nyawisna ubarampéné Paskah sing bakal padha kita pangan."

⁹Aturé Pétrus lan Yohanes mau: "Panjenengan ngersakaken dhahar Paskah wonten ing pundi?"

¹⁰Pangandikané Gusti Yésus: "Rungokna! Yèn kowé mlebu ana ing kutha Yérusalèm, kowé bakal kepethuk karo wong sing lagi nggawa kendhi isi banyu. Wong kuwi etutna tekan omah sing dileboni,

¹¹banjur kandhaa karo sing duwé omah kuwi: Guru ndangu: 'Ana ing ngendi enggoné para sekabat-Ku lan Aku mangan Paskah?'

¹² Sing duwé omah mau nuli bakal nuduhaké kamar gedhé ana ing lotèng, sing wis pepak sapraboté pisan. Padha cawisna ubarampéné Paskah kabèh ana ing kono."

¹³ Sekabat loro mau padha mangkat, sarta kabèh tinemu cèples kaya sing dingandikakaké déning Gusti Yésus. Sekabat loro mau nuli padha nyawisaké ubarampéné Paskah ana ing kono.

¹⁴ Bareng wis tekan wektuné dhahar Paskah, Gusti Yésus nuli lenggah awor karo para sekabaté.

¹⁵ Panjenengané nuli ngandika marang para sekabat mau: "Aku kepéngin mangan Paskah iki bebarengan karo kowé, sadurungé Aku nandhang sangsara!

¹⁶ Sebab ngertia! Aku bakal ora dhahar Paskah menèh, nganti apa sing diibarataké déning Paskah iki kaleksanan, yakuwi yèn Kratoné Allah wis tumapak."

¹⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngangkat tuwung anggur, sarta saos panuwun marang Gusti Allah, banjur ngandika: "Tuwung iki tampanana lan padha ngombéa,

¹⁸ sebab kowé Dakkandhani: Wiwit saiki iki Aku bakal ora ngombé anggur menèh, nganti Kratoné Allah kebabar."

¹⁹ Sawisé mengkono Gusti Yésus nuli mundhut roti, banjur saos panuwun marang Gusti Allah. Roti mau nuli dicuwil-cuwil lan diparingaké marang para sekabat, pangandikané: "Iki badan-Ku, sing kaparingaké kanggo kowé. Iki tindakna minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁰ Mengkono uga sawisé dhahar, Panjenengané maringaké tuwung anggur kuwi marang para sekabaté serta ngandika: "Tuwung iki prejanjiané Gusti Allah sing anyar, sing diresmekaké srana getih-Ku, yakuwi getih sing diwutahaké kanggo kowé."

²¹ "Nanging delengen! Wong sing ngulungaké Aku saiki ana ing kéné, lungguh dadi saméja karo Aku!

²² Putraning Manungsa pancèn pinesthi séda, kaya sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah, nanging cilaka wong sing ngulungaké Panjenengané!"

²³ Para sekabat nuli padha takon-tinakon, sapa sing arep ngulungaké Gusti Yésus.

²⁴ Kacrita, para sekabat padha bantah-bantahan bab sapa sing dianggep pinunjul dhéwé.

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabat mau: "Ratu-ratu ing donya kéné padha ngerèh rakyat, lan para pangwasa mau disebut 'Pangayomaning rakyat.'

²⁶ Nanging mungguh ing kowé, aja kaya mengkono. Malah kosokbaliné; wong sing pinunjul dhéwé ing antaramu, kuwi dadia sing asor dhéwé, lan sing dadi pengarep kuwi dadia kaya batur.

²⁷ Sapa sing luwih kajèn: sing lungguh mangan ana ing méja, apa sing ngladèni dhèwèké? Mesthi waé sing lungguh mau. Nanging ana ing antaramu, Aku iki kaya batur.

²⁸ Sajroné Aku nandhang susah, kowé selawasé kumpul karo Aku.

²⁹ Kaya déné Sang Rama wis maringi wewenang marang Aku nindakaké Kratoné, mengkono uga kowé bakal padha Dakwènèhi wewenang nindakaké Kratoné.

³⁰ Kowé bakal mèlu mangan lan ngombé karo Aku ana ing Kraton-Ku, lan kowé bakal padha lungguh ana ing

dhamparing kraton mau, ngadili taleré bangsa Israèl rolas."

³¹ "Simon, Simon, rungokna! Iblis diparengaké Gusti Allah nètèr precayamu kabèh, kaya wong tani enggoné nginteri gandumé, dipisahaké saka mrambuté.

³² Nanging, kowé wis Dakdongakaké, supaya precayamu aja semplah. Lan yèn kowé wis mratobat, bali marang Aku menèh, kowé kudu genti nguwataké precayané sedulur-sedulurmu."

³³ Wangsulané Pétrus: "Gusti, kawula sagah dipun kunjara lan pejah sesarengan kaliyan Panjenengan!"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Pétrus, ngandela! Ing dina iki sadurungé jago kluruk, kowé bakal kandha ping telu, yèn kowé ora wanuh karo Aku."

³⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabaté: "Dhèk biyèn nalika kowé padha Dakutus kaé, kowé ora Dakparengaké nggawa dhompèt isi dhuwit, kanthong lan sepatu. Apa kowé padha nandhang kekurangan apa-apa?" Wangsulané sing padha didangu: "Mboten! Mboten kekurangan menapa-menapa."

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Nanging saiki, sing duwé dhompèt utawa kanthong kudu digawa; lan sing ora duwé pedhang, kudu ngedol jubahé kanggo tuku pedhang.

³⁷ Sebab, ngandela! Tulisan ing Kitab Suci: 'Panjenengané bakal dianggep durjana', tulisan kuwi bakal kelakon tumrap Awak-Ku. Lan apa sing katulis mau, saiki kelakon temenan."

³⁸ Para sekabat nuli padha matur: "Gusti, menika wonten pedhang kalih." Pangandikané Gusti Yésus: "Wis cukup."

³⁹ Gusti Yésus banjur miyos saka ing kutha Yérusalèm, lan kaya adat saben minggah ana ing Gunung Zaitun, kadhèrèkaké déning para sekabat.

⁴⁰ Bareng wis tekan ing kono, Panjenengané ngandika: "Padha ndedongaa, supaya aja kena ing panggodha."

⁴¹ Panjenengané nuli tindak rada adoh saka kono, kira-kira saadohé wong mbalang nganggo watu.

⁴² Panjenengané nuli sujud jèngkèng ndedonga, aturé: "Dhuh Rama, menawi kepareng, mugi Paduka kersa nyingkiraken kasangsaran menika

saking kawula. Éwadéné, sampun pikajeng Kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴³ [Nuli ana malaékat saka swarga ngetingal marang Gusti Yésus, sarta nyantosakaké Panjenengané.

⁴⁴ Gusti Yésus banget girisé, mulané saya ngganter enggoné ndedonga. Riwéné nganti kaya getih tumètès ana ing bumi.]

⁴⁵ Sawisé rampung enggoné ndedonga, Gusti Yésus nuli murugi para sekabat. Para sekabat mau ketemu lagi padha turu, merga saka sedhihé.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli ngandika: "Yagéne kowé padha turu? Tangia lan ndedongaa, supaya aja kena ing panggodha."

⁴⁷ Sajroné Gusti Yésus isih ngandika karo para sekabaté mau, ana wong rombongan teka. Wong-wong mau diirid déning Yudas. Yudas nuli marani Gusti Yésus lan ngambung Panjenengané.

⁴⁸ Gusti Yésus ngandika: "Yudas, apa enggonmu ngulungaké Putrané Manungsa srana ngambung iki?"

⁴⁹ Nalika para sekabaté Gusti Yésus sing ana ing kono ngerti apa sing

bakal kelakon, banjur matur: "Menapa kepareng kawula pedhang kémawon?"

⁵⁰ Salah sawijining sekabat mau nuli nyabet abdiné Imam Agung srana pedhang, nganti kupingé tengen keperung.

⁵¹ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis seméné waé!" Kupingé wong sing keperung mau nuli diasta lan diwarasaké.

⁵² Gusti Yésus nuli ngandika marang para pengareping imam, para pengareping pengawal Pedalemané Allah lan para panuntuning wong Yahudi, sing wis padha teka ana ing kono arep nyekel Panjenengané: "Apa Aku kokkira bégal, kokenggonmu arep nyekel Aku nganggo pedhang lan penthung?"

⁵³ Apa Aku ora saben dina ana ing Pedaleman Suci karo kowé, yagéné Aku ora kokcekel ana ing kono? Nanging pancèn wis tekan wektumu lan wektuné pangwasané pepeteng tumindak."

⁵⁴ Bareng Gusti Yésus wis dicekel, banjur diirid menyang omahé Imam Agung. Pétrus ngetutaké saka kadohan.

⁵⁵ Wong-wong padha gawé bedhiyang ana ing satengahing plataran lan banjur

padha lungguh ngubengi bedhiyang mau. Déné Pétrus nuli mèlu lungguh ana ing kono.

⁵⁶ Salah sawijining abdi wadon, weruh Pétrus, banjur ditamataké, nuli muni: "Wong kuwi gajegé iya sekabaté Yésus!"

⁵⁷ Nanging Pétrus sélak, uniné: "Aku ora wanuh babar-pisan karo wong kuwi!"

⁵⁸ Ora let suwé ana wong liyané sing weruh Pétrus, nuli muni: "Kowé uga sekabaté?" Nanging Pétrus mangsuli: "Dudu, aku dudu!"

⁵⁹ Kira-kira let sajam ana wong liyané menèh sing muni seru: "Pancèn wong kuwi sekabaté Yésus, sebab dhèwèké iya wong Galiléa!"

⁶⁰ Nanging Pétrus mangsuli: "Kowé kandha apa? Aku ora ngerti sing kokkandhakaké kuwi!" Sanalika iku uga, sajroné Pétrus isih guneman, ana jago kluruk.

⁶¹ Gusti Yésus tumolèh lan mirsani Pétrus. Pétrus banjur kèlingan marang pangandikané Gusti: "Ing dina iki sadurungé jago kluruk, kowé bakal nyélaki Aku ping telu."

⁶² Pétrus banjur metu saka ing kono lan nangis kelara-lara.

⁶³ Gusti Yésus dipoyoki lan digebugi déning wong-wong sing padha nahan Panjenengané.

⁶⁴ Paningalé ditutupi nuli ditakoni: "Bedhèken, sapa sing nggebug kowé?"

⁶⁵ Akèh menèh tembung pamoyok sing diucapaké déning wong sing padha jaga marang Panjenengané.

⁶⁶ Ésuké para pengareping wong Yahudi, para pengareping imam lan para ahli Torèt padha nglumpuk, Gusti Yésus banjur diladèkaké Predataning Agama.

⁶⁷ Wong-wong mau padha takon marang Gusti Yésus: "Kandhaa, apa kowé kuwi Sang Kristus?" Gusti Yésus ngandika: "Senajan Aku kandhaa, kowé iya ora bakal ngandel,

⁶⁸ lan senajan Aku takona apa-apa, kowé kabèh iya ora bakal mangsuli.

⁶⁹ Nanging saiki Putraning Manungsa bakal lenggah ana ing tengené Allah Kang Mahakwasa."

⁷⁰ Wong mau padha muni: "Yèn mengkono, apa kowé kuwi Putrané Allah?" Pangandikané Gusti Yésus: "Ya, pancèn mengkono."

⁷¹ Wong kabèh banjur padha muni: "Kita wis ora prelu seksi menèh! Wis padha krungu saka tembungé dhéwé."

23 ¹ Predata kabèh nuli padha ngadeg, lan ngirid Gusti Yésus menyang ngarsané Gubernur Pilatus.

² Ana ing kono wong-wong mau padha nggugat, aturé: "Kula sami sumerep, bilih tiyang menika nasaraken rakyat. Piyambakipun ngojok-ojoki tiyang, supados mboten sami mbayar pajeg dhateng Kaisar, sebab manut Piyambakipun, Yésus piyambak menika Sang Kristus."

³ Gubernur Pilatus nuli ndangu marang Gusti Yésus: "Apa bener yèn kowé kuwi ratuné wong Yahudi?" Pangandikané Gusti Yésus: "Inggih leres mekaten."

⁴ Gubernur Pilatus nuli ngandika marang para pengareping imam lan wong akèh sing ana ing kono: "Yèn manut aku, wong iki ora salah apa-apa."

⁵ Nanging wong-wong mau padha ngangseg, aturé: "Srana piwulangipun, tiyang menika ngojok-ojoki dhateng tiyang satanah Yudéa sedaya kapurih mbaléla, kawiwitan saking tanah Galiléa,

lan samenika sampun dumugi ing ngriki."

⁶ Bareng Gubernur Pilatus mireng aturé wong-wong mau, nuli ndangu: "Apa wong iki asalé saka tanah Galiléa?"

⁷ Bareng pirsá, yèn Gusti Yésus kuwi asalé saka daérah wewengkoné Sang Prabu Hérodès, panjenengané nuli utusan ngirid Gusti Yésus marang Sang Prabu, sing nalika semana pinuju ana ing kutha Yérusalèm.

⁸ Sang Prabu Hérodès bareng pirsá Gusti Yésus, bungah banget, sebab wis kepara suwé midhanget pawartané, mulané kepéngin pirsá dhéwé, malah uga ngarep-arep bisaa pirsá olèhé nindakaké mujijat.

⁹ Mulané Sang Prabu Hérodès ngajokaké pitakonan akèh marang Gusti Yésus, nanging Panjenengané ora kersa ngandika babar-pisan.

¹⁰ Para pengareping imam lan para ahli Torèt uga padha sowan ana ing kono, sarta padha nggugat Gusti Yésus srana pandakwa sing abot.

¹¹ Gusti Yésus digawé geguyon lan dipoyoki déning Sang Prabu Hérodès lan para prejurité. Gusti Yésus nuli

diagemi ageman keprabon, nuli diirid bali menyang ngarsané Gubernur Pilatus.

¹²Wiwit dina kuwi uga Sang Prabu Hérodès lan Gubernur Pontius Pilatus, sing mauné padha sesatron, padha memitran menèh.

¹³Gubernur Pilatus nuli ngumpulaké para pengareping imam lan para pemimpin, apa déné rakyat,

¹⁴nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé padha ngladèkaké wong iki marang aku, lan kowé kandha yèn wong iki nasaraké wong akèh. Wong kuwi wis dakpriksa ana ing ngarepmu, nanging mungguh ing aku, aku ora nemokaké keluputan sing kokgugataké.

¹⁵Semono uga Sang Prabu Hérodès, sebab panjenengané uga wis ngirim Yésus iki bali mréné. Wong iki ora nglakoni apa-apa sing patut diukum pati.

¹⁶Mulané wong iki mung arep dakgebugi, banjur dakluwari."

¹⁷[Wis dadi padatan, saben Riaya Paskah Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman siji sing disuwun déning rakyat.]

¹⁸Wong akèh sing ana ing kono padha bengok-bengok: "Tiyang menika

kasirnakna. Kula nyuwun luwaripun Barabas."

¹⁹ (Barabas kuwi dikunjara, merga enggoné brontak ana ingkutha lan matèni wong.)

²⁰ Sarèhné Gubernur Pilatus kepéngin ngluwari Gusti Yésus, mulané Panjenengané ndangu sepisan menèh marang wong akèh mau.

²¹ Nanging wong akèh mau padha bengok-bengok: "Dipun salib kémawon! Dipun salib!"

²² Gubernur Pilatus nuli ngaping teloni, enggoné ndangu marang wong akèh mau, pangandikané: "Nanging salahé apa? Aku ora nemokaké luputé wong iki, sing patut dipatrapi paukuman pati! Wong iki arep dakgebugi, nuli dakluwari."

²³ Nanging wong akèh mau malah padha bengok-bengok sarosané, yèn Gusti Yésus kudu disalib. Pungkasané wong akèh mau menang.

²⁴ Gubernur Pilatus nuli mutusaké ukuman pati, kaya sing dikarepaké déning wong-wong mau.

²⁵ Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman sing padha disuwun, yakuwi

Barabas, wong sing dikunjara, merga kesangkut pembrontakan lan matèni wong. Gubernur Pilatus nuli masrahaké Gusti Yésus marang wong akèh mau, supaya dipatrapi manut sakarepé.

²⁶ Gusti Yésus nuli diirid metu saka kutha Yérusalèm. Ana ing dalan, iring-iringan mau kepethuk wong, jenengé Simon, asalé saka Kiréné, arep mlebu kutha. Simon mau diundang lan dipeksa manggul salibé Gusti Yésus, ana ing sawingkingé.

²⁷ Akèh wong sing padha ngetutaké tindaké Gusti Yésus. Ing antarané wong akèh mau uga ana wongé wadon sawetara. Wong-wong wadon mau padha nangisi Gusti Yésus karo ngadhuh-adhuh.

²⁸ Gusti Yésus tumolèh lan ngandika marang wong-wong wadon mau: "Kowé, wong wadon kutha Yérusalèm! Aja padha nangisi Aku; tangisana awakmu dhéwé lan anak-anakmu.

²⁹ Sabab bakal ana wektuné wong muni: 'Begja temen wong wadon sing gabug, sing ora tau nglairaké lan ora tau nusoni bayi!'

³⁰ Bakal ana wektuné wong padha muni marang gunung-gunung: 'Aku jugrugana!' lan muni marang punthuk-punthuk: 'Aku urugana.'

³¹ Sebab yèn kaya mengkéné penggawéné wong marang kayu sing urip, méndahané menèh kayu sing garing bakal dikapakaké!"

³² Ana durjana loro sing uga padha diirid bebarengan karo Gusti Yésus.

³³ Bareng wis tekan panggonan sing disebut "Pacumplungan," Gusti Yésus nuli disalib, bebarengan karo durjana loro mau, sing siji ana ing tengené, sijiné ana ing kiwané.

³⁴ Gusti Yésus nuli ndedonga: "Dhuh Rama, kalepatanipun tiyang-tiyang menika mugi Paduka apunten, amargi mboten sami mangertos menapa ingkang sami dipun tindakaken."

³⁵ Agemané Gusti Yésus nuli diedum-edum srana diundhi. Wong akèh padha ngadeg nonton apa sing kelakon ana ing kono. Para pengareping wong Yahudi padha moyoki Gusti Yésus, uniné: "Dhèwèké wis nylametaké wong liya, jajal apa saiki bisa nylametaké awaké

dhéwé, yèn nyata wong kuwi Sang Kristus utusané Allah."

³⁶ Para prejurit iya padha moyoki, lan banjur padha marani Gusti Yésus sarta nyaosaké anggur kecut.

³⁷ Banjur padha muni: "Yèn kowé ratuné wong Yahudi, nulungana awakmu dhéwé!"

³⁸ Ing sandhuwuré mestakané Gusti Yésus ana tulisan sing uniné mengkéné: "Yésus ratuné wong Yahudi."

³⁹ Salah sijiné durjana sing disalib mau ngala-ala Gusti Yésus. Wong mau muni: "Yèn kowé kuwi Sang Kristus, nulungana awakmu dhéwé lan aku wong loro iki pisan."

⁴⁰ Nanging durjana sing sijiné melèhaké kancané mau karo muni: "Apa kowé ora éring karo Gusti Allah? Kita kabèh iki diukum mati.

⁴¹ Tumrapping aku lan kowé, ukuman iki wis samesthiné. Nanging wong iki rak ora salah!"

⁴² Wong mau banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti, Panjenengan mugi kersa ngèngeti dhateng kawula, menawi Panjenengan mbénjing jumeneng ratu."

⁴³ Pangandikané Gusti Yésus:
"Ngandela, dina iki uga kowé bakal
bareng karo Aku mlebu ana ing Firdus."

⁴⁴ Kira-kira jam rolas awan, srengéngé
ora nyunaraké padhangé. Satanah kono
kabèh dadi peteng ndhedhet, nganti jam
telu.

⁴⁵ Kacrita gebering Pedalemané Allah
suwèk ing tengah, dadi loro.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli nguwuh klawan
swara sora: "Dhuh Rama! Kawula
masrahaken nyawa kawula ing asta
Paduka!" Sawisé matur mengkono Gusti
Yésus nuli séda.

⁴⁷ Nalika komandhané para prejurit
sing padha jaga ana ing kono weruh
lelakon kuwi mau kabèh, nuli ngluhuraké
Asmané Allah karo muni: "Nyata, wong
iki ora luput."

⁴⁸ Wong-wong sing padha teka mrono,
arep ndeleng apa sing kelakon ana ing
kono, iya padha nyipati lelakon-lelakon
kuwi mau kabèh. Mula padha mulih
kanthi rasa keduwung banget.

⁴⁹ Lan wong kabèh sing padha kenal
karo Gusti Yésus, semono uga para wong
wadon sing ndhèrèkaké Panjenengané
saka tanah Galiléa mau, padha ngadeg

saka kadohan lan ndeleng lelakon kuwi mau kabèh.

⁵⁰ Ana wong jeneng Yusuf, saka kutha Arimatéa. Yusuf mau wong becik lan kinurmatan, wong mursid sing uga nganti-anti kebakaring Kratoné Allah. Senajan Yusuf mau warganing Predata Agama, nanging ora ngrujuki putusané predata mau tumraping Gusti Yésus.

⁵¹ (23:50)

⁵² Yusuf nuli sowan marang Gubernur Pilatus lan nyuwun layoné Gusti Yésus. Panyuwuné mau dikabulaké.

⁵³ Yusuf nuli ngedhunaké layon mau saka ing kayu salib, banjur diulesi nganggo mori alus. Sawisé kuwi layon mau nuli disarèkaké ana ing pesaréan sing ditatah ana ing punthuk karang. Kuburan kuwi durung tau kanggo.

⁵⁴ Nalika semana pinuju dina pacawisan. Sedhéla menèh wis ngarepaké dina Sabbath.

⁵⁵ Para wong wadon, sing padha ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus saka tanah Galiléa, kuwi iya padha ngetutaké Yusuf, mèlu ngiringaké layoné menyang pesaréan. Wong-wong mau padha weruh

dhéwé patrapé enggoné layon mau disarèkaké.

⁵⁶ Wong-wong wadon mau nuli padha mulih lan nyawisaké racikané bumbu lan lenga wangi, sing arep dienggo mborèhi sarirané Gusti Yésus. Ésuké, sarèhné dina Sabbat, wong-wong mau padha ora nerusaké enggoné nyambut-gawé, jalaran padha netepi angger-anggering dina Sabbat.

24 ¹ Ing dina Minggu ing wayah ésuk umun-umun, wong-wong wadon mau padha lunga menyang pesaréan, karo nggawa reracikan sing arep kanggo mborèhi layoné Gusti Yésus.

² Bareng wis tekan pesaréan padha weruh, yèn watu sing kanggo nutupi pesaréané wis ngglimpang saka ing panggonané.

³ Wong-wong wadon mau nuli padha mlebu ing pesaréan, nanging layoné wis ora ana.

⁴ Nalika isih padha ngadeg ana ing kono lan bingung ngrasakaké kaanan mau, dumadakan ana priya loro, nganggo sandhangan mengkilap, ngadeg ana ing sacedhaké.

⁵ Wong-wong wadon mau padha wedi banget, banjur sumungkem ana ing lemah. Priya loro mau nuli padha ngandika: "Yagéné kowé padha nggolèki Panjenengané kang gesang, ana ing antarané wong mati?"

⁶ Panjenengané ora ana ing kéné, wis wungu! Padha élinga pangandikané marang kowé, nalika Panjenengané isih ana ing tanah Galiléa,

⁷ pangandikané: "Putraning Manungsa wis pinesthi diulungaké marang tanganing wong dosa, banjur bakal disalib, lan sawisé kuwi nuli ing telung dinané bakal tangi menèh."

⁸ Wong-wong wadon mau nuli padha kèlingan marang pangandikané Gusti Yésus mau.

⁹ Satekané saka pesaréan nuli padha nyritakaké lelakon kuwi mau kabèh marang para muridé Gusti Yésus.

¹⁰ Wong-wong wadon sing padha nyritakaké lelakon mau yakuwi: Maryam Magdaléna, Yohana lan Maryam ibuné Yakobus, lan wong wadon liyané sing padha bebarengan karo wong-wong mau.

¹¹ Nanging para rasul padha ora ngandel marang critané wong-wong kuwi, dianggep mung gawé-gawé.

¹² Pétrus nuli lunga rerikatan menyang pesaréan. Bareng nginguk menjero, mung weruh ulesé mori thok sing ana ing kono. Saka gumuné, Pétrus mung mlongo, nuli mulih lan mikir-mikir, apa kira-kira sing mentas kelakon ana ing pesaréan kono.

¹³ Ing dina kuwi ana sekabaté Gusti Yésus loro sing lagi mlaku menyang désa Émaus. Désa Émaus kuwi adohé kira-kira rolas kilomèter saka kutha Yérusalèm.

¹⁴ Karo mlaku wong loro mau padha ngrembug bab sing mentas kelakon.

¹⁵ Sajroné isih padha guneman mau Gusti Yésus piyambak rawuh lan mbarengi lakuné.

¹⁶ Wong loro mau padha weruh Gusti Yésus, nanging embuh apa sebabé padha pangling karo Panjenengané.

¹⁷ Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé kuwi lagi padha ngrembug apa?" Wong loro mau nuli padha mandheg lan katon sedhih.

¹⁸ Sing siji, sing jeneng Kléopas, mangsuli: "Kula kinten namung Panjenengan piyambak, tiyang manca ing kitha Yérusalèm, ingkang mboten mangertos kedadosan-kedadosan ingkang mentas kelampahan, ing salebetipun sawetawis dinten menika."

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Kuwi lelakon apa?" Aturé sing didangu: "Menika lelampahanipun Gusti Yésus, saking kitha Nasarèt, nabi ingkang kwaos sanget ing pendamel lan ing piwucal, sarta tiyang ingkang kajèn wonten ing ngarsanipun Gusti Allah lan ing antawisipun manungsa.

²⁰ Para pengajenging imam tuwin para pengajenging bangsa kita sami ndhawahaken paukuman pejah dhateng nabi wau, lajeng dipun salib.

²¹ Mangka kula sedaya rumiyin gadhah pengajeng-ajeng, bilih Panjenenganipun menika ingkang badhé ngluwari bangsa Israèl! Dinten menika sampun tigang dintenipun prekawis wau sedaya kedadosan.

²² Namung kémawon lajeng wonten cariyos, ingkang dipun cariyosaken déning tiyang èstri sawetawis

panunggilan kita, ingkang damel kula sami kagèt sanget. Énjing wau nalika taksih umun-umun, tiyang-tiyang èstri wau sami dhateng pesaréan, ²³ nanging wonten ing ngriku layonipun Gusti Yésus mboten wonten. Lajeng sami wangsul, lan sanjang, bilih sami sumerep malaékat kalih. Malaékat-malaékat menika sami ngandika, bilih Gusti Yésus menika sampun wungu saking séda.

²⁴ Nunten wonten kanca kula sawetawis ingkang sami dhateng pesaréan, lan neksèni bilih menapa ingkang dipun cariyosaken déning tiyang-tiyang èstri menika pancèn leres mekaten, nanging kanca-kanca wau mboten sami sumerep piyambak."

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong loro mau: "Kowé kokbodho temen lan angèl temen precaya marang apa sing wis dingandikakaké déning para nabi!

²⁶ Sang Kristus rak wis pinesthi nandhang sangsara, lan sawisé kuwi lagi kamulyakaké!"

²⁷ Gusti Yésus nuli nerangaké marang wong loro mau bab apa sing wis disebutaké ana ing Kitab Suci mungguh

Sang Kristus, wiwit saka Kitab-kitabé Nabi Musa nganti tekan Kitab-kitabé Para Nabi liyané.

²⁸ Bareng wis cedhak ing désa sing arep diparani, Gusti Yésus kaya-kaya arep nerusaké tindaké.

²⁹ Nanging wong loro mau padha nyandhet Panjenengané: "Kula aturi mampir ing griya kula, awit sampun serap, sekedhap malih sampun peteng." Gusti Yésus nuli mlebu ing omahé wong loro mau.

³⁰ Bareng lungguh bebarengan arep mangan, Gusti Yésus nuli mundhut roti lan ndedonga, saos panuwun marang Gusti Allah. Sawisé kuwi banjur nyuwil-nyuwil roti, sarta diulungaké marang wong loro mau.

³¹ Sanalika iku uga wong loro mau mripaté kabukak, temah mari panglingé karo Panjenengané. Nanging Gusti Yésus nuli ngilang saka ing pandelengé wong-wong mau.

³² Wong loro mau nuli padha kandha: "Wah krasa tenan atiku dhèk mau, nalika ngrungokaké Panjenengané nerangaké isining Kitab-kitabé Musa lan Para Nabi. Pangandikané ngyakinaké temenan."

³³ Sanalika iku uga wong loro mau nuli ngadeg lan bali menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana padha ketemu para sekabaté Gusti Yésus wong sewelas, wis padha ngumpul karo murid-murid liyané.

³⁴ Sing padha ngumpul mau padha muni: "Gusti wis wungu temenan! Panjenengané wis ngetingal marang Simon!"

³⁵ Wong loro sing saka désa Émaus mau nuli uga nyritakaké marang para murid sing padha nglumpuk mau, bab apa sing wis dialami dhéwé, lan enggoné ora pangling karo Gusti Yésus, bareng Gusti nyuwil-nyuwil roti.

³⁶ Nalika isih padha guneman bab kuwi mau kabèh, dumadakan Gusti Yésus piyambak jumeneng ana ing tengahé para murid mau, lan ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé!"

³⁷ Murid-murid kabèh padha kagèt campur wedi, lan ngira weruh memedi.

³⁸ Nanging Gusti Yésus nuli ngandika: "Yagéné kowé padha wedi, lan généa kowé padha mangu-mangu?"

³⁹ Delengen tangan-Ku lan sikil-Ku. Iki Aku dhéwé! Padha grayangana lan

setitèkna, sebab memedi rak ora duwé daging lan balung, kaya sing kokdeleng ana ing Aku iki."

⁴⁰ Sajroné ngandika mengkono kuwi Gusti Yésus nedahaké asta lan sampéyané.

⁴¹ Sarèhné ana sawetara murid sing isih durung ngandel merga saka bungahé lan gumuné, Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa ing kéné kowé duwé sing kena dipangan?"

⁴² Para murid mau banjur ngaturaké iwak goréngan sairis.

⁴³ Iwak mau nuli ditampani déning Gusti Yésus lan didhahar ana ing ngarepé para murid mau.

⁴⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang para murid: "Prekara-prekara iki wis Dakkandhakaké marang kowé nalika Aku isih bebarengan karo kowé, yakuwi yèn kabèh sing wis ditulis bab Aku ana ing Kitab Torèté Nabi Musa lan Kitabé Para Nabi, tuwin Masmur, kuwi kabèh kudu kelakon."

⁴⁵ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli mbukak nalaré wong-wong mau, supaya padha ngerti marang Kitab Suci.

⁴⁶ Pangandikané: "Ana ing Kitab Suci ana tulisan, yèn Sang Kristus kuwi pinesthi nandhang sangsara, lan wungu menèh ing telung dinané.

⁴⁷ Uga wis ditulis, yèn atas Asmané Sang Kristus, bakal diwartakaké marang para bangsa kabèh, yèn Gusti Allah maringi pangapuraning dosa marang wong sing padha mratobat saka dosa-dosané. Pawarta kuwi bakal diwartakaké wiwit saka kutha Yérusalèm.

⁴⁸ Déné kowé sing padha dadi seksiné bab prekara kuwi mau kabèh.

⁴⁹ Lan Aku dhéwé bakal maringaké marang kowé, apa sing wis dijanjèkaké déning Rama-Ku. Nanging kowé tetepa ana ing kutha kéné dhisik, nganti kowé wis padha diparingi kasektèn saka ing ngaluhur."

⁵⁰ Sawisé mengkono Gusti Yésus nuli ngajak para sekabat metu saka ing kutha Yérusalèm, menyang ing sacedhaké désa Bètani. Ana ing kono Gusti Yésus nuli ngangkat astané lan mberkahi para sekabat.

⁵¹ Sajroné mberkahi mau, Gusti Yésus kaangkat menyang swarga, pisah karo para sekabaté.

⁵² Para sekabat nuli padha sujud nyembah marang Panjenengané, nuli padha bali menyang kutha Yérusalèm klawan bungah banget.

⁵³ Para sekabat mau tansah padha ana ing Pedalemané Allah lan ngluhuraké Gusti Allah.

Yohanes

1 ¹ Sadurungé jagad dititahaké, Sang Sabda wis ana. Sang Sabda mau tetunggilan karo Gusti Allah, sarta Sang Sabda kuwi pancèn Allah.

² Sadurungé jagad iki ana, Sang Sabda wis nunggil karo Gusti Allah.

³ Lan lantaran Sang Sabda mau Gusti Allah nitahaké samubarang kabèh. Ora ana barang siji waé ing alam donya iki sing ora dititahaké déning Sang Sabda.

⁴ Sang Sabda kuwi sumbering uripé sakèhing titah sing ana ing donya iki, lan dadi pepadhang para manungsa.

⁵ Pepadhang sumunar ana ing pepeteng, lan pepeteng ora bisa ngalahaké Pepadhang mau.

⁶ Gusti Allah ngutus utusané, jenengé Yohanes.

⁷ Tekané Yohanes nggawa pawarta bab Sang Pepadhang mau marang wong kabèh, supaya wong-wong padha precaya marang Sang Pepadhang.

⁸ Yohanes dhéwé dudu Sang Pepadhang, awit tekané Yohanes didhawuhi nyritakaké bab Sang Pepadhang.

⁹ Panjenengané kuwi Sang Pepadhang sing sejati, sing rawuh ing donya lan madhangi wong kabèh.

¹⁰ Sang Sabda wis ana ing jagad. Lan senajan jagad dititahaké déning Gusti Allah lantaran Sang Sabda, éwasemono jagad mau ora wanuh marang Panjenengané.

¹¹ Sang Sabda ngrawuhi bangsané dhéwé, nanging bangsané mau padha nampik marang Panjenengané.

¹² Éwasemono uga ana wong-wong sing padha nampani lan precaya. Wong-wong mau padha diparingi wewenang dadi putrané Allah.

¹³ Enggoné dadi para putrané Allah mau ora merga dilairaké déning manungsa, lair saka karepé wong lanang, nanging saka kersané Allah.

¹⁴ Sang Sabda wis dadi manungsa, manggon awor karo kita. Kita wis padha ndeleng kamulyané Sang Manungsa mau. Iya kamulyan kang kaparingaké marang Putraning Allah Sang Rama, Putra ontang-anting. Kamulyané Sang

Putra mau mengkéné: Lantaran Sang Putra mau Gusti Allah wis mratélakaké Sarirané piyambak lan katresnané marang kita sakatogé.

¹⁵ Nabi Yohanes neksèni mungguh Sang Putra mau karo ngandika sora: "Ya iki wong sing dakkarepaké nalika aku kandha: 'Panjenengané rawuh samburiku, nanging Panjenengané luwih dhisik tinimbang karo aku', sebab Panjenengané wis ana, sadurungé aku lair."

¹⁶ Sih-rahmaté Sang Putra mau gedhé banget. Saka lubèring sih-rahmaté, Sang Putra tansah mberkahi kita kabèh ora kendhat-kendhat.

¹⁷ Gusti Allah maringaké Kitab Torèt lantaran Nabi Musa, nanging lantaran Gusti Yésus Kristus, Gusti Allah mratélakaké sarirané piyambak sarta sih-katresnané marang kita.

¹⁸ Ora ana wong siji waé sing wis tau weruh Gusti Allah. Nanging Putrané Allah ontang-anting, sing jumeneng Allah piyambak, lan sing tetunggilan karo Sang Rama, kuwi sing ngetingalaké Gusti Allah marang kita.

¹⁹ Para penggedhéné wong Yahudi ing kutha Yérusalèm kongkonan imam-imam lan wong-wong turunané Lèwi marani Nabi Yohanes, dikon takon marang nabi mau: "Panjenengan menika sejatosipun sinten?"

²⁰ Nabi Yohanes emoh goroh, Panjenengané kanthi barès ngandika: "Aku dudu Sang Kristus."

²¹ Pitakoné wong-wong mau: "Menawi mekaten, lajeng Panjenengan menika sinten? Menapa panjenengan menika Nabi Élia?" Wangsulané Nabi Yohanes: "Dudu." Pitakoné menèh: "Menapa panjenengan menika Sang Nabi?"^a "Uga dudu," mengkono wangsulané Nabi Yohanes.

²² Wong-wong mau padha pitakon menèh: "Menawi mekaten panjenengan kersaa blaka, panjenengan menika sinten, supados kula saged nerangaken dhateng tiyang-tiyang ingkang kèngkènan kula mriki."

---

^aSang Nabi: Tegesipun ing ngriki: Nabi ingkang kaweca badhé dhateng sadèrèngipun Sang Mèsias utawi Kristus. Mirsanana Ul 18:15, 18; Yoh 6:14.

²³ Nabi Yohanes nuli mangsuli nganggo ayat saka Kitabé Nabi Yésaya: "Aku iki swara sing ngumandhang ana ing ara-ara samun: 'Dalan sing kagem Gusti padha ratanen!'"

²⁴ Ing antarané wong-wong sing padha takon mau ana sing dikongkon déning wong Farisi.

²⁵ Wong-wong kuwi padha takon marang Nabi Yohanes: "Menawi panjenengan sanès Sang Kristus, sanès Nabi Élia, utawi nabi sanèsipun, menapa sebabipun panjenengan mbaptisi tiyang?"

²⁶ Wangsulané Nabi Yohanes: "Aku mbaptis nganggo banyu, nanging ing antaramu ana Wong, sing kowé ora wanuh.

²⁷ Wong kuwi tekané samburiku, nanging nguculi taliné trumpahé waé aku ora patut."

²⁸ Iki kedadéané ana ing désa Bètani, ing sisih wétané Kali Yardèn, yakuwi panggonané Nabi Yohanes mbaptisi wong-wong.

²⁹ Ésuké Nabi Yohanes weruh Gusti Yésus rawuh marani dhèwèké. Nabi Yohanes nuli ngandika: "Delengen, kuwi

Cempéning Allah, sing nebus dosané jagad.

³⁰Ya Panjenengané kuwi sing dakkandhakaké bakal rawuh samburiku. Nanging Panjenengané mau luwih dhisik tinimbang aku, sebab Panjenengané wis ana sadurungé aku lair.

³¹Mauné aku durung wanuh karo Panjenengané, nanging supaya bangsa Israèl padha wanuh marang Panjenengané, aku diutus mréné mbaptis nganggo banyu."

³²Paseksiné Nabi Yohanes bab Panjenengané mengkéné: "Aku weruh Rohé Allah tumurun saka ing langit kaya manuk dara, banjur andhok^b ana ing Panjenengané.

³³Nalika semana aku ora wanuh karo Panjenengané, nanging Gusti Allah sing ndhawuhi aku mbaptis nganggo banyu, Panjenengané sing ngandika marang aku, 'Menawa kowé ndeleng Rohé Allah nedhaki sawijining Wong lan manggon ana ing Wong mau, Wong kuwi sing bakal mbaptis nganggo Rohé Allah.'

³⁴Aku wis nyipati lelakon mau," mengkono pangandikané Nabi Yohanes,

---

^bandhok: mboten késah-késah saking ngriku.

"Padha ngandela yèn Panjenengané kuwi pancèn Putraning Allah."

³⁵ Ésuké Nabi Yohanes wis ana ing panggonan mau menèh, karo muridé loro.

³⁶ Bareng weruh Gusti Yésus liwat, Nabi Yohanes nuli ngucap mengkéné: "Delengen, Panjenengané kuwi Cempéning Allah, sing bakal dienggo kurban!"

³⁷ Bareng muridé Nabi Yohanes padha krungu pangandika sing mengkono mau, nuli padha mangkat ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

³⁸ Gusti Yésus nolèh lan pirsá wong loro mau padha ndhèrèkaké Panjenengané, nuli ngandika: "Kowé padha nggolèki sapa?" Aturé para murid mau: "Rabbi,^c dalem Panjenengan wonten pundi?"

³⁹ "Ayo, mèlua Aku, nyatakna dhéwé," dhawuhé Gusti Yésus. Wong loro mau nuli padha ndhèrèk lan ndeleng omah sing didalemi Gusti Yésus. Ing dina kuwi murid loro mau padha nginep ana ing kono. (Nalika semana kira-kira jam papat soré.)

---

^cRabbi': Tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'Guru'.

⁴⁰ Murid loro sing padha krungu pangandikané Nabi Yohanes lan wis bebarengan karo Gusti Yésus niliki dalemé mau, sing siji jenengé Andréas, seduluré Simon Pétrus.

⁴¹ Andréas nuli énggal-énggal nemoni Simon, kandhané: "Aku wis padha ketemu karo Sang Mèsias!^d Juru Slamet sing dijanjèkaké déning Gusti Allah."

⁴² Andréas nuli ngeteraké Simon sowan Gusti Yésus. Sawisé mirsani Simon, Gusti Yésus nuli ngandika: "Kowé Simon, anaké Yohanes. Kowé bakal disebut 'Kéfas'."^e

⁴³ Ésukè Gusti Yésus ngersakaké tindak menyang tanah Galiléa. Ana ing kana ketemu karo Filipus. Pangandikané Gusti Yésus marang Filipus: "Mèlua Aku."

⁴⁴ (Filipus asalé saka kutha Bètsaida, yakuwi kutha asalé Andréas lan Pétrus.)

⁴⁵ Sawisé kuwi Filipus nuli nggolèki Natanaèl, Filipus kandha karo Natanaèl: "Aku wis ketemu karo wong sing disebut déning Nabi Musa ing Kitab Torèt, sing uga disebut déning para nabi ana ing

---

^d 'Mèsias' utawi Mèsiah: tegesipun 'Jinebadan'.

^e 'Kéfas': Tembung Ibrani; basanipun Yunani: "Pétrus," tegesipun "watu karang."

Kitabé Para Nabi. Wong kuwi jenengé Yésus, anaké Yusuf, wong Nasarèt."

⁴⁶ Nanging Natanaèl mangsuli: "Saka Nasarèt apa ana barang sing becik?" Wangsulané Filipus: "Wis ta, delengen dhéwé."

⁴⁷ Gusti Yésus pirsá Natanaèl sowan ing ngarsané, banjur ngandika: "Iki wong Israèl sejati, wong sing jujur!"

⁴⁸ Aturé Natanaèl: "Saking sinten Guru pirsá kawontenan kula?" Pangandikané Gusti Yésus: "Sadurungé Filipus ngajak kowé, yakuwi nalika kowé isih ana ing sangisoré wit anjir, Aku wis weruh kowé."

⁴⁹ Aturé Natanaèl: "Guru, Panjenengan menika Putraning Allah! Ratunipun bangsa Israèl!"

⁵⁰ Gusti Yésus ngandika: "Apa enggonmu precaya kuwi merga Aku kandha, yèn Aku wis weruh kowé nalika kowé isih ana ing sangisoré wit anjir? Kowé bakal ndeleng lelakon-lelakon sing luwih élok ketimbang iki."

⁵¹ Gusti Yésus banjur ngandika marang para murid mau: "Ngandela! Kowé bakal padha weruh langit kabukak lan weruh para Malaékaté Pangéran

padha munggah-mudhun sowan marang Putrané Manungsa."

2¹ Let rong dina, ing kutha Kana, tanah Galiléa, ana wong duwé gawé. Ibumé Gusti Yésus jagong mrono.

² Semono uga Gusti Yésus lan para muridé padha diulemi.

³ Bareng angguré entèk kabèh, ibuné Gusti Yésus nuli ngandika marang Panjenengané: "Padha kentèkan anggur."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Ibu, sampun ndhawuhi kula nindakaken menapa-menapa, jalaran samenika dèrèng dumugi wekdalipun."

⁵ Ibumé Gusti Yésus mau nuli ngandika marang para peladèn: "Apa sing didhawuhaké Yésus marang kowé, padha lakonana!"

⁶ Ing kono ana genthong wadhah banyu enem, sing disedhiyakaké kanggo sesuci, manut prenatalé agama Yahudi. Saben genthong mau bisa amot wolung puluh tekan satus liter.

⁷ Gusti Yésus ndhawuhi marang para peladèn: "Genthong-genthong kuwi padha isènana banyu." Para peladèn nuli

ngisèni genthong-genthong mau nganti kebak.

⁸Sawisé kuwi Gusti Yésus ngandika: "Saiki nyidhuka banyu kuwi sethithik lan aturna marang pemimpining pésta!" Peladèn mau banjur nindakaké apa sadhawuhé.

⁹Pemimpining pésta banjur ngicipi banyu mau, sing saiki wis malih dadi anggur. (Pemimpining pésta ora ngerti saka endi asalé anggur mau, awit mung para peladèn sing padha ngisèkaké banyu ana ing genthong-genthong kuwi waé sing padha ngerti.) Pemimpining pésta nuli ngaturi pirsá marang pengantèn lanang,

¹⁰banjur matur: "Limrahipun ingkang dipun ladosaken rumiyin menika anggur ingkang éca, lan menawi para tamu sampun ngunjuk radi kathah, lajeng saweg anggur ingkang limrah. Nanging menapa sebabipun anggur ingkang saé kokpanjenengan simpen lan saweg kaladosaken samenika?"

¹¹Iki mujijat sing kawitan, sing ditindakaké Gusti Yésus, kelakoné ana ing kutha Kana, tanah Galiléa. Srana mujijat mau Gusti Yésus ngetingalaké

kamulyané; mulané para murid nuli padha precaya marang Panjenengané.

¹² Sakonduré saka ing kono, Gusti Yésus, ibuné, lan sedulur-seduluré, banjur tindak menyang Kapèrnaum sarta nginep ana ing kono sawetara dina.

¹³ Bareng wis nyedhaki Riaya Paskahé wong Yahudi, Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Yérusalèm.

¹⁴ Ana ing Pedalemané Allah, Gusti Yésus mirsa ana wong lagi dol-tinuku sapi, wedhus lan manuk dara; uga mirsa tukang ngijoli dhuwit, padha lungguh ana ing kono.

¹⁵ Gusti Yésus banjur damel pecut saka tali, nuli nggusah kéwan-kéwan mau, dalasan wedhus-wedhus lan sapi-sapi. Méja-méja panggonané wong padha ngijolaké dhuwit digulingaké, nganti dhuwit-dhuwité mawut tekan ngendi-endi.

¹⁶ Gusti Yésus nuli ndhawuhi marang wong sing padha adol manuk dara: "Manuk-manuk kuwi padha singkirna kabèh saka kéné. Pedalemané Rama-Ku aja padha kokenggo dodolan!"

¹⁷ Para sekabaté Gusti Yésus banjur padha kèlingan ayat ing Kitab Suci sing

surasané: "Katresnan Kawula dhateng Pedaleman Paduka menika kados latu ingkang ngalad-alad!"

¹⁸ Para pengareping wong Yahudi padha madoni Gusti Yésus karo muni: "Cobi, kula aturi damel mujijat, ingkang mbuktèkaken, bilih Panjenengan wenang nindakaken ingkang kados mekaten menika!"

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Pedalemané Allah iki bungkaren, mengko sajroné telung dina bakal Dakadegaké menèh."

²⁰ Aturé wong-wong mau: "Laminipun mbangun Pedalemanipun Allah menika ngantos kawan dasa nem taun, lhakok Panjenengan badhé ngedegaken salebetipun tigang dinten?"

²¹ Nanging Pedalemané Allah sing dikersakaké déning Gusti Yésus kuwi sarirané piyambak.

²² Mula nalika Gusti Yésus wungu saka ing séda para sekabaté padha kèlingan yèn Panjenengané naté ngandika mengkono. Para sekabat nuli padha precaya marang surasané Kitab-kitab, lan marang apa sing dipangandikakaké déning Gusti Yésus.

²³ Nalika Gusti Yésus ana ing kutha Yérusalèm, sajroné Riaya Paskah, akèh wong sing padha precaya marang Panjenengané awit saka mujijat-mujijat sing ditindakaké.

²⁴ Nanging Gusti Yésus piyambak ora maèlu marang precayané wong-wong mau, sebab Panjenengané pirsá atiné siji-sijiné wong.

²⁵ Ora susah diaturi pirsá bab kaanané siji-sijiné wong mau, awit Panjenengané pirsá apa sing ana sajroning atiné manungsa.

3¹ Ana wong Farisi, pemimpining agama Yahudi, jenengé Nikodémus.

² Ing wayah bengi Nikodémus mau sowan Gusti Yésus, lan nyuwun pirsá: "Guru, kawula sami sumerep, bilih Panjenengan menika Guru, ingkang kautus déning Gusti Allah. Awit mboten wonten tiyang ingkang saged damel mujijat-mujijat kados ingkang Panjenengan tindakaken, menawi Gusti Allah mboten nunggil kaliyan tiyang wau."

³ Gusti Yésus nuli ngandika: "Élinga! Ora ana wong sing bisa ngrasakaké

Kratoné Gusti Allah, yèn wong mau ora kalairaké menèh."

⁴ Aturé Nikodémus: "Kadospundi? Tiyang sampun diwasa rak mboten saged lair malih? Tiyang wau rak mboten saged mlebet ing wetenganing ibunipun, lajeng dipun lairaken malih?"

⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Menawa wong ora dilairaké saka banyu lan saka Rohé Allah, wong mokal bisané ngalami Kratoné Gusti Allah.

⁶ Sing lair saka wong tuwa kita ana ing donya, kuwi badan wadhag, nanging badan rohani kita lairé saka Gusti Allah ing swarga.

⁷ Aja gumun yèn Aku kandha: 'Kowé kabèh kudu kalairaké menèh.'

⁸ Lakuné angin kuwi manut sakarepé dhéwé; kita krungu swarané, nanging ora weruh sangkan parané. Semono uga kaanané wong sing dilairaké menèh déning Rohé Allah."

⁹ Aturé Nikodémus: "Prekawis menika sagedipun kelampahan kadospundi?"

¹⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé kuwi guru sing misuwur ana ing tanah Israèl, lah kokora ngerti prekara sing mengkono?"

¹¹ Ngandela, Aku mung ngandhakaké prekara-prekara sing Dakngertèni, lan Aku nerangaké prekara-prekara sing wis Dakweruhi; nanging kowé padha ora gelem percaya marang Aku.

¹² Yèn Aku nyritakaké sing ana ing jagad iki waé kowé wis ora percaya, kepriyé bisamu percaya marang Aku, yèn Aku nyritakaké marang kowé prekara-prekara sing ana ing swarga?

¹³ Ora ana wong siji waé sing tau munggah swarga, nanging saka swarga wis ana sing mudhun menyang bumi, yakuwi Putrané Manungsa.

¹⁴ Nalika ana ing ara-ara samun Nabi Musa manjer ula tembaga ana ing kayu, iya kaya mengkono Putrané Manungsa bakal dipanjer ana ing kayu,

¹⁵ supaya saben wong sing percaya marang Panjenengané ngalami urip sing sejati.

¹⁶ Awit saka gedhéning sih-katresnané Gusti Allah marang jagad, nganti Panjenengané ngurbanaké Putrané ontang-anting, supaya saben wong sing percaya marang Sang Putra mau ora nemu karusakan, nanging ngalamana urip langgeng.

¹⁷ Mulané enggoné Gusti Allah ngutus Putrané rawuh ing jagad kuwi ora supaya dadi Hakim, nanging supaya dadi Juru Slameté jagad mau.

¹⁸ Sing sapa precaya marang Sang Putra ora bakal diukum. Nanging sing sapa ora precaya, kuwi wis diukum, awit wong kuwi ora precaya marang Putra ontang-antingé Gusti Allah mau.

¹⁹ Déné sebabé mengkéné: pepadhang wis ana ing jagad, nanging manungsa luwih seneng karo pepeteng, ketimbang karo pepadhang, awit penggawé-penggawéné ala.

²⁰ Saben wong sing nglakoni piala, sengit karo pepadhang; wong mau ora gelem marani pepadhang, supaya penggawéné sing ala mau aja nganti konangan.

²¹ Nanging sing sapa mbangun-turut marang kersané Allah, wong kuwi malah marani pepadhang, supaya cetha yèn apa sing dilakoni mau manut kersané Allah."

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para sekabaté padha menyang tanah Galiléa. Ana ing kana nganti sawetara dina,

sarta mbaptisi wong-wong sing padha mratobat.

²³ Nalika semono Nabi Yohanes durung dilebokaké ing pakunjaran. Panjenengané mbaptis wong-wong ana ing désa Aion, ora adoh saka kutha Salim, sebab ing kana akèh banyu. Wong-wong mau padha marani panjenengané, nuli padha dibaptisi.

²⁴ (3:23)

²⁵ Nalika semana ana sawetara muridé Nabi Yohanes Pembaptis padha bebantahan karo wong Yahudi bab Prenatan sesuci.

²⁶ Para muridé Nabi Yohanes Pembaptis mau padha matur: "Guru, menapa Panjenengan kèngetan dhateng tiyang ing sabranging Lèpèn Yardèn, ingkang Panjenengan tedahaken dhateng kula kala semanten? Tiyang menika ugi mbaptisi, lan tiyang sedaya sami mrika, murugi tiyang wau!"

²⁷ Nanging Nabi Yohanes mangsuli: "Ora ana wong sing duwé apa-apa, yèn ora kaparingaké déning Gusti Allah marang dhèwèké.

²⁸ Kowé dhéwé wis padha krungu tembungku: aku iki dudu Sang Kristus. Mung kadhawuhan ndhisiki tindaké.

²⁹ Pengantèn wadon kuwi duwèké pengantèn lanang. Kancané pengantèn lanang mung ngadeg, ngancani lan ngrungokaké; wong mau wis seneng yèn krungu swarané pengantèn lanang. Kaya mengkono uga aku. Saiki aku seneng banget.

³⁰ Wis samesthiné yèn Panjenengané saya mundhak, lan aku saya suda."

³¹ "Sing rawuh saka ing ngaluhur kuwi ngungkuli sekabèhé. Sing asalé saka jagad iki kegelong wong-wong jagad lan sing diomongaké ya prekara-prekara sing magepokan karo jagad. Panjenengané sing pinangkané saka ing ngaluhur, kuwi ngungkuli sekabèhé.

³² Panjenengané ngandikakaké apa sing wis dipirsani lan wis dipirengaké, nanging ora ana wong siji waé sing precaya marang pawartané.

³³ Wong sing padha precaya marang pangandikané, padha ngakoni yèn Gusti Allah kuwi bener.

³⁴ Wong sing diutus déning Gusti Allah kuwi nggawa pawarta saka Gusti Allah,

sebab Gusti Allah wis maringaké Rohé marang utusané mau tanpa wangenan.

³⁵ Sang Rama ngasihi marang Sang Putra lan wis masrahaké samubarang kabèh marang Sang Putra.

³⁶ Wong sing precaya marang Sang Putra ngalami urip sejati. Nanging wong sing ora precaya marang Sang Putra ora bakal ngalami urip sejati, lan bebenduné Gusti Allah tetep nempuh marang wong mau."

4¹ Wong Farisi padha krungu yèn Gusti Yésus olèh murid lan mbaptisi wong luwih akèh ketimbang karo Nabi Yohanes.

² (Satemené Gusti Yésus dhéwé ora mbaptis; sing mbaptis para sekabat.)

³ Nalika pirsá yèn wong Farisi padha krungu bab kuwi, Gusti Yésus nuli tindak saka tanah Yudéa, menyang tanah Galiléa.

⁴ Tindaké mau ngersakaké miyos tanah Samaria.

⁵ Ing tanah Samaria kono Gusti Yésus rawuh ing kutha Sikhar, ora adoh saka palemahan, sing biyèn déning Yakub diparingaké marang putrané sing jeneng Yusuf.

⁶Ing kono ana sumuré Rama Yakub. Sarèhné sayah banget, Gusti Yésus nuli lenggah ing pinggir sumur mau. Nalika semana kira-kira jam rolas awan.

⁷Nuli ana wong wadon Samaria teka arep ngangsu. Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Aku wènèhana ngombé."

⁸Para sekabaté lagi padha lunga menyang kutha, tuku pangan.

⁹Wong wadon Samaria mau mangsuli: "Panjenengan rak priyantun Yahudi lan kula menika tiyang Samaria. Kénging menapa Panjenengan mundhut ngunjuk dhateng kula?" (Awit wong Yahudi karo wong Samaria padha sesengitan.)

¹⁰Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé ngerti bab ganjaran peparingé Gusti Allah lan ngerti sapa sing njaluk ngombé marang kowé, mesthi kowé dhéwé sing malah bakal njaluk ngombé marang wong mau lan wong kuwi bakal mènèhi kowé banyu sing marakaké urip."

¹¹Aturé wong wadon mau: "Panjenengan mboten kagungan timba, mangka sumur menika lebet sanget.

Saking pundi enggèn Panjenengan saged maringi toyaning gesang?

¹² Sumur menika tilaranipun leluhur kita, Rama Yakub. Rama Yakub piyambak ngunjuk saking toya sumur menika, mekaten ugi para putra lan raja-kayanipun. Menapa Panjenengan ngungkuli leluhur kita Yakub?"

¹³ Pangandikané Gusti Yésus: "Kabèh wong sing ngombé banyu iki bakal ngelak menèh,

¹⁴ nanging wong sing ngombé banyu sing Dakwènèhaké, selawasé ora bakal ngelak. Awit banyu sing Dakwènèhaké kuwi bakal dadi sumber sing mili terus, lan ndadèkaké wong mau lestari urip ing selawasé!"

¹⁵ Aturé wong wadon mau: "Kula mbok Panjenengan paringi toya menika, supados kula mboten ngelak malih, lan mboten prelu ngangsu mriki."

¹⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Lungaa, bojomu undangan lan balia mréné."

¹⁷ Aturé wong wadon mau: "Kula mboten gadhah sémah." Pangandikané Gusti Yésus: "Pancèn bener kandhamu: 'Kula mboten gadhah sémah,'

¹⁸ sebab kowé wis kawin karo wong lanang lima, lan wong lanang sing saiki urip bebarengan karo kowé, kuwi satemené dudu bojomu. Mulané, kandhamu mau bener."

¹⁹ "Samenika kula sumerep, bilih Panjenengan menika Nabi," aturé wong wadon mau.

²⁰ "Leluhur kula sami manembah Gusti Allah wonten ing redi menika, nanging bangsa Panjenengan, bangsa Yahudi, criyos bilih panggènanipun tiyang manembah Gusti Allah menika namung wonten ing kitha Yérusalèm kémawon."

²¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Ngandela. Bakal ana wektuné wong manembah marang Gusti Allah ora ana ing gunung iki lan uga ora ana ing kutha Yérusalèm.

²² Kowé wong Samaria padha ora ngerti sapa sing koksembah, nanging Aku wong Yahudi ngerti, sebab keslametan kuwi tekané lantaran wong Yahudi.

²³ Bakal ana wektuné, malah saiki wis kelakon, wong-wong sing nyembah marang Sang Rama kanthi temenan, kuwi panyembahé klawan Roh Suci lan kanthi jujuring ati. Sebab iya srana

patrap mengkono kuwi Sang Rama kersa disembah.

²⁴ Gusti Allah kuwi Roh, lan wong sing arep nyembah marang Gusti Allah kudu nyembah Panjenengané kaya sapamisiké Roh."

²⁵ Wong wadon mau nuli matur marang Gusti Yésus: "Kula sumerep bilih Sang Kristus badhé rawuh. Menawi rawuh, Panjenenganipun badhé nerangaken samukawis dhateng kita."

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Iya Aku, sing lagi ngandikan karo kowé iki Panjenengané."

²⁷ Nalika semana para sekabaté Gusti Yésus padha teka. Wong-wong mau padha gumun weruh Gusti Yésus ngandikan karo wong wadon. Nanging ora ana siji waé sing nyuwun pirsá: "Panjenengan ngandikan bab menapa?" Utawa: "Menapa sebabipun Panjenengan ngandikan kaliyan tiyang èstri menika?"

²⁸ Wong wadon mau nuli ninggal klenthingé ana ing kono, banjur énggal-énggal lunga menyang kutha, sarta kandha karo wong-wong ing kutha,

²⁹ "Ayo padha ndelenga, ing kana ana Wong sing ngandikakaké lelakonku

kabèh marang aku. Bisa uga kuwi Sang Kristus!"

³⁰ Wong-wong mau nuli padha metu saka kutha marani Gusti Yésus.

³¹ Nalika semana para sekabaté Gusti Yésus ngaturi dhahar, aturé: "Guru, mangga kula aturi dhahar rumiyin!"

³² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Aku duwé pangan sing ora kokngertèni."

³³ Para sekabat nuli padha takon-tinakon: "Apa ana wong sing nyaosi dhahar?"

³⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Pangan-Ku, yakuwi nindakaké kersané Gusti Allah, sing ngutus Aku, lan ngrampungaké pegawéan sing wajib Daklakoni.

³⁵ Kowé padha muni: 'Isih patang sasi engkas, lagi panèn.' Nanging kowé padha Dakkandhani: Padha ngungaka ing sawah-sawah. Pariné wis padha kuning, wis wayahé dienèni!

³⁶ Wong-wong sing padha derep kuwi saiki padha nampa bawon lan padha nglumpukaké asilé pegawéané, yakuwi urip langgeng. Kuwi sebabé wong sing nyebar lan wong sing ngundhuh loro-loroné padha bungah bebarengan.

³⁷ Tumraping prekara iki ana paribasan: 'Wong liya sing nandur, wong liyané menèh sing ngenèni.'

³⁸ Kowé padha Dakutus ngenèni ing sawah, sing digarap déning wong liya; wong liya sing nggarap lan kowé sing ngenèni pametuning garapané."

³⁹ Akèh wong Samaria ing kutha kono, sing padha precaya marang Gusti Yésus, merga wong wadon mau kandha: 'Panjenengané wis mbèbèraké marang aku, samubarang sing wis tau daklakoni.'

⁴⁰ Wong-wong Samaria bareng wis ketemu karo Gusti Yésus, banjur padha nyuwun kanthi banget, supaya Panjenengané kersa pinarak ing omahé wong-wong mau. Gusti Yésus kèndel ana ing kono nganti rong dina.

⁴¹ Sawisé kuwi saya akèh menèh wong sing padha precaya merga saka piwulangé Gusti Yésus piyambak.

⁴² Wong-wong Samaria kuwi padha kandha karo wong wadon mau: "Saiki aku padha precaya marang Gusti Yésus, ora mung merga saka paseksimu, nanging merga aku dhéwé wis padha ngrungokaké pangandikané, lan ngerti

yèn Panjenengané kuwi pancèn Sang Kristus."

⁴³ Sawisé kèndel ana ing tanah Sikhar rong dina, Gusti Yésus nuli tindak menyang tanah Galiléa.

⁴⁴ Panjenengané wis ngandika: "Nabi kuwi yèn ana ing negarané dhéwé ora kajèn."

⁴⁵ Nanging nalika tekan ing tanah Galiléa, wong-wong ing kana padha nampa Panjenengané klawan bungah, sebab nalika padha ana ing kutha Yérusalèm, yakuwi nalika Riaya Paskah, wong-wong mau wis padha weruh apa sing dhèk semana ditindakaké déning Gusti Yésus.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli tindak menèh menyang kutha Kana, ing tanah Galiléa, panggonan enggoné Panjenengané damel mujijat banyu dadi anggur. Ing kono ana sawijining pegawé kraton, sing anaké lagi lara ing Kapèrnaum.

⁴⁷ Nalika krungu yèn Gusti Yésus rawuh saka tanah Yudéa menyang tanah Galiléa, wong mau nuli sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta nyuwun, supaya kersa tindak menyang

Kapèrnaum, marasaké anaké, sing wis mèh mati.

⁴⁸ Gusti Yésus ngandika marang pegawé kraton mau: "Apa kowé durung percaya, yèn durung ndeleng mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an."

⁴⁹ Wangsulane pegawé kraton mau: "Kula aturi énggal tindak, Guru, mumpung anak kawula dèrèng pejah."

⁵⁰ Dhawuhé Gusti Yésus: "Wis balia, anakmu urip." Wong mau percaya marang pangandikané Gusti Yésus, banjur mulih.

⁵¹ Nalika lagi mlaku mulih, ana abdiné sawetara padha methukaké lan matur: "Keng putra sampun saras."

⁵² Pegawé kraton mau nuli nakokaké jam pira anaké wiwit waras. Para abdi mau padha mangsuli: "Kala wingi wetawis jam kalihwelas bentèripun ical."

⁵³ Bapakné mau banjur kèlingan yèn ing wayah kuwi Gusti Yésus ngandika marang dhèwèké, 'Anakmu urip'. Pegawé kraton mau sebrayaté kabèh nuli padha percaya marang Gusti Yésus.

⁵⁴ Kuwi lelakon sing kaping pindhoné, sing ditindakaké déning Gusti Yésus ana

ing Galiléa, sawisé Panjenengané rawuh saka tanah Yudéa.

5¹ Sawisé kuwi mbeneri riyané wong Yahudi, Gusti Yésus tindak menyang kutha Yérusalèm.

² Ing kutha Yérusalèm kono, ing sacedhaké gapura, sing karan 'Gapura Wedhus', ana blumbangé. Ing basa Ibrani blumbang mau diarani: 'Bèthèsda.' Blumbang mau dikubengi èmpèr lima.

³ Èmpèr mau kebak wong sing padha gumléthak; ana sing wuta, ana sing pincang, lan ana sing lumpuh. [Wong kabèh mau padha ngentèni banyuné blumbang mau kocak.

⁴ Sebab ana Malaékaté Pangéran sing mudhun menyang blumbang mau, sarta ngocakaké banyuné. Yèn banyuné lagi kocak, wong lara sing dhisik dhéwé nyemplung ing blumbang, bakal mari, ora preduli apa lelarané.]

⁵ Ing panggonan mau, ana wong lanang sing olèhé lara wis telung puluh wolu taun lawasé.

⁶ Gusti Yésus pirsawong mau gumléthak ana ing kono, lan uga pirsawoné wong mau olèhé lara wis suwé banget. Mulané Gusti Yésus ngandika

marang wong mau: "Apa kowé kepéngin waras?"

⁷Wong kuwi nuli matur: "Guru, kula menika mboten gadhah réncang ingkang saged nyemplungaken kula wonten ing blumbang, samangsa toyanipun blumbang menika kocak. Lan salebetipun kula saweg nyobi badhé nyemplung ing blumbang, sampun wonten tiyang sanès ingkang ngrumiyini."

⁸Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Tangia, mlakua, klasamu gawanen!"

⁹Sanalika wong mau dadi waras. Banjur mlaku karo nggawa klasané. Kelakoné kuwi mau ing dina Sabbath.

¹⁰Mulané para penggedhé Yahudi ngaruh-aruhi wong sing mentas diwarasaké mau: "Saiki dina Sabbath. Kowé ora kena nggawa klasa, kuwi nerak prenataling agama."

¹¹Nanging wong mau mangsuli: "Kula dipun kèngkèn tiyang ingkang nyarasaken kula, dhawhipun: 'Mlakua lan klasamu gawanen!'"

¹²"Sapa wongé sing akon kowé: 'Mlakua lan klasamu gawanen!'," pitakoné para penggedhé marang wong mau.

¹³ Nanging wong sing diwarasaké mau ora ngerti sapa jenengé sing marasaké dhèwèké. Sebab ana ing kono wongé akèh banget, lan Gusti Yésus wis nylimpet ing antarané wong akèh, lan tindak saka kono.

¹⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ketemu karo wong sing diwarasaké mau ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané banjur dhawuh marang wong mau: "Kowé saiki wis waras, mulané dingati-ati, aja gawé dosa menèh. Menawa kowé gawé dosa menèh, kowé bakal ngalami sing luwih abot ketimbang karo sing kokalami saiki."

¹⁵ Wong mau nuli lunga, banjur kandha karo para penggedhéné bangsa Yahudi, yèn sing marasaké dhèwèké kuwi Gusti Yésus.

¹⁶ Merga saka kuwi para penggedhé mau padha arep nganiaya Gusti Yésus, sebab Panjenengané wis marasaké wong ing dina Sabbath.

¹⁷ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Rama-Ku ora kendhat nyambut-gawé; mulané Aku ya wajib tansah nyambut-gawé."

¹⁸ Pangandikané sing mengkono mau marakaké para penggedhé Yahudi saya nemen enggoné ngarah sédané Gusti Yésus. Enggoné padha tumindak mengkono mau ora mung merga Gusti Yésus nerak prenatalé dina Sabbath, nanging uga merga Panjenengané ngandika yèn Gusti Allah kuwi Ramané. Kuwi ateges yèn Panjenengané madhakaké sarirané karo Gusti Allah.

¹⁹ Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau mengkéné: "Aku kandha satemené: Sang Putra ora nindakaké apa-apa saka kersané dhéwé. Mung apa sing dipirsani katindakaké déning Sang Rama, yakuwi sing ditindakaké Sang Putra. Sebab apa sing ditindakaké déning Sang Rama, kuwi uga sing ditindakaké déning Sang Putra.

²⁰ Awit Sang Rama ngasihi Sang Putra. Sang Rama mau nedhaké sabarang sing ditindakaké piyambak marang Sang Putra. Malah Sang Rama bakal nedhaké prekara-prekara sing luwih gedhé menèh marang Sang Putra nganti kowé padha gumun.

²¹ Awit padha kaya Sang Rama enggoné nangèkaké wong sing wis mati, lan

maringi urip marang wong-wong mau, mengkono uga Sang Putra kuwi maringi urip marang wong-wong sing dikersakaké.

²² Sang Rama piyambak ora ngadili sapa-sapa, sebab sakèhé pangwasa kanggo ngadili wis dipasrahaké marang Sang Putra.

²³ Enggoné Sang Rama nindakaké mengkono mau supaya wong kabèh padha ngurmati Sang Putra, padha karo enggoné ngurmati Sang Rama. Wong sing ora ngurmati Sang Putra, uga ora ngurmati Sang Rama, sing ngutus Sang Putra.

²⁴ Kowé padha Dakkandhani: Wong sing ngrungokaké tembung-Ku lan precaya marang sing ngutus Aku, wong kuwi ngalami urip sejati. Wong mau ora bakal diukum, wis lolos saka ing pati lan mlebu ing urip.

²⁵ Padha ngandela: Bakal ana wektuné — malah saiki wis kelakon — wong mati padha krungu swarané Putrané Allah. Lan wong sing padha ngrungokaké bakal urip.

²⁶ Sang Rama maringi urip marang samubarang sing ana ing donya kéné;

kaya mengkono uga Sang Rama wis maringaké pangwasa marang Sang Putra dadi sumbering urip, supaya maringi urip marang samubarang sing ana ing donya!

²⁷ Sang Rama wis maringi pangwasa marang Sang Putra nindakaké pengadilan, sebab Panjenengané iya jumeneng Putraning Manungsa.

²⁸ Aja gumun menawa kowé padha krungu prekara iki, yakuwi yèn bakal tekan wektuné, sakèhing wong mati sing ana ing kubur bakal krungu swarané Sang Putra,

²⁹ banjur padha metu saka kuburé. Kabèh wong sing nglakoni kabecikan bakal katangèkaké, supaya urip ing selawasé. Nanging wong sing nglakoni piala, bakal ditangèkaké prelu diukum."

³⁰ "Aku ora bisa nindakaké apa-apa saka karepku dhéwé. Enggon-Ku ngadili kuwi manut apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah marang Aku. Mulané putusan-Ku kuwi adil, awit Aku ora nuruti karep-Ku dhéwé. Aku mung manut kersané Sang Rama, sing ngutus Aku.

³¹Yèn Aku mènèhi paseksi tumrap awak-Ku dhéwé, paseksi-Ku kuwi ora sah.

³²Nanging ana liyané menèh sing mènèhi paseksi mungguh ing Aku, lan Aku ngerti yèn paseksiné kuwi bener.

³³Kowé wis padha kongkonan wong marang Nabi Yohanes Pembaptis, supaya takon bab Aku, lan Nabi Yohanes Pembaptis wis mènèhi paseksi sing bener mungguh ing Aku.

³⁴Karep-Ku ora merga butuh paseksiné manungsa, nanging kandha-Ku mengkono kuwi kanggo keslametanmu.

³⁵Nabi Yohanes kuwi kaya lampu sing murub lan sing madhangi, lan mung sawetara mangsa kowé gelem kepadhangan sunaré lampu mau.

³⁶Nanging Aku duwé paseksi sing luwih kuwat ketimbang karo paseksiné Nabi Yohanes, yakuwi sakèhing penggawé sing didhawuhaké déning Sang Rama, sing kudu Daklakoni, lan sing Daktindakaké saiki iki. Kabèh penggawé sing Daktindakaké saiki kuwi mbuktèkaké, yèn Aku iki diutus déning Sang Rama.

³⁷ Apa menèh Sang Rama sing ngutus Aku uga wis maringi paseksi mungguh ing Aku. Kowé durung tau padha krungu swarané, utawa weruh rupané.

³⁸ Kowé padha ora gelem ngèstokaké pangandikané, sebab kowé padha ora percaya karo wong sing diutus déning Sang Rama mau.

³⁹ Kowé padha nyinau Kitab Suci, merga ngira yèn srana nyinau Kitab Suci mau kowé bakal olèh urip sejati. Mangka Kitab Suci kuwi neksèni bab Aku!

⁴⁰ Nanging kowé padha ora gelem marani Aku supaya olèh urip sejati.

⁴¹ Aku ora kepéngin diurmati déning wong.

⁴² Nanging Aku ngerti kaananmu, yèn ing sajroning atimu kowé ora tresna marang Gusti Allah.

⁴³ Teka-Ku iki atas asmané Rama-Ku, nanging kowé padha nampik Aku. Menawa ana wong liya sing teka, atas jenengé dhéwé, kowé padha gelem nampa wong mau.

⁴⁴ Kowé padha ora gelem percaya, sebab kowé padha duwé pamrih, kepéngin diurmati déning pepadhamu,

lan ora nggayuh kaurmatan kang saka Gusti Allah, sing asipat Tunggal.

⁴⁵ Aja ngira yèn Aku bakal nggugat kowé ing ngarsané Sang Rama. Sing nggugat kowé kuwi malah Nabi Musa, sing kokendel-endelaké.

⁴⁶ Menawa kowé precaya temenan karo Nabi Musa, kowé mesthi uga precaya karo Aku, sebab Nabi Musa nulis bab Aku.

⁴⁷ Nanging yèn kowé padha ora precaya marang sing ditulis déning Nabi Musa, kepriyé bisamu precaya marang apa sing Dakkandhakaké?"

6¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang sabrangé Tlaga Galiléa, sing uga disebut: Tlaga Tibérias.

² Akèh wong sing ndhèrèkaké Panjenengané, sebab wis padha ndeleng mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Gusti Yésus, nalika Panjenengané marasaké wong-wong lara.

³ Gusti Yésus nuli minggah ing gunung, banjur lenggah ana ing kono karo para sekabaté.

⁴ Nalika semana ngarepaké Paskah, riayané wong Yahudi.

⁵ Bareng mirsani ngiwa-nengen, Gusti Yésus mirsa wong akèh gumrudug marani Panjenengané. Gusti Yésus nuli ngandika marang Filipus: "Ana ing ngendi enggoné bisa tuku pangan, kanggo wong kabèh iki?"

⁶ (Enggoné Gusti Yésus ngandika mengkono mau mung kanggo nyoba Filipus; Gusti piyambak wis pirsá apa sing arep ditindakaké.)

⁷ Filipus mangsuli: "Roti pengaos kalih atus dinar^f dèrèng cekap kanggé tiyang-tiyang menika, senajan saben tiyang namung dipun sukani sekedhik-sekedhik."

⁸ Sekabaté Gusti Yésus liyané, yakuwi Andréas, seduluré Simon Pétrus, matur,

⁹ "Ing ngriki wonten laré jaler, ingkang gadhah roti sair^g gangsal iji lan ulam loh kalih. Nanging menapa ginanipun kanggé tiyang semanten kathahipun?"

¹⁰ Gusti Yésus nuli dhawuh marang para sekabaté: "Wong-wong kabèh konen padha linggih!" Ing panggonan kono

---

^fdinar: arta Rumawi. Sedinar menika épahipun tiyang glidhig ingkang nyambut-damel sedinten muput.

^gsair: bangsanipun canthèl.

suketé akèh banget. Wong-wong nuli padha linggih — sing lanang cacahé wetara limang èwu.

¹¹ Gusti Yésus mundhut roti mau, banjur saos sukur marang Gusti Allah. Nuli ngedum-edum marang sing padha linggih ana ing kono; mengkono uga iwaké. Wong kabèh padha mangan nganti wareg.

¹² Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Sisané padha klumpukna; aja ana sethithik waé sing dibuang."

¹³ Para sekabat nuli njupuki sisa-sisa mau kabèh. Bareng diwadhahi dadi rolas rinjing kebak; semono sisané roti sair lima lan iwak loh loro, sing dipangan déning wong-wong mau.

¹⁴ Bareng wong akèh mau weruh kaélokkan sing ditindakaké déning Gusti Yésus, nuli padha muni: "Nyata, iki Sang Nabi sing rawuhé kita anti-anti!"

¹⁵ Sarèhné Gusti Yésus pirsá, yèn wong-wong mau arep meksa ngangkat Panjenengané dadi ratu, Gusti Yésus nuli sumingkir, sarta minggah gunung menèh piyambakan.

¹⁶ Bareng wis surup, para sekabaté Gusti Yésus nuli padha mudhun menyang tlaga.

¹⁷ Banjur padha mrau, arep nyabrang menyang kutha Kapèrnaum. Nalika semana wis bengi, éwasemono Gusti Yésus durung rawuh.

¹⁸ Kocapa, ombaké tlaga saya gedhé, sebab anginé sansaya banter.

¹⁹ Bareng para sekabat enggoné nunggang prau kira-kira wis olèh papat tekan limang kilomèter, dumadakan padha weruh Gusti Yésus tindak napak ing banyu nyedhaki prauné. Para sekabat padha wedi banget,

²⁰ nanging Gusti Yésus ngandika: "Aja padha wedi, iki Aku dhéwé!"

²¹ Sawisé mengkono para sekabat ngaturi Gusti Yésus mlebet ing prau. Nanging prauné wis tekan panggonan sing dituju.

²² Ésuké wong-wong sing isih ana ing sabrangé tlaga padha weruh yèn ing kono prauné mung kari siji. Wong-wong mau iya padha weruh, yèn para sekabaté Gusti Yésus wis padha mangkat dhisik, lan Gusti Yésus ora nitih prau bebarengan karo para sekabaté.

²³ Prau-prau liyané teka saka kutha Tibérias, padha labuh cedhak panggonané wong-wong wingi padha mangan roti, sing didongani Gusti Yésus.

²⁴ Bareng wong-wong mau padha weruh, yèn Gusti Yésus lan para sekabaté ora ana ing kono, nuli padha nunggang prau, nggolèki menyang kutha Kapèrnaum.

²⁵ Bareng wong-wong mau padha ketemu karo Gusti Yésus ana ing sabrangé tлага, nuli padha nyuwun pirsá marang Panjenengané: "Guru, kala menapa Panjenengan dumugi ing ngriki?"

²⁶ Gusti Yésus ngandika: "Aku kandha satemené: Enggonmu padha nggolèki Aku kuwi ora merga kowé wis padha ngerti tegesé kaélokan-kaélokan sing Daktindakaké, nanging merga kowé wis padha mangan roti nganti wareg.

²⁷ Aja padha ngudi marang pangan sing bisa rusak, nanging padha ngudia olèh pangan sing tahan selawasé, lan sing mènèhi urip sejati. Pangan sing mengkono kuwi bakal diparingaké déning Putraning Manungsa; awit

Panjenengané wis diparingi pangwasa déning Allah Sang Rama."

²⁸ Wong-wong mau nuli padha nyuwun pirsu: "Menapa ingkang kedah sami kula lampahi, supados saged nindakaken kersanipun Gusti Allah?"

²⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Sing dikersakaké déning Gusti Allah supaya koklakoni, yakuwi precaya marang wong sing diutus déning Panjenengané."

³⁰ Pitakoné wong-wong mau: "Menawi mekaten, mujijat menapa ingkang Panjenengan tindakaken, supados kula saged sami nyipati, lajeng pitados dhateng Panjenengan? Panjenengan saged nindakaken menapa?"

³¹ Para leluhur kula sami nedha manna wonten ing ara-ara samun, kados ingkang kaserat ing Kitab Suci: 'Padha diparingi mangan roti saka swarga.'

³² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Aku kandha satemené marang kowé: Roti sing diparingaké déning Nabi Musa kuwi roti saka swarga; sing maringi roti sejati saka swarga marang kowé kabèh kuwi Rama-Ku."

³³ Awit roti sing diparingaké déning Gusti Allah, yakuwi Putraning Allah

sing tumedhak saka swarga, sarta sing maringi urip sejati marang jagad."

³⁴ Aturé wong-wong mau: "Guru, kula mugi Panjenengan paringi roti menika ing selaminipun."

³⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku iki roti sing nguripi; sing sapa marani Aku, ora bakal luwé menèh. Lan wong sing percaya marang Aku, ora bakal ngelak menèh.

³⁶ Kowé wis padha Dakkandhani: senjata kowé wis padha ndeleng Aku, éwasemono kowé padha ora percaya.

³⁷ Kabèh wong sing diparingaké déning Sang Rama marang Aku, kuwi bakal padha marani Aku. Aku ora bakal nampik sapa waé sing marani Aku.

³⁸ Sebab enggon-Ku tumedhak saka swarga kuwi ora supaya Aku nglakoni karep-Ku dhéwé, nanging kersané Gusti Allah sing ngutus Aku.

³⁹ Déné kersané Gusti Allah sing ngutus Aku kuwi mengkéné: Kabèh wong sing wis diparingaké marang Aku, kuwi aja nganti ana sing ilang, nanging supaya Daktangèkaké menèh ing Dina Kiamat.

⁴⁰ Sebab yakuwi kersané Rama-Ku: supaya wong kabèh sing ndeleng Sang

Putra lan precaya marang Panjenengané bisa olèh urip langgeng lan mbésuk ing Dina Kiamat Daktangèkaké."

⁴¹ Wong-wong Yahudi padha pating kedumel, nggrenengi Gusti Yésus, sebab Panjenengané ngandika: "Aku iki roti sing tumurun saka swarga."

⁴² Wong-wong mau padha muni mengkéné: "Apa kuwi dudu Yésus, anaké Yusuf? Aku rak padha wanuh karo bapa-biyungé? Kepriyé bisané kandha yèn dhèwèké kuwi tumurun saka swarga?"

⁴³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé aja padha nggrundel.

⁴⁴ Ora ana wong siji waé sing bisa marani Aku, kejaba menawa Sang Rama, sing ngutus Aku kuwi, nggèndèng wong mau marang Aku, temah wong mau bakal Daktangèkaké ing Dina Kiamat.

⁴⁵ Ing Kitabé para nabi ana tulisan mengkéné: 'Wong kabèh bakal diwulang déning Gusti Allah!' Mulané sakèhing wong sing wis padha ngrungokaké lan sing nampani piwulang saka Sang Rama mau, bakal marani Aku.

⁴⁶ Kuwi ora ateges yèn wis ana wong sing tau weruh marang Sang Rama. Mung Sang Putra, sing pinangkané saka Allah, kuwi sing wis ndeleng Sang Rama.

⁴⁷ Padha élinga! Sing sapa precaya marang Aku, bakal ngrasakaké urip sejati.

⁴⁸ Aku iki roti sing nguripaké.

⁴⁹ Leluhurmu padha mangan manna ana ing ara-ara samun, nanging padha ngalami mati.

⁵⁰ Béda banget karo roti, sing tumurun saka swarga; wong sing mangan roti kuwi ora bakal mati.

⁵¹ Aku iki roti sing nguripaké, yakuwi roti sing tumurun saka swarga. Wong sing mangan roti mau bakal urip selawasé. Roti sing Dakwènèhaké yakuwi daging-Ku. Daging-Ku Dakwènèhaké, supaya jagad iki urip."

⁵² Pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau marakaké wong-wong Yahudi banjur padha bebantahan siji karo sijiné. Uniné: "Kepriyé bisané wong kuwi mènèhaké dagingé, supaya kita pangan?"

⁵³ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong-wong mau: "Élinga, yèn kowé

padha ora mangan dagingé Putrané Manungsa kuwi lan ora ngombé getihé, kowé mesthi padha ora kadunungan urip.

⁵⁴ Wong sing mangan daging-Ku lan ngombé getih-Ku, wong kuwi nduwèni urip langgeng, sarta Aku bakal nangèkaké wong mau ing Dina Kiamat.

⁵⁵ Awit daging-Ku kuwi pangan sing sejati, lan getih-Ku kuwi ombèn-ombèn sing sejati.

⁵⁶ Wong sing mangan daging-Ku lan ngombé getih-Ku, wong kuwi uripé bakal nunggil karo Aku lan Aku bakal nunggil karo wong mau.

⁵⁷ Padha kaya Sang Rama, sing ngutus Aku sipat gesang, lan Aku urip déning Sang Rama. Mengkono uga wong sing mangan daging-Ku bakal urip déning Aku.

⁵⁸ Iki roti sing tumurun saka swarga. Dudu roti kaya sing dipangan déning para leluhurmu, awit sawisé padha mangan roti mau isih ngalami mati. Nanging wong sing mangan roti iki bakal urip ing selawasé."

⁵⁹ Iku mau kabèh dingandikakaké déning Gusti Yésus nalika Panjenengané

memulang ana ing sinagogé ing Kapèrnaum.

⁶⁰ Akèh para muridé Gusti Yésus sing padha krungu pangandikané mau. Banjur padha muni: "Piwulangé kuwi kokangèl temen. Sapa sing ngerti?"

⁶¹ Tanpa ana sing matur marang Panjenengané, Gusti Yésus wis pirsá yèn para muridé padha nggrundeli piwulangé. Mulané Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa kowé padha ora seneng karo piwulang iki?"

⁶² Yèn mengkono, kepriyé saupama kowé mengko padha weruh Putraning Manungsa sumengka kondur menyang ing swarga?

⁶³ Sing nguripaké manungsa kuwi Rohé Allah. Kekuwatané manungsa ora ana paédahé babar-pisan. Tembung-tembung sing Dakkandhakaké marang kowé iki saka Rohé Allah lan tembung-tembung kuwi sing nguripaké.

⁶⁴ Éwasemono ing antaramu ana sing ora precaya." (Saka wiwitan mula Gusti Yésus wis pirsá sapa waé sing ora padha gelem precaya, lan sapa sing bakal ngulungaké Panjenengané.)

⁶⁵ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Kuwi sebabé Aku ngandhani kowé, yèn ora ana wong siji waé sing bisa marani Aku, yèn ora digèndèng déning Sang Rama."

⁶⁶ Wiwit nalika semana akèh para muridé sing padha mundur lan ora gelem ndhèrèkaké Panjenengané.

⁶⁷ Gusti Yésus nuli ndangu marang para sekabaté rolas mengkéné: "Apa kowé uga padha arep ninggal Aku?"

⁶⁸ Simon Pétrus mangsuli: "Gusti, sinten ingkang badhé kula dhèrèki? Panjenengan ingkang kagungan pangandika ingkang maringi gesang sejatos.

⁶⁹ Samenika kula sampun sami pitados lan yakin bilih Panjenengan menika Tiyang Suci, Utusanipun Allah."

⁷⁰ Gusti Yésus nuli ngandika: "Sing milih kowé wong rolas kuwi Aku dhéwé. Nanging siji saka panunggalanmu kuwi Iblis!"

⁷¹ Sing dikersakaké déning Gusti Yésus yakuwi Yudas, anaké Simon Iskariot. Sebab senajan Yudas mau panunggalané murid rolas, nanging bakal ngulungaké Panjenengané.

7¹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus nuli tindak mider-mider ing tanah Galiléa. Panjenengané ora kersa tindak menyang tanah Yudéa, sebab para penggedhéné bangsa Yahudi ing kana padha ngarah arep nyédani Panjenengané.

² Nalika semana ngarepaké riayané wong Yahudi, sing disebut Riaya Tarub Godhong.

³ Mulané para sedhèrèké Gusti Yésus padha matur: "Beciké kowé menyang tanah Yudéa, supaya para murid-Mu ing kana uga ndeleng penggawé-Mu.

⁴ Wong sing kepéngin misuwur kuwi penggawéné ora diumpetaké. Apa sing saiki koktindakaké kuwi beciké diweruhi déning wong sajadad."

⁵ (Sebab para sedhèrèké Gusti Yésus piyambak padha ora precaya marang Panjenengané.)

⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Kanggoné Aku, iki durung wektuné, béda karo kowé. Kowé bisa lunga sawayah-wayah,

⁷ sebab jagad ora sengit karo kowé. Nanging karo Aku, jagad kuwi sengit banget. Sebab Aku selawasé kandha marang jagad, yèn penggawéné ala.

⁸ Padha mangkata dhéwé nekani riaya kuwi. Aku ora arep mrana, jalaran iki durung wektu-Ku."

⁹ Mengkono pangandikané Gusti Yésus marang para sedhèrèké. Panjenengané kantung ana ing tanah Galiléa.

¹⁰ Bareng para sedhèrèké wis padha mangkat nekani Riaya Tarub Godhong ing kutha Yérusalèm, Gusti Yésus kantung piyambakan, tanpa ana wong sing ngerti.

¹¹ Ana ing riaya kono para penggedhéné wong Yahudi padha nggolèki Panjenengané, karo takon-takon: "Endi sing jenengé Yésus?"

¹² Ing antarané wong akèh sing padha ngumpul ing pahargyan mau ana sing padha rerasanan bab Gusti Yésus. Ana sing kandha: "Panjenengané kuwi wong sing becik," ana sing kandha: "Ora! Wong kuwi tukang ngapusi."

¹³ Nanging ora ana siji waé sing wani muni ngeblakakaké bab Panjenengané, awit padha wedi marang para penggedhéné wong Yahudi.

¹⁴ Bareng wis nengah-nengahi riaya, Gusti Yésus mlebet ing Pedalemané Allah, banjur memulang.

¹⁵ Para penggedhéné wong Yahudi padha gumun, lan muni: "Wong kuwi olèhé kawruh semono kuwi saka ngendi, mangka ora tau sekolah?"

¹⁶ Gusti Yésus ngandika: "Piwulang sing Dakwulangaké iki dudu piwulang-Ku dhéwé, nanging piwulangé Allah sing ngutus Aku.

¹⁷ Wong sing ngèstokaké dhawuhé Allah, ngerti apa piwulang-Ku iki asalé saka Gusti Allah, apa saka karep-Ku dhéwé.

¹⁸ Wong sing memulang manut karepé dhéwé, kuwi mung golèk alem lan pakurmatan kanggo awaké dhéwé. Nanging wong sing ngupaya kaluhurané Allah, sing ngutus wong mau, kuwi piwulangé jujur, lan ora nasaraké.

¹⁹ Nabi Musa rak wis maringaké dhawuh-dhawuhé Allah marang kowé? Nanging siji waé ora ana sing nglakoni dhawuh-dhawuh mau. Apa sebabé kowé padha arep matèni Aku?"

²⁰ Wong akèh mau padha mangsuli: "Panjenengan menika mboten saras! Sinten ingkang badhé nyédani Panjenengan?"

²¹ Gusti Yésus ngandika: "Aku mung lagi nindakaké prekara siji sing ora lumrah, kowé wis padha gumun kabèh.

²² Nabi Musa wis gawé prenatal kanggo kowé, supaya kowé padha netaki anak-anakmu. Lan merga saka kuwi kowé padha gelem netaki wong, senajan ana ing dina Sabbath. (Mangka satemené dudu Musa sing sekawit netaki wong, nanging para leluhur kita sadurungé Nabi Musa.)

²³ Yèn kowé padha netaki wong ing dina Sabbath, mung supaya aja nerak angger-anggeré Nabi Musa, apa sebabé kowé padha panas atimu, merga Aku marasaké badan sekojur ing dina Sabbath?

²⁴ Aja padha ngukumi wong manut apa sing katon waé, nanging padha ngukumana kanthi adil lan bener."

²⁵ Sawisé kuwi ana wong sawetara saka kutha Yérusalèm padha muni: "Rak iki wongé sing digolèki arep dipatèni?

²⁶ Nanging, coba delengen! Wong kuwi kokmemulang ana ing ngarepé umum, tanpa ana sing ngganggu, lan ora ana wong siji waé sing ngaruh-aruhi? Apa

para penggedhé kita saiki wis precaya, yèn Wong iki Sang Kristus?

²⁷ Jaréné yèn Sang Kristus rawuh, wong padha ora ngerti asalé saka ngendi; mangka tumrap wong iki, kita padha ngerti saka ngendi asalé."

²⁸ Nalika Gusti Yésus memulang ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané ngandika klawan swara sora: "Apa kowé padha ngerti temenan sapa Aku iki? Lan saka ngendi asal-Ku? Teka-Ku ora saka karep-Ku dhéwé. Panjenengané sing ngutus Aku kuwi ora goroh, nanging kowé padha ora wanuh karo Panjenengané.

²⁹ Aku kang wanuh marang Panjenengané, lan iya Panjenengané kuwi sing ngutus Aku mréné."

³⁰ Wong-wong mau padha kepéngin nyekel Gusti Yésus, nanging ora ana sing wani, sebab durung tekan mangsané.

³¹ Kejaba saka kuwi ing antarané wong akèh mau, uga ora sethithik cacahé sing precaya marang Panjenengané. Wong-wong sing precaya mau padha muni: "Saupama Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah kuwi rawuh, apa Panjenengané iya bakal

nindakaké mujijat luwih akèh ketimbang karo sing ditindakaké déning Wong iki?"

³² Para wong Farisi padha krungu enggoné wong akèh padha rerasanan bab Gusti Yésus, mulané bebarengan karo para pengareping imam, banjur kongkongan para wong sing jaga Pedalemané Allah sawetara, supaya nyekel Panjenengané.

³³ Pangandikané Gusti Yésus: "Enggon-Ku awor karo kowé mung kari sedhéla. Sawisé kuwi Aku bakal bali sowan Panjenengané sing ngutus Aku.

³⁴ Kowé bakal padha nggolèki Aku, nanging ora bakal bisa nemokaké, sebab kowé ora bisa nekani papan sing Dakenggoni."

³⁵ Para penggedhéné wong Yahudi nuli padha takon-tinakon: "Wong iki arep lunga menyang ngendi, kokkita nganti ora bisa nemokaké? Apa arep lunga menyang panggonané wong-wong Yahudi, sing ana ing manca negara, ana ing antarané wong Yunani, lan memulang wong-wong kuwi?"

³⁶ Apa karepé muni: 'Kowé bakal nggolèki Aku, nanging ora bisa nemokaké?' Lan menèh tembungé:

‘Kowé ora bisa tekan papan sing Dakenggoni.’”

³⁷ Dina pungkasaning riaya kuwi dina sing penting dhéwé. Ing dina mau Gusti Yésus jumeneng, banjur ngandika klawan sora: "Wong sing ngelak, padha mrénéa supaya Dakwènèhi ngombé.

³⁸ Ing Kitab Suci ana tulisan mengkéné: ‘Wong sing precaya marang Aku, ana ing njeroning atiné wong mau bakal mili banyu sing nguripaké.’”

³⁹ (Sing dingandikakaké déning Gusti Yésus kuwi bab Rohé Gusti Allah, sing bakal diparingaké marang wong sing padha precaya marang Panjenengané. Sebab nalika semana Sang Roh Suci durung diparingaké, merga Gusti Yésus durung sumengka menyang swarga.)

⁴⁰ Akèh wong sing padha ngrungokaké pangandikané Gusti Yésus mau. Ing antarané wong-wong mau ana sing muni: "Panjenengané kuwi mesthi Nabi."

⁴¹ Nanging ana liyané menèh sing muni: "Panjenengané kuwi Sang Kristus." Nanging uga ana wong sing muni: "Ah, mosok, Sang Kristus koktekané saka tanah Galiléa?"

⁴² Ing Kitab Suci rak katulis, yèn Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah kuwi asalé saka tedhaké Sang Prabu Dawud, lan miyosé ana ing Bètléhèm, yakuwi kutha kelairané Sang Prabu Dawud."

⁴³ Wusana wong-wong mau padha padu dhéwé prekara Gusti Yésus.

⁴⁴ Ana wong sing arep padha nyekel Gusti Yésus, nanging ora ana siji waé sing wani nggepok Panjenengané.

⁴⁵ Para wong sing jaga Pedalemané Allah wis didhawuhi nyekel Gusti Yésus, padha bali menèh nekani para pengareping imam lan wong-wong Farisi. Wong-wong mau padha ditakoni: "Apa sebabé Wongé ora kokgawa mréné?"

⁴⁶ Wangsulané: "Wah, dèrèng naté wonten tiyang ingkang micara kados Tiyang menika."

⁴⁷ Wangsulané wong-wong Farisi: "Lho, apa kowé wis padha katut karo Wong kuwi?"

⁴⁸ Apa ana ing antarané para penggedhé Yahudi utawa wong Farisi sing percaya marang Wong mau?

⁴⁹ Kena ing laknat wong-wong gebleg sing padha ora ngerti marang dhawuhing Torèt."

⁵⁰ Ing antarané wong-wong Farisi mau ana sing tau nemoni Gusti Yésus ing wayah bengi, jenengé Nikodémus. Nikodémus mau nuli kandha karo wong-wong Farisi liya-liyané:

⁵¹ "Manut prenataling agami, kita mboten kénging ngukum tiyang, sadèrèngipun prekawisipun dipun priksa, lan menawi kita dèrèng sumerep menapa ingkang katindakaken."

⁵² "É, é, é," wangsulané para wong Farisi liyané, "Menapa panjenengan inggih klebet golonganipun tiyang Galiléa? Cobi panjenengan tliti saking Kitab Suci, rak mboten wonten Nabi ingkang asalipun saking tanah Galiléa?"

⁵³ Sawisé kuwi wong kabèh banjur padha mulih saka Pedalemané Allah ing kutha Yérusalèm.

8¹ Nanging Gusti Yésus tindak menyang Gunung Zaitun.

² Ésuké Panjenengané tindak menèh menyang Pedalemané Allah, lan akèh wong sing padha marani Panjenengané.

Gusti Yésus nuli lenggah, banjur wiwit mulang wong-wong mau.

³ Satengahé memulang, para ahli Torèt lan wong-wong Farisi padha ngirid wong wadon sing konangan lagi laku jina. Wong wadon mau nuli digawa sowan ing ngarsané Gusti Yésus, lan dikon ngadeg ana ing tengah.

⁴ Wong-wong mau banjur padha nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Guru, tiyang èstri menika pinanggih lampah jina.

⁵ Ing Kitab Torèt, ingkang ngewrat pepakèn-pepakènipun Allah, Nabi Musa mrenata, bilih tiyang èstri ingkang kados mekaten menika kedah dipun benturi séla ngantos pejah. Menawi pemanggih Panjenengan kados pundi?"

⁶ Pitakoné para wong Farisi sing mengkono mau kanggo njégal marang Gusti Yésus, kenaa kanggo nggugat Panjenengané. Nanging Gusti Yésus tumungkul waé, karo nyerat ing lemah ngagem driji.

⁷ Bareng wong-wong mau padha ngangseg nyuwun wangsulan, Gusti Yésus nuli ndengèngèk, sarta ngandika marang wong-wong mau: "Sapa

ing antaramu sing ora duwé dosa, ndhisikana mbenturi watu marang wong wadon kuwi."

⁸Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus tumungkul menèh nyerat ana ing lemah.

⁹Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mau, wong-wong nuli padha lunga saka kono siji-siji, wiwit saka sing tuwa dhéwé. Wekasané sing ana ing kono kari Gusti Yésus piyambak karo wong wadon, sing isih ana ing panggonané.

¹⁰Gusti Yésus nuli jumeneng lan ngandika marang wong wadon mau: "Ana ngendi wong-wong mau? Apa ora ana sing ngukum kowé?"

¹¹[Wangsulané wong wadon mau: "Mboten wonten, Guru." Pangandikané Gusti Yésus: "Sukur, yèn ngono Aku iya ora ngukum kowé. Wis lungaa, lan aja gawé dosa menèh."]

¹²Gusti Yésus ngandika menèh marang wong akèh sing padha ana ing Pedalemané Allah, mengkéné: "Aku iki Pepadhanging jagad. Wong sing ngetut buri Aku bakal olèh pepadhang sing nguripi. Wong mau ora bakal mlaku ing sajroning pepeteng."

¹³ Aturé wong-wong Farisi marang Gusti Yésus: "Panjenengan suka paseksi tumrap badan Panjenengan piyambak. Paseksi Panjenengan ingkang mekaten menika mboten sah."

¹⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Senajan Aku neksèni awak-Ku dhéwé, éwasemono paseksi-Ku iki bener, sebab Aku ngerti saka ngendi pinangka-Ku lan menyang ngendi paran-Ku. Balik kowé ora padha ngerti asal-Ku saka ngendi, lan paran-Ku menyang ngendi."

¹⁵ Kowé padha ngadili wong, manut carané manungsa. Aku ora ngadili sapa-sapa.

¹⁶ Nanging saupama Aku kepeksa kudu ngadili, putusan-Ku kuwi adil, sebab Aku ora ijèn, Sang Rama sing ngutus Aku selawasé bebarengan karo Aku.

¹⁷ Ana ing Torètmu ana tulisan mengkéné: 'Paseksi sah yakuwi paseksiné wong loro.'

¹⁸ Sing mènèhi paseksi mungguh Aku, kuwi uga loro, yakuwi Aku lan Sang Rama sing ngutus Aku."

¹⁹ Pitakoné wong-wong mau: "Rama Panjenengan menika wonten ing pundi?" Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha

ora wanuh karo Aku. Kowé uga ora wanuh karo Rama-Ku. Menawa kowé wanuh karo Aku, kowé mesthi uga wanuh karo Rama-Ku."

²⁰ Kuwi kabèh dipangandikakaké déning Gusti Yésus nalika Panjenengané lagi memulang ana ing Pedalemané Allah, cedhak karo kothak-kothak pisungsung, kagem Gusti Allah. Éwasemono ora ana wong siji waé sing nyekel Panjenengané, sebab durung tekan mangsané.

²¹ Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Aku iki bakal lunga, lan kowé bakal padha nggolèki Aku, nanging kowé bakal padha mati nggawa dosamu. Aku lunga menyang panggonan sing ora bisa kokparani."

²² Mulané para penggedhéné wong Yahudi padha muni: "Apa wong kuwi arep nglalu, kokmuni: 'Menyang ngendi paran-Ku, kowé padha ora bisa mrana?'"

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé kuwi pinangkamu saka ing ngisor; nanging Aku saka ing ngaluhur. Pinangkamu saka ing donya kéné, nanging pinangka-Ku ora saka ing donya kéné.

²⁴ Mulané Aku kandha karo kowé, yèn kowé bakal mati nggawa dosa-dosamu, yakuwi yèn kowé ora precaya, yèn 'Aku iki Panjenengané Kang Ana!'"

²⁵ Pitakoné wong-wong mau: "Panjenengan menika saleresipun sinten?" Pangandikané Gusti Yésus: "Kuwi wis ora prelu Dakkandhakaké menèh!

²⁶ Akèh prekara sing arep Dakkandhakaké marang kowé, dhapur pandakwa. Nanging apa sing Dakkandhakaké marang jagad kuwi mung prekara sing Dakrungu saka Panjenengané sing ngutus Aku, sebab Panjenengané kuwi bener."

²⁷ Wong-wong padha ora ngerti, yèn Gusti Yésus ngandikakaké bab Sang Rama.

²⁸ Mulané Gusti Yésus nglajengaké pangandikané: "Mengko yèn kowé wis padha nyalib Putraning Manungsa, kowé bakal weruh yèn 'Aku iki Panjenengané Kang Ana!' Ing wektu kuwi kowé bakal ngerti, yèn apa sing Daklakoni, kuwi ora ana siji waé sing manut karep-Ku dhéwé, lan prekara sing Dakkandhakaké

mung apa sing wis diwulangaké déning Sang Rama marang Aku.

²⁹ Panjenengané sing ngutus Aku, kuwi selawasé bebarengan karo Aku. Panjenengané ora tau nilar Aku ijèn, sebab Aku tansah nindakaké sing dadi renaning penggalihé."

³⁰ Sawisé Gusti Yésus ngandikakaké kuwi mau kabèh, akèh wong sing nuli precaya marang Panjenengané.

³¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong Yahudi, sing padha precaya marang Panjenengané: "Kowé kuwi nyata dadi murid-Ku, yèn kowé padha nglakoni piwulang-Ku.

³² Nuli kowé bakal nglakoni kersané Allah, lan srana mengkono kowé dadi wong merdika."

³³ "Kula menika sami anak-turunipun Rama Abraham," aturé wong-wong mau, "Kula sami dèrèng naté dados réncang tumbasan! Menapa ingkang Panjenengan kersakaken, kokngandika: 'Kowé bakal merdika?'"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Padha élinga! Kabèh wong sing gawé dosa, kuwi dadi baturé dosa.

³⁵ Lan batur ora selawasé manggon dadi saomah karo bendarané. Sing olèh manggon selawasé dadi saomah, kuwi para putra.

³⁶ Yèn Sang Putra wis merdikakaké kowé, kowé lagi dadi wong merdika temenan.

³⁷ Aku ngerti yèn kowé kuwi anak-turuné Abraham. Éwasemono kowé arep matèni Aku, sebab kowé ora gelem nampani piwulang-Ku.

³⁸ Sing Dakkandhakaké iki apa sing dituduhaké déning Sang Rama marang Aku; déné kowé padha nglakoni préntahé bapakmu."

³⁹ Wong-wong Yahudi mau padha mangsuli: "Bapak kula menika Rama Abraham." Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé kuwi putrané Abraham temenan, kowé mesthi padha nglakoni apa sing dilakoni déning Rama Abraham.

⁴⁰ Aku mung awèh weruh marang kowé bab kayektèn sing Dakrunggu saka Gusti Allah, nanging kowé kokmalah arep matèni Aku. Rama Abraham ora nindakaké sing kaya mengkono kuwi!

⁴¹ Kowé padha nglakoni apa sing dilakoni dhéwé déning bapakmu."

Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Kula menika sanès anak jadah. Rama kula namung setunggal, inggih menika Gusti Allah piyambak."

⁴² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Yèn Gusti Allah kuwi Ramamu temenan, kowé mesthi tresna marang Aku, sebab teka-Ku iki saka kersané Gusti Allah, lan saiki ana ing kéné. Teka-Ku mréné ora saka karep-Ku dhéwé. Gusti Allah sing ngutus Aku.

⁴³ Apa sebabé kowé kokora ngerti marang apa sing Dakkandhakaké? Nyatané kowé padha ora betah ngrungokaké piwulang-Ku.

⁴⁴ Bapakmu kuwi Iblis. Mulané kowé iya arep padha nuruti kekarepané bapakmu. Wiwit-wiwitan mula Iblis kuwi tukang matèni wong. Iblis kuwi tumindaké ora tau bener, sebab pancèn ora duwé kayektèn. Iblis kuwi pancèn tukang goroh, jalaran pancèn mengkono kaanané. Lan sakèhing goroh kuwi asalé saka dhèwèké.

⁴⁵ Sarèhné Aku mulangaké bab sing bener, sing saka Gusti Allah, mulané kowé padha ora precaya marang Aku.

⁴⁶ Sapa ing antaramu sing bisa mbuktèkaké, yèn Aku duwé dosa? Menawa Aku mulangaké bab kayektèn sing saka Gusti Allah, apa sebabé kowé padha ora precaya marang Aku?

⁴⁷ Wong sing asalé saka Allah, kuwi precaya marang pangandikané Allah. Nanging kowé kuwi pinangkamu ora saka Allah, mulané kowé padha ora precaya."

⁴⁸ Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Rak leres enggèn kula mestani Panjenengan. Panjenengan menika tiyang Samaria ingkang kesurupan sétan."

⁴⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku iki ora kesurupan sétan. Aku ngormati Rama-Ku, nanging kowé ngina marang Aku.

⁵⁰ Aku ora golèk kaurmatan kanggo awak-Ku dhéwé. Ana siji sing mundhut, yakuwi Panjenengané sing uga ngadili yèn Aku iki bener.

⁵¹ Élinga! Wong sing nggugu marang tembung-Ku kuwi selawasé bakal ora ngalami mati."

⁵² Wong-wong Yahudi nuli padha mangsuli: "Samenika kula ngertos, bilih

Panjenengan menika èstu kesurupan sétan! Jalaran Rama Abraham piyambak ngalami séda, mekaten ugi sedaya nabi. Nanging Panjenengan kokngandika: 'Wong sing nggugu marang tembung-Ku bakal ora mati.'

⁵³ Menawi Rama Abraham piyambak ngalami séda, lan nabi-nabi sedaya ugi ngalami séda. Panjenengan menika sinten? Menapa Panjenengan menika ngungkuli Rama Abraham?"

⁵⁴ Gusti Yésus gentos ngandika: "Yèn Aku ngluhuraké awak-Ku dhéwé, kaluhuran-Ku kuwi ora ana tegesé. Sing ngluhuraké Aku kuwi Rama-Ku sing koksebut Allahmu.

⁵⁵ Mangka sejatiné kowé ora wanuh marang Panjenengané. Nanging Aku wanuh marang Panjenengané. Menawa Aku kandha yèn Aku ora wanuh marang Panjenengané, Aku goroh, padha karo kowé. Aku wanuh marang Gusti Allah lan ngèstokaké dhawuhé.

⁵⁶ Ramamu Abraham bungah banget, nalika arep pirsu dina-Ku. Saiki wis kelakon, mulané nuli bungah!"

⁵⁷ Wong-wong Yahudi mau banjur padha matur marang Gusti Yésus: "Yuswa

Panjenengan dèrèng wonten sèket taun, kados pundi déné Panjenengan koksampun naté pirsá Rama Abraham?"

⁵⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé Dakkandhani satemené, sadurungé Abraham lair Aku wis ana."

⁵⁹ Wong Yahudi mau nuli padha njupuk watu, arep mbenturi Gusti Yésus; nanging Gusti Yésus ngoncati lan nilar Pedalemané Allah kono.

9¹ Nalika Gusti Yésus tindak, Panjenengané mirsa wong wuta lair mula.

² Para sekabaté padha nyuwun pirsá: "Guru, menapa sebabipun tiyang menika wuta? Menapa margi tiyang menika damel dosa utawi tiyang sapuhipun ingkang damel dosa?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Wong kuwi enggoné wuta ora merga dhèwèké gawé dosa, lan uga ora merga wong tuwané sing gawé dosa. Wong kuwi wuta, supaya wong-wong padha weruh pangwasané Allah makarya ana ing wong wuta mau.

⁴ Kita kudu nyambut-gawé nglakoni ayahané Sang Rama sing ngutus Aku, mumpung isih awan, sebab sedhéla

engkas banjur bengi. Ing wayah bengi wong ora bisa nyambut-gawé.

⁵Sasuwéné Aku ana ing donya, Aku dadi Pepadhanging jagad."

⁶Sawusé ngandika mengkono Gusti Yésus nuli kecoh ing lemah. Kecohé nuli diulet karo lemah, dilèlètaké ing mripaté wong wuta mau.

⁷Gusti Yésus ngandika marang wong mau: "Lungaa lan raupa ing blumbang Siloam." (Siloam tegesé 'Diutus'.) Wong mau nuli mangkat lan raup. Bareng bali menèh mripaté wis bisa ndeleng.

⁸Tangga teparoné lan wong-wong sing mauné weruh wong wuta mau enggoné ngemis, padha muni: "Apa iki dudu wong sing adaté lungguh ngemis kaé?"

⁹Ana wong sing muni: "Pancèn ya wong kuwi," nanging ana uga sing muni: "Dudu, mung rupané waé sing mèmper." Nanging wong wuta mau kandha dhéwé: "Inggih kula menika ingkang rumiyin wuta."

¹⁰Wong-wong padha takon: "Kepriyé kokaiki bisa kokenggo ndeleng?"

¹¹Wangsulané: "Wonten tiyang namanipun Yésus, damel luluhan siti sekedhik, lajeng nglèlètaken luluhan

wau wonten ing mripat kula. Kula lajeng dipun dhawuhi raup wonten ing blumbang Siloam. Kula inggih lajeng mrika. Sareng kula sampun raup, kula lajeng saged ningali."

¹² Wong-wong padha takon menèh: "Saiki wongé ana ing ngendi?" Wong sing mauné wuta mau mangsuli: "Kula mboten ngertos."

¹³ Wong-wong nuli nggawa wong sing mauné wuta mau marang para wong Farisi.

¹⁴ Nalika Gusti Yésus ngulet lemah nganggo kecohé lan marasaké mripaté wong wuta mau, mbeneri dina Sabbath.

¹⁵ Wong Farisi nuli takon menèh marang wong sing mauné wuta mau, kepriyé patrapé nganti bisa ndeleng. Wong mau nuli mangsuli: "Tiyang menika nglèlètaken blethok wonten ing mripat kula; kula lajeng raup, bibar menika kula saged ningali."

¹⁶ Ana wong Farisi sawetara sing muni: "Mokal yèn wong kuwi pinangkané saka Allah, sebab dhèwèké nerak prenatal dina Sabbath." Nanging wong liyané menèh muni: "Mokal yèn wong dosa bisa

gawé kaélokan-kaélokan kaya wong iki!" Panemuné wong-wong mau béda-béda.

¹⁷ Para wong Farisi nuli padha takon menèh: "Manut kandhamu, Wong kuwi sing marasaké mripatmu. Yèn mengkono, kepriyé panemumu bab Wong kuwi?" Wangsulané: "Panjenenganipun menika Nabi."

¹⁸ Nanging para penggedhéné wong Yahudi padha ora precaya yèn wong kuwi mauné wuta wiwit lair mula, lan saiki bisa ndeleng. Wong-wong Farisi mau durung gelem precaya, yèn durung takon dhisik marang wong tuwané wong sing mauné wuta mau.

¹⁹ Para wong Farisi nuli takon marang wong tuwané: "Apa bener anakmu iki wuta lair mula? Kepriyé déné saiki kokbisa ndeleng?"

²⁰ Wong tuwané mangsuli: "Pancèn menika anak kula; lan pancèn wiwit lair mila piyambakipun wuta.

²¹ Nanging bab kadospundi enggènipun samenika saged ningali, kula mboten mangertos. Kula aturi ndangu piyambak, sebab larénipun sampun diwasa, saged mangsuli piyambak."

²² Aturé mengkono mau sebab padha wedi karo para penggedhéné wong Yahudi. Para penggedhé mau wis padha sarujuk, yèn saben wong sing ngakoni Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, bakal disébrataké saka sinagogé (pasamuwané wong-wong sing nganut agama Yahudi).

²³ Kuwi sebabé, wong tuwané wong sing mauné wuta mau muni: "Piyambakipun sampun diwasa, kula aturi ndangu piyambak."

²⁴ Wong sing mauné wuta mau banjur diundang menèh, sarta ditakoni: "Kowé ngakua ana ing ngarsané Allah, yèn kowé kandha sabeneré, sebab aku padha weruh yèn Wong kuwi Wong dosa."

²⁵ Wangsulané: "Bab piyambakipun menika tiyang dosa menapa mboten, kula mboten mangertos. Saprekawis ingkang kula mangertosi, inggih menika, kala rumiyin kula wuta, samenika kula saged sumerep."

²⁶ Pitakoné wong-wong Farisi: "Kowé dikapakaké? Kepriyé carané Wong kuwi marasaké kowé?"

²⁷ Wangsulané: "Kula sampun sanjang, nanging panjenengan mboten kersa mirengaken. Menapa ginanipun pitakèn

malih? Menapa panjenengan ugi kepéngin dados muridipun?"

²⁸ Wong-wong Farisi mau nuli padha nepsu lan muni: "Kowé kuwi muridé; aku dudu! Aku padha muridé Nabi Musa.

²⁹ Bab Nabi Musa, kita wis padha ngerti, yèn Gusti Allah pancèn wis ngandika marang panjenengané. Nanging mungguh Wong iki, aku padha ora ngerti asal-usulé."

³⁰ Wangsulané: "Kokanèh temen, panjenengan mboten pirsá asal-usulipun tiyang menika, mangka piyambakipun sampun damel mujijat, nyarasaken mripat kula.

³¹ Kita mangertos bilih Gusti Allah mboten miyarsakaken atur panyuwunipun tiyang dosa, nanging miyarsakaken tiyang-tiyang ingkang ngormati Panjenenganipun, sarta nglampahi kersanipun.

³² Wiwit dumadosipun jagad sepriki dèrèng naté wonten tiyang wuta wiwit lair mila kasaraken ngantos saged ningali.

³³ Menawi tiyang menika mboten saking Gusti Allah, mokal sagedipun nindakaken kaélokán kados mekaten."

³⁴ Para wong Farisi mau nuli mangsuli: "Kowé kuwi wong kebak dosa sabadan sekojur, wiwit saka pucuking rambut tekan tlapakané sikilmu, tur wiwit lair mula, lha kokarep mulang aku!" Wusanané wong mau banjur disébrataké saka sinagogé.

³⁵ Gusti Yésus midhanget yèn wong sing mauné wuta kuwi disébrataké saka sinagogé. Bareng ketemu karo wong mau, Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa kowé precaya marang Putraning Manungsa?"

³⁶ Wong mau mangsuli: "Putraning Manungsa menika sinten, Guru? Kula aturi ngandikakaken, supados kula saged pitados dhateng Panjenenganipun."

³⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé wis ndeleng Panjenengané, yakuwi sing saiki lagi ngandikan karo kowé."

³⁸ Aturé wong mau: "Kula pitados Gusti," banjur sujud ing ngarsané.

³⁹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Teka-Ku ing jagad iki supaya ngadili, supaya wong wuta bisa ndeleng, lan wong sing ndeleng dadi wuta."

⁴⁰ Ing kono ana wong Farisi sawetara sing padha krungu pangandikané Gusti

Yésus mau. Wong-wong mau padha muni: "Menapa Panjenengan nginten, kula inggih sami wuta?"

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Menawa kowé wuta, kowé ora dosa. Nanging sarèhné kowé kandha 'Aku weruh', mula kowé tetep dosa."

10¹ "Kowé Dakkandhani sing sanyatané: Wong sing mlebu ing kandhang wedhus ora metu lawang, nanging mlumpat pager, kuwi maling lan rampog.

² Nanging sing sapa mlebuné kandhang metu lawang, wong kuwi pangoné.

³ Sing jaga kandhang bakal ngengakaké lawangé. Wedhus-wedhus iya nitèni swarané samangsa pangon mau ngundangi wedhusé manut jenengé dhéwé-dhéwé lan digiring metu.

⁴ Sawisé wedhus-wedhus mau metu, pangon kuwi nuli mlaku ana ing ngarep, lan wedhus-wedhusé ana ing mburiné, sebab padha wanuh karo swarané pangoné.

⁵ Wedhus-wedhus mau ora bakal gelem mèlu wong liya, malah bakal padha ngadoh saka wong mau, sebab

wedhus-wedhus kuwi ora wanuh marang swarané."

⁶ Wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus mau padha ora ngerti apa sing dikersakaké.

⁷ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Ngertia, yèn Aku iki lawang dalané wedhus-wedhus kuwi.

⁸ Sakèhing wong sing tekané sadurungé Aku, kuwi maling lan rampog, mulané wedhus-wedhus ora padha ngrungokaké swarané wong mau.

⁹ Aku iki lawangé. Wong sing ngliwati Aku, bakal slamet; wong kuwi mlebu metu olèh pangan.

¹⁰ Yèn maling tekané mung arep nyolong, arep matèni lan ngrusak. Nanging teka-Ku iki supaya sepira sing nilingaké swara-Ku padha urip sajroning kalubèran.

¹¹ Aku iki Pangon sing utama. Pangon sing utama kuwi lila mati mbélani wedhus-wedhusé.

¹² Nanging buruh opahan kuwi dudu pangon, lan dudu sing duwé wedhus-wedhus mau. Yèn buruh sing mengkono mau weruh asu ajag teka, nuli bakal mlayu, wedhus-wedhusé ditinggal,

nganti wedhus-wedhus mau ditubruk déning asu ajag mau lan dibuyaraké.

¹³ Buruh mau mlayu, sebab wong kuwi enggoné nyambut-gawé mung mburu opah lan ora mreduli karo wedhus-wedhusé.

¹⁴ Aku iki Pangon sing utama. Kaya déné Sang Rama wanuh karo Aku, lan Aku wanuh karo Sang Rama, kaya mengkono uga Aku wanuh karo wedhus-wedhus-Ku, lan wedhus-wedhus-Ku wanuh karo Aku. Aku lila mati nglabuhi wedhus-Ku.

¹⁵ (10:14)

¹⁶ Aku uga duwé wedhus-wedhus liyané menèh, sing ora ana ing kandhang kéné. Wedhus-wedhus kuwi uga kudu Dakengon lan bakal padha ngrungokaké swara-Ku; kabèh bakal dadi sapantha lan tunggal pangon.

¹⁷ Sang Rama ngasihi Aku, sebab Aku lila ngurbanaké nyawa-Ku, supaya Aku bisa nampa nyawa-Ku menèh.

¹⁸ Ora ana wong sing bisa ngrebut nyawa-Ku. Aku rila ngurbanaké nyawa-Ku. Aku wenang ngurbanaké nyawa-Ku, lan uga wenang nampa nyawa-Ku

menèh. Lan ya kuwi sing dikersakaké Sang Rama, supaya Daklakoni."

¹⁹ Merga pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau, wong Yahudi nuli padha padu dhéwé.

²⁰ Akèh sing kandha: "Wong kuwi kesurupan sétan! Wong kuwi édan! Apa gunané ngrungokaké tembungé wong kaya mengkono!"

²¹ Nanging iya ana wong sing muni: "Mokal, yèn wong kesurupan sétan bisa mulang kaya mengkono! Sétan rak ora bisa marasaké wong wuta?"

²² Wong Yahudi padha ngriayakaké dina adeging Pedalemané Allah, ing kutha Yérusalèm. Nalika semana mbeneri mangsa bedhidhing.

²³ Gusti Yésus lagi tindak-tindak ana ing Bangsal Suléman, ing Pedalemané Allah.

²⁴ Para penggedhéné wong Yahudi nuli padha marani Gusti Yésus lan ngrubung Panjenengané. Nuli padha matur: "Ngantos pinten laminipun enggèn Panjenengan damel mangu-manguning manah kula? Kula aturi ngandika kalayan blaka, menapa Panjenengan menika Sang Kristus?"

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé wis padha Dakkandhani, nanging kowé padha ora precaya. Sarupaning penggawé sing Daklakoni atas Asmané Sang Rama, kuwi kabèh neksèni mungguh ing Aku.

²⁶ Kowé padha ora precaya, jalaran kowé dudu wedhus-Ku.

²⁷ Wedhus-wedhus-Ku padha nitèni swara-Ku. Aku wanuh karo wedhus-wedhus-Ku lan wedhus-wedhus-Ku padha ngetutaké Aku.

²⁸ Wedhus-wedhus kuwi padha Dakwènèhi urip sejati, temahan ora ana sing bakal mati, lan ora ana wong sing bisa ngrebut wedhus-wedhus mau saka ing tangan-Ku.

²⁹ Sang Rama sing maringaké wedhus-wedhus kuwi marang Aku, kuwi ngungkuli sekabèhé. Lan ora ana wong siji waé sing bisa ngrebut wedhus-wedhus mau saka astané Rama-Ku.

³⁰ Sang Rama lan Aku kuwi siji."

³¹ Para penggedhéné wong Yahudi mau nuli padha njupuk watu, arep kanggo mbenturi Gusti Yésus.

³² Nanging Panjenengané malah ngandika marang wong-wong mau: "Kowé wis padha ndeleng enggon-Ku nindakaké penggawé becik, sing didhawuhaké Sang Rama marang Aku, supaya Daklakoni. Lah saiki, apa ana ing antarané penggawé-Ku mau sing njalari kowé arep mbenturi watu Aku?"

³³ Para penggedhé mau nuli mangsuli: "Kula sami badhé mbenturi Panjenengan mboten margi pendamel-pendamel saé Panjenengan, nanging margi Panjenengan nyenyamah Gusti Allah! Panjenengan menika rak namung manungsa, kénging menapa Panjenengan ngaken yèn Panjenengan menika Allah?"

³⁴ Gusti Yésus gentos ngandika: "Apa ing Kitab Torèt ora ana tulisan mengkéné: Allah ngandika: 'Kowé kuwi allah?'

³⁵ Lan kita kabèh padha ngakoni yèn apa sing katulis ana ing Kitab Suci kuwi ora kena dibatalaké. Lah, yèn wong-wong sing padha nampa pangandika mau disebut déning Gusti Allah piyambak 'allah',

³⁶apa sebabé kowé padha ngarani Aku nyewiyah marang Allah, merga Aku muni yèn Aku iki Putrané Allah? Mangka Aku iki sing wis dipilih déning Sang Rama piyambak, lan diutus menyang jagad.

³⁷Yèn Aku ora nindakaké kersané Sang Rama, kowé kena ora precaya marang Aku.

³⁸Nanging yèn Aku nindakaké kersané Sang Rama, senajan ta kowé ora precaya marang Aku, wis samesthiné kowé saora-orané precaya marang apa sing Daktindakaké, supaya kowé weruh lan ngerti yèn Sang Rama lan Aku iki siji, kaya déné Aku karo Sang Rama kuwi siji."

³⁹Ing kono wong Yahudi mau padha ngarah nyekel Gusti Yésus menèh, nanging Panjenengané jengkar saka tengahé wong-wong mau.

⁴⁰Gusti Yésus nuli kondur menèh menyang sabrangé Kali Yardèn, ing panggonané Yohanes Pembaptis biyèn mbaptisi wong-wong. Gusti Yésus nuli manggèn ana ing kono.

⁴¹Akèh wong sing padha teka mrono. Wong-wong mau padha kandha mengkéné: "Nabi Yohanes Pembaptis ora

nindakaké kaélokan-kaélokan, nanging apa sing dingandikakaké déning Nabi Yohanes bab Wong iki, kabèh cocog."

⁴² Banjur akèh wong sing padha percaya marang Gusti Yésus.

11 ¹ Ana wong lara, jenengé Lasarus. Omahé ana ing désa Bètani. Yakuwi désa Bètani panggonané Maryam lan Marta.

² (Maryam kuwi wong wadon sing ngesokaké lenga wangi ing sampéyané Gusti Yésus lan ngusapi nganggo rambuté. Déné Lasarus sing lara mau seduluré.)

³ Maryam lan Marta padha ngaturi pirsamarang Gusti Yésus: "Guru, Lasarus, mitra Panjenengan ingkang Panjenengan tresnani samenika sakit."

⁴ Nalika Gusti Yésus mireng pawarta mau, Panjenengané ngandika: "Larané Lasarus ora bakal njalari patiné, nanging supaya dadi lantarané Asmané Allah kaluhuraké, lan srana mengkono Putrané Allah uga kaluhuraké."

⁵ Gusti Yésus pancèn tresna marang Marta lan mbakyuné, tuwin Lasarus, seduluré.

⁶ Éwasemono nalika Gusti Yésus mireng bab larané Lasarus mau, Panjenengané malah nginep rong dina menèh ana ing panggonan kono.

⁷ Lagi sawisé kuwi Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Ayo, kita padha bali menyang tanah Yudéa."

⁸ Para sekabat nuli padha matur: "Guru, nembé kémawon tiyang-tiyang Yahudi badhé mbenturi séla Panjenengan, Iha koksamenika Panjenengan sampun ngajak tindak mrika malih?"

⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Sedina kuwi apa ora rolas jam? Yèn mlaku ing wayah awan, wong ora kesandhung, merga padhang.

¹⁰ Nanging yèn wong mau mlaku ing wayah bengi, bakal kesandhung, merga peteng."

¹¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nyambeti, pangandikané: "Mitra kita Lasarus lagi turu, mulané arep Dakgugah."

¹² Aturé para sekabaté: "Guru, menawi Lasarus namung tilem, temtunipun mangké badhé saras."

¹³ Mangka sing dikersakaké Gusti Yésus kuwi satemené Lasarus wis mati. Saka

pengirané para sekabat, Gusti ngandika yèn Lasarus turu temenan.

¹⁴Mulané Gusti Yésus nuli mblakakaké yèn satemené, "Lasarus wis mati.

¹⁵Aku bungah déné Aku ora mbeneri ana ing kana. Kuwi ana beciké tumrap kowé kabèh, supaya kowé padha precaya. Ayo kita padha mangkat menyang omahé Lasarus."

¹⁶Tomas, sing diparabi "Didimus" (tegesé wong kembar), kandha marang kanca-kancané para sekabat: "Ayo kita padha ndhèrèk Guru, karebèn kita mati bareng karo Panjenengané."

¹⁷Nalika tindaké Gusti Yésus tekan désa Bètani, Lasarus wis dikubur patang dina kepungkur.

¹⁸Bètani kuwi saka kutha Yérusalèm adoh-adohé mung telung kilomèter.

¹⁹Wong Yahudi wis akèh sing padha layat mrono, prelu nglipur Maryam lan Marta, sing kepatèn Lasarus, seduluré.

²⁰Bareng Marta krungu yèn Gusti Yésus rawuh, banjur metu mbagèkaké, nanging Maryam kèri ana njero omah.

²¹Marta banjur matur marang Gusti Yésus: "Guru, saupami Panjenengan

wonten ing ngriki, temtu Lasarus sedhèrèk kula, mboten badhé pejah.

²² Éwasemanten kula pitados, bilih samenika ugi Gusti Allah badhé njurungi menapa ingkang Panjenengan suwun."

²³ Pangandikané Gusti Yésus marang Marta: "Sedulurmu bakal urip menèh."

²⁴ Wangsulané Marta: "Kula pitados, bilih Lasarus badhé gesang malih ing Dinten Kiamat, samangsa tiyang-tiyang pejah katangèkaken."

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus marang Marta: "Sing nangèkaké wong mati kuwi Aku, lan sing mènèhi urip marang manungsa kuwi Aku. Wong sing precaya marang Aku, senajan wong mau wis mati, bakal urip menèh.

²⁶ Lan wong sing isih urip, sing precaya marang Aku, ora bakal mati ing selawasé. Apa kowé precaya bab kuwi?"

²⁷ Wangsulané Marta: "Guru, kula pitados bilih Panjenengan menika Putraning Allah, Sang Kristus, ingkang kautus rawuh ing donya."

²⁸ Sawisé matur mengkono, Marta nuli ngundang Maryam, mbakyuné, sarta dibisiki: "Guru wis rawuh lan nakokaké kowé."

²⁹ Bareng krungu mengkono, Maryam nuli énggal-énggal ngadeg lan methukaké Gusti Yésus.

³⁰ (Nalika semana Gusti Yésus durung mlebet ing désa Bètani, nanging isih ana ing panggonan nalika ketemu karo Marta.)

³¹ Bareng wong-wong Yahudi sing lagi padha linggih ana ing omah nglipur Maryam, weruh Maryam ngadeg lan metu rerikatan, nuli padha ngetutaké, sebab dikira arep lunga menyang kubur lan nangis ana ing kono.

³² Bareng Maryam tekan panggonané Gusti Yésus lan weruh Panjenengané, banjur jèngkèng ana ngarsané sarta matur: "Guru, saupami Panjenengan wonten ing ngriki, sedhèrèk kula mesthi mboten pejah!"

³³ Bareng pirsá Maryam nangis, lan wong-wong Yahudi sing padha ngetutaké iya padha nangis, Gusti Yésus penggalihé trenyuh banget.

³⁴ Panjenengané nuli ndangu: "Dikubur ana ing endi?" Wangsulané sing padha didangu: "Mangga Gusti, menawi badhé pirsá."

³⁵ Gusti Yésus nuli muwun.

³⁶ Temah wong-wong Yahudi padha muni: "Semono tresnané marang Lasarus."

³⁷ Nanging ana uga sing muni: "Panjenengané wis ngelèkaké mripaté wong wuta, yagéné ora bisa nyegah patiné Lasarus?"

³⁸ Gusti Yésus tindak menyang kuburan karo trenyuh penggalihé. Kubur mau wujudé kaya guwa, sing ditutupi watu gedhé.

³⁹ Gusti Yésus dhawuh: "Watuné singkirna." Marta, seduluré sing mati mau, nuli matur: "Guru, piyambakipun sampun dipun kubur kawan dinten kepenger. Temtu sampun mambet."

⁴⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku rak wis kandha: 'Yèn kowé precaya, kowé bakal weruh gedhéning pangwasané Allah!'"

⁴¹ Watu sing nutupi kubur mau nuli padha disingkiraké. Gusti Yésus banjur tumenga ing langit lan ndedonga: "Kawula ngaturaken panuwun dhateng Paduka, dhuh Rama, margi Paduka sampun miyarsakaken panyuwun Kawula.

⁴² Kawula sumerep, bilih Paduka tansah miyarsakaken panyuwun Kawula. Éwadéné enggèn Kawula matur menika, karana tiyang-tiyang ingkang sami wonten ing ngriki, supados sami pitados, bilih Kawula menika utusan Paduka!"

⁴³ Sawisé matur mengkono, Gusti Yésus nuli ngandika klawan sora: "Lasarus, metua!"

⁴⁴ Lasarus sing wis mati kuwi banjur metu. Tangan lan sikilé isih pocongan mori putih, semono uga rainé isih ketutupan kain kringet (kacu). Dhawuhé Gusti Yésus marang wong-wong sing ana ing kono: "Moriné uculana, karebèn bisa uwal!"

⁴⁵ Bareng ndeleng lelakon mau, wong-wong Yahudi sing padha layat, banjur padha precaya marang Gusti Yésus.

⁴⁶ Nanging ing antarané wong-wong mau uga ana sing banjur marani wong-wong Farisi lan nglapuraké tumindaké Gusti Yésus.

⁴⁷ Mulané wong-wong Farisi lan para pengareping imam nuli padha nganakaké parepatan karo Mahkamah Agama. Wong-wong mau padha muni mengkéné: "Saiki apa sing kudu kita

tindakaké? Wong kuwi wis gawé mujijat semono kèhé!

⁴⁸Yèn dijaraké mengkono terus, wong kabèh bakal padha precaya marang dhèwèké kuwi. Pungkasané Pemeréntah Rum bakal nggempur Pedalemané Allah lan bangsa Yahudi kabèh."

⁴⁹Ing antarané wong-wong mau, sing jenengé Kayafas, ing taun kuwi dadi Imam Agung. Kayafas mau muni: "Kowé padha ora ngerti.

⁵⁰Apa kowé iya padha ora sumurup yèn kanggo keslametané rakyat kabèh, luwih becik yèn wong siji sing mati, ketimbang wong sabangsa mati kabèh?"

⁵¹Satemené Kayafas enggoné muni mengkono mau ora saka karepé dhéwé; nanging sarèhné jumeneng Imam Agung ing taun kuwi, meca enggoné Gusti Yésus bakal séda kanggo bangsa Yahudi kabèh.

⁵²Malah ora mung kanggo bangsa Yahudi waé, nanging kanggo para putrané Allah kabèh, sing sumebar ing ngendi-endi, supaya kakumpulaké dadi siji.

⁵³Wiwit ing dina kuwi para penggedhéné bangsa Yahudi padha sekongkelan arep nyédani Gusti Yésus.

⁵⁴Mulané Gusti Yésus ana ing tanah Yudéa kono ora ngétok ing ngarepé wong akèh. Panjenengané nuli tindak saka tanah Yudéa menyang kutha, sing aran Éfraim, cedhak karo ara-ara samun. Panjenengané manggèn ana ing kono karo para sekabaté.

⁵⁵Nalika semana wis mèh Riaya Paskahé wong Yahudi. Akèh wong saka désa-désa padha menyang kutha Yérusalèm, arep nindakaké prenatal sesuci.

⁵⁶Nalika wong-wong kabèh mau ana ing Pedalemané Allah, nuli padha nggolèki Gusti Yésus, lan padha takon-tinakon: "Saka pengiramu kepriyé? Wong kuwi mesthi ora bakal nekani riaya iki!"

⁵⁷Para pengareping imam lan para wong Farisi wis padha andum préntah, yèn sapa waé sing weruh panggonané Gusti Yésus, kudu lapur, supaya kena dicekel.

12¹Nem dina sadurungé Riaya Paskah, Gusti Yésus tindak menyang désa Bètani; ana ing omahé

Lasarus, sing wis tau mati, ditangèkaké menèh.

²Ana ing kono Gusti Yésus dicaosi dhahar; sing ngladèni Marta. Déné Lasarus lungguh kembang karo Panjenengané.

³Maryam nuli njupuk lenga wangi nared tulèn, sing ajiné akèh banget, boboté setengah liter, banjur dienggo njebadi sampéyané Gusti Yésus. Lenga mau nuli diusapi nganggo rambuté. Ambuné ngebeki saomah kabèh.

⁴Yudas Iskariot, panunggalané sekabaté Gusti Yésus, muni mengkéné:

⁵"Généa lenga wangi kuwi ora diedol waé, rak bisa payu akèh, nuli dhuwité didanakaké marang wong miskin?"

⁶(Enggoné Yudas muni mengkono mau ora kokmerga mikiraké nasibé wong miskin, nanging merga saka culikané. Yudas kerep nganggo dhuwit sing dadi rereksané.)

⁷Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis ta, wong wadon kuwi nengna waé, aja kokganggu! Penggawéné mengkono kuwi minangka pacawisan enggon-Ku mbésuk bakal dikubur!"

⁸Awit wong miskin kuwi selawasé ana ing antaramu, nanging Aku ora selawasé ana ing antaramu."

⁹Akèh wong Yahudi sing padha krungu, yèn Gusti Yésus ana ing désa Bètani. Mulané wong-wong mau nuli padha nusul Panjenengané mrana. Enggoné marani Gusti Yésus kuwi ora mung merga kaélokan sing wis katindakaké, nanging uga padha kepéngin weruh Lasarus, sing wis urip menèh.

¹⁰Kuwi sebabé para pengareping imam uga kepéngin matèni Lasarus,

¹¹jalaran akèh wong Yahudi sing padha ninggal para pemimpiné lan precaya marang Gusti Yésus, merga lelakoné Lasarus mau.

¹²Ésuké akèh wong sing wis padha teka ing kutha Yérusalèm, arep ngriyakaké Paskah. Wong-wong mau padha krungu, yèn Gusti Yésus isih ana ing dalan arep tindak mrono.

¹³Wong-wong mau nuli padha njupuk pang-pangé wit palem, banjur methukaké klawan surak-surak: "Pinujia Asmané Allah! Sugenga sing rawuh ing Asmané Pangéran! Sugenga ratuné wong Israèl!"

¹⁴ Dhèk semana Gusti Yésus nitih kuldi, isih belo, cocog karo sing katulisan mengkéné:

¹⁵ "Aja wedi, hé putri Sion! Delengen ratumu rawuh, nitih beloning kuldi."

¹⁶ Nalika semana para sekabat durung padha ngerti apa tegesé kuwi mau kabèh. Nanging sawisé Gusti Yésus kaluhuraké, yakuwi sawisé sinalib lan wungu menèh, lagi padha kèlingan yèn lelakoné Gusti Yésus mau wis katulis ana ing Kitab Suci, lan saiki kelakon temenan.

¹⁷ Wong-wong sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus nalika Panjenengané nimbali Lasarus metu saka ing kubur lan nangèkaké saka ing pati, ora uwis-uwis enggoné nyritakaké lelakon mau marang wong-wong liyané.

¹⁸ Kuwi sebabé wong akèh padha methukaké Gusti Yésus, jalaran padha krungu bab lelakon sing wis ditindakaké.

¹⁹ Wong Farisi padha rerasanan: "Kita padha ora olèh gawé! Delengen, wong sajadad wis padha kèlu karo Wong kuwi!"

²⁰ Ing antarané wong akèh sing padha teka ing kutha Yérusalèm arep nindakaké

ibadah sajroné dina riaya mau, ana wongé Yunani sawetara.

²¹ Wong-wong mau padha nemoni Filipus lan kandha: "Sedhèrèk, kula kepéngin kepanggih kaliyan Guru Yésus!" (Filipus kuwi wong saka kutha Bètsaida ing tanah Galiléa.)

²² Filipus nuli kandha karo Andréas, wong loro mau banjur padha matur marang Gusti Yésus.

²³ Panjenengané nuli ngandika marang para sekabat mau: "Saiki wis tekan wektuné Putraning Manungsa diluhuraké.

²⁴ Padha élinga, yèn wiji gandum sing ditandur ing lemah lan mati, wiji mau ora bakal tetep mung seglintir waé. Nanging sawisé wiji mau mati, bakal ngetokaké woh akèh.

²⁵ Wong sing nengenaké uripé ing donya kéné, bakal kélangan urip sing sejati. Nanging wong sing nyingkur uripé dhéwé ing donya kéné, bakal ngalami urip sejati, sing langgeng.

²⁶ Wong sing ngawula marang Aku, kuwi kudu ngetut buri Aku, supaya bisa mèlu Aku menyang endi waé paran-Ku. Wong sing ngawula marang Aku, kuwi bakal dimulyakaké déning Rama-Ku."

²⁷ "Saiki ati-Ku was-was. Banjur arep matur apa? Apa Aku kudu matur: 'Rama, mugi sampun négakaken Kawula ngalami kasangsaran menika?' Ora, sebab enggon-Ku urip tekan sepréné iki preluné supaya ngalami kasangsaran mau.

²⁸ 'Dhuh Rama, Asma Paduka mugi kaluhuraken.'" Nuli ana swara saka ing langit: "Wis Dakluhuraké, lan isih bakal Dakluhuraké menèh."

²⁹ Wong akèh sing ana ing kono padha krungu swara mau. Wong-wong nuli padha rerasanan: "Kuwi swarané gludhug!," nanging ana uga sing kandha: "Dudu! Ana malaékat sing lagi ngandikan karo Panjenengané."

³⁰ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Anané swara kuwi ora kanggo Aku, nanging kanggo kowé.

³¹ Saiki wis tekan wektuné jagad iki diadili. Saiki penggedhéné jagad iki bakal ditelukaké.

³² Mengko samangsa Aku wis dipanjer, Aku bakal nggèndèng wong kabèh mèlu Aku."

³³ Enggoné ngandika mengkono kuwi kanggo nuduhaké patrapé Gusti Yésus enggoné bakal disalib.

³⁴ Wong akèh mau nuli matur marang Panjenengané: "Manut suraosé Kitab-kitab, Sang Kristus ingkang badhé rawuh menika badhé gesang ing selami-laminipun; kadospundi déné Panjenengan kokngandika, bilih Putraning Manungsa menika kedah nglampahi sinalib? Lajeng Putranipun Manungsa menika sinten?"

³⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Mung kari sawetara mangsa Pepadhang ana ing tengahmu. Mulané terusna lakumu, mumpung Sang Pepadhang isih ana ing tengahmu, supaya kowé aja kesaput ing pepeteng. Wong sing mlaku ing pepeteng ora ngerti bakal tekan endi.

³⁶ (12-36a) Precayaa marang Pepadhang kang ana ing tengahmu, supaya kowé padha dadi Putraning Pepadhang." (12-36b) Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus nuli tindak saka kono lan ora kersa ngetingal menèh ing ngarepé wong akèh.

³⁷ Akèh banget mujijat lan kaélokan sing ditindakaké ana ing ngarepé wong

akèh mau. Éwasemono wong-wong mau meksa ora precaya marang Panjenengané.

³⁸ Srana mengkono kelakon temenan, apa sing wis kaweca déning Nabi Yésaya, sing uniné mengkéné: "Dhuh Pangéran, sinten ingkang pitados dhateng pawartos kawula? Sinten ingkang kepareng ningali kwaosipun Allah?"

³⁹ Wong-wong mau padha ora bisa precaya, merga Nabi Yésaya wis ngandika mengkéné:

⁴⁰ Gusti Allah ngandika, "Mripaté wis Dakgawé wuta, atiné dadi kaku, lan nalaré banjur peteng; supaya wong-wong mau aja padha mratobat, temahan Dakwarasaké."

⁴¹ Enggoné Nabi Yésaya ngandika mengkono mau merga wis pirsam marang kamulyané Gusti Yésus.

⁴² Éwasemono akèh uga para penggedhéné wong Yahudi sing padha precaya marang Gusti Yésus. Nanging wong-wong kuwi ora wani ngakoni precayané terang-terangan, merga padha wedi, aja-aja disébrataké saka sinagogé déning para wong Farisi.

⁴³ Wong-wong kuwi padha luwih seneng diurmati déning manungsa ketimbang nampa pakurmatan sing saka Gusti Allah.

⁴⁴ Gusti Yésus nuli ngandika: "Wong sing precaya marang Aku, kuwi ora mung Aku sing diprecaya, nanging uga Panjenengané sing ngutus Aku.

⁴⁵ Sing sapa ndeleng Aku, kuwi uga ndeleng Panjenengané sing ngutus Aku.

⁴⁶ Teka-Ku ing jagad iki dadi Pepadhang, supaya wong sing precaya marang Aku, ora tetep ana ing pepeteng.

⁴⁷ Dudu Aku sing bakal ngadili wong sing padha krungu, nanging ora nglakoni piwulang-Ku. Merga teka-Ku ora arep ngadili jagad, nanging arep nylametaké.

⁴⁸ Wong sing ora precaya lan ora gelem manut marang pitutur-Ku, kuwi ana sing ngadili dhéwé. Iya Injil sing Dakwartakaké, kuwi sing bakal dadi hakim, sing ngadili wong-wong mau ing Dina Kiamat!

⁴⁹ Lan pancèn mengkono! Merga Aku ora tau memulang metu saka karep-Ku dhéwé. Sang Rama sing ngutus Aku, Panjenengané kuwi sing dhawuh

marang Aku samubarang sing kudu Dakkandhakaké utawa Dakwulangaké.

⁵⁰Lan Aku ngerti yèn dhawuhé Sang Rama kuwi dalaning urip sing sejati. Mulané apa sing Dakkandhakaké iki, kabèh merga saka dhawuhé Sang Rama."

13¹ Bareng dina Riaya Paskah kurang sedina, Gusti Yésus pirsá yèn wis tekan wektuné Panjenengané nilar jagad iki lan kondur menyang ngarsané Sang Rama. Panjenengané tresna marang para kagungané kang ana ing jagad, lan enggoné nresnani nganti tekan ing wekasan.

²Nalika semana ing wayah bengi Gusti Yésus lan para sekabat lagi padha dhahar. Ing kono Iblis ngosikaké atiné Yudas Iskariot, supaya ngulungaké Gusti Yésus.

³Gusti Yésus pirsá, yèn Sang Rama wis masrahaké sakèhing pangwasa marang Panjenengané. Panjenengané uga pirsá, yèn asalé saka Allah, lan bakal kondur menyang ngarsané Allah.

⁴Mulané Panjenengané nuli jumeneng, ngrucat jubahé, sarta ngubetaké kain mau ana ing lambungé.

⁵ Panjenengané banjur ngesok banyu ana ing pengaron, sarta wiwit misuhi sikilé para sekabat; sawisé kuwi banjur dilapi nganggo kain sing diubetaké ana ing lambungé mau.

⁶ Bareng tekan gilirané Simon Pétrus, Simon matur: "Gusti, prelunipun menapa Panjenengan misuhi suku kawula?"

⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Saiki kowé durung ngerti apa maknané sing Daktindakaké iki, nanging mengko kowé bakal ngerti."

⁸ "Sampun ngantos, Gusti," aturé Pétrus, "Panjenengan sampun ngantos misuhi suku kawula!" Nanging Gusti Yésus nuli ngandika: "Yèn kowé ora gelem Dakwisuhi, kowé ora kena dadi murid-Ku."

⁹ Wangsulané Simon Pétrus: "Menawi mekaten Gusti, sampun ngemungaken suku ingkang dipun wisuhi, nanging ugi tangan lan sirah kawula!"

¹⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Wong sing wis adus, badané sakojur wis resik, wong kuwi ora prelu didusi menèh. Mung sikilé waé sing prelu diresiki. Kowé pancèn wis padha resik, nanging ora kabèh."

¹¹ (Gusti Yésus wis pirsá, sapa sing bakal ngulungaké Panjenengané. Mulané Panjenengané ngandika: "Kowé wis padha resik, nanging ora kabèh.")

¹² Sawisé Gusti Yésus rampung enggoné misuhi sikilé para sekabat, Panjenengané nuli ngagem jubahé menèh, sarta wangsul lenggah. Panjenengané nuli ngandika marang para sekabaté mengkéné: "Apa kowé ngerti tegesé apa sing mentas Daktindakaké marang kowé mau?"

¹³ Kowé padha nyebut Aku Guru lan Gusti. Lan panyebutmu kuwi bener, awit Aku iki pancèn Guru lan Gusti.

¹⁴ Lah saiki yèn Aku sing dadi Gusti lan Gurumu wis misuhi sikilmu, dadi kowé iya kuwajiban wisuh-winisuhan sikil.

¹⁵ Enggon-Ku mènèhi tuladha marang kowé kabèh kuwi supaya kowé padha nglakonana kaya sing wis Daktindakaké marang kowé.

¹⁶ Padha éling-élingen; batur kuwi ora ngungkuli bendarané, lan utusan ora ngluwihi sing ngutus.

¹⁷ Saiki kowé wis padha ngerti prekara kuwi. Begja kowé menawa kuwi koklakoni.

¹⁸ Kandha-Ku iki ora kanggo kowé kabèh, lan Aku ngerti sapa waé sing wis Dakpilih. Nanging apa sing katulisan ana ing Kitab Suci kudu kelakon. Tulisan mau surasané mengkéné: 'Tiyang ingkang sesarengan nedha roti kaliyan Kawula, menika badhé nglawan Kawula!'

¹⁹ Kowé saiki padha Dakwènèhi weruh sadurungé prekara kuwi kelakon, supaya yèn mengko kelakon, kowé padha percaya yèn Aku iki Panjenengané kang disebut 'Aku iki Panjenengané Kang Ana.'

²⁰ Padha titènana: Sapa sing nampa wong sing Dakutus, kuwi ateges nampani Aku dhéwé. Lan sapa sing nampa Aku, kuwi ateges nampani Gusti Allah, sing ngutus Aku."

²¹ Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus penggalihé trenyuh banget. Nuli Panjenengané ngandika blak-blakan: "Kowé padha Dakkandhani sing satemené: Panunggalanmu salah siji bakal ngulungaké Aku."

²² Para sekabat padha bingung, sarta padha pandeng-pandengan, merga padha ora ngerti sapa sing dikersakaké.

²³ Sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus, linggih ana ing sisihé,

²⁴ disasmitani déning Simon Pétrus, supaya nyuwun pirsá, sapa sing dikersakaké mau.

²⁵ Sekabat mau nuli nyedhaki Gusti Yésus lan nyuwun pirsá: "Sinten tiyangipun menika, Gusti?"

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku arep nyelupaké roti ana ing mangkok; wong sing nuli Dakulungi roti mau, yakuwi wongé." Gusti Yésus nuli mundhut roti secuwil, banjur dicelupaké ana ing mangkok; sawisé kuwi roti mau banjur diulungaké marang Yudas anaké Simon Iskariot.

²⁷ Bareng Yudas nampani roti mau, sanalika iku uga Iblis ngangslupi. Gusti Yésus nuli ngandika marang Yudas: "Énggal lakonana apa sing dadi sedyamu!"

²⁸ Ora ana wong siji-sijia ing antarané sing padha linggih ana ing kono ngerti, apa sebabé Gusti Yésus ngandika mengkono marang Yudas.

²⁹ Ana sing ngira, yèn Gusti Yésus ngutus Yudas tuku apa-apa sing dibutuhaké kanggo riaya, utawa bisa uga Gusti Yésus ndhawuhi Yudas mènèhi dhuwit marang wong-wong miskin,

sebab Yudas kuwi sing tukang nyekel dhuwit.

³⁰ Sawisé nampa roti mau, sanalika Yudas banjur metu. Nalika semana wayahé wis bengi.

³¹ Sawisé Yudas lunga, Gusti Yésus nuli ngandika: "Saiki Putrané Manungsa bakal kamulyakaké.

³² Lan lantaran Putraning Manungsa mau kamulyané Gusti Allah iya bakal kebar. Yèn kamulyané Gusti Allah kebar lantaran Putraning Manungsa, nuli kamulyaning Putrané Manungsa iya bakal diketingalaké déning Gusti Allah piyambak. Lan kuwi kabèh bakal tumuli kelakon.

³³ Anak-anak-Ku, enggon-Ku kumpul karo kowé kari sedhéla. Kowé bakal nggolèki Aku, nanging kaya sing wis Dakkandhakaké marang wong Yahudi, mengkono uga saiki Dakkandhakaké marang kowé: Kowé ora bisa mara ing panggonan sing arep Dakparani.

³⁴ Kowé padha Dakwènèhi pepakon anyar, yakuwi supaya padha tresna-tinresnan. Dikaya enggon-Ku nresnani kowé, mengkono uga kowé padha tresna-tinresnana.

³⁵Titikané enggonmu padha dadi murid-Ku, yakuwi menawa wong kabèh padha neksèni enggonmu tresna-tinresnan."

³⁶Simon Pétrus matur marang Gusti Yésus: "Gusti badhé tindak dhateng pundi?" Pangandikané Gusti Yésus: "Aku lunga menyang panggonan sing kowé ora bisa marani mrana, nanging mbésuk kowé bakal mèlu Aku."

³⁷Pitakoné Pétrus: "Guru, kénging menapa kula mboten saged ndhèrèk Panjenengan? Kula wantun pejah kagem Panjenengan."

³⁸Pangandikané Gusti Yésus: "Temenan? Kowé wani mati temenan kanggo Aku? Rungokna sing becik: Mengko sadurungé jago kluruk, kowé bakal ngaku, yèn kowé ora wanuh karo Aku, nganti ambal ping telu!"

14¹Pangandikané Gusti Yésus marang para sekabat: "Atimu aja was-was. Padha ngandela marang Gusti Allah, lan iya ngandela marang Aku.

²Ing dalemé Rama-Ku akèh panggonan; mulané Aku mrana supaya nyawisaké panggonan kanggo kowé. Saupama

ora mengkono, mesthi kowé ora padha Dakkandhani.

³Sawisé Aku nyawisaké panggonan kanggo kowé, nuli Aku bakal bali mréné methuk kowé, supaya kowé uga anaa ing papan sing Dakenggoni mau.

⁴Panggonan sing Dakparani, kowé wis padha weruh dalané."

⁵Tomas nuli nyuwun pirsas: "Guru, kula sami mboten ngertos papan ingkang Panjenengan tuju, kadospundi enggèn kula sumerep merginipun?"

⁶Gusti Yésus ngandika: "Aku iki dalané marang Gusti Allah lan Aku sing nuduhaké, Gusti Allah kuwi sapa lan kepriyé kaanané; Aku uga sing mènèhi urip marang manungsa. Ora ana wong siji waé sing bisa sowan marang Sang Rama, yèn ora lantaran Aku.

⁷Yèn kowé wanuh marang Aku, kowé iya mesthi wanuh karo Rama-Ku. Wiwit saiki kowé wanuh karo Sang Rama, lan wis ndeleng Panjenengané."

⁸Filipus nuli matur: "Gusti, kawula mugé Panjenengan tedahi Sang Rama menika, supados kawula sami marem."

⁹Pangandikané Gusti Yésus: "Wis semono lawasé enggon-Ku urip

bebarengan karo kowé kabèh; éwasemono kowé kokrumangsa durung wanuh karo Aku, Filipus! Sing sapa wis ndeleng Aku, kuwi uga wis ndeleng Sang Rama; kepriyé déné kowé muni: 'Kawula mugé Panjenengan tedahi Sang Rama?'

¹⁰ Apa kowé ora ngandel yèn Aku lan Sang Rama kuwi siji? Sarta Sang Rama lan Aku kuwi siji? Kabèh sing Dakkandhakaké marang kowé kuwi ora metu saka karep-Ku dhéwé. Nanging Sang Rama sing ana ing Aku, sing nindakaké kuwi mau kabèh.

¹¹ Ngandela, yèn Aku lan Sang Rama kuwi siji, sarta Sang Rama lan Aku kuwi siji. Utawa apa kowé ora ngandel karo apa sing wis Daklakoni mau?

¹² Aku kandha satemené marang kowé: Wong sing precaya temenan marang Aku, bakal bisa nglakoni prekara-prekara sing wis Daktindakaké, malah wong kuwi bisa nindakaké prekara-prekara sing luwih gedhé ketimbang karo kuwi. Sebab Aku bakal sowan menyang ngarsané Rama-Ku.

¹³ Apa waé sing koksuwun atas jeneng-Ku, bakal Daksembadani, supaya Sang Rama kaluhuraké lantaran Sang Putra.

¹⁴ Nyuwuna apa waé atas jeneng-Ku, Aku bakal nyembadani."

¹⁵ "Menawa kowé padha tresna marang Aku, padha nglakonana pepakon-Ku.

¹⁶ Aku bakal nyuwun marang Sang Rama, nuli kowé bakal padha diparingi Juru Panglipur liyané, yakuwi Rohé Allah, sing nuduhaké bab kersané Gusti Allah. Roh mau bakal nunggal karo kowé selawasé.

¹⁷ Jagad ora bisa nampani Rohé Allah, sebab ora bisa ndeleng Rohé Allah mau, lan ora wanuh marang Panjenengané. Nanging kowé wanuh marang Panjenengané, merga Panjenengané tansah nunggal karo kowé lan dedalem ana ing njeromu.

¹⁸ Aku ora bakal négakaké kowé; kowé ora bakal padha kapiran. Aku bakal bali menèh.

¹⁹ Sedhéla engkas, jagad bakal ora ndeleng Aku, nanging kowé bakal padha ndeleng Aku; lan merga Aku urip, kowé iya bakal padha urip.

²⁰ Ing wektu kuwi kowé bakal ngerti yèn Aku ana ing Sang Rama, mengkono uga kowé padha ana ing Aku, lan Aku ana ing kowé.

²¹ Sing sapa nampani lan nglakoni pepakon-pepakon-Ku, kuwi ateges tresna marang Aku. Rama-Ku bakal nresnani wong sing tresna marang Aku. Aku uga bakal nresnani wong mau, lan Aku bakal blaka marang wong mau, sapa Aku iki sejatiné."

²² Yudas, dudu Yudas Iskariot, nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Gusti, kénging menapa Panjenengan kersa mblakakaken bab Panjenengan piyambak dhateng kula sedaya, nanging mboten kersa blaka dhateng jagad?"

²³ Pangandikané Gusti Yésus: "Wong sing tresna marang Aku kuwi wong sing nglakoni piwulang-Ku. Sang Rama bakal nresnani wong mau. Rama-Ku lan Aku dhéwé bakal nekani wong kuwi lan manggon bebarengan ana ing wong kuwi.

²⁴ Wong sing ora tresna marang Aku, kuwi ora nglakoni piwulang-Ku. Piwulang sing kokrungu, kuwi dudu piwulang-Ku, nanging piwulang saka Sang Rama, sing ngutus Aku.

²⁵ Kabèh kuwi Dakkandhakaké marang kowé, mumpung Aku isih awor karo kowé.

²⁶ Déné sing arep mulangaké sakèhing prekara mau marang kowé kuwi Sang Roh Suci. Panjenengané kuwi Sang Juru Tetulung, sing bakal diutus déning Sang Rama atas saka jeneng-Ku. Sang Juru Tetulung kuwi sing bakal ngélingaké kowé prekara-prekara sing wis Dakwulangaké marang kowé.

²⁷ Kowé padha Daktinggali katentreman. Yakuwi katentreman-Ku dhéwé sing Dakwènèhaké marang kowé. Cara-Ku mènèhi katentreman mau ora kaya patrapé jagad; atimu aja was-was. Kowé aja padha wedi.

²⁸ Kowé wis krungu: 'Aku bakal lunga, nanging Aku bakal bali menèh.' Yèn kowé tresna marang Aku, kowé bakal bungah, samangsa Aku lunga menyang ngarsané Rama-Ku, merga Sang Rama kuwi ngluwihi Aku.

²⁹ Kowé padha Dakwènèhi weruh saiki, sadurungé kabèh mau kelakon, supaya kowé padha precaya.

³⁰ Aku ora arep rembugan akèh-akèh menèh karo kowé, awit penggedhéné jagad (yakuwi Iblis) iki wis teka. Nanging Iblis ora duwé pangwasa ing ngatasé Aku.

³¹ Nanging jagad prelu ngerti yèn Aku tresna marang Sang Rama, lan kuwi sebabé déné Aku mung nglakoni apa sing didhawuhaké marang Aku. Ayo, kita padha lunga saka kéné."

15 ¹ Gusti Yésus ngandika menèh, "Aku iki wit anggur sing sejati, lan Rama-Ku sing ngupakara kebon anggur mau.

² Saben pang sing ora ngetokaké woh, dipagas déning Sang Rama. Déné pang sing ngetokaké woh, diresiki, supaya wohé mundhak akèh.

³ Kowé kuwi wis padha diresiki srana piwulang-piwulang sing Dakwènèhaké marang kowé.

⁴ Padha nunggal karo Aku, lan Aku bakal nunggal karo kowé. Pang kuwi dhéwé ora bisa metokaké woh. Awit bisané metokaké woh, mung yèn nunggal karo wité. Kaya mengkono uga tumrap kowé. Kowé mung bisa metokaké woh, yèn kowé nunggal karo Aku.

⁵ Aku iki wité anggur, lan kowé pang-pangé. Wong sing nunggal karo Aku, lan Aku nunggal karo wong mau, bakal metokaké woh akèh. Tanpa Aku, kowé ora bisa apa-apa.

⁶ Wong sing ora nunggal karo Aku, kuwi kaya pang sing dipagas, banjur dadi garing. Pang-pang sing mengkono mau bakal diklumpukaké lan dicemplungaké ing geni, sarta kaobong.

⁷ Yèn kowé nunggal karo Aku, lan piwulang-Ku koklakoni, kowé kepareng nyuwun apa waé sing kokkarepaké; panyuwunmu mau bakal dikabulaké.

⁸ Yèn kowé metokaké woh akèh, Rama-Ku ing swarga diluhuraké; kuwi buktiné yèn kowé murid-Ku temenan.

⁹ Enggon-Ku nresnani kowé, kaya Sang Rama enggoné nresnani Aku. Padha tetepa ana ing katresnan iki.

¹⁰ Menawa kowé padha nglakoni pepakon-pepakon-Ku, Aku bakal tetep nresnani kowé. Ora béda karo Aku dhéwé: Sang Rama nresnani Aku, sebab Aku nglakoni dhawuh-dhawuhé Sang Rama.

¹¹ Kabèh iki Dakkandhakaké marang kowé, supaya kowé uga ngrasakaké kabungahan-Ku, lan supaya kabungahanmu dadia sampurna.

¹² Pepakon-Ku mengkéné: Kowé kudu padha tresna-tinresnan, padha kaya enggon-Ku nresnani kowé.

¹³ Katresnan sing gedhé dhéwé yakuwi menawa wong rila mati kanggo nglabuhi mitrané.

¹⁴ Yèn kowé padha nglakoni apa sing Dakdhawuhaké marang kowé, kowé dadi mitra-mitra-Ku.

¹⁵ Kowé ora padha Daksebut batur menèh, awit batur ora ngerti apa sing lagi ditindakaké déning bendarané. Kowé padha Daksebut mitra, awit kabèh sing Dakrungru saka Rama-Ku wis dakkandhakaké marang kowé.

¹⁶ Dudu kowé sing milih Aku, nanging Aku sing milih kowé, lan Dakdadèkaké utusan, supaya kowé metokaké woh akèh kaya wit anggur mau, sing wohé lestari ing selawasé. Rama-Ku bakal maringi apa waé sing koksuwun atas jeneng-Ku.

¹⁷ Iki dhawuh-Ku marang kowé: Padha tresna-tinresnana."

¹⁸ "Menawa kowé padha disengiti déning jagad, ngertia yèn Aku wis disengiti luwih dhisik déning jagad.

¹⁹ Yèn pinangkamu saka jagad, jagad kuwi bakal nresnani kowé, kaya wongé jagad dhéwé. Nanging kowé wis Dakpilih saka jagad lan Daksengker dadi

duwèk-Ku. Mulané kowé wis dudu wongé jagad. Kuwi sebabé jagad mau sengit karo kowé.

²⁰Élinga marang sing wis Dakkandhakaké marang kowé: 'Batur kuwi ora ngluwihi bendarané.' Menawa wong-wongé jagad wis nganiaya marang Aku, wong-wong mau uga bakal nganiaya kowé. Yèn wong-wong mau nampani pangandikané Gusti Allah sing Dakwartakaké, mesthi uga bakal percaya marang piwulang sing kokwartakaké.

²¹Jagad bakal nindakaké panganiaya kuwi mau kabèh marang kowé, merga kowé kuwi wong-wong-Ku, lan merga jagad ora wanuh marang Panjenengané sing ngutus Aku.

²²Saupama Aku ora teka lan ngandhakaké kuwi mau kabèh marang wong-wong kuwi, wong-wong kuwi ora kena disalahaké. Nanging saiki wong-wong mau ora duwé alesan kanggo nutupi dosané.

²³Wong sing sengit marang Aku, kuwi uga sengit marang Sang Rama sing ngutus Aku.

²⁴Aku wis nindakaké mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan ana ing satengahé

wong-wong mau, sing durung tau ditindakaké déning sapa waé. Saupama Aku ora nindakaké pretandha-pretandha ana ing satengahing wong-wong mau, wong-wong kuwi ora kena disalahaké. Nanging saiki, senjata wis padha ndeleng pretandha-pretandha, éwadéné wong-wong mau malah padha sengit marang Aku, lan uga marang Rama-Ku.

²⁵ Nanging sing mengkono kuwi, supaya kelakon apa sing wis ditulis ana ing Kitab Suciné wong-wong mau, surasané: 'Tiyang-tiyang menika sami sengit dhateng Kawula tanpa sebab.'

²⁶ Nanging Sang Panglipur mau bakal rawuh ndhawuhaké bab kersané Gusti Allah, yakuwi Sang Roh Suci, sing miyos saka Sang Rama, sing bakal Dakutus marang kowé. Sang Roh Suci kuwi bakal maringi paseksi bab Aku.

²⁷ Kowé uga bakal padha dadi seksi-Ku, sebab kowé wis padha bebarengan karo Aku wiwit-wiwitan mula."

16 ¹ "Iki kabèh Dakkandhakaké marang kowé, supaya kowé mbésuk ora gela lan banjur nampik Aku.

² Wong-wong bakal nyébrataké kowé saka ing papan pangibadah. Bakal ana

mangsané wong sing matèni kowé, lan srana penggawéné kang mengkono kuwi, rumangsa caos pangabekti marang Gusti Allah.

³ Enggoné padha tumindak mengkono mau merga ora wanuh karo Sang Rama lan uga ora wanuh karo Aku.

⁴ (16-4a) Nanging saiki kowé wis padha Dakkandhani, supaya yèn wong-wong nindakaké panganiaya marang kowé, kowé padha kèlingan, yèn sadurungé kuwi Aku wis ngandhani kowé." (16-4b) "Prekara iki ora Dakkandhakaké marang kowé saka wiwitan mula, merga Aku isih awor karo kowé.

⁵ Nanging saiki Aku bakal sowan menyang ngarsané Panjenengané sing ngutus Aku. Éwasemono ing antaramu ora ana sing takon, 'Guru badhé tindak dhateng pundi?'

⁶ Bareng wis Dakkandhani prekara kuwi, saiki atimu malah dadi sedhik.

⁷ Aku kandha satemené karo kowé: Tumrapé kowé, luwih becik yèn Aku lunga; sebab yèn ora, Sang Juru Tetulung kuwi ora bakal ngrawuhi kowé. Nanging yèn Aku lunga, Aku bakal ngutus Panjenengané.

⁸ Déné yèn rawuh, Panjenengané bakal ngélingaké marang jagad, yèn kawruhé jagad bab dosa kuwi salah. Semono uga kawruhé bab kersané Allah lan bab paukumané kuwi salah kabèh.

⁹ Penemuné bab dosa kuwi salah, merga wong-wong mau padha ora percaya marang Aku.

¹⁰ Penemuné jagad bab kersané Allah, kuwi uga salah, merga Aku lunga menyang ngarsané Rama-Ku, lan kowé ora bakal ndeleng Aku menèh.

¹¹ Semono uga penemuné bab paukumané Allah, uga salah, sebab pangwasané jagad (Iblis) kuwi wis diadili!

¹² Isih akèh prekara sing arep Dakkandhakaké marang kowé, nanging saiki kowé durung bisa nyandhak.

¹³ Nanging menawa Sang Roh Suci mau wis rawuh, yakuwi Roh sing maringi weruh bab kersané Allah, Panjenengané bakal nuntun kowé supaya ngerti sakabèhing prekara sing dikersakaké déning Gusti Allah. Sang Roh Suci mau ora bakal ngandikakaké apa-apa manut kersané dhéwé, nanging mung ngandikakaké apa sing diparingaké

déning Sang Rama, lan ngandhani kowé prekara-prekara sing mbésuk bakal kelakon.

¹⁴ Panjenengané bakal ngluhuraké Aku, sebab Panjenengané bakal nampa saka Aku, samubarang sing arep didhawuhaké marang kowé.

¹⁵ Samubarang sing ana ing Sang Rama kuwi duwèk-Ku. Kuwi sebabé Aku kandha, yèn Sang Roh Suci bakal mundhut saka Aku, lan apa sing ditampa saka Aku, kuwi sing diparingaké marang kowé."

¹⁶ "Kurang sedhéla menèh, kowé bakal ora ndeleng Aku, nanging ora suwé sawisé kuwi, kowé bakal ndeleng Aku menèh."

¹⁷ Para sekabaté Gusti Yésus padha takon-tinakon: "Apa sing dikersakaké? Panjenengané ngandika: 'Sedhéla menèh kowé bakal ora ndeleng Aku.' Karo menèh pangandikané: 'Sebab Aku sowan menyang ngarsané Rama-Ku.'

¹⁸ Lan apa tegesé pangandikané: 'Sedhéla menèh'? Aku padha ora ngerti apa sing dingandikakaké kuwi."

¹⁹ Gusti Yésus pirsá yèn para sekabat arep padha nyuwun pirsá marang

Panjenengané. Mulané banjur ngandika: "Aku kandha: 'Sedhéla menèh kowé bakal padha ora weruh Aku, lan sawisé kuwi ora suwé kowé bakal weruh Aku menèh.' Apa prekara kuwi sing lagi kokrembug?

²⁰ Kowé padha Dakkandhani ing satemené: kowé bakal padha nangis lan sesambat, nanging jagad bakal bungah. Kowé bakal padha sedhih, nanging kasusahanmu bakal malih dadi kabungahan.

²¹ Yèn wong wadon nglarani arep nglairaké anak, wong mau atiné susah. Nanging samangsa bayiné wis lair, wong wadon mau bakal lali marang larané lan bakal bungah, sebab bayiné wis lair ing donya.

²² Semono uga tumrapping kowé, saiki atimu susah, nanging Aku bakal nemoni kowé menèh, atimu bakal bungah, lan ora ana wong siji waé, sing bisa ngrebut kabungahan kuwi saka ing atimu.

²³ Yèn wis tekan semono, kowé bakal ora padha takon apa-apa menèh marang Aku. Ngandela: apa sing koksuwun marang Sang Rama atas jeneng-Ku,

kuwi bakal diparingaké déning Sang Rama.

²⁴Tekan sepréné kowé durung tau nyuwun apa-apa atas saka jeneng-Ku. Tansah nyenyuwuna, kowé mesthi bakal kaparingan, supaya kowé bisa bungah temenan."

²⁵"Kabèh sing Dakkandhakaké marang kowé iki awujud pasemon. Nanging bakal ana mangsané Aku ora migunakaké pasemon menèh. Aku bakal ngandhakaké marang kowé bab Sang Rama, apa sanyatané.

²⁶Ing wektu kuwi kowé bakal padha nyuwun marang Sang Rama atas jeneng-Ku, lan Aku ora kandha yèn Aku bakal nyuwunaké kowé marang Sang Rama.

²⁷Sebab Sang Rama piyambak nresnani kowé. Enggoné Sang Rama nresnani kowé, merga kowé nresnani Aku, lan kowé percaya yèn Aku diutus déning Sang Rama.

²⁸Teka-Ku pancèn saka Sang Rama, lan Aku wis teka ana ing jagad. Nanging saiki Aku bakal lunga saka jagad iki lan sowan menyang ngarsané Sang Rama."

²⁹ Para sekabat nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan ngandika sawontenipun, tanpa pasemon.

³⁰ Samenika kula sami mangertos, bilih Panjenengan pirsá samukawis, lan sinten kémawon mboten prelu nyuwun pirsá menapa-menapa dhateng Panjenengan. Awit saking menika kula sami pitados bilih Panjenengan menika pinangkanipun saking Gusti Allah."

³¹ Gusti Yésus ndangu marang para sekabat: "Apa saiki kowé padha precaya?"

³² Élinga, bakal tekan wektuné, malah ya wis mangsané, kowé padha dibuyaraké. Kowé kabèh bakal padha bali menyang omahmu dhéwé-dhéwé lan ninggal Aku ijèn. Nanging Aku ora ijèn, sebab Sang Rama nunggil karo Aku.

³³ Iki mau kabèh Dakkandhakaké marang kowé, supaya atimu tentrem, merga kowé padha nunggal karo Aku. Jagad bakal gawé sengsaramu, nanging padha ditatag atimu, awit Aku wis ngalahaké jagad iki."

17 ¹ Sawisé ngandikakaké kuwi mau kabèh, Gusti Yésus nuli tumenga ing langit lan matur: "Dhuh Rama, samenika sampun dumugi wekdalipun.

Mugi kersa ngluhuraken Sang Putra,
supados Sang Putra saged ngluhuraken
Sang Rama.

²Paduka sampun maringaken dhateng
Kawula pangwasa ing ngatasipun sedaya
manungsa, supados Kawula nyukani
gesang sejatos dhateng sedaya tiyang
ingkang Paduka paringaken dhateng
Kawula.

³Gesang sejatos inggih menika,
menawi tiyang wanuh dhateng Paduka,
Allah ingkang sejatos, ingkang mboten
wonten tunggilipun, sarta tepang kaliyan
Yésus Kristus, utusan Paduka.

⁴Kawula sampun ngluhuraken asma
Paduka wonten ing donya menika,
sarta Kawula sampun ngrampungaken
pedamelan ingkang Paduka bebahaken
dhateng Kawula.

⁵Dhuh Rama, mugi Paduka samenika
kersa ngluhuraken Kawula ing ngarsa
Paduka. Kawula mugi kaluhuraken
kalayan kamulyan, ingkang Kawula
gadhahi sesarengan kaliyan Paduka
sadèrèngipun jagad katitahaken.

⁶Kawula sampun ngetingalaken Paduka
dhateng tiyang-tiyang ing donya,
ingkang Paduka paringaken dhateng

Kawula. Tiyang-tiyang menika kagungan Paduka, lan Paduka sampun maringaken tiyang-tiyang wau dhateng Kawula. Tiyang-tiyang wau sampun pitados dhateng pangandika Paduka,

⁷ lan samenika tiyang-tiyang menika sami sumerep, bilih sedaya ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula menika kagungan Paduka.

⁸ Kawula sampun nyariyosaken dhateng tiyang-tiyang menika pawartos ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, lan tiyang-tiyang wau inggih sampun sami pitados. Tiyang-tiyang wau mangertos saèstu, bilih asal Kawula menika saking Paduka, lan bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

⁹ Kawula ndongakaken tiyang-tiyang menika. Kawula mboten ndongakaken jagad. Kawula namung ndedonga kanggé tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula kémawon, sebab tiyang-tiyang menika kagungan Paduka.

¹⁰ Menapa ingkang dados gadhahan Kawula, menika ugi kagungan Paduka, lan sedaya kagungan Paduka menika inggih gadhahan Kawula, sarta

Kawula sampun kaluhuraken lantaran tiyang-tiyang menika.

¹¹ Samenika Kawula sowan wonten ing ngarsa Paduka. Kawula badhé mboten wonten ing donya malih, nanging tiyang-tiyang menika taksih wonten ing donya ngriki. Dhuh Rama, ingkang Mahasuci! Tiyang-tiyang peparang Paduka dhateng Kawula menika mugi tetepa wonten ing pangwaos Paduka, inggih menika pangwaos kados ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula, supados tiyang-tiyang wau dados setunggal, kados déné Paduka lan Kawula menika setunggal.

¹² Nalika tiyang-tiyang menika taksih tetunggilan kaliyan Kawula, sami Kawula reksa, supados sami tetepa wonten ing pangwaos Paduka, inggih pangwaos ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula. Tiyang-tiyang ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula menika sampun Kawula ayomi, lan mboten wonten setunggal kémawon ingkang ical, kejawi tiyang ingkang pancèn sampun tinakdir manggih karisakan, supados kelampahan menapa

ingkang sampun kaserat wonten ing Kitab Suci.

¹³ Samenika Kawula sowan wonten ing ngarsa Paduka. Lan Kawula ngaturaken sedaya menika ing salebetipun Kawula taksih wonten ing donya, supados tiyang-tiyang menika saged tumut ngraosaken kabingahan Kawula wonten ing manahipun.

¹⁴ Piwulang-piwulang saking Paduka sampun Kawula sukakaken dhateng tiyang-tiyang menika, mila piyambakipun dipun sengiti déning jagad, awit sami sanès tiyangipun jagad, kados déné Kawula inggih sanès tiyangipun jagad.

¹⁵ Kawula mboten nyuwun supados tiyang-tiyang menika Paduka pundhut saking jagad, namung supados Paduka reksa, sampun ngantos piyambakipun dipun kwaosi déning Iblis.

¹⁶ Kawula sanès tiyangipun jagad, mekaten ugi tiyang-tiyang menika inggih sanès tiyangipun jagad.

¹⁷ Tiyang-tiyang menika mugi Paduka sengker dados kagungan Paduka piyambak, srana kayektosan Paduka. Pangandika Paduka menika kayektosan.

¹⁸ Kados déné Paduka sampun ngutus Kawula dhateng ing jagad, kados mekaten ugi Kawula inggih ngutus tiyang-tiyang menika dhateng jagad.

¹⁹ Lan kanggé kepreluanipun tiyang-tiyang menika, Kawula masrahaken badan Kawula dhateng Paduka, supados tiyang menika inggih saèstu enggènipun nucèkaken badanipun kados déné tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka sengker kagem Paduka piyambak.

²⁰ Kawula ndedonga mboten namung kanggé tiyang-tiyang menika kémawon, nanging ugi kanggé tiyang-tiyang ingkang pitados dhateng Kawula, merga saking piwulangipun para sekabat menika.

²¹ Panyuwun Kawula, supados sedaya tiyang pitados menika dados setunggal, kados déné Paduka kaliyan Kawula menika setunggal, sarta Kawula kaliyan Paduka ugi setunggal. Mugi sami dadosa setunggal, supados jagad menika pitados, bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

²² Tiyang-tiyang menika sampun Kawula sukani kamulyan, ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula,

supados srana mekaten tiyang-tiyang wau dados setunggal, kados déné Paduka kaliyan Kawula inggih setunggal.

²³ Kawula nunggil kaliyan tiyang-tiyang menika, sarta Paduka nunggil kaliyan Kawula, supados sampurnaa enggènipun dados setunggal, temah jagad sumerep, bilih Paduka menika ingkang ngutus Kawula, sarta bilih Paduka nresnani tiyang-tiyang wau, kados déné enggèn Paduka nresnani dhateng Kawula.

²⁴ Dhuh Rama! Kawula kepéngin supados tiyang-tiyang menika sesarengan kaliyan Kawula, wonten ing papan ingkang Kawula enggèni, supados sami sumerep dhateng kamulyan Kawula, inggih menika kamulyan ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, awit Paduka nresnani Kawula, wiwit jagad menika dèrèng katitahaken.

²⁵ Dhuh Rama ingkang mahaadil. Jagad menika mboten tepang kaliyan Paduka, nanging Kawula tepang kaliyan Paduka, lan tiyang-tiyang menika mangertos bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

²⁶ Kawula sampun mratélakaken kawontenan Paduka dhateng tiyang-tiyang menika, lan Kawula tansah badhé

nindakaken mekaten, supados tiyang-tiyang wau sami saged ngraosaken katresnan Paduka dhateng Kawula lan supados Kawula inggih dados setunggal kaliyan tiyang-tiyang menika."

18¹ Sawisé Gusti Yésus ndedonga mengkono mau, Panjenengané nuli tindak menyang sabrangé Kali Kidron, kadhèrèkaké déning para sekabaté. Ing kono ana petamanan, sing nuli dilebeti déning Gusti Yésus lan para sekabaté.

² Déné Yudas, sing arep ngulungaké Panjenengané, ngerti panggonan kono, sebab Gusti Yésus kerep tindak mrono karo para sekabaté.

³ Yudas nuli mrono, nggawa prejurit lan wong sing jaga Pedalemané Allah, didhawuhi déning para pengareping imam lan wong-wong Farisi. Wong-wong mau padha nggawa gaman, lampu ting lan obor.

⁴ Gusti Yésus pirsá kabèh apa sing bakal kelakon tumrap sarirané. Mulané banjur nyedhaki wong-wong mau karo ndangu: "Kowé padha nggolèki sapa?"

⁵ Wangsulané wong-wong mau: "Yésus, wong Nasarèt." Pangandikané Gusti

Yésus: "Ya Aku iki wongé." Yudas, sing ngulungaké Gusti Yésus kuwi uga ngadeg ana ing kono bebarengan karo wong-wong mau.

⁶ Nalika Gusti Yésus ngandika: "Ya Aku iki wongé," wong-wong mau nuli padha mundur kabèh lan tiba ana ing lemah.

⁷ Gusti Yésus nuli ngambali ndangu: "Kowé nggolèki sapa?" Wangsulané wong-wong mau: "Yésus wong Nasarèt."

⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku wis kandha, Aku iki wongé. Lan menawa sing kokgolèki kuwi Aku, wong-wong liyané iki karebèn padha lunga."

⁹ (Srana ngandika mengkono kelakon apa sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus sadurungé, mengkéné: "Dhuh Rama, tiyang-tiyang ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, mboten wonten setunggal kémawon ingkang ketriwal.")

¹⁰ Simon Pétrus sing nalika semana nggawa pedhang, ngunus pedhangé, banjur disabetaké marang abdiné Imam Agung, nganti kupingé tengen wong mau perung. Jenengé abdi mau Malkus.

¹¹ Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Pedhangmu rangkakna menèh!

Apa kokkira Aku ora gelem nandhang kasangsaran sing diparingaké déning Sang Rama marang Aku?"

¹² Para prejurit lan komandhané tuwin para wong sing jaga Pedalemané Allah nuli padha nyekel lan mbanda Gusti Yésus.

¹³ Gusti Yésus diirid dhisik menyang dalemé Hanas, bapakné maratuwa Kayafas, sing dhèk semana dadi Imam Agung.

¹⁴ Lan Kayafas kuwi sing wis mènèhi pamrayoga marang wong-wong Yahudi, yèn luwih becik menawa wong siji waé sing mati, kanggo sabangsa kabèh.

¹⁵ Simon Pétrus lan sekabat siji liyané, padha ngetutaké Gusti Yésus. Sekabat liyané mau kenalané Imam Agung, dadi bisa terus mlebu ing pekarangané Imam Agung, bebarengan karo Gusti Yésus,

¹⁶ nanging Pétrus ngentèni ana ing njaban régol. Sekabat kenalané Imam Agung mau nuli metu lan nembung karo wong wadon sing jaga lawang, banjur mlebu menèh karo ngajak Pétrus.

¹⁷ Abdi wadon sing jaga lawang mau takon karo Pétrus: "É, é, napa sampéyan sanès tunggilé tiyang-tiyang sing

ndhèrèk tiyang niku?" Wangsulané Pétrus: "Sanès."

¹⁸Nalika semana lagi mangsa bedhidhing. Mulané para abdi lan para wong sing jaga padha gawé bedhiyang lan padha ngadeg gegeni sakubengé bedhiyang mau. Pétrus uga ngadeg ana ing kono mèlu gegeni.

¹⁹Ing kono Imam Agung nuli wiwit ndangu marang Gusti Yésus bab para sekabaté lan bab piwulangé.

²⁰Gusti Yésus ngandika: "Kula selaminipun mucal wonten ing ngajengipun tiyang kathah ing sinagogé-sinagogé lan ing Pedalemanipun Allah, ing panggènan ingkang limrahipun kanggé kempalan tiyang-tiyang Yahudi. Mboten naté kula mucal sesidheman.

²¹Kénging menapa Panjenengan ndangu dhateng Kula? Mbok ndangu kémawon dhateng tiyang-tiyang ingkang sampun sami mirengaken enggèn Kula mucal? Panjenengan ndangu tiyang-tiyang menika menapa ingkang Kula wucalaken. Tiyang-tiyang menika sampun sami mangertos!"

²²Nalika Gusti Yésus ngandika mengkono, ana salah sawijining wong

jaga ing sacedhaké kono napuk Gusti Yésus karo muni: "Kokkaya ngono wangsulanmu marang Imam Agung!"

²³ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn atur-Ku iki salah, kandhakna endi sing salah! Nanging yèn kandha-Ku bener, apa sebabé kowé napuk Aku?"

²⁴ Hanas banjur akon nggawa Gusti Yésus menyang panggonané Imam Agung Kayafas. Astané Gusti Yésus dibanda.

²⁵ Simon Pétrus isih ngadeg ana ing kono gegeni. Wong-wong ing sacedhaké padha takon marang Pétrus: "Kowé rak ya muridé Wong kuwi ta?" Nanging Pétrus sélak, karo muni: "Dudu!"

²⁶ Salah sijiné abdiné Imam Agung, yakuwi seduluré wong sing kupingé kaperung déning Pétrus, kandha: "Aku weruh kowé bebarengan karo Wong kuwi ana ing petamanan, rak iya ta?"

²⁷ Pétrus banjur muni menèh: "Ora." Ing wektu kuwi nuli ana jago kluruk.

²⁸ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur diirid saka omahé Kayafas menyang dalemé gubernur. Nalika semana isih éruk banget. Wong Yahudi dhéwé padha ora mlebu ing dalem gubernuran, supaya

(miturut prenatalé agama) ora dadi najis, sebab arep padha ngriyakaké Paskah.

²⁹ Mulané Gubernur Pilatus metu nemoni wong-wong mau, sarta ngandika: "Wong kuwi salahé apa?"

³⁰ Wong-wong mau padha mangsuli: "Menawi mboten lepat, mboten badhé kula sowanaken mriki!"

³¹ Gubernur Pilatus nuli ngandika menèh: "Priksanen dhéwé lan putusan dhéwé, apa ukumané miturut prenatalé agamamu!" Nanging wong-wong Yahudi mau padha matur: "Kula mboten wenang ndhawahaken ukuman pejah."

³² (Kuwi kabèh supaya kelakona apa sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus bab sédané.)

³³ Gubernur Pilatus nuli mlebu menèh ing dalem gubernuran lan nimbali Gusti Yésus. Gubernur Pilatus banjur ndangu: "Apa kowé kuwi ratuné wong Yahudi?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Menapa pitakènan menika saking panjenengan piyambak, menapa wonten tiyang sanès ingkang ngaturi pirs dhateng panjenengan?"

³⁵ Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa rumangsamu aku iki wong Yahudi? Bangsamu dhéwé lan para pengareping imam kuwi sing ngladèkaké kowé marang aku. Apa penggawému koknganti dicekel?"

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Kraton Kula mboten saking donya. Menawi Kraton Kula saking donya menika, tiyang-tiyang Kula temtunipun sampun nglawan perang, supados Kula sampun ngantos dhawah ing tanganipun tiyang Yahudi. Pancèn Kraton Kula mboten saking donya ngriki!"

³⁷ Gubernur Pilatus banjur ndangu menèh: "Yèn mengkono apa kowé kuwi ratu temenan?" Pangandikané Gusti Yésus: "Kados ingkang panjenengan ngandikakaken. Kula menika pancèn ratu! Prelunipun Kula lair wonten ing donya menika namung setunggal, inggih menika: neksèni bab kayektosipun Allah. Sok tiyanga ingkang pitados dhateng kayektosan menika, mesthi mirengaken lan nggatosaken dhateng Kula."

³⁸ (18-38a) Gubernur Pilatus nuli takon: "Kayektèn kuwi apa?" (18-38b)

Gubernur Pilatus banjur metu menèh nemoni wong-wong Yahudi lan ngandika marang wong-wong mau: "Aku ora weruh kaluputané Wong iki!

³⁹ Nanging manut padatan, pendhak Riaya Paskah aku ngluwari wong ukuman siji. Apa kowé setuju yèn aku ngluwari ratuning wong Yahudi kuwi?"

⁴⁰ Wong-wong akèh mau padha mbengok: "Mboten! Sampun ngantos dipun luwari Tiyang menika! Kula nyuwun luwaripun Barabas kémawon!" (Barabas kuwi bégal.)

19 ¹ Gubernur Pilatus nuli dhawuh nggawa Gusti Yésus, supaya dipecuti.

² Para prejurit sing ana ing kono nuli padha nganam eri, diéntha kaya makutha. Makutha eri mau banjur diagemaké ana ing mestakané Gusti Yésus. Sawisé kuwi Panjenengané nuli diagemi jubah wungu.

³ Prejurit-prejurit mau nuli padha maju ing ngarsané Gusti Yésus, karo muni: "Ngaturi sugeng ratunipun tiyang Yahudi!" Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli dikamplengi.

⁴ Gubernur Pilatus nuli metu sepisan menèh lan ngandika marang wong akèh mau: "Delengen, Wongé arep dakgawa ana ing ngarepmu, supaya kowé padha weruh; yèn miturut panemuku Wong kuwi ora salah apa-apa."

⁵ Gusti Yésus nuli digawa metu, diagemi makutha eri lan jubah wungu. Gubernur Pilatus nuli ngandika: "Delengen, iki Wongé!"

⁶ Bareng para pengareping imam lan para wong sing jaga padha weruh Gusti Yésus, banjur padha bengok-bengok: "Kasaliba, kasaliba!" Gubernur Pilatus ngandika marang wong akèh mau: "Gawanen lan saliben dhéwé. Manut panemuku Wong kuwi ora salah apa-apa."

⁷ Wangsulané wong Yahudi: "Manut angger-anggering agami kula, Tiyang menika kedah dipun ukum pejah, sebab piyambakipun ngaken-aken Putranipun Allah."

⁸ Bareng Gubernur Pilatus krungu tembungé wong-wong sing mengkono mau, panjenengané saya wedi.

⁹ Gubernur Pilatus banjur mlebu menèh ing dalem gubernuran lan takon marang

Gusti Yésus: "Asalmu saka ngendi?"
Nanging Gusti Yésus ora kersa mangsuli.

¹⁰ Gubernur Pilatus banjur takon menèh: "Apa kowé ora gelem caturan karo Aku? Ngertia yèn aku wenang ngluwari kowé, nanging uga wenang nyalib kowé."

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus:
"Panjenengan babar-pisan mboten gadhah wewenang dhateng Kula, menawi mboten kaparingan pangwaos saking Gusti Allah. Milanipun tiyang-tiyang ingkang ngladosaken Kula dhateng panjenengan, menika dosanipun langkung ageng ketimbang kaliyan dosa panjenengan."

¹² Bareng Gubernur Pilatus krungu sing mengkono mau, panjenengané banjur ngudi supaya bisa ngluwari Gusti Yésus. Nanging wong-wong Yahudi saya banget enggoné nguwuh-uwuh: "Menawi panjenengan ngluwari Tiyang menika, panjenengan sanès mitranipun Kaisar. Tiyang ingkang ngaken dirinipun ratu menika mengsahipun Kaisar!"

¹³ Krungu wong padha muni mengkono, Gubernur Pilatus nuli dhawuh, supaya Gusti Yésus digawa metu, panjenengané

nuli lenggah ana ing kursi pengadilan, sing karan Gabata, tegesé 'Jrambah Watu.'

¹⁴ Nalika semana wektuné mèh jam rolas awan, ngarepaké Riaya Paskah. Gubernur Pilatus nuli ngandika marang wong-wong Yahudi: "Iki Ratumu!"

¹⁵ Wong mau banjur padha bengok-bengok: "Dipun pejahi! Dipun pejahi! Kasaliba!" Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa karepmu supaya aku nyalib Ratumu?" Para pengareping imam padha mangsuli: "Kula mboten gadhah Ratu, kejawi Sang Kaisar!"

¹⁶ Gubernur Pilatus banjur masrahaké Gusti Yésus marang wong-wong Yahudi, supaya disalib. Gusti Yésus nuli diirid metu, digawa lunga.

¹⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus digawa metu saka dalemé Gubernur Pilatus, karo manggul salibé, menyang panggonan sing aran Golgota, tegesé 'Panggonan Cumplung.'^h

¹⁸ Ana ing kono Gusti Yésus disalib. Ana wong loro sing uga disalib bareng karo Panjenengané, sing siji ana ing kiwa,

---

^hCumplung: tengkorak (bhs. Ind.).

sijiné ana ing tengené; Gusti Yésus ana ing tengah.

¹⁹ Gubernur Pilatus wis mréntahaké supaya ing kayu salibé Gusti Yésus ditulis: "Yésus saka Nasarèt, Ratuné wong Yahudi."

²⁰ Akèh wong Yahudi sing padha maca tulisan kuwi, sebab ora adoh saka kutha. Tulisan ing kayu salib mau ditulis nganggo basa Ibrani, basa Latin lan basa Yunani.

²¹ Para pengareping imam bangsa Yahudi nuli padha matur marang Gubernur Pilatus: "Sampun dipun serat 'Ratuné wong Yahudi,' nanging kaserata 'Wong kuwi kandha, Aku Ratuné wong Yahudi.'"

²² Nanging Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa sing wis ditulis, aja diowahi!"

²³ Sawisé para prejurit mau padha nyalib Gusti Yésus, nuli padha njupuk agemané. Ageman mau diedum dadi patang bagéan, saben wong siji olèh sebagéan. Banjur padha njupuk jubahé. Jubah mau ora ana dondomané, ditenun lajuran saka ndhuwur mengisor.

²⁴ Para prejurit mau padha kandha: "Jubah kuwi beciké aja disuwèk-suwèk.

Dilotr  wa , b n karuwan sapa sing ol h." Kedad an kuwi cocog karo sing wis katulis ing Kitab Suci, sing surasan  mengk n : "Sandhangan Kawula sami dipun edum-edum, saha jubah Kawula dipun lotr ." Sing mengkono kuwi wis katindakak  d ning para prejurit.

²⁵ Ibun  Gusti Y sus lan sedulur  wadon, yakuwi Maryam bojoné Klopas, sarta Maryam Magdaléna, padha ngadeg ana ing sacedhaké salibé Gusti Y sus.

²⁶ Panjenengané mirsa ibuné lan sekabat sing ditresnani padha ngadeg ana ing kono. Gusti Y sus nuli matur marang ibuné: "Ibu, menika ingkang Putra."

²⁷ Nuli ngandika marang sekabaté mau: "Kuwi ibumu." Lan wiwit dina kuwi sekabat mau mboyong ibuné Gusti Y sus ana ing omah  dh w .

²⁸ Sawisé kuwi Gusti Y sus pirs  y n samubarang kabèh saiki wis rampung, Gusti Y sus nuli ngandika supaya kelakon apa sing katulis ing Kitab Suci: "Aku ngelak."

²⁹ Ing kono ana mangkok isi anggur sing rasané kecut. Nuli ana wong sing nyelupaké jamur karang ing anggur

kecut mau, banjur dicublesaké ing pucuking hisop, banjur ditèmpèlaké ing lathiné Gusti Yésus.

³⁰ Sawisé nyecep anggur kecut mau, nuli nguwuh: "Wis rampung!" Mestakané banjur tumungkul lan séda.

³¹ Nalika semana dina Jemuah, yakuwi dina pacawisan Riaya Paskah. Supaya ing dina Sabbath layon-layon mau aja nganti isih tetep ana ing kayu salib, mulané wong Yahudi padha nyuwun idin marang Gubernur Pilatus, ngremuk sikilé wong-wong sing padha disalib, lan ngudhunaké layon-layon mau saka ing kayu salibé.

³² Para prejurit nuli wiwit ngremuki sikilé wong sing disalib ana ing kiwa lan tengené Gusti Yésus.

³³ Nanging bareng marani Gusti Yésus, kétok yèn Panjenengané wis séda. Mulané samparané Gusti Yésus ora diremuk.

³⁴ Éwasemono salah sijiné prejurit njojoh lambungé Gusti Yésus nganggo tumbak, temah sanalika metu getihé lan banyuné.

³⁵ Wong sing ndeleng dhéwé lelakon kuwi sing ngandhakaké prekara mau,

mangka apa sing dikandhakaké kuwi nyata, supaya kowé uga padha precaya, awit wong mau weruh dhéwé.

³⁶ Srana mengkono kelakon apa sing katulis ana ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: "Ora ana balungé sing diremuk."

³⁷ Lan ana uga tulisan liyané sing uniné mengkéné: "Wong-wong bakal padha ndeleng marang Panjenengané sing wis dijojoh lambungé."

³⁸ Sawisé kuwi Yusuf saka kutha Arimatéa, nyuwun idin marang Gubernur Pilatus diparengna ngukup layoné Gusti Yésus. (Yusuf kuwi wong precaya, nanging olèhé ndhèrèk Gusti Yésus sesidheman, awit wedi karo penggedhéné wong Yahudi.) Gubernur Pilatus ngidini, mulané Yusuf banjur mangkat njupuk layoné Gusti Yésus.

³⁹ Nikodémus sing biyèn tau sowan ing ngarsané Gusti Yésus ing wayah bengi, uga mangkat bebarengan karo Yusuf. Nikodémus nggawa mur lan gaharu sing wis diadoni. Kabèh boboté kira-kira telung puluh kilogram.

⁴⁰ Wong loro mau nuli ngudhunaké layoné Gusti Yésus, banjur diulesi kain

mori sarta nganggo adonan sing digawa mau, miturut carané wong Yahudi.

⁴¹ Ing panggonan sing kanggo nyalib Gusti Yésus mau ana petamanan. Ing petamanan kono ana kuburan anyar, sing durung tau dienggo.

⁴² Sarèhné kuburan kuwi cedhak, mangka ésuké wis dina Sabbath, mulané layoné Gusti Yésus nuli disarèkaké ana ing kono.

20 ¹ Ing dina Minggu, nalika isih ésuk umun-umun, dadi isih peteng, Maryam Magdaléna lunga menyang pesaréané Gusti Yésus. Ing kono Maryam Magdaléna weruh watu tutupé guwa pesaréan mau wis sumingkir saka ing panggonané.

² Mula Maryam Magdaléna nuli mlayu nggolèki Simon lan sekabaté Gusti Yésus sing dikasihi, banjur kandha: "Layoné Gusti Yésus wis dijupuk wong, aku ora ngerti ana ing ngendi olèhé nyèlèhaké!"

³ Pétrus lan sekabat sing dikasihi Gusti Yésus mau sanalika nuli mangkat menyang pesaréan.

⁴ Wong loro mau padha mlayu, nanging sekabat sing sijiné playuné luwih rikat

ketimbang karo Pétrus. Mulané tekané ing pesaréan luwih dhisik.

⁵ Bareng nginguk ing njero pesaréan, sakabat mau weruh kain mori ana ing kono, nanging dhèwèké ora terus mlebu.

⁶ Simon Pétrus sing tekané kèri, terus mlebu ing pesaréan. Pétrus weruh kainé mori sumèlèh ana ing kono,

⁷ nanging kacu sing ditalèkaké ana ing mestakané Gusti Yésus ora ana ing kono. Kacu kuwi wis lempitan sumèlèh pisah karo kain mori mau.

⁸ Sekabat sing teka dhisik mau uga banjur mlebu ing pesaréan. Weruh kuwi mau kabèh, temahan precaya.

⁹ (Nganti wektu kuwi para sekabat durung padha ngerti apa sing katulis ana ing Kitab Suci, yèn Gusti Yésus bakal wungu saka ing séda.)

¹⁰ Sawisé kuwi para sekabat mau banjur padha mulih.

¹¹ Maryam isih kari ana ing ngarep pesaréan karo nangis. Sajroné nangis Maryam mbungkuk karo nginguk ing njero pesaréan.

¹² Maryam weruh ana malaékat loro ngagem sandhangan putih. Malaékat loro mau padha lenggah ana ing panggonan

sing mentas kanggo nyarèkaké layoné Gusti Yésus. Malaékat sing siji lenggah ana ing prenahé mestaka, sing sijiné ana ing prenahé samparané Gusti Yésus.

¹³ Para malaékat mau padha ndangu marang Maryam: "Ibu, yagéné kowé koknangis?" Wangsulané Maryam: "Wonten tiyang ingkang mendhet layonipun Gusti kawula, lan kawula mboten sumerep wonten pundi enggènipun nyèlèhaken!"

¹⁴ Sawisé matur mengkono, Maryam nuli méngo, sarta weruh Gusti Yésus jumeneng ana ing kono. Nanging Maryam ora ngerti yèn kuwi Gusti Yésus.

¹⁵ Pendanguné: "Ibu, yagéné kowé nangis? Kowé nggolèki sapa?" Maryam ngira wong kuwi juru-taman. Mulané kandhané: "Pak, menawi sampéyan ingkang mindhah layonipun Gusti kula saking ngriki, wonten pundi enggèn sampéyan nyèlèhaken. Mangké badhé kula purugi mrika."

¹⁶ Gusti Yésus nuli ngandika: "Maryam." Maryam banjur nolèh, banjur muni nganggo basa Ibrani: "Rabuni" (tegesé: 'Guru').

¹⁷ Gusti Yésus ngandika: "Aja nggepok Aku, awit Aku durung sowan marang Rama-Ku. Lungaa nemoni sedulur-sedulur-Ku. Kandhanana: 'Aku arep sumengka sowan marang ngarsané Rama-Ku, iya Ramamu; ing ngarsané Gusti-Ku lan iya Gustimu.'"

¹⁸ Maryam nuli mangkat ngandhani para sekabat, yèn dhèwèké wis ketemu Gusti Yésus, lan ngandhakaké welingé mau kabèh.

¹⁹ Ing dina Minggu kuwi uga, nalika wayah bengi, para sekabaté Gusti Yésus padha ngumpul ana ing sawijining omah; lawang-lawangé dikunci kabèh, awit padha wedi marang penggedhéné wong Yahudi. Dumadakan Gusti Yésus rawuh ing tengah-tengahé para sekabat mau, karo ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh."

²⁰ Sawisé ngandika mengkono nuli nedahaké astané lan lambungé. Bareng weruh Gusti Yésus, para sekabat mau padha bungah banget.

²¹ Gusti Yésus nuli ngandika sepisan menèh marang para sekabat mau: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh. Kaya déné enggon-Ku diutus déning

Sang Rama, mengkono uga Aku ngutus kowé."

²² Sawisé ngandika mengkono, para sekabat nuli padha didamoni karo dipangandikani: "Padha nampanana Roh Suci.

²³ Menawa kowé ngapura dosané wong, dosa mau uga diapura déning Gusti Allah; lan menawa kowé netepaké dosané wong, dosa kuwi uga ditetepaké déning Gusti Allah."

²⁴ Tomas (sing uga ketelah Didimus, utawa 'wong kembar') kuwi panunggalané sekabat rolas; nalika Gusti Yésus ngetingal marang para sekabat, Tomas ora mèlu ngumpul.

²⁵ Mulané para sekabat liyané nuli kandha marang Tomas: "Aku wis padha ndeleng Gusti!" Nanging Tomas mangsuli: "Yèn aku durung ndeleng tilasing paku ing astané lan durung ndemèk tatu sing ana ing astané mau nganggo drijiku dhéwé sarta durung nggrayang lambungé nganggo tanganku, aku durung ngandel."

²⁶ Wolung dina sawisé kuwi para sekabaté Gusti Yésus padha ngumpul menèh ing omah mau; Tomas uga

ana. Lawangé kabèh padha dikuncèni. Nanging Gusti Yésus mlebet lan jumeneng ana ing tengah-tengahé para sekabat mau, karo ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh!"

²⁷ Gusti Yésus nuli ngandika marang Tomas: "Delengen tangan-Ku, endi drijimu, sing arep kokenggo ndemèk tatu ing tangan-Ku. Endi tanganmu, grayangana lambung-Ku, kowé aja mangu-mangu, nanging precayaa!"

²⁸ Tomas nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti kawula, Allah kawula!"

²⁹ Gusti Yésus banjur ngandika marang Tomas: "Apa enggonmu percaya kuwi merga kowé wis ndeleng Aku? Begja wong sing padha percaya senajan ora ndeleng Aku."

³⁰ Isih akèh mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Gusti Yésus ana ing ngarepé para sekabat, sing ora kasebut ing Kitab Suci iki.

³¹ Olèhé ditulis ana ing Kitab Suci iki, supaya kowé padha percaya yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, Putrané Allah. Lan supaya srana precayamu kuwi kowé padha urip merga saka pangwasané.

21 ¹Sawisé kuwi Gusti Yésus ngetingal menèh marang para sekabaté ing sapinggiré Tlaga Tibérias. Critané mengkéné:

²Ing sawijining dina Simon Pétrus lan Tomas, sing karan Didimus, Natanaèl sing asalé saka désa Kana, ing tanah Galiléa, anak-anaké Zébedéus, lan sekabat loro liyané, lagi padha nglumpuk.

³Simon Pétrus nuli kandha marang kanca-kanca liyané mau: "Aku arep njala!" "Aku mèlu," kandhané para sekabat-sekabat liyané marang Pétrus. Para sekabat mau nuli padha lunga, nunggang prau menyang tengah tlaga. Nanging sawengi muput para sekabat mau ora olèh iwak siji-sijia.

⁴Bareng srengéngéné mlethèk, Gusti Yésus rawuh, jumeneng ana ing gisik, nanging para sekabat ora padha ngerti yèn sing jumeneng kuwi Gusti Yésus.

⁵Gusti Yésus nuli ngandika: "Bocah-bocah, apa kowé padha duwé iwak kanggo lawuh?" Wangsulané para sekabat: "Mboten!"

⁶Gusti Yésus nuli ngandika: "Jalamu tibakna ing satengené prau, mengko

kowé rak olèh iwak." Para sekabat nuli nibakaké jalané ana ing sisih tengené prau. Jala mau banjur ora kena digèrèd, jalaran saka akèhé iwak.

⁷ Sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus banjur ngandhani Pétrus: "Kuwi Gusti!" Bareng Pétrus krungu yèn wong kuwi Gusti Yésus, Pétrus énggal-énggal nganggo jubahé menèh (sebab Pétrus ngliga), banjur nggebyur ing banyu.

⁸ Para sekabat liyané padha nusul nganggo prau menyang gisik, karo nggèrèd jalané sing kebak iwak mau. Prau mau ora adoh saka dharatan, kira-kira mung wetara satus mèter.

⁹ Bareng padha mudhun saka prau, para sekabat weruh ing kono ana mawa, lan ana iwak tumumpang ing ndhuwuré; kejaba kuwi uga ana roti.

¹⁰ Gusti Yésus nuli ngandika: "Nggawaa iwak sawetara olèhmu njala mau!"

¹¹ Simon Pétrus nuli marani prauné lan nggèrèd jalané menyang dharatan. Jala kuwi kebak iwak gedhé-gedhé. Kabèh cacahé ana satus sèket telu iji; senajan iwaké semono akèhé, jalané ora bedhah.

¹² Gusti Yésus ngandika marang para sekabat: "Mrénéa padha sarapan." Para

sekabat mau siji waé ora ana sing wani takon: "Panjenengan menika sinten?" Sebab padha ngerti yèn kuwi Gusti Yésus.

¹³ Gusti Yésus banjur mundhut roti mau, lan diparingaké marang para sekabat, semono uga iwaké.

¹⁴ Kuwi wis ping teluné enggoné Gusti Yésus ngetingal marang para sekabat, sawisé wungu saka ing séda.

¹⁵ Sawisé padha sarapan, Gusti Yésus nuli ndangu marang Simon Pétrus: "Simon, anaké Yohanes, apa katresnanmu marang Aku ngungkuli katresnanmu marang wong-wong iki?" Wangsulané Pétrus: "Inggih Gusti, Gusti pirska kawula tresna dhateng Panjenengan." Pangandikané Gusti Yésus: "Cempé-cempé-Ku padha engonen!"

¹⁶ Gusti Yésus ndangu sing kaping pindhoné: "Simon, anaké Yohanes, apa kowé tresna karo Aku?" Wangsulané Pétrus: "Inggih Gusti, Panjenengan pirska bilih kawula tresna dhateng Panjenengan." Dhawuhé Gusti Yésus: "Wedhus-wedhus-Ku padha engonen!"

¹⁷ Gusti Yésus ndangu menèh marang Pétrus sing ping teluné: "Simon, anaké Yohanes, apa kowé tresna karo Aku?" Pétrus dadi sedhah, sebab Gusti Yésus ndangu dhèwèké nganti ping telu: "Apa kowé tresna karo Aku?" Pétrus banjur matur menèh: "Gusti, Panjenengan pirsamuwana. Gusti inggih pirsamuwana, bilih kawula tresna dhateng Panjenengan." Gusti Yésus nuli ngandika: "Wedhus-wedhus-Ku padha engonon!"

¹⁸ Kowé Dakkandhani ing satemené: "Nalika kowé isih enom, kowé nganggo klambi dhéwé, lan lunga menyang endi waé sing kokkarepaké. Nanging samangsa wis tuwa, kowé bakal ngulungaké tanganmu, lan wong liya sing bakal nglambèni kowé, lan nuntun kowé menyang panggonan sing ora kokkarepaké."

¹⁹ (Pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau nedhaké bab enggoné Pétrus mbésuk bakal mati kagem kaluhurané Gusti Allah.) Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Mèlua Aku."

²⁰ Bareng Pétrus nolèh, weruh sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus, uga mèlu. (Kuwi sekabat sing linggih jèjèr karo Gusti Yésus nalika dhahar, lan nyuwun pirsamarang Gusti Yésus: "Gusti, sinten ingkang badhé ngulungaken Panjenengan?")

²¹ Bareng Pétrus weruh sekabat sing mèlu mau, Pétrus nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kadospundi menggah tiyang menika?"

²² Pangandikané Gusti Yésus: "Saupama Dakkersakaké supaya wong kuwi urip nganti sateka-Ku, kuwi rak dudu prekaramu. Nanging kowé, mèlua Aku!"

²³ Mulané nuli dikabaraké ana ing kalangané para sekabaté Gusti Yésus, yèn sekabat kuwi mau ora bakal ngalami mati. Nanging satemené Gusti Yésus ora ngandika mengkono; pangandikané satemené: "Saupama Dakkersakaké supaya wong kuwi tetep urip nganti sateka-Ku, kuwi rak dudu prekaramu!"

²⁴ Iya sekabat sing ngetutaké Pétrus lan Gusti Yésus mau sing neksèni lan wis nulis bab iki kabèh. Lan kita padha weruh yèn paseksiné kuwi nyata.

²⁵Isih akèh menèh prekara-prekara sing ditindakaké déning Gusti Yésus. Saupama kabèh mau ditulis siji-siji, dakkira jagad iki ora amot kanggo madhahi buku-buku sing ditulis mau.

Kisah Para Rasul

1 ¹ Sedulurku Téofilus kang kinasih. Ing layangku sing kapisan, aku wis nyaritakaké pakaryan lan piwulangé Gusti Yésus, saka wiwitan mula,

² nganti tekan Panjenengané mékrad menyang swarga. Sadurungé mékrad, lantaran pangwasané Sang Roh Suci, Gusti Yésus paring pitedah marang para rasul sing wis kapilih.

³ Sawisé wungu saka séda, Gusti Yésus bola-bali ngetingal marang para rasul sajroné patang puluh dina, minangka bukti, yèn Panjenengané gesang. Para rasul padha ndeleng Gusti Yésus, lan padha dingandikani bab Kratoné Gusti Allah.

⁴ Nalika para rasul lagi padha ngumpul bebarengan, Gusti Yésus paring dhawuh marang para rasul mau, mengkéné: "Kowé aja padha lunga saka kutha Yérusalèm, nanging ngentènana kebabaring janjiné Rama-Ku, kaya sing wis Dakkandhakaké marang kowé.

⁵ Sebab Nabi Yohanes mbaptis kowé nganggo banyu, nanging sawetara dina menèh kowé bakal padha kabaptis nganggo Roh Suci."

⁶ Nalika para rasul lagi padha kumpul karo Gusti Yésus, banjur padha nyuwun pirsá marang Panjenengané: "Gusti, menapa ing samenika Kratonipun Israèl badhé Panjenengan pulihaken?"

⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Mbésuk jaman apa lan kapan, kuwi ditemtokaké déning Sang Rama piyambak, manut ing sakeparenging kersané. Kowé padha ora prelu nyumurupi.

⁸ Nanging kowé bakal padha diparingi kasektèn, yakuwi samasa Sang Roh Suci wis nedhaki kowé, ateges kowé wis dikwasani déning Panjenengané. Lan kowé bakal padha dadi seksi-Ku ana ing kutha Yérusalèm, ing tanah Yudéa kabèh lan ing tanah Samaria, malah ing salumahing bumi."

⁹ Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus nuli mékrad menyang swarga. Para rasul padha neksèni mau, nganti Panjenengané ora ketingal, merga kaaling-alingan méga.

¹⁰ Nalika lagi padha ngawasaké enggoné mékrad mau, dumadakan ana priya loro ngadeg ana ing jèjèré, nganggo sandhangan putih.

¹¹ Priya mau padha ngandika: "Kowé, wong-wong Galiléa, yagéné padha ngadeg ana ing kéné tumenga ing langit? Gusti Yésus sing kokdeleng mékrad menyang swarga, bakal rawuh menèh, patrapé iya kaya sing kokdeleng kuwi."

¹² Para rasul banjur padha bali saka ing Gunung Zaitun menyang kutha Yérusalèm. Gunung Zaitun mono dohé saka kutha Yérusalèm kira-kira sekilometer.

¹³ Satekané ing kutha Yérusalèm, banjur padha munggah, ing lotènging omah sing dipondhoki. Para rasul mau yakuwi: Pétrus, lan Yohanes, Yakobus lan Andréas, Filipus lan Tomas, Bartoloméus lan Matius, Yakobus anaké Alféus, lan Simon wong Zélot, sarta Yudas anaké Yakobus.

¹⁴ Para rasul mau arep nganakaké kumpulan pandonga bebarengan karo para wong wadon, lan karo Maryam, kang ibu, sarta sedhèrèk-sedhèrèké Gusti Yésus.

¹⁵ Let sawetara dina nalika lagi padha ngumpul, cacahé kabèh wetara wong satus rong puluh, Pétrus nuli ngadeg lan muni mengkéné:

¹⁶ "Para sedulur! Surasané Kitab sing diwangsitaké déning Sang Roh Suci lumantar Sang Prabu Dawud kudu kaleksanan, yakuwi bab Yudas, sing ngirid wong-wong sing padha nyekel Gusti Yésus.

¹⁷ Yudas kuwi panunggalan kita, sebab Yudas mau wis kepilih déning Gusti Yésus, supaya mèlu nindakaké pegawéan sing kita ayahi."

¹⁸ Srana dhuwit opahé pialané mau, Yudas tuku palemahan. Ana ing kono Yudas mati, tiba saka enggoné nglalu, bedhah wetengé, nganti mbrodhol ususé.

¹⁹ (Wong sa-Yérusalèm padha ngerti kabèh. Mulané palemahan mau disebut 'Akeldama', sing tegesé 'Palemahan Getih'.)

²⁰ Pétrus nerusaké tembungé: "Sebab ing Kitab Masmur ana tulisan mengkéné: 'Pémahanipun dadosa suwung, sampun ngantos wonten ingkang ngenggèni.'

Sarta katulis uga mengkéné: 'Supados tiyang sanès nggentosi pedamelanipun.'

²¹ Mulané saiki, kudu ana wong siji sing katambahaké dadi rasul, sing mèlu dadi seksi mungguh wunguné Gusti Yésus. Wong mau kudu dipilih saka ing antarané wong-wong sing wiwit-wiwitan tetunggalan karo kita, selawasé kita padha tansah ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus;

²² yakuwi wiwit jamané Nabi Yohanes mbaptis wong, nganti tekan mékradé menyang swarga."

²³ Wong-wong sing padha kumpulan mau ngusulaké wong loro, yakuwi Yusuf, sing karan Barsabas (uga disebut: Yustus), lan Matias.

²⁴ Sing padha kumpulan mau banjur padha ndedonga, aturé: "Gusti, Paduka pirs manahipun manungsa sedaya. Pramila, mugi Paduka kersa nedahaken dhateng kawula sedaya, saking antawisipun tiyang kalih menika pundi ingkang Paduka pilih,

²⁵ supados nglenggahi kalenggahan rasul, ingkang katilar déning Yudas, margi tiyang menika késah dhateng

papan ingkang kacadhangaken kanggé piyambakipun."

²⁶ Calon loro mau nuli diundhi; déné sing ketiban undhi yakuwi Matias. Matias nuli ditetepaké dadi rasul, nggenepi para rasul sewelas mau.

2¹ Ing dina Riaya Péntakosta nalika wong precaya kabèh padha nglumpuk,

² dumadakan ana swara saka ing langit, kaya gumrubuging angin gedhé. Swara mau ngebaki omah sing dienggo kumpulan.

³ Wong-wong mau nuli padha weruh rerupan kaya urubing geni ilat-ilatan, méncok ing saben wong sing ana ing kono.

⁴ Wong kabèh mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci, sarta banjur padha wiwit guneman nganggo basa sing béda-béda, manut apa sing dikersakaké déning Sang Roh Suci.

⁵ Nalika semana ing Yérusalèm ana wong-wong Yahudi, wong-wong mursid, sing teka saka negara ngendi-endi, ing salumahing bumi.

⁶ Bareng wong-wong kuwi padha krungu swara mau nuli padha gumrudug

marani panggonan kono. Wong-wong padha gumun lan judheg, merga saben wong krungu para rasul lan murid-murid kuwi padha guneman nganggo basané wong-wong sing padha teka mau.

⁷ Wong kabèh saking gumuné dadi njenger, nuli padha muni: "Apa sing padha guneman kuwi dudu wong Galiléa?"

⁸ Kepriyé déné kita kokpadha krungu wong kuwi guneman nganggo basa kita dhéwé-dhéwé?

⁹ Kita rak wong-wong saka: Partia, Média, Élam, tanah Mésopotamia, Yudéa, lan Kapadhokia, Pontus lan Asia,

¹⁰ Frigia lan Pamfilia, Mesir lan wewengkoné tanah Libia, cedhak Kiréné, wong-wong manca saka negara Rum,

¹¹ ya wong Yahudi asli, ya wong sing mlebu agama Yahudi, wong Kréta lan wong Arab, kita kabèh padha krungu wong-wong kuwi guneman nganggo basa kita dhéwé-dhéwé, bab luhuring pakaryané Gusti Allah."

¹² Wong mau kabèh padha kaéraman lan bingung, sing siji takon marang sijiné: "Gèk apa iki tegesé?"

¹³ Nanging ana uga wong sing moyoki wong-wong mau, uniné: "Wong kuwi rak padha mendem!"

¹⁴ Rasul Pétrus nuli ngadeg, semono uga kancané rasul sewelas. Klawan swara sora Rasul Pétrus banjur kandha ana ing ngarepé wong kabèh mau, mengkéné: "Para sedhèrèk kula bangsa Yahudi, lan para sedhèrèk sedaya ingkang manggèn ing kitha Yérusalèm, kula aturi mirengaken atur kula, supados prekawis menika dados cetha tumrap panjenengan sedaya.

¹⁵ Tiyang-tiyang menika sanès tiyang mendem, kados panginten panjenengan, sebab samenika rak saweg jam sanga énjing.

¹⁶ Prekawis menika rak ingkang sampun kaweca déning Nabi Yoèl:

¹⁷ Pangandikané Gusti Allah, 'Iki sing bakal Daktindakaké ing dina wekasan, Aku bakal maringaké Roh-Ku marang manungsa kabèh. Anakmu lanang lan wadon bakal padha nerangaké kersané Gusti Allah. Para nom-nomanmu bakal padha tanpa wahyu, lan wong-wong tuwamu bakal padha olèh impèn.

¹⁸ Ing dina kuwi dalah para abdimu sing asor dhéwé, lanang lan wadon, bakal Dakparingi Roh-Ku, lan bakal padha nerangaké kersa-Ku.

¹⁹ Aku bakal nganakaké mujijat-mujijat ana ing langit ndhuwur, lan prekara-prekara sing nggumunaké ana ing bumi ngisor. Ing kono bakal ana getih, geni lan kukus kumelun.

²⁰ Srengéngé bakal malih dadi peteng, sarta rembulan bakal dadi abang kaya getih, sadurungé tekan Dinané Pangéran sing agung lan luhur.

²¹ Ing mangsa kuwi saben wong sing nyebut asmané Pangéran bakal tanpa pitulungan.'

²² Para sedhèrèk kula Israèl! Kula aturi mirengaken tembung kula menika, inggih menika bab Gusti Yésus saking Nasarèt. Panjenenganipun menika Tiyang ingkang kautus déning Gusti Allah. Prekawis menika sampun panjenengan sipati sedaya srana mujijat-mujijat, kaélok-an-kaélok-an, sarta pretandha-pretandha ingkang dipun wujud déning Gusti Allah lumantar Gusti Yésus. Panjenengan piyambak sampun sami mangertos prekawis

wau, awit sedaya wau kelampahanipun wonten ing antawis panjenengan ngriki.

²³ Manut kersa lan kawicaksananipun piyambak Gusti Allah sampun ngulungaken Gusti Yésus dhateng panjenengan sedaya. Gusti Yésus sampun panjenengan sédani, srana kasalib, lantaran tanganipun tiyang-tiyang dosa ingkang sami nyalib Panjenenganipun.

²⁴ Nanging sukur, déné Gusti Allah sampun mungokaken Gusti Yésus wau saking séda, sarta ngluwari Panjenenganipun saking sangsarané pejah, awit pejah mboten badhé ngwaosi Panjenenganipun.

²⁵ Sang Prabu Dawud sampun ngandika bab Panjenenganipun mekaten: 'Aku selawasé ana ing ngarsané Gusti Allah; Panjenengané jumeneng ana ing tengenku, mulané aku ora wedi.

²⁶ Merga saka kuwi atiku seneng tembungku kebak kabungahan; lan tekan badanku pisan duwé pengarep-arep sing mantep.

²⁷ Sebab Paduka mboten badhé nilar kawula ing padununganipun tiyang pejah, sarta mboten négakaken

abdi Paduka ingkang setya, ngalami karisakan.

²⁸ Paduka sampun nedahaken margi dhateng kawula, ingkang nuntun dhateng gesang; lan manah kawula kebak kabingahan, awit Paduka wonten sacelak kawula.'

²⁹ Para sedhèrèk sedaya! Keparenga kula criyos sawontenipun bab leluhur kita Sang Prabu Dawud. Panjenenganipun séda sarta kasarèkaken, lan pasaréanipun sepriki taksih wonten ing antawis kita.

³⁰ Sang Prabu Dawud menika inggih nabi, lan pirsá bab prejanjinipun Gusti Allah dhateng panjenenganipun ingkang kaparingaken kalayan supaos, bilih Gusti Allah badhé njumenengaken salah setunggaling turunipun dados ratu ingkang sekti, kados Sang Prabu Dawud piyambak.

³¹ Sang Prabu Dawud wau pirsá, menapa ingkang badhé katindakaken déning Gusti Allah. Mila panjenenganipun saged meca bab wungunipun Sang Kristus, nalika ngandika: 'Panjenengané ora bakal katégakaké ana ing

padunungané wong mati; lan sarirané ora ditégakaké dadi rusak.'

³²Inggih Gusti Yésus menika ingkang dipun wungokaken Gusti Allah saking séda. Déné kula sedaya menika sami dados seksinipun bab prekawis wau.

³³Gusti Yésus samenika sampun mékrad dhateng swarga, sarta lenggah wonten ing tengenipun Gusti Allah, saha sampun nampèni Roh Suci saking Gusti Allah, kados ingkang sampun dados janjinipun. Roh Suci menika inggih sampun kaparingaken dhateng kula sedaya. Lan menapa ingkang sami panjenengan tingali lan panjenengan pireng, menika mboten sanès pedamelanipun Roh Suci menika piyambak.

³⁴Sebab Sang Prabu Dawud piyambak mboten mékrad dhateng swarga, panjenenganipun namung ngandika: 'Pangéran wis ngandika marang Gustiku:

³⁵lungguha ing kéné, ing tengen-Ku, nganti mungsuh-Mu kabèh wis Dakdadèkaké ancik-anciking tlapakan-Mu!'

³⁶Awit saking menika tiyang Israèl sedaya kedah mangertos kanthi yakin,

bilih inggih Yésus ingkang panjenengan salib menika ingkang déning Gusti Allah sampun kajumenengaken Gusti lan Mèsias."

³⁷ Bareng wong akèh krungu ketrangan sing mengkono mau, atiné trenyuh banget. Nuli padha matur marang Rasul Pétrus lan para rasul liyané: "Para sedhèrèk, menawi mekaten menapa ingkang kedah kula lampahi?"

³⁸ Wangsulane Rasul Pétrus: "Panjenengan kula aturi sami mratobat, lan nyuwuna dipun baptis ing asmanipun Gusti Yésus Kristus, temah panjenengan badhé tampi pangapunteing dosa; lan tampi peparingipun Gusti Allah, inggih menika Sang Roh Suci.

³⁹ Sebab ingkang kaparingan prejanji menika panjenengan lan anak-anak panjenengan, sarta sedaya tiyang sanès Yahudi, ingkang dipun timbali déning Pangéran Allah kita."

⁴⁰ Kaya mengkono Rasul Pétrus enggoné akon wong-wong mau, apa déné enggoné ngatag-atag kanthi temen-temen, tembungé: "Sami milujengna gesang panjenengan saking

paukuman, ingkang badhé ndhatengi tiyang-tiyang awon menika!"

⁴¹ Akèh wong sing padha precaya marang pangandikané Rasul Pétrus mau, sarta dibaptis. Ing dina kuwi wong sing precaya tambah telung èwu jiwa.

⁴² Wong-wong mau padha sregep nyinau piwulangé para rasul, mlebu dadi warganing pasamuwan lan kembul bujana sarta mèlu kumpulan pandonga.

⁴³ Akèh mujijat lan kaélokan sing ditindakaké déning para rasul, mulané saben wong padha wedi lan ngajèni banget.

⁴⁴ Para wong precaya mau padha lestari enggoné manunggal. Apa sing diduwèni dianggep dadi duwèké wong akèh.

⁴⁵ Ana sing padha ngedoli barang-barang sing diduwèni, lan pepayoné diedum-edum marang wong-wong miturut kebutuhané.

⁴⁶ Wong-wong mau saben dina padha ajeg ngumpul kaya déné masamuwan ana ing Pedalemané Allah; padha kembul bujana ana ing omahé para warga, giliran. Apa sing disuguhaké dipangan klawan bungah lan éklasing ati,

⁴⁷ sarta padha memuji marang Gusti Allah. Wong-wong mau padha kajèn lan disenengi déning masarakat. Saben dina cacahing wong sing padha dislametaké déning Gusti Allah mundhak-mundhak.

3 ¹ Ing sawijining dina jam telu awan ngarepaké wektu sembahyang, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes padha menyang Pedalemané Allah.

² Ing sacedhaké gapuraning Pedalemané Allah, sing karan "Gapura Éndah," ana wong lumpuh wiwit lair mula. Wong lumpuh mau saben dina digéndhong lan dipapanaké ana ing sacedhaké gapura mau, supaya bisa ngemis marang wong-wong sing padha mlebu ing Pedalemané Allah.

³ Bareng wong lumpuh mau weruh Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes arep mlebu Pedalemané Allah, banjur nyuwun sedhekah.

⁴ Rasul loro-loroné padha mandeng wong lumpuh mau lan Rasul Pétrus banjur ngandika: "Ngingetna aku!"

⁵ Wong lumpuh mau iya nuli ngawasaké Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, karo ngarep-arep bakal diparingi apa-apa.

⁶ Nanging Rasul Pétrus ngandika:
 "Dhuwit aku ora duwé, nanging apa sing
 dakduwèni iki dakwènèhaké marang
 kowé: Atas asmané Gusti Yésus Kristus
 saka Nasarèt, mlakua!"

⁷ Pétrus nuli nyekel tangané tengen
 wong lumpuh mau, nulungi enggoné
 ngadeg. Sanalika sikilé lan poloké wong
 mau dadi kukuh,

⁸ nuli ngadeg maknyat lan mlaku
 mrana-mréné. Wong mau nuli ndhèrèk
 para rasul mlebu ing Pedalemané
 Allah karo lincak-lincak lan memuji,
 ngluhuraké asmané Gusti Allah.

⁹ Wong akèh sing padha ana ing kono,
 padha weruh wong mau mlaku lan
 memuji asmané Gusti Allah,

¹⁰ lan uga ora pangling yèn wong mau
 wong ngemis, sing adaté lungguh ana
 ing "Gapura Éndah". Mulané wong kabèh
 padha cingak lan kaéraman bab apa sing
 wis kelakon ing ngatasé wong mau.

¹¹ Sarèhning wong sing mentas
 diwarasaké mau tansah ngetutaké
 lakuné Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes,
 mulané wong akèh sing padha
 kaéraman mau ngrubung para rasul

ana ing bangsal, sing disebut "Bangsal Suléman".

¹² Bareng Rasul Pétrus pirsawong akèh mau banjur ngandika mengkéné: "Para sedhèrèk Israèl. Kénging menapa panjenengan sami gumun dhateng lelampahan menika lan ningali kula kekalih, kados-kados ingkang murugaken tiyang menika saged mlampah, margi saking pangwaos utawi kamursidan kula piyambak?"

¹³ Allahipun Rama Abraham, Iskak lan Yakub, inggih menika Allahipun para leluhur kita, sampun ngluhuraken Abdinipun, inggih menika Gusti Yésus. Panjenengan sampun ngulungaken Gusti Yésus wau dhateng para pangwasa, lan nampik Panjenenganipun wonten ing ngarsanipun Gubernur Pilatus, senajan Gubernur Pilatus sampun mutus badhé ngluwari Gusti Yésus wau.

¹⁴ Panjenenganipun menika Tiyang ingkang suci lan leres, nanging sami panjenengan tampik, sarta nyuwun supados Pilatus ngluwari tiyang ingkang damel pepejah.

¹⁵ Srana mekaten panjenengan sampun mejahi Tiyang ingkang dados sumbering

ngagesang. Nanging Gusti Allah sampun nangèkaken Gusti Yésus saking séda, lan kula sakanca neksèni prekawis menika.

¹⁶ Inggih pangwaosing asmanipun Gusti Yésus menika ingkang ngiyataken tiyang lumpuh menika. Menapa ingkang panjenengan sipati lan panjenengan seksèni menika kelampahan ing salebeting kapitadosan dhateng asmanipun Gusti Yésus Kristus. Inggih kapitadosan menika ingkang njalari sarasipun tiyang lumpuh menika kados ingkang panjenengan tingali samangké.

¹⁷ Para sedhèrèk, kula mangertos, bilih enggèn panjenengan lan para pengageng panjenengan tumindak mekaten menika margi saking kiranging pangertosan.

¹⁸ Nanging srana mekaten sampun kelampahan menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Gusti Allah kala rumiyin lantaran para nabi, bilih Sang Kristus kedah nglampahi sangsara.

¹⁹ Pramila sami mratobata lan wangsula dhateng Gusti Allah, supados angsal pangapunte ning dosa panjenengan,

²⁰ lan Pangéran lajeng badhé nyegeraken nyawa panjenengan, tuwin

ngutus Gusti Yésus, ingkang sampun katemtokaken dados Juru Wilujeng panjenengan.

²¹ Panjenenganipun samenika kakersakaken wonten ing swarga ngantos dumugi ing wekdalipun samukawis kadadosaken énggal, kados ingkang sampun dipun ngandikakaken déning Gusti Allah lantaran para nabinipun.

²² Sebab Nabi Musa sampun ngandika: 'Pangéran Allahmu bakal ngutus Nabi marang kowé, saka ing panunggalanmu dhéwé, kaya enggoné ngutus aku. Kowé padha ngrungokna sakèhing prekara sing didhawuhaké marang kowé.

²³ Sebab sing sapa ora ngrungokaké pangandikané Nabi mau, bakal dianggep dudu umaté Gusti Allah, lan ditumpes.'

²⁴ Para nabi sedaya ingkang sampun sami medharaken kersanipun Gusti Allah, wiwit Nabi Samuèl lan para nabi sapengkeripun, ugi sampun sami meca bab jaman samangké.

²⁵ Prejanji-prejanjinipun Gusti Allah lantaran para nabi wau sedaya kanggé panjenengan. Mila panjenengan tumut kawengku ing prasetyanipun Gusti Allah

dhateng para leluhur panjenengan, inggih menika prejanjinipun Gusti Allah dhateng Rama Abraham: 'Merga saka turunmu sakèhing bangsa ing salumahing bumi bakal kaberkahan.'

²⁶ Kados mekaten Gusti Allah sampun milih lan ngutus Abdinipun, supados ngrawuhi panjenengan rumiyin, mberkahi panjenengan lan nuntun panjenengan sedaya supados nilar margining piawon ingkang panjenengan ambah."

4 ¹ Nalika Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes isih padha ngandikani wong akèh mau, dumadakan ditekani déning para imam, penggedhéné sing jaga Pedalemané Allah, lan wong Saduki.

² Wong-wong kuwi padha nepsu, sebab para rasul padha mulang wong akèh, yèn Gusti Yésus wis wungu saka ing séda. Srana mengkono mbuktèkaké yèn wong mati bakal katangèkaké.

³ Rasul loro mau nuli dicekel lan ditahan ana ing pakunjaran nganti dina ésuké, merga nalika semana wis soré.

⁴ Nanging wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangé para rasul mau akèh sing padha precaya, nganti cacahé

wong lanang sing precaya mundhak dadi kira-kira limang èwunan.

⁵Ésuké para pengarepé wong Yahudi, para pinituwa lan para ahli Torèt padha ngumpul ana ing kutha Yérusalèm.

⁶Padha nganakaké pirembungan karo Imam Agung Anas lan Kayafas, Yohanes lan Alèksander, sarta wong kabèh, sing kagolong kulawargané Imam Agung.

⁷Para rasul mau didhawuhi ngadhep, nuli ditakoni: "Kepriyé enggonmu marasaké wong lumpuh wingi kaé? Kowé padha olèh pangwasa saka endi lan atas saka jenengé sapa?"

⁸Rasul Pétrus kapenuhan ing Sang Roh Suci, nuli matur: "Para pemimpin tuwin para pinisepuh, ingkang kula urmati.

⁹Sarèhning kula samenika sami dipun priksa bab pendamel saé ingkang sampun kula tindakaken dhateng tiyang lumpuh menika, sarta panjenengan sami kepéngin pirsu kadospundi kelampahanipun.

¹⁰Mila mugi ndadosna ing pamirsu panjenengan lan umat Israèl sedaya, bilih tiyang ingkang wonten ing ngarsa panjenengan menika kasarasakan, margi saking pangwaosipun Gusti Yésus saking

Nasarèt ingkang sampun panjenengan salib, ingkang sampun kawungokaken saking séda déning Gusti Allah.

¹¹ Inggih Gusti Yésus menika ingkang kasebut ing Kitab Suci, mekaten: 'Watu sing ditampik déning para ahli gawé omah, malah dadi watu sing gedhé dhéwé gunané.'

¹² Kawilujengan menika dhatengipun namung saking Gusti Yésus, lan mboten saking tiyang sanès. Sebab ing sakurebing langit menika mboten wonten asma sanèsipun ingkang dipun paringaken déning Gusti Allah dhateng manungsa, ingkang dados mergining kawilujengan kita."

¹³ Para warganing Pradata Agama padha gumun marang kekendelané Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, apa menèh padha ngerti yèn para rasul kuwi wong lumrah lan dudu wong weton sekolahan dhuwur. Wong-wong mau nuli padha kèlingan yèn rasul-rasul mau tau ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁴ Nanging para wargané Pradata mau padha ora bisa muni apa-apa, jalaran padha weruh wong sing diwarasaké kuwi ngadeg ana ing sandhingé para rasul.

¹⁵ Mulané Pradata banjur akon rasul-rasul mau metu saka kamar. Pradata banjur nganakaké pirembugan dhéwé,
¹⁶ tembungé: "Tiyang-tiyang menika badhé kita menapakaken? Saben tiyang ingkang manggèn wonten ing kitha Yérusalèm sampun mangertos, bilih tiyang kalih menika sampun damel mujijat ingkang ageng. Prekawis menika mboten saged kita bantah.

¹⁷ Nanging supados prekawis menika mboten saya kawentar, prayogi menawi tiyang-tiyang wau kita ancawon, supados sampun pisan-pisan nyariyosaken dhateng sinten kémawon bab Yésus."

¹⁸ Rasul loro-loroné nuli dikon mlebu menèh, lan diancam supaya aja pisan-pisan nyebut utawa memulang bab Gusti Yésus.

¹⁹ Nanging Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes mangsuli: "Panjenengan kula aturi nggalih piyambak, pundi ingkang leres wonten ing ngarsanipun Gusti Allah, nuruti dhawuh panjenengan, menapa manut dhateng dhawhipun Gusti Allah.

²⁰Sebab kula sami mboten saged mènèl nyariyosaken prekawis ingkang sampun kula tingali lan kula pireng piyambak."

²¹Pradata ora bisa nemokaké prekara sing kena dienggo alasan ngukum Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, mulané saya banget olèhé ngancam. Éwadéné para rasul nuli diluwari, sebab wong kabèh padha memuji asmané Gusti Allah merga lelakon mau.

²²Awit wong sing diwarasaké srana mujijat kuwi umuré wis patang puluh taun luwih.

²³Sawisé diluwari, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli énggal-énggal bali marani kanca-kancané lan nyritakaké apa sing dikandhakaké déning para pengareping imam lan para pinituwa.

²⁴Bareng krungu critané para rasul mau, wong kabèh nuli padha bebarengan matur marang Gusti Allah mengkéné: "Dhuh Allah ingkang nitahaken langit lan bumi, seganten lan saisinipun sedaya,

²⁵srana Roh Suci Paduka sampun ngandika lantaran abdi Paduka Sang Prabu Dawud, leluhur kawula mekatén: 'Yagéne wong sing ora wanuh marang

Gusti Allah padha nepsu, ngengancam, yagéné para bangsa padha ngrancang nindakaké sing tanpa guna?

²⁶ Para raja ing donya padha tata-tata arep perang, lan para pangwasa padha nglumpuk arep nglawan marang Pangéran lan Sang Kristus.'

²⁷ Awit Sang Prabu Hérodès lan Gubernur Pontius Pilatus pancèn sampun sarembag kaliyan tiyang kapir lan tiyang-tiyang Israèl wonten ing kitha ngriki sumedya nglawan dhateng Gusti Yésus, Abdi Paduka ingkang setya, ingkang sampun Paduka wisudha dados Sang Mèsias.

²⁸ Anggènipun sami nglempak wau margi badhé nindakaken samukawis ingkang wiwit-wiwitan mila sampun Paduka temtokaken kanthi pangwasa, miturut ing kersa Paduka piyambak.

²⁹ Déné samenika, dhuh Pangéran, mugi Paduka kersa nguningani pangancamipun tiyang-tiyang menika dhateng kawula sedaya, lan para abdi Paduka mugi sami kaparingana kekendelan salebetipun sami martosaken Injil Paduka.

³⁰ Mugi Paduka kersa nguluraken asta Paduka kanggé nyarasaken sesakit, lan keparenga kawula sami nindakaken kaélok-an-kaélok-an tuwin mujijat-mujijat krana asmanipun Gusti Yésus, Abdi Paduka ingkang suci menika."

³¹ Sawisé rampung enggoné ndedonga, panggonan sing kanggo ngumpul mau horeg. Wong-wong mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci sarta padha ngabaraké Injil klawan kendel.

³² Kabèh sing padha precaya mau padha rukun nunggal ati lan pikiran. Ora ana wong sing nganggep barang-darbèké kuwi duwèké dhéwé, nanging apa saduwèké diduwèni bebarengan.

³³ Para rasul padha awèh paseksi klawan pangwasa gedhé bab wunguné Gusti Yésus saka ing séda. Déné Gusti Allah nglubèraké berkah marang wong mau kabèh.

³⁴ Ing pasamuwan mau ora ana wong siji-sijia sing nandhang kekurangan, merga wong sing padha duwé palemahan lan omah, padha diedol,

³⁵ pepayoné nuli dipasrahaké marang para rasul. Dhuwité banjur diedum-edum marang wong-wong sing padha

mbutuhaké, miturut gedhé ciliking kebutuhané.

³⁶ Semono uga Yusuf, sing déning para rasul disebut Barnabas (tegesé panglipur), wong Lèwi saka pulo Siprus, ³⁷ ngedol pategalané. Déné dhuwit pepayoné nuli dicaosaké marang para rasul.

5 ¹ Ing pasamuwan kono ana wong jenengé Ananias, lan bojoné jenengé Safira. Ananias mau ngedol palemahané, ² nanging sadurungé pepayoné mau dipasrahaké marang para rasul, sing sapérangan diunthet. Tindaké sing mengkono mau kanthi sarujuké bojoné; liyané dipasrahaké marang para rasul.

³ Nanging Rasul Pétrus ngandika: "Ananias, atimu kokolèh dikwasani déning Iblis, nganti kowé wani nggorohi Sang Roh Suci, sarta ngunthet pepayoné palemahanmu?

⁴ Sadurungé kokedol, palemahan kuwi rak duwèkmu dhéwé, lan sawisé kokedol, dhuwit pepayoné rak iya duwèkmu dhéwé? Yagéné kowé kokduwé pretingkah mengkono? Dudu manungsa sing kokgorohi, nanging Gusti Allah!"

⁵ Bareng krungu pangandika mengkono mau, Ananias terus ambruk, mati; temah sakèhing wong sing krungu bab lelakon kuwi padha wedi banget.

⁶ Para nonoman sing padha ana ing kono nuli padha mlebu, ngupakara layoné Ananias, nuli digotong metu sarta dikubur.

⁷ Kira-kira telung jam menèh Safira mlebu, nanging ora ngerti apa sing mentas kelakon.

⁸ Rasul Pétrus nuli ngandika marang Safira: "Kandhaa sing sabeneré. Apa dhuwit semono kuwi wis kabèh pepayoné palemahan sing padha kokedol?" Wangsulané wong wadon mau: "Inggih, èstu semanten!"

⁹ Pangandikané Rasul Pétrus: "Yagéné kowé lan bojomu padha ayon nyoba marang Rohé Pangéran? Wong-wong sing mentas padha ngubur layoné bojomu, saiki wis padha teka lan iya arep nggotong kowé!"

¹⁰ Wong wadon mau sanalika ambruk, mati ana ing ngarepé Rasul Pétrus. Para nonoman nuli padha mlebu lan weruh wong wadon mau wis mati. Layoné

nuli digotong metu sarta dikubur ing sandhingé sing lanang.

¹¹ Wong sapasamuwan lan wong liyané kabèh sing krungu kedadéan mau padha banget wediné.

¹² Akèh mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan sing ditindakaké déning para rasul ing antarané wong akèh. Sakèhing wong sing padha precaya ngumpul ana ing 'Bangsal Suléman' ing Pedalemané Allah.

¹³ Wong sanjabané pasamuwan ora ana sing wani mèlu kumpulan, senajan wong kabèh padha éring marang pasamuwan mau.

¹⁴ Éwasemono saya akèh cacahé wong sing padha mlebu dadi wargané pasamuwan, yakuwi wong sepirang-pirang sing padha precaya marang Gusti Yésus.

¹⁵ Apa sing ditindakaké déning para rasul mau njalari wong lara padha digotong menyang dalan-dalan, disèlèhaké ana ing ambèn lan ana ing klasa, supaya yèn Rasul Pétrus liwat, saora-orané ana wong sawetara sing bisa ketiban ayang-ayangé.

¹⁶ Wong pirang-pirang saka ing kutha-kutha sakubengé kutha Yérusalèm, padha gumrudug teka, nggawa wong sing padha lara utawa sing padha kesurupan. Wong lara mau kabèh padha diwarasaké déning para rasul.

¹⁷ Iku mau kabèh njalari Imam Agung lan kanca-kancané, wargané golongan Saduki, padha mèri banget marang para rasul; mulané banjur padha tumandang.

¹⁸ Para rasul nuli padha dicekel lan ditahan ana ing pakunjaran umum.

¹⁹ Nanging bengi kuwi uga ana Malaékating Pangéran sing mbukak lawang-lawanging pakunjaran, sarta ngirid para rasul metu saka ing kono. Malaékat mau ngandika marang para rasul:

²⁰ "Padha lungaa lan ngadega ana ing Pedalemané Allah, lan wulangna marang masarakat samubarang sing magepokan karo urip anyar."

²¹ Para rasul padha ngèstokaké dhawuh mau, lan nalika isih ésuk umun-umun wis padha mlebu ing Pedalemané Allah lan wiwit memulang. Imam Agung lan kanca-kancané nuli nglumpukaké sakèhing para pinituwané bangsa Yahudi

kabèh, diajak nganakaké parepatan Pradataning Agama. Pradataning Agama nuli utusan ngetokaké para rasul saka ing pakunjaran, supaya disowanaké.

²² Nanging bareng para utusan tekan pakunjaran, para rasul ora ana. Banjur padha bali ngaturi pirsamarang Pradataning Agama,

²³ aturé: "Nalika kula sami dumugi ing pakunjaran, sedaya kori pinanggih taksih kancingan rapet, sedaya tiyang jagi taksih pepak wonten ing papan penjagèn ing ngajenging kori. Nanging sareng korinipun kula bikak, ing nglebet mboten wonten tiyangipun setunggal-tunggal!"

²⁴ Bareng perwira pengawal Pedalemané Allah sarta para pengareping imam padha krungu pelapuran mengkono mau, nuli padha dheleg-dheleg, nggagas anané lelakon sing dialami déning para rasul ing pakunjaran mau.

²⁵ Nanging ora wetara suwé banjur ana wong mlebu ing parepatan, sarta matur marang Pradata Agama: "Ndadosna ing pamirsa, bilih tiyang-tiyang ingkang sampun panjenengan lebetaken ing pakunjaran menika, samenika sami

wonten ing Pedalemanipun Allah, sarta memulang dhateng tiyang kathah."

²⁶ Perwira pengawal Pedalemané Allah karo pendhèrèké nuli metu lan ora wetara suwé mlebu menèh ngirid para rasul. Enggoné nyekel para rasul mau patrapé ora kasar, awit padha wedi dibenturi watu déning wong akèh.

²⁷ Para rasul nuli digawa mlebu ngadhep marang Pradata Agama. Imam Agung banjur ngandika:

²⁸ "Kowé rak wis padha dakwanti-wanti ora kena memulang bab Wong kuwi. Nanging nyatané apa sing koktindakaké? Kowé wis nyebar piwulang nyrambahi sakutha Yérusalèm kabèh, lan kowé arep nempuhaké getihé Wong kuwi ana ing aku."

²⁹ Rasul Pétrus lan rasul sijiné mangsuli: "Kita kedah langkung mbangun-turut dhateng Gusti Allah ketimbang dhateng manungsa.

³⁰ Allahipun leluhur kita sampun nangèkaken Gusti Yésus, sasampunipun panjenengan sédani, srana kapenthang ing kajeng salib.

³¹ Inggih Gusti Yésus menika ingkang sampun sinengkakaken ing ngaluhur

déning Gusti Allah piyambak, tuwin kaparingan pangwasa, kadadosaken Panuntun sarta Juru Wilujeng, supados bangsa Israèl angsal wewengan mratobat saha angsal pangapunte ning dosa.

³² Tumrap prekawis menika sedaya, kula sami dados seksinipun; inggih kula sarta Sang Roh Suci, ingkang kaparingaken dhateng sedaya tiyang ingkang mbangun-turut dhateng Panjenenganipun."

³³ Bareng para warganing Pradata Agama krungu wangsulan mengkono mau, nuli padha nepsu banget; lan saking nepsuné nganti para rasul arep dipatèni.

³⁴ Nanging ana sawijining wong Farisi, jenengé Gamalièl, ahli Torèt, sing kajèn banget ana ing masarakat. Gamalièl mau nuli ngadeg lan njaluk supaya para rasul padha didhawuhi metu sedhéla.

³⁵ Gamalièl banjur kandha: "Para sedhèrèk Israèl. Kula aturi ngatos-atos tumrap menapa ingkang badhé panjenengan tindakaken dhateng tiyang-tiyang menika.

³⁶ Margi kala rumiyin inggih sampun naté jumedhul tiyang nama Téudhas, ingkang ngaken, bilih piyambakipun tiyang pinunjul lan gadhah penganut wetawis tiyang kawan atusan. Piyambakipun lajeng dipun pejahi, lan para penganutipun sedaya sami buyar, temahan gerakanipun Téudhas wau sirep.

³⁷ Sesampunipun menika lajeng jumedhul Yudas saking tanah Galiléa; nalika semanten ngleresi wonten cacah jiwa. Kathah tiyang ingkang tumut dhateng pembrontakanipun. Piyambakipun ugi dipun pejahi lan sedaya penganutipun buyar.

³⁸ Mekaten ugi samenika, tumrap prekawis menika, kula mrayogèkaken, supados panjenengan sampun ngantos nindakaken menapa-menapa dhateng tiyang-tiyang menika. Sampun dipun ganggu, sebab menawi ada-ada tuwin pendamelipun tiyang-tiyang menika asalipun saking manungsa, temtu badhé sirep piyambak.

³⁹ Nanging menawi asalipun saking Gusti Allah, panjenengan temtu mboten saged ngawonaken tiyang-tiyang

menika. Sampun ngantos mangké panjenengan piyambak kepanggihipun malah nglawan dhateng Gusti Allah." Pradata Agama mau nurut marang pamrayogané Gamalièl.

⁴⁰ Para rasul nuli ditimbali mlebu menèh. Sawisé dipecuti, nuli diwanti-wanti ora kena memulang atas Asmané Gusti Yésus. Sawisé mengkono para rasul nuli diluwari.

⁴¹ Mulané padha ninggal parepatané Pradata Agama klawan bungahing ati, déné Gusti Allah nganggep dhèwèké pantes nandhang wirang kagem Asmané Gusti Yésus.

⁴² Para rasul mau saben dina ajeg padha nerusaké enggoné memulang lan ngabaraké Injil ana ing Pedalemané Allah, lan ana ing omah-omah, sarta mratélakaké yèn Gusti Yésus kuwi Sang Mèsias.

6¹ Ora let suwé, bareng cacahé para muridé Gusti Yésus terus mundhak-mundhak, nuli ana padudon ing antarané wong-wong Yahudi sing basané Yunani, karo wong Yahudi sing basané Ibrani. Sing dadi jalarané padudon yakuwi bab pangeduming dhuwit sedina-dinané

marang para randha. Wong-wong Yahudi sing basané Yunani kandha yèn randha-randhané padha kapiran, merga ora nampa panduman ing samesthiné.

²Mulané para murid kabèh nuli dikumpulaké déning para rasul rolas. Nuli padha dipangandikani: "Ora samesthiné menawa kita padha nglirwakaké timbalan kita memulang bab pangandikané Gusti Allah merga ngurusi dhuwit.

³Mulané para sedulur, padha milih ing antaramu wong pitu, sing kalok wong becik, kapenuhan ing Roh Suci, sarta wicaksana. Wong-wong kuwi bakal padha daktugasaké ngurusi perkara pangeduming dhuwit mau.

⁴Déné kita para rasul arep migunakaké wektu kanggo ndedonga lan martakaké pangandikané Gusti Allah."

⁵Wong sapasamuwan kabèh padha rujuk karo usulé para rasul mau; mulané nuli milih Stéfanus, wong sing gedhé precayané lan kapenuhan déning Roh Suci. Nuli uga milih: Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parménas lan Nikolaus, tilas wong kapir saka Antiokia, sing mlebu agama Yahudi.

⁶ Pasamuwan nuli ngajokaké wong pitu mau ana ing ngarsané para rasul. Para rasul nuli ndongakaké wong-wong mau sarta padha ditumpangi tangan.

⁷ Kaya mengkono pangandikané Gusti Allah tetep saya sumebar, lan cacahé para murid ing Yérusalèm saya mundhak akèh. Uga akèh imam-imam sing padha precaya.

⁸ Stéfanus kuwi wong sing kalubèran berkahing Pangéran lan diparingi pangwasa nindakaké mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an ing satengahé masarakat.

⁹ Nanging ana wong sawetara saka ing tengahé masarakat Yahudi sing nglawan marang Stéfanus, yakuwi para wargané sinagogé (sinagogé: pasamuwané wong sing nganut agama Yahudi) aliran Libèrtini. Para wargané pasamuwan Yahudi Libèrtini kuwi asalé saka ing kutha Kiréné lan kutha Alèksandria. Wong-wong Libèrtini mau bebarengan karo wong Yahudi sawetara saka Kilikia lan Asia padha bebantahan karo Stéfanus.

¹⁰ Nanging Stéfanus kaparingan kawicaksanan akèh déning Roh Suci,

nganti wong-wong mau padha ora bisa ndhébat apa sing dikandhakaké.

¹¹ Mulané wong-wong mau nuli mbeseli wong sawetara, dikon muni mengkéné: "Kula sami mireng tiyang menika nyenyamah dhateng Nabi Musa lan dhateng Gusti Allah!"

¹² Srana patrap mengkono wong-wong mau padha gawé gègèré masarakat, semono uga pinituwa lan para ulama. Stéfanus nuli dikroyok lan dicekel, diladèkaké marang Pradataning Agama.

¹³ Ana wong sawetara sing diajokaké dadi seksi palsu, sing padha matur: "Tiyang menika wongsal-wangsul nyenyamah dhateng Pedalemanipun Allah lan dhateng Torètipun Nabi Musa.

¹⁴ Kula sami mireng tiyang menika sanjang, bilih Yésus saking Nasarèt menika badhé ngrebahaken Pedalemanipun Allah menika, sarta badhé nyantuni sedaya adat tata-cara, ingkang sami kita tampi saking Nabi Musa!"

¹⁵ Wong kabèh sing padha dadi warganing Pradata Agama padha ngawasaké Stéfanus lan padha weruh

praupané Stéfanus katon kaya pasuryané malaékat.

7¹ Imam Agung nuli takon marang Stéfanus: "Apa bener mengkono?"

² Wangsulané Stéfanus: "Para sedhèrèk lan para bapak sedaya! Kula aturi mirengaken atur kula! Gusti Allah ingkang Mahamulya, sampun ngetingal dhateng leluhur kita Abraham, nalika taksih manggèn wonten ing tanah Mésopotamia, inggih menika sadèrèngipun Rama Abraham wau pindhah dhateng kitha Haran.

³ Gusti Allah ngandika dhateng Rama Abraham: 'Kowé lungaa, sedulur-sedulurmu lan tanahmu tinggalen, lungaa menyang tanah sing bakal Daktuduhaké marang kowé.'

⁴ Rama Abraham nunten nilar tanah Kasdim lan manggèn wonten ing kitha Haran. Sasédanipun ingkang rama, Rama Abraham nunten kadhawuhan déning Gusti Allah pindhah saking ngriku dhateng tanah ngriki, ingkang panjenengan enggèni menika.

⁵ Nalika semanten Rama Abraham mboten kaparingan siti déning Gusti Allah, sapecak kémawon mboten.

Nanging Gusti Allah paring prejanji, bilih tanah menika badhé kaparingaken dhateng Rama Abraham, dados gadhahanipun turun-tumurun, senajan nalika kaparingan prejanji menika Rama Abraham dèrèng kagungan putra.

⁶Éwasemanten Gusti Allah ngandika dhateng Rama Abraham mekaten:

‘Turunmu bakal padha manggon ana ing negara manca lan dadi batur-tukon, sing disiya-siya lawasé patang atus taun.

⁷Nanging Aku bakal ngukum bangsa sing dikawulani mau klawan adil. Sawisé kuwi turunmu bakal padha metu saka negara mau lan bakal padha ngabekti marang Aku ana ing tanah kéné iki.’

⁸Gusti Allah nunten maringaken dhateng Rama Abraham prenatal tetak, dados pratandhaning prejanjian. Mila Rama Abraham netaki putranipun, Iskak, seminggu sasampunipun lair. Rama Iskak netaki Yakub, putranipun, mekaten ugi Rama Yakub netaki putranipun, inggih menika para leluhur kita kalihwelas.

⁹Krana mèri, para leluhur kita sami nyadé Yusuf dhateng negari Mesir, kadadosaken réncang tumbasan.

Nanging Gusti Allah nganthi dhateng Yusuf,

¹⁰ lan ngluwari piyambakipun saking sakathahing rubéda ingkang dipun alami. Nalika Yusuf marek ing ngarsanipun Sang Prabu Pringon, ratu ing negari Mesir, Gusti Allah maringi budi ingkang luhur saha kawicaksanaan dhateng Yusuf, ngantos ratu Mesir wau ngangkat Yusuf kadadosaken gubernur ing negari Mesir sedaya sarta balé griyaning kedhatonipun Sang Prabu Pringon piyambak.

¹¹ Nalika semanten lajeng wonten pailan ingkang ndhatengaken kasisahan ageng ing negari Mesir lan tanah Kenaan sedaya. Para leluhur kita mboten sami saged angsal tedha.

¹² Mila sareng rama Yakub mireng, bilih ing negari Mesir wonten gandum, panjenenganipun nunten ngutus para putranipun, inggih menika leluhur kita nuwèni mrika. Menika késahipun ingkang kapisan.

¹³ Nalika késah dhateng negari Mesir ingkang kaping kalhipun Yusuf walèh dhateng para sedhèrèkipun. Srana

mekaten Sang Prabu Pringon lajeng pirsane sedhèrèk-sedhèrèkipun Yusuf.

¹⁴ Yusuf lajeng ngaturi Yakub, ramanipun, pindhah kaliyan sedaya brayatipun dhateng negari Mesir. Cacahipun tiyang ingkang sami dhateng Mesir sedaya wonten pitung dasa gangsal.

¹⁵ Rama Yakub nunten pindhah dhateng negari Mesir. Wonten ing ngriku panjenenganipun séda, mekaten ugi para leluhur kita.

¹⁶ Layonipun para leluhur wau sami kabekta dhateng kitha Sikèm, kasarèkaken wonten ing pesaréan, ingkang sampun dipun tumbas mawi arta slaka déning Rama Abraham saking bangsa Hamor.

¹⁷ Sareng sampun mèh dumugi wekdalipun Gusti Allah anggènipun netepi prejanjinipun dhateng Rama Abraham, cacahipun tiyang Israèl ingkang wonten ing negari Mesir sampun mindhak dados kathah.

¹⁸ Wusana wonten ratu sanès ingkang ngerèh negari Mesir, ingkang mboten ngertos dhateng Yusuf.

¹⁹ Ratu wau tumindak mboten jujur lan siya-siya dhateng para leluhur kita. Para leluhur dipun peksa mbucal bayi-bayi, ingkang nembé lair dhateng sanjawining griya, supados sami pejah.

²⁰ Inggih kala semanten menika Nabi Musa lair. Rupinipun bagus. Tigang wulan laminipun Musa dipun rimati ing griyaning tiyang sepuhipun,

²¹ sasampunipun menika piyambakipun lajeng dipun bucal, wusana lajeng dipun kukup déning putra putrinipun ratu ing Mesir, karengkuh kados putranipun piyambak.

²² Musa nunten dipun gulawenthah saha dipun wucal ing bab sedaya kesagedanipun tiyang Mesir.

Panjenenganipun dados tiyang ingkang ageng kawibawanipun, dadosa tumraping tembung, dadosa tumraping tumindakipun.

²³ Sareng Musa umur kawan dasa taun kepéngin nuwèni para kadangipun, tiyang Israèl.

²⁴ Ing ngriku Musa sumerep wonten tiyang Israèl dipun aniaya déning tiyang Mesir. Musa mbélani tiyang Israèl

wau, lan tiyangipun Mesir dipun wales, ngantos pejah.

²⁵ Pangintenipun, para kadangipun, tiyang Israèl, mangertos bilih Gusti Allah badhé ngagem Musa ngluwari bangsa Israèl. Nanging nyatanipun, bangsa Israèl mboten sami mangertos.

²⁶ Énjingipun Musa dhateng malih, lan sumerep wonten tiyang Israèl kalih sami gelut piyambak, lan Musa mbudidaya badhé ngrukunaken. Musa wicanten: 'Padha ngrungokna! Kowé rak padha sedulur. Yagéné kowé padha gelut?'

²⁷ Nanging tiyang ingkang nganiaya tiyang setunggalipun mabeni Musa kaliyan mungel: 'Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados jeksa kula sedaya?'

²⁸ Menapa panjenengan inggih badhé mejahi kula kados enggèn panjenengan mejahi tiyang Mesir kala wingi menika?'

²⁹ Sareng mireng tembung mekaten menika Musa lajeng késah saking tanah Mesir, ngungsi dhateng tanah Midian, wonten ing ngriku Musa gadhah anak kalih.

³⁰ Sasampunipun kawan dasa taun wonten ing tanah Midian, wonten

malaékat ngetingal dhateng Musa wonten ing urubing latu ing grumbulan, ing ara-ara samun, ing paredèn Sinai.

³¹ Musa gumun sumerep tetingalan wau, lajeng nyelaki. Nanging lajeng kepireng pangandikanipun Gusti Allah, mekaten:

³² 'Aku iki Allahé para leluhurmu, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub.' Saking ajrihipun Musa ngantos gumeter lan mboten wantun ndengèngèk.

³³ Pangéran nunten ngandika malih: 'Sandhalmu copoten, awit panggonan sing kokidak kuwi bumi sing suci.

³⁴ Aku wis pirsá lan wis nguningani aboting kasangsarané umat-Ku, sing ana ing tanah Mesir, sarta wis mireng pasambaté. Aku rawuh arep ngluwari umat mau. Saiki mrénéa, Aku bakal ngutus kowé menyang tanah Mesir.'

³⁵ Inggih Musa menika ingkang dipun tampik déning umat Israèl srana mungel: 'Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados jeksa tumrap kula sedaya?' Inggih Musa menika ingkang dipun utus déning Gusti Allah dados pengageng sarta juru-pangluwar, lumantar malaékat,

ingkang ngetingal dhateng piyambakipun ing grumbulan ingkang murub.

³⁶ Musa menika ingkang nuntun bangsa Israèl medal saking tanah Mesir, kanthi damel mujijat lan kaélokan wonten ing tanah Mesir lan wonten ing Seganten Teberau, tuwin wonten ing ara-ara samun, ngantos kawan dasa taun laminipun.

³⁷ Inggih Nabi Musa menika ingkang ngandika dhateng bangsa Israèl: 'Gusti Allah bakal ngutus nabi kaya aku iki saka antarané para sedulurmu kanggo kowé kabèh.'

³⁸ Inggih Nabi Musa menika ingkang sareng kaliyan umat Israèl nalika nglempak wonten ing ara-ara samun. Piyambakipun wonten ing ngriku sesarengan kaliyan para leluhur kita lan kaliyan malaékat, ingkang ngandika dhateng piyambakipun wonten ing Gunung Sinai. Nabi Musa menika ingkang nampèni pangandika ingkang asipat gesang saking Gusti Allah, supados dipun terusaken dhateng kita.

³⁹ Nanging leluhur kita mboten sami purun mbangun-turut dhateng piyambakipun. Tiyang-tiyang wau sami

nampik Nabi Musa, sarta kepéngin sami wangsul dhateng tanah Mesir.

⁴⁰Tiyang-tiyang wau sami wicanten dhateng Imam Harun: 'Kula mbok panjenengan damelaken pepethaning Allah sawetawis, ingkang badhé mlampah ing sangajeng kita. Awit kula sami mboten sumerep kadospundi kedadosanipun Musa, tiyang ingkang ngirid kita medal saking tanah Mesir!'

⁴¹Tiyang-tiyang wau lajeng sami damel brahala, arupi pedhèt, lajeng sami caos kurban dhateng brahala wau; nunten sami ngawontenaken pésta kanggé ngormati yasané tanganipun piyambak.

⁴²Gusti Allah nunten mengkeraken tiyang-tiyang wau, srana dipun umbar enggènipun sami manambah dhateng lintang-lintang ing langit. Kados ingkang sinerat wonten ing Kitabipun para nabi, mekaten ungelipun: 'Hèh wong Israèl! Apa enggonmu padha nyembelèh lan ngurbanaké kéwan-kéwan, sajroné kowé ana ing ara-ara samun, patang puluh taun lawasé kuwi kanggo Aku?'

⁴³Ora! Nanging tarubé Molokh lan lintangé Déwa Réfan sing padha kokarak; kuwi brahala rupa-rupa sing kokgawé

lan koksembah. Merga saka kuwi kowé bakal Dakbuwang menyang ing sisih kananing negara Babil.'

⁴⁴ Para leluhur kita sami gadhah tarubé prejanjian (ingkang mretandhani, bilih Gusti Allah wonten ing tengah-tengahé umatipun) wonten ing ara-ara samun. Tarub prejanjian menika dipun damel miturut dhawuhipun Gusti Allah dhateng Musa, nulad tuladha, ingkang dipun tedahaken déning Gusti Allah dhateng Nabi Musa.

⁴⁵ Para leluhur ingkang nampèni tarub menika saking para tiyang sepuhipun. Tarub wau dipun bekta nalika para leluhur sami kairid déning Yosua ngenggèni tanah menika. Tanah ingkang karebat saking bangsa-bangsa, ingkang dipun tundhung déning Gusti Allah saking sangajengipun para leluhur kita. Tarub wau kasimpen, ngantos dumugi jamanipun Sang Prabu Dawud.

⁴⁶ Sang Prabu Dawud angsal sihipun Gusti Allah, lan nyuwun dhateng Gusti Allah supados dipun parengaken yasa Pedalemanipun Gusti Allah sesembahanipun Yakub.

⁴⁷ Nanging èstunipun ingkang yasa Pedalemanipun Gusti Allah wau Sang Prabu Suléman.

⁴⁸ Éwadéné Gusti Allah ingkang mahaluhur, mboten dedalem wonten ing griya damelanipun manungsa, kados ingkang dipun serat wonten ing Kitabipun para nabi mekaten:

⁴⁹ 'Langit kuwi dhampar-Ku, lan bumi iki ancik-anciking pada-Ku. Omah kaya apa sing arep kokgawé kanggo Aku? Ana ing ngendi panggonan-Ku ngaso?

⁵⁰ 'Apa ora Aku dhéwé sing nitahaké samubarang iki kabèh?' Mengkono pangandikané Gusti Allah.

⁵¹ Wangkot temen manah panjenengan menika! Panjenengan menika kados tiyang kapis, ingkang mboten tepang kaliyan Gusti Allah. Panjenengan mboten béda kaliyan leluhur panjenengan, ingkang tansah nglawan dhateng Roh Suci!

⁵² Menapa wonten nabi ingkang mboten dipun aniaya déning para leluhur panjenengan? Para utusanipun Gusti Allah jaman rumiyin, ingkang sami martosaken bab badhé rawhipun Abdinipun Pangéran, sami panjenengan

pejahi. Lan samenika Abdinipun Pangéran sampun panjenengan tampik lan panjenengan sédani.

⁵³ Inggih panjenengan ingkang sampun nampik Torèt, ingkang kaparingaken lumantar para malaékat; éwasemanten Torèt wau mboten sami panjenengan tetepi."

⁵⁴ Bareng para warganing Pradata krungu tembungé Stéfanus mau kabèh, atiné panas banget lan padha nggeget untu saking enggoné gregeten.

⁵⁵ Nanging Stéfanus, kapenuhan ing Roh Suci, tumenga ing langit lan weruh kaluhurané Gusti Allah, sarta Gusti Yésus jumeneng ana ing tengené Gusti Allah.

⁵⁶ "Delengen! Aku weruh swarga menga lan Putraning Manungsa jumeneng ing tengené Gusti Allah!," pangucapé Stéfanus.

⁵⁷ Krungu tembung mengkono mau para wargané Pradata Agama padha bengok-bengok karo nutupi kupingé. Para wargané Pradata Agama mau banjur padha bebarengan ngroyok Stéfanus.

⁵⁸ Dilarak menyang sanjabané kutha, nuli dibenturi watu. Para seksi padha

cucul lan nyèlèhaké jubahé mau ing ngarepé nonoman sing jeneng Saulus.

⁵⁹ Sajroné wong-wong mau isih terus mbenturi watu, Stéfanus ndedonga, panguwuhé: "Dhuh Gusti Yésus! Mugi kersa nampèni roh kawula!"

⁶⁰ Stéfanus nuli jèngkèng, sarta nguwuh klawan sora: "Dhuh Gusti, mugi sampun nempahaken kalepataning tiyang menika dhateng piyambakipun!" Sawisé ngucap mengkono, Stéfanus nuli mati.

8¹ Saulus dhéwé rujuk menawa Stéfanus dipatèni. Wiwit dina kuwi pasamuwan ing kutha Yérusalèm dikuya-kuya tanpa nganggo welas. Kejaba para rasul, kabèh wong precaya padha buyar, pating slebar ana ing tanah Yudéa lan tanah Samaria.

² Ana wong mursid sawetara, sing ngubur layoné Stéfanus; wong-wong mau banget enggoné padha nangisi.

³ Nanging Saulus ngudi supaya bisa nyirnakaké pasamuwan; mulané saben omah dileboni. Ngendi ana wong precaya, lananga, wadona, kabèh padha digèrèd metu lan dilebokaké ing kunjara.

⁴ Kosokbaliné wong precaya sing padha pating slebar mau ana ing ngendi waé parané, tansah padha ngabaraké Injil.

⁵ Filipus lunga menyang kutha Samaria lan wewarta marang wong-wong ing kono, yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus.

⁶ Wong akèh padha ngrungokaké temenan marang piwulangé Filipus, lan uga weruh mujijat-mujijat sing ditindakaké.

⁷ Dhemit-dhemit sing padha ditundhungi saka ing wong-wong sing padha kesurupan, padha metu karo jerit-jerit. Uga akèh wong lumpuh lan wong pincang padha diwarasaké,

⁸ temahan ing kutha Samaria kono wong-wong padha bungah banget.

⁹ Ing kutha kono ana wong, jeneng Simon. Wis wiwit biyèn Simon kuwi gawé éramé wong akèh ing kutha Samaria kono, srana ilmu sihir. Simon mau ngakuné wong sing pinunjul.

¹⁰ Mulané para warga kutha mau, ya sakèhing lapisaning masarakat, padha kèlu marang Simon mau. Uniné wong akèh mau: "Simon kuwi wujudé pangwasané Gusti Allah sing Mahaagung."

¹¹ Wong kabèh padha manut marang tembungé Simon, awit wis suwé Simon mau enggoné gawé éramé wong akèh, merga saka ilmuné sihir.

¹² Nanging bareng wong-wong mau padha precaya marang Injil, lanang lan wadon akèh kang padha dibaptis. Injil sing diwartakaké déning Filipus, yakuwi bab Kratoné Gusti Allah sing dumadiné lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹³ Simon dhéwé uga precaya. Sawisé dibaptis, Simon mau nuli ndhèrèkaké tindaké Filipus. Simon gumun banget weruh mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Filipus.

¹⁴ Para rasul ing kutha Yérusalèm padha krungu, yèn wong-wong Samaria padha nampani pangandikané Gusti Allah. Mulané para rasul mau banjur padha ngutus Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes menyang kutha Samaria.

¹⁵ Bareng Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes padha teka ing kono, nuli padha ndongakaké wong-wong sing wis dibaptis mau, supaya padha kaparingan Roh Suci.

¹⁶ Sebab wong-wong mau durung ana siji waé sing kapenuhan ing Roh Suci.

Wong-wong kuwi lagi padha dibaptis ing asmané Gusti Yésus.

¹⁷ Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau, temahan padha kapenuhan ing Roh Suci.

¹⁸ Simon weruh wong-wong enggoné padha kapenuhan ing Roh Suci, merga rasul-rasul numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau. Mulané Simon nuli nawani dhuwit marang Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes,

¹⁹ karo matur: "Mbok kula panjenengan paringi pangwasa, supados saben tiyang ingkang kula tumpangi tangan, nunten sami kapenuhan ing Roh Suci."

²⁰ Nanging Rasul Pétrus mangsuli: "Kena laknat, kowé lan dhuwitmu, merga kowé ngira, yèn peparingé Gusti Allah kuwi kena dituku nganggo dhuwit.

²¹ Kowé ora mèlu apa-apa ana ing pegawéan iki, merga atimu ora barès ana ing ngarsané Gusti Allah.

²² Mulané mratobata saka kelakuanmu sing ala kuwi, lan nyuwuna pangapura marang Gusti Allah tumrap pikiranmu sing kesasar kuwi!

²³ Merga aku ngerti yèn atimu isih kebak drengki lan kowé isih dikwasani déning dosa."

²⁴ Simon banjur matur marang Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes: "Mugi panjenengan kersa nyuwunaken kula dhateng Pangéran, supados kula mboten kadhawahan paukuman ingkang panjenengan ngandikakaken menika."

²⁵ Sawisé maringi paseksi lan ngabaraké Injil ana ing kono, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli padha bali menyang kutha Yérusalèm. Ing sedalan-dalan rasul-rasul mau padha ngabaraké Injil ing désa-désa, ing tanah Samaria kono.

²⁶ Ana Malaékating Pangéran ngandika marang Filipus: "Kowé tata-tataa lan lungaa mengidul, menyang dhun-dhunan dalan sing saka kutha Yérusalèm menyang kutha Gaza." (Dalan mau dalan mati.)

²⁷ Filipus tata-tata nuli mangkat. Nalika semana ana wong Étiopia, punggawa kraton duwé tanggung jawab jaga keputrèn, lan ngurus bandhané sang Putri Kandhaké, ing Negara Étiopia. Priyagung mau lagi waé bali saka

nindakaké pangibadah ing kutha Yérusalèm.

²⁸ Nalika semana lagi numpak kréta karo maca kitabé Nabi Yésaya.

²⁹ Filipus nuli kadhawuhan déning Roh Suci: "Kowé nyedhakana kréta kuwi."

³⁰ Filipus banjur énggal-énggal nyedhaki kréta mau lan krungu priyagung mau lagi maca kitab Nabi Yésaya. Filipus banjur takon marang wong mau: "Panjenengan menapa mangertos ingkang panjenengan waos menika?"

³¹ Wangsulane priyagung mau: "Kadospundi enggèn kula saged mangertos, menawi mboten wonten tiyang ingkang nerangaken dhateng kula?" Priyagung mau nuli akon Filipus munggah ing kréta lan lungguh ing sandhingé.

³² Ana déné ayat sing diwaca déning priyagung mau surasane mengkéné: "Panjenengané kaya wedhus sing arep disembelèh; lan kaya cempé bisu sing ora nyuwara ana ing ngarepé wong sing ngguntingi wuluné; kaya mengkono enggoné Panjenengané ora kumecap.

³³ Panjenengané diasoraké, sarta ora ana kaadilan kapatrapaké kagem

Panjenengané. Nyawané dipundhut saka ing bumi, mulané ora ana wong sing bakal nyritakaké asal-usulé."

³⁴ Priyagung mau nuli takon marang Filipus: "Kula nyuwun pirsane, sinten ingkang dipun ngandikakaken déning nabi menika? Menapa piyambakipun piyambak, menapa tiyang sanès?"

³⁵ Miwiti saka ayat kuwi, Filipus nuli nyritakaké Injilé Gusti Yésus.

³⁶ Sajroné padha nerusaké lakuné mau nuli padha tekan ing panggonan sing ana banyuné. Priyagung mau nuli kandha: "Kula aturi mirsani, ing ngriku wonten toya. Menapa wonten alanganipun menawi kula dipun baptis?"

³⁷ [Wangsulané Filipus: "Menawi panjenengan pitados kalayan trusing manah, saged kémawon panjenengan dipun baptis." Priyagung mau nuli mangsuli: "Kula pitados bilih Gusti Yésus menika Sang Kristus, Putranipun Allah."]

³⁸ Priyagung mau nuli dhawuh ngendhegaké krétané. Wong loro mau, Filipus lan priyagung, nuli padha mudhun ana ing banyu. Filipus banjur mbaptis priyagung mau.

³⁹ Sawisé mentas, Filipus kapundhut déning Sang Roh Suci. Priyagung mau wis ora weruh Filipus menèh. Panjenengané nuli nerusaké lakuné klawan bungah.

⁴⁰ Weruh-weruh Filipus wis tekan kutha Asdod, banjur ndlajahi kutha-kutha ing kono, sarta ngabaraké Injilé Gusti Yésus, nganti tekan ing kutha Kaisaréa.

9 ¹ Saulus isih tetep ngancam arep matèni para muridé Gusti Yésus, mulané sowan Imam Agung,

² nyuwun layang kwasa sing arep dituduhaké marang sinagogé-sinagogé (pasamuwané wong Yahudi) ing kutha Damsyik, supaya yèn ana kana ketemu wong-wong sing ngambah 'Dalané Gusti Yésus' (tegesé Injil), Saulus bisa nyekel wong-wong mau, lanang apa wadon, lan nggawa menyang kutha Yérusalèm.

³ Sajroné mlaku menyang kutha Damsyik mau, ora adoh saka kutha kono, dumadakan ana cahya cumlorot saka ing langit nlorong Saulus.

⁴ Saulus tiba, banjur krungu swara mengkéné: "Saulus, Saulus! Yagéné kowé nganiaya marang Aku?"

⁵ Saulus pitakon: "Panjenengan menika sinten Gusti?" Swara mau mangsuli: "Aku iki Yésus sing kokaniaya.

⁶ Ngadega lan mlebu ing kutha, ana ing kono kowé bakal dikandhani apa sing kudu koklakoni."

⁷ Kanca-kancané mlaku Saulus padha mandheg, blangkemen. Awit wong-wong mau pancèn padha krungu swara, nanging ora weruh apa-apa.

⁸ Saulus nuli ngadeg, nanging bareng ngelèkaké mripaté, ora weruh. Saulus nuli dituntun mlebu ing kutha Damsyik.

⁹ Nganti telung dina lawasé Saulus ora bisa ndeleng, sarta ora mangan lan ngombé.

¹⁰ Ing kutha Damsyik ana muridé Gusti Yésus, jenengé Ananias. Ananias mau didhawuhi déning Gusti Yésus ing sajroné impèn. Dhawuhé Gusti Yésus: "Ananias!" Wangsulane Ananias: "Kawula Gusti."

¹¹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Tata-tataa lan lungaa menyang dalan, sing aran 'Dalan Lenceng'. Njujuga omahé Yudas. Ing kono ana wong saka kutha Tarsus, jenengé Saulus. Wong kuwi lagi ndedonga,

¹² lan sajroné pangimpèn Saulus mau weruh wong aran Ananias teka numpangi tangan, supaya bisa ndeleng menèh."

¹³ Nanging Ananias mangsuli: "Kathah tiyang ingkang nyariyosaken dhateng kawula bab tiyang ingkang asma Saulus menika, tumindakipun ambek siya dhateng umat Panjenengan ing kitha Yérusalèm.

¹⁴ Malah dhatengipun ing kitha Damsyik ngriki, mawi mbekta serat kwaos saking para pengajenging imam, supados nyepengi sedaya tiyang ingkang nyebut dhateng Asma Panjenengan."

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika marang Ananias: "Mangkata, awit Aku wis milih Saulus kuwi dadi piranti-Ku kanggo martakaké jeneng-Ku marang bangsa-bangsa kaping lan para raja, lan bangsa Israèl.

¹⁶ Aku dhéwé bakal nuduhaké marang Saulus mau, sepira akèhé kasangsaran sing bakal disandhang merga saka jeneng-Ku."

¹⁷ Ananias nuli mangkat lan mlebu omah sing dipondhoki Saulus. Saulus nuli ditumpangangi tangan, karo muni: "Saulus sedulurku. Gusti Yésus sing wis

ngetingal marang kowé ana ing dalan nalika kowé mréné, Panjenengané kuwi ngutus aku marani kowé, supaya kowé bisa ndeleng menèh, sarta kapenuhan ing Roh Suci."

¹⁸ Sanalika iku uga banjur ana kaya sisik iwak tiba saka ing mripaté Saulus, lan banjur bisa ndeleng menèh. Saulus nuli ngadeg sarta dibaptis.

¹⁹ (9-19a) Sawisé mangan, kekuwatané pulih. (9-19b) Ana ing kutha Damsyik kono Saulus manggon ana ing satengahing para muridé Gusti Yésus sawetara dina.

²⁰ Sawisé kuwi Saulus nuli memulang ana ing sinagogé-sinagogé, martakaké yèn Yésus Putrané Gusti Allah.

²¹ Wong kabèh sing padha ngrungokaké piwulangé padha gumun. Wong-wong mau padha takon-tinakon: "Apa iki dudu Saulus, sing matèni sakèhing wong sing padha nyebut Asmané Gusti Yésus ana ing kutha Yérusalèm kaé? Lan tekané mréné iki apa ora arep nyekel para muridé Gusti Yésus lan nggawa wong-wong mau marang para pengareping imam?"

²² Nanging piwulangé Saulus saya gedhé pengaruhé, semono uga bukti-bukti sing dibèbèraké, yèn Gusti Yésus kuwi nyata Sang Kristus, ngyakinaké banget, nganti wong Yahudi sing ana ing kono padha ora bisa mbantah menèh.

²³ Bareng wis sawetara dina, wong Yahudi banjur padha ngumpul ngrembug enggoné arep matèni Saulus;

²⁴ lan rancangané wong-wong mau Saulus dhéwé ngerti. Rina wengi wong Yahudi padha njaga gapura-gapuraning kutha, supaya bisa matèni Saulus.

²⁵ Nanging ing sawijining bengi para muridé padha ngedhunaké Saulus metu jendhèla ing témboké kutha, nganggo kranjang.

²⁶ Saulus banjur lunga menyang kutha Yérusalèm, arep ngumpul karo para murid-muridé Gusti Yésus sing ana ing kono. Nanging murid-murid mau padha ora ngandel yèn Saulus kuwi wis dadi muridé Gusti Yésus temenan. Murid-murid mau padha wedi.

²⁷ Nanging Barnabas gelem nampani; mulané Saulus nuli diteraké nemoni para rasul. Para rasul padha dicritani, yèn Saulus kuwi wis diketingali déning Gusti

Yésus ana ing dalan, lan Gusti Yésus wis ngandika marang Saulus. Barnabas mau uga nyritakaké yèn Saulus ing kutha Damsyik wis ngabaraké Injil klawan kendel atas Asmané Gusti Yésus.

²⁸ Saulus banjur manggon bebarengan karo para rasul ana ing kutha Yérusalèm sarta kanthi kendel memulang atas Asmané Gusti Yésus.

²⁹ Saulus uga rembugan lan bebantahan karo wong Yahudi sing basané Yunani. Nanging wong-wong mau padha ngarah arep matèni.

³⁰ Bareng kaweruhan déning para sedulur sing nunggal precaya, Saulus nuli digawa menyang kutha Kaisaréa, lan saka kono menyang kutha Tarsus.

³¹ Sawisé mengkono pasamuwan-pasamuwan ing tanah Yudéa kabèh, ing tanah Galiléa, tuwin ing tanah Samaria ngalami katentreman. Pasamuwan-pasamuwan mau padha dadi sentosa lan cacahé saya wuwuh akèh, merga saka pitulungané Sang Roh Suci lan merga enggoné padha ngabekti marang Gusti Allah.

³² Nalika semana Rasul Pétrus tindak mider-mider. Ing sawijining dina

panjenengané tetuwi para wong precaya sing ana ing kutha Lidha.

³³Ing kutha Lidha kono Rasul Pétrus ketemu karo wong sing jenengé Énéas. Énéas kuwi lumpuh, lan wis wolung taun ana ing peturoné.

³⁴Énéas mau nuli dipangandikani déning Rasul Pétrus: "Énéas, Gusti Yésus Kristus marasaké kowé, tangia lan peturonmu tatanen!" Sanalika iku uga Énéas tangi.

³⁵Kabèh wong ing kutha Lidha lan ing kutha Saron, bareng ndeleng Énéas, banjur padha mratobat marang Gusti Yésus.

³⁶Ing kutha Yopé kono ana muridé Gusti Yésus, wong wadon, sing jenengé Tabita (ing basa Yunani Dhorkas; 'Dhorkas' tegesé 'Kidang'). Dhorkas mau nindakaké kabecikan akèh, lan seneng dedana.

³⁷Nanging nalika semana Dhorkas mau lara, malah tumeka ing pati. Sawisé layoné diedusi, nuli disèlèhaké ana ing kamar lotèng.

³⁸Kutha Yopé kuwi dunungé ora adoh saka kutha Lidha. Bareng para murid padha krungu yèn Rasul Pétrus ana

ing kutha Lidha, nuli padha kongkongan wong loro didhawuhi nusul Rasul Pétrus, supaya matur: "Kula aturi énggal rawuh ing kitha Yopé."

³⁹ Rasul Pétrus tata-tata nuli mangkat, bareng karo kongkongan mau. Satekané ing omahé Dhorkas, Rasul Pétrus nuli digawa menyang kamar lotèng. Sakèhing randha-randha sing ana ing kono padha ngrubung layoné, karo nangis lan nuduhaké marang Rasul Pétrus, sandhangan-sandhangan lan jubah-jubah gawéané Dhorkas kanggo wong-wong mau, nalika isih urip.

⁴⁰ Wong kabèh mau nuli dikon metu déning Rasul Pétrus. Rasul Pétrus nuli jèngkèng ndedonga. Sawisé mengkono Rasul Pétrus nuli nyedhaki layoné Dhorkas karo ngandika: "Tabita, tangia!" Dhorkas nuli melèk, bareng weruh Rasul Pétrus, Dhorkas nuli tangi.

⁴¹ Rasul Pétrus nyekel tangané, nulungi Dhorkas enggoné ngadeg. Sawisé kuwi wong-wong precaya sarta randha-randha mau padha diklumpukaké. Rasul Pétrus nuli masrahaké Dhorkas sing saiki wis urip, marang wong-wong mau.

⁴² Kabar bab Dhorkas kuwi sumebar wrata ing kutha Yopé, lan akèh wong sing banjur percaya marang Gusti Yésus.

⁴³ Rasul Pétrus nginep sawetara dina ana ing omahé tukang nyamak kulit, sing jenengé Simon.

10 ¹ Ing kutha Kaisaréa ana wong, jenengé Kornélius. Kornélius kuwi pangkaté kaptèn ana ing angkatan darat Rum, sing karan: 'Pasukan Italia'.

² Kornélius mau wong sing percaya marang Gusti Allah, dhèwèké dhéwé lan brayaté kabèh padha ngabekti marang Gusti Allah, mula ajeg olèhé ndedonga ana ing ngarsané Gusti Allah, apa déné akèh pitulungané marang wong Yahudi sing miskin.

³ Ing sawijining dina kira-kira jam telu soré, Kornélius ana ing sajroné wahyu, diketingali déning malaékat. Malaékat mau ngandika: "Kornélius!"

⁴ Kornélius wedi banget ndeleng malaékat mau, nuli mangsuli: "Kawula Gusti!" Malaékat nuli ngandika menèh: "Pandongamu lan dedanamu wis ditampi becik lan dièngeti déning Gusti Allah.

⁵ Saiki kowé akona wong sawetara supaya lunga menyang kutha Yopé,

ngundang wong sing jenengé Simon Pétrus.

⁶ Simon Pétrus mau nginep ana ing omahé tukang samak, sing jenengé uga Simon. Omahé ana ing pinggir segara."

⁷ Salungané malaékat mau, Kornélius nuli ngundang baturé loro lan prejurit siji, wong precaya.

⁸ Kornélius nuli nyritakaké apa sing mentas kelakon, banjur akon wong-wong mau padha mangkat menyang kutha Yopé.

⁹ Ésuké, wetara tengah dina, bareng lakuné kongkonan mau wis mèh tekan kutha Yopé, Rasul Pétrus munggah ing payoning omah, arep ndedonga.

¹⁰ Rasul Pétrus krasa luwé lan kepéngin mangan. Sajroné méjané lagi ditata, Rasul Pétrus olèh wahyu.

¹¹ Sajroning wahyu mau katon langité kawiyak, lan ana kaya mori amba sing poncoté papat ditalèni. Mori mau diulur mudhun saka langit menyang bumi.

¹² Ing njeroné mori mau ana kéwan dharat rupa-rupa, ana kéwan sikil papat, ana kéwan sing rumangkang, lan manuk-manuk alasan.

¹³ Nuli ana swara sing dhawuh marang Rasul Pétrus: "Pétrus, ngadega! Sembelèhen lan panganen!"

¹⁴ Nanging Rasul Pétrus matur: "Mboten Gusti! Kawula dèrèng naté nedha tetedhan ingkang karam utawi najis!"

¹⁵ Nanging swara mau nuli ngandika menèh marang Rasul Pétrus: "Kowé aja nganggep karam marang sing wis dikalalaké déning Gusti Allah."

¹⁶ Kedadéan kaya mengkono mau nganti rambah kaping telu. Sawisé kuwi mori mau diunggahaké menèh menyang langit.

¹⁷ Rasul Pétrus mikir-mikir apa maknané wahyu mau. Nalika iku wong-wong sing dikongkon déning Kaptèn Kornélius, sawisé takon-takon endi omahé sing dipondhoki Rasul Pétrus, wis tekan ngareping régol.

¹⁸ Wong-wong mau padha takon: "Menapa ing ngriki wonten tamu, ingkang asmanipun Pétrus?"

¹⁹ Nalika Rasul Pétrus isih nggagapi maknané wahyu mau, banjur dingandikani déning Sang Roh Suci: "Pétrus, ana wong telu nggolèki kowé."

²⁰ Énggal mudhuna, lan aja mangu-mangu mangkat bebarengan karo wong-wong kuwi, sebab Aku wis ngutus wong-wong mau mréné."

²¹ Rasul Pétrus nuli mudhun lan kandha marang wong-wong mau: "Iya aku iki wong sing kokgolèki. Ana prelumu apa kowé padha mréné?"

²² Wong-wong mau nuli padha matur: "Dhateng kula mriki dipun kèngkèn déning Kaptèn Kornélius. Piyambakipun menika tiyang saé, ingkang ngabekti dhateng Gusti Allah lan kajèn ing antawisipun bangsa Yahudi sedaya. Kaptèn Kornélius menika dipun ketingali déning malaékatipun Gusti Allah, ingkang dhawuh supados ngaturi panjenengan rawuh ing griyanipun, supados Kaptèn Kornélius saged mireng menapa ingkang panjenengan dhawuhaken."

²³ (10-23a) Wong-wong mau nuli dikon nginep ana ing kono. (10-23b) Ésuké Rasul Pétrus, sawisé tata-tata, nuli mangkat bareng wong-wong kongkonané Kaptèn Kornélius. Ana sawetara wong precaya saka kutha Yopé, sing uga padha mèlu.

²⁴ Ésuké menèh Rasul Pétrus lan rombongané tekan ing kutha Kaisaréa. Kaptèn Kornélius wis ngentèni, mengkono uga sanak seduluré lan kanca-kancané cedhak sing padha diundang mrono.

²⁵ Bareng Rasul Pétrus rawuh Kornélius nuli methukaké lan sungkem ana ing ngarepé Rasul Pétrus.

²⁶ Nanging Rasul Pétrus akon Kornélius ngadeg, karo dikandhani: "Kula aturi ngadeg, awit kula menika tiyang limrah kémawon."

²⁷ Sambu ngandikan karo Kornélius, Rasul Pétrus mlebu omah lan ketemu karo wong akèh sing padha ngumpul ana ing kono.

²⁸ Rasul Pétrus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Panjenengan sami mangertos, bilih tiyang Yahudi menika dipun awisi déning agaminipun tetuwi utawi sesrawungan kaliyan tiyang-tiyang sanès Yahudi. Nanging Gusti Allah sampun maringi pirsu dhateng kula, bilih mboten leres menawi kula nganggep tiyang najis utawi karam.

²⁹ Awit saking menika, nalika kula dipun pethuk kapurih mriki, kula sagahi.

Samenika kula aturi ngandikakaken menapa wigatosipun, déné kula panjenengan timbali mriki?"

³⁰ Kornélius banjur mangsuli: "Wetawis tigang dinten kepengker, nalika kula ngleresi ndedonga jam tiga siang, wonten ing griya kula, wonten malaékat rawuh, ngagem ageman gilap, jumeneng wonten ing ngajeng kula.

³¹ Malaékat wau ngandika: 'Kornélius! Gusti Allah wis miyarsakaké pandongamu lan ngèngeti enggonmu seneng dedana.

³² Kongkonana wong menyang kutha Yopé, konen ngundang wong sing jenengé Simon Pétrus. Pétrus mau nginep ana ing omahé tukang samak, jenengé Simon, sing omahé ana ing pinggir segara.'

³³ Menika sebabipun kula énggal-énggal ngaturi panjenengan, lan saking saéné penggalih panjenengan, panjenengan sampun kersa tindak mriki. Samenika kula sampun sami ngempal wonten ing ngriki, wonten ing ngarsanipun Gusti Allah, kepéngin mirengaken menapa kémawon ingkang sampun kadhawuhaken déning Gusti Allah

ingkang prelu panjenengan wedharaken dhateng kula sedaya."

³⁴ Rasul Pétrus nuli ngandika mengkéné: "Nembé samenika kula mangertos saèstu, bilih Gusti Allah menika mboten mbédak-mbédakaken tiyang.

³⁵ Sinten ke'mawon ingkang pitados dhateng Panjenenganipun, sarta nindakaken ingkang leres, mboten preduli saking bangsa menapa kémawon, tiyang wau mesthi katampi.

³⁶ Panjenengan sami pirsá pawartos, ingkang kaparingaken déning Gusti Allah dhateng bangsa Israèl, inggih menika Injil, inggih menika bab katentreman lantaran Gusti Yésus Kristus, Gustinipun manungsa sedaya.

³⁷ Panjenengan sami pirsá menapa ingkang kedadosan ing satanah Yudéa sedaya, wiwit saking tanah Galiléa, sasampunipun baptisan ingkang dipun wartosaken déning Nabi Yohanes Pembaptis.

³⁸ Panjenengan temtunipun inggih sampun naté mireng bab Gusti Yésus ingkang kaparingan Roh Suci sarta pangwaos. Gusti Yésus wau lajeng

tindak mider-mider paring pitulungan sarta nyarasaken tiyang-tiyang sedaya, ingkang dipun kwaosi déning Iblis, sebab Gusti Allah nunggil kaliyan Gusti Yésus.

³⁹ Kula sedaya menika seksi-seksinipun tumrap sedaya prekawis ingkang dipun tindakaken déning Gusti Yésus ing negarinipun tiyang Yahudi lan ing kitha Yérusalèm. Éwadéné Gusti Yésus dipun salib lan dipun sédani déning tiyang Yahudi.

⁴⁰ Nanging ing tigang dintenipun Gusti Allah mungokaken saking séda, sarta ngetingalaken Panjenenganipun.

⁴¹ Nanging mboten dhateng angger tiyang, namung kula sedaya, ingkang sampun kapilih déning Gusti Allah dados seksi-seksinipun. Kula sami nedha lan ngombé sesarengan kaliyan Gusti Yésus, sasampunipun Gusti Allah mungokaken Gusti Yésus wau saking séda.

⁴² Gusti Yésus wau ndhawuhi kula sedaya, supados kula sami ngabaraken Injil dhateng sedaya manungsa lan suka paseksi, bilih Gusti Yésus menika ingkang dipun utus déning Gusti Allah, dados Hakim ingkang ngadili

tiyang-tiyang ingkang taksih gesang lan tiyang-tiyang ingkang sampun pejah.

⁴³ Sedaya nabi damel paseksi srana ngandika, bilih sok sintena ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, dosa-dosanipun badhé dipun apunten awit saking pangwaosipun."

⁴⁴ Sajroné Rasul Pétrus isih ngandika, dumadakan wong kabèh sing padha ngrungokaké piwulang mau padha katedhakan lan kapenuhan ing Roh Suci.

⁴⁵ Wong-wong precaya bangsa Yahudi, sing padha mèlu teka karo Rasul Pétrus saka kutha Yopé, padha ora uwis-uwis enggoné gumun, déné Gusti Allah wis ngesokaké peparingé, yakuwi Sang Roh Suci, uga marang wong-wong dudu Yahudi.

⁴⁶ Wong-wong Yahudi padha krungu, yèn sing padha katedhakan Roh Suci kuwi padha caturan nganggo basa-basa sing anèh, lan padha memuji kamulyané Gusti Allah. Rasul Pétrus nuli ngandika:

⁴⁷ "Delengen, wong-wong kuwi iya wis padha nampa Rohé Pangéran, ora béda karo kita. Apa ana wong sing bisa ngalang-alangi menawa wong-wong iki padha dibaptis nganggo banyu?"

⁴⁸ Rasul Pétrus nuli akon wong-wong sing padha katedhakan Roh Suci mau dibaptis ing asmané Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong-wong mau padha nyuwun supaya Rasul Pétrus kersa nginep ana ing omahé wong-wong mau sawetara dina menèh.

11 ¹ Para rasul lan para sedulur sing padha precaya marang Gusti Yésus ing tanah Yudéa padha krungu yèn wong dudu Yahudi (sing nganut agama kapis) uga wis padha nampani pangandikané Gusti Allah.

² Bareng rawuh ing kutha Yérusalèm, Rasul Pétrus digugat déning wong-wong precaya sing padha duwé penemu, yèn wong dudu Yahudi sing mlebu dadi wargané pasamuwané Gusti Yésus kudu ditetaki, wong-wong mau muni mengkéné:

³ "Kénging menapa panjenengan kokmondhok ing griyanipun tiyang kapis ingkang mboten tetak, malah dhahar sesarengan kaliyan tiyang-tiyang wau?"

⁴ Mulané Rasul Pétrus nuli mènèhi laporan jangkep prekara-prekara sing wis kelakon kabèh, wiwit saka wiwitan mengkéné:

⁵"Nalika kula saweg ndedonga wonten ing kitha Yopé, kula pikantuk wahyu, ketingalipun kados wonten mori wiyar ingkang pojokipun sekawan katangsulan. Mori wau kaandhapaken saking langit, mandheg ing ngajeng kula.

⁶Sareng kula tamataken kula sumerep ing nglebet mori wau wonten kéwan-kéwan suku sekawan, kéwan-kéwan galak lan kéwan-kéwan rumangkang saha peksi-peksi wana.

⁷Kula lajeng mireng swanten ingkang wicanten dhateng kula, mekaten: 'Pétrus ngadega, sembelèhen lan panganen!'

⁸Nanging kula mangsuli: 'Mboten, Gusti! Kula dèrèng naté nedha tetedhan ingkang karam utawi najis.'

⁹Swanten saking langit wau wicanten malih: 'Kowé aja nganggep karam sabarang sing wis dikalalaké déning Gusti Allah.'

¹⁰Prekawis menika kelampahan ngantos kaping tiga. Sasampunipun menika lawon saisinipun lajeng kaangkat malih dhateng langit.

¹¹Kaleresan nalika semanten wonten tiyang tiga dhateng ing griya ingkang kula sipengi. Tiyang-tiyang menika dipun

utus saking kitha Kaisaréa, manggihi kula.

¹² Sang Roh Suci ngandika dhateng kula, supados kula mboten mangu-mangu tumut kaliyan tiyang-tiyang wau dhateng kitha Kaisaréa. Wonten sedhèrèk enem saking kitha Yopé ingkang tumut kula dhateng kitha Kaisaréa; nunten mlebet ing griyanipun Kaptèn Kornélius.

¹³ Sadhateng kula ing ngriku, Kaptèn Kornélius ugi lajeng nyariyosaken dhateng kula sedaya, bilih piyambakipun dipun ketingali déning malaékat wonten ing griyanipun, dhawuh dhateng Kaptèn Kornélius mekaten: 'Kongkona wong menyang kutha Yopé, nemoni wong sing jenengé Simon Pétrus.

¹⁴ Pétrus kuwi bakal nyritakaké marang kowé patrapé enggonmu sabrayat bakal dislametaké!'

¹⁵ Sareng kula wiwit wicanten, dumadakan Sang Roh Suci nedhaki tiyang-tiyang menika, sami kaliyan ingkang kita alami nalika wiwitan.

¹⁶ Kula lajeng kèngetan menapa ingkang sampun naté dipun ngandikakaken déning Gusti Yésus mekaten: 'Yohanes

mbaptis nganggo banyu, nanging kowé bakal dibaptis nganggo Roh Suci.'

¹⁷ Srana mekaten cetha, bilih Gusti Allah piyambak sampun maringaken dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, peparing ingkang sami kaliyan ingkang kita tampi, nalika kita pitados dhateng Gusti Yésus Kristus. Awit sinten ta kula menika, kokwani ngalang-alangi Gusti Allah?"

¹⁸ Bareng krungu critané Rasul Pétrus sing mengkono mau, wong-wong ora padha nyalahaké Rasul Pétrus menèh, malah banjur padha memuji marang Gusti Allah, karo muni: "Yèn mengkono Gusti Allah uga wis maringi wewengan marang wong-wong liya bangsa, sing padha nganut agama kaping, supaya padha mratobat, temahan padha urip."

¹⁹ Wong-wong precaya padha buyar, merga saka panguya-uya, sawisé Stéfanus dipatèni. Enggoné buyar mau nganti ana sing tekan tanah Fénisia, tekan pulo Siprus, lan tekan kutha Antiokia. Wong-wong precaya sing padha buyar kuwi ana ing panggonan anyar mau padha ngabaraké Injil mung marang wong-wong Yahudi.

²⁰ Nanging ana sawetara wong precaya anyaran, sing satekané ing pulo Siprus lan kutha Kiréné, banjur lunga menyang kutha Antiokia. Ana ing kono wong-wong precaya mau nuli ngabaraké Injil marang wong-wong bangsa liya, sing nganut agama kاپir, yakuwi Injil bab Gusti Yésus.

²¹ Pangwasané Gusti Yésus nunggil karo wong-wong precaya mau, lan akèh wong sing sawisé nampa pawarta nuli padha precaya lan mratobat marang Gusti Yésus.

²² Pasamuwan ing kutha Yérusalèm, bareng krungu kabar bab pasamuwan ing kutha Antiokia mau, nuli ngutus Barnabas mrana.

²³ Satekané ing kono, Barnabas weruh wong-wong precaya ing kono padha kaberkahan déning Gusti Allah. Barnabas bungah banget lan ngatag para sedulur-sedulur sing precaya mau, supaya klawan mantep padha tetepa setya lan tulusa precayané marang Gusti Yésus.

²⁴ Barnabas kuwi wong becik sing kapenuhan ing Roh Suci lan precaya.

Akèh wong sing merga piwulangé nuli padha precaya marang Gusti Yésus.

²⁵ Sawisé kuwi Barnabas nuli lunga menyang kutha Tarsus, nggolèki Saulus.

²⁶ Bareng wis ketemu, Saulus nuli diajak menyang kutha Antiokia. Barnabas lan Saulus ana ing pasamuwan kono mulang wong akèh nganti setaun lawasé. Ya ana ing Antiokia kono para muridé Gusti Yésus wiwit disebut wong Kristen.

²⁷ Nalika semana ana nabi sawetara saka kutha Yérusalèm teka ing kutha Antiokia.

²⁸ Ing antarané nabi-nabi mau ana sing jenengé Agabus. Agabus mau merga kawangsit déning Sang Roh Suci meca, yèn ing salumahing bumi bakal ana pailan gedhé. (Pailan gedhé mau kelakoné nalika Kaisar Klaudius ngasta pepréntahan.)

²⁹ Para murid mau nuli sarujuk ngirim sumbangan marang para sedulur nunggal precaya sing padha ana ing tanah Yudéa, saben wong miturut kekuwatané lan lilané atiné dhéwé-dhéwé.

³⁰ Sawisé nindakaké mengkono, dhuwit-dhuwit sumbangan mau

dikirimaké marang para pinituwané pasamuwan ing kutha Yérusalèm, lantaran Barnabas lan Saul.

12¹ Nalika semana Sang Prabu Hérodès wiwit nganiaya para warganing pasamuwan Kristen sawetara.

² Atas dhawuhé Sang Prabu Hérodès, Rasul Yakobus seduluré Rasul Yohanes, katigas guluné.

³ Bareng pirsá, yèn tindaké mengkono kuwi gawé senengé atiné wong Yahudi, Sang Prabu Hérodès saya ndadra; mula banjur dhawuh supaya Rasul Pétrus uga ditahan. (Kelakoné prekara mau nalika pinuju Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi.)

⁴ Sawisé Rasul Pétrus dicekel, nuli dilebokaké ing pakunjaran. Ing kono Rasul Pétrus dipasrahaké kanthi dhawuh supaya dijaga déning prejurit patang pantha, saben panthané wong papat; olèhé jaga giliran, sapantha-sapantha. Kersané Sang Prabu Hérodès, Rasul Pétrus arep diadili ana ing ngareping umum, sawisé Riaya Paskah.

⁵ Dadi Rasul Pétrus dijaga ana ing pakunjaran, nanging pasamuwan olèhé ndongakaké marang Gusti Allah ora kendhat.

⁶ Ngarepaké Rasul Pétrus diladèkaké marang pengadilané Sang Prabu Hérodès, ing wengi kuwi Rasul Pétrus saré, kaapit déning prejurit loro; tangané diranté kiwa-tengen karo prejurit sing ana ing kiwa lan tengené mau. Lawangé pakunjaran dijaga déning prejurit.

⁷ Dumadakan ana Malaékating Pangéran jumeneng ana ing sèl panggonané Rasul Pétrus dikunjara mau. Cahyaning malaékat mau madhang ing sèl pakunjaran. Malaékat mau nuli nggugah Rasul Pétrus, karo ngandika: "Énggal tangia!" Sakal ranténé padha ucul saka tangané Rasul Pétrus.

⁸ Malaékat mau ngandika menèh: "Sandhanganmu lan sepatumu enggonen!" Rasul Pétrus iya nuli nindakaké apa sing didhawuhaké déning malaékat. Malaékat banjur ngandika menèh: "Jubahmu enggonen lan mèlua aku."

⁹ Pétrus ndhèrèkaké tindaké malaékat mau, metu saka pakunjaran. Nanging Pétrus ora ngerti, apa malaékat mau ana temenan apa ora, sebab pangirané kabèh mau mung rerupan waé.

¹⁰ Bareng tindaké malaékat lan Rasul Pétrus mau wis ngliwati panggonané wong jaga sing kapisan, banjur sing kapindho, nuli tekan lawang wesi, panggonané metu menyang dalan gedhé, sing nuju menyang kutha. Lawang wesi mau menga dhéwé, malaékat lan Rasul Pétrus nuli padha metu, mlaku liwat lurung; dumadakan malaékat mau ngilang.

¹¹ Rasul Pétrus lagi ngerti, apa sing mentas dialami. Pangucapé: "Saiki aku ngerti, yèn Pangéran wis ngutus malaékaté supaya ngluwari aku saka pangwasané Sang Prabu Hérodès, lan saka sakèhing prekara sing dirancang déning wong Yahudi."

¹² Bareng wis ngerti marang lelakon mau, Rasul Pétrus nuli lunga menyang omahé Maryam, ibuné Yohanes sing uga karan Markus. Ing omah kono ana wong akèh sing lagi padha ngumpul lan ndedonga.

¹³ Pétrus thothok-thothok ing lawang régol, nuli ana abdi wadon, sing jeneng Rodhé, teka arep niliki sapa wong sing thothok-thothok mau.

¹⁴ Rodhé ora pangling karo swarané Rasul Pétrus, nanging saka bungahé, Rodhé mau ora ngengakaké lawangé, malah bali mlebu lan ngandhani wong-wong sing padha nglumpuk, yèn Rasul Pétrus ana ing régol.

¹⁵ Wong kabèh mau padha muni: "Kowé kuwi gendheng apa kepriyé?" Nanging Rodhé nggegegi yèn apa sing dikandhakaké kuwi temenan. Wong-wong mau nuli muni: "O, bisa uga kuwi rohé Pétrus."

¹⁶ Nanging Rasul Pétrus terus waé enggoné thothok-thothok. Pungkasané wong-wong mau padha ngengakaké lawangé régol. Bareng weruh Rasul Pétrus, wong-wong mau padha kaéraman.

¹⁷ Rasul Pétrus nuli nyasmitani srana tangané, supaya wong kabèh padha meneng, sarta nyritakaké enggoné Pangéran wis ngetokaké saka ing pakunjaran. Welingé Rasul Pétrus: "Padha ngandhanana Yakobus lan sedulur-sedulur liyané." Rasul Pétrus nuli lunga saka kono menyang liya panggonan.

¹⁸ Ésuké para prejurit sing jaga ana ing pakunjaran padha gègèr, lan padha takon-tinakon: "Pétrus ana ing ngendi?"

¹⁹ Sang Prabu Hérodès dhawuh nggolèki, nanging Rasul Pétrus ora ketemu, sing padha jaga nuli dipriksa lan dipatèni. Sawisé kuwi Sang Prabu Hérodès tindak saka tanah Yudéa lan nganti sawetara suwéné ana ing kutha Kaisaréa.

²⁰ Sang Prabu Hérodès duka banget marang wong kutha Tirus lan kutha Sidon. Mulané wong-wong mau padha saiyeg sowan bebarengan. Sing dhisik wong-wong mau padha ngrimuk Blastus, yakuwi punggawa kraton sing dhuwur pangkaté, supaya ngiloni marang wong-wong mau. Sawisé mengkono, padha sowan marang Sang Prabu Hérodès, nyuwun kawelasan, awit pangané wong-wong ing kutha Tirus lan kutha Sidon mau gumantung saka pametuné wilayahé Sang Prabu Hérodès.

²¹ Ing dina sing wis ditetepaké déning Sang Prabu Hérodès, Sang Prabu nuli ngagem ageman keprabon, sarta lenggah ana ing dhampar, karo medhar sabda.

²² Satengahé medhar sabda mau, wong-wong sing ana ing kono padha surak-surak karo muni: "Sing ngandika kuwi allah, dudu manungsa."

²³ Sanalika iku uga Malaékating Pangéran nggebag Sang Prabu Hérodès, awit saka enggoné ora ngormati marang Gusti Allah. Sang Prabu Hérodès nuli dimangsa déning cacing, banjur séda.

²⁴ Déné pangandikané Gusti Allah sangsaya sumebar lan tuwuh ngrembaka.

²⁵ Sawisé Barnabas lan Saulus ngrampungaké kuwajibané, nuli padha bali saka kutha Yérusalèm, karo nggawa Yohanes, sing karan Markus.

13 ¹ Ing pasamuwan Antiokia ana nabi sawetara lan guru-guru, yakuwi: Barnabas, Siméon, sing karan Niger, Lukius saka Kiréné, Manahèn lan Saulus. Manahèn kuwi nalika ciliké diemong bareng karo Sang Prabu Hérodès.

² Lagi tengah-tengahé padha ndedonga lan pasa, Sang Roh Suci ngandika marang wong-wong mau: "Barnabas lan Saulus pisahen karo wong-wong kuwi, merga arep Dakutus nglakoni pegawéan,

sing wis Daktemtokaké kanggo wong loro kuwi."

³Sarampungé padha pasa lan ndedonga, wong loro mau nuli padha ditetepaké ing kalungguhané, srana ditumpangi tangan. Sawisé kuwi nuli padha dikon mangkat.

⁴Barnabas lan Saulus, sing padha diutus déning Sang Roh Suci, nuli mangkat menyang kutha Séléukia. Saka kono padha nunggang prau menyang pulo Siprus.

⁵Satekané ing kutha Salamis, wong-wong mau nuli padha ngabaraké Injil ana ing sinagogé-sinagogé, yakuwi papan pangibadahé wong Yahudi. Yohanes sing uga karan Markus, mbiyantu wong loro mau sajroné padha nglakoni ayahané.

⁶Wong-wong mau padha ndlajahi pulo Siprus sakemputé, nganti tekan kutha Pafos. Ing kutha Pafos kono Barnabas lan Saulus ketemu karo wong Yahudi, tukang sihir, sing jenengé Bar Yésus. Wong kuwi ngakuné nabi.

⁷Bar Yésus mau mitrané Sèrgius Paulus gubernur ing pulo kono. Panjenengané kuwi wong sing wicaksana. Gubernur mau nimbali Barnabas lan Saulus, awit

kepéngin krungu bab pangandikané Gusti Allah.

⁸ Nanging Élimas — mengkono jenengé Bar Yésus, tukang sihir mau ing basa Yunani — ngalang-alangi, karepé supaya gubernur mau aja nganti precaya marang Gusti Yésus.

⁹ Nanging Saulus sing uga disebut Paulus sing kapenuhan ing Roh Suci, mandeng marang tukang sihir kuwi,

¹⁰ banjur muni: "Hèh kowé anak Iblis! Kowé nglawan marang samubarang sing becik. Atimu kebak pangréka sing ala. Kowé dhemen ngingeraké piwulang-piwulangé Pangéran!

¹¹ Saiki uga bakal digebug déning astané Pangéran, lan bakal dadi wuta; sajroning sawetara mangsa kowé bakal ora weruh padhanging srengéngé." Sakal Élimas krasa kaya-kaya mripaté kesaput ing peteng banjur gragap-gragap golèk dalan, lan njaluk dituntun.

¹² Bareng weruh sing mengkono mau, gubernur nuli precaya lan kaéraman banget marang piwulang bab Gusti Yésus.

¹³ Paulus lan sakanané nuli padha nunggang prau saka kutha Pafos

menyang kutha Pèrga ing tanah Pamfilia, nanging Yohanes Markus pamitan, lan bali menyang kutha Yérusalèm.

¹⁴ Saka Pèrga wong loro mau nerusaké lakuné menyang kutha Antiokia, ing tanah Pisidia. Bareng dina Sabbath, dina Sabbathé wong Yahudi, Paulus lan Barnabas padha mlebu ing sinagogé.

¹⁵ Sawisé rampung maca Torèté Nabi Musa, lan kitabé para nabi, para pinituwané pasamuwan Yahudi mau kongkonan takon marang Paulus lan Barnabas, apa padha dhanggan khotbah, tembungé: "Para sedhèrèk! Menawi panjenengan kersa paring pangandika dhateng kula sedaya, sumangga, kula caosi wekdal."

¹⁶ Paulus nuli ngadeg, lan sawisé mènèhi sasmita nganggo tangané, nuli miwiti khotbah mengkéné: "Para sedhèrèk bangsa Israèl lan sedhèrèk-sedhèrèk sanès ingkang sami manembah dhateng Gusti Allah ing panggènan menika. Kula aturi midhangetaken atur kula.

¹⁷ Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Israèl, sampun milih leluhur kita lan damel bangsa menika dados ageng,

nalika bangsa menika ngawula ing tanah Mesir. Gusti Allah ngluwari bangsa menika saking tanah Mesir, srana pangwasanipun ingkang ageng,
¹⁸ mekaten ugi nyabari bangsa menika kawandasa taun laminipun wonten ing ara-ara samun.

¹⁹ Gusti Allah wau sampun nyirnakaken bangsa pitu ing tanah Kanaan, sarta ndadosaken negari menika dados tanah pusakanipun bangsa Israèl,

²⁰ ngantos kawan atus sèket taun laminipun. Sasampunipun menika Gusti Allah maringaken hakim-hakim ngantos dumugi jamanipun Nabi Samuèl.

²¹ Inggih menika nalika para leluhur wau sami nyuwun kaparingan ratu. Nalika semanten Gusti Allah maringaken Saul, anakipun Kis, saking taler Bènyamin, dados ratu, laminipun kawan dasa taun.

²² Sasampunipun Saul dipun tampik déning Gusti Allah, lajeng Dawud kaangkat déning Gusti Allah dados raja. Pangandikanipun: 'Wong sing kaya Dawud, anaké Isai iki, Aku rena ing galih, wong kuwi sing nglakoni kersa-Ku.'

²³ Gusti Yésus menika tedhkipun Sang Prabu Dawud. Lan Gusti Allah sampun

ngersakaken Gusti Yésus dados Juru Wilujengipun bangsa Israèl, manut prejanjianipun Gusti Allah piyambak.

²⁴ Sadèrèngipun Gusti Yésus rawuh, Nabi Yohanes Pembaptis ngatag-atag tiyang Israèl sedaya, supados sami mratobat, lan puruna dipun baptis.

²⁵ Ngajengaken rampunging pedamelanipun, Nabi Yohanes Pembaptis wau ndangu dhateng tiyang-tiyang ing ngriku: 'Aku iki kokarani sapa? Aku iki dudu sing kokanti-anti! Delengen! Sapungkurku bakal ana Wong sing rawuh, mbok nguculi trimpahé waé aku ora pantes.'

²⁶ Para sedhèrèk, tedhakistanipun Rama Abraham, tuwin sedaya bangsa, ingkang sami manembah dhateng Gusti Allah: Pawartos kabingahan menika sampun kawartosaken dhateng kita.

²⁷ Tiyang-tiyang ing kitha Yérusalèm tuwin para pinisepuhipun sami mboten mangertos, bilih inggih Gusti Yésus menika Sang Juru Wilujeng. Tiyang-tiyang wau mboten sami mangertos dhateng pangandikanipun para nabi, senajan pangandika wau sami dipun waos pendhak dinten Sabbath. Tiyang-

tiyang wau sami nglepataken Gusti Yésus, lan srana mekaten kelampahan menapa ingkang dipun weca déning para nabi.

²⁸ Senajan sami mboten gadhah alesan menapa-menapa kanggé ndhawahaken ukuman pejah dhateng Gusti Yésus, éwasemanten tiyang-tiyang wau sami nyuwun dhateng Gubernur Pilatus, supados Gusti Yésus dipun sédani.

²⁹ Sasampunipun tiyang-tiyang wau nglampahi sedaya ingkang kaserat ing Kitab Suci, layonipun Gusti Yésus lajeng kaandhapaken saking kajeng salib, lan dipun sarèkaken wonten ing kubur.

³⁰ Nanging Gusti Allah mungokaken Gusti Yésus saking séda,

³¹ lan ngantos sawetawis dinten Gusti Yésus ngetingal dhateng para muridipun, ingkang suwau ndhèrèkaken Panjenenganipun mider-mider ndlajahi tanah Galiléa, ngantos dumugi kitha Yérusalèm. Inggih tiyang-tiyang menika ingkang samenika sami dados seksi-seksinipun Gusti Yésus dhateng bangsa Israèl.

³² Dhateng kula ing ngriki saprelu ngabaraken Injil, inggih kabar

kabingahan menika, dhateng panjenengan sedaya, bilih menapa ingkang kajanjèkaken déning Gusti Allah dhateng para leluhur kita,

³³ sampun dipun leksanani, srana anggènipun mungokaken Gusti Yésus saking séda. Wonten ing Kitab Masmur, bab kalih, wonten seratan mekaten: 'Kowé kuwi anak-Ku; ing dina iki Aku dadi Rama-Mu.'

³⁴ Lan bab Gusti Allah anggènipun mungokaken Gusti Yésus saking séda, supados badanipun mboten ngalami risak, wonten seratan mekaten: 'Aku bakal maringaké marang kowé janji-janji suci, sing kena diugemi, sing wis Dakjanjèkaké marang Dawud.'

³⁵ Mila, wonten ing bagian sanès kaserat mekaten: 'Paduka mboten badhé négakaken abdi Paduka ingkang setya, ngalami risak.'

³⁶ Sang Prabu Dawud nalika sugengipun pancèn nglampahi kersanipun Gusti Allah, lajeng séda lan dipun sarèkaken nunggil kaliyan para leluhuripun, sarta layonipun ngalami risak.

³⁷ Nanging tiyang ingkang layonipun mboten ngalami risak menika namung

Gusti Yésus, ingkang kawungokaken déning Gusti Allah saking séda.

³⁸ Pramila panjenengan wajib sami pirsá, bilih inggih lantaran Gusti Yésus menika pawartos bab pangapuntinging dosa kawartosaken dhateng panjenengan.

³⁹ Saben tiyang ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, dipun bébasaken saking dosanipun sedaya. Pembébasanipun dosa ingkang kados mekaten menika mboten saged panjenengan tampèni saking Torètipun Nabi Musa.

⁴⁰ Mila kula aturi ngatos-atos, supados panjenengan sampun ngantos ngalami kados pangandikanipun para nabi, ingkang mekaten:

⁴¹ "Rungokna, hèh wong sing dhemen memoyok lan ngrèmèhaké. Kowé bakal kaéraman nuli lebur! Sebab kowé bakal ora padha precaya, marang pegawéan sing Daktindakaké ing jaman saiki, senajan ana wong sing nerangaké marang kowé."

⁴² Bareng Rasul Paulus lan Barnabas padha metu saka sinagogé mau, wong-wong Yahudi padha njaluk supaya Rasul

Paulus lan Barnabas ing dina Sabbat candhaké teka menèh, lan mbacutaké mènèhi ketrangan bab piwulangé mau.

⁴³ Sabubaré kumpulan, akèh wong Yahudi lan wong liyané sing nganut agama Yahudi, padha precaya marang piwulangé Rasul Paulus lan Barnabas. Rasul-rasul kuwi padha ngatag-atag, supaya wong-wong mau padha lestari urip ing sajroning sih-kamirahané Gusti Allah.

⁴⁴ Ing dina Sabbat candhaké, mèh kabèh wong ing kutha kono padha mrelokaké teka ing sinagogé, prelu ngrungokaké pangandikané Gusti Allah.

⁴⁵ Nanging bareng wong-wong Yahudi padha weruh wong akèh mau, nuli padha mèri lan panas atiné. Wong-wong mau nuli padha madoni lan ngala-ala Rasul Paulus.

⁴⁶ Nanging Rasul Paulus lan Barnabas enggoné sesorah malah saya kendel, lan kandha mengkéné: "Pangandikanipun Gusti Allah menika ingkang rumiyin piyambak pancèn kawartosaken dhateng panjenengan. Nanging sarèhning panjenengan sami nampik pangandika wau, lan rumaos mboten pantes

nampèni gesang langgeng menika, mila panjenengan sami kula tilar, lan kula badhé murugi bangsa sanès, ingkang sami mboten wanuh dhateng Gusti Allah.

⁴⁷ Sebab dhawuhipun Pangéran dhateng kula mekaten: "Kowé wis Daktetepaké dadi pepadhang tumrap bangsa-bangsa sing ora wanuh marang Gusti Allah, supaya kowé dadi marganing keslametan tumrap para umat kabèh."

⁴⁸ Wong-wong dudu Yahudi, sing padha krungu tembungé para rasul mengkono mau padha bungah-bungah lan padha ngluhuraké pangandikaning Pangéran. Wong-wong sing pancèn wis ditemtokaké tanpa urip langgeng, nuli iya padha precaya.

⁴⁹ Pangandikané Gusti Allah sumebar tekan ngendi-endi, wrata satanah kono kabèh.

⁵⁰ Nanging wong-wong Yahudi padha ngojok-ojoki para penggedhéné kutha kono, lan para wong wadon dudu Yahudi sing kajèn ana ing masarakat, sarta sing padha manjing agama Yahudi, supaya padha nganiaya marang Rasul Paulus lan Barnabas, sarta nundhung para rasul mau metu saka tanah kono.

⁵¹ Para rasul nuli ngetabaké bledug sing ana ing sikilé, ana ing ngarepé wong akèh mau, sarta lunga menyang kutha Ikonium.

⁵² Nanging para murid sing ana ing kutha Antiokia kono padha bungah banget lan padha kapenuhan ing Roh Suci.

14 ¹ Pengalamané para rasul ana ing kutha Ikonium ora béda karo nalika ana ing kutha Antiokia. Ana ing kutha Ikonium Rasul Paulus lan Barnabas uga padha mlebu ing sinagogé, sarta martakaké pangandikané Gusti Allah, nganti akèh wong-wong Yahudi lan wong-wong dudu Yahudi sing padha precaya.

² Nanging wong-wong Yahudi sing padha ora gelem precaya, nuli padha ngojok-ojoki marang wong-wong sing dudu Yahudi, nganti wong-wong mau banjur padha nglawan marang para rasul.

³ Para rasul suwé ana ing kutha kono. Klawan kendel para rasul mau neksèni bab Gusti Yésus, mangka Gusti Allah neksèni yèn pawartané para rasul bab katresnané Gusti, kuwi bener,

srana maringi pangwasa marang para rasul nindakaké mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an.

⁴ Para warganing kutha kono pecah dadi loro, ana sing ngiloni wong Yahudi, lan ana sing ngiloni para rasul.

⁵ Wong-wong Yahudi lan para pinituwané, sarta wong-wong dudu Yahudi, padha sekuthon arep nganiaya lan mbenturi watu marang para rasul.

⁶ Bareng para rasul krungu bab iku mau, nuli padha nyingkir menyang kutha Listra lan kutha Dèrbé, yakuwi kutha-kutha ing tanah Likaonia, lan menyang wilayah sakiwa-tengené.

⁷ Ana ing kono para rasul mau padha ngabaraké Injil.

⁸ Ana ing kutha Listra ana wong sing sikilé lumpuh wiwit lair mula, lan durung tau bisa mlaku.

⁹ Wong mau ngrungokaké piwulangé Rasul Paulus. Rasul Paulus ngerti, yèn wong kuwi bisa waras, merga wong mau precaya. Mulané Rasul Paulus mandeng wong mau,

¹⁰ lan klawan swara sora ngandika: "Ngadega!" Wong mau nuli ngadeg maknyat lan wiwit mlaku-mlaku.

¹¹ Bareng wong akèh ndeleng apa sing ditindakaké déning Rasul Paulus mau, nuli padha nguwuh-uwuh klawan sora nganggo basa Likaonia: "Delengen, déwa-déwa wis padha dadi manungsa kaya kita, lan padha mudhun marani kita!"

¹² Barnabas disebut Zéus, lan Rasul Paulus disebut Hèrmes, sebab Rasul Paulus sing caturan.

¹³ Imamé Déwa Zéus, sing kuilé ana ing sanjabané kutha, teka nggawa sapi-sapi lan kekembangan ana ing gapuraning kutha. Imam lan wong akèh kuwi arep padha nyaosaké kurban marang para rasul mau.

¹⁴ Bareng Barnabas lan Paulus padha krungu apa sing arep ditindakaké déning wong-wong mau, banjur padha nulak, srana nyuwèk-nyuwèk sandhangané, sarta mlayu marani wong akèh mau karo nguwuh-uwuh:

¹⁵ "Kénging menapa panjenengan sami tumindak mekaten, para sedhèrèk? Kula rak manungsa limrah, mboten béda kaliyan panjenengan sedaya. Dhateng kula mriki badhé ngabaraken Injil, supados panjenengan sami katuntuna,

nilar brahala-brahala ingkang mboten nyata menika, sarta mratobat dhateng Gusti Allah ingkang gesang, ingkang nitahaken langit lan bumi, saganten lan saisinipun sedaya.

¹⁶Ing jaman ingkang sampun kepengker, Gusti Allah ngèndelaken kémawon para bangsa sami mlampah ngambah marginipun piyambak-piyambak.

¹⁷Kesaénanipun Gusti Allah menika ketitik saking anggènipun maringi jawah saking langit sarta panèn miturut mangsanipun. Panjenenganipun maringi tedha dhateng panjenengan, lan maringi kabingahan dhateng manah panjenengan."

¹⁸Senajan wis dikandhani mengkono, éwasemono para rasul kangèlan bisané nyegah wong-wong mau padha nyaosaké kurban marang para rasul.

¹⁹Ana wong Yahudi sawetara sing padha teka saka kutha Antiokia, ing tanah Pisidia, uga saka kutha Ikonium, padha ngojok-ojoki wong akèh mau, supaya ngiloni wong-wong mau. Rasul Paulus nuli padha dibenturi watu, lan

disèrèd, digawa metu saka kutha, awit dikira rasul mau wis mati.

²⁰ Nanging bareng wong sing precaya padha teka mrono, Rasul Paulus nuli ngadeg lan bali mlebu menyang kutha menèh. Ésuké Rasul Paulus lan Barnabas mangkat menyang kutha Dèrbé.

²¹ Ing kutha Dèrbé Rasul Paulus lan Barnabas uga ngabaraké Injil, lan akèh wong ing kono sing padha dadi muridé Gusti Yésus. Sawisé kuwi para rasul mau nuli padha bali menyang kutha Listra, Ikonium, lan Antiokia, ing tanah Pisidia.

²² Para rasul ana ing kutha-kutha mau nggembèng semangaté para wong precaya, supaya padha kendel, sarta ngatag-atag wong-wong mau, karebèn padha mantep ing precaya, tembungé: "Sadurungé kita bisa ngrasakaké karaharjaning Kratoné Gusti Allah, kita luwih dhisik kudu nglakoni kasangsaran akèh."

²³ Ana ing saben pasamuwan kono para rasul padha netepaké pinituwa-pinituwané pasamuwan-pasamuwan mau. Para pinituwa-pinituwa kuwi nuli dicaosaké marang Gusti Allah, sing dadi andel-andelé, srana pandonga lan pasa.

²⁴ Sawisé Rasul Paulus lan Barnabas ndlajahi tanah Pisidia, banjur bali menèh menyang tanah Pamfilia.

²⁵ Ing kono para rasul padha ngabaraké Injil ing kutha Pèrga, nuli padha mangkat menyang kutha Atalia.

²⁶ Saka kono banjur padha bali menyang kutha Antiokia, yakuwi kutha panggonané para rasul biyèn ditetepaké dadi rasul déning Gusti Allah awit saka sih-rahmaté, supaya nglakoni ayahan, sing saikiné wis rampung.

²⁷ Satekané ing kutha Antiokia, para rasul mau nuli nglumpukaké pasamuwan ing kono, nyritakaké sakèhing lelakon sing wis katindakaké déning Gusti Allah lantaran para rasul mau. Semono uga bab enggoné Gusti Allah wis maringi wewengan marang wong-wong dudu Yahudi, supaya uga dadi wong precaya.

²⁸ Ana ing pasamuwan mau para rasul lerem kepara suwé.

15¹ Ana wong Yudéa sawetara sing padha teka ing kutha Antiokia. Wong-wong mau padha memulang marang sedulur-sedulur Kristen ing kutha Antiokia kono, yèn ora bakal bisa

slamet, menawa ora padha ditetaki miturut Torèté Nabi Musa.

² Piwulang mau njalari padu ramé ing antarané wong-wong saka tanah Yudéa mau karo Rasul Paulus lan Barnabas. Wekasané diputus, supaya Rasul Paulus lan Barnabas, tuwin sedulur sawetara saka kutha Antiokia kono, padha menyang kutha Yérusalèm, prelu ngrembug perkara mau karo para pinituwa ing kana.

³ Wong-wong sing padha diutus mau diuntabaké déning pasamuwan. Lakuné para utusan mau ngliwati tanah Fénisia lan tanah Samaria. Sedalan-dalan padha nyritakaké wong-wong dudu Yahudi sing padha precaya. [Lan ngakoni Gusti Yésus dadi Gustiné.] Pawarta mau banget gawé bungahé para sedulur ing kono.

⁴ Satekané ing kutha Yérusalèm, para utusan mau ditampani déning pasamuwan, déning para rasul lan para pinituwa. Para utusan nuli padha nyritakaké samubarang sing wis ditindakaké déning Gusti Allah lantaran Rasul Paulus lan Barnabas.

⁵ Wong Farisi sawetara, sing wis dadi muridé Gusti Yésus, nuli ngadeg lan

kandha: "Tiyang-tiyang sanès Yahudi, ingkang dados Kristen, menika kedah dipun tetaki, sarta wajib manut dhateng Torètipun Nabi Musa."

⁶ Para rasul lan para pinituwa nuli padha ngrembug prekara mau.

⁷ Sawisé suwé enggoné padha bebantahan, Rasul Pétrus nuli ngadeg lan muni mengkéné: "Para sedhèrèk, panjenengan sami pirsas, kadospundi enggènipun Gusti Allah kala rumiyin sampun milih kula saking antawis panjenengan sedaya, kapurih ngabaraken Injil dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, supados tiyang-tiyang wau inggih sami mireng pawartos menika, tuwin sami pitados.

⁸ Gusti Allah ingkang pirsas batosipun manungsa, sampun nélakaken, bilih Panjenenganipun kersa nampèni tiyang-tiyang sanès Yahudi, srana maringaken Sang Roh Suci dhateng tiyang-tiyang wau, sami kados ingkang kaparingaken dhateng kita.

⁹ Gusti Allah babar-pisan mboten mbédak-mbédakaken tiyang-tiyang sanès Yahudi kaliyan kita. Gusti Allah nucèkaken manahipun tiyang-tiyang

wau, margi tiyang-tiyang wau sami pitados.

¹⁰ Menawi mekaten, kénging menapa panjenengan sami nglawan dhateng Gusti Allah, srana nyukani momotan dhateng tiyang-tiyang menika. Inggih menika momotan, ingkang para leluhur kita lan kita piyambak mboten kiyat nyanggi.

¹¹ Sampun ngantos! Awit kita sami pitados lan dipun wilujengaken adhedhasar sih-rahmatipun Gusti Yésus, mekaten ugi tiyang-tiyang sanès Yahudi menika."

¹² Wong sing ngumpul ana ing kono padha meneng kabèh nalika ngrungokaké critané Barnabas lan Rasul Paulus, bab mujijat-mujijat sing wis ditindakaké déning Gusti Allah ing antarané wong-wong dudu Yahudi, lantaran rasul loro mau.

¹³ Sawisé kuwi Rasul Yakobus nuli kandha mengkéné: "Para sedhèrèk! Kula aturi mirengaken atur kula.

¹⁴ Nembé kémawon Simon (Rasul Simon Pétrus) nyariyosaken, bilih Gusti Allah salebetipun nyengker bangsa setunggal kagem Panjenenganipun

piyambak, wiwit-wiwitan mila inggih sampun ngetingalaken sih-rahmatipun dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi.

¹⁵ Prekawis menika cocog kaliyan pangandikanipun para nabi, kados ingkang suraosipun:

¹⁶ 'Sawisé mengkono Aku bakal bali, sarta mbangun menèh omahé Dawud, sing wis rubuh, lan jugrugané bakal Dakdandani, lan Daksantosakaké menèh,

¹⁷ supaya wong liyané, sing dudu Yahudi, kabèh padha nggolèki Aku, yakuwi sakèhing wong sing ora wanuh marang Aku, sing wis Daktimbali dadi kagungan-Ku.'

¹⁸ Mengkono pangandikané Pangéran, sing wis nindakaké kuwi mau kabèh wiwit-wiwitan mula."

¹⁹ "Miturut pemanggih kula," mengkono Rasul Yakobus nerusaké rembugé, "mboten samesthinipun, menawi kita sami damel sisahipun para sedhèrèk sanès Yahudi, ingkang sami mratobat dhateng Gusti Allah.

²⁰ Prayoginipun kita damel serat kémawon, ingkang wosipun, suka pamrayogi dhateng sedhèrèk-sedhèrèk

wau, supados mboten sami nedha tetedhan ingkang najis, inggih menika nedha sesajèning brahala; mekaten ugi supados mboten sami nedha daginging kéwan, ingkang pejahipun srana dipun tekak; sampun ngantos sami nedha rah; kaliyan malih supados sami nyingkiri lampah jina.

²¹ Awit Torètipun Nabi Musa wiwit rumiyin, pendhak dinten Sabbath sampun kawaosaken wonten ing sinagogé-sinagogé ing saenggèn-enggèn."

²² Para rasul, para pinituwa lan para wargané pasamuwan nuli mutus, milih wong sawetara saka ing antarané wong sing padha mèlu ing pirembungan mau, diutus menyang kutha Antiokia, bebarengan karo Rasul Paulus lan Barnabas. Sing dipilih Yudas, sing uga karan Barsabas, lan Silas — wong loro mau diéringi banget déning para sedulur ing kono. —

²³ Para utusan mau dikon ngeteraké layang sing uniné mengkéné: "Salam saka aku para sedulurmu, para rasul lan para pinituwa. Layang iki daktujokaké marang para sedulurku kabèh sing dudu Yahudi, sing padha manggon ana ing

kutha Antiokia, lan ing tanah Siria lan ing tanah Kilikia.

²⁴ Aku padha krungu yèn ana wong sawetara saka ing antaraku sing padha gawé susahmu lan gawé bingungmu, merga piwulang piwulangé. Mangka karepku ora mengkono.

²⁵ Mulané aku banjur padha nganakaké pirembungan, lan netepaké kongkonan wong loro, yakuwi Yudas lan Silas, supaya nemoni kowé kabèh. Wong loro mau bakal mangkat bebarengan karo Barnabas lan Paulus.

²⁶ Yakuwi wong sing padha ngetohaké nyawané kagem Gusti kita, Yésus Kristus.

²⁷ Para sedulur sing padha dakkongkon mau, bakal nerangaké dhéwé marang kowé kabèh, padha kaya sing wis daktulis ana ing layang iki.

²⁸ Roh Suci lan aku kabèh wis padha tunggal panemu, yèn ora bakal padha gawé susahmu, lan mènèhi momotan ngluwihi apa mesthiné,

²⁹ yakuwi kowé aja padha mangan panganan, sing dienggo sajèné brahala; aja mangan getih, aja mangan kéwan sing matiné srana ditekak; lan padha

nyingkirana laku jina. Yèn kowé padha nggatèkaké lan nyingkiri prekara-prekara mau wis cukup. Salam pandongaku padha tampanana."

³⁰ Para utusan nuli padha pamitan, sarta mangkat menyang kutha Antiokia. Ana ing kono para wargané pasamuwan kabèh nuli dikumpulaké, lan layang mau ditampakaké.

³¹ Bareng padha maca layang mau, wong-wong sapasamuwan padha bungah banget, merga rumangsa olèh panglipur.

³² Yudas lan Silas — loro-loroné nabi — guneman nganti suwé karo para sedulur ing kono. Wong-wong mau padha digemblèng imané, supaya padha mundhak kendel.

³³ Sawisé padha ana ing kono sawetara suwéné, Yudas lan Silas banjur padha dililani bali digawani salam kanggo wong-wong sing padha ngutus mau.

³⁴ [Nanging Silas tetep manggon ana ing kono.]

³⁵ Rasul Paulus lan Barnabas padha lerem wetara suwé ana ing kutha Antiokia kono. Bebarengan karo wong akèh, para rasul mau padha memulang lan martakaké pangandikané Gusti Allah.

KISAH PARA RASUL 15.36 – 16.1 110

³⁶ Ora antara suwé Rasul Paulus kandha karo Barnabas: "Ayo padha tilik para sedulur ing saben kutha, sing wis kita wartani pangandikané Gusti Allah, prelu ngaruhaké kaanané para sedulur mau."

³⁷ Barnabas kepéngin ngajak Yohanes Markus,

³⁸ nanging Rasul Paulus ora rujuk, yèn Markus diajak, awit tau ninggal wong loro mau ana ing tanah Pamfilia, lan Markus kuwi ora tumemen enggoné mbiyantu nganti sarampungé pegawéan.

³⁹ Prekara mau marakaké padu ramé, nganti pungkasané Rasul Paulus lan Barnabas padha pepisahan. Barnabas ngajak Markus, banjur nunggang prau menyang Siprus.

⁴⁰ Rasul Paulus ngajak Silas. Sawisé Rasul Paulus lan Silas mau padha dipasrahaké déning pasamuwan ana ing sih-kamirahané Gusti Allah.

⁴¹ Nuli padha mangkat, ndlajahi tanah Siria lan Kilikia, nyantosakaké imané pasamuwan-pasamuwan sing ana ing kono.

16¹ Rasul Paulus nerusaké lakuné menyang kutha Dèrbé lan Listra. Ing kono ana wong precaya, jenengé

Timotius. Ibuné wong Yahudi, uga wong precaya nanging bapakné wong Yunani.

² Kabèh wong precaya ing kutha Listra lan Ikonium padha neksèni, yèn Timotius kuwi wong becik.

³ Rasul Paulus kepéngin supaya Timotius mau dadi kanthiné, mulané nuli ditetaki, sebab saben wong wis ngerti, yèn bapakné Timotius kuwi wong Yunani.

⁴ Ing saben kutha sing ditekani, Rasul Paulus ngandhakaké marang pasamuwan-pasamuwan bab keputusan-keputusan sing wis ditetepaké déning para rasul lan para pinituwa ing kutha Yérusalèm, lan ngatag supaya putusan-putusan mau padha ditetepi.

⁵ Srana mengkono pasamuwan-pasamuwan mau imané disantosakaké, lan cacahé wargané saben dina terus mundhak-mundhak.

⁶ Sarèhné Sang Roh Suci ora marengaké Rasul Paulus sakancané ngabaraké Injil ana ing wilayah Asia Cilik, wong telu mau nuli padha ndlajahi tanah Frigia lan Galatia.

⁷ Bareng padha tekan tapel watesé Misia, wong-wong mau padha nyoba

arep mlebu ing tanah Bitinia, nanging Rohé Gusti Yésus ora marengaké.

⁸ Mulané wong-wong mau nuli padha nerusaké lakuné menyang kutha Troas, metu tanah Misia.

⁹ Bengi kuwi Rasul Paulus pirsu tetinggalan ana wong Makédonia ngadeg karo kandha: "Kula aturi rawuh dhateng tanah Makédonia lan nulungi kula sedaya."

¹⁰ Bareng Rasul Paulus olèh wahyu mau, aku^a padha duwé panemu, yèn Gusti Allah nimbali aku sakanca supaya ngabaraké Injil marang wong-wong Makédonia. Aku nuli padha tata-tata, banjur mangkat menyang tanah Makédonia.

¹¹ Aku sakanca banjur padha mangkat, nunggang prau saka kutha Troas, nyabrang menyang pulo Samotraké, lan ésuké nerusaké menyang kutha Néapolis.

¹² Saka kono aku padha ngener menyang kutha Filipi, yakuwi kutha kawitan ing wilayah Makédonia. Kutha Filipi kuwi kutha sing dienggoni wong-

---

^aaku: Lukas, ingkang nganggit serat Para Rasul menika.

wong Rum. Aku padha nginep ana ing kutha kono sawetara dina.

¹³Mbeneri dina Sabbaté wong Yahudi, aku padha metu saka kutha menyang pinggiring kali, awit aku padha ngira, yèn ana ing kono ana sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi. Aku padha lungguh omong-omongan karo para wong wadon sing padha ana ing kono.

¹⁴Ing antarané wong-wong wadon sing mèlu ngrungokaké mau, ana sing jenengé Lidhia, saka kutha Tiatira, bakul kain wungu. Lidhia kuwi wong sing ngabekti marang Gusti Allah, mulané Gusti Allah kepareng ngosikaké atiné, nganti wong mau nampani piwulangé Rasul Paulus.

¹⁵Lidhia sabrayat nuli dibaptis. Banjur kandha, tembungé: "Menawi panjenengan sami yakin, bilih kula sampun pitados dados kagunganipun Gusti Yésus, sumangga panjenengan kula aturi pinarak ing griya kula." Sarèhné adreng penjaluké, aku nuli padha menyang omahé.

¹⁶Ing sawijining dina, nalika aku lagi padha menyang sinagogé, aku padha kepethuk karo wong wadon,

batur-tukon, sing kepanjangan dhemit préwangan. Wong mau bisa nyritakaké prekara-prekara sing bakal kelakon, njalari para bendarané olèh keuntungan gedhé, srana enggoné methèk nasibé wong-wong.

¹⁷ Wong wadon mau ngetutaké Rasul Paulus lan aku kabèh karo bengok-bengok, tembungé: "Wong-wong iki abdiné Allah sing mahaluhur! Tekané mréné arep ngandhani kowé, kepriyé bisané kowé padha olèh keslametan!"

¹⁸ Nganti pirang-pirang dina lawasé wong mau terus-terusan bengok-bengok kaya mengkono, temah Rasul Paulus nepsu banget, nuli minger sarta nundhung dhemité préwangan mau. "Atas asmané Gusti Yésus, kowé daktundhung metu saka wong wadon kuwi!" Sanalika iku uga dhemit mau metu saka wong wadon mau.

¹⁹ Bareng para majikané weruh, yèn wis ora ana pengarep-arep menèh bisané olèh kauntungan saka olèhé ngingu préwangan mau, nuli padha nyekel Paulus lan Silas. Wong loro mau padha disèrèd, digawa menyang alun-alun,

kaladèkaké marang penggedhéné kutha kono.

²⁰ Para penggedhéné kutha mau nuli ngladèkaké wong loro mau marang para penggedhéné pepréntahan Rum ing kutha kono, aturé: "Tiyang kalih menika tiyang Yahudi, ingkang sami damel gègèr wonten ing kitha ngriki.

²¹ Tiyang-tiyang menika sami mulangaken adat tata cara ingkang cengkah kaliyan prenatal kula sedaya. Kula sedaya menika warga negari Rum lan mboten purun menawi kapurih nganut adat-adat menika!"

²² Wong akèh uga padha mèlu-mèlu ndakwa. Para pegawéné krajan Rum nuli nyuwèk-nyuwèk sandhangané Rasul Paulus lan Silas, sarta akon supaya wong loro mau dipecuti.

²³ Sawisé kuwi wong loro mau nuli dilebokaké ing pakunjaran, sarta pegawéné pakunjaran dipréntah supaya wong loro mau dijaga sing keras.

²⁴ Sarèhné dipréntah mengkono, mulané kepala pakunjaran mau nuli nglebokaké Rasul Paulus lan Silas ana ing sèl pakunjaran sing njero dhéwé; sikilé padha dibelok.

²⁵ Bareng kira-kira tengah wengi Rasul Paulus lan Silas padha ndedonga lan padha menyanyi, memuji marang Gusti Allah. Wong-wong tahanan liyané padha ngrungokaké enggoné wong loro mau padha memuji.

²⁶ Dumadakan ana lindhu gedhé, nganti pondhasiné pakunjaran jebol, lawangé pakunjaran menga, lan ranté-ranté sing kanggo mblenggu wong tahanan padha ucul.

²⁷ Kepalané pakunjaran tangi, lan bareng weruh lawang-lawangé pakunjaran menga, wong mau ngira yèn wong tahanan kabèh wis padha mlayu. Wong mau ngunus pedhangé, arep nglalu.

²⁸ Nanging Rasul Paulus mbengok sarosané: "Sampun nglalu pak, kula sedaya taksih sami wonten ing ngriki!"

²⁹ Kepala pakunjaran nuli njaluk lampu lan mlebu ing pakunjaran. Wong mau klawan gumeter sumungkem ana ing ngarepé Rasul Paulus lan Silas.

³⁰ Kepala pakunjaran banjur ngajak metu wong loro mau, karo kandha: "Bapak-bapak! Menapa ingkang kedah

kula lampahi, supados manggih kawilujengan?"

³¹ Wangsulané Rasul Paulus lan Silas: "Pitadosa dhateng Gusti Yésus, panjenengan mesthi badhé wilujeng, inggih panjenengan, inggih brayat panjenengan!"

³² Rasul Paulus lan Silas banjur nerangaké pangandikané Gusti Allah marang kepala pakunjaran mau lan sabrayaté kabèh.

³³ Sanalika, bengi kuwi uga Rasul Paulus lan Silas diajak menyang omahé kepala pakunjaran. Tatu-tatuné Rasul Paulus lan Silas nuli ditambahi. Sawisé kuwi kepala pakunjaran sarta brayaté kabèh padha dibaptis.

³⁴ Rasul Paulus lan Silas nuli disuguh mangan. Kepala pakunjaran dalah brayaté padha bungah banget, sebab saiki wis padha dadi kagungané Gusti Allah.

³⁵ Ésuké para pegawé krajan Rum padha ngutus polisi menyang pakunjaran, dipréntah mengkéné: "Wong-wong loro kuwi luwarana."

³⁶ Kepalané pakunjaran nuli nerusaké préntah mau marang Rasul Paulus:

"Kula ngaturaken sugeng tindak, sebab para pengageng krajan Rum sampun dhawuh supados panjenengan sami dipun luwari."

³⁷ Nanging Rasul Paulus kandha karo polisi sing nggawa préntah mau: "Tanpa dipun priksa kula sami dipun pecuti ing ngajengipun tiyang kathah, mangka kula menika warga negari Rum! Kula sami dipun lebetaken ing pakunjaran; samenika kula dipun purih késah mekaten kémawon kalayan sidheman? Mboten! Para pengageng pepréntahan Rum piyambak supados sami mriki ngluwari kula kekalih."

³⁸ Polisi mau nglapuraké marang penggedhéné pepréntahan Rum. Bareng krungu yèn Rasul Paulus lan Silas kuwi warga negara Rum, para penggedhé mau padha wedi banget,

³⁹ lan énggal-énggal padha teka ing pakunjaran, njaluk ngapura. Sawisé kuwi para penggedhé mau ngirid Rasul Paulus lan Silas metu saka pakunjaran, sarta njaluk supaya wong loro mau lunga saka kutha kono.

⁴⁰ Rasul Paulus lan Silas nuli marani omahé Lidhia. Ana ing kono padha

ketemu karo para sedulur liyané. Sawisé mituturi sing gawé santosaning precayané para sedulur ing kono, Rasul Paulus lan Silas nuli padha mangkat.

17¹ Rasul Paulus lan Silas nuli nrabas liwat kutha Amfipolis lan kutha Apolonia, tekan kutha Tésalonika. Ing Tésalonika kono ana sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi.

² Kaya padatan, Rasul Paulus nuli mlebu mrono, lan nganti telung Sabbath terus-terusan wawancara karo para wargané sinagogé kono bab ayat-ayating Kitab Suci.

³ Rasul Paulus napsir ayat-ayat mau lan mbuktèkaké, yèn Sang Kristus kuwi prelu nandhang sangsara lan kawungokaké saka ing séda, tembungé: "Gusti Yésus ingkang kula wartosaken dhateng panjenengan, menika Sang Mèsias!"

⁴ Ana wong sing padha yakin, banjur padha mèlu Rasul Paulus lan Silas; semono uga akèh wong-wong Yunani sing biyèn nganut agama Yahudi, apa déné para wong wadon, bangsa luhur, ora sethithik sing padha percaya.

⁵ Weruh wong akèh padha dadi Kristen mau, wong-wong Yahudi padha panas atiné. Nuli padha nglumpukaké wong glandhangan supaya gawé ontran-ontran, nganti sakutha kabèh gègèr. Wong-wong mau padha mlebu ing omahé Yason, sing dipondhoki Rasul Paulus lan Silas, padha nggolèki Rasul Paulus lan Silas, arep diladèkaké marang kumpulané warga kutha.

⁶ Bareng Rasul Paulus lan Silas ora ketemu, wong-wong mau banjur nyèrèd Yason lan wong precaya sawetara, disowanaké marang penggedhéné kutha kono, karo muni: "Tiyang-tiyang menika wonten ing pundi-pundi damel kisruh, lan samenika dhateng mriki,

⁷ dipun tampèni déning Yason. Tiyang-tiyang wau sami nerak undhang-undhangipun Kaisar ing Rum, awit sami sanjang bilih wonten ratu sanèsipun, ingkang nama Yésus."

⁸ Tembung mengkono mau gawé gègèré wong akèh lan para penggedhéné kutha.

⁹ Para penggedhé mau akon Yason lan kanca-kancané mbayar dhuwit dhendhan. Sawisé kuwi lagi padha dieculaké.

¹⁰ Benginé para sedulur padha akon Rasul Paulus lan Silas lunga menyang kutha Béréa. Satekané ing kono, Rasul Paulus lan Silas nuli padha nggolèki sinagogé, panggonan ngibadahé wong Yahudi.

¹¹ Wong-wong Yahudi ing kutha kono wawasané luwih jembar ketimbang karo wong Yahudi ing kutha Tésalonika. Wong-wong Yahudi ing kutha Béréa padha seneng ngrungokaké piwulang sing diwartakaké déning Rasul Paulus lan Silas. Saben dina padha maca Kitab Suci, supaya ngerti apa piwulangé Rasul Paulus kuwi bener apa ora.

¹² Akèh ing antarané wong mau sing nuli padha precaya. Akèh para wong Yunani, saka golongan luhur, sing padha precaya. Semono uga ora sethithik kaum priya padha mlebu dadi warganing pasamuwan Kristen.

¹³ Kocapa, bareng wong Yahudi ing kutha Tésalonika padha krungu, yèn Rasul Paulus lan Silas mulangaké pangandikané Gusti Allah ana ing Béréa, banjur padha teka mrono, ngojok-ojoki lan ngobong atiné wong akèh sing padha ngumpul ana ing kono.

¹⁴ Mulané wong-wong nuli énggal-énggal ngeteraké Rasul Paulus menyang pesisiré segara, nanging Timotius lan Silas kari ana ing Béréa kono.

¹⁵ Sawisé tekan kutha Aténa, wong-wong mau padha bali menèh menyang Béréa, karo diweling déning Rasul Paulus, supaya Silas lan Timotius dikon énggal nusul.

¹⁶ Sajroné ngentèni tekané Silas lan Timotius, Rasul Paulus prihatin weruh brahala-brahala sing akèhé presasat ngebaki kutha Aténa mau.

¹⁷ Ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, Rasul Paulus tukar kawruh karo wong Yahudi lan wong-wong dudu Yahudi sing nganut agama Yahudi. Sing mengkono mau uga ditindakaké saben dina déning Rasul Paulus ana ing alun-alun, karo wong sapa waé, sing liwat ana ing kono.

¹⁸ Ana ahli pikir saka golongan Épikuri lan Stoiki, sing padha bebantahan karo Rasul Paulus. Ana sing muni: "Apa sing diomongaké tukang ngobrol kuwi?" Ana menèh sing muni: "Sajaké wong kuwi mulangaké bab déwa-déwa anyar." Enggoné padha muni mengkono mau

jalaran Rasul Paulus nyritakaké bab Gusti Yésus lan wunguné saka ing séda.

¹⁹ Rasul Paulus nuli diajak menyang papan parepatané para ahli pikir, sing disebut Aréopagus, aturé: "Kula sami kepéngin mireng piwulang énggal ingkang panjenengan wulangaken menika.

²⁰ Sebab wonten prekawis-prekawis ingkang anèh tumrap ing kula sedaya. Mila, kula sami kepéngin mangertos."

²¹ (Awit para warga kutha Aténa, semono uga para wong-wong bangsa liyané, sing padha manggon ana ing kutha kono, umumé padha seneng nanjakaké wektuné kanggo nyritakaké lan ngrungokaké crita prekara-prekara sing anyar.)

²² Rasul Paulus nuli ngadeg ing ngarepé parepatan Aréopagus kono, sarta sesorah: "Para sedhèrèk ing kitha Aténa! Kula sumerep saking sedaya prekawis, ketitik bilih panjenengan menika tiyang ingkang ngibadah.

²³ Sebab nalika kula mlampah-mlampah ing kitha, kula sumerep ing antawisipun papan-papan sembahyang panjenengan, wonten ingkang mesbèhipun dipun serati

mekaten: 'Kasaosaken dhateng Allah, ingkang mboten dipun ngertosi'. Inggih Gusti Allah ingkang panjenengan bektèni tanpa panjenengan ngertosi menika ingkang kepéngin kula criyosaken dhateng panjenengan.

²⁴ Inggih menika Allah ingkang sampun nitahaken jagad menika lan saisinipun. Inggih Allah menika Allahipun langit lan bumi. Allah menika mboten manggèn wonten ing kuil-kuil utawi candi-candi damelanipun manungsa.

²⁵ Panjenenganipun inggih mboten mbetahaken sesajèn menapa kémawon saking manungsa, sebab Panjenenganipun ingkang maringi ambekan lan gesang tuwin samukawis dhateng manungsa.

²⁶ Saking tiyang setunggal, Gusti Allah wau sampun ndadosaken bangsa-bangsa kapurih manggèn ing salumahing bumi ngriki. Inggih Gusti Allah menika ingkang netepaken saking wiwitan mila wekdal, sarta papan padununganipun piyambak-piyambak.

²⁷ Enggènipun Gusti Allah tumindak mekaten menika, supados manungsa sami ngupadosana Panjenenganipun.

Sokur bagé saged manggihaken Panjenenganipun. Jalaran èstunipun Gusti Allah wau mboten tebih saking kita piyambak-piyambak.

²⁸Kados ingkang sami dipun cariyosaken tiyang kathah, 'Karana pangwaosipun kita sami gesang, sami makarya lan manggèn ing donya menika.' Kados ingkang dipun pratélakaken déning para pujangga panjenengan, 'Awit, kita ugi tedhak turunipun Gusti Allah.'

²⁹Sarèhné kita menika para putranipun Gusti Allah, mila mboten leres menawi kita nganggep, bilih kawontenanipun Gusti Allah menika kados reca, ingkang kadamel saking emas, slaka utawi séla ingkang kawangun miturut kapinteranipun manungsa.

³⁰Tanpa ngèngeti jaman jahiliah^b Gusti Allah samenika martosaken dhateng manungsa, bilih sedaya manungsa kedah sami mratobat saking lampahipun ingkang awon.

³¹Sebab Gusti Allah sampun netepaken dinten enggènipun badhé ngadili jagad.

---

^bjahiliah: jaman tiyang-tiyang taksih bodho-bodho.

Pengadilan wau badhé katindakaken déning tiyang, ingkang sampun kapiji déning Gusti Allah. Minangka buktinipun Gusti Allah sampun nangèkaken tiyang wau saking antawisipun tiyang pejah."

³² Bareng wong-wong mau padha krungu Rasul Paulus kandha bab tanginé wong mati, ana sing nuli nggeguyu tembungé Rasul Paulus mau, ana sing banjur muni: "Sanès wekdal kémawon kula mirengaken malih."

³³ Rasul Paulus nuli lunga saka Aréopagus kono.

³⁴ Ana wong sawetara sing padha precaya lan mèlu Rasul Paulus, kayata: Dionisius, ahli pikir warganing Aréopagus kono, wong wadon aran Damaris, lan wong sawetara menèh.

18 ¹ Sawisé kuwi Rasul Paulus nuli lunga saka kutha Aténa menyang kutha Korintus.

² Ana ing kutha Korintus kono Rasul Paulus ketemu karo wong Yahudi, sing aran Akwila, asal saka kutha Pontus, sing lagi teka saka tanah Italia, karo bojoné sing jeneng Priskila. Tekané ing kutha Korintus mau jalaran Klaudius, Kaisar negara Rum, nundhungi wong

Yahudi kabèh saka kutha Rum. Rasul Paulus nemoni Akwila lan Priskila,³ lan manggon ing omahé brayat mau, sarta nyambut-gawé bebarengan karo wong-wong kuwi, awit padha-padha tukang gawé téndha.

⁴Saben Sabbath, Rasul Paulus tukar kawruh karo wong-wong sing padha kumpulan ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, karepé arep ngyakinaké wong-wong Yahudi lan wong-wong Yunani, sing padha nganut agama Yahudi.

⁵Bareng Silas lan Timotius teka saka tanah Makédonia, Rasul Paulus nuli mligi ngabaraké Injil, awèh paseksi yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, sing dijanjèkaké bakal rawuh déning Gusti Allah.

⁶Yèn ana wong sing nulak lan ngala-ala, Rasul Paulus nuli ngetabaké lebuning sandhangané karo muni: "Menawi nemahi sangsara, kula aturi nyanggi piyambak. Kula mboten kalepatan dhateng panjenengan. Wiwit samenika kula badhé murugi tiyang-tiyang sanèsipun."

⁷ Wong-wong mau banjur ditinggal lunga déning Rasul Paulus. Sabanjuré Rasul Paulus mondhok ing omahé wong dudu Yahudi, nanging sing nganut agama Yahudi, wong mau jenengé Titius Yustus. Omahé Titius Yustus mau sandhing sinagogé kono.

⁸ Krispus, kepalané sinagogé mau lan sabrayaté uga precaya marang Gusti Yésus. Kejaba kuwi akèh menèh wong-wong liyané ing kutha Korintus kono sing padha ngrungokaké Injil, sing diwartakaké déning Rasul Paulus, lan padha precaya. Wong sing padha precaya mau nuli padha dibaptisi.

⁹ Ing sawijining bengi Gusti Allah ngandika marang Rasul Paulus sajroning wahyu, mengkéné: "Aja wedi! Terusna enggonmu ngabaraké Injil lan aja lèrèn.

¹⁰ Sebab Aku nunggal karo kowé. Ora ana wong sing bakal nganiaya kowé, sebab ing kutha kéné akèh wong sing dadi umat-Ku."

¹¹ Mulané Rasul Paulus enggoné manggon ing kutha Korintus kono nganti siji setengah taun, karo mulang wong-wong bab pangandikané Gusti Allah.

¹² Nanging bareng Galio dadi gubernur ing tanah Akhaya, wong Yahudi sanalika nuli padha ngroyok Rasul Paulus. Rasul Paulus dicekel lan diirid menyang kantor pengadilan.

¹³ Pandakwané wong-wong mau marang Rasul Paulus mengkéné: "Tiyang menika ngajak tiyang kathah, supados sami nyembah dhateng Gusti Allah, mawi patrap ingkang cengkah kaliyan prenataling agami kita!"

¹⁴ Bareng Rasul Paulus lagi arep mangsuli pandakwa mau, Gubernur Galio kandha marang wong-wong Yahudi: "Kowé wong-wong Yahudi. Yèn wong iki nglanggar prenataling negara utawa nindakaké kadursilan, wis samesthiné aku nampani gugatanmu.

¹⁵ Nanging prekara sing dadi dhadhakaning padu iki rak prekara tembung lan jeneng sing magepokan karo prenatal-prenataling agamamu dhéwé, mulané prekara kuwi rampungana dhéwé. Aku emoh dadi hakim tumrap prekara-prekara sing kaya mengkono!"

¹⁶ Wong-wong Yahudi mau nuli ditundhung metu.

¹⁷ Sabanjuré wong-wong mau padha nyekel Sostenès, kepalané sinagogé kono, digebugi ana ing ngarepé pradataning agama. Nanging Gubernur Galio babar-pisan ora mreduli prekara mau.

¹⁸ Rasul Paulus isih sawetara dina menèh ana ing kutha Korintus kono, nginep ing panggonané para sedulur Kristen. Sawisé kuwi Rasul Paulus nuli lunga saka kono, nunggang prau karo Priskila lan Akwila menyang Siria. Sadurungé mangkat, Rasul Paulus nyukur rambuté ana ing pelabuhan Kèngkréa kanggo ngluwari nadaré.

¹⁹ Satekané ing kutha Éfesus, Rasul Paulus ninggal Priskila lan Akwila, banjur mlebu ing sinagogé lan tukar kawruh karo wong-wong Yahudi.

²⁰ Wong-wong mau njaluk supaya Rasul Paulus enggoné mampir rada suwé, nanging ora kersa.

²¹ Tembungé: "Menawi Gusti Allah marengaken, kula badhé wangsul mriki malih." Rasul Paulus nuli lunga saka ing kutha Éfesus.

²² Bareng wis tekan kutha Kaisaréa, Rasul Paulus banjur nerusaké lakuné

menyang kutha Yérusalèm, arep ngaturaké salam marang pasamuwan ing kono. Sawusé kuwi banjur nerusaké lakuné menyang kutha Antiokia.

²³Sawisé sawetara lawas ana ing kutha Antiokia kono, banjur lunga menyang tanah Galatia lan tanah Frigia, prelu nyantosakaké imané wong-wong precaya sing ana ing kono.

²⁴Ana wong Yahudi, kelairan saka kutha Alèksandria, jenengé Apolos, teka ing kutha Éfesus. Apolos kuwi wong sing micara lan akèh kawruhé bab Kitab Suci.

²⁵Dhèwèké wis nampa piwulang bab 'Dalaning Pangéran', mulané klawan semangat lan gamblang mulangaké bab Gusti Yésus, senajan sing diweruhi mung lagi bab baptisané Yohanes Pembaptis.

²⁶Kendel banget Apolos olèhé miwiti mulang ana ing sinagogé. Bareng Priskila lan Akwila krungu piwulangé, Apolos nuli diampiraké menyang omahé wong loro mau, supaya nerangaké klawan cetha bab sakèhing piwulang Kristen.

²⁷Sawisé kuwi Apolos arep lunga menyang tanah Akhaya. Wong-wong Kristen ing Éfesus nuli nggawèkaké layang, sing maksudé ngenalaké

Apolos mau marang sedulur-sedulur ing tanah Akhaya, klawan penjaluk supaya Apolos ditampa klawan becik. Satekané ing tanah Akhaya, karena sih-kamirahané Gusti Allah, Apolos mau dadi penginjil sing migunani banget tumrap wong-wong sing precaya.

²⁸Tansah bebantahan nganggo dhasar Kitab Suci karo para wong Yahudi ana ing ngarepané umum, minangka paseksi yèn Gusti Yésus kuwi Sang Mèsias.

19 ¹Nalika Apolos isih ana ing kutha Korintus, Rasul Paulus ndlajahi tanah-tanah sing adoh kutha, nganti tekan ing kutha Éfesus. Ana ing kono Rasul Paulus kepethuk karo wong Kristen sawetara.

²Wong-wong Kristen mau ditakoni: "Menapa panjenengan sampun sami nampèni Roh Suci nalika dipun baptis?" Wangsulané wong-wong mau: "Mireng wontenipun Roh Suci kémawon dèrèng naté!"

³Pitakoné Rasul Paulus: "Menawi mekaten, baptis panjenengan nganggé wewaton menapa?" Wangsulané wong-wong mau: "Nganggé baptisipun Nabi Yohanes."

⁴ Rasul Paulus banjur nerangaké: "Baptisipun Nabi Yohanes menika baptisipun tiyang-tiyang ingkang mratobat saking dosanipun. Nabi Yohanes sanjang dhateng tiyang-tiyang Israèl, supados sami pitados dhateng Tiyang, ingkang dhatengipun sapengkeripun Nabi Yohanes, inggih menika Gusti Yésus."

⁵ Bareng krungu ketrangan mengkono, wong-wong mau nuli padha njaluk baptis ing asmané Gusti Yésus.

⁶ Nalika Rasul Paulus numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau, sanalika wong-wong mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci, banjur padha caturan nganggo basa sing anèh, sarta martakaké pangandikané Gusti Allah.

⁷ Kabèh mau cacahé kira-kira ana wong rolas.

⁸ Telung sasi lawasé Rasul Paulus memulang klawan kendel ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, tukar kawruh karo wong-wong Yahudi lan ngudi ngyakinaké wong-wong mau bab Kratoné Gusti Allah.

⁹ Nanging uga ana wong-wong sing padha wangkal ora gelem percaya.

Wong-wong mau padha ngala-ala piwulang Kristen ing ngarepé wong akèh. Mulané wong-wong mau nuli padha ditinggal lunga déning Rasul Paulus. Wong sing padha precaya nuli dikumpulaké lan saben dina Rasul Paulus memulang ana ing panggonan sing lumrahé dienggo mulang déning Tiranus.

¹⁰ Enggoné Rasul Paulus memulang kaya mengkono kuwi nganti rong taun lawasé, temah kabèh wong sing padha manggon ana ing tanah Asia, wong Yahudi, lan wong bangsa liyané, padha krungu pangandikané Gusti Allah.

¹¹ Gusti Allah nindakaké mujijat-mujijat sing hébat banget lantaran Rasul Paulus.

¹² Nganti kacu utawa suwèkan sandhangan lungsuran sing dienggo, yèn ditumpangaké wong lara, wong mau banjur waras, lan dhemit-dhemit pisan iya padha metu saka wong-wong lara mau.

¹³ Ing kono ana wong Yahudi sawetara sing mider-mider marasaké wong-wong sing padha kepanjangan dhemit. Wong-wong mau uga padha nyoba nundhung dhemit nganggo nyebut asmané Gusti Yésus, karo muni mengkéné: "Kowé

daksupatani atas asmané Gusti Yésus, sing diwartakaké déning Rasul Paulus."

¹⁴ Sing nindakaké kaya mengkono kuwi wong pitu, yakuwi para anaké imam agung, sing jeneng Skéwa.

¹⁵ Nanging kocapa, dhemit-dhemit mau padha mangsuli: "Yésus aku kenal. Paulus aku ya kenal, nanging kowé kuwi sapa?"

¹⁶ Wong sing kepanjangan dhemit kuwi nuli nubruk wong pitu mau sarosané, nganti wong pitu mau kalah kabèh, temah kepeksa mlayu saka ing omah kono, dhèdhèl dhuwèl lan kewudan.

¹⁷ Wong-wong Yahudi kabèh lan wong bangsa liya, sing padha nganut agama Yahudi ing kutha Éfesus kono padha krungu lelakon mau, banjur padha wedi banget. Srana mengkono asmané Gusti Yésus saya kesuwur lan diéringi.

¹⁸ Akèh wong sing wis padha precaya, padha teka lan ngakoni ing ngarepé wong akèh, apa sing padha dilakoni.

¹⁹ Akèh wong precaya sing biyèn wis tau nindakaké ilmu sihir padha nglumpukaké buku-bukuné dadi siji, nuli padha diobong ana ing ngareping wong akèh. Nalika ajiné buku-buku mau

digunggung, ketemu pirang-pirang puluh juta rupiah.

²⁰ Anané lelakon-lelakon sing mengkono mau marakaké pangandikané Gusti Allah saya sumebar lan saya gedhé dayané.

²¹ Sawusé lelakon kuwi mau kabèh, Rasul Paulus kenceng tékadé arep menyang kutha Yérusalèm, liwat tanah Makédonia lan tanah Yunani. Rasul Paulus ngucap mengkéné: "Sawisé aku mrana, aku nuli arep menyang kutha Rum."

²² Rasul Paulus nuli ngutus wong loro saka panunggalané para pembantuné, yakuwi Timotius lan Érastus, mangkat menyang Makédonia, déné Rasul Paulus dhéwé kari ana ing tanah Asia sawetara mangsa.

²³ Nalika semana ana gègèran gedhé ing kutha Éfesus, jalaran saya ngrembakané piwulang bab 'Dalaning Pangéran'.

²⁴ Awit ana sawijining kemasan, jenengé Démétrius, sing pangupajiwané nggawèni candi cilik-cilik, niru candiné Dèwi Agung Diana. Dagangané Démétrius mau nekakaké keuntungan ora sethithik kanggo para tukangé.

²⁵ Mulané Démétrius mau nuli ngumpulaké para tukangé lan uga para tukang saka kemasan liyané, banjur kandha mengkéné: "Para kanca sedaya! Panjenengan sami pirsana, bilih penggaotan kita menika, dados kemasan.

²⁶ Samenika, cobilah panjenengan pirsani, menapa ingkang katindakaken déning Paulus menika. Piyambakipun sanjag, bilih déwa-déwa ingkang dipun damel déning tanganipun manungsa menika sanès déwa saèstu. Paulus sampun saged nyakinaken tiyang kathah, mboten namung wonten ing kitha Éfesus kémawon, nanging ugi ing mèh satanah Asia sedaya.

²⁷ Srana mekaten mboten namung penggaotan kitha kémawon ingkang dipun rèmhèhaken, nanging ugi pepundhèn kita Dèwi Agung Diana, badhé mboten wonten aosipun, sarta kaluhuranipun badhé sirna, inggih menika kaluhuranipun Dèwi Agung Diana ingkang kasembah déning tiyang satanah Asia lan sajagad sedaya."

²⁸ Bareng krungu tembung mengkono mau, atiné wong-wong mau dadi

panas, nuli wiwit padha bengok-bengok: "Kaagungana Dèwi Diana, pepujanipun tiyang Éfesus!"

²⁹ Sakutha kabèh nuli gègèr. Wong akèh mau banjur nyekel Gayus lan Aristarkhus, wong-wong Makédonia kancané Rasul Paulus. Wong loro mau diglandhang menyang alun-alun.

³⁰ Rasul Paulus dhéwé uga arep mrono, nanging dipenggak déning para sedulur Kristen ing kono.

³¹ Para penggedhéné kutha mau, sing wis dadi mitrané Rasul Paulus, uga padha mrayogakaké, supaya Rasul Paulus aja menyang alun-alun.

³² Kaanané wong akèh mau worsuh banget; ana sing nguwuh ngéné ana sing nguwuh ngono, sebab akèh wong sing ora ngerti, apa sebabé dhèwèké mèlu-mèlu tekan kono.

³³ Ana wong jenengé Alèksander, dikira wong kuwi sing tanggung jawab. Mula sawisé tanpa katerangan akèh saka wong-wong mau nuli dikon maju ana ing ngarepé wong-wong mau. Alèksander mènèhi sasmita nganggo tangané, arep awèh ketrangan marang wong-wong mau.

³⁴ Nanging bareng weruh yèn Alèksander kuwi wong Yahudi, wong-wong mau nuli padha mbengok sambung-sumambung nganti rong jam suwéné: "Kaagungna Dèwi Diana, sesembahanipun tiyang Éfesus!"

³⁵ Pungkasané sèkretarisé kutha kono bisa nentremaké wong-wong akèh mau, tembungé: "Para sedhèrèk, warga kitha Éfesus! Saben tiyang sampun mangertos, bilih kitha Éfesus menika ngreksa kuilipun Dèwi Agung Diana, sarta ngreksa séla suci ingkang dhawah saking langit.

³⁶ Kula kinten mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang saged mbantah prekawis menika. Mila panjenengan kula aturi kèndel kémawon lan sampun ngantos tumindak grusa-grusu.

³⁷ Panjenengan sami mbekta tiyang menika mriki, mangka tiyang menika mboten ngrampog barang suci menapa-menapa saking kuil, inggih mboten nyenyamah dhateng Dèwi Agung sesembahan kita.

³⁸ Menawi Démétrius lan kanca-kancanipun sami gadhah pandakwa

utawi badhé nggugat salah setunggaling tiyang, kajengipun piyambakipun damel gugatan dhateng pengadilan. Kanggé prekawis-prekawis kados mekaten, wonten dinten ingkang pancèn kacawisaken.

³⁹ Nanging menawi wonten prekawis sanès ingkang kepéngin panjenengan bèrèsaken, menika kedah dipun urus déning parepataning wakil rakyat ingkang sah.

⁴⁰ Sebab, menapa ingkang panjenengan tindakaken ing dinten menika, saged kaanggep kados déné pembrontakan. Mangka sejatosipun mboten wonten alesan kanggé damel gègèran kados menika."

⁴¹ Sawisé muni mengkono kumpulané wong akèh mau nuli dibubaraké.

20 ¹ Sawisé kaanan ing kutha Èfesus pulih tentrem menèh, Rasul Paulus nuli ngumpulakè pasamuwan ing kono. Sawise mènèhi pitutur akèh-akèh Rasul Paulus nuli pamitan, lan nerusakè lakunè menyang kutha Makèdonia.

² Rasul Paulus nuli ndlajahi daérah-daérah satanah Makèdonia kabèh, karo mituturi para sedulur sing padha ana

ing kono. Saka Makédonia Rasul Paulus nerusaké lakuné menyang tanah Yunani.

³Sawisé ana ing kono telung sasi, Rasul Paulus nuli tata-tata arep menyang Siria (ing Asia Cilik), dumadakan krungu yèn wong Yahudi padha sekuthon arep matèni; mulané Rasul Paulus arep bali metu tanah Makédonia waé.

⁴Lakuné Rasul Paulus mau dikancani déning Sopater anaké Pirus, wong saka kutha Béréa; Aristarkhus lan Sekundhus, loro-loroné wong saka kutha Tésalonika; Gayus saka kutha Dèrbé; Timotius lan wong loro saka tanah Asia, yakuwi Tikhikus lan Trofimus.

⁵Wong-wong mau padha mangkat dhisik, lan arep ngentèni aku kabèh ana ing kutha Troas.

⁶Sawisé Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi aku padha nunggang prau saka Filipi. Let limang dina aku padha ketemu karo para sedulur mau ana ing kutha Troas. Aku padha ana ing kutha kono lawasé nganti seminggu.

⁷Ing dina kapisan^c aku padha ngumpul mangan bebarengan. Sarèhné Rasul Paulus ésuké arep mangkat,

---

^cdina kapisan: inggih punika dinten Minggu.

panjenengané awèh wejangan akèh, nganti tengah wengi.

⁸Ana ing kamar lotèng sing padha dakenggo kumpulan mau ana lampuné sawetara.

⁹Sawijining nonoman, jenengé Eutikhus, lungguh ana ing jendhéla. Sarèhné Rasul Paulus olèhé mènèhi wejangan ora lèrèn-lèrèn, nonoman mau keturon ana ing jendhéla, pungkasané tiba saka lotèng tingkat telu. Bareng diangkat nonoman mau jebul wis mati.

¹⁰Rasul Paulus nuli mudhun, ngrungkebi nonoman mau, dirangkul karo ngandika: "Aja wedi, bocahé isih urip!"

¹¹Sawisé kuwi Rasul Paulus bali menèh menyang lotèng lan mangan bebarengan. Sabubaré mangan, Rasul Paulus nerusaké wejangané nganti mlethèké srengéngé, banjur lagi mangkat.

¹²Wong-wong padha bungah banget déné Eutikhus ora sida mati, nuli padha diteraké mulih.

¹³Aku padha ndhisiki nunggang prau sing arep menyang pelabuhan Asos. Ana ing Asos kono Rasul Paulus bakal mèlu bebarengan munggah ing prau.

Rasul Paulus akon aku padha mangkat dhisik, jalaran panjenengané olèhé arep menyang Asos mung tindak.

¹⁴ Bareng wis tekan Asos, Rasul Paulus nuli nunggang kapal; aku banjur padha nerusaké lelayaran menyang kutha Mitiléné.

¹⁵ Saka kana aku padha nunggang prau menèh lan ésuké tekan ngarepé pulo Khios. Dina candhaké aku padha tekan pulo Samos, lan let sedina menèh tekan pelabuhan Milétus.

¹⁶ Rasul Paulus wis ngrancang ora arep mampir ing kutha Éfesus, supaya aja kesuwèn ana ing tanah Asia, karebèn énggal-énggal tekan Yérusalèm, yèn bisa sadurungé Riaya Péntakosta.

¹⁷ Mulané saka ing Milétus kono Rasul Paulus kongkonan wong ngabari sedulur-sedulur ing Éfesus, lan akon para pinituwané pasamuwan teka ing Milétus, supaya bisa ketemu karo Rasul Paulus.

¹⁸ Satekané para pinituwa mau, Rasul Paulus nuli awèh pitutur mengkéné: "Kowé padha weruh dhéwé enggonku sesrawungan karo kowé salawasé aku

ana ing antaramu, wiwit tekaku ana ing tanah Asia.

¹⁹ Enggonku ngladèni ayahané Gusti daktindakaké klawan andhap-asor, lan kerep dakréwangi nangis-nangis, sarta ngalami kasangsaran merga panganiaya sing dirancang déning para wong Yahudi.

²⁰ Senajan mengkono aku ora tau nglirwakaké nindakaké apa waé sing maédahi tumrap kowé. Kabèh wis dakkandhakaké lan dakwulangaké marang kowé, ya ana ing ngarepé wong akèh, ya ana ing kumpulan-kumpulan ing omah-omahmu.

²¹ Wong Yahudi, wong dudu Yahudi, tansah padha dakélingaké, supaya padha mratobat lan padha precaya marang Gusti Yésus Kristus.

²² Saiki, manut dhawuhé Sang Roh Suci, aku kudu lunga menyang kutha Yérusalèm. Aku ora ngerti apa sing bakal dakalami ana ing kana.

²³ Sing dakweruhi yakuwi, ing saben kutha Sang Roh Suci wis ngélingaké marang aku, yèn aku bakal nandhang sangsara rupa-rupa lan bakal dikunjara.

²⁴ Éwasemono aku ora preduli bab uripku, angger aku bisa nerusaké

pegawéanku, lan ngrampungaké kuwajiban sing diparingaké déning Gusti Yésus marang aku, yakuwi ngabaraké Injil bab sih-rahmaté Gusti Allah.

²⁵ Ana ing tengahmu aku wis nyritakaké bab Kratoné Gusti Allah. Saiki aku krasa, yèn aku wis ora bakal ketemu menèh karo kowé kabèh.

²⁶ Mulané saiki aku kandha satemené marang kowé; yèn ing antaramu ana wong sing kesasar, kuwi dudu tanggunganku.

²⁷ Sebab wis sakatogé enggonku mulang marang kowé bab kersané Gusti Allah.

²⁸ Padha ngreksaa awakmu dhéwé lan wong-wong sing dipasrahaké marang kowé déning Sang Roh Suci. Padha engonen pasamuwané Gusti Allah, merga wis dilabuhi séda déning Putrané piyambak.

²⁹ Aku ngerti yèn sapungkurku bakal ana asu ajag galak akèh sing padha teka ana ing tengah-tengahmu lan ora bakal ngéman marang panthané wedhus mau.

³⁰ Malah bakal ana mangsané ing antaramu dhéwé ana wong sawetara,

sing bakal nylèwèng saka piwulang sing bener lan nasaraké pasamuwan.

³¹ Mulané dingati-ati, lan padha élinga yèn nganti telung taun lawasé enggonku wis mulang kowé siji-siji, rina wengi ora kendhat-kendhat, karo tansah ngetokaké luh.

³² Déné saiki kowé padha dakpasrahaké marang pamengkuné sih-rahmaté Gusti Allah. Panjenengané kuwi kwasa nyantosakaké kowé lan maringi berkah sing wis disedhiyakaké kanggo para umaté.

³³ Aku ora tau kepéngin olèh slaka, emas utawa sandhangan, saka sapa waé.

³⁴ Kowé padha weruh dhéwé enggonku golèk pangan nganggo tanganku kanggo nyukupi kebutuhanku lan kebutuhané kanca-kancaku.

³⁵ Aku wis nuduhaké marang kowé klawan patrap rupa-rupa, yèn enggon kita nulung marang wong miskin lan wong sing padha kasusahan, kuwi kudu klawan nyambut-gawé abot. Padha élinga marang pangandikané Gusti Yésus: 'Luwih begja wèwèh, tinimbang karo nampani.'"

KISAH PARA RASUL 20.36–21.3 147

³⁶ Sawisé rampung olèhé awèh pitutur, Rasul Paulus nuli jèngkèng, bebarengan karo para sedulur kabèh, banjur ndedonga.

³⁷ Wong kabèh padha nangis, banjur ngrangkuli Rasul Paulus klawan diambungi bola-bali.

³⁸ Kabèh padha susah, apa menèh merga Rasul Paulus kandha, yèn wong-wong mau bakal wis ora padha ketemu menèh. Wong-wong mau nuli ngeteraké Rasul Paulus tekan ing prau.

21 ¹ Sawisé aku padha pamitan karo para pinituwané pasamuwan ing kutha Éfesus, prauné nuli mangkat nyabrang menyang pulo Kos. Ésuké aku padha tekan pulo Rodhos. Saka kono aku padha terus layaran menyang kutha Patara.

² Ing kutha Patara kono ana kapal sing arep mangkat menyang tanah Fénisia. Aku padha nunggang kapal mau, nuli mangkat.

³ Aku padha tekan panggonan sing saka kono bisa weruh pulo Siprus. Aku banjur padha ngidul nganti tekan tanah Siria. Ing kutha Tirus aku padha mudhun,

sebab ana ing kutha kono prauné kudu bungkar momotané.

⁴Ing kutha Tirus kono aku padha kepethuk karo sedulur Kristen sawetara, nuli nginep ana ing omahé para sedulur mau, lawasé nganti seminggu. Merga olèh wangsité Pangéran, para sedulur mau padha mènèhi weruh marang Rasul Paulus, supaya aja lunga menyang kutha Yérusalèm.

⁵Nanging bareng wis tekan mangsané, aku banjur padha nerusaké laku. Para sedulur mau kabèh, saanak-bojoné, padha nguntapaké aku tekan sanjabané kutha. Ana ing gisik aku padha jèngkèng ndedonga.

⁶Sawisé padha andum slamet, aku banjur padha munggah ing prau, lan para sedulur mau padha mulih.

⁷Aku padha mbanjuraké laku saka kutha Tirus, menyang kutha Ptolémais. Aku padha tilik para sedulur Kristen sing ana ing kono, sarta nginep ing kono sewengi.

⁸Ésuké nuli mangkat menèh nganti tekan kutha Kaisaréa. Ing kono aku padha nginep ana ing omahé guru Injil, sing aran Filipus. Filipus kuwi

panunggalané wong pitu sing biyèn ditetepaké dadi juru-tulung ana ing kutha Yérusalèm.

⁹ Filipus mau duwé anak prawan papat, sing uga padha ngabaraké Injilé Gusti Allah.

¹⁰ Sawisé ana ing kono seminggu lawasé, nuli ana nabi teka saka Yudéa, jenengé Agabus.

¹¹ Agabus mau marani aku sakanca, nuli njupuk sabuké Rasul Paulus. Sabuk mau dienggo nalèni sikil lan tangané dhéwé, karo muni: "Mengkéné pangandikané Gusti Allah: 'Wong sing duwé sabuk iki bakal dibanda kaya mengkéné iki ana ing kutha Yérusalèm déning wong-wong Yahudi, lan wong kuwi bakal dipasrahaké marang bangsa liya.'"

¹² Bareng aku padha krungu sing mengkono mau, aku lan para sedulur kabèh nuli padha ngandhani Rasul Paulus, supaya mbatalaké enggoné arep lunga menyang kutha Yérusalèm.

¹³ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Yagé né kowé padha nangis lan ngrimuk aku? Aku wis cumadhang ora mung dibanda waé, malah senajan nganti

dipatèni pisan ana ing kutha Yérusalèm krana Gusti Yésus aku lila."

¹⁴Aku padha ora bisa ngeluk karepé Rasul Paulus, mulané aku mung padha sumarah, karo muni: "Muga apa sing bakal kelakon kuwi kersané Gusti Allah."

¹⁵Sawisé ana ing kono sawetara dina, aku banjur padha ngringkesi barang-barangku lan mangkat menyang kutha Yérusalèm.

¹⁶Ana sedulur Kristen sawetara saka kutha Kaisaréa sing mèlu ngeteraké aku sakanca menyang omahé Manason, sing arep padha dakinepi. Manason kuwi asalé saka pulo Siprus, lan klebu wong Kristen sing kawitan.

¹⁷Nalika aku sakanca tekan kutha Yérusalèm, para sedulur Kristen ing kono padha mbagèkaké klawan bungah.

¹⁸Ésuké Rasul Paulus karo aku kabèh tilik Yakobus. Para pinituwané pasamuwan kabèh uga padha teka.

¹⁹Rasul Paulus nuli awèh salam, sarta nyritakaké apa waé sing ditindakaké déning Gusti Allah ing antarané wong kapir lantaran dhèwèké.

²⁰Krungu critané Rasul Paulus sing mengkono mau, wong kabèh nuli padha

memuji asmané Gusti Allah. Sawisé kuwi wong-wong mau banjur padha kandha marang Paulus mengkéné: "Sedhèrèk Paulus, kula aturi mirengaken atur kula! Ing ngriki wonten pinten-pinten èwu tiyang Yahudi ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, lan ugi sami netepi Torètipun Nabi Musa.

²¹ Nanging para sedhèrèk wau mireng kabar bilih Panjenengan wonten ing negari manca mulang dhateng sedaya tiyang Yahudi ingkang wonten ing ngrika, supados mboten sami nurut dhateng Torètipun Nabi Musa, lan mboten sami netaki anak-anakipun, utawi nganut adat tata-caranipun tiyang Yahudi.

²² Sedhèrèk-sedhèrèk wau temtunipun inggih sami mireng bilih panjenengan rawuh. Samenika lajeng kadospundi, menapa ingkang prelu kita tindakaken?

²³ Kula sami mrayogèkaken, panjenengan kersaa nindakaken panyuwun kula sedaya, mekaten: Ing ngriki wonten sedhèrèk sekawan ingkang sami gadhah nadar.

²⁴ Panjenengan kula aturi sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk menika nindakaken tata-cara sesuci, lan mbayar

ragadipun, supados para sedhèrèk wau saged sami nyukur rambutipun. Srana mekaten sageda cetha tumrap tiyang sedaya, bilih menapa ingkang dipun pireng bab panjenengan menika mboten leres, malah ketitika bilih panjenengan piyambak inggih netepi Torètipun Nabi Musa.

²⁵Tumrap tiyang-tiyang sanès Yahudi, kita pancèn sampun kintun serat, ingkang ngewrat putusan kita sedaya, bilih para sedhèrèk wau dipun awisi nedha tetedhan ingkang dipun anggè sajèn dhateng brahala, nedha rah utawi kéwan ingkang pejahipun srana dipun tekak; mekaten ugi sami dipun awisi lampah jina."

²⁶Èsuké Rasul Paulus nuli ngajak wong papat mau, lan sawisé nindakaké sesuci bebarengan, miturut tata-carané wong Yahudi, banjur padha mlebu ing Pedalemané Allah. Ana ing kono padha ngumumaké pira lawasé wektu pasucèn, apa déné kurban tumrap wong siji-sijiné kang bakal disaosaké.

²⁷Ngarepaké genep pitung dina entèké mangsa sesuci mau, ana wong Yahudi sawetara saka ing tanah Asia padha

weruh Rasul Paulus ana ing Pedalemané Allah. Wong-wong mau nuli ngojok-ojoki wong akèh supaya nyekel Rasul Paulus.

²⁸ Wong-wong mau padha nguwuh-uwuh mengkéné: "Sedhèrèk-sedhèrèk, tiyang Israèl, nyuwun tulung! Menika tiyangipun, ingkang késah dhateng pundi-pundi memucal, supados tiyang sedaya nglawan bangsa Israèl lan Torètipun Nabi Musa sarta Pedalemanipun Allah menika. Samenika tiyang menika ugi ngajak tiyang-tiyang kapis sami mlebet wonten ing Pedalemanipun Allah, lan srana mekaten damel najisipun Pedalemanipun Allah!"

²⁹ (Enggoné padha muni mengkono mau merga padha weruh Trofimus, wong Éfesus, ana ing Yérusalèm, bebarengan karo Rasul Paulus. Dikira yèn Rasul Paulus sing ngajak Trofimus mau mlebu ing Pedalemané Allah.)

³⁰ Wong sakutha kabèh banjur gègèr, lan kabèh padha kemrubut ngumpul. Rasul Paulus nuli dicekel lan diglandhang metu saka Pedalemané Allah. Lawangé Pedalemané Allah nuli énggal-énggal ditutup.

³¹ Bareng wong akèh sing gawé gègèr mau lagi nyoba arep matèni Rasul Paulus, komandhané tentara Rum krungu, yèn sakutha Yérusalèm kabèh lagi brontak.

³² Sanalika komandhan mau teka, nggawa perwira lan prejurit sawetara lan énggal-énggal nglabrag wong akèh mau. Bareng padha weruh para prejurit lan komandhan teka, wong-wong mau nuli padha lèrèn enggoné nggebugi Rasul Paulus.

³³ Komandhan mau marani Rasul Paulus, nuli préntah supaya Rasul Paulus tangané diranté loro-loroné. Sawisé kuwi komandhan mau banjur takon marang wong-wong sing ana ing kono: "Wong kuwi sapa, lan apa sing ditindakaké?"

³⁴ Ing antarané wong akèh mau ana sing kandha mengkéné, ana sing kandha mengkono. Sarèhné kisruh banget, nganti komandhan mau ora bisa olèh ketrangan sing sanyatané. Mulané banjur préntah, supaya Rasul Paulus digawa menyang bètèng.

³⁵ Bareng tekan undhak-undhakané bètèng, Rasul Paulus kepeksa disunggi,

sebab wong-wong sing padha gawé rusuh mau ambyuk dhesek-dhesekan.

³⁶ Karo nguwuh-uwuh: "Wong kuwi dipatèni waé!"

³⁷ Nalika arep digawa mlebu déning para prejurit ana ing bètèng, Rasul Paulus kandha karo komandhané pasukan: "Menapa kula kepareng matur sekedhik?" Komandhan mau nuli takon: "Menapa panjenengan ngertos basa Yunani?"

³⁸ Menawi mekaten panjenengan menika sanès tiyang Mesir ingkang dèrèng dangu menika miwiti pembrontakan lan mbekta bala tiyang kawan èwu dhateng ara-ara samun?"

³⁹ Wangsulané Rasul Paulus: "Kula menika tiyang Yahudi dipun lairaken wonten kitha Tarsus, ing tanah Kilikia, warga kitha ingkang kesuwur menika. Kula nyuwun dipun parengaken nyukani katerangan sekedhik dhateng tiyang-tiyang menika."

⁴⁰ Komandhan mau ngidini lan Rasul Paulus nuli ngadeg ana ing undhak-undhakan, mènèhi sasmita nganggo tangané. Bareng wong kabèh wis

meneng, Rasul Paulus nuli mènèhi ketrangan marang wong akèh mau nganggo basa Ibrani, mengkéné:

22¹ "Para bapak lan para sedhèrèk sedaya. Kula aturi mirengaken penjawab kula dhateng panjenengan sedaya."

² Krungu Rasul Paulus caturan nganggo basa Ibrani mau, wong kabèh saya mundhak antengé. Rasul Paulus nuli nerusaké enggoné awèh ketrangan.

³ "Kula menika tiyang Yahudi, lair kula wonten ing kitha Tarsus, ing tanah Kilikia, lan dipun agengaken wonten ing kitha Yérusalèm, dados muridipun Mahaguru Gamalièl. Kula dipun wulang Torètipun para leluhur kita kalayan tлити, lan ngabekti dhateng Gusti Allah, mboten béda kaliyan panjenengan sedaya menika. Kula pancèn nglawan piwulang bab rancanganipun Gusti Allah lumantar Gusti Yésus menika.

⁴ Mila tiyang-tiyang ingkang sami nganut 'Piwulang Énggal' menika kula kuya-kuya ngantos pejah. Tiyang-tiyang wau kula cepeng, jaler èstri, kula lebetaken ing kunjara.

⁵ Imam Agung piyambak lan para warganing Pradata Agami minangka seksi, bilih kula mboten goroh. Sebab inggih para pengageng menika, ingkang maringi serat dhateng kula kanggé tiyang-tiyang Yahudi ing kitha Damsyik. Menika ateges kula dipun lilani nyepengi para penganutipun 'Piwulang Énggal' wau, sarta mbekta dhateng kitha Yérusalèm, supados sami kaukum."

⁶ "Sareng lampah kula mèh dumugi kitha Damsyik, wancinipun tengah dinten, dumadakan wonten cahya ingkang mblerengi, sumorot saking langit nlorong kula.

⁷ Kula lajeng dhawah ing siti, sarta mireng swanten mekaten: 'Saulus, Saulus! Yagéne kowe nguya-uya marang Aku?'

⁸ Kula lajeng takèn: 'Panjenengan menika sinten Gusti?' Wangsulaniipun swanten wau: 'Aku iki Yésus wong Nasarèt, sing kokkuya-kuya.'

⁹ Tiyang-tiyang ingkang sami sesarengan kaliyan kula, inggih sumerep cahya wau, nanging mboten mireng swanten ingkang ngandika dhateng kula.

¹⁰ Kula pitakèn malih: ‘Gusti! Menapa ingkang kedah kula lampahi?’ Gusti Yésus nunten ngandika: ‘Ngadega, lan lungaa menyang kutha Damsyik. Ana ing kono kowé bakal didhawuhi samubarang sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan sing kudu koklakoni.’

¹¹ Cahya ingkang mblerengi wau murugaken kula wuta. Pramila kula lajeng dipun tuntun kanca-kanca kula mlebet dhateng kitha Damsyik.

¹² Ing ngriku wonten tiyang, namanipun Ananias, tiyang ingkang ngabekti dhateng Gusti Allah sarta netepi dhateng Torèt kita. Piyambakipun dipun éringi déning tiyang Yahudi sedaya ingkang wonten ing kitha Damsyik ngriku.

¹³ Ananias wau dhateng lan ngadeg ing sacelak kula, sarta wicanten: ‘Sedulur Saulus, kowé bisaa ndeleng menèh.’ Sanalika menika ugi kula saged sumerep. Kula sumerep piyambakipun,

¹⁴ lan piyambakipun wicanten dhateng kula mekaten: ‘Allahé para leluhur kita wis milih kowé, supaya kowé ngerti marang kersané, wanuh karo Gusti Yésus sing nglakoni kersané mau, sarta

krungu dhawuhé piyambak marang kowé.

¹⁵ Kowé bakal dadi seksiné, supaya nyritakaké marang saben wong, apa sing wis kokdeleng lan kokrungu.

¹⁶ Saiki aja mangu-mangu menèh. Ngadega lan njaluka dibaptis supaya dosamu dilebur srana nyebut asmané Gusti Yésus."

¹⁷ "Kula lajeng wangsul dhateng kitha Yérusalèm, lan nalika kula saweg ndedonga wonten ing Pedalemanipun Allah, kula pikantuk wahyu.

¹⁸ Wonten ing wahyu wau Gusti Yésus ngandika dhateng kula mekaten: 'Énggal lungaa saka kutha Yérusalèm kéné, sebab wong-wong ing kéné ora bakal precaya marang paseksimu bab Aku.'

¹⁹ Kula lajeng matur: 'Gusti, tiyang-tiyang menika sami mangertos, bilih kula sampun mlebet ing sinagogé-sinagogé, nyepengi lan nggebagi tiyang-tiyang ingkang sami pitados dhateng Panjenengan.

²⁰ Mekaten ugi nalika Stéfanus, ingkang suka paseksi bab Panjenengan dipun benturi séla, kula piyambak wonten ing ngriku lan nyarujuki enggènipun sami

mbenturi Stéfanus wau, malah kula njagi sandhanganipun tiyang-tiyang ingkang sami mejahi piyambakipun!

²¹ Nanging Gusti Yésus ngandika malih: 'Lungaa! Sebab kowé Dakutus nemoni bangsa kapid, sing adoh-adoh panggonané.'

²² Tekan semono wong akèh mau padha meneng, ngrungokaké andharané Rasul Paulus. Nanging sawisé kuwi wong akèh mau nuli padha bengok-bengok sarosané: "Patènana waé, wong kuwi! Patènana! Ora pantes wong kaya ngono urip!"

²³ Wong akèh mau padha bengok-bengok karo ngebut-ngebutaké jubahé lan nyawuraké lebu mendhuwur.

²⁴ Komandhané para prejurit banjur préntah marang para prejurité supaya Rasul Paulus digawa mlebu ing bètèng lan dipriksa nganggo dipilara; supaya ngerti, apa sebabé wong-wong Yahudi kokpadha bengok-bengok lan padha tumindak mengkono marang Rasul Paulus.

²⁵ Nanging kocapa, bareng Rasul Paulus dibanda lan arep dipecuti, kandha karo perwira sing ngadeg ana ing kono: "Apa

miturut undhang-undhang kena mecuti warganing krajan Rum, tanpa diadili dhisik?"

²⁶ Bareng krungu yèn Rasul Paulus kuwi warga krajan Rum, perwira mau nuli marani komandhané lan matur: "Pak, panjenengan menika kadospundi! Tiyang menika jebul warganing krajan Rum!"

²⁷ Komandhané mau nuli marani Rasul Paulus lan takon: "Menapa èstu panjenengan menika warganing krajan Rum?" Wangsulané Rasul Paulus: "Kesinggihan."

²⁸ Komandhan mau nuli kandha: "Kula pikantuk wewenang dados warganing krajan Rum srana mbayar kathah!" Wangsulané Rasul Paulus: "Nanging kula dados warganing krajan Rum, adhedhasar kelairan kula."

²⁹ Sanalika kuwi uga para prejurit sing arep padha mriksa Rasul Paulus nuli padha mundur, lan komandhané dhéwé bareng ngerti yèn Rasul Paulus kuwi warganing krajan Rum, uga banjur wedi, sebab dhèwèké wis akon ngranté Rasul Paulus.

³⁰ Sarèhné komandhan mau kepéngin ngerti, apa satemené alasané

wong-wong Yahudi mau kokpadha nggugat marang Rasul Paulus, mulané komandhan mau ésuké nuli ngumpulaké Pradataning Agama, sarta nguculi ranténé Rasul Paulus lan ngirid menyang ngarepané Pradata Agama mau.

23¹ Rasul Paulus mandeng marang para warganing Pradata Agama nuli muni mengkéné: "Para sedhèrèk kula sedaya! Tumrap gesang kula, kula saged ngaturi pirsá, bilih dumugi dinten menika manah kula resik wonten ing ngarsanipun Gusti Allah."

² Dumadakan Imam Agung Ananias ndhawuhi wong-wong sing padha ana ing sacedhaké Rasul Paulus, supaya napuk tutuké.

³ Nuli dijawab déning Rasul Paulus: "Gusti Allah mesthi badhé napuk panjenengan. Panjenengan menika témbok kalabur pethak! Panjenengan lenggah wonten ing ngriku badhé ngadili kula manut Torèt, nanging panjenengan piyambak akèn tiyang napuk kula, menika nerak Torèt."

⁴ Wong-wong sing ana ing sacedhaké Rasul Paulus padha muni: "Panjenengan

nyenyamah dhateng Imam Agungipun Pangéran!"

⁵ Wangsulané Rasul Paulus: "Nyuwun ngapunten, para sedhèrèk. Kula kinten panjenenganipun menika sanès Imam Agung, sebab kula ngertos, bilih ing Kitab Suci wonten seratan: 'Kowé aja ngunèk-unèkaké para pemimpinmu!'"

⁶ Bareng Rasul Paulus pirsá, yèn sapéranganing warganing Pradata Agama sing ana ing kono kuwi wong-wong Saduki lan sapérangan menèh wong-wong Farisi, Rasul Paulus banjur kandha marang Pradata Agama mengkéné: "Para sedhèrèk, kula menika tiyang Farisi, mekaten ugi bapak kula inggih tiyang Farisi. Kula samenika dipun adili wonten ing ngriki, margi kula pitados bilih tiyang pejah menika mbénjing katangèkaken."

⁷ Sanalika iku uga wong Farisi lan wong Saduki padha wiwit bebantahan, nganti parepatan mau pisah dadi loro.

⁸ (Sebab wong-wong Saduki kuwi precaya, yèn wong mati ora bakal katangèkaké menèh, semono uga yèn malaékat lan roh kuwi ora ana, nanging

wong Farisi padha precaya marang telu-teluné.)

⁹ Wong-wong mau padha pating brengok, saya suwé saya seru. Ana wong Farisi ahli Torèt sawetara sing padha ngadeg lan muni mengkéné: "Tiyang menika mboten lepat menapa-menapa! Saged ugi pancèn wonten saèstu roh utawi malaékat, ingkang ngandika dhateng piyambakipun!"

¹⁰ Enggoné bebantahan kuwi saking raméné, nganti komandhané para prejurit mau kuwatir, yèn Rasul Paulus padha dikrubut. Komandhan mau nuli ndhawuhi para prejurité, supaya Rasul Paulus digawa lunga saka ing parepatan mau, lan dilebokaké menèh menyang bètèng.

¹¹ Benginé Gusti Yésus jumeneng ana ing sandhingé Rasul Paulus lan ngandika: "Atimu sing tatag! Kowé wis neksèni Aku ana ing kutha Yérusalèm, mengkono uga kowé bakal dadi seksi-Ku ana ing kutha Rum."

¹² Ésuké ana wong Yahudi sawetara sing padha gawé komplotan arep matèni Rasul Paulus. Wong-wong mau padha sumpah, ora arep mangan utawa

ngombé, yèn durung matèni Rasul Paulus.

¹³ Sing padha gawé komplotan mengkono kuwi wong patang puluh luwih.

¹⁴ Wong-wong mau padha nemoni Imam Agung lan para pinituwa, sarta matur: "Kula sampun sami sumpah sesarengan, mboten badhé nedha utawi ngombé menapa kémawon, menawi dèrèng mejahi Paulus.

¹⁵ Pramila panjenengan lan para warganing Pradata Agami kula aturi kintun serat dhateng komandhan Rum, nyuwun supados Paulus dipun sowanaken dhateng panjenengan; kados-kados panjenengan badhé mriksa prekawisipun ingkang langkung tliti malih. Déné kula sami badhé nyegat lan mejahi Paulus wau sadèrèngipun dumugi ing ngriki."

¹⁶ Nanging kocapa, kabar bab pirembungan mau keprungu déning nonoman ponakané Rasul Paulus. Nonoman mau nuli mlebu ing bètèng lan mènèhi weruh marang Rasul Paulus.

¹⁷ Rasul Paulus nuli ngundang perwira siji, dikandhani mengkéné:

"Nyuwun tulung, kersaa nyowanaken nènèman menika dhateng bapak komandhan, sebab wonten prekawis ingkang badhé dipun aturaken dhateng panjenenganipun."

¹⁸Perwira mau nuli nggawa nonoman mau disowanaké marang komandhan karo matur: "Paulus, tiyang tahanan menika ngundang kula, nyuwun tulung nyowanaken nènèman menika wonten ing ngarsa panjenengan, sebab wonten pawartos ingkang badhé dipun aturaken dhateng panjenengan."

¹⁹Komandhan mau nuli nggandhèng nonoman mau dhèwèkan, nuli ditakoni: "Apa sing arep kokaturaké marang aku?"

²⁰Wangsulané nonoman mau: "Tiyang-tiyang Yahudi sami ngawontenaken komplotan, badhé nyuwun supados panjenengan mbénjing-énjing mbekta Rasul Paulus dhateng Pradataning Agami, ingkang éthok-éthok badhé niti priksa prekawisipun malih langkung tлити.

²¹Nanging panjenengan sampun ngantos pitados, sebab wonten tiyang kawan dasa langkung, ingkang sampun siyaga badhé nyegat Rasul Paulus, malah sami sumpah, mboten badhé sami

nedha utawi ngombé menawi dèrèng mejahi Rasul Paulus. Rancangan menika sampun mateng, kantung ngentosi wangsulane saking panjenengan."

²² Komandhan mau banjur kandha: "Kowé aja kandha karo sapa-sapa, yèn kowé wis lapur marang aku." Nonoman mau nuli dikon mulih.

²³ Komandhan mau nuli ngundang perwirané loro, padha didhawuhi mengkéné: "Sedhiyakna prejurit rong atus, lan prejurit jaranan pitung puluh, tuwin prejurit sing sikep tumbak rong atus. Prejurit-prejurit mau mengko bengi jam sanga, kudu padha mangkat menyang kutha Kaisaréa.

²⁴ Sedhiyakna uga jaran tunggangan sawetara kanggo Paulus. Kowé tanggung jawab bab keslametané Paulus nganti tekan ngarsané Gubernur Félix."

²⁵ Sawisé kuwi komandhan mau banjur nulis layang katur marang Gubernur Félix, sing surasané mengkéné:

²⁶ "Serat mugi katur ing panjenenganipun Gubernur Félix. Ingkang minulya! Salam saking Klaudius Lisias.

²⁷ Keparenga kula ngaturi pirsu, bilih nalika tiyang-tiyang Yahudi nyepeng tiyang (Saulus) menika, badhé dipun pejahi, kula ngertos, bilih tiyang wau warganing krajan Rum. Mila nunten kula wilujengaken, srana ngginakaken para prejurit.

²⁸ Sarèhné kula badhé mriksa menapa sebab-sebabipun déné tiyang-tiyang Yahudi wau badhé mejahi Paulus, mila tiyang menika kula bekta dhateng Pradata Agaminipun tiyang-tiyang Yahudi.

²⁹ Kula mangertos, bilih pandakwanipun tiyang-tiyang wau magepokan kaliyan angger-anggeripun agami Yahudi. Paulus menika mboten nglampahi menapa-menapa, ingkang pantes dipun patrapi paukuman pejah, utawi dipun kunjara.

³⁰ Sareng kula angsal pawartos, bilih tiyang-tiyang Yahudi sami damel komplotan badhé mejahi piyambakipun, kula nunten ngintun tiyang menika dhateng panjenengan, lan nyukani sumerep dhateng para tiyang ingkang sami nggugat dhateng Paulus, supados ngajengaken gugatanipun dhateng

panjenengan. Cekap semanten atur kula. Saking kula Klaudius Lisias."

³¹ Para prejurit nuli nglakoni apa sing dipréntahaké, lan bengi kuwi uga nggawa Rasul Paulus tekan kutha Antipatris.

³² Ésuké para prejurit sing mlaku dharat padha bali menyang bètèng menèh, nanging para prejurit sing nunggang jaran padha nerusaké lakuné bebarengan karo Rasul Paulus.

³³ Satekané ing Kaisaréa nuli masrahaké Rasul Paulus marang gubernur, bebarengan karo layang saka Klaudius Lisias, komandhané.

³⁴ Sawisé gubernur maca layang mau nuli nakoni Rasul Paulus, saka ngendi asalé. Bareng weruh yèn Paulus kuwi asalé saka Kilikia,

³⁵ gubernur mau nuli ngandika: "Olèhku arep mriksa prekaramu, yèn wong-wong sing nggugat kowé wis padha teka." Gubernur nuli dhawuh supaya Rasul Paulus ditahan ana ing kedhatoné Sang Prabu Hérodès.

24 ¹ Bareng wis limang dina, Imam Agung Ananias teka bareng karo para pinituwané bangsa Yahudi lan

pokrol, jenengé Tertulus, saka Kaisaréa. Wong-wong mau padha sowan marang Gubernur Félix lan ngaturaké gugatané.

² Bareng Rasul Paulus wis ngadhep, pokrol Tertulus banjur ngaturaké gugatané mengkéné: "Bapak gubernur ingkang minulya! Pangrèh panjenengan ingkang saèstu wicaksana sampun ndhatengaken karaharjan dhateng negari kawula; semanten ugi sampun kathah kemajengan-kemajenganipun.

³ Wonten ing pundi kémawon kawula tansah mboten sami kesupèn ngaosi prekawis menika, sarta matur nuwun sanget dhateng panjenengan.

⁴ Supados mboten kekathahen mbucal wekdal panjenengan, keparenga kula ngaturaken gugatan kawula ingkang cekak, wonten ing ngarsa panjenengan, mekaten:

⁵ Kula sami ngyektosi, bilih tiyang menika nuwuhaken karuwedan ingkang mbebayani. Piyambakipun damelipun ngojok-ojoki tiyang kathah kapurih damel gègèr wonten ing antawisipun tiyang Yahudi lan wonten ing pundi-pundi. Tiyang menika dados pemimpinipun tiyang Kristen.

⁶ Piyambakipun sampun damel najisipun Pedalemanipun Allah, mila lajeng sami kula cepeng. [Kawula sami ngrancang badhé ngadili piyambakipun manut Torètipun bangsa kawula.

⁷ Nanging komandhan Lisias ngrebat tiyang menika saking tangan kawula sedaya,

⁸ sarta dhawuh supados gugatan-gugatan tumrap tiyang menika kaaturna dhateng panjenengan.] Menawi panjenengan dangu, temtu panjenengan badhé pirsá saking tiyang menika piyambak, bilih sedaya gugatan kawula menika leres."

⁹ Wong-wong Yahudi sing padha ana ing kono uga padha mèlu-mèlu nggugat Paulus, ringkesé mènèhi paseksi, yèn gugatané Tertulus mau kabèh bener.

¹⁰ Gubernur nuli ngidini Rasul Paulus mangsuli gugatan-gugatan mau. Rasul Paulus nuli matur mengkéné: "Bapak gubernur ingkang minulya. Kawula mangertos, bilih panjenengan sampun mataun-taun ngasta hakim wonten ing ngriki, mila kalayan legawaning manah kawula badhé ngaturaken penjawab

tumrap gugatan-gugatan menika, wonten ing ngarsa panjenengan.

¹¹ Panjenengan saged nitipriksa piyambak, bilih dhateng kawula wonten ing kitha Yérusalèm saperlu sembahyang menika saweg kalihwelas dinten.

¹² Tiyang-tiyang Yahudi menika dèrèng naté sami mergoki kawula bebantahan kaliyan sintena kémawon wonten ing Pedalemanipun Allah, utawi ngojok-ojoki tiyang kapurih brontak, dadosa wonten ing sinagogé-sinagogé, dadosa wonten ing papan pundi kémawon ing kitha ngriku.

¹³ Tiyang-tiyang menika sami mboten saged nedahaken bukti-bukti tumrap pandakwanipun.

¹⁴ Kawula ngakeni ing ngarsa panjenengan, bilih kawula menika pitados dhateng Gusti Allah, ingkang dipun bektèni déning para leluhur kawula, srana nganut 'Piwulang Énggal', ingkang sami dipun anggep lepat déning tiyang Yahudi. Nanging kawula inggih pitados dhateng sedaya ingkang kaserat wonten ing Torètipun Nabi Musa, tuwin ing kitab-kitabipun para nabi.

¹⁵ Mboten béda kaliyan tiyang-tiyang menika, kawula inggih pitados dhateng Gusti Allah, ingkang prejanji, bilih sedaya tiyang mbénjing badhé katangèkaken saking pejah, inggih tiyang mursid, inggih tiyang awon!

¹⁶ Pramila kawula ngudi sasaged-saged kawula, supados manah kawula salaminipun resik wonten ing ngarsanipun Gusti Allah tuwin ing ngajengipun manungsa.

¹⁷ Sasampunipun kepara dangu kawula mboten wonten ing kitha Yérusalèm, kawula mrika kaliyan mbekta sumbangan kanggé bangsa kawula, ngiras badhé nyaosaken kurban.

¹⁸ Inggih nalika kawula ngleresi nindakaken prekawis-prekawis menika, sasampunipun nindakaken upacara sesuci, tiyang-tiyang menika sami sumerep kawula wonten ing Pedalemanipun Allah. Wonten ing ngriku mboten wonten reresah menapa-menapa, malah nalika semanten ing ngriku mboten wonten tiyang kathah ingkang sesarengan kaliyan kawula.

¹⁹ Kejawi tiyang Yahudi sawetawis saking tanah Asia. Malah sejatosipun

inggih tiyang-tiyang menika ingkang mesthinipun ngadhep ing ngarsa panjenengan, semanten wau menawi tiyang-tiyang menika saèstu gadhah alesan kanggé nggugat kawula.

²⁰ Utawi kajengipun tiyang-tiyang menika mratélakaken kalepatan menapa ingkang pinanggih wonten ing kawula, nalika kawula dipun gugat wonten ing ngajengipun Pradataning Agami.

²¹ Kejawi jalaran saprekawis, inggih menika margi kawula mungel: "Kula dipun adili margi enggèn kula pitados, bilih tiyang pejah badhé katangèkaken malih."

²² Gubernur Félix, sing akèh kawruhé bab piwulang Kristen, nutup parepatan mau karo ngandika: "Prekara iki bakal dakputus, samangsa komandhan Lisias wis ana kéné."

²³ Félix nuli dhawuh marang perwira sing lagi tugas, supaya Rasul Paulus dijaga, karo diwènèhi kamerdikan sawetara, sarta ngidini para mitrané nyukupi kebutuhané.

²⁴ Let sawetara dina Gubernur Félix teka karo garwané, Drusila, wanita Yahudi, Félix dhawuh nimbali Rasul Paulus. Rasul

Paulus nyritakaké bab kaprecayané marang Gusti Yésus.

²⁵ Nanging bareng Rasul Paulus mbacutaké sesorahé bab kelakuan lan bab panyegahé hawa-nepsu sarta pengadilan ing akir jaman, Félix banjur wedi sarta muni: "Wis mundura. Yèn ana wektu kowé daktimbali menèh."

²⁶ Sing mengkono kuwi merga Félix ngarep-arep, supaya olèh dhuwit sogokan saka Rasul Paulus. Kuwi sebabé Rasul Paulus kerep ditimbali lan diajak omong-omongan.

²⁷ Sawisé rong taun, Gubernur Félix nuli diganti déning Gubernur Pèrkus Féstus. Sarèhné kepéngin olèh atiné wong Yahudi mulané Rasul Paulus ditahan terus ana ing pakunjaran.

25 ¹ Satekané Gubernur Féstus ana ing wilayah kono, let telung dina panjenengané banjur mangkat saka Kaisaréa menyang kutha Yérusalèm.

² Ana ing kana para pengareping imam sarta pinituwané bangsa Yahudi padha ngajokaké gugatan-gugatané tumrap Rasul Paulus. Wong-wong mau padha njaluk sih-kamirahané Gubernur Féstus,

³ supaya marengaké Rasul Paulus digawa menyang kutha Yérusalèm; mangka karepé satemené merga arep padha nyegat lan matèni ana ing dalan.

⁴ Nanging Gubernur Féstus mangsuli: "Paulus rak ditahan ana ing kutha Kaisaréa, lan aku dhéwé uga bakal bali mrana.

⁵ Beciké para pinituwamu padha bebarengan karo aku menyang Kaisaréa, lan ana ing kana ngajokna gugatan bab keluputané."

⁶ Féstus ana ing kutha Yérusalèm lawasé wolu tekan sepuluh dina. Sawisé kuwi Féstus banjur bali menyang kutha Kaisaréa. Ésuké Féstus lungguh ana ing bangsal pengadilan lan dhawuh supaya Rasul Paulus digawa ngadhep.

⁷ Bareng Rasul Paulus mlebu ing bangsal pengadilan, wong-wong Yahudi sing padha teka saka kutha Yérusalèm, padha ngadeg ngrubung Rasul Paulus mau, sarta padha ngajokaké pandakwa-pandakwa sing hébat banget, nanging ora ana siji waé sing nganggo bukti.

⁸ Kosokbaliné Rasul Paulus ngaturaké penjawab mengkéné: "Kula mboten gadhah kalepatan tumrap Torètipun Nabi

Musa, utawi tumraping Pedalemanipun Allah, utawi tumrap Kaisar ing Rum."

⁹ Sarèhné Gubernur Féstus kepéngin olèh atiné wong Yahudi, mula banjur pitakon marang Rasul Paulus: "Apa kowé gelem digawa menyang Yérusalèm lan dakadili ana ing kana?"

¹⁰ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Kawula ngadeg wonten ing ngriki menika wonten ing ngarsanipun pengadilaning pepréntahan Rum, mila kula inggih nyuwun dipun adili wonten ing ngriki. Panjenengan piyambak pirsaa, bilih kawula mboten gadhah kalepatan dhateng tiyang Yahudi.

¹¹ Menawi kawula nerak angger-angger lan nglampahi prekawis ingkang pantes kaukum pejah, kawula rila pejah. Nanging menawi gugatan-gugatan menika mboten leres, temtu mboten wonten tiyang ingkang wenang masrahaken kawula dhateng tiyang-tiyang Yahudi wau. Kawula nyuwun prekawis kawula kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum!"

¹² Sawisé Gubernur Féstus rembugan karo para penasehaté, banjur mangsuli: "Sarèhné kowé nyuwun supaya

prekaramu kaunggahaké marang pengadilané Kaisar Rum, kowé sowana marang Kaisar Rum."

¹³ Ora antara suwé Sang Prabu Agripa lan Bèrniqué rawuh ana ing kutha Kaisaréa, minangka pakurmatan marang Gubernur Féstus.

¹⁴ Sawisé ana ing kono telung dina lawasé, Féstus nuli nyritakaké prekarané Rasul Paulus marang Sang Prabu Agripa, tembungé: "Ing ngriki wonten tiyang tahanan, tilaranipun Félix.

¹⁵ Nalika kawula wonten ing kitha Yérusalèm, para pengagenging imam sarta para pinisepuhipun bangsa Yahudi sami ngajengaken gugatan-gugatan, lan sami nyuwun supados kawula ngadili piyambakipun.

¹⁶ Nanging tiyang-tiyang wau sami kawula wangsuli, bilih sanès caranipun tiyang Rum nampèni pandakwa, menawi tiyang wau dèrèng dipun purih aben-ajeng kaliyan ingkang ndakwa, sarta angsal wewengan nyukani penjawab.

¹⁷ Sareng para ingkang sami nggugat dhateng, tanpa mbucal wekdal, kawula énjingipun lajeng sampun wonten ing bangsal pengadilan, sarta sedaya

tiyang ingkang sami nggugat wau sami ngadhep.

¹⁸Tiyang-tiyang ingkang nggugat pancèn lajeng sami ngajengaken gugatanipun, nanging gugatan-gugatan wau mboten wonten ingkang magepokan kaliyan pendamel awon, kados ingkang kula kinten.

¹⁹Ingkang dipun ajengaken namung prekawis-prekawis ingkang magepokan kaliyan agaminipun tiyang Yahudi piyambak, lan bab tiyang ingkang sampun pejah, nama Yésus, ingkang miturut Paulus, dumugi samenika taksih gesang.

²⁰Sarèhné kula kèwedan badhé mriksa Paulus, mila kula lajeng takèn dhateng piyambakipun, menapa purun kabekta dhateng kitha Yérusalèm, sarta dipun adili wonten ing ngrika.

²¹Nanging Paulus nyuwun supados prekawisipun kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar krajan Rum, sarta nyuwun supados kawilujenganipun dipun jagi ngantos prekawisipun dipun adili déning Kaisar. Mila kula inggih nyukani préntah supados Paulus dipun jagi,

ngantos dumugi wekdalipun ngintun piyambakipun dhateng Kaisar."

²² Sang Prabu Agripa nuli ngandika marang Gubernur Féstus: "Kula inggih kepéngin mireng saking tiyang menika piyambak." Wangsulané Féstus: "Mbénjing-énjing panjenengan saged mirengaken."

²³ Ésuké, Sang Prabu Agripa lan Bèrniké padha teka ana ing bangsal pengadilan nganggo upacara keprabon, kadhèrèkaké déning para komandhané lan para penggedhé liya-liyané ing kutha kono. Gubernur Féstus dhawuh ngirid Rasul Paulus, didhawuhi ngadhep.

²⁴ Gubernur Féstus nuli ngandika: "Sang Prabu Agripa, tuwin para sedhèrèk sedaya ingkang wonten ing ngriki. Menika tiyangipun ingkang sami dipun gugat déning tiyang-tiyang Yahudi ing Yérusalèm, mekaten ugi ing ngriki. Tiyang-tiyang Yahudi menika sami nguwuh-uwuh supados Paulus menika kapejahan kémawon.

²⁵ Nanging kula mboten manggihaken kalepatan menapa-menapa, ingkang pantes kaukum mawi ukuman pejah. Lan sarèhné piyambakipun piyambak

nyuwun prekawisipun kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum, kula inggih lajeng badhé ngintun piyambakipun dhateng kitha Rum.

²⁶Nanging kula dèrèng gadhah ketrangan ingkang maton, ingkang saged kula anggé dhasar kintun serat dhateng Kaisar. Mila kula samenika mbekta tiyang menika wonten ing ngarsa panjenengan sedaya, lan ingkang rumiyin dhateng panjenenganipun Sang Prabu Agripa, supados sasampunipun priksa prekawisipun, kersaa paring wawasan ingkang saged kula anggé dhasar nyerat serat wau.

²⁷Sebab kula kinten mboten samesthinipun kula ngintun tiyang tahanan tanpa dipun kanthèni gugatan-gugatanipun."

26 ¹Sang Prabu Agripa ngandika marang Rasul Paulus: "Kowé kena ngaturaké penjawabmu." Rasul Paulus nuli mènèhi sasmita srana tangané, nuli matur mengkéné:

²"Inkang minulya, Sang Prabu Agripa, kawula rumaos begja dipun parengaken ngaturaken penjawab tumrap sedaya

pandakwanipun tiyang Yahudi, wonten ing ngarsanipun Sang Prabu,

³ langkung-langkung margi kula mangertos bilih Sang Prabu menika paham sanget dhateng adat tata caranipun bangsa Yahudi. Awit saking menika kawula nyuwun kanthi sanget kersaa Sang Prabu midhangetaken atur kawula kalayan sabar.

⁴ Tiyang Yahudi sedaya sami mangertos menggah gesang kawula wiwit kawula taksih laré, wonten ing negari kawula piyambak, ing kitha Yérusalèm.

⁵ Mekaten ugi tiyang-tiyang menika sami sumerep menawi sami purun dados seksi, bilih wiwit-wiwitan mila kawula dados penganutipun agami ingkang tegen, inggih menika golongan Farisi.

⁶ Lan samenika kawula ngadeg wonten ing ngarsanipun Sang Prabu ing ngriki, margi kawula pitados dhateng prejanjinipun Gusti Allah dhateng para leluhur kita.

⁷ Inkang kelampahanipun prejanjian wau ugi dipun antos-antos déning taleripun bangsa Israèl kalihwelas. Inggih jalaran menika para leluhur wau sami ngabekti dhateng Gusti Allah rintén

lan ndalu. Inggih margi kapitadosan kawula menika, Sang Prabu, kawula dipun dakwa déning tiyang-tiyang Yahudi.

⁸ Menapa sebabipun déné tiyang-tiyang Yahudi mboten sami pitados, bilih Gusti Allah nangèkaken tiyang pejah?

⁹ Kala rumiyin kawula piyambak gadhah pemanggih, bilih kawula kedah nglawan dhateng pawartos Injil bab Gusti Yésus saking Nasarèt menika.

¹⁰ Panglawan menika kawula tindakaken wonten ing kitha Yérusalèm. Kawula nyuwun serat kwaos dhateng para pengajenging imam, kanggé nglebetaken umatipun Gusti Allah ingkang kathah dhateng pakunjaran. Lan menawi wonten tiyang ingkang kadhawahan paukuman pejah, kawula tumut nyarujuki.

¹¹ Asring kawula nyiksa tiyang-tiyang Kristen menika wonten ing sinagogé-sinagogé lan mbudidaya supados tiyang-tiyang menika sami nyélaki kapitadosanipun. Saking bentèring manah, kawula ngantos késah ugi dhateng kitha-kitha ing sanès negari, supados saged nguya-uya tiyang-tiyang menika."

¹² "Inggih kanggé kapreluan menika kawula késah dhateng kitha Damsyik, kaliyan mbekta serat kwaos saking para pengajenging imam.

¹³ Nalika kawula ngleresi wonten ing mergi dhateng kitha Damsyik wau, wetawis tengah dinten, dumadakan wonten cahya, ingkang padhangipun ngungkuli padhangipun surya, cumlèrèt saking langit, nglimputi kawula lan para tiyang ingkang dados kanthi kawula.

¹⁴ Kawula sakanca sami dhawah ing siti, kawula lajeng mireng swanten ngandika dhateng kawula mawi basa Ibrani: 'Saulus, Saulus, yagéne kowé koknguya-uya Aku? Srana panglawanmu kuwi kowé natoni awakmu dhéwé, kaya sapi sing nyépak-nyépak palanging luku.'

¹⁵ Kawula lajeng nyuwun pirsá: 'Panjenengan menika sinten, Gusti?' Pangandikanipun Gusti: 'Aku iki Yésus, sing kokkuya-kuya.

¹⁶ Tangia lan ngadega! Enggon-Ku ngetingal marang kowé kuwi, merga Aku netepaké kowé dadi abdi-Ku. Kowé bakal dadi seksi tumrap wong liyané, yèn kowé ing dina iki wis ndeleng Aku, lan uga

prekara-prekara liyané, sing mbésuk bakal Daktuduhaké marang kowé.

¹⁷ Kowé bakal Daksengker saka bangsa Israèl lan saka bangsa-bangsa liyané, lan Dakutus marani bangsa-bangsa mau.

¹⁸ Kowé bakal ngelèkaké mripaté, sarta nuntun wong-wong kuwi saka pepeteng marani pepadhang, supaya wong-wong mau uwal saka pangwasané Iblis marang pangwasané Gusti Allah. Merga precaya marang Aku, dosa-dosané wong mau olèh pangapura lan padha dadi umat pilihané Gusti Allah."

¹⁹ "Sang Prabu Agripa ingkang minulya, margi saking menika kawula lajeng ngèstokaken dhawuhing wahyu, ingkang sampun kawula tampi saking swarga wau.

²⁰ Ingang rumiyin piyambak kawula wonten ing kitha Damsyik, saking ngriku lajeng dhateng kitha Yérusalèm, lajeng dhateng tanah Yudéa sedaya, saha ugi dhateng tiyang-tiyang kapis. Tiyang-tiyang wau sami kawula atag-atag supados sami mratobat, sarta wangsul dhateng Gusti Allah, sarta sami nindakna pendamel-pendamel ingkang nélakaken pamratobatipun.

²¹ Inggih margi enggèn kawula tumindak mekaten menika, murugaken tiyang-tiyang Yahudi sami nyepeng kawula, nalika kawula wonten ing Pedalemanipun Allah. Tiyang-tiyang wau sami ngangkah mejahi kawula.

²² Nanging ngantos sepriki kawula dipun ayomi déning Pangéran, lan samenika kawula ngadeg wonten ing ngriki, ngaturaken paseksi kawula dhateng sedaya tiyang, ingkang ageng menapa déné ingkang alit, menapa ingkang kawula cariyosaken menika sami kaliyan ingkang sampun kaweca déning para nabi lan déning Nabi Musa.

²³ Inggih menika, bilih Sang Kristus ingkang kajanjèkaken badhé rawuh menika, kedah nandhang sangsara, lan dados tiyang ingkang kawitan wungu saking séda, supados Panjenenganipun martosaken kawilujengan dhateng tiyang Yahudi lan dhateng tiyang sanès Yahudi; inggih kawilujengan ingkang minangka pepadhang wonten ing gesangipun manungsa."

²⁴ Nalika Rasul Paulus ngaturaké penjawabé kaya mengkono mau, Gubernur Féstus banjur ngandika klawan

sora: "Hé Paulus, kowé saiki wis édan! Kawruhmu sing akèh kuwi marakaké kowé édan!"

²⁵ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Kawula mboten éwah, Bapak Gubernur! Tembung kawula sedaya menika leres sarta kula saras saèstu.

²⁶ Mekaten ugi panjenengan, Sang Prabu Agripa, kawula kumawani matur wonten ing ngarsanipun Sang Prabu, sebab kawula mangertos bilih Sang Prabu nguningani prekawis-prekawis menika sedaya, jalaran sedaya prekawis wau kedadosanipun mboten wonten ing pandhelikan.

²⁷ Sang Prabu menapa pitados dhateng menapa ingkang kaserat déning nabi-nabi menika? Kawula mangertos, bilih Sang Prabu pitados!"

²⁸ Wangsulané Sang Prabu Agripa: "Apa kokkira aku sedhéla waé wis bisa kokdadèkaké wong Kristen?"

²⁹ Wangsulané Rasul Paulus: "Panyuwun kawula dhateng Gusti Allah, mugi sekedhap malih menapa dangu panjenengan lan sedaya tiyang ingkang sami mirengaken kawula ing dinten menika saged dados kados déné kawula,

kejawi enggèn kawula dipun ranté menika."

³⁰ Sawisé Rasul Paulus mengkono, Sang Prabu lan Gubernur, tuwin Bèrniké lan wong kabèh padha ngadeg.

³¹ Bareng wis padha ana ing jaba wong-wong mau padha rasanan: "Wong iki ora duwé keluputan sing pantes kapatrapan paukuman pati utawa dikunjara."

³² Sang Prabu Agripa nglajengaké ngendikané marang Gubernur Féstus: "Leresipun tiyang menika sampun saged kaluwaran, menawi piyambakipun mboten nyuwun supados prekawisipun kainggahaken dhateng Kaisar ing Rum."

27 ¹ Sawisé ditetepaké yèn aku kabèh kudu padha mangkat menyang tanah Italia, Rasul Paulus lan wong tahanan sawetara liyané nuli dipasrahaké marang Yulius, perwira tentara Rum, sing karan 'Résimèn Kaisar'.

² Aku padha nunggang kapal, saka pelabuhan Adramitium, arep mangkat menyang pelabuhan-pelabuhan ing tanah Asia. Aristarkhus, wong Makédonia, sing tekané saka kutha

Tésalonika, uga bareng karo aku sakanca.

³Ésuké aku padha tekan ing kutha Sidon. Perwira Yulius tangkepé marang Rasul Paulus apik banget. Yulius nglilani Rasul Paulus nuwèni para mitrané lan nampani pawèwèh kanggo nyukupi kebutuhané.

⁴Saka kono aku padha nerusaké lelayaran. Sarèhné anginé nampek, enggonku padha lelayaran mau kepeksa mlipir sauruté pesisiré pulo Siprus, sing ora keterak angin.

⁵Enggonku padha nyabrang segara metu tanah Kilikia lan Pamfilia, banjur tekan kutha Mira, ing tanah Likia.

⁶Ana ing kono perwira mau olèh kapal, sing teka saka kutha Alèksandria, lan arep lelayaran menyang tanah Italia. Aku kabèh nuli dipindhah ana ing kapal mau.

⁷Nganti sawetara dina enggonku lelayaran, presasat ora maju-maju. Wusana klawan rekasa aku padha bisa tekan kutha Knidhus. Merga anginé gedhé banget, kita kepeksa metu sisih kidulé pulo Kréta, ngliwati Tanjung Salmoné.

⁸Tujuné merga kaaling-alingan pulo Kréta aku padha bisa mlipir, senjata klawan rekasa banget, nganti akiré bisa tekan panggonan sing disebut pelabuhan 'Tentrem', cedhak karo kutha Laséa.

⁹Enggonku padha ana ing pelabuhan kono suwé, merga yèn nerusaké lelayaran, kaanané mbebayani. Nalika semana dina Riaya Yahudi Panebusan wis kliwat. Mulané Rasul Paulus mrayogakaké para pengurusé prau mengkéné:

¹⁰"Bapak-bapak, enggèn kita lelayaran badhé manggih bebaya kathah. Mboten namung momotan lan kapal menika ingkang badhé ngalami karisakan ageng, nanging ugi nyawa kita!"

¹¹Nanging perwira mau luwih precaya marang juru-mudhi lan wong sing duwé prau ketimbang marang Rasul Paulus.

¹²Pelabuhan ing kono pancèn ora kepénak kanggo ngaso ing wektu bedhidhing. Mulané para punggawané kapal sapérangan gedhé padha setuju, yèn enggoné lelayaran diterusaké, karepé supaya bisa tekan pelabuhan Féniks, yakuwi pelabuhan ing pulo Kréta, sing madhepé Kidul-kulon lan Lor-kulon,

dadi cocog kanggo ngaso sasuwéné mangsa bedhidhing.

¹³ Bareng ana angin sumilir saka ing sisih Kidul, wong kabèh padha ngira yèn kuwi wektu sing becik kanggo mangkat. Jangkaré nuli dibedhol lan prauné banjur mlipir cedhak karo pesisiré pulo Kréta.

¹⁴ Dumadakan ana prahara saka dharatan, sing lumrahé disebut angin 'Lor-wétan',

¹⁵ nempuh prau mau. Sarèhné angin mau ora kena ditanggulangi, kapal mau nuli diumbar waé, kéntir.

¹⁶ Aku lagi padha kaaling-alingan, bareng tekan ing sakidulé pulo cilik, sing aran pulo Kaudha. Kanthi ngrekasa aku padha bisa nylametaké sekoci kapal.

¹⁷ Sekoci mau diunggahaké ana ing kapal, nuli ditalèni. Kapal kuwi dhéwé nuli iya dierut mubeng. Sarèhné padha wedi yèn kapal mau bakal kandhas ana ing pasir, ing péranganing pesisir sacedhaké Libia sing banyuné cethèk, mulané layaré kapal nuli digulung, lan kapal mau diumbar katempuh ing angin.

¹⁸ Anginé saya suwé saya banter, mulané ésuké momotané kapal nuli dibuwangi ana ing segara.

¹⁹ Lan ésuké menèh pirantiné kapal uga wiwit dibuwangi, mung nganggo tangan waé.

²⁰ Embuh pira lawasé aku padha ora weruh srengéngé, apa menèh lintang-lintang. Anginé wis malih dadi prahara sing nggegirisi. Wusana aku wis padha ora duwé pengarep-arep yèn isih bakal padha slamet.

²¹ Sarèhné wong akèh mau wis suwé ora padha mangan, Rasul Paulus nuli ngadeg ana ing tengahé wong-wong mau karo kandha mengkéné: "Para sedhèrèk, menawi rumiyin panjenengan sami nggega dhateng atur kula, lan mboten mangkat saking pulo Kréta, temtu kita mboten badhé nemahi karisakan lan kapitunan kados samangké menika.

²² Nanging samenika panjenengan mboten sisah kuwatos, sebab mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang badhé tiwas. Namung baita menika kémawon ingkang mboten badhé saged kaalap.

²³ Sebab kala wau dalu Gusti Allah ingkang kula bektèni, sampun ngutus malaékatipun,

²⁴ sarta ngandika: 'Kowé aja wedi, Paulus! Sebab kowé bakal ngadeg ana ing ngarepé Kaisar Rum. Lan merga kowé, Gusti Allah sajroné kamirahané bakal paring slamet marang kabèh wong sing bebarengan karo kowé ana ing prau kuwi!'

²⁵ Awit saking mekaten, para sedhèrèk kula aturi sami tatag ing manah, sebab kula pitados, bilih sedaya prekawis menika badhé kelampahan kados ingkang sampun kapangandikakaken déning Gusti Allah.

²⁶ Kita mangké badhé kandhas wonten ing salah setunggaling pulo."

²⁷ Bengi sing kaping patbelas, nalika kita lagi kéntir ana ing segara Adria, kira-kira tengah wengi, para punggawané kapal padha ngira yèn wis cedhak karo dharatan.

²⁸ Banjur padha ngukur jeroné banyu nganggo piranti penjajagan. Ketitik jeroné banyu ing kono telung puluh nem setengah mèter. Ora suwé wong-wong mau padha nguncalaké watu penjajagan mau, lan ketitik yèn jeroné saiki pitulukur setengah mèter.

²⁹ Wong-wong mau padha kuwatir, yèn prauné bakal nabrak watu, mulané banjur padha ngudhunaké jangkar papat saka péranganing kapal-kapal sing mburi, lan ngarep-arep supaya gèk endang padhang.

³⁰ Nanging para punggawané prau mau karepé arep padha ninggal prauné. Sekociné arep diudhunaké ana ing banyu, nanging éthok-éthok arep ngudhunaké jangkar saka péranganing prau sisih ngarep.

³¹ Nanging Rasul Paulus kandha karo perwira lan prejurit-prejurit sing ana ing kono, mengkéné: "Menawi punggawa kapal menika mboten sami tetep wonten ing baita, panjenengan sedaya mesthi mboten badhé sami wilujeng."

³² Mulané para prejurit nuli padha ngethoki taliné sekoci, nganti sekoci mau kejegur ing segara lan kéntir.

³³ Bareng wis padhang, Rasul Paulus banjur akon wong kabèh supaya padha mangan: "Sampun sekawan welas dinten laminipun enggèn panjenengan sami ngantos-antos murih kawilujengaken, tanpa nedha menapa-menapa.

³⁴ Samenika prayoginipun panjenengan sami nedha rumiyin, sebab panjenengan mbetahaken kekiyatan, supados mboten sami pejah."

³⁵ Sawisé mengkono, Rasul Paulus nuli njupuk roti sarta ana ing ngarepé wong akèh mau Rasul Paulus ndedonga nyuwun berkah, banjur nyuwil-nyuwil roti mau, lan wiwit dipangan.

³⁶ Wong-wong mau atiné lebar menèh, sarta wiwit padha gelem mangan sethithik.

³⁷ Cacahé wong sing ana ing kapal kono ana rong atus pitung puluh nem.

³⁸ Sawisé kabèh padha mangan, wong-wong mau nuli padha mbuwang momotané gandum ana ing segara, supaya prauné dadi ènthèng.

³⁹ Bareng wis awan, para punggawané kapal nuli padha weruh pesisiré sawijining teluk, nanging ora padha ngerti kuwi teluk endi. Wong-wong mau padha ngrancang arep ndharat ana ing pesisir kono.

⁴⁰ Taliné jangkar nuli dipedhoti, jangkaré ditinggal ing dhasaring segara, semono uga tali sing kanggo nalèni kemudhi. Layaré prau sing ngarep

dipasang, supaya anginé bisa nyurung prau mau menyang pesisir.

⁴¹ Nanging kocapa, prau mau kandhas ana ing pasir ing panggonan sing cethèk. Pérangané prau sing ngarep ambles bles, déné pérangan sing mburi remuk merga ditempuh déning ombak sing gedhé banget.

⁴² Nalika semana para prejurit padha arep matèni pesakitan kabèh, supaya aja padha bisa minggat, nglangi menyang dharatan.

⁴³ Nanging komandhané kepéngin nylametaké Rasul Paulus, mulané niyaté para prejurit mau dipenggak. Tumuli komandhan mau awèh préntah, supaya saben wong sing bisa nglangi, padha dikon njegur dhisik nglangi menyang dharatan;

⁴⁴ déné wong-wong liyané kudu nusul, ngéntir cekelan blabag-blabag utawa pecahan-pecahan kapal. Mengkono dadiné wong kabèh mau padha bisa tekan dharatan kanthi slamet.

28¹ Sawisé aku padha tekan dharatan kanthi slamet, aku lagi padha ngerti, yèn pulo kuwi pulo Malta.

² Wong-wong pribumi ing pulo kono tangkepé marang aku kabèh becik banget. Nalika semana wiwit udan, lan hawané adhem. Mulané wong-wong pribumi mau banjur padha gawé bedhiyang, lan aku kabèh padha diajak mrono.

³ Rasul Paulus uga mèlu ngumpulaké kayu-kayu, lan nalika lagi numpangaké kayu-kayu mau ana ing ndhuwur geni, dumadakan ana ula, sing merga panasing geni, metu saka kayu-kayu mau, lan nyokot tangané Rasul Paulus.

⁴ Bareng wong pribumi mau padha weruh ula kuwi kumlawèr gumandhul ana ing tangané Rasul Paulus, banjur padha rerasanan: "Wong kuwi mesthi tukang matèni wong, mulané wis ditakdiraké kudu mati, senajan dhèwèké wis oncat saka bebaya ing segara."

⁵ Nanging Rasul Paulus ngipataké ula mau, nganti ulané tiba ana ing njero geni. Rasul Paulus ora krasa lara babar-pisan.

⁶ Wong-wong mau padha ngira yèn tangané Rasul Paulus bakal abuh, lan dhèwèké bakal tiba dadakan, nuli mati. Nanging bareng wis dientèni suwé ora

apa-apa, wong-wong mau nuli padha mbalik lan muni: "Wong iki genah déwa!"

⁷ Cedhaké kono ana palemahan duwèké Publius, penggedhéné pulo kono. Publius mau mbagèkaké aku kabèh klawan bungah, lan aku kabèh banjur padha nginep ana ing omahé, dadi tamuné nganti telung dina lawasé.

⁸ Nalika semana bapakné Publius lagi lara panas lan lara mbebuwang. Rasul Paulus banjur mlebu ing kamaré wong sing lara mau, nuli ndedonga lan numpangaké tangané ana ing wong mau, temahan wongé dadi waras.

⁹ Weruh lelakon sing mengkono mau, kabèh wong lara ing pulo kono nuli padha digawa menyang panggonané Rasul Paulus, sarta padha diwarasaké.

¹⁰ Aku padha olèh presèn akèh, lan nalika aku arep padha mangkat lelayaran menèh, aku padha disangoni barang-barang kebutuhané wong lelayaran.

¹¹ Sawisé telung sasi ana ing pulo Malta kono, aku nuli padha nunggang kapal sing teka saka kutha Alèksandria, sing nganggo lambang "Dioskuri".^d Kapal

---

^dDioskuri: Lintang kembar.

kuwi kabèh ana ing kono sasuwéné mangsa bedhidhing.

¹² Bareng tekan kutha Surakus, aku padha mampir ana ing kono telung dina.

¹³ Saka kono aku padha nerusaké lelayaran menyang kutha Régium. Ésuké ana angin saka Kidul, lan let rong dina aku wis padha tekan kutha Putioli.

¹⁴ Ana ing kono aku padha kepethuk karo sedulur Kristen sawetara, banjur dikon nginep ing kono nganti seminggu lawasé. Sawisé mengkono, aku padha tekan ing kutha Rum.

¹⁵ Para sedulur ing kutha Rum wis padha krungu kabaré bab aku sakanca. Enggoné methuk aku sakanca tekan Pasar Apius lan Très Tarbéné.^e Bareng Rasul Paulus kepethuk para sedulur mau, banjur ngaturaké panuwun marang Gusti Allah, sarta nyantosakaké atiné para sedulur mau kabèh.

¹⁶ Bareng aku wis padha tekan ing kutha Rum, Rasul Paulus diparengaké manggon dhéwé, dijaga déning prejurit siji.

¹⁷ Sawisé telung dina, Rasul Paulus nuli ngundang para pengarepé wong Yahudi

---

^eTrès Tarbéné: Pesanggrahan telu.

ing papan kono. Sawisé padha ngumpul, dikandhani mengkéné: "Para sedhèrèk kula sedaya! Senajan kula mboten kalepatan menapa-menapa dhateng bangsa kita, utawi nerak adat tata-cara, ingkang kawarisaken déning para leluhur dhateng kita, éwasemanten kula dipun tahan wonten ing kitha Yérusalèm, sarta dipun pasrahaken dhateng tiyang Rum.

¹⁸Sasampunipun tiyang Rum wau mriksa prekawis kula, lajeng nedya badhé ngluwari kula, jalaran mboten sami manggihaken lepat kula setunggal kémawon, ingkang pantes kapatrapan paukuman pejah.

¹⁹Nanging tiyang-tiyang Yahudi sami ngotot, ngantos kula kepeksa nyuwun supados prekawis kula kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum. Kula piyambak mboten badhé ngajengaken gugatan menapa-menapa tumrap bangsa kula.

²⁰Menika sebabipun kula ngaturi panjenengan sedaya rawuh mriki, supados kula saged pirembagan kaliyan panjenengan. Enggèn kula kakunjara menika margi kula pitados dhateng

Panjenenganipun ingkang rawuhipun dipun antos-antos déning tiyang Israèl."

²¹ Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Kula sami mboten nampi serat menapa-menapa saking tanah Yudéa bab panjenengan. Ugi mboten wonten sedhèrèk setunggal kémawon saking ngrika ingkang kautus mbekta pawartos, saé utawi awon.

²² Kula kepéngin sami mireng kadospundi menggah pemanggih panjenengan ing bab piwulang énggal menika, sebab kula sami sumerep, bilih wonten ing pundi-pundi piwulang menika dipun mengsahi."

²³ Wong-wong mau banjur padha mijèkaké dina kanggo Rasul Paulus. Bareng wis tekan dinané, wong-wong mau padha teka ana ing omahé Rasul Paulus. Wiwit ésuk tekan soré, Rasul Paulus nyritakaké lan nerang-nerangaké bab pawarta sing magepokan karo Kratoné Gusti Allah. Rasul Paulus ngudi ngyakiniaké wong-wong Yahudi bab Gusti Yésus, adhedhasar ayat-ayat sing dipethik saka Torèté Nabi Musa lan kitabé para nabi.

²⁴ Ana sing padha yakin yèn sing dikandhakaké déning Rasul Paulus kuwi pancèn bener, nanging ana uga sing ora precaya.

²⁵ Wong-wong mau nuli padha mulih saka kono karo padha bebèncèngan. Kuwi kelakon sawisé Rasul Paulus methik ayat, sing surasané mengkéné: "Cocog sanget pangandikanipun Sang Roh Suci, ingkang dipun wedharaken déning Nabi Yésaya dhateng para leluhur kita!

²⁶ Mekaten: `Paranana lan kandhaa marang bangsa iki: Kowé bakal padha krungu, nanging ora ngerti. Kowé bakal padha nggatèkaké, nanging ora ngerti apa sing kelakon.

²⁷ Sebab pikiranmu kuwi kethul, kupingé wis dipepeti nganti padha dadi budheg, lan mripaté padha dieremaké, nganti dadi wuta. Saupama ora mengkono, mripaté rak bisa ndeleng lan kupingé rak bisa ngrungokaké, lan pikirané rak bisa ngerti, temah banjur padha mratobat lan Dakwarasaké."

²⁸ Rasul Paulus banjur mbacutaké paseksiné: "Andadosna ing pangertosanipun para sedhèrèk sedaya, bilih pawartos kawilujengan

peparingipun Gusti Allah menika samenika sampun kawartosaken dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, lan tiyang-tiyang wau sami remen mirengaken!"

²⁹ [Sawisé Rasul Paulus muni mengkono, wong-wong Yahudi mau nuli padha bubar, lunga saka kono karo padha padu dhéwé.]

³⁰ Rong taun lawasé Rasul Paulus ana ing kutha Rum kono, ngenggoni omah sing diséwa dhéwé. Sapa waé sing padha tilik mrono ditampani.

³¹ Rasul Paulus martakaké Kratoné Gusti Allah lan memulang bab Gusti Yésus klawan kendel, tanpa ana sing ngarubiru.

Roma

1 ¹Layang iki saka aku, Paulus, abdiné Gusti Yésus Kristus, sing dipilih lan ditimbali déning Gusti Allah, supaya ngabaraké Injil.

²Injil kuwi Kabar Kabungahan bab kebabaring janjiné Gusti Allah, sing dhèk biyèn didhawuhaké lantaran para nabi, katulis ana ing Kitab Suci.

³Yakuwi bab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah. Manut tata kamanungsané Gusti Yésus turuné Sang Prabu Dawud;

⁴nanging sajatiné Panjenengané kuwi Putrané Gusti Allah Kang Mahakwasa, ketitik saka enggoné diwungokaké saka ing séda.

⁵Lantaran Panjenengané mau, aku wis diparingi kanugrahan déning Gusti Allah, ditimbali dadi rasul iki kadhawuhan nuntun sakèhing bangsa supaya padha precaya lan mbangun-turut marang Gusti Allah.

⁶Kowé sing padha manggon ana ing Rum, wis dadi kagungané Sang Kristus klebu ana ing bangsa-bangsa mau.

⁷ Mulané aku nulis layang iki marang kowé, awit kowé uga padha katimbangan dadi umat kagungané. Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁸ Luwih dhisik aku saos sukur marang Gusti Allah, lantaran Gusti Yésus Kristus, merga precayamu sing wis kesuwur ing salumahing bumi.

⁹ Gusti Allah sing dakbektèni klawan éklasing ati srana ngabaraké Injil bab Putrané, pirsá yèn sing dakkandhakaké kuwi nyata. Gusti Allah pirsá, yèn saben aku ndedonga, tansah ngèlingi kowé.

¹⁰ Panyuwunku, muga saka kersané Gusti Allah piyambak, aku kepareng niliki kowé.

¹¹ Awit aku kepéngin banget ketemu karo kowé, supaya aku bisa nglantaraké berkah sing daktampa saka Sang Roh Suci marang kowé, murih santosamu.

¹² Karepku supaya kowé lan aku disantosakaké bebarengan; aku merga saka precayamu, lan kowé merga saka precayaku.

¹³ Para sedulurku, aku wis kerep ngrancang arep niliki kowé, nanging

tansah ana-ana waé alangané. Aku kepéngin supaya pegawéanku ana ing antaramu uga njalari wong akèh padha mratobat, ora béda karo sing wis kelakon ana ing antarané para bangsa dudu Yahudi.

¹⁴Sebab aku duwé kuwajiban marang para bangsa kabèh, iya sing kabudayané luhur, iya sing asor, iya sing pinter, iya sing bodho.

¹⁵Kuwi sing dadi sebabé aku kepéngin ngabaraké Injil mau, uga marang kowé, sing padha manggon ana ing kutha Rum.

¹⁶Aku yakin, yèn Injil kuwi pangwasané Gusti Allah, sing nylametaké wong kabèh sing precaya marang Gusti Yésus Kristus, luwih-luwih wong Yahudi, semono uga wong-wong sing dudu Yahudi.

¹⁷Awit Injil kuwi nuduhaké enggoné Gusti Allah ngrukunaké manungsa karo sarirané piyambak, mung lantaran precaya marang panjenengané, wiwit-wiwitan tekan pungkasan, kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing dirukunaké karo Gusti Allah lantaran precaya, kuwi sing bakal urip!"

¹⁸Bebenduné Gusti Allah tumrap sakèhing dosa lan durakané manungsa

kadhawahaké saka swarga, sebab duraka mau ngalang-alangi manungsa, nganti padha ora weruh marang kasampurnan.

¹⁹ Gusti Allah ngukum manungsa, jalaran bab kawontenané Gusti Allah, kuwi manungsa wis cetha kabèh. Iya Gusti Allah piyambak sing maringi weruh.

²⁰ Wiwit jagad dititahaké, kawontenané Gusti Allah sing ora ketingal, yakuwi pangwasané sing langgeng sarta ka-Allahané, wis diketingalaké kanthi cetha ana ing samubarang sing dititahaké, mulané manungsa wis ora bisa sélak.

²¹ Manungsa ngerti, nanging Gusti Allah ora padha disaosi pakurmatan, lan padha ora saos sukur marang Panjenengané. Kosokbaliné sing dipikir malah prekara-prekara sing tanpa guna. Budiné dadi peteng lelimengan.

²² Rumangsané wicaksana, nanging satemené bodho.

²³ Sing padha disembah dudu Gusti Allah sing sipat langgeng, nanging reca-reca sing digawé manut rerupaning manungsa sing ora langgeng, utawa

manuk-manuk, kéwan-kéwan sikil papat, utawa kéwan-kéwan rumangkang.

²⁴ Sarèhné manungsa dadi bodho kaya mengkono, mulané Gusti Allah nguja manungsa nglakoni prekara-prekara sing asor lan nistha manut sasenengé atiné. Kabèh padha nglakoni prekara-prekara sing rusuh.

²⁵ Kasetyané Gusti Allah dilironi goroh. Wong-wong mau padha luwih seneng lan ngabekti marang barang gawéané dhéwé ketimbang karo Gusti Allah, sing nitahaké, sing mesthiné diluhuraké ing selawas-lawasé. Amin.

²⁶ Merga saka iku, Gusti Allah masrahaké wong-wong mau marang hawa-nepsuné dhéwé sing rusuh. Wong wadon padha tumindak rusuh ninggal kalumrahan.

²⁷ Mengkono uga wong lanang padha nyimpang saka patrapé sanggama sing lumrah karo wong wadon, nanging padha birai karo pepadhané wong lanang. Lanang karo lanang padha tumindak nistha, nganti padha nampa piwales sing timbang karo dosané mau.

²⁸ Sarèhné rumangsané ora prelu wanuh marang Gusti Allah, mulané Gusti

Allah négakaké. Pikirané wong-wong mau dadi rusak, nganti padha nglakoni sing ora patut.

²⁹ Atiné padha kebak piala, duraka lan srakah; padha drengki, seneng gawé pati, kerengan, culika, lan seneng gawé susahé liyan.

³⁰ Padha umuk, lan ngundhat-undhat, ngala-ala jenengé wong liya, sarta sengit marang Gusti Allah. Padha kurang ajar, gumunggung lan gumedhé. Wong-wong mau padha sugih réka kanggo nglakoni piala, sarta nglawan marang wong tuwa,

³¹ murang-sarak, ora netepi janji, gampang ninggal kuwajiban lan ora duwé welas marang sapepadhané.

³² Senajan padha ngerti yèn manut angger-anggeré Gusti Allah, wong sing padha nglakoni mengkono mau mesthi diukum pati, éwasemono ora kapok, malah iya ngrujuki wong-wong liya sing uga nindakaké mengkono.

2¹ Mulané para sedulurku, apa kowé padha wani ngadili wong liya, ing ngatasé kowé dhéwé kegelong wong sing ora bakal luput saka kesalahan? Merga yèn kowé ngluputaké wong liya, mangka kowé dhéwé luputé padha, apa

kowé ora nibakaké paukuman marang awakmu dhéwé?

² Kita padha ngerti, yèn paukumané Gusti Allah tumrap wong-wong sing padha nglakoni mengkono mau, pancèn adil.

³ Nanging kowé, para sedulur, kowé dhéwé rak iya padha nglakoni penggawé-penggawé kaya sing kokdakwakaké wong liya mau? Apa kokanggep kowé bisa uwal saka paukumané Allah?

⁴ Utawa apa kowé arep ngrèmèhaké marang sih-kamirahané Gusti Allah sing gedhé banget kuwi lan kabecikané sarta kesabarané? Apa kowé ora ngerti yèn enggoné Gusti Allah ngetingalaké sih-kamirahané kuwi merga ngersakaké, supaya kowé padha mratobat marang Panjenengané?

⁵ Kowé pancèn padha ndableg lan wangkot ing ati. Srana mengkono kowé mung gawé aboting paukumanmu dhéwé mbésuk ing Dina Kiamat, samasa bebenduné Gusti Allah lan paukumané dipatrapaké.

⁶ Sebab Gusti Allah bakal males marang saben wong manut penggawéné.

⁷ Marang wong sing tansah nglakoni kabecikan lan nganti-anti marang kamulyan lan kaluhuran sarta kelanggengan, Gusti Allah bakal maringi urip langgeng.

⁸ Nanging wong sing srakah, sing nampik marang bebeneran, lan dhemen marang piala, bakal nampani bebendu lan dukané Gusti Allah.

⁹ Saben wong sing nglakoni penggawé ala, bakal ngrasakaké momotan lan kasangsaran, embuh wong Yahudi utawa wong-wong bangsa liyané.

¹⁰ Marang wong sing padha nglakoni kabecikan, Gusti Allah bakal maringi kamulyan, kaurmatan sarta katentreman, luwih-luwih wong Yahudi, mengkono uga wong-wong dudu Yahudi.

¹¹ Merga Gusti Allah ngadili saben wong tanpa pilih kasih.

¹² Wong-wong dudu Yahudi padha ora ngerti Torèté Nabi Musa. Wong-wong mau padha nglakoni dosa sarta padha kesasar, mula paukumané ora dhedhasar Torèt. Nanging wong Yahudi padha nduwèni Torèt. Wong mau padha gawé

dosa lan bakal diukum manut surasané Torèt mau.

¹³ Sebab wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi ora merga ngerti marang Torèt, nanging merga nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt mau.

¹⁴ Wong-wong kاپir (dudu Yahudi) padha ora duwé Torèt, nanging yèn klawan éklasing ati nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt mau, atiné wong mau dhéwé dadi angger-angger tumraping wong mau, senajan wong-wong mau padha ora duwé Torèt.

¹⁵ Penggawéné wong mau dhéwé nélakaké yèn apa sing didhawuhaké déning Torèt, kuwi wis katulis ana ing atiné wong-wong mau. Swaraning atiné wong-wong mau dhéwé sing mbuktèkaké, jalaran iya swarané atiné dhéwé mau sok-sok ngluputaké, sok-sok mbeneraké penggawéné.

¹⁶ Manut Injil sing dakwartakaké, iya kaya mengkono kuwi sing bakal kelakon mbésuk ing Dina Pengadilan; yèn Gusti Allah ngadili sakèhing wewadining ati lan pikirané, manungsa lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹⁷ Lah saiki kowé dhéwé kepriyé? Kowé ngaku wong Yahudi; ngandhemi marang Torèt lan kumandel marang Gusti Allah.

¹⁸ Kowé padha ngerti kersané Gusti Allah, lan wis sinau saka Torèt, bab sing ala lan sing becik.

¹⁹ Kowé padha yakin, yèn kowé kuwi dadi panuntuné wong sing wuta, lan dadi pepadhang tumraping wong sing padha ana ing pepeteng.

²⁰ Lan sing nggulawenthah wong sing bodho, sarta dadi guruné para nonoman. Kowé yakin, yèn saka Torèt mau kowé nampa sakèhing kawruh lan bebeneran.

²¹ Kowé padha mulang wong liya, nanging yagéné kowé padha ora mulang awakmu dhéwé? Kowé muni: "Aja nyenyolong," nanging apa sebabé déné kowé dhéwé koknyolong?

²² Kowé muni: "Aja laku bédhang!," nanging généa kowé dhéwé kokbédhang? Kowé padha sengit marang brahala, nanging yagéné kowé dhéwé malah ngrampog ana ing omah-omahé brahala?

²³ Kowé padha ngumukaké enggonmu duwé Torèt, nanging yagéné kowé padha gawé lingsemé Gusti Allah merga enggonmu ora nglakoni dhawuhé?

²⁴ Sebab ana tulisan: "Iya merga saka kowé asmané Gusti Allah dicecamah ana ing antarané bangsa-bangsa liya."

²⁵ Yèn kowé netepi Angger-anggering Torèt, tetakmu ana gunané, nanging yèn kowé ora netepi, tetakmu ora ana paédahé.

²⁶ Yèn wong dudu Yahudi ora tetak, nanging netepi Angger-anggering Torèt, apa Gusti Allah ora bakal nampa wong kuwi kaya wong sing wis ditetaki?

²⁷ Lan bangsa-bangsa mau bakal nyalahaké kowé, wong-wong Yahudi, merga kowé sing duwé Torèt lan tetak, nanging padha nerak Angger-anggering Torèt, mangka wong-wong padha ora tetak, nanging padha mbangun-turut marang Angger-anggering Torèt.

²⁸ Sebab sapa ta satemené sing disebut wong Yahudi kuwi? Lan sapa sing sejatiné ditetaki? Dudu wong sing enggoné dadi Yahudi merga saka kelairané, lan ditetaki manut tata lair.

²⁹ Wong Yahudi sing sejati, yakuwi wong sing jiwané Yahudi, sing tetak manut tata rohani. Kuwi pakaryaning Rohé Gusti Allah; dudu penggawéné Kitab

Torèt. Wong mau olèh pangalembana saka Gusti Allah, ora saka manungsa.

3¹ Yèn mengkono, apa wong Yahudi kuwi luwih pinunjul ketimbang karo bangsa-bangsa liyané, utawa bangsa-bangsa kapisir? Lan tetak kuwi apa ana paédahé?

² Paédahé gedhé banget! Sebab saora-orané Gusti Allah wis maringaké pangandikané marang wong Yahudi.

³ Banjur kepriyé, yèn ana sagolongané wong Yahudi sing ora setya? Apa ateges, yèn Gusti Allah kuwi ora setya?

⁴ Mesthi ora! Sebab Gusti Allah kuwi setya tuhu, senajan manungsa kabèh padha goroh, kaya sing katulisan ana ing Kitab Suci mengkéné:

"Supados Panjenengan ketitika leres ing sapangandika Panjenengan, saha menang samasa dipun adili tiyang."

⁵ Nanging yèn merga saka duraka kita kaadilané Gusti Allah dadi lan cethané, kita arep kandha apa? Apa Gusti Allah dadi ora adil, samangsa Panjenengané ngukum kita merga keluputan kita? (Kandhaku iki manut pikirané manungsa.)

⁶ Mesthi waé ora! Sebab yèn Gusti Allah ora adil, kepriyé bisané Panjenengané ngadili jagad iki?

⁷ Lan menèh menawa kaadilané Gusti Allah katon luhuré, merga saka gorohku, yagéne gorohku kuwi disalahaké, lan aku dianggep wong dosa?

⁸ Apa sebabé kokkita ora kena muni mengkéné: "Ayo padha nglakoni piala, supaya ketara endi sing becik?" Pancèn ana wong sing ndakwa aku muni mengkono. Gusti Allah bakal ngukum wong mau manut apa mesthiné.

⁹ Yèn mengkono, apa kita, wong Yahudi, luwih becik ketimbang karo wong dudu Yahudi? Babar-pisan ora! Aku wis mbuktèkaké yèn wong Yahudi lan wong liyané kuwi padha kawengku déning pangwasané dosa.

¹⁰ Ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Siji waé ora ana wong sing bener,

¹¹ ora ana wong sing ngerti utawa sing kepéngin ngerti marang kersané Gusti Allah.

¹² Sebab wong kabèh wis padha nyingkur marang Gusti Allah, wong kabèh wis padha kesasar. Ora ana siji

waé wong sing nglakoni kabecikan; siji waé ora ana!

¹³ Gurungé kaya kuburan menga, ilaté seneng goroh lan apus-apus; sarta panyatur alané metu saka lambéné kaya wisané ula.

¹⁴ Cangkémé kebak ipat-ipat lan laknat.

¹⁵ Gampang yèn nganiaya lan matèni wong.

¹⁶ Saenggon-enggon nganakaké karusakan lan nuwuhaké kasangsaran.

¹⁷ Dalaning katentreman padha ora ditambah.

¹⁸ Wong-wong mau durung tau nduwèni rasa wedi marang Gusti Allah."

¹⁹ Saiki kita ngerti, yèn samubarang sing didhawuhaké déning Torèt, kuwi kanggo wong-wong sing kawengku ing Torèt, supaya manungsa kabèh padha ora bisa éndha, lan supaya donya saisiné kapatrapan'a paukumané Gusti Allah.

²⁰ Sebab ora ana wong siji waé sing bener ana ing ngarsané Gusti Allah merga nglakoni Angger-anggering Torèt. Nanging satemené Torèt kuwi mung nuduhaké, yèn manungsa wis nandhang dosa.

²¹ Nanging saiki Gusti Allah wis nedahaké dalan, supaya manungsa bisa karukunaké karo Panjenengané, lan dalan kuwi ora ana gegayutané karo Torèt. Malah Torèt lan Kitab-kitabé Para Nabi padha neksèni:

²² Yèn Gusti Allah ngrukunaké manungsa karo sarirané piyambak, merga precaya marang Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah nindakaké sing mengkono mau tumrap wong kabèh, sing padha precaya marang Gusti Yésus Kristus. Sebab wong kabèh mau ora ana bédané:

²³ Kabèh wis padha gawé dosa lan adoh karo Gusti Allah, sing dadi etuking keslametané.

²⁴ Manungsa enggoné karukunaké karo Gusti Allah kuwi awewaton sih-rahmat, sing diparingaké marang manungsa, lumantar panebusé Gusti Yésus Kristus.

²⁵ Sédané Gusti Yésus kuwi kaagem déning Gusti Allah dadi srana enggoné manungsa kaapura dosané, yakuwi samangsa wong mau precaya marang Panjenengané. Enggoné Gusti Allah nindakaké mengkono mau kanggo nélakaké kaadilané. Ing jaman-jaman

sing wis kepungkur, Gusti Allah sajroning kesabarane, ora maèlu marang dosa-dosane manungsa.

²⁶ Nanging saiki Panjenengané ngukum dosane manungsa. Srana mengkono Gusti Allah ngetingalaké yèn Panjenengané sipat adil, lan Panjenengané ngrukunaké sarirane piyambak karo saben wong sing percaya marang Gusti Yésus.

²⁷ Yèn mengkono, apa sing arep kita gung-gungaké? Ora ana! Banjur apa wewatoné manungsa enggoné kaslametaké? Apa merga enggoné nglakoni Torèt? Ora, nanging mung merga percaya.

²⁸ Dadi ringkesé mengkéné: Wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi mung wewaton percaya thok, lan ora merga enggoné nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt.

²⁹ Apa Gusti Allah kuwi mung Allahé wong Yahudi waé? Panjenengané rak uga dadi Allahé bangsa liyané? Mesthi waé.

³⁰ Sebab Gusti Allah kuwi mung siji! Panjenengané ngrukunaké wong-wong Yahudi karo sarirane piyambak merga saka precayané wong-wong Yahudi

mau, lan Panjenengané ngrukunaké bangsa-bangsa liyané karo sarirané piyambak iya merga saka precayané wong-wong mau.

³¹Yèn ngono apa merga percaya marang Gusti Yésus kita banjur mbatalaké Torèt? Ora! Malah merga saka percaya mau kita ngajèni Torèt.

4¹Yèn mengkono, banjur kepriyé tumrapping Rama Abraham leluhur kita? Kepriyé pengalamané?

²Menawa Rama Abraham enggoné kabeneraké déning Gusti Allah kuwi merga saka penggawéné, ana alasané kanggo gumunggung. Nanging panjenengané ora bisa gumunggung ana ing ngarsané Gusti Allah.

³Kitab Suci nyebutaké: "Abraham percaya marang Gusti Allah, lan merga enggoné percaya mau Abraham ditampa déning Gusti Allah, dadi wong sing nglakoni kersané Gusti Allah."

⁴Wong sing nyambut-gawé kuwi lumrahé nampa bayar, kang minangka opahé, dudu ganjaran.

⁵Nanging tumrapping Gusti Allah ora mengkono. Nyatané ana wong sing ora gumantung saka penggawéné. Wong

mau pasrah marang Gusti Allah, sing nganggep wong dosa ora duwé dosa. Yèn Gusti Allah ngrukunaké sarirané piyambak karo wong dosa, kuwi Gusti Allah mung mirsani precayané wong mau.

⁶Ya wong sing mengkono kuwi sing dikersakaké déning Sang Prabu Dawud, mulané panjenengané ngandikakaké bab kabegjané wong sing ditampa déning Gusti Allah, dianggep tanpa keluputan, sarta ora kaétang bab penggawéné. Pangandikané Sang Prabu Dawud mengkéné:

⁷"Iba begjané wong sing keluputané diapura déning Gusti Allah lan dosa-dosané dialing-alingi déning Pangéran!

⁸Saiba begjané wong, sing dosa-dosané ora diétung déning Gusti Allah!"

⁹Apa kabegjan sing dingandikakaké déning Sang Prabu Dawud mau mung katujokaké marang wong sing tetakan waé? Ora! Kabegjan mau iya katetepaké tumrap wong sing ora tetakan. Kaya pangandika sing kasebut ing ndhuwur mau: "Abraham percaya marang Gusti Allah, lan merga saka enggoné percaya

mau dhèwèké ditampi déning Gusti Allah, dadi wong sing nglakoni kersané."

¹⁰Wiwit dhèk kapan tumindaké prekara mau? Sadurungé apa sawisé Rama Abraham ditetaki? Pancèn sadurungé ditetaki, dudu sakwisé.

¹¹Lagi sawisé kuwi Rama Abraham tetak, lan tetak mau mung pretandha kanggo mbuktèkaké, yèn merga saka precayané, Gusti Allah wis nampani Rama Abraham mau, dadi wong sing nglakoni kersané. Kaya mengkono enggoné Rama Abraham dadi rama kasukmané sakèhing wong sing percaya marang Gusti Allah, lan sing diparengaké déning Gusti Allah dadi wong sing nglakoni kersané, senajan wong-wong mau padha ora ditetaki.

¹²Rama Abraham uga dadi rama kasukmané wong-wong sing padha ditetaki, ora merga saka enggoné tetakan, nanging merga saka precayané, padha karo Rama Abraham piyambak nalika panjenengané durung ditetaki.

¹³Gusti Allah janji marang Rama Abraham lan tedhak-turuné, yèn jagad iki bakal dadi warisané. Enggoné Gusti Allah janji mengkono mau ora merga

saka pambangun-turuté Rama Abraham marang kersané Gusti Allah, nanging merga Rama Abraham precaya; mulané banjur ditampi déning Gusti Allah, dianggep wong sing nglakoni kersané.

¹⁴ Menawa Gusti Allah maringaké janjiné mung marang wong sing padha nglakoni Angger-anggering Torèt waé, lha rak ora ana gunané wong precaya marang Gusti Allah, lan janji-janjiné Gusti Allah iya banjur ora ana paédahé.

¹⁵ Torèt kuwi mung nekakaké bebenduné Gusti Allah. Nanging yèn ora ana angger-angger, dadi iya ora ana panerak.

¹⁶ Prejanjiné Gusti Allah kuwi kaparingaké adhedhasar precaya, supaya cetha yèn kuwi kanugrahané Gusti Allah marang tedhak-turuné Rama Abraham kabèh; marang wong sing padha urip manut Torèt, semono uga marang wong sing padha precaya nulad Rama Abraham, merga Rama Abraham kuwi rama kasukman kita kabèh.

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Rama Abraham: "Aku wis ndadèkaké kowé bapakné bangsa pirang-pirang." Kaya mengkono Rama Abraham ana ing

paningalé Gusti Allah, sing dadi andel-andelé. Iya Gusti Allah sing nguripaké wong mati, sing nyabdakaké barang sing ora ana dadi ana.

¹⁸Rama Abraham precaya lan tetep kagungan pengarep-arep, senajan kaya-kaya wis ora bakal kelakon dadi bapakné bangsa pirang-pirang; kaya pangandikaning Kitab Suci: "Anak-turunmu bakal semono akèhé."

¹⁹Rama Abraham nalika semana wis mèh yuswa satus taun, nanging precayané ora suda. Precayané mau ora luntur, senajan nyatané ibu Sarah kuwi gabug.

²⁰Panjenengané babar-pisan ora mangu-mangu bab prejanjiné Gusti Allah. Precayané kuwi sing mènèhi kekuwatan marang Rama Abraham, mulané panjenengané bisa tansah memuji asmané Gusti Allah.

²¹Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwasa nindakaké apa sing wis dijanjèkaké.

²²Yakuwi sing marakaké Rama Abraham katampi déning Gusti Allah, kaanggep dadi wong sing nglakoni kersané.

²³ Tembung "katampi déning Gusti Allah, kaanggep dadi wong sing nglakoni kersané" kuwi ora mung katulis kanggo Rama Abraham thok,

²⁴ nanging iya katulis kanggo kita, sing bakal uga padha kaanggep nglakoni kersané Gusti Allah; yakuwi kita sing padha precaya marang Gusti Allah, sing wis mungokaké Gusti Yésus, saka ing séda.

²⁵ Gusti Yésus mau ditégakaké déning Gusti Allah nganti séda, merga dosa-dosa kita; Panjenengané kawungokaké saka ing séda supaya ngrukunaké kita karo Gusti Allah.

5 ¹ Saiki, sarèhné kita wis dirukunaké karo Gusti Allah merga precaya, urip kita padha tentrem ana ing astané Gusti Allah lantaran Yésus Kristus, Gusti kita.

² Merga déning precaya kita, Gusti Yésus Kristus wis marengaké kita padha ngrasakaké sih-rahmaté Gusti Allah, lan saiki kita padha urip wewaton sih-rahmat mau. Mulané kita padha bungah-bungah merga kita nganti-anti bakal olèh panduman kamulyané Gusti Allah!

³ Kita iya padha bisa bungah sajroné kasusahan, sebab kita ngerti yèn kasusahan mono njalari sabar,

⁴ lan sabar kuwi dadi keparengé Gusti Allah, lan apa sing dadi keparengé Gusti Allah kuwi nekakaké pengarep-arep.

⁵ Pengarep-arep mau ora gawé gelané ati kita, sebab Gusti Allah wis ngesokaké sihé ana ing ati kita lantaran Rohé kang suci. Sang Roh Suci kuwi peparingé Gusti Allah marang kita.

⁶ Nalika kita ora keconggaah nylametaké awak kita dhéwé ing wektu sing wis katemtokaké déning Gusti Allah, Gusti Yésus Kristus séda kanggo kita para wong dosa.

⁷ Ora gampang golèk wong sing gelem mati senajan kanggo wong sing bener pisan. Bisa uga ana sing gelem mati kanggo nglabuhi wong sing becik.

⁸ Nanging Gusti Allah wis ngetingalaké marang kita, sepira gedhéning sihé marang kita, awit Sang Kristus wis nglampahi séda kanggo kita, nalika kita isih padha ana ing sajroning dosa!

⁹ Merga saka sédané Sang Kristus, kita saiki wis padha katunggilaké karo Gusti Allah. Mulané saiki kita saya luwih yakin,

yèn kita mesthi bakal padha dislametaké déning Sang Kristus saka bebenduning Allah.

¹⁰ Biyèn nalika kita padha memungsuhan karo Gusti Allah waé, padha didadèkaké mitrané lantaran sédané Kang Putra, luwih-luwih saiki bareng kita wis padha dadi mitrané Gusti Allah, mesthi bakal padha dislametaké déning wunguné Gusti Yésus!

¹¹ Ora ngemungaké kuwi waé. Kita padha bungah ing patunggilané Gusti Allah, lantaran Gusti kita Yésus Kristus, sing dadi mergané kita padha dadi para mitrané Gusti Allah.

¹² Mlebuné dosa ana ing donya kuwi jalaran saka wong siji, lan dosané wong siji mau nekakaké pati. Pati mau nuli nyrambahi sakèhing manungsa, sebab saben manungsa wis nglakoni gawé dosa.

¹³ Dosa wis ana ing jagad sadurungé Torèt kaparingaké déning Gusti Allah. Nanging yèn ora ana angger-angger, dosa ora kapétung.

¹⁴ Éwasemono wiwit saka jamané Bapak Adam nganti tekan jamané Nabi Musa, pati wis nindakaké pangwasané

ana ing uripé saben manungsa, klebu wong-wong sing ora nglakoni dosa kaya Bapak Adam, enggoné nerak angger-anggeré Gusti Allah. Bapak Adam kuwi gambaré Sang Kristus sing bakal rawuh.

¹⁵ Nanging sakaroné ora padha, sebab kanugrahané Gusti Allah ngluwihi yèn ditimbang karo dosané Bapak Adam. Pancèn akèh wong sing padha mati, merga dosané wong siji (Adam) mau; nanging sih-rahmaté Gusti Allah luwih gedhé menèh. Mengkono uga sih-kanugrahané Gusti Allah sing kaparingaké ora nganggo bayaran marang wong akèh, lantaran sih-kamirahané wong siji, yakuwi Gusti Yésus Kristus.

¹⁶ Pancèn gedhé banget bédané kanugrahané Gusti Allah karo dosané wong siji mau. Nalika dosané wong siji mau ditetepaké: "Salah"; nanging bareng dosa mundhak akèh, nuli putusané kanugrahan kadhawuhaké: "Ora Salah".

¹⁷ Pancèn merga paneraké wong siji, pati nuli wiwit ngambra-ambra, jalaran wong siji mau; éwasemono luwih gedhé

pangwasané wong siji liyané, yakuwi Gusti Yésus Kristus! Saben wong siji nampani kalubèraning sih-rahmaté Gusti Allah, lan nampani kayektèn, sing diparingaké kanthi gratis, bakal urip, lan nindakaké pangwasa lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹⁸Yèn mengkono, kaya déné paneraké wong siji nekakaké paukuman marang wong akèh, mengkono uga penggawéné wong siji sing bener, ngluwari wong akèh, lan marakaké wong akèh mau padha urip.

¹⁹Padha kaya pembangkangé wong sing siji mau njalari wong akèh padha dadi wong dosa, kaya mengkono uga, merga pambangun-turuté wong siji, akèh wong banjur padha kabeneraké.

²⁰Torèt kuwi kaparingaké déning Gusti Allah. Nanging nyatané panerak saya mundhak akèh. Samasa dosa mundhak akèh, sih-rahmaté uga saya mundhak gedhé.

²¹Padha kaya patining manungsa merga saka dosané, kaya mengkono uga sih-rahmaté Gusti Allah ngwasani uripé manungsa srana bebeneran, lan nuntun

kita marang urip langgeng, lantaran Yésus Kristus, Gusti kita.

6¹ Yèn mengkono, kita arep muni apa menèh? Apa kita kudu mbacutaké gawé dosa, supaya kanugrahané Gusti Allah saya wuwuh akèh?

² Mesthi ora! Kita rak wis padha diuwalaké saka dosa; mulané kepriyé déné kita padha urip ana ing sajroning dosa mau!

³ Apa kowé ora ngerti, yèn enggon kita dibaptis kuwi, kita ditunggilaké karo Sang Kristus Yésus? Kuwi ateges kita ditunggilaké karo sédané.

⁴ Srana baptisan mau kita dikubur bebarengan karo Sang Kristus ana ing sédané, supaya kaya déné Sang Kristus diwungokaké saka ing séda déning kamulyaning pangwasané Sang Rama, kaya mengkono uga kita padha kaparingan urip sing anyar.

⁵ Sebab menawa kita wis ditunggilaké karo Sang Kristus ana ing sédané, mengkono uga kita padha ditunggilaké karo Panjenengané ana ing wunguné.

⁶ Kita padha ngerti, yèn kaanan kita sing lawas wis mati bebarengan karo Sang Kristus ana ing kayu salib, supaya

pangwasané dosa sing ana ing kita kasirnakaké, satemah kita ora dadi budhaké si dosa menèh.

⁷Sebab wong sing wis mati, kuwi wis luwar saka pangwasané si dosa.

⁸Yèn kita wis mati bebarengan karo Sang Kristus, kita precaya, yèn kita uga bakal urip karo Panjenengané.

⁹Kita ngerti, yèn Sang Kristus wis kawungokaké saka ing séda. Panjenengané ora bakal séda menèh, sebab pati wis ora ngwasani Panjenengané.

¹⁰Séda sing dialami déning Sang Kristus kuwi séda tumrap ing dosa, mung sepisan waé. Nanging gesangé Sang Kristus saiki, kuwi gesang sing lumadi marang Gusti Allah.

¹¹Mulané kowé uga kudu padha nganggep awakmu kuwi wis mati tumraping dosa, lan kudu padha urip kagem Gusti Allah lantaran Sang Kristus Yésus.

¹²Si dosa ora kena ngerèh awakmu menèh, temah kowé nguja hawa-nepsu lan nindakaké piala.

¹³Aja padha masrahaké péranganing awakmu siji waé marang pangwasané

dosa, kanggo nindakaké piala. Nanging badanmu pasrahna marang Gusti Allah, kaya déné wong-wong sing wis dientas saka ing pati marang urip. Badanmu sakojur padha pasrahna marang Gusti Allah, supaya diagem srana nindakaké prekara-prekara sing becik.

¹⁴ Aja nganti si dosa ngwasani kowé, sebab uripmu wis ora kawengku déning Torèt menèh, nanging kawengku ing sih-rahmaté Gusti Allah.

¹⁵ Saiki kepriyé? Apa kita kena nglakoni dosa, merga saiki urip kawengku déning sih-rahmaté Gusti Allah, lan ora kawengku ing Torèt? Ora babar-pisan!

¹⁶ Mesthiné kowé wis padha ngerti, yèn samangsa kowé pasrah badanmu marang wong, dadi abdiné wong mau, nglakoni apa sapréntahé, kowé dadi abdiné bendara sing préntahé koklakoni mau, ora preduli apa bendaramu kuwi si dosa, sing njalari patimu, apa Sang Kristus, sing njalari kowé ditunggilaké karo Gusti Allah.

¹⁷ Nanging puji sokur marang Gusti Allah, déné senajan kowé biyèn tau dadi budhaké si dosa, saiki kowé klawan éklasing ati wis padha mbangun-turut

marang bebeneran, sing kawulangaké marang kowé.

¹⁸ Kowé wis padha kaluwaran saka ing dosa, supaya padha dadia abdiné bebeneran.

¹⁹ Enggonku nganggo tuladha "budhak" kuwi supaya gampang koktampa. Biyèn kowé padha masrahaké badanmu sakojur dadi budhaké penggawé sing kotor lan duraka, kanggo nindakaké piala. Semono uga saiki, bareng wis dadi abdiné bebeneran, badanmu sakojur padha pasrahna kanggo lantaraning tumindak sing dadi keparengé Gusti Allah.

²⁰ Menawa kowé dadi budhaké si dosa, kowé ora kawengku déning bebeneran.

²¹ Nanging apa paédahé tumrap kowé, nglakoni prekara-prekara sing saiki kowé dhéwé isin? Penggawé-penggawé mau nekakaké pati!

²² Saiki kowé wis diluwari saka ing pangwasané dosa, lan dadi abdiné Gusti Allah. Tujuné saiki uripmu kokpasrahaké marang Gusti Allah, lan ngolèhaké urip langgeng.

²³ Sebab opahé dosa kuwi pati, nanging sih-kanugrahané Gusti Allah ngolèhaké

urip langgeng, lantaran Kristus Yésus, Gusti kita.

7¹ Para sedulur mesthiné kowé padha ngerti marang undhang-undhang lan pangwasané undhang-undhang kuwi mung sajroné wong mau isih urip.

² Kaya upamané wong wadon sing duwé bojo, kuwi olèhé kecencang karo bojoné srana undhang-undhang mung selawasé sing lanang isih urip. Nanging samasa sing lanang wis mati, sing wadon wis ora kecencang karo bojoné.

³ Yèn wong wadon mau nalika sing lanang isih urip, urip bebarengan karo wong lanang liya, wong wadon mau diarani laku bédhang. Nanging yèn sing lanang wis mati, manut undhang-undhang wong wadon kuwi bébas, lan saupama kawin menèh karo wong lanang liya, ora kena diarani laku bédhang.

⁴ Mengkono uga tumrap kowé, para sedulurku. Kowé wis padha mati mungguhing Torèt, jalaran kowé wis padha ditunggilaké karo sarirané Sang Kristus. Saiki kowé wis dadi kagungané Gusti Yésus, sing wis kawungokaké saka

ing séda, supaya urip kita ana paédahé kagem Gusti Allah.

⁵Sebab biyèn nalika kita isih padha urip manut karep kita dhéwé, hawa-nepsuning dosa sing merga déning Torèt masésani badan kita, lan nekakaké pati.

⁶Nanging saiki kita wis bébas saka pamengkuné Torèt, sebab kita wis padha mati mungguhing Torèt, sing biyèn nancang kita. Kita wis ora padha ngabekti manut cara sing lawas, yakuwi manut angger-angger sing wujud tulisan; nanging saiki kita padha ngabekti nganggo cara anyar, manut panuntuné Sang Roh Suci.

⁷Yèn mengkono, kita arep muni kepriyé? Apa Torèt dhéwé kuwi dosa? Ora! Nanging Torèt kuwi sing marakaké aku ngerti, apa sing diarani dosa mau. Yèn ora ana Angger-anggering Torèt sing muni: "Kowé aja mélik," aku ora ngerti apa sing diarani mélik.

⁸Dosa banjur olèh dalan nuwuhaké nepsu rupa-rupa ana ing atiku, lantaran Angger-anggering Torèt; sebab tanpa Angger-anggering Torèt, dosa kuwi mati.

⁹Biyèn aku urip tanpa Torèt, nanging bareng Angger-anggering Torèt

ditrapaké, dosa iya nuli wiwit urip;
kosokbaliné aku mati.

¹⁰ Dadi Torèt sing karepé supaya
marakaké urip kanggoné aku malah
banjur marakaké mati.

¹¹ Ana ing Angger-anggering Torèt
kuwi, si dosa olèh dalan ngapusi aku,
lan merga déning angger-angger mau si
dosa kuwi wis matèni aku.

¹² Mangka Angger-anggering Torèt
dhéwé kuwi pinangkané saka Gusti
Allah, lan pepakon-pepakoné kuwi saka
Gusti Allah, sarta bener lan becik.

¹³ Apa kuwi ateges, yèn barang sing
becik mau marakaké aku mati? Ora!
Nanging si dosa sing njalari patiku.
Klawan patrap migunakaké Torèt, barang
sing becik mau, si dosa njalari patiku,
supaya si dosa kuwi katon wujudé sing
satemené. Srana anané Torèt, ketitik
sepira gedhéné dayaning dosa mau.

¹⁴ Kita ngerti yèn Torèt kuwi asalé
saka Gusti Allah lan sipat kasukman,
nanging aku iki sipat kedagingan, lan
dadi budhaké si dosa.

¹⁵ Aku dhéwé ora ngerti apa sing
daklakoni. Aku ora nglakoni apa sing

dakpéngini, malah aku nglakoni apa sing daksengiti.

¹⁶Menawa aku nglakoni apa sing satemené ora dakkarepaké, kuwi mbuktèkaké yèn aku ngakoni menawa Angger-anggering Torèt kuwi bener.

¹⁷Yèn mengkono, satemené dudu aku sing nglakoni kuwi mau, nanging si dosa sing ana ing aku.

¹⁸Aku ngakoni, yèn aku iki manungsa, ora kadunungan apa-apa sing becik. Senajan aku kepéngin nindakaké sing becik, nanging aku ora bisa nglakoni.

¹⁹Mulané aku ora nglakoni kabecikan sing dakkarepaké mau, malah kosokbaliné, aku nglakoni prekara-prekara sing ala, sing ora dakkarepaké.

²⁰Yèn aku nglakoni prekara-prekara sing ora dakkarepaké, kuwi ateges, dudu aku dhéwé sing nglakoni prekara-prekara mau, nanging si dosa sing ngerèh marang awakku.

²¹Srana mengkono aku banjur nemu wewaton mengkéné: Samasa aku arep nglakoni sing becik, jebul nyatané sing daklakoni mung sing ala waé.

²²Ing batin aku ngèstokaké angger-anggeré Gusti Allah,

²³ nanging aku ngerti, yèn ing sajroning badanku uga ana angger-angger liya, sing nglawan marang angger-angger mau, sing dianut déning budiku. Angger-angger liya kuwi sing marakaké aku dierèh déning si dosa, sing ngwasani awakku.

²⁴ Wong cilaka temenan aku iki. Sapa sing arep ngluwari aku saka badanku, sing marakaké aku mati iki?

²⁵ Pinujia Gusti Allah lantaran Gusti Yésus Kristus, kang kersa ngluwari aku, awit satemené mengkéné: Srana budiku, aku nglakoni angger-anggeré Gusti Allah, nanging srana badanku kamanungsan, aku nglakoni angger-anggeré si dosa.

8¹ Saiki wis ora ana paukuman menèh tumrapé wong sing ana ing patunggilané Sang Kristus.

² Sebab angger-anggeré Sang Roh Suci, sing nunggilaké urip kita karo Gusti Kristus Yésus, wis ngluwari kita saka angger-anggering dosa lan pati.

³ Apa sing ora ditindakaké déning angger-angger merga sèkènging daging kita, kuwi saiki ditindakaké déning Gusti Allah piyambak. Panjenengané wis ngukum dosa sing ana badané manungsa

srana ngutus Putrané piyambak, sing rawuh ngagem sipating manungsa dosa, kanggo nyirnakaké dosa.

⁴ Gusti Allah enggoné nindakaké sing mengkono mau supaya Angger-anggering Torèt bisa kita tetepi ana ing badan kita, sing uripé manut pangrèhé Sang Roh Suci lan ora manut pangrèhing daging.

⁵ Wong sing uripé manut pangrèhing daging, pikirané dierèh déning daging. Nanging wong sing uripé manut pangrèhé Rohé Gusti Allah, pikirané dierèh déning kersané Rohé Gusti Allah mau.

⁶ Yèn pikiranmu dierèh déning daging, kuwi kowé bakal mati. Nanging yèn dierèh déning Rohé Gusti Allah, kowé bakal urip klawan tentrem.

⁷ Wong sing pikirané dierèh déning daging, kuwi dadi satruné Gusti Allah, merga ora manut karo angger-anggeré Gusti Allah. Satemené wong mau pancèn ora bisa urip manut angger-anggeré Gusti Allah,

⁸ mangka Gusti Allah ora rena ing ngatasé wong sing uripé padha dierèh déning daging.

⁹ Nanging kowé wis ora manut pangrèhing daging, awit manut pangrèhing Roh; semono mau yèn Rohé Gusti Allah dedalem ana ing kowé temenan. Sapa sing ora nduwèni Rohé Sang Kristus ana ing uripé, wong kuwi dudu kagungané Sang Kristus.

¹⁰ Nanging menawa Sang Kristus gesang ana ing kowé, senajana badanmu mati krana dosa, éwasemono Rohé Gusti Allah wis nguripaké kowé, merga kowé wis ditunggilaké karo Gusti Allah.

¹¹ Menawa Rohé Gusti Allah sing mungokaké Sang Kristus saka ing séda, dedalem ana ing kowé, Gusti Allah sing wis mungokaké Sang Kristus saka ing séda mau uga bakal nguripaké badanmu sing kena ing pati, srana Rohé sing dedalem ana ing kowé.

¹² Mulané para sedulurku, kita padha duwé kuwajiban, nanging ora supaya padha urip manut sipating kamanungsan kita.

¹³ Sebab menawa kowé padha urip manut wataké kamanungsanmu, kowé bakal mati. Nanging menawa kowé padha urip manut Rohé Gusti Allah, lan

matèni penggawému sing dosa, kowé bakal urip.

¹⁴ Wong sing padha dierèh déning Rohé Gusti Allah, kuwi para putrané Gusti Allah.

¹⁵ Sebab Roh sing diparingaké déning Gusti Allah marang kowé, kuwi ora ndadèkaké kowé dadi budhak, temah kowé padha urip sajroning wedi. Nanging kosokbaliné, Rohé Gusti Allah kuwi ndadèkaké kowé dadi para putrané Allah. Lan merga pangrèhé Rohé Gusti Allah kuwi, kita padha nyebut Gusti Allah: "Rama! Ramaku!"

¹⁶ Rohé Gusti Allah mau bebarengan karo roh kita, nglairaké paseksi, yèn kita kuwi padha dadi putrané Gusti Allah.

¹⁷ Lan sarèhné kita dadi putrané Gusti Allah, mula bakal padha nampa sakèhing panduman sing kacadhangaké déning Gusti Allah marang para putrané mau. Bebarengan karo Sang Kristus, kita uga bakal tanpa samubarang, sing kacadhangaké déning Gusti Allah kagem Gusti Yésus Kristus; sebab menawa kita nglakoni sangsara bebarengan karo Sang Kristus, kita uga bakal olèh panduman kamulyané Sang Kristus mau.

¹⁸ Sakèhing kasangsaran sing kita alami saiki, kuwi manut panemuku, ora tandhing babar-pisan karo kamulyan sing bakal kawedharaké marang kita.

¹⁹ Sakèhing tumitah padha ngarep-arep banget marang dina enggoné Gusti Allah ngumumaké para putrané.

²⁰ Sebab sakèhing tumitah mau wis kena ing bebenduné Gusti Allah, lan wis dadi tanpa guna, ora merga saka karepé dhéwé, nanging merga saka kersané Gusti Allah. Senajan mengkono, isih ana pengarep-arep:

²¹ Awit ing sawijining dina para tumitah bakal kaluwaran saka enggoné kawengku ing rusak, lan bakal dimerdikakaké lan dimulyakaké bebarengan karo para putrané Gusti Allah.

²² Kita padha ngerti, yèn nganti sepréné sakèhing tumitah kuwi padha sesambat ngrasakaké lara kaya wong wadon sing lagi nglarani.

²³ Ora mung para tumitah sing padha sambat, nanging kita dhéwé ing batin iya padha nggresah: Yakuwi sajroning nganti-anti marang wektu enggoné Gusti Allah arep ngangkat kita dadi para putrané lan ngluwari badan kita

sasampurnané, sanajan kita wis padha diparingi Rohé Gusti Allah, yakuwi peparing sing kaparingaké sepisanan.

²⁴ Enggon kita dislametaké kuwi srana pengarep-arep. Nanging yèn kita wis ndeleng apa sing kita arep-arep mau, kuwi wis dudu pengarep-arep menèh. Sebab sapa sing isih bakal ngarep-arep barang sing wis dideleng?

²⁵ Yèn kita ngarep-arep barang sing durung kita deleng, kita mesthi bakal nganti-anti klawan sabar.

²⁶ Mengkono uga Rohé Gusti Allah rawuh mitulungi kita sing sèkèng iki. Kita dhéwé ora ngerti kepriyé patrapé ndedonga sing bener; Roh piyambak sing ndongakaké kita marang Gusti Allah srana panggresah, sing ora bisa diucapaké nganggo tembung.

²⁷ Gusti Allah sing mirsa isining atiné manungsa, pirsapa sing dikersakaké déning Roh mau; sebab Roh kuwi ndongakaké para umaté Gusti Allah, condhong karo sing dadi kersané Gusti Allah.

²⁸ Kita padha ngerti, yèn ing sadhéngah prekara, Gusti Allah makarya murih

beciké wong sing padha tresna marang Panjenengané.

²⁹ Wong sing wis dipilih déning Gusti Allah, kuwi uga wis disengker, supaya dadia padha kaya Putrané, yakuwi Gusti Yésus Kristus, supaya Sang Putra mau dadia pembarep ing antarané sedulur akèh.

³⁰ Mulané wong sing wis padha disengker kuwi uga sing padha ditimbali, lan sing padha ditimbali kuwi sing ditunggilaké, karo sarirané. Lan wong sing padha ditunggilaké kuwi sing padha diparingi panduman kamulyané Sang Rama.

³¹ Ngèlingi kuwi mau kabèh, saiki kita arep muni kepriyé? Menawa Gusti Allah piyambak nunggil karo kita, sapa sing wani nglawan kita?

³² Gusti Allah ora ngéman Putrané piyambak, malah Sang Putra mau dipasrahaké marang kita kabèh. Menawa Putrané piyambak wis diparingaké marang kita, apa samubarang kabèh iya ora bakal diparingaké marang kita?

³³ Sapa sing wani nggugat marang umat sing dipilih déning Gusti Allah?

Gusti Allah piyambak wis mratélakaké, yèn wong-wong kuwi ora salah.

³⁴ Apa ana wong sing bisa ngukum wong-wong mau? Gusti Yésus Kristus sing wis nglampahi séda, wis wungu lan banjur diparingi pangwasa déning Gusti Allah. Gusti Yésus mau malah dadi wakil kita ana ing ngarsané Gusti Allah.

³⁵ Sapa sing bisa misahaké kita saka sihé Sang Kristus? Apa kasusahan, apa rekasaning urip, apa panganiaya, apa keluwèn, apa kemiskinan, apa bebaya, apa pati?

³⁶ Kaya pangandika ing Kitab Suci: "Margi saking Paduka, kawula sami wonten ing salebeting bebaya pejah sedinten muput. Kawula sami kaanggep dados ménda sembelèhan."

³⁷ Ora mengkono! Kita unggul ing ngatasé kuwi mau kabèh, merga Panjenengané wis ngasihi kita!

³⁸ Sebab aku yakin yèn ora ana prekara sing bisa misahaké kita saka sihé Sang Kristus; senajan pati utawa urip, para malaékat utawa para pangwasa liyané sing ana ing swarga, ing jaman saiki, utawa sing bakal kelakon,

³⁹ senajan jagad sing ana ing dhuwur, utawa sing ana ing ngisor, lan titah apa waé, ora ana sing bisa misahaké kita saka sihé Gusti Allah sing wis kita tampani lantaran Sang Kristus Yésus, Gusti kita!

9¹ Apa sing dakkandhakaké iki nyata, yakuwi aku iki kagungané Sang Kristus. Swaraning batinku, sing dierèh déning Sang Roh Suci, uga mèlu neksèni, yèn aku ora goroh.

² Saiba sedhining atiku lan ora kinira gedhéning prihatinku ing ngatasé bangsaku, bangsaku sing tunggal daging lan getih!

³ Merga bangsaku mau, aku rila upama awakku ditamani bebendu déning Gusti Allah lan dipisahaké saka sihé Sang Kristus.

⁴ Wong-wong kuwi umat pilihané Gusti Allah. Wong-wong mau padha diangkat dadi para putrané Gusti Allah piyambak, lan padha diparangi kamulyan. Gusti Allah wis damel prejanjian karo wong-wong mau sarta padha diparingi Torèt. Wong-wong mau padha ngerti bab patrapé ngabekti marang Gusti Allah

lan padha diparingi prasetyan-prasetyan déning Gusti Allah.

⁵ Wong-wong mau padha dadi anak-turuné para leluhuré bangsa kita, lan Gusti Yésus Kristus manut tata kamanungsané klebu bangsané wong-wong mau. Pinujia Gusti Allah, sing ngerèh samubarang, pinujia ing salawas-lawasé! Amin.

⁶ Aku ora kandha yèn prejanjiané Gusti Allah kuwi batal; merga ora saben umat Israèl kapilih déning Gusti Allah.

⁷ Semono uga ora kabèh tedhak-turuné Rama Abraham kaangkat dadi para putrané Gusti Allah. Gusti Allah ngandika marang Abraham: "Sing bakal kasebut turunmu kuwi mung turuné Iskak."

⁸ Kuwi ateges yèn sing kasebut putra-putrané Gusti Allah mau dudu anak-anak sing dilairaké miturut daging. Sing dianggep tedhak-turuné sing sah kuwi mung anak-anak sing dilairaké manut prejanjiané Gusti Allah.

⁹ Sebab prejanjiané Gusti Allah mau mengkéné: "Aku bakal bali menèh ing wektu sing wis katemtokaké, lan Sarah bakal duwé anak lanang!"

¹⁰ Malah ora mengkono waé: Bocah lanang loro-loroné sing dikandhut déning ibu Ribkah kuwi bapakné siji, yakuwi leluhur kita Iskak.

¹¹ Supaya enggoné milih salah siji saka ing antarané bocah loro mau cetha kersané Gusti Allah piyambak, mula Gusti Allah ngandika marang Ribkah: "Sing tuwa bakal ngawula marang sing enom." Enggoné Gusti Allah ngandika mengkono mau, nalika bocah-bocah karoné durung padha lair, lan sadurungé padha ngerti nindakaké sing becik utawa sing ala. Mengkono dadi cetha yèn pamilihé Gusti Allah kuwi ora landhesan penggawéné bocah loro mau, nanging landhesan timbalané Gusti Allah piyambak.

¹² (9:11)

¹³ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Yakub kuwi Dakkasihi, nanging Ésau Daksengiti."

¹⁴ Yèn mengkono, kita banjur arep muni kepriyé? Apa Gusti Allah kuwi ora adil? Ora! Gusti Allah adil!

¹⁵ Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa mengkéné: "Aku bakal melasi marang sapa waé sing Dakparingi

piwelas, lan paring kamirahan marang sapa waé sing Dakkersakaké."

¹⁶ Mulané putusan kuwi ora gumantung saka karep utawa labeté manungsa, nanging mung landhesan sih-rahmaté Gusti Allah piyambak.

¹⁷ Sebab Kitab Suci wis nerangaké, yèn Gusti Allah wis ngandika marang ratu ing Mesir: "Yakuwi sebabé enggon-Ku ngangkat kowé dadi ratu, supaya kowé mratélakaké pangwasa-Ku lan ngluhuraké Asma-Ku ana ing salumahing bumi."

¹⁸ Mengkono patrapé Gusti Allah enggoné ngesokaké sih-rahmaté marang sok wonga sing dikersakaké, lan uga mangkotaké atiné sapa waé, manut ing sa-kersané piyambak.

¹⁹ Kowé bakal takon marang aku: "Yèn mengkono, kepriyé bisané Gusti Allah ngluputaké manungsa? Sapa sing bisa malangi kersané Gusti Allah?"

²⁰ Aku arep genti takon marang kowé: "Sedulurku, kowé kuwi sapa, kokwani-wani madoni marang Gusti Allah? Apa kelakon pengaron takon marang kundhi sing gawé pengaron mau: 'Yagéné aku kokkokgawé mengkéné?'

²¹ Apa kundhi mau ora wenang nggarap lempung mau ing sakarepé? Lemah lempung saprongkol bisa waé digawé pengaron sing larang regané, utawa pengaron sing murah."

²² Mengkono uga pakaryané Gusti Allah, Panjenengané kagungan kersa ngetingalaké bebenduné lan medhar pangwasané. Éwadéné Gusti Allah kuwi sabar banget marang wong sing padha dibendoni, sarta wong-wong sing wis digadhang bakal disirnakaké.

²³ Gusti Allah uga kersa nedahaké kamulyané sing sampurna, kaparingaké marang kita, sing padha katimbangan nampani sih-rahmaté, yakuwi kita sing wis kacadhangaké déning Panjenengané, supaya nampani kamulyan mau.

²⁴ Ya kita iki, sing wis katimbangan déning Panjenengané, ora mung bangsa Yahudi waé, nanging uga sing saka antarané bangsa-bangsa liyané.

²⁵ Ing Kitabé Nabi Hoséa ana tulisan mengkéné: "Sing dudu umat-Ku bakal Daksebut 'Umat-Ku', lan sing ora Dakkasihi, kuwi Daksebut 'Kesakih-Ku'.

²⁶ Lan ing panggonané wong-wong sing didhawuhi: 'Kowé kuwi dudu umat-Ku,'

ing panggonan kono uga wong-wong mau bakal padha disebut: 'Para putrané Gusti Allah kang asipat gesang.'

²⁷ Tumrapé bangsa Israèl Nabi Yésaya ngandika: "Senajan cacahé bangsa Israèl kuwi akèhé kaya wedhining segara, éwasemono sing bakal kaslametaké mung sethithik.

²⁸ Sebab Gusti Allah bakal énggal nganakaké pétungan karo isining jagad."

²⁹ Kaya sing dipangandikakaké déning Nabi Yésaya dhèk biyèn mengkéné: "Saupama Gusti Allah Kang Mahakwasa, ora maringi turun marang kita, mesthi kita wis dadi kaya kutha-kutha Sodom lan Gomora."

³⁰ Kita arep muni apa saiki? Mengkéné: Bangsa-bangsa liya sing padha ora ngudi supaya katunggilaké karo Gusti Allah, saiki wis padha katunggilaké, merga padha precaya.

³¹ Nanging bangsa sing kapilih (bangsa Israèl), sing lantaran Torèt padha ngudi supaya katunggilaké karo Gusti Allah, malah gagal.

³² Yagéne? Sebab pangudiné mau ora landhesan precaya, nanging landhesan pangabekti manut carané dhéwé.

Wong-wong mau padha kesandhung ing watu,

³³ sing kasebut ing Kitab Suci mengkéné: "Delengen, Aku wis ndokokaké watu ing Sion, sing marakaké wong padha kesandhung, watu sing marakaké wong padha tiba. Nanging sapa sing precaya marang Panjenengané ora bakal kecuwan."

10 ¹ Para sedulurku, pamujiku kanthi tulusing atiku supaya wong-wong sebangsaku bisaa kapitulungan slamet. Aku tansah ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau.

² Aku neksèni, yèn wong-wong kuwi padha ngabekti banget marang Gusti Allah. Nanging pangabektiné ora adhedhasar kawruh sing sejati.

³ Wong-wong mau padha ora ngerti patrapé Gusti Allah enggoné nunggilaké manungsa karo Panjenengané. Wong-wong mau padha nyoba golèk dalam dhéwé; mulané padha ora gelem milih dalam peparingé Gusti Allah, supaya manungsa katunggilaké karo Panjenengané.

⁴ Sebab Sang Kristus wis netepi Torèt, supaya saben wong sing precaya marang

Panjenengané, ditunggilaké karo Gusti Allah.

⁵ Kaya sing ditulis Nabi Musa, yèn wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi srana mbangun-turut marang Torèt, uniné tulisan mau mengkéné: "Wong sing netepi Toret, bakal olèh urip merga déning Torèt."

⁶ Nanging piwulang sing mratélakaké, yèn kita iki katunggilaké karo Gusti Allah merga precaya, dhawuhé Kitab Suci mengkéné, "Aja mikiraké, 'Sapa sing bakal munggah menyang swarga?' (yakuwi supaya ngudhunaké Sang Kristus),

⁷ utawa 'Sapa sing arep mudhun menyang nraka?' (yakuwi supaya nggawa Sang Kristus munggah, wungu saka séda)."

⁸ Karepé mengkéné: "Pangandikané Gusti Allah kuwi cedhak banget karo kowé, yakuwi ana ing lambému lan ana ing sajroné atimu," mengkono pangandika bab precaya, sing padha dakwartakaké.

⁹ Menawa lambému padha ngakoni, yèn "Yésus kuwi Gusti," lan kowé precaya ing sajroné atimu, yèn Gusti Allah wis

mungokaké Gusti Yésus saka ing séda, kowé bakal slamet.

¹⁰ Sebab kita percaya ing sajroning ati kita, temah kita padha karukunaké karo Gusti Allah, lan kita ngakoni srana lambé kita, temah kaslametaké.

¹¹ Kitab Suci nyebut: "Sing sapa percaya marang Panjenengané, ora bakal kecuwan."

¹² Pangandika kuwi kanggo saben wong, sebab wonga Yahudi, wonga kapisir, ora ana bédané. Gusti Allah kuwi mung siji, yakuwi Allahé wong kabèh. Panjenengané sing mberkahi klawan lubèr marang saben wong sing nyebut Panjenengané.

¹³ Ayat ing Kitab Suci uga nyebutaké mengkéné: "Saben wong sing nyebut asmané Pangéran bakal slamet."

¹⁴ Nanging kepriyé bisané wong padha nyebut asmané Gusti Allah, menawa durung padha percaya? Lan kepriyé bisané padha percaya yèn durung tau padha krungu pangandikané? Lan kepriyé enggoné padha bisa krungu pangandikané, yèn pangandika mau ora diwartakaké?

¹⁵ Lan kepriyé enggoné diwartakaké, yèn ora ana sing diutus martakaké? Pangandikané Kitab Suci mengkéné: "Iba beciké wong sing padha teka nggawa pawarta becik."

¹⁶ Nanging ora kabèh wong padha gelem nampa pawarta becik mau. Nabi Yésaya dhéwé ngandika: "Dhuh Pangéran, sinten ingkang badhé pitados dhateng pawartos ingkang kawula wartosaken?"

¹⁷ Dadi precaya kuwi thukulé merga krungu pawarta, lan pawarta mau piwulang bab Sang Kristus.

¹⁸ Saiki aku takon: Apa wong-wong kuwi durung krungu pawarta mau? Mesthi uwis! Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Swarané wong-wong sing nggawa pawarta kuwi sumrambah ing sajagad sarta tembungé wis tekan tapel watesé bumi."

¹⁹ Aku takon menèh: Apa wong Israèl padha ora ngerti? Nabi Musa sing bakal mangsuli dhisik dhéwé, mengkéné: "Gusti Allah ngandika: 'Aku bakal ndakèkaké kowé mèri karo umat, sing satemené ora kena diarani umat, lan Aku

bakal gawé nepsumu marang bangsa sing bodho."

²⁰ Nabi Yésaya luwih kendel nalika ngandika: "Gusti Allah ngandika: 'Aku ditemokaké déning wong-wong sing padha ora nggolèki Aku; Aku ngetingal marang wong-wong sing ora nakokaké Aku!'"

²¹ Nanging tumraping bangsa Israèl, Nabi Yésaya ngandika: "Pangandikané Gusti Allah: 'Sedina muput enggon-Ku mulung asta-Ku marang bangsa sing mbangkang lan madoni kuwi.'"

11 ¹ Yèn mengkono aku takon: "Apa kirané Gusti Allah wis nampik umaté? (bangsa Israèl). Babar-pisan ora! Aku dhéwé iki iya wong Israèl, tedhak-turuné rama Abraham, saka taler Bènyamin."

² Gusti Allah ora nampik umaté sing wis dipilih wiwit-wiwitan mula. Kowé padha ngerti surasané ayat ing Kitab Suci bab Nabi Elia, nalika nggugat bangsa Israèl ana ing ngarsané Gusti Allah aturé mengkéné:

³ "Dhuh Pangéran, tiyang Israèl menika sampun sami mejahi nabi-nabi Paduka, mekaten ugi sampun sami ngrisak

mesbèh-mesbèh Paduka, ngantos kantun kawula piyambak ingkang taksih gesang, mangka tiyang-tiyang menika samenika inggih ngangkah mejahi kawula."

⁴ Nanging kepriyé wangsulané Gusti Allah marang Nabi Élia? Pangandikané: "Isih ana wong pitung èwu sing Dakngèngèh kanggo Aku dhéwé, sing durung tau nyembah marang Baal."

⁵ Mengkono uga saiki: Iya ana wong-wong sing cacahé ora akèh, sing wis dipilih déning Gusti Allah awewaton sih-rahmaté.

⁶ Déné pamilihé Gusti Allah kuwi ora gumantung saka penggawéné wong-wong mau, nanging alandhesan sih-rahmaté Gusti Allah piyambak. Menawa pamilihé Gusti Allah mau gumantung saka penggawéné utawa labeté manungsa marang Gusti Allah, sing diarani sih-rahmat mau banjur wis dudu sih-rahmat menèh.

⁷ Banjur kepriyé saterusé? Umat Israèl wis ora bisa nemu apa sing padha digolèki. Mung ana sapantha cilik saka antarané umat Israèl sing kapilih déning Gusti Allah. Ya mung wong sethithik kuwi

sing padha bisa nemu. Liyané padha dadi budheg tumrap timbalané Gusti Allah.

⁸Kaya sing kasebut ing Kitab Suci: "Ati lan pikirané wong-wong kuwi wis digawé kethul déning Gusti Allah, nganti sepréné wong-wong mau padha ora bisa ndeleng srana mripaté lan ora bisa ngrungu srana kupingé."

⁹Mengkono uga pangandikané Sang Prabu Dawud: "Menawi sami ngawontenaken pésta, péstanipun menika dadosa kala jiret, dadosa jalaranipun sami kesandhung, dadosa paukuman!

¹⁰Mripatipun dadosa peteng, ngantos mboten sami saged ningali; kadamela sami bungkok mergi kamomotan déning kasisahanipun!"

¹¹Yèn mengkono aku daktakon menèh: Bangsa Yahudi enggoné padha kesandhung kuwi apa supaya padha nemu karusakan? babar-pisan ora! Nanging sarèhné kita padha nglakoni dosa, mulané keslametan nuli diparingaké déning Gusti Allah marang bangsa-bangsa liya, supaya wong-wong Yahudi padha mèri marang

bangsa-bangsa sing padha nampa keslametan mau.

¹²Yèn dosa lan paneraké wong Yahudi kuwi njalari bangsa-bangsa sajadad kalubèran berkahé Gusti Allah, saiba saya gedhéné berkah mau, saupama wong Yahudi kabèh padha kapitulungan slamet!

¹³Saiki aku dakkandha karo wong-wong dudu Yahudi: Salawasé aku dadi rasul sing kautus marang bangsa-bangsa dudu Yahudi, aku nganggep, pegawéanku iki sawijining pegawéan sing mulya.

¹⁴Srana mengkono, bisa uga aku njalari bangsaku padha dadi mèri, banjur ana sawetara sing banjur mratobat, temah kaslametaké.

¹⁵Sebab nalika biyèn wong-wong mau padha ditampik déning Gusti Allah, kuwi njalari jagad karukunaké karo Gusti Allah, lan dadi mitrané Gusti Allah. Banjur saupama wong-wong mau padha mratobat lan ditampa déning Gusti Allah, apa kuwi ora ateges yèn wong-wong mau padha katangèkaké saka ing pati?

¹⁶Yèn cuwilané roti sing dhisik dhéwé kacaosaké marang Gusti Allah, kuwi ateges yèn roti mau kabèh kacaosaké

Gusti Allah. Yèn oyodé kagungané Gusti Allah, ateges nganti saepang-epangé iya kagungané Gusti Allah.

¹⁷Upamané mengkéné: Ana pang sawetara sing dipagas saka wit zaitun sing becik. Banjur ana pang saka wit zaitun alasan sing dicangkokaké ana ing wit zaitun sing becik mau. Kowé para wong precaya sing asalé saka bangsa dudu Yahudi, kuwi kena diumpamakaké pangé wit zaitun alasan mau. Lan saiki kowé padha mèlu ngrasakaké kekuwatan lan kalubèraning uripé wong Yahudi.

¹⁸Mulané kowé aja padha ngina marang wong-wong sing padha kapagas kaya pang-pangé wit zaitun mau. Kepriyé bisané gumunggung? Kowé rak mung pang waé; kowé rak ora nyangga oyoding wit, malah oyod kuwi sing nyangga kowé.

¹⁹Kowé uga bisa kandha mengkéné: "Pang-pang kuwi enggoné kapagas rak supaya aku dicangkokaké ana ing kono?"

²⁰Kuwi bener. Enggoné padha kapagas kuwi merga padha ora precaya, lan enggonmu kacangkokaké kuwi merga kowé padha precaya. Nanging aja padha gumunggung, aluwung padha wedia.

²¹ Sebab menawa Gusti Allah ora ngéman wong Yahudi, yakuwi pang-pang sing asli, apa kokkira bakal ngéman marang kowé?

²² Srana mengkono kita sumurup kemurahané lan kerasé Gusti Allah. Panjenengané keras tumrap wong sing nampik marang Panjenengané, nanging loma marang kowé, semono mau yèn kowé padha lestari ana ing sih-rahmaté. Nanging yèn kowé ora lestari ana ing sih-rahmaté, kowé bakal kapagas uga.

²³ Menawa wong Yahudi sing wis padha kapagas mau, pada bali mratobat menèh, wong-wong mau bakal padha kabalèkaké, katancepaké menèh ana ing wit zaitun sing becik mau, jalaran Gusti Allah kagungan pangwasa nancepaké wong-wong kuwi mau menèh.

²⁴ Kowé, para wong kapidir, kaya pangé wit zaitun alasan sing kapagas, kacangkokaké ana ing wit zaitun sing becik sing dudu asalmu. Déné wong Yahudi kuwi kaya pangé wit zaitun sing becik mau; rak luwih gampang ing ngatasé Gusti Allah, nancepaké pang sing dipagas mau, kabalèkaké menèh ana ing wité sing asli.

²⁵ Para sedulur, ana wewadi, sing prelu dakkandhakaké marang kowé, supaya aja nganti kowé duwé penemu, yèn kowé kuwi wis pinter dhéwé. Wewadi mau mengkéné: Wong Israèl enggoné padha mangkotaké atiné kuwi ora kanggo selawasé nanging mung nganti genep cacahé wong kapis sing wis mlebu dadi kagungané Gusti Allah.

²⁶ Kaya mengkono enggoné umat Israèl kabèh kaslamataké. Kuwi manut surasané Kitab Suci mengkéné: "Sang Juru Slamet bakal rawuh saka Sion, Panjenengané bakal nyingkiraké sakèhing durakané para turuné Yakub.

²⁷ Aku bakal janji yakuwi samangsa Aku ngapura dosané."

²⁸ Merga wong Yahudi padha nampik Injil, padha dadi mungsuhé Gusti Allah, kuwi dadi lan becikmu, para wong dudu Yahudi. Nanging merga kapilih déning Gusti Allah, wong Yahudi mau padha dadi mitrané Gusti Allah, krana saka para leluhuré.

²⁹ Sebab Gusti Allah kuwi penggalihé ora malih tumrap wong sing wis dipilih lan diberkahi.

³⁰ Mungguh kowé, para wong dudu Yahudi, biyèn kowé padha mbaléla marang Pangéran; nanging saiki, merga saka pamurangsaraké wong Yahudi, kowé wis padha tanpa sih-kamirahané Gusti Allah.

³¹ Mengkono uga, merga kowé wis padha nampani sih-rahmat, wong Yahudi saiki padha mbaléla, nanging wekasné uga nampani sih-rahmaté Gusti Allah.

³² Sebab wong kabèh wis didadèkaké tawanan merga pambalèlané, supaya Gusti Allah nglairaké sih-piwelasé marang wong mau.

³³ Iba agungé kasugihané Gusti Allah! Saiba jeroning pamirsa lan kawicaksanané! Sapa sing bisa nerangaké carané damel putusan? Sapa sing ngerti tumindaké pakaryané?

³⁴ Kaya sing dingandikakaké ana ing Kitab Suci: "Sapa sing ngerti penggalihé Gusti Allah? Sapa sing bisa ngaturi pamrayoga?"

³⁵ Sapa sing wis tau nyenyaosi Panjenengané nganti Panjenengané kepotangan marang wong mau?

³⁶ Awit Gusti Allah kuwi nitahaké samubarang. Samubarang kabèh kuwi

pinangkané saka Gusti Allah lan kagem Panjenengané. Mula kamulyakna ing selawas-lawasé! Amin."

12 ¹ Sarèhné semono gedhéning sih-rahmaté Gusti Allah marang kita, para sedulur, mulané kowé padha nyaosna badanmu dadi kurban sing urip kagem Gusti Allah, kanggo ngladosi pakaryané, kang gawé renaning penggalihé. Ya sing kaya mengkono kuwi patrapé enggonmu ngibadah.

² Aja mung padha mèlu-mèlu kaya sing dilakoni déning jagad iki; nanging pasrahna marang Gusti Allah, supaya budimu dadia anyar. Srana mengkono kowé bakal ngerti, apa sing dadi kersané Gusti Allah — yakuwi sing becik, sing dadi keparengé, lan sing sampurna.

³ Iya merga saka sih-rahmaté Gusti Allah sing diparingaké marang aku, kowé kabèh padha dakkandhani: Aja padha gumedhé, nanging pikiran lan atimu sing presaja. Lan saben wong padha mawasa awaké dhéwé miturut takeraning precaya sing kaparingaké déning Gusti Allah.

⁴Ing badan kita ana gegelitané pirang-pirang, sing padha duwé tugas dhéwé-dhéwé.

⁵Semono uga senjata kita iki akèh, nanging kita mung siji ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus, sing siji lan sijiné padha katunggilaké dadi gegelitan-gegelitan ing badan siji.

⁶Mulané kita kudu migunakaké ganjaran-ganjaran sing béda-béda mau miturut sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kita. Yèn kaparingan ganjaran medharaké pangandikané Gusti Allah, kudu nindakaké manut takeraning precayané.

⁷Yèn kaparingan ganjaran ngladèni (utawa tetulung), iya kudu ngladèni. Yèn ganjaran memulang iya padha memulanga.

⁸Yèn ganjaran kanggo ngatag-atag, iya padha ngatag-ataga. Sapa sing ngedum-edumaké barangé marang wong liya, nindakna klawan éklasing ati; sing dadi panuntun, nindakna klawan taberi; sing olah kawelasan, nindakna kanthi bungahing ati.

⁹Tresnaa klawan éklas. Padha sengita marang piala; sing becik padha antepana.

¹⁰Padha tresna-tinresnanana klawan ati kang bungah, kaya sedulur marang sedulur ana ing brayaté Sang Kristus. Siji lan sijiné padha ajèn-ingajèn.

¹¹Padha nyambuta-gawé klawan taberi; aja padha kesèd. Pengabdimu marang Gusti Allah lakonana klawan sumarah lan éklasing ati.

¹²Padha bungaha sajroning pengarep-arep, padha disabar sajroning nandhang karubedan, lan tansah padha ndedongaa.

¹³Apa saduwèkmu tanjakna kanggo mitulungi para sedulurmu sing padha kesrakat, lan padha dhangana awèh panginepan marang wong neneka.

¹⁴Wong sing padha nguya-uya marang kowé padha suwunna berkah marang Gusti Allah; ya suwunna berkah, aja koksuwunaké laknat.

¹⁵Padha bungah-bungaha karo wong sing bungah, lan nangisa karo wong sing lagi nangis.

¹⁶Sajroning pesrawungan karo wong kabèh, aja nganggo mbédak-mbédakaké. Aja padha gumunggung,

padha dhangana nglakoni pegawéan sing dianggep asor. Aja kuminter!

¹⁷ Aja males ala marang wong sing gawé piala marang kowé. Padha ngudia nindakaké apa sing dianggep becik déning wong akèh.

¹⁸ Sabisa-bisa udinen supaya uripmu rukun karo wong kabèh.

¹⁹ Para sedulur, aja pisan-pisan nindakaké pemales merga sengit, jalaran Gusti Allah piyambak sing malesaké. Sebab ing Kitab Suci ana pangandika mengkéné: "Pemales kuwi wewenang-Ku. Aku (Gusti Allah) sing bakal malesaké, mengkono pangandikané Pangéran."

²⁰ Malah pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Yèn satrumu keluwèn, wènèhana mangan; yèn ngelak wènèhana ngombé. Sebab srana patrap mengkono ndadèkaké wirangé lan ngakoni keluputané."

²¹ Kowé aja nganti dikalahaké déning piala, malah piala mau kalahna srana kabecikan.

13 ¹ Saben wong mbangun-turuta marang para pangwasané negara. Sebab ora ana pangwasa sing anané

tanpa kersané Gusti Allah, lan para pangwasa sing ana kuwi kaadegaké déning Gusti Allah.

²Sapa sing nglawan marang pangwasa sing mbawahaké, kuwi ateges nglawan marang prenatalé Gusti Allah. Lan saben wong sing nindakaké mengkono, kuwi nekakaké paukuman marang awaké dhéwé.

³Sebab wong sing nindakaké kabecikan ora prelu wedi karo penggedhé, kejaba yèn wong mau nglakoni piala. Apa kowé kepéngin urip tanpa wedi marang wong sing nyekel pangwasa? Yèn mengkono, padha nindakna apa sing becik, supaya kowé padha olèh pengalemé.

⁴Sebab wong sing nyekel pangwasa kuwi abdiné Gusti Allah, sing nyambut-gawé murih becikmu. Nanging yèn kowé nindakaké piala, wis samesthiné kowé wedi, sebab pangwasa kuwi abdiné Gusti Allah, wenang ngukum lan nindakaké bebenduné Gusti Allah tumrap wong sing nglakoni piala.

⁵Kuwi sebabé kowé kudu padha mbangun-turut marang para pangwasa, ora mung merga saka bebenduné Gusti

Allah waé, nanging uga merga saka rumangsaning ati kita dhéwé.

⁶Iya merga saka kuwi kowé padha kuwajiban mbayar pajeg, sebab para pangwasa kuwi padha nyambut-gawé kagem Gusti Allah, srana padha nglakoni kuwajibané.

⁷Mulané padha mbayara marang pangwasa apa sing dadi kuwajibanmu; yèn pajeg ya pajeg; yèn hormat lan pakéring, iya ngurmatana lan padha éringa.

⁸Aja padha duwé utang marang sapa waé, kejaba utang katresnan marang padha sedulur. Sapa sing tresna marang sapepadhané, kuwi sing nglakoni angger-anggeré Gusti Allah.

⁹Awit angger-angger sing muni: "Aja laku bédhang, aja mematèni, aja nyolong, aja mélik" lan angger-angger liyané, kuwi kabèh wis kecakup ana ing dhawuh: "Tresnaa marang sapepadhamu dikaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé!"

¹⁰Sapa sing tresna marang pepadhané kuwi ora bakal nandukaké piala marang pepadhané mau. Sebab sing nandukaké

katresnan, kuwi padha karo nglakoni angger-anggeré Gusti Allah.

¹¹Prekara tresna tinresnan kuwi kudu padha koktindakaké, sebab kowé ngerti yèn saiki mangsané kowé padha tangi saka enggonmu turu. Sebab mangsané enggon kita padha kaslametaké kuwi saiki wis luwih cedhak ketimbang karo dhèk biyèn, nalika kita manjing precaya.

¹²Benginé wis mèh entèk, saiki wis mèh raina. Mulané ayo padha marèni nglakoni penggawé kang dilakoni ana ing petengan, lan ayo padha nggunakaké gegamaning perang ana ing padhangan!

¹³Tingkah laku kita sing becik, kaya déné wong sing urip ana ing wayah raina. Aja padha nguja pakareman mangan lan endem-endeman, aja laku jina sarta ngumbar hawa-nepsu, aja padha tukar padu lan aja kemèrèn.

¹⁴Nanging Gusti Yésus Kristus sing nemtokaké, apa sing kudu koktindakaké, karebèn aja mung padha nuruti pepénginaning daging sing dosa, mburu marang kemaremané hawa-nepsu.

14¹Sedulurmu sing ringkih precayané kuwi tampanana, lan

aja kokajak dhébatan bab panemuné dhéwé.

²Ana wong precaya sing duwé penemu, yèn dhèwèké mono bébas, kena mangan apa waé. Nanging ana wong sing imané ringkih, sing mung mangan sayuran thok.

³Wong sing rumangsa bébas olèh mangan apa waé, kuwi aja ngina marang wong sing ora mangan kaya mengkono, lan wong sing mung mangan sayuran, aja nyalahaké marang wong sing mangan panganan apa waé, sebab Gusti Allah wis marengaké wong mau mangan mengkono.

⁴Kowé kuwi sapa ta, déné arep nyalahaké abdiné wong liya? Mung bendarané wong kuwi dhéwé sing wenang netepaké, apa wong mau tangi apa tiba, bener apa luput. Yèn wong mau tangi utawa bener, kuwi merga Gusti Yésus sing maringi kabisan marang wong mau.

⁵Ana wong sing nganggep dina sing siji luwih becik ketimbang karo dina liyané, nanging uga ana wong sing duwé penganggep, yèn dina kuwi padha

waé. Kabèh padha manut pangrasané dhéwé-dhéwé.

⁶ Wong sing nganggep dina sing siji luwih aji ketimbang karo dina liyané, kuwi enggoné duwé panemu mengkono merga ngurmati marang Gusti Yésus. Lan wong sing mangan sabarang panganan, kuwi iya merga ngurmati marang Gusti Yésus, sebab wong mau saos panuwun marang Gusti Allah. Semono uga wong sing ora mangan sabarang panganan, iya kanggo atur panuwun marang Gusti Allah.

⁷ Ora ana panunggalan kita sing urip utawa mati mung mligi kanggo awaké dhéwé.

⁸ Yèn kita urip, urip kita kuwi kagem Gusti, lan yèn kita mati, pati kita uga kagem Gusti. Apa kita urip, apa mati, kita tetep dadi kagungané Gusti.

⁹ Sebab Sang Kristus séda lan wungu supaya dadi Gustiné wong urip lan wong mati.

¹⁰ Yèn mengkono, apa sebabé kowé nyalahaké sedulurmu? Apa sebabé kowé ngina marang sedulurmu? Kita kabèh rak bakal padha ngadhep ing ngarsané

Gusti Allah, lan bakal diadili déning Panjenengané?

¹¹Sebab ing Kitab Suci katulis: "Satemené," mengkono pangandikané Gusti Allah, "saben wong bakal sujud ing ngarsa-Ku; lan saben wong bakal ngakoni yèn Aku iki Allah."

¹²Yèn mengkono, kita bakal ngaturaké penjawab ijèn-ijèn ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹³Yèn mengkono beciké kita aja padha nyalahaké siji lan sijiné. Aluwung kita aja padha nindakaké apa-apa, sing sekira bisa marakaké sedulur kita kesasar utawa tumiba ing dosa.

¹⁴Merga saka enggonku tetunggilan karo Gusti Yésus, aku bisa nemtokaké yèn ora ana barang apa waé sing najis saka karepé dhéwé, nanging yèn ana wong sing nganggep sawenèhing barang kuwi najis, barang kuwi tumrap wong mau nuli najis.

¹⁵Yèn srana enggonmu mangan panganan gawé laraning atiné sedulurmu, tumindakmu kuwi wis ora adhedhasar katresnan. Enggonmu mangan kuwi aja nganti njalari wong

liya kesasar, sebab Sang Kristus wis nglampahi séda kanggo wong mau.

¹⁶Aja nganti prekara sing kokanggep becik, kuwi dadi dianggep ala déning wong liya.

¹⁷Sebab Kratoné Gusti Allah kuwi dudu prekara mangan lan ngombé, nanging prekara bebeneran, katentreman lan kabungahan peparingé Sang Roh Suci.

¹⁸Sing sapa ngladèni Sang Kristus nganggo patrap mengkono, kuwi gawé renaning penggalihé Gusti Allah, lan diajèni déning pepadhané.

¹⁹Mulané selawasé kita ngaraha nindakaké prekara-prekara sing gawé pirukun, sarta sing saya nyantosakaké precayané siji lan sijiné.

²⁰Kowé aja padha mbubrah pakaryané Gusti Allah mung merga prekara pangan. Kabèh pangan kuwi kalal, nanging saupama mangan barang sing marakaké wong liya tumiba ing dosa, kita dadi salah.

²¹Luwih becik aja mangan daging, utawa aja ngombé anggur, utawa aja nindakaké apa waé sing marakaké sedulurmu tumiba ing dosa.

²² Luwih becik keyakinanmu kuwi koksimpin ing atimu dhéwé lan mung disumurupi déning kowé dhéwé lan Gusti Allah. Begja wong sing ora digugat déning atiné dhéwé, samangsa wong mau nindakaké sawijining prekara sing diwawas becik.

²³ Nanging wong sing sadurungé mangan atiné wis mangu-mangu dhisik, yèn sida mangan wong kuwi bakal kaukum déning Gusti Allah, sebab pamangané mau ora metu saka ing precaya. Lan samubarang sing ora adhedhasar precaya kuwi dosa.

15 ¹ Kita sing padha kuwat precayané, kudu nyabari para sedulur sing precayané ringkih. Kita aja padha mburu marang kesenangan kita dhéwé waé.

² Malah kita dhéwé-dhéwé kudu padha ngarah gawé senengé atiné sedulur-sedulur kita, amrih beciké sedulur-sedulur mau, supaya precayané dadia sentosa.

³ Sebab Sang Kristus uga ora ngupaya kasenangané piyambak, nanging kaya kang dingandikakaké ing Kitab Suci: "Awit sedaya tembung penacadipun

tiyang dhateng Paduka, dhawahipun wonten ing kawula."

⁴Awit samubarang sing katulis ana ing Kitab Suci, kuwi minangka piwulang tumrap kita, supaya kita duwé pengarep-arep, mung marang Gusti Allah srana kesabaran lan pangatag-atag, sing kawulanga déning Kitab Suci mau.

⁵Muga-muga Gusti Allah, etuking sabar mantep sarta panglipur, ndadèkaké kowé bisa tunggal panemu karo padha sedulur, srana enggonmu nulad marang Sang Kristus Yésus.

⁶Supaya kowé klawan saiyeg padha bisa ngluhuraké Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus.

⁷Kaya déné Gusti Yésus Kristus enggoné wis nampani kowé, semono uga kowé padha nampanana pepadhamu, kagem kaluhurané Gusti Allah.

⁸Awit kaya sing wis dakkandhakaké, yèn Sang Kristus wis ngasoraké sarirané, dadi budhak tumraping wong Yahudi, supaya ngetingalna kasetyané Gusti Allah, uga supaya prejanji-prejanjiné Gusti Allah karo para leluhur, kelakon temenan.

⁹ Semono uga supaya para wong dudu Yahudi ngluhuraké Gusti Allah, merga sih-rahmaté. Kaya sing katulis ing Kitab Suci mengkéné: "Mila kawula badhé ngluhuraken Paduka, wonten ing satengahing para bangsa, saha memuji asma Paduka kanthi ngidungaken pepujian."

¹⁰ Lan uga ngendika mengkéné: "Hé, para bangsa, padha bungah-bungaha, bareng karo umaté kang kapilih."

¹¹ Lan menèh: "Hé, para bangsa, padha saosa puji marang Pangéran, sarta sakèhing taleré bangsa padha memujia marang Panjenengané."

¹² Sabanjuré Nabi Yésaya ngandika: "Bakal ana sogol thukul saka tunggaké Isai, bakal jumeneng ngerèh para bangsa sarta iya Panjenengané kuwi sing dadi pengarep-arepé para bangsa mau."

¹³ Muga-muga Gusti Allah, etuking pengarep-arep, ngebakana atimu klawan kabungahan lan katentreman, amarga precayamu marang Panjenengané, supaya pengarep-arepmu lestari tuwuh déning pakaryané Sang Roh Suci.

¹⁴ Para sedulur: Aku yakin, yèn kowé sugih kabecikan, sarta mumpuni ing

sadhéngah kawruh; mula bisa mulang sapepadhamu.

¹⁵Éwasemono ing layang iki aku kumawani ngandhakaké prekara sawetara klawan kendel, arupa pepéling sing wis dakkabaraké marang kowé. Enggonku wani nulis klawan kendel, kuwi merga saka ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku.

¹⁶Yakuwi enggonku kadadèkaké abdiné Gusti Yésus Kristus, supaya nyambut-gawé ana ing antarané bangsa-bangsa dudu Yahudi. Enggonku ngabaraké Injilé Gusti Allah kuwi presasat imam, supaya wong dudu Yahudi bisa dadi kurban kang gawé renaning penggalihé Gusti Allah, lumadi marang Panjenengané, merga déning pakaryané Sang Roh Suci.

¹⁷Mulané ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus, atiku mongkog déné kepareng lelados kagem Gusti Allah.

¹⁸Aku mung wani nyritakaké apa sing wis ditindakaké Sang Kristus lumantar aku, yakuwi nuntun bangsa-bangsa dudu Yahudi srana tembung lan penggawé, supaya padha mbangun-turuta marang Gusti Allah.

¹⁹ Leladiku mau srana migunakaké pratandha lan mujijat sarta pangwasané Sang Roh Suci. Iya kaya mengkono mau, sajroné lelungan saka kutha Yérusalèm tekan tanah Ilirikum, sedalan-dalan aku tansah ngabaraké Injil kanthi jangkep, bab Gusti Yésus Kristus.

²⁰ Sing dakkepéngini banget kuwi ngabaraké Injil ing panggonan-panggonan sing durung tau krungu bab Gusti Yésus Kristus, supaya srana mengkono aku ora ngedegaké bangunan ana ing pondhasi yasané wong liya.

²¹ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing durung tau kawartanan bab Panjenengané, bakal padha ndeleng Panjenengané, sarta wong sing durung tau krungu bab Panjenengané, bakal padha mangerti."

²² Iya merga sing mengkono mau, aku tansah kepalang enggonku nekani kowé.

²³ Nanging saiki pegawéanku ing wilayah kéné wis rampung, lan sarèhné wis pirang-pirang taun enggonku kepéngin niliki kowé,

²⁴ panyuwunku muga-muga bisa kelakon. Yèn aku lelungan menyang Spanyol, aku kepéngin mampir mrono

niliki kowé. Sawisé mampir sawetara lawasé ana ing kutha Rum, aku kepéngin kokbantu supaya bisa nerusaké lakuku menyang Spanyol.

²⁵ Saiki aku lagi lelungan menyang kutha Yérusalèm, ngladosi umaté Gusti Allah sing ana ing kono.

²⁶ Sebab pasamuwan-pasamuwan ing tanah Makédonia lan tanah Yunani wis gawé putusan metu saka lilaning atiné, ngirimaké sumbangan kanggo para umaté Gusti Allah ing kutha Yérusalèm, sing padha kesrakat.

²⁷ Putusan kuwi metu saka karepé wong-wong mau dhéwé, lan pancèn sanyatané, wong-wong kuwi padha duwé kuwajiban mbiyantu sedulur-sedulur sing miskin. Wong Yahudi wis padha ngedum-edumaké bandhané kasukman ana ing antarané bangsa dudu Yahudi, mula wis samesthiné, yèn bangsa dudu Yahudi mau genti padha mbiyantu wong-wong Yahudi nganggo bandhané kadonyan.

²⁸ Yèn tugasku iki wis rampung, yakuwi yèn aku wis masrahaké dhuwit mau kabèh, sing dikumpulaké kanggo wong-wong miskin ing kutha Yérusalèm,

aku bakal mangkat menyang tanah Spanyol, lan mampir niliki kowé ana ing kutha Rum.

²⁹ Aku yakin, yèn satekaku ana ing antaramu, bakal nggawa berkahé Sang Kristus sakatogé.

³⁰ Para sedulur! Krana asmané Gusti Yésus Kristus, lan krana sih-katresnan peparingé Sang Roh Suci, kowé dakjaluk padha bebarengan ndedonga kalayan tumemen karo aku, nyuwun marang Gusti Allah, supaya aku kaparingana keslametan.

³¹ Aku padha dongakna supaya aku kauwalaké saka panguya-uyané para wong sing ora precaya ana ing tanah Yudéa, lan supaya enggonku nglakoni ayahan ditampa becik déning umaté Gusti Allah, sing ana ing kutha Yérusalèm.

³² Srana mengkono, yèn diparengaké déning Gusti Allah, aku bisa nekani kowé klawan ati kang bungah, temah enggonku niliki kowé mau gawé segeré atiku lan atimu.

³³ Muga-muga Gusti Allah, etuking katentreman, nunggil karo kowé. Amin.

16¹ Aku kepéngin nepungaké kowé karo Fébé, sedulur wanita sing leladi ana ing pasamuwan Kèngkréa.

² Demi patunggilan kita karo Gusti Yésus, sedulur kuwi tampanana ing samesthiné kaya sing padha katindakaké déning umaté Gusti Allah. Fébé mau wènèhana pitulungan apa waé sing dibutuhaké, sebab Fébé dhéwé wis mitulungi wong akèh, klebu aku dhéwé.

³ Aku kirim salam kanggo Priskila lan Akwila, kancaku tunggal gawé ana ing ayahané Gusti Yésus Kristus,

⁴ kang wis ngetohaké nyawané kanggo mitulungi aku. Ora mung aku dhéwé waé, malah uga sakèhing pasamuwan dudu Yahudi padha kepotangan kabecikan karo wong loro kuwi.

⁵ Uga salamku marang pasamuwan-pasamuwan sing padha kumpulan ana ing omahé. Salam marang sedulurku Épénétus, sing daktresnani, wong kawitan sing dadi Kristen ing tanah Asia.

⁶ Salamku marang Maria, sing wis nyambut-gawé akèh kanggo kowé.

⁷ Salam marang Andronikus lan Yunias, kancaku tunggal bangsa sing mèlu dikunjara bebarengan karo aku; wong

loro kuwi padha kajèn ing antarané para rasul, lan enggoné dadi Kristen malah luwih dhisik ketimbang aku.

⁸ Salamku marang Ampliatus, sing daktresnani ana ing patunggilané Gusti.

⁹ Uga marang Urbanus, kancaku tunggal ayahan ana ing Sang Kristus. Sarta marang Stakhis, mitraku sing daktresnani.

¹⁰ Salam marang Apèlès, sing setya banget marang Gusti Kristus. Uga salam kanggo brayaté Aristobulus,

¹¹ lan marang Hérodian, sedulurku tunggal bangsa. Salam marang sedulur-sedulur Kristen sing ana ing brayaté Narkisus.

¹² Salamku uga marang Triféna lan Trifosa, sing padha nyambut-gawé akèh kanggo ngladosi Gusti, lan salam marang Pèrsis, sing daktresnani, sing wis akèh banget labeté ana ing pakaryané Gusti.

¹³ Aku kirim salam marang Rufus, abdi sing utama dhéwé ing ayahané Gusti, lan salam marang ibuné, sing salawasé ngrengkuh aku kaya anaké dhéwé.

¹⁴ Salamku marang Asinkritus, Flégon, Hèrmes, Patrobas, Hèrmas, sarta para

sedulur Kristen liyané sing ana ing pepanthan kono.

¹⁵ Salam marang Filologus lan Yulia, marang Nérus lan mbakyuné, marang Olimpas lan marang umaté Gusti Allah sing ana ing pepanthan kono.

¹⁶ Padha anduma salam paseduluran, pasamuwan-pasamuwané Sang Kristus padha kirim salam marang kowé.

¹⁷ Para sedulurku, aku weling supaya kowé padha waspada ing ngatasé wong sing padha nekakaké crah lan mbuyaraké kaprecayan lan sing padha memulang cengkah karo piwulang sing wis padha koktampa. Wong-wong sing kaya mengkono kuwi singkirana.

¹⁸ Sebab wong-wong sing kaya mengkono mau ora ngladosi Gusti Yésus Kristus, nanging nggugu karepé dhéwé. Wong-wong mau padha ngapusi wong sing kaprecayané lugu, srana tembung, pengalem lan pangrimuk.

¹⁹ Saben wong wis padha ngerti bab kasetyanmu marang Injil, lan ing bab prekara kuwi aku rumangsa begja. Pengarep-arepku kowé padha tumindaka klawan kawicaksanan ing bab prekara-

prekara sing becik, lan dadia wong sing bodho tumrap prekara-prekara sing ala.

²⁰ Lan Gusti Allah etuking katentreman kita, bakal ngremuk Iblis ana ing sangisoring tlapakané sikilmu. Sih-rahmaté Gusti Yésus anaa ing kowé kabèh.

²¹ Timotius kancaku tunggal gawé, kirim salam; mengkono uga Lukius, Yason, lan Sosipater, kanca-kancaku tunggal bangsa Yahudi.

²² (Kula piyambak, Tèrtius, ingkang nyerat serat menika, ugikintun salam dhateng panjenengan sedaya wonten ing patunggilanipun Gusti Yésus.)

²³ Gayus, sing awèh pamondhokan marang aku, lan marang pasamuwan, kirim salam marang kowé kabèh. Uga Érastus, bendhaharaning kutha kéné, lan Kwartus, padha kirim salam uga.

²⁴ [Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus anaa ing kowé kabèh. Amin.]

²⁵ Kita padha ngluhurna asmané Gusti Allah! Panjenengané kuwi kwasa nyantosakaké precayamu manut Injil sing dakwartakaké, yakuwi pawarta bab Gusti Yésus Kristus, condhong karo kamirahané sing kalairaké, sing

kasidhem nganti pirang-pirang abad lawasé.

²⁶ Nanging kamirahan mau saiki wis diwedharaké ana ing Kitabé para nabi. Atas dhawuhé Gusti Allah sing langgeng, kamirahan kuwi wis diwartakaké marang para bangsa kabèh, supaya wong kabèh padha precaya lan mbangun-turuta marang Gusti Allah.

²⁷ Ya Gusti Allah, sing Mahawicaksana. Kasaosana sakèhing puji lan pakurmatan, lantaran Gusti Yésus Kristus ing selawas-lawasé. Amin. Saka aku, Paulus, abdiné Sang Kristus Yésus

1 Korintus

1 ¹Layang saka Rasul Paulus, sing katimbangan dadi rasulé Gusti Yésus Kristus saka kersané Gusti Allah, lan uga saka sedulur kita Sostenès, tumekaa marang pasamuwané Gusti Allah ing kutha Korintus, yaiku marang wong kabèh sing wis padha katimbangan dadi umaté Gusti Allah sing kasucèkaké srana enggoné tetunggalan karo Gusti Yésus Kristus; semono uga marang sakèhing wong ing ngendi waé, sing padha nyebut asmané Gusti Yésus dadi Gustiné, lan iya dadi Gusti kita.

²(1:1)

³Gusti Allah, Rama kita, lan Gusti Yésus Kristus, maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁴Aku tansah saos sukur marang Gusti Allah ing ngatasé kowé, merga saka sih-rahmat sing wis diparingaké marang kowé lantaran Gusti Kristus Yésus.

⁵Sebab ing sajroné patunggalanmu karo Gusti Kristus, kowé wis padha dadi

sugih samubarang, iya bab enggonmu caturan, iya bab kawruhmu.

⁶ Piwulang bab Gusti Kristus kuwi wis rumesep ana ing atimu,

⁷ nganti sajroné kowé isih padha ngarep-arep rawuhé Gusti Yésus Kristus, kowé wis padha nampa sarupaning ganjaran saka Rohé Gusti Allah.

⁸ Mengkono uga Sang Kristus piyambak bakal ngreksa marang kowé nganti tekan ing wekasan, supaya mbésuk ing Dinané Gusti rawuh, ngadili jagad iki, kowé padha tinemu tanpa cacad.

⁹ Gusti Allah Mahasetya wis nimbali kowé marang patunggilané Kang Putra, Gusti Yésus Kristus, iya Gusti kita.

¹⁰ Atas asmané Gusti kita Yésus Kristus, wanti-wanti welingku marang kowé kabèh, para sedulur, supaya padha tunggala ing panemu tumrap prekara-prekara sing padha kokrembug, supaya panemumu aja nganti béda-béda. Padha tunggala pikiran lan kekarepan.

¹¹ Sebab aku krungu saka wong-wong ing brayaté Kloè, yèn ing antaramu ana dredah,

¹² siji lan sijiné padha élon-élonan. Sing siji muni: "Aku mèlu Rasul Paulus," liyané

muni: "Aku mèlu Apolos," liyané menèh muni: "Aku mèlu Rasul Pétrus," lan wong liya menèh muni: "Aku pendhèrèké Sang Kristus."

¹³ Apa Sang Kristus kuwi pisah-pisah dadi pirang-pirang golongan? Apa Rasul Paulus mati disalib kanggo kowé? Apa kowé biyèn padha dibaptis, supaya dadi muridé Rasul Paulus?

¹⁴ Aku saos sukur marang Gusti Allah, déné aku ora mbaptis sapa-sapa ana ing antaramu, kejaba mung Krispus lan Gayus.

¹⁵ Temah ora ana wong sing bisa ngarani, yèn kowé biyèn padha dibaptis supaya dadi murid-muridku.

¹⁶ (O, iya aku lali, pancèn aku biyèn mbaptis Stéfanussabrayaté; nanging saélingku ora ana wong liyané menèh sing tau dakbaptis.)

¹⁷ Sang Kristus ora ngutus aku supaya mbaptis wong. Panjenengané ngutus aku ngabaraké Injil, lan mulangaké Injil mau nganggo basa sing prasaja, ora manut kawicaksanané manungsa. Awit yèn nganggo basa sing manut kawicaksanané manungsa, sédané Sang Kristus ing kayu salib dadi nglaha lan

sakèhé daya kasektèné dadi ora ana paédahé.

¹⁸Awit tumraping wong sing bakal nampa paukumané Gusti Allah, pawarta bab sédané Gusti Yésus Kristus ana ing kayu salib kuwi dianggep prekara sing tanpa teges. Nanging tumrapé kita sing kapitulungan slamet, Sang Kristus kuwi wujudé kasektèné Gusti Allah.

¹⁹Ana ing Kitab Suci Gusti Allah ngandika: "Aku bakal mbuyaraké kawicaksanané para wong wasis, lan kawruhé wong pinter bakal Daklebur."

²⁰Yèn mengkono, panemuné wong-wong wicaksana banjur kepriyé? Semono uga kepriyé panemuné wong-wong pinter? Apa déné panemuné para ahli pikir jaman saiki banjur kepriyé? Gusti Allah wis mratélakaké, yèn kapinterané manungsa kuwi tanpa teges.

²¹Awit saka kawicaksanané, Gusti Allah wis netepaké yèn manungsa ora bakal bisa wanuh marang Gusti Allah saka kapinterané dhéwé. Kosokbaliné, Gusti Allah wis nemtokaké bakal paring slamet marang wong sing precaya marang pawarta, sing padha dakwartakaké,

sing déning wong kadonyan dianggep ngayawara.

²²Wong Yahudi padha njaluk mujijat minangka bukti, lan wong Yunani padha mburu kawicaksanan.

²³Nanging tumrap kita, kita padha martakaké bab Sang Kristus sing disalib, yakuwi pawarta sing kanggoné wong Yahudi dadi sandhungan (marakaké tumiba ing dosa), lan tumrapping wong dudu Yahudi (wong kapid) pawarta mau sawijining prekara sing ora tinemu ing nalar.

²⁴Nanging tumrapping wong sing padha katimbangan déning Gusti Allah, wonga Yahudi, wonga kapid, bab Sang Kristus kuwi pangwasa lan kawicaksanané Gusti Allah.

²⁵Sebab pakaryané Gusti Allah, sing katoné bodho, nyatané luwih wicaksana ketimbang karo kawicaksanané manungsa, lan pakaryané Gusti Allah sing katoné tanpa daya, jebul luwih rosa ketimbang karo kekuwatané manungsa.

²⁶Para sedulur! Élinga marang kaanan nalika kowé padha katimbangan déning Gusti Allah. Rak mung sethithik cacahé wong sing wasis utawa sing dadi

penggedhé, utawa sing duwé pangkat dhuwur manut pétungané manungsa.

²⁷ Nanging, Gusti Allah milih wong sing dianggep bodho déning jagad iki, supaya gawé wirangé para wong wicaksana. Mengkono uga Gusti Allah milih wong-wong sing ringkih, manut pétungané jagad, kanggo mirangaké wong-wong sing rosa.

²⁸ Sing dianggep asor lan nistha, sing dianggep ora ana ajiné déning jagad, yakuwi sing dipilih déning Gusti Allah, supaya ngorakna apa sing dianggep aji déning jagad.

²⁹ Srana mengkono ora ana wong sing bisa gumunggung ana ing ngarsané Gusti Allah.

³⁰ Nanging Gusti Allah wis nunggilaké kowé karo Sang Kristus Yésus, lan Gusti Allah wis nemtokaké Sang Kristus dadi kawicaksanan kita; lantaran Sang Kristus kita padha karukunaké karo Gusti Allah. Merga Sang Kristus kita padha dadi umaté Gusti Allah kang suci. Kita wis dimerdikakaké!

³¹ Mulané, kaya sing dingandikakaké Gusti Allah ana ing Kitab Suci: "Sing

sapa arep gumunggung, ngegungna apa sing wis katindakaké déning Gusti Allah."

2¹ Para sedulur, dhèk biyèn nalika aku nekani kowé, martakaké kayektèné Gusti Allah, yakuwi kayektèn sing winadi, aku ora migunakaké tembung sing dakik-dakik utawa kawruh sing jero-jero.

² Sebab selawasé aku ana ing antaramu, atiku wis kenceng ora arep mikiraké apa-apa kejaba Gusti Yésus Kristus, luwih-luwih bab sédané ana ing kayu salib.

³ Mulané nalika aku nekani kowé, aku rumangsa tanpa daya lan gumeter merga wedi.

⁴ Enggonku memulang lan ngabaraké Injil ora srana tembung sing muluk-muluk manut kapinterané manungsa, nanging srana bukti sing mratélakaké kwasaning Rohé Gusti Allah.

⁵ Precayamu nalika semana iya ora adhedhasar kawicaksanané manungsa, nanging landhesan pangwasané Gusti Allah.

⁶ Senajan mengkono, aku uga ngrembug bab kawicaksanan karo wong-wong Kristen, sing jiwané wis

diwasa. Dudu kawicaksanan kadonyan, utawa kawicaksanané para pangwasa sing ngerèh jagad sing bakal sirna iki.

⁷ Kawicaksanan sing dakkarepaké kuwi kawicaksanané Gusti Allah, yakuwi wewadi sing ora disumurupi déning manungsa, lan sing wis ana sadurungé jagad katitahaké; kuwi mau kabèh ditemtokaké déning Gusti Allah murih kamulyan kita.

⁸ Para pangwasané jagad iki ora ana siji waé sing ngerti marang kawicaksanané Gusti Allah mau. Saupama ngertia, wong-wong rak ora padha nyalib Gusti sing Mahamulya kuwi.

⁹ Nanging kaya sing dingandikakaké ana ing Kitab Suci: "Apa sing durung tau dideleng utawa dirungu, apa sing ora dipikiraké déning manungsa, ya prekara-prekara kuwi sing wis dicawisaké déning Gusti Allah kanggo wong sing padha tresna marang Panjenengané."

¹⁰ Gusti Allah nglairaké wewadiné mau marang kita lantaran Sang Roh Suci. Rohé Gusti Allah kuwi nitipriksa samubarang, dalasan kersané Gusti Allah sing winadi, iya dititi priksa.

¹¹ Kaya déné rohé manungsa sing ngerti marang isining atiné dhéwé, mengkonon uga Sang Roh Suci iya pirsane penggalihé Gusti Allah.

¹² Kita padha ora nampani rohé donya iki, nanging padha nampani Rohé Gusti Allah, supaya kita padha ngerti marang sadhéngah prekara sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang kita.

¹³ Mulané menawa aku padha nerangaké bab kayektèné Gusti Allah marang wong-wong sing padha nduwèni Rohé Gusti Allah, aku ora padha nganggo kawicaksanané manungsa, nanging manut piwulanging Rohé Gusti Allah.

¹⁴ Sing sapa ora kadunungan Rohé Gusti Allah, ora bisa nampa lan ngerti marang ganjaran-ganjaran sing diparingaké déning Roh mau. Ing ngatasé ganjaran-ganjaran kuwi manungsa dianggep bodho; sebab bisané ngerti mung yèn kabiyantu déning Rohé Gusti Allah.

¹⁵ Wong sing kadunungan Rohé Gusti Allah kuwi ngerti samubarang, nanging ora ana wong sing bisa nliti marang dhèwèké.

¹⁶ Kaya surasané Kitab Suci sing mengkéné: "Sapa ta sing ngerti

penggalihé Pangéran, nganti bisa mulang Panjenengané?" Nanging kita padha ngerti marang penggalihé Sang Kristus!

3¹ Satemené para sedulur, aku ora bisa rembugan karo kowé, kaya karo wong-wong sing kadunungan Rohé Gusti Allah. Aku kepeksa rembugan karo kowé kaya karo wong-wong kadonyan, sing tumraping iman Kristen isih kaya bocah cilik.

² Wiwit biyèn kowé kepeksa isih dakwènèhi susu, dudu panganan sing akas, sebab kowé durung bisa nampa. Lan tekan saiki kowé iya durung bisa.

³ Sebab uripmu isih kaya wong-wong kadonyan. Menawa ing antaramu isih ana kemèrèn lan pasulayan, apa kuwi ora nélakaké yèn uripmu isih cara kadonyan, yakuwi manut ukuran lan patrap sing dianut déning donya iki.

⁴ Menawa ana wong sing muni: "Aku mèlu Rasul Paulus," lan liyané muni "Aku mèlu Apolos," apa sing mengkono kuwi dudu patrapé wong-wong kadonyan?

⁵ Sapa ta Apolos kuwi? Lan sapa ta Paulus? Wong-wong kuwi rak mung para abdiné Gusti Allah, sing nuntun

kowé dadi wong precaya. Aku iki mung padha sadrema nyambut-gawé nglakoni dhawuhé Gusti Allah.

⁶ Aku sing nandur, Apolos sing nyiram, nanging Gusti Allah piyambak sing nuwuhaké.

⁷ Wong sing nandur lan wong sing nyirami kuwi ora penting. Sing penting kuwi Gusti Allah, sebab Panjenengané sing nuwuhaké.

⁸ Wong sing nandur lan wong sing nyirami kuwi ora ana bédané; Gusti Allah bakal paring ganjaran marang siji-sijiné manut pegawéané dhéwé-dhéwé.

⁹ Aku iki padha réwangé nyambut-gawé lan kowé, palemahan sing digarap déning Gusti Allah. Kowé kuwi uga gedhong sing diyasa déning Gusti Allah.

¹⁰ Srana migunakaké kapinteran peparingé Gusti Allah, aku dadi tukang gawé omah sing yasa pondhasiné, lan wong liya sing mbangun ana ing sandhuwuré pondhasi mau.

¹¹ Sebab Gusti Allah piyambak wis nemtokaké yèn mung Gusti Yésus Kristus sing dadi pondhasiné gedhong mau.

¹² Ana wong sing migunakaké emas, utawa slaka, utawa watu sing adi kanggo ngedegaké bangunan ing sandhuwuré pondhasi; ana menèh sing migunakaké kayu, utawa suket garing, utawa damèn.

¹³ Bab apik lan orané garapané wong siji-sijiné mau bakal ketitik mbésuk ing Dinané Sang Kristus; sebab ing Dina mau, garapané saben wong bakal dilèlèr nganggo geni. Geni mau sing bakal nélakaké becik lan orané garapan.

¹⁴ Yèn sing dibangun ing sandhuwuré pondhasi mau diobong ora mempan, wongé sing mbangun bakal tanpa ganjaran.

¹⁵ Nanging yèn garapané kobong, bakal kapitunan; nanging wong mau dhéwé bakal slamet, senajan patrapé kaya wong sing luwar saka omah sing kobong.

¹⁶ Apa kowé padha ora ngerti yèn kowé kuwi gedhong pedalemané Gusti Allah, sebab Rohé Allah dumunung ana ing kowé!

¹⁷ Sapa sing ngrusak gedhong pedalemané Gusti Allah, Gusti Allah iya bakal ngrusak wong mau. Gedhong pedalemané Gusti Allah kuwi suci, lan gedhong mau iya kowé kuwi.

¹⁸ Aja ana wong sing ngapusi awaké dhéwé. Yèn ing antaramu ana wong sing duwé pengira dadi wong wicaksana manut ukuran kadonyan, bèn wong kuwi dadi bodho, supaya bisa wicaksana temenan.

¹⁹ Sebab apa sing dianggep wicaksana déning jagad kuwi déning Gusti Allah dianggep bodho. Kaya surasané Kitab Suci: "Wong-wong pinter kuwi dikala déning Gusti Allah srana kapinterané wong mau dhéwé!"

²⁰ Ayat ing Kitab Suci liyané mengkéné: "Gusti Allah pirsá yèn pangothak-athiké wong pinter kuwi kabèh tanpa guna."

²¹ Mulané aja nganti ana wong sing ngegung-egungaké kapinterané manungsa. Samubarang kabèh kuwi wis dadi duwèkmu.

²² Paulus, Apolos, Pétrus, jaman saiki lan jaman sing bakal kelakon kuwi kabèh duwèkmu,

²³ semono uga kowé kabèh iku kagungané Sang Kristus, lan Sang Kristus kagungané Gusti Allah.

4¹ Mulané aku iki padha anggepen para abdiné Sang Kristus, sing dipitaya

rumeksa marang wewadiné Gusti Allah sing gegayutan karo kayektèn.

²Tumraping abdi sing dipitaya kaya mengkono mau saraté mung siji, yakuwi setya marang bendarané.

³Aku ora mreduli penganggepmu utawa penganggepé wong liya tumrap awakku dhéwé.

⁴Aku ora rumangsa salah, nanging ora ateges yèn aku iki ora duwé keluputan. Sing ngadili aku iki Gusti piyambak.

⁵Mulané kowé aja ngadili wong yèn durung tekan wektuné. Pengadilan sing pungkasan kuwi ngentèni mbésuk sarawuhé Gusti Yésus. Panjenengané sing bakal medharaké sakèhé wewadi sing sumimpen ana ing atiné manungsa. Ing kono saben wong bakal olèh pengalem saka Gusti Allah, manut penggawéné dhéwé-dhéwé.

⁶Merga kowé, para sedulur, aku wis ngetrapaké kuwi mau kabèh marang Apolos lan marang aku dhéwé. Aku lan Apolos padha dakenggo tuladha, supaya kowé ngerti apa tegesé unèn-unèn: "Prenatan sing bener kuwi gugunen," supaya ing antaramu aja ana sing

ngegung-egungaké salah sijiné wong lan nyepèlèkaké wong liyané.

⁷ Sapa sing wis ndadèkaké kowé kinacèk karo wong liyané? Apa dudu Gusti Allah sing maringaké samubarang sing ana ing kowé? Kepriyé bisamu kumlungkung, kaya-kaya sing kokduwèni kuwi ora mung kari nampa?

⁸ Pancèn kowé wis ora butuh apa-apa menèh! Kowé wis dadi sugih! Kowé wis padha dadi ratu! Aku malah padha durung dadi ratu. Aku kepéngin yèn kowé dadia ratu temenan, supaya aku padha bisa mèlu mréntah bebarengan karo kowé.

⁹ Sebab manut panemuku, Gusti Allah wis maringi aku, para rasul, pangkat sing asor dhéwé, kaya déné wong-wong sing ditibani paukuman pati ana ing ngarepé umum, supaya dadia tontonané para malaékat lan manungsa.

¹⁰ Krana Sang Kristus aku dadi wong sing bodho; nanging kowé dadi wong-wong Kristen sing wicaksana! Aku padha dadi wong sing tanpa daya, nanging kowé dadi wong-wong sing rosa! Aku padha dicecamah, nanging kowé padha kinurmatan!

¹¹ Nganti wektu iki aku padha kaliren lan kasatan; aku padha nggombal, aku padha digebugi; aku padha mlayu ngungsi saka panggonan siji menyang panggonan sijiné;

¹² aku kudu padha nyambut-gawé abot supaya olèh pangan. Yèn dipoyoki, aku padha males mberkahi; yèn dianiaya aku padha sabar;

¹³ yèn dipitenah aku padha males nganggo tembung sumèh. Tekan wektu iki, aku mung padha dadi larahaning jagad; aku iki dianggep déning umum dadi leletheKing bumi.

¹⁴ Enggonku nulis marang kowé iki, ora merga aku arep gawé wirangmu, nanging arep mulang lan momong kowé kaya anak-anakku dhéwé sing daktresnani.

¹⁵ Sebab senajan kowé wong Kristen duwé guru saleksa, nanging bapakmu mung siji. Sajroning uripmu dadi wong Kristen, aku iki bapakmu, awit ya aku iki sing nggawa pawarta Injil marang kowé.

¹⁶ Pituturku marang kowé: Kowé padha nulada marang aku.

¹⁷ Mulané aku ngirim Timotius nekani kowé. Ing ngatasé wong Kristen,

Timotius kuwi wis kaya anakku dhéwé sing daktresnani lan sing setya ana ing Gusti. Timotius uga bakal ngélingaké kowé, bab pathokan-pathokan sing dakanut sajroning urip anyar iki, sing kaparingaké déning Gusti Yésus Kristus, sing uga dakwulangaké marang para pasamuwan kabèh, ana ing endi waé.

¹⁸Ing antaramu ana wong sing padha kumenthus, merga padha duwé pengira yèn aku ora bakal nekani kowé menèh.

¹⁹Nanging yèn Gusti marengaké, aku bakal énggal nekani kowé. Ing kono aku kepéngin weruh apa penggawéné wong-wong sing padha kumenthus mau, dudu tembungé.

²⁰Sebab Kratoné Gusti Allah kuwi ora wujud tembung, nanging awujud kasektèn.

²¹Banjur endi sing kokpilih? Apa tekaku kudu nggawa pecut apa katresnan lan kesabaran?

5¹Satemené aku wis krungu yèn ing antaramu ana sing laku jina nganggo cara sing ngungkuli carané wong kapis (wong sing ora wanuh karo Gusti Allah), yakuwi laku jina karo ibuné kuwalon dhéwé!

²Éwasemono, kowékok padha gumunggung temen! Mesthiné kowé kudu padha sedhih, lan wong sing nglakoni jina kaya mengkono mau kuduné diwetokaké saka pasamuwan.

³Tumraping aku, senajan manut tata lair dunungku adoh karo kowé, nanging manut tata rohani, aku bebarengan karo kowé; kaya-kaya aku dhéwé ana ing tengahmu, "Mulané atas asmané Gusti kita Yésus Kristus, aku nibakaké paukuman marang wong sing nglakoni penggawé sing murang-tata mau!"

⁴Yèn kowé padha ngumpul masamuwan, lan aku dhéwé uga ana ing tengahmu sajroning roh, srana pangwasané Gusti Yésus,

⁵wong kuwi padha pasrahna marang Iblis, supaya badané dirusak, nanging nyawané kapitulungan slamet mbésuk ing Dina Pengadilané Gusti.

⁶Ora samesthiné kowé gumunggung! Kowé rak padha ngerti unèn-unèn sing mengkéné: "Ragi sethithik nragèni sakèhing jladrèn kabèh."

⁷Ragi sing lawas, yakuwi dosa, buwangen, supaya kowé padha dadia jladrèn sing anyar, sing murni, sing

tanpa raji. Lan satemené aku ngerti, yèn kowé pancèn mengkono. Sang Kristus, Cempéning Paskah wis kasembelèh.

⁸ Ayo kita padha pésta, ora mangan roti sing nganggo raji lawas, yakuwi dosa lan laku jina, nanging mangana roti sing tanpa raji, yakuwi kasampurnan lan kayektèn.

⁹ Ing layangku sing dhisik aku wis weling, supaya kowé aja sesrawungan karo wong sing padha laku jina.

¹⁰ Sing dakkarepaké dudu wong kapis sing padha laku jina lan sing karem bandha, bégal, utawa wong sing padha nyembah brahala; sebab yèn kowé kudu ngedohaké awakmu saka wong-wong sing kaya mengkono mau, kowé rak kepeksa kudu metu saka jagad iki.

¹¹ Ora mengkono; sing dakkarepaké yakuwi supaya kowé aja srawungan karo wong sing ngakuné Kristen, nanging satemené seneng laku jina, karem bandha, nyembah brahala, utawa seneng nyenyamah, seneng mendem, seneng nindakaké colong jupuk. Aja nganti kowé lungguh bebarengan mangan karo wong sing kaya mengkono mau.

¹² Tumrap wong-wong ing sanjabané pasamuwan, aku ora wenang ngadili. Sing arep ngadili wong-wong kuwi Gusti Allah piyambak. Nanging apa ora wis samesthiné yèn kowé ngadili para warganing pasamuwanmu dhéwé? Kaya surasané Kitab Suci: "Wong sing padha nindakaké piala, tundhungen saka ing tengah-tengahmu."

¹³ (5:12)

6¹ Menawa ana panunggalanmu sing prekaran karo padha sedulur, koktegel-tegelé wong mau ngajokaké gugatan marang hakim-hakim sing ora wanuh marang Gusti Allah. Rak kuduné wong mau masrahaké prekarané supaya dirampungaké déning umaté Gusti Allah dhéwé.

² Apa kowé ora ngerti yèn umaté Gusti Allah kuwi bakal ngadili jagad iki? Menawa kowé bakal ngadili jagad iki, apa kowé ora bisa ngadili prekara-prekara sing sepélé mau?

³ Apa kowé padha ora ngerti, yèn kita iki bakal ngadili para malaékat? Apa menèh prekara-prekara sing magepokan karo urip ing sedina-dina iki.

⁴ Menawa ana kedadéan-kedadéan sing mengkono, apa sebabé prekara mau kokpasrahaké marang wong-wong sing padha ora duwé kalungguhan apa-apa ana ing pasamuwan Kristen?

⁵ Apa kuwi ora ngisin-isini banget? Saora-orané mesthi ana wong siji ing antaramu sing wicaksana, sing bisa ngrampungni prekarané sedulur loro sing padha padu mau.

⁶ La koksedulur sing padha padu mau malah koktégakaké padha golèk adil menyang sing ora precaya.

⁷ Satemené anané wong padha prekaran ing antaramu kuwi waé wis nélakaké, yèn uripmu tata Kristen kuwi asor banget. Apa ora luwih becik kowé digawé sewenang-wenang? Apa ora luwih becik kowé nandhang kapitunan?

⁸ Généa kokmalah kowé dhéwé padha tumindak sewenang-wenang ing kalanganmu dhéwé, sing siji gawé pitunané sijiné, malah karo padha sedulurmu dhéwé?

⁹ Kowé mesthi iya wis padha ngerti, yèn wong ala mau ora bakal olèh kabegjan ana ing Kratoné Gusti Allah. Aja padha ngapusi awakmu dhéwé. Wong sing

kelakuané ala utawa sing nyembah brahala, utawa laku jina, utawa dadi rampog, laku jindik,^a

¹⁰wong-wong sing ngrodha-peksa, utawa sing karem bandha, utawa sing dhemen mendem, kuwi kabèh bakal padha ora mèlu nampa kabegjan ana ing Kratoné Gusti Allah.

¹¹Kaya mengkono biyèn kaanané wong sawetara kang ana ing tengahmu. Nanging saiki dosamu wis diresiki. Kowé wis padha disaosaké marang Gusti Allah. Kowé wis padha karukunaké karo Gusti Allah, srana pangwasané Gusti Yésus Kristus lan Rohé Allah kita.

¹²Bisa uga ana wong sing muni: "Aku wenang nindakaké samubarang." Bener! Nanging ora samubarang kuwi maédahi marang kowé. Aku uga bisa muni: "Aku wenang nindakaké samubarang," nanging aku emoh dadi baturé samubarang.

¹³Ana uga wong sing muni: "Pangan kuwi mung kanggo weteng, lan weteng kuwi mung kanggo pangan." Kuwi iya bener. Nanging karo-karoné bakal dirusak déning Gusti Allah. Badan ora

---

^ajindik: homoseksual.

samesthiné kanggo laku jina, nanging kanggo ngladèni kersané Gusti; lan Gusti pancèn kersa ngagem badan mau.

¹⁴ Gusti Allah wis mungokaké Gusti Yésus saka ing séda, mengkono uga Gusti Allah bakal nangèkaké kita srana pangwasané.

¹⁵ Kowé wis ngerti yèn badanmu kuwi péranganing sarirané Sang Kristus. Apa pantès yèn aku njupuk péranganing sarirané Sang Kristus mau salah siji dakdadèkaké péranganing badané sundel? Mesthi ora!

¹⁶ Apa kowé padha ora ngerti yèn wong sing kawin karo sundel kuwi dadi badan siji karo sundel mau? Kaya sing kasebutaké déning Kitab klawan cetha mengkéné: "Loro-loroné bakal dadi daging siji."

¹⁷ Nanging sing sapa nunggalaké badané karo Gusti Yésus, wong mau manut tata rohani dadi badan siji karo Gusti Yésus.

¹⁸ Padha ngedohana laku jina! Sarupaning dosa sing dudu laku jina, ditindakaké déning wong sanjabané badan, nanging wong sing laku jina kuwi ngrusak awaké dhéwé.

¹⁹ Apa kowé padha ora ngerti, yèn badanmu kuwi dadi pedalemané Sang Roh Suci? Roh Suci sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé. Kowé kuwi dudu duwèkmu dhéwé, nanging kagungané Gusti Allah.

²⁰ Kowé wis ditumbas déning Gusti Allah klawan rega sing larang. Mulané badanmu mau enggonen ngluhuraké Gusti Allah.

7 ¹ Mungguh prekara-prekara sing kokkandhakaké ing layangmu marang aku; prayoga yèn wong lanang ora kawin.

² Nanging merga manungsa kuwi gampang kena ing panggodha laku jina, luwih becik yèn saben wong lanang duwé somah dhéwé, lan saben wong wadon duwé bojo dhéwé.

³ Saben wong lanang netepana kuwajibané marang somahé, mengkono uga wong wadon marang bojoné, sing siji gawé mareming atiné sijiné.

⁴ Wong wadon ora kwasa tumrapping awaké dhéwé, nanging sing lanang sing kwasa. Mengkono uga wong lanang ora kwasa tumrapping awaké dhéwé, sing kwasa sing wadon.

⁵ Kowé aja padha cegah-cinegah, kejaba yèn ana sarujuké loro-loroné, kanggo sawetara mangsa. Srana mengkono kowé padha bisa mligi enggonmu ndedonga. Nuli padha balia, supaya kowé aja kena ing panggodhaning Iblis, merga ora kuwat nyegah hawa-nepsumu.

⁶ Kabèh mau dakkandhakaké marang kowé ora dadi prenatal, nanging pamrayoga.

⁷ Satemené, mungguhing aku, aku kepéngin yèn kowé padha kaya aku; nanging saben wong mono ganjarané dhéwé-dhéwé, sing siji olèh ganjaran mengkéné, sijiné olèh ganjaran mengkono.

⁸ Tumrap sing durung padha omah-omah, lan para randha, aku mrayogakaké supaya aja omah-omah, kaya aku iki.

⁹ Nanging yèn kowé padha ora kuwat nyegah hawa-nepsu, luwih becik padha omah-omah tinimbang ngangah-angah, merga déning hawa-nepsu.

¹⁰ Tumrap wong sing padha omah-omah, Gusti (dudu aku) paring dhawuh mengkéné: Wong wadon sing wis ningkah aja megat bojoné.

¹¹Yèn wong wadon mau dipegat bojoné, tetepa ora omah-omah, utawa rukuna menèh karo bojoné mau. Lan wong lanang aja megat somahé.

¹²Marang wong liya-liyané, aku, (dudu Gusti), duwé pamrayoga mengkéné: Yèn ana wong lanang Kristen duwé somah wong sing ora precaya, mangka somahé mau gelem urip bebarengan karo dhèwèké, somahé mau aja dipegat.

¹³Lan yèn ana wong wadon Kristen duwé bojo wong sing ora precaya, mangka wong lanang mau gelem urip bebarengan karo dhèwèké, wong wadon mau iya aja megat bojoné.

¹⁴Jalanan wong lanang sing ora precaya mau wis ditampi déning Gusti Allah, merga enggoné dadi bojoné wong wadon sing precaya mau; semono uga wong wadon sing ora precaya, uga wis ditampi déning Gusti Allah, merga saka enggoné dadi somahé wong lanang sing precaya mau. Saupama ora mengkono, anak-anaké wong-wong mau rak banjur dadi wong kapis, mangka satemené anak-anak mau padha ditampi déning Gusti Allah.

¹⁵ Nanging yèn sing ora precaya mau kepéngin pegatan karo somahé utawa bojoné sing Kristen, iya aja dialang-alangi. Ana ing kaanan sing mengkono wong lanang utawa wong wadon Kristen mau dadi bébas. Nanging enggoné Gusti Allah nimbali kowé, supaya kowé padha tansah rukun.

¹⁶ Sebab kowé, wong wadon Kristen, rak ora bisa nemtokaké yèn bojomu ora bisa mratobat lan kaslametaké? Semono uga kowé, wong lanang Kristen, ora bisa nemtokaké yèn kowé ora bisa dadi jalarané somahmu mratobat lan kaslametaké?

¹⁷ Saben wong nataa uripé manut ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Yésus, kaya katemtuané Gusti Allah nalika nimbali wong mau. Prenatan iki sing dakwulangaké ana ing saben pasamuwan.

¹⁸ Upamané mengkéné: Yèn ana wong sing nalika katimbangan déning Gusti Allah, wis tetakan, kuwi aja nyoba ngilangi tabeté tetakan mau, mengkono uga sing nalika katimbangan déning Gusti Allah durung ditetaki, aja banjur ngudi supaya ditetaki.

¹⁹ Sebab tetak utawa ora tetak, kuwi dudu apa-apa. Sing prelu, saben wong netepana angger-anggeré Gusti Allah.

²⁰ Saben wong tetepa kaya ing nalikané katimbangan déning Gusti Allah.

²¹ Apa nalika kowé katimbangan mau dadi batur-tukon? Kuwi ora dadi apa. Nanging yèn kowé olèh kelonggaran dadi wong merdika, kelonggaran mau pigunakna.

²² Sebab senajan batur-tukon, yèn wis katimbangan déning Gusti Yésus, dadi merdika. Mengkono uga wong merdika sing wis ditimballi déning Sang Kristus, dadi abdiné (batur-tukoné) Sang Kristus.

²³ Kowé wis ditumbas déning Gusti Allah lan wis dibayar lunas. Mulané aja dadi batur-tukoné manungsa menèh.

²⁴ Nanging para sedulur! Ana ing patunggilané Gusti Allah, saben wong lestaria kaya nalika katimbangan déning Gusti Allah.

²⁵ Saiki bab wong sing isih prawan, aku ora tanpa dhawuh apa-apa saka Gusti, nanging aku nglairaké panemuku marang kowé, lan merga saka sih-rahmaté Gusti Yésus, sing kaparingaké marang aku, kena kokpercaya.

²⁶ Manut panemuku, ngèlingi sakèhing kasusahan ing jaman saiki, luwih becik yèn wong lanang tetepa kaya kaanané saiki.

²⁷ Yèn kowé wis omah-omah, kowé aja megat somahmu. Déné yèn durung, aja omah-omah.

²⁸ Déné yèn kowé omah-omah, kowé ora dosa. Mengkono uga yèn ana prawan, omah-omah kuwi ora dosa. Aku mung kepéngin njaga supaya kowé aja nganti padha ngalami karépotané wong sing padha omah-omah.

²⁹ Karepku mengkéné: Para sedulur! Wektuné mung kari sedhéla. Mulané wiwit saiki wong lanang sing omah-omah uripa kaya wong sing ora omah-omah;

³⁰ wong sing nangis dikaya wong sing ora sedhih. Wong sing ngguyu dikaya wong sing ora bungah atiné. Wong sing tetuku, dikaya wong sing ora nduwèni barang sing dituku mau;

³¹ lan wong sing padha dol-tinuku barang-barang kadonyan iki, dikaya wong sing ora kecencang déning barang-barang kadonyan mau. Sebab jagad sing kaanané kaya saiki iki bakal énggal sirna!

³² Pengarep-arepku kowé bisaa urip tanpa sumelang. Wong lanang sing ora omah-omah, bisa nglakoni ayahané Gusti klawan bébas, lan gawé renané penggalihé Gusti.

³³ Nanging wong sing sesomahan kuwi kecencang déning prekara-prekara kadonyan iki, sebab wong mau kudu gawé senenging atiné sing wadon.

³⁴ Merga mengkono pikirané mrana-mréné. Lan wong wadon sing ora omah-omah utawa para prawan, bisa nggelengaké pikirané kanggo pakaryané Gusti, merga arep masrahaké saranduning jiwa lan ragané. Nanging wong wadon sing omah-omah mikiraké prekara-prekara kadonyan, merga kepéngin gawé senenging atiné sing lanang.

³⁵ Enggonku pitutur mengkono mau murih becikmu dhéwé, ora merga aku kepéngin gawé larangan-larangan kanggo kowé. Malah karepku supaya kowé padha nglakonana penggawé sing bener lan becik, bisaa nyaosaké uripmu kanthi wutuh, kanggo ngladosi pakaryané Gusti.

³⁶Yèn ana wong lanang lan wong wadon padha pepacangan, mangka sing lanang banjur rumangsa tumindak sing ora bener, tur rumangsa ora bisa nyegah hawa-nepsuné lan kepéngin ningkah karo pacangané mau, kuwi beciké padha ningkaha waé, kaya sing dikarepaké biyèn. Mengkono mau ora dosa.

³⁷Nanging yèn ana wong lanang sing wis niat ora arep omah-omah, tanpa dipeksa déning sapa-sapa, lan ngerti temenan apa sing arep digayuh, becik yèn wong mau ora omah-omah.

³⁸Dadi wong lanang sing omah-omah mau becik, nanging wong lanang sing ora omah-omah kuwi luwih becik.

³⁹Wong wadon sing wis omah-omah duwé kuwajiban tumrap bojoné mung selawasé sing lanang isih urip. Sawisé sing lanang mati, wong wadon mau bébas arep omah-omah menèh karo sapa waé sing dikarepaké, angger kawiné mau karo wong precaya.

⁴⁰Nanging manut pangrasaku, wong wadon mau bakal luwih begja, menawa tetep ora omah-omah. Kuwi mau manut penemuku, lan dakkira aku kadunungan Rohé Gusti Allah.

8¹ Bab mangan sesajèning brahala, pancèn bener kaya kandhané wong-wong, yèn "kita wis padha duwé pangerti". Nanging kawruh sing mengkono mau marakaké wong dadi gumunggung, awit sing mbangun kuwi mung katresnan.

² Wong sing rumangsané ngerti samubarang, kuwi satemené kawruhé durung paja-paja.

³ Nanging wong sing tresna marang Gusti Allah kanthi temen-temen, kuwi sing dadi keparengé Gusti Allah.

⁴ Mulané bab mangan sesajèning brahala, kuwi satemené mengkéné: Kita ngerti yèn brahala mono pepethaning barang sing satemené ora ana. Kita ngerti yèn sing ana mung Gusti Allah piyambak.

⁵ Senajan ana sing disebut "déwa-dèwi," ing swarga utawa ana ing bumi, lan senajan cacahé 'déwa lan dèwi' kuwi akèh,

⁶ nanging tumrap kita mung ana Gusti Allah siji, yakuwi Sang Rama, sing nitahaké samubarang kabèh, lan kita padha urip kagem Panjenengané. Lan mung ana Gusti siji, yakuwi Gusti Yésus

Kristus, sing dadi lantarané samubarang kabèh katitahaké, lan urip kita iki uga merga Panjenengané.

⁷ Nanging ora saben wong ngerti marang kayektèn mau. Ana wong Kristen sing merga biyèn wis kulina nyembah brahala, tekan sepréné yèn mangan pangan sing disajèkaké marang brahala, rumangsané brahala mau ana temenan, lan pangan kuwi duwèké brahala mau temenan. Lan sarèhné imané sèkèng, yèn dhèwèké mangan pangan sing disajèkaké marang brahala, rumangsané wong mau banjur dadi najis.

⁸ Mangka satemené pangan kuwi ora marakaké kita luwih cedhak karo Gusti Allah. Yèn kita ora mangan, kita ora kapitunan apa-apa, mengkono uga saupama kita mangan, kita iya ora bathi apa-apa.

⁹ Mung waé kabébasan kita aja nganti marakaké wong sing imané sèkèng tumiba ing dosa.

¹⁰ Saupama ana wong sing imané sèkèng weruh "kowé sing padha duwé kawruh" mau padha mangan ing kuil brahala, apa wong mau ora banjur mèlu-

mèlu mangan pangan sing disajèkaké marang brahala?

¹¹ Lan srana mengkono 'kawruhmu' mau apa ora marakaké sedulurmu sing sèkèng imané dadi nemu tiwas? Mangka Sang Kristus wis nglampahi séda uga kanggo wong mau.

¹² Srana mengkono kowé wis gawé dosa marang sedulur-sedulurmu, srana natoni pangrasané atiné sing ringkih.

¹³ Mulané yèn pangan kuwi marakaké sedulurku tumiba ing dosa, aku aluwung ora mangan panganan mau ing selawas-lawasé, supaya aku aja nganti njalari sedulurku tumiba ing dosa.

9 ¹ Aku iki apa dudu wong sing merdika? Aku iki apa dudu rasul? Aku apa ora wis tau weruh Gusti kita Yésus Kristus? Lan apa kowé dudu wohing pegawéanku kagem Gusti?

² Senajan wong liya ora ngakoni aku iki rasul, nanging tumraping kowé aku iki rasul! Sebab kowé dhéwé lan uripmu dadi wong-wong Kristen, nélakaké yèn aku iki rasul.

³ Yèn ana wong sing padha nyruwé aku, jawabku mengkéné:

⁴ Apa aku ora wenang olèh pangan lan ombèn-ombèn saka enggonku nyambut-gawé?

⁵ Apa aku ora wenang nindakaké apa sing katindakaké déning rasul-rasul liyané lan para sedhèrèké Gusti Yésus, apa déné Pétrus? Apa aku ora wenang sesomahan karo wong wadon Kristen lan ngajak dhèwèké lelungan?

⁶ Apa mung Barnabas lan aku dhéwé sing kudu golèk pangan dhéwé?

⁷ Endi ana prejurité angkatan perang sing kudu nragadi awaké dhéwé? Utawa endi ana wong tani sing ora mangan anggur saka keboné dhéwé? Utawa pangon endi sing ora ngombé susu saka wedhusé dhéwé?

⁸ Pasemon sing dakkandhakaké iku kabèh ora mung saka pengalaman pedinan, nanging Kitab Suci iya ngandharaké kaya mengkono.

⁹ Torèté Nabi Musa rak uga nyebutaké mengkéné: "Kowé aja mbrangus cangkemé sapi sing lagi kanggo nggiling." Sing dikersakaké déning Gusti Allah ing kéné ora mung sapi waé,

¹⁰ nanging sanyatané ya kita iki. Wong sing nyebar lan wong sing derep

wis samesthiné nyambut-gawé kanthi pengarep-arep bakal nampa panduman saka panènan mau.

¹¹ Aku wis padha nyebar wiji rohani ing antaramu, apa aku ora wenang padha ngenèni berkah kajasmanèn saka kowé?

¹² Yèn wong-wong liya padha duwé wewenang olèh bagéan kajasmanèn mau saka kowé, apa wewenangku iki ora luwih gedhé tinimbang karo wong-wong mau? Nanging aku padha ora migunakaké wewenangku, malah aku nyukupi kebutuhanku dhéwé, supaya aku aja ngalang-alangi Injilé Sang Kristus enggoné kawartakaké.

¹³ Wong sing nyambut-gawé ana ing Pedalemané Allah wis samesthiné nampa pangané saka Pedalemané Allah mau, lan wong-wong sing padha nyaosaké kurban ing mesbèh tanpa panduman saka kurban mau.

¹⁴ Mengkono uga Gusti wis netepaké yèn wong sing ngabaraké Injil iya nampa pangané saka enggoné ngabaraké Injil mau.

¹⁵ Nanging aku durung tau migunakaké wewenangku babar-pisan. Malah enggonku nulis layang iki ora kokmerga

supaya aku nampa wewenang-wewenangku. Awit aku aluwung mati, ketimbang karo kélangan prekara sing gawé mongkoting atiku.

¹⁶Aku ora duwé wewenang gumunggung bab enggonku ngabaraké Injil, sebab aku iki sadrema nglakoni dhawuh. Lan iba cilakané awakku, saupama aku ora ngabaraké Injil kuwi.

¹⁷Menawa enggonku nindakaké pegawéanku metu saka karepku dhéwé, aku wenang ngarep-arep olèh opah. Nanging sarèhné ngabaraké Injil kuwi sawijining kuwajiban, dadiné pegawéan mau wis dadi tugas sing diparingaké déning Gusti Allah marang aku.

¹⁸Banjur, opahku apa? Opahku yakuwi: déné aku kepareng ngabaraké Injil tanpa opah, ateges sajroning pegawéanku ngabaraké Injil mau aku ora njaluk apa sing dadi wewenangku.

¹⁹Aku iki bébas. Aku dudu budhaké sapa-sapa. Nanging awakku dakdadèkaké budhaké saben wong, supaya aku bisa olèh ati saka wong kabèh.

²⁰Yèn layanan karo wong Yahudi, tumindakku kaya wong Yahudi, supaya

aku bisa olèh ati saka wong Yahudi. Yèn layanan karo wong sing padha nganut Torèté Nabi Musa, tumindakku kaya wong sing nganut Torèt, senajan uripku ora gumantung ing Torèt, supaya aku bisa nggèndèng wong-wong mau.

²¹ Lan tumraping wong-wong dudu Yahudi aku tumindak kaya wong dudu Yahudi, kaya-kaya aku ora ngerti karo adat tata carané wong Yahudi, supaya aku bisa nggèndèng wong dudu Yahudi. Kuwi ora merga aku ora manut karo angger-anggeré Gusti Allah; sebab uripku nganut angger-anggeré Gusti Yésus Kristus.

²² Ing tengah-tengahé wong sing imané ringkih, tumindakku kaya wong sing imané ringkih uga, supaya aku bisa nggèndèng wong-wong mau. Srana mengkono aku wis dadi pepadhané saben wong, supaya sebisa-bisa aku nylametaké sapérangan saka antarané wong-wong mau, srana patrap apa waé.

²³ Kabèh mau daktindakaké merga saka Injil, supaya aku bisa mèlu ngrasakaké kabegjan-kabegjan kaya surasané Injil mau.

²⁴ Kowé padha ngerti yèn ana ing balapan mlayu, sing mèlu wong akèh, nanging sing dadi juwarané mung wong siji. Mulané padha mlayua kaya wong sing arep menang lan dadi juara.

²⁵ Saben wong sing arep mèlu balapan, sajroné nggladhi awaké, padha tundhuk marang tatanan sing keras banget. Wong mau padha betah nglakoni mengkono, supaya bisa olèh makutha kemenangan, sing bisa sirna. Nanging kita iki padha betah nglakoni mengkono, supaya olèh makutha sing langgeng.

²⁶ Yakuwi sebabé enggonku mlayu ngener marang garis pungkasan. Yèn diupamakaké wong tinju (jotosan), olèhku njotos ora ngawur.

²⁷ Nanging aku nggladhi badanku nadhahi jotosan-jotosan sing keras, supaya aku bisa ngerèh badanku mau. Aja nganti sawisé aku ngabaraké Injil marang wong liya, aku dhéwé ditampik déning Gusti Allah.

10 ¹ Para sedulur! Aku kepéngin ngélingaké kowé, bab apa sing dialami déning para leluhur kita, sing padha ndhèrèk Nabi Musa. Para leluhur

mau padha kauban déning méga lan nyabrang Segara Teberau kanthi slamet.

²Ana ing sajroning méga lan ana ing sajroning segara mau para leluhur kabèh kabaptis dadi penganuté Nabi Musa.

³Wong kabèh mau padha mangan roti kasukman sing padha,

⁴lan padha ngombé ombèn-ombèn kasukman sing padha, kabèh padha ngombé saka watu karang kasukman, lan watu karang mau yakuwi Sang Kristus piyambak.

⁵Éwasemone wong-wong mau sapérangan gedhé ora gawé renaning penggalihé Gusti Allah, mulané padha mati lan kakubur pating slebar ana ing ara-ara samun sing diliwati.

⁶Tumrap kita prekara mau kabèh dadi pasemon kanggo ngélingaké, supaya kita aja kepéngin marang prekara-prekara sing ala kaya sing wis ditindakaké déning para leluhur dhèk biyèn.

⁷Supaya kita aja padha nyembah brahala, kaya sing wis katindakaké déning wong-wong mau. Kaya sing kadhawahaké ana ing Kitab Suci:

"Wong-wong padha lungguh, mangan

lan ngombé, nuli padha ngadeg lan jogèdan."

⁸ Kita aja padha laku jina kaya sing biyèn katindakaké déning sawenèhing wong-wong mau, nganti sajroning sedina ana wong telulukur èwu sing padha mati.

⁹ Kita aja padha nyoba marang Pangéran, kaya sawenèhing wong-wong dhèk jaman biyèn, satemah padha mati dicokot ula.

¹⁰ Lan kowé aja padha nggrundel bab nasibmu, kaya sawenèhing wong nalika semana, temah padha ditumpes déning Malaékaté Pati.

¹¹ Anané lelakon kabèh mau, supaya dadi tuladha kanggo wong-wong liya. Lan kabèh mau katulis minangka pepéling tumrap kita, sing padha urip ing jaman pungkasan.

¹² Mulané sapa sing ngadegé rumangsa wis jejeg, padha sing ngati-ati supaya aja nganti tiba.

¹³ Godha sing kokalami kuwi, godha sing lumrah dialami déning saben wong. Nanging Gusti Allah setya marang janjiné. Panjenengané ora bakal négakaké kowé digodha nganti ngungkuli kekuwatanmu. Yèn kowé

digodha, Panjenengané bakal maringi kekuwatan marang kowé, supaya kowé tetep panggah, sarta Panjenengané bakal maringi dalan, supaya kowé bisa oncat saka panggodha mau.

¹⁴ Mulané para sedulur kang dakkasihi, aja padha nyembah brahala, kuwi padha singkirana.

¹⁵ Enggonku kandha mengkono kuwi merga kowé dakanggep wong sing ngerti. Padha timbangan dhéwé tembungku iki.

¹⁶ Tuwungé berkah sing kita tampani saka Gusti klawan ngucap sukur, kuwi yèn kita ombé, apa ora mratélakaké enggon kita tetunggalan karo rohé Sang Kristus? Lan yèn kita mangan roti sing kita cuwil-cuwil, apa ora mratélakaké enggon kita tetunggilan karo sarirané Sang Kristus?

¹⁷ Sebab rotiné mung siji, mengkono uga kita, sing cacahé akèh iki satemené badan siji, sebab kita kabèh padha mangan nunggal roti siji mau.

¹⁸ Padha nitènana bangsa Israèl jaman biyèn, yakuwi wong sing padha mangan kurban sing disaosaké marang Gusti Allah ana ing mesbèh. Wong-wong mau

rak padha ndhèrèk lelados ana ing mesbèh mau?

¹⁹ Aku rak ora kandha, yèn brahala utawa sesajèn sing disaosaké mau ana nyatané.

²⁰ Ora babar-pisan! Karepku, apa sing disaosaké ana ing mesbèhing brahala mau ora disaosaké marang Gusti Allah, nanging marang sétan-sétan. Lan aku ora rila yèn kowé padha tetunggalan karo sétan-sétan.

²¹ Kowé ora kena ngombé saka tuwungé Gusti lan uga ngombé saka tuwungé sétan-sétan. Kowé ora kena mangan ana ing méjané Gusti Yésus lan sawisé kuwi banjur mangan ana ing méjané sétan-sétan.

²² Apa kowé kepéngin gawé bentèring penggalihé Gusti Yésus? Apa kita iki luwih rosa tinimbang Panjenengané?

²³ Ana wong sing muni: "Aku wenang nindakaké apa sing dakkarepaké." Bener! Nanging ora samubarang maédahi. "Aku wenang nindakaké samubarang," nanging ora samubarang migunani.

²⁴ Aja ana wong sing mburu keuntungané dhéwé waé, nanging padha nggatèkna uga marang wong liya.

²⁵ Kowé bébas arep mangan daging apa waé sing diedol ing pasar, tanpa mangu-mangu.

²⁶ Sebab Kitab Suci ngendika: "Bumi lan saisiné kuwi kagungané Gusti Allah."

²⁷ Yèn kowé diundang mangan déning wong sing ora percaya lan kowé gelem nekani uleman mau, mangana apa waé sing disuguhaké tanpa mangu-mangu.

²⁸ Nanging yèn ana wong sing kandha marang kowé: "Kuwi sesajèning brahala," aja kokpangan, supaya aja nuwuhaké gagasan ing wong mau, yèn kowé ngandel marang brahala, mengkono uga merga rasaning atimu dhéwé.

²⁹ Dadi ora mung merga rasaning atimu dhéwé nanging uga kanggo rasaning atiné wong mau. Bisa uga ana wong sing muni: "Yagéné kamerdikanku kokdiwatesi déning rasaning atiné wong liya?"

³⁰ Yèn aku mangan pangan sing wis disuguhaké klawan ngucap sukur, yagéné aku kokdisalahaké, merga

mangan pangan sing wis daksucèkaké mau?"

³¹ Bener, nanging aja lali, yèn apa waé sing koktindakaké, apa mangan, apa ngombé, apa waé sing koklakoni kuwi kabèh lakonana kanggo kaluhurané Gusti Allah.

³² Tumindakmu aja njalari wong-wong padha tumiba ing dosa, iya wong Yahudi, iya wong dudu Yahudi, utawa pasamuwané Gusti Allah.

³³ Nulada marang aku! Ing sadhéngah prekara sing daklakoni, aku ngarah gawé senengé wong kabèh, tanpa mburu kesenenganku dhéwé. Sing dakélingi kuwi kepentingané wong liya, supaya wong mau padha slamet.

11 ¹ Padha nulada marang aku, kaya déné aku iya nulad marang Sang Kristus.

² Kowé padha dakalem, merga enggonmu tansah padha éling marang aku, lan padha ngantepi ing piwulang sing dakwènèhaké marang kowé.

³ Aku kepéngin menawa kowé padha ngerti, yèn Sang Kristus kuwi sesirahé saben wong lanang, wong lanang kuwi

sesirahé somahé, lan Gusti Allah kuwi sesirahé Sang Kristus.

⁴Dadi yèn wong lanang ndedonga utawa memulang ing pasamuwan kanthi sirah kudhungan, kuwi ngrèmèhaké Sang Kristus.

⁵Nanging yèn wong wadon ndedonga utawa memulang ing pasamuwan, tanpa kudhungan sirahé, kuwi ngrèmèhaké sing lanang, padha kaya yèn wong wadon mau rambuté dicukur.

⁶Yèn wong wadon ora kudhungan sirahé, luwih becik yèn wong mau nyukur rambuté. Sarèhné ora pantes yèn wong wadon rambuté dicukur utawa dikethok, mulané luwih becik, yèn wong wadon kudhungan sirahé.

⁷Wong lanang ora prelu nganggo kudhung, sebab wong lanang kuwi nyunaraké rupa lan kamulyané Gusti Allah. Nanging wong wadon nyunaraké kamulyané wong lanang.

⁸Sebab dudu wong lanang sing katitahaké saka wong wadon, nanging wong wadon sing katitahaké saka wong lanang.

⁹Semono uga dudu wong lanang sing katitahaké kanggo wong wadon, nanging

wong wadon sing katitahaké kanggo wong lanang.

¹⁰ Lan tumrapé para malaékat, wong wadon prayoga nganggo kudhung, supaya dadi pretandha yèn dhèwèké kawengku déning bojoné.

¹¹ Éwasemono, ana ing patunggilané Gusti, wong wadon ora gumantung wong lanang, lan wong lanang ora gumantung wong wadon.

¹² Awit kaya déné wong wadon katitahaké saka wong lanang, nanging wong lanang kalairaké saka wong wadon; lan samubarang kabèh mau pinangkané saka Gusti Allah.

¹³ Padha pikiren dhéwé, apa pantes wong wadon ndedonga ana ing ngareping umum tanpa nganggo kudhung?

¹⁴ Manut alamé waé rak wis ketara, yèn wong lanang ngingu rambut dawa kuwi ngasoraké drajaté dhéwé.

¹⁵ Kosokbaliné tumrapé wong wadon, rambut dawa malah dadi kaurmatané. Rambut dawa kuwi enggoné kaparingaké marang wong wadon minangka dadi kudhunging sirahé.

¹⁶ Nanging yèn ana wong sing arep mbantah, wangsulanku mung

mengkéné: Ana ing papan pangibadah kita utawa ing pasamuwan-pasamuwané Gusti Allah, ora ana patrap manambah liyané menèh.

¹⁷Tumrap apa sing arep dakwènèhaké iki, aku ora arep ngalem marang kowé. Awit enggonmu padha kumpulan, satemené ora ndadèkaké beciké pasamuwan, nanging malah dadi lan alané.

¹⁸Sebab sepisan: Aku krungu yèn ana ing pasamuwanmu ana golongan sing siji karo sijiné padha dredah. Lan aku precaya yèn kabar mau ana nyatané.

¹⁹Satemené ora nggumunaké yèn ing antaramu ana pasulayan, supaya katona sapa sing bener.

²⁰Yèn kowé padha ngumpul, kuwi satemené kowé ora padha nedya mangan bujanané Gusti.

²¹Sebab yèn kowé padha mangan, saben wong padha mangan pangané dhéwé-dhéwé, nganti ana wong sing kaliren, lan ana wong sing mendem.

²²Apa kowé padha ora duwé omah, sing kena kokenggo mangan lan ngombé? Yagéne kowé padha ngrèmèhaké pasamuwané Gusti Allah lan gawé

wirangé wong-wong sing miskin?

Aku kudu muni kepriyé marang kowé tumraping prekara iki? Apa aku kudu ngalem kowé? Babar-pisan ora. Aku ora arep ngalem kowé!

²³Sebab piwulang sing daktampa saka Gusti, ya piwulang kuwi sing dakwènèhaké marang kowé, yakuwi: ing wayah bengi, nalika Gusti Yésus ngangkat diulungaké, Panjenengané mundhut roti,

²⁴lan sawisé saos sukur marang Gusti Allah, roti mau nuli dicuwil-cuwil karo ngandika: "Iki badan-Ku, sing Dakwènèhaké marang kowé. Iki padha tampanana minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁵Mengkono uga sawisé dhahar, Gusti nuli mundhut tuwungé, sarta ngandika: "Tuwung iki prejanjian anyar saka Gusti Allah, prejanjian sing disahaké srana getih-Ku. Saben-saben kowé padha ngombé saka tuwung iki, padha tindakna minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁶Sebab saben-saben kowé padha mangan roti lan ngombé saka ing tuwung iki, kowé padha martakaké sédané Gusti, nganti Panjenengané rawuh menèh.

²⁷ Mulané sing sapa enggoné mangan roti lan ngombé saka ing tuwungé mau nganggo patrap sing ora ngajèni Gusti, wong kuwi gawé dosa tumrap sarira lan rahé Gusti Yésus.

²⁸ Dadi luwih dhisik saben wong kudu nitipriksa badané dhéwé, sawisé kuwi nuli mangana roti lan ngombéa saka ing tuwung mau.

²⁹ Sebab yèn wong sajroning mangan lan ngombé ing tuwung mau ora ngakoni yèn sing dipangan lan diombé mau ana gegayutané ora sarirané Gusti Yésus pamangan lan pangombéné bakal nekakaké paukuman marang awaké dhéwé.

³⁰ Kuwi sebabé ing antaramu akèh sing padha lara, lan ringkih, malah akèh sing padha mati.

³¹ Yèn sadurungé kita wis padha ndadar badan kita dhéwé-dhéwé, kita bakal ora padha diukum déning Gusti Allah.

³² Nanging yèn kita diukum lan diperdi déning Gusti Allah, kuwi maksudé supaya kita aja nganti diukum bebarengan karo jagad iki.

³³ Mulané para sedulurku! Samangsa kowé padha ngumpul arep mangan

bujanané Gusti, padha ngentènana sedulurmu.

³⁴ Déné yèn ana wong sing ngelih, wong kuwi mangana dhisik ing omahé, supaya samangsa kowé ngumpul mangan, kowé aja diukum déning Gusti Allah. Bab prekara-prekara liyané arep dakkandhakaké mbésuk samangsa aku wis teka mréné.

12 ¹ Saiki bab pangwasa peparingé Sang Roh Suci, aku kepéngin supaya kowé padha ngerti ing sanyatané.

² Nalika kowé isih dadi wong kapir, kowé padha ora wanuh marang Gusti Allah; uripmu dikwasani déning brahala sing mati, sing tansah nyasaraké kowé.

³ Ngertia yèn ora ana wong sing dituntun déning Sang Roh Suci kokmuni: "Yésus kena ing laknat". Lan uga ora ana wong sing bisa ngakoni: "Yésus kuwi Gusti," yèn ora merga dituntun déning Sang Roh Suci.

⁴ Ganjaran rohani mau warna-werna, nanging sing maringi padha, yakuwi Sang Roh Suci.

⁵ Mengkono uga patrapé ngladosi Gusti kuwi warna-werna, nanging Gusti sing

kita ladosi mung siji yakuwi Gusti Yésus Kristus.

⁶Ana kaélokan werna-werna, nanging Allah iku siji, kang nindakaké iku kabèh ana ing wong kabèh.

⁷Nanging saben wong nampa ganjarané Sang Roh Suci, kang mbabaraké sarirané kanggo kabecikané wong kabèh.

⁸Sing siji kaparingan ganjaran déning Sang Roh Suci bisa micara kanthi kawicaksanan. Sing sijiné uga déning Sang Roh Suci diparingi ganjaran memulang bab Gusti Allah kanthi pangwasa.

⁹Sing siji diparingi ganjaran iman iya déning Sang Roh Suci, lan sijiné menèh diparingi ganjaran pangwasa kanggo marasaké wong lara.

¹⁰Marang sawenèhing wong Sang Roh Suci mau maringi ganjaran pangwasa kanggo gawé mujijat, lan marang wong liyané kawasisan kanggo memulang, lan marang wong liyané menèh ganjaran kanggo mbédakaké roh rupa-rupa. Ana sing tanpa ganjaran bisa caturan nganggo basa roh, lan ana menèh sing kaparingan ganjaran bisa nerangaké tegesé basa roh mau.

¹¹ Kuwi mau kabèh pakaryané Sang Roh Suci. Panjenengané maringi ganjaran marang wong siji-sijiné miturut kersané piyambak.

¹² Sang Kristus kuwi kaya déné badan siji, sing akèh pérangané. Badané mung siji, senajan pérangané akèh.

¹³ Semono uga kita kabèh, apa wong Yahudi, apa wong kapid, apa batur-tukon, apa wong merdika, kita wis padha kabaptis dadi badan siji, lan wis diombèni saka Roh siji.

¹⁴ Awit badan iki ora dibangun mung saka pérangan siji waé, nanging saka pérangan akèh.

¹⁵ Yèn sikil muni: "Sarèhné aku iki dudu tangan, aku dudu pérangané badan," kuwi ora ateges, yèn sikil mau dudu péranganing badan.

¹⁶ Lan yèn kuping muni: "Sarèhné aku dudu mripat, dadi aku dudu pérangané badan," kuwi ora ateges yèn kuping mau dudu péranganing badan.

¹⁷ Saupama badan sekojur mung mripat, kepriyé bisané krungu? Yèn badan sekojur dadi kuping, kepriyé bisané badan mau ngambu?

¹⁸ Satemené, Gusti wis nitahaké saben péranganing badan mau béda-béda miturut ing sakersané.

¹⁹ Yèn badan mung wujud pérangan siji, banjur endi sing diarani badan?

²⁰ Sing nyata pérangan-pérangané badan mau akèh, nanging badané mung siji.

²¹ Mulané mata ora kena muni marang tangan: "Aku ora butuh kowé!" utawa sirah muni marang sikil: "Aku ora butuh kowé!"

²² Malah pérangané badan sing ringkih dhéwé kuwi sing dibutuhaké banget,

²³ lan péranganing badan sing miturut wawasan kita ora ana ajiné, kuwi sing kita rumati. Gegelitaning badan sing katoné kurang apik, kita gatèkaké banget,

²⁴ ora kaya enggon kita nggatèkaké pérangan-pérangan sing wis éndah. Awit Gusti Allah enggoné mrenata badan kita kuwi wis klawan patrap mengkono, nganti pérangan sing ora pantes, digatèkaké luwih banget, supaya dadi lan pantesé.

²⁵ Dadi badan mono ora kapisah-pisah; nanging senajan pérangan-pérangané

béda-béda, éwasemono pérangan sing siji mikiraké marang pérangan sijiné.

²⁶ Mulané yèn ana pérangan siji sing lara, pérangan liyané kabèh padha mèlu ngrasakaké. Lan yèn ana pérangan siji sing olèh pangalembana, pérangan liya-liyané padha mèlu bungah.

²⁷ Iya kaya mengkono kowé kabèh enggonmu dadi sarirané Sang Kristus, lan saben wong padha dadi pérangané.

²⁸ Uga ing pasamuwan Gusti Allah wis maringaké marang wong siji-sijiné kalungguhan lan ayahan: sepisan rasul-rasul; kapindho nabi-nabi; katelu guru-guru; nuli wong-wong sing nindakaké mujijat-mujijat, lan wong-wong sing padha kaparingan pangwasa marasaké wong lara utawa tetulung marang wong liya, utawa awèh tuntunan marang wong, utawa caturan nganggo basa roh.

²⁹ Wong-wong mau rak ora kabèh dadi rasul, utawa dadi nabi kabèh, utawa dadi guru kabèh. Rak ora kabèh bisa gawé mujijat,

³⁰ utawa bisa marasaké lelara, utawa bisa caturan nganggo basa roh, utawa bisa nerangaké maksudé basa roh mau.

³¹ Mulané padha ngudia supaya padha kaparingan ganjaran sing luhur dhéwé. Déné dalan sing apik dhéwé kuwi sing mengkéné:

13 ¹ Senajan aku bisa caturan nganggo sakèhé basané manungsa, malah nganggo basané malaékat pisan, nanging yèn aku ora duwé katresnan, caturanku mau ajiné ora ngluwihi gong sing mbrebegi kuping utawa uniné loncèng sing cumengklèng.

² Senajan aku kaparingan wangsit saka Gusti Allah, utawa duwé kapinteran sing sampurna, lan ngerti marang sakèhé wewadi; utawa senajan aku duwé iman sing sentosa nganti bisa ngingser gunung, nanging yèn aku ora duwé katresnan, aku ora ana gunané babar-pisan.

³ Senajan barang-darbèkku kabèh dakdanakaké, malah senajan aku rila awakku diobong, nanging yèn aku ora duwé katresnan, kabèh mau tanpa guna kanggoné aku.

⁴ Katresnan kuwi sabar lan seneng nandukaké kabecikan; katresnan kuwi ora kumèrèn, ora ngapikaké awaké dhéwé lan ora kumenthus.

⁵ Katresnan kuwi ora kurang ajar, lan ora golèk menangé dhéwé; ora gampang kecenthok lan ora ngendhem keluputané wong liya ing atiné.

⁶ Katresnan kuwi ora seneng marang piala, nanging seneng marang kabecikan.

⁷ Katresnan kuwi ora tau nyemplahaké lan precaya marang kabecikan, pengarep-arepé lan kesabarané ora ana pedhoté.

⁸ Katresnan kuwi ora ana watesé. Wangsit-wangsit mono mung kanggo sawetara mangsa. Caturan nganggo basa roh kuwi bakal sirep, lan kawruh uga bakal sirna.

⁹ Awit kawruh lan wangsit sing kaparingaké marang kita mau uga durung sampurna.

¹⁰ Nanging yèn sing sampurna wis teka, sing ora sampurna bakal sirna.

¹¹ Nalika aku isih bocah, caturanku, pangrasaku lan patrapku mikir kaya bocah. Nanging saiki, sawisé aku diwasa, kaananku nalika isih bocah mau dakbuwang kabèh.

¹² Mengkono uga sing kita deleng saiki iki kaya déné gambar bureng sing ana ing pengilon. Nanging mbésuk

kita bakal padha ndeleng adu arep. Apa sing kita sumurupi saiki, iki mung sapérangan; nanging mbésuk kita bakal sumurup kanthi sampurna, kaya déné sampurnané pamirsané Gusti Allah marang awakku.

¹³Cekaké telung prekara iki sing prelu, yakuwi precaya, pengarep-arep lan katresnan; nanging sing penting dhéwé ing antarané telu kuwi: katresnan.

14 ¹Mulané padha ngudia supaya kowé duwé katresnan, lan padha ngundhakna ganjaran-ganjaran peparingé Sang Roh Suci; luwih-luwih supaya kowé padha bisaa medharaké pangandikané Gusti Allah.

²Wong-wong sing padha caturan nganggo basa roh, kuwi ora caturan karo manungsa, nanging karo Gusti Allah, sebab manungsa rak ora ngerti basa roh mau. Wong mau ngandhakaké prekara-prekara sing winadi srana pangwasané Sang Roh Suci.

³Nanging wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah kuwi caturan karo manungsa, yakuwi: mbangun, mituruti lan nglipur.

⁴ Wong sing caturan nganggo basa roh, kuwi mung nyantosakaké awaké dhéwé, nanging wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah mau nyantosakaké pasamuwan.

⁵ Aku kepéngin supaya kowé kabèh bisa padha caturan nganggo basa roh, nanging aku luwih seneng yèn kowé kabèh bisa medharaké pangandikané Gusti Allah. Sebab wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah kuwi luwih maédahi tinimbang wong sing caturan nganggo basa roh, kejaba yèn ing pasamuwan ana wong sing bisa nerangaké, supaya wong sapasamuwan kabèh bisa kebangun.

⁶ Para sedulur, yèn aku teka menyang nggonmu, banjur caturan nganggo basa roh, kuwi paédahé apa? Babar-pisan ora ana, kejaba yèn aku medharaké wahyu saka Pangéran, utawa kawruh, utawa wangsit, utawa piwulang.

⁷ Kepriyé bisané wong ngerti lagu sing diunèkaké nganggo suling utawa clempung, yèn piranti-piranti sing tanpa nyawa mau ora metokaké swara sing cetha?

⁸ Utawa slomprèt, yèn diunèkaké mung angger muni waé; sapa sing arep siaga maju perang?

⁹ Mengkono uga sapa sing bakal ngerti marang sing kokkandhakaké, yèn pawartamu ora cetha, merga kowé padha caturan nganggo basa roh? Tembung-tembungmu mau mung bakal muspra kabur ing angin.

¹⁰ Ing jagad iki akèh basa, lan ora ana basa siji waé sing tanpa teges.

¹¹ Yèn aku ora ngerti basa sing dienggo caturan wong, wong mau tumraping aku banjur dadi kaya wong manca; mengkono uga aku tumraping dhèwèké.

¹² Sarèhné kowé padha kepéngin banget nampa ganjaran pepariné Sang Roh Suci, sabisa-bisa padha mersudia olèh ganjaran-ganjaran sing bisa dipigunakaké kanggo mbangun pasamuwan.

¹³ Wong sing caturan nganggo basa roh, padha nyuwuna uga diparingi ganjaran bisa nerangaké apa sing dikandhakaké nganggo basa roh mau.

¹⁴ Sebab yèn aku ndedonga nganggo basa roh, kuwi ya bener rohku ndedonga, nanging pikiranku ora mèlu ndedonga.

¹⁵ Saiki apa sing kudu dakkandhakaké? Mengkéné: Aku arep ndedonga nganggo rohku, nanging aku iya arep ndedonga nganggo pikiranku. Aku arep memuji nganggo rohku, lan aku iya arep memuji nganggo pikiranku.

¹⁶ Yèn kowé saos sukur marang Gusti Allah mung nganggo roh waé, kepriyé wong liya sing ana ing kumpulan mau bisa muni Amin, yakuwi ngamini enggonmu saos sukur mau? Sebab mokal menawa wong-wong ngerti marang tembungmu.

¹⁷ Senajan enggonmu saos sukur mau becik, nanging wong liya padha ora mèlu kabangun.

¹⁸ Aku matur nuwun marang Gusti Allah déné aku diparingi bisa caturan nganggo basa roh, ngungkuli kowé kabèh.

¹⁹ Nanging ana ing pasamuwan aku aluwung ngucapaké limang tembung, sing dingertèni wong, kanggo mulang wong liya-liya, ketimbang karo ngucapaké tembung maèwu-èwu nganggo basa roh.

²⁰ Para sedulur, pikiranmu aja kaya pikirané bocah. Ing bab piala kowé kena

kaya bocah, nanging ing bab mikir kowé kudu kaya wong sing wis diwasa.

²¹ Ing Kitab ana tulisan: "Aku bakal ngandika marang bangsa iki, 'Lumantar wong sing caturan nganggo basa roh, lan lumantar wong-wong manca, nanging umat iki ora bakal ngrungokaké, mengkono pangandikané Pangéran.'"

²² Peparang basa roh kuwi bukti tumrap wong sing padha ora percaya, lan ora kanggo wong-wong sing percaya; nanging ganjaran medhar pangandikané Gusti Allah kuwi bukti kanggo wong-wong sing percaya, lan ora kanggo wong-wong sing ora percaya.

²³ Menawa ana ing kumpulan, wong sapasamuwan kabèh padha caturan nganggo basa roh, banjur ana wong njaba padha teka, yakuwi wong-wong sing ora percaya, apa wong-wong mau ora padha ngira yèn kowé kabèh mau édan?

²⁴ Nanging yèn kowé kabèh padha medhar pangandikané Gusti Allah, banjur ana wong ora percaya utawa wong saka njaba teka, wong kuwi bakal ngrumangsani dosa-dosané, merga pamedharing pangandika sing dirungu

mau. Wong mau bakal rumangsa kawelèhaké déning pangandika mau.

²⁵Wewadi-wewadi sing sumimpen ana ing atiné bakal kawiyak, lan wong mau bakal ngasoraké awaké, banjur ngabekti marang Gusti Allah, karo ngaku yèn Gusti Allah nunggil karo kowé temenan.

²⁶Para sedulur, samangsa kowé padha nganakaké kumpulan, aku kepéngin supaya ana wong sing menyanyi, ana sing mulang, ana menèh sing nglairaké wahyu saka Gusti Allah, ana wong sing nglairaké pawarta nganggo basa roh, lan wong siji menèh sing nerangaké tegesé basa roh mau. Kabèh mau katindakna kanggo mbangun pasamuwan.

²⁷Yèn ana wong sing arep caturan nganggo basa roh, kuwi beciké mung wong loro utawa akèh-akèhé telu waé, giliran, lan ana wong siji nerangaké tegesé.

²⁸Yèn ing kumpulan mau ora ana wong sing bisa nerangaké tegesé, luwih becik yèn wong sing bisa caturan nganggo basa roh mau padha menenga waé. Karebèn wong mau padha mosik ing sajroning atiné dhéwé, lan matur ing ngarsané Gusti Allah.

²⁹ Wong loro utawa telu sing padha tanpa pawarta saka Gusti Allah mau padha medharna pawarta, déné wong-wong liyané padha ngrasak-ngrasakna apa sing dikandhakaké déning wong-wong sing padha medhar pawarta mau.

³⁰ Nanging yèn ing antarané wong sing kumpulan mau ana sing nampa pawarta saka Gusti Allah, prayoga menawa sedulur sing lagi medhar pawarta meneng dhisik.

³¹ Kowé kabèh kena medhar pawarta saka Gusti Allah, genti-gentèn, supaya wong kabèh nampa piwulang sarta pangatag-atag.

³² Ganjaran peparingé Sang Roh Suci kanggo medharaké pawarta saka Gusti Allah kuwi kudu ana ing pangwasané wong sing tanpa peparing medharaké pawarta mau,

³³ sebab Gusti Allah ora ngersakaké kaanan sing kisruh, nanging sing tata lan tentrem. Padha kaya ing sakèhé pasamuwané Gusti Allah,

³⁴ prayogané ana ing kumpulan pangibadah, wong wadon padha menenga, sebab padha ora diparengaké

guneman; kaya sing kadhawuhaké déning Torèté wong Yahudi, wong-wong wadon mau ora kena mèlu caturan.

³⁵Yèn ana prekara sing kepéngin ditakokaké, ana ing omah takona marang bojoné. Sebab tumraping wong wadon ora pantes menawa guneman ana ing pasamuwan.

³⁶Pangandikané Gusti Allah kuwi tekané ora saka kowé! Utawa pangandikané Gusti Allah kuwi rak ora mung kaparingaké marang kowé!

³⁷Sing sapa nganggep yèn dhèwèké utusané Gusti Allah, utawa yèn dhèwèké mau kaparingan ganjaran saka Sang Roh Suci, wong kuwi kudu éling, yèn apa sing daktulis ana ing layang marang kowé iki mau dhawuhé Gusti.

³⁸Yèn wong mau ora gelem nurut marang dhawuh, wong kuwi aja kokgatèkaké.

³⁹Merga saka kuwi, para sedulur padha ngudia medharaké pawartané Gusti Allah, nanging aja ngalang-alangi wong sing caturan nganggo basa roh.

⁴⁰Samubarang kabèh lakonana klawan patut lan tata.

15 ¹ Para sedulur, aku saiki arep ngélingaké kowé bab Injil sing biyèn wis dakwartakaké marang kowé. Injil wis koktampani lan saiki kowé wis padha mantep precayamu, alandhesan Injil mau.

² Srana Injil mau kowé padha dislametaké, angger enggonmu nampani klawan mantep, kejaba menawa enggonmu nampani tanpa pangerti.

³ Apa sing dakwartakaké marang kowé iki iya sing wis daktampani dhéwé. Déné sing penting dhéwé yakuwi, Sang Kristus wis séda krana dosa-dosa kita, kaya sing katulis ana ing Kitab Suci;

⁴ lan Panjenengané wis kasarèkaké, lan wis kawungokaké ing telung dinané, kaya sing katulis ana ing Kitab Suci;

⁵ lan Panjenengané wis ngetingal marang Pétrus, sawisé kuwi marang para rasulé rolas;

⁶ banjur ngetingal uga marang para muridé luwih saka wong limang atus bebarengan; wong-wong mau nganti sepréné akèh sing isih padha urip, salong iya wis padha mati.

⁷ Gusti Yésus mau uga ngetingal marang Yakobus, banjur marang para rasul kabèh.

⁸ Déné sing kèri dhéwé ngetingal marang aku, senajan aku iki kaya déné bayi sing lair keluron.

⁹ Aku iki rasul sing asor dhéwé lan ora pantes disebut rasul, merga aku wis tau nguya-uya pasamuwané Gusti Allah.

¹⁰ Nanging merga sih-rahmaté Gusti Allah, aku dadi kaya kaananku saiki. Lan sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku, ora muspra. Awit aku wis nyambut-gawé luwih keras ketimbang karo para rasul liya-liyané, senajan satemené dudu saka pamersudiku dhéwé, nanging merga sih-rahmaté Gusti Allah sing makarya ana ing aku.

¹¹ Mulané embuh aku, embuh rasul liyané sing ngabaraké Injil, kuwi ora penting. Sing prelu dhéwé Injil sing kokprecaya kuwi pinangkané saka Gusti Allah.

¹² Menawa kita martakaké, yèn Sang Kristus kuwi kawungokaké saka ing séda, kepriyé kokpanunggalanmu ana

wong sawetara sing kandha, yèn wong mati bakal ora katangèkaké?

¹³ Saupama mengkono temenan, kuwi rak ateges Sang Kristus uga ora kawungokaké.

¹⁴ Lan yèn Sang Kristus ora kawungokaké, rak ora ana prekara sing prelu dakwartakaké. Mengkono uga rak ora ana prekara sing prelu kokprecaya.

¹⁵ Malah aku banjur padha ketitik goroh ing ngatasé Gusti Allah, sebab aku padha muni yèn Gusti Allah kuwi mungokaké Sang Kristus saka ing séda, mangka kandhané wong mau, wong mati ora katangèkaké.

¹⁶ Sebab menawa wong mati ora katangèkaké, mesthiné Sang Kristus rak iya ora kawungokaké.

¹⁷ Lan yèn Sang Kristus ora kawungokaké precayamu rak mung gagasan sing ngayawara (khayalan) lan kowé isih padha mati merga dosa-dosamu.

¹⁸ Kuwi uga ateges yèn wong-wong Kristen sing wis padha mati, kabèh wis padha mati merga dosa-dosané.

¹⁹ Lan yèn enggon kita precaya marang Sang Kristus mau mung kanggo urip kita salawasé ana ing donya iki waé, kita iki rak dadi wong sing cilaka dhéwé ana ing jagad kéné.

²⁰ Nanging sing bener yakuwi: Sang Kristus wis kawungokaké saka ing séda, lan kuwi sing dadi jaminan, yèn wong sing wis mati iya bakal katangèkaké.

²¹ Sebab kaya déné pati kuwi tekané merga saka wong siji, mengkono uga patangèné wong mati iya merga saka wong siji.

²² Kaya déné wong kabèh enggoné mati merga nunggal dat karo Rama Adam, mengkono uga manungsa kabèh bakal katangèkaké saka ing pati merga enggoné tetunggilan karo Sang Kristus.

²³ Siji-sijiné ditangèkaké manut gilirané: dhisik dhéwé Sang Kristus, banjur wong-wong sing dadi kagungané, yakuwi mbésuk samangsa Panjenengané rawuh menèh.

²⁴ Sawisé kuwi, lagi kiamat. Sang Kristus bakal nelukaké sakèhé para penggedhé, pepréntahan, lan sakèhé pangwasa, sarta masrahaké pangwasa

enggoné jumeneng ratu ana ing Kratoné, marang Allah Sang Rama.

²⁵Awit ora kena ora Sang Kristus mesthi ngratoni jagad iki nganti sakèhé mungsuhé ditelukaké déning Gusti Allah ana ing sangisoring sampéyané.

²⁶Déné mungsuh pungkasan sing bakal katelukaké, yakuwi pati.

²⁷Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Gusti Allah wis nelukaké samubarang kabèh ana ing sangisoring sampéyané." Tembung "samubarang kabèh"

kuwi mesthi ateges yèn Gusti Allah piyambak ora klebu ana ing kono, merga Panjenengané sing nelukaké samubarang mau marang Sang Kristus.

²⁸Sawisé samubarang kabèh kelakon katelukaké marang Sang Kristus, nuli Sang Kristus, yakuwi Sang Putra piyambak, bakal nelukaké sarirané piyambak marang Gusti Allah, sing wis nelukaké samubarang kabèh marang Sang Putra. Kaya mengkono akiré Gusti Allah piyambak sing bakal ngasta sakabèhing pepréntahan.

²⁹Yèn ora mengkono, apa paédahé baptisé wong-wong sing padha dibaptis merga wong mati? Sing diarep-arep apa?

Menawa wong mati ora ditangèkaké, kaya kandhané sawenèhing wong, yagéne wong-wong mau padha dibaptis merga wong sing wis mati?

³⁰ Mengkono uga aku kabèh iki, yagéne aku sawayah-wayah padha gelem ngadhepi bebaya?

³¹ Enggonku kandha mengkono mau, merga kowé gawé mongkoking atiku déné padha dadi wong Kristen.

³² Saupama enggonku gelut karo kéwan-kéwan galak ana ing kutha Éfesus mung ditimbang-timbang cara manungsa, paédahé apa tumraping aku? Menawa wong mati ora ditangèkaké, apa ora luwih becik yèn kita padha muni: — kaya uniné sawenèhing wong — "Payo padha mangan lan ngombé, awit sésuk kita padha mati."

³³ Kowé aja kena diapusi! Pesrawungan sing ala kuwi ngrusak kasusilanmu.

³⁴ Pikiranmu sing waras padha pigunakna menèh, lan marènana gawé dosa. Kowé kudu isin, menawa aku kandha ing antaramu ana sing durung wanuh karo Gusti Allah.

³⁵ Mbokmenawa ana wong takon: "Wong mati kuwi enggoné katangèkaké

kepriyé? Lan yèn wis katangèkaké badané kaya apa?"

³⁶ Bodho temen kowé kuwi! Yèn kowé nandur wiji ana ing lemah, apa wiji mau ora kudu mati dhisik sadurungé thukul?

³⁷ Sing koktandur ing lemah mau rak ya mung wiji, upamané wiji gandum utawa wiji-wiji liyané, nanging rak ora wujud tanduran sing wis pepak.

³⁸ Sing maringi wujud marang saben wiji mau Gusti Allah, miturut ing sakarsané piyambak, saben wiji kaparingan wujud sing cocog karo wiji mau.

³⁹ Dagingé para tumitah sing kadunungan nyawa kuwi ora padha. Dagingé manungsa béda karo dagingé titah liyané. Dagingé kéwan-kéwan iya béda-béda. Dagingé manuk béda karo dagingé kéwan liyané, semono uga iwak dagingé béda menèh.

⁴⁰ Mengkono uga ana barang sing ana ing langit lan ana barang sing ana ing bumi; kamulyané barang kang ana ing langit, béda karo kamulyané barang kang ana ing bumi.

⁴¹ Kamulyané srengéngé béda karo kamulyané rembulan, lan béda karo kamulyané lintang-lintang. Malah

ing antarané lintang-lintang dhéwé kamulyané uga béda-béda.

⁴² Kaya mengkono bakal kaanané wong mati mbésuk yèn katangèkaké. Nalika badan kakubur, badan mau nandhang rusak, nanging mbésuk, yèn badan katangèkaké, kaanané bakal langgeng.

⁴³ Nalika dikubur kaanané badan mau nistha lan ringkih, nanging yèn wis katangèkaké, kaanané bakal éndah lan kuwat.

⁴⁴ Nalika kakubur badan mau arupa badan wadhag, nanging sawisé katangèkaké bakal arupa badan kasukman. Yèn ana badan wadhag, iya ana badan kasukman.

⁴⁵ Kaya sing dingandikakaké déning Kitab Suci: "Manungsa wiwitan Adam, kuwi dadi titah sing urip," nanging Adam sing wekasan dadi, Roh sing nguripaké.

⁴⁶ Sing teka dhisik dudu badan kasukman, nanging badan kedagingan; sawisé kuwi lagi sing sipat kasukman.

⁴⁷ Adam sing kawitan dumadiné saka lemah, nanging Adam sing kapindho asalé saka ing swarga.

⁴⁸ Wong-wong kadonyan padha karo sing asalé saka lemah mau,

nanging wong-wong kaswargan kaya Panjenengané, sing pinangkané saka ing swarga.

⁴⁹ Kaya déné sipat kita saiki, kaya wong sing katitahaké saka lemah, mengkono uga mbésuk sipat kita bakal kaya Panjenengané sing pinangkané saka ing swarga mau.

⁵⁰ Sing dakkarepaké mengkéné, para sedulur, yakuwi badan kita sing sipat daging lan getih iki ora bisa mèlu urip ana ing Kratoné Gusti Allah, lan titah sing kena ing rusak iki ora bisa duwé sipat langgeng.

⁵¹ Wewadi sing dakkandhakaké marang kowé iki setitèkna: Kita ora kabèh bakal ngalami mati, nanging samangsa slomprèt sing wekasan dhéwé diunèkaké, kita sanalika bakal padha malih.

⁵² Awit samangsa slomprèt mau muni, wong mati bakal padha katangèkaké nganggo kaanan sing langgeng, lan kita kabèh bakal padha malih.

⁵³ Awit apa sing kena ing rusak mau bakal salin wujud, sing asipat langgeng; lan sing bisa mati bakal ngrasuk sipat sing ora bisa mati.

⁵⁴ Lan yèn samubarang sing kena ing rusak mau wis ngrasuk sipat langgeng, lan apa sing bakal mati kuwi wis ngrasuk sipat ora kena ing pati, ing kono bakal kelakon pangandikané Kitab Suci sing mengkéné: "Pati wis ditelukaké, lan kaunggulan ing ngatasé pati wis sampurna."

⁵⁵ "Hèh pati, ana ing ngendi kaunggulanmu? Hèh pati, ana ing ngendi ampuhing wisamu?"

⁵⁶ Wisaning pati kuwi dosa, lan sing mènèhi kekuwatan marang dosa kuwi Torèt.

⁵⁷ Nanging puji sokur konjuk marang Gusti Allah, sing wis maringi kaunggulan marang kita lantaran Yésus Kristus, Gusti kita!

⁵⁸ Mulané para sedulurku, kowé padha sing mantep lan padha sing teguh. Padha tansah sregepa nglakoni ayahan peparingé Gusti Yésus, sebab kowé ngerti yèn pegawéanmu kuwi babar-pisan ora muspra.

16 ¹ Saiki bab sumbangsih arupa dhuwit sing manut layangmu arep kanggo mitulungi umaté Gusti Allah sing ana ing Yudéa: Kowé padha

nindakna kaya pamrayogaku marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galatia.

²Saben dina Minggu padha nyisihna dhuwit manut saduwéné. Padha klumpukna, supaya samangsa aku mbésuk teka, kowé ora prelu kesusu-susu nglumpukaké dhuwit mau.

³Mbésuk satekaku, aku bakal akon wong-wong sing kokpercaya, nganggo dakgawani layang, supaya ngeteraké sumbangsihmu mau menyang kutha Yérusalèm.

⁴Yèn aku prelu mèlu mangkat, iya kena; karebèn wong-wong mau mangkat bareng karo aku.

⁵Enggonku arep niliki kowé, mbésuk yèn aku wis saka Makédonia, sebab aku kepéngin ndlajahi tanah kono.

⁶Aku bakal mréné lan manggon sawetara lawasé ana ing satengahmu, bisa uga sajroné mangsa bedhidhing. Sawisé kuwi kowé bisa mbiyantu aku nerusaké lakuku.

⁷Yèn Gusti marengaké, aku kepéngin manggon sawetara suwé ana ing satengahmu, supaya enggonku mréné ora mung kaya wong mampir waé.

⁸ Aku kepéngin ana ing kutha Éfesus kéné nganti Riaya Péntakosta,

⁹ awit aku olèh wewengan lan wektu akèh kanggo ngabaraké Injil, senajan wong sing padha nglawan iya akèh.

¹⁰ Menawa Timotius teka mréné, padha tampanana, awit dhèwèké uga nyambut-gawé kagem Gusti, kaya aku.

¹¹ Aja ana wong sing nyepèlèkaké dhèwèké, malah biyantunen, supaya bisa nerusaké lakuné, sarta bali menèh menyang panggonanku; sebab aku ngarep-arep Timotius bali mréné bebarengan karo para sedulur liyané.

¹² Déné mungguh sedulur Apolos, wis kerep aku ngatag-atag dhèwèké, supaya niliki kowé, bareng karo sedulur-sedulur liyané. Nanging ing wektu iki, sedulur Apolos mau durung bisa mréné.

¹³ Wusana, padha jumagaa. Padha dibakuh ing pengandel! Padha dikendel lan disantosa,

¹⁴ lan pegawéanmu kabèh lakonana kanthi katresnan.

¹⁵ Kowé mesthiné wis padha ngerti yèn Stéfanus lan brayaté, klebu wong-wong kawitan ing Akhaya sing mratobat lan

nglakoni ayahan kagem Gusti Yésus. Penjalukku marang kowé para sedulur,
¹⁶ padha manut mituruta marang wong-wong sing kaya mengkono mau, lan iya marang sapa waé sing padha mbiyantu lan mèlu nglakoni rekasa karo wong-wong mau.

¹⁷ Aku bungah déné Stéfanus, Fortunatus lan Akhaikus wis padha tekan kéné niliki aku. Awit wong-wong kuwi dakanggep minangka gantimu.

¹⁸ Sedulur-sedulur mau gawé bungahing atiku, kaya déné enggoné gawé bungahing atimu. Wong-wong sing kaya mengkono mau padha ajènana.

¹⁹ Para pasamuwan ing tanah Asia kabèh kirim salam marang kowé. Akwila lan Priskila, lan pasamuwan sing kumpulan ana ing omahé, uga padha kirim salam paseduluran ing patunggilané Gusti.

²⁰ Sedulur-sedulur kabèh ing kéné padha kirim salam marang kowé. Siji lan sijiné padha awèha salam, kanthi pengambung suci.

²¹ Lan layang iki daktulis dhéwé: Salam saka aku, Paulus.

²² Sing sapa ora tresna marang Gusti Yésus, kenaa paukuman déning Gusti Allah. Maranata — Gusti mugi énggal rawuh!

²³ Sih-rahmaté Gusti Yésus dumununga ana ing kowé kabèh.

²⁴ Tresnaku marang kowé sumrambaha ing kowé kabèh ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Saka aku sekloron, Paulus lan Sostenès

2 Korintus

1 ¹ Layang saka Paulus, sing saka kersané Allah katimbangan dadi rasulé Gusti Yésus; lan saka sedulur kita Timotius, tumekaa marang pasamuwané Allah ing kutha Korintus, lan marang sakèhé umaté Allah ing satanah Akhaya kabèh.

² Muga-muga Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringi sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Ayo padha saos panuwun marang Gusti Allah, Ramané Gusti Yésus Kristus, Rama kang gedhé sih-piwelasé, lan Allah kang dadi sumbering sakèhé pitulungan!

⁴ Panjenengané ngentas kita saka sarupaning kasusahan, supaya srana pitulungan sing saka Gusti Allah mau, kita uga bisa nyantosakaké atiné wong-wong sing padha nandhang kasusahan.

⁵ Kaya déné enggon kita mèlu nandhang sangsarané Sang Kristus, mengkono uga lantaran Sang Kristus, ati kita padha disantosakaké kang luwih banget.

⁶ Enggonku padha nandhang kasusahan kuwi satemené kanggo nyantosakaké batinmu murih keslametanmu. Yèn aku padha disantosakaké, kowé uga padha mèlu disantosakaké lan diparingi kekuwatan, supaya bisa tahan nandhang sangsara kaya sing dakalami.

⁷ Mulané pengarep-arepku marang kowé tetep panggah, jalaran aku padha ngerti yèn kowé wis padha mèlu nandhang sangsara karo aku, mulané kowé bakal padha nampani sentosaning batin kaya sing diparingaké marang aku kabèh.

⁸ Para sedulur, karepku supaya kowé uga padha ngerti bab kasusahan sing padha dakalami ana ing wilayah Asia. Aku padha nandhang sangsara sing gedhé lan abot banget, nganti ora duwé pengarep-arep yèn bakal urip.

⁹ Malah saka rumangsaku aku wis padha kapatrapan paukuman pati. Kabèh mau satemené supaya aku aja padha ngendelaké marang awakku dhéwé, nanging mung ngendelna marang Gusti Allah, sing kwasa nangèkaké wong mati.

¹⁰ Panjenengané wis nguwalaké aku kabèh saka bebaya pati sing

nggegirisi mau. Lan aku padha yakin, yèn Panjenengané mbésuk iya bakal nguwalaké menèh, awit Panjenengané sing padha dakandelaké.

¹¹Mulané kowé padha mbiyantua klawan pandonga. Aku yakin yèn Gusti Allah nyembadani pandongamu, sarta bakal nguwalaké aku kabèh saka bebaya. Akèh pandonga kanggo aku kabèh sing dikabulaké, lan aku bakal padha diberkahi déning Panjenengané. Mulané akèh wong sing padha saos panuwun marang Gusti Allah, merga pandonga-pandongané sing dikabulaké mau.

¹²Sing ndadèkaké gedhéning atiku, yakuwi swaraning batinku, sing ngyakinaké aku, yèn uripku ing donya iki dierèh déning ati sing resik lan éklas, peparingé Allah, srana pangwasané sih-rahmaté piyambak, lan ora déning kawicaksanané manungsa, luwih-luwih sing magepokan karo pesrawunganku karo kowé.

¹³Sing daktulis marang kowé iki mung bab-bab sing bisa kokwaca lan kokngertèni. Pangertimu mau saiki durung ganep; nanging banget ing

pengarep-arepku, pangertimu mau dadi sampurna,

¹⁴ supaya mbésuk ing Dina rawuhé Gusti Yésus, kowé padha mongkog atimu merga saka aku, kaya déné aku iya padha mongkog ing ngatasé kowé.

¹⁵ Semono gedhéning keyakinanku, nganti wiwit-wiwitan mula aku wis ngrancang arep niliki kowé, supaya kowé padha olèh berkah tikel loro.

¹⁶ Rancangan enggonku arep niliki kowé mau mbésuk yèn aku mangkat menyang tanah Makédonia lan mampir saulihku saka ing kana. Aku kepéngin kokbiyantu supaya aku bisa nerusaké lakuku menyang tanah Yudéa.

¹⁷ Nanging rancanganku iki dakbatalaké; ora merga pikiranku gampang molah-malih. Utawa ora merga aku kepéngin nuruti karepku dhéwé, nganti sedhéla muni "Ya" lan sedhéla menèh muni "Ora?"

¹⁸ Demi Allah kang setya tuhu, janjiku karo kowé biyèn dudu "Ya" utawa "Ora".

¹⁹ Sebab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah, sing diwartakaké marang kowé déning Silas, Timotius lan aku dhéwé, kuwi dudu "Ya" lan "Ora". Nanging

wangsulan "Ya" sing dingandikakaké déning Gusti Allah.

²⁰ Lantaran Gusti Yésus mau Gusti Allah wis ngandika "Iya" tumrap sakèhing janjiné! Yakuwi sebabé kita padha muni "Amin" krana Gusti Yésus Kristus. Srana mengkono kita padha ngluhuraké Gusti Allah.

²¹ Gusti Allah piyambak sing ngyakinaké kowé lan aku, yèn urip kita iki katunggilaké karo Sang Kristus. Gusti Allah piyambak sing wis milih kita.

²² Lan maringi cap minangka pretandha yèn kita dadi kagungané. Panjenengané wis maringaké Sang Roh Suci ana ing ati kita, minangka panjer tumraping berkah-berkah sing bakal diparingaké marang kita.

²³ Gusti Allah dadi seksiku; Panjenengané pirsá isining atiku! Enggonku mbatalaké rancanganku niliki kowé ing Korintus, kuwi merga aku ngéman karo kowé.

²⁴ Aku ora arep meksa kowé bab sing kudu kokprecaya, awit precayamu wis bakuh. Aku mung kepéngin mbiyantu supaya kowé saya rumangsa begja.

2¹ Mulané aku wis gawé putusan, ora arep niliki kowé sing malah gawé sedhihmu.

² Sebab yèn aku nganti gawé sedhihmu, sapa sing bakal nglipur aku? Apa dudu wong-wong sing wis dakgawé sedhih mau?

³ Mulané aku banjur nulis layang iki marang kowé. Aku emoh nekani kowé lan digawé sedhih déning wong-wong sing mesthiné gawé bungahku. Sebab aku ngerti yèn aku bungah, kowé kabèh iya bakal padha bungah.

⁴ Nalika aku nulis layang iki, atiku sedhih, awang-awangen, lan karo bola-bali nètèsaké luh. Enggonku kandha mengkono mau ora merga aku arep gawé sedhihmu, nanging supaya kowé padha ngerti sepira gedhéning katresnanku marang kowé.

⁵ Menawa ana wong sing gawé sedhih, kuwi dudu aku sing digawé sedhih, nanging kowé kabèh; utawa saora-orané — supaya aku ora mbanget-mbangetaké — sapérangan saka ing antaramu.

⁶ Kanggoné wong mau wis cukup yèn wong akèh ing antaramu sing ngélikaké.

⁷ Wong kuwi padha apuranen lan bombongen menèh, supaya aja nganti semplah.

⁸ Penjalukku, kowé padha nuduhna katresnanmu marang wong sing keluputan mau.

⁹ Enggonku nulis layang iki marang kowé, merga aku kepéngin ngerti, kepriyé kaananmu sajroning pendadaran mau lan apa kowé tansah nindakaké kanthi setya prenatal-prenatal sing dakwènèhaké marang kowé.

¹⁰ Yèn kowé padha ngapura wong sing keluputan, aku iya ngapura wong mau. Sebab yèn aku ngapura — saupama ana sing kudu dakapura — aku ngapura wong mau ana ing ngarsané Sang Kristus, murih becikmu,

¹¹ supaya Iblis aja olèh wewengan gawé rugi kita, sebab kita rak padha ngerti pokal-gawéné.

¹² Satekaku ing kutha Troas, aku arep martakaké Injilé Sang Kristus, awit Gusti wis maringi wewengan marang aku kanggo nindakaké pegawéan mau.

¹³ Nanging atiku ora kepénak, jalaran ora bisa ketemu karo sedulur Titus.

Mulané aku banjur pamitan lan mangkat menyang kutha Makédonia.

¹⁴Nanging atur panuwunku marang Gusti Allah, déné ana ing patunggilané Sang Kristus, Gusti Allah tansah nuntun aku kabèh ana ing dalaning kaunggulan. Gusti Allah wis ngagem aku kabèh martakaké kawruh bab Sang Kristus mau kaya déné ganda wangi, sing sumebar ana ing ngendi-endi.

¹⁵Aku padha kaya gandaning dupa sing diobong déning Sang Kristus sumaos marang Gusti Allah, gandané sumebar ana ing antarané wong sing padha dislametaké,

¹⁶nanging tumraping wong sing bakal nemu tiwas, aku iki padha kaya gandaning pati, sing gawé tiwas. Satemené sapa sing bisa nglakoni ayahan sing kaya mengkono kuwi?

¹⁷Aku ora kaya wong-wong sing padha sembrana, sing nganggep pangandikané Allah mau padha karo barang dagangan murah. Sarèhné aku diutus déning Gusti Allah piyambak, dadi tumindakku iki klawan ati sing tulus. Panjenengané pirsá, yèn olèhku martakaké pangandika

mau kaya déné para abdiné Sang Kristus.

3¹ Apa sing mengkono mau aku iya ngalem marang awakku dhéwé? Apa prelu nganggo nuduhaké layang pangalembana marang kowé utawa saka kowé, kaya wong-wong liyané?

² Kowé dhéwé kuwi wujudé layang pangalembanaku sing dakgawa, yakuwi layang sing katulis ana ing atiku, supaya diweruhi lan diwaca déning saben wong.

³ Wis cetha yèn Sang Kristus piyambak sing nulis layang mau lan ngirimaké lantaran aku: dudu layang sing ditulis nganggo mangsi, nanging nganggo Rohé Allah kang gesang; ora ana ing watu, nanging ana ing sajroning atiné manungsa.

⁴ Enggonku muni mengkono kuwi merga aku ngandel marang Gusti Allah, lantaran Sang Kristus.

⁵ Sebab tumraping aku, ora ana barang siji waé ing badanku, sing kena dakenggo dhasar nglakoni penggawé sing mengkono mau. Enggonku bisa nindakaké apa-apa iku mung merga saka pakaryané Gusti Allah.

⁶ Iya Panjenengané sing marengaké aku dadi peladosing prejanjian anyar, sing ora wujud angger-angger^a sing katulis, nanging saka Rohé Allah. Sebab angger-angger sing ditulis kuwi matèni, nanging Rohé Allah nguripi.

⁷ Nalika angger-angger sing matèni mau ditatah ana ing watu, kamulyané Gusti Allah diketingalaké. Senajan cahyaning kamulyan sing ana ing pasuryané Nabi Musa kuwi dhèk semana wis luntur, éwasemono merga cahya mau umat Israèl ora kuwat nyawang pasuryané Nabi Musa. Yèn angger-angger, sing mung nggawa pepati waé diparingi kamulyan sing semono gedhéné,

⁸ iba gedhéning cahya kamulyaning pakaryané Roh Suci!

⁹ Yèn prejanjian sing njalari manungsa diukum waé kamulyané semono gedhéné, méndahané menèh gedhéning kamulyané prejanjian sing njalari manungsa kabeneraké.

¹⁰ Satemené sing biyèn kaanggep luhur, kuwi dudu apa-apa, yèn katandhing karo kamulyan sing luwih luhur saiki iki.

---

^a angger-angger: Pangentasan 20:1-17 ugi dipun wastani Torèt.

¹¹Awit yèn barang sing bisa sirna waé dikanthèni kamulyan, apa menèh barang sing langgeng, saiba gedhéné kamulyané.

¹²Iya pengarep-arep sing mengkono kuwi sing marakaké aku padha dadi kendel.

¹³Aku kabèh iki ora kaya Nabi Musa, sing nutupi pasuryané, supaya umat Israèl ora weruh sirnaning kamulyan mau.

¹⁴Pikirané umat kuwi pancèn wis dadi kethul, sebab nganti sepréné pikirané isih tetep ketutupan, yakuwi samangsa wong-wong mau padha maca kitab-kitab Prejanjian Lawas. Amarga mung Sang Kristus piyambak kang bisa ngicali tutup mau.

¹⁵Tekan sepréné, yèn wong-wong mau padha maca Torèté Nabi Musa, pikirané tetep padha ketutupan.

¹⁶Nanging wong kang mratobat marang Gusti, iku tutupé nuli kasingkiraké.

¹⁷Tembung "Gusti" ing kéné tegesé Rohé Gusti Yésus Kristus. Lan ing ngendi ana Rohé Sang Kristus mau, ing kono mesthi ana kamerdikan.

¹⁸ Kita saiki padha nyunaraké kamulyané Gusti Yésus tanpa ketutupan. Sarèhné kamulyan mau asalé saka Gusti, kang asipat Roh, mulané kita padha kasalihan rupa, madhani pasemoné Gusti piyambak, klawan kamulyan kang mundhak-mundhak.

4 ¹ Aku ora padha cilik ati, sebab tansah dipitulungi déning Gusti Allah, sing maringi ayahanku iki marga saka sih-piwelasé.

² Mulané aku padha emoh nglakoni sakèhing penggawé sing slingkuh lan sing nistha. Aku padha ora ngapusi utawa malsu pangandikané Gusti Allah. Aku padha terang-terangan ngabaraké apa sing dadi kersané Gusti Allah. Mula ana ing ngarsané Gusti Allah aku masrahaké badanku supaya diadili manut pemawasé wong kabèh.

³ Yèn Injil sing dakwartakaké iki ketutupan utawa kurang cetha, kuwi mung tumrap wong-wong sing padha nemu tiwas.

⁴ Wong-wong mau padha ora precaya, merga pikirané digawé peteng déning Iblis, yakuwi penggedhéné kadursilan sing ngwasani jagad iki. Wong-wong

mau padha dialang-alangi déning Iblis, supaya aja padha weruh pepadhang, sing sumunar saka Injil, sing medharaké kamulyané Sang Kristus; sebab Sang Kristus kuwi gambaré Gusti Allah sing sanyata.

⁵ Aku padha ora martakaké bab awakku dhéwé. Sing padha dakwartakaké kuwi Gusti Yésus Kristus, sing jumeneng Gusti, lan aku iki padha dadi abdimu saka kersané Gusti Yésus.

⁶ Awit Gusti Allah ngandika: "Saka ing pepeteng bakal ana pepadhang kang sumunar!",^b iya Gusti Allah sing nyunaraké pepadhang mau ana ing sajroning ati kita, madhangi pikiran kita dadi ngerti bab kamulyané Allah, sing sumunar saka wedanané^c Sang Kristus.

⁷ Nanging aku sing padha nduwèni raja-brana karohanèn kuwi, kaya déné grabah sing digawé saka lempung; dadi tetéla yèn pangwasa sing ngédab-édabi mau asalé saka Gusti Allah, ora saka aku.

---

^bsumunar: sumorot; pepadhang kang sumunar (Kej 1:3).

^cwedana: rai.

⁸ Aku padha kerep disiksa, nanging ora remuk. Kerep mangu-mangu, nanging ora tau semplah.

⁹ Mungsuisku akèh, nanging mitra-mitraku ora sethithik. Lan senajan ana kalané aku padha tatu nganti mbebayani, nanging aku ora nganti mati.

¹⁰ Sédané Gusti Yésus kuwi tansah katon ana ing badan kamanungsanku, supaya wunguné Sang Kristus iya katona ana ing awakku.

¹¹ Selawasé urip, aku tansah padha diancam déning pati merga Gusti Yésus, supaya wunguné Gusti Yésus katona ana ing badan kamanungsanku.

¹² Kuwi ateges yèn dayané si pati tansah masésa ana ing badanku, nanging dayané si urip nyambut-gawé ana ing kowé.

¹³ Ing Kitab Suci ana pangandika: "Aku precaya, mulané aku bisa kandha." Kanthi pengandel sing mengkono mau, aku iya bisa muni: "Aku bisa kandha, sebab aku wis precaya."

¹⁴ Aku ngerti yèn Gusti Allah, sing wis mungokaké Gusti Yésus, uga bakal nangèkaké kita bebarengan karo

Panjenengané, sarta ngirid kita kabèh sowan ana ing ngarsané.

¹⁵ Kelakoné kuwi kabèh murih becikmu. Saya akèh wong sing padha nampani sih-rahmaté Allah, uga saya akèh puji sokur sing kasaosaké déning wong-wong mau kagem kaluhurané Allah.

¹⁶ Kuwi sebabé aku padha ora tau semplah. Senajan badan wadhag kita saya rusak, nanging kasukman kita saben dina kaanyaraké.

¹⁷ Kasangsaran sing padha daklakoni iki, ora sepiraa lan mung kanggo sawetara mangsa waé, kuwi bakal njalari aku padha olèh kamulyan gedhé banget sing langgeng ngungkuli kasangsaran sing daksandhang mau.

¹⁸ Sebab sing dakgatèkaké dudu barang-barang sing katon, nanging prekara-prekara sing ora katon. Awit apa sing katon kuwi anané mung sawetara mangsa, nanging prekara-prekara sing ora katon, kuwi langgeng ing selawasé.

5 ¹ Awit kita padha ngerti, yèn samangsa tarub sing kita enggoni saiki — yakuwi badan wadhag kita sing ana ing donya iki — dibongkar, kita wis padha duwé omah ana ing swarga; omah

sing diyasa déning Gusti Allah piyambak lan kanggo selawasé.

² Saiki kita padha nggresah, lan padha kepéngin énggala manggon ing omah sing ana ing swarga mau.

³ Awit yèn wis manggon ing kana, kita bakal rumangsa olèh pengayoman.

⁴ Sebab selawasé kita manggon ana ing kémah kadonyan iki, kita padha nggresah merga aboting momotan kita. Ora kokmerga kita kepéngin ninggal badan sing ana ing donya iki, nanging luwih seneng saupama kita diparingana badan kaswargan, supaya badan sing kena ing pati iki disalinana badan sing urip langgeng.

⁵ Gusti Allah sing mrenata kuwi mau kabèh, lan Panjenengané piyambak wis maringaké Rohé marang kita, minangka panjering samubarang sing wis kacadhangaké marang kita.

⁶ Mulané atiku tansah padha tatag, senajan aku padha ngerti yèn selawasé aku isih padha manggon ana ing badan wadhag iki, aku isih adoh saka dalemé Gusti.

⁷ Merga urip kita alandhesan precaya, ora alandhesan barang sing katon,

⁸ mulané atiku padha tatag, lan aku luwih seneng ninggal badan iki, supaya bisa manggon bebarengan karo Gusti.

⁹ Éwasemono sing penting yakuwi bab kepriyé bisaku gawé renané penggalihé Gusti, dadia ana ing omahku saiki, badanku wadhag iki, dadia ana ing omahku kaswargan.

¹⁰ Awit ora kena ora, kita kabèh mesthi bakal padha ngadhep ana ing ngarsané dhampar pengadilané Sang Kristus, lan saben wong bakal diadili manut penggawéné dhéwé-dhéwé, sing wis padha dilakoni sajroning uripé ana ing donya kéné, dadia penggawé sing becik, dadia penggawé sing ala.

¹¹ Aku padha ngerti apa tegesé wedi marang Gusti Allah, mulané aku padha mituturi wong-wong, supaya precaya marang Panjenengané. Gusti Allah pirsakakèhing kaananku! Muga-muga kowé uga ngerti krenteging atiku iki.

¹² Aku ora arep ngalem awakku dhéwé ana ing ngarepmu. Malah aku mung arep awèh ketrangan sing becik, sing kena kokanggep dhasar enggonmu mongkog tumraping aku. Srana mengkono kowé bisa awèh wangsulan marang wong-

wong sing padha ngegung-egungaké manungsa manut gebyaré, ora manut tata-kasukmané.

¹³Yèn aku katoné padha kaya wong sing ora waras, kuwi merga aku padha nindakaké ayahané Gusti Allah. Lan yèn aku katoné kaya wong waras, kuwi merga krana kowé.

¹⁴Urip kita iki dikwasani déning sihé Sang Kristus, yakuwi samangsa kita ngakoni, yèn wong siji wis mati kanggo wong akèh, dadiné wong kabèh mau wis mèlu mati ana ing Panjenengané.

¹⁵Sang Kristus séda kanggo manungsa kabèh, supaya saben wong sing padha urip, uripé ora lumadi marang awaké dhéwé, nanging lumadia marang Panjenengané kang wis séda lan wis kawungokaké kanggo kepentingané wong-wong mau.

¹⁶Mulané saiki kita ora ngukur wong manut panemuné manungsa. Senajan dhèk biyèn kita mawas Sang Kristus manut panemuné manungsa, nanging saiki wis ora mengkono.

¹⁷Sing sapa nunggal karo Sang Kristus, wong mau wis dadi titah anyar, sing lawas wis sirna, sing anyar tuwuh.

¹⁸ Kabèh mau pakaryané Allah lantaran Sang Kristus. Gusti Allah wis ngrukunaké kita, para mungsuhé, karo Panjenengané piyambak, kadadèkaké para mitrané. Lan Gusti Allah mau uga maringi ayahan marang aku kabèh, supaya wong-wong liyané uga kadadèkaké mitrané Allah.

¹⁹ Pawarta sing padha dakwartakaké yakuwi bab enggoné Gusti Allah wis ngrukunaké para manungsa karo Panjenengané piyambak lantaran Sang Kristus, tanpa ngétang paneraké manungsa. Panjenengané mitayakaké pawarta karukunan mau marang aku kabèh.

²⁰ Kuwi sebabé aku padha dadi utusané Sang Kristus, kaya-kaya Gusti Allah piyambak ngandikani kowé lantaran aku. Atas asmané Sang Kristus kowé padha dakatag-atag: Padha gelema karukunaké karo Gusti Allah.

²¹ Sang Kristus sing tanpa dosa, wis didadèkaké dosa merga kita, supaya srana nunggal karo Sang Kristus, kita padha karukunaké karo Gusti Allah.

6¹ Merga saka kuwi sajroné tumindak bebarengan karo Gusti Allah, aku padha ngatag-atag marang kowé:

Supaya sih-rahmaté Allah sing wis koktampa kuwi, aja kokbuwang muspra.

²Sebab Gusti Allah ngandika ana ing Kitab Suci mengkéné: "Ing wektu sing Dakkersakaké, Aku wis miyarsakaké pesambatmu, lan ing dinané keslametan, Aku wis mitulungi kowé." Rungokna, saiki iki wektu sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan saiki dinané keslametan.

³Aku padha ngudi supaya aja ana wong siji waé sing nemokaké keluputanku ing ayahan sing daklakoni. Awit aku padha emoh gawé sandhungané sapa waé.

⁴Malah ing samubarang prekara sing daklakoni, nélakna yèn aku iki para abdiné Gusti Allah. Sarupaning kasusahanku daklakoni kanthi sabar.

⁵Aku wis padha digebugi, dikunjara, lan dikroyok. Aku wis ngalami nyambut-gawé tanpa ngétung sayah, kurang turu, malah sok ora duwé pangan.

⁶Enggonku nélakaké yèn aku iki padha dadi abdiné Gusti Allah, srana urip sing becik, wicaksana, sabar, srana ulat sumèh, srana gumantung marang pitulungané Sang Roh Suci, srana katresnan sing tulus,

⁷ srana martakaké kersané Allah, lan srana pangwaosé, aku padha nélakaké enggonku padha dadi abdiné Gusti Allah. Aku padha migunakaké kayektèn kanggo gaman ampuh lan iya kanggo nangkis.

⁸ Aku padha ngalami diaji-aji lan iya diasoraké. Senajan aku jujur, éwasemono didakwa tukang apus-apus.

⁹ Aku padha diarani wong sing ora kajuwara, nanging wong akèh padha kenal karo aku. Aku padha dikira mati, nanging kowé weruh dhéwé yèn aku padha urip. Senajan aku padha dianiaya, nanging aku padha ora mati.

¹⁰ Senajan aku padha digawé sedhah, nanging aku padha tansah bungah waé. Katoné aku padha mlarat, nanging aku padha wis marakaké wong akèh dadi sugih. Katoné aku padha kaya ora duwé apa-apa, nanging satemené aku padha duwé apa waé.

¹¹ Para mitraku ing kutha Korintus! Aku wis padha kandha kanthi blak-blakan karo kowé. Aku wis padha ngetokaké sakèhing uneg-uneging atiku.

¹² Menawa ana rasa sing ora kepénak sajroning pesrawunganmu karo aku, kuwi merga salahmu dhéwé.

¹³ Enggonku padha mituturi kowé kuwi merga kowé dakrengkuh kaya anak-anakku dhéwé. Padha nglairna rasaning atimu marang aku, kaya enggonku wis nglairaké rasaning atiku marang kowé!

¹⁴ Aja padha sekuthon karo wong sing ora precaya, kuwi ora samesthiné, mokal yèn bisa. Kepriyé bisané wong sing nindakaké dhawuhé Allah rerukunan karo wong sing nglawan Panjenengané? Pepadhang apa bisa bebarengan karo pepeteng?

¹⁵ Sang Kristus apa bisa sarujuk karo Iblis? Apa ana prekara sing padha antarané wong Kristen karo wong sing dudu Kristen?

¹⁶ Apa gandhèngé Pedalemané Allah karo brahala? Mangka kita iki rak Pedalemané Allah kang gesang. Panjenengané piyambak wis ngandika: "Aku bakal dedalem bebarengan karo wong-wong kuwi, lan tetunggilan karo wong-wong mau; Aku bakal dadi Allahé, wong-wong mau bakal padha dadi umat-Ku.

¹⁷ Mulané: Kowé padha sumingkira saka wong-wong sing ora wanuh karo Gusti

Allah kuwi, lan kowé padha misaha, mengkono pangandikané Pangéran, lan aja padha gepok-sénggol karo samubarang sing najis, nuli kowé bakal padha Daktampani.

¹⁸Lan Aku bakal dadi Ramamu, sarta kowé bakal padha dadi putra-Ku lanang lan wadon. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

7¹ Sarèhné kita kaparingan janji-janji sing mengkono mau déning Gusti Allah, mulané para sedulurku, ayo kita padha nucèkaké urip kita saka sakèhing prekara sing gawé jembering badan lan roh kita, srana wedi asih marang Gusti Allah lan nglakoni apa sing gawé renaning penggalihé.

²Aku padha wènèhana papan ana ing atimu. Aku ora tau keluputan karo sapa-sapa, ora tau gawé pitunané sapa waé, lan uga ora ngasil-asil marang wong.

³Enggonku muni mengkono mau ora merga aku arep nyalahaké kowé. Ora! Aku malah tau muni, yèn tresnaku marang kowé kuwi kaya marang mitra sejati.

⁴ Aku precaya banget karo kowé, lan iya kowé sing gawé mongkoting atiku. Senajan aku padha ngalami kasusahan akèh, nanging merga saka kowé atiku tansah kebak kabungahan.

⁵ Satekaku ing tanah Makédonia, aku padha ora bisa tentrem. Ana ing ngendi waé, aku padha nemu kasusahan: ing njaba ngadhepi wong-wong sing ngajak padu, ing njero ati dhéwé was-was.

⁶ Nanging sukur déné Gusti Allah tansah mbombong atiné wong sing semplah, uga wis gawé lejaring atiku, srana tekané Titus.

⁷ Ora mung tekané Titus waé sing gawé lejaring atiku, nanging apa sing dicritakaké déning Titus mungguh ing kowé, yakuwi enggoné rumangsa kalipur merga kowé kabèh. Titus crita yèn kowé padha kangen, kepéngin ketemu karo aku; kowé padha getun, lan saiki padha kepéngin mbélani aku. Kuwi kabèh saya muwuhi bungahing atiku.

⁸ Senajan layangku wis gawé susahé atimu, éwasemono aku ora gela déné wis nulis layang mau. Mesthi waé aku iya gela, merga layang mau wis gawé

sedhihing atimu, nanging gelaku ora sepiraa.

⁹Saiki aku bungah, ora merga enggonku wis gawé sedhihmu, nanging merga sedhihmu wis njalari kowé padha mratobat. Sedhihmu wis diagem déning Gusti Allah. Dadi aku ora gawé kapitunanmu.

¹⁰Awit sedhih sing diagem déning Gusti Allah njalari pamratobat, sing nuntun marang keslametan. Tumrap prekara sing mengkono, kita ora prelu getun! Kosokbaliné, sedhih sing sipat kadonyan, kuwi sing njalari pati.

¹¹Delengen saiki, apa sing wis katindakaké déning Gusti Allah srana sedhihmu mau: Saiki kowé rak dadi saya mepeng temenan ing bab enggonmu arep nélakaké yèn kowé ora salah. Saiki katon enggonmu sengit karo barang sing salah, katon enggonmu wedi, enggonmu ulah katresnan, enggonmu sregep, enggonmu gelem ngélikaké penggawé-penggawé sing salah! Kuwi mau kabèh wis nélakaké yèn tindakmu bener.

¹²Senajan aku wis nulis layang, nanging enggonku nulis mau ora mung

marga wong sing padha salah waé, utawa marga wong sing disalahaké, nanging supaya ana ing ngarsané Gusti Allah aku bisaa nglairaké marang kowé, sepira gedhéné prihatinmu tumrap ing aku kabèh.

¹³Yakuwi sing dadi panglipuring atiku. Kejaba saka panglipur mau, aku uga bungah, luwih-luwih marga kabungahané Titus, bab enggonmu padha mbombong atiné.

¹⁴Biyèn kowé dakalem ana ing ngarepé Titus, sukur déné kowé ora nguciwani, lan ora gawé isinku. Aku selawasé kandha sing sabeneré marang kowé; mengkono uga apa sing dakkandhakaké marang Titus, adhapur pengalem tumraping kowé, kuwi kabèh ana nyatané.

¹⁵Katresnané Titus marang kowé saiki saya mundhak gedhé, marga ngerti enggonmu mbangun-turut marang sakèhing prenatalané, lan enggonmu padha nampani tekané klawan wedi lan geter.

¹⁶Aku rumangsa begja banget, déné kowé bisa dakandelaké ing samubarang prekara.

8¹ Para sedulur, karepku kowé padha ngertia bab pakaryaning sih-rahmaté Allah ana ing antarané pasamuwan-pasamuwan ing tanah Makédonia.

² Pasamuwan-pasamuwan mau wis ngalami pendadaran sing abot banget, srana nandhang kasusahan warna-warna. Senajan miskin, nanging sarèhné rumangsa olèh kabegjan sing gedhé, pasamuwan-pasamuwan mau enggoné dedana ora sethithik.

³ Aku neksèni yèn wong-wong wis padha wèwèh manut kekuwatané, malah luwih saka kuwi, lan enggoné wèwèh mau klawan sukalila. Metu saka karepé dhéwé,

⁴ enggoné wong-wong mau padha nggugjeg marang aku supaya olèh mbiyantu umaté Allah, sing ana ing Yudéa.

⁵ Kuwi kabèh ora saka karepku! Wiwitané, wong-wong mau padha masrahaké uripé marang Gusti, nuli saka kersané Allah banjur iya pasrah marang aku kabèh.

⁶ Mulané aku wis ngatag-atag marang Titus, supaya nerusaké ayahané mau, sebab Titus kuwi sing mauné miwiti.

⁷ Kowé padha becik banget ing bab precayamu, micaramu, kawruhmu, enggonmu dhemen awèh pitulungan, katresnanmu marang aku. Mulané tansah ngudia nindakaké pegawéan kawelasan.

⁸ Aku ora netepaké prekara-prekara mau dadi prenatal. Nanging srana nuduhaké sepira enggoné wong-wong liyané padha sengkud awèh pambiyantu, aku kepéngin ngerti sepira enggonmu ngétokaké katresnanmu.

⁹ Kowé rak wis padha ngerti bab sih-rahmaté Gusti kita Yésus Kristus, sing senajan sugih wis kersa dadi mlarat merga kowé, supaya srana kemlaratané mau kowé dadi sugih.

¹⁰ Manut panemuku, beciké kowé saiki ngrampungna, apa sing wis kokwiwiti taun kepungkur. Pancèn kowé sing wis miwiti, malah gagasan nglumpukaké sumbangan kanggo wong mlarat iku asalé saka kowé.

¹¹ Mulané pegawéan kuwi terusna lan rampungna pisan klawan ngetog

karosanmu. Padha disengkud enggonmu ngrampungaké, ora béda karo biyèn nalika kowé nyengkud gawé rancangan.

¹² Menawa enggonmu dhemen dedana klawan éklas, Gusti Allah bakal nampa pisungsungmu manut ukuraning kekuwatanmu sing sanyatané, ora nganggo wewaton sing ora nyata.

¹³ Niyatku ora kokarep ngènthèngaké sesanggané wong liya srana muwuhi momotanmu. Nanging sarèhné kowé saiki lagi kaparingan kalubèran, wis samesthiné yèn kowé mbiyantu sedulur-sedulurmu sing padha kekurangan. Mengkono uga saupama kowé kekurangan lan sedulur-sedulurmu mau padha kalubèran, wong-wong mau iya bakal awèh pambiyantu marang kowé. Srana mengkono karo-karoné padha ladèn-linadènan.

¹⁴ (8:13)

¹⁵ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing nampa akèh, ora turah lan sing nampa sethithik, ora kekurangan."^d

¹⁶ Aku padha saos sukur marang Gusti Allah, déné Titus padha karo aku kabèh, uga sengkud enggoné mbiyantu kowé.

---

^dMirsani Kel 16:8.

¹⁷ Ora mung merga saka penjalukku, nanging pancèn semono gedhéné tékadé olèhé arep mbiyantu, nganti metu saka karepé dhéwé, lunga menyang panggonanmu.

¹⁸ Kejaba Titus aku uga padha kongkonan sedulur siji menèh sing diéringi banget ana ing pasamuwan-pasamuwan, merga saka pegawéané martakaké Injil.

¹⁹ Lan ora mung kuwi waé! Wong mau uga kapilih lan ditetepaké déning pasamuwan-pasamuwan, supaya dadi kanthiku kabèh, sajroné nglakoni ayahanku iki. Aku padha arep nerusaké pisumbangmu, supaya Gusti Allah tansah kaluhuraké, lan kowé padha ngerti, yèn aku padha seneng tetulung.

²⁰ Enggonku padha nyekel dhuwit pisungsung kuwi klawan ngati-ati, supaya aja ana wong sing nyalahaké aku.

²¹ Karepku, tumindak jujur, ora mung ana ing ngarsané Gusti, nanging uga ana ing ngarepé manungsa.

²² Kejaba wong loro mau, aku uga padha kongkonan sedulur siji menèh, sing wis kerep daktètèr lan ketitik enggoné

tansah sregep awèh pambiyantu, lan merga precaya karo kowé, saiki saya gedhé semangaté enggoné arep mbiyantu.

²³Titus kuwi kancaku tunggal sapegawéan sing ngréwangi aku kanggo kowé. Déné sedulur-sedulur liyané sing arep mangkat bareng karo Titus, kuwi makili pasamuwan-pasamuwan, supaya asmané Sang Kristus kaluhuraké.

²⁴Tuduhna sepira gedhéning katresnanmu marang sedulur-sedulur mau, supaya pasamuwan-pasamuwan kabèh padha sumurup yèn katresnanmu kuwi temenan, lan supaya padha ngerti yèn pengalemku marang kowé kuwi ana nyatané.

9¹Satemené aku ora perlu nulis kowé, bab dana sing lagi dikirimaké marang umaté Allah, sing ana ing tanah Yudéa.

²Awit aku ngerti yèn kowé padha seneng tetulung, lan aku wis nglairaké pengalemku tumraping kowé marang wong-wong ing Makédonia. Aku kandha karo wong-wong mau, yèn sedulur-sedulur ing Akhaya wis wiwit taun kepungkur padha awèh pitulungan. Lan

kegiatanmu kuwi njalari wong akèh ing kana padha kegugah semangaté.

³Titus lan wong loro liyané mau saiki dakkon mréné supaya padha weruh yèn enggonku ngalem kowé kuwi ora goroh, mula supaya kowé padha gelema cecawis awèh pambiyantu kaya sing dakkandhakaké.

⁴Yèn ora mengkono, saiba isinku, menawa wong-wong Makédonia padha teka bareng karo aku, lan ketemu kowé durung padha cecawis. Sebab aku wis kewetu yèn kowé bisa dakandelaké. Mesthiné, kowé dhéwé rak ya padha mèlu isin!

⁵Mulané sedulur-sedulur mau dakkon ndhisiki lakuku, supaya padha nglumpukaké dana sing biyèn wis kokjanjèkaké. Mengko satekaku dana mau supaya wis cemawis. Supaya ketitika yèn enggonmu dedana klawan sukalila, lan ora merga kepeksa.

⁶Padha diéling, wong sing nyebar sethithik, ngundhuhé iya sethithik. Nanging wong sing nyebar akèh, ngundhuhé iya akèh.

⁷Saben wong mènèhana manut rilaning atiné, lan aja karo nggrundel utawa

merga kepeksa. Sebab Gusti Allah ngasihi wong sing wèwèh kanthi sukalila.

⁸ Gusti Allah kwaos maringi kowé luwih akèh ketimbang karo sing kokbutuhaké, supaya kowé dhéwé selawasé padha kecukupan, malah kepara turah, supaya kowé bisa dedana, nyokong sarupaning penggawé sing becik.

⁹ Kaya pangandikaning Kitab Suci, sing surasané mengkéné: "Panjenengané maringi marang wong mlarat klawan loma, kabecikané langgeng ing selawas-lawasé."^e

¹⁰ Gusti Allah sing nyawisaké wiji kanggo wong sing nyebar lan nyawisaké pangan kanggo kita, Panjenengané iya bakal maringi wiji secukupé marang kowé. Panjenengané sing bakal nukulaké wiji mau, sarta nikelaké wohé saka pisungsungmu.

¹¹ Gusti Allah bakal maringi kasugihan sing cukup marang kowé, supaya selawasé kowé bisa dedana kanthi loma. Merga danamu sing kokkirimaké lantaran aku mau, bakal akèh wong sing padha saos sukur marang Gusti Allah.

---

^eMirsani Mzm 112:9.

¹² Kabecikanmu ora mung nyukupi kebutuhané para umaté Allah (sing ana ing kutha Yérusalèm) waé, nanging uga bakal njalari wong akèh padha saos sukur marang Gusti Allah.

¹³ Lan awit saka kabecikanmu mau, akèh wong sing bakal padha ngluhuraké asmané Allah merga kasetyanmu marang Injilé Sang Kristus sing padha kokandhemi, mengkono uga merga enggonmu ngedum-edum apa sing kokduwèni marang wong-wong mau, lan wong-wong liyané.

¹⁴ Sedulur-sedulur mau bakal padha ndongakaké kowé klawan katresnan, merga sih-rahmaté Allah sing kaparingaké marang kowé klawan lubèr.

¹⁵ Mulané asmané Allah kaluhurna merga sih-peparingé sing semono gedhéné.

10 ¹ Manut kandhané wong, aku Paulus, diunèkaké jirih yèn adu-arep, waniné yèn adoh. Penjalukku marang kowé, lambaran kesaénan lan sih-rahmaté Sang Kristus,

² samangsa aku teka niliki kowé, kowé aja meksa aku tumindak keras marang kowé. Awit aku bisa keras karo

wong-wong sing padha ngarani yèn penggawéku nuruti nepsu kadonyan.

³Ya bener aku iki padha urip ana ing donya, nanging penggawéku mau ora manut nepsu kadonyan.

⁴Gegaman sing dakenggo nglawan dudu gegaman kadonyan, nanging gegamané Allah, sing ampuh lan bisa nggempur bètèng-bètèngé manungsa. Aku padha nyirnakaké pangothak-athiké manungsa sing palsu,

⁵lan mbongkar témbok-témbok gumungging manungsa sing ngalang-alangi wong arep wanuh karo Gusti Allah. Aku padha nelukaké pikiran-pikirané manungsa, supaya manut marang Sang Kristus.

⁶Samangsa kowé wis mbuktèkaké setyamu, aku bakal ngukum sakèhé wong sing ora setya.

⁷Kowé padha ngertia prekara sing sanyatané. Menawa ing antaramu ana sing nganggep dadi kagungané Sang Kristus, mbok ngèlingana yèn aku iki uga kagungané Sang Kristus, padha waé.

⁸Aku ora isin ngegung-egungaké pangwasa sing wis diparingaké déning Gusti marang aku, awit pangwasa mau

kanggo mbangun kowé, ora kanggo ngrusak kowé.

⁹ Aku ora niyat medèn-medèni kowé srana layang-layangku.

¹⁰ Mesthiné ana sing arep muni: "Layang-layangé Paulus kuwi keras lan pedhes, nanging yèn adu-arep karo kita, dhèwèké tanpa daya lan tembungé ora teges!"

¹¹ Bèn wong kuwi mengko ngerti yèn tembung-tembung sing daktulis ana ing layang-layangku karo apa sing bakal padha daktindakaké samangsa aku adu-arep, kuwi ora ana bédané.

¹² Pancèn aku ora wani madhakaké awakku karo wong-wong sing anggepé wis sampurna. Wong-wong kuwi bodho banget! Padha gawé ukuran manut panemuné dhéwé, banjur nandhing awaké dhéwé nganggo ukuran mau!

¹³ Nanging tumraping aku, enggonku ngegung-egungaké ana watesé; watesé yakuwi ayahan sing diparingaké déning Gusti Allah marang aku, klebu pegawéanku ana ing antaramu.

¹⁴ Sarèhné kowé klebu ana ing sajroning wates mau, mula dhèk aku nekani kowé

martakaké Injilé Sang Kristus, aku ora nerak wates.

¹⁵Lan aku ora padha ngumukaké bab pegawéané wong liya sing ana ing sanjabané wates sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah kanggo aku. Nanging pengarep-arepku, supaya kaprecayanmu saya mundhak lan aku padha bisa nindakaké pegawéan kang luwih gedhé menèh ana ing antaramu, sajroning wates sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah.

¹⁶Yèn wis mengkono, aku lagi bisa martakaké Injil ing panggonan-panggonan liya, ora susah nganggo ngegung-egungaké pegawéan sing wis dilakoni ing laladané wong liya.

¹⁷Awit Kitab Suci nerangaké: "Sapa sing arep ngegung-egungaké, kuwi ngegung-egungna apa sing wis ditindakaké déning Pangéran."^f

¹⁸Sebab wong sing kanggep ana ing ngarsané Gusti Allah kuwi dudu wong sing ngalem awaké dhéwé, nanging wong sing dialem déning Gusti Allah.

---

^fMirsanana Yer 9:24.

11 ¹Rak kena ta, aku sok mbodhoni!
²Aku tresna karo kowé kaya déné Gusti Allah piyambak iya tresna karo kowé. Kowé kuwi kaya prawan sing wis dakpacangaké karo sawijining priya, yakuwi Sang Kristus.

³Aku sumelang yèn pikiranmu wis kena ing panggodha lan kowé wis ninggal katresnanmu sing suci marang Sang Kristus, padha kaya Ibu Kawa sing kagodha, sing digorohi déning si ula.

⁴Awit kowé gelem nampani saben wong sing nekani kowé lan mulangaké bab Yésus liyané, béda karo Gusti Yésus, sing padha dakwulangaké. Kowé uga gelem nampa roh lan "injil," sing béda karo Roh lan Injil, sing koktampa saka aku!

⁵Manut panemuku, babar-pisan aku ora rumangsa kalah karo "rasul-rasul" sing kokanggep pinunjul mau!

⁶Bisa uga aku iki ora micara, nanging kuwi ora ateges yèn aku ora duwé kawruh. Kuwi wis saben-saben dakterangaké marang kowé.

⁷Apa salahku karo kowé merga aku tumindak andhap-asor, saking olèhku arep ngurmati kowé? Apa merga

enggonku martakaké Injilé Allah marang kowé tanpa njaluk bayaran?

⁸ Nalika aku martakaké Injil ana ing antaramu, aku diragadi déning pasamuwan-pasamuwan liya. Presasat aku iki meres pasamuwan-pasamuwan mau, supaya bisa mitulungi kowé.

⁹ Lan selawasé aku ana ing antaramu, aku ora tau ngrusuhi kowé, ora njaluk dhuwit kanggo nyukupi butuhku. Sing nyukupi butuhku kabèh kuwi para sedulur sing padha teka saka Makédonia. Biyèn, mengkono uga saterusé aku ora arep gawé susahmu!

¹⁰ Demi kayektèné Sang Kristus sing dakandhemi, aku mesthèkaké, yèn ora ana wong siji waé ing satanah Akhaya sing bisa mbantah sing dadi mongkoking atiku.

¹¹ Apa sebabé aku muni mengkono? Apa aku ora tresna marang kowé? Gusti Allah sing pirsá yèn aku tresna marang kowé!

¹² Apa sing wis daktindakaké, arep dakterusaké supaya "rasul-rasul" liyané ora duwé alesan kanggo gumunggung, kandha-kandha, yèn enggoné nyambut-gawé mau patrapé kaya aku kabèh.

¹³ Wong-wong kuwi dudu rasul-rasul temenan, nanging rasul-rasul palsu. Wong-wong kuwi padha ngapusi lan réwa-réwa dadi rasulé Sang Kristus sing sejati.

¹⁴ Kuwi ora nggumunaké! Iblis iya bisa méndha-méndha dadi malaékating pepadhang.

¹⁵ Mulané ora anèh menawa batur-baturé Iblis uga méndha-méndha dadi abding kayektèn. Nanging akiré wong-wong mau bakal nampa paukuman sing laras karo penggawéné.

¹⁶ Dakambali sepisan menèh murih cethané: Aja ana wong sing duwé pengira yèn aku iki wong bodho. Nanging yèn kowé nganggep aku iki bodho, ya wis aku tampanana kaya déné wong bodho, supaya aku bisa gumunggung sethithik.

¹⁷ Lan apa sing arep dakkandhakaké saiki, kuwi ora saka dhawuhé Gusti, nanging tembungku dhéwé, tembungé wong sing bodho.

¹⁸ Kaya wong akèh padha ngegung-egungaké prekara kadonyan, aku uga arep mèlu-mèlu tumindak mengkono.

¹⁹ Sarèhné kowé nganggep kowé dhéwé pinter, dadi kowé iya bisa nyabari wong-wong sing bodho!

²⁰ Kowé wis nyabari saben wong sing nindhes kowé, sing meres kowé, wong sing ngerèh kowé; wong sing ngina marang kowé; wong sing napuk pipimu.

²¹ Kanthi isin, aku ngakoni, yèn ing bab mengkono kuwi aku rumangsa kalah karo kowé. Senajan mengkono, yèn ana wong sing wani ngegung-egungaké awaké dhéwé tumraping sawijining prekara, — kandhaku iki kaya déné ujaré wong bodho — aku iya wani tumindak mengkono.

²² Apa wong-wong mau wong Ibrani? Aku iya wong Ibrani. Apa wong-wong kuwi wong Israèl? Aku uga wong Israèl! Apa wong-wong mau tedhak-turuné Rama Abraham? Aku uga tedhak-turuné Rama Abraham!

²³ Apa wong-wong kuwi abdiné Sang Kristus? Mbokmenawa kowé kaya ngrungokaké kandhané wong ora waras, nanging aku iki abdi sing luwih sregep tinimbang karo wong-wong kuwi kabèh! Nyambut-gawéku luwih keras. Aku

luwih kerep dikunjara; aku luwih kerep digebugi; aku kerep mèh ngalami mati.

²⁴ Ping lima aku disiksa déning wong Yahudi, manut prenatal Yahudi, yakuwi nganggo dipecuti "ping patang puluh kurang siji".

²⁵ Ping telu aku digebugi wong-wong Rum; malah dibenturi watu sepisan. Aku ngalami kapalku kèrem ana ing segara nganti ping telu, lan sepisan ngalami kompal-kampul ana ing segara nganti patlikur jam suwéné.

²⁶ Lakuku kerep diancam déning bebaya banjir, déning bégal, déning wong-wong Yahudi lan déning wong-wong bangsa liyané. Aku iya kerep diancam déning bebaya ana ing kutha, ana ing pesamunan, ana ing segara, lan bebaya-bebaya saka wong-wong sing méndha-méndha sedulur.

²⁷ Aku kerep ngalami rekasa lan nyambut-gawé abot; kerep ora mangan, ora ngombé lan ora turu; kaliren, kapiran, ora duwé omah lan kadhemen merga ora duwé sandhangan.

²⁸ Tanpa nyebut prekara-prekara liyané, saben dina aku mikiraké bot-répoté pasamuwan-pasamuwan kabèh.

²⁹Yèn ana wong sing sèkèng, aku mèlu ngrasakaké kasèkèngané. Yèn ana sing tumiba ing dosa, atiku mèlu remuk merga sedhih.

³⁰Saupama aku dikudokaké gumunggung, aku bakal ngegung-egungaké prekara-prekara sing nuduhaké kaapesanku.

³¹Gusti Allah, Ramané Gusti Yésus, pirsya yèn aku ora goroh. Asmané kaluhurna ing selawasé.

³²Nalika aku ana ing kutha Damsyik, gubernur ing kono, sing dibawahaké déning Sang Prabu Aretas, préntah marang tentarané supaya padha njaga gapura-gapurané kutha mau, arep nyekel aku.

³³Nanging aku diudhunaké nganggo kranjang saka jendhéla ing témboké kutha mau. Mengkono dadiné aku oncat saka ing astané gubernur mau.

12¹Senajan ora ana gunané, nanging aku kepeksa gumunggung. Saiki aku dakcrita bab tetinggalan sajroning wahyu sing daktampa saka Gusti.

²Aku wanuh karo sawijining wong Kristen. Patbelas taun kepungkur wong

mau diangkat menyang swarga sing dhuwur dhéwé. (Aku ora ngerti kuwi mau kelakon temenan, apa mung sawijining tetinggalan, Gusti Allah sing pirs.)

³Dakembali menèh, aku weruh wong mau diangkat menyang ing Firdus, (embuh kuwi mau temenan, apa mung sawijining tetinggalan, Gusti Allah sing pirs.)

⁴Ana ing kana wong mau krungu swara-swara sing ora kena diucapaké nganggo tembungé manungsa lan ora kena dikandhakaké.

⁵Dadi aku kerep ngegung-egungaké bab wong kuwi — ora arep ngegung-egungaké bab awakku dhéwé, kejaba ing bab prekara-prekara sing nuduhaké kaapesanku.

⁶Senajan aku ngegung-egungaké awakku pisan, aku ora bodho, sebab sing dakkandhakaké kuwi barang sing nyata. Nanging aku emoh ngegung-egungaké awakku, supaya aja nganti ana wong sing penganggepé ngluwahi apa sing dideleng ana ing aku, dadia kelakuanku, dadia tembungku.

⁷Supaya aku aja dadi gumunggung merga pengalaman sing élok mau,

aku diparingi lelara déning Gusti Allah ana ing awakku, sing dadi pirantiné Iblis kanggo ngantemi aku, lan nyegah supaya aku aja gumunggung.

⁸ Aku wis ndedonga ping telu marang Gusti, nyuwun supaya lelara kuwi disingkiraké saka aku.

⁹ Nanging Gusti ngandika: "Sih-rahmat-Ku wis cukup kanggo kowé, jalaran pangwasa-Ku dadi luwih cetha samangsa kowé rumangsa apes!" Mulané aku luwih ngegung-egungaké keapesanku, sebab yèn aku nandhang apes, aku ngrasakaké pangwasané Sang Kristus ngayomi aku.

¹⁰ Aku seneng waé ngalami keapesan, dicecamah, kasusahan, panganiaya, lan kasusahan liya-liyané, merga Asmané Sang Kristus; awit iya samangsa aku sèkèng kuwi, aku malah kuwat.

¹¹ Kowé wis meksa aku tumindak kaya wong sing bodho. Beneré rak kowé sing kudu kandha yèn aku sing bener. Senajan aku iki dudu apa-apa, nanging aku ora kalah karo "rasul-rasulmu" sing kokanggep pinunjul kuwi.

¹² Titikané yèn aku iki rasul temenan, kuwi wis cetha. Kowé dhéwé wis ndeleng pretandha-pretandha, mujijat-

mujijat lan lelakon-lelakon sing ngéram-éramaké.

¹³ Apa tau aku ora nggatèkaké kowé yèn katandhing karo enggonku nggatèkaké pasamuwan-pasamuwan liyané, kejaba mung bab enggonku ora njaluk ragad marang kowé? Yèn bab iki kokanggep salah, ya apuranen.

¹⁴ Saiki aku wis cecawis arep niliki kowé sing kaping teluné. Aku ora arep njaluk ragad kowé awit dudu barang-barangmu sing dakgolèki, nanging kowé dhéwé. Merga dudu anak-anak sing kuwajiban nragadi wong tuwané, nanging wong tuwa kanggo anak-anaké.

¹⁵ Aku gelem nragadi kowé nganggo samubarang sing dakduwèni. Malah aku ngetohaké awakku dhéwé kanggo mbiyantu kowé. Apa katresnanmu marang aku suda, merga katresnanku marang kowé saya mundhak?

¹⁶ Kowé rak ya setuju ta yèn aku ora dadi rengganmu. Nanging ana wong sing kandha, yèn aku iki julig lan arep ngakali kowé nganggo akal licik.

¹⁷ Nanging kuwi mokal. Apa tau ta aku golèk keuntungan ana ing antaramu lumantar wong-wong sing dakkongkon?

¹⁸ Aku kongkonan sedulur Titus niliki kowé, dakkanthèni sedulur-sedulur Kristen liyané. Apa Titus gawé rugimu? Apa tindaké Titus ora padha karo sing dakkarepaké lan nganggo cara sing daktindakaké?

¹⁹ Bisa uga kowé duwé pengira yèn aku iki arep mbeneraké awakku dhéwé ana ing ngarepmu. Ora! Demi Gusti Allah, kabèh sing daktindakaké iki manut kersané Sang Kristus, lan pegawéanku kabèh kuwi mligi kanggo mbiyantu kowé, kanggo mbangun atimu.

²⁰ Aku sumelang, mbokmenawa mbésuk samangsa aku tekan enggonmu kaananmu tinemu béda karo sing dakkarepaké. Mbokmenawa mbésuk satekaku, kowé tinemu padha cecongkrahan, padha kemèrèn, padha brangasan, padha mikiraké awakmu dhéwé, padha mitenah, padha nyatur ala, padha gumunggung lan padha gawé gègèr.

²¹ Aku sumelang, samasa aku mbésuk ketemu karo kowé, Gusti Allah, sing dakbektèni, kuwi bakal ngasoraké aku ana ing ngarepmu, lan aku bakal nangisi sedulur-sedulur sing ing wektu sing

kepungkur wis padha nglakoni dosa lan durung padha mratobat saka dosa-dosané mau, yakuwi nerak kasusilan, laku jina lan murang-tata.

13¹ Iki sing ping teluné enggonku arep nekani kowé. Ana ayating Kitab suci sing surasané: "Sabèn pandakwa kudu nganggo paseksiné wong loro utawa telu."⁹

² Aku kepéngin ngélingaké menèh para sedulur sing dhèk biyèn padha nglakoni dosa lan uga kowé kabèh. Aku dhèk biyèn ya wis tau ngélingaké kowé, nalika aku nekani kowé sing ping pindhoné. Saiki senajan aku adoh karo kowé, aku arep ngélingaké sepisan engkas, supaya samasa mbésuk aku teka menèh, aku ora bakal ngéman sapa waé.

³ Kowé bakal olèh sakèhing bukti sing kokkarepaké, yèn Sang Kristus nyata wis ngandika lantaran aku. Yèn Sang Kristus lelayanan karo kowé Panjenengané ora kaya wong sing tanpa daya, nanging bakal ngetingalaké pangwasané ana ing antaramu.

⁴ Sebab senajan nalika disédani ing kayu salib Panjenengané nandhang

---

⁹Mirsanana Ul 17:6.

kaapesan, nanging saiki Panjenengané gesang ngagem pangwasané Gusti Allah. Ana ing patunggilané Sang Kristus aku uga nandhang kaapesan, nanging ing bab urusanku karo kowé, aku uga padha urip karo Panjenengané nganggo pangwasané Gusti Allah.

⁵Titinen awakmu dhéwé, apa kowé padha urip sajroning precaya. Kowé mesthi ngerti apa Sang Kristus Yésus ana ing kowé apa ora, semono mau menawa precayamu ora luntur.

⁶Aku ngandel, yèn kowé bakal ngerti menawa precayaku padha ora luntur.

⁷Pandongaku marang Gusti Allah, supaya kowé aja padha gawé dosa. Ora koksupaya pegawéanku katon metokaké woh, nanging supaya kowé padha nindakaké apa sing bener, senajan aku katoné padha gagal.

⁸Awit prekara sing bener ora kena kita lawan, mung kudu kita turut.

⁹Aku padha bungah senajan apes, angger kowé padha rosa. Panyuwunku supaya kowé padha dadia sampurna.

¹⁰Yakuwi sebabé aku nulis layang iki sajroné aku isih adoh karo kowé, supaya menawa aku mbésuk teka, aku ora

susah tumindak keras, lan nggunakaké pangwasa sing kaparingaké marang aku déning Gusti. Pangwasa mau ora kanggo ngrusak kowé, nanging kanggo mbangun.

¹¹ Wusana, para sedulur, karia slamet! Padha ngudia supaya kowé padha sampurna, lan padha mbangun-turuta marang pituturku. Sing padha nunggal ati lan padha rukun, temahan Gusti Allah Kang Mahatresna lan dadi sumbering pirukun kuwi bakal nunggil karo kowé.

¹² Padha sesalamana nganggo salam paseduluran.

¹³ (13-12b) Para warganing pasamuwané Allah kabèh padha kirim salam marang kowé.

¹⁴ (13-13) Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus, lan sihé Allah tuwin berkahé Sang Roh Suci kaparingna marang kowé kabèh. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

Galatia

1 ¹ Layang saka Paulus, sing katimbangan dadi rasul ora déning manungsa utawa lantaran manungsa, nanging déning Gusti Yésus Kristus lan Allah Sang Rama, sing wis mungokaké Gusti Yésus Kristus saka ing séda.

² Sedulur-sedulur sing bebarengan karo aku uga padha mèlu kirim salam marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galatia.

³ Muga-muga kowé padha diparingi sih lan katentreman déning Gusti Allah, Sang Rama kita lan Gusti Yésus Kristus.

⁴ Supaya kita padha luwar saka jaman sing kebak duraka iki, Sang Kristus wis ngurbanaké sarirané piyambak kanggo nebus dosa-dosa kita, krana enggoné ngèstokaké kersané Gusti Allah, Sang Rama kita.

⁵ Pinujia, Allah kaluhurna ing selawasé! Amin.

⁶ Aku gumun ngrasakaké kowé, déné kokgelis temen padha nyingkur Gusti Allah, sing wis nimbali kowé merga

sih-rahmaté Sang Kristus; sarta kowé banjur padha kèlu marang "injil sing ora saka Gusti Allah".

⁷ Satemené "injil liyané" mau ora ana. Enggonku kandha ana injil liyané mau, awit ana wong sing padha gawé bingungmu lan arep ngowahi Injilé Sang Kristus.

⁸ Senajan aku dhéwé utawa malaékat ing swarga, yèn ngabaraké injil marang kowé sing béda karo Injil sing wis dakwartakaké, nampaa paukumané Gusti Allah!

⁹ Biyèn aku wis kandha, lan saiki dakambali: Yèn ana wong ngabaraké injil marang kowé, sing béda karo Injil sing wis padha koktampa saka aku, wong kuwi tampaa paukumané Gusti Allah!

¹⁰ Apa srana mengkono mau aku kaya-kaya nuruti karepé manungsa? Ora! Nanging aku manut kersané Gusti Allah. Apa aku golèk pengalemé manungsa? Saupama mengkono aku dudu abdiné Sang Kristus.

¹¹ Para sedulur, kowé padha dakkandhani, yèn Injil sing dakwartakaké kuwi dudu karangané manungsa.

¹² Ora daktampa saka manungsa, lan iya ora ana wong sing mulang bab Injil mau marang aku. Nanging Gusti Yésus Kristus piyambak sing ndhawuhaké Injil mau marang aku.

¹³ Kowé rak wis padha krungu ta bab uripku biyèn. Aku dadi wong Yahudi sing tekun nglakoni saraking agama Yahudi. Semono uga kowé wis padha krungu enggonku nguya-uya pasamuwané Gusti Allah sakatogé, arep daksirnakaké.

¹⁴ Ing bab nglakoni saraking agama Yahudi aku luwih maju ketimbang karo wong Yahudi liya-liyané. Ing bab netepi adat tata cara sing diwarisaké déning para leluhur, aku luwih keras tinimbang wong-wong mau.

¹⁵ Nanging krana sihé, Gusti Allah wis milih aku sadurungé aku lair, lan nimbali aku supaya ngladosi Panjenengané.

¹⁶ Nalika Gusti Allah kersa ngetingalaké Kang Putra marang aku, lan supaya aku ngabaraké Injil bab Sang Putra mau marang bangsa-bangsa sing durung padha wanuh karo Gusti Allah, aku ora njaluk pamrayogané sapa-sapa.

¹⁷ Aku uga ora banjur lunga menyang kutha Yérusalèm, nemoni wong-wong

sing wis padha katimbangan dadi rasul luwih dhisik ketimbang aku. Nanging aku malah banjur lunga menyang tanah Arab, lan bali menèh menyang kutha Damsyik.

¹⁸ Bareng wis telung taun, aku lagi menyang kutha Yérusalèm nemoni Kéfas (Rasul Pétrus) golèk ketrangan, lan nginep ana ing omahé Kéfas mau lawasé rong minggu.

¹⁹ Aku ora ketemu karo rasul-rasul liyané, kejaba Yakobus, sedhèrèké Gusti Yésus.

²⁰ Sing daktulis iki nyata. Aku ora ngapusi, lan Gusti Allah sing pirsá.

²¹ Sawisé kuwi aku banjur menyang daérah-daérah ing tanah Siria lan tanah Kilikia.

²² Nalika semana para warganing pasamuwan ing tanah Yudéa durung kenal karo aku.

²³ Ngertiné mung saka critané wong liya, yakuwi: "Wong sing biyèn nguya-uya kita, saiki malih nggelar piwulang, sing biyèn arep disirnakaké!"

²⁴ Mengkono wong-wong mau banjur padha ngluhuraké asmané Gusti Allah merga saka aku.

2¹ Let patbelas taun aku lagi bali menèh menyang kutha Yérusalèm karo Barnabas, Titus uga dakjak.

² Enggonku lunga menyang Yérusalèm mau, merga aku nampa wangsit saka Gusti Allah, yèn aku kudu mangkat mrana. Sajroning rembugan mligi karo para panuntuné pasamuwan ing kutha Yérusalèm, aku nerangaké isining Injil sing dakwartakaké marang para wong-wong bangsa liya mau. Karepku supaya pegawéan sing wis daklakoni biyèn tekan saiki iki aja nganti muspra.

³ Titus, kancaku nyambut-gawé, senajan dhèwèké kuwi wong Yunani, ora dikudokaké tetak.

⁴ Senajan ya ana wong sawetara, sing ngakuné wong Kristen lan mèlu rembugan ana ing kono, padha kandha yèn Titus kudu ditetaki. Wong-wong mau padha nylamur, awit padha kepéngin ngerti pengalamanku bab urip merdika ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus. Karepé wong-wong mau supaya aku padha dadi abdining Torèt.

⁵ Nanging aku padha ora gelem mundur sethithik-thithika, supaya kayektèné Injil mau tetep kokantepi.

⁶ Éwasemono wong-wong sing kétoké padha dadi pemimpin mau ora nambahi rembug apa-apa sing wigati. Aku ora mentingaké pangkaté wong-wong kuwi, awit Gusti Allah ora mirsani manungsa manut tata lairé.

⁷ Malah wong-wong mau padha weruh yèn aku diparingi kuwajiban déning Gusti Allah ngabaraké Injil marang wong-wong sing padha durung wanuh karo Gusti Allah, ora béda karo kuwajiban sing diparingaké déning Gusti Yésus marang Rasul Pétrus, yakuwi ngabaraké Injil marang wong Yahudi.

⁸ Sebab aku didadèkaké rasul déning pangwasané Gusti Allah kanggo wong-wong sing padha durung wanuh karo Gusti Allah mau, kaya déné Rasul Pétrus didadèkaké rasul kanggo wong Yahudi.

⁹ Rasul Yakobus, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, sing sajaké dadi pemimpin ana ing kono, padha ngakoni yèn Gusti Allah piyambak wis maringaké kuwajiban sing mligi mau marang aku. Mulané wong-wong mau padha nyalami Barnabas lan aku. Kaya déné kanca-kanca nunggal pegawéan kita kabèh padha sarujuk, yèn Barnabas lan aku sing ngabaraké

Injil ana ing satengahé bangsa-bangsa sing durung wanuh karo Gusti Allah, mengkono uga para rasul liyané padha ngabaraké Injil ana ing satengahé wong Yahudi.

¹⁰ Mung saprekara sing padha dijuluk, yakuwi supaya aku padha ngèlingi marang wong-wong miskin sing ana ing satengahing pasamuwan-pasamuwan ing Yudéa. Lan kuwi pancèn tansah dakudi temenan.

¹¹ Merga cetha yèn salah, Rasul Pétrus nalika teka ing kutha Antiokia dakwelèhaké terang-terangan.

¹² Sadurungé wong-wong sing padha diutus Rasul Yakobus teka, Rasul Pétrus gelem mangan bebarengan karo sedulur-sedulur Kristen, sing ora tetakan. Nanging bareng para utusané Rasul Yakobus padha teka, Rasul Pétrus banjur mundur lan ora gelem nerusaké mangan bebarengan karo sedulur-sedulur sing ora tetakan mau, merga wedi karo wong-wong sing padha nganjuraké supaya wong saka bangsa liya sing padha mratobat kudu ditetaki.

¹³ Para sedulur Kristen sing asal Yahudi, merga jirih, padha mèlu-mèlu lamis

kaya Rasul Pétrus mau. Malah Barnabas dhéwé uga katut.

¹⁴ Bareng aku weruh yèn tumindaké Rasul Pétrus lan sedulur-sedulur liyané mau nyimpang saka garis sing bener, sing kawulangaké déning Injil, aku banjur kandha karo Rasul Pétrus ing ngarepé wong akèh mau, "Panjenengan piyambak menika tiyang Yahudi, ingkang sampun mboten nganut tata gesangipun tiyang Yahudi. Lah kokpanjenengan badhé meksa tiyang sanès Yahudi supados gesang kados tiyang Yahudi?"

¹⁵ Pancèn, kita menika lair dados tiyang Yahudi, dédé bangsa sanèsipun ingkang sinebut "sanès Yahudi tiyang ingkang dosa".

¹⁶ Nanging kita inggih mangertos bilih anggènipun tiyang karukunaken kaliyan Gusti Allah menika namung landhesan pitados dhateng Gusti Yésus Kristus, mboten landhesan Torèt. Kita mekaten ugi; enggèn kita pitados dhateng Gusti Yésus Kristus menika supados kita karukunaken kaliyan Gusti Allah lantaran pitados kita wau, lan mboten landhesan enggèn kita netepi Angger-anggering Torèt. Sebab mboten wonten tiyang

ingkang karukunaken kaliyan Gusti Allah landhesan enggènipun netepi Angger-anggering Torèt.

¹⁷Menawi kita (tiyang Yahudi) karukunaken kaliyan Gusti Allah landhesan patunggilan kita kaliyan Sang Kristus, dados cetha bilih kita menika inggih tiyang dosa, sami kaliyan tiyang kapisir. Menawi mekaten, menapa Sang Kristus menika dados budhaking dosa? Babar-pisan mboten!

¹⁸Menawi keyakinan ingkang sewau sampun kula bungkar, lajeng wiwit kula bangun malih, menika kula tetep lepat.

¹⁹Nanging miturut Torèt, kula sampun pejah — dipun pejahi déning Torèt — supados kula saged gesang kagem Gusti Allah, kula sampun ndhèrèk pejah dipun salib kaliyan Sang Kristus.

²⁰Temah ingkang gesang menika sampun sanès kula malih, nanging Sang Kristus ingkang wonten ing kula. Gesang kula ingkang samangké menika mboten sanès namung krana kula pitados dhateng Putranipun Allah ingkang ngasihi kula, lan ingkang sampun ngurbanaken sugengipun kanggé kula.

²¹ Kula mboten badhé ngrèmèhaken sih-rahmatipun Gusti Allah. Menawi tiyang saged karukunaken kaliyan Gusti Allah lantaran Angger-anggering Torèt, menika ateges bilih sédanipun Sang Kristus tanpa gina!

3 ¹ Hé, wong-wong ing tanah Galatia, bodhomu koknemen! Sapa ta sing nasaraké kowé? Bab sédané Sang Kristus ing kayu salib kuwi wis dakterangaké sakatogé marang kowé!

² Coba wangsulana pitakonan iki: Apa enggonmu nampani Rohé Gusti Allah kuwi merga saka enggonmu netepi Angger-anggering Torèt, apa merga saka enggonmu ngrungokaké lan precaya marang Injil?

³ Bodhomu kokkebangeten temen! Kowé wis miwiti uripmu sing anyar srana Rohé Gusti Allah, apa kowé saiki arep mungkasi uripmu sing anyar mau nganggo kekuwatanmu dhéwé?

⁴ Apa sing koklakoni seprana-sepréné kuwi muspra, ora ana gunané babarpisan?

⁵ Apa enggoné Gusti Allah maringaké Sang Roh Suci lan gawé mujijat pirang-pirang ana ing satengahmu

kuwi merga saka enggonmu netepi Angger-anggering Torèt, apa merga saka enggonmu ngrungokaké lan precaya marang Injil?

⁶Kaya sing katulis ing Kitab Suci tumraping Rama Abraham: "Panjenengané precaya marang Gusti Allah, lan precayané mau kaanggep déning Gusti Allah dadi penggawéné Abraham enggoné nglakoni kersané Gusti Allah."

⁷Menawa mengkono kowé banjur ngerti, yèn sing dianggep turuné Abraham sing sejati kuwi wong sing precaya.

⁸Kitab Suci wis nyebutaké yèn Gusti Allah bakal ngrukunaké wong kaping karo sarirané piyambak landhesan precaya. Mulané Kitab Suci wis luwih dhisik martakaké kabar kabungahan marang Rama Abraham, surasané mengkéné: "Merga kowé, sakèhing bangsa ing bumi bakal diberkahi déning Pangéran."

⁹Rama Abraham precaya, lan diberkahi; semono uga wong precaya padha diberkahi kaya Rama Abraham.

¹⁰Kabèh wong sing ngendelaké Angger-anggering Torèt, kuwi uripé

dikwasani déning laknat, sebab ana tulisan mengkéné: "Kena ing laknat wong sing ora nglakoni samubarang sing katulis ana ing Angger-anggering Torèt klawan setya."

¹¹ Lan ya wis cetha yèn ora ana wong sing karukunaké karo Gusti Allah merga enggoné netepi Angger-anggering Torèt, sebab Kitab Suci mratélakaké: "Wong sing kaanggep bener utawa karukunaké karo Gusti Allah kuwi bakal urip merga saka enggoné precaya."

¹² Angger-anggeré Torèt kuwi dhasaré dudu iman; kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Sapa sing nglakoni kaya surasané angger-angger, kuwi bakal urip déning angger-angger mau."

¹³ Nanging Sang Kristus wis nebus kita saka laknaté Angger-anggering Torèt srana nyanggi laknat sing satemené kudu kita sangga, kaya sing dingandikakaké déning Kitab Suci: "Kena ing laknat saben wong sing kapenthang ana ing kayu salib."

¹⁴ Enggoné Sang Kristus nindakaké mengkono mau supaya berkahé Gusti Allah kaparingaké marang wong kaping lumantar Gusti Yésus Kristus lan supaya

marga precaya, kita padha bisa nampani Sang Roh Suci, sing kajanjèkaké déning Gusti Allah.

¹⁵ Para sedulur! Aku arep nggunakaké conto sing gampang. Yèn ana wong loro padha rujuk tumrap sawijining prekara, banjur nandhatangani prejanjian, ora ana pihak sing kena mbatalaké utawa nambahi apa-apa.

¹⁶ Gusti Allah wis gawé prejanjian karo Abraham "lan karo turunmu". Kitab Suci ora nerangaké: "lan karo turun-turunmu," yakuwi wong akèh. Nanging Kitab Suci nerangaké "lan karo turunmu," ateges mung karo wong siji, yakuwi Sang Kristus.

¹⁷ Sing dakkarepaké mengkéné: Gusti Allah prejanji lan janji bakal netepi prejanjiané mau. Angger-anggering Torèt, sing tekané lagi patang atus telung puluh taun sawisé prejanjian mau kaabsahaké, ora bisa ngilangaké prejanjiané Gusti Allah lan mbatalaké janjiné Gusti Allah.

¹⁸ Awit saupama peparingé Gusti Allah kuwi gumantung karo Angger-anggering Torèt, peparing mau rak banjur ora kadhasaraké ing janjiné. Nanging

sarèhné Gusti Allah wis janji, mula Panjenengané iya ngleksanani janji mau marang Rama Abraham.

¹⁹Yèn mengkono maksudé Angger-anggering Torèt kuwi apa? Torèt kuwi kaparingaké supaya nuduhaké panerak-panerak kita. Torèt kuwi gunané mung tekan sarawuhé turuné Abraham, sing kasebut ana ing prejanjian, yakuwi sing wenang nampani janji mau. Torèt mau diparingaké lumantar malaékat-malaékat marang Nabi Musa, sing dadi pantara.

²⁰Nanging janji mau diparingaké déning Gusti Allah ora ngagem pantara, awit pakaryané mau disarirani piyambak.

²¹Apa kuwi ateges yèn Angger-anggering Torèt mau sulaya karo prejanjiané Gusti Allah? Babar-pisan ora! Sebab saupama Angger-anggering Torèt sing diparingaké kuwi bisa njalari uripé manungsa, manungsa rak banjur bisa karukunaké karo Gusti Allah lantaran Angger-anggering Torèt.

²²Nanging Kitab Suci nerangaké yèn manungsa sajadad iki wis kawengku déning pangwasané dosa, supaya prejanjian sing wewaton precaya marang

Gusti Yésus Kristus diparingaké marang wong-wong sing precaya.

²³ Sadurungé wong precaya karo Gusti Yésus, kita padha dikurung déning Angger-anggering Torèt kaya wong tahanan.

²⁴ Dadi Angger-anggering Torèt kuwi tugasé ngwasani kita, nganti sarawuhé Sang Kristus, supaya kita karukunaké karo Gusti Allah merga saka precaya kita mau.

²⁵ Saiki, bareng wong-wong padha precaya karo Sang Kristus, Angger-anggering Torèt wis ora ana paédahé tumrap kita.

²⁶ Sebab merga aku precaya kowé padha dadi putrané Allah, yakuwi merga saka enggonmu tetunggilan karo Gusti Yésus Kristus.

²⁷ Kowé kabèh wis padha kabaptis, dikumpulaké ana ing patunggilan mau, lan srana mengkono kowé ngrasuk sipat-sipaté Sang Kristus piyambak.

²⁸ Dadi saiki wis ora ana bédané antarané wong Yahudi lan wong kapis, antarané batur-tukon lan wong merdika, antarané wong lanang lan wong wadon;

ana ing patunggilané Sang Kristus kabèh dadi siji.

²⁹ Menawa kowé dadi kagungané Sang Kristus, kowé uga dadi turuné Rama Abraham, lan wenang nampani apa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang Rama Abraham mau.

4¹ Nanging prelu dakterangaké mengkéné: Sajroné ahli waris kuwi isih bocah, ora ana bédané karo batur-tukon, senajan sejatiné ahli waris kuwi sing nduwèni sakèhing barang-barang mau kabèh.

² Sajroné dhèwèké isih bocah, ana wong sing dipasrahi ngrumati bocah mau lan ngurusi apa-apané, nganti tekan wektu sing wis ditetepaké déning bapakné.

³ Mengkono uga kita iki: Sadurungé kita diwasa cara rohani, kita iya dadi baturé roh-roh sing ngwasani jagad raya iki.

⁴ Nanging bareng wis tekan titimangsané, Gusti Allah banjur ngutus Kang Putra. Rawuhé kaya bayi sing lair saka wong wadon, lan kawengku déning Angger-anggering Torèté wong Yahudi.

⁵ Prelu nebus sakèhing wong sing kawengku déning Angger-anggering

Torèt mau, supaya kita bisa dadi putrané Gusti Allah.

⁶ Merga kowé kuwi para putrané, Gusti Allah ngutus Rohé Putrané ana ing atimu, nganti bisa matur: "Aba, Rama kawula."

⁷ Dadiné kowé kuwi wis dudu batur-tukon menèh, nanging Putra. Lan sarèhné kowé kuwi putrané Gusti Allah, kowé uga bakal kaparingan samubarang kabèh sing dadi wewenangé para putrané Gusti Allah.

⁸ Dhèk biyèn kowé padha ora wanuh karo Gusti Allah; mulané kowé padha dadi batur-tukoné brahala-brahala.

⁹ Nanging bareng saiki kowé wis wanuh karo Gusti Allah — utawa sing luwih cocog: Sawisé Gusti Allah wanuh karo kowé — kepriyé déné kokpadha arep mbalèni ngawula marang brahala-brahala menèh, yakuwi roh-roh apes lan nistha, sing gawé cilaka? Yagéné kowé kokgelem dadi batur-tukoné menèh?

¹⁰ Kowé padha nganggep yèn ana dina-dina, mangsa-mangsa lan taun-taun sing becik lan sing koksirik.

¹¹ Aku prihatin ing ngatasé kowé! Mengko gèk apa sing wis daklakoni kanggo kowé kuwi muspra?

¹² Penjalukku marang kowé, para sedulur, padha nirua aku. Awit aku rak iya padha waé karo kowé. Kowé ora tau gawé keluputan karo aku.

¹³ Kowé rak padha kèlingan apa sebabé aku martakaké Injil marang kowé sing kapisan. Sebabé merga aku lagi lara.

¹⁴ Éwasemono nalika semana kowé padha ora ngrèmèhaké aku utawa nampik aku. Lelaraku mau satemené dadi pendadaran gedhé tumraping kowé. Aku malah koktampani kaya déné malaékaté Gusti Allah, malah kaya enggonmu padha nampani Gusti Yésus piyambak.

¹⁵ Kowé padha rumangsa begja! Apa sebabé koksai kowé malih? Aku bisa neksèni gedhéning katresnanmu marang aku, paribasané kowé ora ngéman mripatmu dhéwé, yèn prelu kacuplék kokwènèhaké aku.

¹⁶ Apa merga kandha ing sanyatané kuwi aku banjur kokanggep dadi satrumu?

¹⁷ Wong-wong liyané padha nggatèkaké banget marang kaananku. Nanging penggawéné sing mengkono mau merga ana pamrihé. Sing padha diarah yakuwi supaya kowé pisah karo aku, satemah kowé iya nggatèkaké marang wong-wong mau, padha kaya enggoné wong-wong mau nggatèkaké marang kowé.

¹⁸ Upama karepé becik, pancèn apik banget déné kokana wong sing tansah nggatèkaké kowé, dadi ora mung yèn aku ana ing satengahmu waé.

¹⁹ Anak-anakku sing daktresnani! Merga saka kowé aku nglarani menèh, kaya wong sing arep nglairaké anak. Kapan sipat-sipaté Sang Kristus bakal tinemu ana ing kowé?

²⁰ Ing wektu iki kaya apa enggonku kepéngin ana ing tengah-tengahmu, supaya aku bisa ngowahi sikapku marang kowé. Aku prihatin banget ngrasakaké kaananmu!

²¹ Aku arep takon marang wong-wong sing padha kepéngin urip kawengku déning Angger-anggering Torèt: Apa kowé padha ora krungu apa sing dikandhakaké déning Torèt?

²² Ing Kitab Torèt ditulis yèn Rama Abraham kagungan putra loro, siji saka wong wadon batur-tukon, sijiné saka wong wadon merdika.

²³ Putra sing saka wong wadon batur-tukon mau lairé lumrah, yakuwi manut tata kamanungsan, nanging putra sing saka wong wadon merdika, lairé merga prasetyané Gusti Allah.

²⁴ Iki kena dianggep sawijining prelambang: Wong wadon loro mau mrelambangni prejanjian rong rupa. Sing siji Ibu Hagar, yakuwi sing tekané saka Gunung Sinai, sing anak-anaké kalairaké dadi batur-tukon.

²⁵ Ibu Hagar ngibarataké Gunung Sinai, ing tanah Arab, prelambangé kutha Yérusalèm dalasan penduduké kabèh, sing saiki padha dadi batur-tukon.

²⁶ Nanging kutha Yérusalèm kaswargan kuwi merdika, mrelambangni ibu kita.

²⁷ Sebab Kitab Suci nerangaké mengkéné, "Bungah-bungaha kowé wong gabug, sing ora tau nglairaké! Bungah-bungaha lan surak-suraka, kowé wong sing ora tau nglarani! Sebab wong wadon sing ditinggal bojoné bakal duwé

anak luwih akèh, tinimbang sing urip bebarengan karo bojoné."

²⁸ Para sedulur, kita iki padha dadi putrané Gusti Allah wewaton prasetya, kaya Rama Iskak.

²⁹ Ing nalika semono anak sing kalairaké manut tata kamanungsan mau nguya-uya marang putra sing kalairaké merga Rohé Gusti Allah. Mengkono uga saiki.

³⁰ Nanging apa sing diterangaké déning Kitab Suci? "Batur-tukon saanaké kuwi tundhungen, sebab anaké batur wadon ora bakal mèlu kepanduman warisan sing kanggo anaké wong wadon sing merdika."

³¹ Mangka, para sedulur, kita iki dudu anaké batur wadon mau, nanging padha dadi anaké wong wadon sing merdika.

5¹ Saiki kita padha merdika. Sang Kristus wis merdikakaké kita. Mulané adegmu dikaya wong merdika, aja gelem dadi batur-tukon menèh.

² Padha rungokna. Aku, Paulus, ngandhani kowé: yèn kowé gelem ditetaki, kuwi ateges Sang Kristus ora ana gunané kanggo kowé.

³ Sepisan menèh kowé dakkandhani, wong sing gelem ditetaki, kuwi wajib netepi Angger-anggeré Torèt kabèh.

⁴ Menawa kowé ngudi katunggilaké karo Gusti Allah srana netepi Angger-anggeré Torèt, kowé malah uwal saka Sang Kristus. Dadiné kowé padha ora ngrasakaké sih-rahmaté Gusti Allah.

⁵ Mungguh aku, aku padha ngarep-arep supaya srana pangwasané Sang Roh Suci, sing makarya ana ing sajroning pengandelku aku padha karukunaké karo Panjenengané.

⁶ Awit menawa kita ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, tetak apa ora tetak kuwi ora penting. Sing prelu: Precaya marang Sang Kristus lan ketitiké precaya mau ana ing bab olah katresnan.

⁷ Biyèn uripmu wis becik. Sapa sing njalari kowé saiki ora manut kersané Gusti Allah?

⁸ Mesthi dudu Gusti Allah, sing wis nimbali kowé.

⁹ Ana unèn-unèn: "Ragi sethithik bisa mrasuk ing jladrèn kabèh."

¹⁰ Éwasemono aku isih tetep precaya karo kowé. Patunggilan kita karo Gusti njalari aku yakin, yèn pengandelmu

isih panggah. Sapa waé sing gawé bingungmu, kuwi bakal kaukum déning Gusti Allah.

¹¹Tumraping aku, para sedulur, saupama aku isih mulangaké, yèn tetak kuwi prelu, mesthi aku ora bakal dikuyakuya. Yèn nyata mengkono, enggonku martakaké bab salibé Sang Kristus mesthiné ora bakal dadi sandhungan.

¹²Mbok wong-wong sing padha gawé bingungmu kuwi aluwung padha metu waé saka pasamuwan, lan padha ngebiri awaké dhéwé pisan!

¹³Nanging kowé, para sedulur, kowé wis padha katimbangan supaya dadi wong merdika. Nanging kamerdikan mau aja kokenggo alesan ngumbar hawanepsumu. Malah padha tulung-tinulunga srana katresnan.

¹⁴Awit Angger-anggering Torèt kuwi wis kecakup ana ing dhawuh siji iki: "Tresnaa marang sapepadhamu, dikaya marang awakmu dhéwé."

¹⁵Nanging yèn kowé padha kerah kaya kéwan, diéling, mesthi bakal tumpes kabèh.

¹⁶Sing dakkarepaké kuwi mengkéné: Uripmu padha katuntuna déning

Sang Roh Suci lan aja padha nuruti hawa-nepsuning daging.

¹⁷Awit kareping daging kuwi sulaya karo kersané Sang Roh Suci, lan kersané Sang Roh Suci kuwi cengkah karo kareping daging. Sekaroné mau padha memungsuhan; mulané kowé aja tumindak manut karepmu dhéwé.

¹⁸Menawa kowé dituntun déning Sang Roh Suci, kowé ora kawengku déning Angger-anggering Torèt.

¹⁹Penggawé sing jalaran saka kareping daging kuwi cetha, yaiku: laku jina, kotor, murang-tata;

²⁰nyembah brahala, ilmu sihir, memungsuhan, seneng padu, mèri, brangasan, gumunggung, seneng gawé crah, lan tukar padu.

²¹Padha sengit-sinengitan, endem-endeman, jibar-jibur, lan sapanunggalané. Tumrap kuwi mau kabèh, kowé dakélingaké, kaya enggonku wis tau ngélingaké kowé biyèn. Wong-wong sing uripé kaya mengkono ora bakal ditampa ana ing Kratoné Allah.

²²Déné wohé panuntuning Sang Roh Suci yakuwi: Katresnan, kabungahan,

katentreman, sabar, sarèh, sumlondhoh, kabecikan, setya,

²³ andhap-asor, ngwasani awaké dhéwé.

Ora ana angger-angger sing nglawan prekara-prekara sing mengkono mau.

²⁴ Lan sapa sing dadi kagungané Gusti Yésus Kristus, kuwi wis matèni sipat kedagingané dalah hawa-nepsu lan pepénginané pisan.

²⁵ Rohé Gusti Allah wis maringi urip anyar marang kita, mulané iya Panjenengané sing kudu ngwaosi urip kita.

²⁶ Kita aja banjur dadi gumunggung, genti gawé seriking atiné wong liya, utawa kemèrèn.

6¹ Para sedulurku, yèn ana wong sing konangan nglakoni keluputan, kowé sing katuntun déning Sang Roh Suci kudu nuntun wong mau supaya bali ngambah dalan sing bener, kanthi patrap sing sarèh. Jaganen awakmu dhéwé, supaya aja nganti kowé dhéwé uga kena ing panggodha.

² Padha ngréwangana nyangga momotané padha sedulur. Srana patrap mengkono kowé netepi angger-anggeré Sang Kristus.

³Yèn ana sing nganggep awaké dhéwé penting, mangka satemené ora, wong kuwi ngapusi awaké dhéwé.

⁴Saben wong mawasa kelakuané dhéwé. Yèn kelakuané becik, wong mau bisa mongkog tumrap apa sing wis ditindakaké, nanging aja nandhing-nandhingaké tumindaké mau karo penggawéné wong liya.

⁵Awit saben wong kudu nyangga momotané dhéwé-dhéwé.

⁶Wong sing nampa piwulang bab pangandikané Gusti Allah, kudu males kabecikan marang wong sing awèh piwulang mau.

⁷Aja ngapusi awakmu dhéwé. Gusti Allah ora kena digawé geguyon. Saben wong bakal ngundhuh apa sing disebar.

⁸Yèn sing disebar hawa-nepsuning daging, sing bakal diundhuh pati; nanging yèn sing disebar manut panuntuning Sang Roh Suci, bakal ngundhuh urip langgeng.

⁹Mulané kita aja padha bosen nindakaké kabecikan, sebab yèn kita ora kendho, bakal ana mangsané kita padha ngundhuh asilé.

¹⁰ Mulané saben ana wewengan, ayo kita padha gawé becik marang wong kabèh, luwih-luwih marang sedulur-sedulur kita tunggal precaya.

¹¹ Coba setitèkna, layangku iki daktulis nganggo tanganku dhéwé.

¹² Wong-wong sing arep ngegung-egungaké awaké dhéwé, lan ngumukaké prekara-prekara tata lair, kuwi wong-wong sing arep meksa netaki kowé. Enggoné tumindak mengkono mau mung supaya ora dikuya-kuya wong Yahudi krana salibé Sang Kristus.

¹³ Senajan padha nglakoni tetak, éwasemono wong-wong mau padha ora netepi Angger-anggering Torèt. Karepé arep netaki kowé kuwi mung supaya wong-wong mau bisa ngumukaké, yèn kowé uga ngugemi tata-cara sing ditetepaké déning Angger-anggering Torèt.

¹⁴ Nanging tumraping aku, aku mung arep ngegung-egungaké Gusti Yésus sing séda kasalib. Merga saka salibé Gusti Yésus mau, jagad wis ora ana tegesé kanggoné aku, semono uga aku ya wis ora ana tegesé kanggoné jagad.

¹⁵Tetakan apa ora tetakan kuwi ora penting babar-pisan. Sing prelu yakuwi enggon kita dadi titah anyar.

¹⁶Lan wong kabèh sing uripé manut aturan iki, padha kaparingana katentreman lan sih-rahmat, semono uga umat kagungané Gusti Allah kabèh!

¹⁷Wusana, aja ana wong sing gawé susahku menèh, sebab tilasing tatu-tatu ing awakku mbuktèkaké yèn aku iki abdiné Sang Kristus.

¹⁸Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus kaparingna marang kowé kabèh! Amin. Saka aku, Paulus

Efesus

1 ¹ Layang saka aku, Paulus, sing ditimbali déning Gusti Allah dadi rasulé Sang Kristus Yésus — tumekaa marang umaté Allah, wong-wong Kristen sing setya, sing ana ing kutha Éfesus.

² Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Pinujia Gusti Allah sing jumeneng dadi Ramané Gusti kita Yésus Kristus! Awit ana ing patunggilané Sang Kristus Panjenengané wis mberkahi kita srana sakèhing ganjaran kasukman saka ing swarga.

⁴ Sadurungé jagad katitahaké, lumantar Sang Kristus, Gusti Allah wis milih kita dadi umat kagungané, supaya kita padha dadi suci lan tanpa cacad ana ing ngarsané. Merga saka tresnané,

⁵ Gusti Allah wis ngangkat kita dadi para putrané, lantaran Gusti Yésus Kristus. Kuwi wis dadi kersané lan gawé renaning penggalihé.

⁶ Pinujia Asmané Allah, merga sih-rahmaté sing semono luhuré, lan merga kanugrahan sing kaparingaké marang kita lantaran Kang Putra kinasih.

⁷ Srana sédané Sang Kristus kita wis dimerdikakaké; kuwi tegesé dosa kita wis kaapura.

⁸ Iba gedhéné sih-rahmaté Allah, sing kaparingaké marang kita kanthi lubèr, lan tumindaké manut pangertèn lan kawicaksanané.

⁹ Panjenengané mbukak kekeraning rancangané marang kita, kaya sing wis ditemtokaké déning Panjenengané piyambak, yèn kebararé mau lantaran Sang Kristus.

¹⁰ Satekaning wektuné rancangan mau kelakon, sakèhing tumitah sing ana ing swarga lan ing bumi didadèkaké siji, lan Sang Kristus jumeneng dadi sesirahé.

¹¹ Samubarang katitahaké manut rancangan lan putusané Gusti Allah. Panjenengané milih kita dadi umat kagungané ana ing patunggilané Sang Kristus, manut ing sakersané. Kuwi wis katetepaké wiwit-wiwitan mula.

¹² Mulané kita sing precaya dhisik dhéwé marang Sang Kristus padha ngluhurna kamulyané Gusti Allah!

¹³ Mengkono uga kowé. Nalika kowé padha krungu pawarta sing sanyatané, yakuwi bab Injiling keslametan, kowé padha precaya marang Sang Kristus. Gusti Allah banjur maringaké cap ana ing kowé sing mretandhani yèn kowé kuwi dadi kagungané, yakuwi srana maringaké Sang Roh Suci marang kowé, cocog karo janjiné.

¹⁴ Sang Roh Suci kuwi diparingaké minangka jaminan yèn kita bakal nampani apa sing diprasetyakaké déning Gusti Allah marang umaté, sarta iya dadi tanggulan, yèn Gusti Allah bakal maringi kamerdikan sing sampurna marang para umat kagungané; mula pinujia Gusti Allah krana saka kamulyané.

¹⁵ Mulané, wiwit aku krungu bab precayamu marang Gusti Yésus lan bab katresnanmu karo umaté Gusti Allah kabèh,

¹⁶ ora kendhat enggonku saos sukur marang Gusti Allah. Saben ndedonga, aku tansah ngèlingi kowé.

¹⁷ Lan nyuwun marang Allahé Gusti kita Yésus Kristus, Sang Rama kang mahamulya, kersaa maringaké Sang Roh Suci marang kowé. Sang Roh Suci mau maringana kawicaksanan lan medharna kersané Gusti Allah marang kowé, supaya kowé wanuh karo Panjenengané.

¹⁸ Sing daksuwun supaya Sang Roh Suci mbukak pikiranmu, lan kowé padha kapadhang, satemah weruh apa sing kacadhangaké déning Gusti Allah, sing wis kepareng nimbali kowé. Mengkono uga supaya kowé padha weruh sepira gedhéné berkah-berkah sing diprasetyakaké déning Gusti Allah marang kowé,

¹⁹ sarta sepira gedhéné pangwasané sing makarya ana ing kita, sing padha precaya. Pangwasa mau gedhé banget,

²⁰ iya sing diagem mungokaké Sang Kristus saka ing séda, lan nglenggahaké Panjenengané ana ing dhamparing kaswargan.

²¹ Ana ing kono Sang Kristus ngerèh sakèhé pamaréntah sing ana ing langit, para penggedhé, para pangwasa lan para luhur. Pangwasané ngungkuli sakèhé

pangwasa, dadia ing jaman saiki, dadia ing jaman sing bakal kelakon.

²² Samubarang ana ing sangisoring samparané^a Sang Kristus lan Panjenengané kajumenengaké dadi Sesirahé samubarang sing ana ing pasamuwan.

²³ Pasamuwan kuwi sarirané Sang Kristus. Srana pasamuwan mau Panjenengané dadi sampurna; awit Panjenengané piyambak sing nyampurnakaké samubarang kabèh sing ana ing jagad iki.

2¹ Cara karohanèn, kowé biyèn wis padha mati merga enggonmu ora mbangun-turut marang Gusti Allah lan merga dosa-dosamu.

² Nalika semana kowé padha manut kaananing donya sing ala. Kowé padha mbangun-turut marang pangwasané roh-roh sing ana ing langit, yakuwi roh-roh sing saiki mengku wong-wong sing padha mbangkang marang Gusti Allah.

³ Satemené kita kabèh iki biyèn iya kaya wong-wong mau. Kita padha urip nuruti hawa-nepsu kita dhéwé, lan nindakaké

---

^asamparan: tlapan: dlamakan.

apa waé, sing dadi pepénginané badan lan pikiran kita. Biyèn urip kita padha waé karo wong-wong liyané, nganti kita iya ketaman bebenduné Gusti Allah.

⁴ Nanging merga saka lubèring piwelasé Gusti Allah, lan sih-kadarmané sing gedhé banget,

⁵ Panjenengané kersa nangèkaké kita saka ing pati bareng karo Sang Kristus, senajan nalika semana kita cara karohanèn wis mati merga panerak kita. Merga saka sih-rahmaté Gusti Allah, kowé padha kaparingan keslametan.

⁶ Ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, Gusti Allah wis nangèkaké kita bareng karo Sang Kristus, supaya kita bebarengan karo Panjenengané ngratoni swarga.

⁷ Mengkono enggoné Gusti Allah nélakaké gedhéning sih-rahmaté lan katresnané sing diparingaké marang kita lantaran Sang Kristus Yésus ing selawasé.

⁸ Sebab enggonmu diparingi keslametan kuwi merga sih-rahmaté Gusti Allah, lantaran enggonmu precaya marang Gusti Yésus. Keslametan kuwi dudu

wohing pambudidayamu, nanging peparingé Gusti Allah.

⁹ Mulané ora ana sing kena kokenggo alesan gumunggung, sebab kabèh kuwi dudu wohing penggawému dhéwé.

¹⁰ Kita iki padha titahé Gusti Allah, kang nitahaké kita ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, supaya kita padha nglakoni penggawé becik, sing wis kacadhagaké kanggo kita.

¹¹ Nalika semana kowé durung dadi wong precaya, lan déning wong Yahudi disebut "wong ikutan". Déné wong Yahudi dhéwé nyebut awaké dhéwé "wong tetakan" (yakuwi tetak tata lair srana tanganing manungsa). Kowé padha élinga marang kaananmu dhèk biyèn.

¹² Nalika semana kowé padha pisah karo Sang Kristus. Kowé biyèn wong-wong manca, lan ora klebu umat pilihané Gusti Allah. Kowé padha ora klebu ana ing prejanjian-prejanjiané Gusti Allah marang umaté. Nalika semana kowé padha urip ing donya iki tanpa pengarep-arep lan tanpa Allah.

¹³ Nanging ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, kowé sing biyèn adoh,

saiki wis dicedhakaké déning sédané Sang Kristus.

¹⁴Sebab Sang Kristus piyambak kang ngrukunaké kita. Panjenengané nyatunggilaké wong Yahudi lan dudu Yahudi dadi umat siji. Srana sarirané piyambak Sang Kristus wis ngrubuhaké témbok singgetan, sing misahaké wong Yahudi lan dudu Yahudi mau, lan sing njalari wong-wong mau padha memungsuhan.

¹⁵Panjenengané wis mbatalaké Torèté wong Yahudi, semono uga angger-angger lan prenatal-prenatané, supaya bangsa loro mau kabangun dadi umat anyar siji, sing tetunggilan karo Sang Kristus. Mengkono enggoné Panjenengané paring katentreman.

¹⁶Lantaran sédané ing kayu salib Sang Kristus wis nyirnakaké sesatroné wong-wong mau. Srana salib mau Panjenengané nunggilaké bangsa karo-karoné dadi bangsa siji, karukunaké karo Gusti Allah.

¹⁷Dadiné Sang Kristus mau rawuh martakaké Injiling katresnan marang wong kabèh, yakuwi marang kowé, wong dudu Yahudi, sing biyèn padha adoh karo

Gusti Allah, lan marang wong Yahudi, sing cedhak karo Gusti Allah.

¹⁸Lantaran Sang Kristus, kita kabèh, dadia wong Yahudi, dadia wong dudu Yahudi, padha bisa sowan menyang ngarsané Sang Rama, nunggal ing Roh siji.

¹⁹Mulané kowé wong-wong sing dudu Yahudi, wis dudu wong manca utawa wong njaba. Kowé saiki wis dadi warganing umaté Allah, lan warganing brayaté Allah.

²⁰Kowé uga padha didegaké manut dhasar sing wis dibangun déning para rasul lan para nabi; déné Sang Kristus piyambak jumeneng dadi umpaking saka guru.

²¹Panjenengané sing nggandhèng pérangan-pérangané gedhong mau nganti dadi Pedalemané Allah utawa papan pangibadah sing suci kagem Panjenengané.

²²Krana patunggilanmu karo Sang Kristus kowé uga padha kabangun bebarengan karo wong-wong liyané, dadi Pedalemané Allah lantaran Sang Rohé Suci.

3¹ Merga saka kuwi demi kepentinganmu para wong dudu Yahudi, aku, Paulus, wong sing dikunjara merga Sang Kristus Yésus, ndedonga ana ing ngarsané Gusti Allah.

² Kowé mesthi ya wis krungu, yèn merga saka sih-rahmaté, Gusti Allah wis nimbali aku nglakoni ayahan kanggo keslametanmu.

³ Gusti Allah wis kepareng medharaké rancangan sing sinengker, lan nyariyosaké marang aku. (Bab prekara iki wis daktulis klawan cekak,

⁴ lan yèn kowé wis maca sing daktulis mau, kowé bakal ngerti apa sing dakarani wewadi bab Sang Kristus.)

⁵ Dhèk jaman-jaman sing wis kepungkur manungsa ora diparingi weruh bab wewadi mau, nanging saiki, lantaran Sang Roh Suci, Gusti Allah wis medharaké marang rasul-rasul lan nabi-nabi.

⁶ Sing disebut wewadi yakuwi mengkéné: Lantaran pawartané Injil, wong dudu Yahudi padha mèlu kepanduman berkahé Gusti Allah marang wong Yahudi. Wong-wong mau padha dadi péranganing sarira siji lan

padha-padha duwé hak tumraping prejanjiané Gusti Allah lantaran Sang Kristus.

⁷ Aku didadèkaké abdining Injil merga saka kanugrahané Gusti Allah, sing diparingaké marang aku srana pangwasané kang élok.

⁸ Aku wong sing asor dhéwé, ing antarané umaté Allah. Senajan mengkono Gusti Allah wis kepareng maringaké wewenang marang aku, supaya martakaké Injil bab kasugihané Sang Kristus sing tanpa wangenan kuwi marang bangsa dudu Yahudi.

⁹ Lan supaya nerangaké marang wong kabèh bab enggoné Gusti Allah mbabaraké rancangan sing winadi mau. Gusti Allah sing nitahaké samubarang, nyimpen wewadi mau nganti pirang-pirang abad lawasé,

¹⁰ supaya ing jaman saiki sawernaning kawicaksanané Gusti Allah uga kasumurupaké déning pasamuwan marang pangwasa-pangwasa lan pepréntahan-pepréntahan sing ana ing langit.

¹¹ Gusti Allah enggoné nindakaké kuwi mau kabèh cocog karo kersané kang

langgeng. Lan kersané kuwi mau kabèh kaleksanan srana ngagem Sang Kristus Yésus, Gusti kita, minangka lantarané.

¹²Ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus lan lantaran precaya marang Panjenengané, kita padha olèh kamerdikan sowan kanthi kendel ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹³Mulané penjalukku marang kowé: aja padha cilik atimu merga enggonku nglakoni sangsara krana kowé, kuwi kabèh rak murih becikmu.

¹⁴Mulané aku sujud ana ing ngarsané Sang Rama,

¹⁵sing dadi asalé saben tumitah sing ana ing swarga lan ing bumi.

¹⁶Aku nyuwun marang Gusti Allah, supaya saka gunging kamulyané, kersaa maringi kekuwatan lantaran Sang Roh Suci marang kowé, lan nyantosakaké batinmu.

¹⁷Sarta supaya merga saka kaprecayanmu Sang Kristus dedalem ana ing atimu. Pandongaku muga-muga kowé padha ngoyoda lan tetalesa sajroning katresnan.

¹⁸Supaya bebarengan karo sakèhé umaté Allah, kowé dadi ngerti sepira

ambané lan dawané tuwin dhuwuré sarta jeroné katresnané Sang Kristus.

¹⁹ Muga-muga kowé padha ngerti temenan bab katresnané Sang Kristus mau — senajan katresnané kuwi ora kena dijajagi sasampurnané — lan srana mengkono kowé kapenuhan déning kasampurnané Gusti Allah.

²⁰ Gusti Allah sing kwasa nindakaké samubarang srana pangwasané sing makarya ana ing kita, ngluwihi sing kita suwun utawa kita pikir.

²¹ Panjenengané kasaosana kamulyan ana ing pasamuwan, lan ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, turun-tumurun nganti selawas-lawasé. Amin.

4¹ Mulané aku, wong sing dikunjara merga enggonku nindakaké ayahan peparingé Sang Kristus, ngatag-atag marang kowé: uripmu cundhukna karo kersané Gusti Allah sing wis nimbali kowé.

² Lakumu sing andhap-asor, sarèh lan tansah sabar. Katresnanmu padha wujudna srana tulung-tinulung.

³ Sabisa-bisamu padha ngudi nglestarèkna enggonmu tetunggalan

krana Sang Roh Suci; déné katresnan mau, sing minangka esuhé.

⁴ Dadi mung ana badan siji lan Roh siji, kaya déné ya mung ana pengarep-arep siji, sing njalari kita padha katimbangan.

⁵ Mung ana Gusti siji, iman siji lan baptisan siji;

⁶ lan mung ana Allah siji, yakuwi Ramané wong kabèh, Gustiné samubarang, sing nitahaké lan kagungan pangwasa ing ngatasé samubarang.

⁷ Kita padha kaparingan ganjaran dhéwé-dhéwé, manut takeran sing diparingaké déning Sang Kristus.

⁸ Kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah ana ing Kitab Suci, surasané: "Sareng sumengka ing ngaluhur, Panjenenganipun nggèndèng tiyang-tiyang tawanan kathah; Panjenenganipun maringi ganjaran dhateng manungsa."

⁹ Tembung "sumengka" kuwi ateges: Panjenengané wis tumedhak, yakuwi tumedhak nganti tekan telenging bumi.

¹⁰ Dadi Panjenengané sing tumedhak kuwi, iya sing sumengka ngungkuli dhuwuré lan jembaré sakèhing langit, lan ngebaki alam jembar iki.

¹¹ Panjenengané mau sing "maringi ganjaran marang manungsa"; ana sing ditimbali dadi rasul, ana sing dadi nabi, ana sing dadi penginjil, ana sing dadi pangoné pasamuwan, ana sing dadi guru.

¹² Kuwi mau kabèh supaya umaté Gusti Allah padha samekta nindakaké ayahané, kanggo mbangun sarirané Sang Kristus.

¹³ Srana mengkono kita kabèh bakal nunggal iman lan kawruh bab Putraning Allah. Kita bakal dadi wong-wong sing diwasa, sing mundhak sampurna kaya Sang Kristus.

¹⁴ Temahan kita mari dadi bocah, sing katut ing ombak lan mrana-mréné kagawa déning anginé piwulang sing molah-malih, sing diwulangaké déning para tukang apus-apus sing nedya nasaraké wong srana akal sing julig.

¹⁵ Nanging srana ngandhakaké prekara sing sanyatané klawan katresnan, kita padha mundhak-mundhaka ing samubarang prekara, saéngga dadi sampurna kaya Sang Kristus, sing jumeneng Sesirah.

¹⁶ Srana pangwasané Sang Kristus, pérang-pérangané badan, sing béda-béda mau katata lan kaiket dadi siji. Mulané menawa saben pérangan nyambut-gawé ing samesthiné, badan sakojur bakal tuwuh dadi diwasa lan santosa merga saka katresnan.

¹⁷ Mulané kowé padha dakpituturi demi asmané Gusti: Uripmu aja padha kaya uripé wong kapis, sing pengangen-angené tanpa guna,

¹⁸ lan pikiré peteng. Wong-wong mau ora bakal bisa mèlu ngrasakaké urip anyar peparingé Gusti Allah, sebab saka bodhoné lan wangkoting atiné.

¹⁹ Wong-wong kuwi wis padha ora duwé isin; padha seneng marang piala, lan ngumbar hawa-nepsuné.

²⁰ Piwulang sing padha koktampa bab Sang Kristus kuwi ora mengkono.

²¹ Kowé rak wis padha krungu bab Panjenengané lan wis padha dadi muridé, sarta nampa piwulang bab kayektèn, sing ana ing Gusti Yésus.

²² Mulané kamanungsanmu sing lawas padha buwangen, sebab kuwi sing njalari kowé urip kaya sing uwis-uwis.

Kamanungsan lawas mau rusak déning dayaning hawa-nepsu sing nasaraké.

²³ Batinmu lan pikiranmu kudu dianyaraké babar-pisan.

²⁴ Padha ngrasuka kamanungsan anyar, sing katitahaké manut citrané^b Gusti Allah; yakuwi manut kabeneran lan kasucèné.

²⁵ Mulané watakmu sing seneng goroh padha buwangen! Saben wong kandhaa sing sanyatané marang pepadhané, sebab kita kabèh iki padha-padha péranganing sarirané Sang Kristus.

²⁶ Yèn kowé nepsu, aja nganti kowé gawé dosa. Enggonmu nepsu aja terus-terusan sedina muput.

²⁷ Aja mènèhi wewengan marang Iblis.

²⁸ Wong sing gawéné nyolong, aja nyolong menèh, malah nyambuta-gawé lan olèha kasil sing kalal kanggo awakmu dhéwé, lan kanggo mbiyantu wong miskin.

²⁹ Tembungmu aja gawé seriking atiné wong liya. Migunakna tembung-tembung sing ana paédahé, yakuwi tembung-tembung sing mbangun, lan awèh panglipur, supaya apa sing kokucapaké

---

^bcitra: gambaré (bhs. Ind.: Peta).

mau ndadèkaké beciké wong-wong sing padha ngrungokaké.

³⁰ Aja padha gawé sekelé penggalihé Sang Roh Suci, sebab Sang Roh Suci kuwi pratandha saka Gusti Allah, yèn kowé dadi kagungané. Sang Roh Suci mau dadi tanggungan, sing nanggal kowé ing Dina pangluwaran.

³¹ Buwangen sakèhé drengki, brangasan lan cugetan. Singkirana sakèhing pasulayan lan penyatur ala. Aja padha ngendhem rasa sengit.

³² Aluwung padha nindakna kabecikan, lan padha sumanaka siji karo sijiné; padha apura-ingapuraa, kaya déné Gusti Allah ana ing Sang Kristus iya wis ngapura marang kowé kabèh.

5 ¹ Sarèhné kowé kuwi padha dadi putraning Allah sing kinasih, kowé kudu padha ngudi urip kaya Panjenengané.

² Uripmu kudu dikwasani déning katresnan, kaya déné Sang Kristus enggoné wis ngasihi kita lan masrahaké nyawané kanggo kita, minangka sesaosan lan korban sing gawé renané Gusti Allah.

³ Sarèhné kowé wis padha dadi umaté Gusti Allah, mulané nyingkirana laku jina, pamblunthah^c lan karem bandha, malah kokgunem waé aja.

⁴ Semono uga aja padha ngucapaké tembung sing saru, sing sembrana lan aja misuh. Aluwung padha saosa sukur marang Gusti Allah.

⁵ Kena dipesthèkaké, yèn wong laku jina, mblunthah utawa karem bandha (karem bandha kuwi padha karo nyembah brahala), ora bakal ngrasakaké dadi umat ing Kratoné Sang Kristus lan Gusti Allah.

⁶ Kowé aja nganti kena diapusi déning apa waé nganggo tembung-tembung sing kothong. Iya merga prekara-prekara sing mengkono mau bebenduné Gusti Allah nempuh wong-wong sing ora padha mbangun-turut marang Panjenengané.

⁷ Wong-wong sing kaya mengkono kuwi aja koksrawungi.

⁸ Kowé dhéwé biyèn padha ana ing pepeteng, nanging saiki, sarèhné wis dadi umaté Gusti Allah, kowé padha ana ing pepadhang. Mulané uripmu

---

^cmblunthah: tanpa prenatal.

dikaya wong-wong sing kadunungan pepadhang.

⁹Awit iya pepadhang mau sing ngetokaké woh warna-warna arupa kabecikan, kajujuran, kayektèn.

¹⁰Padha sinaua nitèni apa sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

¹¹Aja mèlu-mèlu karo penggawéné wong-wong sing urip ana ing pepeteng. Malah penggawé-penggawé sing mengkono iku padha welèhna.

¹²(Nggunem prekara-prekara sing ditindakaké déningwong-wong mau ana ing dhelikan, kuwi waé wis saru.)

¹³Menawa samubarang kabèh wis kawiyak, penggawéné wong-wong mau sing sanyatané, uga bakal kawiyak.

¹⁴Awit samubarang bakal diwedharaké miturut kaanan sing sanyatané. Mulané ana tulisan: "Wong sing turu, padha melèka, lan padha tangia saka ing pati, temahan Sang Kristus bakal madhangi kowé!"

¹⁵Mulané uripmu sing padha ngati-ati. Aja kaya wong bodho, nanging dikaya wong sing wicaksana.

¹⁶Wektumu tanjakna sing becik, sebab jaman iki jaman ala.

¹⁷ Aja padha tanpa budi, nanging padha ngudia nyumurupi apa sing dadi kersané Gusti Allah tumrap ing kowé.

¹⁸ Aja padha seneng mendem minuman keras; kuwi mung bakal ngrusak uripmu. Aluwung padha penuha ing Roh Suci.

¹⁹ Padha memujia nganggo masmur, rerepèn lan kidung kasukman. Padha ngrepèkna kidung lan masmur kagem Gusti Allah lan memujia asmané ana ing sajroning atimu.

²⁰ Tansah padha saosa sukur marang Gusti Allah, Sang Rama, tumrap samubarang, ing Asmané Gusti kita Yésus Kristus.

²¹ Padha sumuyuda siji lan sijiné minangka pangabektimu marang Sang Kristus.

²² Wong wadon, kowé padha manuta marang somahmu, kaya enggonmu manut marang Gusti.

²³ Awit wong lanang kuwi sesirahé wong wadon, kaya déné Sang Kristus kuwi sesirahé pasamuwan, lan pasamuwan sing dadi sarirané.

²⁴ Mulané wong wadon kudu manut karo sing lanang, kaya déné pasamuwan enggoné manut marang Sang Kristus.

²⁵ Wong lanang, kowé padha nresnanana somahmu padha karo Sang Kristus enggoné nresnani pasamuwan, lan ngurbanaké sugengé kanggo pasamuwan.

²⁶ Srana mengkono Sang Kristus nyaosaké pasamuwan marang Gusti Allah, srana piwulangé, sawisé pasamuwan mau karesikaké srana baptisan nganggo banyu.

²⁷ Kersané, supaya pasamuwan mau dadia éndah, suci lan sampurna, tanpa blentong, ora pingget utawa cacad liya-liyané, sumaos ing Panjenengané piyambak.

²⁸ Wong lanang kudu nresnani somahé, padha kaya enggoné nresnani awaké dhéwé. Wong lanang sing nresnani somahé kuwi nresnani awaké dhéwé.

²⁹ (Ora ana wong sing sengit marang awaké dhéwé. Malahbadané mau diwènèhi mangan lan dirumati, padha kaya Sang Kristus enggoné ngrumati marang pasamuwan.)

³⁰ AWit kita iki padha dadi péranganing sarirané.)

³¹ Kaya surasané Kitab Suci: "Mulané wong lanang bakal ninggal bapa lan

biyungé, dadi siji karo bojoné, sekaroné bakal padha dadi daging siji."

³² Pangandika kuwi ngandhut wewadi gedhé, lan pancèn ana gegayutané karo Sang Kristus lan pasamuwané.

³³ Nanging iya ana gegayutané karo kowé; yakuwi saben wong lanang kudu nresnani somahé kaya enggoné nresnani awaké dhéwé, lan saben wong wadon kudu ngajèni marang sing lanang.

6 ¹ Bocah-bocah! Sing dadi kuwajiban enggonmu dadi kagungané Sang Kristus yakuwi: Padha mbangun-turuta marang wong tuwamu. Mengkono kuwi sing bener.

² "Tresnaa marang bapak lan ibumu," kuwi pepakon sing pokok sing dikanthèni prejanji:

³ "Supaya kowé padha slamet lan lestari pemanggonmu ana ing jagad iki."

⁴ Para bapak lan para ibu, aja padha gawé seriking atiné anak-anakmu, nanging padha gulawenthahen supaya ngerti marang prenatal lan piwulangé Gusti.

⁵ Para batur, kowé padha mbangun-turuta marang bendaramu klawan wedi lan geter, sarta klawan tulusing ati;

padha kaya enggonmu mbangun-turut marang Sang Kristus.

⁶Aja mung yèn pinuju ditunggoni, amrih olèh pengalemé. Padha nindakna kersané Gusti Allah kanthi tulusing atimu, kaya déné abdiné Sang Kristus.

⁷Dadi padha nglakonana pegawéanmu klawan bungah, kaya-kaya kowé ngladèni Gusti piyambak lan ora mung ngladèni manungsa.

⁸Padha élinga, yèn Gusti bakal ngganjar saben wong sing nindakaké penggawé becik, embuh batur embuh wong merdika.

⁹Para bendara, dikaya mengkono uga pangrengkuhmu marang para baturmu lan aja padha kokancam. Élinga yèn kowé lan baturmu kuwi padha-padha dadi kagungané Gusti sing ana ing swarga, sing ngadili saben wong tanpa pilih kasih.

¹⁰Wasana padha mbanguna kekuwatanmu ana ing patunggilané Gusti, kanthi migunakaké kasektèning pangwasané.

¹¹Padha migunakna sakèhing praboting perang sing diparingaké déning Gusti Allah marang kowé, supaya kowé bisa

bakuh ngadhepi sakèhing kajuligané Iblis.

¹²Awit kita iki perang ora karo manungsa, nanging karo pangwasané roh-roh ala sing ora katon, sing ana ing langit, yakuwi pepréntahan, para penggedhé lan daya kekuwataning jagad raya, sing nindakaké pangwasané ing jaman sing peteng iki.

¹³Mulané kowé saiki padha nganggoa gegaman peparingé Gusti Allah, supaya yèn ketekan dina sing ala kuwi, kowé bisaa nangkis panempuhing mungsuh, sarta sawisé nglakoni perang nganti rampung, kowé isih tetep tangguh.

¹⁴Mulané kowé kudu padha siaga! Bangkèkanmu sabukana kayektèn, lan nganggoa kamursidan minangka keré ing dhadhamu.

¹⁵Sarta padha cumadhanga martakaké Injiling katentreman minangka trumpahing sikilmu.

¹⁶Precayamu marang Gusti enggonen minangka tamèng. Srana precayamu mau kowé bisa nangkis sakèhing panah geni sing dilepasaké déning Iblis.

¹⁷Padha nampanana keslametan minangka tropong lan pangandikané

Gusti Allah tamakna kaya déné pedhang peparingé Sang Roh Suci marang kowé.

¹⁸ Kuwi kabèh padha tindakna klawan ndedonga, nyuwun pitulungané Gusti Allah. Padha tansah ndedongaa manut panuntuning Sang Roh Suci marang kowé. Mulané tansah padha sing awas lan aja semplah; padha tansah ndedongaa kanggo para umaté Gusti Allah.

¹⁹ Mengkono uga ndongakna aku, supaya Gusti Allah kersa paring pangandika samasa tekan mangsané aku martakaké kekeraning Injil; sarta kaparingana kekendelan lan kawicaksanan.

²⁰ Merga saka Injil kuwi aku dadi utusan, senajan saiki aku dikunjara. Padha nyenyuwuna supaya aku kaparingan kekendelan kanggo ngandharaké bab Injil mau, kaya sing dadi kuwajibanku.

²¹ Tikhikus, sedulur kita lan abdi sing tumemen ana ing pakaryané Gusti, bakal crita marang kowé, supaya kowé padha ngerti kaananku.

²² Kuwi sebabé Tikhikus dakkongkon nemoni kowé, supaya nyritakaké

kaananku kabèh, karebèn bisa gawé gedhéning atimu.

²³ Allah Sang Rama tuwin Gusti Yésus Kristus, maringana iman, rasa tresna-tinresnan lan karukunan marang para sedulur kabèh.

²⁴ Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé kabèh, sing padha tetep katresnané marang Gusti kita Yésus Kristus. Saka aku, Paulus

Filipi

1 ¹Layangku wong loro, Paulus lan Timotius, para abdiné Sang Kristus, tumekaa marang sakèhing umaté Allah sing padha manggon ing kutha Filipi, yakuwi para sedulur ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Uga tumekaa marang para panuntuning pasamuwan sarta para pembantuning pasamuwan.

²Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

³Saben aku kèlingan kowé, aku saos sukur marang Gusti Allah.

⁴Saben-saben aku ndedonga kanggo kowé kabèh. Enggonku ndedonga klawan bungah,

⁵merga aku kèlingan enggonmu mbiyantu aku nalika aku nindakaké ayahaning Injil, wiwit-wiwitan nganti tekan sepréné.

⁶Mulané aku yakin temenan, yèn Gusti Allah sing wis miwiti penggawé becik iki ana ing kowé, iya bakal nglajengaké

pakaryané mau nganti sarampungé, yakuwi tekan Dina rawuhé Sang Kristus.

⁷ Kowé selawasé ana ing atiku! Lan pangrasaku sing mengkono mau iya wis samesthiné. Sebab kowé wis mèlu ngrasakaké sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku, dadia saiki sajroné aku dikunjara, dadia dhèk biyèn, nalika aku isih bébas enggonku mbélani lan ngugemi Injil.

⁸ Gusti Allah sing neksèni, yèn aku ora goroh; kangen lan tresnaku marang kowé kabèh iki asalé saka Sang Kristus Yésus piyambak.

⁹ Pandongaku marang kowé iki, supaya katresnanmu saya mundhak gedhé, dikanthènana kawruh sing bener lan panimbang sing patitis.

¹⁰ Supaya kowé bisa milih endi sing becik dhéwé, temah ing Dinané Sang Kristus rawuh ngadili sakèhing manungsa, kowé padha slamet, ketemu resik lan tanpa cacad.

¹¹ Uripmu bakal kapenuhan ing penggawé-penggawé sing utama, sing tumindaké mung krana sih-rahmaté Sang Kristus piyambak, kagem kamulyan lan kaluhurané Gusti Allah.

¹² Para sedulur! Padha ngertia, yèn prekara-prekara sing wis dakalami kuwi malah njalari Injil saya sumebar.

¹³ Para prejurit sing njaga kraton lan wong kabèh sing ana ing kéné padha ngerti yèn enggonku dikunjara iki merga aku dadi abdiné Sang Kristus.

¹⁴ Lan iya merga enggonku dikunjara iki, akèh sedulur sing saya kuwat precayané marang Gusti, nganti dadi saya kendel enggoné martakaké Injil, tanpa rasa wedi.

¹⁵ Pancèn ana sedulur sawetara sing enggoné mulangaké bab Sang Kristus merga duwé rasa mèri, utawa merga dhemen padu, nanging sedulur-sedulur liyané padha mulangaké klawan éklasing ati.

¹⁶ Kegawa saka rasa tresnané marang Sang Kristus lan aku, sebab padha ngerti yèn sing ngutus aku mbélani Injil kuwi Gusti Allah piyambak.

¹⁷ Wong-wong liyané enggoné ngabaraké Injil ora klawan ati sing éklas, nanging merga mburu kepentingané dhéwé. Pengirané srana mengkono kuwi bisa njalari saya aboting kasangsaranku ana ing kunjara.

¹⁸ Nanging ora dadi apa! Aku seneng waé, sebab Sang Kristus tetep dikabaraké, senajan alesané embuh ala, embuh becik. Aku bakal tetep bungah,
¹⁹ sebab aku ngerti yèn aku bakal kaluwaran, merga pandongamu lan merga pitulungané Rohé Gusti Yésus Kristus.

²⁰ Sing daksesuwun lan dakudi yakuwi supaya aja nganti gagal enggonku nglakoni kuwajibanku. Malah semangsa-mangsa, luwih-luwih saiki, aku kaparingana kekendelan, supaya aku bisa ngluhuraké Sang Kristus ana ing badanku, dadia aku urip utawa mati.

²¹ Sebab urip kuwi kanggoné aku, kagem Sang Kristus, déné yèn mati kuwi dakanggep kabegjan.

²² Nanging yèn srana uripku aku bisa nindakaké pegawéan sing luwih akèh paédahé, aku banjur ora ngerti endi sing arep dakpilih.

²³ Aku ketarik déning loro-loroné pisan. Aku kepéngin banget kapundhut lan tetunggilan karo Sang Kristus; kuwi sing becik dhéwé.

²⁴ Éwasemono, kanggo kepentinganmu, luwih becik yèn aku tetep urip.

²⁵ Bab iki aku yakin. Kuwi sebabé aku ngerti yèn aku durung arep mati. Aku bakal isih tetep tetunggalan karo kowé kabèh, mbiyantu undhaking precayamu marang Gusti lan kabungahanmu.

²⁶ Mulané mbésuk samangsa aku ana ing antaramu menèh, kowé bakal bisa saya kuwat precayamu ana ing Sang Kristus Yésus.

²⁷ Sing prelu yakuwi uripmu kudu cocog karo Injilé Sang Kristus, supaya ketemu apa ora ketemu karo kowé, aku bakal krungu yèn kowé padha tetep mantep nunggal karep, lan padha bebarengan ngudi nggayuh marang prekara siji, yakuwi bab percaya marang Injil.

²⁸ Aja padha wedi karo satrumu. Sing tetep kendel waé. Kuwi nandhakaké yèn satru-satrumu bakal padha kalah, lan kowé bakal menang, sebab Gusti Allah piyambak sing maringi kaunggulan marang kowé.

²⁹ Sebab kowé wis padha olèh kanugrahan, ora mung enggonmu percaya marang Panjenengané, nanging uga enggonmu diparengaké nandhang sangsara kagem Panjenengané.

³⁰ Saiki kowé padha bisa bebarengan karo aku, yaiku nandhang kasangsaran kaya sing wis koksipati tumraping aku biyèn, lan kaya sing kokrungu saiki isih dakalami.

2¹ Kowé saiki dadi santosa rak merga tetunggilan karo Sang Kristus? Atimu kalipur rak merga saka katresnané Sang Kristus marang kowé? Kowé padha tresna-tinresnan lan padha seneng olah kawelasan rak merga saka Rohé Allah?

² Padha gawéa senengé atiku srana enggonmu padha sarujuk, tresna-tinresnan, tunggal ati lan karep.

³ Aja ana sing seneng mburu kepentingané dhéwé, utawa golèk alem, nanging siji lan sijiné padha sing andhap-asor. Aja padha rumangsa luwih becik tinimbang karo wong liyané.

⁴ Malah padha nggatèkna marang kepentingané liyan, aja mung kepentingané dhéwé.

⁵ Sikapmu dikaya Gusti Yésus Kristus, yakuwi:

⁶ Senajan Panjenengané kuwi sipat Allah, éwasemono ora tau kagungan sedya ngetingalaké sipat ka-Allahané.

⁷ Malah saka kersané piyambak Panjenengané ngrucat kamulyané, sarta ngagem sipaté abdi. Panjenengané dadi padha karo manungsa, lan rawuh wujud manungsa.

⁸ Panjenengané ngasoraké sarirané, sarta sumuyud marang Gusti Allah nganti dilakoni séda — yakuwi séda ana ing kayu salib.

⁹ Mulané Panjenengané wis diluhuraké déning Gusti Allah ana ing papan sing dhuwur dhéwé, lan diparingi pangwasa sing ngungkuli sakèhing pangwasa.

¹⁰ Supaya sakèhing titah sing ana ing swarga lan ing bumi, apa déné ing sangisoring bumi padha sujud.

¹¹ Lan ngakoni yèn Yésus Kristus kuwi Gusti, lan srana cara mengkono Gusti Allah, Sang Rama, kaluhuraké.

¹² Mulané para sedulur sing kinasih, kaya enggonmu tansah nurut karo aku nalika aku bebarengan karo kowé, luwih menèh saiki bareng aku adoh, padha saya nuruta. Tansah padha ngudia kasampurnaning keslametanmu klawan wedi lan geter,

¹³ awit Gusti Allah tansah makarya ana ing kowé, supaya kowé duwéa

kekarepan lan kabisan mbangun-turut marang apa sing dikersakaké.

¹⁴ Samubarang kabèh lakonana tanpa nganggo nggrundel lan madoni.

¹⁵ Supaya ana ing satengahing umat sing keblinger lan mursal, kowé padha dadi putrané Gusti Allah sing sampurna, resik lan tanpa cacad. Menawa martakaké Injil ana ing satengahé wong-wong mau,

¹⁶ kowé padha sumunara kaya pepadhang sing madhanggi bumi. Yèn kowé padha tumindak mengkono, ana beneré aku mongkog mbésuk samangsa Dinané Sang Kristus Yésus rawuh menèh, sebab bakal tetéla yèn sakèhé pangudiku lan pegawéanku mau ora muspra.

¹⁷ Senajan bisa uga nyawaku dadi korban minangka pisungsung sing kokcaosaké marang Gusti Allah merga saka precayamu, aku bungah lan kowé kabèh bakal mèlu ngrasakaké kabungahanku.

¹⁸ Mengkono uga kowé iya padha bungaha lan aku bakal mèlu ngrasakaké kabungahanmu.

¹⁹ Aku percaya, yèn srana pitulungané Gusti Yésus, aku bakal énggal bisa kongkonan Timotius nekani kowé, supaya atiku bisa lejar, merga krungu kabar bab kaananmu.

²⁰ Mung Timotius sing bisa mèlu ngrasakaké bebarengan karo aku, lan sing pancèn mikiraké bab kaananmu.

²¹ Sebab liyané mung padha mikiraké butuhé dhéwé sarta ora ana sing mikiraké kepentingané Sang Kristus Yésus.

²² Lan kowé wis padha sumurup enggoné Timotius wis nuduhaké kasetyané lan wis ngréwangi aku nindakaké ayahaning Injil, ora béda karo anak sing ngréwangi bapakné.

²³ Iya Timotius kuwi sing tumuli bakal dakkongkon nekani kowé samangsa wis cetha kepriyé putusané prekaraku.

²⁴ Nanging aku percaya marang Gusti, yèn ora suwé menèh aku dhéwé iya bakal bisa niliki kowé.

²⁵ Dakrasa aku prelu kongkonan sedulur kita Épafroditus nekani kowé, kuwi sedulur sing wis ngréwangi aku lan nyambut-gawé bebarengan karo aku, sing kokkongkon nulungi aku.

²⁶ Dhèwèké kepéngin banget ketemu kowé kabèh, lan uga prihatin merga kowé padha krungu dhèwèké lara.

²⁷ Dhèwèké pancèn lara temenan, malah mèh mati. Nanging Gusti Allah paring kawelasan, ora mung marang dhèwèké, nanging uga marang aku, lan ngluwari aku supaya aja nganti ketaman kasusahan sing luwih gedhé menèh.

²⁸ Mulané dhèwèké dakkon énggal-énggal nemoni kowé, supaya kowé padha bungah samangsa weruh dhèwèké lan aku dhéwé iya banjur mari susahku.

²⁹ Mulané Épafroditus kuwi tampanana kaya sedulur ing patunggilané Gusti. Wong sing kaya Épafroditus kuwi padha ajènana.

³⁰ Merga nglabuhi pakaryané Sang Kristus, nganti mèh mati. Lan ngetohaké nyawané kanggo mitulungi aku, minangka wakilmu.

3 ¹ Wusana, para sedulur, muga-muga Gusti tansah maringi kabungahan marang kowé kabèh. Ora ana alané aku mindhoni sing biyèn wis daktulis marang kowé, malah kepara akèh beciké.

² Dingati-ati karo wong sing padha nglakoni penggawé ala, kaya patrapé

asu, yakuwi wong-wong sing padha ngotot nggegegi bab tetak.

³Awit iya kita iki wong-wong sing padha nglakoni tetak sing bener, dudu wong-wong kuwi. Awit kita padha ngabekti marang Gusti Allah lantaran Rohé Gusti Allah piyambak, sarta kita padha saos sukur merga dadi kagungané Sang Kristus Yésus. Kita ora ngandel marang tata-cara kedagingan.

⁴Satemené aku iya bisa ngendel-endelaké marang prekara-prekara kedagingan, awit yèn ana wong sing bisa ngendel-endelaké marang prekara-prekara kedagingan, saya menèh aku.

⁵Aku ditetaki nalika umur wolung dina. Aku iki wong Israèl wiwit lair mula, saka taler^a Bènyamin, wong Ibrani tulèn. Bab mituhu marang Angger-anggering Torèté wong Yahudi, aku iki wong Farisi.

⁶Lan merga saka sregepku, aku nguya-uya pasamuwan. Saupama wong bisa dibeneraké merga enggoné netepi Angger-anggering Torèt, aku iki wong sing bener.

---

^ataler: lajering bangsa.

⁷ Nanging kabèh prekara sing dhèk biyèn dakanggep maédahi mau, saiki dakanggep mitunani merga Sang Kristus.

⁸ Ora mung prekara-prekara kuwi waé, nanging kabèh prekara saiki dakanggep mung mitunani, yèn katandhing karo sing luwih aji, yakuwi kawruh bab Sang Kristus Yésus, Gustiku. Merga saka Sang Kristus kabèh mau wis dakbuwang, lan kabèh mau dakanggep uwuh, supaya aku bisa nampa Sang Kristus,

⁹ bisa tetunggilan karo Panjenengané. Aku wis ora duwé kabeneran sing merga saka aku dhéwé, yakuwi kabeneran sing pinangkané saka enggonku netepi Angger-anggering Torèt. Aku saiki nampani kabeneran peparingé Gusti Allah, sing kaparingaké wewaton percaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁰ Mung saprekara sing dakudi, yakuwi kepriyé bisaku wanuh karo Sang Kristus lan ngrasakaké pangwasané wunguné saka ing séda, sarta ndhèrèk ngalami sangsara lan sédané,

¹¹ supaya wekasané aku uga katangèkaké saka ing pati.

¹² Aku ora kandha lan rumangsa wis menang utawa wis dadi sampurna. Nanging aku tansah ngudi bisané olèh ganjaran^b sing wis dicawisaké déning Sang Kristus srana nimbali aku dadi kagungané.

¹³ Para sedulur, aku dhéwé pancèn ora rumangsa wis menang lan olèh ganjaran, nanging saprekara sing dakudi, yakuwi nglalèkaké samubarang sing ana ing mburiku lan ngetog karosanku nyandhak apa sing ana ing ngarepku.

¹⁴ Dadiné aku mlayu ngener marang tujuanku supaya olèh ganjaran mau, yakuwi timbalané Gusti Allah, urip anyar, sing dicadhangaké lantaran Sang Kristus Yésus.

¹⁵ Mulané kita kabèh wong Kristen sing wis padha diwasa cara rohani, kudu padha duwé tékad sing mengkono. Nanging yèn ing antaramu ana wong sing béda panemuné, Gusti Allah bakal maringi ketrangan marang kowé.

---

^bganjaran: Basa Indonesia "hadiah," ingkang kasukakaken dhateng tiyang ingkang menang ing perlombaan.

¹⁶ Mung waé, sing prelu: Kita kudu manut tuladha sing wis tumindak tekan sepréné.

¹⁷ Terusna enggonmu padha nulad marang aku, para sedulurku! Aku wis padha mènèhi tuladha sing becik marang kowé, mulané padha ngiloa marang wong-wong sing padha nganut tuladha mau.

¹⁸ Aku wis kerep kandha bab iki marang kowé, lan saiki dakpindhoni karo nangis, yèn akèh wong sing uripé cengkah karo Sang Kristus sing séda ing kayu salib.

¹⁹ Wong-wong mau bakal mungkasi uripé ana ing nraka, awit sing dadi brahalané hawa-nepsuning badané. Wong-wong mau padha ngegung-egungaké perkara-prekara sing satemené ngisin-isini, lan mung padha mikiraké perkara-prekara kadonyan.

²⁰ Nanging kita iki rak putra-putra kaswargan. Mulané kita padha cecengklungen ngarep-arep rawuhé Sang Juru Slamet, Gusti kita Yésus Kristus, saka ing swarga.

²¹ Panjenengané bakal ngganti badan kita sing apes lan kena ing rusak iki kadadèkaké mulya kaya sarirané

piyambak, srana pangwasa sing diagem nelukaké samubarang kabèh.

4¹ Mulané sedulur-sedulurku sing daktresnani, lan sing banget dakkangeni, sing gawé bungah lan mongkoting atiku! Kaya mengkono kuduné tumindakmu, krana enggonmu dadi wong Kristen.

² Euodhia lan Sintikhé! Sing padha rukun enggonmu seduluran ana ing Gusti.

³ Semono uga kowé Sunsugos, kancaku tunggal ing gawé sing setya, sedulur-sedulur wadon loro kuwi tulungana; awit wong-wong kuwi wis nyambut-gawé sengkud karo aku martakaké Injil, bebarengan karo Klemens lan kanca-kancaku nyambut-gawé liyané, sing jenengé padha katulis ana ing kitab kauripan.

⁴ Tansah padha bungaha sajroné padha dadi wong precaya. Padha bungah-bungaha.

⁵ Tangkepmu karo wong kabèh sing lembah-manah. Gusti bakal énggal rawuh.

⁶ Aja padha sumelang ing bab apa waé. Apa sing kokkarepaké aturna

marang Gusti Allah sajroning pandonga, suwunen kanthi saos panuwun.

⁷ Temahan Gusti Allah bakal maringi katentreman sing ngungkuli nalaré manungsa, sing bakal gawé teteging ati lan pengangen-angenmu ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus.

⁸ Wusana, para sedulurku, padha mikira prekara-prekara sing becik lan sing pantès dialem, yakuwi prekara-prekara sing nyata, sing luhur, sing bener, sing suci, sing éndah lan sing kajèn.

⁹ Kabèh sing padha koksinau lan sing koktampa saka aku padha lakonana, dadia sing rupa tembung, dadia sing rupa penggawé. Temahan Gusti Allah sing maringaké katentreman marang kita, bakal nunggil karo kowé.

¹⁰ Banget bungahku déné sawisé semono lawasé, kowé mikir aku menèh. Kandhaku iki ora merga kowé lèrèn saka enggonmu nggatèkaké marang kaananku, nanging merga enggonmu ora kober ngétokaké katresnanmu.

¹¹ Enggonku muni mengkono kuwi, ora kokmerga aku kapiran; awit aku wis sinau nyukupi awakku dhéwé nganggo apa sing dakduwèni.

¹² Aku wis ngalami kecingkrangan, lan iya wis ngalami kalubèran. Aku wis ngerti wadiné, kepriyé bisané tahan ngadhepi kaanan, ing sadhéngah papan lan ing sadhéngah wektu, yèn lagi wareg, yèn lagi keluwèn, yèn lagi nandhang kalubèran, utawa yèn lagi nandhang kekurangan.

¹³ Sakèhing prekara daksangga srana kekuwatan sing diparingaké déning Sang Kristus marang aku.

¹⁴ Apa sing koktindakaké becik banget déné kowé wis padha nulungi aku ing sajroning kasusahanku.

¹⁵ Para sedulur ing kutha Filipi, kowé padha ngerti dhéwé, dhèk aku mangkat saka tanah Makédonia, nalika Injil lagi wiwit diwartakaké, ora ana pasamuwan sing nulungi aku; kejaba mung pasamuwanmu dhéwé sing padha mèlu ngrasakaké tuna-bathiné bebarengan karo aku.

¹⁶ Nalika aku ana ing kutha Tésalonika mbutuhaké pitulungan, kowé luwih saka sepisan ngirimaké pitulungan marang aku.

¹⁷ Ora merga aku seneng nampa pawèwèh, nanging aku kepéngin weruh

wohing precayamu, sing nggedhèkaké kauntunganmu.

¹⁸ Samubarang kabèh sing kokwènèhaké marang aku kuwi wis daktampa, wis cukup, malah luwih déning cukup! Srana pawèwèhmu sing digawa Épafroditus mau, aku saiki wis duwé apa waé sing dakbutuhaké. Pawèwèh-pawèwèhmu iki presasat ganda arum, sumaos marang Gusti Allah, pisungsung sing ketrima déning Panjenengané lan ndadèkaké renaning penggalihé.

¹⁹ Gusti Allahku bakal maringi apa sing kokbutuhaké manut kasugihané sing lubèr-lubèr ana ing Sang Kristus Yésus.

²⁰ Pinujia Gusti Allah, Sang Rama kita ing selawasé! Amin.

²¹ Salamku marang sakèhing wong percaya sing dadi kagungané Sang Kristus Yésus. Para sedulur sing padha bebarengan karo aku padha kirim salam.

²² Sedulur-sedulur Kristen kabèh padha kirim salam, semono uga sing padha ana ing wewengkoning kraton.

²³ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

Kolose

1 ¹Layang saka Paulus, sing saka kersané Gusti Allah katimbangan dadi rasulé Sang Kristus Yésus, lan saka sedulur kita Timotius,

²tumekaa marang umaté Gusti Allah ing kutha Kolosé, yakuwi para sedulur kita wong-wong Kristen, sing setya. Gusti Allah Rama kita maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

³Samasa aku ndongakaké kowé, aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus,

⁴merga aku wis padha krungu bab precayamu marang Sang Kristus Yésus, lan katresnanmu marang umaté Gusti Allah kabèh.

⁵Nalika pawarta sing sejati, (yakuwi Injil), kawartakaké marang kowé, kowé padha ngerti bab pengarep-arep sing diparingaké lantaran Injil mau. Precayamu lan katresnanmu alandhesan pengarep-arep kuwi, sing kacawisaké déning Gusti Allah ana ing swarga kanggo kowé.

⁶Injil kuwi nggawa berkah lan diwartakaké ana ing salumahing bumi, padha kaya sing diwartakaké ana ing antaramu, wiwit ing dina enggonku krungu kang kapisan bab sih-rahmaté Gusti Allah, nganti kowé padha ngerti temenan, apa sing diarani sih-rahmat.

⁷Kowé padha krungu bab kuwi mau saka Épafras, kancaku tunggal pangabdi sing daktresnani. Épafras kuwi abdiné Sang Kristus sing setya, sing makili aku kabèh.

⁸Iya Épafras sing nyritani aku kabèh bab katresnan sing kaparingaké déning Sang Roh Suci marang kowé.

⁹Mulané, wiwit aku padha krungu kabarmu, aku tansah padha ndongakaké kowé. Panyuwunku muga Gusti Allah marengaké kowé ngerti marang sakèhing kersané; lantaran kawicaksanan lan kawruh peparingé Sang Roh Suci.

¹⁰Yèn wis mengkono kowé lagi padha bisa urip kaya sing dikersakaké déning Gusti, sarta tansah nglakoni sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Sakèhé pegawéanmu sing becik bakal ngetokaké woh, lan kawruhmu bab Gusti Allah bakal saya wuwuh.

¹¹ Muga-muga kowé padha disantosakaké srana sarupaning kekuwatan sing mijil saka Kratoné Gusti Allah kang mulya, temahan kowé padha kuwat nyangga sadhéngah prekara klawan sabar.

¹² Padha saosa sukur klawan bungah marang Sang Rama, sing ngersakaké kowé pantes nampa panduman sabarang sing kacadhangaké déning Gusti Allah kanggo umaté ana ing kratoning pepadhang.

¹³ Panjenengané wis ngluwari kita saka pangwasané pepeteng, tinuntun kanthi slamet menyang Kratoné Putrané kang kinasih.

¹⁴ Iya merga Sang Putra mau kita padha kaparingan pangluwaran lan pangapuraning dosa-dosa kita.

¹⁵ Gusti Allah kuwi ora tau kasat mripat. Nanging Panjenengané Sang Kristus dadi wewujudané Gusti Allah sing ora katon mau. Sang Kristus dadi Putra mbarep sing luwih unggul ketimbang karo samubarang sing katitahaké déning Gusti Allah.

¹⁶ Iya ana ing Sang Kristus kuwi Gusti Allah nitahaké samubarang sing ana ing

swarga lan ing bumi, barang-barang sing katon lan sing ora katon, semono uga sakèhing pangwasa sing ora kasat mripat. Gusti Allah nitahaké jagad raya iki lantaran Sang Kristus lan kagem Sang Kristus.

¹⁷ Sang Kristus wis ana sadurungé samubarang ana, lan ana ing patunggilané Sang Kristus mau samubarang kabèh kaprenahaké ana ing papané dhéwé-dhéwé.

¹⁸ Sang Kristus jumeneng sesirahé sarira, yakuwi pasamuwan. Panjenengané dadi sumbering uripé sarira mau. Panjenengané dadi Putra pembarep sing katangèkaké saka ing séda, supaya jumeneng sing pinunjul dhéwé ing antarané samubarang kabèh.

¹⁹ Sebab wis dadi kersané Gusti Allah piyambak menawa Sang Putra kagungan sipat ka-Allahané Gusti Allah ing sasampurnané.

²⁰ Iya lantaran Sang Putra mau, Gusti Allah ngrukunaké samubarang kabèh karo sarirané piyambak, dadia sing ana ing bumi, dadia sing ana ing swarga, yakuwi sawisé nindakaké pirukun srana sédané Sang Putra ana ing kayu salib.

²¹ Dhèk biyèn uripmu adoh karo Gusti Allah. Malah kowé padha dadi mungsuhé Gusti Allah, merga saka penggawé utawa tumindakmu, apa déné pikiranmu sing ala.

²² Nanging lantaran sédané Sang Putra, saiki kowé wis padha kadadèkaké para mitrané Gusti Allah, sing kairid menyang ngarsané, dadi wong-wong sing suci, resik lan tanpa cacad.

²³ Mulané kowé padha tetepa setya nganggo dhasar precaya sing kuwat, lan aja nganti ninggal pengarep-arep sing wis kokrungu saka Injil. Aku, Paulus, dadi abdiné Injil kuwi, iya Injil sing wis diwartakaké marang saben wong ing salumahing bumi.

²⁴ Saiki aku rumangsa begja déné aku nandhang kasangsaran krana kowé. Sebab srana kasangsaranku iki, aku kepareng ngganepi kasangsaran sing isih kudu disandhang déning sarirané, yakuwi pasamuwan.

²⁵ Lan aku wis didadèkaké abdi déning Gusti Allah kanggo ngladosi pasamuwané, iya kanggo kebutuhanmu, yakuwi nglantaraké pawarta saka Gusti Allah nganti sakatogé,

²⁶wewadi sing ora disumurupi déning manungsa kabèh ing jaman sing kepungkur, sing saiki dilairaké marang umaté.

²⁷Rancangané Gusti Allah yakuwi medharaké marang umaté sepira gedhéné lan kamulyané wewadi sing kacawisaké kanggo para bangsa kabèh. Sing diarani wewadi kuwi mengkéné: Sang Kristus dumunung ana ing kowé, kuwi ateges kowé ngrasakaké kamulyané Gusti Allah.

²⁸Mangka Sang Kristus mau wis dakwartakaké marang wong kabèh. Aku padha mituturi lan mulang saben wong nganggo migunakaké sarupaning kawicaksanan, supaya saben wong gelem daksowanaké ana ing ngarsané Gusti Allah dadi wong sing kasukmané diwasa ana ing patunggilané Sang Kristus.

²⁹Kuwi sing dakudi tanpa ngétung kesel, nganggo migunakaké sakèhing kekuwatanku saka pangwasané Sang Kristus, sing makarya ana ing aku.

2¹Becik menawa kowé dakkandhani sepira kangèlanku sajroné nyambutgawé kanggo kowé lan kanggo

wong-wong ing kutha Laodikia, apa menèh kanggo wong-wong kabèh sing padha ora tepung karo aku dhéwé.

² Enggonku tumindak mengkono mau supaya wong-wong padha lipura atiné lan padha saya raketa enggoné tresna-tinresnan, satemah olèh kawruh akèh sing nyantosakaké keyakinané. Srana mengkono wong-wong mau bakal padha ngerti bab wewadiné Gusti Allah, yakuwi Sang Kristus piyambak.

³ Sang Kristus kuwi presasat kunci sing kanggo mbukak sakèhing bandha kawicaksanan lan kawruh kagungané Gusti Allah sing isih sinenger.

⁴ Mulané kowé padha dakkandhani: aja nganti kena diapusi déning sapa waé, nganggo alesan-alesan palsu, senajan alesan-alesan mau katoné maton.

⁵ Sebab senajan aku dhéwé ora ana ing tengahmu, nanging batinku tansah nunggal karo kowé. Aku bungah banget déné krungu enggonmu padha saiyeg, ngantepi precayamu marang Sang Kristus klawan teguh.

⁶ Sarèhné kowé wis ngakoni yèn Sang Kristus Yésus kuwi Gusti, mulané padha nunggal karo Panjenengané.

⁷ Padha ngoyoda ana ing Panjenengané; uripmu bangun en alandhesan Panjenengané, precayamu dadia mundhak teguh, kaya sing kawulangaké marang kowé. Kowé tansah padha saosa sukur.

⁸ Mulané padha sing ngati-ati. Aja ana wong sing njiret kowé nganggo ngèlmu sing ora nyata lan ora ana paédahé, sing asalé saka pangothak-athiké manungsa apa déné piwulanging jagad, ora saka Sang Kristus.

⁹ Sebab iya ana ing Sang Kristus kono, ana ing kamanungsané, dumunung sipat ka-Allahané Gusti Allah kabèh sawetahé.

¹⁰ Lan merga enggonmu tetunggilan karo Sang Kristus, uripmu kasampurnakaké. Sang Kristus kuwi jumeneng Gustiné sakèhing pangwasa lan pepréntahané sing kasat mripat.

¹¹ Samasa tetunggilan karo Sang Kristus kowé wis padha katetakan; ora merga tetak sing katindakaké déning manungsa, nanging katetakan déning Sang Kristus piyambak, yakuwi srana diluwari saka pangwasané badan sing dosa iki.

¹² Sebab nalika kowé dibaptis, iku ibaraté kowé dikubur bebarengan karo Sang Kristus, lan ing baptisan mau kowé uga ditangèkaké bebarengan karo Sang Kristus, merga saka precayamu marang pangwasané Gusti Allah, sing mungokaké Sang Kristus saka ing séda.

¹³ Cara kasukman, biyèn kowé wis mati merga saka dosa-dosamu lan merga kowé kuwi wong kapis sing uripé tanpa angger-angger. Nanging saiki Gusti Allah wis nangèkaké kowé bebarengan karo Sang Kristus, amarga Gusti Allah wis ngapura sakèhing dosa kita.

¹⁴ Panjenengané mbatalaké layang pratandha utang lan prenatal sing nyancang marang kita. Kuwi kabèh dilebur babar-pisan srana maku layang pretandha utang mau ana ing kayu salib.

¹⁵ Ana ing kayu salib kono Sang Kristus ngluwari sarirané saka pangwasané para roh sing ora katon. Para pangwasa mau didadèkaké tontonan srana diirid ana ing arak-arakaning kemenangané Sang Kristus.

¹⁶ Mulané kowé aja padha manut karo prenatal-prenatal bab panganan utawa ombèn-ombèn, utawa bab dina-dina

suci, utawa bab kraméan sasi anyar, utawa dina Sabbath.

¹⁷ Kuwi kabèh mau rak mung wewayangané prekara-prekara sing bakal kelakon. Kuwi kabèh wis diwujudaké ana ing Sang Kristus.

¹⁸ Yèn ana wong sing ngrèmèhaké precayamu lan ngaku-aku luwih unggul tinimbang kowé, merga nampani wahyu-wahyu mirunggan, sarta akon kowé ngasoraké dhiri lan ngibadah marang malaékat-malaékat, kowé aja gelem. Wong sing kaya mengkono mau padha gumunggung tanpa wewaton, awit pikirané mung cara kadonyan,

¹⁹ lan ora ngugemi Sang Kristus, sing jumeneng dadi Sesirah. Merga saka pangwasané Sang Kristus badan sekojur mau dirumat lan didadèkaké siji nganggo ros-rosan lan urat-urat, sarta tuwuh manut kersané Gusti Allah.

²⁰ Kowé wis padha mati bareng karo Sang Kristus, lan kaluwaran saka pangwasané roh-roh sing nguwasani alam jembar. Yagéné enggonmu urip kokkaya wongé jagad iki? Yagéné kowé manut prenatal-prenatan kaya upamané:

²¹ "Aja ndemèk iki," "Aja ngicipi kuwi,"
"Aja nyénggol iki lan kuwi?"

²² Sawisé tumindak kuwi kabèh wis ora ana gunané. Kuwi mung prenatal-prenatan lan piwulang gawéané manungsa.

²³ Pancèn katoné prekara-prekara mau kaya isi kawicaksanan, awit ngajak ngibadah marang malaékat, laku andhap-asor lan mesu badan klawan keras, nanging kabèh mau ora ana paédahé kanggo mekak hawa-nepsuné manungsa.

3 ¹ Sarèhné kowé wis padha katangèkaké bareng karo Sang Kristus, mulané padha ngupayaa samubarang kang ana ing swarga, ing panggonané Sang Kristus pinarak ing dhampar sisih tengené Gusti Allah.

² Padha mikira sabarang kang ana ing kana, aja sing ana ing donya kéné.

³ Sebab kowé kuwi wis mati, lan uripmu saiki-iki peparingé Gusti Allah lantaran Sang Kristus.

⁴ Gusti Yésus Kristus kang paring gesang mau, bakal rawuh. Ing kono kowé uga bakal ndhèrèk karo Panjenengané ana ing kamulyané.

⁵ Mulané kowé padha nyandheta pepénginan lan hawa-nepsu sing njalari kowé ngangah-angah, kayata: laku jina, tindak rusuh, birahi, kepéncut, lan karem bandha (awit karem bandha kuwi sawijining patrap nyembah marang brahala).

⁶ Merga saka prekara-prekara sing mengkono kuwi laknaté Gusti Allah bakal kaesokaké marang sadhéngah wong, sing mbangkang marang Panjenengané.

⁷ Kowé dhéwé biyèn iya urip nuruti pepénginan-pepénginan sing mengkono mau, yakuwi nalika uripmu isih kaerèh déning pepénginan-pepénginan.

⁸ Nanging saiki kuwi kabèh mau padha buwangen, yaiku: seneng nepsu, ngangah-angah lan rasa sengit. Aja nganti kewetu pitenah utawa tembung sing saru.

⁹ Aja padha goroh-ginorohan, sebab kowé wis padha ngrucat kamanungsanmu sing lawas sapratingkahé,

¹⁰ sarta wis ngrasuk kamanungsan anyar sing tansah dianyaraké déning kang nitahaké, yakuwi Gusti Allah, manut pasemoné Gusti Allah piyambak.

Temah kowé padha bisa wanuh karo Panjenengané ing sasampurnané.

¹¹ Dadiné wis ora ana wong kapir utawa wong Yahudi menèh, wong tetakan utawa ikutan, wong ngerti tata-krama utawa wong alasan, batur-tukon utawa wong merdika, nanging Sang Kristus sing jumeneng dadi Gustiné wong kabèh mau.

¹² Kowé kuwi padha umaté Gusti Allah. Panjenengané ngasihi kowé lan milih kowé dadi kagungané. Mulané padha duwéa watak welasan, sumanak, andhap-asor, lembah-manah lan sabar.

¹³ Padha tulung-tinulunga lan apura-ingapura, samasa panunggalanmu ana sing duwé rasa ora kepénak atiné. Kowé kudu apura-ingapura, kaya patrapé Gusti ngapura kowé.

¹⁴ Malah isih kokwuwuhana menèh katresnan, awit katresnan kuwi nunggalaké samubarang kabèh dadi siji klawan sampurna.

¹⁵ Atimu padha kaparingana katentreman déning Sang Kristus, awit iya kanggo prekara iku mau Gusti Allah wis nimbali kowé kabèh

kadadèkaké badan siji. Padha saosa sukur.

¹⁶Injilé Sang Kristus tansah anaa ing atimu kanthi lubèr. Padha wulang-winulanga lan wuruk-winurukana klawan kawicaksanan ing sasampurnané. Padha ngrepèkna Masmur, kidung lan kidung kasukman; padha mujia marang Gusti Allah klawan saos sukur ana ing atimu.

¹⁷Sadhéngah prekara sing koklairaké srana tembung utawa penggawé, kuwi kabèh lakonana atas asmané Gusti Yésus kambi saos sukur marang Gusti Allah Sang Rama lantaran Panjenengané.

¹⁸Para wong wadon, padha sumuyuda marang somahmu, kaya samesthiné ana ing brayat Kristen.

¹⁹Para wong lanang, bojomu padha tresnanana lan aja pisan-pisan kokkasari.

²⁰Bocah-bocah! Kuwajibanmu dadi bocah Kristen iku tansah mbangun-turut marang wong tuwamu, awit sing mengkono mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

²¹Para wong tuwa, aja padha gawé larané atiné anak-anakmu, supaya aja padha semplah.

²² Para batur-tukon, ing sadhéngah prekara kowé padha manuta marang bendaramu kadonyan, aja mung yèn lagi ditunggoni, supaya olèh pengalem, nanging krana saka éklasing ati, merga saka enggonmu wedi marang Gusti Allah.

²³ Lan apa waé sing koktindakaké, tindakna klawan legawaning ati, kaya-kaya kowé lagi nyambut-gawé kagem Gusti, ora kanggo manungsa.

²⁴ Ngertia yèn Gusti bakal ngganjar kowé. Kabèh sing wis kacadhangaké déning Gusti Allah marang para umaté, iya bakal diparingaké marang kowé. Sebab sejatiné bendaramu sing sejati kuwi Sang Kristus piyambak.

²⁵ Wong sing keluputan, bakal nyangga keluputané, sebab Gusti Allah ora mawang wong.

4¹ Para bendara, padha tumindaka sing bener lan sing adil marang para baturmu. Élinga yèn kowé dhéwé uga duwé bendara ana ing swarga.

² Sing tegen^a enggonmu ndedonga. Lan sajroné nindakaké mengkono padha

---

^ategen: tekun (bhs. Ind.).

diwaspada kanthi saos sukur marang Gusti Allah.

³Lan aku iya padha dongakna, supaya Gusti Allah maringi wewengan sing becik marang aku kanggo ngabaraké Injil, sarta medharaké wewadiné Gusti Allah, yaiku bab Sang Kristus. Iya prekara kuwi sing njalari aku saiki dikunjara.

⁴Aku padha dongakna supaya bisa njlèntrèhaké wewadi mau kanthi gamblang.

⁵Srawunga karo wong-wong sing ora precaya kanthi kawicaksanan; saben ana wewengan pigunakna sing becik.

⁶Tembungmu kudu sing sedhep dirungokaké, sarta isi prekara sing prelu digatèkaké déning wong, lan kowé iya kudu bisa awèh wangsulan sing bener marang saben wong.

⁷Sedulur kita kang kinasih, Tikhikus wong sing setya lan kanca kita nyambut-gawé kagem Gusti, bakal nyritakaké kaananku kabèh marang kowé.

⁸Mulané dhèwèké dakkongkon menyang panggonanmu, kanggo nggedhèkaké atimu.

⁹Tikhikus dibarengi Onésimus, sedulur kang kinasih lan setya, sing asalé saka

ing antaramu. Sedulur-sedulur mau bakal padha nyritakaké apa waé sing kelakon ana ing kéné marang kowé.

¹⁰Aristarkhus, sing dikunjara bareng karo aku, kirim salam marang kowé, mengkono uga Markus, nak-sanaké Barnabas. (Kowé wis padha diweling supaya nampani dhèwèké samasa tekan enggonmu.)

¹¹Yésus, sing karan Yustus, uga kirim salam marang kowé. Mung telu kuwi wong Yahudi sing wis precaya, sing nyambut-gawé bebarengan karo aku, nindakaké pakaryané ing Kratoné Gusti Allah. Wong-wong kuwi dadi pitulungan gedhé tumrapé aku.

¹²Salam saka Épafras, wong sing asalé uga saka enggonmu, sing dadi abdiné Gusti Yésus Kristus. Épafras tansah ndongakaké kowé kabèh klawan tegen. Panyuwuné marang Gusti Allah, supaya kowé dadia teguh, yakin temenan, sarta mbangun-turut marang Gusti Allah.

¹³Aku dhéwé sing neksèni enggoné sregep nyambut-gawé kanggo kowé, lan kanggo wong-wong ing Laodikia sarta ing Hiérapolis.

¹⁴ Dhokter Lukas kang kinasih lan Dhémas padha kirim salam marang kowé.

¹⁵ Salamku marang para sedulur ing Laodikia; marang Nimfa lan marang pasamuwan, sing padha kumpulan ana ing omahé.

¹⁶ Sawisé layang iki diwaca, udinen supaya uga diwaca déning pasamuwan Laodikia. Lan mengkono uga layang sing dikirim déning pasamuwan Laodikia marang kowé, wacakna.

¹⁷ Déné Arkhipus kandhanana supaya ngrampungaké kuwajibané kagem Gusti.

¹⁸ Salam saka aku, Paulus. Layang iki daktulis dhéwé. Lan aja lali yèn aku isih ana ing pakunjaran! Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

1 Tesalonika

1 ¹Layang saka Paulus, Silas lan Timotius. Tumekaa marang para wargané pasamuwan ing kutha Tésalonika, iya para umaté Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

²Aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah merga kowé kabèh, sarta kowé tansah padha dakélingi ana ing pandongaku.

³Awit samasa aku padha ndedonga marang Gusti Allah, Rama kita, aku tansah padha kèlingan marang enggonmu ngecagaké precayamu sedina-dina, penyambut-gawému sing ora ngétung kesel merga katresnanmu, lan sentosaning pengarep-arepmu marang Gusti Yésus Kristus.

⁴Para sedulur, aku padha ngerti, yèn Gusti Allah nresnani kowé lan milih kowé dadi kagungané.

⁵Awit biyèn enggonku padha ngabaraké Injil marang kowé, ora mung nganggo

tembung waé, nanging uga nganggo pangwasa lan Sang Roh Suci. Apa menèh nganggo ngantepi bebeneran sing dakwartakaké. Kowé dhéwé padha weruh bab uripku nalika aku padha ana ing antaramu; kabèh mau murih becikmu.

⁶ Kowé wis padha nulad marang aku lan nulad Gusti Yésus Kristus. Senajan kowé padha nemahi sangsara gedhé, éwasemono kowé padha nampani pawartané Injil mau kanthi kabungahan, sing pinangkané saka Sang Roh Suci.

⁷ Srana mengkono kowé padha dadi conto tumraping para wong precaya sing ana ing tanah Makédonia lan tanah Akhaya kabèh.

⁸ Awit pawarta bab Gusti kuwi sumebaré nganti tekan tanah Makédonia lan Akhaya iya merga saka kowé kabèh. Malah ora mung tekan semono, sebab kabar bab pengandelmu marang Gusti Allah kuwi wis sumebar tekan ngendi-endi. Mulané aku kabèh wis ora prelu kandha apa-apa menèh.

⁹ Wong-wong kuwi kabèh padha nyritakaké bab enggonmu padha ninggal sakèhing brahala, banjur ndhèrèk Gusti,

sarta ngabekti marang Gusti Allah kang gesang lan nyata.

¹⁰ Wong-wong mau uga padha ngandhakaké bab enggonmu ngarep-arep marang rawuhé Kang Putra saka swarga, yaiku Gusti Yésus, sing wis diwungokaké saka ing séda, lan sing ngluwari kita saka bebenduné Gusti Allah, sing bakal kelakon.

2¹ Para sedulur, kowé dhéwé padha ngerti, yèn enggonku nekani kowé kuwi ora muspra.

² Kowé padha weruh enggonku wis padha daniaya lan digawé sewenang-wenang ana ing kutha Filipi, yakuwi sadurungé aku nekani kowé ing kutha Tésalonika kéné. Éwasemono Gusti Allah maringi kekendelan marang aku supaya ngabaraké Injil sing pinangkané saka Gusti Allah piyambak marang kowé, senajan nalika semono akèh sing nglawan.

³ Sing padha dakwartakaké marang kowé kuwi dudu penasaran utawa ngemu maksud sing ora bener. Aku uga padha ora arep ngapusi.

⁴ Malah aku martakaké apa sing dikersakaké déning Gusti Allah, sebab

Panjenengané wis nganggep aku pantes kapasrahan ngabaraké Injil, mulané aku padha ora arep ngénaki atiné manungsa, nanging ngarah gawé renaning penggalihé Gusti Allah, kang nètèr kejujuraning sedyaku.

⁵ Kowé padha ngerti dhéwé, yèn enggonku nekani kowé padha ora nganggo tembung manis utawa tembung lamis, kanggo ngumpetaké watak srakah. Gusti Allah sing neksèni.

⁶ Aku padha ora golèk alemmu dadia saka kowé utawa wong liyané. Senajan aku merga dadi rasulé Sang Kristus duwé wewenang kaya mengkono.

⁷ Sarèhné dadi rasul-rasulé Sang Kristus aku padha wenang njaluk apa-apa marang kowé, nanging nalika aku ana ing tengahmu patrapku sarèh, kaya ibu marang anak-anaké.

⁸ Merga saka tresnaku marang kowé, aku ora mung sumedya mènèhaké Injil sing saka Gusti Allah marang kowé waé, nanging malah tekan nyawaku pisan. Aku padha tresna banget marang kowé!

⁹ Kowé mesthi iya kèlingan, para sedulur, bab enggonku padha nyambut-gawé ora ngétung kesel! Aku padha

nyambut-gawé rina wengi, supaya aku padha ora ngrépoti kowé, sajroné aku padha ngabaraké Injilé Gusti Allah.

¹⁰ Kelakuanku ana ing tengahmu resik, bener lan tanpa cacad. Kowé padha dadi seksi-seksiné, mengkono uga Gusti Allah.

¹¹ Kowé padha weruh tangkepku marang saben wong ing tengahmu, kaya bapak marang anak-anaké dhéwé.

¹² Kowé padha dakbombong, daklipur lan dakwanti-wanti, supaya uripmu padha gawé renaning penggalihé Gusti Allah, sing wis nimbali kowé ndhèrèk ana ing Kratoné Allah lan ngrasakaké kaluhurané.

¹³ Kejaba kuwi ana sebab liyané menèh sing njalari aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah. Yakuwi enggonmu padha nampani Injilé Gusti Allah, sing dakwartakaké, padha koktampani ora kaya pawarta saka manungsa, nanging kaya pangandikané Gusti Allah piyambak. Lan kuwi pancèn iya kudu mengkono; sebab Gusti Allah makarya ana ing kowé, sing padha precaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Para sedulurku, kowé padha ngalami prekara-prekara sing uga dialami déning para pasamuwané Gusti Allah sing ana ing tanah Yudéa. Kowé uga padha ngalami disiya-siya déning bangsamu dhéwé, kaya wong-wong Kristen ing tanah Yudéa enggoné disiya-siya déning wong Yahudi,

¹⁵ sing nyédani Gusti Yésus, para nabi lan uga nguya-uya aku kabèh. Wong-wong mau banget enggoné padha natoni penggalihé Gusti Allah! Mengkono uga saben wong padha dimungsuh.

¹⁶ Malah padha ngalang-alangi enggonku ngabaraké Injil sing bisa gawé slameté bangsa-bangsa kapis. Kuwi penggawéné dosa sing katog, sing tansah padha dilakoni déning wong-wong mau. Mulané saiki padha ketaman bebenduné Gusti Allah!

¹⁷ Tumraping aku, para sedulur, bareng pisah sawetara mangsa karo kowé — pisah ora tumraping batin, mung tumraping badan — aku padha kangen karo kowé. Aku ngudi bisané ketemu karo kowé menèh!

¹⁸ Aku padha kepéngin bali mrono. Aku, Paulus, ora mung lagi sepisan nyoba

arep bali menyang enggonmu, nanging tansah dialang-alangi déning Iblis.

¹⁹Sebab iya mung kowé sing dadi kekudanganku, kabungahanku, lan sing gawé mongkoking atiku ana ing ngarsané Gusti Yésus, samasa Panjenengané rawuh.

²⁰Satemené kowé sing padha gawé mongkog lan bungahing atiku!

3¹Wusana aku padha ora betah ngampet kangenku. Mulané luwih becik aku kèri dhèwèkan ana ing kutha Aténa,

²sarta kongkonan Timotius, sedulur kita lan kanca nyambut-gawé kagem Gusti Allah, sing bebarengan karo aku ngabaraké Injilé Sang Kristus. Timotius dakkongkon mbiyantu kowé lan nyantosakaké atimu lan precayamu,

³supaya ana ing antaramu aja ana wong sing murtad merga ora tahan ing panguya-uya. Kowé dhéwé ngerti yèn panguya-uya sing mengkono kuwi wis dadi kersané Gusti Allah tumrap kita.

⁴Nalika isih ana ing tengahmu aku wis kandha, yèn kita bakal ngalami panguya-uya; lan kaya sing kokngertèni

dhéwé, iya kuwi sing saiki kelakon temenan.

⁵ Mulané sarèhné wis ora sabar, aku kepeksa kongkonan Timotius, supaya aku sumurup kepriyé kaananmu. Kuwatirku, mbok-mbok kowé kagodha déning Iblis, nganti pegawéanku ana ing tengahmu muspra.

⁶ Saiki Timotius wis bali tekan enggonku menèh, saka enggoné niliki kowé lan nggawa kabar sing becik bab precayamu lan katresnanmu. Timotius crita marang aku, yèn penganggepmu marang aku kabèh becik, lan uga enggonmu padha kepéngin ketemu karo aku, kaya déné enggonku kepéngin ketemu karo kowé.

⁷ Mulané, para sedulur, sajroné nandhang kasusahan lan kasangsaran akèh, aku padha kalipur déning kabar sing dakrungu bab kaananmu. Precayamu nggedhèkaké atiku.

⁸ Bareng krungu yèn kowé padha tetep ngantepi Gusti, semangatku pulih.

⁹ Saiki kita padha bisa bungah-bungah sarta saos sukur marang Gusti Allah merga sakèhing kabungahan kang wis padha koktampani ana ing ngarsané Allah.

¹⁰ Rina wengi adreng panyuwunku marang Gusti Allah, supaya diparengaké ketemu karo kowé, bisaa muwuhi apa sing isih dadi kekuranganing precayamu.

¹¹ Muga-muga Gusti Allah, Sang Rama piyambak, lan Gusti Yésus, kersa paring srana bisané aku niliki kowé!

¹² Lan muga-muga saka kersané Gusti kowé padha tresna-tinresnan, semono uga marang wong kabèh, nganti katresnanmu mau lubèr kaya katresnanku marang kowé!

¹³ Srana mengkono Gusti bakal nyentosakaké atimu, lan kowé bakal dadi sampurna lan suci ana ing ngarsané Gusti Allah Sang Rama, yakuwi samasa Gusti Yésus rawuh bareng karo wong kabèh sing padha dadi kagungané.

4 ¹ Wusana para sedulur, kepriyé patrapé urip sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah, padha nirua lelakonku, iya kaya patrapé uripmu saiki iki. Lan banget penjalukku marang kowé ing asmané Gusti Yésus, padha nindakna kang luwih saka kuwi!

² Merga kowé padha ngerti piwulang sing dakwènèhaké marang kowé atas asmané Gusti Yésus.

³ Iki sing dikersakaké déning Gusti Allah ing ngatasé kowé, yakuwi supaya kowé suci lan nyirik laku jina.

⁴ Saben wong lanang padha ngepèka wong wadon siji dadi bojoné, lan uripa karo bojoné mau klawan suci lan manut angger-anggering kasusilan.

⁵ Aja kaya wong-wong kapir sing ora wanuh karo Gusti Allah, sing lakuné padha nuruti derenging hawa-nepsu lan birahi.

⁶ Ing bab iki aja ana wong sing nyalahaké utawa ngapusi seduluré. Kowé wis padha dakélingaké kanthi tandhes, yèn Gusti bakal ngukum wong-wong sing tumindaké kaya mengkono mau.

⁷ Gusti Allah ora nimbali kita supaya padha laku rusuh, nanging kersané supaya kita padha urip klawan suci.

⁸ Mulané sing sapa nampik piwulang iki, ora nampik manungsa, nanging nampik Gusti Allah piyambak, sing wis maringaké Rohé kang suci marang kowé.

⁹ Aku ora prelu nulis layang marang kowé bab tresna marang para sedulur nunggal precaya. Kowé wis padha diwulang dhéwé déning Gusti Allah

kepriyé patrapé enggonmu kudu tresna-tinresnan.

¹⁰ Lan nyatané wis padha kokcakaké marang para sedulurmu ing satanah Makédonia kabèh. Éwadéné para sedulur, kowé padha dakprayogakaké supaya saya mempenga ing penggawému sing kaya mengkono mau.

¹¹ Padha ngudia urip klawan tentrem; ngurusana prekaramu dhéwé, lan ngupayaa rejekimu dhéwé, kaya sing dakkandhakaké biyèn.

¹² Srana patrap mengkono kowé bakal kajèn ana ing tengahé wong sing ora tunggal precaya. Lan menèh kowé iya banjur ora gumantung karo wong liya ing bab nyukupi kebutuhanmu.

¹³ Para sedulur! Aku kepéngin supaya kowé padha ngerti temenan bab wong-wong sing wis padha mati, supaya atimu aja sedhik kaya wong-wong sing padha ora duwé pengarep-arep.

¹⁴ Kita padha precaya yèn Gusti Yésus wis séda, sarta wis wungu menèh. Mengkono uga kita precaya, yèn wong-wong sing padha precaya marang Gusti Yésus, sing wis padha mati, bakal

ditunggilaké déning Gusti Allah dadi siji karo Gusti Yésus.

¹⁵ Piwulangé Gusti Yésus sing arep dakkandhakaké kuwi mengkéné: Ing dina rawuhé Gusti Yésus, kita sing isih padha urip iki ora bakal ndhisiki wong-wong sing wis padha mati.

¹⁶ Mbésuk penggedhéné malaékat bakal nguwuh paring dhawuh, lan bakal ana swaraning kalasangkané^a Gusti Allah; banjur Gusti Yésus piyambak bakal tumedhak saka ing swarga. Wong-wong sing precaya marang Gusti Yésus lan wis padha mati, kuwi bakal katangèkaké dhisik.

¹⁷ Nuli kita sing isih padha urip, bakal kaklumpukaké kabèh ana ing méga karo sing mentas padha katangèkaké mau, methukaké Gusti ana ing langit. Sebanjuré kita bakal nunggil karo Gusti ing selawas-lawasé.

¹⁸ Mulané kowé siji lan sijiné padha nyantosakna precayamu srana pangandika iki.

5¹ Para sedulur, ora ana preluné aku nulis marang kowé, bab mangsa lan wektu kelakoné prekara-prekara mau.

---

^akalasangka: slomprèt.

² Sebab kowé dhéwé wis padha ngerti kanthi cetha yèn Dina rawuhé Gusti kuwi tekané kaya maling ing wayah bengi.

³ Samasa wong-wong padha muni: "Kabèh wis tentrem lan slamet," ing wektu kuwi wong-wong mau ditumpes dadakan! Wong-wong bakal ora bisa ngoncati babar-pisan, kaya déné wong wadon sing dadakan nglarani arep nglairaké anak.

⁴ Nanging kowé, para sedulur, kowé padha ora ana ing pepeteng, lan Dina rawuhé Gusti bakal ora nekani kowé kaya patrapé maling.

⁵ Kowé kabèh padha ana ing pepadhang, yakuwi ing wayah raina. Kita padha ora urip ana ing pepetenging wayah bengi.

⁶ Mulané kita aja padha turu kaya wong-wong liyané. Kita kudu padha melèk lan sing waspada.

⁷ Wong turu rak ing wayah bengi. Lan wong mendem enggoné mendem uga ing wayah bengi.

⁸ Nanging kita iki padha urip ing wayah raina, mulané kudu padha éling. Padha nganggoa sandhangané perang, yakuwi precaya lan katresnan minangka keré, pengarep-arep bab keslametan

minangka topong sirah, dadia gegaman kanggo nglawan pepeteng.

⁹Gusti Allah enggoné milih kita kuwi ora koksupaya kita katempuh ing bebenduné, nanging supaya kita padha olèh keslametan lantaran Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁰Gusti Yésus séda kanggo kita, supaya mbésuk samasa Panjenengané rawuh, kita padha urip bebarengan karo Panjenengané, senajan ing dina rawuhé mau kita isih padha urip utawa wis padha mati.

¹¹Mulané kowé padha éling-ingélingna lan padha tulung-tinulunga kaya sing koktindakaké saiki.

¹²Penjalukku marang kowé para sedulur, kowé padha ngajènana wong-wong sing padha nyambut-gawé ana ing tengahmu, yakuwi wong-wong sing padha katimbangan nuntun lan memulang marang kowé.

¹³Ajènana sing temenan lan tresnanana merga saka pegawéan sing padha ditindakaké. Padha sing rukun.

¹⁴Para sedulur, kowé padha dakweling supaya ngélingaké marang wong-wong sing kesèd nyambut-gawé. Wong sing

cilik atiné padha bombongen; sing sèkèng padha tulungana, lan padha sing sabar.

¹⁵ Aja ana sing males piala, nanging selawasé ngudia nindakaké kabecikan marang pepadhamu lan marang wong kabèh.

¹⁶ Tansah padha bungaha,

¹⁷ lan ndedongaa.

¹⁸ Padha saosa sukur ing sadhéngah kaanan. Kaya mengkono kuwi sing dikersakaké déning Gusti Allah ana ing patunggilané Gusti Yésus.

¹⁹ Aja padha nyegah pakaryaning Rohé Gusti Allah.

²⁰ Aja padha ngrèmèhaké pawarta-pawarta sing kaparingaké déning Sang Roh Suci.

²¹ Samubarang titinen; sing becik enggonen.

²² Padha ngedohana sarupaning piala.

²³ Muga-muga Gusti Allah sing maringi katentreman marang kita, nucèkaké kowé ing sasampurnané, sarta ngreksa sukma, nyawa lan badanmu supaya kalis saka sakèhing keluputan, mbésuk samasa Gusti kita Yésus Kristus rawuh.

²⁴ Gusti Allah sing nimbali kowé kuwi setya tuhu, mulané kabèh mau mesthi bakal kelakon.

²⁵ Para sedulur, aku kabèh padha dongakna!

²⁶ Salamku kang suci iki terusna marang para sedulur.

²⁷ Penjalukku, atas Asmané Gusti, layang iki wacakna marang para sedulur kabèh.

²⁸ Sih-rahmaté Gusti kita Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku wong telu, Paulus, Silas lan Timotius

2 Tesalonika

1 ¹Layang saka Paulus, Silas lan Timotius, tumekaa marang warganing pasamuwan ing kutha Tésalonika, iya para umaté Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus.

²Muga Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³Aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah merga saka kowé kabèh, para sedulur. Kuwi wis samesthiné, merga precayamu tansah saya tambah, lan enggonmu tresna-tinresnan uga saya mundhak.

⁴Yakuwi sebabé aku dhéwé mongkog ana ing pasamuwan-pasamuwané Gusti Allah. Aku padha mongkog tumrap enggonmu padha tetep percaya ana ing satengahing panganiaya lan kasangsaran rupa-rupa sing kokalami.

⁵Iya ana ing kéné iki ketitiké, yèn Gusti Allah kuwi adil temenan. Merga saka enggonmu nandhang sangsara krana Gusti Allah kuwi mulané kowé bakal

padha dadi wong sing pantes nampani sakèhing kabegjan ana ing Kratoné Allah.

⁶ Gusti Allah bakal nindakaké kaadilan: Panjenengané bakal nekakaké kasangsaran marang wong-wong sing padha nganiaya marang kowé.

⁷ Sarta paring panglipur marang kowé sing padha katindhes, mengkono uga marang aku kabèh. Prekara mau katindakaké déning Gusti Allah mbésuk samasa Gusti Yésus tumedhak saka ing swarga karo para malaékaté sing gedhé pangwasané,

⁸ lan srana geni murub. Panjenengané enggoné ngukum wong-wong sing padha ora wanuh karo Gusti Allah lan sing padha nampik Injilé Yésus Gusti kita.

⁹ Wong-wong mau bakal nandhang bebenduné Gusti Allah sing langgeng minangka paukumané, lan bakal padha diedohaké saka ngarsané Gusti lan saka kamulyaning pangwasané;

¹⁰ yakuwi ing Dina rawuhé, samasa Panjenengané kamulyakaké déning para kagungané sarta nampani pakurmatan saka wong precaya kabèh. Kowé uga bakal ana ing antarané para kagungané

mau, awit kowé wis padha precaya marang Injil sing padha dakwartakaké marang kowé.

¹¹Iya merga saka kuwi aku tansah padha ndongakaké kowé. Aku padha nyenyuwun supaya Gusti Allah mbangun uripmu, supaya kowé padha dadi sembada, cocog karo timbalanmu. Muga-muga srana pangwasané, Gusti Allah njurungi pangudimu marang kabecikan lan nyampurnakaké penggawéné precayamu.

¹²Srana mengkono asmané Gusti kita Yésus Kristus kaluhuraké merga saka kowé, lan kowé uga nampa kaluhuran merga saka Panjenengané; kuwi kabèh merga saka sih-rahmaté Allah kita lan Gusti Yésus Kristus.

2¹Bab rawuhé Gusti kita Yésus Kristus lan bab enggon kita mbésuk kaklumpukaké tunggal karo Panjenengané, penjalukku marang kowé, para sedulur:

²Kowé aja gampang digawé bingung déning wong sing kandha, yèn Dina rawuhé Gusti kuwi wis cedhak. Bisa uga ana sing ngramalaké utawa mulangaké

mengkono; utawa ana sing kandha yèn kuwi mau wis katulis ana ing layangku.

³ Kowé aja padha kena diapusi déning sapa waé. Sebab Dina rawuhé Gusti kuwi ora bakal kelakon sadurungé ana pembrontakan sing pungkasan lan munculé si Manungsa Duraka, yakuwi sing pinesthi bakal mlebu ing nraka.

⁴ Si Manungsa Duraka mau bakal nglawan marang sedhéngah sing disembah déning manungsa lan samubarang sing dianggep Allah déning manungsa. Si Manungsa Duraka kuwi bakal ngluhuraké awaké dhéwé ngungkuli sekabèhé, malah bakal mlebu ing Pedalemané Allah, sarta ngaku-aku Allah.

⁵ Apa kowé padha ora kèlingan, yèn kabèh mau wis dakkandhakaké marang kowé nalika aku ana ing tengahmu?

⁶ Éwadéné saiki isih ana prekara sing nyegah kelakoné mau, lan kowé wis padha ngerti. Ing wektu sing wis katemtokaké, si Manungsa Duraka bakal muncul.

⁷ Malah meneng-meneng kadurakan mau saiki lagi tumindak. Nanging

prekara mau kelakoné menawa sing nahan wis kasingkiraké.

⁸Si Manungsa Duraka bakal ngétok, lan sarawuhé Gusti Yésus bakal numpes wong mau srana nafasing tutuké, sarta samasa Panjenengané rawuh menèh ngagem kamulyané, bakal kasirnakaké.

⁹Si Manungsa Duraka mau bakal teka nganggo pangwasané Iblis lan gawé mujijat rupa-rupa sarta pretandha-pretandha sing palsu, apa déné kaélokan-kaélokan.

¹⁰Dhèwèké bakal migunakaké sedhéngahing réka daya sing ala tumrap wong-wong sing bakal padha nemu karusakan, merga ora padha gelem nampani lan rumaket marang kayektèn sing njalari slameté.

¹¹Yakuwi sebabé Gusti Allah ngutus daya sing nasaraké wong-wong mau, supaya padha precaya marang sing ora bener.

¹²Temahan wong-wong sing padha ora precaya marang kayektèn, lan malah seneng urip ing sajroning dosa, bakal padha ketaman ing bebendu.

¹³Aku padha kuwajiban tansah saos sukur marang Gusti Allah merga kowé

padha dikasihi déning Panjenengané, awit Gusti Allah wis milih kowé dadi wong-wong sing bakal nampa keslametan. Srana pangwasané Rohé, lan merga precayamu marang kayektèn, kowé padha kadadèkaké umaté Gusti Allah kang suci.

¹⁴ Enggoné Gusti Allah nimbali kowé mau lantaran Injil sing dakwartakaké marang kowé. Panjenengané nimbali kowé, supaya kowé padha duwé panduman ing kamulyané Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁵ Mulané para sedulur, kowé padha sing bakuh, padha gondhèlana marang sakèhé piwulang sing wis dakwarahaké marang kowé, dadia srana tembung, utawa srana layang.

¹⁶ Muga Gusti Yésus Kristus piyambak, lan Gusti Allah Rama kita ngasihi kita, lan maringi panglipur sarta pengarep-arep kang langgeng marang kowé ana ing sajroning sih-rahmaté. Panjenengané ngebakana atimu srana kekendelan, lan maringi kekuwatan marang kowé kanggo nindakaké sakèhing prekara kang becik klawan penggawé lan tembung.

¹⁷ (2:16)

3¹ Sebanjuré para sedulur, aku dongakna, supaya pawarta bab Gusti kita énggal sumebar, lan padha ditampani kaya nalika diwartakaké marang kowé.

² Nyenyuwuna uga supaya Gusti Allah ngluwari aku kabèh saka penggawéné wong sing ambek siya lan wong ala. Awit ora kabèh wong padha precaya marang pawarta mau.

³ Nanging Gusti kita setya. Panjenengané bakal nyantosakaké kowé lan ngayomi kowé saka pangwasané Iblis.

⁴ Aku precaya marang Gusti Allah bab kaananmu. Aku yakin yèn kowé padha nindakaké pituturku lan bakal nindakaké terus.

⁵ Muga Gusti Allah nuntun atimu dadi saya ngerti marang sihé lan padha diparingi ati sing mantep déning Sang Kristus.

⁶ Para sedulur! Atas Asmané Gusti Yésus Kristus, kowé padha dakweling, supaya padha ngedohana sedulur-sedulur sing kesèd nyambut-gawé, sing padha ora manut marang piwulangku.

⁷ Kowé dhéwé padha ngerti yèn kowé kudu padha nglakoni kaya sing padha daktindakaké. Nalika aku ana ing tengahmu, aku padha ora kesèd.

⁸ Aku padha emoh nampa pawèwèh saka sapa waé kanthi lelahanan.^a Malah aku rina wengi tansah padha nyambut-gawé klawan rekasa, supaya aku aja padha dadi gawéné wong ana ing antaramu.

⁹ Enggonku tumindak mengkono mau ora merga aku ora wenang njaluk sumbangan marang kowé, nanging merga aku padha kepéngin awèh tuladha marang kowé, supaya padha koktiru.

¹⁰ Nalika isih ana ing tengahmu aku wis tau kandha karo kowé: "Sapa sing ora gelem nyambut-gawé, aja mangan."

¹¹ Pituturku sing mengkono kuwi merga aku krungu yèn ana ing tengahmu ana wong sawetara sing kesèd nyambut-gawé lan gawéné mung ngrusuhi urusané wong liya.

¹² Atas Asmané Gusti Yésus Kristus, wong-wong mau dakélingaké, supaya padha nyambut-gawé lan mangan pametuning pegawéané dhéwé.

---

^alelahanan: cuma-cuma (bhs. Ind.).

¹³ Nanging kowé para sedulur, aja padha bosen nglakoni penggawé becik.

¹⁴ Bisa uga ing antaramu ana wong sing ora gelem manut karo surasané layang sing dakkirim iki. Menawa ana sing mengkono, wong kuwi singkirana, lan aja koksrawungi, supaya wong mau isin.

¹⁵ Nanging wong mau aja kokanggep mungsuh; malah padha élingna kaya déné sedulur.

¹⁶ Muga Gusti piyambak, tusing keslametan, tansah maringana katentreman marang kowé, ing sedhéngah kaanan; Gusti nunggila karo kowé kabèh.

¹⁷ Salam saka Paulus! Pérangan iki sing nulis aku dhéwé. Saben layangku daktandhatangani mengkéné iki.

¹⁸ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku wong telu, Paulus, Silas lan Timotius

1 Timotius

1 ¹Layang saka Paulus, sing saka kersané Gusti Allah dadi rasulé Gusti Yésus Kristus, Juru Slamet, lan landhesaning pengarep-arep kita, ²tumekaa marang Timotius, anakku kasukman kang sejati, sing wis daktuntun nganti percaya marang Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah Sang Rama lan Sang Kristus Yésus, Gusti kita, maringana palimirma, sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³Karepku kowé tetepa ana ing kutha Éfesus, kaya piwelingku marang kowé, nalika aku menyang tanah Makédonia. Sebab ing kutha Éfesus ana wong sawetara sing mulangaké piwulang-piwulang palsu. Wong-wong kuwi penggaken,

⁴kandhanana supaya aja padha ngudhal dongèng-dongèng lan sarasilahé para leluhur sing ora ana entèké. Kuwi mung marakaké padu, lan ora ana paédahé tumrap rancangané Gusti Allah

bab keslametan kang wis kita sumurupi lantaran precaya.

⁵ Maksudé piwelingku iki supaya tuwuha katresnan saka ati kang resik, saka swaraning ati lan kaprecayan sing murni.

⁶ Ana wong sawetara sing wis nyimpang lakuné, banjur kèlu ing omongan sing ngayawara.^a

⁷ Karepé padha arep dadi guru Angger-anggeré Torèt, nanging nyatané padha ora ngerti apa sing diomongaké dhéwé, utawa ora paham karo prekara-prekara sing diucapaké lan diyakini mau.

⁸ Kita padha ngerti yèn Angger-anggeré Torèt kuwi becik, angger dienggo ing samesthiné.

⁹ Kita kudu éling, yèn angger-angger kuwi ora dicawisaké kanggo wong-wong sing becik, nanging kanggo wong-wong ala, sing padha nampik Gusti Allah, lan sing uripé tanpa Gusti Allah; sing matèni bapa-biyungé; sing gawéné matèni wong,

¹⁰ sing laku jina, sing nindakaké jindik,^b sing gawéné nyulik, sing gawéné goroh, sing dadi seksi palsu lan sedhéngah wong

---

^angayawara: tanpa guna.

^bjindik: homoseks.

sing nindakaké penggawé-penggawé sing cengkah karo piwulang sing bener.

¹¹ Piwulang sing bener kuwi ana ing Injil, sing dipitayakaké marang aku, supaya dakwartakaké, iya Injil saka Gusti Allah, sing mahamulya lan sing Asmané pantes pinuji-puji.

¹² Aku ngaturaké panuwun marang Sang Kristus Yésus, Gusti kita, sing wis maringi kekuwatan marang aku, kanggo nglakoni pegawéanku. Aku ngaturaké panuwun, merga Panjenengané nganggep aku pantes nindakaké pegawéan kuwi lan Panjenengané wis netepaké aku supaya nglakoni pegawéan mau.

¹³ Senajan biyèn Panjenengané dakala-ala, daksiya-siya lan dakgawé sawenang-wenang, nanging Gusti Allah melasi aku, awit nalika semana aku ora precaya marang Gusti Yésus Kristus. Dadi aku ora ngerti apa sing daktindakaké.

¹⁴ Éwasemono Gusti maringaké sih-rahmaté nganti lubèr-lubèr marang aku, sarta aku diparingi precaya lan katresnan, sing saiki padha kita duwèni

marga enggon kita katunggalaké karo Gusti Yésus Kristus.

¹⁵Tembung iki nyata, wajib ditampa lan diprecaya, yakuwi: "Yèn rawuhé Sang Kristus Yésus ana ing jagad, arep mitulungi wong dosa supaya slamet." Déné aku iki wong dosa sing ala dhéwé.

¹⁶Nanging iya marga kaananku sing mengkono mau Gusti Allah kersa melasi aku, supaya Sang Kristus Yésus ngetingalaké kesabarane ing sakatogé srana enggoné nylametaké aku, wong dosa sing ala dhéwé iki. Lan iki supaya dadi conto kanggo wong-wong ing sapungkurku sing padha percaya marang Panjenengané lan kaparingan urip langgeng.

¹⁷Kagem Panjenengané, Ratu langgeng, kang gesang selawasé lan kang ora katon, yakuwi Allah Kang Mahatunggal. Panjenengané kacaosana sakèhing pakurmatan lan kamulyan ing selawasé. Amin!

¹⁸Anakku Timotius, kowé dakpasrahi kuwajiban iki, cocog karo sing biyèn wis kawangsitaké mungguh ing kowé. Tembung-tembung iki dadia gamanmu kanggo perang kang utama iki,

¹⁹ klawan ngandhemi precayamu lan swaraning batin kang resik. Ana wong sing ora ngrungokaké marang swaraning batiné, temah ngrusak precayané.

²⁰ Upamané Himénéus lan Alèksander, sing wis dakpasrahaké marang Iblis, supaya padha kapok enggoné nyenyamah marang Gusti Allah.

2¹ Penjalukku sing dhisik dhéwé, yakuwi supaya pandonga, panyuwun lan pamuji sokur kasaosna marang Gusti Allah kanggo wong kabèh,

² kanggo para raja lan para penggedhé, supaya kita bisa urip klawan ayem lan tentrem, sajroné nindakaké pangibadah marang Allah lan tingkah laku sing bener.

³ Iya mengkono mau sing becik lan gawé renaning penggalihé Gusti Allah, Juru Slamet kita.

⁴ Awit Panjenengané ngersakaké supaya wong kabèh padha kaslametaké lan ngerti bab bebeneran sing sejati.

⁵ Awit Gusti Allah kuwi siji lan iya siji sing ngrukunaké Gusti Allah karo manungsa, yaiku Kristus Yésus.

⁶ Panjenengané sing ngurbanaké sarirané piyambak kanggo nebus manungsa kabèh. Kuwi buktiné yèn

Gusti Allah ngersakaké supaya wong kabèh padha kaslametaké ing wektu sing wis katemtokaké.

⁷ Lan iya kuwi sing njalari aku katimbangan dadi rasul (utusan) lan guruné para bangsa kapid, kadhawuhan martakaké pawarta bab precaya lan kayektèn. Aku ora goroh. Aku kandha sanyatané.

⁸ Mulané aku kepéngin supaya ing ngendi waé wong lanang padha ndedonga klawan pasrah marang Gusti Allah, ora nganggo nepsu utawa bebantahan.

⁹ Mengkono uga aku kepéngin supaya wong wadon padha presaja lan padha nganggo sing pantes. Aja nganggo tatanan rambut sing néka-néka, utawa nganggo rerenggan mas-masan, mutiara utawa sandhangan sing larang-larang.

¹⁰ Nanging nganggoa rerenggan arupa penggawé becik, mengkono mau patrapé wong wadon sing ngabekti marang Gusti Allah.

¹¹ Wong wadon kudu sinau anteng lan andhap-asor.

¹² Aku ora nayogyani wong wadon memulang utawa ngwasani wong lanang; wong wadon kudu anteng.

¹³ Sebab sing dititahaké dhisik Adam, banjur lagi Kawa.

¹⁴ Lan iya dudu Adam sing kagodha, nanging wong wadon sing kena ing godha lan nerak angger-anggeré Gusti Allah.

¹⁵ Éwadéné wong wadon bakal kaslametaké merga saka enggoné anak-anak, angger wong mau lestari enggoné ngantepi precayané, katresnané lan kasucèné klawan andhap-asor.

3¹ "Menawa ana wong sing kepéngin dadi panuntuné pasamuwan, kuwi ateges wong mau seneng nindakaké pegawéan sing utama banget." Kuwi bener!

² Mulané panuntuné pasamuwan mono kudu wong sing tanpa cacad, bojoné mung siji, bisa mekak pepénginané, wicaksana lan tata-krama; gelem awèh penginepan marang wong neneka; kudu pinter mulang,

³ ora kena karem ngombé minuman keras, wong sing sarèh, sing sumèh

lan sing senengé rerukunan. Ora mata dhuwiten;

⁴ kudu bisa ngerèh brayaté dhéwé, lan nggulawenthah anaké nganti padha nurut lan ngurmati marang dhèwèké.

⁵ Awit yèn wong ora bisa ngerèh brayaté dhéwé, kepriyé bisané ngemong pasamuwané Gusti Allah?

⁶ Aja wong sing durung suwé olèhé mratobat, supaya aja dadi gumunggung, banjur kena ing paukuman kaya Iblis biyèn.

⁷ Kudu wong sing kajèn ing sanjabané pasamuwan, supaya wong mau aja dirèmèhaké déning wong, banjur tiba ing kalaning Iblis.

⁸ Para juru tetulunging pasamuwan iya kudu wong sing wataké becik lan sing jujur; ora kena wong sing seneng minuman keras utawa karem bandha.

⁹ Wong-wong mau kudu ngandhemi piwulanging pasamuwan, manut prenatalé Gusti Allah. Lan kudu dilakoni klawan ati sing resik.

¹⁰ Wong-wong kuwi kudu ditètèr dhisik, lan yèn wis ketitik becik, lagi olèh miwiti pegawéané.

¹¹ Bojoné juru-tetulang mau iya kudu wong sing wataké becik, ora dhemen nyatur pialané wong liya; kudu mekak pepénginané lan jujur ing sedhéngah prekara.

¹² Juru-tetulang uga kudu wong sing bojoné siji lan bisa ngerèh anak-anaké lan brayaté dhéwé.

¹³ Wong-wong sing enggoné leladi becik kuwi ana ing pasamuwan kajèn, temahan saya kendel enggoné nglairaké paseksi bab precayané marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Layang iki daktulis kanggo kowé, senjata aku kepéngin énggal teka dhéwé lan ketemu karo kowé.

¹⁵ Preluné saupama tekaku nganti kasèp, saka layang iki kowé wis bisa ngerti kepriyé kuduné tangkep kita ana ing brayaté Gusti Allah, yakuwi pasamuwan kagungané Gusti Allah kang sipat gesang. Pasamuwan kuwi dadi saka lan dadi dhasaré kabeneran.

¹⁶ Kabèh wong ngakoni yèn pangibadah kita iki ngemu wewadi gedhé banget, cethané mengkéné: "Gusti Yésus ngetingal awujud manungsa, kaleresané sineksènan déning Sang Roh Suci,

lan disumurupi déning malaékat. Panjenengané kawartakaké marang para bangsa, ditampa klawan precaya déning jagad lan wis sinengkakaké menyang swarga."

4¹ Sang Roh Suci wis ngandika klawan cetha, yèn ing tembé bakal ana wong sawetara sing padha murtad; wong-wong mau bakal padha kèlu karo roh-roh dora-cara^c lan nganut piwulangé sétan-sétan.

² Piwulang-piwulang mau asalé saka pambujuké wong-wong goroh, lan saka wong-wong sing swaraning batiné wis mati.

³ Padha menging kita supaya aja jejodhoan, lan nyirik panganan iki utawa kuwi. Nanging Gusti Allah maringaké pangan rupa-rupa mau supaya dipangan déning wong-wong precaya sing wis wanuh marang kayektèn sing sejati, mulané padha saos sukur.

⁴ Awit samubarang sing dititahaké déning Gusti Allah kuwi becik, ora ana siji waé sing karam. Mulané samubarang kudu ditampani kanthi saos sukur, marang Gusti Allah.

---

^cdora-carah: goroh.

⁵ Awit kabèh mau wis disucèkaké déning pangandikané Gusti Allah lan déning pandonga.

⁶ Menawa prekara-prekara mau kokwulangaké marang para sedulur, kowé padha dadi abdiné Sang Kristus Yésus sing utama. Kaya déné urip kasukmanmu dhéwé iya kasantosakaké srana pangandikané Gusti Allah lan srana piwulang sejati sing wis kokanut tekan sepréné.

⁷ Singkirana gugontuhon, awit kuwi ora patut digunem. Awakmu gulawenthahen supaya uripmu kaya sing dadi kersané Gusti Allah.

⁸ Latihaning badan paédahé mung sawetara, nanging panggulawenthahé batin kuwi maédahi ing sadhéngah prekara, ndadèkaké beciking urip kita, saiki lan mbésuk ing akérat.

⁹ Iki pepéling sing bener, lan wajib digatèkaké lan diugemi sing temenan.

¹⁰ Iya merga saka kuwi kita padha mersudi lan nyambut-gawé pethel, sebab aku padha ngendelaké marang Gusti Allah kang sipat gesang, kang dadi Juru Slameté wong kabèh, luwih-luwih tumrapé wong sing precaya.

¹¹ Prekara-prekara mau konen mersudi sing temenan lan wulangna.

¹² Aja ana wong sing ngrèmèhaké kowé merga enggonmu isih enom, nanging kowé dadia tuladha tumrap para wong precaya, iya pitembunganmu, kelakuanmu, katresnanmu, precayamu lan resiking atimu.

¹³ Wektumu enggonen macakaké Kitab Suci ana ing satengahing pasamuwan lan enggonen memulang tuwin memuruk, nganti satekaku.

¹⁴ Udinen supaya peparing kasukman saka Gusti Allah marang kowé ora muspra, yakuwi sing kaparingaké marang kowé, lantaran pangandikané para nabi lan katetepaké srana tumpangan tangan déning para pinituwa.

¹⁵ Prekara-prekara mau tindakna lan gatèkna sing temenan. Supaya kemajuanmu kasumurupan déning wong kabèh.

¹⁶ Jaganen awakmu dhéwé, lan jaganen piwulangmu. Terusna enggonmu nindakaké kuwi mau kabèh, awit yèn kowé tumindak mengkono, kowé bakal nylametaké awakmu dhéwé lan

wong-wong sing padha ngrungokaké marang piwulangmu.

5¹ Wong sing luwih tuwa tinimbang kowé, aja koksrengeni, nanging wong mau anggepen bapakmu dhéwé lan ajaken rembugan. Para nonoman anggepen sedulur-sedulurmu,

² wong wadon sing luwih tuwa anggepen ibumu lan wong-wong wadon sing luwih enom anggepen adhimu, kanthi ati sing resik.

³ Wong-wong wadon sing pancèn randha temenan padha ajènana.

⁴ Nanging randha sing duwé anak lan putu, para anak lan putuné mau kudu koksinaoni nindakaké kuwajibané tumrap brayaté dhéwé ing bab pangibadah, lan kuwajiban males kabecikané wong tuwané lan mbah-mbahé. Sing mengkono mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

⁵ Nanging wong wadon sing pancèn randha temenan lan ora duwé wong sing ngrumati dhèwèké babar-pisan, kuwi sing diandelaké mung Gusti Allah piyambak. Rina wengi wong mau tansah ndedonga marang Gusti Allah nyuwun pitulungané.

⁶ Nanging randha sing uripé mung golèk kasenangan kuwi satemenè wis mati, senajan wong mau isih urip.

⁷ Randha-randha padha tuturana kaya kandhaku ing ngarep mau, supaya uripé tanpa cacad.

⁸ Nanging menawa ana wong sing ora ngrumati seduluré, luwih-luwih brayaté dhéwé, wong mau nyélaki precayané lan luwih ala ketimbang karo wong kapir.

⁹ Wong randha kena koklebokaké daftaré para randha yèn umuré wis sewidak taun, sing mung kawin sepisan,

¹⁰ tur sing kondhang merga penggawéné becik; yakuwi sing wis nggedhèkaké anak-anaké kanthi becik, dhangman mènèhi penginepan marang wong neneka, andhap-asor, seneng tetulung marang wong kasusahan, lan nglakoni sakèhing pegawéan sing becik.

¹¹ Randha-randha sing isih enom, aja koklebokaké ing daftar mau, awit menawa wong-wong mau kepéngin omah-omah menèh, banjur padha nyingkur marang Sang Kristus,

¹² dadiné padha luput merga nyélaki lan ngungkiri janjiné sing sekawit marang Panjenengané.

¹³ Wong-wong mau padha nanjakaké wektuné kanggo mlebu metu omahé wong tanpa nyambut-gawé apa-apa, malah luwih ala menèh, enggoné banjur nyatur wong lan nyampuri urusané wong liya, apa menèh nggunem prekara-prekara sing ora mesthiné digunem.

¹⁴ Karepku supaya randha-randha sing isih enom kuwi padha omah-omaha waé, karebèn padha duwé anak lan ngurusi brayaté dhéwé; supaya aja dadi dhadhakané satru-satru kita padha ngala-ala marang kita.

¹⁵ Awit ana randha-randha sing kesasar lan kèlu marang Iblis.

¹⁶ Yèn ana wong Kristen duwé sedulur sing wis randha, kuwi kudu mbiyantu randha mau, supaya aja dadi momotané pasamuwan. Srana mengkono pasamuwan bisa ngopèni randha-randha sing ora duwé sedulur babar-pisan.

¹⁷ Para pinituwa sing nyambut-gawé dadi panuntun-panuntun sing becik, kuwi kudu dianggep pantes nampani pituwas tikel, luwih-luwih sing nyambut-

gawé sregep, kayata gawé khotah lan memulang.

¹⁸Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Sapi sing kanggo nggiling pari, cangkemé aja dibrangus," lan: "Wong sing nyambut-gawé, pantes nampani opahé".

¹⁹Yèn ana pandakwa marang sawijining pinituwa, aja kokladèni, kejaba yèn diajokaké nganggo seksi loro utawa telu.

²⁰Wong sing nglakoni dosa padha welèhna ana ing ngarepé wong kabèh, supaya wong-wong liyané uga padha wedi.

²¹Kowé dakweling temenan ana ing ngarsané Gusti Allah lan Gusti Yésus Kristus, tuwin para malaékat suci: kandhaku mau lakonana tanpa nganggo sujana^d marang sapa waé. Sajroné nindakaké pegawéanmu, aja nganggo pilih kasih.

²²Aja kesusu netepaké wong dadi peladèn ana ing pakaryané Gusti nganggo tumpangan tangan. Aja katut-katut ing dosané wong liya. Awakmu jaganen supaya tansah resik.

---

^dsujana: prasangka (bhs. Ind.).

²³ Kowé aja mung ngombé banyu thok, nanging dokokana anggur sethithik kanggo mbiyantu wetengmu, supaya kowé ora bola-bali lara.

²⁴ Ana wong sawetara sing dosané katon cetha, senjata durung ditetepaké déning pengadilan. Nanging sawetara wong liyané ana sing dosané lagi ketitik mbésuk.

²⁵ Semono uga penggawé becik, kuwi gampang kasumurupan, malah senjata sing ora katon cetha pisan, meksa ora kena didhelikaké.

6 ¹ Para batur-tukon Kristen kudu padha ngajèni marang bendarané, supaya asmané Gusti Allah lan piwulang kita aja diala-ala déning wong.

² Para batur-tukoné wong Kristen aja ngrèmèhaké bendarané, awit padha-padha dadi wong Kristen, malah enggoné ngladèni bendarané mau kudu saya luwih becik, sebab bendarané sing diladèni mau iya wong precaya, sing wajib koktresnani. Prekara-prekara iki warahna lan wulangna.

³ Sing sapa mulangaké pathokan-pathokaning precaya sing sulaya karo pangandikané Gusti kita Yésus Kristus,

lan sulaya karo piwulangé pangibadah kita,

⁴kuwi wong sing gumedhé, sing rumangsané pinter, nanging luguné ora ngerti apa-apa. Wong kuwi kepatuh dhemen dhébatan lan èyèl-èyèlan prekara tembung lan kuwi nuwuhaké drengki, pasulayan, pitenah, sanggarunggi,

⁵lan regejegan sing ora uwis-uwis. Wong-wong kuwi padha keblinger, lan ora ngerti prekara sing bener. Pengirané pangibadah mono kanggo golèk kasugihan.

⁶Pangibadah kuwi pancèn marakaké wong dadi sugih, yakuwi samasa wong mau marem karo apa sing diduwèni.

⁷Awit apa ta sing kita gawa menyang ing donya iki? Lan apa sing arep kita gawa yèn kita ninggalké donya iki?

⁸Yèn mengkono kanggoné kita rak wis cukup samasa kita wis duwé sandhang lan pangan.

⁹Nanging sing sapa kepéngin dadi sugih, bakal kena ing panggodha, lan kepéncut marang prekara-prekara sing tanpa guna lan gawé cilaka, sing

nyemplungaké manungsa ana ing juranging karusakan.

¹⁰Awit karem bandha kuwi uwiting sarupaning piala. Sebab saka enggoné mburu dhuwit ana wong sing padha nyimpang saka precayané lan wekasané nyiksa awaké dhéwé awujud kasusahan rupa-rupa.

¹¹Nanging kowé sing dadi abdiné Gusti Allah, prekara-prekara sing mengkono kuwi kabèh singkirana. Ngudia supaya olèh kayektèn, kamursidan, precaya, katresnan, kesabaran lan alusing budi.

¹²Mlayua ngetog karosanmu ana ing pambalapaning iman, lan nggayuha marang urip langgeng. Sebab iya kanggo urip langgeng kuwi enggonmu katimbangan nalika kowé biyèn ngucapaké pangakumu kang becik bab precayamu ana ing ngarepé seksi-seksi akèh.

¹³Lan saiki ana ing ngarsané Gusti Allah, kang paring urip marang samubarang kabèh, lan uga ana ing ngarsané Sang Kristus Yésus, sing wis ngaku dhéwé ana ing ngarsané Gubernur Pontius Pilatus, kowé dakweling:

¹⁴ Pituturku iki lakonana lan jaganen, supaya tetep murni tanpa cacad, nganti tekan Dinané Gusti Yésus Kristus rawuh.

¹⁵ Rawuhé bakal kelakon ing wektu sing katetepaké déning Gusti Allah piyambak. Panjenengané dadi pangwasa tunggal lan kebak karahayon, Ratuné para ratu lan Gustiné para gusti.

¹⁶ Mung Panjenengané piyambak kang asipat gesang, kang dumunung ana ing pepadhang kang ora kena dicedhaki déning wong. Ora ana wong sing tau lan bisa ndeleng Panjenengané. Panjenengané iku kasaosana pakurmatan lan pangwasa ing selawasé! Amin!

¹⁷ Wong sing padha sugih bandha kadonyan, pituturana supaya aja gumunggung lan aja padha ngendelaké bandha sing ora tetep kaanané mau, nanging padha ngandela marang Gusti Allah, sing kanthi loma maringaké samubarang marang kita, supaya padha kita nikmati.

¹⁸ Wong-wong sugih konen nindakaké kabecikan, supaya padha sugiha ing penggawé becik, padha dadia wong sing

loma, lan gelem migunakaké barang darbèké bebarengan karo wong liya.

¹⁹ Srana mengkono wong-wong kuwi bakal padha nyimpen kasugihan kanggo awaké dhéwé sing dadi dhasar kukuh ing tembé. Srana mengkono wong-wong mau bakal padha bisa nggayuh urip sejati.

²⁰ Timotius! Samubarang sing wis dipitayakaké marang kowé, rumatana sing becik. Singkirana gunem sing sebrana lan dhébatan sing tanpa teges mungguh prekara sing padha diarani "Ngèlmu".

²¹ Awit ana wong sing anggepé wis nduwèni ngèlmu, satemah padha nyimpang saka dalaning precaya. Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé kabèh. Saka aku, Paulus

2 Timotius

1 ¹Layang saka Paulus, sing katimbangan déning Gusti Allah dadi rasulé Sang Kristus Yésus, kautus martakaké prasetyané bab urip ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, tumekaa marang Timotius, anakku sing kinasih. Gusti Allah Sang Rama lan Kristus Yésus Gusti kita, maringana sih-rahmat, palimirma lan katentreman marang kowé.

²(1:1)

³Aku saos sukur marang Gusti Allah, sing dakladosi klawan ati sing resik, kaya patrapé para leluhurku dhèk biyèn. Saben-saben aku kèlingan kowé ana ing pandongaku, rina lan wengi, aku banjur saos sukur.

⁴Aku éling marang prihatinmu; mulané aku kepéngin banget ketemu karo kowé, supaya atiku dadi bungah.

⁵Aku kèlingan precayamu sing tulus éklas, ora béda karo precayané embahmu Lois lan ibumu Éunike'. Aku yakin yèn precayamu uga mengkono.

⁶ Mulané kowé dakweling supaya kowé sregep nglakoni pegawéan, kang kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé, nalika kowé daktumpangi tangan.

⁷ Awit Roh sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kita iki ora marakaké kita dadi wong jirih, nanging malah menuhi kita klawan pangwasa, katresnan lan kekuwatan kanggo ngendhalèni awak kita dhéwé.

⁸ Mulané kowé aja isin neksèni Gusti; uga aja isin merga saka aku, sing dikunjara. Nanging, mèlua nandhang sangsara, kanggo kepentingané Injil, miturut kekuwatan sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

⁹ Panjenengané nylametaké kita lan nimbali kita, supaya kita padha dadi umaté; landhesané dudu penggawé kita, nanging kersané lan sih-rahmaté piyambak. Sih-rahmat lantaran Sang Kristus Yésus wis diparingaké marang kita sadurungé jaman iki kawiwitan.

¹⁰ Lan saiki kababaraké marang kita lan lantaran rawuhé Sang Juru Slamet, Kristus Yésus. Panjenengané sing nyirnakaké pangwasané pati, lan

lantaran Injil Panjenengané medharaké urip sing ora kena ing rusak.

¹¹Iya Gusti Allah sing netepaké aku dadi rasul lan guru, supaya ngabaraké Injil.

¹²Lan iya merga Injil kuwi aku nandhang kasangsaran iki. Nanging aku isih tetep yakin, awit aku wanuh karo sapa sing dakprecaya, lan aku ngerti temenan yèn Panjenengané kwasa ngreksa apa sing wis dipitayakaké marang aku, nganti tekan Dina rawuhé Gusti.

¹³Antepana piwulang bener, sing dakwulangaké marang kowé, dadia tepa tuladha kanggo kowé. Tetepa precaya lan tetepa enggonmu nresnani ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus.

¹⁴Jaganen prekara-prekara becik sing wis dipitayakaké marang kowé lantaran pangwasané Sang Roh Suci kang dedalem ana ing kita.

¹⁵Kowé wis ngerti yèn wong kabèh ing tanah Asia Cilik wis padha nyingkur marang aku, klebu uga Figelus lan Hérnogènès.

¹⁶Muga Gusti maringana sih-rahmat marang brayaté Onésiforus, merga

dhèwèké kerep nglipur aku. Dhèwèké ora isin niliki aku ana ing pakunjaran.

¹⁷ Satekané ing kutha Rum dhèwèké terus nggolèki aku nganti ketemu.

¹⁸ Muga Gusti ngganjar sih-rahmat marang Onésiforus, ana ing Dina rawuhé Gusti. Lan kowé dhéwé iya ngerti sepira gedhéning pitulungané Onésiforus mau marang aku ana ing kutha Éfesus.

2¹ Mulané, kowé anakku, dibakuh lantaran sih-rahmaté Gusti Allah ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus Yésus.

² Tembungku sing kokrungu ing piwulangku ana ing ngarepé para seksi akèh kaé gatèkna lan pitayakna marang wong-wong sing kokprecaya, yakuwi wong-wong sing bisa mulangaké bab mau marang wong liya.

³ Padha mèlua nandhang sangsara dadi prejurité Sang Kristus Yésus.

⁴ Prejurit sing lagi nglakoni ayahané kuwi kepéngin gawé senengé atiné komandhané, lan ora ngurusu prekara-prekara liya.

⁵ Olahragawan sing mlayu ana ing balapan ora bisa dadi juwara yèn ora netepi prenatalané balapan.

⁶ Wong tani sing nyambut-gawé mepeng, kuwi sing kudu olèh panduman dhisik dhéwé saka panènané.

⁷ Gatèkna kandhaku iki, awit Gusti bakal maringi pangerti marang kowé bab apa waé.

⁸ Ngèlingana marang Gusti Yésus, sing wis kawungokaké saka ing séda; Panjenengané kuwi tedhaké Sang Prabu Dawud, kaya sing diwulangaké déning Injil, sing dakwartakaké.

⁹ Merga saka enggonku martakaké Injil mau, aku saiki nandhang sangsara, lan aku diranté kaya durjana. Nanging pangandikané Gusti Allah ora kena diranté.

¹⁰ Lan iya merga saka kuwi, sakèhing lelakon iki daksangga klawan sabar kanggo umat pilihané Gusti Allah, supaya wong-wong mau iya padha nampanana kamulyan langgeng sing ana ing Sang Kristus Yésus.

¹¹ Pancèn bener pangandika ing Kitab Suci sing mengkéné: "Yèn kita mati bareng karo Panjenengané, kita uga bakal urip bareng karo Panjenengané.

¹² Menawa kita padha tahan, kita bakal ndhèrèk ngerèh karo Panjenengané.

Menawa kita nyélaki Panjenengané, kita iya bakal disélaki déning Panjenengané.

¹³ Menawa kita ora setya, Panjenengané tetep setya, awit Panjenengané ora tau sulaya karo sarirané piyambak."

¹⁴ Wong-wongmu padha tuturana, lan padha élingna ana ing ngarsané Gusti Allah, supaya aja padha regejegan mung prekara tembung-tembung. Kuwi ora ana paédahé, malah mbubrah pikirané wong sing padha ngrungokaké.

¹⁵ Padha ngudia sakatogé supaya olèh pengalem saka Gusti Allah, dadi abdi sing ora isin nglakoni pegawéané, yakuwi mènèhaké piwulang bab prekara sing bener, sing sejati saka Gusti Allah.

¹⁶ Singkirana omongané wong sing bodho lan tanpa teges, sing malah mung nekakaké piala.

¹⁷ Piwulangé wong-wong mau padha kaya lelara sing nggrogoti daging; kayata piwulangé Himénéus lan Filétus.

¹⁸ Wong-wong mau wis padha nyimpang saka dalan sing bener lan saiki lagi gawé bingungé wong precaya sawetara, srana piwulangé, yèn petangèné wong mati kuwi wis kelakon.

¹⁹ Nanging dhasaring pakaryané Gusti Allah kuwi kukuh, ora bisa goyah. Lan iki tembung sing katulis ana ing sandhuwuré dhasar mau: "Gusti pirsawong-wong sing dadi kagungané," lan: "Sing sapa ngaku dadi kagungané Gusti, kuwi kudu nyingkiri penggawé ala."

²⁰ Ing sajroning omah sing gedhé kuwi praboté rupa-rupa; ana sing digawé saka slaka, ana sing saka emas; ana menèh sing digawé saka kayu lan lempung; ana sing dienggo kaperluan-kaperluan istimewa, ana sing kanggo kaperluan-kaperluan lumrah.

²¹ Menawa wong ngresiki awaké saka sarupaning piala, wong mau bakal diagem nindakaké prekara-prekara sing mulya, sing maédahi marang Gustiné. Wong mau samekta diagem nindakaké pegawéan sing utama.

²² Mulané nyingkirana watak-wantuné wong nom, lan ngudia marangkamursidan, kaprecayan, katresnan lan katentreman, bebarengan karo wong-wong sing klawan ati sing resik nyuwun pitulungané Gusti.

²³ Nanging dhébatan sing tanpa teges lan tanpa dhasar kuwi singkirana; awit

kowé ngerti yèn kabèh mau wekasané mung nuwuhaké padu.

²⁴Abdiné Gusti mono ora kena kerengan, malah kudu sumanak karo wong kabèh, pinter memulang lan sabar.

²⁵Lan bisa melèhaké wong kanthi alus; mbokmenawa srana mengkono Gusti Allah paring kelonggaran marang wong-wong mau dadi mratobat lan wanuh marang prekara sing bener.

²⁶Sarta banjur padha éling menèh lan oncat saka kalaning Iblis, sing wis njiret wong-wong mau supaya nuruti kekarepané.

3¹Padha élinga, yèn ing dina-dina wekasan bakal ana kasusahan sapirang-pirang.

²Wong bakal padha mikiraké awaké dhéwé lan karem bandha; bakal padha gumunggung lan dhemen goroh. Bakal padha seneng mitenah lan brontak marang wong tuwané; padha ora duwé panarima lan ora merduli marang pangibadah.

³Ora padha sumanak, malah padha ambek siya; seneng ngala-ala wong liya, sarta seneng tumindak kasar lan tegelan. Padha sengit marang kabecikan.

⁴ Seneng cidra, ora sabaran lan kumenthus. Wong-wong mau bakal padha luwih nengenaké kasenengan ketimbang karo ngabekti marang Gusti Allah.

⁵ Padha seneng nglakoni saraking agama mung tata lairé, nanging nampik paédahé agama mau sing satemené. Wong-wong mau singkirana.

⁶ Ana sawetara sing wis padha mlebu-metu omah-omah nedya mbujuk wong-wong wadon sing padha rumangsa kabotan dosa lan padha kabereg déning hawa-nepsu rupa-rupa.

⁷ Yakuwi wong-wong wadon sing padha kepéngin sinau bab prekara sing bener, nanging ora tau nggayuh bab mau.

⁸ Kaya Yanes lan Yambres sing padha nglawan marang Nabi Musa biyèn, mengkono uga wong-wong mau padha nglawan marang kayektèn — yakuwi wong-wong sing pikirané wis rusak lan wis murtad saka precayané.

⁹ Nanging wong-wong iki ora bakal ana kaundhakané, jalaran kabèh wong wis padha ngerti bodhoné, ora béda karo lelakon sing dialami déning Yanes lan Yambres mau.

¹⁰ Nanging kowé wis nampani piwulangku, wis ngerti kelakuanku lan tujuning uripku. Kowé wis namataké precayaku, kesabaranku, katresnanku, ketabahanku.

¹¹ Kowé wis nyipati dhéwé enggonku dianiaya lan disangsara. Kowé wis nyipati dhéwé kabèh sing wis kelakon tumraping aku ana ing kutha-kutha Antiokia, Ikonium, lan Listra, yakuwi panganiaya-panganiaya nggegirisi sing wis dakalami. Nanging Gusti wis ngluwari aku saka kuwi mau kabèh.

¹² Kabèh wong sing ngabekti lan nunggil karo Sang Kristus bakal ngalami dianiaya,

¹³ nanging wong ala lan wong dhemen cidra malah bakal saya ndadra enggoné nglakoni piala, padha ngapusi, nanging iya diapusi.

¹⁴ Nanging kowé, Timotius, tetepa nggondhèli kabeneran sing wis koktampani lan kokyakini. Kowé ngerti sapa guru-gurumu biyèn.

¹⁵ Lan élinga yèn wiwit cilik kowé wis wanuh karo Kitab Suci, sing marakaké kowé olèh kawicaksanan lan nuntun

kowe marang keslametan lantaran precaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁶ Kabèh isining Kitab Suci kuwi diwangsitaké déning Gusti Allah lan maédahi kanggo mulang bab sing bener, melèhaké sing luput, mbeneraké sing kliru, lan mulang marang manungsa bab urip sing nyondhongi karo kersané Gusti Allah.

¹⁷ Supaya srana Kitab Suci mau, wong sing ngladosi Gusti Allah dilatih lan dipraboti, sarta padha bisa nglakoni sedhéngah pegawéan sing becik.

4 ¹ Gusti Yésus Kristus bakal rawuh menèh, jumeneng hakim, ngadili wong sing urip lan wong sing wis mati. Panjenengané bakal nindakaké Pepréntahané. Mulané banget penjalukku marang kowé,

² ngabarna Injil, ora preduli wong sing kokkabari gelem ngrungokaké apa ora. Wong padha kandhanana, padha welèhna, lipuren lan wulangen kanthi sabar.

³ Bakal ana mangsané wong padha ora betah ngrungokaké piwulang sing bener. Wong-wong mau bakal padha nuruti nepsuné dhéwé lan

nglumpukaké guru-guru, sing gelem mulang bab prekara-prekara sing kepénak dirungokaké ing kupingé.

⁴ Wong-wong mau bakal ngingeraké kupingé saka piwulang sing bener, lan milaur ngrungokaké marang dongèng-dongèng.

⁵ Nanging kowé kudu padha ngendhalèni awakmu dhéwé ing sedhéngah kaanan, sing sabar ing sajroning kasangsaran. Injil wartakna, lan kabèh kuwajibanmu tindakna krana enggonmu dadi abdiné Gusti Allah.

⁶ Déné aku, saiki wis tekan titi mangsané enggonku dadi kurban kagem Gusti. Wis tekan wayahé aku ninggalaké donya iki.

⁷ Aku wis mlayu ngetog karosanku sajroning balapan, saiki playuku wis tekan garis wekasan, aku wis menang enggonku ngantepi precaya.

⁸ Lan saiki tandha kemenangan wis disedhiyakaké kanggo aku, yakuwi makuthaning kabeneran, sing bakal kaparingaké déning Gusti, Hakim Kang Adil, marang aku, ana ing Dina Kiamat. Lan ora mung aku dhéwé, nanging

sakèhing wong sing padha nganti-anti kanthi tresna marang rawuhé Gusti.

⁹Ngudia supaya kowé énggal teka ing panggonanku.

¹⁰Démas wis ninggal aku, awit seneng karo donya iki; saiki dhèwèké lunga menyang kutha Tésalonika. Kreskes lunga menyang tanah Galatia lan Titus menyang Dalmatia.

¹¹Kari Lukas sing isih ana ing kéné. Markus pethuken lan jaken mréné bareng karo kowé, awit Markus bisa nyambut-gawé mbiyantu aku ana ing pegawéanku.

¹²Aku wis ngirim Tikhikus menyang kutha Éfesus.

¹³Yèn kowé mréné jubahku sing daktinggal ana ing kutha Troas, ing omahé Karpus, gawakna. Buku-buku gawanen pisan. Déné sing prelu dhéwé sing ditulis ana ing wlulang^a kaé.

¹⁴Alèksander, tukang tembaga kaé, wis nindakaké piala akèh marang aku. Dhèwèké bakal diwales déning Gusti manut penggawéné.

---

^awlulang: perkamèn.

¹⁵ Kowé dhéwé sing waspada marang wong kuwi, sebab banget enggoné nglawan piwulang kita.

¹⁶ Nalika aku diajokaké ing pengadilan sing kapisan, ora ana wong siji-sijia sing mbélani aku ngaturaké penjawab. Kabèh wis padha ninggal aku. Muga-muga wong-wong mau padha diapura déning Gusti Allah.

¹⁷ Nanging Gusti wis nunggil karo aku. Aku diparingi kekuwatan, nganti aku bisa nyritakaké bab Injil ing sasampurnané, lan dirungokaké déning para wong dudu Yahudi. Aku wis diluwari saka cangkemé singa.

¹⁸ Gusti bakal ngluwari aku uga saka ing sarupaning penggawé ala, lan ngasta aku ana ing Kratoné ing swarga. Panjenengané kaluhurna ing selawasé! Amin.

¹⁹ Aku kirim salam marang Priskila lan Akwila lan marang brayaté Onésiforus.

²⁰ Érastus kari ana ing kutha Korintus, nanging Trofimus daktinggal, lagi lara ana ing kutha Milétus.

²¹ Kowé ngudia supaya bisa tekan kéné sadurungé mangsa bedhidhing. Ébulus, Pudès, Linus, lan Klaudia padha kirim

salam, mengkonon uga sedulur-sedulur liyané sing padha precaya.

²²Muga Gusti nunggil karo kowé.

Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila ing kowé kabèh. Saka aku, Paulus

Titus

1 ¹Layang saka aku, Paulus, abdiné Allah lan rasulé Gusti Yésus Kristus. Aku kapilih lan kautus mbiyantu precayané umaté Allah kang pinilih; lan nuntun umat mau marang prekara sing bener manut piwulangé kaprecayan kita.

²Piwulang mau alandhesan pengarep-arep marang urip langgeng. Gusti Allah, kang setya wis njanjèni bab urip langgeng kuwi, sadurungé jaman kawiwitan.

³Ing wektu kang dikersakaké, Panjenengan wis medharaké janjiné mau ana ing Injil, sing dipitayakaké marang aku. Lan aku martakaké Injil mau atas dhawuhé Gusti Allah, Juru Slamet kita.

⁴Tumekaa marang Titus, anakku kasukman^a kang tunggal percaya marang Gusti Yésus Kristus. Muga-muga Allah Sang Rama lan Kristus Yésus, Juru Slamet kita, maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

---

^akasukman: karohanèn: cara rohani.

⁵ Enggonku ninggal kowé biyèn ana ing pulo Kréta kaé, supaya kowé ngrampungaké prekara-prekara sing isih prelu ditandangi. Uga supaya kowé netepaké pinituwa-pinituwa ana ing saben kutha. Aja lali marang piwelingku:

⁶ Pinituwa kuwi kudu wong sing tanpa cacad; kudu mung duwé bojo siji, sing anak-anaké wis precaya, lan ora kalok wong sing mblunthah^b utawa ora mbangun-turut.

⁷ Sarèhné pinituwa mau ngurusi pakaryané Allah lan dadi panuntuning pasamuwan, mulané kudu wong sing tanpa cacad. Wong sing ora gumunggung, ora brangasan, ora dhemen mendem, ora karem bandha.

⁸ Pinituwa kudu wong sing seneng awèh pamondhokan, seneng marang kabecikan. Kudu bisa ngendhalèni awaké dhéwé, jujur, mursid lan tertib.

⁹ Kudu ngantepi pangandikané Allah. Srana patrap mengkono pinituwa mau wani ngélingaké wong liya nganggo piwulang sing bener, lan nuduhaké keluputané wong sing padha nglawan piwulang mau.

---

^bmblunthah: mboten mbangun-turut: mblasar.

¹⁰ Sebab akèh wong sing padha ora setya, luwih-luwih wong Kristen tetakan,^c kuwi padha nasaraké wong liya srana piwulang sing néka-néka.

¹¹ Wong-wong sing piwulangé mengkono mau prelu énggal-énggal dibungkem, awit padha gawé bingungé brayat pirang-pirang srana piwulang sing ora bener. Karepé wong-wong mau satemené ngisin-isini banget, merga mung golèk untungé dhéwé.

¹² Tau ana nabiné wong Kréta dhéwé kandha: "Wong-wong Kréta kuwi dhemen goroh, kaya kéwan galak, wong-wong dremba^d sing kesèd."

¹³ Apa sing dikandhakaké nabi mau bener. Mulané wong-wong kuwi kudu kokwelèhaké sing temenan, supaya precayané ora nylèwèng,

¹⁴ lan ora padha kedayan déning dongèng-dongèngé wong Yahudi utawa prenatal-prenatané manungsa sing ngalang-alangi prekara sing bener.

¹⁵ Tumrap wong sing pikirané resik, samubarang prekara dadi resik. Nanging tumraping wong-wong sing pikirané ora

---

^cKristen tetakan: tilas nganut agami Yahudi.

^ddremba: remen nedha.

resik lan ora percaya, ora ana prekara siji waé sing suci; awit pikiran lan atiné wis reged!

¹⁶ Wong-wong kuwi ngakuné percaya karo Gusti Allah, nanging penggawé-penggawéné nélakaké yèn wong-wong mau satemené ora percaya. Wong-wong mau seneng mbrontak lan ora bisa nindakaké kabecikan apa-apa.

2¹ Nanging kowé, Titus! Wulangna apa sing condhong karo pathokaning percaya.

² Wong lanang sing wis tuwa pituturana supaya presaja, wicaksana lan bisa ngendhalèni kekarepané; mantep ing percaya, ing katresnan lan ing kesabaran.

³ Mengkono uga wong wadon sing wis tuwa pituturana supaya luwih nggatèkaké marang pangibadah. Aja padha dhemen nyatur, lan dhemen mendem minuman keras. Kudu padha memulang sing becik:

⁴ kayata marahi wong-wong wadon enom supaya padha nresnani bojoné lan anak-anaké;

⁵ bisa ngendhalèni kekarepané sing ora prayoga, suci lan bisa dadi somah sing

sejati, manut karo préntahé bojoné, satemah wong ora ngala-ala marang pangandikané Allah.

⁶ Mengkono uga para nom-noman konen njaga marang awaké dhéwé.

⁷ Kowé dhéwé dadia tuladha ing sedhéngah penggawé becik. Enggonmu memulang tindakna klawan jujur lan kanthi tumemen.

⁸ Nganggoa tembung-tembung sing wicaksana, sing ora kena dicacad déning wong, supaya mungsuh-mungsuhmu padha kisinin, merga ora duwé alesan nyatur kowé.

⁹ Para abdi padha mbangun-turuta marang dhawuhé bendarané lan ing sadhéngah prekara gawéa mareming atiné bendarané. Aja padha madoni bendarané,

¹⁰ utawa nyolong barang-barangé bendarané. Malah para abdi selawasé kudu nélakaké yèn dhèwèké becik lan setya, supaya srana sadhéngah prekara sing ditindakaké kanthi becik mau, wong-wong padha ngalem piwulang bab Gusti Allah, Juru Slamet kita.

¹¹ Awit Gusti Allah wis ngetingalaké sih-rahmaté kanggo keslametané manungsa kabèh.

¹² Sih-rahmaté mau merdi kita, supaya kita padha urip ninggal patrapé wong sing ora wanuh karo Gusti Allah, sing nuruti marang hawa-nepsu kadonyan. Sajroning urip ing donya iki kita padha bisaa ngendhalèni nepsu kita dhéwé, padha sing jujur lan ngabekti marang Gusti Allah.

¹³ Saiki kita lagi padha nganti-anti tekané dina sing dadi pengarep-arep, yakuwi Dina kebabaring kamulyané Allah Kang Mahaagung lan Sang Juru Slamet, Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Panjenengané wis masrahaké sarirané kanggo kita, yakuwi kanggo nylametaké kita saka sakèhing piala, lan ndadèkaké kita dadi kagungané piyambak, umat sing suci, sing kesengsem marang penggawé becik.

¹⁵ Prekara-prekara iki wulangna. Enggonmu mituturi lan melèhaké wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangmu, nganggoa kawicaksanan, supaya aja nganti ana wong sing ngrèmèhaké kowé.

3¹ Wong-wongmu padha élingna, supaya padha sumuyud marang pamaréntah lan marang para wong sing ngasta pangwasa. Padha mbangun-turuta marang wong-wong mau lan padha cumadhanga marang sadhéngah penggawé becik.

² Wong-wong padha kandhanana supaya aja padha ngala-ala wong liya, nanging padha rukuna lan memitrana karo wong kabèh. Tangkepmu karo wong kabèh tansah sing alus.

³ Awit kita dhéwé biyèn uga seneng tumindak ngawur, seneng mbrontak lan murang-sarak.^e Kita biyèn uga dierèh déning hawa-nepsu lan sakèhing pepénginan. Urip kita biyèn uga kebak drengki lan sengit marang liyan. Wong-wong padha sengit marang kita, lan kita uga padha sengit marang wong-wong mau.

⁴ Nanging bareng Gusti Allah mbabaraké sih lan kamirahané,

⁵ Panjenengané milujengaké kita, ora merga penggawé becik sing kita tindakaké, nanging merga saka

---

^emurang-sarak: mblasar: mboten manut prenatal.

sih-rahmaté piyambak. Kita padha "dikumbah".^f Merga saka enggon kita kakumbah mau, kita nuli kalairaké menèh déning Sang Roh Suci lan kaparingan urip anyar.

⁶ Gusti Allah ngesokaké Roh Suci klawan lubèr marang kita lantaran Gusti Yésus Kristus, Juru Slamet kita,

⁷ supaya srana sih-palimirmané, kita padha dianggep bener utawa tanpa keluputan ana ing ngarsané Gusti Allah, lan kaparingan urip langgeng sing kita arep-arep.

⁸ Iki piwulang sing bener. Karepku supaya prekara-prekara iki luwih kokantepaké menèh ana ing piwulangmu, supaya wong-wong sing padha precaya marang Gusti Allah padha luwih akèh menèh enggoné nanjakaké wektuné kanggo nindakaké penggawé becik. Penggawé-penggawé sing mengkono kuwi akèh paédahé.

⁹ Nanging dhébatan sing tanpa teges padha singkirana, mengkono uga bab sarasilahé para leluhur; sarta cecongkrahan lan tukaran bab Angger-

---

^fdikumbah: dipun baptis: dipun sucèkaken.

anggeré Torèt. Kuwi ora ana paédahé lan ora ana ajiné.

¹⁰ Wong sing marakaké rusaking pasamuwan élingna, apesé rambah ping pindho, sawisé kuwi aja koksrawungi.

¹¹ Kowé ngerti yèn wong sing mengkonono mau ala, lan dosa-dosané nélakaké yèn wong kuwi ora bener.

¹² Sawisé Artémas lan Tikhikus dakkongkon nemoni kowé, udinen bisaa padha nemoni aku ana ing kutha Nikopolis, awit niatku arep manggon ana ing kana sajroné mangsa bedhidhing.

¹³ Sabisa-bisamu padha mbiyantua Zénas, ahli hukum, lan Apolos supaya énggal padha mangkat lan kecukupan samubarang sing dibutuhaké.

¹⁴ Wong-wongé dhéwé padha warahana nanjakaké wektuné kanggo nglakoni penggawé becik, lan nyukupi kebutuhan sing pancèn prelu temenan, supaya uripé aja nganti tanpa guna.

¹⁵ Wong kabèh sing mèlu aku ana ing kéné padha kirim salam. Salamku kabèh marang para mitra tunggal precaya. Sih-rahmaté Allah nunggal karo kowé kabèh. Saka aku, Paulus

Filemon

1 ¹Layang saka aku Paulus, wong sing dikunjara merga Sang Kristus Yésus, lan saka sedulur kita Timotius, tumekaa marang kanca lan mitraku tunggal gawé, Filémon,

²lan marang pasamuwan sing ngumpul ana ing omahmu; sarta marang sedulur kita wadon Apfia, apa déné marang Arkhipus, kanca kita tunggal sapegawéan.

³Gusti Allah Rama kita lan Gusti kita Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁴Sedulur Filémon! Saben-saben aku ndedonga, aku tansah ngèlingi kowé lan saos sukur marang Gusti Allah.

⁵Awit aku krungu bab katresnanmu marang para kagungané Allah, lan bab precayamu marang Gusti kita Yésus Kristus.

⁶Kang daksuwun-suwun, muga-muga enggonku padha paseduluran karo kowé, merga padha déné dadi wong percaya, njalari kita saya ngerti marang sakèhing

berkah, sing padha kita tampani ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus.

⁷ Katresnanmu, Filémon, sedulur kang kinasih, ndadèkaké bungahku lan gawé gedhéning atiku! Para umaté Gusti Allah kabèh rumangsa olèh panglipur saka kowé.

⁸ Mulané, aku sedulurmu tunggal precaya marang Gusti Yésus Kristus, satemené bisa préntah marang kowé tanpa wigih-wigih, supaya nindakaké apa sing prelu.

⁹ Nanging merga saka tresna, luwih prayoga menawa aku ora préntah, nanging ajak-ajak kowé, senajan aku, Paulus, utusané Sang Kristus Yésus kalané saiki lagi dikunjara merga saka asmané.

¹⁰ Penjalukku marang kowé kanggo Onésimus, anakku ana ing Sang Kristus, awit sajroné aku dikunjara aku dadi bapakné kasukman.

¹¹ Onésimus kuwi biyèn ora ana gunané tumrap kowé, nanging saiki migunani tumrap kowé lan iya tumrap aku.

¹² Wong sing daktresnani banget iku dakkon bali mèlu kowé menèh.

¹³ Satemené aku kepéngin nyandhet dhèwèké ana ing kéné ngancani aku, sajroné aku dikunjara merga Injil, supaya bisa mbiyantu aku minangka sesulihmu.

¹⁴ Nanging aku emoh meksa kowé; aku luwih seneng yèn kowé nindakaké sing mengkono mau klawan sukalilaning atimu. Dadi aku ora arep nindakaké apa-apa tanpa nganggo rembugmu dhisik.

¹⁵ Bisa uga pisahé Onésimus karo kowé kanggo sawetara mangsa kuwi supaya dhèwèké bisa koktampa menèh kanggo selawasé.

¹⁶ Saiki Onésimus kuwi dudu batur-tukon, nanging saiki dadi sedulurmu kang kinasih ana ing Kristus. Kaya mengkono kaanané Onésimus tumrap ing aku, mengkono uga tumraping kowé, yakuwi abdi lan uga sedulur tunggal Gusti.

¹⁷ Dadiné yèn aku kokanggep kanca tunggal precaya, Onésimus iya tampanana kaya enggonmu nampani aku dhéwé.

¹⁸Yèn Onésimus keluputan karo kowé, utawa duwé utang apa-apa karo kowé, aku sing nanggung.

¹⁹Aku tandha tangan ana ing kéné: Aku, Paulus sing arep mbayar. (Lan ora ana preluné aku ngélingaké kowé bab utangmu karo aku, yakuwi awakmu dhéwé.)

²⁰Mulané kowé sedulurku ana ing Gusti, aku gentèn tulungana. Atiku lipura krana enggonku duwé sedulur kowé, padha-padha wong Kristen.

²¹Sajroné nulis layang iki aku yakin, yèn kowé bakal ngleksanani penjalukku. Malah aku ngerti yèn satemené kowé bakal tumindak luwih saka kuwi.

²²Kejaba kuwi, aku sedhianana kamar siji, awit aku duwé pengarep-arep yèn Gusti Allah bakal ngabulaké panyuwunmu kabèh lan aku bali nunggal karo kowé menèh.

²³Épafra sing bareng karo aku ana ing pakunjaran krana Sang Kristus, kirim salam marang kowé.

²⁴Mengkono uga kancaku nunggal pegawéan, Markus, Aristarkhus, Dhémas lan Lukas.

²⁵ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus
nunggila karo kowé kabèh. Saka aku,
Paulus

Ibrani

1 ¹ Dhèk jaman biyèn Gusti Allah wis kerep ngandika karo para leluhur kita srana patrap werna-werna.

² Nanging ing jaman wekasan iki Panjenengané ngandika marang kita lantaran Kang Putra. Iya lantaran Kang Putra kuwi enggoné Gusti Allah nitahaké alam jembar. Sarta Panjenengané wis netepaké Kang Putra mau supaya sing wekasané ndarbèni samubarang kabèh.

³ Kang Putra kuwi cahya kamulyané sarta citrané^a Gusti Allah sing cèples. Iya Panjenengané sing ngrumati alam jembar iki srana sabdané kang kebak pangwasa. Sawisé Panjenengané rampung enggoné ngresiki dosané manungsa, nuli lenggah ana ing sisih tengené Gusti Allah, Kang Mahakwasa, ana ing dhamparing Kraton Swarga.

⁴ Kaluhurané Sang Putra kuwi banget enggoné ngungkuli para malaékat, padha kaya pinunjuling Asma sing kaparingaké déning Gusti Allah marang

---

^acitra: gambar.

Panjenengané, lan banget enggoné ngungkuli éndahing jenengé para malaékat mau.

⁵Awit Gusti Allah ora tau ngandika marang para malaékat mengkéné: "Kowé kuwi Putra-Ku; ing dina iki Aku dadi Ramamu." sarta: "Aku bakal dadi Ramané, lan dhèwèké bakal dadi Putra-Ku."

⁶Nalika Gusti Allah arep ngutus Kang Putra pembarep marang jagad, ngandika mengkéné: "Sakèhé malaékat kudu nyembah marang Sang Putra iki."

⁷Déné bab para malaékat Gusti Allah ngandika: "Gusti Allah ndadèkaké para malaékaté dadi angin, sarta para abdiné dadi geni kang murub."

⁸Nanging bab Sang Putra, Gusti Allah ngandika: "Paduka menika Allah, Paduka badhé jumeneng Raja ing salami-laminipun! Pangrèh Paduka menika adil.

⁹Paduka menika remen dhateng prekawis-prekawis ingkang leres sarta sengit dhateng duraka. Pramila Gusti Allah, inggih Allah Paduka, sampun miji Paduka, sarta ngurmati Paduka ingkang ndhatengaken kabingahan, ngungkuli

menapa ingkang kaparingaken dhateng para mitra Paduka."

¹⁰Lan menèh pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Gusti, ing wiwitan mila Paduka ingkang nalesi^b bumi, sarta langit menika inggih pakaryaning asta Paduka piyambak.

¹¹Sedaya menika badhé sirna, badhé dados lungset lan amoh kados sandhangan; nanging Paduka mboten badhé éwah gingsir.

¹²Paduka badhé nglempit alam jembar menika kados jubah, sarta badhé sami kasantunan kados sandhangan. Nanging Paduka tansah badhé lestantun mboten éwah-éwah; yuswa Paduka tanpa wangenan."

¹³Gusti Allah ora tau ngandika marang para malaékaté sing endi waé mengkéné: "Lungguha ana ing sisih tengen-Ku, nganti mungsuh-mungsuhmu wis padha Dakdadèkaké ancik-anciking telapakanmu."

¹⁴Yèn mengkono para malaékat kuwi sapa ta? Para malaékat kuwi rak roh-roh sing padha ngladosi Gusti Allah lan sing

---

^bnalesi: ndhasari.

diutus ngladosi wong-wong sing bakal padha tanpa keslametan.

2¹ Mulané kita kudu luwih kenceng enggon kita padha gondhèlan ing sakèhing kayektèn sing wis kita rungu, supaya kita aja padha kéntir.

² Pangandika sing didhawuhaké lantaran para malaékat kuwi nyata, lan sapa sing ora manut utawa ngèstokaké bakal tanpa paukuman sing samesthiné.

³ Yèn mengkono kepriyé bisané kita oncat saka paukuman mau, menawa kita ora ngregani marang keslametan kang semono gedhéné? Gusti Yésus piyambak sing miwiti martakaké keslametan mau lan wong-wong sing padha krungu pangandika mau, klawan temen olèhé mènèhi paseksi marang kita, yèn pangandikané Gusti Allah kuwi nyata mengkono.

⁴ Mengkono uga Gusti Allah iya ngekahaké paseksi-paseksi mau srana pretandha-pretandha, mujijat-mujijat, sarta kaélokan werna-werna. Panjenengané uga maringaké ganjaran-ganjaraning Roh Suci miturut ing kersané piyambak.

⁵ Nalika Gusti Allah nitahaké jagad, Panjenengané ora ngangkat malaékat-malaékat dadi para pangwasané jagad, iya jagad kang lagi kita rembug iki.

⁶ Malah ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Dhuh Allah, manungsa menika menapa ta? Rak namung titah limrah, déné kokngantos Paduka gatosaken!

⁷ Kanggé sawetawis wekdal manungsa menika Paduka dadosaken langkung asor sekedhik tinimbang para malaékat. Éwadéné Paduka makuthani kalayan kaluhuran sarta kaurmatan,

⁸ saha Paduka dadosaken pangwaos ingkang ngerèh samukawis." Menawa Gusti Allah ngangkat manungsa dadi "pangwasa sing ngerèh samubarang," ora ana barang siji waé sing ora katelukaké déning pangwasané. Nanging kita sumurup yèn manungsa saiki ora ngerèh samubarang.

⁹ Sing ngwasani samubarang mung Gusti Yésus piyambak. Kanggo sawetara mangsa Panjenengané kadadèkaké kacèk sethithik tinimbang para malaékat, supaya merga sih-rahmaté Gusti Allah, Panjenengané nglampahi séda kanggo manungsa kabèh. Saiki

kita sumurup yèn Panjenengané dimakuthani nganggo kamulyan lan kaurmatan, merga enggoné wis nandhang kasangsaraning pati.

¹⁰ Wis samesthiné menawa Gusti Allah, kang nitahaké lan ngrumati samubarang kabèh kagem Panjenengané, uga nyampurnakaké Gusti Yésus srana kasangsaran, supaya Gusti Yésus saged nuntun putra akèh ngrasakaké kamulyané, bebarengan karo Panjenengané. Awit mung Gusti Yésus piyambak kang nuntun wong-wong mau marang keslametan.

¹¹ Gusti Yésus nyucèkaké manungsa srana nebus dosa-dosané. Panjenengané lan wong-wong kang kasucèkaké mau asalé saka Rama siji. Mulané Gusti Yésus ora lingsem ngaken sedulur wong-wong mau.

¹² Pangandikané: "Dhuh Allah, Kawula badhé martosaken bab kawontenan Paduka dhateng para sedhèrèk Kawula. Kawula badhé ngalembana Paduka wonten ing satengahipun pasamuwan."

¹³ Sarta menèh: "Aku bakal precaya marang Panjenengané." Lan menèh pangandikané: "Satemené, lah iki Aku

lan putra-putra sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang Aku."

¹⁴ Sarèhné sing disebut putra-putra kuwi wong-wong sing awujud daging lan getih, mulané Gusti Yésus iya banjur dadi manungsa padha kaya wong-wong mau sarta ngagem sakèhing sipat kamanungsané wong-wong mau. Enggoné mengkono supaya srana sédané Panjenengané bisa nyirnakaké Iblis sing ngwasani pati.

¹⁵ Sarta ngluwari wong-wong, sing sajegé uripé kawengku déning rasa wedi marang pati.

¹⁶ Awit satemené dudu para malaékat sing dipitulungi Gusti Yésus, nanging kaya pangandikané ing Kitab Suci: "Panjenengané mitulungi tedhaké Rama Abraham."

¹⁷ Kuwi ateges yèn Panjenengané kudu dipadhakaké karo para sedhèrèk-sedhèrèké ing sadhéngah prekara, supaya Panjenengané dadia Imam Agungé wong-wong mau, kang ambek welasan lan setya marang Gusti Allah, murih bisaa ngolèhaké pangapura tumrap dosa-dosaning bangsané kabèh.

¹⁸ Lan saiki Panjenengané saged mitulungi wong-wong sing kena ing panggodha, awit Panjenengané piyambak wis ngalami digodha lan nandhang sangsara.

3 ¹ Para sedulurku sing padha dadi kagungané Gusti Allah, merga katimbangan déning Panjenengané! Padha rasak-rasakna bab Gusti Yésus, kang kautus déning Gusti Allah, supaya jumeneng Imam Agung manut sahadat kita.

² Gusti Yésus kuwi setya marang Gusti Allah, kang wis miji Panjenengané ngayahi pegawéan kuwi, kaya déné Nabi Musa biyèn iya setya ing pegawéané kanggo umaté Allah kabèh.

³ Wong sing ngedegaké omah kuwi ajiné ngluwihi omah sing digawé. Mulané Gusti Yésus iya wis samesthiné nampi kamulyan kang luwih gedhé tinimbang Nabi Musa.

⁴ Pancèn saben omah mesthi ana sing gawé, nanging sing yasa samubarang kabèh kuwi Gusti Allah.

⁵ Nabi Musa kuwi pancèn dadi abdi sing tumemen tumraping umaté Allah kabèh, sarta mulangaké prekara-prekara sing

ing tembé bakal diwedharaké déning Gusti Allah.

⁶Nanging Sang Kristus tumemené kaya déné Putra, kang mikul tanggung jawab tumraping Pedalemané Allah. Pedalemané Allah, yakuwi kita iki, anggeré kita padha mantep lan yakin yèn bakal padha nampani apa sing kita arep-arep.

⁷Mulané kaya pangandikané Sang Roh Suci: "Ing dina iki, menawa kowé padha krungu dhawuhé Allah,

⁸kowé aja padha mangkotaké atimu, kaya para leluhurmu biyèn pada mbaléla marang Gusti Allah, yakuwi nalika padha ana ing pesamunan, padha nyoba marang Gusti Allah.

⁹'Ana ing kana para leluhurmu padha ndadar^c Aku; Aku padha dicoba', mengkono pangandikané Allah, 'mangka wis patang puluh taun lawasé wong-wong mau padha weruh apa sing Daktindakaké.'

¹⁰Mulané pegel ati-Ku marang umat mau, lan Aku ngandika, 'Wong-wong

---

^cndadar: menguji (bhs. Ind.).

kuwi tansah gawé duraka, padha suthik^d nurut marang dhawuh-dhawuh-Ku.'

¹¹ Aku duka marang wong-wong mau sarta sumpah: 'Wong-wong kuwi ora pisan-pisan bakal mlebu ana ing papan palereman-Ku.'

¹² Para sedulurku, padha dingati-ati, supaya aja ana wong siji waé panunggalanmu sing duwé ati ala lan maido nganti nyingkur marang Gusti Allah kang sipat gesang.

¹³ Malah aja ana panunggalanmu sing kena ing pamblithuking dosa, banjur mangkotaké atiné. Mulané sajroné isih urip ing jaman sing ana ing Kitab Suci disebut "Dina Iki," padha tansah éling-ingélingna.

¹⁴ Kita kabèh iki wis padha mèlu menang karo Sang Kristus. Semono kuwi menawa kita padha tetep ngantepi marang precaya kita kawitan nganti tekan ing wekasan.

¹⁵ Pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Ing dina iki menawa kowé krungu dhawuhé Allah, aja padha mangkotaké atimu kaya para leluhurmu, dhèk

---

^dsuthik: emoh: mboten purun.

biyèn nalika padha mbangkang marang Panjenengané."

¹⁶ Sapa sing padha krungu dhawuhé Allah, banjur mbaléla marang Panjenengané? Kuwi rak wong-wong sing padha kairid déning Nabi Musa metu saka tanah Mesir ta?

¹⁷ Sapa wong-wong sing patang puluh taun lawasé memungu bebenduné Allah? Apa dudu wong-wong sing padha gawé dosa lan padha mati pating glimpang ana ing pesamunan?

¹⁸ Nalika Gusti Allah supaos: "Wong-wong kuwi ora pisan-pisan bakal mlebu ana ing papan palereman-Ku," sapa satemené sing dikersakaké? Ora liya rak iya wong-wong sing padha mbaléla mau!

¹⁹ Dadiné saiki kita padha ngerti, yèn wong-wong sing padha ora bisa mlebu, kuwi merga padha ora precaya.

4 ¹ Nanging saiki Gusti Allah wis janji, yèn kita padha kepareng mlebu ing paleremané. Mulané kita padha dingati-ati, supaya aja ana siji waé panunggalanmu sing nganti kèri.

² Awit padha kaya wong-wong mau, kita wis padha krungu bab Injil. Nanging iku ora ana paédahé tumraping wong-wong

mau, awit senajan padha krungu, éwasemono padha ora gelem nampani kanthi precaya.

³ Déné kita sing padha precaya, bakal padha mlebu ana ing paleremané Gusti Allah, cocog karo pangandikané: "Aku duka lan supaos: 'Wong-wong kuwi mesthi padha ora bakal mlebu ing palereman-Ku.'" Gusti Allah ngandika mengkono, senajan pakaryané wis rampung wiwit nalika Panjenengané nitahaké jagad.

⁴ Awit mungguh dina kang kapitu ana pangandikané mengkéné: "Ing dina kapitu Gusti Allah kèndel saka pakaryané kabèh."

⁵ Bab mau dingandikakaké menèh: "Wong-wong bakal ora pisan-pisan mlebu ana ing palereman-Ku."

⁶ Wong-wong kang luwih dhisik krungu pawartané Injil, kuwi padha ora mlebu ana ing paleremané Allah, awit padha ora precaya. Yèn mengkono ana wong-wong liyané kang padha olèh mlebu ana ing paleremané Allah.

⁷ Kuwi ketitik saka enggoné Gusti Allah nemtokaké dina liyané, sing disebut: "Dina Iki". Let pirang-pirang taun

sebanjuré, Gusti Allah ngandika menèh bab prekara iki lumantar Sang Prabu Dawud, ana ing ayat ngarep mau: "Ing dina iki menawa kowé padha krungu dhawuh pangandikané Allah, aja padha mangkotaké atimu."

⁸Jalanan saupama Hakim Yosua wis ngirid wong-wong kuwi mlebu ing palereman kang kacawisaké déning Gusti Allah, mesthi Panjenengané ora bakal ngandika menèh bab dina liyané.

⁹Nanging kaya kaanané saiki, isih ana menèh palereman kanggo umaté Allah, padha kaya enggoné Gusti Allah kèndel makarya ana ing dina kapitu mau.

¹⁰Sapa sing kepareng mlebu ana ing paleremané Allah, wong kuwi bakal ngaso uga saka pegawéané dhéwé, padha kaya Gusti Allah enggoné kèndel saka pakaryané piyambak.

¹¹Mulané ayo kita padha mbudidaya sakatogé mlebu ana ing paleremané Allah. Aja ana panunggalan kita sing mbaléla^e kaya wong-wong dhèk biyèn, temah padha ora kepareng mlebu.

¹²Pangandikané Allah kuwi asipat gesang lan sekti, lan luwih landhep

---

^embaléla: ngraman: memberontak (bhs. Ind.).

tinimbang sakèhing pedhang sing landhep kiwa-tengen; kang tumamané nganti bisa misahaké nyawa lan roh, ros-rosan lan sungsum. Bisa netepaké ala lan beciké pikiran lan karepé manungsa.

¹³Ora ana prekara siji waé sing ketutupan ana ing ngarsané Gusti Allah, jalaran samubarang kabèh katon ngégla ana ing paningalé. Kita kabèh kudu padha tanggung jawab marang Panjenengané tumrap sakèhing penggawé kita dhéwé-dhéwé.

¹⁴Sarèhné mengkono, mulané kita padha ngantepana marang sahadat kita. Awit kita padha duwé Imam Agung, sing wis sowan ing ngarsané Allah, yakuwi Gusti Yésus, Putraning Allah.

¹⁵Imam Agung kita iki dudu wong sing ora bisa ngrasakaké kaapesan kita. Malah Panjenengané wis ngalami kagodha ing samubarang prekara. Ora béda karo kita dhéwé; mung Panjenengané ora gawé dosa!

¹⁶Mulané ayo kita padha klawan kendel marek ing ngarsané Allah, kang dadi etuking sih-rahmat kang lubèr-lubèr.

Kita bakal nampa kawelasan, sarta olèh sih-rahmat ing wektuné.

5¹ Saben Imam Agung kuwi kapilih saka ing antarané manungsa, lan katetepaké supaya ngladosi Gusti Allah, dadi lantaraning manungsa karo Gusti Allah. Kuwajibané nyaosaké pisungsung sarta kurban krana dosa.

² Sarèhné Imam Agung kuwi dhéwé iya wong sing apes tumrap ing prekara akèh, mulané panjenengané iya ambek welasan tumrap wong-wong sing bodho lan sing padha keluputan.

³ Lan sarèhné panjenengané piyambak kebak kaapesan, mulané iya kudu nyaosaké kurban-kurban ora mung kanggo dosa-dosané umat waé, nanging uga kanggo dosa-dosané dhéwé.

⁴ Ora ana wong sing miji awaké dhéwé nampa kalenggahan Imam Agung. Wong sing dadi Imam Agung kuwi mung merga katimbangan déning Gusti Allah, kaya déné Imam Agung Harun dhèk biyèn iya katimbangan déning Gusti Allah piyambak.

⁵ Mengkono uga Sang Kristus iya ora ngangkat sarirané piyambak dadi Imam Agung. Malah Gusti Allah ngandika marang Sang Kristus mau mengkéné:

"Kowé kuwi Putra-Ku; ing dina iki Aku dadi Rama-Mu."

⁶Ing panggonan liya Gusti Allah uga ngandika: "Kowé selawas-lawasé bakal dadi Imam, manut tatanané Mèlkisèdèk."

⁷Nalika sugengé ing donya iki, Gusti Yésus wis ngaturaké pandonga lan panyuwun kanthi pangadhuh lan panangis marang Gusti Allah, kang kwasa milujengaké Panjenengané saka ing pati. Merga saka enggoné ngasoraké sarirané, sarta merga saka enggoné pasrah marang Gusti Allah, mulané Gusti Allah midhangetaké panyuwuné mau.

⁸Nanging senajan Gusti Yésus kuwi Putraning Allah, éwasemono Panjenengané sinau mbangun-turut marang kersané Sang Rama srana enggoné nandhang sangsara.

⁹Yakuwi sebabé sawisé Gusti Yésus kasampurnakaké, banjur dadi sumbering keslametan langgeng tumrapé wong kabèh sing padha mbangun-turut marang Panjenengané;

¹⁰Ian Gusti Allah piyambak netepaké Gusti Yésus mau kajumenengaké Imam Agung manut tatanané kaimamané Mèlkisèdèk.

¹¹ Mungguh jumenengé Gusti Yésus dadi Imam Agung iki, akèh sing kudu dakkandhakaké, nanging angèl enggonku arep nerangaké marang kowé, jalaran kowé padha lamban,^f ora énggal ngerti.

¹² Manut lawasé enggonmu dadi wong precaya, wis pantes saupama kowé dadi guru, nanging tekan sepréné kowé isih prelu diwulang bab dhasar-dhasaring pangandikané Gusti Allah. Kowé isih butuh banyu susu, dudu pangan sing akas.

¹³ Merga sing sapa isih butuh banyu susu, kuwi isih bocah, durung ngerti apa sing diarani bener lan apa sing diarani luput.

¹⁴ Pangan sing akas kuwi mung kanggo wong-wong diwasa, sing wis kulina ngrasakaké lan mbédak-mbédakaké barang sing becik lan sing ala.

6 ¹ Mulané ayo kita padha maju, ngancik piwulang-piwulangé wong diwasa, sarta ninggal piwulang dhasar bab pangandikané Gusti Allah. Kita aja mung mbolan-mbalèni piwulang bab pamratobat, marèni penggawé-

---

^flamban: mboten gampang ngertos.

penggawé kang tanpa guna, lan bab precaya marang Gusti Allah;

² utawa bab adat tata-cara baptis utawa bab berkah srana numpangaké tangan, utawa bab tanginé wong mati, sarta paukuman langgeng.

³ Ayo kita padha maju nyandhak piwulang sing luwih dhuwur, yakuwi sing saiki arep padha kita tindakaké, menawa Gusti Allah marengaké.

⁴ Sebab kepriyé bisané wong-wong sing wis padha murtad bali mratobat menèh? Wong-wong mau wis tau padha nampani pepadhang saka Gusti Allah ana ing atiné. Wis padha ngrasakaké peparangé Gusti Allah sarta wis nampani Sang Roh Suci dadi darbèké.

⁵ Wong-wong mau wis ngerti yèn pangandikané Gusti Allah kuwi becik, lan wis padha ngrasakaké dayané jaman sing bakal kelakon.

⁶ Éwasemono wong-wong mau padha murtad! Mokal yèn wong-wong sing kaya mengkono mau bisa katuntun marang pamratobat menèh, merga wong-wong kuwi presasat padha nyalib Putrané Allah sepisan menèh kanggo awaké

dhéwé, sarta ngina Panjenengané ana ing ngarepé wong akèh.

⁷Gusti Allah mberkahi lemah kang nesepe banyu udan, nganti lemah mau ngetokaké tetuwuhan sing migunani marang wong sing nandur.

⁸Nanging menawa metokaké eri lan rerungkudan, lemah mau ora ana gunané. Lemah mau bakal kena supatané Allah lan kaobong.

⁹Senajan aku muni mengkono, para sedulur kang kinasih, aku yakin yèn kowé precaya temenan. Aku ngerti yèn kowé padha tanpa peparing-peparing sing luwih becik, sing tumuju marang keslametan.

¹⁰Gusti Allah kuwi ora kurang adil; Panjenengané ora bakal kekilapan⁹ marang penggawé-penggawému sing wis koklakoni, utawa katresnanmu marang Panjenengané, kang tetéla saka pitulunganmu marang pepadhamu wong Kristen, sing isih tumindak tekan sepréné.

¹¹Banget pengarep-arepku, kowé tansah sregep nganti tekan wekasan,

---

⁹kekilapan: mboten ngertos.

supaya bisa nggayuh apa sing dadi pengarep-arepmu.

¹² Aku ora seneng yèn kowé padha kesèd. Padha tumindaka kaya wong-wong sing padha precaya lan sabar, temahan padha nampani apa kang dijanjèkaké déning Gusti Allah.

¹³ Nalika Gusti Allah maringaké janjiné marang Rama Abraham, Panjenengané supaos bakal ngleksanani sing wis dijanjèkaké. Sarèhné ora ana wong sing ngungkuli Panjenengané, mulané nalika maringaké janjiné mau, Gusti Allah supaos demi asmané piyambak.

¹⁴ Pangandikané Allah: "Aku janji bakal mberkahi kowé sarta maringi turun akèh banget marang kowé."

¹⁵ Abraham sabar, temah panjenengané nampa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah mau.

¹⁶ Manungsa yèn sumpah migunakaké jenengé wong liya sing luwih luhur; sumpah mau kanggo mungkasi sakèhé padudon ing antarané manungsa.

¹⁷ Kersané Gusti Allah ngyakinaké marang wong-wong sing bakal padha nampani janji mau, yèn Panjenengané ora bakal pisan-pisan nyélaki. Yakuwi

sebabé Panjenengané ngantebaké janjiné mau nganggo supaos.

¹⁸Rong prekara kuwi ora bisa owah, janji lan sumpah, sing njalari Gusti Allah ora bakal sélak. Merga saka kuwi kita sing wis olèh keslametan saka Gusti Allah padha diwanti-wanti supaya ngugemi klawan mantep marang pengarep-arep sing wis kajanjèkaké marang kita.

¹⁹Pengarep-arep mau dadi jangkaring ati kita, sing kukuh lan sentosa, sing wis katibakaké tekan samburiné gebering Sasana Mahasuci ana ing Pedalemané Allah kaswargan.

²⁰Gusti Yésus wis mlebet tekan kana ndhisiki kita, kanggo makili kita. Panjenengané kang jumeneng Imam Agung kang langgeng manut tata kaimamané Mèlkisèdèk.

7¹ Imam Mèlkisèdèk kuwi biyèn raja ing negara Salèm lan dadi imamé Allah Kang Mahaluhur. Nalika Rama Abraham kondur saka peprangan sarta mejahi para raja, Imam Mèlkisèdèk methukaké sarta mberkahi panjenengané.

²Rama Abraham nyaosaké saprasepuluhé rampasan saka mungsuh

marang Imam Mèlkisèdèk. (Tembung Mèlkisèdèk teges sing sepisan "Ratuning Kaadilan," lan sarèhné Imam Mèlkisèdèk uga jumeneng ratu ing negara Salèm, asmané banjur uga ateges "Ratuning Katentreman".)

³ Mungguh Imam Mèlkisèdèk ing Kitab Suci ora kasebutaké sapa rama lan ibuné, mengkono uga sapa leluhuré. Uga ora kasebutaké bab wiyosé lan sédané. Panjenengané kuwi kaya déné Putraning Allah, kang jumeneng imam ing selawasé.

⁴ Coba gagasen, saiba luhuré Mèlkisèdèk kuwi! Rama Abraham, leluhuré bangsa kita waé, nganti ngaturaké saprasepuluhé rampasan saka mungsuh marang panjenengané.

⁵ Para turuné Lèwi, yakuwi wong-wong sing padha dadi imam, kadhawuhan déning Angger-anggeré Torèt, nampani pisungsung saka umat Israèl, yakuwi para seduluré tunggal bangsa, senajan wong-wong Israèl kuwi uga turuné Abraham.

⁶ Mangka Imam Mèlkisèdèk dudu turuné Lèwi, panjenengané disaosi prasepuluhan déning Rama Abraham

sarta mberkahi Rama Abraham, wong sing wis kaparingan prasetyané Gusti Allah mau.

⁷ Wis cetha yèn wong sing mberkahi kuwi luwih luhur ketimbang karo wong sing diberkahi.

⁸ Imam-imam sing nampa prasepuluhan kuwi mung wong lumrah, nanging Kitab Suci nélakaké bab Imam Mèlkisèdèk, yèn panjenengané, kang nampani prasepuluhan kuwi gesang selawas-lawasé.

⁹ Dhèk nalika Rama Abraham mbayar prasepuluhan, Lèwi kena diarani uga wis katut mèlu mbayar, senajan para turuné padha nampani prasepuluhan.

¹⁰ Awit nalika Imam Mèlkisèdèk ketemu Rama Abraham, Lèwi durung lair; kena diarani Lèwi isih ana ing lambungé Rama Abraham, leluhuré.

¹¹ Adhedhasar kaimamané Lèwi mau Torèt kaparingaké marang umat Israèl. Saupama leladiné imam-imam Lèwi kuwi biyèn wis sampurna, ora prelu ana imam liyané sing leladi manut tataning kaimamané Mèlkisèdèk, lan ora manut tataning kaimamané Harun.

¹² Awit menawa salin tatanan kaimamané, mesthiné Angger-anggering Torèt iya kudu ganti uga.

¹³ Merga sing dikarepaké ana ing kéné iki Sang Kristus, sing klebu taler liya. Saka taler mau ora ana wong siji waé sing tau ngladèni mesbèh ana ing Pedalemané Allah, dadi imam.

¹⁴ Pancèn wong kabèh wis ngerti, yèn Sang Kristus kuwi miyos saka taler Yéhuda; lan Nabi Musa uga ora ngandikakaké apa-apa bab taler iki nalika panjenengané ngandharaké bab imam-imam.

¹⁵ Prekarané saiki dadi luwih cetha, yakuwi ana imam liya kang jumeneng, manut tataning kaimamané Mèlkisèdèk.

¹⁶ Panjenengané ditetepaké ngasta kalenggahan imam ora landhesan prenatalé manungsa, nanging adhedhasar urip kang langgeng.

¹⁷ Awit ing Kitab Suci ana pangandika, "Kowé kuwi dadi Imam ing selawasé, manut tatané kaimaman Mèlkisèdèk."

¹⁸ Pancèn, prenatal sing dhisik kuwi saiki wis disisihaké jalaran wis ora nduwèni kekuwatan lan ora maédahi.

¹⁹ Awit Torèté Nabi Musa wis babarpisan ora bisa ngolèhaké kasampurnan. Mulané kita saiki padha duwé pengarep-arep sing luwih becik, sing nyedhakaké kita karo Gusti Allah.

²⁰ Kejaba kuwi Gusti Allah rak wis supaos. Nalika imam liya-liyané katetepaké kalenggahané, sumpah sing mengkono mau ora ana.

²¹ Nanging Gusti Yésus katetepaké ngasta imam nganggo sumpah, yakuwi nalika Gusti Allah ngandika marang Panjenengané: "Pangéran wis supaos, sarta Panjenengané ora bakal ngéwahi penggalihé: 'Kowé bakal dadi Imam ing selawasé.'"

²² Iya merga enggoné béda karo imam liya-liyané mau, Gusti Yésus wis dadi tetanggeling prejanjian kang luwih becik.

²³ Ana menèh sing mbédakaké Sang Kristus karo imam liya-liyané; imam-imam liyané cacahé akèh, lan saben imam ngalami mati, mula ora bisa nglestarèkaké kalenggahané.

²⁴ Nanging Gusti Yésus gesang selawasé, sarta pakaryané enggoné

jumeneng Imam ora kalèngsèr marang wong liya.

²⁵ Saiki lan kapan waé, Panjenengané saged mitulungi slamet saben wong kang sowan ing ngarsané Allah lumantar Panjenengané. Jalaran Panjenengané gesang ing selawasé prelu nglantaraké wong-wong mau marang Gusti Allah.

²⁶ Mulané iya Gusti Yésus kuwi Imam Agung sing kita butuhaké. Panjenengané suci, ora kadunungan keluputan utawa dosa. Panjenengané wis kapisahaké saka wong dosa, kasengkakaké ngungkuli dhuwuré sakèhing langit.

²⁷ Panjenengané ora kaya Imam Agung liyané, sing saben dina prelu nyaosaké kurban kanggo dosané dhéwé lan sawisé kuwi lagi kanggo dosaning umaté. Gusti Yésus nyaosaké kurban mung sepisan thok, kanggo ing selawasé, yakuwi nalika Panjenengané nyaosaké sarirané piyambak minangka kurban.

²⁸ Torèt njumenengaké Imam Agung saka antarané manungsa kang ora sampurna; nanging prajanjiané Allah kang dikanthèni supaos kang tekané sawisé Torèt, kuwi njumenengaké Sang

Putra, sing wis kasampurnakaké ing selawasé.

8¹ Wosé kabèh sing kita rembug iki mengkéné: Kita padha duwé Imam Agung, kang ngasta pangwasa gedhé ing swarga, ngasta Pepréntahané Allah, Kang Mahaagung.

² Imam Agung mau ngladosi pangibadah ing sajroning kémah sejati, ing pérangan kang kasebut Sasana^h Mahasuci. Kémah sejati mau yasané Gusti Allah, dudu yasané manungsa.

³ Saben Imam Agung sing katetepaké ing kalenggahané, kapatah nyaosaké pisungsung lan kurban-kurban kéwan marang Gusti Allah; mulané Imam Agung kita iya kudu kagungan kang kapisungsungaké.

⁴ Saupama Gusti Yésus ana ing bumi iki, Panjenengané babar-pisan ora prelu jumeneng Imam, awit wis akèh imam-imam sing nyaosaké kurban manut Torèt Yahudi.

⁵ Leladiné para imam mau, satemené mung kaya gambar lan wewayanganing barang-barang kaswargan. Mengkono uga kaanané Nabi Musa biyèn, nalika

---

^hSasana: Panggènan.

arep ngadani yasa Tarub Pedalemané Allah, Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa: "Kabèh mau kudu kokgawé ngetrepi conto sing wis katuduhaké marang kowé ana ing gunung."

⁶ Nanging Gusti Yésus kaparingan pakaryan kaimaman kang luwih luhur tinimbang pegawéané para imam mau. Merga Panjenengané jumeneng Pantarané prejanjian sing dianakaké ing antarané Gusti Allah lan manungsa sing pancèn luwih luhur, merga kadhasaran janji-janji bab prekara-prekara sing luwih mulya.

⁷ Saupama prejanjian sing kawitan kuwi ora ana cèwèté,ⁱ prejanjian kang kapindho ora prelu.

⁸ Nanging Gusti Allah nacad umaté, kuwi nalika Panjenengané ngandika mengkéné: "Satemené, bakal tekan wektuné," mengkono pangandikané Pangéran, "Aku bakal gawé prejanjian anyar karo turuné Israèl lan turuné Yéhuda,

⁹ ora kaya prejanjian kang wis Dakgawé karo para leluhuré wong-wong mau, nalika Aku nganthi wong-wong mau metu

---

ⁱcèwèt: gèsèh: béda.

saka ing tanah Mesir. Wong-wong mau padha ora setya marang prejanjian-Ku, sarta Aku ngemohi wong-wong kuwi," mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁰"Iya kuwi prejanjian kang bakal Dakgawé karo turuné Israèl ing wektu-wektu sabanjuré," mengkono pangandikané Pangéran. "Angger-angger-Ku bakal Dakparingaké ana ing batiné, sarta Dakserat ing atiné, déné Aku bakal jumeneng Allahé sarta wong-wong kuwi bakal dadi umat-Ku.

¹¹Sarta wong-wong mau ora bakal mulang menèh marang pepadhané warga, utawa marang pepadhané sedulur kanthi ngucap, 'Wanuha marang Pangéran!' Awit gedhé cilik kabèh bakal padha wanuh karo Aku.

¹²Aku bakal nandukaké sih-piwelas marang kaluputané, sarta ora bakal ngèngeti marang dosa-dosané."

¹³Sarèhné Panjenengané ngandika bab prejanjian anyar, mulané srana mengkono Gusti Allah mratélakaké yèn prejanjian sing sepisanan kuwi wis ora kanggo lan ora ana paédahé. Lan apa waé sing wis ora kanggo lan ora ana paédahé, bakal énggal sirna.

9¹ Prejanjian kang sepisanan kuwi ngemot prenatal-prenatan bab pangibadah lan papan pangibadah gawéané manungsa.

² Ana kémah sing didegaké ing sisih njaba, karan panggonan Suci. Ing njeroné ana damar, méja lan roti kang kacaosaké marang Gusti Allah.

³ Ing mburiné geber kang kapindho ana kémah menèh karan Sasana Mahasuci.

⁴ Ing njeroné ana mesbèh emas sing dienggo ngobong menyan, lan ana pethiné prejanjian kalapis emas bleg. Ing njeroné pethi mau ana guciné emas isi manna, tekené Imam Harun, sing tau semi, sarta watu blèbèkan loro katulisan pepakon sepuluh.

⁵ Ing sandhuwuré pethi mau ana pepethaning^j malaékat éndah banget, mrelambangaké yèn Gusti Allah ana ing kono. Swiwiné malaékat-malaékat mau ngaubi tutupé pethi pangruwating dosa. Nanging wektu iki prekara mau ora kena dijèntèrhaké siji-siji.

⁶ Iya mengkono kuwi enggoné barang-barang katata ana ing papan kang suci mau. Saben dina para imam padha

---

^jpepethan: wewujudan: gambar.

mlebu ing kémah sing sisih ngarep, prelu nglakoni kuwajibané.

⁷ Mung Imam Agung piyambak sing mlebet ing kémah sisih njero, kuwi waé mung setaun sepisan, sarta kudu karo nggawa getih kang kasaosaké marang Gusti Allah, merga saka dosané piyambak lan dosa-dosané umaté kang ora kajarag.

⁸ Srana panatané barang-barang mau kabèh, Sang Roh Suci nélakaké klawan cetha, yèn selawasé kémah sing ana ing sisih ngarep isih ngadeg, dalan menyang Sasana Mahasuci durung bukak.

⁹ Kuwi minangka pasemon tumrap ing jaman saiki. Déné tegesé, pisungsung-pisungsung lan kurban-kurban kéwan kang kasaosaké marang Gusti Allah kuwi ora bisa nyampurnakaké atiné wong sing ngibadah.

¹⁰ Barang-barang mau mung wujud pangan, ombèn-ombèn, lan tata-cara warna-warna bab reresik. Kuwi mau kabèh prenatal-prenatal tata lair sing kanggoné mung tekan wektuné samubarang kabèh kaanyaraké déning Gusti Allah.

¹¹ Nanging Sang Kristus wis rawuh jumeneng Imam Agung tumraping barang-barang luhur sing wis ana ing kéné. Panjenengané nindakaké peladosané ana ing kémah kang luwih agung lan luwih sampurna. Kémah mau ora digawé déning manungsa, tegesé ora klebu pérangané donya sing dititahaké iki.

¹² Nalika Sang Kristus mlebet ing pérangané tarub kang njero, ing Sasana Mahasuci, sepisan kanggo ing selawasé, Panjenengané ora ngasta getihé wedhus lanang utawa getihé pedhèt minangka saosan, nanging ngasta rahé piyambak, supaya ngangsalaké keslametan tumrap kita.

¹³ Getihing wedhus lanang lan sapi tuwin awuning kurban pedhèt kuwi kasawuraké marang wong-wong, kang manut saraking agama klebu wong najis. Srana patrap mengkono wong-wong mau padha kasucèkaké saka najisé tata lair.

¹⁴ Yèn sing mengkono kuwi bener, méndahané menèh rahé Sang Kristus! Merga Roh kang langgeng, Panjenengané wis ngurbanaké sarirané

piyambak konjuk marang Gusti Allah, minangka kurban kang tanpa cacad. Rahé nucèkaké ati kita saka sakèhing prekara kang tanpa guna, supaya kita bisa ngladosi Gusti Allah Kang Gesang.

¹⁵ Merga saka kuwi Sang Kristus rawuh jumeneng Imam Agung lan Pantarané Prejanjian kang Anyar, supaya wong-wong sing wis katimbangan padha bisa tanpa ganjaran langgeng, kaya sing dijanjèkaké Gusti Allah. Kuwi bisané kelakon merga wis ana sing nglampahi séda kanggo nebus panerak-panerak kang katindakaké déning wong-wong mau sajroning prejanjian sing wiwitan.

¹⁶ Menawa ana layang wasiat, kudu dibuktèkaké, yèn wong sing gawé layang wasiat mau wis mati.

¹⁷ Sebab layang wasiat kuwi lagi sah, menawa sing gawé wasiat wis mati, lan layang wasiat mau ora ana gunané apa-apa sajroné sing gawé wasiat mau isih urip.

¹⁸ Iya kuwi sebabé, mula prejanjian kang kawitan kudu diabsahaké nganggo getih.

¹⁹ Biyèn Nabi Musa ndhawuhaké sakèhé pepakon Angger-anggering Torèt,

marang umat kabèh. Nuli panjenengané mendhet gething pedhèt lan gething cempé lanang dicampur banyu, banjur dikepyuraké nganggo wulu wedhus sing wernané abang tuwa lan suket hisop, ana ing Kitab Torèt lan para umat kabèh.

²⁰ Karo ngandika: "Getih iki ngabsahaké prejanjian kang katetepaké déning Gusti Allah supaya koklakoni."

²¹ Mengkono uga kémah Pedalemané Allah lan sakèhé piranti sing dienggo ana ing pangibadah padha dikepyuri getih mau déning Nabi Musa.

²² Pancèn manut Angger-anggering Torèt, mèh samubarang kabèh kasucèkaké srana getih. Mengkono uga dosa, bisané diapura iya mung srana wutahing getih.

²³ Sakèhing barang sing dadi gegambaraning prekara-prekara kang ana ing swarga mau kudu kasucèkaké srana patrap mengkono mau; nanging prekara-prekara kaswargan dhéwé kasucèkaké srana kurban kang luwih becik tinimbang barang-barang kuwi.

²⁴ Awit Sang Kristus ora mlebet ing Papan Suci gawéaning tangané manungsa, kang mung dadi

wewayanganing Papan Suci kang sejati. Panjenengané mlebet ing swarga prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah makili kita.

²⁵ Imam Agungé wong Yahudi mlebet ing Sasana Mahasuci setaun sepisan karo ngasta getihing kéwan. Nanging Sang Kristus ora mlebet bola-bali ngurbanaké sarirané piyambak.

²⁶ Awit yèn mengkono Panjenengané rak wiwit jagad katitahaké kudu bola-bali enggoné nglampahi sangsara. Ora mengkono. Panjenengané mung rawuh sepisan kanggo ing selawasé, yakuwi ing jaman wekasan, kanggo mbirat dosa srana ngurbanaké sarirané piyambak.

²⁷ Kaya déné manungsa enggoné pinesthi mati sepisan, lan sawisé kuwi nuli diadili déning Gusti Allah.

²⁸ Mengkono uga Sang Kristus iya mung kakurbanaké sepisan kanggo dosané wong akèh. Panjenengané bakal rawuh sepisan engkas, ora kanggo nebus dosa, nanging nylametaké wong-wong sing nganti-anti rawuhé.

10 ¹ Torèté wong Yahudi kuwi ora awèh gambaran sing cetha sarta sampurna tumraping prekara-prekara

sing sejatiné. Kuwi mung wewayangané prekara-prekara becik sing bakal kelakon. Kurban-kurban mono tansah kacaosaké pendhak taun padha waé; mulané srana kurban-kurban sing mengkono mau kepriyé bisané Torèt gawé sampurnané wong-wong sing padha sowan marang ngarsané Gusti Allah?

²Jalaran menawa wong-wong sing padha ngibadah marang Gusti Allah mau dosané wis diresiki temenan, wong-wong mau rak wis rumangsa ora duwé dosa, lan ora prelu saos kurban menèh.

³Nanging satemené kurban sing diadani saben taun mau malah ngélingaké wong-wong mau bab dosa-dosané.

⁴Getihing sapi lan wedhus lanang mokal yèn bisaa mbirat dosané manungsa.

⁵Mulané nalika arep rawuh ing jagad, Panjenengané matur marang Gusti Allah: "Kurban saha pisungsung mboten Paduka kersakaken, namung Paduka sampun nyawisaken badan dhateng Kawula.

⁶Kurban obaran saha kurban pambirating dosa mboten ndadosaken kepareng Paduka.

⁷ Kawula lajeng munjuk: 'Samenika Kawula sowan, dhuh Allah, sumedya nglampahi kersa Paduka, kados ingkang kaserat wonten ing Kitab Suci.'

⁸ Sekawit Panjenengané matur: "Kurban saha pisungsung, kurban obaran tuwin kurban pambirating dosa sami mboten Paduka kersakaken lan mboten ndadosaken kepareng Paduka." Panjenengané ngandika mengkono, senajan kurban-kurban mau dipisungsungaké manut Angger-anggering Torèt.

⁹ Nuli matur mengkéné: "Samenika Kawula sowan, dhuh Allah, sumedya nglampahi kersa Paduka." Mulané Gusti Allah nyuwak sakèhé kurban-kurban sing lawas mau, lan diganti nganggo kurbané Sang Kristus.

¹⁰ Sarèhné Gusti Yésus Kristus nglampahi kersané Allah, mulané kita kabèh padha karesikan saka sakèhing dosa-dosa kita, srana ngurbanaké sarirané piyambak, mung sepisan kanggo selawasé.

¹¹ Saben imam Yahudi sedina-dina ngimami lan nglakoni kuwajibané, marambah-rambah nyaosaké kurban

sing padha waé. Nanging kurban-kurban mau babar-pisan ora bisa mbirat dosa.

¹² Nanging Sang Kristus nyaosaké kurban krana dosa mung sepisan kanggo selawasé. Sawisé kuwi Panjenengané banjur ngasta pangwasa ana ing Pepréntahané Allah.

¹³ Panjenengané saiki ana ing kana nganti tekan wektuné Gusti Allah nelukaké para mungsuhé Sang Kristus kadadèkaké ancik-anciking sampéyané.

¹⁴ Kaya mengkono Sang Kristus, mung srana kurban sepisan damel sampurnané para wong-wong kang karesikan dosané, ing selawasé.

¹⁵ Tumraping prekara kuwi Sang Roh Suci uga paring paseksi marang kita mengkéné:

¹⁶ "Iki prejanjian kang mbésuk bakal Dakanakaké karo wong-wong. Pangandikané Allah menèh: 'Aku bakal nyerat angger-angger-Ku ana ing atiné sarta nanem ana ing batiné.'"

¹⁷ Pangandikané Allah menèh: "Aku ora bakal ngènget-ènget marang sakèhing dosa lan paneraké."

¹⁸ Dadi menawa dosa-dosa lan panerak-panerak mau wis diapura, ora prelu ana

kurban pambirating dosa menèh sing kudu kacaosaké.

¹⁹ Merga saka kuwi para sedulur; lantaran sédané Gusti Yésus kita bisa bébas mlebu ing Sasana Mahasuci mau.

²⁰ Tumrap kita Gusti Yésus wis mbikak dalaning urip kang anyar, ngliwati geber, yakuwi sarirané piyambak.

²¹ Saiki kita padha duwé Imam Agung, sing ngepalani Pedalemané Gusti Allah.

²² Mulané ayo kita padha sowan ing ngarsané Allah klawan ati kang éklas lan precaya sing mantep, klawan ati sing wis tanpa keluputan, lan klawan badan sing wis diresiki nganggo banyu sing resik.

²³ Padha dimantep ing pengarep-arep sing wis kita andhemi, awit kita precaya yèn Gusti Allah bakal netepi prasetyané.

²⁴ Ayo kita padha nggatèkaké kebutuhané wong siji lan sijiné, sarta padha tulung-tinulung, yakuwi tandhané katresnan lan kabecikan.

²⁵ Aja padha ninggal pakulinan kita ngumpul bebarengan ing kumpulan ibadah, kaya sing ditindakaké déning sedulur-sedulur sawetara. Malah ayo padha éling-ingélingaké awit kita padha

weruh yèn Dinané Gusti, iya dina rawuhé sing kapindho wis cedhak.

²⁶ Sebab samasa pawartané Gusti Allah wis kaparingaké marang kita, mangka kita padha njarag gawé dosa, kuwi kurban apa waé wis ora bisa mbirat dosa mau.

²⁷ Kejaba mung kari saprekara, yakuwi ngentèni tekané pengadilan lan geni nggegirisi, sing bakal nyirnakaké wong-wong sing padha nglawan marang Gusti Allah!

²⁸ Sing sapa ora manut karo Angger-anggering Torèté Nabi Musa, kaukum pati tanpa pangapura. Semono mau yèn keluputané saka paseksiné wong loro utawa telu.

²⁹ Apa menèh wong sing nyawiyah marang Putraning Allah! Wong sing ngrèmèhaké rahé prejanjiané Allah, kang wis ngresikaké wong mau saka ing dosa! Wong sing nyawiyah Sang Roh Suci sing ngasihi marang wong mau, méndah aboté paukuman sing bakal ditampa déning wong mau.

³⁰ Sebab kita padha sumurup sapa Panjenengané sing ngandika: "Aku kang bakal nindakaké paukuman! Aku kang

bakal nindakaké pemales!" lan sapa Panjenengané kang ngandika: "Pangéran bakal ngadili umaté."

³¹ Saiba enggoné nggegirisi, menawa kita tumiba ing astané Allah kang asipat gesang!

³² Padha élinga marang kaananmu dhèk semana. Sawisé kowé padha nampani pepadhang saka Gusti Allah, nuli akèh panunggalanmu sing padha nandhang sangsara akèh, éwasemono kowé betah.

³³ Ana kalané kowé padha dicecamah sarta dipilara ana ing ngarepé wong akèh. Kowé uga tau mèlu nglabuhi wong-wong sing padha nandhang kaya mengkono.

³⁴ Kowé padha mèlu nandhang sangsara karo wong sing padha dikunjara. Lan nalika barang-darbèkmu dirampas, prekara mau koktampa klawan bungah, awit kowé ngerti yèn isih duwé barang-darbé sing luwih gedhé ajiné, sing ora bakal sirna selawasé.

³⁵ Mulané aja padha semplah, awit bakal gedhé ganjaranmu.

³⁶ Supaya bisa nglakoni kersané Allah lan nampani apa sing diprasetyakaké, kowé kudu sabar,

³⁷ kaya sing dipangandikakaké ana ing Kitab Suci: "Sedhéla engkas Panjenengané bakal rawuh; Panjenengané ora nyumenèkaké^k rawuhé.

³⁸ Umat-Ku sing bener, kuwi uripé merga saka precaya, déné menawa ana sing murtad, Aku bakal ngemohi wong mau."

³⁹ Nanging kita iki dudu umat sing murtad lan mblasar, malah umat sing precaya lan sing wis nampani keslametan.

11 ¹ Precaya tegesé yakin yèn prekara-prekara sing kita arep-arep kuwi nyata, senajan saiki ora katon.

² Awit iya merga enggoné padha precaya mau para leluhur kita katampi ana ing ngarsané Allah.

³ Merga saka precaya kita ngerti yèn alam jembar iki katitahaké déning sabdaning Allah. Dadi apa sing saiki padha kasat mripat iki dumadiné saka prekara-prekara sing ora kasat mripat.

---

^knyumenèkaké: menunda, menanggungkan (bhs. Ind.).

⁴ Merga saka precaya Habél enggoné nyaosaké kurban marang Gusti Allah luwih becik tinimbang kurbané Kain. Merga saka precaya mau Habél katunggilaké karo Gusti Allah, mulané katampi déning Gusti Allah, lan merga saka precayané mau Habél tekan saiki isih caturan, senajan dhèwèké wis mati.

⁵ Merga saka precaya Hénokh ora ngalami mati, malah kapulung ana ing ngarsané Allah. Ora ana wong sing bisa nemokaké dhèwèké, awit wis kapulung.¹ Kitab Suci nélakaké yèn sadurungé Hénokh kapulung, uripé gawé renaning penggalihé Allah.

⁶ Ora ana wong sing bisa gawé renaning penggalihé Allah tanpa precaya. Sing sapa sowan ana ing ngarsané Allah kudu precaya yèn Gusti Allah kuwi ana, lan maringi ganjaran marang kang padha nggolèki Panjenengané.

⁷ Merga saka precaya Nabi Nuh ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah, tumrap bab-bab sing bakal kelakon, senajan prekara-prekara mau durung katon tandha-tandhané. Mulané banjur nglakoni dhawuhé Allah, gawé prau

---

¹kapulung: kapundhut; kaasta; dipun pendhet.

sing mengkoné kanggo nylametaké sabrayaté. Srana mengkono, ateges donya dianggep luput; déné Nabi Nuh dianggep bener déning Gusti Allah merga saka precayané.

⁸ Merga saka percaya Rama Abraham mbangun-turut, nalika katimbangan déning Gusti Allah supaya bidhal menyang negara sing dijanjèkaké marang panjenengané. Rama Abraham nilar negarané piyambak tanpa pirsia dunungé papan sing dituju.

⁹ Merga saka percaya panjenengané manggèn ana ing tanah kang dijanjèkaké mau. Ana ing kana panjenengané manggèn ana ing kémah. Mengkono uga Rama Iskak lan Rama Yakub, kang uga padha nampa janji mau saka Gusti Allah.

¹⁰ Awit Rama Abraham ngajeng-ajeng manggèn ing kutha sing wis karancang sarta kabangun déning Gusti Allah; kutha sing tetalesé ora gingsir ing selawas-lawasé.

¹¹ Merga saka percaya Rama Abraham saged peputra senajan panjenengané wis kliwat sepuh sarta Ibu Sarah piyambak kaanggep gabug. Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwaos netepi janjiné.

¹² Senajan Rama Abraham nalika semana presasat wis séda, nanging saka wong siji mau tedhak-turuné dadi tanpa wilangan cacahé, sumebar kaya lintang ing langit, sarta kaya wedhi ing pinggiring segara.

¹³ Wong-wong mau kabèh padha ngantepi precayané. Nalika séda durung padha tanpa prekara-prekara sing diprasetyakaké déning Gusti Allah mau, mula mung padha nyawang saka kadohan lan padha nanggapi kanthi pengarep-arep. Wong-wong mau padha rumangsa ana ing bumi kéné padha dadi wong manca lan wong neneka.

¹⁴ Srana kandha mengkono wong-wong mau padha nélakaké enggoné padha ngarep-arep negara sing bakal dadi wutah getihé.

¹⁵ Wong-wong mau padha ora kangen karo negara sing wis ditinggal. Saupama padha kangena, mesthi iya wis padha mulih menyang negarané mau.

¹⁶ Nanging ora mengkono. Wong-wong mau malah padha cecengklungen^m marang negara sing luwih becik, sing ana ing swarga. Mulané Gusti Allah ora

---

^mcecengklungen: ngajeng-ajeng sanget.

lingsem disebut dadi Allahé, sebab wis nyawisaké negara kanggo wong-wong mau.

¹⁷ Merga saka precaya Rama Abraham ngurbanaké kang putra Iskak, nalika panjenengané kadadar déning Gusti Allah. Putra mau peparingé Gusti Allah piyambak, éwasemono Rama Abraham rila ngurbanaké putrané ontang-anting.ⁿ

¹⁸ Mangka pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Tedhak-turuné Iskak kang bakal dadi turunmu."

¹⁹ Sebab Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwaos nguripaké Iskak saka ing pati; lan yèn mengkono presasat nampèni putrané wangsul saka ing pati.

²⁰ Merga saka precaya Rama Iskak nyawisi berkah kanggo kang putra Yakub lan Ésau.

²¹ Merga saka precaya, ngarepaké sédané Rama Yakub mberkahi para putrané Rama Yusuf karo suméndhé ing tekené lan saos bekti marang Gusti Allah.

²² Merga saka precaya Rama Yusuf ngarepaké sédané ngandika bab bakal

---

ⁿputra ontang-anting: putra namung setunggal, mboten wonten tunggilipun.

budhalé wong Israèl saka ing tanah Mesir, lan nilar weling bab penguburing layoné.

²³ Merga saka precaya rama lan ibuné Nabi Musa ndhelikaké putrané nganti umur telung sasi. Rama lan ibuné pirsá yèn bayi mau rupané bagus, lan wong-wong mau padha ora wedi nglawan dhawuhé Sang Prabu.

²⁴ Merga saka precaya Nabi Musa sawisé diwasa ora kersa disebut putrané Sang Pringon.

²⁵ Panjenengané pilih nandhang sangsara bareng karo umaté Allah ketimbang ngrasakaké kanikmatan sing ora suwé saka wohing dosa.

²⁶ Nabi Musa nganggep, yèn karèmèhaké déning wong merga saka Sang Kristus kuwi luwih pengaji ketimbang karo sakèhing kasugihané negara Mesir. Awit sing dianti-anti mau kanugrahan sing bakal kaparingaké déning Gusti Allah.

²⁷ Merga saka precaya Nabi Musa nilar tanah Mesir, ora ajrih karo dukané Sang Prabu. Enggoné tansah mantep presasat panjenengané pirsá Gusti Allah kang ora ketingal.

²⁸ Merga saka precaya Nabi Musa mau mrenata Paskah, sarta ndhawuhi wong-wong padha ngepyuraké getih ana ing lawang, supaya malaékating pepati ora matèni anak-anak pembarepé umat Israèl.

²⁹ Merga saka precaya wong-wong Israèl padha bisa nyabrang Segara Teberau kaya mlaku ana ing dharatan. Bareng wong-wong Mesir nyoba arep mèlu nyabrang, banjur padha kleleb ana ing segara mau.

³⁰ Merga saka precaya témbok-témboké kutha Yérikho ambruk, sawisé diubengi déning wong-wong Israèl pitung dina lawasé.

³¹ Merga saka precaya Rahab, wong wadon tuna susila kapitulungan slamet lan ora dipatèni bebarengan karo wong-wong sing padha nglawan marang Gusti Allah, awit wis nampani telik-telik Israèl ana ing omahé kanthi becik-becik.

³² Aku isih saguh terus crita, nanging wektuné ora cukup, merga aku durung nyebut Gidéon, Barak, Simson, Yéfta, Dawud, Samuèl, lan para nabi.

³³ Merga saka precaya wong-wong mau padha perang nelukaké negara-negara.

Sing padha ditindakaké kuwi bener, mulané padha nampani apa sing dadi janjiné Gusti Allah. Wong-wong mau padha mbungkem cangkémé singa,³⁴ sarta nyirep geni sing mulad-mulad. Wong-wong mau padha oncat saka landheping pedhang. Senajan apes nanging padha dadi gagah prakosa. Sajroning peperangan wong-wong mau dadi rosa sarta nelukaké wadyabalané mungsuh.

³⁵ Merga saka precaya para wong wadon padha nampani menèh wong-wongé sing wis padha mati, sebab wis katangèkaké. Nanging wong-wong liyané padha pilih mati dipilara sarta ora gelem diluwari, supaya mbésuk katangèkaké, dadi ngalami urip sing luwih becik.

³⁶ Ana menèh sing padha dipoyoki lan disiksa. Liyané ana sing dibanda sarta dikunjara.

³⁷ Padha dibenturi watu, digraji lan dipatèni nganggo pedhang. Wong-wong mau padha nglembara nganggo sandhangané saka lulang wedhus gibas utawa wedhus Jawa; padha kecingkrangan, disangsara sarta dianiaya.

³⁸ Donya iki ora pantes tumrap wong-wong mau. Padha nglambrang kaya wong buronan ana ing pesamunan, lan ing pegunungan. Padha manggon ana ing guwa-guwa sarta ing luweng-luwenging bumi.

³⁹ Saiba gedhéning kasugihané wong-wong mau kabèh merga saka precayané! Éwasemono durung padha nampa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah,

⁴⁰ awit Gusti Allah kagungan rancangan sing luwih becik kanggo kita, yakuwi supaya wong-wong mau enggoné kasampurnakaké lagi mbésuk bareng karo kita.

12 ¹ Tumrap kita, kita iki padha dirubung déning seksi-seksi akèh. Mulané ayo kita padha nyingkiraké sakèhing prekara sing ngalang-alangi laku kita, lan dosa sing tansah tumèmplèk ing awak kita. Ayo kita padha mèlu balapan mlayu.

² Kita mung tansah padha nyenyuwuna marang Gusti Yésus, awit percaya kita kuwi mung ana ing Panjenengané, wiwitan nganti tekan wekasan. Gusti Yésus ora semplah sajroning nandhang sangsara ing kayu salib! Malah

merga saka kabungahan kang bakal katampi, Panjenengané ora ngétang kanisthaning pati ana ing kayu salib. Lan saiki Panjenengané ngasta sakèhing pangwasa ana ing Pepréntahané Gusti Allah.

³ Padha ngèlingana prekara-prekara sing dialami déning Gusti Yésus, nalika ngadhepi wong dosa sing ngesokaké sengiting atiné marang Panjenengané. Jaganen supaya atimu aja nglokro lan semplah.

⁴ Awit enggonmu perang nglawan dosa kuwi durung nganti mutahaké getihmu.

⁵ Apa kowé wis padha lali karo dhawuhé Allah, sing ngandika marang kowé kaya bapak marang para putrané: "Hé anakku, padha titènana, yèn kowé diperdi déning Gusti Allah, lan atimu aja nglokro yèn diwelèhaké déning Panjenengané.

⁶ Gusti Allah merdi saben wong sing ditresnani, sarta mecuti saben wong sing kaanggep putra."

⁷ Pamecut mau tampanana kaya déné panggulawenthahé bapak. Apa ana ta anak sing ora tau disrengeni déning bapakné?

⁸ Yèn kowé ora diajar lan digulawenthah kaya anak-anaké, kuwi ateges kowé dudu anaké sing absah, nanging anak jadah.

⁹ Kita padha duwé bapak ing donya, sing nggulawenthah kita lan kita ajèni. Méndahané menèh Rama ing swarga, yèn ora kudu disuyudi, supaya kita padha keparenga urip.

¹⁰ Wong tuwa kita kadonyan enggoné merdi kita mung sawetara mangsa, manut apa sing dianggep becik. Nanging Gusti Allah enggoné merdi kita murih becik kita dhéwé, supaya kita dadi suci kaya Panjenengané.

¹¹ Pancèn! Pamerdi mau kelakoné ora mbungahaké, malah nyusahaké. Mung waé sawisé kita padha nampa pamerdi mau kita banjur manut karo kersané Allah, lan ndayani urip kita dadi tentrem.

¹² Mulané athungna tanganmu sing sèngklèh lan jejegna dhengkulmu sing théklok!

¹³ Padha mlakua ing dalan sing rata, supaya sikilmu sing pincang mau aja nganti kejengklok, nanging dadia waras.

¹⁴ Padha rukuna karo wong kabèh, lan ngudia urip sing suci. Jalaran tanpa

mengkono ora ana wong siji waé sing bisa ndeleng marang Gusti Allah.

¹⁵ Padha diawas, aja nganti ana wong sing nyingkur sih-rahmaté Allah. Padha sing ngati-ati, aja nganti ana sing dadi kaya thethukulan eri, sing mung gawé susahé wong akèh.

¹⁶ Padha sing ngati-ati, aja ana sing laku jina utawa tumindak sing asor kaya Ésau, kang ngedol wewenangé dadi anak pembarep diijolaké karo pangan sepiring.

¹⁷ Sawisé kuwi kowé padha ngerti, kaya apa Ésau enggoné kepéngin nampani berkahé ramané, nanging ditampik, awit ora olèh wewengan kanggo ndandani keluputané, senajan olèhé nyuwun karo mbrebes mili.

¹⁸ Kowé durung padha ngalami kaya sing wis dialami déning umat Israèl. Lelakon sing dialami mau kena digrayang, yakuwi Gunung Sinai sing geniné mulad-mulad, pepeteng sing lelimengan, angin lésus,

¹⁹ uniné slomprèt lan swara nggegirisi sing njalari wong-wong sing padha krungu nganti padha nyuwun, supaya aja ana swaraning pangandika menèh.

²⁰ Awit padha ora tahan ngrungokaké pangandika sing dhawuh mengkéné: "Sarupané sing nggepok gunung iki, embuh kéwan, embuh manungsa, kudu mati dibenturi watu."

²¹ Kaanan mengkono mau nggegirisi banget, nganti Nabi Musa ngandika: "Aku giris lan gumeter."

²² Nanging nyatané kowé wis padha ngadhepi Gunung Sion lan kuthané Allah kang asipat gesang, yakuwi kutha Yérusalèm kaswargan, panggonané malaékat maèwu-èwu.

²³ Kowé padha mlebu ing pasamuwané para putra pembarepé Gusti Allah, sing jenengé wis padha ditulis ana ing swarga. Kowé wis padha sowan ing ngarsané Allah, kang ngadili sakèhing manungsa, sarta katunggilaké karo roh-rohé para wong mursid sing padha kasampurnakaké.

²⁴ Kowé wis padha marek ana ing ngarsané Gusti Yésus, sing netepaké prejanjian anyar, lan wis padha nampani getih sing kakepyuraké, sing medharaké prekara-prekara sing luwih becik tinimbang getihé Habél.

²⁵ Mulané padha dingati-ati, supaya kowé aja padha wegah ngrungokaké pangandikané kang ngandika iki. Wong-wong sing padha wegah ngrungokaké marang Panjenengané kang nglairaké pangandikané Allah ana ing bumi iki, ora padha bisa nylametaké awaké dhéwé, apa menèh kita, kepriyé bisané slamet, yèn kita nyingkur Panjenengané sing ngandika saka ing swarga!

²⁶ Nalika semana swarané nggonjingaké bumi. Nanging saiki Panjenengané wis janji: "Aku bakal nggonjingaké sepisan engkas, ora mung bumi, nanging ya langit."

²⁷ Pangandika "sepisan engkas" kuwi nélakaké kanthi cetha yèn alam jembar sing katitahaké iki bakal digonjingaké lan dibuwang, supaya barang-barang sing ora gonjing kuwi bisa lestari.

²⁸ Mulané, kita wajib padha saos sukur, déné Gusti Allah wis maringi kita tanah kelairan sing ora gonjing. Mulané ayo kita padha saos panuwun lan padha ngabekti marang Gusti Allah, kanthi urmat lan ajrih asih.

²⁹ Awit Gusti Allah sing kita bektèni kuwi kaya déné geni panglebur.

13¹ Padha lestaria enggonmu tresna-tinresnan, kaya déné sedulur-sedulur sing katunggilaké karo Sang Kristus.

² Kowé aja padha lali awèh pamondhokan ana ing omahmu marang wong neneka. Awit tau ana wong sing srana patrap mengkono tanpa dijarag jebul nampani malaékat-malaékat.

³ Padha ngèlingana wong-wong sing ana ing pakunjaran, kaya-kaya kowé dhéwé iya bebarengan karo wong-wong mau dikunjara ana ing kono. Padha ngèlingana marang wong-wong sing padha nglakoni disawenang-wenang, kaya-kaya kowé uga nandhang sengsara kaya wong-wong mau.

⁴ Déne bab neningkahan, kuwi diajènana déning wong kabèh. Wong lanang lan wong wadon siji karo sijiné kudu padha setya, awit Gusti Allah bakal ngukum saben wong sing laku jina lan bandrèk.

⁵ Kowé aja padha karem bandha; padha marema karo apa sing kokduwèni. Awit Gusti Allah wis ngandika: "Aku ora bakal négakaké kowé, lan kowé ora pisan-pisan bakal Daktilar."

⁶ Mulané kita padha ngucapa kanthi yakin mengkéné: "Gusti Allah kang bakal mitulungi aku. Aku ora wedi. Manungsa bisa menggawé apa marang aku?"

⁷ Padha élinga marang para panuntunmu, sing biyèn mulang kowé bab pangandikané Allah. Padha élinga kepriyé lelakoné nganti tekan matiné, sarta nulada marang kaprecayané wong-wong mau.

⁸ Gusti Yésus Kristus kuwi tetep, ora éwah gingsir, iya dhèk biyèn, saiki lan ing selawasé.

⁹ Kowé aja nganti kena diloropaké déning piwulang sing néka-néka. Sing becik yakuwi menawa nyawa kita kasantosakaké déning sih-rahmaté Allah, lan ora merga nuruti sarak-sarak^o bab pangan. Wong-wong sing biyèn padha nuruti sarak-sarak mau, ora padha tanpa pituwas apa-apa.

¹⁰ Kita padha duwé mesbèh kanggo nyaosaké kurban marang Allah. Imam-imam sing padha lelados ana ing kémahé wong Yahudi, ora padha duwé wewenang mangan kurban sing ana ing mesbèh kono.

---

^osarak: prenataling agami.

¹¹ Imam agungé bangsa Yahudi mlebu ing Sasana Mahasuci karo nggawa getihing kéwan, minangka pambirating dosa; nanging kéwan-kéwané dhéwé kaobong ana ing sanjabané kémah.

¹² Iya kuwi mulané Gusti Yésus uga nglampahi séda ana ing sanjabané gapurané kutha, supaya ngresiki dosané umat kagungané ngagem rahé piyambak.

¹³ Mulané ayo kita padha sowan marang Panjenengané ana ing sanjabané gapura lan ndhèrèk nanggél kanisthané bebarengan karo Panjenengané.

¹⁴ Ing donya kéné ora ana negara sing langgeng; mulané kita padha ngupaya negara ing jaman sing bakal kelakon.

¹⁵ Ayo kita tansah padha saos sukur marang Gusti Allah, minangka kurban kita lantaran Gusti Yésus. Yakuwi kurban sing kasaosaké nganggo tetembungan kagem kaluhuraning Asmané.

¹⁶ Aja padha lali nindakaké kabecikan lan tulung-tinulung, awit yakuwi kurban sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

¹⁷ Padha mbangun-turuta marang para panuntunmu lan dhawuhé padha

èstokna. Wong-wong mau padha ora kendhat olèhé ngreksa marang nyawamu, awit kudu padha ngunjukaké tanggung jawab marang Gusti Allah bab enggoné leladi. Yèn kowé mbangun-turut, wong-wong mau bakal nglakoni pegawéané klawan bungah, ora karo ngresula, awit yèn mengkono tumusé^P ora becik tumrap kowé.

¹⁸ Aku tansah padha dongakna. Aku yakin yèn atiku resik, awit aku tansah kepéngin nglakoni prekara-prekara sing bener.

¹⁹ Luwih menèh padha nyenyuwuna supaya Gusti Allah énggal marengaké aku bali menyang enggonmu.

²⁰ Gusti Allah wis mungokaké Gusti kita Yésus Kristus saka ing séda, lan saiki Panjenengané jumeneng Pangon kang pinunjul tumraping para ménda kagungané. Lan iya sédané kuwi sing dadi caping prejanjian langgeng.

²¹ Muga-muga Gusti Allah etuking katentreman mraboti kowé srana samubarang sing becik, sing kokbutuhaké kanggo ngladosi kersané. Muga-muga lantaran Gusti Yésus, Gusti

---

^Ptumusé: dayanipun.

Allah marengaké kita padha nindakaké prekara-prekara sing gawé renaning penggalihé. Lan supaya Sang Kristus kaluhuraké ing selawasé! Amin.

²² Penjalukku marang kowé, para sedulur! Piwelingku iki padha tampanana klawan sabar, awit layang iki ora dawa.

²³ Ndadèkna sumurupmu, yèn sedulur kita Timotius wis metu saka kunjara. Yèn wis tekan panggonanku, bakal dakajak bebarengan niliki kowé.

²⁴ Salam pandongaku marang para panuntunmu lan marang para umaté Gusti Allah kabèh. Sedulur-sedulur sing asalé saka Italia uga padha kirim salam.

²⁵ Sih-rahmaté Gusti Allah anaa ing kowé kabèh.

Yakobus

1 ¹ Salam saka aku, Yakobus, abdiné Allah lan abdiné Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang sakèhé umaté Allah kang sumebar ing salumahing bumi.

² Hé, para sedulurku! Menawa kowé padha nampa pacoban werna-werna, kuwi anggepen kabegjan.

³ Jalaran yèn sajroné dicoba mau precayamu marang Gusti Allah tetep, kowé dadi saya mantep.

⁴ Uদিনen bisané kowé tetep enggonmu ngandhemi precayamu, nganti dadia sampurna lan rumangsa ora kekurangan apa-apa.

⁵ Yèn panunggalanmu ana sing kurang wicaksana, nyuwuna karo Gusti Allah, mesthi bakal diparingi, awit Gusti Allah yèn maringi marang sapa waé kanthi loma lan éklas.

⁶ Nanging yèn nyenyuwun, kudu sing temenan! Aja mangu-mangu. Awit wong mangu-mangu kuwi ora béda karo ombak ing segara, sing mung mlayu

mrana mlayu mréné manut lakuning angin.

⁷ Wong sing mengkono kuwi aja ngira yèn bakal nampa apa-apa saka Gusti,
⁸ awit wong sing atiné mangro, nindakaké pegawéan apa waé ora tau bisa rampung kanthi becik.

⁹ Wong-wong sing miskin padha bungaha samangsa diluhuraké déning Gusti Allah.

¹⁰ Lan wong-wong sing sugih iya bungaha, samangsa diasoraké déning Gusti Allah, awit wong sugih kuwi bakal sirna, kaya kembang suket.

¹¹ Nalika srengéngé mlethèk, panasé saya sumelèt, njalari suket mau dadi alum, kembangé gogrog, éndahé ilang. Mengkono uga wong sugih iya bakal sirna nalika lagi padha nglakoni pegawéan ngundhakaké kasugihané mau.

¹² Begja wong sing sajroné nampa panggodha, tetep precayané, awit samangsa wis bisa ngalahaké panggodha mau bakal tanpa ganjaran, yakuwi urip sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang wong sing padha tresna marang Panjenengané.

¹³Yèn ana wong sing lagi kena ing panggodha aja muni: "Aku digodha déning Gusti Allah," jalaran Gusti Allah ora kena digodha déning piala, sarta Gusti Allah piyambak ora nggodha sapa-sapa.

¹⁴Nanging saben wong digodha déning hawa-nepsuné dhéwé, sing nyèrèd lan mbujuk marang wong mau.

¹⁵Lan yèn hawa-nepsu kuwi dituruti, banjur njalari dosa. Déné yèn dosa wis dilakoni, olèh-olèhané pati.

¹⁶Sedulur-sedulur sing daktresnani! Aja padha kesasar.

¹⁷Sakèhing peparang sing becik sarta saben ganjaran sing sampurna kuwi asalé saka ing swarga, saka Gusti Allah sing nitahaké sakèhing pepadhang ing langit. Panjenengané ora molah-malih, ora bakal mengker nilar kita ing petengan.

¹⁸Panjenengané nitahaké kita saka kersané piyambak, srana sabdané kang suci. Mulané kita padha dadi pinunjul ing antarané para titahé kabèh.

¹⁹Para sedulurku sing daktresnani! Padha diéling! Saben wong sing padha

cepat yèn ngrungokaké, nanging sing alon-alon yèn caturan utawa yèn nepsu; ²⁰ awit srana nepsu manungsa ora bisa nglakoni kersané Gusti Allah.

²¹ Mulané sarupaning pakulinan sing ora prayoga lan kelakuan sing ala padha singkirana. Mbangun-turuta marang Gusti Allah; lan pangandika sing didhedher ana ing atimu kuwi tampanana kanthi andhap-asor, awit iya pangandika kuwi sing nylametaké kowé.

²² Dhawuhé Allah lakonana, aja mung dirungokaké waé, sebab yèn mung kokrungokaké, kuwi padha karo ngapusi awakmu dhéwé.

²³ Awit wong sing mung ngrungokaké waé tanpa nglakoni, kuwi kaya wong sing ngilo ana ing pengilon lan mung weruh rupané.

²⁴ Sawisé namataké rainé dhéwé, mangka banjur lunga, sanalika wis lali kepriyé rupané mau.

²⁵ Nanging sing sapa nggatèkaké dhawuhé Gusti Allah sarta nglakoni kanthi tumemen, dadi ora mung ngrungokaké waé, ing sabarang-gawéné mesthi diberkahi déning Gusti Allah,

sebab dhawuhé Gusti Allah kuwi sampurna lan ngluwari manungsa.

²⁶Yèn ana wong sing rumangsa ngabekti marang Gusti Allah, mangka ora mekak ilaté, kuwi ngapusi awaké dhéwé, pangibadahé tanpa guna.

²⁷Pangabekti sing bener lan tanpa cacad ana ing ngarsané Gusti Allah, Rama kita, yakuwi ngrumati para bocah lola lan para randha ing sajroning kasangsarané lan njaga supaya awaké dhéwé aja nganti kena ing jejembering donya.

2¹Para sedulurku! Kowé kuwi wong-wong sing precaya marang Gusti Yésus Kristus, Kang Mahamulya. Kowé aja nganggo mbédak-mbédakaké wong manut kaanané tata lair.

²Upamané yèn ana wong mlebu ing kumpulanmu nganggo ali-ali mas lan sandhangané becik, mangka iya ana wong miskin sing mlebu nganggo sandhangan sarwa èlèk,

³kowé banjur luwih ngajèni marang sing nganggo sarwa bregas mau lan kokaturi mengkéné: "Kula aturi lenggah ing kursi ingkang saé menika," mangka wong sing miskin mau koktuturi:

"Ngadega ing kono!" utawa: "Lungguha ing ngisor kéné, cedhak sikilku!"

⁴ Apa kowé ora padha gawé dosa? Awit kowé wis mbédak-mbédakaké pepadhamu, lan wis mawas wong nganggo pikiran sing ora prayoga.

⁵ Sedulur-sedulurku sing daktresnani, wong-wong sing dianggep miskin ing donya iki, ditampi déning Gusti Allah saka enggoné precaya. Wong-wong mau padha dadi umat ing Pepréntahané Gusti Allah, sing wis dijanjèkaké marang wong-wong sing padha tresna marang Panjenengané.

⁶ Nanging kowé padha ngina marang wong miskin! Coba pikiren! Sapa sing nindhes kowé lan nyèrèd kowé menyang pengadilan? Apa dudu wong-wong sugih?

⁷ Iya wong-wong sugih kuwi sing nyewiyah Asmané Gusti Allah Kang Mahamulya, sing nimbali kowé dadi para kagungané.

⁸ Yèn kowé netepi dhawuhé Angger-anggeré Kratoné Gusti Allah, sing katulis ana ing Kitab Suci: "Kowé tresnaa marang sapepadhamu, kaya marang awakmu dhéwé," kuwi wis bener.

⁹ Nanging yèn kowé padha mbédak-mbédakaké, kowé dadi nglakoni dosa, lan kowé uga disalahaké déning Angger-anggering Torèt, dianggep wong sing nerak angger-angger.

¹⁰ Sapa sing nerak Angger-anggering Torèt siji waé, kuwi wis nerak Angger-anggering Torèt kabèh.

¹¹ Sebab sing ngandika: "Kowé aja laku bédhang," kuwi iya sing ngandika: "Kowé aja memateni." Dadi senajan kowé ora laku bédhang, nanging yèn kowé gawé pati, kowé uga wis nerak angger-angger.

¹² Enggonmu caturan lan enggonmu tumindak kuwi dikaya wong sing bakal padha diadili manut Angger-anggering Torèt sing gawé luwaré manungsa.

¹³ Awit Gusti Allah bakal maringi paukuman tanpa nganggo kawelasan marang wong sing ora nandukaké kawelasan. Nanging sukur déné kawelasan kuwi ngalahaké pengadilan!

¹⁴ Para sedulurku! Apa gunané wong muni: "Aku precaya," mangka ora tumindak apa-apa? Apa precayané mau bisa nylametaké uripé?

¹⁵Upamané ana sedulur lanang utawa wadon, sing butuh sandhangan lan pangan.

¹⁶Apa gunané kowé muni karo wong mau: "Wis mangkata, muga kecukupan sandhang lan panganmu," mangka kowé ora mènèhi marang wong-wong mau barang sing dibutuhaké?

¹⁷Mengkono uga bab precaya. Yèn ora dikanthèni tumindak, precaya kuwi tanpa guna!

¹⁸Bisa uga ana wong sing muni mengkéné: "Ana wong sing ngendelaké precayané, ana liyané sing ngendelaké penggawéné." Wangsulanku mengkéné: "Coba aku tuduhna, kepriyé bisané wong nuduhaké precayané tanpa penggawé, banjur aku bakal nuduhaké marang kowé precayaku srana penggawé-penggawéku."

¹⁹Kowé rak precaya ta, yèn Gusti Allah kuwi mung siji? Sétan-sétan iya precaya, lan sétan-sétan mau padha gumeter merga saka wediné!

²⁰Bodho temen kowé kuwi! Apa kowé butuh bukti, yèn precaya tanpa penggawé kuwi tanpa guna?

²¹ Mengkéné: "Leluhur kita Abraham kuwi enggoné kaanggep bener ana ing ngarsané Gusti Allah rak merga saka penggawéné? Yakuwi nalika panjenengané nyaosaké putrané Iskak ana ing mesbèh.

²² Kuwi mau nélakaké yèn precaya lan penggawé kuwi tumindaké bebarengan, precayané disampurnakaké déning penggawéné."

²³ Srana mengkono dadi bener apa sing katulis ing Kitab Suci, sing surasané: "Rama Abraham precaya marang Gusti Allah, lan merga saka enggoné precaya mau panjenengané kaanggep bener ana ing ngarsané Gusti Allah." Merga saka iku Abraham karan: "Mitrané Gusti Allah."

²⁴ Dadi saiki kowé padha ngerti, yèn wong mono enggoné karukunaké karo Gusti Allah iya merga saka penggawéné, lan ora mung merga saka precayané waé.

²⁵ Mengkono uga Rahab, si sundel^a kaé. Rahab karukunaké karo Gusti Allah iya merga saka penggawéné. Yakuwi nalika

---

^asundel: pelacur (bhs. Ind.).

dhèwèké ndhelikaké para telik^b Yahudi lan nulungi wong-wong mau lolos metu dalam liya.

²⁶ Kaya déné badan tanpa roh kuwi mati, mengkono uga precaya tanpa penggawé iya tanpa guna!

3¹ Para sedulur! Panunggalanmu aja akèh-akèh sing dadi guru, sebab kowé ngerti yèn kita sing dadi guru kuwi bakal diadili luwih keras tinimbang wong-wong liyané.

² Kita padha kerep gawé keluputan. Wong sing ora tau gawé keluputan srana tembung kuwi wong sing sampurna, lan bisa ngendhalèni badané sekojur temenan.

³ Kita padha masang kendhali ing cangkemé jaran, supaya jaran mau manut karo kita, mula kita bisa ngendhalèni badané jaran kabèh.

⁴ Contoné menèh prau: senajan prau mau gedhé lan disurung angin sing banter, éwasemono prau mau kena dirèh nganggo kemudhi sing mung cilik banget, lan manut sakarepé juru-mudhi.

⁵ Mengkono uga ilat kita, senajan cilik, éwadéné bisa ngandhakaké prekara-

---

^btelik: mata-mata (bhs. Ind.).

prekara sing gedhé. Coba pikiren! Alas gedhé, kuwi bisa sirna diobong nganggo geni mung sapelik!

⁶ Ilat kuwi ya kaya geni, presasat gudhanging kadurakan. Sarèhné ilat kuwi pérangané badan kita, mula iya bisa gawé alané badan kita sekojur. Ilat bisa ngobong badan kita mau srana genining nraka.

⁷ Manungsa bisa gawé tututé kéwan-kéwan sing galak, bangsa manuk, kéwan sing rumangkang lan bangsa iwak.

⁸ Nanging ora ana wong siji waé sing bisa gawé tututé ilat. Ilat kuwi ala lan ora bisa dikendhalèni, kebak racun sing mematèni.

⁹ Ilat kita enggo saos sukur marang Gusti Allah, Rama kita, nanging iya kena kita enggo ngipat-ipati wong liya, sing iya katitahaké miturut citrané^c Gusti Allah.

¹⁰ Saos sukur lan ipat-ipat, kelairé saka sumber siji. Para sedulurku! Pancèné ora mengkono.

¹¹ Ora ana sumber sing metokaké banyu tawa lan iya banyu pait saka tuk siji?

---

^ccitra: gambar: rupi.

¹² Wit anjir ora bisa metu wohé zaitun; utawa wit anggur metu wohé anjir, utawa sumber banyu asin ora bakal metokaké banyu tawa.

¹³ Yèn panunggalanmu ana sing wicaksana lan pinter, kuwi ngétokna kawicaksanan lan kapinterané srana urip sing becik lan laku sing utama, kanthi andhap-asor lan sarèh ing budi.

¹⁴ Nanging yèn ing sajroning atiné padha nduwèni rasa mèri, brangasan lan mung mikir awaké dhéwé, aja padha gumunggung, awit kuwi nyulayani karo dhawuhé Gusti Allah.

¹⁵ Kawicaksanan sing kaya mengkono mau pinangkané ora saka ing swarga, nanging saka ing donya. Ora saka Rohé Allah, nanging saka Iblis.

¹⁶ Sebab angger ana kumèrèn, mesthi ana rerusuh lan penggawé ala rupa-rupa.

¹⁷ Nanging kawicaksanan sing pinangkané saka Rohé Allah kuwi sipaté sing dhisik dhéwé suci, seneng marang katentreman, wataké alus lan sumanak, kebak katresnan lan metokaké woh sing becik tikel-matikel. Kawicaksanan sing mengkono kuwi ora mbédak-mbédakaké lan ora lamis.

¹⁸ Winih sing disebar déning wong sing dhemen marang kerukunan, kuwi metokaké woh kabecikan.

4 ¹ Apa sing njalari kowé padha congkrah lan tukar padu? Apa ora merga kowé padha seneng ngumbar hawa-nepu lan mburu pepénginanmu lan tansah padha golèk senengmu dhéwé-dhéwé?

² Kowé padha mélik marang sawenèhing barang, nanging ora kelakon, banjur tuwuh niatmu arep mematèni! Kowé kepéngin apa-apa, nanging ora keturutan, banjur padu lan kerengan. Kowé ora olèh barang sing kokpéngini, awit barang mau ora koksuwun karo Gusti Allah.

³ Lan senajan kowé nyuwun, kowé ora kaparingan, awit karepmu ala; jalaran sing koksuwun mau barang-barang sing arep kokenggo nguja hawa-nepsumu.

⁴ Hé wong mursal! Apa kowé padha ora ngerti yèn sing sapa memitran karo donya iki ateges dadi satruné Gusti Allah?

⁵ Aja koksepèlèkaké pangandika ing Kitab Suci sing surasané: "Atiné

manungsa dikersakaké ngemunghna rumaket marang Panjenengané waé."

⁶ Éwasemono sih-rahmat sing diparingaké déning Gusti Allah luwih gedhé, kaya pangandika ing Kitab Suci: "Gusti Allah nampik wong gumunggung, nanging maringi sih-rahmat marang wong sing andhap-asor."

⁷ Mulané padha wedi-asiha karo Gusti Allah; Iblis lawanen, karebèn padha mlayu ninggal kowé.

⁸ Padha nyedhaka marang Gusti Allah; Panjenengané bakal nyelaki kowé. Tanganmu wisuhana, hé wong dosa! Lan resikana atimu, hé wong lamis!

⁹ Padha nlangsa, padha nangisa lan sesambata! Guyumu salinana tangis lan kabungahanmu salinana kasusahan!

¹⁰ Padha ngasorna badanmu ana ing ngarsané Gusti Allah, Panjenengané nuli bakal ngluhuraké kowé.

¹¹ Hé para sedulur, aja padha ngrasani lan nenacad liyan! Sing sapa ngrasani utawa netepaké luputé seduluré, ateges nacad lan ngluputaké marang dhawuhé Gusti Allah. Yèn ngluputaké dhawuh-dhawuh mau ateges kowé ora sumuyud, nanging dadi hakimé.

¹² Mangka sing maringaké dhawuh lan ngadili manungsa kuwi mung Gusti Allah. Mung Panjenengané sing nylametaké utawa numpes. Rumangsamu kowé kuwi sapa; kokarep ngadili manungsa pepadhamu?

¹³ Kowé sing padha muni: "Ing dina iki, utawa sésuk aku arep menyang kutha anu lan ana ing kana setaun lawasé, arep dagang lan golèk bathi akèh," padha rungokna pituturku iki.

¹⁴ Kowé rak padha ora ngerti apa sing sésuk bakal kelakon. Uripmu kuwi rak mung kaya uwab, sing katon mung sedhéla banjur ilang.

¹⁵ Sing bener kowé kudu muni mengkéné: "Menawa Pangéran marengaké aku kaparingan umur dawa, aku arep ngéné utawa ngono."

¹⁶ Nanging saiki kowé gumunggung lan umuk. Kuwi ora bener.

¹⁷ Dadiné saben wong sing ora nglakoni penggawé becik, mangka ngerti yèn kuduné dilakoni, kuwi gawé dosa.

5 ¹ Hé para wong sugih, rungokna pituturku! Padha nangisa lan sesambata, merga kowé bakal ketaman ing kasangsaran.

² Kasugihanmu padha bosok lan sandhanganmu padha dipangan renget.

³ Mas lan slakamu kena ing timbrah. Iya timbrah kuwi buktiné yèn bandha-bandha mau nglawan marang kowé lan bakal ngrokoti dagingmu, kaya geni sing ngobong awakmu. Kowé wis numpuk bandha ing dina-dina wekasan iki.

⁴ Rungokna sambaté wong-wong sing padha nyambut-gawé ing palemahanmu sing padha ora kokopahi. Semono uga pangresulané wong sing padha derep ana ing sawahmu wis kapireng déning Gusti Allah, Kang Mahakwasa.

⁵ Uripmu ing donya kéné kepénak lan kebak kasenangan. Awakmu koklelemu, kaya wedhus sing arep disembelèh.

⁶ Wong sing bener kokukum, malah kokpatèni, mangka wong mau ora nglawan marang kowé.

⁷ Para sedulur! Mulané padha sing sabar nganti sarawuhé Gusti. Delengen sepira sabaré wong tani enggoné ngentèni pametuning buminé, sing gedhé ajiné. Kanthi sabar enggoné ngentèni tekané udan ing mangsa rendheng.

⁸ Mengkono uga kowé kudu padha sabar. Padha dimantep ing pengarep-

arep, awit dina rawuhé Gusti wis cepak.

⁹ Hé para sedulurku! Aja padha ngresula lan nenacad, supaya kowé aja padha diukum déning Gusti Allah. Awit sing ngasta pengadilan wis mèh rawuh. Panjenengané wis jumeneng ana ing ngareping lawang.

¹⁰ Hé para sedulur, padha élinga karo para nabi sing padha ngandika atas asmané Allah. Tirunen sabar lan mantapé sajroné nandhang sangsara.

¹¹ Para nabi mau padha diarani begja, merga enggoné padha sabar. Kowé rak wis padha krungu bab kesabarané Rama Ayub, lan padha ngerti kepriyé wekasané ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Allah marang Rama Ayub mau, awit Gusti Allah kuwi gedhé sih-palimirma lan piwelasé.

¹² Luwih-luwih, para sedulur! Yèn kowé janji apa-apa poma aja nganggo sumpah. Aja sumpah nganggo seksi langit utawa bumi, utawa nganggo seksi apa waé. Yèn "iya" kandhaa "iya," yèn "ora" kandhaa "ora," supaya kowé aja nampa paukuman.

¹³Yèn kancamu ana sing susah, dongakna! Yèn ana sing seneng atiné, padha menyanyia.

¹⁴Yèn ana sing lara, ngaturana para pinituwané pasamuwan, supaya padha ndongakna sing lara, lan ngusapi awaké sing lara mau nganggo lenga atas asmané Gusti.

¹⁵Pandongga sing metu saka precaya, bakal njalari wong sing lara mau kawarasaké déning Gusti lan dosa-dosané kaparingan pangapura.

¹⁶Mulané padha genti ngakonana kaluputanmu lan padha donga-dinongakna, supaya kowé padha kuwarasan. Pandongané wong sing netepi dhawuhé Gusti Allah, yèn diucapaké kalayan yakin kuwi gedhé sawabé.

¹⁷Nabi Élia kuwi rak mung wong lumrah kaya kita. Panjenengané ndedonga kanthi temen-temen supaya aja ana udan, lan telu setengah taun lawasé ora ana udan temenan.

¹⁸Bareng panjenengané ndedonga menèh, langit nuli ngesokaké udan lan bumi metokaké woh.

¹⁹Hé para sedulurku! Yèn panunggalanmu ana wong sing murtad, banjur ana sedulur sing nuntun wong mau dadi mratobat,

²⁰ngertia yèn sing sapa mbalèkaké wong dosa saka lakuné sing nylèwèng, kuwi ateges ngentasaké nyawané wong mau saka ing pati, lan iya njalari akèh dosa sing olèh pangapura. Saka aku, Yakobus

1 Petrus

1 ¹Layangku, Pétrus, rasulé Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang umat pilihané Gusti Allah, sing padha dadi wong neneka manggon ana ing sawratané tanah Pontus, Galatia, Kapadhokia, Asia Cilik lan Bitinia.

²Kowé wis padha kapilih miturut kersané Allah, Sang Rama, lan déning Rohé kadadèkaké umaté kang suci, supaya kowé padha mbangun-turut marang Gusti Yésus lan karesikaké saka dosa lan jejembering dosamu déning rahé. Panyuwunku mawantu-wantu^a marang Gusti Allah, muga kowé padha kaparingana lubèring sih-rahmat lan tentrem rahayu.

³Pinujia Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus! Merga saka gedhéning sih-rahmaté, Panjenengané wis nglairaké kita menèh srana wunguné Gusti Yésus Kristus saka ing séda. Merga saka kuwi urip kita kebak ing pengarep-arep,

---

^amawantu-wantu: tanpa kendhat.

⁴ lan kita padha nganti-anti marang panduman sing kacawisaké déning Gusti Allah kanggo umat kagungané. Panduman mau kasimpèn kanggo kowé ana ing swarga, mulané ora bisa rusak, reged utawa alum.

⁵ Panduman kuwi kanggo kowé, sing padha kareksa keslametanmu déning pangwasané Gusti Allah. Keslametan mau bakal kawedharaké mbésuk ing jaman wekasan.

⁶ Mulané padha bungah-bungaha, senjata ing wektu saiki kowé kudu nandhang kasusahan merga pendadaran^b rupa-rupa sing kudu kokalami.

⁷ Pamrihé ora liya supaya katona murniné precayamu. Senajan mas pisan, sing bisa rusak kuwi diuji murniné srana geni, apa menèh precayamu sing luwih aji tinimbang mas, kudu diuji iya supaya katona murniné. Temahan ing Dina rawuhé Gusti Yésus Kristus, kowé olèh pengalem, kamulyan lan kaurmatan.

⁸ Kowé padha tresna marang Panjenengané, senjata ora kokdeleng. Kowé padha percaya marang

---

^bpendadaran: ujian (bhs. Ind.).

Panjenengané, senajan ora koksipati. Kabungahan sing kokalami kuwi gedhé lan mulya banget, nganti ora kena dikandhakaké nganggo tembung.

⁹Awit kowé wis padha tanpa sing dadi wohing precayamu, yakuwi keslametané nyawamu.

¹⁰Iya bab keslametan kuwi sing wis dititi-priksa klawan nastiti déning para nabi, sing padha meca bab sih-rahmat sing bakal diparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

¹¹Para nabi mau padha nitipriksa kapan wektuné lan kepriyé patrapé sih-rahmat mau kaparingaké. Lan Rohé Sang Kristus sing ana ing para nabi kuwi nedahaké wektu mau, srana pamecané bab kasangsaran rupa-rupa sing bakal dialami Sang Kristus lan bab sakèhing kamulyan sing sawisé kuwi bakal kaparingaké marang Panjenengané.

¹²Para nabi mau wis padha kaparingan pangerti déning Gusti Allah, yèn enggoné leladi mau ora kanggo awaké dhéwé, nanging kanggo kowé. Para nabi mau padha medharaké prekara-prekara sing saiki wis kokrungu saka wong-wong sing padha ngabaraké Injil. Wong-wong mau

enggoné martakaké srana pangwasaning Rohé Allah sing kautus saka ing swarga. Senajan para malaékat pisan padha kepéngin sumurup bab prekara-prekara mau.

¹³ Mulané padha pikiren apa sing arep koktindakaké. Diwaspada lan ngemungna padha ngarep-arep marang berkah sing bakal diparingaké marang kowé, samangsa Gusti Yésus rawuh.

¹⁴ Padha mbangun-turuta marang Gusti Allah, lan aja nuruti hawa-nepsu sing ngerèh uripmu kaya dhèk biyèn, nalika kowé isih padha bodho.

¹⁵ Malah padha disuci ing sadhéngah perkara sing koklakoni sajroning uripmu, kaya déné Gusti Allah kang nimbali kowé iya suci.

¹⁶ Ing Kitab Suci katulis: "Padha disuci, awit Aku iki suci."

¹⁷ Kowé nyebut Gusti Allah 'Rama', samasa kowé padha ndedonga marang Panjenengané. Nanging Gusti Allah ngadili kabèh wong tanpa pilih kasih, manut penggawéné dhéwé-dhéwé. Mulané uripmu ing donya padha nganggoa wedi-asih marang Panjenengané.

¹⁸ Sebab kowé padha sumurup apa sing kanggo nebus uripmu sing tanpa guna, sing kokwarisi saka leluhurmu, dudu barang sing bisa rusak, uga dudu slaka utawa mas,

¹⁹ nanging srana kurban sing pengaji banget, yakuwi Sang Kristus piyambak, kaya déné wedhus sing tanpa cacad lan mulus.

²⁰ Panjenengané kapilih déning Gusti Allah sadurungé jagad katitahaké. Merga saka kowé Panjenengané ndungkap akir jaman iki, rawuh ing donya paring keslametan.

²¹ Lantaran Panjenengané kowé padha precaya marang Gusti Allah, kang wis mungokaké Gusti Yésus saka ing séda lan maringi kamulyan marang Panjenengané; temahan saiki kowé padha precaya temenan marang Gusti Allah lan mung ngendelaké Panjenengané.

²² Saiki sarèhné srana netepi dhawuhé Gusti Allah kowé wis padha nucèkaké awakmu, temahan bisa tresna lair batin marang pepadhamu wong-wong sing precaya, mulané padha mempenga

enggonmu tresna-tinresnan kanthi gumolonging ati.

²³Awit enggonmu padha kalairaké menèh kuwi déning pangandikané Gusti Allah kang gesang lan kang langgeng, kaya déné anak saka Bapak sing kalis ing pati, dudu bapak manungsa,

²⁴kaya sing tinulis ing Kitab Suci mengkéné: "Sakèhing manungsa kuwi kaya suket, sarta kabèh kaluhurané kaya kembang suket. Menawa suketé garing, kembangé nuli gogrog;

²⁵nanging pangandikané Pangéran tetep ing selawasé." Iya kuwi pangandika sing wis diwartakaké marang kowé déning Injil.

2¹Mulané marènana saka sakèhing piala. Aja padha goroh menèh, aja lamis, aja mèri, lan aja seneng ngala-ala.

²Dikaya bayi sing lagi lair, sing tansah kepéngin marang susu rohani sing murni, supaya srana ngombé mau kowé dadi diwasa lan kaslametaké.

³Kaya sing tinulis ing Kitab Suci mengkéné: "Kowé wis ngrasakaké dhéwé kabecikané Gusti Allah."

⁴Padha mareka marang Gusti Yésus. Panjenengané kaupamakaké watu sing

urip, sing ditampik déning manungsa, nanging dipilih déning Gusti Allah lan gedhé banget ajiné.

⁵ Kowé dadia kaya watu kang urip, supaya kaagem mbangun pedaleman kasukman. Ana ing pedaleman kuwi kowé dadi imam-imam suci, sing leladi nyaosaké kurban-kurban rohani, sing merga déning Gusti Yésus Kristus katrimah ing Allah.

⁶ Sebab ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Sejatiné Aku wis masang watu ana ing Sion, watu tetales sing pengaji banget, déné sing sapa kumandel marang kuwi mau, bakal ora kewirangan."

⁷ Enggoné kasebut aji mau tumrapping kowé, sing padha precaya. Nanging tumrap sing padha ora precaya ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Watu sing wis ditampik déning juru yasa omah, sing dadi watu tetales mau, uga dadi tanggoran lan sandhungan."

⁸ Enggoné padha kesandhung kuwi merga ora precaya marang pangandikané Allah; kaya mengkono sing dadi kersané Gusti Allah tumrap wong-wong mau.

⁹ Nanging kowé kuwi bangsa sing pinilih, imam-imamé Sang Prabu, bangsa sing suci, umat kagungané Allah piyambak. Supaya padha martakaké pakaryané Gusti Allah sing ngéram-éramaké. Gusti Allah wis nimbali kowé saka pepeteng marang pepadhangé kang éndah.

¹⁰ Biyèn kowé dudu umaté Allah, nanging saiki dadi umat kagungané. Biyèn kowé ora ngerti marang sih-rahmaté Gusti Allah, nanging saiki kowé wis ngrasakaké sih-rahmaté.

¹¹ Para sedulurku sing daktresnani! Aku pitutur marang kowé, sing ana ing donya kéné dadi wong neneka lan wong manca! Aja padha nuruti pepénginaning badan, awit pepénginaning badan kuwi tansah nglawan marang nyawa.

¹² Dibecik uripmu ana ing satengahing bangsa-bangsa sing ora wanuh karo Gusti Allah, supaya samangsa wong-wong mau padha mitenah kowé, diarani durjana, padha nyumurupi penggawé-penggawému sing becik, temahan padha ngluhuraké Gusti Allah ing Dina rawuhé.

¹³ Demi kersané Gusti, padha sumuyuda marang sedhéngah pepréntahané

manungsa, dadia marang Kaisar, kang ngasta pangwasa sing dhuwur dhéwé,¹⁴ dadia marang para gubernur kang kautus ngukum para wong sing nglakoni piala, lan ngajèni wong-wong sing gawé becik.

¹⁵Sebab wis dadi kersané Allah, supaya kowé srana penggawé becikmu mau mbungkem cangkémé wong-wong sing nggladrah gunemé.

¹⁶Padha uripa kaya wong merdika, nanging aja migunakaké kamerdikanmu kanggo nutupi piala. Uripmu dikaya abdiné Allah.

¹⁷Padha ngajènana wong kabèh; padha nresnanana sedulur-sedulurmu tunggal precaya. Padha wedia marang Gusti Allah, lan ngurmatana Sang Kaisar.

¹⁸Kowé para batur, padha sumuyuda kanthi pakéring marang para bendaramu, ora mung karo bendaramu sing luhur bebudèné lan sumanak, nanging uga karo sing kereng.

¹⁹Gusti Allah bakal mberkahi kowé samangsa padha betah nandhang panganiaya sing ora adil, merga ngerti yèn kuwi kersané Allah.

²⁰ Sebab yèn kowé digebugi merga tumindakmu sing ala, kuwi rak wis samesthiné. Nanging menawa sing koklakoni mau bener, mangka kowé digebugi, kuwi kowé bakal nampa sih-kadarmané Allah.

²¹ Sebab yakuwi kersané Allah enggoné nimbali kowé. Awit Sang Kristus piyambak wis nandhang sangsara krana kowé, maringi tuladha supaya kowé uga nglakoni kaya Panjenengané.

²² Panjenengané ora gawé dosa. Ngandikané ora tau goroh.

²³ Nalika Panjenengané dipisuhi, ora males misuhi. Nalika dipilara, ora ngancam, nanging sumarah marang Gusti Allah, kang jumeneng Hakim kang adil.

²⁴ Sang Kristus piyambak wis ngrembat dosa-dosa kita srana sarirané kasalib, kuwi supaya kita padha luwar saka pangwasané dosa (tegesé: ora gawé dosa menèh srana badan kita), lan padha nindakna kersané Allah. Merga saka bilur-biluré Sang Kristus kowé wis padha diwarasaké.

²⁵ Dhèk biyèn kowé kaya wedhus-wedhus sing kesasar, nanging saiki

kowé wis padha digawa mulih, supaya ngetutaké Sang Kristus, Pangon lan Pamomongé nyawamu.

3¹ Mengkono uga kowé para wong wadon, padha sumuyuda marang bojomu, supaya menawa ana wong sing ora precaya marang pangandikané Allah, padha kagèndènga dadi wong precaya, merga saka tingkah lakumu, tanpa nganggo ngucapaké apa-apa,

² mung merga saka nyawang kelakuanmu sing lugu lan mursid iku.

³ Aja ngemenaké enggonmu dandan tata lair, kayata: srana enggonmu nata rambut, utawa nganggo sandhangan sing éndah.

⁴ Nanging kaéndahanmu katona saka kasusilanmu, yakuwi saka kaluhuraning batin sing sarèh lan anteng. Ya sing mengkono kuwi sing langgeng lan pengaji ana ing ngarsané Allah.

⁵ Kaya mengkono kuwi patrapé para wong wadon sing precaya dhèk jaman biyèn olèhé padha ngrengga awaké. Wong-wong mau padha sumuyud marang para bojoné.

⁶ Mengkono uga Ibu Sarah, panjenengané sumuyud marang

Rama Abraham kang disebut "bendara". Kowé kuwi rak para putrané putri, semono mau yèn kowé padha nglakoni sing becik lan ora wedi karo sapa waé.

⁷ Semono uga kowé, para wong lanang, enggonmu jejodhoan nganggoa duga-duga, nganggo ngèlingi yèn bojomu luwih ringkih badané. Padha ajènana merga bojomu kuwi uga wong sing uripé saka sih-rahmaté Allah kaya kowé, supaya pandongamu ana ing ngarsané Allah ora kaalangan.

⁸ Wasana kowé kabèh padha nunggal rasa lan budi. Padha tresna-tinresnanana kaya sedulur, ambek welasan andhap-asor.

⁹ Aja males piala nganggo piala, ipat-ipat nganggo ipat-ipat. Malah padha mujèkna becik, merga iya mengkono kuwi maksudé enggonmu padha tinimbangan, supaya kowé padha kaberkahana. Sebab:

¹⁰ "Sing sapa seneng urip lan kepéngin ngrasakaké dina-dina sing becik, kudu mekak ilaté, aja nganti kewetu kang ala sarta nyegah lambéné ngucapaké sing goroh.

¹¹ Nyingkirana piala, sarta nglakonana kang becik, sabisa-bisa ngudi bisané nggayuh katentreman.

¹² Awit tingalé Allah iku tumuju marang para wong sing ngèstokaké dhawuhé, lan talingané nilingaké pandongané; nanging wong sing nglakoni piala dilawan déning Pangéran."

¹³ Sapa sing arep gawé ala karo kowé, yèn kowé sregep nglakoni kabecikan?

¹⁴ Nanging senjata kowé kudu nandhang sangsara pisan merga saka enggonmu nglakoni prekara sing becik, kowé bakal begja. Mulané aja padha wedi karo apa utawa sapa waé lan aja padha kuwatir.

¹⁵ Nanging padha ngluhurna Sang Kristus ana ing atimu krana enggoné jumeneng Allah. Ditansah cumadhang awèh ketrangan marang saben wong bab keyakinanmu, diklawan alus lan andhap-asor.

¹⁶ Mengkono uga klawan rumangsané ati kang resik, supaya wong sing mitenah marang kowé merga enggonmu padha dadi muridé Sang Kristus, padha kawelèh déning kelakuanmu mau.

¹⁷ Awit menawa pancèn dikersakaké déning Gusti Allah, luwih becik kowé nandhang sangsara merga saka penggawé bener, ketimbang karo nandhang sangsara merga nglakoni piala.

¹⁸ Awit Sang Kristus piyambak nglampahi sangsara merga saka kowé. Panjenengané séda sepisan kanggo selawasé krana sakèhing dosa kita. Panjenengané kang tanpa dosa, nglampahi séda kanggo wong-wong dosa, supaya Panjenengané saged nyowanaké kita ana ing ngarsané Allah. Tumraping sarirané, Panjenengané disédani, nanging tumraping rohé Panjenengané kawungokaké.

¹⁹ Srana kawontenané sing wujud roh mau Panjenengané martosaké Injil marang roh-roh sing padha dikunjara:

²⁰ yakuwi roh-rohé para wong sing dhèk jamané Nabi Nuh yasa prau padha ora mbangun-turut marang Gusti Allah, senajan Gusti Allah wis ngantos-antos klawan sabar. Mung wong sawetara, yakuwi wong wolu ing sajroning prau sing dislametaké, oncat saka banjir mau.

²¹ Semono uga kowé saiki kapitulungan slamet kanggo ibarating lelakon mau, yakuwi baptis, sing maksudé ora kanggo ngresiki reregeding badan, nanging minangka janji sing kokucapaké ing ngarsané Allah saka ati sing resik. Baptisan kuwi sing mitulungi slamet marang kowé merga déning wunguné Sang Kristus Yésus,

²² kang wis sumengka ing swarga lan saiki ngasta Pepréntahan bebarengan karo Gusti Allah, ngerèh sakèhing malaékat, para pangwasa lan para pamisésa kang ana ing langit.

4 ¹ Sarèhné Sang Kristus, mungguh ing sarirané, wis nglampahi sangsara, kowé uga kudu duwé tékad sing mengkono. Merga sapa sing wis nandhang sangsara cara kedagingan, kuwi wis marèni enggoné nglakoni dosa.

² Mulané wiwit saiki, sajroné kowé urip ana ing donya, uripmu aja kokenggo nuruti kepéncuting daging, nanging enggonen nglakoni kersané Allah.

³ Dhèk semana wis cukup enggonmu nglakoni kaya sing dilakoni déning wong ora precaya, yakuwi laku jina, nguja hawa-nepsu, mendem, murang-tata,

jibar-jibur lan nyembah brahala nganggo cara sing njijiki.

⁴Nanging wong-wong mau saiki padha gumun déné kowé kokora mèlu karo dhèwèké nyemplung ing kedhung bladhering dosa. Kuwi sebabé saiki kowé padha dipitenah.

⁵Nanging wong-wong mau bakal ngaturaké penjawab marang Gusti Allah, sing wis siyaga^c ngadili wong sing isih urip lan wong sing wis mati.

⁶Yakuwi preluné Injil kawartakaké uga marang wong mati, supaya senajan wis padha kaukum tumraping badan ora béda karo wong kabèh, rohé wong-wong mau bisaa urip kaya sing dikersakaké déning Gusti Allah.

⁷Samubarang wis mènèh tekan kikisé. Mulané kowé kudu padha bisa ngerèh awakmu dhéwé, diwaspada lan ndedongaa.

⁸Sing prelu dhéwé padha mumpeng enggonmu tresna-tinresnan, awit katresnan kuwi ngapura keluputan.

⁹Padha dhangana nampani padha sedulur ana ing omahmu tanpa nggrundel.

---

^csiyaga: siap (bhs. Ind.).

¹⁰ Kaya déné juru-gedhong sing becik sing nampa peparingé Allah mawarna-warna, kuwi padha kagawéa ladèn-linadènan manut peparingé dhéwé-dhéwé.

¹¹ Sing memulang, mulangna pangandikané Allah. Sing leladi, leladia srana kekuwatan sing kaparingaké déning Gusti Allah, supaya ing samubarang prekara asmané Allah kaluhuraké lantaran Gusti Yésus Kristus, awit Panjenengané kang kagungan kamulyan lan pangwasa ing selawas-lawasé. Amin.

¹² Para kekasih, aja padha gumun ing ngatasé pendadaran abot sing padha koksangga, kaya-kaya kowé ketaman barang sing ora lumrah.

¹³ Malah padha saosa sukur, awit kowé padha nandhang sapéranganing kasangsarané Sang Kristus, supaya kowé kepareng bungah samangsa Sang Kristus rawuh.

¹⁴ Begja kowé menawa diina ing wong merga enggonmu padha dadi muridé Sang Kristus. Kuwi ateges yèn Roh kang mulya, yakuwi Rohé Allah, dumunung ana ing kowé.

¹⁵ Aja ana panunggalanmu sing nandhang sangsara merga matèni wong, utawa maling, utawa nyampuri urusané wong liya.

¹⁶ Nanging yèn enggonmu nandhang sangsara mau merga saka enggonmu dadi wong Kristen, kowé ora susah isin. Malah aturna panuwun marang Gusti Allah, déné kowé diparengaké neksèni asmané Sang Kristus.

¹⁷ Saiki wis tekan wektuné Gusti Allah ngadili jagad. Déné sing bakal diadili dhisik iku umaté Allah piyambak. Lan menawa kita sing diadili dhisik, kepriyé bakal wekasané wong-wong sing padha ora percaya karo Injilé Allah?

¹⁸ Kaya sing dingandikakaké déning para nabi: "Yèn wong mursid waé angèl enggoné kaslametaké, wong duraka lan wong dosa bakal kepriyé kedadéané?"

¹⁹ Merga saka kuwi, sing sapa nandhang sangsara miturut kersané Allah, padha pasraha marang kang paring urip, klawan tansah nglakoni kabecikan, awit Panjenengané selawasé tansah netepi prasetyané.

5 ¹ Para pinituwané pasamuwanmu padha dakpituturi, yèn enggonku

nulis iki merga aku dhéwé iki pinituwa sarta seksiné sangsarané Sang Kristus, sing bakal mèlu nampa kamulyané kang bakal kebar.

² Engonen pepanthaning méndané Gusti Allah sing dipasrahaké marang kowé; reksanen klawan rilaning ati, kaya sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan aja krana kepeksa. Aja nindakaké pegawéanmu merga mélik bayaran, nanging merga kadereng^d déning rasa kepéngin ngabdi.

³ Kowé aja ngerèh wong-wong kang kapitayakaké marang pangreksamu, nanging padha dadi tuladha tumrap pepanthaning méndané.

⁴ Lan samangsa Pangon Agung rawuh, kowé bakal tanpa makutha mulya, sing cahyané ora bisa surem.

⁵ Mengkono uga kowé para nom-noman, padha sumuyuda marang para wong tuwa. Lan padha diklawan andhap-asor enggonmu padha ladèn-linadènan, sebab ing Kitab Suci katulis: "Gusti Allah sengit karo wong angkuh, nanging melasi wong sing andhap-asor."

---

^dkadereng: didorong (bhs. Ind.).

⁶ Mulané padha nungkula ing sangisoring astané Allah Kang Mahakwasa, supaya yèn wis tekan wektuné kowé diluhuraké.

⁷ Sakèhing sumelangmu pasrahna marang Gusti Allah, awit Panjenengané sing ngopèni kowé.

⁸ Padha diwaras ing budi sarta diprayitna. Iblis mungsuhamu klinteran kaya singa nggero-nggero golèk memangsani.

⁹ Padha mantepa ing precaya lan Iblis lawanen, awit kowé padha sumurup yèn kanca-kancamu tunggal precaya sajagad wrata uga ngalami nandhang sangsara sawetara.

¹⁰ Gusti Allah sumbering sih-rahmat, sing wis nimbali kowé kabèh lantaran Sang Kristus marang kamulyan kang langgeng, bakal nyampurnakaké kowé lan maringi kasantosan lan kekuwatan sing ora bisa gingsir.

¹¹ Iya Panjenengané kuwi sing kagungan pangwasa langgeng ing selawasé. Amin.

¹² Enggonku nulis layang sing cekak marang kowé iki srana pitulungané Silas, sing dakanggep sedulur sing kena

diprecaya. Preluné kanggo ngatag-atag lan awèh paseksi bab sih-rahmaté Allah sing sanyata, sing prayoga padha kokandel.

¹³ Sedulur-sedulurmu tunggal sapa samuwan sing ana ing Babil, sing iya pinilih déning Gusti Allah, kirim salam marang kowé. Mengkono uga anakku Markus.

¹⁴ Padha awèha salam siji karo sijiné klawan pengambung suci. Kowé kabèh padha kaparingana katentreman ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Saka aku, Pétrus

2 Petrus

1 ¹ Layang saka Simon Pétrus, abdi lan rasulé Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang para sedulur sing padha kaya aku kabèh kaparingan precaya marang Gusti Yésus Kristus, Allah sarta Juru Slamet kita. Panjenengané kang nglampahi sakèhé kaleresan kanggo kita.

² Muga-muga sih-rahmat lan tentrem-rahayu nglubèrana kowé kabèh merga saka enggonmu wanuh karo Gusti Allah lantaran Panjenengané.

³ Merga saka pangwasané, Gusti Allah wis nimbali kita lan maringi samubarang sing maédahi, supaya kita padha bisa urip lan ngabekti marang Panjenengané. Panjenengané wis nimbali kita supaya kita mèlu ngrasakaké pangwasané kang mulya lan kasaénané.

⁴ Panjenengané wis netepi janjiné srana paring berkah kang adi sing gedhé banget paédahé marang kita, satemah kowé padha bisa nunggil karo Panjenengané, sarta ora kedayan déning

pangrusaking hawa-nepsu sing ana ing donya iki.

⁵Iya merga sing mengkono mau kowé padha mempenga enggonmu mbudidaya, supaya precayamu marang Sang Kristus kawuwuhana penggawé becik, sarta penggawé becik mau kawuwuhana kawruh.

⁶Lan kawruhmu kawuwuhana kabisan ngerèh awaké dhéwé, ngerèh awaké dhéwé kawuwuhana tataging ati, lan tataging ati kawuwuhana kamursidan.

⁷Lan kamursidan kawuwuhana katresnan marang para sedulur, lan katresnan marang para sedulur kawuwuhana katresnan marang wong kabèh.

⁸Menawa kowé kadunungan prekara-prekara kuwi mau kabèh nganti lubèr, kawruhmu bab Gusti kita Yésus Kristus bakal marakaké panyambut-gawému saya mempeng lan saya gedhé paédahé.

⁹Nanging sing sapa ora nglakoni kuwi mau kabèh, bakal dadi wuta lan panemuné dadi cethèk, awit wong kuwi lali, yèn dosa-dosané wis kaapura.

¹⁰Mulané para sedulurku. Padha mempenga enggonmu mbudidaya,

supaya nyantosakaké enggonmu padha tinimbangan lan pinilih déning Allah.

Merga menawa kowé padha nglakoni mengkono, lakumu bakal ora kandheg.

¹¹ Sarta kowé bakal padha kaparingan wewenang sakatogé mlebu ing Kraton Kang Langgeng, yakuwi Kratoné Gusti lan Juru Slamet kita, Yésus Kristus.

¹² Mulané aku bakal tansah ngélingaké marang kowé bab prekara-prekara mau, senajan kowé wis padha ngerti lan wis padha ngantepi kayektèn sing wis koktampani kuwi.

¹³ Pancèn wis dadi kuwajibanku tansah ngélingaké kowé ing ngatasé prekara-prekara kuwi, selawasé aku isih urip.

¹⁴ Aku ngerti yèn ora suwé menèh aku bakal ninggal badan jasmaniku iki, kaya sing wis dipangandikakaké klawan cetha déning Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁵ Mulané aku tansah mbudidaya supaya senajan aku mengko wis tilar-donya, kowé tansah kèlingan marang prekara-prekara mau kabèh.

¹⁶ Enggonku mulang marang kowé bab Dina rawuhé Gusti Yésus Kristus kanthi ngagem pangwasa iki ora manut

dongèng-dongèng pangothak-athiké manungsa, nanging aku padha nyipati nganggo mripatku dhéwé kamulyané Sang Kristus.

¹⁷ Aku padha ana ing kana nalika Panjenengané diluhuraké déning Allah Sang Rama, yakuwi nalika ana swara saka Kang Mahaluhur ngandika marang Panjenengané, dhawuhé: "Iki Putraningsun kang Daktresnani, kang gawé renaning ati-Ku."

¹⁸ Aku padha krungu dhéwé swara mau, kang tekané saka ing swarga, yakuwi dhèk nalika aku padha bebarengan karo Panjenengané ana ing gunung suci.

¹⁹ Merga saka kuwi aku padha saya yakin tumraping pawarta sing diwedharaké déning para nabi. Saiba beciké menawa kowé uga padha nggatèkaké pawarta kuwi, sebab pawarta mau kaya lampu sing sumunar madhangi panggonan sing peteng nganti tumekané ésuk, lan kaya cahyaning lintang panjer ésuk kang sumunar ana ing atimu.

²⁰ Nanging sing prelu dhéwé kokgatèkaké yakuwi mengkéné: Ora ana

wong sing bisa njarwakaké wangsiting Kitab Suci nganggo kapinterané dhéwé.

²¹ Awit ora ana pamedhar wangsité nabi sing asalé saka kareping manungsa; nanging merga saka pamberegé Sang Roh Suci, wong-wong kuwi banjur padha medhar wangsit atas Asmané Gusti Allah.

2¹ Kaya déné dhèk biyèn nabi-nabi palsu padha jumedhul ana ing antarané umaté Gusti Allah, mengkono uga mbésuk bakal ana guru-guru palsu padha jumedhul ing antaramu. Wong-wong mau bakal padha nylundupaké piwulang-piwulang penasaran sing gawé rusak. Wong-wong kuwi bakal nyélaki Gusti sing wis nebus dhèwèké, lan srana mengkono nekakaké karusakan sing ora kenjana-nyana marang awaké dhéwé.

² Éwasemono akèh wong sing bakal kèlu marang pamursalé guru-guru mau. Malah merga saka penggawéné wong-wong kuwi Dalaning Kayektèn bakal dicecamah.

³ Merga saka srakahé guru-guru palsu mau bakal padha ngudi golèk kauntungan saka kowé srana crita-crita sing diothak-athik dhéwé. Wong-wong

mau pancèn wis suwé enggoné arep diadili. Panjenengané kang bakal nyirnakaké wong-wong mau wis samekta.^a

⁴Gusti Allah ora ngéman karo malaékat-malaékat sing padha gawé dosa, lan padha kacemplungaké ing nraka. Ing kono malaékat-malaékat mau padha diranté ing panggonan sing peteng, nunggu nganti tekané Dinaning Pengadilan.

⁵Gusti Allah ora nguwalaké jagad ing jaman kuna saka paukuman, nanging nekakaké banjir gedhé kanggo numpes wong-wong duraka. Sing dislametaké mung Nabi Nuh, sing martakaké pangandikané Gusti Allah, lan wong pitu liyané.

⁶Mengkono uga Gusti Allah nyirnakaké kutha Sodom lan Gomora srana geni, minangka pepéling marang wong sing arep nindakaké pamblasar.

⁷Nanging Gusti Allah nylametaké Lot, wong mursid, sing pegel atiné ngrasakaké kelakuané wong-wong sing padha ora preduli marang dhawuhé Gusti Allah.

---

^asamekta: siap (bhs. Ind.).

⁸ Wong mursid mau urip ing satengahé lan sedina-dina ndeleng lan krungu pretingkahé wong-wong sing padha mblasar, satemah atiné sing mursid presasat kasiksa.

⁹ Kaya mengkono Pangéran pirsacarané ngentasaké wong mursid saka ing panyoba sarta carané nyadhangaké wong duraka marang paukuman ing Dina Pengadilan,

¹⁰ luwih menèh wong sing padha nuruti hawa-nepsuning dagingé sing jember, lan ngrèmèhaké marang pangrèhing Gusti Allah. Guru-guru palsu kuwi padha sembrana lan angkuh. Padha ngrèmèhaké, malah nyenyamah marang titah-titah mulya sing ana ing swarga.

¹¹ Mangka para malaékat dhéwé senjata kasektèn lan pangwasané luwih gedhé ketimbang karo para guru-guru palsu mau, ora nggugat titah-titah mau nganggo tembung panyenyamah ana ing ngarsané Pangéran.

¹² Nanging wong-wong iki padha tumindak klawan hawa-nepsuning daging kaya kéwan galak sing uripé mung supaya dijiret lan dipatèni. Wong-wong kuwi padha nyenyamah

marang kang ora padha disumurupi, mulané bakal padha disirnakaké kaya kéwan-kéwan galak mau.

¹³Yakuwi bakal kasiksa merga enggoné wis nyiksa marang liyan. Wong-wong mau senengané yèn awan padha nglakoni apa waé kanggo ngumbar hawa-nepsuné. Rak ngisin-isinaké banget saupama wong-wong mau padha bebarengan mangan karo kowé, mangka padha ora kendhat nuruti hawa-nepsuné kang sarwa jember.

¹⁴Padha ora bosen-bosen gawé dosa lan senengané mandeng wong wadon merga rasa kepéncut. Lan wong sing ringkih imané padha dibujuk. Wataké wis kulina srakah. Pancèn dhasar wong sing kena ing ipat-ipat!

¹⁵Sarèhné wis padha ninggal dalaning kabeneran, mulané padha kesasar. Padha nganut dalané Biléam anaké Béor, sing seneng nampa opah tumrap penggawé-penggawéné sing ala.

¹⁶Nanging Biléam banget enggoné kawelèhaké merga tumindaké sing ala mau, yakuwi nalika kuldi sing ora bisa guneman banjur celathu kaya manungsa

lan nyegah penggawéné nabi sing ora waras mau.

¹⁷ Guru-guru palsu mau kaya sumber-sumber sing asat, lan kaya méga sing kabur katut ing prahara. Gusti Allah wis nyedhiakaké panggonan sing peteng dhedhet lelimengan, sing nggegirisi banget kanggo wong-wong mau.

¹⁸ Awit wong-wong mau padha ngucapaké tetembungan sing kumenthus tanpa isi, sarta mbebujuk wong sing lagi waé luwar saka ing kalangané wong-wong sing uripé kesasar, nganggo tembung sing nenangi hawa-nepsuning daging.

¹⁹ Guru-guru palsu mau padha janji ngluwar wong-wong, mangka dhèwèké dhéwé padha dadi baturé pakulinan sing ngrusak manungsa, awit wong sing ditelukaké déning apa waé, kuwi dadi baturé sing nelukaké mau.

²⁰ Yèn wong wis wanuh karo Gusti lan Juru Slamet kita Yésus Kristus lan srana mengkono luwar saka jejembering donya, mangka banjur tiba menèh ana ing jejember mau, kuwi wekasané alané ngluwihi sadurungé.

²¹ Luwih becik saupama wong mau ora ngerti pisan marang dalaning kayektèn, ketimbang karo ngerti nanging ora ngèstokaké dhawuh-dhawuh sing kaparingaké déning Gusti Allah.

²² Kaanané wong-wong kuwi nocogi uniné paribasan sing mengkéné: "Asu mbalèni utah-utahané, sarta babi kang wis diedusi bali menèh menyang combéran."

3¹ Para sedulur kang dakkasihi. Iki layangku sing kapindho marang kowé. Ana ing layang loro-loroné aku ngudi nangèkaké gagasan-gagasan sing murni sajroning atimu.

² Srana ngélingaké kowé marang pangandika sing biyèn wis kadhawuhaké déning para nabiné Allah, lan marang dhawuhé Gusti lan Juru Slamet lumantar para rasul marang kowé.

³ Sing luwih dhisik kudu koksumurupi yakuwi mbésuk ing dina-dina wekasan, bakal ana wong-wong sing moyoki kowé; wong-wong kuwi uripé padha nuruti hawa-nepsuning daging.

⁴ Pangucapé: "Jaré Gusti Yésus janji arep rawuh menèh? Lha endi? Wiwit nalika sédané para leluhur kita, tekan

sepréné samubarang kabèh ajeg waé kaya nalika donya katitahaké!"

⁵ Wong-wong kuwi njarag ora gelem ngakoni yèn wiwit biyèn mula wis ana langit lan bumi, sing katitahaké déning sabdaning Allah. Bumi kuwi dadiné saka banyu lan srana banyu;

⁶ lan merga déning banyu uga, bumi sing biyèn kuwi disirnakaké, yakuwi déning banjir gedhé.

⁷ Nanging déning sabdaning Allah uga langit lan bumi sing saiki iki, sing mbésuk bakal kasirnakaké klawan geni, kareksa nganti tekan dinané para wong duraka diadili lan ditumpes.

⁸ Mung waé para kekasih, kowé aja kelalèn prekara siki iki, yakuwi ing ngarsané Gusti sedina kuwi ora ana bédané karo sèwu taun. Kagem Panjenengané loro-loroné padha waé.

⁹ Gusti ora mblénjani janji sing diparingaké, kaya penganggepé sawenèhing wong. Satemené Panjenengané nyabari kowé, awit kersané aja nganti ana wong sing nemu karusakan, malah kabèh wong padha balia lan mratobata saka dosa-dosané.

¹⁰ Nanging Dina rawuhé Gusti Yésus kang kapindho kuwi tekané kaya maling. Ing Dina mau langit bakal sirna klawan swara gumuruh nggegirisi lan pérang-pérangané jagad bakal kobong, semono uga bumi dalah saisiné kabèh bakal sirna.

¹¹ Sarèhné samubarang kabèh mau bakal kasirnakaké kaya mengkono, mulané saiba enggonmu kudu ngudi supaya uripmu suci lan mursid.

¹² Sajroné kowé padha nganti-anti lan nguwatiraké tekané Dinané Gusti Allah ngadili manungsa. Ing Dina kuwi langit bakal sirna merga déning geni lan pérang-pérangné jagad bakal lebur merga déning panasé geni mau.

¹³ Nanging kita padha ngarep-arep marang langit anyar lan bumi anyar, sing kadunungan kayektèn, kaya sing dijanjèkaké déning Gusti Allah.

¹⁴ Mulané para kekasih, sajroné kowé padha nganti-anti marang Dina kuwi mau kabèh, padha ngudia sakatogmu supaya kowé aja padha gawé dosa, malah padha tinemua tanpa cacad ana ing ngarsané Gusti Allah. Padha rukuna karo Panjenengané.

¹⁵ Kesabarané Gusti kuwi anggepen kalonggaran sing kaparingaké marang kowé, supaya kowé olèh keslametan. Rak iya kaya mengkono surasané layangé sedulur kita kang kinasih, Paulus, sing nulis manut kawicaksanan sing kaparingaké déning Allah.

¹⁶ Kabèh layang-layangé Paulus ngemot bab prekara kuwi. Pancèn ana prekara sawetara ing layang-layangé sing angèl dipahami, temah njalari sawenèhing wong, sing ora ngerti lan ringkih precayané padha salah enggoné napsiraké, ora béda karo enggoné kliru napsiraké pérangan-pérangané Kitab Suci liyané. Penggawéné wong-wong mau njalari karusakané dhéwé.

¹⁷ Nanging kowé kabèh, para sedulur kang kinasih, wis padha sumurup bab prekara kuwi. Mulané padha diawas, supaya aja padha kèlu ing panasarané wong-wong sing padha ora ngerti karo piwulang sing bener, temahan keslametan sing kokgondhèli kuwi mrucut saka ing tanganmu.

¹⁸ Padha saya mantepa enggonmu suméndhé ing sih-rahmaté Gusti, Juru Slamet kita Yésus Kristus, lan mundhaka

kawruhmu bab Panjenengané. Sarta kaluhurna Asmané wiwit samengko nganti ing selawas-lawasé. Saka aku, Pétrus

1 Yohanes

1 ¹ Isiné layang iki magepokan karo Sang Sabda sing dadi sumbering urip, sing wis ana wiwit-wiwitan mula. Aku wis padha krungu lan wis padha nyipati dhéwé. Wis padha maspadakaké lan wis ndemèk dhéwé.

² Nalika Sang Sabda mau rawuh ing donya wujud manungsa, aku padha ndeleng Panjenengané. Mulané aku padha awèh paseksi bab Panjenengané lan martakaké bab urip sejati kang ana ing Sang Rama, sing uga wis kawedharaké marang aku kabèh.

³ Apa sing wis padha dakdeleng lan dakrungu, dakwartakaké marang kowé kabèh, supaya kowé lan aku bisa bebarengan tetunggilan karo Sang Rama, lan Sang Putra Yésus Kristus.

⁴ Kabèh mau daktulis ana ing kéné supaya kabungahan kita dadia sampurna.

⁵ Déné pawarta sing wis dakrungu saka Sang Putra, lan sing wis dakwartakaké marang kowé kuwi mengkéné: Gusti

Allah kuwi pepadhang lan ora ana pepetengé babar-pisan.

⁶Mulané yèn kita ngaku tetunggilan karo Panjenengané, mangka kita nglakoni dosa, kuwi kita padha goroh lan urip ana ing sajroning pepeteng.

⁷Nanging yèn kita ana ing pepadhang, kaya déné Panjenengané iya ana ing pepadhang, dadi enggon kita padha tetunggilan kuwi nyata, lan rahé Gusti Yésus, Sang Putra, nglebur sakèhing dosa kita.

⁸Yèn kita muni ora duwé dosa, kita padha ngapusi awak kita dhéwé lan nyatané ora mengkono; ateges Gusti Allah ora dedalem ing ati kita.

⁹Nanging menawa kita padha ngakoni dosa-dosa kita marang Gusti Allah, Panjenengané bakal netepi janjiné lan tumindak adil, temah bakal ngapura sakèhing dosa kita, sarta ngresiki sakèhing piala kita.

¹⁰Nanging yèn kita ngaku ora nglakoni dosa, dadi kita nganggep Panjenengané dora, lan ora percaya marang pangandikané.

2¹Anak-anakku! Enggonku kirim layang marang kowé iki, supaya

kowé aja padha gawé dosa. Éwadéné menawa ana sing gawé dosa, kita padha duwé Pantara ana ing ngarsané Sang Rama, yakuwi Gusti Yésus Kristus kang adil, Panjenengané sing mbéla prekara kita ana ing ngarsané Sang Rama.

² Gusti Yésus Kristus piyambak dadi sranané kita padha olèh pangapuraning dosa, lan ora ngemungaké dosa kita waé, nanging dosané manungsa kabèh.

³ Titikané yèn kita padha wanuh marang Gusti Allah yakuwi menawa kita padha nglakoni pepakon sing didhawuhaké.

⁴ Sing sapa muni: "Aku wanuh karo Gusti Allah," mangka ora netepi dhawuhé, kuwi wong goroh lan ora bener.

⁵ Nanging sing sapa netepi dhawuh pangandikané, ateges nresnani Gusti Allah kanthi sampurna. Yakuwi tandhané yèn kita padha tetunggilan karo Gusti Allah.

⁶ Sing sapa ngaku uripé nunggil karo Gusti Allah, uripé iya kudu kaya Sang Kristus.

⁷ Para sedulur kang daktresnani! Sing daktulis iki dudu pepakon anyar. Iki pepakon lawas, sing wis diparingaké

marang kowé wiwit-wiwitan mula; yakuwi pawarta sing wis kokrungu saka Gusti Allah.

⁸Éwasemono pepakon sing daktulis iki uga pepakon anyar. Pepakon iki wis kebar ana ing Gusti Yésus Kristus lan ana ing kowé, merga pepeteng lagi sirna lan pepadhang sing sejati wis sumunar.

⁹Sing sapa kandha manggon ana ing pepadhang, nanging sengit marang seduluré, kuwi manggon ana ing pepeteng tekan sepréné.

¹⁰Sing sapa tresna marang seduluré, lestari ana ing pepadhang, temah uripé ora dadi sandhungan tumrap wong liya.

¹¹Nanging sing sapa sengit karo seduluré, wong mau manggon ana ing pepeteng lan lakuné ana ing pepeteng. Wong kuwi ora ngerti menyang endi parané, awit pepeteng mau marakaké mripaté ora weruh dalan.

¹²Hé Anak-anakku! Enggonku nulis layang iki awit dosa-dosamu wis diapura merga saka Sang Kristus.

¹³Hé, para Bapak, enggonku nulis layang iki marang kowé awit kowé wis padha wanuh marang Sang Sabda, sing wiwit-wiwitan mula wis ana. Hé

para Nonoman, enggonku nulis layang iki marang kowé merga kowé rosa. Sabdaning Allah dumunung ana ing kowé, lan kowé wis padha ngalahaké Iblis.

¹⁴ Hé Bocah-bocah, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé wis padha wanuh karo Sang Rama. Hé para Bapak, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé wis padha wanuh karo pangandikané Gusti Allah sing wiwit biyèn mula wis ana. Hé para wong Enom, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé padha prakosa, sarta pangandikané Gusti Allah dumunung ana ing kowé, lan kowé wis padha ngalahaké Iblis.

¹⁵ Kowé aja tresna karo donya lan karo samubarang sing ana ing kono. Awit yèn tresna karo donya, kowé ora tresna karo Sang Rama.

¹⁶ Sebab samubarang sing ana ing donya iki, sing dipéngini wong dosa, yakuwi pepénginaning daging lan pepénginaning mripat. Apa sing diegung-egungaké kuwi pinangkané ora saka Sang Rama, nanging saka ing donya.

¹⁷ Mangka donya dalah saisiné kabèh sing disenengi déning manungsa iki nedhengé ngalami karusakan, nanging sapa sing nglakoni kersané Gusti Allah bakal urip ing selawas-lawasé.

¹⁸ Hé anak-anakku, pungkasaning jaman iki wis cepak. Lan nocogi karo apa sing wis kokrungu, yèn Anti-Kristus bakal teka, lan saiki wis akèh Anti-Kristus sing padha jumedhul. Kuwi pretandhané yèn pungkasané jaman wis cepak temenan.

¹⁹ Para Anti-Kristus mau padha ana ing satengah kita, nanging satemené pancèn dudu panunggalan kita, sebab saupama wong-wong kuwi panunggalan kita temenan, mesthi padha tetep enggoné nunggal karo kita. Nanging wong-wong kuwi padha ninggal kita, supaya tetéla yèn satemené siji waé ora ana sing dadi panunggalan kita.

²⁰ Balik kowé kabèh wis katedhakan Roh Suci, peparingé Sang Kristus. Kuwi sebabé kowé kabèh padha ngerti karo kersané Gusti Allah.

²¹ Enggonku nulis layang iki marang kowé ora merga kowé ora nglakoni kersané Gusti Allah, nanging malah merga kowé padha nglakoni kersané

Gusti Allah, lan uga merga kowé ngerti yèn samubarang kang goroh kuwi asalé ora saka Gusti Allah.

²²Yèn mengkono sing tukang goroh, yakuwi wong sing kandha yèn Gusti Yésus kuwi dudu Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah. Wong kuwi sing diarani Anti-Kristus, sing ora ngakoni marang Sang Rama lan Sang Putra.

²³Wong sing nyélaki marang Sang Putra ateges ora ngakoni marang Sang Rama, lan sing sapa ngakoni marang Sang Putra, iya ngakoni marang Sang Rama.

²⁴Mulané pawarta sing wis kokrungu wiwit-wiwitan mula kuwi ugemana temenan. Yèn pawarta mau kokugemi, kowé bakal lestari urip tetunggilan karo Sang Putra lan Sang Rama.

²⁵Lan urip langgeng sing dijanjèkaké déning Sang Kristus piyambak bakal kaparingaké marang kita.

²⁶Sing daktulis iki bab wong-wong sing lagi ngudi nasaraké kowé.

²⁷Nanging tumraping kowé, Sang Kristus wis ngesokaké Rohé marang kowé kabèh. Lan samangsa Rohé Kristus

ana ing kowé, kowé ora prelu diwulang déning sapa waé. Awit Roh mau mulang marang kowé bab samubarang kabèh. Lan piwulangé kuwi nyata, ora goroh, mulané padha èstokna, lan padha lestaria tetunggilan karo Sang Kristus.

²⁸ Hé anak-anakku! Padha tetepa ana ing Sang Kristus, supaya samangsa Dina Panjenengané rawuh, kita wani sowan marang ngarsané klawan tatag lan ora susah isin.

²⁹ Kowé padha ngerti yèn Sang Kristus kuwi sugengé mbangun-turut marang kersané Gusti Allah, mulané iya padha sumurupa yèn saben wong sing nglakoni kersané Gusti Allah kuwi kasebut putrané Allah.

3¹ Rasakna! Semono gedhéné sihé Gusti Allah marang kita, nganti kita padha disebut para putrané Allah; lan kita iki pancèn padha dadi para putrané Allah. Mulané jagad sing ala iki ora wanuh marang kita, merga jagad ora wanuh marang Panjenengané.

² Sedulur-sedulurku sing daktresnani! Saiki kita padha dadi putraning Allah, nanging durung cetha kepriyé bakal kaanan kita ing tembé. Éwasemono kita

padha ngerti yèn samangsa Sang Kristus ngetingal, kita bakal dadi padha karo Panjenengané, awit kita bakal padha ndeleng kaananing Panjenengané ing sanyatané.

³ Sok wonga sing duwé pengarep-arep mengkono ing ngatasé Sang Kristus, padha nucèkna awaké dhéwé, supaya padha resika saka ing dosa, kaya déné kaanané Sang Kristus sing suci.

⁴ Wong sing gawé dosa kuwi nerak dhawuhing Allah, awit sing diarani dosa kuwi nerak dhawuhing Allah.

⁵ Kowé padha ngerti yèn rawuhé Sang Kristus kuwi prelu mbirat dosa-dosaning manungsa, lan Panjenengané piyambak ora tau nglampahi dosa.

⁶ Mulané sok wonga sing tetunggilan karo Sang Kristus kuwi ora gawé dosa menèh. Lan sok wonga sing tansah gawé dosa, kuwi durung weruh lan durung wanuh karo Panjenengané.

⁷ Anak-anakku! Kowé aja nganti kena disasaraké déning sapa waé. Sing sapa nindakaké kersané Gusti Allah kuwi dadi Putraning Allah, kaya Sang Kristus sing jumeneng Putraning Allah.

⁸ Sing sapa tetep nglakoni dosa kuwi lairé saka Iblis, awit Iblis kuwi enggoné gawé dosa wiwit-wiwitan mula. Déné rawuhé Putraning Allah ana ing jagad iki preluné nyirnakaké penggawéné Iblis mau.

⁹ Saben wong sing dadi putrané Allah ora tansah nglakoni dosa, awit wong mau kadunungan sipaté Allah piyambak, lan merga Allah kuwi Ramané, wong mau ora tetep nglakoni dosa.

¹⁰ Bédané putrané Allah lan anaké Iblis kuwi mengkéné: Sing sapa ora nglakoni kersané Allah, utawa ora nresnani seduluré, kuwi dudu putrané Allah.

¹¹ Pawarta sing padha kokrungu wiwit-wiwitan mula, yakuwi: Supaya kita padha tresna-tinresnan.

¹² Aja kaya Kain, sing dadi anaké Iblis, temah matèni Habél seduluré dhéwé. Apa sebabé Kain matèni seduluré? Merga sekabèhé penggawéné ala, lan penggawéné adhiné becik.

¹³ Hé para sedulur! Aja padha gumun menawa kowé disengiti déning wong-wong ing donya.

¹⁴ Kita padha ngerti yèn kita wis ora mati menèh, nanging padha urip.

Enggon kita ngerti yèn mengkono, awit kita padha tresna marang para sedulur kita. Sing sapa ora nresnani seduluré, kuwi isih diwengku déning pati.

¹⁵ Sing sapa sengit karo seduluré, kuwi tukang matèni wong. Lan kowé padha ngerti, yèn tukang matèni wong ora kadunungan urip langgeng.

¹⁶ Enggon kita sumurup yèn Sang Kristus tresna marang kita, yakuwi merga Sang Kristus wis ngetohaké nyawané kanggo kita; mulané kita padha kuwajiban masrahaké nyawa kita kanggo sedulur-sedulur kita!

¹⁷ Wong sing duwé bandha kadonyan, mangka weruh seduluré kekurangan, éwasemono ora gelem awèh pitulungan, kepriyé bisané wong mau muni yèn dhèwèké tresna marang Gusti Allah?

¹⁸ Hé anak-anakku! Enggon kita tresna kuwi aja mung ana ing lambé utawa ana ing tembung waé, nanging padha nresnanana klawan tulusing ati kinanthènan ing penggawé.

¹⁹ Merga kang mengkono mau kita padha sumurup yèn kita iki asalé saka Gusti Allah. Mulané kita bisa ngadhep

ing ngarsané Gusti Allah klawan ati kang tentrem.

²⁰Yèn kita diwelèhaké déning ati kita, Gusti Allah rak ngluwihi ati kita lan nguningani^a samubarang kabèh.

²¹Sedulur-sedulur sing daktresnani! Yèn kita ora nganti diwelèhaké déning ati kita, dadi kita padha bisa sowan ing ngarsané Gusti Allah klawan ati sing tatag.

²²Lan apa waé sing kita suwun, mesthi diparingaké, merga kita netepi sakèhing dhawuhé, sarta nglakoni apa sing ndadèkaké keparengé.

²³Ana déné dhawuhé yakuwi supaya kita padha precaya marang Gusti Yésus Kristus, Putrané, sarta padha tresnatinresnana kaya sing kadhawuhaké déning Gusti Yésus Kristus marang kita.

²⁴Wong sing netepi dhawuhé Gusti Allah kuwi tetunggilan karo Gusti Allah, lan Gusti Allah nunggil karo wong mau. Enggon kita padha ngerti yèn Gusti Allah nunggil karo kita kuwi merga Rohé Allah kang kaparingaké marang kita kuwi sing ngyakinaké kita.

---

^anguningani: pirsaa.

4¹ Para sedulur sing daktresnani! Aja padha ngandel karo angger wong sing ngaku kadunungan Rohé Allah, nanging padha titènana dhisik apa roh sing ana ing wong kuwi asalé saka Allah apa ora. Merga akèh nabi-nabi sing jumedhul lan ndlajahi jagad kabèh.

² Carané nitik apa roh mau Rohé Allah apa dudu, kuwi mengkéné: Sadhéngah wong sing ngakoni menawa Yésus Kristus wis rawuh ing donya awujud manungsa, wong kuwi kadunungan Rohé Allah.

³ Nanging sing sapa ora ngakoni Gusti Yésus sing mengkono mau, wong kuwi ora kadunungan Rohé Allah. Wong mau kadunungan rohé Anti-Kristus. Bab roh kuwi kowé wis padha krungu wartané yèn bakal teka, lan saiki wis teka ana ing jagad.

⁴ Nanging hé anak-anakku, kowé padha para putrané Gusti Allah. Kowé wis padha ngalahaké para nabi palsu, awit Roh sing dumunung ana ing kowé ngungkuli roh sing dumunung ana ing wong-wong sing asalé saka ing jagad iki.

⁵ Nabi-nabi palsu asalé saka ing jagad iki lan sing dirembug prekara-

prekara kadonyan; déné wong-wong padha ngrungokaké tembungé, merga wong-wong mau asalé uga saka jagad iki.

⁶ Nanging kita iki para putrané Allah; wong sing wanuh marang Gusti Allah ngrungokaké tembung kita. Wong sing asalé ora saka ing Allah, ora ngrungokaké gunem kita. Iya mengkono kuwi titikané Rohé Allah lan roh sing palsu.

⁷ Para sedulur sing daktresnani! Ayo kita padha tresna-tinresnan, merga katresnan kuwi asalé saka Gusti Allah. Sok wonga sing nindakaké katresnan kuwi putrané Allah lan wanuh marang Gusti Allah.

⁸ Balik wong sing ora nindakaké katresnan kuwi ora wanuh karo Gusti Allah, sebab Gusti Allah kuwi asipat tresna.

⁹ Gusti Allah nglairaké katresnané marang kita srana ngutus Kang Putra ontang-anting marang jagad, supaya kita padha bisa nampa urip langgeng merga déning Panjenengané.

¹⁰ Katresnan kuwi mengkéné: Ora merga kita sing nresnani Gusti Allah,

nanging merga Panjenengané wis nresnani kita sarta ngutus Kang Putra dadi mergané kita padha olèh pangapuraning dosa-dosa kita.

¹¹ Hé para sedulur sing daktresnani! Sarèhné nganti semono enggoné Gusti Allah nresnani marang kita, dadi kita iya padha kuwajiban tresna-tinresnan.

¹² Ora tau ana wong sing bisa ndeleng marang Gusti Allah, nanging Gusti Allah nunggil karo kita lan katresnané dadi sampurna ana ing kita, menawa kita padha tresna-tinresnan.

¹³ Merga Gusti Allah wis maringaké Rohé marang kita, dadi kita ngerti yèn Gusti Allah nunggil karo kita.

¹⁴ Aku dhéwé wis ndeleng Putrané Allah lan saiki aku nyritakaké marang wong-wong liya, yèn Sang Rama wis ngutus Kang Putra dadi Juru Slameté jagad.

¹⁵ Sing sapa ngakoni yèn Yésus Kristus kuwi Putrané Allah, Gusti Allah nunggil karo wong mau, lan wong mau nunggil karo Gusti Allah.

¹⁶ Kita dhéwé padha ngerti lan precaya yèn Gusti Allah nresnani kita. Gusti Allah kuwi asipat tresna. Wong sing nindakaké

katresnan, uripé tetunggilan karo Gusti Allah, lan Gusti Allah nunggil karo wong mau.

¹⁷Yèn katresnané Gusti Allah wis kita rasakaké klawan sampurna, kita bakal ora wedi marek ana ing ngarsané ing Dina Pengadilan. Lan kita ora wedi, awit urip kita padha kaya Sang Kristus, senajan kita isih urip ana ing jagad.

¹⁸Wong sing tresna karo Gusti Allah kuwi ora wedi, merga katresnan sing sampurna mau ngilangaké rasa wedi. Wong sing wedi kuwi durung ngrasakaké katresnané Gusti Allah klawan sampurna, dadi isih kaancam ing paukuman.

¹⁹Kita tresna marang Gusti Allah, merga Gusti Allah wis nresnani kita luwih dhisik.

²⁰Menawa ana wong muni: "Aku tresna marang Allah," mangka sengit karo seduluré, kuwi goroh. Awit wong sing ora tresna karo seduluré sing kasat mripat, kepriyé enggoné bisa tresna karo Gusti Allah sing ora katon?

²¹Mulané dhawuhé Sang Kristus marang kita mengkéné: Sapa sing tresna marang Gusti Allah kuwi iya kudu tresna marang seduluré.

5¹ Sok wonga sing precaya yèn Gusti Yésus kuwi Juru Slamet kaya janjiné Gusti Allah, wong mau dadi putrané Allah, lan sok wonga sing tresna marang Sang Rama kuwi uga tresna marang Putrané Sang Rama.

²Titikané yèn kita tresna marang para putrané Allah, yakuwi menawa kita tresna marang Gusti Allah lan nglakoni pepakoné kabèh.

³Awit tresna marang Allah kuwi tegesé netepi dhawuh-dhawuhé kabèh. Mangka dhawuh-dhawuhé mau tumraping kita ora abot,

⁴merga saben wong sing dadi putraning Allah kuwagang nelukaké donya. Enggon kita nelukaké donya mau merga precaya kita marang Gusti Yésus.

⁵Sapa ta sing bisa ngalahaké pialaning jagad, kejaba wong sing precaya, yèn Yésus Kristus kuwi Putraning Allah?

⁶Gusti Yésus Kristus rawuhé ing jagad mbaptis ngagem banyu lan rahé sarirané sing disédani. Ora mung banyu waé, nanging banyu lan rah. Rohé Allah piyambak neksèni yèn pancèn mengkono, awit Roh kuwi ora tau goroh.

⁷Dadi ana paseksi telu:

⁸Rohé Allah, banyu lan getih, telu-teluné paseksiné padha.

⁹Kita padha ngandel karo paseksiné manungsa, mangka paseksiné Gusti Allah luwih kuwat. Lan iya pancèn mengkono paseksiné Gusti Allah bab Putrané.

¹⁰Mulané wong sing precaya marang Putraning Allah, wis kaparingan paseksi mau ana ing batiné. Wong sing ora precaya marang Gusti Allah, kuwi nganggep yèn Panjenengané dora, awit ora ngandel karo paseksi sing wis kalairaké déning Gusti Allah ing ngatasé Sang Putra.

¹¹Paseksiné Gusti Allah mau mengkéné: Allah wis maringi kita urip sejati sing sipaté langgeng, lan urip langgeng kuwi etuké ana ing Sang Putra.

¹²Sapa sing nduwèni Sang Putra, kuwi nduwèni urip sing sejati, yakuwi urip langgeng; lan wong sing ora nduwèni Sang Putra, iya ora nduwèni urip langgeng mau.

¹³Enggonku nulis prekara iki mau kabèh marang kowé, supaya kowé sing padha precaya marang Putraning Allah,

padha ngertia, yèn kowé kabèh kuwi padha nduwèni urip langgeng.

¹⁴Lan kita klawan kendel wani sowan ana ing ngarsané Gusti Allah, merga Panjenengané nyembadani apa waé sing kita suwun, sing nyondhongi ing kersané.

¹⁵Sarèhné kita ngerti yèn Panjenengané nyembadani marang panyuwun kita bab apa waé, dadi kita uga ngerti yèn apa sing kita suwun mau wis diparingaké.

¹⁶Yèn kowé weruh sedulurmu wong precaya gawé dosa sing ora nekakaké pati langgeng, ndedongaa marang Gusti Allah, temah Panjenengané bakal maringi urip marang wong mau. Kuwi tumraping wong sing dosané ora nekakaké pati langgeng. Nanging iya ana dosa sing nekakaké pati langgeng; tumraping dosa kuwi aku ora akon ndongakaké marang Gusti Allah.

¹⁷Sakèhing piala kuwi dosa, nanging ana dosa sing ora nekakaké pati.

¹⁸Kita ngerti yèn wong sing wis dadi para putraning Allah kuwi ora nglakoni dosa, awit kaayoman déning Putraning Allah, temah ora bisa kagepok déning Iblis.

¹⁹ Kita ngerti yèn asal kita iki saka ing Allah. Senajan sajadah kabèh kawengku déning Iblis.

²⁰ Nanging kita sumurup yèn Putraning Allah wis rawuh ing jagad. Panjenengané wis maringi pangerti marang kita, supaya kita wanuh marang Gusti Allah sing sejati. Urip kita iki tetunggilan karo Gusti Allah sing sejati mau ana ing Kang Putra Yésus Kristus, Panjenengané kuwi Allah sejati; iya Panjenengané kuwi urip sejati sing langgeng.

²¹ Hé, anak-anakku! Padha ngedohana sakèhing brahala.

2 Yohanes

1 ¹Layang saka aku, pinituwa, tumeka marang Ibu kang pinilih déning Gusti Allah lan marang anak-anaké sing daktresnani banget. Ora mung aku waé, malah sakèhé wong sing precaya marang kabar kabungahan saka Gusti Allah, padha nresnani kowé kabèh.

²Awit kabar mau tetep dumunung ana ing ati kita lan bakal nunggal karo kita ing selawasé.

³Berkah, sih-rahmat lan tentrem rahayu saka Allah Sang Rama, lan Yésus Kristus, Kang Putra kaparingna marang kita, temah urip kita bisa mbabaraké kayektèn lan katresnan.

⁴Aku bungah banget weruh anak-anakmu ana sawetara sing uripé ngambah dalan sing bener, condhong karo dhawuhé Sang Rama marang kita.

⁵Mulané, hé Ibu kang daktresnani! Banget penjalukku, supaya kita kabèh padha tresna-tinresnan. Kang daktulis iki dudu prekara anyar; merga pepakon

iki wis diparingaké marang kita wiwit-wiwitan mula.

⁶ Nresnani kuwi tegesé urip manut pepakon-pepakoné Gusti Allah. Lan pepakon sing wis padha kokrungu ing wiwit-wiwitan mula, yakuwi kowé kudu padha tresna-tinresnan.

⁷ Awit akèh juru-panasaran sing padha jumedhul lan ndlajahi jagad. Wong-wong mau padha ora ngakoni yèn Gusti Yésus wis rawuh ing jagad ngagem sarira manungsa. Wong-wong sing mengkono kuwi tukang ngapusi, kuwi Anti-Kristus.

⁸ Mulané padha diawas, aja nganti kélangan kaprecayan sing wis dakdhedher ana ing kowé, malah ngudia geneping enggonmu nampani opahé precayamu.

⁹ Sing sapa ora ngantepi piwulangé Sang Kristus, malah nyimpang saka piwulang mau, wong kuwi ora nunggil karo Gusti Allah. Nanging sing sapa ngantepi piwulang kuwi, wong mau nduwèni Sang Rama lan Sang Putra pisan.

¹⁰ Mulané yèn kowé padha katekanaan wong sing ora nggawa piwulangé

Sang Kristus, aja koktampani ana ing omahmu, lan aja koksalami.

¹¹ Awit sing sapa nyalami, ateges mbiyantu penggawéné sing ala mau.

¹² Sakjané akèh prekara sing prelu dakkandhakaké marang kowé, nanging luwih becik ora nganggo layang.

Pengarep-arepku bisaa ketemu dhéwé, lan guneman adu arep, supaya ati kita padha maremé.

¹³ Para sedulur kinasih ing pasamuwan kéné padha kirim salam marang kowé.

3 Yohanes

1 ¹Layang saka aku, pinituwané pasamuwan, tumekaa marang Gayus, sing daktresnani klawan tulusing ati.

²Pandongaku muga kowé ginanjara slamet lan kaparingana bagas kawarasan, ora béda karo beciking uripé kasukmanmu.

³Aku bungah banget nalika ana sedulur sawetara sing teka lan ngabaraké bab enggonmu mituhu marang pangandikané Gusti Allah, awit pancèn uripmu tansah nyondhongi karo Injiling Allah mau.

⁴Lan ora ana kabungahan sing ngungkuli gedhéning kabungahanku menawa krungu yèn uripé anak-anakku padha miturut Injiling Allah.

⁵Sedulurku kang kinasih! Kasetyanmu marang Injil ketitik saka lelabuhanmu marang para sedulur tunggal precaya; malah sing durung tepung karo kowé pisan iya kokladèni.

⁶Wong-wong mau wis padha nyritakaké marang pasamuwan ing kéné bab

katresnanmu. Penggawému kuwi becik banget, déné kowé wis nulung wong-wong mau nganti padha bisa nerusaké lakuné, srana patrap sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

⁷Awit wong-wong mau padha nglakoni ayahané Sang Kristus, lan nalika lelungan padha ora nampani apa-apa saka wong-wong sing ora percaya marang Gusti Allah.

⁸Mulané, kita wong-wong percaya kuwajiban mbiyantu wong-wong sing kaya mengkono mau, supaya srana mengkono kita padha mèlu ngréwangi wong-wong mau sajroné ngabaraké Injiling Allah.

⁹Aku wis nulis layang cekak marang pasamuwan, nanging Diotrèfès, sing kepéngin dadi pengareping pasamuwan, ora maèlu tembungku.

¹⁰Mulané mbésuk satekaku bakal dakwelèhaké sing dadi penggawéné, yakuwi bab enggoné ngala-ala marang aku sakanca klawan dora-cara. Malah ora mung kuwi waé. Nalika sedulur-sedulur sing ngabaraké Injil kuwi teka, ditulak déning Diotrèfès. Sapa sing arep nampani sedulur-sedulur mau

padha ditampik, lan disébrataké saka pasamuwan.

¹¹ Gayus kang kinasih. Aja nulad lelakon sing ala, nanging nulada marang sing becik. Wong sing gawé becik kuwi asalé saka Gusti Allah, nanging sapa sing gawé piala kuwi ora wanuh karo Gusti Allah.

¹² Wong kabèh padha awèh paseksi becik tumrap Démétrius. Malah miturut piwulangé Injil pisan dhèwèké kuwi wong becik. Semono uga aku kabèh iya padha awèh paseksi becik, lan kowé weruh yèn paseksiku mau nyata.

¹³ Akèh prekara sing arep dakkandhakaké marang kowé, nanging luwih becik ora nganggo layang.

¹⁴ Pengarep-arepku aku bisaa énggal niliki kowé, supaya bisa guneman adu arep. (1-15) Kowé pinaringana tentrem rahayu. Kanca-kancamu sing ana ing kéné padha kirim salam. Lan salamku terusna marang mitraku kabèh siji-siji.

Yudas

1 ¹ Layang saka Yudas, abdiné Gusti Yésus Kristus, sarta seduluré Yakobus, tumekaa marang para sedulur, sing katimbangan lan dikasihi déning Allah Sang Rama, tuwin rineksa déning Gusti Yésus Kristus.

² Gusti Allah muga nglubèrana berkah, sih-rahmat lan tentrem-rahayu marang kowé kabèh.

³ Para sedulur kang kinasih! Banget enggonku kepéngin nulis layang marang kowé bab keslametan sing wis padha kita alami. Mulané saiki aku kedereng nulis layang iki saprelu mituturi kowé, supaya padha tetepa setya enggonmu mbélani precayamu sing wis kaparingaké déning Gusti Allah marang para umaté, sepisan kanggo selawasé.

⁴ Merga ana sawetara wong dudu Kristen nlusup ing satengahmu, yakuwi wong sing wis padha kapesthi bakal kaukum. Kuwi wong ora precaya sing mulangaké sih-rahmaté Gusti Allah

kanggo pawadan^a ngumbar hawa-nepsu, sarta nyélaki marang Gusti Yésus Kristus, Gusti kita, sing jumeneng Pangwasa tunggal.

⁵ Kowé wis padha ngerti bab kuwi mau kabèh. Éwasemono aku kepéngin ngélingaké kowé bab enggoné Gusti ngentasaké umat Israèl saka ing tanah Mesir, lan sebanjuré numpes wong-wong panunggalané sing padha ora precaya.

⁶ Mengkono uga bab enggoné Gusti wis nahan para malaékat sing ora padha netepi wates-watesing wewenangé, nanging padha ninggal papan padunungané. Para malaékat mau selawasé padha diblenggu ana ing papan sing peteng ndhedhet nganti tekané pengadilan ing Dina sing nggegirisi.

⁷ Padha kaya Sodom lan Gomora, tuwin kutha-kutha ing sakiwa-tengené sing padha laku jina lan ngumbar hawa-nepsu sing ora lumrah, kaya sing ditindakaké déning para malaékat mau. Wong-wong ing kutha kono padha kasiksa ing geni langgeng, minangka pepéling tumrap sakèhing manungsa.

---

^apawadan: alesan.

⁸ Mengkono uga wong-wong sing padha nlusup ing satengahmu padha ngimpi-impi nglakoni dosa sing njemberi marang awaké dhéwé. Wong-wong kuwi padha ngrèmèhaké pangwasané Allah sarta nyenyamah para malaékat mulya kang ana ing swarga.

⁹ Mikhaèl dhéwé, penggedhéné para malaékat, ora tumindak mengkono. Nalika padu karo Iblis bab sapa sing wenang tumrap layoné Nabi Musa, Mikhaèl ora wani ndakwa Iblis nganggo tembung-tembung sing nyenyamah, mung muni: "Kowé ketamana dukaning Allah kang banget!"

¹⁰ Mangka wong-wong iki padha nyenyamah marang kang ora disumurupi. Wong-wong kuwi kaya kéwan galak sing ora duwé budi, lan sing mung katuntun déning naluri. Nanging iya prekara-prekara sing disumurupi kuwi sing njalari karusakané.

¹¹ Cilaka banget wong-wong mau, sebab padha nulad lakuné Kain. Merga enggoné mburu opah, wong-wong kuwi padha nindakaké keluputan sing dilakoni déning Biléam. Wekasané wong-wong

kuwi bakal padha tumpes, merga saka enggoné mbaléla kaya déné Korah.

¹² Samangsa padha mèlu mangan ana ing bujana-katresnanmu,^b wong-wong kuwi mung gawé camahing^c bujana mau. Awit wong-wong mau enggoné mangan ora duwé isin, mung mikir wetengé dhéwé. Wong-wong kuwi kaya méga tanpa banyu, sing kabur déning angin ora dadi udan. Kaya wit-witan sing ing mangsané ngundhuh ora metokaké woh, iya presasat wit-witan sing rungkad lan wis mati babar-pisan.

¹³ Kaya ombak ing segara sing ngetokaké umpluking kanisthané dhéwé, yakuwi penggawéné rupa-rupa sing ngisin-isini. Kaya lintang-lintang sing nglembara,^d sing wis kacawisan papan déning Allah ana ing pepeteng lelimengan langgeng selawasé.

¹⁴ Mungguh ing wong-wong mau, Hénokh, putra turunan kapitu saka

---

^b bujana-katresnan: nedha sesarengan kanggé nélakaken katresnan lan pasedhèrèkan, manut tata-cara jaman semanten. Tembungipun Yunani: Agapé.

^c camah: najis, cacad, reged.

^d nglembara: nglambrang.

bapak Adam, wis meca mengkéné:
"Delengen, Gusti bakal rawuh
kadhèrèkaké déning para malaékat kang
suci, éwon cacahé.

¹⁵ Panjenengané nedya ngadili wong
kabèh, sarta matrapi paukuman
marang sakèhing wong duraka merga
saka pamblasaré, lan merga saka
sakèhing tembung nistha sing diucapaké
wong-wong mau marang Gusti Allah."

¹⁶ Wong-wong kuwi tansah padha
nggrundel lan sesambat. Uripé ngumbar
hawa-nepsuné sing nistha. Seneng
ngalem marang awaké dhéwé, sarta
ngonggrong wong liya supaya olèh opah.

¹⁷ Nanging para sedulur, padha élinga
marang pangandika sing dhèk biyèn wis
kawedharaké déning para rasulé Gusti
Yésus Kristus.

¹⁸ Kowé wis padha dingandikani:
"Mbésuk ngarepaké jaman wekasan
bakal muncul wong-wong sing
padha moyoki marang kowé; yakuwi
wong-wong sing uripé padha nuruti
hawa-nepsuné daging."

¹⁹ Wong-wong mau bakal gawé crah
ing pasamuwan lan mung nuruti

pepénginané dhéwé, merga wong-wong kuwi padha ora kadunungan Roh Suci.

²⁰ Nanging mungguh ing kowé para sedulur, padha mbanguna awakmu dhéwé adhedhasar imanmu sing murni, lan padha ndedongaa nganggo pangwasané Sang Roh Suci.

²¹ Sajroné nganti-anti marang sih-rahmaté Yésus Kristus, Gusti kita, sing maringi urip langgeng, tansah padha lestaria ana ing sihé Gusti Allah.

²² Wong sing atiné isih mangu-mangu padha welasana.

²³ Wong-wong kuwi padha entasna saka ing geni murih slameté. Welas-asihmu tandukna marang wong-wong liyané dikanthènana rasa wedi, nanging padha sengita karo sandhangané wong-wong sing dijemberaké déning pepénginan-pepénginaning daging.

²⁴ Gusti Allah sing kwasa rumeksaa marang kowé, supaya aja nganti tumiba ing dosa. Panjenengané iya kwasa nuntun kowé nganti kowé tekan ing ngarsané, klawan bungah lan tanpa cacad.

²⁵ Iya mung Gusti Allah piyambak kang jumeneng Juru Slamet kita lantaran

Yésus Kristus, Gusti kita. Panjenengané kuwi Allah sing kagungan kamulyan, kasektèn lan pangwasa sadurungé jagad dumadi tekan sepréné nganti ing selawas-lawasé. Amin.

Wahyu

1 ¹Kitab iki isiné wahyu sing diparingaké déning Gusti Yésus Kristus, yakuwi prekara-prekara sing bakal kelakon. Gusti Allah ndhawuhi Sang Kristus supaya nedahaké marang para abdiné Allah bab apa waé sing pinesthi énggal kelakon mau. Sang Kristus wis medharaké bab mau marang Yohanes, abdiné, lumantar malaékat utusané.

²Yohanes banjur nyritakaké kabèh sing wis dideleng mau; cocog kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang Gusti Yésus Kristus.

³Begja wong-wong sing padha macakaké lan sing padha ngrungokaké sarta nglakoni surasané pangandika sing katulis ana ing kitab iki, merga ora suwé menèh kabèh mau bakal kelakon.

⁴Layang iki saka Rasul Yohanes, tumekaa marang pasamuwan pitu ing tanah Asia Cilik. Gusti Allah kang saiki ana, lan kang biyèn wis ana, sarta kang bakal rawuh maringana sih-rahmat

lan katentreman marang kowé kabèh.
Semono uga roh pitu sing padha
nyarengi pangwasané,

⁵ apa déné Gusti Yésus Kristus, Seksi kang setya, kang wungu dhisik dhéwé saka ing séda, lan sing ngwaosi sakèhing pangwasa ing bumi iki. Gusti Yésus sing ngasihi kita lan sing wis ngicali dosa kita srana rahé,

⁶ Panjenengané wis ngangkat kita dadi ratu-ratu lan imam-imam kagem Gusti Allah, Ramané. Iya Gusti Yésus Kristus kuwi sing kagungan kamulyan lan pangwaos ing selawas-lawasé. Amin.

⁷ Delengen! Panjenengané rawuh ana ing méganing langit lan saben mripat bakal ndeleng Panjenengané; semono uga wong sing wis padha njojoh Panjenengané. Sakèhing bangsa ing bumi bakal padha sambat-sambat nangisi awaké dhéwé, merga saka Panjenengané. Iya pancèn mengkono! Amin!

⁸ "Aku iki Alfa lan Oméga" (Kang Wiwitan lan Kang Pungkasan) mengkono pangandikané Gusti Allah, sing saiki ana, lan sing biyèn ana, sarta sing bakal rawuh ngasta Pangwasa.

⁹ Aku iki Yohanes, sedulurmu lan kancamu ing sajroning kasusahan. Kita padha-padha dadi warganing Kratoné Allah, lan padha-padha ngugemi asmané Yésus klawan tumemen. Aku dibuwang ana ing pulo Patmos merga saka enggonku ngabaraké Injil, sing diwulangaké déning Gusti Yésus.

¹⁰ Mbeneri ing dina Minggu aku dikwaosi déning Roh Suci, nuli aku krungu swara seru ana ing mburiku kaya uniné kalasangka.^a

¹¹ Pangandikané: "Apa sing kokdeleng kuwi tulisen ana ing Kitab Suci lan kirimna marang pasamuwan pitu. Yakuwi: Pasamuwan-pasamuwan Éfesus, Smirna, Pèrgamus, Tiatira, Sardis, Filadèlfia, lan pasamuwan Laodikia."

¹² Aku nuli nolèh, kepéngin weruh sapa sing ngendikani aku mau. Aku weruh pedamaran pitu, kagawé saka emas.

¹³ Ing tengah-tengahé lampu pitu mau ana wong ngadeg mèmper Putraning Manungsa, ngagem jubah, sing dawané nganti klangsrah tekan sampéyané. Jajané ngagem sabuk emas.

---

^akalasangka: slomprèt.

¹⁴ Sirah lan rémané putih kaya wulu wedhus gèmbèl, memplak kaya kapas, lan mripaté kaya urubing geni.

¹⁵ Sampéyané kaya tembaga mengangah ing prapèn. Swarané kaya gumrojoging banyu.

¹⁶ Astané tengen ngasta lintang pitu, saka tutuké metu pedhangé sing landhep kiwa-tengen. Wedanané mencorong kaya srengéngé ing wayah awan.

¹⁷ Nalika weruh Panjenengané mau aku nuli krungkep presasat wong mati. Nanging aku banjur ditumpangi astané tengen lan dingandikani: "Aja wedi! Aku iki sing ngasta pangwasané Kang Wiwitan lan Kang Pungkasan.

¹⁸ Aku iki sumbering urip! Aku wis mati, nanging delengen, Aku urip ing selawasé. Aku sing ngwasani pati lan ngwasani jagadé wong mati.

¹⁹ Mulané apa sing wis kokdeleng kuwi tulisen, yakuwi prekara-prekara sing kelakon saiki iki, lan sing mbésuk bakal kelakon.

²⁰ Mungguh tegesé lintang pitu sing kokdeleng ana ing asta-Ku tengen lan pedamaran emas pitu iki mengkéné: Lintang pitu kuwi para malaékaté

pasamuwan pitu lan pedamaran emas pitu kuwi pasamuwan pitu mau."

2¹"Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Éfesus mengkéné: Iki pangandikané Panjenengané kang ngasta lintang pitu ing astané tengen lan kang tindak-tindak ing antarané pedamaran emas pitu mau.

²Aku ngerti sakèhing penggawému: Akèh pegawéan sing wis koktandangi klawan tataging ati. Aku ngerti enggonmu ora nguja marang wong sing ala lakuné, lan enggonmu wis ndadar wong-wong sing ngaku-aku rasul, mangka ing sanyatané dudu; dadi cethané para wong tukang goroh.

³Aku weruh enggonmu sabar sarta enggonmu nandhang sangsara merga saka Aku, éwasemono kowé padha ora semplah.

⁴Nanging ana saprekara sing ora Daksenengi: Yakuwi enggonmu wis ninggal katresnanmu sing kawitan.

⁵Mulané padha ngrumangsana bangeté mundurmu! Padha mratobata, ninggala dosa-dosamu, lan padha nglakonana apa sing koktindakaké

sekawit. Yèn kowé ora mratobat, Aku mesthi bakal rawuh lan bakal mundhut pedamaran mau saka ing panggonané, kejaba yèn kowé padha mratobat saka dosa-dosamu.

⁶ Nanging iya ana saprepara sing becik: Yakuwi enggonmu padha sengit karo penggawéné para penganuté Nikolaus, sing iya Daksengiti.

⁷ Sapa sing ngrungu, padha nggatèkna apa sing dingandikakaké déning Sang Roh Suci marang pasamuwan-pasamuwan. Sing sapa tumemen bakal Dakparengaké mangan wohing wit panguripan sing ana ing petamanané Gusti Allah."

⁸ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Smirna mengkéné: Iki dhawuhé Sang Awal lan Sang Akir, sing wis séda lan gesang menèh:

⁹ Aku ngerti kasusahanmu. Kowé mlarat, nanging satemené sugih! Aku ngerti enggonmu diala-ala déning wong-wong sing ngaku-aku wong Yahudi, mangka satemené dudu. Sejatiné wong-wong kuwi umaté Iblis.

¹⁰ Kowé aja wedi karo kasangsaran sing sedhéla menèh bakal nekani

kowe. Lan Iblis bakal nglebokaké wong panunggalanmu sawetara ana ing pakunjaran kanggo nyoba kowe. Kowe bakal nandhang kasusahan sepuluh dina lawasé. Tetep setya marang Aku, senajan nganti tumeka ing pati; temahan kowe bakal Dakganjar urip sejati kang asipat langgeng, minangka makuthaning^b kemenanganmu.

¹¹ Sing sapa ngrungu nggatèkna apa sing dingandikakaké déning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan! Sing sapa tetep pangabektiné bakal ora disangsara déning pati sing kapindhho."

¹² "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Pèrgamus mengkéné: Iki dhawuhé Kang ngasta pedhang landhep kiwa-tengen:

¹³ Aku ngerti panggonanmu, yakuwi ing kutha krajané Iblis. Kowe padha setya marang Aku. Malah nalika Antipas, seksi-Ku sing setya, dipatèni ana ing satengahmu, iya ana ing kratoné Iblis, kowe padha ora nyélaki precayamu marang Aku.

¹⁴ Senajan mengkono, ana prekara sawetara sing ora Daksenengi tumrapping

---

^bmakutha: mahkota (bhs. Ind.).

kowé, yakuwi panunggalanmu ana wong-wong sing padha kèlu karo piwulangé Biléam. Biléam mau ngajani Balak supaya njlomprongaké wong Israèl karebèn padha gawé dosa, srana mangan sesajèné brahala sarta laku jina.

¹⁵ Mengkono uga panunggalanmu ana wong sawetara sing kèlu karo piwulangé wong-wongé Nikolaus.

¹⁶ Mulané padha mratobata! Awit yèn ora, mengko Aku bakal énggal nekani kowé lan nglawan wong-wong mau nganggo pedhang sing ana ing tutuk-Ku.

¹⁷ Sapa sing krungu, nggatèkna apa sing dadi pangandikané Sang Roh Suci marang pasamuwan-pasamuwan. Sing sapa unggul bakal Dakparingi mangan manna sengkeran, sarta bakal Dakparingi watu putih. Ing watu mau kaukir jeneng anyar, sing ora dingertèni ing wong, kejaba mung sing diparingi mau."

¹⁸ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Tiatira mengkéné: Iki dhawuhé Putraning Allah, kang paningalé kaya urubing geni lan sampéyané kaya tembaga mengangah.

¹⁹ Aku ngerti penggawému kabèh: Iya katresnanmu, iya kasetyanmu, pengabdianmu lan kaantepanmu sajroning nandhang sangsara. Aku ngerti yèn penggawému sing kèri dhéwé iki luwih becik ketimbang karo sing wiwitan.

²⁰ Nanging ana saprekara sing ora Daksenengi tumraping kowé: Yakuwi enggonmu ngumbar Izébèl, wong wadon sing ngaku-aku nabining Allah, memulang lan nasaraké para abdi-Ku supaya padha laku jina lan mangan sesajéné brahala.

²¹ Aku wis maringi wektu marang wong mau, nanging ora gelem mratobat saka enggoné laku jina.

²² Mulané wong kuwi bakal Dakbanting nganti dadi lara nggléthak ana ing peturon. Ana ing kono Izébèl lan wong-wong sing padha laku jina karo dhèwèké bakal nandhang kasangsaran gedhé. Kuwi bakal énggal Daktindakaké, semono mau yèn padha ora marèni lelakoné sing ala kuwi.

²³ Wong-wong sing padha kèlu karo Izébèl mau iya bakal Daktumpes, supaya sakèhé pasamuwan padha ngerti yèn Aku pirsá isining nalar lan

budining manungsa. Sarta Aku bakal males marang kowé kabèh, miturut sapenggawému dhéwé-dhéwé.

²⁴ Nanging tumrap wong-wong liyané ing kutha Tiatira, sing ora kèlu ing piwulang mau lan ora nyinau ngèlmu-ngèlmuning Iblis, Aku prejanji: Aku ora arep nambahi momotan liyané marang kowé.

²⁵ Nanging apa sing koklakoni mau ugemana nganti sateka-Ku.

²⁶ Sing sapa teguh imané lan tansah nindakaké préntah-Ku nganti tekan ing wekasan, bakal Dakganjar pangwasa padha karo pangwasa sing Daktampa saka Rama-Ku.

²⁷ Wong-wong mau bakal padha ngerèh para bangsa nganggo teken wesi; lan bangsa-bangsa bakal diremuk kaya grabah.

²⁸ Wong-wong mau uga bakal Dakparingi lintang panjer ésuk.

²⁹ Sapa waé sing krungu padha ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

3¹ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Sardis,

mengkéné: Iki dhawuhé Panjenengané kang kagungan Rohé Allah pitu lan lintang pitu. Aku ngerti sakèhing penggawému. Kowé padha diarani urip, mangka satemené mati!

² Mulané tangia, lan tutugna apa sing koklakoni sadurungé mati babar-pisan, awit penggawému mau ora ana siji waé sing sampurna ana ing ngarsané Allahmu.

³ Coba éling-élingen menèh, apa sing biyèn wis diwulangaké marang kowé lan apa sing wis koksaguhi, kuwi tetepana lan kowé padha mratobata. Yèn kowé ora tangi, Aku bakal nekani kowé kaya patrapé maling, sarta kowé ora bakal ngerti wayah apa enggon-Ku teka mau.

⁴ Nanging panunggalanmu ing kutha Sardis ana wong sawetara sing sandhangané tetep resik. Wong-wong mau bakal mlaku bebarengan karo Aku nganggo sandhangan putih, merga padha sembada.

⁵ Sing sapa tetep mengkono mau, bakal dienggoni sandhangan putih, lan jenengé ora bakal Dakbusek saka ing buku sing isi daftaré wong sing padha urip. Malah ana ing ngarsané Rama-Ku

lan ing ngarepé malaékaté, wong-wong mau bakal Dakaku dadi kagungan-Ku.

⁶ Sing sapa krungu, padha ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

⁷ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Filadèlfia mengkéné: Iki pangandikané Panjenengané Kang Suci, lan Kang Sejati, sing ngasta kunciné Dawud. Samangsa Panjenengané ngengakaké, ora ana sing bisa nutup; samangsa Panjenengané nutup, ora ana sing bisa ngengakaké.

⁸ Aku ngerti sakèhing penggawému. Aku ngerti yèn kekuwatanmu ora sepiraa, nanging kowé wis padha netepi piwulang-Ku lan setya marang Aku. Kowé wis Dakwengani lawang sing ora kena diinebaké déning wong.

⁹ Ngertia: Wong-wong umaté Iblis, sing padha goroh lan ngaku-aku wong Yahudi, mangka satemené dudu, wong-wong mau Dakdadèkaké padha sujud jèngkèng ana ing ngarepmu, sarta padha ngakoni yèn Aku tresna marang kowé kabèh.

¹⁰ Sarèhné kowé wis padha netepi dhawuh-Ku supaya sabar, Aku bakal

ngreksa kowé ana ing dina kasangsaran sing bakal kelakon ing donya iki, kanggo ndadar wong sing padha manggon ing bumi.

¹¹ Aku bakal énggal rawuh. Apa sing wis kokduwèni kuwi ugemana temenan, supaya aja ana wong sing ngrebut ganjaraning kemenanganmu.

¹² Sing sapa netepi piwulang-Ku bakal Dakdadèkaké saka-guruning Pedaleman Suciné Rama-Ku, lan ora bakal metu menèh saka ing kono. Karo déné wong mau bakal Daktulisi Asmané Allah-Ku lan jenengé kuthané Allah-Ku, yakuwi kutha Yérusalèm Anyar, sing tumurun saka ing swarga, saka Allah-Ku. Semono uga bakal Daktulisi Asma-Ku kang anyar.

¹³ Sapa sing ngrungu, ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

¹⁴ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Laodikia mengkéné: Iki pangandikané Panjenengané, Sang Amin.^c Seksi sing setya lan sejati, sumbering sakèhing titahé Allah.

---

^cSang Amin: Sang Kristus: ingkang saged dipun pitados.

¹⁵ Aku ngerti sakèhing penggawému. Aku ngerti yèn kowé ora adhem lan ora panas. Saiba beciké saupama kowé adhem utawa panas!

¹⁶ Sarèhné kowé manget-manget, ora adhem ora panas, mulané kowé bakal Daklepèh saka tutuk-Ku.

¹⁷ Kowé muni: 'Aku iki sugih lan kecukupan samubarang sarta ora kekurangan apa-apa.' Nanging kowé ora ngerti yèn kowé kuwi sejatiné mlarat lan memelas. Kowé kuwi mlarat, kewudan lan wuta.

¹⁸ Mulané kowé Dakpituturi: 'Kowé tukua emas murni saka Aku, supaya kowé dadi sugih. Iya tukua saka Aku sandhangan putih lan enggonen, supaya wong ora padha weruh enggonmu kewudan, lan ngisin-isini. Semono uga tukua tamba kanggo nambani mripatmu, supaya bisa ndeleng.'

¹⁹ Wong-wong sing Daktresnani kuwi sing Dakwelèhaké lan Dakajar. Mulané padha ditemen pangabektimu lan padha mratobata, ninggala dosa-dosamu.

²⁰ Ngertia! Aku ana ing ngarep lawang sarta thothok-thothok. Yèn ana wong sing krungu swara-Ku lan mbukakaké

lawang, Aku bakal mlebu ing omahé lan mangan bebarengan karo wong mau.

²¹ Sing sapa ngèstokaké dhawuh-Ku, bakal Dakparingi wewenang nindakaké pepréntahan bebarengan karo Aku, padha kaya Aku iya wis unggul lan saiki nindakaké pepréntahan bebarengan karo Rama-Ku.

²² Sing sapa krungu, ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

4¹ Sawisé mengkono, aku, Yohanes, kaparingan wahyu menèh. Aku weruh lawangé swarga menga lan ana swara sing wis dakrungu biyèn, ngandikani aku kaya swarané slomprèt, mengkéné: "Munggaha mréné. Kowé bakal Daktuduhi apa sing mbésuk bakal kelakon."

² Sanalika iku uga aku dikwaosi déning Rohé Allah. Aku banjur weruh ing swarga kono ana dhampar.^d Lan sing lenggah ing kono,

---

^ddhampar: tahta (bhs. Ind.).

³ pasuryané sumunar kaya watu yaspis lan sardis.^e Dhampar mau kinubengan kluwung sumunar kaya zamrud.

⁴ Ing sakubengé dhampar ana dhampar-dhampar liyané, cacahé patlikur, dilenggahi déning para pinisepuh patlikur, ngagem ageman putih lan makutha emas.

⁵ Dhampar mau metu cahyané kaya kilat pating glebyar, lan swara kaya gumlegering gludhug. Ing ngarepé dhampar ana obor pitu murub: yakuwi Rohé Allah pitu.

⁶ Ing ngarepé dhampar iya ana kaya segara bening kaya kaca kristal. Ing satengahé dhampar lan sakubengé ana makluk papat, sisih ngarep lan sisih mburiné, padha kebak mripat.

⁷ Déné makluk mau sing siji rupané kaya singa, sing kapindho kaya sapi lanang, katelu rainé kaya manungsa, lan sing kapaté kaya manuk garudha mabur.

⁸ Makluk papat mau siji-sijiné duwé swiwi nenem, lan badané sekojur njaba njero kebak mripat. Makluk-makluk mau rina wengi tanpa lèrèn memuji:

---

^eyaspis lan sardis: bangsanipun séla kanggé rerenggan.

"Suci, suci, suci Pangéran Allah Kang Mahakwasa, sing biyèn ana, saiki ana, lan mbésuk iya ana."

⁹ Makluk papat mau saben-saben padha nglagokaké kekidungan lan pakurmatan tuwin pamuji sokur konjuk marang Panjenengané kang pinarak ana ing dhampar, lan kang gesang langgeng ing selawas-lawasé. Sajroné makluk-makluk mau padha memuji,

¹⁰ para pinituwa patlikur padha sumungkem ana ing ngarsané Panjenengané kang lenggah ana ing dhampar, sarta nyembah Panjenengané kang gesang ing selawas-lawasé. Tumuli padha nyèlèhaké makuthané ana ing sangarepé dhampar mau karo munjuk:

¹¹ "Dhuh Pangéran, saha Allah kawula! Namung Paduka ingkang pantes kaluhuraken, kaurmatan saha kagungan pangwaos; amargi Paduka sampun nitahaken samukawis lan inggih margi saking kersa Paduka samukawis menika wonten sarta sami gesang."

5 ¹ Aku nuli weruh yèn Panjenengané kang lenggah ing dhampar mau astané tengen ngasta gulungan kitab.

Kitab mau kebak tulisan njaba-njero, sarta disègel nganggo sègel pitu.

²Tumuli aku weruh malaékat sing gagah-prakosa, nguwuh-uwuh klawan sora: "Sapa sing wenang mbukak gulungan kitab iki srana nglèthèki sègel-sègelé?"

³Nanging ing swarga, ing bumi sarta ing sangisoring bumi, ora ana wong siji-sijia sing wani mbukak gulungan kitab kuwi, sarta ndeleng njeroné.

⁴Aku tumuli nangis kelara-lara, merga ora ana wong sing wenang mbukak gulungan kitab mau sarta weruh isiné.

⁵Banjur ana pinituwa sing kandha marang aku: "Kowé aja nangis! Delengen, Sang Singa saka taleré Yéhuda, tedhaké Sang Prabu Dawud wis unggul, saguh nglèthèki sègel pitu, sarta mbukak gulungan kitab kuwi."

⁶Aku banjur weruh ing satengahé dhampar lan makluk papat, sarta ing satengahé para pinituwa mau ana Cempé ngadeg, katoné kaya tilas disembelèh. Cempé mau sunguné pitu lan mripaté pitu: yakuwi Rohé Allah pepitu, kang kautus menyang ing salumahing bumi.

⁷ Sang Cempé mau banjur nyedhak sarta nampani kitab mau saka asta tengené panjenengané kang pinarak ing dhampar.

⁸ Nalika Sang Cempé mundhut gulungan kitab mau, makluk papat lan pinituwa patlikur nuli sumungkem ana ing ngarepé. Saben pinituwa nyekel clempung lan bokor emas isi menyan, yakuwi pandongané para suci.

⁹ Nuli padha ngidungaké kidung anyar, tembungé: "Namung Paduka ingkang pantes nampèni gulungan kitab menika sarta nglèthèk sègel-sègelipun. Awit Paduka sampun dipun sédani; lan srana séda Paduka menika, tiyang-tiyang saking sedaya taler, basa tuwin negari miwah bangsa sami katebus kagem Gusti Allah.

¹⁰ Tiyang-tiyang wau sampun Paduka dadosaken tedhak-turunipun ratu, inggih supados sami dados imam-imam ingkang ngladosi Allah kita, tuwin sami kagungan pangwaos wonten ing bumi."

¹¹ Aku banjur weruh lan krungu swarané malaékat sing cacahé maèwu-èwu lan mayuta-yuta padha ngadeg sakubenging

dhampar lan makluk papat, tuwin para pinituwa.

¹² Para malaékat mau padha ngidung nganggo swara sora, pangucapé: "Sang Cempé ingkang sampun kapragat menika pantes nampèni pangwaos, lan kasugihan tuwin kawicaksanan, saha kekiyatan tuwin pakurmatan, miwah kamulyan lan pangalembana!"

¹³ Aku banjur krungu sakèhing makluk sing ana ing swarga lan ing bumi apa déné sangisoring bumi sarta ing segara — cekaké sakèhing makluk ing jagad raya kabèh — padha ngidung: "Pangalembana lan kaurmatan, tuwin pamuji lan kamulyan kasaosna marang Panjenengané kang lenggah ing dhampar saha Sang Cempé, ing selawas-lawasé."

¹⁴ Makluk papat mau padha ngucap: "Amin." Déné para pinituwa mau padha sumungkem sujud.

6 ¹ Sawisé kuwi aku banjur weruh Sang Cempé nglèthèk sègel sing kapisan. Lan aku krungu pangucapé makluk papat mau salah siji, swarané kaya gludhug: "Padha delengen!"

² Aku nuli namataké lan weruh ana jaran putih. Sing nunggang nyekel

gendhéwa lan dienggoni makutha.
Banjur maju kaya wong sing menang
perangé.

³Sang Cempé nuli nglèthèk sègel sing
kapindho, aku krungu makluk kang
kapindho ngucap: "Delengen!"

⁴Tumuli ana jaran liyané maju, ulesé
abang mbranang, ditunggangi wong
sing kaparingan pangwasa nyirnakaké
katentreman sing ana ing bumi, supaya
wong-wong padha patèn-pinatènan.
Mulané wong mau kaparingan pedhang
gedhé.

⁵Sang Cempé nuli nglèthèk sègel
katelu. Aku krungu makluk katelu
ngucap: "Delengen!" Aku namataké lan
weruh jaran ireng, ditunggangi wong
nyekel timbangan.

⁶Aku nuli krungu swara kaya saka ing
tengah-tengahé makluk papat mau.
Pangucapé: "Gandum seliter kanggo
opah sedina, lan jagung telung liter
kanggo opah sedina. Nanging aja
ngrusakaké wit-wit zaitun lan kebon
anggur!"

⁷Sang Cempé nuli nglèthèk sègel
kapat, aku krungu makluk sing nomer
papat ngucap: "Delengen!"

⁸ Aku nuli weruh ana jaran ulesé pucet ditunggangi wong jenengé Pati. Wong mau dietutaké déning Kratoning Pati. Padha kaparingan pangwasa matèni seprapating bumi srana pedhang, pailan, pageblug sarta srana kéwan-kéwan galak.

⁹ Nalika Sang Cempé nglèthèk sègel kelima, aku weruh ing sangisoring mesbèh ana nyawané para wong sing wis padha dipatèni merga saka pangandikané Allah lan merga saka enggoné padha martakaké pangandika mau.

¹⁰ Nyawa-nyawa mau padha nguwuh-uwuh swarané sora: "Dhuh Sang Kristus ingkang Mahakwaos, ingkang Mahasuci tuwin Mahasetya. Ngantos mbénjing menapa enggèn Paduka ngadili tiyang ingkang wonten ing bumi, kanggé males anggènipun sami mejahi kawula?"

¹¹ Nuli nyawa-nyawa mau padha kaparingan jubah putih siji-siji, lan didhawuhi supaya padha lerem sawetara mangsa engkas, nganti cacahé wong sing nunggal pegawéan karo wong-wong kuwi lan sedulur-seduluré sing iya bakal

padha dipatèni kaya dhèwèké mau, genep.

¹² Bareng Sang Cempé nglèthèk sègel sing kanem, aku nuli krasa ana lindhu nggegirisi. Srengéngéné dadi ireng kaya karung areng, lan rembulan dadi abang kaya getih.

¹³ Lintang-lintang ing langit padha rontog tiba ing bumi, kaya wohing wit anjir sing isih mentah padha rontog katempuh ing angin gedhé.

¹⁴ Langit nuli nglunthung kaya kertas digulung, lan sakèhing gunung sarta pulo padha ngalih saka panggonané.

¹⁵ Para raja ing bumi, para penggedhé lan para pemimpining prejurit, para wong sugih lan para pangwasa, sakèhing batur-tukon lan wong merdika kabèh padha umpetan ana ing guwa-guwa lan ing sela-selaning gunung watu.

¹⁶ Wong-wong mau padha kandha karo gunung-gunung lan watu-watu mau: "Aku padha jugrugana lan aling-alingana, supaya aku padha ora kapirsan déning Panjenengané kang lenggah ing dhampar lan kena ing bebenduné Sang Cempé mau.

¹⁷ Sebab wis tekan dina paukumané Panjenengané kang lenggah ing dhampar lan Sang Cempé; mangka ora ana sing kuwagang nadhahi."

7 ¹ Sawisé kuwi aku weruh malaékat papat ngadeg ana ing pojoking bumi papat, padha nyandhet angining bumi saka kéblat papat, supaya aja ana angin sing niyub ing dharatan, ing segara utawa ing wit-witan.

² Banjur aku weruh ana malaékat liyané njedhul saka ing Wétan. Malaékat mau nggawa ecapé Allah kang gesang. Klawan swara seru malaékat mau kandha karo malaékat papat sing padha kaparingan wewenang saka Gusti Allah ngrusak dharatan lan segara.

³ Tembungé: "Aja ngrusak dharatan lan segara utawa wit-witan sadurungé aku padha ngecap bathuké para abdiné Allah!"

⁴ Aku dikandhani yèn cacahé para abdiné Allah sing diecapi bathuké mau satus patang puluh papat èwu.

⁵ Wong-wong kuwi asalé saka taleré bangsa Israèl rolas; saben taler 12.000. Yakuwi saka taler Yéhuda, Rubèn, Gad,

⁶ Asyèr, Naftali, Manasyèr,

⁷ Siméon, Lèwi, Isakar,

⁸ Zébulon, Yusuf, Bènyamin.

⁹ Sawisé mengkono aku weruh ana golonganing wong akèh banget, ora kena diétung merga saka akèhé. Asalé wong-wong mau saka sakèhing bangsa, taler, negara lan basa. Padha ngadeg ana ing ngarepé dhampar lan ing ngarsané Sang Cempé; padha nganggo jubah putih sarta nyekel pang kurma.

¹⁰ Wong-wong mau padha nguwuh swarané seru: "Kita iki bisané slamet mung merga saka Allah kita kang lenggah ing dhampar sarta merga Sang Cempé!"

¹¹ Ana déné para malaékat padha ngadeg ing sakubenging dhampar lan para pinituwa, sarta makluk papat mau. Para malaékat nuli padha sumungkem ing ngarepé dhampar sarta sujud marang Gusti Allah.

¹² Unjuké: "Amin! Sakèhing puji kasaosna marang Allah kita merga saka kamulyan lan kawicaksanané. Pantès kasaosan panuwun lan kaurmatan, awit pangwasa lan kasektèné langgeng ing selawas-lawasé. Amin!"

¹³ Nuli ana pinituwa sing ndangu marang aku: "Apa kowé ngerti, sapa sing padha nganggo jubah putih kuwi lan saka ngendi pinangkané?"

¹⁴ Atur wangsulanku: "Bapak, kula mboten ngertos. Malah Bapak ingkang pirsá." Pinituwa mau banjur ngandika marang aku: "Kuwi wong-wong sing luwar saka ing panganiaya sing nggegirisi, sarta wis padha ngumbah jubahé nganti putih srana rahé Sang Cempé.

¹⁵ Mulané padha ngadhep ana ing ngarepé dhamparing Allah, sarta padha ngabekti marang Panjenengané rina lan wengi ana ing Pedalemané Allah. Lan Panjenengané kang lenggah ing dhampar kuwi bakal dedalem ana ing satengahé wong-wong mau, paring pengayoman.

¹⁶ Wong-wong kuwi bakal padha ora krasa luwé lan ngelak menèh, sarta ora bakal ngrasakaké panasing srengéngé sing sumelèt.

¹⁷ Awit Sang Cempé sing lenggah ing dhampar kuwi bakal dadi pangoné sing ngirid wong-wong mau menyang etuking

banyu kauripan, sarta Gusti Allah bakal ngusapi sakèhé eluhing mripaté."

8¹ Bareng Sang Cempé mau nglèthèk sègel sing kapitu, ing swarga banjur dadi sepi nyenyet wetara setengah jam suwéné.

² Nuli aku weruh malaékat pitu ngadeg ana ing ngarsaning Allah, padha kaparingan slomprèt pitu.

³ Malaékat liyané, sing nggawa pedupan emas, nyedhaki mesbèh lan ngadeg ing ngarepé mesbèh mau. Malaékat mau wis kaparingan menyan akèh supaya diobong minangka sesaosan, bebarengan karo pandongané para umaté Allah kabèh, ana ing mesbèh emas, ing ngarepé dhampar.

⁴ Kukusé menyan sing diobong kuwi kumelun awor karo pandongané umaté Allah saka tangané malaékat mau marang ngarsané Gusti Allah.

⁵ Malaékat mau nuli nggawa pedupan lan diisèni mawa saka ing mesbèh, banjur diuncalaké menyang bumi. Nuli ana swarané gludhug gumleger bebarengan bledhèg sesamberan, apa déné lindhu.

⁶ Sawisé kuwi malaékat pitu sing padha nyekel slomprèt mau banjur tata-tata arep ngunèkaké slomprèté.

⁷ Bareng malaékat kang kapisan ngunèkaké slomprèté mau, nuli ana udan ès lan geni, campur getih, kaesokaké ing bumi; saprateloné bumi lan saprateloné wit-witan nganti padha kobong, semono uga sakèhé suket ijo.

⁸ Malaékat kang kapindho nuli ngunèkaké slomprèté. Banjur ana barang saèmper gunung gedhé sing murub, kauncalaké ing segara. Temah saprateloné segara malih dadi getih,

⁹ lan saprateloné makluk sing urip ing segara padha mati lan saprateloné kapal-kapal sing lagi lelayaran padha tumpes.

¹⁰ Malaékat kang katelu ngunèkaké slomprèté, banjur ana lintang gedhé murub kaya obor tiba saka ing langit, nibani saprateloné kali-kali lan etuk-etuking banyu.

¹¹ Lintang mau jenengé Apsintus, tegesé "Pait". Mula saprateloné sakèhing banyu dadi pait, njalari akèh wong padha mati merga ngombé banyu sing wis dadi pait mau.

¹² Malaékat kang kapat banjur ngunèkaké slomprèté, saprateloné srengéngé lan saprateloné rembulan sarta saprateloné lintang-lintang padha ilang cahyané sapratelon. Semono uga saprateloné awan lan saprateloné wengi dadi peteng ndhedhet.

¹³ Aku banjur weruh ana manuk garudha mabur dhuwur ing awang-awang. Manuk mau nywara seru: "Bilai, bilai! Samangsa malaékat telu liyané ngunèkaké slomprèté, sakèhing wong sing padha manggon ing bumi iki nemahi bilai."

9 ¹ Malaékat sing kalima nuli ngunèkaké slomprèté. Aku banjur weruh ana lintang tiba saka ing langit nibani bumi. Lintang mau kaparingan kunciné lawang teleng palimenganing pati.

² Bareng lawangé dibukak, banjur ana kukus kumelun metu saka ing teleng palimengan mau kaya kebul metu saka pawon gedhé. Soroté srengéngé lan awang-awang banjur dadi peteng déning kebul mau.

³ Saka kebul kuwi nuli metu walangé akèh sing padha niba ing bumi. Walang-

walang mau ngetokaké wisa ampuh saèmper wisané kalajengking,

⁴lan padha dipenging ngrusak suket utawa wit-witan utawa thethukulan liya-liyané, kejaba mung manungsa sing ing bathuké ora ana capé Gusti Allah.

⁵Walang-walang mau ora diparengaké matèni manungsa, nanging mung nyiksa waé, lawasé limang sasi. Panyiksa mau larané kaya yèn dientup kalajengking.

⁶Sajroné limang sasi wong-wong mau padha ngudi supaya mati, nanging ora bisa. Padha kepéngin mati, nanging malah diedohi déning pati.

⁷Rupané walang-walang mau kaya jaran sing siap arep perang. Ing endhasé ana kaya makutha emas. Rainé kaya rai manungsa.

⁸Lan wuluné kaya rambuté wong wadon. Untuné kaya untu singa.

⁹Dhadhané kaya nganggo keré wesi. Swarané elaré kumrasak kaya gumrubyuging kréta perang akèh digèrèd ing jaran, maju menyang peprangan.

¹⁰Walang-walang mau duwé buntut lan entup kaya entupé kalajengking. Iya ana ing buntuté kuwi dununging kekuwatané

kanggo nyiksa manungsa lawasé limang sasi.

¹¹ Walang-walang mau duwé ratu, yakuwi malaékat penggedhéné teleng palimengan. Jenengé ing basa Ibrani Abadon, lan ing basa Yunani Apolion, tegesé: "Tukang Ngrusak."

¹² Kasangsaran sing sepisan wis kelakon. Sawisé kuwi isih ana kasangsaran loro menèh.

¹³ Malaékat sing kanem banjur ngunèkaké slomprèté. Aku banjur krungu swara metu saka pojoké papat mesbèh emas sing ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹⁴ Swara kuwi ngandika marang malaékat kanem sing nyekel slomprèt mau: "Malaékat papat sing padha kabanda ana ing sacedhaké Bengawan Éfrat kuwi uculana."

¹⁵ Malaékat papat mau nuli diuculi. Yakuwi malaékat sing dicawisaké kanggo matèni saprateloné umaté manungsa sing jam, dina, sasi lan tauné wis katemtokaké.

¹⁶ Aku dikandhani yèn cacahé prejurit jaranan kuwi rong atus yuta.

¹⁷ Ana ing wahyu kono aku weruh jaran-jaran lan sing padha nunggangi. Sing padha nunggang mau nganggo keré wesi, rupané abang mbranang lan biru kaya watu nilam, sarta kuning lirang. Endhasé jaran kaya endhas singa, lan cangkemé ngetokaké geni, kukus lan lirang.

¹⁸ Saprateloné umaté manungsa padha dipatèni déning wewelak^f telu, yakuwi geni, kukus lan lirang sing metu saka cangkemé jaran-jaran mau.

¹⁹ Daya kekuwatané jaran-jaran kuwi dumunung ana ing cangkemé sarta ing buntuté. Merga buntuté kuwi kaya ula, nganggo endhas. Srana buntut-buntuté kuwi jaran-jaran mau nyiksa umaté manungsa.

²⁰ Nanging kekarèné manungsa sing ora dipatèni nganggo wewelak telu mau meksa ora padha mratobat saka penggawéné sing ala. Ora padha marèni enggoné nyembah marang para dhemit lan brahala-brahala emas, slaka, tembaga, watu apa déné kayu sing ora bisa ndeleng, krungu utawa mlaku.

---

^fwewelak: malapetaka (bhs. Ind.).

²¹ Apa menèh ora padha mratobat saka enggoné mematèni, ulah ngèlmu gaib, laku jina, apa déné nyenyolong.

10 ¹ Aku banjur weruh ana malaékat liyané sing gagah-prakosa mudhun saka ing swarga, kemulan méga, lan ing sandhuwuring sirahé ana kluwungé. Rainé mencorong kaya srengéngé, lan sikilé kaya tugu geni.

² Malaékat mau nyekeli gulungan kitab cilik bukakan. Sikilé sing tengen tumapak ing segara, lan sing kiwa ana ing dharatan.

³ Malaékat mau nguwuh seru kaya panggeroning singa. Sawisé mengkono, gludhug pitu kuwi mangsuli swarané gumleger.

⁴ Apa sing diucapaké gludhug pitu mau arep dakcatheti, nanging aku krungu swara saka ing swarga ngandika: "Apa sing diucapaké déning gludhug pitu kuwi wewadi. Aja kokcathet!"

⁵ Malaékat sing dakdeleng ngadeg ana ing segara lan ing dharatan mau nuli ngangkat ngathungaké tangané tengen,

⁶ sarta banjur sumpah demi Panjenengané kang gesang langgeng selawas-lawasé, kang nitahaké langit

saisiné, lan bumi saisiné sarta segara saisiné; tembungé: "Dinané ora bakal kaundur menèh!

⁷ Nanging samangsa malaékat kapitu ngunèkaké slomprèté, Gusti Allah bakal nindakaké rancangané, kaya sing wis kawartosaké marang para abdiné, yakuwi para nabi."

⁸ Swara sing wis dakrungu saka swarga mau nuli ngandika menèh mengkéné: "Majua, kitab gulungan bukakan sing ana ing tangané malaékat kang ngadeg ana ing segara lan ing dharatan kuwi tampanana."

⁹ Aku banjur marani malaékat mau lan njaluk, supaya kitab kawènèhna marang aku. Pangucapé malaékat mau: "Tampanana lan panganen. Ana ing wetengmu rasané bakal kecut, nanging ana ing cangkemmu rasané legi kaya madu."

¹⁰ Kitab bukakan cilik mau nuli daktampani lan dakpangan. Ana ing cangkem rasané kaya madu, nanging bareng dakulu tekan weteng rasané kecut.

¹¹ Aku nuli didhawuhi supaya martakaké pangandikané Gusti Allah menèh marang

para bangsa, negara-negara, basa sarta para ratu.

11 ¹ Sawisé kuwi aku banjur diparingi glagah, piranti kanggo ngukur, kanthi dhawuh mengkéné: "Mangkata lan ukuren Pedalemané Allah sarta mesbèh sing kanggo saos kurban marang Panjenengané. Itungen pira cacahé wong sing manembah ana ing kono.

² Mung plataran sanjabané Pedalemané Allah waé aja kokukur, merga kuwi wis kaparingaké marang wong-wong sing ora wanuh marang Gusti Allah lan sing bakal ngidak-idak kutha suci kuwi lawasé patang puluh loro sasi.

³ Aku bakal ngutus seksi-Ku loro nganggo sandhangané wong kepatèn. Dakdhawuhi medhar wangsit lawasé sèwu rong atus sewidak dina."

⁴ Seksi loro mau, yakuwi wit zaitun loro lan pedamaran loro sing ana ing ngarsané Allah.

⁵ Yèn ana wong sing arep nindakaké piala, bakal disirnakaké déning geni sing metu saka cangkemé seksi loro mau. Kaya mengkono, kabèh wong sing arep gawé susahé bakal dipatèni.

⁶ Seksi loro mau padha kaparingan pangwasa ngancing langit, supaya ora ana udan sajroné padha martakaké pangandikané Gusti Allah; sarta padha kaparingan pangwasa tumrap sakèhing etuk, sing bisa didadèkaké getih. Apa menèh padha kaparingan pangwasa ngukum bumi nganggo wewelak warna-warna, sewayah-wayah ing sakarepé.

⁷ Samangsa wis rampung enggoné padha nglairaké paseksiné, kéwan sing muncul saka ing teleng palimenganing pati banjur bakal nglawan lan ngalahaké sarta matèni seksi loro mau.

⁸ Jisimé bakal gumléthak ana ing dalan ing kutha gedhé, panggonané Gustiné kasalib. Kutha mau disebut nganggo jeneng sesinglon Sodom lan Mesir.

⁹ Wong-wong saka sakèhé taler, bangsa, basa lan negara bakal nonton jisim mau lawasé telu setengah dina, lan ora nglilani jisim-jisim mau dikubur.

¹⁰ Wong-wong ing bumi bakal padha bungah merga patiné seksi loro mau. Banjur padha nganakaké kraméan lan padha kirim-kiriman barang tandhané

kabungahan, merga nabi loro sing gawé susahé wong kabèh wis mati.

¹¹ Sawisé telu setengah dina roh sing nguripaké saka ing Allah nuli angslup ing jisim-jisim mau, temahan sing mati banjur padha tangi, nganti wong kabèh sing nyipati padha wedi banget.

¹² Sawisé kuwi nabi loro mau krungu swara seru saka ing swarga, nimbali: "Padha munggaha mréné!" Banjur padha mungguh ing swarga, kakemulan ing méga, kadeleng déning para satruné.

¹³ Tumuli ana lindhu gedhé ngrubuhaké saprasepuluhé kutha, lan matèni wong pitung èwu. Wong-wong liyané padha giris banget, banjur padha ngluhuraké Asmané Gusti Allah ing swarga.

¹⁴ Wewelak sing kapindho wis kliwat; nanging wewelak sing kateluné tumuli nusul.

¹⁵ Bareng malaékat sing kapitu ngunèkaké slomprèté, tumuli ing swarga ana swara-swara sora banget padha nguwuh-uwuh mengkéné: "Pepréntahan ing donya iki saiki kaasta déning Pangéran kita lan Sang Kristus. Panjenengané bakal jumeneng Ratu langgeng ing selawasé!"

¹⁶ Para pinituwa patlikur, sing padha lungguh ing dhampar ing ngarsaning Allah banjur padha sumungkem sujud marang Panjenengané.

¹⁷ Unjuké: "Dhuh Allah ingkang Mahakwaos, ingkang jumeneng Allah ing jaman samenika lan ugi ing jaman rumiyin! Kawula sami saos sukur dhumateng Paduka, margi Paduka sampun ngagem pangwaos ingkang ageng, sarta sampun wiwit ngasta pepréntahan!

¹⁸ Tiyang-tiyang ingkang mboten sami tepang kaliyan Paduka sami ngamuk, awit sampun dumugi wekdalipun bebendu Paduka katamakaken, saha sampun dumugi wekdalipun Paduka ngadili tiyang-tiyang ingkang sampun sami pejah. Samenika sampun dumugi wekdalipun Paduka maringi ganjaran dhateng para abdi Paduka, inggih menika para nabi, sarta sedaya umat Paduka, inggih sedaya tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka, tiyang-tiyang alit dadosa tiyang-tiyang ageng. Samenika inggih wekdalipun Paduka nglebur tiyang-tiyang ingkang sami ngrisak bumi."

¹⁹ Pedalemané Gusti Allah sing ana ing swarga banjur kawengakaké lan Pethi Prejanjiané katon ana ing kono. Nuli ana kilat pating clèrèt lan gumlegering gludhug. Buminé gonjang-ganjing lan ana udan ès deres banget.

12 ¹ Ing langit tumuli katon ana rerupan anèh lan ora lumrah. Ana wong wadon sing nganggo sandhangan srengéngé, ngadeg ana ing rembulan. Wong mau nganggo makutha rinengga lintang rolas.

² Wong wadon mau lagi mbobot, lan sarèhné wis mèh tekan wektuné nglairaké, dadiné nglarani karo sesambat.

³ Banjur ana rerupan anèh menèh muncul ing langit. Ana naga gedhé banget, rupané abang mbranang, endhasé pitu lan sunguné sepuluh, sarta ing saben endhasé ana jamangé.

⁴ Buntuté naga mau nyèrèd saprateloné lintang-lintang ing langit, nuli katibakaké ana ing bumi. Naga mau mapan ana ing ngarepé wong wadon sing nglarani mau, sedyané arep nguntal bayiné samangsa lair.

⁵ Wong wadon mau banjur mbabar Putra kakung, kang bakal ngerèh para bangsa nganggo teken wesi. Dumadakan Sang Putra mau karebut lan kaplayokaké menyang ing ngarsané Allah lan ing dhamparé.

⁶ Déné wong wadon mau mlayu menyang pasamunan, ing panggonan sing wis kacawisaké déning Gusti Allah. Ana ing kono wong mau diopèni lawasé sèwu rong atus sewidak dina.

⁷ Ing swarga nuli ana peperangan. Mikhaèl lan malaékat-malaékaté padha perang nglawan naga mau. Semono uga si naga kabantu déning para malaékaté nglawan Mikhaèl.

⁸ Nanging si naga kalah perangé. Mula naga lan para malaékaté mau ora diparengaké manggon ing swarga.

⁹ Si naga gedhé nuli diuncalaké metu! Yakuwi si ula kuna sing karan Iblis utawa Sétan, sing nasaraké saisiné jagad; diuncalaké menyang ing bumi, semono uga para malaékaté.

¹⁰ Aku nuli krungu swara seru banget ana ing swarga, muni mengkéné: "Saiki wis tekan wektuné Gusti Allah nylametaké umat kagungané! Saiki

Gusti Allah wis nindakaké pepréntahané, lan pangwasané Sang Kristus iya wis kebabar. Awit si penggugat sing rina wengi nggugat para sedulur kita ing ngarsané Gusti Allah kuwi wis kauncalaké saka ing swarga.

¹¹ Para sedulur kita wis padha nelukaké si naga srana rahé Sang Cempé, lan srana Injilé Allah sing padha diwartakaké, sebab padha ora ngéman marang nyawané dhéwé nganti tekan patiné.

¹² Mulané swarga lan sing padha manggon ana ing kono padha bungah-bungaha! Nanging cilaka temen bumi lan segara! Merga Iblis wis mudhun nekani kowé karo nepsu banget, awit ngerti yèn wektuné mung kari sedhéla."

¹³ Bareng si naga éling yèn wis kabuwang menyang bumi, banjur ngoyak wong wadon sing wis mbabar Putra kakung mau.

¹⁴ Wong wadon kuwi wis kaparingan swiwi garudha gedhé banget sepasang, supaya bisa mabur menyang panggonané ana ing pasamunan, luwar saka penggangguné si naga. Ana ing

pasamunan kono wong wadon mau diupakara lawasé telu setengah taun.

¹⁵ Si naga nyemburaké banyu kaya kali saka ing cangkemé supaya wong wadon mau kèlia ing kali kono.

¹⁶ Nanging wong wadon ditulungi déning bumi. Bumi ngangapaké cangkemé lan nguntal banyu sing disemburaké déning naga mau.

¹⁷ Si naga nepsu banget marang wong wadon mau, banjur lunga nempuh kekarèné turuné, yakuwi wong kabèh sing padha ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah lan ngugemi piwulangé Gusti Yésus.

13 ¹ (12-18) Si naga banjur mapan ana ing pinggir segara. (13-1) Nuli aku weruh ana kéwan njedhul saka segara, sunguné sepuluh, endhasé pitu. Ing sunguné ana makuthané lan ing saben endhasé ana tulisan panyenyamah marang Gusti Allah.

² Kéwan sing dakdeleng mau rupané kaya macan tutul, sikilé kaya sikil bruwang, lan cangkemé kaya cangkem singa. Kéwan mau diwènèhi kasektèn déning si naga; malah iya diwènèhi dhampar lan pangwasané sing gedhé.

³ Katoné endhasé kéwan mau ana siji sing tatu mbebayani, nanging tatu mau wis pulih. Wong sajadad banjur padha ngetutburi kéwan mau karo gumun.

⁴ Si naga padha dipepuja, awit wis mènèhaké pangwasané marang kéwan kuwi. Wong-wong mau iya padha memuja marang si kéwan, pangucapé: "Sapa sing madhani kéwan iki? Lan sapa sing bisa nandhingi kasektèné?"

⁵ Si kéwan mau diparengaké déning Gusti Allah ngucapaké tembung-tembung kumlungkung sing nyewiyah marang Allah, sarta kaparingan pangwasa lawasé patang puluh loro sasi.

⁶ Si kéwan banjur nyenyamah Gusti Allah, lan iya nyewiyah marang Asma lan Pedalemané Allah, sarta kabèh sing padha manggon ana ing swarga.

⁷ Si kéwan uga diparengaké nempuh lan ngalahaké kagungané Allah. Iya kaparingan pangwasa ngerèh marang saben taler lan negara, basa lan bangsa.

⁸ Si kéwan bakal dipepuja déning wong ing bumi kabèh, yakuwi saben wong sing jenengé wiwit nalika jagad katitahaké ora katulis ing buku kauripan kagungané Sang Cempé sing wis kasembelèh.

⁹ Sapa sing duwé kuping ngrungokna!

¹⁰ Sapa sing pinesthi ditawan, bakal ditawan. Lan sing sapa pinesthi dipatèni srana pedhang bakal dipatèni srana pedhang. Iya merga sing mengkono mau umaté Allah kudu sabar mantep lan precaya.

¹¹ Aku nuli weruh kéwan liyané njedhul saka ing dharatan. Kéwan mau sunguné loro, kaya sunguné Sang Cempé, lan swarané kaya swarané naga.

¹² Kéwan kuwi nindakaké sakèhing pangwasané kéwan kang kapisan, ana ing ngarepé. Jagad lan wong kabèh sing padha manggon ing kono padha dipeksa nyembah marang kéwan kang kapisan sing wis waras tatuné sing mbebayani mau.

¹³ Kéwan sing kapindho nganakaké mujijat-mujijat sing nggumunaké. Ana ing ngarepé wong kabèh kéwan mau ngedhunaké geni saka langit menyang bumi.

¹⁴ Kéwan kuwi pancèn diparengaké nindakaké mujijat-mujijat sing katindakaké ana ing ngarepé kéwan kang kapisan mau. Lan wong kabèh dikon déning kéwan kang kapindho

ngedegaké reca kanggo ngurmati kéwan kang kapisan, sing wis ketaton déning pedhang, nanging tetep isih urip.

¹⁵ Kéwan kang kapindho kuwi diwenangaké mènèhi nyawa marang reca mau, mula reca mau bisa caturan lan matèni sakèhing wong sing ora gelem nyembah marang dhèwèké.

¹⁶ Wong kabèh, gedhé cilik, sugih miskin, batur-tukon lan wong merdika, dipeksa déning kéwan kang kapindho mau, nganggo ciri ana ing tangané tengen lan ana ing bathuké.

¹⁷ Ora ana wong siji waé sing bisa tetuku lan dodolan kejaba mung sing nganggo ciri jenengé si kéwan mau utawa angka sing nélakaké jenengé si kéwan mau.

¹⁸ Ing kéné prelu ana kawicaksanaan. Wong sing wicaksana bisa ngerti tegesé angka si kéwan kuwi, sebab angka mau nyebutaké jenengé sawijining manungsa. Angkané, yakuwi nem atus sewidak nem.

14 ¹ Aku nuli weruh Sang Cempé jumeneng ana ing Gunung Sion. Panjenengané kadhèrèkaké déning wong satus patang puluh papat èwu. Ing

bathuké wong-wong mau katulis asmané Sang Cempé lan asmané Ramané.

² Aku banjur krungu swara saka langit kaya gumrojoring banyu akèh lan kaya gumlegeré gludhug sing nggegirisi. Swarané kaya clempung sing diunèkaké déning para penabuhé.

³ Ana ing ngarepé dhampar lan ing ngarepé makluk papat sarta para pinituwa sing ana ing sakubengé dhampar mau wong satus patang puluh papat èwu padha ngidungaké kidung anyar. Ora ana wong sing bisa nyinau kidung mau kejaba mung wong satus patang puluh papat èwu sing wis padha katebus saka ing bumi.

⁴ Yakuwi wong sing ora padha njemberi awaké srana srawung karo wong wadon, temah mulus kaya prawan. Wong-wong mau padha ndhèrèkaké Sang Cempé ing satindaké. Yakuwi sing padha katebus saka panunggalané manungsa kabèh minangka kurban wiwitan kacaosaké marang Gusti Allah lan marang Sang Cempé.

⁵ Wong-wong kuwi padha ora tau goroh lan padha tanpa cacad.

⁶ Aku banjur weruh ana malaékat liyané mabur ing awang-awang, ngasta Kabar Kabungahan (yakuwi Injil) kang langgeng, kawartakaké marang wong-wong sing padha manggon ana ing bumi, yakuwi marang saben bangsa, taler, basa lan negara.

⁷ Malaékat mau ngandika kanthi swara seru: "Padha wedia marang Allah lan padha pujinen Asmané, awit wis tekan mangsané Gusti Allah nindakaké pengadilan tumraping manungsa. Padha sujuda marang Panjenengané sing wis nitahaké langit lan bumi, segara sarta sakèhing etuké banyu."

⁸ Malaékat kang kapisan kasusul déning malaékat kang kapindho, nguwuh: "Wis rubuh! Kutha Babil sing gedhé kuwi wis rubuh! Kutha sing wis njalari para bangsa padha mendem angguring hawa-nepsu, laku jina."

⁹ Nuli ana malaékat katelu nusul, pangandikané sora: "Wong sing memuja marang si kéwan lan recané, sarta nampani ciri ana ing bathuké utawa ing tangané,

¹⁰ bakal ngombé anggur bebenduné Gusti Allah, sing wis kacawisaké ana

ing wadhahé, tanpa dikurangi sethithik-thithika! Wong kabèh bakal kasiksa nganggo geni lan lirang ana ing ngarepé para malaékaté Allah lan ing ngarsané Sang Cempé.

¹¹ Kukusing geni sing kanggo nyiksa wong-wong mau bakal kumelun ing selawas-lawasé. Panyiksané bakal ora lèrèn-lèrèn rina lan wengi. Yakuwi wong-wong sing padha nyembah marang si kéwan lan recané, sarta sakèhing wong sing nganggo ciri jenengé si kéwan mau."

¹² Ing kéné iki umaté Allah, sing padha netepi dhawuhé lan setya marang Gusti Allah, padha prelu sabar mantep.

¹³ Aku nuli krungu swara saka swarga: "Tulisen! Rahayu para wong sing padha mati ana ing patunggilané Gusti." "Pancèn mengkono," pangandikané Rohé Allah. "Supaya padha aso saka ing rekasané, sarta bakal ngrasakaké wohing penggawéné."

¹⁴ Aku banjur weruh ana méga putih. Ing méga kono ana kang lenggah, katoné kaya Gusti Yésus. Mestakané ngagem makutha emas lan astané ngasta arit kang landhep.

¹⁵ Banjur ana malaékat liyané metu saka Pedalemané Allah. Malaékat mau munjuk kanthi seru marang Panjenengané kang lenggah ing méga mau: "Gusti, mugi kersa ngginakaken arit menika kanggé ngenèni, margi sampun dumugi mangsanipun ngenèni, awit panènanipun sampun sepuh!"

¹⁶ Panjenengané kang lenggah ing méga mau nuli ngempakaké arité ana ing bumi, sarta bumi nuli kaenènan.

¹⁷ Nuli aku weruh malaékat liyané metu saka Pedalemané Allah ing swarga, nyekel arit sing landhep.

¹⁸ Sawisé kuwi nuli ana malaékat liyané menèh metu saka mesbèh. Malaékat kuwi ngwasani geni. Banjur nguwuh kanthi swara seru marang malaékat sing nyekel arit landhep mau: "Aritmu sing landhep kuwi enggonen mbabad, lan dhompokan woh anggur sing ana ing kebon anggur ing bumi padha undhuhana, awit woh-woh wis padha mateng!"

¹⁹ Malaékat mau banjur nyabetaké arité lan ngundhuhi woh anggur, diuncalaké ing jedhing pamipitan gedhé, yakuwi papan tumindaké bebenduné Allah.

²⁰Woh anggur mau nuli dipipit ana ing sanjabané kutha, lan saka ing pamipitan mau metu getihé, mili terus, jeroné nganti wetara rong mèter lan dohé telung atus kilomèteran.

15 ¹Aku nuli weruh rerupan élok lan nggumunaké. Ana malaékat pitu padha nggawa wewelak pitu kang wekasan. Iki paukumané Allah sing kèri dhéwé.

²Aku banjur weruh rerupan katoné kaya segara kaca campur geni. Aku uga weruh wong-wong sing wis padha unggul enggoné perang karo si kéwan lan recané, sarta unggul ing ngatasé wong sing jenengé disebut nganggo angka. Wong-wong sing wis padha unggul kuwi padha ngadeg ana ing pinggiring segara kaca mau, karo padha nyekel clempung sing diparingaké déning Gusti Allah.

³Wong-wong mau padha ngidungaké kidungé Nabi Musa, abdiné Allah lan kidungé Sang Cempé, uniné: "Dhuh Allah, Paduka ingkang Mahakwaos, saèstu agung saha élok pakaryan Paduka! Dhuh Ratuning sedaya bangsa, pakaryan Paduka saèstu adil saha leres.

⁴ Dhuh Pangéran, sinten ingkang mboten ajrih saha mboten ngluhuraken Asma Paduka? Inggih namung Paduka piyambak ingkang suci. Pramila sekathahipun bangsa sami badhé sowan sarta nyembah sujud dhateng Paduka: Awit sedaya tiyang sampun sami sumerep pangrèh Paduka ingkang adil."

⁵ Sawisé mengkono aku nuli weruh Pedalemané Allah ing swarga kabukak lan ing njeroné ana tarub paleremané Allah.

⁶ Malaékat pitu sing nggawa wewelak pitu mau padha metu saka Pedalemané Allah, nganggo klambi putih memlak gumilap lan ing dhadhané nganggo sabuk emas.

⁷ Salah sawijining makluk papat mau banjur ngulungaké bokor emas marang malaékat pitu mau, kabèh kebak isi bebenduning Allah, yakuwi Allah kang gesang langgeng ing selawas-lawasé.

⁸ Pedalemané Allah mau nuli kebak keluking kaluhuran lan pangwaosing Allah. Sadurungé wewelak pitu sing katindakaké déning malaékat pitu rampung, ora ana wong siji waé sing olèh mlebu ing Pedalemané Allah mau.

16¹ Aku nuli krungu swara seru saka Pedalemané Allah dhawuh marang malaékat pitu mau mengkéné: "Padha mangkata, bokor sing isi bebenduning Allah kuwi padha suntaken ing bumi!"

² Malaékat kang kapisan nuli mangkat lan nyuntak bokoré ana ing bumi.

Wong-wong sing padha nganggo ciriné si kéwan lan sing nyembah recané nuli padha ketaman lelara wudun sing nggegirisi lan mbebayani.

³ Sawisé kuwi malaékat kang kapindho nyuntak bokoré ing segara, banyuné banjur dadi kaya getihé wong mati, njalari patiné sakèhing makluk sing urip ana ing segara mau.

⁴ Sawisé mengkono malaékat kang katelu nyuntak bokoré ing kali-kali lan etuk-etuking banyu, temahan banyuné dadi getih.

⁵ Aku banjur krungu malaékat kang ngwasani banyu munjuk: "Dhuh Sang Mahasuci, Paduka menika Mahaadil, jumeneng Allah ing samangké, ugi ing jaman kepengker!

⁶ Sarèhné tiyang-tiyang menika sampun sami ngwutahaken rahipun para suci lan para nabi, pramila tiyang-tiyang menika

sami Paduka ombèni rah; mekaten menika sampun samesthinipun!"

⁷ Aku nuli krungu swara saka mesbèh, pangucapé: "Dhuh Pangéran, Allah ingkang Mahakwaos. Pengadilan Paduka menika sedaya leres lan adil."

⁸ Sawisé kuwi malaékat kang kapat nyuntak bokoré ing srengéngé, lan srengéngéné diparengaké mbrangas manungsa srana panasé sing sumelèt.

⁹ Temahan manungsa padha dadi gosong merga déning sumelèting panasé, njalari padha nyupatani Allah, kang nekakaké wewelak-wewelak mau. Éwasemono wong-wong padha ora gelem mratobat marèni dosa-dosané, lan ora gelem ngluhuraké Gusti Allah.

¹⁰ Malaékat kang kalima banjur njuntak bokoré ing dhamparé si kéwan, temahan wilayah kono dadi peteng kabèh, sarta wong-wong nganti padha nggigit ilaté dhéwé merga ngrasakaké larané.

¹¹ Wong-wong mau banjur padha nyupatani Gusti Allah kang ana ing swarga merga ora betah ngrasakaké larané lan merga saka enggoné padha wudunen. Éwasemono wong-wong mau

meksa padha ora gelem mratobat marèni penggawéné sing ala.

¹² Sawisé kuwi malaékat kang kanem banjur nyuntak bokoré ing Bengawan Éfrat. Bengawan mau dadi asat, nganti bisa ditambah déning raja-raja saka tanah Wétan.

¹³ Aku banjur weruh ana roh reged telu rupané kaya kodhok, siji metu saka cangkémé si naga, siji metu saka cangkémé si kéwan, lan sijiné metu saka cangkémé si nabi palsu.

¹⁴ Kodhok telu kuwi roh-rohé sétan sing padha gawé mujijat-mujijat. Kodhok-kodhok mau nuli padha nekani ratu-ratu sajagad kabèh, padha diklumpukaké, diajak perang ing Dina kang wingit, yaiku Dinané Gusti Allah Kang Mahakwaos.

¹⁵ "Kowé Dakkandhani, yèn Aku bakal rawuh, kaya patrapé maling! Begja wong sing siaga lan ngopèni sandhangané, supaya aja kewudan lan katon kawirangané!"

¹⁶ Ana déné roh-roh mau enggoné nglumpukaké raja-raja ana ing panggonan sing ing basa Ibrani karan Harmagédon.

¹⁷ Sawisé mengkono, malaékat kang kapitu nyuntak bokoré ing awang-awang. Saka ing dhamparé Pedalemané Allah ing swarga nuli keprungu swara seru, pangandikané: "Wis rampung!"

¹⁸ Tumuli ana thathit-thathit pating clèrèt ora lèrèn-lèrèn, lan gludhug gumleger, sarta ana lindhu gedhé sing durung tau kelakon selawasé bumi dienggoni manungsa. Kaya mengkono lindhu mau enggoné nggegirisi.

¹⁹ Kutha sing gedhé pecah dadi telu; mengkono uga kutha-kuthané para bangsa sajadad, uga padha jugrug. Gusti Allah banjur kèngetan marang kutha gedhé Babil. Kutha mau banjur diombèni saka tuwung sing kebak anggur bebenduning Allah.

²⁰ Sakèhé pulo banjur padha musna, semono uga gunung-gunung padha sirna.

²¹ Nuli ana udan ès prongkolan. Saprongkolan boboté sèket kilogram, tiba saka langit, nibani wong-wong. Wong-wong nuli padha nyumatani Gusti Allah merga saka wewelak udan ès sing nggegirisi mau.

17 ¹ Sawisé mengkono salah sijiné malaékat pitu sing nggawa bokor pitu mau marani aku lan ngandhani: "Mrénéa, daktuduhi paukumané si sundel gedhé, yakuwi kutha gedhé kang kaadegaké ana ing papan sing akèh banyuné.

² Para raja padha bédhang karo sundel gedhé mau, mengkono uga para wong sing manggon ing bumi wis padha mendem déning angguring bédanganané."

³ Sajroning pangwasané Sang Roh Suci aku digawa déning malaékat mau menyang pesamunan. Ing kono aku weruh ana wong wadon nunggang kéwan sing ulesé abang mbranang. Kéwan mau awaké sekojur kebak tulisan sing nyenyamah marang Gusti Allah. Kéwan kuwi endhasé pitu lan sunguné sepuluh.

⁴ Wong wadon mau nganggo klambi wungu lan abang tuwa, nganggo rerenggan emas, inten lan mutiara. Tangané nyekel tuwung emas isiné kebak sakèhing barang-barang reged lan njijiki, olèh-olèhané enggoné laku jina.

⁵ Wong wadon mau ing bathuké ana tulisané jeneng sandi, yakuwi: "Babil

gedhé, baboning sakèhing sundel lan sakèhing penggawé nistha ing bumi."

⁶Aku weruh wong wadon mau lagi mendem merga getihé para wong precaya lan getihé para wong sing neksèni Asmané Gusti Yésus. Ndeleng kaanan kuwi aku gumun banget.

⁷Malaékat mau nuli kandha marang aku: "Yagéne kowé kokgumun? Kowé dakkandhani bab wadiné wong wadon lan wadiné kéwan tunggangané sing endhasé pitu lan sunguné sepuluh kuwi.

⁸Kéwan sing kokdeleng kuwi mauné ana, nanging saiki ora ana. Kéwan kuwi bakal njedhul saka teleng palimenganing pati lan bakal disirnakaké. Déné para manungsa kang manggon ana ing bumi, sing jenengé ora katulis ana ing Buku Kauripan sadurungé jagad katitahaké, samangsa padha weruh si kéwan mau bakal padha gumun. Awit kéwan kuwi biyèn ana, saiki ora ana, nanging bakal njedhul menèh.

⁹Tumrapping prekara iki prelu kawicaksanan lan pangerti. Endhas pitu kuwi ngibarataké gunung pitu sing dilungguhi déning wong wadon mau. Kuwi uga ngibarataké ratu pitu:

¹⁰ sing lima wis padha ambruk, sing siji saiki isih madeg, sijiné menèh durung teka. Déné samangsa teka, enggoné madeg ora suwé.

¹¹ Ana déné si kéwan, sing mauné ana, saiki ora ana, kuwi raja kang kawolu. Raja kuwi tunggalé raja pitu sing bakal kasirnakaké mau.

¹² Déné sungu sepuluh sing kokdeleng kuwi ngibarataké ratu sepuluh sing durung wiwit mréntah. Ratu-ratu mau bakal padha nampani pangwasané bebarengan karo si kéwan, suwéné sejam.

¹³ Raja sepuluh kuwi padha sarujuk masrahaké kasektèn lan pangwasané marang si kéwan mau.

¹⁴ Raja-raja lan si kéwan bakal nempuh perang nglawan Sang Cempé. Nanging bakal padha dikalahaké déning Sang Cempé lan para pendhèrèké sing wis katimbangan lan kapilih, sarta setya marang Panjenengané. Awit Panjenengané kuwi Gustiné para gusti lan Ratuné para ratu."

¹⁵ Malaékat mau nuli ngandikani aku mengkéné: "Banyu sing kokdeleng, sing dilungguhi sundel kuwi, ngibarataké

negara-negara, golongan-golonganing masarakat, para bangsa lan basa.

¹⁶ Sungu sepuluh sing kokdeleng lan si kéwan mau bakal padha sengit marang si sundel mau. Barang-darbèké sundel mau bakal direbut lan wongé diwudani. Dagingé banjur dipangan; sawisé kuwi sundel mau bakal diobong ing geni.

¹⁷ Kuwi kabèh merga Gusti Allah wis ngosikaké atiné wong-wong supaya padha nglakoni apa sing wis ditetepaké déning Gusti Allah. Wong-wong nuli padha masrahaké pangwasané marang si kéwan. Si kéwan bakal nindakaké pepréntahané nganti sakèhing pangandikané Gusti Allah wis padha katetepan kabèh.

¹⁸ Wong wadon sing kokdeleng kuwi ngibarataké kutha gedhé, kang ngerèh para ratu ing bumi."

18 ¹ Sawisé mengkono aku banjur weruh malaékat liyané mudhun saka swarga. Malaékat mau gedhé pangwasané, sarta bumi dadi padhang merga saka kamulyané.

² Malaékat mau nguwuh-uwuh kanthi seru: "Wis rubuh! Babil, kutha gedhé kuwi wis rubuh. Saiki wis dienggoni roh-

roh reged lan dadi papan pandhelikané para roh najis sarta sarupaning manuk sing najis lan disengiti déning wong.

³ Sakèhé para bangsa wis padha ngombé anggur hawa-nepsuné laku jina. Para raja ing bumi wis padha laku jina karo kutha Babil, lan para sudagar ing bumi wis padha dadi sugih merga saka hawa-nepsuné kutha Babil sing ora kena dikendhalèni."

⁴ Aku banjur krungu swara liyané saka swarga ngandika: "Hé, umat-Ku! Metua saka kutha Babil kuwi! Supaya kowé ora kèlu marang dosa-dosané, sarta aja nganti mèlu kena ing paukumané!

⁵ Merga dosané wis tumpuk-undhung nganti sundhul ing langit, lan Gusti Allah ngèngeti sakèhing pialané.

⁶ Walesen kaya sing wis katindakaké marang kowé; lan tikelana loro. Tuwungé isènana ombèn-ombèn sing kerasé tikel laroné sing disedhiyakaké kanggo kowé.

⁷ Patrapana paukuman lan kasangsaran sing padha gedhéné timbang karo kaluhuran lan kamuktèn sing wis dirasakaké. Sebab osiking atiné selawasé mengkéné: 'Aku iki ratu kang

nindakaké pangwasa! Aku dudu randha, lan ora bakal nandhang prihatin.'

⁸ Mulané bareng sedina kuwi uga, wong mau bakal katekanan bilai pirang-pirang, pageblug, kasangsaran lan pailan. Wong mau bakal kaobong ing geni awit Pangéran Allah kang ngadili kuwi Mahakwasa."

⁹ Para raja sing padha laku bédhang karo wong wadon mau, bakal padha nangisi lan sesambat, yakuwi samangsa padha weruh kumeluné kukus saka geni sing ngobong kutha Babil mau.

¹⁰ Para raja enggoné ngadeg ana ing kadohan, awit saka wediné ketaman ing kasangsarané kutha mau, pangucapé: "Adhuh, cilaka temen kowé, kutha gedhé Babil, kutha sing misuwur sentosané! Déné kowé wis katumpes déning paukuman mung sajroné sajam!"

¹¹ Para sudagar uga padha nangisi lan sesambat merga wong wadon mau, awit wis ora ana wong sing nukoni dagangané menèh.

¹² Yakuwi dagangan arupa emas lan slaka, sesotya lan mutiara, mori alus, mori wungu, sutra lan mori jingga; lan rupa-rupa dandanan saka kayu sing

langka anané, saka gadhing lan saka kayu sing larang regané, saka tembaga, wesi lan marmer;

¹³ manis jangan, bumbu-bumbu, lenga wangi, menyan; anggur lan lenga, glepung lan gandum, sapi lan wedhus, jaran lan kréta, batur-tukon, malah iya manungsa barang.

¹⁴ Pangucapé para sudagar marang wong wadon mau: "Samubarang sing dadi pepénginaning atimu wis ilang, lan sabarang sing méwah lan éndah wis sirna, sarta ora bakal ketemu menèh."

¹⁵ Para sudagar sing dadi sugih merga enggoné dedagangan ana ing kutha Babil mau bakal padha ngadeg ana ing kadohan, awit saka wediné yèn mèlu ketaman ing panyiksané kutha mau. Wong-wong mau mung padha nangis lan sesambat,

¹⁶ tembungé: "Adhuh iba cilakané kutha sing misuwur kuwi! Lumrahé menganggo mori alus, lawon wungu lan lawon jingga, sarta nganggo rerenggan emas, lan sesotya mutiara!

¹⁷ Nanging sajroning sejam waé kasugihan sing semono kèhé wis sirna kabèh!" Sakèhing juru-mudhi, wong

lelayaran, lan para matrus, sarta sakèhé wong sing panguripané ana ing segara, padha ngadeg ing kadohan.

¹⁸ Bareng weruh kukus kumelun saka geni sing ngobong kutha mau, banjur padha bengok-bengok, pangucapé: "Durung tau ana kutha sing semono gedhéné!"

¹⁹ Sirahé banjur padha diuwuri lebu nélakaké enggoné susah; banjur padha nangis lan sesambat: "Adhuh cilaka temen kutha gedhé iki! Kasugihané wis gawé sugihé sakèhing juragan kapal. Nanging sajroning sejam waé wis sirna babar-pisan!"

²⁰ Hé swarga, bungah-bungaha merga saka karusakané kutha kuwi! Hé para umaté Allah, rasul-rasul lan nabi-nabi, padha bungaha! Merga Gusti Allah wis ndhawahaké paukuman marang kutha kuwi minangka pemalesé tumrap apa sing wis ditindakaké déning kutha mau marang kowé kabèh!

²¹ Sawisé mengkono banjur ana malaékat kang rosa ngangkat watu gedhéné sapenggilingan lan nguncalake watu mau menyang segara, karo muni: "Kaya mengkéné iki enggoné kutha Babil

sing misuwur kuwi bakal kauncalaké sarosané, nganti ora bakal tinemu menèh!

²² Swaraning musiké tukang clempung, para pesindhèn, tukang suling lan tukang slomprèt, ora bakal keprungu menèh ana ing tilas panggonanmu, lan wis bakal ora ana ulah kagunan⁹ menèh ana ing kono, mengkono uga swarané penggilingan ora bakal keprungu menèh.

²³ Ora ana soroté lampu sing madhangi kowé menèh, lan swarané wong duwé gawé ora bakal keprungu menèh. Para sudagarmu kuwi wong sing diéringi banget ing salumahing bumi, lan srana ngèlmu-ngèlmu gaibmu kowé wis nasaraké sakèhing bangsa ing bumi!"

²⁴ Kutha Babil wis kaukum, merga ing kutha kono akèh getih sing wis kawutahaké, yakuwi getihé para nabi, getihing umaté Allah, ringkes getihé sakèhing wong sing dipatèni ana ing bumi kono.

19 ¹ Sawisé mengkono aku krungu kaya swarané wong akèh banget ana ing swarga, pangucapé: "Pinujia

---

⁹kagunan: kesenian (bhs. Ind.).

Allah! Keslametan, kamulyan lan pangwasa ana ing astané Allah kita!

² Pengadilané leres lan patitis.^h

Panjenengané wis ngadili sundel gedhé, kang gawé rusaking bumi srana enggoné laku jina. Panjenengané wis malesaké marang wong wadon kuwi, merga enggoné wis matèni para abdiné."

³ Swara mau nuli ngucap kang kapindhoné: "Pinujia Allah! Kumeluné kukus saka geni kang ngobong kutha gedhé mau bakal langgeng selawas-lawasé."

⁴ Para pinituwa patlikur lan makluk papat kuwi banjur padha sumungkem sujud marang Gusti Allah kang lenggah ing dhampar, sarta munjuk: "Amin, pinujia Allah."

⁵ Nuli keprungu swara saka dhampar, pangandikané: "Hé para abdiné Allah kabèh, lan sakèhé wong, gedhé cilik kang nyembah marang Panjenengané, padha saosa puji marang Allah kita!"

⁶ Sawisé kuwi aku banjur krungu kaya swarané wong akèh banget. Swara mau kaya gumrojoring banyu akèh lan kaya swarané gludhug gumleger, tembungé:

---

^hpatitis: tepat (bhs. Ind.).

"Pinujia Allah! Awit Pangéran Allah kita Kang Mahakwaos jumeneng Raja!

⁷ Payo kita padha ramé-ramé bebungah, lan ngluhuraké kamulyané! Amarga wis tekan wektuning temuné Sang Cempé, lan pengantèn putri wis rumanti.

⁸ Pengantèn putri wis kaparingan ageman mori alus putih, kang resik gumilap!" (Anadéné mungguh mori alus kuwi ngibarataké kautamaning umaté Allah.)

⁹ Malaékat mau ngandika karo aku mengkéné: "Tulisen iki: 'Begja wong-wong kang tinimbangan marang bujana temuné Sang Cempé.'" Nuli pangandikané menèh marang aku: "Iki pangandikané Gusti Allah kang sanyata."

¹⁰ Aku banjur sumungkem ing ngarepé malaékat mau arep nyembah, nanging nuli dipangandikani: "Aja mengkono! Aja nyembah aku. Nyembaha Allah! Awit aku iki ora béda karo kowé lan para sedulurmu kabèh, kang precaya marang Gusti Yésus!" Sebab sakèhing perkara nyata sing diparingaké déning Gusti Yésus kuwi sumbering pamedhar wangsité para nabi.

¹¹ Aku banjur weruh swarga menga; katon ana jarané putih. Déné sing nunggang jenengé Sang Setya lan Sang Sanyata. Panjenengané enggoné nindakaké pengadilan lan peperangan kanthi adil.

¹² Mripaté kaya urubing geni. Sirahé nganggo makutha akèh. Déné jeneng sing katulis ana ing Panjenengané, ora ana sing ngerti, kejaba Panjenengané piyambak.

¹³ Penganggoné jubah kebak getih, sarta jenengé kasebut: "Sabdaning Allah".

¹⁴ Para prejurité swarga padha ngetutaké lakuné karo nunggang jaran putih, lan nganggo sandhangan mori alus putih memplak.

¹⁵ Tutuké metokaké pedhang landhep arep kanggo ngalahaké bangsa-bangsa. Panjenengané bakal ngerèh bangsa-bangsa mau nganggo teken wesi, lan bakal meres anggur ana ing pamipitan, yakuwi bebendu merga saka dukané Gusti Allah Kang Mahakwaos.

¹⁶ Ana ing jubah lan wentiséⁱ ditulisi Asmané: "Ratuné para ratu lan Gustiné para gusti."

¹⁷ Aku nuli weruh malaékat ngadeg ana ing srengéngé, lan nguwuh seru marang sakèhé manuk kang mabur ing awang-awang, pangucapé: "Mrénéa, padha nglumpuka ngguyubi pahargyan gedhé, sing diadani déning Gusti Allah!

¹⁸ Padha mangana dagingé para ratu, dagingé para penggedhéné perang lan para wong sing peng-pengan, apa déné dagingé jaran lan sing padha nunggangi, sarta dagingé sakèhing manungsa, gedhé cilik, batur-tukon lan wong merdika!"

¹⁹ Aku banjur weruh si kéwan lan para ratu pepak saprajurité, padha nglumpuk arep nglawan perang marang Panjenengané kang nunggang jaran putih lan sabalané mau.

²⁰ Si kéwan nuli dicekel, semono uga para nabi palsu sing wis padha nindakaké mujijat-mujijat ana ing ngarepé si kéwan mau. (Iya srana mujijat-mujijat kuwi si kéwan nasaraké wong-wong sing padha nampani ciriné si kéwan kuwi lan

---

ⁱwentis: paha (bhs. Ind.).

wong-wong sing padha sujud marang recané.) Si kéwan lan para nabi palsu mau nuli kacemplungaké urip-uripan ing segara geni lirang sing murub makantar-kantar.

²¹ Déné balané padha dipatèni srana pedhang sing metu saka tutuké Panjenengané sing nitih jaran putih mau. Manuk-manuk nuli padha teka lan ora sranta mangani dagingé wong-wong sing padha dipatèni.

20 ¹ Aku nuli weruh ana malaékat tumurun saka swarga. Tangané nyekel kunci telenging pati lan ranté gedhé.

² Malaékat mau nuli nyekel si naga, yakuwi si Iblis utawa Sétan. Naga nuli diranté sèwu taun lawasé.

³ Banjur diuncalaké ana ing telenging pati, nuli ditutup lan disègel, supaya aja nasaraké para bangsa menèh sadurungé sèwu taun mau entèk. Sawisé mengkono si naga bakal dieculaké menèh sawetara mangsa.

⁴ Aku banjur weruh ana dhampar-dhampar. Déné sing nglenggahi dhampar-dhampar mau kaparingan pangwasa nindakaké pengadilan. Aku

uga weruh nyawané wong-wong sing padha katigas guluné merga saka enggoné neksèni marang Gusti Yésus lan martakaké pangandikané Gusti Allah. Wong-wong kuwi durung tau nyembah sujud marang si kéwan utawa marang recané, sarta ora nampani ciriné si kéwan ana ing bathuké lan ing tangané. Wong-wong mau kabèh padha urip menèh lan padha ndhèrèk dadi ratu karo Sang Kristus lawasé sèwu taun.

⁵Iki petangèn kang kapisan. (Nanging wong-wong mati liyané padha ora urip menèh sadurungé sèwu taun mau entèk.)

⁶Wong-wong sing padha katangèkaké ing petangèn kapisan, kuwi begja lan binerkahan. Sebab wong-wong mau ora bakal dikwasani déning pati kang kapindho, nanging bakal padha dadi imam-imamé Gusti Allah lan imam-imamé Sang Kristus, sarta bakal ndhèrèk jumeneng ratu karo Panjenengané nganti sèwu taun lawasé.

⁷Sawisé genep sèwu taun mau, Iblis bakal dieculaké menèh saka pakunjarané,

⁸ sarta bakal metu nasaraké para bangsa ing salumahing bumi, yakuwi si Gog lan Magog. Bangsa-bangsa mau kabèh ora kena diétung cacahé, bakal diklumpukaké déning Iblis kaajak perang.

⁹ Nuli padha mencar nglurug perang ing sajadad kabèh, sarta ngepung panggonané para umaté Allah, sarta kutha sing dikasihi déning Allah. Nanging banjur ana geni tumurun saka langit, nyirnakaké wong-wong mau.

¹⁰ Déné Iblis sing nasaraké wong-wong kuwi nuli kacemplungaké ana ing segara geni lan lirang, yakuwi panggonané si kéwan lan nabi palsu bakal padha kasiksa rina wengi langgeng ing selawas-lawasé.

¹¹ Aku nuli weruh dhampar gedhé putih lan Panjenengané kang nglenggahi dhampar mau. Bumi lan langit padha ilang saka ngarsané lan wis ora katon menèh.

¹² Aku nuli weruh wong-wong sing wis padha mati, gedhé cilik, padha ngadeg ing ngarepé dhampar mau. Banjur ana kitab-kitab kang kabukak, yakuwi Kitab Kauripan. Wong-wong mau nuli padha

diadili miturut penggawéné adhedhasar apa kang katulis ing kitab-kitab mau.

¹³Segara masrahaké wong-wong mati sing ana ing njeroné. Penggedhéné Pati sarta Kratoning Pati iya padha masrahaké wong-wong mati sing ana ing wewengkoné. Wong-wong mau kabèh padha diadili miturut penggawéné dhéwé-dhéwé.

¹⁴Sawisé kuwi si Pati lan Kratoning Pati nuli kacemplungaké ing segara geni. (Segara geni kuwi disebut pati kang kapindho.)

¹⁵Déné saben wong sing jenengé ora katulis ana ing Kitab Kauripan, padha kacemplungaké ing segara geni mau.

21 ¹Aku nuli weruh langit anyar lan bumi anyar. Langit kang kapisan lan bumi kang kapisan wis ora ana, segara iya wis ora ana.

²Aku uga weruh kutha suci. Yérusalèm kang anyar, tumurun saka swarga, saka Allah. Kutha mau dipaèsi kaya pengantèn wadon sing didandani arep ditemokaké karo pengantèn lanang.

³Aku banjur krungu swara seru saka dhampar mau, ngandika: "Saiki dalemé Gusti Allah ana ing satengahé manungsa!

Panjenengané bakal gesang sesarengan karo manungsa. Wong-wong bakal padha dadi umaté lan Panjenengané jumeneng dadi Allahé.

⁴ Gusti Allah bakal ngusapi sakèhing luh saka ing mripating umaté. Pati wis bakal ora ana menèh. Kasusahan, tangis lan lelara uga bakal ora ana. Samubarang kang lawas wis ilang."

⁵ Panjenengané kang lenggah ing dhampar banjur ngandika: "Samubarang kabèh Dakdadèkaké anyar!" Banjur ngandika marang aku: "Nulisa, awit pangandika iki nyata lan kena diprecaya."

⁶ Sarta pangandikané menèh: "Samubarang kabèh wis kelakon. Aku iki Sang Alfa lan Sang Oméga, Kang Miwiti lan Kang Mungkasi. Wong sing ngelak bakal Dakparingi ngombé saka etuking banyu kauripan tanpa mbayar.

⁷ Sing sapa mantep precayané bakal tanpa kuwi kabèh saka Aku, sarta Aku bakal jumeneng dadi Allahé, lan dhèwèké bakal dadi putra-Ku.

⁸ Nanging para wong sing jirih, lan wong-wong sing ora setya, wong-wong ala kelakuané, tukang matèni wong, wong sing laku jina lan wong sing

dadi tukang tenung, wong sing padha nyembah brahala lan sakèhé tukang ngapusi, bakal padha kacemplungaké ing segara geni lan lirang murub, yakuwi pati kang kapindho."

⁹ Panunggalané malaékat pitu sing nggawa bokor kebak wewelak pitu sing wekasan teka lan kandha marang aku: "Mrénéa, daktuduhi Pengantèn Putri, garwané Sang Cempé."

¹⁰ Aku banjur dikwasani déning Roh lan digawa déning malaékat mau menyang gunung gedhé lan dhuwur banget. Aku dituduhi kutha Yérusalèm kang suci tumurun saka swarga, saka Gusti Allah,

¹¹ kebak kaluhuran lan cahya kamulyané Allah. Kutha mau mengkilap kaya sesotya yaspis, lan bening kaya kristal.

¹² Témboké mubeng gedhé lan dhuwur, gapurané rolas, lan dijaga déning malaékat rolas. Ing lawang-lawanging gapura mau katulis jenengé taleré bangsa Israèl rolas.

¹³ Ing sisih Wétan ana gapurané telu, ing sisih Lor telu, ing sisih Kidul telu lan ing sisih Kulon telu.

¹⁴Témboké mubeng kutha kuwi nganggo pondhasi watu rolas. Ing watu-watu mau katulis jenengé rasul-rasulé Sang Cempé, cacahé rolas.

¹⁵Malaékat sing kandha karo aku mau nggawa wilah ukuran emas, kanggo ngukur kutha, gapura lan témboké mubeng.

¹⁶Kutha mau pesagi, dawané padha karo ambané. Malaékat kuwi enggoné ngukur nganggo wilah emas mau. Dawané 2.400 kilomèter; déné amba lan dhuwuré padha karo dawané.

¹⁷Bareng ngukur témboké mubeng ketemu dhuwuré témbok mau sewidak mèter. Ukuran kuwi manut ukurané manungsa, kang iya dadi ukurané malaékat.

¹⁸Témbok mubeng mau saka sotya yaspis; kuthané saka emas tulèn, beningé kaya kaca.

¹⁹Pondhasiné témbok mubeng direngga-rengga nganggo watu adi manca-warna. Pondhasi kang kapisan kuwi yaspis, kang kapindho nilam, kang katelu mirah, kang kapat zamrud,

²⁰kang kalima sardonik, kang kanem sardis, kang kapitu retna cempaka, kang

kawolu béril, kang kasanga krisolèt, kang kasepuluh krisopas, kang kasewelas lazuardi, kang karolas kecubung.

²¹Gapurané rolas mau saka mutiara rolas; siji-sijiné gapura wujud mutiara siji. Déné dalan-dalané kutha mau kagawé saka emas murni, beningé kaya kaca.

²²Ing kutha kono aku ora weruh Pedalemané Allah, awit Pedalemané Allahé kuwi ya Pangéran piyambak, Allah Kang Mahakwaos sarta Sang Cempé.

²³Kutha kuwi ora mbutuhaké padhanging srengéngé utawa rembulan, merga sing madhangi cahyaning Allah piyambak, sarta Sang Cempé sing dadi oboré.

²⁴Para bangsa ing bumi bakal padha mlaku ana ing pepadhangé, lan para ratu uga bakal padha ngasta kasugihané menyang ing kutha kono.

²⁵Gapurané kutha kuwi bakal ora kainebaké ing wayah awan, awit ing kono bakal ora ana bengi menèh.

²⁶Kamulyan lan kasugihané bangsa-bangsa bakal kagawa mlebu ing kutha kono.

²⁷ Nanging wong-wong sing padha nglakoni penggawé nistha, lan wong-wong sing seneng ngapusi ora diparengaké mlebu mrono, ringkesé sabarang kang najis babar-pisan ora kena digawa mlebu mrono. Mung wong-wong sing jenengé padha katulis ing Kitab Kauripan kagungané Sang Cempé waé sing kena mlebu.

22 ¹ Malaékat mau uga nuduhi aku kali sing banyuné bening kaya kristal, yakuwi banyuné kauripan. Kali mau mili metu saka dhamparé Gusti Allah lan dhamparé Sang Cempé,

² terus menyang satengahé dalan-dalan ing kutha kono. Ing sakiwa-tengené kali mau ana wit-wit kauripan sing metokaké woh ping rolas sajroné setaun, saben sasi sepisan. Godhongé dienggo marasaké para bangsa.

³ Ing kutha kono ora ana barang sing kena ing laknaté Gusti Allah. Dhamparé Gusti Allah lan Sang Cempé bakal ana ing tengahé kutha kono. Para abdiné Allah bakal padha ngabekti marang panjenengané,

⁴ Lan bakal padha nyawang pasuryané. Bathuké bakal padha kacirènan asmané Allah.

⁵ Ing kono bakal ora ana wayah bengi menèh, mulané wong-wong mau padha ora mbutuhaké obor utawa srengéngé, awit Pangéran piyambak kang bakal madhangi. Wong-wong mau bakal padha mréntah dadi ratu langgeng ing selawas-lawasé.

⁶ Malaékat mau nuli ngandika marang aku: "Pangandika iki nyata lan kena diprecaya. Gusti Allah kang wis maringaké Rohé marang para nabi, wis ngutus malaékaté supaya nuduhaké marang para abdiné apa kang pinesthi bakal kelakon."

⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku bakal énggal rawuh. Begja wong sing padha ngèstokaké pameca, sing katulis ing kitab iki."

⁸ Aku Yohanes wis weruh lan krungu prekara-prekara mau kabèh. Sawisé krungu lan ndeleng, aku nuli sumungkem, arep sujud ing ngarepé malaékat, sing wis nuduhaké kabèh marang aku.

⁹ Nanging tembungé malaékat: "Aja! Aja nyembah aku. Nyembaha Gusti Allah. Aku rak iya abdi kaya kowé, lan kaya sedulur-sedulurmu para nabi lan kabèh wong sing ngèstokaké pangandika-pangandika ing kitab iki!"

¹⁰ Pangucapé menèh: "Pameca-pameca sing ana ing kitab iki aja ditutup-tutupi, awit wektu bakal kelakoné kuwi mau kabèh wis cepak!

¹¹ Wong ala karebèn nerusaké olèhé gawé piala, sing jember karebèn nerusaké olèhé njemberaké awak. Sing sapa laku bener karebèn nerusaké olèhé laku bener. Sing sapa suci, karebèn nerusaké olèhé nucèkaké awaké."

¹² Pangandikané Gusti Yésus: "Aku bakal énggal rawuh, sarta ngasta ganjaran peparang-Ku minangka pituwasé wong siji-siji miturut penggawéné.

¹³ Aku iki Sang Alfa lan Sang Oméga, Kang Miwiti lan Kang Mungkasi, Kang Wiwitan lan Kang Wekasan."

¹⁴ Begja wong sing padha ngumbah sandhangané nganti resik. Kuwi sing bakal padha duwé wewenang mangan

wohing wit panguripan lan mlebu ing kutha, liwat ing gapura-gapurané.

¹⁵ Nanging wong-wong sing nglakoni penggawé nistha lan juru-tenung, wong-wong sing laku jina, tukang gawé pati, wong nyembah brahala lan wong sing seneng ngapusi, srana tembung lan tumindak, kabèh panggonané ana ing sanjabané kutha mau.

¹⁶ "Aku, Yésus, wis ngutus malaékat-Ku supaya ngandhakaké prekara mau kabèh marang pasamuwan-pasamuwan. Aku iki tedhak-turuné Dawud, lintang panjer ésuk kang mencorong."

¹⁷ Rohé Allah lan Pengantèn Putri padha munjuk: "Paduka mugé rawuh!" Lan sapa sing krungu, munjuka: "Paduka mugé rawuh!" Sapa sing ngelak, majua! Lan sapa sing kepéngin, njupuka banyu panguripan tanpa nganggo mbayar!

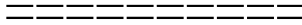
¹⁸ Wong sing ngrungokaké pameca sing kawedharaké ing kitab iki dakpituturi mengkéné: "Yèn ana wong sing nambahi apa-apa ing pameca-pameca iki, Gusti Allah mesthi bakal maringi wewelak marang wong mau, padha kaya sing tinulis ing kitab iki.

¹⁹ Lan yèn ana wong sing ngurangi pameca-pameca sing kawedhar ing kitab iki, Gusti Allah iya bakal mundhut pandumané berkah saka ing wit panguripan lan saka ing kutha suci kuwi, kaya sing katulis ana ing kitab iki."

²⁰ Panjenengané sing maringi pawarta mau kabèh ngandika mengkéné: "Iya. Aku mesthi énggal rawuh!" Amin! Inggih Gusti Yésus, Paduka mugè rawuh!

²¹ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus anaa ing kowé kabèh! Amin.

Bahasa Jawa

Alkitab dalam bahasa Jawa Sehari-hari:
Perjanjian Lama diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Ibrani.
Perjanjian Baru diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Yunani.

Terjemahan ini diterima dan diakui
oleh Konperensi Waligereja Indonesia.

KABAR KABINGAHAN

KITAB SUCI

mawi Basa Jawa Padintenan

LEMBAGA ALKITAB INDONESIA

JAKARTA 1994

K1TAB SUCI

©LAI, 1994

ISBN 979-463-030-6

IBS 10; JAWA; TJAWAV-062;10M-1994

Old and New Testament

Today's Java Version

Lembaga Alkitab Indonesia

Jln. Salemba Raya 12, Tel. (021) 3142890

Jakarta 10430

Edisi I, cetakan pertama 1994

Dicetak oleh

Percetakan Lembaga Alkitab Indonesia